

Oznaka poročila: ARRS-CRP-ZP-2012-05/41

ZAKLJUČNO POROČILO O REZULTATIH CILJNEGA RAZISKOVALNEGA PROJEKTA

A. PODATKI O RAZISKOVALNEM PROJEKTU

1. Osnovni podatki o raziskovalnem projektu

Šifra projekta	V1-1086
Naslov projekta	Uporaba in učinkovitost celovite presoje vplivov na okolje ter presoja vplivov na človekovo zdravje
Vodja projekta	19260 Aleš Mlakar
Naziv težišča v okviru CRP	5.10.01 Vzpostavitev monitoringa učinkovitosti celovitih presoj vplivov na okolje za doseganje okoljskih ciljev in vzpostavitev meril vrednotenja in vrednotenja stroškov in koristi, ter razvoj metodologije za področje prebivalstva in zdravja
Obseg raziskovalnih ur	2404
Cenovni razred	B
Trajanje projekta	10.2010 - 09.2012
Nosilna raziskovalna organizacija	481 Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta
Raziskovalne organizacije - soizvajalke	106 Institut "Jožef Stefan" 2112 Inštitut za neionizirna sevanja 2647 AQUARIUS ekološki inženiring d.o.o. Ljubljana
Raziskovalno področje po šifrantu ARRS	1 NARAVOSLOVJE 1.08 Varstvo okolja
Družbeno-ekonomski cilj	02. Okolje

2. Raziskovalno področje po šifrantu FOS¹

Šifra	1.05
- Veda	1 Naravoslovne vede
- Področje	1.05 Vede o zemlji in okolju

3. Sofinancerji²

	Sofinancerji	
1.	Naziv	Ministrstvo za kmetijstvo in okolje

	Naslov	Dunajska cesta 22, 1000 Ljubljana
2.	Naziv	Ministrstvo za zdravje
	Naslov	Štefanova ulica 5, 1000 Ljubljana

B. REZULTATI IN DOSEŽKI RAZISKOVALNEGA PROJEKTA

4. Povzetek projekta³

SLO

Praksa celovite presoje vplivov na okolje (nadalje CPVO) je ocenjena na osnovi meril učinkovitosti strateškega ocenjevanja, ki se nanaša na vsebinski del ocenjevanja, in uspešnosti postopka CPVO, ki se nanaša na upravni postopek v skladu z Zakonom o varstvu okolja.

Ugotovitve delavnic, ankete med deležniki v postopku CPVO ter analize okoljskih poročil in postopkov CPVO kažejo, da ti temeljijo na normativnem/rezervatnem varstvu z določanjem omilitvenih ukrepov, zelo redko pa prispevajo k oblikovanju celostnih in inovativnih rešitev. Poudarek in domet varstva okolja so večinoma zahteve za spoštovanje pravnega reda, manj pa upoštevanje principa ALARA. Tako učinkovitost strateškega ocenjevanja kot uspešnost postopka CPVO sta na splošno ocenjena kot pomanjkljiva do zadovoljiva. Strateško ocenjevanje je le v nekaterih primerih uspelo preseči institut verifikacijskega postopka, potrdila o okoljski sprejemljivosti, ter postalo optimizacijsko opravilo, katerega namen je načrtovati posege na način, da ti v čim manjši možni meri razvrednotijo okolje. Strateško ocenjevanje je še vedno povezano z nerazumevanjem namena tovrstnega ocenjevanja, številnimi konfliktnimi situacijami, postopkovnimi, časovnimi in stroškovnimi zapleti, nezmožnostjo uresničevanja legitimnih razvojnih interesov ter okoljsko neustreznimi prostorskimi rešitvami.

Posebna pozornost je namenjena presoji vplivov na človekovo zdravje. Predlagan je nov koncept ocenjevanja vplivov na zdravje v okviru strateškega ocenjevanja vplivov na okolje, ki presega tradicionalni koncept ocenjevanja tveganj okoljskih projektov na zdravje. Ključne spremembe se nanašajo na ocenjevanje vplivov na zdravje že na ravni sektorskih planov, proučevanje vplivov na duševno in socialno, ne le na telesno zdravje, proučevanje priložnosti, ne le nevarnosti za zdravje in aktivno vključevanje deležnikov.

Del raziskave se nanaša na analizo stroškov in koristi (CBA) za postopek CPVO - razvoj in preizkus metode CBA na dveh primerih. Opredeljeni in ocenjeni so direktni in indirektni stroški oz. koristi. Opozorjeno je na razlike med stroški in koristmi, ki jih prinaša ocenjevani načrt, ter stroški in koristmi, ki jih prinaša postopek CPVO. Ugotovljen je majhen prispevek postopka CPVO k varstvu okolja.

Rezultat raziskave so predlogi za izboljšanje učinkovitosti in uspešnosti strateškega ocenjevanja, uporabni tako v praksi kot pri predlagani prenovi pravnega okvira. Predlogi se nanašajo na (a) stvaren prehod na strateško raven ocenjevanja, (b) preoblikovanje ocenjevanja v optimizacijsko opravilo in v (c) celovit proces, smiselno vpet v sistem obravnave vplivov na družbo, gospodarstvo in okolje/prostor, (d) projektni pristop, izobraževanje in spodbujanje dobre prakse ter (e) zagotavljanje integritete izdelovalcev OP in drugih udeležencev v postopku. Raziskava v zaključku nakazuje 4 ravni/koncepte prenove sistema celovitega ocenjevanja oz. CPVO, ki zahtevajo različen obseg sprememb pravnega okvira in miselnega toka deležnikov.

ANG

Purpose of the project is to set a criteria system for evaluate Strategic Environmental Assessment (SEA) practice and obtain an estimate of what has Slovenia achieved so far, how the SEA process has contributed to the achievement of goals of environmental protection and what were the efficiency, costs and benefits of its practicing. The criteria

system relate to substantive efficiency and procedural effectiveness of SEA. Several methods for analyzing use and effectiveness were used - survey among representative participates in SEA process, review of representative environmental reports and series of interviews and workshops with participants in SEA process.

Substantive efficiency and procedural effectiveness of SEA are both find out as satisfying to deficient. SEA in some cases exceeds a verification procedure, and becomes an optimization activity, which aims to a plan modification/change in a way that it causes the least impact to the environment. On the other hand, the practice of SEA is still without health impact assessment and is associated with misunderstanding of the purpose of SEA, with a number of conflict situations, including procedural complications resulting in extended time and costs, inability of implementation of legitimate developmental interests and environmentally inappropriate solutions. SEA is based on normative protection with determining of mitigation measures and contributes to integrated and innovative solutions very rarely. Range of protection is mostly limited to respect of legal order, less consideration of principle of ALARA.

Special attention is devoted to Health Impact Assessment. A new concept of HIA in SEA is suggested. Key changes refer to early assessment on level of sectoral plans, investigating of influences on mental and social, not only on physical health, investigating of opportunities, not only of risks for health and active participating of stakeholders.

Part of research refers to the Costs-Benefits Analysis (CBA) of SEA process - to development and to test of procedure of CBA on two cases. Direct and indirect costs and benefits are assessed, as well as costs and benefits that assessed plan and that procedure of SEA is bringing to. It is found out that contribution of SEA procedure to the protection of environment was small.

Results of project are propositions for SEA to be more effective. SEA should deal with strategic level, be an optimization activity, part of policy, program and plan preparation process, part of comprehensive process dealing with impacts on society, economy and environment. Project approach, education, good practice and integrity of SEA process stakeholders should be stimulated. At the end four levels/concepts of legal framework modifications are proposed.

5. Poročilo o realizaciji predloženega programa dela na raziskovalnem projektu⁴

1 MERILA UČINKOVITOSTI STRATEŠKEGA OCENJEVANJA IN USPEŠNOSTI POSTOPKA CELOVITE PRESOJE VPLIVOV NA OKOLJE

Izoblikovan je sistem meril učinkovitosti strateškega ocenjevanja (nadalje SO) in uspešnosti postopka celovite presoje vplivov na okolje (nadalje CPVO).

Pojem "učinkovitost strateškega ocenjevanja" se nanaša na vsebinski del ocenjevanja.

To se šteje za učinkovito, če:

- informacije pridobljene v procesu SO prispevajo k sprejemanju odločitev,
- so napovedi vplivov točne,
- predlagani omilitveni ukrepi prispevajo k uresničevanju ciljev varstva okolja in vzdržnega razvoja.

Učinkovitost SO se prvenstveno meri pri izdelovalcu okoljskega poročila (nadalje OP) oz. na OP.

Pojem "uspešnost postopka CPVO" se nanaša na upravni postopek SO v skladu z ZVO.

Postopek se šteje za uspešen, če sta uresničeni temeljni predpostavki SO:

- izbira celovito gledano in hkrati okoljsko najboljše možne rešitve,
- izboljšanje presojanih politik, programov in planov (nadalje PPP), predvsem v smislu uresničevanja ciljev varstva okolja in vzdržnega razvoja.

Uspešnost postopka CPVO se prvenstveno meri pri izdelovalcu PPP oz. na PPP.

2 ANALIZA UPORABE TER UČINKOVITOSTI STRATEŠKEGA OCENJEVANJA IN USPEŠNOSTI CPVO

Ugotovitve iz ankete ter analiza OP in postopkov CPVO kažejo, da ti temeljijo na normativnem/rezervatnem varstvu z določanjem omilitvenih ukrepov, zelo redko pa prispevajo k oblikovanju celostnih in inovativnih rešitev. Poudarek in domet varstva okolja so večinoma zahteve za spoštovanje pravnega reda, manj pa upoštevanje principa ALARA. Tako učinkovitost SO kot uspešnost postopka CPVO je na splošno ocenjena kot pomanjkljiva do zadovoljiva. Zaskrbljujoče je predvsem, pri teh vsebinah sta uspešnost in/ali učinkovitost ocenjeni kot pomanjkljivi do neprimerni:

- ne upošteva se načela čim večjega varstva okolja in vzdržnosti,
- več zakonskih določil ni ustreznih,
- poudarek je na obravnavi posameznih okoljskih sestavin, brez sinteznih tolmačenj in brez upoštevanja gospodarskih in družbenih vidikov (interesov);
- izdelovalci OP malo prispevajo k izboljšanju planov,
- delovanje nekaterih deležnikov je ocenjeno kot slabo,
- vsebinjenja se ne izvajajo ali ne dosegajo namena,
- ocenjevanje vplivov je osredotočeno na stanje, manj na potencialne,
- ocenjevanje vplivov na zdravje se praktično ne izvaja.

Kot pozitivno je moč izpostaviti:

- dvig pomena varstva okolja,
- sodelovanje med deležniki in demokratizacijo postopka,
- v primerjavi z začetki izvajanja presoje zgodnejše vključevanje izdelovalcev OP v pripravo planov,
- rezultati SO so v nekaj primerih prispevali k tehničnemu in vsebinskemu izboljšanju planov, ni pa to utečena praksa - je še vedno zgolj imperativ, o katerem razmišljajo redki načrtovalci in izdelovalci OP, uprava pa izjemoma in le na neposredno pobudo - vprašanja.

Eno ključnih vprašanj raziskave se nanaša na razlike v postopkih in vsebinah ocenjevanja po uvedbi postopka CPVO na podlagi SEA Direktive. Žal je bila zavržena dobra praksa, ki se je začela graditi v 70-tih letih. CPVO se je izoblikovala kot verifikacijski postopek in ne kot optimizacijsko opravilo. Ob nekaterih zagotovo pozitivnih vplivih na sprejemanje odločitev, izpostaviti je moč:

- pogostejše zavračanje okoljsko nesprejemljivih alternativ oz. škodljivih rešitev in doseganje boljših rešitev,
 - preglednejšo predstavitev okoljskih vplivov deležnikom kot osnove za odločanje, vključno javnostim,
 - boljšo kontrolo nad plani na občinski ravni,
- je prišlo do povečanega obsega dela, posledično časa in denarja.

V okviru raziskave se je izkazalo, da je iz dostopne dokumentacije še najteže ugotoviti bistvo - kakšen je bil dejanski prispevek OP oz. CPVO k tehničnemu in/ali vsebinskemu izboljšanju plana, čeprav je iz sodelovanj v posameznih projektih in na podlagi intervjujev z deležniki jasno, da izboljšave v okviru priprave planov, tudi pomembne, so. OP imajo verifikacijski značaj, se nanašajo na končno/usklajeno obliko plana in zelo redko popišejo (vse) izboljšave, ki jih je prinesla izdelava OP. Prav tako te izboljšave niso jasno razvidne iz spisov postopka. Eno temeljnih priporočil raziskave se nanaša na preoblikovanje OP iz obsežnega, z opisom stanja obremenjenega dokumenta, v dokument, katere bistvo je pregled izboljšav plana oz. dokazilo, da je bila dosežena najboljša možna rešitev, OP pa naj bi obsegal tudi oceno uspešnosti in učinkovitosti.

Rezultat raziskave so predlogi za izboljšanje učinkovitosti in uspešnosti, uporabni tako v praksi, kot pri predlagani prenovi pravnega okvira (analiza kaže, da je za izboljšanje nujna sprememba ZVO, podzakonskih predpisov, SEA Direktive). Vsebinsko predlogov je moč zaokrožiti v naslednje ukrepe:

a) Stvaren prehod na strateško raven ocenjevanja: predmet SO morajo postati politike ter alternative na hierarhično najvišjih načrtovalskih ravneh.

b) Preoblikovanje SO v optimizacijsko opravilo: namen ocenjevanja mora biti izboljšava plana na način, da bo ta povzročil čim manjše vplive na okolje, SO mora tudi v upravnem smislu postati del postopka priprave plana. Za to je treba vpeljati načine in

ukrepe, da se načrtovalci ustrezno pripravijo in usposobijo, da bodo lahko vsebinsko (in postopkovno) delovali kot "naročniki" SO, tudi s pripravo povezanih projektnih nalog, ki bodo odsevale potrebe določenega načrtovanja oz. plana.

c) SO kot celovit proces: SO vplivov na okolje mora biti smiselno vpeto v celovit sistem obravnave vplivov na družbo, gospodarstvo in okolje/prostor.

d) Projektni pristop, izobraževanje in spodbujanje dobre prakse predvsem z naslednjimi aktivnostmi: ustvarjanje kompetentnih, interno trdnih in uglašeni delovnih timov, aktivna vloga načrtovalcev v postopku povezovanja načrtovanja in SO, revidiranje projektnih nalog, ko za to nastopi potreba, obvezna in (po potrebi) ponavljajoča se vsebinjenja, revidiranje OP v smislu učinkovitosti ocenjevanja in uporabnosti pri načrtovanju, povečan obseg sodelovanja z/med nosilci urejanja prostora s predlogi in priporočili za izdelavo OP, program rednega strokovnega izobraževanja.

e) Zagotavljanje integritete izdelovalcev OP oz. omejevanje vplivov posamičnih interesov (kapitala, politike, brezkompromisnega varstva) na ocenjevanje.

Raziskava v zaključku nakazuje 4 ravni/koncepte prenove sistema SO oz. CPVO, ki zahtevajo različen obseg sprememb pravnega okvira in miselnega toka deležnikov (možen je tudi prenos posameznih predlaganih sprememb med koncepti):

a) Izboljšanje dobre prakse znotraj obstoječega postopka CPVO, brez spremembe pravnega okvira, obsega:

- pripravo priporočil in/ali obveznih navodil ministrstva,
- izvedbo rednih izobraževanj.

b) Izboljšanje postopka CPVO z manjšimi/nujnimi spremembami pravnega okvira (ZVO, Pravilnika) pomeni:

- ohranjanje obstoječega koncepta celovitega presojanja, postopek ostaja znotraj okvira ZVO, CPVO se ohranja kot avtonomen postopek, okolje se presoja znotraj okoljskih sestavin, ki jih opredeljuje SEA Direktiva;
- spremembo t.i. presoje na 1. stopnji - ločitev od instituta PVO objektov in dvig ravni strateškosti presoje,
- formalizacijo nekaterih priporočil (npr. obveznega vsebinjenja, ki vključuje soočenje NUP, potrjevanja projektnih nalog, recenzije);
- racionalizacijo nekaterih upravnih postopkov (npr. smernice vključujejo mnenje o verjetnosti vpliva),
- prenovo lestvice ocen vplivov (ločitev velikosti ocene od pogoja omilitvenih ukrepov),

c) Združitev postopka CPVO s postopkom priprave PPP pomeni:

- konceptualno spremembo, preoblikovanje sedanjega celovitega presojanja v optimizacijsko opravilo, ki zahteva spremembo več predpisov s področja urejanja prostora in varstva okolja, smiselno pa ostaja znotraj SEA Direktive, poleg gornjih sprememb obsega:
- zaokroženo obravnavo prostorskih in okoljskih vsebin;
- dodatno racionalizacijo gradiv in upravnih postopkov (npr. študija variant se šteje za OP),
- prenovo instituta opredelitve sprejemljivosti vplivov plana (uvede se nepristranski, zaupanja vreden strokovni svet);

d) Nov/drugačen sistem strateškega ocenjevanja: gre za miselni preboj v dosedanji praksi tovrstnega ocenjevanja v Sloveniji in pomeni:

- obravnavo razvojnih pobud (ciljev, vizij, strategij, politik, planov in programov) na najvišjih strateških ravneh na osnovi ocene potreb; naročanje SOVO načeloma izvajajo vlada RS in občinski sveti/regionalne agencije z neposredno oddajo del;
- celovito obravnavo okolja (vključuje tudi gospodarske in družbene sestavine - vzdržnostni koncept);
- optimizacija se izvaja skupaj z načrtovanjem, po potrebi v več ponovitvah in fazah;
- sprejemljivost izvedbe razvojnih pobud se ne ocenjuje/določa v okviru SOVO;
- potrjevanje izvedbe načrtov izvaja nepristranski, zaupanja vreden strokovni svet;
- redno pregledovanje koristnosti SOVO in skladnost s pravnim redom EU.

3 PRESOJA VPLIVOV NA ČLOVEKOV ZDRAVJE

Na osnovi pregleda sodobnih stališč stroke javnega zdravja in Svetovne zdravstvene

organizacije, stališč slovenskih strokovnjakov in tujih praks presoje vplivov na zdravje v ocenjevanju vplivov na okolje so bile analizirane možnosti kakovostne nadgradnje sistema presoje vplivov na zdravje ljudi v sistemu CPVO. Pripravljen je predlog modela, ki bi bil strokovno-etično korekten in hkrati izvedljiv v slovenskih razmerah.

Že izhodiščna analiza prakse v Sloveniji, opravljena na vzorcu obstoječih OP, je pokazala, da se presoja vplivov na človekovo zdravje praktično ne izvaja, temveč so v okoljskih poročilih praviloma ocenjene le z zdravjem povezane fizikalne, kemijske in mikrobiološke okoljske sestavine (zrak, vode, tla, hrup, EMS), tim. determinante zdravja.

Predlagan je nov koncept ocenjevanja vplivov na zdravje v okviru strateškega ocenjevanja vplivov na okolje (HIA v SEA), ki presega tradicionalni koncept ocenjevanja tveganj okoljskih projektov na zdravje (RA v EIA). Ključne spremembe so:

- vplive na zdravje se vsebinsko ocenjuje in formalno presoja že na ravni sektorskih PPP;
- podrobneje se proučuje vplive okolja na duševno in socialno, ne le na telesno zdravje: od bimedicalnega se preide na biopsihosocialni model zdravja;
- med okoljskimi vplivi se proučuje tudi priložnosti, ne le nevarnosti za zdravje: proučuje se procese salutogeneze in patogeneze;
- ocenjevanje vplivov na zdravje ni več le predmet strokovnega proučevanja, temveč nujno vključuje tudi deležnike: zainteresirano javnost in odločevalce.

Rezultat raziskave je predlog postopka/modela za strateško ocenjevanje vplivov na zdravje s strokovnimi utemeljitvami. Model bo uporaben pri izboljšanju prakse in vzpostavitvi/prenovi pravnega okvira presoje vplivov na zdravje. Predlog postopkov/model obsega opis:

- vrednot in načel izvajanja presoje vplivov dejavnikov okolja na zdravje,
- vloge ministrstva ali drugega pristojnega telesa v postopkih,
- nujnih elementov vsakega procesa presoje,
- splošne sheme poteka procesov.

Poročilo vključuje:

- priporočila za oblikovanje presojevalske skupine,
- krajši opis posameznih faz procesa presoje vplivov na zdravje (presejanje, vsebinjenje, ocenjevanje, priprava poročila, kontrola kakovosti),
- primere predlogov zdravstvenih ciljev za namene upravnega postopka,
- priporočene metode dela,
- priporočena merila in kazalnike,
- priporočila za komuniciranje z deležniki in upravljanje s tveganji.

4 VREDNOTENJE STROŠKOV IN KORISTI

Analiza stroškov in koristi za postopek CPVO je bila metodološke narave. Šlo je za razvoj in preizkus metode CBA na dveh primerih postopka CPVO: Državnega prostorskega načrta za izgradnjo obvoznice Škofljica in Strateškega prostorskega načrta za Mestno občino Ljubljana. Za oba primera so bili ocenjeni direktni in indirektni stroški ter direktne in indirektno koristi; v prvem primeru so bile ugotovljeni višji stroški kot koristi, v drugem pa obratno. Pristop k CBA za CPVO sicer sledi standardni metodi okoljske CBA, pri čemer je treba dosledno izvesti dvoje:

- a) razlikovati med stroški in koristmi, ki naj bi jih prinesel ocenjevani načrt ter stroški in koristmi, ki jih bo prinesel postopek CPVO,
- b) ugotoviti prispevke postopka CPVO k varstvu okolja (razlika med stanjem kakovosti okolja, če se postopek CPVO izvede ali ne).

6. Ocena stopnje realizacije programa dela na raziskovalnem in zastavljenih raziskovalnih ciljev²

Izvedba projekta je sledila programu dela:

- a) Merila za oceno učinkovitosti strateškega ocenjevanja in uspešnosti CPVO so opredeljena in preverjena/uporabljena pri izvedbi ostalih sklopov projekta.

b) Analiza uporabe ter učinkovitosti strateškega ocenjevanja in uspešnosti CPVO je izvedena. Na podlagi sistema meril učinkovitosti oz. uspešnosti so bile marca 2011 izvedene delavnice za udeležence v postopku CPVO, julija 2011 je bila izvedena anketa med udeleženci v postopku CPVO, avgusta 2011 analiza OP in spisov postopka CPVO. Ugotovitve so bile sproti predstavljene predstavnikom Ministrstva za kmetijstvo in okolje. Izoblikovana so priporočila za izboljšanje prakse.

c) Izhodišča ocenjevanja/presoje vplivov izvedbe planov na človekovo zdravje so opredeljena. 6. in 7.12. 2011 je bila v sodelovanju z IVZ izvedena delavnica o strateški presoji vplivov PPP na zdravje, namenjena strokovnjakom s področja javnega zdravja in drugim poznavalcem področja. Predstavljen je bil koncept strateškega ocenjevanja vplivov na okolje in zdravje, možno sodelovanje deležnikov ter teze za predlog modela za strateško ocenjevanje vplivov na zdravje. Praktični del delavnice je bil oblikovan v smislu testiranja izhodiščnih tez predlaganega modela. Spomladi I. 2012 je bila izvedena anketa med strokovnjaki s področja javnega zdravja o stališčih v zvezi s predlaganim modelom, kompetencami stroke javnega zdravja ter sistemskimi vidiki CPVO. Izoblikovan je model za ocenjevanje/presojo vplivov na človekovo zdravje s predlogi za izboljšanje prakse.

d) Pristop in okvir meril vrednotenja stroškov in koristi CPVO je izoblikovan. Izvedeno je testno ocenjevanje stroškov in koristi na dveh primerih.

e) Sistem spremljanja učinkovitosti strateškega ocenjevanja vplivov na okolje in uspešnosti CPVO je izoblikovan v zaključku projekta.

Ugotovitve analize potrjujejo izhodiščno hipotezo, da je v nekaterih primerih strateško ocenjevanje uspelo preseči institut verifikacijskega postopka, potrdila o okoljski sprejemljivosti, ter postalo optimizacijsko opravilo, katerega glavni cilj je načrtovati posege na način, da ti v čim manjši možni meri razvrednotijo okolje, operativni pa prispevati k iskanju in izboru najboljše alternative. Ti primeri so redki oz. niso vsakdanja praksa. Potrjeno je bilo, da je strateško ocenjevanje še vedno povezano z nerazumevanjem namena ocenjevanja, številnimi konfliktnimi situacijami, postopkovnimi, časovnimi in stroškovnimi zapleti, nezmožnostjo uresničevanja legitimnih razvojnih interesov ter okoljsko neustreznimi prostorskimi rešitvami.

Ocenjeno je, da so zastavljeni cilji projekta v celoti uresničeni. Izpostavljamo:

- da gre za prvi celovit pregled dosedanje prakse strateškega ocenjevanja vplivov na okolje,
- predloge ukrepov za izboljšanje učinkovitosti strateškega ocenjevanja in uspešnosti postopka CPVO;
- predlog postopka/modela za strateško ocenjevanje vplivov na človekovo zdravje;
- oblikovanje metode vrednotenja stroškov in koristi CPVO in prvo testno ocenjevanje za izbrana primera.

7.Utemeljitev morebitnih sprememb programa raziskovalnega projekta oziroma sprememb, povečanja ali zmanjšanja sestave projektne skupine⁶

Sprememb programa raziskovalnega projekta ni bilo.

V času po zaključku javnega razpisa je prišlo do dveh sprememb, ki so vplivale na sestavo projektne skupine oz. na sklenitev medsebojnega dogovora o ureditvi medsebojnih pravic in obveznosti pri izvajanju tega projekta v I. 2011.

Prof. dr. Branko Kontić je bil v predlogu raziskovalnega projekta naveden kot raziskovalec delno zaposlen na Univerzi v Novi Gorici. Po zaključku javnega razpisa je delovno razmerje na Univerzi v Novi Gorici prekinil in se polno zaposlil na Institutu "Jožef Stefan", prav tako na projektu sodelujoči raziskovalni organizaciji. Ker je prof. dr. Kontić pomemben član projektne skupine smo predlagali, da se prvotno namenjena sredstva za njegovo delo v okviru Univerze v Novi Gorici preusmerijo na Institut "Jožef Stefan" in tako zagotovi njegovo polno nadaljnje sodelovanje na projektu.

Mag. Bojanka Štern na Zavodu za zdravstveno varstvo Ljubljana opravlja specializacijo s področja javnega zdravja. Po zaključku javnega razpisa se je izkazalo, da pri projektu

zaradi delovnih obveznosti ne more sodelovati v službenem času. Ker je mag. Šternova pomembna članica projektne skupine in je že v začetni fazi projekta pomembno prispevala k pripravi enega ključnih sklopov projekta, zasnovi presoje vplivov na človekovo zdravje, smo predlagali, da delo opravi v svojem prostem času, stroške njenega dela pa krijemo iz materialnih stroškov projekta in tako zagotavljamo njeno nadaljnje sodelovanje na projektu.

V skladu z gornjima predlogoma, posredovanima v začetku I. 2011 Javni agencija za raziskovalno dejavnost RS, je Dogovor o ureditvi medsebojnih pravic in obveznosti pri izvajanju skupnega projekta v I. 2011 in v I. 2012 sklenjen med Univerzo v Ljubljani, Biotehniško fakulteto, kot izvajalcem in soizvajalci Aquarius ekološki inženiring d.o.o., Institut "Jožef Stefan" in Inštitut za neionizirna sevanja. Vsebinsko delo na projektu poteka nemoteno, v skladu s programom in terminskim planom.

8. Najpomembnejši znanstveni rezultati projektne skupine²

Znanstveni dosežek			
1.	COBISS ID	258795008	Vir: COBISS.SI
	Naslov	<i>SLO</i> Načrtovanje objektov in naprav brezžičnih sistemov	
		<i>ANG</i> Wireless Systems Planning	
	Opis	<i>SLO</i> V monografiji so podana izhodišča za umeščanje objektov in naprav brezžičnih sistemov v prostor, za njihovo oblikovanje in določitev v prostorskih aktih, tako da se zagotovi smotrna raba prostora, vidna kakovost prostora in čim manjša obremenitev z elektromagnetnim sevanjem. Vsebine, ki se nanašajo na elektromagnetno sevanje, so neposredno povezane s presojo vplivov planov na človekovo zdravje.	
		<i>ANG</i> The monograph provides starting points for locating facilities of wireless systems, for their design and determination in spatial planning documents, so as to ensure efficient land use, the visual quality and to minimize the impacts of electromagnetic radiation. Issues of electromagnetic radiation are directly related to Health Impact Assessment.	
	Objavljeno v	Projekt Forum EMS; Biotehniška fakulteta; 2011; III, 119 str.; Avtorji / Authors: Gajšek Peter, Mlakar Aleš, Šenica Tomaž, Valič Blaž	
	Tipologija	2.01 Znanstvena monografija	
2.	COBISS ID	25198887	Vir: COBISS.SI
	Naslov	<i>SLO</i> Stališče glede rabe SEA Direktive za dovoljevanje planov in programov	
		<i>ANG</i> A viewpoint on the approval context of strategic environmental assessments	
	Opis	<i>SLO</i> Članek – stališče (a viewpoint) obravnava prevladujoči pristop ter prakso izvajanja SEA Direktive kot orodja za potrjevanje in dovoljevanje (verifikacijo) PPP v EU. V okviru kritik takšne prakse avtorja prikažeta na primeru načrtovanja terminalov UZP v Tržaškem zalivu in povezanih nesoglasij med Italijo in Slovenijo, kako je vsebinsko neustrezna. Predlagata, da EK pozove članice EU, da prenehajo s takšnim izvajanjem SEA, dokler se ne pripravijo ustrezne spremembe Direktive.	
		<i>ANG</i> The article covers the inadequacies of the approval context of SEA. A viewpoint is provided on the main deficiencies of such praxis. Authors finally propose that the EC should consider a clear recommendation to Member States to cease performing SEA in the approval/permitting context until proper amendments to the SEA Directive are made and implemented.	
	Objavljeno v	Elsevier, etc.; Environmental impact assessment review; 2011; Vol. 32, no. 1; str. 151-155; Impact Factor: 2.596; Srednja vrednost revije / Medium Category Impact Factor: 1.439; A": 1; A': 1; Avtorji / Authors: Kontić Branko, Kontić Davor	

	Tipologija	1.01 Izvirni znanstveni članek	
3.	COBISS ID	2406339	Vir: COBISS.SI
	Naslov	SLO	Načrtovanje trajnostnega razvoja v državah v tranziciji
		ANG	Planning for sustainable transition
	Opis	SLO	Ena od pglavitnih nalog študije ranljivosti je vnaprejšnje opozarjanje pred prekomernimi vplivi razvoja na okolje. Predstavljena je študija ranljivosti Kantona Sarajevo, kot orodje za preverjanje skladnosti prostorskega načrta z okoljevarstvenimi cilji, torej kot podlaga za strateško ocenjevanje vplivov na okolje v skladu z Direktivo SEA.
		ANG	One of main tasks of vulnerability study is providing knowledge and warning in-advance about excessive developmental impacts. Vulnerability Study of Sarajevo Canton is presented as a tool for verifying the compliance of the plan with environmental objectives, therefore as basis for strategic environmental assessment in accordance with SEA Directive.
	Objavljeno v	Zveza geodetov Slovenije; Geodetski vestnik; 2011; Letn. 55, št. 1; str. 87-102; Impact Factor: 0.212; Srednja vrednost revije / Medium Category Impact Factor: 1.233; Avtorji / Authors: Golobič Mojca, Cof Alenka, Mujkič Sabina	
	Tipologija	1.02 Pregledni znanstveni članek	

9. Najpomembnejši družbeno-ekonomsko relevantni rezultati projektne skupine⁸

	Družbenoekonomsko relevantni dosežki		
1.	COBISS ID	6640761	Vir: COBISS.SI
	Naslov	SLO	Celovit pregled potencialno ustreznih območij za izkoriščanje vetrne energije
		ANG	Identification of potential areas for installing wind turbines: Expert research for National Energy Program (period 2010-2030)
	Opis	SLO	Namen strokovne podlage je opredeliti potencialna območja za postavitev vetrnih elektrarn z močjo nad 10 MW na območju celotne Slovenije. Upoštevani so razvojni kriterij, zadostna povprečna hitrost vetra, in varstveni kriteriji, ki izhajajo iz omejitev na varstvenih, zavarovanih in ogroženih območjih. Podana je preliminarna okoljska ocena sprejemljivosti lokacij že evidentiranih lokacij. Strokovna podlaga je primer zgodnje vključitve strateškega ocenjevanja vplivov na okolje v pripravo plana, ki je v raziskovalnem projektu izpostavljen kot eden ključnih ukrepov izboljšanja prakse.
		ANG	The purpose of expert research is to identify potential areas for installing wind turbines with a capacity of over 10 MW in the whole territory of Slovenia. Development criteria, sufficient average wind speed, and protection criterion, resulting from the protected and endangered areas, are taken into account. Part of expert research is a preliminary environmental assessment of sites already recorded by different investors. Research is an example of early strategic environmental assessment as part of plan preparation, what is considered as one of the key issues of improving the SEA process.
	Šifra	F.17 Prenos obstoječih tehnologij, znanj, metod in postopkov v prakso	
	Objavljeno v	Aquarius d.o.o. Ljubljana; RS, Ministrstvo za gospodarstvo; 2011; 25 f., [7 f. pril.]; Avtorji / Authors: Mlakar Aleš, Cigoj Nika, Šot Pavlovič Leonida, Trnovšek Lea, Žerdin Martin, Podgornik Aleš, Staničič Damir, Urbančič Andreja	

	Tipologija	2.13 Elaborat, predštudija, študija		
2.	COBISS ID	6961529	Vir: COBISS.SI	
	Naslov	SLO	Uporaba in učinkovitost CPVO v Sloveniji	
		ANG	The use and effectiveness of SEA in Slovenia	
	Opis	SLO	Prispevek predstavlja analizo uporabe in učinkovitosti celovite presoje vplivov na okolje (CPVO) v Sloveniji - izhodišča ugotavljanja učinkovitosti CPVO, sistem meril za oceno vsebinske učinkovitosti strateškega ocenjevanja in uspešnosti upravnega postopka, oceno o tem, kaj je Sloveniji prineslo dosedanje izvajanje CPVO, kako je proces prispeval k ciljem varstva okolja, probleme, ki so še prisotni in možnosti za izboljšanje procesa CPVO.	
		ANG	The paper presents the starting points of determining the effectiveness of Strategic Environmental Assessment (SEA) in Slovenia, a system of criteria for assessing the effectiveness of strategic assessment content and successfulness of administrative procedure, the current results and the possibilities for improving the process of SEA.	
	Šifra	B.03 Referat na mednarodni znanstveni konferenci		
	Objavljeno v	International Association for Impact Assessment; Making an impact?; 2011; str. 12; Avtorji / Authors: Mlakar Aleš, Kontić Branko, Žerdin Martin, Cof Alenka, Trnovšek Lea, Cigoj Nika		
Tipologija	1.12 Objavljeni povzetek znanstvenega prispevka na konferenci			
3.	COBISS ID	6961785	Vir: COBISS.SI	
	Naslov	SLO	Analiza ranljivosti kot orodje za strateško ocenjevanje vplivov na okolje	
		ANG	Vulnerability analysis as a tool for SEA	
	Opis	SLO	V prispevku je prikazana analiza ranljivosti, ki je poleg strateških presoj vplivov na okolje, eno od pomembnih pristopov varstva okolja. Analiza ranljivosti kot metoda, uporabna v strateških presojah vplivov na okolje, ki jih opredeljuje Direktiva 2001/42/ES, je prikazana na vzorčnem primeru strateške presoje vplivov na okolje za prostorski načrt občine Ig.	
		ANG	Paper presents vulnerability analysis as one of the valuable approaches that along with strategic environmental assessments presents a key tool for environmental protection. Vulnerability analysis as a method applicable in SEA as required by Directive 2001/42/EC is presented in a case study of SEA for Spatial Plan of the Municipality Ig.	
	Šifra	B.03 Referat na mednarodni znanstveni konferenci		
	Objavljeno v	International Association for Impact Assessment; Making an impact?; 2011; str. 35; Avtorji / Authors: Cof Alenka, Penko Seidl Nadja		
Tipologija	1.12 Objavljeni povzetek znanstvenega prispevka na konferenci			
4.	COBISS ID	7272825	Vir: COBISS.SI	
	Naslov	SLO	Okoljsko poročilo za celovito presojo vplivov na okolje za Nacionalni energetskega program (obdobje 2010 - 2030)	
		ANG	Environmental report for National Energy Program	
	Opis	SLO	V okoljskem poročilu so opredeljeni, opisani in ovrednoteni vplivi izvedbe Nacionalnega energetskega programa na okolje. Definirano je stanje okolja, opredeljeni so relevantni okoljski cilji, kazalniki ter način upoštevanja ciljev pri pripravi programa. Osnovo za opredelitev relevantnih okoljskih ciljev predstavljajo nacionalni in evropski strateški dokumenti s področja okolja, smiselno pa tudi nekatera priporočila raziskovalnega projekta.	
			The environmental report identifies, describes and evaluates environmental impacts of implementation of the National Energy Program. Report includes state of the environment, relevant environmental objectives, indicators and	

	ANG	description of how objectives were taken into account in the preparation of the program. Basis for identifying the relevant environmental objectives are national and European strategic documents in the field of environmental protection as well as some of the recommendations of the research project.
Šifra	F.17	Prenos obstoječih tehnologij, znanj, metod in postopkov v prakso
Objavljeno v	Aquarius d.o.o. Ljubljana; RS, Ministrstvo za gospodarstvo; 2011; 291 f., 15 f. pril.; Avtorji / Authors: Žerdin Martin, Tavzes Radovan, Mlakar Aleš, Šot Pavlovič Leonida, Cigoj Nika, Trnovšek Lea, Vrabič Katja, Vrbajnščak Mojca, Jerman Barbara, Bregar Urška	
Tipologija	2.13	Elaborat, predštudija, študija

10. Drugi pomembni rezultati projektne skupine⁹

(1) Sodelovanje pri pripravi pravnih predpisov: Aleš Mlakar je sodeloval pri pripravi Pravilnika o vsebini, obliki in načinu priprave državnega prostorskega načrta. Rezultati projekta se odražajo v določilih, ki se nanašajo na pripravo pobude (upoštevanje okoljskih izhodišč) ter študijo variant (ocenjevanje vplivov, metode sinteznega vrednotenja).

(2) Predavanje v tujini in uporaba metodoloških izhodišč v praksi: Aleš Mlakar je v okviru predavanja The preparation of the suitability assessment as part of ICZM Plan and Strategy of Montenegro (Ministrarstvo održivog razvoja i turizma, Podgorica, Črna gora, 21.12.2011) ter pri zasnovi izvedbe tega projekta izpostavil pomen in načine objektivizacije ocene okoljske sprejemljivosti, ki je tudi v projektu izpostavljena kot eden od ukrepov izboljšanja prakse.

(3) Sodelovanje na delavnici Capacity Building on Environment and Health – Developing a national training concept (IVZ RS, WHO European Centre for Environment and Health (Ljubljana, 18./19.6.2012): Bojanka Štern je v okviru predavanja Presentation of targeted research project "The use and effectiveness of SEA and HIA" predstavila problematiko in možnosti razvoja presoje vplivov na človekovo zdravje v Sloveniji.

(4) Poudariti je treba učinke delavnic in drugih oblik komunikacije z naročnikom, znotraj projektne skupine, z drugimi raziskovalci, študenti, sodelavci, poslovnimi partnerji:

- boljše razumevanje strateškega in drugega ocenjevanja vplivov na okolje, ocenjevanja z vidika vzdržnosti, ocenjevanja vplivov na zdravje;
- pravilna in natančna uporaba pojmov pri ocenjevanju;
- razumevanje potreb različnih udeležencev v formalnih postopkih ocenjevanja vplivov na okolje in zdravje;
- razumevanje težav, ki so prisotne v formalnih postopkih ocenjevanja (vseh formalnih udeležencev) kot ene od osnov za njihovo reševanje;
- nasploh večanje in širjenje znanja o strateškem ocenjevanju vplivov na okolje in zdravje ter okoljskih CBA (cost-benefit analizah).

11. Pomen raziskovalnih rezultatov projektne skupine¹⁰

11.1. Pomen za razvoj znanosti¹¹

SLO

1. PODROČJE JAVNEGA ZDRAVJA

Rezultati projekta so prikazali sistemske javno-zdravstvene zmogljivosti za izvajanje HIA v SEA v Sloveniji ter nujne sistemske in strokovne pogoje za novo, kakovostno višjo razvojno raven teh procesov in postopkov. Če se odločevalci na osnovi argumentov, pridobljenih s tem CRP, odločijo, da pristopijo k sistemskim spremembam, bo sistem presoje vplivov na zdravje v strateškem ocenjevanju oblikovan na povsem novih temeljih. Z vključitvijo stroke javnega zdravja, katere pomemben segment dela je raziskovanje, se bodo spontano vzpostavili bistveno boljši pogoji za razvoj raziskovanja vplivov dejavnikov okolja na zdravje. V stroki javnega

zdravja je namreč izobrazbena struktura visoka, raziskovalna tradicija pa dokaj močna.

Drug pomemben razvojni element, ki se bo odrazil tudi v znanosti, bodo redne evalvacije procesov HIA v SEA, ki bodo potekale ob upoštevanju protokolov, ki jih priporoča ta CRP. Vsaka metodološko korektno izvedena evalvacija bo lahko k znanosti prispevala svoj del novih spoznanj. Ob dosledni, strokovno korektni uporabi evalvacijskih postopkov HIA v SEA v slovenski sistemski praksi bodo informacije pridobljene na znanstveno trdni osnovi. Z zadostnim prizadevanjem za njihovo objavo bomo dosegli, da bo slovenska znanost lahko pomembno prispevala k svetovnim znanstvenim spoznanjem.

Sklenemo lahko, da so rezultati tega CRP prvi, vendar nujni sistemski korak k vzpostavitvi novega in rednega raziskovanja področja HIA v SEA v Sloveniji.

2. PODROČJE VREDNOTENJA STROŠKOV IN KORISTI

CBA za CPVO sodi na široko področje znanosti o okolju. Raziskovalno in postopkovno jo lahko umestimo med upravno-administrativne dejavnosti, ki obravnavajo okoljske politike, vrednotenje okolja in odločanje. Gre za prvo tovrstno analizo pri nas in eno redkih v svetu. Doslej so se okoljske CBA nanašale na razvojne projekte in povezane okoljevarstvene ukrepe, ne pa na upravne postopke in politike. V zadnjem obdobju, tudi zaradi družbene krize, pa so začele prevladovati zahteve po utemeljevanju koristnosti tudi upravno-administrativnega dela oz. postopkov.

Čeprav vrednotenje samo po sebi ni znanstveno-raziskovalno delo, pa procesi dojemanja vrednosti koreninijo v značilnostih entitet, ki jih vrednotimo. Razumevanje in praksa, da varujemo tisto, kar je vredno/dragoceno/koristno, implicira poznavanje lastnosti entitet; to pa je rezultat raziskovanja. Kar zadeva koristnost okolja in ocenjevanje, je zveza s CBA direktna in trdna.

Družbene spremembe na področju razumevanja in vrednotenja okolja v zadnjih dveh desetletjih so prinesle celovito gledanje na ravnanje sedanjih generacij z okoljem. Vpeljan je bil koncept vzdržnosti, ki poudarja odgovornost tudi do prihodnjih generacij. Raziskave na tem področju so doživele razcvet, dodaten zagon je prispevala skrb zaradi možnih in pričakovanih podnebnih sprememb. Poudarja se iskanje pristopov za prilagajanje podnebnih spremembam, vendar ne katerihkoli. Od državnih vodstev se pričakuje, da so ti pristopi in politike utemeljene ter zanesljive v zagotavljanju ciljev. Kot orodje za preverjanje ustreznosti politik se uvajajo različne CBA. Na sistematičen, ponovljiv oz. preverljiv način je treba pokazati, da varstvene politike in postopki pomenijo najboljši izbor izmed razpoložljivih in izvedljivih. CBA pridobivajo pomen ne samo v kontekstu ekonomskega odločanja, ampak se razširjajo tudi na tista področja obravnav, ki zadevajo najpomembnejša okoljska vprašanja: varstvo, upravljanje, kakovosti, okolje in zdravje, okoljska etika. Raziskovanje na področju okoljskih CBA v vseh oblikah, še posebej upravno-administrativnih, se bo okrepilo in spremljalo družbeno občutljivost do razvojnih vprašanj v vse bolj sistematičnih formah. Družba bo skozi okoljske CBA utrla pot za preverjanje politik ravnanja z okoljem – temu bo v prihodnosti tudi namenjala čedalje več sredstev, kar bo hkrati omogočalo širjenje in intenziviranje raziskovanja na tem integralnem in zahtevnem znanstvenem področju.

ANG

1. FIELD OF PUBLIC HEALTH

Results of the project showed systemic public health capacity for execution of HIA within SEA in Slovenia and necessary systemic and professional conditions for new, quality higher developmental level of these processes. If decision-makers on base of evidences gained with this project decide to accept systemic changes, the system of HIA within SEA will be formed on completely new foundations. The inclusion of the field of public health, which important segment is a research, will spontaneously establish elementarily better conditions for development of research on a field of HIA.

Other important developmental element that will be reflected also in science, are regular evaluations of processes of HIA within SEA. Every methodologically decently versed evaluation can contributed to science with new cognitions. Information gained over consistent,

professionally decent use of evaluating procedures of HIA within SEA will have scientifically solid base. With sufficient aspirations for their announcement will be Slovene science able to contribute to science on international level.

We can decide, that results of this project are the first, however urgent systemic step to the establishment of new and regular research of field of HIA within SEA in Slovenia.

2. FIELD OF COSTS-BENEFITS ANALYSIS

CBA for SEA is part of wide field of environmental science. It can be considered as managing-administrative activity that deals with environmental policies, evaluation of environment and decision making. It is the first such analysis in Slovenia and one of rare on international level. So far environmental CBA has referred to developmental projects and environmental protection measures, and not to administrative procedures and policies. But in last period, also because of a social crisis, demands for establishing useful managing administrative work and procedures have been increased.

Evaluation itself is not a scientifically-research work, but the processes of cognition of values are based in features of entities, that are assessed. Understanding and practicing, that we protect what is worthy/valuable/useful, implicate knowledge about characteristics of entities; and that is a result of research work. Association between usefulness of environment and assessment and CBA is direct and solid.

Social changes in the field of understanding and evaluation of environment within last two decades brought comprehensive understanding of treatment of present generations with the environment. Concept of sustainability, that is emphasizing responsibility to future generations, was introduced. Researches on this field increased, contributed with possible and expected climate changes. Looking for different approaches for adapting to climatic changes is emphasized, however not any. State administrations are expected, that these approaches and policies are founded and be reliable in ensuring of goals. As the tool for verification of compliance of policies different CBA are introduced. It must be point out in systematic, repeatable and authenticable way that protective policies and procedures are the best selection of available and of feasible options. CBA are not important only in context of economic decision making. CBA expends on to important environmental questions: protection, managing, qualities, environment and health, environmental ethics. Research on field of environmental CBA in all forms, in particular managing-administrative, will grow and monitor social sensitivity to developmental questions in increasingly systematic forms. Through environmental CBA society will pave the way for verification of policies of treatment with environment - and also assign increasingly more funds, that will allow spreading and intensification of research on this integral and demanding scientific field.

11.2. Pomen za razvoj Slovenije¹²

SLO

1. ZAGOTAVLJANJE UČINKOVITEJŠEGA VARSTVA OKOLJA IN UDEJANJANJE VZDRŽNEGA RAZVOJA

Predlagana priporočila so usmerjena v preoblikovanje strateškega ocenjevanja v optimizacijsko opravilo, katerega namen je izboljšava politike, programa ali plana na način, da bo ta povzročil čim manjše vplive na okolje. Trezno opredeljevanje/ocenjevanje pravih potreb in zgodnje/tvorno iskanje in izbiranje celovito gledano in hkrati okoljsko najboljših možnih rešitev je temeljnega pomena za učinkovito razreševanje naraščajočih konfliktov interesov v prostoru in stvarno udejanjanje zavez vzdržnega razvoja.

2. RACIONALIZACIJA POSTOPKOV/GRADIV - ODPRAVA ADMINISTRATIVNIH OVIR

Predlagana optimizacija/racionalizacija postopkov in gradiv pomeni prispevek k odpravi administrativnih ovir in učinkovitejšemu/hitrejšemu umeščanju prostorskih ureditev v prostor, posledično k večji ekonomski učinkovitosti investicij.

3. PODROČJE JAVNEGA ZDRAVJA

Začetna analiza stanja je pokazala, da smo na področju ocenjevanja vplivov dejavnikov okolja na zdravje v Sloveniji nekako »obtičali« na ravni ocenjevanja vplivov na biološke, kemijske in fizikalne dejavnike tveganj za zdravje, na tim. determinante zdravja. Strokovni javno-zdravstveni razvoj v svetu je to stanje že zdavnaj presegel; politično-organizacijske prakse v zvezi z dejansko uporabo celostnega ocenjevanja vplivov okolja na zdravje pa so v svetu različne in odvisne od mnogih dejavnikov, predvsem od tega, kako visoko na lestvici državnih prioritet vlade posameznih držav postavljajo zdravje in koliko je v tej smeri prodorna nacionalna stroka javnega zdravja.

V okviru naloge so bili pregledani strokovni argumenti, metode in kazalniki, ki jih je mednarodna znanost do danes že opredelila, to je t.i. "mednarodni referenčni okvir" predmetnega CRP. Preverjeno je bilo, kaj o potrebi po vzpostavitvi novega, razvojno višjega sistema menijo domači strokovnjaki javnega zdravja in drugi poznavalci CPVO; kakšna naj bo podoba tega sistema v svojih ključnih razsežnostih, procesih in prvinah. Na tej osnovi je bil zgrajen "nacionalni referenčni okvir" CRP. Tretji vidik je tim. "izvedljivostni (feasibility) referenčni okvir", ki vzpostavlja uvid v nujne pogoje za doseg razvojnega preboja na področju prakse HIA v SEA v Sloveniji. Na osnovi analize stanja je bilo ocenjeno, katere so nujne sistemske spremembe, če želimo razvojni preboj v slovenski praksi dejansko tudi doseči.

CRP transparentno kaže smer, v katero naj Slovenija vstopi, če želi področja okoljskih politik, programov in planov razvijati tako, da bo to v korist zdravja, kakovosti življenja in dobrega počutja slovenskega prebivalstva. Za doseg tega cilja - da se torej znanstvena in strokovna spoznanja uveljavijo tudi v praksi - pa je potrebno spoznanja CRP sprejeti in spremeniti tudi sistemsko ureditev tako, da bodo zagotovljeni pogoji za uveljavitev nujnih sprememb.

4. PODROČJE OCENJEVANJA VPLIVOV NA OKOLJE

Slovenija je bila v 70-ih letih prejšnjega stoletja ena vodilnih držav (pionirka) na področju ocenjevanja vplivov na okolje. S pravno formalizacijo teh aktivnosti (EU in domači pravni red) je to vlogo izgubila, saj se ni dobro znašla v ločenem, dezintegriranem obravnavanju okoljskih in razvojnih vprašanj. Šele v zadnjih letih, ko je postalo ustvarjalno varstvo okolja (za razliko od konservatorskega) eden glavnih kazalnikov družbenega razvoja, se Slovenija ponovno prebija v ospredje na tem področju. V tem smislu je treba gledati tudi miselno-prebojne predloge za strateško ocenjevanje vplivov na okolje in zdravje v tem projektu. Slovenija bo razvojno napredovala, če bo uveljavljala optimizacijsko načrtovanje in varstvo, ki upošteva princip ALARA, nazadovala pa, če se bo oklepala zgolj normativizma in dovoljevalskih konceptov.

ANG

1. ENSURING OF MORE EFFICIENT PROTECTION OF ENVIRONMENT AND IMPLEMENTATION OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT

Suggested references are guided to the modification of strategic assessment to optimization task, which intention is the improvement of policy, program or plan in manner that it will cause as low as possible impacts on the environment. Soberly determining/assessment of right needs and early/creatively search and choosing comprehensive and at the same time environmentally best possible solutions is of basic importance for efficient discharging of incremental conflicts of interests in the environment and material implementation of bonds of sustainable development.

2. RATIONALISATION OF PROCEDURES/REPORTS - ABOLITION OF ADMINISTRATIVE BARRIERS

Suggested optimization/rationalization of procedures and of reports means contribution to abolition of administrative barriers and to more efficient/quicker placing of development projects, consequentially to larger economic efficiency of investments.

3. FIELD OF PUBLIC HEALT

The initial analysis of recent condition indicated that HIA sort of get stuck on a level of assessment of impact on biological, chemical and physical factors of hazards for health, on so-called determinants of health. Professional public-health development within world has

overcome that level long time ago. Politically-organizational practices of HIA in world are different and depend upon many factors, above all from how governments of individual states are positioning health on the chart of state priorities and how much is penetrating national field of public health in this direction.

Professional evidences, procedures and indicators were checked in frame of project, to establish so-called "international referential frame". Survey among in-country specialists of public health and other specialists was performed - in order to discover key dimensions, procedures and component parts of HIA. On this base "national referential frame" was built. Third point of view was so-called "feasibility referential frame", that point out conditions for achievement of developmental breakthrough on field of practice of HIA within SEA in Slovenia. Urgent systemic changes were defined to actually achieve developmental breakthrough.

Project shows direction Slovenia should enter, if we want policies, programs and plans to have positive contribution to health, quality of life and wellness of Slovene population. For achievement of this goal – that scientific and professional findings assert also in practice – is necessary to accept those findings and to change a legal framework.

4. FIELD OF ASSESSMENT OF IMPACT ON THE ENVIRONMENT

In 1970s Slovenia was one of the management states (pioneers) on a field of assessment of impacts on environment. With legal formalization of these activities (EU and in-country legal order) this role was lost, having problems with separated, dezintergraded system of treating environmental and developmental questions. Only within last years, when creative protection of the environment becomes one of the main indicators of social development, a step forward is being made again. In this sense also mentally-breakthrough template for strategic assessment of impact on environment and health within this project should be understood. Slovenia will make progress developmentally, if optimization planning and protection will take place, which considers principle of ALARA, and backslid, if only normative and verification concepts will stay in mind.

12.Vpetost raziskovalnih rezultatov projektne skupine.

12.1.Vpetost raziskave v domače okolje

Kje obstaja verjetnost, da bodo vaša znanstvena spoznanja deležna zaznavnega odziva?

- v domačih znanstvenih krogih
- pri domačih uporabnikih

Kdo (poleg sofinancerjev) že izraža interes po vaših spoznanjih oziroma rezultatih?¹³

Interes je izražen pri vseh deležnikih v procesu SO - nosilcih urejanja prostora, izdelovalcih in naročnikih OP in PPP, občinah, službah javnega zdravja. Interes je izrazilo gospodarstvo (GEN energija, Istrabenz Plini d.o.o., Helios d.d.), ki želi upoštevati predloge na področju načrtovanja energetskih in industrijskih nevarnih dejavnosti. Obravnave naj bi bile raziskovalne narave. URSJV izraža interes o vključevanju varnostnih zahtev v strateško načrtovalsko fazo za jedrske objekte.

12.2.Vpetost raziskave v tuje okolje

Kje obstaja verjetnost, da bodo vaša znanstvena spoznanja deležna zaznavnega odziva?

- v mednarodnih znanstvenih krogih
- pri mednarodnih uporabnikih

Navedite število in obliko formalnega raziskovalnega sodelovanja s tujini raziskovalnimi inštitucijami:¹⁴

Zadevna znanstvena spoznanja so že vključena v delo in rezultate projekta iNTeg-Risk, <http://www.integrisk.eu-vri.eu/Publications.aspx?ss=35&lan=230&tab=996&itm=2202&pag=1269>, pogodba št. CP-IP 213345-2, glej tudi objave (Safetypedia) pod naslovom Conferences and proceedings št. 14 in 19. V pripravi je več člankov za objavo v mednarodnih revijah na temo CBA za postopke ocenjevanja vplivov na okolje.

Kateri so rezultati tovrstnega sodelovanja:¹⁵

Glavni rezultat je spreminjanje miselnosti, razumevanja in rabe strateškega ocenjevanja. Namesto dosedanjega poudarjenega dovoljevalskega koncepta se prehaja na optimizacijskega, z načrtovanjem povezanega integralnega razvojnega premišljanja/utemeljevanja. Za najnovejše sedanje in pričakovane izzive in tehnologije, za katere tveganja niti še ne poznamo (glej mednarodni projekt iNTeg-Risk, <http://www.integrisk.eu-vri.eu/>) koncepta dovoljevanja niti ni mogoče uporabiti. Partnerji na projektu so te vidike že sprejeli in jih potrdili v obliki poročila B. Kontić, D. Kontić, K. Øien, A. Jovanovic, M. Löscher "Guideline on Environment Issues of Emerging risks (early consideration of environmental aspects in planning process for new technologies / new production systems)" D.2.6.5.1, August 2012.

C. IZJAVE

Podpisani izjavljam/o, da:

- so vsi podatki, ki jih navajamo v poročilu, resnični in točni
- se strinjamo z obdelavo podatkov v skladu z zakonodajo o varstvu osebnih podatkov za potrebe ocenjevanja in obdelavo teh podatkov za evidence ARRS
- so vsi podatki v obrazcu v elektronski obliki identični podatkom v obrazcu v pisni obliki
- so z vsebino letnega poročila seznanjeni in se strinjajo vsi soizvajalci projekta
- bomo sofinancerjem istočasno z zaključnim poročilom predložili tudi študijo ali elaborat, skladno z zahtevami sofinancerjev

Podpisi:

*zastopnik oz. pooblaščen oseba
raziskovalne organizacije:*

in

vodja raziskovalnega projekta:

Univerza v Ljubljani, Biotehniška
fakulteta

Aleš Mlakar

ŽIG

Kraj in datum:

Oznaka prijave: ARRS-CRP-ZP-2012-05/41

¹ Zaradi spremembe klasifikacije je potrebno v poročilu opredeliti raziskovalno področje po novi klasifikaciji FOS 2007 (Fields of Science). Prevalna tabela med raziskovalnimi področji po klasifikaciji ARRS ter po klasifikaciji FOS 2007 (Fields of Science) s kategorijami WOS (Web of Science) kot podpodročji je dostopna na spletni strani agencije (<http://www.arrs.gov.si/sl/gradivo/sifranti/preslik-vpp-fos-wos.asp>). [Nazaj](#)

² Podpisano izjavo sofinancerja/sofinancerjev, s katero potrjuje/jo, da delo na projektu potekalo skladno s programom, skupaj z vsebinsko obrazložitvijo o potencialnih učinkih rezultatov projekta obvezno priložite obrazcu kot priponko (v skeniranem PDF formatu) in jo v primeru, da poročilo ni polno digitalno podpisano, pošljite po pošti na Javno agencijo za raziskovalno dejavnost RS. [Nazaj](#)

³ Napišite povzetek raziskovalnega projekta (največ 3.000 znakov v slovenskem in angleškem jeziku) [Nazaj](#)

⁴ Napišite kratko vsebinsko poročilo, kjer boste predstavili raziskovalno hipotezo in opis raziskovanja. Navedite ključne ugotovitve, znanstvena spoznanja, rezultate in učinke raziskovalnega projekta in njihovo uporabo ter sodelovanje s tujimi partnerji. Največ 12.000 znakov vključno s presledki (približno dve strani, velikosti pisave 11). [Nazaj](#)

⁵ Realizacija raziskovalne hipoteze. Največ 3.000 znakov vključno s presledki (približno pol strani, velikosti pisave 11)

Zaključno poročilo o rezultatih ciljnega raziskovalnega projekta - 2012

[Nazaj](#)

⁶ V primeru bistvenih odstopanj in sprememb od predvidenega programa raziskovalnega projekta, kot je bil zapisan v predlogu raziskovalnega projekta oziroma v primeru sprememb, povečanja ali zmanjšanja sestave projektne skupine v zadnjem letu izvajanja projekta (obrazložitev). V primeru, da sprememb ni bilo, to navedite. Največ 6.000 znakov vključno s presledki (približno ena stran, velikosti pisave 11). [Nazaj](#)

⁷ Znanstveni in družbeno-ekonomski dosežki v programu in projektu so lahko enaki, saj se projektna vsebina praviloma nanaša na širšo problematiko raziskovalnega programa, zato pričakujemo, da bo večina izjemnih dosežkov raziskovalnih programov dokumentirana tudi med izjemnimi dosežki različnih raziskovalnih projektov.

Raziskovalni dosežek iz obdobja izvajanja projekta (do oddaje zaključnega poročila) vpišete tako, da izpolnite COBISS kodo dosežka – sistem nato sam izpolni naslov objave, naziv, IF in srednjo vrednost revije, naziv FOS področja ter podatek, ali je dosežek uvrščen v A'' ali A'. [Nazaj](#)

⁸ Znanstveni in družbeno-ekonomski dosežki v programu in projektu so lahko enaki, saj se projektna vsebina praviloma nanaša na širšo problematiko raziskovalnega programa, zato pričakujemo, da bo večina izjemnih dosežkov raziskovalnih programov dokumentirana tudi med izjemnimi dosežki različnih raziskovalnih projektov.

Družbeno-ekonomski rezultat iz obdobja izvajanja projekta (do oddaje zaključnega poročila) vpišete tako, da izpolnite COBISS kodo dosežka – sistem nato sam izpolni naslov objave, naziv, IF in srednjo vrednost revije, naziv FOS področja ter podatek, ali je dosežek uvrščen v A'' ali A'.

Družbenoekonomski dosežek je po svoji strukturi drugačen, kot znanstveni dosežek. Povzetek znanstvenega dosežka je praviloma povzetek bibliografske enote (članka, knjige), v kateri je dosežek objavljen.

Povzetek družbeno ekonomsko relevantnega dosežka praviloma ni povzetek bibliografske enote, ki ta dosežek dokumentira, ker je dosežek sklop več rezultatov raziskovanja, ki je lahko dokumentiran v različnih bibliografskih enotah. COBISS ID zato ni enoznačen izjemoma pa ga lahko tudi ni (npr. v preteklem letu vodja meni, da je izjemen dosežek to, da sta se dva mlajša sodelavca zaposlila v gospodarstvu na pomembnih raziskovalnih nalogah, ali ustanovila svoje podjetje, ki je rezultat prejšnjega dela ... - v obeh primerih ni COBISS ID). [Nazaj](#)

⁹ Navedite rezultate raziskovalnega projekta iz obdobja izvajanja projekta (do oddaje zaključnega poročila) v primeru, da katerega od rezultatov ni mogoče navesti v točkah 7 in 8 (npr. ker se ga v sistemu COBISS ne vodi). Največ 2.000 znakov vključno s presledki. [Nazaj](#)

¹⁰ Pomen raziskovalnih rezultatov za razvoj znanosti in za razvoj Slovenije bo objavljen na spletni strani: <http://sicris.izum.si/> za posamezen projekt, ki je predmet poročanja [Nazaj](#)

¹¹ Največ 4.000 znakov vključno s presledki [Nazaj](#)

¹² Največ 4.000 znakov vključno s presledki [Nazaj](#)

¹³ Največ 500 znakov vključno s presledki (velikosti pisave 11) [Nazaj](#)

¹⁴ Največ 500 znakov vključno s presledki (velikosti pisave 11) [Nazaj](#)

¹⁵ Največ 1.000 znakov vključno s presledki (velikosti pisave 11) [Nazaj](#)

Obrazec: ARRS-CRP-ZP/2012-05 v1.00c

40-EF-E7-C0-87-3F-07-F9-FA-19-6B-42-35-84-63-D0-44-2B-92-6C

**Univerza v Ljubljani
Biotehniška fakulteta
Oddelek za krajinsko arhitekturo**

v sodelovanju z

**Institut "Jožef Stefan"
Aquarius ekološki inženiring d.o.o.
Inštitut za neionizirna sevanja**

**Raziskovalni projekt v okviru ciljnega
raziskovalnega programa
"Konkurenčnost Slovenije 2006-2013"**

UPORABA IN UČINKOVITOST CELOVITE PRESOJE VPLIVOV NA OKOLJE TER PRESOJA VPLIVOV NA ČLOVEKOVO ZDRAVJE

Zaključno poročilo

Ljubljana, oktober 2012

Naročniki **Javna agencija za raziskovalno dejavnost RS**
Tivolska 30, 1000 Ljubljana

Ministrstvo za okolje in prostor
Dunajska 48, 1000 Ljubljana

Ministrstvo za zdravje
Štefanova 5, 1000 Ljubljana

Izvajalec **Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta,**
Oddelek za krajinsko arhitekturo
Jamnikarjeva 101, 1000 Ljubljana

v sodelovanju z **Institut "Jožef Stefan"**
Jamova cesta 39, 1000 Ljubljana

Aquarius ekološki inženiring d.o.o.
Cesta Andreja Bitenca 68, 1000 Ljubljana

Inštitut za neionizirna sevanja
Pohorskega bataljona 215, 1000 Ljubljana

Šifra projekta **V1-1086**

Raziskovalni projekt v okviru ciljnega
raziskovalnega programa
"Konkurenčnost Slovenije 2006-2013"

UPORABA IN UČINKOVITOST

CELOVITE PRESOJE VPLIVOV NA

OKOLJE TER PRESOJA VPLIVOV NA

ČLOVEKOVO ZDRAVJE

Pripravili **Nika Cigoj**, univ.dipl.inž.kraj.arh.
Alenka Cof, univ.dipl.inž.kraj.arh.
dr. **Urška Dermol**, univ.dipl.ekologinja
doc.dr. **Peter Gajšek**, univ.dipl.inž.elek.
prof.dr. **Branko Kontić**, univ.dipl.inž.kem.teh.
dr. **Davor Kontić**, univ.dipl.inž.kraj.arh.
doc.dr. **Aleš Mlakar**, univ.dipl.inž.kraj.arh.
dr. **Andrej Osterc**, univ.dipl.inž.živ.teh.
mag. **Bojanka Štern**, dr.med.
Lea Trnovšek, univ.dipl.biol.
mag. **Martin Žerdin**, univ.dipl.biol.

Vodja projekta doc.dr. **Aleš Mlakar**, univ.dipl.inž.kraj.arh.

Dekan prof.dr. **Mihael Jožef Toman**

Ljubljana, oktober 2012

Raziskovalni projekt v okviru ciljnega raziskovalnega programa
"Konkurenčnost Slovenije 2006-2013"

UPORABA IN UČINKOVITOST CELOVITE PRESOJE VPLIVOV NA OKOLJE TER PRESOJA VPLIVOV NA ČLOVEKOVO ZDRAVJE

Vodilni zvezek

**Izhodišča in ključne ugotovitve
projekta**

Vsebina raziskovalnega projekta

Vodilni zvezek

Izhodišča in ključne ugotovitve projekta

Vsebina raziskovalnega projekta

1	Uvod	1
2	Povzetek ugotovitev projekta	4
2.1	Merila učinkovitosti strateškega ocenjevanja in uspešnosti postopka CPVO	4
2.2	Analiza uporabe ter učinkovitosti strateškega ocenjevanja in uspešnosti CPVO	4
2.3	Presoja vplivov na človekov zdravje	7
2.4	Vrednotenje stroškov in koristi	8
3	Zaključek: Možnosti prenove sistema strateškega ocenjevanja oz. celovite presoje vplivov na okolje	10
3.1	Izboljšanje dobre prakse znotraj obstoječega postopka CPVO in zakonskega okvira	10
3.2	Izboljšanje postopka CPVO z manjšimi/nujnimi spremembami pravnega okvira	10
3.3	Združitev postopka CPVO s postopkom priprave PPP	11
3.4	Nov/drugačen sistem strateškega ocenjevanja	12
4	Viri in literatura	18

1. sklop

Sistem meril za oceno učinkovitosti strateškega ocenjevanja vplivov na okolje in uspešnosti postopka celovite presoje vplivov na okolje

1	Uvod	1
2	Pregled prakse in izhodišč analize učinkovitosti strateškega ocenjevanja vplivov na okolje	2
2.1	Praksa strateškega ocenjevanja v Sloveniji	2
2.2	Praksa strateškega ocenjevanja v Evropi	3
2.3	Izhodišča OECD	5
2.4	Druge prakse in izhodišča	6
3	Merila učinkovitosti strateškega ocenjevanja vplivov na okolje in uspešnosti postopka celovite presoje vplivov na okolje	13

4 Izhodišča izvedbe analize uporabe in učinkovitosti strateškega ocenjevanja vplivov na okolje in uspešnosti postopka celovite presoje vplivov na okolje	16
4.1 Anketa	16
4.2 Pregled okoljskih poročil	17

2. sklop

Analiza uporabe in učinkovitosti strateškega ocenjevanja vplivov na okolje in uspešnosti postopka celovite presoje vplivov na okolje

0 Uvodno pojasnilo	1
1 Udeleženci v postopku strateškega ocenjevanja	2
1.1 Delovanje pripravljavca (koordinatorja) PPP	1
1.2 Delovanje naročnika / investitorja PPP	4
1.3 Delovanje inženirja priprave PPP / OP	6
1.4 Delovanje izdelovalca PPP	8
1.5 Delovanje izdelovalca OP	11
1.6 Delovanje sektorja za CPVO	14
1.7 Delovanje nosilcev urejanja prostora in Ministrstva za zdravje, ki sodeluje v postopku CPVO	17
1.8 Delovanje splošne in strokovne javnosti	20
2 Okvir strateškega ocenjevanja	24
2.1 Preventivno okoljevarstveno delovanje in vzdržen razvoj pri pripravi PPP in OP	24
2.2 Zakonodajni okvir	28
2.3 Odločanje o uvedbi postopka CPVO	32
2.4 Vsebinjenje	35
2.5 Projektna naloga	39
2.6 Obravnava sestavin okolja	41
2.7 Struktura okoljskega poročila	45
2.8 Informacije / podatki potrebni za pripravo okoljskega poročila	48
3 Vsebine okoljskega poročila vključno z dodatkom za varovana območja	51
3.1 Opredelitev problema in namena presoje	51
3.2 Zakonska in druga izhodišča	52
3.3 Okoljski cilji plana	53
3.4 Kazalniki okolja	58
3.5 Opis stanja okolja	63
3.6 Merila vrednotenja	65
3.7 Metoda vrednotenja vplivov plana	66
3.8 Vplivi plana	68
3.9 Ocena vplivov plana	73
3.10 Omilitveni ukrepi	78
3.11 Spremljanje stanja okolja	80
3.12 Uspešnost postopka ocenjevanja	84
3.13 Priporočila in usmeritve	85

4 Alternativne rešitve	87
4.1 Obravnava alternativ	87
4.2 Značilnosti alternativ	92
4.3 Primerjava alternativ	98
4.4 Izbira alternativ	101
5 Sodelovanje udeležencev v postopku strateškega ocenjevanja	109
5.1 Koordinacija procesa ocenjevanja	109
5.2 Sodelovanje med izdelovalcem OP in PPP	111
5.3 Sodelovanje z nosilci urejanja prostora in drugimi institucijami	116
5.4 Sodelovanje z javnostmi	119
5.5 Vpliv politike	124
5.6 Vpliv investitorjev	126
6 Ustreznost okoljskega poročila vključno z dodatkom za varovana območja/politike, programa, plana	129
6.1 Postopek priprave PPP	130
6.2 Postopek strateškega ocenjevanja	131
6.3 Rezultat presoje	134
6.4 Revizija / recenzija	136
6.5 Mnenje o ustreznosti okoljskega poročila	139
6.6 Mnenje o sprejemljivosti vplivov plana	144
6.7 Negotovosti ocenjevanja	145
7 Presoja sprejemljivosti vplivov izvedbe PPP na varovana območja narave	149
7.1 Varovana območja narave	130
8 Vpliv rezultatov strateškega ocenjevanja na PPP	151
8.1 Sprejemanje odločitev	151
8.2 Priprava PPP	154
8.3 Doseganje okoljskih koristi	157
8.4 Izboljšanje PPP	159
8.5 Usklajevanje interesov v prostoru	167
8.6 Zavrnitev PPP	169
8.7 Prevlada javne koristi v povezavi s presojo vplivov na varovana območja	171
8.8 Odnos med okoljskim, družbenim in ekonomskim vidikom	173
8.9 Spremljanje stanja okolja	176
8.10 Koristnost okoljske presoje	178
9 Časovni okvir presoje	182
9.1 Časovni okvir izdelave	182
10 Izobraževanje, stanovsko združevanje in pooblastila	185
10.1 Izobraževanje	185
10.2 Priporočila	187
10.3 Pooblastila za izdelavo okoljskih poročil	187

3. sklop

Stroški in koristi celovite presoje vplivov na okolje

0 Povzetek	3
1 Uvod	5
1.1 Izhodišče, kontekst in obseg analize stroškov in koristi za postopek CPVO	5
1.2 Splošno o pristopu in metodi	5
1.3 Organizacija poročila	6
2 Ugotovitve analiz stroškov in koristi za postopke po direktivi SEA	7
3 Metoda ocenjevanja stroškov in koristi za postopek CPVO	10
3.1 Uvodni poudarki	10
3.1.1 Osnovna definicija in namen ocenjevanja stroškov in koristi	10
3.1.2 Ocenjevanje smotrnosti evropske okoljske politike s CBA	11
3.1.3 Zgodovina ocenjevanja stroškov in koristi	11
3.1.4 Okoljska CBA	12
3.2 Metoda CBA za postopek CPVO	13
4 Opis izbranih primerov CPVO	19
4.1 Celovita presoja vplivov na okolje za državni prostorski načrt za izgradnjo obvoznice Škofljica	19
4.2 Celovita presoja vplivov na okolje za Strateški prostorski načrt MO Ljubljana	29
5 Rezultati	43
5.1 Vrednosti faktorjev za monetarno vrednotenje potovalnega časa, onesnaženja, hrupa in zdravja	43
5.2 CBA za CPVO za DPN za izgradnjo obvoznice Škofljica	44
5.3 CBA za CPVO za SPN MOL	53
6 Razprava	58
7 Zaključek	61
8 Viri in reference	67
Priloga 1: Podporni vprašalnik za določitev stroškov in koristi v okviru CBA za CPVO	71
Priloga 2: Podrobnejši prikaz I. in II. stopnje postopka CPVO za DPN za obvoznico Škofljica	75
Priloga 3: Izhodiščne alternativne trase obvoznice Škofljica	78
Priloga 4: Optimizirane trase 1A in 2A	80
Priloga 5: Kategorije stroškov in koristi pri CPVO za DPN za obvoznico Škofljica	82

4. sklop

Zasnova sistema spremljanja učinkovitosti strateškega ocenjevanja vplivov na okolje in uspešnosti CPVO

1 Uvod	1
2 Pregled meril	2

5. sklop

Zasnova presoje vplivov na zdravje

Analiza stanja in priporočila za presojo vplivov na zdravje v strateškem ocenjevanju vplivov na okolje v Sloveniji

1 Uvod	3
2 Politična in pravna izhodišča presoje vplivov na zdravje	5
2.1 Pogodba o Evropski uniji	5
2.2 Amsterdamska pogodba	5
2.3 Politični okvir szo zdravje za vse v 21. stoletju	5
2.4 Gothenburška listina	6
2.5 Direktiva 2001/42/ES Evropskega parlamenta in Sveta	6
2.6 Kijevski protokol	6
2.7 Parnska deklaracija o okolju in zdravju	7
2.8 Resolucija zn o sreči in blaginji	7
2.10 Uredba o okoljskem poročilu in podrobnejšem postopku izvedbe presoje vplivov plana na okolje	9
2.11 Zakon o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju	9
2.12 Zakon o zdravstveni dejavnosti	10
2.13 Druga področna zakonodaja	10
3 Strokovna izhodišča ocenjevanja vplivov na zdravje in kakovost življenja	11
3.1 Zdravje	11
3.2 Človekove potrebe, kakovost življenja in sreča	11
3.3 Salutogeneza in patogeneza	13
3.4 Osebne determinante zdravja	14
3.5 Okoljske determinante zdravja	15
3.6 Socialno-ekonomske in etnične determinante zdravja	16
3.7 Relacije med okoljskimi in osebnimi determinantami ter zdravjem in boleznijo	16
4 Vrste ocenjevanja/presoje vplivov na okolje in zdravje	17
4.1 Ocenjevanje vplivov projektov na okolje (EIA)	17
4.2 Strateško ocenjevanje vplivov na okolje (SEA)	18

5	Presoja vplivov na zdravje	21
5.1	Koncept HIA	21
5.1	Institucionalizacija HIA v svetu	21
5.2	Vrednote HIA	22
5.3	Interdisciplinarnost v izvajanju HIA	22
5.4	Oblikovanje presojevalske skupine	23
5.5	Vrste hia glede na obseg	24
5.6	Faze procesa HIA	24
5.6.1	Presejanje	24
5.6.2	Vsebinjenje	25
5.6.3	Ocenjevanje	26
5.6.4	Opredelevitev izhodiščnega stanja - profiliranje	27
5.6.5	Poročanje	27
5.6.6	Komuniciranje in upravljanje s tveganji	28
5.6.7	Odločanje	28
5.6.8	Kontrola kakovosti	28
5.6.9	HIA procesni diagram	29
5.7	Posebni vidiki HIA	30
5.7.1	Sodelovalno ocenjevanje	30
5.7.2	Objektivna in subjektivna merila in kazalniki	31
5.7.3	Uveljavljeni institucionalni kazalniki vplivov okolja na zdravje	33
5.7.4	Ocena tveganja v HIA	39
5.8	Priporočila razvitih držav za izvajanje HIA	44
5.9	Stališča SZO o pomenu formalnih postopkov presoje	46
6	Anketa o stališčih za izvajanje HIA v SEA in njenega upravnega postopka v Sloveniji	48
6.1	Pomen oblikovanja nacionalnega referenčnega okvirja	48
6.2	Ciljne skupine	48
6.3	Potek anketiranja	49
6.4	Ključne ugotovitve	49
7	Priporočila HIA v SEA za Slovenijo	57
7.2	Vrednote in načela za izvajanje HIA v SEA v strokovno-upravnih postopkih (CPVO)	57
7.2	Tipi planov	58
7.3	Primeri zdravstvenih ciljev	61
7.4	Upravljanje procesov	
7.5	Opomniki za presejanje in vsebinjenje	63
7.5.1	Opomniki za ocenjevanje dejavnikov tveganja	64
7.5.2	Opomniki za opredeljevanje vplivov na determinante zdravja	65
7.5.3	Opomniki za opredelitev ranljivih skupin in okolij, kjer se koncentrirajo	66
7.6	Ugotavljanje izhodiščnih stanj	66
7.7	Sestava presojevalske strokovne skupine	70
7.8	Priprava poročila	71
Sklep		72
8	Priloge	75
Priloga 1:	Primer ocenjevanje vplivov okolja na psihosocialno zdravje	76
Priloga 2:	Rezultati ankete	80

Priloga 3:	Anketni vprašalnik namenjen skupini »zaposleni strokovnjaki v javnih zavodih, ki se ukvarjajo s presojo vplivov dejavnikov okolja na zdravje in zaposleni strokovnjaki na katedri za javno zdravje MF«	195
Priloga 4:	Anketni vprašalnik namenjen skupini »obiskovalci delavnice«	208
Priloga 5:	Anketni vprašalnik namenjen skupini »direktorji ali strokovni direktorji zavodov, ki izvajajo dejavnost javnega zdravja (IVZ RS in ZZV-ji)«	219
9	Literatura in viri	233

Priloga 1: Pregled meril učinkovitosti strateškega ocenjevanja vplivov na okolje in uspešnosti postopka celovite presoje vplivov na okolje

Priloga 2: Rezultati ankete

Priloga 3: Pregled okoljskih poročil (OP) in postopkov celovite presoje vplivov na okolje (CPVO)

1 Uvod

Institut celovite presoje vplivov na okolje (v nadaljevanju: CPVO) je bil na podlagi Direktive 2001/42/ES Evropskega parlamenta in sveta o presoji vplivov nekaterih načrtov in programov na okolje (v nadaljevanju: Direktiva) v naš pravni red uveden z Zakonom o varstvu okolja I. 2004. Izvajanje CPVO je v marsičem spremenilo postopke priprave planov, programov, načrtov ter prostorskih in drugih aktov, katerih izvedba lahko pomembno vpliva na okolje. Pričakovanja so bila, da bodo postopki CPVO prispevali k varstvu okolja in uresničevanju načel vzdržnega razvoja, vendar se ob uvedbi CPVO ni vzpostavil sistem, ki bi preverjal oz. spremljal doseganje teh pričakovanj oziroma ciljev. Celovite ocene dejanske učinkovitosti oziroma stroškov in koristi dosedanjih CPVO do izdelave tega raziskovalnega projekta ni bilo na voljo. Obstajale so le bolj ali manj potrjene, pol-sistematične in pol-utemeljene (intuitivne) ocene o uspešnosti oz. učinkovitosti CPVO glede doseganja okoljskih ciljev.

Namen projekta je podati nedvoumno oceno o tem, kaj je Sloveniji prineslo dosedanje izvajanje CPVO, katere pomanjkljivosti in problemi so še prisotni in kako uspešnost CPVO izboljšati oziroma sploh zagotoviti.

V ta namen je razvit sistem meril za oceno učinkovitosti strateškega ocenjevanja vplivov na okolje, ki se nanaša na vsebinski del ocenjevanja, in uspešnosti postopka CPVO, ki se nanaša na upravni postopek v skladu z Zakonom o varstvu okolja. Sistem meril je izoblikovan na osnovi teoretičnih izhodišč, dokumentov Evropske unije oz. mednarodnih obveznosti, t.i. dobre prakse držav članic Evropske unije in mednarodnih priporočil, upoštevajoč značilnosti politik, programov in planov (v nadaljevanju: PPP).

Praksa strateškega ocenjevanja vplivov na okolje je analizirana na osnovi delavnic, razgovorov in ankete med deležniki v postopku CPVO ter analize okoljskih poročil in postopkov CPVO. Ugotovitve kažejo, da postopki temeljijo na normativnem/rezervatnem varstvu z določanjem omilitvenih ukrepov, zelo redko pa prispevajo k oblikovanju celostnih in inovativnih rešitev. Poudarek in domet varstva okolja so večinoma zahteve za spoštovanje pravnega reda, manj pa upoštevanje principa ALARA. Tako učinkovitost strateškega ocenjevanja kot uspešnost postopka CPVO sta na splošno ocenjena kot pomanjkljiva do zadovoljiva. Strateško ocenjevanje je le v nekaterih primerih uspelo preseči institut verifikacijskega postopka, potrdila o okoljski sprejemljivosti, ter postalo optimizacijsko opravilo, katerega namen je načrtovati posege na način, da ti v čim manjši možni meri razvrednotijo okolje. Strateško ocenjevanje je še vedno povezano z nerazumevanjem namena tovrstnega ocenjevanja, številnimi konfliktnimi situacijami, postopkovnimi, časovnimi in stroškovnimi zapleti, nezmožnostjo uresničevanja legitimnih razvojnih interesov ter okoljsko neustreznimi prostorskimi rešitvami.

Posebna pozornost je namenjena presoji vplivov na človekovo zdravje. Predlagan je nov koncept ocenjevanja vplivov na zdravje v okviru strateškega ocenjevanja vplivov na okolje, ki presega tradicionalni koncept ocenjevanja tveganj okoljskih projektov na zdravje. Ključne spremembe se nanašajo na ocenjevanje vplivov na zdravje že na ravni sektorskih planov, proučevanje vplivov na duševno in socialno, ne le na telesno zdravje, proučevanje priložnosti, ne le nevarnosti za zdravje in aktivno vključevanje deležnikov.

Del raziskave se nanaša na analizo stroškov in koristi (CBA) za postopek CPVO - razvoj in preizkus metode CBA na dveh primerih. Opredeljeni in ocenjeni so direktni in indirektni stroški oz. koristi. Opozorjeno je na razlike med stroški in koristmi, ki jih prinaša ocenjevani načrt, ter stroški in koristmi, ki jih prinaša postopek CPVO. Ugotovljen je majhen prispevek postopka CPVO k varstvu okolja.

Rezultat raziskave so predlogi za izboljšanje učinkovitosti in uspešnosti strateškega ocenjevanja, uporabni tako v praksi kot pri predlagani prenovi pravnega okvira. Predlogi se nanašajo na:

- (a) stvaren prehod na strateško raven ocenjevanja,
- (b) preoblikovanje ocenjevanja v optimizacijsko opravilo in v
- (c) celovit proces, smiselno vpet v sistem obravnave vplivov na družbo, gospodarstvo in okolje/prostor,
- (d) projektni pristop, izobraževanje in spodbujanje dobre prakse ter
- (e) zagotavljanje integritete izdelovalcev OP in drugih udeležencev v postopku.

Raziskava v zaključku nakazuje 4 ravni/koncepte prenove sistema celovitega ocenjevanja oz. CPVO, ki zahtevajo različen obseg sprememb pravnega okvira in miselnega toka deležnikov.

Slovenija je bila v 70-ih letih prejšnjega stoletja ena vodilnih držav (pionirka) na področju ocenjevanja vplivov na okolje. S pravno formalizacijo teh aktivnosti (EU in domači pravni red) je to vlogo izgubila, saj se ni dobro znašla v ločenem, dezintegriranem obravnavanju okoljskih in razvojnih vprašanj. Šele v zadnjih letih, ko je postalo ustvarjalno varstvo okolja (za razliko od konservatorskega) eden glavnih kazalnikov družbenega razvoja, se Slovenija ponovno prebija v ospredje na tem področju. V tem smislu je treba gledati tudi miselno-prebojne predloge za strateško ocenjevanje vplivov na okolje in zdravje v tem projektu. Slovenija bo razvojno napredovala, če bo uveljavljala optimizacijsko načrtovanje in varstvo, ki upošteva princip ALARA, nazadovala pa, če se bo oklepala zgolj normativizma in dovoljevalskih konceptov.

Struktura poročila

Poročilo je urejeno v naslednje zaokrožene sklope:

Vodilni zvezek: **Izhodišča in ključne ugotovitve raziskave**

1. sklop: **Sistem meril za oceno učinkovitosti strateškega ocenjevanja vplivov na okolje in uspešnosti postopka celovite presoje vplivov na okolje**
 2. sklop: **Analiza uporabe in učinkovitosti strateškega ocenjevanja vplivov na okolje in uspešnosti postopka celovite presoje vplivov na okolje**
 3. sklop: **Vrednotenje stroškov in koristi CPVO**
 4. sklop: **Zasnova sistema spremljanja učinkovitosti strateškega ocenjevanja vplivov na okolje in uspešnosti CPVO**
 5. sklop: **Zasnova presoje vplivov na zdravje**
- Priloga 1: **Pregled meril za oceno učinkovitosti strateškega ocenjevanja vplivov na okolje in uspešnosti postopka celovite presoje vplivov na okolje**
- Priloga 2: **Rezultati ankete**
- Priloga 3: **Rezultati pregleda okoljskih poročil**

Uporabljeni pojmi

V gradivu je v izogib mešanju pojmov za splošno opredelitev obravnavanega raziskovalnega področja uporabljen pojem "**strateško ocenjevanje vplivov na okolje**" (v nadaljevanju tudi: strateško ocenjevanje), pojem "**celovita presoja vplivov na okolje**" oziroma kratico CPVO pa uporabljena za upravni postopek po Zakonu o varstvu okolja.

Ključni pojmi uporabljeni v gradivu imajo naslednji pomen:

- **Politika, program, plan** (v nadaljevanju: PPP) povzročča spremembe v okolju in je predmet ocenjevanja vplivov na okolje, vključno z vplivi na človekovo zdravje. PPP so lahko razvojni programi posameznih resorjev (energetski program, program razvoja podeželja ipd.), občinski prostorski načrti (določajo strategijo prostorskega razvoja, namensko rabo prostora – prostorske izvedbene pogoje na območju celotne občine) ter drugi prostorski načrti – občinski podrobni prostorski načrti (podrobneje določajo posamezne ureditve, npr. prometne, energetske objekte, stanovanjske soseske, gospodarska središča itd.).
- **Strateško ocenjevanje vplivov na okolje** je proces ocenjevanja politik, programov in planov na najvišjih načrtovalskih ravneh, katerega namen je prispevati k odločanju o potrebnosti nadaljnega, podrobnejšega ocenjevanja, k odločanju o smiselnosti obravnavanih politik, programov in planov, iskanju najboljše alternative ter nasploh izboljšanju zamisli ter predlaganih rešitev. Temelji na načelih vzdržnega razvoja.
- **Celovita presoja vplivov na okolje** (v nadaljevanju: CPVO) je strokovni in upravni postopek, predpisan v Zakonu o varstvu okolja, podrobneje pa v Uredbi o okoljskem poročilu in podrobnejšem postopku celovite presoje vplivov izvedbe planov na okolje.
- **Presoja vplivov na zdravje v celoviti presoji vplivov na okolje** (PVZ v CPVO) je skovanka za potrebe tega projekta. Pomeni tisti del **upravnega postopka CPVO**, ki se ukvarja z vplivi na človekovo zdravje.
- **Presoja vplivov na zdravje v strateškem ocenjevanju vplivov na okolje** (angl. HIA v SEA) je etično-strokovni koncept s pripadajočo metodologijo. Pomeni interdisciplinarni in partnerski proces ocenjevanja pozitivnih in negativnih vplivov politik, programov, planov na zdravje prebivalstva in specifičnih (posebej ranljivih) skupin prebivalstva. Namen presoje je optimizacija PPP in v zvezi s tem zaščita in krepitev zdravja in kakovosti življenja prebivalstva. Bistven element koncepta je upoštevanje načela participacije/soodločanja deležnikov.
- **Okoljsko poročilo** (v nadaljevanju: OP) predpisuje Zakon o varstvu okolja, podrobneje pa Uredba o okoljskem poročilu in podrobnejšem postopku celovite presoje vplivov izvedbe planov na okolje. Okoljsko poročilo je dokument, v katerem se opredelijo, opišejo in ovrednotijo pomembni vplivi izvedbe plana na okolje, ohranjanje narave, **varstvo človekovega zdravja** in kulturne dediščine ter možne alternative, ki upoštevajo okoljske cilje in značilnosti območja, na katerega se plan nanaša.

2 Povzetek ugotovitev projekta

2.1 Merila učinkovitosti strateškega ocenjevanja in uspešnosti postopka celovite presoje vplivov na okolje

Izoblikovan je sistem meril učinkovitosti strateškega ocenjevanja strateškega ocenjevanja in uspešnosti postopka celovite presoje vplivov na okolje (v nadaljevanju: CPVO). Pojem "učinkovitost strateškega ocenjevanja" se nanaša na vsebinski del ocenjevanja. To se šteje za učinkovito, če:

- informacije pridobljene v procesu strateškega ocenjevanja prispevajo k sprejemanju odločitev,
- so napovedi vplivov točne,
- predlagani omilitveni ukrepi prispevajo k uresničevanju ciljev varstva okolja in vzdržnega razvoja.

Učinkovitost strateškega ocenjevanja se prvenstveno meri pri izdelovalcu okoljskega poročila (v nadaljevanju: OP) oz. na OP.

Pojem "uspešnost postopka CPVO" se nanaša na upravni postopek strateškega ocenjevanja v skladu z ZVO-1. Postopek se šteje za uspešen, če sta uresničeni temeljni predpostavki strateškega ocenjevanja:

- izbira celovito gledano in hkrati okoljsko najboljše možne rešitve,
- izboljšanje presojanih politik, programov in planov (v nadaljevanju PPP), predvsem v smislu uresničevanja ciljev varstva okolja in vzdržnega razvoja.

Uspešnost postopka CPVO se prvenstveno meri pri izdelovalcu PPP oz. na PPP.

2.2 Analiza uporabe ter učinkovitosti strateškega ocenjevanja in uspešnosti CPVO

Ugotovitve iz ankete ter analiza OP in postopkov CPVO kažejo, da ti temeljijo na normativnem/rezervatnem varstvu z določanjem omilitvenih ukrepov, zelo redko pa prispevajo k oblikovanju celostnih in inovativnih rešitev. Poudarek in domet varstva okolja so večinoma zahteve za spoštovanje pravnega reda, manj pa upoštevanje principa ALARA. **Tako učinkovitost strateškega ocenjevanja kot uspešnost postopka CPVO je na splošno ocenjena kot pomanjkljiva do zadovoljiva.** Zaskrbljujoče je predvsem, pri teh vsebinah sta uspešnost in/ali učinkovitost ocenjeni kot pomanjkljivi do neprimerni:

- ne upošteva se načela čim večjega varstva okolja in vzdržnosti,
- nekatera zakonska določila niso ustrezna,
- poudarek je na obravnavi posameznih okoljskih sestavin, brez sinteznih tolmačenj in brez upoštevanja gospodarskih in družbenih vidikov (interesov);
- izdelovalci OP malo prispevajo k izboljšanju planov,
- delovanje nekaterih deležnikov je ocenjeno kot slabo,
- vsebinjenja se ne izvajajo ali ne dosegajo namena,
- ocenjevanje vplivov je osredotočeno na stanje, manj na potencialne,
- ocenjevanje vplivov na zdravje se praktično ne izvaja.

Kot pozitivno je moč izpostaviti:

- dvig pomena varstva okolja,
- sodelovanje med deležniki in demokratizacijo postopka,
- v primerjavi z začetki izvajanja presoj zgodnejše vključevanje izdelovalcev OP v pripravo planov,

- rezultati strateškega ocenjevanja so v nekaj primerih prispevali k tehničnemu in vsebinskemu izboljšanju planov, ni pa to utečena praksa - je še vedno zgolj imperativ, o katerem razmišljajo redki načrtovalci in izdelovalci OP, uprava pa izjemoma in le na neposredno pobudo - vprašanja.

Eno ključnih vprašanj raziskave se nanaša na razlike v postopkih in vsebinah ocenjevanja po uvedbi postopka CPVO na podlagi SEA Direktive. Žal je bila zavržena dobra praksa, ki se je začela graditi v 70-tih letih. CPVO se je izoblikovala kot verifikacijski postopek in ne kot optimizacijsko opravilo. Ob nekaterih zagotovo pozitivnih vplivih na sprejemanje odločitev, izpostaviti je moč:

- pogostejše zavračanje okoljsko nesprejemljivih alternativ oz. škodljivih rešitev in doseganje boljših rešitev,
 - preglednejšo predstavitev okoljskih vplivov deležnikom kot osnove za odločanje, vključno javnostim,
 - boljšo kontrolo nad plani na občinski ravni,
- je prišlo do povečanega obsega dela, posledično časa in denarja.

V okviru raziskave se je izkazalo, da je iz dostopne dokumentacije še najteže ugotoviti bistvo - kakšen je bil dejanski prispevek OP oz. CPVO k tehničnemu in/ali vsebinskemu izboljšanju plana, čeprav je iz sodelovanj v posameznih projektih in na podlagi intervjujev z deležniki jasno, da izboljšave v okviru priprave planov, tudi pomembne, so. OP imajo verifikacijski značaj, se nanašajo na končno/usklajeno obliko plana in zelo redko popišejo (vse) izboljšave, ki jih je prinesla izdelava OP. Prav tako te izboljšave niso jasno razvidne iz spisov postopka. Ena temeljnih priporočil raziskave se nanaša na preoblikovanje OP iz obsežnega, z opisom stanja obremenjenega dokumenta, v dokument, katere bistvo je pregled izboljšav plana oz. dokazilo, da je bila dosežena najboljša možna rešitev, OP pa naj bi obsegal tudi oceno uspešnosti in učinkovitosti.

Rezultat raziskave so **predlogi za izboljšanje učinkovitosti in uspešnosti**, uporabni tako v praksi, kot pri predlagani prenovi pravnega okvira (analiza kaže, da je za izboljšanje nujna sprememba ZVO, podzakonskih predpisov, SEA Direktive). Predlagana priporočila so usmerjena v preoblikovanje strateškega ocenjevanja v optimizacijsko opravilo, katerega namen je izboljšava politike, programa ali plana na način, da bo ta povzročil čim manjše vplive na okolje. Trezno opredeljevanje/ocenjevanje pravih potreb in zgodnje/tvorno iskanje in izbiranje celovito gledano in hkrati okoljsko najboljših možnih rešitev je temeljnega pomena za učinkovito razreševanje naraščajočih konfliktov interesov v prostoru in stvarno udejanjanje zavez vzdržnega razvoja. Predlagana optimizacija/racionalizacija postopkov in gradiv pomeni tudi prispevek k odpravi administrativnih ovir in učinkovitejšemu/hitrejšemu umeščanju prostorskih ureditev v prostor, posledično k večji ekonomski učinkovitosti investicij.

Vsebino predlogov je moč zaokrožiti v naslednje ukrepe:

- Stvaren prehod na strateško raven ocenjevanja:** predmet strateškega ocenjevanja morajo postati politike ter alternative na hierarhično najvišjih načrtovalskih ravneh.
- Preoblikovanje strateškega ocenjevanja v optimizacijsko opravilo:** namen ocenjevanja mora biti izboljšava plana na način, da bo ta povzročil čim manjše vplive na okolje, strateško ocenjevanje mora tudi v upravnem smislu postati del postopka priprave plana. Za to je treba vpeljati načine in ukrepe, da se načrtovalci ustrezno pripravijo in usposobijo, da bodo lahko vsebinsko (in postopkovno) delovali kot "naročniki" strateškega ocenjevanja, tudi s pripravo povezanih projektnih nalog, ki bodo odsevale potrebe določenega načrtovanja oz. plana.

- c) **Strateško ocenjevanje kot celovit proces:** strateško ocenjevanje vplivov na okolje mora biti smiselno vpeto v celovit sistem obravnave vplivov na družbo, gospodarstvo in okolje/prostor.
- d) **Projektni pristop, izobraževanje in spodbujanje dobre prakse** predvsem z naslednjimi aktivnostmi: ustvarjanje kompetentnih, interno trdnih in uglašeni delovnih timov, aktivna vloga načrtovalcev v postopku povezovanja načrtovanja in SO, revidiranje projektnih nalog, ko za to nastopi potreba, obvezna in (po potrebi) ponavljajoča se vsebinjenja, revidiranje OP v smislu učinkovitosti ocenjevanja in uporabnosti pri načrtovanju, povečan obseg sodelovanja z/med nosilci urejanja prostora s predlogi in priporočili za izdelavo OP, program rednega strokovnega izobraževanja.
- e) **Zagotavljanje integritete izdelovalcev OP oz. omejevanje vplivov posamičnih interesov** (kapitala, politike, brezkompromisnega varstva) na ocenjevanje.

Na podlagi analize so oblikovane 4 ravni/koncepti prenove sistema strateškega ocenjevanja oz. CPVO, ki zahtevajo različen obseg sprememb pravnega okvira in miselnega toka deležnikov (možen je tudi prenos posameznih predlaganih sprememb med koncepti):

- a) **Izboljšanje dobre prakse znotraj obstoječega postopka CPVO, brez spremembe pravnega okvira**, obsega:
- pripravo priporočil in/ali obveznih navodil ministrstva,
 - izvedbo rednih izobraževanj.
- b) **Izboljšanje postopka CPVO z manjšimi/nujnimi spremembami pravnega okvira** (ZVO, Pravilnika) pomeni:
- ohranjanje obstoječega koncepta celovitega presojanja, postopek ostaja znotraj okvira ZVO, CPVO se ohranja kot avtonomen postopek, okolje se presoja znotraj okoljskih sestavin, ki jih opredeljuje SEA Direktiva,
 - spremembo t.i. presoje na 1. stopnji - ločitev od instituta PVO objektov in dvig ravni strateškosti presoje,
 - formalizacijo nekaterih priporočil (npr. obveznega vsebinjenja, ki vključuje soočenje NUP, potrjevanja projektnih nalog, recenzije);
 - racionalizacijo nekaterih upravnih postopkov (npr. smernice vključujejo mnenje o verjetnosti vpliva),
 - prenovo lestvice ocen vplivov (ločitev velikosti ocene od pogoja omilitvenih ukrepov).
- c) **Združitev postopka CPVO s postopkom priprave PPP** pomeni:
- konceptualno spremembo, preoblikovanje sedanjega celovitega presojanja v optimizacijsko opravilo, ki zahteva spremembo več predpisov s področja urejanja prostora in varstva okolja, smiselno pa ostaja znotraj SEA Direktive, poleg gornjih sprememb obsega:
 - zaokroženo obravnavo prostorskih in okoljskih vsebin;
 - dodatno racionalizacijo gradiv in upravnih postopkov (npr. študija variant se šteje za OP),
 - prenovo instituta opredelitve sprejemljivosti vplivov plana (uvede se nepristranski, zaupanja vreden strokovni svet).
- d) **Nov/drugačen sistem strateškega ocenjevanja vplivov na okolje (SOVO):** gre za miselni preboj v dosedanji praksi tovrstnega ocenjevanja v Sloveniji in pomeni:
- obravnavo razvojnih pobud (ciljev, vizij, strategij, politik, planov in programov) na najvišjih strateških ravneh na osnovi ocene potreb; naročanje SOVO načeloma izvajajo vlada RS in občinski sveti/regionalne agencije z neposredno oddajo del;

- celovito obravnavo okolja (vključuje tudi gospodarske in družbene sestavine - vzdržnostni koncept);
- optimizacija se izvaja skupaj z načrtovanjem, po potrebi v več ponovitvah in fazah;
- sprejemljivost izvedbe razvojnih pobud se ne ocenjuje/določa v okviru SOVO; potrjevanje izvedbe načrtov izvaja nepristranski, zaupanja vreden strokovni svet;
- redno pregledovanje koristnosti SOVO in skladnost s pravnim redom EU.

Koncepti so podrobneje predstavljeni v poglavju 3 tega sklopa.

2.3 Presoja vplivov na človekov zdravje

Na osnovi pregleda sodobnih stališč stroke javnega zdravja in Svetovne zdravstvene organizacije, stališč slovenskih strokovnjakov in tujih praks presoje vplivov na zdravje v ocenjevanju vplivov na okolje so bile analizirane možnosti kakovostne nadgradnje sistema presoje vplivov na zdravje ljudi v sistemu CPVO. Pripravljen je predlog modela, ki bi bil strokovno-etično korekten in hkrati izvedljiv v slovenskih razmerah.

Že izhodiščna analiza prakse v Sloveniji, opravljena na vzorcu obstoječih OP, je pokazala, da se presoja vplivov na človekovo zdravje praktično ne izvaja, temveč so v okoljskih poročilih praviloma ocenjene le z zdravjem povezane fizikalne, kemijske in mikrobiološke okoljske sestavine (zrak, vode, tla, hrup, EMS), tim. determinante zdravja. Strokovni javno-zdravstveni razvoj v svetu je to stanje že zdavnaj presegel; politično-organizacijske prakse v zvezi z dejansko uporabo celostnega ocenjevanja vplivov okolja na zdravje pa so v svetu različne in odvisne od mnogih dejavnikov, predvsem od tega, kako visoko na lestvici državnih prioritet vlade posameznih držav postavljajo zdravje in koliko je v tej smeri prodorna nacionalna stroka javnega zdravja.

V okviru naloge so bili pregledani strokovni argumenti, metode in kazalniki, ki jih je mednarodna znanost do danes že opredelila, to je t.i. "mednarodni referenčni okvir" predmetnega CRP. Preverjeno je bilo, kaj o potrebi po vzpostavitvi novega, razvojno višjega sistema menijo domači strokovnjaki javnega zdravja in drugi poznavalci CPVO; kakšna naj bo podoba tega sistema v svojih ključnih razsežnostih, procesih in prvinah. Na tej osnovi je bil zgrajen "nacionalni referenčni okvir" CRP. Tretji vidik je tim. "izvedljivostni (feasibility) referenčni okvir", ki vzpostavlja uvid v nujne pogoje za doseg razvojnega preboja na področju prakse HIA v SEA v Sloveniji. Na osnovi analize stanja je bilo ocenjeno, katere so nujne sistemske spremembe, če želimo razvojni preboj v slovenski praksi dejansko tudi doseči.

Predlagan je nov koncept ocenjevanja vplivov na zdravje v okviru strateškega ocenjevanja vplivov na okolje (HIA v SEA), ki presega tradicionalni koncept ocenjevanja tveganj okoljskih projektov na zdravje (RA v EIA). Ključne spremembe so:

- vplive na zdravje se vsebinsko ocenjuje in formalno presoja že na ravni sektorskih PPP;
- podrobneje se proučuje vplive okolja na duševno in socialno, ne le na telesno zdravje: od bimedicalnega se preide na biopsihosocialni model zdravja;
- med okoljskimi vplivi se proučuje tudi priložnosti, ne le nevarnosti za zdravje: proučuje se procese salutogeneze in patogeneze;
- ocenjevanje vplivov na zdravje ni več le predmet strokovnega proučevanja, temveč nujno vključuje tudi deležnike: zainteresirano javnost in odločevalce.

Rezultat raziskave je predlog postopka/modela za strateško ocenjevanje vplivov na zdravje s strokovnimi utemeljitvami. Model bo uporaben pri izboljšanju prakse in vzpostavitvi/prenovi pravnega okvira presoje vplivov na zdravje. Predlog postopkov/model obsega opis:

- vrednot in načel izvajanja presoje vplivov dejavnikov okolja na zdravje,

- vloge ministrstva ali drugega pristojnega telesa v postopkih,
- nujnih elementov vsakega procesa presoje,
- splošne sheme poteka procesov.

Poročilo vključuje:

- priporočila za oblikovanje presojevalske skupine,
- krajši opis posameznih faz procesa presoje vplivov na zdravje (presejanje, vsebinjenje, ocenjevanje, priprava poročila, kontrola kakovosti),
- primere predlogov zdravstvenih ciljev za namene upravnega postopka,
- priporočene metode dela,
- priporočena merila in kazalnike,
- priporočila za komuniciranje z deležniki in upravljanje s tveganji.

CRP transparentno kaže smer, v katero naj Slovenija vstopi, če želi področja okoljskih politik, programov in planov razvijati tako, da bo to v korist zdravja, kakovosti življenja in dobrega počutja slovenskega prebivalstva. Za doseg tega cilja - da se torej znanstvena in strokovna spoznanja uveljavijo tudi v praksi – pa je potrebno spoznanja CRP sprejeti in spremeniti tudi sistemsko ureditev tako, da bodo zagotovljeni pogoji za uveljavitev nujnih sprememb.

2.4 Vrednotenje stroškov in koristi

Analiza stroškov in koristi za postopek CPVO je metodološke narave. Gre za razvoj in preizkus metode CBA na dveh primerih postopka CPVO: Državnega prostorskega načrta za izgradnjo obvoznice Škofljica in Strateškega prostorskega načrta za Mestno občino Ljubljana. Za oba primera so bili ocenjeni direktni in indirektni stroški ter direktne in indirektno koristi; v prvem primeru so bile ugotovljeni višji stroški kot koristi, v drugem pa obratno. Pristop k CBA za CPVO sicer sledi standardni metodi okoljske CBA, pri čemer je treba dosledno izvesti dvoje:

- razlikovati med stroški in koristmi, ki naj bi jih prinesel ocenjevani načrt ter stroški in koristmi, ki jih bo prinesel postopek CPVO,
- ugotoviti prispevke postopka CPVO k varstvu okolja (razlika med stanjem kakovosti okolja, če se postopek CPVO izvede ali ne).

CBA za CPVO sodi na široko področje znanosti o okolju. Raziskovalno in postopkovno jo lahko umestimo med upravno-administrativne dejavnosti, ki obravnavajo okoljske politike, vrednotenje okolja in odločanje. Gre za prvo tovrstno analizo pri nas in eno redkih v svetu. Doslej so se okoljske CBA nanašale na razvojne projekte in povezane okoljevarstvene ukrepe, ne pa na upravne postopke in politike. V zadnjem obdobju, tudi zaradi družbene krize, pa so začele prevladovati zahteve po utemeljevanju koristnosti tudi upravno-administrativnega dela oz. postopkov.

Čeprav vrednotenje samo po sebi ni znanstveno-raziskovalno delo, pa procesi dojemanja vrednosti koreninijo v značilnostih entitet, ki jih vrednotimo. Razumevanje in praksa, da varujemo tisto, kar je vredno/dragoceno/koristno, implicira poznavanje lastnosti entitet; to pa je rezultat raziskovanja. Kar zadeva koristnost okolja in ocenjevanje je zveza s CBA direktna in trdna.

Družbene spremembe na področju razumevanja in vrednotenja okolja v zadnjih dveh desetletjih so prinesle celovito gledanje na ravnanje sedanjih generacij z okoljem. Vpeljan je bil koncept vzdržnosti, ki poudarja odgovornost tudi do prihodnjih generacij. Raziskave na tem področju so doživele razcvet, dodaten zagon je prispevala skrb zaradi možnih in pričakovanih podnebnih sprememb. Poudarja se iskanje pristopov za prilagajanje podnebnih spremembam, vendar ne katerihkoli. Od državnih vodstev se pričakuje, da so ti

pristopi in politike utemeljene ter zanesljive v zagotavljanju ciljev. Kot orodje za preverjanje ustreznosti politik se uvajajo različne CBA. Na sistematičen, ponovljiv oz. preverljiv način je treba pokazati, da varstvene politike in postopki pomenijo najboljši izbor izmed razpoložljivih in izvedljivih. CBA dobivajo ne samo na pomenu v kontekstu ekonomskega odločanja, ampak se razširjajo tudi na tista področja obravnav, ki zadevajo najpomembnejša okoljska vprašanja: varstvo, upravljanje, kakovosti, okolje in zdravje, okoljska etika. Raziskovanje na področju okoljskih CBA v vseh oblikah, še posebej upravno-administrativnih, se bo okrepilo in spremljalo družbeno občutljivost do razvojnih vprašanj v vse bolj sistematičnih formah. Družba bo skozi okoljske CBA utrla pot za preverjanje politik ravnanja z okoljem – za to bo v prihodnosti tudi namenjala čedalje več sredstev, kar bo hkrati omogočalo širjenje in intenziviranje raziskovanja na tem integralnem in zahtevnem znanstvenem področju.

3 Zaključek: Možnosti prenove sistema strateškega ocenjevanja oz. celovite presoje vplivov na okolje

Kot zaključek raziskave so opredeljene 4 možne ravni/koncepti prenove sistema strateškega ocenjevanja oz. CPVO. Koncepti zahtevajo različen obseg prizadevanj pristojnih služb, njihove reorganizacije, sprememb pravnega okvira in miselnega toka deležnikov v procesu strateškega ocenjevanja vplivov na okolje. Vsak od predlaganih konceptov ima določene slabosti in prednosti. Možna je tudi kombinacija/prenos posameznih predlaganih sprememb oz. izboljšav sistema po konceptih (predvsem med konceptoma 1 in 2).

3.1 Izboljšanje dobre prakse znotraj obstoječega postopka CPVO in zakonskega okvira

Koncept temelji na nujnem prizadevanju za **vzpostavitev dobre prakse**, ki je potrebna v vsakem primeru, tudi brez spremembe pravnega okvira, in obsega:

- pripravo priporočil in/ali obveznih navodil pristojnega ministrstva (predvsem v delu, ki se nanaša na ocenjevanje, ugotavljanje kumulativnih in sinergijskih vplivov, omilitvene ukrepe),
- izvedbo rednih dodatnih strokovnih izobraževanj za vse deležnike v procesu CPVO.

Odsotnost priporočil (izjema je področje varstva kulturne dediščine), poznajo jih vse resne države z uveljavljenim sistemom strateškega ocenjevanja, je eden glavnih razlogov za številna nerazumevanja, raznolika tolmačenja, slabo prakso nasploh.

Prednosti koncepta so:

- koncept nima prednosti, to, da se zakonski okvir ne spreminja, ni moč opredeliti kot prednost.

Slabosti koncepta:

- koncept ne rešuje ključnih sistemskih problemov.

3.2 Izboljšanje postopka CPVO z manjšimi/nujnimi spremembami pravnega okvira

Koncept, poleg ukrepov za vzpostavitev dobre prakse iz prvega koncepta, predpostavlja manjše/nujne spremembe pravnega okvira - Zakona o varstvu okolja in Uredbe o okoljskem poročilu. **Ohrani se obstoječ koncept strateškega presojanja**, torej:

- postopek ostaja znotraj okvira ZVO, CPVO se ohranja kot avtonomen upravni postopek,
- okolje se presoja znotraj okoljskih sestavin, ki jih opredeljuje SEA Direktiva.

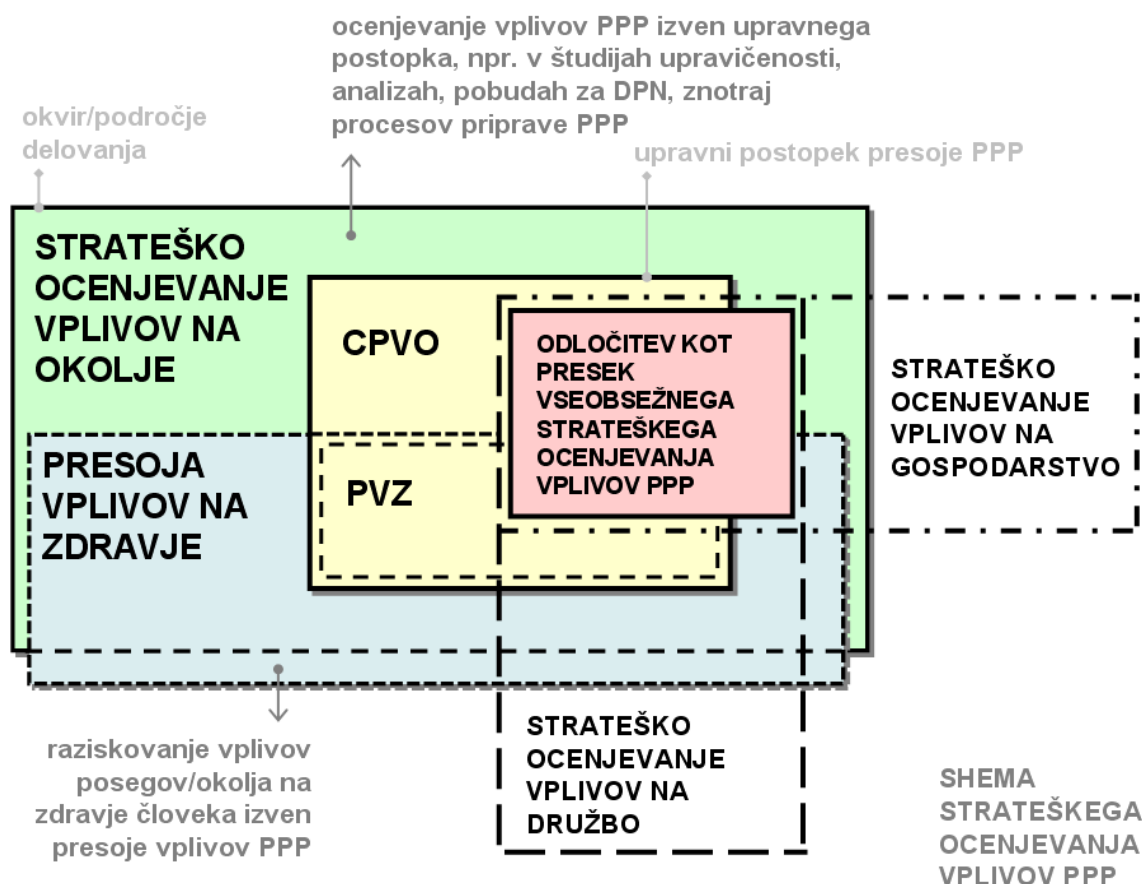
Spremembe pravnega okvira obsegajo formalizacijo nekaterih priporočil iz tega projekta:

- obvezno vsebinjenje, ki vključuje soočenje NUP,
- potrjevanje projektnih nalog,
- ponovno uvedbo recenzije,
- racionalizacijo nekaterih upravnih postopkov (npr. smernice NUP vključujejo mnenje o verjetnosti vpliva),

- prenavo lestvice ocen vplivov (ključna je ločitev velikosti ocene od pogoja omilitvenih ukrepov) z izhodišči za razvrščanje v posamezne razrede,
- transparentno beleženje izboljšav PPP, ki so bile opravljena na podlagi OP oz. CPVO.

3.3 Združitev postopka CPVO s postopkom priprave PPP

Združitev postopka CPVO s postopkom priprave PPP pomeni konceptualno spremembo strateškega ocenjevanja, preoblikovanje sedanjega celovitega presojanja v optimizacijsko opravilo, ki zahteva spremembo več predpisov s področja urejanja prostora in varstva okolja, smiselno pa ostaja znotraj SEA Direktive. **Koncept vzpodbuja/predpisuje strateško ocenjevanje vplivov na okolje kot kontinuirano načrtovalsko opravilo v vseh korakih priprave PPP, vendar ohranja formalni postopek odločanja o sprejemljivosti vplivov plana.**

Slika 1: Koncept strateškega ocenjevanja

Koncept, poleg ukrepov in sprememb iz prvih dveh konceptov, predpostavlja:

- za prostorske akte (ti predstavljajo trenutno 90% PPP, ki so podvrženi CPVO) se ukine CPVO kot samostojni upravni postopek, postopek se polno integrira v postopek priprave prostorskega akta po predpisih s področja urejanja prostora;
- CPVO kot samostojni postopek po ZVO se ohrani za ostale PPP (programe, politike);
- sektor za CPVO prevzame koordinacijsko in diskrecijsko vlogo vključevanja vsebin varstva okolja v prostorske akte;
- sodelovanje nosilcev urejanja prostora poteka preko sistema smernic in mnenj k prostorskemu aktu;

- spremeni se postopek pregledovanja (screening) oz. t.i. presoje na 1. stopnji - odločanje o uvedbi postopka CPVO se loči od logike/predpisov, ki se nanašajo na PVO in dvigne raven strateškosti presoje - operacionalizira se (postaviti pragove) Uredbo merilih za ocenjevanje verjetnosti pomembnejših vplivov izvedbe plana, programa, načrta ali drugega splošnega akta in njegovih sprememb na okolje v postopku celovite presoje vplivov na okolje na način, da se jo uporablja kot trenutno Uredbo o vrstah posegov v okolje, za katere je treba izvesti presojo vplivov na okolje. Ob tem je treba zagotoviti ustrezen diskrecijski mehanizem, ki bo zagotavljal, da bodo postopkom CPVO podvrženi PPP, ki so dejansko strateške narave in le kadar je to smiselno;
- zagotovi se zaokroženo obravnavo prostorskih in okoljskih vsebin;
- dodatno se racionalizira gradiva in upravne postopke - npr. študija variant se šteje za OP (torej ne izdelava ločnega gradiva), podobno kot se za študijo variant šteje predinvesticijska zasnova po predpisih s področja javnih financ;
- prenove se institut opredelitve sprejemljivosti vplivov plana - uvede se nepristranski, zaupanja vreden strokovni svet (s funkcijo sodišča/arbitra);
- ocenjevanje vplivov na zdravje ljudi se formalizira v skladu s predlaganim konceptom, ki presega tradicionalni koncept ocenjevanja tveganj okoljskih projektov na zdravje (RA v EIA) - (1)vplive na zdravje se vsebinsko ocenjuje in formalno presoja že na ravni sektorskih PPP, (2) podrobneje se proučuje vplive okolja na duševno in socialno, ne le na telesno zdravje, (3) med okoljskimi vplivi se proučuje tudi priložnosti, ne le nevarnosti za zdravje, (4) ocenjevanje vplivov na zdravje ni več le predmet strokovnega proučevanja, temveč nujno vključuje tudi deležnike: zainteresirano javnost in odločevalce.

Prednosti koncepta so:

- poenostavijo se upravni postopki,
- uveljavi se strateško ocenjevanja kot optimizacijsko opravilo,
- pristojnost odločanja o sprejemljivosti vplivov plana se prenesejo na neodvisen organ.

Slabosti koncepta:

- koncept pomeni dodatno obremenitev in izobraženost pripravljavca PPP, kar je lahko problem predvsem v manjših kadrovsko podhranjenih občinah;
- okolje v ožjem pomenu besede (zrak, tla, vode, narave) izgubi določeno avtonomnost in posledično pomen, lahko prihaja do prevlade drugih vidikov.

3.4 Nov/drugačen sistem strateškega ocenjevanja

Predlog se opira na pozitivne izkušnje dosedanjega strateškega ocenjevanja vplivov na okolje (SOVO) integriranega z razvojnim/prostorskim načrtovanjem v svetu in pri nas, vključujoč tudi rezultate pričujoče CBA. Slika 2 prikazuje razpon možnosti obsega in globine strateških obravnav ter možna razmerja z ocenjevanjem vzdržnosti. Takšno ocenjevanje ne izzve razprav in soočanja pogledov o razvojnih vizijah, strategijah, politikah, saj je le na ta način mogoče pričakovati željeno soglasje o poteh za izpolnitev družbeno-razvojnih ciljev.

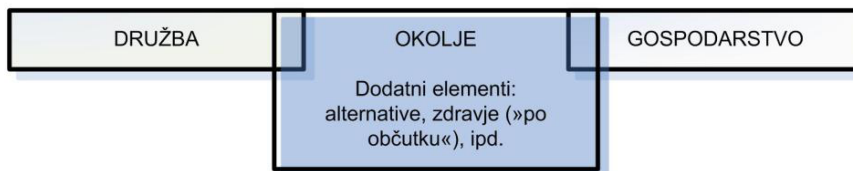
a) Okoljsko ocenjevanje

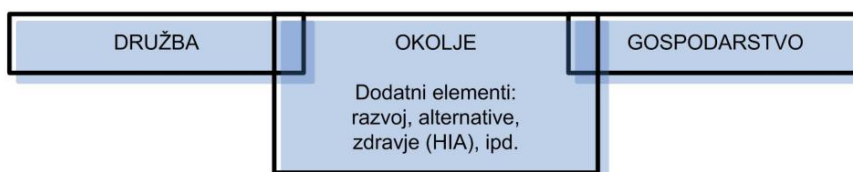
b) Ocenjevanje vzdržnosti (širši okvir)

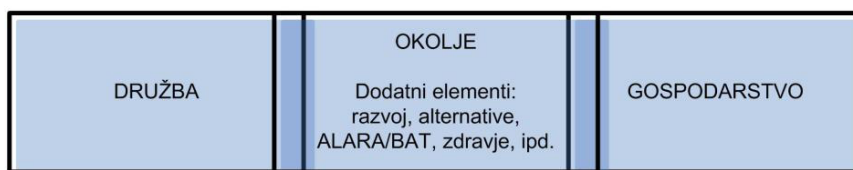
c) Strateško ocenjevanje vplivov na okolje – SEA/CPVO

d) Strateško ocenjevanje vplivov na okolje – SEA T pristop (vzdržnost)/SOVO

e) Integrirano strateško ocenjevanje – širši in poglobljen okvir (SOVO)

Slika 2: Možen obseg in globina strateškega ocenjevanja vplivov na okolje (prirejeno po Therivel, 2005)

a) Strateško ocenjevanje vplivov razvojnih politik na okolje

Pojme "vizija", "strategija", "politika" SSKJ opisuje/definira takole:

- politika je "...urejanje razmer in odločanje o njih na določenem družbenem področju: gospodarska, kulturna, prosvetna, razvojna...politika..."
- strategija je skupek "...postopkov, načinov za doseg kakega cilja..."
- vizija je "...predstava o tem, kakšna naj bi kaka stvar (v prihodnosti) bila..." (npr. prihodnja razvojna raven ali politika, s katero naj bi to raven dosegli)

Hierarhijo in razmerja med temi pojmi lahko postavimo na osnovi tolmačenj, ki so navedena v Strategiji razvoja Slovenije (UMAR, 2005):

"...V ospredju nove strategije je celovita blaginja vsakega posameznika ali posameznice. Zato **se strategija ne osredotoča samo na gospodarska vprašanja, temveč vključuje socialna, zdravstvena, kulturna, okoljska, politična in pravna razmerja** (poudaril B. Kontić). Kot taka predstavlja strategijo trajnostnega razvoja. Dolgoročni cilj Slovenije je trajnostno izboljšanje blaginje njenih prebivalcev, za kar moramo v naslednjih desetih letih preseči povprečno gospodarsko razvitost EU ter zmanjšati tveganja na področju socialne varnosti in okolja. V razviti sodobni družbi je proizvodnja in razdelitev bogastva povezana s porazdelitvijo tveganj, ki so prav tako gospodarska, socialna, okoljska, politična in kulturna. Zato samo široko zasnovana strategija lahko ponudi odgovore na dejstva sodobne globalizacije, na katera mora Slovenija odgovarjati s potezami, ki upoštevajo posebnosti njenega položaja in tako prispevajo tudi k razvoju nacionalne identitete.

Slovenija želi v okviru EU in širše utrditi svoj mednarodni položaj in uveljaviti dolgoročne kulturne, politične in gospodarske interese. Pri tem njene razvojne prioritete in posamezni ukrepi odražajo tudi globalne strateške usmeritve Lizbonske strategije...

...doseči potrebno stopnjo družbenega soglasja **o temeljni razvojni viziji** (poudaril B. Kontić) in strateških usmeritvah in s tem okrepiti politično zavezo za uresničevanje strategije s pomočjo razvojnih prioritet, akcijskih načrtov, merljivih ciljev, ukrepov ter z opredelitvijo odgovornih nosilcev...

...Strategija razvoja Slovenije je krovna nacionalna razvojna strategija, ki izhaja iz načel trajnostnega razvoja **in integracije razvojnih politik** (poudaril B. Kontić). Področne, sektorske in regijske strategije razvoja, nacionalni programi in drugi razvojni dokumenti morajo biti v svojih vsebinskih opredelitvah skladni s splošnimi strateškimi usmeritvami, hkrati pa morajo biti usklajeni tudi z drugimi dokumenti, ki so namenjeni doseganju istih ali podobnih ciljev. SRS kot krovni strateški razvojni dokument upošteva usmeritve že sprejetih razvojnih dokumentov, jih povezuje v koherentno celoto in usklajuje z razvojnimi cilji države kot celote. Izvajanje razvojne funkcije države preko koordinacije področnih politik in uporabe ustreznih finančnih instrumentov bo podrobneje razdelano v Državnem razvojnem programu (DRP). DRP je predviden kot način za prevedbo strateških usmeritev v konkretne in s proračunskimi možnostmi skladne programe in projekte. DRP je treba oblikovati tako, da bo zajemal celovito razvojno politiko države, ki bo po vsebini (prioritetah) usklajena s SRS, glede financiranja pa z državnim proračunom in z realnimi možnostmi države za pridobivanje sredstev iz drugih virov..."

Hierarhija je naslednja: interesi>cilji>vizija>strategija>politika>plani>programi>projekti

O ocenjevanju razvojnih politik: Strateško ocenjevanje razvojnih politik je stalna praksa pri nas in drugod po svetu. Vlade in vodilni v gospodarstvu neprestano proučujejo možnosti razvoja in se prilagajajo razmeram ter družbenim potrebam. Pri tem so poudarjeni ekonomski vidiki, stroški in koristi, financiranje, dolgoročnost. V zadnjem času se presojuje tudi družbene koristi oziroma blaginja in s tem povezani cilji. Tisto, kar pri dosedanem ocenjevanju ni pregledno, je ocenjevanje z okoljskega vidika (dosedanji primeri integralnega ocenjevanja vzdržnosti so nejasni in nepopolni, nepregledna je raba rezultatov pri odločanju), Besedni zvezi "doseganje trajnostnega razvoja" in "varstvo okolja, narave in kulturne dediščine" sta sicer stalnici v tovrstnih besedilih, žal pa nista operativni oziroma učinkoviti v smislu dokazljivega utemeljevanja ustreznosti politik. Naknadno pravno-formalno dokazovanje legalnosti izvajanja politik (potrjevanje projektov, programov, planov) – pri nas sta to postopka PVO in CPVO s spremljajočim okoljevarstvenim pravnim redom v obliki zakonov, uredb, pravilnikov – pa nista sistema za optimizacijo politik v fazi nastajanja. Tako ostajamo brez odgovorov na vprašanja, ali je določena razvojna politika res najboljša za doseganje postavljenih ciljev, katere so alternative, katere dele prostora/okolja bo treba nameniti izvedbi politike, katero varstvo bomo uveljavljali pri izvedbi politike in s katerimi stroški/ekonomskimi odpovedmi itd. bomo dosegli cilje. Zato predlagamo, da se strateško ocenjevanje vplivov razvojnih politik na okolje v prihodnosti izvaja skladno s prikazi d) in e) na sliki **Error! Reference source not found.**, predhodno pa bi morala vsakič biti opravljena ustrezna analiza/ocena potreb in ciljev v zvezi s konkretno politiko. Oceno potreb bi bilo treba ponoviti po določenem časovnem zamiku, bodisi kot preverbo nadaljevanja aktualne razvojne usmeritve, bodisi kot utemeljitev njene spremembe – potreba po pripravi nove (novelirane) razvojne politike. Rezultati tovrstnega ocenjevanja bi se morali ustrezno in pravočasno odraziti v celotni hierarhiji načrtovanja.

Naj ob tem spomnimo na izhodiščni argument za ocenjevanje razvojnih politik z vidika varstva okolja: vsak razvoj neogibno rabi določen fizičen prostor za svojo uveljavitev. Ni vseeno, katerega uporabimo za konkreten razvoj in v kolikšnem obsegu. Tudi ni vseeno, ali in kje se bo določen razvoj uspešneje ekonomsko in družbeno uveljavil ter bo povzročil najmanj škod. Hotenja/interesi po premišljenem (racionalnem) ravnanju se lahko torej izpolnjujejo le, če družba posveča kontinuiran napor za vsakokratno preiskovanje možnih

poti za doseganje ciljev. Sestavina tega preiskovanja so tudi strateške ocene vplivov na okolje, ki obsegajo tudi ocene vplivov na zdravje!
Predlog organizacije prihodnjega strateškega ocenjevanja vplivov na okolje je podana spodaj.

b) Organizacija prihodnjega strateškega ocenjevanja vplivov na okolje v Sloveniji

Utemeljitev

Strateškega ocenjevanja vplivov na okolje v Sloveniji nimamo. Enačenje postopka CPVO in strateškega ocenjevanja ni ustrezno. To sta filozofsko, organizacijsko in tudi po namenu povsem različni stvari. Medtem ko gre pri postopku CPVO predvsem za preverjanje izjav pripravljavca/investitorja izvedbe plana ali programa o tem, ali bo in kako bo izpolnjeval pravni red na področju okolja pri predlagani izvedbi plana ali programa – organizacijsko je to dovoljevalski proces, gre pri strateškem ocenjevanju za prispevke k optimizaciji politike, plana, programa v postopku načrtovanja – organizacijsko je strateško ocenjevanje integrirano z načrtovanjem. Pričujoča CBA je tudi pokazala, da gre pri postopkih CPVO predvsem za nepotrebne direktne in indirektne stroške ter nizke posredne koristi, pri čemer bi se dalo slednje doseči tudi drugače (brez postopkov CPVO). Na ravni razvitosti Slovenije in zavesti o koristnosti varstva okolja je zato ustrezneje, da se poudarijo prizadevanja za prakso/uveljavitve splošno zaželenega strateškega ocenjevanja, ki bo pomagalo načrtovalcem ustvarjati čim boljše rešitve, namesto da se še naprej s prisilo in dovoljevalsko naravnanimi postopki ustvarja strah pred neučinkovitimi/nepotrebni postopki CPVO (ti v praksi prinašajo predvsem nejevoljo, zamude pri izvedbi razvojnih predlogov, različne omejitve in stroške, spore med uporabniki prostora, ter nasploh delujejo razvojno zaviralno). **Zaradi navedenega je smiselno postopke CPVO ukiniti, strateško ocenjevanje pa vzpodbujati ter integrirati z razvojnim in prostorskim načrtovanjem!**

Ravni (faze), sosledje, ključni elementi, glavni udeleženci ter pravni red v zvezi s strateškim ocenjevanjem

Strateško ocenjevanje naj se začne sočasno z ustrezno oceno/utemeljitvijo potreb po določenem razvoju in opredelitvijo načinov, kako doseči postavljene cilje. Načini/poti za doseganje ciljev so alternative politik, planov, programov.

Ločiti je treba tri strateške ravni, ki bi se izvajale zaporedno (navedeni so glavni nosilci/zainteresirani za takšno izvajanje):

- **Prva (najvišja) raven:** Gre za prispevek k celostni strateški oceni vladne vizije, strategije, politike za izpolnitev razvojnih ciljev. Lahko gre tudi za sektorsko razvojno politiko, npr. kmetijsko, gospodarsko, okoljevarstveno. V ozadju oziroma izhodišču je interes po celoviti blaginji prebivalcev Slovenije. Strateško ocenjevanje vplivov na okolje (SOVO) pomaga zbrati argumente za to raven razprav in premišljanj ter predstavlja del ali prvo oceno vzdržnosti – skladno s sliko **Error! Reference source not found.** d) in e). Glede na vsebino in aktualnost razvojnih vprašanj ter ostrino dilem, se lahko specifične tematske obravnave obdelajo prednostno in poglobljeno ter postavijo zahteve po dodatnih analizah alternativnih poti za doseg ciljev.
- **Druga (optimizacijska) raven; ima dve pod-ravni:**
 - (1) Prostorska optimizacija; namenjena je iskanju najboljšega prostora za izvedbo vizije, strategije, politike. Iz dosedanje prakse pri varovalnem prostorskem načrtovanju in strateškem ocenjevanju vplivov na okolje lahko to raven pojmuje kot analiza ustreznosti prostora (tudi študija ranljivosti prostora). Če sočasno ne optimiziramo tudi tehnološkega dela prevladujejo analize z vidika prostorskih danosti – analiza prostorskih razvojnih možnosti in omejitev.

(2) Tehnološka optimizacija; gre za primerjavo tehnologij v okoljevarstvenem in prostorskem kontekstu. Skupaj z rezultati prostorske optimizacije se išče najboljša mesta za ustrezne/prednostne tehnologije, s katerimi želimo izvesti vizijo, strategijo, politiko, ki je bila izbrana/potrjena na prvi ravni strateškega ocenjevanja.

- **Tretja (strateško-izvedbena) raven:** Gre za izdelavo smernic za prihodnje konkretne projektne rešitve. Podlaga so rezultati druge ravni (optimizacije) za izkazano najboljšo lokacijo in najboljšo tehnologijo (slednja je lahko v tej fazi še vedno generična). Vsebina smernic so lahko alternativni omilitveni ukrepi, predlog vsebine CBA ali CEA kot dodatne opore za izbor med alternativami, usmeritve za specifične obravnave v podrobnem prostorskem načrtu (OPPN), kot so ocene tveganja/ogroženosti zaradi izrednih dogodkov itd. Te se dorečejo v konkretnem projektu upoštevajoč razpoložljive BAT in njihovo ustreznost za izbrano lokacijo.

Pomembno je sosledje ocen: v prvi fazi ne moremo pričakovati odgovorov, ki jih lahko dajeta le druga ali tretja faza/raven! Poudarki v posameznih fazah morajo biti sistematični. Zadnja raven vključuje CBA ali CEA, lahko oboje. Vendar se lahko del teh ocen pojavi že pri oceni potreb, ko premišljamo/presoamo ali določena strategija/politika dejansko lahko izpolni cilje oziroma potrebe in s kakšnimi stroški ter odpovedmi.

Elementi SOVO (vse ravni)

- *Izhodiščni interes, politika in nosilci;* Ekonomsko-razvojni svet (ERS) kot operativno in posvetovalno vladno telo bi moralo skrbeti za to, da so pravočasno na voljo rezultati ocene potreb in SOVO na prvi (najvišji) ravni. Obravnave bi potekale kontinuirano, to je vsebinsko in časovno usklajeno z obravnavo ključnih razvojnih vprašanj na rednih sejah vlade. Za koordinacijo (naročanje) SOVO bi skrbel ERS.
- *Integracija s planiranjem:* Slovenija ni edina država, ki nima/ne izvaja ustreznega, integriranega strateškega načrtovanja. Podobno je pred leti ugotovila vlada oziroma parlament Združenega Kraljestva in je leta 2008 sprejela Zakon o načrtovanju kot tretji steber strategije za doseganje napredka in kakovostnega življenja vseh (prva dva stebra sta Zakon o klimatskih spremembah in Zakon o energetiki). Podobno so pristopile druge razvite države (nekatero že pred UK) in uvedle ocenjevanje potreb, vzdržnosti in strateške ocene vplivov na okolje kot povezan načrtovalsko-ocenjevalni sistem, ki zagotavlja ustvarjanje najboljših razvojnih rešitev. Pri tem ne gre za sistem dovoljevanja, pač pa optimizacijo na podlagi eksplicitne odgovornosti vlad in drugih pristojnih za izbiro najboljše izmed razpoložljivih, izvedljivih alternativ. Načrtovanje in ocenjevanje na strateški ravni morata torej biti integrirana.
- *Ocena potreb;* gre za preverbo aktualnosti ter smotrnosti kvalitativnih in kvantitativnih ciljev, ki jih naj bi dosegli z razvojno politiko.
- *Alternative;* morajo biti obravnavane v celotni hierarhiji načrtovanja, od najvišje (ocena potreb) do najnižje (projekt) ravni. Osredotočenje je na premisleku o tem, katero alternativo izbrati, ker nabolj izpolnjuje cilje. Gre za zahtevno iterativno vprašanje – implicira primerjalno oceno alternativ in kontinuiran proces utemeljevanja. Primerjavo alternative je treba uveljaviti v slovenski načrtovalsko optimizacijski praksi.
- *Sprejemljivost;* pojem se je uveljavil in utrdil skozi administrativno-upraven način varstva okolja. Prisoten je tudi v dovoljevalskem konceptu CPVO. Glede na to, da je koncept sprejemljivosti sporen (omenili smo že, da zaradi formalnega ocenjevanja sprejemljivosti planov in programov postopki CPVO povzročajo zamude pri izvedbi razvojnih predlogov, različne omejitve in stroške, spore med uporabniki prostora, ter nasploh delujejo razvojno zaviralno) bi ga nadomestiti s konceptom, ki išče odgovore na vprašanja, kaj je strateško ocenjevanje prispevalo k načrtovanju, kako se je načrt zaradi prispevkov strateškega ocenjevanja izboljšal, katere alternative so bile opuščene in zakaj (niso izvedljive, so drage ali so z vidika vplivov na javno zdravje neutemeljene itd.). Vsekakor je treba prenehati s prakso, da se v postopkih CPVO "podeljuje" sprejemljivost plana ali programa, ker bo pri izvedbi plana/programa

spoštovan pravni red na področju varstva okolja (ta naj bi bil spoštovan tudi če postopka CPVO ne bi bilo!).

- *Udeleženci*: na najvišji ravni vlada - ERS, ki za vsak primer politike (strategije) naredi projektno nalogo za strateško ocenjevanje. Na ravni optimizacije (druga in tretja faza ocenjevanja) so načrtovalci tisti, ki izkazujejo potrebe po strateški oceni, določajo poudarke in obseg, predvsem pa postavljajo konkretna vprašanja, na katera naj SOVO odgovori. To niso izključno okoljevarstvena vprašanja, pač pa širša načrtovalska, npr. kaj v okviru določenega načrtovanja je boljša/slabša rešitev z vidika javnega zdravja, ali na kaj je treba v danem prostoru paziti, da izvedba politike, plana programa ne naredi nepotrebne in nepovratne škode v okolju. Načrtovalci lahko tudi povedo, koliko sredstev se nameni SOVO za iskanje odgovorov na postavljena vprašanja ali koliko se lahko investira v ukrepe varstva (CBA, CEA).
- *Spoštovanje pravnega reda EU (SEA Direktiva)*: Direktiva ni natančno predpisala, kako naj se ocenjevanje izvaja, poudarila pa je, da je smiselno dovolj zgodaj ugotoviti, kaj bi določena izvedba plana/programa lahko pomenila za okolje in iz tega izpeljati optimizacijo oziroma popravke plana/programa. Uredba o CPVO ni ustrezno prenesla/uveljavila teh smernic Direktive. Z ukinitvijo postopkov CPVO in uveljavitvijo strateškega ocenjevanja, kot ga predlagamo tukaj, bi se skladnost z Direktivo, še posebej ko bo ta dopolnjena z zahtevami po integraciji načrtovanja in strateškega ocenjevanja, v celoti dosegla. Pri tem poudarjamo upoštevanje namena in ciljev strateškega ocenjevanja (angleško "fit for purpose").
- *Izbira strateškega ocenjevalca*: Izbiranje strateškega ocenjevalca z javnim razpisom ni ustrezen način. Zaupanje v ocenjevalce (kredibilnost) bi slonelo na njihovih preteklih prispevkih k načrtovanju, praktičnih odzivih na potrebe/vprašanja načrtovalcev ter pomoči, ki so/bi jo nudili vladi in načrtovalcem, utemeljitvah predlogov, ki so jih dajali pri dosedanjem izboljševanju politik, planov, programov. Glede na to, da ocenjevanja sprejemljivosti politik, planov programov ne bi bilo več, bi odpadlo vsakršno izsiljevanje ocenjevalcev s strani naročnikov ocen, kot smo jim bili priča doslej. Naročanje ocenjevanja bi potekalo s strani vlade (ERS) in načrtovalcev, odvisno od strateške ravni ocenjevanja z jasnim ciljem prispevanja k ustvarjanju čim boljših politik, planov, programov, tudi projektov; takšen način bi motiviral in vzdrževal izključno dobre in učinkovite strokovne ekipe, naročniki pa bi, upoštevajoč načrtovalsko koristnost strateškega ocenjevanja, zagotavljali racionalnost sistema. Ključne reference za izbiro strateškega ocenjevalca bi bili dosjeji (spisi) o preteklih strateških ocenah PPP (te bi vodili ERS in načrtovalci – pripravljavci oziroma izdelovalci planov/programov).
- *Reden pregled koristnosti SOVO*: Da bi ohranili visoko kakovost, učinkovitost in koristnost SOVO bi uvedli sistem pregledov (angleško "audit") podobno kot se izvajajo na drugih področjih. Vzorci za tovrstna ocenjevanja že obstajajo, npr. "Generic SEA Quality Review Methodology – Proposal to OECD DAC Task Team on SEA".

4 Viri in literatura

Splošno

Bina O. 2001. Strategic environmental assessment of transport corridors. Lessons learned comparing the methods of five Member States. London, European Commission, DG Environment, Environmental Resources Management: 103 str.

Chechile R.A. 1991. Introduction to environmental decision making. V: Environmental decision making. A multidisciplinary perspective. Chechile R.A., Carlisle S. (eds.). New York, Van Nostrand Reinhold: 1-14

Directive 2001/42/EC of the European Parliament and of the Council of 27 June 2001 on the assessment of the effects of certain plans and programmes on the environment. Official Journal L 197, 21/07/2001 P. 0030 - 0037

Fiorino D.J. 1995. Making environmental policy. Berkeley, University of California Press: 269 str.

Implementation of Directive 2001/42 on the assessment of the effects of certain plans and programmes on the environment. 2003. Luxembourg, European Commission, Office for Official Publications of the European Communities: 63 str.

Marušič J. 1993. Optimizacijski postopki kot sredstvo za vključevanje varovalnih presoj v celokupno in z okoljem skladno prostorsko načrtovanje. Ljubljana, Biotehniška fakulteta, Katedra za krajinsko arhitekturo: 86 str.

Marušič J. 1994. Strokovne podlage za izdelavo predpisa o podrobnejši vsebini in metodologiji za izdelavo študije za celovito presojo vplivov na okolje. Ljubljana, Biotehniška fakulteta, Inštitut za krajinsko arhitekturo: 50 str.

Marušič J. 1999. Okoljevarstvene presoje v okviru prostorskega načrtovanja na ravni občin. Serija zvezkov pripravljenih v okviru projekta ONIX, podprojekta Geoinformacijska podpora okoljskim vidikom planiranja na ravni občine. Ljubljana, Ministrstvo za okolje in prostor, Geoinformacijski center RS

Mejač Ž. 1997. Zahteve varstva okolja v prostorskem planiranju na strateški ravni. Primerjava različnih metod. Magistrsko delo. Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta: 108 str.

Presoja vplivov na okolje kot načrtovalsko orodje za varstvo okolja. 1997. Zbornik 4. letnega strokovnega srečanja Društva krajinskih arhitektov Slovenije, Ljubljana, 1997. Koblar J. (ur.). Ljubljana, Društvo krajinskih arhitektov Slovenije: 101 str.

The Canadian Environmental Assessment Act. Reference Guide on Physical and Cultural Heritage Resources. 1996. Canadian Environmental Assessment Agency: 32 str.

The strategic environmental assessment directive. Guidance for planning authorities. Practical guidance on applying European Directive 2001/42/EC "on the assessment of the effects of certain plans and programmes on the environment" to land use and spatial plans in England. 2003. London, Office of the Deputy Prime Minister: 66 str.

Wood C. 1995 Environmental impact assessment. A comparative review. Harlow, Longman Scientific & Technical: 337 str.

Final report on "The Relationship between the EIA and SEA Directives project". http://ec.europa.eu/environment/eia/pdf/final_report_0508.pdf

Sadler B., Verheem R., 1996. Strategic Environmental Assessment: Status, Challenges and Future Directions. Ministry of Housing, Spatial Planning and the Environment, The Netherlands, and the International Study of Effectiveness of Environmental Assessment.

Therivel R., Partidario M.R., 1996. The Practice of Strategic Environmental Assessment. Earthscan, London

Manual on Strategic Environmental Assessment of Transport Infrastructure Plans, 1999, European Commission, DGVII Transport

The Strategic Environmental Assessment Directive: Guidance for Planning Authorities, Practical guidance on applying European Directive 2001/42/EC "on the assessment of the effects of certain plans and programmes on the environment" to land use and spatial plans in England, 2003, Office of the Deputy Prime Minister, London

Guidelines for the Assessment of Indirect and Cumulative Impacts as well as Impact Interactions, 1999, EC DG XI Environment, Nuclear Safety & Civil Protection

Cooper L.M., 2004. Guidelines for Cumulative Effects Assessment in SEA of Plans Environmental, Policy and Management Group, Department of Environmental Science and Technology, Imperial College London

Učinkovitost ter analiza stroškov in koristi strateškega ocenjevanja

Report from the Commission on the application and effectiveness of the Directive on Strategic Environmental Assessment (Directive 2001/42/EC), COM/2009/469. lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:52009DC0469:EN:NOT

Study concerning the application and effectiveness of the SEA Directive <http://ec.europa.eu/environment/eia/pdf/study0309.pdf>

Emmelin L. (ed.) 2006. Effective Environmental Assessment Tools - critical reflections on concepts and practice. Research Report No 2006:03. Report No 1 from the MiSt-programme. Blekinge Institute of Technology

Persson Å., Nilsson M. 2007. Towards a framework for SEA follow-up: Theoretical issues and lessons from policy evaluation; V: Journal of Environmental Assessment Policy and Management Vol. 9, No. 4 (December 2007) pp. 473-496. Imperial College Press

Izvajanje strateškega ocenjevanja vplivov na okolje v tujini

Regulations and guidance implementing the SEA Directive in the UK. <http://www.levett-therivel.co.uk/>

Strategic Environmental Assessment for Transport Plans and Programmes, Department for Transport Transport Analysis Guidance (TAG), April 2009. <http://www.dft.gov.uk/>

A Practical Guide to the Strategic Environmental Assessment Directive, Good practice and guidance, Legislation and policy, August 2006. <http://www.communities.gov.uk/publications/planningandbuilding/practicalguidesea>

Strategic Environmental Assessment Tool Kit, Scottish Executive, September 2006. <http://www.scotland.gov.uk/Publications/2006/09/13104943/45>

The Environmental Assessment of Plans and Programmes Regulations (Northern Ireland) 2004. <http://www.ni-environment.gov.uk/land-home/sea-natural.htm>

Strategic Environmental Assessment (SEA) in Germany – Case Study Regional Planning, International Workshop On Environmental Impact Assessment, 116 Teply Vrch, Slovakia, 2003. <http://www.sazp.sk/eia/zbornik/pdf/04%20Hoppenstedt.pdf>

Sadler B, Dalal-Clayton B. 2010. Generic SEA Quality Review Methodology, Revised Draft, Proposal to OECD DAC Task Team on SEA, Canadian International Development Agency (CIDA).

Lee N. Colley R. Bonde J. Simpson J. 1999. Reviewing the quality of environmental statements and environmental appraisals. EIA Centre Department of Planning and Landscape University of Manchester, Manchester.

Hickie D., Wade M. 1998. Development of guidelines for improving the effectiveness of environmental assessment. *Environmental impact assessment review*, 18: 267–287.

Barker A., Wood C. 1999. An evaluation of EIA system performance in eight EU countries. *Environmental impact assessment review*, 19: 387–404.

Hilding-Rydevik T. 2001. EIA, large development projects and decision-making in the Nordic countries. *Nordregio Report*, 6, Stockholm.

Sadler B. June 1996. Environmental assessment in a changing world: Evaluating Practice to Improve Performance. Final report.

Smith S. Richardson J. McNab A. Wilson S. 2010. Towards a more efficient and effective use of Strategic Environmental Assessment and Sustainability Appraisal in spatial planning, Final report. Department for Communities and Local Government: London.

Cashmore M., Gwilliam R., Morgan R., Cobb D. Bond A. 2004. The interminable issue of effectiveness: substantive purposes, outcomes and research challenges in the advancement of environmental impact assessment theory. *Impact Assessment and Project Appraisal*, volume 22, number 4: 295–310.

Chaker A., El-Fadl K., Chamas L., Hatjian B. 2004. A review of strategic environmental assessment in 12 selected countries. Ministry of Environment, Beirut, Lebanon. *Environmental Impact Assessment Review*, 26 (2006): 15 - 56.

Roshrio Partidsirio M. 1996. Strategic environmental assessment: key issues emerging from recent practice. *Environmental impact assessment review*, 16: pages 31-55.

Study concerning the report on the application and effectiveness of the EIA Directive, Final report, June 2009. COWI A/S, Denmark.

Sheate W., Eales R, Vaizgelaite I. 2010. Appraisals of Sustainability and the New National Policy Statements: Opportunities Missed and Challenges to Come?, Final Report to RSPB and WWF. Collingwood Environmental Planning, London.

Haddock M. May 2010. Environmental Assessment in British Columbia: Draft for Discussion Purposes. Environmental Law Centre, University of Victoria.

Schmidt M., Albrecht E. 2010. Confirming SEA Definitional Concept: Assessing the Extent to which SEA and Environmental Integration can be Evaluated Quantitatively and Behaves Systematically. Master of Science Vincent Onyango.

Sadler B. 2005. Strategic Environmental Assessment at the Policy Level Recent Progress, Current Status and Future Prospects. Ministry of the environment, Czech Republic.

Assessment of effectiveness of environmental impact assessment (EIA) system in Georgia. 2004. Caucasus Environmental NGO Network, Netherlands Commission for Impact Assessment.

Morrison-Saunders A. 1996. Auditing the effectiveness of EA with respect to ongoing environmental management performance. In: M. do Rosario Partidario (Ed.), IAIA '96 Improving Environmental Assessment Effectiveness: Research, Practice and Training, 16th Annual Meeting, June 17-23, 1996, Centrol Escolar Turistico e Hoteleiro, Estoril, Portugal. Conference Proceedings Volume 1, International Association for Impact Assessment: 317-322.

Theophilou V. 2007. Effectiveness of Strategic Environmental Assessment: The application of Directive 2001/42/EC to the 2007-2013 EU Structural Funds programmes. School of Environmental Sciences, University of East Anglia, Norwich.

Good practice guidance on applying strategic environmental assessment (SEA) in development co-operation. 2006. DAC Network on Environment and Development Co-operation.

Retief F. 2007. Quality and effectiveness of strategic environmental assessment (SEA) as a tool for water management within the South African context. School of Environmental Sciences and Development, North West University, Potchefstroom, South Africa.

Izvajanje strateškega ocenjevanja vplivov na okolje v Sloveniji

Kontić, Branko. Strategic environmental assessment in Slovenia : summary on methodological topics. V: Dusik, Jiri (ur.). Proceedings of International Workshop on Public Participation and Health Aspects in Strategic Environmental Assessment : convened to support the developing of the Un/ECE Protocol on Strategic Environmental Assessment to the Espoo Convention : November 23-24, 2000, Szentende, Hungary. Szentendre: The Regional Environmental Center for Central and Eastern Europe, 2001, str. 127-134.

Kontić, Branko, Marušič, Janez, Ogrin, Dušan, Golobič, Mojca, Uršej, Špela, Jankovič, Liljana, Hudoklin, Jelka, Simič, Suzana, Kontić, Davor, Rakovec, Jože, Polič, Marko, Kos, Drago. Celovito presojanje vplivov na okolje: rezultati CRP Konkurenčnost Slovenije 2001-2006: študija ranljivosti prostora in celovita presoja vplivov na okolje za hitro železnico v Sloveniji in Regionalni razvojni program statistične regije Goriška 2002-2006. Ljubljana: Institut Jožef Stefan, 2005. 64 str., ilustr. ISBN 961-6303-68-6.

Kavaš, Damjan, Majcen, Boris, Stanovnik, Peter, Stropnik, Nada, Bevc, Milena, Koren, Matej, Run, Pieter L. J. M. van, Bouwmeester, Jaap, Kontić, Branko, Štern, Bojanka, Glas, Miroslav, Gulič, Andrej, Bučar, Maja, Čok, Mitja, Kavčič, Stane. Ex-ante evaluation of the single programming document of the Republic of Slovenia 2004-2006. Ljubljana: Institute for Economic Research; Leiden: Research voor Beleid International; Ljubljana: "Jožef Stefan" Institute, 2003. 170 str., graf. prikazi. ISBN 961-6022-74-1.

Kontić, Branko, Marušič, Janez, Kos, Drago, Rakovec, Jože, Polič, Marko, Veselič, Miran, Štular, Andreja, Vudrag, Marko, Petrovič, Aleš, Mehikič, Darko, Uršič, Andrej, Kovačević, Marko, Filipič, Metka, Trebše, Polonca, Marega, Milena, Koblar, Jasna, Vučer, Igor. Okoljski vidik v okviru DRP 2001-2006 (elementi strateške presoje): presoja vplivov državnega razvojnega programa 2001-2006 na okolje in zdravje, (SPVO-DRP). 2001; [s.l.]: [s.n.].

Kontić, Branko, Gerbec, Marko, Kontić, Davor. Izredni dogodki v načrtovani tovarni F-4 v Nafti Petrochem d.o.o., (IJS delovno poročilo, 10161). 2009.

Kontić, Branko, Kontić, Davor. Strokovne podlage za pripravo regionalnega prostorskega načrta Ljubljanske urbane regije, Strateška ocena vplivov na okolje: zaključno poročilo za ključno aktivnost št. 5 na temo SPVO, (IJS delovno poročilo, 10288). 2009.

Kontić, Branko. Gli aspetti ambientali delle decisioni e dei piani strategici nei trasporti : il caso della Slovenia : Convegno Quali ferrovie a Nord Est, Le proposte del WWF, 24 ottobre 2009, Trieste, Italia. 2009.

Kontić, Branko, Kontić, Davor, Uršej, Špela. How complementary and how competitive are concepts of SEA and DPSIR?, A demonstration on Idriat's WP3. V: Horvat, Milena (ur.), Ogrinc, Nives (ur.), Faganeli, Jadran (ur.), Kotnik, Jože (ur.). Mercury as a global pollutant : [presented at 7th International Conference on Mercury as a Global Pollutant, 27 June - 2 July, 2004, Ljubljana, Slovenia], (RMZ - Materials and geoenvironment, Vol. 51, no. 1-3, 2004, Letn. 51, št. 1-3, 2004). Ljubljana: Naravoslovnotehniška fakulteta: Inštitut za rudarstvo, geotehnologijo in okolje, zv. 1, str. 646-650.

Mlakar A., Hudoklin, J. 2010. Načrtovanje, upravljanje in varstvo krajine v Sloveniji. V: Mesec krajinske arhitekture: Prihodnost slovenske krajine, www.zaps.si

Problematika prebivalcev in zdravja v okoljskih poročilih in postopku celovite presoje vplivov na okolje: Delavnica. Ministrstvo za okolje in prostor, Ministrstvo za zdravje. http://www.mop.gov.si/si/delovna_podrocja/direktorat_za_okolje/celovita_presoja_vplivov_na_okolje).

Cimolini, M., Kraljić, I., Matjašec, D., Mlakar, A., Mohorič, R., Ostanek, P., Rozman, B. Č., in Prijon, A. 2009. Anketa o delovanju Zbornice za arhitekturo in prostor. Dostopno na: <http://www.arhiforum.si/> (sneto 28. 9. 2009).

Ocenjevanje vplivov na človekovo zdravje

Draft Guidance on Health in Strategic Environmental Assessment, Consultation Document, marec 2007. <http://www.sea-info.net/content/sectors.asp?pid=220>

Strategic Environmental Assessment and health - Briefing paper for the Scottish HIA Network with input from Margaret Douglas, Martin Higgins and Sheila Beck, 2005. <http://www.healthscotland.com/uploads/documents/SEA%20guidance%20190106.pdf>

Health impact assessment as part of strategic environmental assessment, World Health Organization. November 2001. <http://www.euro.who.int/document/e74634.pdf>

Guidelines for Economic Evaluation of Environmental Health Planning and Investment. Department of Health and Ageing and enHealth Council. <http://enhealth.nphp.gov.au/> Povzeto s spletne strani 2.2.2009.

A Planning Framework for Public Health Practice. National Public Health Partnership. <http://enhealth.nphp.gov.au/>. Povzeto s spletne strani 4.5.2009.

Tan-Torres T et al. (ed.). WHO Guide to Cost Effectiveness Analysis. World Health Organization. Geneva, 2003.

Raziskovalni projekt v okviru ciljnega raziskovalnega programa
"Konkurenčnost Slovenije 2006-2013"

UPORABA IN UČINKOVITOST CELOVITE PRESOJE VPLIVOV NA OKOLJE TER PRESOJA VPLIVOV NA ČLOVEKOVO ZDRAVJE

1. sklop

**Sistem meril za oceno učinkovitosti
strateškega ocenjevanja vplivov na
okolje in uspešnosti postopka celovite
presoje vplivov na okolje**

Vsebina

1 Uvod	1
2 Pregled prakse in izhodišč analize učinkovitosti strateškega ocenjevanja vplivov na okolje	2
2.1 Praksa strateškega ocenjevanja v Sloveniji	2
2.2 Praksa strateškega ocenjevanja v Evropi	3
2.3 Izhodišča OECD	5
2.4 Druge prakse in izhodišča	6
3 Merila učinkovitosti strateškega ocenjevanja vplivov na okolje in uspešnosti postopka celovite presoje vplivov na okolje	13
4 Izhodišča izvedbe analize uporabe in učinkovitosti strateškega ocenjevanja vplivov na okolje in uspešnosti postopka celovite presoje vplivov na okolje	16
4.1 Anketa	16
4.2 Pregled okoljskih poročil	17

1 Uvod

Praksa celovite presoje vplivov na okolje (nadalje CPVO) je ocenjena na osnovi meril učinkovitosti strateškega ocenjevanja, ki se nanaša na vsebinski del ocenjevanja, in uspešnosti postopka CPVO, ki se nanaša na upravni postopek v skladu z Zakonom o varstvu okolja.

V ta namen je bil uvodoma pripravljen pregled prakse in izhodišč analize učinkovitosti strateškega ocenjevanja vplivov na okolje.

Pregled ciljev, meril in kazalnikov učinkovitosti strateškega ocenjevanja vplivov na okolje in uspešnosti postopka CPVO je podan v prilogi 1.

2 Pregled prakse in izhodišč analize učinkovitosti strateškega ocenjevanja vplivov na okolje

2.1 Praksa strateškega ocenjevanja v Sloveniji

Celovite analize prakse strateškega ocenjevanja, izdelave okoljskih poročil za CPVO ter ocene učinkovitosti dosedanjih CPVO v Sloveniji, do izdelave tega projekta ni bilo na voljo.

Opravljen je bil le **analiza obravnave krajine v študijah variant in okoljskih poročilih za CPVO** (Hudoklin in Mlakar, 2010). Izkazalo se je, da so okoljska poročila praviloma vezana na študije variant, kar sledi enemu ključnih teoretičnih izhodišč strateškega ocenjevanja, to je, da se varstvene zahteve v presojah vplivov na okolje lahko uveljavijo samo preko izbire alternative, ki je za okolje najmanj škodljiva (Marušič, 1993). Ključne ugotovitve analize so:

- vrsta okoljskih poročil, ki krajine sploh ne obravnavajo (tako v okviru priprave aktov za infrastrukturne objekte, kot v okviru OPN), kar je v nasprotju z določili Direktive, pogosta je združena obdelava krajine s kulturno dediščino;
- problematična je obravnavana zgolj formalno varovanih območij (dediščinskih krajin), ne pa vseh krajin kot to zahteva Evropska krajinska konvencija;
- pogosti so zgolj opisi stanja, ni lastnih prepoznav značilnosti in vrednostnih analiz, opisi so praviloma splošni, presoje se ne ukvarjajo s posameznimi za obravnavano območje značilnimi krajinskimi prvini, tudi omilitveni ukrepi so praviloma splošni, osredotočeni na sanacijo po izvedbi plana;
- presoje so praviloma osredotočene na presojo vplivov plana na obstoječe značilnost krajine, presoje vplivov plana na razvoj krajine so zelo redke, tudi cilji so praviloma osredotočeni na ohranjanje (značilnosti, pestrosti, prepoznavnosti).

Analiza prakse je pokazala, da je priprava OP učinkovitejša v primerih, ko pripravo vodi referenčna inženirska organizacija z izgrajenim sistemom okoljskih izhodišč in notranjo revizijo. Ugotovljeno je bilo, da je CPVO dober institut varstva okolja, ki pa se ga premalo izkorišča in ne izvaja povsem ustrezno. Ključni problem je, da krajina ni predmet zanimanja varstvenih ministrstev (razen dediščinskih krajin v pristojnosti Ministrstva za kulturo) in zato presoja bistveno premalo učinkovita.

Sorazmerno dober vpogled v prakso priprave presoj vplivov na človekovo zdravje je omogočila Delavnica z naslovom Problematika prebivalcev in zdravja v okoljskih poročilih in postopku celovite presoje vplivov na okolje, ki je v sodelovanju Ministrstva za okolje in prostor in Ministrstva za zdravje potekala aprila 2010 na Ministrstvu za okolje in prostor (http://www.mop.gov.si/si/delovna_podrocja/direktorat_za_okolje/celo_vita_presoja_vplivov_na_okolje/delavnica_problematika_prebivalcev_in_zdravja_v_okoljskih_porocilih_in_postopku_celovite_presoje_vplivov_na_okolje/). Namen delavnice je bil izboljšati vsebine s področja prebivalstva in zdravja v okoljskih poročilih in postopku celovite presoje vplivov na okolje. Diskusija je pokazala, da imajo izdelovalci okoljskih poročil različne strokovne poglede na pripravo posameznih vsebin, prihaja pa tudi do zelo različnih razlag zakonskih predpisov. Iz zaključkov je moč povzeti, da so za uspešno presojo vplivov planov na zdravje ljudi najpomembnejše vsebine določitev pomembnih vplivov na zdravje ljudi (vsebinjenje - scoping), določitev ustreznih kazalcev stanja zdravja ljudi in opredelitev ter upoštevanje konfliktnih območij v prostoru.

2.2 Praksa strateškega ocenjevanja v Evropi

Prva resnejša ocena učinkovitosti strateškega ocenjevanja v državah Evropske unije je podana v:

- Poročilu Komisije v zvezi z uporabo in učinkovitostjo Direktive: **Report from the Commission on the application and effectiveness of the Directive on Strategic Environmental Assessment** (Directive 2001/42/EC), COM/2009/469, 2009, lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:52009DC0469:EN:NOT) oz.
- študiji, ki se je nanašala na uporabo in učinkovitost "strateške ocenitve vplivov" (angl. Strategic Environmental Assessment; v nadaljevanju: SEA): **Study concerning the report on the application and effectiveness of the SEA Directive (2001/42/EC): Final report**, European Commission, DG ENV, Cowi, 2009, <http://ec.europa.eu/environment/eia/pdf/study0309.pdf>.

Ključne ugotovitve študije, smiselno veljajo tudi za Slovenijo, so:

- Večina držav članic kot pozitiven prispevek Direktive ocenjuje izboljšano organizacijo in strukturo celotnega postopka načrtovanja. Formalne zahteve glede posvetovanja/sodelovanja z okoljskimi organi so povečale preglednost postopkov načrtovanja.
- Direktiva je v mnogih primerih spremenila vsebino načrtov in programov. Glede tega se izkušnje posameznih držav razlikujejo. Na splošno se ocenjuje, da Direktiva ni spremenila glavnih ciljev; spremenili so se nekateri cilji financiranja, ureditve in merila. Na ravni največjih nacionalnih načrtov so ugotovitve strateškega ocenjevanja imele velik vpliv na vsebino načrtov tudi glede izbora drugih možnosti vključitve posameznih priporočil.
- Večina držav članic ocenjuje, da se je vsebina načrtov in programov postopno spreminjala zaradi ponavljajočega procesa strateškega ocenjevanja. ki se izvaja hkrati s pripravo načrtov in programov. Kot primer izpostavljajo omilitvene ukrepe; skozi proces strateškega ocenjevanja so se dragi omilitveni ukrepi, ki so bili sprejeti prej, pogosto izkazali kot odvečni. K temu naj bi prispevalo predvsem zgodnje vključevanje okoljskih vidikov v načrte in programe.
- Strateško ocenjevanje naj bi prispevalo k sistematični in strukturirani obravnavi okoljskih problemov v načrtovalnih procesih ter k boljši vključitvi okoljskih vidikov v zgodnji fazi procesa.
- Strateško ocenjevanje zagotavlja boljše in usklajene postopke načrtovanja.
- Strateško ocenjevanje prispeva k preglednim in participativnim procesom odločanja (posvetovanje z organi in javnostjo ter njihovo informiranje).

Ugotovitve poročila kažejo, da se strateško ocenjevanje v državah članicah šele začenja uporabljati in da so potrebne dodatne izkušnje preden se odloči ali je treba Direktivo spremeniti in kako naj se to izvede. Države članice dajejo prednost stabilnosti v zakonodajnih zahtevah, tako da se sistemi in postopki strateškega ocenjevanja ustalijo in omogočijo vzpostavitev preverjenih načinov rabe strateškega ocenjevanja za izboljšanje procesa načrtovanja. Odnos med pričakovanji od strateškega ocenjevanja kot orodja, njegove verjetne učinkovitosti in vključevanja v obstoječi sistem planiranja se razlikujejo v odvisnosti od obstoječega sistema planiranja. V številnih deželah je bila razvita metodologija za implementacijo strateškega ocenjevanja v planersko prakso, posledično so se pojavila velika pričakovanja samega strateškega ocenjevanja; kljub temu je opaziti pomanjkanje sistematičnega vrednotenja in empiričnih raziskav o dejanski učinkovitosti strateškega ocenjevanja. Izpostavljamo dva značilna in raznolika primera implementacije Direktive:

(1) Na Švedskem so ambicije po povezavi planiranja rabe zemljišč z okoljskimi vidiki stare že 35 let. Pravna obveza po presoji vplivov kot obvezni sestavini občinskih planov je bila uzakonjena z Zakonom o planiranju in graditvi objektov (Planning and building act – PBA) v letu 1997. Po PBA mora presoja vsebovati presojo okoljskih, družbenih in gospodarskih vidikov. Zakon določa tudi, da morajo podrobni plani, za katere je verjetno, da bodo imeli

znatne vplive na okolje, imeti izdelano EIA in/ali SEA, vpliv plana na okolje pa morajo biti jasno predstavljeni in na voljo javnosti v postopkih njihovega vključevanja v proces planiranja.

Pravne zahteve Evropske direktive 97/11/EC so prinesle nekatere spremembe v Švedskem okoljskem zakonu (Swedish Environmental Code) in tudi nekaj sprememb v Zakonu o planiranju in gradnji objektov. Spremembe so stopile v veljavo l. 2004 in zahtevale temeljito revizijo tako planske, kot tudi okoljske zakonodaje: nov pravilnik o okoljski presoji (2005) ter smernice za uporabo zahtev iz direktive v planski zakonodaji (2006). Zahteve Direktive so sicer vpeljane v okoljsko zakonodajo, vendar jim nekateri (Emmelin in Lerman, 2005) očitajo pomanjkanje jasnih ciljev v odnosu do Direktive, kot tudi nejasnost pri vpeljavi terminologije, ki jo predpisuje Direktiva. Zgoraj omenjena avtorja »pomanjkljivo« implementacijo Direktive v švedsko zakonodajo vidita tudi kot posledico poklicnega boja med prostorskimi planerji in izdelovalci okoljskih presoj.

(2) V Veliki Britaniji je bila Direktiva implementirana s Predpisi o SEA za Anglijo, Škotsko, Wales in Severno Irsko – vsi dokumenti so stopili v veljavo 20.7.2004. Implementacija Direktive se je postavila nasproti več kot 10-letnim izkušnjam t.i. Sustainability Appraisal (v nadaljevanju: SA) – ocene vzdržnosti. Sam pristop k SA je bil dejansko širši od pristopa k SEA, saj vsebuje tako presojo družbenih in gospodarskih, kot tudi okoljskih vplivov razvojnih planov.

Dober primer, kako je na implementacijo SEA vplivala SA so Smernice planskim oblastem za upoštevanje Direktive pri rabi prostora in prostorskih planih v Angliji, objavljene septembra 2005. Te smernice priporočajo, da se osnovo za izvajanje SEA postavi glede na izkušnje iz SA. Podobno je pri reformi planskega sistema. Prekrivanje obeh dokumentov je osvetljeno tudi v Smernicah za SA za regionalne prostorske strategije in lokalne razvojne dokumente – te so namenjene svetovanju regionalnim planskim telesom (uradom) in lokalnim uradom, zadolženim za planiranje, kako naj izvedejo SA za revizije regionalnih planskih strategij ter lokalnih razvojnih dokumentov, obenem pa prinašajo informacije, ki uporabnikom pomagajo izpolniti zahteve Direktive.

Povzeto po Jonesu (2005), implementacija Direktive poteka »v kompleksni in dinamični situaciji, ki vključuje štiri različne, a povezane dimenzije.« To so: (1) sama Direktiva, (2) reforma sistema planiranja rabe zemljišč, (3) obstoj administracije, ki je odgovorna za planiranje in za okolje, (4) dediščino, znanje in izkušnje okoljskih in vzdržnostnih/trajnostnih presoj razvojnih planov. Odnos med temi dejavniki predstavlja osnovo za analizo vpeljave SEA v prakso.

Če poskušamo poudariti glavne razlike pri implementaciji Direktive v zakonodajo in prakso med Švedsko in Anglijo, lahko izpostavimo:

- minimalistični pristop Švedske k spreminjanju nacionalne zakonodaje,
- poskus nadaljnjega razvoja orodij, v plansko prakso vpeljanih že z SA v Angliji.

Tak pragmatičen pristop je v popolnem nasprotju s prakso urejanja prostora in varstva okolja v Sloveniji, za katero je značilno nenehno radikalno spreminjanje zakonodaje, zavračanje uveljavljenih metod in terminologije ter posledično nestabilno delovno okolje, kar bistveno zmanjšuje učinkovitost prakse in povečuje neracionalno porabo proračunskih sredstev (Cimolini et al, 2009).

2.3 Izhodišča OECD

Izhodišča OECD so povzeta po dokumentu:

- Sadler B., Dalal-Clayton B. **Generic SEA Quality Review Methodology, Revised Draft, Proposal to OECD DAC Task Team on SEA**, Canadian International Development Agency (CIDA), april 2010.

Poročilo predloga CIDA o razvoju in preizkusu splošne metodologije za pregled in ocenitev kakovosti presoj, ki ga je odobrila DAC SEA delovna skupina na srečanju v Parizu oktobra 2008, predstavlja eno ključnih izhodišč za opredelitev meril za oceno učinkovitosti strateškega ocenjevanja. Metodologija za pregled presoj izhaja iz načel in elementov dobre prakse, ki jih zasledujejo smernice OECD DAC. Namen take metodologije je izboljšati prakso presoj in procesov njihovega izvajanja na podlagi ugotovljenih pomanjkljivosti in šibkosti obstoječe prakse. Predloga vsebuje vrsto meril in vprašanj za splošen pregled kakovosti presoj.

Obseg in struktura metodologije je osredotočena na tri ključne lastnosti presoj, in sicer, da so te:

- narejene popolnoma v skladu z zahtevami,
- ustrezajo namenu in so relevantne za potrebe sprejemanja odločitev ter
- da so učinkovite pri doseganju pozitivnih koristi za okolje in dobrih rezultatov.

Pri vrednotenju kakovosti presoj je poudarjen sistematičen pristop, ki se odraža v seznamu vprašanj, ki so opredeljena kot pokazatelji uspeha presoj. Skozi predlagan pristop vrednotenja presoj se preverja ali je presoja predlagala bolj vzdržne alternative in ali je presoja privedla do bolj vzdržnega oblikovanja PPP in njihove izvedbe. Ta dva glavna vidika vrednotenja opredeljujeta presoje glede na:

- zagotavljanje dobre kakovosti – kot sinonim za kvalitetno presojo, ki jo je moč oceniti v skladu s ključnimi opredeljenimi načeli prek seznama vprašanj. Najpomembnejša za ugotavljanje kakovosti je predstavitev in kakovost informacij o upoštevanju alternativ in presoje vplivov na okolje;
- doseganje dobrih rezultatov – kot sinonim za doseganje pozitivnih rezultatov, ki povečujejo učinkovitost razvojne pomoči in prepoznajo razvoj kot kompleksen proces. Seznam vprašanj za ocenitev presoj je podan v svojem poglavju.

Metoda je zasnovana preko preverjanja poročila presoje in procesa presoje. Ne pregleduje se ozadja in konteksta v katerem je presoja nastala.

Obravnavana so tri splošna izhodišča:

- skladnost z ustreznimi postopki;
- tehnični vidiki kakovosti;
- vidik koristi in kakovosti.

Uporabljena je bila črkovna štiri stopenjska lestvica ocenjevana od "temeljne napake in pomanjkljivosti" do "nezadostna podlaga za presojo" in kot najvišja ocena "odlično – vzor za nadaljnje presoje".

2.4 Druge prakse in izhodišča

a) PROJEKT (IMP)3

V zvezi z analizo učinkovitosti strateškega ocenjevanja je treba izpostaviti evropski ciljni raziskovalni projekt (IMP)3 (6. okvirni program): IMProving the IMPLementation of Environmental IMPact Assessment. Čeprav se je (IMP)3 osredotočal na analizo in možne izboljšave izvajanja ocen vplivov na okolje predvsem na področjih vplivov na človekovo zdravje, ocene tveganja in projekte, ki jih pokriva direktiva EIA, so bile opravljene analize tudi za strateške ocene vplivov na okolje in povezave med SEA in EIA. Pomembna ugotovitev je, da članice EU različno izvajajo tako SEA kot EIA in da je malokatera zadovoljna z učinki, ki jih ocenjevanje daje. Predlagane so številne izboljšave na več ravneh; za potrebe zadevnega CRP upoštevamo predvsem priporočila na področju politik ocenjevanja vplivov na okolje. Podrobnosti so dosegljive na spletni strani <http://www.umweltbundesamt.at/en/umweltschutz/uvpsupemas/uvpoesterreich1/schwerpunkte/imp3/>.

b) DELO RIKI THERIVEL

Pomembno je tudi delo Riki Therivel, svetovno znane in angažirane strokovnjakinje na področju strateških ocen vplivov na okolje, ki se ukvarja s področjem izvajanja SEA ter ocen vplivov na naravo skladno z Direktivo o habitatih (t.i. "appropriate assessment" - AA; <http://www.levett-therivel.co.uk:80/SEAreco08.htm>). Dobra praksa se nanaša na predvsem na:

- fazo vsebinjenja,
- uporabo alternativ,
- metode presoje,
- prezentacijo ugotovitev,
- povezav z nastajanjem presojanih planov in
- vključevanjem v proces odločanja.

c) Lee N., Colley R., Bonde J., Simpson J. (1999) REVIEWING THE QUALITY OF ENVIRONMENTAL STATEMENTS AND ENVIRONMENTAL APPRAISALS. EIA Centre Department of Planning and Landscape University of Manchester, Manchester

Dokument podaja razvoj in način uporabe določil za pregled presoj opredeljenih glede na različne avtorje. Študija je razdeljena na tri sklope:

1. Pregled metod in ugotovitev: podan je pregled in način uporabe metod za pregled presoj.
2. Pregled okoljskega poročila: povzete so različne ugotovitve iz prakse okoljskih presoj v Angliji in drugod. Povzete so ugotovitve različnih avtorjev v zvezi z uporabo drugih metod za preglede presoj.
3. Pregled presoj: podana je predstavitev ene izmed uveljavljenih metod pregleda EA za ocenjevanje kakovosti presoj razvojnih projektov.

Metoda za pregled presoj je bila pripravljena predvsem kot pomoč pri ocenjevanju kakovosti okoljskih poročil. Namenjena je predvsem za uporabo osebju lokalnih skupnosti in drugih pristojnih organov, investitorjem, svetovalcem in raziskovalcem, ki sodelujejo v procesu okoljskih presoj.

Sklop za pregled presoj je bil sprva pripravljen ob upoštevanju pregleda kakovosti predlaganih merilnih v času nastanka dokumenta (predvsem Ross, 1987; Elkin in Smith, 1988, Tomlinson, 1989). Pozneje je bil spremenjen glede na izkušnje, vendar ostaja bolj ali manj v svoji izvorni obliki (Lee in Colley, 1992). Sestavljen je iz treh delov:

- nasveti za pregledovalca (tj. potrebne osnovne informacije in navodila za uporabo meril za pregled);
- seznam meril za uporabo v pregledu posamezne presoje;
- zbirni list za popis ugotovitev.

Merila za pregled morajo, v kolikor je to mogoče, biti oz. morajo zagotavljati:

- jasna in nedvoumna;
- taka, da zagotavljajo razumno skladno in objektivno izvajanje analiz presoj;
- zasledovati morajo svoj namen, ki mora biti drugačen od namenov drugih meril;
- vsako merilo je treba obravnavati dovolj pomembno, da lahko vsak enakovredno vpliva na končno oceno kakovosti presoj;
- število meril mora biti čim manjše oz. tako veliko, da so zajete vse teme, ki so bistvenega pomena glede na značilnosti posameznih praks EIA;
- uporabna pregledovalcem, za katere ni nujno, da imajo strokovna okoljska znanja, temveč so seznanjeni z ustreznimi EIA predpisi, imajo osnovno razumevanje metodologije presoje vplivov na okolje in trenutnih mnenj o dobri praksi presoj vplivov na okolje ter imajo široko znanje o okoljskih vprašanjih.

Da bi olajšali njihovo uporabo, so merila hierarhično razvrščena. Pregledovalec začne pregled na najnižji ravni, to je osnova piramide, ki vsebuje preprosta merila v zvezi s posebnimi nalogami in postopki. Od ocen se postopoma premika navzgor, z ene stopnje na drugo, pri tem pa uporabi bolj kompleksna merila za širše naloge in postopke v procesu, dokler ne dobi skupne ocene presoje.

Uporabljena je šest stopenjska besedna lestvica ocenjevanja od "dobro opravljeno" do "zelo nezadovoljivo". Dodano je še merilo "neuporabno" za merila, ki jim ni moč določiti ocene.

Predvideva se, da lahko pri obsežnosti presoje okoli 50 strani, pregledovalec konča pregled presoje v približno treh urah. Vsako presojo morata neodvisno pregledati dva pregledovalca.

č) Hickie D., Wade M. (1998) DEVELOPMENT OF GUIDELINES FOR IMPROVING THE EFFECTIVENESS OF ENVIRONMENTAL ASSESSMENT. Environmental impact assessment review, 18: pages 267–287

Članek preko pregleda presoj opredeljuje smernice za izboljšanje učinkovitosti presoje vplivov. Izbran je bil reprezentativen vzorec 14-tih presoj protipoplavnih projektov. Vzorec zajema večje in manjše projekte vezane na urban ali ruralen prostor.

The Institute of Environmental Assessment predlaga dva neodvisna pregleda vsake presoje, da se zagotovi nepristranskost. V izvedeni analizi so bili izbrani trije pregledovalci za primer, da kadar pride do pristranskosti enega pregledovalca, ga mnenji drugi dveh uravnotežita. Pregledovalci so bili specialist EA, ekolog in novinar.

Metodologija pregleda poročil temelji na 14-tih glavnih temah, ki skupaj obsegajo 174 posameznih meril. Lestvica ocenjevanja je šest stopenjska in gradira od "zelo slabo" do "odlično".

Nabor podatkov, pridobljenih na podlagi zastavljenih vprašanj, je bil računalniško obdelan. Subjektivno pripisana ocena je bila pretvorjena v številčni indeks šibkosti.

Glavne teme pregleda so bile:

- projekt
- območje in lokalno okolje
- obstoječe stanje
- posvetovanje

- vplivi
- napovedovanje vplivov, obseg, in pomen
- alternative
- omilitveni ukrepi
- povečanje dela
- spremljanje
- EA/ES postavitev in predstavitev
- poudarek dokumenta
- ključna vprašanja EA/ES
- vtis celote EA/ES

d) Barker A., Wood C. (1999) AN EVALUATION OF EIA SYSTEM PERFORMANCE IN EIGHT EU COUNTRIES. Environmental impact assessment review, 19: pages 387–404

Znotraj raziskave je bilo pregledanih 8 EIA poročil iz Belgije, Danske, Grčije, Irske in Portugalske, 24 EIA poročil iz Nemčije, Španije in Anglije, skupaj 112 EIA poročil. Polovico teh poročil je bilo dokončanih v l. 1990 in l. 1991, polovico pa med l. 1994 in l. 1996. Ugotavljale so se splošne razlike in kakovost med tema dvema obdobjema.

Raziskava je bila izvedena v treh fazah:

- izbor in pregled kakovosti poročil presoje vplivov na okolje za projekte v osmih državah članicah EU;
- izvedba podrobnejše študije primerov sprememb v treh državah članicah EU preko manjšega vzorca poročil;
- pregled učinkov nedavnih ukrepov za izboljšanje učinkovitosti postopka presoje vplivov na okolje.

Uporabljena metodologija za pregled poročil je bila povzeta po metodi pregledovalcev Lee in Colley (1992). Pristop temelji na uporabi hierarhije podrobnih meril pregleda in je bil testiran s pari različnih pregledovalcev v različnih državah članicah.

Ugotovljeno je bilo, da je bil dosežen znaten napredek pri deležu zadovoljivega poročila o presoji vplivov na okolje v Nemčiji, na Irskem, Portugalskem, v Španiji in Angliji v zadnjih nekaj letih. Na podlagi pregleda vzorca so poročila o presoji vplivov na okolje najvišje kakovosti v Nemčiji. Na splošno je postopek presoje vplivov na okolje v veliki meri vplival na spremembe v ocenitvi projektov.

V praksi presoj vplivov je opaziti vse več priporočil, ki temeljijo na raziskavah, ki lahko povečajo kakovost poročil presoj vplivov na okolje in s tem stopnjo spremembe projektov. Opazna je krepitev obravnave alternativ (zagotovitev zgodnje obravnave sprememb), krepitev pregleda (za zagotovitev, da se presodijo vsi pomembni projekti), krepitev predpisov za posvetovanje in sodelovanje javnosti (povečati število predlaganih sprememb) ter predstavitev strateške presoje vplivov na okolje (zagotovitev, da so vplivi na okolje obravnavani že zelo zgodaj v postopku priprave PPP).

Navedeni so naslednji pomembni ukrepi za izboljšanje sistema presoj vplivov na okolje:

- sprejetje formalnih zahtev določanja obsega zahtev za vzpodbujanje zgodnjega prepoznavanja sprememb;
- vzpostavitev sistema formalnega preverjanja kakovosti poročil o presoji vplivov na okolje za zagotovitev doslednosti pri upoštevanju podanih ukrepov in ostalih sprememb;
- vzpostavitev sistema spremljanjem in revizije ukrepov za zagotavljanje doslednega izvajanja sprememb;
- izvedba raziskav o različnih vidikih postopka presoje vplivov na okolje.

e) Hilding-Rydevik T. (2001) EIA, LARGE DEVELOPMENT PROJECTS AND DECISION-MAKING IN THE NORDIC COUNTRIES. Stockholm, Nordregio Report 2001: 6.

Podani so izvlečki analize vloge presoje vplivov na okolje v procesu načrtovanja in sprejemanja odločitev v okviru petih velikih razvojnih projektov nordijskih držav. Ugotovljeni so bili številni dejavniki, ki vplivajo na uspešnost postopka presoje vplivov na okolje.

Rezultati petih analizirani primerov presoj, skupaj z, v dokumentu predstavljeno Sager-jevo analizo in rezultati mednarodne študije vrednotenja, izkazujejo potrebo po nadaljnem razumevanju odnosa med presojo vplivov na okolje in procesom odločanja ter celovitim postopkom načrtovanja, predvsem v okviru velikih razvojnih projektov. Razvoj meril uspešnosti v okviru te povezave je treba šteti kot zelo pomembne za raziskave in razvojna vprašanja, ki bodo zagotavljala temelje za nadaljnji razvoj procesov presoje vplivov na okolje. Skozi obravnavane primere so bili ugotovljeni prvi dejavniki, ki vplivajo na povezavo med presojo vplivov in odločanjem. Pri pregledu presoj so bili zasledovani naslednji parametri:

Presoja se šteje za učinkovito če:

- so informacije, pridobljene pri presoji vplivov na okolje, prispevale k končni odločitvi;
- so bile napovedi o učinkovitosti ukrepov za obvladovanje vplivov točne;
- so bili predlagani omilitveni ukrepi povod za odobritev PPP.

Učinkovitost presoje se šteje za zadovoljivo če:

- so EIA odločitve pravočasne glede na gospodarske in druge dejavnike, ki določajo odločitve o projektu;
- se stroški za izvedbo presoje vplivov na okolje in upravljanje z njimi med izvajanjem projekta lahko določijo in so razumni.

Merila pravičnosti so izpolnjena, če:

- imajo vse zainteresirane strani enake možnosti vplivanja na odločitve;
- imajo ljudje, ki so neposredno prizadeti od PPP enak dostop do odškodnine.

f) Sadler B. (1996) ENVIRONMENTAL ASSESSMENT IN A CHANGING WORLD: EVALUATING PRACTICE TO IMPROVE PERFORMANCE, FINAL REPORT

Študija vsebuje okvir, ugotovitve, sklepe in priporočila mednarodne raziskave učinkovitosti presoj vplivov na okolje. Študija je ukvarja tako strateškim ocenjevanjem vplivov na okolje, kot s presojo vplivov na okolje. Kljub starejšemu datumu so ugotovitve še vedno aktualne. Študija je razdeljena na naslednja poglavja:

1. Presoja vplivov na okolje v spreminjajočem se svetu: Študija odgovarja na vprašanje ali presoja vplivov na okolje lahko ostane ustrezno in učinkovito orodje tudi v 21. stoletju ter ali lahko odgovarja na zahteve spreminjajočega se sveta. Študija se je osredotočila na štiri teme:

- temelji presoje vplivov s poudarkom na vodilnih vrednotah in načelih;
- nove razsežnosti v presoji vplivov s poudarkom na uporabi vzdržnih konceptov, strateške presoje vplivov na okolje ter kumulativnih in vplivov velikega merila;
- procesa krepitve, ki se osredotoča na odnos presoje vplivov do odločanja;
- večanje zmogljivosti s poudarkom na potrebah držav v razvoju.

2. Presoja vplivov na okolje v prihodnosti: Študija izpostavlja, da se je v zadnjih letih sprejetje sistema presoje vplivov močno razširilo. Opredeliti je moč tri ključne izzive sodobne prakse presoje vplivov:

- uporaba orodja presoje vplivov za zagotavljanje vzdržnosti in zagotovitev smernic za širše procese odločanja;

- zagotavljanje praktične uporabe integriranega procesa presoje vplivov zlasti glede na omejitve sredstev javnega sektorja in pomanjkanje soglasja glede trajnostnih meril in
- kvaliteten nadzor nad presojo vplivov.

3. Koncept učinkovitosti: Predlagane so štiri potrebne sestavine za učinkovito uporabo EA:

- primeren čas za začetek ocenjevanja - možnosti za razvoj primernih alternativ;
- jasni in natančni napotki v obliki pravilnika ali smernic;
- kakovostne informacije in
- dobra komunikaciji med odločevalci v procesu presoje.

4. Pogled izdelovalcev in naročnikov: Podano je celovito razumevanje EA izdelovalcev in naročnikov. Preko anket je bilo ugotovljeno, da večina anketirancev meni, da je:

- EA zmerno ali zelo uspešna pri iskanju ustreznih ukrepov za ublažitev negativnih posledic PPP in v zagotavljajo jasnih informacij in odločajo o morebitnih posledicah predlogov PPP;
- sedanja praksa ni bila uspešna oziroma je bila le deloma uspešna pri napovedovanju in pri določanju pomembnih preostale vplivov ter svetovanju o alternativah;
- EA je učni proces, zagotavlja pomembne koristi pri obveščanju nosilcev odločanja, kot je spodbujanje večje ozaveščenosti o okoljskih in socialnih vprašanj, nadgradnjo strokovnih sposobnosti in spodbuja sodelovanja javnosti pri sprejemanju odločitev.

5. Štiri prednostne naloge za nadaljnjo krepitev procesa: Takojšnji in stroškovno učinkoviti ukrepi, ki bi lahko pomagali izboljšati proces na štirih ključnih področjih, so:

- določanje obsega,
- vrednotenje pomena,
- pregled poročil presoj ter
- spremljanje in nadaljnje ukrepanje. Smernice dobre prakse so določene za vsako od teh faz postopka EIA.

6. Zadnji dosežki: Opredeljena je dobra praksa o uporabi SEA.

7. Naslednji korak: presoja vplivov na okolje za zagotavljanje vzdržnega razvoja: Izpostavljeno je, da uporaba EA kot način zagotovitve vzdržnega (in ne zmanjševanja vpliva) mehanizma lahko zahteva prilagoditve EIA in SEA.

8. Od tam do sem: Vloga EA v spreminjajočem svetu: Opozorjeno je, da je svet v katerem trenutno deluje EA precej drugačen od tistega v katerem je EA proces nastal. Izziv predstavlja izboljšati položaj EA kot vzdržni mehanizem za 21. stoletje. Takojšnje učinkovite možnosti za krepitev EA študija vidi v:

- določanju standardov za kakovost storitev EA, na primer preko mednarodnih smernic in načel;
- nadgradnjo EIA postopkov in dejavnosti, predvsem za izboljšanje nadzora kakovosti ter upoštevanje kumulativnih učinkov;
- uporabi SEA kot sestavnega dela odločanja skozi razvoj praktičnih napotkov;
- uporabi SEA kot vzdržnostnega instrumenta preko pilotnih projektov.

g) Smith S., Richardson J., McNab A., Wilson S., (2010) TOWARDS A MORE EFFICIENT AND EFFECTIVE USE OF STRATEGIC ENVIRONMENTAL ASSESSMENT AND SUSTAINABILITY APPRAISAL IN SPATIAL PLANNING, FINAL REPORT. Department for Communities and Local Government: London

Poročilo določa ugotovitve raziskav in navaja priporočila za izboljšanje učinkovitosti in uspešnosti s katerimi se SEA in SA vključuje v prostorsko načrtovanje.

Cilji projekta so:

- pomaga izboljšati učinkovitost uporabe SA / SEA procesov;
- oceniti učinkovitosti SA / SEA pri vplivanju na izid načrtov in na večje vključevanje javnosti;
- izboljšali skladnosti v metodologiji in pristopu preko razvijanja skupnih osnovnih informacij, izbora primerov dobre prakse in poudarjanja sinergij ter metod povezovanja z drugimi zahtevanimi oblikami ocenjevanja;
- obvešča vse spremembe navodil organa pristojnega za lokalne skupnost (Department for Communities and Local Government).

Zasledovana so tri ključna vprašanja:

- se SA / SEA izvaja na učinkovit način?
- Kako učinkovit je SA / SEA?
- Kako učinkovite so gospodarski, okoljski in socialni vidiki v primerjavi ali v nasprotju s SA / SEA?

Poročila podaja ugotovitve preko:

- pregleda literature;
- intervjujev udeležencev (načrtovalcev, zastopnikov zasebnega sektorja in drugih udeležencev kot so strokovna združenja in nevladne organizacije);
- pregleda primerov presoj (analiziranih je bilo 15 primerov presoj za pregled praktične uporabe SA/SEA v prostorskem načrtovanju);
- izvedbe delavnic.

Obravnavane so bila naslednje teme:

- splošna izhodišča;
- vsebinjenje in vhodni podatki;
- alternative;
- ocenjevanje in poročanje;
- posvetovanje;
- uspešnost;
- učinkovitost.

h) Cashmore M., Gwilliam R., Morgan R., Cobb D. Bond A. (2004) THE INTERMINABLE ISSUE OF EFFECTIVENESS: SUBSTANTIVE PURPOSES, OUTCOMES AND RESEARCH CHALLENGES IN THE ADVANCEMENT OF, ENVIRONMENTAL IMPACT ASSESSMENT THEORY. Impact Assessment and Project Appraisal, volume 22, number 4, pages 295–310

Vprašanje učinkovitosti je bila poglavitni tema raziskav na področju presoje vplivov na okolje, odkar je bila ta sprejeta kot odločitveno orodje. Kljub temu pa so raziskave osredotočene pretežno na definicijah učinkovitosti, in zelo malo je znanega o stopnji, do katere presoje vplivov na okolje uresničujejo bistvene namene. Poleg tega je ugotovljeno, da se je odločitveno orodje presoje vplivov razlagalo na različne načine, delno zaradi raznolikost znanstvenih disciplin, obsega presoje vplivov na okolje in spreminjajočo se naravo odnosa človek - okolje.

Članek analizira raziskovalne študije, ki so bile osredotočene na analizo vsebinskih rezultatov presoje vplivov na okolje in v njih poskuša prepoznati teorijo, prakso in končno uspešnost, ne da bi sodil o praksi odločitvenih orodij. Analiza študij rezultatov presoj vplivov na okolje, kaže, da je njihova vloga pri odobritvah in oblikovanju odločitev omejena, predvsem zaradi njihove pasivne integracije v procese odločanja. Koliko presoje vplivov na okolje pripomorejo k vzdržnemu razvoju je v veliki meri neznano. Velikokrat se navaja, da imajo presoje običajno zmeren vpliv na odločitve o odobritvah in oblikovanju odločitev. Kar pa ne pomeni, da so presoje vplivov na okolje neučinkovite.

3 Merila učinkovitosti strateškega ocenjevanja vplivov na okolje in uspešnosti postopka celovite presoje vplivov na okolje

Merila učinkovitosti so izoblikovana na osnovi teoretičnih izhodišč strateškega ocenjevanja, dokumentov Evropske unije oz. mednarodnih obveznosti, t.i. dobre prakse držav članic Evropske unije, različnih priporočil, npr. OECD, ter preliminarnega pregleda javno dosegljivih okoljskih poročila za CPVO. Merila upoštevajo značilnosti različnih politik, programov in planov. Merila so osredotočena na dosedanje prakso, na osnovi rezultatov analize pa so pripravljena tudi merila za spremljanje stanja strateškega ocenjevanja, upoštevajoč predlagan sistem (1) strateškega ocenjevanja oz. (2) izboljšave postopka CPVO.

Predlog sistema merila je bil delavniško preverjen s strokovnjaki po področjih, ki se vključujejo v strateško ocenjevanje (predstavniki nosilcev urejanja prostora in izdelovalci okoljskih poročil za CPVO).

Merila so opredeljena na osnovi naslednjih izhodišč:

1. Učinkovitost strateškega ocenjevanja / uspešnost postopka celovite presoje vplivov na okolje

Pojem **učinkovitost strateškega ocenjevanja** se nanaša na vsebinski del strateškega ocenjevanja. Strateško ocenjevanje se šteje za učinkovito, če:

- informacije pridobljene v procesu strateškega ocenjevanja prispevajo k sprejemanju odločitev,
- so napovedi vplivov točne,
- predlagani omilitveni ukrepi prispevajo k uresničevanju ciljev varstva okolja in vzdržnega razvoja.

Učinkovitost strateškega ocenjevanja se prvenstveno meri pri izdelovalcu okoljskega poročila oz. na okoljskem poročilu.

Pojem **uspešnost postopka celovite presoje vplivov na okolje** se nanaša na upravni postopek strateškega ocenjevanja. Postopek se šteje za uspešen, če sta uresničeni temeljni predpostavki strateškega ocenjevanja:

- izbira celovito gledano in hkrati okoljsko najboljše možne rešitve,
- izboljšanje presojanih politik, programov in planov, predvsem v smislu uresničevanja ciljev varstva okolja in vzdržnega razvoja.

Uspešnost postopka celovite presoje vplivov na okolje se prvenstveno meri pri izdelovalcu politike, programa ali plana oz. na politiki, programu ali planu.

2. Sklopi ocenjevanja

Merila (glej prilogo 1) imajo v osnovi dvojni značaj. Z (1) **merili, ki opredeljujejo izhodišča strateškega ocenjevanja** (vhodne spremenljivke) še ni moč ponazoriti učinkovitosti oz. uspešnosti, kažejo pa na tiste okoliščine strateškega ocenjevanja oz. postopka CPVO, od katerih je odvisna kasnejša učinkovitost strateške ocene oz. učinkovitost CPVO. Analiza prakse s pomočjo teh meril in izoblikovanje predlogov za izboljšanje prakse je ključnega

pomena, saj je možno učinkovitost oz. uspešnost povečati le s povečanjem kakovosti in razumevanja izhodišč strateškega ocenjevanja. Ta merila se nanašajo na:

- udeležence v postopku strateškega ocenjevanja,
- okvir strateškega ocenjevanja,
- vsebine okoljskega poročila,
- sodelovanje udeležencev v postopku ocenjevanja.

(2) **Merila, ki opredeljujejo rezultate strateškega ocenjevanja oz. postopka CPVO** (izhodne spremenljivke) so merila, na podlagi katerih je moč oceniti dejansko učinkovitost oz. uspešnost. Ta merila se nanašajo na:

- alternativne rešitve,
- ustreznost okoljskega poročila in PPP,
- vpliv rezultatov strateškega ocenjevanja na PPP,
- časovni okvir presoje,
- stroškovni okvir presoje.

V preglednici v prilogi 1 je informativno prikazan tudi sklop "izobraževanje na področju strateškega ocenjevanja", ki ni opredeljen v smislu ugotavljanja učinkovitosti oz. uspešnosti, temveč je osnova za oblikovanje kasnejših anketnih vprašanj.

3. Sosledje "cilj - merilo - kazalnik"

Osnova za opredelitev meril so **cilji**, ki jih želimo doseči na področju strateškega ocenjevanja, predvsem v smislu povečanja kakovosti in učinkovitosti tega ocenjevanja ter uspešnosti z ocenjevanjem povezanih upravnih postopkov. Cilj je nekaj čemur sledimo, si prizadevamo uresničiti. Praksa, za katero se izkaže, da v večji meri zagotavlja uresničevanje teh ciljev, je opredeljena kot bolj učinkovita oz. uspešna.

Merila služijo kot osnova za oceno učinkovitosti oz. uspešnosti glede na zastavljene cilje. Merilo je značilnost oz. entiteta znotraj posameznega sklopa, ki je predmet ocene (obdelave), nekaj za čimer stoji nek podatek kot kvantitativno ali kvalitativno ocenjen kazalnik, s katerim lahko ocenimo velikost, stopnjo in/ali pomen značilnosti, ki prispeva k učinkovitosti oz. uspešnosti.

S **kazalniki** se znotraj posameznih meril ugotavlja, v kolikšni meri uresničujemo zastavljene cilje. Kazalnik lahko enačimo s podatkom, bodisi številčnim, bodisi izraženim s smerjo odklona (povečanje, zmanjšanje) ali neko drugo vrednostno značilnostjo. Kazalnik je osnova za ugotavljanje odklona od cilja oz. ugotavljanje stopnje doseganja (uresničevanja) cilja.

4. Razredi kakovosti / učinkovitosti oz. uspešnosti

Za potrebe analize s pomočjo kazalnikov je izoblikovan sistem pomožnih vprašanj (glej prilogo 3), ki omogočajo enoznačno analizo okoljskih poročil oz. postopkov CPVO po posameznih kazalnikih. Kakovost izhodišč strateškega ocenjevanja ter stopnjo učinkovitosti strateškega ocenjevanja oz. uspešnosti CPVO se ocenjuje s štiristopenjsko lestvico:

V – vzorno

Z – zadovoljivo

P – pomanjkljivo

N – neprimerno

Ocenjeno je, da bi bila lestvica z manj razredov preveč robustna, lestvica z več razredi pa bi otežila pripisovanje razredov zaradi premajhnega intervala med njimi.

Razredi so opremljeni s kriteriji, ki omogočajo transparentno ocenjevanje.

Pri nekaterih kazalnikih je dodana tudi ocena "X" - v teh primerih kazalnika na osnovi dostopnih gradiv ni bilo možno oceniti, dodan je komentar.

Pregled ciljev, meril in kazalnikov učinkovitosti strateškega ocenjevanja vplivov na okolje in uspešnosti postopka CPVO je podan v Prilogi 1.

4 Izhodišča izvedbe analize uporabe in učinkovitosti strateškega ocenjevanja vplivov na okolje in uspešnosti postopka celovite presoje vplivov na okolje

Praksa strateškega ocenjevanja vplivov na okolje in uspešnosti postopka celovite presoje vplivov na okolje je bila analizirana v več korakih:

- izvedena je bila anketa med deležniki v procesu strateškega ocenjevanja;
- analizirana so bila okoljska poročila in spisi postopkov CPVO;
- 17.3.2011 je bila izveden 1. del delavnice "Uporaba in učinkovitost celovite presoje vplivov na okolje". Na delavnico so bili povabljeni vsi udeleženci v postopku CPVO. Namen delavnice je bil seznanitev z namenom raziskave ter predlogom meril učinkovitosti strateškega ocenjevanja vplivov na okolje in uspešnosti postopka celovite presoje vplivov na okolje. 31.3.2011 je bil izveden 2. del delavnice, ločeno za predstavnike ministrstev in organizacij vpetih v postopke CPVO in izdelovalce okoljskih poročil. Namen delavnic je bila obravnava pisnih pripomb na predlog meril, uskladitev meril z udeleženci delavnic ter evidenca ključne problematike v postopkih CPVO, katerim naj se v nadaljevanju projekta nameni posebno pozornost;
- opravljena je bila serija razgovorov z deležniki v postopku CPVO (izdelovalci okoljskih poročil, predstavniki nosilcev urejanja prostora, predstavniki koordinatorske priprave državnih prostorskih načrtov, predstavniki inženiringa priprave planov in okoljskih poročil, zaposlenimi v Sektorju za CPVO).

4.1 Anketa

V mesecu juliju 2011 je bila izvedena anketa med deležniki v procesu strateškega ocenjevanja. Anketa je bila namenjena:

1. Predstavnikom institucij, ki sodelujejo v procesu strateškega ocenjevanja:
 - zaposlenim na Ministrstvu za okolje in prostor, Direktoratu za prostor,
 - zaposlenim v občinskih upravah, oddelkih pristojnih za urejanje prostora in/ali varstvo okolja ter
 - predstavnikom ostalih pripravljavcev, naročnikov in/ali investitorjev planov, za katera se izvaja CPVO.
2. Zaposlenim v podjetjih, ki se ukvarjajo z dejavnostmi v okviru procesa strateškega ocenjevanja:
 - inženirjem priprave planov in okoljskih poročil,
 - izdelovalcem okoljskih poročil in
 - izdelovalcem planov.
3. Predstavnikom institucij, ki sodelujejo v procesu strateškega ocenjevanja:
 - zaposlenim na Ministrstvu za okolje in prostor, Direktoratu za okolje ter
 - zaposlenim pri nosilcih urejanja prostora in Ministrstvu za zdravje, ki sodelujejo v postopku CPVO.

Vprašanja so se nanašala na:

1. Profil anketiranca
2. Udeležence v postopku strateškega ocenjevanja
3. Okvir strateškega ocenjevanja

4. Vsebine okoljskega poročila, vključno z dodatkom za varovana območja
5. Alternativne rešitve
6. Sodelovanje udeležencev v postopku strateškega ocenjevanja
7. Ustreznost okoljskega poročila vključno z dodatkom za varovana območja in ustreznost politike, programa, plana
8. Presojanje sprejemljivosti vplivov izvedbe PPP na varovana območja narave
9. Ocenjevanje vplivov na človekovo zdravje
10. Vpliv rezultatov strateškega ocenjevanja na PPP
11. Časovni okvir strateškega ocenjevanja
12. Stroškovni okvir strateškega ocenjevanja
13. Izboljšanje prakse strateškega ocenjevanja
14. Skupno oceno prakse strateškega ocenjevanja

Ugotovitve iz ankete so neposredno uporabljene pri pripravi Analize uporabe in učinkovitosti strateškega ocenjevanja vplivov na okolje in uspešnosti postopka celovite presoje vplivov na okolje (Sklop 2). Izvedba, anketni vprašalnik in rezultati ankete so podrobneje predstavljeni v Prilogi 2.

4.2 Pregled okoljskih poročil

V mesecu avgustu 2011 je bila izvedena analiza okoljskih poročil in spisov postopka CPVO. Analiziranih je bilo 25 okoljskih poročil hierarhično različnih planov iz različnih področij. V analizo je bilo vključenih 8 okoljskih poročil državnih prostorskih načrtov, 4 okoljska poročila občinskih prostorskih načrtov, 8 okoljskih poročil občinskih podrobnih prostorskih načrtov, 1 okoljsko poročilo za plan in 4 okoljska poročila za programe.

Analiza je bila izvedena na podlagi vnaprej pripravljenega vprašalnika. Le-ta je obsegal 6 tematskih sklopov, ki se nanašajo na delovanje udeležencev v postopku strateškega ocenjevanja, okvir strateškega ocenjevanja, alternativne rešitve, vsebine okoljskega poročila in dodatka na varovana območja, na ustreznost okoljskega poročila ter na oceno vplivov rezultatov strateškega ocenjevanja na politike, programe in plane. Vprašalnik je bil opremljen z merili za ocenjevanje, s čimer je bilo podrobneje opredeljeno kdaj je določen del procesa strateškega ocenjevanja, določen korak v okviru postopka CPVO ali določena vsebina okoljskega poročila ocenjena kot vzorno, zadovoljivo, pomanjkljivo ali neprimerno. V primeru, da odgovorov na posamezno vprašanje iz okoljskega poročila in priložene dokumentacije o postopku CPVO ni bilo mogoče razbrati, je bilo zavedeno, da iz pregleda okoljskega poročila in poročila o postopku CPVO le-tega ni mogoče ugotoviti.

Analiza okoljskih poročil in postopkov CPVO je pokazala, da so ti zagotovo imeli določene pozitivne učinke za okolje, vendar pa so le-ti omejeni predvsem na določanje omilitvenih in izravnalnih ukrepov, zelo redko pa so prispevali k oblikovanju celostnih in inovativnih rešitev.

Okoljska poročila so glede kakovosti zelo raznolika; posamezna okoljska poročila so pripravljena celovito, natančno in pregledno, posamezna so manj celovita ter manj natančna in je bilo potrebnih kar nekaj popravkov, da so obravnavane vsebine dosegle zadovoljivo raven. Iz okoljskih poročil in dokumentacije o postopku CPVO je zelo redko mogoče razbrati kako je potekalo sodelovanje med udeleženci v postopku, katere vsebine in vprašanja so bila izpostavljena že v začetni fazi priprave politike, programa, plana in strateškega ocenjevanja. Zelo redko so opredeljene tudi negotovosti pri ocenjevanju. Okoljska poročila so večinoma pripravljena na formalističen način.

Posamezne vsebine obravnavane v okoljskih poročilih so zelo raznoliko obdelane. Opisi obstoječega stanja v okolju so večinoma zelo obsežni, medtem ko je analitični in sintezni del poročil veliko skromnejši, včasih tudi pomanjkljiv ali nejasen.

Najpogosteje navedene spremembe ali izboljšave politike, programa, plana so omilitveni ukrepi, s katerimi naj bi stanje po posegu sanirali in povrnili v obstoječe stanje. Sprememb, ki bi optimizirale obravnavani plan ali prispevale k izboljšanju obstoječega stanja okolja, okoljska poročila večinoma ne podajajo.

Ugotovitve iz pregleda so neposredno uporabljene pri pripravi Analize uporabe in učinkovitosti strateškega ocenjevanja vplivov na okolje in uspešnosti postopka celovite presoje vplivov na okolje (Sklop 2). Izvedba, vprašalnik in rezultati pregleda so podrobneje predstavljeni v Prilogi 3.

Raziskovalni projekt v okviru ciljnega raziskovalnega programa
"Konkurenčnost Slovenije 2006-2013"

UPORABA IN UČINKOVITOST CELOVITE PRESOJE VPLIVOV NA OKOLJE TER PRESOJA VPLIVOV NA ČLOVEKOVO ZDRAVJE

2. sklop

Analiza uporabe in učinkovitosti strateškega ocenjevanja vplivov na okolje in uspešnosti postopka celovite presoje vplivov na okolje

Vsebina 2. sklopa

0	Uvodno pojasnilo	1
1	Udeleženci v postopku strateškega ocenjevanja	2
1.1	Delovanje pripravljavca (koordinatorja) PPP	1
1.2	Delovanje naročnika / investitorja PPP	4
1.3	Delovanje inženirja priprave PPP / OP	6
1.4	Delovanje izdelovalca PPP	8
1.5	Delovanje izdelovalca OP	11
1.6	Delovanje sektorja za CPVO	14
1.7	Delovanje nosilcev urejanja prostora in Ministrstva za zdravje, ki sodeluje v postopku CPVO	17
1.8	Delovanje splošne in strokovne javnosti	20
2	Okvir strateškega ocenjevanja	24
2.1	Preventivno okoljevarstveno delovanje in vzdržen razvoj pri pripravi PPP in OP	24
2.2	Zakonodajni okvir	28
2.3	Odločanje o uvedbi postopka CPVO	32
2.4	Vsebinjenje	35
2.5	Projektna naloga	39
2.6	Obravnava sestavin okolja	41
2.7	Struktura okoljskega poročila	45
2.8	Informacije / podatki potrebni za pripravo okoljskega poročila	48
3	Vsebine okoljskega poročila vključno z dodatkom za varovana območja	51
3.1	Opredelitev problema in namena presoje	51
3.2	Zakonska in druga izhodišča	52
3.3	Okoljski cilji plana	53
3.4	Kazalniki okolja	58
3.5	Opis stanja okolja	63
3.6	Merila vrednotenja	65
3.7	Metoda vrednotenja vplivov plana	66
3.8	Vplivi plana	68
3.9	Ocena vplivov plana	73
3.10	Omilitveni ukrepi	78
3.11	Spremljanje stanja okolja	80
3.12	Uspešnost postopka ocenjevanja	84
3.13	Priporočila in usmeritve	85
4	Alternativne rešitve	87
4.1	Obravnava alternativ	87
4.2	Značilnosti alternativ	92
4.3	Primerjava alternativ	98
4.4	Izbira alternativ	101

5 Sodelovanje udeležencev v postopku strateškega ocenjevanja	109
5.1 Koordinacija procesa ocenjevanja	109
5.2 Sodelovanje med izdelovalcem OP in PPP	111
5.3 Sodelovanje z nosilci urejanja prostora in drugimi institucijami	116
5.4 Sodelovanje z javnostmi	119
5.5 Vpliv politike	124
5.6 Vpliv investitorjev	126
6 Ustreznost okoljskega poročila vključno z dodatkom za varovana območja/politike, programa, plana	129
6.1 Postopek priprave PPP	130
6.2 Postopek strateškega ocenjevanja	131
6.3 Rezultat presoje	134
6.4 Revizija / recenzija	136
6.5 Mnenje o ustreznosti okoljskega poročila	139
6.6 Mnenje o sprejemljivosti vplivov plana	144
6.7 Negotovosti ocenjevanja	145
7 Presoja sprejemljivosti vplivov izvedbe PPP na varovana območja narave	149
7.1 Varovana območja narave	130
8 Vpliv rezultatov strateškega ocenjevanja na PPP	151
8.1 Sprejemanje odločitev	151
8.2 Priprava PPP	154
8.3 Doseganje okoljskih koristi	157
8.4 Izboljšanje PPP	159
8.5 Usklajevanje interesov v prostoru	167
8.6 Zavrnitev PPP	169
8.7 Prevlada javne koristi v povezavi s presojo vplivov na varovana območja	171
8.8 Odnos med okoljskim, družbenim in ekonomskim vidikom	173
8.9 Spremljanje stanja okolja	176
8.10 Koristnost okoljske presoje	178
9 Časovni okvir presoje	182
9.1 Časovni okvir izdelave	182
10 Izobraževanje, stanovsko združevanje in pooblastila	185
10.1 Izobraževanje	185
10.2 Priporočila	187
10.3 Pooblastila za izdelavo okoljskih poročil	187

0 Uvodno pojasnilo

Uporabe in učinkovitosti strateškega ocenjevanja vplivov na okolje in uspešnosti postopka celovite presoje vplivov na okolje je analizira po merilih učinkovitosti in uspešnosti, na osnovi ugotovitev delovnih sestankov skupine, delavnic, razgovorov in ankete med deležniki v postopku CPVO ter analize okoljskih poročil in postopkov CPVO (glej podrobnosti v sklopu 1).

Teme/merila so obravnavane na naslednji način:

- a) Uvodoma so opredeljeni **cilji** vezani na obravnavano merilo.
- b) Sledi preglednica s **kazalniki, ocenami in kriteriji** za opredelitev ocene. Oznake pomenijo naslednjo oceno - razrede učinkovitosti oz. uspešnosti:
 - **V** – vzorno,
 - **Z** – zadovoljivo,
 - **P** – pomanjkljivo,
 - **N** – neprimerno,Obarvan je razred, s katero je ocenjen posamezen kazalnik. Zapis kriterija v obarvanem polju predstavlja nekakšen povzetek ugotovitve za obravnavani kazalnik. V nekaterih primerih, ko se praksa izkazuje kot zelo raznolika, in bi bila povprečna ocena zavajajoča in/ali nesmiselna, je podana dvojna ocena.
Pri nekaterih kazalnikih je dodana tudi ocena "**X**" - v teh primerih kazalnika na osnovi dostopnih gradiv ni bilo možno oceniti, dodan je komentar.
- c) V **izhodiščih** so podane ključne teoretične in/ali zakonske osnove, ki služijo razumevanju tem/kazalnikov in hkrati utemeljujejo izoblikovane cilje in podana priporočila.
- d) V **ugotovitvah** so zapisana spoznanja, dodani so grafični prikazi rezultatov ankete. Ugotovitve se nanašajo na posamezne kazalnike ali skupino kazalnikov, odvisno od kompleksnosti merila in značilnosti ugotovljenega.
- e) V **priporočilih** so podani predlogi za izboljšanja stanja merila, za boljšo učinkovitost oz. uspešnost, vključno s predlogi sprememb pravnega okvira. Posamezna priporočila se podvajajo, predvsem kompleksnejša, saj veljajo za več tem/kazalnikov.

1 Udeleženci v procesu strateškega ocenjevanja

1.1 Delovanje pripravljavca (koordinatorja) PPP

Cilj Povečanje razumevanja namena strateškega ocenjevanja in pripravljenosti upoštevati rezultate s strani pripraviljavcev (koordinatorjev) PPP

Kazalniki

Ocena

1.1.1 Delovanje pripravljavca (koordinatorja) PPP– izkazovanje pozitivnega ali odklonilnega stališča do strateškega ocenjevanja	V	Pripravljavci/koordinatorji PPP razumejo strateško ocenjevanje kot proces, ki z inovativnimi predlogi v veliki meri prispeva k izboljšanju PPP, hkrati prispeva tudi k povečanju legitimnosti PPP.
	Z	Pripravljavci/koordinatorji PPP razumejo strateško ocenjevanje kot proces, ki deloma prispeva k izboljšanju PPP in povečanju legitimnosti PPP.
	P	Pripravljavci/koordinatorji PPP razumejo strateško ocenjevanje kot obvezni formalni postopek za potrditev PPP.
	N	Pripravljavci/koordinatorji PPP razumejo strateško ocenjevanje zgolj kot obvezni formalni postopek za potrditev PPP, ki pomeni oviro pri pripravi PPP.
1.1.2 Število in vsebina vprašanj glede vplivov na okolje, ki jih je postavil pripravljavec PPP, na katera naj se poišče odgovore skozi proces ocenjevanja	V	Pripravljavci PPP vedno pripravljajo v celoti jasen in pregleden nabor vsebin in vprašanj, ki naj se raziščejo v procesu ocenjevanja. Vsebine in vprašanja se nanašajo na obravnavani PPP.
	Z	Pripravljavci PPP pogosto pripravljajo jasen nabor vsebin in vprašanj, ki naj se raziščejo v procesu ocenjevanja. Vsebine in vprašanja se večinoma nanašajo na obravnavani PPP.
	P	Pripravljavci PPP pripravljajo splošen nabor vsebin in vprašanj, ki naj se raziščejo v procesu načrtovanja.
	N	Pripravljavci PPP ne izpostavljajo vsebin ali vprašanj za obravnavo v procesu ocenjevanja.
1.1.3 Razlaga predvidene rabe rezultatov ocenjevanja v posameznih fazah priprave PPP	V	Pripravljavci PPP vedno podajajo jasno in nedvoumno razlago uporabe rezultatov ocenjevanja v postopku PPP.
	Z	Pripravljavci PPP pogosto podajajo razlago uporabe rezultatov ocenjevanja v postopku priprave PPP.
	P	Pripravljavci PPP podajajo nejasne in dvoumne razlage uporabe rezultatov ocenjevanja v postopku priprave PPP.
	N	Pripravljavci PPP ne podajajo nobenih razlag o uporabi rezultatov ocenjevanja v postopku priprave PPP oziroma so le-te zelo nejasne in dvoumne.

Izhodišča

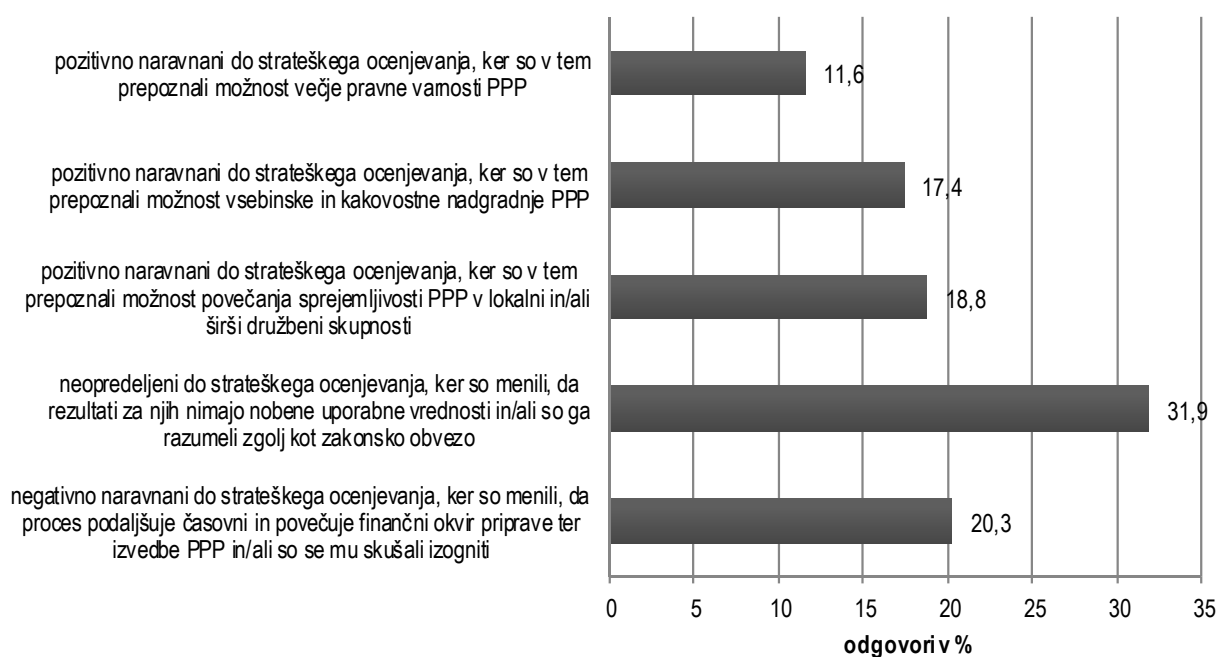
Po Zakonu o prostorskem načrtovanju (Ur.l. RS, št. 33/2007) je pripravljavec PPP (če gre za prostorski akt) državni organ ali organ lokalne skupnosti, ki je odgovoren za pripravo PPP. Ta (pravna, moralna) odgovornost nalaga pripravljavcu poznavanje in upoštevanje vseh zahtev, ki jih za pripravo PPP (npr. načrtovanje predvidene prostorske ureditve) določajo veljavni predpisi in dobra praksa.

Ugotovitve

Analiza kaže, da so mnogi pripravljavci PPP le deloma seznanjeni s postopkom celovite presoje ter posledično z njenim namenom in ciljem. Še posebej je to opaziti v okviru prostorskega planiranja na občinski ravni (ob pripravi OPN in OPPN), kar se v praksi kaže predvsem v tem, da pripravljavci mnogokrat nimajo jasno postavljenih okoljskih meril oz. vprašanj, na katere bi postopek strateške ocene moral odgovoriti. Iz tega je možno sklepati, pa tudi izkušnje kažejo na to, da je postopek CPVO za nekatere pripraviljavce še vedno le del formalnega postopka, ki ga je, v želji za pridobitvijo potrditve plana, potrebno izpeljati, ali še bolje, kateremu se je smiselno izogniti. Navedeno je posledično tudi vzrok k strmenju za čim manjšimi stroški priprave okoljskega poročila, kar je pogosto povezano z izbiro manj usposobljenega izdelovalca okoljskega poročila, ki s čimmanj ukrepi poseže v plan.

Pripravljavci PPP imajo do procesa strateškega ocenjevanja različen odnos. Anketiranci imajo o delovanju pripraviljavcev PPP precej deljena mnenja. Slaba polovica jih meni, da pripraviljavci PPP večinoma izkazujejo pozitiven odnos do procesa strateškega ocenjevanja,

tretjina jih meni, da so pripravljavci PPP večinoma neopredeljeni, ker rezultati zanje nimajo nobene uporabne vrednosti in proces strateškega ocenjevanja razumejo zgolj kot zakonsko obvezo, medtem ko petina anketirancev opaža, da so pripravljavci PPP pogosto negativno naravnani do procesa strateškega ocenjevanja, ker le-ta podaljšuje časovni in povečuje finančni okvir izdelave PPP. Pozitivno naravnano pripravljavcev PPP do procesa strateškega ocenjevanja anketiranci pripisujejo predvsem dejstvu, da naj bi pripravljavci PPP v tem prepoznali povečanje možnosti za sprejemljivost PPP v lokalni ali širši družbeni skupnosti. Manjši delež anketirancev meni, da pozitivna naravnano pripravljavcev PPP izhaja iz prepričanja, da proces strateškega ocenjevanja prispeva k vsebinski in kakovostni nadgradnji PPP oziroma prepoznavanju večje pravne varnosti PPP.

Slika 1: Frekvenčna porazdelitev odgovorov anketirancev na vprašanje, kako bi na splošno ocenili odnos pripravljavcev PPP (MOP¹ in ostalih ministrstev, občin) do procesa strateškega ocenjevanja vplivov na okolje

Odnos pripravljavcev PPP se v praksi jasno odraža pri upoštevanju strateških (okoljskih) ciljev. Ena od večjih pomanjkljivosti izvajanja strateških ocen vplivov na okolje je, da se pripravljavci PPP v izhodiščnih dokumentih (projektne naloge, uvodnih poglavjih PPP) sklicujejo na obvezo doseganja okoljskih ciljev, ki so sprejeti v strateških državnih dokumentih (npr. v Strategiji prostorskega razvoja Slovenije, Nacionalnem programu varstva okolja 2005-2012 ipd.), vendar teh ciljev ne uresničujejo tudi stvarno v postopku priprave plana. Celovito gledano, bi bilo logično okoljske cilje s hierarhično višje načrtovalske ravni integrirati v vse strokovne podlage (npr. posamezne podlage za pripravo DPN - prometno-ekonomski elaborat, gradbeno-tehnični elaborat, razvojno-prostorski elaborat). V skladu z Uredbo o okoljskem poročilu in podrobnejšem postopku celovite presoje vplivov izvedbe planov na okolje (Uradni list RS, št. 73/05) postopek okoljske presoje obsega le vidik okolja, ostali vidiki pa v praksi niso vrednoteni v vrednostnem sistemu, ki bi strmeli k doseganju okoljskih ciljev višje načrtovalske ravni.

Dosedanja praksa delovanja pripravljavcev PPP kaže, da ti ne pripravijo nabora vsebin in vprašanj, ki naj se raziščejo v procesu strateškega ocenjevanja. S pregledom OP in spisov o postopku CPVO dejansko ni bilo mogoče ugotoviti ali pripravljavci PPP sploh izpostavijo določene ključne vsebine, saj le-te niso nikjer formalno zavedene. Lahko torej le sklepamo,

¹ MOP - Ministrstvo za okolje in prostor. Anketa je bila izvedena pred aktualnim preoblikovanjem ministrstev.

da pripravljavci PPP ne pripravijo nabora vsebin in vprašanj, ki naj se raziščejo v procesu ocenjevanja ali so le-te izpostavljene v neformalnih pogovorih z izdelovalci PPP in OP in niso nikjer zabeležene. V vsakem primeru je nabor ključnih vsebin in vprašanj zelo pomemben korak v procesu ocenjevanja zato bi jih bilo treba jasno izpostaviti in seveda tudi ustrezno zapisati že na samem začetku procesa ocenjevanja. Iz vzorca pregledanih OP tudi ni bilo mogoče razbrati, ali je pripravljavec PPP podal razlago pričakovane uporabe rezultatov ocenjevanja. V 44% pregledanih OP ni bilo mogoče ugotoviti ali je pripravljavec PPP dejansko upošteval okoljska izhodišča in izhodišča vzdržnega razvoja, v 44% je pripravljavec PPP upošteval zgolj splošna okoljska izhodišča in izhodišča vzdržnega razvoja in samo v 3% pregledanih OP so bila upoštevana vsa relevantna okoljska izhodišča kakor tudi izhodišča vzdržnega razvoja.

Priporočila

- Ministrstvo, pristojno za strateško ocenjevanje vplivov na okolje², mora zagotavljati izobraževanja in/ali vsakoletna srečevanja pripravljavcev PPP (predvsem na občinski ravni) o pomenu strateškega ocenjevanja vplivov na okolje in komunikaciji/koordinaciji različnih deležnikov v procesu priprave PPP/OP.
- Pripravljavci PPP naj prevzemajo aktivno vlogo v procesu strateškega ocenjevanja. Preko tega procesa naj vzpostavljajo in/ali razčlenjujejo svojo okoljsko doktrino/politiko in jo prenašajo v svoj družbeno politični profil.
- Pripravljavci PPP (oziroma koordinator priprave DPN) naj oblikujejo set vprašanj glede vplivov na okolje, na katera naj se poišče odgovore skozi proces ocenjevanja vplivov.
- Pripravljavci PPP (oziroma koordinator priprave DPN) naj opredelijo, kako bodo rezultati ocenjevanja uporabljeni v posameznih fazah priprave PPP.

1.2 Delovanje naročnika / investitorja PPP

Cilj Povečanje razumevanja namena strateškega ocenjevanja in pripravljenosti upoštevati rezultate s strani naročnikov / investitorjev PPP

Kazalnik

Ocena

1.2.1 Delovanje naročnika / investitorja PPP – izkazovanje pozitivnega ali odklonilnega stališča do strateškega ocenjevanja	V	Naročniki/investitorji PPP razumejo strateško ocenjevanje kot proces, ki z inovativnimi predlogi zelo pogosto prispeva k izboljšanju PPP in povečanju legitimnosti PPP.
	Z	Naročniki/investitorji PPP razumejo strateško ocenjevanje kot proces, ki pogosto prispeva k izboljšanju PPP in k povečanju legitimnosti PPP.
	P	Naročniki/investitorji PPP razumejo strateško ocenjevanje kot obvezni formalni postopek za potrditev PPP.
	N	Naročniki/investitorji PPP razumejo strateško ocenjevanje kot zgolj obvezni formalni postopek za potrditev PPP, ki pomeni oviro pri pripravi PPP.

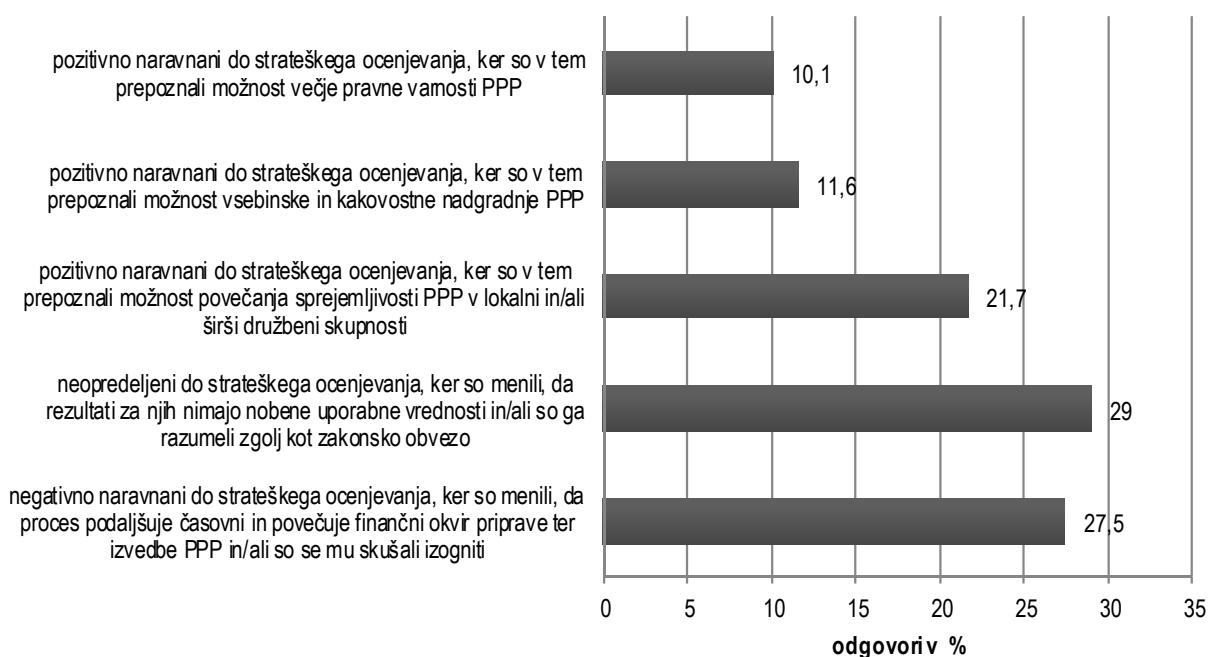
Izhodišča

Naročnik oziroma investitor PPP je lahko ministrstvo, lokalna skupnost, drug upravni organ, gospodarska družba ali ustanova, ki zagotovi finančna sredstva za izdelavo PPP ter finančna sredstva za izvedbo rešitev, ki so predmet PPP.

² Tudi v sodelovanju s stanovskimi zbornicami.

Ugotovitve

V praksi so zelo pogoste situacije, ko je investitor/naročnik projekta ali plana hkrati tudi naročnik okoljskega poročila. Kljub opredeljenim okoljskim ciljem vsakega PPP je pri umeščanju dejavnosti oziroma posegov v prostor večini naročnikov/investitorjev PPP v ospredju predvsem osnovni ekonomski interes, torej doseganje najugodnejšega razmerja med načrtovano investicijo in kapitalskim donosom. Odnos med naročnikom/investitorjem PPP in izdelovalcem OP je tako že v osnovi antagonističen. Izdelovalec OP, kot »presojevalec« PPP, oziroma tisti, ki ocenjuje kakovostni in količinski obseg vplivov PPP na okolje ter predlaga spremembe in okoljske izboljšave v obliki omilitvenih ukrepov, neposredno posega v pričakovane ekonomske učinke investicije (PPP). Izdelovalec OP se pogosto znajde v nezavidljivem položaju, ko naročnik/investitor pričakuje ali celo zahteva zanj ugoden rezultat. Naročnik/investitor PPP, ki se hkrati pojavlja tudi v vlogi naročnika OP, je v bistveno ugodnejšem položaju kot izdelovalec OP. V primeru, da naročnik ni zadovoljen z rezultatom, ker naj bi izdelovalec OP po njegovem mnenju preveč posegel v ekonomske učinke plana, lahko razmerje ali pogodbo razmeroma preprosto in običajno tudi brez kakršnih koli posledic enostransko prekine. To pravico si s pogodbo vnaprej zagotovi, izdelovalec OP pa, še zlasti v primerih javnega naročanja, nima praktično nobene možnosti vplivati na vsebino pogodbe in je z njo bolj ali manj zavezan k sodelovanju. Pritiski naročnika/investitorja PPP, ki je hkrati tudi naročnik OP, na izdelovalca OP so zelo različni, od posredovanja netočnih ali prirejenih podatkov o PPP, kritik da poročilo ni primerno, zahtev, da se pri ocenjevanju upošteva podatke, ocene in mnenja, ki so zanj ugodnejša, nalaganja dodatnega in neplačanega dela izdelovalcem OP, do zavestnega opuščanja posameznih omilitvenih ukrepov ali zamud s plačili. Na delavnici je bilo posebej izpostavljeno, da v sedanjih praksi »naročnik določa pravila igre«.

Slika 2: Frekvenčna porazdelitev odgovorov na vprašanje, kako bi na splošno ocenili odnos naročnikov/investitorjev PPP do procesa strateškega ocenjevanja vplivov na okolje

Naročniki/investitorji PPP postopek CPVO nemalokrat razumejo predvsem kot formalnost, ki jo morajo izpolniti za hitrejšo potrditev PPP. Ta skupina naročnikov/investitorjev PPP ima do OP in izdelovalca OP praviloma odklonilno stališče in se za naročilo OP odločijo šele v zadnji fazi izdelave PPP. Pri tem pogosto izbirajo manj usposobljene izdelovalce OP, ki pri izdelavi poročila težijo zgolj k zadostitvi minimalnih zakonodajnih zahtev, pri čemer so tudi stroški izdelave OP razmeroma majhni. Naročniki so razmeroma pogosto negativno naravnani do

procesa strateškega ocenjevanja, predvsem zato, ker le-ta podaljšuje časovni in povečuje finančni okvir priprave in izvedbe PPP. Precejšen je tudi delež naročnikov/investitorjev PPP, ki so do procesa strateškega ocenjevanja neopredeljeni. Postopek CPVO razumejo kot zakonsko obvezo, sami rezultati ocenjevanja pa zanje nimajo uporabne vrednosti. Delovanje naročnikov/investitorjev je na splošno zato ocenjeno kot pomanjkljivo (P).

Nekoliko bolj pozitivno stališče do postopka CPVO izkazujejo naročniki/investitorji državnih prostorskih načrtov. Pozitivno stališče naročnikov do procesa strateškega ocenjevanja anketiranci pripisujejo predvsem prepoznanju večje sprejemljivosti PPP v lokalni ali širši družbeni skupnosti, nekoliko manj pa prepoznanju vsebinske in kakovostne nadgradnje PPP ter večji pravni varnosti PPP.

Priporočila

- Ministrstvo, pristojno za strateško ocenjevanje vplivov na okolje, mora zagotavljati izobraževanja in/ali vsakoletna srečevanja naročnikov/investitorjev (predvsem naročnikov PPP/OP na občinski ravni) o pomenu/prednostih strateškega ocenjevanja vplivov na okolje.
- Obvezno naj postane vključevanje pogodbenih določil, ki bi zagotavljala večjo mero neodvisnosti izdelovalca OP, naročniku pa naložila pogodbeno kazen, če te neodvisnosti presojevalcu ne bi bil pripravljen zagotoviti.
- Eden od ukrepov preprečevanja nadrejenega položaja investitorja/naročnika oz. zagotavljanja neodvisnosti izdelovanja OP je oblikovanje sistema naročanja OP, ki bi izdelovalca OP razbremenil neposrednega pogodbenega odnosa z investitorjem. Na ministrstvu, pristojnem za področje strateškega ocenjevanja vplivov na okolje, se vzdržuje sklad sredstev za izdelavo OP, v katerega vlagajo investitorji oz. naročniki PPP/OP. Izdelovalca OP izbere pristojno ministrstvo (po vnaprej znanem postopku).³ Na ta način se zagotavlja izbiranje usposobljenih izdelovalcev OP in pregled nad cenami in kakovostjo storitev.

1.3 Delovanje inženirja priprave PPP / OP

Cilj Aktiven inženiring priprave PPP / OP

Kazalnika

Ocena

1.3.1 Sodelovanje inženirja priprave PPP / OP	V	Inženirji priprave PPP/OP zelo pogosto vodijo pripravo PPP/OP
	Z	Inženirji priprave PPP/OP pogosto vodijo pripravo PPP/OP.
	P	Inženirji priprave PPP/OP redko vodijo pripravo PPP/OP.
	N	Inženirji priprave PPP/OP zelo redko vodijo pripravo PPP/OP.
1.3.2 Delovanje inženirja priprave PPP / OP - sposobnost usklajevanja izhodišč priprave PPP in CPVO	V	Inženirji priprave PPP/OP učinkovito usklajujejo posamezne faze v procesu priprave PPP/OP. Sprotno vodijo in usmerjajo aktivno sodelovanje ter usklajevanje izhodišč med ključnimi udeleženci v postopku.
	Z	Inženirji priprave PPP/OP usklajujejo posamezne faze v procesu priprave PPP/OP. Večinoma sprotno vodijo in usmerjajo sodelovanje ter usklajevanje izhodišč med ključnimi udeleženci v postopku.
	P	Inženirji priprave PPP/OP pomanjkljivo usmerjajo sodelovanje ter usklajevanje izhodišč med ključnimi udeleženci v postopku.
	N	Inženirji priprave PPP/OP slabo usmerjajo sodelovanje ter usklajevanje izhodišč med ključnimi udeleženci v postopku.

³ Prakso takšne "razbremenitve" odvisnosti izdelovalca okoljske presoje smo poznali v 90-letih prejšnjega stoletja - naročnik prostorskih aktov državnega pomena in okoljskih presoj ni bil investitor, temveč MOP kot pripravljavec akta.

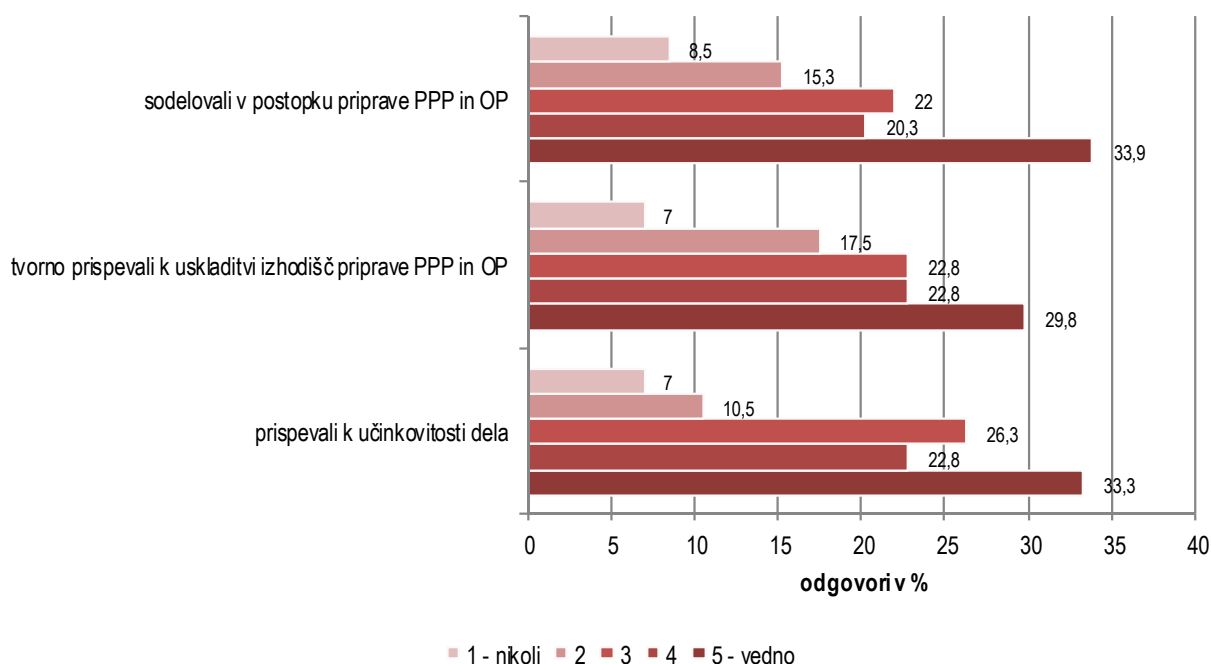
Izhodišča

Naloga inženirja priprave PPP/OP je učinkovito usklajevanje posameznih faz priprave PPP in OP med ključnimi deležniki v procesu priprave PPP. Naloge inženirja so svetovanje naročniku in pripravljavcu PPP, koordinacija aktivnosti med izdelovalcem PPP in izdelovalcem OP, koordinacija med deležniki in NUP, koordinacija aktivnosti z obveščanjem javnosti, priprava poročil o ključnih dogodkih v procesu ter nadzor nad izvajanjem dogovorjenih rokov. Poleg omenjenih aktivnosti usposobljeni inženir lahko prevzame tudi vlogo mediatorja v procesu usklajevanja interesov.

Ugotovitve

Sodelovanje inženirja priprave PPP/OP v procesu strateškega ocenjevanja in v postopkih CPVO v slovenski praksi še ni docela uveljavljeno. Po ocenah anketirancev naj bi inženir sodeloval le v dobri tretjini postopkov. Podobne rezultate kažejo tudi izsledki analize OP, kjer je ta odstotek še nekoliko manjši. V dosednji praksi je inženir pogosteje vključen le v postopke priprave državnih prostorskih načrtov. V posameznih primerih pripravo državnega prostorskega akta vodi oziroma spremlja več inženirjev, in sicer posebej za plan in posebej za okoljsko poročilo. Vsak od njih obvladuje svoje področje in ga korektno zastopa, na ravni medsebojne komunikacije pa je sodelovanje premalo razvito.

Priprava OPN in OPPN največkrat poteka brez prisotnosti ali sodelovanja inženirja, kar je najverjetneje tudi eden od vzrokov, da so postopki sprejemanja teh planov pogosto dolgotrajni. Anketiranci sodelovanje inženirja priprave PPP/OP, v postopkih, kjer je sodeloval, ocenjujejo razmeroma pozitivno. Inženir naj bi zelo pogosto tvorno prispeval k uskladitvi izhodišč priprave PPP in OP, opazen pa je tudi njegov prispevek k večji učinkovitosti dela.

Slika 3: Frekvenčna porazdelitev odgovorov na vprašanje kako pogosto je pri strateškem ocenjevanju sodeloval inženir priprave PPP/OP in kako bi ocenili njegovo delovanje

Splošno prepričanje, ki ga potrjujejo tudi ocene anketirancev je, da je proces priprave PPP/OP bistveno učinkovitejši v primerih, ko pripravo vodi referenčna inženirska organizacija

z izgrajenim sistemom okoljskih izhodišč. Praksa, ki se izvaja, je zato ocenjena kot zadovoljiva (Z).

Priporočila

- V postopek priprave PPP naj se vključi usposobljenega inženirja, ki skrbi za koordinacijo posameznih delovnih faz in uspešno komunikacijo med deležniki. Inženir PPP/OP je strokovno visoko usposobljena in etično kredibilna oseba, ki zagotavlja enakopravno vlogo vsem deležnikom v procesu in spodbuja aktivno vlogo sodelovanja javnosti.
- Prakso vključevanja inženirja naj se vzpodbuja predvsem na ravni priprave občinskih aktov (zaradi kadrovske podhranjenosti v lokalnih skupnostih in večje verjetnosti angažiranja manj usposobljenih izdelovalcev PPP/OP).

1.4 Delovanje izdelovalca PPP

Cilj Razvoj in izbiranje usposobljenih izdelovalcev PPP, ki so zmožni rezultate ocenjevanja vplivov na okolje vsebinsko vključiti v PPP

Kazalniki

Ocena

1.4.1 Delovanje izdelovalca PPP – izkazovanje pozitivnega / odklonilnega stališča do strateškega ocenjevanja	V	Izdelovalci PPP vedno razumejo strateško ocenjevanje kot proces, ki z inovativnimi predlogi prispeva k izboljšanju PPP in povečanju legitimnosti PPP.
	Z	Izdelovalci PPP razumejo strateško ocenjevanje kot proces, ki pogosto prispeva k izboljšanju PPP in povečanju legitimnosti PPP.
	P	Izdelovalci PPP razumejo strateško ocenjevanje kot obvezni formalni postopek za potrditev PPP.
	N	Izdelovalci PPP razumejo strateško ocenjevanje kot zgolj obvezni formalni postopek za potrditev PPP, ki pomeni oviro pri pripravi PPP.
1.4.2 Nabor vprašanj izdelovalca PPP, na katera naj se poišče odgovore skozi proces ocenjevanja	V	Izdelovalci PPP vedno pripravijo zelo jasen in pregleden nabor vsebin in vprašanj, ki naj se raziščejo v procesu ocenjevanja. Vsebine in vprašanja se nanašajo na obravnavani PPP.
	Z	Izdelovalci PPP pogosto pripravijo jasen nabor vsebin in vprašanj, ki naj se raziščejo v procesu ocenjevanja. Vsebine in vprašanja se večinoma nanašajo na obravnavani PPP.
	P	Izdelovalci PPP pripravijo splošen nabor vsebin in vprašanj, ki naj se raziščejo v procesu načrtovanja.
	N	Izdelovalci PPP ne izpostavijo nobenih vsebin in/ali vprašanj za obravnavo v procesu ocenjevanja.
1.4.3 Usposobljenost in sposobnost izdelovalca PPP vključiti rezultate CPVO v PPP	V	Izdelovalci PPP vedno rezultate ocenjevanja dosledno in v celoti vključijo v PPP; postopki priprave PPP in OP potekajo vzporedno, ugotovitve ocenjevanja se sprotno in sočasno vključujejo v PPP.
	Z	Izdelovalci PPP pogosto rezultate ocenjevanja v veliki meri vključijo v PPP; postopki priprave PPP in OP potekajo vzporedno, ugotovitve se sprotno in sočasno vključujejo v PPP.
	P	Izdelovalci PPP le deloma uspejo rezultate ocenjevanja vključiti v PPP; postopki priprave PPP in OP potekajo vzporedno le v končni fazi postopka.
	N	Izdelovalci PPP ne uspejo rezultatov ocenjevanja vključiti v PPP. Ocenjevanje in izdelava OP poteka neodvisno od priprave PPP.
1.4.4 Načrt vključitve rezultatov procesa strateškega ocenjevanja v PPP	V	Načrti vključevanja rezultatov ocenjevanja iz OP v PPP so vedno pripravljene. Načrti celovito, jasno in pregledno prikazujejo naloge udeležencev, način sodelovanja in vključevanja rezultatov, ključne korake in dogodke; omogočajo sledljivost in preglednost postopkov.
	Z	Načrti vključevanja rezultatov ocenjevanja iz OP v PPP so pogosto pripravljene. Načrti prikazujejo osnovne naloge udeležencev, način sodelovanja in vključevanja rezultatov, ključne korake in dogodke; omogočajo sledljivost in preglednost postopka.
	P	Načrti vključevanja rezultatov ocenjevanja iz OP v PPP so pripravljene pomanjkljivo ali redko. Naloge udeležencev, način sodelovanja in vključevanja rezultatov so pogosto prikazani nejasno in nepregledno.
	N	Načrti vključevanja rezultatov ocenjevanja iz OP v PPP niso pripravljene.

Izhodišča

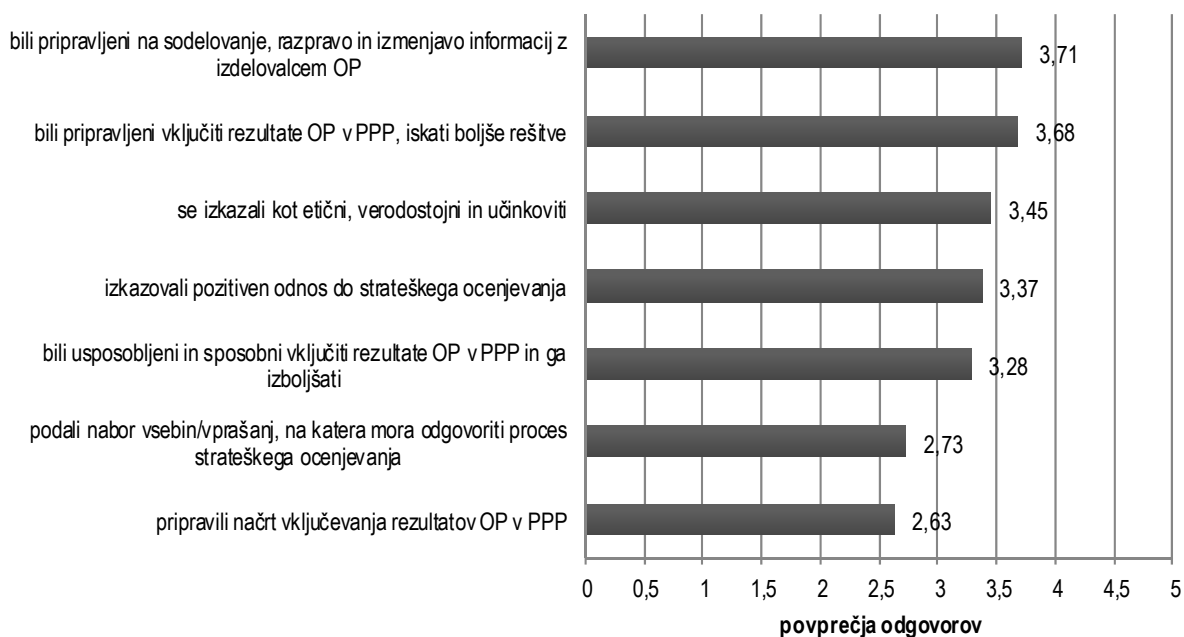
Prostor je okvir za družbeno, kulturno, ekonomsko in ekološko delovanje. Je osnovni pogoj za kakovostno življenje posameznika in družbe. Prostor je tudi končna in omejena dobrina, zato je s prostorom treba ravnati načrtno, razumno in skrbno. Za ustrezen in usklajen prostorski razvoj ni dovolj le poznavanje prostorskih sistemov, pač pa tudi prepoznavanje in razumevanje povezav med posameznimi sistemi. Razvoj družbe zahteva nenehno poseganje v prostor, s čimer narašča število konfliktov posameznih interesov v prostoru. Vsaka generacija seveda mora imeti možnost, da skozi prostor spregovori o sama sebi, ga ureja na način, ki odseva njen čas, vendar je pri tem pomembno, da ohranja vitalne koncepte in se spoštljivo obnaša do narave kot vrednote same po sebi, do prostora kot skupka človekovih odnosov, konteksta prostora in lokalne drugačnosti v odnosu do preteklosti in prispevkov preteklih generacij pri ustvarjanju prostora. Usmerjanje razvoja mora izhajati tako iz razvojnih izhodišč kakor tudi iz varovalnih vzgibov. Pri tem je ključna vloga prostorskega načrtovanja, ki s pomočjo svojih metod in orodij zagotavlja usklajevanje interesov v prostoru. Za prostorskega načrtovalca je poznavanje prostora in njegove povezovalne vloge osnova za njegovo delovanje, ki mora težiti k nenehnemu iskanju in ustvarjanju boljših rešitev. Prostorski načrtovalec, izdelovalec PPP, je zato ključni deležnik v procesu priprave PPP in nosi odgovornost za usklajevanje interesov ter optimizacijo dejavnosti v prostoru. Prostorski načrtovalec, na nek način opravlja vlogo mediatorja, kjer s svojim strokovnim znanjem in etično kredibilnostjo prispeva k zblizovanju nasprotnih interesov in oblikovanju kompromisa med različnimi vrednotami glede na dane okoljske, socialne in ekonomske razmere.

Ugotovitve

Pri strateškem prostorskem načrtovanju morajo biti okoljski vidiki že vključeni v načrtovalski proces, hkrati pa tudi povezani s socialnimi in ekonomski vidiki razvoja. Integralen strateški prostorski načrt je lahko ustrezno pripravljen le v povezujočem procesu, ki razkriva konflikte ali nasprotja in ustvarja forum za izmenjavo različnih pogledov in mnenj. Najpomembnejši pogoj je vzpostavitev in vodenje načrtovalskega procesa, na način, da je omogočeno odprto povezovanje različnih interesov in vključevanje najširše javnosti. To je mogoče s sistematičnim delom in vključevanjem okoljskih ciljev že v najzgodnejši fazi načrtovalskega postopka. Za zagotavljanje preglednosti postopka mora izdelovalec PPP podati nabor vsebin ali vprašanj, na katera mora strateško ocenjevanje pripraviti odgovore, za sistematičen potek dela pa je neogibna tudi priprava načrta vključevanja rezultatov OP v PPP.

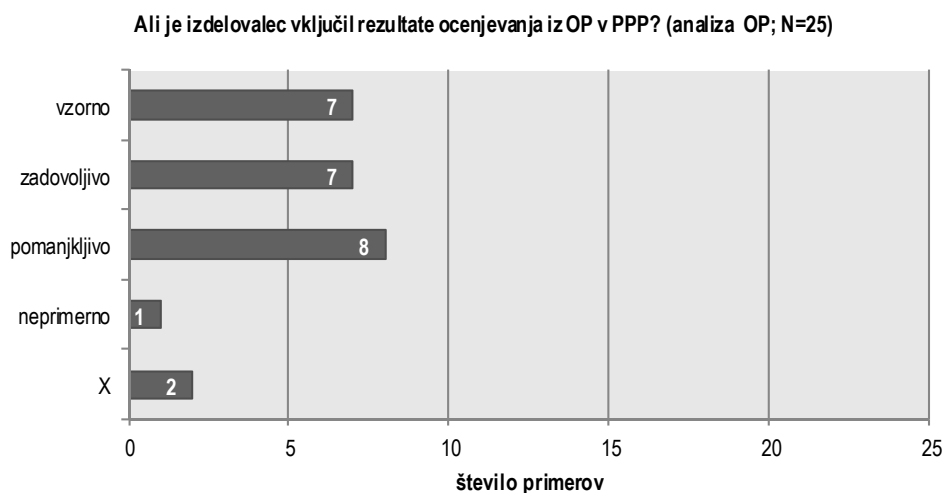
Izdelovalci PPP so se v praksi izkazali kot razmeroma pripravljene na sodelovanje, razpravo in izmenjavo informacij, nekoliko manj pa naj bi bili pripravljene na iskanje boljših rešitev in vključevanje rezultatov OP v PPP. Izdelovalci PPP naj bi le srednje pogosto izkazovali pozitiven odnos do strateškega ocenjevanja. Tudi glede na njihovo splošno delovanje so se le srednje pogosto izkazali kot etični, verodostojni in učinkoviti. Zelo redko so podali nabor vsebin ali vprašanj, na katera mora odgovoriti proces strateškega ocenjevanja. Tudi priprava načrta vključevanja rezultatov OP v PPP je v dosedanji praksi redkost, slaba petina anketirancev odgovarja, da se s takšnim načrtom niso nikoli srečali, 34% pa, da zelo redko.

Tudi izsledki analize OP kažejo podobne rezultate. Nabora vsebin ali vprašanj, ki naj se raziščejo v procesu ocenjevanja in naj bi jih izpostavil izdelovalec PPP, v OP ni mogoče zaslediti oziroma te vsebine niso nikjer zabeležene. To na eni strani lahko pomeni, da izdelovalec PPP iz različnih razlogov, nabora ključnih vsebin ali vprašanj, ki naj se raziščejo v procesu ocenjevanja, sploh ni pripravil ali pa so bile te vsebine podane v neformalni komunikaciji med izdelovalcem PPP in izdelovalcem OP. Tudi načrta, ki bi prikazoval ali pojasnjeval vključevanje rezultatov OP v PPP ni bilo mogoče zaslediti v nobenem od pregledanih dokumentov v analizi OP.

Slika 4: Povprečna odgovorov na vprašanje, kako bi na splošno ocenili delovanje izdelovalcev PPP v procesu strateškega ocenjevanja (delovanje izdelovalcev PPP se je ocenjevalo na lestvici od 1-nikoli do 5-vedno)

Analiza OP kaže, da se v praksi srečujemo s PPP in OP različnih kakovosti. Na podlagi pregleda spisov o postopku CPVO, OP in PPP je mogoče ugotoviti, da so v slabi tretjini primerov izdelovalci PPP rezultate OP vzorno vključili v izdelavo PPP, v slabi tretjini primerov so bili rezultati vključeni še zadovoljivo, medtem ko je v dobri tretjini primerov vključevanje rezultatov OP v PPP pomanjkljivo.

Slika 5: Delovanje izdelovalca PPP pri vključevanju rezultatov ocenjevanja iz OP v PPP (analiza OP)

Kot enega ključnih elementov za učinkovitost postopka CPVO in uspešnost PPP so udeleženci delavnice »Uporaba in učinkovitost celovite presoje vplivov na okolje ter presoja vplivov na človekovo zdravje« (MOP, 31.03.2011) izpostavili sodelovanje med izdelovalci PPP in izdelovalci OP. Poudarili so pomembnost integracije ter sočasno pripravo PPP in ocenjevanja vplivov na okolje. Postopek CPVO ne more biti razumljen kot samostojen postopek, katerega rezultat je potrdilo o okoljski sprejemljivosti, temveč kot optimizacijski postopek z izpeljavo izhodišč za sprejem odločitev.

Izkazuje se, da so izdelovalci PPP glede načina delovanja in usposobljenosti in sposobnosti zelo raznoliki in da bi bila skupna ocena zavajajoča - praksa je ocenjena v razponu od pomanjkljive (P) do zadovoljive (Z).

Priporočila

- Izdelovalec PPP naj zagotavlja dobro prakso z izbiro strokovno usposobljene in interdisciplinarne delovne skupine.
- Izdelovalec PPP naj pripravi nabor vsebin in vprašanj, ki jih je treba razrešiti v procesu strateškega ocenjevanja. Izdelovalca OP naj vključi že v začetno fazo priprave PPP, v soočanje ciljev PPP in okoljskih ciljev, z namenom oblikovanja enotnih ciljev PPP, ki sledijo načelom vzdržnega razvoja.
- Izdelovalec PPP mora zagotavljati, da priprava PPP in postopek strateškega ocenjevanja potekata sočasno. Treba se je zavedati, da je strateško ocenjevanje vplivov na okolje v svojem bistvu načrtovalsko opravilo in ne verifikacijsko orodje.
- Ministrstvo, pristojno za strateško ocenjevanje vplivov na okolje, naj (v sodelovanju s stanovskimi zbornicami) zagotavlja izobraževanje izdelovalcev PPP z organizacijo konferenc, seminarjev in delavnic, z namenom identifikacije ključnih problemov in izmenjave izkušenj dobre prakse, vključno glede komunikacije/usklajevanja med deležniki v procesu priprave PPP/OP.

1.5 Delovanje izdelovalca OP

Cilj Razvoj in izbiranje usposobljenih strokovnjakov s posameznih, v okoljskem poročilu, obravnavanih področjih

Kazalniki

Ocena

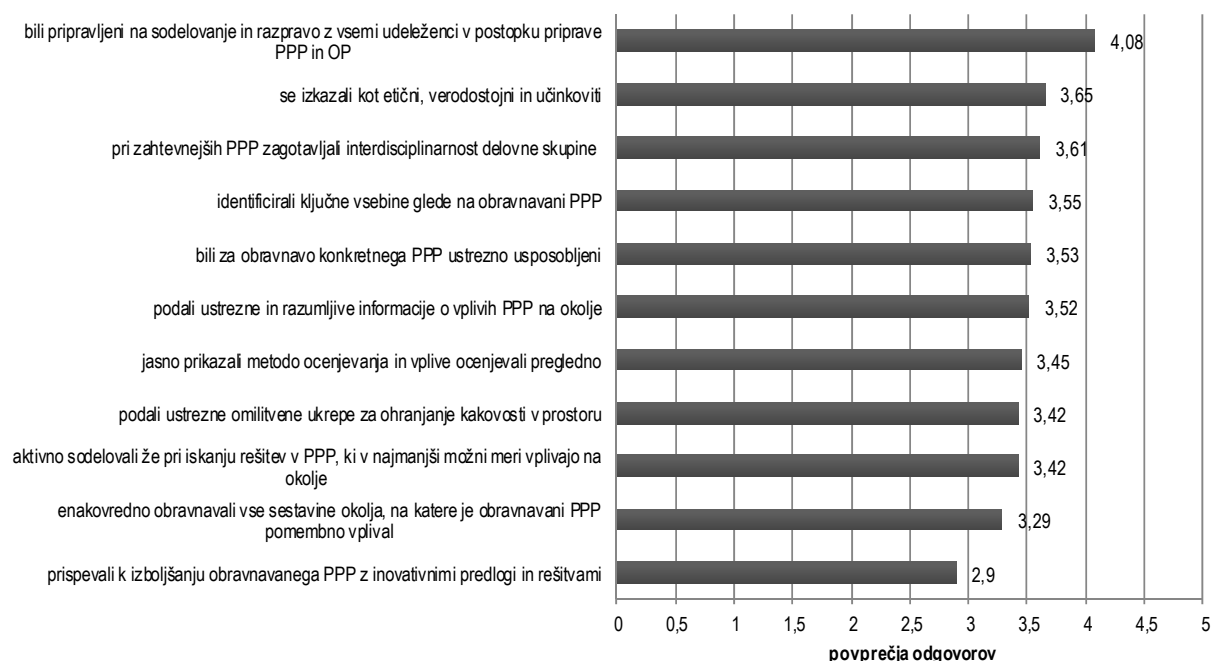
1.5.1 Interdisciplinarnost delovne skupine	V	Skupine izdelovalcev OP so vedno sestavljene interdisciplinarno, v procesu sodelujejo strokovnjaki iz različnih strokovnih področij.
	Z	Skupine izdelovalcev OP so pogosto sestavljene interdisciplinarno, v procesu sodelujejo strokovnjaki iz različnih strokovnih področij.
	P	Skupine izdelovalcev OP so redko sestavljene interdisciplinarno..
	N	Skupine izdelovalcev OP so zelo redko sestavljene interdisciplinarno-.
1.5.2 Usposobljenost, kredibilnost in učinkovitost delovne skupine – konkretne delovne izkušnje na področju ocenjevanja vplivov na okolje ter razumevanje potreb in koristi strateškega ocenjevanja na različnih ravneh in v različnih oblikah	V	Delovne skupine izdelovalcev OP vedno natančno razumejo potrebe in koristi strateškega ocenjevanja na različnih ravneh in v različnih oblikah. Strokovnjaki imajo vse relevantne in potrebne izkušnje na področju ocenjevanja vplivov na okolje.
	Z	Delovne skupine izdelovalcev OP pogosto razumejo potrebe in koristi strateškega ocenjevanja na različnih ravneh in v različnih oblikah. Strokovnjaki imajo vse potrebne izkušnje na področju ocenjevanja vplivov na okolje.
	P	Delovne skupine izdelovalcev OP le deloma razumejo potrebe in koristi strateškega ocenjevanja na različnih ravneh in v različnih oblikah. Strokovnjaki imajo razmeroma malo izkušenj na področju ocenjevanja vplivov na okolje.
	N	Delovne skupine izdelovalcev OP ne razumejo potreb in koristi strateškega ocenjevanja na različnih ravneh in v različnih oblikah. Strokovnjaki nimajo ustreznih izkušenj na področju ocenjevanja vplivov na okolje.
1.5.3 Etičnost delovne skupine	V	Delovne skupine izdelovalcev OP vedno upoštevajo etične norme.
	Z	Delovne skupine izdelovalcev OP pogosto upoštevajo etične norme.
	P	Delovne skupine izdelovalcev OP redko upoštevajo etične norme.
	N	Delovne skupine izdelovalcev OP zelo redko upoštevajo etične norme.
	X	Etičnosti delovnih skupin na podlagi dostopnih gradiv in uporabljenih metod v raziskavi in ni bilo mogoče oceniti.

Izhodišča

Izdelovalec OP je lahko gospodarska družba, druga ustanova ali posameznik, ki po naročilu izdelava okoljsko poročilo za CPVO. Izdelovalec OP ima, podobno kot izdelovalec PPP, ključno vlogo v procesu prostorskega načrtovanja in strateškega ocenjevanja. Strateško ocenjevanje je proces, ki zahteva strokovno usposobljene, etično kredibilne in angažirane strokovnjake. Izdelovalec OP mora biti sposoben celovitega pogleda na okolje saj je okolje integralna kategorija. Vplivov na okolje ni mogoče razgraditi na posamezne ločene vplive, ampak jih je treba obravnavati strateško povezano. Takšno obravnavanje okolja in vplivov na okolje zahteva od izdelovalca OP razumevanje razvoja in delovanja procesov v okolju, razumevanje nastanka in širjenja vplivov, natančno poznavanje razmer v prostoru, zmožnost vzročno posledičnega razmišljanja in oblikovanja jasnih sintetičnih ugotovitev. Izhodišče je vselej opredelitev dejanskega problema v danem prostoru, nanj naravnano zbiranje informacij o prostoru, o naravnih in družbenih procesih, o kulturnih vrednotah in vrednotah o preteklosti, o posebnostih prostora in možnih načinih reševanja obravnavanega problema. Izdelovalec OP mora biti sposoben razumeti in soočiti varovalne zahteve z razvojnimi pobudami ter na podlagi informacij in vedenja o prostoru oblikovati, presoditi in primerjati možne rešitve.

Ugotovitve

Na splošno je dosedanja praksa izdelovalcev OP ocenjena kot povprečna. Izdelovalci OP so večinoma pripravljene na sodelovanje in razpravo z vsemi udeleženci v procesu priprave PPP in OP, izkazali so se kot etični, verodostojni in učinkoviti. Kaže, da se večina izdelovalcev OP zaveda pomembnosti celovite obravnave in v proces ocenjevanja vključuje strokovnjake različnih strokovnih področij. Vsaj pri zahtevnejših PPP naj bi izdelovalci OP pogosto uspeli sestaviti in zagotoviti delovanje interdisciplinarne, strokovne in učinkovite delovne skupine, ki je razumela potrebe in koristi strateškega ocenjevanja. Tudi na podlagi analize OP je mogoče sklepati, da so izdelovalci OP v večini primerov svoje delovne skupine sestavljali interdisciplinarno. V 80% primerov pregledanih OP so izdelovalci OP v delovno skupino vključili strokovnjake iz različnih področij in le 16% je takšnih, kjer izdelovalec OP ni sestavil interdisciplinarne skupine.

Slika 6: Delovanje izdelovalcev OP v procesu strateškega ocenjevanja (povprečja odgovorov)

Izdelovalci OP so srednje pogosto uspeli identificirati ključne vsebine glede na obravnavani PPP in bili za obravnavo konkretnega PPP ustrezno usposobljeni. Tudi glede podajanja ustreznih in razumljivih informacij o vplivih PPP na okolje so se izdelovalci OP večinoma izkazali kot povprečni. Izdelovalci OP so se izkazali kot razmeroma jasni pri prikazovanju metod ocenjevanja, vplive na okolje so ocenjevali na pregleden način, podajali so ustrezne omilitvene ukrepe za ohranjanje kakovosti v prostoru, pogosto so bili pripravljene aktivno sodelovati pri iskanju rešitev, ki v najmanjši možni meri vplivajo na okolje. Po drugi strani pa odgovori anketirancev kažejo, da delovanje izdelovalcev OP ni vedno povsem dosledno, saj naj bi le srednje pogosto enakovredno in natančno obravnavali sestavine okolja, na katere obravnavani PPP pomembno vpliva. Prav tako so anketiranci kritični do izdelovalcev OP glede izpolnjevanja njihove ključne vloge, to je prispevanje k izboljšanju PPP. **Problem je, da izdelovalci OP po ocenah anketirancev le redko z inovativnimi predlogi in rešitvami prispevajo k izboljšanju obravnavanega PPP** (povprečna ocena odgovorov 2,90). Dejansko se v praksi srečujemo z okoljskimi poročili zelo različnih kakovosti, kar potrjujejo tako odgovori anketirancev kakor tudi ugotovitve analize OP. Da se pri svojem delu neredko srečujejo s pomanjkljivimi in neustrezno izdelanimi OP, so na delavnici opozorili tudi NUP.

Slabo ali neustrezno izdelana poročila je v prvi vrsti mogoče pripisati nestrokovnosti in nekompetentnosti posameznih izdelovalcev OP. V praksi se z izdelovanjem OP namreč ukvarja zelo širok spekter strokovnih profilov, ki so za takšno nalogo zelo različno usposobljeni. Z izdelavo OP se praktično lahko ukvarja kdorkoli, saj zahteve za strokovno usposobljenost ali kompetentnost izdelovalcev OP niso nikjer določene. Izdelovanje OP je v takšnih pogojih razumljeno zgolj kot tržna dejavnost, kjer v prvi vrsti veljajo pravila trga in konkurenčnosti. Kakovost storitev je tesno povezana s ponudbeno ceno, pri čemer slabši izdelovalci pogosto znižujejo ceno ponudbe, s tem pa so za naročnika, vsaj kratkoročno, ustrenejša izbira. Zniževanje cen posledično pomeni zniževanje kvalitete izvedenega dela, kar se kaže v pomanjkljivih, nenatančnih in slabo pripravljenih poročilih. Na trgu se pojavlja veliko število izdelovalcev OP, katerih strokovna usposobljenost in etična kredibilnost nista podprti z referencami.

Pomanjkljivost dosedanjega sistema je tudi, da se ne beleži primerov dobre in slabe prakse, na podlagi katerih bi bilo mogoče prepoznati bolj in manj usposobljene strokovnjake in izdelovalce OP. Baza primerov dobre in slabe prakse bi na eni strani spodbujala izdelovalce, da pripravljajo kakovostna poročila, na drugi pa bi naročnikom omogočala izbiro med kakovostnimi in kredibilnimi izdelovalci OP.

Eden od vzrokov za slabša ali neustrezno izdelana okoljska poročila je tudi pomanjkanje izobraževanj in usposabljanj na področju strateškega ocenjevanja v Sloveniji. Strateško ocenjevanje vplivov na okolje je zelo kompleksna naloga, ki zahteva visoko usposobljene in kredibilne strokovnjake. Za oblikovanje dobre prakse na področju strateškega ocenjevanja je potreben kritičen pogled in permanentno izobraževanje.

Sedanji sistem strateškega ocenjevanja postavlja izdelovalca OP v razmeroma težak in nezavidljiv položaj. Po eni strani se od njega pričakuje visoka strokovnost, neodvisnost in etična kredibilnost, po drugi pa je kot subjekt na trgu povsem odvisen od volje in moči naročnika. Naročnik OP od izdelovalca OP pričakuje zanj ugoden rezultat s čim manjšimi stroški. Izdelovalec OP se tako nemalokrat znajde v neenakovrednem položaju, saj zaradi strokovnih in etičnih izhodišč ne more zadostiti pričakovanj in zahtev naročnika, s tem pa tvega izgubo pogodbe in dela v prihodnosti.

Podobno kot pri izdelovalcih PPP se izkazuje, da so **izdelovalci OP glede usposobljenosti, kredibilnosti in učinkovitosti zelo raznoliki** in da bi bila skupna ocena zavajajoča - praksa je zato ocenjena v razponu od pomanjkljive (P) do zadovoljive (Z). Etičnosti delovnih skupin na podlagi dostopnih gradiv in uporabljenih metod v raziskavi in ni bilo mogoče objektivno oceniti.

Priporočila

- Z zakonskimi predpisi - licenciranjem - se zagotavlja ustrezna strokovna usposobljenost izdelovalcev OP. Opredeli se zahtevana izobrazba, potrebne reference in delovne izkušnje ter strokovni izpit. Sistem licenciranja naj se veže na program dodatnega strokovnega izobraževanja.⁴
- Z zakonskimi predpisi - formalizacijo dejavnosti (strateškega) ocenjevanja vplivov na okolje in pogojev za njeno izvajanje⁵ - se zagotovi neodvisnost izdelovalcev OP. Dolžnost izdelovalca OP je, da enakovredno in transparentno obravnava vse relevantne vplive PPP na okolje, kritično opozori na pomanjkljivosti in probleme ter predlaga rešitve in izboljšave. Pri tem mora biti vzpostavljeno takšno pravno okolje, da je omogočeno neodvisno delovanje izdelovalcev OP.
- Izdelovalec OP naj zagotavlja dobro prakso z izbiro strokovne in interdisciplinarne delovne skupine. Zagotoviti mora enakovredno in transparentno obravnavo vseh sestavin okolja, rezultate pa prikazati pregledno, v obliki in na način, da jih je mogoče vključiti v PPP.
- Vzpostavi se baza primerov dobre in slabe prakse, na podlagi katere se vodi referenčni seznam strokovnih in etično kredibilnih izdelovalcev OP.
- Ministrstvo, pristojno za strateško ocenjevanje vplivov na okolje, naj (v sodelovanju s stanovskimi zbornicami) zagotavlja izobraževanje izdelovalcev OP z organizacijo predavanj, konferenc, seminarjev in delavnic, z namenom identifikacije ključnih problemov in izmenjave izkušenj dobre prakse, vključno glede komunikacije/usklajevanja med deležniki v procesu priprave PPP/OP.

1.6 Delovanje sektorja za CPVO

Cilj Aktivna vloga sektorja za CPVO pri pripravi PPP in OP

Kazalniki

Ocena

1.6.1 Delovanje sektorja za CPVO - razumevanje potreb, koristi in operativne vloge strateškega ocenjevanja na različnih ravneh in v različnih oblikah	V Sektor za CPVO ustrezno upošteva različne ravni in oblike presoje. Strateško ocenjevanje se vedno izvaja za dokumente strateške narave.
	Z Sektor za CPVO smiselno upošteva različne ravni in oblike presoje. Strateško ocenjevanje se večinoma izvaja za dokumente strateške narave.
	P Sektor za CPVO premalo upošteva različne ravni in oblike presoje. Strateško ocenjevanje se pogosto izvaja tudi za dokumente, ki niso strateške narave.
	N Sektor za CPVO ne upošteva različnih ravni in oblik presoje. Strateško ocenjevanje se zelo pogosto izvaja za dokumente, ki niso strateške narave, medtem ko se za pomembne dokumente strateške narave le-to ne izvaja.
1.6.2 Preverjanje okvirne vsebinske (ne)ustreznosti vlog	V Sektor za CPVO vedno ustrezno in nepristransko izvaja preverjanje okvirne vsebinske (ne)ustreznosti vlog. Njegove ugotovitve temeljijo na preglednih in objektivnih izhodiščih. Vsebinsko bistveno prispeva k boljšim rešitvam OP/PPP.
	Z Sektor za CPVO večinoma ustrezno in nepristransko izvaja preverjanje okvirne vsebinske (ne)ustreznosti vlog. Njegove ugotovitve večinoma temeljijo na preglednih in objektivnih izhodiščih. Vsebinsko prispeva k boljšim rešitvam OP/PPP.
	P Sektor za CPVO v posameznih primerih manj ustrezno in pristransko izvaja preverjanje okvirne vsebinske (ne)ustreznosti vlog. Njegove ugotovitve niso povsem razumljive in podprte z objektivnimi izhodišči. Vsebinsko le malo prispeva k rešitvam OP/PPP.
	N Sektor za CPVO neustrezno in pristransko izvaja preverjanje okvirne vsebinske (ne)ustreznosti vlog. Njegove ugotovitve niso razumljive in ne temeljijo na objektivnih izhodiščih. Vsebinsko ne prispeva k rešitvam OP/PPP.
1.6.3 Način razlage in vodenja	V Sektor za CPVO vedno ustrezno podaja razlage in usmeritve za delo ter pregledno

⁴ Glej tudi poglavje 11. Izobraževanje na področju presoje

⁵ Podobno kot naj bi se z zakonom uredila arhitekturna in inženirska dejavnost.

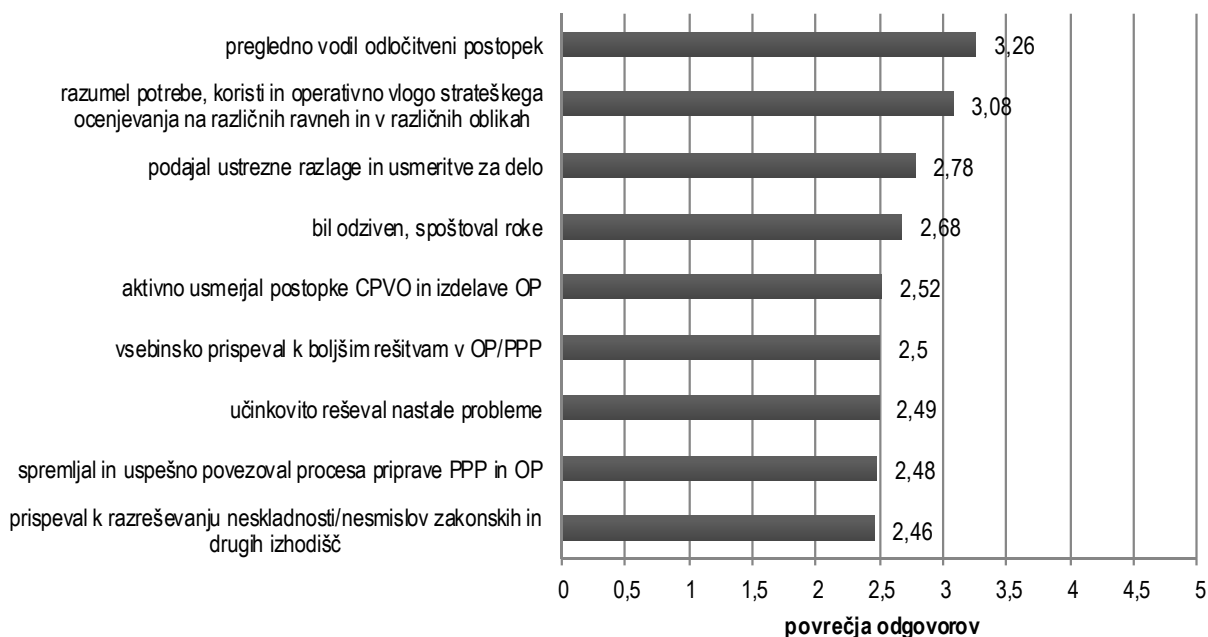
odločitvenega postopka		vodi odločitveni postopek.
	Z	Sektor za CPVO pogosto ustrezno podaja razlage in usmeritve za delo ter pregledno vodi odločitveni postopek.
	P	Sektor za CPVO podaja manj jasne razlage in usmeritve za delo; odločitvene postopke vodi manj pregledno.
	N	Sektor za CPVO podaja nejasne razlage in usmeritve za delo; odločitvene postopke vodi nepregledno.
1.6.4 Učinkovitost spremljanja povezovanja PPP in procesa strateškega ocenjevanja	V	Sektor za CPVO vedno učinkovito in pregledno spremlja proces priprave PPP in OP. Deluje odzivno, podaja ustrezne razlage in usmeritve za delo.
	Z	Sektor za CPVO večinoma učinkovito in pregledno spremlja proces priprave PPP in OP. Deluje odzivno, podaja ustrezne razlage in usmeritve za delo.
	P	Sektor za CPVO proces priprave PPP in OP spremlja pomanjkljivo. Deluje manj odzivno, razlage in usmeritve za delo podaja z zamudo.
	N	Sektor za CPVO proces priprave PPP in OP spremlja zelo pomanjkljivo. Je neodziven, razlage in usmeritve za delo podaja z veliko zamudo oziroma jih sploh ne podaja.

Izhodišča

Sektor za CPVO je ključni deležnik v administrativnem delu postopka strateškega ocenjevanja vplivov na okolje. Delovanje sektorja je pomembno za celotno družbeno skupnost, saj je njegova dolžnost in primarna naloga izvrševanje javnega interesa na področju varstva okolja. Za učinkovito in uspešno izpolnjevanje te naloge je potrebna aktivna vloga sektorja skozi celoten načrtovalski postopek.

Ugotovitve

Anketiranci so v svojih odgovorih razmeroma kritični do delovanja Sektorja za CPVO. Pri tem je treba izpostaviti, da ne gre toliko za kritiko zaposlenih v sektorju, temveč predvsem za **kritiko sistema (pristojnosti), v katerega je vpeto delovanje sektorja.**

Slika 7: Delovanje Sektorja za CPVO v dosedanjih postopkih CPVO (povprečja odgovorov)

Dosedanje delovanje sektorja na splošno ocenjujejo kot zadovoljivo do povprečno. Sektor za CPVO je sicer srednje pogosto uspel voditi postopke na pregleden način, nekoliko manj pa naj bi se izkazal pri razumevanju potreb, koristi in operativne vloge strateškega ocenjevanja na različnih ravneh in v različnih oblikah. Posledično je tudi redkeje podajal ustrezne razlage in usmeritve za delo. Anketiranci so kritični tudi do odzivnosti in spoštovanja rokov s strani sektorja. Pogrešajo aktivnejšo vlogo sektorja, v praksi naj bi sektor razmeroma redko uspel aktivno usmerjati postopke CPVO in priprave OP.

Sektor se z vsebino presoj le redko ukvarja, v prvi vrsti je osredotočen predvsem na postopek in izpolnjevanje vseh formalnih zahtev. V dosedanji praksi je, po mnenju anketirancev, sektor le redko prispeval vsebinske izboljšave k rešitvam v OP ali PPP. Sektor v sedanji praksi ima ključno vlogo v administrativnem delu postopka, v prvi vrsti torej skrbi za uspešno vodenje postopka CPVO. Anketiranci menijo, da svoje naloge ne izpolnjuje ustrezno, saj naj bi nastale probleme redkeje reševal na učinkovit način. Kritični so tudi do načina spremljanja in povezovanja procesa priprave PPP in OP. Vloga sektorja kot javnopravne organizacije je tudi opozarjanje na pomanjkljivosti, ki izhajajo iz zakonskih ali drugih formalnih izhodišč. Sektor je do sedaj le redko prispeval k razreševanju neskladnosti ali nesmislov, ki izhajajo iz zakonskih ali drugih izhodišč. Je tudi malo odziven in aktiven pri reševanju problematike negativnih mnenj in usklajevanju interesov z nosilci urejanja prostora.

Priporočila

- Sektor za CPVO naj zavzame aktivnejšo vlogo v postopku CPVO, začeni s preliminarno preveritvijo popolnosti in ustreznosti vloge oziroma OP.
- Sektor za CPVO naj zavzame aktivnejšo vlogo pri vodenju postopka CPVO. Sektor naj usmerja postopek CPVO in izdelavo OP z natančnimi in vsebini PPP naravnanimi usmeritvami.
- Sektor za CPVO naj zavzame aktivnejšo vlogo pri povezovanju procesa priprave PPP in OP, tudi z določanjem najustreznejše oblike in načina komunikacije med pripravljavci PPP, izdelovalci OP in varstvenimi resorji. V primeru identifikacije specifičnih in sistemskih problemov, naj sektor razišče možne rešitve in jih predstavi zainteresiranim deležnikom.
- Sektor za CPVO naj zavzema kritičen odnos do mnenj varstvenih ministrstev, zavrača nesmiselne/neupravičene zahteve/stališča.
- Sektor za CPVO naj že pred izdajo odločbe o CPVO izvede koordinacijski sestanek med pripravljavci PPP, izdelovalci OP in nosilci urejanja prostora, varstvenimi resorji. V primeru, da se izkaže, da soglasja med varstvenimi resorji ne bo mogoče doseči, naj sektor za CPVO plan zavrne, postopek CPVO pa se prekine.
- Sektor za CPVO naj pri pripravi kompleksnejših PPP/OP (za DPN, program ali politiko) organizira koordinacijski sestanek vseh deležnikov, na katerem se predstavi PPP in OP. Predstavitve naj bodo jasne, predstavi se namen, cilje, merila in rezultate obravnave alternativ ali rešitev. Deležniki imajo možnost seznanitve z različnimi razvojnimi in varstvenimi zahtevami in možnost neposrednega soočanja stališč ter predlaganja rešitev.
- Sektor za CPVO naj aktivno rešuje neskladnosti/nesmisle zakonskih in drugih izhodišč - s pripravo predlogov in sprememb predpisov, obveznimi razlagami, priporočili, vodenjem zbirke precédenčnih primerov.

1.7 Delovanje nosilcev urejanja prostora in Ministrstva za zdravje, ki sodeluje v postopku CPVO

Cilj Tvrno sodelovanje predstavnikov nosilcev urejanja prostora (NUP) Jasna opredelitev vlog deležnikov v postopku CPVO

Kazalniki

Ocena

Kazalniki	Ocena
1.7.1 Delovanje predstavnikov nosilcev urejanja prostora (mnenjedajalcev) – tolmačenje ciljev varstva okolja, zdravja, vzdržnega razvoja	V NUP vedno ustrezno tolmačijo cilje varstva okolja, zdravja in vzdržnega razvoja; izdajajo ustrezne smernice, naravnane na obravnavani problem. Delovanje NUP vedno temelji na preglednih in objektivnih izhodiščih.
	Z NUP pogosto ustrezno tolmačijo cilje varstva okolja, zdravja in vzdržnega razvoja; izdajajo smernice, ki so le večinoma naravnane na obravnavani problem. Delovanje NUP pogosto temelji na preglednih in objektivnih izhodiščih.
	P NUP pomanjkljivo tolmačijo cilje varstva okolja, zdravja in vzdržnega razvoja; izdajajo splošne smernice, ki so le malo naravnane na obravnavani problem. NUP delujejo na osnovi malo preglednih in zato manj objektivnih izhodišč.
	N NUP pogosto pomanjkljivo tolmačijo cilje varstva okolja, zdravja in vzdržnega razvoja; izdajajo zelo splošne smernice, ki so le malo naravnane na obravnavani problem. NUP delujejo na osnovi nepreglednih in zato neobjektivnih izhodišč, zelo samovoljno.
1.7.2 Vključevanje nosilcev urejanja prostora v posamezne faze priprave PPP in OP	V NUP zelo pogosto aktivno sodelujejo pri pripravi posameznih faz OP in PPP, delujejo kooperativno, pripravljeni so na sodelovanje, iskanje rešitev in usklajevanje interesov.
	Z NUP pogosto aktivno sodelujejo pri pripravi posameznih faz OP in PPP, delujejo razmeroma kooperativno, večinoma so pripravljeni na sodelovanje, iskanje rešitev in usklajevanje interesov.
	P NUP redko sodelujejo pri pripravi posameznih faz OP in PPP, delujejo nekooperativno, redkeje so pripravljeni na sodelovanje, iskanje rešitev in usklajevanje interesov.
	N NUP pri pripravi posameznih faz OP in PPP ne sodelujejo, delujejo nekooperativno, niso pripravljeni na sodelovanje, iskanje rešitev in usklajevanje interesov.
1.7.3 Dvojna vloga nosilcev urejanja prostora - vpetost nosilcev urejanja prostora v proces priprave PPP in v proces ocenjevanja	V Delovanje NUP je vedno transparentno, korektno in objektivno. NUP v procesu priprave PPP/OP delujejo le v vlogi pripravljavca smernic in informacij ali le v procesu ocenjevanja.
	Z Delovanje NUP je pogosto transparentno, korektno in objektivno. NUP v procesu priprave PPP/OP delujejo le v vlogi pripravljavca smernic in informacij ali le v procesu ocenjevanja.
	P Delovanje NUP je pogosto vprašljivo z vidika objektivnosti; NUP v procesu priprave PPP/OP delujejo v vlogi pripravljavca smernic in informacij, hkrati pa delujejo tudi kot strokovni svetovalci v procesu ocenjevanja.
	N Delovanje NUP je zelo pogosto netransparentno, nekorektno in neobjektivno; NUP se v procesu priprave PPP/OP pojavljajo v več različnih vlogah, na eni strani delujejo v vlogi pripravljavca smernic v procesu priprave PPP, na drugi, v procesu ocenjevanja. Delovanje v obeh vlogah postavlja pod vprašaj objektivnost v procesu ocenjevanja.

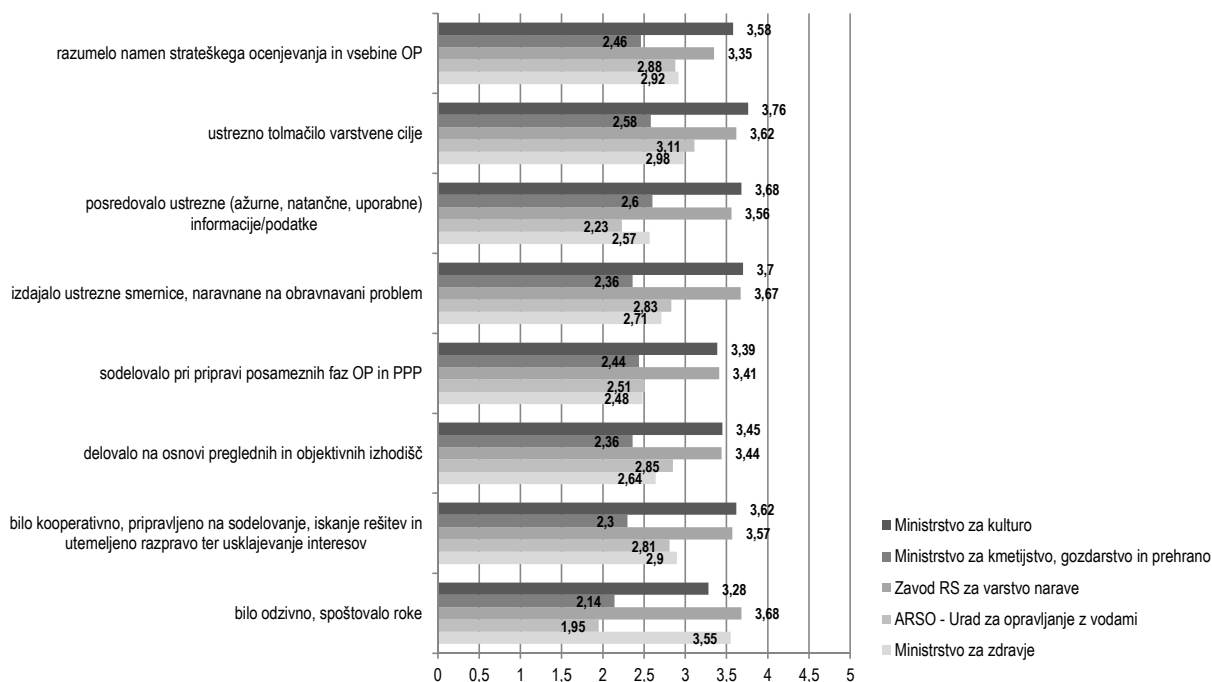
Izhodišča

Nosilci urejanja prostora so državni organi oziroma organi lokalnih skupnosti ter nosilci javnih pooblastil, ki odločajo ali soodločajo o zadevah urejanja prostora (ZPNačrt, Ur. list RS, št. 33/2007). Zakon o umeščanju prostorskih ureditev državnega pomena v prostor loči državne nosilce urejanja prostora in lokalne nosilce urejanja prostora. Državni nosilci urejanja prostora so ministrstva. Zakon dovoljuje, da v primeru, da je s področnimi predpisi določeno, naloge ali pristojnosti nosilca urejanja prostora ne opravlja ministrstvo, temveč organ v njegovi sestavi, javni zavod ali kakšen drug organ ali organizacija. Državni nosilci urejanja prostora sodelujejo v postopku priprave načrta s splošnimi in posebnimi smernicami, podatki in strokovnimi podlagami s svojega delovnega področja, ki jih zagotavljajo tudi v aktivni digitalni obliki, če s tako obliko razpolagajo, z usmeritvami in podatki iz lastnih strateških načrtov ter z mnenji in morebitnimi pogoji za podrobnejše načrtovanje ali projektnimi pogoji. Vse te dokumente, potrebne za pripravo načrta, so dolžni zagotoviti brezplačno. Državni nosilci urejanja prostora morajo v postopku priprave načrta aktivno sodelovati v vseh fazah postopka. Na predlog koordinatorja morajo pripraviti stališča in predloge glede možnih rešitev načrtovanih ureditev s svojega delovnega področja. Državni nosilci urejanja prostora so skupaj s pobudnikom, koordinatorjem in investitorjem soodgovorni za pripravo načrta.

Delovanje nosilcev urejanja prostora naj bi bilo transparentno, korektno in objektivno, prav tako naj bi bili ti sposobni tolmačiti cilje varstva okolja, zdravja in vzdržnega razvoja. Zaradi pojava dvojne vloge nekaterih nosilcev v postopku CPVO, je vidik objektivnosti vprašljiv.

Ugotovitve

Anketiranci so do nosilcev urejanja prostora in Ministrstva za zdravje, ki sodeluje v postopku CPVO, precej kritični, očitne so razlike v ocenah.

Slika 8: Ocena delovanja nosilcev urejanja prostora in Ministrstva za zdravje v dosedanjih postopkih CPVO - povprečja odgovorov na lestvici od 1 do 5 ocena 1=sploh se ne strinjam; 5=popolnoma se strinjam

Med nosilci urejanja prostora, ki sodelujejo v postopkih CPVO, anketiranci **najbolj pozitivno ocenjujejo delovanje Ministrstva za kulturo⁶ in Zavoda RS za varstvo narave** - njuno delovanje je moč oceniti kot zadovoljivo (Z). Ministrstvo za kulturo je, po mnenju anketirancev, večinoma ustrezno tolmačilo varstvene cilje, izdajalo ustrezne smernice, naravnane na obravnavani problem in posredovalo natančne in uporabne informacije. Anketiranci ocenjujejo, da so predstavniki Ministrstva za kulturo pogosto delovali kooperativno, pripravljeno so bili na sodelovanje, iskanje rešitev, na utemeljeno razpravo ter usklajevanje interesov. Ministrstvo za kulturo je delovalo na osnovi preglednih in objektivnih izhodišč, srednje pogosto pa je tudi sodelovalo pri pripravi posameznih faz OP in PPP. Tudi delovanje Zavoda RS za varstvo narave anketiranci ocenjujejo kot pozitivno. Zavod je pogosto odziven, spoštuje roke ter izdaja ustrezne smernice. Varstvene cilje, po mnenju anketirancev, ustrezno tolmači, poleg tega se je pogosto izkazal za kooperativnega, pripravljen je na sodelovanje, iskanje rešitev ter usklajevanje interesov. **Manj zadovoljni so anketiranci z delovanjem Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano⁷, Urada za opravljanje z vodami na ARSO in z delovanjem Ministrstva za zdravje** - njihovo delovanje je moč oceniti kot pomanjkljivo (P). Omenjeni naj bi le redko razumeli namen strateškega ocenjevanja in vsebine OP ter redko ustrezno tolmačili varstvene cilje. Tudi pri posredovanju smernic in informacij anketiranci navajajo, da omenjeni, le redko izdajajo

⁶ V času izvedbe ankete, sedaj Ministrstvo za izobraževanje, znanost, kulturo in šport (v postopku CPVO pristojno za kulturno dediščino).

⁷ V času izvedbe ankete, sedaj Ministrstvo za kmetijstvo in okolje (v postopku CPVO pristojno za kmetijstvo in kmetijska zemljišča).

smernice naravnane na obravnavani problem ali posredujejo natančne in uporabne podatke. So manj kooperativni in redko pripravljeni na sodelovanje, iskanje rešitev ali usklajevanje interesov.

Specifično je predvsem delovanje Ministrstva za zdravje. Izkazuje se, da je ocenjevanje vplivov na zdravje tudi sicer zelo problematično tako vsebinsko, kot glede sodelovanja med deležniki, prihaja do številnih konfliktov, vprašljivih usmerjanj prakse in strokovnih nesoglasij. Ministrstvo za zdravje je v postopku CPVO dejansko le posrednik, po pooblastilu v postopku sodelujeta Zavod za zdravstveno varstvo Maribor, Inštitut za varstvo okolja (v večjem delu postopkov; v nadaljevanju ZZV) in Inštitut za varovanje zdravja RS (v nadaljevanju IVZ), tako da se kritične ocene dejansko nanašajo tudi na njuno delovanje. Velik problem tega sodelovanja je, da je predvsem ZZV na trgu prisoten kot izdelovalec OP, s čimer prihaja v navzkrižje interesov, posledično je vprašljiva objektivnost presoje. Ugovor, da je navzkrižje interesov odpravljeno s tem, da v primeru, da pri izdelavi OP sodeluje ZZV, oceno ustreznosti OP poda IVZ, ne vzdrži nobene resne razprave.

Slabo ocenjeno delovanje Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano je deloma objektivna posledica številnih in težko rešljivih konfliktov povezanih s poseganjem na kmetijska zemljišča. Ne glede na to ostaja zelo problematična nekooperativnost in majhna pripravljenost na sodelovanje, iskanje rešitev in predvsem usklajevanje interesov.

Priporočila

- Sektor za CPVO naj odločneje usmerja (poenoti) in usklajuje delovanje NUP in Ministrstva za zdravje
- NUP naj se aktivneje vključujejo v pripravo posameznih faz OP/PPP. Delujejo naj na osnovi vnaprej opredeljenih, preglednih in objektivnih izhodišč. Večja pozornost naj se nameni iskanju rešitev, utemeljeni razpravi ter predvsem usklajevanju interesov v prostoru.
- Ministrstvo za zdravje naj prevzame aktivno vlogo nosilca urejanja prostora, pristojnega za zdravje ljudi. Zapisni naj bodo konkretni, tvorni, zgolj ponavljanje zapisov iz mnenja o verjetnosti pomembnejših vplivov je nesmiselno.
- Odpraviti je treba dvojno (in hkrati monopolno) vlogo ZZV Maribor. Ministrstvo za zdravje naj se kadrovske okrepi in samostojno sodeluje v postopkih CPVO. Druga možnost je vključevanje tudi ostalih zavodov za zdravstveno varstvo - po principu, da v postopku CPVO sodeluje tisti zavod, ki deluje na območju PPP.
- Siceršnje vsebinske in komunikacijske konflikte povezane z delovanjem Ministrstva za zdravje oz. presojo vplivov na zdravje je treba odpraviti s prenovo presoje na zdravje ljudi - glej poseben sklop tega projekta.
- Osnova za izdelavo smernic mora biti javno dostopna baza podatkov (ažurna, uporabna, natančna), smernice naj bodo konkretne, naravnane na obravnavan problem. V primeru, da baza podatkov ne zadostuje za presojo, je potrebno v smernicah natančno opredeliti in pojasniti nadaljnje dodatne strokovne podlage oz. raziskave.
- Ministrstvo, pristojno za strateško ocenjevanje vplivov na okolje, naj zagotavlja izobraževanje NUP z organizacijo konferenc, seminarjev in delavnic, z namenom identifikacije ključnih problemov in izmenjave izkušenj dobre prakse, vključno glede komunikacije/usklajevanja med deležniki v procesu priprave PPP/OP.

1.8 Delovanje splošne in strokovne javnosti

Cilj Aktivna in tvorna vloga javnosti pri pripravi PPP in vrednostnih ocenah v okviru procesa ocenjevanja

Kazalniki

Ocena

1.8.1 Delovanje javnosti - izkazovanje pozitivnega / odklonilnega stališča do strateškega ocenjevanja	V	Javnost razume strateško ocenjevanje kot proces, ki zelo pogosto prispeva k aktivnemu vključevanju širše javnosti v pripravo PPP ter izboljšanju PPP z inovativnimi predlogi in rešitvami.
	Z	Javnost razume strateško ocenjevanje kot proces, ki pogosto prispeva k aktivnemu vključevanju širše javnosti v pripravo PPP ter izboljšanju PPP z inovativnimi predlogi in rešitvami.
	P	Javnost razume strateško ocenjevanje kot proces, ki redko prispeva k vključevanju širše javnosti v pripravo PPP in redko prispeva k izboljšanju PPP s predlogi in rešitvami. Javnost meni, da je strateško ocenjevanje predvsem obvezni formalni postopek za potrditev PPP.
	N	Javnost razume strateško ocenjevanje kot proces, ki zelo redko prispeva k vključevanju širše javnosti v pripravo PPP in zelo redko prispeva k izboljšanju PPP s predlogi in rešitvami. Javnost meni, da je strateško ocenjevanje zgolj še en obvezni formalni postopek za lažjo potrditev PPP.
	X	Delovanja javnosti na podlagi dostopnih gradiv ni moč objektivno oceniti.
1.8.2 Evidenca kritik CPVO ter pobud za spremembe / izboljšave CPVO	V	Pripombe javnosti in pobude za spremembe/izboljšave postopka CPVO so natančno in pregledno zabeležene v obliki pregledne evidence kritik.
	Z	Pripombe javnosti in pobude za spremembe/izboljšave postopka CPVO so smiselno zabeležene v obliki večinoma pregledne evidence kritik.
	P	Pripombe javnosti in pobude za spremembe/izboljšave postopka CPVO so pomanjkljivo zabeležene, evidenca kritik je manj pregledna.
	N	Pripombe javnosti in pobude za spremembe/izboljšave postopka CPVO se ne beležijo, evidenca kritik CPVO ne obstaja.
	X	Delovanja javnosti na podlagi dostopnih gradiv ni moč objektivno oceniti.
1.8.3 Zadovoljstvo javnosti glede delovanja naročnika, izdelovalca PPP, koordinatorja v procesu ocenjevanja do vključevanja javnosti	V	Javnost je zelo pogosto pozitivno naravnana do delovanja naročnikov/izdelovalcev PPP /koordinatorjev v procesu ocenjevanja.
	Z	Javnost je pogosto pozitivno naravnana do delovanja naročnikov/izdelovalcev PPP/koordinatorjev v procesu ocenjevanja.
	P	Javnost je z delovanjem naročnikov/izdelovalcev PPP/koordinatorjev v procesu ocenjevanja pogosto nezadovoljna.
	N	Javnost je z delovanjem naročnikov/izdelovalcev PPP/koordinatorjev v procesu ocenjevanja zelo pogosto nezadovoljna.
	X	Zadovoljstva javnosti glede delovanja naročnikov/izdelovalcev PPP/koordinatorjev na podlagi dostopnih gradiv ni moč objektivno oceniti.
1.8.4 Zadovoljstvo javnosti z rezultatom strateškega ocenjevanja	V	Javnost je bila z rezultati strateškega ocenjevanja zelo pogosto natančno seznanjena; rezultate ocenjevanja vidi kot dodano vrednost za izboljšanje PPP.
	Z	Javnost je bila z rezultati strateškega ocenjevanja pogosto seznanjena; rezultate ocenjevanja vidi kot ustrezne predloge za izboljšanje PPP.
	P	Javnost je bila z rezultati strateškega ocenjevanja redkeje natančno seznanjena; rezultate ocenjevanja razume zgolj kot omilitvene ukrepe, ki opravičujejo izvedbo PPP.
	N	Javnost z rezultati strateškega ocenjevanja pogosto ni bila seznanjena; rezultate ocenjevanja razume zgolj kot formalno zadostitev za izvedbo PPP.
	X	Zadovoljstva javnosti z rezultati strateškega ocenjevanja na podlagi dostopnih gradiv ni moč objektivno oceniti.
1.8.5 Evidenca pripomb javnosti na plan in OP	V	Pripombe javnosti na PPP/OP so zelo pogosto natančno in pregledno zapisane ter dostopne vsem udeležencem v postopku priprave PPP/OP.
	Z	Pripombe javnosti na PPP/OP so pogosto natančno in pregledno zapisane ter dostopne vsem udeležencem v postopku priprave PPP/OP.
	P	Pripombe javnosti na PPP/OP so se redko zapisovale, zapisi so pogosto nepregledni in težje dostopni udeležencem v postopku priprave PPP/OP.
	N	Pripombe javnosti na PPP/OP so bile zelo redko zapisane zapisane, zapisi so nepregledni in niso dostopni udeležencem v postopku priprave PPP/OP.
	X	Delovanja javnosti na podlagi dostopnih gradiv ni moč objektivno oceniti.

Izhodišča

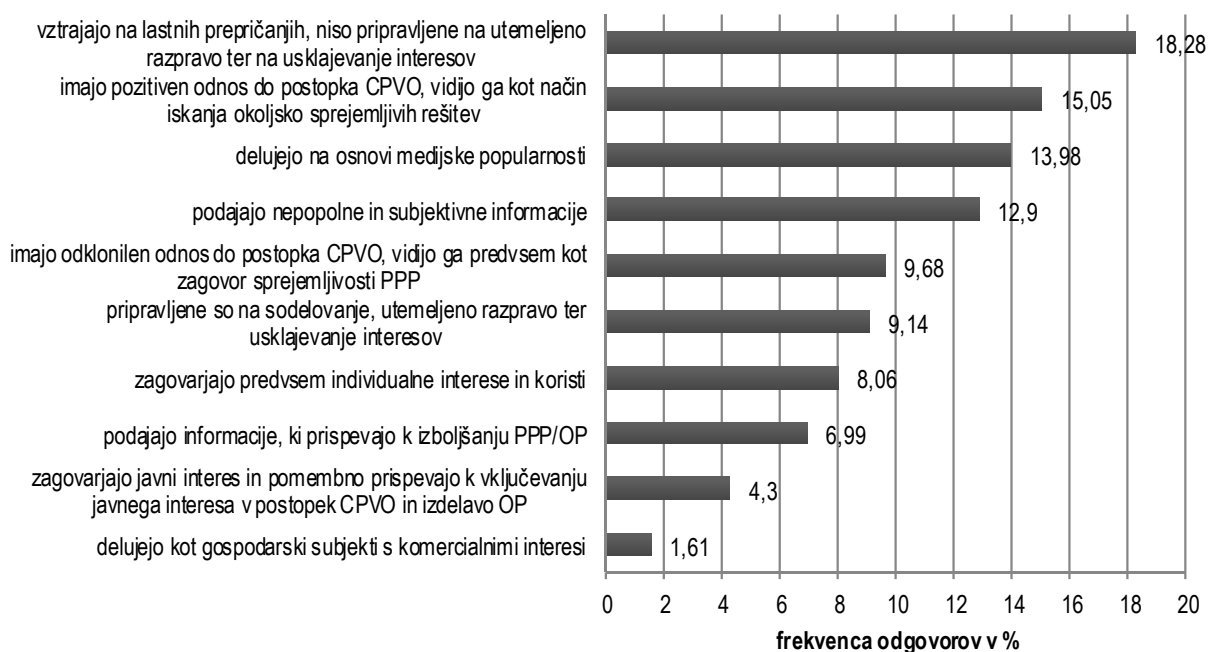
Eden od namenov postopka strateške presoje je aktivno vključevanje javnost že v samem začetku postopka ter posledično izboljšanje PPP z inovativnimi predlogi in rešitvami, ki bi bile v prid širšim s PPP prizadetim družbenim skupinam. Spoštljiv pristop do mnenja prizadetega je nujen, če želimo doseči konstruktivno sodelovanje s prizadeto javnostjo.

Ugotovitve

Strateško ocenjevanje je proces v katerem se v aktivno sodelovanje pritegne tudi zainteresirano javnost. Veljaven postopek strateške presoje ne omogoča tovrstnega vključevanja javnosti v začetnih fazah priprave PPP, temveč je javnost v postopek vključena, ko so idejne rešitve deloma že izoblikovane in večje spremembe niso več smotrne, zato je skoraj prisiljena v vlogo "uničevalnega kritika".

Zakon o urejanju prostora (ZUreP-1, Uradni list RS, št. 110/2002 (8/2003 popr.) je predvideval vključenost lokalnih skupnosti, gospodarstva in interesnih združenj ter druge organizirane javnosti že na začetku s prostorskimi konferencami, na kateri pa širša javnosti ni imela možnosti podajanja pripomb in prispevati k oblikovanju variant. Veljavni Zakon o prostorskem načrtovanju (ZPNačrt, Uradni list RS, št. 33/2007,108/2009, 57/2012) je tovrstne prostorske konference⁸ ukinil.

Iz gradiv, ki so bili na voljo v času trajanja tega raziskovalnega projekta, ni mogoče objektivno ugotoviti stališča javnosti do strateškega ocenjevanja in ali je javnost zadovoljna z načinom delovanja udeležencev pri pripravi PPP in OP ter rezultati strateškega ocenjevanja.⁹ Izkušnje (predvsem ob umeščanju cestne in energetska infrastrukture, vodnogospodarskih posegov) kažejo, da tovrstni plani pritegnejo velik odziv javnosti in številne kritike tako glede prepozna vključevanja javnosti v postopek, do predlaganih rešitev in njihovih vplivov na okolje, pa tudi do ocen zapisanih v OP (predvsem, da so ocene premile, "naročene", netransparentne).

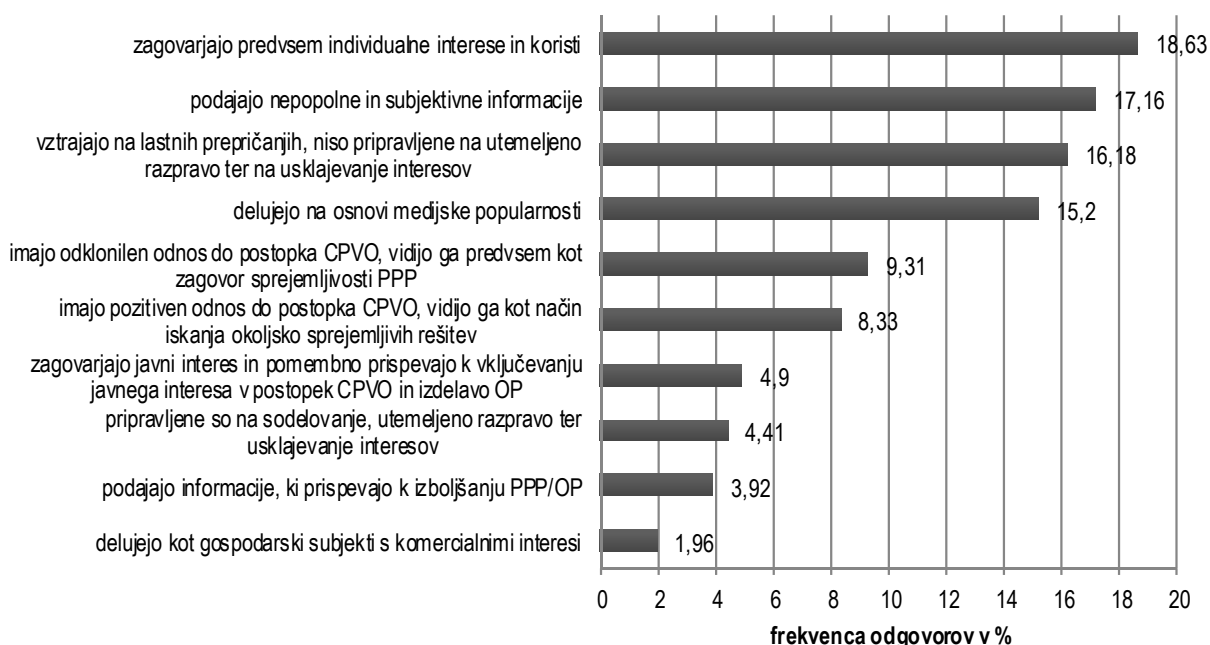
Slika 9: Delovanje nevladnih organizacij (frekvenca odgovorov)

⁸ To prostorsko konferenco ne gre mešati s prostorsko konferenco po Zakonu o umeščanju prostorskih ureditev državnega pomena v prostor (ZUPUDPP, Uradni list RS, št. 80/2010 (106/2010 popr.), 57/2012).

⁹ V ta namen bi bilo treba opraviti tudi javno mnenjsko raziskavo, ki pa v skladu s projektno nalogo ni bila predvidena.

Anketiranci iz vrst izdelovalcev PPP in OP, naročnikov ali investitorjev PPP/OP, pripravljavcev PPP, NUP ter predstavnikov sektorja za CPVO so sicer precej kritični do delovanja nevladnih organizacij. Samo 15% anketirancev ocenjuje, da imajo nevladne organizacije pozitiven odnos do postopka CPVO, ki ga razumejo kot način iskanja okoljsko sprejemljivih rešitev. Slaba petina anketirancev meni, da nevladne organizacije delujejo nekooperativno in vztrajajo na lastnih prepričanjih pri čemer tudi niso pripravljene na utemeljeno razpravo ali usklajevanje interesov. Nevladne organizacije naj bi, po oceni anketirancev, delovale predvsem na osnovi medijske popularnosti medtem, ko neredko podajajo nepopolne ali subjektivne informacije.

Podobno so anketiranci kritični tudi do delovanja civilnih iniciativ. Ugotavljajo, da civilne iniciative v svojem delovanju zagovarjajo predvsem individualne interese in koristi, pri čemer podajajo tudi nepopolne ali subjektivne informacije ter vztrajajo na lastnih prepričanjih medtem ko so nepripravljene na kakršnokoli utemeljeno razpravo ali usklajevanje interesov. Pogosto delujejo na osnovi medijske popularnosti redkeje pa so pripravljene na utemeljeno razpravo in soočenje stališč.

Slika 10: Delovanje civilnih iniciativ (frekvenca odgovorov)

Izkušnje tudi kažejo, da so predstavniki civilnih iniciativ in nevladnih organizacij na javnih razpravah in delavnicah bolj strokovno pripravljeni na razpravo kot laični posamezniki.

Na javnih obravnavah (razgrnitvah) se vse pripombe javnosti sicer natančno beležijo, predstavniki naročnika, izdelovalca OP/PPP pa do njih zavzamejo stališče. V času priprave stališč se preverijo tudi s strani javnosti sugerirane rešitve. Stališča do pripomb so javno dostopna na spletni strani ministrstva.

Enotna evidenca pripomb javnosti in pobud za spremembe/izboljšave postopka CPVO ne obstaja.

Priporočila

- Upoštevajo naj se siceršnja priporočila v zvezi z delovanjem/sodelovanjem javnosti (glej npr. Strokovna priporočila za sodelovanje javnosti pri strateških presojah vplivov na okolje, Regionalni center za okolje za srednjo in vzhodno Evropo; Priročnik za načrtovanje, vodenje in vrednotenje procesov sodelovanja javnosti, Ministrstvo za javno upravo, Republika Slovenija, 2008; Strokovna priporočila za implementacijo Konvencije o dostopu do informacij, udeležbi javnosti pri odločanju in dostopu do pravnega varstva v okoljskih zadevah, Regionalni center za okolje za srednjo in vzhodno Evropo, 2002).
- Delovanje in zadovoljstvo javnosti naj se preveri s posebnim raziskovalnim projektom (javnomnenjsko raziskavo), najbolje v postopku priprave več referenčnih OP/PPP.
- Sistematično naj se vodi evidenca kritik CPVO ter pobud za spremembe/izboljšave CPVO.

2 Okvir strateškega ocenjevanja

2.1 Preventivno okoljevarstveno delovanje in vzdržen razvoj pri pripravi PPP in OP

Cilj Zagotoviti visoko raven varstva okolja in prispevati k vključevanju okoljskih vidikov v pripravljane in sprejemanje planov in programov, zato da se spodbuja vzdržni razvoj

Kazalniki

Ocena

2.1.1 Obravnava družbenih in gospodarskih vidikov – potrebnost PPP	V	Potrebnost priprave PPP je zelo pogosto prikazana jasno, natančno in argumentirano; obravnavani so tako gospodarski kot družbeni vidiki.
	Z	Potrebnost priprave PPP je pogosto prikazana jasno; natančno in argumentirano; obravnavani so tako gospodarski kot družbeni vidiki.
	P	Potrebnost priprave PPP je pogosto prikazana pomanjkljivo; družbeni in gospodarski vidiki so obravnavani manj natančno in argumentirano, zato tudi manj jasno.
	N	Potrebnost priprave PPP je zelo pogosto prikazana pomanjkljivo ali neprimerno; družbeni in gospodarski vidiki niso obravnavani ali so obravnavani zelo nenatančno ali neargumentirano in zato tudi nejasno.
2.1.2 Jasnost prikaza razvojnih ciljev PPP	V	Razvojni cilji PPP so zelo pogosto prikazani natančno, jasno in pregledno.
	Z	Razvojni cilji PPP so pogosto prikazani natančno, jasno in pregledno.
	P	Razvojni cilji PPP so pogosto prikazani pomanjkljivo; posamezni razvojni cilji niso jasno opisani, nabor ciljev je manj pregleden.
	N	Razvojni cilji PPP so zelo pogosto prikazani pomanjkljivo ali pa sploh niso prikazani; razvojni cilji niso jasno opisani, nabor ciljev je nepregleden.
2.1.3 Optimizacijski postopki upoštevanja družbenih, gospodarskih in okoljskih vidikov – obstoj alternativ	V	V procesu priprave PPP so zelo pogosto uporabljeni optimizacijski postopki na podlagi katerih so bili enakovredno upoštevani okoljski, družbeni in gospodarski vidiki. Rešitve so zelo pogosto podane v alternativah.
	Z	V procesu priprave PPP so pogosto uporabljeni optimizacijski postopki na podlagi katerih so bili enakovredno upoštevani okoljski, družbeni in gospodarski vidiki. Rešitve so pogosto podane v alternativah.
	P	Rešitve so pogosto oblikovane na podlagi upoštevanja zgolj ozkih interesov investitorja ali posameznih družbenih skupin. Rešitve so redko podane v alternativah.
	N	Rešitve so zelo pogosto oblikovane na podlagi upoštevanja zgolj ozkih interesov investitorja ali posameznih družbenih skupin. Rešitve so zelo redko podane v alternativah.
2.1.4 Integriran postopek izdelave PPP in CPVO oziroma strateškega ocenjevanja	V	Proces priprave PPP in postopek CPVO oziroma strateško ocenjevanje zelo pogosto poteka vzporedno in sočasno; rezultati ocenjevanja in OP se skozi celoten proces vključujejo v pripravo PPP in pomembno prispevajo k nadgradnji rešitev.
	Z	Proces priprave PPP in postopek CPVO oziroma strateško ocenjevanje pogosto poteka vzporedno in sočasno; rezultati ocenjevanja in OP se skozi celoten proces vključujejo v pripravo PPP in dopolnjujejo rešitve.
	P	Proces priprave PPP in postopek CPVO oziroma strateško ocenjevanje redko poteka vzporedno in sočasno; rezultati ocenjevanja in OP so v PPP vključeni šele v zaključni fazi priprave PPP.
	N	Proces priprave PPP in postopek CPVO oziroma strateško ocenjevanje pogosto potekata neodvisno drug od drugega; rezultati ocenjevanja in OP v pripravo PPP niso vključeni.

Izhodišča

Vedno večje ločevanje "urejanja prostora" in "varstva" (okolja, narave, dediščine), ki se kaže v vedno večji avtonomnosti mehanizmov, miselnosti, organizacijske strukture in aktov obeh "področij" je zelo zaskrbljujoče in terja nekakšno razrešitev odnosa med urejanjem prostora in varstvom okolja.

Kakšne so razlike med postopkom urejanja prostora in postopkom varstva okolja, kako zagotoviti (vsebinsko, časovno, metodološko, postopkovno) dopolnjevanje obeh postopkov oziroma posameznih dokumentov in kakšen je inštrumentarij obeh postopkov, so nekatera od tistih vprašanj, ki se ob tem odpirajo in so predmet preučevanja, poučevanja ter prenašanja v pravni okvir. Vendar vprašanje odnosa bolj kot iz razčiščevanja pristojnosti oziroma opredeljevanja definicij izhaja iz razmišljanja o doseganju rezultata, skladnega tako

s temeljnimi cilji urejanja prostora kot cilji varstva okolja. Izhaja iz predstave o optimalni ureditvi tega področja – povezavi vseh prizadevanj v enoten sistem – varstveno načrtovanje. Temelji na predpostavki, da se varstvo okolja dejansko najbolj udejanja preko urejanja prostora – z ustreznim lociranjem dejavnosti se praviloma zmanjšuje tudi vpliv na okolje, zaradi česar mora biti postopek varstva okolja vključen v postopek urejanja prostora. Hkrati upošteva, da je varstvo okolja dinamičen proces, ki se nenehno, na različnih ravneh, z različno natančnostjo, pa tudi z različnimi terminološkimi opredelitvami, vključuje v načrtovalski postopek. Takšno varstvo okolja je ustvarjalno, opira se na široko znanje o fizičnih in družbenih značilnostih, ki je skupaj z znanjem oblikovanja prostora zagotovilo za učinkovito razreševanje zadreg povezanih z rabo prostora in varstvom okolja - ustrezno usklajevanje varovalnih in razvojnih interesov v prostoru. Izhaja iz dveh osnovnih principov ukvarjanja s prihodnostjo – bolj kot iz standardizacije, ravnanja na osnovi vnaprej postavljenih rešitev, pravil oziroma normativov, iz optimizacije, iskanja čim boljših rešitev.

Osnova takšnega delovanja mora biti načrtovalska analiza. Takšna analiza ni le zbiranje in členjenje informacij (opis stanja), temveč iskanje možnosti razrešitve problema, zbir odgovorov na vprašanja, povezana z uresničevanjem obravnavane prostorske ureditve. Izrazito je usmerjena v zbiranje tistih informacij, ki dejansko služijo oblikovanju prostorskih rešitev in (strateške) ocene z njimi povezanih vplivov na okolje.

Varstveno načrtovanje, njegov neodtujljivi del je strateško ocenjevanje vplivov na okolje, presega običajno pasivno vlogo varstva okolja in ozko varstvo posameznih delov okolja na osnovi sektorskih predpisov. Varstveno načrtovanje je celovito. Ne izhaja le iz informacij o že varovanih območjih, temveč preko vrednotenja prostora zagotavlja informacije z vrednostnim razponom. Tako oblikovana informacija omogoča večji manevrski prostor argumentiranega tehtanja odločitev oziroma usklajevanja, pa tudi vključevanja varstva v celotnem območju obravnavanem znotraj procesa prostorskega načrtovanja, saj na ta način lahko ohranjamo tudi prostorske prvine, ki niso formalno varovane, a so vendar pomembne značilnosti prostora.

V ospredje je postavljen način razmišljanja v alternativah. Navezuje se na eno temeljnih predpostavk uspešnosti okoljevarstvenega delovanja – da se varstvene zahteve najbolj učinkovito uveljavijo preko izbire alternative, ki je za okolje najmanj škodljiva. Zato je za uspešnost presoje okoljske sprejemljivosti prostorske ureditve odločilnega pomena, da je predlog posega podan v alternativah. Negotovost o sprejemljivosti določenega posega v družbi je moč preseči le, če vemo, da drugih oziroma boljših možnosti uresnitve tega posega ni na voljo. Primerjalna študija je zato pomembna metoda varstvenega načrtovanja.

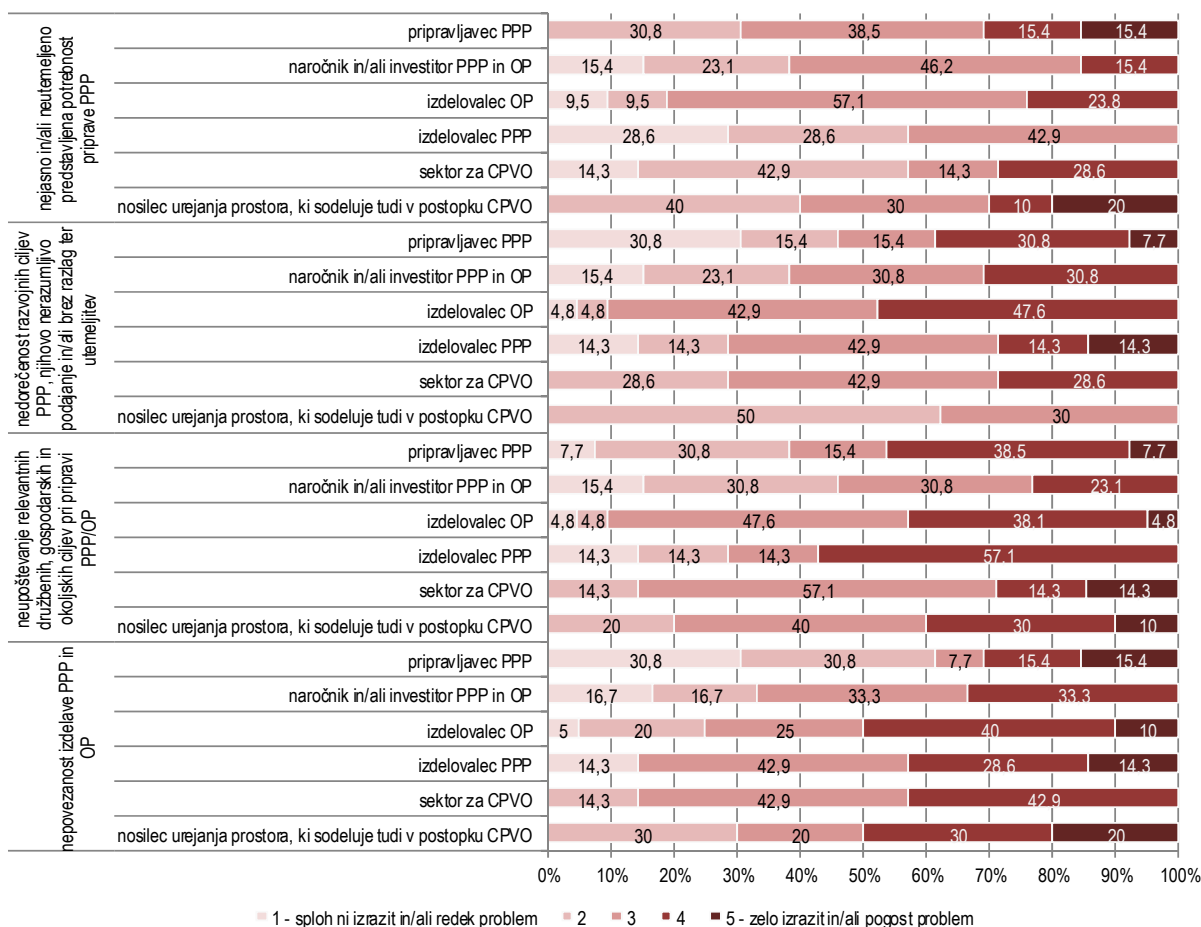
V skladu z gornjim so prizadevanja stroke nenehno usmerjena v razvoj strateškega ocenjevanja kot optimizacijskega opravila, katerega namen je izboljšava obravnavane politike, programa ali plana na način, da bo ta povzročil čim manjše negativne vplive na okolje. Bistvo tega opravila je zagotavljanje informacij, ki prispevajo k sprejemanju odločitev, trezno opredeljevanje/ocenjevanje pravih potreb, točno napovedovanje vplivov na okolje, tvorno iskanje in izbiranje celovitih in hkrati okoljsko najboljših možnih rešitev ter podajanje omilitvenih ukrepov, ki naj prispevajo k uresničevanju ciljev varstva okolja – kot osnova učinkovitega razreševanja naraščajočih interesnih navzkrižij v prostoru in stvarno udejanjanje zavez vzdržnega razvoja. Ta je postavljen v ospredje celotnega razmišljanja – kot pravi Marušič (2011) – pomeni razvoj okolja, ki bo vzdržalo razvoj, pri katerem se samoomejujemo in med možnostmi za prihodnost izberemo tisto, ki je za ohranjanje okolja in hkrati za zadovoljevanje potreb najbolj obetavna.

Ugotovitve

Anketiranci na splošno med ključne probleme priprave PPP in strateškega ocenjevanja uvrščajo probleme kot so:

- nejasno in/ali neutemeljeno predstavljena potrebnost priprave PPP,
- nedorečenost razvojnih ciljev PPP,
- njihovo nerazumljivo podajanje,
- neupoštevanje relevantnih družbenih, gospodarskih in okoljskih ciljev pri pripravi PPP/OP ter
- nepovezanost izdelave PPP in OP.

PREVENTIVNO OKOLJEVARSTVENO DELOVANJE IN VZDRŽEN RAZVOJ PRI PRIPRAVI PPP IN OP

Slika 11: Problemi doseganje prakse strateškega ocenjevanja na temo preventivnega okoljevarstvenega delovanja in vzdržnega razvoja pri pripravi PPP in OP po mnenju anketirancev glede na njihovo vlogo v procesu strateškega ocenjevanja (frekvence odgovorov)

Nosilci urejanja prostora kot pogost problem omenjajo nejasno ali neutemeljeno prikazano potrebnost priprave PPP in nepovezanost izdelave PPP in OP. Izdelovalci OP kot omembe vreden problem izpostavljajo nedorečenost razvojnih ciljev PPP, ki so pogosto brez razlag ali ustreznih utemeljitev in s tem povezano tudi neupoštevanje relevantnih družbenih, gospodarskih in okoljskih ciljev pri pripravi PPP/OP. Podobno kot nosilci urejanja prostora, ki sodelujejo v postopku CPVO, tudi izdelovalci OP pogosto opažajo, da izdelava PPP in OP poteka neodvisno drug od drugega. Da je nepovezanost izdelave PPP in OP, v sedanjih praksi, pogost ali izrazit problem izpostavljajo tudi izdelovalci PPP.

Ključni problem je, da vzdržni razvoj pri pripravi PPP praviloma ostaja na deklarativni ravni, redki pa so prenosi v stvarnost - v same rešitve PPP. Najbolj dvolični so PPP na področju:

- urejanja prostora - namesto v prenovo degradiranih in nezadostno izkoriščenih urbanih območij, vključno v energetske prenove, t.i. brownfield, so usmerjeni v gradnjo na površinah primarne rabe prostora, t.i. greenfield, v neracionalno, prostorsko in energetske potratno urbanizacijo, neutemeljeno s stvarnimi potrebami (najbolj očiten primer so obrtne in trgovske cone);
- energetike - kjer se vzdržnost/trajnost deklarira s (v resnici precej počasnim in v nekaterih primerih prav tako okoljsko/prostorsko problematičnim) prehodom na izrabo obnovljivih/alternativnih virov, PPP pa so usmerjeni v nadaljnjo intenzifikacijo energetske izrabe in posledično obremenjevanje teh virov.

Priporočila

- Potrebnost priprave naj bo prikazana jasno, natančno/konkretno in argumentirano. Obravnavani naj bodo tako gospodarski, kot družbeni vidiki. PPP, katerih potrebnost je prikazana le na splošno, pomanjkljivo, neargumentirano, naj se dosledno zavrača že na samem začetku postopka.
- PPP mora jasno opredeliti razvojne cilje. Cilji morajo biti jasni in dovolj natančni, ne smejo dopuščati preveč različnih razlag. Vsem morajo biti razumljivi na podoben način. Cilji morajo biti merljivi, tako da jih je mogoče kvantificirati oziroma izraziti v kombinaciji opisnih in številčnih meril. Biti morajo sprejemljivi za vse tiste, ki sprejemajo odgovornost za njihovo uresničevanje. Čeprav morajo biti cilji zastavljeni dovolj ambiciozno, morajo hkrati biti dovolj realni, da jih je mogoče uresničiti v določenem časovnem okviru (IAG, 2006).
- V okviru priprave in strateških ocen politik in programov bi bilo koristno in smotno obravnavati tri vidike - okoljskega, družbenega in gospodarskega - saj ti narekujejo širšo usmeritev celotne družbe in so neposredno povezani z vzdržnim razvojem na nacionalni ravni (glej tudi poglavje 8). Ker je to raven, s katero se začrta dolgoročne strateške cilje, je toliko bolj pomembno, da se obravnava vseh vidikov izvede na ravni alternativ. Sprejemljiva in potrjena alternativa mora biti zadovoljivo sprejemljiva iz vseh treh vidikov, njen izbor pa podprt s tehtnimi strokovnimi argumenti.
- Koncept celovite obravnave PPP z varstvenega, prostorskega, funkcionalnega in ekonomskega vidika ter ugotavljanja družbene sprejemljivosti, ki se je uveljavil pri umeščanju prostorskih ureditev državnega pomena v prostor, naj se razširi (zakonsko, kot dobra praksa) na občinsko raven načrtovanja.
- Prizadevati se je treba za strateško načrtovanje (in posledično strateško ocenjevanje vplivov) na hierarhično višjih ravneh. Za preseganje paradigme parcialnega reševanja lokalnih razvojnih problemov je ključnega pomena vzpostavitev regionalne ravni načrtovanja. Na tej oz. na občinski ravni je potrebno izdelovati ustrezne strokovne podlage (strateškega) gospodarskega in družbenega razvoja (npr. strategijo turizma, strategijo gospodarskega razvoja, prometno strategijo, kmetijsko strategijo ipd.), upoštevajoč koncept vzdržnosti in ugotovitve prenašati v PPP.
- Priprava PPP in OP naj bo čim bolj povezana in predvsem sočasna. Strateško ocenjevanje je način vključevanja okoljskih vidikov v (prostorsko) načrtovanje, je torej optimizacijski postopek varstva okolja (in ne verifikacija okoljske sprejemljivosti PPP).
- Vzdržni razvoj naj bo postavljen v ospredje celotnega razmišljanja. Prisluhne naj se pobudam kot je "zeleni razvojni preboj" (Tretji člen, Umanotera, www.tretjiclen.si).

2.2 Zakonodajni okvir

Cilj Izboljšanje zakonodajnega okvira strateškega ocenjevanja vplivov na okolje

Kazalniki

Ocena

Kazalnik	Ocena
2.2.1 Obstoj zakonskih določil	V Zakonska določila, ki opredeljujejo pripravo PPP/OP so podana na jasen in nedvoumen način.
	Z Zakonska določila, ki opredeljujejo pripravo PPP/OP so večinoma podana na jasen in nedvoumen način.
	P Zakonska določila, ki opredeljujejo pripravo PPP/OP so pomanjkljiva, posamezna zakonska določila dopuščajo dvomne razlage, zato so manj jasna.
	N Zakonska določila, ki opredeljujejo pripravo PPP/OP so neprimerna, zakonska določila dopuščajo dvomne razlage, zato so manj jasna, otežujejo postopke in učinkovitost dela.
2.2.2 Ustreznost zakonskih določil	V Zakonska določila, ki opredeljujejo pripravo PPP/OP so v celoti ustrezna in prispevajo k oblikovanju najboljših možnih rešitev.
	Z Zakonska določila, ki opredeljujejo pripravo PPP/OP so večinoma ustrezna in prispevajo k oblikovanju dobrih rešitev.
	P Zakonska določila, ki opredeljujejo pripravo PPP/OP so manj ustrezna, so toga in otežujejo oblikovanje dobrih rešitev.
	N Zakonska določila, ki opredeljujejo pripravo PPP/OP so neustrezna, so zelo toga in onemogočajo oblikovanje dobrih rešitev.
2.2.3 Medsebojna skladnost zakonskih določil	V Zakonska določila, ki urejajo področje prostorskega načrtovanja in varstva okolja so med seboj v celoti skladna.
	Z Zakonska določila, ki urejajo področje prostorskega načrtovanja in varstva okolja so med seboj večinoma skladna.
	P Zakonska določila, ki urejajo področje prostorskega načrtovanja in varstva okolja so v posameznih točkah neskladna, zato prihaja do različnega razumevanja zakonskih določil in posledično različnih razlag.
	N Zakonska določila, ki urejajo področje prostorskega načrtovanja in varstva okolja so med seboj neskladna, zato pogosto prihaja do različnega razumevanja zakonskih določil in posledično različnih razlag in konfliktov.

Izhodišča

Za Slovenijo je značilno nenehno radikalno spreminjanje zakonodaje, zavračanje uveljavljenih metod in terminologije ter posledično nestabilno delovno okolje, kar bistveno zmanjšuje učinkovitost prakse in povečuje neracionalno porabo proračunskih sredstev. Zanimivo je, da so vsebine, ki jih danes Evropska unija poskuša vnesti v urejanje prostora in varstvo okolja (npr. družbeno, integralno planiranje, trikotnik prostor/okolje - družba - gospodarstvo) že bile vpete v našo zakonodajo z Zakonom o urejanju prostora iz l. 1984 (!).

Spreminjanje prostorske zakonodaje, po njej je pripravljena večina PPP, ki se presoja v postopkih CPVO, praviloma ne prinaša bistvenih izboljšav, pogosto pa je celo škodljivo. Niti po sprejemu Zakona o urejanju prostora (ZUreP-1) l. 2003, niti po sprejemu Zakona o prostorskem načrtovanju (ZPNačrt) l. 2007 in niti po sprejemu Zakona o umeščanju prostorskih ureditev državnega pomena v prostor (ZUPUDPP) l. 2010 se ni bistveno izboljšala kakovost prostorskih aktov in kakovost prostorskih rešitev, prav tako pa se ni, čeprav je to običajno ključni razlog sprejemanja novega zakona, poenostavil postopek in skrajšal čas priprave prostorskih aktov.

Žal je bila zavržena tudi dobra praksa presojanja vplivov na okolje, ki se je začela graditi že v 70-tih letih¹, kmalu po prvi uveljavitvi zakonske zahteve po presojah vplivov na okolje v ZDA - v Zakonu o okoljski politiki (NEPA - National environmental policy act) l. 1970, ter se polno uveljavila/razvila v drugi polovici 90-tih let v okviru načrtovanja prometne infrastrukture državnega pomena. T.i. SEA direktiva (European SEA Directive 2001/42/EC) je bila v slovenski pravni red implementirana z Zakonom o varstvu okolja iz l. 2004 oz. z Uredbo o

¹ Ocena možnih lokacij za rafinerijo nafte v okolici Ljubljane s stališča varstva okolje, Peterlin S. in sod., Zavod RS Slovenije za spomeniško varstvo, 1972; Analiza in valorizacija načrtovanih tras avtocest na območju Ljubljana - Kranj, Ogrin D. in sod., Biotehniška fakulteta, 1974.

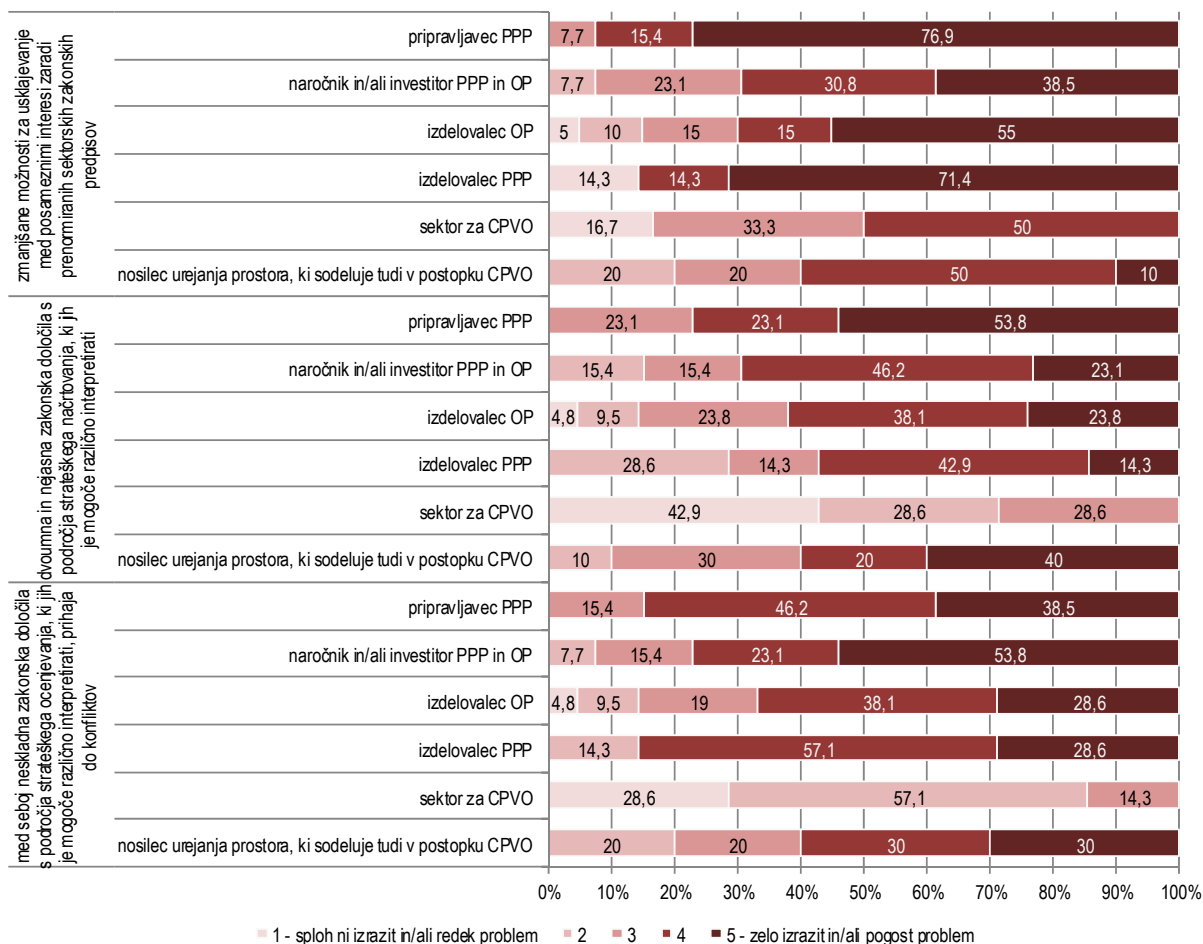
okoljskem poročilu in podrobnejšem postopku celovite presoje vplivov izvedbe planov na okolje (Uradni list RS, št. 73/05). Priprava zakona oz. uredbe je bila deležna številnih nasprotovanj in predlogov strokovne javnosti, ki pa je bila v svojem prizadevanju žal precej neuspešna.

Nenehno ukvarjanje s predpisi in preverjanje skladnosti z njimi odvrta pozornost od bistva - ukvarjanja z dobrimi rešitvami. Drži, da je slab zakonodajni okvir velika ovira pri delu, toda treba se je zavedati, da je tudi v pomanjkljivem zakonodajnem okviru moč uporabljati ustrezne metode strateškega ocenjevanja vplivov na okolje, poiskati dobre okoljske/prostorske rešitve in ustrezno komunicirati z deležniki v postopkih ter da tudi dober zakonodajni okvir ni zagotovilo za dobre rešitve in majhne vplive na okolje.

Ugotovitve

Splošno prepričanje stroke je, da so slabi predpisi na področju urejanja prostora in varstva okolja velik problem (Cimolini et al, 2009, Odgovorno do prostora, 2012, www.zaps.si). Ob sočasno vedno bolj avtonomnih sektorskih predpisih področji nezadržno izgubljata tudi svoj krovni značaj.

ZAKONODAJNI OKVIR

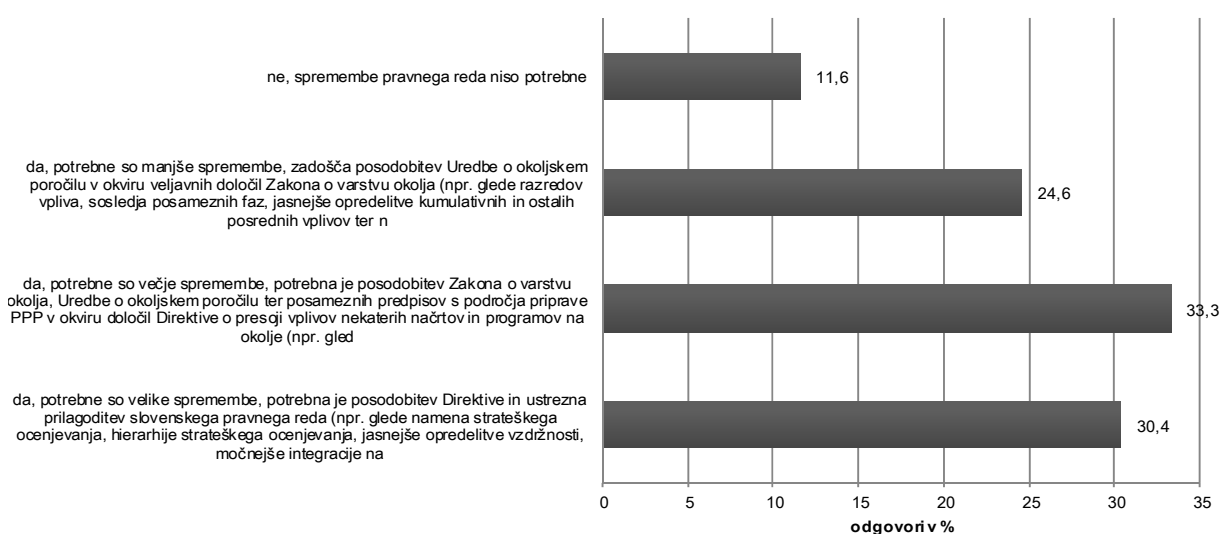

Slika 12: Problemi dosedanje prakse strateškega ocenjevanja na temo zakonodajnega okvira po mnenju anketirancev glede na njihovo vlogo v procesu strateškega ocenjevanja (frekvence odgovorov)

Aktualna smer in aroganten način (brez sodelovanja strokovne javnosti in resne javne razprave) spreminjanja zakonodaje (npr. 29. člen Zakona o prostorskem načrtovanju, ki dopušča širitve območij stavbnih zemljišč brez spremembe planskega akta - OPN) obeta

zakonske rešitve, ki bodo skupaj s splošno nizko prostorsko/okoljsko kulturo povzročile nove neustrezne prostorske rešitve in degradacije v okolju (neracionalno rabo najboljših kmetijskih zemljišč, posege v naravna ohranjena območja, drago komunalno opremljanje), hkrati pa predstavlja veliko nevarnost za razvoj demokracije in korupcijsko tveganje.

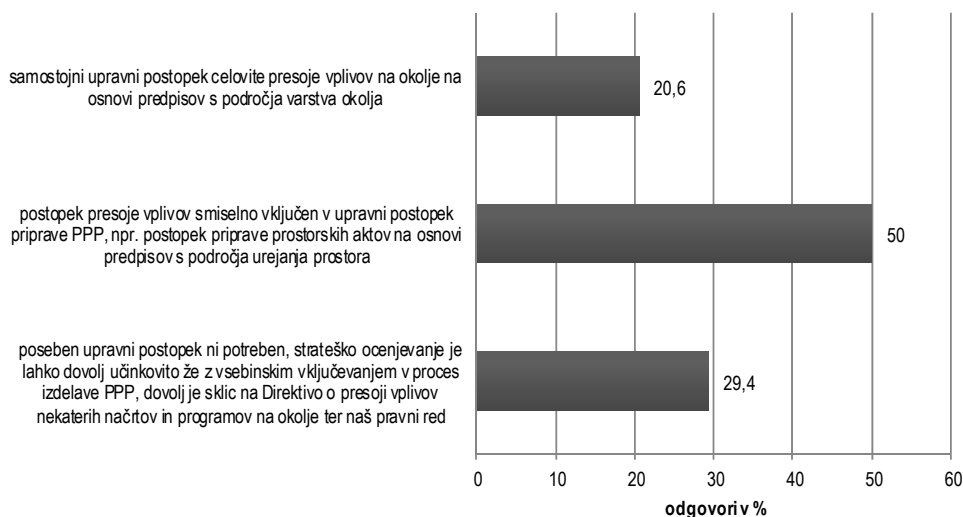
Tudi anketiranci prepoznajo **neustrezen/pomanjkljiv zakonodajni okvir kot enega ključnih problemov strateškega ocenjevanja**. Pripravljavci PPP, izdelovalci PPP in izdelovalci OP soglašajo, da so možnosti za usklajevanje med posameznimi interesi zaradi prenormiranih sektorskih zakonskih predpisov zelo pogosto zmanjšane. Pripravljavci PPP in nosilci urejanja prostora kot izrazit problem izpostavljajo dvoumna in nejasna zakonska določila s področja strateškega ocenjevanja, določila ki jih je mogoče različno interpretirati, kar pogosto vodi v različne konflikte. Naročniki in investitorji PPP/OP, pripravljavci PPP ter nosilci urejanja prostora, ki sodelujejo v CPVO so prepričani, da prav medsebojno neskladna zakonska določila s področja strateškega ocenjevanja, prepogosto vodijo do številnih nerazumevanj in nepotrebnih zapletov. Sektor za CPVO odstopa od ostalih anketirancev, je do zakonodajnega okvira manj kritičen.

Slika 13: Ali so na področju strateškega ocenjevanja potrebne spremembe pravnega reda (frekvence odgovorov)

Anketiranci ugotavljajo, da so **spremembe na področju strateškega ocenjevanja resnično potrebne**; dobrih 88% vprašanih jih namreč meni, da je temu tako. Glede načina in obsega sprememb pa so mnenja vprašanih nekoliko deljena. Slaba četrtina anketirancev meni, da so potrebne zgolj manjše spremembe in da bi zadoščala posodobitev Uredbe o okoljskem poročilu, torej v okviru veljavnih določil Zakona o varstvu okolja. V tem primeru je treba posodobiti sosledja posameznih faz, jasneje opredeliti kumulativne in ostale posredne vplive na okolje ter jih poenotiti z ostalimi predpisi, potrebna je jasnejša opredelitev razredov in lestvice vplivov ipd.). Večina anketirancev, tretjina vseh vprašanih, ocenjuje, da so potrebne večje spremembe, to pomeni spremembe in posodobitev Zakona o varstvu okolja, Uredbe o okoljskem poročilu ter posameznih predpisov s področja priprave PPP v okviru določil Direktive o presoji vplivov nekaterih načrtov in programov na okolje. Spremembe so prvenstveno potrebne glede načina vodenja postopka, odločanja o potrebnosti CPVO ipd. Tretja skupina anketirancev ocenjuje da so potrebne velike in korenite spremembe, ki obsegajo tako posodobitev Direktive kot tudi ustrezno prilagoditev slovenskega pravnega reda. Spremembe v tem kontekstu se nanašajo na namen strateškega ocenjevanja, hierarhičnost strateškega ocenjevanja, jasnejše opredelitve vzdržnosti ter predvsem na močnejšo integracijo načrtovanja in strateškega ocenjevanja. S trditvijo, da so potrebne velike in korenite spremembe pravnega reda na področju strateškega ocenjevanja soglašata 30% anketirancev.

Temeljno vprašanje v okviru razmisleka o spremembah zakonodajnega okvira je **primerna oblika upravnega postopka presoje vplivov v okviru procesa strateškega ocenjevanja**. Anketiranci večinoma soglašajo, da je strateško ocenjevanje treba urediti z upravnim postopkom in le 30% jih meni, da je strateško ocenjevanje lahko dovolj učinkovito že samo z vsebinskim vključevanjem v proces izdelave PPP. Skupina anketirancev, ki sicer soglaša z upravnim postopkom pa se razlikuje v stališčih, kakšen naj ta upravni postopek bo. Polovica vseh anketirancev meni, da je postopek presoje smiselno vključiti v upravni postopek priprave PPP, npr. v postopek priprave prostorskih aktov na osnovi predpisov s področja urejanja prostora, medtem ko 20% anketirancev zagovarja samostojen upravni postopek celovite presoje vplivov na okolje na osnovi predpisov s področja varstva okolja.

Slika 14: Primerna oblika upravnega postopka presoje vplivov v okviru procesa strateškega ocenjevanja

Priporočila

- Problema neustreznega zakonodajnega okvira se je možno/treba lotiti na dva načina - (1) z dolgoročnimi, sistemskimi rešitvami ter (2) s kratkoročnimi rešitvami, nujnimi posegi v veljavne zakone in podzakonske akte. V vsakem primeru je treba:
 - pripraviti temeljito analizo veljavne zakonodaje,
 - zasnovati zakonodajo na način, da bo jasna hierarhija med zakoni ter bodo ti medsebojno vsebinsko in terminološko usklajeni, predvsem pa usmerjeni v kvalitetno urejanje prostora in varstva okolja,
 - zasnovati zakonodajo na način, da bo urejanje prostora in varstvo okolja tvorilo smiselno celoto in okvir za sektorske predpise,
 - zasnovati zakonodajo na način, da ne bo izhajala iz ciljev dnevne politike, temveč ciljev oblikovanja stabilnega, družbeno usklajenega zakonodajnega okvira,
 - zakonske rešitve preveriti s testnimi primeri,
 - pri pripravi voditi široko javno/strokovno razpravo.
- Predmetna raziskava se na neustrezno zakonodajo odziva z oblikovanjem 4 ravni/konceptov prenove sistema strateškega ocenjevanja oz. CPVO, ki zahtevajo različen obseg sprememb pravnega okvira in miselnega toka deležnikov (možen je tudi prenos posameznih predlaganih sprememb med koncepti):

- a) **Izboljšanje dobre prakse znotraj obstoječega postopka CPVO, brez spremembe pravnega okvira**, obsega:
- pripravo priporočil in/ali obveznih navodil ministrstva,
 - izvedbo rednih izobraževanj.
- b) **Izboljšanje postopka CPVO z manjšimi/nujnimi spremembami pravnega okvira** (ZVO, Pravilnika) pomeni:
- ohranjanje obstoječega koncepta celovitega presojanja, postopek ostaja znotraj okvira ZVO, CPVO se ohranja kot avtonomen postopek, okolje se presoja znotraj okoljskih sestavin, ki jih opredeljuje SEA Direktiva,
 - spremembo t.i. presoje na 1. stopnji - ločitev od instituta PVO objektov in dvig ravni strateškosti presoje,
 - formalizacijo nekaterih priporočil (npr. obveznega vsebinjenja, ki vključuje soočenje NUP, potrjevanja projektnih nalog, recenzije);
 - racionalizacijo nekaterih upravnih postopkov (npr. smernice vključujejo mnenje o verjetnosti vpliva),
 - prenovo lestvice ocen vplivov (ločitev velikosti ocene od pogoja omilitvenih ukrepov).
- c) **Združitev postopka CPVO s postopkom priprave PPP** pomeni:
- konceptualno spremembo, preoblikovanje sedanjega celovitega presojanja v optimizacijsko opravilo, ki zahteva spremembo več predpisov s področja urejanja prostora in varstva okolja, smiselno pa ostaja znotraj SEA Direktive, poleg gornjih sprememb obsega:
 - zaokroženo obravnavo prostorskih in okoljskih vsebin;
 - dodatno racionalizacijo gradiv in upravnih postopkov (npr. študija variant se šteje za OP),
 - prenovo instituta opredelitve sprejemljivosti vplivov plana (uvede se nepristranski, zaupanja vreden strokovni svet).
- d) **Nov/drugačen sistem strateškega ocenjevanja vplivov na okolje (SOVO):** gre za miselni preboj v dosedanji praksi tovrstnega ocenjevanja v Sloveniji in pomeni:
- obravnavo razvojnih pobud (ciljev, vizij, strategij, politik, planov in programov) na najvišjih strateških ravneh na osnovi ocene potreb; naročanje SOVO načeloma izvajajo vlada RS in občinski sveti/regionalne agencije z neposredno oddajo del;
 - celovito obravnavo okolja (vključuje tudi gospodarske in družbene sestavine - vzdržnostni koncept);
 - optimizacija se izvaja skupaj z načrtovanjem, po potrebi v več ponovitvah in fazah;
 - sprejemljivost izvedbe razvojnih pobud se ne ocenjuje/določa v okviru SOVO; potrjevanje izvedbe načrtov izvaja nepristranski, zaupanja vreden strokovni svet;
 - redno pregledovanje koristnosti SOVO in skladnost s pravnim redom EU.
- Koncepti so podrobneje predstavljeni v poglavju 3 vodilnega sklopa.

2.3 Odločanje o uvedbi postopka CPVO

Cilja Presojanje strateških planov
Uvedba formalnega postopka le, kadar je to smiselno

Kazalnik

2.3.1 Ustreznost odločanja o uvedbi postopka CPVO

Ocena

V	Način odločanja o uvedbi postopka CPVO in nabor planov, ki se jih presoja, je povsem jasen in nedvoumen.
Z	Način odločanja o uvedbi postopka CPVO in nabor planov, ki se jih presoja, je smiseln.
P	Način odločanje o uvedbi postopka CPVO je pomanjkljiv in dvoumen, presoja se izvaja tudi takrat, ko ni smiselna, vrsta planov, predvsem strateških, pa presoji ni podvržena.
N	Način odločanje o uvedbi postopka CPVO in nabor planov, ki se jih presoja, je nejasen in dvoumen.

Izhodišča

Odločanje o uvedbi postopka CPVO temelji na t.i. pregledovanju planov (angl. screening). Faza ima zelo velik pomen, saj odločitev o (ne)izvedbi postopka presoje ključno vpliva na postopkovni, časovni, stroškovni in metodološki okvir priprave PPP. Odločanje o uvedbi postopka CPVO v osnovi lahko poteka na dva načina:

- po principu standardizacije - na osnovi vnaprej postavljenih pravil, praviloma pragov (v obstoječem sistemu razvrstitve v t.i. PVO objekte) in poseganja v območja, v katerih veljalo posebni varstveni režimi;
- po principu optimizacije - na osnovi sprotnega, zdravorazumskega odločanja o smiselnosti presoje (na osnovi treznega razmisleka o vsebini PPP in pričakovanih vplivih na okolje ter koristnosti presoje).

Dilema standardizacije in optimizacije je v prostorskem načrtovanju in varstvu okolja vseprisotna in se lahko nanaša tako na načrtovalne postopke, cilje, prostorske rešitve in odločitve v posameznih fazah postopka. Marušič (2005) pravi, da je sožitje normativov in optimizacijskih postopkov odvisno od restriktivnosti normativov in od prostora, ki je dan za dogovarjanje. Izpostavlja prednosti in pomanjkljivosti obeh načinov delovanja. V primerjavi z optimizacijo so prednosti standardizacije v enostavnosti uporabe in zmožnostih nadzora, pomanjkljivosti pa predvsem neprilagojenost enkratnosti prostora in specifičnosti načrtovane prostorske ureditve. Standardizacija ustreza načinu dela uprave, hkrati pa kompleksen sistem standardov prenaša na upravo zelo velike pristojnosti, kar postavlja pod vprašaj demokratičnost odločanja v zadevah urejanja prostora (in varstva okolja), ob zavedanju, da je lahko že proces določanja standardov nedemokratičen.²

Ugotovitve

Večina anketirancev meni, da sedanje izhodišče, ko se postopek CPVO uvede na podlagi ugotovitve, da gre za poseg, za katerega je treba izvesti presojo vplivov na okolje, ni ustrezno in da bi izhodišče o uvedbi postopka CPVO moral biti postopek t.i. screeninga (pregledovanja), razvezan s predpisi s področja presoje vplivov na okolje, upoštevajoč predvsem strateškost PPP. Anketiranci so kritični tudi do metodologije opredeljevanja planov, ki lahko pomembno vplivajo na varovana območja in menijo da bi jo bilo treba prenoviti.

Preglednica 1: Mnenje anketirancev o ustreznosti postopka CPVO na I. stopnji, kjer se ugotavlja verjetnost nastopa vplivov plana na okolje in presoja njihovo pomembnost za okolje (frekvenca odgovorov)

Ustreznost postopka CPVO na I. stopnji:	% odgovorov
sedanje izhodišče, ko se postopek CPVO uvede na podlagi ugotovitve, da gre za poseg, za katerega je treba izvesti presojo vplivov na okolje, ni ustrezno, izhodišče o uvedbi postopka CPVO bi moral biti postopek t.i. screeninga (presejanja), razvezan s predpisi s področja presoje vplivov na okolje, upoštevajoč predvsem strateškost PPP	24,06
Uredbo o merilih za ocenjevanje verjetnosti pomembnejših vplivov izvedbe plana, programa, načrta ali drugega splošnega akta in njegovih sprememb na okolje v postopku celovite presoje vplivov na okolje (Ur.l. RS, št. 9/2009) je treba vsebinsko dopolniti, jasneje opredeliti metodo in merila za ocenjevanje pomembnejših vplivov izvedbe PPP	21,8
sedanje izhodišče, ko se postopek CPVO uvede na podlagi ugotovitve, da gre za poseg, za katerega je treba izvesti presojo vplivov na okolje, je ustrezno, vendar bi bilo treba prenoviti Uredbo o vrstah posegov v okolje, za katere je treba izvesti presojo vplivov na okolje (Ur.l. RS, št. 78/2006, 72/2007, 32/2009), vključno s prilogami	15,79
Pravilnik o presoji sprejemljivosti vplivov izvedbe planov in posegov v naravo na varovana območja (Ur.l. RS, št. 130/2004, 53/2006, 38/2010, 3/2011) metodologije opredeljevanja planov, ki lahko pomembno vplivajo na varovana območja, ne določa ustrezno in bi ga bilo treba prenoviti	12,03

² Ali preračunljiv - spomnimo se spreminjanj Uredba o vrstah posegov v okolje, za katere je treba izvesti presojo vplivov na okolje, npr. površine golf igrišča.

Pravilnik o presoji sprejemljivosti vplivov izvedbe planov in posegov v naravo na varovana območja (Ur.l. RS, št. 130/2004, 53/2006, 38/2010, 3/2011) ustrezno določa metodologijo opredeljevanja planov, ki lahko pomembno vplivajo na varovana območja	8,27
Pravilnik o presoji sprejemljivosti vplivov izvedbe planov in posegov v naravo na varovana območja (Ur.l. RS, št. 130/2004, 53/2006, 38/2010, 3/2011) ustrezno določa metodologijo opredeljevanja planov, ki lahko pomembno vplivajo na varovana območja, vendar ni povsem skladen z ostalimi predpisi	6,77
sedanje izhodišče, ko se postopek CPVO uvede na podlagi ugotovitve, da gre za poseg, za katerega je treba izvesti presojo vplivov na okolje, je ustrezno, prav tako so ustrezna določila Uredbe o vrstah posegov v okolje, za katere je treba izvesti presojo vplivov na okolje (Ur.l. RS, št. 78/2006, 72/2007, 32/2009)	6,02
Uredba o merilih za ocenjevanje verjetnosti pomembnejših vplivov izvedbe plana, programa, načrta ali drugega splošnega akta in njegovih sprememb na okolje v postopku celovite presoje vplivov na okolje (Ur.l. RS, št. 9/2009) je ustrezno izhodišče za ocenjevanje pomembnejših vplivov izvedbe PPP	5,26

Praksa kaže, da na podlagi sedanjega principa prihaja do številnih anomalij. Presoje se na eni strani izvajajo za plane, ki so daleč od tega, da bi bili strateški (npr. za OPPN za 3 (tri) stanovanjske hiše v Sp. Polskavi) ali plane, v katerih je možno vsebine varstva okolja (narave, kulturne dediščine) učinkovito rešiti v postopku priprave PPP, preko sistema smernic, projektnih pogojev in uskladitve prostorskih rešitev (npr. vprašanja zagotavljanja poplavne varnosti, upoštevanja varovanih vrednost objektov/območij kulturne dediščine). Po drugi strani pa princip ne zajame hierarhično najvišjih planov - politik.

Priporočila

- Uvedba postopka zaradi samega postopka je precejšen nesmisel. Uvedba postopka CPVO je smiselna, ko je ocenjeno, da lahko postopek prispeva:
 - k izbiri oz. odločanju o celovito gledano in hkrati okoljsko najboljši možni rešitvi,
 - izboljšanju presojanega PPP.
- Odločanje o uvedbi postopka CPVO je treba ločiti od logike/predpisov, ki se nanašajo na PVO - (1) operacionalizirati (postaviti pragove) bi bilo smiselno Uredbo merilih za ocenjevanje verjetnosti pomembnejših vplivov izvedbe plana, programa, načrta ali drugega splošnega akta in njegovih sprememb na okolje v postopku celovite presoje vplivov na okolje ali vsaj (2) prenoviti Uredbo o vrstah posegov v okolje, za katere je treba izvesti presojo vplivov na okolje. Ob tem je treba zagotoviti ustrezen diskrecijski mehanizem, ki bo zagotavljal, da bodo postopkom CPVO podvrženi PPP, ki so dejansko strateške narave in le kadar je to smiselno (glej predlog korakov v nadaljevanju).
- Uvedba postopka **je** smiselna za:
 - hierarhično najvišje (strateške) plane, **ključno je zajeti politike**;
 - plane, ki imajo prostorsko komponento, kjer je preko procesa strateškega ocenjevanja smiselna/omogočena prostorska optimizacija - iskanje najboljšega položaja načrtovane ureditve v prostoru;
 - kompleksne plane, ki vplivajo na večino/več okoljskih sestavin in imajo širšo gospodarsko in družbeno razsežnost (strateške prostorske akte, razvojne programe).
- Uvedba postopka **ni** smiselna za:
 - plane, ki so po svoji naravi že projektni, kjer je v procesu presojanja vplivov na okolje smiselna/omogočena (le) tehnološka optimizacija - iskanje najboljše tehnologije izvedbe/obratovanja na opredeljenem prostoru;
 - plane, kjer je vprašanja varstva okolja (narave, kulturne dediščine) možno učinkovito rešiti v postopku priprave PPP - preko sistema smernic nosilcev urejanja prostora, projektnih pogojev in uskladitve prostorskih/projektnih rešitev, še posebno v primerih, ko gre za omejeno, na eno okoljsko sestavino vezano problematiko oz. zahtevo enega nosilca urejanja prostora (npr. zagotavljanje poplavne varnosti);
 - plane, ki zajemajo manjše spremembe in dopolnitve in so bili v svoji osnovni izvedbi že podvrženi CPVO.

- Pozitivni vplivi plana ne smejo predstavljati odpustek pri odločanju o uvedbi postopka CPVO za plane, ki hkrati prinašajo pomembne vplive na okolje.
- Odločanje o uvedbi postopka CPVO naj poteka kot kombinacija principa standardizacije in optimizacije, po naslednjih korakih/vprašanjih:
 - (1) **Ali plan obsega oziroma bi lahko obsegal posege, za katere je obvezna presoja vplivov na okolje** po Uredbi o vrstah posegov v okolje, za katere je treba izvesti presojo vplivov na okolje (ali po ločenem predpisu, ki bi določal posege/plane, za katere je treba izvesti CPVO)? Če je odgovor "da", se za mnenje povpraša NUP, nakar sledi vprašanje št. 2. Če je odgovor "ne", sledi vprašanje št. 4.
 - (2) **Ali je plan kompleksen** (in po pregledu izrazi potrebo po uvedbi postopka CPVO več NUP)? Če je odgovor "da", se postopek CPVO uvede, če je odgovor "ne", sledi vprašanje št. 3.
 - (3) **Ali je možno potencialne vplive na okolje ustrezno omejiti/optimizirati v postopku priprave plana** (s primernimi projektnimi pogoji)? Če je odgovor "da", se postopek CPVO ne uvede, če je odgovor "ne", se postopek CPVO uvede.
 - (4) **Ali je uvedba postopka CPVO potrebna zaradi drugih razlogov, zlasti zaradi možnih kumulativnih vplivov** (z že potrjenimi ali predvidenimi plani)? Če je odgovor "da", se postopek CPVO uvede, če je odgovor "ne", se postopek CPVO ne uvede.
- Fazo odločanja o postopku CPVO je treba smiselno povezati z fazo vsebinjenja (glej v nadaljevanju).

2.4 Vsebinjenje

Cilj Tvorno vsebinjenje

Kazalniki

Ocena

Kazalniki	Ocena
2.4.1 Izvajanje vsebinjenj	V Vsebinjenja se zelo pogosto izvajajo.
	Z Vsebinjenja se pogosto izvajajo.
	P Vsebinjenja se redko izvajajo.
	N Vsebinjenja se praktično ne izvajajo.
2.4.2 Usposobljenost pripravljavca vsebinjenja	V Vsebinjenja se zelo pogosto izvajajo celovito in natančno. V vsebinjenja so vključeni vsi relevantni udeleženci v postopku priprave PPP/OP.
	Z Vsebinjenja se pogosto izvajajo celovito in natančno. V vsebinjenja so vključeni vsi relevantni udeleženci v postopku priprave PPP/OP.
	P Vsebinjenja so pogosto izvedena na pomanjkljiv način. V vsebinjenja so vključeni zgolj strokovnjaki, ki sodelujejo v postopku priprave PPP/OP (izdelovalci PPP in OP).
	N Vsebinjenja so zelo pogosto izvedena na pomanjkljiv način ali sploh niso izvedena. V vsebinjenja so vključene zgolj ozke skupine strokovnjakov.
2.4.3 Ustreznost načrta vsebinjenja	V Načrt vsebinjenja je zelo pogosto na natančen in pregleden način opredelil ključne korake v postopku; ustrezno so opisane vse relevantne vsebine, ključni udeleženci in deležniki v postopku.
	Z Načrt vsebinjenja je pogosto na natančen in pregleden način opredelil ključne korake v postopku; ustrezno so opisane relevantne vsebine, ključni udeleženci in deležniki v postopku.
	P Načrt vsebinjenja je pogosto manj natančno in pregledno opredelil korake v postopku; opisane so le splošne vsebine in posamezni udeleženci v postopku.
	N Načrt vsebinjenja pogosto ni bil pripravljen ali je bil pripravljen zelo pomanjkljivo in nepregledno.
2.4.4 Vključenost nosilcev urejanja prostora v vsebinjenje	V NUP so zelo pogosto aktivno vključeni v postopek vsebinjenja.
	Z NUP so pogosto aktivno vključeni v postopek vsebinjenja.
	P NUP so le redko aktivno vključeni v postopek vsebinjenja.
	N NUP v postopek vsebinjenja praviloma niso vključeni.
2.4.5 Uspešnost opravljenega vsebinjenja	V Vsebinjenja so zelo pogosto uspešno opravljena in ključno prispevajo k učinkovitosti ocenjevanja.
	Z Vsebinjenja so pogosto uspešno opravljena in prispevajo k učinkovitosti ocenjevanja.
	P Vsebinjenja so redko uspešno opravljena; kot ključne vsebine za obravnavo so izbrane sestavine okolja, določene v uredbi
	N Vsebinjenja so pogosto opravljena manj uspešno; kot ključne vsebine za obravnavo so izbrane le posamezne sestavine okolja, določene v uredbi.

2.4.6	Potrditev projektne naloge v procesu vsebinjenja	V	Projektna naloga je zelo pogosto potrjena v okviru procesa vsebinjenja.
		Z	Projektna naloga je pogosto potrjena v okviru procesa vsebinjenja.
		P	Projektna naloga je redko potrjena v okviru procesa vsebinjenja.
		N	Projektna naloga je pripravljena in potrjena neodvisno od procesa vsebinjenja.
2.4.7	Obseg in način upoštevanja predlogov v fazi vsebinjenja	V	V fazi vsebinjenja so zelo pogosto v celoti jasno in natančno upoštevani vsi relevantni predlogi.
		Z	V fazi vsebinjenja so pogosto zelo jasno in natančno upoštevani vsi relevantni predlogi.
		P	V fazi vsebinjenja so predlogi redko upoštevani jasno in natančno.
		N	V fazi vsebinjenja so predlogi zelo redko ali sploh ne upoštevani

Izhodišča

Vsebinjenje (angl. scoping) pomeni določitev okvira in načina priprave okoljskega poročila. Namen vsebinjenja je opredeliti (Manual ..., 1999):

- cilje in kazalnike,
- vplive, ki naj bodo obravnavani,
- alternative,
- povezave z drugimi postopki presoje,
- pristop k presoji (zbiranje podatkov, pripravo strokovnih podlag, metod ugotavljanja vplivov, ...) ter
- utemeljiti, zakaj posameznih vsebine v postopku ni smiselno obravnavati.

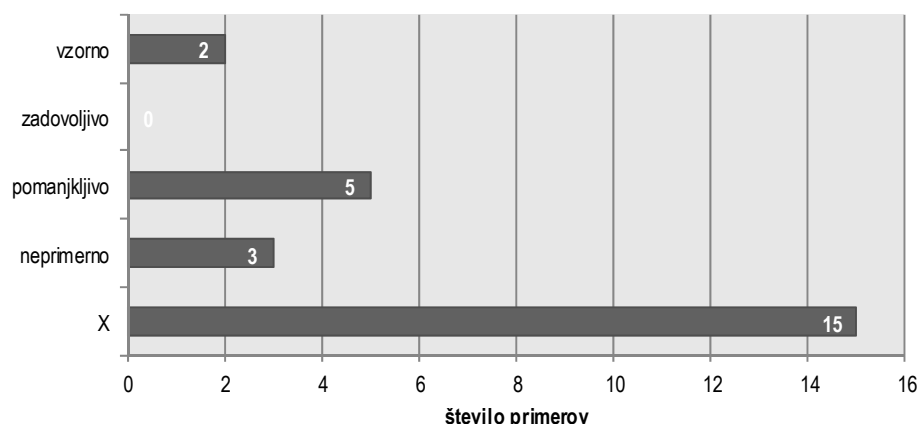
Vsebinjenje je ključnega pomena za uspešno oceno vplivov in izvedbo učinkovitega postopka presoje:

- pripomore k ustvarjanju celovite predstave o obravnavanem problemu,
- predoči pričakovanja deležnikov v postopku, vključno s pričakovanji javnosti,
- omogoča določitev ključnih vprašanj, ki se naj jim nameni posebno pozornost in hkrati prepreči zbiranje nekoristnih informacij,
- z zgodnjo komunikacijo med deležniki, predvsem javnostmi, omogoča tvorno vodenje postopkov,
- lahko pripomore k odkrivanju alternativ.

Ugotovitve

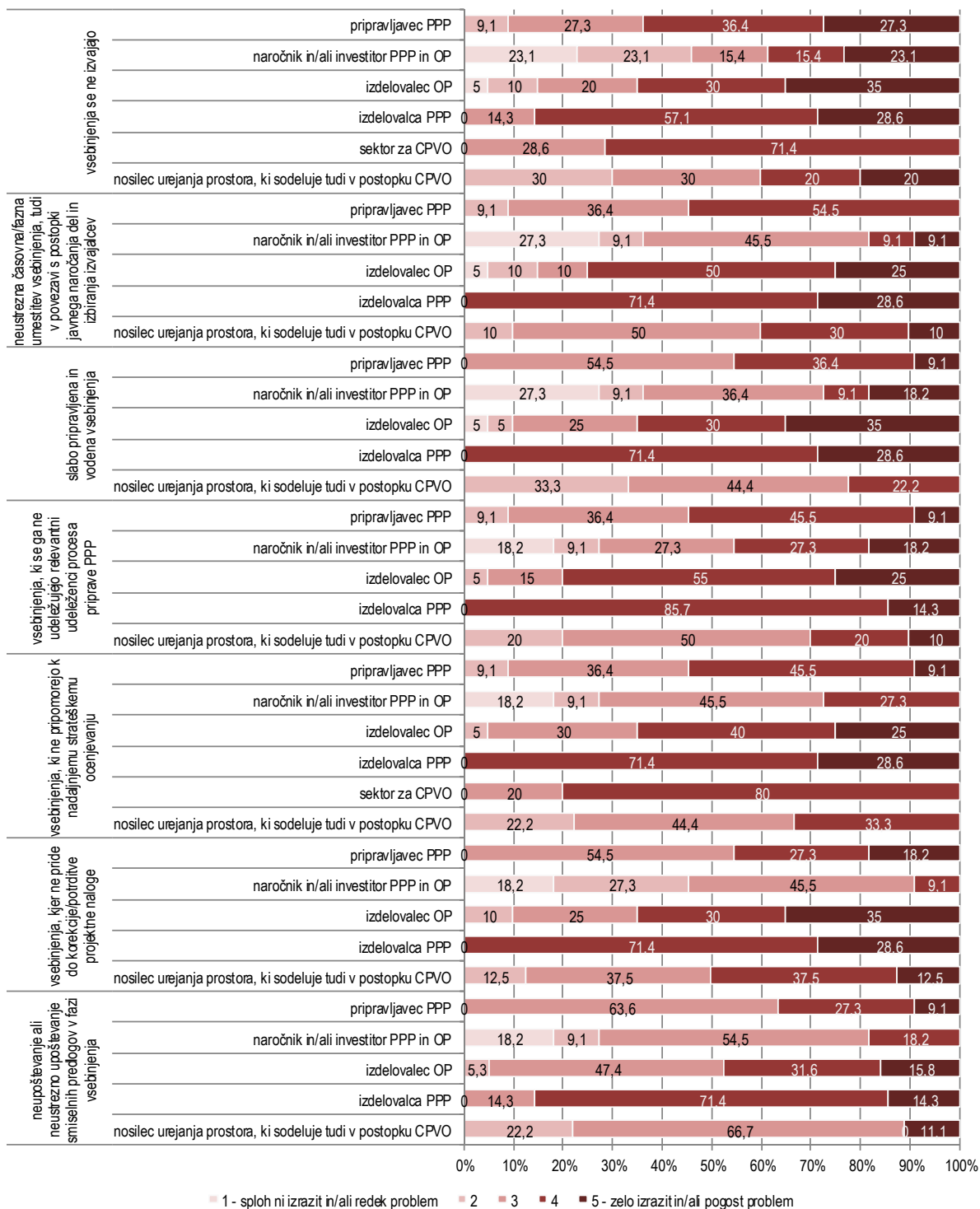
Vsebinjenje je eno najbolj problematičnih faz naše prakse strateškega ocenjevanja, saj se ta, kljub mnogim prepoznanim koristim, praktično ne izvajajo in praviloma ne dosejajo svojega namena.

Ali je načrt vsebinjenja prikazan jasno in pregledno? (analiza OP; N=25)

Slika 15: Prikaz in predstavitev vsebinjenja (ocena X pomeni, da na podlagi pregleda OP in dokumentacije o postopku CPVO ni bilo mogoče ugotoviti ali je bil načrt vsebinjenja prikazan, ker podatkov o vsebinjenju v dokumentaciji ni).

VSEBINJENJE

Slika 16: Problemi dosedanje prakse strateškega ocenjevanja na temo vsebinjenja po mnenju anketirancev glede na njihovo vlogo v procesu strateškega ocenjevanja (frekvence odgovorov)

Vsebinjenje, ki je eden ključnih korakov v procesu strateškega ocenjevanja, v sedanji praksi poteka nejasno in nepregledno. Analiza pregledanih OP kaže, da kar v 60% primerov ni bilo moč ugotoviti kako je vsebinjenje potekalo, saj postopek ni nikjer dokumentiran in opisan, pa tudi načrt vsebinjenja ni prikazan. V desetih primerih je vsebinjenje sicer nakazano, kar pomeni, da se deležniki v postopku zavedajo pomena vsebinjenja. Po drugi strani pa zgolj

dva primera OP, ki vsebujeta vzorno opravljeno vsebinjenje in pregleden načrta vsebinjenja, opozarjata, da je temu področju v praksi namenjena veliko premajhna pozornost.

Vsebinjenje kot izrazit ali zelo izrazit problem izpostavljajo predvsem izdelovalci PPP in izdelovalci OP. Nemalo kritične do poteka vsebinjenja so tudi ostale skupine anketirancev. Poleg neizvajanja vsebinjenja anketiranci kot izrazitejši problem prepoznajo vsebinjenja, ki se jih ne udeležujejo relevantni udeleženci procesa priprave PPP. Takšna vsebinjenja so problematična tudi zato, ker ne pripomorejo k nadaljnjemu strateškemu ocenjevanju. Ena ključnih težav so slabo pripravljena in vodena vsebinjenja in vsebinjenja, kjer ne pride do korekcij ali potrditve projektne naloge. Anketiranci opozarjajo še na neustrezno časovno/fazno umestitev vsebinjenja, kar pa je povezano tudi s postopki javnega naročanja del in izbiranja izvajalcev.

Priporočila

- Vsebinjenje naj se zakonsko opredeli kot obvezno.
- Pomembna je časovna umestitev vsebinjenja:
 - v primeru prostorskih aktov mora biti vezano na fazo pridobivanja oz. analize smernic nosilcev urejanja prostora - smernice so torej ključna vhodna informacija za vsebinjenje;
 - v primeru programov in politik mora biti izvedeno pred pričetkom stvarne priprave presojanih programov in politik.
- Faza vsebinjenja (scoping-a) praviloma sledi fazi odločanja o postopku CPVO (screening-a), vendar bi kazalo fazi smiselno povezati:
 - prav možnost je, da se odločba o postopku CPVO izda šele po zaključeni fazi vsebinjenja. Predlog temelji na predpostavki, da mora odločanje o uvedbi postopka CPVO biti oprto na vsebinsko razpravo (glej prejšnje poglavje) ter ustreza predlogom poenostavitve/združevanja postopkov (smernice NUP = mnenje o verjetnosti vplivov).
 - druga možnost je, da rezultat vsebinjenja lahko vpliva na odločbo o postopku CPVO na način, da se ta prekliče, če se v procesu vsebinjenja izkaže, da je vprašanja varstva okolja niso bistvena oz. jih je možno učinkovito razrešiti v okviru postopka priprave PPP. Na ta način se ohranja običajno soslednje faz, vsebinjene se npr. izvede v pritožbenem roku odločbe in predstavlja argumentacijo pritožbe.
- Za formalno izvedbo vsebinjenja je zadolžen pripravljavec PPP.
- Operativno se izvedbo/koordinacijo vsebinjenja lahko poveri:
 - referenčnemu/pooblaščenemu strokovnjaku s področja vplivov na okolje, ki pa ne more v naslednji fazi tudi izdelovati okoljsko poročilo, lahko pa ga recenzira,
 - inženirju.

V primeru, da poseg sega v varovana območja po predpisih s področja narave (se izdeluje t.i. dodatek za varovana območja), je obvezno/priporočljivo tudi sodelovanje referenčnega/pooblaščenega strokovnjaka za naravo.
- V vsebinjenju sodelujejo:
 - pripravljavec/koordinator PPP,
 - naročnik/investitor PPP,
 - sektor za CPVO,
 - nosilci urejanja prostora,
 - inženir in/ali strokovnjak s področja varstva okolja/narave,
 - izdelovalec PPP (če je znan) in/ali strokovnjak s področja priprave PPP (pri pripravi DPN npr. izdelovalec pobude ali izdelovalec študije izvedljivosti),
 - izdelovalec OP (če je znan),

- lokalna skupnost,
 - javnosti, vključno z zainteresirano strokovno javnostjo.
- Vsebinjenje se praviloma izvede kot konferenca/delavnica deležnikov, lahko pa tudi korespondenčno. Rezultat vsebinjenja je pisno gradivo, samostojno ali smiselno del gradiva, ki se v postopku sicer pripravlja (npr. v primerih DPN del t.i. analize smernic).
 - Rezultat vsebinjenja je določitev:
 - vsebine (ciljev, obravnavanih sestavin, ...),
 - poudarkov (ključnih vprašanj, na katera naj odgovori presoja in so odločilna za sprejemanje odločitev) in
 - načina priprave okoljskega poročila ter
 - strokovnih podlag s področja varstva okolja (mnenj, raziskav, elaboratov), ki jih je še treba izdelati oz. podatkov, ki jih je še treba pridobiti.

V primeru, da se NUP v smernicah opredeli, da poseg ne bo bistveno vplival na vsebino iz njegove pristojnosti, se v procesu vsebinjenja potrdi, da vsebine ni potrebno obdelati. V OP se obravnavajo le tiste okoljske vsebine, za katere je bilo v času vsebinjenja ugotovljeno, da bo vpliv nanje bistven. Na te vsebine se pridobi tudi mnenje NUP o sprejemljivosti vplivov plana.
 - Po zaključku vsebinjenja se izdela projektna naloga za pripravo OP.
 - Priporoča se pripravo posebnega priročnika/opomnika za izvedbo vsebinjenja.

2.5 Projektna naloga

Cilja Kakovostne projektne naloge
Formalizacija priprave projektne naloge

Kazalniki

Ocena

Kazalniki	Ocena
2.5.1 Priprava projektne naloge	V Priprava projektne naloge zelo pogosto poteka v okviru procesa vsebinjenja; v pripravo projektne naloge so vključeni vsi relevantni deležniki.
	Z Priprava projektne naloge pogosto poteka v okviru procesa vsebinjenja; v pripravo projektne naloge so vključeni vsi relevantni deležniki.
	P Priprava projektne naloge le redko poteka v okviru procesa vsebinjenja; pri pripravi projektne naloge sodelujejo le posamezni izbrani deležniki.
	N Priprava projektne naloge zelo redko poteka v okviru procesa vsebinjenja ali poteka neodvisno od procesa vsebinjenja; pri pripravi projektne naloge sodeluje ozka skupina strokovnjakov.
2.5.2 Kompletnost in jasnost projektne naloge (ustreznost opredelitve obsega del, časovnega okvira, vsebinske izvedbe presoje)	V Projektne naloge so zelo pogosto pripravljene jasno in celovito, vse pomembne informacije kot so obseg dela, vsebina dela in časovni okvir, so opredeljene zelo natančno in pregledno.
	Z Projektne naloge so pogosto pripravljene jasno in celovito, vse pomembne informacije kot so obseg dela, vsebina dela in časovni okvir, so opredeljene natančno in pregledno.
	P Projektne naloge so redko pripravljene ustrezno jasno in celovito, informacije kot so obseg dela, vsebina dela in časovni okvir, so opredeljene pomanjkljivo, manj natančno in manj pregledno.
	N Projektne naloge so zelo redko pripravljene ustrezno jasno in celovito, informacije kot so obseg dela, vsebina dela in časovni okvir, so opredeljene zelo pomanjkljivo, nenatančno, dvoumno in manj pregledno. V večini primerov projektne naloge sploh niso pripravljene.

Izhodišča

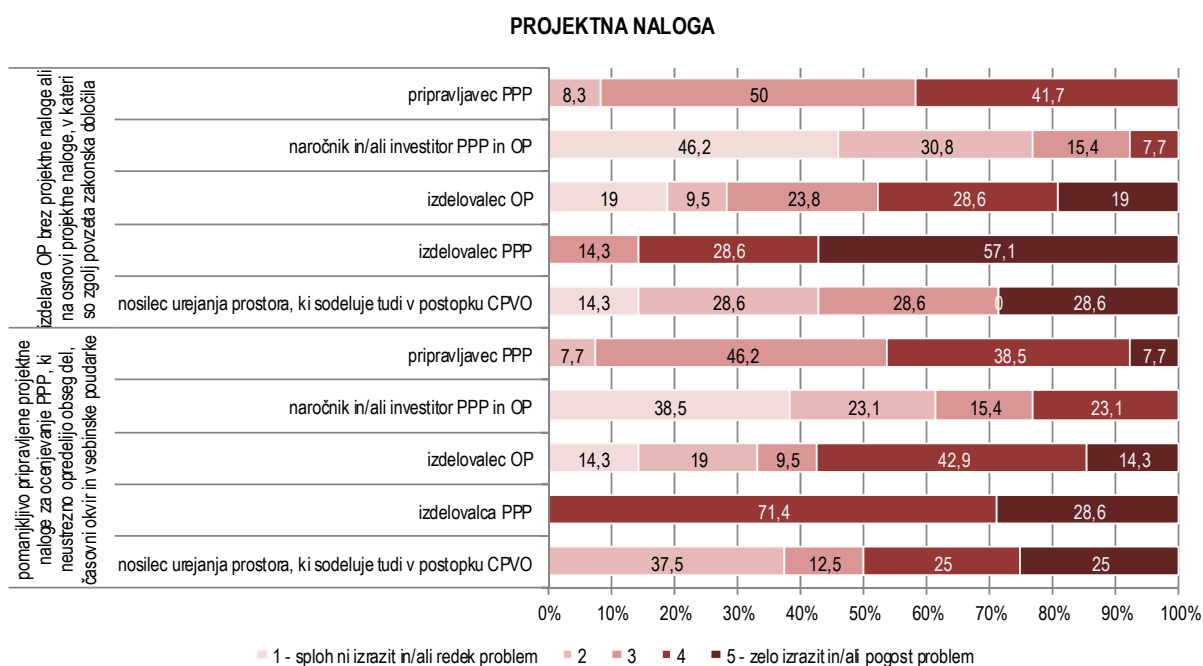
Projektna naloga je formaliziran zapis obsega, vsebinske izvedbe ter finančnega in časovnega okvira okoljskega poročila. Praviloma se izdela na podlagi ugotovitev vsebinjenja in je izhodišče za (javno) izbiro izdelovalca OP. Ustrezna projektna naloga je temeljni predpogoj ustrezno izdelanega okoljskega poročila.

Ugotovitve

Pomanjkljivo pripravljene projektne naloge za ocenjevanje PPP, ki neustrezno opredelijo obseg del, časovni okvir in vsebinske poudarke in izdelava OP brez projektne naloge ali na osnovi projektne naloge, v kateri so zgolj povzeta zakonska določila so precejšen problem.

Na pomen projektne naloge v procesu strateškega ocenjevanja in pomanjkljivosti dosedanje prakse glede priprave in potrjevanja projektne naloge opozarjajo predvsem izdelovalci PPP in izdelovalci OP. Da je izdelava OP brez projektne naloge ali na osnovi projektne naloge, v kateri so zgolj povzeta zakonska določila izrazit ali zelo izrazit problem današnje prakse strateškega ocenjevanja meni kar dobrih 85% anketirancev iz skupine izdelovalcev PPP. Ocenjuje tudi slaba polovica izdelovalcev OP. Prav tako kritični so izdelovalci PPP in izdelovalci OP do pomanjkljivo pripravljenih projektnih nalog, ki neustrezno opredeljujejo obseg del, časovni okvir in vsebinske poudarke.

Precejšen problem je, da pogosto s projektno nalogo niti ni možno dovolj natančno opredeliti dejanskega obsega dela. Razlog je (med drugim) v neustreznem zaporedju faz. Projektne naloge so pogosto spisane pred fazo pridobivanja smernic NUP in vsebinjenja (v kolikor je to sploh izvedeno), ta faza pa odločilno vpliva (bi morala vplivati) na obseg in vsebino okoljskega poročila.

Slika 17: Problemi dosedanje prakse strateškega ocenjevanja na temo projektne naloge po mnenju anketirancev glede na njihovo vlogo v procesu strateškega ocenjevanja (frekvence odgovorov)

Nedorečena ali časovno slabo umeščena projektna naloga je pogost vzrok tako neustrezno izdelanih okoljskih poročil, kot tudi neustrezne izbire izdelovalca OP in konfliktov v pogodbenih odnosih med naročnikom in izdelovalcem OP:

- če so izhodišča že v osnovi nedorečena, če ni jasno, kaj se sploh naroča, potem so tudi pričakovanja naročnika in izdelovalca glede obsega in vsebin lahko precej razlikujejo;
- ker se praviloma izbira najcenejše izdelovalce, ki so bodisi neveščji in v pogodbeni odnos vstopajo brez jasne predstave o obsegu del, bodisi so preračunljivi in v pogodbeni odnos vstopajo s figo v žepu - obetom dodatnih del, prihaja do številnih konfliktov glede teh del -

- bodisi zahtev po plačilu dodatnih del, bodisi do izogibanj del, ki jih treba opraviti, izdelovalec pa na njih v ponudbi ni računal in mu predstavljajo dodaten strošek;
- smernice NUP in vsebinjenje (npr. zahteva po dodatnih študijah, ki jih ni bilo moč pričakovati, zahteve po bistveno povečanem obsegu območja obdelave) na pogodbeni odnos vplivajo objektivneje.

Priporočila

- Projektna naloga mora biti vsebinska in ne zgolj povzetek zakonskih določil.
- Projektne naloge se pripravi po vsebinjenju oz. izdaji odločbe o uvedbi CPVO. V njo se vključi rezultate vsebinjenja ter jasno opredeli vsebino in način priprave okoljskega poročila, vključno z opredelitvijo obveznosti, del oz. gradiv, ki jih je treba opraviti poleg same priprave okoljskega poročila. Poročilo vsebinjenja je obvezna priloga projektne naloge.
- Za pripravo projektne naloge je odgovoren pripravljavec/koordinator PPP, smiselno pa je, da izdelavo poveri referenčnemu/pooblaščenemu strokovnjaku s področja vplivov na okolje/naravo (ki ne more v naslednji fazi tudi izdelovati okoljsko poročilo) oz. inženirju.

2.6 Obravnava sestavin okolja

Cilja Obravnava vseh sestavin okolja na katere imajo obravnavani PPP lahko vpliv Enakovredna obravnava vseh sestavin okolja

Kazalniki

Ocena

2.6.1 Obseg obravnave vsebin, določenih v procesu vsebinjenja	V Vsebine, določene v procesu vsebinjenja so zelo pogosto obravnavane jasno, celovito in osredotočeno na konkreten problem.
	Z Vsebine, določene v procesu vsebinjenja so pogosto obravnavane jasno, celovito in osredotočeno na konkreten problem.
	P Vsebine, določene v procesu vsebinjenja so obravnavane pomanjkljivo, necelovito in manj jasno, gre za splošne opise, ki se le malo nanašajo na konkreten problem.
	N Vsebine, določene v procesu vsebinjenja niso obravnavane ali so obravnavane necelovito in nejasno; gre za zelo splošne opise, ki se ne nanašajo na konkreten problem.
2.6.2 Obseg obravnavanih vsebin, ki jih je izpostavil pripravljavec / izdelovalec PPP	V Vsebine, ki so jih izpostavili pripravljavci/izdelovalci PPP, so zelo pogosto obravnavane jasno, celovito in osredotočeno na konkreten problem.
	Z Vsebine, ki so jih izpostavili pripravljavci/izdelovalci PPP, so pogosto obravnavane jasno, celovito in osredotočeno na konkreten problem.
	P Vsebine, ki so jih izpostavili pripravljavci/izdelovalci PPP, so obravnavane pomanjkljivo; necelovito in manj jasno, gre za splošne opise, ki se le malo nanašajo na konkreten problem.
	N Vsebine, ki so jih izpostavili pripravljavci/izdelovalci PPP, niso obravnavane ali so obravnavane necelovito in nejasno; gre za zelo splošne opise, ki se ne nanašajo na konkreten problem.
2.6.3 Obseg obravnave posameznih sestavin okolja iz Direktive / Uredbe	V Sestavine okolja iz Direktive / Uredbe so zelo pogosto obravnavane jasno, celovito in osredotočeno na konkreten problem.
	Z Sestavine okolja iz Direktive / Uredbe so pogosto obravnavane jasno, celovito in osredotočeno na konkreten problem.
	P Sestavine okolja iz Direktive / Uredbe so obravnavane pomanjkljivo; necelovito in manj jasno, gre za splošne opise, ki se le malo nanašajo na konkreten problem.
	N Sestavine okolja iz Direktive / Uredbe niso obravnavane ali so obravnavane necelovito in nejasno; gre za zelo splošne opise, ki se malo ali sploh ne nanašajo na konkreten problem.

Izhodišča

Kakor sledi iz Uredbe o okoljskem poročilu in podrobnejšem postopku celovite presoje vplivov izvedbe planov na okolje (Uradni list RS, št. 73/2005) in Direktive (European SEA Directive 2001/42/EC) se v okoljskem poročilu obravnavajo vsi verjetni vplivi na okolje

vkjučno z vplivi na biotsko raznovrstnost, prebivalstvo, zdravje ljudi, živalstvo, rastlinstvo, tla, vodo, zrak, podnebne dejavnike, materialne dobrine, kulturno dediščino skupaj z arhitekturno in arheološko dediščino ter krajino.

V zgodnji fazi priprave okoljskega poročila je smiselna izvedba vsebinjenja (scoping) s ciljem celovitega pregleda in vključitve vseh pomembnih sestavin okolja ter racionalnosti dela, da se prepreči vračanje iz vmesnih v začetne faze priprave poročila.

Vsebinjenje predstavlja pomembno sestavino okoljskega poročila, pri kateri je pomembno strokovno znanje. V fazi vsebinjenja se ugotavlja verjetnost nastopa ključnih vplivov PPP na vse sestavine okolja in se, glede na značilnosti PPP in lokacije, razpoložljivih podatkov in zastavljenih ciljev, presoja pomembnost teh vplivov na posamezna področja okolja. Cilj vsebinjenja naj bi bil nabor in obseg obravnave posameznih glede na PPP relevantnih sestavin okolja .

Ugotovitve

Anketa izvedena v okviru tega raziskovalnega projekta potrjuje domnevo, da je v dosednji praksi strateškega ocenjevanja večji poudarek namenjen ocenjevanju vplivov na varovana, varstvena in ogrožena območja oziroma na ocenjevanju tistih sestavin, ki so v pristojnosti varstvenih ministrstev, pri tem pa pogosto prihaja do izpuščanja ali neenakovredne obravnave drugih sestavin, ki so prav tako pomembne za ohranjanje kakovosti v prostoru. Da je neenakovredna obravnava okoljskih sestavin izrazit ali zelo izrazit problem poudarjajo izdelovalci PPP in pripravljavci PPP, mnenju pa se pridružujejo tudi anketiranci iz skupine izdelovalci OP in naročniki in/ali investitorji PPP in OP. Izdelovalci PPP opozarjajo tudi na problematičnost obravnave vsebin, ki ne sledi vprašanjem ali prioriteta posameznih udeležencev v procesu načrtovanja, kritični pa so tudi do obravnavanja vsebin, ki ne sledi rezultatom vsebinjenja.

Najpogosteje obravnavani sestavini okolja v OP, kakor sledi iz pregleda OP, sta narava in biotska raznovrstnost ter voda in vodni viri. Poleg teh so med najpogosteje obravnavanimi sestavinami tudi zrak, kulturna dediščina, obremenitev s hrupom, tla in krajina. Srednje pogosto se v OP obravnava zdravje ljudi, varovana območja, podnebne spremembe, kmetijstvo in kmetijske površine, EPO in naravne vrednote ter gozdarstvo in gozd. Zdravje ljudi se pogosto obravnava znotraj sestavin kot so zrak, hrup in voda ter zato, da se izogne podvajanju teksta v nekaterih OP, ni izpostavljeno kot samostojna vsebina.

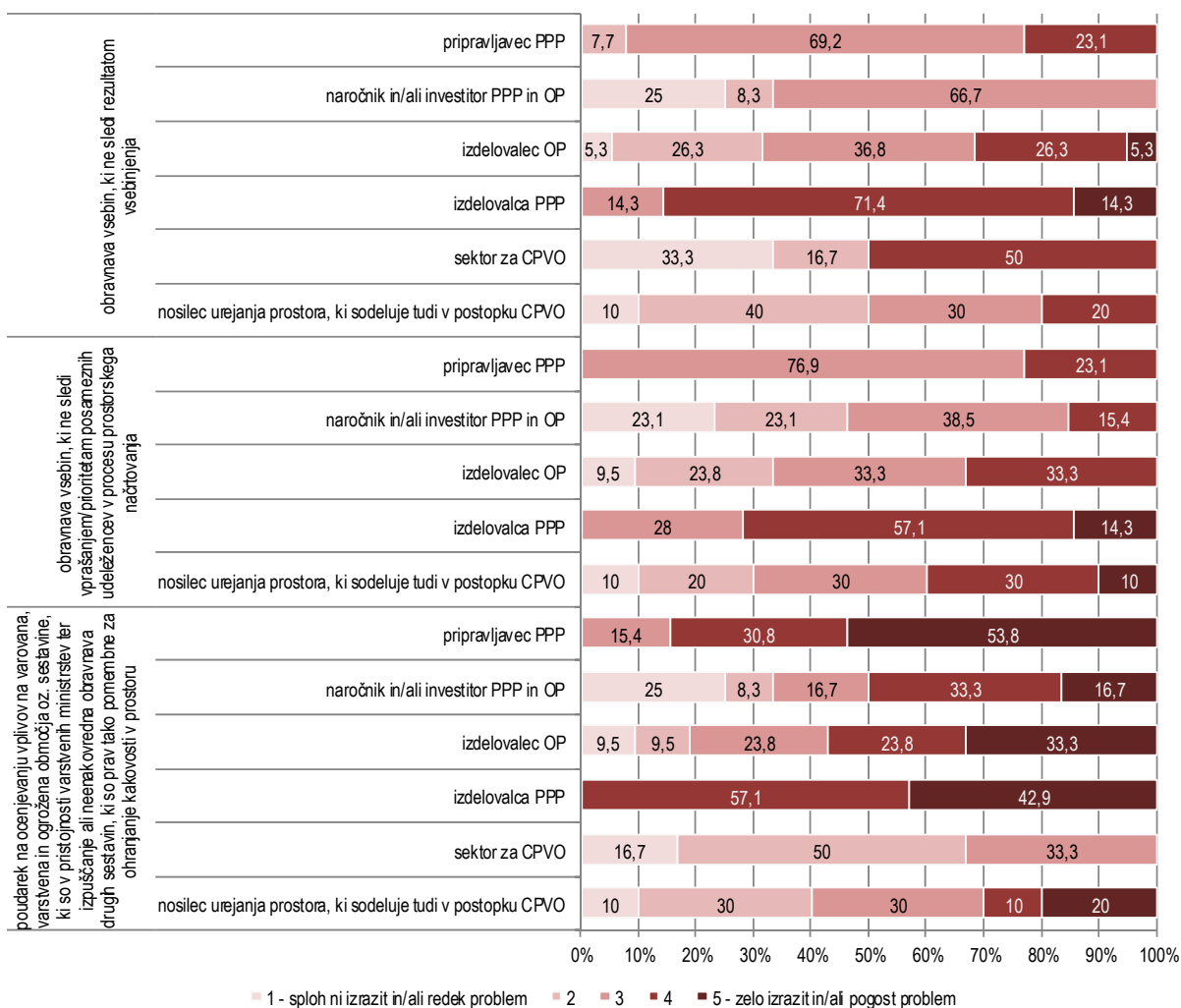
Redkeje ali nikoli se v OP obravnava vsebine kot so družbeno okolje, tveganja in naravne nesreče, poselitev, pristočasne dejavnosti, potencial za poselitev ali bivalno kakovost. Te vsebine z Uredbo o okoljskem poročilu in podrobnejšem postopku celovite presoje vplivov izvedbe planov na okolje niso predpisane. Glede na rezultate ankete je dobra polovica anketirancev mnenja, da naj bo okvir strateškega ocenjevanja čim bolj enoten in naj obsega ocenjevanje vplivov PPP na okolje v njegovem najširšem pomenu besede, to je ocenjevanje vplivov na gospodarstvo, družbo in okolje.

V primeru integracije gospodarskih/ekonomskih, prostorskih ali/in družbenih (socialnih) vsebin v celovito presojo vplivov na okolje sicer obstaja nevarnost neenakopravne obravnave okoljskih vsebin v ožjem pomenu besede (narave, tal, voda, ...), saj se lahko npr. ekonomske vsebine izkažejo za odločilne. To je eden od argumentov, da celovita presoja vplivov na okolje samostojen postopek (kot do sedaj) znotraj kompleksnega/intergralnega načrtovalskega/presojevalskega postopka (npr. del študije variant).

Iz pregleda OP izhaja, da je natančnost obravnave vsebin okolja v okoljskih poročilih zelo različna. V 40% pregledanih primerov OP se sestavine okolja obravnavane enakovredno natančno, v 20% je bil večji poudarek na obravnavi tistih sestavin, ki imajo glede na

značilnosti PPP večji pomen. Kot razmeroma pogost problem pri obravnavi sestavin okolja v OP se izkaže neenakovredna ali glede na pomen okoljske sestavine in značilnosti PPP neustrezna obravnava okoljskih sestavin. V 40% pregledanih OP so sestavine okolja, ki imajo glede značilnosti PPP večji pomen, obravnavane premalo natančno medtem ko so druge, ki glede na značilnosti PPP niso tako pomembne, obravnavane zelo natančno. Sestavine okolja iz Direktive/Uredbe so v slabi polovici (48%) primerov OP obravnavane jasno in osredotočeno na konkreten problem, v 36% pa je njihova obravnava necelovita in manj jasna, opisi so splošni in se le malo nanašajo na konkreten problem.

OBRAVNAVA SESTAVIN OKOLJA

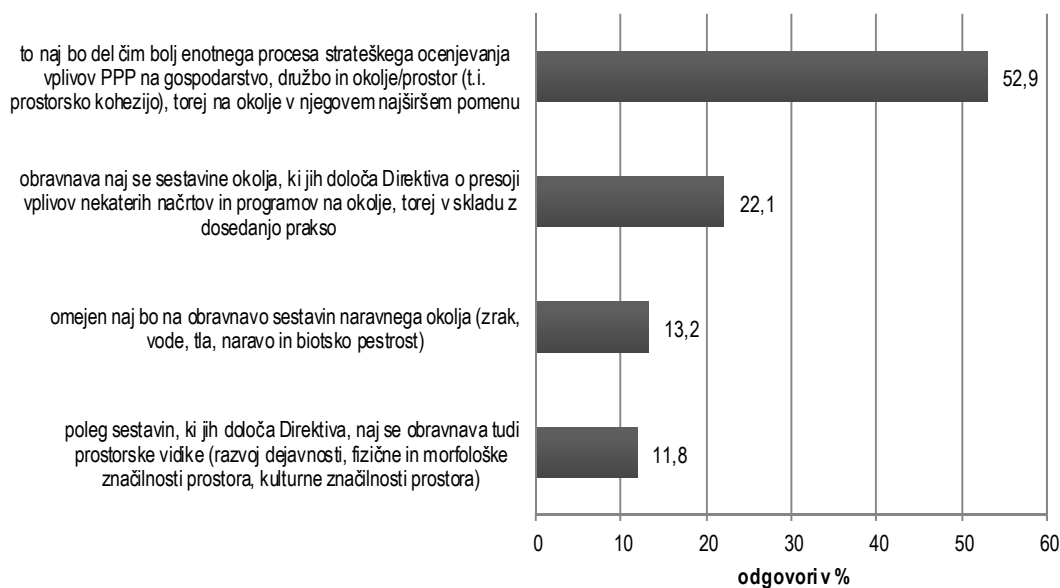

Slika 18: Problemi dosedanje prakse strateškega ocenjevanja na temo obravnave sestavin okolja po mnenju anketirancev glede na njihovo vlogo v procesu strateškega ocenjevanja (frekvence odgovorov)

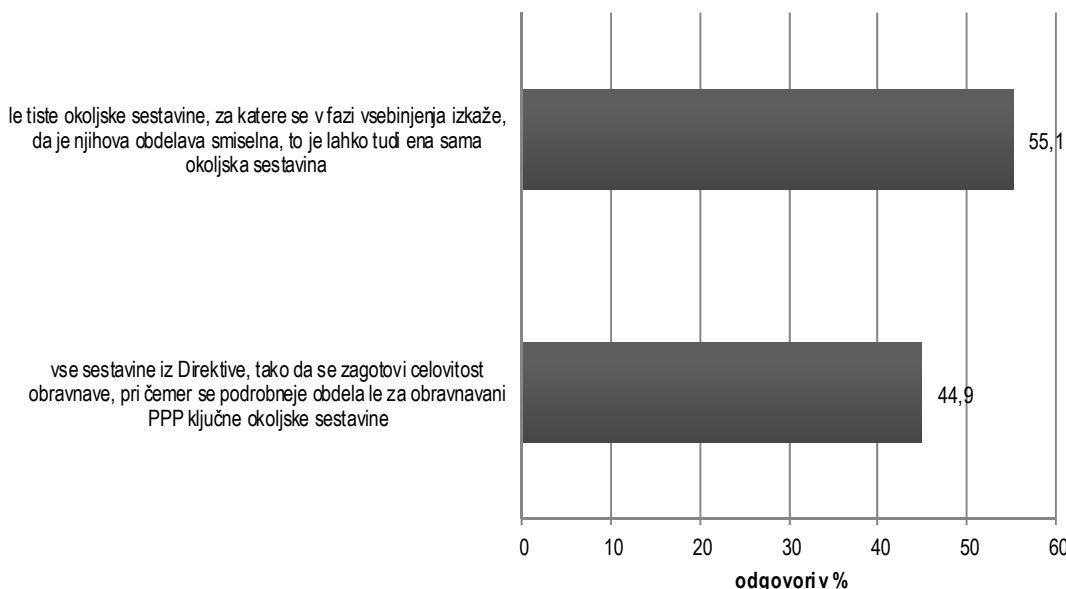
V povezavi z vsebino OP je v praksi opaziti, da se v okoljskih poročilih s strani NUP zahteva presoja vplivov PPP na določene vsebine, ki za obravnavani PPP ni smiselna oz. bi jo bilo potrebno urediti oz. zagotoviti na višji ravni načrtovanja. Pogost primer je presoja z vidika poplavne varnosti, čeprav je že v večini primerov cilj presojanega PPP »zagotovitev povečane poplavne varnosti«. Že sam cilj jasno izkazuje, da se mora predvideti takšne rešitve, da bo ta cilj dosežen. Posledično se ta cilj dokazuje še z izdelavo študije v skladu z Uredbo o pogojih in omejitvah za izvajanje dejavnosti in posegov v prostor na območjih, ogroženih zaradi poplav in z njimi povezane erozije celinskih voda in morja (Uradni list RS, št. 89/08).

S pregledom OP in spisov o postopku CPVO ni bilo mogoče ugotoviti ali pripravljavci PPP izpostavijo določene vsebine, ki so zanje bolj pomembne, saj te vsebine niso nikjer formalno zavedene. Dosedanja praksa delovanja pripravljavcev in izdelovalcev PPP kaže na to, da je v večini primerov faza vsebinjenja izpuščena in da ni bilo pripravljenega nabora vsebin in vprašanj, ki naj se raziščejo v procesu strateškega ocenjevanja. Lahko sklepamo, da so te vsebine izpostavljene na neformalen način z izdelovalci PPP in OP. Prav tako se ugotavlja, da se nivo obdelave posameznih vsebin prilagaja zahtevam NUP.

Iz pregleda OP izhaja, da so pogosto obravnavane vsebine, ker tako predvideva Uredba, vendar PPP na njih nima stvarnega vpliva in samo obremenjujejo dokument OP.

Slika 19: Mnenje anketirancev o obsegu, širini in avtonomnosti procesa strateškega ocenjevanja vplivov na okolje

Slika 20: Mnenje anketirancev o obsegu okoljskih sestavin, ki naj bodo obravnavane v okviru strateškega ocenjevanja posameznega PPP

Mnenja anketirancev o obsegu obravnave okoljskih sestavin glede relevantnosti za obravnavani PPP so razmeroma deljena. Dobra polovica vprašanih (55%) meni, da naj

strateško ocenjevanje obravnava le tiste okoljske sestavine, za katere se v fazi vsebinjenja izkaže, da je njihova obdelava smiselna, to pa pomeni, da lahko zajema obravnavo tudi zgolj ene same okoljske sestavine. 45% vprašanih pa meni, da naj strateško ocenjevanje zajema obravnavo vseh sestavin iz Direktive, ker se le na takšen način lahko zagotovi celovitost obravnave, pri čemer pa se ključne okoljske sestavine za obravnavani PPP se obdela podrobneje.

Priporočila

- V OP se presojujejo le tiste okoljske sestavine, za katere je bilo v času vsebinjenja ugotovljeno, da bo vpliv nanje bistven.
- Izogibati se je treba splošni obravnavi nepomembnih, za izbor variante nerelevantnih vplivov (npr. obremenitvam hrupa ali zraka pri izbiranju tras daljnovoda).
- Obravnava posameznih vsebin naj bo enakovredna ter dosledna in neodvisna od tega ali je pokrita z resornim ministrstvom ali ne.

2.7 Struktura okoljskega poročila

Cilj Pregledna struktura in vsebina poročila, prilagojena obravnavanemu problemu in značilnosti PPP

Kazalniki

Ocena

Kazalniki	Ocena
1.6.1 Prilagojenost strukture / vsebine poročila obravnavanemu problemu	V Vsebine in struktura poročila so zelo pogosto jasni, pregledni in osredotočeni na konkretne probleme.
	Z Vsebine in struktura poročila so pogosto jasni, pregledni in osredotočeni na konkretne probleme.
	P Vsebine in struktura poročila so pogosto manj jasni in/ali pregledni ter malo osredotočeni na konkretne probleme.
	N Vsebine in struktura poročila so nejasni in nepregledni, obravnavani so zelo splošno in le malo vezani na konkretne probleme.
1.6.2 Vsebovanost sestavnih delov okoljskega poročila / informacij za presojo	V V OP so zelo pogosto natančno in pregledno navedene in prikazane vse pomembne in relevantne informacije za ocenjevanje.
	Z V OP so pogosto natančno in pregledno navedene in prikazane vse pomembne in relevantne informacije za ocenjevanje.
	P V OP so informacije za ocenjevanje pogosto pomanjkljivo navedene in prikazane; posamezne pomembne informacije so izpuščene ali pomanjkljivo opisane.
	N V OP so informacije za ocenjevanje navedene in prikazane zelo pomanjkljivo; pomembne in ključne informacije so izpuščene.

Izhodišča

Okoljsko poročilo mora imeti pregledno strukturo in mora vsebovati vse potrebne ključne informacije za ocenjevanje vplivov PPP, utemeljevanje rezultatov in končno vrednotenje. Omogočati mora dokazljivost rezultatov ocenjevanja. Izbrana metodologija vrednotenja mora biti taka, da omogoča transparentnost in ponovljivost.

Ugotovitve

Z Uredbo o okoljskem poročilu in podrobnejšem postopku celovite presoje vplivov izvedbe planov na okolje (Uradni list RS, št. 73/2005) predpisana struktura okoljskega poročila vsebuje nabor možnih vsebin OP. Izkazalo se je, da dosledno upoštevanje vrstnega reda v Uredbi podane strukture OP ni vedno primerna za vse PPP ter so lahko OP s tako strukturo dokaj nesistematična in nepregledna. Zaradi česar so OP pogosto manj transparentna ter

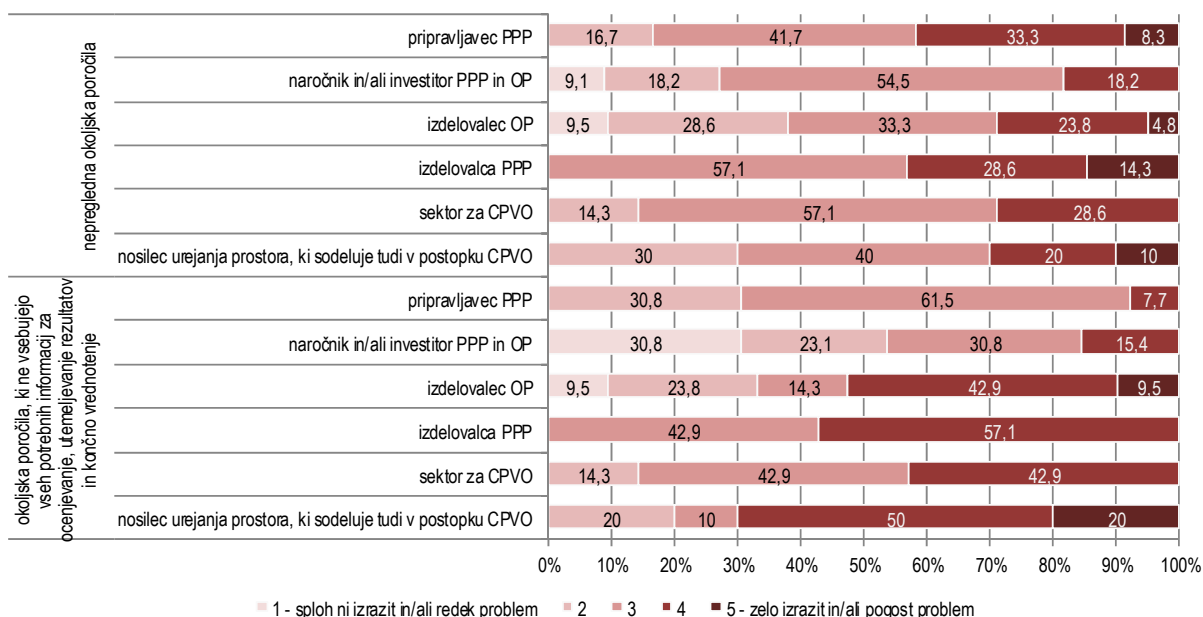
metodologija ne omogoča nedvoumne ponovljivosti oz. je sledljivost informacij o stanju okolja in presojo vplivov PPP težje berljiva.

Kot ustreznejša se je izkazala obdelava posamezne vsebine v enotnem, ločenem poglavju, ki ga neodvisno izdela strokovnjak s posameznega področja. Uvodna poglavja in zaključek poročila pa so skupna in ju izdela vodja projekta.

V praksi se je izkazalo, da OP pogosto ne vsebujejo vseh potrebnih informacij za ocenjevanje, utemeljevanje rezultatov in končno vrednotenje in je zato ocena vpliva le deloma utemeljena in transparentna. Prav tako v OP pogosto ni navedenega razloga oz. opozorila o nezadostnih dostopnih vhodnih podatkih.

Predvsem se v OP pogosto navaja preobširne opise o stanju okolja, tudi informacije, ki ne vplivajo na presojo vpliva PPP oz. z njo niso povezane.

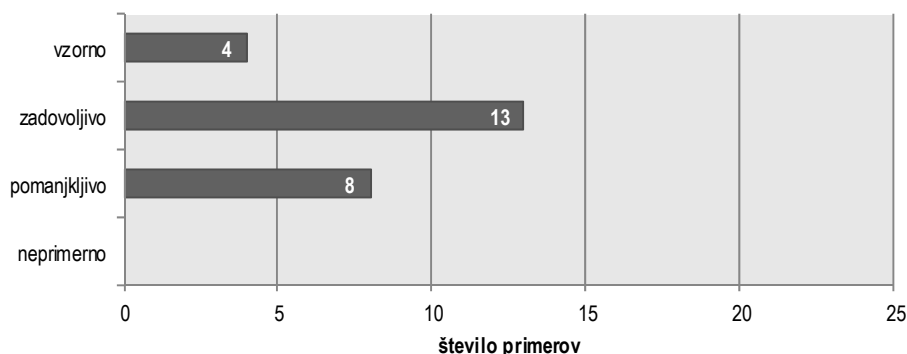
STRUKTURA OKOLJSKEGA POROČILA

Slika 21: Problemi dosedanje prakse strateškega ocenjevanja na temo strukture okoljskega poročila po mnenju anketirancev glede na njihovo vlogo v procesu strateškega ocenjevanja (frekvence odgovorov)

Anketiranci v sklopu izvedene analiza v sklopu tega raziskovalnega projekta potrjujejo domnevo in kot razmeroma pogost problem navajajo okoljska poročila, ki ne vsebujejo vseh potrebnih informacij za ocenjevanje in nepregledna okoljska poročila. Da so okoljska poročila pogosto pomanjkljiva in ne vsebujejo vseh potrebnih informacij potrjujejo tudi nosilci urejanja prostora, ki sodelujejo v postopku CPVO. 70% anketirancev iz te ciljne skupine se pogosto ali zelo pogosto srečuje z nepopolnimi in pomanjkljivimi OP. Da so OP pogosto pomanjkljiva in ne vsebujejo vseh potrebnih informacij za končno vrednotenje menijo tudi sami izdelovalci OP in izdelovalci PPP.

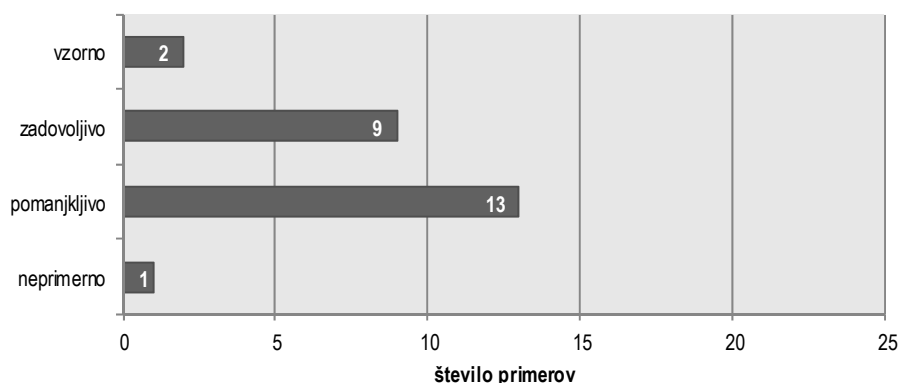
Ali sta struktura in vsebina poročila prilagojeni obravnavanemu problemu? Ali so vsebine in struktura poročila podani natančno, jasno in pregledno? (analiza OP; N=25)

Slika 22: Prilagojenost strukture in vsebine poročila obravnavanemu problemu

Prav tako v sklopu tega raziskovalnega projekta opravljeni pregled petindvajsetih okoljskih poročil pokaže, da je struktura le-teh večinoma sicer na zadovoljivi ravni, medtem ko so bila le štiri poročila ocenjena kot vzorna, to je v celoti jasna, pregledna in osredotočena na obravnavani problem.

Ali so v OP prikazane in opisane vse pomembne in relevantne informacije, ki so potrebne za ocenjevanje? (analiza OP; N=25)

Slika 23: Prikaz in predstavitev relevantnih informacij za ocenjevanje

Analiza in pregled okoljskih poročil kaže, da so relevantne in pomembne informacije, ki so potrebne za ocenjevanje vplivov PPP pogosto pomanjkljivo navedene, pri čemer se v celoti ali deloma izpušča ključne informacije ali so le-te nenatančno opisane oziroma niso ažurne. Kar pri polovici pregledanih okoljskih poročil je opaziti, da je nabor informacij pomanjkljiv ali nenatančen ali neažuren.

Priporočila

- Osnovna enota obravnave naj bo okoljska sestavina, znotraj enotnega poglavja se obravnava stanje, vplive, omiltvene ukrepe ...
- Strukturo OP naj se prilagodi obravnavanemu problemu oz. PPP. Če struktura/vsebina odstopa od določil Uredbe se to uvodoma ustrezno obrazloži (in to upošteva pri izdaji mnenja o ustreznosti okoljskega poročila).

2.8 Informacije / podatki potrebni za pripravo okoljskega poročila

Cilji Čim manjši obseg zbiranja novih informacij / podatkov
Javno in lahko dostopne informacije / podatki
Vzpostavitev relevantne baze ažurnih informacij / podatkov na državni in občinski ravni

Kazalniki	Ocena
1.6.3 Obstoj informacij / podatkov	V Informacije/podatki potrebni za ocenjevanje zelo pogosto obstajajo.
	Z Informacije/podatki potrebni za ocenjevanje pogosto obstajajo.
	P Informacije/podatki potrebni za ocenjevanje redko obstajajo, pogosto je treba pripraviti dodatne strokovne podlage.
	N Informacije/podatki potrebni za ocenjevanje pogosto ne obstajajo, zelo pogosto je treba pripraviti dodatne strokovne podlage.
1.6.4 Dostopnost informacij / podatkov	V Informacije/podatki potrebni za ocenjevanje in pripravo OP so zelo pogosto del javno dostopnih podatkovnih baz. Postopki pridobivanja in zbiranja podatkov so enostavni.
	Z Informacije/podatki potrebni za ocenjevanje in pripravo OP so pogosto del javno dostopnih podatkovnih baz. Postopki pridobivanja in zbiranja podatkov so enostavni.
	P Informacije/podatki potrebni za ocenjevanje in pripravo OP so le redko dosegljivi v javno dostopnih bazah podatkov; posamezne informacije/podatke je treba naročiti posebej. Postopki pridobivanja in zbiranja podatkov so zapleteni in dolgotrajni.
	N Informacije/podatki potrebni za ocenjevanje in pripravo OP niso dosegljivi v javno dostopnih bazah podatkov; velik del informacij/podatkov je treba naročiti posebej. Postopki pridobivanja in zbiranja podatkov so zelo zapleteni in dolgotrajni.
1.6.5 Kakovost in ažurnost informacij / podatkov	V Informacije/podatki potrebni za ocenjevanje so zelo pogosto na visoki kakovostni ravni, so natančni in ažurni.
	Z Informacij/podatki potrebni za ocenjevanje so pogosto na visoki kakovostni ravni, so natančni in ažurni.
	P Posamezne informacije/podatki, ki so potrebnih za ocenjevanje so na kakovostni ravni, so natančni in ažurni, posamezne informacije/podatki pa so slabše kakovosti, so manj natančni in manj ažurni.
	N Informacije/podatki potrebni za ocenjevanje so slabe kakovosti, so malo natančni in neažurni.

Izhodišča

Javno dostopne ažurne in kakovostne baze podatkov so pogoj za pripravo kvalitetnega okoljskega poročila in posledično izvedbe celovite presoje vplivov na okolje.

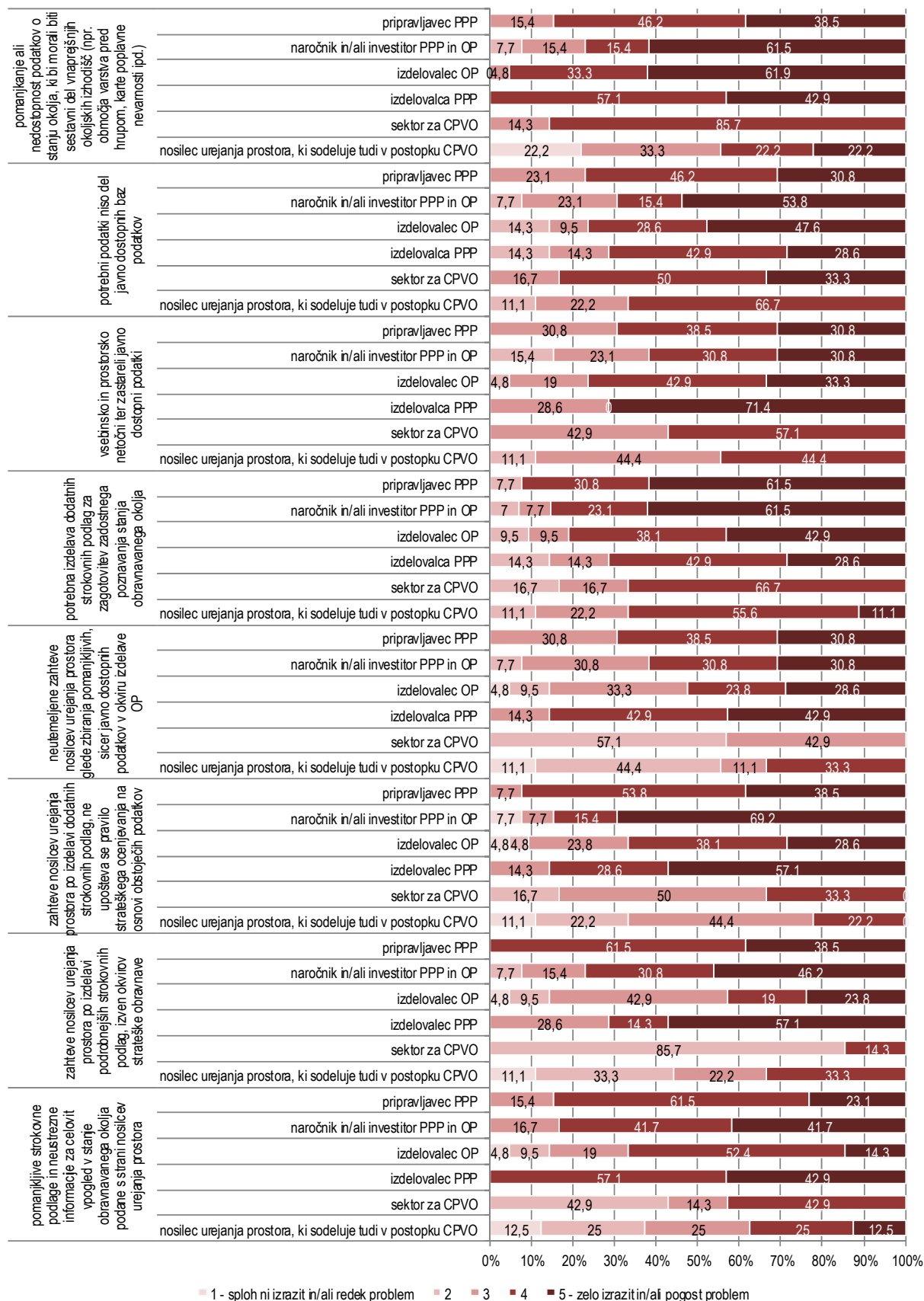
Ugotovitve

Obstaja kar nekaj javno dostopnih informacijskih baz, katerih namen je njihova uporaba v prostorskem načrtovanju in presoji vplivov na okolje. Večji problemi teh baz so predvsem neažurnost in nujno vsakokratno preverjanje stanja pri upravljavcih posameznih baz ter premajhna natančnost in nedorečenost nekaterih podatkov, kar zahteva dodatne strokovne podlage, katerih pridobitev ponavadi predstavlja breme naročnika.

Izkazalo se je, da pridobivanje informacij za pripravo OP vsakokrat zamudno in dolgotrajno opravilo kar časovno zelo podaljša čas izdelave OP (npr. karte poplavalne nevarnosti, popis vrst, predhodne arheološke raziskave in podobno).

Rezultati delavnice izvedene v okviru tega raziskovalnega projekta potrjujejo ugotovitev, da so baze podatkov neustrezne in ne vsebujejo dovolj kakovostnih podatkov. V praksi se tudi ne upošteva, da naj bi se v procesu strateške presoje uporabljali predvsem javno dostopni podatki. Velikokrat se, predvsem s strani NUP, pojavi zahteva o izvedbi natančnejših strokovnih podlag, ki bi morale biti zagotovljene že na državni ravni.

INFORMACIJE / PODATKI POTREBNI ZA PRIPRAVO OKOLJSKEGA POROČILA

Slika 24: Pogostost in izrazitost posameznih problemov v okviru informacij/podatkov potrebnih za pripravo okoljskega poročila po mnenju anketirancev glede na njihovo vlogo v procesu strateškega ocenjevanja (frekvence odgovorov)

Domnevo potrjujejo mnenja anketirancev, ki se zelo pogosto soočajo s pomanjkanjem ali nedostopnostjo podatkov o stanju okolja, ki bi morali biti sestavni del vnaprejšnjih okoljskih izhodišč. Zelo pogosto morajo zato sami poskrbeti za izdelavo dodatnih strokovnih podlag, da zagotovijo zadostno poznavanje stanja obravnavanega okolja. Anketiranci opozarjajo, da podatki, potrebni za strateško ocenjevanje, pogosto niso dosegljivi iz javno dostopnih podatkovnih baz, dosegljivi podatki iz teh baz pa so po drugi strani pogosto vsebinsko ali prostorsko, ali celo oboje, netočni oziroma zastareli. Anketiranci med drugim opozarjajo, da se v praksi pogosto ne upošteva dejstva, da se strateško ocenjevanje izvaja na podlagi obstoječih podatkov, saj nosilci urejanja prostora neredko zahtevajo izdelavo dodatnih strokovnih podlag. Poleg tega anketiranci še navajajo, da so strokovne podlage podane s strani nosilcev urejanja prostora pogosto neustrezne in ne omogočajo celovitega vpogleda v stanje obravnavanega okolja. Probleme povezane s pridobivanjem informacij in podatkov za potrebe strateškega ocenjevanja pogosteje opazijo izdelovalci PPP, izdelovalci OP, pa tudi pripravljalci PPP ter nenazadnje naročniki in investitorji.

Priporočila

- MKO mora v sodelovanju z nosilci urejanja prostora mora aktivno pristopiti k zagotavljanju relevantnih informacij.
- Nosilci urejanja prostora morajo zagotoviti posodabljanje podatkovnih baz v zadovoljivih časovnih obdobjih, da bi te baze lahko predstavljale ustrezno referenco in ne bi bilo potrebno vsakokratno preverjanje ustreznosti posameznega podatka pri upravljavcih teh baz.
- MKO mora v sodelovanju z nosilci urejanja prostora je pripraviti popis in pregled ustreznosti vseh podatkov, ki se ponavadi uporabljajo v okviru izdelave OP.
- MKO mora v sodelovanju z nosilci urejanja prostora doseči dogovor, katere informacije predstavljajo osnovno izhodišče za izdelavo OP in kdo jih zagotovi. S čimer bi predpisovanje dodatnih strokovnih podlag postalo bolj izjema kot pravilo.

3 Vsebine okoljskega poročila vključno z dodatkom za varovana območja

3.1 Opredelitev problema in namena presoje

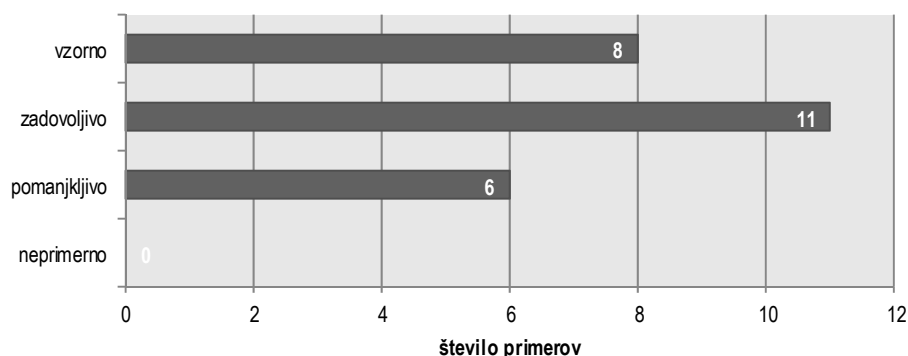
Cilj Jasno opredeljen problem, ki ga ocenjevanje obravnava in namen / cilji procesa ocenjevanja

Kazalniki	Ocena
3.1.1 Ustreznost opredelitve problema in namena presoje – CPVO	V Problem, namen in izhodišča postopka CPVO so zelo pogosto ustrezno opredeljeni; celovito, pregledno in razumljivo opisani.
	Z Problem, namen in izhodišča postopka CPVO so pogosto ustrezno opredeljeni; celovito, pregledno in razumljivo opisani.
	P Problem, namen in izhodišča postopka CPVO so redko ustrezno opredeljeni; opredelitve so splošne, pomanjkljive, manj pregledne, posledično tudi manj razumljive.
	N Problem, namen in izhodišča postopka CPVO so pogosto neustrezno opredeljeni; opredelitve so zelo splošne, pomanjkljive, nepregledne in nerazumljive.
3.1.2 Uporaba CPVO za izbor najboljše alternative in izboljšanje PPP	V CPVO je zelo pogosto prispevala k izboru najboljše alternative in izboljšanju PPP.
	Z CPVO je pogosto prispevala k izboru najboljše alternative in izboljšanju PPP.
	P CPVO je le redko prispevala k izboru najboljše alternative in izboljšanju PPP.
	N CPVO je zelo redko prispevala k izboru najboljše alternative in izboljšanju PPP.
3.1.3 Izpolnjevanje načela vzdržnega razvoja	V Načela vzdržnega razvoja so bila zelo pogosto v celoti izpolnjena.
	Z Načela vzdržnega razvoja so bila pogosto v celoti izpolnjena.
	P Načela vzdržnega razvoja so bila le redko v celoti izpolnjena.
	N Načela vzdržnega razvoja so bila zelo redko v celoti izpolnjena.

Ugotovitve

Izkušnje kažejo, da sta problem in namen presoje v okoljskih poročilih večinoma ustrezno in razumljivo opredeljeni, vendar včasih nekoliko nepregledno predstavljeni. Navedeno so z odgovori podprli tudi anketiranci, saj so ocenili, da sta problem in namen presoje srednje pogosto ustrezno predstavljena. Podobno smo ugotovili tudi pri pregledu okoljskih poročil, kjer je bila predstavitev problema v več kot 40 % pregledanih poročil ocenjena kot zadovoljivo, v nekaj več kot 30 % primerov pa celo kot vzorno. Okoljskih poročil, ki bi imela to poglavje neprimerno predstavljeno, v pregledanem vzorcu ni bilo.

Ali so problem, namen in izhodišča postopka CPVO opisani in pojasnjeni jasno in pregledno? Ali je obrazložen tudi kontekst postopka CPVO glede na pripravo PPP? (analiza OP; N=25)

Slika 25: Prikaz in predstavitev problema, namena in izhodišč postopka CPVO

Raziskave v ostalih državah članicah potrjujejo, da izvedba postopka CPVO pripomore k vključitvi okoljskih vidikov in pripravo bolj trajnostno naravnanih PPP (Poročilo komisije ..., 2009:9). Zaskrbljujoče pa je dejstvo, da so PPP, ki se jih presoja v postopku CPVO navadno postavljeni zelo togo in ne omogočajo večjih sprememb. Presoja se velikokrat začne pozno

kar še dodatno onemogoča spremembe PPP. Navedeno je večkrat vzrok, da je v okviru postopka CPVO predlaganih le malo boljše PPP. Ne glede na to, pa je s pomočjo postopka CPVO v večini primerov izbrana ena izmed dobrih alternativ, načela vzdržnega razvoja pa so večinoma izpolnjena. Spremembe in optimizacije PPP, ki so bile narejene tekom postopka CPVO, je bilo iz pregledanih Okoljskih poročil težko razbrati. Do podobnih ugotovitev so prišle tudi druge članice EU (Poročilo komisije ..., 2009:8). Za izboljšanje preglednosti Okoljskih poročil in lažje spremljanje učinkov CPVO postopkov bi bilo treba v Okoljska poročila sistematično zapisovati podatke o spremembah PPP, ki so nastale tekom postopka CPVO.

Priporočila

- V OP naj bo jasno opredeljen problem, ki ga ocenjevanje obravnava in namen/cilji procesa ocenjevanja.
- OP je treba opremiti s časovnim sledenjem in beleženjem oblikovanja PPP, pri čemer je treba upoštevati vse udeležence v postopku priprave PPP (naročnik/investitor, izdelovalec PPP, NUP, različne javnosti in izdelovalec OP).

3.2 Zakonska in druga izhodišča

Cilj Upoštevanje relevantnih zakonskih in drugih izhodišč

Kazalniki

Ocena

3.2.1 Ustreznost navedbe zakonskih in drugih izhodišč	V	Ključna in relevantna zakonska in druga izhodišča so zelo pogosto ustrezno navedena; navedbe so natančne in ažurne.
	Z	Ključna in relevantna zakonska in druga izhodišča so pogosto ustrezno navedena; navedbe so natančne in ažurne.
	P	Ključna in relevantna zakonska in druga izhodišča so le redko ustrezno navedena; navedbe so manj natančne in manj ažurne.
	N	Ključna in relevantna zakonska in druga izhodišča so zelo redko ustrezno navedena; navedbe so pomanjkljive, nenatančne in neažurne.
3.2.2 Upoštevanje zakonskih izhodišč	V	Ključna in relevantna zakonska izhodišča so zelo pogosto dosledno in v celoti upoštevana.
	Z	Ključna in relevantna zakonska izhodišča so pogosto dosledno in v celoti upoštevana.
	P	Ključna in relevantna zakonska izhodišča so le redko dosledno in v celoti upoštevana.
	N	Ključna in relevantna zakonska izhodišča so zelo redko dosledno in v celoti upoštevana.

Izhodišča

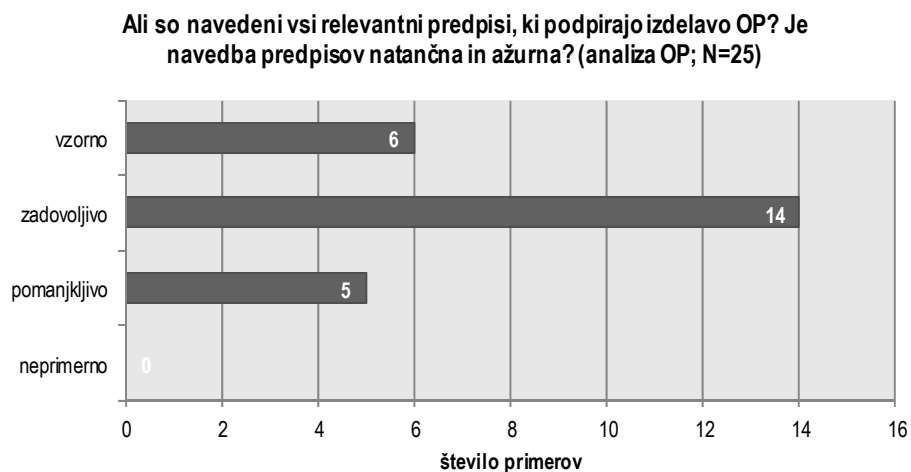
Namen zakonodaje je, da vzpostavi splošne standarde vedenja za ljudi, organizacije in upravne organe ter da omogoča odločanje v konkretnih situacijah. Krovni zakoni, ki urejajo postopek CPVO so:

- Zakon o varstvu okolja (Uradni list RS, št. Uradni list RS, št. 41/04-ZVO-1, 20/06-ZVO-1A, 39/06-ZVO-1-UPB1, 70/08-ZVO-1B, 108/09-ZVO-1C, 48/12-ZVO-1D, 57/12-ZVO-1E);
- Zakon o ohranjanju narave (Uradni list RS, št. 96/04-ZON-UPB2);
- Uredba o okoljskem poročilu in podrobnejšem postopku celovite presoje vplivov izvedbe planov na okolje (Uradni list RS, št. 73/05).

Ugotovitve

Rezultati ankete so pokazali, da je upoštevanje zakonskih in drugih izhodišč, poleg predstavitve problema, eden izmed najmanj problematičnih vsebin okoljskega poročila. Navedeno smo potrdili tudi s pregledom okoljskih poročil. Zapis predpisov je bil v večini pregledanih okoljskih poročil natančen in ažuren, napake zaradi navedbe neažurne zakonodaje so se pojavljale predvsem zaradi dolgotrajnosti postopkov sprejemanja PPP.

Navedba ustreznih zakonodajnih predpisov sicer ne predstavlja večjega problema, relativno velik problem pa predstavlja različno tolmačenje istih zakonskih aktov pri različnih udeležencih v postopkih. V praksi je že večkrat prišlo do nejasnosti glede različnih razlag istih zakonov, kjer se deležniki niso mogli sporazumeti o pomenu, kar je posledično pomenilo podaljšanje postopkov in posledično povečanje stroškov projekta. Za razreševanje podobnih problemov bi morala biti na voljo posebna služba, ki bi na ta vprašanja urgentno odgovarjala.

Slika 26: Prikaz in predstavitev relevantnih predpisov, ki podpirajo izdelavo OP

Priporočila

- V primeru nejasnosti pri tolmačenju zakonov, bi morala biti na voljo posebna služba, ki bi na ta vprašanja urgentno odgovarjala.

3.3 Okoljski cilji plana

Cilj Jasni okoljski cilji

Kazalniki

Ocena

3.3.1 Ustreznost izbire in jasnost opredelitve okoljskih ciljev	V Okoljski cilji so zelo pogosto v celoti ustrezno izbrani; opredelitve ciljev so natančne in jasne. Izbrani okoljski cilji se dosledno nanašajo na obravnavano problematiko PPP in upoštevanje prostorskih značilnosti.
	Z Okoljski cilji so pogosto v celoti ustrezno izbrani; opredelitve ciljev so natančne in jasne. Izbrani okoljski cilji se dosledno nanašajo na obravnavano problematiko PPP in upoštevanje prostorskih značilnosti.
	P Okoljski cilji so le redko ustrezno izbrani; opredelitve ciljev so manj natančne in jasne. Izbrani okoljski cilji se le deloma nanašajo na obravnavano problematiko PPP in na upoštevanje prostorskih značilnosti.
	N Okoljski cilji so zelo redko ustrezno izbrani; opredelitve ciljev so nenatančne in nejasne. Izbrani okoljski cilji so zelo splošni in se malo nanašajo na obravnavano problematiko PPP in na upoštevanje prostorskih značilnosti.
3.3.2 Jasnost / nedvoumnost / kvantifikacija ciljev vzdržnega razvoja	V Cilji vzdržnega razvoja so zelo pogosto v celoti jasni in nedvoumni, kjer je mogoče in smiselno so prikazani tudi kvantitativno.
	Z Cilji vzdržnega razvoja so pogosto v celoti jasni in nedvoumni, kjer je mogoče in smiselno so prikazani tudi kvantitativno.
	P Cilji vzdržnega razvoja so le redko jasni in nedvoumni, zelo redko so prikazani kvantitativno, kljub temu da bi bili takšni prikazi mogoči in smiselni. Cilji vzdržnega razvoja so pogosto splošni in manj natančni ter dopuščajo možnost različnih interpretacij.
	N Cilji vzdržnega razvoja so zelo redko jasni in nedvoumni, zelo redko so prikazani kvantitativno, kljub temu da bi bili takšni prikazi mogoči in smiselni. Cilji vzdržnega razvoja so zelo pogosto splošni in manj natančni ter dopuščajo možnost različnih interpretacij.

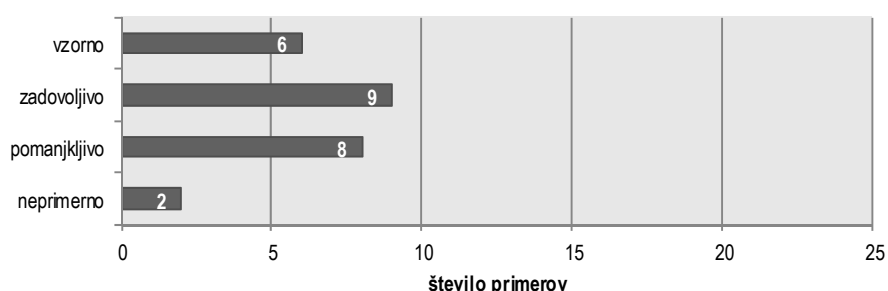
Izhodišča

V 2. členu Uredbe o okoljskem poročilu in podrobnejšem postopku celovite presoje vplivov izvedbe planov na okolje (Uradni list RS, št. 73/05) je zapisano, da so okoljski cilji plana okoljski cilji, ki se nanašajo na plan in ustrezajo značilnostim okolja na območju oziroma področju plana. V 4. členu iste uredbe je navedeno, da se okoljski cilji plana v okoljskem poročilu opredelijo glede na značilnosti plana, ki vključujejo zlasti območje in vsebino plana. Na podlagi okoljskih ciljev plana se ugotavljanje pomembnih vplivov plana in njihovo vrednotenje izvede z uporabo ustreznih meril vrednotenja vplivov plana in ustrezne metodologije.

Ugotovitve

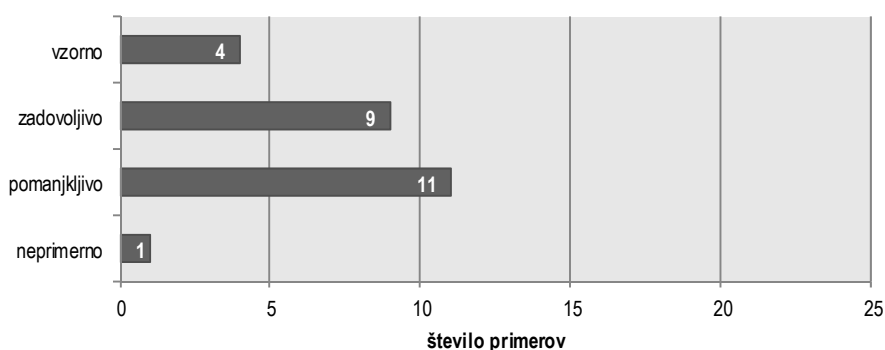
Ne glede na to, da je opredelitev pravih okoljskih ciljev ključnega pomena za dobro presojo, anketiranci ugotavljajo, da so bili okoljski cilji ustrezno izbrani srednje pogosto. Pri pregledu okoljskih poročil smo ugotovili, da se večina ključnih okoljskih ciljev v poročilih nanaša na obravnavani problem ter ustreza značilnostim prostora. Relativno pogosta pa so tudi okoljska poročila, kjer so okoljski cilji splošni in se le deloma navezujejo na obravnavani problem, cilji pa so le redko opredeljeni kvantitativno.

Ali se izbrani okoljski cilji nanašajo na obravnavani problem PPP ter ustrezajo značilnostim obravnavanega prostora? Ali je jasno in pregledno prikazano kako oz. na podlagi česa so bili okoljski cilji določeni?
(analiza OP; N=25)

Slika 27: Prikaz in predstavitev izbranih okoljskih ciljev

Ali so okoljski cilji PPP opredeljeni natančno, jasno in pregledno? Ali so okoljski cilji, kjer je to smiselno in mogoče, opredeljeni tudi kvantitativno? (analiza OP; N=25)

Slika 28: Način prikaza izbranih okoljskih ciljev

Priporočila

- Večja pozornost naj se nameni natančni, jasni in pregledni opredelitvi okoljskih ciljev in kvantitativni opredelitvi ciljev, kjer je to smiselno in mogoče.

Cilj Ustrezna usmeritev okoljskih ciljev glede na stanje okolja, obravnavan problem in zagotavljanje okoljskih koristi

Kazalniki

Ocena

Kazalnik	Ocena
3.3.3 Usmerjenost okoljskih ciljev	V Okoljski cilji so zelo pogosto osredotočeni na obravnavani problem in upoštevanje celovitega stanja okolja; usmerjeni so k zagotavljanju okoljskih koristi in vzpostavljanju boljšega stanja okolja.
	Z Okoljski cilji so pogosto osredotočeni na obravnavani problem in upoštevanje celovitega stanja okolja; usmerjeni so k zagotavljanju okoljskih koristi in vzpostavljanju boljšega stanja okolja.
	P Okoljski cilji so redko osredotočeni na obravnavani problem in upoštevanje celovitega stanja okolja; usmerjeni so le v ohranjanje obstoječih značilnosti okolja in v izogibanje negativnim vplivom.
	N Okoljski cilji so zelo redko osredotočeni na obravnavani problem in upoštevanje celovitega stanja okolja; usmerjeni so zgolj v izogibanje negativnim vplivom.
3.3.4 Pregled formulacije ciljev in njihove potrditve na vsebinjenju	V Okoljski cilji so zelo pogosto natančni, jasni in v celoti povezani s cilji PPP. Okoljski cilji so zelo pogosto obravnavani v fazi vsebinjenja in na tem mestu tudi usklajeni ter potrjeni.
	Z Okoljski cilji so pogosto natančni, jasni in v celoti povezani s cilji PPP. Okoljski cilji so pogosto obravnavani v fazi vsebinjenja in na tem mestu tudi usklajeni ter potrjeni.
	P Okoljski cilji so le redko natančni, jasni in povezani s cilji PPP. Okoljski cilji so redko obravnavani v fazi vsebinjenja in na tem mestu tudi usklajeni ter potrjeni.
	N Okoljski cilji so zelo redko natančni, jasni in povezani s cilji PPP. Okoljski cilji so zelo redko ali sploh niso obravnavani v fazi vsebinjenja, posledično tudi niso usklajeni in potrjeni.
3.3.5 Upoštevanje načel varstva okolja – čim manjša škoda v okolju ob najvišji učinkovitosti PPP	V Okoljski cilji PPP zelo pogosto dosledno upoštevajo načela varstva okolja – povzročanje čim manjše škode v okolju ob najvišji učinkovitosti PPP.
	Z Okoljski cilji PPP pogosto dosledno upoštevajo načela varstva okolja – povzročanje čim manjše škode v okolju ob najvišji učinkovitosti PPP.
	P Okoljski cilji PPP le redko dosledno upoštevajo načela varstva okolja – povzročanje čim manjše škode v okolju ob najvišji učinkovitosti PPP.
	N Okoljski cilji PPP zelo redko upoštevajo načela varstva okolja – cilji PPP so usmerjeni zgolj v zagotavljanje koristi ozkih ali posameznih interesov.

Izhodišča

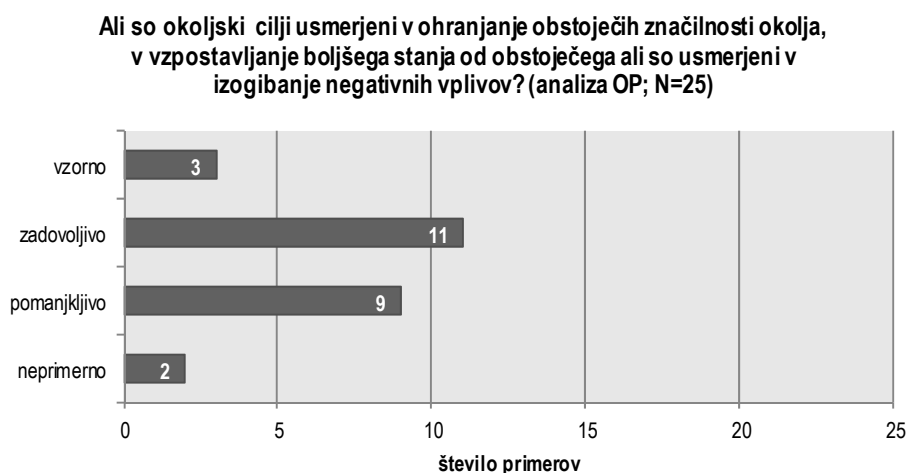
Da morajo cilji PPP upoštevati načelo varstva okolja in vzdržnega razvoja je zahtevano v 1. členu Direktive 2001/42/ES, kjer je naveden cilj direktive, ki pravi, da je treba: »...zagotoviti visoko raven varstva okolja in prispevati k vključevanju okoljskih vidikov v pripravljanje in sprejemanje načrtov in programov, zato da se spodbuja trajnostni razvoj...«.

Ugotovitve

Anketiranci so ocenili, da so okoljski cilji pogosto osredotočeni le na ohranjanje obstoječih značilnosti okolja, redkejši pa so primeri okoljskih ciljev, ki so naravnani na izboljšanje kakovosti v okolju. Anketiranci tudi menijo, da so bili okoljski cilji le redko potrjeni v fazi vsebinjenja. Podobne rezultate smo dobili tudi ob pregledu okoljskih poročil. Iz okoljskih poročil je bilo možno razbrati, da so okoljski cilji usmerjeni v ohranjanje obstoječih značilnosti okolja, v večih primerih pa so cilji usmerjeni tudi v vzpostavljanje boljšega stanja. Ugotovili smo tudi, da cilji PPP večinoma upoštevajo načela varstva okolja in vzdržnega razvoja. Iz velike večine pregledanih okoljskih poročil nismo mogli ugotoviti ali so bili okoljski cilji izpostavljeni in potrjeni v fazi vsebinjenja.

Izbor pravih okoljskih ciljev je ključnega pomena za zagotavljanje ustrezne kvalitete okoljskih poročil ter ustreznega rezultata ter izboljšanje PPP. Zaradi tega bi morala biti faza vsebinjenja obvezna in izpostavljena kontroli, ki bi preverjala njeno ustreznost in kakovost. V

fazi vsebinjenja bi bilo smiselno navesti tudi cilje in kazalnike, na podlagi katerih bi se določile vsebine, ki so potrebne obravnave. Praksa tudi kaže da so okoljski cilji usmerjeni le v ohranjanje obstoječega stanja, cilji, ki bi bili usmerjeni k izboljšanju stanja in bi pomagali ohranjati potencialne prostora pa so zelo redki.

Slika 29: Usmerjenost izbranih okoljskih ciljev

Preglednica 2: Značilnosti okoljskih ciljev v pregledanih OP

Ali so okoljski cilji povezani s PPP in so bili izpostavljeni in potrjeni v fazi vsebinjenja?		F	%
vzorno	Vsi navedeni okoljski cilji so izpostavljeni in potrjeni v fazi vsebinjenja. Okoljski cilji so v celoti jasno povezani s PPP.	3	12,0
zadovoljivo	Večina navedenih okoljskih ciljev je izpostavljena in potrjena v fazi vsebinjenja. Ključni okoljski cilji so jasno povezani s PPP.	1	4,0
pomanjkljivo	Le del navedenih okoljskih ciljev je izpostavljen in potrjen v fazi vsebinjenja, večina okoljskih ciljev je splošnih. Okoljski cilji so le deloma povezani s PPP.	1	4,0
neprimerno	Navedeni okoljski cilji niso bili izpostavljeni ali potrjeni v fazi vsebinjenja, okoljski cilji so zelo splošni. Okoljski cilji so zelo malo ali sploh niso povezani s PPP.	1	4,0
X	Iz OP in pregleda poročil o postopku CPVO ni mogoče ugotoviti ali so in kateri okoljski cilji so izpostavljeni in potrjeni v fazi vsebinjenja.	19	76,0
skupaj		25	100,0

Preglednica 3: Upoštevanje načel varstva okolja in vzdržnega razvoja v pregledanih OP

Ali PPP upošteva vsa načela varstva okolja? Ali PPP upošteva načela vzdržnega razvoja?		F	%
vzorno	Cilji PPP v celoti dosledno upoštevajo načela varstva okolja in vzdržnega razvoja.	1	4,0
zadovoljivo	Cilji PPP večinoma dosledno upoštevajo načela varstva okolja in vzdržnega razvoja.	19	76,0
pomanjkljivo	Cilji PPP le deloma upoštevajo načela varstva okolja in vzdržnega razvoja.	5	20,0
neprimerno	Cilji PPP ne upoštevajo načel varstva okolja in načel vzdržnega razvoja.	0	0,0
skupaj		25	100,0

Priporočila

- Okoljski cilji bi se morali določiti že v fazi vsebinjenja. Okoljski cilji bi morali biti osnova za določitev vsebin obravnavanih v presoji.
- Izbrane okoljske cilje bi moral potrditi sektor za CPVO.
- Cilji bi morali upoštevati in ohranjati tudi raznovrstne potencialne določenega prostora, ne samo obstoječih prostorskih značilnosti. Težiti bi morali k izboljšanju obstoječega stanja.

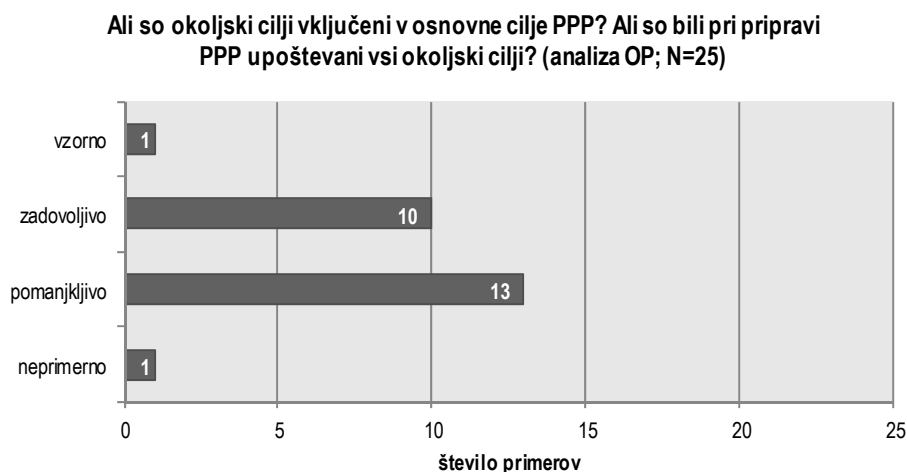
Cilj Ustrezno upoštevani okoljski cilji
 Izboljšava PPP na osnovi ocen v okoljskem poročilu – boljše doseganje
 okoljskih ciljev

Kazalniki	Ocena
3.3.6 Način upoštevanja okoljskih ciljev	V Okoljski cilji so zelo pogosto dosledno vključeni v osnovne cilje PPP. Ustrezno vključevanje okoljskih ciljev v PPP se kaže v oblikovanju alternativnih rešitev in izboljšavi PPP.
	Z Okoljski cilji so pogosto dosledno vključeni v osnovne cilje PPP. Ustrezno vključevanje okoljskih ciljev v PPP se kaže v oblikovanju alternativnih rešitev in izboljšavi PPP.
	P Okoljski cilji so le redko dosledno vključeni v osnovne cilje PPP. Vključevanje okoljskih ciljev v PPP se pogosto odraža le pri oblikovanju omilitvenih ukrepov.
	N Okoljski cilji so zelo redko vključeni v osnovne cilje PPP. Neupoštevanje okoljskih ciljev pri pripravi PPP se kaže v okoljsko slabših rešitvah.

Ugotovitve

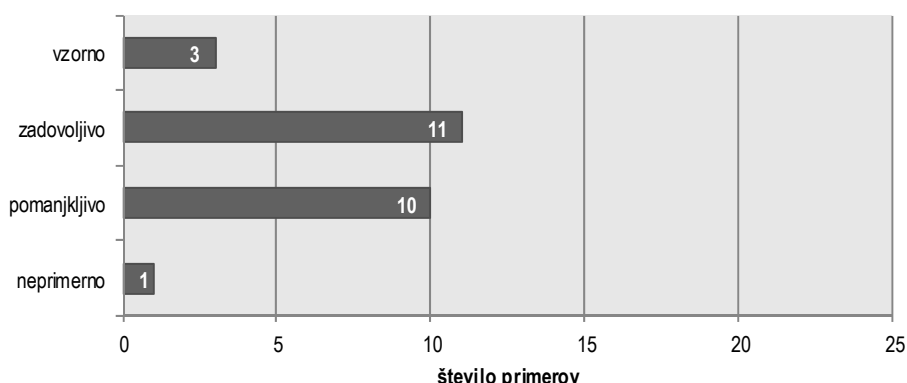
Anketiranci so bili mnenja, da so opredeljeni cilji srednje pogosto upoštevani pri pripravi ostalih vsebin OP. Podoben rezultat kaže pregled okoljskih poročil. Ugotovljeno je, da so okoljski cilji večinoma vključeni v osnovne cilje PPP in da se okoljski cilji odražajo v obliki alternativnih rešitev ali v obliki sprememb PPP, ki sledijo ciljem vzdržnega razvoja. Pogosta pa so bila tudi okoljska poročila, ki so imela okoljske cilje le deloma vključene v osnovne cilje PPP, pri pripravi PPP pa so bili upoštevani le splošni okoljski cilji, ki so se večinoma odražali le v obliki omilitvenih ukrepov.

Še tako dobro postavljeni cilji ne morejo doseči svojega namena, če v nadaljevanju poročila niso ustrezno obravnavani. V praksi obstajajo okoljska poročila, kjer so okoljski cilji očitno opredeljeni le zato, ker jih protokol zahteva, v nadaljevanju poročila pa se vsebina nanje ne navezuje. Izdelovalcem okoljskih poročil bi bilo potrebno pojasniti, da so okoljski cilji v poročilu zato, da jim pomagajo pri ocenjevanju vplivov PPP in niso »sami sebi namen«. Boljša izobraženost izdelovalcev okoljskih poročil bi lahko prispevala k boljšemu razumevanju posameznih faz postopka CPVO in vsebin okoljskega poročila ter s tem prispevala k boljšemu končnemu rezultatu.

Slika 30: Način upoštevanja okoljskih ciljev v okviru ciljev PPP

**Na kakšen način se cilji vzdržnega razvoja odražajo v rešitvi PPP?
(analiza OP; N=25)**

Slika 31: Način upoštevanja ciljev vzdržnega razvoja v rešitvi PPP

Priporočila

- Cilji plana morajo izhajati iz okoljskih ciljev.
- Vsebina okoljskih poročil bi morala biti vezana na okoljske cilje. Iz presoje bi morala biti razvidna povezava med vplivi, omilitvenimi ukrepi in okoljskimi cilji.

3.4 Kazalniki okolja¹

Cilj Izbira relevantnih kazalnikov okolja, ki omogočajo ugotavljanje odstopanja od okoljskih ciljev in stanja okolja

Kazalniki

Ocena

3.4.1 Ustreznost izbire in prikaza kazalnikov okolja

V Izbrani kazalniki okolja so zelo pogosto relevantni za obravnavani PPP in omogočajo docela natančno ugotavljanje odstopanja od okoljskih ciljev in stanja okolja. Izbrani kazalniki so prikazani razumljivo in pregledno.

Z Izbrani kazalniki okolja so pogosto relevantni za obravnavani PPP in omogočajo docela natančno ugotavljanje odstopanja od okoljskih ciljev in stanja okolja. Izbrani kazalniki so prikazani razumljivo in pregledno.

P Izbrani kazalniki okolja so le redko relevantni za obravnavani PPP in le redko omogočajo ugotavljanje odstopanja od okoljskih ciljev in stanja okolja. Izbrani kazalniki so prikazani manj razumljivo in manj pregledno.

N Izbrani kazalniki okolja so zelo redko relevantni za obravnavani PPP, posledično je oteženo ali onemogočeno ugotavljanje odstopanja od okoljskih ciljev in stanja okolja. Izbrani kazalniki so prikazani nerazumljivo in nepregledno.

3.4.2 Ustreznost izbire in prikaza kazalnikov okolja glede na vsebine, ki jih izpostavlja pripravljavec PPP

V Izbrani kazalniki okolja, ki se nanašajo na vsebine, ki jih izpostavlja pripravljavec PPP, so zelo pogosto relevantni za obravnavani PPP, omogočajo docela natančno ugotavljanje odstopanja od okoljskih ciljev in stanja okolja. Izbrani kazalniki so prikazani razumljivo in pregledno.

Z Izbrani kazalniki okolja, ki se nanašajo na vsebine, ki jih izpostavlja pripravljavec PPP, so pogosto relevantni za obravnavani PPP, omogočajo docela natančno ugotavljanje odstopanja od okoljskih ciljev in stanja okolja. Izbrani kazalniki so prikazani razumljivo in pregledno.

¹ V poročilu je uporabljen pojem »kazalniki okolja«, ki je v vsebinskem pomenu širši od sedaj, v Uredbi o okoljskem poročilu in podrobnejšem postopku celovite presoje vplivov izvedbe planov na okolje, uveljavljenega pojma »kazalci stanja okolja«. »Kazalci stanja okolja« so po definiciji Uredbe o okoljskem poročilu... (UL RS 73/2005, 2005) »... podatki o stanju okolja ali njegovih delov o določeni lastnosti ali razvoju pomembnega pojava v okolju, ki so določeni v poročilu o okolju v Republiki Sloveniji, ki je pripravljeno v skladu s predpisi s področja varstva okolja, in drugi javno dostopni kazalci stanja okolja ter drugi kazalci stanja okolja, ki so opredeljeni na podlagi analize okoljskih izhodišč«. Kazalniki okolja v procesu ocenjevanja so opredeljeni kot orodje s pomočjo katerega se napoveduje ali kaže stanje oziroma se nakazuje razvoj nekega pojava ali procesa ter omogočajo odčitavanje sprememb zaradi načrtovanega PPP.

		P Izbrani kazalniki okolja, ki se nanašajo na vsebine, ki jih izpostavlja pripravljavec PPP, so le redko relevantni za obravnavani PPP in le redko omogočajo ugotavljanje odstopanja od okoljskih ciljev in stanja okolja. Izbrani kazalniki so prikazani manj razumljivo in manj pregledno.
		N Izbrani kazalniki okolja, ki se nanašajo na vsebine, ki jih izpostavlja pripravljavec PPP, so zelo redko relevantni za obravnavani PPP, posledično je oteženo ali onemogočeno ugotavljanje odstopanja od okoljskih ciljev in stanja okolja. Izbrani kazalniki so prikazani nerazumljivo in nepregledno.
		X Podatkov o vsebinah, ki jih izpostavlja pripravljavec PPP ni bilo mogoče pridobiti, posledično ni mogoče ugotoviti stopnje ustreznosti izbire in prikaza kazalnikov okolja glede na vsebine, ki jih izpostavlja pripravljavec PPP.
3.4.3	Prikaz kazalnikov stanja okolja in prikaz kazalnikov sprememb stanja okolja / vpliva na okolje	V Kazalniki stanja okolja in kazalniki sprememb stanja okolja/vpliva na okolje so zelo pogosto prikazani natančno in pregledno.
		Z Kazalniki stanja okolja in kazalniki sprememb stanja okolja/vpliva na okolje so pogosto prikazani natančno in pregledno.
		P Kazalniki stanja okolja in kazalniki sprememb stanja okolja/vpliva na okolje so le redko prikazani natančno in pregledno.
		N Kazalniki stanja okolja in kazalniki sprememb stanja okolja/vpliva na okolje so pogosto prikazani pomanjkljivo in nepregledno.
3.4.4	Povezanost kazalnikov s sistemom kazalnikov stanja okolja	V Izbrani kazalniki so zelo pogosto povezani s sistemom kazalnikov stanja okolja.
		Z Izbrani kazalniki so pogosto povezani s sistemom kazalnikov stanja okolja.
		P Izbrani kazalniki so le redko povezani s sistemom kazalnikov stanja okolja.
		N Izbrani kazalniki pogosto niso povezani s sistemom kazalnikov stanja okolja.
3.4.5	Utemeljitev uporabljenih kazalnikov sprememb / vplivov	V Kazalniki sprememb stanja okolja/vplivov na okolje so zelo pogosto jasno utemeljeni.
		Z Kazalniki sprememb stanja okolja/vplivov na okolje so pogosto jasno utemeljeni.
		P Kazalniki sprememb stanja okolja/vplivov na okolje so le redko jasno utemeljeni.
		N Kazalniki sprememb stanja okolja/vplivov na okolje zelo pogosto niso jasno utemeljeni.

Izhodišča

Uporaba okoljskih kazalnikov v procesu ocenjevanja vplivov PPP na različnih hierarhičnih ravneh načrtovanja je postala že docela uveljavljeno orodje (Bockstaller, Girardin, 2003). Ocenjevanje s pomočjo okoljskih kazalnikov pomeni uporabo posebej razvitih merskih orodij za ugotavljanje vplivov PPP na okolje. Namen uporabe kazalnikov je v objektivizaciji ugotavljanja in ocenjevanja vplivov. Kazalniki okolja se v procesu ocenjevanja lahko uporabijo za naslednje naloge (Kontić, 2000):

- opis in merjenje stanja okolja,
- opis in napoved vplivov,
- primerjavo alternativ,
- monitoring implementacije PPP v luči doseganja postavljenih okoljskih ciljev.

Evropska agencija za okolje (EEA, 2005) kazalnike okolja opredeljuje kot podatke, ki jih je mogoče uporabiti za ponazoritev ali poenostavitev prikaza lastnosti kompleksnih pojavov, za ponazoritev trendov ali razvoja pojava v določenem časovnem obdobju. Kazalniki temeljijo na številčnih podatkih, ki lahko kažejo stanje, določeno lastnost ali razvoj nekega izbranega pojava. Kazalniki so sestavljeni s povezavo istovrstnih ali raznovrstnih podatkov združenih v celoto, na predhodno dogovorjen način, in povezani z okoljskimi cilji. Ameriška agencija za varstvo okolja in njihov geološki zavod poudarjata še eno pomembno lastnost kazalnikov okolja; le-te opredeljujeta kot podatke o merljivih lastnostih pojava ali sistema, ki omogočajo oblikovanje preverljivih in znanstveno potrjenih informacij o okoljski ali ekosistemski kakovosti oziroma ključni smeri razvoja nekega pojava (<http://acwi.gov/appendixes/AppendE.html>).

Kazalnike okolja najpogosteje enačimo s podatki, ki so lahko izraženi v kvantitativni obliki, kot številčni podatki, ali v kvalitativni obliki, izraženi s smerjo odklona ali neko drugo vrednostno značilnostjo. Kazalniki so lahko razmeroma enostavni ali pa sestavljeni, to je visoko strukturirani in kompleksni.

Kazalniki okolja so prvenstveno namenjeni odsevanju sprememb in so osnova za ugotavljanje odklona od zastavljenega cilja oziroma osnova za ugotavljanje stopnje doseganja ali uresničevanja cilja. Kazalnike okolja v procesu strateškega ocenjevanja vplivov

na okolje bi lahko opredelili kot neke vrste merilno orodje, ki ga uporabljamo za opredeljevanje in ocenjevanje vplivov PPP ali za spremljanje stanja z namenom izboljšanja kakovosti posameznih sestavin okolja ali posameznih prostorskih ureditev.

Pomembno merilo pri opredeljevanju kazalnikov je, da morajo biti zelo natančno definirani, da omogočajo transparentno primerjavo. Biti morajo merljivi, znanstveno potrjeni in podani v obliki in na način, da prispevajo ustrezne informacije za odločanje (Donnelly in sod., 2007). Za izbiro nekega kazalnika v procesu ocenjevanja morajo le-ti izpolnjevati naslednje pogoje (Kontić, 2000):

- veljati morajo za posamezen primer in v splošnem,
- predstavljati morajo bistvene vsebine,
- odsevati morajo nacionalne/regionalne interese ter lokalna gibanja,
- izhajati morajo iz veljavnih načel in postavk,
- izhajati morajo tudi iz relativno lahko dostopnih informacij oz. informacij, ki so dostopne za daljše časovno obdobje.

Glede na tip informacije, ki jo podajajo v procesu ocenjevanja vplivov PPP na okolje, uporabljamo tri tipe kazalnikov, in sicer:

- kazalnike stanja okolja,
- kazalnike sprememb na okolje in
- kazalnike dejavnosti.

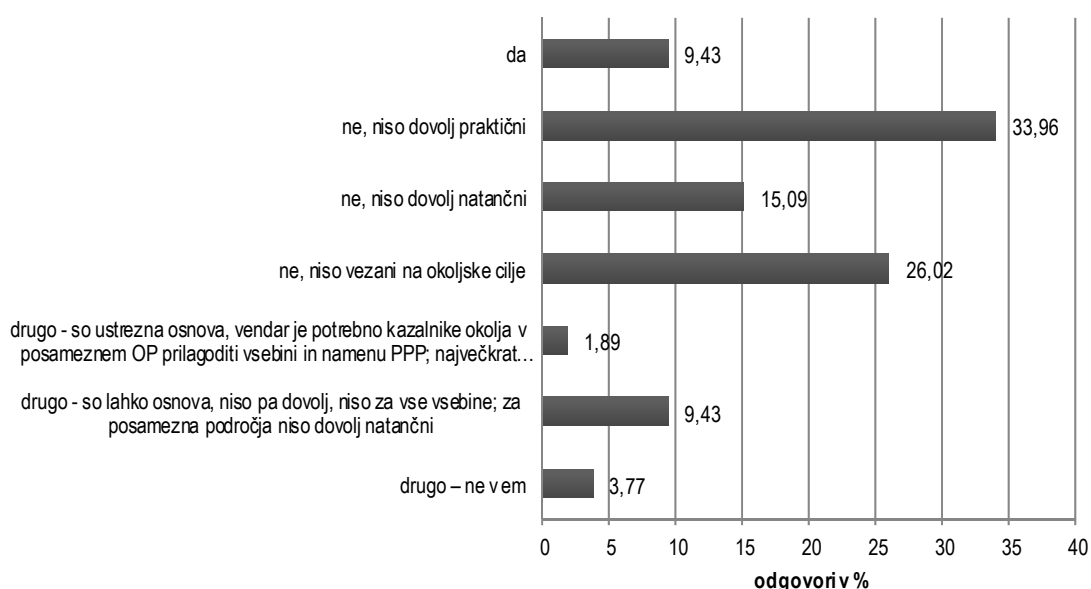
Kazalnike stanja okolja v Sloveniji vodi in spremlja Agencija RS za okolje v okviru sistema »Kazalci okolja v Sloveniji«. Predstavljeni so na spletnem portalu in dostopni na naslovu <http://kazalci.arso.gov.si>. Trenutno je na portalu objavljenih prek 150 kazalnikov, ki so združeni v posamezne tematske sklope. Na portalu je mogoče dostopati do kazalnikov, ki se nanašajo na posamezne okoljske sestavine (npr. vodo, zrak itd.), na okoljsko problematiko (npr. podnebne spremembe, varstvo narave, izgubo biotske raznovrstnosti, ravnanje z odpadki) ter vključevanje okoljskih vsebin v oblikovanje sektorskih politik (npr. promet, kmetijstvo, turizem, energetika itd.). »Kazalci okolja v Sloveniji« so pripravljene na osnovi metodologije EEA, kar omogoča, da so zbrani kazalniki mednarodno primerljivi. Pripravljajo se na podlagi podatkov iz podatkovnih zbirk Agencije Republike Slovenije za okolje, Statističnega urada Republike Slovenije, Agencije Republike Slovenije za kmetijske trge in razvoj podeželja, Gospodarske zbornice Slovenije idr. »Kazalci okolja v Sloveniji« so sestavni del nacionalnega poročila o okolju v skladu z določbami iz 106. člena Zakona o varstvu okolja in v skladu s pravico javnosti do obveščenosti o stanju okolja in učinkovitosti okoljskih politik.

Pomanjkljivost sistema »Kazalcev okolja v Sloveniji« je njihova prvenstvena usmerjenost v opisovanje stanja okolja, kazalnikov, ki bi opisovali spremembe, pa se praktično ne beleži. Zbrani kazalniki se večinoma nanašajo na opisovanje trenutnega stanja ali razvoj določenega pojava v okolju, kot je raven onesnaženosti zraka, vodnih teles in tal, raznovrstnost vrst v posamezni geografski regiji ali razpoložljivost naravnih virov. Ena od ključnih nalog kazalnikov v procesu ocenjevanja je, da pomagajo pri razumevanju zapletenih vzročno posledičnih povezav v okolju in pri ugotavljanju na kakšen način in v kolikšni meri se s posameznim PPP uresničujejo zastavljeni cilji. Pri opredeljevanju kazalnikov in kasnejšem ocenjevanju je treba upoštevati, da je vpliv na okolje odvisen, na eni strani od pričakovanega obsega spremembe okolja in na drugi od spremembe kakovosti okolja (Marušič, 1993). V primeru ugotavljanja obsega spremembe nas zanima kolikšna bi bila pričakovana sprememba. V primeru ugotavljanja spremembe kakovosti ugotavljamo ali bo kakovost potencialno prizadetega območja zmanjšana ali povečana in kakšna bo stopnja zmanjšanja oziroma povečanja obravnavane kakovosti. Z oceno na izbrani lestvici ocenjujemo pomen obsega spremembe in pomen ter stopnjo spremembe kakovosti.

Ugotovitve

Kazalniki okolja, uporabljeni v procesu ocenjevanja in v okoljskih poročilih, so po mnenju anketirancev razmeroma ustrezno izbrani in povezani z okoljskimi cilji. Dobra tretjina anketirancev meni, da so ustrezno izbrani kazalniki pogosta praksa, slabih 17% jih meni, da je ustrezna izbira kazalnikov celo zelo pogosta praksa. Analiza okoljskih poročil kaže na podobne ugotovitve, ustreznost izbire in prikaza kazalnikov je na zadovoljivi ravni. Izbrani kazalniki okolja so večinoma vezani na konkreten problem in vsebino PPP in izhajajo iz obravnavanega okolja. Kazalniki so pogosto razmeroma jasno prikazani, hkrati pa obstaja tudi kar nekaj primerov, kjer so izbrani kazalniki okolja prikazani manj jasno in manj pregledno. Analiza okoljskih poročil po drugi strani kaže na večje razlike glede ustreznosti izbire in prikaza kazalnikov pri obravnavi posameznih okoljskih sestavin. Kazalniki okolja so pogosteje ustrezno izbrani in prikazani pri obravnavi voda in vodnih virov, zraka, obremenitev s hrupom, sledijo narava in biotska raznovrstnost, varovana območja, EPO in naravne vrednote ter kmetijstvo in kmetijske površine. Sestavine okolja, pri katerih so kazalniki okolja pogosteje ustrezno izbrani, so tiste, katere so razmeroma dobro opisane in vodene tudi v sistemu »Kazalcev stanja okolja«. Manj ustrezen je nabor kazalnikov pri obravnavi zdravja ljudi, bivalnih kakovosti, poselitve, pristočasnih dejavnosti in družbenega okolja. To so sestavine ali področja, ki so v sistemu »Kazalcev okolja v Sloveniji« slabše zastopane ali se jih v okoljskih poročilih na splošno redkeje obravnava.

Večina anketirancev je glede uporabnosti sistema »Kazalcev okolja v Sloveniji«, kot osnove za opredelitev kazalnikov okolja v okoljskih poročilih, razmeroma enotnega mnenja, kar 75% jih meni, da »Kazalci okolja v Sloveniji« niso ustrezna osnova za opredelitev kazalnikov okolja v procesu ocenjevanja, ker le-ti niso dovolj praktični (34%), niso vezani na okoljske cilje (26%) ali niso dovolj natančni (15%). Hkrati pa analiza okoljskih poročil opozarja na pomembnost vzpostavitve in delovanja ustreznega sistema kazalnikov okolja, saj so sestavine okolja, ki so v sistemu »Kazalcev okolja v Sloveniji« dobro opisane in vodene, praviloma tudi tiste, ki so v okoljskih poročilih celoviteje obravnavane.

Slika 32: Mnenje anketirancev o ustreznosti sistema »Kazalcev okolja v Sloveniji« kot osnove za opredelitev kazalnikov okolja v OP

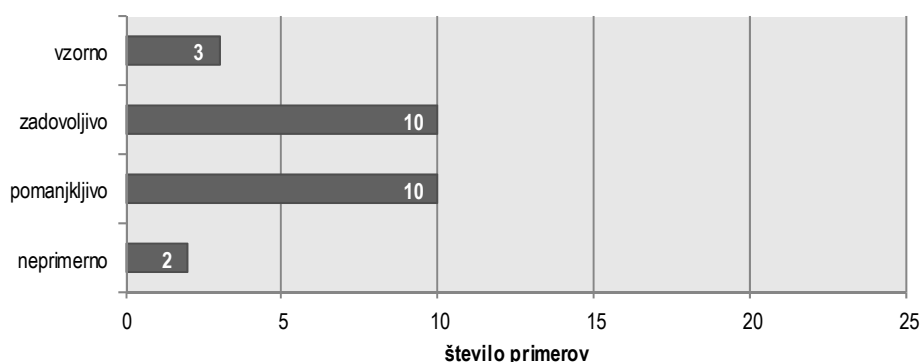
Razlikovanje med kazalniki stanja okolja in kazalniki sprememb/ugotavljanja vplivov je v okoljskih poročilih le srednje pogosto predstavljeno na ustrezen in razumljiv način. To ugotovitev potrjujejo tudi primeri iz prakse. Izdelovalci okoljskih poročil pogosto ne razlikujejo kazalnikov stanja okolja in kazalnikov sprememb/vplivov na okolje. Analiza okoljskih poročil

razkriva, da je v do sedaj uveljavljeni praksi ocenjevanja vplivov na okolje, zelo veliko pozornosti namenjeno opisovanju stanja okolja. Pri opisovanju stanja okolja se kazalniki stanja okolja izkažejo kot dobra in ustrezna osnova. Vendar pa so rezultati ocenjevanja vplivov PPP na okolje, podani samo na podlagi kazalnikov stanja okolja, pogosto prikazani zgolj kot nabor medsebojno nepovezanih ali slabo povezanih ugotovitev. To pa je še posebej problematično v primeru obravnave kompleksnejših PPP. Kazalniki stanja okolja se izkažejo kot zelo uporabno orodje predvsem pri opisih in analizi obstoječega stanja, za opredeljevanje in ocenjevanje vplivov PPP na okolje pa ne zadostujejo.

Uporabljeni kazalniki so bili le srednje pogosto povezani s sistemom kazalnikov stanja okolja. Analiza okoljskih poročil kaže na nekoliko drugačne rezultate; kazalniki stanja okolja in kazalniki sprememb/vplivov na okolje med seboj le pomanjkljivo do zadovoljivo povezani. V desetih primerih pregledanih okoljskih poročil so bili kazalniki stanja okolja in kazalniki sprememb/vplivov med seboj večinoma povezani, med ključnimi kazalniki je bila vzpostavljena jasna vzročno posledična povezava. Prav tako v desetih primerih okoljskih poročil so bili kazalniki stanja okolja in kazalniki sprememb/vplivov med seboj le deloma povezani, povezave med ključnimi kazalniki pa so bile manj jasne. V dveh primerih pregledanih okoljskih poročil povezav med kazalniki stanja okolja in kazalniki sprememb/vplivov na okolje ni bilo mogoče ugotoviti. Med petindvajsetimi primeri pregledanih okoljskih poročil so torej le trije takšni, kjer so bili kazalniki stanja okolja in kazalniki sprememb/ugotavljanja vplivov med seboj jasno povezani in je med njimi obstajala jasna vzročno-posledična povezava.

Neupoštevanje razlik med kazalniki stanja okolja in kazalniki sprememb ter neustrezno ali pomanjkljivo povezovanje obeh tipov kazalnikov pogosto vodi do pomanjkljive obravnave vseh relevantnih in ključnih vplivov PPP na okolje. V številnih primerih so vplivi opredeljeni zgolj opisno in podani kot nabor posameznih, medsebojno slabo ali sploh ne povezanih ugotovitev. V procesu strateškega ocenjevanja in pri oblikovanju okoljskih poročil je treba večji poudarek nameniti analitičnim in sinteznim ugotovitvam, pri čemer so lahko v veliko pomoč ustrezno izbrani kazalniki stanja okolja in predvsem kazalniki sprememb/vplivov, urejeni v nek sistem, kjer je zelo jasno opredeljeno, kaj so cilji ocenjevanja, kazalniki pa so glede na te cilje, hierarhično razporejeni.

Ali so kazalniki ugotavljanja vplivov in kazalniki okolja med seboj povezani? Kakšen je odnos med kazalniki stanja okolja in kazalniki ugotavljanja vplivov? (analiza OP; N=25)

Slika 33: Povezanost kazalnikov sprememb/ugotavljanja vplivov in kazalnikov stanja okolja

O ustreznosti utemeljitve uporabljenih kazalnikov tretjina anketirancev meni, da so bili le-ti srednje pogosto utemeljeni na ustrezen način, četrtnina jih meni, da so bili kazalniki pogosto utemeljeni na ustrezen način, medtem ko le 12% anketirancev meni, da so bili kazalniki okolja zelo pogosto utemeljeni na ustrezen način. Med obravnavanimi sestavinami okolja so bili kazalniki razmeroma ustrezno utemeljeni pri obravnavi narave in biotske raznovrstnosti,

voda in vodnih virov, varovanih območij, EPO in naravnih vrednot, sledijo še zrak, kmetijstvo in kmetijske površine, krajina in kulturna dediščina. Slabše ali pomanjkljivo utemeljeni so kazalniki na področju družbenega okolja, pristočasnih dejavnosti, poselitve, bivalnih kakovosti in zdravja ljudi, to pa so predvsem tiste sestavine okolja, ki so v okoljskih poročilih redkeje obravnavane.

Priporočila

- **Kazalniki naj bodo prilagojeni obravnavanemu problemu.**
- Pripraviti je smiselno nabor meril in metod za izbiro kazalnikov stanja in kazalnikov sprememb okolja v procesih strateškega ocenjevanja.
- Smiselna bi bila vzpostavitev sistema kazalnikov okolja, ki vključuje tako kazalnike stanja kot tudi kazalnike sprememb, ali nadgradnja obstoječega sistema »Kazalci okolja v Sloveniji« z dodatnimi kazalniki, da bo omogočeno strateško in podrobnejše ocenjevanje.

3.5 Opis stanja okolja

Cilj Ustrezna raven in obseg vključenih informacij in podatkov v opisu stanja okolja

Kazalniki

Ocena

Kazalniki	Ocena
3.5.1 Obseg in raven obravnave informacij in podatkov glede na presojeni PPP	V Obseg in raven obravnave informacij in podatkov v opisu stanja okolja so zelo pogosto ustrezni hierarhični ravni obravnavanega PPP.
	Z Obseg in raven obravnave informacij in podatkov v opisu stanja okolja so pogosto ustrezni hierarhični ravni obravnavanega PPP.
	P Obseg in raven obravnave informacij in podatkov v opisu stanja okolja so le redko ustrezni hierarhični ravni obravnavanega PPP. Navedene so tudi informacije, ki niso pomembne in so odvečne ter nepotrebne za razumevanje problematike obravnavanega PPP.
	N Obseg in raven obravnave informacij in podatkov v opisu stanja okolja so pogosto neustrezni glede na hierarhično raven obravnave PPP. Ključne informacije, ki so pomembne za razumevanje problematike PPP, niso navedene.

Izhodišča

Opis stanja okolja obsega informacije in podatke o stanju okolja, o okoljskih problemih in trendih v okolju tudi v prihodnosti. Na podlagi zbranih informacij in podatkov o stanju okolja se izvede ocenjevanje vplivov na okolje, zato je zelo pomembno, da se opisi stanja okolja prvenstveno navezujejo na okoljske kazalnike. V opisih stanja okolja se poudari tiste vsebine in sestavine okolja, ki so bile opredeljene v procesu vsebinjenja. Natančnost informacij in podatkov za opis stanja okolja je odvisna od hierarhične ravni PPP.

Ugotovitve

Uredba o okoljskem poročilu in podrobnejšem postopku celovite presoje vplivov izvedbe planov na okolje (UL RS št. 73/2005) določa, da mora okoljsko poročilo vsebovati opis in oceno pomembnih vidikov stanja okolja in verjeten razvoj stanja okolja, če se plan ne bi izvedel, okoljske značilnosti območij, ki bi lahko bila pomembno prizadeta in navedbo morebitnih okoljskih problemov, ki so pomembni za plan, predvsem tistih, ki so povezani z varovanimi območji in drugimi območji s posebnim pravnim režimom. Pravilnik o presoji sprejemljivosti vplivov izvedbe planov in posegov v naravo na varovana območja (UL RS št. 130/2004) je glede opisa stanja okolja oziroma podatkov še nekoliko določnejši. Pravilnik navaja, da se pri ugotavljanju in ocenjevanju vplivov plana ali posega v naravo na varovana

območja uporabljajo: obstoječi, javno dostopni podatki o stanju prosto živečih rastlinskih in živalskih vrst, njihovih habitatov in habitatnih tipov, podatki o stanju vrst, njihovih habitatov in habitatnih tipov ter kakovosti struktur in rabe, nujnih za presojo njihovega ugodnega stanja, pridobljeni s terenskimi ogledi in popisi, ocene učinkov planov ali posegov v naravo na podlagi predložene dokumentacije, pisnih virov, ki so na razpolago, oziroma pridobljeni s terenskimi ogledi in popisi, kvantitativni modeli napovedi, podatki in ocene iz primerljivih primerov že izvedenih presoj sprejemljivosti planov ali posegov v naravo ter strokovna mnenja in ocene. Pravilnik še dodaja, da morajo ugotovitve prednostno izhajati iz »...aktualnih podatkov glede kakovosti struktur habitata vrste ali habitatnega tipa in obstoja rabe prostora ali naravnih dobrin, nujnih za zagotavljanje ugodnega stanja habitata vrste ali habitata tipa.«

Pravilnik o presoji sprejemljivosti vplivov izvedbe planov in posegov v naravo na varovana območja določa, da morajo biti opisi stanja okolja in narave na varovanih območjih, zelo natančni in podrobni. Natančnost in podrobnost podatkov za opis stanja je, vsaj v kontekstu razumevanja formalnih določil, neodvisna od tipa ali hierarhične ravni obravnavanega PPP. Druga nedoslednost, ki izhaja iz, na eni strani malo natančne opredelitve opisa stanja okolja, kot je navedena v Uredbi o okoljskem ... (UL RS št. 73/2005), in opredelitve opisa stanja okolja, ki zahteva zelo podroben opis stanja okolja in narave na varovanih območjih in je opredeljena s Pravilnikom o presoji ... (UL RS št. 130/2004), je neenakovredna obravnava posameznih sestavin okolja, kot posledica splošnih ter obravnavanemu PPP nenaravnanih opisov stanja okolja.

Analiza okoljskih poročil kaže, da so opisi stanja okolja pogosto zelo obsežni in razmeroma natančni, vendar je samo v polovici primerov navedba podatkov vezana na obravnavani problem PPP in obravnavano okolje. V večini primerov gre za zelo splošne opise stanja okolja in samo v polovici primerov so opisi stanja okolja podali ključne informacije in podatke za razumevanje okolja v povezavi s konkretnim PPP. Oceni, da so opisi stanja okolja pogosto preobsežni, malo jedrnatih ter da le-ti redko vključujejo tudi vrednostne analize oziroma so povezani s kasnejšim ocenjevanjem vplivov, pritrjuje tudi tretjina anketirancev, udeležencev v postopku strateškega ocenjevanja. Izdelovalci okoljskih poročil kot vzrok za zelo obsežne opise stanja okolja, med drugim izpostavljajo zahteve NUP po zelo natančnih in podrobnih opisih stanja okolja, ne glede na hierarhično raven in dosegljivost podatkov. Na drugi strani NUP opozarjajo na neustrezne, pomanjkljive in nenatančne opise stanja okolja, navajanje zastarelih informacij, pomanjkljivo podajanje smernic ipd.

Opisi stanja okolja v OP so pogosto preobsežni, splošni in premalo osredotočeni na ključne vsebine obravnavanega PPP. Takšni opisi stanja okolja, namesto ustrezne podlage za ocenjevanje, čemur so pravzaprav namenjeni, pomenijo prej oviro za učinkovito ocenjevanje vplivov PPP na okolje (The Scottish Strategic Environmental Assessment Review, 2011).

Okoljska poročila pogosto vsebujejo obsežno maso podatkov o stanju okolja, ki pa bistveno ne pripomore pri ocenjevanju vplivov PPP na okolje. V obsežnih opisih stanja se zakrije samo bistvo okoljskega poročila. Izdelovalci okoljskih poročil niso edini krivci, ki povečujejo »balast« okoljskih poročil, marveč so velikokrat NUP tisti, ki želijo imeti natančno izdelan posnetek stanja okolja na območju PPP. Nekateri si na račun pripravljavca PPP tudi polnijo svoje (oz. državne) baze podatkov.

Priporočila

- **Opis stanja okolja naj bo kratek in jedrnat.**
- Opis stanja okolja naj bo prilagojen obravnavnemu PPP, upoštevajoč hierarhično raven. Zbiranje informacij in podatkov za opis stanja okolja naj bo osredotočeno na ključne vsebine in vsebine, opredeljene v procesu vsebinjenja. **Dolgo in široko opisovanje**

stanja okoljske sestavine, kjer se v zaključku ugotovi, da "plan na okoljsko sestavino nima vpliva" je popolni nesmisel.

- Sodelovanje med pripravljavcem PPP, izdelovalcem PPP, izdelovalcem OP in NUP že na začetku izdelave PPP/OP ter ustrezno izvedeno vsebinjenje naj rezultira v vključevanje vseh relevantnih strokovnih podlag v pripravo PPP/OP.
- Smiselna bi bila vzpostavitev javno dostopne baza podatkov z informacijami o njihovi kakovosti, natančnosti, ažurnosti in uporabnosti glede na različne hierarhične ravni PPP.
- S priporočili naj se opredeli stopnja opisa obstoječega stanja okolja, ki je potrebna za podajanje ustrezne ocene vplivov PPP.

3.6 Merila vrednotenja

Cilj Ustrezna izbira meril vrednotenja, vezanih na problem

Kazalniki

Ocena

Kazalniki	Ocena
3.6.1 Ustreznost izbire in jasnost prikaza meril vrednotenja	V Merila vrednotenja so zelo pogosto vezana na problematiko PPP; merila vrednotenja so stvarna, prikazana so natančno in jasno.
	Z Merila vrednotenja so pogosto vezana na problematiko PPP; merila vrednotenja so stvarna, prikazana so natančno in jasno.
	P Merila vrednotenja so le redko vezana na problematiko PPP, so splošna; merila vrednotenja so manj stvarna, prikazana so manj natančno in jasno.
	N Merila vrednotenja so zelo redko vezana na problematiko PPP, so splošna; merila vrednotenja pogosto niso stvarna, prikazana so nenatančno in nejasno.

Izhodišča

V Uredbi o okoljskem poročilu in podrobnejšem postopku celovite presoje vplivov izvedbe planov na okolje (Uradni list RS, št. 73/05) so merila vrednotenja opredeljena kot stopnja odstopanja od kazalcev stanja okolja, stopnje doseganja varstvenih ciljev in druga merila, ki zagotavljajo ustrezno vrednotenje vplivov plana. Skladno z Uredbo je treba izbrati taka merila vrednotenja in take metode ugotavljanja ter vrednotenja vplivov plana, da so v čim večji meri ugotovljeni vsi pomembni vplivi plana na doseganje okoljskih ciljev in so ugotovljeni vplivi tudi ustrezno ovrednoteni.

Ugotovitve

Merila vrednotenja so po ocenah anketirancev srednje pogosto ustrezno izbrana in jasno prikazana, pri pregledu okoljskih poročil pa smo prišli do nekoliko drugačnih rezultatov. Ustreznost izbire meril vrednotenja smo pri pregledu poročil ocenjevali po posameznih sestavinah in prišli do sledečih ugotovitev:

- najmanj problematične so sestavine okolja: voda in vodni viri, narava in biotska raznovrstnost, varovana območja, EPO in naravne vrednote ter kulturna dediščina, vendar so bila tudi pri teh sestavinah okolja izbrana merila ocenjena kot zadovoljiva v manj kot 50 % pregledanih poročil;
- ena izmed najbolj problematičnih sestavin okolja so: zdravje ljudi, obremenitev s hrupom in krajina;
- okoljske sestavine kot so npr. bivalne kakovosti, prstočasne dejavnosti (turizem, rekreacija), poselitev, družbeno okolje in tveganja – naravne nesreče so le redko obravnavane.

Tudi v raziskavi Komisije evropskih skupnosti (Poročilo komisije ..., 2009) so prišli do ugotovitve, da izbor meril vrednotenja pogosto povzroča probleme. Mnoge države članice EU

namreč poročajo o problemih zaradi odsotnosti standardnega nabora okoljskih in trajnostnih meril za potrebe presoje.

Priporočila

- S priporočili naj se ustvari nabor splošnih in trajnostnih meril vrednotenja po posameznih tipih PPP, iz katerih bo mogoče izpeljati bolj podrobna in prirejena merila vrednotenja za posamezen PPP.

3.7 Metoda vrednotenja vplivov plana

Cilj Uporaba objektiviziranih in problemu prilagojenih metod vrednotenja vplivov plana

Kazalniki

Ocena

3.7.1 Ustreznost izbora metode vrednotenja vplivov plana	V	Metoda vrednotenja je zelo pogosto vezana na konkreten problem PPP in omogoča transparentno ocenjevanje in enostavno ponovitev postopka.
	Z	Metoda vrednotenja je pogosto vezana na konkreten problem PPP in omogoča transparentno ocenjevanje in enostavno ponovitev postopka.
	P	Metoda vrednotenja je le redko vezana na konkreten problem PPP, le redko omogoča transparentno ocenjevanje in enostavno ponovitev postopka.
	N	Metoda vrednotenja zelo pogosto ni vezana na konkreten problem PPP in ne omogoča transparentnega ocenjevanja, postopka ni mogoče enostavno ponoviti.
3.7.2 Preglednost, razumljivost, relevantnost vrednostnega sistema	V	Vrednostni sistem ocenjevanja je zelo pogosto prikazan pregledno in razumljivo.
	Z	Vrednostni sistem ocenjevanja je pogosto prikazan pregledno in razumljivo.
	P	Vrednostni sistem ocenjevanja je le redko prikazan pregledno in razumljivo.
	N	Vrednostni sistem ocenjevanja je pogosto prikazan nepregledno in nerazumljivo.
3.7.3 Povezanost med cilji PPP, metodo ocenjevanja ter preglednostjo rezultatov (cilji – vrednotenje – sklep glede doseganja ciljev)	V	Povezave med cilji PPP, metodo ocenjevanja ter rezultati so zelo pogosto stvarne; povezave so prikazane jasno in pregledno.
	Z	Povezave med cilji PPP, metodo ocenjevanja ter rezultati so pogosto stvarne; povezave so prikazane jasno in pregledno.
	P	Povezave med cilji PPP, metodo ocenjevanja ter rezultati so le redko stvarne; povezave so prikazane manj jasno in manj pregledno.
	N	Povezav med cilji PPP, metodo ocenjevanja ter rezultati pogosto ni; povezave so prikazane nejasno in nepregledno.
3.7.4 Opredelitev negotovosti pri ocenjevanju	V	Negotovosti in predpostavke pri ocenjevanju vplivov PPP na okolje so zelo pogosto natančno opisane in jasno argumentirane.
	Z	Negotovosti in predpostavke pri ocenjevanju vplivov PPP na okolje so pogosto natančno opisane in jasno argumentirane.
	P	Negotovosti in predpostavke pri ocenjevanju vplivov PPP na okolje so le redko opisane in argumentirane.
	N	Negotovosti in predpostavke pri ocenjevanju vplivov PPP na okolje niso opisane ali so opisane zelo pomanjkljivo in neargumentirano.

Izhodišča

Merila vrednotenja morajo biti zasnovana le do takega nivoja, da še omogočajo identifikacijo ključnih vplivov na okolje. Preveč podrobno opredeljena merila lahko otežijo prepoznavo ključnih vplivov, medtem ko se pri merilih, ki so postavljena preveč grobo, lahko zgodi, da podcenimo obseg vpliva. Postavitev ustreznih meril vrednotenja je zato ključnega pomena za izvedbo dobre presoje. Ker je lahko prepoznavna ustreznih meril za vrednotenje dokaj težavno je nujno redno izobraževanje okoljskih poročevalcev, da bodo usposobljeni postavljati ustrezna merila, ki bodo ustrezala specifičnemu problemu.

Ugotovitve

Anketiranci so mnenja, da je metoda vrednotenja srednje pogosto vezana na problem in da srednje pogosto omogoča transparentno ocenjevanje in enostavno ponovitev postopka. Pri pregledu okoljskih poročil je bila kot najbolj ustrezna ocenjena metoda pri sestavini okolja kulturna dediščina, saj je bila večinoma vezana na konkreten problem in je v veliki meri omogočala transparentno ocenjevanje in enostavno ponovitev postopka. Razlog za navedeno je mogoče v tem, da so bila za izdelavo presoj vplivov na to okoljsko sestavino izdelana dokaj podrobna navodila, Zavod RS za varstvo kulturne dediščine pa nameni veliko časa in energije za izobraževanje deležnikov.

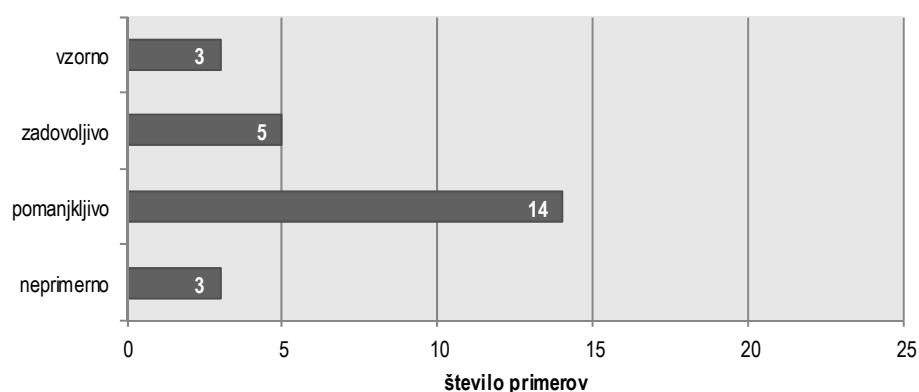
Anketiranci so ocenili, da je metoda vrednotenja srednje pogosto pregledna, razumljiva in relevantna. Pregled okoljskih poročil je pokazal, da je metoda vrednotenja manj razumljiva oziroma pomanjkljivo zapisana pri okoljski sestavini zrak, dokaj problematična je tudi sestavina voda in vodni viri. Kot najbolj razumljiva, pregledna in relevantna je bila ocenjena okoljska sestavina kulturna dediščina.

Rezultati ankete so sicer pokazali, da naj bi bila metoda vrednotenja srednje pogosto jasno povezana s cilji in rezultati, vendar se je pri pregledu okoljskih poročil izkazalo, da temu ni čisto tako. Kar 14 od 25-tih okoljskih poročil je bilo ocenjenih kot pomanjkljivih. Povezave pogosto ni mogoče razbrati, ali pa je ta povezava nejasna ali pomanjkljiva.

Rezultati pregleda okoljskih poročil in odgovori anketirancev kažejo na to, da so negotovosti in predpostavke pri ocenjevanju vplivov PPP na okolje le redko navedene in opisane.

Če želimo, da bo okoljsko poročilo služilo svojemu namenu, mora izboru ustreznih okoljskih ciljev slediti tudi izbor ustrezne metode vrednotenja. Izkušnje kažejo, da je nemogoče predpisati univerzalno metodologijo, ki bi ustrezala vrednotenju vseh PPP. Metoda mora biti prilagojena posameznemu planu tako, da kar najbolje izpostavi potencialne probleme in privede do ustrezne rešitve. Vezana mora biti na okoljske cilje in omogočati nazoren prikaz rezultatov. Metoda vrednotenja bi morala opredeljevati tudi negotovost pri ocenjevanju, kar pa se v praksi le redko izvaja, kot je razvidno tudi iz rezultatov naše raziskave.

Ali so povezave med cilji PPP, metodo ocenjevanja in rezultati jasne in pregledno prikazane? (analiza OP; N=25)

Slika 34: Povezanost med cilji PPP, metodo ocenjevanja in rezultati

Priporočila

- Uporablja naj se objektivizirane in problemu prilagojenih metod vrednotenja vplivov plana
- Metoda vrednotenja mora vsebovati tudi opredelitev negotovosti ocenjevanja.

3.8 Vplivi plana

Cilj Določitev vseh relevantnih vplivov plana na okolje

Kazalniki	Ocena
3.8.1 Prepoznavna vplivov plana	V Vplivi PPP na okolje so zelo pogosto obravnavani celovito, natančno in pregledno. Obravnavani so vsi verjetni in relevantni vplivi, pozitivni in negativni.
	Z Vplivi PPP na okolje so pogosto obravnavani celovito, natančno in pregledno. Obravnavani so vsi verjetni in relevantni vplivi, pozitivni in negativni.
	P Vplivi PPP na okolje so le redko obravnavani celovito, natančno in pregledno. Obravnavani so zgolj posamezni verjetni in relevantni vplivi.
	N Vplivi PPP na okolje so obravnavani parcialno, natančno in nepregledno. Obravnavani so zgolj posamezni verjetni vplivi.
3.8.2 Preglednost izpeljave vrst in tipov vplivov (vezanih na vsebine in vprašanja pripravljavca PPP in procesa vsebinjenja)	V Vplivi PPP, vezani na vsebine in vprašanja pripravljavca PPP in procesa vsebinjenja, so zelo pogosto prikazani natančno in pregledno.
	Z Vplivi PPP, vezani na vsebine in vprašanja pripravljavca PPP in procesa vsebinjenja, so pogosto prikazani natančno in pregledno.
	P Vplivi PPP, vezani na vsebine in vprašanja pripravljavca PPP in procesa vsebinjenja, so le redko prikazani natančno in pregledno.
	N Vplivi PPP, vezani na vsebine in vprašanja pripravljavca PPP in procesa vsebinjenja, so prikazani nenatančno in nepregledno ali sploh niso prikazani.
	- Iz OP in poročila o postopku CPVO ni mogoče ugotoviti katere vsebine in vprašanja je izpostavil pripravljavec PPP in katere vsebine in vprašanja so opredeljeni v procesu vsebinjenja, posledično tudi ni mogoče ugotoviti kako pregledno so izpeljani vplivi PPP vezani na vsebine in vprašanja pripravljavca PPP.
3.8.3 Upoštevanje načela ALARA	V Načelo ALARA je zelo pogosto natančno upoštevano.
	Z Načelo ALARA je pogosto natančno upoštevano.
	P Načelo ALARA je le redko natančno upoštevano.
	N Načelo ALARA je zelo redko upoštevano.
3.8.4 Opredelitev pomembnih vplivov	V Pomembni vplivi PPP so zelo pogosto natančno opredeljeni in pregledno prikazani. Pomembni vplivi so še posebej skrbno obravnavani.
	Z Pomembni vplivi PPP so pogosto natančno opredeljeni in pregledno prikazani. Pomembni vplivi so še posebej skrbno obravnavani.
	P Pomembni vplivi PPP so le redko natančno opredeljeni in pregledno prikazani. Pomembnim vplivom je redko namenjena ustrezna pozornost, obravnava vplivov je pomanjkljiva.
	N Pomembni vplivi PPP pogosto niso opredeljeni in pregledno prikazani. Pomembnim vplivom ni namenjena ustrezna pozornost, obravnava vplivov je zelo pomanjkljiva.

Izhodišča

Uredba o okoljskem poročilu in podrobnejšem postopku celovite presoje vplivov izvedbe planov na okolje (Uradni list RS, št. 73/05) pravi, da je vpliv izvedbe plana je takšno delovanje izvedbe plana na okolje, da se okolje zaradi tega spreminja oziroma naravni procesi v njem potekajo drugače, kot bi sicer.

Ugotovitve

Anketiranci so v anketi izrazili mnenje, da so relevantni vplivi na okolje razmeroma pogosto ustrezno določeni in opredeljeni. Navedbo je potrdil tudi pregled okoljskih poročil. Pregled okoljskih poročil je pokazal tudi, da je opredelitev relevantnih vplivov pri nekaterih sestavinah okolja bolj problematična kot pri drugih. Kot najbolj problematična se je izkazala sestavina zdravje ljudi, kot najmanj problematične pa npr. obremenitev okolja s hrupom, voda in vodni viri, narava in biotska pestrost,...

Iz velike večine pregledanih okoljskih poročil ni bilo mogoče ugotoviti katere vsebine in vprašanja je izpostavil pripravljavec PPP in ali katere vsebine in vprašanja so bila opredeljena v procesu vsebinjenja.

Pregled okoljskih poročil je pokazal, da je bilo načelo ALARA v večini pregledanih poročil le deloma upoštevano. Pri pripravi PPP so se predvsem oblikovale rešitve, ki bodo imele negativne vplive na okolje, vendar se bo s pomočjo omilitvenih ukrepov te vplive saniralo.

Pomembni vplivi PPP so bili v pregledanih okoljskih poročilih večinoma natančno opredeljeni, pri obravnavi jim je bila namenjena večja pozornost.

Če povzamemo ugotovitve, pridobljene pri pregledu okoljskih poročil in mnenja anketirancev lahko ugotovimo, da postopek CPVO sicer služi svojemu osnovnemu namenu, saj so vsi pomembni vplivi načeloma ustrezno določeni in opredeljeni. Problem pa predstavlja nepreglednost podanih rezultatov ocene vplivov, upoštevanje načela ALARA in pomanjkanje zapisov o vsebinah in vprašanjih, ki jih je izpostavil pripravljavec PPP in ki so bila opredeljena v procesu vsebinjenja.

Priporočila

- V okoljskih poročilih naj se več pozornosti nameni upoštevanju načela ALARA. Pri pripravi PPP se mora oblikovati inovativne alternativne rešitve, ki bodo dosegale najmanjše negativne vplive na okolje. Podajanje samo omilitvenih ukrepov, ki bodo negativne vplive PPP le zmanjšali, ni dovolj.
- Vsebina okoljskega poročila mora biti pregledna, jasna in sledljiva. Vsebovati mora opise vseh faz postopka CPVO – tudi vsebinjenja.

Cilj Obravnava vplivov plana na obstoječe značilnosti okolja in potenciale

Kazalniki

Ocena

3.8.5 Usmerjenost presoje (ocene) vplivov plana k ohranjanju potencialov

V	Zelo pogosto so obravnavani vplivi PPP na vse relevantne sestavine okolja, tako na obstoječe značilnosti okolja kakor tudi na potenciale.
Z	Pogosto so obravnavani vplivi PPP na vse relevantne sestavine okolja, tako na obstoječe značilnosti okolja kakor tudi na potenciale.
P	Le redko so obravnavani vplivi PPP na vse relevantne sestavine okolja tako na obstoječe značilnosti okolja kakor tudi na potenciale; obravnava vplivov se osredotoča na značilnosti okolja, potenciali pa so redko obravnavani.
N	Zelo redko so obravnavani vplivi PPP na vse relevantne sestavine okolja tako na obstoječe značilnosti okolja kakor tudi na potenciale; obravnava vplivov se osredotoča na značilnosti okolja, potenciali niso obravnavani.

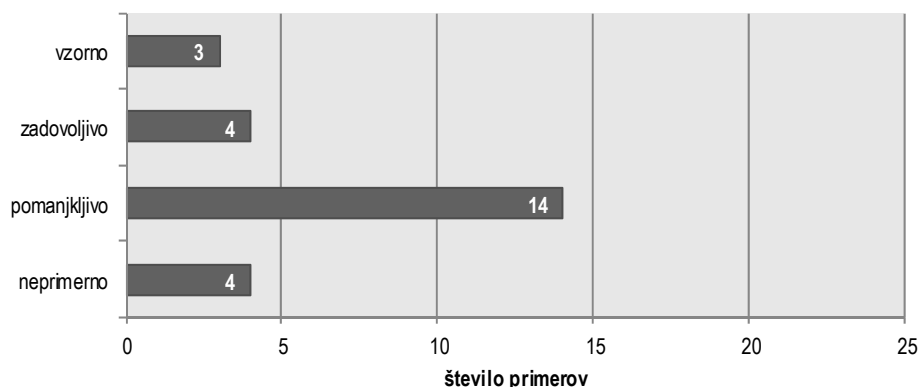
Izhodišča

Območja, na katera posegajo PPP, nimajo le lastnosti, ki so razvidne iz obstoječega stanja, pač pa v sebi skrivajo potencial, ki mogoče v času presoje ni viden že na prvi pogled. Tako npr. postavitve poslovne cone na degradiranem območju zato ne pomeni pozitivnega vpliva, pač pa je vpliv še vedno negativen, saj ima območje potencialne možnosti, da postane veliko več kot pa je v obstoječem stanju. Naloga okoljskega poročevalca je, da prepozna tudi skrite potenciale območij obravnave PPP.

Ugotovitve

Iz odgovorov anketirancev in pregleda okoljskih poročil je možno razbrati, da je obravnava vplivov PPP na ohranjanje potencialov večinoma zapostavljena. Ocenjevanje vplivov PPP se osredotoča predvsem na stanje okolja, potenciali na obravnavanem območju so le redko in pomanjkljivo obravnavani. Navedeno potrjujejo tudi izkušnje iz prakse.

Ali se ocenjevanje osredotoča na stanje okolja ali se ocenjuje tudi vplive PPP na ohranjanje potencialov? (analiza OP; N=25)

Slika 35: Ocenjevanje vplivov PPP na ohranjanje potencialov

Priporočila

- V poročilih naj se večja pozornost nameni ohranjanju potencialov in ne samo obstoječega stanja kot je bila predvsem dosedanja praksa.

Cilj Ustrezna prepoznavna in obravnava različnih vplivov plana - neposrednih, daljinskih, kumulativnih in sinergijskih, kratkoročnih, srednjeročnih in dolgoročnih, trajnih in začasnih

Kazalniki

Ocena

3.8.6 Ustreznost prepoznavne in obravnave različnih vplivov plana (neposrednih, daljinskih, kumulativnih in sinergijskih, kratkoročnih, srednjeročnih in dolgoročnih, trajnih in začasnih) in določitev njihovih medsebojnih razmerij	V Zelo pogosto so natančno opredeljeni in obravnavani vsi relevantni vplivi PPP na okolje. Obravnava vplivov zajema vse ključne tipe vplivov in njihova medsebojna razmerja.
	Z Pogosto so natančno opredeljeni in obravnavani vsi relevantni vplivi PPP na okolje. Obravnava vplivov zajema vse ključne tipe vplivov in njihova medsebojna razmerja.
	P Le redko so opredeljeni in obravnavani vsi relevantni vplivi PPP na okolje. Obravnava vplivov zajema zgolj posamezne tipe vplivov, razmerja med vplivi niso opisana.
	N Zelo redko so opredeljeni in obravnavani vsi relevantni vplivi PPP na okolje. Obravnava vplivov se osredotoča na neposredne vplive, medsebojna razmerja med posameznimi tipi vplivov niso opisana.
3.8.7 Pregled vplivov plana v časovnem okviru izvedbe in obratovanja plana ter sprememb v obravnavanem in širšem okolju	V Zelo pogosto so vplivi PPP na okolje natančno opredeljeni, tako v časovnem okviru izvedbe in obratovanja PPP kakor tudi v okviru sprememb v obravnavanem in širšem okolju.
	Z Pogosto so vplivi PPP na okolje natančno opredeljeni, tako v časovnem okviru izvedbe in obratovanja PPP kakor tudi v okviru sprememb v obravnavanem in širšem okolju.
	P Le redko so vplivi PPP na okolje opredeljeni v časovnem okviru izvedbe in obratovanja PPP in v okviru sprememb v obravnavanem in širšem okolju. Obravnava vplivov se osredotoča na vplive, ki nastanejo v času gradnje v obravnavanem okolju.
	N Vplivi PPP na okolje niso opredeljeni v časovnem okviru izvedbe in obratovanja PPP niti v okviru sprememb v obravnavanem in širšem okolju. Vplivi so obravnavani zelo splošno.

Izhodišča

Skladno z Uredbo o okoljskem poročilu in podrobnejšem postopku celovite presoje vplivov izvedbe planov na okolje (Uradni list RS, št. 73/05) ima lahko izvedba plana različne vplive na okolje, in sicer neposredne, daljinske, kumulativne in sinergijske:

- Neposredni vpliv se ugotavlja, če se s planom načrtuje poseg v okolje, ki na območju plana neposredno vpliva na izbrana merila vrednotenja iz tretjega odstavka 4. člena te uredbe. Ugotovljeno območje neposrednega vpliva izhaja iz ugotovitev na terenu, podrobnejših podatkov o izvedbi posega v okolje in iz drugih dejanskih okoliščin.
- Daljinski vpliv se ugotavlja, če se s planom načrtuje poseg v okolje z vplivi, ki so posledica izvedbe plana in se zgodijo oddaljeno od posega v okolje.
- Kumulativni vpliv se ugotavlja, če se s planom načrtuje poseg v okolje, ki zanemarljivo vpliva na izbrana merila vrednotenja, ima pa skupaj z obstoječimi posegi v okolje ali s posegi, ki so načrtovani ali se izvajajo na podlagi drugih planov, velik vpliv na izbrana merila vrednotenja, ali kadar ima več posameznih za okolje zanemarljivih vplivov istega posega ali več posegov istega plana vpliv, katerega učinki na izbrana merila vrednotenja niso zanemarljivi.
- Sinergijski vpliv se ugotavlja, če se s planom načrtuje poseg v okolje z vplivi, ki so v celoti večji od vsote posameznih vplivov.

Kumulativni vpliv pomeni "vpliv, ki je posledica postopne spremembe, ki jih obravnavani plan povzroča skupaj z drugimi preteklimi, sedanjimi ali razumno predvidljivimi dejanji" (Cooper, 2004; Guidelines for the Assessment of Indirect and Cumulative Impacts, 1999). Ti vplivi se lahko obravnavajo npr. s pregledom predlaganih sprememb namenske rabe v kontekstu veljavnega plana oz. obstoječih prostorskih ureditev, vključno z oceno imisij upoštevajoč obstoječe in predvidene vire emisij.

Kumulativni vpliv pomeni tudi kombinacijo vplivov več predlaganih posegov (planov). Kumulativni vpliv pomeni npr. skupen vpliv:

- več predvidenih infrastrukturnih ureditev,
- več manjših predvidenih posegov na širša zavarovana območja predvidenih z več OPN (v območjih različnih lokalnih skupnosti),
- posameznih vplivov obravnavanega plana, npr. hrupa, prahu in vidnega vpliva na kakovost bivanja (Sadler in Verheem, 1996; Thérivel in Partidario, 1996; Manual on SEA, 1999; Guidance for Planning Authorities, 2003).

Te kumulativne vplive se obravnava:

- s pregledom predvidenih planov na območju obravnavanega plana;
- s pregledom vplivov na širša zavarovana in varovana območja po predpisih s področja ohranjanja narave, območij varstva pitne vode ter območij dediščinskih kulturnih krajin, ki segajo čez meje obravnavanega plana, npr. občine pri presoji OPN;

Kot kumulativne vplive se obravnava tudi posamezni vplive na zdravje ljudi.

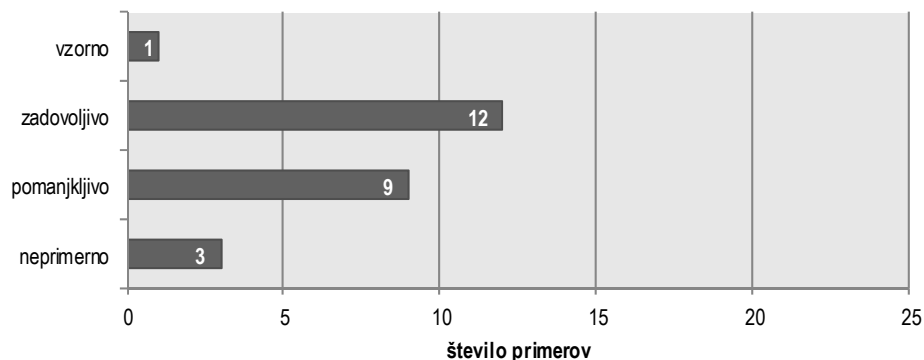
Sinergijski vplivi so posebna oblika kumulativnih vplivov in nastanejo v primeru, če vplivi več predlaganih posegov oz. planov presegajo vsoto njihovih posameznih vplivov. O njih npr. govorimo, če posamezen poseg vpliva na naravo minimalno, veliko število takšnih posegov pa lahko, zaradi prevelike fragmentacije, celo ogrozi obstoj posamezne živalske ali rastlinske vrste (Manual on SEA, 1999; Guidance for Planning Authorities, 2003).

Ugotovitve

Različni vplivi plana (neposredni, daljinski, kumulativni...) so bili po mnenju anketirancev načeloma prepoznani in ustrezno obravnavani. S pregledom okoljskih poročil smo mnenje anketirancev potrdili, saj so v okoljskih poročilih navadno sicer navedeni relevantni vplivi, vendar oznaka ali so to neposredni, daljinski,... velikokrat manjka. **Izdelovalci okoljskih poročil kot problem izpostavljajo predvsem ocenjevanje kumulativnih in sinergijskih vplivov.** Definicije teh vplivov so zelo dvoumne, njihova razlaga pa je lahko različna. Predvsem pa iz definicij ni jasno, kateri plani so relevantni za oceno kumulativnih in

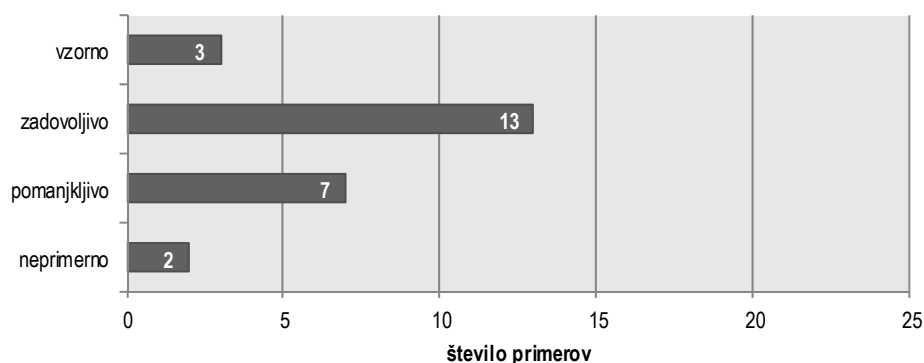
sinergijskih vplivov. Vprašljivo je predvsem to, kakšno časovno obdobje se upošteva pri ocenjevanju vplivov. Problem je tudi pomanjkanje podatkov o planiranih in že sprejetih PPP. Na internetni strani MOP so sicer objavljeni nekateri podatki o državnih prostorskih aktih, ki po so velikokrat neažurni in pomanjkljivi. Podatki o drugih PPP pa niso javno dostopni.

Ali so opredeljena medsebojna razmerja vplivov PPP na okolje? So obravnavani tudi vsi vplivi v širšem okolju? Ali so obravnavani vsi vplivi PPP na okolje, tudi kumulativni, sinergijski idr.? (analiza OP; N=25)

Slika 36: Ustreznost prepoznave in obravnave različnih vplivov PPP

Ali so vplivi PPP obravnavani v različnih časovnih okvirih izvedbe in obratovanja plana? Ali so spremembe obravnavane v ožjem in širšem okolju PPP? (analiza OP; N=25)

Slika 37: Prepoznavna relevantnih vplivov PPP v različnih časovnih okvirih

Priporočila

- Natančneje naj se opredeli, kaj so kumulativni in sinergijski vplivi in kako naj se obravnavajo (glej opredelitve in vire v izhodiščih tega poglavja).
- Izdela naj se baza podatkov o planiranih in že sprejetih PPP, ki bo redno ažurirana.

Cilj Določitev tveganj za naravne in druge nesreče

Kazalniki

Ocena

Kazalniki	Ocena
3.8.8 Določitev vplivov plana na nastanek ali povečano nevarnost nastanka naravne ali druge nesreče	V Zelo pogosto so natančno obravnavani vplivi PPP na nastanek ali povečano nevarnost nastanka naravne ali druge nesreče.
	Z Pogosto so natančno obravnavani vplivi PPP na nastanek ali povečano nevarnost nastanka naravne ali druge nesreče.
	P Le redko so obravnavani vplivi PPP na nastanek ali povečano nevarnost nastanka naravne ali druge nesreče.
	N Vplivi PPP na nastanek ali povečano nevarnost nastanka naravne ali druge nesreče pogosto niso obravnavani.

Izhodišča

V 6. členu Uredbe o okoljskem poročilu in podrobnejšem postopku celovite presoje vplivov izvedbe planov na okolje (Uradni list RS, št. 73/05) je navedeno, da mora okoljsko poročilo vsebovati tudi informacije o pomembnih vplivih plana na nastanek ali povečano nevarnost nastanka naravne ali druge nesreče.

Ugotovitve

Anketiranci sicer ocenjujejo, da so bila tveganja za naravne in druge nesreče relativno pogosto in ustrezno ocenjena, vendar je pregled okoljskih poročil pokazal, da temu ni tako. V praksi so vplivi plana na nastanek ali povečano nevarnost nastanka naravne in druge nesreče velikokrat izpuščeni ali manj podrobno obravnavani. Skladno z Uredbo o okoljskem poročilu in podrobnejšem postopku celovite presoje vplivov izvedbe planov na okolje (Uradni list RS, št. 73/05) morajo biti presojeni vsi vplivi, tudi potencialna tveganja za nastanek nevarne ali druge nesreče. Iz okoljskih poročil mora biti zato jasno razvidno, da so bili obravnavani tudi tovrstni vplivi in kakšna je ocena tega vpliva (tudi v primeru, da takega vpliva ne bo).

Priporočila

- V poročilih naj se vplivom na nastanek ali povečano nevarnost nastanka naravne in druge nesreče nameni večja pozornost.

3.9 Ocena vplivov plana

Cilj Transparentnost ocen vplivov plana z vrednostnimi opredelitvami

Kazalniki

Ocena

Kazalniki	Ocena
3.9.1 Način opisa in predstavitev ocene vpliva	V Opisi in predstavitve ocen vplivov PPP so zelo pogosto natančni in pregledni.
	Z Opisi in predstavitve ocen vplivov PPP so pogosto natančni in pregledni.
	P Opisi in predstavitve ocen vplivov PPP so le redko natančni in pregledni.
	N Opisi in predstavitve ocen vplivov PPP so zelo pogosto nenatančni in nepregledni.
3.9.2 Preglednost pri opredeljevanju ocen	V Opredeljevanje ocen je zelo pogosto pregledno prikazano.
	Z Opredeljevanje ocen je pogosto pregledno prikazano.
	P Opredeljevanje ocen je redko prikazano na pregleden način.
	N Opredeljevanje ocen je zelo pogosto prikazano na nepregleden način.
3.9.3 Ustreznost ocene vpliva – zaupanje v napovedi sprememb v okolju zaradi predvidene izvedbe PPP ter (vrednostni) odnos različnih deležnikov do teh sprememb	V Ocene vplivov so zelo pogosto skladne z opredeljenimi merili vrednotenja.
	Z Ocene vplivov so pogosto skladne z opredeljenimi merili vrednotenja.
	P Ocene vplivov so redko skladne z opredeljenimi merili vrednotenja.
	N Ocene vplivov zelo pogosto niso skladne z opredeljenimi merili vrednotenja.

Izhodišča

Vrednotenje vplivov plana je v Uredbi o okoljskem poročilu in podrobnejšem postopku celovite presoje vplivov izvedbe planov na okolje (Uradni list RS, št. 73/05) opredeljeno v 11. členu, kjer je zapisano, da se vrednotenje vplivov plana na uresničevanje okoljskih ciljev plana ugotavlja v naslednjih velikostnih razredih:

- razred A: ni vpliva oziroma je pozitiven vpliv;
- razred B: vpliv je nebitven;
- razred C: vpliv je nebitven zaradi izvedbe omilitvenih ukrepov;
- razred D: vpliv je bistven;
- razred E: vpliv je uničujoč;
- razred X: ugotavljanje vpliva ni možno.

Ocene od A do C pomenijo, da so vplivi izvedbe plana za uresničevanje okoljskih ciljev plana sprejemljivi, oceni D in E pa, da so vplivi plana nesprejemljivi.

Ugotovitve

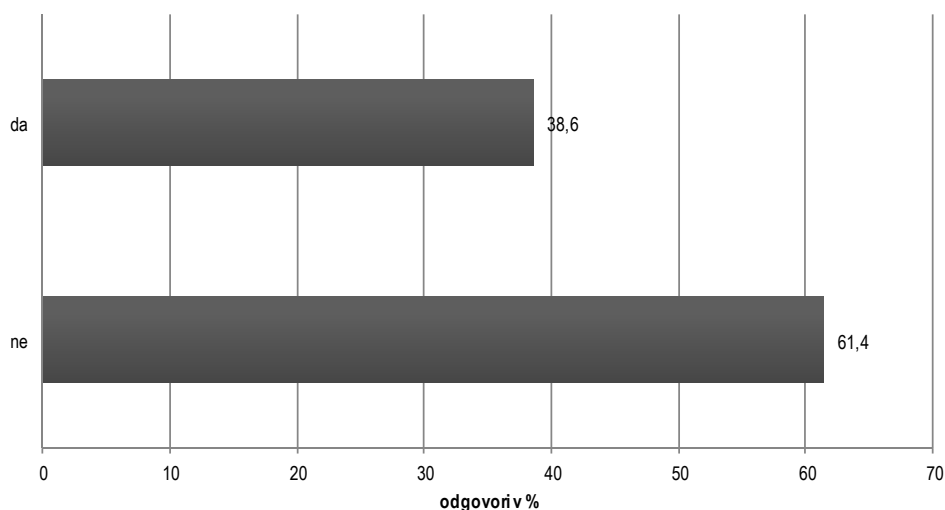
Anketiranci so ocenili, da so bile v Okoljskih poročilih relativno pogosto podane pregledne ocene vplivov. Pri pregledu okoljskih poročil smo prišli do nekoliko drugačnih ugotovitev. Ocene vplivov PPP so glede na rezultat pregleda okoljskih poročil namreč precej razlikujejo po posameznih sestavinah okolja. Ocenimo lahko, da so bili vplivi PPP večinoma jasni in natančni, vendar manj pregledni pri okoljskih sestavinah kot so npr.: narava in biotska pestrost, voda in vodni viri, varovana območja, EPO in naravne vrednote ter podnebne spremembe. Opisi vplivov PPP so manj jasni pri sledečih okoljskih sestavinah: zdravje ljudi, krajina in tla.

Čeprav so anketiranci ocenili, da so bile ocene vplivov PPP v večji meri ustrezne, je pregled okoljskih poročil pokazal nekoliko drugačno sliko. Ocenjevanje je bilo ocenjeno kot manj pregledno in težje ponovljivo predvsem pri okoljskih sestavinah kot so tla, voda in vodni viri, narava in biotska pestrost, kulturna dediščina, krajina in zdravje ljudi. Pri ostalih okoljskih sestavinah je bilo ocenjevanje bolj pregledno in lažje ponovljivo.

V pregledanih okoljskih poročilih so bile ocene vplivov večinoma skladne z opredeljenimi merili. Povezava med problemom PPP, stanjem okolja, ovrednotenimi vplivi in oceno je bila jasna, vendar nekoliko manj pregledna. Da so ocene vplivov plana ustrezne in vredne zaupanja so ocenili tudi anketiranci.

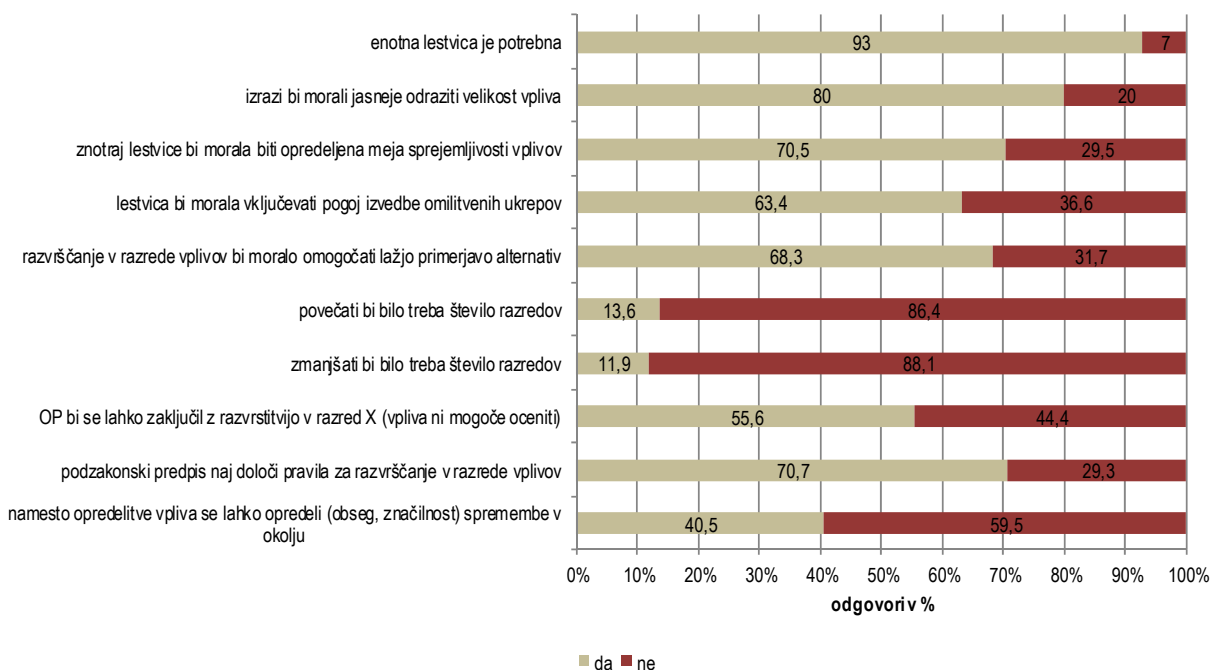
Glede na zgoraj zapisane ugotovitve naše raziskave lahko ugotovimo, da izdelovalcem okoljskih poročil ocenjevanje nekaterih okoljskih sestavin povzroča večje težave, medtem ko z drugimi nimajo večjih problemov. Predlagamo, da se na izobraževanjih večja pozornost nameni ocenjevanju vplivov PPP na okoljske sestavine kot so npr. zdravje ljudi, krajina in tla. V pregledanih poročilih smo pogrešali tudi opredelitev s kakšno gotovostjo je bila ocena PPP podana, čemur bi bilo treba v prihodnosti posvečati več pozornosti.

Lestvica velikostnih razredov za vrednotenje vplivov plana iz Uredbe o okoljskem poročilu je verjetno najbolj problematična določba v predpisih s področja strateškega ocenjevanja. Zanimivo je, da je stroka takšni lestvici v času sprejemanja uredbe argumentirano nasprotovala, vendar ji zakonodajalec žal (kot že mnogokrat) ni prisluhnil.

Slika 38: Mnenje anketirancev o primernosti lestvice velikostnih razredov za vrednotenje vplivov plana (A, B, C, D, E, X) kot jo določa Uredba o okoljskem poročilu

Anketiranci so precej kritični do lestvice vrednotenja vplivov plana, kot je sedaj določena v Uredbi o okoljskem poročilu. Večina anketirancev, dobrih 62% jih namreč meni da lestvica v takšni obliki ni primerna za vrednotenje vplivov PPP v procesu strateškega ocenjevanja.

Slika 39: Mnenje anketirancev o prenovi lestvice velikostnih razredov za vrednotenje vplivov plana A; B, C, D, E, X

Anketiranci se skoraj v celoti strinjajo, da je enotna lestvica potrebna in da je trenutno število razredov vplivov ustrezno. Menijo, da bi izrazi morali jasneje odražati velikost vpliva in da je znotraj lestvice potrebno opredeliti meje sprejemljivosti vpliva. Večinoma se tudi strinjajo, da naj podzakonski predpis določi pravila za razvrščanje v razrede vplivov. Razvrščanje v razrede vplivov bi moralo omogočati lažjo primerjavo alternativ. Poleg tega bi morala lestvica vključevati tudi pogoj izvedbe omilitvenih ukrepov. Mnenja anketirancev so nekoliko manj enotna pri vprašanju ali je pri ocenjevanju vplivov PPP mogoče uporabiti oceno X, to je vpliva ni mogoče oceniti in ali bi namesto opredelitve vpliva zadostovala opredelitev obsega in/ali značilnosti spremembe v okolju.

Izkušnje potrjujejo mnenja anketirancev, da problem pri vrednotenju vplivov plana predstavljajo tudi ocene, kot jih predpisuje Uredba o okoljskem poročilu in podrobnejšem postopku celovite presoje vplivov izvedbe planov na okolje (Uradni list RS, št. 73/05). Vrednotenje vplivov plana na uresničevanje okoljskih ciljev plana naj bi se ugotavljalo v velikostnih razredih: A (ni vpliva oziroma vpliv je pozitiven), B (vpliv je nebitven), C (vpliv je nebitven zaradi izvedbe omilitvenih ukrepov), D (vpliv je bistven), E (vpliv je uničujoč), X (ugotavljanje vpliva ni možno). Praksa je pokazala, da so predpisane kategorije toge in da ne nosijo potrebne informacije. S kategorijo oziroma razredom C so tako ocenjeni vsi plani, ki so jim predpisani omilitveni ukrepi. Pa naj bodo to le manjši ukrepi ali pa tako obsežni kot je npr. generalna sprememba plana. Problem je tudi to, da je plan z upoštevanimi omilitvenimi ukrepi boljši in ima manjše vplive kot originalni plan. Iz ocen, ki so v trenutni rabi, je nemogoče razbrati, katera varianta plana je z upoštevanimi omilitvenimi ukrepi najboljša. Predlagamo, da se lestvico prilagodi tako, da bo že na prvi pogled jasno, katera varianta plana je bila najbolje ocenjena z upoštevanimi ukrepi in brez. Nepotrebni sta dve oznaki za ocenjene nesprejemljivo velike negativne vplive plana (kategoriji D in E). Za oceno nesprejemljivega plana bi bila dovolj zgolj ena kategorija. Dodatno zmedo na tem področju ustvarja tudi neuskklajena zakonodaja. Uredba o okoljskem poročilu predvideva kategorijo X, v primeru, da ugotavljanje vpliva ni možno. V dopolnitvi Pravilnika o presoji sprejemljivosti vplivov izvedbe planov in posegov v naravo na varovana območja (Uradni list RS, št. 130/04, 53/06, 38/10, 3/11) je ta kategorija izpuščena.

Priporočila

- Lestvica za vrednotenje vplivov plana naj se spremeni. Predlog je sledeč:

razred vpliva	oznaka (opcija)	sprejemljivost PPP
vpliv bo pozitiven	+ (A)	PPP je sprejemljiv
vpliva ne bo	o (B)	
vpliv bo majhen	- (C)	
vpliv bo velik	-- (D)	
vpliv bo uničujoč	--- (E)	PPP ni sprejemljiv
vpliva ni mogoče oceniti	x (X)	ocena PPP ni mogoča

Ocene naj se podajo dvakrat, in sicer za PPP:

- brez izvedbe omilitvenih ukrepov (oz. brez optimizacije PPP)
- z izvedenimi omilitvenimi ukrepi (oz. z optimizacijo PPP)
- Lestvice vrednotenja vplivov plana v Uredbi o okoljskem poročilu in podrobnejšem postopku celovite presoje vplivov izvedbe planov na okolje in Pravilniku o presoji sprejemljivosti vplivov izvedbe planov in posegov v naravo na varovana območja naj se poenotijo.
- V poročilih naj se natančno opredeli s kakšno gotovostjo je bila ocena podana.

3.10 Omilitveni ukrepi

Cilj Ustrezni omilitveni ukrepi, vezani na obravnavano okolje in problem

Kazalniki

Ocena

3.10.1 Ustreznost izbranih ukrepov za preprečitev, omilititev in odpravo posledic vplivov na okolje glede na presojeni PPP	V	Ukrepi za preprečitev, omilititev in odpravo posledic vplivov PPP na okolje so zelo pogosto smiselni in ustrezno izbrani.
	Z	Ukrepi za preprečitev, omilititev in odpravo posledic vplivov PPP na okolje so pogosto smiselni in ustrezno izbrani.
	P	Ukrepi za preprečitev, omilititev in odpravo posledic vplivov PPP na okolje so le redko smiselni in ustrezno izbrani.
	N	Ukrepi za preprečitev, omilititev in odpravo posledic vplivov PPP na okolje niso smiselni in so neustrezni.
3.10.2 Utemeljenost omilitvenih ukrepov v kontekstu tehnoloških in organizacijskih različic omilitvenega ukrepa (učinkovitost, CBA, negotovosti)	V	Omilitveni ukrepi so zelo pogosto natančno in jasno utemeljeni v kontekstu tehnoloških in organizacijskih različic. Omilitveni ukrepi so utemeljeni glede pričakovane učinkovitosti, CBA, utemeljitve so tudi kvantitativne. Negotovosti glede delovanja omilitvenih ukrepov so natančno prikazane.
	Z	Omilitveni ukrepi so pogosto natančno in jasno utemeljeni v kontekstu tehnoloških in organizacijskih različic. Omilitveni ukrepi so utemeljeni glede pričakovane učinkovitosti, CBA, utemeljitve so tudi kvantitativne. Negotovosti glede delovanja omilitvenih ukrepov so natančno prikazane.
	P	Omilitveni ukrepi so le redko utemeljeni v kontekstu tehnoloških in organizacijskih različic. Omilitveni ukrepi so glede pričakovane učinkovitosti in CBA pomanjkljivo in nejasno utemeljeni. Negotovosti glede delovanja omilitvenih ukrepov so prikazane manj natančno.
	N	Omilitveni ukrepi v kontekstu tehnoloških in organizacijskih različic niso utemeljeni. Negotovosti glede delovanja omilitvenih ukrepov niso prikazane.
3.10.3 Utemeljenost omilitvenih ukrepov v kontekstu planskih alternativ	V	Omilitveni ukrepi so zelo pogosto natančno in jasno opredeljeni v kontekstu planskih alternativ. Omilitveni ukrepi na ravni alternativ že vključujejo optimizacijo dejavnosti s ciljem povzročitve čim manjše škode v okolju.
	Z	Omilitveni ukrepi so pogosto natančno in jasno opredeljeni v kontekstu planskih alternativ. Omilitveni ukrepi na ravni alternativ že vključujejo optimizacijo dejavnosti s ciljem povzročitve čim manjše škode v okolju.
	P	Omilitveni ukrepi so le redko opredeljeni v kontekstu planskih alternativ. Omilitveni ukrepi na ravni alternativ pogosto ne vključujejo optimizacije dejavnosti za zmanjšanje škode v okolju.
	N	Omilitveni ukrepi v kontekstu planskih alternativ niso opredeljeni. Omilitveni ukrepi na ravni alternativ ne vključujejo optimizacije dejavnosti za zmanjšanje škode v okolju.
3.10.4 Vrsta, teža, podrobnost in usmerjenost omilitvenih ukrepov	V	Omilitveni ukrepi so zelo pogosto inovativni in prispevajo k izboljšanju stanja po vzpostavitvi posega. Omilitveni ukrepi so zelo pogosto opisani ustrezno natančno.
	Z	Omilitveni ukrepi so pogosto inovativni in prispevajo k izboljšanju stanja po vzpostavitvi posega. Omilitveni ukrepi so pogosto opisani ustrezno natančno.
	P	Omilitveni ukrepi so le redko inovativni, večinoma gre za splošne ukrepe, ki so naravnani k sanaciji poškodb in vzpostavitvi stanja pred posegom. Opisi omilitvenih ukrepov so manj natančni.
	N	Omilitveni ukrepi so splošni, naravnani so zgolj na sanacijo poškodb po vzpostavitvi posega. Opisi omilitvenih ukrepov so nenatančni.
3.10.5 Uspešnost izbranega omilitvenega ukrepa	V	Uspešnost izbranih omilitvenih ukrepov je zelo pogosto pojasnjena ustrezno natančno in argumentirano. Izbrani omilitveni ukrepi so zelo pogosto smiselni in opravičljivi.
	Z	Uspešnost izbranih omilitvenih ukrepov je pogosto pojasnjena ustrezno natančno in argumentirano. Izbrani omilitveni ukrepi so pogosto smiselni in opravičljivi.
	P	Uspešnost izbranih omilitvenih ukrepov je le redko pojasnjena natančno in argumentirano. Izbrani omilitveni ukrepi so le deloma smiselni in opravičljivi.
	N	Uspešnost izbranih omilitvenih ukrepov ni pojasnjena. Izbrani omilitveni ukrepi niso smiselni in niso opravičljivi.

Izhodišča

V 12. členu Uredbe o okoljskem poročilu in podrobnejšem postopku celovite presoje vplivov izvedbe planov na okolje (Uradni list RS, št. 73/05) je opredeljeno, da se z omilitvenimi ukrepi prepreči, omili ali odpravi negativne vplive plana v taki meri, da postanejo vplivi izvedbe plana za okolje sprejemljivi. Predlagani omilitveni ukrepi morajo skladno z Uredbo vsebovati tudi oceno o ustreznosti in verjetnosti uspešnosti izbranih ukrepov in oceno izvedljivosti. Izvedljivost ukrepov pa se dokazuje z navedbo o tem, kdo bi poskrbel za izvedbo omilitvenega ukrepa in kako bo ta ukrep izveden, časovno opredelitvijo izvedbe omilitvenega ukrepa in navedbo časa spremljanja uspešnosti izvedenega ukrepa.

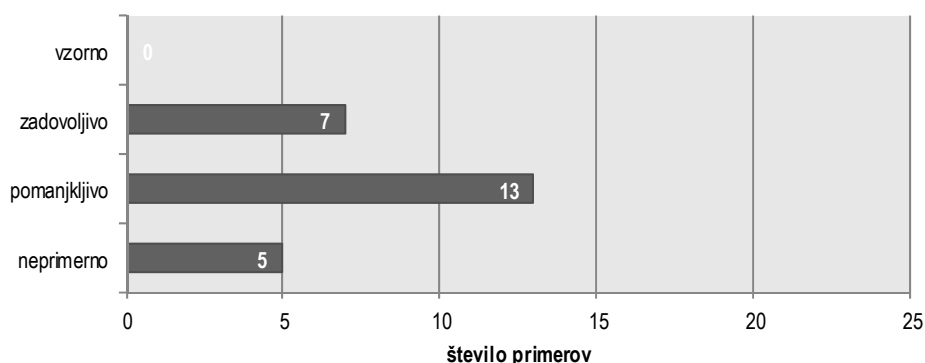
Ugotovitve

Anketiranci so ocenili, da so bili predlagani omilitveni ukrepi večinoma uspešni ter konkretni – vezani na obravnavano okolje in problem, vendar je analiza okoljskih poročil pokazala, da to ne drži popolnoma. Poročila namreč vsebujejo predvsem splošne omilitvene ukrepe, ukrepi so prikazani nekoliko nenatančno in manj pregledno. Navedeno drži za vse okoljske sestavine. Večje število omilitvenih ukrepov, usmerjenih na konkreten PPP se pojavlja le pri nekaterih okoljskih sestavinah – izstopata sestavini voda in vodni viri ter narava in biotska raznovrstnost, pri katerih se pogosteje pojavljajo tudi ukrepi, ki so vezani na konkreten PPP.

V praksi se izdelovalci okoljskih poročil pri navedbi omilitvenih ukrepov soočajo z večnimi in večimi težavami in nejasnostmi. Izdelovalci okoljskih poročil niso seznanjeni s tem kaj sploh so omilitveni ukrepi in velikokrat med ukrepi navajajo tudi zahteve veljavne zakonodaje. Navedeni omilitveni ukrepi zelo redko prispevajo k izboljšanju zatečenih ali neustreznih stanj v okolju, pač pa so predvsem naravnani samo k zmanjšanju vplivov PPP. Navedeno potrjujejo tudi rezultati ankete.

Pogost (in zelo obsežen) problem predstavlja tudi neupoštevanje omilitvenih ukrepov ob izvedbi PPP, kar sicer ni več del postopka CPVO, čeprav v bistvu predstavlja ključen in najpomembnejši del samega postopka. Z namenom zagotavljanja uspešnosti postopka CPVO bi bilo treba povečati inšpekcijski nadzor, ki bi preprečeval kršitve oziroma neupoštevanje v okoljskem poročilo predpisanih zahtev.

Ali je opisana in pojasnjena verjetnost uspešnosti izbranih omilitvenih ukrepov? Ali so izbrani omilitveni ukrepi uresničljivi (smiselni in upravičljivi)? (analiza OP; N=25)

Slika 40: Prikaz in predstavitev uspešnosti izbranih omilitvenih ukrepov

Iz rezultatov pregleda okoljskih poročil je razvidno, da so praktično pri vseh sestavinah okolja navedeni skoraj izključno splošni omilitveni ukrepi. Možno je, da spremembe PPP, ki so izhajale iz zahtev okoljskega presojevalca ali drugih deležnikov v poročilu niso zabeležene, pa čeprav so bile v resnici izvedene. Lahko pa da je navedeno posledica poznega vključevanja okoljskega poročevalca v postopek sprejemanja PPP. Praksa kaže, da se postopek CPVO večinoma izvaja pozno, ko je PPP že fiksno določen in večje spremembe niso več možne.

Priporočila

- Natančneje naj se določi nivo podrobnosti, do katerega je potrebno opisati omilitvene ukrepe v sklopu postopka CPVO.
- Natančneje naj se določi, kaj sploh so omilitveni ukrepi (npr. ali so zahteve veljavne zakonodaje lahko omilitveni ukrep?). Opredelitev omilitvenih ukrepov:
 - Ukrepi, ki neposredno izhajajo iz zahtev veljavne zakonodaje naj se ne navajajo kot omilitveni ukrep. Lahko se jih navede v ločenem poglavju, kjer pa mora biti eksplicitno navedeno, da gre le za upoštevanje veljavne zakonodaje.
 - Zaradi preglednosti naj se splošne omilitvene ukrepe, ki ne pomenijo bistvene spremembe PPP-ja, navaja ločeno od ukrepov, ki pomenijo večjo spremembo PPP.
- Poveča naj se inšpekcijski nadzor nad izvajanjem omilitvenih ukrepov.
- V OP morajo biti pregledno in natančno zabeležene vse predlagane spremembe in ukrepi za izboljšanje, ki so jih v procesu priprave PPP izpostavili ali predlagali različni deležniki (naročnik PPP, pripravljavec PPP, izdelovalec PPP, NUP, strokovna in širša javnost, izdelovalec OP). (podoben ukrep ima Alenka v poglavju 8.4)

Cilj Določitev realnih in izvedljivih omilitvenih ukrepov

Kazalniki

Ocena

3.10.6 Izvedljivost načrtovanih omilitvenih ukrepov (v časovnem obdobju plana in s sprejemljivimi stroški)	V	Načrtovani omilitveni ukrepi so zelo pogosto izvedljivi in stroškovno sprejemljivi v časovnem obdobju plana.
	Z	Načrtovani omilitveni ukrepi so pogosto izvedljivi in stroškovno sprejemljivi v časovnem obdobju plana.
	P	Načrtovani omilitveni ukrepi so le deloma izvedljivi in stroškovno sprejemljivi v časovnem obdobju plana.
	N	Načrtovani omilitveni ukrepi pogosto niso izvedljivi in niso stroškovno sprejemljivi v časovnem obdobju plana.
3.10.7 Preverjanje izvedljivosti omilitvenih ukrepov skladno s 24. členom Pravilnika o presoji sprejemljivosti	V	Načrtovani omilitveni ukrepi so zelo pogosto preverjeni in izvedljivi skladno s 24. členom Pravilnika o presoji sprejemljivosti vplivov izvedbe planov in posegov v naravo na varovana območja.
	Z	Načrtovani omilitveni ukrepi so pogosto preverjeni in izvedljivi skladno s 24. členom Pravilnika o presoji sprejemljivosti vplivov izvedbe planov in posegov v naravo na varovana območja.
	P	Načrtovani omilitveni ukrepi so le redko preverjeni in izvedljivi skladno s 24. členom Pravilnika o presoji sprejemljivosti vplivov izvedbe planov in posegov v naravo na varovana območja.
	N	Načrtovani omilitveni ukrepi niso preverjeni in izvedljivi skladno z določbami 24. člena Pravilnika o presoji sprejemljivosti vplivov izvedbe planov in posegov v naravo na varovana območja.

Izhodišča

Izvedljivost umestitve načrtovanih omilitvenih ukrepov se skladno s 24. členom Pravilnika o presoji sprejemljivosti (in 12. člena Uredbe o okoljskem poročilu) dokazuje z naslednjimi podatki:

- navedbo o tem kdo bo poskrbel za izvedbo omilitvenega ukrepa in kako bo omilitveni ukrep izveden,
- časovno opredelitev izvedbe plana in omilitvenega ukrepa in
- navedbo načina spremljanja uspešnosti izvedenega omilitvenega ukrepa.

Ugotovitve

Anketiranci so mnenja, da so bili predpisani omilitveni ukrepi načeloma realni in izvedljivi ter da so skladni z zakonodajo. Pregled okoljskih poročil je potrdil navedeno, saj so bili v

okoljskih poročilih navedeni omilitveni ukrepi večinoma realno izvedljivi glede na časovno obdobje izvajanja PPP in glede na stroškovni okvir. Navedeni omilitveni v večini pregledanih okoljskih poročil so vsebovali navedbe o izvajalcih omilitveni ukrepov, časovni opredelitvi izvedbe in načinu spremljanja izvedenega omilitvenega ukrepa in so bili tako večinoma skladni s 24. Členom Pravilnika o presoji sprejemljivosti vplivov izvedbe planov in posegov v naravo na varovana območja. Ne glede na navedeno pa se pojavljajo tudi primeri okoljskih poročil, kjer informacije o tem kdo bo izvajalec ukrepa, kdaj se bo ukrep izvedel in kako se bo spremljala uspešnost ukrepa manjkajo, so splošne ali pomanjkljive.

Priporočila

- Večjo pozornost je treba nameniti natančnim navedbam o tem kdo je odgovoren za izvajanje omilitvenih ukrepov, kdaj se ukrep izvede in kako se spremlja njegova uspešnost.

3.11 Spremljanje stanja okolja

Cilj Vzpostavitev učinkovitega sistema spremljanja stanja okolja v kontekstu pričakovanih sprememb zaradi predvidene izvedbe PPP

Kazalniki

3.11.1 Ustreznost predvidenih načinov za spremljanje stanja okolja

Ocena

V	Opredeljeni način spremljanja stanja okolja je zelo pogosto smiselen in ustrezen za obravnavani PPP.
Z	Opredeljeni način spremljanja stanja okolja je pogosto smiselen in ustrezen za obravnavani PPP.
P	Opredeljeni način spremljanja stanja okolja je le redko smiselen in ustrezen za obravnavani PPP.
N	Opredeljeni način spremljanja stanja okolja pogosto ni smiselen in ni ustrezen za obravnavani PPP.

Izhodišča

V 23. členu Uredbe o okoljskem poročilu in podrobnejšem postopku celovite presoje vplivov izvedbe planov na okolje (Uradni list RS, št. 73/05) je navedeno, da je v okoljskem poročilu treba navesti tudi način spremljanja izvajanja plana (imenovano tudi *monitoring*). Navedeni morajo biti podatki o:

- obsegu spremljanja izvajanja plana;
- kazalcih stanja okolja oziroma drugih merilih vrednotenja, na podlagi katerih se ugotavljajo kratkoročni ali začasni vplivi na okolje v času izvajanja plana in srednjeročni in dolgoročni ter trajni vplivi po izvedbi plana;
- nosilcih spremljanja izvajanja plana oziroma
- načinih ter rokih poročanja o rezultatih spremljanja izvajanja plana.

Spremljanje stanja se izvaja z namenom (Therivel, 2010: 232):

- ugotavljanja ali so vplivi res taki, kot so bili predvideni v okviru postopka CPVO;
- ugotavljanja ali so bili omilitveni ukrepi v času izvedbe plana v celoti izvedeni

Glavni namen spremljanja stanja je odkrivanje morebitnih spregledanih vplivov PPP in njihovo naknadno odpravljanje oziroma zmanjševanje. S spremljanjem stanja izvedenih PPP pa se vzpostavlja tudi baza podatkov, ki bo pripomogla k izboljšanju strateških presoj v prihodnje (Therivel, 2010: 232).

Ugotovitve

Anketiranci so mnenja, da je bil predlagani način spremljanje stanja in sprememb okolja v večini primerov ustrezno opisan. Ne glede na rezultat ankete pa se temu poglavju navadno posveča premalo pozornosti. V približno polovici pregledanih okoljskih poročil je bil sistem za spremljanje okolja opredeljen, jasno opisan, vendar podan nekoliko nepregledno. Veliko pregledanih okoljskih poročil (40 %) pa je imelo spremljanje okolja sicer opredeljeno, vendar je bilo opisano pomanjkljivo, nejasno in slabo pregledno. Iz pregledanih okoljskih poročil je jasno razvidno, da bo temu poglavju v prihodnosti posvetiti več pozornosti.

Priporočila

- Večja pozornost naj se nameni vzpostavitvi učinkovitega sistema spremljanja stanja okolja.

Cilj Odziv na negotovosti predhodnih ocen – povečanje verodostojnosti ocen in zaupanja vanje

Kazalniki

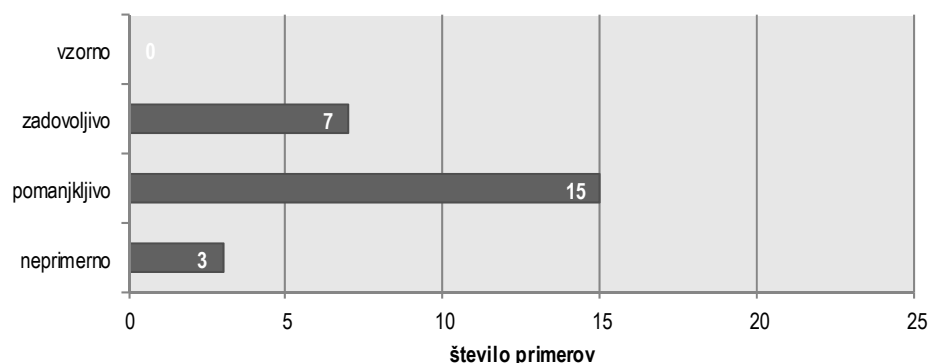
Ocena

Kazalniki	Ocena
3.11.2 Časovni okvir spremljanja stanja okolja – obdobje/dinamika pričakovanih sprememb v okolju	V Časovni okvir spremljanja stanja okolja je zelo pogosto opredeljen v skladu z dinamiko pričakovanih sprememb v okolju.
	Z Časovni okvir spremljanja stanja okolja je pogosto opredeljen v skladu z dinamiko pričakovanih sprememb v okolju.
	P Časovni okvir spremljanja stanja okolja je le redko opredeljen v skladu z dinamiko pričakovanih sprememb v okolju.
	N Časovni okvir spremljanja stanja okolja pogosto ni opredeljen v skladu z dinamiko pričakovanih sprememb v okolju.

Ugotovitve

V praksi se prepogosto predpisuje splošne načine spremljanja stanja saj se temu poglavju posveča premalo pozornosti. Obdobje oz. dinamika pričakovanih sprememb bi morala biti v poročilu bolj temeljito obdelana, temu primerno prirejeno pa bi moralo biti tudi spremljanje stanja. Navedeno so potrdili tudi rezultati pregleda okoljskih poročil, saj je bil kar v 60 % pregledanih okoljskih poročilih časovni okvir za spremljanje stanja sicer opredeljen, vendar pa ni bil podprt z argumenti, ali pa so bili navedeni argumenti šibki in neprepičljivi. V večini pregledanih okoljskih poročil je bil časovni okvir spremljanja stanja okolja le deloma opredeljen glede na dinamiko pričakovanih sprememb v okolju.

Ali je časovni okvir za spremljanje stanja okolja opredeljen? Ali je časovni okvir spremljanja stanja okolja opredeljen glede na dinamiko pričakovanih sprememb v okolju? (analiza OP; N=25)

Slika 41: Prikaz in predstavitev časovnega okvira za spremljanje stanja okolja

Priporočila

- V poročilu naj se posveti večja pozornost dinamiki pričakovanih sprememb. Temu primerno naj se priredi tudi predpisano spremljanje stanja.

Cilj Zagotovitev zgodnjega/pravočasnega opozarjanja na nepredvidene spremembe v okolju

Kazalniki

Ocena

3.11.3 Učinkovitost sistema spremljanja stanja okolja – predvideni ukrepi v primeru pojava drugačnih sprememb v okolju kot predhodno ocenjeno: posredovanje v primeru večjih sprememb, opustitev spremljanja v primeru manjših-nepomembnih sprememb

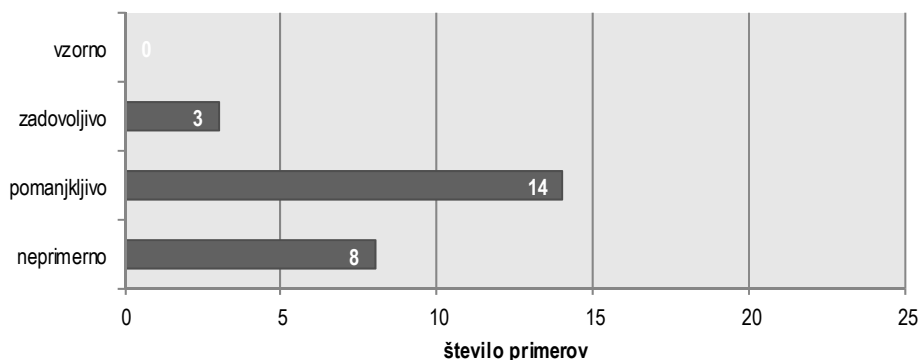
V	Opredeljeni način spremljanja stanja je zelo pogosto zasnovan natančno in skladno z dinamiko pričakovanih sprememb. Sistem spremljanja stanja predvideva tudi ukrepe v primeru pojava drugačnih sprememb v okolju kot je bilo predhodno ocenjeno, to je posredovanje v primeru večjih sprememb ali opustitev spremljanja v primeru manjših sprememb.
Z	Opredeljeni način spremljanja stanja je pogosto zasnovan natančno in skladno z dinamiko pričakovanih sprememb. Sistem spremljanja stanja predvideva tudi ukrepe v primeru pojava drugačnih sprememb v okolju kot je bilo predhodno ocenjeno, to je posredovanje v primeru večjih sprememb ali opustitev spremljanja v primeru manjših sprememb.
P	Opredeljeni način spremljanja stanja je le redko zasnovan natančno in skladno z dinamiko pričakovanih sprememb. Sistem spremljanja stanja redko predvideva ukrepe v primeru pojava drugačnih sprememb v okolju kot je bilo predhodno ocenjeno, to je posredovanje v primeru večjih sprememb ali opustitev spremljanja v primeru manjših sprememb.
N	Opredeljeni način spremljanja stanja pogosto ni zasnovan natančno in skladno z dinamiko pričakovanih sprememb. Sistem spremljanja stanja ne predvideva ukrepov v primeru pojava drugačnih sprememb v okolju kot je bilo predhodno ocenjeno.

Izhodišča

Glede na to, da je v okoljskem poročilu nemogoče predvideti vse možne poteke dogodkov in vplive, ki bi iz tega sledili, lahko z učinkovitim sistemom spremljanja stanja okolja in predvidenimi ukrepi v primeru pojava drugačnih sprememb, take vplive uspešno odpravimo ali vsaj zmanjšamo.

Ugotovitve

Ali rezultati spremljanja stanja prispevajo k izboljšanju stanja okolja? Ali so podani ukrepi v primeru nepričakovanih dogodkov in sprememb, ki terjajo drugačno ravnanje? (analiza OP; N=25)

Slika 42: Učinkovitost sistema spremljanja stanja okolja

Anketiranci so ocenili, da so predlagani načini spremljanja stanja redko predvidevali ukrepe v primeru drugačnih sprememb v okolju, kot je bilo predhodno ocenjeno (posredovanje v primeru večjih sprememb ali opustitev spremljanja stanja v primeru manjših in nepotrebnih

sprememb). Mnenje anketirancev podpirajo tudi rezultati pregleda okoljskih poročil, saj je bilo ugotovljeno, da rezultati spremljanja stanja v pregledanih okoljskih poročilih večinoma le malo prispevajo k izboljšanju stanja okolja. Ukrepi, v primeru nepričakovanih dogodkov ali sprememb, ki terjajo drugačno ravnanje so bili sicer opisani, vendar so bili predlagani ukrepi splošni in neodvisni od konkretnega PPP.

Priporočila

- Spremljanje stanja v okoljskih poročilih naj se navede tako, da bo predvidevalo tudi ukrepe v primeru drugačnih sprememb v okolju, kot je bilo predhodno ocenjeno.

Cilj Vzpostavitev ustreznih pravnih podlag za vzpostavitev sistema spremljanja okolja

Kazalniki

Ocena

3.11.4 Obstoj zakonske podlage za vzpostavljanje sistema spremljanja stanja okolja in prostora	V	Predlagani sistem spremljanja stanja okolja zelo pogosto temelji na obstoječih zakonskih podlagah.
	Z	Predlagani sistem spremljanja stanja okolja pogosto temelji na obstoječih zakonskih podlagah.
	P	Predlagani sistem spremljanja stanja okolja le redko temelji na obstoječih zakonskih podlagah.
	N	Predlagani sistem spremljanja stanja okolja ne temelji na obstoječih zakonskih podlagah.
3.11.5 Navezanost na obstoječe sisteme spremljanja stanja okolja	V	Predlagani sistem spremljanja stanja okolja je zelo pogosto vezan na obstoječe sisteme spremljanja stanja okolja.
	Z	Predlagani sistem spremljanja stanja okolja je pogosto vezan na obstoječe sisteme spremljanja stanja okolja.
	P	Predlagani sistem spremljanja stanja okolja je le redko vezan na obstoječe sisteme spremljanja stanja okolja.
	N	Predlagani sistem spremljanja stanja okolja pogosto ni vezan na obstoječe sisteme spremljanja stanja okolja.

Izhodišča

Spremljanje stanja se v praksi večinoma izvaja na podlagi kazalnikov, s pomočjo katerih je bilo v CPVO postopku opisano obstoječe stanje in opredeljeni pričakovani vplivi PPP (Therivel, 2010: 235).

Ugotovitve

Obstoječa praksa sistema spremljanja okolja se večinoma opira na spremljanje stanja okolja in prostora, ki je predpisano z zakonodajo, kar so dokazali tudi rezultati pregledanih okoljskih poročil. V nekaj več kot polovica pregledanih okoljskih poročilih je predlagani sistem spremljanja temeljil na zakonskih podlagah, pogosta pa so bila tudi okoljska poročila, ki so le deloma temeljila na zakonskih podlagah (36 %). V večini pregledanih okoljskih poročil je bilo spremljanje stanja večinoma navezano na obstoječe in že utečene postopke ali sisteme, ki pa jih bo deloma še potrebno nadgraditi.

Za lažjo primerjavo stanja okolja je pomembno v čim večji možni meri uporabljati že utečene sisteme spremljanja stanja. Le v primeru, da to ni možno je smiselno uvesti nove načine.

Priporočila

- V največji možni meri naj se uporabljajo obstoječe sisteme spremljanja stanja, ki temeljijo na zakonskih podlagah.

3.12 Uspešnost postopka ocenjevanja

Cilj Preglednost postopka ocenjevanja, nazoren prikaz potrebnih/možnih izboljšav PPP na podlagi procesa ocenjevanja

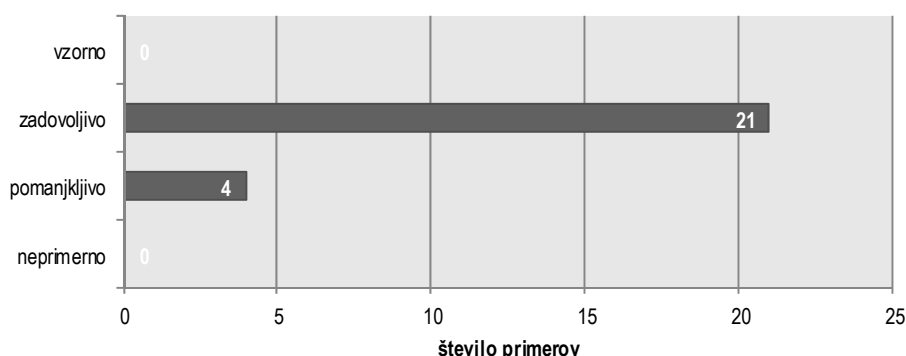
Kazalniki	Ocena
3.12.1 Preglednost postopka presoje – CPVO	V Postopek CPVO je zelo pogosto potekal pregledno in ga je mogoče enostavno ponoviti.
	Z Postopek CPVO je pogosto potekal pregledno in ga je mogoče enostavno ponoviti.
	P Postopek CPVO je redko potekal pregledno in ga je težje ponoviti.
	N Postopek CPVO je pogosto potekal nepregledno in ga je zelo težko ponoviti.
3.12.2 Število in vrsta zahtev za izboljšave PPP na osnovi CPVO	V Na osnovi CPVO so zelo pogosto predlagane številne smiselne in inovativne rešitve za izboljšanje PPP.
	Z Na osnovi CPVO so pogosto predlagane številne smiselne in inovativne rešitve za izboljšanje PPP.
	P Na osnovi CPVO so predlagane posamezne smiselne rešitve, pogosto v obliki omilitvenih ukrepov.
	N Na osnovi CPVO so zelo redko predlagane smiselne rešitve za izboljšanje PPP, pogosto so za izboljšanje PPP podani le splošni omilitveni ukrepi.
3.12.3 Uporaba okoljskih ocen oziroma ugotovitev iz okoljskega poročila pri izboljšanju PPP	V Ocene in ugotovitve iz OP so zelo pogosto vplivale na izboljšanje PPP.
	Z Ocene in ugotovitve iz OP so pogosto vplivale na izboljšanje PPP.
	P Ocene in ugotovitve iz OP so le redko vplivale na izboljšanje PPP.
	N Ocene in ugotovitve iz OP niso vplivale na izboljšanje PPP.

Izhodišča

Osnovna naloga strateške presoje vplivov na okolje je zaščita okolja in spodbujanje trajnostnega razvoja s pomočjo vključevanja teh vidikov v PPP (Therivel, 2010:243). Če je bilo v postopku temu zadoščeno, lahko ocenimo, da je bil postopek ocenjevanja uspešen. Ker pa je spremljanje uspešnosti postopkov izjemno težavno, je ključnega pomena, da je postopek CPVO izveden pregledno, posamezne faze postopka pa so pregledno in natančno zabeležene.

Ugotovitve

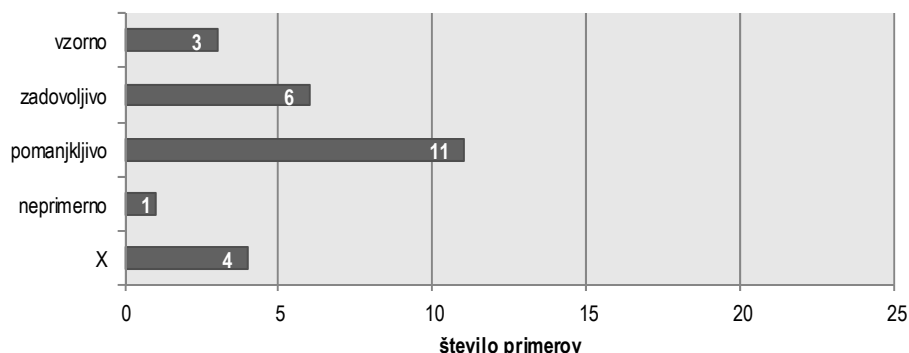
Ali je postopek presoje - CPVO potekal pregledno in ga je mogoče razmeroma enostavno ponoviti? Ali so ključne vmesne faze v postopku CPVO jasno in pregledno zabeležene? (analiza OP; N=25)

Slika 43: Preglednost postopka presoje CPVO

Anketiranci so ocenili, da je bil postopek ocenjevanja dokaj pogosto pregleden. Njihovo oceno je potrdil tudi pregled okoljskih poročil, ki je pokazal, da je postopek CPVO večinoma potekal jasno in pregledno ter ga je mogoče enostavno ponoviti. Posamezne vmesne in delovne faze postopka so bile razmeroma pregledne in natančno zabeležene.

Ali so bile na osnovi CPVO podane zahteve za izboljšanje PPP? Koliko in kakšne vrste zahtev za izboljšanje PPP je bilo podanih na osnovi CPVO? (analiza OP; N=25)

Slika 44: Zahteve za izboljšanje PPP podane na osnovi postopka CPVO

Iz pregleda okoljskih poročil izhaja, da je bilo na osnovi CPVO v večini pregledanih poročil predlaganih le nekaj splošnih izboljšav PPP, ki bodo negativne vplive PPP na okolje nekoliko zmanjšale. Ocene in ugotovitve iz OP so pri posameznih ključnih vsebinah vplivale na izboljšanje PPP.

Iz navedenega je moč zaključiti, da obstaja še veliko manevrskega prostora za izboljšanje rezultatov postopka CPVO. Ne glede na to, pa je moč trditi, da so strateške presoje vplivov na okolje nesporno pomagale zmanjšati vplive na okolje in spodbujati trajnostni razvoj, kar potrjuje tudi poročilo o uporabi in učinkovitosti Direktive o strateški okoljski presoji (Poročilo komisije ..., 2009:9).

Priporočila

- Vzpostavi naj se sistematično spremljanje učinkovitosti postopkov CPVO.
- OP je treba opremiti s časovnim sledenjem in beleženjem oblikovanja PPP, pri čemer je treba še posebej izpostaviti spremembe PPP, ki so bile narejene na podlagi zahtev, izhajajočih iz strateških presoj vplivov na okolje.

3.13 Priporočila in usmeritve

Cilj Nenehno izboljševanje instrumenta strateškega ocenjevanja

Kazalniki

3.13.1 Opredelitev priporočil in usmeritev okoljskega poročila in CPVO za izboljševanje celostnega strateškega ocenjevanja z upoštevanjem načela vzdržnosti in preventive

Ocena

V	Na podlagi OP in postopka CPVO so se sproti oblikovala in nadgrajevala jasna priporočila za izboljševanje strateškega ocenjevanja z upoštevanjem načela vzdržnosti in preventive.
Z	Na podlagi OP in postopka CPVO so se oblikovala priporočila za izboljševanje strateškega ocenjevanja z upoštevanjem načela vzdržnosti in preventive.
P	Na podlagi OP in postopka CPVO so se oblikovala posamezna splošna priporočila za izboljševanje strateškega ocenjevanja.
N	Na podlagi OP in postopka CPVO se niso oblikovala nobena priporočila za izboljševanje strateškega ocenjevanja.

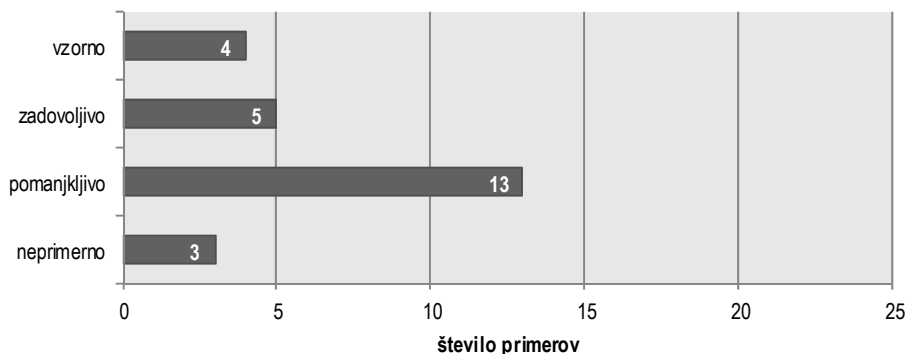
Izhodišča

Ne glede na to, da se je strateška presoja vplivov na okolje v Sloveniji praktično šele začela izvajati, so že razvidni glavni problemi, vidne pa so se tudi že dobre strani postopka. S

sistematičnim beleženjem uspešnosti postopka CPVO, bi bilo možno lažje prepoznati primere dobre prakse, ki bi omogočali lažje in predvsem boljše delo v prihodnosti.

Ugotovitve

Ali OP podaja priporočila in usmeritve za zmanjševanje vplivov na okolje, za izboljšanje PPP z upoštevanjem načel vzdržnosti in preventive, za izboljšanje sistemskih rešitev? (analiza OP; N=25)

Slika 45: Opredelitev priporočil in usmeritev OP in postopka CPVO za izboljšanje PPP z upoštevanjem načel vzdržnosti in preventive ali za izboljšanje sistemskih rešitev

Anketiranci so zapisali, da okoljska poročila v večjem številu primerov niso podala priporočil za izboljšanje sistema strateškega ocenjevanja. Navedeno potrjujejo tudi rezultati pregleda okoljskih poročil. Ugotovili smo, da okoljska poročila podajajo večinoma splošna priporočila in usmeritve za zmanjšanje vplivov na okolje. Pregledana poročila večinoma niso podajala priporočil za izboljšanje PPP z upoštevanjem načel vzdržnosti in preventive ali za izboljšanje sistemskih rešitev.

Izdelovalce okoljskih poročil in tudi druge udeležence v postopku bi bilo potrebno motivirati pri podajanju predlogov za izboljšanje postopkov. Le z zbiranjem mnenj neposredno udeleženih lahko dobimo pregled nad prednostmi in slabostmi postopka CPVO.

Priporočila

- Za izboljšanje strateškega ocenjevanja naj se organizirajo redni posveti in delavnice, na katerih bodo imeli vsi udeleženci možnost podajanja predlogov.
- Vzpostavi naj se sistematično spremljanje učinkovitosti postopkov CPVO. (Priporočilo navedeno že v poglavju 3.12)

4 Alternativne rešitve

Oblikovanje alternativ in omogočanje možnosti izbire med njimi je v prvi vrsti pogoj optimizacije procesa odločanja (Chechilee, 1999). Bistvo odločanja je izbiranje med alternativami, pa naj si gre za urejanje prostora, varstvo okolja, ekonomijo ali povsem običajno odločanje v vsakodnevem življenju. Marušič (1993) pravi, da bi bilo nepravilno opredeliti, da je ena sama ponujena rešitev sprejemljiva, ne da bi vedeli, ali obstajajo tudi druge možnosti uresničitve istega cilja.

S primerjavo in izbiro najboljše možne alternative je povečana legitimnost odločitev in zmanjšana negotovost o pravilnosti te odločitve, saj vemo, da boljše rešitve ni. Za uspešnost presoje sprejemljivosti prostorske ureditve je torej odločilnega pomena, da je predlog posega podan v alternativah (variantah, različicah, možnostih, scenarijih). Odločanje na različnih ravneh, od strokovne, politične do širše javne, je pomembno olajšano v primeru različnih ponujenih možnosti. V nasprotnem primeru je iskanje konsenza, ki je lastno postopku priprave planskih dokumentov, osiromašeno na soglasja oziroma nasprotovanja, prilagajanja različnim interesom v prostoru. V prostoru se namreč srečuje vrsta različnih, lahko popolnoma nasprotujočih si interesov (razvojnih, varstvenih, parcialnih interesov različnih skupin v prostoru,...), hkrati pa ima nosilec posega praviloma na voljo več alternativnih možnosti za doseg zastavljenih ciljev, vsaka od njih pa različno ekonomsko in tehnično zahtevnost, vplive na okolje, družbeno sprejemljivost. V procesu opredelitve in analize alternativ je možno ugotoviti, kako so ti interesi lahko upoštevani oziroma katera od alternativ v največji meri ustreza opredeljenim ciljem.

4.1 Obravnava alternativ

Cilj Razumevanje uporabe alternativ kot izhodišča okoljskega ocenjevanja
Opredeljevanje alternativ (tudi) na hierarhično višjih ravneh

Kazalniki

Ocena

Kazalniki	Ocena
4.1.1 Obstoj alternativ	V Alternativne rešitve se praviloma obravnavajo.
	Z Alternativne rešitve se obravnavajo le pri nekaterih PPP, so pa podani jasni in argumentirani razlogi, zakaj alternativne rešitve niso obravnavane.
	P Alternativne rešitve se obravnavajo le pri nekaterih PPP, razlogi zakaj alternativne rešitve niso obravnavane niso podani ali so nejasni ali neprepičljivi.
	N Alternativne rešitve se ne obravnavajo.
4.1.2 Obstoj in ustreznost poročila o predhodni obravnavi alternativ	V Poročila o predhodni obravnavi alternativ so vzorno pripravljena; poročila jasno in natančno opisujejo merila, metodo in rezultate predhodne obravnave alternativ.
	Z Poročila o predhodni obravnavi alternativ so pripravljena zadovoljivo; poročila razmeroma jasno in natančno opisujejo merila, metodo in rezultate predhodne obravnave alternativ.
	P Poročila o predhodni obravnavi alternativ so pripravljena pomanjkljivo; poročila manj jasno in manj natančno opisujejo merila, metodo in rezultate predhodne obravnave alternativ.
	N Poročila o predhodni obravnavi alternativ niso pripravljena ali so pripravljena nejasno in nenatančno.
4.1.3 Raven, na kateri so obravnavane alternative	V Alternative PPP so obravnavane na vseh za posamezni PPP relevantnih hierarhičnih ravneh.
	Z Alternative PPP so obravnavane na višji hierarhični ravni, razlogi zakaj alternative na nižji hierarhični ravni niso obravnavane so podani jasno in natančno opisani.
	P Alternative PPP so obravnavane samo na nižji hierarhični ravni, razlogi zakaj alternative na višji ravni niso obravnavane so le deloma pojasnjeni.
	N Alternative PPP so obravnavane samo na nižji hierarhični ravni ali sploh niso obravnavane. Razlogi zakaj alternative na višji hierarhični ravni niso obravnavane ali zakaj alternative sploh niso obravnavane niso pojasnjeni.

4.1.4 Utemeljenost razlogov zakaj alternative niso bile obravnavane	V	Razlogi zakaj alternative niso bile obravnavane so podani v celoti argumentirano, natančno in jasno.
	Z	Razlogi zakaj alternative niso bile obravnavane so podani razmeroma argumentirano, natančno in jasno.
	P	Razlogi zakaj alternative niso bile obravnavane so pomanjkljivo pojasnjeni, argumenti so neprepičljivi, manj natančni in manj jasni.
	N	Razlogi zakaj alternative niso bile obravnavane niso podani ali so podani neargumentirano, neprepičljivo in nejasno.

Izhodišča

Vprašanje alternativ se navezuje na eno temeljnih predpostavk uspešnosti okoljevarstvenega delovanja v okviru prostorskega načrtovanja, namreč, da se varstvene zahteve v presojah vplivov na okolje lahko uveljavijo samo preko izbire alternative, ki je za okolje najmanj škodljiva (Marušič, 1993:70). Predlagatelj posega običajno lahko uresniči cilje na različne načine, vsak od teh načinov pa ima različne vplive na okolje. Ob identični uresničitvi ciljev je smiselno vedno izbrati tisto alternativo, ki v najmanjši meri vpliva na okolje.

Filozof Taylor (1986) postavlja v okviru praktičnih napotkov za etično obnašanje do bioloških organizmov pet načel, ki so uporabna tudi pri presojanju vplivov, hkrati pa pojasnjujemo nujnost obravnave alternativ v postopkih povezanih s poseganjem v okolje:

- načelo samoobrambe,
- načelo proporcionalnosti,
- načelo najmanjšega zla,
- načelo porazdeljene pravičnosti in
- načelo povrnitve pravičnosti.

Po prvem načelu je dovoljeno storiti škodo naravi v samoobrambi. Toda pri tem ni dovoljeno kakršnokoli sredstvo obrambe, temveč samo tisto, ki "napadalcu" povzroči najmanjšo škodo. Taylor (1986:265) to strne v zahtevo: "Na razpolago ne sme biti nobene alternative, za katero bi vedeli, da je enako učinkovita, hkrati pa povzroči manj škode "napadajočemu" organizmu". To načelo je lahko univerzalno tudi v presoji drugih odnosov v prostoru in uporabno tudi tedaj, ko skušamo biocentrični pogled razširiti na naravo kot celoto. Pomeni lahko namreč zahtevo, da ob vsakem našem posegu v okolje razmislimo o možnih alternativah in se vselej odločimo za tisto, ki najmanj spreminja naravo v njeni prvobitnosti. Podobno tudi Taylorjevo načelo najmanjšega zla pravi, da lahko interese človeka do drugih življenjskih oblik lahko uveljavljamo samo tako, da uporabimo alternativo, ki povzroči najmanjše zlo interesom rastlin in živali.

Ameriški okoljski zakon (The National Environmental Policy act, 1969) opredeljuje primerjavo alternativ kot bistvo presoje vplivov na okolje. Presoja vplivov na okolje je opisana kot postopek izbiranja za okolje najboljše alternative. Nasprotno Direktiva 2001/42/ES Evropskega parlamenta in sveta o presoji vplivov nekaterih načrtov in programov na okolje (2001) alternative obravnava le obrobno. V 9. členu oz. točki (h) Priloge I direktiva nalaga le navedbo razlogov "zakaj je bil sprejeti načrt ali program izbran glede na druge obravnavane primerne možnosti".

Ugotovitve

Praksa izvajanja celovitih presoj vplivov na okolje kaže, da se ta vsaj glede umeščanja prostorskih ureditev državnega pomena, dobro navezuje na primerjavo variant. Uredba o okoljskem poročilu in podrobnejšem postopku celovite presoje vplivov na okolje (Uredba o okoljskem ..., 2005) je, za razliko od evropske regulative, glede vprašanja alternativ nekoliko določnejša. Uredba opredeljuje okoljsko poročilo kot "dokument, v katerem se opredelijo, opišejo in ovrednotijo pomembni vplivi izvedbe plana na okolje, ohranjanje narave, varstvo

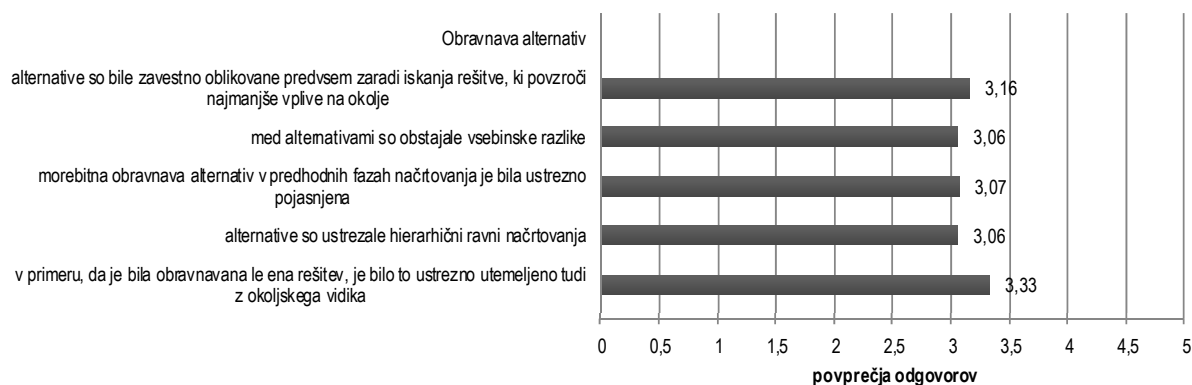
človekovega zdravja in kulturne dediščine ter možne alternative, ki upoštevajo okoljske cilje in značilnosti območja, na katerega se plan nanaša".

Vsebinsko gledano so določila povsem skladna z razmišljanjem o alternativah kot okoljevarstvenem optimizacijskem postopku. Operativno gledano pa je tak način razmišljanja pripeljal tudi do **neracionalno vodenih postopkov**:

- zahtev po formalni obravnavi variantnih rešitev tudi ko to ni bilo smiselno, celo z izmišljanjem alternativ ali vsaj primerjavi s t.i. ničelno alternativo,
- vsaj v prvih letih prakse do podvajanja/neskladja gradiv, ki so se izdelovala na podlagi predpisov s področja urejanja prostora, npr. 15. člena Prostorskega reda Slovenije (Uredba o prostorskem ..., 2004), ki (je) nalaga(l), da se variante presodijo in medsebojno primerjajo tudi z varstvenega vidika s presojo ustreznosti prostora za ohranjanje narave, varovanje okolja in njegovih delov ter varstvo kulturne dediščine.

Uporaba alternativ kot zakonska obveza ima lahko dobre in slabe strani in je ni vedno moč uporabiti kot metodo iskanja dobrih rešitev. Zato je smiselno, da zakonski predpisi v prvi vrsti izpostavljajo **analizo - odkrivanje, ali alternative sploh in kakšne obstojajo**. Ključnega pomena v takih primerih je tudi ustrezna projektna naloga.

Metodološko sporna in nelogična in v smislu zelene konsistence okoljskega poročila neprimerna se zdi predvsem formalizirana primerjava predlagane rešitev z **ničelno alternativo**. Marušič (1993) pravi, da je ničelna alternativa ali možnost, da posega v okolju ne izvedemo, omejena na izjemne primere, kjer je to zares lahko alternativa. Načrtovane prostorske ureditve izhajajo iz potreb družbe. Če so te potrebe verificirane, potem ničelna alternativa ni realna, saj z njo ni mogoče uresničevati ciljev, ki so bili v družbi postavljeni. Zato je tudi v primerih, kjer na videz ničelna alternativa obstaja, v resnici ni (Marušič, 1993:43). Povzemimo primer prometnic, kjer je bilo v zadnjih letih vprašanje alternativ največkrat izpostavljeno. Prometnice družba gradi zaradi izboljševanja prometnih razmer. Če nove prometnice ne bi zgradili (to alternativo bi lahko imenovali kot ničelno alternativo), se bo promet vseeno povečeval, morda manj kot v primeru izgradnje prometnice, ki bi promet stimulirala, pa vendar. Povečanje prometa na obstoječi prometnici pomeni povečanje okoljskih vplivov in zmanjšanje prometne varnosti. Gledano širše to lahko pomeni, da neizgrajena prometnica sploh ne pomeni ničelne alternative, temveč "najslabšo" možno alternativo.

Slika 46: Povprečja odgovorov na vprašanje o načinu obravnave alternativnih rešitev v dosedanjih procesih strateškega ocenjevanja (0 - nikoli, 5 - zelo pogosto)

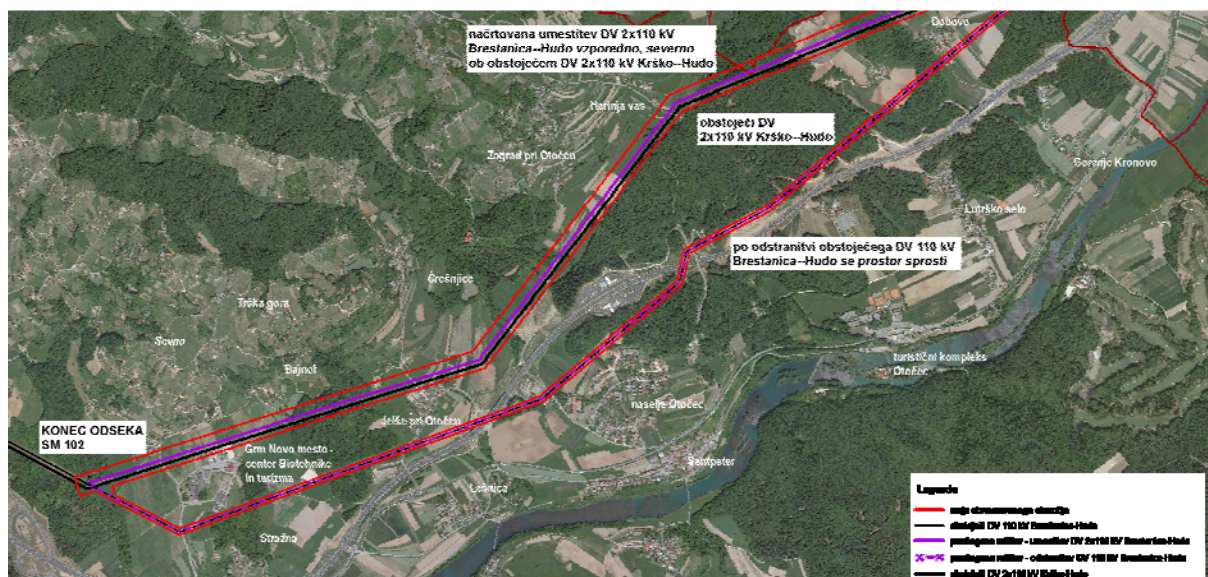
Alternativa mora odgovoriti na zastavljen načrtovalno presojevalni problem, drugače sploh ni alternativa. Obravnava ničelne alternative mora biti zato zelo trezna in mora vzeti v zakup tudi sprejem zavestne odločitve o "nič narediti", če se izkaže, da je lahko taka odločitev res optimalna. Pri presoji planov, kjer analiza pokaže, da alternative niso smiselne ali možne, je v okoljskem poročilu bolj smiselno kot "primerjati" podati obrazložitev oz. utemeljitev, zakaj

alternativnih možnosti ni oziroma podati opis pričakovanega stanja okolja, če do izvedbe plana ne bi prišlo.

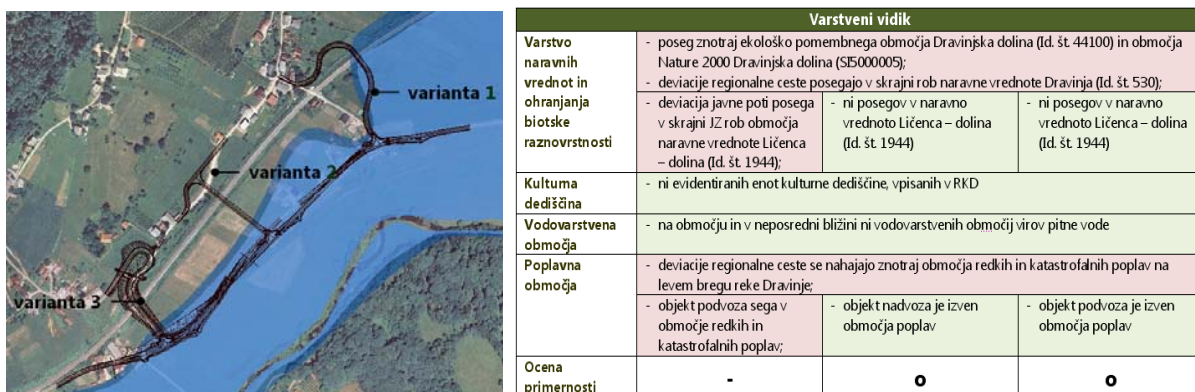
V anketi je področje obravnave alternativ na splošno ocenjeno kot malo do srednje uspešno. Anketiranci ocenjujejo, da so bile alternative le srednje pogosto oblikovane zaradi iskanja rešitev, ki povzročijo najmanjše vplive na okolje. Med alternativami so obstajale manjše vsebinske razlike, poleg tega pa so alternative tudi manjkrat ustrezale hierarhični ravni načrtovanja. V primeru obravnave alternativ v predhodnih fazah načrtovanja, je bilo le-to malokrat do srednje pogosto pojasnjeno na ustrezen način. V primeru, da je bila obravnavana le ena rešitev, je bilo nekje srednje pogosto to utemeljeno tudi z okoljskega vidika.

Glede **umeščanja prostorskih ureditev državnega pomena** je moč ugotoviti, da se praksa obravnave alternativ ustrezno gradi. Pravilnik o vsebini, obliki in načinu priprave državnega prostorskega načrta (2012) določa, da **pobuda** vsebuje "opredelitev idejnih rešitev prostorske ureditve (med drugim) z opisom in obrazložitvijo predlogov izvedljivih variant prostorske ureditve ali utemeljitvijo predloga ene izvedljive rešitve na podlagi analize prednosti in slabosti ali utemeljitvijo, če variante niso smiselne". Opozoriti je treba, da je pobuda (ne glede na precej nerodno poimenovanje) prav zaradi te obveze resno prostorsko načrtovalno opravilo, k njeni pripravi je treba pristopati pripravljen - na podlagi predhodnih študij, analiz, zasnov, razvojnih programov. V fazi njene priprave se ne bi smeli več spraševati ali prostorsko ureditev potrebujemo, temveč kako jo bomo umestili v prostor. Glede obravnave alternativ so možni trije koncepti priprave pobude:

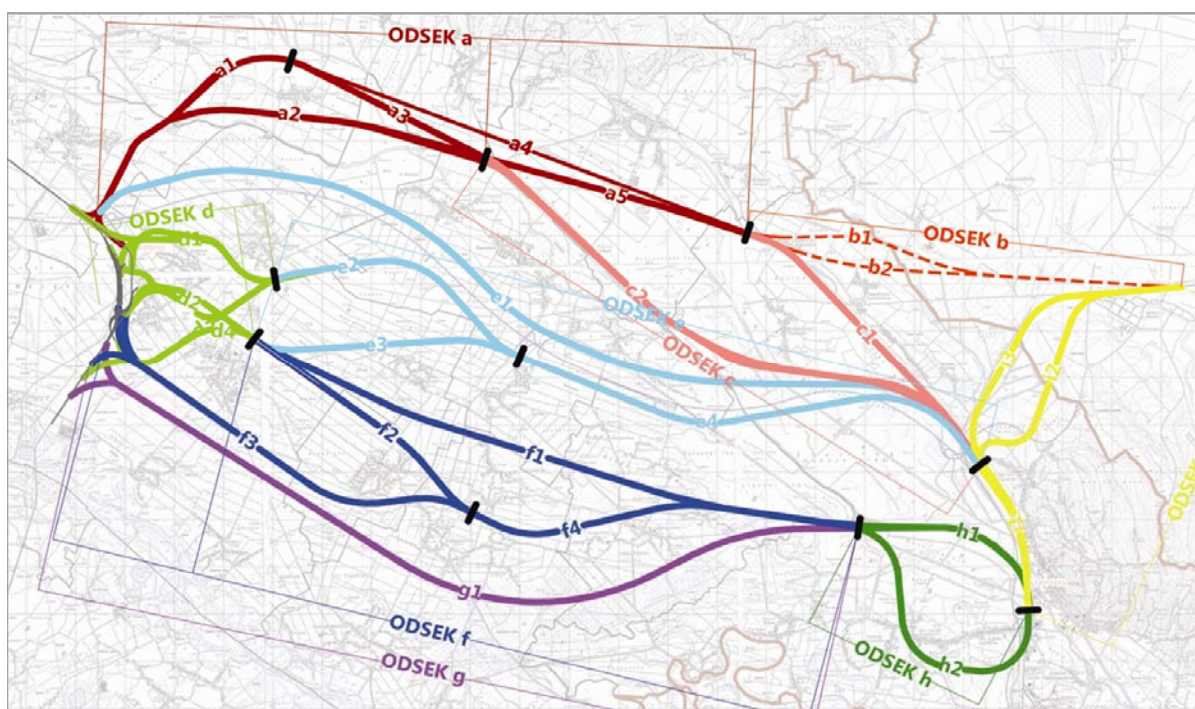
- **utemeljitev rešitve** je smiselna/racionalna v primerih prostorskih ureditev, ko obravnava variant ni možna ali smiselna, ko projektantska preveritev jasno pokaže na (tudi okoljsko) ustrežno rešitev (npr. v primerih prenove/prilagoditve prometnice, dograditve daljnovodov, plinovodov, logične širitve/zaokrožitve naselij);
- **poenostavljena primerjava variant** je smiselna, ko gre za enostavne prostorsko načrtovalne probleme, ki jih je možno rešiti s hitro ekspertno oceno primernosti variant;
- **nabor variant za študijo variant** je smiselna v primerih, ko gre za zahtevne prostorsko načrtovalne probleme, ki jih je treba rešiti s poglobljeno primerjavo variant.

Slika 47: Primer koncepta utemeljitve rešitve, ko primerjava variant ni smiselna - vodenje nove trase daljnovoda ob obstoječi trasi.

Slika 48: Primer poenostavljene primerjava variant - primerjava treh variant izvennivojskega prehoda preko železniške proge.

Slika 49: Primer nabora variant - primerjava variant regionalne železniške povezave.

Povsem neprimerna pa je glede obravnave alternativ praksa priprave nekaterih drugih PPP ter praksa obravnave alternativ na hierarhično višjih, strateških ravneh. Izpostaviti je treba predvsem:

- **strateške dele občinskih prostorskih načrtov**, kjer zelo redko prihaja do obravnave različnih razvojnih prioritiet, smeri razvoja ali urbanističnih konceptov, ki imajo lahko precej različne vplive na okolje in/ali okoljske koristi;
- **razvojne programe in politike**, v katerih se zelo redko obravnava dejanske alternative, različne scenarije, že v osnovi različne možnosti uresničitve določenega razvojnega cilja, npr. glede energetske oskrbe, razvoja naselij, prometne politike ali pravne ureditve in razvojne načrte posameznih področij.

Priporočila

- Z zakonskimi predpisi se zagotavlja in z dobro prakso vzpodbuja optimizacija procesa odločanja z oblikovanjem alternativ in omogočanjem izbire med njimi. Alternative se uporablja na različnih ravneh postopka priprave PPP, tudi pri oblikovanju ciljev, opredelitvi metod dela in iskanju prostorskih rešitev.

- Zagotavlja se obravnava alternativ na strateških oz. zgodnejših ravneh načrtovanja, v okviru priprave politik, programov, strateških občinskih dokumentov.
- Zagotavlja se transparentna poročila o obravnavi alternativ na posameznih ravne oz fazah načrtovanja, poročila naj bodo jasna, opisujejo naj merila, metodo in rezultate obravnave alternativ.
- V primerih, ko obravnava alternativ ni možna in/ali smiselna, naj se ne vztraja na njihovo obravnavi. Razlogi zakaj alternative niso bile obravnavane naj se podajo argumentirano, natančno in jasno.
- Opusti naj se zahtevo po obravnavanju ničelne alternative, omeji naj se jo na izjemne primere, kjer je to zares lahko alternativa, torej taka alternativa smiselno odgovarja na zastavljene načrtovalno presojevalni problem.

4.2 Značilnosti alternativ

Cilj Obravnava smiselnih in izvedljivih alternativnih rešitev
 Poznavanje ozadja posameznih alternativnih rešitev, oblikovanje alternativ na osnovi analize, ustvarjalno oblikovanje alternativ
 Primerljivost alternativnih rešitev

Kazalniki

Ocena

Kazalniki	Ocena
4.2.1 Obseg alternativnih rešitev	V Obravnavane alternativne rešitve vključujejo celotno polje alternativ. V nabor obravnavanih alternativnih rešitev so vključene tudi inovativne izvedljive rešitve.
	Z Obravnavane alternativne rešitve vključujejo večino obstoječih alternativ, prihaja do optimizacij.
	P Nabor obravnavanih alternativnih rešitev je pomanjkljiv, inovativne rešitve so redke, v nadaljnjih korakih načrtovanja prihaja do odkrivanja novih alternativ.
	N Nabor obravnavanih alternativnih rešitev je neprimeren, niso zajete ključne alternative.
4.2.2 Oblikovanje alternativnih rešitev	V Alternativne rešitve so v celoti oblikovane na osnovi predhodnih analiz in/ali spoznanj novih ter sodobnih tehnologij in na osnovi upoštevanja načel vzdržnega razvoja.
	Z Alternativne rešitve so večinoma oblikovane na osnovi predhodnih analiz in/ali spoznanj novih ter sodobnih tehnologij in na osnovi upoštevanja načel vzdržnega razvoja.
	P Alternativne rešitve so le deloma oblikovane na osnovi predhodnih analiz in/ali z vključevanjem spoznanj novih ter sodobnih tehnologij.
	N Alternativne rešitve so oblikovane brez osnovnih predhodnih analiz in/ali brez uvajanja novih in sodobnih tehnologij.
4.2.3 Jasnost podanih alternativnih rešitev	V Alternativne rešitve so v celoti pripravljene na jasen in pregleden način; opisi so zelo jasni ter vključujejo vse potrebne informacije za nadaljnje ocenjevanje.
	Z Alternativne rešitve so večinoma pripravljene na jasen in pregleden način; opisi so jasni ter vključujejo vse potrebne informacije za nadaljnje ocenjevanje.
	P Alternativne rešitve so pripravljene na nekoliko nejasen in nepregleden način; opisi so manj jasni, informacije potrebne za nadaljnje ocenjevanje so pomanjkljive.
	N Alternativne rešitve so pripravljene na nejasen in nepregleden način; opisi so nejasni, informacije potrebne za nadaljnje ocenjevanje so zelo pomanjkljive.
4.2.4 Vsebinske razlike med alternativami in njihova primerljivost	V Med alternativnimi rešitvami obstajajo jasne in pomembne vsebinske razlike, ki se nanašajo tako na lokacijo kot tudi na tehnologijo posega.
	Z Med alternativnimi rešitvami večinoma obstajajo vsebinske razlike, ki se nanašajo tako na lokacijo kot tudi na tehnologijo posega.
	P Med alternativnimi rešitvami obstajajo le manjše vsebinske razlike, ki se nanašajo zgolj na lokacijo ali zgolj na tehnologijo posega.
	N Med alternativnimi rešitvami ni vsebinskih razlik oziroma so te razlike zelo majhne.
4.2.5 Izvedljivost alternativnih rešitev	V Vse predlagane alternativne rešitve so realne, smiselne in izvedljive.
	Z Večina predlaganih alternativnih rešitev je realnih, smiselnih in izvedljivih.
	P Predlagane alternativne rešitve so le deloma realne, smiselne ali izvedljive.
	N Predlagane alternativne rešitve ali niso realne ali niso smiselne ali niso izvedljive.

Izhodišča

Kanadski zakon o presoji vplivov na okolje (The Canadian Environmental Assessment Act, 1992) loči:

- "alternative means", kar bi lahko prevedli kot "alternativni posegi" in
- "alternatives to", kar bi lahko prevedli kot "alternativni posegi".

Alternativni posegi pomenijo različne možnosti uresničitve v osnovi istega nameravanega posega. Če se alternativne nanašajo npr. na cesto, lahko to pomeni različne trase ceste in/ali različne tehnične rešitve. Če se alternativne nanašajo npr. na gradnjo hidroelektrarne, lahko to pomeni različne načine zajezitve in/ali različne tipe turbin. **Alternativni posegi** pa pomenijo že v osnovi različne možnosti uresničitve končnega cilja. Če se alternativne nanašajo na cesto, bi tovrstne alternativne lahko bile gradnja železniške proge ali vzpodbujanje javnega transporta. Če se alternativne nanašajo na gradnjo hidroelektrarne, kjer je končni cilj pridobivanje električne energije, potem so te alternativne lahko npr. gradnja vetrnih elektrarn, uvoz električne energije, zmanjšanje porabe. Alternativni posegi so torej alternativne strateških oz. zgodnejših ravni načrtovanja.

Razlika med obema tipoma alternativ je pomembna. Marušičevo (1993) opozorilo, da se **okoljevarstvene zahteve v proces prostorskega načrtovanja pogosto vključujejo prepozno in je težko oblikovati alternativne s pomembnimi razlikami glede vplivov na okolje**, žal še vedno velja.

Glede na možnosti nadaljnje obravnave je moč ločiti dva tipa alternativ (Spradlin, 2004):

- alternativne, ki ohranjajo možnost nadaljnega odločanja znotraj sprejete odločitve - "opcije" in
- alternativne, ki so po izboru zaprte za nadaljnje odločanje.

Pomen te delitve je povezan z osnovnima vprašanjema pri obravnavi alternativ - **njihovim številom in hierarhijo**. Lyle (1985:162) glede števila alternativ svetuje "dovolj, da so vključene vse obetajoče možnosti, a ne preveč, da ne bodo obvladljive". Ključno je ugotoviti vse možne in realne alternativne oziroma biti prepričan, da drugih možnosti uresničitve cilja ni. Najslabša možnost je zato vnaprejšnja določitev števila alternativ, kar se v praksi pogosto dogaja, predvsem v primerih, ko se primerjalne študije izdelujejo kot formalni korak. Pogost pojav je izmišljanje nerealnih alternativ z namenom dokazati, da je zelena rešitev res najboljša.

Problem velikega števila alternativ je njihova obvladljivost. V takih primerih se izbiranja običajno vrši v več korakih. Toda veliko vprašanje je, ali sprejemanje na dveh ravneh - običajno strateškem (npr. o koridorju infrastrukturnega objekta) in podrobnejšem (npr. o tehničnih rešitvah znotraj opredeljenega koridorja) res vedno vodi v pravi rezultat. Zagotovo je proces izbiranja alternativ na ta način lažji. Problem je v tem, ker lahko npr. znotraj koridorja, ki je bil opredeljen kot manj primeren, obstoji alternativa, ki je optimizirana do mere, da je njena sprejemljivost izenačena s sprejemljivostjo podrobnejših alternativ znotraj sicer sprejemljivejšega koridorja. Zaradi tega je zelo pomembno vzdrževati miselno povezavo med fazami in ravni načrtovanja ali kot pravi Lyle (1985:132) - "pri napredovanju v načrtovalnem postopku je potrebno v mislih ohranjati vse možnosti".

Pomembno se je zavedati različnih vrst alternativ. Ločevati je moč:

- **Alternativne s razlikami v posegu** (nameri, programu) se nanašajo na to, "kaj" umestiti v določeno območje. Takšno razmišljanje je mogoče v primerih iskanja možnosti aktiviranja nekega območja -prenove, sanacije ali zgolj ekonomskega izkoriščanja razpoložljive lokacije. Drug primer je situacija, ko imamo opraviti z nizom programov, ki jih obravnavamo v večjem območju. Primerjava alternativ se nanaša na vplive in zahteve različnih programov. V idealni situaciji na posamezne lokacije umeščamo programe z

najmanjšimi vplivi in hkrati možnostjo za optimalen razvoj tega programa na takšnem območju.

- **Alternative z razlikami v lokaciji** v osnovi istega posega se nanašajo na vprašanje, "kje" umestiti nameravan poseg. Vprašanje lokacije posegov je temeljno vprašanje prostorskega načrtovanja, hkrati pa tudi varstva okolja, izhajajoč iz predpostavke, da se z ustreznim lociranjem dejavnosti praviloma zmanjšuje tudi vpliv na okolje. V smislu varstva okolja to pomeni uveljavljanje okoljevarstvenih zahtev z iskanjem za okolje najmanj obremenjujočega prostorskega položaja.
- **Alternative z razlikami v načinu rešitev posega na isti lokaciji** odgovarjajo na vprašanje, "kako" umestiti poseg na izbrani lokaciji. Tovrstne alternative so smiselne v primerih, ko lokacijske izboljšave niso možne več, možno pa je pristopiti h tehnološkim izboljšavam, spremembam tehnologije oz. izoblikovanju tehnoloških alternativ in/ali prostorsko ureditvenim (oblikovalskim) izboljšavam oz. alternativam. V smislu uveljavljanja okoljevarstvenih zahtev to pomeni njihovo uresničevanje s pomočjo za okolje najmanj obremenjujoče tehnologije obratovanja neke dejavnosti oziroma s pomočjo izvedbe podrobnejših prostorskih ureditev na način, da se omilijo negativni vplivi posega na okolje.
- Pri obravnavi **alternativ z razlikami v obsegu posega** je predmet obravnave "koliko" naj se npr. izkoristi naravna dobrina. Govorimo lahko o:
 - ničelnih alternativah (o smiselnosti katerih je opozorjeno v prejšnjem poglavju),
 - varovalnih alternativah, ki predpostavljajo minimalnem obseg posega,
 - razvojnih alternativah, ki predpostavljajo maksimiziranje izrabe naravne dobrine oz. razvoja,
 - uravnoteženih alternativah, ki predstavljajo uskladitev varovanih in razvojnih ciljev.Primerjava alternativ z različnim obsegom posega se običajno konča z izbiro uravnotežene alternative. Na nek način se udeleženci v postopku izbire uskladijo glede stopnje varstva oz. razvoja. Na ta način so taki primeri metodološko gledano bolj predmet "pogajanj" kot predmet "primerjave alternativ".

Ključno pri **oblikovanju alternativ** je, "kdaj" v načrtovalnem postopku se oblikujejo in "kako". Alternative je moč izoblikovati na več načinov, osnovna pa sta:

- kreativni / intuitivni način in
- analitični način.

Bistvena značilnost prvega način je možnost oblikovanj novih, nekonvencionalnih idej, za katere pa praviloma ni moč obrazložiti njihovega nastanka oz. na osnovi kakšnih ciljev temeljijo. Alternative bi morale biti obrazložene s kriteriji, ki so vodili k njihovem oblikovanju oziroma podprte z argumenti in razlogi takšnega oblikovanja. Poznavanje ozadja nastanka alternativ je pomembno pri presoji negativnih vplivov in prednosti teh alternativ, kakor tudi primerjava teh alternativ in izbiranje optimalne alternative - tiste, ki upošteva vse interese, kolikor je to mogoče. S takim načinom oblikovanja alternativ je redko moč odkriti vse možne alternative. Proces takšnega oblikovanja mora biti odprt, saj lahko alternative izoblikujejo različne skupine v prostoru - politika, investitorji, državne ali lokalne službe, strokovnjaki, lokalna javnost. Z odprtostjo priprave alternativ se poveča možnost evidentiranja vseh realnih alternativ.

V drugem primeru so alternative oblikovanje na osnovi analize - sistematičnega iskanja alternativ, ki lahko poteka tudi na podlagi preteklih izkušenj. Lyle (1985) postavlja uporabo alternativ kot bistvo planskega postopka in ga imenuje "paradigma racionalnega reševanja problemov".

Slika 50: Paradigma racionalnega reševanja problemov (Lyle, 1985; levo) in "metoda poskušanja" (desno) (povzeto po Mlakar, 2006)

Ugotovitve

V praksi se pogosto dogaja, da so ti koraki obrnjeni. Posamezne alternative so oblikovane vnaprej, intuitivno, brez razlage zakaj tako. Rezultat odsotnosti širše opredeljenih ciljev in, kar je v praksi najbolj problematično, predlaganje nekaj alternativ brez analize vseh možnosti, praviloma vodi v naknadno oblikovanje novih in novih alternativ v zaključnih fazah načrtovanja, v času, ko bi morala biti odločitev o optimalni alternativni že sprejeta.

Zahteve po dodatnih preveritvah pogosto izhajajo iz zahtev posameznih interesnih skupin v prostoru, praviloma v primerih, ko te skupine niso bile pravočasno vključene v postopek načrtovanja. To se lahko dogaja v nedogled, kar vodi v nekonsistentna gradiva, dodatno porabo časa in finančnih sredstev, praviloma več, kot bi bilo potrebno, če bi primerjava že od samega začetka korektno vodena. Takšna metoda dela ne moremo več imenovati "racionalna", temveč "metoda poskušanja". V primeru, ko ni na razpolago dovolj časa ali finančnih sredstev, so te "dodatne" alternative obravnavane zadržano ali celo niso deležne enakovredne primerjave.

Oblikovanje alternativ je povezano z razmišljanjem o prihodnosti in s tem povezanimi negotovostmi. Zgoraj opisana postopka sta povezana z dvema načinoma razmišljanja o prihodnosti. Oba sta lahko legitimna in uspešna pod pogojem, da sta izpeljana dosledno:

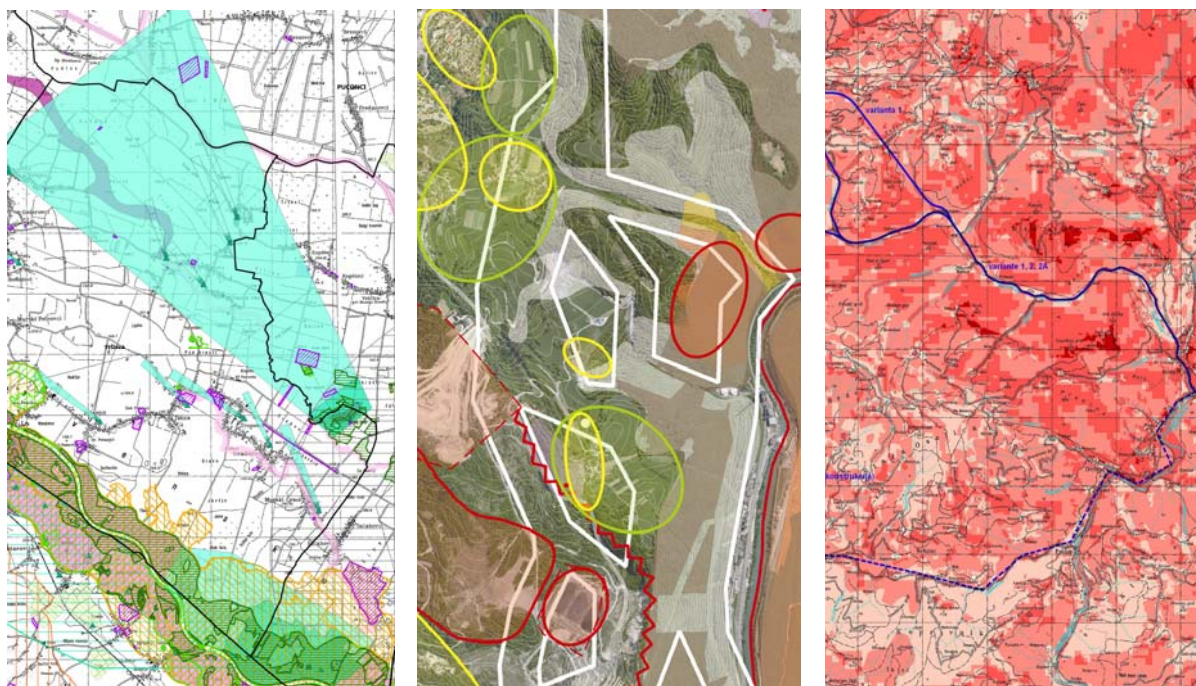
- prva možnost je oblikovanje prihodnosti na osnovi ciljev, kot alternative sedanosti, in raziskovanje, po katerem scenariju (alternativi) je moč tako prihodnost doseči;
- druga možnost je oblikovanje alternativnih scenarijev in raziskovanje, kakšna bo prihodnost po tem scenariju - primerjava potencialnih vplivov oz. prednosti in/ali ciljev, ki jih je moč uresničiti v primeru posamezne alternative.

V obeh primerih obveza uporabe alternativ sama po sebi še ne prinaša zagotovila pridobitve ustrezne končne rešitve. Najbolj pomemben korak je vedno korak iskanja različnih rešitev. Ta mora izhajati tako iz značilnosti prostora, kakor ciljev, ki jih želimo uresničiti. Pomen oblikovanja ali ugotavljanja doseženih ciljev tudi pri uporabi alternativ je najlažje ponazoriti s pregovorom - "če ne veš, kam greš, potem ni pomembno, po kateri poti greš". V okviru analize moramo preučiti celotno polje alternativ. To pomeni, da ne smemo izpustiti nobene ideje, ki lahko prispeva k iskanju končne rešitve - obravnavamo različne programe, širok

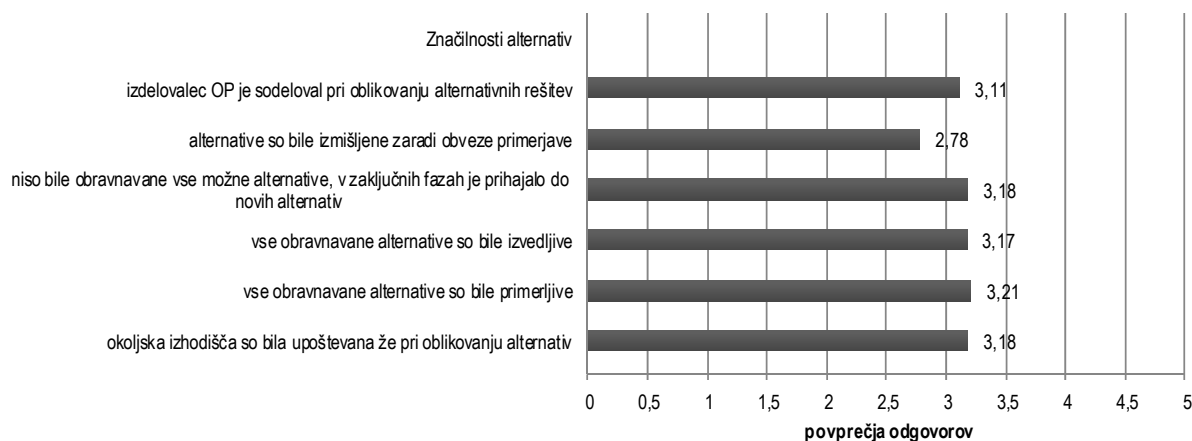
spekter možnih lokacij in različnih tehnoloških rešitev. Le na ta način se lahko izognemo negotovosti o pravilnosti izbire prostorske ureditve.

Oblikovanje alternativ v grobem (lahko) poteka na osnovi naslednjih analitičnih okoljskih/varstvenih izhodišč:

1. **Pregled zavarovanih, varovanih in ogroženih območij** omogoča prvo in osnovno informacijo o vrednih pojavih v okolju, vendar le tistih, katerih varovanje je pravno predpisano na podlagi posameznih področnih zakonov oziroma izvršilnih predpisov. Poleg tega, da na ta način "izgubljam" prostorske entitete, ki niso formalno varovane, pa vendar pomembne za ohranjanje značilnosti okolja, predvsem pa s prekrivanjem teh območij še ne dobimo enoznačnega odgovora, kako urejati prostor in varovati okolje v celoti.
2. Korak naprej je priprava t.i. **problemskih kart**, ki že predstavlja pravo analizo. Načrtovalna analiza namreč ni le zbiranje informacij oz. členjenje informacij (pregled zavarovanih območij). Načrtovalna analiza je že iskanje možnosti (alternativ) razrešitve problema - zbir odgovorov na vprašanja, povezana z uresničevanjem prostorske ureditve oz. razreševanjem prostorskega problema. Žal je priprava stvarni/dobrih problemskih karta redka, saj se pogosto dogaja, da se kot problemska karta označi kar pregled zavarovanih, varovanih in ogroženih območij. Že opredelitev teh območij kot "problemov" (na poti k uresnitvi cilja) je precej nesmiselna.
3. Ko govorimo o analizi kot načinu oblikovanja prostorskih alternativ je treba posebej izpostaviti **analize ranljivosti, privlačnosti in ustreznosti prostora**. Analiza ranljivosti je postopek, ki omogoča presejanje pasivne vloge varstva okolja, ki je omejena zgolj na izbiro (okoljsko) najboljše od predloženih možnosti, ne da bi vedeli, ali ne obstaja še kakšna možnost poleg tistih, ki so vnaprej podane. Analiza ranljivosti namreč služi že iskanju lokacij oziroma alternativ posega. Na ta način so okoljevarstvene zahteve vključene v poseg že na samem začetku, saj alternativ, ki posegajo v ranljivejša območja ali v območja nedopustnega vpliva sploh ne predpostavimo, razen seveda če izkazujejo izredno privlačnost za sam poseg, pri čemer pristopimo k predočanju varovalnih in razvojnih vidikov v primerjalni študiji variant.

Slika 51: Ključna okoljska/varstvena analitična izhodišča za oblikovanje alternativ - pregled zavarovanih, varovanih in ogroženih območij (levo), problemska karta (sredina) in analiza ranljivosti prostora (desno).

Slika 52: Način obravnave alternativnih rešitev v dosedanjih procesih strateškega ocenjevanja

V anketi anketiranci odgovarjajo, da je izdelovalec OP le redko do srednje pogosto sodeloval pri oblikovanju alternativnih rešitev. Glede obravnave alternativ anketiranci ugotavljajo, da so bile le-te malo do srednje pogosto izvedljive in primerljive ali da so bila okoljska izhodišča upoštevana že pri njihovem oblikovanju. Anketiranci opažajo tudi primere, ko vse možne alternative niso bile obravnavane, saj je v zaključnih fazah prihajalo do novih alternativ. Med drugim opažajo, da so se izdelovale alternative tudi zgolj zaradi obvezne primerjave, vendar so ti primeri redkejši.

Preglednica 4: Vsebinske razlike med alternativami

Ali med alternativnimi rešitvami obstajajo vsebinske razlike?		F	%
vzorno	Med alternativnimi rešitvami obstajajo jasne in pomembne vsebinske razlike, ki se nanašajo tako na lokacijo kot tudi na tehnologijo posega.	1	4,0
zadovoljivo	Med alternativnimi rešitvami večinoma obstajajo vsebinske razlike, ki se nanašajo tako na lokacijo kot tudi na tehnologijo posega.	2	8,0
pomanjkljivo	Med alternativnimi rešitvami obstajajo le manjše vsebinske razlike, ki se nanašajo zgolj na lokacijo ali zgolj na tehnologijo posega.	4	16,0
neprimerno	Med alternativnimi rešitvami ni vsebinskih razlik oziroma so te razlike zelo majhne.	2	8,0
alternative niso bile podane		16	64,0
skupaj		25	100,0

Na podlagi pregleda OP je mogoče ugotoviti, da so alternativne rešitve podane v dobri tretjini primerov; najpogosteje sta bili podani po dve alternativni rešitvi. 64% OP je obravnavalo tudi ničelno alternativo. V primeru, da so bile alternativne rešitve podane so bile le-te večinoma natančno opisane in tudi pregledno prikazane. Podane alternativne rešitve so večinoma realne, smiselne in izvedljive. Zelo pogosta pa je praksa, da med alternativnimi rešitvami obstajajo le manjše vsebinske razlike. V večini pregledanih primerov je bila med alternativnimi rešitvami izbrana okoljsko najbolj sprejemljiva. Odločitev za izbiro alternative je razmeroma pogosto zadovoljivo do vzorno utemeljena, le v enem od obravnavanih primerov utemeljitev za izbor rešitve ni bila podana.

Priporočila

- Obravnava se celotno polje alternativ - nabor alternativ naj na začetku procesa vključuje (1) vse rešitve, postopam in skrbno se ga oži na (2) možne, (3) smiselne in (4) izvedljive variante.
- Med alternativnimi rešitvami naj obstajajo jasne in pomembne vsebinske razlike, ki se nanašajo tako na lokacijo kot tudi na tehnologijo posega. Opisi naj bodo zelo jasni, vključujejo naj vse potrebne informacije za nadaljnje ocenjevanje.

- Alternativne rešitve naj bodo pripravljene na jasn in pregleden način. Posebna pozornost naj se nameni analizi - sistematičnemu odkrivanju alternativ. Hkrati naj bo oblikovanje alternativ kreativno, oblikuje se inovativne rešitve, izven ustaljenih okvirov.
- Okoljevarstvene zahteve naj se v proces prostorskega načrtovanja vključujejo dovolj zgodaj, tako da je možno oblikovati alternative s pomembnimi razlikami glede vplivov na okolje.

4.3 Primerjava alternativ

Cilj Transparentno izvedena primerjava

Kazalniki

Ocena

Kazalniki	Ocena
4.3.1 Ustreznost okvira primerjave	V Primerjave alternativ so izvedene na podlagi jasnih ciljev, meril in kazalnikov ter v celoti pregledno.
	Z Primerjave alternativ so izvedene na podlagi razmeroma jasnih ciljev, meril in kazalnikov ter večinoma pregledno.
	P Cilji, merila in kazalniki za primerjavo alternativ so manj jasni, primerjave so manj pregledne.
	N Cilji, merila in kazalniki za primerjavo alternativ niso podani, primerjave alternativ so nejasne in nepregledne.
4.3.2 Ustreznost primerjave	V Primerjava alternativ in ocenjevanje je pregledno in utemeljeno s preverljivimi podatki, pri primerjavi alternativ so v celoti upoštevani vsi (tako pozitivni kot tudi negativni) vplivi.
	Z Primerjava alternativ in ocenjevanje je dokaj pregledno in utemeljeno s preverljivimi podatki, pri primerjavi alternativ je upoštevana večina (pozitivnih in negativnih) vplivov.
	P Primerjava alternativ in ocenjevanje je manj pregledno in le redko utemeljeno s preverljivimi podatki, pri primerjavi alternativ niso upoštevani nekateri pomembni vplivi.
	N Primerjava alternativ in ocenjevanje je nepregledno in ni utemeljeno s preverljivimi podatki, pri primerjavi alternativ ni upoštevanih več pomembnih vplivov.
4.3.3 Pomen okoljskega vidika primerjave	V Vsi vidiki primerjave so dosledno enakovredno upoštevani; v zaključni fazi primerjave je okoljski vidik ključen ali vsaj enakovreden ostalim vidikom primerjave.
	Z Vsi vidiki primerjave so večinoma enakovredno upoštevani; v zaključni fazi primerjave je okoljski enakovreden ostalim vidikom primerjave.
	P Vidiki primerjave niso upoštevani enakovredno ali uravnoteženo; v zaključni fazi primerjave je okoljski vidik le malo upoštevan.
	N Vidiki primerjave niso upoštevani enakovredno in uravnoteženo; v zaključni fazi primerjave je upoštevan zgolj ekonomski in/ali tehnični vidik primerjave.

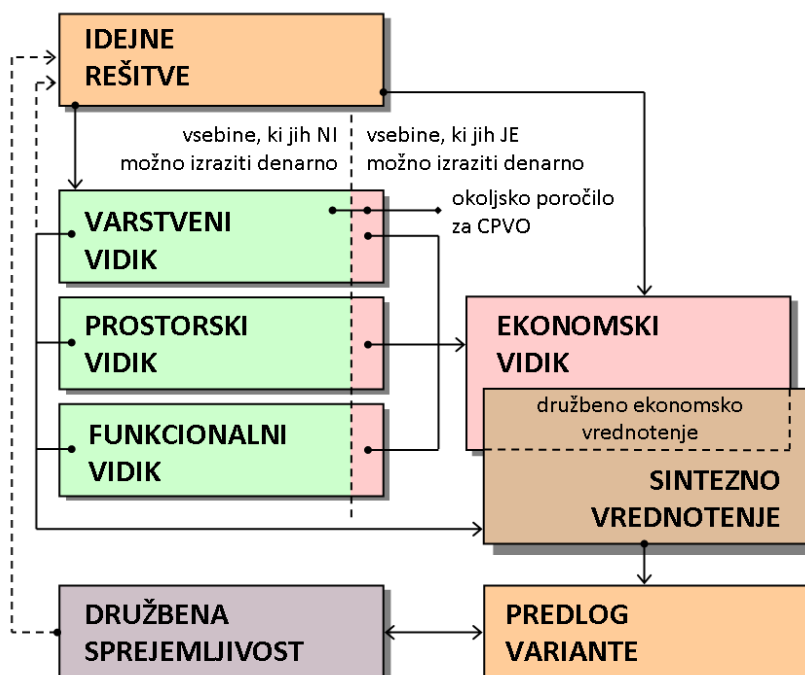
Izhodišča¹

Okoljski/varstvenih vidik primerjave je praviloma eden od vidikov celovite študije variant. Praksa primerjave variant se v vsaj v okviru načrtovanja prostorskih ureditev državnega pomena sistematično gradi 90-let prejšnjega stoletja. V metodološkem smislu je pomemben sprejem Pravilnik o vsebini, obliki in načinu priprave državnega prostorskega načrta (2012), ki je glede na dosedanjo prakso prinesel nekaj pomembnih in pozitivnih sprememb. V zvezi z izvajanjem študij variant je treba izpostaviti:

- prilagodljivost strukture študije: možen sistem zaključenih elaboratov z izvlečkom ali zgoščeno gradivo organizirano po poglavjih;
- prilagodljivost vsebin obravnave: možno združevanje/razdruževanje vidikov in področij obravnave;
- izogibanje podvajanju obravnave vsebin: gradbeno tehnični elaborat ni (več) vidik obravnave, temveč osnova za obravnavo po posameznih vidikih;

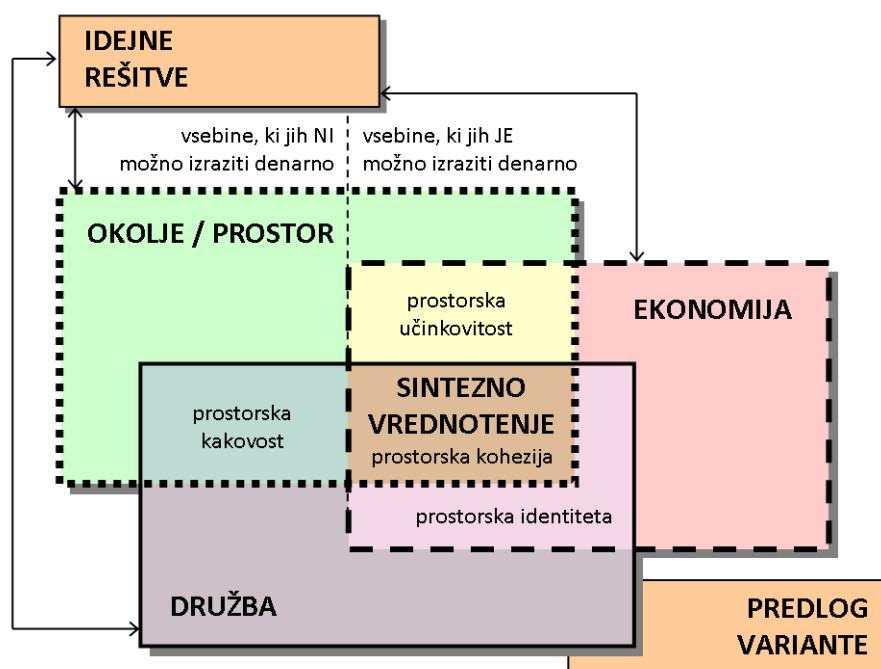
¹ Za več o izhodiščih Primerjave alternativ glej Ciljni raziskovalni program »Konkurenčnost Slovenije 2006 – 2013«: METODOLOGIJA VREDNOTENJA IN MEDSEBOJNE PRIMERJAVE VARIANT V POSTOPKIH PRIPRAVE DRŽAVNIH PROSTORSKIH NAČRTOV, ZAKLJUČNO POROČILO, Urbanistični inštitut Republike Slovenije, Ljubljana, november 2011. Nalogi sta nastajali sočasno in usklajeno, tako da se glede primerjave alternativ smiselno dopolnjujeta.

- preglednost in ponovljivost: jasno sosledje "vidik - področja obravnave - cilji - merila - kazalniki - vrednostne lestvice";
- jasen metodološki okvir: obravnava vsebin, ki jih NI in ki JE možno izraziti denarno;
- poudarek na sinteznem vrednotenju.

Slika 53: Shema študije variant po Pravilnik o vsebini, obliki in načinu priprave državnega prostorskega načrta

Pravilnik ohranja koncept zaokrožene obravnave po posameznih področjih, torej tudi zaokroženo obravnavo okoljskega vidika, vendar pušča odprto možnost drugačnega strukturiranja vidikov, npr. v skladu s t.i. ESPON-ovi izhodišči celovite (koherentne) obravnave okolja/prostora, ekonomije in družbe.

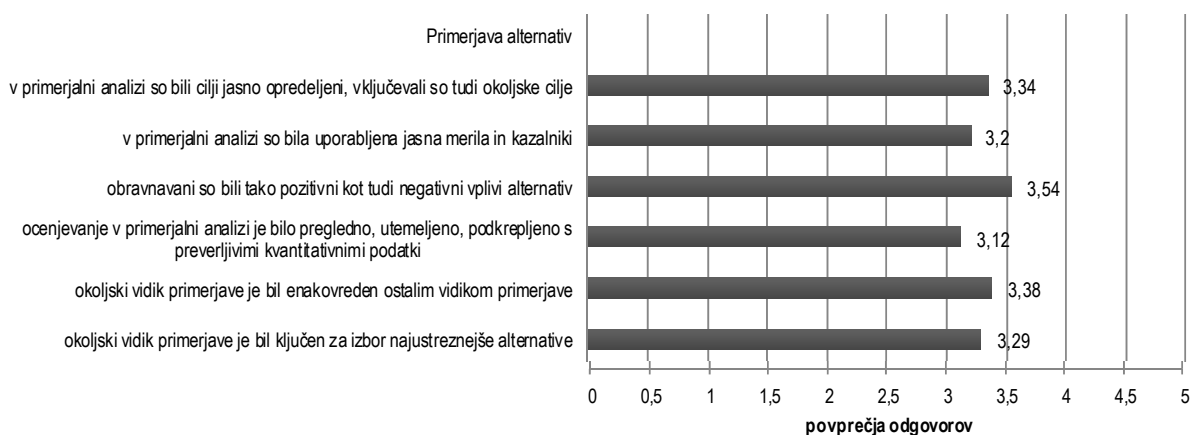
Slika 54: Priporočeno združevanje vidikov: ESPON

Ugotovitve

V povezavi z gornjim Pravilnikom je treba izpostaviti ključna okvirna/zakonska problema vključevanja okoljskega vidika v študijo variant.

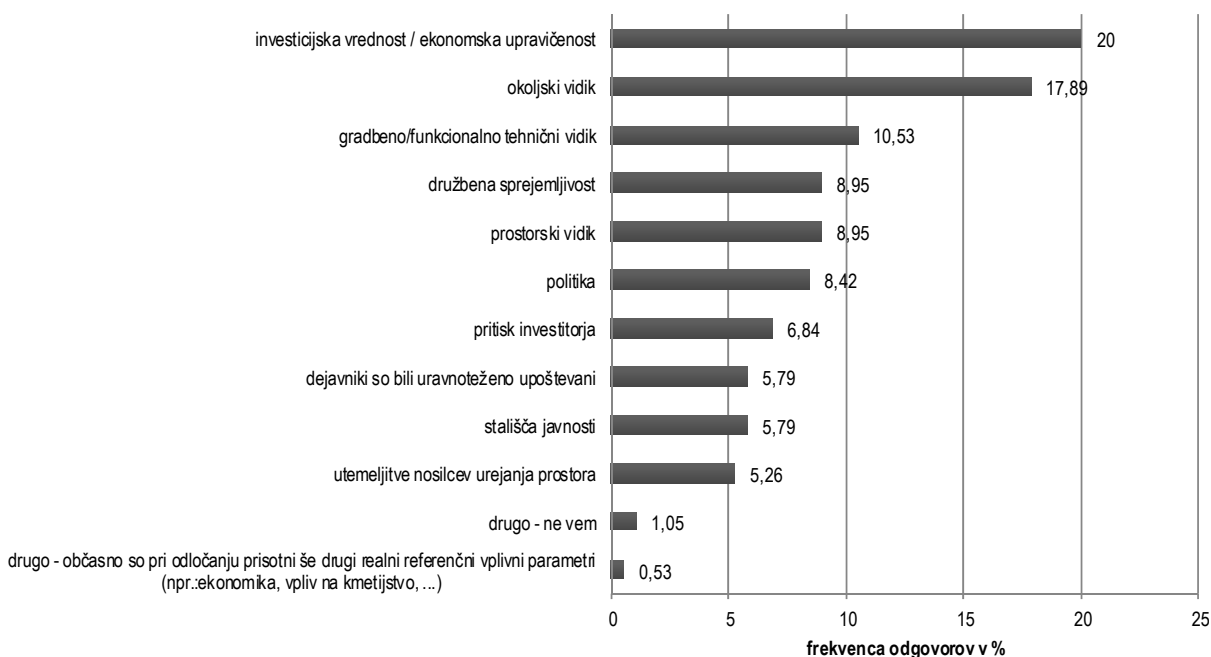
(1) Prvi problem je neustrezno formalizirana vključitev okoljskega poročila za CPVO v študijo variant. Okoljsko poročilo je še vedno treba pripravljati kot samostojno gradivo, ki se obravnava v postopku CVPO, kar pomeni neracionalno pripravo gradiv, poleg tega na ta način primerjava z okoljskega vidika in izbira najustreznejše variante izgubi kontekst. Integracija predpisov s področja prostorskega načrtovanja in javnih financ je neprimerno boljša, saj Pravilnik v drugem odstavku 2. člena določa: "Če se pobuda nanaša na investicijski projekt v skladu s predpisi, ki urejajo javne finance, se v skladu s temi predpisi prostorska ureditev šteje za investicijo, pobuda se šteje za dokument identifikacije investicijskega projekta, študija variant pa za predinvesticijsko zasnovo. Obe dokumentaciji se pripravita v skladu s tem pravilnikom, obravnavata pa v skladu s predpisi, ki urejajo področje javnih financ tako, da se v postopku potrditve dokumenta identifikacije investicijskega projekta potrdi pobuda, v postopku potrditve predinvesticijske zasnove pa se potrdi študija variant."

(2) Drugi problem je za potrebe primerjave variant povsem neuporabna lestvica razredov vpliva.

Slika 55: Način obravnave alternativnih rešitev v dosedanjih procesih strateškega ocenjevanja

V primerjalni analizi so bili cilji razmeroma jasno opredeljeni, med drugim pa so vključevali tudi okoljske cilje. Tudi merila in kazalniki so bili razmeroma jasni, srednje pogosto pa so bili obravnavani tako pozitivni kakor tudi negativni vplivi alternativ. Redko do srednje pogosto je bilo ocenjevanje v primerjalni analizi izvedeno na pregleden način, ocene utemeljene in podkrepjene s preverljivimi kvantitativnimi podatki. Razmeroma pogosto je bil okoljski vidik primerjave enakovreden ostalim vidikom, srednje pogosto pa se je izkazal kot ključen za izbor najustreznejše alternative.

Slika 56: Dejavniki, ki najpogosteje vplivajo na izbiro alternative, ki je bila vključena v PPP

Priporočila

- Predpisi s področja prostorskega načrtovanja in varstva okolja naj se spremenijo na način, da se bo v primeru, ko gre za primerjavo variant v okviru PPP, za katerega je potrebna izvedba CPVO, študija variant štela za okoljsko poročilo za CPVO. Vsebine, ki so lastne okoljskemu poročilu, se smiselno vključijo v posamezna sestavne dele študije variant.

4.4 Izbira alternativ

Cilj Izbiranje okoljsko (najbolj) sprejemljivih alternativ
Argumentirano opredeljevanje najustreznejše alternative

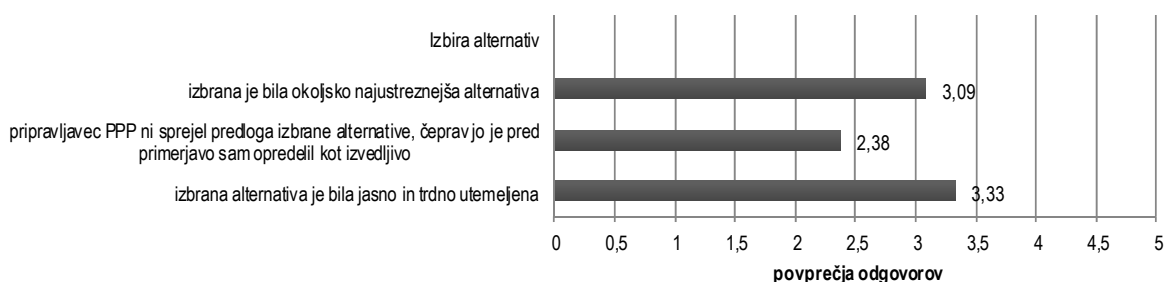
Kazalniki

Ocena

4.4.1 Obseg izbire okoljsko najbolj sprejemljivih rešitev	V	Izbrane alternative so najbolj pogosto okoljsko najustreznejše.
	Z	Izbrane alternative so najbolj pogosto okoljsko ustrezne.
	P	Izbrane alternative so najbolj pogosto okoljsko manj ustrezne.
	N	Izbrane alternative so najbolj pogosto okoljsko le malo ali sploh neustrezne.
4.4.2 Jasnost in trdnost utemeljitve izbrane alternative	V	Za izbor rešitve so podane v celoti jasne in natančne utemeljitve.
	Z	Za izbor rešitve so podane razmeroma natančna utemeljitve.
	P	Za izbor rešitve so podane pomanjkljive utemeljitve; izbori rešitev niso pojasnjeni z argumenti.
	N	Za izbor rešitve utemeljitve niso podane.

Ugotovitve ankete

Iz ankete izhaja, da je bila le redko do srednje pogosto je izbrana okoljsko najustreznejša alternativa, ki je bila tudi jasno in trdno utemeljena. Primeri, ko pripravljavec PPP ni sprejel predloga izbrane alternative, čeprav jo je pred primerjavo sam opredelil kot izvedljivo, so bili, po mnenju anketirancev, redkejši.

Slika 57: Način obravnave alternativnih rešitev v dosedanjih procesih strateškega ocenjevanja

Ugotovitve Analize študij variant (ŠV)

Ker iz ankete in pregleda OP ni bilo možno analizirati prakse izbire alternativ, je bila opravljena analiza 70 primerov študij variant za prostorske ureditve državnega pomena zbrane v arhivu MZIP (prej MOP). Analiza je obsegala pregled študij in povzetkov za javnost v obdobju 1994-2007.

Namen analize

- ugotoviti značilnosti dosedanje prakse na področju študij variant in njihovo ustreznost;
- odgovoriti na vprašanje, kakšen je odnos okoljskega vidika primerjave do ostalih vidikov, ekonomskih, socialnih ipd.;
- oceniti obseg izbire okoljsko najbolj sprejemljivih rešitev.

Struktura ŠV

Največ primerov študij variant je izdelanih za ceste, sledijo ceste s priključki, priključki, vodnogospodarske ureditve in daljnovodi. Glede na leto izdelave je bilo največ študij variant izdelanih v letih 1999 in 2000, in sicer po deset na leto. Nekoliko več študij je bilo izdelanih še leta 2003, izdelanih je bilo 9 ŠV.

Preglednica 5: ŠV glede na vrsto projekta

Vrsta projekta	frekvenca	%
cesta	46	65,7
cesta in priključek	6	8,6
priključek	5	7,1
vodnogospodarska ureditev	4	5,7
daljnovod	3	4,3
plinovod	2	2,9
AC vozlišče	1	1,4
železnica	1	1,4
HE	1	1,4
kompresorska postaja	1	1,4
skupaj	70	100,0

Preglednica 6: Leto izdelave ŠV

Leto izdelave PŠV	frekvenca	%
1994	5	7,1
1995	5	7,1
1996	4	5,7
1997	4	5,7
1998	6	8,6
1999	10	14,3
2000	10	14,3
2001	3	4,3

2002	5	7,1
2003	9	12,9
2004	3	4,3
2005	2	2,9
2006	3	4,3
2007	1	1,4
skupaj	70	100,0

Število podanih alternativnih rešitev

Število podanih alternativnih rešitev je lahko zelo različno, odvisno od tipa projekta in lokacije. Najpogosteje so v obravnavo vključene 3 variante. Variante so lahko podane tudi po posameznih odsekih, pri čemer je število variant lahko zelo različno, od ene same variante do osem variant. V povprečju pa se v študijah variant obravnava po 3 predlagane variante.

Preglednica 7: ŠV glede na število vseh obravnavanih variant

Število obravnavanih variant	frekvenca	%
2	13	18,6
3	15	21,4
4	9	12,9
5	4	5,7
6	2	2,9
7	2	2,9
8	11	15,7
9	2	2,9
10	2	2,9
12	2	2,9
13	2	2,9
14	1	1,4
15	2	2,9
16	1	1,4
25	1	1,4
26	1	1,4
skupaj	70	100,0

Modus=3

Preglednica 8: Pogostost obravnave variant po odsekih

Število odsekov	frekvenca	%
1	49	70,0
2	7	10,0
3	9	12,9
4	3	4,3
7	1	1,4
15	1	1,4
skupaj	70	100,0

Preglednica 9: Število obravnavanih variant po odsekih

Število variant po odsekih	frekvenca	%
1	49	70,0
1/3/6	2	2,9
2/4/2	2	2,9
2/6	2	2,9
1/4/2	1	1,4
2/1/2/1/2/2/1/2/1/2/1/3/2/2/1/2	1	1,4
2/2/1/3	1	1,4
3/6/6/3/2/3/3	1	1,4
4/2/2/8	1	1,4
4/2/7/2	1	1,4
4/3	1	1,4

4/4	1	1,4
4/4/4	1	1,4
4/5/4	1	1,4
5/3	1	1,4
5/5/3	1	1,4
6/2	1	1,4
6/5/4	1	1,4
8/6	1	1,4
skupaj	70	100,0

Lestvica ocenjevanja/primerjave variant

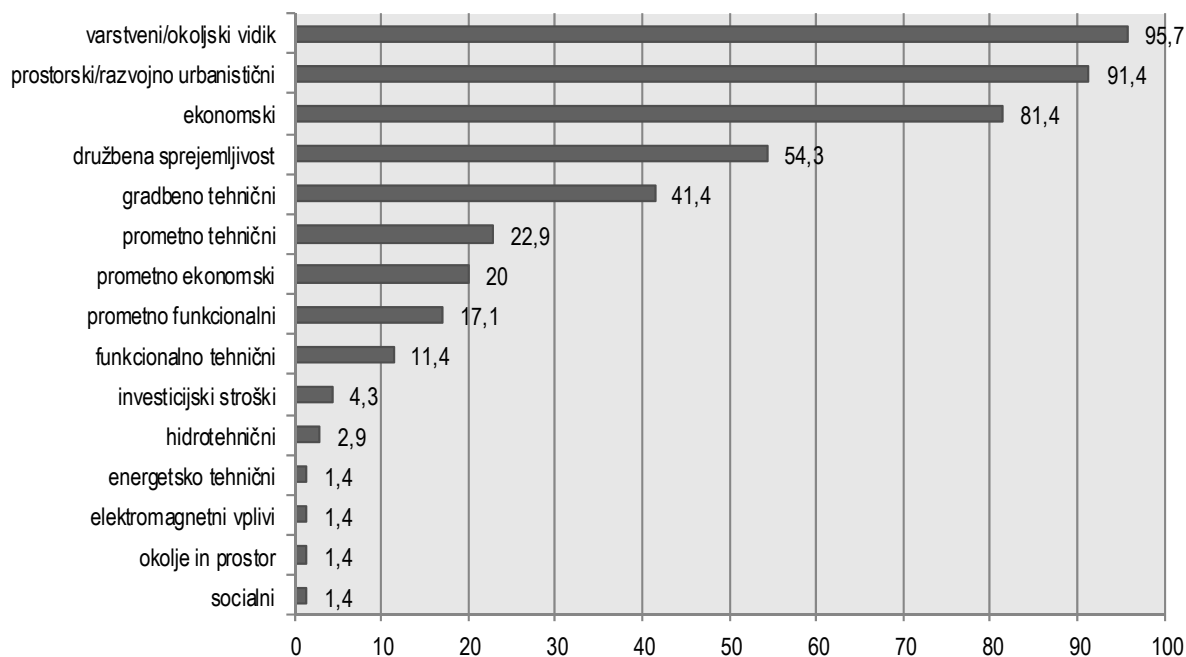
Za ocenjevanje variant je najpogosteje uporabljena 4 stopenjska lestvica razredov primernosti z razredi ni primerna, manj primerna, primerna in bolj primerna. V nekaj primerih je uporabljena tudi 3 stopenjska lestvica, z razredi bolj primerna, manj primerna in varianti sta enakovredni. Podobno je tudi v primeru 2 stopenjske lestvice, le da lestvica opisuje razrede varianta je bolj primerna in varianta je manj primerna. V enem primeru ŠV je namesto primernosti uporabljen termin sprejemljivost, ocenjevanje je temeljilo na uporabi 3-stopenjske lestvice sprejemljivosti. V dobri polovici primerov ŠV je poleg ocenjevanja primernosti opredeljen tudi vrstni red primernosti variant.

Preglednica 10: Lestvica ocenjevanja/primerjave variant

Izbrana lestvica ocenjevanja	frekvenca	%
razredi primernosti - 4 stopenjska lestvica	43	61,4
razredi primernosti - 3 stopenjska lestvica	3	4,3
razredi primernosti - 2 stopenjska lestvica	3	4,3
razredi sprejemljivosti - 3 stopenjska lestvica	1	1,4
ocena stopnje vpliva	3	4,3
odstotek vrednosti idealne trase	1	1,4
ni podatka	16	22,9
skupaj	70	100,0

Pomen varstvenega / okoljskega vidika primerjave

Najpogosteje obravnavani vidiki v ŠV so varstveni/okoljski, prostorski/razvojno urbanistični in ekonomski, sledi še vidik družbene sprejemljivosti. Varstveni/okoljski vidik je obravnavan v večini študij, v 95,7%. V enem od primerov je okoljski vidik združen s prostorskim, v vidik okolje in prostor. Nekoliko manj pozornosti kot varstvenemu vidiku, je v ŠV namenjenih prostorskim/razvojno urbanističnim vidikom. Ta vidik je obravnavan v 91% študij. Ekonomski vidik je obravnavan v dobrih 81% ŠV, lahko pa je obravnavan tudi skupaj s prometnim vidikom, kar je sicer nekoliko redkejša praksa. Nekoliko manj pogosto je v študijah variant obravnavana družbena sprejemljivost, le ta je bila obravnavana v dobri polovici primerov. Razmeroma pogosto so obravnavani tehnični ali funkcionalni vidiki, ki se glede na tip projekta lahko različno imenujejo (gradbeno tehnični, prometno tehnični, prometno funkcionalni, funkcionalno tehnični, hidrotehnični in energetska tehnični).

Slika 58: Pogostost obravnave posameznih vidikov

Med kombinacijami obravnavanih vidikov je najpogostejša obravnava varstvenega, prostorskega, prometno tehničnega in ekonomskega vidika ter družbene sprejemljivosti. Na drugem mestu sledi kombinacija, ki se od prve razlikuje zgolj v obravnavi prometno tehničnega vidika, namesto tega je obravnavan t.i. gradbeno tehnični vidik. Na splošno so v sklopu ŠV najpogosteje obravnavane kombinacije vidikov sestavljene iz varstvenih/okoljskih, prostorskih/razvojno urbanističnih, ekonomskih in funkcionalno tehničnih vidikov ter družbene sprejemljivosti.

Preglednica 11: Pogostost obravnave posameznih vidikov

vidik	vidik je obravnavan		vidik ni obravnavan		skupaj	
	frekvenca	%	frekvenca	%	frekvenca	%
varstveni/okoljski vidik	67	95,7	3	4,3	70	100,0
prostorski/razvojno urbanistični	64	91,4	6	8,6	70	100,0
ekonomski	57	81,4	13	18,6	70	100,0
družbena sprejemljivost	38	54,3	32	45,7	70	100,0
gradbeno tehnični	29	41,4	41	58,6	70	100,0
prometno tehnični	16	22,9	54	77,1	70	100,0
prometno ekonomski	14	20	56	80	70	100,0
prometno funkcionalni	12	17,1	58	82,9	70	100,0
funkcionalno tehnični	8	11,4	62	88,6	70	100,0
investicijski stroški	3	4,3	67	95,7	70	100,0
hidrotehnični	2	2,9	68	97,1	70	100,0
socialni	1	1,4	69	98,6	70	100,0
okolje in prostor	1	1,4	69	98,6	70	100,0
elektromagnetni vplivi	1	1,4	69	98,6	70	100,0
energetsko tehnični	1	1,4	69	98,6	70	100,0

Preglednica 12: Pogostost obravnavanih vidikov

Obravnavani vidiki	frekvenca	%
varstveni (okoljski), prostorski (razvojno urbanistični), prometno tehnični, ekonomski, družbena sprejemljivost	10	14,3
varstveni (okoljski), prostorski (razvojno urbanistični), ekonomski, gradbeno tehnični, družbena sprejemljivost	8	11,4

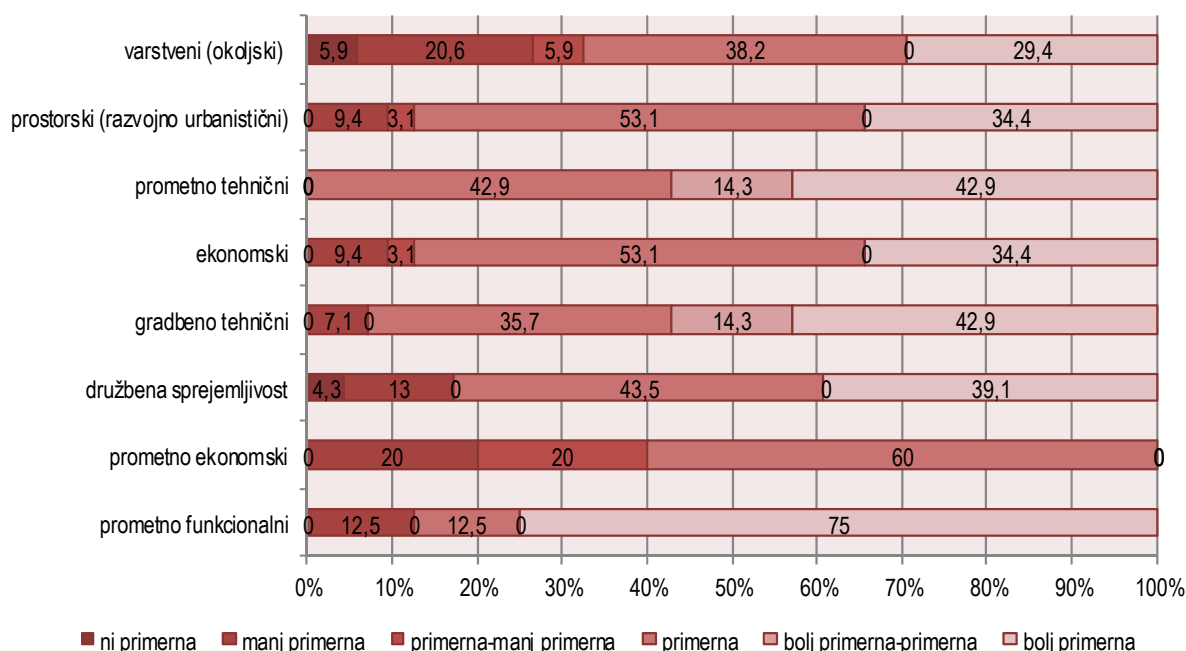
varstveni (okoljski), prostorski (razvojno urbanistični), prometno tehnični, ekonomski	7	10,0
varstveni (okoljski), prostorski (razvojno urbanistični), ekonomski, gradbeno tehnični	5	7,1
varstveni (okoljski), prostorski (razvojno urbanistični), gradbeno tehnični, družbena sprejemljivost, prometno ekonomski	4	5,7
varstveni (okoljski), prostorski (razvojno urbanistični), ekonomski, gradbeno tehnični, družbena sprejemljivost, prometno funkcionalni	3	4,3
varstveni (okoljski), prostorski (razvojno urbanistični), ekonomski, hidrotehnični	2	2,9
varstveni (okoljski), prostorski (razvojno urbanistični), ekonomski, gradbeno tehnični, družbena sprejemljivost, prometno ekonomski, prometno funkcionalni	2	2,9
varstveni (okoljski), prostorski (razvojno urbanistični), ekonomski, gradbeno tehnični, družbena sprejemljivost, prometno funkcionalni, investicijski stroški	2	2,9
varstveni (okoljski), prostorski (razvojno urbanistični), ekonomski, gradbeno tehnični, prometno ekonomski	2	2,9
varstveni (okoljski), prostorski (razvojno urbanistični), ekonomski, družbena sprejemljivost, tehnični	2	2,9
varstveni (okoljski), tehnični	1	1,4
varstveni (okoljski), prostorski (razvojno urbanistični), prometno-tehnični, ekonomski, socialni	1	1,4
varstveni (okoljski), prostorski (razvojno urbanistični), ekonomski	1	1,4
varstveni (okoljski), prostorski (razvojno urbanistični), ekonomski, tehnični	1	1,4
varstveni (okoljski), prostorski (razvojno urbanistični), ekonomski, energetsko-tehnični	1	1,4
varstveni (okoljski), prostorski (razvojno urbanistični), ekonomski, gradbeno-tehnični, družbena sprejemljivost, prometno-ekonomski	1	1,4
varstveni (okoljski), prostorski (razvojno urbanistični), ekonomski, gradbeno-tehnični, prometno-ekonomski, prometno funkcionalni	1	1,4
varstveni (okoljski), prostorski (razvojno urbanistični), ekonomski, družbena sprejemljivost, tehnični	1	1,4
varstveni (okoljski), prostorski (razvojno urbanistični), ekonomski, družbena sprejemljivost, tehnični, hidrotehnični	1	1,4
varstveni (okoljski), prostorski (razvojno urbanistični), ekonomski, prometno funkcionalni	1	1,4
varstveni (okoljski), prostorski (razvojno urbanistični), ekonomski, prometno funkcionalni, tehnični	1	1,4
varstveni (okoljski), prostorski (razvojno urbanistični), ekonomski, prometno funkcionalni, investicijski stroški	1	1,4
varstveni (okoljski), prostorski (razvojno urbanistični), gradbeno tehnični, družbena sprejemljivost	1	1,4
varstveni (okoljski), prostorski (razvojno urbanistični), gradbeno tehnični, prometno ekonomski	1	1,4
varstveni (okoljski), prostorski (razvojno urbanistični), družbena sprejemljivost	1	1,4
varstveni (okoljski), prostorski (razvojno urbanistični), družbena sprejemljivost, prometno ekonomski	1	1,4
varstveni (okoljski), prostorski (razvojno urbanistični), prometno ekonomski	1	1,4
varstveni (okoljski), prostorski (razvojno urbanistični), prometno ekonomski, prometno funkcionalni	1	1,4
varstveni (okoljski), ekonomski, tehnični	1	1,4
varstveni (okoljski), ekonomski, družbena sprejemljivost, tehnični	1	1,4
ekonomski, tehnični, okolje in prostor, elektromagnetni vplivi	1	1,4
ni informacij o obravnavanih vidikih	2	2,9
skupaj	70	100,0

Obseg izbire varstveno / okoljsko najbolj primernih rešitev

Delež izbranih variant glede na njihovo primernost po posameznih vidikih kaže, da so pogosto predlagane tiste variante, ki se kažejo kot bolj primerne s funkcionalno tehničnega vidika (prometno tehnični, gradbeno tehnični, prometno funkcionalni vidik). Funkcionalno tehničnemu vidiku sledi vidik družbene sprejemljivosti. V 39% primerov ŠV je bila izbrana varianta, ki je bila tudi družbeno bolj primerna. Nekoliko redkeje je predlagana varianta bolj primerna tudi s prostorskega in ekonomskega vidika. Rezultati primerjave obeh vidikov so praktično identični. Še najredkeje je predlagana varianta bolj primerna z varstvenega ali okoljskega vidika. V slabi tretjini primerov ŠV je bila predlagana varstveno/okoljsko bolj primerna varianta, v 38% pa je bila izbrana varianta z varstvenega/okoljskega vidika še primerna.

Preglednica 13: Primernost predlaganih variant po posameznih ocenjevanih vidikih

	ni primerna		manj primerna		primerna-manj primerna		primerna		bolj primerna-primerna		bolj primerna		skupaj	
varstveni (okoljski)	2	5,9	7	20,6	2	5,9	13	38,2	0	0,0	10	29,4	34	100,0
prostorski (razvojno urbanistični)	0	0,0	3	9,4	1	3,1	17	53,1	0	0,0	11	34,4	32	100,0
prometno tehnični	0	0,0	0	0,0	0	0,0	3	42,9	1	14,3	3	42,9	7	100,0
ekonomski	0	0,0	3	9,4	1	3,1	17	53,1	0	0,0	11	34,4	32	100,0
gradbeno tehnični	0	0,0	1	7,1	0	0,0	5	35,7	2	14,3	6	42,9	14	100,0
družbena sprejemljivost	1	4,3	3	13,0	0	0,0	10	43,5	0	0,0	9	39,1	23	100,0
prometno ekonomski	0	0,0	1	20,0	1	20,0	3	60,0	0	0,0	0	0,0	5	100,0
prometno funkcionalni	0	0,0	1	12,5	0	0,0	1	12,5	0	0,0	6	75,0	8	100,0

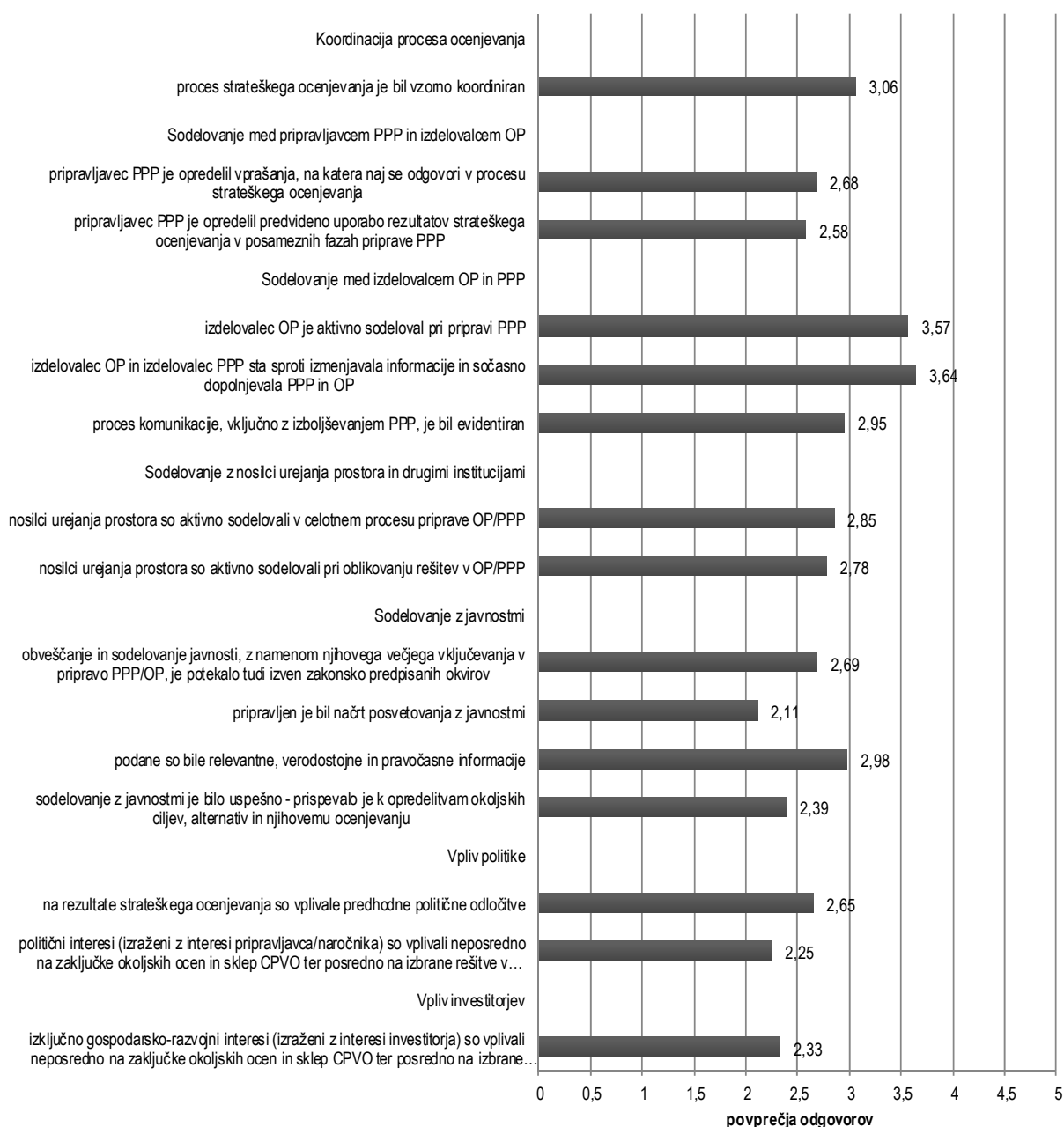
Slika 59: Primernost predlaganih variant po posameznih ocenjevanih vidikih

Priporočila

- Predlog najustreznejše variante s prostorskega, varstvenega in funkcionalnega vidika naj temelji na rezultatih multikriterijske analize ali druge ustrezne metode vrednotenja, upoštevajoč vsebine, ki jih je mogoče ovrednotiti z denarjem in vsebine, ki denarno niso merljive. Upoštevajo se vse, za določen vidik vrednotenja in glede na značilnosti prostorske ureditve, bistvene vsebine.
- Prizadeva naj si za izbiranje okoljsko najboljših rešitev.
- Pri določitvi vsebine in metode ter izvedbi sinteznega vrednotenja se upoštevajo naslednja izhodišča:
 - zagotovijo se preglednost in objektivnost vsebine in metode sinteznega vrednotenja;
 - metoda se predstavi kratko in jasno ter razumljivo tudi širši strokovni javnosti;

- opredelijo in utemeljijo se ključni cilji prostorske ureditve in ključna merila, ki se upoštevajo pri sinteznem vrednotenju variant in določitvi predloga najustreznejše variante;
 - izpostavijo se vsebine, ki jih je mogoče ovrednotiti z denarjem in vsebine, ki denarno niso merljive;
 - vsebine vrednotenja po posameznih vidikih se v skupnem vrednotenju ne smejo podvajati ali ponavljati na način, ki bi povzročil preveliko težo posamezne vsebine;
 - predlagana najustreznejša varianta mora biti v danih pogojih optimalna rešitev, ki upošteva cilje prostorske ureditve in njeno funkcijo, sprejemljivost z vidika razvoja v prostoru in varstva okolja ter je sprejemljiva za lokalno okolje;
- Sintezno vrednotenje naj temelji na naslednjih metodah:
 - izpostaviti je treba ključne prednosti in slabosti, manj pomembne vsebine naj ne zamegljujejo bistva,
 - izračuni (vsota ocen, frekvenca, srednje vrednosti, odkloni, uteži, zahtevnejši matematični/statistični izračuni) naj se uporabljajo previdno, kot pomoč in ne kot osnovni način,
 - sosledna izpeljava sklepov se zdi najbolj prepričljiv način,
 - glasovanja so možnost, ki jo je moč uporabiti v primerih, ko argumentirana razprava ni možna,
 - smiselno kombinirati/testirati različne načine.

5 Sodelovanje udeležencev v postopku strateškega ocenjevanja

Slika 60: Ocena dosedanjega sodelovanja udeležencev v procesu strateškega ocenjevanja (pogostost situacij je ocenjena na lestvici od 1-nikoli – 5-zelo pogosto) - odgovori vseh anketirancev

5.1 Koordinacija procesa ocenjevanja

Cilj Aktivna koordinacija procesa ocenjevanja

Kazalniki

Ocena

5.1.1 Način koordinacije procesa strateškega ocenjevanja

V	Proces strateškega ocenjevanja je zelo pogosto aktivno in sprotno koordiniran.
Z	Proces strateškega ocenjevanja je pogosto aktivno in sprotno koordiniran.
P	Proces strateškega ocenjevanja je le redko aktivno in sprotno koordiniran.
N	Proces strateškega ocenjevanja pogosto ni koordiniran.

5.1.2 Sodelovanje MOP v procesu strateškega ocenjevanja – tolmačenje zahtev in pričakovanj v kontekstu CPVO	V	Sodelovanje MOP ¹ v procesu strateškega ocenjevanja je vzorno. MOP je vedno ali zelo pogosto podajal ustrezne in razumljive razlage za delo v postopku CPVO.
	Z	Sodelovanje MOP v procesu strateškega ocenjevanja je zadovoljivo. MOP je pogosto podajal ustrezne in razumljive razlage za delo v postopku CPVO.
	P	Sodelovanje MOP v procesu strateškega ocenjevanja je pomanjkljivo. MOP je podajal manj ustrezne in malo razumljive razlage za delo v postopku CPVO.
	N	Sodelovanje MOP v procesu strateškega ocenjevanja je neprimerno. MOP je pogosto podajal neustrezne in nerazumljive razlage za delo.

Izhodišča

Aktivno koordinacijo procesa ocenjevanja je mogoče zagotoviti z ustreznim načinom vodenja. Kot učinkovit pristop k doseganju zastavljenih ciljev je v teoriji in praksi najpogosteje omenjen projektni pristop. Gre za proces, ki obsega uporabo veščin, znanj, orodij in tehnik za usklajevanje aktivnosti in s tem za doseg cilja projekta. Projektno vodenje je učinkovito orodje, ki ga je smotno povzeti in uporabiti tudi v procesu priprave PPP/OP. Projektno vodenje zagotavlja, da se v proces dela vnaša red, da so aktivnosti in odgovornosti jasno opredeljene, hkrati pa je omogočen tudi večji pregled nad celotnim projektom. Projektno vodenje strateškega ocenjevanja vplivov na okolje ali strateške presoje vplivov na okolje zahteva naslednje aktivnosti:

- izdelavo terminskega plana;
- definiranje obsega strateške presoje;
- opredelitev ključnih deležnikov v postopku;
- določitev oblike in pogostosti komunikacije med posameznimi deležniki v postopku;
- opredelitev potencialnih tveganj in negotovosti.

Ugotovitve

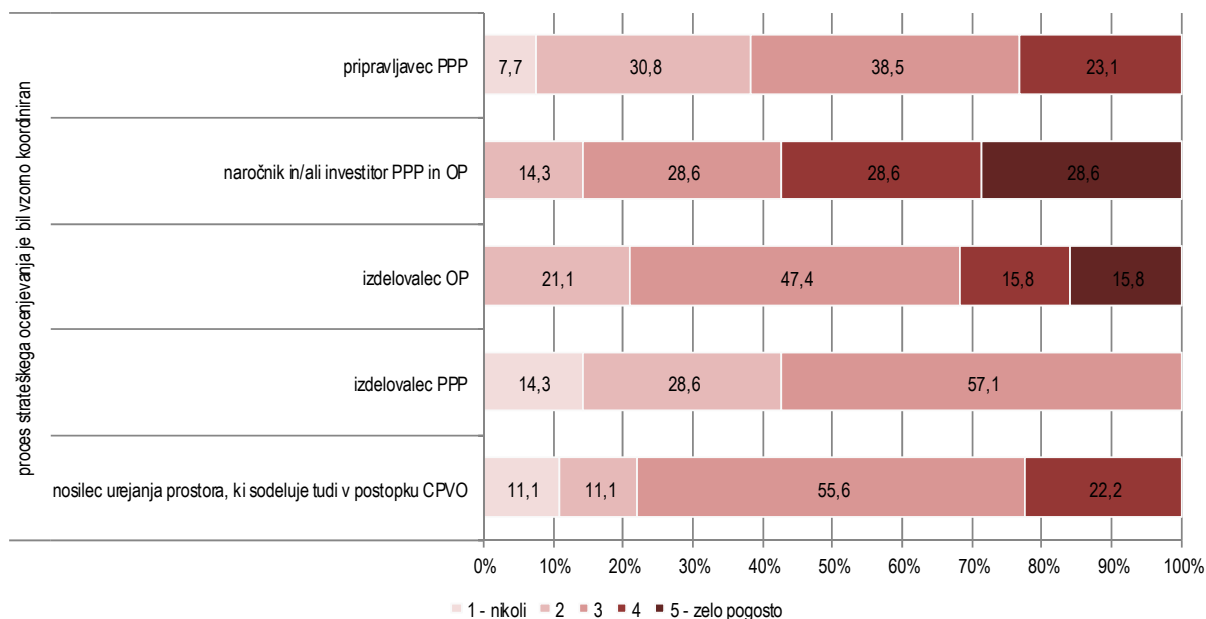
Analiza kaže, da deležniki, ki sodelujejo v procesu strateškega ocenjevanja, z dosedanjim načinom koordinacije procesa ocenjevanja praviloma niso zadovoljni. Udeleženci v postopku CPVO pogosto delujejo individualno in nepovezano, do komunikacije med njimi prihaja le redko. V posameznih primerih, kjer koordinacijo na pobudo investitorja vodi inženir, je komunikacija med udeleženci vendarle bolj aktivna.

Najbolj kritični do načina koordinacije procesa ocenjevanja so izdelovalci PPP, pa tudi nosilci urejanja prostora, ki sodelujejo v postopku CPVO ter sami pripravljavci PPP. S koordinacijo postopka CPVO so bolj kot ne nezadovoljni tudi izdelovalci OP. Deležniki v postopku CPVO razloge za slabo koordinacijo pripisujejo neaktivni vlogi MKO², Sektorja za CPVO. Sektor za CPVO po mnenju anketirancev, ne daje jasnih navodil, ki bi zagotavljala aktivnejše sodelovanje udeležencev v postopku. Dosedanje kritike na račun koordinacije procesa ocenjevanja kažejo, da je v prihodnje treba pozorneje načrtovati postopek CPVO, zagotavljati sodelovanje med izdelovalci PPP, izdelovalci OP in nosilci urejanja prostora, zagotavljati interdisciplinarnost delovnih skupin, vzpostaviti dialog med udeleženci v postopku, spoštovati mnenja vseh deležnikov, upoštevati pridobljene informacije, do njih zavzeti ustrezno stališče in argumentacijo.

¹ MOP – Ministrstvo za okolje in prostor. Kazalniki so bili opredeljeni pred preoblikovanjem ministrstev, v trenutni sestavi naloge opravlja Ministrstvo za kmetijstvo in okolje.

² MKO – Ministrstvo za kmetijstvo in okolje, v prejšnji sestavi MOP.

KOORDINACIJA PROCESA OCENJEVANJA

Slika 61: Mnenje anketirancev o koordinaciji procesa ocenjevanja glede na vlogo anketirancev v procesu strateškega ocenjevanja

Priporočila

- Sektor za CPVO naj prevzame vlogo neodvisnega koordinatorja v postopku CPVO ali določi inženirja, ki bo pregledno in nepristransko vodil postopek in zagotavljal aktivno sodelovanje med udeleženci v postopku. Sektor za CPVO ali t.i. neodvisni koordinator v postopku presoje usklajuje aktivnosti in sodelovanje med vsemi udeleženci v postopku, med pripravljavci PPP, izdelovalci PPP, izdelovalci OP ter nosilci urejanja prostora. Naloge neodvisnega koordinatorja so vezane na spremljanje poteka dela posameznih delovnih faz, zagotavljanje dostopa do informacij, komunikacija z deležniki, vodenje in koordinacija komunikacije med udeleženci v postopku, organizacija delovnih sestankov, aktivnosti in dogodkov v sklopu izdelave PPP/OP.
- Vodenje postopka CPVO naj povzema tehnike projektnega vodenja, pri čemer mora biti izdelan in pripravljen terminski plan, jasno določen obseg presoje, opredeljeni ključni deležniki v postopku, obseg in način sodelovanja ter komunikacije.

5.2 Sodelovanje med izdelovalcem OP in PPP

Cilj Zgodnje vključevanje izdelovalcev strateškega ocenjevanja v proces načrtovanja.

Kazalniki

5.2.1 Pričetek komunikacije med udeleženci v postopku priprave PPP / CPVO

Ocena

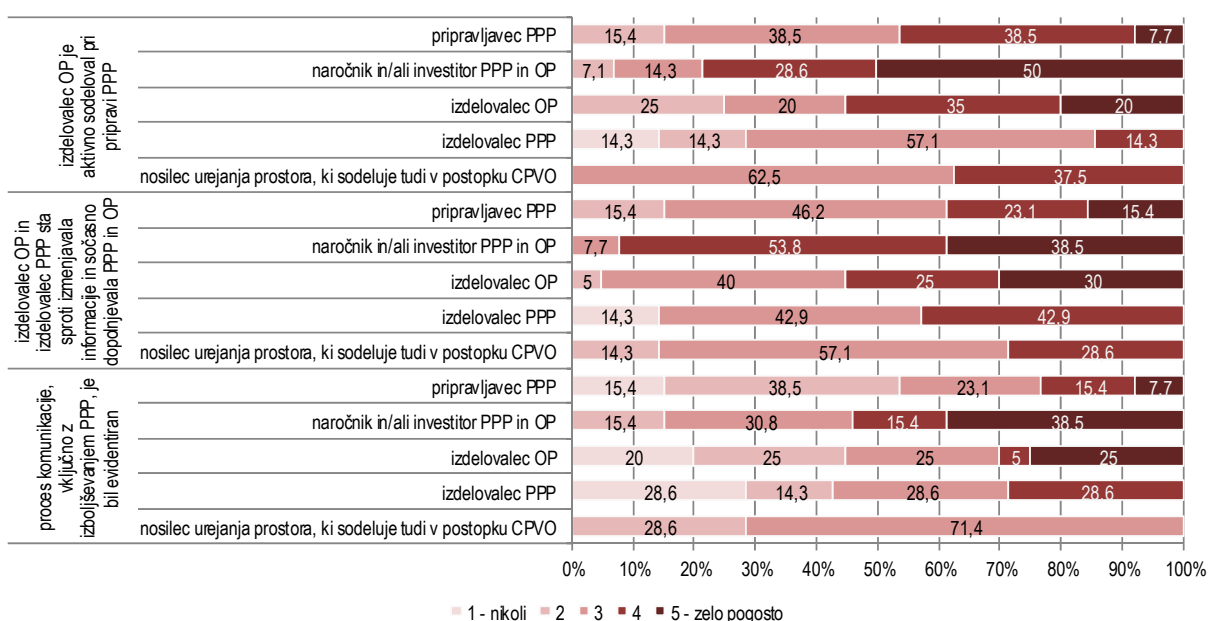
V	Komunikacija med udeleženci v postopku priprave PPP/CPVO se zelo pogosto prične v začetni fazi priprav na izdelavo PPP.
Z	Komunikacija med udeleženci v postopku priprave PPP/CPVO se pogosto prične v začetni fazi priprave PPP, ko je pripravljen osnutek PPP.
P	Komunikacija med udeleženci v postopku priprave PPP/CPVO se pogosto prične šele v zaključni fazi priprave PPP, ko je PPP že večinoma izdelan.
N	Komunikacija med udeleženci v postopku priprave PPP/CPVO se pogosto prične šele, ko je PPP že v celoti izdelan in je potrebna le še formalna potrditev PPP.

Izhodišča

Celovite presoje vplivov na okolje so eno ključnih opravil v okviru preventivnega varstvenega delovanja, kar pomeni, da so orodje optimiranja okoljskega posega, to je izvedbe posega na način, da ta v čim manjši možni meri povzroči razvrednotenje okolja. Ocenjevanje vplivov na okolje je v svojem bistvu načrtovalna dejavnost, katere namen je doseči ravnovesje med varstvenimi zahtevami in razvojnimi potrebami. Za učinkovito razvojno načrtovanje je treba upoštevati okoljske možnosti in zahteve, prepoznati priložnosti in oblikovati okoljsko najustreznejše rešitve. To je mogoče doseči z zgodnjim vključevanjem okoljevarstvenih vsebin v samo pripravo PPP, kar pa posredno pomeni vključevanje izdelovalcev OP, strokovnjakov s področja okolja, že v najzgodnejše faze priprave PPP, že v pripravo osnutkov in idejnih rešitev.

Ugotovitve

SODELOVANJE MED IZDELOVALCEM OP IN PPP

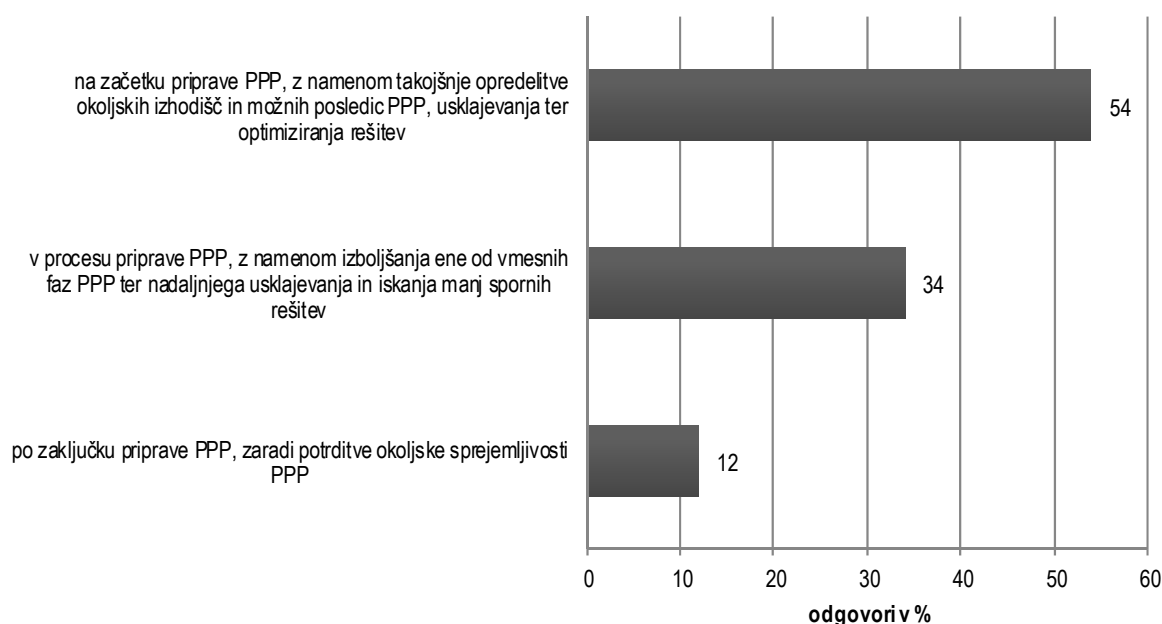
Slika 62: Mnenje anketirancev o sodelovanju med izdelovalcem OP in izdelovalcem PPP glede na vlogo anketirancev v procesu strateškega ocenjevanja

Zakon o prostorskem načrtovanju (ZPNačrt, Uradni list RS, št. 33/2007, 108/2009, 57/2012) določa, da se Odločba o potrebnosti CPVO postopka (v nadaljevanju Odločba) pri državnih prostorskih načrtih (DPN) sprejme na podlagi pobude, pri občinskih prostorskih načrtih (OPN) in pri občinskih podrobnih prostorskih načrtih (OPPN) pa na podlagi osnutka. Kdaj naj bi se pričelo sodelovanje med izdelovalcem PPP in izdelovalcem OP v odločbi seveda ni opredeljeno. Formalno določeno je le, da se okoljsko poročilo za DPN, OPN ali OPPN izdelava za dopolnjen osnutek oziroma podrobneje obdelane idejne rešitve. Način in čas pričetka sodelovanja med izdelovalcem PPP in izdelovalcem OP je odvisen od pripravljenosti izdelovalcev PPP k vključevanju drugih deležnikov v proces priprave PPP, torej od tega, kako izdelovalci PPP razumejo proces celovitega prostorskega načrtovanja.

Kdaj bodo strokovnjaki z različnih okoljskih področij oziroma izdelovalci OP vključeni v proces načrtovanja je v praksi torej prepuščeno delovnim skupinam, praviloma izdelovalcem PPP. Strokovnjaki s področja okolja se, če s projektno nalogo ni določeno drugače, v postopek načrtovanja pogosto vključujejo šele v fazi izdelave OP. Upoštevanje varstvenih

vsebin pri pripravi idejnih rešitev in osnutkov PPP je najpogosteje prepuščeno znanju in spretnostim izdelovalca PPP.

Razmeroma pozno vključevanje strokovnjakov s področja okolja v proces načrtovanja je danes eden ključnih problemov prostorskega načrtovanja v Sloveniji. Z ugotovitvijo se strinjajo tako anketiranci, ki so sodelovali v anketi kakor tudi udeleženci, ki so se udeležili delavnic na temo celovitih presoj vplivov na okolje. Odgovori iz ankete kažejo, da je bil izdelovalec OP le v polovici primerov k pripravi PPP povabljen že na samem začetku PPP, v tretjini primerov se je sodelovanje pričelo v procesu priprave PPP, 12% anketirancev pa navaja, da so bili k strateškemu ocenjevanju najpogosteje povabljeni šele po zaključku priprave PPP, torej predvsem zaradi potrebe po formalni potrditvi okoljske sprejemljivosti PPP. Izdelovalec OP je v postopek načrtovanja pogosto vključen šele v fazi, ko so idejne rešitve že opredeljene in bi njihovo naknadno spreminjanje zaradi okoljskih ali varstvenih zahtev lahko bistveno podaljšalo pripravo PPP. Izdelovalec OP je tako že vnaprej postavljen v vlogo preveritelja ali predlog PPP ustreza vsem trenutno veljavnim formalnim varstvenim zahtevam. V tej vlogi je pogosto omejen zgolj na enostavno pritrjevanje ali zavračanje predlogom PPP oziroma na podajanje posameznih omilitvenih ukrepov, ki pa bistveno ne prispevajo k oblikovanju najboljših možnih rešitev. Zgodnejše vključevanje strokovnjakov s področja okolja v proces priprave PPP bi v večji meri prispevalo k integraciji okoljskih vsebin v PPP in okoljsko ustrežnejšim predlogom, s tem pa bi se izognili tudi kasnejšim zapletom, naknadnim spremembam ter popravkom PPP do katerih pride zaradi nezadostnega upoštevanja okoljskih zahtev.

Slika 63: Odgovori na vprašanje kdaj je bil izdelovalec OP najpogosteje povabljen k strateškemu ocenjevanju

Priporočila

- Z zakonskimi predpisi naj se zagotavi zgodnje vključevanje izdelovalcev OP v pripravo PPP. Sodelovanje med pripravljavci PPP in izdelovalci OP naj se prične že v fazi podajanja Pobude za izdelavo PPP. Izdelovalca OP naj se vključi že v začetno fazo priprave PPP, v soočanje ciljev PPP in okoljskih ciljev, z namenom oblikovanja enotnih ciljev PPP, ki sledijo načelom vzdržnega razvoja.

- Izdelovalec PPP mora zagotavljati, da priprava PPP in postopek strateškega ocenjevanja potekata sočasno. Treba se je zavedati, da je strateško ocenjevanje vplivov na okolje v svojem bistvu načrtovalsko opravilo in ne verifikacijsko orodje.
- V proces priprave PPP naj se čim prej vključi strokovnjake vseh ključnih in relevantnih okoljskih vsebin, ki jih priprava PPP zadeva. Strokovnjaki s področja okolja naj bodo vključeni že v samo pripravo in oblikovanje predlogov ter idejnih rešitev.

Cilj **Tworno sodelovanje med udeleženci v procesu načrtovanja in procesu ocenjevanja.**

Kazalniki

Ocena

Kazalniki	Ocena
5.2.2 Način sodelovanja med izdelovalcem OP in PPP	V Izdelovalec OP in izdelovalec PPP zelo pogosto aktivno in tworno sodelujeta skozi celoten proces priprave PPP/OP.
	Z Izdelovalec OP in izdelovalec PPP pogosto aktivno in tworno sodelujeta skozi celoten proces priprave PPP/OP.
	P Izdelovalec OP in izdelovalec PPP le redko aktivno in tworno sodelujeta skozi celoten proces priprave PPP/OP; sodelovanje se prične v zaključni fazi priprave PPP.
	N Izdelovalec OP in izdelovalec PPP pri pripravi PPP/OP pogosto ne sodelujeta; delujeta neodvisno drug od drugega.
5.2.3 Intenzivnost sodelovanja – faze PPP, ko je sodelovanje zaželeno (potrebno): predlogi obeh izdelovalcev	V Izdelovalec OP in izdelovalec PPP zelo pogosto intenzivno sodelujeta skozi celoten proces priprave PPP, sproti izmenjujeta informacije in podajata predloge za izboljšanje OP/PPP.
	Z Izdelovalec OP in izdelovalec PPP pogosto intenzivno sodelujeta skozi celoten proces priprave PPP, sproti izmenjujeta informacije in podajata predloge za izboljšanje OP/PPP.
	P Izdelovalec OP in izdelovalec PPP le redko intenzivno sodelujeta skozi celoten proces priprave PPP, sodelovanje je vzpostavljeno šele v zaključni fazi priprave PPP.
	N Izdelovalec OP in izdelovalec PPP pri pripravi PPP/OP pogosto ne sodelujeta; izmenjava informacij, podatkov in predlogov za izboljšanje OP/PPP med izdelovalcema ni vzpostavljena.
5.2.4 Sodelovanje pri obravnavi alternativ – tolmačenje dobrih in slabih strani, osnove za primerjalno oceno in izbor	V Izdelovalec OP in izdelovalec PPP zelo pogosto aktivno sodelujeta pri obravnavi alternativ; v sodelovanju pripravita merila za primerjalno oceno in izbor alternativ ter opredelita dobre in slabe strani obravnavanih alternativ.
	Z Izdelovalec OP in izdelovalec PPP pogosto aktivno sodelujeta pri obravnavi alternativ; v sodelovanju pripravita merila za primerjalno oceno in izbor alternativ ter opredelita dobre in slabe strani obravnavanih alternativ.
	P Izdelovalec OP in izdelovalec PPP le redko sodelujeta pri obravnavi alternativ, sodelovanje je omejeno na izmenjavo mnenj o (ne)ustreznosti posamezne alternative.
	N Izdelovalec OP in izdelovalec PPP pri obravnavi alternativ ne sodelujeta.
5.2.5 Komunikacija med izdelovalcem PPP in izdelovalcem OP (evidentiranje procesa komunikacije)	V Komunikacija med izdelovalcem PPP in izdelovalcem OP zelo pogosto poteka aktivno in usklajeno. Ključni koraki, dogovori in ugotovitve se skozi celoten postopek beležijo pregledno in natančno.
	Z Komunikacija med izdelovalcem PPP in izdelovalcem OP pogosto poteka aktivno in usklajeno. Ključni koraki, dogovori in ugotovitve so se skozi celoten postopek beležijo pregledno in natančno.
	P Komunikacija med izdelovalcem PPP in izdelovalcem OP je pogosto le formalna. Izdelovalec PPP in izdelovalec OP med seboj malo komunicirata. Ključni dogovori in ugotovitve so le redko zabeleženi.
	N Komunikacija med izdelovalcem PPP in izdelovalcem OP pogosto ni vzpostavljena. Izdelovalec PPP in izdelovalec OP med seboj ne komunicirata.
5.2.6 Vključenost izdelovalcev OP (strokovnjakov s posameznih področij okolja) v postopek priprave PPP	V Izdelovalci OP, strokovnjaki s posameznih področij okolja, so zelo pogosto aktivno vključeni v postopek priprave PPP.
	Z Izdelovalci OP, strokovnjaki s posameznih področij okolja, so pogosto aktivno vključeni v postopek priprave PPP.
	P Izdelovalci OP, strokovnjaki s posameznih področij okolja, so v postopek priprave PPP vključeni le zaključni fazi priprave PPP.
	N Izdelovalci OP, strokovnjaki s posameznih področij okolja, v postopek priprave PPP pogosto niso vključeni.

Izhodišča

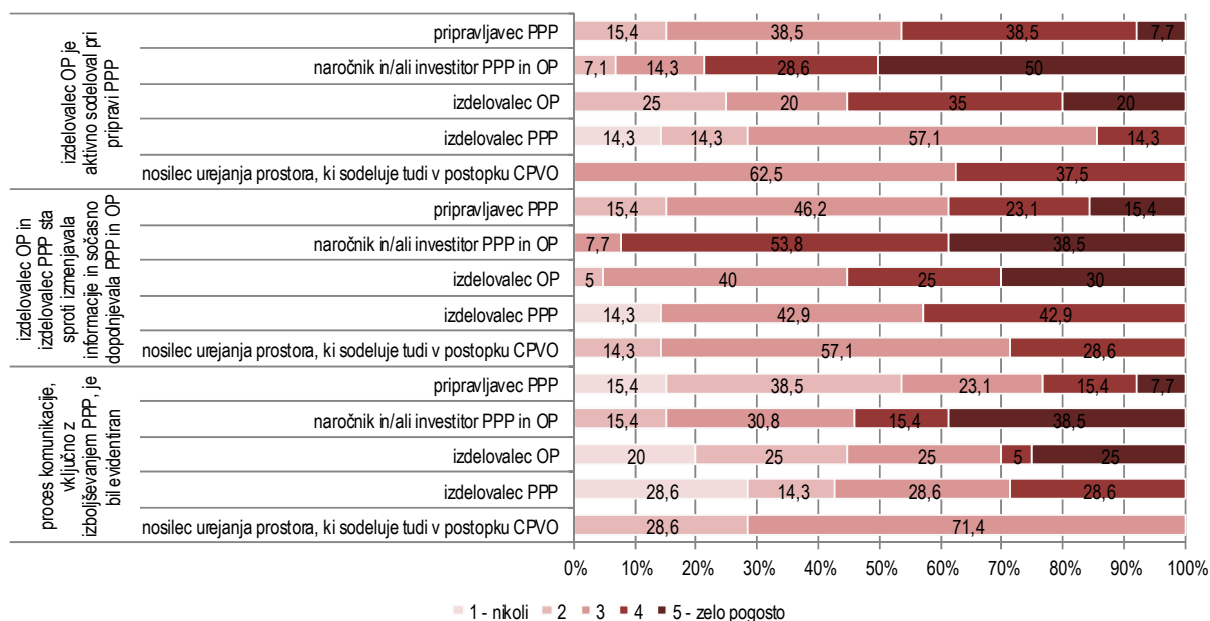
Glavna in ključna deležnika, ki strokovno in vsebinsko usmerjata pripravo PPP sta izdelovalec PPP in izdelovalec OP. Za uspešno in učinkovito izdelavo PPP je bistveno, da oba ključna deležnika skozi celoten proces priprave PPP delujeta aktivno, sta pripravljena na

sodelovanje in skupno iskanje rešitev, kar izkazujeta s sprotno komunikacijo v obliki delovnih sestankov, skupnih delavnic, s sprotno izmenjavo mnenj in informacij.

Ugotovitve

Komunikaciji in sodelovanju med deležniki v procesu načrtovanja in ocenjevanja je v sedanji praksi namenjena bistveno premajhna pozornost. Sodelovanje udeležencev v postopkih CPVO je v anketi na splošno ocenjeno kot malo do srednje uspešno. Udeleženci v postopkih delujejo bolj ali manj izolirano, med njimi ne prihaja do interakcij, izmenjave stališč ali podobnih aktivnosti. Podobno so se do sodelovanja opredelili tudi udeleženci delavnic, izpostavili pa so tudi, da je prav sodelovanje med pripravljavci PPP in izdelovalci OP ključno za učinkovito izvedbo CPVO in uspešno pripravo PPP. Pri tem so izrazili tudi podporo in poudarili pomen integracije ter sočasne priprave PPP in strateškega ocenjevanja. Opozorili so tudi na ključne probleme sprotne sodelovanja v dosedanji praksi, ki se prvenstveno nanašajo na neustrezno beleženje predlogov in rešitev za izboljšanje PPP. Izdelovalci OP v sicer redkejših primerih, ko so vendarle povabljeni k sodelovanju že v zgodnejših fazah priprave PPP, med pripravo PPP podajo predloge za izboljšanje PPP, pri čemer pa njihovi predlogi niso beleženi kot doprinos ali rezultat okoljske presoje pač pa zgolj razvojna stopnja pri pripravi PPP.

SODELOVANJE MED IZDELOVALCEM OP IN PPP

Slika 64: Mnenje anketirancev o sodelovanju med izdelovalcem OP in PPP glede na vlogo anketirancev v procesu strateškega ocenjevanja

V okvirih sedanje prakse so možne različne oblike komunikacije in sodelovanja med izdelovalcem PPP in OP, predvsem naslednje:

- izdelovalec OP je k sodelovanju povabljen v začetni fazi priprave PPP z namenom, da opredeli nabor strokovnih podlag, ki bi jih potrebovali pri pripravi PPP;
- izdelovalec OP je k sodelovanju povabljen po sprejetju Odločbe z namenom neformalnega pregleda delovnega gradiva, osnutka ali dopolnjenega osnutka, da se v nadaljnjih postopkih izogne negativni presoji vplivov PPP;
- izdelovalec OP je k sodelovanju povabljen v fazi priprave osnutka ali dopolnjenega osnutka PPP z namenom podajanja usmeritev projektantu. Te usmeritve večinoma vključujejo povzetke zakonsko določenih omejitev, omejitve sektorjev povzete iz smernic

- in ostale omejitve v prostoru. Na podlagi teh usmeritev izdelovalec PPP poskuša uskladiti PPP in ga nato vrne v ponoven pregled izdelovalcu OP. Takšno dopolnjevanje in popraviljanje praviloma traja dlje časa, po ocenah deležnikov v postopku tudi leto ali več;
- izdelovalec OP je k sodelovanju povabljen v fazi priprave osnutka z namenom, da pomaga pri usklajevanju zahtev nosilcev urejanja prostora, zahtev občine ali pobud posameznikov z zakonskimi določili.

Priporočila

- Z zakonskimi predpisi naj se zagotavi zgodnje vključevanje izdelovalcev OP v pripravo PPP. Sodelovanje med pripravljavci PPP in izdelovalci OP naj se prične že v fazi podajanja Pobude za izdelavo PPP. Izdelovalca OP naj se vključi že v začetno fazo priprave PPP, v soočanje ciljev PPP in okoljskih ciljev, z namenom oblikovanja enotnih ciljev PPP, ki sledijo načelom vzdržnega razvoja.
- Sektor za CPVO naj prevzame vlogo neodvisnega koordinatorja v postopku CPVO ali določi inženirja, ki bo pregledno in nepristransko vodil postopek in zagotavljal aktivno sodelovanje med udeleženci v postopku. Sektor za CPVO ali t.i. neodvisni koordinator v postopku presoje usklajuje aktivnosti in sodelovanje med vsemi udeleženci v postopku, med pripravljavci PPP, izdelovalci PPP, izdelovalci OP ter nosilci urejanja prostora. Naloge neodvisnega koordinatorja so vezane na spremljanje poteka dela posameznih delovnih faz, zagotavljanje dostopa do informacij, komunikacija z deležniki, vodenje in koordinacija komunikacije med udeleženci v postopku.
- Spremembe in predlogi za izboljšanje PPP, ki so nastali na pobudo izdelovalca OP ali z usklajevanji med izdelovalci PPP in izdelovalci OP, naj se sproti beležijo natančno in pregledno. Izdelovalec PPP mora voditi poročilo o pripravi PPP, katero vsebuje vse ključne faze in korake priprave PPP, metode dela, popis in vire uporabljenih podatkov ter strokovnih podlag, predloge, rešitve in informacije, ki jih je pridobil od izdelovalca OP, predloge in pobude deležnikov v postopku priprave PPP, prikaz razvoja idejnih rešitev in predlogov PPP.
- Sektor za CPVO ali neodvisni koordinator, ki ga določi sektor, naj preverja in zagotavlja integracijo presoje in priprave PPP.

5.3 Sodelovanje z nosilci urejanja prostora in drugimi institucijami

Cilj Sodelovanje na osnovi strokovnih argumentov, tvornega usklajevanja interesov in iskanja skupnih rešitev

Kazalniki

Ocena

5.3.1 Način sodelovanja z nosilci urejanja prostora

V	Sodelovanje z NUP zelo pogosto temelji na izmenjavi strokovnih argumentov, tvornem usklajevanju interesov in iskanju najboljših rešitev v procesu priprave PPP/OP.
Z	Sodelovanje z NUP pogosto temelji na izmenjavi strokovnih argumentov, tvornem usklajevanju interesov in iskanju najboljših rešitev v procesu priprave PPP/OP.
P	Sodelovanje z NUP le redko temelji na izmenjavi strokovnih argumentov, tvornem usklajevanju interesov in iskanju najboljših rešitev v procesu priprave PPP/OP; sodelovanje pogosto poteka le v okviru formalnih določb.
N	Sodelovanje z NUP ne temelji na izmenjavi argumentov, usklajevanju interesov in iskanju rešitev v procesu priprave PPP/OP; NUP v procesu priprave PPP/OP ne sodelujejo, prispevajo le smernice za načrtovanje.

5.3.2 Obseg in način posvetovanja / sodelovanja z institucijami na področju varstva okolja in priprave PPP	V	Sodelovanje z institucijami na področju varstva okolja in priprave PPP zelo pogosto poteka strokovno, tvorno in aktivno skozi celoten postopek priprave PPP/OP.
	Z	Sodelovanje z institucijami na področju varstva okolja in priprave PPP pogosto poteka strokovno, tvorno in aktivno skozi celoten postopek priprave PPP/OP.
	P	Sodelovanje z institucijami na področju varstva okolja in priprave PPP le redko poteka strokovno, tvorno in aktivno skozi celoten postopek priprave PPP/OP; sodelovanje pogosto poteka le v okviru formalnih določb.
	N	Institucije na področju varstva okolja in priprave PPP v procesu priprave PPP/OP pogosto ne sodelujejo ali je njihovo sodelovanje minimalno, omejeno zgolj na formalno posredovanje podatkov.
5.3.3 Število izdanih mnenj o izhodiščih presoje	V	Deležniki v postopku presoje so zelo pogosto pripravili mnenje o izhodiščih presoje.
	Z	Deležniki v postopku presoje so pogosto pripravili mnenje o izhodiščih presoje.
	P	Deležniki v postopku presoje so le redko pripravili mnenje o izhodiščih presoje.
	N	Deležniki v postopku presoje zelo pogosto niso pripravili mnenja o izhodiščih presoje.

Izhodišča

Nosilci urejanja prostora (NUP) so varstveni in drugi nosilci urejanja prostora, ki v postopku priprave PPP sodelujejo, če priprava PPP posega v njihovo področje dela. Delovanje in vlogo nosilcev urejanja prostora določa Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o umeščanju prostorskih ureditev državnega pomena v prostor (ZUPUDPP-A, Ur.l. RS, št. 57/2012), ki nosilcem urejanja prostora namenja pomembno vlogo. NUP so skupaj s pobudnikom, koordinatorjem in investitorjem soodgovorni za pripravo načrta.

Nosilci urejanja prostora v postopkih prostorskega načrtovanja sodelujejo s podajanjem smernic in mnenj ter v postopkih usklajevanja interesov. Posamezni nosilci urejanja prostora, ki so hkrati predstavniki posameznih sektorjev, urejanje prostora razumejo razmeroma ozko. Praviloma izhajajo iz varovalnih vzgibov in upravljanja lastnega sektorja ali lastnega vira, ne upoštevajo pa razvojnih izhodišč celotnega prostora. Prav usklajevanje različnih ciljev in izhodišč pa je ključnega pomena za razvoj dejavnosti v prihodnosti.

Delovanje sektorjev je večinoma urejeno z zakonskimi določbami ali z direktivami, pri čemer so pristojnosti sektorjev praviloma velike. V postopkih načrtovanja, tudi zaradi velikih pristojnosti, ki jih sektorji imajo, le-ti pogosto niso pripravljene na usklajevanje interesov. Zakonska določila jim omogočajo, v posameznih primerih pa tudi določajo, strogo varovanje vira in vztrajanje na izključno varstvenih zahtevah. Od posameznikov, ki zastopajo varstvene cilje, je odvisno kako ozko ali široko razumejo varstvo in kako so pripravljene na sodelovanje in usklajevanje interesov.

NUP imajo v postopku priprave PPP zelo pomembno vlogo in so soodgovorni za pripravo PPP. Imajo ključne informacije o stanju in lastnostih vira, ki ga zastopajo in pomembno je, da te informacije na ustrezen način in v ustrezni obliki posredujejo tudi ostalim deležnikom v postopku priprave PPP.

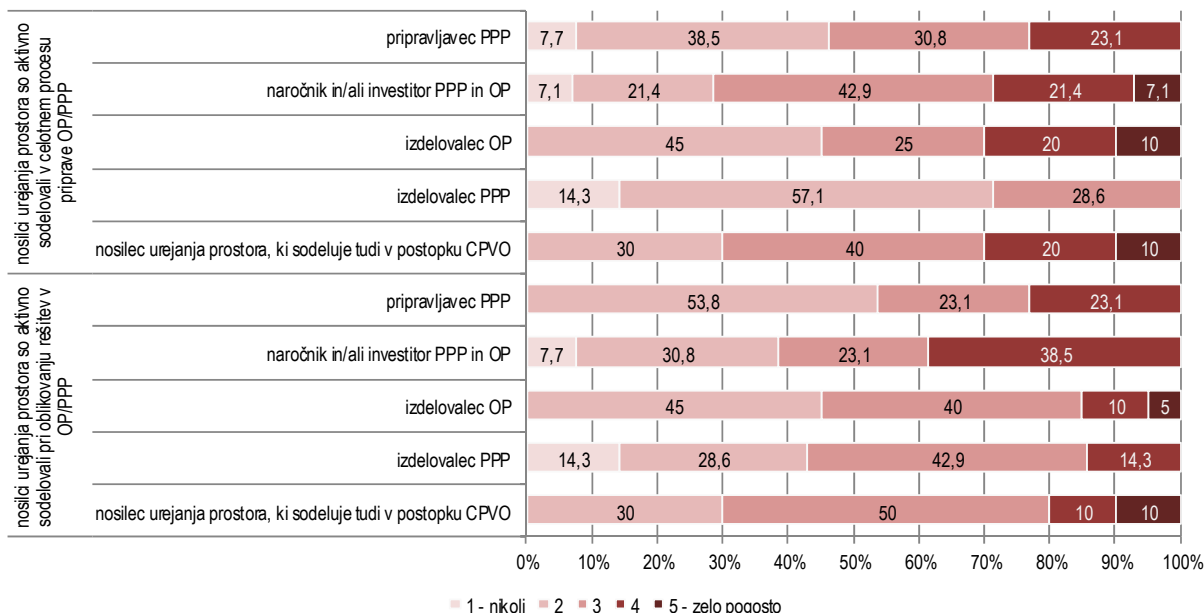
Ugotovitve

Sodelovanje z NUP je na splošno ocenjeno kot pomanjkljivo. Pri tem je treba opozoriti, da gre za splošno oceno in da ocene posameznih NUP lahko precej variirajo. Anketiranci, predvsem anketiranci iz vrst skupine izdelovalci PPP, so kritični do delovanja NUP in njihovega sodelovanja v postopkih CPVO. NUP imajo temeljne informacije in vedenje o viru ali sektorju, ki ga zastopajo, vendar so njihove smernice za urejanje prostora tako zelo splošne, da redko podajajo ustrezne usmeritve za načrtovanje. Smernice posameznih NUP so neredko tako splošne, da o pomenu in vrednosti virov, območij pomembnih za delovanje in razvoj sektorja povedo zelo malo. Do težav prihaja tudi v kasnejših fazah načrtovanja, ko so na podlagi že usklajenih predlogov podane detajlnejše rešitve. Pri njihovi ponovni preveritvi, v fazi izdaje mnenja, podrobnejše smernice in detajlnejše usmeritve lahko povsem

spremenijo že usklajene rešitve. Postopek se povrne v ponovno usklajevanje, s tem pa se bistveno podaljšuje časovni okvir priprave OP in PPP.

Poleg zelo splošnih smernic med ključne pomanjkljivosti delovanja NUP, udeleženci v postopkih CPVO uvrščajo nepripravljenost ali nezmožnost NUP za usklajevanje različnih interesov v prostoru. NUP pogosto niso pripravljeni prepoznati vseh učinkov, ki jih predlagani PPP prinaša tudi z drugih vidikov obravnave, npr. družbenih in gospodarskih.

SODELOVANJE Z NOSILCI UREJANJA PROSTORA IN DRUGIMI INSTITUCIJAMI

Slika 65: Mnenje anketirancev o sodelovanju z nosilci urejanja prostora in drugimi institucijami glede na vlogo anketirancev v procesu strateškega ocenjevanja

Izdelovalci OP navajajo, da posamezni NUP delujejo iz pozicije moči in zahtevajo različne popravke in dopolnitve OP, sicer ne bodo izdali pozitivnega mnenja na OP. Pri tem gre najpogosteje za zahteve po dopolnjevanju dodatnih podatkovnih virov, po drugačni razlagi predpisov, sklicevanju na dosedanja prakso ipd. V posameznih primerih gre tudi za nestrinjanje pregledovalca s podano oceno vpliva na določeno okoljsko sestavino. Pri tem najpogosteje prihaja do razhajanj v stališčih pri oceni C (vpliv je nebiten zaradi izvedbe omilitvenih ukrepov) in sicer zaradi različnega razumevanja kateri omilitveni ukrepi že določajo oceno C in kateri ne. Redkejši, vendar neredki so primeri, ko posamezen predstavnik NUP posega v strokovno oceno presojevalca. Mnenjedajalec, pregledovalec OP, predstavnik NUP lahko zahteva popravek manjšega ali večjega dela besedila v OP, pri čemer izdajo mnenja o ustreznosti OP pogojuje s spremembo besedila v OP. Izdelovalec OP se znajde v neenakovrednem položaju in je pod pritiski da OP pridobi pozitivno mnenje in se izvajanje PPP lahko prične »prisiljen« popraviti besedilo. Kot avtor poročila je s tem tudi avtor dela besedila, ki vsebuje trditve s katerimi se strokovno ne strinja medtem ko predstavnik NUP za svoje »dopolnitve« strokovno ne odgovarja.

Priporočila

- Z zakonskimi predpisi naj se zagotovi obvezno vključevanje NUP že samem začetku priprave PPP, s čimer bodo smernice, mnenja in strokovne podlage NUP ustrezno vključene in upoštevane že pri pripravi idejnih rešitev.

- Prostorska konferenca (po ZUPUDPP) naj se časovno izvede takoj zatem, ko je podana pobuda za PPP in so pridobljene smernice NUP.
- NUP naj se aktivneje vključujejo v pripravo posameznih faz PPP/OP. Delujejo naj na osnovi vnaprej opredeljenih, preglednih in objektivnih izhodišč. Večja pozornost naj se nameni iskanju rešitev, utemeljeni razpravi ter predvsem usklajevanju interesov v prostoru.
- Osnova za izdelavo smernic mora biti javno dostopna baza podatkov (ažurna, uporabna, natančna), smernice naj bodo konkretne, naravnane na obravnavan problem. V primeru, da baza podatkov ne zadostuje za presojo je potrebno v smernicah natančno opredeliti in pojasniti nadaljnje dodatne strokovne podlage oz. raziskave.
- Sektor za CPVO naj odločneje usmerja in usklajuje delovanje NUP. Sektor naj pripravi usmeritve za NUP glede izdaje mnenj na OP, kjer se jasno opredeli kakšne so naloge in pristojnosti NUP pri podajanju mnenj na OP in kakšna so merila za izdajo pozitivnega mnenja.
- Z zakonskimi predpisi naj se zagotovi, da je NUP ali predstavnik NUP, ki hkrati nastopa v vlogi pregledovalca OP in mnenjedajalca tudi osebno odgovoren za svoje odločitve.
- Z zakonskimi določili naj se zagotovi vključevanje pogodbenih določil, ki zagotavljajo neodvisnost izdelovalca OP.
- Prostorska konferenca (po ZUPUDPP) naj se časovno umesti izvede takoj zatem, ko je bila podana pobuda za PPP in so bile podane smernice NUP.

5.4 Sodelovanje z javnostmi

Cilja Zgodnje vključevanje javnosti v proces načrtovanja in presoje
Upoštevanje javnosti pri uveljavljanju in zagotavljanju okoljskih koristi

Kazalniki

Ocena

5.4.1 Obseg posvetovanja z javnostmi	V	Javnost je zelo pogosto seznanjena s pripravo PPP/OP že na samem začetku priprave PPP/OP. Javnost ima številne možnosti aktivnega sodelovanja v postopku priprave PPP/OP (posredovanje pobud, sodelovanje na delavnicah, razpravah ipd.).
	Z	Javnost je pogosto seznanjena s pripravo PPP/OP že na samem začetku priprave PPP/OP. Javnost ima številne možnosti sodelovanja v postopku priprave PPP/OP (posredovanje pobud, sodelovanje na delavnicah, razpravah ipd.).
	P	Javnost je s pripravo PPP/OP pogosto seznanjena šele v zaključni fazi priprave PPP/OP. Javnost ima manj možnosti za sodelovanje v postopku priprave PPP/OP (udeležba na predstavitvi, posredovanje pripomb).
	N	Javnost s pripravo PPP/OP pogosto ni seznanjena ali je seznanjena šele na predstavitvi PPP. Javnost nima možnosti sodelovanja v postopku priprave PPP/OP.
5.4.2 Načrt udeležbe javnosti (deležnikov)	V	Načrt udeležbe javnosti v proces načrtovanja in presoje je zelo pogosto pripravljen; načrt natančno in pregledno prikazuje ključne aktivnosti in dogodke vključevanja širše in strokovne javnosti v postopke PPP/OP.
	Z	Načrt udeležbe javnosti v proces načrtovanja in presoje je pogosto pripravljen; načrt natančno in pregledno prikazuje ključne aktivnosti in dogodke vključevanja širše in strokovne javnosti v postopke PPP/OP.
	P	Načrt udeležbe javnosti v proces načrtovanja in presoje je le redko pripravljen; načrt manj natančno in manj pregledno prikazuje aktivnosti in dogodke vključevanja javnosti v postopke PPP/OP.
	N	Načrt udeležbe javnosti v proces načrtovanja in presoje se zelo pogosto ne pripravlja.

5.4.3 Informiranje javnosti	V	Javnost je o poteku priprave PPP/OP zelo pogosto obveščena preko več različnih medijev, elektronskih in tiskanih ter na »lokalno običajen način«.
	Z	Javnost je o poteku priprave PPP/OP pogosto obveščena preko več različnih medijev, elektronskih in tiskanih ter na »lokalno običajen način«.
	P	Javnost je o poteku priprave PPP/OP le redko obveščena; obveščanje poteka samo preko enega medija.
	N	Javnost o poteku priprave PPP/OP pogosto ni obveščena.
5.4.4 Uspešnost sodelovanja z javnostmi – vplivi na vsebinjenje, prispevki k opredelitvam okoljskih ciljev, upoštevanje alternativ, ocenjevanje alternativ	V	Sodelovanje z javnostmi zelo pogosto daje uporabne rezultate; sodelovanje z javnostmi prispeva ključne informacije uporabne v fazi vsebinjenja, opredeljevanja okoljskih ciljev, oblikovanja in ocenjevanja alternativ.
	Z	Sodelovanje z javnostmi pogosto daje uporabne rezultate; sodelovanje z javnostmi prispeva ključne informacije uporabne v fazi vsebinjenja, opredeljevanja okoljskih ciljev, oblikovanja in ocenjevanja alternativ.
	P	Sodelovanje z javnostmi le redko daje uporabne rezultate; izdevalci PPP/OP in javnost so na sodelovanje slabše pripravljene, pridobljene informacije so le malo uporabne v fazi vsebinjenja, prav tako so malo uporabne za opredeljevanje okoljskih ciljev, oblikovanje in ocenjevanje alternativ.
	N	Sodelovanje z javnostmi zelo pogosto ne daje rezultatov, ki bi bili uporabni v procesu priprave PPP/OP.

Izhodišča

Javnost ima legitimno pravico biti dovolj zgodaj obveščena in ustrezno vključena v proces umeščanja posameznih ureditev v prostor. Vključevanje javnosti v postopek izdelave državnih prostorskih načrtov je določeno v naslednjih zakonih in konvenciji:

- Zakon o varstvu okolja (Ur. l. RS, št. 41/2004, 17/2006, 20/2006, 28/2006 Skl.US: U-I-51/06-5, 39/2006-UPB1, 49/2006-ZMetD, 66/2006 Odl.US: U-I-51/06-10, 112/2006 Odl.US: U-I-40/06-10, 33/2007-ZPNačrt, 57/2008-ZFO-1A, 70/2008, 108/2009, 48/2012, 57/2012);
- Zakon o dostopu do informacij javnega značaja (Ur. l. RS, št. 24/2003, 61/2005, 96/2005-UPB1, 109/2005-ZDavP-1B, 113/2005-ZInfP, 28/2006, 51/2006-UPB2, 117/2006-ZDavP-2);
- Zakon o prostorskem načrtovanju (Ur. l. RS, št. 33/2007, 70/2008-ZVO-1B, 108/2009, 80/2010-ZUPUDPP (106/2010 popr.), 43/2011-ZKZ-C, 57/2012, 57/2012-ZUPUDPP-A);
- Zakon o ratifikaciji konvencije o dostopu do informacij, udeležbi javnosti pri odločanju in dostopu do pravnega varstva v okoljskih zadevah (Ur. l. RS, št. 62/049, Aarhuška konvencija);
- Zakon o umeščanju prostorskih ureditev državnega pomena v prostor (Ur. l. RS, št. 80/2010 (106/2010 popr.), 57/2012).

Aarhuška konvencija je dokument namenjen spodbujanju participativne demokracije. Cilj konvencije je, da se zagotovi pravico dostopa do informacij, do udeležbe javnosti pri odločanju, dostopa do pravnega varstva v okoljskih zadevah in sicer z namenom, da se zagotovi pravico vsake osebe da živi v zdravem življenjskem okolju. Obveza in dolžnost državnih organov je, da zainteresirano javnost pravočasno informira in ji omogoči sodelovanje dovolj zgodaj, to je v fazi, ko so vse možnosti še odprte. Poleg tega je mnenjem in pripombam javnosti treba dati določeno težo, se do njih opredeliti in jih pri sprejemanju odločitev tudi upoštevati.

Študije, ki se ukvarjajo s participativnimi pristopi in vključevanjem javnosti v pripravo PPP, poudarjajo številne prednosti takšnega pristopa; med najpomembnejšimi koristmi participativnega pristopa so:

- učinkovitejše in bolj predvidljivo vodenje postopkov priprave in sprejemanja odločitev,
- pridobivanje dodatnih podatkov iz lokalnega okolja;
- v zgodnji fazi integrirane potrebe in skrbi občanov, doseženo soglasje o prioritetah, zmanjšana verjetnost odpora/blokad;
- povečanje kakovosti odločitev/rešitev;
- povečana legitimnost sprejetih odločitev;

- višja stopnja družbene sprejemljivosti rešitev;
- povečano zaupanje med javno upravo in vsemi udeleženci procesa;
- krepitev znanja in veščin za sodelovanje pri urejanju (prostora);
- povezovanje (vertikalno in horizontalno);
- povečana pripadnost javnosti ter podpora in sodelovanje pri kasnejši izvedbi;
- izpolnjen eden od predpogojev za pridobivanje sredstev EU.

Z zakonom določeno sodelovanje z javnostmi pri pripravi državnih prostorskih načrtov je le najosnovnejši okvir, znotraj tega pa je za ustrezno vključevanje javnosti v PPP, potrebnih še veliko komunikacijskih aktivnosti in dogodkov. Koliko in katere aktivnosti izbrati je odvisno od posameznega PPP.

Ministrstvo za okolje in prostor, Direktorat za prostor je v sodelovanju z Regionalnim centrom za okolje, Inštitutom za politike prostora in Pravno informacijskim centrom pripravil usmeritve za vključevanje javnosti pri pripravi državnih prostorskih načrtov z naslovom Usmeritve za pripravo procesnega načrta vključevanja javnosti v postopek izdelave državnih prostorskih načrtov za daljnovode in plinovode (dostopna na spletni strani MOP, http://www.arhiv.mop.gov.si/si/delovna_podrocja/prostorski_nacrti/drzavni_prostorski_nacrti/vkljucevanje_javnosti_v_postopkih_priprave_dpn/). Cilj aktivnega vključevanja javnosti v postopke priprave DPN je zgodnja predstavitev načrtovane prostorske ureditve, uskladitev ciljev, pridobitev povratnih mnenj in predlogov ter njihovo smiselno upoštevanje v nadaljnjem procesu priprave DPN.

Poleg osnovnih načel, ki jih je treba upoštevati pri vključevanju javnosti, je treba upoštevati tudi standarde kvalitetnega vključevanja javnosti v postopke priprave DPN kateri narekujejo:

- zgodnje obveščanje in vključevanje javnosti;
- kontinuirano obveščanje in vključevanje javnosti tekom celotnega postopka načrtovanja;
- posameznemu primeru in deležnikom prilagojen način vključevanja;
- dovolj dolge roke za odziv javnosti;
- čimprejšnje oblikovanje in posredovanje odziva nosilcev načrtovanja na pripombe javnosti (Usmeritve za pripravo procesnega načrta vključevanja javnosti v postopek izdelave državnih prostorskih načrtov za daljnovode in plinovode, dostopno na: http://www.arhiv.mop.gov.si/si/delovna_podrocja/prostorski_nacrti/drzavni_prostorski_nacrti/vkljucevanje_javnosti_v_postopkih_priprave_dpn/).

Cilj aktivnega vključevanja javnosti v postopke priprave DPN je zgodnja predstavitev načrtovane prostorske ureditve, uskladitev ciljev, pridobitev povratnih mnenj in predlogov ter njihovo smiselno upoštevanje v nadaljnjem procesu priprave DPN

Ugotovitve

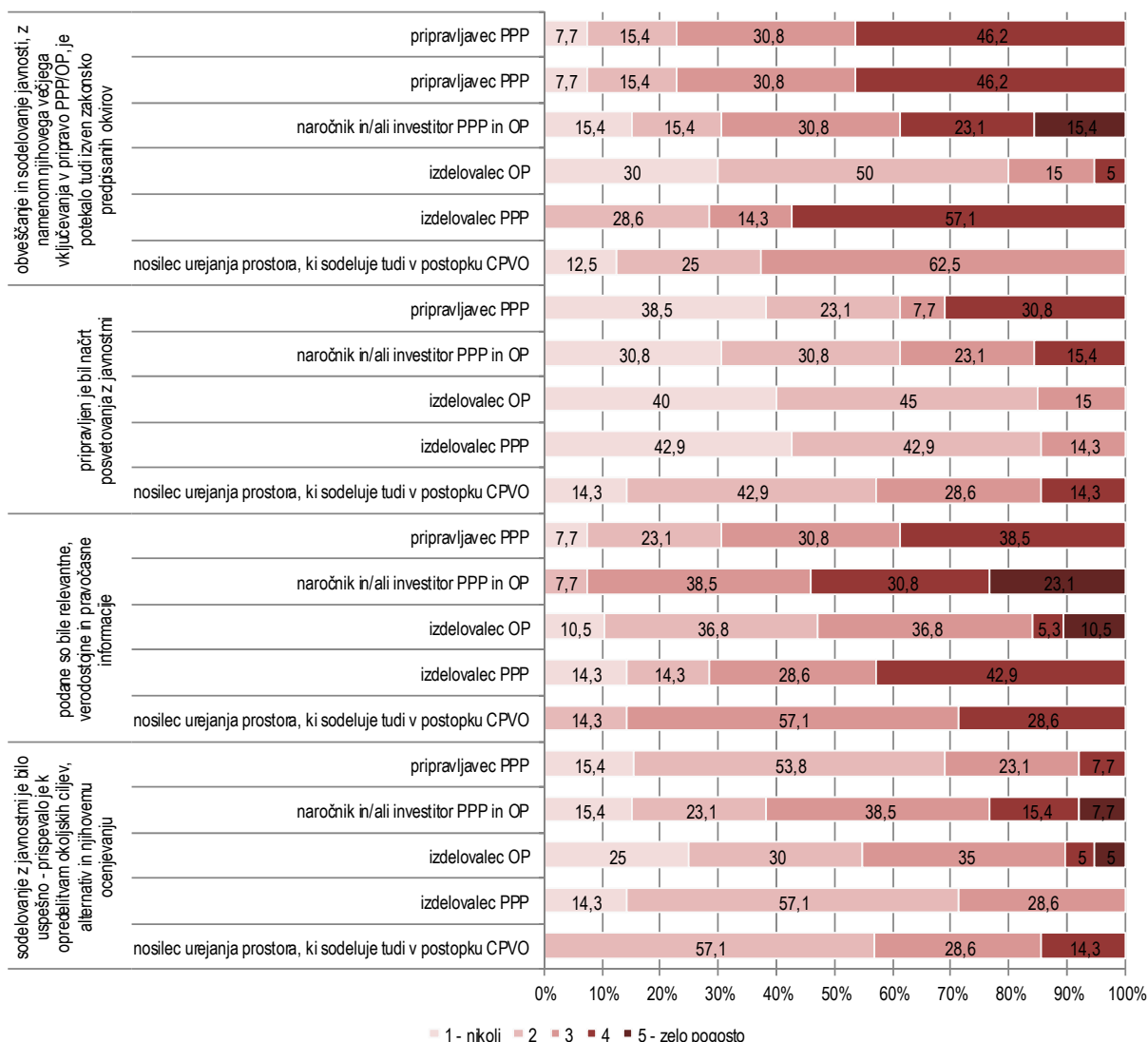
Sodelovanje z javnostmi v dosedanjih postopkih priprave PPP/OP je na splošno ocenjeno kot pomanjkljivo. Anketiranci, ki so sodelovali v anketni raziskavi menijo, da je obveščanje in sodelovanje javnosti le redko potekalo izven zakonsko predpisanih okvirov. Javnost je tudi redko pravočasno obveščena in seznanjena z vsemi relevantnimi in verodostojnimi informacijami o pripravi in namenu PPP/OP. Procesni načrti vključevanja javnosti, ki opredeljujejo način in potek sodelovanja z javnostmi, so v praksi še vedno redkost.

Anketiranci menijo, da je sodelovanje z javnostmi v praksi le redko izvedeno uspešno in da takšen način sodelovanja ni uspel v celoti izkoristiti priložnosti, ki jih sodelovanje z javnostmi ponuja. Dosedanja praksa potrjuje, da prepozno vključevanje javnosti povečuje konflikte in nezaupanje med glavnimi deležniki v postopku, otežuje pa tudi možnosti za doseganje kompromisov med posameznimi razvojnimi interesi in javnostjo. Anketiranci ocenjujejo, da je sedanja praksa sodelovanja z javnostmi le redko uspela prispevati k opredelitvam okoljskih ciljev, alternativ ali k njihovem ocenjevanju.

Glavne ovire pri vključevanju javnosti so predvsem naslednje:

- pomen sodelovanja javnosti je podcenjen, zato javnost pogosto ni motivirana za sodelovanje;
- raven medsebojnega zaupanja med naročniki, izdelovalci PPP/OP in javnostjo je nizka;
- vključevanje javnosti pogosto nastopi prepozno, zakonodaja na področju vključevanja javnosti je pomanjkljiva;
- kultura dialoga, znanje in veščine vključevanja javnosti v postopke načrtovanja je še vedno razmeroma skromna; / sodelovanja so skromni;
- nerazumevanje stroke za podajanje izhodišč razumljivih laični javnosti;
- občutek, da zasebni interesi zelo pogosto prevladujejo nad javnimi;
- neustrezna zastopanost ključnih deležnikov;
- neuspešnost pri doseganju soglasja na posvetovanjih;
- postopek priprave dokumenta oz. sprejetja odločitve je zaradi posvetovanj lahko upočasnjjen, s čimer se poveča časovni in stroškovni okvir.

SODELOVANJE Z JAVNOSTMI

Slika 66: Mnenje anketirancev o sodelovanju z javnostmi glede na vlogo anketirancev v procesu strateškega ocenjevanja

Na podlagi izkušenj, pridobljenih v letih uveljavitve ZureP-1 in ZPNačrt na področju sodelovanja z interesnimi skupinami v posameznih fazah izdelave DPN je mogoče oceniti

pomanjkljivosti določenih vključevanj javnosti v postopke izdelave DPN. Interesne skupine so lahko neposredno sodelovale pri oblikovanju rešitev, ki jih urejajo DPN, šele v fazi javne razgrnitve, ko je že vse bolj ali manj določeno in se je mogoče dogovarjati le še o manjših spremembah. Spremembe večjega obsega v tej fazi povzročajo velika dodatna finančna sredstva in časovne zaostanke. ZureP-1 je uvedel prostorske konference, ki so bile namenjene sodelovanju lokalnih skupnosti, gospodarstva, interesnih združenj ali drugih organiziranih oblik javnosti, niso pa bile namenjene širši javnosti. Z ZureP-1 uvedena 2. prostorska konferenca, ki jo je bilo treba sklicati vsaj 14 dni pred javno razgrnitvijo, se je izkazala za neučinkovito. Te prostorske konference se je praviloma udeležilo zelo malo udeležencev, običajno le predstavniki lokalnih skupnosti, pa še ti so velikokrat raje počakali na samo javno razgrnitev in tam podali svoja stališča. Z uveljavitvijo ZPNačrta so bile prostorske konference ukinjene, javnost pa je bila v skladu z zakonom obveščena o pripravi DPN šele z javno razgrnitvijo. Javnost ni imela možnosti seznaniti se s predvideno prostorsko ureditvijo že na samem začetku oziroma še pred začetkom priprave DPN. Javnost tudi ni imela možnosti podajati svojih stališč, opozoril ali sodelovati pri pripravi predvidene prostorske ureditve. Z uveljavitvijo ZUPDDPP je podana možnost, da se z namenom podrobnejše seznanitve javnosti organizira posvet. Posvet se organizira takoj po fazi pridobitve pobude, gre za t.i. regionalni posvet. V fazi pridobivanja smernic, usmeritev in podatkov NUP ter predlogov javnosti je organiziran posvet, ki ima zaradi narave dela na tem posvetu status delavnic, gre za t.i. lokalne delavnice. V nadaljnjih fazah sledita še seznanitev javnosti s študijo variant, t.i. javna seznanitev in obravnave v skladu s 25. členom ZUPUDPP ter seznanitev javnosti z osnutkom DPN, javna razgrnitev in obravnave v skladu s 33. členom ZUPUDPP (Usmeritve za pripravo procesnega načrta vključevanja javnosti v postopek izdelave državnih prostorskih načrtov za daljnovode in plinovode, dostopno na: http://www.arhiv.mop.gov.si/si/delovna_podrocja/prostorski_nacrti/drzavni_prostorski_nacrti/vkljucevanje_javnosti_v_postopkih_priprave_dpn/).

Pri izdelavi OPN je javnost v postopek načrtovanja vključena s podajanjem pobud, nato pa šele v fazi javne razgrnitve in razprave osnutka OPN. V vmesnem času javnost ni seznanjena z dogajanjem zato na razgrnitvah pogosto prihaja do nasprotovanj zainteresiranih posameznikov in pobudnikov.

Priporočila

- Upoštevajo naj se splošna priporočila v zvezi s sodelovanjem javnosti. Smernice za sodelovanje in vključevanje javnosti pri pripravi DPN so podrobneje prikazane v dokumentu Usmeritve za pripravo procesnega načrta vključevanja javnosti v postopek izdelave državnih prostorskih načrtov za daljnovode in plinovode, dostopno na: http://www.arhiv.mop.gov.si/si/delovna_podrocja/prostorski_nacrti/drzavni_prostorski_nacrti/vkljucevanje_javnosti_v_postopkih_priprave_dpn/). Pri organizaciji komunikacijskih aktivnosti z javnostjo in vključevanju javnosti v postopek priprave PPP/OP je treba upoštevati naslednje kriterije:
 - sprotno soočanje s problemi in njihovo reševanje;
 - vzpostavitev zaupanja med pobudnikom, koordinatorjem, investitorjem, izdelovalci DPN in javnostjo;
 - aktivna komunikacija skozi celoten projekt, ki temelji na načelih: pravilnost (pravna, legalna) / resničnost / iskrenost.
- Za vsak PPP naj se izdela podrobnejši načrt vključevanja javnosti (t.i. procesni načrt vključevanja javnosti) glede na karakteristike PPP (obseg in zahtevnost PPP, pričakovana (ne)sprejemljivost projekta s strani lokalnih skupnosti, širše javnosti ipd.)
- Pri izdelavi PPP je smiselno slediti procesu vključevanja javnosti, ki obsega 1. posvet v začetni fazi izdelave plana (t.i. Prostorska konferenca), nato v fazi osnutka plana, sledijo

delavnice ter javna razgrnitev in javna obravnava študije variant s predlogom najustreznejše variante ter javne razgrnitve in javne obravnave osnutka plana:

- 1. faza – prvi regionalni posvet v fazi pobude (v skladu z načeli Aarhuške konvencije),
- 2. faza – lokalne delavnice/posvet (v skladu z 7. alineo 19. člena ZUPUDPP),
- 3. faza – seznanitev javnosti s študijo variant (v skladu s 25. členom ZUPUDPP),
- 4. faza – seznanitev javnosti z osnutkom državnega prostorskega načrta (v skladu s 33. členom ZUPUDPP) (Povzeto po: Usmeritve za pripravo procesnega načrta vključevanja javnosti v postopek izdelave državnih prostorskih načrtov za daljnovode in plinovode, dostopno na:
http://www.arhiv.mop.gov.si/si/delovna_podrocja/prostorski_nacrti/drzavni_prostorski_nacrti/vkljucevanje_javnosti_v_postopkih_priprave_dpn/).

- Obveščanje naj poteka preko interneta in v tiskanih medijih (praviloma v lokalnih časopisih). Informacije morajo biti dostopne na portalih »vključevanje javnosti« ali »obvestila za javnost« na spletnih straneh Sektorja za CPVO, pristojnega ministrstva, ter na spletni strani območne lokalne ali regionalne skupnosti. Informacije morajo biti dostopne tudi v lokalnih časopisih, ki pokrivajo območje posameznih PPP in obravnavajo vso tematiko lokalnega okolja.
- Če se pri izdelavi PPP dalj časa nič ne dogaja ali se izdelujejo strokovne podlage, kar lahko traja več mesecev, je treba vsake tri mesece pripraviti kratko poročilo o poteku aktivnosti in ga posredovati prej navedenim virom obveščanja. Javnost je treba o poteku priprave PPP vseskozi obveščati v enakomernih časovnih razmakih.
- Za boljše razumevanje okoljskih problemov v širši javnosti naj se na območju PPP organizira informacijske točke, kjer lahko posameznik pridobi informacije o načrtovanem PPP neposredno od strokovnjaka, ki je vključen v skupino izdelovalcev PPP/OP. Info točka je odprta za javnost v vnaprej določenih terminih, ki so za javnost najbolj sprejemljivi, da je dostopna čim širšemu krogu ljudi.

5.5 Vpliv politike

Cilj Uveljavljanje okoljskih koristi in vzpostavljanje alternativnih rešitev na vseh ravneh priprave PPP neodvisno do vpliva političnih odločitev in interesov (zmanjšanje vpliva političnih odločitev)

Kazalniki

Ocena

5.5.1 Vpliv predhodnih političnih odločitev na sklep CPVO (potrjevanje PPP)	V	Predhodne politične odločitve v nobenem primeru nimajo vpliva na sklepe CPVO in potrjevanje PPP.
	Z	Predhodne politične odločitve zelo pogosto nimajo vpliva na sklepe CPVO in potrjevanje PPP.
	P	Predhodne politične odločitve v posameznih primerih vplivajo na sklepe CPVO in potrjevanje PPP.
	N	Predhodne politične odločitve pogosto vplivajo na sklepe CPVO in potrjevanje PPP.
5.5.2 Vpliv političnih interesov neposredno na zaključke okoljskih ocen in sklep CPVO ter posredno na izbrane rešitve v okviru PPP	V	Politični interesi v nobenem primeru ne vplivajo na okoljske ocene in na sklepe CPVO ali na izbrane rešitve v okviru PPP.
	Z	Politični interesi zelo pogosto ne vplivajo na okoljske ocene in na sklepe CPVO ali na izbrane rešitve v okviru PPP.
	P	Politični interesi v posameznih primerih vplivajo na okoljske ocene in na sklepe CPVO, s tem pa vplivajo tudi na izbrane rešitve v okviru PPP.
	N	Politični interesi pogosto vplivajo na okoljske ocene in na sklepe CPVO, s tem pa vplivajo tudi na izbrane rešitve v okviru PPP.

Izhodišča

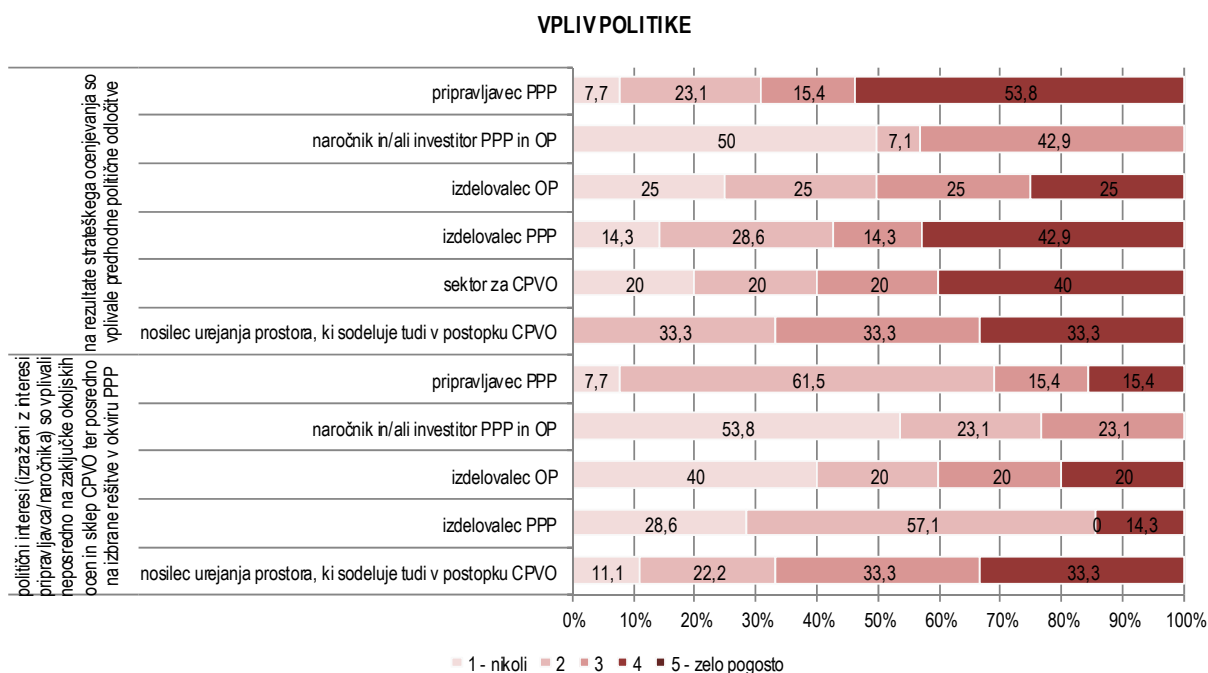
Politika v ožjem smislu pomeni usmerjanje družbe s pomočjo države, v širšem smislu pa gre za usmerjanje človekove dejavnosti katere koli vrste z namenom uresničevanja določenih

ciljev. Grški filozof Aristotel je verjel, da sta politika in etika tesno povezani in da je pravi namen oblasti ta, da državljanom omogoči polno in srečno življenje. V Nikomahovi etiki je zapisal: »Najvišje dobro je predmet politične znanosti. To pa je znanost, ki si prizadeva državljanom privzgojiti nekatere lastnosti, jih narediti dobre in jih vzbuditi k poštenju.« (Aristotel, 2002). Naloga politike je torej zagotoviti okolje, v katerem lahko ljudje živijo kvalitetno življenje. To pa je mogoče doseči z iskanjem in doseganjem kompromisov med različnimi interesi in družbenimi skupinami, pri čemer imajo vsi interesi in skupine enako težo.

V praksi je takšno politično delovanje žal izjema, praviloma imajo interesi ekonomsko močnejših skupin prednost pred ostalimi interesi. Samo za del političnih procesov je mogoče trditi, da so rezultat kompromisa med različnimi interesi, medtem ko poglaviti in za globalno družbo pomembni procesi niso pogojeni s kompromisom, temveč s prevlado ekonomskih interesov posameznih družbenih skupin. Politični procesi so rezultat zavestne akcije ljudi in njihovih skupin, usmerjene k uresničitvi določenih interesov.

Ugotovitve

Vmešavanje politike v postopke priprave PPP/OP je empirično težko dokazati, kar pa ne pomeni, da takšnih primerov ni. Posredno vmešavanje politike v postopke priprave PPP/OP je prisotno na vseh ravneh, vendar je le to težko nedvoumno dokazati. Politiko pogosto pogojujejo ekonomski interesi, na drugi strani pa se politika večkrat prikazuje kot posebna sila nad njimi. Osnovni interesi sicer izvirajo iz materialnega področja, nastopi nosilcev interesov pa so usmerjeni v politično področje, ker se prek njega uresničujejo materialni interesi.

Slika 67: Mnenje anketirancev o vplivu politike v procesu strateškega ocenjevanja glede na vlogo anketirancev v procesu strateškega ocenjevanja

Anketiranci na splošno sicer ocenjujejo, da vpliv politike na rezultate strateškega ocenjevanja v Sloveniji ni tako izrazit in da politični interesi le redko vplivajo na sam potek ocenjevanja ali na sklepe CPVO ter s tem posredno na izbrane rešitve v okviru PPP. Se mnenja o vmešavanju politike v postopke priprave PPP/OP med posameznimi skupinami anketirancev vendarle nekoliko razlikujejo; medtem ko predstavniki naročnikov ali investitorjev zatrjujejo,

da predhodne politične odločitve ne vplivajo na rezultate strateškega ocenjevanja, pa predstavniki pripravljavcev PPP, izdelovalcev PPP in sektorja za CPVO menijo drugače. Kar dobra tretjina izdelovalcev PPP in predstavnikov sektorja pravi, da predhodne politične odločitve nedvomno so vplivale na rezultate strateškega ocenjevanja, še prepričljiveje pa to potrjujejo predstavniki pripravljavcev PPP.

Vmešavanje in vplivanje politike na strateške cilje, razvojno načrtovanje in odločanje o prioritetah načrtovanih PPP je v družbi, ki jo sestavljajo različna interesna omrežja razmeroma težko dokazati. Dvorn v korektnost odločitev vzbujajo netransparentnost postopkov in odločitev, pa tudi odločitve, ki ne temeljijo na predhodno sprejetih ciljih in dogovorih, odločitve ki ne izhajajo iz hierarhično višjih dokumentov ali odločitve, ki so v nasprotju s strateškimi cilji in usmeritvami.

Izdelovalci OP navajajo, da se vmešavanje politike v razvojno načrtovanje kaže predvsem ob menjavah oblasti, ko zanimanje za določene PPP skokovito naraste ali upade. Politični in ekonomski interesi so neločljivo povezani in odvisni drug od drugega, in jih je zelo težko medsebojno ločiti. Posamezne interesne skupine tvorijo omrežja, ki obvladujejo politične, gospodarske, kulturne in komunikacijske organizacije ter gibanja v družbi. Težko je torej reči kateri vpliv prevladuje, saj so le-ti medsebojno povezani. Izdelovalci PPP in izdelovalci OP neposredno pogosteje občutijo pritisk investitorja, kateri pa so lahko tudi politično motivirani. Vmešavanje političnih interesov ali interesov investitorja se najpogosteje kaže s poudarjanjem prednosti določenih PPP, pospeševanjem aktivnosti za izvedbo PPP, favoriziranjem posameznih variant ipd.

Priporočila

- Z zakonskimi predpisi se zagotovi neodvisnost izdelovalca PPP in OP. Dolžnost izdelovalcev PPP/OP je, da iščejo optimalne rešitve z okoljskega, družbenega in gospodarskega vidika in da enakovredno, natančno in pregledno obravnavajo vse relevantne vplive PPP na okolje. Pri tem mora biti vzpostavljeno takšno pravno okolje, da je omogočeno neodvisno delovanje izdelovalcev PPP/OP.
- Podpirati je treba siceršnja prizadevanja stroke in civilne družbe za oblikovanje ustrežnejšega političnega prostora in razvoj demokracije.
- Pristopi naj se k reformi lokalne samouprave po Danske vzoru, začeni z zmanjšanjem števila občin in oblikovanjem regij (<http://www.regioner.dk>).

5.6 Vpliv investitorjev

Cilj Zmanjšanje vpliva izključno gospodarskih interesov, ki ovirajo uveljavljanje in zagotavljanje okoljskih koristi

Kazalniki

Ocena

Kazalniki	Ocena
5.6.1 Vpliv izključno gospodarsko-razvojnih interesov neposredno na zaključke okoljskih ocen in sklep CPVO ter posredno na izbrane rešitve v okviru PPP	V Izključno gospodarsko-razvojni interesi v nobenem primeru ne vplivajo na okoljske ocene in na sklepe CPVO ali na izbrane rešitve v okviru PPP.
	Z Izključno gospodarsko-razvojni interesi zelo pogosto ne vplivajo na okoljske ocene in na sklepe CPVO ali na izbrane rešitve v okviru PPP.
	P Izključno gospodarsko-razvojni interesi v posameznih primerih vplivajo na okoljske ocene in na sklepe CPVO, s tem pa vplivajo tudi na izbrane rešitve v okviru PPP.
	N Izključno gospodarsko-razvojni interesi pogosto vplivajo na okoljske ocene in na sklepe CPVO, s tem pa vplivajo tudi na izbrane rešitve v okviru PPP.

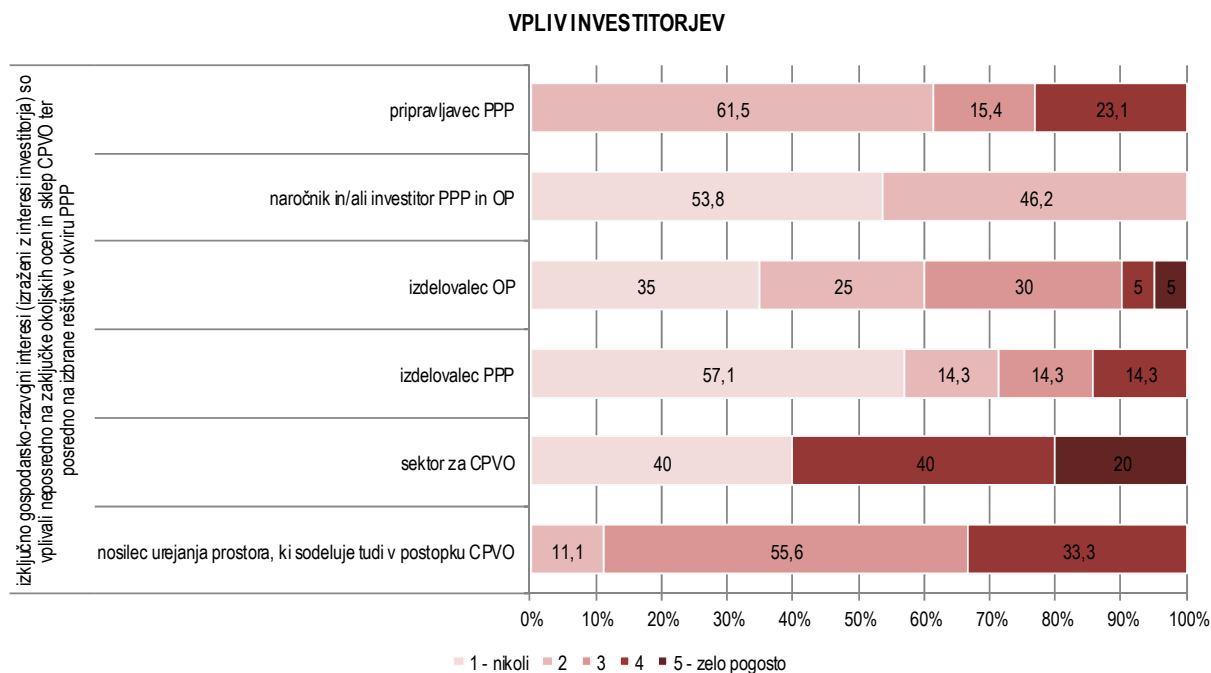
Izhodišča

Pri posegih v okolje gre pogosto za izpolnjevanje individualnih interesov, za ekonomske interese ožjih skupin ali posameznikov, za zadovoljevanje kratkoročnih interesov. Pri varstvenih interesih gre za širši in splošni družbeni interes ter za dolgoročnost okoljskih vrednosti. Namen strateških presoj je analizirati vprašljivost razvojnih načrtov z okoljskega, družbenega in gospodarskega vidika in podati ocene možnih učinkov izvedbe. Pri tem nobeden od interesov ne sme nadvladati ali si podrediti drugih.

Ugotovitve

Analiza prakse na področju CPVO v Sloveniji kaže, da izključno gospodarsko-razvojni interesi v posameznih primerih vplivajo na okoljske ocene in sklepe CPVO, s tem pa posredno tudi na izbrane rešitve v okviru PPP. Na težnje investorjev po vplivanju na postopke CPVO opozarjajo predvsem predstavniki anketirancev iz skupine sektorja za CPVO in predstavniki NUP. Kar 20% anketirancev iz skupine zaposlenih na sektorju meni, da izključno gospodarsko-razvojni interesi zelo pogosto vplivajo na zaključke okoljskih ocen, 40% jih meni, da je to pogost pojav. Tudi tretjina anketirancev, predstavnikov skupine NUP opozarja, da gospodarsko-razvojni interesi pogosto vplivajo na sklepe CPVO, več kot polovica jih ocenjuje, da je to srednje pogosta praksa. Da so interesi investorjev lahko zelo močni pritrjujejo tudi izdelovalci OP, pripravljavci PPP in predstavniki skupine izdelovalcev PPP.

Na pritiske in izsiljevanja naročnikov ali investorjev PPP so na delavnicah večkrat opozorili izdelovalci OP. Naročniki ali investitorji neredko vršijo različne oblike pritiskov na izdelovalce OP, pa tudi na NUP z namenom, da rezultati presoj prinesejo zanje ugodne rezultate, to je pozitivno mnenje in potrditev PPP. Pritiski naročnikov ali investitorjev so lahko zelo različni; med najpogostejšimi so posredovanje netočnih ali prirejenih podatkov o PPP, kritike, da je poročilo neustrezno, zahteve, da se pri ocenjevanju upošteva podatke, ocene in mnenja, ki so za naročnika ali investitorja ugodnejša, nalaganje dodatnega in neplačanega dela izdelovalcem OP, zavestnega opuščanja določenih omilitvenih ukrepov, zamude s plačili ipd.

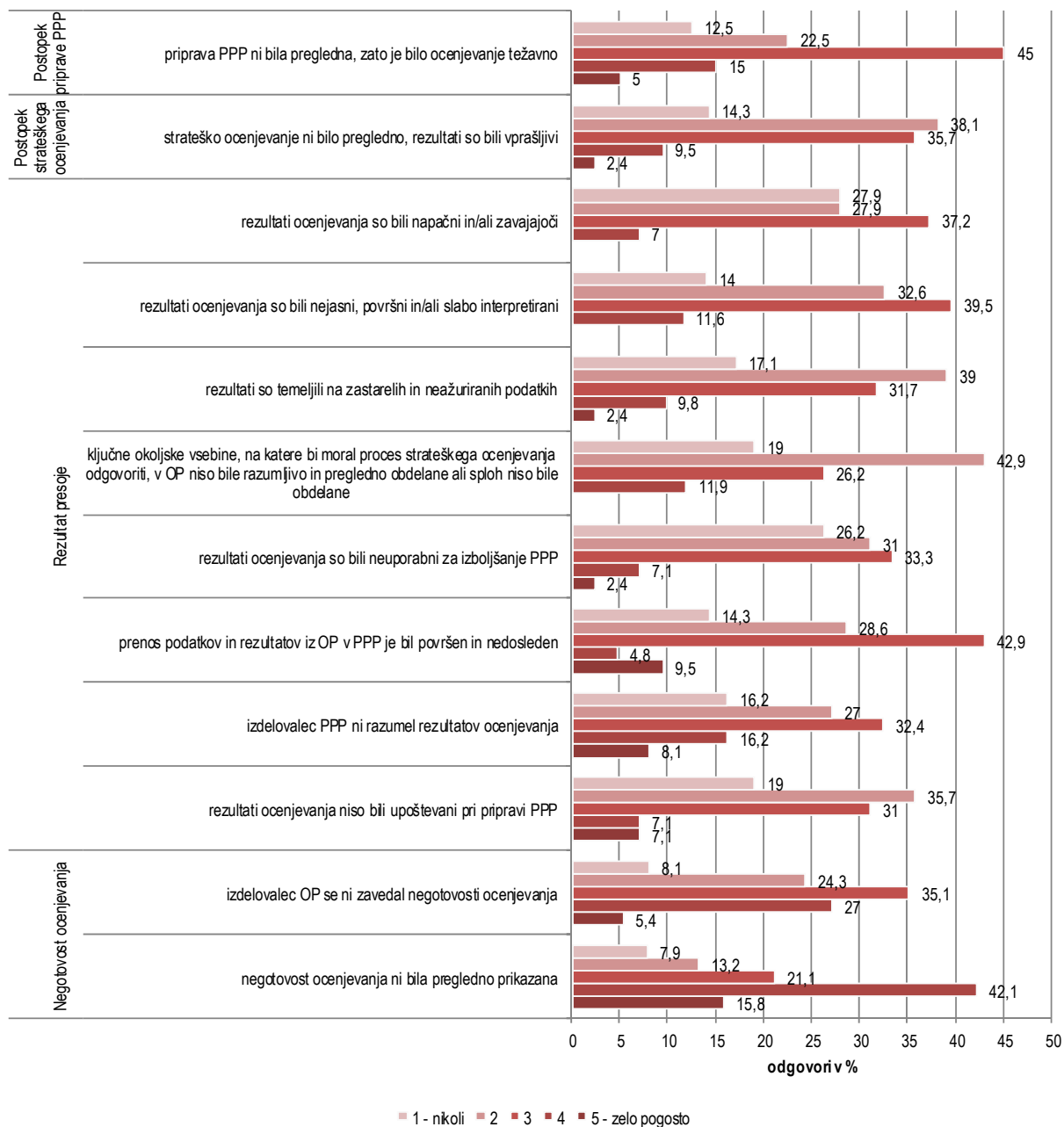

Slika 68: Mnenje anketirancev o vplivu investorjev v procesu strateškega ocenjevanja glede na vlogo anketirancev v procesu strateškega ocenjevanja

Priporočila

- Z zakonskimi predpisi se zagotovi neodvisnost izdelovalca PPP in OP. Dolžnost izdelovalcev PPP/OP je, da iščejo optimalne rešitve z okoljskega, družbenega in gospodarskega vidika in da enakovredno, natančno in pregledno obravnavajo vse relevantne vplive PPP na okolje. Pri tem mora biti vzpostavljeno takšno pravno okolje, da je omogočeno neodvisno delovanje izdelovalcev PPP/OP.
- Eden od ukrepov preprečevanja vmešavanja politike in investorjev je zagotavljanje neodvisnosti izdelovanja OP je oblikovanje sistema naročanja OP, ki bi izdelovalca OP razbremenil neposrednega pogodbenega odnosa z investitorjem. Na ministrstvu, pristojnem za področje strateškega ocenjevanja vplivov na okolje, se vzdržuje sklad sredstev za izdelavo OP, v katrerega vlagajo investitorji oz. naročniki PPP/OP. Izdelovalca OP izbere pristojno ministrstvo po vnaprej znanem postopku. Na ta način se zagotavlja izbiranje usposobljenih izdelovalcev OP in pregled nad cenami in kakovostjo storitev.

6 Ustreznost okoljskega poročila vključno z dodatkom za varovana območja/politike, programa, plana

Slika 69: Mnenje anketirancev o postopku priprave PPP in strateškega ocenjevanja (frekvence odgovorov) - odgovori vseh anketirancev

6.1 Postopek priprave PPP

Cilj Transparentnost strateškega ocenjevanja / priprave PPP

Kazalniki

Ocena

Kazalnik	Ocena
6.1.1 Način priprave in prikaza rezultatov PPP	V Prikaz rezultatov PPP zelo pogosto vsebuje vse potrebne informacije; je natančen in pregleden.
	Z Prikaz rezultatov PPP pogosto vsebuje vse potrebne informacije; je natančen in pregleden.
	P Prikaz rezultatov PPP le redko vsebuje vse potrebne informacije; je manj natančen in manj pregleden.
	N Prikaz rezultatov PPP zelo pogosto ne vsebuje potrebnih informacij, ključne informacije so izpuščene; je nenatančen in nepregleden.

Izhodišča

Prostor se neprestano spreminja, zato mora biti prostorsko načrtovanje kontinuiran proces, imeti pa mora tudi svojo dolgoročno dimenzijo. Hkraten razvoj družbe, ki zahteva nenehno poseganje v prostor, na drugi strani pa povečanje varstvenih prizadevanj kot posledica vedno bolj izostrenih težav v okolju, prinaša naraščanje konfliktov posameznih interesov v prostoru. Usmerjanje razvoja mora izhajati tako iz razvojnih kakor tudi iz varovalnih izhodišč. V smislu zmanjševanja konfliktnosti različnih interesov je zato treba na podlagi jasnih ciljev razvoja in varstva vedno znova ugotoviti oziroma opredeliti:

- relevantne interese urejanja prostora, varstva (okolja, narave, kulturne dediščine) in drugih skupin v prostoru, in ne zgolj interesov nosilcev urejanja prostora iz programa priprave, ter tako zmanjšati negotovost o pravičnosti upoštevanja posameznih interesov;
- relevantne in z vrednostnim razponom opremljene informacije o vrednotah, virih in potencialih, s čimer je dana možnost argumentiranega usklajevanja posameznih interesov v prostoru;
- prostorski koncept, ki odraža usklajenost interesov v prostoru, in
- spremljajoči razvojni program, s katerim je mogoče realizirati te interese – nabor dejavnosti, rab in razvojnih projektov, s čimer je mogoče zmanjšati negotovost uresničitve posameznih interesov (Mlakar, 2009:524).

Proces prostorskega načrtovanja mora biti zasnovan tako, da bo v fazi implementacije dolgoročnih strateških ciljev omogočeno transparentno pogajanje in usklajevanje interesov pri izvajanju posameznih prostorskih projektov.

Krovni zakon, ki v slovenskem pravnem redu ureja področje prostorskega načrtovanja je Zakon o prostorskem načrtovanju – ZPNačrt (Ur.l. RS, št. 33/2007). Zakon opredeljuje splošen pomen prostorskega načrtovanja, njegove cilje, določa vrsto prostorskih aktov, njihovo vsebino in medsebojna razmerja ter postopke za njihovo pripravo in sprejem. S prostorskimi akti se določajo usmeritve v zvezi s posegi v prostor, vrste možnih posegov v prostor ter pogoji in merila za njihovo izvedbo. Prostorski akti so državni, občinski in medobčinski oziroma regionalni. Za prostorske akte po tem zakonu, razen za državni strateški prostorski načrt, se izvede postopek CPVO skladno z določbami tega zakona in določbami zakona, ki ureja varstvo okolja.

Pripravljalci planov, programov, politik so navadno ministrstva in občine. Postopek priprave in sprejemanja PPP določata Zakon o prostorskem načrtovanju (Ur.l. RS, št. 33/07, 70/08-ZVO-1B, 108/09, 80/10-ZUPUDPP (106/10 popr.), 43/11-ZKZ-C, 57/12, 57/12-ZUPUDPP-A) in Zakon o umeščanju prostorskih ureditev državnega pomena v prostor (Ur.l. RS št. 80/2010, (106/2010 popr.).

Ugotovitve

Način priprave in prikaz rezultatov PPP je na splošno ocenjen kot pomanjkljiv. Kar petina anketirancev ocenjuje, da je v dosedanji praksi priprava PPP pogosto do zelo pogosto potekala nepregledno, kar je posledično oteževalo tudi postopek ocenjevanja. Priprava PPP je navadno časovno precej dolgotrajna in ker se posamezne faze in aktivnosti dosledno ne beležijo so ostali deležniki v postopku o celotnem procesu PPP pogosto slabo obveščeni. Sodelovanje vseh deležnikov skozi celoten proces priprave PPP, predvsem pa sodelovanje ključnih deležnikov, izdelovalca PPP, izdelovalca OP in NUP bi bistveno prispevalo k izboljšanju rezultatov, tako izboljšanju OP kot optimizaciji PPP. Aktivno sodelovanje skozi celoten proces priprave PPP resda zahteva veliko napora in sprotnega usklajevanja, vendar pa primeri takšnega sodelovanja kažejo dobre rezultate, praviloma pa se skrajša tudi celoten proces priprave PPP/OP.

Priporočila

- V postopek priprave PPP naj se vključi usposobljenega inženirja, ki skrbi za koordinacijo posameznih delovnih faz in uspešno komunikacijo med deležniki. Inženir PPP/OP je strokovno visoko usposobljena in etično kredibilna oseba, ki zagotavlja enakopravno vlogo vsem deležnikom v procesu in spodbuja aktivno vlogo sodelovanja javnosti.
- Izdelovalec PPP naj zagotavlja dobro prakso z izbiro strokovno usposobljene in interdisciplinarne delovne skupine.
- Izdelovalec PPP mora zagotavljati, da priprava PPP in postopek strateškega ocenjevanja potekata sočasno. Treba se je zavedati, da je strateško ocenjevanje vplivov na okolje v svojem bistvu načrtovalsko opravilo in ne zgolj verifikacijsko orodje.
- Izdelovalec OP naj zagotavlja dobro prakso z izbiro strokovne in interdisciplinarne delovne skupine. Zagotoviti mora enakovredno in transparentno obravnavo vseh sestavin okolja, rezultate pa pregledno, v obliki in na način, da jih je mogoče vključiti v PPP.
- V procesu priprave PPP in izdelave OP je treba izboljšati način komuniciranja in sodelovanja med udeleženci v postopku z uvedbo obveznih skupnih aktivnosti in nalog.
- V pripravo osnutka PPP je treba vključiti strokovnjaka za okolje in že v začetni fazi priprave PPP soočiti cilje PPP in okoljske cilje z namenom oblikovanja enotnih ciljev PPP, ki sledijo načelom vzdržnega razvoja.

6.2 Postopek strateškega ocenjevanja

Cilj Transparentnost strateškega ocenjevanja / priprave PPP

Kazalniki

Ocena

6.2.1 Način vodenja in poteka postopka ter prikaza rezultatov

V	Vodenje postopka in celoten potek postopka je zelo pogosto potekalo na pregleden način. Rezultati so zelo pogosto natančno in pregledno prikazani.
Z	Vodenje postopka in celoten potek postopka je pogosto potekalo na pregleden način. Rezultati so pogosto natančno in pregledno prikazani.
P	Vodenje postopka in celoten potek postopka je le redko potekalo na pregleden način; posamezni koraki ocenjevanja niso jasno vpeti v celoten postopek. Rezultati so pogosto prikazani manj natančno in manj pregledno.
N	Vodenje postopka in celoten potek postopka je zelo pogosto potekalo na nepregleden način; ključni koraki ocenjevanja niso vpeti v celoten postopek. Rezultati so prikazani nenatančno in nepregledno.

Izhodišča

Strateška presoja vplivov na okolje je proces vključevanja okoljskih vidikov v prostorsko in razvojno načrtovanje. Namen strateške presoje je ugotoviti skladnost okoljskih ciljev prostorskega načrta s skladnostjo okoljskih ciljev na mednarodni in državni ravni, oceniti njihove vplive na okolje in oblikovati učinkovite ukrepe za čim boljše sprejemljivost okoljskega načrta (Okoljsko poročilo za operativni program ..., 2007:6). Kontić vlogo strateške presoje vplivov na okolje opredeljuje še nekoliko širše. Strateška presoja vplivov na okolje je (Kontić, 2000:9):

- mehanizem za vključevanje okoljevarstvenih zahtev v razvojno načrtovanje;
- postopek za presojo okoljskih posledic predlaganega programa, plana, politike, ki zagotavlja, da so te ustrezno upoštewane v kar se da zgodnji fazi odločanja ob hkratnem upoštevanju ekonomskih in socialnih vidikov;
- postopek v katerem se presoja okoljska ustreznost ter sprejemljivost programov, planov in politik na najvišji, to je strateški načrtovalski ravni v okviru državnega, regijskega ali občinskega načrtovanja;
- integralni del priprave programov, planov in politik in se mora začeti v čim zgodnejši fazi;
- učinkovit mehanizem za udeležbo javnosti pri odločanju o razvojnem načrtovanju.

Praksa strateškega presojanja vplivov na okolje se je v svetu razvijala zelo različno. Prvi poskusi strateškega presojanja so se pojavili v 70-ih in 80-ih letih prejšnjega stoletja, predvsem v anglosaških državah in v nekaterih mednarodnih organizacijah kot je Svetovna banka. Slovenija ima na področju strateških presoj razmeroma bogate izkušnje, saj se je strateško presojanje pričelo že zelo zgodaj, v zgodnjih 70-ih letih prejšnjega stoletja.

Večji pomen so strateške presoje vplivov na okolje dosegle s sprejetjem Direktive 2001/42/ES Evropskega parlamenta in Sveta o presoji nekaterih načrtov in programov na okolje. Strateške presoje vplivov na okolje temeljijo na naslednjih dokumentih:

- Direktiva SEA (Direktiva 2001/42/ES o presoji vplivov nekaterih načrtov in programov na okolje); Cilj direktive je, da se okoljska presoja, ki je pomembno orodje za vključevanje okoljskih vidikov v pripravljane in sprejemanje načrtov in programov, ki bodo verjetno imeli znatne vplive na okolje, izvede med pripravo načrta ali programa in preden se ta sprejme ali vloži v zakonodajni postopek;
- Protokol o strateški presoji vplivov na okolje; protokol prevzema enaka določila kot evropska direktiva, ki vzpostavlja vključevanje varstva okolja, oziroma presojanje morebitnih vplivov na okolje v najzgodnejšo fazo usmerjanja razvoja, to je v fazo načrtovanja in programiranja. Opisuje tudi alternative, ki naj bodo obravnavane pri pripravi načrta.
- Aarhuška konvencija; namen konvencije je zagotavljanje pravic javnosti, da sodeluje pri sprejemanju programov in načrtov, ki se nanašajo na okolje in zagotavljanje pravic javnosti do udeležbe postopkov odločanja o dovoljenjih za posege v okolje, ki nanj bistveno vplivajo.

Strateška presoja vplivov na okolje je v slovenski zakonodaji opredeljena kot celovita presoja vplivov na okolje (CPVO). V slovenskem pravnem redu postopek CPVO urejajo naslednji pravni predpisi:

- Zakon o varstvu okolja (Ur.l. RS št. 39/06; ZVO-1-UPB1) določa, da je potrebno v postopku priprave plana, programa, prostorskega ali drugega akta, katerega izvedba lahko pomembno vpliva na okolje, izvesti celovito presojo vplivov na okolje. Med drugim navaja tudi okoljska izhodišča, ki vsebujejo zlasti opis stanja in okoljske cilje na mednarodni in državni ravni, ki so obvezna podlaga za pripravo prostorskih načrtov.
- Uredba o okoljskem poročilu in podrobnejšem postopku celovite presoje vplivov izvedbe planov na okolje (Ur.l. RS, št. 73/05) določa stopnje postopka celovite presoje po slovenski zakonodaji in vsebuje pomen kazalnikov, okoljskih ciljev in ciljev prostorskega

načrta pri pripravi presoje. Uredba podaja tudi velikostne razrede za vrednotenje vplivov plana na okoljske cilje.

- Zakon o ohranjanju narave (Ur.l. RS, št. 96/04-UPB2) določa, da je potrebno v postopku sprejemljivosti projektov na naravo ugotoviti in ustrezno presoditi vplive, oziroma posledice teh projektov v naravo glede na varstvene cilje posebnega varstvenega območja.
- Pravilnik o presoji sprejemljivosti vplivov izvedbe planov in posegov v naravo na varovana območja (Ur.l. RS, št. 130/04, 53/06) podaja presojo obstoja alternativnih rešitev doseganja ciljev plana brez škodljivih vplivov na varovana območja.

Postopek CPVO po slovenski Uredbi o okoljskem poročilu ... (Ur.l. RS, št. 73/05) je dvostopenjski. Na I. stopnji postopka CPVO se ugotavlja verjetnost nastopa vplivov plana na okolje in presoja njihova pomembnost za okolje. Ministrstvo za kmetijstvo in okolje¹ z odločbo določi PPP za katerega je treba izvesti celovito presojo. Na II. stopnji postopka celovite presoje se ugotavljajo vplivi izvedbe plana in presoja njihova sprejemljivost za okolje, kar vključuje presojo možnih alternativ in v primeru ugotovljenih pričakovanih, bistvenih ali uničujočih vplivov, tudi presojo ustreznih omilitvenih ukrepov. Ministrstvo za kmetijstvo in okolje s sklepom potrdi ali zavrne potrditev PPP.

Pripravljaivec plana prične postopek CPVO na I. stopnji, ko obvesti Ministrstvo za kmetijstvo in okolje o nameri izdelave plana z vlogo, ki mora vsebovati vse podatke določene v prilogi uredbe. V primeru priprave prostorskih aktov je treba podati vlogo o nameri pred sprejemom programa priprave prostorskega načrta v skladu s predpisi s področja urejanja prostora, pri drugih planih pa v tisti fazi priprave plana, ko je znanih že dovolj podatkov, da je odločitev o izvedbi celovite presoje možna, vendar pred javno obravnavo. Če se vloga o nameri nanaša na plane s katerimi se določa namenska raba prostora mora vsebovati prikaz območij z obstoječimi namenskimi rabami prostora in predvidenimi določitvami oziroma spremembami namenske rabe prostora in kartografskim prikazom v merilu, ki je za to vrsto prostorskega akta določen v skladu s predpisi s področja urejanja prostora. V tem je Uredba pravzaprav v neskladju z evropsko Direktivo, saj se postopek CPVO po predpisih iz Uredbe prične šele, ko imamo dovolj podatkov o planu.

Pripravljaivec plana prične postopek CPVO na II. stopnji, ko posreduje ministrstvu osnutek plana, okoljsko poročilo in revizijo okoljskega poročila (za prostorske načrte revizija OP ni potrebna). Vsi ti dokumenti se posredujejo ministrstvu najpozneje do javne razgrnitve in javne obravnave osnutka plana. Javna razgrnitev in javna obravnavo osnutka plana, okoljskega poročila in njegove revizije se lahko opravijo šele po ugotovitvi ministrstva, da je okoljsko poročilo ustrezno.

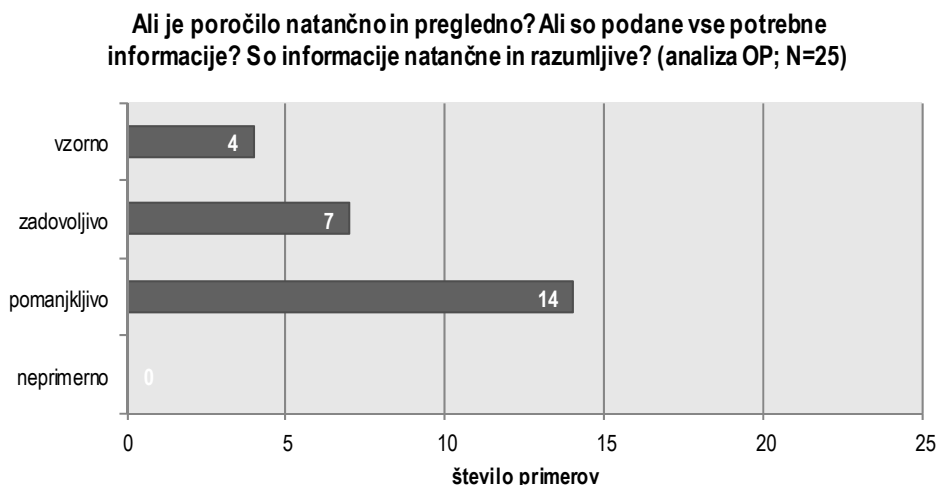
Če želimo zagotoviti, da bo postopek strateškega ocenjevanja vplivov na okolje uspešen in bo izpolnil svojo osnovno nalogo, to je prispeval k izboljšanju PPP, je zelo pomembno, da je izpeljan transparentno (Therivel, 2010:247).

Ugotovitve

Postopki strateškega ocenjevanja so v praksi opredeljeni kot pomanjkljivi. Dobra polovica anketirancev, ki so sodelovali v anketi meni, da strateško ocenjevanje večinoma je potekalo pregledno in da rezultati ocenjevanja niso vprašljivi. Hkrati pa dobrih 10% anketirancev stanje na področju strateškega ocenjevanja vidi ravno nasprotno, namreč da strateško ocenjevanje še zdaleč ne poteka pregledno, da so rezultati vprašljivi in nenatančni. Mnenja o postopkih strateškega ocenjevanja so torej zelo različna, kar je razumljivo, saj so tudi postopki med seboj zelo različni, tako glede vsebine, obsega dela, časovne dimenzije. Zaradi

¹ Pred reorganizacijo vladnih resorjev je bila ta naloga v pristojnosti Ministrstva za okolje in prostor.

številnih spremenljivk, ki se pojavljajo v postopku strateškega ocenjevanja je težko podati enoznačno oceno. Vendar pa kritična ocena dela anketirancev, kakor tudi mnenja udeležencev delavnice kažejo, da trenutna praksa ni zadovoljiva. To potrjuje tudi analiza OP, saj je bilo med pregledanimi poročili več kot polovica takšnih, ki so vsebovala manj natančne in razumljive informacije in so bila tudi v celoti manj natančna in manj pregledna. Na podlagi tako nepopolnih informacij ni mogoče pripraviti kakovostnega poročila, še manj predlogov za izboljšanje, ki bi jih lahko razmeroma enostavno prenesli v načrtovani PPP.

Slika 70: Način prikaza rezultatov v OP

Manjša natančnost podanih informacij in manj pregledno prikazane informacije so lahko posledica pomanjkanja ustreznih podatkov, neažurnosti posredovanih podatkov, dolgotrajnosti postopkov ipd. Posamezni koraki v postopku se ne beležijo sproti, zato je postopek ocenjevanja pogosto napačno razumljen zgolj kot verifikacijski postopek, v smislu ali vsi načrtovani posegi ustrezajo minimalnim dogovorjenim standardom in ne kot proces usklajevanja interesov in iskanja optimalnih rešitev.

Priporočila

- Priprava PPP in OP naj poteka čim bolj povezano in sočasno. Strateško ocenjevanje je način vključevanja okoljskih vidikov v (prostorsko) načrtovanje, optimizacijski postopek varstva okolja (in ne verifikacija okoljske sprejemljivosti PPP).
- V postopku CPVO naj se beleži kronologija poteka dela, ki spremlja ključne faze procesa priprave PPP/OP s kratkim opisom najpomembnejših rezultatov.

6.3 Rezultat presoje

Cilj Nazorno prikazani in za pripravo PPP uporabni/učinkoviti rezultati okoljskega poročila

Kazalniki

Ocena

6.3.1 Način prikaza rezultatov

V	Rezultati okoljskega poročila so zelo pogosto prikazani celovito, natančno in pregledno.
Z	Rezultati okoljskega poročila so pogosto prikazani celovito, natančno in pregledno.
P	Rezultati okoljskega poročila so le redko prikazani celovito, natančno in pregledno; posamezni rezultati so izpuščeni ali pomanjkljivo prikazani.
N	Rezultati okoljskega poročila so zelo pogosto prikazani ne celovito, nenatančno in nepregledno; ključni rezultati so izpuščeni ali pomanjkljivo prikazani.

6.3.2 Uporabnost rezultatov	V	Rezultati okoljskega poročila so zelo pogosto uporabni za pripravo PPP, prikazani so na način, da jih je mogoče neposredno uporabiti pri pripravi PPP, vsebujejo kakovostne in inovativne predloge za izboljšanje PPP.
	Z	Rezultati okoljskega poročila so pogosto uporabni za pripravo PPP, prikazani so na način, da jih je mogoče neposredno uporabiti pri pripravi PPP, vsebujejo kakovostne predloge za izboljšanje PPP.
	P	Rezultati okoljskega poročila so le redko uporabni za pripravo PPP, posamezni rezultati so prikazani pomanjkljivo in jih je težko neposredno uporabiti pri pripravi PPP; vsebujejo splošne omilitvene ukrepe za izboljšanje PPP.
	N	Rezultati okoljskega poročila so zelo pogosto neuporabni za pripravo PPP, rezultati so prikazani tako pomanjkljivo, da jih ni mogoče neposredno uporabiti pri pripravi PPP.

Izhodišča

OP mora biti kratko in jedrnato, a mora kljub temu vsebovati vse pomembne vsebine. R. Therivel (2010:226) pravi, da mora poročilo vsebovati naslednje aktivnosti:

- obravnavo vseh pomembnih problemov;
- predstavitev in oceno alternativ ter omilitvene ukrepe, ki so iz teh ocen izhajali;
- opis sprememb PPP, ki so bile izvedene na podlagi CPVO postopka;
- metodologijo presoje;
- pregledne karte.

Številni strokovnjaki s področja strateških presoj so mnenja, da obsežni opisi stanja okolja ne prispevajo k razreševanju ključnih vprašanj v presoji. Ena vodilnih poznavalcev strateških presoj v svetu R. Therivel (Therivel, 2010:227) meni, da vključevanje opisov, ki zgolj povečajo obseg OP in ne pripomorejo bistveno k razumevanju vsebine oziroma poteka postopka, ni potrebno.

Rezultat dobro izdelanega okoljskega poročila je izpopolnjen PPP. Ker mora izdelovalec PPP upoštevati izsledke okoljskega poročila, je ključnega pomena, da so rezultati presoje podani pregledno in nedvoumno. V nasprotnem primeru so možne časovne zamude, neskladja med okoljskim poročilom in PPP, lahko tudi slabši PPP, navkljub izdelani presoji.

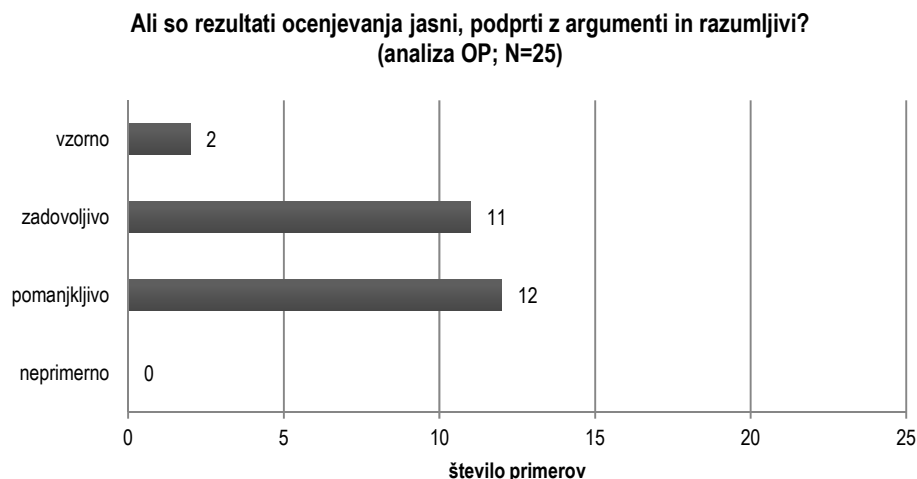
Ugotovitve

Okoljska poročila se med seboj precej razlikujejo, kar je na eni strani povsem razumljivo zaradi zelo različnih tematik, ki jih obravnavajo, po drugi strani pa se razlikujejo tudi glede same kakovosti poročila, naravnosti na konkreten problem, razumljivosti, natančnosti, ustreznosti argumentacije, jasnosti predstavljenih rezultatov ipd., torej po merilih, ki naj bi veljala za vsa okoljska poročila enako. Razumljivo je, da je pri ocenjevanju tako različnih primerov s katerimi se srečujemo v praksi, enoznačno oceno zelo težko podati. To je nenazadnje mogoče razbrati tudi iz ocen anketirancev, ki se najpogosteje odločajo za izbiro srednje ocene. Treba je upoštevati, da odgovori anketirancev in njihove ocene temeljijo na praktičnih izkušnjah na področju strateškega ocenjevanja v zadnjem obdobju, ko so se srečevali z zelo različnimi primeri PPP in naleteli na zelo različne težave.

Na splošno bi rezultate presoje, njihov način prikaza in uporabnost ocenili kot pomanjkljive. Glede rezultatov presoje dobra polovica anketirancev sicer meni, da so bili le-ti ustrezni, medtem ko jih 37% temu ne pritrjuje, ocenjujejo, da so bili ti rezultati pogosto tudi napačni in/ali zavajajoči. 7% anketirancev pa celo meni, da je bilo to v praksi strateškega ocenjevanja razmeroma pogosto. 12% anketirancev hkrati meni, da so bili rezultati ocenjevanja zelo pogosto nejasni, površni ali slabo interpretirani. Dobra petina ocenjuje, da so rezultati presoje pogosto do zelo pogosto temeljili na zastarelih in neažurnih podatkih. 62% vprašanih pravi, da so bile ključne okoljske vsebine, v OP razmeroma ustrezno obdelane, to je razumljivo in pregledno, medtem ko jih je 38% do tega vprašanja bolj kritičnih. Le-ti ocenjujejo, da ključne okoljske vsebine pogosto niso bile obdelane na razumljiv in pregleden način oziroma sploh niso bile obdelane. 10% anketirancev je do rezultatov presoje še nekoliko bolj kritičnih,

menijo da so bili rezultati ocenjevanja za izboljšanje PPP pogosto do zelo pogosto povsem neuporabni.

Anketiranci so kritični tudi do načina prenosa podatkov in rezultatov iz OP v PPP; ocenjujejo, da je prenos podatkov in rezultatov iz OP v PPP v praksi pogosto do zelo pogosto potekal površno in nedosledno. Četrtnina anketirancev je prepričanih, da izdelovalci PPP sploh niso razumeli rezultatov ocenjevanja. Slaba petina anketirancev meni, da so bili rezultati ocenjevanja ustrezno upoštevani medtem ko jih dobrih 14% meni ravno nasprotno, da rezultati ocenjevanja pogosto ali zelo pogosto sploh niso bili upoštevani v pripravi PPP.

Slika 71: Uporabnost rezultatov presoje/OP

Pregled okoljskih poročil je pokazal, da je bilo v več kot polovici primerov podajanje informacij manj natančno in manj pregledno ter ni omogočalo celovitega vpogleda na obravnavano problematiko. Tudi sami rezultati ocenjevanja kažejo razmeroma podobno sliko, le da so nekoliko bolj podprti z argumenti in zato bolj razumljivi. Podobno kritični do rezultatov ocenjevanja so tudi anketiranci, ki v svojih odgovorih opozarjajo predvsem na nepreglednost okoljskih poročil, moti jih tudi razmeroma toga oblika poročil. Ključna pomanjkljivost rezultatov OP je, da so ugotovitve podane na način in v obliki, ki je težko prenesljiv v druge dokumente in so tudi zato manj uporabni.

Priporočila

- Rezultati okoljskega poročila naj bodo prikazani celovito, natančno in pregledno.
- Rezultati okoljskega poročila naj bo namenjeni predvsem uporabi v okviru priprave PPP, prikazani na način, da jih je mogoče neposredno uporabiti pri pripravi PPP, vsebujejo naj kakovostne in inovativne predloge za izboljšanje PPP.

6.4 Revizija / recenzija

Cilj Ustreznost opravljene revizije / recenzije

Kazalniki

Ocena

6.4.1 Opravljena revizija / recenzija

V Revizija/recenzija je zelo pogosto opravljena.

Z Revizija/recenzija je pogosto opravljena.

P Revizija/recenzija je redko opravljena.

N Revizija/recenzija zelo pogosto ni opravljena.

6.4.2 Koristnost revizije / recenzije	V	Revizija/recenzija je zelo pogosto podala kakovostne in inovativne predloge za izboljšanje OP in v veliki meri prispevala k izboljšanju PPP.
	Z	Revizija/recenzija je pogosto podala kakovostne predloge za izboljšanje OP in prispevala k izboljšanju PPP.
	P	Revizija/recenzija je le redko podala kakovostne predloge za izboljšanje OP, gre za splošne predloge za izboljšanje OP, ki ne prispevajo k izboljšanju PPP.
	N	Revizija/recenzija je zelo redko podala predloge za izboljšanje OP in ni prispevala k izboljšanju PPP.
6.4.3 Neodvisnost revizije / recenzije	V	Revizija/recenzija je zelo pogosto opravljena visoko strokovno in neodvisno.
	Z	Revizija/recenzija je pogosto opravljena strokovno in neodvisno.
	P	Revizija/recenzija je le redko opravljena strokovno in neodvisno.
	N	Revizija/recenzija je zelo pogosto opravljena nestrokovno in pristransko.

Izhodišča

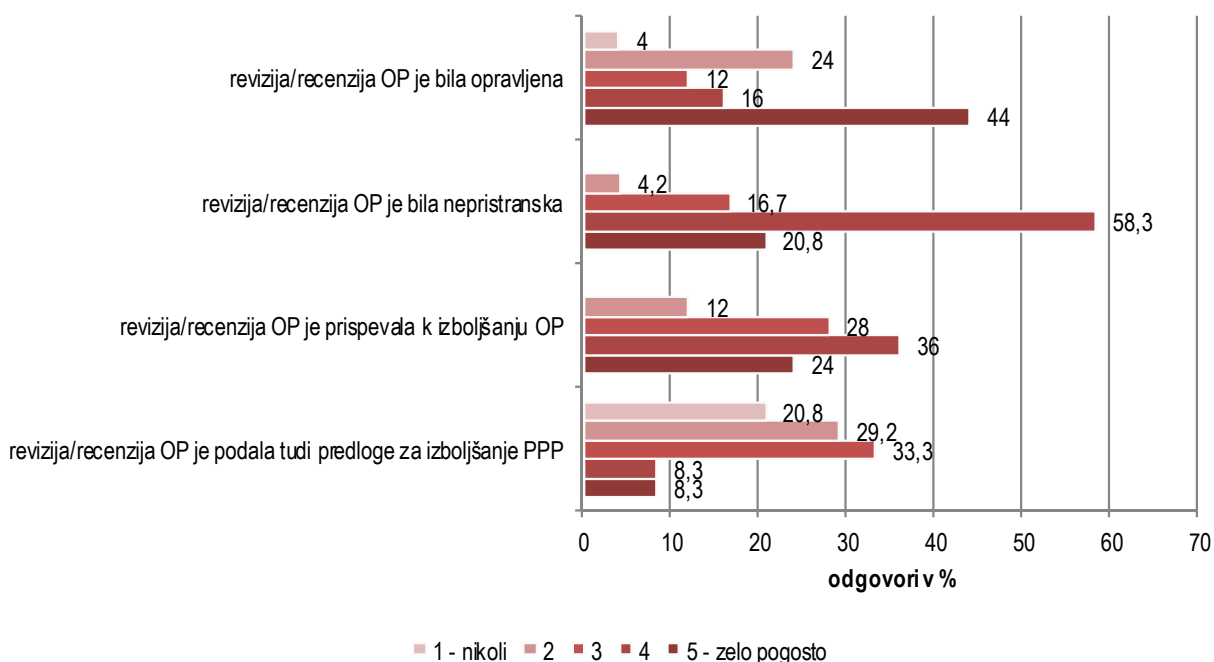
Definicij o revidiranju in reviziji je kar nekaj, vsem pa je skupno, da gre za sistematičen postopek in pregled določenega dokumenta. Taylor in Glezen revizijo opredeljujeta kot »...sistematičen postopek nepristranskega pridobivanja in vrednotenja dokazov v zvezi z uradnimi trditvami o gospodarskem delovanju in dogodkih za ugotavljanje stopnje skladnosti teh uradnih trditvev z uveljavljenimi sodili in poročanje o izsledkih zainteresiranim uporabnikom« (Taylor in Glazen, 1996:32). V Slovarju slovenskega knjižnega jezika je pojem revizija razložen kot »pregled poslovanja dokumentov zaradi ugotavljanja skladnosti s predpisi, zakoni« ali »pregled kakega dokumenta, besedila, da se ugotovi pravilnost, ustreznost«. Recenzija je v istem viru pojasnjena kot »prikaz strokovnega mnenja, sodbe o (novem) znanstvenem ali umetniškem delu, zlasti glede na kakovost, ocena« (SSKJ, ZRC SAZU, 2000).

Revizija okoljskega poročila v postopku CPVO je bila sprva obvezen dokument vsakega okoljskega poročila. Zahteva, da mora pripravljavec plana zagotoviti revizijo okoljskega poročila je bila podana v 41. členu Zakona o varstvu okolja (Ur.l. RS, št. 42/04). Revizija poročila o vplivih na okolje je opredeljena kot »neodvisen strokovni nadzor nad kakovostjo in ustreznostjo poročila o vplivih na okolje«. Revizijo poročila po javnem pooblastilu lahko izdela samo okoljski izvedenec, ki je vpisan v imenik okoljskih izvedencev. Stroške revizije nosi nosilec nameravanega posega v okolje.

Vse omenjene definicije revizije/recenzije poudarjajo neodvisnost in strokovnost pregleda in se nanašajo predvsem na verifikacijo poročila. Da je revizija sistematičen postopek in »neodvisen strokovni nadzor nad kakovostjo in ustreznostjo poročila...« določa že sam zakon. Neodvisnost in strokovnost sta brez dvoma ključna elementa za verodostojno opravljeno revizijo/recenzijo, za kakovostno revizijo pa je poleg tega neogibno tudi da poda kakovostne in natančne predloge za izboljšanje poročila, ki bodo posredno prispevali k izboljšanju PPP.

Ugotovitve

Zakon o varstvu okolja (Ur.l. RS, št. 42/04) je do leta 2008 predpisoval obvezno izdelavo revizije okoljskega poročila, vendar se je zaradi poenostavitve postopkov in kritik, da revizije bistveno podaljšujejo čas priprave PPP, ta obveznost odpravila. Revizije se v današnji praksi izdelujejo le še izjemoma, npr. pri večjih državnih planih. Celovitega pregleda tako vsebinske kot tehnične brezhibnosti poročil se ne izvaja, kar je še eden od vzrokov, da se v praksi srečujemo s poročili zelo različnih kakovosti. NUP pred izdajo mnenja o ustreznosti sicer pregledajo OP, vendar se pri tem osredotočajo na segment okolja, katerega zastopajo.

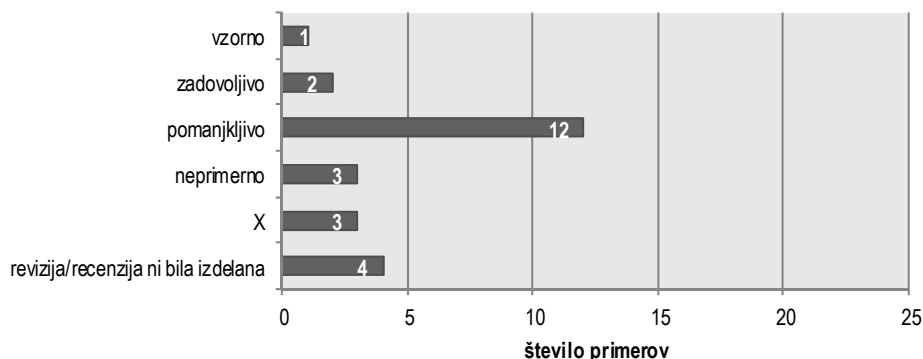

Slika 72: Mnenje anketirancev o reviziji in njeni koristnosti (frekvence odgovorov)

Na področju izdelave revizij/recenzij okoljskih poročil je praksa ocenjena kot pomanjkljiva do zadovoljiva. Dobra polovica anketirancev pravi, da je bila revizija/recenzija OP pogosto do zelo pogosto opravljena. Večina se sicer strinja, da je postopek revizije potekal nepristransko, znaten pa je tudi delež tistih, ki se s tem ne strinjajo in menijo da so bile revizije pogosto do zelo pogosto pristranske. O koristnosti revizije so mnenja anketirancev precej deljena, nekoliko večji pa je delež tistih, ki ocenjujejo da je revizija/recenzija prispevala k izboljšanju OP. Revizije v dosedanji praksi niso bile uspešne pri podajanju predlogov za izboljšanje PPP, smiselnih predlogov za izboljšanje PPP večinoma niso podajale.

Pregled okoljskih poročil razkriva, da je bila revizija opravljena v večini izbranih primerov, kar v 80%. Podrobnejši pogled revizij pa kaže, da so revizije le malo prispevale k izboljšanju OP, k izboljšanju PPP pa le izjemoma.

Ali je revizija / recenzija podala predloge za izboljšanje OP? Ali so bile zaradi revizije / recenzije predlagane boljše rešitve PPP? (analiza OP; N=25)

Slika 73: Koristnost recenzije

Rezultate ankete do neke mere podpirajo tudi rezultati pregleda okoljskih poročil. Ugotovljeno je bilo, da je bila revizija oz. recenzija opravljena kar v 80 % pregledanih primerov. Žal pa je pregled okoljskih poročil pokazal, da so revizije oziroma recenzije v skoraj polovici primerov podale le splošne predloge za izboljšanje OP in niso prispevale k izboljšanju rešitev PPP. V polovici primerov so bile revizije izdelane pomanjkljivo, v treh primerih pa celo neprimerno. Večina recenzij podaja le splošne opombe; te se najpogosteje nanašajo na nenatančno navajanje virov, nenatančno ali netočno navajanje zakonskih predpisov, navajanje zastarelih predpisov, uporabo neažurnih podatkov, nejasnosti pri podajanju ocen ipd.

Deležniki v postopku, predvsem sektor za CPVO so izpostavili širšo koristnost revizij za celoten postopek; revizije so zagotavljale določeno kakovost okoljskih poročil.

Priporočila

- Ponovno naj se vzpostavi obvezen instrument revizije/recenzije za vsa okoljska poročila.
- Sektor za CPVO naj pripravi obvezne vsebine, ki jih mora revizija/recenzija preverjati. Poleg obveznih vsebin naj se jasno postavi tudi merila in pripravi smernice za pripravo revizij/recenzij. Revizija/recenzija mora neodvisno in nepristransko ter strokovno preveriti tako vsebinsko kot tehnično ustreznost poročila. Poleg pripomb mora podati tudi konkretne in smiselne predloge za izboljšanje.
- Z zakonodajnimi določili se zagotovi neodvisnost revizije in revizorja. Revizorja za posamezno OP naj izbira pristojno ministrstvo oziroma sektor za CPVO z metodo naključnega izbora (npr. z žrebanjem izvajalca revizije).

6.5 Mnenje o ustreznosti okoljskega poročila

Cilj Odprava napak in pomanjkljivosti v okoljskem poročilu in zmanjšanje števila negativnih mnenj k OP

Kazalniki

Ocena

6.5.1 Število vseh mnenj in število negativnih mnenj o ustreznosti OP	V	OP je zelo pogosto ustrezno izdelano; vsi deležniki v postopku so podali pozitivna mnenja.
	Z	OP je pogosto ustrezno izdelano; deležniki v postopku so večinoma podali pozitivna mnenja, negativnih mnenj je manj kot polovica.
	P	OP je le redko ustrezno izdelano; mnenja deležnikov v postopku so deljena, polovica je pozitivnih, polovica negativnih.
	N	OP je zelo redko ustrezno izdelano; vsi deležniki v postopku so podali negativna mnenja.
6.5.2 Najpogostejše napake / pomanjkljivosti OP	V	OP je zelo pogosto ustrezno izdelano; vsebina je natančna, informacije so točne in ažurne, struktura je pregledna, besedila so jasna in slovnično pravilna.
	Z	OP je pogosto ustrezno izdelano; vsebina je natančna, informacije so točne in ažurne, struktura je pregledna, besedila so jasna in slovnično pravilna.
	P	OP je le redko ustrezno izdelano; vsebina je manj natančna, posamezne informacije niso ažurne, struktura je manj pregledna, besedila so manj jasna, pojavljajo se slovnične in pravopisne napake.
	N	OP je zelo redko ustrezno izdelano; vsebina je nenatančna, informacije so neažurne, struktura je malo pregledna, besedila so manj jasna, pojavljajo se slovnične in pravopisne napake.
6.5.3 Zavrnitev negativnega mnenja o ustreznosti OP z obrazložitvijo	V	Negativno mnenje o ustreznosti OP je zelo pogosto zavrnjeno na podlagi jasne in natančne obrazložitve.
	Z	Negativno mnenje o ustreznosti OP je pogosto zavrnjeno na podlagi jasne in natančne obrazložitve.
	P	Negativno mnenje o ustreznosti OP je le redko zavrnjeno na podlagi obrazložitve.
	N	Negativno mnenje o ustreznosti OP je zelo redko zavrnjeno na podlagi obrazložitve oziroma je še dodatno potrjeno.

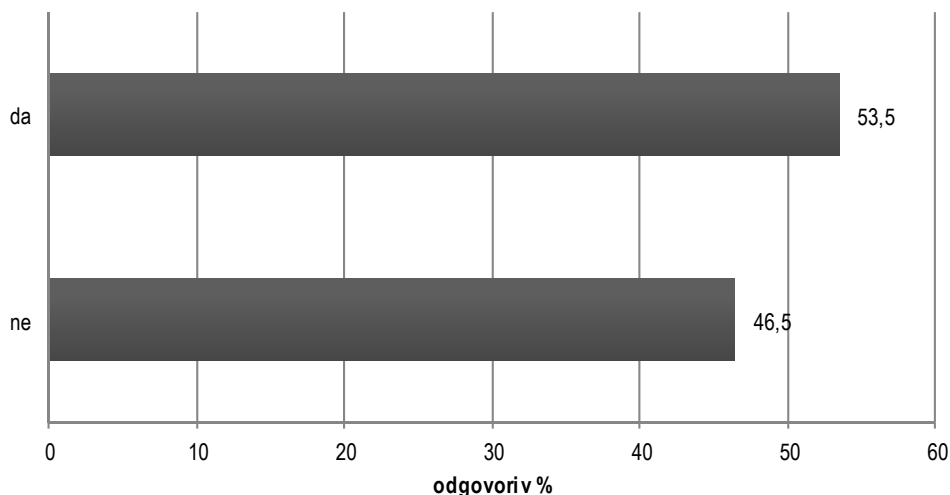
6.5.4 Realnost zahtev okoljskih ministrstev o popravkih ob pregledu presoj	V	Zahteve okoljskih ministrstev o popravkih o pregledu presoj so zelo pogosto realne in upravičene.
	Z	Zahteve okoljskih ministrstev o popravkih o pregledu presoj so pogosto realne in upravičene.
	P	Zahteve okoljskih ministrstev o popravkih o pregledu presoj so le redko realne in upravičene.
	N	Zahteve okoljskih ministrstev o popravkih o pregledu presoj so zelo pogosto nerealne in neupravičene.
6.5.5 Strokovna razprava	V	Skozi celoten postopek CPVO med deležniki v postopku zelo pogosto poteka aktivna in strokovna razprava.
	Z	Skozi celoten postopek CPVO med deležniki v postopku pogosto poteka aktivna in strokovna razprava.
	P	V postopku CPVO med deležniki v postopku le redko poteka aktivna in strokovna razprava; razprava se odvija na posameznih formalnih sestankih.
	N	V postopku CPVO med deležniki v postopku zelo redko poteka strokovna razprava; razprava je omejena na posamezne formalne sestanke v zaključni fazi postopka.

Izhodišča

Ustreznost okoljskega poročila in njegovo skladnost z zahtevami iz Uredbe, skladno z 19. členom Uredbe o okoljskem poročilu, preverja ministrstvo, ki v ta namen pridobi mnenja pristojnih ministrstev in organizacij. Če ministrstvo ugotovi, da okoljsko poročilo ni pripravljeno v skladu z zahtevami iz 6. člena Uredbe, v zahtevi za dopolnitev okoljskega poročila navede dele okoljskega poročila, ki so neustrezni, in določi rok za dopolnitev. Ministrstvo lahko predlaga način dopolnitve okoljskega poročila.

Glavni name izdelave mnenj o ustreznosti okoljskih poročil je zagotoviti ustrezno kvaliteto samih poročil oziroma kvaliteto opravljenih presoj in predvsem preprečiti izvedbo okoljsko nesprejemljivih PPP.

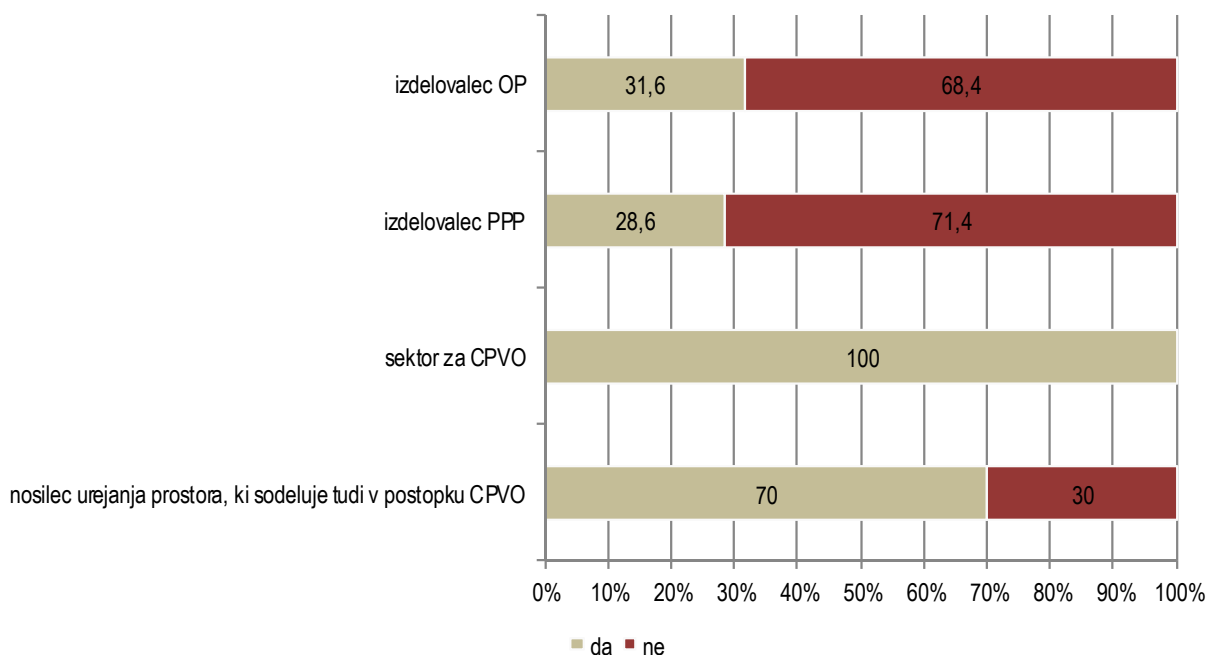
Ugotovitve

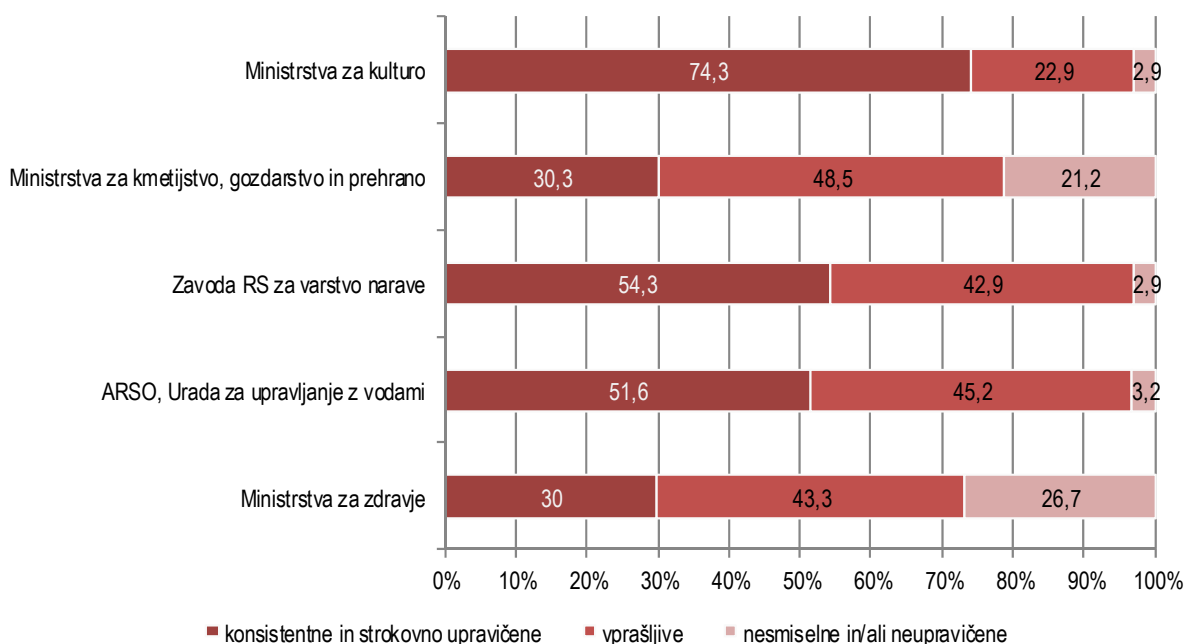
Slika 74: Odgovori anketirancev na vprašanje ali mnenje o ustreznosti OP, v obliki in na način kot je sedaj uveljavljeno, zagotavlja ustrezno kvaliteto OP in prispeva k izboljšanju PPP

Stališča anketirancev glede mnenja o ustreznosti OP, v obliki in na način kot je sedaj uveljavljeno, so deljena; nekoliko večji delež anketirancev, 53,5% sicer meni, da mnenje o ustreznosti OP zagotavlja ustrezno kvaliteto OP in prispeva k izboljšanju PPP, medtem ko jih 46,5% meni, da temu ni tako. Razlike v stališčih se pokažejo predvsem med skupinami anketirancev glede na vlogo, ki jo imajo v procesu strateškega ocenjevanja. Medtem ko se predstavniki sektorja za CPVO povsem strinjajo z obliko in načinom mnenja o ustreznosti OP, pa se večina izdelovalcev PPP in izdelovalcev OP s tem ne strinja. 71% anketirancev iz

skupine izdelovalcev PPP in 68% anketirancev, ki nastopajo v vlogi izdelovalcev OP, meni, da mnenje o ustreznosti, v obliki kot je sedaj v veljavi, ne zagotavlja ustrezne kvalitete OP in ne prispeva k izboljšanju PPP. Anketiranci, predstavniki nosilcev urejanja prostora, ki sodelujejo v postopku CPVO so razmeroma naklonjeni trenutno uveljavljeni obliki mnenja o ustreznosti OP, 70% se jih s takšno obliko strinja.

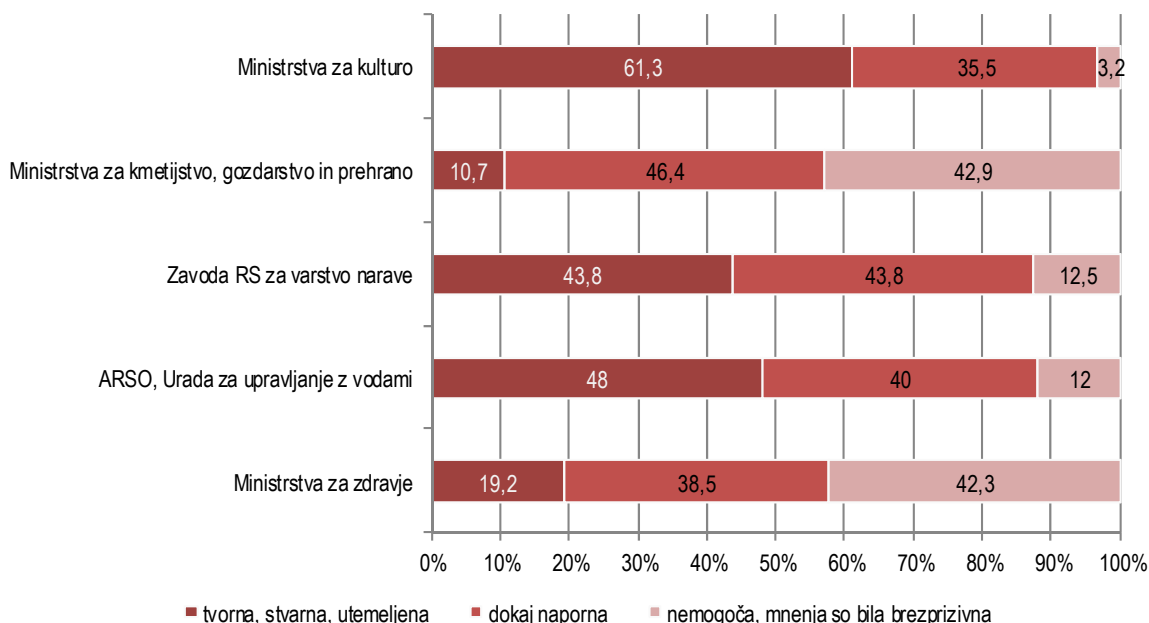
Slika 75: Odgovori anketirancev na vprašanje ali mnenje o ustreznosti OP, v obliki in na način kot je sedaj uveljavljeno, zagotavlja ustrezno kvaliteto OP in prispeva k izboljšanju PPP glede na vlogo anketirancev v procesu strateškega ocenjevanja

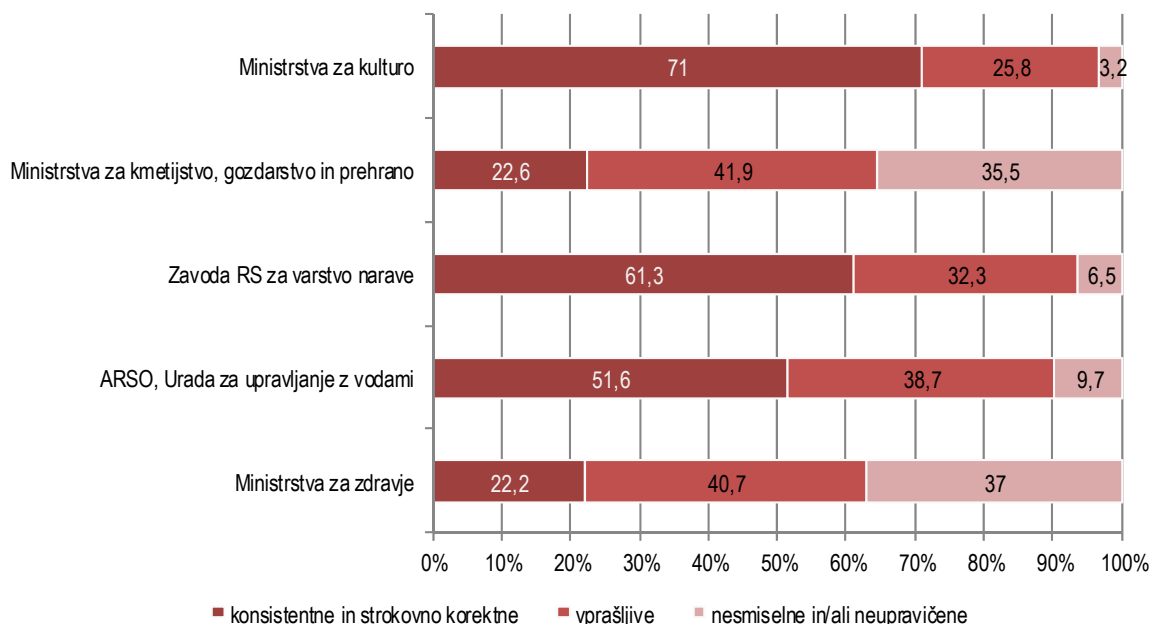
Slika 76: Mnenja anketirancev o ustreznosti podajanja zahtev posameznih varstvenih ministrstev glede popravkov OP (frekvence odgovorov)

Posamezna varstvena ministrstva, po mnenju anketirancev, podajajo različne zahteve glede popravkov OP. Večina anketirancev se strinja, da so zahteve, ki jih podaja Ministrstvo za

kulturo konsistentne in strokovno upravičene. Dobra polovica anketirancev meni, da so konsistentne in strokovno upravičene tudi zahteve Zavoda RS za varstvo narave. Najbolj kritični so anketiranci do zahtev, ki jih podajata Ministrstvo za zdravje in Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano. Ocenjujejo, da so zahteve slednjih pogosto nesmiselne in/ali neupravičene ali vsaj vprašljive.

Slika 77: Možnosti in načini strokovne razprave glede mnenja o ustreznosti OP s posameznimi varstvenimi ministrstvi (frekvence odgovorov)

Slika 78: Mnenja anketirancev o ustreznosti utemeljitev varstvenih ministrstev pri izdaji negativnih mnenj o sprejemljivosti vplivov PPP

Strokovna razprava glede mnenja o ustreznosti OP je najbolj organizirana na Ministrstvu za kulturo. Večina anketirancev (61%) meni, da strokovna razprava z Ministrstvom za kulturo poteka zelo pogosto tvorno, stvarno in na podlagi argumentov. Nekoliko težja je, po ocenah anketirancev, razprava z Uradom za upravljanje z vodami, na ARSO in Zavodom RS za

varstvo narave. Kljub temu 48% anketirancev ocenjuje razpravo z Uradom za upravljanje z vodami kot tvorno, stvarno in utemeljeno, 44% anketirancev se strinja, da je takšna tudi razprava z Zavodom RS za varstvo narave. Manj zadovoljni so anketiranci s potekom razprave z Ministrstvom za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano ter Ministrstvom za zdravje. Anketiranci odgovarjajo, da je razprava s slednjima pogosto nemogoča, saj so bila mnenja brezprizivna oziroma je razprava z njimi vsaj dokaj naporna.

Utemeljitev Ministrstva za kulturo pri izdaji negativnega mnenja o sprejemljivosti vplivov PPP so po mnenju 71% anketirancev konsistentne in strokovno korektne. Večinoma so konsistentne in strokovno korektne tudi utemeljitve Zavoda RS za varstvo narave. S takšno oceno se strinja 61% anketirancev. Dobra polovica anketirancev se strinja, da so konsistentne in strokovno korektne tudi utemeljitve Urada za upravljanje z vodami. So pa anketiranci pogosto manj zadovoljni z načinom utemeljevanja negativnih mnenj o sprejemljivosti PPP s strani Ministrstva za zdravje in Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano. Slednja naj bi pogosto podajala nesmiselne in/ali neupravičene utemeljitve, še pogosteje pa so njune utemeljitve vprašljive.

Dejstvo je, da je na okoljska poročila povprečno izdanih precej negativnih mnenj NUP. Odgovorne za to, lahko najverjetneje najdemo na obeh straneh – pri izdelovalcih okoljskih poročil, pa tudi pri NUP. Glavni razlogi slabe kvalitete okoljskih poročil so verjetno nestrokovnost in neizkušenost delavne skupine, kratki roki izdelave, pomanjkanje finančnih sredstev in komunikacije med NUP ter izdelovalci OP... Pri NUP so razlogi praktično identični (z izjemo finančnih sredstev), poleg tega pa predstavlja problem verjetno premajhno poznavanje PPP zaradi majhne stopnje vključenosti v postopek. Število negativnih mnenj bi se lahko zmanjšalo tudi z aktivnejšo vlogo sektorja za CPVO. Sektor bi lahko okoljska poročila, ki bi vsebovala ključne pomanjkljivosti, zavrnil še pred izročitvijo v mnenje NUP.

Pri izdelavi PPP pogosto prihaja do diametralnih razhajanj med mnenji posameznih NUP. Ker pa se med postopkom CPVO NUP praktično nikoli ne srečajo, se teh problemov niti ne zavedajo. Njihova pogostejša srečanja in usklajevanja bi verjetno bistveno pripomogla k izboljšanju presoje in končnega rezultata – ustrežnejšega PPP.

Sedanja zakonodaja in praksa postopka CPVO dopuščata, da se PPP zavrne šele po opravljenem celotnem postopku CPVO, kar lahko povzroči velike finančne stroške investitorjem. Za zmanjšanje možnosti, da bi se to zgodilo, bi bilo ključnega pomena zgodnje usklajevanje vseh mnenj NUP in aktivnejša vloga sektorja za CPVO, ki bi zavrnil neustrezne PPP že v fazi prejetja vloge.

Priporočila

- NUP naj po izdelajo priporočila za izdelavo posameznih segmentov okoljskega poročila (po vzoru priporočil, ki so pripravljena za presojo vplivov na kulturno dediščino (Jankovič et al, 2005))
- Sektor za CPVO bi moral voditi odprto komunikacijo z vsemi akterji v postopku.
- Sektor za CPVO bi moral že v fazi izdajanja smernic, v primeru diametralnega izključevanja usmeritev NUP, sklicati sestanek, kjer bi se mnenja uskladila.
- NUP bi morali pokazati večjo pripravljenost za sodelovanje pri usklajevanjih.
- H kvaliteti in večji hitrosti izvedbe postopka CPVO bi lahko bistveno pripomogli redni sestanki in usklajevanja, kjer bi bili udeleženi vsi sodelujoči. Velikega pomena bi bila tudi seznanitev sodelujočih z obravnavanim PPP že na samem začetku CPVO postopka.

- Sektor za CPVO bi moral neprimerna okoljska poročila zavrniti še pred izročitvijo poročila v mnenje NUP, v času prejetja vloge.
- Sektor za CPVO bi moral imeti večji pregled nad vsebino mnenj NUP. Izdaja mnenj bi morala biti transparentna. Mnenja bi morala biti izdelana na podlagi natančno predpisanih meril.

Cilj Vzpostavitev varstvenih ministrstev, ki bi strokovno pokrivala vse okoljske vsebine

Kazalniki

Ocena

Kazalniki	Ocena
6.5.6 Pregled okoljskih sestavin	V Okoljske sestavine, ki so ključne in relevantne za obravnavani PPP, so zelo pogosto natančno in pregledno obravnavane.
	Z Okoljske sestavine, ki so ključne in relevantne za obravnavani PPP, so pogosto natančno in pregledno obravnavane.
	P Okoljske sestavine, ki so ključne in relevantne za obravnavani PPP, so le redko natančno in pregledno obravnavane; posamezne okoljske sestavine niso obravnavane ali so obravnavane manj natančno in manj pregledno.
	N Okoljske sestavine, ki so ključne in relevantne za obravnavani PPP, so zelo pogosto obravnavane nenatančno in nepregledno; posamezne ključne okoljske sestavine niso obravnavane ali so obravnavane nenatančno in nepregledno.

Ugotovitve

Dosedanja praksa postopka CPVO je pokazala, da NUP ne pokrivajo vseh vsebin okoljskih vsebin, zaradi česar nekatera poglavja ostanejo nepregledana in neupravičeno zapostavljena. Ker ta poglavja ne obravnavajo nič manj pomembnih sestavin, bi bilo nujno potrebno zagotoviti kontrolo njihove kakovosti.

Priporočila

- Ponovna vzpostavitev revizije ali določitev drugih organov, ki bi pregledovali in tako vzdrževali kakovost do sedaj nepregledanih okoljskih vsebin.

6.6 Mnenje o sprejemljivosti vplivov plana

Cilj Zmanjšanje števila negativnih mnenj o sprejemljivosti vplivov plana

Kazalniki

Ocena

Kazalniki	Ocena
6.6.1 Število vseh mnenj in število negativnih mnenj o sprejemljivosti vplivov plana	V Negativnih mnenj o sprejemljivosti vplivov plana je minimalno.
	Z Negativnih mnenj o sprejemljivosti vplivov plana je malo.
	P Negativnih mnenj o sprejemljivosti vplivov plana je precej.
	N Negativnih mnenj o sprejemljivosti vplivov plana je veliko.

Ugotovitve

Sedanja zakonodaja in praksa postopka CPVO dopuščata, da se PPP zavrne šele po opravljenem celotnem postopku CPVO, kar lahko povzroči velike finančne stroške investitorjem. Za zmanjšanje možnosti, da bi se to zgodilo, bi bilo ključnega pomena zgodnje usklajevanje vseh mnenj NUP in aktivnejša vloga sektorja za CPVO, ki bi zavrnil neustrezne PPP že v fazi prejetja vloge.

Priporočila

- Aktivnejša vloga sektorja za CPVO – sektor bi lahko zavrnil neustrezne PPP že v času prejetja vloge.

Cilj Korektno upoštevanje rezultatov presoje pri pripravi PPP

Kazalniki

6.6.2 Najpogostejše napake / pomanjkljivosti pri prenosu rezultata presoje v PPP

Ocena

V	Rezultati presoje so zelo pogosto smiselno, natančno in pregledno preneseni v PPP.
Z	Rezultati presoje so pogosto smiselno, natančno in pregledno preneseni v PPP.
P	Rezultati presoje so le redko ustrezno preneseni v PPP; rezultati presoje so preneseni le deloma, malo natančno, pomanjkljivo in manj pregledno.
N	Rezultati presoje so zelo redko ustrezno preneseni v PPP; rezultati presoje so preneseni zelo pomanjkljivo in pristransko ali sploh niso upoštevani.

Izhodišča

Rezultati presoje morajo biti natančno in pregledno vneseni v PPP, kar se skladno z 20. členom Uredbe o okoljskem poročilu preverja tudi v okviru mnenja mnenje o sprejemljivosti vplivov plana.

Ugotovitve

Dosedanja praksa kaže, da so rezultati strateške ocene načeloma ustrezno vključeni v PPP. Pojavljajo pa se tudi primeri, ko se želi investitor PPP izogniti nekaterim ukrepom, ki sledijo iz CPVO postopka. Zaradi navedenega bi morala obstajati še posebej stroga kontrola vključenosti rezultatov presoje v PPP.

Priporočila

- Sektor za CPVO naj sistematično preverja vključenost rezultatov presoje v PPP.

6.7 Negotovosti ocenjevanja

Cilj Transparenten prikaz / zavedanje negotovosti Obvladovanje negotovosti

Kazalniki

6.7.1 Stopnja obvladovanja negotovosti pri določevanju in ocenjevanju vplivov

Ocena

V	Stopnja obvladovanja negotovosti pri določevanju in ocenjevanju vplivov je zelo pogosto prikazana natančno in pregledno.
Z	Stopnja obvladovanja negotovosti pri določevanju in ocenjevanju vplivov je pogosto prikazana natančno in pregledno.
P	Stopnja obvladovanja negotovosti pri določevanju in ocenjevanju vplivov je le redko prikazana natančno in pregledno.
N	Stopnja obvladovanja negotovosti pri določevanju in ocenjevanju vplivov je zelo pogosto prikazana nenatančno in nepregledno oziroma sploh ni prikazana.

Izhodišča

Prostorskemu načrtovanju in varstvu okolja je lastna vrsta negotovosti, ki izhajajo iz težavnosti uskladitve različnih interesov posameznikov in skupin v prostoru, nujnosti sprejemanja prostorsko načrtovalnih odločitev, kompleksnosti okolja, prostora in družbe, ukvarjanja s prihodnostjo, ki je vedno do neke mere negotova, ter dvomov v pravilnost odločitev in dokončnost rešitev.

Tem negotovostim se pridružuje niz negotovosti, ki so posledica pomanjkljivega znanja, nizke poslovne solidnosti prostorskih načrtovalcev in uprave ter odsotnosti njih kontrole, vrste sistemskih in povsem konkretnih konfliktov in nedorečenosti, slabe organiziranosti in nesodelovanja različnih služb vpetih v urejanje prostora, nedorečenosti in neuskkljenosti pravnih predpisov, metod dela in pogledov na reševanje prostorskih problemov ter predvsem pomanjkanja poguma in volje tvornega in pragmatičnega reševanja aktualnih problemov in iskanja dolgoročnih rešitev. Negotovosti se v prostorsko načrtovalni praksi odražajo kot:

- negotovosti v zvezi z enoznačnim razumevanjem določil pravnih predpisov, prostorskih aktov in projektne dokumentacije,
- negotovosti v zvezi z uporabljeni metodami dela,
- negotovosti v zvezi z umeščanjem dejavnosti in posegov v prostor,
- negotovosti v zvezi z opredeljevanjem vsebin urejanja prostora,
- negotovosti v zvezi z (ne)upoštevanjem določil hierarhično višjih aktov v podrobnejših fazah načrtovanja in v fazi gradnje,
- negotovosti v zvezi z uresničljivostjo določil hierarhično višjih aktov v podrobnejših fazah načrtovanja in v fazi gradnje,
- negotovosti v zvezi z dejanskimi vplivi in uspešnostjo predvidenih prostorskih ureditev in posegov,
- negotovosti v zvezi z realizacijo prostorskih ureditev in posegov ter
- negotovosti v zvezi z vrednostnimi sodbami in odločitvami na različnih ravneh prostorsko načrtovalnega postopka.

Negotovost v prostoru in prostorskemu načrtovanju bo nedvomno vedno obstajala. Ni namreč pričakovati, da bomo o okolju vse vedeli, za razreševanje problemov imeli na razpolago dovolj informacij, zmogli natančno napovedati prihodnost, uveljavili ustrezne ukrepe uresničevanja prostorskih ureditev, kakor tudi ne, da bomo kadarkoli dosegli gotovost vrednostnih sodb. K določeni stopnji negotovosti nas bo nenehno silila že nuja ukrepanja v okviru finančnih, časovnih in kadrovskih omejitev znotraj procesa prostorskega načrtovanja.

Problem negotovosti kot načela je nenehna neodločenost, nezmožnost ugotoviti, kateri predlog je boljši od drugega. Negotovost tako postane ovira pri napredovanju v procesu načrtovanja, razvoju prostora in družbe v njem. Če pa so izhodišča negotovosti osnova za previdno raziskovanje, testiranje hipotez, podajanje ustreznih dokazov, presojo pravičnega, pravilnega in zanesljivega, se ta pokažejo kot odličen princip v optimizaciji procesa prostorskega načrtovanja. Negotovost postane na tak način bistveni del raziskovanja, intelektualni proces, ki se ga lotimo v primeru odsotnosti neposrednih izkušenj. Negotovost postane sredstvo proti zmoti in prenašanjem sodbam, omogoča nepristranskost razsodnosti in izgubo predsodkov. Lahko služi razblinjanju utvar, vnaprejšnjih vrednostnih opredelitev in omogoča zmožnost prehoda iz okvira ustaljenih rešitev. Ubadanje z negotovostjo torej ne pomeni le povečevanje gotovosti dogodkov, temveč tudi zavestno omogočanje manevrskega prostora za uresničevanje nepredvidenega razvoja dogodkov.

Glede na gornje bi bilo zato bolj pravilno kot o zmanjševanju negotovosti govoriti o obvladovanju negotovosti. Določenih negotovosti ni moč ali celo ni smiselno zmanjšati, pomembno pa se je teh negotovosti zavedati. Težnja k obvladovanju negotovosti je namreč povezana z nujnostjo zmanjševanja negativnih posledic negotovosti, želeno stabilnostjo in pravičnostjo družbe, čim večjo objektivnostjo celotnega prostorsko načrtovalnega postopka, onemogočanjem goljufij in manipulacij, zmanjševanjem naključnosti razvoja, okoljsko sprejemljivostjo človekovega poseganja v prostor, ekonomsko učinkovitostjo in zagotavljanjem realizacije investicij. Ta težnja k obvladovanju negotovosti izhaja že iz ene temeljnih predpostavk prostorskega načrtovanja - ustvarjanja reda in gotovosti.

Osnova zmanjšanja oz. obvladovanja negotovosti je sprejetje niza ukrepov, katerih namen je zmanjšati morebitne negativne vplive negotovosti. Ti ukrepi temeljijo na dveh osnovnih principih:

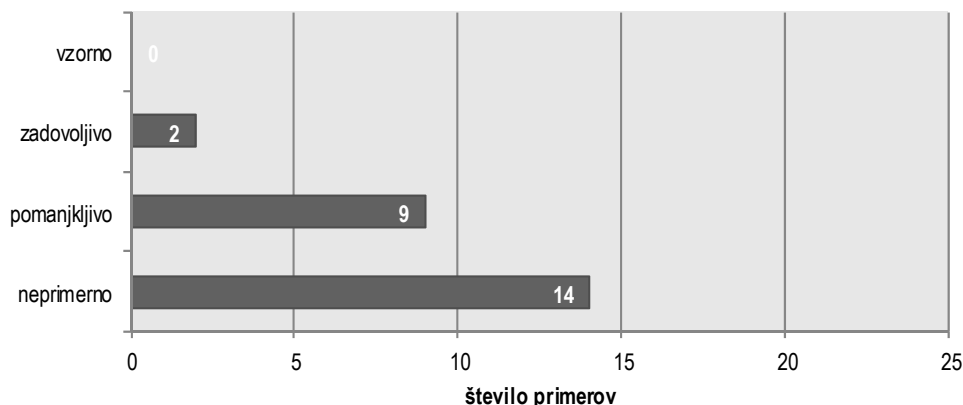
- standardizaciji - ravnanju na osnovi vnaprej postavljenih rešitev, pravil oz. normativov ter

- optimizaciji - iskanju čim boljših rešitev.

Sožitje obeh izhodišč je možno in nujno, smiselnost uporabe enega ali drugega načina pa odvisna predvsem od posameznega koraka načrtovalnega postopka in konteksta reševanja vsakokratnega prostorsko načrtovalnega problema. Optimizacija je ključna v korakih opredeljevanja prostorskih rešitev, standardizacija pa v korakih uresničevanja prostorskih rešitev opredeljenih v prostorskih aktih.

Ugotovitve

Ali so opisane, opredeljene in utemeljene negotovosti pri ocenjevanju vplivov PPP na okolje? (analiza OP; N=25)

Slika 79: Stopnja obvladovanja negotovosti pri določevanju in ocenjevanju vplivov

Tretjina anketirancev navaja, da se izdelovalec OP pogosto sploh ni zavedal negotovosti ocenjevanja. Razmeroma velik delež anketirancev (58%) v svojih odgovorih opozarja, da negotovost ocenjevanja pogosto ali zelo pogosto sploh ni bila pregledno prikazana.

Priporočila

- V okoljskem poročilu naj bo jasno opredeljena negotovost ocenjevanja.
- Možnosti zmanjševanja oziroma obvladovanja negotovosti je moč zaokrožiti v naslednje ukrepe:
 - Povečevanje znanja in razumevanja prostorskega načrtovanja - izobraževanje, vzpodbujanje dobre prakse, priprava priporočil, recenziranje, raziskovanje, publiciranje, izbiranje referenčnih prostorskih načrtovalcev ter nameščanje ustrezno kvalificiranega upravnega kadra.
 - Sprememba pravnih predpisov na osnovi jasno opredeljenih ciljev, analize veljavnih predpisov, demokratičnega vključevanja strokovne javnosti ter na podlagi izkušenj dobre prostorsko načrtovalne prakse.
 - Omogočanje obstoja prostorskega načrtovanja kot načina usklajevanja interesov v celotnem prostoru ter demokratičnega procesa z nadsektorskim značajem.
 - Integracija postopkov urejanja prostora ter postopkov varstva okolja (narave, kulturne dediščine) v enoten sistem varstvenega urejanja prostora, vključno z zagotavljanjem enostavnosti, kakovosti, objektivnosti, učinkovitosti, transparentnosti, ponovljivosti ter argumentiranosti postopka in samih prostorskih rešitev ter s povečanjem usklajenosti delovanja posameznih strokovnih služb in nosilcev urejanja prostora.
 - Izvajanje analize kot osnove delovanja prostorskega načrtovalca. Priprava strokovnih podlag, ki so problemsko naravnane, usmerjene v zbiranje tistih informacij, ki dejansko

služijo oblikovanju in optimizaciji prostorskih rešitev, omogočajo tehtanje prostorskih odločitev ter stvarno usklajevanje posameznih interesov v prostoru.

- Optimizacija procesa odločanja z oblikovanjem alternativ in omogočanjem izbire med njimi. Uporaba alternativ na različnih ravneh prostorsko načrtovalnega postopka, pri oblikovanju ciljev, opredelitvi metod dela in iskanju prostorskih rešitev.
- Aktivno prostorsko načrtovanje in tvorno reševanje aktualnih prostorskih problemov ob zagotavljanju usklajenosti varstvenih izhodišč in razvojnih potreb, omogočanju nadaljnega razvoja posameznih segmentov družbe, preprečevanju razvrednotenja prostora in okolja ter predvsem z upoštevanjem konteksta prostora, časa in družbe. Izoblikovanje jasnih ciljev, prostorskih konceptov in predstave o tem, kaj početi s posameznim delom prostora. Izvajanje formalnih in neformalnih ukrepov za uresničevanje v prostorskih aktih opredeljenih vsebin urejanja prostora.
- Izoblikovanje transparentnega sistema upravljanja prostora in dosledna uporaba institucionaliziranih vsebin urejanja prostora, ki izhajajo iz zelenega bodočega stanja v prostoru. Enoznačno in prostorsko usklajeno opredeljevanje regulacijskih elementov. Spremljanje stanja v prostoru in nadzor nad uresničevanjem določil iz prostorskih aktov.
- Priprava prostorskih aktov z upoštevanjem varstvenih izhodišč, zagotavljanjem vključevanja vidikov varstva neposredno v prostorske rešitve, posredno v posamezne vsebine urejanja prostora ter zagotavljanje ustrezne formalizacije vsebin varstva v posameznih prostorskih aktih.
- Uporaba sodobnih načinov priprave prostorskih aktov in zagotavljanje relevantnih informacij.
- Uveljavljanje participatornih procesov usmerjenih k ustvarjanju skupnih ciljev, posredovanju znanja, razvoju usklajenih rešitev in družbenemu učenju.

7 Presoja sprejemljivosti vplivov izvedbe PPP na varovana območja narave

7.1 Varovana območja narave

Cilj Upoštevanje varovanih območij narave pri pripravi PPP

Kazalniki

Ocena

Kazalniki	Ocena
7.1.1 Skladnost presoje po Pravilniku o presoji planov in posegov v naravo na varovana območja s presoj po Uredbi o okoljskem poročilu	V Uredba o okoljskem poročilu in Pravilnik o presoji planov in posegov v naravo na varovana območja sta v celoti skladna in se medsebojno dopolnjujeta.
	Z Uredba o okoljskem poročilu in Pravilnik o presoji planov in posegov v naravo na varovana območja sta v ključnih točkah skladna in se medsebojno dopolnjujeta.
	P Med Uredbo o okoljskem poročilu in Pravilnikom o presoji planov in posegov v naravo na varovana območja se v ključnih točkah pojavljajo manjše neskladnosti, kar otežuje izvedbo CPVO postopkov.
	N Med Uredbo o okoljskem poročilu in Pravilnikom o presoji planov in posegov v naravo na varovana območja se v ključnih točkah pojavljajo večje razlike in neskladnosti, dokumenta se med seboj ne dopolnjujeta, kar močno otežuje izvedbo CPVO postopkov in omogoča različne interpretacije.

Izhodišča

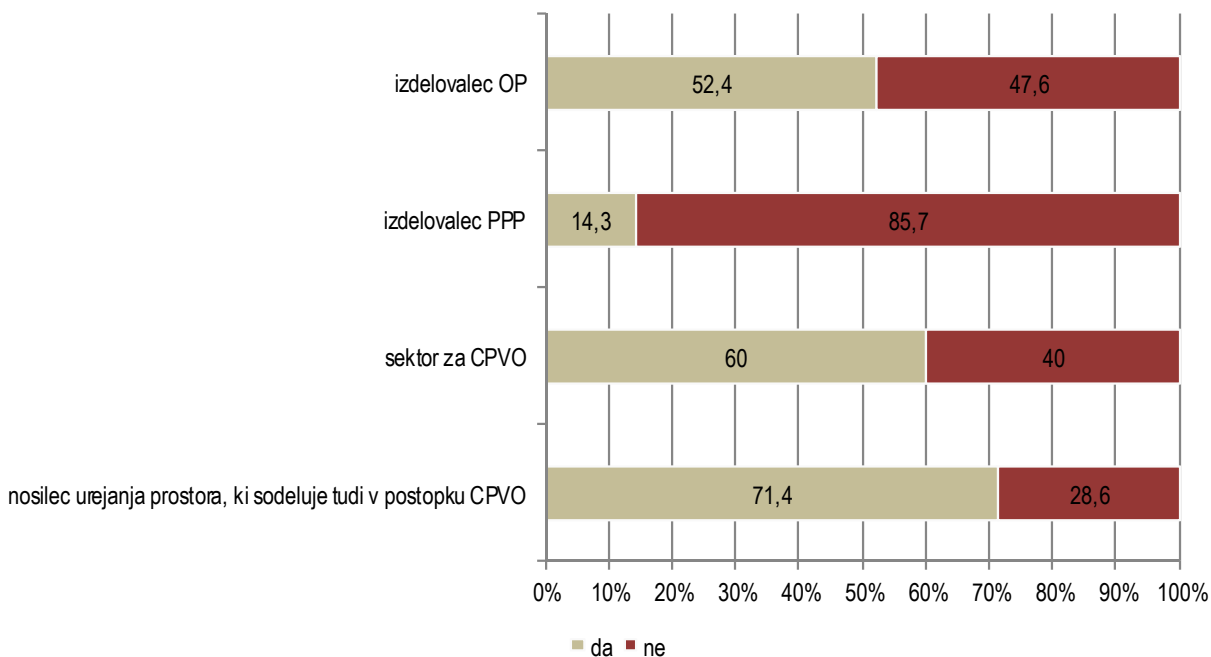
Na podlagi Direktive Sveta 92/43/EGS o ohranjanju naravnih habitatov ter prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst (v nadaljevanju Habitatna direktiva), je treba opraviti ustrezno presoj vsakega načrta ali programa, ki bi lahko pomembno vplival na cilje ohranjanja območja, ki je bilo ali bo določeno. Glede na ugotovitve presoje posledic za območje nacionalni organi soglašajo z načrtom ali projektom šele potem, ko se prepričajo, da ne bo škodoval celovitosti zadevnega območja, in, če je primerno, ko pridobijo mnenje javnosti.

Glede na zahteve Habitatne direktive je bil po vstopu Slovenije v Evropsko unijo leta 2004 sprejet Pravilnik o presoji sprejemljivosti vplivov izvedbe planov in posegov v naravo na varovana območja, ki določa vsebino in podrobnejšo metodologijo presoje sprejemljivosti vplivov izvedbe planov in posegov v naravo na zavarovana območja, posebna varstvena območja in potencialna posebna ohranitvenega območja, ter posege v naravo, ki lahko pomembno vplivajo na ta območja.

Ugotovitve

Mnenja o potrebnosti in smiselnosti izdelave dodatka o presoji sprejemljivosti vplivov izvedbe planov v naravo na varovana območja so med anketiranci na splošno deljena. Razmeroma deljena so tudi mnenja med anketiranci v skupini izdelovalcev OP; 52% izdelovalcev OP meni, da je takšen dodatek potrebno in smiselno izdelovati, medtem ko 48% izdelovalcev OP meni ravno nasprotno, da izdelava takšnega dodatka ni potrebna. V skupini anketirancev iz sektorja za CPVO se 60% vprašanih strinja z izdelavo omenjenega dodatka, v skupini anketirancev predstavnikov nosilcev urejanja prostora je to strinjanje še nekoliko večje, 71% jih meni, da je izdelava dodatka za naravo potrebna in smiselna. Na drugi strani so izdelovalci PPP razmeroma enotni v prepričanju, da izdelava takšnega dodatka ni potrebna.

Kot izpostavlja Therivel (2010:333) sta si CPVO postopek in postopek presoje vplivov na varovana območja v bistvu zelo podobna, saj je cilj obeh postopkov varovanje rastlinstva, živalstva in biodiverzitete. Po drugi strani pa sta si postopka tudi zelo različna, saj presoja vplivov na varovana območja pokriva veliko ožje področje kot CPVO, poleg tega je zakonodajna podlaga za presoj vplivov na varovana območja veliko strožja. Glede na navedeno je oba postopka težko ali skoraj nemogoče združiti. Ob združitvi obeh postopkov bi se lahko tudi zgodilo, da bi ostale okoljske sestavine nehote zgubile na veljavi, saj bi stroga zakonodaja, ki podpira varovana območja zasenčila ostale sestavine.

Slika: Odgovori anketirancev na vprašanje o potrebnosti in smiselnosti izdelave dodatka za naravo skladno s Pravilnikom o presoji sprejemljivosti vplivov izvedbe planov in posegov v naravo na varovanih območjih glede na vlogo, ki jo imajo anketiranci v procesu strateškega ocenjevanja

Ocenjevanje vplivov na varovana območja ureja več zakonodajnih predpisov. Ker so ti predpisi med seboj v neskladju, se pri ocenjevanju vplivov na ta območja pojavlja več težav. Pravilnik o presoji sprejemljivosti vplivov izvedbe planov in posegov v naravo na varovana območja (Uradni list RS, št. 130/04, 53/06, 38/10, 03/11) predpisuje veliko bolj podrobno presojo kot jo predpisuje Zakon o varstvu okolja (Uradni list RS, št. 41/04, 20/06, 39/06, 70/08, 108/09, 48/12, 57/12). Še večji problemi nastajajo zaradi očitnih neskladij med omenjenima zakonodajnima predpisoma, kot je to v primeru izvedbe celovite presoje vplivov za plane, namenjene obrambi države. 4. odstavek 40. člena Zakon o varstvu okolja za take plane predvideva izjemo, zaradi katere presoje ni treba izvesti. Pravilnik o presoji sprejemljivosti vplivov izvedbe planov in posegov v naravo na varovana območja take izjeme ne vključuje. V izogib nadaljnjim težavam bi bilo treba zakonodajo uskladiti.

Priporočila

- Nivo podrobnosti obdelave vplivov na varovana območja v Okoljskem poročilu in Dodatku za varovana območja naj se uskladi.
- Zakonodaja naj se uskladi glede izjem, za katere postopka CPVO ni potrebno izvesti.

8 Vpliv rezultatov strateškega ocenjevanja na PPP

8.1 Sprejemanje odločitev

Cilj Vključevanje okoljskih vidikov v sprejemanje odločitev

Kazalniki

Ocena

8.1.1 Prispevek in pomen presoje pri sprejemanju odločitev (neposredni rezultat)	V	Rezultati ocenjevanja so zelo pogosto prispevali k preglednejšemu sprejemanju odločitev.
	Z	Rezultati ocenjevanja so pogosto prispevali k preglednejšemu sprejemanju odločitev.
	P	Rezultati ocenjevanja so le redko prispevali k preglednejšemu sprejemanju odločitev.
	N	Rezultati ocenjevanja pogosto niso imeli vpliva na sprejemanje odločitev.
8.1.2 Preglednost prikaza uporabe rezultatov strateškega ocenjevanja pri odločanju v okviru priprave PPP	V	Uporaba rezultatov strateškega ocenjevanja pri odločanju v okviru PPP je zelo pogosto prikazana natančno in pregledno.
	Z	Uporaba rezultatov strateškega ocenjevanja pri odločanju v okviru PPP je pogosto prikazana natančno in pregledno.
	P	Uporaba rezultatov strateškega ocenjevanja pri odločanju v okviru PPP je le redko prikazana dovolj natančno in pregledno; prikazi uporabe rezultatov so manj pregledni in dopuščajo različne razlage.
	N	Uporaba rezultatov strateškega ocenjevanja pri odločanju v okviru PPP je pogosto prikazana nenatančno in nepregledno.

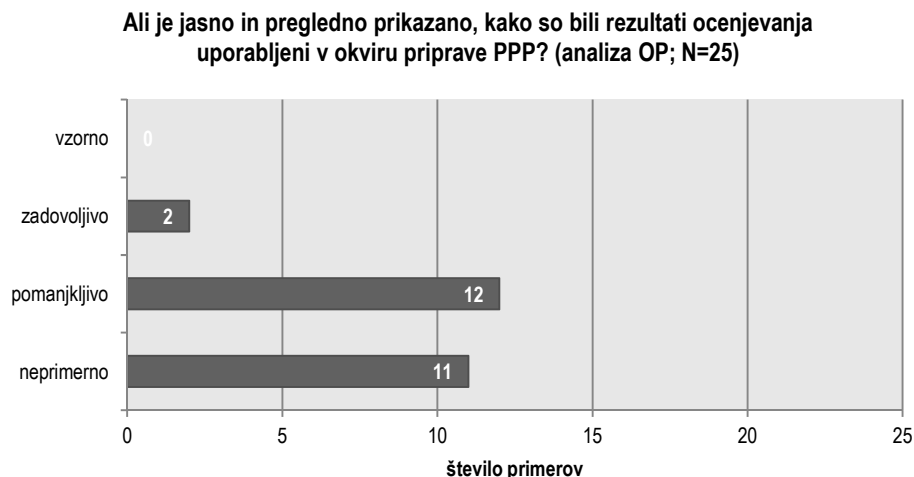
Izhodišča

Strateško ocenjevanje vplivov na okolje je proces, ki združuje tako varovalna kakor tudi načrtovalna orodja. Vključevanje okoljskih vidikov v sprejemanje odločitev prispeva k smotrnejšim odločitvam in lahko prepreči nastanek nepopravljive škode v okolju ter kasnejše stroške. Da je vključevanje okoljskih vidikov v sprejemanje odločitev ključnega pomena pri izvedbi posegov v okolje, se je izkazalo razmeroma zgodaj, na prelomu šestdesetih in sedemdesetih let preteklega stoletja, sprva sicer izven zakonskih okvirov. Ljubljanska banka, ki je v tistem obdobju kot najpomembnejša slovenska banka v nekdanjem jugoslovanskem političnem sistemu, sodelovala pri kreditiranju praktično vseh pomembnejših investicij, je po vzoru Svetovne banke kot sestavni del prošnje za pridobitev kredita zahtevala tudi pripravo poročila o vplivih na okolje za nameravane posege (Vučer, 1994:43). Tudi številne študije in raziskave so že zgodaj opozarjale na pomen vključevanja okoljevarstvenih zahtev pri sprejemanju odločitev. Države so na različne načine poskušale okoljevarstvene zahteve vključiti v svoje pravne akte. Vključevanje okoljevarstvenih zahtev v sprejemanje odločitev je danes ena od temeljnih ciljev Direktive 2001/42/ES o presoji vplivov nekaterih načrtov in programov na okolje. Ključni namen izdelovanja okoljskih presoj je zagotavljanje celovitih in zanesljivih informacij, ki prispevajo k preglednejšemu odločanju. Preglednejši in odprti postopki strateškega ocenjevanja omogočajo izbiro boljših rešitev, povečujejo zanesljivost in učinkovitost programov ter zmanjšujejo verjetnost poznejših blokad zaradi okoljskih nejasnosti, nedorečenosti, neskladnosti ali neustreznosti.

Ugotovitve

Med strokovno javnostjo je trdno uveljavljeno načelno stališče o pomembnosti vključevanja okoljevarstvenih zahtev v sprejemanje odločitev. Vendar pa pregled OP kaže nekoliko drugačno sliko. V večini primerov pregledanih OP je bil prikaz uporabe rezultatov strateškega ocenjevanja pomanjkljiv ali celo neprimeren. Izdelovalci OP opozarjajo, da se sprotne spremembe in izboljšave PPP večinoma ne beležijo, zato je težko ugotoviti kako je OP vplivalo na izdelavo PPP in katere izboljšave PPP so bile predlagane v okviru postopka CPVO. Razloge za to gre iskati tudi v dolgotrajnih postopkih in usklajevanjih med različnimi udeleženci v postopku, med naročnikom ali investitorjem, pripravljavcem PPP, NUP ter izdelovalcem OP. V tem pogledu je OP treba dopolniti z navedbo vsebin in predlogov za izboljšanje PPP, ki so jih podali različni udeleženci v postopku. Dodatna težava pri vključevanju okoljevarstvenih zahtev v sprejemanje odločitev je, da se v praksi postopek

priprave OP v procesu izdelave PPP prične relativno pozno. Pogosto se s pripravo OP prične šele v fazi ko so cilji PPP že dokončno oblikovani. To pa otežuje usklajevanje z okoljskimi cilji, ki so opredeljeni naknadno. OP v takšnih delovnih pogojih lahko prispevajo zgolj manjše popravke PPP, kar pomeni da so bili okoljski vidiki formalno sicer preverjeni in vključeni v sprejemanje odločitev, vendar v precej manjšem obsegu, kot bi bilo to mogoče ob zgodnejši vključitvi pripravljavca OP v proces priprave PPP.

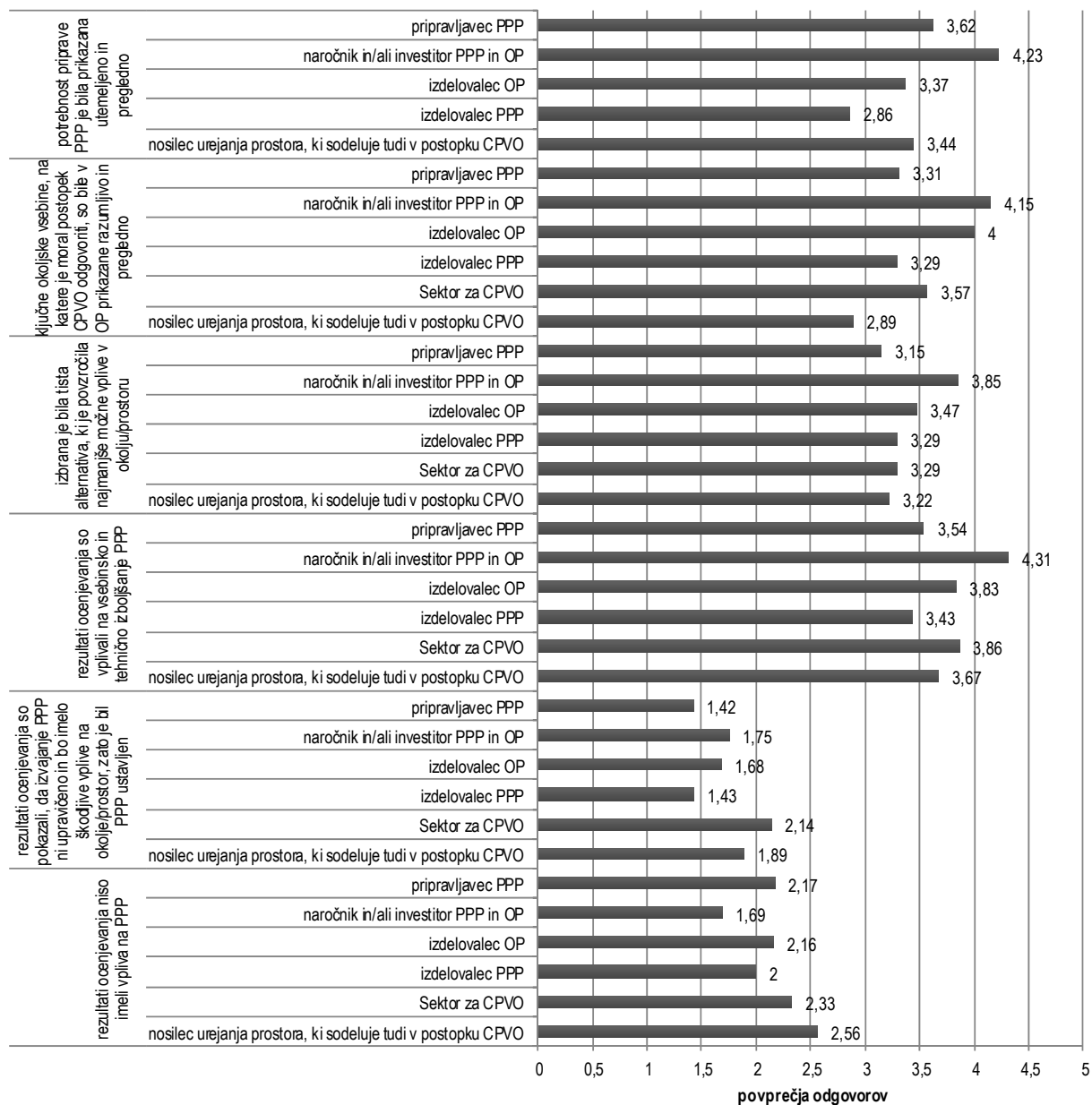

Slika 81: Preglednost prikaza uporabe rezultatov ocenjevanja v okviru priprave PPP

V splošnem je mogoče oceniti, da je strateško ocenjevanje imelo določen vpliv na sprejemanje odločitev. Udeleženci v postopku strateškega ocenjevanja, ki so sodelovali v anketi menijo, da je bila potrebnost priprave PPP sicer le srednje pogosto ustrezno utemeljena in pregledno prikazana. Ključne okoljske vsebine, na katere je moral postopek CPVO odgovoriti, so bile v OP pogosto prikazane razumljivo in pregledno. Glede tega vprašanja se mnenja med posameznimi skupinami nekoliko razlikujejo; medtem, ko naročniki/investitorji PPP in OP ter izdelovalci OP menijo, da so bile ključne okoljske vsebine pogosto prikazane razumljivo in pregledno, pa so izdelovalci PPP bolj kritični. Še nekoliko bolj kritični do tega vprašanja so nosilci urejanja prostora, ki sodelujejo v postopku CPVO. Naročniki/investitorji PPP in OP ocenjujejo, da je bila pogosto izbrana alternativa, ki je povzročila najmanjše možne vplive v okolju. Ostali udeleženci v postopku so do tega vprašanja bolj zadržani, ocenjujejo, da je bila le srednje pogosto izbrana alternativa, ki je povzročila najmanjše možne vplive v okolju. Mnenja se nekoliko razlikujejo tudi pri vprašanju ali so rezultati ocenjevanja vplivali na vsebinsko in tehnično izboljšanje PPP. Medtem ko naročnik/investitor PPP in OP, sektor za CPVO in izdelovalci OP menijo, da so rezultati pogosto vplivali na izboljšanje PPP, pa so ostali udeleženci v postopku nekoliko bolj zadržani, menijo da so rezultati ocenjevanja le srednje pogosto prispevali k izboljšanju PPP. Po drugi strani so rezultati ocenjevanja zelo redko pokazali, da izvajanje PPP ni upravičeno in da bo imelo škodljive vplive na okolje/prostor. Anketiranci ocenjujejo, da so rezultati ocenjevanja vendarle imeli določen vpliv na PPP. Da pa je ta vpliv premalo izrazit izpostavljajo nosilci urejanja prostora, ki sodelujejo v postopku CPVO.

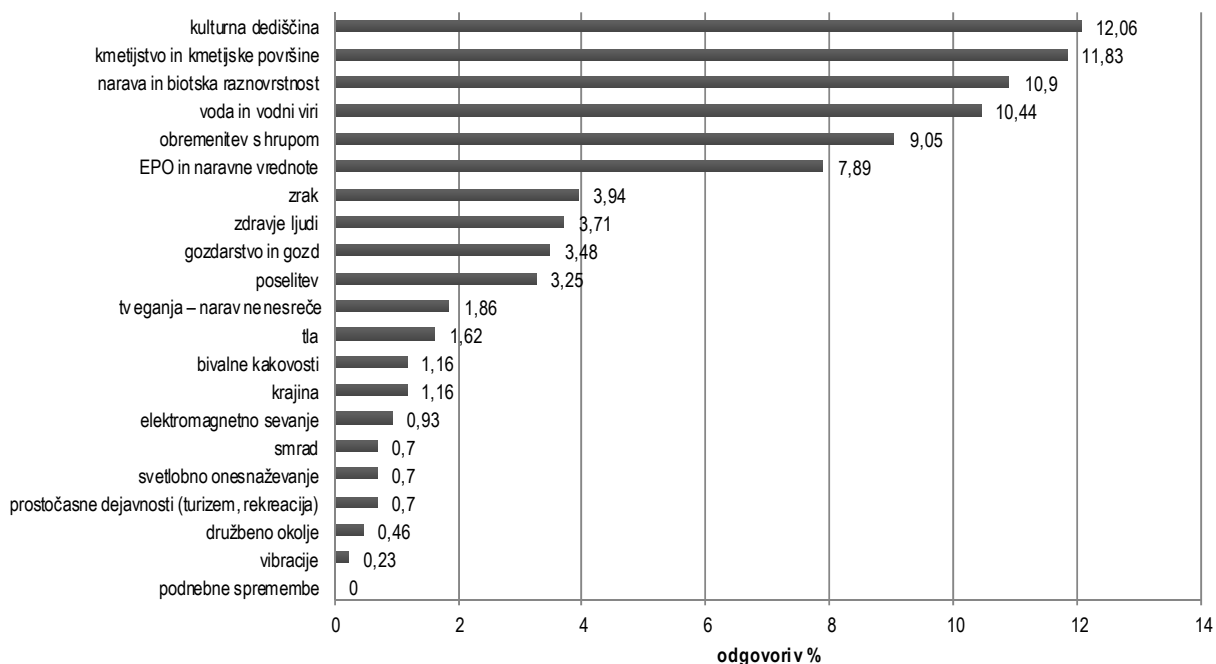
Splošno mnenje med udeleženci v postopku strateškega ocenjevanja je, da so OP v sedanjih praksi namenjena predvsem opisovanju obstoječega stanja, kar pa ni namen strateškega ocenjevanja. Strateško ocenjevanje je po svoji naravi kompleksno in vprašanje je, kako iz številnih informacij in analiz konsistentno oblikovati razumljive in uporabne sintezne ugotovitve in inovativne predloge PPP. Rezultati OP lahko bistveno prispevajo k sprejemanju odločitev, če temeljijo na argumentiranih informacijah in so sintezne ugotovitve usmerjene v podajanje predlogov za izboljšanje PPP.

SPREJEMANJE ODLOČITEV

Slika 82: Ocena vplivov strateškega ocenjevanja na sprejemanje odločitev glede na vlogo anketirancev v procesu strateškega ocenjevanja (povprečja odgovorov)

Med okoljskimi vsebinami, ki v sedANJI praksi najpogosteje vplivajo na odločitve o sprejemljivosti vplivov PPP na okolje, anketiranci omenjajo kulturno dediščino, kmetijstvo ter naravo in biotsko raznovrstnost. Na sprejemanje odločitev pomembno vplivajo tudi vode in vodni viri, obremenitev s hrupom, EPO in naravne vrednote. Na tem mestu je treba poudariti, da je okolje celovit sistem, zato vplivov na okolje ne moremo enostavno razstaviti na posamezne ločene vplive ampak jih je treba obravnavati strateško povezano.

Slika 83: Odgovori anketirancev na vprašanje katere okoljske sestavine najpogosteje vplivajo na odločitev o sprejemljivosti vplivov PPP na okolje (frekvence odgovorov)

Priporočila

- V pripravo osnutka PPP je treba vključiti strokovnjaka za okolje in že v začetni fazi priprave PPP soočiti cilje PPP in okoljske cilje z namenom oblikovanja enotnih ciljev PPP, ki sledijo načelom vzdržnega razvoja
- OP mora podati ključne informacije o okoljskih vidikih, odkriti slabosti PPP in podati predloge za izboljšanje. Enotnega koncepta OP ni mogoče vnaprej predvideti, OP se morajo prilagoditi specifičnosti PPP. Med ključne vsebine OP je treba vključiti točko ali poglavje z natančnim opisom sinteznih ugotovitev ter poglavje predlaganih ukrepov. Poleg tega je treba OP opremiti s časovnim sledenjem in beleženjem oblikovanja PPP, pri čemer je treba upoštevati vse udeležence v postopku priprave PPP (naročnik/investitor, izdelovalec PPP, NUP, različne javnosti in izdelovalec OP).

8.2 Priprava PPP

Cilj Vključevanje okoljskih vidikov v pripravo PPP

Kazalniki

8.2.1 Prispevek in pomen CPVO pri razvoju in izvedbi PPP (vmesni rezultat)

Ocena

V	CPVO zelo pogosto prispeva k celovitemu vključevanju okoljskih vidikov že v fazi razvoja in nastajanja PPP; CPVO ima zelo veliko vlogo pri oblikovanju najboljših rešitev PPP.
Z	CPVO pogosto prispeva k celovitemu vključevanju okoljskih vidikov že v fazi razvoja in nastajanja PPP; CPVO ima veliko vlogo pri oblikovanju najboljših rešitev PPP.
P	CPVO le redko prispeva k celovitemu vključevanju okoljskih vidikov že v fazi razvoja in nastajanja PPP; CPVO ima majhno vlogo pri oblikovanju rešitev PPP.
N	CPVO zelo redko prispeva k vključevanju okoljskih vidikov že v fazi razvoja in nastajanja PPP; CPVO ima zelo majhno vlogo pri oblikovanju rešitev PPP.

Izhodišča

V preteklosti je prostorski razvoj večinoma podcenjeval ali celo zanemarjal posledice razvojnih posegov na okolje, tako na naravno kakor tudi na družbeno okolje. Posledice takšnega delovanja so se pričele kazati v vse bolj akutni obliki. Kriza okolja na začetku druge polovice dvajsetega stoletja je jasno pokazala, da je treba spremeniti poglede na razvoj, tako glede sistema vrednot kakor tudi glede metodoloških načinov za pripravo prostorske dokumentacije. Spoznanja o velikem obsegu in značaju prizadetosti okolja so pokazala, da je škoda marsikje tako velika, da je s sanacijo ni mogoče odpraviti, da pa bi jo lahko z ustreznimi izvedenimi načrtovalnimi postopki bistveno zmanjšali. Številne študije in raziskave so pokazale, da uravnoteženo in sinhrono obravnavanje neke razvojne projekcije v začetnem obdobju lahko zmanjša obseg škode, včasih manj, včasih tudi bistveno več, vselej pa prispeva k okolju prijaznejšim rešitvam.

Vključevanje okoljevarstvenih vidikov v pripravo PPP je temeljni cilj Direktive 2001/42/ES o presoji vplivov nekaterih načrtov in programov na okolje. Zapisan je v 1. členu te direktive, ki pravi, da mora strateško ocenjevanje »... zagotoviti visoko raven varstva okolja in prispevati k vključevanju okoljskih vidikov v pripravljane in sprejemanje načrtov in programov, zato da se spodbuja trajnostni razvoj, tako da se zagotovi skladno s to direktivo izvedena okoljska presoja nekaterih načrtov in programov, ki bodo verjetno znatno vplivali na okolje«. Zapisano kaže, da je strateško ocenjevanje varovalno in hkrati načrtovalno orodje. Okoljevarstvene zahteve naj se nebi vključevale zgolj v zadnjem, končnem koraku vrednotenja ali izbiranja alternativ PPP temveč naj bi se uveljavile že v koraku priprave PPP.

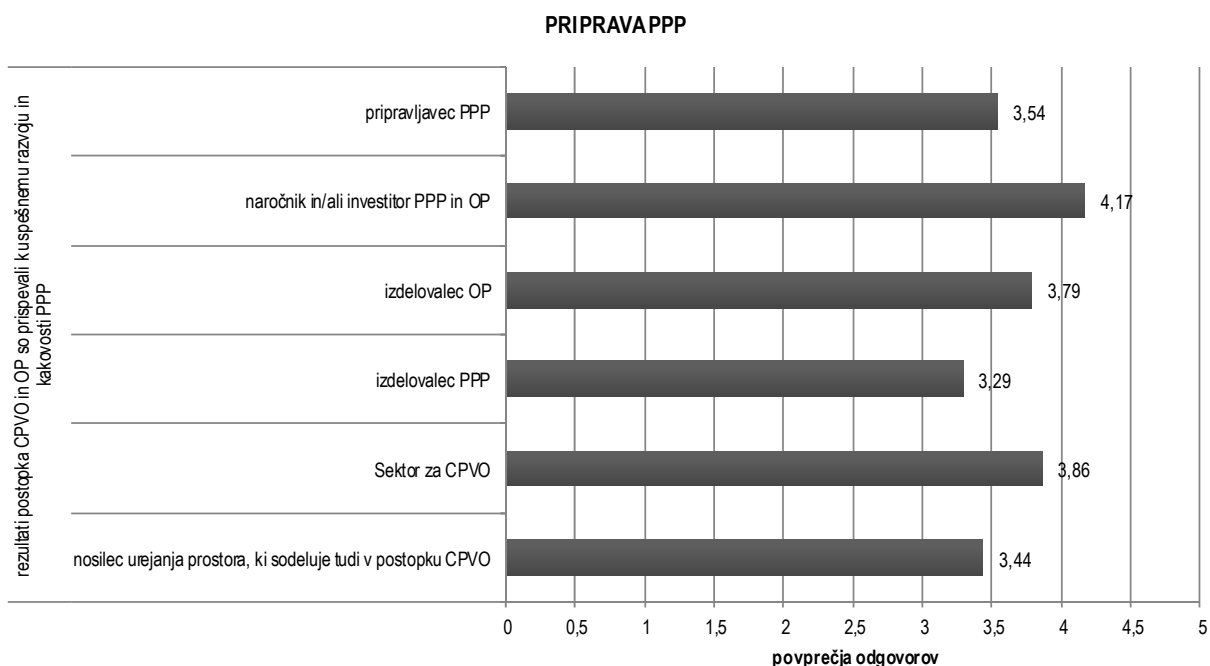
Ugotovitve

Številni primeri, študije in raziskave poudarjajo pomen vključevanja okoljevarstvenih vidikov v pripravo PPP (Reviewing the quality of environmental statements and environmental appraisals, 1999; SEA and Integration of the Environment into Strategic Decision Making, 2001; Effective Environmental Assessment Tools – critical reflections on concepts and practice, 2006).

Okoljevarstvene vidike je v proces načrtovanja mogoče vključiti na različne načine, in sicer s pomočjo študije ranljivosti kot varovalno naravnane analize okolja in možnih implikacij posega v okolje, s pomočjo instrumenta CPVO kot oblike presoje splošnejših načrtov ali preko PVO kot oblike varstvene presoje, ki je namenjena izvedbenim načrtom. Države članice EU, v Poročilu komisije svetu, evropskemu parlamentu, evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in odboru regij o uporabi in učinkovitosti Direktive o strateški presoji (Poročilo komisije ..., 2009) opozarjajo na koristnost strateške presoje za vključevanje okoljskih vidikov v odločanje in pripravo bolj ekološko zasnovanih načrtov in programov.

Strokovnjaki, udeleženci v postopkih CPVO, ki so sodelovali v anketni raziskavi, na splošno ocenjujejo, da so rezultati postopka CPVO in OP srednje pogosto prispevali k uspešnemu razvoju in kakovosti PPP. 20% anketirancev meni, da so rezultati zelo pogosto prispevali k uspešnemu razvoju, 38% jih meni, da pogosto, medtem ko jih 32% ocenjuje, da so rezultati CPVO le srednje pogosto vplivali k uspešnosti in kakovosti PPP. Mnenja med posameznimi skupinami anketirancev niso povsem enotna. Medtem, ko naročniki in investitorji PPP/OP, predstavniki sektorja za CPVO ter izdelovalci OP ocenjujejo, da so rezultati postopka CPVO in OP pogosto prispevali k uspešnemu razvoju in kakovosti PPP, pa ostale skupine temu ne pritrjujejo, menijo da so rezultati CPVO le srednje pogosto prispevali k uspešnejšemu razvoju in kakovosti PPP. Razlike v stališčih posameznih skupin so pričakovane; izdelovalci PPP v fazi vsebinjenja ne izpostavijo vsebin ali vprašanj, na katere bi želeli odgovore zato v OP pogosto ne najdejo ali ne prepoznajo relevantnih informacij. Po drugi strani do sedanja praksa izdelovanja OP kaže na veliko število slabo pripravljenih OP; ta so bodisi pomanjkljiva ali zasičena z nerelevantnimi informacijami. Na neustrezna OP opozarjajo predvsem NUP, ki

k temu dodajajo, da morajo pogosto sami dopolnjevati OP, ker izdelovalci OP, tudi po večkratnih opozorilih, tega ne storijo (vir: komentar NUP na delavnici Uporaba in učinkovitost CPVO ter presoja vplivov na človekovo zdravje, 17.03.2011). Ugotovitve analize do sedanje prakse kažejo, da je treba spremeniti predvsem način komuniciranja in sodelovanja med udeleženci v postopku priprave PPP in izdelave OP ter koncept priprave OP.

Slika 84: Ocena vplivov strateškega ocenjevanja na pripravo PPP glede na vlogo anketirancev v procesu strateškega ocenjevanja (povprečja odgovorov)

Priporočila

- V procesu priprave PPP in izdelave OP je treba izboljšati način komuniciranja in sodelovanja med udeleženci v postopku z uvedbo obveznih skupnih aktivnosti in nalog. Izdelovalec PPP mora pripraviti nabor vsebin in vprašanj, ki naj se raziščejo v procesu ocenjevanja. Izdelovalec OP mora v proces priprave PPP vstopiti že na samem začetku, v fazi oblikovanja ciljev PPP in aktivno prispevati k oblikovanju ciljev PPP s soočanjem in vključevanjem okoljevarstvenih ciljev. Strateško ocenjevanje je kompleksen postopek zato morajo pri tem sodelovati strokovnjaki različnih področij ali sektorjev.
- OP je treba prilagoditi specifičnosti PPP. Določiti je treba ključne vsebine, poglavja in informacije, ki jih mora poročilo vsebovati, za ustrezno seznanitev odločevalcev o prednostih in slabostih, pozitivnih in negativnih, posrednih in neposrednih vplivih PPP. Na podlagi analitične faze je treba oblikovati konsistentne, razumljive in uporabne sintezne ugotovitve ter pripraviti nabor predlogov ali ukrepov za izboljšanje PPP. Med obveznimi vsebinami OP so: opredelitev ciljev PPP in okoljevarstvenih ciljev, določitev obsega in poudarkov za ocenjevanje, načrt vključevanja rezultatov OP v PPP, dokumentacija priprave PPP in OP, opredelitev in analiza možnih sprememb, ocenjevanje vplivov upoštevajoč negotovosti, nabor predlogov in ukrepov za izboljšanje PPP, splošna ocena PPP in predlogi za nadaljnjo obravnavo.

8.3 Doseganje okoljskih koristi

Cilj Čim večje okoljske koristi pri izvedbi PPP

Kazalniki

Ocena

Kazalnik	Ocena
8.3.1 Prispevek in pomen CPVO pri doseganju okoljskih (in družbenih) koristi (dolgoročni rezultat)	V CPVO zelo pogosto prispeva k izvedbi najboljših rešitev PPP v danem prostoru in času; pomen CPVO za doseganje okoljskih in družbenih koristi je zelo velik.
	Z CPVO pogosto prispeva k izvedbi najboljših rešitev PPP v danem prostoru in času; pomen CPVO za doseganje okoljskih in družbenih koristi je velik.
	P CPVO le redko prispeva k izvedbi najboljših rešitev PPP v danem prostoru in času; pomen CPVO za doseganje okoljskih in družbenih koristi je manjši.
	N CPVO zelo redko prispeva k izvedbi dobrih rešitev PPP v danem prostoru in času; pomen CPVO za doseganje okoljskih in družbenih koristi je minimalen ali neznaten.

Izhodišča

Doseganje okoljskih koristi je eden ključnih ciljev strateškega ocenjevanja in glavni namen izvajanja Direktive 2001/42/ES. V 1. členu Direktiva navaja dva cilja okoljskega načrtovanja in sicer, »...zagotoviti visoko raven varstva okolja in prispevati k vključevanju okoljskih vidikov v pripravljanje in sprejemanje načrtov in programov, zato da se spodbuja trajnostni razvoj...«. Cilja povezujeta direktivo s splošnimi cilji okoljske politike Evropske skupnosti, kot jo predpisuje Pogodba o ustanovitvi Evropske skupnosti. Namen Direktive je zagotoviti, da se vplivi izvajanja politik, programov in planov upoštevajo že med njihovo pripravo in pred sprejetjem. Prenos določil direktive v slovenski pravni red je prispeval k povečanju pomena varstvenih izhodišč v načrtovanje razvojnih dejavnosti. Vendar pa strateško ocenjevanje samo ni novost v slovenski načrtovalski praksi. Kot strateško ocenjevanje, sicer izven formalnega postopka CPVO, lahko štejemo:

- primerjave z vidika vplivov na okolje v okviru vrste primerjalnih študij, ki segajo že v 70-letja prejšnjega stoletja (Ogrin, 1974) in so postale obveza v okviru primerjalne študije, ki so se začele izvajati z uresničevanjem slovenskega avtocestnega programa v sredini 90-let,
- izdelavo »ocen vplivov na okolje« za posamezne posege v fazi odločanja o vnosu teh posegov v planske akte oziroma »osnutkov poročil o vplivih na okolje« v okviru priprave lokacijskih načrtov, predvsem za infrastrukturne objekte državnega pomena.

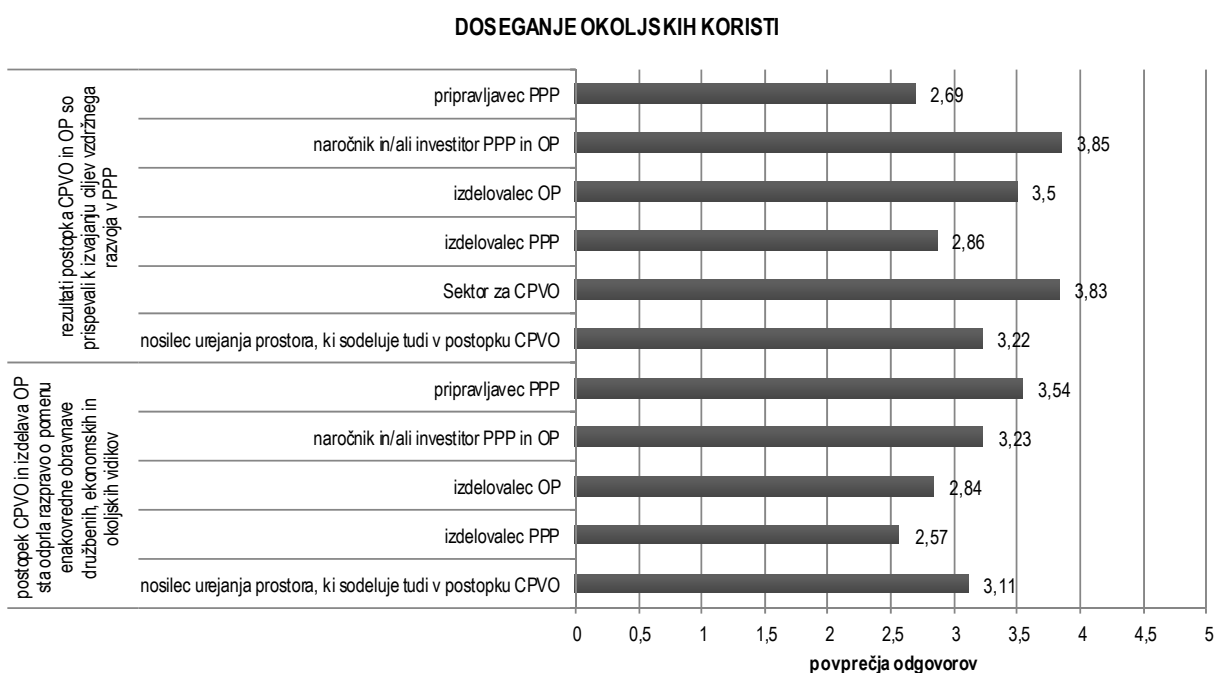
V teh primerih presoja ni bila opravljena zaradi potrdila o okoljski sprejemljivosti, temveč kot optimizacijski postopek in kot izhodišče za sprejetje odločitve o izboru variante posega oziroma sprejetje prostorskega akta.

Strateško ocenjevanje je lahko učinkovit način za zgodnje prepoznavanje vplivov, ki jih prinaša izvedba načrtovanih politik, programov, planov, s čimer je omogočeno, da se morebitnim negativnim vplivom izognemo že v zgodnji fazi. To je mogoče, če se že pri določanju razvojnih ciljev in prioritet enakovredno upoštevajo ekonomski in socialni interesi ter s tem možnosti, da socialno-ekonomske cilje izpolnimo ob čim manjših negativnih vplivih na okolje.

Ugotovitve

Iz Poročila komisije svetu, evropskemu parlamentu, evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in odboru regij o uporabi in učinkovitosti Direktive o strateški okoljski presoji (Direktiva 2001/42/ES) je mogoče razbrati, da države članice ugotavljajo več koristi strateških okoljskih presoj, med katerimi izpostavljajo predvsem vključevanje okoljskih vidikov v odločanje in pripravo bolj ekološko zasnovanih načrtov in programov, večje sodelovanje med različnimi organi (za načrtovanje, okolje in zdravstvo), povečano preglednost odločanja zaradi vključitve več ravni družbe in prispevek k izboljšani skladnosti z zahtevami okoljske politike (Poročilo komisije ..., 2009:10).

Doseganje okoljskih koristi je, glede na to, da se strateško ocenjevanje v formalni obliki v Sloveniji izvaja šele od leta 2005, ko je bila na osnovi ZVO-1 sprejeta Uredba o okoljskem poročilu in podrobnejšem postopku celovite presoje vplivov izvedbe planov na okolje (Ur.l. RS, št. 73/2005), težko oceniti. Veliko število PPP, ki so bili v zadnjih letih predmet presoje, se še ne izvaja dovolj dolgo, da bi bilo mogoče objektivno oceniti dolgoročni prispevek CPVO tudi dejansko v prostoru. Kljub temu, je prispevek CPVO mogoče oceniti posredno s preveritvijo, v kolikšni meri in kako so rezultati CPVO uspeli izboljšati PPP z vključevanjem okoljevarstvenih ciljev in ciljev vzdržnega razvoja. Prispevek CPVO je v praksi neposredno razviden iz rezultatov spremljanja stanja okolja, kakor je predpisano v OP, vendar pa tudi spremljanje stanja okolja ni predpisano vedno in ne za vse sestavine okolja. Doseganje okoljskih koristi smo zato preverili z anketo med skupinami udeležencev v postopku strateškega ocenjevanja.

Slika 85: Ocena vplivov strateškega ocenjevanja na doseganje okoljskih koristi glede na vlogo anketirancev v procesu strateškega ocenjevanja (povprečja odgovorov)

Večina anketirancev ocenjuje, da so rezultati postopka CPVO in OP prispevali k izvajanju ciljev vzdržnega razvoja v PPP. Dobra tretjina jih ocenjuje, da je bila to razmeroma pogosta ali zelo pogosta praksa medtem, ko jih 41% meni, da se je to zgodilo le srednje pogosto. Po drugi strani pa 23,5% anketirancev kritično ocenjuje, da postopek CPVO in rezultati OP niso ali so le redko prispevali k izvajanju ciljev vzdržnega razvoja v PPP. Mnenja o učinkih CPVO in OP k izvajanju ciljev vzdržnega razvoja v PPP se med posameznimi skupinami udeležencev v postopku statistično značilno razlikujejo. Naročniki in/ali investitorji PPP in sektor za CPVO menijo, da so postopek CPVO in rezultati OP pogosteje vplivali na izvajanje ciljev vzdržnega razvoja, medtem ko pripravljavci PPP in izdelovalci PPP pozitivne učinke CPVO prepoznava redkeje.

Mnenja glede učinkovitosti CPVO in OP na odpiranje razprave o pomenu enakovredne obravnave družbenih, ekonomskih in okoljskih vidikov so razmeroma deljena. Dobra desetina anketirancev meni, da sta postopek CPVO in izdelava OP zelo pogosto odprla razpravo o pomenu enakovredne obravnave družbenih, ekonomskih in okoljskih vidikov, medtem ko podoben delež anketirancev ocenjuje, da se to ni zgodilo nikoli. 57% udeležencev v procesu strateškega ocenjevanja, ki so sodelovali v anketi meni, da je

razprava o enakovredni obravnavi družbenih, ekonomskih in okoljskih vidikov, postala predmet razprave prav zaradi postopka CPVO in izdelave OP.

Priporočila

- Strateško načrtovanje in s tem tudi njegova izvedenka CPVO je v svojem bistvu načrtovalna dejavnost, katere namen je doseči ravnotežje med okoljevarstvenimi zahtevami in razvojnimi potrebami. Izdelovalec OP mora biti ves čas aktivno vključen v izdelavo PPP. Postopek CPVO in rezultati OP ne smejo biti osredotočeni zgolj na popravke OP in pripravo nabora omilitvenih ukrepov, temveč v optimizacijo plana. Zato je v pripravo PPP treba vključiti strokovnjaka za okolje že v začetni fazi priprave PPP.
- Strokovnjak za okolje mora ves čas aktivno sodelovati v postopku priprave PPP z namenom iskanja rešitev, katere v čim manjši možni meri razvrednotijo okolje. Osnovni namen OP kot strokovnega gradiva po Uredbi o OP je »ugotoviti pričakovane vplive prostorskih ureditev in jih oceniti glede na zahteve varstva okolja, ohranjanja narave, varstva človekovega zdravja in kulturne dediščine v celotnem vplivnem območju plana«. V prihodnje je več pozornosti v postopku CPVO treba nameniti samemu procesu in integraciji priprave PPP ter strateškega ocenjevanja.
- V procesu priprave PPP in strateškega ocenjevanja morajo na posameznih točkah sodelovati in mnenja soočiti različni deležniki v procesu (pripravljalcev PPP/naročnik PPP, izdelovalec PPP, izdelovalec OP-strokovnjak za okolje, nosilci urejanja prostora in predstavniki varstvenih institucij, javnost). Izdelovalec PPP in izdelovalec OP-strokovnjak za okolje morata sodelovati ves čas priprave PPP z aktivnostmi kot so odpiranje različnih vprašanj in razprav, raziskovanje relevantnih možnosti, oblikovanje inovativnih rešitev, vključevanje različnih deležnikov in javnosti z namenom doseganja najboljših rešitev PPP ter zagotavljanjem ravnotežja med varstvenimi zahtevami in razvojnimi potrebami.

8.4 Izboljšanje PPP

Cilj Celovito vključevanje okoljskih vidikov v PPP (rešitve)

Kazalniki

Ocena

8.4.1 Pregled sprememb PPP (število, vrsta)	V	Predlogi za spremembe in spremembe PPP, ki so se oblikovale v okviru postopka CPVO, so zelo pogosto natančno in pregledno prikazane. Spremembe so zelo pogosto vsebinske narave, predlagane so inovativne rešitve.
	Z	Predlogi za spremembe in spremembe PPP, ki so se oblikovale v okviru postopka CPVO, so pogosto natančno in pregledno prikazane. Spremembe so pogosto vsebinske narave, predlagane so inovativne rešitve.
	P	Predlogi za spremembe in spremembe PPP, ki so se oblikovale v okviru postopka CPVO, so le redko natančno in pregledno prikazane. Spremembe so splošne narave, predlagani so splošni omilitveni interesi.
	N	Predlogi za spremembe in spremembe PPP, ki so se oblikovale v okviru postopka CPVO, so pogosto prikazani nenatančno in nepregledno. Predlaganih je zelo malo sprememb, predlogi se nanašajo na splošne omilitvene ukrepe.
8.4.2 Spremembe PPP na osnovi usmeritev / ugotovitev ocen vplivov na okolje (OP)	V	Na osnovi usmeritev in ocen vplivov na okolje iz OP zelo pogosto prihaja do izboljšanja obravnavanega PPP.
	Z	Na osnovi usmeritev in ocen vplivov na okolje iz OP pogosto prihaja do izboljšanja obravnavanega PPP.
	P	Na osnovi usmeritev in ocen vplivov na okolje iz OP le redko prihaja do izboljšanja obravnavanega PPP.
	N	Na osnovi usmeritev in ocen vplivov na okolje iz OP zelo redko ali sploh ne prihaja do izboljšanja obravnavanega PPP.

8.4.3 Obseg spremenjenih vsebin PPP (priprava novih alternativ) pri odločanju v okviru priprave PPP	V	Na osnovi OP so zelo pogosto izvedene številne spremembe vsebin PPP, podane so ključne vsebinske spremembe in oblikovani smiselni alternativni predlogi.
	Z	Na osnovi OP so pogosto izvedene številne spremembe vsebin PPP, podane so ključne vsebinske spremembe in oblikovani smiselni alternativni predlogi.
	P	Na osnovi OP so redko izvedene spremembe vsebin PPP, podane so zgolj posamezne spremembe; spremembe so izražene v obliki splošnih ukrepov za izboljšanje PPP.
	N	Na osnovi OP spremembe vsebin PPP niso izvedene ali so izvedene zelo redko; podane so zgolj minimalne spremembe, ki se ne nanašajo na vsebino PPP.

Izhodišča

Strateško ocenjevanje je eno ključnih opravil preventivnega varstvenega delovanja, ki z enakovredno obravnavo varstvenih zahtev in razvojnih potreb prispeva k uravnoteženju PPP in vključevanju ciljev vzdržnega razvoja. Po svoji naravi strateško ocenjevanje deluje kritično, kar je najustreznejša pot za optimizacijo posegov na ravni, ki ustreza vrednostnemu sistemu in ekonomski moči določene družbe. Ključna vloga in cilj strateškega ocenjevanja je izboljšanje PPP. Strateška ocena vplivov na okolje je kreativno orodje (Brown, Thérivel, 2000:187) v procesu oblikovanja ali preoblikovanja PPP.

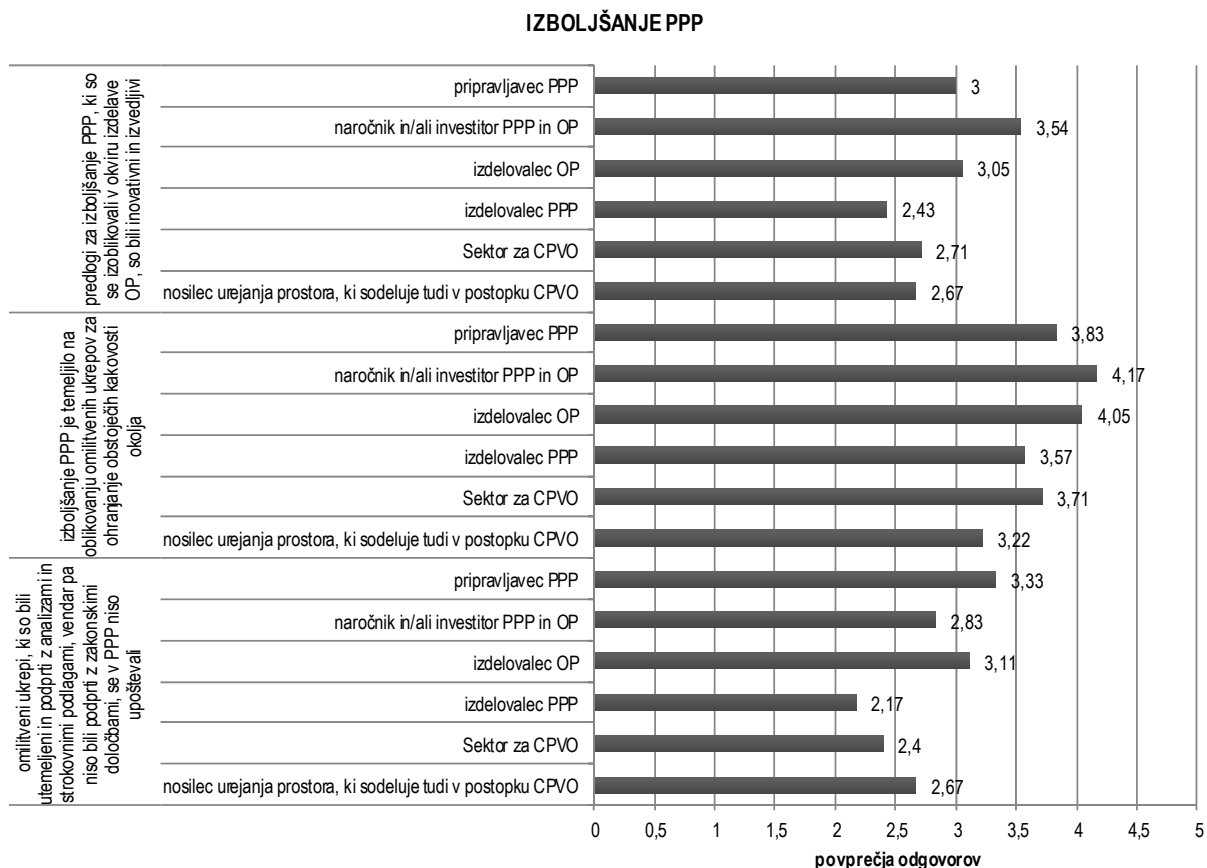
Ugotovitve

Nabor sprememb, ki so bile v procesu strateškega ocenjevanja predlagane za izboljšanje PPP, je iz OP ali PPP zelo težko identificirati zato se pogosto posplošeno ocenjuje, da v postopku CPVO spremembe ali izboljšave niso bile predlagane. Žal pa je v praksi tudi veliko število primerov OP, kjer so spremembe omejene zgolj na omilitvene ukrepe ali manjše popravke.

Vzrokov za nezadostno, nesistematično in netransparentno beleženje predlaganih sprememb je več. Med objektivnimi razlogi za takšno stanje gre omeniti dolgoročnost in kompleksnost procesa priprave PPP in OP v katerem sodelujejo različni deležniki. Pogajanja in usklajevanja med različnimi deležniki v procesu priprave PPP in OP so praviloma dolgotrajna, tudi naporna in se praktično ne beležijo. PPP se dopolnjuje in popravlja sproti, pri čemer se ne beleži katere izboljšave so predlagali posamezni deležniki v procesu priprave PPP. Da je netransparentno beleženje izboljšav in predlaganih sprememb pomanjkljivost postopka ocenjevanja, so opozorili tudi udeleženci delavnice Uporaba in učinkovitost CPVO ter presoja vplivov na človekovo zdravje. Iz samega OP in končnega dokumenta PPP ni mogoče razbrati, na kakšen način in s katerimi izboljšavami je OP prispevalo k izboljšavi PPP. Izboljšanje PPP pa je temeljni cilj in ključna vloga izvajanja CPVO. Pomanjkljivost v procesu priprave PPP in OP je nezadostno beleženje sprememb in izboljšav, ki so bile predlagane s strani NUP in izdelovalca OP. Med ključne vsebine OP je kot posebno poglavje smiselno vključiti poglavje o predlaganih spremembah in izboljšavah. OP kot jih poznamo v sedanji praksi, so po ocenah udeležencev delavnice, pogosto sama sebi namen, vsebujejo veliko opisov stanja okolja in podajajo informacije, ki niso vedno relevantne za obravnavani primer. OP je treba vsebinsko preoblikovati in jih osredotočiti na ključne in argumentirane informacije, analitične in sintezne ugotovitve ter predlagane spremembe in izboljšave PPP. Strateško ocenjevanje vplivov na okolje je kreativno orodje v procesu oblikovanja ali preoblikovanja PPP, OP pa poročilo o spremembah in izboljšavah PPP.

Izboljšave PPP v dosedanji praksi CPVO temeljijo predvsem na oblikovanju omilitvenih ukrepov za ohranjanje obstoječih kakovosti okolja. S to oceno soglaša večina anketirancev, ki sodelujejo v postopku CPVO (67% anketirancev). Anketiranci so glede tega razmeroma enotnega mnenja, med posameznimi skupinami ni statistično značilnih razlik. Da so izboljšave PPP omejene predvsem na omilitvene ukrepe je pokazala tudi analiza OP in postopkov CPVO.

Odgovori anketirancev opozarjajo tudi na problem izvajanja omilitvenih ukrepov, ki so navedena v OP. Tretjina anketirancev navaja, da se omilitveni ukrepi, ki niso podprti z zakonskimi določbami, kljub temu, da so opredeljeni z analizami in strokovnimi podlagami, v PPP ne upoštevajo. Kot problem to izpostavljajo predvsem udeleženci, ki v postopku CPVO nastopajo v vlogi pripravljavca PPP in izdelovalci OP.

Slika 86: Ocena vplivov strateškega ocenjevanja na izboljšanje PPP glede na vlogo anketirancev v procesu strateškega ocenjevanja (povprečja odgovorov)

Splošno mnenje o inovativnosti in izvedljivosti predlogov za izboljšanje PPP, ki se izoblikujejo v postopku CPVO, je med anketiranci nevtravno. Mnenja med anketiranci so razmeroma deljena; medtem, ko dobra tretjina anketirancev meni, da predlogi, ki so bili izoblikovani v okviru postopka CPVO niso bili ali so bili le redko tudi inovativni in izvedljivi, jih 38% meni, da se je to zgodilo le srednje pogosto, 27% anketirancev pa ocenjuje, da so bili predlogi za izboljšanje pogosto ali zelo pogosto tudi inovativni in izvedljivi.

Kot najpomembnejše spremembe in izboljšave PPP strokovnjaki, ki so sodelovali v anketi omenjajo naslednje:

- izogibanje naravovarstvenim pravnim režimom v prostoru, umik oziroma zmanjšanje obsega poseganja na varovana območja, EPO ali na območja naravnih vrednot,
- optimizacijo variant in tehničnih rešitev,
- iskanje boljših alternativ in izbor najboljše alternative,
- izločanje ali zmanjšanje obsega neprimernih posegov,
- manjše korekcije posegov ali prostorskih umestitev,
- zmanjšanje velikosti posegov, premiki posegov, opustitev načrtovane namenske rabe,
- izboljšanje vsebine obstoječih ukrepov z omilitvenimi ukrepi, opredelitev vsebine in obsega omilitvenih ukrepov, prenos omilitvenih ukrepov v pravni akt in
- večje vključevanje javnosti.

Med najpomembnejše in najpogostejše izboljšave anketirani uvrščajo izogibanje varstvenim režimom, predvsem naravovarstvenim, kot so Natura, varovana območja, EPO in naravne vrednote. Šele na drugem in tretjem mestu se pojavljata optimizacija variant in iskanje boljših rešitev, večje vključevanje javnosti pa je povsem na dnu seznama najpogostejših sprememb in izboljšav. Odgovori anketirancev kažejo, da strateško ocenjevanje ni v celoti izpolnilo svojega namena in vloge ter da posamezni okoljevarstveni vidiki niso bili enakovredno upoštevani.

Priporočila

- Težišče aktivnosti in poudarek pri pripravi PPP je v samem procesu, to je integraciji PPP in strateškega ocenjevanja; OP je zasnovano kot natančna in pregledna dokumentacija o poteku in aktivnostih procesa.
- OP je dokumentacija o procesu zato morata biti njegova vsebina in oblika prilagojeni konkretnemu primeru. OP se mora osredotočiti na ključne in argumentirane informacije, analitične in sintezne ugotovitve ter predlagane spremembe in izboljšave PPP.
- Ključni rezultat strateškega ocenjevanja so predlogi sprememb in ukrepov za izboljšanje PPP, kar je v OP zabeleženo v posebnem poglavju. Pregledno in natančno so zabeležene vse predlagane spremembe in ukrepi za izboljšanje, ki so jih v procesu priprave PPP izpostavili ali predlagali različni deležniki (naročnik PPP, pripravljavec PPP, izdelovalec PPP, NUP, strokovna in širša javnost, izdelovalec OP).
- V procesu priprave PPP in strateškega ocenjevanja morajo na posameznih točkah sodelovati in mnenja soočiti različni deležniki v procesu (pripravljavec PPP/naročnik PPP, izdelovalec PPP, izdelovalec OP-strokovnjak za okolje, nosilci urejanja prostora in predstavniki varstvenih institucij, javnost). Izdelovalec PPP in izdelovalec OP-strokovnjak za okolje morata sodelovati ves čas priprave PPP z aktivnostmi kot so odpiranje različnih vprašanj in razprav, raziskovanje relevantnih možnosti, oblikovanje inovativnih rešitev, vključevanje različnih deležnikov in javnosti z namenom doseganja najboljših rešitev PPP ter zagotavljanjem ravnotežja med varstvenimi zahtevami in razvojnimi potrebami.

Cilj Nastanek kakovostnih rešitev, ki upoštevajo zahteve varstva vseh področij okolja

Kazalniki

Ocena

8.4.4 Pomen izboljšav z vidika varstva okolja in vzdržnega razvoja pri pripravi PPP

V	Rezultati OP zelo pogosto prispevajo kakovostne predloge za izboljšanje PPP, ki bistveno prispevajo k celovitim okoljskim rešitvam in upoštevanju načel vzdržnega razvoja.
Z	Rezultati OP pogosto prispevajo kakovostne predloge za izboljšanje PPP, ki bistveno prispevajo k celovitim okoljskim rešitvam in upoštevanju načel vzdržnega razvoja.
P	Rezultati OP redko prispevajo predloge za izboljšanje PPP in bi prispevali k celovitim okoljskim rešitvam in upoštevanju načel vzdržnega razvoja.
N	Rezultati OP zelo redko prispevajo predloge za izboljšanje PPP in bi prispevali k celovitim okoljskim rešitvam in upoštevanju načel vzdržnega razvoja.

Izhodišča

Strateško ocenjevanje vplivov na okolje ni zgolj metoda presojanja vplivov, temveč proces skupne priprave razvojnega načrta - PPP z namenom doseganja ravnotežja med varstvenimi zahtevami in razvojnimi potrebami. Je kreativno orodje, ki s pomočjo različnih metod, kritično osvetljuje obravnavani primer. Rezultat je oblikovanje rešitev, ki v največji možni meri ter enakovredno upoštevajo zahteve varstva okolja. Strateško ocenjevanje vplivov na okolje ne

sme biti osredotočeno zgolj na presojanje vplivov in na popravke okoljskega poročila, temveč v optimizacijo in oblikovanje kakovostnih rešitev.

Oblikovanje alternativ in omogočanje izbire med njimi je pogoj optimizacije procesa odločanja (Chechile, 1991). Marušič pravi, da bi bilo nepravilno opredeliti, da je ena sama ponujena rešitev sprejemljiva, ne da bi vedeli ali obstajajo tudi druge možnosti uresničitve istega cilja. Vprašanje alternativ se navezuje na eno temeljnih predpostavk uspešnosti okoljevarstvenega delovanja v okviru prostorskega načrtovanja; varstvene zahteve v presojah vplivov na okolje se lahko uveljavijo samo preko izbire alternative, ki je za okolje najmanj škodljiva (Marušič, 1993:70). Filozof Taylor (1986), v okviru praktičnih napotkov za etično obnašanje do bioloških organizmov, postavlja pet načel, ki so nenazadnje uporabna tudi pri ocenjevanju vplivov na okolje. Postavljena načela hkrati pojasnjujejo nujnost obravnave alternativ v postopkih povezanih s poseganjem v okolje. Temeljna načela za etično obnašanje do bioloških organizmov so načelo samoobrambe, načelo proporcionalnosti, načelo najmanjšega zla, načelo porazdeljene pravičnosti in načelo povrnitve pravičnosti. Načelo samoobrambe filozof Taylor pojasni z zahtevo, da »Na razpolago ne sme biti nobene alternative, za katero bi vedeli, da je enako učinkovita, hkrati pa bi povzročala manj škode napadajočemu organizmu« (1986:265). To načelo je lahko univerzalno tudi v prostorskem načrtovanju; pomeni namreč zahtevo, da ob vsakem našem posegu v okolje razmislimo o možnih alternativah in se vselej odločimo za tisto, ki najmanj spreminja naravo v njeni prvobitnosti. Podobno univerzalno lahko uporabimo tudi Taylorjevo načelo najmanjšega zla, ki pravi, da lahko interese človeka do drugih življenjskih oblik uveljavljamo samo tako, da uporabimo alternativo, ki povzroči najmanjše zlo interesom rastlin in živali. Pri razvojnem načrtovanju nebi smeli izbirati alternativ, ki škodljivo vplivajo na katero od okoljskih sestavin, če vemo, da obstaja alternativa, ki je enako učinkovita, vpliv pa primerjalno manjši.

Ključno pri razvojnem načrtovanju je raziskati različne možnosti in raznolike vplive uresničitve zastavljenih ciljev ter na podlagi argumentiranih informacij ugotoviti možne in realne rešitve.

Ugotovitve

Poročilo komisije svetu, evropskemu parlamentu, evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in odboru regij o uporabi in učinkovitosti Direktive o strateški okoljski presoji (Direktiva 2001/42/ES) navaja, da države članice ugotavljajo več koristi strateške okoljske presoje in na prvem mestu navaja vključitev okoljskih vidikov v odločanje in pripravo bolj ekološko zasnovanih načrtov in programov. Med drugim omenjajo tudi, da so dragi omilitveni ukrepi, ki so bili sprejeti prej, postali odvečni, kar nadalje pojasnjujejo kot posledico zgodnje vključitve okoljskih vidikov v načrte in programe (Poročilo komisije ..., Bruselj, 2009).

V Sloveniji praksa na področju celovitih okoljskih presoj in izdelave OP kaže, da so rezultati postopka opazni predvsem v obliki manjših popravkov ali dopolnitev PPP, na podlagi katerih so okoljski cilji formalno sicer vključeni v sprejemanje odločitev vendar v manjšem obsegu kot bi bilo to mogoče ob zgodnejšem vključevanju izdelovalca OP v proces priprave PPP.

Priporočila

- Strateško ocenjevanje vplivov na okolje ne sme biti osredotočeno zgolj na presojanje vplivov in na popravke okoljskega poročila, temveč v optimizacijo in oblikovanje kakovostnih rešitev. Strateško ocenjevanje vplivov na okolje ima na voljo različne metode za zagotavljanje enakovredne obravnave vseh okoljskih sestavin in za vključevanje različnih deležnikov in javnosti v proces priprave PPP in izdelave OP (študije ranljivosti, matrike vplivov, scenariji razvoja, anketni vprašalniki, ekspertne metode ipd.).

- Kakovostne rešitve je mogoče oblikovati v procesu, kjer so enakovredno obravnavane tako varstvene zahteve kakor tudi razvojni interesi in so aktivnosti usmerjene v iskanje različnih možnosti in oblikovanje rešitev na podlagi vseh pridobljenih informacij. V praksi se okoljevarstvene zahteve pogosto vključujejo prepozno in je zato težko oblikovati rešitve s pomembnimi razlikami glede vplivov na okolje. Pri razmišljanju o rešitvah je treba ohranjati vse relevantne možnosti, upoštevati je treba tako alternative posegu kot alternative posega.
- Kakovostne rešitve je mogoče oblikovati z vključevanjem okoljevarstvenih zahtev v proces priprave PPP že v fazi oblikovanja ciljev plana in s soočanjem ciljev plana z okoljevarstvenimi cilji.
- V procesu priprave PPP in strateškega ocenjevanja morajo na posameznih točkah sodelovati in mnenja soočiti različni deležniki v procesu (pripravlavec PPP/naročnik PPP, izdelovalec PPP, izdelovalec OP-strokovnjak za okolje, nosilci urejanja prostora in predstavniki varstvenih institucij, javnost). Izdelovalec PPP in izdelovalec OP-strokovnjak za okolje morata sodelovati ves čas priprave PPP z aktivnostmi kot so odpiranje različnih vprašanj in razprav, raziskovanje relevantnih možnosti, oblikovanje inovativnih rešitev, vključevanje različnih deležnikov in javnosti z namenom doseganja najboljših rešitev PPP ter zagotavljanjem ravnotežja med varstvenimi zahtevami in razvojnimi potrebami.

Cilj Izboljšanje dokumentov na hierarhično višjih ravneh PPP na osnovi ocenjevanega PPP in zagotavljanje možnosti podrobnejšega ocenjevanja vplivov na projektni ravni

Kazalniki

Ocena

Kazalnik	Ocena
8.4.5 Hierarhija in plansko povezovanje spremenjenih vsebin PPP: strateška raven - projektna raven	V Rezultati CPVO so zelo pogosto prispevali k izboljšanju dokumentov na hierarhično višjih ravneh ob enem pa so zagotavljali možnost podrobnejšega ocenjevanja vplivov na projektni ravni, kadar se je izkazalo, da je za zagotavljanje enakovredne obravnave varstvenih vidikov, to potrebno.
	Z Rezultati CPVO so pogosto prispevali k izboljšanju dokumentov na hierarhično višjih ravneh ob enem pa so zagotavljali možnost podrobnejšega ocenjevanja vplivov na projektni ravni, kadar se je izkazalo, da je za zagotavljanje enakovredne obravnave varstvenih vidikov, to potrebno.
	P Rezultati CPVO so redko prispevali k izboljšanju dokumentov na hierarhično višjih ravneh, redko so tudi omogočali podrobnejše ocenjevanje vplivov na projektni ravni, v primeru, ko se je izkazalo, da je za zagotavljanje enakovredne obravnave varstvenih vidikov, to potrebno.
	N Rezultati CPVO so zelo redko ali sploh niso prispevali k izboljšanju dokumentov na hierarhično višjih ravneh, niti niso omogočali podrobnejšega ocenjevanja vplivov na projektni ravni, v primeru, ko se je izkazalo, da je za zagotavljanje enakovredne obravnave varstvenih vidikov, to potrebno.

Izhodišča

Prostor se nenehno spreminja, zato je tudi prostorsko načrtovanje treba razumeti kot kontinuiran in ciklični proces. Sodobni raziskovalci prostorskega načrtovanja (Salet in Faludi, 2000, Albrechts, 2004, Marušič, 2007) opozarjajo na dinamičnost sprememb prostorskega razvoja in poudarjajo pomen samega procesa načrtovanja. Vse večja kompleksnost prostorskih procesov, širina medsebojnih odvisnosti v družbi ter negotovosti povezane s prostorskimi trendi in gospodarskim razvojem v prihodnosti zahtevajo nove načine načrtovanja, ki omogočajo ponovljivost postopkov, naknadno preverjanje skladnosti dolgoročnih in kratkoročnih ciljev in so hkrati odprti za sodelovanje različnih deležnikov. Prostorski načrti naj bi postali bolj splošni in s podrobnejšim načrtovanjem usmerjeni v tista področja ali dele prostora, kjer bi morale biti odločeno o ključnih razvojnih ali specifičnih zadevah.

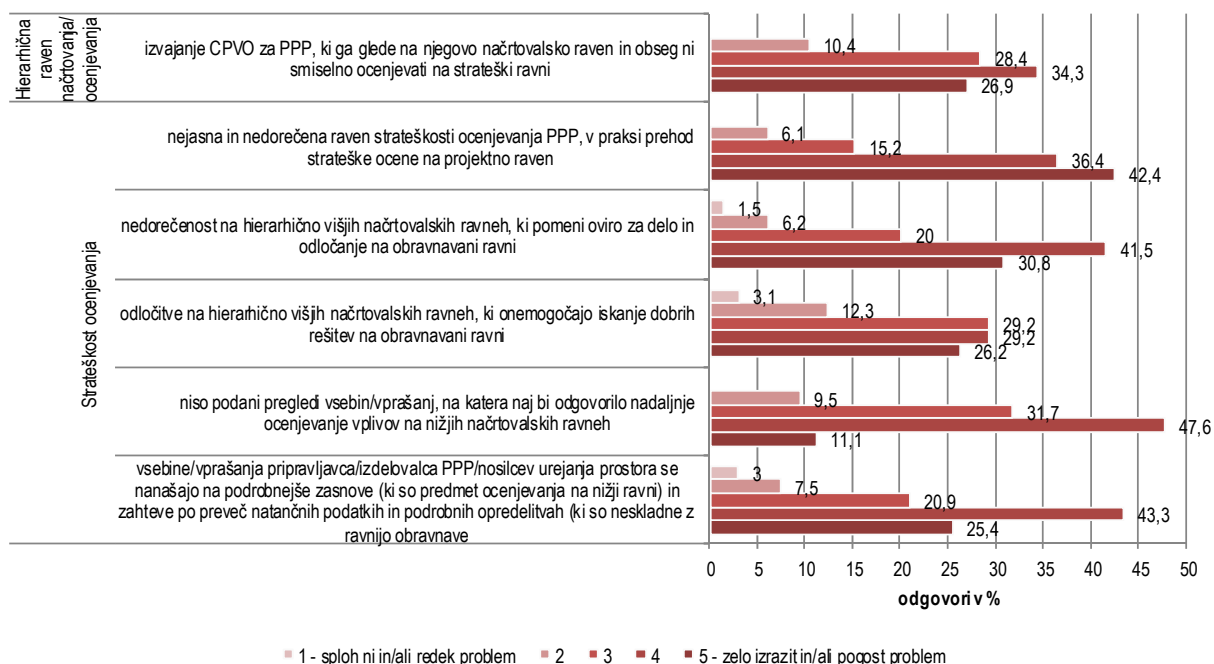
Razvojno načrtovanje zajema strateške, izvedbene in druge dokumente, ki so med seboj hierarhično povezani, zato morajo biti tudi medsebojno usklajeni. Med plani obstaja torej določena hierarhija in odločitve o posegih ali njihovem prostorskem položaju so odvisne od nekega zaporedja odločitev. Strateški dokument je Strategija razvoja Slovenije, izvedbeni je Državni razvojni program, drugi dokumenti razvojnega načrtovanja vključujejo Resolucijo o nacionalnih razvojnih projektih, Nacionalni strateški referenčni okvir ter področne ali sektorske strategije, resolucije in nacionalne programe, ki opredeljujejo razvoj posameznih dejavnosti, sektorjev ali območij države. V primeru sistema prostorskega načrtovanja je zaporedje dokumentov naslednje: državni strateški prostorski načrt, državni prostorski načrt, občinski prostorski načrt, občinski podrobni prostorski načrt. Programi so hierarhično nad prostorskimi načrti in so navadno podani brez prostorskih opredelitev; obstajajo pa tudi konkretniji primeri programov, npr. programi posameznih sektorjev. Stopnja hierarhičnosti dokumentov izhaja iz samega sistema načrtovanja, pri čemer v splošnem velja, da mora biti izvedbeni dokument skladen s strateškim, oba pa s finančnimi možnostmi, prostorskimi usmeritvami in načrti.

Pri ocenjevanju vplivov programov in planov na okolje, kjer posegi ali dejavnosti prostorsko še niso opredeljeni, praviloma vedno naletimo na težave. Ocenjevanje vplivov je dejansko mogoče šele, ko je jasna predstava o posegu, tako predstava o tehnologiji posega kakor tudi mestu posega v prostor/okolje. Ocenjevanje vplivov programov in planov na okolje se lahko spremeni v opozorila, da se bo okoljske vplive ocenjevalo kasneje, ko bo znano mesto posega. Čeprav je ocenjevanje vplivov na okolje na strateški ravni težka naloga, ker programi ali plani na tej stopnji še niso prostorsko opredeljeni in zato ne vemo v katerem okolju je vplive sploh pričakovati, je treba tudi na takšnih ravneh razmišljati o možnih vplivih. Kasneje se bo na nižjih načrtovalskih ravneh ugotavljalo ali se bodo določeni vplivi, ki so bili na višji načrtovalski ravni posplošeno identificirani, zares pokazali. Programi in plani se v splošnem nanašajo na doseganje zastavljenih ciljev, zato je ocenjevanje vplivov na okolje na strateški ravni načrtovanja osredotočeno na ugotavljanje, koliko so ti cilji skladni s tistimi v okoljskih dokumentih ali programih oziroma kje je pričakovati konfliktnost med posameznimi cilji. Pomembno je, da se natančnost ocenjevanja lahko in mora prenašati na nižje ravni tako, kot se prenaša natančnost načrtovanja na različnih načrtovalskih ravneh, od politike, programa, plana do projektov in izvedbenih načrtov, ko preidemo s strateškega na projektno ocenjevanje. Hkrati je pomembno, da obstaja možnost sprememb in dopolnitev tudi na hierarhično višjih načrtovalskih ravneh, kar v primeru, da so se določene rešitve ali ukrepi izkazali za nesmiselne ali neuspešne omogoča naknadno izboljšanje PPP. V določenih primerih je namreč šele na nižjih načrtovalskih ravneh mogoče preveriti smiselnost posameznih rešitev ali ukrepov pri čemer pa mora biti dana možnost popravka in izboljšanja PPP na višjih načrtovalskih ravneh.

Ugotovitve

V svetu se vse bolj uveljavlja prepričanje, da je togo opredeljen hierarhični sistem prostorskega načrtovanja preživet in da bi moralo biti sodobno prostorsko načrtovanje bolj dinamično in prilagojeno hitro spreminjajočim se razmeram (Salet in Faludi, 2000). Togo opredeljen hierarhični sistem in (ne)razumevanje strateškosti ocenjevanja kot enega ključnih problemov prostorskega načrtovanja v Sloveniji prepoznavajo tudi anketiranci, ki so sodelovali v anketi o uspešnosti in učinkovitosti CPVO ter presoje vplivov na človekovo zdravje. Kot izrazit oziroma zelo izrazit problem anketiranci navajajo izvajanje CPVO za PPP, ki ga glede na njegovo načrtovalsko raven in obseg ni smiselno ocenjevati na strateški ravni. Med ključnimi problemi izpostavljajo nejasno in nedorečeno raven strateškosti ocenjevanja PPP in nadaljnji prehod iz strateške ocene na projektno raven. Nedorečenost na hierarhično višjih načrtovalskih ravneh, po njihovi oceni, pomeni veliko oviro za delo na obravnavani ravni. Anketiranci hkrati opozarjajo, da odločitve na hierarhično višjih načrtovalskih ravneh zelo pogosto onemogočajo iskanje dobrih rešitev na obravnavani ravni. Anketiranci, ki nastopajo v vlogi izdelovalca OP izjavljajo, da se v praksi pogosto srečujejo s pripravljavci

PPP, izdelovalci PPP in NUP, ki zahtevajo zelo podrobno obravnavo vsebin, navedbo detajlnih podatkov ali zelo podrobnih opredelitev, tudi za PPP, ki še nimajo prostorske opredelitve.

Slika 87: Problemi dosedanje prakse ocenjevanja vplivov na okolje na temo hierarhične ravni načrtovanja/ocenjevanja in same stratežskosti ocenjevanja (frekvence odgovorov)

Ocenjevanje PPP različnih ravni dodelanosti je problem podrobnosti ali posplošenosti prostorske informacije in s tem metode ocenjevanja. Za ocenjevanje PPP pri katerih je natančno opredeljena raba, dejavnost ali poseg, je enako natančno treba opredeliti tudi potencialno pojavnost vplivov na okolje. V primeru ocenjevanja PPP pri katerih raba, dejavnosti ali poseg prostorsko niso opredeljeni, je možna rešitev, da vplive na okolje predstavimo v bolj generalizirani obliki. Gre za to, da je informacija na podlagi katere ocenjujemo, prostorsko generalizirana, ne pa tudi vsebinsko omejena. V vsakem primeru pa mora ocenjevanje vplivov zajeti celoten prostor razvoja.

Prostorsko načrtovanje, če želi biti učinkovito, mora vzpostaviti jasno povezavo med strateško in operativno ravno prostorskega načrtovanja. Večina sistemov prostorskega načrtovanja običajno najprej določi strateške cilje prostorskega razvoja, ki naj bi se v prihodnosti izvajali. Pri implementaciji teh ciljev oziroma pri presoji vplivov PPP na nižji ravni, se zaradi različnih razlogov (npr. gospodarske spremembe, družbene spremembe, nove informacije, podrobnejši podatki) lahko izkaže, da predlagani cilji, rešitve in ukrepi niso smiselni ali upravičljivi. Za učinkovito prostorsko načrtovanje je torej nujno vzpostaviti povezavo med dolgoročno strateško ravno in kratkoročno izvedbeno ali projektno ravno načrtovanja. Postopki morajo ostati odprti za utemeljene popravke ali dopolnitve PPP.

V prid odprtega sistema prostorskega načrtovanja, ki dopušča možnost popravkov in dopolnitev govori tudi dejstvo, da je ocenjevanje vplivov PPP na okolje vedno povezano z določeno negotovostjo. Negotovost je na eni strani posledica pomanjkanja informacij oziroma našega nezadostnega poznavanja procesov in pojavov v prostoru, po drugi strani pa tudi posledica hitrih in ne napovedljivih sprememb v družbi. Za obvladovanje in zmanjšanje negotovosti je treba uvesti sistem spremljanja izvajanja strateških ciljev prostorskega načrtovanja in možnost popravkov in dopolnitev PPP.

Priporočila

- Stopnja natančnosti v procesu ocenjevanja vplivov PPP na okolje je prilagojena ravni dodelanosti PPP. Glede na raven, dodelanost ali natančnost PPP se izbere ustrezna metoda ocenjevanja vplivov, ki pa mora v vsakem primeru upoštevati celotno območje razvoja. Bistvenega pomena je priprava analitične faze, kjer se izdelata t.i. analize ranljivosti, na podlagi katerih je mogoče pridobiti vedenje o območjih, ki so za poseg, dejavnost ali rabo bolj ali manj ranljiva. Pripravi se nabor ustreznih metod za ocenjevanje glede na raven ali dodelanost PPP.
- Vzpostaviti je treba povezavo med dolgoročno strateško ravno in kratkoročno izvedbeno ravno, ki omogoča dopolnitev ali vnašanje popravkov PPP z namenom izboljšanja PPP.
- Vzpostaviti sistem spremljanja izvajanja strateških ciljev prostorskega načrtovanja.

8.5 Usklajevanje interesov v prostoru

Cilj Čim višja stopnje uskladitev interesov v prostoru

Kazalniki

Ocena

8.5.1 Uskladitev interesov v prostoru – dolgotrajnost postopkov, število pripomb / pritožb povezovanje spremenjenih vsebin PPP: strateška raven - projektna raven	V	CPVO so zelo pogosto vplivale k visoki stopnji uskladitve interesov v prostoru.
	Z	CPVO so pogosto vplivale k visoki stopnji uskladitve interesov v prostoru.
	P	CPVO so redko vplivale k uskladitvi interesov v prostoru.
	N	CPVO so zelo redko ali sploh niso vplivale k uskladitvi interesov v prostoru.

Izhodišča

Usklajevanje je bistvo in smisel razvojnega načrtovanja, s katerim se v konsistentno celoto povežejo učinki posamičnih razvojnih dejavnosti, akterjev in področij (Kontić, 2000:90). Država mora vzpostaviti institucije (formalna in neformalna pravila obnašanja in organizacijske oblike), ki zagotavljajo vnaprejšnjo usklajevanje razvojnih in drugih politik, predvsem tistega dela, ki s svojimi učinki presegajo cilje posameznega državnega resorja, omogočajo tvorno vključevanje javnosti, socialnih partnerjev in stroke v oblikovanje politik, ter kar najbolj zmanjšajo nevarnost, da bi bile politike namenjene predvsem sledenju lastnega interesa političnih oziroma družbenih elit (Murn, 2009:9).

Pri posegih v prostor gre navadno za individualne interese, za ekonomske interese ožjih družbenih skupin ali posameznikov, tudi za kratkoročne interese, pri varstvenih interesih gre načeloma za dolgoročni širši in splošni družbeni interes ter za dolgoročnost okoljskih vrednosti. Posamezni interesi so si lahko popolnoma nasprotujoči, kot sta na primer razvojni in varstveni interes. Po drugi strani pa so si lahko nasprotujoči tudi interesi, ki so na videz sprva sicer skladni, vendar pa med njimi lahko prihaja do pomembnih razhajanj. Takšen primer so skupine varstvenih interesov, kjer med posameznimi skupinami razmeroma pogosto prihaja do razhajanj. Do pomembnih razhajanj lahko prihaja med interesi za varstvo narave in interesi za varstvo virov ali med interesi za varstvo narave in interesi za varstvo kulturne dediščine ipd.

Nosilci PPP imajo praviloma na voljo več različnih možnosti za doseg zastavljenih ciljev. Vsaka od možnih rešitev ima različno ekonomsko in tehnično zahtevnost, vplive na okolje in družbeno sprejemljivost. V procesu opredelitve in analize različnih možnosti je mogoče

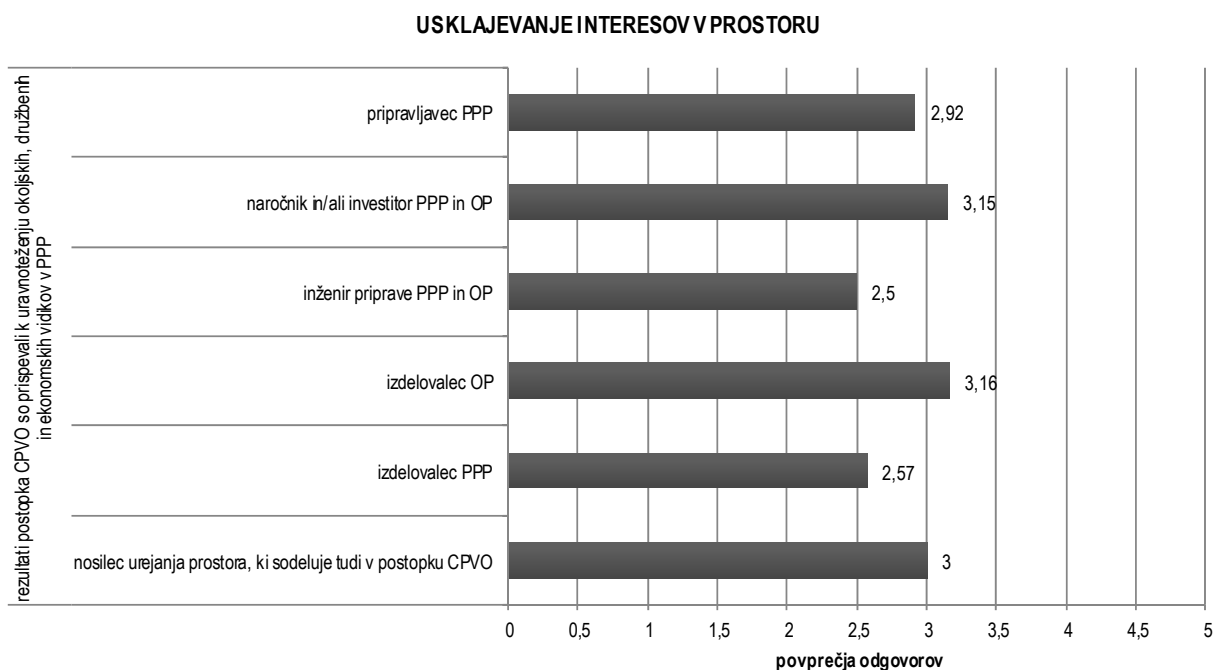
ugotoviti, kako so različni interesi upoštevani oziroma katera od možnosti v največji meri ustreza opredeljenim ciljem.

Strateško ocenjevanje vplivov na okolje je eno od opravil v okviru preventivnega okoljevarstvenega delovanja, kar pomeni da je orodje optimiranja okoljskega posega, to je izvedbe posega na način, da ta v čim manjši možni meri razvrednoti okolje. Strateško ocenjevanje vplivov na okolje je v svojem bistvu načrtovalna dejavnost, ki jo označujemo tudi kot usklajevanje različnih interesov v prostoru.

Ugotovitve

Na kakšen način poteka usklajevanje interesov v prostoru v procesu priprave PPP je iz OP, dokumentacije o postopku CPVO ali iz dokumenta PPP težko ugotoviti. Priprava PPP je razmeroma dolgotrajen in kompleksen postopek, ki vključuje veliko število deležnikov. Vprašanja, pripombe, pobude, spremembe, izboljšave se ne beležijo sistematično in pregledno, zato kvantitativna ocena ni mogoča.

Po drugi strani izdelovalec OP ali strokovnjak za okolje v proces priprave PPP vstopa razmeroma pozno zato so rezultati postopka CPVO in OP podani predvsem v obliki manjših popravkov in omilitvenih ukrepov. Takšen način delovanja pa ne izpolnjuje vloge strateškega ocenjevanja in ne izkorišča možnosti uporabe strateškega ocenjevanja kot kreativnega orodja za optimiranje razvojnih dejavnosti ali za usklajevanje različnih interesov.

Slika 88: Ocena vplivov strateškega ocenjevanja na usklajevanje interesov v prostoru glede na vlogo anketirancev v procesu strateškega ocenjevanja (povprečja odgovorov)

O uporabnosti CPVO in rezultatov OP za usklajevanje interesov v prostoru so mnenja med strokovnjaki, ki so sodelovali v anketi večinoma nevtralna. 42,6% anketirancev meni, da so rezultati postopka CPVO le srednje pogosto prispevali k uravnoveženju okoljskih, družbenih in ekonomskih vidikov v PPP, 29,6% jih meni da nikoli ali le redko, medtem ko jih 27,8% meni da pogosto ali zelo pogosto.

Čeprav je osnovni namen OP kot strokovnega gradiva po Uredbi o okoljskem poročilu »... ugotoviti pričakovane vplive prostorskih ureditev in jih oceniti glede na zahteve varstva

okolja, ohranjanja narave, varstva človekovega zdravja in kulturne dediščine v celotnem vplivnem območju plana» pa strateško ocenjevanje omogoča precej več, omogoča optimizacijo razvojnih programov in prostorskih ureditev. V sedanji praksi izdelovalec OP nastopa v pasivni vlogi ocenjevalca, ki na koncu procesa priprave PPP podaja popravke in omilitvene ukrepe. Strateško ocenjevanje kot kreativno orodje za oblikovanje PPP in za usklajevanje različnih interesov v prostoru v dosedanji praksi ni ustrezno izrabljeno. Postopek CPVO v obliki in na način kot je zasnovan, to je kot samostojen postopek, katerega rezultat je potrdilo o okoljski sprejemljivosti, ni optimizacijsko orodje, njegova vloga je omejena predvsem na preverjanje izpolnjevanja formalnih zahtev varstva okolja, podajanje manjših popravkov in omilitvenih ukrepov.

Priporočila

- Oblikovanje enotnega načrtovalskega postopka oziroma združitve ocenjevanja vplivov na okolje z razvojnim in prostorskim načrtovanjem, ki vključuje oziroma povezuje okoljske, socialne in ekonomske vidike. Ocenjevanje vplivov se prične sočasno s pripravo PPP. Vzpostaviti je treba povezavo med dolgoročno strateško in kratkoročno izvedbeno ravno z oblikovanjem hierarhičnih ravni, ki si sledijo v ustreznem vrstnem redu pri čemer so metode in tehnike ocenjevanja prilagojene stopnji natančnosti obravnavanega PPP.
- V procesu priprave PPP in strateškega ocenjevanja morajo na posameznih točkah sodelovati in mnenja soočiti različni deležniki v procesu (pripravljalcev PPP/naročnik PPP, izdelovalec PPP, izdelovalec OP-strokovnjak za okolje, nosilci urejanja prostora in predstavniki varstvenih institucij, javnost). Izdelovalec PPP in izdelovalec OP-strokovnjak za okolje morata sodelovati ves čas priprave PPP z aktivnostmi kot so odpiranje različnih vprašanj in razprav, raziskovanje relevantnih možnosti, oblikovanje inovativnih rešitev, vključevanje različnih deležnikov in javnosti z namenom doseganja najboljših rešitev PPP ter zagotavljanjem ravnotežja med varstvenimi zahtevami in razvojnimi potrebami.

8.6 Zavrnitev PPP

Cilj Čim manjši obseg zavrnenih PPP

Kazalniki

Ocena

Kazalniki	Ocena
8.6.1 Obseg sprejetih / zavrnenih programov in planov po obdobjih	V Rezultati CPVO so zelo pogosto uspeli uravnotežiti vse ključne razvojne in varstvene cilje, zato zavrnenih PPP ni.
	Z Rezultati CPVO so pogosto uspeli uravnotežiti ključne razvojne in varstvene cilje, zato je bilo zavrnenih zelo malo PPP.
	P Rezultati CPVO so redko prispevali takšne predloge za izboljšanje PPP, ki bi uspeli uravnotežiti razvojne in varstvene cilje; zavrnenih je bilo precej PPP.
	N Rezultati CPVO so zelo redko prispevali takšne predloge, ki bi uspeli uravnotežiti vsaj posamezne razvojne in varstvene cilje; zavrnenih je bilo veliko PPP.

Izhodišča

V letu 2001 je bila sprejeta Strategija gospodarskega razvoja Slovenije, ki je določila dolgoročno usmeritev razvoja Slovenije. Temeljni cilj Strategije je »trajnostno povečevanje blaginje prebivalcev in prebivalk Slovenije, ki je opredeljena kot uravnotežena celota gospodarskih, socialnih in okoljskih sestavin. Blaginja kot cilj Strategije poleg materialnih vključuje tudi nematerialne sestavine, kot so osebni razvoj in samouresničevanje, vključenost v družbo in varnost, sodelovanje, razvoj individualne in kulturne identitete. Pričakovani agregatni rezultat uresničevanja Strategije na področju gospodarskega razvoja sta povečanje stopnje rasti bruto domačega proizvoda in s tem pospešeno zmanjševanje razvojnega zaostanka za državami EU vendar doseženo tako, da se ne bodo povečali

sorazmerno manjši zaostanki na področju socialnega in okoljskega razvoja« (http://www.umar.gov.si/konference_in_projekti/projekti/).

V letu 2005 je bila sprejeta Strategija razvoja Slovenije, ki se ne osredotoča samo na gospodarski razvoj, ampak na vse segmente z razvojnimi prednostnimi nalogami, podprtimi tudi z ukrepi in drugimi nalogami. Del teh nalog je bil kasneje operacionaliziran v gradivu Okvir gospodarskih in socialnih reform za povečanje blaginje v Sloveniji (2005), del pa v Resoluciji o nacionalnih razvojnih projektih za obdobje 2007-2023 (2006). Strategija razvoja Slovenije (http://www.umar.gov.si/konference_in_projekti/projekti/) opredeljuje vizijo in cilje razvoja Slovenije ter pet razvojnih prioritet z akcijskimi načrti: konkurenčno gospodarstvo in hitrejša gospodarska rast, učinkovito ustvarjanje, dvosmerni pretok in uporaba znanja za gospodarski razvoj in kakovostna delovna mesta, učinkovita in cenejša država, moderna socialna država in večja zaposlenost ter povezovanje ukrepov za doseganje trajnostnega razvoja.

Zaradi potreb lastnega razvoja in obveznosti do Evropske unije mora Slovenija uveljaviti svojo strategijo in interese v takšnem obsegu in na tistih območjih, kjer je to v korist države in državljanov. Cilj je pripraviti in izvesti kar največ razvojnih načrtov, pri tem pa ni vseeno kakšni so ti načrti, v kakšnem obsegu so izvedeni, kje je njihovo mesto in kakšna je tehnologija posega. Pri iskanju odgovorov na ta vprašanja ima pomembno vlogo strateško ocenjevanje vplivov na okolje. Osnovni namen takšnega ocenjevanja je raziskati vprašljivost razvojnega posega, podati izhodišča za sprejem odločitev, prikazati pomanjkljivosti posega in predlagati rešitve in izboljšave za optimizacijo posega.

Ugotovitve

V obravnavanem obdobju 2004-2011 sta bila zavrjena le dva PPP, ki sta bila ocenjevana v okviru postopka CPVO, in sicer:

- plan, ki je obravnaval gradnjo logistično skladiščnega v Želodniku zaradi ugotovljenih nesprejemljivih vplivov na naravo
- občinski podrobni prostorski načrt za stanovanjsko sosesko Bonifacija v Ljubljani, ki se nahaja v poplavnem območju, kot pogoj za izdajo pozitivnega mnenja pa je opredeljena gradnja vodnih zadrževalnikov na Gradaščici gorvodno.

Statistika zavrjenih planov na prvi pogled kaže sicer zadovoljivo stanje na področju uspešnosti izvajanja postopkov CPVO v Sloveniji. Vendar pa samo število potrjenih ali zavrjenih PPP ne more dati objektivne ocene uspešnosti izvajanja postopkov CPVO, saj številni postopki še niso zaključeni ali pa je od vloge do končne odločbe preteklo precej časa.

Priporočila

- Oblikovanje enotnega načrtovalskega postopka oziroma združitve ocenjevanja vplivov na okolje z razvojnim in prostorskim načrtovanjem, ki vključuje oziroma povezuje okoljske, socialne in ekonomske vidike. Ocenjevanje vplivov se prične sočasno s pripravo PPP. Vzpostaviti je treba povezavo med dolgoročno strateško in kratkoročno izvedbeno ravno z oblikovanjem hierarhičnih ravni, ki si sledijo v ustreznem vrstnem redu pri čemer so metode in tehnike ocenjevanja prilagojene stopnji natančnosti obravnavanega PPP.

8.7 Prevlada javne koristi v povezavi s presojo vplivov na varovana območja

Cilj Čim manjši obseg zavrženih PPP

Kazalniki

Ocena

Kazalniki	Ocena
8.7.1 Obseg začelih / zaključenih postopkov prevlade javne koristi	V V okviru ocenjevanja PPP v postopkih CPVO nikoli ni bilo do potrebe po oddaji vloge za prevlado javne koristi v povezavi s presojo vplivov na varovana območja.
	Z V okviru ocenjevanja PPP v postopkih CPVO pogosto ni bilo potrebe po oddaji vloge za prevlado javne koristi v povezavi s presojo vplivov na varovana območja.
	P V okviru ocenjevanja PPP v postopkih CPVO so pogosti primeri vložitve postopka za prevlado javne koristi v povezavi s presojo vplivov na varovana območja.
	N V okviru ocenjevanja PPP v postopkih CPVO so zelo pogosti primeri vložitve postopka za prevlado javne koristi v povezavi s presojo vplivov na varovana območja.
8.7.2 Utemeljitev razloga prevlade javne koristi	V Utemeljitev razloga za prevlado javne koristi je zelo pogosto otežena zaradi natančnih in preglednih ugotovitev v postopku CPVO in OP.
	Z Utemeljitev razloga za prevlado javne koristi je pogosto otežena zaradi natančnih in preglednih ugotovitev v postopku CPVO in OP.
	P Utemeljitev razloga za prevlado javne koristi je razmeroma olajšana zaradi slabo argumentiranih, manj natančnih in malo preglednih ugotovitev v postopku CPVO in OP.
	N Utemeljitev razloga za prevlado javne koristi zelo lahka zaradi slabo argumentiranih, nenatančnih in nepreglednih ugotovitev v postopku CPVO in OP.
	X Utemeljitev razloga ni bilo mogoče oceniti, ker v dosednji praksi ni evidentiran noben tovrsten primer.
8.7.3 Utemeljitev izbranih omilitvenih ukrepov	V Utemeljitev omilitvenih ukrepov v postopku prevlade javne koristi je zelo pogosto otežena zaradi natančnih in preglednih ugotovitev v postopku CPVO in OP.
	Z Utemeljitev omilitvenih ukrepov v postopku prevlade javne koristi je pogosto otežena zaradi natančnih in preglednih ugotovitev v postopku CPVO in OP.
	P Utemeljitev omilitvenih ukrepov v postopku prevlade javne koristi je razmeroma olajšana zaradi slabo argumentiranih, manj natančnih in malo preglednih ugotovitev v postopku CPVO in OP.
	N Utemeljitev omilitvenih ukrepov v postopku prevlade javne koristi je zelo lahka zaradi slabo argumentiranih, nenatančnih in nepreglednih ugotovitev v postopku CPVO in OP.
	X Utemeljitev omilitvenih ukrepov ni bilo mogoče oceniti, ker v dosednji praksi ni evidentiran noben tovrsten primer.
8.7.4 Preveritev uspešnosti izvedenih omilitvenih ukrepov	V Omilitveni ukrepi, predlagani v postopku prevlade javne koristi, so zelo pogosto preverjeni, uspešno izvedeni in zavedeni v sistemu spremljanja izvajanja omilitvenih ukrepov.
	Z Omilitveni ukrepi, predlagani v postopku prevlade javne koristi, so pogosto preverjeni, uspešno izvedeni in zavedeni v sistemu spremljanja izvajanja omilitvenih ukrepov.
	P Omilitveni ukrepi, predlagani v postopku prevlade javne koristi, so redko preverjeni in uspešno izvedeni; omilitveni ukrepi v sistemu spremljanja izvajanja omilitvenih ukrepov niso zavedeni.
	N Omilitveni ukrepi, predlagani v postopku prevlade javne koristi, so zelo redko preverjeni in uspešno izvedeni; omilitveni ukrepi v sistemu spremljanja izvajanja omilitvenih ukrepov niso zavedeni.
	X Uspešnosti izvajanja omilitvenih ukrepov predlaganih v postopku prevlade javne koristi ni bilo mogoče oceniti, ker v dosednji praksi ni evidentiran noben tovrsten primer.

Izhodišča

Javna korist ali sinonim javni interes v splošnem pomenita tisto kar služi različnim interesom javnosti. Gre za nedoločen pojem, ki ga je v konkretnem primeru treba vsebinsko opredeliti. Najpogosteje se pojem javna korist povezuje z ukrepi v primeru, ko gre za varovanje življenja in zdravja ljudi, varovanje naravnega oz. življenjskega okolja, premoženja, zagotavljanje javnega reda in miru ipd. Prevlada javne koristi je v Zakonu o ohranjanju narave (ZON-UPB2, Ur.l. RS, št. 96/2004) opredeljena v 101.f. členu, postopek prevlade javne koristi pa v 101.c. členu istega zakona. V postopku prevlade javne koristi je treba na podlagi ugotovitve, da se plan nanaša na uresničevanje javne koristi, določene z zakonom, in ni drugih ustreznih rešitev za uresničitev te javne koristi, presoditi katera javna korist bo v konkretni zadevi prevladala (101.c. člen ZON-UPB2, Ur.l. RS, št. 96/2004). Če prevlada druga javna korist nad javno koristjo ohranjanja narave, se hkrati sprejme tudi odločitev o nujnih izravnalnih ukrepih. V primeru poseganja na posebna varstvena območja ali na območja, ki so predlagana za posebna varstvena območja morajo izravnalni ukrepi zagotoviti celovitost in

povezanost teh območij. Če je na posebnem varstvenem območju ali predlogu posebnega ohranitvenega območja, prednostni habitatni tip ali habitat prednostne rastlinske ali živalske vrste, skladno s predpisi EU, se lahko javna korist, ki prevlada nad javno koristjo ohranjanja narave, nanaša samo na varstvo zdravja ali življenja človeka ali javno varnost ali ima koristne posledice bistvenega pomena za okolje ali na druge nujne razloge prevladovanja javne koristi, po predhodnem posvetovanju s pristojnimi organi EU.

Glede na temeljni cilj Direktive 2001/42/ES, zagotavljanje visoke ravni varstva okolja in prispevanje k vključevanju okoljskih vidikov v pripravljane in sprejemanje načrtov in programov ter glede na temeljni cilj strateškega ocenjevanja, je naloga postopka ocenjevanja usmerjena v razreševanje dilem in vprašanj med različnimi varstvenimi in razvojnimi interesi. To pomeni, da bi se morale dileme in vprašanja o prevladi posamezne javne koristi nad drugo javno koristjo razrešiti že v samem procesu ocenjevanja. V času priprave PPP je najugodnejši čas za razreševanje različnih konfliktov in nasprotujočih si interesov. Presoje so po svoji naravi praviloma kritične, zato je sočasen potek priprave PPP in presoje najustreznejša kombinacija za optimizacijo PPP in doseganje čim širših javnih koristi.

Ugotovitve

V obravnavanem obdobju 2004-2011, v postopkih CPVO ni bila podana nobena vloga za uvedbo postopka prevlade javne koristi v povezavi s presojo vplivov na varovana območja. Med PPP, ki so bili ocenjevani v okviru postopka CPVO sta bila zavrnjena le dva plana, vloga za prevlado javne koristi ni bila podana v nobenem primeru. Posledično tudi ni bilo mogoče preveriti kakšna je uspešnost omilitvenih oz. izravnalnih ukrepov, ki morajo biti izvedeni v primeru poseganja na posebna varstvena območja ali na območja, ki so predlagana za posebna ohranitvena območja.

Dejstvo, da je bilo v obravnavanem obdobju, v okviru postopkov CPVO, zavrjenih zelo malo PPP in da ni bila vložena nobena pobuda za prevlado javne koristi, bi dosedanjo prakso izvajanja CPVO lahko prikazalo kot razmeroma uspešno oziroma zadovoljivo. Vendar pa samo število sprejetih/zavrjenih PPP ali število vloženi pobud za prevlado javne koristi ne more biti zadosten pokazatelj ocene uspešnosti postopkov CPVO; za celovito oceno uspešnosti je pomembno upoštevati tudi številne druge kazalnike, povezane predvsem z izborom okoljsko najboljše rešitve in uresničevanjem ciljev varstva okolja ter uresničevanjem načel vzdržnega razvoja. Poleg samega števila sprejetih ali potrjenih PPP je pomemben pokazatelj uspešnosti postopka kakovostna izboljšava ocenjevanih PPP.

Priporočila

- Vzpostavitev sistema spremljanja uspešnosti izvajanja omilitvenih oz. izravnalnih ukrepov z namenom zagotavljanja povratnih informacij o učinkovitosti in posledicah odločitev in uspešnosti izvajanja ukrepov. Določiti skrbnika sistema, ki zagotavlja natančnost, ažurnost in dostopnost podatkov.

8.8 Odnos med okoljskim, družbenim in ekonomskim vidikom

Cilj Čim manjši obseg zavrženih PPP

Kazalniki

Ocena

Kazalnik	Ocena
8.8.1 Vpliv rezultatov presoje na odnose med okoljem, družbo in ekonomijo	V Rezultati CPVO zelo pogosto prispevajo k uravnoteženi in enakovredni obravnavi okoljskih, družbenih in ekonomskih vidikov ter na ta način vplivajo na učinkovitost medsebojnih odnosov.
	Z Rezultati CPVO pogosto prispevajo k uravnoteženi in enakovredni obravnavi okoljskih, družbenih in ekonomskih vidikov ter na ta način vplivajo na učinkovitost medsebojnih odnosov.
	P Rezultati CPVO redko prispevajo k uravnoteženi in enakovredni obravnavi okoljskih, družbenih in ekonomskih vidikov; odnosi med okoljem, družbo in ekonomijo so pogosto konfliktni in manj učinkoviti.
	N Rezultati CPVO zelo redko prispevajo k uravnoteženi in enakovredni obravnavi okoljskih, družbenih in ekonomskih vidikov; odnosi med okoljem, družbo in ekonomijo so zelo pogosto konfliktni in neučinkoviti.
8.8.2 Skladnost s celovitim prostorskim (družbenim) razvojem	V Rezultati CPVO zelo pogosto prispevajo k celoviti obravnavi prostorskega razvoja.
	Z Rezultati CPVO pogosto prispevajo k celoviti obravnavi prostorskega razvoja.
	P Rezultati CPVO redko prispevajo k celoviti obravnavi prostorskega razvoja.
	N Rezultati CPVO zelo redko prispevajo k celoviti obravnavi prostorskega razvoja.

Izhodišča

Strateški razvojni dokumenti na ravni Evropske unije (Evropska listina o urejanju prostora, Vodilna načela za vzdržen prostorski razvoj evropske celine, Evropska prostorsko razvojna perspektiva, Teritorialna agenda EU, Leipziška listina o trajnostnih evropskih mestih) in smernice za sodobno prostorsko načrtovanje v Evropski uniji (smernice UNECE za bolj učinkovito prostorsko načrtovanje v EU, Usmeritve Evropskega sveta prostorskih planerjev itd.) kot ključno načelo izpostavljajo usklajevanje med okoljskimi, družbenimi in ekonomskimi vidiki, to pomeni sledenje paradigmi vzdržnega razvoja. Vzdržen razvoj naj bi zagotavljal družbeno, ekonomsko in prostorsko povezanost, h kateri se je zavezala Evropa. Prostorska dimenzija vzdržnega razvoja, ki povezuje ekonomski, socialni in okoljski vidik je izražena v konceptu prostorske kohezije. Prostorska kohezija (PK) je opredeljena kot presečni rezultat prostorske kakovosti (P_k), prostorske učinkovitosti (P_u) in prostorske identitete (P_i). Prostorska kakovost se nanaša na kakovost bivalnega in delovnega okolja ter dostopnost do storitev in znanja. Je predpogoj za privlačnost naseljevanja ljudi kot nosilcev identitete, ki naredijo prostor privlačen za naložbe, le-te pa izboljšujejo prostorsko učinkovitost. Prostorska učinkovitost zajema učinkovitost rabe virov, konkurenčnost gospodarstva in privlačnost prostora ter njegovo dostopnost. Prostorska identiteta je opredeljena kot cilj oziroma vrednota sama po sebi. Nanaša se na prisotnost družbenega kapitala, lokalnega znanja ter konkurenčne prednosti posameznega področja (Camagni, 2005 v ESPON 3.2., 2006; Radej, 2008). Gospodarski, socialno-kulturni in fizični podsistemi prostora si v načelnih zadevah sicer nasprotujejo, po pomenu pa so enakovredni in drug do drugega uveljavljajo avtonomijo (O'Neill, 1993, v Radej, 2012). Pri usklajevanju in integraciji posameznih podsistemov koristi pri enem ne smejo odtehtati škode pri drugem.

Za uresničevanje paradigme vzdržnega prostorskega razvoja je ključnega pomena priprava celovitih izhodišč in celovito prostorsko načrtovanje. Priprava celovitih izhodišč je izrazito vezana na strateško raven načrtovanja, na raven oblikovanja ciljev in prostorskih konceptov. Konceptualno jasna okoljska izhodišča pripomorejo k dejavnemu reševanju aktualnih prostorskih problemov ter kritičnem upoštevanju trendov razvoja. Za uspešno vključevanje varstvenih izhodišč v vsebine urejanja prostora je ključno upoštevanje konteksta prostora, časa in družbe. Preseči je treba avtonomno opredeljevanje tako vsebin varstva kot vsebin urejanja prostora, ne upoštevajoč celovitost problematike. Pri pripravi prostorskih aktov se je treba izogibati normativnim načelom varstva in prilagajati vsakokratni prostorski situaciji (Mlakar, 2009).

Strateško ocenjevanje vplivov na okolje je učinkovit način zgodnjega prepoznavanja vplivov, ki jih prinaša izvedba PPP, s čimer je omogočeno, da se morebitnim negativnim vplivom izognemo že v zgodnji fazi. Strateška presoja vplivov na okolje zato ne more biti zasnovana kot samostojen postopek, katerega rezultat je nabor popravkov okoljskega poročila ali nabor omilitvenih ukrepov in potrdilo o okoljski sprejemljivosti PPP. Strateška presoja vplivov na okolje je proces znotraj samega načrtovalskega postopka katerega rezultat so izhodišča za sprejem odločitev in optimizacija PPP. Pri strateškem načrtovanju morajo biti okoljski vidiki že vključeni v načrtovalni proces, kakor tudi povezani s socialnimi in ekonomskimi vidiki razvoja.

Ugotovitve

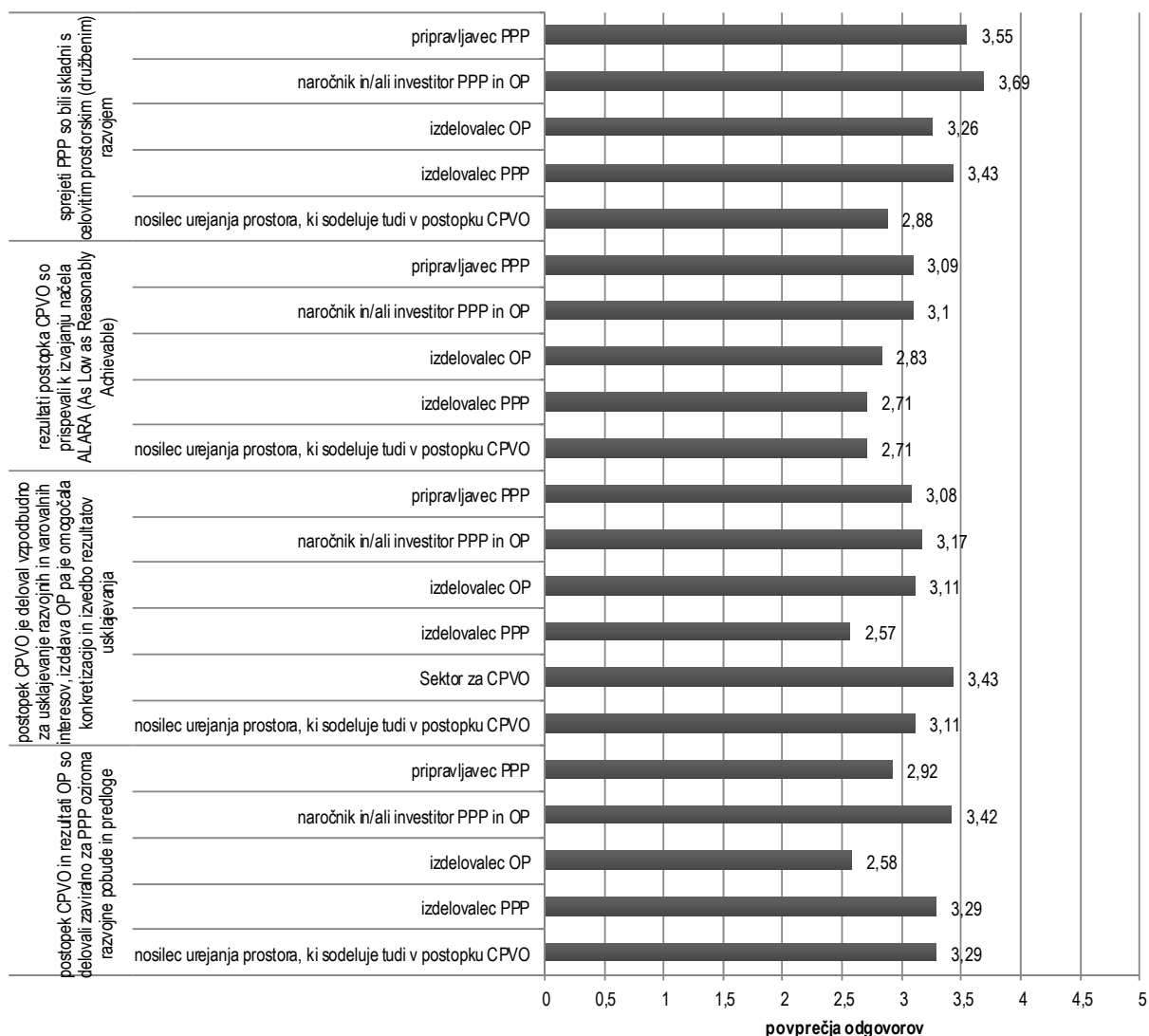
Rezultati CPVO so le srednje pogosto prispevali k obravnavi ključnih vidikov razvoja in varstva in redko zagotavljali enakovredno obravnavo varstvenih in razvojnih vidikov. Postopek CPVO je s tega vidika ocenjen kot pomanjkljiv ali manj uspešen. Mnenja o vlogi in uspešnosti postopka CPVO na usklajevanje razvojnih in varovalnih interesov so med anketiranci skoraj povsem deljena; 29% anketirancev meni, da postopek CPVO ni oziroma je le redko deloval spodbudno na usklajevanje razvojnih in varovalnih interesov, 37% vprašanih meni, da je postopek srednje pogosto le nekoliko prispeval k usklajevanju interesov, medtem ko 34% anketirancev ocenjuje, da je postopek CPVO imel nekatere pozitivne učinke, da je deloval spodbudno, izdelava OP pa naj bi omogočala konkretizacijo in izvedbo rezultatov usklajevanja. Deljena so tudi mnenja anketirancev na vprašanje ali je postopek CPVO in rezultati OP deloval zaviralno na pripravo PPP oziroma na razvojne pobude in predloge. Tretjina (33,9%) anketirancev meni, da je postopek CPVO le redko deloval zaviralno, prav tolikšen delež jih meni, da je postopek CPVO srednje pogosto oteževal pripravo PPP in je na razvojne pobude deloval zaviralno, medtem ko tretjina (32,2%) anketirancev meni, da je postopek CPVO pogosto oziroma zelo pogosto zaviralno vplival na pripravo PPP.

Razmeroma velik delež anketirancev opozarja, da postopek CPVO ni uspel uspešno vključiti vseh ključnih ter relevantnih dilem in vprašanj. Praksa izdelave OP za CPVO sicer kaže na zelo obširno delo glede zbiranja informacij o stanju okolja, vendar pogosto brez jasne predstave kako in koliko bodo te informacije koristne in posledično tudi brez jasne povezave na obravnavani problem. Postopek CPVO v obliki in na način kot je trenutno zasnovan, to je kot samostojen postopek preveritve formalnih varstvenih zahtev in izhodišč, ne more izpolniti temeljnega cilja zapisanega v 1. členu Direktive 2001/42/ES. Postopek ne zagotavlja enakovredne obravnave vseh ključnih vidikov razvoja in varstva ter optimizacije, s čimer tudi ne izpolnjuje načel vzdržnega razvoja.

Z načelom vzdržnega razvoja in optimizacije dejavnosti v prostoru je povezano tudi načelo ALARA («As Low As Reasonably Achievable»), ki se nanaša na znižanje vplivov na najmanjšo možno mero. O prispevku postopka CPVO k izvajanju načela ALARA so mnenja anketirancev ponovno nevtralna. Večina (55,6%) jih ocenjuje, da so rezultati postopka CPVO le srednje pogosto prispevali k izvajanju načela ALARA, dobra četrtina (26%) jih ocenjuje, da zelo redko ali sploh nikoli in le slaba petina (18,6%) meni, da so rezultati CPVO pogosto prispevali k izvajanju omenjenega načela, torej k iskanju rešitev z najmanjšimi možnimi vplivi, kot je le to razumno mogoče doseči.

Na pomanjkljivosti postopka CPVO opozarjajo tudi odgovori anketirancev na vprašanje skladnosti sprejetih PPP s celovitim prostorskim načrtovanjem. Dobra polovica (50,8%) jih ocenjuje, da so bili sprejeti PPP le srednje pogosto skladni s celovitim prostorskim (družbenim) razvojem, 39% jih meni, da je bila to pogosta do zelo pogosta praksa, medtem ko 10,2% anketirancev ocenjuje, da so bili sprejeti PPP zelo redko ali pa sploh ne skladni s celovitim prostorskim (družbenim) razvojem.

ODNOS MED OKOLJSKIM, DRUŽBENIM IN EKONOMSKIM VIDIKOM

Slika 89: Ocena vplivov strateškega ocenjevanja na odnos med okoljskim, družbenim in ekonomskim vidikom glede na vlogo anketirancev v procesu strateškega ocenjevanja (povprečja odgovorov)

Priporočila

- Oblikovanje enotnega načrtovalskega postopka oziroma združitev ocenjevanja vplivov na okolje z razvojnim in prostorskim načrtovanjem, ki vključuje oziroma povezuje okoljske, socialne in ekonomske vidike. Ocenjevanje vplivov se prične sočasno s pripravo PPP. Vzpostaviti je treba povezavo med dolgoročno strateško in kratkoročno izvedbeno ravno z oblikovanjem hierarhičnih ravni, ki si sledijo v ustreznem vrstnem redu pri čemer so metode in tehnike ocenjevanja prilagojene stopnji natančnosti obravnavanega PPP.

8.9 Spremljanje stanja okolja

Cilj Izboljšanje spremljanja vplivov PPP na okolje z vzpostavitvijo preglednega in ažurnega sistema spremljanja vplivov PPP na okolje

Kazalniki

Ocena

8.9.1 Povezanost presoje in spremljanja sprememb v okolju / stanja na okolje

V	Na podlagi rezultatov CPVO se je oblikoval enoten, pregleden in ažuren sistem spremljanja stanja okolja in spremljanja sprememb v okolju, ki omogoča spremljanje in preverjanje sprememb vseh aktualnih PPP z namenom sprotne prilagajanja ukrepov za zmanjšanje vplivov PPP ter oblikovanje baze znanja za preglednejše ocenjevanje vplivov PPP in zmanjšanje stopnje negotovosti pri ocenjevanju vplivov.
Z	Na podlagi rezultatov CPVO se je oblikoval enoten, pregleden in ažuren sistem spremljanja stanja okolja in spremljanja sprememb v okolju, ki omogoča spremljanje in preverjanje sprememb večine aktualnih PPP z namenom sprotne prilagajanja ukrepov za zmanjšanje vplivov PPP.
P	Enoten, pregleden in ažuren sistem spremljanja stanja okolja in spremljanja sprememb v okolju ni oblikovan; spremljanje stanja okolja in sprememb v okolju poteka v posameznih primerih PPP; podatki se beležijo vendar so razpršeni na različnih virih.
N	Enoten, pregleden in ažuren sistem spremljanja stanja okolja in spremljanja sprememb v okolju ni oblikovan; spremljanje stanja okolja in sprememb v okolju poteka v zelo redkih primerih PPP; podatki se ne beležijo ali se beležijo le občasno in so razpršeni na različnih virih.

Izhodišča

Spremljanje in nadzor stanja je pomemben element direktive in omogoča primerjavo izidov okoljske presoje z dejanskimi vplivi na okolje. S tem direktiva širi dolžnosti držav članic s faze načrtovanja na izvedbeno fazo in določa obvezno spremljanje in nadzor znatnih vplivov na okolje zaradi izvajanja PPP. Spremljanje in nadzor stanja je opredeljeno v 10. členu direktive, kjer je navedeno da »Države članice spremljajo in nadzorujejo znatne okoljske vplive izvajanja načrtov in programov, da med drugim dovolj zgodaj ugotovijo nepredvidene škodljive vplive in da lahko sprejmejo ustrezne sanacijske ukrepe«. Zgodnja opredelitev namena in načina spremljanja stanja v času izvedbe ali izvajanja PPP povečuje njegovo učinkovitost.

Direktiva ne določa kaj pomeni spremljati in nadzorovati stanje, le to lahko na splošno opišemo kot spremljanje projektnih parametrov z vidika njihove velikosti ter prisotnosti v času in prostoru. Spremljanje in nadzor stanja je lahko tudi sredstvo za preverjanje informacij iz OP. Direktiva tudi ne predpisuje nikakršnih tehničnih zahtev glede uporabljenih metod za spremljanje in nadzor stanja. Izbrane naj bodo tiste metode, ki so na voljo in so v posameznem primeru najbolj primerne za preverjanje ali ugotovitve iz OP ustrezajo okoljskim vplivom do katerih pride pri izvajanju PPP in s pomočjo katerih je že zgodaj mogoče ugotoviti nepredvidene škodljive vplive zaradi izvajanja načrta ali programa. Količinske in kakovostne značilnosti ter podrobnosti okoljskih informacij, ki so potrebne za spremljanje in nadzor stanja so odvisne od značilnosti in podrobnosti PPP in njegovih napovedanih vplivov na okolje.

Spremljanje in nadzor stanja mora vključevati znatne okoljske spremembe, med katere vključujemo vse vrste vplivov, vključno s pozitivnimi, škodljivimi, predvidenimi in nepredvidenimi vplivi. Nepredvideni škodljivi vplivi so lahko povezani s pomanjkljivimi napovedmi v OP, na primer glede napovedane intenzivnosti okoljskega vpliva ali vplivi, ki so posledica spremenjenih okoliščin, ki so vodile do določenih ugotovitev v OP vendar so se te v celoti ali deloma spremenile.

Eden od namenov spremljanja in nadzora stanja je organu za načrtovanje omogočiti sprejetje ustreznih sanacijskih ukrepov, če so bili v procesu spremljanja in nadzora stanja ugotovljeni škodljivi vplivi na okolje, ki jih okoljska presoja ni predvidela. Če se pri spremljanju in nadzoru stanja izkaže, da je bil v okoljskih presojah določene vrste PPP nek vpliv sistematično spregledan ali podcenjen, lahko spremljanje in nadzor stanja prispeva k

višji kakovosti OP v prihodnosti. Spremljanje in nadzor stanja lahko na splošno zagotovi informacije o kakovosti obstoječega OP, ki jih je v bodoče mogoče uporabiti pri pripravi OP. V tem pogledu je mogoče spremljanje in nadzor stanja jemati kot orodje za preverjanje kakovosti.

Spremljanje in nadzor stanja ima torej več ciljev:

- preizkus natančnosti napovedi vplivov PPP z namenom izboljšanja tehnike napovedovanja,
- zagotovitev izvajanja omilitvenih ukrepov,
- omogočanje povratnih informacij o učinkovitosti in posledicah odločitev za vse vključene v postopek,
- identifikacija nepričakovanih vplivov preden je storjena nepovratna škoda in pospešitev ukrepanja (možnost vključitve inšpekcijskega nadzora).

Ugotovitve

Strokovnjaki, ki sodelujejo v postopkih strateškega ocenjevanja večinoma ocenjujejo predlagane načine spremljanja stanja kot razmeroma uspešne; dobrih 45% vprašanih pritrjuje, da so bili predlagani načini spremljanja stanja in sprememb okolja pogosto do zelo pogosto ustrezno izbrani, 36% jih meni, da se je to zgodilo le srednje pogosto, medtem ko jih 19% meni, da so bili izbrani načini spremljanja stanja redko ali celo nikoli ustrezni. Da predlagani načini spremljanja stanja niso v celoti izpolnjevali svojega namena potrjujejo odgovori strokovnjakov na drugo vprašanje, ki se nanaša na predlagane načine spremljanja stanja v primeru drugačnih sprememb, kot je bilo to predhodno ocenjeno ali v primeru nepričakovanih vplivov. Dobra polovica anketirancev (55%) meni, da predlagani načini spremljanja stanja niso predvideli ukrepov v primeru v primeru drugačnih sprememb.

Priporočila

- Pripraviti je treba načrt spremljanja stanja z namenom spremljanja izvajanja ciljev PPP, preverjanjem napovedi vplivov, preverjanjem izvajanja omilitvenih ukrepov ter identifikacijo morebitnih nenapovedanih ali nepričakovanih vplivov.
- Pripraviti je treba rezervni načrt spremljanja stanja za določitev dodatnih ukrepov v primeru nepredvidenih sprememb ter nepričakovanih vplivov, ki so posledica spremenjenih okoliščin ali dodatnih ukrepov za vplive, katerih intenziteta v OP ni bila ustrezno ocenjena.
- Treba je vzpostaviti sistem beleženja spremljanja stanja okolja in spremljanja stanja vplivov na okolje z namenom, da se izpopolni baza okoljskih podatkov, da se zgradi baza referenčnih in primerljivih primerov z namenom zagotavljanja povratnih informacij o učinkovitosti in posledicah različnih odločitev in uspešnosti izvajanja ukrepov. Treba je določiti skrbnika sistema, ki bo vodil nastajanje in vzdrževanje baze in zagotavljal natančnost, ažurnost in dostopnost podatkov.

8.10 Koristnost okoljske presoje

Cilj Ozaveščenost laične in strokovne javnosti o nujnosti uveljavljanja okoljskih koristi in potrebnosti okoljskih presoj

Kazalniki

Ocena

Kazalnik	Ocena
8.10.1 Mnenje o koristnosti okoljske presoje: družbeni, gospodarski, okoljski vidik	V Družbeni, gospodarski in okoljski vidiki so v postopkih CPVO vedno enakovredno obravnavani, rezultati postopkov so pomembno prispevali k demokratičnosti uveljavljanja okoljskih interesov, s tem pa tudi k pozitivnemu odnosu javnosti do presoj in prepoznavanju njihove koristnosti za socialni razvoj.
	Z Družbeni, gospodarski in okoljski vidiki so v postopkih CPVO pogosto povsem enakovredno obravnavani, rezultati postopkov so pomembno prispevali k demokratičnosti uveljavljanja okoljskih interesov, s tem pa tudi k pozitivnemu odnosu javnosti do presoj in prepoznavanju njihove koristnosti za socialni razvoj.
	P Družbeni, gospodarski in okoljski vidiki so v postopkih CPVO le redko enakovredno obravnavani, rezultati postopkov so malo prispevali k demokratičnosti uveljavljanja okoljskih interesov zato je javnost do postopkov presoje indiferentna in v njih ne prepozna koristnosti za socialni razvoj.
	N Družbeni, gospodarski in okoljski vidiki so v postopkih CPVO zelo redko enakovredno obravnavani, rezultati postopkov so zelo malo prispevali k demokratičnosti uveljavljanja okoljskih interesov zato mnenje javnosti presojam ni naklonjeno in v njih ne prepozna koristnosti za socialni razvoj.
8.10.2 Analiza stroškov in koristi	V Postopki CPVO in rezultati OP so zelo pogosto prispevali k optimizaciji rabe prostora, izboljšanju PPP, izpolnjevanju ciljev varstva okolja, delovanju v skladu z načeli varstva okolja, vključevanju deležnikov in demokratizaciji postopkov ter k ozaveščanju o pomenu varstva okolja in izvajanju načel vzdržnega razvoja.
	Z Postopki CPVO in rezultati OP so pogosto prispevali k optimizaciji rabe prostora, izboljšanju PPP, izpolnjevanju ciljev varstva okolja, delovanju v skladu z načeli varstva okolja, vključevanju deležnikov in demokratizaciji postopkov ter k ozaveščanju o pomenu varstva okolja in izvajanju načel vzdržnega razvoja.
	P Postopki CPVO in rezultati OP so redko prispevali k optimizaciji rabe prostora, izboljšanju PPP, izpolnjevanju ciljev varstva okolja, delovanju v skladu z načeli varstva okolja, vključevanju deležnikov in demokratizaciji postopkov ter k ozaveščanju o pomenu varstva okolja in izvajanju načel vzdržnega razvoja.
	N Postopki CPVO in rezultati OP so zelo redko prispevali k optimizaciji rabe prostora, izboljšanju PPP, izpolnjevanju ciljev varstva okolja, delovanju v skladu z načeli varstva okolja, vključevanju deležnikov in demokratizaciji postopkov ter k ozaveščanju o pomenu varstva okolja in izvajanju načel vzdržnega razvoja.
8.10.3 Integralnost ocene koristnosti	V Rezultati in ugotovitve pridobljeni v postopkih CPVO so zelo pogosto prikazani celovito, natančno in pregledno zato je priprava integralne ocene koristnosti enostavna.
	Z Rezultati in ugotovitve pridobljeni v postopkih CPVO so pogosto prikazani celovito, natančno in pregledno zato je priprava integralne ocene koristnosti enostavna.
	P Rezultati in ugotovitve pridobljeni v postopkih CPVO so le redko prikazani celovito, natančno in pregledno zato je priprava integralne ocene koristnosti otežena.
	N Rezultati in ugotovitve pridobljeni v postopkih CPVO so pogosto prikazani pomanjkljivo, nenatančno in nepregledno zato je priprava integralne ocene koristnosti zelo otežena.
8.10.4 Ozaveščenost o potrebnosti / smiselnosti okoljske presoje	V CPVO so zelo pogosto prispevale k prepoznanju smiselnosti in potrebnosti izdelave okoljske presoje. CPVO so zelo pogosto prispevale k ozaveščenosti javnosti o pomenu varstva okolja, izvajanju načel vzdržnega razvoja ter o pomenu sodelovanja in usklajevanja interesov pri oblikovanju in izvajanju PPP.
	Z CPVO so pogosto prispevale k prepoznanju smiselnosti in potrebnosti izdelave okoljske presoje. CPVO so pogosto prispevale k ozaveščenosti javnosti o pomenu varstva okolja, izvajanju načel vzdržnega razvoja ter o pomenu sodelovanja in usklajevanja interesov pri oblikovanju in izvajanju PPP.
	P CPVO so redko prispevale k prepoznanju smiselnosti in potrebnosti izdelave okoljske presoje. CPVO so tudi redko prispevale k ozaveščenosti javnosti o pomenu varstva okolja, izvajanju načel vzdržnega razvoja ter o pomenu sodelovanja in usklajevanja interesov pri oblikovanju in izvajanju PPP.
	N CPVO so zelo redko prispevale k prepoznanju smiselnosti in potrebnosti izdelave okoljske presoje. CPVO so tudi zelo redko prispevale k ozaveščenosti javnosti o pomenu varstva okolja, izvajanju načel vzdržnega razvoja pa tudi o pomenu sodelovanja in usklajevanja interesov pri oblikovanju in izvajanju PPP.

Izhodišča

Pri načrtovanju posegov v prostor in oblikovanju PPP se na eni strani srečujemo s posegi, ki so deležni zelo velike pozornosti javnosti in na drugi s posegi, ki javnosti sploh ne zanimajo. Širša javnost svojo pozornost praviloma usmerja na posege ali projekte, pri katerih zaznava določene konkretne škode ali koristi, pri načrtovanju planov ali programov, kjer škode

oziroma koristi niso neposredno prepoznavne ali nimajo vpliva na ožje bivalno okolje, pa so njeni odzivi precej redkejši. Za demokratično uveljavljanje okoljskih interesov in izvajanje načel vzdržnega razvoja je sodelovanje širše javnosti, že v procesu opredeljevanja ciljev in oblikovanja rešitev različnih PPP, ključnega pomena. Na pomen sodelovanja javnosti kažejo tudi izkušnje držav z uveljavljeno participativno demokracijo. Izkušnje teh držav kažejo, da sodelovanje lahko pomembno vpliva na kakovost življenja, pripomore k dejavnejšemu udeleževanju državljanov, pomaga pri soočanju v konfliktnih situacijah, povezanih z načrtovanjem in posredovanjem storitev, spodbuja razvoj posameznikovih veščin in znanj ter njihovo zanimanje za sooblikovanje prihodnosti. Na pomembnost participativne demokracije opozarja tudi Aarhuška konvencija, ki je bila zasnovana prav z namenom spodbujanja participativne demokracije v državah. Cilj Aarhuške konvencije je zagotoviti pravico vsake osebe do zdravega življenjskega okolja, pravico do dostopa informacij, pravico javnosti do udeležbe pri odločanju in dostopu do pravnega varstva v okoljskih zadevah. Pri tem vključitev in sodelovanje javnosti ne pomeni le določitev procesnih in materialnih pravil s strani države ampak tudi obvezo in dolžnost državnih organov, da zainteresirano javnost pravočasno informira in ji omogoči sodelovanje dovolj zgodaj, ko so vse možnosti še odprte. Mnenjem in pripombam javnosti je tudi glede na priporočila konvencije treba nameniti ustrezno težo pri sprejemanju odločitev o nadaljnjem razvoju (Aarhuška konvencija, 1998, <http://www.unece.org/fileadmin/DAM/env/pp/documents/cep43e.pdf>).

Strateško ocenjevanje je eno od orodij, ki omogoča širši javnosti vključevanje v načrtovalske procese. Možnosti za udeležbo javnosti v različnih fazah strateškega ocenjevanja so različne, odvisne od konkretnosti PPP. Vključevanje in zavedanje javnosti, da lahko vpliva na pogoje življenja in dela v svojem življenjskem prostoru, je odločilnega pomena za odgovoren in pravičnejši odnos do prostora in s tem tudi do večje socialne enotnosti.

Naloga strateškega ocenjevanja je, da zagotovi jasna izhodišča in celovite informacije za sprejem odločitev različnim udeležencem v postopku ocenjevanja. Pri tem odpiranje procesov načrtovanja in strateškega ocenjevanja, že v zgodnji fazi, lahko odpravi možne konflikte v prihodnosti. Pomembno je, da se vsi udeleženci v postopku zavedajo koristnosti strateškega ocenjevanja vplivov na okolje in v okviru tega pomena komunikacije in sodelovanja deležnikov v različnih fazah postopka ter ne nazadnje možnosti soodločanja. Takšen postopek je nedvomno zahtevno opravilo, ki zahteva čas, človeške vire in finančna sredstva. Vendar pa le pristop, ki spodbuja dialog med različnimi udeleženci v postopku, omogoča soočanje s konflikti že v zgodnji fazi in transparentno določanje ciljev razvoja. Na takšen način se povečuje stopnja strinjanja o neki razvojni temi ali odločitvi, dodana vrednost postopka pa so boljše rešitve in dokumenti, ki se bodo v praksi lažje izvajali.

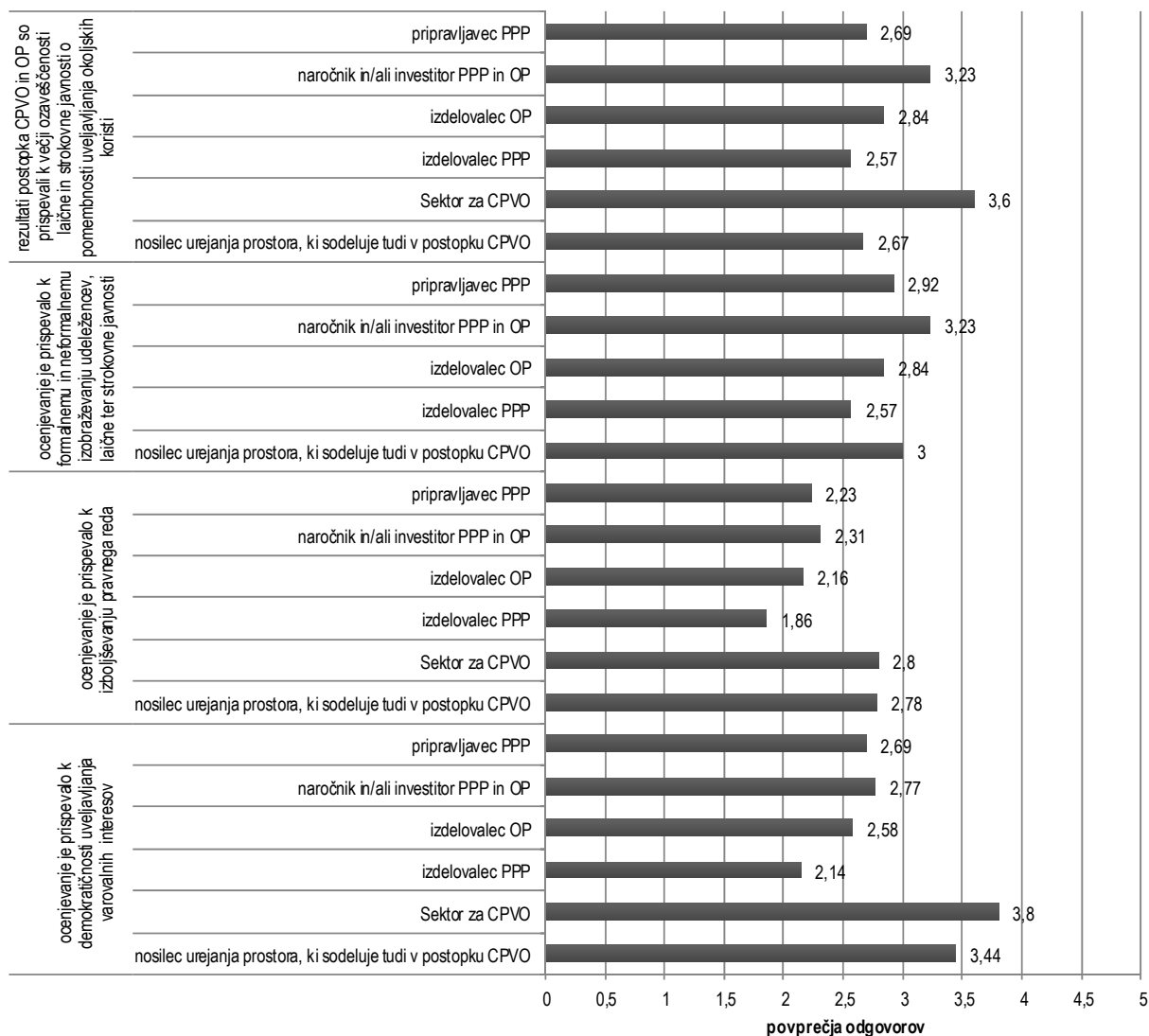
Ugotovitve

Javnost se v postopku CPVO pojavlja v različnih vlogah; lahko je predmet presoje, element presoje ali se pojavlja v vlogi tistega, ki odloča. Vse javnosti so lahko pristojne za izražanje mnenja, saj jih razvojni načrti zadevajo, posegajo v njihov življenjski prostor, vplivajo na kakovost življenja ipd. Cilj socialnega razvoja in doseganja večje socialne enotnosti je ozaveščena in aktivno vključena javnost. K aktivnejšemu vključevanju javnosti v načrtovanje razvoja in večji ozaveščenosti javnosti lahko bistveno prispevajo postopki strateškega ocenjevanja vplivov na okolje.

V dosednji praksi postopek CPVO ni bil docela ustrezno izkoriščen za ozaveščanje širše javnosti ali za njeno aktivno vključevanje v postopke načrtovanja. Mnenja anketirancev o prispevku dosedanjih rezultatov CPVO in OP k večji ozaveščenosti laične in strokovne javnosti so nevtralna oziroma se nagibajo k stališču, da so rezultati dosedanjih postopkov CPVO le srednje pogosto prispevali k večji ozaveščenosti javnosti. Najbolj kritični do neustrezne izkoriščenosti postopka CPVO za doseganje večje ozaveščenosti javnosti so izdelovalci PPP in nosilci urejanja prostora, ki sodelujejo v CPVO. Tudi glede prispevka

CPVO k formalnemu in neformalnemu izobraževanju udeležencev, laične ter strokovne javnosti so mnenja anketirancev podobna; 44% anketirancev meni, da je dosedanja praksa izvajanja CPVO le srednje pogosto prispevala k izobraževanju udeležencev, medtem ko 30% anketirancev vendarle prepoznava določene pozitivne učinke na izobraževanje tako strokovne kakor tudi laične javnosti.

DRUGE KORISTI OKOLJSKEGA OCENJEVANJA

Slika 90: Ocena vplivov strateškega ocenjevanja na druge koristi okoljskega ocenjevanja glede na vlogo anketirancev v procesu strateškega ocenjevanja (povprečja odgovorov)

Še nekoliko bolj kritični so anketiranci do vprašanja ali je ocenjevanje prispevalo k izboljševanju pravnega reda. Odgovori kažejo, da je bila to le redka praksa. Da ocenjevanje v dosednji praksi ni ali je le redko prispevalo k izboljševanju pravnega reda, meni kar 58% anketirancev. Le 5% anketirancev meni, da je ocenjevanje pogosto prispevalo k izboljševanju pravnega reda. Najbolj kritični do tega vprašanja so anketiranci iz skupine izdelovalcev PPP.

Ocenjevanje v dosednji praksi je le srednje pogosto prispevalo k demokratičnosti uveljavljanja varovalnih interesov meni dobra polovica anketirancev. 28,2% pa jih je do tega vprašanja še precej bolj kritičnih, menijo namreč, da ocenjevanje v dosednji praksi ni ali je le redko prispevalo k demokratičnosti uveljavljanja varstvenih zahtev.

Ocene anketirancev kažejo, da postopek CPVO ni ustrezno prispeval k ozaveščenosti javnosti o pomembnosti uveljavljanja okoljskih koristi, prav tako tudi ni prispeval k izobraževanju udeležencev ali javnosti. Ocenjevanje v obliki in na način kot je potekalo v dosednji praksi je le redko prispevalo k izboljšanju pravnega reda. Postopki CPVO naj bi po oceni anketirancev le srednje pogosto prispevali k demokratičnosti uveljavljanja varovalnih interesov, pri čemer so najbolj kritični do postopka anketiranci iz skupine izdelovalcev PPP in skupine izdelovalcev OP.

Priporočila

- Javnost je treba v postopek strateškega ocenjevanja vključiti že v zgodnji fazi izvajanja postopka ocenjevanja, tako da se jo obvesti o pripravi PPP in izvedbi okoljskega ocenjevanja. Javnosti se predstavi osnutke PPP in okoljskega ocenjevanja, aktivno pa se jo v postopek vključi v fazi določanja obsega okoljskega ocenjevanja (to je v fazi »scoping-a«).
- Postopek je odprt za široko javnost, tako strokovno kot laično, pri čemer mora biti jasno, kdo so ključni ciljni deležniki, katere je treba še posebej spodbuditi k udeležbi z neposrednim obveščanjem in vabili k sodelovanju. Vse javnosti, ki jih odločitve zadevajo morajo biti seznanjene o možnostih in načinih vključevanja in sodelovanja v postopku.
- Proces vključevanja in sodelovanja javnosti je treba pripraviti v fazi, ko odločitve še niso sprejete in so odprte za dopolnitve.
- Za vključevanje javnosti se izdela procesni načrt sodelovanja javnosti, ki jasno opredeljuje namen, cilje in potek procesa, predvidene metode sodelovanja, identifikacijo ključnih udeležencev, natančen urnik ključnih dogodkov, nabor informacij, ki jih bo javnost potrebovala, načine zbiranja, obravnave in upoštevanja mnenj in predlogov ter oblike spremljanja in vrednotenja procesa.
- Gradiva za seznanjanje in obveščanje javnosti morajo biti vsebinsko jasna in pregledna ter pripravljena v obliki, ustrezni za razpravo.
- Treba je zavzeti stališče do zbranih pripomb, mnenj in stališč javnosti ter jih ustrezno upoštevati pri odločitvah, oziroma obrazložiti zakaj določene pripombe, mnenja ali stališča niso upoštevana.

9 Časovni okvir presoje

9.1 Časovni okvir izdelave

Cilj Smiselno skrajšanje časovnega okvira in racionalizacija pri pridobitvi soglasja za pričetek izvajanja planov in programov

Kazalniki

Ocena

9.1.1 Vpliv postopka CPVO na časovno realizacijo programov in planov	V	CPVO zelo pogosto prispeva k racionalizaciji dela v procesu priprave PPP s tem pa tudi k skrajšanju časovnega okvira PPP.
	Z	CPVO pogosto prispeva k racionalizaciji dela v procesu priprave PPP s tem pa tudi k skrajšanju časovnega okvira PPP.
	P	CPVO redko prispeva k racionalizaciji dela v procesu priprave PPP, zaradi postopka CPVO se je časovni okvir priprave PPP znatno podaljšal.
	N	CPVO zelo redko prispeva k racionalizaciji dela v procesu priprave PPP, zaradi postopka CPVO se je časovni okvir priprave PPP močno podaljšal.
9.1.2 Pravočasnost vključevanja strokovnih podlag in mnenj nosilcev urejanja prostora v posamezne faze priprave PPP in OP	V	Strokovne podlage in mnenja NUP so v pripravo PPP/OP zelo pogosto vključeni v začetni fazi.
	Z	Strokovne podlage in mnenja NUP so v pripravo PPP/OP pogosto vključeni v začetni fazi.
	P	Strokovne podlage in mnenja NUP so v pripravo PPP/OP pogosto vključeni šele v fazi, ko so osnutki že pripravljene.
	N	Strokovne podlage in mnenja NUP so v pripravo PPP/OP pogosto vključeni šele v zaključni fazi, ko so predlogi in rešitve že izdelani..

Ugotovitve

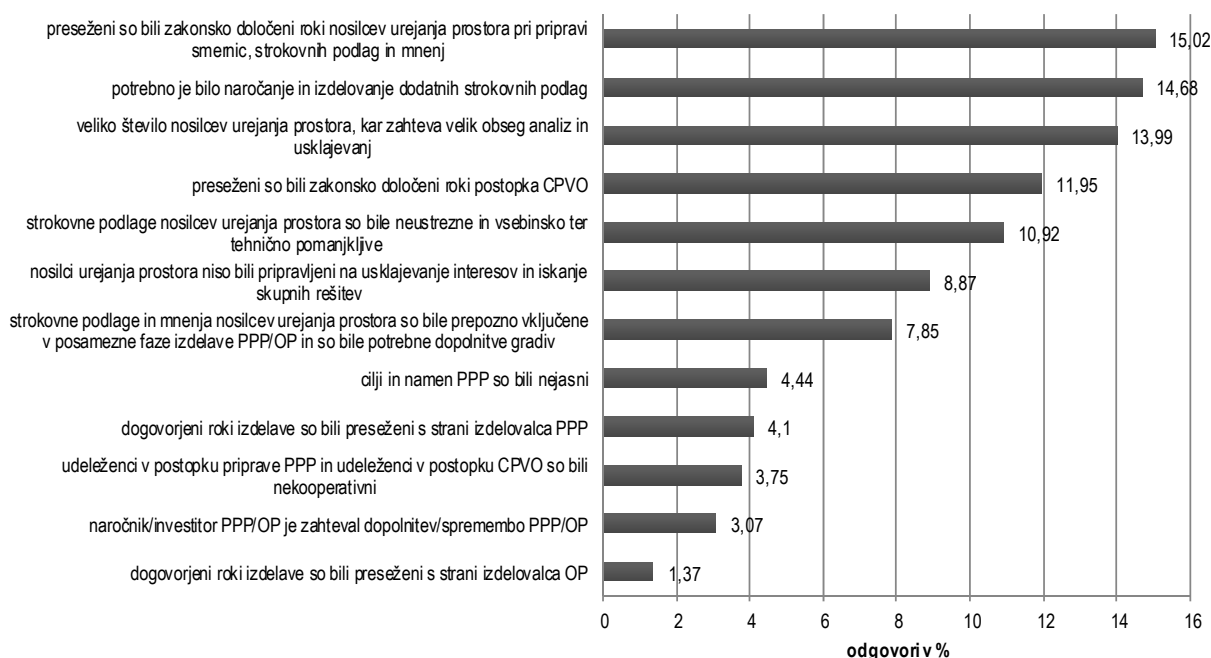
Preglednica 14: Povprečno število dni potrebnih za potrditev PPP (od obvestila o nameri do odločbe o potrditvi plana)

Tip PPP za katerega je bilo izdelano OP	M	N	Std. Dev.	Min	Max
DPN	1092	8	286,085	422	1319
OPN	809	4	418,964	424	1197
OPPN	376	8	170,152	130	664
plan na področju upravljanja voda	422	1	.	422	422
program	312	4	206,224	146	574
skupaj	666	25	418,342	130	1319

Časovni okvir same priprave oziroma izdelave OP je razmeroma težko oceniti, ker gre za zelo kompleksne postopke. Pri pregledu petindvajsetih okoljskih poročil je bil ocenjevan čas, potreben za potrditev določenega plana, ki vključuje tudi postopek CPVO in izdelavo OP (čas od obvestila o nameri do določbe o potrditvi plana). Čas od obvestila o nameri do odločbe o potrditvi plana se močno razlikuje glede na tip plana in znaša v povprečju 1092 delovnih dni za državni prostorski načrt, 209 dni za občinski prostorski načrt, 376 dni za občinski podrobni prostorski načrt in v povprečju 312 dni za pripravo programa. Potrebno je poudariti, da se razmeroma velike razlike pojavljajo tudi znotraj priprave istega tipa planov. Največje časovne razlike znotraj istega tipa planov se pojavljajo pri pripravi občinskih prostorski načrtov. Vzroki za takšne razlike so lahko zelo različni, odvisni od zahtevnosti in številnosti načrtovanih posegov, velikosti občine, značilnosti obravnavanega prostora ter strokovnosti udeležencev v procesu. Razmeroma dolg čas, v povprečju kar 1092 dni, ki je potreben za pripravo državnih prostorskih načrtov, gre pripisati njihovi zahtevnosti, kompleksnosti in prostorski obsežnosti pa tudi velikemu številu vpletenih udeležencev v procesu.

Med najpogostejšimi vzroki za podaljševanje časovnih rokov pri pripravi PPP ter izdelavi OP v postopku CPVO anketiranci navajajo preseganje zakonsko določenih rokov s strani nosilcev urejanja prostora pri pripravi smernic, strokovnih podlag in mnenj ter naročanje in izdelovanje dodatnih strokovnih podlag. Med vzroke za podaljševanje časovnih rokov anketiranci uvrščajo tudi izdelavo velikega števila analiz in številna usklajevanja z nosilci urejanja prostora, razmeroma pogosto pa naj bi bili preseženi tudi zakonsko določeni roki

postopka CPVO. Poleg omenjenega anketiranci kot vzrok za podaljševanje časovnih rokov izpostavljajo neustrezne in vsebinsko ter tehnično pomanjkljive strokovne podlage nosilcev urejanja prostora, ki niso vsebovale ustreznih in relevantnih informacij za pripravo PPP/OP. Časovni roki se podaljšujejo tudi zaradi nepripravljenosti nosilcev urejanja prostora na usklajevanje interesov ali iskanje skupnih rešitev in prepozna vključevanja strokovnih podlag in mnenj nosilcev urejanja prostora v posamezne faze izdelave PPP/OP ter naknadno dopolnjevanje gradiv.

Slika 91: Najpogostejši vzroki za podaljševanje časovnih rokov v do sedaj uveljavljeni praksi priprave PPP, izdelave OP in v postopku CPVO (frekvence odgovorov)

Udeleženci delavnic so izpostavili neracionalnost postopkov in podvajanje dela ter nakazali na nujnost povezovanja postopkov. Predvsem je bilo poudarjeno, da so do sedaj postopki priprave PPP in OP potekali neusklajeno dvotirno. Zaradi dvojnosti postopka CPVO in priprave prostorskih aktov prihaja do podvajanja dela, takšen način dela je nesmotrn, zato bi bilo postopke potrebno racionalizirati in jih medsebojno povezati. Namen CPVO je optimizacija plana, kar je mogoče zagotoviti z orodji prostorskega načrtovanja.

Edino postopek CPVO je v okviru priprave plana npr. DPN vezan na zakonsko predpisane roke. Ostale faze v postopku priprave plana niso časovno definirane in zato lahko trajajo poljubno dolgo.

Na delavnicah je bilo poudarjeno, da so NUP in njihova izhodišča pomembni v procesu priprave PPP in pri strateškem ocenjevanju. Strateško načrtovanje je smiselno, vprašanje je, kako globoko poseči s študijami že na samem začetku. V začetnih fazah se je težko odločiti o sprejemljivosti plana s pomanjkljivimi podatki in študijami. Pomembno je pravočasno vključevanje strokovnih podlag in mnenj NUP v posamezne faze.

Priporočila

- Sodelovanje med pripravljavcem PPP in izdelovalcem OP bi lahko izboljšali, če bi na sektorju za CPVO imeli skrbnika/koordinatorja, ki bi spremljal sodelovanje med izdelovalci in preverjal integracijo CPVO in priprave PPP. Na ta način bi zmanjšali čas priprave planov.
- NUP naj jasno izrazijo svoja varstvena stališča, ne zgolj z navajanjem podatkov, temveč tudi z njihovim ovrednotenjem in usmeritvami za izdelovalce OP.

- Potrebno bi bilo narediti nabor vseh informacij, ki so javno dostopne in uporabne.
- Strokovne podlage bi morale biti pridobljene pravočasno in biti nujen sestavni del pri načrtovanju plana in izdelavi OP.

10 Izobraževanje, stanovsko združevanje in pooblastila

10.1 Izobraževanje

Cilja Vzpostavitev izobraževanja izdelovalcev okoljskih presoj
Vzpostavitev izobraževanja javnosti in vključenih akterjev v načrtovanju o okoljskih presojah

Kazalniki

Ocena

Kazalniki	Ocena
10.1.1 Možnost izobraževanja izdelovalcev	V Vzpostavljena je aktivna platforma za izobraževanje izdelovalcev OP. Zelo pogosto so organizirane delavnice, posvetovanja, vzpostavljeno je izobraževanje na daljavo (e-learning).
	Z Pogosto so organizirane delavnice, posvetovanja, vzpostavljeno je izobraževanje na daljavo (e-learning).
	P Izobraževanje izdelovalcev OP je organizirano redko.
	N Izobraževanje izdelovalcev OP je organizirano zelo redko.
10.1.2 Značilnosti ciljne publike izobraževanj/posvetovanj	V Izobraževanj/posvetovanj na temo okoljskih presoj se zelo pogosto udeležujejo vse ciljne skupine deležnikov v postopku CPVO (izdelovalci PPP, izdelovalci OP, NUP, pripravljavci PPP, zainteresirana javnost).
	Z Izobraževanj/posvetovanj na temo okoljskih presoj se pogosto udeležujejo vse ciljne skupine deležnikov v postopku CPVO (izdelovalci PPP, izdelovalci OP, NUP, pripravljavci PPP, zainteresirana javnost).
	P Izobraževanj/posvetovanj na temo okoljskih presoj se udeležujejo zgolj posamezne skupine deležnikov v postopku CPVO, večinoma predstavniki izdelovalcev OP in posameznih NUP.
	N Ciljne skupine deležnikov v postopku CPVO se ne udeležujejo izobraževanj /posvetovanj na temo okoljskih presoj.
10.1.3 Število izvedenih delavnic / posvetovanj na temo okoljskih presoj	V Delavnice/posvetovanja na temo okoljskih presoj potekajo vsako leto in v primerih sprememb in dopolnitev zakonodaje na področju prostorskega načrtovanja in varstva okolja.
	Z Delavnice/posvetovanja na temo okoljskih presoj potekajo vsaki dve leti in v primerih sprememb in dopolnitev zakonodaje na področju prostorskega načrtovanja in varstva okolja.
	P Delavnice/posvetovanja na temo okoljskih presoj potekajo zelo redko.
	N Delavnice/posvetovanja na temo okoljskih presoj niso organizirana in ne potekajo .
10.1.4 Število udeležb na izobraževanjih	V Izobraževanja na temo okoljskih presoj so zelo pogosto dobro obiskana in polno zasedena.
	Z Izobraževanja na temo okoljskih presoj so pogosto dobro obiskana in zasedena.
	P Izobraževanja na temo okoljskih presoj so pogosto slabo obiskana.
10.1.5 Število prijavljenih izdelovalcev presoj in drugih na delavnice / posvetovanja na temo okoljskih presoj	V Na delavnice/posvetovanja na temo okoljskih presoj se zelo pogosto prijavi veliko število izdelovalcev OP, prijavi pa se tudi druge zainteresirane ciljne skupine.
	Z Na delavnice/posvetovanja na temo okoljskih presoj se pogosto prijavi veliko število izdelovalcev OP, prijavi pa se tudi druge zainteresirane ciljne skupine.
	P Na delavnice/posvetovanja na temo okoljskih presoj se pogosto prijavi manjše število izdelovalcev OP in manjše število deležnikov drugih zainteresiranih ciljnih skupin.
	N Na delavnice/posvetovanja na temo okoljskih presoj se pogosto prijavi zelo malo izdelovalcev OP, ostale ciljne skupine deležnikov se ne prijavljajo.
10.1.6 Število pobud za izvedbo delavnic / posvetovanj na temo okoljskih presoj	V Za izvedbo delavnic/posvetovanj na temo okoljskih presoj so zelo pogosto podane številne pobude.
	Z Za izvedbo delavnic/posvetovanj na temo okoljskih presoj so pogosto podane številne pobude.
	P Za izvedbo delavnic/posvetovanj so podane zgolj posamezne pobude.
	N Za izvedbo delavnic/posvetovanj ni podanih pobud.

Ugotovitve

Temeljna težava je že izobraževanje na dodiplomskih študijskih programih - strateško ocenjevanje vplivov sistematično poučujejo le na dveh programih - na študiju **krajinske** arhitekture Biotehniške fakultete Univerze v Ljubljani in na Fakulteta za znanosti v okolju Univerze v Novi Gorici. Večina izdelovalcev OP je dejansko priučenih.

Stanje na področju s strateškim ocenjevanjem povezanim izobraževanjem je katastrofalno. Izobraževanja oz. posvetovanja izdelovalcev OP so organizirano zelo redko.

Razprava na delavnici je odprla pomen izobraževanja in licenc za izdelovalce OP, kar naj bi po mnenju predstavnikov NUP prispevalo k višji kakovosti presoj. Poleg izobraževanja bi bilo potrebno uvesti tudi izpite za preverjanje znanja, po določenem časovnem obdobju bi bilo potrebno obnoviti znanje in ponovno opravljati izpit.

Glede na to, da se zadnje čase veliko novih podjetij ukvarja z okoljskimi presojami brez ustreznih strokovnih izkušenj, se je smiselno vprašati o kvaliteti in strokovnosti njihove presoje. Neusposobljeni izdelovalci OP in PVO so praviloma cenejši in tako všečni naročnikom. Potrebno bi bilo dodatno usposabljanje izdelovalcev OP in opravljanje izpitov, da se zagotovi njihova usposobljenost in strokovnost.

Priporočila

- **Nujno je treba vzpostaviti program dodatnega strokovnega izobraževanja.**
- Izdelovalci okoljskih presoj bi morali najprej pridobiti licenco za izdelavo okoljskih presoj. Po pridobitvi licenci, bi se morala po posameznih segmentih (vode, zrak, narava...) organizirati posvetovanja z izdelovalci okoljskih presoj in predstavniki NUP.

Cilj Vzpostavitev sistema povratnih informacij in obveščanja izdelovalcev o problemih in informacijah v zvezi z izvedenimi okoljskimi presojami

Kazalniki

Ocena

10.1.7 Možnost dostopa do informacij o statistikah izdelanih presoj (informacij o pogostih napakah, izboljšavah ipd.)	V	Vzpostavljen je informacijski sistem, ki vsebuje bazo izdelanih OP, ključne informacije in povzetke OP, beleži najpogostejše napake pri izdelavi OP in predloge izboljšav. Vstop v informacijski sistem in bazo izdelanih OP je javno dostopen.
	Z	Vzpostavljen je informacijski sistem, ki vsebuje bazo izdelanih OP, beleži povzetke OP, najpogostejše napake pri izdelavi OP in predloge izboljšav. Vstop v informacijski sistem in bazo izdelanih OP je javno dostopen.
	P	Informacijski sistem z bazo izdelanih OP ni vzpostavljen; informacije o posameznem OP je mogoče pridobiti v arhivu OP na podlagi vloge za pregled OP.
	N	Informacijski sistem z bazo izdelanih OP ni vzpostavljen; informacije o OP niso javno dostopne.
10.1.8 Možnost posvetovanja izdelovalcev z institucijami na področju varstva okolja / presoje vplivov	V	Posvetovanje izdelovalcev OP z institucijami na področju varstva okolja / presoje vplivov je zelo pogosto mogoče izvesti na različne načine kot so delovni sestanki, delavnice, forumi, okrogle mize.
	Z	Posvetovanje izdelovalcev OP z institucijami na področju varstva okolja / presoje vplivov je pogosto mogoče izvesti na različne načine kot so delovni sestanki ali delavnice.
	P	Posvetovanje izdelovalcev OP z institucijami na področju varstva okolja / presoje vplivov je pogosto mogoče izvesti le na formalnih sestankih.
	N	Za posvetovanje izdelovalcev OP z institucijami na področju varstva okolja / presoje vplivov je pogosto zelo malo možnosti.

Ugotovitve

Informacijski sistem z bazo izdelanih OP ni vzpostavljen, informacije o OP, pogostih napakah, možnih izboljšavah) niso javno dostopne.

Priporočila

- Smiselno bi bilo vzpostaviti statistiko o izdelanih okoljskih presojah, oziroma informacije o napakah in izboljšavah. Pri tem bi izdelovalci okoljskih presoj vedeli, na kaj morajo biti posebej pozorni, kje se pojavljajo napake in s tem pripomogli k izboljšanju kvalitete

okoljskih presoj. V času izdelave okoljskih presoj, bi se izdelovalci OP imeli možnost povezati z institucijami na področju varstva okolja, v kolikor bi prišlo do možnih zapletov ali pomanjkljivih javno dostopnih podatkov.

10.2 Priporočila

Cilj Izdelava priporočil za pripravo okoljskih presoj

Kazalniki

Ocena

Kazalniki	Ocena
10.2.1 Obstoj smernic o pripravi in izdelavi okoljskih presoj	V Smernice za pripravo in izdelavo OP vsebujejo jasna in natančna priporočila za delo; poleg splošnih priporočil vsebujejo tudi priporočila za obravnavo kompleksnejših tematik.
	Z Smernice za pripravo in izdelavo OP vsebujejo jasna in natančna priporočila za delo; smernice podajajo splošna priporočila.
	P Smernice za pripravo in izdelavo OP so splošne in zgolj povzemajo določbe iz Uredbe.
	N Smernic, ki bi podajale priporočila za pripravo in izdelavo OP, ni v programu.
10.2.2 Priporočila za sistemsko izvajanje in spremljanje	V Priporočila za sistemsko izvajanje in spremljanje okoljskih presoj so jasna, natančna; vsebujejo stvarne in inovativne predloge in metode za delo.
	Z Priporočila za sistemsko izvajanje in spremljanje okoljskih presoj so jasna, natančna; vsebujejo stvarne predloge in metode za delo.
	P Priporočila za sistemsko izvajanje in spremljanje okoljskih presoj so manj jasna in manj natančna; vsebujejo splošne predloge in metode za delo.
	N Priporočila za sistemsko izvajanje in spremljanje okoljskih presoj niso podana.

Ugotovitve

Edina slovenska priporočila s področja strateškega ocenjevanja so pripravljena za področje varstva kulturne dediščine - Mlakar A., Jankovič K., Mlakar B., 2005, Vključevanje varstva kulturne dediščine v pripravo okoljskih poročil in celovite presoje vplivov na okolje (po ZVO-1), Ministrstvo za kulturo.

Odsotnost priporočil, poznajo jih vse resne države z uveljavljenim sistemom strateškega ocenjevanja, je eden glavnih razlogov za številna nerazumevanja, raznolika tolmačenja, slabo prakso nasploh.

Priporočila

- **Treba je pristopiti k sistematični pripravi priporočil za izdelavo okoljskih poročil - splošnih in po posameznih okoljskih sestavinah.**

10.3 Pooblastila za izdelavo okoljskih poročil

Ugotovitve

V času priprave raziskovalnega projekta je bil sprejet Pravilnik o pogojih za vpis v evidenco izdelovalcev okoljskih poročil in poročil o vplivih na okolje ter delovanju strokovne komisije (Ur.l. RS, št. 70/2011) in v pripravi Pravilnik o pogojih za pridobitev potrdila o strokovni usposobljenosti za izdelovanje okoljskih poročil oziroma poročil o vplivih na okolje ter preizkusu strokovnega znanja. Zanimivo je, da k pripravi nista bila povabljeni ne Sektor za CPVO in ne izdelovalec tega CRP, čeprav prvi formalno bdi nad področjem CPVO, drugi pa bi k pravilniku prispeval dobronamerne pripombe prav na podlagi ugotovitev CRP.

Na oba pravilnika se je izdelovalec CRP odzval v okviru partnerstva Odgovorno do prostora (www.zaps.si). Prva ugotovitev je bila, da je priprava Pravilnikov potekala brez sodelovanja strokovne javnosti in resne javne razprave. Priprava podzakonskih predpisov, ki urejajo delo

strokovnjakov s področja (strateškega) ocenjevanja vplivov na okolje **brez sodelovanja teh strokovnjakov, je popolnoma nedopustna**. Prepričani smo, da lahko o načinu pooblaščenja in strokovni usposobljenosti za izdelovanje okoljskih poročil oziroma poročil o vplivih na okolje najbolj kompetentno sodijo tisti strokovnjaki, ki ta poročila izdelujejo ter se s področjem ocenjevanja vplivov na okolje pedagoško in raziskovalno ukvarjajo.

V nadaljevanju so podane ugotovitve v zvezi s Pravilnikom o pogojih za pridobitev potrdila o strokovni usposobljenosti za izdelovanje okoljskih poročil oziroma poročil o vplivih na okolje ter preizkusu strokovnega znanja, ki žal dokazujejo nerazumevanje zakonodajalca tako glede bistva strateškega ocenjevanja kot smiselnosti pooblaščenja:

1. Določbe Pravilnika **so nedomišljene in ne bodo prispevale k bolj učinkovitem (strateškem) ocenjevanju vplivov na okolje**. Določbe, podobno kot določbe Pravilnika o pogojih za vpis v evidenco izdelovalcev okoljskih poročil in poročil o vplivih na okolje ter delovanju strokovne komisije (Ur.l. RS, št. 70/2011), ne sledijo v svetu vedno bolj uveljavljenemu sistemu, ki podeljevanje in obnavljanje pooblastil veže na programe stalnega strokovnega izobraževanja. Prepričani smo, da mora preverjanje in potrjevanje strokovne usposobljenosti nujno slediti sodobnim trendom na področju (strateškega) ocenjevanja vplivov na okolje, predvsem integraciji okoljske presoje v proces priprave planov oz. projektov in obravnavi okolja v najširšem kontekstu tega pojma, torej okolja/prostora, družbe in gospodarstva. Prav tako mora sistem pooblastil in ugotavljanja strokovne usposobljenosti upoštevati raznolikost predhodnih znanj ter raznolikost vlog v procesu ocenjevanja vplivov na okolje.
2. Kakršnekoli rešitve, ki dajejo pristojnost vodenja evidenc in opravljanja strokovnih izpitov ministrstvu ali organu v njegovi sestavi so **v popolnem nasprotju z doktrino delovanja stanovskih zbornic**, uveljavljeno v tujini in na mnogih področjih tudi v naši družbi, npr. v arhitekturi in urejanju prostora, graditvi objektov, odvetništvu, zdravstvu. Prepričani smo, da je strokovno upravičeno in v duhu razvoja demokracije nujno, da se vodenje evidenc in preverjanje strokovne usposobljenosti kot javno pooblastilo prenese na pristojno zbornico, pri čemer menimo, da bi bilo možno racionalno rešitev poiskati znotraj obstoječega zborničnega sistema na področju arhitekture in prostora oz. graditve objektov.
3. Koncept podeljevanja potrdila **za dele okolja** oziroma vrste vplivov na okolje, kulturno dediščino ali zdravje ljudi je **zelo problematičen**, posledično je tudi preglednica v Prilogi 1 precejšnji nesmisel:
 - okolja ni smiselno vedno deliti na gornji način, struktura obravnave v okoljskem poročilu se mora prilagajati značilnostim obravnavane politike, programa ali plana;
 - posamezne izobrazbe znotraj posameznih znanosti ne zagotavljajo enakih znanj in posledično nimajo zmožnosti relevantne presoje na posamezne dele okolja;
 - bistvo učinkovitega ocenjevanja vplivov na okolje je **zagotavljanje homogene interdisciplinarne skupine** in ne posamezniki, ki obladujejo posamezne/ozke dele okolja;
 - mnogo bolj kot posamezna parcialna znanja so pomembna **znanja, ki zagotavljajo oblikovanje sinteznih ugotovitev**, znanja, ki zagotavljajo vpetost ocenjevanja vplivov na okolje v kontekst prostora, gospodarstva, družbe in časa ter znanja vodenja/koordinacije izdelave okoljskega poročila oziroma poročila o vplivih na okolje;
 - podeljevanje potrdila specialistom lahko prinese pogojevanje njihovega sodelovanja tudi v primerih, ko to zaradi značilnosti obravnavane politike, programa ali plana ni potrebno/smiselno, kar posledično pomeni **neracionalno/dražjo izdelavo gradiv in postavljanje posameznih izdelovalcev v (de)priviligiran položaj**.Ključno bi bilo torej preverjati posebno znanje - znanje vodenja izdelave okoljskega poročila oz. poročila o vplivih na okolje.

Na podlagi teh ugotovitev je bilo predlagano:

1. Da se **Pravilnik umakne iz nadaljnje obravnave** in s pomočjo strokovnjakov s področja ocenjevanja vplivov na okolje temeljito razmisli o drugih **ukrepih**, ki bodo učinkoviteje kot predlagani strokovni izpiti **izboljšali prakso** izdelave okoljskih poročil oziroma poročil o vplivih na okolje.
2. Ključnega pomena je takojšnja vzpostavitev **programa stalnega strokovnega izobraževanja**, na katerega naj se veže točkovalni sistem, ki naj omogoča pridobitev/ohranitev pooblastila.
3. Zagotovi naj se izboljšanje prakse v smeri zagotavljanja homogenih, strokovno trdnih interdisciplinarnih skupin, ki bodo obvladale reševanje kompleksne problematike priprave politik, programov in planov ter z njimi povezanih vplivov na okolje.
4. Če zakonodajalec vztraja na strokovnih izpitih, potem so ti smiselni predvsem za **vodje izdelave** okoljskih poročil oziroma poročil o vplivih na okolje. Vodja izdelave mora imeti izobrazbo, ki zagotavlja interdisciplinarna znanja. Pri tem je smiselno določiti izjeme, ko preizkusa znanja ni potrebno opravljati (dolgoletna praksa, izobrazba, znanje, izkušnje).
5. Če zakonodajalec vztraja na strokovnih izpitih, potem je nujno **treba vzpostaviti tudi strokovne izpite za ostale deležnike** v procesu ocenjevanja vplivov na okolje (lahko tudi v obliki posebnega dela izpita za delavce v javni upravi). To zagotavlja izenačenje vedenj posameznih deležnikov, ki je ključno za uspešno sodelovanje v postopku CPVO oz. PVO.
6. Vodenje evidenc in preverjanje strokovne usposobljenosti mora biti kot **javno pooblastilo preneseno na stanovsko zbornico**.
7. Na programih druge bolonjske stopnje je treba zagotoviti možnost izbiranja predmetov, ki zagotavljajo **izobraževanje na področju (strateškega) ocenjevanja vplivov na okolje že v času študija**.

Iz gornjega izhaja, da k obravnavni Pravilnika ni bilo možno pristopiti z amandmajskimi predlogi, temveč s spremembo koncepta. V nadaljevanju so sicer podane pripombe na posamezne člene Pravilnika, vendar predvsem kot dokaz, da Pravilnik ni ustrezen.

Na podlagi četrtega odstavka 56. člena in sedmega odstavka 56.a člena Zakona o varstvu okolja (Uradni list RS, št. 39/06 – uradno prečiščeno besedilo, 49/06 – ZMetD, 66/06 – odl. US, 33/07 – ZPNačrt, 57/08 – ZFO-1A, 70/08,108/09, 48/2012 in 57/2012) izdaja minister za kmetijstvo in okolje v soglasju z ministrom za izobraževanje, znanost, kulturo in šport ter ministrom za zdravje

Pravilnik o pogojih za pridobitev potrdila o strokovni usposobljenosti za izdelovanje okoljskih poročil oziroma poročil o vplivih na okolje ter preizkusu strokovnega znanja

I. SPLOŠNA DOLOČBA

**1. člen
(vsebina)**

Ta pravilnik določa:

- podrobnejše pogoje, ki jih mora izpolnjevati oseba, če želi pridobiti potrdilo o strokovni usposobljenosti za izdelovanje okoljskih poročil oziroma poročil o vplivih na okolje (v nadaljnjem besedilu: potrdilo),
- vrste dokazil o izpolnjevanju pogojev za pridobitev potrdila in
- način preizkusa strokovnega znanja (v nadaljnjem besedilu: preizkus).

II. PODROBNEJŠI POGOJI IN DOKAZOVANJE IZPOLNJEVANJA POGOJEV ZA PRIDOBITEV POTRDILA

2. člen

(pogoji za pridobitev potrdila o strokovni usposobljenosti)

(1) Potrdilo lahko pridobi oseba, ki:

1. ima pridobljeno najmanj visokošolsko ali univerzitetno izobrazbo oziroma končan študijski program druge bolonjske stopnje:

- naravoslovnih znanosti: fizika, biologija, ekologija, okolje, gozdarstvo, kemija, matematika, meteorologija;
- tehničnih znanosti: arhitektura, krajinska arhitektura, urbanizem, energetika, geologija, rudarstvo, geotehnologija, gradbeništvo, geodezija, inženiring in strojništvo;
- medicinskih znanosti in/ali
- družboslovnih znanosti: arheologija, geografija in kultura.

*Pripomba: Navajanje izobrazb oz. študijskih programov je nesmiselno, kar dokazuje tudi gornji, pomanjkljiv/nekonsistenten seznam. Seznam ne vključuje vrste izobrazb/programov, katerih diplomanti že sedaj tvorno sodelujejo pri pripravi OP/PVO (npr. agronomije), hkrati pa je uvrstitev nekaterih izobrazb/programov vprašljiva, saj študij ne zagotavlja znanj s področja ocenjevanja vplivov na okolje (npr. matematike). Problem seznama je, da ne predpostavlja različne stopnje pridobljenih znanj na posameznih študijskih programih. **Predlagamo črtanje seznama** ali vsaj skrben pregled izobrazb/programov (vključno s predmetniki) in usklajitev poimenovanj s Seznamom strokovnih in znanstvenih naslovov ter njihovih okrajšav (Ur.l. RS, št. 22/1999, 33/1999, 57/1999, 10/2000) (obstaja npr. študijski program kulturologija, tudi sociologija kulture, program "kultura" pač ne).*

2. ima najmanj pet let delovnih izkušenj na področju presoje vplivov na okolje in

Pripomba: Gornje določilo naj se zapiše jasneje: "Ima najmanj pet let delovnih izkušenj pri izdelavi okoljskih poročil oziroma poročil o vplivih na okolje".

3. uspešno opravi preizkus.

(2) Vrsta visokošolske ali univerzitetno izobrazbe oziroma končan študijski program druge bolonjske stopnje iz 1. točke prejšnjega odstavka je za dele okolja oziroma vrsto vplivov na okolje, kulturno dediščino ali zdravje ljudi določen v prilogi 1 tega pravilnika.

(3) Agencija Republike Slovenije za okolje (v nadaljnjem besedilu: Agencija) izda potrdilo o strokovni usposobljenosti za tiste dele okolja oziroma vrsto vplivov na okolje, kulturno dediščino ali zdravje ljudi, za katero izpolnjuje pogoje za pridobitev potrdila v 30 dneh po uspešno opravljenem preizkusu.

*Pripomba: Potrdilo je v prvi vrsti smiselno za **vodenje izdelave** okoljskega poročila oziroma poročila o vplivih na okolje, česar pa Pravilnik ne predvideva.*

3. člen

(dokazila o izpolnjevanju pogojev)

(1) Za dokazilo o izpolnjevanju pogoja iz 1. točke prvega odstavka prejšnjega člena se šteje diploma oziroma druga listina, iz katere je razvidna ustreza izobrazba.

(2) Za dokazilo o izpolnjevanju pogoja iz 2. točke prejšnjega člena se šteje:

- najmanj pet okoljskih poročil ali poročil o presoji vplivov na okolje, ki so bila izdelana v zadnjih petih letih in jih je oseba, ki želi pridobiti potrdilo, izdelala sama ali je sodelovala pri njegovi izdelavi. Iz poročil mora biti razvidna navedba delov okolja ali vrst vplivov na okolje, za katere je oseba, ki želi pridobiti potrdilo, izdelala okoljsko poročilo ali poročilo o vplivih na okolje ali
- najmanj petkratno sodelovanje pri presojah vplivov na okolje v zadnjih petih letih.

*Pripomba: V prvi alineji drugega odstavka naj se za "okoljskih poročil" doda besedilo "za katere je bilo izdano pozitivno mnenje u ustreznosti okoljskega poročila" in za "poročil o presoji vplivov na okolje" doda besedilo "na podlagi katerih je bilo izdano okoljevarstveno soglasje". Kot dokazilo naj se štejejo tudi "zaključene ocene/presoje vplivov na okolje, ki so bile izdelane pred uveljavitvijo ZVO-1". "V zadnjih petih letih" naj se nadomesti z "v zadnjih **desetih** letih". Kot izkušnjo je treba upoševati tudi uspešno prakso ocenjevanja vplivov na okolje pred prenosom SEA oz. EIA direktive v naš pravni red.*

*Ni jasno, kaj pomeni "najmanj petkratno sodelovanje pri presojah vplivov na okolje v zadnjih petih letih".. Če to pomeni karkoli drugega kot "**izdelavo** okoljskih poročil oziroma poročil o vplivih na okolje" (npr. spremljanje postopkov), je to **povsem nesprejemljivo**, saj je izkušnja "izdelovanja" neprimerljiva z izkušnjo "sodelovanja". **Predlagamo črtanje tega določila** (tudi sicer se podvoji z zapisom v 2. točki 2. člena tega pravilnika).*

III. PREIZKUS

4. člen (preizkus)

(1) Strokovna znanja, potrebna za izdelavo okoljskih poročil oziroma poročil o vplivih na okolje, obsegajo zlasti poznavanje ustrezne zakonodaje, teorijo in prakso ter metodologije presojanja vplivov na okolje, kulturno dediščino ali zdravje ljudi.

Pripomba: Strokovna znanja, potrebna za izdelavo okoljskih poročil oziroma poročil o vplivih na okolje niso znanja navedena v gornji alineji temveč "sposobnost prepoznave in podajanja točne ocene vplivov na okolje ter zmožnost oblikovanja predlogov za izboljšanje presojanega plana in predlogov omilitvenih ukrepov"!

(2) Agencija v sodelovanju z ministrstvom, pristojnim za kulturo, ministrstvom, pristojnim za zdravje in ministrstvom, pristojnim za kmetijstvo in okolje pripravi katalog strokovnih znanj iz prejšnjega odstavka in ga objavi na svoji spletni strani.

Pripomba: Agencija ne more biti tista, ki pripravi katalog strokovnih znanj. Tak katalog naj pripravijo pedagogi, ki poučujejo vsebine povezane z ocenjevanjem vplivov na okolje na študijskih programih druge bolonjske stopnje oz. podiplomskih programih v sodelovanju z najbolj referenčni strokovnjaki iz prakse. Predlagamo, da se gornje določilo nadomesti z "Komisija referenčnih strokovnjakov, ki jo imenuje minister, pripravi ...".

(3) Strokovna znanja iz prvega odstavka tega člena se preverijo s preizkusom pred komisijo iz 56. člena Zakona o varstvu okolja.

Pripomba: Problematično je imenovanje oz. sestava te komisije. Člani komisije so lahko le strokovnjaki, ki so enako ali bolj referenčni kot bodo kandidati za opravljanje strokovnega izpita, predvsem pa z (najmanj 10-letno) izkušnjo izdelave okoljskih poročil oziroma poročil o vplivih na okolje (in nikakor ne sodelovanja v upravnih postopkih).

(4) Administrativne in tehnične naloge za komisijo iz prejšnjega odstavka opravlja Agencija.

Pripomba: Administrativne in tehnične naloge naj opravlja pristojna stanovska zbornica (glej uvodni zapis).

5. člen (prijava na preizkus)

(1) Agencija najmanj enkrat letno v svetovnem spletu objavi javni poziv, s katerim pozove zainteresirane osebe k preizkusu.

(2) Javni poziv iz prejšnjega odstavka vsebuje kraj in datum preizkusa, ki ne sme biti prej kot v dveh mesecih od dneva objave javnega poziva.

(3) Kandidat za preizkus se lahko prijavi k preizkusu v pisni ali elektronski obliki v skladu s predpisi, ki urejajo elektronsko poslovanje, najpozneje štiri tedne pred datumom preizkusa, določenim v javnem pozivu. V prijavi mora navesti podatke glede dokazil o izpolnjevanju pogojev iz 3. člena tega pravilnika. Kandidat za preizkus se lahko pisno odjavi od preizkusa najpozneje en teden pred preizkusom, sicer se šteje, da preizkusa ni opravil.

(4) Kandidat za preizkus se lahko prijavi k preizkusu za izdelovanje okoljskega poročila ali poročila o vplivih na okolje ali obojega. Kandidat za preizkus se lahko prijavi k preizkusu za enega ali več delov okolja ali za enega ali več vplivov na okolje, kulturno dediščino ali zdravje ljudi iz Priloge 1, ki je sestavni del tega pravilnika.

(3) K preizkusu lahko pristopi le oseba, ki izpolnjuje pogoje iz 1. in 2. točke prvega odstavka 2. člena tega pravilnika.

(6) Agencija najkasneje tri tedne pred predvidenim datumom preizkusa obvesti vse prijavitelje o potrditvi prijave.

Pripomba: Določila se smiselno prilagodijo predlogu, da administrativne in tehnične naloge opravlja pristojna stanovska zbornica.

6. člen (potek preizkusa)

(1) Preizkus je sestavljen iz pisnega in ustnega dela.

Pripomba: Gre za nepotrebno podvajanje. Preizkus znanja naj bo le usten. Kot pisni del izpita naj se štejejo referenčna dela. K pisnemu delu izpita naj pristopi le kandidat, za katerega komisija ugotovi, da njegova referenčna dela niso ustrezna. Podoben sistem je uveljavljen v okviru strokovnih izpitov za pooblaščen projektante/prostorske načrtovalce na Zbornici za arhitekturo in prostor.

(2) Pisni del obsega preverjanje znanja iz splošnega in posebnega dela. Splošni del obsega splošno poznavanje področja presoje vplivov na okolje. Posebni del, za katerega se je kandidat k preizkusu prijavil in je določeno v Prilogi 1 tega pravilnika, pa se opravi v obliki reševanja strokovnega problema s študijem primera na podlagi predloženega gradiva za specifično področje, za katerega kandidat želi pridobiti potrdilo.

(3) Ustni del preizkusa obsega zagovor pisnega dela preizkusa.

(4) Kandidat lahko pristopi k ustnemu delu, če je pri pisnem delu dosegel najmanj dve tretjini možnih točk posebej pri:

1. splošnem delu in

2. posebnem delu za vsak del okolja ali vpliv na okolje, kulturno dediščino ali zdravje ljudi, za katerega se je kandidat prijavil.

(5) Kandidat je uspešno opravil preizkus, če je pri pisnem delu dosegel predpisano število točk iz prejšnjega odstavka tega člena in če je komisija na ustnem delu izpita ugotovila, da je kandidatovo znanje zadovoljivo.

Pripomba: Določila so zelo nedorečena. Kdaj bo komisija ocenjevala pisni del? Bo kandidat čakal na pregled pisnega dela? Kako bo potekal izpit v primeru velikega števila kandidatov? Se bo k ustnemu delu izpita pristopalo v drugem terminu? Kako bo komisija ocenjevala pisni del? Na podlagi kakšnih kriterijev? Kako bo potekalo točkovanje? Gornja določila ne omogočajo tekočega in transparentnega poteka izpitov in jih je treba doreči! Pri preoblikovanju določil naj se upoštevajo pripombe v zvezi z nesmiselnim podeljevanjem pooblastil za (nedorečene) del(c)e okolja.

(6) O poteku preizkusa zapisnikar vodi zapisnik in opravlja tudi druge administrativno-tehnične naloge za komisijo.

(7) V zapisnik se vpišejo sestava komisije, kraj in datum opravljanja preizkusa, seznam kandidatov, ki so preizkus uspešno opravili in seznam kandidatov, ki preizkusa niso uspešno opravili. Zapisnik podpišejo člani komisije in zapisnikar.

7. člen (ponovitev preizkusa)

(1) Oseba, ki ni uspešno opravila ustnega dela preizkusa, ponavlja preizkus v celoti.

(2) Komisija določi rok za ponovno opravljanje preizkusa osebam, ki preizkusa niso uspešno opravile. Komisija določi nov rok tudi za tiste osebe, ki zaradi opravičljivih razlogov k preizkusu niso pristopile, pri čemer se kot opravičljiv razlog šteje bolezen, smrt v družini ali višja sila.

8. člen (sprememba in razširitev potrdila)

(1) Oseba, ki ji je Agencija izdala potrdilo, mora spremembo osebnega imena oziroma stalnega ali začasnega prebivališča nemudoma pisno sporočiti Agenciji, ki na podlagi spremenjenih okoliščin v 30 dneh od prejema sporočila izda novo potrdilo, pri čemer ostaneta obseg in rok veljavnosti obstoječega potrdila nespremenjeni.

(2) Če želi oseba, ki ima veljavno potrdilo za izdelovanje okoljskega poročila ali poročila o vplivih na okolje za določen del okolja ali vpliv na okolje, kulturno dediščino ali zdravje ljudi to potrdilo razširiti tudi na izdelovanje okoljskega poročila ali poročila o vplivih na okolje za drug del okolja ali za drug vpliv na okolje, kulturno dediščino ali zdravje ljudi iz Priloge 1 tega pravilnika, mora skladno s 5. in 6. členom tega pravilnika opraviti splošni in posebni del preizkusa v obsegu, na katerega se zahteva za razširitev potrdila nanaša.

Preizkus: V drugem odstavku naj se črta besedilo "splošni in". Ponavljanje splošnega dela izpita je povsem nepotrebno.

IV. PREHODNA IN KONČNA DOLOČBA

9. člen (objava kataloga strokovnih znanj)

Katalog strokovnih znanj iz 4. člena tega pravilnika objavi Agencija na svoji spletni strani v dveh mesecih po uveljavitvi tega pravilnika.

Pripomba: Tudi v primeru, da zakonodajalec vztraja pri strokovnih izpitih za dele okolja, katalog strokovnih znanj ne more biti v pristojnosti Agencije, temveč v pristojnosti stanovske zbornice.

10. člen (začetek veljavnosti)

Ta pravilnik začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

PRILOGA 1

Deli okolja oziroma vrste vplivov na okolje, kulturno dediščino ali zdravje ljudi, za katere je mogoče pridobiti potrdilo o strokovni usposobljenosti ter ustrezna izobrazba oziroma končan študijski program druge bolonjske stopnje iz 1. točke prvega odstavka 2. člena pravilnika

	<i>Vsebinska potrdila</i>	<i>Izobrazba oz. končan študijski program</i>
1.	deli okolja (tla, kamnine, voda, zrak in živalske ter rastlinske vrste, vključno z njihovim dednim materialom ter človek)	naravoslovne in tehnične znanosti
2.	vplivi na tla zaradi obremenjevanja z emisijami snovi	naravoslovne in tehnične znanosti
3.	vplivi na vode zaradi obremenjevanja z emisijami snovi	naravoslovne in tehnične znanosti
4.	vplivi na zrak zaradi obremenjevanja z emisijami snovi	naravoslovne in tehnične znanosti
5.	vplivi zaradi obremenjevanja okolja z odpadki	naravoslovne in tehnične znanosti
6.	vplivi zaradi obremenjevanja okolja z emisijami elektromagnetnega	naravoslovne in tehnične znanosti

	sevanja, ionizirajočega sevanja, emisijami hrupa, svetlobnega onesnaževanja in podobno	
7.	vplivi na rastline	naravoslovne znanosti
8.	vplivi na živali	naravoslovne znanosti
9.	vplivi na zdravje ljudi	medicinske in naravoslovne znanosti
10.	vplivi na krajino	družboslovne in tehnične znanosti
11.	vplivi na kulturno dediščino in arheološke ostaline,	družboslovne in tehnične znanosti
12.	vplivi na okolje ob večjih nesrečah	naravoslovne in tehnične znanosti
13.	vplivi na naravne vrednote in biotsko raznovrstnost	naravoslovne in tehnične znanosti

Pripomba: Gornja preglednica je precejšnji nesmisel (glej uvodni zapis). Tudi sicer je preglednica zelo pomanjkljiva:

- *ni jasno, na kaj se nanaša vsebina potrčila v točki 1. deli okolja (tla, kamnine, voda, zrak in živalske ter rastlinske vrste, vključno z njihovim dednim materialom ter človek), saj se ti deli kasneje ponovijo;*
- *pri ugotavljanju vplivov na vode ne gre le za ugotavljanje vplivov na vode zaradi obremenjevanja z emisijami snovi, temveč tudi za ugotavljanje vplivov na hidrološke značilnosti, poplavno ogroženost, ...;*
- *tudi sicer je poudarek na vplivih zaradi obremenjevanja z emisijami snovi, čeprav je jasno, da se predvsem v okoljskih poročilih za CPVO obravnavajo tudi drugi vplivi politik, programov in planov na tla, vode, zrak/klimo;*
- *ločeno potrčilo za obravnavo vplivov zaradi obremenjevanja okolja z odpadki je popolnoma nesmiselno, saj so odpadki le ena od značilnosti posega (tako kot emisije), ki vplivajo na tla, vode, rastline, ...;*
- *manjka ugotavljanje vplivov na kmetijstvo in kmetijska zemljišča, gozd in gozdarstvo, družbeno okolje, ...;*
- *ni jasno, kako bo mogoče pridobiti potrčilo v točki 6. vplivi zaradi obremenjevanja okolja z emisijami elektromagnetnega sevanja, ionizirajočega sevanja, emisijami hrupa, svetlobnega onesnaževanja in podobno, saj gre praviloma za različne strokovnjake, specialiste po posameznih področjih;*
- *v Sloveniji verjetno ne bo mogoče najti osebe (sploh pa ne medicinske stroke) z zahtevanimi izkušnjami pri ocenjevanju vpliva na zdravje ljudi, v zvezi s tem "delom okolja" bo potrebno oblikovati posebna določila.*

Predlagamo, da se priloga 1 črta v celoti.

Priporočila

- **K pisanju podzakonskih aktov naj se povabi strokovnjake, ki se s področjem ocenjevanja vplivov na okolje v praksi, pedagoško in raziskovalno ukvarjajo ter izvede resna javna razprava.**

Raziskovalni projekt v okviru ciljnega raziskovalnega programa
"Konkurenčnost Slovenije 2006-2013"

UPORABA IN UČINKOVITOST CELOVITE PRESOJE VPLIVOV NA OKOLJE TER PRESOJA VPLIVOV NA ČLOVEKOVO ZDRAVJE

4. sklop

Stroški in koristi celovite presoje vplivov na okolje

Raziskovalni projekt v okviru Ciljnega raziskovalnega programa "Konkurenčnost Slovenije 2006-2013" v letu 2010:

**UPORABA IN UČINKOVITOST CELOVITE PRESOJE
VPLIVOV NA OKOLJE TER PRESOJA VPLIVOV NA
ČLOVEKOVO ZDRAVJE**

Stroški in koristi CPVO

Oznaka dokumenta: IJS-DP-11089

Datum: september 2012

Avtorji poročila:

prof. dr. Branko Kontić, univ. dipl. inž. kem. tehnol.

dr. Urška Dermol, univ. dipl. ekologinja

dr. Davor Kontić, univ. dipl. inž. kraj. arhitekture

dr. Andrej Osterc, univ. dipl. inž. živil. tehnol.

Nosilec naloge: **prof. dr. Branko Kontić**

Direktor: **prof. dr. Jadran Lenarčič**

KAZALO

POVZETEK	3
1 UVOD	5
1.1 <i>Izhodišče, kontekst in obseg analize stroškov in koristi za postopek CPVO</i>	5
1.2 <i>Splošno o pristopu in metodi</i>	5
1.3 <i>Organizacija poročila</i>	6
2 UGOTOVITVE ANALIZ STROŠKOV IN KORISTI ZA POSTOPKE PO DIREKTIVI SEA	7
3 METODA OCENJEVANJA STROŠKOV IN KORISTI ZA POSTOPEK CPVO	10
3.1 <i>Uvodni poudarki.....</i>	10
3.1.1 <i>Osnovna definicija in namen ocenjevanja stroškov in koristi.....</i>	10
3.1.2 <i>Ocenjevanje smotrnosti evropske okoljske politike s CBA</i>	11
3.1.3 <i>Zgodovina ocenjevanja stroškov in koristi</i>	11
3.1.4 <i>Okoljska CBA</i>	12
3.2 <i>Metoda CBA za postopek CPVO.....</i>	13
4 OPIS IZBRANIH PRIMEROV CPVO	19
4.1 <i>Celovita presoja vplivov na okolje za državni prostorski načrt za izgradnjo obvoznice Škofljica</i>	19
4.2 <i>Celovita presoja vplivov na okolje za Strateški prostorski načrt Mestne občine Ljubljana.....</i>	29
5 REZULTATI.....	43
5.1 <i>Vrednosti faktorjev za monetarno vrednotenje potovalnega časa, onesnaženja, hrupa in zdravja</i>	43
5.2 <i>CBA za CPVO za DPN za izgradnjo obvoznice Škofljica</i>	44
5.3 <i>CBA za CPVO za SPN MOL</i>	53
6 RAZPRAVA.....	58
7 ZAKLJUČEK	61
8 VIRI IN REFERENCE	67
PRILOGA 1: Podporni vprašalnik za določitev stroškov in koristi v okviru CBA za CPVO.....	71
PRILOGA 2: Podrobnejši prikaz I. in II. stopnje postopka CPVO za DPN za obvoznico Škofljica.....	75
PRILOGA 3: Izhodiščne alternativne trase obvoznice Škofljica.....	78
PRILOGA 4: Optimizirane trase 1A in 2A.....	80
PRILOGA 5: Kategorije stroškov in koristi pri CPVO za DPN za obvoznico Škofljica.....	82

POVZETEK

Analiza stroškov in koristi (CBA) za postopek celovite presoje vplivov na okolje (CPVO) je bila opravljena v okviru raziskovalnega projekta "Uporaba in učinkovitost celovite presoje vplivov na okolje ter presoja vplivov na človekovo zdravje". Okvir je bil Ciljni raziskovalni program (CRP) "Konkurenčnost Slovenije 2006-2013", tema "Vzpostavitev monitoringa učinkovitosti celovitih presoj vplivov na okolje za doseganje okoljskih ciljev in vzpostavitev meril vrednotenja in vrednotenje stroškov in koristi, ter razvoj metodologije za področje prebivalstva in zdravja". CBA smo opravili sodelavci Inštituta "Jožef Stefan"; zahvaljujemo se partnerjem za posredovane pripombe in predloge k delovni verziji poročila, brez katerih bi bilo tolmačenje rezultatov nepopolno in v določenih segmentih za bralce težje razumljivo.

Delo je bilo metodološke narave – šlo je za razvoj in preizkus metode CBA na dveh primerih postopka CPVO: Državnega prostorskega načrta (DPN) za izgradnjo obvoznice Škofljica in Strateškega prostorskega načrta (SPN) za Mestno občino Ljubljana (MOL). Za oba primera smo ocenili direktne in indirektne stroške ter direktne in indirektne koristi po členitvi, kot kaže Tabela 1.

Tabela 1: Členitev stroškov in koristi v okviru obravnavanih primerov CBA

Stroški	Koristi
Direktni	Direktne
Stroški optimizacije načrtov (primerjava različic, iskanje najboljše različice/alternative) – prekrija se z obsegom porabljenega časa za postopek CPVO	Izboljšani načrti, izbrana najboljša različica, optimizirana raba prostora, učinkovitejši postopki dovoljevanja, racionalna izvedba plana, utemeljena izbira omilitvenih ukrepov
Obseg porabljenega časa za postopek CPVO (pregledovanje gradiva, izdaja smernic, prostorske konference, usklajevalni sestanki)	Naravovarstvo, kmetijstvo, kultura (varstvo nad standardi in normativi, vrednost kakovosti okolja, ki presega vložke/stroške v omiljitvene ukrepe)
Izdelava strokovnega gradiva v okviru postopka CPVO	Nižje onesnaževanje, boljše zdravje – prihranki, manjša izpostavljenost, višja varnost (dodatek k tistemu, kar je že predvidel DPN za obvoznico Škofljica oziroma SPN MOL), optimizirana raba prostora
Indirektni ¹	Indirektne in splošne (dodatne)
Zastoji pri investicijah v občini Škofljica, možni zastoji pri investicijah v MOL	Demokratičnost postopka, vključitev deležnikov
Nadaljevanje prometnih težav (daljši potovalni časi – zastoji, onesnaževanje zraka, hrup)	Ozaveščanje o varstvu okolja in vzdržnosti
Nadaljevanje zdravstvenih vplivov in povezanih stroškov	Učinkovito občinsko planiranje, potencialno učinkovito odločanje na ravni izvedbenih načrtov - OPPN in PVO ipd.

Pristop k CBA za CPVO sledi standardni metodi okoljske CBA. Pri tem je bilo treba opraviti dve prilagoditvi, in sicer:

- razlikovati med stroški in koristmi, ki naj bi jih prinesel ocenjevani načrt (DPN Škofljica, SPN MOL) ter stroški in koristmi, ki jih bo/je prinesel postopek CPVO,
- ugotoviti prispevke obravnavanih postopkov CPVO k varstvu okolja (razlika med stanjem kakovosti okolja, če se postopek CPVO izvede ali ne; v jedru gre za to, da se išče presežek prispevkov glede na to, kar prinašata obstoječi pravni red – normativi in standardi in DPN oziroma SPN. Le v tem primeru lahko postopku CPVO priznamo nedvoumno dodatno okoljevarstveno koristnost).

Pokazalo se je, da je uporabljena metoda operativna in da je mogoče z njo izračunati/oceniti vse kategorije stroškov in koristi, kot so prikazani v tabeli 1. Sta pa bila izbrana primera slaba (komaj ustrezna). Med delom se je namreč potrdil začetni vtis, da primer obvoznice Škofljica ni dober iz več razlogov; najpomembnejši je ta, da postopek CPVO še ni končan in da zato direktnih koristi postopka še ni mogoče ugotoviti. Druga dva, tudi

¹ Te stroške zaenkrat pripisujemo predvsem neučinkovitosti postopka CPVO; treba jih je razumeti kot vzpodbudo za izboljšanje prakse CPVO. Ko bo DPN za obvoznico izveden, teh stroškov ne bo več in jih bo mogoče preategorizirati v koristi izvedbe načrta/obvoznice. Koristi postopka CPVO pa bodo takrat vse tisto, kar bo postopek dodatnega prispeval v smislu varstva okolja in zdravja (vzdržnosti). Zato je pomembno-nujno, da okoljsko poročilo in spis (dosje) konkretnega postopka CPVO jasno in konkretno pokaže prispevke CPVO k izboljšanju planov/programov ter doseganju razvojnih (varstvenih, vzdržnostnih) ciljev. Le tako je lahko CBA pregledna in nedvoumna.

pomembna razloga, sta slabo vodenje postopka ter splošna odsotnost strateškega načrtovanja in ocenjevanja (družbenega/prometnega/prostorskega) vezanega na ta DPN. Tako se je na osnovi intervjujev udeležencev v postopku pokazalo, da nekateri – tisti, ki so od postopkov CPVO delovno odvisni ali jim ti omogočajo določeno (strokovno in politično) uveljavljanje - postopek hvalijo, drugi pa kritizirajo. Povzetek stališč in mnenj intervjuvancev je naslednji: nosilci urejanja prostora (NUP) prispevajo k izboljšanju plana z vidika varovanja kulturne dediščine, ohranjanja kmetijskih zemljišč, ohranjanja narave, upoštevanja že obstoječih prostorskih planov občin idr.; okoljsko poročilo (OP) omogoča iskanje novih alternativ in optimizacijo; usklajevalni sestanki so koristni, saj omogočajo podrobno seznanitev s problemi načrtovanja in udeležbo zainteresiranih v postopku priprave DPN, postopek prispeva k ozaveščanju o vrednosti prostora, usklajevanju mnenj, natančnejši optimizaciji variant/različic poteka trase obvoznice; postopke CPVO je treba dopolniti/izboljšati zlasti v začetnih fazah ("scoping", iskanje in primerjava alternativ); stališča in zahteve NUP je treba utemeljiti, tudi z vidika ustreznih CBA in doseganja ciljev obravnavanega plana, programa, politike (PPP); treba je povečati kompetentnost udeležencev v postopku CPVO (izdelovalcev OP), predlagateljev omilitvenih ukrepov, sodelavcev enote CPVO na Ministrstvu za kmetijstvo in okolje - MKO); postopek bi moral vključiti ocene tudi z drugih vidikov (podobno kot primerjalne študije; jasneje vključiti vzdržnost); postopek bi moral biti manj birokratski.

Primer SPN MOL ni bil dober, ker je OP obravnaval vsebine presplošno in bi lahko veljalo za marsikatero slovensko mesto, ne samo Ljubljano, strateške usmeritve/odločitve, ki jih je SPN prenašal na nižje (izvedbene) načrtovalske ravni, pa ni obravnaval².

Izračuni in ocene v okviru CBA za primer DPN za obvoznico Škofljica kažejo, da je možno postopku CPVO od leta 2005, ko se je začel, do danes (avgust 2012), pripisati 440.000 € direktnih in 7,4 mio € indirektnih stroškov, ter nič direktnih koristi (nedokončan postopek). Lahko da se bo del indirektnih stroškov prekategoriiral v direktne koristi postopka CPVO, če bo končni rezultat postopka to utemeljeval – glede na izbrano rešitev in ko se bo odštelo koristi, ki jih bo prinesel DPN. Indirektni koristi v smislu dviganja ozaveščenosti, izpolnjevanja ciljev varstva okolja ipd. so bile ugotovljene na osnovi intervjujev udeležencev postopka.

Primer SPN MOL kaže okoli 100.000 € direktnih stroškov in okoli 2 mio € direktnih koristi postopka CPVO. Slednje je privzeto predvsem z namenom, da se prikaže postopek tega izračuna (metodološki razlogi), čeprav prispevkov CPVO k varstvenim/vzdržnostnim ciljem ni bilo mogoče eksplicitno ugotoviti oziroma razlikovati od prispevkov, ki jih bo prinesla izvedba SPN MOL.

Ocene so nepopolne in negotove. Najpomembnejša negotovost izhaja iz značilnosti obravnavanih primerov – nedokončan postopek za obvoznico Škofljica in presplošna obravnava SPN MOL v spremljajočem OP – kar omogoča različna tolmačenja koristnosti in racionalnosti postopkov CPVO. Negotovosti, ki izhajajo iz vrednosti uporabljenih faktorjev za monetizacijo okoljskih ter zdravstvenih stroškov in koristi, so po našem mnenju manj pomembni (tudi če variirajo za faktor 2, 3 ali 6, kar smo prikazali, rezultati ostajajo v okviru reda velikosti). Pomembno je predvsem ali so koristi postopkov višji od stroškov! Čeprav izračunani razmerji med koristmi in stroški za oba primera zaenkrat nimata praktične vrednosti in sta informativna, sta vrednosti naslednji: za primer obvoznice Škofljica 0,06, za primer SPN MOL pa 20. Poudarjamo, da je treba za učinkovito/pregledno CBA nedvoumno, in če se le da kvantitativno prikazati, kaj postopki CPVO prispevajo k izboljševanju planov, programov, politik (PPP) oziroma izpolnjevanju ciljev razvoja (varstva).

Zaključujemo, da bi koristi ocenjevanja PPP lažje prepoznavali, specificirali in kvantificirali, če bi namesto postopkov CPVO uvedli strateško ocenjevanje vplivov na okolje in zdravje kot integralni del optimizacijsko naravnane razvojnega načrtovanja. Opustilo bi se torej ocenjevanje sprejemljivosti in dovoljevanje, kot ga poznamo danes v okviru postopkov CPVO. Smernice in predlogi za strateško ocenjevanje PPP so podani v zaključku kot poseben, samostojen dodatek.

² Presenetljivo je, da je naročnik izbral nedokončan primer postopka CPVO (DPN Škofljica). Domnevamo, da je želel z njim pokazati, da lahko postopek CPVO uspešno prispeva k izboru najboljše različice trase obvoznice oziroma da zagotavlja visoko raven varstva okolja/narave tudi v primeru nasprotujočih si stališč in interesov udeležencev v postopku. Ob tem sklepamo, da v "arhivu zaključenih postopkov CPVO" ni lahko najti primerov, ki bi kazali na koristnost postopkov CPVO; če so, bi jih bilo treba uporabiti za ponovljeno CBA!? Primer SPN MOL oziroma spremljajoče okoljsko poročilo pa je presplošno in je bilo težko ugotoviti prispevke CPVO k varstvu okolja, zdravja in vzdržnemu razvoju. Tudi zaradi tega bi bila smiselna ponovitev CBA.

1 UVOD

1.1 Izhodišče, kontekst in obseg analize stroškov in koristi za postopek CPVO

Operativno izhodišče in kontekst pričujoče analize stroškov in koristi za postopek celovite presoje vplivov na okolje (CPVO) je postavil javni razpis za izbiro raziskovalnih projektov CRP "Konkurenčnost Slovenije 2006-2013" v letu 2010, tema št. 5.10.1. z naslovom "Vzpostavitev monitoringa učinkovitosti celovitih presoj vplivov na okolje za doseganje okoljskih ciljev in vzpostavitev meril vrednotenja in vrednotenje stroškov in koristi, ter razvoj metodologije za področje prebivalstva in zdravja". Cilji, ki jih je navedel razpis, so bili:

- a) opredelitev meril učinkovitosti celovite presoje glede na najboljšo Evropsko prakso,
- b) analiza učinkovitosti celovite presoje za obdobje 2004-2009 glede na merila doseganja ciljev za področje okolja, kulturne dediščine, krajine, prebivalstva in zdravja, narave in Nature 2000,
- c) vzpostavitev meril vrednotenja in vrednotenje stroškov in koristi celovitih presoj vplivov na okolje na izbranih primerih (operativnih programov, državnih prostorskih načrtov, občinskih prostorskih načrtov) z analizo dodane vrednosti glede doseganja okoljskih ciljev,
- d) zasnova sistema monitoringa okoljskih vidikov planov in programov in merila za izvedbo sistema preverjanja doseganja okoljskih ciljev za plane in programe,
- e) priprava metodologije za oceno vplivov iz okolja na zdravje ljudi oziroma dolgoročno kvaliteto njihovega življenja v postopkih celovite presoje vplivov na okolje.

Na razpisu je zmagala prijava "Uporaba in učinkovitost celovite presoje vplivov na okolje ter presoja vplivov na človekovo zdravje" pod vodstvom Biotehniške fakultete Univerze v Ljubljani. Prijava je bila potem potrjena kot raziskovalni projekt. Partnerji smo bili Biotehniška fakulteta Univerze v Ljubljani (koordinator), Institut "Jožef Stefan" Ljubljana, Aquarius ekološki inženiring d.o.o. Ljubljana in Institut za neionizirna sevanja Ljubljana. Obdobje izvajanja projekta: oktober 2010-oktober 2012.

Program dela na projektu je določil naslednji obseg analize stroškov in koristi postopka CPVO – povzetek (delo je bilo usmerjeno k izpolnitvi ciljev navedenih zgoraj pod točko c):

- ocena stroškov in koristi se bo nanašala na razmerje med stroški postopka CPVO (določenim s pravnim redom Slovenije) in koristmi, ki jih v tej zvezi ima družba. Izbrani primeri bodo prikazali kvalitativno, polkvantitativno in kvantitativno ocenjevanje,
- ocena učinkovitosti CPVO bo obravnavala razmerja med vlaganji (stroški) v izvajanje postopka in koristmi, ki sledijo iz izboljšanih planov na osnovi CPVO. Ocena koristi bo obsegala dve komponenti: ena je morebitno zmanjšanje potrebnih sredstev za izvedbo konkretnega plana (optimizacija, racionalizacija) in druga koristnost zaradi zmanjšanih vplivov na okolje kot posledice spremembe plana in izvedenih dodatnih varstvenih/omilitvenih ukrepov,
- ocena dolgoročne uspešnosti CPVO bo obravnavala razmerja med vložki v CPVO in koristmi doseganja dolgoročnih ciljev varstva okolja in trajnostnega razvoja (opomba: obravnavana primera tega ne bosta zajela).

Primeri, ki sta bila izbrana za ocenjevanje stroškov in koristi, sta bila CPVO za DPN za izgradnjo obvoznice Škofljica (postopek še ni zaključen) in CPVO za SPN Mestne občine Ljubljana. Primera so predlagali predstavniki Ministrstva za kmetijstvo in okolje (MKO), ki delajo na področju CPVO, v nadalje Sektor CPVO (glej opombo pod črto na prejšnji strani).

1.2 Splošno o pristopu in metodi

Pristop naročnika je bil pridobiti oceno o stroških in koristih postopka CPVO (na osnovi primerov), ki bi jo uporabil za morebitno racionalizacijo (optimizacijo) postopka ter izboljšano poročanje evropski komisiji (EC) o izvajanju Direktive SEA v Sloveniji. Zadnja ocena o izvajanju Direktive SEA, ki je bila pridobljena na osnovi ankete med članicami EU, je namreč odkrila številne postopkovne in vsebinske nejasnosti ter pomanjkljivosti v večini članic (COWI, 2009), zato se je Slovenija (MKO) odločila pridobiti konkretnjšo in jasnejšo oceno o stanju v Sloveniji. Oceno naj bi izdelali po metodi, ki jo uporablja EC oziroma, ki je uveljavljena v evropski skupnosti (EU).

Po podrobnejšem pregledu poročil o izvajanju Direktiv SEA in EIA ter učinkovitosti tovrstnega ocenjevanja (EC, 1996; IVM, 2007; COWI, 2009) smo ugotovili, da so bile ocene stroškov in koristi (angleško cost-benefit, CBA) izvedene na osnovi odgovorov na anketna vprašanja ali/in pregleda objavljenih poročil o praksi ocenjevanja vplivov na okolje ter njihovi kvaliteti v posameznih članicah – analiza primerov. Pri tem poudarjamo naslednje:

- v poročilih (EC, 1996, IVM, 2007) so zbrane ugotovitve na osnovi analize izbranih primerov; za Slovenijo ni podatkov,
- poročilo (COWI, 2009) je izdelano na osnovi odgovorov na anketni vprašalnik EC (anketiranec iz Slovenije ni znan - poizvedba na MKO ni bila uspešna - navedeni pa so podatki o stroških postopka v Sloveniji med 5.000 in 100.000 €, pri čemer znaša strošek izdelave okoljskih poročil od 2.000 do preko 30.000 €; podrobnejša kategorizacija stroškov ni podana),
- večina kategorij stroškov je v navedenih poročilih prikazana kvalitativno in pol-kvantitativno,
- koristi so ocenjene kvalitativno (ni monetizacije), povezuje pa se jih z boljšim odločanjem, večjo preglednostjo postopka, večjo demokratičnostjo – vključevanje deležnikov in javnosti, boljšim sodelovanjem med sektorji ipd.; dodana je tudi razprava o vplivu SEA na načrtovalski postopek oziroma plane, na katere se ocenjevanje nanaša.

Glede na navedeno smo se z naročnikom dogovorili, da za izbrana primera CPVO ocenimo kategorije stroškov in koristi podrobneje, kot v navedenih poročilih. Pri tem ne bi opravili ankete o stroških in koristih CPVO, kot jo je v imenu EC izvedel COWI za Direktivo SEA, pač pa bi upoštevali teoretska izhodišča CBA in najboljšo prakso njene uporabe na okoljskem področju. Tako smo za metodološko osnovo vzeli prakso in priporočila OECD in svetovne banke na področju CBA za okoljske teme (OECD, 2006; World Bank, 2003) ter pregled osnov okoljske ekonomike in CBA za ne-ekonomiste (Asafu-Adjaye, 2000). Številne primere monetiziranega in drugega vrednotenja kakovosti okolja ter upravljanja teh kakovosti in virov, smo črpali iz posebnih, specializiranih objav (Braden in Kolstad, 1991; Breton in sod., 2009; Dixon in sod., 1994; Hanemann, 1992; Haufschmidt in sod., 1983; Econ Pöyry, 2010; Environmental Valuation I in II, 1999; IEEP, 2011; O'Connor in Splash, 1999).

1.3 Organizacija poročila

Uvodno poglavje podaja osnovno informacijo glede vsebine in obsega (dometa) ocene stroškov in koristi. Drugo poglavje informativno prikazuje ugotovitve dosedanjih CBA za SEA, ki so bile narejene v okviru pregleda izpolnjevanja pravnega reda EU v posameznih članicah. Gre za izvlečke iz zgoraj navedenih poročil (EC, 1996; IVM, 2007; COWI, 2009). Ugotovitve smo uporabili za utrditev pristopa in metode za oceno stroškov in koristi za obravnavana primera CPVO. Tretje poglavje opisuje zgodovino in prakso okoljskih CBA ter uporabljeno metodo ocenjevanja stroškov in koristi za izbrana primera CPVO. Četrto opisuje izbrana primera s poudarkom na tistih njihovih značilnostih, ki so pomembne za oceno stroškov in koristi. Peto poglavje podaja rezultate ocenjevanja. V šestem poglavju je razprava, ki vključuje opis nekaterih težav pri naboru podatkov in izvedbi analiz ter kritične pripombe na postopek CPVO v smislu njegovih prispevkov k izpolnjevanju ciljev varstva okolja, vzdržnega razvoja in optimizacije/racionalizacije načrtovanja. V sedmem poglavju je zaključek, ki utemeljuje opustitev postopka CPVO in daje smernice za uvedbo strateškega ocenjevanja vplivov na okolje kot nadomestitev sedaj neuspešnih in spornih postopkov CPVO.

2 UGOTOVITVE ANALIZ STROŠKOV IN KORISTI ZA POSTOPKE PO DIREKTIVI SEA

Evropska komisija je v okviru kontinuiranega spremljanja izvajanja pravnega reda in okoljske politike EU izvedla tudi tri študije o učinkovitosti/uspešnosti ocenjevanja vplivov na okolje. V letih 1996 in 2007 sta bili objavljeni poročili o izvajanju Direktive EIA (EC, 1996; IVM, 2007), ki vključujeta tudi ugotovitve o izvajanju strateškega ocenjevanja, leta 2009 pa je bila objavljena študija o izvajanju Direktive SEA (COWI, 2009). Opomba: leta 1996 Direktiva SEA še ni bila sprejeta, neformalne strateške ocene pa so se že izvajale, o čemer govori tudi poročilo (EC, 1996). V nadaljevanju dajemo izvlečke iz teh poročil.

Environmental Impact Assessment in Europe - A Study on Costs and Benefits, Report prepared for the European Commission, DG XI, dosegljiv le povzetek na: <http://ec.europa.eu/environment/eia/eia-studies-and-reports/eia-costs-benefit-en.htm> (EC, 1996)

Poročilo vsebuje izsledke raziskave, v kateri so pregledali stroške in koristi nastale zaradi uvedbe EIA v izbranih državah EU. Pregledali so tudi nekatere primere strateškega ocenjevanja.

Prvoten namen raziskave je bil pridobiti bolj zanesljive ocene o razponu stroškov in koristi v finančnem in časovnem smislu nastalih zaradi implementacije Direktive 85/337/EEC ter temeljne vzroke za njihov nastanek. V obdobju šestih mesecev so pregledali 18 primerov EIA iz Grčije, Španije in Združenega kraljestva ter 20 SEA pobud iz Belgije, Danske, Nizozemske, Francije, Nemčije in Združenega kraljestva.

Ugotovitve za EIA

Ugotovili so, da so številne države že pred formalno uvedbo EIA izdelovale te študije in je tako vsakršno povečanje stroškov in porabljenega časa predvsem posledica formalizacije ocenjevanja. Med 60 in 90% stroškov EIA je nastalo zaradi izvedbe analiz in pisanja poročila (Environmental Impact Statement). Od vseh pregledanih EIA so pri 60% stroški izvedbe EIA znašali manj kot 0,5% celokupnih stroškov ocenjevanega projekta. Izjema so bili stroški, ki so presegali 1% in so nastali pri projektih izvedenih v občutljivih okoljih ali ko se pri EIA ni sledila dobra praksa. V glavnem pa velja, da večji kot je projekt, manjši delež predstavljajo stroški EIA – pri projektih večjih od 100 milijonov € so stroški lahko tudi le 0,2%.

Celoten EIA proces do končne odločitve se zaključi v prej kot dveh letih na Nizozemskem in v Združenem kraljestvu ter v večini primerov v Grčiji in Španiji; EIA študije (poročila o vplivih na okolje) se zaključijo v 6-12 mesecih, izjava (statement-sklep, EIS) pa se izdela v 2-3 mesecih. Konsultacije, pregled in sprejetje odločitve traja nato še 3-6 mesecev. Največjo učinkovitost so ugotovili na Nizozemskem. Do zamud pa lahko prihaja tudi zaradi vzrokov, ki niso povezani s procesom EIA, na primer sprememb projekta zaradi tehničnih ali ekonomskih razlogov in zamenjav lokalne ali državne oblasti. Glavni razlogi za zamude pa so bili pomanjkljiv predhodni pregled (scoping) za določitev obsega in poudarkov EIA ter neuspešnost ocenjevalcev, da bi opravili sistematično analizo, ki bi zagotovila relevantne in zadostne podatke o možnih vplivih na okolje, kar je imelo za posledico izvedbo dodatnih naknadnih študij.

V večini primerov so sodelujoči potrdili, da je EIA proces podprl odločanje tako, da je prepoznal ključne okoljske težave (v 94% primerov), izboljšal kakovost projekta (v 83% primerov), dosegli so višje standarde omilitvenih ukrepov (v 83% primerov), okoljske zadeve so vključili že v zgodnji fazi oblikovanja projekta (v 61% primerov), dosegli boljše odločanje (v 61% primerov), povečala se je okoljska kredibilnost izvajalca (v 61% primerov) ter izognili so se okoljsko občutljivim območjem s premestitvijo ali preoblikovanjem projekta (v 56% primerov). Opomba: postopek določanja deležev - % v študiji ni prikazan.

Ugotovili so tudi, da se je učinkovitost EIA povečala zaradi uvedbe predhodnega temeljitega pregleda (scoping) ter predlagali, da bi v bodoče stroške in čas najučinkoviteje zmanjšali s sledečimi ukrepi: uvedbo ocenjevanja na strateški ravni, izboljšavah pri "scopingu", večjim vključevanjem javnosti, jasno definicijo omilitvenih ukrepov ter s formalno uvedbo spremljanja/nadzora posledic odločitev ter učinkovitosti omilitvenih ukrepov.

Ugotovitve za SEA

Glavni stroški so porabljen čas zaposlenih, plačila ekspertnih mnenj, čas porabljen za svetovanje ter publikacije. Od teh znašajo stroški osebja in svetovanja več kot 90% vseh stroškov SEA. Večina sodelujočih iz uprave je bila mnenja, da ne gre za dodatne stroške osebja, ampak je narava dela uradnikov takšna, da angažma v okviru SEA sovпада z njihovimi običajnimi (dnevnimi) nalogami. Tako so bili tudi zelo redko dosegljivi podatki o porabljenem času. Kjer pa so bili dosegljivi, so ugotovili, da povečajo stroške načrtovanja na regionalni ali lokalni ravni za 5-10%. Zelo so odvisni od tega, koliko obravnavani plan, program, politika (PPP) vključuje okoljske in vzdržnostne cilje ter kakšna je razpoložljivost podatkov/informacij. SEA postopek lahko obsega od nekaj dni do 6 človek-let, v povprečju pa traja nekaj mesecev.

Udeleženci študije vidijo koristi SEA v sistematičnem pregledu okoljskih vprašanj, izboljšanju osnovnih strateških konceptov vključenih v PPP, doseganju jasnejšega razumevanja potencialnih okoljskih vplivov, povečanju prispevka PPP k splošnim vzdržnostnim ciljem, doseganju boljšega ravnovesja med okoljskimi, družbenimi in ekonomskimi dejavniki (podpora odločanju), poenostavitvi okoljskih raziskav ter s tem zmanjšanju potrebe po razširjenih EIA, povečanju preglednosti načrtovanja ter s tem pridobitvi podpore javnosti, podpori uvedbe omilitvenih ukrepov in pomoči pri določanju izvedbe spremljanja/nadzora uspešnosti omilitvenih ukrepov.

Ugotovili so, da se SEA že množično uporablja v EU in da več različnih oblik ocenjevanja ustreza definiciji SEA (čeprav ni obvezujočega predpisa oziroma Direktive). Stroške SEA v večini primerov nosi javni sektor za razliko od EIA, kjer stroške nosi v večini primerov privatni sektor. Pri primerjavi SEA in EIA so odkrili številna prekrivanja – ni ostre ločnice, predvsem na področju infrastrukturnih projektov. Izvajalci študije so dobili splošen vtis, da organizacije uporabljajo SEA kot logičen "podaljšek" k obstoječemu strateškemu načrtovanju oziroma je njegov sestavni del in da je povečanje stroškov marginalno v primerjavi s celokupno investicijo v izvedbo obravnavanega PPP.

Costs and benefits of the EIA Directive, Final report for DG Environment under specific agreement no. 07010401/2006/447175/FRA/G1, May 2007 (IVM, 2007)

Gre za izvedbo podobne študije kot deset let prej (EC, 1996). Omejili so se na EIA Direktivo in na publikacije v angleščini, nemščini, francoščini, italijanščini, španščini, nizozemščini, švedščini, danščini, norveščini, finščini, češčini, slovaščini in poljščini. Ugotovili so, da so stroški izvedbe EIA v večini primerov pod 1% ocenjevanega projekta. V nobeni od pregledanih EIA niso zasledili študije, ki bi poskušala monetizirati okoljske koristi nastale zaradi izboljšanja ali preprečitve škode, ki bi jo lahko pripisali EIA postopku. Kljub temu pa obstaja splošno soglasje, da EIA lahko prispeva k okoljskim koristim, čeprav se tega ne da ovrednotiti.

Study concerning the report on the application and effectiveness of the SEA Directive (2001/42/EC). Final report for the European Commission, DG ENV, April 2009 (COWI, 2009)

COWI študija je vključila vseh 27 članic EU. Namen je bil pregledati, kako so članice prenesle SEA Direktivo v svoj sistem načrtovanja in kako jo izvajajo. Večina držav članic nima zanesljivih ocen stroškov SEA postopka (Ciper, Nemčija, Španija, Francija, Litva, Luksemburg, Latvija, Romunija in Slovaška) ali pa trdijo, da imajo premalo izkušenj, da bi podali oceno (Belgija, Grčija, Finska, Italija, Portugalska in Švedska).

Večina držav članic navaja, da so stroški odvisni od tipa in obsega plana ali programa. V tabeli so predstavljeni stroški SEA, kot so jih poročali nacionalni SEA eksperti³.

³ Formulacija v študiji (COWI, 2009) je nejasna v smislu, na koga se nanaša: ali na uradnike ali izdelovalce ocen vplivov (pripravljalce okoljskih poročil) ali koga drugega.

Tabela 2: Ocenjeni stroški v okviru SEA procesa

Država članica	Ocenjeni stroški
Danska	20.000 – 70.000 DKK na SEA (~ 2.700 – 9.400 EUR)
Estonija	4.000 – 30.000 EUR na SEA
Madžarska	20.000 – 40.000 EUR na SEA
Nizozemska	Skupni stroški: 570.000 EUR na leto, od katerih 372.800 EUR za mesta, 164.400 EUR za province in 32.800 EUR za državo.
Slovenija	5.000 – 100.000 EUR na SEA
Združeno kraljestvo	35.000 – 80.000 EUR na SEA

Samo nekatere države članice so opisale koristi SEA, vendar jih niso monetizirale. Predvsem so navedle indirektno koristi, kot so prispevek k odprtemu, jasnejšemu in bolj demokratičnemu odločanju, pozitivne vplive na načrtovanje, jasnejše prepoznavanje okoljskih problemov itd.

3 METODA OCENJEVANJA STROŠKOV IN KORISTI ZA POSTOPEK CPVO

3.1 Uvodni poudarki

3.1.1 Osnovna definicija in namen ocenjevanja stroškov in koristi ter pričakovanja uporabnikov rezultatov

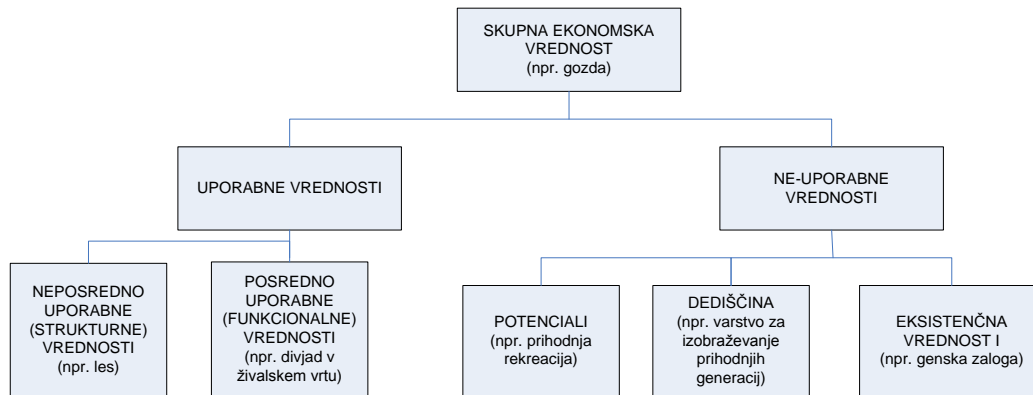
Splošno gledano je analiza stroškov in koristi aktivnost, usmerjena v iskanje odgovora na vprašanje, ali se nam splača izvajati določena dela ter v to vlagati materialna in nematerialna sredstva. Če so koristi (K) večje od stroškov (S) – $K/S > 1$ – se pričakuje, da bodo odločevalci podprli ustrezne naložbe in zanje zagotovili potrebna sredstva. Kadar gre za dela, kot so javne politike in naložbe v infrastrukturo, govorimo o širših, družbenih stroških in koristih, v nasprotnem pa o individualnih oziroma privatnih (Asafu-Adjaye, 2000; OECD, 2006).

Čeprav ima analiza stroškov in koristi jasen namen in cilje, pa teh pogosto ni mogoče doseči. Analiza namreč ni čudežno orodje (čarobna palica), ki bi omogočalo prepoznavanje vseh koristi in stroškov, kaj jih povzroča, kako je mogoče stroške zniževati in koristi povečevati ter kako se najboljše odločiti. Še posebej ne na okoljskem področju, kjer je treba najprej ugotoviti in oceniti spremembe (fizične in druge) določene politike, plana, programa, projekta, kar je že samo po sebi zahtevno in negotovo delo, potem pa je treba te ugotovitve prenesti v območje ocenjevanja stroškov in koristi, ki za marsikateri vidik okoljskih sprememb/vplivov nima tržnih osnov/razmerij, enoznačnih pristopov, metod in orodij monetizacije. Problemi so po pravilu vezani na razpoložljivost podatkov (ni ustreznih evidenc). Finančno vrednotenje okoljskih sprememb ima še eno značilnost, ki je druge tovrstne analize nimajo, in sicer, da je treba okoljske CBA razširiti še na prostorsko in časovno vrednotenje ne-produktivnih in ne-uporabnih sestavin okolja (v klasičnem tržnem pomenu); v zadnjem obdobju se želi analize povezati tudi z globalnimi vprašanji in vzdržnostjo. Zato delo na analizi stroškov in koristi zahteva vedno več raziskav (dela) ter povezav s politikami in odločanjem, ne manjka pa tudi kritik in odprtih vprašanj (Brennan in Eusepi, 2009; Breton in sod., 2009; Dixon, 2008; EC, 2003a; EC, 2003b; EC, 2006; Environmental Valuation I in II, 1999; IEEP, 2011; O'Connor in Splash, 1999: 3; Sovacool, 2011: 101-132, World Bank, 2003: 45-46).

Pričakovanja uporabnikov rezultatov analiz stroškov in koristi se nanašajo predvsem na utemeljitev odločanja (pridobiti dodatno, nedvoumno oporo za izbor med alternativami, ali za odločitev o tem, ali določeno različico izvesti ali ne). Marsikdaj pa so uporabniki ostali razočarani, ker jim analiza ni dala konkretnih in pričakovanih odgovorov. Zakaj? Na okoljskem področju predvsem zato, ker je določanje vrednosti okoljskim sestavinam, ki niso na trgu, posredno, negotovo in marsikdaj nedemokratično. Metode in orodja, ki jih uporabljamo za vrednotenje ne-uporabnih (ne-tržnih) sestavin okolja, namreč večinoma koreninijo v preferencah in razumevanjih ljudi, ki jih o teh vrednostih sprašujemo (ankete), zato ni vseeno, koga vprašamo, koliko je pripravljen plačati npr. za ohranjanje določene kakovosti okolja, ali kolikšno nadomestilo je pripravljen sprejeti za izgubo te iste kakovosti ter koliko ji/mu pomeni dolgoročno ohranjanje naravnih virov (vzdržnost). Prenos ugotovitev, ki so dobljene na takšen način iz enega geografskega območja v drugega, čeprav je videti utemeljen in racionalen, se je doslej velikokrat izkazal za napačnega. Celo uporaba razmerij "doza-učinek", ki naj bi bila biološko oziroma medicinsko splošno veljavna, se je npr. izkazala za neustrezno pri napovedi zdravstvenih posledic določenega plana/programa v Tajvanu, ko so uporabili razmerje doza-učinek ugotovljen v Kaliforniji (World Bank, 2003: 19). Ob tem velja opozorilo, da smoter, filozofija, koristnost in raba analize stroškov in koristi slonijo na ocenjevanju tako imenovanih marginalnih (majhnih, mejnih, končnih) sprememb, ne pa na ugotavljanju stroškov in koristi velikih (globalnih) sprememb, kot so npr. podnebne spremembe, za katere zaupanja vredno oceno niti ni mogoče izdelati (Dixon, 2008). CBA se dela za konkretno delo oziroma PPP, kar pomeni, da se ocenjuje stroške in koristi, če se konkreten PPP izvede v primerjavi s stanjem (istovrstnimi stroški in koristmi), če se PPP ne izvede; analiza se nanaša na razliko med pričakovanim prihodnjim in sedanjim/izhodiščnim stanjem.

Slika 1 podaja pregled glavnih komponent ekonomskega vrednotenja okoljskih sestavin: skupno ekonomsko vrednost tvorijo uporabne vrednosti in proizvodi (neposredne in posredne vrednosti ter okoljski proizvodi in kakovosti, ki jih uporabljajo/doživljajo sedanje generacije), ter ne-uporabne vrednosti, ki jih ponavadi definiramo kot zavarovano in nezavarovano dediščino ter okoljske danosti/pojave. Slednjim priznavamo določeno eksistenčno vrednost (največkrat ni kvantificirana, govorimo pa o njihovem pomenu, četudi te danosti ne

izkoriščamo/uporabljamo). Vmesno območje med uporabnimi in ne-uporabnimi vrednostmi ekonomisti definirajo kot območje potencialov, o katerih se lahko odločevalci odločajo nekoč v prihodnosti (ali jih bodo gospodarsko ali kako drugače izkoriščali ali ne, koliko, kako itd.) – glej odločevalski model v (OECD, 2006: 145-154).

Slika 1: Komponente ekonomskega vrednotenja okolja; priredil B. Kontić po (Asafu-Adjaye, 2000; Dixon, 2008; OECD, 2006)

3.1.2 Ocenjevanje smotrnosti evropske okoljske politike s CBA

Najnovejši priročnik o evropski okoljski politiki (IEEP, 2011: 45-49) poudarja pomen ustreznega predhodnega ocenjevanja stroškov in koristi uvajanja predpisov in njihovih prispevkov k doseganju okoljskih in družbenih ciljev (smotrnost, angleško "fit for purpose"). Oceno imenujejo Impact Assessment (IA) in ne CBA, s čimer poudarjajo njeno širino, nedvoumno pa je, da je CBA sestavina takšne ocene (EC, 2005). Analiza dosedanje prakse oziroma sistema IA je pokazala, da so potrebne izboljšave, tako procesne kot vsebinske in da je treba ocenjevanje bolje povezati z odločanjem ter Regulatory Impact Assessment. Leta 2009 je evropska komisija izdala nova navodila za izvajanje IA in s tem začrtala obdobje usklajenega, vzdržnostno naravnanega izvajanja okoljske politike EU. Dosedanje probleme in prihodnjo orientacijo v zvezi z IA je v uvodni besedi priročnika o okoljski politiki poudarila tudi Caroline Jackson, predsednica Sveta zaupnikov IEEP (Institute for European Environmental Policy).

Zgornji poudarki imajo prepoznavne elemente koristnosti in rabe analize stroškov in koristi, iz česar lahko sklepamo, da je prišel čas, ko se bo pričela izvajati formalizirana CBA za praktično vsak pomemben zakon oziroma predpis ter politiko EU. Torej tudi za strateško ocenjevanje vplivov na okolje, sedaj Direktivo SEA (pri nas postopek CPVO)⁴.

3.1.3 Zgodovina ocenjevanja stroškov in koristi

Asafu-Adjaye navaja (Asafu-Adjaye, 2000: 132), da so prvo formalno oceno stroškov in koristi (CBA) naredili na Škotskem leta 1768, in sicer za kanal Forth-Clyde. Po drugi strani pa francoska revija za ekonomijo govori o tem, da se je zamisel o CBA prvič pojavila leta 1844, ko si je francoski ekonomist in inženir Jules Dupuit prizadeval določiti maksimalno mostnino (Dupuit, 1844, objavljeno v *Revue française d'économie* leta 1995). V 20. stoletju so formalno CBA vpeljali v ZDA (leta 1936) ob Zakonu o plovbi ter protipoplavnih ukrepih, ko so CBA zahtevali za infrastrukturne naložbe na vodnih poteh.

Vključevanje CBA v širše javne politike se je pričelo leta 1958 z delom, ki ga je na področju družbene ekonomije opravil Otto Eckstein (Eckstein, 1958). Postavil je temelj za analizo stroškov in koristi z vidika družbe. Od 60-tih

⁴ S pričujočo oceno primerov CPVO sprožamo širšo razpravo o enem od možnih načinov, kako takšne ocene stroškov in koristi izdelovati pri nas v prihodnje.

let prejšnjega stoletja naprej se je CBA v ZDA uporabljala v zvezi z zagotavljanjem kakovosti vode (Kneese, 1964), za rekreacijska potovanja (Clawson in Knetsch, 1966) in ohranjanje zemljišč (Krutilla, 1967). V tem času se je utrdil pojem potencialov ter njegovo razumevanje v kontekstu alternativnih možnosti za doseganje ciljev (angl. option value) (Weisbrod, 1964). To je osnova za primerjalno analizo stroškov in učinkov (angl. cost-effectiveness analysis, CEA). CBA se je kasneje razširila še na druge opredmetene/materialne in neopredmetene/ne-materialne koristi javne politike, kot so npr. politike v zvezi z duševnimi boleznimi (Weisbrod, 1967), zlorabo substanc (Plotnick, 1994), izobraževanjem (Weisbrod in Hansen, 1969), ravnanjem z odpadnimi snovmi (Moll in sod., 1975) idr. CBA za naložbe v prometu so se v Evropi pričele leta 1960 za avtocesto M1 v Veliki Britaniji. Uporaba CBA v zvezi s pravnim redom je postala obvezna v ZDA leta 1969 z uvedbo Zakona o okolju. Od takrat so podobne predpise o izvajanju CBA sprejele tudi druge vlade, npr. v Kanadi (Canadian CB Guide, 2007), Avstraliji (Australian Government, 2006) in v državah evropske skupnosti – glej že navedeni (EC, 2005) in (IEEP, 2011) ter specifično po področjih (EC, 1997; EC, 1999; EC, 2003a; EC, 2003b; EC, 2006; EC, 2008).

3.1.4 Okoljska CBA

Skupaj z okoljevarstvenimi gibanji v 60-ih letih prejšnjega stoletja se je začela dvigati zavest tudi o okoljski ekonomiki ali širše gledano o gospodarjenju (upravljanju) okolja in razvoju. Ni šlo zgolj za uporabniško naravnane dolgoročne skrbi glede rabe naravnih virov in posledicah onesnaževanja, pač pa za povezave in odvisnosti med gospodarstvom nasploh in okoljem ter pravici do uravnoteženega gospodarskega in družbenega razvoja (osnova kasnejšega pojmovanja vzdržnosti). Zne in priznane so pobude po povezovanju in pripravi skupne razvojne politike gospodarstva/industrije in okoljevarstva, uveljavljena je bila zahteva po spoštovanju principa "onesnaževalec plača" – Polluters Pay Principle, okolje je bilo definirano kot skupna skrb z alternativnimi možnostmi za rabo, skladno s cilji oziroma pogledi različnih družbenih skupin – glej 1. konferenco o okolju v Stockholmu leta 1972 <http://www.unep.org/Documents.Multilingual/Default.asp?documentid=97&articleid=1503>). Takrat se je tudi poudarjalo in spraševalo, kdo in kako odloča o rabi prostora, ali in pod katerimi pogoji lahko neka raba onemogoča (izriva) druge rabe in uporabnike, o pravičnosti in etiki v zvezi z okoljem – splošnem dobru, koristih in blagostanju. Teme so aktualne še danes, princip, da "onesnaževalec plača", pa lahko tolmačimo kot zametek formalnih, družbeno relevantnih CBA: če se ustrezno upošteva vse družbene stroške in koristi določene aktivnosti/dejavnosti/rabe okolja, potem lahko odločamo o razvojnih pobudah in predlogih na pregleden in utemeljen način ter hkrati optimiziramo naše delovanje v okolju. Ta videnja je v svetovnem merilu, presenetljivo ali ne, še najhitreje uvedla (operacionizirala in formalizirala) Ljubljanska banka leta 1974 (Inštitut za ekonomiko investicij), ko je skupaj z Inštitutom "Jožef Stefan" (IJS) ustanovila Skupino SEPO (Skupina za evalvacijo posegov v okolje), da bi skupaj ocenjevali utemeljenost razvojnih investicij/projektov. Bančni strokovnjaki so ocenjevali ekonomsko utemeljenost, strokovnjaki IJS pa okoljsko. Čeprav danes ni mogoče trditi, da so bile te ocene vedno temeljite, kompletne in pregledne (učinkovite, kakovostne), pa so zagotovo bile začetek okoljskih CBA, ki naj bi prispevale oceno okoljskih stroškov in koristi v celostno CBA za določeno razvojno pobudo, predlog, projekt. Tudi ni odveč ob tem poudariti, da je takratni direktor Inštituta za ekonomiko investicij pri Ljubljanski banki leta 1983 prevzel eno od vodilnih mest v Svetovni banki v Washingtonu in je lahko tudi na osnovi izkušenj SEPO prispeval k vpeljavi in uveljavitvi okoljske politike Svetovne Banke od leta 1987 naprej (World Bank Environmental Policy) <http://web.worldbank.org/WBSITE/EXTERNAL/EXTABOUTUS/EXTARCHIVES/0..contentMDK:22992993~pagePK:36726~piPK:437378~theSitePK:29506,00.html> ter kasnejšemu izvajanju CBA za razvojne programe, ki jih je sofinancirala Svetovna banka sama ali skupaj z Mednarodno banko za obnovo in razvoj (International Bank for Reconstruction and Development) ali GEF (Global Environment Facility). V 90-ih letih prejšnjega stoletja so pristop in prakso ocenjevanja razvojnih investicij/projektov z okoljsko-ekonomskega vidika vpeljale vse pomembnejše finančne institucije (IFC – International Finance Corporation, EIB - Evropska Investicijska Banka, EBRD - European Bank for Reconstruction and Development in drugi). Pregled izvajanja okoljskih CBA v svetu v povezavi s sofinanciranjem razvoja s strani Svetovne banke daje poročilo (World Bank, 2003). Razvidni so pristopi, metode, rezultati, težave, pomanjkljivosti in potrebne izboljšave. Podobne podatke in predstavitev izkušenj (primeri) najdemo tudi v zbornikih raziskovalne literature (Environmental Valuation I in II, 1999; IVM, 2007; O'Connor in Splash, 1999).

V zvezi z okoljskimi CBA za razvojne programe/investicije, ki jih je sofinancirala Svetovna banka je značilno, da so stroški in koristi obravnavani izrazito neuravnoteženo: medtem ko so podrobno obdelane koristi (npr. koristi

zmanjšane onesnaževanja, izboljšana dostopnost do okoljskih kakovosti, znižani stroški zaradi zmanjšanih izgub vode, koristi pogozdovanja ali ohranjanja gozdov za rekreacijo in turizem, koristi učinkovite rabe energije, koristi rabe obnovljivih virov energije, koristi učinkovitega javnega prometa itd.), se stroški po pravilu nanašajo na sisteme upravljanja okolja (Environmental Management Plans). Ponekod, zlasti pri investicijah v energetiko in prometne ureditve v urbanih aglomeracijah, se koristi nanašajo tudi na izboljšanje zdravja (znižanje stroškov za zdravstvene storitve) zaradi izboljšane kakovosti zraka, predvsem zmanjšane vsebnosti trdnih delcev. V CBA, ki imajo izrazit raziskovalni kontekst, pa so predvsem obravnavani primeri ocenjevanja okoljskih stroškov in koristi z metodološkega vidika, saj za ne-uporabne vrednosti okolja (sestavine, ki ne nastopajo pri tržni izmenjavi), ni splošno potrjenih pristopov in orodij vrednotenja. V teh CBA so negotovosti in pomanjkanje podatkov pri ocenjevanju še posebej izpostavljeni (Dixon, 2008).

3.2 Metoda CBA za postopek CPVO

Postopek CPVO je bil uveden kot mehanizem za formalno izvajanje varstva okolja in doseganje vzdržnega razvoja. Z njim naj bi po upravno-administrativni strani dodatno prispevali k doseganju teh ciljev (glej spletno stran MKO, Celovita presoja vplivov na okolje; ob tem bolj poudarjamo družbena hotenja in težnje po čim boljšem varstvu okolja in usklajenem razvoju, kot pa nujnost po zagotovitvi skladnosti s pravnim redom EU – Direktivo SEA

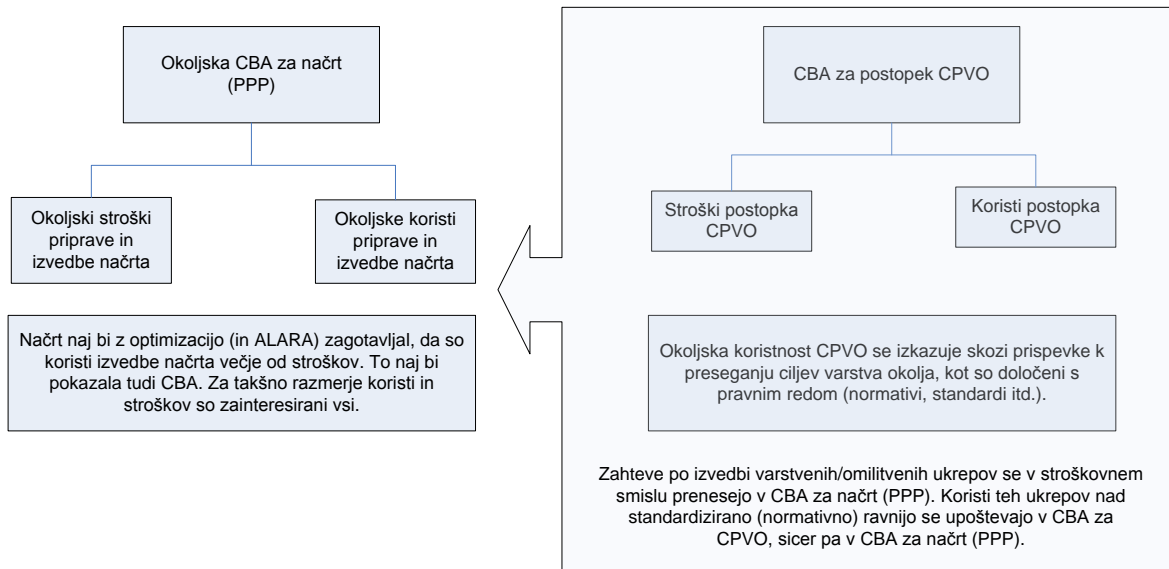
http://www.mko.gov.si/si/delovna_podrocja/presoja_vplivov_na_okolje/celovita_presoj_vplivov_na_okolje/).

CPVO tako obsega dejavnosti (aktivnosti) za doseganje višje kakovosti okolja in višje stopnje razvoja. Glede na to lahko za postopek CPVO uporabimo podoben pristop k CBA kot za druge dejavnosti (investicije, posege, projekte, ukrepe), ki vplivajo na okolje v pozitivnem in negativnem smislu.

Negativen vpliv postopka CPVO načeloma tolmačimo kot strošek, pozitivnega pa kot korist (vzporednica z vplivom na blaginjo⁵ iz teorije CBA). Za postopek CPVO torej želimo v okviru CBA predvsem ugotoviti, katere pozitivne vplive prinaša okolju in vzdržnemu razvoju (negativnih vplivov načeloma naj ne bi prinašal, razen "nehote" in izjemoma, saj je postopek izrazito pozitivno usmerjen). Jasno pa je, da so prisotni operativni stroški izvajanja postopka – poraba časa udeležencev v postopku ter stroški študij, ki jih postopek CPVO zahteva. Pri takšnem členjenju moramo biti temeljiti in je treba morebitne negativne vplive CPVO, če do njih že pride, razlikovati od negativnih vplivov, ki jih bo prinesla kasnejša izvedba določenega PPP. Praksa izdelovanja okoljskih CBA je namreč doslej pokazala (World Bank, 2003), da so bili v številnih primerih identificirani vplivi/stroški v okolju kot posledica nepopolne ocene vplivov na okolje, da pa so o tem avtorji ocen dokaj skromno poročali. Primeri takšnih vplivov/stroškov so izgube priložnosti, da bi postopek okoljske ocene (v našem primeru CPVO) prispeval k izboru najboljše različice plana (npr. alternative, ki porablja najmanj naravnih virov – kmetijske zemlje), da bi vplival na izboljšanje načrta (PPP) tako, da je funkcionalnost ureditve učinkovitejša/cenejša npr. s prometnega vidika, ali da bi ocena uveljavila možnosti za pomembno znižanje stroškov, če bi se izbral cenejši, a učinkovitejši okoljevarstveni ukrep (npr. pri ustvarjanju nadomestnih habitatov). To so primeri stroškov, ki se jih lahko pripiše CPVO (v številnih primerih jih generira slabo, nefunkcionalno, neustrezno okoljsko poročilo), medtem ko je treba npr. absolutni strošek izgubljenega naravnega vira (npr. kmetijskih zemljišč) zaradi izvedbe konkretnega PPP pripisati konkretnemu načrtu. Drugi primer je vzpostavitev nadomestnih habitatov, kjer moramo tudi biti pozorni, kako pripisujemo stroške in koristi. Denimo, da postopek CPVO zahteva vzpostavitev nadomestnega habitata (v primeru obvoznice Škofljica za ptiče in metulja barjanskega okarčka). Neustrezno je v okviru CBA za CPVO strošek te zahteve prenesti na investitorja in vzdrževalca infrastrukture (investicijski in vzdrževalni stroški pri izvedbi in obratovanju obvoznice) in ga tako izvzeti iz stroškov CPVO, kjer je dejansko bil ustvarjen, okoljevarstveno korist pa tolmačiti kot izključen prispevek CPVO. Nadalje, ekonomsko vrednotenje okoljske dobrobiti/koristi, ki bi slonelo le na tem, da se ta korist izenači z investicijsko in vzdrževalno vrednostjo habitata (upoštevana naj bi bila revalorizacija po dogovorjeni diskontni stopnji), tudi ni ustrezno. Namreč, po tem principu bi lahko zgolj ugotovili, da so okoljske koristi habitata enake investicijskim stroškom njegove vzpostavitve na drugi lokaciji (ne glede na to, komu jih pripišemo), da je njihovo razmerje 1, kar bi pomenilo, da se investicija ne splača. Zato je treba v okviru temeljite CBA ugotoviti, kolikšna je dodatna/presežna okoljevarstvena

⁵ Angleško "welfare"; javni blagor, sreča, zadovoljstvo; različne stroke različno prevajajo besedo welfare, ekonomisti uporabljajo izraz blaginja, zato ga v kontekstu CBA uporabljamo tudi mi.

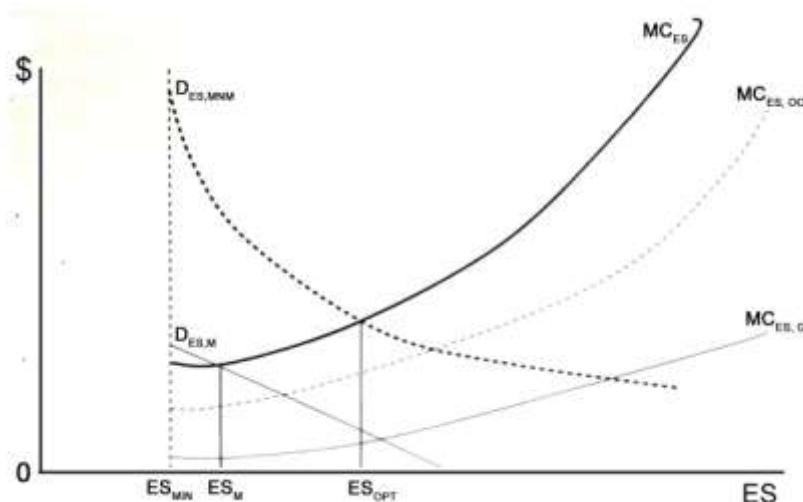
vrednost/korist vzpostavitve habitata (dodatno glede na investicijske in vzdrževalne stroške) in samo to dodatno vrednost pripisati postopku CPVO, vse ostalo pa izločiti iz konkretne CBA za CPVO ter prenesti v CBA za investicijo (projekt, plan). Shematično je to prikazano na sliki 2.

Slika 2: Povezave med CBA za CPVO in CBA za načrt (PPP)

Pri ocenjevanju stroškov in koristi postopka CPVO, skladno s teorijo CBA, kot izhodišče in pravilo upoštevamo izključno princip dodatnih koristi in stroškov CPVO. Ta je na kratko povzeta na sliki 3 in spremljajoči razlagi. V zvezi s postopkom CPVO so dodatni (marginalni) stroški in koristi tisti, ki nastanejo izključno zaradi izvajanja CPVO, ne pa zaradi (tudi) drugih okoljevarstvenih dejavnosti/ukrepov, npr. upoštevanja splošnega pravnega reda na področju okolja⁶. Ko govorimo o koristih CPVO za prometno infrastrukturo – tudi DPN za obvoznico Škofljica – takrat ocenjujemo edino koristi na področju varstva okolja (in zdravja), ki jih je/bo prinesel postopek CPVO dodatno k tistim, ki jih je ocenjevani načrt prometne infrastrukture že predvidel in ki jih je treba zagotoviti z upoštevanjem pravnega reda na relevantnih segmentih varstva okolja, ne glede na CPVO (dejansko gre za razliko okoljskih koristi, če CPVO izvedemo ali ne).

⁶ Primer: če predpostavljamo, da bo postopek CPVO za Program ravnanja z odpadki v določeni občini prispeval k boljšemu varstvu okolja, kot bi ga dosegli z upoštevanjem predpisov na področju ravnanja z odpadki, varstva vod, varstva zraka itd., potem pri oceni smotnosti izvedbe postopka CPVO primerjamo stroške njegove izvedbe ter koristi izboljšane varstva okolja nad normativi za vode, zrak, itd.

Slika 3: Iz teorije ocenjevanja dodatnih (marginalnih) stroškov in koristi okoljskih sestavin (ekosistemov) – OECD, 2006: 172

Razlaga slike 3:

- ES pomeni razpoložljivost/obseg okoljskih danosti/kakovosti/vrednosti (abscisa), \$ pomeni njihovo finančno vrednost oziroma našo pripravljenost plačati zanjo (ordinata); slika je simbolična.
- Marginalni stroški in koristi so majhne, diskretne spremembe okoljskih vrednosti/kapitala. Skupne ekonomske vrednosti okolja (ekosistema, vseh ekosistemov) ni smiselno ocenjevati/izračunavati, saj je ta neskončna – utemeljitev je v nadaljevanju; nekateri raziskovalci so poskusili prav to (Constanza in sod., 1997; Sutton in Constanza, 2002) in so bili soočeni z utemeljenimi, celo posmehljivimi kritikami (Bocksteal in sod., 2000; Dixon, 2008; Pearce, 1998; Toman, 1998).
- Krivulja $D_{ES,M}$ kaže povpraševanje (tržno vrednost) okoljskih sestavin. Možno jo je tolmačiti kot dejansko pripravljenost plačila za določen obseg okoljskih vrednosti/danosti (angl. marginal willingness to pay-WTP). Ker ima večina okoljskih sestavin tudi netržne vrednosti (npr. gozd ni samo les, ki ga kupujemo na trgu, ampak ima tudi komponente, ki jih ni na trgu – akumulacija CO_2 , ekološka, varovalna funkcija itd.), lahko postavimo krivuljo $D_{ES,MNM}$ kjerkoli nad $D_{ES,M}$, saj predstavlja seštevek tržnih in netržnih vrednosti. Pri ES_{min} , ko je okoljskih danosti/kakovosti malo, je vrednost $D_{ES,MNM}$ visoka; pri infinitenzimalno nizki ES_{min} ima $D_{ES,MNM}$ neskončno vrednost. To teoretično pomeni, da smo pri pomanjkanju okoljskih kakovosti, npr. čiste pitne vode, zanjo pripravljeni plačati oziroma dati "vse, kar imamo", praktično pa tega ne moremo storiti, saj je neskončnost neomejena in je ne moremo "dati". ES_{min} lahko predstavlja tudi okoljsko izjemnost, redkost, ki jo na vsak način želimo zavarovati in ji v tem kontekstu pripisujemo "neskončno" vrednost, njeno varstvo pa izvajamo kot prevladujoč interes (npr. filozofija Nature 2000). Soočenje takšnega ES_{min} z drugimi, predvsem gospodarsko-razvojnimi interesi in vrednostmi, sili družbo k temu, da krivuljo $D_{ES,MNM}$ za konkretno okoljsko (naravno) danost/kakovost približa, če že ne prekrije s krivuljo $D_{ES,M}$. Če se krivulji ne prekrivata, mora CBA v obliki praktične WTP "izmeriti" razlike med njima in jih prikazati kot dodatno, netržno vrednost okoljske (naravne) danosti/kakovosti. Sicer veljajo tržne vrednosti.
- Da bi kontinuirano zagotovili uporabne vrednosti okolja/sestavine vlagamo v določeno upravljanje okolja, $MC_{ES,G}$. To so marginalni upravljavski stroški. Domneva, da so stroški upravljanja za določeno rabo vsi tovrstni stroški je napačna; upoštevati moramo tudi izgubljene koristi, ki bi jih imeli iz drugačne rabe, $MC_{ES,OC}$ (ekonomisti imenujejo te koristi oportunitetni stroški). Vsota $MC_{ES,G}$ in $MC_{ES,OC}$ pomeni skupne marginalne stroške rabe/varstva okolja/sestavine, MC_{ES} .
- Dejanske stroške vzdrževanja določenega okolja in njegovih kakovosti predstavlja ploščina pod krivuljo MC_{ES} , vrednost zagotavljanja funkcij in produktov tega okolja (koristi) pa ploščina pod krivuljo $D_{ES,MNM}$. Presečišče ES_{OPT} pomeni ekonomski optimum obeh in določa najboljši obseg okoljskih kakovosti. Vse točke levo od ES_{OPT} oziroma celotno področje med ES_{min} in ES_{OPT} pomeni, da so koristi okoljskih kakovosti večje od stroškov njihovega vzdrževanja/zagotavljanja, področje desno od ES_{OPT} pa obratno. Okoljska CBA za konkreten projekt ali PPP išče položaj oziroma točko (ozko območje) ES, za katero lahko z zaupanjem rečemo, da velja in da kaže razmerje med okoljskimi stroški in koristmi, če načrte izvedemo. Razen če arbitrarno ne omejimo/zožimo področja med ES_{min} in ES_{OPT} , je skupna korist okoljskih kakovosti neskončna, ker je vrednost krivulje $D_{ES,MNM}$ pri ES_{min} neskončna. Z drugimi besedami, okoljske CBA za območje zelo blizu in pod ES_{min} niso smiselne, ker to pomeni, da krivulja $D_{ES,MNM}$ ni praktična/operativna! Zato je treba vpeljati določena tržna razmerja ali sistem realne/izvedljive pripravljenosti plačila za okoljske vrednosti/kakovosti, s pomočjo katerih uveljavljamo/definiramo/formuliramo uporabnost okolja; posledica je, da se v praksi CBA večinoma orientiramo po krivulji $D_{ES,M}$ in dejanski WTP, ne pa ekstremnih stališč o vrednosti ES_{min} .
- Slika 3 torej omogoča razlago, zakaj ni mogoče določiti skupne ekonomske vrednosti okolja/ekosistemov – ta je neskončna - in zakaj je v okviru CBA smiselno obravnavati izključno majhne **spremembe** okoljskih kakovosti/vrednosti zaradi konkretnih posegov/načrtov/PPP.

CBA obsega/obravnava direktne in indirektne stroške ter koristi. Pri projektih/investicijah so direktni stroški/koristi tisti, ki so vezani na projekt/investicijo, indirektni pa tisti, ki se sprožijo zaradi projekta/investicije, niso pa njegov/njen sestavni del. Primer takšnih stroškov/koristi pri gradnji nove ali izboljšane prometne infrastrukture so indirektni stroški/koristi, ki so povezani z generiranjem dodatnega prometa v bližnji in daljni okolici, ker se novi uporabniki želijo navezati na novo infrastrukturo (pri obvoznici Škofljica sta to povezani obnovi Kočevske in Dolenjske ceste ter naknadna pričakovana preureditev prometa v Škofljici, kar je pomemben element privlačnosti zasedbe in obratovanja poslovno-obrtne cone Škofljica in obrtne cone Velike Lašče – Laporje). Podobno razumevanje velja pri CBA za CPVO. Direktni stroški so vezani na pravno obvezujoče postopkovne dogodke in udeležence (obseg angažmaja udeležencev, materialni stroški, poraba časa – v primeru dolgotrajnih postopkov se lahko upošteva revalorizacija po dogovorjeni diskontni stopnji), indirektni stroški pa so lahko povezani z izdatki ali izgubljenimi finančnimi koristmi v primeru odlašanja odločitve o obravnavanem načrtu zaradi neučinkovitosti postopka CPVO (npr. zadrževanje izvedbe občinskega prostorskega načrta operativno pomeni zadrževanje investicij in izgubo pričakovanih sredstev v proračun občine; zadrževanje lahko pomeni tudi oportunitetne stroške za občino, ki jih utрпи zaradi izgube prispevkov od alternativnih dejavnosti, ki bi lahko zasedle prostor, ki ga "zadržuje" ocenjevani načrt). Takšnim indirektnim stroškom pravimo tudi preneseni indirektni stroški, ker jih postopek CPVO prenaša na druge, bodisi občino, bodisi investitorje izvedbe načrta (zadrževanje porabe investicijskih sredstev, stroški izdelave dodatnih strokovnih podlag oziroma študij).

Direktne koristi so izboljšani PPP, večje varstvo od pravno zahtevanega/obvezujočega (princip ALARA), optimizirana raba prostora. Indirektne koristi postopka CPVO so na primer prispevki k demokratizaciji odločanja na področju okolja, dvigovanju zavesti o koristnosti varstva okolja, jasnejšemu pojmovanju vzdržnega razvoja ipd.

CBA je v splošnem zamišljena kot monetizirana, kvantitativna ocena stroškov in koristi ter njihova primerjava. Uporabniki rezultatov želijo v končni fazi vedeti, ali se jim konkretna investicija/dejavnost splača, zato uporabljajo ustrezna merila. Najpogostejša merila v okviru CBA so (Asafu-Adjaye, 2000; OECD, 2006; World Bank, 2003):

- NSV - neto sedanja vrednost
- donosnost
- razmerje med koristmi (K) in stroški (S)

Za CBA postopka CPVO - za obravnavana primera - je najuporabnejše merilo razmerje med K in S. Sicer je uporabna tudi NSV, še posebej kadar želimo oceniti koristi, ki se bodo pojavile čez daljši čas (npr. nadomestni habitat bo predvidoma pokazal pozitivne učinke čez 10 let in kasneje), ali se bodo pojavljali v daljšem časovnem obdobju (npr. izboljšana kakovost zraka in posledično izboljšano javno zdravje na določeni lokaciji zaradi preusmeritve tranzitnega prometa drugam – velja za oba obravnavana primera). Osnovni enačbi za izračunavanje teh dveh meril sta:

$$\frac{K}{S} > 1; \quad \text{koristi naj bi bile večje od stroškov}$$

$$NSV = K_0 - S_0 + \frac{K_1 - S_1}{1+r} + \frac{K_2 - S_2}{(1+r)^2} + \dots + \frac{K_n - S_n}{(1+r)^n} = \sum_{t=0}^n \frac{K_t - S_t}{(1+r)^t}; \quad \text{NSV naj bi bil pozitiven}$$

K_0, S_0 – začetne koristi in stroški (leto 0)

$K_{1,\dots,n}, S_{1,\dots,n}$ – koristi in stroški v posameznem letu

r – dogovorjena letna diskontna stopnja (določa padec vrednosti denarja skozi čas)

t – čas (leta)

Enačbi sta preprosti in ne predstavljata posebnega izziva za kateregakoli strokovnjaka. Problemi nastopajo pri izboru in tolmačenju posameznih (specifičnih) stroškov in koristi, ki vstopajo v enačbi, včasih tudi pri dogovarjanju o diskontni stopnji ter obdobju, za katerega se izvaja CBA.

Specifični stroški in koristi predstavljajo problem predvsem zato, ker marsikateri (pomembni) stroški/koristi niso nedvoumni in enoznačni, ker je njihovo monetarno vrednotenje zasnovano na pristopih, ki niso tržni in zato, ker v konkretnem okolju zanje ni domačih (lokalnih) vrednosti, prenos vrednosti od drugod pa praviloma ni

zanesljiv/ustrezen (ker je vrednotenje odvisno od percepcije tistih, ki vrednotijo, ter lokalnega konteksta, o čemer smo že govorili).

Da bi premostili omenjene probleme v zvezi z določanjem vrednosti specifičnih/posameznih stroškov in koristi, so analitiki privzemali različne predpostavke, razvijali metode in orodja, delali primerjave ter poizvedbe, raziskovali in preizkušali, da bi opravili in prispevali k čim bolj kvantificiranim CBA. Danes tako imamo na voljo nabor osnovnih pristopov in metod, s katerimi lahko zastavimo bolj ali manj kompleksno, kvantificirano CBA, skladno s konkretnimi potrebami in možnostmi (Braden in Kolstad, 1991; Dixon in sod., 1994; EC, 1997; EC, 1999; EC, 2003a; EC, 2003b; Hanemann, 1992; Haufschmidt in sod., 1983; OECD, 2006). Iz tega nabora so za CBA za CPVO uporabne naslednje metode vrednotenja okolja (klasifikacija je narejena po izkušnjah Svetovne banke – obstajajo tudi drugačne razvrstitve, vse pa konvergirajo k splošnemu razlikovanju, ki temelji na opazovanjih, dejanskih ali hipotetičnih, ter preferencah tistih, ki dejansko vrednotijo, in odvisno od tega ali gre za direktno ali indirektno vrednotenje) – preglednica 1:

Preglednica 1: Nabor metod finančnega vrednotenja v okviru CBA za CPVO

<p>Ugotavljanje/merjenje ekonomske vrednosti na osnovi opazovanj; metoda uporablja dejanske podatke iz opazovanj, zato je najbolj zaželen v CBA</p> <p>a) direktna opazovanja: gre za uporabo tržnih vrednosti oziroma izpeljanih vrednosti na osnovi opazovanja obnašanja/odločitev proizvajalcev (povzročiteljev) in porabnikov (prejemnikov) na trgu okoljskih vplivov</p> <p>b) indirektna opazovanja: gre za podobno metodo kot pri direktnih opazovanjih, le da ugotovitve glede obnašanja/odločitev prenašamo na domnevni nadomestni trg okoljskih vplivov (ta naj bi imel jasno zvezo s konkretnimi vplivi na dejansko opazovanem trgu). Primer je, ko dejansko ugotovljene vrednosti rekreativnega območja ali čistega zraka na eni, prenašamo na vrednost dostopa do rekreativnega območja ali območja čistega zraka na drugi lokaciji. Sem spadata tudi metoda potovalnih stroškov, na osnovi katere vrednotimo funkcijo povpraševanja po določeni lokaciji oziroma njenih značilnostih/kakovostih ter metoda nadomestnih stroškov, s katero lahko prikazujemo, s kolikšnimi stroški lahko nadomestimo določeno okoljsko funkcijo (na primer del samočiščenja vodotoka primerjamo s stroški gradnje čistilne naprave za vode in tako pripišemo vrednost obravnavani okoljski funkciji).</p> <p>Ugotavljanje/merjenje ekonomske vrednosti na osnovi hipotetičnega obnašanja/odločitev; gre za spraševanje ljudi o tem, kako bi se odločili na hipotetičnem trgu okoljskih vplivov, na primer koliko so pripravljeni plačati za določeno okoljsko kakovost⁷ ali kolikšno nadomestilo so pripravljeni sprejeti za izgubo določene okoljske kakovosti⁸.</p> <p>Prenos ugotovljenih vrednosti/koristi z ene lokacije na drugo; pri tem ne gre za metodo kot takšno, pač pa za uporabo vrednosti v različnih kontekstih ali na različnih lokacijah. Kot že rečeno zgoraj, ta način se ni izkazal za zaupanja vrednega in doživlja številne kritike ter je predmet nasprotujočih si stališč in razprav. Še vedno pa ga uporabljajo v določenih CBA za tako imenovano prvo orientacijo možnih odločitev (World Bank, 2003: 8).</p>

Čeprav je imperativ pripraviti kvantitativno CBA so okoljske CBA večinoma pol-kvantitativne. To pomeni, da so nekateri stroški/koristi ocenjeni v celoti in kvantitativno, nekateri pomanjkljivo in kvalitativno, nekateri pa sploh ne. Razlogi za nepopolno ocenjevanje določenih stroškov/koristi, ki jih ocenjevalci največkrat navajajo, so pomanjkanje podatkov in težavnost (kompleksnost) ocenjevanja. Slednje se navaja tako za prvi del ocene, ki se nanaša na pregledno in temeljito ocenjevanje okoljskih vplivov, kot za drugi del, ki obsega ekonomsko vrednotenje (monetizacijo) okoljskih vplivov določenih v prvem delu. Tem težavam se ni mogoče izogniti tudi pri CBA za CPVO.

Upoštevajoč navedeno lahko metodo CBA za (izbrane primere) CPVO strnemo v naslednje – glej tudi preglednico 2:

- Postopkovni del CBA ima tri korake
 - Prvi korak obsega identifikacijo tistih dogodkov in udeležencev postopka CPVO, ki prispevajo k stroškom in koristim (za primer obvoznice Škofljica glej sliko 4 in prilogo 5, za SPN MOL pa sliko 5 in tabelo 7).
 - Drugi korak se nanaša na identifikacijo in konkretizacijo tistih okoljskih sprememb/vplivov, ki so osnova za njihovo ekonomsko vrednotenje - monetizacijo; ta del zagotavlja oziroma prispeva okoljsko poročilo; za obvoznico Škofljico glej tekst pod naslovom Omilitveni oziroma izravnalni okoljevarstveni ukrepi v OP – potencialni prispevek CPVO k varstvu okolja (GEATEH, 2007) v

⁷ Angleško "Willingness to pay" (WTP)

⁸ Angleško "Willingness to accept" (WTA)

poglavju 4.1, za SPN MOL pa Omilitveni oziroma izravnalni okoljevarstveni ukrepi OP – potencialni prispevek CPVO k varstvu okolja (Oikos, 2007) v poglavju 4.2 ter tabele 8,9,10.

- Tretji korak obravnava izbor in monetizacijo tistih okoljskih sprememb/vplivov, ki jih je mogoče pripisati postopku CPVO; to so tisti prispevki k izpolnjevanju ciljev varstva (in vzdržnosti) , ki so presežek tistega, kar prinaša DPN za Škofljico oziroma SPN MOL in pravni red na področju okolja (poglavje 5).
- Analitični del obsega uporabo metode razmerja stroškov in koristi; pri kvantifikaciji smo vključili tiste komponente, za katere smo uspeli dobiti finančne vrednosti, za druge pa smo opravili kvalitativno oceno.

Preglednica 2: Osredotočenje v posameznih delih CBA za CPVO

Del CBA	Osredotočenje
Postopkovni	Okoljsko poročilo poda varstvene (vzdržnostne) cilje, ki se jih želi doseči. Pregledno prikaže, katere bo zagotovila izvedba PPP (DPN Škofljica in SPN MOL). Za prekomerne vplive navede, pokaže in utemelji, kako se jih bo zmanjšalo (se jim bo mogoče izogniti). Cilje in zmanjšane vplive, ki se jih dodatno doseže s postopkom CPVO okoljsko poročilo posebej poudari in po možnosti kvantificira. Pregled obsega vsa področja varstva, ki so relevantna za obravnavani PPP (DPN za obvoznico Škofljica in SPN MOL). Monetizacija se izvede za tiste dosežene varstvene/vzdržnostne cilje in zmanjšane vplive, ki jih prispeva postopek CPVO.
Analitični	Posamezne prispevke k stroškom in koristim se izračuna z uporabo metod – pristopov navedenih v preglednici 1.

4 OPIS IZBRANIH PRIMEROV CPVO

4.1 Celovita presoja vplivov na okolje za državni prostorski načrt (DPN) za izgradnjo obvoznice Škofljica

Prometno-razvojno ozadje DPN

Ljubljana je gravitacijsko središče Ljubljanske kotline oziroma Ljubljanske urbane regije. Zaradi dnevnih migracij so obremenjene avtoceste in druge državne ceste, ki vodijo v glavno mesto. Največje težave so v času prometnih konic; takšna cesta je tudi državna cesta G2-106, t.i. Dolenjska cesta, ki povezuje Ljubljano in Kočevje. Dolenjska cesta je povezava nacionalnega pomena (3A razvojna os Škofljica-Velike Lašče-Ribnica-Kočevje-Petrina). V Resoluciji o nacionalnih razvojnih projektih 2007-2023 (Ministrstvo za promet, 2006) ključne ukrepe 3A razvojne osi predstavljajo obvoznice štirih naselij – Škofljica, Velike Lašče, Ribnica in Kočevje. Prometne razmere so najslabše v naseljih Lavrica in Škofljica, kjer gnečo povečuje nivojsko križanje ceste z železniško progo Ljubljana-Metlika. Da bi uredili razmere, je minister za promet januarja 2005 podal predlog za pričetek postopka priprave državnega prostorskega načrta (DPN) za obvoznico Škofljica (Ur. l. RS, št. 74/2005). Skladno z Uredbo o okoljskem poročilu in podrobnejšem postopku celovite presoje vplivov izvedbe planov na okolje, Ur. l. RS št. 73/2005, je treba za DPN izvesti CPVO, s katero se preveri in glede na ugotovitve presoje odobri ali zavrne izvedba prostorskega načrta.

Tabela 3: Uporabljene okrajšave

MKO-DzO-SCPVO	Ministrstvo za kmetijstvo in okolje – Direktorat za okolje – Sektor za CPVO
MOP-DzO-SCPVO*	Ministrstvo za okolje in prostor – Direktorat za okolje – Sektor za CPVO
MZIP-DzP	Ministrstvo za infrastrukturo in prostor – Direktorat za prostor
MOP-DzP*	Ministrstvo za okolje in prostor – Direktorat za prostor
MZIP-DzC	Ministrstvo za infrastrukturo in prostor – Direktorat za ceste
MzP-DzC*	Ministrstvo za promet – Direktorat za ceste
MzP-DRSC	Ministrstvo za promet – Direkcija RS za ceste
MKO-DzK	Ministrstvo za kmetijstvo in okolje – Direktorat za kmetijstvo
MKGP-DzK*	Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano - Direktorat za kmetijstvo
MKO-ARSO	Ministrstvo za kmetijstvo in okolje – Agencija RS za okolje
MOP-ARSO*	Ministrstvo za okolje in prostor – Agencija RS za okolje
MNZ-GPU	Ministrstvo za notranje zadeve – Generalna policijska uprava
MzO-IRSVNDN	Ministrstvo za obrambo - Inšpektorat RS za varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami
MzO-URSZR	Ministrstvo za obrambo - Uprava RS za zaščito in reševanje
MzO-SzCO	Ministrstvo za obrambo – Sektor za civilno obrambo
MZIP-DzE	Ministrstvo za infrastrukturo in prostor – Direktorat za energijo
MzG-DzE*	Ministrstvo za gospodarstvo – Direktorat za energijo
MIZKŠ-DzKD	Ministrstvo za izobraževanje, znanost, kulturo in šport – Direktorat za kulturno dediščino
MzK-DzKD*	Ministrstvo za kulturo – Direktorat za kulturno dediščino
MzZ	Ministrstvo za zdravje
ZRSVN	Zavod RS za varstvo narave
ZVKDS	Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije
ZVKDS-CPA	Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije – Center za preventivno arheologijo
ZZRS	Zavod za ribištvo Slovenije
ZGS	Zavod za gozdove Slovenije
AŽP-SŽ	Agencija za železniški promet RS – Slovenske Železnice
MOL	Mestna občina Ljubljana
CI	Civilna iniciativa
NUP	Nosilci urejanja prostora
KD	Kulturna dediščina
KZ	Kmetijska zemljišča
*Poimenovanje pred letom 2012	

Namen ocene stroškov in koristi za obravnavani primer

CBA za postopek CPVO za DPN za izgradnjo obvoznice Škofljica je na operativni ravni namenjena opredelitvi razmerja med koristmi (predvsem okoljskimi, ki se bodo predvidoma uresničili po izvedbi obvoznice), ki jih prinaša izvajanje postopka CPVO in stroški, ki jih ta povzroča. V širšem kontekstu pa gre za prispevek k oceni smotnosti izvajanja celovitih presoj vplivov na okolje.

Podatke smo dobili s pregledom arhiva SCPVO. Za opredelitev stroškov in koristi postopka CPVO smo pripravili podporni vprašalnik za intervjuje z udeleženci v tem postopku (priloga 1).

Cilji DPN

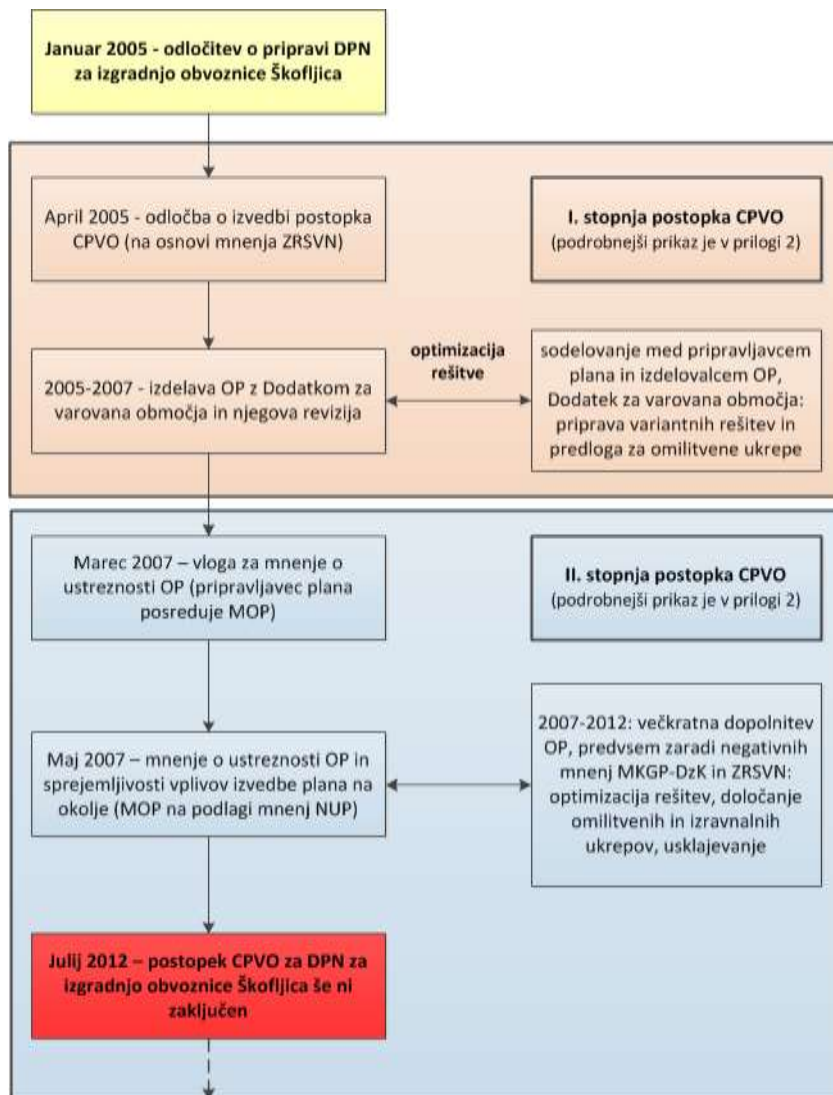
Cilj DPN je z obvozno cesto mimo naselij Lavrica in Škofljica zagotoviti izboljšanje in povečanje prometne varnosti ter zagotoviti ustrezno notranjo in zunanjo povezanost države iz smeri Kočevsko-Ribniške regije na avtocestni sistem okoli Ljubljane (GEATEH, 2007). Okoljski cilji izvedbe DPN so naslednji (GEATEH, 2007):

- zagotovitev gradnje in obratovanja obvoznice, ki ne bo pomembno vplivala na poslabšanje kemijskega stanja podzemne vode in posredno na javno oskrbo s pitno vodo ter zagotavljanje vodnih količin za oskrbo prebivalcev s pitno vodo,
- ob izvedbi plana se ohranja obstoječa stabilnost brežin vodotokov in kakovost vode,
- zmanjšanje emisij toplogrednih plinov,
- zmanjšanje emisij snovi in ohranjanje in izboljšanje kakovosti zunanjega zraka,
- zmanjšanje obremenjenosti prebivalcev s hrupom zaradi cestnega prometa in ostalih virov,
- ohranjanje kmetijskih površin in njihove pridelovalne funkcije,
- preprečevanje zmanjševanja biotske raznovrstnosti na ravni ekosistemov, habitatnih tipov, vrst ter genomov (in genov) ter odpravljanje posledic obremenjevanja okolja, izboljšanje porušenega naravnega ravnovesja in ponovno vzpostavljanje njegovih regeneracijskih sposobnosti,
- preprečevanje uničenja naravnih vrednot in zmanjševanja biotske raznovrstnosti,
- zagotoviti sonaravno ter večnamensko gospodarjenje z gozdom, v skladu z načeli varstva okolja in naravnih vrednot ter uresničevanje funkcij gozda; ohranjanje gozdov v lesno-proizvodni funkciji,
- vzdrževanje in obnavljanje dediščine ter preprečevanje njene ogroženosti; ohranitev števila kulturnih spomenikov, velikosti območij kulturne dediščine in ohranitev lastnosti spomenikov in območij kulturne dediščine.

Konkretni cilji CPVO v zvezi z DPN niso navedeni; načeloma pa gre za zagotavljanje "...visoke ravni varstva okolja in prispevke k vključevanju okoljskih vidikov v pripravljane in sprejemanje planov in programov, zato da se spodbuja trajnostni razvoj...CPVO predstavlja orodje, s katerim se preveri ali ima PPP predvidene vplive na okolje in ali izpolnjuje pravni red...", Ur. l. RS št. 39/2006.

Postopek CPVO za DPN za izgradnjo obvoznice Škofljica

MOP – Direktorat za prostor (sedaj) MzIP-DzP je na podlagi pobudnika (Ministrstvo za promet – Direkcija RS za ceste; MzP-DRSC) izdalo obvestilo o nameri izdelave DPN za izgradnjo obvoznice Škofljica (Ur. l. RS, št. 74/2005). Predlagali so proučitev treh variant po območju Ljubljanskega barja (variante A, B in C). S tem se je pričel vsebinski del postopka CPVO za DPN za izgradnjo obvoznice Škofljica (slika 4).

Slika 4: Shema postopka CPVO za DPN za obvoznico škofljica

I. stopnja postopka postopka CPVO za DPN za izgradnjo obvoznice Škofljica

Aprila 2005 izda MOP odločbo (na podlagi mnenja Zavoda RS za varstvo narave - ZRSVN), da je treba izvesti postopek CPVO za DPN za izgradnjo obvoznice Škofljica. Ocenjeno je bilo, da bi poseg verjetno lahko negativno vplival na ohranitev ali doseganje ugodnega stanja prosto živečih živalskih vrst in njihovih habitatov. Že v I. stopnji postopka so se pokazale težave pri iskanju/izboru trase, zlasti z vidika ohranjanja narave, saj območje načrtovanja sega v območje Natura 2000. Po pridobljenih smernicah in podatkih o prostoru ter ob upoštevanju programskih izhodišč, priporočil s prve prostorske konference (Zapisnik prostorske konference, 2005), analize prostora, analiz stanja, teženj in razvojnih možnosti v prostoru ter študije ranljivosti (Ur. l. RS, 74/2005; Urbis, 2006) so bile v predhodnih analizah variante optimizirane tako, da so bile umaknjene izven ožjih varovanih območij narave in arheologije proti robu barja. Na podlagi mnenj in priporočil so nato pripravili optimizacije variant: varianta A se optimizira v varianto 2, varianti B in C ter škofljiški del variante A se optimizira v varianto 1 (priloga 3). Obe varianti nastaneta z namenom, da se v največji možni meri izogneta varovanemu območju Ljubljanskega barja in drugih naravnih vrednot (Natura 2000, območje pomembno za metulje, naravna vrednota Jelšje) ter da ne potekata preko območja kulturne dediščine (arheološko najdišče Breg, EŠD 11426). Na podlagi predlogov Direktorata za kulturno dediščino (MIZKŠ-DKD), Ministrstva za kmetijstvo in okolje (MKO-DzK) in SCPVO se pripravi tudi potek trase izven območja Ljubljanskega barja, ki se prvotno imenuje varianta D in se kasneje optimizira v varianto 3 (priloga 3). Varianta 3 je bila po preliminarni preveritvi ugodno ocenjena z varstvenega in prostorskega vidika, med prometno-tehnično analizo pa spoznana za prometno nesprejemljivo, zato ni bila

vključena v nadaljnjo primerjavo (PNZ, 2006). Priključevanje obvoznice Škofljica na avtocesto v območju Lisičjega (optimizirana varianta 3) je namreč pogojeno z razširitvijo avtoceste in razcepa Malence v šestpasovnico. Po prvih ugotovitvah študije širitve ljubljanskega avtocestnega obroča in avtocestnih priključnih krakov je bistvena težava pri teh ukrepih razširitev predora Debeli hrib, ki je izveden kot dvocevni dvopasovni predor. Zaradi geološko nestabilnega terena razširitev dvopasovne cevi predora v tropasovno ekonomsko ni upravičena. Zato se v študiji variant (Urbis, 2007) primerjata le varianti 1 in 2. Osnovna študija variant s predlogom najustreznejše variante (varianta 2) je bila izdelana januarja 2007 (Urbis, 2007). V marcu 2007 je bilo izdelano okoljsko poročilo in njegova revizija ter presoja sprejemljivosti vplivov izvedbe obvoznice Škofljica na varovana območja za varianti 1 in 2 (GEATEH, 2007).

Omilitveni oziroma izravnalni okoljevarstveni ukrepi v OP – potencialni prispevek CPVO k varstvu okolja (GEATEH, 2007):

- Podzemne vode: Glede na to, da območje, ki je predvideno za izvedbo plana, ni predmet posebnega režima po določbah Uredbe o vodovarstvenem območju za vodno telo vodonosnika Ljubljanskega polja (Ur.l. RS, št. 120/2004), se določila te uredbe lahko uporabijo le kot smernice za načrtovanje omilitvenih ukrepov (na primer za ravnanje z odpadnimi materiali in odpadnimi vodami v času izvedbe plana in ravnanje z odpadnimi vodami). Predlagani omilitveni ukrepi so splošni, opredeljeni so že v obstoječih predpisih in tehničnih dokumentih, njihovo izvajanje je praviloma samoumevno in ne vplivajo na spremembo ocene vplivov. Sklep: CPVO dodatno ne prispeva k varstvu okolja.
- Površinske vode: Omilitveni ukrepi so opredeljeni s tehničnimi predpisi in standardi. Sklep: CPVO dodatno ne prispeva k varstvu okolja.
- Podnebne spremembe: Izvajanje omilitvenih ukrepov v času obratovanja (izvedbe plana) v skladu z zakonskimi zahtevami in na podlagi ugotovitev OP ni potrebno, saj izvedba predvidenega plana v vseh variantah pozitivno vpliva na podnebne spremembe. Sklep: CPVO dodatno ne prispeva k varstvu okolja.
- Kakovost zraka: Izvajanje posebnih omilitvenih ukrepov v času obratovanja (izvedbe plana) v skladu z zakonskimi zahtevami za kakovost zraka in na podlagi ugotovitev OP ni potrebno. Sklep: CPVO dodatno ne prispeva k varstvu okolja.
- Hrup: Potreba po omilitvenih ukrepih izhaja iz veljavne zakonodaje o hrupu. Zakonodaja zahteva izvedbo omilitvenih ukrepov, saj obremenitev zaradi novega vira v njegovi okolici ne sme biti čezmerna, kar dosežemo z izvedbo aktivnih protihrupnih ukrepov (protihrupni nasipi ali ograje) na območjih, kjer bi bila drugače obremenitev s hrupom prekomerna. Če aktivni protihrupni ukrepi ne bodo predstavljali zadostnega omilitvenega ukrepa, bo treba stavbe odstraniti. Izjemoma se lahko navedene stavbe ob izvedbi ustrezne pasivne zaščite tudi ohranijo, če ne bodo kritično obremenjene oziroma se njihova obremenjenost s hrupom zaradi izvedbe plana ne bo povečala, vendar le v območjih priključevanja obvoznice na glavno cesto in avtocesto. Sklep: CPVO dodatno ne prispeva k varstvu okolja.
- Kmetijske površine kot naravni vir: Za zmanjšanje negativnih posledic zaradi izgube kmetijskih površin je treba poiskati nadomestna zemljišča oziroma/in zagotoviti prednost pri sklepanju najemnih pogodb s skladom kmetijskih zemljišč. Za izvedbo tega omilitvenega ukrepa je treba ovrednotiti kmetijski potencial zemljišč na območju neposrednega vpliva. Poleg zagotavljanja nadomestnih zemljišč je treba zagotoviti gospodarno ravnanje s tlemi na območju plana. Vse viške rodovitnega dela tal z območja plana je treba nameniti rekultivaciji drugih kmetijskih zemljišč oziroma morebitnem vzpostavljanju novih kmetijskih površin. Ob izvajanju del je treba narediti vse, da se ne bodo poškodovala sosednja zemljišča. Prav tako mora biti zagotovljen neoviran dostop na sosednja kmetijska zemljišča. Sklep: CPVO dodatno ne prispeva k varstvu virov.
- Gozd kot naravni vir: Omilitveni ukrepi zaradi zanemarljivega vpliva niso potrebni. Sklep: CPVO dodatno ne prispeva k varstvu okolja.
- Narava: Glede na ugotovljene velike vplive s stališča narave bo potrebna vzpostavitev obsežnih nadomestnih habitatov za travniške ptice in barjanskega okarčka. Sklep: CPVO dodatno prispeva k varstvu okolja.

Vzpostavitev nadomestnih habitatov za ptice: Za vse ukrepe velja, da morajo biti pred začetkom gradnje obvoznice že izvedeni, kar pomeni, da bodo območja nadomestnih biotopov kvalifikacijske vrste ptic že uspešno naselile oziroma da bo spremljanje stanja v okolju pokazalo, da se je sub/populacija na obstoječih nahajališčih povečala zaradi izboljšanja kvalitete habitatov. Ocenjujejo, da je predvideno časovno obdobje za izvedbo ukrepov in vzpostavitev primernih pogojev, ki so predpogoj za začetek gradnje, do 5 let. V OP so obdelali dve metodi za opredelitev vpliva hrupa na ptice: metoda 1 – na podlagi tujih raziskav (Reijnen in sod., 1995) in metoda 2 – na podlagi uredbe, ki ureja področje hrupa (Ur. l. RS, št.105/05). Za izračun površin nadomestnih habitatov so upoštevali velikosti površin vplivnega pasu hrupa, ki predstavlja območje, kjer bodo presežene mejne vrednosti hrupa za kvalifikacijske vrste ptic. V nizozemski raziskavi je bilo ugotovljeno, da vplivi ceste na travniške ptice pri dnevnem pretoku 20.000 vozil/dan in hitrosti 100 km/h segajo približno 300 m od ceste. Na novi obvoznici Škofljica je pričakovan promet 20.000 – 30.000 vozil/dan (zato na podlagi teh podatkov privzemajo območje 300 m tudi za potrebe opredelitve daljinskega vpliva variant 1 in 2 na območju obvoznice Škofljica). Cestišče je načrtovano v širini 11 m, skupaj s površino potrebno za izgradnjo nasipa in ureditev odvodnjavanja so ocenili neposredni vpliv na habitate ptic na 50 m. Na osnovi druge metode za opredelitev vplivnega območja za ptice (Uredba o hrupu, Ur.l.RS, št.105/05) je bil vplivni pas od ceste ocenjen na 215 m. Faktor (NF) za določanje površine habitata je 1,4 (King in Price, 2004), tako da je skupna površina nadomestnih habitatov za prvo varianto 295 ha, za drugo pa 188 ha.

Vzpostavitev nadomestnih habitatov za barjanskega okarčka: Ocenjujejo, da je predvideno časovno obdobje za izvedbo ukrepov in vzpostavitev primernih pogojev, ki so predpogoj za začetek gradnje, minimalno 5 do 10 let. Zaradi zahtevnosti vzpostavitve nadomestnih habitatov so pri izračunu uporabili NF 3 (glede na King in Price, 2004). Ob izvedbi variante 1 in 2 ocenjujejo, da je treba vzpostaviti nadomestne travniške habitate na površini 37,5 ha (ocenjena izguba habitata 12,5 ha pomnožena z vrednostjo NF=3).

Za vsa območja nadomestnih biotopov je treba vzpostaviti spremljanje ureditvenih del ter izbranih populacij vrst ptic in barjanskega okarčka; to naj bi potekalo ves čas vzpostavitve nadomestnih biotopov (minimalno 5 let).

Omilitveni ukrepi za ptice, ki se upoštevajo v fazi načrtovanja: uporaba protihrupnega asfalta; na odseku trase, ki poteka po robu NV Jelšje bo potrebna postavitve neprozornih zaščitnih ograj, ki naj segajo vsaj 2 m nad cestišče; za zmanjšanje hrupa in za zmanjšanje trkov živali, predvsem ptic, je priporočljiva zasaditev ob cesti z grmovno in lesno vegetacijo.

Omilitveni ukrepi za ohranjanje kvalitete vodnih in obvodnih habitatov, ki se upoštevajo v fazi načrtovanja: premostitve in posege v struge se mora izvesti tako, da se ohrani prehodnost za vse vrste rib tudi pri minimalnih pretokih; ohraniti je treba pas vegetacije ob potokih v širini minimalno 1 m na obeh straneh za ohranjanje koridorja vidre in ostalih vrst vezanih na obvodne habitate.

Omilitveni ukrepi med gradnjo: racionalno načrtovanje vseh posegov v prostor tudi v širšem območju; predlagajo, da se lokacije začasnih odlagališč in vseh ostalih ob gradnji prizadetih površin vključijo v pogoje dovoljenja za gradnjo; ob izkopu je treba zgornjo plast humusa odložiti na način, da bo možno s tem slojem pokriti površine, prizadete v času gradnje.

- Kulturna dediščina: Iz smernic Zavoda za varstvo kulturne dediščine Slovenije (ZVKDS) izhaja, da mora investitor zagotoviti rezervatno varstvo arheološke dediščine na celotnem območju urejanja cestnega odseka, ne zgolj na arheološkem območju Lavrica; izvedbo predhodnih arheoloških raziskav (ekstenzivni, intenzivni površinski in podpovršinski pregled, pregled z vrtnami, geofizikalne meritve in analize aero posnetkov) na celotni trasi v območju lokacijskega načrta, na osnovi katerih bodo naknadno določeni in posredovani natančnejši pogoji za varstvo; izvedbo zaščitnih izkopavanj potencialno odkritih najdišč, vključno z vsemi poizkopavalnimi postopki; glede na rezultate arheoloških raziskav so lahko zahtevane tudi posebne tehnične rešitve ali po potrebi tudi večje spremembe prostorskih izvedbenih načrtov; stalen arheološki nadzor nad vsemi zemeljskimi deli v sklopu izvedbe lokacijskega načrta cestnega odseka. Sklep: CPVO dodatno ne prispeva k varstvu okolja.

II. stopnja postopka CPVO za DPN za izgradnjo obvoznice Škofljica

II. stopnja postopka CPVO se je začela marca 2007, ko je MOP-SCPVO od pripravljavca plana prejel plan, OP in revizijo OP. SCPVO nato posreduje plan in OP ter njegovo revizijo v mnenje nosilcem urejanja prostora (NUP). Ministrstvo za kmetijstvo (MKGP-DzK) poda negativno mnenje na OP in na sprejemljivost vplivov izvedbe plana na okolje, zaradi poseganja na najboljše kmetijska zemljišča in predlaganih lokacij za nadomestne habitate na kmetijskih zemljiščih. Tudi ZRSVN poda negativno mnenje na OP in zahteva popravke v presoji sprejemljivosti vplivov izvedbe plana na okolje. MOP-SCPVO odloči, da je treba OP pripraviti v skladu z mnenji NUP. Na podlagi dodatnih sestankov, ki jih skliče MOP-DzP in dodatne študije Izdelava strokovnih podlag za izvedbo nadomestnih habitatov pred izgradnjo obvoznice Škofljica (STIA NGI, 2007) pripravijo dopolnjeno OP. V dopolnjenem OP predlagajo ureditev nadomestnih habitatov na kmetijskih zemljiščih v zaraščanju z renaturacijo. MKGP-DzK zavrne tudi to OP (vztrajajo pri zahtevi, da se pri iskanju lokacij za nadomestne habitate izključi kmetijska zemljišča), prav tako ga zavrne ZRSVN (predlaga iskanje alternativnih variant obvoznice, ki bi se izognile Ljubljanskemu barju). SCPVO ponovno pozove izdelovalca OP, da ga pripravi v skladu z mnenji NUP.

Na podlagi usklajevalnih sestankov NUP, SCPVO, pripravljavca, pobudnika in investitorja plana se predlaga oziroma pripravi potek variante OC (obrotna cona), ki se pomakne na rob barja ter poteka bližje naseljem in skozi poslovno obrtno cono v Škofljici (Urbis, 2008). Na podlagi mnenj NUP se ponovno pripravi dopolnjena študija variant in dopolnjeno OP, tokrat z variantami 1, 2 in OC (GEATEH, 2008). MKGP-DzK znova zavrne OP, ker ne opredeljuje nadomeščanja kmetijskih zemljišč, prav tako niso v celoti upoštevane njihove predhodne smernice. ZRSVN ponovno predlaga iskanje novih variant izven območja Ljubljanskega barja. NUP kot najbolj primerno varianto sicer opredelijo varianto OC (ker najmanj posega v območje Ljubljanskega barja, se v veliki meri izogne območju barjanskega okarčka in je pomaknjena bližje poselitvi), vendar je ta varianta nesprejemljiva za Občino Škofljica, ker poteka skozi poslovno obrtno cono (POC). Ker izgradnjo POC sofinancira evropski kohezijski sklad, bi opustitev dela cone oziroma odstop določenega obsega zemljišč obvoznici pomenila izgubo evropskih sredstev, kar za občino ni sprejemljivo, če teh sredstev ne nadomesti država (osebna komunikacija z županom Občine Škofljica, maj 2012). Varianta OC posega v arheološko najdišče Novi Tali (EŠD 23588), ki ni varovano z najstrožjim režimom varovanja. Vsem variantam na območju barja nasprotuje kmetijsko ministrstvo, ker bi bilo treba vzpostaviti 252 ha nadomestnih habitatov za ptice – delno tudi na kmetijskih zemljiščih v intenzivni rabi. Iz navedenih razlogov SCPVO ponovno zavrne OP.

Novembra 2008 začne veljati uredba o Krajinem parku Ljubljansko barje (Ur. l. RS, 112/2008).

Po zavrnitvi OP skušajo poiskati rešitev, ki bi bila z naravovarstvenega vidika in z vidika varstva kmetijskih zemljišč ustrezna in ki ne bi ovirala razvoja poslovno obrtne cone Škofljica ter bi imela podporo v lokalni skupnosti. Varianti 1A in 2A predstavljata optimizacijo predhodno že obravnavanih variant (varianta 1 se optimizira v varianto 1A, varianta 2 se optimizira v varianto 2A) in sta sprejemljivi v lokalnem okolju. Ne posegata v poslovno obrtno cono in arheološko najdišče Novi Tali, potekata po robu arheološkega najdišča Breg ter območja habitata barjanskega okarčka.

Vlada v letu 2010 sprejme sklep (86. redna seja dne 10.6.2010) o optimizaciji variant 1A/2A (priloga 4) (trasa obvoznice naj se v delu med odcepom od današnje glavne ceste v Škofljici do osamelca Babna Gorica pomakne čimbolj proti južnemu robu območja kulturne dediščine Breg, sočasno naj se poseg na območje habitata omeji na še sprejemljiv obseg) ter da se skupaj z ZRSVN in ZVKDS pripravi predlog optimiziranih tras variant 1A/2A. Ministrstvu za kmetijstvo svetuje, naj upošteva pomen načrtovane obvoznice. V tem času potekajo usklajevalni sestanki zaradi optimizacije variant 1A/2A.

Maja 2010 GEATEH pripravi Strokovno mnenje o vplivu optimiziranih variant 1A in 2A obvoznice Škofljica na naravno in kulturno dediščino (GEATEH, 2010). V tabeli 4 so prikazane velikosti nadomestnih habitatov.

Tabela 4: Velikost nadomestnih habitatov za posamezne variante – zaokrožene vrednosti (GEATEH, 2010)

varianta	neposredni vpliv - 50 m (ha)	daljinski vpliv - 300 m (ha)	končni izračun (x NF 1,4) (ha)
1	36	370	518
2	25	250	250
OC	26	252	353
1A	42	370	517
2A	36	290	406

Oktober leta 2010 Vlada sprejme odločitev, da je treba za nadaljevanje priprave DPN izdelati strokovne podlage za optimizirani varianti 1A in 2A ter OC in 3 oziroma Lisičje. Lokalna skupnost nasprotuje varianti na Lisičje in ustanovi Civilno iniciativo proti trasi škofljiške obvoznice Gumnišče–Glinek–Zalog–Lanišče–Lisičje; zavzema se za čimprejšnjo izgradnjo ustrezne obvoznice po trasi Barje 1A ali 2A, ki jo je v imenu krajanov Škofljice soglasno potrdil Občinski svet na svoji 28. seji 3.11.2009. Pozovejo Vlado naj spoštuje svoj sklep, ki ga je sprejela na 76. redni seji dne 8.4.2010 in v katerem ugotavlja, da je sprejemljiva in realno izvedljiva trasa obvoznice po optimizirani varianti 1A/2A do točke, kjer se trasi razcepita (južno od naselja Lavrica).

V letu 2010 je DARS d.d. zaključil študijo širitve ljubljanskega obroča in avtocestnih priključnih krakov (PNZ, 2010). Iz te študije izhaja, da je celoten projekt širitve ljubljanskega obroča in avtocestnih priključnih krakov ekonomsko upravičen in nujen in vključuje širitev avtocestnega odseka od Grosuplje proti Ljubljani. Študija je tudi pokazala, da je zaradi obvozov v času gradnje nujna dograditev obvozne ceste od Lisičjega do glavne ceste G2-106 (kot je predviden potek variante 3).

Februarja 2011 Občina Grosuplje sprejme Odlok o začasnem zavarovanju naravne vrednote območja Gajnič in Tlak, ki se nahajata v neposredni bližini variante na Lisičje.

Marca 2012 MKO-DzK na prostorski konferenci ponovno izpostavi problem obsega nadomestnih habitatov na kmetijskih zemljiščih. Poudarjajo, da je nedopustno, da se ne primerja in vrednoti variant izven varovanih območij narave ter da prevladuje javni interes pred dopolnitvijo študije variant. Predlagajo optimizacijo variante na Lisičje in variante parkiraj in se pelji (P+R) z obnovo železnice Kočevje-Ljubljana v kombinaciji z mestnim prometom in proučitev reorganizacije prometa na Dolenjski cesti. Da je treba proučiti vse možne variante se strinjajo tudi MKO-DzO, MIZKŠ – DKD in ZRSVN, nasprotuje pa DRSC. Sklep je, da MKO-DzK pripravi priporočila oziroma smernice za ocenjevanje posegov na kmetijska zemljišča, ZRSVN in MKO-DzO pripravita stališče glede možne prevlade javnega interesa in načina uveljavljanja javne koristi v primeru obvoznice Škofljica. MIZKŠ-DKD pripravi izravnalne ukrepe.

V obdobju od leta 2008 do danes MKO-SCPVO ni prejel dopolnjenega OP. Trenutno poteka optimizacija variant 2a in OC (osebna komunikacija z DRSC na dan 31.7.2012). Kartografskih podlag za prikaz poteka optimiziranih variant ni na razpolago; optimizacija variant 2A in OC naj bi potekala predvsem na območju habitata metulja, na območju POC in KD Breg. Varianta 1A naj bi bila izločena iz postopka priprave DPN, ker preveč posega v območje Ljubljanskega barja.

Določanje stroškov in koristi za CPVO za DPN za obvoznico Škofljica

Odgovori, ki smo jih prejeli od udeležencev v postopku CPVO, so zbrani v tabeli 5. Vzpodbujanje za pridobitev podatkov smo izvajali: 1) s pomočjo elektronskih sporočil, 2) s telefonskim pogovorom in 3) z osebnim kontaktom (intervjuji).

Tabela 5: Pregled stanja pridobljenih podatkov

Obdobje zbiranja podatkov: 4.5. – 31.7.2012	Kontaktirane osebe (1,2,3 - metode vzpodbujanja za pridobivanje podatkov):	Opombe	Stanje na dan 31.7.2012
<i>MZIP – DzP – pripravljavec plana</i>	<i>Renata Gorjup (1,2)</i>	<i>Uspešno zaključeno</i>	<i>Podatki so na voljo</i>
<i>MzP – DRSC – investitor plana</i>	<i>Bojan Papler (1,2)</i>	<i>Pridobljeni so podatki o stroških strokovnih gradiv, lastnih stroškov ne morejo določiti.</i>	<i>Delni podatki so na voljo</i>
<i>MZIP – DzC – pobudnik plana</i>	<i>Drago Bregar (1,2,3)</i>	<i>Natančni podatki o lastnih stroških niso bili posredovani (opomnik 1-2x/teden).</i>	<i>Podatkov o lastnih stroških niso posredovali (podali so le grobo oceno stroškov na mesec)</i>
<i>MKO – DzO – SCPVO</i>	<i>Jelka Habjan (1,2,3)</i>	<i>Posredovali so nekatere podatke o obsegu porabljenega časa, vendar nimamo dovolj podatkov za izračun stroškov (opomnik 1-2x/teden)</i>	<i>Podatkov, ki so potrebni za izračun stroškov, niso posredovali</i>

Tabela se nadaljuje na naslednji strani...

Nadaljevanje tabele

Obdobje zbiranja podatkov: 4.5. – 31.7.2012	Kontaktirane osebe (1,2,3 - metode vzpodbujanja za pridobivanje podatkov):	Opombe	Stanje na dan 31.7.2012
MKO-DzK	Jernej Škof, Leon Ravnikar (1,2,3)	Podatki o stroških še niso bili posredovani, zaradi zasedenosti z drugim delom/projekti (opomnik 1x/teden)	Kljub zainteresiranosti (sklep na podlagi izvedenega intervjuja) ponovnega kontakta z njimi nismo mogli vzpostaviti.
MKO - ARSO	Adrijana Viler Kovačič (1,2)	Odgovori in dodatni podatki niso bili posredovani (opomnik 1x/teden)	Odgovora nismo prejeli
MNZ – GPU	g. Zalokar – DzC (2), Monika Zupanc – Urad za logistiko (odsotna - BS)	Iz računovodstva MNZ nismo prejeli podatke o bruto urah (opomnik 1x/teden)	Podatkov o bruto urah nismo prejeli
MzO - IRSVNDN	Aleksander Špec, Romana Lah (1,2)	Uspešno zaključeno	Podatki so na voljo
MzO - URSZR	Aleksander Špec (1,2)	Uspešno zaključeno	Podatki so na voljo
MzO – SCO	Rado Rot (2)	Neuspešni klici (odsoten)	Odsoten
MzK	Helena Štih (1,2, 3)	Uspešno zaključeno	Podatki so na voljo
ZRSVN	Vesna Juran (1,2,3)	Podatkov o obsegu porabljenega časa ne morejo podati, posredovali so nam podatke o vrednosti bruto ure.	Podatki so na voljo (obseg porabljenega časa smo ocenili sami)
ZVKDS	Barbara Nadbath, Boris Vičič (1,2,3)	Uspešno zaključeno	Podatki so na voljo
Občina Škofljica	Ivan Jordan, Marko Podvršnik (1,2,3)	Uspešno zaključeno.	Podatki so na voljo
MzZ	Breda Kralj (2,3)	MzZ naj bi imel zaradi postopka CPVO velike stroške, predvsem zaradi tega, ker morajo plačevati strokovnjake, ki jih na MzZ ni na razpolago. Opomnik 1x/teden.	Podatkov ni na voljo
MZIP – DzE	Cveto Kosec (1)	Sporočil, da s postopkom CPVO za obvoznico Škofljica niso imeli opravka	-
ZZRS	Maša Čarf (1)	Odgovora nismo prejeli.	-
ZGS	Rok Havliček (1)	Sporočil, da v postopkih CPVO zavod ne sodeluje, podajajo pa mnenja k OP (?). Pri DPN Škofljica so pripravili smernice, stroškov za pripravo smernic niso posredovali.	Podatkov ni na voljo
MOL	Boris Jagodič (1)	Odgovora nismo prejeli.	-
AŽP-SŽ	-	Ne bodo vključeni v CBA.	Ne bodo vključeni v CBA.
ELES d. o. o.	Uroš Iljaž (1)	Končano, ELES je sodeloval kot soglasodajalec in niso sodelovali pri pripravi CPVO.	Ne bodo vključeni v CBA.
Telekom Slovenije d.d.	-	Ne bodo vključeni v CBA.	Ne bodo vključeni v CBA.
Geoplin plinovodi d.o.o.	-	Ne bodo vključeni v CBA.	Ne bodo vključeni v CBA.
Elektro Ljubljana d.d.	-	Ne bodo vključeni v CBA.	Ne bodo vključeni v CBA.

Tabela se nadaljuje na naslednji strani...

Nadaljevanje tabele

Obdobje zbiranja podatkov: 4.5. – 31.7.2012	Kontaktirane osebe (1,2,3 - metode vzpodbujanja za pridobivanje podatkov):	Opombe	Stanje na dan 31.7.2012
Predstavniki civilne družbe:			
Civilne iniciative	Janja Kadunc Mezek (1)	Predstavnica CI proti trasi Lisičje. Sporoči, da je aktivno sodelovalo 10 članov odbora. Intenzivno delo je potekalo eno leto in posamezen član je v povprečju bil zaseden 5 h na teden, kar je skupno 2700 h.	Delni podatki so na voljo
Izdelovalci strokovnega gradiva:			
PNZ d.o.o.	Tomaž Guzelj (1)	Podatke o porabljenem času in stroških naj bi prejeli do 15.6.2012, pozovemo jih ponovno 10.7.2012 – odgovora ni bilo.	Podatkov ni na voljo
Urbis d.o.o.	Rajko Sterguljc/ Mira Vizovišek Motaln (1,2)	Uspešno zaključeno	Podatki so na voljo
GEATEH d.o.o.	Tadej Župančič (1,2)	Intervju z njimi ni bil izveden, ker niso prejeli dovoljenja s strani DRI in MzP-DRSC.	Delni podatki so na voljo (podatke o stroških izdelave strokovnih gradiv in OP so nam posredovali z MzP-DRSC)
STIA NGI d.o.o.	Magda Meglič (1)	Odgovorijo, da niso sodelovali v postopku priprave DPN obvoznica Škofljica, čeprav so izdelali strokovne podlage za izvedbo nadomestnih habitatov pred izgradnjo obvoznice (2007).	Delni podatki so na voljo (podatke o stroških študije so nam posredovali z MzP-DRSC).

Mnenja intervjuvancev o CPVO

Intervjuvanci so izrazili mnenja o postopku CPVO. Ta so povzeta spodaj.

Koristi postopka CPVO:

- OP omogoča iskanje novih alternativ in optimizacijo,
- usklajevalni sestanki so koristni, saj omogočajo podrobno seznanitev s problemi načrtovanja, omogočajo udeležbo zainteresiranih v postopku priprave DPN, ozaveščanje o vrednosti prostora, usklajevanje mnenj, natančnejšo optimizacijo variant/različic poteka trase obvoznice,
- postopek CPVO izpolnjuje cilje varstva okolja – doprinos k temu, da je varianta z okoljevarstvenega vidika sprejemljiva,
- omilitveni ukrepi so v večini primerov ustrezni (vzpostavitev nadomestnih habitatov, odškodnine zaradi spremembe namembnosti kmetijskih zemljišč in nadomeščanje kmetijskih zemljišč idr.),
- NUP prispevajo k izboljšanju plana z vidika varovanja kulturne dediščine, ohranjanja kmetijskih zemljišč, ohranjanja narave, upoštevanja že obstoječih prostorskih planov občin idr.
- pobudniki plana upoštevajo smernice plana oziroma se prilagajajo zahtevam NUP.

Pomanjkljivosti postopka CPVO:

- potrebna je aktivnejša udeležba sodelavcev SCPVO v postopkih priprave in usklajevanja rešitev plana,
- SCPVO ne bi smel le slediti predhodnim mnenjem NUP/ministrstev; glede na specifičnost posameznega plana bi lahko občasno po lastni presoji odločil o vplivu konkretnega plana na okolje,
- v večini primerov udeleženci v postopku CPVO upoštevajo oziroma delujejo le v okviru zakonov, uredb in predpisov, ni optimizacije,

- zaznati je tudi pomanjkljivosti OP: slaba strokovna presoja pripravljavcev OP (primer: obseg nadomestnih habitatov je bil določen na podlagi člankov/izkušenj iz tujine; v Slovenijo je določitev obsega nadomestnih habitatov prenešana brez regulative oziroma niso verificirani kot predpis⁹; vpliv na kmetijska zemljišča je enak za 1 ha in za 50 ha),
- pripravljavec OP bi moral odgovarjati za vsebino OP, treba je tudi preverjati cene OP,
- pomanjkanje metod za določitev vplivov plana na kmetijska zemljišča (v pripravi – MKO-DzK), kot tudi za opredelitev nadomestnih habitatov (NF so bili opredeljeni subjektivno - neutemeljeno), prav tako ni metode za določitev izravnalnega ukrepa za kulturno dediščino (zahteva se izravnalni ukrep – denarno nadomestilo za kulturno dediščino, nihče ne zna opredeliti, kateri naj bodo ukrepi in kolikšni so njihovi stroški),
- podvajanje postopkov: na eni strani poteka priprava DPN (prostorski del načrtovanja) in na drugi strani postopek CPVO, kar posledično vodi v višje stroške DPN. Pri teh postopkih ima večjo težo postopek CPVO, kar posledično vodi do tega, da so postopki dolgotrajni,
- vpliv politike na postopek CPVO in sprejemanje odločitev izven postopka CPVO,
- glede na predlagane omilitvene ukrepe (protihrupni nasipi, uporaba protihrupnega asfalta, zmanjšanje prvotno predvidene hitrosti z 90 km/h na 80 km/h), tudi s strani pobudnika plana, niso zmanjšali obsega nadomestnih habitatov, kar posledično vodi v visoke stroške investicije (vzpostavitev nadomestnih habitatov predstavlja tudi ~ 60 % vrednosti investicije),
- v postopku CPVO se ne preverja pravilnost podatkov v OP (primer nepravilnih izračunov obsega nadomestnih habitatov) ter utemeljenost zahtev NUP,
- v postopku CPVO bi morali biti upoštevani vsi vidiki: okoljski, funkcionalni in prometni, varnostni in ekonomsko-tehnični,
- postopek CPVO otežuje izpolnjevanje ciljev plana; premalo se poudarja pomen cilja plana,
- vprašanje ustreznosti in uspešnosti omilitvenih ukrepov za vzpostavitev nadomestnih habitatov; zahteva po vzpostavitvi nadomestnih habitatov za metulja barjanski okarček nima referenc, tudi ni izkušenj s preseljevanjem barjanskega okarčka,
- s strani pobudnika plana usklajevalni sestanki niso koristni, saj varstveni resorji niso usmerjeni k doseganju dogovora; konkretniji dogovori se v večini primerov sklepajo šele po sklepih Vlade,
- vidik varstva zdravja ljudi na območju izvedbe plana je v ozadju (izpostavljeni so hrupu, trdnim delcem in drugim snovem, ki se sproščajo v ozračje s prometom, zastojem na obstoječi cesti, zmanjšani prometni varnosti idr.),
- postopek CPVO je omejen na sprejemanje mnenj NUP in če je plan s strani enega NUP manj sprejemljiv, se OP zavrne. Gre za birokratski postopek, kjer je zaznati pomanjkanje pravilne presoje. SCPVO bi se moral usklajevati s tistim NUP, ki opredeli plan kot nesprejemljiv ter od njega/njih zahtevati dodatne utemeljitve,
- prometne ureditve bi se morale urejati na ravni regionalnega planiranja in ne na lokalnem nivoju,
- premalo se upoštevajo strokovna stališča, hkrati se izpostavlja vprašljivost izdelave oziroma pomanjkanje zaupanja v nekatera strokovna gradiva,
- pomanjkanje strokovnega znanja SCPVO s specifičnih področij, kar vodi v napačno interpretacijo in neustrezen pristop k varstvu okolja, npr. nepoznavanje sistema varstva kulturne dediščine,
- primerjave alternativ bi morale biti opravljene že pred začetkom priprave DPN,
- enakovredno vrednotenje vplivov za vse izvedljive variante poteka trase in ne le za nekatere variante (npr. 1A, 2A, OC) bi verjetno vodilo v hitrejšo odločitev izbora poteka trase, ker se zaradi primerljivega nabora podatkov in vrednotenja ne bi vračali v prejšnje faze postopka CPVO (dopolnitve OP). Problem postopka CPVO je tudi ta, da se izloči sprejemljiva varianta, ki ni obravnavana do primerne stopnje (OP).

Sinteza na osnovi izraženih mnenj: mnenja so si nasprotujoča (sodelavci SCPVO so večinoma zadovoljni s postopki CPVO, drugi manj ali sploh ne); postopke je treba dopolniti/izboljšati zlasti v začetnih fazah ("scoping", iskanje in primerjava alternativ); stališča in zahteve NUP je treba utemeljiti, tudi z vidika CBA in doseganja ciljev obravnavanega PPP; treba je povečati kompetentnost udeležencev v postopku CPVO (izdelovalcev OP,

⁹ Opomba: stališče je sporno, saj regulativa ni nujno strokovno utemeljena, niti vsebinsko ustrezna.

predlagateljev omilitvenih ukrepov, sodelavcev SCPVO); postopek bi moral vključiti ocene tudi z drugih vidikov (podobno kot primerjalne študije; vzdržnost); postopek bi moral biti manj birokratski.

Ključni postopkovni podatki za CBA

Dogodki in udeleženci

- MzP poda odločitev o pripravi DPN za izgradnjo obvoznice Škofljica (januar 2005),
- MOP-DzP na osnovi mnenja ZRSVN odloči, da je treba izvesti postopek CPVO (april 2005),
- MOP-DzP skliče prvo prostorsko konferenco (maj 2005),
- MOP-DzP zaprosi NUP za izdajo smernic (avgust 2005),
- Izdelava OP z Dodatkom za varovana območja in njegova revizija: sodelovanje med pripravljavcem plana in izdelovalcem OP, Dodatek za varovana območja; usklajevalni sestanki med pripravljavcem plana, investitorjem plana, SPCVO ter NUP (2005/2007),
- Pripravljavec plana posreduje OP na MOP-SCPVO; MOP-SCPVO posreduje OP NUP (marec 2007),
- MOP prejme od NUP mnenje o ustreznosti OP in sprejemljivosti vplivov izvedbe plana na okolje (april, 2007),
- Večkratna dopolnitev OP, predvsem zaradi negativnih mnenj ZRSVN in MKGP-DzK; optimizacija rešitev, določanje omilitvenih in izravnalnih ukrepov, usklajevanje mnenj (od leta 2007 naprej).

Kategorije za izračun CBA

Tabela 6: Pregled kategorij stroškov in koristi postopka CPVO

Stroški	Koristi
Direktni	Direktne
Stroški optimizacije načrtov (primerjava različic, iskanje najboljše različice/alternative) – prekriva se z obsegom porabljenega časa za postopek CPVO	Izboljšani načrti, izbrana najboljša različica, optimizirana raba prostora, učinkovitejši postopki dovoljevanja, racionalna izvedba plana, vključno z izbiro omilitvenih ukrepov
Obseg porabljenega časa za postopek CPVO (pregledovanje gradiva, izdaja smernic, prostorske konference, usklajevalni sestanki)	Naravarstvo, kmetijstvo, kultura (varstvo nad standardi in normativi, vrednost kakovosti okolja, ki presega vložke/stroške v omilitvene ukrepe)
Izdelava strokovnega gradiva v kontekstu postopka CPVO	Nižje onesnaževanje, boljše zdravje – nižji stroški, manjša izpostavljenost (dodatek k tistemu, kar je že predvidel DPN za obvoznico Škofljica)
Indirektni	Indirektne in splošne (dodatne)
Zastoji pri investicijah v občini Škofljica	Demokracija postopka
Nadaljevanje prometnih težav (daljši potovalni časi – zastoji, onesnaževanje zraka, hrup)	Ozaveščanje
Nadaljevanje zdravstvenih vplivov in povezanih stroškov	Učinkovito občinsko planiranje

4.2 Celovita presoja vplivov na okolje za Strateški prostorski načrt Mestne občine Ljubljana (SPN MOL)

Pravno-formalna zgodovina načrtovanja in povezanega postopka CPVO

Zakon o urejanju prostora /ZUreP-1/ (Ur. l. RS, št. 110/02, 8/03) je naložil občinam pripravo in sprejetje novih strateških prostorskih aktov najkasneje v treh letih od uveljavitve Strategije prostorskega razvoja Slovenije (SPRS). Mestna občina Ljubljana (v nadaljevanju MOL) je tako pričela s pripravo Strategije prostorskega razvoja Mestne občine Ljubljana (SPR MOL), ki naj bi bil nov strateški dokument občine, v katerem naj bi bil na konceptualni ravni določen prihodnji prostorski razvoj v občini. SPR MOL naj bi v celoti nadomestila vsebine planskih aktov, ki so se nanašale na dolgoročno zasnovo organizacije dejavnosti in na zasnovo namenske rabe tal ter na urbanistične in krajinske zasnove. Vendar pa je med pripravo SPR MOL stopil v veljavo Zakon o prostorskem načrtovanju /ZPNačrt/ (Ur.l. RS, št. 33/2007), ki ureja prostorsko načrtovanje kot del urejanja

prostora tako, da določa vrste prostorskih aktov, njihovo vsebino in medsebojna razmerja ter postopke za njihovo pripravo in sprejem. ZPNačrt je tako določil, da se postopki za sprejem strategije prostorskega razvoja občine, začeti pred uveljavitvijo tega zakona na podlagi določb ZUreP-1, v okviru katerih ta še ni bila javno razgrnjena, nadaljujejo in končajo po določbah tega zakona kot občinski strateški prostorski načrt ali občinski prostorski načrt. Priprava Strategije prostorskega razvoja MOL se je tako od leta 2007 nadaljevala kot Strateški prostorski načrt MOL (v nadaljevanju SPN MOL).

Pripravljenec strategije prostorskega razvoja Mestna občina Ljubljana, Oddelek za urbanizem, Poljanska 28, 1000 Ljubljana, je še po določilih ZUreP-1, z vlogo z dne 30. 5. 2005, obvestil Ministrstvo za okolje in prostor o nameri izdelave SPR MOL. Iz odgovora oziroma odločbe Ministrstva za okolje in prostor, št. 354-09-230/2005, z dne 29. 6. 2005, je razvidno, da je treba za omenjeni plan izvesti celovito presojo vplivov na okolje. MOL je pri podjetju Oikos, svetovanje za razvoj, d.o.o., Domžale naročila izdelavo Okoljskega poročila za Strategijo prostorskega razvoja MOL.

V začetku priprave okoljskega poročila je bilo izvedeno interno vsebinjenje, na katerem je izdelovalec OP opredelil predhodno vsebino z glavnimi vprašanji, ki jim namerava nameniti pozornost v predmetnem okoljskem poročilu. V drugem koraku je bila pripravljena analiza obstoječega stanja okolja in opredeljeni kazalniki stanja okolja, ki so relevantni za MOL. Na podlagi analize stanja, vsebinjenja in smernic nosilcev urejanja prostora so bili določeni okoljski cilji SPN MOL. Na podlagi osnutka SPN MOL so opredelili verjetne vplive plana na okolje, ohranjanje narave, varstvo človekovega zdravja in kulturne dediščine. V tej fazi je bilo določeno tudi ali so/bodo vplivi neposredni, daljinski, kumulativni, začasni ali trajni. V nadaljevanju je bil ocenjen vpliv izvedbe plana na postavljene okoljske cilje. Na koncu so bili predlagani še omilitveni ukrepi, katerih izvedba je po izjavah izdelovalca OP nujna, če naj se dosežejo nebitveni vplivi SPN MOL na okolje.

Namen ocene stroškov in koristi za obravnavani primer

Na izbranem primeru CBA postopka CPVO za SPN MOL se ocenjuje razmerje med stroški, ki so povezani z izvajanjem postopka CPVO in koristmi, ki sledijo iz izboljšane SPN na osnovi prispevkov CPVO. Pri tem izboljšanje pomeni boljše stanje, kot ga določajo/zahtevajo predpisi (pravni red) in se ne nanašajo na cilje vzdržnosti. Ocene bodo temeljile na kvalitativnem, pol-kvantitativnem in kvantitativnem ocenjevanju.

Podatke o postopku CPVO za SPN MOL smo pridobili s pregledom arhiva SCPVO in MOL. Za opredelitev stroškov in koristi postopka CPVO smo pripravili tudi podporni vprašalnik za intervjuje z udeleženci v postopku (podobno kot za obvoznico Škofljica).

Okoljski cilji SPN MOL

V okviru CPVO in OP so določili naslednje okoljske cilje SPN MOL:

- Trajnostna raba naravnih virov; vsebuje podcilje *Zmanjšana poraba pitne vode na prebivalca in poraba vode v gospodarstvu*, *Racionalna raba zemljišč* in *Zmanjšana poraba energije in raba obnovljivih virov energije*. Okoljski cilj se tako nanaša na trajnostno rabo vode, prostora oziroma zemljišč in rabo obnovljivih virov energije.
- Izboljšana kakovost zraka; vsebuje podcilja *Emisije NO₂, PM10 in ozona pod mejnimi vrednostmi (za NO₂ do leta 2010, za PM10 do leta 2005, za ozon do leta 2010)* in *Manjše emisije toplogrednih plinov za 8% v obdobju 2008 – 2012*. Okoljski cilj tako zajema emisije onesnaževal v zrak (iz različnih dejavnosti) in še specifično emisije toplogrednih plinov.
- Dobro stanje voda; vsebuje podcilja *Dobro stanje površinskih voda do leta 2015* in *Dobro stanje podzemnih voda do leta 2015*. Okoljski cilj tako zajema stanje površinskih voda (fizikalno – kemijsko stanje, ekološko stanje, morfološki značaj vodotokov) in stanje podzemnih voda.
- Učinkovito ravnanje z odpadki; vsebuje podcilja *Urejena infrastruktura za zbiranje in odlaganje komunalnih odpadkov* in *Urejena infrastruktura za zbiranje in odlaganje gradbenih odpadkov*. Okoljski cilj se nanaša na ravnanje (zbiranje, predelava, odlaganje) s komunalnimi in gradbenimi odpadki.
- Zmanjšana stopnja hrupa; vsebuje podcilje *Manjše število prebivalcev izpostavljenih prekomernemu hrupu*, *Ustrezno umeščene dejavnosti* in *Manjše emisije hrupa*. Z okoljskim ciljem so zajeli

izpostavljenost prebivalcev hrupu, razmeščanje dejavnosti (skozi ustrezno razmeščene dejavnosti v prostoru lahko zmanjšamo konflikte v prostoru, ki nastajajo zaradi hrupa) in emisije hrupa.

- Ohranjena narava; vsebuje podcilja *Ugodno stanje vrst in habitatnih tipov do leta 2010* in *Oblikovana zavarovana območja z določenimi upravljavci in načrtom upravljanja*. Okoljski cilj je usmerjen v ugodno stanje vrst in habitatnih tipov ter v oblikovana in zavarovana območja, saj s prostorskimi ukrepi/usmeritvami lahko na to vplivamo.
- Dobri bivalni pogoji; vsebuje podcilje *Zmanjšana zdravstvena tveganja*, *Dostopne storitve* in *Varnost na ogroženih območjih*. Z okoljskim ciljem so zajeli zdravstvena tveganja, dostopne storitve (infrastrukturalna opremljenost, dostopnost do zdravstva, šolstva, zelenih površin itd. za vse prebivalce) in območja, ki lahko ogrožajo kakovostno bivalno okolje (poplavne, erozijske, plazovite površine).
- Ohranjena kulturna dediščina; vsebuje podcilja *Izboljšano stanje in manjša ogroženost objektov kulturne dediščine* in *Izboljšano stanje in manjša ogroženost območij kulturne dediščine*. Okoljski cilj je usmerjen tako v objekte kot tudi v vsa območja kulturne dediščine (arheološka, naselbinska, vrtno-arhitekturna dediščina, kulturna krajina).
- Ohranjena krajina; vsebuje podcilj *Upoštevane prepoznavne in tipološke značilnosti krajinskih območij*. Okoljski cilj plana je namenjen izboljšanju stanja območij prepoznavnosti in izjemnih krajin skozi ohranjanje in razvijanje njihovih značilnosti z ustreznim programiranjem in prostorskim načrtovanjem.
- Učinkovit promet; vsebuje podcilja *Uporaba prometnih sredstev, ki so manj škodljiva za okolje (javni promet, kolesarjenje, pešačenje)* in *Prenos blaga na železnico*. Okoljski cilj je tako usmerjen predvsem v spodbujanje uporabe javnega potniškega prometa, kolesarjenje in pešačenje ter zmanjšanje cestnega tovornega prometa.

Okoljske cilje plana je potrdilo Ministrstvo za okolje in prostor, Sektor za celovito presojo vplivov na okolje (SCPVO).

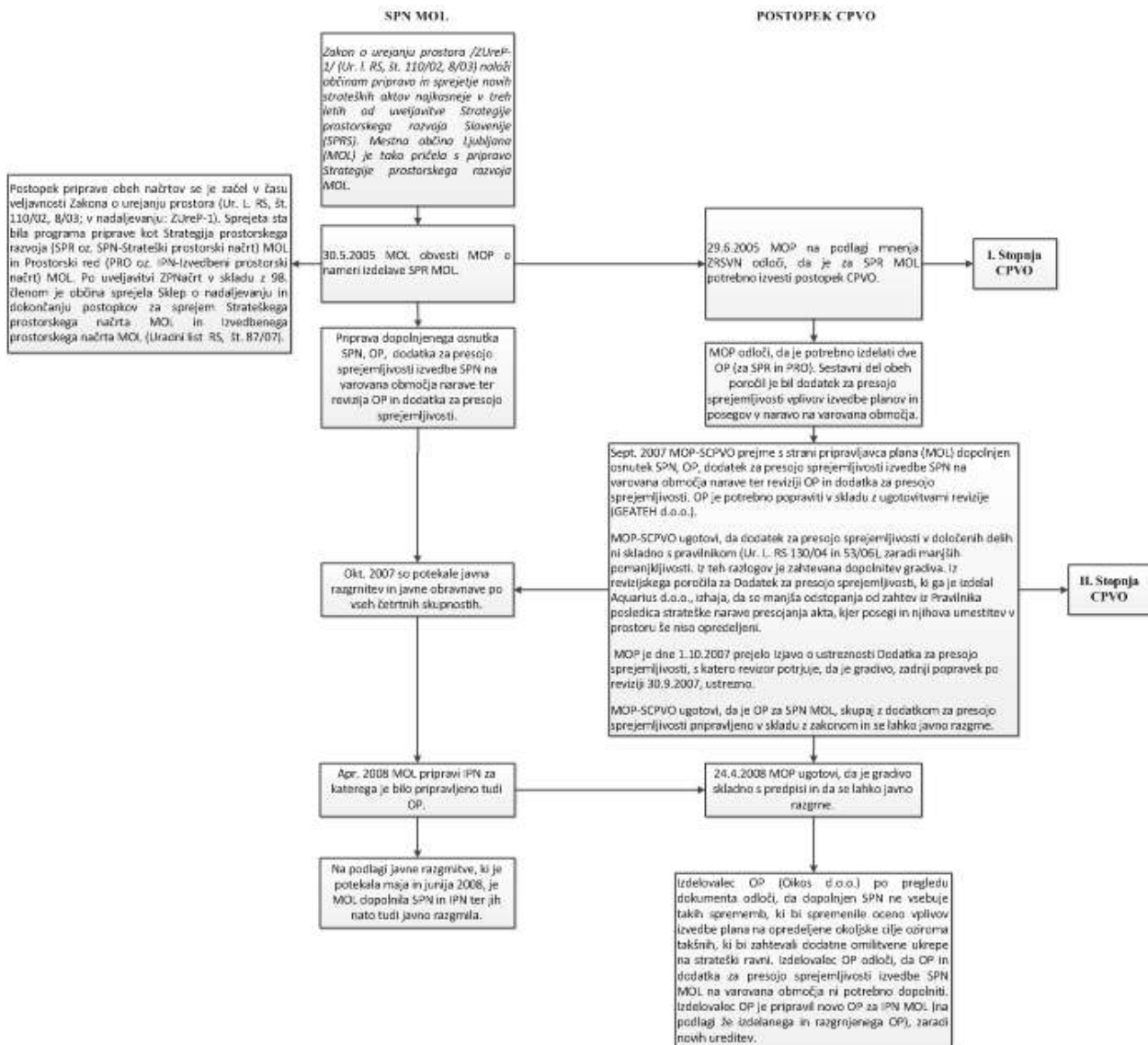
Postopek CPVO za SPN MOL

Zaradi že omenjenih sprememb pravnega reda na področju prostorskega načrtovanja v letu 2007 (ZPNačrt je zamenjal ZUreP-1) sta se že pričeta postopka CPVO za SPR MOL in CPVO za Prostorski red Mestne občine Ljubljana (PRO MOL) nadaljevala kot CPVO za SPN MOL in CPVO za izvedbeni prostorski načrt MOL (IPN MOL). Posledično sta se preimenovali tudi okoljski poročili.

Ministrstvo za okolje in prostor je v postopku celovite presoje vplivov na okolje ugotovilo, da je okoljsko poročilo za SPN MOL, skupaj z dodatkom za presojo sprejemljivosti izvedbe plana na varovana območja, pripravljeno v skladu z zakonom in da se lahko razgrne. V oktobru leta 2007 je bila izvedena prva javna razgrnitev Strateškega prostorskega načrta MOL in javne obravnave po vseh četrtnih skupnostih.

V aprilu 2008 je MOL pripravila izvedbeni prostorski načrt. V postopku CPVO je MOP/SCPVO potrdil tudi to poročilo in dovolil javno razgrnitev. V maju in juniju 2008 je bila izvedena javna razgrnitev izvedbenega prostorskega načrta MOL skupaj s ponovno razgrnitvijo Strateškega prostorskega načrta (zaradi celovitosti vpogleda v načrtovalske predloge/rešitve) in z javnimi obravnavami po vseh četrtnih skupnostih.

Na sliki 5 je prikazana shema postopka CPVO za SPN MOL.

Slika 5: Shema postopka CPVO za SPN MOL

Določanje stroškov in koristi za CPVO za SPN MOL

Tabela 7 povzema korake postopka CPVO in prikazuje njihovo relevantno oziroma vsebine za vključitev v analizo stroškov in koristi.

Tabela 7: Povzetek CPVO za analizo stroškov in koristi

Korak CPVO	Relevanca koraka za oceno stroškov in koristi CPVO	Opombe
1. Sklep MOP-SCPVO, da je treba izvesti CPVO (29.6.2005)	Angažma predstavnikov MOP-SCPVO in občine (MOL) za pričetek priprave SPN in priprava na CPVO. NUP – angažma/čas porabljen za izdelavo smernic.	NUP so obvezni podajati smernice v okviru priprave SPN in izvedbe CPVO. Pravni red v tej zvezi podvaja delo/obveznosti NUP. Da bi delo na operativni ravni kolikor mogoče racionalizirali, prihaja do naslednjega: v okviru načrtovanja NUP podaja smernice, v okviru postopka CPVO pa preverja njihovo upoštevanje.
2. Dopolnjen osnutek SPN, OP in dodatek za presojo sprejemljivosti (september 2007)	Strošek dopolnjevanja SPN (in časovno podaljšanje roka izdelave). Strošek izdelave OP in dodatka za presojo sprejemljivosti.	Strošek zadrževanja izvajanja plana (investitorji, uporabniki prostora)
3. MOP-SCPVO ugotovi, da je treba gradivo dopolniti	Obseg porabljenega časa za dopolnjevanje gradiva; morebitno zadrževanje postopka CPVO in posledično izvajanja plana zaradi dopolnjevanja gradiva.	Strošek zadrževanja izvajanja plana
4. Javna razgrnitev (maj, junij 2008)	Obseg porabljenega časa za pripravo in izvedbo prostorske konference.	Glej tabelo 8
5. Pripombe na SPN/OP (maj, junij 2008)	Obseg porabljenega časa za pripravo stališč/odgovorov na pripombe OP.	Odgovori/stališča so bili v okviru pravnega reda – ni relevantno za CBA za CPVO
6. Izdelovalec OP ugotovi, da gradivo ni spremenjeno v tolikšni meri, da potrebuje dopolnitve OP	Ni pomembno za CBA.	Nizki dodatni stroški izdelovalca OP

Pregledali smo pripombe na okoljsko poročilo, da bi ugotovili, ali so bili v tem koraku postopka podani predlogi k izboljšanju načrtovalskih rešitev v okviru SPN MOL. Ugotovili smo, da stališča/odgovori na pripombe niso relevantni za analizo stroškov in koristi CPVO, saj se nanašajo predvsem na opredeljevanje skladnosti s pravnim redom. Podrobnosti so v tabeli 8.

Tabela 8: Pregled pripomb in predlogov na OP za SPN MOL (maj, junij 2008)

Vsebina pripombe – tematika	Odgovor/stališče izdelovalca OP	Pomen za CPVO
Nasprotovanje opredelitvi območja za centralne dejavnosti, predlog za stanovanjsko območje	Nova pozidava obstoječim objektom ne sme povzročati prekomernega hrupa. Investitor bo moral pri pridobivanju gradbenega dovoljenja dokazati, da vrednosti hrupa ne bodo prekoračene. V primeru da so te že prekoračene oziroma v primeru, da bi bile z novim posegom te prekoračene, poseg ni sprejemljiv, treba je predhodno izvesti omilitvene ukrepe, ki bodo zmanjšali hrup do te mere, da bo pod mejnimi vrednostmi.	V odgovoru na pripombo je izražena pričakovana skladnost s pravnim redom – ni relevantno
Gradnja ceste, vplivi na okolje, povečana nevarnost za prebivalce, predvsem otroke	Vsa nova infrastruktura, ki se bo gradila na podlagi IPN mora zadostiti okoljskim standardom v vseh pogledih, tako kar se tiče posegov na varovana območja, posegov na območja z omejitvami, kot tudi vplivov posameznih posegov v času obratovanja. V konkretnem primeru gre za emisije hrupa in emisije v zrak, ki jih bo nova cesta povzročila. Investitor je dolžan zagotoviti, da nova cesta ne bo povzročala prekomernih obremenitev in predvideti primerne omilitvene ukrepe. To dokaže v času pridobivanja dokumentacije s pomočjo modelov, v času obratovanja pa je dolžan izvesti prve meritve in na podlagi teh po potrebi zagotoviti tudi dodatne omilitvene ukrepe. Poleg tega mora biti nova cestna infrastruktura načrtovana tako, da je varna predvsem za pešce in kolesarje.	V odgovoru na pripombo je izražena pričakovana skladnost s pravnim redom – ni relevantno za CBA
Poseganje na vodovarstvena območja	Za cesto pod Brnčičevo (del IPN) bo treba tudi predhodno dokazati, da vpliv izgradnje ne bo povzročil prekomernega tveganja za onesnaženje vodnega vira. Če se ugotovi, da je tveganje preveliko, cesta ni sprejemljiva. Podobno je z predlagano gospodarsko cono. En del je umaknjen iz IPN, za drugi del bo treba pripraviti iste strokovne podlage. V okoljskem poročilu je cona označena kot cona, ki je manj primerna za izgradnjo gospodarske cone in se lahko aktivira šele, ko so izkoriščene vse druge lokacije v IPN, ki se nanašajo na gospodarske cone.	V odgovoru na pripombo je izražena pričakovana skladnost s pravnim redom. Odgovor se ne nanaša na SPN, temveč na raven IPN; IPN ni predmet obravnave te CBA, ker ne gre za strateško raven načrtovanja ampak za konkretne – projektne ureditve.
Vplivi na okolje na mikro nivoju	V procesu celovite presoje vplivov na okolje so bili izločeni tisti posegi, za katere je bilo ugotovljeno, da bodo bistveno vplivali na okolje, naravo, kulturno dediščino in zdravje ljudi. Seveda lahko tudi drugi posegi na mikro nivoju povzročajo prekomerne obremenitve, zato pa so v okoljskem poročilu, poleg zakonskih obvez, navedeni tudi omilitveni ukrepi, ki jih je treba upoštevati za sprejemljivost plana.	Odgovor se ne nanaša na SPN, temveč na raven IPN, ki ni predmet obravnave te CBA.
Presoja vplivov po enotah urejanja prostora	Okoljsko poročilo je vrednotilo vplive plana na dveh ravneh, splošna presoja z omilitvenimi ukrepi in presoja po predvidenih OPPN. Novo okoljsko poročilo vrednoti tudi ostale posege, saj se je v njej pristopilo k podrobnejšem vrednotenju posegov po enotah urejanja prostora.	Odgovor se ne nanaša na SPN, temveč na raven IPN; IPN ni predmet obravnave te CBA, ker ne gre za strateško raven načrtovanja ampak za konkretne-projektne ureditve.
Problematika hrupa s cest	V primerih, ko prihaja do preobremenjevanja objektov z emisijami hrupa, mora upravljavec cest zagotoviti ukrepe za zmanjšanje obremenitev skladno s pravnim redom. Glede na lokacijo in obremenitev se lahko izvedejo tudi protihrupne ograje ali protihrupne fasade objektov, izolativna okna ipd.	V odgovoru na pripombo je izražena pričakovana skladnost s pravnim redom.

Omilitveni oziroma izravnalni okoljevarstveni ukrepi OP – potencialni prispevek CPVO k varstvu okolja (Oikos, 2007):

- Trajnostna raba naravnih virov: Racionalna raba zemljišč - pri določanju namenske rabe v izvedbenem delu SPN je treba upoštevati omejitve, ki so zakonsko določene za vodovarstvena območja, poplavna

območja, erozijska območja, najboljša kmetijska zemljišča. Prednostno je poselitev in dejavnosti treba usmerjati na prosta zemljišča znotraj naselij; posege na najboljša kmetijska zemljišča je treba utemeljiti z ustreznimi strokovnimi podlagami.

Zmanjšana poraba energije in raba obnovljivih virov energije - pri prenovi in novogradnjah vseh javnih in zasebnih stavb je treba zagotoviti energetska učinkovitost objektov. Poleg sončne energije (fotovoltaika) in lesne biomase je treba spodbujati tudi rabo ostalih obnovljivih virov energije. V izvedbenem delu SPN MOL je treba pri javni razsvetljavi upoštevati načela varčne rabe energije.

Sklep: Prepoznavamo koristi postopka CPVO na področju trajnostne rabe naravnih virov – varstvo nad pravnimi obvezami, vendar pa koristi zaradi splošne obravnave v OP niso kvantificirani, zato jih na tej stopnji ni mogoče monetizirati. V CBA jih obravnavamo kvalitativno.

- Izboljšana kakovost zraka: Za doseganje ciljev zmanjšanja emisij je v izvedbenem delu SPN MOL treba natančneje opredeliti prioritete in časovni načrt izvajanja ukrepov za izgradnjo sistema javnega potniškega prometa, tako da bodo doseženi opredeljeni cilji do leta 2010/2012. Prednostno je treba urejati ceste, ki so namenjene javnemu potniškemu prometu. V primeru nedoseganja zastavljenih ciljev, je treba pripraviti ukrepe, ki bodo kratkoročno zmanjšali emisije (npr. zapiranje dela mesta za promet ipd.).

Sklep: Obravnavan omilitveni ukrep se nanaša na izvedbeni del in kot tak ni relevanten za oceno stroškov in koristi v okviru te CBA.

- Dobro stanje voda: V izvedbenem delu SPN je treba natančneje opredeliti prioritete in časovni načrt dogradnje kanalizacijskega sistema in sanacije divjih odlagališč (prioritetna sanacija in dogradnja na vodovarstvenih območjih). Pri določanju namenske rabe v izvedbenem delu SPN je treba upoštevati omejitve, ki so zakonsko določene za vodovarstvena območja. V objekte, ki so ali bodo locirani na II. vodovarstvenem območju, naj se umeščajo dejavnosti z minimalnim tveganje za onesnaženje podzemne vode. V vodovarstvenem območju z režimom I. in II.a naj se ohranja naravno okolje z izključno neintenzivnimi dejavnostmi (sonaravna kmetijska raba, gozdne površine); enako velja za območje II.b v primerih prekrivanja z naravnimi vrednotami in Naturo 2000.

Z območji izkoriščanja mineralnih surovin naj se v vodovarstveno območje z II.b režimom posega le v primeru pozitivnih izsledkov dodatnih študij o upravičenosti posegov.

Sklep: Obravnavan omilitveni ukrep se nanaša na izvedbeni del SPN in kot tak ni relevanten za oceno stroškov in koristi v okviru te CBA; vsebine omilitvenih ukrepov/priporočil se nanašajo pretežno na spoštovanje pravnega reda.

- Zmanjšana stopnja hrupa: Za doseganje manjšega števila prebivalcev izpostavljenih prekomernemu hrupu ter manjših emisij hrupa zaradi prometa je v izvedbenem delu SPN MOL treba natančneje opredeliti prioritete in časovni načrt izvajanja ukrepov za izgradnjo sistema javnega potniškega prometa. Nujno je tudi načrtovanje ukrepov aktivne protihrupne zaščite.

Sklep: Prepoznavamo dolgoročne koristi postopka CPVO na področju zmanjševanja ravni/vplivov hrupa – varstvo nad zakonskimi obvezami, vendar pa jih je mogoče kvantificirati šele na izvedbeni-projektni ravni. Zato jih v tej CBA obravnavamo kvalitativno.

- Ohranjena narava: Za doseganje ugodnega stanja vrst in habitatnih tipov do leta 2010 omilitveni ukrepi predvidevajo izogibanje poseganju na območja, kjer se pojavljajo kvalifikacijske vrste in habitatni tipi. V naravne vrednote znotraj kompaktnega mesta se ne sme posegati, posega se lahko samo za potrebe urejanja javnih zelenih površin. Omilitveni ukrepi, v okviru oblikovanih zavarovanih območij z določenimi upravljavci in načrtom upravljanja, predvidevajo opredelitev funkcije zavarovanih območij znotraj zelene sistema ter prioriteto načrtovanje rekreacijske infrastrukture v zavarovanih območjih.

Sklep: *Prepoznavamo koristi postopka CPVO na področju ohranjanja narave – varstvo nad zakonskimi obvezami – predvsem v smislu prioritarnega razvijanja rekreacijskih dejavnosti na zavarovanih območjih; koristi se zaradi splošne obravnave težko kvantificirajo oziroma monetizirajo. V analizi stroškov in koristi jih obravnavamo kvalitativno.*

- Dobri bivalni pogoji: Za doseganje zmanjšanja zdravstvenih tveganj omilitveni ukrepi predvidevajo zagotavljanje varstvenih pasov ob objektih, ki predstavljajo vir tveganja za zdravje. V okviru zagotavljanja varnosti na ogroženih območjih morajo biti vsi posegi v brežine vodotokov načrtovani tako, da ne povečujejo poplavne ogroženosti območja. Gradnja novih objektov je v poplavnih območjih dovoljena v sklopu obstoječih poselitvenih območij, ob predhodnem zmanjšanju poplavne ogroženosti (protipoplavni ukrepi). Nova poselitvena območja naj se na poplavnih območjih ne odpirajo. Pri gradnji in rekonstrukciji prometne infrastrukture v erozijskih območjih je treba upoštevati stabilnost tal.

Sklep: *Obravnavan omilitveni ukrep je le delno relevanten za oceno stroškov in koristi; vsebine omilitvenih ukrepov/priporočil se nanašajo pretežno na spoštovanje pravnega reda.*

- Ohranjena kulturna dediščina: Vključevanje kulturne dediščine v sodobno življenje naj bo urejeno z umestitvijo primernih dejavnosti in programov v objekte in območja kulturne dediščine. V okviru omilitvenih ukrepov je zahtevano ohranjanje celovitosti kulturne dediščine (ustrezna umeščenost objektov ob enote kulturne dediščine).

Sklep: *Prepoznavamo koristi postopka CPVO na področju ohranjanja kulturne dediščine – varstvo nad zakonskimi obvezami – predvsem v smislu umestitve primernih dejavnosti in programov v objekte in območja kulturne dediščine; vendar okoljske koristi – vplivi niso specificirani. Zaradi splošne obravnave monetizacija ni možna na tej stopnji. V CBA obravnavamo to področje kvalitativno.*

- Učinkovit promet: Omilitveni ukrepi na področju prometa predvidevajo uporabo prometnih sredstev, ki so manj škodljiva za okolje (javni promet, kolesarjenje, pešačenje). Za izvedbeni del SPN MOL predvidevajo natančno opredelitev prioritete in časovnega načrta izvajanja ukrepov za izgradnjo sistema javnega potniškega prometa. Prednostno naj bi se urejale ceste, ki so namenjene javnemu potniškemu prometu.

Sklep: *Prepoznavamo dolgoročne koristi postopka CPVO na področju učinkovitega prometa – varstvo nad zakonskimi obvezami – predvsem v smislu uporabe prometnih sredstev, ki so manj škodljiva za okolje (javni promet, kolesarjenje, pešačenje) in prednostnega urejanja cest, ki so namenjene javnemu potniškemu prometu; pričakovane okoljske koristi – pozitivne spremembe niso kvantificirane ali specificirane (lokacije/območja ureditev niso znane, ni znano število uporabnikov, obstoječe emisije iz prometa na teh lokacijah ipd.). Zaradi splošne obravnave pričakovane koristi ni mogoče monetizirati. V CBA jih obravnavamo kvalitativno.*

Pregled omilitvenih ukrepov je pokazal, da okoljsko poročilo večinoma ni podalo neposrednih predlogov/zahtev za varstvo okolja ter takšnih omilitvenih ukrepov, ki bi lahko bili predmet podrobne in kvantitativne ocene stroškov in koristi oziroma kateri bi lahko bili osnova za pripis koristnosti CPVO k še boljšemu varstvu okolja, kot to že zahteva pravni red. Predlagani omilitveni ukrepi so splošni, opredeljeni so že v obstoječih predpisih in tehničnih dokumentih in standardih, njihovo izvajanje je praviloma samoumevno (oziroma temelji na spoštovanju pravnega reda) in ne vplivajo na spremembo ocene vplivov. Glede na to lahko sklenemo, da je imel postopek CPVO naslednje direktne in indirektno koristi:

- direktne: nižjo onesnaženost zaradi boljše ureditve prometa in posledično manj zdravstvenih vplivov ter povezanih stroškov, nižjo izpostavljenost hrupu, učinkovitejši – boljši promet; prilagojena raba prostora
- indirektno: povečanje ozaveščenosti o varstvu okolja, širša vključitev deležnikov (povečanje demokratičnosti razprav o okolju), potencialno učinkovitejše odločanje na ravni PVO, ohranjanje naravnih virov preko vzdržne rabe, prispevek k ohranjanju narave, prispevek k ohranjanju kulturne dediščine.

Kategorije stroškov in koristi CPVO za SPN MOL so prikazani v tabeli 9.

Tabela 9: Pregled kategorij stroškov in koristi postopka CPVO

Stroški	Koristi
Direktni	Direktne
Stroški optimizacije načrtov (primerjava različic, iskanje najboljše različice/alternative) – prekriva se z obsegom porabljenega časa za postopek CPVO	Izboljšani načrti, izbrana najboljša različica, optimizirana raba prostora, učinkovitejši postopki dovoljevanja, racionalna izvedba plana, vključno z izbiro omilitvenih ukrepov
Obseg porabljenega časa za postopek CPVO (pregledovanje gradiva, izdaja smernic, prostorske konference, usklajevalni sestanki)	Nižje onesnaževanje (zrak, hrup), boljše zdravje – nižji stroški, manjša izpostavljenost (dodatno k tistemu, kar je že predvidel SPN MOL), prilagojena raba prostora
Izdelava strokovnega gradiva v okviru postopka CPVO	
Indirektni	Indirektne in splošne (dodatne)
Možni zastoji pri investicijah v MOL	Ozaveščenost o varstvu okolja in vzdržnosti
Nadaljevanje prometnih težav (onesnaževanje zraka, hrup)	Vključitev deležnikov (demokratičnost)
Nadaljevanje zdravstvenih vplivov in povezanih stroškov	Potencialno učinkovito odločanje na ravni izvedbenih načrtov - OPPN in PVO ipd.

V nadaljevanju obravnavamo vsebine, ki se nanašajo na prometne ureditve in povezane spremembe onesnaževanja okolja ter rabe prostora. Večina obravnav je kvalitativnih, ker spremembe (vplivi) niso bili specifikirani in kvantificirani v okviru OP.

Tabela 10: Identifikacija parametrov analize stroškov in koristi (dobrobiti) SPN

Legenda:

Vsebine, ki se nanašajo na rabo prostora

Vsebine, ki se nanašajo na promet

Okoljski cilji	Namen	Spremembe zaradi SPN	Koristi (dobrobiti) SPN	Sklep za izračun stroškov in koristi
<p>Trajnostna raba naravnih virov</p> <p><i>Zmanjšana poraba pitne vode na prebivalca in poraba vode v gospodarstvu</i></p> <p><i>Racionalna raba zemljišč</i></p> <p><i>Zmanjšana poraba energije in raba obnovljivih virov energije.</i></p>	<p>Okoljski cilj se nanaša na trajnostno rabo vode, prostora oziroma zemljišč (npr. preprečiti nadaljnje spreminjanje najboljših kmetijskih zemljišč v nekmetijske namene) in rabo obnovljivih virov energije.</p> <p>Okoljski cilj plana bo prispeval k uresničevanju cilja Nacionalnega programa varstva okolja 2005 – 2012.</p>	<p>Racionalna raba in nižje onesnaževanje</p> <p>zrak, vode, tla, hrup, vizualno</p>	<p>Koristi/prihodki:</p> <p>Uporabna vrednost: Energetika; izkoriščanje vode, gozdov, mineralnih virov</p> <p>Kmetijstvo – pridelava hrane, industrijskih pridelkov;</p> <p>Raba naravnih virov – gozdarstvo; živinoreja; ribogojništvo; divjad;</p> <p>Turizem; prihodki od turizma</p> <p>Neuporabna vrednost: korist obstoja naravnih virov; korist potencialne uporabe; korist prenosa prihodnjim generacijam</p> <p>Zmanjšanje emisij toplogrednih plinov</p>	<p>Za vzdržnost ni jasno kvantificiranih okoljskih ciljev plana, OP/CPVO teh tudi ni specificiral, zato izvedba podrobne CBA analize ni mogoča. Ker ni identificiranih učinkov plana (SPN MOL) in CPVO, lahko privzamemo, da je korist povezana z izvedbo kakršnekoli oblike racionalizacije rabe prostora/zemljišč in naravnih virov.</p>
<p>Izboljšana kakovost zraka</p> <p><i>Imisije NO₂, PM₁₀ in ozona pod mejnimi vrednostmi</i></p> <p><i>Manjše emisije toplogrednih</i></p>	<p>Namen je doseči izboljšanje kakovosti zraka, trajnostno rabo naravnih virov in učinkovit promet, ki bo skozi rabo prometnih sredstev, ki so manj škodljiva za okolje in s prenosom tovornega prometa na železnico, zmanjšal emisije v zrak.</p>	<p>Reorganizacija prometa</p> <p>Reorganizacija industrijskih procesov</p>	<p>Koristi/prihodki:</p> <p>Zmanjšane emisije plinov</p> <p>Zmanjšanje zdravstvenih posledic in stroškov zdravstvenih storitev</p> <p>Kakovost bivanja – koristi bivanja v prijetnem okolju; mikro klima</p>	<p>Iz pregleda omilitvenih ukrepov ugotavljamo, da koristi, ki nadgrajujejo planske vsebine SPN, lahko pripišemo predlogu zaprtja mestnega središča za promet. Predviden ukrep bo imel za posledico zmanjšane emisije plinov CO₂, NO₂, NO_x, PM₁₀, PM_{2,5} in</p>

<p>plinov za 8% v obdobju 2008 – 2012.</p>	<p>Okoljski cilji plana so skladni s cilji Nacionalnega programa varstva okolja 2005 – 2012 in bodo prispevali k uresničevanju.</p>			<p>ozona. Monetizacija teh koristi je mogoča.</p>
<p>Zmanjšana stopnja hrupa</p> <p><i>Manjše število prebivalcev izpostavljenih prekomernemu hrupu</i></p> <p><i>Ustrezno umeščene dejavnosti</i></p> <p><i>Manjše emisije hrupa</i></p>	<p>Okoljski cilj zajema izpostavljenost prebivalcev hrupu, razmeščanje dejavnosti (skozi ustrezno razmeščene dejavnosti v prostoru lahko zmanjšamo konflikte v prostoru, ki nastajajo zaradi hrupa), in emisije hrupa.</p> <p>Okoljski cilj plana bo prispeval k uresničevanju cilja Nacionalnega programa varstva okolja 2005 – 2012.</p>	<p>Zmanjšanje hrupa, prilagajanje rabe prostora</p> <p>Razmestitev dejavnosti z upoštevanjem razdalj/območij varstva pred hrupom – zmanjšana gostota poselitve</p>	<p>Koristi/dobrobiti:</p> <p>Zmanjšana izpostavljenost hrupu - št.preb/leto;</p>	<p>SPN MOL bo prispeval h generalnemu zmanjšanju hrupa v mestu (preureditev prometnic – prednostno za JPP, razmestitev rabe). Zaradi presplošne obravnave ukrepov za zmanjšanje hrupa v OP/CPVO podrobna analiza stroškov in koristi ni izvedljiva, možna pa je monetizirana ocena za zmanjšanje hrupa v povezavi z zaprtjem mestnega središča za promet.</p>
<p>Dobri bivalni pogoji</p> <p><i>Zmanjšana zdravstvena tveganja</i></p> <p><i>Dostopne storitve</i></p> <p><i>Varnost na ogroženih območjih</i></p>	<p>Z okoljskim ciljem so zajeta zdravstvena tveganja, dostopne storitve (infrastruktura opremljenost, dostopnost do zdravstva, šolstva, zelenih površin idr. za vse prebivalce) in območja, ki lahko ogrožajo kakovostno bivalno okolje (poplavne, erozijske, plazovite površine).</p> <p>Okoljski cilj plana je skladen s ciljem Nacionalnega programa varstva okolja 2005 – 2012 in bo prispeval k njegovemu uresničevanju.</p>	<p>Stroški:</p> <p>Varnost – strošek zagotavljanja varnosti; v okviru prostorskega načrtovanja gre tu predvsem za določanje funkcij območij/con, ki so manj ranljive za fizične učinke industrijskih nezgod (udarni val, eksplozije, toplotno sevanje, strupeni izpusti) in naravnih nesreč (poplave, potresi, plazovi), pri tem pa je lahko zmanjšan potencial njihove koristne izrabe, t.i. oportunitetni stroški (npr. za stanovanjsko gradnjo, kmetijstvo ipd.).</p> <p>Stroški izgradnje dostopne družbene infrastrukture</p>	<p>Koristi/prihodki:</p> <p>Zmanjšanje posledic nesreč – naravnih/industrijskih. Zmanjšanje družbenih škod zaradi izrednih dogodkov (poplave, potresi, plazovi).</p> <p>Podnebne spremembe – emisije toplogrednih plinov iz dejavnosti; spremembe rečnih režimov (poplave, izredni dogodki).</p> <p>Zmanjšanje zdravstvenih posledic: QALY - quality-adjusted life year DALY - disability-adjusted life year</p> <p>Kakovost bivanja – koristi bivanja v prijetnem okolju; mikro klima.</p>	<p>Omilitveni ukrepi se nanašajo na upoštevanje pravnega</p>
<p>Ohranjena kulturna dediščina</p> <p><i>Izboljšano stanje in manjša ogroženost objektov kulturne</i></p>	<p>Okoljski cilj je usmerjen v objekte in območja kulturne dediščine (arheološka, naselbinska, vrtno-arhitekturna dediščina, kulturna krajina).</p>	<p>Stroški:</p> <p>Družbeni stroški ohranjanja objektov kulturne dediščine; stroški zaradi zmanjšanja razvojnega potenciala na območjih kulturne dediščine</p>	<p>Koristi/prihodki:</p> <p>Družbene koristi; Uporabna vrednost; najemnine, vstopnine</p>	<p>Omilitveni ukrepi ne presegajo že predvidenega varstva SPN MOL, zato CPVO ne pripisujemo dodatnih koristi, ki bi jih zajela CBA.</p>

<p><i>dediščine</i></p> <p><i>Izboljšano stanje in manjša ogroženost območij kulturne dediščine.</i></p>		<p>Ukrepi za zmanjševanje vibracij zaradi prometa; zmanjšanje hitrosti na cestnih odsekih zaradi varstva kulturne dediščine (zmanjšanje vibracij), s tem pa se podaljšajo potovalni časi</p>	<p>Neuporabna vrednost: korist obstoja kulturne dediščine; korist potencialne uporabe; korist prenosa prihodnjim generacijam</p> <p>Ohranjanje identitete</p> <p>Monetizacija kulturne dediščine – stroški potovanja za obisk objektov kulturne dediščine</p>	
<p>Ohranjena krajina</p> <p><i>Upoštevane prepoznavne in tipološke značilnosti krajinskih območij.</i></p>	<p>Okoljski cilj plana želi izboljšati stanje območij prepoznavnosti in izjemnih krajin skozi ohranjanje in razvijanje njihovih značilnosti z ustreznim programiranjem in prostorskim načrtovanjem. S tem bo omogočeno spodbujanje varstva, upravljanje in načrtovanje krajine ter vzpostavitev evropskega sodelovanja pri reševanju z njo povezanih vprašanj.</p> <p>Okoljski cilj plana je skladen s ciljem Evropske konvencije o krajini.</p>	<p>Stroški: Krajinska slika/pogled – stroški ohranjanja kakovostnega vizualnega okolja:</p> <ul style="list-style-type: none"> - subvencioniranje rabe prostora, - izpad prihodka zaradi omejevanja razvoja - morebitno podaljšanje tras prometnic 	<p>Koristi/prihodki: Krajinska slika/pogled – stroški/koristi vizualnega okolja</p> <p>Rekreacija - kakovost življenja</p> <p>Zdravje – LYG (Years of life gained) kot posledica rekreacije</p>	<p>Omilitveni ukrepi ne presegajo že predvidenega varstva SPN MOL, zato CPVO ne pripisujemo dodatnih koristi, ki bi jih zajela CBA.</p>
<p>Učinkovit promet</p> <p><i>Uporaba prometnih sredstev, ki so manj škodljiva za okolje (javni promet, kolesarjenje, pešačenje)</i></p> <p><i>Prenos blaga na železnico</i></p>	<p>Okoljski cilj je usmerjen predvsem v spodbujanje uporabe javnega potniškega prometa, kolesarjenje in pešačenje ter zmanjšanje cestnega tovornega prometa.</p> <p>S tem bodo doseženi izboljšanje kakovosti zraka, trajnostna raba naravnih virov in učinkovit promet.</p>	<p>Stroški:</p> <ul style="list-style-type: none"> - preureditev prometne mreže (JPP) - izgradnja dodatne infrastrukture (železnica, JPP, kolesarske steze, površine za pešce) - povečanje kapacitet JPP - Stroški nabave/rabe prevoznih sredstev (flota JPP, kolesa, železniška infrastruktura) <p>Hrup; namestitev protihrupnih barier; zmanjšanje hitrosti na cestnih odsekih zaradi varstva okolja (izpušni plini, hrup),</p>	<p>Koristi/prihodki:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Manjše emisije onesnaževal - Hrup; zmanjšana izpostavljenost hrupu št.preb/leto; - Krajši potovalni časi (hitrost/frekvence voženj JPP) - Zanesljivost prometnih storitev - Manjša gneča - Zmanjšano število nesreč; YLL (izgubljena leta življenja), stroški zdravstvenih storitev - Zadovoljstvo uporabnikov - Znižane omejitve hitrosti - posledično se zmanjša poraba goriva in izpusti v zrak - Manjši operativni stroški rabe 	<p>Omilitveni ukrepi na področju izboljšanja kakovosti zraka predlagajo tudi ukrep zaprtja mestnega središča za promet; sicer omilitveni ukrepi na prometnem področju ne presegajo vsebin SPN MOL, zato CPVO ne pripisujemo dodatnih koristi.</p> <p>Monetizacija koristi zaradi zaprtja mestnega središča za promet je mogoča in upošteva:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Manjše emisije onesnaževal in hrupa - Krajše potovalne čase (hitrost/frekvence JPP)

		<p>izboljšanje zdravja, z zmanjšanjem hitrosti dosežemo zmanjšanje hrupa brez namestitve protihrupnih ograj, ki predstavljajo prostorsko bariero (bolj vizualno, kot fizično).</p> <p>Podaljšanje potovalnih časov (zgolj z vidika zmanjšane omejitve hitrosti – zaradi boljšega JPP so lahko ti celo krajši).</p>	<p>prevoznih sredstev (avto, JPP)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Zanesljivost prometnih storitev - Zmanjšano število nesreč; stroški zdravstvenih storitev - Zadovoljstvo uporabnikov - Hrup; zmanjšana izpostavljenost hrupu št.preb/leto;
--	--	--	---------------------------------------	---

Intervjuji za določitev stroškov in koristi postopka CPVO za SPN MOL

Za odgovore glede stroškov udeležbe v postopku CPVO smo prosili sodelavce NUP, pobudnika plana, investitorja plana, pripravljavca plana, predstavnike občine ter izdelovalce strokovnih študij. Pristop je bil podoben kot za obvoznico Skofljica. V tabeli 11 je seznam institucij/oseb, ki smo jih kontaktirali v zvezi s CBA za SPN MOL.

Tabela 11: Seznam kontaktov in opombe

	Intervjuvane osebe	Opombe; stanje pridobljenih podatkov na dan 31.8.2012
Nosilci urejanja prostora in predstavniki občin:		
MKO SCPVO		<i>Podatkov niso posredovali</i>
MKO, Agencija Republike Slovenije za okolje	Adrijana Viler Kovačič	<i>Podatkov niso posredovali</i>
Ministrstvo za gospodarstvo, Direktorat za energijo	Rudarstvo: Marko Fajč Energetika: Matej Praper	<i>V telefonskem pogovoru so izpostavili, da niso sodelovali več kot to predvideva pravni red</i>
Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve		<i>Podatkov niso posredovali</i>
Ministrstvo za kulturo	Barbara Žičič	<i>Vprašalnik je bil izpolnjen telefonično 14.8.2012</i>
MKO, Direktorat za kmetijstvo		<i>Podatkov niso posredovali</i>
Ministrstvo za obrambo, Uprava RS za zaščito in reševanje	Aleksander Špec	<i>Vprašalnik poslan na elektronski naslov 8.8. 2012, odgovor prejeli</i>
Zavod RS za varstvo narave		<i>Podatkov niso posredovali</i>
ZVKDS Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije	Boris Vičič, Nataša Pirnat	<i>Podatke so posredovali</i>
Zavod za gozdove Slovenije, OE Ljubljana		<i>Podatkov niso posredovali</i>
MOL – Mestna občina Ljubljana; Oddelek za urejanje prostora	Alenka Pavlin (Tomaž Souvan)	<i>Vprašalnik poslan na elektronski naslov 1.8. 2012, odgovor smo prejeli 10.8.2012</i>
Izdelovalci strokovnega gradiva:		
Urbanistični institut RS	Igor Bizjak, (Mojca Šašek-Divjak)	<i>Podatke so posredovali</i>
Oikos, d.o.o.	Anes Durgutović	<i>Podatkov niso posredovali</i>

5 REZULTATI

Rezultati izračunov so podani skladno s kategorijami v tabelah 6 in 9. Najprej so podani direktni in indirektni stroški, nato pa direktne in indirektno koristi. Še pred tem podajamo vrednosti faktorjev za monetarno vrednotenje potovalnega časa, onesnaženja, hrupa in zdravja (poškodovani in smrtne žrtve v nesrečah). Izračuni so delni, ker določenih kategorij ni bilo mogoče kvantificirati zaradi pomanjkanja podatkov (npr. o obsegu angažmaja sodelavcev SCPVO).

5.1 Vrednosti faktorjev za monetarno vrednotenje potovalnega časa, onesnaženja, hrupa in zdravja

Tabela 12: Priporočene denarne/monetarne vrednosti za prihranke potovalnega časa (vir: POINTER, projekt CIVITAS Elan) (EC, 2004; EC, 2008)

Namen	Vrednost (€/h)	Vrednost PPP* (€/h)
Poslovna pot:		
Letalo	25,88	34,98
Avtobus	15,08	20,38
Avto, vlak	18,80	25,40
Neposlovne poti:		
Letalo	12,00	16,21
Avtobus	5,78	7,82
Avto, vlak	8,04	10,87

*pariteta kupne moči

Predvidevamo, da je čas trajanja prevoza v jutranji konjici na območju Škofljice daljši za 5-30 min:

Prevozno sredstvo	Vrednost ure(€)*	8 % vrednosti ure (5 min) (€)	25 % vrednosti ure (15 min) (€)	50 % vrednosti ure (30 min) (€)
Avto	18,80 (poslovno)	1,50	4,70	9,40
	8,04 (neposlovno)	0,64	2,01	4,02
Avtobus	15,08 (poslovno)	1,21	3,77	7,54
	5,78 (neposlovno)	0,46	1,45	2,89
Tovorno vozilo	18,80 (poslovno)	1,50	4,70	9,40

*priporočene vrednosti (POINTER, CIVITAS Elan)

Tabela 13: Priporočene vrednosti za zmanjšanje izpustov snovi v okolje (EC, 2008):

	CO	CO ₂			NO ₂	NO _x	PM ₁₀
		Nižja vrednost	Srednja vrednost	Višja vrednost			
Vrednost (€/t)	-	7	25	45	6.700	9.578	48.320

Tabela 14: Stroški zaradi izpostavljenosti hrupu (HEATCO D5, 2006)

dB(A)	≥50	≥51	≥56	≥61	≥65	≥69	≥73	≥75	≥81
€/oseba in leto	2	7	44	81	110	141	221	246	320

Tabela 15: Vrednosti za posamezne izide nesreč (vir: POINTER, projekt CIVITAS Elan) (EC, 2004; EC, 2008):

	Vrednost (€)	Vrednost PPP* (€)	Vrednost PPP* za leto 2012 ¹⁰ (€)
Smrt	759.000	1.028.000	1.259.500
Težje poškodbe	99.000	133.500	163.600
Lažje poškodbe	7.300	9.800	12.000

PPP* - paritetna vrednost za izbrano leto

¹⁰ Lastni izračuni po priporočilih metod projekta CIVITAS Elan

5.2 CBA za CPVO za DPN za izgradnjo obvoznice Škofljica

Direktni stroški

Stroški udeležencev v postopku – obseg porabljenega časa za postopek CPVO (pregledovanje gradiva, izdaja smernic, prostorske konference, usklajevalni sestanki)

Tabela 16 prikazuje stroške v obdobju 2005-2012. Izračunali smo jih na osnovi posredovanih podatkov sodelavcev NUP in občine Škofljica.

Tabela 16: Stroški udeležencev v postopku CPVO za DPN za izgradnjo obvoznice Škofljica. Skupne vrednosti so zaokrožene.

Strošek porabljenega časa v okviru postopka CPVO:	MZIP-DzP	MzP-DzC*	MNZ-GPU	MIZKŠ-DzKD	ZRSVN**	ZVKDS	Občina Škofljica
Obseg stroškov po letih (€):							
2005	1.847	3.000-4.000	2 h (2 osebi)	1.833	1.644-3.289	1.306	
2006	2.314	3.000-4.000	2 h (2 osebi)	1.821	1.723-3.445	1.306	
2007	9.386	3.000-4.000		1.828	1.827-3.654	1.306	
2008	7.296	3.000-4.000		1.828	1.975-3.950	1.493	
2009	3.375	3.000-4.000		1.950	2.027-4.054	1.493	
2010	11.049	3.000-4.000		1.950	2.123-4.246	1.493	
2011	7.138	3.000-4.000	1-2 h (2 osebi)	1.950	2.166-4.333	1.493	
2012	2.611	1.740-2.320		1.131	1.000-2.175	866	
Strošek porabljenega časa v okviru postopka CPVO:	45.000	23.000-30.000		14.000	14.000-29.000	11.000	31.000

*Podali so le okvirno oceno stroškov na leto. **Posredovali so podatke o vrednosti bruto ure, obseg porabljenega časa smo ocenili sami, in sicer glede na povprečni obseg porabljenega časa, kot izhaja iz posredovanih podatkov NUP (v povprečju so porabili 14 dni do enega meseca/leto).

Stroški so med 140.000 in 160.000 €.

Izdelava strokovnega gradiva (OP, študije)

Tabela 17 prikazuje stroške za študije, ki jih je doslej plačala DRSC. Sicer strošek vseh elaboratov skupaj z idejnimi projekti znaša preko 1,175 mio €.

Tabela 17: Stroški izdelave študij (zaokroženo)

Stroški izdelave študij v kontekstu postopka CPVO:	Vrednost (€)
Urbis - študije variant	
I. 2005 (osnovna pogodba)	46.900
I. 2006 in 2008 (aneks I in aneks II)	23.000
GEATEH d.o.o.	
Izdelava okoljskega poročila za obvoznico Škofljica (4.10.2005)	46.500
Kartiranje habitatnih tipov in popisi flore in favne na obvoznici Škofljica (4.10.2006)	10.000
Dopolnitev okoljskega poročila za obvoznico Škofljica za traso variante OC (23.4.2008)	29.300
Izdelava strokovnega mnenja o vplivu variant A1 in A2 obvoznice Škofljica na naravo in kulturno dediščino (11.11.2010)	4.000
Izdelava okoljskega poročila za obvoznico Škofljica za varianti 2A in OC (28.10.2011)	20.800
Aquarius d.o.o.	

Revizija OP	2.600
Inštitut za vodarstvo d.o.o.	
Obvoznica Škofljica -idejna zasnova vodnogospodarskih ureditev (7.8.2006)	24.500
Dopolnitev idejnih zasnov vodnogospodarskih ureditev za obvoznico Škofljica - varianta OC (1.7.2008)	3.400
STIA NGI d.o.o.	
Izdelava strokovnih podlag za izvedbo nadomestnih habitatov pred izgradnjo obvoznice (30.8.2007)	47.200
PNZ svetovanje projektiranje d.o.o.	
Izdelava gradiv o variantnih možnostih poteka obvoznice Škofljica za MzP (1.4.2010)	2.000
Center za kartografijo favne in flore	
Izdelava populacijske študije za metulja okarčka na območju obvoznice Škofljica (3.5.2011)	9.500
LUTRA, Inštitut za ohranjanje narave	
Izdelava Dodatka na varovana območja in vsebin za OP za obvoznico Škofljica za var. 2A in OC (28.10.2011)	9.000
MZIP-DZP	
Priprava različnih predstavitvenih gradiv	Stroška niso opredelili
Skupni stroški študij:	279.000

Delni direktni stroški znašajo med 420.000 in 440.000 €.

Indirektni stroški (stroški, ki bi se jim lahko z izgradnjo obvoznice izognili)

Zastoji pri investicijah v občini Škofljica

Občina Škofljica ocenjuje (ustna izjava župana v prisotnosti sodelavcev občinske uprave), da je prišlo zaradi dolgotrajnega postopka CPVO do zamika sprejema OPN Škofljica vsaj za 6 mesecev. Vrednost tega stroška znaša 100.000 €.

Stroški zaradi daljših potovalnih časov – zastojev

Spodaj je prikazan izračun vrednosti izgubljenega časa voznikov in potnikov v avtomobilih in avtobusih ter voznikov tovornih vozil zaradi zastojev na Škofljici. Z izgradnjo obvoznice bi se tem stroškom izognili.

Tabela 18: Povprečno število vozil na območju Škofljice na leto, vir podatkov:

http://www.dc.gov.si/si/delovna_podrocja/promet/ (do leta 2012):

Št. vozil/leto	Lj Rudnik-Škofljica			Škofljica-Rašica		
	Povprečno št. avtomobilov/dan	Št. avtobusov/dan	Št. tovornih vozil/dan	Povprečno št. avtomobilov/dan	Št. avtobusov/dan	Št. tovornih vozil/dan
2005	15.414	170	1.586	6.952	70	795
2006	16.207	169	1.724	7.107	83	848
2007	15.978	166	1.894	7.275	84	934
2008	16.013	169	1.987	7.347	86	928
2009	16.674	157	2.011	7.333	86	971
2010	16.103	172	1.873	7.313	85	877
2011	16.280	183	1.938	7.297	70	849
Povprečno št. vozil	16.095	162	1.859	7.232	80	886
% vozil v konicah je 20% povprečja*	3.220	32	372	Sklepamo, da je večji delež teh vozil vključen v št. vozil/leto na relaciji Lj Rudnik-Škofljica		
Št. vozil v konicah (povprečje 2005-2011 je 251 delovnih dni)	808.220	8032	93.372	-	-	

* Določeno na podlagi prometne študije (PNZ, 2006), čeprav bi intuitivno sodili, da je ta delež višji!

Tabela 19: Izračun števila oseb v avtomobilih in avtobusih

Prevozno sredstvo	Namen prevoza*	% potovanj po namenih*	Število potovanj po namenih/ leto**	Povprečno št. oseb/avto oz. avtobus*	Število oseb/leto
Avto	poslovno	8	64.658	1,25	80.822,5
	neposlovno	92	743.562	1,45	1.078.165
Avtobus	poslovno	2	161	45***	7.245
	neposlovno	98	7.871	45***	354.195
Tovornjaki	poslovno	100	93.372	1	93.372

*vir: Prometna študija (PNZ, 2007). **Vrednosti glede na povprečno št. vozil/leto (upoštevamo le delovne dni in odstotek vozil v konicah/osebo). ***V konicah je za zglobne avtobuse ocenjena povprečna zasedenost 50 potnikov na vozilo, za standardne pa 40 – za izračun vzamemo povprečje (45 potnikov/avtobus).

Tabela 20: Vrednost izgubljenega časa

Prevozno sredstvo	Namen prevoza*	Število oseb glede na zasedenost	Strošek obsega porabljenega časa za prevoz v primeru zastojev /leto(€)		
			5 min zastoj	15 min zastoj	30 min zastoj
Avto	poslovno	80.822,5	121.233,75	379.865,75	759.731,5
	neposlovno	1.078.165	690.025,6	2.167.111,65	4.334.223,3
Avtobus	poslovno	7.245	8.766,45	27.313,65	165.982,16
	neposlovno	354.195	162.929,7	513.582,75	1.023.623,55
Tovorno vozilo	poslovno	93.372	140.058	438.848,4	877.696,8
Skupaj:			1.123.013,5	3.526.722,2	7.161.257,31

Vrednost izgubljenega časa potnikov zaradi zastojev torej znaša med 1,1 in 7,2 mio € na leto.

Stroški zaradi onesnaževanja (emisije iz prometa)

Vrednosti so podane v tabeli 22. Stroške smo izračunali za avtomobile, avtobuse in tovorna vozila. Natančnejše kvantifikacije stroškov onesnaževanja ne moremo podati, saj OP glede tega ni precizno. Upoštevali smo, da se bodo količine emisij zaradi tekočega prometa (namesto zastojev) znižale za ~20-50% (Zhang in sod., 2011).

Izračun je mogoče tolmačiti tudi kot potencialno korist oziroma prihranek zaradi zmanjšane onesnaževanja s snovmi iz prometa na lokalni ravni, če bi zgradili načrtovano obvoznico (zmanjšana izpostavljenost snovem iz prometa lokalnega prebivalstva na območju, kjer so prisotni zastoji; znano je, da so pri zastojih emisije snovi iz prometa višje). Namreč, z izgradnjo obvoznice bo lokalno prebivalstvo izpostavljeno nižjim količinam emisij zaradi preusmeritve prometa in bolj tekočega prometa. Ko bo postopek CPVO končan, bo možno ugotoviti, ali je prispeval k izboru določene alternative in če da, bomo ta strošek ustrezno revidirali in prekatégorizirali v direktno korist. postopka CPVO. Sicer bomo to korist pripisali DPN za izgradnjo obvoznice Škofljica.

Stroški omilitvenih ukrepov

Tabela 23 prikazuje stroške nekaterih omilitvenih ukrepov. Teh zaenkrat ni mogoče pripisati postopku CPVO, ker postopek ni končan. Podajamo jih informativno. Če pa bo postopek potrdil katero od različic po barju, in bo treba omilitvene ukrepe izvesti, bo stroške nosil investitor. Če se v zvezi s tem omejimo na vzpostavitev habitatov, bo treba preveriti ali so/bodo ti stroški enaki okoljski vrednosti habitatov, in se bosta vrednosti družbeno kompenzirali/izničili (en del družbe bo nosil stroške, drugi del pa bo imel koristi), ali pa bodo nižji in bo mogoče razliko pripisati postopku CPVO kot direktno okoljevarstveno korist - skladno z razpravo v teoretičnem delu poročila (poglavje 3.2).

Tabela 21: Emisije izpušnih plinov

	Povpr. št. vozil na dan v letu 2011	Št. kilometrov (Pijava Gorica –Lj. Rudnik-Pijava Gorica) (razdalja na območju, kjer so zastoji)	Tip goriva	Emisije izpušnih plinov			
				CO (g/km)	CO ₂ (g/km)	NO _x (g/km)	PM ₁₀ (g/km)
Avto (EURO 4)*	16.280	16	Bencin (50% vozil)	1,00	170	0,08	-
			Diesel (50% vozil)	0,50	160	0,25	0,025
Avtobus**	183	16	Diesel	2,22	1154,29	7,82	0,13
Lahka tov. vozila (EURO 3)*	1.296	16	Diesel	0,95	240	0,6	0,07
Srednja tov. vozila (EURO 3)*	206	16	Diesel	0,95	-	0,78	0,86
Težka tov. vozila (EURO 3)*	221	1	Diesel	2,1	-	5,0	1,26***
		6					

* European emission standards, 2012; **Podatki LPP (povprečne vrednosti emisij); ***Vrednost je privzeta na osnovi meritev izpustov motorja mestnega prometa s podobnimi tehničnimi lastnostmi.

Tabela 22: Prihranki zaradi zmanjšanja emisij

	Prevoženi km v letu 2011 (št. vozil/leto (štejemo le delovne dni ~ 251 dni/leto) x prevoženi km)	Gorivo	Emisije izpušnih snovi na leto				Stroški emisij izpušnih snovi (€) na leto					
			CO (t)	CO ₂ (t)	NO _x (t)	PM ₁₀ (t)	CO	CO ₂			NO _x	PM ₁₀
								Nižja vrednost	Srednja vrednost	Višja vrednost		
Avto (EURO 4)	32.690240	bencin	32,7	5557,3	2,6	-	-	38.901	138.932	250.078	24.903	0
	32.690240	diesel	16,35	5230,4	8,2	0,82	-	36.613	130.760	235.368	78.540	39.622
Avtobus	734.928	diesel	1,6	848,3	3,45	0,095	-	5.938	21.207	38.173	33.044	4.590
Lahka tov. vozila (EURO 3)	5.204736	diesel	4,9	1249,1	3,1	0,36	-	-	-	-	29.692	17.395
Srednja tov. vozila (EURO 3)	827.296	diesel	0,786	-	0,645	0,7	-	-	-	-	6.178	33.824
Težka tov. vozila (EURO 3)	887.536	diesel	1,86	-	4,4	1,12	-	-	-	-	42.143	54.118
Skupaj							-	81.452	290.899	523.619	217.500	149.549

Skupni stroški (stroški emitiranih snovi – sedanje stanje)	-	448.500 – 890.670 (variacija CO ₂)
Skupni stroški – predpostavljeno zmanjšanje za 20% po zgraditvi obvoznice*	-	360.000 – 700.000 (zaokroženo)
Skupni stroški – predpostavljeno zmanjšanje za 50% po zgraditvi obvoznice*		200.000 – 450.000 (zaokroženo)
Stroški v konicah (20% vozil**) – sedanje stanje; po ureditvi obvoznice teh stroškov predvidoma ne bi bilo več (zaokroženo)		90.000 – 180.000
Stroški pri 50%-nem zmanjšanju prometnih konic (če bo izgradnja obvoznice generirala dodaten promet skozi Škofljico) - zaokroženo		45.000 – 90.000

* OP ni natančno podalo pričakovanih sprememb vplivov prometa, zato smo predpostavili 20% in 50% zmanjšanje. Ta primer eksplicitno kaže na pomembnost specifičnega podajanja okoljskih vplivov kot podlage za izračune v okviru CBA, ** Določeno na podlagi prometne študije (PNZ, 2006), čeprav bi intuitivno sodili, da je ta delež višji!

Prihranki zaradi zmanjšanja emisij v konicah znašajo med 90.000 in 180.000 €/leto pri popolni odpravi zastojev. Upoštevati je treba, da so lahko dejanske vrednosti višje, saj smo pri izračunih uporabili le dostopne podatke (npr. manjkajo podatki o emisijah drugih snovi, kot so aromatski ogljikovodiki, težke kovine idr.). Po drugi strani pa je mogoče, da popolne odprave zastojev/konic ne bo, deloma zato, ker bo rešitev manj učinkovita (npr. sistem P+R in javni oprevoz), deloma pa zato, ker bi obvoznica generirala dodaten promet. V primeru 50% zmanjšanja konic/zastojev bi bili prihranki od 45.000 – 90.000 €/leto.

Tabela 23: Stroški nekaterih omilitvenih in izravnalnih ukrepov

	Varianta 1A	Varianta 2A	Varianta OC	Varianta Lisičje	Opombe
Stroški/koristi omilitvenega ukrepa (v mio €):					
A. Naravovarstveni:					CPVO dodatno prispeva k varstvu okolja
I. Nadomestni habitat (NH)					Skupna končna površina nadomestnih habitatov za ptiče in barjanskega okarčka znaša za varianto 1A: 517,31 ha, varianto 2A: 405,90 ha, varianto OC: 353,35 ha in za varianto Lisičje: 0 ha
1. izvedba NH	3,25	2,55	2,22	0	
2. odkup zemljišč	73,90	57,99	50,48	0	
3. spremljanje stanja v okolju					Nimamo podatka ali je ta strošek vključen v stroške izvedbe NH
4. vzdrževanje/upravljanje z NH					Nimamo podatka ali je ta strošek vključen v stroške izvedbe NH Stroški upravljanja z nadomestnimi habitatami za barjanskega okarčka (~41,7 ha) - 4,511 – 6,250 €/leto (STIA, 2007) in za ptiče (32-77 ha) - 19,832 – 27,175 €/leto (STIA, 2007)
Skupaj NH:	77,15	60,54	52,7	0	
II. Zasaditev avtohtonih vrst na območju Barja pri ureditvah (smernice ZVKDS in MIZKS-MK)	-	-	-	-	Priročnik za pravni režim MIZKS-DzKD
B. Kakovost bivanja – izgled kulturne krajine:					
Protihrupne ograje, ki so bolj sprejemljive z vidika izgleda kulturne krajine	-	-	-	-	Pravni režim – varovanje kulturne krajine
Stroški/koristi izravnalnega ukrepa (v mio €):					
A. Kulturna dediščina – arheologija:					Pravni red ZVKD-1
Nadomestilo za KD:					
1. predhodne arheološke raziskave	0,21	0,18	0,17	0	
2. arheološka izkopavanja	8,08	6,72	6,41	0	
3. poizkopovalna dela	4,04	3,36	3,21	0	
Skupaj – arheologija:	12,34	10,26	9,79	0	
B. Kmetijska zemljišča:					Pravni red ZKZ-UPB2
1. Izguba kmetijskih zemljišč/nadomestilo za spremembo namembnosti KZ					Podatkov ni na razpolago
2. Nadomestilo za izpad dohodka iz pridelkov					Podatkov ni na razpolago
3. Slabšanje kvalitete kmetijskih zemljišč (renaturacija njevnih površin)					Podatkov ni na razpolago

Opombe: Puščica pomeni ocenjevanje stroškov spremljanja stanja in vzdrževanja v prihodnosti (npr. do leta 2030 po diskontni stopnji 5,5%). Ker DPN še ni potrjen, te kategorije nismo izračunali. Zaradi pomanjkanja podatkov nismo izračunali tudi nekaterih drugih kategorij. Kljub temu lahko rečemo, da skupni strošek za variante 1A, 2A in OC dosega red velikosti med 60 in 100 mio €.

Stroški zaradi prometnih nesreč – zdravstveni vplivi

Podana je informativna ocena sedanjih stroškov oziroma potencialnih prihrankov zaradi boljše prometne varnosti in s tem zmanjšanja števila prometnih nesreč na cesti Lj.-Rudnik – Rašica, če bi zgradili obvoznico (razumevanje glede prihrankov je podobno kot pri onesnaževanju). Natančnejše kvantifikacije stroškov zdravstvenih storitev ne moremo podati, ker OP o prometnih nesrečah ni specifično in določno.

Nezgode obravnavamo po sledeči definiciji (Nellthorp in sod., 2001):

- težja/hujša telesna poškodba: zahteva hospitalizacijo in ima trajne posledice, ki pa ne vodijo v preuranjeno smrt,
- lažja telesna poškodba: ne zahteva oskrbe v bolnišnici; v primeru, da je ta potrebna, so posledice kratkotrajne.

Tabela 24: Statistični podatki o prometnih nesrečah na cesti G2-106, Lj. Rudnik-Rašica (vir: Prometna varnost – statistika)

	2011	2010	2009	2008
Št. nesreč*	54	41	47	55
Smrt	1	1	1	2
Težje poškodbe	2	3	6	5
Lažje poškodbe	15	13	18	17

*Vključene so tudi prometne nesreče brez poškodb.

Tabela 25: Izračun stroškov/potencialnih prihrankov zaradi zmanjšanja števila nesreč

	Vrednost (€)	Vrednost PPP (€)	Povprečno št. prometnih nesreč/leto	Prihranki zaradi manjšega števila nesreč (€/leto)	Prihranki zaradi manjšega števila nesreč (PPP* €/leto)
Smrt	759.000	1.028.000	1,25	948.750	1.285.000
Težje poškodbe	99.000	133.500	4	396.000	534.000
Lažje poškodbe	7.300	9.800	15,75	114.975	154.350

PPP* - paritetna vrednost za izbrano leto

Tabela 26: Pregled stroškov, ki bi se jim izognili po potrditvi DPN in izgradnji obvoznice

Vrednost izgubljenega časa	Vrednost zmanjšane onesnaževanja (emisij iz prometa) - lokalno	Vrednost zmanjšane onesnaževanja (emisij iz prometa) – globalno (CO2)	Vrednost izboljšane zdravja (nižji stroški zdravstvenih storitev)
1,1 – 7,2 mio € na leto	Zmanjšanje emisij zaradi prenehanja zastojev v prometnih konicah – do 50%, kar znaša 45.000 - 90.000 € na leto	Prispevek k koristnosti zmanjšane globalne onesnaževanja je na tem nivoju irelevanten/zanemarljiv	110.000 – 1.285.000 € na leto*

*OP ne navaja, za koliko se bo zmanjšalo št. prometnih nesreč, zato natančnejša monetizacija ni možna.

Direktne koristi (izboljšani načrti, izbrana najboljša različica, optimizirana raba prostora, varstvo nad standardi in normativi, nižje onesnaževanje, nižji stroški zaradi nesreč...)

Teh koristi zaenkrat ni mogoče potrditi za obravnavani primer, ker postopek ni končan. Potencialne prihranke zaradi krajšega potovalnega časa (odprava zastojev), zmanjšanega onesnaževanja in znižanih stroškov zaradi prometnih nesreč, ki so sedaj prikazani kot indirektni stroški, a bi jih bilo mogoče tolmačiti kot direktne koristi postopka CPVO, če bi ta prispeval k izboru najboljše alternative obvoznice in ko bi ustrezno "odšteli" prispevke DPN, kaže tabela 26. Glede na to pri nadaljnjem tolmačenju upoštevamo, da direktnih stroškov (še) ni.

Indirektne koristi

Na osnovi intervjujev udeležencev postopka so indirektne koristi postopka CPVO naslednje (kvalitativna ocena):

- OP omogoča iskanje novih alternativ in optimizacijo,
- usklajevalni sestanki so koristni, saj omogočajo podrobno seznanitev s problemi načrtovanja, omogočajo udeležbo zainteresiranih v postopku priprave DPN, ozaveščanje o vrednosti prostora, usklajevanje mnenj, natančnejšo optimizacijo variant/različic poteka trase obvoznice,
- postopek CPVO izpolnjuje cilje varstva okolja – doprinos k temu, da je varianta z okoljevarstvenega vidika sprejemljiva,
- omilitveni ukrepi so v večini primerov ustrezni (vzpostavitev nadomestnih habitatov, odškodnine zaradi spremembe namembnosti kmetijskih zemljišč in nadomeščanje kmetijskih zemljišč idr.),
- NUP prispevajo k izboljšanju plana z vidika varovanja kulturne dediščine, ohranjanja kmetijskih zemljišč, ohranjanja narave, upoštevanja že obstoječih prostorskih planov občin idr.
- pobudniki plana upoštevajo smernice plana oziroma se prilagajajo zahtevam NUP.

5.3 CBA za CPVO za SPN MOL

Rezultati so kvantitativni, pol-kvantitativni in kvalitativni. Nekaterih stroškov in koristi ni bilo mogoče kvantificirati, ker SPN in OP nista dovolj podrobna v oceni okoljskih sprememb/vplivov. To je za strateško raven ocenjevanja razumljivo in pričakovano.

Direktni stroški

Izračunani stroški so negotovi, ker veliko udeležencev ni posredovalo podatkov (tabela 27). Za dodatno orientacijo lahko služijo izračuni za primer obvoznice Škofljica – menimo, da so stroški podobni oziroma da so v okviru istega velikostnega reda (100.000 €).

Tabela 27: Stroški sodelovanja v postopku CPVO za SPN MOL

Nosilci urejanja prostora in predstavniki občin:		
	Stroški	€
Ministrstvo za gospodarstvo, Direktorat za energijo	<i>Niso sodelovali več kot to predvideva pravni red; v okviru delovnih obveznosti – ocenjujemo da je njihov angažma znašala 8 delovnih ur (15 eur/uro(bruto))</i>	120
Ministrstvo za kulturo	<i>40 ur dela na podajanju smernic; 2 ure za udeležbo na sestanku/delavnici; 15 eur/ ura (bruto)</i>	630
Ministrstvo za obrambo, Uprava RS za zaščito in reševanje	<i>Točnih podatkov nimajo; sodelovali so nekaj delovnih dni – ocenjujemo, da je njihov angažma znašal 5 delovnih dni (40 ur); 15 eur/uro(bruto)</i>	600
ZVKDS Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije	<i>Ocenjujejo, da je angažma (podajanje smernic, usklajevanje, sestanki) znašal cca 200 ur; 10 eur/uro (bruto)</i>	2.000
Nosilci urejanja prostora in predstavniki občin:		
	Stroški	
MOL – Mestna občina Ljubljana; Oddelek za urejanje prostora	<i>Točni stroški niso na voljo; iz navedenega ocenjujemo, da je angažma za usklajevanje gradiva (redni tedenski sestanki v obdobju 4 let, delavnice, dopolnjevanje gradiv) obsegal cca 600 ur; 15 eur/uro (bruto)</i>	9.000
Izdelovalci strokovnega gradiva:		
	Stroški	
Urbanistični institut RS	<i>Točni stroški niso na voljo; iz navedenega ocenjujemo, da je angažma za usklajevanje gradiva (redni tedenski sestanki v obdobju 4 let, delavnice, dopolnjevanje gradiv) obsegal cca 600 ur; 25 eur/uro (bruto)</i>	15.000
Skupaj stroški:		27.350

Indirektni stroški

Ocenjujemo, da postopek CPVO ni ustvaril indirektnih okoljskih stroškov.

Direktne koristi

Okoljske cilje, kot jih je predstavil in utemeljil OP ter h katerim je prispeval postopek CPVO ("Izboljšana kakovost zraka", "Zmanjšana stopnja hrupa" in "Učinkovit promet") pri izračunih označujemo z naslednjimi parametri:

- Prihranek zaradi zmanjšanja emisij
- Prihranki zaradi zmanjšanih stroškov zdravstvenih intervencij in smrti pri prometnih nesrečah v mestnem središču
- Prihranki zaradi zmanjšane izpostavljenosti hrupu

Prihranek zaradi zmanjšanja emisij

Prihranek zaradi zmanjšanja emisij obravnavamo glede na razlike v izpušnih plinih, ki jih lahko pripišemo spremembam prometnega režima. Emisije so ocenjene iz porabe goriva povprečnega števila vozil na izbranem območju/cestnem odseku. Scenarij zaprtja Slovenske ceste za promet predvideva prepoved vožnje z motornimi kolesi, osebnimi in lahki/srednjimi/težkimi dostavnimi vozili, razen za tiste z dovolilnicami, katerih število je v obravnavani analizi zanemarljivo. Avtobusni promet (JPP) bo tudi v tem primeru potekal po Slovenski cesti.

Osnova za izračun je celokupno število vozil, ki so v letu 2009 peljali po Slovenski cesti (lokacija meritev - Drama; meritev je bila izvedena z avtomatskimi talnimi merilnimi števci). Prevožena razdalja na odseku predvidenem za zaprtje za promet je 1 km (dolžina Slovenske ceste od Gosposvetske do Aškerčeve ceste). Vir podatkov: projekt CIVITAS Elan.

Za izračun emisij smo predpostavili, da motorna kolesa poganja bencinsko gorivo, avtomobile v 50% bencinsko in v 50% dieselsko gorivo, lahka/srednja/težka dostavna vozila pa poganja dieselsko gorivo.

Tabela 28: Emisijski standardi za vozila (European emission standards, 2012)

	Tip goriva	Poraba goriva L / km	Emisije izpušnih plinov			
			CO (g/km)	CO ₂ ¹¹ (g/km)	NO _x (g/km)	PM ₁₀ (g/km)
Motorna kolesa	Bencin	0,04	-	-	-	-
Avtomobili (EURO 4)	Bencin (50% vozil)	0,08	1,00	170	0,08	-
	Diesel (50% vozil)	0,07	0,50	160	0,25	0,025
Lahka dostavna vozila (EURO 3)	Diesel	0,10	0,95	240	0,6	0,07
Srednja dostavna vozila (EURO 3)	Diesel	0,25	0,95	-	0,78	0,86
Težka dostavna vozila (EURO 3)	Diesel	0,40	2,1	-	5,0	1,26 ¹²

¹¹ Ocenjeno povprečje izpustov CO₂

¹² Vrednosti PM₁₀ za težka dostavna vozila so privzete na osnovi meritev izpustov motorja mestnega avtobusa s podobnimi tehničnimi lastnostmi

Tabela 29: Prihranki zaradi zmanjšanja emisij; vrednosti emisij so v tabeli 13:

	Prevoženi km v letu 2009	Gorivo	Emisije izpušnih plinov (celoletno obdobje)				Stroški emisije izpušnih plinov					
			CO (t)	CO ₂ (t)	NO _x (t)	PM ₁₀ (t)	CO (€)	CO ₂ (€)			NO _x (€)	PM ₁₀ (€)
								Nižja vrednost	Srednja vrednost	Višja vrednost		
Motorna kolesa	51.005	bencin	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Avtomobili (EURO 4)	3.115.443	bencin	3,115	529,625	0,249	-	-	3707	13240	23833	1670	0
	3.115.443	diesel	1,557	498,471	0,779	0,079	-	3489	12461	22431	5218	746
Lahka dostavna vozila (EURO 3)	264.661	diesel	0,251	63,519	0,159	0,019	-	444	1588	2858	1064	14
Srednja dostavna vozila (EURO 3)	18.801	diesel	0,018	-	0,015	0,016	-	-	-	-	98	155
Težka dostavna vozila (EURO 3)	10.464	diesel	0,022	-	0,052	0,013	-	-	-	-	351	637
Skupaj			4,964	1091,615	1,254	0,114	-	7.641	27.290	49.123	8.401	1.552

Maksimalni letni skupni prihranki zaradi nižjih emisij so približno 60.000 €.

Prihranki zaradi zmanjšanih stroškov zdravstvenih intervencij in smrti pri prometnih nesrečah

Podajamo informativno oceno prihrankov vezano na zmanjšanje prometa v mestnem središču (OP teh podatkov ne specificira).

Za vhodni podatek za analizo smo uporabili statistične podatke Policije (stanje med leti 2005-2009), in sicer število nesreč na območju, ki je bilo v letih 2007/08 predvideno za zaprtje prometa (Slovenska cesta, Wolfova ulica, Prešernov trg, Stritarjeva ulica, Ciril-Metodov trg, Vodnikov trg, Krekov trg, Adamič-Lundrovo nabrežje, Breg). V okviru analiz obravnavamo nesreče z lažjimi in težjimi poškodbami; nesreč s smrtnim izidom v obdobju 2005-2008 na obravnavanem območju ni bilo.

Pri izračunu smo upoštevali podatke v tabeli 15 in da zaradi zaprtja mestnega središča prometnih nesreč ne bo več.

Tabela 30: Prihranki zaradi zmanjšanja števila nesreč

Št. nesreč/leto	Težja/hujša telesna poškodba	Lažja telesna poškodba	Skupaj
2005	5	40	45
2006	7	41	48
2007	4	32	36
2008	2	31	33
2009	3	23	26
Povprečno št. nesreč	4,2	33,4	37,6
Prihranki zaradi manjšega števila nesreč (€/leto)	415.800	244.550	660.350
Prihranki zaradi manjšega števila nesreč (PPP* €/leto)	560.700	327.320	888.020
Prihranki zaradi manjšega števila nesreč (PPP* za leto 2012 (€/leto))	687.120	400.800	1.078.920

Prihranki zaradi manjše izpostavljenosti prekomernemu hrupu

V okviru zmanjšanja hrupa pri izračunu stroškov in koristi obravnavamo zaprtje mestnega središča za promet. Na podlagi ocene in štetja uporabnikov LPP v mestnem središču Ljubljane smo upoštevali, da je število izpostavljenih oseb hrupu iz prometa 30000 (približno 15000 uporabnikov LPP in dodatno 15000 mimoidočih). Vir podatkov: projekt CIVITAS Elan. Čas izpostavljenosti hrupu je bil ocenjen na 1 uro, ki zajema prehod preko območja in čakanje na avtobuse LPP (za uporabnike).

Kot podatek o hrupu po uvedbi omilitvenega ukrepa smo uporabili rezultate meritev na Slovenski cesti v obdobju 21-22.9.2011, ko je bila cesta za 1 teden zaprta za avtomobilski in tovorni promet. Rezultati so prikazani v tabeli 31.

Kot podatek za stanje brez vzpostavitve ukrepa smo vzeli rezultate meritev v obdobju med 23.9 -16.11.2011 (Okolje.info, 2012).

Tabela 31: Rezultati meritev hrupa – lokacija Slovenska cesta (Okolje.info, 2012)

Datum meritev	$L_{dnv_{min}}$ dB(A)	$L_{dnv_{max}}$ dB(A)
21-22.9.2011	64	65
23.9 -16.11.2011	68	70

Ravni 1-urne izpostavljenosti hrupu iz zgornje tabele (dodatno k dnevnu povprečju) dobimo s pretvorbo v Lden vrednost po spodnji enačbi:

$$L_{den} = L_{dnev} + 10 \cdot \log(1/24)$$

Tabela 32: Vrednosti enourne izpostavljenosti hrupu

Datum meritev	Stanje	$L_{den_{min}}$ dB(A)	$L_{den_{max}}$ dB(A)
21-22.9.2011	Brez prometa osebnih vozil (zaprtje Slovenske ceste)	50,2	51,2
23.9 -16.11.2011	Promet - nespremenjeno	54,2	56,2

Prihranki so prikazani v tabeli 33. Upoštevane so vrednosti v tabeli 14.

Tabela 33: Prihranki zaradi manjše izpostavljenosti hrupu

Stanje	$L_{den_{min}}$ dB(A)	$L_{den_{max}}$ dB(A)	ϵ_{min}^*	ϵ_{max}^*
Brez prometa osebnih vozil (zaprtje Slovenske ceste)	50,2	51,2	57.402	264.690
Promet - nespremenjeno	54,2	56,2	886.554	1.301.130
Prihranek zaradi zmanjšane izpostavljenosti hrupu			829.152	1.036.440

*izračun vključuje 30.000 izpostavljenih oseb/leto

Indirektne koristi

Glede na to, da je bil odziv kontaktiranih oseb skromen (ni bilo odgovorov na poslan vprašalnik, telefonske klice, e-komunikacijo), konkretnih odgovorov nismo zbrali. Zato ocenjujemo, da so indirektne koristi CPVO podobne kot za primer obvoznice Škofljica.

6 RAZPRAVA

Obvoznica Škofljica

Ker postopek CPVO ni končan, je dokončno sklepanje o njegovih stroških in koristih preuranjeno. Ni sicer dvomov, da bi lahko vodenje postopka bilo boljše, a na koncu se lahko izkaže, da smo se (kot družba) ravno iz tega marsikaj naučili in da napak ne bomo ponovili. Še posebej bo to očitno, če se bo kot delna rešitev za obravnavani prometno-okoljsko-bivanjski problem izbrala različica, ki predvideva ureditev P+R v Škofljici z obnovo Dolenjske ceste in povezavo na železniški/avtobusni promet ter druge moderne in racionalne načine prevoza. Primer obvoznice Škofljica je poseben v več ozirih, zato ga ni ustrezno uporabiti za posploševanje. Po drugi strani pa je presenetljivo, da naročnik ni predlagal postopka (ali več njih), za katere je mogoče nedvoumno ugotoviti, da so reprezentativni za celotno CPVO prakso in da omogočajo nedvoumen prikaz koristi in stroškov - če takšni primeri obstajajo?

Zaradi neučinkovitosti postopka je mogoče kritično ugotoviti vsaj dvoje:

- niso še dosežene nekatere okoljske koristi, ki bi jih sicer prinesla izvedba obvoznice. Zaradi tega so te potencialne koristi zaenkrat prikazane kot indirektni stroški.
- Postopek določanja omilitvenih ukrepov ni bil dovolj vključujoč za vse uporabike prostora (ni dovolj demokratičen), dorečen in racionalen, zato je njegova družbena sprejemljivost vprašljiva; na to kažejo številne pripombe glede pričakovanih stroškov vzpostavitve habitatov za ptiče in barjanskega okarčka ter ureditvijo nadomestnih kmetijskih zemljišč, stroškov varstva kulturne dediščine, nadzora učinkovitosti omilitvenih ukrepov v predlaganem več-letnem obdobju. Poleg tega so se odprla vprašanja o stroških/škodah, ki jih trenutno nosijo neposredno prizadeti, ker obvoznice Škofljica še ni (npr. protesti županov 12-ih občin JV Slovenije, pozivi župana občine Škofljica Vladi RS).

Ozremo se lahko še na možne razloge, zakaj nekateri NUP in SCPVO niso podali obsega svojega anagažmaja. Eden od teh naj bi bil političen: pojavila se je domneva, da so se v danem družbenem vzdušju - pregon javnega sektorja in uradnikov kot glavnih "družbenih parazitov" - sodelavci SCPVO in NUP ustrašili objave podatkov o lastnem angažmaju zaradi možne zlorabe (zloraba bi bila uporaba teh podatkov kot argument za njihovo neučinkovitost in posledično prenehanje zaposlitve). Glede tega lahko zatrdimo, da je bila raba podatkov predvidena le v tej CBA in da je učinkovitost/uspešnost postopkov CPVO bolj odvisna od filozofije izvajanja (ki je trenutno zgrešena), kot od posameznih udeleženih sodelavcev SCPVO in NUP¹³.

Treba je tudi povedati, da se je občina Škofljica odločila reševati problem drugače, v okviru svojega OPN (verjetno stroškov/škod, ki jih ima zaradi neučinkovitosti CPVO). Na osnovi študije o ureditvi P+R med Gumniščem in Glinkom – primerjane so bile štiri lokacije (Struktura, 2011) ter v povezavi z načrtovano ureditvijo železniške proge Kočevje–Ljubljana in Dolenjske ceste v Škofljici (preureditev v tri- ali štiri-pasovnico), teče postopek za potrditev novega OPN Škofljica. Potrditev pričakujejo do konca letošnjega leta.

Očitno pa je še nekaj: načrtovanju obvoznice Škofljica lahko pripišemo prenizko raven strateškosti (če sploh gre za strateško načrtovanje!), saj so vse planske rešitve iskale manjše variacije ene od možnih rešitev problema dnevnih migracij proti Ljubljani in s tem povezanimi težavami v prostoru. Strateška vprašanja bi sicer lahko vodila do alternativ, ki se ne nanašajo le na iskanje rešitev za obvoznico, pač pa na širše področje cestnega prometa s P+R in vključujejo tudi železniške povezave, ali če gremo še korak višje – do vprašanj, zakaj prebivalci občin Škofljica, Velike Lašče, Ribnica itd. sploh migrirajo v Ljubljano ter kako zmanjšati potrebe po njihovih potovanjih na delo. Delna rešitev tega problema bi bila lahko v vzpostavitvi delovnih mest na območju občin ter omogočanje dela od doma (seveda z vzpodbujanjem zaupanja delodajalcev do zaposlenih in rezultatov njihovega dela - ne da bi morali delavci registrirati prisotnost na delovnem mestu v Ljubljani - oziroma zaupanja med družbenimi subjekti

¹³ Na SCPVO smo slišali izjave, da na njih pritiskajo z najvišjih ministrskih položajev. Od izdelovalcev OP pa smo zvedeli za zlorabe oblastnega položaja nekaterih udeleženih v postopkih CPVO, s katerimi ponižujejo in izsiljujejo strokovnjake, ki delajo na OP. Nič od navedenega zagotovo ne prispeva k učinkovitosti in uspešnosti postopkov CPVO.

nasploh)¹⁴. Te probleme je med drugim obravnavala raziskava z naslovom Strokovne podlage za pripravo regionalnega prostorskega načrta LUR in je podala številne predloge reševanja, tako na področju prometa kot ustvarjanja delovnih mest v občinah LUR – gospodarske cone, mala in srednja podjetja, inovacijski centri, zelena delovna mesta itd. (SPRPN LUR, 2009).

Za integralno načrtovanje prometa na ravni LUR je torej pomembno iskanje/ocenjevanje alternativ na hierarhično višjih ravneh, pri tem pa so lahko v pomoč tudi rezultati CBA. Da je načrtovanje obvoznice Škofljica "spregledalo" nekatere usmeritve prometnega povezovanja v LUR je razvidno iz spodnjih vsebin (SPRPN LUR, 2009):

- Ljubljana je središče regije, v katerem so prometne razmere odvisne od načina in obsega načrtovanja urbanih con v regiji, od koder izvira veliko število dnevnih potovanj v mesto in potrebe po parkiranju. Te je treba omejevati s ponudbo kvalitetne alternative – javnega potniškega prometa (JPP) že pri izvoru potovanja in ne šele v mestu. Izboljšanje kvalitete ponudbe JPP (z dopolnitvijo ponudbe tirnega prometa) je osnovno vodilo pri urejanju prometnih razmer v regionalnem okviru (t.j. zmanjševanju rabe osebnega avtomobila).
- Prometno omrežje in površine za mirujoči promet so odvisne od načina in vrste namenske rabe površin v prostoru. Zato jih je treba načrtovati hkrati z načrtovanjem te rabe in jim določiti potek in dimenzije v skladu z velikostjo in intenzivnostjo dejavnosti v prostoru, katerim so namenjene. To pomeni, da je treba prometne površine upoštevati tudi kot omejitveni pogoj.
- Ljubljana je obvodno mesto, zato je treba kot obliko JPP izkoristiti tudi možnost prometa po reki Ljubljanici.
- Zagotoviti je treba uvedbo sodobnega, zmožljivega in kakovostnega javnega potniškega prometa (JPP), ki bo deloval kot celovit sistem z enotno tarifno politiko. Glavne linije JPP je treba v sodelovanju s sosednjimi občinami podaljšati do regijskih središč in sočasno urediti parkirne površine P+R. Parkirišča P+R so v tem primeru zgrajena na mestnem obrobju in v regionalnem zaledju. Z urejanjem tovrstnih parkirišč velikih kapacitet ob zunanjih prestopnih točkah JPP je treba izenačiti potovalne možnosti dnevnih migrantov s tistimi, ki jih imajo prebivalci v MOL.
- Sistem regijske železnice mora postati osnovni nosilec JPP v regiji, njegov razvoj naj temelji na prenovi obstoječih prog in dopolnitvi omrežja z novimi regionalnimi povezavami. Železniški sistem naj se nadgradi z izgradnjo novega tira proti Kranju ter s progo proti Vrhniki, ki bo namenjena predvsem regionalnemu potniškemu prometu. Poleg ustrezne posodobitve glavne železniške potniške postaje v Ljubljani je treba, predvsem na stičnih točkah železniških prog in linij JPP urediti dodatna postajališča za regijske potniške vlake.
- Ureditev multimodalnih (prestopnih) točk, kjer pride do stika avtomobilskega, kolesarskega, mestnega potniškega prometa in železniškega potniškega prometa – primerne tovrstne točke so parkirišča 'parkiraj in se pelji' (P+R) ter primestna in mestna železniška postajališča ipd.
- Z novo progo do Kranja mimo Brnika je treba omogočiti, da bo Ljubljana neposredno vključena tudi v sistem zračnega prometa, na obstoječi progi pa okrepiti regionalni promet.
- Mednarodni tovorni promet je treba posodobiti z zgraditvijo prometno logističnega terminala (v nadaljevanju PLT) ob Zajčji Dobravi. Osrednji logistični in distribucijski terminal v LUR državnega pomena se mreži z ostalimi logističnimi in distribucijskimi centri v Sloveniji in širše. Oblikovani so prometno-politični ukrepi v podporo kombiniranemu prometu in vzpostavljanju nepretrganih prometnih verig, ki pozitivno vplivajo na enakomerno obremenjenost prometnega sistema ter predvsem na gospodarsko konkurenčnost.
- Vzpostaviti kakovosten in učinkovit in varen sistem regionalnih in mestnih kolesarskih poti. Kolesarjenje bi bilo treba ponuditi vzporedno z oblikami javnega načina prevoza in povezavami nanje (P+R). Spodbujati bi bilo treba vožnjo s kolesom na delo preko finančnih nagrad in ustrezne infrastrukture (garderob in prh na delovnem mestu). V okviru slednjega izpostavljamo naslednje sklope rešitev:
 - urediti trase na regionalni ravni, da delujejo kot prometni koridor
 - navezava na ostale oblike javnega prevoza
 - najpomembnejše trase povezati v pretočne pasove; delati na vzpostavljanju dvopasovnega kolesarskega prometa ter se osredotočiti na podrobnosti, točke, relevantne znotraj regije, mesta
 - urbanistične rešitve problematičnih točk kolesarske mreže LUR
 - promoviranje kolesarstva kot načina transporta

¹⁴ O načinih vodenja podjetij in preverjanja rezultatov dela podrejenih, ki zvišuje motivacijo do dela, lojalnost, učinkovitost idr., se v zadnjem času veliko piše v medijih. Veliko je tudi objav o tem, kako lahko sodobna informacijska tehnologija pomaga pri organiziranju dela in nadzoru njihovega izvajanja.

SPN MOL

CBA za CPVO za SPN MOL je pokazala, da so obravnave v OP tako splošne, da bi lahko veljale za marsikatero slovensko mesto in da OP ni analiziral strateških usmeritev/odločitev, ki jih je SPN prenašal na nižje (izvedbene) načrtovalske ravni. Zato tudi primer CPVO za SPN MOL ni bil dober za preizkus metode CBA.

Negotovosti

Najpomembnejša negotovost opravljenih CBA izhaja iz značilnosti obravnavanih primerov – nedokončan postopek za obvoznico Škofljica in presplošna obravnava SPN MOL v spremljajočem OP – kar omogoča različna tolmačenja o koristnosti postopkov CPVO. Negotovosti, ki izhajajo iz vrednosti uporabljenih faktorjev za monetizacijo okoljskih ter zdravstvenih stroškov in koristi, so po našem mnenju manj pomembni (tudi če variirajo za faktor 2, 3 ali 6 rezultati ostajajo v okviru reda velikosti – na primer stroški porabljenega časa zaradi zastojev). Pomembno ostaja predvsem vprašanje ali so koristi postopkov CPVO višje od stroškov. Za obvoznico Škofljica tega ne moremo dokončno podati, jasno pa je, da je bil postopek doslej neučinkovit, ustvaril je velike stroške, odločitve, na osnovi katere bi lahko ocenili koristi, pa še ni. Za primer SPN MOL pa lahko ugotovimo, da zaradi pomanjkanja podatkov – udeleženci v postopku jih niso posredovali – nismo mogli kvantificirati direktnih stroškov, tako da na osnovi razpoložljivih podatkov lahko domnevamo, da so direktne in indirektne koristi višje od stroškov.

7 ZAKLJUČEK

V tabeli 34 je sintezni pregled ugotovitev CBA. Razmerje med koristmi in stroški za primer obvoznice Škofljica je 0,06, z opombo, da nima praktične vrednosti, ker postopek še ni končan. Za primer SPN MOL je ocenjeno razmerje med koristmi in stroški 20 in je podano predvsem v kontekstu prikaza uporabljene metode CBA. Sklenemo torej lahko, da je metoda operativna in pregledna, da pa bi bilo treba analize ponoviti na osnovi boljših primerov.

Tabela 34: Pregled stroškov in koristi za obravnavana primera CPVO

Primer CBA za CPVO	Koristi		Stroški		Razmerje K/S; Opombe
	Direktne	Indirektne – splošne (dodatne)	Direktni*	Indirektni	
CBA za CPVO za izgradnjo obvoznice Škofljica	Del indirektnih stroškov so potencialne direktne koristi	So prisotne; ocena je kvalitativna	Delni direktni stroški 440.000 €	Maksimalna vrednost okoli 7,4 mio €	0,06; Rezultat zaenkrat nima praktične vrednosti, je pa nedvoumen pokazatelj resnosti problema neučinkovitosti in stroškov postopka CPVO
CBA za CPVO za SPN MOL	2 mio € (red velikosti)	So prisotne; ocena je kvalitativna	100.000 € (red velikosti)	-	20; Rezultat je predvsem simulacijske narave; izračun je bil opravljen, da se prikaže metoda CBA

*Stroški vseh udeležencev niso podani zaradi nepopolnih podatkov

Na osnovi pogovorov/intervjujev z udeleženci postopka CPVO za obvoznico Škofljica in SPN Mestne občine Ljubljana je mogoče zaključiti, da je treba postopke CPVO dopolniti/izboljšati zlasti v začetnih fazah ("scoping", iskanje in primerjava alternativ); stališča in zahteve nosilcev urejanja prostora je treba utemeljiti, tudi z vidika ustreznih CBA in doseganja ciljev obravnavanega plana, programa, politike; treba je povečati kompetentnost udeležencev v postopku CPVO (izdelovalcev okoljskih poročil, predlagateljev omilitvenih ukrepov, sodelavcev enote CPVO na Ministrstvu za kmetijstvo in okolje); postopek bi moral vključiti ocene tudi z drugih vidikov (podobno kot primerjalne študije; vključiti vzdržnost); postopek bi moral biti manj birokratski; nosilci urejanja prostora prispevajo k izboljšanju plana z vidika varovanja kulturne dediščine, ohranjanja kmetijskih zemljišč, ohranjanja narave, upoštevanja že obstoječih prostorskih planov občin idr.; okoljsko poročilo omogoča primerjavo alternativ in iskanje novih ter njihovo optimizacijo; usklajevalni sestanki so koristni, saj omogočajo podrobno seznanitev s problemi načrtovanja in udeležbo zainteresiranih v postopku priprave DPN, ozaveščanje o vrednosti prostora, usklajevanje interesov in mnenj, natančnejšo optimizacijo variant/različic poteka trase obvoznice.

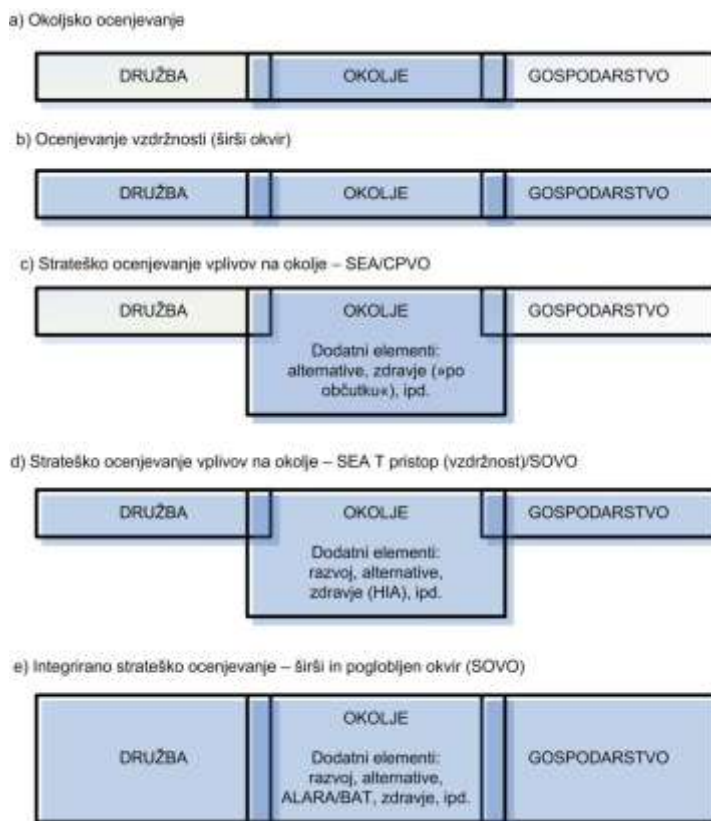
Glede na to, da naročnik ni uspel najti primerov, ki bi nedvoumno kazali na učinkovitost in koristnost postopkov CPVO, lahko domnevamo dvoje: ali da iskanje ni bilo temeljito, ali da so takšni primeri redki ter niso zlahka prepoznavni (če sploh obstajajo). V primeru slednjega bi lahko ugotovitve iz obravnavanih primerov posplošili (tudi zato, ker postopki potekajo več ali manj podobno, saj so predpisani) v naslednji predlog: postopek CPVO naj se nadomesti s strateškim ocenjevanjem vplivov na okolje in zdravje, ki bo optimizacijsko in ne dovoljevalsko naravnano ter bo integriran z načrtovanjem! Skladnost s pravnim redom EU (SEA Direktivo, ki bo tudi novelirana zaradi številnih pomanjkljivosti), bo mogoče zagotoviti v okviru novelacije Zakona o varstvu okolja in Zakona o prostorskem načrtovanju ter ustrezno revizijo/preklicem povezanih podzakonskih predpisov.

Dodatek v nadaljevanju podrobneje opisuje predlog prihodnjega strateškega ocenjevanja vplivov na okolje in zdravje v Sloveniji.

Dodatek k zaključku

Predlog prihodnjega strateškega ocenjevanja vplivov na okolje in zdravje v Sloveniji

Predlog se opira na pozitivne izkušnje dosedanjega strateškega ocenjevanja vplivov na okolje in zdravje (SOVO) integriranega z razvojnim/prostorskim načrtovanjem v svetu in pri nas, vključujoč tudi rezultate pričujoče CBA. Slika 6 prikazuje razpon možnosti obsega in globine strateških obravnav ter možna razmerja z ocenjevanjem vzdržnosti. Takšno ocenjevanje ne izvzema razprav in soočanja pogledov o razvojnih vizijah, strategijah, politikah, saj je le na ta način mogoče pričakovati zeleno soglasje o poteh za izpolnitev družbeno-razvojnih ciljev.

Slika 6: Možen obseg in globina strateškega ocenjevanja vplivov na okolje (prirenil B. Kontić po Therivel, 2005)

Strateško ocenjevanje vplivov razvojnih politik na okolje

Pojme "vizija", "strategija", "politika" SSKJ opisuje/definira takole:

- politika je "...urejanje razmer in odločanje o njih na določenem družbenem področju: gospodarska, kulturna, prosvetna, razvojna...politika..."
- strategija je "...skupek postopkov, načinov za doseg kakega cilja..."
- vizija je "...predstava o tem, kakšna naj bi kaka stvar (v prihodnosti) bila..." (npr. prihodnja razvojna raven ali politika, s katero naj bi to raven dosegli)

Hierarhijo in razmerja med temi pojmi lahko postavimo na osnovi tolmačenj, ki so navedena v Strategiji razvoja Slovenije (UMAR, 2005; SVREZ, 2012):

"...V ospredju nove strategije je celovita blaginja vsakega posameznika ali posameznice. Zato **se strategija ne osredotoča samo na gospodarska vprašanja, temveč vključuje socialna, zdravstvena, kulturna, okoljska, politična in pravna razmerja** (poudaril B. Kontić). Kot taka predstavlja strategijo trajnostnega razvoja. Dolgoročni cilj Slovenije je trajnostno izboljšanje blaginje njenih prebivalcev, za kar moramo v naslednjih desetih letih preseči povprečno gospodarsko razvitost EU ter zmanjšati tveganja na področju socialne varnosti in okolja. V razviti sodobni družbi je proizvodnja in razdelitev bogastva povezana s porazdelitvijo tveganj, ki so prav tako

gospodarska, socialna, okoljska, politična in kulturna. Zato samo široko zasnovana strategija lahko ponudi odgovore na dejstva sodobne globalizacije, na katera mora Slovenija odgovarjati s potezami, ki upoštevajo posebnosti njenega položaja in tako prispevajo tudi k razvoju nacionalne identitete. Slovenija želi v okviru EU in širše utrditi svoj mednarodni položaj in uveljaviti dolgoročne kulturne, politične in gospodarske interese. Pri tem njene razvojne prioritete in posamezni ukrepi odražajo tudi globalne strateške usmeritve Lizbonske strategije...

...doseči potrebno stopnjo družbenega soglasja **o temeljni razvojni viziji** (poudaril B. Kontić) in strateških usmeritvah in s tem okrepiti politično zavezo za uresničevanje strategije s pomočjo razvojnih prioritet, akcijskih načrtov, merljivih ciljev, ukrepov ter z opredelitvijo odgovornih nosilcev...

...Strategija razvoja Slovenije je krovna nacionalna razvojna strategija, ki izhaja iz načel trajnostnega razvoja in **integracije razvojnih politik** (poudaril B. Kontić). Področne, sektorske in regijske strategije razvoja, nacionalni programi in drugi razvojni dokumenti morajo biti v svojih vsebinskih opredelitvah skladni s splošnimi strateškimi usmeritvami, hkrati pa morajo biti usklajeni tudi z drugimi dokumenti, ki so namenjeni doseganju istih ali podobnih ciljev. SRS kot krovni strateški razvojni dokument upošteva usmeritve že sprejetih razvojnih dokumentov, jih povezuje v koherentno celoto in usklajuje z razvojnimi cilji države kot celote. Izvajanje razvojne funkcije države preko koordinacije področnih politik in uporabe ustreznih finančnih instrumentov bo podrobneje razdelano v Državnem razvojnem programu (DRP). DRP je predviden kot način za prevedbo strateških usmeritev v konkretne in s proračunskimi možnostmi skladne programe in projekte. DRP je treba oblikovati tako, da bo zajemal celovito razvojno politiko države, ki bo po vsebini (prioritetah) usklajena s SRS, glede financiranja pa z državnim proračunom in z realnimi možnostmi države za pridobivanje sredstev iz drugih virov..."

Hierarhija je naslednja: interesi>cilji>vizija>strategija>politika>plani>programi>projekti

O ocenjevanju razvojnih politik: Strateško ocenjevanje razvojnih politik je stalna praksa pri nas in drugod po svetu. Vlade in vodilni v gospodarstvu neprestano proučujejo možnosti razvoja in se prilagajajo razmeram ter družbenim potrebam. Pri tem so poudarjeni ekonomski vidiki, stroški in koristi, financiranje, dolgoročnost, zdravje. V zadnjem času se presojajo tudi družbene koristi oziroma blaginja in s tem povezani cilji. Tisto, kar pri dosedanem ocenjevanju ni pregledno, je ocenjevanje z okoljskega vidika in vidika zdravja (dosedanji primeri integralnega ocenjevanja vzdržnosti so nejasni in nepopolni, nepregledna je raba rezultatov pri odločanju). Besedni zvezi "doseganje trajnostnega razvoja" in "varstvo okolja, narave in kulturne dediščine" sta sicer stalnici v tovrstnih besedilih, žal pa nista operativni oziroma učinkoviti v smislu dokazljivega utemeljevanja ustreznosti politik. Naknadno pravno-formalno dokazovanje legalnosti izvajanja politik (potrjevanje projektov, programov, planov) – pri nas sta to postopka PVO in CPVO s spremljajočim okoljevarstvenim pravnim redom v obliki zakonov, uredb, pravilnikov – pa nista sistema za optimizacijo politik v fazi nastajanja. Tako ostajamo brez odgovorov na vprašanja, ali je določena razvojna politika res najboljša za doseganje postavljenih ciljev, katere so alternative, katere dele prostora/okolja bo treba nameniti izvedbi politike, katero varstvo bomo uveljavljali pri izvedbi politike, ali bo zagotovljeno varstvo/izboljševanje javnega zdravja in s katerimi stroški/ekonomskimi odpovedmi itd. bomo dosegli cilje. Zato predlagamo, da se strateško ocenjevanje vplivov razvojnih politik na okolje in zdravje v prihodnosti izvaja skladno s prikazi d) in e) na sliki 6, predhodno pa bi morala vsakič biti opravljena ustrezna analiza/ocena potreb in ciljev v zvezi s konkretno politiko. Oceno potreb bi bilo treba ponoviti po določenem časovnem zamiku, bodisi kot preverbo nadaljevanja aktualne razvojne usmeritve, bodisi kot utemeljitev njene spremembe – potreba po pripravi nove (novelirane) razvojne politike. Rezultati tovrstnega ocenjevanja bi se morali ustrezno in pravočasno odraziti v celotni hierarhiji načrtovanja. Njihova izhodiščna uporabnost za SOVO pa je naslednja: ko je potreba po določenem razvoju (npr. infrastrukturi) potrjena, se SOVO na vprašanje potrebnosti ne vrača več, ampak se osredotoča na razčiščevanje, kako ta razvoj (infrastrukturo) zagotoviti s čim manj škodami v okolju. V nasprotnem primeru, to je, ko ocena potreb pokaže, da določen razvoj/infrastruktura ni potrebna, se pobuda/predlog/težnja o njeni izvedbi opusti, posledično tudi SOVO.

Naj ob tem spomnimo na izhodiščni argument za ocenjevanje razvojnih politik z vidika varstva okolja: vsak razvoj neogibno rabi določen fizičen prostor za svojo uveljavitev. Ni vseeno, katerega uporabimo za konkreten razvoj in v kolikšnem obsegu. Tudi ni vseeno, ali in kje se bo določen razvoj uspešneje ekonomsko in družbeno uveljavil ter bo povzročil najmanj škod. Hotenja/interesi po preišljenem (racionalnem) ravnanju se lahko torej izpolnjujejo le, če družba posveča kontinuiran napor za vsakokratno preiskovanje možnih poti za doseganje ciljev. Sestavina tega preiskovanja so tudi strateške ocene vplivov na okolje, ki obsegajo tudi ocene vplivov na zdravje!

Predlog organizacije prihodnjega strateškega ocenjevanja vplivov na okolje je podan v nadaljevanju.

Predlog organizacije prihodnjega strateškega ocenjevanja vplivov na okolje in zdravje v Sloveniji¹⁵

Utemeljitev

Strateškega ocenjevanja vplivov na okolje in zdravje v Sloveniji nimamo. Enačenje postopka CPVO in strateškega ocenjevanja ni ustrezno. To sta filozofsko, organizacijsko in tudi po namenu povsem različni stvari. Medtem ko gre pri postopku CPVO za ocenjevanje tudi izvedbenih načrtov in projektov – npr. OPPN in posameznih objektov – ter pri tem predvsem za preverjanje izjav pripravljavca/investitorja izvedbe plana, programa ali projekta o tem, ali bo in kako bo izpolnjeval pravni red na področju okolja pri predlagani izvedbi plana, programa ali projekta – organizacijsko je to dovoljevalski proces, gre pri strateškem ocenjevanju izključno za ocenjevanje strateških načrtov in prispevke k optimizaciji politike, plana, programa v postopku načrtovanja – organizacijsko je strateško ocenjevanje integrirano z načrtovanjem. Pričujoča CBA za obravnavana primera je tudi pokazala, da se pri postopkih CPVO pojavljajo veliki in nepotrebni direktni ter indirektni stroški. Na ravni razvitosti Slovenije in zavesti o koristnosti varstva okolja je zato ustrežnejše, da se poudarijo prizadevanja za prakso/uveljavitev splošno zaželenega strateškega ocenjevanja, ki bo pomagalo načrtovalcem ustvarjati čim boljše rešitve, namesto da se še naprej z dovoljevalsko naravnanimi postopki vnaša strah pred neučinkovitimi/nepotrebni postopki CPVO (ti v praksi velikokrat prinašajo nejevoljo, zamude pri izvedbi razvojnih predlogov, različne omejitve in stroške, spore med uporabniki prostora, ter nasploh delujejo razvojno zaviralno). **Zaradi navedenega je smiselno postopke CPVO nadomestiti s strateškim ocenjevanjem, ki bo integrirano z razvojnim in prostorskim načrtovanjem!**

Ravni (faze), sosledje, ključni elementi, glavni udeleženci ter pravni red v zvezi s strateškim ocenjevanjem

Strateško ocenjevanje je treba izvajati za hierarično najvišje PPP (interesi, cilji, vizija, strategija, politika, plani, programi) in ne za projekte (npr. za posamezne energetske objekte) ter izvedbene prostorske načrte (OPPN), kot je to sedanja praksa v postopkih CPVO. Izvedbene načrte in projekte naj se ocenjuje v okviru postopkov PVO (poudarjamo, da je treba tudi te postopke posodobiti in jim vrniti optimizacijski značaj/koncept!). Strateško ocenjevanje naj se začne sočasno z ustrežno oceno/utemeljitvijo potreb po določenem razvoju in opredelitvijo načinov, kako doseči postavljene razvojne cilje. Načini/poti za doseganje ciljev so alternative politik, planov, programov.

Ločiti je treba tri strateške ravni, ki bi se izvajale zaporedno (navedeni so glavni nosilci/zainteresirani za takšno izvajanje):

- Prva (najvišja) raven: Gre za prispevek k celostni strateški oceni vladne vizije, strategije, politike za izpolnitev razvojnih ciljev. Lahko gre tudi za sektorsko razvojno politiko, npr. kmetijsko, gospodarsko, okoljevarstveno. V ozadju oziroma izhodišču je interes po celoviti blaginji prebivalcev Slovenije. Strateško ocenjevanje vplivov na okolje pomaga zbrati argumente za to raven razprav in premišljanj ter predstavlja del ali prvo oceno vzdržnosti – skladno s sliko 6 d) in e). Glede na vsebino in aktualnost razvojnih vprašanj ter ostrino dilem, se lahko specifične tematske obravnave obdelajo prednostno in poglobljeno ter postavijo zahteve po dodatnih analizah alternativnih poti za doseganje ciljev.
- Druga (optimizacijska) raven; ima dve pod-ravni:
 - Prostorska optimizacija; namenjena je iskanju najboljšega prostora za izvedbo vizije, strategije, politike. Iz dosedanje prakse pri varovalnem prostorskem načrtovanju in neformalnem strateškem ocenjevanju vplivov na okolje lahko to raven pojmuje kot analizo ustreznosti prostora (tudi študija ranljivosti okolja). Če sočasno ne optimiziramo tudi tehnološkega dela, prevladujejo analize z vidika prostorskih danosti – analiza prostorskih razvojnih možnosti in omejitev.
 - Tehnološka optimizacija; gre za primerjavo tehnologij v okoljevarstvenem in prostorskem kontekstu. Skupaj z rezultati prostorske optimizacije se išče najboljše mesta za ustrezne/prednostne tehnologije, s katerimi želimo izvesti vizijo, strategijo, politiko, ki je bila izbrana/potrjena na prvi ravni strateškega ocenjevanja.

¹⁵ Organizacija prihodnjega formaliziranega SOVO v Sloveniji je tukaj podana v kratkih točkah. Podrobnejši opis presega vsebino in razpoložljiva sredstva zadevnega projekta.

- Tretja (strateško-izvedbena) raven: Gre za izdelavo smernic za prihodnje konkretne projektne rešitve. Podlaga so rezultati druge ravni (optimizacije) za izkazano najboljšo lokacijo in najboljšo tehnologijo (slednja je lahko v tej fazi še vedno generična). Vsebina smernic so lahko alternativni omilitveni ukrepi, predlog vsebine CBA ali CEA kot dodatne opore za izbor med alternativami, usmeritve za specifične obravnave v podrobnem prostorskem načrtu (OPPN), kot so ocene tveganja/ogroženosti zaradi izrednih dogodkov itd. Te se dorečejo v konkretnem projektu upoštevajoč razpoložljive BAT in njihovo ustreznost za izbrano lokacijo.

Pomembno je sosledje ocen: v prvi fazi ne moremo pričakovati odgovorov, ki jih lahko dajeta le druga ali tretja faza/raven! Poudarki v posameznih fazah morajo biti sistematični. Zadnja raven vključuje CBA ali CEA, lahko oboje. Vendar se lahko del teh ocen opravi že pri oceni potreb, ko premišljamo/presojamo ali določena strategija/politika dejansko lahko izpolni cilje oziroma potrebe in s kakšnimi stroški ter odpovedmi.

Elementi SOVO

- *Izhodiščni interes, politika in nosilci*; Ekonomsko-razvojni svet (ERS), kot operativno in posvetovalno vladno telo¹⁶, bi moralo skrbeti za to, da so pravočasno na voljo rezultati ocene potreb in SOVO na prvi (najvišji) ravni. Obravnave bi potekale kontinuirano, to je vsebinsko in časovno usklajeno z obravnavo ključnih razvojnih vprašanj na rednih sejah vlade. Za koordinacijo (naročanje) SOVO bi skrbel ERS.
- *Integracija s planiranjem*: Slovenija ni edina država, ki nima/ne izvaja ustreznega, integriranega strateškega načrtovanja. Podobno je pred leti ugotovila vlada oziroma parlament Združenega Kraljestva (UK) in je leta 2008 sprejela Zakon o načrtovanju kot tretji steber strategije za doseganje napredka in kakovostnega življenja (prva dva stebra sta Zakon o klimatskih spremembah in Zakon o energetiki). Podobno so pristopile druge razvite države (nekatero že pred UK) in uvedle ocenjevanje potreb, vzdržnosti in strateške ocene vplivov na okolje kot povezan načrtovalsko-ocenjevalni sistem, ki zagotavlja ustvarjanje najboljših razvojnih rešitev. Pri tem ne gre za sistem dovoljevanja, pač pa optimizacijo na podlagi eksplicitne odgovornosti vlade in drugih pristojnih za izbiro najboljše izmed razpoložljivih, izvedljivih alternativ. Načrtovanje in ocenjevanje na strateški ravni morata torej biti povezana.
- *Ocena potreb*; gre za preverbo aktualnosti ter smotnosti kvalitativnih in kvantitativnih ciljev, ki naj bi jih dosegli z razvojno politiko. Pozitivna ocena potreb sproži SOVO, ta pa prispeva k povzročitvi čim manjših okoljskih škod oziroma k čim boljšemu doseganju ciljev vzdržnosti pri izvedbi zadevne razvojne politike.
- *Alternative*; morajo biti obravnavane v celotni hierarhiji načrtovanja, od najvišje (ocena potreb) do najnižje (projekt) ravni. Osredotočenje je na premisleku, katera alternativa najbolje izpolnjuje cilje. Gre za zahtevno iterativno vprašanje – implicira primerjalno oceno alternativ in kontinuiran proces utemeljevanja. Primerjavo alternativ je treba uveljaviti v slovenski načrtovalsko optimizacijski praksi.
- *Sprejemljivost*; pojem se je uveljavil in utrdil skozi uradniško-upraven način varstva okolja. Prisoten je tudi v dovoljevalskem konceptu CPVO. Glede na to, da je koncept sprejemljivosti sporen (omenili smo že, da zaradi formalnega ocenjevanja sprejemljivosti planov in programov postopki CPVO povzročajo zamude pri izvedbi razvojnih predlogov, različne omejitve in stroške, spore med uporabniki prostora, ter nasploh delujejo razvojno zaviralno¹⁷), bi ga nadomestili s konceptom, ki išče odgovore na vprašanja, kaj je strateško ocenjevanje prispevalo k načrtovanju, kako se je načrt zaradi prispevkov strateškega

¹⁶ V organizacijskem smislu gre za enega od strateških svetov vlade, glej http://www.vlada.si/si/o_vladi/organiziranost_in_pristojnosti/sestava_vlade/

¹⁷ Ob tem je treba poudariti, da marsikateri uradnik v postopkih CPVO, težko in nerad odloča o sprejemljivosti, četudi se lahko ob tem formalno sklicuje na veljavne normative oziroma pravni red (legalnost ni vedno tudi vsebinska ustreznost in etična neoporečnost!). Po izjavah uradnikov gre včasih tudi za politične pritiske, ki določajo, katero stališče je treba v postopkih zagovarjati. Odgovornost, ki jo z odločanjem o sprejemljivosti politike, plana, programa nosijo uradniki (ali se jim včasih vsiljuje) v postopkih CPVO, je torej prevelika, povzroča nelagodje in strah, in je dejansko nepotrebna. Če bi dovoljevalski kontekst in koncept CPVO nadomestili z optimizacijskim, ki politike, plane in programe izboljšuje, ne pa dovoljuje, bi se osvobodili tudi ocene sprejemljivosti ter nepotrebnih etičnih in političnih ovir, ki jih postopek CPVO sedaj povzroča.

ocenjevanja izboljšal, katere alternative so bile opuščene in zakaj (ker niso izvedljive, so drage ali so z vidika vplivov na javno zdravje slabe itd.). Vsekakor je treba prenehati s prakso, da se v postopkih CPVO "podeljuje" sprejemljivost plana ali programa izključno zato, ker bo pri izvedbi plana/programa spoštovan pravni red na področju varstva okolja (ta naj bi bil spoštovan tudi če postopka CPVO ne bi bilo, torej je dodatno potrjevanje zakonitosti nepotrebno/nesmiselno!).

- *Ključni udeleženci – naročniki SOVO*: na najvišji ravni je to vlada - ERS, ki za vsak primer politike (strategije) naredi projektno nalogo za strateško ocenjevanje. Na ravni optimizacije (druga in tretja faza ocenjevanja) so načrtovalci tisti, ki izkazujejo potrebe po strateški oceni, določajo poudarke in obseg, predvsem pa postavljajo konkretna vprašanja, na katera naj SOVO odgovori. To niso izključno okoljevarstvena vprašanja, pač pa širša načrtovalska, npr. kaj v okviru določenega načrtovanja je boljša/slabša rešitev z vidika javnega zdravja, ali na kaj je treba v danem prostoru paziti, da izvedba politike, plana programa ne naredi nepotrebne in nepovratne škode v okolju. Načrtovalci lahko tudi povedo, koliko sredstev se nameni SOVO za iskanje odgovorov na postavljena vprašanja ali koliko se lahko investira v ukrepe varstva (opore za CBA, CEA).
- *Izbira strateškega ocenjevalca*: Izbiranje strateškega ocenjevalca z javnim razpisom ni ustrezen način. Zamenjati ga je treba z neposrednim pozivom/vabilom za sodelovanje tistih strateških ocenjevalcev vplivov na okolje, ki imajo splošno strokovno zaupanje, kredibilnost in integriteto. Zaupanje v ocenjevalce (kredibilnost) bi slonelo na njihovih preteklih prispevkih k načrtovanju, utemeljitvah predlogov, ki so jih dajali pri dosedanjem izboljševanju politik, planov, programov, praktičnih odzivih na potrebe/vprašanja načrtovalcev ter pomoči, ki so/bi jo nudili vladi in načrtovalcem pri reševanju najtežjih razvojno-okoljskih problemov. Glede na to, da ocenjevanja sprejemljivosti politik, planov programov ne bi bilo več, bi odpadlo vsakršno izsiljevanje ocenjevalcev s strani naročnikov ocen, kot smo jim bili priča doslej. Naročanje ocenjevanja bi potekalo s strani vlade (ERS) in načrtovalcev, odvisno od strateške ravni ocenjevanja, z jasnim ciljem prispevanja k ustvarjanju čim boljših politik, planov, programov, v kasnejših fazah tudi projektov; takšen način bi motiviral in vzdrževal izključno dobre in učinkovite strokovne ekipe, naročniki pa bi, upoštevajoč načrtovalsko koristnost strateškega ocenjevanja, zagotavljali racionalnost sistema. Ključne reference za izbiro strateškega ocenjevalca bi bili dosjeji (spisi) o preteklih strateških ocenah PPP (te bi vodili ERS in načrtovalci – pripravljavci oziroma izdelovalci planov/programov). Potrjevanje (in zavračanje) PPP bi potekalo na osnovi sklepov s strani vlade/ERS/načrtovalcev imenovanih kredibilnih članov ustreznega panela/komisije.
- *Reden pregled koristnosti SOVO*: Da bi ohranili visoko kakovost, učinkovitost in koristnost SOVO, bi uvedli sistem zagotavljanja kakovosti (QA/QC) ter pregledov (angleško "audit"), podobno kot se izvajajo na drugih področjih. Vzorci za tovrstna ocenjevanja SOVO že obstajajo, npr. "Generic SEA Quality Review Methodology – Proposal to OECD DAC Task Team on SEA" (Sadler in Dalal-Clayton, 2010).
- *Spoštovanje pravnega reda EU (SEA Direktive)*: Direktiva ni natančno predpisala, kako naj se ocenjevanje planov in programov izvaja, poudarila pa je, da je smiselno dovolj zgodaj ugotoviti, kaj bi določena izvedba plana/programa lahko pomenila za okolje in priporočila, da se iz tega izpelje optimizacijo oziroma popravke plana/programa. Uredba o CPVO ni ustrezno prenesla/uveljavila teh smernic Direktive. Z ukinitvijo postopkov CPVO in uveljavitvijo strateškega ocenjevanja, kot ga predlagamo tukaj, bi se skladnost z Direktivo, še posebej ko bo ta dopolnjena z zahtevami po integraciji načrtovanja in strateškega ocenjevanja, v celoti dosegla. Pri tem poudarjamo upoštevanje namena in ciljev strateškega ocenjevanja (angleško "fit for purpose").

8 VIRI IN REFERENCE

Asafu-Adjaye (2000) *Environmental Economics for Non-Economists*, World Scientific, Singapore.

Australian Government (2006) *Introduction to Cost-Benefit Analysis and Alternative Evaluation Methodologies and Handbook of Cost-Benefit Analysis*, Finance Circular 2006/01.

Bockstael N., Freeman A. M., Kopp R., Portney P., Smith V. K. (2000) On Valuing Nature, *Environmental Science and Technology*, Vol. 34, No. 8, pp. 1384-1389

Braden J.B., Kolstad C.D. (eds.) (1991) *Measuring the Demand for Environmental Quality*, Contributions to Economic Analysis No. 198, North-Holland, Amsterdam.

Brennan G, Eusepi G. (2009) *The Economics of Ethics and the Ethics of Economics, Values, Markets and the State*, Edward Elgar, Cheltenham, Northampton.

Breton A, Brosio G., Dalmazzone S., Garrone G. (2009) *Governing the Environment Salient Institutional Issues*, New Horizons in Environmental Economics, Series Editors W. E. oates and H. Folmer, Edward Elgar.

Canadian Cost-Benefit Guide (2007) *Regulatory Proposals*, Treasury Canada.

Clawson M., J.L. Knetsch (1966) *Economics of Outdoor Recreation*, Johns Hopkins Press, Baltimore.

Constanza R., D'Arge R., De Groot R., Farber S., Grasso M., Hannon B., Limburg K., Naeem S., O'Neill R., PAruelo J., Raskin R., Sutton P., Van den Belt M. (1997) The Value of the World's Ecosystem Services and Natural Capital, *Nature*, Vol. 387, pp. 253-260

COWI Consultants (2009) *European Commission, DG ENV Study concerning the report on the application and effectiveness of the SEA Directive (2001/42/EC) Final report*.

Dixon A. J. (2008) *Environmental Valuation: Challenges and Practices, A Personal View*, Economics and Conservation in the Tropics. A Strategic Dialogue, Conference paper.

Dixon J.A., Scura L.F., Carpenter R.A., Sherman, P.B. (1994) *Economic Analysis of Environmental Impacts*, Earthscan, London.

Dupuit J. (1844) De la mesure de l'utilité des travaux publics (On the measurement of the utility of public works), In: *Revue française d'économie*, Vol. 10 N°2, 1995, p. 55-94. doi : 10.3406/rfeco.1995.978, url : http://www.persee.fr/web/revues/home/prescript/article/rfeco_0769-0479_1995_num_10_2_978 pridobljeno: 17.5.2012.

Eckstein O. (1958) *Water-resource development, the economics of project evaluation*. Cambridge, Massachusetts, Harvard University Press, pp. 300.

Econ Pöyry (2010) *Guidebook in using CBA and strategic environmental assessment for environmental planning in China*, R-2011-023.

Environmental Valuation I and II (1999), *Environmental Analysis and Economic Policy*, Eds. K. G. Willis, K. Button and P. Nijkamp, An Elgar Reference Collection, Cheltenham, Northampton.

European Commission (1996) *Environmental Impact Assessment in Europe - A Study on Costs and Benefits*, Summary on: <http://ec.europa.eu/environment/eia/eia-studies-and-reports/eia-costs-benefit-en.htm>.

European Commission (1997) Financial and economic analysis of development projects, Office for Official Publications of the European Communities, Luxembourg.

European Commission (1999) Application of the Polluter Pays Principle. Differentiating the rates of Community assistance for Structural Fund, Cohesion Fund and ISPA infrastructure operations, The New Programming period 2000-2006: technical papers by theme, Technical Paper 1.

European Commission (2003a) DG Regional Policy, EVALSED: Evaluation of socio-economic development – The guide (<http://www.evaled.info>).

European Commission (2003b) WATECO - Common Implementation Strategy for the Water Framework Directive, Guidance Document No 1 'Economics and the Environment – The Implementation Challenge of the Water Framework Directive' produced by Working Group 2.6.

European Commission (2004) HEATCO: Developing Harmonised European Approaches for Transport Costing and Project Assessment, Deliverable 5, Brussels.

European Commission (2005) Impact Assessment Guidelines, SEC(2005) 791, Brussels.

European Commission (2006) DG Regional Policy, Methodological Working Document 4: Guidance on the methodology for carrying out cost-benefit analysis, The new programming period 2007 – 2013, Brussels.

European Commission (2008) IMPACT: Internalisation Measures and Policies for All external Cost of Transport, Handbook on estimation of external costs in the transport sector, Version 1.1, Brussels.

European emission standards (2012), Automotive Directives and regulations - motor vehicles, <http://ec.europa.eu/environment/air/transport/road.htm>, pridobljeno junij 2012

GEATEH (2007) Okoljsko poročilo v postopku priprave DLN za izgradnjo obvoznice Škofljica, Imos Geateh načrtovanje in izvajanje d.o.o., Ljubljana.

GEATEH (2010) Stokovno mnenje o vplivu optimiziranih variant 1A in 2A obvoznice Škofljica na naravno in kulturno dediščino, GEATEH načrtovanje in izvajanje d.o.o., Ljubljana.

Hanemann W.M. (1992) Preface, In S. Narvud (ed.) Pricing the European Environment, Scandinavian University Press, Oslo.

HEATCO D5 (2006) - HEATCO - Developing Harmonised European Approaches for Transport Costing and Project Assessment, Deliverable 5: Proposal for Harmonised Guidelines, <http://heatco.ier.uni-stuttgart.de/>, pridobljeno junija 2012

Hufschmidt M.M., James D.E., Meister A.D., Bower B.T., Dixon, J.A. (1983) Environment, Natural Systems, and Development: An Economic Valuation Guide, John Hopkins University Press, Baltimore.

IEEP – Institute for European Environmental Policy (2011) Manual of European Environmental Policy 2011, Vol I, Routledge Taylor and Francis group.

IVM – Institute for Environmental Studies (2007) Costs and benefits of the EIA Directive
Final report for DG Environment under specific agreement no. 07010401/2006/447175/FRA/G1.

King D. M. in Price E. W. (2004) Developing Defensible Wetland Mitigation Ratios. A Companion to "The Five-Step Wetland Mitigation Ratio Calculator". University of Maryland, Center for Environmental Science. Prepared for Kathi Rodrigues, NOAA, Office of Habitat Conservation, Habitat Protection Division.

- Kneese A.V. (1964) *The Economics of Regional Water Quality Management*, Johns Hopkins Press, Baltimore.
- Krutilla J.V. (1967) Conservation Reconsidered, *American Economic Review*, 57.
- Ministrstvo za notranje zadeve, Policija, Prometna varnost - statistika
<http://www.policija.si/index.php/statistika/prometna-varnost>, avgust 2012 .
- Ministrstvo za promet (2006) *Resolucija o nacionalnih razvojnih projektih 2007-2023*, Ljubljana.
- Molenaar de J.G., Jonkers D.A, Sanders M.E. (2000) Road illumination and nature III. Local influence of road lights on black-tailed godwit (*Limosa l. limosa*) population. Alterra, Green World Research.
- Moll K. S. et al. (1975) *Hazardous wastes: A Risk-Benefit Framework Applied to Cadmium and Asbestos*, Stanford Research Institute, Menlo Park, CA.
- O'Connor M, Splash L. C. (1999) *Valuation and the Environment, Theory, method and practice*, Series ed. R. Constanza, Edward Elgar, Cheltenham, Northampton.
- OECD (2006) *Cost-Benefit Analysis and the Environment, Recent Developments*, ISBN 92-64-01004-1
- Peticija županov (2011) 10 od skupno 12 županov podpisalo peticijo za obvoznico Škofljica. <http://www.silcportal.si/novice/10-od-skupno-12-zupanov-podpisalo-peticijo-za-obvoznico-skofljica/>. Pridobljeno 22.5.2012.
- Pearce D. W. (1998) Auditing the Earth, *Environment*, Vol. 40, No.2, pp. 23-28.
- Plotnick R. D. (1994) Applying Benefit-Cost Analysis to Substance Abuse Prevention Programs, *International Journal of the Addictions*, 29(3).
- PNZ (2006) *Prometna študija ter prometna in ekonomska primerjava različic obvoznice Škofljica*. Prometna študija, Ljubljana, PNZ svetovanje projektiranje d.o.o.
- PNZ (2007) *Prometna študija ter prometna in ekonomska primerjava različic obvoznice Škofljica*. Prometna in ekonomska primerjava, Ljubljana, PNZ svetovanje projektiranje d.o.o.
- PNZ (2010) *Študija širitve ljubljanskega avtocestnega omrežja in priključnih avtocestnih krakov*, Ljubljana, PNZ svetovanje projektiranje d.o.o.: 11 str. Dostopno tudi na <http://www.drc.si/Portals/6/prispevki/I/251-261.pdf>, junij 2012 .
- Reijnen R., Foppen R., Braak C. in Thissen J. (1995) The effects of car traffic on breeding bird populations in woodland. III. Reduction of density in relation to the proximity of main roads. *Journal of Applied Ecology*, 32: 187-202.
- Sadler B., Dalal-Clayton B. (2010) *Generic SEA Quality Review Methodology – Revised Draft*, Proposal to OECD DAC Task Team on SEA, Canadian International Development Agency (CIDA).
- Sovacool K. B. (2011) *Contesting the Future of Nuclear Power, A Critical Global Assessment of Atomic Energy*, World Scientific, Singapore.
- Spellerberg I.F. (1998) Ecological effects of roads and traffic: a literature review. *Global Ecology and Biogeography Letters* 7: 317-333.
- SPRPN LUR (2009) *Strokovne podlage za pripravo Regionalnega prostorskega načrta Ljubljanske urbane regije*, koordinator UIRS Ljubljana, Priloga 5. Strateška ocena vplivov na okolje, Institut "Jožef Stefan", Ljubljana, dostopno na <http://www.uirs.si/sl/Raziskovanje/Projekti.aspx>, 16. avgust 2012.

STIA NGI (2007) Strokovne podlage za izvedbo nadomestnih habitatov pred izgradnjo obvoznice Škofljica, STIA NGI d.o.o., Novo Mesto.

Struktura (2011) Izbor lokacije P&R na Škofljici in prostorska preveritev variante C- Gumnišče, Struktura d.o.o., št. elaborata U1111-SPP, Škofljica.

Sutton P., Constanza R. (2002) Global Estimates of Market and Non-Market Values Derived from Nighttime Satellite Imagery, Land Cover, and Ecosystem Service Valuation, *Ecological Economics*, Vol. 41, pp. 509-527.

SVREZ (2012) Informacija o pripravi Strategije razvoja Slovenije za obdobje 2013 do 2020, dosegljivo na http://www.svrez.gov.si/si/delovna_podrocja/priprava_strategije_razvoja_slovenije_2013_2020/ (4.9.2012).

Therivel R. (2005) Strategic Environmental Assessment: In Action, Earthscan.

Toman M. (1998) Why Not to Calculate the Global Value of the World's Ecosystems and Natural Capital, *Ecological Economics*, Vol. 25, pp. 57-60.

UMAR (2005) Strategija razvoja Slovenije, Urad RS za makroekonomske analize in razvoj, dosegljivo na <http://www.gov.si/umar/> (4.9.2012).

Urbis (2006) Študija variant in predlog najustreznejše variante obvoznic Škofljica, Urbis d.o.o., I. Mapa, II. Mapa, Maribor.

Urbis (2007) Študija variant in predlog najustreznejše variante obvoznic Škofljica. Urbis d.o.o. I. Mapa, II. Mapa, Maribor.

Urbis (2008) Študija variant in predlog najustreznejše variante obvoznic Škofljica. Urbis d.o.o. I. Mapa, II. Mapa, Maribor in Dopolnitev študije variant s predlogom najustreznejše variantne rešitve za obvoznico Škofljica.

Weisbrod B. A. (1964) Collective-Consumption Services of Individual-Consumption Goods, *Quarterly Journal of Economics*, 78(3).

Weisbrod B. A. (1981) Benefit-Cost Analysis of a Controlled Experiment: Treating the Mentally Ill, *Journal of Human Resources*, 16(4).

Weisbrod B. A., W. L. Hansen (1969) Benefits, Costs, and Finance of Public Higher Education, Markham Publishing.

World Bank (2003) A Review of the Valuation of Environmental Costs and Benefits in World Bank projects, *Environmental Economics Series*, paper No. 94

Zhang K., Batterman S., Dion F (2011) Vehicle emissions in congestion: Comparison of work zone, rush hour and free-flow conditions, *Atmospheric Environment*, 45 (1929).

**PRILOGA 1 -
PODPORNI VPRAŠALNIK ZA DOLOČITEV STROŠKOV IN KORISTI V OKVIRU CBA ZA POSTOPEK CPVO
ZA DPN ZA IZGRADNJO OBVOZNICE ŠKOFLJICA**

PODPORNI VPRAŠALNIK ZA DOLOČITEV STROŠKOV IN KORISTI V OKVIRU CBA ZA POSTOPEK CPVO ZA DPN ZA IZGRADNJO OBVOZNIC ŠKOFLJICA

UVODNO POJASNILO: Gre za podporni vprašalnik pri intervjujih z nosilci urejanja prostora (NUP), predstavniki občin, predstavniki civilne družbe in izdelovalce strokovnega gradiva. Vprašalnik je opora za izpolnitev določenih kategorij za izračun CBA (analiza stroškov in koristi), ki so predstavljene v prilogi 5.

1. Vprašanja za nosilce urejanja prostora (seznam je na koncu vprašalnika), predstavnike občin, predstavnike civilne družbe, izdelovalce strokovnega gradiva (Urbis d.o.o., GEATEH d.o.o., PNZ d.o.o., DRI d.o.o., STIA NGI d.o.o.)

1.1 Ali ste v dosedanjem postopku CPVO sodelovali več kot zahteva uredba oziroma kljub temu, da tega uredba eksplicitno sploh ne zahteva (Ur. L. RS št. 73/05)?

- Če je odgovor DA:

- Katere dejavnosti so to?

- Koliko časa ste porabili za to dodatno delo?

1.2 Ali je vaš angažma prispeval k izboljšanju plana (specificirajte)?

1.3 Ali vaš prispevek izpolnjuje cilje plana ali CPVO?

1.4 Katere pomanjkljivosti postopka CPVO bi izpostavili, če ste jih ugotovili?

1.5 Kako bi opredelili koristi okoljskega poročila v kontekstu analize/primerjave alternativ?

1.6 Kako bi opredelili lastne stroške udeležbe v postopku CPVO?

Obseg porabljenega časa za*:

- Prostorske konference in usklajevalne sestanke (vključno s pregledovanjem gradiva):

- Izdelavo smernic:

*Podatek o bruto uri ali delovno mesto uslužbenca:

Izdelava študij:

- študija:

- izdelovalec:

- cena:

Drugo:

1.7 Ali lahko izpostavite koristi usklajevalnih sestankov in prostorskih konferenc?

1.8 Ali so omilitveni ukrepi ustrezni in učinkoviti – katere alternative ste primerjali?

1.9 Kako bi opredelili korist postopka CPVO pri izboru najboljše alternative/trase: ali gre za izpolnitev ciljev varstva okolja?

1.10 Katera varianta ima večje okoljevarstvene koristi (če sploh) kot škode?

1.11 Katere ukrepe/mnenja ste predlagali pri DPN za obvoznico Škofljica?

1.12 Opaža se zmanjšanje vpliva Sektorja za CPVO pri iskanju najboljše trase od leta 2009/2010 naprej?

- Kaj je vzrok?

- Kako ocenjujete korist postopka CPVO?

1.13 Zakaj se postopek vrača k varianti 3 oz. Lisičje, če ta s prometnega vidika ni ustrezna?

2. Dodatna vprašanja za MKO-Sektor za CPVO in MzIP - DzP ter za izdelovalce okoljskega poročila

2.1 Vprašanje za MKO: Ali zahteve po:

- prehodih za živali,
- protipoplavni zaščiti cest,
- uporabi protihrupnega asfalta,
- gradnji protihrupnih ograj,

izhajajo iz okoljskega poročila – omilitveni ukrepi, ali gre za standardizirano varstvo (pravilniki, normativi)?

- *Ali vemo kolikšni bodo stroški izvedbe teh ukrepov?*

2.2 Vprašanje za izdelovalce okoljskega poročila: Ali se za revizije okoljskih poročil sklenejo aneksi k pogodbi?

3. Dodatna vprašanja o stroških omilitvenih ukrepov (specifična vprašanja za tiste, ki so zahtevali določene ukrepe)

3.1 ZRSVN in STIA NGI d.o.o.:

- Katera so izhodišča za definiranje omilitvenega ukrepa vzpostavitev nadomestnih habitatov (ptice, metulj barjanski okarček)?
- Ali ste primerjali različice omilitvenega ukrepa?
- Kateri so argumenti za učinkovitost in uspešnost predlaganega/zahtevanega omilitvenega ukrepa?
- Ali se bo spremljala uspešnost ukrepa?
- Kateri so glavni elementi stroškov ukrepa?

3.2 MIZKŠ-DzKD ZVDKS:

- Katera so izhodišča za definiranje omilitvenega ukrepa (nadomestilo za izgubo kulturne dediščine)?
- Kateri so glavni elementi stroškov ukrepa?
- Ali se strinjate, da je del teh stroškov mogoče tolmačiti kot korist?
Kolikšen je ta delež: A) 100%, B) 50%, C) med 50-100%
- Prosim pojasnite funkcijo zasajanja/obsaditve avtohtonih vrst na območju Barja pri ureditvah?
Kateri in kolikšni so stroški zasaditve avtohtonih vrst na območju Barja pri ureditvah?

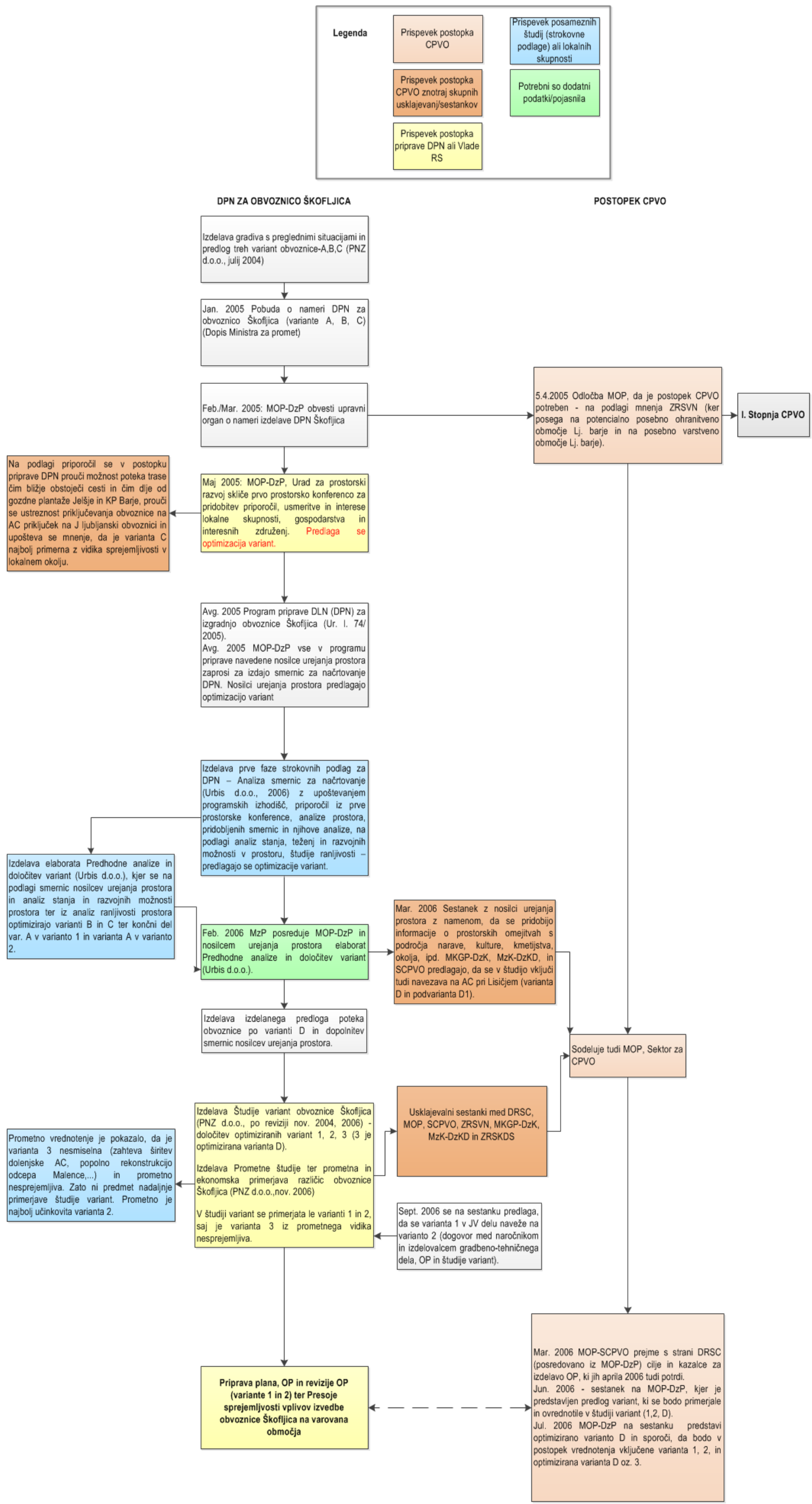
3.3 MKO-DzK:

- Kateri so omilitveni ukrepi za izgubo kmetijskih zemljišč?
- Kako se določi nadomestila zaradi izpada dohodka iz proizvodnje in nadomestila za slabšanje kvalitete kmetijskih zemljišč?
- *Kolikšni so stroški izgube kmetijskih zemljišč?*
- *Kolikšni so stroški nadomestil zaradi izpada dohodka iz proizvodnje?*
- *Kolikšni so stroški nadomestil zaradi slabšanja kvalitete kmetijskih zemljišč (renaturacija njivskih površin)?*

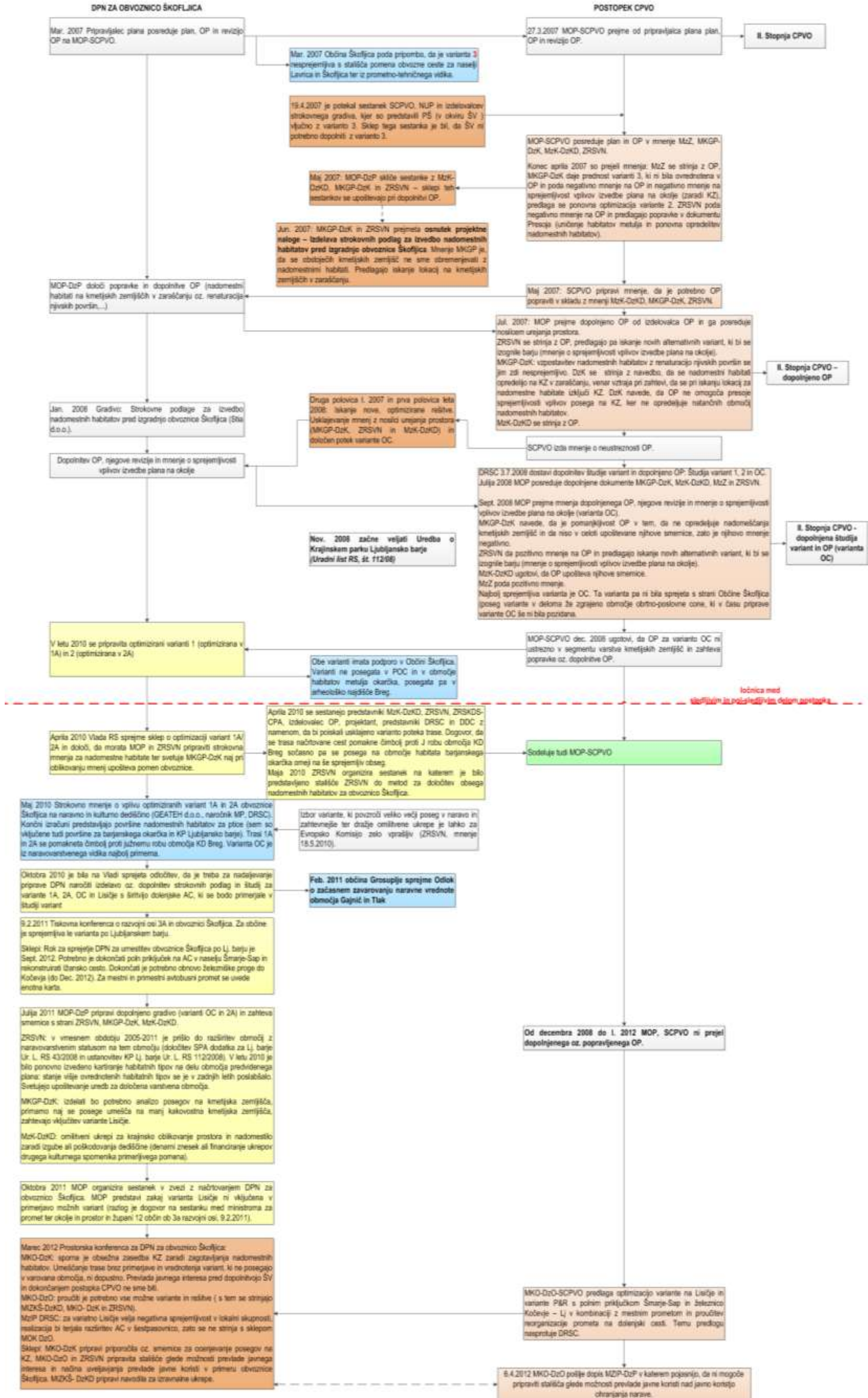
NUP, ki sodelovali v I. stopnji postopka CPVO:
MKO - DzO - SCPVO
MZIP - DzP – koordinator priprave DPN
MzP - DRSC – investitor DPN
MzP - DzC – pobudnik DPN
MIZKŠ - DKD
MKO-DzK
MKO - ARSO
MNZ - GPU
MzO - IRSVNDN
MzO - URSZR
MzO - SCO
MzK
ZRSVN
ZVKDS
<i>Občina Škofljica in njene javne gospodarske službe v delih, kjer so upravljalci komunalne in druge infrastrukture</i>
MzZ
MZIP - DzE
ZZRS
ZGS
AŽP-SŽ
ÉLES d. o. o.
Telekom Slovenije d.d.
Geoplin plinovodi d.o.o.
Elektro Ljubljana d.d.
<i>MÖL in njene javne gospodarske službe v delih, kjer so upravljalci komunalne in druge infrastrukture</i>
NUP, ki sodelovali v I. stopnji postopka CPVO:
MKO – DzO - SCPVO
MZIP - DzP
MzP - DRSC
MIZKŠ - DKD
MzP - DzC
MKO-DzK
ZRSVN
ZVKDS
MzZ

**PRILOGA 2 –
PODROBNEJŠI PRIKAZ I. IN II. STOPNJE POSTOPKA CPVO**

PRVA STOPNJA POSTOPKA CPVO

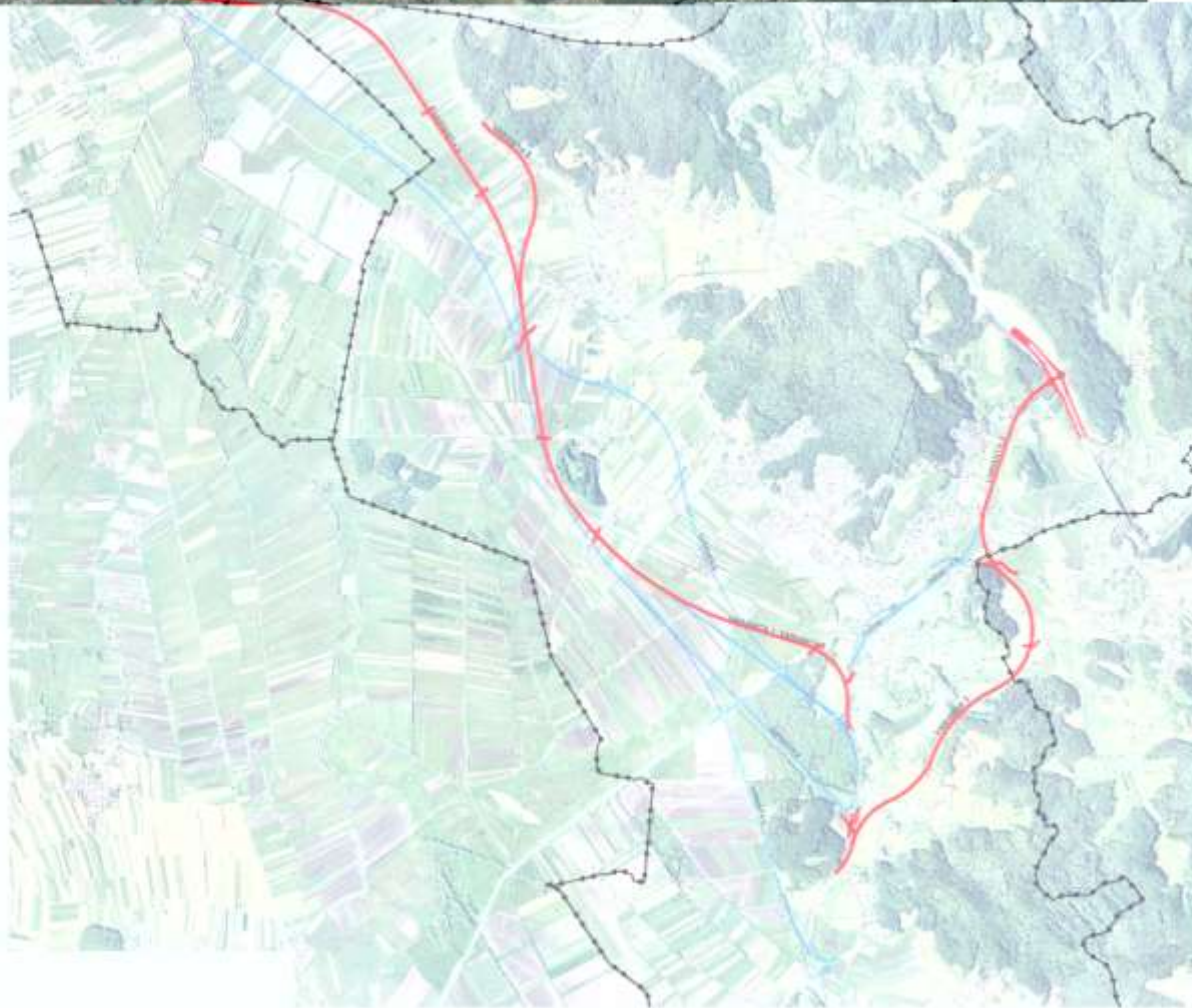
DRUGA STOPNJA POSTOPKA CPVO

**PRILOGA 3 –
IZHODIŠČNE ALTERNATIVNE TRASE OBVOZNICE
(Urbis, 2006)**

**ŠTUDIJA VARIANT IN PREDLOG
NAJUSTREZNEJŠE VARIANTE
OBVOZNICE ŠKOFLJICA**

STROKOVNE PODLAGE:

ŠTUDIJA STANJE IN IZBIRA
PUNA ZA OBČINSKI SVET ŠKOFLJICE
LETA 2014 ZA PRAČILO OBČINE ŠKOFLJICA

OPREDELITEV VARIANT ZA VREDNOTENJE

LEGENDA:

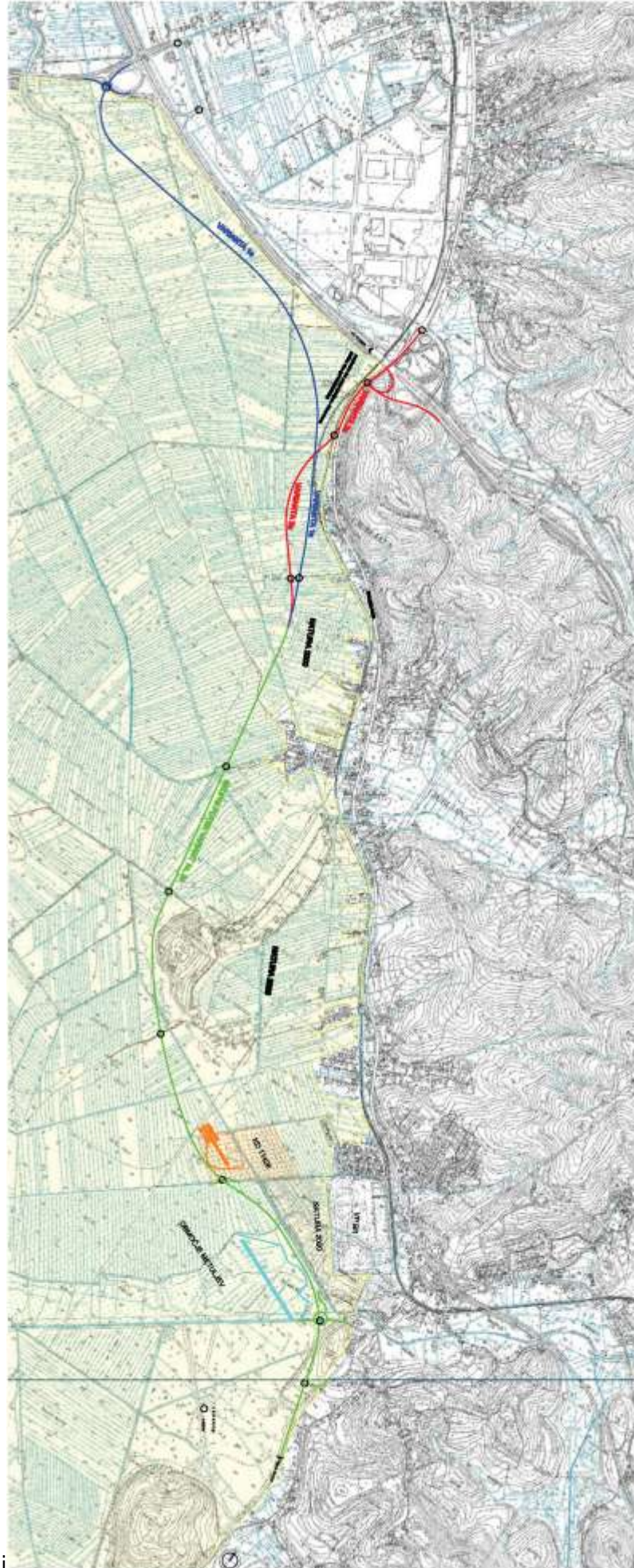
1:10000

ŠKOFLJICA
MESTNA OBČINA
ŠKOFLJICA
MESTNA OBČINA
ŠKOFLJICA

**PRILOGA 4 –
OPTIMIZIRANE TRASE 1A IN 2A
(Vir: MzP-DzC)**

**PRILOGA 5 –
KATEGORIJE STROŠKOV IN KORISTI V POSAMEZNIH STOPNJAH CPVO**

Parametri*	
I. Stopnja CPVO	ZRSVN in MOP-Sektor za CPVO – odločitev o izvedbi postopka CPVO
	Čas porabljen za izdelavo plana – MzP (država, občina Škofljica – pripravljavca – ko postopek CPVO prispeva k izdelavi plana)
	Stroški izdelave plana oz. določitev variant (variante A, B, C) (študija PNZ d.o.o., 2004 – v obdobju po l. 2005, ko je bila znana odločitev o postopku CPVO)
	Čas porabljen za pregled gradiva (obvestilo o nameri izdelave plana in študije variant obvoznice z različicami A,B,C) in ostale ukrepe povezane z načrtovanje DPN (pobude za izdajo smernic nosilcev urejanja prostora):
	MZIP-DzP
	MKO-DzO-SCPVO
	ZRSVN
	Čas porabljen za organizacijo prve prostorske konference (MZIP-DzP – v kontekstu CPVO)
	Čas, ki so ga udeleženci porabili za udeležbo na prvi prostorski konferenci (podatki o udeležencih v kontekstu CPVO)
	Izdaja smernic – čas, ki so ga posamezni nosilci urejanja prostora/resorji porabili za pregled plana in izdelavo smernic:
	MKO-DzO-SCPVO
	MZIP-DzP
	MKO-DzK
	MKO-ARSO
	MNZ-GPU
	MzO-IRSVNDN
	MzO-URSZR
	MzO-SCO
	MZIP-DzE
	MzP-DRSC
	AŽP
	ZRSVN
	ZVKDS
	ZZRS
	ZGS
	ELES d. o. o.
	Geoplin plinovodi d.o.o.
Elektro Ljubljana d.d.	
Občina Škofljica in njene javne gospodarske službe v delih, kjer so upravljavci komunalne in druge infrastrukture	
MOL in njene javne gospodarske službe v delih, kjer so upravljavci komunalne in druge infrastrukture	
Civilna družba	
Čas porabljen za pripravo programa DPN (DLN) in objava v Ur. l. 74/2005 - MzP	
Stroški izdelave prve faze strokovnih podlag za DPN - Analiza smernic za načrtovanje (Urbis d.o.o.) – strošek CPVO	
Izdelava elaborata Predhodne analize in določitev variant (Urbis d.o.o., marec 2006)	
Čas porabljen za sestanke z nosilci urejanja prostora	
Izdelava izdelanega predloga poteka obvoznice po varianti D (izdelovalec ni znan)	
Dopolnitev smernic nosilcev urejanja prostora:	
MKO-DzK	
MNZ-GPU	
MzO-IRSVNDN	
MZIP-DzE	
MzP-DRSC	
ZRSVN	
ZVKDS	
ZZRS	
ZGS	
ELES d. o. o.	
Elektro Ljubljana d.d.	
Občina Škofljica	
Telekom Slovenije d.d.	

Parametri*		
I. Stopnja CPVO	Stroški izdelave Prometne študije ter prometna in ekonomska primerjava različic obvoznice Škofljica (PNZ d.o.o.) – strošek CPVO	
	Čas porabljen za usklajevanje mnenj z nosilci urejanja prostora – MZIP-DzP oz. MKO-SCPVO: ----- <i>MZIP-DzP, Urad za prostorski razvoj</i> ----- MKO-SCPVO	
	Izdelava dopolnjene študije variant obvoznice Škofljica	
	Čas porabljen za pregled ciljev in kazalcev za izdelavo OP: ----- DRSC ----- MKO-SCPVO	
	Stroški priprave plana, OP in revizije OP (variate 1, 2, 3) ter Presoje sprejemljivosti vplivov izvedbe obvoznice Škofljica na varovana območja (GEATEH d.o.o.)	

II. stopnja CPVO	Čas porabljen za pregled plana, OP in revizijo OP ter odločitev o ustreznosti OP na podlagi mnenj nosilcev urejanja prostora: ----- MZIP – DzP ----- MKO-SCPVO	
	Čas porabljen za pregled plana, OP in revizijo OP ter izdelava mnenj nosilcev urejanja prostora : ----- MzZ ----- MKO-DzK ----- MIZKŠ-DzKD ----- ZRSVN	
	Čas porabljen za usklajevanje mnenj (sestanki MZIP, MKO-SCPVO, MKO-DzK, MIZKŠ-DzKD in ZRSVN)	
	Čas porabljen za določitev popravkov in dopolnitev OP (MZIP - DzP)	
	Izdelava strokovnih podlag za izvedbo nadomestnih habitatov pred izgradnjo obvoznice Škofljica (STIA d.o.o., 2007)	
	Stroški izdelave popravkov in dopolnitve OP (GEATEH d.o.o.)	

	II. stopnja CPVO – dopolnjeno OP	Čas porabljen za ponoven pregled OP in revizijo OP ter odločitev o ustreznosti OP na podlagi mnenj nosilcev urejanja prostora (MKO-SCPVO)
		Čas porabljen za ponoven pregled OP in revizijo OP ter izdelava mnenj nosilcev urejanja prostora: ----- MzZ ----- MKO-DzK ----- MIZKŠ-DzKD ----- ZRSVN
		Čas porabljen za določitev popravkov in dopolnitev OP (MZIP-DzP)
II. stopnja CPVO – dopolnjeno OP	Čas porabljen za usklajevanje mnenj z nosilci urejanja prostora (sestanki MZIP-DzP, MKO-SCPVO, MKO-DzK, MIZKŠ-DzKD in ZRSVN) – kolikokrat v prvi polovici I. 2008?	
	Stroški izdelave popravkov in dopolnitve OP, njegove revizije in mnenje o sprejemljivosti vplivov izvedbe plana na okolje (GEATEH d.o.o.)	
II. stopnja CPVO – dopolnjena študija variant (variante OC)	Čas porabljen za ponoven pregled OP in revizijo OP ter odločitev o ustreznosti OP na podlagi mnenj nosilcev urejanja prostora (MKO-SCPVO)	
	Čas porabljen za ponoven pregled OP in revizijo OP ter izdelava mnenj nosilcev urejanja prostora: ----- MzZ ----- MKO-DzK ----- MIZKŠ-DzKD ----- ZRSVN	

Parametri*	
II. stopnja CPVO – nadaljevanje od I. 2008 - 2012	Čas porabljen za usklajevanje mnenj z nosilci urejanja prostora (sestanki MZIP-DzP, MKO-SCPVO, MKO-DzK, MIZKŠ-DzKD in ZRSVN) in vključenimi občinami – kolikokrat od I. 2008 (druga polovica leta) in do I. 2012?
	Stroški priprave optimizacije variant 1A in 2A (udeležba CPVO – prispevek)
	Izdelava strokovnega mnenja o vplivu optimiziranih variant 1A in 2A obvoznice Škofljica na naravno in kulturno dediščino (GEATEH d.o.o., maj 2010)
	Stroški priprave dopolnjenega gradiva za varianti OC in 2A ter čas porabljen za sodelovanje pri dopolnitvah tega gradiva (MZIP-DzP, MKO-SCPVO)
	Čas porabljen za udeležbo na prostorski konferenci (kolikokrat?)
	MKO – DzK
	MIZKŠ-DzKD
	MKO-SCPVO
	ZRSVN
	MzP - DRSC
	Čas porabljen za pregled dopolnjenega gradiva za varianti 2A in OC ter izdelava smernic
	MKO-DzK
MIZKŠ-DzKD	
ZRSVN	
Stroški civilne družbe v II. Stopnji postopka CPVO	

*Opredelitev glede na razpoložljive podatke

Raziskovalni projekt v okviru ciljnega raziskovalnega programa
"Konkurenčnost Slovenije 2006-2013"

UPORABA IN UČINKOVITOST CELOVITE PRESOJE VPLIVOV NA OKOLJE TER PRESOJA VPLIVOV NA ČLOVEKOVO ZDRAVJE

4. sklop

Zasnova sistema spremljanja učinkovitosti strateškega ocenjevanja vplivov na okolje in uspešnosti CPVO

Vsebina

1 Uvod _____ 1

2 Pregled meril _____ 2

1 Uvod

Sistem spremljanja učinkovitosti strateškega ocenjevanja vplivov na okolje in uspešnosti CPVO je izoblikovan na osnovi v projektu oblikovanih meril učinkovitosti strateškega ocenjevanja vplivov na okolje in uspešnosti postopka celovite presoje vplivov na okolje.

Sistem omogoča:

- vodenje osnovne statistike,
- beleženje učinkovitost strateškega ocenjevanja - vsebinskega dela strateškega ocenjevanja,
- beleženje uspešnosti postopka celovite presoje vplivov na okolje se nanaša na upravni postopek strateškega ocenjevanja.

V nadaljevanju je podan pregled meril oz. kazalnikov, s katerimi se spremlja prakso in postopke. Lahko se jih organizira v obliki računalniške aplikacije, ki omogoča sproten vnos informacij tekom procesa CPVO.

2 Pregled meril

1. UDELEŽENCI V POSTOPKU STRATEŠKEGA OCENJEVANJA

TEMA / MERILO	KAZALNIK	Učinkovitost strateškega ocenjevanja	Uspešnost postopka CPVO
Delovanje pripravljavca (koordinatorja) PPP	Delovanje pripravljavca (koordinatorja) PPP– izkazovanje pozitivnega / odklonilnega stališča do strateškega ocenjevanja	x	x
Delovanje izdelovalca PPP	Delovanje pripravljavca PPP – izkazovanje pozitivnega / odklonilnega stališča do strateškega ocenjevanja	x	x
	Nabor vprašanj pripravljavca PPP, na katera naj se poišče odgovore skozi proces ocenjevanja	x	x
	Usposobljenost izdelovalca OP pripraviti rezultate v takšni obliki in na način, da jih je mogoče vključiti v PPP	x	x
	Etičnost, kredibilnost in učinkovitost delovne skupine	x	x

2. OKVIR STRATEŠKEGA OCENJEVANJA

TEMA / MERILO	KAZALNIK	Učinkovitost strateškega ocenjevanja	Uspešnost postopka CPVO
Vsebinjenje	Izvajanje vsebinjenja	x	x
	Ustreznost načrta vsebinjenja	x	x
	Vključenost nosilcev urejanja prostora v vsebinjenje		
	Uspešnost opravljenega vsebinjenja	x	x
	Potrditev projektne naloge v procesu vsebinjenja	x	x
Projektna naloga	Kompletnost in jasnost projektne naloge (ustreznost opredelitve obsega del, časovnega okvira, vsebinske izvedbe presoje)	x	x

3. VSEBINE OKOLJSKEGA POROČILA VKLJUČNO Z DODATKOM ZA VAROVANA OBMOČJA

TEMA / MERILO	KAZALNIK	Učinkovitost strateškega ocenjevanja	Uspešnost postopka CPVO
Omilitveni ukrepi	Ustreznost izbranih ukrepov za preprečitev, omilitev in odpravo posledic vplivov na okolje glede na presojeni PPP	x	x
	Utemeljenost omilitvenih ukrepov v kontekstu planskih alternativ	x	x
	Utemeljenost omilitvenih ukrepov v kontekstu tehnoloških in organizacijskih različic omilitvenega ukrepa (učinkovitost, CBA, negotovosti)	x	x
	Vrsta, teža, podrobnost in usmerjenost omilitvenih ukrepov	x	
	Uspešnost izbranega omilitvenega ukrepa	x	
	Izvedljivost načrtovanih omilitvenih ukrepov (v časovnem obdobju plana in s sprejemljivimi stroški)	x	
	Preverjanje izvedljivosti omilitvenih ukrepov skladno s 24. členom Pravilnika o presoji sprejemljivosti	x	
Uspešnost postopka ocenjevanja	Preglednost postopka presoje – CPVO	x	x
	Število in vrsta zahtev za izboljšave PPP na osnovi CPVO	x	x
	Uporaba okoljskih ocen oziroma ugotovitev iz okoljskega poročila pri izboljševanju PPP	x	x
Priporočila in usmeritve	Opredelitev priporočil in usmeritev okoljskega poročila in CPVO za izboljševanje celostnega strateškega ocenjevanja z upoštevanjem načela vzdržnosti in preventive	x	x
		x	x

4. ALTERNATIVNE REŠITVE

TEMA / MERILO	KAZALNIK	Učinkovitost strateške presoje	Uspešnosti postopka CPVO
Izbira alternativ	Obseg izbire okoljsko najbolj sprejemljivih rešitev	x	

5. SODELOVANJE UDELEŽENCEV V POSTOPKU STRATEŠKEGA OCENJEVANJA

TEMA / MERILO	KAZALNIK	Učinkovitost strateške presoje	Uspešnosti postopka CPVO
Sodelovanje z nosilci urejanja prostora in drugimi institucijami	Način sodelovanja z nosilci urejanja prostora	x	x
	Obseg in način posvetovanja / sodelovanja z institucijami na področju varstva okolja in priprave PPP	x	x
	Število izdanih mnenj o izhodiščih presoje	x	x
Sodelovanje z javnostmi	Obseg posvetovanja z javnostmi	x	x
	Načrt udeležbe javnosti (deležnikov)	x	x
	Informiranje javnosti	x	x
	Uspešnost sodelovanja z javnostmi – vplivi na vsebinjenje, prispevki k opredelitvam okoljskih ciljev, upoštevanje alternativ, ocenjevanje alternativ	x	x

6. USTREZNOST OKOLJSKEGA POROČILA VKLJUČNO Z DODATKOM ZA VAROVANA OBMOČJA/ POLITIKE, PROGRAMA, PLANA

TEMA / MERILO	KAZALNIK	Učinkovitost strateške presoje	Uspešnosti postopka CPVO
Postopek priprave PPP	Način priprave in prikaza rezultatov PPP	x	x
Postopek strateškega ocenjevanja	Način vodenja in poteka postopka ter prikaza rezultatov	x	x
Rezultat presoje	Način prikaza rezultatov	x	x
	Uporabnost rezultatov	x	x
Revizija / recenzija	Opravljen revizija / recenzija		x
	Koristnost recenzije		x
	Neodvisnost revizije / recenzije		x
Mnenje o ustreznosti okoljskega poročila	Število vseh mnenj in število negativnih mnenj o ustreznosti OP		x
	Najpogostejše napake / pomanjkljivosti OP		x
	Zavrnitev negativnega mnenja o ustreznosti OP z obrazložitvijo		x
	Realnost zahtev okoljskih ministrstev o popravkih ob pregledu presoj		x

TEMA / MERILO	KAZALNIK	Učinkovitost strateške presoje	Uspešnosti postopka CPVO
	Strokovna razprava		X
	Pregled okoljskih sestavin		X
Mnenje o sprejemljivosti vplivov plana	Število vseh mnenj in število negativnih mnenj o ustreznosti OP	X	X
	Najpogostejše napake / pomanjkljivosti pri prenosu rezultata presoje v PPP	X	X
Negotovosti ocenjevanja	Stopnja obvladovanja negotovosti pri določevanju in ocenjevanju vplivov	X	X

7. VPLIV REZULTATOV STRATEŠKEGA OCENJEVANJA NA PPP

TEMA / MERILO	KAZALNIK	Učinkovitost strateške presoje	Uspešnosti postopka CPVO
Sprejemanje odločitev	Prispevek in pomen presoje pri sprejemanju odločitev (neposredni rezultat)	X	X
	Preglednost prikaza uporabe rezultatov strateškega ocenjevanja pri odločanju v okviru priprave PPP	X	X
Priprava PPP	Prispevek in pomen CPVO pri razvoju in izvedbi PPP (vmesni rezultat)	X	X
Izboljšanje PPP	Pregled sprememb PPP (število, vrsta)	X	X
	Spremembe PPP na osnovi usmeritev / ugotovitev ocen vplivov na okolje (OP)	X	X
	Obseg spremenjenih vsebin PPP (priprava novih alternativ) pri odločanju v okviru priprave PPP	X	X
	Pomen izboljšav z vidika varstva okolja in vzdržnega razvoja pri pripravi PPP.	X	X
	Hierarhija in plansko povezovanje spremenjenih vsebin PPP: strateška raven - projektna raven	X	X
Zavrnitev PPP	Obseg sprejetih / zavrnjenih programov in planov po obdobjih		X
Prevlada javne koristi v povezavi s presojo vplivov na varovana območja	Obseg začelih / zaključenih postopkov prevlade javne koristi		X
	Utemeljitev razloga prevlade javne koristi		X
	Utemeljitev izbranih omilitvenih ukrepov		
	Preveritev uspešnosti izvedenih omilitvenih ukrepov		

9. ČASOVNI OKVIR PRESOJE

TEMA / MERO	KAZALNIK	Učinkovitost strateške presoje	Uspešnosti postopka CPVO
Časovni okvir izdelave	Vpliv postopka CPVO na časovno realizacijo programov in planov		x

Raziskovalni projekt v okviru ciljnega raziskovalnega programa
"Konkurenčnost Slovenije 2006-2013"

UPORABA IN UČINKOVITOST CELOVITE PRESOJE VPLIVOV NA OKOLJE TER PRESOJA VPLIVOV NA ČLOVEKOVO ZDRAVJE

5. sklop

Zasnova presoje vplivov na zdravje

Univerza v Ljubljani
Biotehniška fakulteta
Oddelek za krajinsko arhitekturo

v sodelovanju z

Institut Jožef Stefan
Aquarius ekološki inženiring d.o.o., Ljubljana

Raziskovalni projekt v okviru ciljnega raziskovalnega programa
»Konkurenčnost Slovenije 2006 – 2013«

Uporaba in učinkovitost celovite presoje vplivov na okolje ter presoja
vplivov na človekovo zdravje

Analiza stanja in priporočila za presojo vplivov na zdravje v strateškem ocenjevanju vplivov na okolje v Sloveniji

Avtorica poročila: asist. mag. Bojanka Štern, dr. med.

Ljubljana, oktober, 2012

Dokument Analiza stanja in priporočila za presojo vplivov na zdravje v strateškem ocenjevanju vplivov na okolje v Sloveniji je avtorsko delo asist. mag. Bojanke Štern, dr. med.

Avtorica se zahvaljuje vsem članom delovne skupine:

Vodji projekta dr. Alešu Mlakarju, univ.dipl.inž.kraj.arh. za povabilo k sodelovanju, utemeljeno na razumevanju pomena zdravja in kakovosti življenja ljudi za prostorsko načrtovanje, za pomoč pri razumevanju nekaterih vidikov in strokovno-etičnih dilem v prostorskem načrtovanju ter za zgled, kako konstruktivno voditi projekt kot zapleten sistem različnih strokovnih in človeških pogledov na isti pojav k skupnemu cilju.

Prof. dr. Branku Kontiću, univ.dipl.inž.kem.tehnol. in njegovi ekipi za pomoč pri razumevanju zahtevnih interdisciplinarnih raziskovalnih vprašanj in iskanju odgovorov nanje ter za nauk o potrpežljivem in nenehnem odkrivanju skritih pasti raziskovanja in odločanja na področju okoljskih ved.

Mag. Martinu Žerdinu univ.dipl.biol. in članicam njegove ekipe za pomoč pri uvidu v prakso izdelave okoljskih poročil, pomoč pri opredelitvi vrzeli sedanje prakse in za izkazano pripravljenost za pomoč pri iskanju razvojnih rešitev v dobro zdravja in kakovosti življenja prebivalcev Slovenije.

Posebej se zahvaljujem Alenki Cof, univ.dipl.inž.kraj.arh. za številne ure dela in pozitivno energijo, ki jo je vložila v tehnično pomoč pri pripravi, izvedbi in interpretaciji ankete, za vedno pretehtane in utemeljene pripombe na moje delo ter za natančno branje osnutka tega poročila, ki mi je pomagalo tudi pri oblikovanju končne verzije poročila.

Kazalo

1 UVOD	3
2 POLITIČNA IN PRAVNA IZHODIŠČA PRESOJE VPLIVOV NA ZDRAVJE	5
2.1 POGODBA O EVROPSKI UNIJI.....	5
2.2 AMSTERDAMSKA POGODBA.....	5
2.3 POLITIČNI OKVIR SZO ZDRAVJE ZA VSE V 21. STOLETJU	5
2.4 GOTHENBURŠKA LISTINA	6
2.5 DIREKTIVA 2001/42/ES EVROPSKEGA PARLAMENTA IN SVETA.....	6
2.6 KJJEVSKI PROTOKOL.....	6
2.7 PARMSKA DEKLARACIJA O OKOLJU IN ZDRAVJU	7
2.8 RESOLUCIJA ZN O SREČI IN BLAGINJI	7
2.10 UREDBA O OKOLJSKEM POROČILU IN PODROBNEJŠEM POSTOPKU IZVEDBE PRESOJE VPLIVOV PLANA NA OKOLJE 9	
2.11 ZAKON O ZDRAVSTVENEM VARSTVU IN ZDRAVSTVENEM ZAVAROVANJU.....	9
2.12 ZAKON O ZDRAVSTVENI DEJAVNOSTI	10
2.13 DRUGA PODROČNA ZAKONODAJA.....	10
3 STROKOVNA IZHODIŠČA OCENJEVANJA VPLIVOV NA ZDRAVJE IN KAKOVOST ŽIVLJENJA	11
3.1 ZDRAVJE	11
3.2 ČLOVEKOVE POTREBE, KAKOVOST ŽIVLJENJA IN SREČA.....	11
3.3 SALUTOGENEZA IN PATOGENEZA	13
3.4 OSEBNE DETERMINANTE ZDRAVJA	14
3.5 OKOLJSKE DETERMINANTE ZDRAVJA	15
3.6 SOCIALNO-EKONOMSKE IN ETNIČNE DETERMINANTE ZDRAVJA.....	16
3.7 RELACIJE MED OKOLJSKIMI IN OSEBNIMI DETERMINANTAMI TER ZDRAVJEM IN BOLEZNIJO	16
4 VRSTE OCENJEVANJA/PRESOJE VPLIVOV NA OKOLJE IN ZDRAVJE	17
4.1 OCENJEVANJE VPLIVOV PROJEKTOV NA OKOLJE (EIA).....	17
4.2 STRATEŠKO OCENJEVANJE VPLIVOV NA OKOLJE (SEA).....	18
5 PRESOJA VPLIVOV NA ZDRAVJE	21
5.1 KONCEPT HIA	21
5.1 INSTITUCIONALIZACIJA HIA V SVETU	21
5.2 VREDNOTE HIA	22
5.3 INTERDISCIPLINARNOST V IZVAJANJU HIA.....	22
5.4 OBLIKOVANJE PRESOJEVALSKE SKUPINE.....	23
5.5 VRSTE HIA GLEDE NA OBSEG.....	24
5.6 FAZE PROCESA HIA.....	24
5.6.1 Presejanje.....	24
5.6.2 Vsebinjenje.....	25
5.6.3 Ocenjevanje.....	26
5.6.4 Opredelitev izhodiščnega stanja - profiliranje.....	27
5.6.5 Poročanje	27
5.6.6 Komuniciranje in upravljanje s tveganji.....	28
5.6.7 Odločanje	28
5.6.8 Kontrola kakovosti	28
5.6.9 HIA procesni diagram.....	29
5.7 POSEBNI VIDIKI HIA.....	30
5.7.1 Sodelovalno ocenjevanje.....	30
5.7.2 Objektivna in subjektivna merila in kazalniki	31
5.7.3 Uveljavljeni institucionalni kazalniki vplivov okolja na zdravje	33
5.7.4 Ocena tveganja v HIA	39
5.8 PRIPOROČILA RAZVITIH DRŽAV ZA IZVAJANJE HIA	44
5.9 STALIŠČA SZO O POMENU FORMALNIH POSTOPKOV PRESOJE.....	46
6 ANKETA O STALIŠČIH ZA IZVAJANJE HIA V SEA IN NJENEGA UPRAVNEGA POSTOPKA V SLOVENIJI	48

6.1 POMEN OBLIKOVANJA NACIONALNEGA REFERENČNEGA OKVIRJA	48
6.2 CILJNE SKUPINE.....	48
6.3 POTEK ANKETIRANJA	49
6.4 KLJUČNE UGOTOVITVE	49
7 PRIPOROČILA HIA V SEA ZA SLOVENIJO.....	57
7.2 VREDNOTE IN NAČELA ZA IZVAJANJE HIA V SEA V STROKOVNO-UPRAVNIH POSTOPKIH (CPVO).....	57
7.2 TIPI PLANOV	58
7.3 PRIMERI ZDRAVSTVENIH CILJEV	61
7.4 UPRAVLJANJE PROCESOV	63
7.5 <i>Opomniki za presejanje in vsebinjenje</i>	63
7.5.1 <i>Opomniki za ocenjevanje dejavnikov tveganja</i>	64
7.5.2 <i>Opomniki za opredeljevanje vplivov na determinante zdravja</i>	65
7.5.3 <i>Opomniki za opredelitev ranljivih skupin in okolij, kjer se koncentrirajo</i>	66
7.6 UGOTAVLJANJE IZHODIŠČNIH STANJ	66
7.7 SESTAVA PRESOJEVALSKE STROKOVNE SKUPINE.....	70
7.8 PRIPRAVA POROČILA	71
SKLEP	72
8 PRILOGE	75
PRILOGA 1: PRIMER OCENJEVANJE VPLIVOV OKOLJA NA PSIHOSOCIALNO ZDRAVJE.....	76
PRILOGA 2: REZULTATI ANKETE	80
I UVOD	82
I.I. ANKETNI VPRAŠALNIK	82
I.II. POTEK ANKETIRANJA.....	82
I.III. VZOREC IN STOPNJA ODGOVOROV	83
II REZULTATI ANKETE	83
II.I. CILJNA SKUPINA STROKOVNJAKI IN OBISKOVALCI DELAVNICE	84
II.II. CILJNA SKUPINA STROKOVNJAKI S PODROČJA JAVNEGA ZDRAVJA	126
II.III. CILJNA SKUPINA DIREKTORJI/DIREKTORICE ALI STROKOVNI DIREKTORJI/DIREKTORICE	167
PRILOGA 3: ANKETNI VPRAŠALNIK NAMENJEN SKUPINI »ZAPOSLENI STROKOVNJAKI V JAVNIH ZAVODIH, KI SE UKVARJAJO S PRESOJO VPLIVOV DEJAVNIKOV OKOLJA NA ZDRAVJE IN ZAPOSLENI STROKOVNJAKI NA KATEDRI ZA JAVNO ZDRAVE MF«.....	195
PRILOGA 4: ANKETNI VPRAŠALNIK NAMENJEN SKUPINI »OBISKOVALCI DELAVNICE«	208
PRILOGA 5: ANKETNI VPRAŠALNIK NAMENJEN SKUPINI »DIREKTORJI ALI STROKOVNI DIREKTORJI ZAVODOV, KI IZVAJAJO DEJAVNOST JAVNEGA ZDRAVJA (IVZ RS IN ZZV-JI)«.....	219
9 LITERATURA IN VIRI	233

1 Uvod

Človeštvo za preživetje nujno potrebuje gospodarski razvoj, potrebujejo ga države, družine in posamezniki. Ključna ekonomska dobrobit razvoja je ustvarjanje delovnih mest in prejemkov gospodinjestev. Za zdravje ljudi je bistveno, da je ustvarjena vrednost na razvojno konstruktiven način tudi razdeljena med ljudi - v nasprotnem primeru je zdravje le privilegij bogatih; podatki o tem ne puščajo nobenega dvoma.

Revščina je v razvitih in nerazvitih družbah temeljna negativna determinanta zdravja. Z njo je povezanih največ hudih nevarnosti za zdravje: brezdostvo in neustrezna bivališča, pomanjkanje zdrave pitne vode in hrane, oblačil, zdravil, ogrevanja, duševne motnje, nasilni odnosi med ljudmi in vrsta drugih. Posledice absolutne revščine so predvsem podhranjenost in nenadzorovana širjenja nalezljivih bolezni. V bogatejših družbah, kjer je problem tudi relativna revščina, pa zdravstvene probleme povzročajo predvsem kronične nenalezljive bolezni; srčno-žilne bolezni, različne vrste rakov, poškodbe, kronična obstruktivna pljučna bolezen, duševne motnje, socialno-vedenjska problematika. Po podatkih iz Raziskovanja o dohodkih in življenjskih pogojih (SILC) za leto 2011 je bila stopnja tveganja revščine v Sloveniji 13,6-odstotna. To pomeni, da je leta 2011 v Sloveniji pod pragom tveganja revščine živelo 13,6 % ali približno 273.000 oseb (1).

Resna presoja vplivov na zdravje ne more ignorirati vplivov politik, programov in projektov na družbeno-ekonomsko stanje prebivalstva. To stališče je implicitno vgrajeno tudi v splošno sprejeto opredelitev metode HIA (Health Impact Assessment)¹, kot jo navaja Svetovna zdravstvena organizacija: *Presoja vplivov na zdravje je kombinacija postopkov, metod in orodij, s katerimi lahko vrednotimo potencialne učinke politike, programa ali projekta na zdravje prebivalstva in razporejanje teh učinkov med prebivalstvom* (2). Nekateri avtorji želijo ta vidik ocenjevanja še posebej poudariti in postopke presoje izvajajo tako, da z njimi dejavno vplivajo na zmanjševanje razlik v zdravju ljudi. Govorijo o *presoji vplivov na zdravje, usmerjeni v pravičnost* (angl. Health Equity Impact Assessment). Takšna prizadevanja zasledimo, npr. v Kanadi (3), Avstraliji, Novi Zelandiji in Walesu (4).

Vendar tudi distributivno orientiran razvoj ne pomeni le priložnosti za zdravje, pogosto ga spremljajo številni neugodni vplivi na zdravje: škodljivi izpusti v okolje, povečane možnosti nesreč, hrup, nevarnosti sevanj, psihološki in socialni pritiski na ljudi, vse združeno z škodljivimi vplivi na okolje². Tudi te nevarnosti uvrščamo med determinante zdravja. Ocena tveganj, ki izhajajo iz (mikro)bioloških, kemijskih in fizikalnih nevarnosti razvojnih politik, programov ali projektov, je najstarejši vidik ocenjevanja vplivov okolja na zdravje in ostaja osrednje strokovno javno-zdravstveno opravilo. Prepoznavna nevarnosti v okolju in zaščita pred njimi je namreč ključna za preživetje človeške vrste.

Strokovnjak – presojevalec vplivov na zdravje – se tako že v izhodišču sreča z množico nasprotujočih si vplivov na zdravje, nekaterih pozitivnih in nekaterih negativnih, sreča se s priložnostmi in nevarnostmi za zdravje in z različnimi vplivi iste razvojne pobude na različne ljudi. V vlogi presojevalca vplivov na zdravje ima svojo suvereno vlogo, ki izhaja iz etične

¹V zvezi s prevajanjem angleškega izraza »assessment« v slovenskem prostoru nimamo enotnega stališča. V okoljskih vedah izraz praviloma prevajajo kot »ocenjevanje«. V javnem zdravju je izraz »ocenjevanje« rezerviran za oblikovanje zaključkov, ki temeljijo na izračunavanju verjetnosti dogodkov, termin »presoja« pa za oblikovanje zaključkov, ki temeljijo na objektivnih dejstvih in subjektivnih pričakovanjih v zvezi z vplivi politik, programov, planov in projektov na zdravje. Presoja vplivov na zdravje je torej širši pojem.

² Uporabljamo naslednjo definicijo: Okolje je vsota vseh elementov, dejavnikov in stanj v okolici človeškega organizma, ki lahko imajo vpliv na razvoj, delovanje ali preživetje človeškega organizma.

uporabe strokovnih znanj in legitimira avtonomno podajo strokovnih mnenj v zvezi s predmetom presoje.

Oblikovanje strokovnih mnenj je zahtevna, pogosto interdisciplinarna naloga. Vendar se izzivi strokovnega dela tu ne končajo. Temeljni smoter dela strokovnjaka ni le v tem, da opozarja pred nevarnostmi razvojnih pobud in načrtov, temveč tudi v tem, da pomaga pri oblikovanju konstruktivnih razvojnih rešitev. In konstruktivne razvojne rešitve ne pomenijo le preprečevanja bolezni, nesreč in zastrupitev, temveč tudi ustvarjanje priložnosti za krepitev socialno-ekonomskega položaja ljudi, njihove blaginje in sreče, kar vse je potrebno za dobro telesno, duševno in zdravje. V tej vlogi se strokovnjak slej ko prej mora vključiti tudi v dogovarjanja z deležniki. Participacija pri oblikovanju konstruktivnih rešitev pomeni, da pomaga pri oblikovanju razvojnih ciljev, pri usmerjanju procesov odločanja in doseganju končnih rešitev, pri čemer odloča na osnovi verodostojnih strokovnih informacij in s skrbjo za dobrobit ljudi. Takšna je tudi civilizacijska norma, ki se je zvezi z ocenjevanjem vplivov na zdravje artikulirala v stroki javnega zdravja.

Če se ozremo na dosežke strokovnih prizadevanj in prizadevanj civilno-družbenih gibanj za zaščito okolja in ekosistemov v Evropi in v Sloveniji, lahko rečemo, da so omogočila velik napredek pri omejevanju negativnih vplivov razvojnih politik, programov in projektov na okolje in zdravje. Hkrati pa moramo ugotoviti, da so – tudi v slovenski javnosti - vedno pogostejši protesti, da v postopkih CPVO pravzaprav bolj poskrbimo za naravo kot za ljudi. Takih stališč ne smemo ignorirati, nasprotno – v procesih ocenjevanja vplivov na zdravje moramo veliko pozornost posvetiti komuniciranju in čim bolj poskrbeti, da se takšni občutki pri ljudeh, ki živijo na območjih vplivov, upravičeno ne izoblikujejo.

Ne moremo se vedno in povsem strinjati o vseh razvojnih vprašanjih, lahko pa vedno izboljšujemo mehanizme, da predlagane rešitve ne vodijo v konflikte, ireverzibilne okvare okolja, nevarnosti za zdravje, ampak tudi ne v blokade razvojnih pobud. Prizadevati si moramo, da prakso strateškega ocenjevanja v Sloveniji prilagodimo tako, da ne zaviramo razvoja in omejujemo dostopa do kakovostnih delovnih mest, hkrati pa v največji možni meri zaščitimo ranljive ljudi in okolje – v tem vrstnem redu.

Namen tega CRP-a je, da pokaže možne smeri razvoja procesov ocenjevanja vplivov na zdravje v strateškem ocenjevanju politik, programov in planov v Sloveniji. V tujini najdemo številne primere dobre prakse. Vsi so utemeljeni na dveh prvinah: dobrih strokovnih rešitvah in dobrih komunikacijsko-upravljaljskih procesih. Potem je tudi blokad manj. Kje bomo v Sloveniji postavili meje, je stvar družbene in strokovne etike ter formalnih in neformalnih dogovorov med zainteresiranimi deležniki.

2 Politična in pravna izhodišča presoje vplivov na zdravje

2.1 Pogodba o Evropski uniji

Prvi dokument Evropske unije, ki je formalno opredelil zavezo držav, da pri oblikovanju državnih politik presoјajo tudi vplive na zdravje, je bila Pogodba o Evropski uniji iz leta 1992 (5). Člen 129 navaja: *Unija naj prispeva k zagotavljanju visoke ravni zaščite zdravja prebivalstva s spodbujanjem sodelovanja med državami članicami in če je potrebno s podporo njihovim dejavnostim. Dejavnosti Unije naj bodo usmerjene v preprečevanje bolezni, posebej največjih zdravstvenih težav, vključno z odvisnostjo od drog, s krepitvijo raziskovanja njihovih vzrokov in njihovega širjenja ter z obveščanjem in izobraževanjem. Zaščita zdravja naj predstavlja sestavni del drugih politik Unije.*

2.2 Amsterdamska pogodba

V Amsterdamski pogodbi (6) iz leta 1997 je v 152. členu zapisano: *V opredeljevanju in izvajanju vseh politik in dejavnosti EU je treba zagotoviti visoko raven zaščite zdravja. Dejavnosti Unije, ki naj dopolnjujejo nacionalne politike, naj bodo usmerjene v krepitev zdravja prebivalstva, preprečevanje bolezni in odpravljanje virov nevarnosti za zdravje ljudi. Te dejavnosti naj pokrijejo ključne zdravstvene probleme s krepitvijo raziskovanja njihovih vzrokov, njihovega širjenja in preprečevanja ter zdravstveno obveščanje in izobraževanje.*

V členu 174 Pogodbe je določeno, da mora okoljska politika Skupnosti prispevati med drugim k ohranjanju, varovanju in izboljšanju kakovosti okolja, varovanju zdravja ljudi ter preudarni in varčni rabi naravnih virov ter temeljiti na previdnostnem načelu.

2.3 Politični okvir SZO Zdravje za vse v 21. Stoletju

Leta 1998 je Svetovna zdravstvena organizacija sprejela Svetovno zdravstveno deklaracijo, v kateri poudarja pomen zdravja kot temeljne človekove pravice. S sprejetjem te deklaracije so države članice potrdile spoštovanje in upoštevanje vrednosti življenja vsakega posameznika, enake pravice in dolžnosti v zvezi z zdravjem ter prevzele svoj del odgovornosti za zdravje svetovnega prebivalstva.

Deklaracija opredeljuje štiri temeljne strategije razvoja na področju zdravja v 21. stoletju za dosego 21. zdravstvenih ciljev (7). Prva med njimi je usmerjena v *multisektorsko prizadevanje za krepitev pozitivnih determinant zdravja ob upoštevanju fizičnih, ekonomskih, socialnih in kulturnih perspektiv in razlik med spoloma ter zagotavljanje postopkov presoј vplivov na zdravje.*

Trinajsti cilj Zdravja 21 poudarja pomen sistematičnega ukvarjanja z okolji, kjer ljudje živijo, delajo in preživljajo prosti čas. Države članice zavezuje k izvedbi presoјe vplivov na zdravje za politike in programe z verjetnim vplivom na zdravje.

2.4 Gothenburška listina

Gothenburška listina o soglasju Svetovne zdravstvene organizacije (8) nalaga, da se proces presoje vplivov na zdravje prične, kadar se pojavi predlog ali namera za nadaljevanje ali spreminjanje obstoječih politik ali za oblikovanje novih. Ključno pri takem ocenjevanju je spoznavanje potencialnih vplivov politike ali programa, obveščanje odločevalcev in ljudi na območjih vplivov ter pospešeno prilagajanje predlaganih politik na način, da se ublažijo negativni in maksimirajo njihovi pozitivni vplivi.

2.5 Direktiva 2001/42/ES Evropskega parlamenta in sveta

Osrednja evropska direktiva na področju presoje vplivov okoljskih politik na zdravje prebivalstva je Direktiva 2001/42/ES (9). V pripravi okoljskega poročila je potrebno skladno s členi 5 (1), 5 (2) in (3) Direktive predložiti informacije o verjetnih znatnih vplivih na okolje, vključno z vplivi na biotsko raznovrstnost, prebivalstvo, *zdravje ljudi*, živalstvo, rastlinstvo, tla, vodo, zrak, podnebne dejavnike, materialne dobrine, kulturno dediščino skupaj z arhitekturno in arheološko dediščino, krajino ter medsebojna razmerja teh dejavnikov.

Med merili za določanje pomembnosti vplivov Direktiva navaja ocenjevanje značilnosti vplivov in območij, ki bodo verjetno prizadeta, zlasti ob upoštevanju naslednjega:

- *verjetnost, trajanje, pogostnost in popravljivost vplivov,*
- *kumulativne značilnosti vplivov,*
- *čezmejne značilnosti vplivov,*
- *tveganje za zdravje ljudi ali za okolje (npr. zaradi nesreč),*
- *velikost in prostorski obseg vplivov (območje in število ljudi, ki bi lahko bili prizadeti),*
- *pomen in ranljivost območij, ki bi lahko bila prizadeta zaradi: posebnih naravnih značilnosti ali kulturne dediščine, preseženih okoljskih standardov kakovosti ali mejnih vrednosti, intenzivne rabe prostora, vplivi na območja ali krajine s priznanim varstvenim statusom na nacionalni ravni, na ravni Skupnosti ali na mednarodni ravni.*

2.6 Kijevski protokol

Kijevski protokol, Protocol on Strategic Environmental Assessment to the Convention on Environmental Impact Assessment in a Transboundary Context (10), iz leta 2003, je podpisalo 35 evropskih članic Združenih narodov in ga je ratificirala tudi Slovenija. Za države podpisnice je stopil v zakonsko veljavo leta 2009. Je prvi mednarodni dokument, ki zakonsko zavezuje k javni objavi informacij in njihovem zbiranju v verodostojnih nacionalnih registrih o emisijah in širjenju onesnaževal. Protokol med drugim opredeljuje:

Strateško ocenjevanje vplivov na okolje pomeni ovrednotenje *verjetnih učinkov na okolje, vključno z učinki na zdravje*, kar vsebuje določitev obsega okoljskega poročila in njegovo pripravo, izvedbo javnih posvetovanj in sodelovanj ter upoštevanje okoljskega poročila in posvetovanj v planu ali programu.

Strateško ocenjevanje vplivov na okolje naj se izvede za plane in programe na področjih kmetijstva, gozdarstva, ribištva, energetike, industrije in rudarstva, transporta, regionalnega razvoja, upravljanja z odpadki, upravljanja z vodami, telekomunikacij, turizma, planiranja

rabe mestnih in podeželskih zemljišč, ki predstavljajo okvir za nadaljnja razvojna soglasja za projekte iz aneksa I in drugih projektov iz aneksa II, ki zahtevajo oceno vplivov na okolje v nacionalni zakonodaji.

V tem duhu Kijevski protokol opredeljuje tudi ključne dejavnosti v zvezi s presejanjem, vsebinjenjem, sodelovanje pristojnih oblasti, pripravo poročil, čezmejno presojo, spremljanje stanj ter prenos zavez v nacionalne zakonodaje.

2.7 *Parmska deklaracija o okolju in zdravju*

Leta 2012 je na parmski konferenci 53 držav iz severne, južne, vzhodne, zahodne in osrednje Evrope podpisalo Parmsko deklaracijo o okolju in zdravju (11). V njej se vlade zavezujejo, da bodo uvedle nacionalne programe za enake možnosti vsakega otroka do leta 2020 tako, da bodo zagotovile dostop do neoporečne pitne vode in kanalizacije, možnosti za telesno dejavnost in zdravo prehranjevanje ter izboljšano kakovost zraka brez strupenih spojin.

Opredelili so ključne izzive na področju okolja in zdravja:

- *vplivi klimatskih sprememb na zdravje in okolje ter politike v zvezi s tem;*
- *tveganja za zdravje pri otrocih in drugih posebno ranljivih skupinah, ki izhajajo iz slabih okoljskih, delovnih in bivalnih pogojev (še posebno pomanjkanje vode in kanalizacije);*
- *socio-ekonomske neenakosti in neenakosti spolov na področju okolja in zdravja, ki jih krepi finančna kriza;*
- *breme nenalezljivih bolezni, posebno tam, kjer ga je mogoče zmanjšati z ustreznimi politikami na področjih, kot so: razvoj mest, transport, varnost živil in zdrava hrana ter bivalna in delovna okolja ter*
- *nezadostni resursi v nekaterih delih SZO-regije.*

Zavezali so se k vzpostavitvi mehanizmov za doseg teh ciljev. Posebno pozornost so namenili krepitvi strateških partnerstev in omrežij, boljše vključevanje okoljskih in zdravstvenih ciljev v vse politike ter k okrepitvi prizadevanj za izboljšanje zakonodaje na področju zdravja in okolja v svojih državah in na mednarodni ravni.

2.8 *Resolucija ZN o sreči in blaginji*

Generalna skupščina združenih narodov je v resoluciji, sprejeti leta 2012 (12), potrdila razširitev ciljev držav s področja zdravja na področje blaginje in sreče ljudi. Potrdili so stališče, da je sreča ključna za pozitivni socialno-ekonomski razvoj. Države članice so se z resolucijo zavezale k pripravi dodatnih ukrepov, ki bolje zajamejo srečo in dobro počutje v razvoju javnih politik. Resolucija *srečo in blaginjo* opredeljuje kot *temeljni cilj razvoja za ljudi*.

2.9 *Zakon o varstvu okolja*

Slovenija je Zakon o varstvu okolja (13) sprejela leta 2006. Zakon v 2. členu navaja: Namen varstva okolja je spodbujanje in usmerjanje takšnega družbenega razvoja, ki *omogoča*

dolgoročne pogoje za človekovo zdravje, počutje in kakovost njegovega življenja ter ohranjanje biotske raznovrstnosti.

V 5. členu je zapisano: Pri sprejemanju aktov iz prejšnjega odstavka, ki se nanašajo na varstvo okolja, *se kot merilo upoštevajo človekovo zdravje, počutje in kakovost njegovega življenja ter preživetje, varstvo pred okoljskimi nesrečami in zdravje ter počutje drugih živih organizmov.*

7. člen Zakon v zvezi z načelom preventive predpisuje: *Za preprečevanje škodljivih učinkov na okolje in zdravje ljudi se posegi v okolje usmerjajo tudi z dolgoročno naravnanimi priporočili.*

Načelo varstva pravic, zapisano v 14. členu Zakona: *Za uresničevanje pravice do zdravega življenjskega okolja lahko državljanke ali državljani kot posameznice ali posamezniki ali njihova društva, združenja in organizacije pred sodiščem zahtevajo, da nosilka ali nosilec (v nadaljnjem besedilu: nosilec) posega v okolje ustavi poseg, če bi ta povzročil ali povzročal čezmerno obremenitev okolja ali če bi povzročil ali povzročal neposredno nevarnost za življenje ali zdravje ljudi, ali da se mu prepove začeti izvajanje posega v okolje, če je izkazana velika verjetnost, da bi povzročil takšne posledice.*

Za varovanje pravice do zdravega življenjskega okolja kot posebnega področja je v skladu z zakonom pristojen tudi varuh človekovih pravic.

Celovita presoja vplivov na okolje je predpisana v Poglavlju 3 Zakona, kot sledi:

Zaradi uresničevanja načel trajnostnega razvoja, celovitosti in preventive je treba v postopku priprave plana, programa, načrta ali drugega splošnega akta in njegovih sprememb (v nadaljnjem besedilu: plan), katerega izvedba lahko pomembno vpliva na okolje, izvesti celovito presojo vplivov njegove izvedbe na okolje, s katero se ugotovijo in ocenijo vplivi na okolje ter vključenost zahtev varstva okolja, ohranjanja narave, *varstva človekovega zdravja in kulturne dediščine v plan, ter pridobiti potrdilo ministrstva o sprejemljivosti njegove izvedbe na okolje.*

Celovita presoja vplivov na okolje se izvede za plan, ki ga na podlagi zakona sprejme pristojni organ države ali občine za področje urejanja prostora, upravljanja voda, gospodarjenja z gozdovi, ribištva, rudarstva, kmetijstva, energetike, industrije, prometa, ravnanja z odpadki in odpadnimi vodami, oskrbe prebivalstva s pitno vodo, telekomunikacij in turizma, če se z njim določa ali načrtuje poseg v okolje, za katerega je treba izvesti presojo vplivov na okolje, skladno z določbami 51. člena tega zakona, ali če je zanj zahtevana presoja sprejemljivosti po predpisih o ohranjanju narave.

V 52. členu je določena zaveza o predhodni informaciji:

Nosilec posega iz prejšnjega člena lahko pred začetkom postopka presoje vplivov na okolje od ministrstva *zahteva informacijo o obsegu in vsebini poročila o vplivih izvedbe nameravanega posega na okolje.*

Nosilec posega iz prejšnjega odstavka mora za pridobitev informacije predložiti idejno zasnovo nameravanega posega po predpisih o graditvi objektov, če gre za gradnjo, ali podatke o njegovi namembnosti in bistvenih značilnostih, če ne gre za gradnjo.

Ministrstvo dokumentacijo iz prejšnjega odstavka *pošlje ministrstvom in drugim organizacijam, ki so glede na nameravani poseg pristojne za posamezne zadeve varstva okolja ali varstvo ali rabo naravnih dobrin ali varstvo kulturne dediščine ali varstvo zdravja*

ljudi, da se izrečejo o tem, katere podatke naj vsebuje poročilo iz prvega odstavka tega člena, da bodo lahko dale mnenje o vplivih nameravanega posega na okolje s stališča svoje pristojnosti.

V 54. Členu je predpisano, da mora Poročilo o vplivih na okolje vsebovati: *opredelitev območja, na katerem nameravani poseg povzroča obremenitve okolja, ki lahko vplivajo na zdravje ali premoženje ljudi.*

Pomemben element celovite presoje vplivov na okolje je *okoljsko poročilo*. Postopek priprave in zahtevane vsebine okoljskega poročila predpisuje Uredba o okoljskem poročilu in podrobnejšem postopku celovite presoje vplivov izvedbe planov na okolje (14).

2.10 Uredba o okoljskem poročilu in podrobnejšem postopku izvedbe presoje vplivov plana na okolje

Okoljsko poročilo je dokument, v katerem se opredelijo, opišejo in ovrednotijo pomembni vplivi izvedbe plana na okolje, ohranjanje narave, *varstvo človekovega zdravja* in kulturne dediščine *ter možne alternative*, ki upoštevajo okoljske cilje in značilnosti območja, na katerega se plan nanaša.

Uredba o okoljskem poročilu in podrobnejšem postopku izvedbe presoje vplivov plana na okolje določa, da mora okoljsko poročilo med drugimi vsebovati *pomembne vplive na prebivalstvo in zdravje ter predvidene ukrepe za preprečitev, omilitev ali čim popolnejšo odpravo posledic kakršnih koli pomembnih ali uničujočih vplivov plana na varstvo človekovega zdravja.*

2.11 Zakon o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju

Zaveza države, občin, posameznikov in organizacij k dejavnostim krepitve, ohranitve in povrnitve zdravja prebivalstva je zapisana tudi v Zakonu o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju (15).

Člen 3 predpisuje medsektorsko sodelovanje v zagotavljanju zdravstvenega varstva prebivalstva: *Republika Slovenija z ukrepi gospodarske, ekološke in socialne politike ustvarja pogoje za uresničevanje zdravstvenega varstva in nalog pri krepitvi, ohranitvi in povrnitvi zdravja ter usklajuje delovanje in razvoj vseh področij s cilji zdravstvenega varstva. Občina in mesto v skladu s svojimi pravicami in dolžnostmi zagotavljata pogoje za uresničevanje zdravstvenega varstva na svojem območju.*

Republika Slovenija uresničuje družbeno skrb za zdravje prebivalstva tudi z:

- *ukrepi na področju varovanja okolja;*
- *določanjem obveznosti in nosilcev politike, ki se nanaša na življenjsko okolje;*
- *medpodročnim planiranjem posegov v okolje, ki so zdravju neškodljivi;*
- *ukrepi, ki zagotavljajo prebivalstvu higiensko neoporečno pitno vodo in hrano ter odlaganje odpadnih snovi, kvaliteto zraka in bivanja ter varstvo pred viri ionizirajočega sevanja.*

2.12 *Zakon o zdravstveni dejavnosti*

Za izvajanje nalog *socialno-medicinske, higienske, epidemiološke in zdravstveno-ekološke* dejavnosti so v RS ustanovljeni Inštitut za varovanje zdravja, za območje več občin pa območni zavodi za zdravstveno varstvo. Zavodi opravljajo to dejavnost kot javno službo, skladno s svojim formalno-pravnim položajem in strateškimi usmeritvami vlade, vendar le v obsegu, kot je določen v letnem planu, ki ga podpišejo z Ministrstvom za zdravje RS (16).

Inštitut za varovanje zdravja in območni zavodi za zdravstveno varstvo so dolžni izvajati *socialno-medicinsko, higiensko, epidemiološko in zdravstveno-ekološko dejavnost z uporabo* sodobnih metod, postopkov in opreme na področju biostatističnih, epidemioloških, higienskih, ekoloških, socioloških, ekonomskih, organizacijskih in drugih ved ter zagotoviti ustrezno laboratorijsko podporo in pogoje za terensko delo. Inštitut vodi baze podatkov in evidence s področja zdravstvenega in socialnega varstva v skladu s posebnim zakonom.

2.13 *Druga področna zakonodaja*

Vprašanja, povezana z okoljem in zdravjem, obravnava še cela vrsta zakonskih in podzakonskih aktov s področja okolja in zdravja. Njihovo povzemanje presega okvir tega poročila. Vendar že iz opisanih pravno-formalnih zavez, med njimi še posebej iz slovenske okoljske in zdravstvene zakonodaje in podzakonskih aktov, dokaj natančno izhajajo cilji, ki jih je treba doseči, in naloge, ki jih je *obvezno* treba opraviti v procesih presoje vplivov politik, programov, planov in projektov na zdravje prebivalstva v Sloveniji.

3 Strokovna izhodišča ocenjevanja vplivov na zdravje in kakovost življenja

3.1 Zdravje

Prizadevanja za zdravje niso le prizadevanja za zaščito zdravja in preprečevanje bolezni, njihov cilj je doseganje telesnega, duševnega in socialnega blagostanja in kakovosti življenja ljudi. To stališče je tudi izrecno zapisano v opredelitvi zdravja, kot jo je izoblikovala Svetovna zdravstvena organizacija:

Zdravje je stanje popolnega telesnega, duševnega in socialnega blagostanja in ne le odsotnost bolezni in nemoči (17).

Vse tri razsežnosti blagostanja so neločljivo povezane in vplivajo ena na drugo. Človeka si vedno predstavljamo kot celoto. Po posameznih elementih ga sicer lažje proučujemo in zdravstvena stanja merimo; v sintezi ugotovitev pa moramo vedno znova upoštevati, da je človek enovito bitje z vsemi svojimi sestavinami in značilnostmi.

Telesno zdravje si lažje ponazorimo kot duševno ali socialno zdravje. Lažje ga tudi merimo, saj so zanj uporabna naravoslovna, biomedicinska merila. Merimo lahko fizikalne, biološke, kemijske značilnosti organizma ali kompleksnejše fiziološke, patološke, pato-fiziološke, pato-anatomske značilnosti zdravega, obolelega ali poškodovanega organizma.

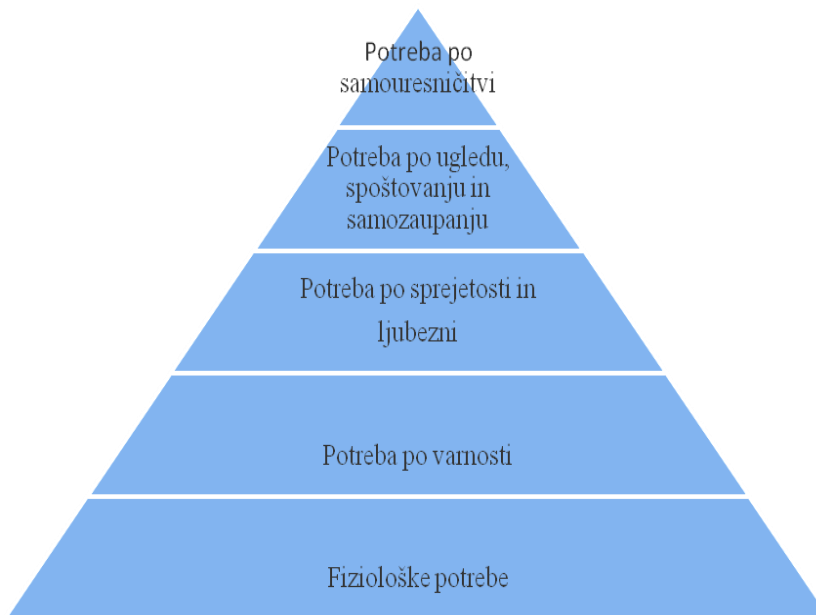
Duševno in socialno razsežnost zdravja je težje izraziti in meriti. Verjetno so se zato izrazito bolj razvile metode za presojo vplivov na telesno zdravje. Vendar pa znamo meriti tudi duševno in socialno zdravje. V teh merjenjih pogosto kombiniramo kvantitativne in kvalitativne metode proučevanja. Kvalitativno raziskovanje v socialno medicino prihaja iz družbenih ved in humanistike.

Spoznanje o človeku kot holističnem bitju je prisotno že tisočletja. Danes je tudi z znanstvenimi metodami dokazano, da krepitev duševnega zdravja s povečanjem občutkov blaginje, kakovosti življenja in dobrega počutja in z zmanjševanjem občutkov brezupa ter drugih negativnih čustev preprečuje številne zdravstvene motnje in bolezni, saj odvrta od zdravstveno tveganih vedenj (kajenje, alkohol, droge, tvegana spolna vedenja,..), pozitivno vpliva na zdravljenje kroničnih bolezni in pomaga živeti z boleznijo, niža ravni stresnih hormonov, vrednosti krvnega tlaka, preventivno deluje na pojav srčno-žilnih bolezni, poškodb, rakov in drugih kroničnih nenalezljivih bolezni, zmanjšuje število duševnih bolezni in motenj, samomorov in heteroagresivnih vedenj.

Po definiciji SZO je ...*duševno zdravje stanje duševnega blagostanja, kjer se vsakdo zaveda svojih sposobnosti, obvladuje običajne življenjske strese, ustvarjalno dela in je zmožen prispevati skupnosti, v kateri živi. V pozitivnem smislu je duševno zdravje temelj individualne blaginje in učinkovitega delovanja družbe (18).*

3.2 Človekove potrebe, kakovost življenja in sreča

V idealnem primeru zdravje pomeni zadovoljitev vseh človekovih potreb. Vrste in pomen človekovih potreb nazorno ponazarja *Hierarhija potreb po Maslowu*.

Slika 1: Hierarhija potreb po Maslowu

Fiziološke potrebe so v temelju piramide, pomenijo pa dostop do čistega zraka, neoporečne pitne vode, do varne in zdrave hrane, oblačil, varnih in zdravih bivališč z možnostjo počitka in reprodukcije. Sledijo potrebe po miru in varnosti življenja in premoženja, ki jih zadovoljujemo v družini, vrtcu, šoli, na delovnem mestu in v družbi nasploh. Oboje spada med temeljne eksistenčne potrebe in njihova zadovoljitev je nujna za golo preživetje organizma.

Ljudje pa imamo tudi druge elementarne potrebe. Potrebujemo občutek ljubezni in pripadnosti, sodelovanje pri skupnih odločitvah, sklepanje partnerstev, prijateljstev in družine ter vključenost v družbene skupnosti. Potrebujemo sprejetost s strani drugih ljudi in izkazovanje medsebojnega spoštovanja. Vse to oblikuje našo pozitivno samopodobo in družbeno podobo, oboje nujno za uspešno delovanje in obvladovanje življenja. Med najvišje človekove potrebe Maslow šteje potrebe po osebni rasti, etični držbi, ustvarjalnosti, dobroti.

Strokovna etika nas zavezuje, da smo pri postavljanju ciljev v zvezi z zdravjem maksimalno ambiciozni. V prizadevanjih za ustvarjanje priložnosti za dobro zdravje, kakovost življenja, blaginjo in srečo prebivalstva moramo biti pozorni na vse človekove potrebe in presoja vplivov politik, programov, planov ali projektov na zdravje mora zajemati vse navedene vidike.

Razvojne cilje v doseganju zdravja prebivalstva zato opredelimo v najširšem pomenu - *zdravje je tudi kakovost življenja in sreča ljudi*. Poenostavljanje je tukaj neproduktivno, saj ljudje intuitivno težimo h kakovosti življenja in sreči; vsako oviro na poti do teh ciljev pa dojemamo kot ogrožajočo. ***Če v postopkih presoje vplivov politik, programov, planov ali projektov ta dejstva zanemarimo, družbeni procesi potekajo bolj konfliktno in možnosti za doseg konsenza o razvojnih ciljih se oddaljijo.***

Kakovost življenja pomeni zadovoljstvo posameznika s svojim položajem v življenju. Skupina raziskovalcev je v okviru SZO leta 1994 oblikovala definicijo: Kakovost življenja opredelimo kot zaznavo posameznika v zvezi s svojim položajem v življenju v kontekstu lastnega

kulturnega in vrednostnega sistema in v odnosu do lastnih ciljev, pričakovanj, standardov in prizadevanj (19). Sreča je stanje pozitivnih čustev, ki izhajajo iz zadovoljstva z življenjem.

V preteklih desetletjih so raziskovalci razvili več-deset orodij za merjenje kakovosti življenja v zvezi z zdravjem. Nekatera so generična, zajemajo vsa področja zdravja, druga so specifična, zajemajo stanja, ki se vežejo na določeno bolezensko stanje. Na tem mestu kot ilustracijo v zvezi s presojo vplivov na zdravje in kakovost življenja navajamo področja, ki jih opredeljuje generični instrument Svetovne zdravstvene organizacije: WHOQOL-BREF (19).

Tabela 1: Področja WHOQOL-BREF

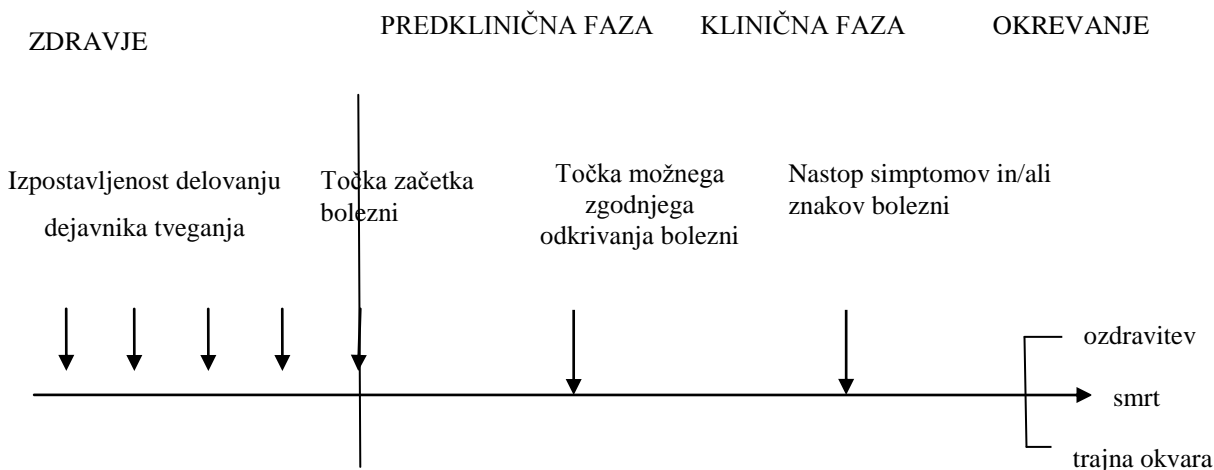
Vir: WHO.WHOQOL-BREF Introduction, Administration, Scoring and Generic Version of the Assessment.

Področje	Vidiki področja
Telesno zdravje	Sposobnost skrbi zase Potreba po zdravstveni pomoči, zdravilih in medicinskih pripomočkih Življenjska energija/utrujenost Sposobnost gibanja/pomičnost Bolečina in neugodje Spanje in počitek Zmožnost za delo
Duševno zdravje	Negativna čustva Pozitivna čustva Samozaupanje, samozavest Duhovnost/vera/osebna prepričanja
Socialno zdravje	Socialna podpora Spolna dejavnost
Okoljsko zdravje	Finančni viri Svoboda Fizična varnost Storitve zdravstvene in socialne oskrbe: dostopnost in kakovost Domača okolja Priložnosti za pridobivanje novih informacij in veščin Participacija in možnosti za rekreacijo in pristočasne dejavnosti Fizično okolje

Poslanstvo, ki mu v procesih presoje vplivov na zdravje v okviru strateških presoj vplivov na okolje sledimo, je ustvarjanje pogojev v okolju in družbi, ki omogočajo dobro zdravje ter kakovostno in srečno življenje ljudi.

3.3 *Salutogeneza in patogeneza*

Mnogi dejavniki okolja dokazano vplivajo na telesne, duševne in socialne razsežnosti zdravja. Življenje je na biološki ravni ogroženo v dveh skrajnih situacijah: v okoljih, kjer ni nujnih pogojev za življenje celice in v okoljih, ki so za celico »toksična«. Za preživetje je potrebna hrana, voda, zrak, obleka, bivališče, spanje, možnosti počitka in reprodukcije. Škodljivi dejavniki (fizikalni, biološki, kemijski, psihosocialni) lahko prizadenejo vsakogar; je pa stopnja prizadetosti odvisna tudi od individualnih značilnosti človeka.

Slika 2: Naravni potek bolezni, Vir: Zaletel-Kragelj L, Eržen I, Premik M. Uvod v javno zdravje. Ljubljana: medicinska fakulteta, 2007(20).

Razvoj bolezni imenujemo patogeneza. Krepitev zdravja imenujemo salutogeneza. ***Kadar poznamo vplive različnih dejavnikov okolja na procese patogeneze ali procese salutogeneze, lahko s predvidevanjem vplivov na te dejavnike z določeno stopnjo verjetnosti predvidimo tudi vplive na zdravje ljudi. Dejavnike z dokazanim vplivom na zdravje ljudi imenujemo determinante zdravja. Determinante zdravja so:***

- osebne značilnosti in vedenja ljudi ter
- dejavniki okolja.

3.4 Osebne determinante zdravja

Osebne determinante so biološke, psihološke, socialno-ekonomske in vedenjske značilnosti posameznika, ki vplivajo na njegovo dovzetnost za nevarnosti in priložnosti za zdravje. Odziv organizma na dejavnike iz okolja moderirajo:

- genetski status, spol, starost,
- fiziološki status (imunski, hormonski,...),
- funkcionalni in gibalni status,
- psihosocialni status: vrednote, informiranost, znanje in veščine, obvladovanje življenjskih stresov, čustva, samopodoba, zadovoljstvo z življenjem,
- življenjski slog: prehranjevanje, telesna dejavnost, kajenje, uživanje alkohola, uživanje drog, tvegana spolna vedenja, druženje/izoliranost, tvegana vedenja v prometu in športu,
- zaposlenost in ekonomska preskrbljenost ter
- potencialno tudi etnična pripadnost.

Za strese iz okolja smo različno ranljivi. Osebni viri odpornosti so *osebni dejavniki*, ki nam lajšajo obvladovanje življenja kot doslednega, strukturiranega in razumljivega pojava. *Omogočajo nam, da krepimo svoje zdravje oziroma ga ohranjamo tudi v najbolj neugodnih okoliščinah. Mednje štejemo notranje človekove zmožnosti, pa tudi kakovost človekovega odnosa z neposrednim in bolj oddaljenim okoljem (21). Posebna ranljivost je - obratno - stanje zmanjšanih obrambnih sposobnosti zaradi katere od osebnih značilnosti, ki povečujejo tveganje škodljivih posledic za dejavnike iz okolja.*

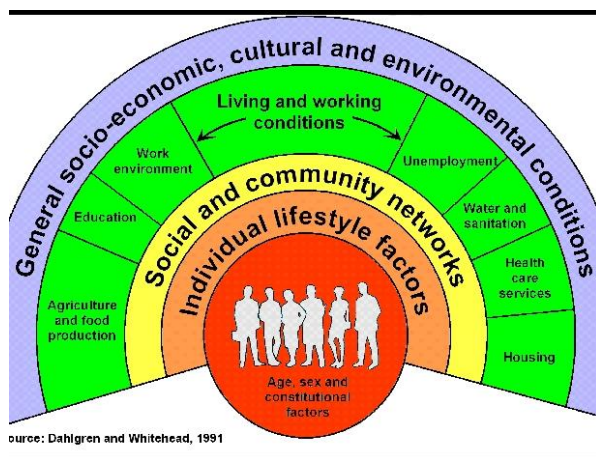
Ljudi s sorodnimi biološkimi ali psihosocialnimi ranljivostmi lahko uvrščamo v značilne skupine, npr.:

- nosečnice in plod – npr. specifične posledice izpostavljenosti biološkim, kemijskim, fizikalnim nevarnostim za razvoj ploda;
- adolescenca – npr. psihosocialne posledice ob pomanjkanju občutka varnosti in pripadnosti;
- ostarelost – npr. vpliv starostne diskriminacije, socialne izolacije, oslabiljene obrambne sposobnosti zaradi starosti, povečano tveganje revščine zaradi nezmožnosti za delo;
- spol – npr. različni vplivi okoljskih stresorjev na ženske (depresija, anksioznost, parasuicid, samopoškodbe) in moške (samomor, droge, alkoholizem, nasilje);
- bolniki – npr. oslabiljene obrambne zmožnosti;
- invalidi – npr. slabše življenjske priložnosti invalidov (izobraževanje, zaposljivost, domovanje, družbena vključenost, slabše možnosti izbir, odvisnost od drugih) .

Pozorni moramo biti tudi na značilna okolja, kjer se ranljive skupine koncentrirajo: vrtci, šole, revne soseske, bolnišnice, zdravstveni domovi, domovi za ostarele, socialno-varstveni zavodi, peš poti, ipd.

3.5 Okoljske determinante zdravja

Okoljske determinante so biološke, kemijske in fizikalne ter ekonomske, družbene, geografske, demografske, kulturne, politične in druge značilnosti naravnih, delovnih in bivalnih okolij, ki vplivajo na telesno, duševno in socialno zdravje, kakovost življenja in počutje ljudi.

Slika 3: Determinante zdravja Vir: Dalghren G, Whitehead M. (1991) Policies and strategies to promote equity in health. Stockholm: Institute for future studies. (22)

Pozitivne okoljske determinante zdravja pozitivno vplivajo na zdravje; njihova odsotnost pa predstavlja zmanjšano odpornost za telesne, duševne in socialne strese. Dejavniki okolja, ki s svojo prisotnostjo zdravje ogrožajo, so *negativne determinante zdravja*. So različni fizikalni, kemijski, biološki, psihosocialni in ekonomski dejavniki z možnim negativnim vplivom na zdravje.

3.6 Socialno-ekonomske in etnične determinante zdravja

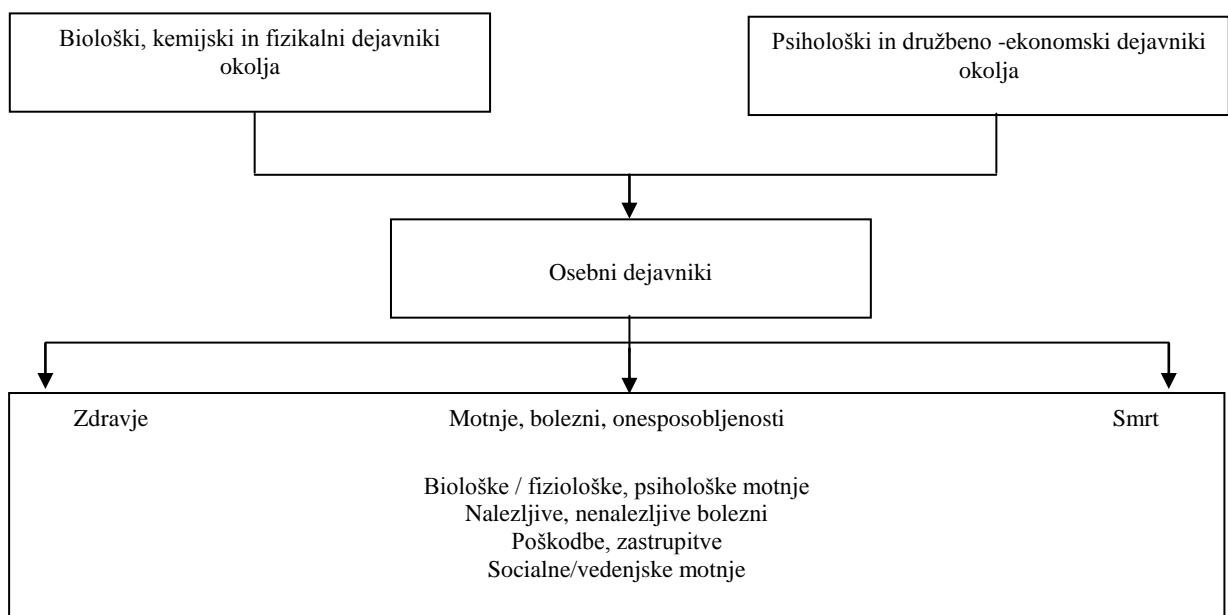
Specifična kategorija determinant je *socialno-ekonomska preskrbljenost posameznika*: finančno stanje, izobraženost, dostopnost do informacijskih in družbenih omrežij, družbena vključenost ali izključenost, ipd. *Etnično pripadnost* lahko med determinante zdravja štejemo tedaj, kadar imajo etnične vrednote in običaji vpliv na vedenja v zvezi z zdravjem (rituali, predsodki, stališča do zdravja,...).

3.7 Relacije med okoljskimi in osebnimi determinantami ter zdravjem in boleznijo

Dejavniki iz okolja na zdravje vplivajo v interakciji s človekovimi značilnostmi, ki vedno moderirajo odgovor individuuma na dražljaj. Primera: Dedna zasnova vpliva na odgovor na kancerogeni dejavnik, npr. družinska nagnjenost k raku povečuje tveganje za kancerogene iz okolja; imunska oslabeleost povečuje tveganje za biološke nevarnosti v okolju.

Neposredni odziv organizma na dejavnike iz okolja imenujemo stres. Stres je lahko po svojih posledicah pozitiven ali negativen. Ob stresu se v organizmu dogaja cela vrsta duševnih in telesnih odzivov, glavna stresna hormona sta adrenalin (povzroča vazokonstrikcijo in viša krvni tlak, viša srčno frekvenco, povzroča vazodilatacijo v mišicah, stimulira sproščanje energijskih rezerv) in kortizol (viša koncentracijo glukoze v krvi in porabo glukoze v možganih, deprimira prebavni sistem, reproduktivni sistem in rast, vpliva na imunski odziv, motivacijo, razpoloženje in strah).

Pozitivni stres se samoregulira z mehanizmi homeostaze. Trajni stres je škodljiv, saj vzdržuje organizem v trajnem stanju »bega ali boja« in ga s tem izčrpava. Je dejavnik tveganja za motnje reprodukcije, motnje rasti, diabetes pri otrocih, motnje delovanja ščitnice, ogroženost za srčno-žilne bolezni, rake in druge kronične bolezni, vpliva na nespečnost, prebavne težave, povzroča depresijo, debelost, motnje spomina, slabšanje kožnih bolezni, npr. ekcemov, ipd. Odgovor na stres ni enak pri vseh ljudeh in je odvisen od dejavnikov osebne odpornosti.

Slika 4: Interakcija okoljskih in osebnih determinant v razvoju bolezni

4 Vrste ocenjevanja/presoje vplivov na okolje in zdravje

Postopki in metode ocenjevanja/presoje vplivov na okolje in zdravje so v različnih situacijah različni. V grobem ločimo ocenjevanje/presojo na projektni ravni od ocenjevanja/presoje na ravni politik, programov in planov ter ocenjevanje vplivov na okolje od ocenjevanja/presoje vplivov na okolje in zdravje.

Zaradi zapletenosti področja se je smotrno že pri opredeljevanju ciljev ocenjevanja/presoje nasloniti na osnovno klasifikacijo pristopov, s čemer v izhodišču ustvarimo dobro osnovo za izbiro primernih metod ocenjevanja/presoje za obravnavani problem in zagotovimo tudi dobro izhodišče za nadaljnje kakovostno sporazumevanje med naročnikom, izvajalcem in drugimi deležniki presoje.

Navajamo štiri osnovne pristope (23) za ocenjevanje/presojo vplivov na okolje in zdravje in njihove kombinacije:

1. Environmental Impact Assessment (EIA) = Ocenjevanje vplivov (projektov) na okolje
2. Strategic Environmental Assessment (SEA) = Strateško ocenjevanje vplivov politik, programov, planov
3. Health Risk Assessment (RA) = Ocenjevanje tveganj za zdravje
4. Health Impact Assessment (HIA) = Presoja vplivov na zdravje
5. HIA as part of SEA = Presoja vplivov na zdravje v strateškem ocenjevanju vplivov na okolje
6. HIA as part of EIA = Presoja vplivov na zdravje v ocenjevanju vplivov projektov na okolje
7. Drugi modeli: Health Impact Analysis, Policy/Risk Assessment Model, DPSEEA Model, Social Impact Model, Integrated Assessment Model,...

Izberemo pristop, ki ustreza nalogi po ravni presojanega dokumenta (politika, program, plan ali projekt), vrsti ocenjevanja (okolje ali okolje in zdravje), namenu ocenjevanja (ocenjevanje nevarnosti ali celostno ocenjevanje/presoja vplivov na zdravje) in participaciji deležnikov (ekspertno, laično).

V tem dokumentu opisujemo naslednje: EIA, SEA, RA, HIA in HIA v EIA. Ostali modeli za naš namen niso tako pomembni in presegajo okvirje tega dela. **Model, ki je najprimernejši za namene presoje politik, programov in planov, HIA v SEA, prikazujemo podrobno.**

4.1 Ocenjevanje vplivov projektov na okolje (EIA)

Ocenjevanje vplivov projektov na okolje ni strateška presoja, zato ni predmet tega CRP-a. Se je pa za namene nemotenega sporazumevanja izkazalo za pomembno, da jasno prikažemo ločnice med strateškim ocenjevanjem in drugimi vrstami ocenjevanja. Zato na kratko navajamo tudi značilnosti EIA.

V literaturi smo našli 11 definicij EIA (24, 25). Vse temeljijo na treh značilnostih: EIA kot proces, EIA kot način planiranja, EIA kot proaktivna pot ravnanja pri posegih v okolje. **Termin EIA v tem tekstu uporabljamo za ocenjevanje vplivov na okolje na ravni projektov, kot ga definira evropska direktiva.**

Pri prenosu teoretičnih izhodišč v prakso moramo biti pozorni na razlike v definicijah. Nekateri avtorji EIA razumejo kot metodo za ocenjevanje politik, programov, planov in projektov, drugi pa samo kot metodo za ocenjevanje projektov. Celostno ocenjevanje vplivov projektov (angl. Integrated EIA, IEIA) je razvojna nadgradnja EIA, ki združuje zdravstveno, družbeno, ekonomsko, kulturno in psihosocialno blaginjo z fizikalnimi, biološkimi in geokemijskimi okolji. Cilj IEIA je določiti potencialne okoljske, družbene in zdravstvene učinke predlagane razvojne pobude na način, da se lahko izpelje logična in razumna odločitev. *IEIA omogoča, da s celostnim razumevanjem kompleksnih odnosov med človekom in naravnimi okolji najdemo ključ do zdravja* (26).

Navajamo nekaj definicij EIA:

Evropska agencija za okolje: *EIA je tehnika, ki jo uporabljamo za ugotavljanje okoljskih učinkov razvojnih projektov. Direktiva 85/337/EEC (dopolnjena 1997) zakonsko predpisuje izvedbo EIA za določene javne in zasebne projekte, ki bodo predvidoma imeli znatne učinke na okolje. EIA zahteva izvedbo postopkov vsebinjenja, s katerim določimo fokus ocenjevanja. Izvedemo jo lahko na terenski ali kabinetni način, kar je odvisno od narave/obsega projekta* (25).

Definicija OECD: *EIA je analitični proces, ki sistematično proučuje okoljske posledice implementacije projektov, programov in politik.*

Združeni narodi: *EIA je ocenjevanje vplivov načrtovanih dejavnosti na okolje.*

United States Environmental Protection Agency (1993): *EIA je sistematično, ponovljivo in interdisciplinarno vrednotenje potencialnih učinkov predlaganih dejavnosti in njihovih praktičnih izvedenk na fizikalne, biološke, kulturne in socioekonomske značilnosti določenega geografskega območja.*

4.2 *Strateško ocenjevanje vplivov na okolje (SEA)*

Celovita presoja vplivov na okolje (CPVO) je ime za slovenski uradni postopek ocenjevanja vplivov na okolje (in tudi zdravje) v postopku priprave plana, programa, načrta ali drugega splošnega akta in njegovih sprememb (v nadaljnjem besedilu: plan), katerega izvedba lahko pomembno vpliva na okolje, s katero se ugotovijo in ocenijo vplivi na okolje ter vključenost zahtev varstva okolja, ohranjanja narave, varstva človekovega zdravja in kulturne dediščine v plan, ter pridobiti potrdilo ministrstva o sprejemljivosti njegove izvedbe na okolje.³ Koncept, na katerem temelji CPVO, je strateško ocenjevanje vplivov politik, programov in planov na okolje (angl. Strategic Environmental Assessment, SEA).

SEA je sistematičen, celosten proces vrednotenja okoljskih učinkov predlagane politike, plana ali programa in njihovih alternativ. Praksa kaže, da uspešna SEA ni le znanost, temveč vključuje tudi vrednote, saj v ocenjevanju politik, planov in programov posveča zadostno pozornost tudi vrednotam ljudi, ki živijo na območjih vplivov in dostopnim ter potrebnim komunikacijskim mehanizmom (27).

³ CPVO kot uradni postopek ne predvideva na enak način tudi obravnave vplivov politik; teoretična definicija SEA pa vključuje tudi to.

Tudi opredelitev SEA ni enoznačna. Therivel et al. navajajo, da je SEA ... *formaliziran, sistematičen in celovit proces vrednotenja vplivov politik, programov in planov in njihovih izvedenk na okolje, vključno s pripravo pisnega poročila o ugotovitvah tega vrednotenja in uporabo izsledkov v odločanju ob upoštevanju javnosti* (28).

Partidario predlaga: *SEA je sistematični, nenehni proces vrednotenja kakovosti okolja, posledic in alternativ predlaganih razvojnih pobud, vgrajenih v razvoj politik, programov ali planov, ki zagotavlja polno vključevanje relevantnih biofizikalnih, ekonomskih, socialnih in političnih presoj in se prične v najzgodnejši fazi odločanja ob sodelovanju javnosti. SEA je instrument, ki ga je treba sprejeti v odločanje. Je bolj političen kot tehničen in je bolj stvar konceptov kot dejavnosti z geografskimi in tehnološkimi specifikacijami* (27).

V tem smislu ima izvajanje SEA vedno nacionalni politični značaj, ki odraža vrednote in namere oblasti, stopnjo participacije javnosti in resurse, ki jih odločevalci namenjajo tej dejavnosti.

Temeljna načela SEA (29):

- ustreza namenu (fit-for-purpose);
- sledi zastavljenim ciljem in prioriteta;
- je integrirana – vključuje tudi ekonomske in družbene posledice, se nadaljuje z EIA, kjer je to primerno;
- pregledna – proces podaja jasne in enostavno dostopne informacije za javnost;
- stroškovno učinkovita – daje rezultate v stvarnem časovnem, vsebinskem in informacijskem okviru;
- relevantna – osredotočena je na bistvo;
- praktična – priskrbi informacije, pomembne za odločanje⁴.

Cilji SEA (29):

- proučitev drugih političnih opcij, vključno z »ničelno opcijo«, v zgodnji fazi;
- omogočanje konsistentnih medsektorskih odločitev, podpora tehtanju;
- omogočanje proučevanja bolj kompleksnih, oddaljenih in neželenih posledic, s čemer lahko preprečimo negativne učinke politik, programov, planov;
- ocenjevanje okoljskih učinkov politik, ki nimajo povsem očitne okoljske dimenzije;
- vključevanje okoljskih ter družbenih in ekonomskih posledic v odločanje.

V nobeni izmed definicij zdravje ni posebej omenjeno. EIA, IEIA in SEA so v svoji izvorni obliki modeli, ki se ukvarjajo izključno z učinki na okolje. Zdravje je torej v vseh »čistih« okoljskih modelih implicitno, ne pa tudi eksplicitno prisotno.

⁴ SEA mora nedvoumno prikazati odnos med planom in posledicami plana.

Tabela 2: Osnovne razlike med SEA in EIA
Vir: Partidario, 2001 (27)

	SEA	EIA
Narava dejavnosti	Strategija, vizija, koncept	Konstrukcija/operativno delovanje
Raven odločanja	Politična, planska	Projektna
Fokus	Kritični odločitveni trenutek (odločitveno okno) v odločitvenem procesu	Produkti odločitvenih procesov (končni izidi)
Alternative	Prostorsko tehtanje lokacij, tehnologij, davčnih ukrepov, socialnih, ekonomskih ali fizičnih strategij	Specifične alternativne lokacije, oblikovanje, konstrukcija, delovanje
Obseg vplivov	Makroskopski, v glavnem globalni, nacionalni, regionalni	Mikroskopski, v glavnem lokalni
Vsebine vplivov	Trajnostna vprašanja, ekonomska in socialna vprašanja v ospredju, lahko bolj kot fizična ali ekološka	Okoljska in trajnostna vprašanja, fizična in ekološka vprašanja, tudi socialna in ekonomska vprašanja
Časovni okvir	Srednje do dolgoročni	Kratko do srednjeročni
Ključni viri podatkov	Poročila o stanju okolja, nacionalni cilji, statistični podatki, instrumenti politik in planiranj	Terensko delo, analiza vzorcev, statistični podatki
Podatki	V glavnem opisni, lahko tudi kvantitativni	V glavnem kvantitativni
Trdnost analize (negotovosti)	Manj znanstveno trdna/več negotovosti	Bolj znanstveno trdna/ manj negotovosti
Benchmarki ocenjevanja	Benchmarki na področju vzdržnega razvoja (merila in cilji)	Zakonske omejitve in dobre prakse
Izidi	Splošnejši	Podrobni
Javna percepcija	Šibkejša/ bolj oddaljena	Bolj odzivna
Ex-post evalvacija⁵	Druge strateške dejavnosti ali planiranje projektov	Objektivni dokazi/konstrukcije in izvedbe

⁵ Se v praksi praviloma ne izvaja.

5 Presoja vplivov na zdravje

5.1 Koncept HIA

Ocenjevanje vplivov na zdravje je najširši pristop v ocenjevanju vplivov dejavnikov okolja na zdravje. Po definiciji SZO je HIA ... kombinacija postopkov, metod in orodij, s katerimi lahko vrednotimo politike, programe ali projekte glede na njihove potencialne učinke na zdravje populacije ter distribucijo teh učinkov v populaciji (2).

HIA ni le ocenjevanje tveganj, temveč ocenjevanje nevarnosti in priložnosti za zdravje. HIA tudi ni le ocenjevanje telesnega zdravja, temveč ocenjuje vplive na človeka kot bio-psiho-socialno celoto. Vsebuje sistematična prizadevanja za preprečevanje negativnih in krepitev pozitivnih vplivov na zdravje z zadovoljevanjem človekovih telesnih, duševnih in socialnih potreb.

Izvajanje HIA je možno na vseh ravneh: na ravni politik, programov, planov ali projektov. ***Cilji HIA so izboljšati vedenje o potencialnih učinkih PPPP, informirati odločevalce in ljudi, ki živijo na območjih vplivov, in usmerjati k prilagoditvam predlaganih pobud na način, da se odpravijo/oslabijo negativni učinki ter maksimirajo pozitivni učinki na zdravje. Pri izvajanju HIA praviloma težimo k temu, da je javnost vključena v postopke;*** je pa to odvisno od namena, časa in vrste presoje ter resursov, ki so na voljo za njeno izvedbo (hitra/kabinetna ali celovita/terenska; proaktivna ali vmesna ali retroaktivna).

V zvezi konceptom HIA najdemo v literaturi tudi termina *Integrated HIA* in *Equity HIA*. Prvi posebej poudarja potrebo po celostni, sistemski presoji vplivov na zdravje, slednji pa še poudarja koncept pravičnosti, obravnave posebno ranljivih skupin prebivalstva in potrebo po posebnih prizadevanjih za zaščito in krepitev njihovega zdravja.

5.1 Institucionalizacija HIA v svetu

Wright, Parry in Scully, 2005, analizirajo stanje v štirih ne-evropskih državah: Kanadi, ZDA, Avstraliji in Novi Zelandiji (30). V Kanadi so institucionalizirali HIA v EIA in je po poročanju avtorjev široko aplicirana; posebej pa si prizadevajo za vključitev psihosocialnih vidikov zdravja. V ZDA so od leta 1970 na osnovi zveznega zakona izvajali SIA (Social Impact Assessment), proces s sorodnimi cilji in metodami, prav tako na ravni projektov, ki pa je kasneje zamrl. Leta 1994 so pobudo obudili in kasneje tudi vključili v National Environment Policy Act. Sedaj je njeno izvajanje vključeno v določene uradne postopke. Tako Kanada kot ZDA uporabljata model, utemeljen na determinantah zdravja. V Avstraliji je National Health and Research Council pripravil nacionalni okvir za presojo vplivov na okolje in zdravje, ki so ga kasneje tudi potrdili na ravni zvezne in pokrajinskih vlad. V Novi Zelandiji je HIA postala del EIA procesa leta 1991. Leta 2000 so v HIA odprli novo smer razvoja, medsektorsko sodelovanje in več poudarka posvetili vplivom na determinante zdravja. Izkušnje HIA v EIA po mnenju avtorjev kažejo, da je možno HIA vgraditi tudi na strateško raven odločanja in predlagajo nadaljnji razvoj tega področja v Evropi (30).

Po sprejetju Amsterdamske pogodbe so se v EU okrepila prizadevanja za uveljavitev HIA v postopkih oblikovanja politik, programov in planov.

Stanje v Evropi prikazujejo rezultati projekta Effectiveness of health impact assessment, v katerem je sodelovalo 21 raziskovalnih ekip iz 19 držav in je potekal od leta 2004 do 2007. Namen projekta je bil oceniti uporabo HIA v EU, oceniti njeno učinkovitost in ugotoviti dejavnike, ki vplivajo na učinkovitost njene implementacije (31). Učinkovitost so definirali kot obseg upoštevanja priporočil HIA in dejanski vpliv HIA na sprejete odločitve. Identificirali so 470 izvedenih HIA postopkov, večino v Angliji, na Finskem, na Norveškem, v Walesu in na Švedskem. Na Švedskem in Finskem so HIA postopki vključeni v redne postopke odločanja na lokalni ravni (32, 33). Napredek na področju implementacije HIA je dosegla Litva, kjer je presoja vplivov na zdravje obvezna v ocenjevanju vplivov na okolje; na Nizozemskem so po zadnjih volitvah (nanaša se na volitve pred 2001) zreducirali nacionalne zmogljivosti in se HIA izvaja bolj na lokalnih ravneh (31, 34). Ugotovili so tudi, da si HIA v mnogih državah utira pot v politike, zakonodajo in druga področja. Avtorji menijo, da je prav nezadostna institucionalizacija ključni izziv, da HIA ni dovolj učinkovita. Hkrati ugotavljajo, da je nezadostno vključevanje zdravja v nacionalne politike pogosto ovira za boljšo učinkovitost HIA na lokalni ravni (31).

5.2 Vrednote HIA

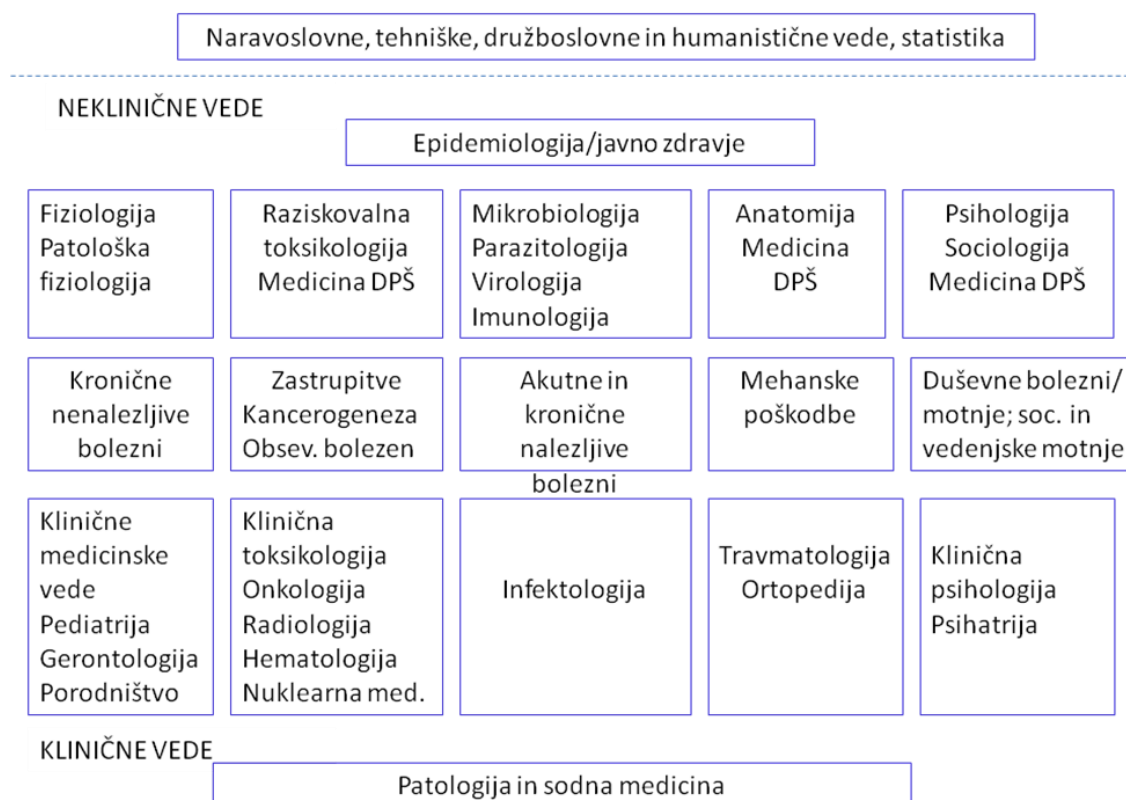
Zaščita življenja in zdravja ljudi je najpomembnejša med vsemi odgovornostmi v strateških ocenjevanjih vplivov na okolje in zdravje. Presoja vplivov na zdravje naj temelji na enakosti, pravičnosti, demokratičnem odločanju, etični uporabi dokazov, celostnem pristopu k zdravju in zaščiti ranljivih skupin prebivalstva. Pravičnost v izvajanju postopkov pomeni zavedanje, da nimamo vsi enakih virov za zdravje in je zato potrebno zaščititi ranljive, da bi breme in priložnosti PPP pravično porazdelili. Tudi zaradi tega je treba v procese priprave in odločanja vključiti vse ključne deležnike in pripraviti izrecne pristope za zaščito posebno ranljivih, ki praviloma nimajo možnosti, znanj in veščin, da bi ustrezno zaščitili svoje interese v zvezi z zdravjem. Priprava strokovnih izhodišč je nujna, vendar je v procesu dela treba težiti k iskanju soglasij z deležniki. HIA v SEA ni le ekspertni proces. ***V demokratični družbi je HIA v SEA tudi proces uresničevanja razvojnih ciljev različnih deležnikov, ki jih dosegajo z medsebojnimi pogajanjmi in v katerih sodelujejo tudi organi oblasti (centralne, lokalne) s pooblastili, da na koncu sprejmejo tudi upravno odločitev.*** Četudi temelji na strokovnih priporočilih, je končna potrditev plana vedno politična.

5.3 Interdisciplinarnost v izvajanju HIA

Zaradi širine, ki jo pokrivajo telesna, duševna in socialna razsežnost zdravja, bi težko našli znanstveno disciplino, ki ne proučuje kakšnega vpliva na zdravje. *Osrednje mesto v proučevanju vplivov dejavnikov okolja na zdravje **prebivalstva zavzema epidemiologija.** Je osrednja znanstvena disciplina stroke javnega zdravja in edini vir neposrednih znanstvenih dokazov o učinkih izpostavljenosti in možnostih preprečevanja bolezni v populacijskih skupinah. Ne proučuje vplivov na posameznike, temveč na skupine ljudi, kar je ključna razlika med epidemiologijo in kliničnimi vedami. Četudi biološki mehanizem ni v podrobnosti poznan, lahko epidemiologija identificira razloge za pojav in načine preprečevanja bolezni* (35). Ukvarja se s študijami dejavnikov, ki določajo in vplivajo na frekvenco in vzorce širjenja bolezni, poškodb in drugih z zdravjem povezanih dejavnikov, na obseg in čas širjenja in število zajetih oseb v določenih populacijskih skupinah. Pomembno področje proučevanja v epidemiologiji so tudi determinante zdravja. Vrsta epidemiologije, ki poskuša odgovarjati na

vprašanja »kdo, kaj, kje, kako in zakaj«, je *analitična epidemiologija*. *Aplikativna epidemiologija* omogoča informirano odločanje ter preventivo in obvladovanje javno-zdravstvenih problemov, kar je tudi njena največja vrednost (36).

Epidemiološka spoznanja pri proučevanju okoljskih nevarnosti in priložnosti za zdravje dopolnjujemo s spoznanji drugih znanstvenih disciplin: toksikologije in kliničnih medicinskih veda oziroma ved, ki proučujejo fizikalne, kemijske in biološke nevarnosti za zdravje (hrup, mehanske nevarnosti, sevanja, zastrupitve, nevarnosti poškodb in infekcij, kancerogene dejavnike). Z uporabo biopsihosocialne paradigme zdravja v proučevanje obsežno vstopajo še družboslovne in humanistične vede: psihologija, sociologija, ekonomija in druge, ki proučujejo človekovo zdravje v kontekstu psihosocialnega in družbeno-ekonomskega okolja.

Slika 5: Ilustracija kompleksnosti znanstvenih osnov presoje vplivov na zdravje

Naloga stroke javnega zdravja je integracija in sinteza dokazov, pridobljenih z epidemiološkimi študijami in študijami drugih znanstvenih disciplin, v nov, iteracijsko višji sistem dokazov, ki omogoča utemeljeno presojo v zvezi z zdravjem, blaginjo in kakovostjo življenja ljudi.

5.4 Oblikovanje presojevalske skupine

Za tako obsežna in raznolika področja je običajno potrebno več strokovnjakov. Za celostno HIA v SEA, ki jo izvajamo, ko je odločitev o potrebnosti plana in izvajanja HIA že sprejeta, je treba poznati:

1. značilnosti plana, ki je predmet presoje,
2. zdravje in determinante zdravja,
3. veščine, potrebne v procesih upravljanja, komuniciranja in sodelovanja z deležniki.

5.5 Vrste HIA glede na obseg

HIA je lahko hitra (angl. rapid appraisal), srednje obsežna (angl. intermediate) ali celostna (angl. comprehensive). Pogosto je hitra HIA vstop v celostno HIA.

Tabela 3: Značilnosti ozkega in širokega pristopa v izvajanju HIA Vir: National Assembly for Wales. Developing health assessment in Wales (37).

	Širok pogled	Ožji pogled
Pogled na zdravje	Holističen	Osredotočenje na opredeljene in vidne vidike
Temeljna veda	Sociologija	Epidemiologija/toksikologija
Etika	Demokratska	Tehnokratska
Kvantifikacija	Splošna	Usmerjena k meritvam
Vrsta dokaza	Ključni deležniki, skrbi javnosti	Meritve
Natančnost	Nizka	Visoka

5.6 Faze procesa HIA

5.6.1 Presejanje

Presejanje je selekcijski proces, v katerem hitro ocenimo, kakšen potencialni vpliv na zdravje prebivalstva bi imela presojana politika, program ali projekt. V procesih presejanja se sistematično odločamo, ali je potrebno izvesti HIA. Izvajamo jo, kadar predvidevamo, da bi lahko PPP znatneje vplivali na zdravje in bi bilo dobro podrobneje preučiti, ali potrebujejo modifikacije za maksimiranje pozitivnih in minimiranje negativnih učinkov na zdravje. Ugotovimo tudi, katerih PPP ni potrebno presojati, ker so njihovi vplivi na zdravje bodisi zanemarljivi, bodisi dobro znani in dokumentirani, in so znani tudi mehanizmi za odpravo potencialnih negativnih učinkov na zdravje (38).

Za kakovostno presejanje potrebujemo vnaprej pripravljeno presejalno orodje z merili, ki jih v postopku upoštevamo. Merila postavljamo na področjih predvidenih vplivov na prebivalstvo, prisotnosti/odsotnosti ranljivih skupin, faze v razvoju predloga PPPP, obsega in cene predlogov in narave ter obsega vplivov, ki lahko potencialno vplivajo na prebivalstvo.

Po izvedenem postopku presejanja se naročnik HIA odloči, ali:

- presoja vplivov na zdravje morda ni potrebna,
- se izvede hitra ocena vplivov na zdravje,
- se izvede delna ocena vplivov na zdravje,
- se izvede celovita presoja vplivov na zdravje.

Proces presejanja opravi naročnik presoje ali izvajalec, ki ga naročnik za to pooblasti. Naročnik nato odloči, ali bo sploh nadaljeval presojo vplivov na zdravje. Načeloma to fazo opravljajo ministrstva za zdravje ali druga pristojna ministrstva/upravni organi, ki na osnovi

ugotovitev te faze izdajo naročilo za izvedbo HIA, določijo obseg naročila, izvajalca/-e, morebitna pooblastila v dialogu z deležniki, roke in vire za izvajanje HIA.

5.6.2 Vsebinjenje

Vsebinjenje je naslednja faza, v kateri eksperti in drugi deležniki že sodelujejo. Strokovno vsebinjenje je proces, v katerem iz nabora vseh potencialnih vplivov na zdravje izberemo strokovno relevantne za presojano PPP. Kadar želimo celostno presojo vplivov na zdravje, sestavimo interdisciplinarno ekspertno skupino. Tudi drugi deležniki odločajo o relevantnosti posameznih vplivov, predvsem so to prebivalstvo na območjih vplivov in naročnik presoje. Proces vsebinjenja mora biti transparenten, odprt in sodelovalen. Biti mora dobro voden, timski, iterativen. Ekspertna skupina si lahko vzpostavi svetovalno zaledje ter ocenjevanje opravi manj ali bolj poglobljeno, kar je odvisno od časa in resursov, ki so na voljo za ocenjevanje. Pomembna je strokovna priprava izhodišč za odločanje, vendar je vsebinjenje proces, ki naj poteka v soglasju z deležniki. V zgodnjih fazah vsebinjenja priskrbimo demografske in zdravstvene informacije o prebivalstvu, ki živi na območjih vplivov. Pregledamo tudi izhodiščne okoljske podatke. Proces imenujemo profiliranje.

Najprej ob sodelovanju deležnikov ugotovimo, kateri vplivi so bistveni oziroma pomembni za vse identificirane deležnike. Šele s tem pridobimo okvir in vsebine, ki so predmet presoje. Lahko uporabimo sezname/opomnike potencialnih meril in kazalnikov vplivov na zdravje in določimo tiste, ki so relevantni za presojano PPP s strani strokovne in laične javnosti ter pristojnih oblasti.

Uporabna je sledeča matrika:

Strokovna prepričanost o vplivu plana na determinanto	Vidik potencialnega vpliva		
	Verjetnost	Frekvenca	Obseg
Visoka			
Nizka			

Ključne naloge v fazi vsebinjenja so (38):

- dogovor o deležnikih ocenjevanja (npr. predstavniki lokalnih skupnosti, predlagatelji PPP, predstavniki javno-zdravstvenih organizacij, predstavniki nevladnih organizacij, predstavniki gospodarskih organizacij, predstavniki vlad ali ministrstev,..)
- dogovor o vsebinah in omejitvah ocenjevanja (časovni okvir, geografsko področje, obseg populacije, opredelitev ranljivih skupin, vrste potencialnih tveganj za zdravje, opredelitev drugih meril ocenjevanja,..),
- dogovor o metodah ocenjevanja,
- dogovor o nalogah in odgovornostih v procesu ocenjevanja:
 - opredelitev managementa,
 - opredelitev ocenjevalne skupine in njenih nalog (oblikovanje pristopov za sodelovanje skupnosti, pospeševanje vključevanja skupnosti, izvedba procesov),
 - mehanizmi komuniciranja in upravljanja;
 - delovni načrt (časovnica z roki, pričakovani izidi, ..)

- dogovor o resursih (obseg in viri finančnih sredstev, kadrovska sestava, potrebna oprema),
- opredelitev odgovornosti za sprejemanje odločitev (npr. programski svet,..),
- opredelitev odgovornosti za spremljanje in vrednotenje učinkov.

5.6.3 Ocenjevanje

Strokovno ocenjevanje potencialnih vplivov predlaganih planov na zdravje in alternativnih scenarijev je v izvajanju HIA v SEA osrednje, zahtevno in obsežno delo, ki mora biti prilagojeno predmetu ocenjevanja. Ocenjujemo značilnosti planov: vrednote, namen in cilje, vsebine, prednostne usmeritve, ciljne populacije, učinke, tudi morebitne vidike, o katerih niso možna pogajanja ali so potencialna področja tenzij in konfliktov. Posebej smo pozorni na nevarnosti. Kadar so učinki jasni, jih ocenimo. Kadar učinki PPP niso jasni ali niso pozitivni, uporabimo tehniko ocenjevanja alternativnih scenarijev. V procesih presoje sicer ves čas skrbimo, da je obseg procesov proporcionalen potencialnim škodam/koristim in utemeljen na strokovnih merilih. Ugotavljamo, koliko ljudi in kje bo čutilo vplive in na kakšen način se bodo vplivi širili. Posebno skrb namenimo ranljivim skupinam prebivalstva.

Uporabimo lahko kvantitativna, kvalitativna in/ali simbolna merila. Če delamo ocene na **projektni ravni**, moramo upoštevati zakonsko določene najvišje dovoljene vrednosti, ki so predpisane predvsem za področja kemijskih, fizikalnih in bioloških dejavnikov, npr. hrup, onesnaženja, biomehanske nevarnosti, sevanja, mikrobiološki dejavniki. Velja, da upoštevanje zakonsko določenih zgornjih mej zagotavlja zadostno previdnost pri odločanju o teh vrstah nevarnosti.

Vendar ta princip ni uporaben za vse vrste nevarnosti, na primer za ocenjevanje psihosocialnih nevarnosti in **le izjemoma tudi na strateški ravni**. Zavedati se moramo tudi, da so ta merila izraz trenutnega stanja znanosti, zato je možno, da obstajajo neprepoznani vplivi obravnavanih dejavnikov na zdravje. Naslednja pomanjkljivost zakonsko določenih meril je v tem, da nam pomagajo le pri ocenjevanju negativnih, ne pa tudi pozitivnih vplivov na zdravje, pa tudi, da praviloma nimamo posebnih norm za zaščito ranljivih skupin.

V **strateškem ocenjevanju** kot pripomoček pri ocenjevanju v literaturi najdemo priporočila za **uporabo opomnikov**, sestavljenih iz ključnih tem, urejenih po področjih. Opomniki se med različnimi nacionalnimi priporočili nekoliko razlikujejo po uporabljeni klasifikaciji, v bistvu pa se vsebinsko nanašajo na determinante zdravja. Primer WHO:

Tabela 4: Opomnik potencialnih vplivov na zdravje/determinante zdravja
Vir: WHO European Centre for Health Policy

Osebn/družinski življenjski slogi in značilnosti	Socialna okolja	Fizično okolje	Kakovost in dostop do storitev
-športna in druga telesna dejavnost -uživanje alkohola/drog -izobraževanje/učenje -veščine, npr. veščine obvladovanja (stresov)	-socialni status -zaposlenost ali druga koristna vloga - družbena/družinska podpora -stres	-bivalni okolja -delovni pogoji -onesnaženja -vpliv na klimo -nesreče -javna varnost	-socialne storitve -stanovanjske storitve -prosti čas -transport -izobraževanje -zdravstvene storitve

	-dohodek/relativni dohodek -pravičnost: vpliv na položaj v družbi/odnos do ranljivih	-prenos nalezljivih bolezni	
--	---	-----------------------------	--

Opredefitev deležnikov in prebivalstva na območjih vpliva na samem začetku omogoča, da se civilna družba zgodaj vključi v procese strateške presoje in odločanje. Pri opredeljevanju deležnikov smo posebej pozorni na tiste, ki niso formalno vključeni v procese presoje. Pri končni izbiri ciljev HIA v SEA, ki poteka v prvi fazi vsebinjenja, deležniki tako že sodelujejo.

5.6.4 *Opredefitev izhodiščnega stanja - profiliranje*

Pomeni opredelitev izhodiščnega stanja, na katerega bodo plani delovali.

Opredeflujemo:

- demografski, socialno-ekonomski, etnični status prebivalstva (obseg, struktura po spolu, starosti, izobraženosti, dohodku, etnični pripadnosti,..),
- zdravstveni status prebivalstva (umrljivost, obolevnost, invalidnost,..);
- vedenja prebivalstva v zvezi z zdravjem (kajenje, prehranjevanje, telesna dejavnost, uživanje alkohola, droge, tvegana spolna vedenja,..);
- vrste in značilnosti ranljivih skupin prebivalstva;
- okolja, kjer se ranljive skupine koncentrirajo in
- izhodiščna stanja dejavnikov v fizičnih in psihosocialnih okoljih.

Ocenjujemo potencialne nevarnosti/negativne determinante zdravja in priložnosti/pozitivne determinante zdravja. Ocenjujemo vrsto vpliva, dejavnost, ki povzroča vpliv, determinanto, preko katere deluje vpliv, velikost vpliva, frekvenco vpliva, čas delovanja, mesto izvora, verjetnost vpliva, distribucijo vpliva, vpliv na ranljive skupine in okolja, kjer se koncentrirajo (38).

5.6.5 *Poročanje*

V poročilo zapišemo ugotovitve presoj in predvidevanja v zvezi z različnimi izbranimi scenariji. Zberemo in analiziramo stališča, predstavimo zaključke ter oblikujemo okvirna priporočila za prilagoditev izhodiščnega predloga. Posebno pozornost posvetimo ugotovljenim stališčem javnosti in priporočilom za ukrepanje (npr. ukrepanje ni potrebno, potrebno odpraviti negativne učinke, potrebno okrepiti pozitivne učinke na zdravje). Možna so nasprotja med deležniki v zvezi s cilji in zaključki presoj. Zelo smiselno je, da upravljavci od samega začetka proces moderirajo proces na način, da se ta nasprotja minimirajo oziroma odpravijo.

Primerno je, da se poročilo zaključuje s krajšim povzetkom v jeziku, ki ga razumejo laiki (38). Če na voljo ni bilo dovolj informacij za odločanje, je treba na to posebej opozoriti ter predlagati načine za njihovo dopolnitev ter ponovitev procesa ocenjevanja.

Dobra praksa razvojnega sodelovanja po priporočilih OECD (39) pomeni, da poročilo vsebuje:

- a) Ključne vplive za vsako alternativo.
- b) Izražene skrbi deležnikov, njihova strinjanja in nasprotovanja.

- c) Predlagane ukrepe za odpravo in/ali omilitev potencialnih negativnih vplivov in krepitev potencialnih pozitivnih vplivov.
- d) Argumente za sklepanje kompromisnih rešitev.
- e) Plan izvedbe PPP s planom spremljanja učinkov.
- f) Pričakovane koristi in odprta vprašanja, ki jih je treba rešiti.
- g) Priporočila za morebitna nadaljnja strateška ocenjevanja in njihovo poglobitev na lokalni ravni, za specifične programe ali projekte.

5.6.6 *Komuniciranje in upravljanje s tveganji*

Zgodnje vključevanje javnosti na območjih vplivov lahko dovolj zgodaj priskrbi dodatne podatke in prepreči nepotrebno delo in zaplete. Kadar zaznamo razhajanje med strokovno zaznamimi nevarnostmi in nevarnostmi po mnenju skupnosti, pričnemo s strategijami zmanjševanja izpostavljenosti nevarnostim in nadaljujemo s korektnim komuniciranjem. Pomembno je tudi zgodnje sodelovanje med presojevalci in pristojnimi zdravstvenimi oblastmi oz. drugim pristojnim telesom, da se ugotovijo morebitna vprašanja, ki skrbijo tudi oblasti.

Stališče UK Mereside Guidelines for Health Impact Assessment (40): To je kritična točka procesa, kjer se izkažejo vodstvene sposobnosti upravljavcev procesa. Pregledati, ponuditi in končno tudi osvojiti je treba alternativno/-e varianto/-e v zvezi z najpomembnejšimi vplivi na zdravje. Škotska priporočila izrecno navajajo, naj proces HIA vodi izkušen in na področju HIA posebno usposobljen specialist javnega zdravja⁶.

5.6.7 *Odločanje*

Temelji na tehtanju prednosti in slabosti sedanjega stanja ter priložnosti in nevarnosti pri morebitnem uresničenju planov po različnih scenarijih. Odločamo na osnovi sledečih virov informacij:

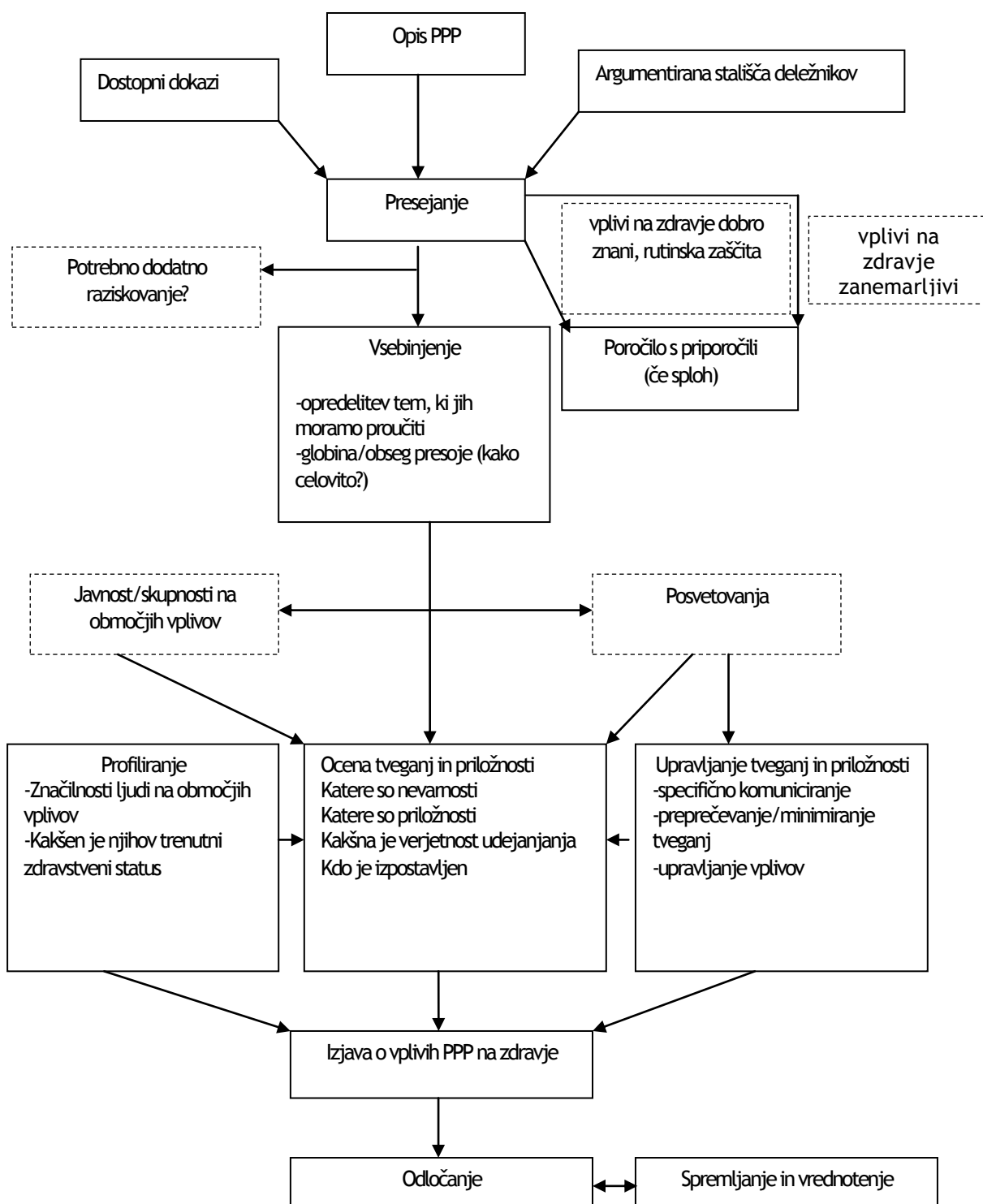
- informacije o planu in različnih scenarijih planov,
- cilji, interesi in stališča deležnikov in ključnih obveščevalcev (informatorjev),
- znanja in stališča ekspertne skupine.

5.6.8 *Kontrola kakovosti*

Je včasih potrebna, da se zagotovi ustreznost postopkov presoj in zato, da se poveča zaupanje v kredibilnost pripravljene ocene za vse deležnike.

⁶ Škotska priporočila nadalje navajajo, da je za eno celotno HIA pri njih v povprečju potrebno od 4 – 6 mesecev dela takega specialista; za hitro HIA (rapid appraisal) pa sedem ur timske delavnice z deležniki za vsako obravnavano področje, kar vključuje tudi skupno pripravo poročila. Priporočajo, da hitro presojo specifičnega področja (determinante zdravja) vodi specialist za to področje.

5.6.9 HIA procesni diagram

Potek procesa HIA

Slika 6: Procesni diagram HIA, prirejen po UK DOH

(Vir: National Public Health Partnership. Health Impact Assessment Guidelines. Canberra: Commonwealth of Australia, 2001 (41).)

5.7 Posebni vidiki HIA

5.7.1 Sodelovalno ocenjevanje

V procesu vsebinjenja skupaj z deležniki ugotovimo, katere determinante so relevantne za konkreten plan in jih bomo ocenjevali.

Vplive nato ocenjujemo na več načinov (npr. ekspertna mnenja, laična mnenja, mnenja nevladnih organizacij, pregled literature, pregled mednarodnih priporočil,...). Poskrbimo, da imajo deležniki zadostne in pravilne informacije o PPP.

Izbira metod, širina in globina ekspertnega ocenjevanja vplivov na zdravje je v splošnem odvisna od natančnosti razpoložljivih podatkov, razvitosti znanstvenega področja, strokovnih zmogljivosti, pa tudi časa in materialnih virov, ki so za postopke ocenjevanja na voljo. V idealnem primeru, ko bi imeli na voljo vse opisane resurse, bi lahko ocenili vse vrste vplivov na zdravje (determinante zdravja), smeri njihovega delovanja, moč delovanja, trajanje, frekvenco ter vrste in obsege vplivov na prebivalstvo na območjih vplivov.

V ocenjevanju na strateških ravneh se metode in tehnike ocenjevanja bistveno razlikujejo od metod in tehnik ocenjevanja na ravni projektov. Na strateških ravneh praviloma ne izvajamo meritev. Tudi uporaba klasične metodologije ocenjevanja tveganj v strateškem ocenjevanju ni metoda izbora, saj je zelo specifična in zahteva zadostno količino in obseg numeričnih podatkov. Kadar na ravni strateškega ocenjevanja vendarle zaznamo zadostno stopnjo natančnosti in specifičnosti podatkov, k sodelovanju povabimo specialista za to področje, ki pripravi oceno. Posebej opozarjamo na pomen vključevanja strokovnjakov, ki živijo na območjih vplivov.

Strokovne cilje in ocene dopolnjujemo in usklajujemo s številnimi deležniki, ki so:

- ljudje, ki živijo na območjih vplivov,
- državne/lokalne nevladne organizacije,
- predstavniki državnih/lokalnih oblasti,
- predstavniki gospodarstva,
- javne agencije,
- predstavniki akademske javnosti, idr.

Primeri metod za oblikovanje stališč:

- fokusne skupine,
- populacijske analize,
- ocenjevanje scenarijev,
- opredelitev in klasifikacija nevarnosti (kvantitativno ali kvalitativno),
- delavnice z deležniki,
- ankete,
- intervjuji ključnih informatorjev,
- možgansko viharjenje,
- pogovori s prebivalstvom na območjih vplivov,
- Delphi metoda (paneli ekspertov in ključnih ljudi, ki sodelujejo v odločanju, kjer je odločanje skupinsko in poteka kot iterativni proces),
- ocenjevanje tveganj, komuniciranje in upravljanje tveganj,
- analiza stroškov in koristi,
- razna druga vrednotenja.

Pogosto je treba sprejemati kompromisne rešitve, čeprav moramo poskušati doseči zmagovalno situacijo za vse (»win-win«). Kadar odločanje zahteva kompromise, je potrebno to posebej dokumentirati. Uporabimo previdnostno načelo in upoštevamo, da ima zaščita zdravja najvišjo prioriteto.

Postopke ocenjevanja dokumentiramo. Ocenjujemo in dokumentiramo tudi trdnost znanstvenih dokazov, ki smo jih uporabili v ocenjevanju.

5.7.2 *Objektivna in subjektivna merila in kazalniki*

Splošni cilji merjenja so: določiti vrsto, smer, obseg, trajanje, frekvenco in moč vpliva na zdravje.

Merilo je standard, pravilo ali test, s katerim ocenjujemo ali presojava pojave in postavljamo zaključke. Merjenje je proces, v katerem na osnovi določene metode pridobivamo številčno, simbolno ali opisno izražene lastnosti obravnavane entitete (42).

Pozitivna merila so tista, ki dajejo objektivno in preverljivo informacijo, pridobljeno z uporabo znanstvenih metod⁷. Osnova zanje so objektivna dejstva o pojavu. Normativna merila pa vsebujejo značilnosti presojevalcev⁸. Osnova zanje so stališča, vrednote, motivi, interesi, vedenje, znanje, presojevalcev o pojavu, ki lahko bodisi v celoti - ali bolj ali manj - ali pa sploh ne - temeljijo na izmerjenih objektivnih dejstvih o pojavu⁹.

Kakovost meritve objektivnih značilnosti pojava ocenjujemo po njeni:

- veljavnosti - ki pomeni lastnost meritve, da v resnici zajame lastnosti merjenega pojava in
- zanesljivosti - ki pomeni lastnost meritve, da rezultate opazovanj prikaže vedno enako in nezmotljivo.

Kazalnik je okoliščina ali značilnost, ki z določeno močjo nakazuje obstoj nekega dejstva. Nastane, ko pojav zavzame določeno vrednost na merilni lestvici.

Merila in kazalnike lahko razvrstimo na:

- kvantitativne – numerične vrednosti na merilni lestvici;
- semikvantitativne - ni jih možno numerično opredeliti; možno je opredeliti smer in rang vpliva, ki je lahko nevtralen, negativen, pozitiven, zelo pozitiven, zelo negativen;
- kvalitativne - ni jih možno objektivno opredeliti; v celoti subjektivni. Predstavljajo jih opisna vrednotenja. Njihovo veljavnost opredeljuje stopnja legitimitete presojevalca, ki je lahko strokovna, odločevalska ali vezana na stopnjo posledice vpliva, ki ga oseba čuti.

V prospektivnih strateških presojah podajamo mnenja o svojih pričakovanjih. Ne izvajamo meritev in tudi ne izračunavamo velikosti ali verjetnosti vplivov na zdravje. Razlog za odsotnost merjenj izhaja iz dejstva, da pač ni moč meriti vplivov, ki še niso nastali; razlog za odsotnost izračunavanja pa iz dejstva, da na strateških ravneh nimamo dovolj natančnih vhodnih podatkov.

⁷ Postopke pridobivanja pozitivnih meril v tem tekstu imenujemo ocenjevanje.

⁸ Postopke pridobivanja pozitivnih in normativnih meril v tem tekstu imenujemo presoja.

⁹ V zvezi s tem se je treba vedno znova opomniti na pasti visoke stopnje znanstvene negotovosti v ocenjevanju vplivov okolja na zdravje in hkrati tudi pasti ekonomskih, političnih ali drugih interesov ljudi, ki sodelujejo v presoji. Sistemsko je treba zagotoviti visoko stopnjo znanstvene kompetentnosti in visoko stopnjo strokovne neodvisnosti ljudi, ki kot strokovnjaki sodelujejo v presoji vplivov okolja na zdravje (ekonomsko, politično in drugo).

Strokovna pričakovanja oblikujemo tako, da čim boljše zajamemo do tedaj znana znanstveno preverjena dejstva o pojavu in jih apliciramo na konkretno situacijo. So torej splet objektivnega znanja in subjektivnih predvidevanj ocenjevalca/-ev. Na področjih pričakovanih vplivov oblikujemo merila, ki predvidevajo in kasneje lahko tudi merijo spremembe na področju determinant zdravja in tudi telesnih, psiho-socialnih, ekonomskih, demografskih in drugih značilnosti populacije na območjih vplivov. Merila lahko opredeljujemo tako na osnovi znanih vzrokov zdravja in bolezni (determinante) kot na osnovi znanih posledic zdravja in bolezni (umrljivosti, obolevnosti, DALY, QALY,...) in relacij med njimi.

Natančno kvantificiranje pričakovanj je sicer prednostna usmeritev, vendar v presoji na strateških ravneh praviloma to ni možno; je pa takšno ocenjevanje možno, kadar imamo na voljo dovolj natančne vhodne podatke in narava proučevanega pojava to omogoča. Tako je, npr. izdelava klasične ocene fizikalnih, mikrobioloških in kemijskih tveganj natančno ekspertno opravilo objektivne narave, kjer operiramo z numeričnimi podatki.

Oblikovanje pričakovanj z semikvantitativnimi merili je v prospektivni strateški strokovni presoji vplivov na zdravje najpogostejše. Izraz nam pomeni, da smo opredelili pričakovano vrsto vpliva (naravo delovanja dejavnika), smer delovanja (pozitivno, negativno) ter v grobem tudi obseg delovanja (pozitiven, zelo pozitiven, negativen, zelo negativen,...) Izvajamo ga, kadar na osnovi predhodno izvedenih študij lahko zadovoljivo predvidimo vsaj te elemente. Tudi takšna vrsta presoje zahteva specifične pristope, znanja in veščine. Pri pripravi strokovnih presoj vplivov na zdravje na strateških ravneh ne moremo biti zelo natančni in smo tudi subjektivni. V tej vrsti presoj se pogosto izražamo v obliki matrik in z uporabo simbolov.

Slika 7: Matrika semikvantitativnega ocenjevanja vplivov okolja na zdravja

vpliv/moč vpliva	0	+	-	++	--	?
X						
Y						

Ključno pri tem je, da:

- poznamo bistvene dotlej pridobljene informacije o ocenjevanem pojavu in
- preverimo, da so uporabljene informacije pridobljene na osnovi znanstveno trdnih metod s pravilno interpretacijo.

Pri preverjanju informacij objektivnega tipa smo zato postavljeni pred izziv, da v svetovnih znanstvenih bazah najdemo ne le ključna dejstva o zdravstvenem pojavu, temveč vedno preverimo tudi strokovno verodostojnost uporabljenega vira.

Strokovna presoja vplivov na zdravje je velik izziv tudi zato, ker poteka v razmerah visoke stopnje znanstvene negotovosti. Briggs te izzive lepo komentira (43):

Celostna presoja vplivov okolja na zdravje je sredstvo za presojo z zdravjem povezanih problemov, ki izhajajo iz okolja, in z zdravjem povezanih vplivov politik in drugih intervencij, ki vplivajo na okolje, na način, da upoštevamo kompleksnosti, soodvisnosti in negotovosti stvarnega sveta. Kot takšna je močno odvisna od tega, kako izbiramo in okvirjamo vprašanja in usmerja k vključevanju deležnikov tako v oblikovanje izhodišč kot v presojo in interpretacijo rezultatov. Je tudi primerjalni proces, ki vključuje vrednotenja in primerjave različnih scenarijev.

Po Briggsu so ključni izzivi HIA v presojah vplivov na okolje sledeči:

- mnogovzročnost in nelinearnost v proučevanju nevarnosti in priložnosti za zdravje;
- vrzeli v podatkih in znanju;
- okrepitve negotovosti v uporabi kompleksnih modelov;
- vprašanja v zvezi s kombiniranjem kvantitativnih in kvalitativnih podatkov;
- kombinacija negativnih in pozitivnih vplivov iz okolja;
- mnoga odprta raziskovalna vprašanja;
- vključevanje uporabnikov.

Pri sprejemanju strokovnih informacij s strani laične javnosti je temeljnega pomena zaupanje v neodvisnost strokovne ocene, strokovno znanje in etično integriteto ter neodvisnost presojevalca. Ključno poslanstvo v procesu sodelovanja strokovnjaka z laičnim deležnikom in odločevalcem je, da obema posreduje verodostojno znanstveno informacijo, če in kakor obstaja, da se lahko oba na tej osnovi argumentirano odločata. Če take informacije ni, je to treba povedati in svetovati uporabo previdnostnega načela.

Kot rečeno, je v presoji treba upoštevati tudi vrednote, želje, stališča in interese ljudi, ki živijo na območjih vplivov. To so **subjektivna, kvalitativna merila**, in jih oblikujejo deležniki, na katere se pojavi nanašajo. V demokratičnih okoliščinah so ta merila legitimna in tudi neizogibna.¹⁰

Kot pišejo Murphy in sod. (44), je *ključna razlika med kvantitativnimi in kvalitativnimi metodami ta, da so prve vzpostavile skupno filozofsko osnovo, medtem ko je slednje niso. To pomeni, da lahko kvantitativni raziskovalci jemljejo svojo raziskovalno metodo kot stvar tehnike. Najboljša rešitev je tista, ki najbolj učinkovito in uspešno razreši dani problem. To pa ne velja za kvalitativno raziskovanje, kjer so predlagane rešitve za metodološke probleme neločljivo povezane z osebnimi filozofskimi predpostavkami in se tisto, kar šteje kot ustrezna rešitev iz enega položaja uničuje z mnenjem iz drugega položaja.*

V procesu HIA v SEA ne gre več le za filozofsko razumevanje razlik, temveč je treba izhodiščne razlike zmanjšati in ustvariti določeno stopnjo končnega soglasja. Ta zahtevna naloga, morda od vseh v procesu ocenjevanja vplivov na zdravje najzahtevnejša, pa od upravljavcev/vodij procesa zahteva na eni strani sprejemanje pravice do participacije deležnikov pri odločanju, zahteva pa tudi ustrezne vodstvene veščine in zanje za upravljanje zapletenih procesov sporazumevanja. Hkrati s tem morajo biti zagotovljeni tudi sistemski oziroma formalni pogoji, da se demokratični proces sploh lahko zgodi. V idealnem primeru bi »učinkovitost/uspešnost« procesa lahko opredelili kot ustvarjanje »win-win« situacije, h kateri procesu HIA v SEA vedno težimo, čeprav je vedno ne tudi dosežemo.

5.7.3 Uveljavljeni institucionalni kazalniki vplivov okolja na zdravje

Drugo težo kot pričakovani kazalniki imajo kazalniki, ki nastanejo na osnovi merjenj dejanskih sprememb. Uporabni so za nazaj: pri spremljanju in vrednotenju že uveljavljenih planov. Uporabni so tudi za naprej: so pomemben vir informacij o okolju in populaciji, na katera bo plan učinkoval, hkrati pa so uporabni tudi za predvidevanje bodočih vplivov planov na osnovi analogij.

¹⁰ Ker vsebujejo norme udeleženih ljudi, jih imenujemo tudi *normativna merila*, in se razlikujejo od *pozitivnih meril*, za katere je značilna najvišja možna stopnja matematične ali druge objektivnosti.

Nekaj teh kazalnikov uveljavljene institucije periodično ali redno izračunavajo. Za tako spremljanje morajo biti izpolnjeni zahtevni pogoji: redno mora biti na voljo dovolj verodostojnih in natančnih podatkov, na voljo morajo biti tudi sistemi za njihovo zajemanje in obdelavo. Gre za permanentne meritve vplivov na zdravje. Glede na širino problema je takih kazalnikov zelo malo. Če pričakujemo, da bi se vpliv plana lahko izrazil tudi v katerem od teh, je prav, da jih poskušamo uporabiti, s tem namreč izkoristimo redne sisteme monitoringov tudi za namene spremljanja teh vplivov. V nadaljevanju navajamo objavljene kazalnike treh institucij SZO, ARSO in OECD.

Svetovna zdravstvena organizacija (SZO)

SZO objavlja podatke o vplivih na zdravje s pomočjo določenih kazalnikov, ki so nastali na osnovi preteklih študij o delovanju dejavnikov tveganja na zdravje in preteklih merjenj. Za strateško ocenjevanje so zanimivi kazalniki, ki izražajo *pripisljivo število ali delež smrti, pripisljivo število izgubljenih let življenja, pripisljivo izgubo let zdravega življenja oziroma pripisljivo število izgubljenih let kakovostnega življenja, ipd., zaradi delovanja znanega dejavnika tveganja.*

Podatki o vplivih dejavnikov okolja na zdravje so pridobljeni iz spektra epidemioloških, biomedicinskih, toksikoloških in drugih raziskav. Epidemiološke raziskave imajo pri tem posebno mesto in posebno interpretacijo.

Pri vseh teh izračunih se moramo zavedati, da je s pridobivanjem podatkov, ki jih nato izražamo v obliki različnih epidemioloških kazalnikov, cela vrsta težav. Težave lahko izhajajo iz problematične izhodiščne opredelitve podatka in sistemov registracije, nezanesljivosti virov in metod posredovanja podatkov, težavnosti ugotavljanja vzročno posledičnih zvez med dejavnikom in smrtjo ali boleznijo, ipd. Natančnejša razlaga presega namene tega poročila, zapišimo le, da se podatki, na osnovi katerih ocenjujemo verjetnosti neugodnih, pa tudi ugodnih zdravstvenih dogodkov zaradi delovanja dejavnikov okolja po kakovosti in po pomenskosti med seboj razlikujejo, kar pri ocenjevanju velja upoštevati. ***Načeloma je to naloga in kompetenca specialistov javnega zdravja.***

Podatki o umrljivosti so na splošno bolj kakovostni kot podatki o obolevnosti. Smrt je gotov dogodek, vsaka ugotovljena smrt v Sloveniji je tudi registrirana; kakovost registracije bolezni pa je odvisna od številnih subjektivnih dejavnikov. V kolikor je registraciji bolezni posvečena zadostna pozornost v sistemu, so lahko tudi taki podatki kakovostni. Primer je Register raka za Slovenijo. Najbolje je, če uspemo v kazalniku združiti smrtne in ne-smrtne posledice bolezni, poškodb ali zastrupitev. Najpogosteje uporabljena sta DALY in QALY, tim. povzetni meri bolezni in zdravja.

SZO objavlja sledeče izračunane ***populacijske kazalnike vplivov na zdravje za nekatere dejavnike okolja***, med objavljenimi so tudi podatki za Slovenijo:

- *Absolutna umrljivost zaradi dejavnika v populaciji.*
- *Umrljivost zaradi dejavnika na 100.000 prebivalcev (podskupini kazalnika: umrljivost otrok do 5 let, odraslih nad 15 let).*
- *Absolutno število izgubljenih let zdravega življenja zaradi dejavnika - število DALY v populaciji.*
- *Število izgubljenih let zdravega življenja zaradi dejavnika na 100.000 prebivalcev - število DALY na 100.000.*

Tabela 5: Seznam kvantificiranih kazalnikov vplivov okolja na zdravje Svetovne zdravstvene organizacije (45).

En DALY razumemo kot eno leto izgubljenega »zdravega« življenja. Vsota DALY v populaciji predstavlja vrzel med sedanjim stanjem zdravja in stanjem idealnega zdravja, kjer bi vse prebivalstvo živelo globoko v starost brez bolezni ali onesposobljenosti.

Za izračun DALY-ja potrebujemo podatke o številu obolelih in umrlih, starost v času prezgodnje smrti in trajanje onesposobljenosti zaradi bolezni od nastanka do popolne ozdravitve ali smrti. Potrebujemo tudi nedvomno potrjeno vzročno posledično povezavo med dejavnikom tveganja in registrirano boleznijo ali smrtjo¹¹.

Seznam področij, kjer je za škodljive dejavnike iz okolja uporabna metodologija izračuna izgube let zdravega življenja SZO, ni naključen, temveč so vanj uvrščena le tista področja, za katera obstajajo dovolj trdni epidemiološki in biološki dokazi za vzročno-posledično povezanost med dejavnikom okolja in boleznijo ter potrebni populacijski podatki. Natančna metodologija izračuna DALY presega okvirje tega dela.

Determinanta	Kazalnik izpostavljenosti	Kazalnik bremena bolezni ¹²	
		Umrljivost	DALY
Onesnažen zrak v gospodinjstvih	% prebivalstva, ki uporablja različne vrste goriv: premog, oglje, les, odpadki,..	Število pripisljivih smrti Število pripisljivih smrti otrok do 5 let Pripisljive smrti na 100.000 prebivalcev Pripisljive smrti otrok do 5 let na 100.000 prebivalcev Kazalnik upošteva smrti zaradi: Vnetij spodnjih dihal pri otrocih do 5 let KOPB pri odraslih nad 30 let Pljučnega raka nad 30 letom starosti	Število pripisljivih DALY Število pripisljivih DALY na 100.000 prebivalcev Kazalnik upošteva smrti in posledice bolezni zaradi: Vnetij spodnjih dihal pri otrocih do 5 let KOPB pri odraslih nad 30 let Pljučnega raka nad 30 letom starosti
Onesnažen zunanji zrak - letna koncentracija PM ₁₀ (mg/m ³)	% prebivalstva, ki živi v mestih nad 100.000 prebivalci	Število pripisljivih smrti Število pripisljivih smrti otrok do 5 let Pripisljive smrti na 100.000 prebivalcev Pripisljive smrti otrok do 5 let na 100.000 prebivalcev Kazalnik upošteva smrti zaradi: Vnetij spodnjih dihal pri otrocih do 5 let	Število pripisljivih DALY Število pripisljivih DALY na 100.000 prebivalcev Število pripisljivih DALY otrok do 5 let Število pripisljivih DALY otrok do 5 let na 100.000 prebivalcev Kazalnik upošteva smrti in posledice bolezni zaradi: Vnetij spodnjih dihal pri otrocih do 5 let

¹¹ Kazalnik DALY je razmeroma nov sestavljeni populacijski kazalnik, ki je bil razvit v devetdesetih letih prejšnjega stoletja na Harvardu in so ga kasneje prevzele javno-zdravstvene šole in institucije po svetu.

¹² DALY je sestavljeni kazalnik, pri čemer nekatera navedena bolezenska stanja lahko povzročajo smrti in onesposablajo, druga pa le onesposablajo.

Determinanta	Kazalnik izpostavljenosti	Kazalnik bremena bolezni ¹²	
		Umrljivost	DALY
		KOPB pri odraslih nad 30 let Pljučnega raka nad 30 letom starosti	KOPB pri odraslih nad 30 let Pljučnega raka nad 30 letom starosti
Voda, sanitarni sistemi, higiena	% prebivalstva, ki uporablja »izboljšane« vire pitne vode % prebivalstva, ki uporablja »izboljšane« sanitarne sisteme	Število pripisljivih smrti Število pripisljivih smrti otrok do 5 let Pripisljive smrti na 100.000 prebivalcev Pripisljive smrti otrok do 5 let na 100.000 prebivalcev Kazalnik upošteva: smrti zaradi drisk	Število pripisljivih DALY Število pripisljivih DALY na 100.000 prebivalcev Število pripisljivih DALY otrok do 5 let Število pripisljivih DALY otrok do 5 let na 100.000 prebivalcev Kazalnik upošteva: smrti in posledice zaradi drisk
Svinec	% otrok do 15 let s konc. svinca v krvi nad 5µg/dl % otrok do 15 let s konc. svinca v krvi nad 10µg/dl % odraslih nad 15 let s konc. svinca v krvi nad 5µg/dl % odraslih nad 15 let s konc. svinca v krvi nad 10µg/dl	Število pripisljivih smrti Število pripisljivih smrti otrok do 5 let Pripisljive smrti na 100.000 prebivalcev Pripisljive smrti otrok do 5 let na 100.000 prebivalcev Kazalnik upošteva samo smrti: Srčno-žilne bolezni nad 15 let Blaga duševna zaostalost pri otrocih pod 5 let	Število pripisljivih DALY Število pripisljivih DALY na 100.000 prebivalcev Število pripisljivih DALY otrok do 5 let Število pripisljivih DALY otrok do 5 let na 100.000 prebivalcev Kazalnik upošteva smrti in posledice bolezni: Srčno-žilne bolezni nad 15 let Blaga duševna zaostalost pri otrocih pod 5 let
Pasivno kajenje	% otrok do 15 let, izpostavljenih pasivnemu kajenju % žensk nad 15 let, izpostavljenih pasivnemu kajenju % moških nad 15 let, izpostavljenih pasivnemu kajenju	Število pripisljivih smrti Število pripisljivih smrti otrok do 5 let Pripisljive smrti na 100.000 prebivalcev Pripisljive smrti otrok do 5 let na 100.000 prebivalcev Ni enotne metodologije.	Število pripisljivih DALY Število pripisljivih DALY na 100.000 prebivalcev Število pripisljivih DALY otrok do 5 let Število pripisljivih DALY otrok do 5 let na 100.000 prebivalcev Ni enotne metodologije.
UV sevanje	Stopnja sevanja	Število pripisljivih smrti Pripisljive smrti na 100.000 prebivalcev Kazalnik upošteva izključno smrti, ki bi nastopile zaradi: Malignega melanoma Skvamoznega karcinoma Bazocelularnega karcinoma Solarne keratoze Sončnih opeklin Skvamoznega karcinoma roženice in veznice Pterigija Reaktivacije ustnega herpesa Katarakte	Število pripisljivih DALY Število pripisljivih DALY na 100.000 prebivalcev Kazalnik upošteva smrti in posledice bolezni na področjih: Malignega melanoma Skvamoznega karcinoma Bazocelularnega karcinoma Solarne keratoze Sončnih opeklin Skvamoznega karcinoma roženice in veznice Pterigija Reaktivacije ustnega herpesa Katarakte

<i>Determinanta</i>	<i>Kazalnik izpostavljenosti</i>	<i>Kazalnik bremena bolezni¹²</i>	
		<i>Umrljivost</i>	<i>DALY</i>
<i>Klimatske spremembe</i>		<i>Število pripisljivih smrti</i> <i>Število pripisljivih smrti otrok do 5 let</i> <i>Pripisljive smrti na 100.000 prebivalcev</i> <i>Pripisljive smrti otrok do 5 let na 100.000 prebivalcev</i> <i>Kazalnik vključuje smrti zaradi:</i> <i>Drisk</i> <i>Malarije</i> <i>Nenamernih poškodb</i> <i>Poplav</i> <i>Podhranjenosti</i>	<i>Število pripisljivih DALY</i> <i>Število pripisljivih DALY na 100.000 prebivalcev</i> <i>Število pripisljivih DALY otrok do 5 let</i> <i>Število pripisljivih DALY otrok do 5 let na 100.000 prebivalcev</i> <i>Kazalnik vključuje smrti in posledice bolezni zaradi:</i> <i>Drisk</i> <i>Malarije</i> <i>Nenamernih poškodb</i> <i>Poplav</i> <i>Podhranjenosti</i>
<i>Zdravje delavcev*:</i> <i>Majhni delci</i> <i>Karcinogeni</i> <i>Ergonomski stresorji</i> <i>Hrup</i> <i>Nevarnosti poškodb</i> <i>*V svetu praviloma ni del presoje v okviru HIA, temveč v okviru zakonodaje, ki regulira zdravje in varnost delavcev</i>		<i>Število poklicnih pripisljivih smrti</i> <i>Število poklicnih pripisljivih smrti na 100.000 prebivalcev</i> <i>Kazalniki bolezni in poškodb so:</i> <i>1 KOPB, astma, druge bolezni dihal</i> <i>2 Rak traheje, bronhov, pljučni rak, levkemija, drugi malignomi</i> <i>3 Bolečine v križu</i> <i>4 Izguba sluha</i> <i>5 Nenamerne poškodbe</i>	<i>Število poklicnih pripisljivih DALY</i> <i>Število poklicnih pripisljivih DALY na 100.000 prebivalcev</i> <i>Kazalniki bolezni in poškodb so:</i> <i>1 KOPB, astma, druge bolezni dihal</i> <i>2 Rak traheje, bronhov, pljučni rak, levkemija, drugi malignomi</i> <i>3 Bolečine v križu</i> <i>4 Izguba sluha</i> <i>5 Nenamerne poškodbe</i>
<i>Škodljivi dejavniki okolja skupno</i>		<i>Število pripisljivih smrti</i> <i>Število pripisljivih smrti na 100.000 prebivalcev</i> <i>% celotne umrljivosti, pripisan dejavnikom okolja</i>	<i>Število pripisljivih DALY</i> <i>Število pripisljivih DALY na 100.000 prebivalcev</i> <i>% vseh DALY, pripisan dejavnikom okolja</i>

Tabela 6: Seznam kvantificiranih kazalnikov vplivov okolja na zdravje Agencije Republike Slovenije za okolje¹³:

Ime kazalnika	Opis kazalnika
Umrljivost dojenčkov zaradi bolezni dihal	Delež otrok, starih od 28-364 dni, umrlih zaradi bolezni dihal
Astma in alergijske bolezni pri otrocih	Delež sprejemov otrok v bolnišnico zaradi astme po starostih skupinah
Izpostavljenost otrok onesnaženemu zraku zaradi delcev PM ₁₀	Delež otrok, starih od 0 do 15 let, izpostavljenih koncentracijam PM ₁₀ 0-30 µg/m ³ , 30-40 µg/m ³ , 40-50 µg/m ³ in > 50 µg/m ³ Delež otrok v starostni skupini od 0-15 let, sprejetih v bolnišnico zaradi diagnoze bolezni dihal. Pri tem je delež za posamezno mesto izračunan kot razmerje med številom otrok, ki so bili sprejeti v bolnišnico zaradi diagnoze bolezni dihal, in skupnim številom otrok v tem mestu v določenem letu.
Hidrični izbruhi (epidemije)	Število prejetih prijav okužb prebivalcev s patogenimi virusi, bakterijami ali praživalmi, ki se lahko prenašajo s pitno vodo. Izvor okužbe je mikrobiološko (fekalno) onesnažena pitna voda.
Dostop do varne pitne vode	Število in odstotni delež prebivalcev Slovenije, ki se oskrbujejo s pitno vodo iz sistemov za oskrbo s pitno vodo, ki so bili vključeni v monitoring pitne vode oziroma v strokovni nadzor.
Incidenca levkemije pri otrocih	Število vseh na novo ugotovljenih primerov levkemije v populaciji otrok od 0 do 15 let v enem koledarskem letu. Groba incidenčna stopnja: število novih primerov bolezni, preračunano na 100.000 oseb opazovane populacije.
Incidenca kožnega melanoma pri odraslih	Incidenca pomeni število vseh na novo ugotovljenih primerov kožnega melanoma pri mlajših od 55 let populaciji v enem koledarskem letu. Groba incidenčna stopnja je podatek o številu novih primerov bolezni, preračunana na 100.000 oseb opazovane populacije.
Izpostavljenost otrok povišani ravni hrupa zaradi cestnega prometa v Ljubljani	Ldan dolgoročna (trajna) raven hrupa za obdobje dneva (od 6.00 do 18.00 ure) vseh koledarskih dni posameznega leta
Vnos kovin v človeško telo	Vsebnosti svineca (Pb), kadmija (Cd), živega srebra (Hg) in arzena (As) v živilih.
Vsebnost svineca v krvi otrok na območju Zgornje Mežiške doline	Vsebnost svineca v krvi otrok na območju Zgornje Mežiške doline.

OECD kazalniki blaginje

Razdeljeni so v dve skupini:

1. Kakovost življenja:

- zdravstveno stanje (pričakovano trajanje življenja, zadovoljstvo z zdravjem);

¹³ Natančni opisi metodologije za izračun kazalnika so dostopni na spletni strani http://kazalci.arso.gov.si/?data=group&group_id=25

- ravnotežje med delom in življenjem (delež ljudi, ki delajo nad 50 ur/teden; prosti čas in skrb zase; delež zaposlenih mater z otroci 6-14 let);
 - zdravje in veščine (delež preb. s srednjo šolo; funkcionalna pismenost 15-letnikov);
 - družbene povezave (delež ljudi, dejavnih v družbenih povezavah, delež ljudi, ki imajo pomoč v stiski);
 - civilno delovanje in obvladovanje (volilna udeležba, formalno sodelovanje v procesih odločanja);
 - kakovost okolja (populacijsko utežena konc. PM10 v mestih nad 100.000 preb: sulfati, nitrati, ogljik, organska ogljična snov, natrijevi in amonijevi ioni, kompleksni kazalnik kakovosti okolja, kompleksni kazalnik onesnaženja zraka);
 - osebna varnost (št. umorov na 100.000 ljudi, % poročanj žrtev nasilja) ter
2. Fizični pogoji bivanja
- dohodek in finančno stanje (neto prilagojeni razpoložljivi prihodek gospodinjev per capita, neto finančno stanje gospodinjev per capita);
 - službe in zaslužki (delež 15-64 let z zaposlitvijo, delež iskalcev zaposlitve, brezposelnih leto ali več);
 - bivališče (število sob/št. ljudi; kopalnica, stranišče).

5.7.4 Ocena tveganja v HIA

Zgodovinsko gledano se presoje vplivov na zdravje niso celostno ukvarjale z vplivi na človeka. Sodobne smernice bistveno presegajo izolirano ocenjevanje tveganj za zdravje, vseeno pa ocena tveganja ostaja temeljna naloga vsake presoje vplivov na zdravje. Ocenjevanje in obvladovanje tveganj je namreč ključno za preživetje posameznika in človeške vrste.

Ocena tveganja (angl. Risk Assessment, RA) je osnova za opredelitev zdravstvenih učinkov izpostavljenosti posameznika ali populacije nevarnim materialom in situacijam, utemeljena na dejstvih (46). Uporabna je le, kadar imamo na voljo zadostne informacije o proučevanem sistemu.

Ločimo različne vrste tveganj. Individualno tveganje ni enako populacijskemu tveganju. Tudi povprečno (značilno) tveganje v populaciji ne velja za zelo ranljive ljudi ali za ljudi, ki so nadpovprečno izpostavljeni dejavniku tveganja. *Povprečno tveganje se nanaša na hipotetičnega posameznika s pripisanimi značilnostmi. V resnici posameznik lahko utрпи škodo ali pa je ne utрпи. Tveganje zato lahko izraža katera koli vrednost verjetnosti od 0 do 1.* Tveganje se lahko nanaša na različne zdravstvene izide (npr. smrti, bolezni) v populaciji ali sub-populaciji v določenem času (47).

Ocena tveganja je lahko kvalitativna ali kvantitativna. *Numerične ocene so razmeroma redko gotove zaradi variabilnosti dejavnikov tveganja in variabilnosti populacij kot tudi omejitev v toksikoloških podatkih in podatkih o izpostavljenosti, kar vse je razlog za negotovosti ocen (48).*

Metode ocenjevanja tveganj morajo izpolnjevati sledeča merila (48):

- logična trdnost metode in veljavnost metodoloških predpostavk (uporaba metode utemeljena na znanstvenih dokazih),
- celovitost (ali je metoda uporabna za vse vidike problema in v kolikšni meri izključuje določen vidike),

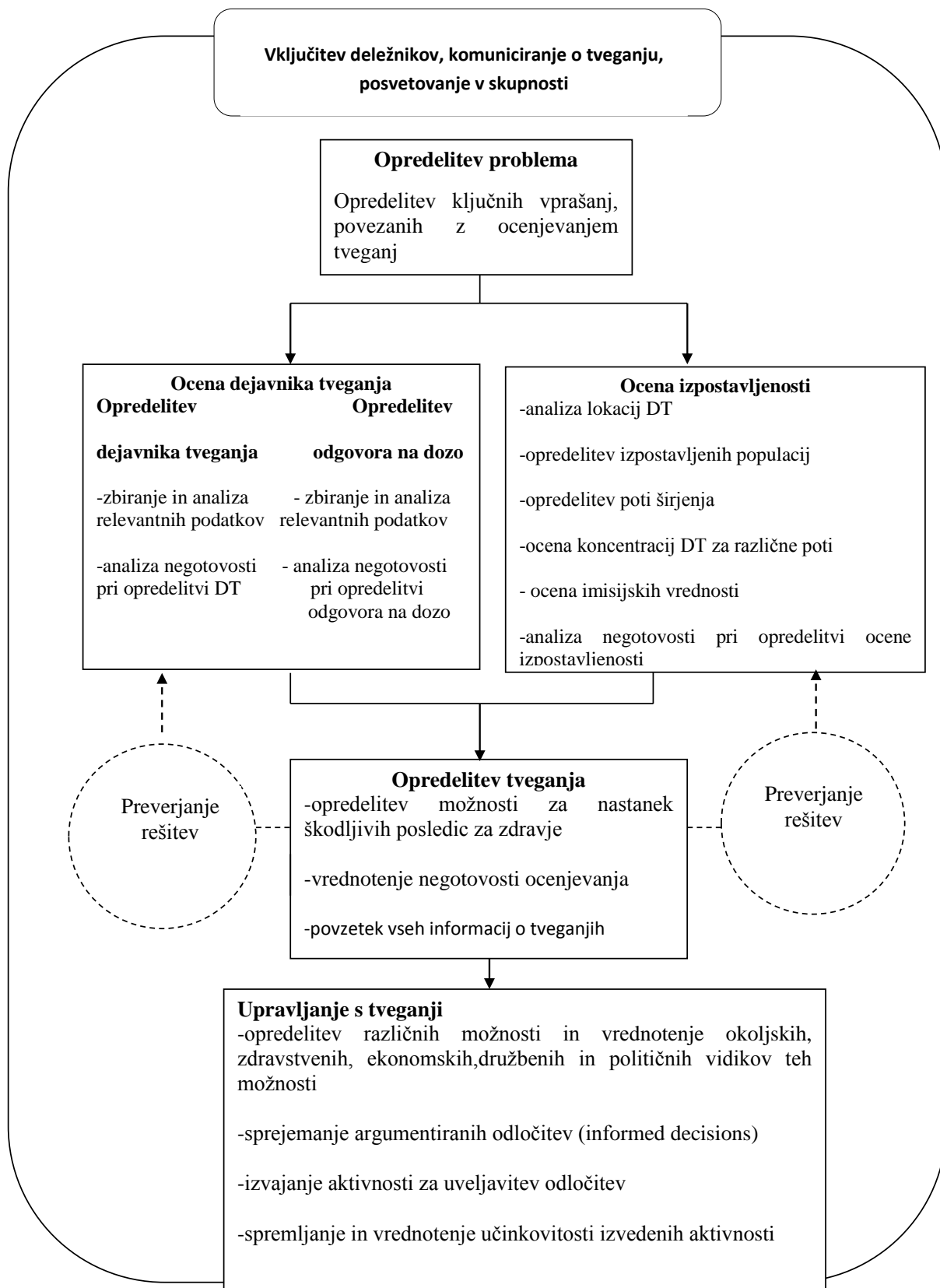
- natančnost (se izraža v intervalih zaupanja izračunanih verjetnosti, motenj in senzitivnosti za ne-testirane situacije in tudi situacije, ki jih ni moč testirati),
- sprejemljivost (skladnost z obstoječimi procesi, ali jo dojemamo kot razumno in pravično, ali jo razumejo vsi, na katere se ocenjevanje nanaša, in je sprejemljiva in dojemljiva tistim, ki jo bodo uporabljali),
- praktičnost: (obseg potrebnega znanja, čas in vhodni podatki, ki jih metoda zahteva) ter
- učinkovitost (uporabnost rezultatov, uporabnost za različna tveganja in problemska področja, posplošljivost ter učinkovitost in uspešnost kombiniranja z drugimi metodami).

Tudi modelov ocenjevanja tveganj je več vrst. Leta 1983 je US National Academy of Sciences publicirala model, ki je služil kot osnova za nadaljnji razvoj področja. Kasneje so se razvili še drugi modeli, ki so si v osnovi dokaj podobni, pogosto pa uporabljajo različne terminologije, kar je v sporazumevanju neugodno.

Navajamo avstralski model, ki nekoliko nadgrajuje WHO model tako, da mu na začetku dodaja fazo opredelitve problema.

Model ocenjevanje tveganj gradi na petih stopnjah procesa (48):

1. Kontekstualna opredelitev problema: (kaj je naša skrb in zakaj, kako smo to v izhodišču ugotovili, na kakšen način smo to opredelili, ali je možno uporabiti določeno metodologijo ocene tveganja in ali je ocena tveganja sploh ustrezna za dani problem). Kontekstualna opredelitev problema ima svojo znanstveno, ekonomsko, osebno in družbeno perspektivo (npr. stališča lokalnih skupnosti).
2. Ocena nevarnosti, ki jo moramo ločiti od ocene problema. Nanaša na sposobnost določenega dejavnika tveganja, da povzroči določeno vrsto negativnega učinka na okolje ali zdravje.
 - a. Opredelitev dejavnika tveganja (nevarnosti): kakšne vrste posledic za zdravje lahko povzroča izpostavljenost posameznemu dejavniku tveganja, kako hitro se posledice lahko zgodijo in kako dolgo lahko trajajo. Podatke pridobivamo iz toksikoloških, epidemioloških, in-vitro in drugih študij.
 - b. Odgovor na dozo: za dano izpostavljenost z določeno stopnjo verjetnosti pričakujemo določen učinek. Upoštevamo tako kvalitativne kot kvantitativne informacije o toksičnosti ali drugih škodljivostih. Kjer je le možno, uporabljamo dokaze dveh vrst raziskav: rezultate, ki izhajajo iz študij pri živalih, in epidemiološke študije.
3. Ocena izpostavljenosti: vključuje specifični dejavnik tveganja, frekvenco izpostavljenosti, obseg, trajanje in pot izpostavljenosti in upošteva pretekle, sedanje in prihodnje izpostavljenosti. Posebej opredeli izpostavljenost ranljivih skupin prebivalstva. Uporabljamo različne modele, ki sugerirajo različne scenarije.
4. Opredelitev tveganja: združuje kvalitativne in kvantitativne ocene, vključno z navedbo stopnje negotovosti ocene; opiše naravo, obseg in potencialno incidenco učinkov izpostavljenosti na proučevano populacijo.
5. upravljanje tveganja.

Slika 8: Model ocenjevanja tveganj

Vir: Environmental Health Risk Assessment. Guidelines for assessing human health risks from environmental hazards. Canberra: Department of Health and Ageing, 2002.

Ta model so razvili za ocenjevanje tveganj pri izpostavljenosti kemijskim spojinam, vendar ga lahko uporabimo povsod, kjer poznamo učinkovino, značilnosti odgovora organizma na dozo in izpostavljenost.

Namen izdelave ocene tveganja je zagotovitev popolne informacije politikom in odločevalcem, da lahko sprejmejo najboljšo odločitev (49). Na ravni strateških ocenjevanj politik, planov, programov nimamo ali imamo zelo redko na voljo kvantificirane podatke. Klasična metoda ocenjevanja tveganj za zdravje zato ni uporabna, vendar pa logika procesa ostaja enaka in je v tem smislu uporabna kot splošna pot ocenjevanja.

Namen izvajanja ocenjevanja tveganj je tudi ozaveščanje, informiranje in opolnomočenje prebivalstva, ki živi na območjih vplivov, da se lahko argumentirano odloča in sodeluje pri sprejemanju odločitev.

Evropska komisija priporoča v ocenjevanju tveganj uporabo načela previdnosti zaradi prepoznane znanstvene negotovosti ter kadar je potrebno ukrepanje in ni časa čakati rezultatov znanstvenih raziskovanj.

Druga priporočila Evropske komisije (50):

1. *Sorazmernost: Ukrepe oblikujemo skladno z izbrano ravno zaščito. Tveganje redko lahko zmanjšamo na 0. Nezdostna ocena tveganja lahko bistveno zmanjša opcije v izbiri rešitev.*
2. *Nediskriminatornost: Sorodne situacije je treba obravnavati na enak način, razen če obstajajo dobri razlogi za odstopanja.*
3. *Usklajenost: Ukrepi morajo biti po svojem obsegu in naravi primerljivi s tistimi, ki so bili v ekvivalentnih situacijah, kjer so bili na voljo vsi potrebni znanstveni podatki.*
4. *Proučitev stroškov in koristi: Pomeni primerjavo stroškov v primeru izvedbe in neizvedbe določene opcije in je več kot ekonomska analiza stroškovne učinkovitosti: vsebuje tudi ne-ekonomske vidike, npr. učinkovitost določene opcije in sprejemljivost za laično javnost. V izvedbi ekonomskih analiz je treba slediti pravni praksi Sodišča evropske skupnosti, da ima zaščita zdravja prednost pred ekonomskimi interesi.*
5. *Pregled nad stanjem moramo ohranjati v luči novih znanstvenih izsledkov, ukrepi, utemeljeni na previdnostnem načelu morajo trajati ves čas, ko so znanstveni zaključki nepopolni ali na njihovi osnovi ni moč podajati dokončnih mnenj in je tveganje previsoko glede na izbrano raven zaščite. Ukrepe je treba periodično pregledovati.*
6. *Pripis odgovornosti za pridobivanje novih znanstvenih dokazov je logična posledica tega načela. Države obravnavajo izdelke, ki jih dajo na trg kot a priori nevarne, če ni znanstvenih dokazov o njihovi varnosti.*

Metodologija za ocenjevanje tveganj

Za pripravo dobre ocene tveganj, ki upošteva vse dotlej pridobljene epidemiološke kot toksikološke in druge dokaze, je potrebna visoka stopnja znanstvene informiranosti, usposobljenosti in objektivnosti.

Če imamo na voljo natančne podatke o učinkovini, značilnosti odgovora na dozo, poti širjenja in podatke o izpostavljenosti, izvedemo klasično oceno tveganja. Ocene izvajajo posebej usposobljeni strokovnjaki. Le redko imamo na voljo takšno izobilje podatkov; če pa že, so to situacije, kjer ocenjujemo vplive na ravni projektov. *V strateškem ocenjevanju pravilno*

nimamo na voljo tako natančnih podatkov, zato moramo najti druge metode za ocenjevanje potencialnih tveganj.

Če so resursi skopi, ocena pa mora biti hitra, lahko največ naredimo z dobro opredelitvijo problema in sestavo kompetentne interdisciplinarne skupine strokovnjakov, od katerih pričakujemo dobro poznavanje področja in dobro poznavanje strokovne literature in dejstev. Če delamo razširjeno strateško oceno tveganja, pride v poštev sistematični pregled literature, ki pomeni skrbno in sistematično zbiranje podatkov iz izvedenih znanstvenih študij in meta-analiz. Ob odsotnosti kvantitativnih podatkov na strateških ravneh ocenjevanja si lahko pomagamo s pristopom, ki je v uporabi za pripravo kliničnih priporočil, le da ga smiselno prilagodimo predmetu strateške ravni ocenjevanja in razpoložljivim resursom (kadrom, času, denarju).

Smisel sistematičnega pregleda literature je pridobiti najboljše možne dostopne dokaze, pridobljene v »kvazi-analognih« situacijah.

V sistematičnem pregledu literature postopamo po sledečih korakih (51):

- opis raziskovalnega vprašanja (predmet študije, obravnavana populacija, izid študije);
- identifikacija relevantnih študij (npr. iskanje po podatkovnih bazah: Medline, Pub-Med, okoljske vede, Web of Science, neobjavljene študije, objavljene pregledne študije, tehnika snežene kepe, ročno iskanje, iskanje po uporabljeni metodologiji, uporaba metodoloških filtrov, uporaba različnih podatkovnih baz, neposredni kontakti z eksperti);
- ocenjevanje, izbiranje in sinteza rezultatov relevantnih študij (nimajo selekcijskih zmot, upoštevanje faktorjev motenja, ustrezen follow-up, nimajo napak v merjenjih, odločitev o minimalnem številu potrebnih študij, prikaz sinteznih ugotovitev, ocena heterogenosti),
- opredelitev pripisljivosti rezultatov (so pripisani rezultati pravilni, so potrebna nadaljnja raziskovanja),
- (pregled in ocena ekonomskih vidikov/literature).

Druge metode pridobivanja dokazov, ki jih navaja WHO, in so uporabne tako za oceno tveganj kot tudi za celovito presojo vplivov na zdravje (52):

- Delavnice: Zberemo večje število deležnikov za razpravo o predlogu, strokovnih argumentih o vplivih na zdravje in oblikujemo možne rešitve.
- Fokusne skupine: Kvalitativna metoda za zbiranje natančnih informacij s pomočjo manjših skupin ljudi. Pogosto uporabljamo za zbiranje stališč ekspertov in lokalnih skupnosti.
- Globinski intervju: kvalitativna metoda za zbiranje informacij od posameznikov.
- Vprašalniki/raziskave: Uporaba pisnih, telefonskih, spletnih ali elektronskih anket za zbiranje kvantitativnih in kvalitativnih informacij.
- Analiza pisnih virov/dokumentov.
- Vodenje dnevnikov o dogodkih, fiziološki testi, opazovanja, fotografiranje in snemanje.
- Študije primerov.

Za kakovost pridobivanja in vrednotenja dokazov je ključno, da je evalvacijska skupina strokovnjakov sestavljena tako, da so pokriti vsi bistveni vidiki obravnavane situacije in je komunikacija med sodelujočimi strokovnjaki in drugimi deležniki konstruktivna in učinkovita.

Ocena tveganja in ranljive skupine prebivalstva

Nevarnosti v okolju lahko prizadenejo vsakogar - za tveganja smo načeloma ranljivi vsi. *Obstajajo pa posebno ranljive skupine prebivalstva z dodatno zmanjšanimi obrambnimi sposobnostmi za biološke, kemijske, fizikalne, psihološke, socialne ali ekonomske nevarnosti iz okolja, zaradi česar je tveganje škodljivih posledic ob izpostavljenosti takim dejavnikom višje kot pri ljudeh, ki te značilnosti nimajo.*

Posebno ranljive skupine (v nadaljnjem besedilu *ranljive skupine*) lahko opredeljujemo po:

- starosti (otroci, adolescenti, starostniki),
- spolu (spolno-specifična občutljivost),
- zdravstvenem stanju (kronični bolniki, invalidi),
- reproduktivnem statusu (tveganja v zvezi s spočetjem in nosečnostjo),
- dejavnostjo s povečanim tveganjem (pešci, kolesarji,..),
- življenjskem slogu s povečanim tveganjem (kadilci, brezdomci, turisti..),
- etnični pripadnosti z etničnimi vrednotami ali običaji, ki predstavljajo nevarnosti za zdravje.

Na biološkem področju so večje ranljivosti posledica različnih fizioloških in anatomskih variacij med npr. nosečnicami, fetusom, otroci, starostniki: npr. embriogenetska občutljivost, različne kapacitete gastrične in intestinalne absorpcije, različne površine kože, različni minutni volumni, različne koncentracije snovi v telesnih tekočinah, različne hitrosti bazalnega metabolizma, ledvičnih funkcij, pljučnih funkcij, jetrnih funkcij in podobno.

Na psihosocialnem področju so razlike posledica različnih faz v duševnem in socialnem dozorevanju otroka ali mladostnika, morebitnega upada kognitivnih sposobnosti v starosti, stopnje materialne preskrbljenosti, osamljenosti, marginaliziranosti v psihosocialnih sredinah, izobraženosti in podobno.

V zvezi z obravnavo posebno ranljivih je smiselna tudi posebna skrb za okolja, v katerih se ljudje s povečano ranljivostjo koncentrirajo (vrtci, šole, domovi za ostarele, bližine prometnic..).

Ocenjevanje tveganj moramo ločiti od sporazumevanja o tveganjih (angl. Risk Communication), ki pomeni posvetovanja in obravnavanja skrbi javnosti, in od upravljanja tveganj (angl. Risk Management), ki pomeni izbiro alternativ po že izvedeni oceni tveganj, in vključuje znanstvene, družbene, ekonomske in politične informacije ter zahteva vrednostno presojo na osnovi tolerance do tveganj in stroškov.

5.8 Priporočila razvitih držav za izvajanje HIA

Ker izvedba HIA v SEA v Sloveniji še ni dovolj uveljavljena, se sedanje CPVO praviloma končajo pri ocenjevanju vplivov na okolje, ne pa tudi na zdravje ljudi. Za doseganje napredka na tem področju se je - med drugim - smiselno zgledovati tudi po priporočilih javno-zdravstvenih in političnih praks iz razvitih in demokratičnih okolij.

Svetovna zdravstvena organizacija na svoji uradni spletni strani navaja priporočila za izvajanje HIA iz devetih virov: iz Avstralije, Irske, Nove Zelandije, Švedske, štiri vire iz

Velike Britanije in priporočila International Association for Impact Assessment. Njihovo sintezo predstavlja v publikaciji International - HIA Best Practice Principles (53).

V svetu izvajanje HIA praviloma naročajo (54):

- lokalne, regionalne in nacionalne vlade,
- lokalne, regionalne in nacionalne zdravstvene oblasti/oddelki,
- lokalne, regionalne in nacionalne oblasti/oddelki za razvoj,
- nacionalne ali internacionalne razvojne banke, bilateralni in multilateralni donorji,
- zasebna industrija.

International Association for Impact Assessment leta 2006 poroča, da v svetu še ne obstajajo akreditacijske sheme za izvajanje HIA in da se uporabljajo različne metode in pristopi v njenem izvajanju.

Za izvajanje HIA so potrebna kompleksna znanja, zato priporočajo izvajanje presoje v skupini. Vodja skupine naj bo strokovnjak s širokim javno-zdravstvenim pregledom; ekspertna znanja članov skupine pa naj zajemajo znanja o determinantah zdravja, ki jih zadeva presojana politika, program, plan ali projekt (s področja javnega zdravja, naravoslovnih in družbenih ved, ekonomije, ipd.). **Mandat za izvajanje HIA naj podeli Ministrstvo za zdravje (centralna ali periferna raven) v sodelovanju z drugimi pristojnimi oblastmi** (54).

V nadaljevanju navajamo priporočila International Association for Impact Assessment, ki jih na prvem mestu v zvezi s citiranimi priporočili za izvajanje HIA navaja tudi WHO (53).

1. Presejanje: odločitev o pričetku formalnega postopka in obsegu postopka je v pristojnosti MZ ali drugega pristojnega organa.
2. Vsebinjenje: MZ ali drug pristojni organ pripravi pisni dokument z delegiranimi nalogami in mandatom za izvajanje HIA (Terms of Reference, TOR), ki vsebuje poslanstvo, namene, cilje in obseg presoje, deležnike, naloge in odgovornosti presojevalcev ter finančni in terminski plan izvedbe.
3. Izvedba celostne HIA: Izvaja jo HIA skupina, skladno z delegiranimi nalogami poverjenega mandata.
4. Dialog z deležniki: Začne ga MZ ali drug pristojni organ.
5. Ocena HIA poročila: Izvede ga neodvisni svetovalec, ki ga izbere MZ ali drug pristojni organ. Preveri izvedbo delegiranih nalog, izvede nadzor kakovosti in meril HIA ter izvedljivosti/trdnosti/sprejemljivosti priporočenih predlogov.
6. Vzpostavitev okvirja za medsektorsko delovanje (MZ in druga relevantna ministrstva).
7. Pogajanja o alokaciji resursov za zagotavljanje zaščitnih ukrepov (ministrstvo za finance ali druga pristojna ministrstva).
8. Spremljanje in vrednotenje: skladnost izvajanja s priporočili HIA in primernost zdravstvenih kazalnikov za spremljanje (MZ ali drug pristojni organ).

V zvezi s pripravo delovnega načrta drugi viri navajajo tudi drugačne rešitve: npr. NHS London priporoča ustanovitev programskega sveta, ki prevzame operativne naloge MZ (55). Nedvomno pa iz priporočil sledi, da imajo uradne zdravstvene oblasti na različnih ravneh ključno vlogo v upravnih fazah postopka HIA.

5.9 Stališča SZO o pomenu formalnih postopkov presoje

Presoja vplivov na zdravje v okviru celovite presoje vplivov na okolje je formalni postopek ocenjevanja vplivov planov na zdravje v Sloveniji. Svetovna zdravstvena organizacija navaja sledeče pozitivne učinke izvajanja formalne presoje vplivov na zdravje (56):

1. Krepi medsektorsko delo.
2. Je sodelovalni pristop, ki vrednoti stališča skupnosti.
3. Odločevalcem priskrbi najboljše dostopne dokaze.
4. Izboljšuje zdravje in zmanjšuje neenakosti v zdravju.
5. Je pozitiven pristop.
6. Ustrezen je za politike, programe in projekte.
7. Je pravočasen.
8. Se povezuje s trajnostnim razvojem in uporabo virov.
9. Je uporaben za odločevalce, za krepitev zmogljivosti izvajalcev in partnerstev ter povezovanje z deležniki.

Izvajanje PVZ v CPVO je predvsem proaktivni proces, ki poteka v času nastajanja strateških dokumentov in na ta način omogoča vplivanje na oblikovanje strateških okoljskih odločitev v času, ko le-te nastajajo. Prvo fazo presejanja je dejansko opravil zakonodajalec tedaj, ko je za področja, navedena v Zakonu, predpisal izvedbo formalnega postopka CPVZ.¹⁴ Naslednjo fazo presejanja pa izvede pristojni organ s tem, ko izda sklep o pripravi okoljskega poročila. Presojno vplivov na zdravje lahko sicer izvajamo tudi v času poteka PPP ali za nazaj, največ pa lahko storimo, če je spremljanje in vrednotenje učinkov PPP nujni del postopka PPP na način, da so rezultati presoje konstruktivno vgrajeni v sprejete PPP – da gre za optimizacijski proces. Svetovna zdravstvena organizacija poudarja vlogo ministrstva za zdravje, ki naj ima zakonske odgovornosti za planiranje, nadzor kakovosti in končno potrditev vsake presoje vplivov na zdravje in spremljanja stanja. Poskrbeti mora, da:

1. je zdravje zajeto celostno;
2. je doseženo sprejemljivo ravnotežje med zdravjem in področji drugih sektorjev;
3. so ustrezno obravnavane širše determinante zdravja;
4. je končna odločitev v zvezi z zdravjem stvar ministrstva za zdravje.
5. Ministrstvo za zdravje naj bo ključni odločitveni organ, kadar gre za strateške odločitve z vplivom na zdravje prebivalstva¹⁵. To hkrati pomeni, da izda sklep o začetku formalnega postopka izvajanje presoje vplivov na zdravje v strateških ocenjevanjih vplivov na okolje, vzpostavi pogoje in resurse za izvajanje, vzpostavi eksplicitni sistem zagotavljanja kakovosti in s tem zunanje presoje kakovosti, sprejme končno odločitev in poskrbi za izvajanje sprejetih rešitev.

Pristop poudarja sodelovanje prebivalstva, ki živi na območjih vplivov in predlaga tudi ustrezne ukrepe za upravljanje tega sodelovanja.

V presojah vplivov na zdravje tako v procesih sodelujejo ne le strokovnjaki in odločevalci (državne/lokalne oblasti), temveč tudi prebivalstvo, ki s tem pridobi možnost vpliva na odločitve o relevantnih vprašanj za presojo (vsebinjenje) kot tudi na oblikovanje končnih odločitev. V procesih je treba izrecno zagotoviti skrb za ranljive skupine prebivalstva.

¹⁴ S tem so ta področja opredeljena tudi kot predmet obravnave v okviru tega CRP-a.

¹⁵ Poročilo WHO kot eno ključnih ovir za napredu na tem področju v med drugimi navaja, če nimamo »lastnika« oz. odgovornega nosilca procesa HIA, ki mora biti po njihovem priporočilu MZ.

Država in stroka so vsak po svoje odgovorni za demokratično, etično in strokovno neodvisnost ocenjevanja vplivov na zdravje in kakovost življenja prebivalstva. Smotrno je, če v procesih sodelujejo strokovnjaki z referencami na področju javnega zdravja, ki tudi sami živijo na območjih vplivov.¹⁶

Naročnik lahko priporoči uporabo določene metode. Primeri metod so:

1. zbiranje in analiza ustreznih sekundarnih podatkov iz uradnih statističnih baz (nacionalna zdravstvena, demografska in okoljska statistika);
2. intervju s ključnimi informatorji in izvedba razprav z deležniki v obliki fokusnih skupin (participativni pristop);
3. neposredna opazovanja na terenu (bio-fizikalna, socialna in institucionalna okolja);
4. kartiranje z uporabo GIS-ov;
5. pregled znanstvene in sive literature.

Nato se vključi presojevalska skupina (presejanje lahko opravi tudi Programski svet HIA ali državni inštitut, npr. IVZ, če je tako določeno). V funkciji presojevalca oz. presojevalske skupine najprej spoznamo plan, opravimo hitro presojo potencialnih vplivov na zdravje. Pomembno je, da poskušamo že v tej fazi doseči soglasje deležnikov in odločevalcev, da se procesi in ugotovitve strateškega ocenjevanja čim prej vključijo v odločanje.

V začetnih fazah presoje so uporabna naslednja vprašanja:

1. Ali PPP vpliva na eno ali več determinant zdravja?
2. Bodo učinki PPP ireverzibilni?
3. Katere skupine prebivalstva bodo posebej občutile vplive?
4. Kakšno je geografsko in populacijsko območje vplivov?
5. Obstajajo nesoglasja v zvezi s PPP? Če da, jih lahko HIA pomaga razrešiti?
6. Je na voljo čas, denar in strokovni kader, da lahko izvajamo HIA?
7. Je še možno spremeniti odločitev, če se to izkaže za potrebno?

¹⁶ V tem smislu je smiselno v Sloveniji ponovno presoditi, če, kdaj in kako naj v procesih HIA v SEA sodelujejo strokovnjaki iz mreže javno-zdravstvenih zavodov v Sloveniji. Za te namene pa bi bilo potrebno dodatno izobraževanje in tudi dodatni viri financiranja.

6 Anketa o stališčih za izvajanje HIA v SEA in njenega upravnega postopka v Sloveniji

6.1 Pomen oblikovanja nacionalnega referenčnega okvirja

Nacionalni referenčni okvir razumemo kot poenotenje temeljnih izhodišč med legitimnimi deležniki o temeljnih vrednotah, načelih, poslanstvu, namenu, ciljih, nalogah, metodah in smereh razvoja presoje vplivov na zdravje v Sloveniji. Kot v vsaki raziskavi, smo se morali tudi v našem CRP-u nekako omejiti. Zato smo v prvi fazi želeli prednostno ugotoviti, kakšna so stališča strokovnjakov s področja javnega zdravja, pa tudi strokovnjakov, ki že sodelujejo v CPVO. **Za celostni pristop k obvladovanju izzivov področja pa je potrebno vključiti vse legitimne deležnike in to ostaja naloga za prihodnost.**

Ideja o oblikovanju **nacionalnega strokovnega HIA referenčnega okvira**, ki smo jo želeli izpeljati v tem CRP-u, temelji na naslednjih dejstvih:

- Strokovna metodologija mora biti potrjena s strani nacionalne strokovne javnosti, sicer ni zadostnih pogojev, da se izvaja v našem prostoru.
- Oblikovanje nacionalnega referenčnega okvirja, v kolikor je izpeljano kakovostno, je optimizacijski proces, ki hkrati gradi nacionalne strokovne zmogljivosti (capacity building).
- Oblikuje se nacionalni strokovni jezik in okrepi se sporazumevanje v okviru nacionalnih strokovnih omrežij.
- Okrepi se strokovna enotnost in verodostojnost, kar izboljša sporazumevanje z deležniki in oblikovanje bolj kakovostnih rešitev.
- V nacionalni strokovni in politični javnosti se ozavešča potreba po približanju mednarodnim strokovnim in političnim standardom.
- Politiki (MZ, MO, lokalnim oblastem in drugim pristojnim organom) se izrecno prikažejo strokovna stališča.
- Pripravijo se strokovne metode in orodja, ki so hitro uporabna.
- Z usmerjenim, ne-begajočim procesom se racionalizira poraba resursov.
- Pokažejo se nove možne formalne rešitve v sistemih.
- Zaščita in krepitev zdravja prebivalstva pridobi nov pomemben vzvod.

6.2 Ciljne skupine

Anketo smo oblikovali za tri ciljne skupine in v treh podobnih različicah:

1. *Zaposleni strokovnjaki v javnih zavodih, ki se ukvarjajo s presojo vplivov dejavnikov okolja na zdravje in zaposleni strokovnjaki na Katedri za javno zdravje MF.* Izhodiščni vprašalnik - vseboval je 23 vprašanj, ki so se sicer ponovila v vseh treh verzijah. Vprašanja so bila večinoma zaprtega tipa, pri nekaterih odgovorih je bilo možno dopisati svoje predloge ali komentarje (Priloga 3).
2. *Obiskovalci delavnice Strateška presoja politik, programov in planov na zdravje (6. in 7. decembra 2011).* Vprašalnik je vseboval 24 vprašanj, kjer je bilo prvih 23 vprašanj identičnih kot pri 1; dodano je bilo le vprašanje, koliko dni delavnice se je anketirani udeležil (Priloga 4).

3. Direktorji ali strokovni direktorji zavodov, ki izvajajo dejavnost javnega zdravja (IVZ RS in ZZV-ji) Vprašalnik je obsegal 25 vprašanj; od gornjih pa se je deloma razlikoval po vsebinah, ki so se nanašale na delovanje konkretnega javno-zdravstvenega zavoda/inštituta (Priloga 5).

V anketo smo želeli zajeti strokovnjake, ki delujejo na področju ocenjevanja vplivov na zdravje v javno-zdravstvenih zavodih in na Katedri za javno zdravje Medicinske fakultete v Ljubljani ali sodelujejo v CPVO in prihajajo iz drugih institucij in predstavnike pristojnih državnih organov, ki delujejo na tem področju.

6.3 Potek anketiranja

Anketni vprašalnik z uvodnim nagovorom smo po elektronski pošti poslali vsem udeležencem delavnice in vsem direktorjem ali strokovnim direktorjem IVZ in ZZV-jev (N = 52). Slednje smo med drugim zaprosili, da v svojem zavodu identificirajo strokovnjake, za katere menijo, da imajo kakršne koli kompetence za izvajanje in/ali vodenje CPVO v praksi, in jim posredujejo vprašalnike. Za tak način doseganja zaposlenih v dejavnosti javnega zdravja smo se odločili predvsem zato, ker v zavode nismo želeli »vstopati mimo odgovornih oseb«, pa tudi zato, ker smo želeli mnenje direktorjev/strokovnih direktorjev o obsegu in strukturi zaposlenih, ki jih sami vidijo v vlogi potencialnih ocenjevalcev vplivov na zdravje.

Anketo smo izvajali od 22.3.2012 do 26.4.2012. V času ankete smo bili za dodatna pojasnila dosegljivi na elektronskem naslovu crp.cpvo@bf.uni-lj.si. Anketo smo izvajali anonimno, vendar so nam vsi anketirani, razen dveh, prostovoljno razkrili svoje identifikacijske podatke. To se je izkazalo kot učinkovito, saj smo lahko vzpostavili kakovostno dvosmerno sporazumevanje. Ne glede na to pa je identiteta znana samo članom raziskovalne skupine in v tem smislu udeleženci za tretje osebe ostajajo anonimni.

Vprašalnike je vrnilo 27/ 45 udeležencev delavnice, 7/10 direktorjev ali strokovnih direktorjev in 8 strokovnjakov zaposlenih v zavodih. Od skupno poslanih 55 anketnih vprašalnikov smo dobili vrnjenih 42 izpolnjenih vprašalnikov.

Rezultati anketiranja so v celoti prikazani v prilogi 2.

6.4 Ključne ugotovitve

Ugotovitve posredujemo za vse anketirane skupaj in za direktorje zavodov posebej. Direktorji/strokovni direktorji javno-zdravstvenih zavodov imajo po svoji izobrazbi strokovne kompetence, kar jih približa ostalim anketiranim, in hkrati odločitvene kompetence, kar jih pomembno razlikuje od ostalih anketiranih.

Značilnosti anketiranih:

Med vsemi anketiranimi jih je imelo 25 izobrazbo na področju medicine in/ali javnega zdravja, 4 na področju krajinske arhitekture, 4 na področju kemije, 2 na področju sanitarnega inženirstva, 2 na področju geografije, 2 na področju sociologije in po eden na področjih: biologija, gozdarstvo, gradbeništvo.

27 anketiranih je imelo VIII. ali IX. stopnjo izobrazbe (magisterij, zdravniška specializacija, doktorat), 15 anketiranih je imelo univerzitetno izobrazbo (VII. stopnjo), nižje od VII. stopnje izobrazbe ni imel med anketiranimi nihče.

36 anketiranih je zaposlenih v javnih zavodih ali drugih javnih ustanovah, 3 v državnih organih in 3 so zaposleni v zasebnih delovnih organizacijah oziroma s.p.

Vseh 7 direktorjev oz. strokovnih direktorjev (ZZV in IVZ), ki so od 10 odgovorili na vprašalnik, je izobraženih na področju medicine in javnega zdravja, kot temeljno področje so opredelili bodisi medicino, bodisi katero od tradicionalnih vej javnega zdravja: higiena, socialna medicina in epidemiologija. Vsi imajo najmanj VIII. stopnjo izobrazbe (magisterij, zdravniška specializacija, doktorat).

Komentar

1. Iz odgovorov lahko zaključimo, da je v postopku PVZ v CPVO javno-zdravstvena stroka kot celota relativno malo vključena in ga tudi relativno slabo pozna.

Po sodelovanju v postopku PVZ v CPVO smo povprašali obiskovalce delavnice in zaposlene na ZZV/IVZ. 14 jih ni nikoli sodelovalo, 14 redko, 6 pogosto in 1 zelo pogosto. Tisti, ki so sodelovali v postopku, so bili največkrat udeleženi v vlogi izdelovalca okoljskega poročila - 6, v vlogi izdelovalca programa ali plana 3, v vlogi recenzenta okoljskega poročila 3. V drugih vlogah so bili udeleženi redko ali pa sploh ne.

Le 4 anketirani odlično in 4 dobro poznajo PVZ v CPVO. Večina anketiranih instrument pozna kar dobro ali bolj slabo. Redki strokovnjaki JZ, ki v postopku CPVO sodelujejo, so v vlogi izdelovalca ali recenzenta OP, kar je po našem mnenju sicer najbolj smiselna, ne pa tudi zadostna vloga.

2. Ocenjujemo, da je zaloga kompetenc glede na številsko majhen strokovni prostor relativno zadovoljiva; vsekakor je takih strokovnjakov več, kot jih v postopkih sodeluje. Vsa relevantna področja determinant zdravja, ki jih je potrebno poznati za izvajanje HIA v SEA v praksi, so po odgovorih sodeč pokrita s 5 do 17 anketiranimi strokovnjaki. Glede na to, da z anketo nismo dosegli vseh, jih je v praksi jih je gotovo več. Iz primerjave med razpoložljivimi JZ kompetencami in dejanskim sodelovanjem JZ stroke tudi izhaja, da bi potencial kompetentnih strokovnjakov za delo v upravnih postopkih presoje vplivov na zdravje lahko bil bolj izkoriščen.

18 anketiranih bi po samooceni lahko sodelovalo pri ocenjevanju kemijskih determinant zdravja, 15 pri ocenjevanju fizikalnih determinant zdravja, 14 pri ocenjevanju bioloških determinant zdravja, 14 pri ocenjevanju psihosocialnih determinant zdravja, 8 pri ocenjevanju družbeno - ekonomskih determinant zdravja, 5 jih ima kompetence za ocenjevanje upravnega postopka CPVO in 4 ocenjujejo, da v tem trenutku nimajo nobenih kompetenc za sodelovanje.

3. Na področju upravljanja/vodenja projektov PVZ v CPVO je zaznati določen primanjkljaj, ki pa bi ga po našem mnenju lahko relativno hitro zmanjšali z dodatnim usposabljanjem.

Na področju samoocene kompetenc za upravljanje/vodenje projektov PVZ v CPVO v praksi, kar vključuje tudi organiziranje in vodenje interdisciplinarnih strokovnih skupin in

sodelovanje z laičnimi in strokovnimi deležniki in oblastmi, se le 1 strokovnjak čuti odlično usposobljenega in le 4 dobro usposobljene. Kar dobro se jih čuti usposobljenih 13, bolj slabo ali slabo pa 16 anketiranih.

4. ***Ugotovili smo, da so stališča anketiranih večinoma skladna s priporočili SZO glede izvajanja HIA. Kot merilo strinjanja s postavljeno trditvijo smo združili odgovore popolnoma se strinjam in se precej strinjam. Anketirani so se strinjali s celostnim pristopom k zdravju, upoštevanjem načela pravičnosti in zaščite posebno ranljivih, interdisciplinarnim ocenjevanjem, potrebi po ocenjevanju pozitivnih in negativnih vplivov na zdravje, tudi ocenjevanjem vplivov na kakovost življenja, strinjali so se v zvezi z vsebinami profiliranj. Precej soglasno so se izrekli, da tradicionalni okvir ocenjevanja vplivov - ocenjevanje tveganj za telesno zdravje in njihova omilitve/odprava – ne zadošča.***

Razmeroma nizka je naklonjenost anketiranih do vključevanja javnosti (59%) v upravne postopke CPVO. Mednarodna priporočila so v zvezi z nujnim vključevanjem javnosti jasna. Tudi dejanska formalna ureditev postopka CPVO v Sloveniji predvideva obvezno vključevanje javnosti v določenih fazah postopka. (Deloma smo razloge za to stališče pojasnili z dodatnimi vprašanji in odgovori, ki jih navajamo kasneje.)

Preseneča tudi relativno nizek odstotek strinjanja s trditvijo, naj pri ocenjevanju upoštevamo tudi vedenja v zvezi z zdravjem (tako bi povsem spregledali, na primer, vpliv kajenja). Vemo, da vedenje zelo vpliva na zdravje; v zvezi s tem imamo v Sloveniji tudi dobre podatke iz nacionalnih referenčnih raziskav. Po drugi strani pa je tudi res, da so mnoga vedenja v zvezi z zdravjem že upoštevana v opredelitvi posebno ranljivih skupin (na primer, otroci in svinec) in na ta način izguba informacije vendarle ni tako velika.

Zelo zanimivo je, da kar 73% anketiranih meni, da morajo biti postopki PVZ v CPVO zelo natančno predpisani. Podatek je po svoje presenetljiv, saj vsako natančno predpisovanje nekako nižja stopnjo strokovne suverenosti. Razloge za to stališče bi bilo zato zanimivo podrobneje preučiti.

91% anketiranih se zavzema za natančnost pri določanju in dokumentiranju uporabljenih meril in kazalnikov vplivov na zdravje, kar je dobro za transparentnost in verodostojnost ocenjevanja. Na tem področju nas čaka velik strokovni izziv, saj primerjava s sedanjo prakso kaže, da je vrzel med tem pričakovanjem anketiranih in dejanskim stanjem v praksi zelo velika.

Rezultati odgovorov na posamezne trditve v zvezi s PVZ v CPVO so sledeči:

- 97% jih meni, da morajo biti ocenjeni pozitivni in negativni vplivi PPP na zdravje;
- 94% jih meni, da morajo imeti postopki PVZ v CPVO tudi vpliv na dejavnike krepitve zdravja in kakovosti življenja prebivalstva;
- 94% jih meni, da mora biti uporabljen interdisciplinarni strokovni pristop za ocenjevanja vplivov na zdravje in kakovost življenja ljudi;
- 94% jih meni, da morajo biti v postopkih upoštevana stališča ljudi, ki bodo čutili vplive;
- 91 % jih meni, da mora vsak postopek PVZ v CPVO zagotoviti zaščito zdravja pred dejavniki fizičnega okolja;
- 91% jih meni, da morajo biti uporabljene metode in kazalniki izrecno zapisani,
- 91% jih meni, da morajo biti opredeljene posebno ranljive skupine prebivalstva;
- 88% jih meni, da mora biti ocenjeno število ljudi in poseljenost na območjih vplivov;

- 88% jih meni, da mora biti ocenjeno izhodiščno demografsko in zdravstveno stanje ljudi na območjih vplivov;
- 88% jih meni, da morajo biti pripravljene izrecni ukrepi za zaščito posebno ranljivih skupin;
- 88% jih meni, da morajo strokovnjaki, ki delajo v ZZV-jih in IVZ, nuditi ustrezno strokovno podporo ljudem, ki živijo na območjih vplivov;
- 76 % jih meni, da morajo JZ strokovnjaki, ki sodelujejo v procesu PVZ v CPVO, nuditi ustrezno strokovno podporo ljudem, ki živijo na območjih vplivov;
- 79% jih meni, da mora biti uporabljen celostni biopsihosocialni model zdravja;
- 79% jih meni, da morajo imeti postopki PVZ v CPVO pozitiven vpliv na oblikovanje zdravju naklonjenih javnih politik,
- 73% jih meni, da morajo biti postopki zelo natančno predpisani;
- 59% jih meni, da mora biti javnost v vseh fazah PVZ v CPVO vključena v procese odločanja;
- 59% jih meni, da mora biti upoštevano tudi vedenje ljudi v zvezi z zdravjem;
- 36% jih meni, da zadošča ovrednotenje in izvedba ukrepov za ugotavljanje in odpravo ali omilitev tveganj za zdravje ljudi,
- 14,9 % jih meni, da zadošča ocenjevanje tveganj za telesno zdravje.

5. Tudi v zvezi s stališčem, naj se specialisti javnega zdravja vključujejo v postopke PVZ v CPVO, odkrivamo velik razkorak med pričakovanji anketiranih in dejanskim stanjem v Sloveniji. Anketirani v 100% vidijo specialista javnega zdravja v vlogi sodelujočega v procesu presoje vplivov na zdravje v CPVO, v resnici pa je vključevanje prej izjema kot pravilo.

S trditvijo, da mora v postopku PVZ v CPVO nujno sodelovati vsaj en specialist javnega zdravja, se strinja 62% anketiranih; da to ni nujno, bilo bi pa dobro, meni še preostalih 38%.

6. Anketirani vidijo veliko odgovornosti tako stroke kot države za ustvarjanje pogojev, v katerih lahko presoja poteka neodvisno in nepristransko.

Po odgovornosti za strokovno neodvisnost in nepristranskost presoje je na prvem mestu stroka (javni zavodi, zbornice, fakultete, inštituti, ipd.) - 22 odgovorov, na drugem mestu državni/lokalni organi upravljanja – 23 odgovorov in na tretjem mestu civilna družba – 23 odgovorov. 65 % anketiranih meni, da je za neodvisno in nepristransko presojo vplivov na zdravje potrebna dosledna sistemska (pravna in institucionalna) ureditev in strokovna etika sodelujočih; 21 % jih meni, da zadošča sistemska ureditev, 12 % jih meni, da je to izključno naloga strokovne etike sodelujočih, 3% jih meni, da neodvisne in nepristranske ocene ni moč zagotoviti.

7. 79% anketiranih v sodelovanju javnosti vidi predvsem oviro za hitro sprejemanje odločitev in včasih tudi oviro pri doseganju kakovosti procesov in izidov presoje. Če ta stališča primerjamo s gornjim podatkom, da se anketirani v le 59% popolnoma strinjajo ali precej strinjajo z vključevanjem in upoštevanjem stališč javnosti, lahko uvidimo tudi ključne razloge za ta rezultat. Iz odgovorov lahko sklepamo, da je upravljanje sodelovanja javnosti verjetno področje, na katerem imamo največ rezerv in hkrati priložnosti za skrajšanje in izboljšanje postopkov presoje vplivov na zdravje.

Na vprašanje, kako bi sodelovanje javnosti v postopku PVZ v CPVO vplivalo na potek in kakovost procesov PVZ v CPVO, jih 74 % meni, da ju sodelovanje javnosti včasih izboljša, včasih poslabša, 15% meni, da ju izboljša, 12% meni, da javnost na procese lahko vpliva, na izide pa nima vpliva. Nihče ne meni, da sodelovanje javnosti poslabša tako potek kot kakovost procesov. Hkrati jih 79 % meni, da sodelovanje izboljša kakovost sprejetih rešitev, vendar podaljša postopke sprejemanja, 18% jih meni, da izboljša kakovost in skrajša čas; 3% pa meni, da poslabša kakovost in podaljša postopke sprejemanja.

- 8. 76% anketiranih meni, naj strokovnjaki, ki sodelujejo v pripravi PPP in/ali OP (pa niso niti predstavniki državne/lokalne uprave, niti investitorja), sodelujejo v dialogu z javnostjo. To kaže pravzaprav veliko stopnjo pripravljenosti, da stroka svoja strokovna stališča javno sooča in pomaga tudi pri iskanju rešitev.**

Le 5,9 % jih meni, da dialog/pogajanja z zainteresirano javnostjo niso stvar strokovnjakov, temveč odgovornih oseb v državnih/lokalnih organih upravljanja in 12%, da so stvar odgovornih oseb v organizacijah načrtovalca/investitorja PPP. 56 % jih nasprotno meni, naj se strokovnjaki vključujejo v dialog do točke, ko so strokovno neomajni v svojih stališčih, in 20% naj vodi dialog z javnostjo do končnega konsenza.

- 9. V zvezi z odgovornostjo za objektivno, celovito, pravočasno in pravilno obveščanje javnosti o vplivih PPP na zdravje 50% anketiranih meni, da je za to odgovoren pripravljavec PPP, 26,5%, da je to regionalna/nacionalna stroka javnega zdravja. Odgovor je zelo zanimiv, saj jasno opredeli odgovornost pripravjavca, da poda verodostojno informacijo (sankcije?), in jasno opredeli tudi odgovornost stroke, da se do te informacije opredeli (nek način aktivnega sodelovanja v pripravi planov?).**

Le 9% anketiranih meni, da so odgovorni nosilci urejanja prostora in 3%, da so to izdelovalci OP.

- 10. Glede mehanizmov sodelovanja MZ in drugih deležnikov v procesih PVZ v CPVO kar 52 % anketiranih področja ne pozna in ne podaja mnenja. Ostalih 48% anketiranih v sodelovanju MZ in drugih deležnikov v CPVO delu vidi določene pomanjkljivosti, vprašanje za nadaljnjo razpravo pa je, katere, kako te pomanjkljivosti vplivajo na procese in kakovost sprejetih rešitev in kako bi lahko te pomanjkljivosti odpravili.**

41% od tistih, ki so podali mnenje, meni, da mehanizmi niso zagotovljeni in v 39% jih tudi meni, da so potrebni novi mehanizmi za optimalno sodelovanje MZ v procesih ocenjevanja vplivov na zdravje in kakovost življenja ljudi. 55,9 % anketiranih meni, da so potrebni tudi novi mehanizmi za optimalno sodelovanje drugih deležnikov v teh procesih.

- 11. Večina anketiranih se strinja, da lahko v ocenjevanju vplivov na zdravje uporabimo prav vsak podatek o dejavniku okolja, ki neposredno ali posredno izraža vplive na zdravje. To stališče podpira našo tezo, da uporaba vnaprej pripravljenih splošnih meril in kazalnikov (kot neke vrste recepture) ne more biti edino optimizacijsko orodje za vse potencialne vrste presoj. V presojah morajo zato vedno sodelovati strokovnjaki, ki so sposobni tudi samostojnega oblikovanja specifičnih meril in kazalnikov glede na presojano PPP.**

S trditvijo, da je merilo vpliva okolja na zdravje lahko vsaka merljiva sprememba, ki se zaradi delovanja dejavnika zgodi na naslednjih področjih, se anketirani strinjajo: determinante zdravja (82%), motnje in bolezni (76%), posledice motenj in bolezni, izražene s kazalniki zdravja prebivalstva (77%), pri čemer jih približno 10% ne pozna področja in ne podaja mnenja. Pomeni, da te odstotke ocenjujemo na 90% in ne 100% osnovo.

12. Odgovori na naslednja vprašanja nam dajejo informacijo o tem, v kolikšni meri se anketirani strinjajo z vključitvijo navedenih determinant zdravja med splošna merila presoje. Nabor determinant, ponujenih v oceno, je nastal na osnovi pregleda literature, priporočil SZO in tujih praks. Odgovori kažejo, da je strinjanje največje (od 83% do 85%) v skupini determinant fizičnega okolja (zrak, voda, lokalna hrana, transport, bivališča), nekoliko nižje (56% do 68%) pa v skupini determinant psihosocialnega in socialno-ekonomskega okolja (mir in varnost, kakovost odnosov in socialna omrežja, ekonomska varnost, dostopnost preskrbe,..).

Razliko si lahko razlagamo s tem, da gre v prvi skupini za tradicionalna področja, ki so že dolgo osrednja v strokovnem proučevanju vplivov na zdravje - v ocenjevanju tveganj. V drugi skupini pa gre za področja, ki so sicer že nedvomno sprejeta v teorijo presoje vplivov na zdravje, so pa novejša in se v praksi težje uveljavljajo, saj metode ocenjevanja niso le ekspertne in kvantitativne, temveč tudi deležniške in kvalitativne.

Ponovno smo združili odgovore *popolnoma se strinjam in se precej strinjam, da je treba v vsaki CPVO preveriti vplive PPP na:*

- 85% - kakovost zunanega in notranjega zraka (pri čemer se je v celotni skupini anketiranih 9% izreklo, da ne pozna področja);
- 85 % - kakovost talne in pitne vode (pri čemer se je v celotni skupini anketiranih 9% izreklo, da ne pozna področja);
- 85 % - vpliv na varnost in kakovost bivališč, delovnih in učnik okolij ter sosesk (fizikalne, kemijske, biološke in psihosocialne nevarnosti ter ustreznost pogojev za krepitev telesnega, duševnega, socialnega zdravja).
- 84 % - varnost in kakovost transportne infrastrukture s spremljajočimi objekti in možnost izbir transporta (konstrukcijska varnost, vpliv na telesno dejavnost, dostopnost objektov za zadovoljevanje temeljnih fizioloških potreb: odvajanje, počitek, ohlajanje, pitna voda, ..);
- 83 % - kakovost lokalno pridelane hrane;
- 68 % - mir in varnost življenja in premoženja;
- 65 % - kakovost medčloveških odnosov, vpliv na družbena omrežja, ki spodbujajo vključevanje, sodelovanje, krepijo odpornost in obvladovanje življenja; vpliv na družbeno pravičnost in enakopravnost;
- 62 % - dostopnost izobraževanja, upravnih, zdravstvenih, komunalnih in drugih storitev;
- 62 % - ekonomsko varnost (zaposlenost, ustrezen dohodek, smiselno delo) in obvladovanje neenakosti (revščine, deprivacije),
- 56 % - vpliv na dostopnost preskrbe (trgovine, telekomunikacije, banke, pošte, kultura, umetnost, šport,..)

13. V zvezi z oceno izhodiščnega stanja (profiliranje prebivalstva in stanje okolja) anketirani pričakujejo razmeroma bogate informacije. To je skladno s teoretičnimi izhodišči, tujimi praksami in priporočili SZO, ne pa tudi z aktualno prakso presoje pri nas.

Precej nizek je odstotek strinjanja s stališčem, da je etnična pripadnost pomembna pri presoji vplivov na zdravje. Morda je razlog v tem, da je Slovenija - razen romskega prebivalstva - etnično zelo homogena družbena skupnost in vpliv na zdravje ni vsem očiten. Študije pa kažejo, da je etnična pripadnost pomemben dejavnik, ki vpliva na zdravje pripadnikov etnične skupnosti. V tem smislu bi vsekakor priporočili presajo vplivov na zdravje romskega prebivalstva, kadar le-to živi na območjih vplivov.

Dokaj pa preseneča razmeroma nizek odstotek strinjanja s trditvijo, da je v izhodišču treba preveriti socialno-ekonomski status prebivalstva, saj je iz javno-zdravstvene teorije in prakse znano, da je revščina zelo pomembna negativna determinanta zdravja, ki vpliva tako na telesno kot psihosocialno zdravje in hkrati pospešuje tvegana vedenja v zvezi z zdravjem (vključno s višjo pripravljenostjo za prevzemanje okoljskih tveganj). Na osnovi teh dejstev ugotavljamo, da bi bilo smiselno podrobneje raziskati razloge za obe stališči in se tem vprašanjem znotraj stroke javnega zdravja in drugih strok, ki sodelujejo v presoji vplivov na zdravje, v Sloveniji v prihodnje bolj posvetiti.

Združeni odgovori popolnoma se strinjam in se precej strinjam o tem, kaj naj izhodiščne analize stanja obsegajo:

- 91 % - število ljudi na območjih vplivov;
- 91 % - gostota poseljenosti in razporejenost prebivalstva;
- 78 % - rodnost;
- 77 % - zdravstveno stanje;
- 77 % - ranljive skupine in okolja, kjer se koncentrirajo;
- 74 % - starost in spol;
- 59 % - socialno-ekonomski status;
- 32 % - etnična pripadnost.

14. Vprašanja o možnosti uporabe kvalitativnih in kvantitativnih kazalnikov v presoji vplivov na zdravje na strateški ravni smo oblikovali z namenom, da bi iz odgovorov poskušali razbrati tako izkušnje kot pričakovanja anketiranih v zvezi z vrsto meril/kazalnikov, ki so v strateških presojah uporabni. Zaradi majhnega števila odgovorov (7) je vsakršno sklepanje iz teh podatkov nezanesljivo, pa še ti odgovori so skoraj popolnoma razpršeni.

Odgovori so navedeni v prilogi.

V nadaljevanju podajamo stališča 7 od 10 direktorjev javno-zdravstvenih zavodov, ki so odgovorili na anketo. Anketirani imajo najmanj VIII. stopnjo izobrazbe (magisterij, zdravniška specializacija) ali IX. stopnjo izobrazbe (doktorat znanosti) ali kombinacijo specializacije in magisterija ali doktorata.

15. Noben od 7 direktorjev/strokovnih direktorjev instrumenta PVZ v CPVO na pozna odlično ali dobro. Dva ga poznata kar dobro, 5 pa bolj slabo. Štirje od sedmih zavodov sodelujejo v postopkih PVZ v CPVO, trije pa ne. Najpogosteje sodelujejo kot pripravljavci ali recenzenti okoljskih poročil, redko kot pripravljavci politike, plana, projekta.

16. Po mnenju 7/10 direktorjev/strokovnih direktorjev ima v njihovih zavodih skupaj:
a. 11 strokovnjakov kompetence za ocenjevanje fizikalnih determinant zdravja,

- b. 21 strokovnjakov kompetence za ocenjevanje kemijskih determinant zdravja,*
- c. 22 strokovnjakov kompetence za ocenjevanje bioloških determinant zdravja,*
- d. 13 strokovnjakov kompetence za ocenjevanje psiho-socialnih determinant zdravja,*
- e. 14 strokovnjakov kompetence za ocenjevanje družbeno-ekonomskih determinant zdravja in*
- f. 16 strokovnjakov kompetence za upravljanje/vodenje projektov PVZ v CPVO v praksi.*

17. V stališčih, pod kakšnimi pogoji bi bilo zavodi pripravljene sodelovati (če še ne sodelujejo) ali bolj sodelovati (če že sodelujejo) v postopkih PVZ v CPVO, so stališča anketiranih precej različna: 1 – samo pod ugodnimi pogoji na prostem trgu, 3 – samo, če nalogo zajame v letni plan MZ RS, 1 – samo, če nalogo v letni plan zajame MZ RS in dodatno financira, 1 - razvijanje programa in usposabljanje ljudi za PVZ je odvisno od večletnega načrta, iz katerega bo razvidno, da je to početje ekonomsko upravičeno, 1 – za to dodatno dejavnost v tem trenutku nimamo kadra oz. drugih pogojev.

Ostale odgovore direktorjev/strokovnih direktorjev na vprašanja, ki so strokovne narave in so v vseh treh verzijah enaka, smo analizirali skupaj z drugimi. Logika skupne analize temelji na dejstvu, da so vsi anketirani direktorji/strokovni direktorji tudi strokovno, ne le upravljavsko kompetentni.

7 Priporočila HIA v SEA za Slovenijo

7.2 Vrednote in načela za izvajanje HIA v SEA v strokovno-upravnih postopkih (CPVO)

1. Zaščita življenja in zdravja ljudi je najpomembnejša med vsemi odgovornostmi v ocenjevanju/presoji vplivov planov.
2. Skrbimo za pravičnost, enakopravnost in zaščito ranljivih skupin prebivalstva.
3. V procesih oblikovanja ciljev, metod, meril, kazalnikov presoje in sprejemanja končnih odločitev strokovno delujemo na osnovi najsodobnejših znanstveno veljavnih dokazov. Hkrati sprejemamo legitimnost stališč skupnosti, ki jih odločitve zadevajo, nosilcev razvojnih pobud in predstavnikov oblasti, ki sprejemajo upravne odločitve, in njihovo demokratično sodelovanje.
4. Pri sprejemanju strokovnih odločitev se ravnamo po načelih »razumnega upravljanja tveganj v korist zdravja, blaginje in kakovosti življenja ljudi«.
5. Skrbimo, da so strokovna menja in ocene neodvisne in njihovo oblikovanje pregledno. Zaključke strokovnih ocen, kjer so relevantni izključno znanstveni dokazi, predstavljamo ločeno od političnih odločitev.
6. Uporabljamo celostni model ocenjevanja – ocenjujemo vplive na telesne, duševne in socialne razsežnosti zdravja ter determinante, ki nanje vplivajo. Opredeljujemo in ocenjujemo pozitivne in negativne vplive na zdravje, blaginjo in kakovost življenja ljudi. Ocenjujemo tudi ekonomske vplive planov na zdravje in kakovost življenja ljudi.
7. V ocenjevanju uporabljamo strokovno verodostojne metode, merila in kazalnike. V največji možni meri uporabljamo mednarodno uveljavljene in primerljive metode, merila in kazalnike.
8. Opredelimo stopnje gotovosti/negotovosti podane ocene tveganj in razlogov za gotovost/negotovost podane ocene. Uporabljamo načelo previdnosti, posebej pri možnih hujših ali ireverzibilnih grožnjah zdravju ali pomanjkanju znanstvenih dokazov za oblikovanje strokovnih ocen.
9. Priporočljiva je vzpostavitev sistema za ekonomsko in politično neodvisnost strokovnega ocenjevanja.
10. Kjer so na voljo, upoštevamo veljavne zakonsko določene standarde kot minimalne standarde sprejemljivosti tveganj za zdravje.
11. Težimo k uveljavljanju sistemov spremljanja in vrednotenja vplivov že uveljavljenih planov.

Prehodi od sedanje prakse PVZ v CPVO v sodobne koncepte HIA v SEA so sledeči:

- a. izrecno ocenjujemo tudi vplive na zdravje, ne le vplive na okolje;
- b. ocenjujemo vplive na telesno, duševno in socialno zdravje;
- c. vplive na zdravje praviloma izražamo z vplivi na determinante zdravja; redkeje (odvisno od dostopnosti podatkov) pa tudi z drugimi merili;
- d. iščemo dejavnike, ki zdravje ogrožajo, in dejavnike, ki zdravje krepijo;
- e. uporabimo načelo pravičnosti in zaščite posebno ranljivih skupin prebivalstva;
- f. v oblikovanju ciljev in izvajanju procesov presoje demokratično sodelujejo vsi deležniki.

7.2 Tipi planov

Navedeni so tipi planov za PVZ v CPVO v Sloveniji, urejeni po področju, vrsti programa in ključnih vsebinah planov.

Tip plana	Tip akta	Vrsta posega	Ključne vsebine plana
PROSTORSKI AKTI	državni prostorski načrti (DPN) in regionalni prostorski načrti (RPN) (opomba: možni po zakonu, vendar se praktično ne izdelujejo, načrt je mešanica DPN (načrtujejo se posamezne ureditve, hipotetično podobne kot z DPN) in OPN (določa rabo, nadomesti OPN)	ceste, priključki, križanja	umestitev posega v prostor, opredelitev urbanističnih, arhitekturnih in krajinsko arhitekturnih rešitev, opredelitev spremljajočih ureditev (navezav na komunalna omrežja, dovozov, ukrepov varstva okolja, deponij viškov materiala), določitev prostorsko izvedbeni pogojev
		železniške proge	
		plinovodi	
		daljnovodi	
		zagotavljanje poplavne varnosti, vodnogospodarske ureditve	
		hidroelektrarne	
		logistična središča, industrijske cone	
		prenove letališč	
		prenove pristanišč	
		čistilne naprave	
		vetrne elektrarne (še ne, pričakovati po sprejemu Nacionalnega energetskega programa)	
		oskrba s pitno vodo	
mejni prehodi (opomba: teh ne bo več)			

Tip plana	Tip akta	Vrsta posega	Ključne vsebine plana
PROSTORSKI AKTI	občinski prostorski načrti (OPN)	organizacija dejavnosti (primarnih dejavnosti, stanovanj, storitvenih, osrednjih, prometnih ureditev ...) v prostoru	določitev namenske rabe prostora, določitev prostorsko izvedbenih pogojev
	občinski podrobni prostorski načrt (OPPN)	poslovne, proizvodne, obrtne, skladiščne, logistične cone stanovanjske soseke trgovski centri prenove mestnih središč parkirne hiše turistično rekreacijski kompleksi športne površine,	opredelitev urbanističnih, arhitekturnih in krajinsko arhitekturnih rešitev, opredelitev spremljajočih ureditev (navezav na komunalna omrežja, ukrepov varstva okolja), določitev prostorsko izvedbeni pogojev

Tip plana	Tip akta	Vrsta posega	Ključne vsebine plana
		<i>vkjučno s smučišči</i> <i>širitve, sanacije kamnolomov, gramoznic, glinokopov</i> <i>daljnovodi</i> <i>ceste, križanja</i> <i>komunalne ureditve</i> <i>čistilne naprave</i> <i>centri za ravnanje z odpadki, komunalno servisne cone, odlagališča</i> <i>bioplinski centri</i> <i>vodni zadrževalniki</i>	

Tip plana	Tip akta	Vrsta posega	Ključne vsebine plana
<i>PLANI NA PODROČJU KMETIJSTVA, GOZDARSTVA IN RIBIŠTVA</i>	<i>gozdnogospodarski načrti (po odločbah zadnjih let niso več podvrženi CPVO)</i>	<i>načrt gospodarjenja, gradbeni posegi le v zvezi z infrastrukturo</i>	<i>opredelitev območij, funkcij gozda in načina izkoriščanja lesne biomase</i>
	<i>ribiško gojitveni načrti</i>	<i>načrt gospodarjenja</i>	<i>vlaganje in izlov rib</i>

Tip plana	Tip akta	Vrsta posega	Ključne vsebine plana
<i>PLANI NA PODROČJU UPRAVLJANJA VODA</i>	<i>načrt upravljanja z vodami (v pripravi)</i>	<i>opredelitev temeljnih ukrepov za gospodarjenje z vodami v določenem planskem obdobju</i>	<i>opredelitev območij in načina rabe voda</i>
	<i>podrobnejši načrti upravljanja z vodami (predvidoma sledijo)</i>	<i>opredelitev podrobnih ukrepov za gospodarjenje z vodami v določenem planskem obdobju</i>	<i>podrobnejša predelitev območij in načina rabe voda</i>

Tip plana	Področje (po Direktivi / ZVO-1)	Vrsta programa	Ključne vsebine plana
<i>PROGRAMI</i>	<i>urejanje prostora</i>	<i>Državni strateški prostorski načrt (načrtovana priprava po zakonu)</i>	<i>razvoj poselitve, razvoj gospodarske javne infrastrukture, razvoja krajine</i>
	<i>upravljanje voda</i>	<i>Načrt upravljanja z vodami (mešanica plana in programa)</i>	<i>opredelitev območij in načina rabe voda</i>

	<i>gospodarjenje z gozdovi</i>	<i>Program razvoja gozdov</i>	<i>opredelitev območij, funkcij gozda in načina izkoriščanja lesne biomase</i>
	<i>lov</i>	<i>?</i>	
	<i>ribištvo</i>	<i>Program razvoja ribištva</i>	<i>prilagoditev slovenske ribiške flote skupnosti, ribogojstvo, predelava in trženje, ukrepi v skupnem interesu, trajnostni razvoj ribiških območij.</i>
		<i>Program upravljanja z ribolovnimi viri</i>	<i>?</i>
	<i>rudarstvo</i>	<i>Državni program gospodarjenja z mineralnimi surovinami</i>	<i>racionalno gospodarjenje (raziskave, izkoriščanje, oskrba in sanacije) z namenom zagotavljanja družbi potrebne mineralne surovine</i>
	<i>kmetijstvo</i>	<i>Program razvoja podeželja (opomba: vsebinsko sodi tudi v področje urejanje prostora)</i>	<i>izboljšanje konkurenčnosti kmetijskega in gozdarskega sektorja, izboljšanje okolja in podeželja</i>
	<i>energetika</i>	<i>Nacionalni energetske program</i>	<i>povečanje zanesljivosti oskrbe z energetskimi storitvami, zagotavljanje konkurenčnosti gospodarstva in razpoložljive ter dostopne energije spodbujanje okoljske trajnosti in boj proti podnebnim spremembam, socialna kohezivnost</i>
<i>Tip plana</i>	<i>Področje (po Direktivi / ZVO-1)</i>	<i>Vrsta programa</i>	<i>Ključne vsebine plana</i>
PROGRAMI	<i>industrija</i>	<i>?</i>	
	<i>transport</i>	<i>Program razvoja okoljske in prometne infrastrukture (opomba: vsebinsko sodi tudi v področje ravnanje z odpadnimi vodami)</i>	<i>?</i>
	<i>ravnanje z odpadnimi vodami</i>	<i>Operativni program odvajanja in čiščenja komunalne odpadne vode</i>	<i>akt, s katerim so določena poselitvena območja, za katere je treba zagotoviti v rokih iz tega programa odvajanje komunalne odpadne vode v kanalizacijo in čiščenje v čistilni napravi</i>
	<i>ravnanje z odpadki</i>	<i>Operativni program ravnanja z gradbenimi odpadki</i>	<i>določitev ukrepov za zbiranje, predelavo in odstranjevanje posameznih vrst odpadkov, ponekod prostorska opredelitev</i>
		<i>Operativni program ravnanja s komunalnimi odpadki</i>	
		<i>(opomba: in druge vrste odpadkov)</i>	
	<i>oskrba prebivalstva s pitno vodo</i>	<i>Operativni program oskrbe s pitno vodo</i>	<i>oskrba prebivalstva s pitno vodo in oskrbo z vodo za druge, zlasti javne potrebe</i>
	<i>telekomunikacije</i>	<i>Nacionalni program razvoja telekomunikacij</i>	<i>dolgoročni razvoj telekomunikacijskega omrežja</i>

			<i>in storitev, vlaganja v javno telekomunikacijsko omrežje, uporaba ekonomsko upravičenih tehnologij za pokrivanje podeželskih in manj razvitih območij z javnimi telekomunikacijskimi storitvami ter prilagoditev politike razvoja telekomunikacij na tržne razmere</i>
	<i>turizem</i>	<i>Strategija razvoja turizma (?)</i>	

<i>Tip plana</i>	<i>Področje (po Direktivi / ZVO-1)</i>	<i>Vrsta programa</i>	<i>Ključne vsebine plana</i>
<i>PROGRAMI</i>	<i>ostalo / več področij</i>	<i>programi čezmejnega sodelovanja, npr. Program čezmejnega sodelovanja Slovenija – Italija 2007-2013</i>	<i>Kmetijstvo in okolje; Gospodarsko področje; Kultura; Turizem; Infrastruktura, transportni sistemi in logistika.</i>
		<i>Nacionalni reformni program (opomba: ta trenutek v javni razprave, ni znano, ali je podvržen CPVO)</i>	

Vir: Mlakar A., Žerdin M. Tipi planov.

7.3 Primeri zdravstvenih ciljev

Navajamo predloge osnovnih zdravstvenih ciljev, ki jih dopolnjujemo s predlogi specifičnih zdravstvenih ciljev. Ob demokratični participaciji deležnikov se tudi zdravstveni cilji potrdijo s soglasjem deležnikov v konkretnem procesu. V tem smislu lahko cilje kot so navedeni v spodnji tabeli uporabljamo kot opomnik.

Tabela 7: Primeri temeljnih, splošnih in specifičnih ciljev planov za zagotavljanje zdravja, blaginje in kakovosti življenja prebivalstva

<i>Zdravstveni cilji planov</i>	
<i>Temeljni cilji</i>	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Zaščita in krepitev zdravja in kakovosti življenja prebivalstva</i> - <i>Zaščita in krepitev zdravja posebno ranljivih skupin prebivalstva, zmanjševanje razlik v zdravju</i> - <i>Upoštevanje interesov prebivalstva na območjih vplivov</i>
<i>Primeri splošnih ciljev po področjih</i>	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Varna cestna infrastruktura in zaščita ranljivih v prometu</i> - <i>Varna dostopnost šol, delovnih mest, storitvenih dejavnosti, kulturnih objektov; odprava ovir za invalide</i> - <i>Infrastruktura, ki izrecno spodbuja zdrave oblike transportnega gibanja (varne kolesarske in peš poti)</i> - <i>Čista industrija, sonaravni gospodarski razvoj</i> - <i>Sonaravne oblike kmetovanja, trajnostna raba virov v kmetijstvu, gozdarstvu in ribištvu</i> - <i>Samooskrba z zdravo in varno hrano</i> - <i>Razvojna podpora gospodarsko nerazvitim področjem, ustvarjanje trajnostno naravnanih delovnih mest</i> - <i>Zadostna preskrba s pitno vodo, neoporečna talna in pitna voda, čist zrak in zemeljske površine</i> - <i>Varna in dostopna športno-rekreativna infrastruktura</i> - <i>Prosto gibanje po javnih in zasebnih gozdnih in drugih poteh (naravi neškodljivo)</i> - <i>Varna in zdrava stanovanja, soseske, vrtci in šole, delovna okolja</i> - <i>Dostopna telekomunikacijska omrežja</i>
<i>Primeri specifičnih ciljev</i>	<p><i>Zaščita pred negativnimi fizikalnimi, biološkimi, kemijskimi in psihosocialnimi vplivi na zdravje</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Glavne prometnice izven poseljenih območij</i> - <i>Izbira trajnostnih energijskih virov</i> - <i>Skupna infrastruktura za ogrevanje in zmanjšanje števila odprtih kurišč na biomaso v gospodinjstvih</i> - <i>Ohranjanje/ustvarjanje naravno zasenčenih površin v soseskah</i> - <i>Vodne fontane in javni toaletni prostori v naseljih</i> - <i>Industrija, intenzivna kmetijska pridelava in bio-plinarne izven stanovanjskih sosesk</i> - <i>Samo-oskrbne zemeljske površine za sonaravno pridelavo hrane</i> - <i>Varno zbiranje, transport, odlaganje, skladiščenje in »trajnostna« predelava odpadkov</i> - <i>Uvajanje rešitev za čiščenje odpadnih voda in sisteme kanalizacije</i> - <i>Obvladovanje tveganj, ki izhajajo iz povečanih sezonskih obremenitev v turističnih središčih</i> - <i>Izogibanje (pre)gosti poseljenosti</i> - <i>Protihrupne bariere</i> - <i>Umeščanje travnatih in drevesnih površin ter shajališč in počivališč v soseske</i> - <i>Umeščanje rekreativnih površin v soseske</i> - <i>Obnova zapuščenih sosesk in stavb</i>

7.4 *Upravljanje procesov*

Načini upravljanja procesa HIA: načrtovanja, organiziranja in komuniciranja sodelujočih ekspertov in deležnikov, morebitne predaje upravljaljskih pooblastil v procesu HIA ter nadzora nad kakovostjo procesov in izidov so stvar dodatnega družbenega dogovora v Sloveniji.

Če se želimo zgledovati po tujih praksah, moramo ugotoviti, da so te v zvezi z upravljanjem/vodenjem postopkov HIA v SEA različne, vse pa načeloma težijo k sodelovanju strokovnjakov, javnosti, investitorjev in oblasti. Kjer je politika za ta vprašanja občutljiva, imajo ključno vlogo pri sprejemanju strateških planov s potencialnimi vplivi na zdravje ministrstva za zdravje. Ta tudi odločijo, ali je presoja vplivov na zdravje sploh potrebna, v kakšnem obsegu, kdo jo naj izvede in kdo naj jo tudi plača.

Glede na zaznana razmeroma visoko stopnjo nesoglasij med deležniki v zvezi z vplivi nekaterih planov na zdravje v Sloveniji bi bilo smiselno dialoge med deležniki vzpostavljati čim prej, že v začetnih fazah vsebinjenj, pač tam, kjer je to po mnenju naročnika presojo vplivov na zdravje to dejansko potrebno. V začetnih fazah vsebinjenja bi morali sodelujoči strokovnjaki skupaj s pripravljavci planov presoditi, kdo sploh so deležniki določenega procesa presoje. Te je treba dejavno povabiti k sodelovanju in ne čakati, da se artikulira velik problem in razvijejo tenzije, ki jih je kasneje dosti težje razgrajevati.

Dialogi bi morali potekati dejavno, na terenu, s pestro izbiro metod (ne le javne razgrnitve!), kontinuirano, usmerjeno k doseganju win-win situacije, tudi z občutkom za stroškovno učinkovitost procesov in razgradnjo morebitnih skrajnih in destruktivnih stališč. To so zahtevne naloge, ki zahtevajo tudi dobra upravljaljska znanja. Teh na področju javnega zdravja po odgovorih na anketo sodeč sicer nimamo v izobilju; bi jih pa lahko z dodatnimi usposabljanji najbrž pridobili. Posebnega primanjkljaja v strokovnih kompetencah za ocenjevanje vplivov na zdravje - nasprotno - nismo ugotovili; res pa nimamo podatka ali so te zmogljivosti dovolj dobro razporejene po površini Slovenije ali pa bi bilo potrebno uveljaviti tudi ukrepe na tem področju.

V dobro vodenem procesu presoje deležniki nato skupaj oblikujejo cilje presoje, relevantne teme presoje, skrbi, ki jih imajo v zvezi s planov prebivalci na območjih vplivov, in koristi, ki jih predlagani plan prinaša. Celostno ocenjevanje vplivov na zdravje prevzamejo strokovnjaki s področja javnega zdravja, ki v presoji specifičnih področij vplivov sodelujejo s specialisti drugih strok (npr. sevanja, kemijska varnost, prometna varnost,...).

Smiselno bi bilo bolj kot doslej vključiti nacionalno/regionalno stroko javnega zdravja, ki ima najboljši vpogled v stanje zdravja prebivalstva. Strokovnjaki, ki tudi živijo na območjih vplivov, so načeloma najbolj zaupanja vredni, saj mnogi vplivi zadevajo tudi njih in njihove družine. Ocenjujemo, da je stroka javnega zdravja, predvsem regionalna, premalo vključena v postopke PVZ v CPVO. Načini in možnosti dodatnega vključevanja so stvar nadaljnjega razmisleka stroke javnega zdravja in MZ RS.

7.5 *Opomniki za presejanje in vsebinjenje*

Ocenjujemo, da SZO opomnik, naveden v gornjem tekstu, ni dovolj vsebinsko bogat, zato smo v tem CRPu pripravili svoje opomnike. Utemeljeni so na pregledu strokovne literature in

po našem mnenju tudi dovolj skladni s stališči domače strokovne javnosti, ki smo jih razbrali iz odgovorov na anketna vprašanja.

Razdelili smo jih na:

- opomnike za ugotavljanje neposrednih dejavnikov tveganja (nevarnosti) za zdravje in
- opomnike za ugotavljanje pozitivnih in negativnih determinant zdravja (nevarnosti in priložnosti za zdravje).

7.5.1 Opomniki za ocenjevanje dejavnikov tveganja

Legenda – dejavniki tveganja¹⁷:

0	Ni predvidenega vpliva
+	Predviden je porast dejavnika
++	Predviden je izrazit porast dejavnika
-	Predviden je upad dejavnika
--	Predviden je izrazit upad dejavnika
?	Vpliva ni možno oceniti

<i>Fizikalni dejavniki tveganja</i>	Predvideni vpliv					
	++	+	0	-	--	?
<i>Skrajne temperature</i>						
<i>Hrup</i>						
<i>Mehanične nevarnosti</i>						
<i>Sončno sevanje</i>						
<i>Ionizirajoče sevanje</i>						
<i>Neionizirajoče sevanje</i>						
<i>Vibracije</i>						
<i>Vlažnost/zatohlost</i>						

Opomnik 1: Fizikalne nevarnosti

<i>Kemijski dejavniki tveganja</i>	Predvideni vpliv					
	++	+	0	-	--	?
<i>Vse vrste naravnih in sintetiziranih snovi</i>						

Opomnik 2: Kemijske nevarnosti

<i>Biološki dejavniki tveganja</i>	Predvideni vpliv					
	++	+	0	-	--	?
<i>Bakterije</i>						
<i>Virusi</i>						
<i>Prioni</i>						
<i>Paraziti</i>						

¹⁷ Razlago opredelitve in uporabe meril za vsak primer posebej poda ocenjevalec.

<i>Insekti</i>						
<i>Živali</i>						
<i>Toksini, alergeni</i>						
<i>Rastline</i>						

Opomnik 3: Biološke nevarnosti

7.5.2 Opomniki za opredeljevanje vplivov na determinante zdravja

Legenda – determinante zdravja:

0	Ni predvidenega vpliva na zdravje zaradi sprememb v determinanti
+	Predviden je pozitiven vpliv na zdravje zaradi sprememb v determinanti
++	Predviden je izrazito pozitiven vpliv na zdravje zaradi sprememb v determinanti
-	Predviden je negativen vpliv na zdravje zaradi sprememb v determinanti
--	Predviden je izrazito negativen vpliv na zdravje zaradi sprememb v determinanti
?	Vpliva na determinanto ni možno oceniti

Determinante zdravja	Predvideni vpliv					
	++	+	0	-	--	?
<i>Mir in varnost življenja in premoženja</i>						
<i>Neoporečna talna in pitna voda</i>						
<i>Varna in zdrava hrana (kemijska, mikrobiološka varnost, uravnoveženost hranil s potrebami)</i>						
<i>Čist zrak (v odprtih okoljih in zaprtih prostorih)</i>						
<i>Varen in zdrav dom (fizična varnost in kakovost gradenj in bivanja, psihosocialna varnost in zdravje)</i>						
<i>Varno in zdravo zunanje okolje (zelenice, gozdovi, igrišča, rekreacijske površine, javna infrastruktura za zadovoljevanje temeljnih fizioloških potreb: pitna voda, javni sanitarni prostori, fizična in psihosocialna varnost,..)</i>						
<i>Varna in zdrava učna in delovna okolja (fizična varnost in kakovost gradenj in bivanja, psihosocialna varnost in zdravje)</i>						
<i>Varna in zdrava transportna infrastruktura s spremljajočimi objekti (konstrukcijska varnost transportnih poti, dostopne kolesarske steze, pešpoti, infrastruktura za zadovoljevanje temeljnih fizioloških potreb na poti: odvajanje, počitek, ohlajanje, pitna voda, ..)</i>						
<i>Dostopna zdravstvena, izobraževalna in socialna infrastruktura (prostorska in časovna dostopnost)</i>						
<i>Dostopnost preskrbe z drugimi storitvami (trgovine, banke, pošte, upravni organi, kultura, umetnost, športno-rekreativna infrastruktura, prostorska in časovna dostopnost)</i>						
<i>Dostopnost plačanih služb, ekonomska blaginja</i>						
<i>Družbena vključenost, pravičnost in enakopravnost</i>						

Opomnik 4: Okoljske determinante zdravja

Osebne determinante zdravja	Predvideni vpliv					
	++	+	0	-	--	?
<i>Genetski status: genotip, fenotip</i>						
<i>Fiziološki status: imunski, hormonski, kardiovaskularni, gibalni,...</i>						

<i>Psihološki status: čustva in samopodoba, odpornost in obvladovanje življenjskih stresov,..</i>						
<i>Socialni status: družbena vključenost, participacija,..</i>						
<i>Socialno-ekonomski status: zaposlenost in ekonomska preskrbljenost</i>						
<i>Vedenje v zvezi z zdravjem/življenjski slog: prehranjevanje, telesna dejavnost, kajenje, uživanje alkohola, uživanje drog, tvegana spolna vedenja, druženje/izoliranost, tvegana vedenja v prometu in športu,..</i>						

Opomnik 5: Osebne determinante zdravja

7.5.3 Opomniki za opredelitev ranljivih skupin in okolij, kjer se koncentrirajo

Ranljive skupine prebivalstva in okolja, kjer se koncentrirajo	Predvideni vpliv					
	++	+	0	-	--	?
nosečnice in plod						
otroci in mladostniki						
ostareli						
spolno specifične občutljivosti						
bolniki/invalidi						
vrteci, šole, igrišča						
revne soseske						
bolnišnice, zdravstveni domovi, domovi za ostarele,....						
pešci v prometu						

Opomnik 6: Ranljive skupine in okolja, kjer se koncentrirajo

7.6 Ugotavljanje izhodiščnih stanj

V te namene so v Sloveniji uporabne demografsko-statistične, ekonomsko-statistične ter zdravstveno statistične baze, dostopne na informacijskih portalih SURS-a, UMAR-ja, IVZ-ja, Onkološkega Inštituta, informacijskih portalih različnih državnih organov in javnih služb ter reprezentativnih raziskav IVZ-ja: npr. Cindi Health Monitor, Cindi – Z zdravjem povezan vedenjski slog, ESPAD, HBSC in druge. Omenimo, da se nekatere vrste podatkov nahajajo hkrati v več javno dostopnih bazah. Uporabljamo tudi lokalne/regionalne reprezentativne raziskave v zvezi z zdravjem prebivalstva. O dostopnosti tovrstnih študij se sprti informiramo, predvsem na regionalnih zavodih za zdravstveno varstvo. Tudi sicer priporočamo, da se strokovnjaki, zaposleni v teh zavodih, v prihodnje bolj kot doslej vključijo v procese HIA v SEA za svoja okolja.

V bazah SURS-a dobimo podatke o demografsko-socialnem področju:

- prebivalstvu (rojene, umrle, poročene, razvezane, priseljene in doseljene, podatke iz popisov prebivalstva),
- trgu dela (o aktivnem prebivalstvu: zaposlenih, samozaposlenih in brezposelnih, o plačah in stroških dela),
- življenjski ravni (podatki o razpoložljivih in porabljenih sredstvih v gospodinjstvih in njihovih bivanjskih pogojih so podlaga za ugotavljanje življenjske ravni prebivalcev, izračunavanje stopnje tveganja revščine in drugih socialnih kazalnikov),

- izobraževanju (vrtci, osnovne šole, srednje šole, višje strokovne šole, visokošolski zavodi ter vsi programi nadaljnjega izobraževanja odraslih in odraščajočih),
- kulturi in športu (kulturne dejavnosti gledališč, filharmonije in poklicnih orkestrov, RTV organizacij, produkcije filmov, kinematografov, knjižnic, muzejev, arhivov, razstavne dejavnosti, ipd., živalskega vrta, akvarijev. Športna dejavnost je prikazana s podatki o uresničevanju nacionalnega programa športa.),
- zdravstvu (BPI IVZ-ja),
- socialni zaščiti (programi javnih in zasebnih inštitucij, ki prebivalcem lajšajo breme določenih tveganj ali potreb, kot so: bolezen, starost, invalidnost, smrt hranitelja družine, ipd.; prikazani so tudi programi socialnega in starševskega varstva ter družinski prejemki),
- kriminaliteti (podatki o storilcih kaznivih dejanj od vložitve ovadbe za kaznivo dejanje do pravnomočnosti končanega postopka in o žrtvah kriminala, ki je neodvisna od prijave kriminalnega dejanja policiji ali drugemu organu).

Na ekonomskem področju SURS nudi podatke o:

- nacionalnih izračunih (najobsežnejše statistične analize, ki vključujejo proizvodne in storitvene dejavnosti, izračun BDP, davke,...),
- cenah (cene izdelkov na drobno, kmetijskih pridelkov, življenjskih potrebščin,...),
- poslovnih subjektih,
- rudarstvu in predelovalnih dejavnostih,
- trgovini in drugih storitvenih dejavnostih (trgovina na drobno, gostinstvo,...),
- turizmu (turistične nastanitvene zmogljivosti, prenočitve, potovanja domačega prebivalstva, obiskovalci turističnih znamenitosti, kopališč, igralnic, muzejev, galerij, značilnosti tujih turistov v Sloveniji, zmogljivosti in promet v marinah,...),
- transportu (železniški, pomorski, zračni in cestni transport, promet v pristaniščih in letališčih ter na mejnih prehodih),
- informacijski družbi (uporaba IKT v gospodinjstvih in podjetjih, podatkih o poštnih in TK storitvah),
- raziskavah in razvoju, znanosti in tehnologiji (izdatki, število zaposlenih, raziskovalna dela, sredstva države),
- zunanji trgovini,
- obrti,
- poslovnih tendencah in ekonomski globalizaciji.

Baza podatkov SURS-a o okolju in naravnih virih vsebuje podatke o:

- kmetijstvu in ribištvu (strukturi kmetijskih gospodarstev, kmetijske proizvodnje in ribištva, podatke porabe gnojil in sredstev za varstvo rastlin),
- gozdarstvu in lovu (gojitvena dela, poseki in poškodovanost gozda, gozdne ceste, lovske organizacije),
- energetiki (podjetja, bilance oskrbe po posameznih energentih),
- ozemlju in podnebjju (osnovne klimatske značilnosti, klimatski podatki, prikaz pokrovnosti tal in naravnih parkov),
- okolju (onesnaženost zraka, tal, vode, emisije, ravnanje z odpadki, investicije in tekoči izdatki za varstvo okolja),
- varni hrani (osnovne informacije o varnosti živil),
- kazalnikih trajnostnega razvoja (blaginja, ravnovesje in skromnost, medgeneracijsko sodelovanje).

Baza SURS-a »Splošno« vsebuje podatke o upravno-teritorialni razdelitvi, volitvah in druge splošne podatke.

V bazah Inštituta za varovanje zdravja RS dobimo podatke o:

- izvajalcih zdravstvene dejavnosti (zdravstveni domovi, postaje, dispanzerji, zobozdravstvena dejavnost, ostale dejavnosti ZD, splošne bolnišnice, specialistične ambulante, ostale bolnišnične službe, zdravilišča, lekarne, intenzivna terapija),
- zunaj-bolnišnični zdravstveni dejavnosti: dejavnost splošne/družinske medicine, zdravstveno varstvo predšolskih otrok, zdravstveno varstvo šolskih otrok in mladine, reproduktivno zdravstveno varstvo žensk, dejavnost medicine dela prometa in športa, specialistična ambulantna dejavnost, zobne ordinacije, patronažna zdravstvena nega, začasna in trajna odsotnosti z dela zaradi bolezni, poškodb, nege, spremstva in drugih razlogov, podatki o poškodbah pri delu, o rezultatih sistematičnih preventivnih pregledov predšolskih otrok, obiskih in napotitvah,..),
- evidenci zdravstveno vzgojnih dejavnosti,
- vplivu vročinskih valovna umrljivost 2003,
- perinatalnem informacijskem sistemu.

Pomembna in zelo kakovostna baza podatkov je Register raka za Slovenijo, ki objavlja letne podatke o rakavih boleznih v Sloveniji. Objavljeni podatki:

- prevalenca glede na obdobje opazovanja,
- najpogostejše rakave bolezni po spolu,
- odstotni deleži vseh rakov po starostnih skupinah in spolu,
- povprečna letna incidenca raka po zdravstvenih regijah,
- odstotni odklon grobe incidenčne stopnje raka po zdravstvenih regijah od povprečne slovenske,
- groba in kumulativna letna incidenca vseh rakov po spolu, idr.

Registrirani so vsi raki pri moških in ženskah, starostno standardizirane incidence rakov po zdravstvenih regijah, najpogostejših lokacijah in spolu, napotitve, število umrlih za rakom po lokaciji, spolu in starosti, itd.

Za več kroničnih bolezni obstajajo tudi registri bolezni pri »matičnih« kliničnih oddelkih. Prav tako obstaja register ogroženih za srčno-žilne bolezni. Ti registri niso javno dostopni; dostopni so pod posebnimi pogoji.

V namene ugotavljanja profila prebivalstva so uporabne tudi nacionalne referenčne raziskave, npr. Cindi Z zdravjem povezan vedenjski slog. Gre za raziskavo, ki jo obnavljajo na štiri leta in pridobivajo anketne podatke o uporabi zdravstvenih storitev in zdravstvenem stanju, kajenju, prehranjevalnih navadah, uživanju alkohola, o indeksu telesne mase, gibanju ter vedenju v prometu.

ESPAD je naslednja evropska raziskava, ki poteka tudi v Sloveniji, o alkoholu in preostalih drogah med šolsko mladino. Tudi raziskava Z zdravjem povezano vedenje v šolskem obdobju v Sloveniji temelji na mednarodno usklajeni metodologiji raziskave Health Behaviour of School Aged Children in daje zelo koristen vpogled v vedenje šolskih otrok in mladine v zvezi z zdravjem.

Za opredelitev izhodiščnega stanja okolja so v Sloveniji na voljo obsežne baze podatkov ARSO-ja, ki jih kot ilustracijo izobilja zbranih podatkov za HIA navajamo zelo podrobno:

- energija (cene, davki, delež obnovljivih virov v končni rabi energije, intenzivnost izpustov iz proizvodnje električne energije in toplote v javnih TE in TE-TO, intenzivnost rabe končne energije, izgube energije v pretvorbi in prenosu, izpusti (CO₂, SO₂, NO_x) sektorja, izpusti onesnaževal zraka iz energetskega virov, izpusti predhodnikov ozona v energetiki, izpusti snovi, ki povzročajo zakisovanje, v energetiki, izpusti toplogrednih plinov energetskega izvora, izpusti trdnih delcev v energetiki, obnovljivi viri energije, odpadki zgorevanja premoga v proizvodnji energije, odvisnost od uvoza energije, proizvodnja električne energije iz obnovljivih virov energije, po gorivih in proizvodnja radioaktivnih odpadkov, raba električne energije, raba po sektorjih, skupna energetska intenzivnost, skupna raba po gorivih, so-proizvodnja toplote in električne energije, subvencije v energetiki, učinkovitost in zunanji stroški proizvodnje električne energije);
- gozdarstvo (krčitve gozda, lesna zaloga s prirastkom in posekom, odmrla lesna biomasa, ohranjenost gozdov, površina gozda, poškodovanost gozdov in osutost dreves);
- industrijska proizvodnja (uvajanje sistemov za ravnanje z okoljem);
- instrumenti okoljske politike (eko-šola, odnos javnosti do okoljskih problemov, okoljske dajatve za obremenjevanje okolja, poročanje okoljskih podatkov);
- kmetijstvo (bilanca dušika v kmetijstvu, biotska raznovrstnost – domače živali, kmetijske rastline, intenzivnost kmetijstva, izobrazbena raven na kmetijskih gospodarstvih, izpusti amoniaka, metana in didušikovega oksida, kakovost tal, kmetijska območja visoke naravne vrednosti, namakanje, načini gospodarjenja, nitrati v podzemni vodi in kmetijstvo, poraba energije, mineralnih gnojil, sredstev za varstvo rastlin, površine zemljišč s kmetijsko-okoljskimi ukrepi in z ekološkim kmetovanjem, specializacija in diverzifikacija, sprememba rabe zemljišč, sredstva za varstvo rastlin in njihovi razgradni produkti v talni vodi, varovana območja in kmetijstvo);
- morje (kakovost kopalnih voda obalnega morja, vode za življenje in rast morskih školjk in polžev, kemijsko in ekološko stanje morja, kisik v pridnem sloju, klorofil-a v obalnem morju, onesnaževanje z ladij, višina morja);
- varovana območja (naravne vrednote, Natura 2000, varovana območja narave, zavarovana območja);
- naravna in biotska pestrost (delfini, odškodnine za škodo, ki jo povzročijo živali zavarovanih vrst, ogrožene vrste, ohranjenost populacij divjadi, podzemeljska biotska pestrost, rastline- invazivne vrste, - vrstno bogastvo in ogrožene vrste, rjavi medved, velikost populacij izbranih vrst ptic);
- odpadki in snovni tok (blato iz komunalnih čistilnih naprav, gradbeni odpadki, izrabljena motorna vozila, gume, komunalni odpadki, neposredni vnos in domača poraba snovi, nevarni odpadki, odlaganje odpadkov na odlagališča, odpadki iz proizvodnih in storitvenih dejavnosti, iz zdravstva, odpadna embalaža, jedilna olja in masti, odpadna olja, baterije in akumulatorji, organski kuhinjski odpadki, čezmejni prevoz odpadkov);
- podnebne spremembe (dolžina letne rastne dobe, ekstremni vremenski dogodki, izpusti toplogrednih plinov, ocenjena škoda po elementarnih nesrečah, padavine in temperature, poraba snovi, ki povzročajo tanjšanje ozonskega plašča, spreminjanje obsega ledenika);
- promet (cene pogonskih goriv, izdatki za osebno mobilnost, izpusti onesnaževal zraka iz prometa, izpusti toplogrednih plinov, kakovost goriv, lastništvo osebnih avtomobilov, obseg in sestava potniškega prometa in tovornega prometa, ozaveščanje javnosti o vplivih prometa na okolje, raba končne energije v prometu, starost osebnih avtomobilov, uvajanje alternativnih vrst goriva, vlaganja v prometno infrastrukturo,

- vplivi prometa na kakovost zraka v mestih, zaračunavanje prometnih stroškov, zunanji prometni stroški, število prometnih nesreč, žrtev in poškodovanih v prometu);
- socio-ekonomski razvoj (bruto družben proizvod, indeks človekovega razvoja, izdatki za raziskave in razvoj, izobraženost prebivalstva, obnavljanje prebivalstva, okoljski odtis, pričakovano trajanje življenja ob rojstvu in umrljivost, raba interneta, stopnja tveganja revščine, struktura gospodarstva in blaga);
 - potrošnja v gospodinjstvih (izdatki za življenjske potrebščine, količina nabavljenih živil, lastništvo avtomobilov v gospodinjstvih, poraba električne energije, energije in goriv, stanovanja, število in velikost gospodinjstev);
 - tla in površje (pokrovnost in raba zemljišč);
 - turizem (obisk naravnih znamenitosti, razvoj in razporeditev turizma);
 - vode (fosfor v jezerih, hranila v rekah, kakovost celinskih kopalnih voda, pitne vode, podzemne vode, voda za življenje sladkovodnih rib, vodotokov, kemijsko in ekološko stanje površinskih voda, letna rečna bilanca, nitrati v podzemni vodi, pesticidi v podzemni vodi, raba vode, vodna dovoljenja, čiščenje odpadnih voda);
 - zdravje ljudi in ekosistemov (astma in alergijske bolezni pri otrocih, dostop do varne pitne vode, hidrični izbruhi, incidenca kožnega melanoma pri odraslih, incidenca levkemije pri odraslih, izpostavljenost otrok PM10, izpostavljenost otrok povišani ravni hrupa zaradi cestnega prometa v Ljubljani, poškodovanost indikatorskih rastlin zaradi onesnaženosti z ozonom, spremljanje onesnaženosti zraka z uporabo epifitskih lišajev, umrljivost dojenčkov zaradi bolezni dihal, vnos kovin v človeško telo s hrano, vsebnost svineca v krvi otrok na območju Zgornje Mežiške doline);
 - zrak (izpusti amoniaka, dušikovih oksidov, nemetanskih hlapnih ogljikovodikov, plinov, ki povzročajo zakisovanje in evtrofikacijo, izpusti predhodnikov ozona, žveplovega dioksida, kakovost zraka, onesnaženost z delci PM10 in PM 2,5, z dušikovim dioksidom, ozonom in žveplovim dioksidom).

Ob navedenih obstaja še cela vrsta drugih podatkovnih baz in reprezentativnih raziskav o značilnostih slovenskega prebivalstva, ki jih tukaj ne navajamo.

Kot smo že omenili, je tako natančna predstavitev gornjih baz podatkov namenjena plastičnemu prikazu bogastva podatkov, ki jih v Sloveniji zbiramo, in predstavljajo tako rekoč neizčrpen vir informacij za najrazličnejše možne PPP in različne vidike izvajanja HIA v SEA. Menimo, da jih kaže v bodoče bolj izkoristiti.

7.7 Sestava presojevalske strokovne skupine

Ključna naloga strokovnjakov je strokovno verodostojna in kar se da objektivna ocena¹⁸ vplivov predlagane PPP na zdravje, posredovanje strokovnih informacij laični javnosti v razumljivi obliki in menimo, da tudi dejavno sodelovanje pri iskanju optimalnih razvojnih rešitev.

Z vzpostavitvijo interdisciplinarnih presojevalskih skupin se vzpostavijo pogoji za uporabo strokovnih informacij in znanj. Kakovostna identifikacija in raba relevantnih podatkov in znanj je vedno odraz kakovosti – vrednot, informiranosti in znanja članov presojevalske

¹⁸ Ann Bowen v svoji knjigi *Research Methods in Health* v poglavju o filozofiji znanosti sicer meni, da popolnoma objektivna znanost sploh ne obstaja, kar podkrepi z zanimivimi argumenti. Podobno meni tudi Mulej s sod. v svoji *Dialektični teoriji mehkih sistemov*.

skupine in – česar ne kaže pozabiti – zahtev do rezultatov kakovosti presoje vplivov na zdravje, kolikor jih sistemi neodvisnih revizij in deležniki od akterjev zahteva.

Strokovnjaki v vsakem primeru vplivajo na sprejemanja končnih odločitev. Prepoznati moramo, da strokovnjaka ta vloga **lahko** postavlja v interesno pozicijo bolj ene ali bolj druge strani, ko se za varianto ne odloča le na osnovi strokovnih argumentov, temveč v odločanje zavestno ali podzavestno vključuje tudi predpostavke svojega vrednostnega sistema; lahko tudi interesov. ***Zato je pomembno, da se v Sloveniji sistemska ureditev področja presoje razvija v smer, ki preventivno deluje v smislu zagotavljanja neodvisnosti presojevalca od ekonomskih, političnih ali drugih interesov, ki škodujejo skupni stvari. Morda bi kazalo razmisliti o »skladu« za neodvisno financiranje postopkov presoj iz investicijskih sredstev planov.***

7.8 Priprava poročila

Sledi, ko so zaključene analize in dogovarjanja z deležniki in zbrane ugotovitve in priporočila za odločanje. Poročilo mora vsebovati ključne podatke o procesu ocenjevanja: kdo je sodeloval (kateri strokovnjaki, organizacije, laična javnost, deležniki), s kakšnimi metodami so bila stališča zbrana, katera merila so bila uporabljena, kateri predvideni vplivi na zdravje so bili ugotovljeni in kolikšen njihov pomen in obseg delovanja, katere alternative so bile proučene in kakšna so priporočila za ukrepanje.

Sklep

Delo v tem CRP-u je sprožila in usmerjala ambicija, da raziščemo možnosti in podamo usmeritve za odpravo zaznanih pomanjkljivosti sedanje prakse presoje vplivov na zdravje v okviru upravnih postopkov CPVO v Sloveniji. Člani raziskovalne skupine smo ob začetku skupnega dela ugotavljali, da v sedanjih okoljskih poročilih dejanskih ocen vplivov planov na zdravje ljudi skorajda ni, saj se ocenjevanje praviloma zaključí z opisom vplivov na živo in neživo naravo. Zelo spodbudno je dejstvo, da so pobudo za raziskovanje teh vrzeli in izvedbo tega CRP-a podali strokovnjaki, ki izhajajo iz področij tehniških in naravoslovnih ved, ne pa medicine in javnega zdravja. Takšno zavedanje o pomenu zdravja zunaj zdravstvenih in javno-zdravstvenih krogov je kapital, ki smo ga v Sloveniji dolgo skupaj ustvarjali in ga moramo tudi ustrezno oplemenititi.

Sistematičen pregled okoljskih poročil, dostopnih na Ministrstvu za okolje in prostor, je potrdil začetne ugotovitve. Sedanja praksa presoje vplivov na zdravje v okviru CPVO se je izkazala kot preozka glede na sodoben, celostni pogled na zdravje. Če v tej situaciji v sisteme presoje ne vpeljemo novih konceptov in metod, napredka ne moremo pričakovati.

Prvo zavedanje raziskovalne skupine je bila potreba po preciziranju referenčnega okvirja za usmerjanje raziskovanja: po vzpostavitvi terminološkega, vrednostnega in strokovnega dialoškega prostora, znotraj katerega naj se raziskovanje v interdisciplinarni skupini odvija in predlagajo tudi argumentirane razvojne rešitve.

Mnogo tednov in mesecev smo namenili poglobljenemu in poenotenemu razumevanju etike presoje vplivov na zdravje in okolje in njenem prenosu v strokovno delo. Ni na prvi pogled očitno, kako močno etika dejansko vpliva na izbiro metod raziskovanja, pa tudi ciljev, metod in meril v konkretnih postopkih. Vrednostna načela so prva stranica referenčnega polja, izrecno smo jih zapisali in skladno z njimi tudi raziskovalno delovali.

Naslednja relevantna meja referenčnega okvirja je področna evropska in nacionalna stopnja formalno dogovorjene skrbi za zdravje in kakovost življenja prebivalstva. Analizirali smo veliko dokumentov formalne narave (mednarodnih pogodb, resolucij, sporazumov, zakonov in podzakonskih aktov), nacionalnih in mednarodnih. Ugotovitve so zapisane v uvodnih poglavjih. Na osnovi pregleda teh dokumentov menimo, da sta zdravje in kakovost življenja razmeroma dobro zastopana v področnih aktih; tudi zaščita interesov ljudi, ki živijo na območjih vplivov je do določene mere izrecno vključena v pravne okvire. Ne glede na pa se v praksi kažejo številne ovire, ki smo jih zaznali že člani raziskovalne skupine in tudi javno-zdravstveni in drugih relevantni strokovnjaki, katerih stališča o teh vprašanjih in drugih vprašanjih smo merili z metodo anketiranja po e-pošti.

Stališča domačih strokovnih javnosti smo definirali kot referenčno področje. Svoja priporočila smo oblikovali z upoštevanjem teh stališč. Struktura ankete, ciljne skupine, potek anketiranja, ključne ugotovitve, odgovori, podani kot odstotek stopnje strinjanja s ponujenimi predpostavkami in komentarji ključnih ugotovitev so podani v posebnem poglavju. Natančni rezultati celotnega anketiranja so podani v Prilogi 2.

V javno-zdravstveni stroki veliko štejejo priporočila SZO, zato smo jih, kjer se je le dalo, poiskali, uporabili in navedli. Hkrati s tem smo pregledali tudi vrsto drugih, nacionalnih virov strokovno in demokratično razvitih držav. Iz same kakovosti materialov, pa tudi splošne prepoznavnosti posameznih javno-zdravstvenih strok hitro uvidimo, katera nacionalna okolja

so na tem področju razvitejša od drugih. V našem delu in raziskovanju smo dodatno k virom SZO uporabili strokovne in vladne vire iz Avstralije, Nove Zelandije, Velike Britanije in Walesa, Kanade in ZDA. Pregledali smo tudi javno dostopne podatke o tem, koliko so postopki presoje vplivov na zdravje predpisani in na katerih ravneh v posameznih državah. Priporočila SZO, priporočila razvitih javno-zdravstvenih okolij, izkušnje tujih dobrih praks in podatki o institucionalizaciji instrumentov presoje vplivov na zdravje smo uporabili kot naslednje referenčno področje. Podrobneje smo predstavili uveljavljene definicije in modele za ocenjevanje vplivov na zdravje in na okolje.

Med priporočili, ki smo jih oblikovali, kot izhodiščni, temeljni model presoje vplivov na zdravje v upravnih postopkih ocenjevanja vplivov PPP, predlagamo uporabo modela HIA v SEA. Implementacija modela naj se prilagaja konkretnemu planu in konkretnim interesom deležnikov; predstavili pa smo opomnike, katerih uporaba lahko optimira - olajša, usmerja, krajša, racionalizira - postopke v praksi in zmanjša verjetnost, da bi katerega od pomembnih vplivov na zdravje sploh spregledali. Pripravili smo opomnike za oblikovanje temeljih, splošnih in specifičnih ciljev na področju zdravja, opisali uporabne metode za deležniško soodločanje, predlagali okvir za oblikovanje strokovnih meril in kazalnike, utemeljili legitimost in naravo uporabe laičnih meril v ocenjevanju in opozorili na velik pomen kakovostnega upravljanja poteka procesov presoje vplivov planov na zdravje v praksi. Strukturirano smo opisali faze procesa HIA, možnosti predaje pooblastil in oblikovanje strokovnih skupin, oblikovanje končnih poročil in priporočil.

Odločitev v upravnem postopku je vedno v rokah upravnih organov. Ne glede na to pa so poti, ki do odločitve vodijo lahko bolj ali manj strokovno podprte in bolj ali manj demokratične. V tem CRP-u so navedeni primeri različnih možnosti, analizirana so stališča javno-zdravstvenih in drugih strokovnjakov v zvezi z mnogimi vidiki optimiranja presoj in z mnogimi izzivi za prihodnost tega področja.

Analize stanja ter strokovni in logični razmisleki, ki smo jih izvedli v okviru tega CRP-a, nedvoumno kažejo, da stanje v Sloveniji na področju presoje vplivov na zdravje v strateškem ocenjevanju vplivov na okolje zaostaja za standardi, kot so jih opredelile javno-zdravstveno in demokratično najrazvitejše države. Procesi v praksi ne potekajo optimalno, pogosto v nekako »slepih« laboratorijskih razmerah z izdelavo variant, ki v kasnejših postopkih padajo, s prepoznam in neustreznim vključevanjem ljudi, ki jih odločitve zadevajo, v razmerah nezaupanja, tenzij in neproduktivnega izčrpanja ekonomskih in človeških virov ter zadrževanja razvojnih pobud za nedoločljiva obdobja.

Po našem mnenju so rešitve na naslednjih področjih:

- dejavnejša vloga MZ pri vključevanju v procese presejanja in v opredelitvi specifičnih ciljev presoje vplivov na zdravje pri konkretni razvojni pobudi na začetku postopka,
- priporočena uporaba modela HIA v SEA na ravni presoje planov, z vsemi vsebinskimi in postopkovnimi posledicami uporabe tega modela, vključno z vzpostavitvijo modela, ki omogoča upravljanje vseh vidikov procesov presoje,
- dejavna vloga stroke javnega zdravja,
- opredelitev deležnikov, kot ustreza stvarnemu stanju (naročnik/investitor, upravni organ, prebivalstvo na območjih vplivov, interdisciplinarna stroka in NVO) in optimiranje njihovega vključevanja v procese presoje,

- vzpostavitev modela financiranja, ki na sistemski ravni zagotavlja strokovno neodvisnost presoje od virov financiranja.

Kako se bomo v Sloveniji na tem področju razvijali in kakšne upravno-organizacijske rešitve bomo dejansko razvili, pa je stvar širše družbene razprave in političnih odločitev v Sloveniji.

8 Priloge

Priloga 1: Primer ocenjevanje vplivov okolja na psihosocialno zdravje

V tem CRP-u smo posebej izpostavili ambicijo, da osvetlimo področje psihosocialnega zdravja ter okrepimo presojo tega področja v CPVO. V nadaljevanju podajamo primer uporabe ocenjevalske metodologije za področje psihosocialnega zdravja.

Vrednotenje in izbira strokovnih virov

Maja 2011 so National Mental Well-being Impact Assessment Collaborative Members (England) izdali monografijo z naslovom Mental Well-being Impact Assessment, v kateri so zbrani dokazi za vpliv dejavnikov okolja na zdravje. Knjigo je podpisalo sedem institucij, med njimi Univerza Liverpool, Oddelek zdravstvenega ministrstva za vlade za Južni London in Maudsley ter pet drugih organizacij. V monografiji se predstavlja deset akademsko izobraženih avtorjev, katerih delo recenzirajo trije recenzenti. Pri pripravi gradiva je sodelovalo še šestnajst drugih strokovnjakov, predvsem s področja javnega zdravja, z ministrstva za zdravje VB, Univerze Liverpool in nevladnih organizacij. Gradivo je bilo poslano v pregled osmim strokovnim institucijam in nevladnim organizacijam. Vsebuje nad 450 originalnih virov – znanstvenih člankov in drugih originalnih virov.

Za namene strateškega ocenjevanje vplivov okolja na psihosocialno zdravje prednostno uporabimo kompleksne strokovne vire, ki so pripravljene vnaprej. Delo, v obsegu in kakovosti, kot je navedeno, bi bilo vedno sproti nemogoče izvesti. Očitno je, da gre za obsežen pregled literature o različnih vplivih okolja na psihosocialno zdravje. Delo je podpisala cela vrsta strokovnjakov, pregledala cela vrsta strokovnjakov in ima tri recenzente. Pod delo so podpisane ugledne strokovne institucije. Korektno so navedeni originalni viri. Datum izdaje je maj 2011, kar kaže, da so trditve sveže. ***Najpomembneje pa je, da se lahko v izvirnih referencah vedno tudi sami prepričamo o pravilnosti citirane trditve in znanstveni trdnosti raziskav, na osnovi katerih so bile trditve postavljene.*** Ob vseh teh dejstvih vir lahko jemljemo kot verodostojen in ga uporabimo v procesu HIA v SEA. Podobnih, za namene HIA-e posebej pripravljenih virov, najdemo v strokovni literaturi že veliko.

Nekaj argumentov iz navedene publikacije:

Koristi življenja/dejavnosti v naravnem okolju za duševno zdravje so:

- Družbeni/socialni, intelektualni in čustveni razvoj otrok je boljši.
- Kakovost življenja in počitka sta boljša.
- Premagovanje stresov je boljše.
- Simptomi bolezni so blažji.
- Izmerjen je terapevtski učinek na nekatere bolezni/stanja.
- Omogočena je fizična dejavnost, več je pozitivnih izzivov.
- Učenje in kreativnost se izboljšata.
- Občutek smisla/namena/perspektivnosti se okrepi.
- Socialni stiki, navezanost, pripadnost, identiteta se okrepijo.
- Prostovoljstvo, “vračanje družbi” se okrepi.

Avtorji navajajo študije, ki kažejo, da je zmanjšanje pojava cestnih legel in grafitov znižalo porabo antidepressivov stanovalcev za 32%, ker se je njihovo psihosocialno zdravje izboljšalo. Navajajo, da imajo brezdomci imajo pribl. 50% več duševnih težav kot ostala populacija, pri

čemer se zavedamo, da je vpliv lahko dvosmeren – brezdomstvo vpliva na duševne težave in duševne težave vplivajo na pojav brezdomstva.

Gost promet v bivalni soseski zmanjša odstotek lokalnih prijateljev na manj kot 25%, zmanjša socialno povezanost. Posebej ogroženi so otroci in ostareli.

Gneče, grafiti, opuščena bivališča, vandalizem, cestna legla, slaba osebna varnost, pomanjkanje zelenih površin, slabo vzdrževane stavbe, promet, zatohlost, pomanjkanje shajališč, pomanjkanje rekreativnih površin in hrup negativno vplivajo na zdravje.

V populacijah iz okolij z najvišjim deležem zelenih površin (parkov, gozdov in drugih zelenih odprtih prostorov) so izmerili 25% nižjo splošno umrljivost in 30% nižjo smrtnost zaradi srčno-žilnih bolezni v primerjavi s tistimi, ki niso imeli dostopa do zelenic (rezultat je standardiziran na faktorje deprivacije). Razloge pripisujejo višji stopnji telesne dejavnosti, boljšemu premagovanju stresov, direktnim učinkom stika z naravo na duševno zdravje in znižanju krvnega tlaka. V študiji, opravljeni na Nizozemskem, so pokazali, da so ti učinki še posebej izraziti pri otrocih.

Prostočasne kreativne dejavnosti krepijo občutek dobrega počutja, pospešijo okrevanje po duševnih boleznih, krepijo samozaupanje, krepijo občutek pripadnosti in kohezije. Oblike lokalnega transporta vplivajo na dostopnost in stopnjo telesne dejavnosti.

Nezdravo prehranjevanje vpliva na biološko zdravje, ker povečuje tveganja za srčno-žilne bolezni, raka, debelost, zvišan krvni tlak, sladkorno bolezen tipa II; manj znano pa je, da pa tudi povečuje tveganja za poporodno depresijo, vedenjske motnje otrok in učno neuspešnost otrok.

Če trditve prenesemo v matriko:

<i>Splošna populacija</i>						
<i>Merilo vpliva na psihosocialno zdravje</i>	<i>Kazalniki (Povzeti in prirejeni po Highway 99 Sub-Area Plan Health Impact Assessmet</i>	<i>Smer in moč vpliva</i>				
		<i>+</i>	<i>-</i>	<i>++</i>	<i>--</i>	<i>0/ ?</i>
Zelene površine v soseskah	Število dreves na površino in poseljenost sosesk			X		
	Travna površina na površino soseske			X		
	Obseg naravnih senčnih površin za pešce, kolesarje			X		
	Površina avtohtone vegetacije	X				
	Število, površina in kakovost parkov			X		
Stanovanjske stavbe v območjih gostega prometa	Obseg in gostota poseljenosti v območju				X	
	Onesnaženja zraka zaradi prometa				X	
	Zelene pregrade v soseskah				X	
	Oddaljenost stanovanjskih in delovnih/učnih novogradenj od gostih prometnic				X	
	Število in površine pločnikov				X	
	Število in vrsta protihrupnih pregrad				X	
	Število ovir za umirjanje prometa				X	
	Lokacije in cene parkirišč	X	X			
	Dostopnost javnega prometa	X				
	Hitrostne omejitve				X	
Podhodi	X					

<i>Splošna populacija</i>						
<i>Merilo vpliva na psihosocialno zdravje</i>	<i>Kazalniki (Povzeti in prirejeni po Highway 99 Sub-Area Plan Health Impact Assessmet</i>	<i>Smer in moč vpliva</i>				
		<i>+</i>	<i>-</i>	<i>++</i>	<i>--</i>	<i>0/?</i>
	Omejevalen prometni režim za tovornjake	X				
	Časovni režim omejevanja prometa				X	
	Protihrupna izolacija stavb				X	
	Signalizacija križišč	X				
	Ogledala	X				
	Število prometnih nesreč			X		
					
Opuščene soseske	Površine opuščenenih stavb in sosesk		X			
	Osvetljenost ponoči	X				
	Število cestnih legel in nelegalne poseljenosti opuščenenih stavb				X	
	Število občutenih/ prijavljenih nasilnih dejanj				X	
	Zaznana stopnja varnosti prebivalcev bližnjih sosesk			X		
	Število prodajaln alkoholnih pijač		X			
	Število in vrste »varnih točk«			X		
.....						
Rekreativne površine	Vrste rekreativnih možnosti			X		
	Dostopnost zasebnih gozdov in travnikov v rekreativne namene			X		
	Kolesarske steze	X				
	Športna igrišča			X		
	Prometne oznake na rekreativnih poteh	X				
	Možnosti parkiranja koles	X				
	Število nesreč, v katerih so udeleženi pešci ali kolesarji				X	
	Odnos med dolžinami kolesarskih poti in cest za motorna vozila			X		
	Prepovedi gibanja v naravi				X	
.....						
Shajališča	Površina in gostota površin za srečevanje			X		
	Osvetljenost površin za pešce	X				
Možnosti lokalne preskrbe z varno hrano	Kakovost vode, zemlje in zraka v soseskah			X		
	Obseg površin za pridelavo varnih živil: vrtnin, sadja in živinorejo			X		
	Kakovost voda za ulov rib in drugih morskih sadežev			X		
	Število stojnic in trgovin z varno hrano					
					

Učinki so pri ranljivih skupinah izrazitejši. Primer:

<i>Otroci in mladostniki, ostareli, invalidi,..</i>								
<i>Merilo vpliva na psihosocialno zdravje</i>	<i>Kazalniki</i>	<i>Smer in moč vpliva</i>						
		<i>+</i>	<i>-</i>	<i>++</i>	<i>--</i>	<i>+++</i>	<i>---</i>	<i>0?</i>
Zelene površine v bivalne soseske	<i>isti</i>					X		
Stanovanjske stavbe v območja gostega prometa							X	
Opuščene soseske						X		
Rekreativne površine						X		
Shajališča				X				
Prepoved gibanja v naravi						X		
Možnosti lokalne preskrbe z varno hrano						X		

Podobno ocenjujemo tudi druge determinante okolja, kadar imamo na voljo takšne vrste strokovnih informacij. Navedke najdemo v Mental Well-being Impact Assessment (57).

Priloga 2: Rezultati ankete

Vsebina:

I. UVOD	82
I.I. NAMEN ANKETE.....	NAPAKA! ZAZNAMEK NI DEFINIRAN.
I.II. ANKETNI VPRAŠALNIK	82
I.III. POTEK ANKETIRANJA	82
I.IV. VZOREC IN STOPNJA ODGOVOROV	83
II. REZULTATI ANKETE	83
II.I. CILJNA SKUPINA STROKOVNJAKI IN OBISKOVALCI DELAVNICE	84
II.II. CILJNA SKUPINA STROKOVNJAKI S PODROČJA JAVNEGA ZDRAVJA	126
II.III. CILJNA SKUPINA DIREKTORJI/DIREKTORICE ALI STROKOVNI DIREKTORJI/DIREKTORICE	167

I Uvod

I.I. Anketni vprašalnik

Z anketno raziskavo smo želeli pridobiti oceno uspešnosti in učinkovitosti vključevanja vidikov zdravja v strateškem ocenjevanju vplivov na okolje in v presojah vplivov na zdravje kot delom upravnega postopka celovite presoje vplivov na okolje. Zanimalo nas je, kakšne so kompetence zavodov in zaposlenih strokovnjakov za sodelovanje v presoji vplivov na zdravje v kateri od aktivnosti v okviru upravnega postopka PVZ v CPVO ali v strateškem ocenjevanju vplivov na okolje danes in kakšne so »zmogljivosti« za izvajanje strokovnih in upravljaljskih nalog pri izvajanju posodobljenega koncepta PVZ v CPVO v kratkoročni/srednjeročni prihodnosti. Poleg tega nas je zanimalo kakšna so mnenja in stališča strokovnjakov z različnimi kompetencami v zvezi s predstavljenimi tezami za predlog modela in smernic za izvajanje strateškega ocenjevanja vplivov dejavnikov okolja na zdravje ljudi in glede sodelovanja ali njihove vloge v upravnem postopku PVZ v CPVO. Da bi pridobili kar najširši nabor mnenj in stališč smo v anketno raziskavo vključili strokovnjake različnih strok.

V anketni raziskavi smo opredelili tri ciljne skupine strokovnjakov, in sicer:

- direktorje ali strokovne direktorje ZZV in IVZ – skupina direktorji;
- strokovnjake, ki v IVZ-ju, ZZV-jih ali na MF delajo na področju različnih determinant zdravja (zdravniki specialisti JZ, epidemiologije, higijene, socialne medicine in drugi strokovnjaki s področja družboslovja, naravoslovja, tehniških ved, humanistike ipd.) – skupina strokovnjaki;
- strokovnjake, ki so se udeležili delavnice Strateška presoja politik, programov in planov na zdravje, ki je potekala 6./7. decembra 2011 – skupina obiskovalci delavnice.

Za vsako ciljno skupino anketirancev je bil pripravljen podporni vprašalnik. Verzija vprašalnika za direktorje ali strokovne direktorje se nanaša na strukturo in oceno kompetenc zavodov za sodelovanje v presoji vplivov na zdravje v strateškem ocenjevanju vplivov na okolje in/ali sodelovanje v kateri od aktivnosti v upravnem postopku PVZ v CPVO. Drugi del vprašalnika se nanaša na mnenja in stališča v zvezi s predstavljenimi tezami za predlog modela in smernic za izvajanje strateškega ocenjevanja vplivov dejavnikov okolja na zdravje ljudi in sodelovanje v upravnem postopku. Verzija vprašalnika za specialiste javnega zdravja, epidemiologije, socialne medicine, higijene in druge strokovnjake s področja naravoslovja, družboslovja, tehničnih, humanističnih ali drugih ved in verzija vprašalnika za obiskovalce delavnice sta podobni, nanašata se na strukturo in samo-oceno kompetenc za ocenjevanje/presojo vplivov na zdravje v strateškem ocenjevanju vplivov na okolje in/ali glede sodelovanja v kateri od funkcij v upravnem postopku PVZ v CPVO. V drugem delu se obe verziji, podobno kot verzija vprašalnika za direktorje, nanašata na mnenja in stališča v zvezi s predstavljenimi tezami za predlog modela in priporočil za izvajanje PVZ v CPVO.

Podporni vprašalnik mešanega tipa je vključeval vprašanja na katera so anketiranci vpisovali odgovore ali mnenja, druga so zahtevala obkrožitev najustrežnejšega odgovora, na večino vprašanj pa je bilo treba odgovoriti s pomočjo petstopenjskih lestvic.

I.II. Potek anketiranja

V anketno raziskavo smo želeli vključiti čim širši nabor strokovnjakov različnih strok. Anketa je zato potekala po elektronski pošti, s pošiljanjem podpornih vprašalnikov ciljnim skupinam anketirancev. Podporni vprašalnik z uvodnim nagovorom je bil poslan po elektronski pošti direktorjem IVZ in ZZV-jev, s prošnjo da izpolnijo verzijo ankete za direktorje in razdelijo verzijo ankete za strokovnjake med zaposlene strokovnjake na njihovem zavodu. Verzija vprašalnika za obiskovalce delavnice je bila poslana osebno, na elektronske naslove udeležencev delavnice Strateška presoja politik, programov in planov na zdravje, s čimer so bili udeleženci delavnice seznanjeni že na sami delavnici.

Anketiranje je potekalo med 22.03.2012 in 26.04.2012.

Na anketo je skupaj odgovorilo 42 anketirancev.

Pri statistični obdelavi rezultatov ankete smo anketirance razdelili v dve ciljni skupini, in sicer:

- strokovnjaki in obiskovalci delavnice ter
- direktorji ali strokovni direktorji.

Posamezni anketiranci lahko nastopajo v več vlogah in so pri izpolnjevanju ankete odgovorili tudi na vse tri vprašalnike. V anketi je primer anketiranca, ki pri svojem delu opravlja vse omenjene vloge, hkrati pa se je udeležil tudi delavnice. Ker v

posamezni ciljni skupini lahko upoštevamo odgovore anketiranca samo enkrat, smo v tem primeru v okviru ciljne skupine strokovnjaki in obiskovalci delavnice upoštevali vprašalnik namenjen obiskovalcem delavnice, v skupini direktorji ali strokovni direktorji pa vprašalnik namenjen direktorjem.

Pri interpretaciji rezultatov smo v skupini strokovnjaki in obiskovalci delavnice posebej obravnavali še skupino strokovnjakov s področja javnega zdravja.

I.III Vzorec in stopnja odgovorov

	število poslanih vprašalnikov	število izpolnjenih vprašalnikov	stopnja odgovorov
skupina direktorji ali strokovni direktorji	10	7	70%
skupina strokovnjaki IVZ, ZZV, MF		8	
skupina strokovnjaki, ki so se udeležili delavnice Strateška presoja politik, programov in planov na zdravje	45	27	60%

II Rezultati ankete

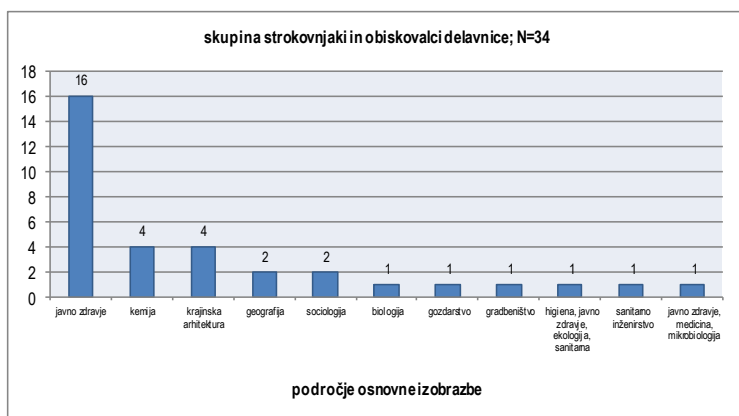
II.1. Ciljna skupina strokovnjaki in obiskovalci delavnice

1 Značilnosti anketiranca

1.1 Področje osnovne izobrazbe

Preglednica: Struktura anketirancev skupine strokovnjaki in obiskovalci delavnice glede na področje njihove osnovne izobrazbe

Področje osnovne izobrazbe	frekvenca	odstotek
javno zdravje	16	47,1
kemija	4	11,8
krajinska arhitektura	4	11,8
geografija	2	5,9
sociologija	2	5,9
biologija	1	2,9
gozdarstvo	1	2,9
gradbeništvo	1	2,9
higiena, javno zdravje, ekologija, sanitarna	1	2,9
sanitarno inženirstvo	1	2,9
javno zdravje, medicina, mikrobiologija	1	2,9
skupaj	34	100

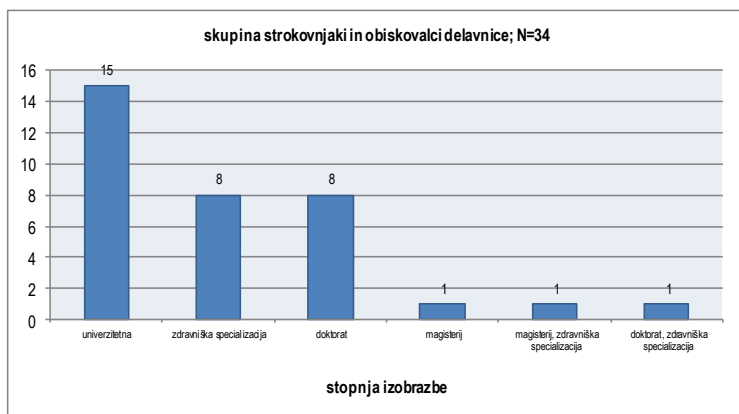

Slika: Grafični prikaz strukture anketirancev skupine strokovnjaki in obiskovalci delavnice glede na področje njihove osnovne izobrazbe

1.2 Stopnja izobrazbe

Preglednica: Struktura anketirancev skupine strokovnjaki in obiskovalci delavnice glede na stopnjo izobrazbe

Stopnja izobrazbe	frekvenca	odstotek
univerzitetna	15	44,1
zdravniška specializacija	8	23,5
doktorat	8	23,5
magisterij	1	2,9
magisterij, zdravniška specializacija	1	2,9
doktorat, zdravniška specializacija	1	2,9
skupaj	34	100

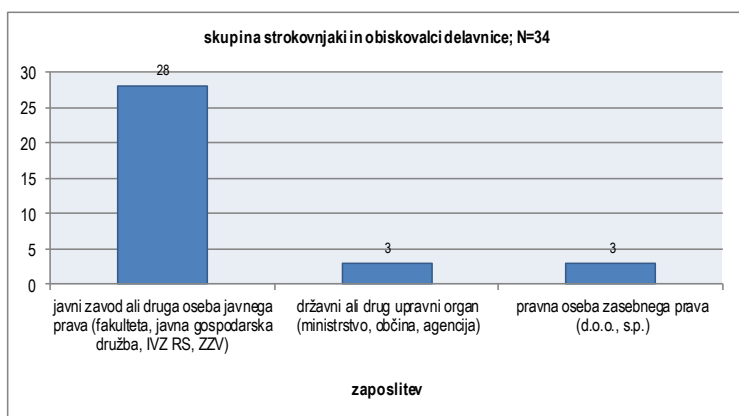

Slika: Grafični prikaz strukture anketirancev skupine strokovnjaki in obiskovalci delavnice glede na stopnjo izobrazbe

2 Zaposleni ste v delovni organizaciji, ki je:

Preglednica: Struktura anketirancev skupine strokovnjaki in obiskovalci delavnice glede na zaposlitev

Zaposlitev	frekvenca	odstotek
javni zavod ali druga oseba javnega prava (fakulteta, javna gospodarska družba, IVZ RS, ZZV)	28	82,35
državni ali drug upravni organ (ministrstvo, občina, agencija)	3	8,82
pravna oseba zasebnega prava (d.o.o., s.p.)	3	8,82
skupaj	34	100

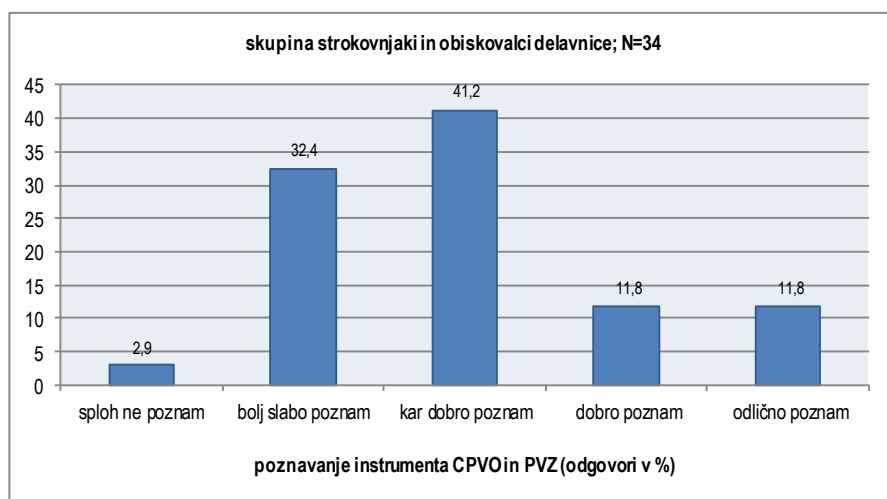

Slika: Grafični prikaz strukture anketirancev skupine strokovnjaki in obiskovalci delavnice glede na zaposlitev

3 Ali poznate instrument celovite presoje vplivov na okolje (CPVO) in v okviru tega postopka presojo vplivov na zdravje (PVZ v CPVO)?

Preglednica: Frekvenčna porazdelitev odgovorov anketirancev na vprašanje, ali poznajo instrument celovite presoje vplivov na okolje (CPVO) in v okviru tega postopka presojo vplivov na zdravje (PVZ v CPVO)

Poznavanje instrumenta CPVO in v okviru tega postopka presojo vplivov na zdravje (PVZ v CPVO)	frekvenca	odstotek
sploh ne poznam	1	2,9
bolj slabo poznam	11	32,4
kar dobro poznam	14	41,2
dobro poznam	4	11,8
odlično poznam	4	11,8
skupaj	34	100

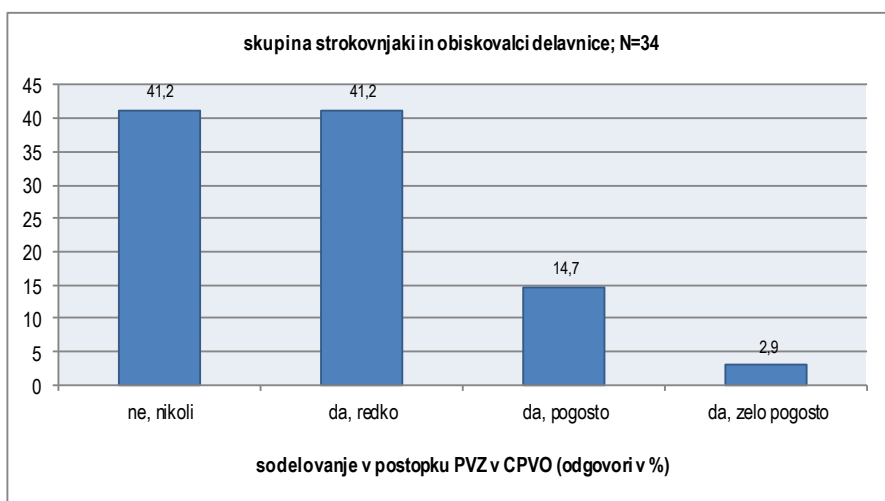
Slika: Grafični prikaz odgovorov anketirancev skupine strokovnjaki in obiskovalci delavnice na vprašanje poznavanja instrumenta CPVO in v okviru tega postopka presojo vplivov na zdravje (PVZ v CPVO)

Instrument CPVO in v okviru tega postopka presojo vplivov na zdravje odlično poznajo le 4 anketiranci. Glede na osnovno izobrazbo so anketiranci, ki odlično poznajo instrument CPVO in PVZ s področja gozdarstva (1), krajinske arhitekture (1), medicine (1) in javnega zdravja (1). Dva od anketirancev, ki odlično poznata instrument CPVO in PVZ pogosto sodelujeta v postopku PVZ v CPVO, eden redko, medtem ko eden navaja, da nikoli.

4 Ali dejavno sodelujete/ste sodelovali v postopku PVZ v CPVO?

Preglednica: Frekvenčna porazdelitev odgovorov anketirancev na vprašanje, ali dejavno sodelujete oz. so sodelovali v postopku PVZ v CPVO

Sodelovanje v postopku PVZ v CPVO	frekvenca	odstotek
ne, nikoli	14	41,2
da, redko	14	41,2
da, pogosto	5	14,7
da, zelo pogosto	1	2,9
skupaj	34	100

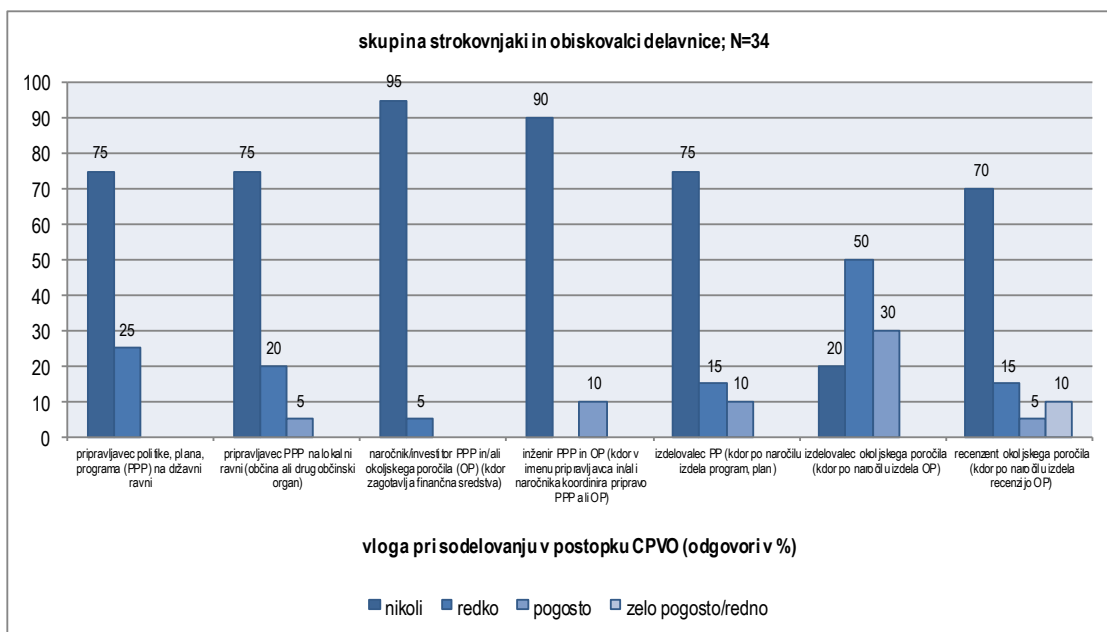

Slika: Grafični prikaz odgovorov anketirancev skupine strokovnjaki in obiskovalci delavnice na vprašanje ali dejavno sodelujete oz. so sodelovali v postopku PVZ v CPVO

5 Če ste na vprašanje št. 4 odgovorili z DA, v kakšni vlogi sodelujete ali ste sodelovali v postopku PVZ v CPVO?

Preglednica: Frekvenčna porazdelitev odgovorov anketirancev na vprašanje, v kakšni vlogi sodelujete oz. so sodelovali v postopku PVZ v CPVO

Vloga pri sodelovanju v postopku PVZ v CPVO	nikoli		redko		pogosto		zelo pogosto / redno		skupaj	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
	pripravljavec politike, plana, programa (PPP) na državni ravni	15	75,0	5	25,0	0	0,0	0	0,0	20
pripravljavec PPP na lokalni ravni (občina ali drug občinski organ)	14	75,0	4	20,0	1	5,0	0	0,0	20	100,0
naročnik/investitor PPP in/ali okoljskega poročila (OP) (kdor zagotavlja finančna sredstva)	19	95,0	1	5,0	0	0,0	0	0,0	20	100,0
inženir PPP in OP (kdor v imenu pripravljavca in/ali naročnika koordinira pripravo PPP ali OP)	18	90,0	0	0,0	2	10,0	0	0,0	20	100,0
izdelovalec PP (kdor po naročilu izdela program, plan)	15	75,0	3	15,0	2	10,0	0	0,0	20	100,0
izdelovalec okoljskega poročila (kdor po naročilu izdela OP)	4	20,0	10	50,0	6	30,0	0	0,0	20	100,0
recenzent okoljskega poročila (kdor po naročilu izdela recenzijo OP)	14	70,0	3	15,0	1	5,0	2	10,0	20	100,0
drugo: zdravnik specialist javnega zdravja nalogah, v okviru specializacije	18	90,0	0	0,0	2	10,0	0	0,0	20	100,0

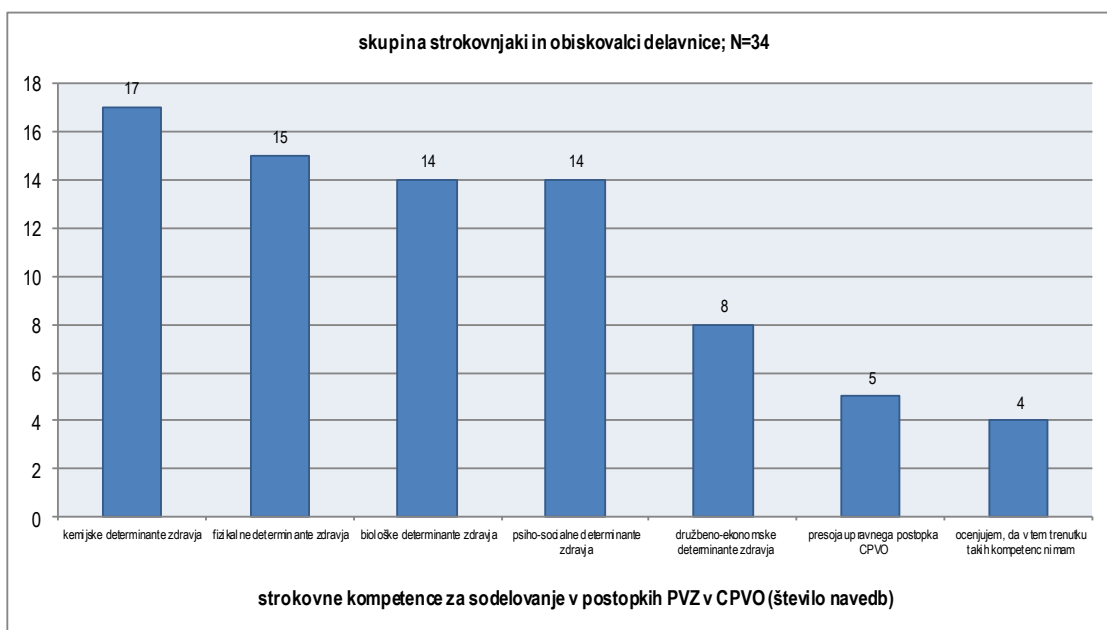
Slika: Grafični prikaz odgovorov anketirancev skupine strokovnjaki in obiskovalci delavnice, ki redko, pogosto ali zelo pogosto sodelujejo ali so sodelovali v postopku PVZ v CPVO, na vprašanje, v kakšni vlogi so sodelovali ali sodelujejo

6 Kaj menite, katere strokovne kompetence, uporabne za morebitno sodelovanje v postopkih PVZ v CPVO, v tem trenutku posedujete? (možnih je več odgovorov)

Sodelujoči v raziskavi so navedli nabor kompetenc, uporabnih za sodelovanje v postopkih PVZ v CPVO, ki jih posedujejo. Nekateri anketiranci so podali več odgovorov, zato vsota deležev presega 100%.

Preglednica: Seštevek odgovorov anketirancev po kompetencah

Strokovne kompetence za sodelovanje v postopkih PVZ v CPVO	število navedb	odstotek (N=34)
kemijske determinante zdravja	17	50,0
fizikalne determinante zdravja	15	44,1
biološke determinante zdravja	14	41,2
psiho-socialne determinante zdravja	14	41,2
družbeno-ekonomske determinante zdravja	8	23,5
presoja upravnega postopka CPVO	5	14,7
ocenjujem, da v tem trenutku takih kompetenc nimam	4	11,8

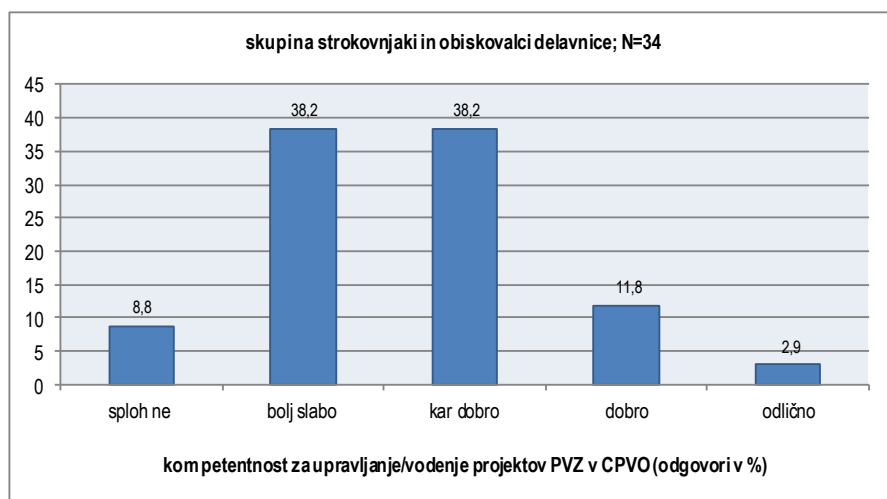

Slika: Grafični prikaz odgovorov anketirancev skupine strokovnjaki in obiskovalci delavnice, na vprašanje, katere kompetence, uporabne za morebitno sodelovanje v postopkih PVZ v CPVO, v tem trenutku posedujete

7 Koliko se čutite kompetentni za upravljanje/vodenje projektov PVZ v CPVO v praksi, kar vključuje tudi organiziranje in vodenje interdisciplinarnih strokovnih skupin in sodelovanje z laičnimi in strokovnimi deležniki ter oblastmi?

Preglednica: Frekvenčna porazdelitev odgovorov anketirancev na vprašanje, koliko se čutijo kompetentni za upravljanje/vodenje projektov PVZ v CPVO v praksi

Kompetentnost za upravljanje/vodenje projektov PVZ v CPVO	frekvenca	odstotek
sploh ne	3	8,8
bolj slabo	13	38,2
kar dobro	13	38,2
dobro	4	11,8
odlično	1	2,9
skupaj	34	100,0

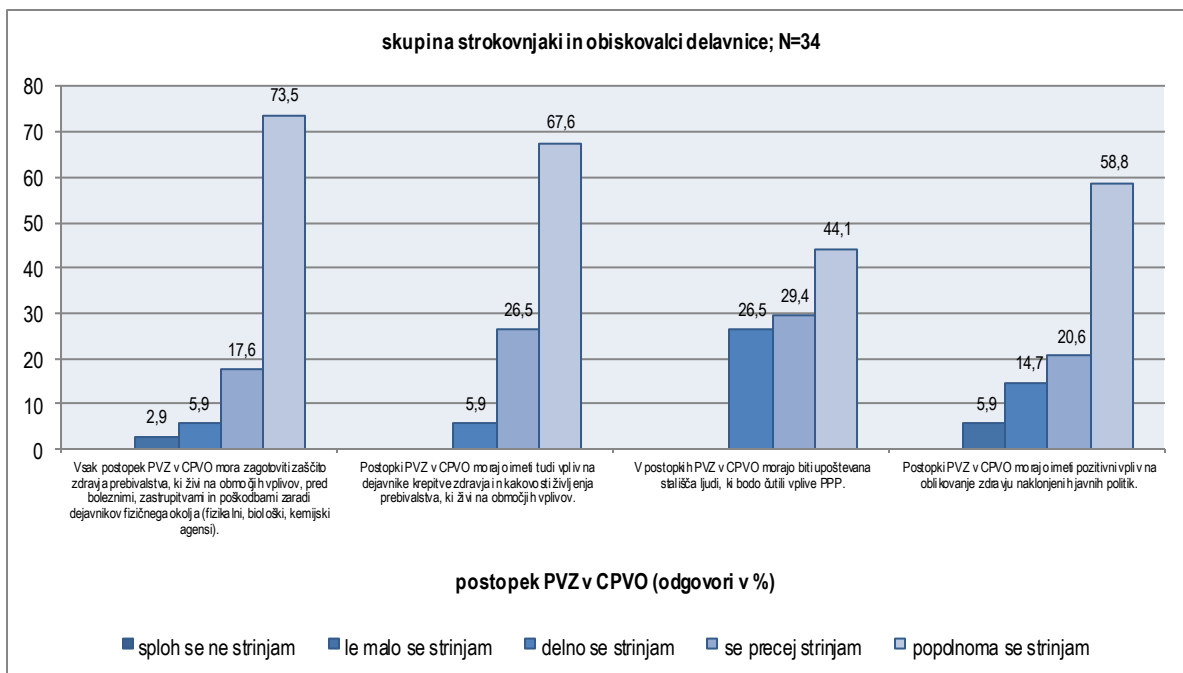

Slika: Grafični prikaz odgovorov anketirancev skupine strokovnjaki in obiskovalci delavnice, na vprašanje koliko se čutijo kompetentni za upravljanje/vodenje projektov PVZ v CPVO v praksi

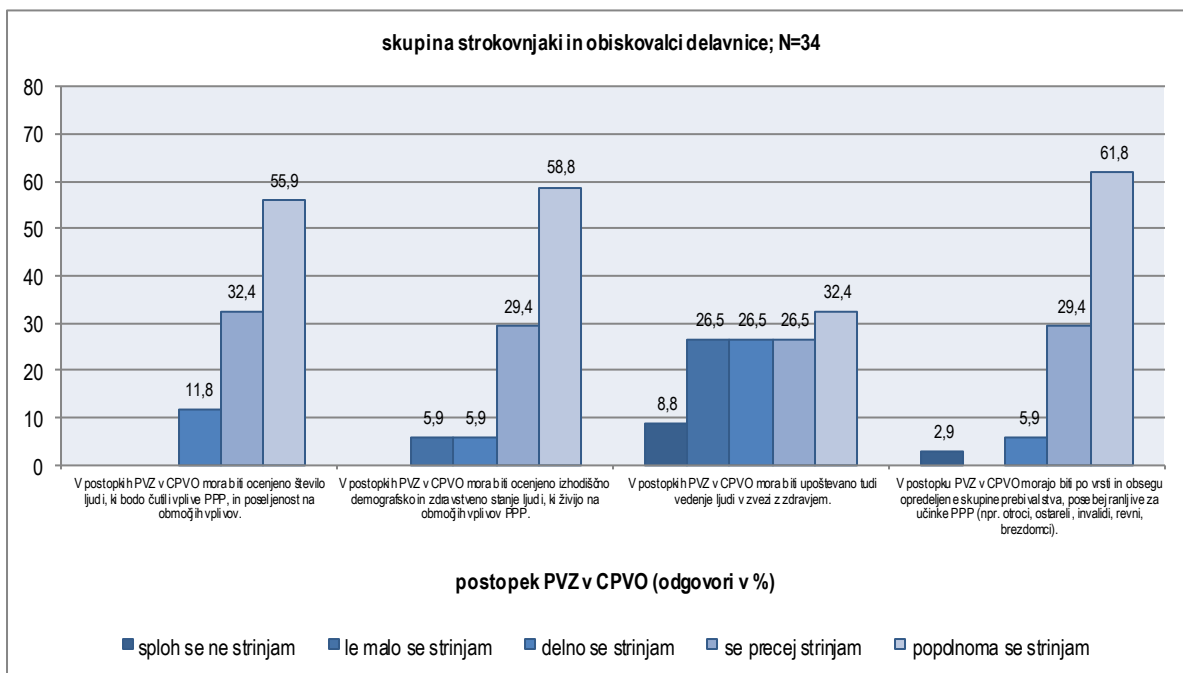
8 Označite, koliko se strinjate z navedenimi trditvami, ki se nanašajo na procese PVZ v CPVO.

Preglednica: Frekvenčna porazdelitev odgovorov anketirancev skupine strokovnjaki in obiskovalci delavnice na vprašanje, koliko se strinjajo z navedenimi trditvami, ki se nanašajo na procese PVZ v CPVO

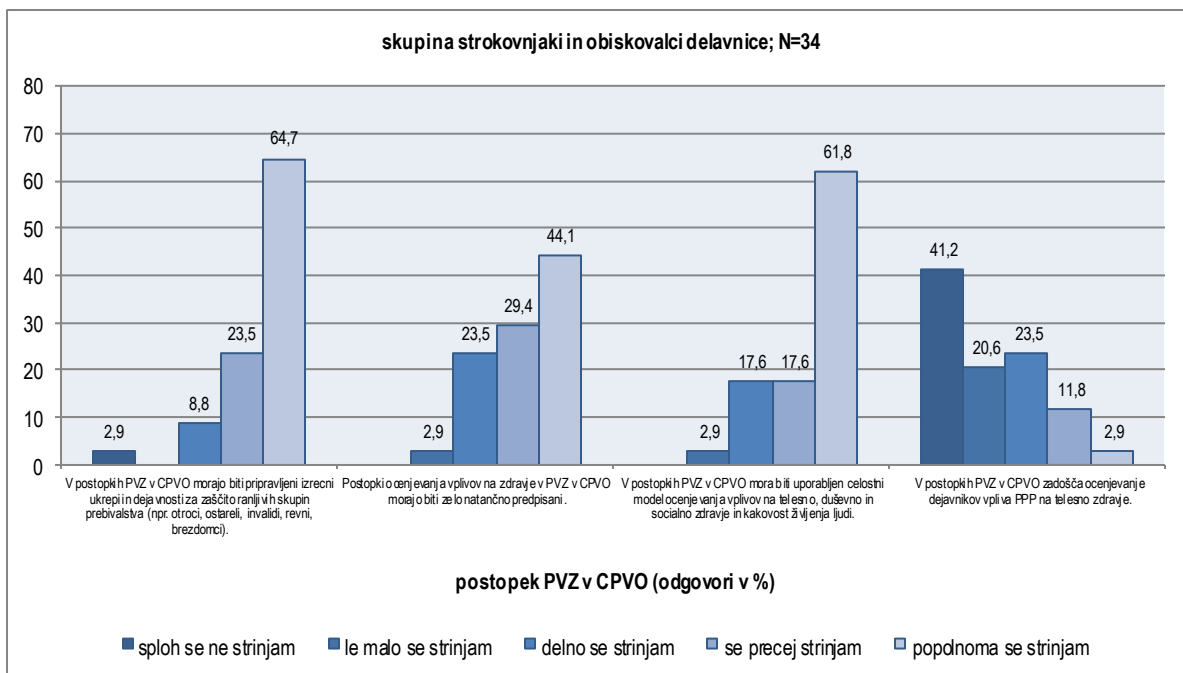
	ne sploh se strinjam		le malo se strinjam		delno se strinjam		se precej strinjam		se popolnoma strinjam		skupaj	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
	Vsak postopek PVZ v CPVO mora zagotoviti zaščito zdravja prebivalstva, ki živi na območjih vplivov, pred boleznimi, zastrupitvami in poškodbami zaradi dejavnikov fizičnega okolja (fizikalni, biološki, kemijski agensi).	0	0,0	1	2,9	2	5,9	6	17,6	25	73,5	34
Postopki PVZ v CPVO morajo imeti tudi vpliv na dejavnike krepitev zdravja in kakovosti življenja prebivalstva, ki živi na območjih vplivov.	0	0,0	0	0,0	2	5,9	9	26,5	23	67,6	34	100,0
V postopkih PVZ v CPVO morajo biti upoštevana stališča ljudi, ki bodo čutili vplive PPP.	0	0,0	0	0,0	9	26,5	10	29,4	15	44,1	34	100,0
Postopki PVZ v CPVO morajo imeti pozitivni vpliv na oblikovanje zdravju naklonjenih javnih politik.	0	0,0	2	5,9	5	14,7	7	20,6	20	58,8	34	100,0
V postopkih PVZ v CPVO mora biti ocenjeno število ljudi, ki bodo čutili vplive PPP, in poseljenost na območjih vplivov.	0	0,0	0	0,0	4	11,8	11	32,4	19	55,9	34	100,0
V postopkih PVZ v CPVO mora biti ocenjeno izhodiščno demografsko in zdravstveno stanje ljudi, ki živijo na območjih vplivov PPP.	0	0,0	2	5,9	2	5,9	10	29,4	20	58,8	34	100,0
V postopkih PVZ v CPVO mora biti upoštevano tudi vedenje ljudi v zvezi z zdravjem.	2	8,8	3	26,5	9	26,5	9	26,5	11	32,4	34	100,0
V postopku PVZ v CPVO morajo biti po vrsti in obsegu opredeljene skupine prebivalstva, posebej ranljive za učinke PPP (npr. otroci, ostareli, invalidi, revni, brezdomci).	1	2,9	0	0,0	2	5,9	10	29,4	21	61,8	34	100,0
V postopkih PVZ v CPVO morajo biti pripravljene izrecni ukrepi in dejavnosti za zaščito ranljivih skupin prebivalstva (npr. otroci, ostareli, invalidi, revni, brezdomci).	1	2,9	0	0,0	3	8,8	8	23,5	22	64,7	34	100,0
Postopki ocenjevanja vplivov na zdravje v PVZ v CPVO morajo biti zelo natančno predpisani.	0	0,0	1	2,9	8	23,5	10	29,4	15	44,1	34	100,0
V postopkih PVZ v CPVO mora biti uporabljen celostni model ocenjevanja vplivov na telesno, duševno in socialno zdravje in kakovost življenja ljudi.	0	0,0	1	2,9	6	17,6	6	17,6	21	61,8	34	100,0
V postopkih PVZ v CPVO zadošča ocenjevanje dejavnikov vpliva PPP na telesno zdravje.	14	41,2	7	20,6	8	23,5	4	11,8	1	2,9	34	100,0
V postopkih PVZ v CPVO morajo biti ovrednoteni pozitivni in negativni vplivi PPP na zdravje in kakovost življenja prebivalstva.	0	0,0	0	0,0	1	2,9	11	32,4	22	64,7	34	100,0
V postopkih CPVO zadošča ovrednotenje in izvedba ukrepov za ugotavljanje in odpravo ali omilitve tveganj za zdravje ljudi.	3	9,1	9	27,3	9	27,3	10	30,3	2	6,1	34	100,0
V postopkih PVZ v CPVO morajo biti metode in kazalniki, ki jih uporabljamo za ocenjevanje vplivov na zdravje, izrecno zapisani.	0	0,0	0	0,0	3	8,8	11	32,4	20	58,8	34	100,0
V postopkih PVZ v CPVO mora biti uporabljen interdisciplinarni strokovni pristop za ocenjevanje vplivov na zdravje in kakovost življenja ljudi.	0	0,0	0	0,0	2	5,9	9	26,5	23	67,6	34	100,0
V vseh fazah postopka PVZ v CPVO, ki se ukvarja z vplivi na zdravje, (analize stanja, načrtovanje, potek in evalvacija procesov in izidov PVZ v CPVO) mora biti javnost vključena v procese odločanja - mora sodelovati.	0	0,0	6	17,6	8	23,5	13	38,2	7	20,6	34	100,0
Naloga javno-zdravstvenih strokovnjakov, ki sodelujejo v procesu PVZ v CPVO je, da nudijo ustrezno strokovno podporo ljudem, ki živijo na območjih vplivov.	0	0,0	3	8,8	5	14,7	10	29,4	16	47,1	34	100,0
Naloga strokovnjakov, ki delajo v regionalnih zavodih za zdravstveno varstvo (oz. smiselno v PPP na ravni države v IVZRS), je, da nudijo ustrezno strokovno podporo ljudem, ki živijo na območjih vplivov.	0	0,0	0	0,0	4	11,8	12	35,3	18	52,9	34	100,0

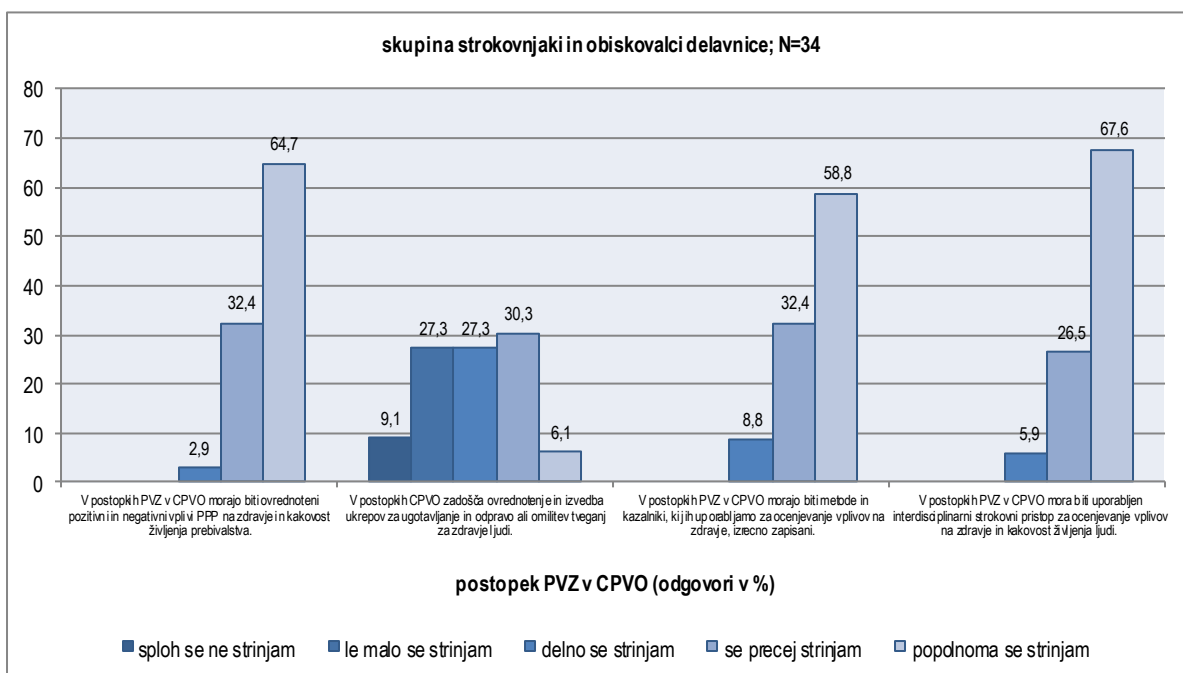
Slika: Grafični prikaz odgovorov anketirancev skupine strokovnjaki in obiskovalci delavnice glede (ne)strinjanja s posameznimi trditvami o poteku postopka PVZ v CPVO

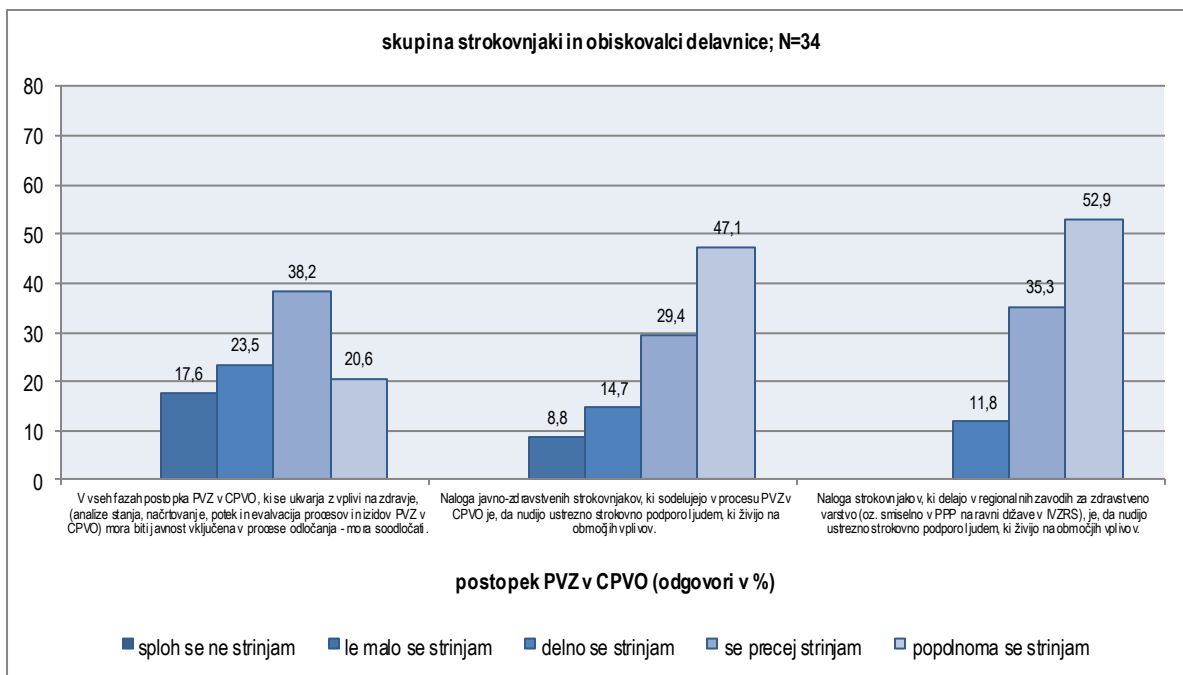
Slika: Grafični prikaz odgovorov anketirancev skupine strokovnjaki in obiskovalci delavnice glede (ne)strinjanja s posameznimi trditvami o poteku postopka PVZ v CPVO

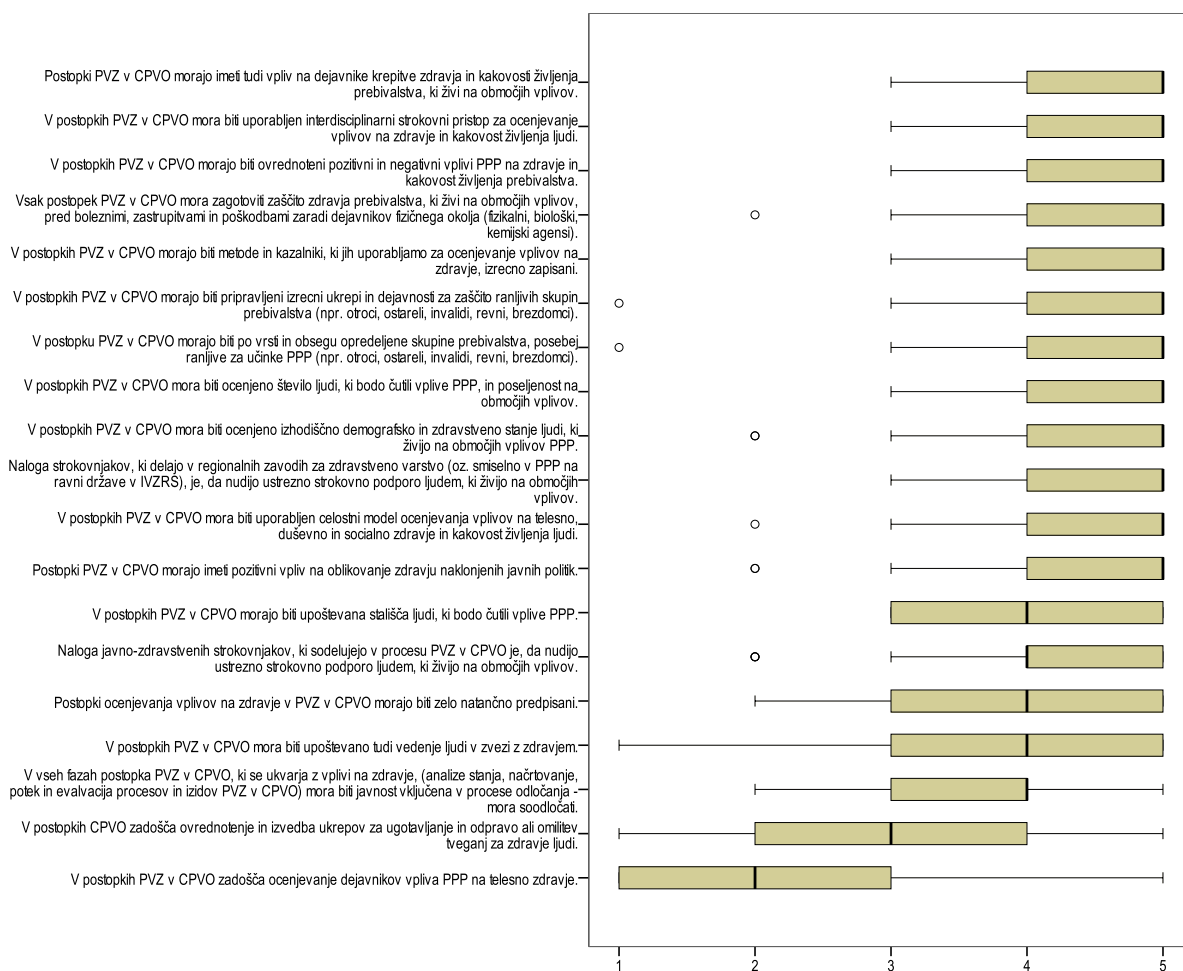
Slika: Grafični prikaz odgovorov anketirancev skupine strokovnjaki in obiskovalci delavnice glede (ne)strinjanja s posameznimi trditvami o poteku postopka PVZ v CPVO

Slika: Grafični prikaz odgovorov anketirancev skupine strokovnjaki in obiskovalci delavnice glede (ne)strinjanja s posameznimi trditvami o poteku postopka PVZ v CPVO

Slika: Grafični prikaz odgovorov anketirancev skupine strokovnjaki in obiskovalci delavnice glede (ne)strinjanja s posameznimi trditvami o poteku postopka PVZ v CPVO

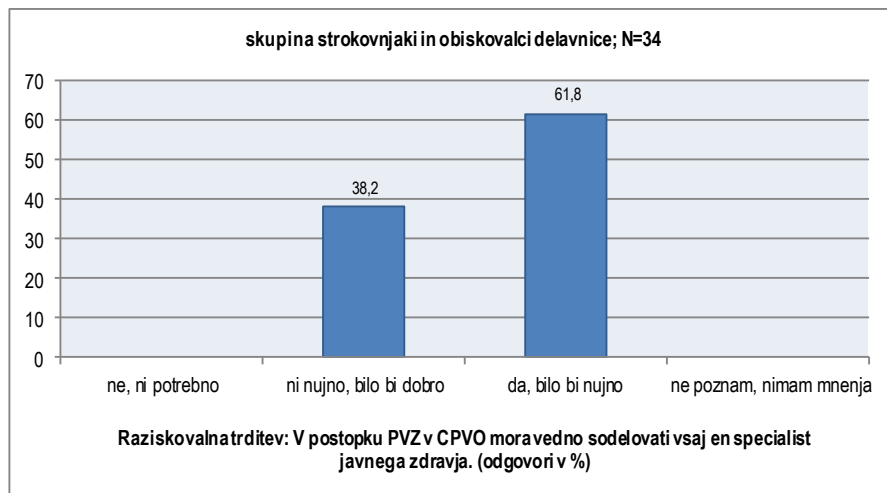

Slika: (Ne)strinjanje anketirancev skupine strokovnjaki in obiskovalci delavnice s posameznimi raziskovalnimi trditvami o poteku postopka PVZ v CPVO

9 Trditev: V postopku PVZ v CPVO mora vedno sodelovati vsaj en specialist javnega zdravja.

Preglednica: Frekvenčna porazdelitev odgovorov anketirancev na raziskovalno trditev, da mora v postopku PVZ v CPVO vedno sodelovati vsaj en specialist javnega zdravja

Raziskovalna trditev: V postopku PVZ v CPVO mora vedno sodelovati vsaj en specialist javnega zdravja.	frekvenca	odstotek
ne, ni potrebno	0	0,0
ni nujno, bilo bi dobro	13	38,2
da, bilo bi nujno	21	61,8
ne poznam, nimam mnenja	0	0,0
skupaj	34	100

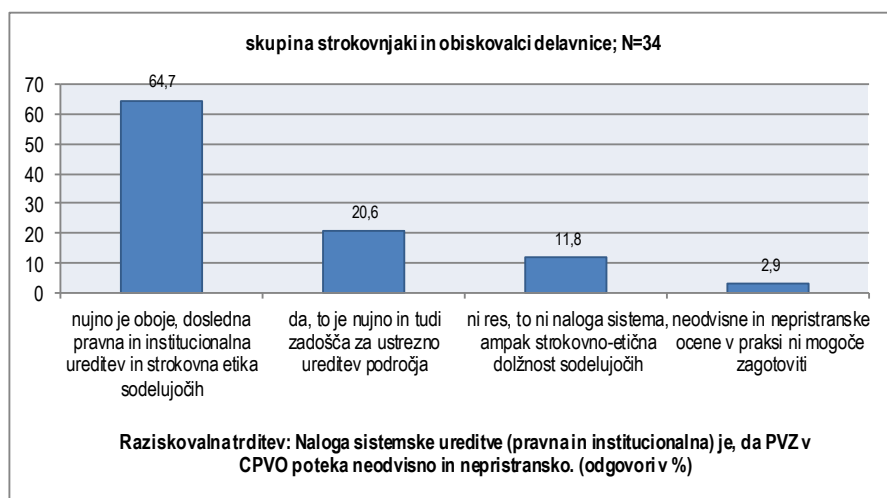
Slika: Grafični prikaz odgovorov anketirancev skupine strokovnjaki in obiskovalci delavnice na raziskovalno trditev, da mora v postopku PVZ v CPVO vedno sodelovati vsaj en specialist javnega zdravja

10 Trditev: Naloga sistemske ureditve (pravna in institucionalna ureditev) je, da PVZ v CPVO poteka neodvisno in nepristransko.

Preglednica: Frekvenčna porazdelitev odgovorov anketirancev na raziskovalno trditev, da je naloga sistemske ureditve (pravne in institucionalne), da PVZ v CPVO poteka neodvisno in nepristransko

Raziskovalna trditev: Naloga sistemske ureditve (pravna in institucionalna ureditev) je, da PVZ v CPVO poteka neodvisno in nepristransko	frekvenca	odstotek
Nujno je oboje, dosledna pravna in institucionalna ureditev in strokovna etika sodelujočih.	22	64,7
Da, to je nujno in tudi zadošča za ustrezno ureditev področja.	7	20,6
Ni res, to ni naloga sistema, ampak strokovno-etična dolžnost sodelujočih.	4	11,8
Neodvisne in nepristranske ocene v praksi ni mogoče zagotoviti.	1	2,9
skupaj	34	100

Komentar: tudi nepristranska in neodvisna ocena nima smisla, če ne ponuja realnih rešitev problema.

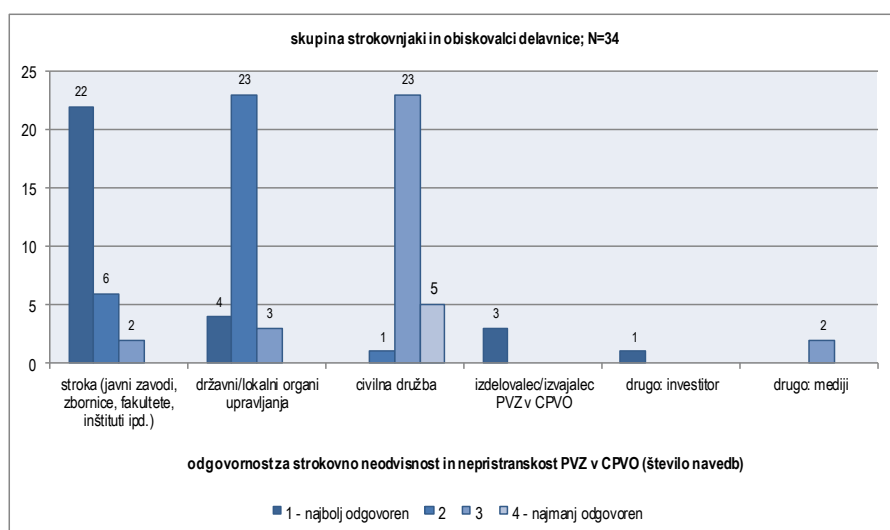
Slika: Grafični prikaz odgovorov anketirancev skupine strokovnjaki in obiskovalci delavnice na raziskovalno trditev, da je naloga sistemske ureditve (pravne in institucionalne), da PVZ v CPVO poteka neodvisno in nepristransko

11 Kdo izmed navedenih je po vašem mnenju najbolj odgovoren za strokovno neodvisnost in nepristranskost PVZ v CPVO? (ocena 1 pomeni najbolj odgovoren, ocena 4 pa najmanj odgovoren)

Preglednica: Frekvenčna porazdelitev odgovorov anketirancev na vprašanje, kdo je najbolj odgovoren za strokovno neodvisnost in nepristranskost PVZ v CPVO

Odgovornost za strokovno neodvisnost in nepristranskost PVZ v CPVO	1 - najbolj odgovoren		2		3		4 - najmanj odgovoren		skupaj	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
stroka (javni zavodi, zbornice, fakultete, inštituti ipd.)	22	73,3	6	20,0	2	6,7	0	0,0	30	100,0
državni/lokalni organi upravljanja	4	13,3	23	76,7	3	10,0	0	0,0	30	100,0
civilna družba	0	0,0	1	3,4	23	79,3	5	17,2	29	100,0
drugi: izdelovalec/izvajalec PVZ v CPVO	3		0		0		0		3	
drugi: investitor	1		0		0		0		1	
drugi: mediji	0		0		2		0		2	

Komentar: vsi trije našeti so povezani, civilna družba in stroka oblikujeta politiko oz. upravljanje in obratno

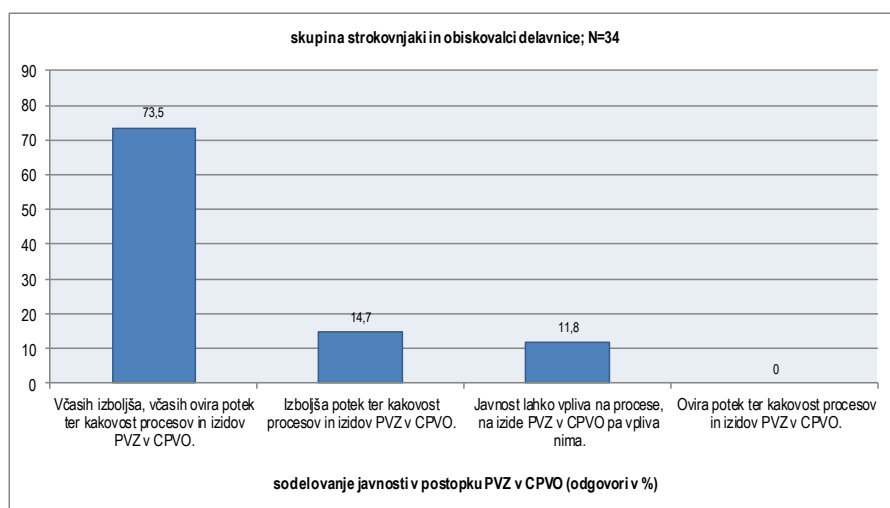

Slika: Grafični prikaz odgovorov anketirancev na vprašanje, kdo je najbolj odgovoren za strokovno neodvisnost in nepristranskost PVZ v CPVO

12 Sodelovanje javnosti v postopku PVZ v CPVO po vašem mnenju:

Preglednica: Frekvenčna porazdelitev odgovorov anketirancev na vprašanje o pomenu sodelovanja javnosti v postopku PVZ v CPVO

Pomen sodelovanja javnosti v postopku PVZ v CPVO	frekvenca	odstotek
Včasih izboljša, včasih ovira potek ter kakovost procesov in izidov PVZ v CPVO.	25	73,5
Izboljša potek ter kakovost procesov in izidov PVZ v CPVO.	5	14,7
Javnost lahko vpliva na procese, na izide PVZ v CPVO pa vpliva nima.	4	11,8
Ovira potek ter kakovost procesov in izidov PVZ v CPVO.	0	0,0
Skupaj:	34	100

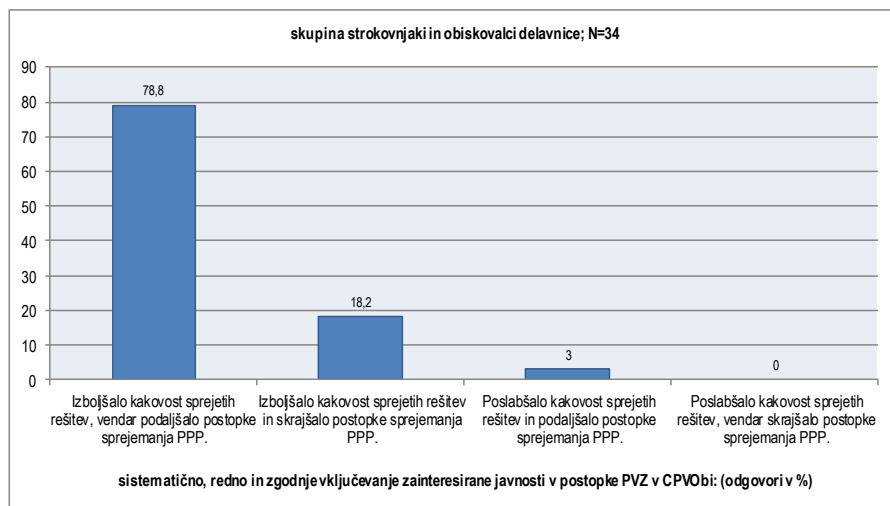

Slika: Grafični prikaz odgovorov anketirancev na vprašanje o pomenu sodelovanja javnosti v postopku PVZ v CPVO

13 Sistematično, redno in zgodnje vključevanje zainteresirane javnosti v postopke PVZ v CPVO bi po vašem mnenju:

Preglednica: Frekvenčna porazdelitev odgovorov anketirancev na vprašanje o pomenu zgodnjega vključevanja zainteresirane javnosti v postopke PVZ v CPVO

Pomen ali koristnost zgodnjega vključevanja zainteresirane javnosti v postopke PVZ v CPVO	frekvenca	odstotek
Izboljšalo kakovost sprejetih rešitev, vendar podaljšalo postopke sprejemanja PPP.	26	78,8
Izboljšalo kakovost sprejetih rešitev in skrajšalo postopke sprejemanja PPP.	6	18,2
Poslabšalo kakovost sprejetih rešitev in podaljšalo postopke sprejemanja PPP.	1	3,0
Poslabšalo kakovost sprejetih rešitev, vendar skrajšalo postopke sprejemanja PPP.	0	0,0
Skupaj	33	100

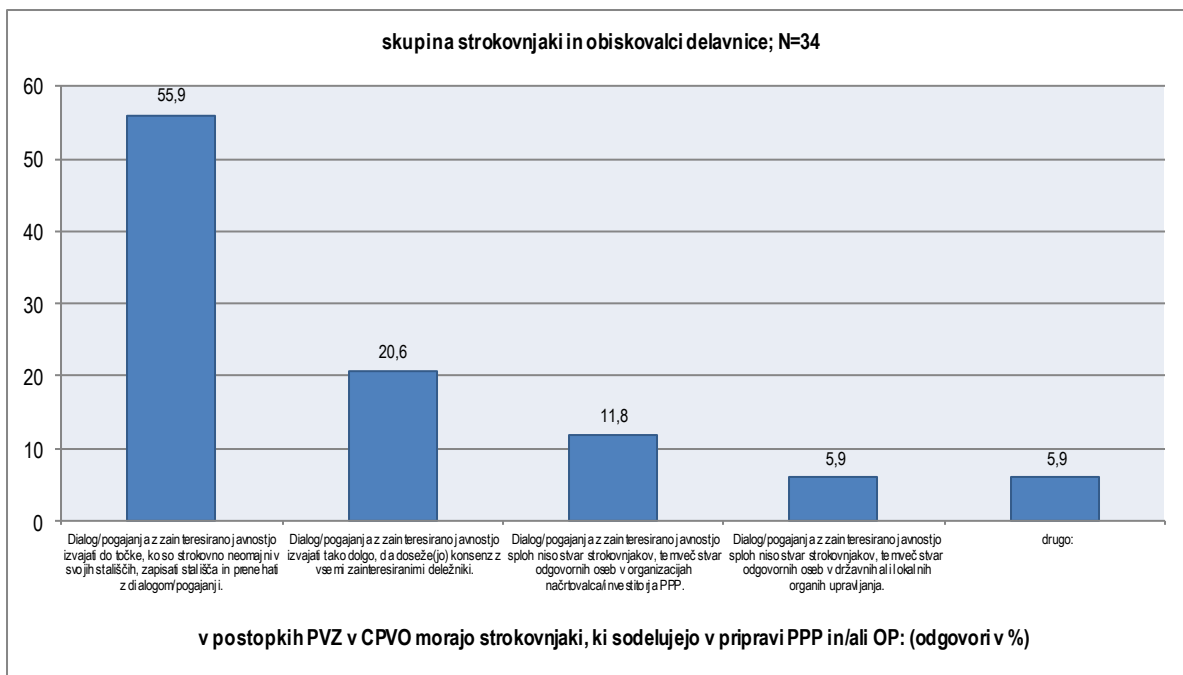
Slika: Grafični prikaz odgovorov anketirancev na vprašanje o pomenu zgodnjega vključevanja zainteresirane javnosti v postopke PVZ v CPVO

14 V postopkih PVZ v CPVO morajo strokovnjaki, ki sodelujejo v pripravi PPP in/ali OP:

Preglednica: Frekvenčna porazdelitev odgovorov anketirancev na vprašanje kako naj poteka dialog ali pogajanje strokovnjakov v postopkih PVZ v CPVO z zainteresirano javnostjo

Potek dialoga ali pogajanja strokovnjakov v postopkih PVZ v CPVO z zainteresirano javnostjo	frekvenca	odstotek
Dialog/pogajanja z zainteresirano javnostjo izvajati do točke, ko so strokovno neomajni v svojih stališčih, zapisati stališča in prenehati z dialogom/pogajanjem.	19	55,9
Dialog/pogajanja z zainteresirano javnostjo izvajati tako dolgo, da doseže(jo) konsenz z vsemi zainteresiranimi deležniki.	7	20,6
Dialog/pogajanja z zainteresirano javnostjo sploh niso stvar strokovnjakov, temveč stvar odgovornih oseb v organizacijah načrtovalca/investitorja PPP.	4	11,8
Dialog/pogajanja z zainteresirano javnostjo sploh niso stvar strokovnjakov, temveč stvar odgovornih oseb v državnih ali lokalnih organih upravljanja.	2	5,9
Drugo: Po ZVO naj bi v postopku CPVO pripravljalec plana javnosti omogočil seznanitev s planom in z okoljskim poročilom v okviru javne razgrnitve, ki mora trajati najmanj 30 dni in v okviru katere se izvede tudi javno obravnavo plana in okoljskega poročila. V 46. členu, ki se nanaša na potrditev plana, zakon navaja, da mora pripravljalec plana čimbolj upoštevati mnenja in pripombe javnosti in plan ustrezno spremeniti. Problem pri sodelovanju javnosti je pravno varstvo sodelujoče javnosti, ki nima izrecno priznanega statusa stranskega udeleženca; za uspešno pritožbo mora predstavnik splošne javnosti izkazati pravni interes (podrobno je to opisano v Komentarju ZVO). Sicer pa ne vem, kako uspešno in pogosto se pri nas javnost vključuje v postopke.	1	2,9
Drugo: Vprašanje ni jasno	1	2,9
Skupaj	34	100

Komentar k odgovoru a.) Dialog/pogajanja z zainteresirano javnostjo izvajati tako dolgo, da doseže(jo) konsenz z vsemi zainteresiranimi deležniki: »bolj primerno se mi zdi zapisano dokler se najde strokovno upravičljiv in realno izvedljiv kompromis«

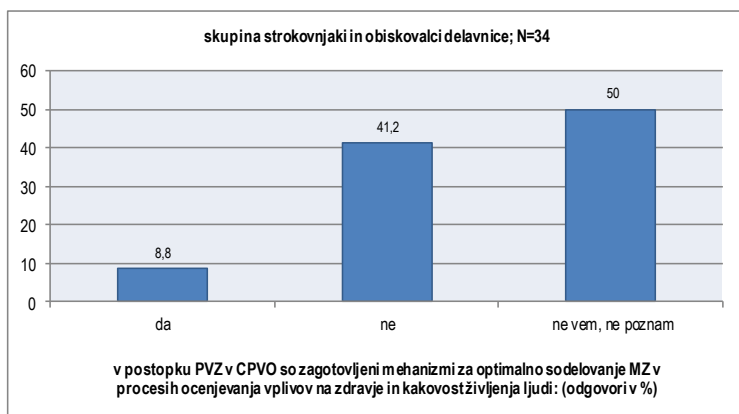

Slika: Grafični prikaz odgovorov anketirancev na vprašanje kako naj poteka dialog ali pogajanje strokovnjakov z zainteresirano javnostjo v postopkih PVZ v CPVO

15 V postopku PVZ v CPVO so zagotovljeni mehanizmi za optimalno sodelovanje MZ v procesih ocenjevanja vplivov na zdravje in kakovost življenja ljudi.

Preglednica: Frekvenčna porazdelitev odgovorov anketirancev na raziskovalno trditev, da so v postopku PVZ v CPVO zagotovljeni mehanizmi za optimalno sodelovanje MZ v procesih ocenjevanja vplivov na zdravje in kakovost življenja ljudi

V postopku PVZ v CPVO so zagotovljeni mehanizmi za optimalno sodelovanje MZ v procesih ocenjevanja vplivov na zdravje in kakovost življenja ljudi.	frekvenca	odstotek
da	3	8,8
ne	14	41,2
ne vem, ne poznam	17	50,0
skupaj	34	100

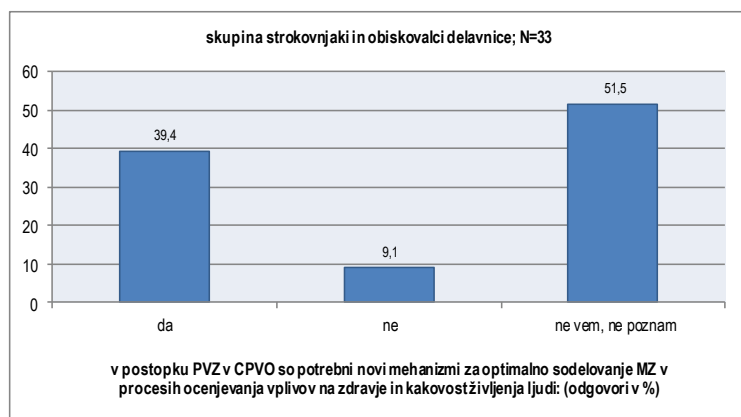

Slika: Grafični prikaz odgovorov anketirancev na raziskovalno trditev, da so v postopku PVZ v CPVO zagotovljeni mehanizmi za optimalno sodelovanje MZ v procesih ocenjevanja vplivov na zdravje in kakovost življenja ljudi

16 V postopku PVZ v CPVO so potrebni novi mehanizmi za optimalno sodelovanje MZ v procesih ocenjevanja vplivov na zdravje in kakovost življenja ljudi.

Preglednica: Frekvenčna porazdelitev odgovorov anketirancev na raziskovalno trditev, da so v postopku PVZ v CPVO potrebni novi mehanizmi za optimalno sodelovanje MZ v procesih ocenjevanja vplivov na zdravje in kakovost življenja ljudi

V postopku PVZ v CPVO so potrebni novi mehanizmi za optimalno sodelovanje MZ v procesih ocenjevanja vplivov na zdravje in kakovost življenja ljudi.	frekvenca	odstotek
da	13	39,4
ne	3	9,1
ne vem, ne poznam	17	51,5
skupaj	33	100

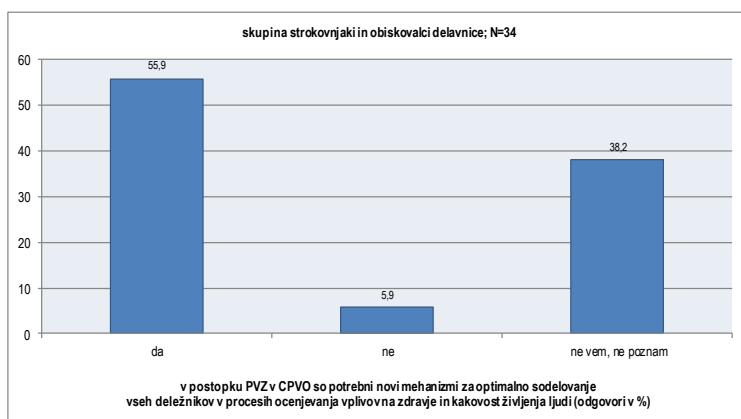

Slika: Grafični prikaz odgovorov anketirancev na raziskovalno trditev, da so v postopku PVZ v CPVO potrebni novi mehanizmi za optimalno sodelovanje MZ v procesih ocenjevanja vplivov na zdravje in kakovost življenja ljudi

17 V postopku PVZ v CPVO so potrebni novi mehanizmi za optimalno sodelovanje vseh deležnikov v procesih ocenjevanja vplivov na zdravje in kakovost življenja ljudi.

Preglednica: Frekvenčna porazdelitev odgovorov anketirancev na raziskovalno trditev, da so v postopku PVZ v CPVO potrebni novi mehanizmi za optimalno sodelovanje vseh deležnikov v procesih ocenjevanja vplivov na zdravje in kakovost življenja ljudi

V postopku PVZ v CPVO so potrebni novi mehanizmi za optimalno sodelovanje vseh deležnikov v procesih ocenjevanja vplivov na zdravje in kakovost življenja ljudi.	frekvenca	odstotek
da	19	55,9
ne	2	5,9
ne vem, ne poznam	13	38,2
skupaj	34	100

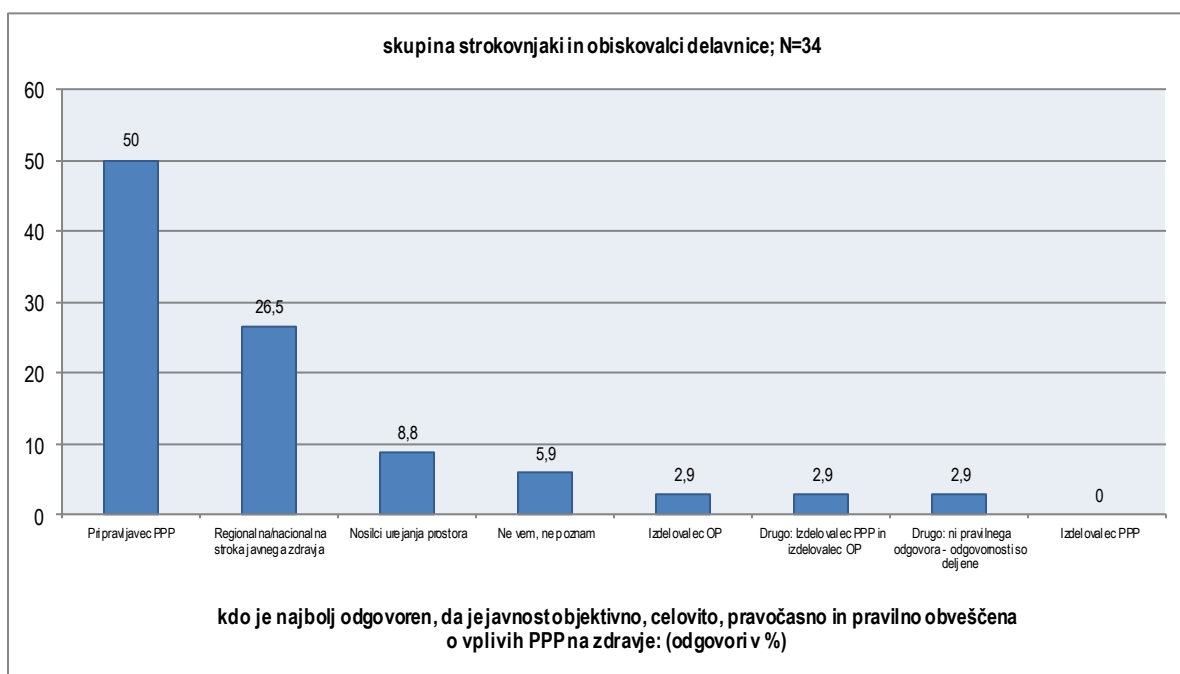
Slika: Grafični prikaz odgovorov anketirancev na raziskovalno trditev, da so v postopku PVZ v CPVO potrebni novi mehanizmi za optimalno sodelovanje vseh deležnikov v procesih ocenjevanja vplivov na zdravje in kakovost življenja ljudi

18 Kdo je po vašem mnenju najbolj odgovoren, da je javnost objektivno, celovito, pravočasno in pravilno obveščena o vplivih PPP na zdravje?

Preglednica: Frekvenčna porazdelitev odgovorov anketirancev na vprašanje, kdo je najbolj odgovoren, da je javnost objektivno, celovito, pravočasno in pravilno obveščena o vplivih PPP na zdravje

Odgovornost za objektivno, celovito, pravočasno in pravilno obveščeno javnosti o vplivih PPP na zdravje	frekvenca	odstotek
Pripravljavec PPP	17	50,0
Regionalna/nacionalna stroka javnega zdravja	9	26,5
Nosilci urejanja prostora	3	8,8
Ne vem, ne poznam	2	5,9
Izdelovalec OP	1	2,9
Drugo: Izdelovalec PPP in izdelovalec OP	1	2,9
Drugo: ni pravih odgovorov - odgovornosti so deljene – za strokovnost je tu c), za pravočasnost a), odgovornost organa, ki sprejme plan, ta je tudi največja, pa sploh ni opcija - niti ni opcija MZ, ki mora zagotoviti, da se PVZ sploh izvaja, in kako! (celovitost po moje spada k strokovnosti)	1	2,9
Izdelovalec PPP	0	0,0
Skupaj:	34	100

Komentar: le v težjih primerih zdravstvena stroka.

Slika: Grafični prikaz odgovorov anketirancev na vprašanje, kdo je najbolj odgovoren, da je javnost objektivno, celovito, pravočasno in pravilno obveščena o vplivih PPP na zdravje

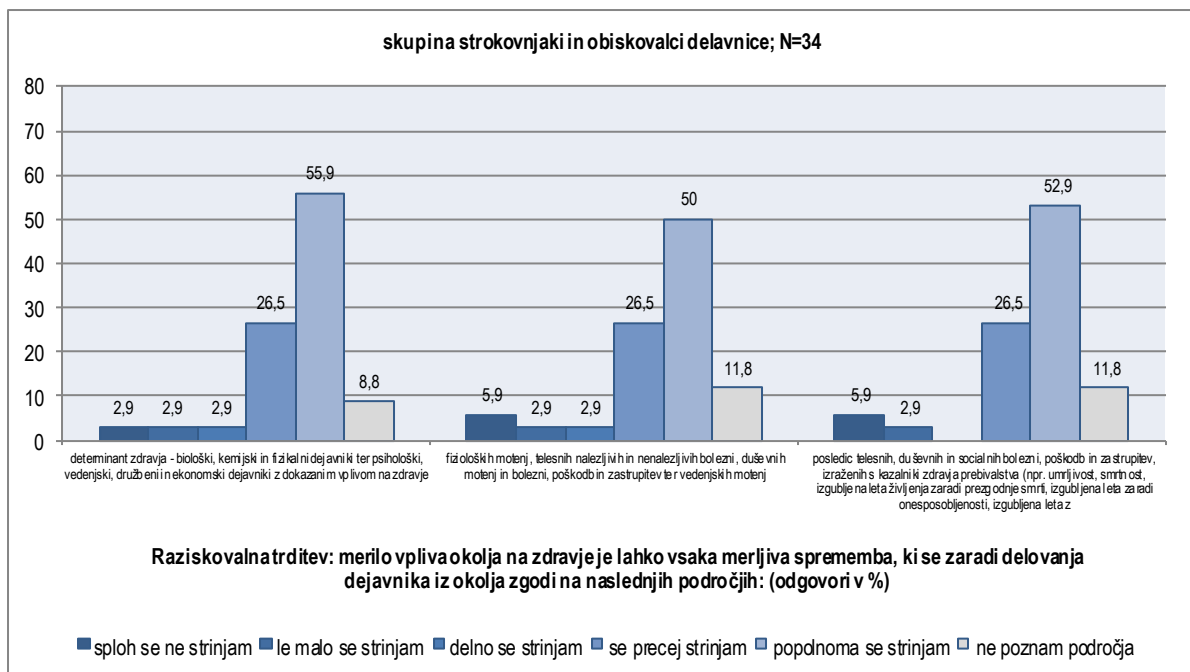
19 Trditev: Merilo vpliva okolja na zdravje je lahko vsaka merljiva sprememba, ki se zaradi delovanja dejavnika iz okolja zgodi na naslednjih področjih:

Preglednica: Frekvenčna porazdelitev odgovorov anketirancev na raziskovalno trditev, da je merilo vpliva okolja na zdravje vsaka merljiva sprememba, ki se zaradi delovanja dejavnika iz okolja zgodi na naslednjih področjih:

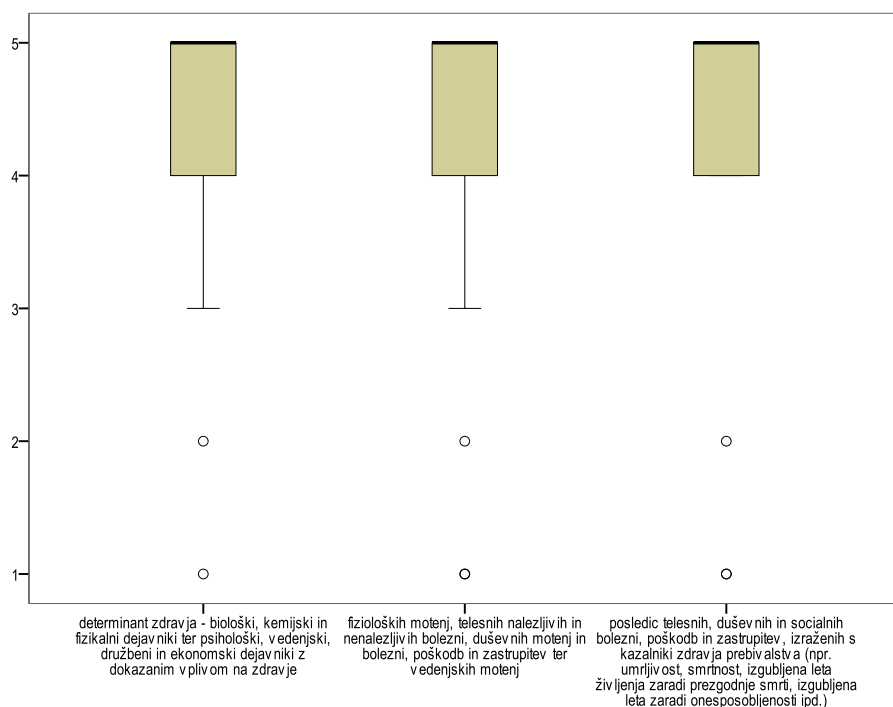
Trditev: Merilo vpliva okolja na zdravje je lahko vsaka merljiva sprememba, ki se zaradi delovanja dejavnika iz okolja zgodi na naslednjih področjih:	sploh se ne strinjam		le malo se strinjam		delno se strinjam		se precej strinjam		popolnoma se strinjam		ne poznam področja		skupaj	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
determinant zdravja - biološki, kemijski in fizikalni dejavniki ter psihološki, vedenjski, družbeni in ekonomski dejavniki z dokazanim vplivom na zdravje	1	2,9	1	2,9	1	2,9	9	26,5	19	55,9	3	8,8	34	100,0
fizioloških motenj, telesnih nalezljivih in nenalezljivih bolezni, duševnih motenj in bolezni, poškodb in zastrupitev ter vedenjskih motenj	2	5,9	1	2,9	1	2,9	9	26,5	17	50,0	4	11,8	34	100,0
posledic telesnih, duševnih in socialnih bolezni, poškodb in zastrupitev, izraženih s kazalniki zdravja prebivalstva (npr. umrljivost, smrtnost, izgubljena leta življenja zaradi prezgodnje smrti, izgubljena leta zaradi onesposobljenosti, izgubljena leta zdravega življenja, izgubljena leta kakovostnega življenja,...).	2	5,9	1	2,9	0	0,0	9	26,5	18	52,9	4	11,8	34	100,0

Pripombe, predlogi:

- Uporaba merljivih sprememb, kot merila vpliva okolja na zdravje, je praktično neizvedljiva pri vrednotenju vplivov okolja na zdravje. Te podatke lahko namreč dobimo šele vrsto let po posegu v okolje.
- Več pozornosti bi kazalo posvetiti vplivom psihosocialnega okolja na zdravje, zlasti na delovnem mestu.

Slika: Grafični prikaz odgovorov anketirancev na raziskovalno trditev, da je merilo vpliva okolja na zdravje vsaka merljiva sprememba, ki se zaradi delovanja dejavnika iz okolja zgodi na navedenih področjih

Slika: (Ne)strinjanje anketirancev skupine strokovnjaki in obiskovalci delavnice z raziskovalno trditvijo, da je merilo vpliva okolja na zdravje vsaka merljiva sprememba, ki se zaradi delovanja dejavnika iz okolja zgodi na navedenih področjih (ocena 1 – sploh se ne strinjam, 5 – popolnoma se strinjam)

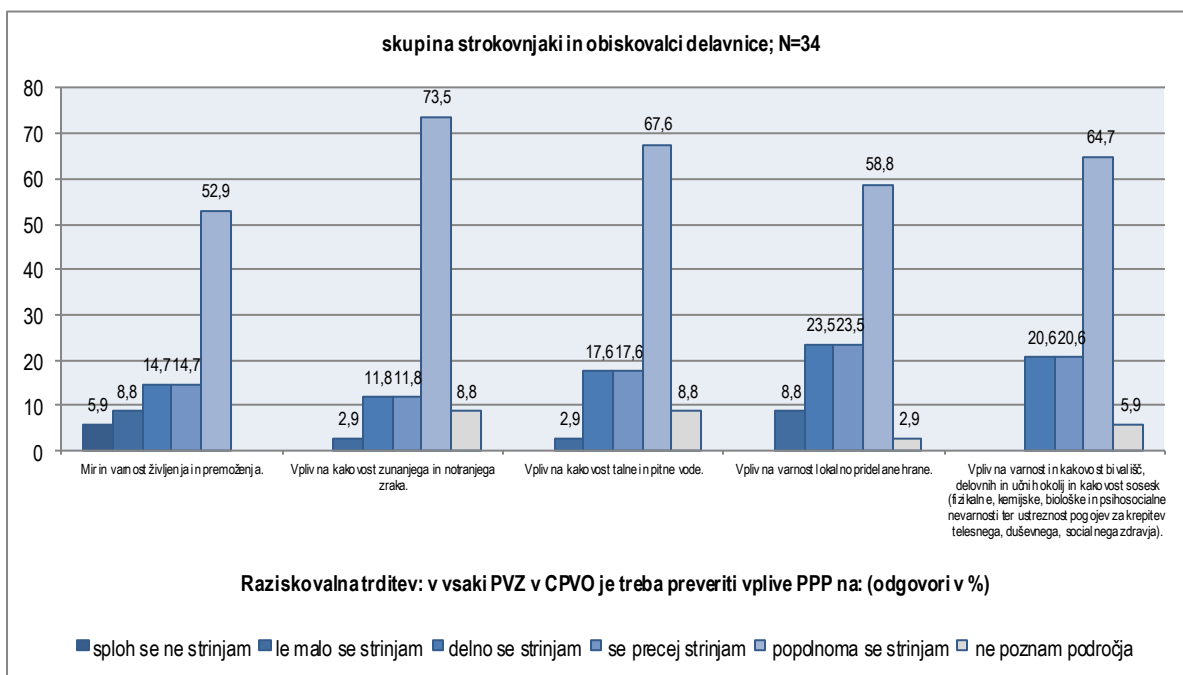
20 Trditev: V vsaki PVZ v CPVO je treba preveriti vplive PPP na:

Preglednica: Frekvenčna porazdelitev odgovorov anketirancev na raziskovalno trditev, da je v vsaki PVZ v CPVO treba preveriti vplive PPP na:

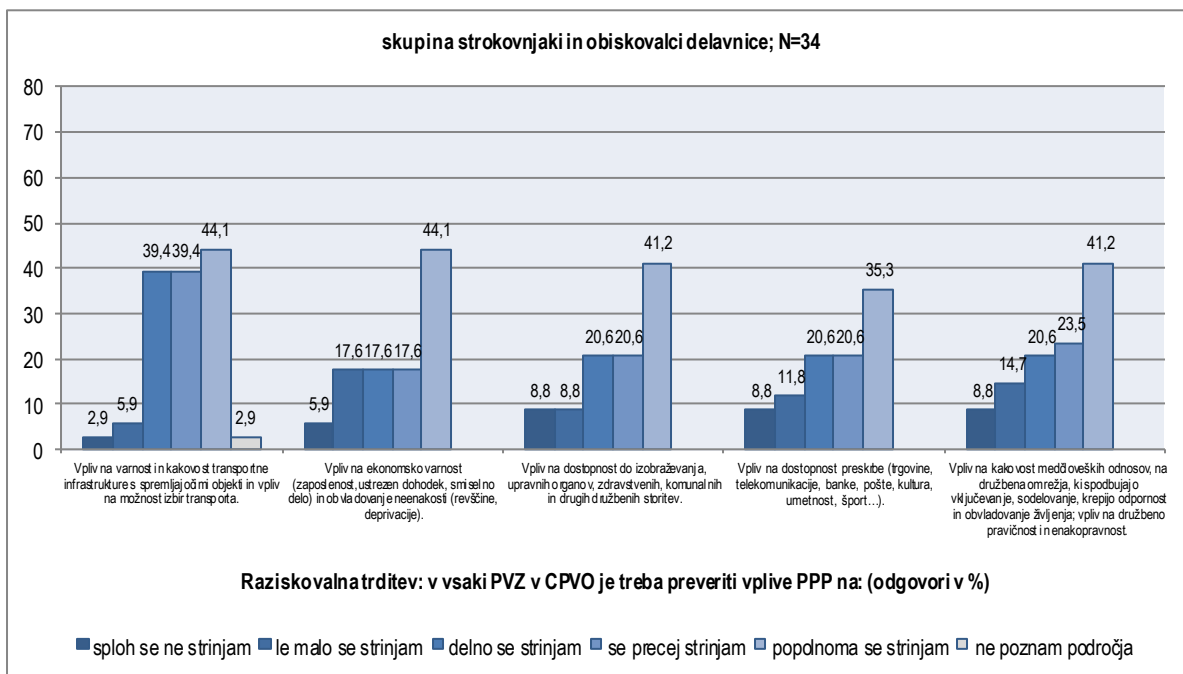
Trditev: V vsaki PVZ v CPVO je treba preveriti vplive PPP na:	sploh se ne strinjam		le malo se strinjam		delno se strinjam		se precej strinjam		popolnoma se strinjam		ne poznam področja		skupaj	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Mir in varnost življenja in premoženja.	2	5,9	3	8,8	6	14,7	5	14,7	18	52,9	0	0,0	34	100,0
Vpliv na kakovost zunanega in notranjega zraka.	0	0,0	1	2,9	1	11,8	4	11,8	25	73,5	3	8,8	34	100,0
Vpliv na kakovost talne in pitne vode.	0	0,0	1	2,9	1	17,6	6	17,6	23	67,6	3	8,8	34	100,0
Vpliv na varnost lokalno pridelane hrane.	0	0,0	3	8,8	2	23,5	8	23,5	20	58,8	1	2,9	34	100,0
Vpliv na varnost in kakovost bivališč, delovnih in učnih okolij in kakovost sosesk (fizikalne, kemijske, biološke in psihosocialne nevarnosti ter ustreznost pogojev za krepitev telesnega, duševnega, socialnega zdravja).	0	0,0	0	0,0	3	20,6	7	20,6	22	64,7	2	5,9	34	100,0
Vpliv na varnost in kakovost transportne infrastrukture s spremljajočimi objekti (konstrukcijska varnost, vpliv na telesno dejavnost, dostopnost objektov za zadovoljevanje temeljnih fizioloških potreb: odvajanje, počitek, ohlajanje, pitna voda, ...) in vpliv na možnost izbir transporta.	1	2,9	2	5,9	5	39,4	10	39,4	15	44,1	1	2,9	34	100,0
Vpliv na ekonomsko varnost (zaposlenost, ustrezen dohodek, smiselno delo) in obvladovanje neenakosti (revščine, deprivacije).	2	5,9	6	17,6	5	17,6	6	17,6	15	44,1	0	0,0	34	100,0
Vpliv na dostopnost do izobraževanja, upravnih organov, zdravstvenih, komunalnih in drugih družbenih storitev.	3	8,8	3	8,8	7	20,6	7	20,6	14	41,2	0	0,0	34	100,0
Vpliv na dostopnost preskrbe (trgovine, telekomunikacije, banke, pošte, kultura, umetnost, šport...).	3	8,8	4	11,8	8	20,6	7	20,6	12	35,3	0	0,0	34	100,0
Vpliv na kakovost medčloveških odnosov, na družbena omrežja, ki spodbujajo vključevanje, sodelovanje, krepijo odpornost in obvladovanje življenja; vpliv na družbeno pravičnost in enakopravnost.	3	8,8	5	14,7	4	20,6	8	23,5	14	41,2	0	0,0	34	100,0

Pripombe, predlogi:

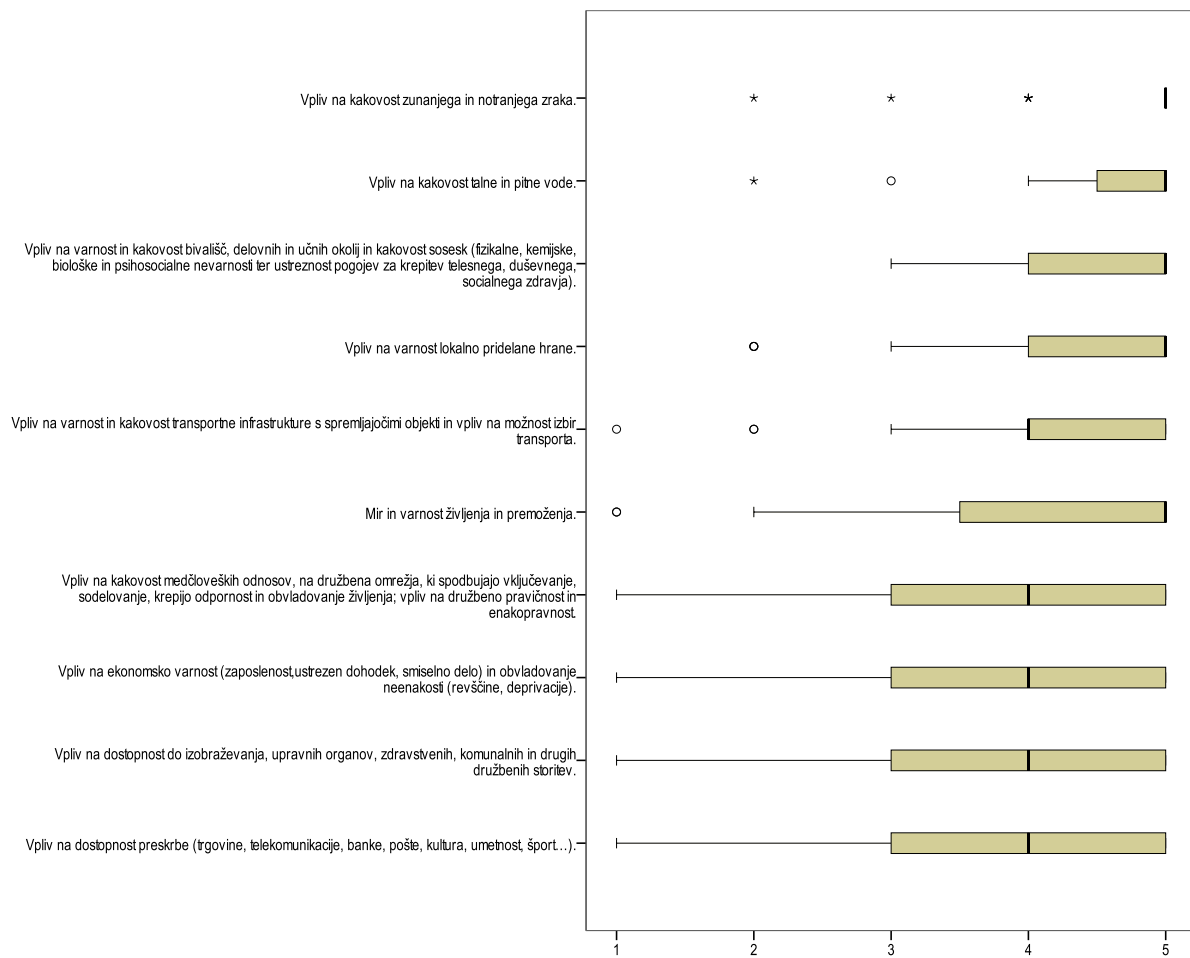
- Zgornje vrednotenje vplivov bi bilo čisto preveč široko.
- Pri nekaterih PVZ preverjanje nekaterih vplivov ni možno ali smiselno, zato je del odgovorov "delno se P "delno se strinjam".
- Ne strinjam se s trditvijo, da je treba v vsaki PVZ za CPVO ugotavljati vse navedene vplive, ampak je treba izbrati ključne (glede na obravnavano problematiko).

Slika: Grafični prikaz odgovorov anketirancev na raziskovalno trditev, da je v vsaki PVZ v CPVO treba preveriti vplive PPP na navedene dejavnike

Slika: Grafični prikaz odgovorov anketirancev na raziskovalno trditev, da je v vsaki PVZ v CPVO treba preveriti vplive PPP na navedene dejavnike

Slika: (Ne)strinjanje anketirancev skupine strokovnjaki in obiskovalci delavnice z raziskovalno trditvijo, da je v vsaki PVZ v CPVO treba preveriti vplive PPP na navedene dejavnike (ocena 1 – sploh se ne strinjam, 5 – popolnoma se strinjam)

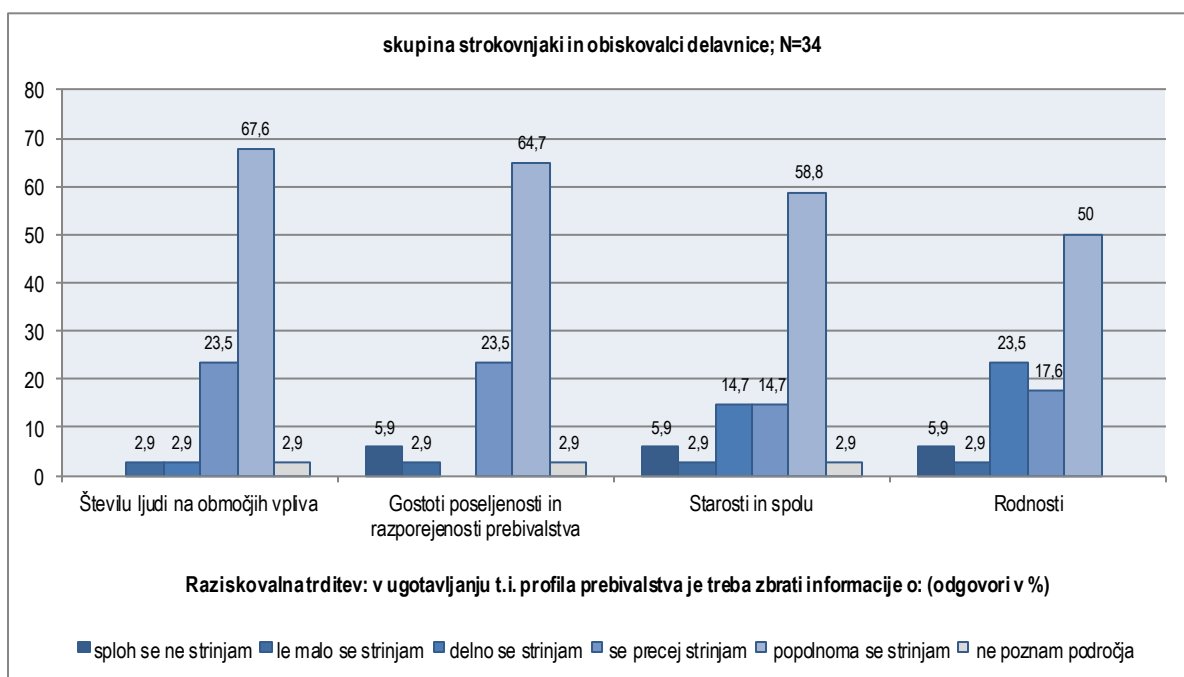
21 Trditev: V ugotavljanju t.i. profila prebivalstva je treba zbrati informacije o

Preglednica: Frekvenčna porazdelitev odgovorov anketirancev na raziskovalno trditev, da je v ugotavljanju t.i. profila prebivalstva treba zbrati informacije o:

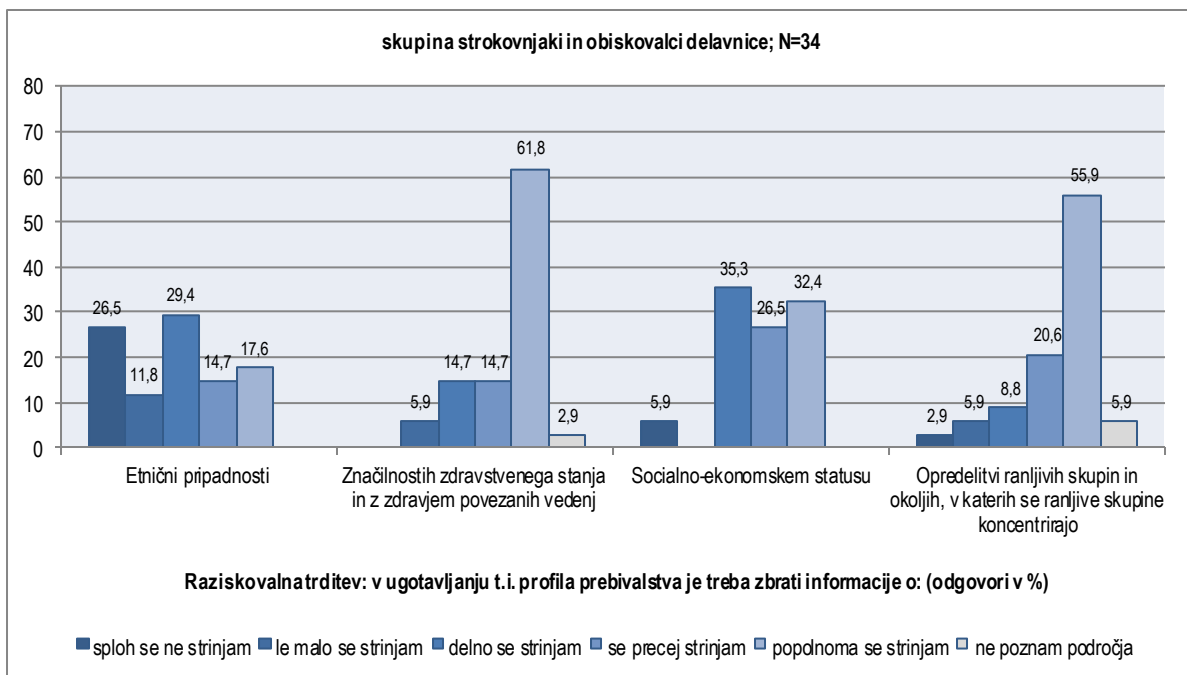
Trditev: V ugotavljanju t.i. profila prebivalstva je treba zbrati informacije o:	sploh se ne strinjam		le malo se strinjam		delno se strinjam		se precej strinjam		popolnoma se strinjam		ne poznam področja		skupaj	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Številu ljudi na območjih vpliva	0	0,0	1	2,9	1	2,9	8	23,5	23	67,6	1	2,9	34	100,0
Gostoti poseljenosti in razporejenosti prebivalstva	2	5,9	1	2,9	0	0,0	8	23,5	22	64,7	1	2,9	34	100,0
Starosti in spolu	2	5,9	1	2,9	5	14,7	5	14,7	20	58,8	1	2,9	34	100,0
Rodnosti	2	5,9	1	2,9	8	23,5	6	17,6	17	50,0	0	0,0	34	100,0
Etnični pripadnosti	9	26,5	4	11,8	10	29,4	5	14,7	6	17,6	0	0,0	34	100,0
Značilnostih zdravstvenega stanja in z zdravjem povezanih vedenj	0	0,0	2	5,9	5	14,7	5	14,7	5	14,7	1	2,9	34	100,0
Socialno-ekonomskem statusu	2	5,9	0	0,0	12	35,3	9	26,5	11	32,4	0	0,0	34	100,0
Opredelitvi ranljivih skupin in okoljih, v katerih se ranljive skupine koncentrirajo	1	2,9	2	5,9	3	8,8	7	20,6	19	55,9	2	5,9	34	100,0

Pripombe, predlogi:

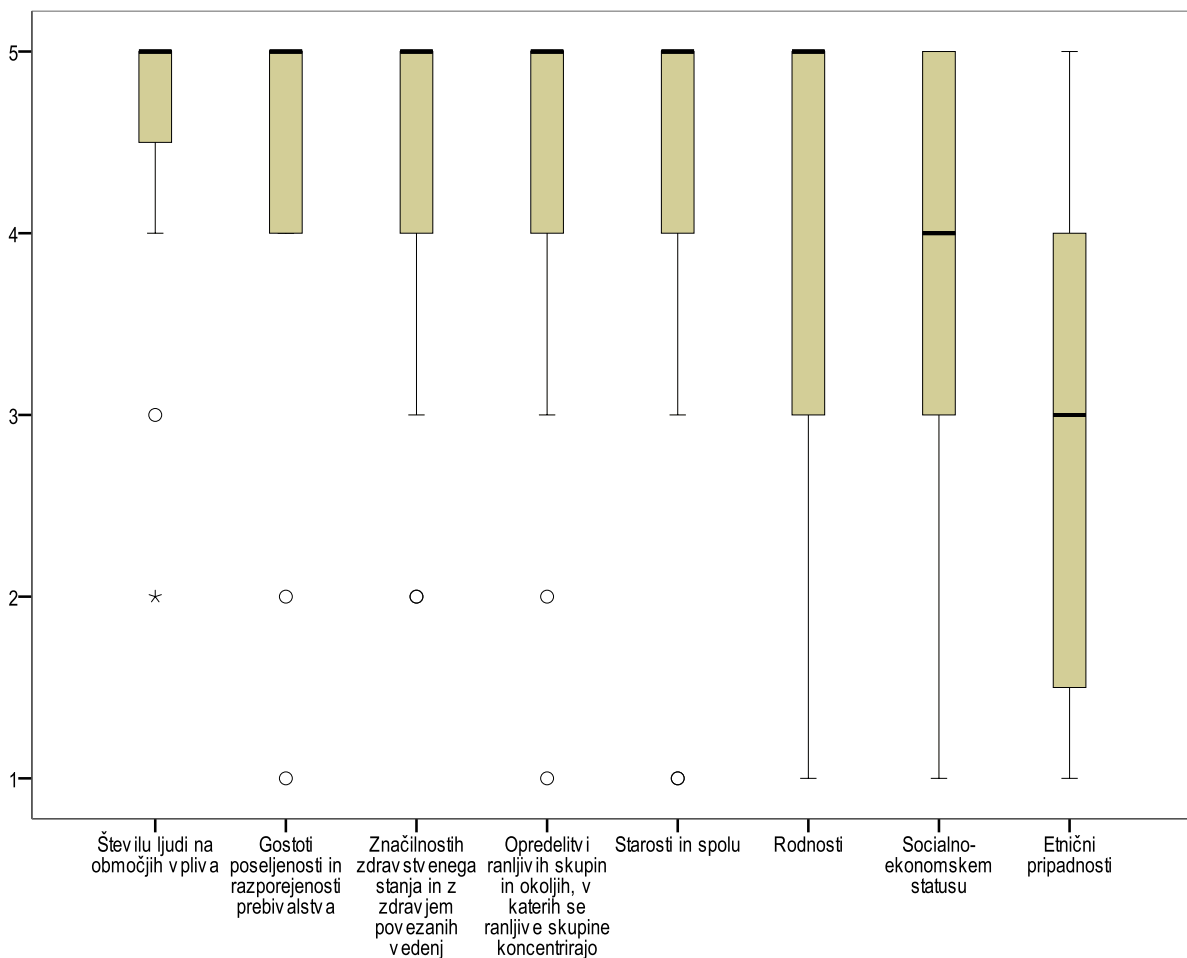
- Stališča in mnenja prebivalcev do zaznanih problemov v lokalnem okolju in regiji.

Slika: Grafični prikaz odgovorov anketirancev na raziskovalno trditev, da je v ugotavljanju t.i. profila prebivalstva treba zbrati informacije o naslednjih dejavnikih

Slika: Grafični prikaz odgovorov anketirancev na raziskovalno trditev, da je v ugotavljanju t.i. profila prebivalstva treba zbrati informacije o naslednjih dejavnikih

Slika: (Ne)strinjanje anketirancev skupine strokovnjaki in obiskovalci delavnice z raziskovalno trditvijo, da je v ugotavljanju t.i. profila prebivalstva treba zbrati informacije o naslednjih dejavnikih (ocena 1 – sploh se ne strinjam, 5 – popolnoma se strinjam)

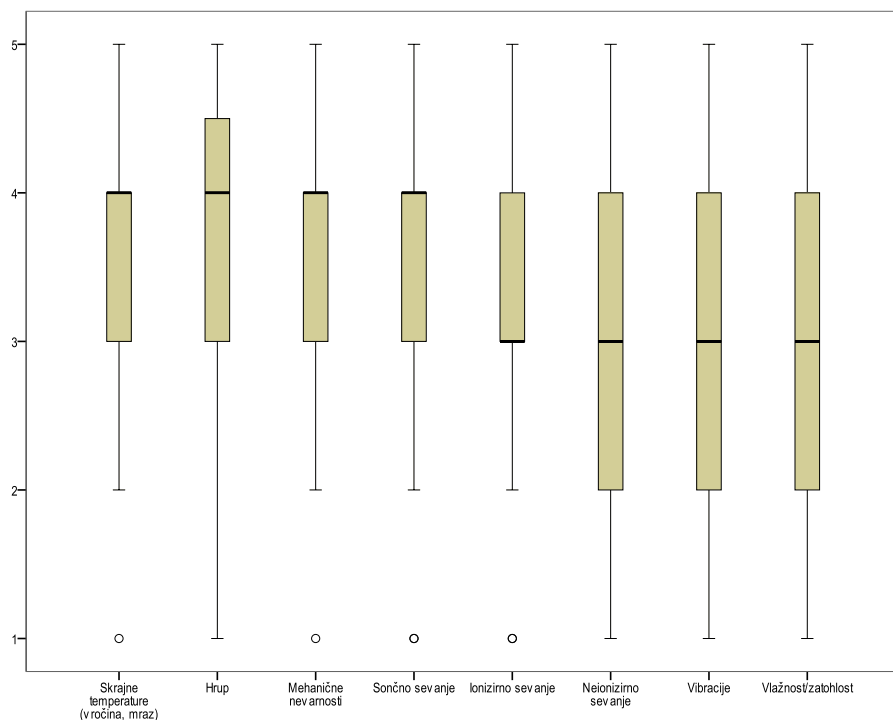
22 Trditev: V strateških ocenjevanjih PPP lahko ugotovljamo vplive na kvalitativni (opisni) in/ali na semi kvantitativni (simbolni: ---,--, 0, +, ++, +++) ravni za:

Preglednica: Frekvenčna porazdelitev odgovorov anketirancev na raziskovalno trditev, da je v strateških ocenjevanjih PPP mogoče ugotavljati vplive na kvalitativni (opisni) in/ali na semi kvantitativni (simbolni) ravni za naslednje nevarnosti:

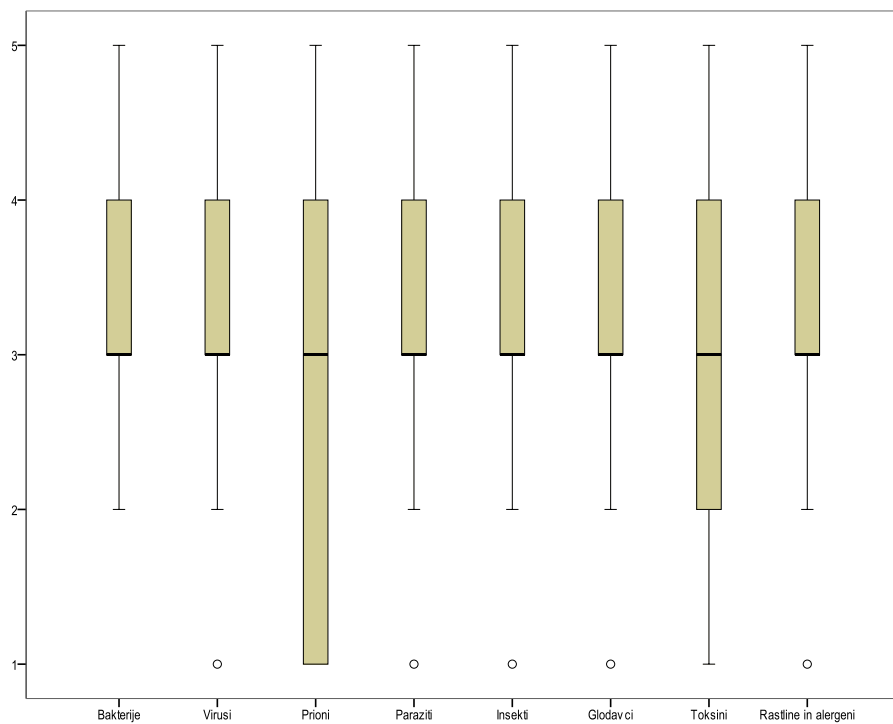
	nikoli		zelo redko		občasno		pogosto		vedno		ne poznam področja		skupaj	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Fizikalne nevarnosti														
Skrajne temperature (vročina, mraz)	1	2,9	5	14,7	4	11,8	15	44,1	3	8,8	6	17,6	34	100,0
Hrup	1	2,9	3	8,8	4	11,8	12	35,3	8	23,5	6	17,6	34	100,0
Mehanične nevarnosti	1	2,9	4	11,8	6	17,6	13	38,2	4	11,8	6	17,6	34	100,0
Sončno sevanje	2	5,9	3	8,8	6	17,6	14	41,2	2	5,9	7	20,6	34	100,0
Ionizirno sevanje	2	5,9	4	11,8	11	32,4	6	17,6	5	14,7	6	17,6	34	100,0
Neionizirno sevanje	2	5,9	7	20,6	8	23,5	7	20,6	4	11,8	6	17,6	34	100,0
Vibracije	2	5,9	8	23,5	8	23,5	5	14,7	4	11,8	7	20,6	34	100,0
Vlažnost/zatohlost	2	5,9	6	17,6	7	20,6	9	26,5	3	8,8	7	20,6	34	100,0
Drugo: plini SO ₂ , NO(X)							1							
Biološke nevarnosti														
Bakterije			1	2,9	11	32,4	7	20,6	4	11,8	11	32,4	34	100,0
Virusi	1	2,9	2	5,9	11	32,4	6	17,6	3	8,8	11	32,4	34	100,0
Prioni	6	17,6	3	8,8	6	17,6	5	14,7	1	2,9	13	38,2	34	100,0
Paraziti	1	2,9	3	8,8	13	38,2	5	14,7	2	5,9	10	29,4	34	100,0
Insekti	1	2,9	1	2,9	11	32,4	10	29,4	1	2,9	10	29,4	34	100,0
Glodavci	1	2,9	1	2,9	11	32,4	9	26,5	2	5,9	10	29,4	34	100,0
Toksini	2	5,9	4	11,8	9	26,5	6	17,6	3	8,8	10	29,4	34	100,0
Rastline in alergeni	1	2,9	3	8,8	10	29,4	8	23,5	1	2,9	11	32,4	34	100,0
Kemijske nevarnosti														
Snovi, ki zaradi načrtovane PPP potencialno vstopajo v odprta in zaprta okolja	0	0,0	3	8,8	12	35,3	7	20,6	6	17,6	6	17,6	34	100,0
Ekonomske in psiho - socialne nevarnosti														
Revščina	1	2,9	3	8,8	8	23,5	12	35,3	1	2,9	9	26,5	34	100,0
Nedostopnost plačanih služb	1	2,9	2	5,9	8	23,5	13	38,2	1	2,9	9	26,5	34	100,0
Nasilna in kriminalna dejavnost v družini/skupnosti	2	5,9	7	20,6	3	8,8	13	38,2			9	26,5	34	100,0
Družbena marginalizacija/diskriminacija/izključenost	1	2,9	7	20,6	4	11,8	11	32,4	2	5,9	25	73,5	34	100,0
Drugi duševni, čustveni in socialni stresi zaradi dejavnikov okolja	0	0,0	5	14,7	8	23,5	10	29,4	2	5,9	9	26,5	34	100,0

Pripombe, predlogi:

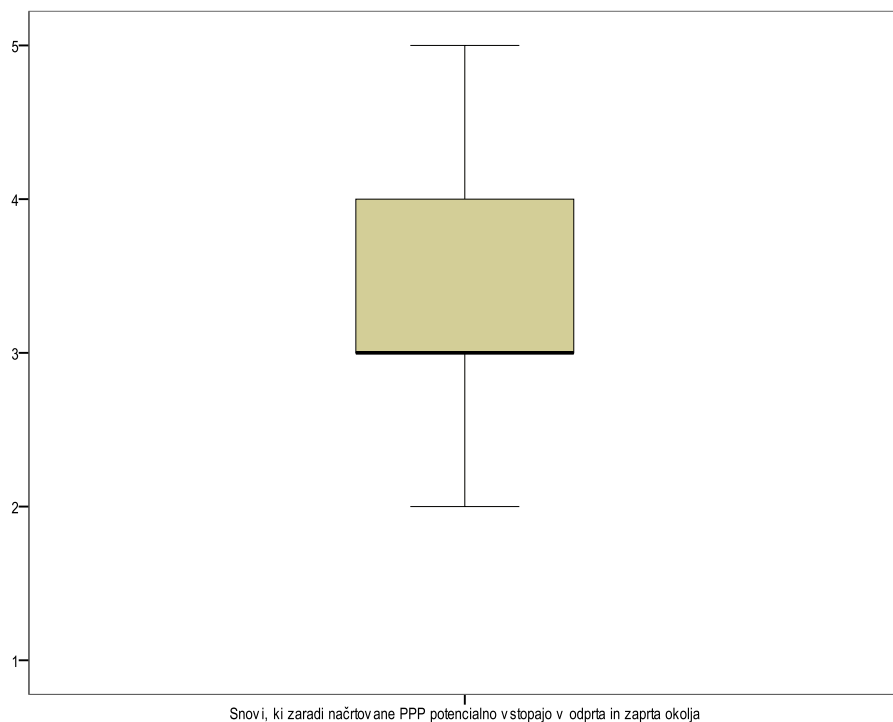
- V nekaterih primerih natančna ocena ni možna ali pa je negotovost velika. Potrebno je oceniti velikost nevarnosti in upoštevati načelo previdnosti.
- Da se vse, če se hoče. :-) Moj pomislek je vezan na to, ali so navedene nevarnosti res predmet strateških presoj vplivov na okolje (SEA) ali bolj presoj vplivov na okolje (EIA) oz. še boljše presoj vplivov na zdravje ljudi (HIA). V strateškem vrednotenju je namreč predmet vrednotenja zelo pogosto nedorečen ali bolj ohlapen (npr. ob umeščanju nove gospodarske cone v namensko rabo prostora ne vemo kdo bo na koncu res v njej deloval in s kakšnimi snovmi se bomo srečevali). Tako večina zgoraj predstavljenih nevarnosti na strateškem nivoju sploh ni predmetna.
- Ocenjevanje je odvisno od tematike PPP.
- Pri strateškem presojanju so podatki o PPP zelo splošni, zato so tudi ocene vplivov splošne (niso kvantitativne). Ne znam si predstavljati, da bi kdo kvantitativno ocenil vrednost hrupa, ki jo bo povzročila Strategija razvoja turizma ali pa število novih virusov, ki se bodo zaradi te pojavili v Sloveniji.

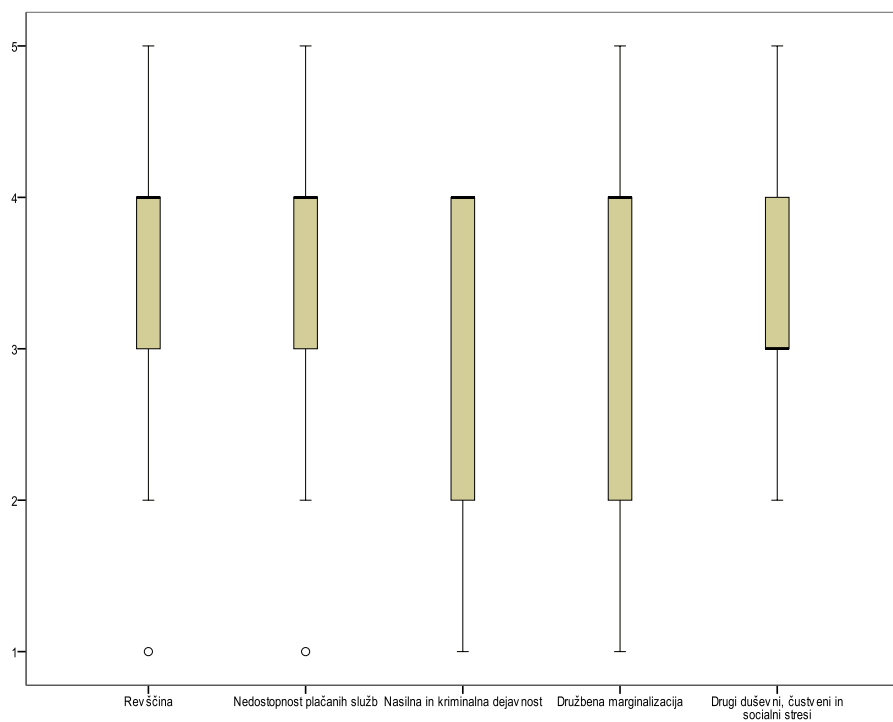
Slika: Odgovori anketirancev skupine strokovnjaki in obiskovalci delavnice na raziskovalno trditev, da je v strateških ocenjevanjih PPP mogoče ugotovljati vplive na kvalitativni (opisni) in/ali na semi kvantitativni (simbolni) ravni za naslednje fizikalne nevarnosti; (ocena 1 – sploh se ne strinjam, 5 – popolnoma se strinjam)

Slika: Odgovori anketirancev skupine strokovnjaki in obiskovalci delavnice na raziskovalno trditev, da je v strateških ocenjevanjih PPP mogoče ugotovljati vplive na kvalitativni (opisni) in/ali na semi kvantitativni (simbolni) ravni za naslednje biološke nevarnosti; (ocena 1 – sploh se ne strinjam, 5 – popolnoma se strinjam)

Slika: Odgovori anketirancev skupine strokovnjaki in obiskovalci delavnice na raziskovalno trditev, da je v strateških ocenjevanjih PPP mogoče ugotavljati vplive na kvalitativni (opisni) in/ali na semi kvantitativni (simbolni) ravni za naslednje kemijske nevarnosti; (ocena 1 – sploh se ne strinjam, 5 – popolnoma se strinjam)

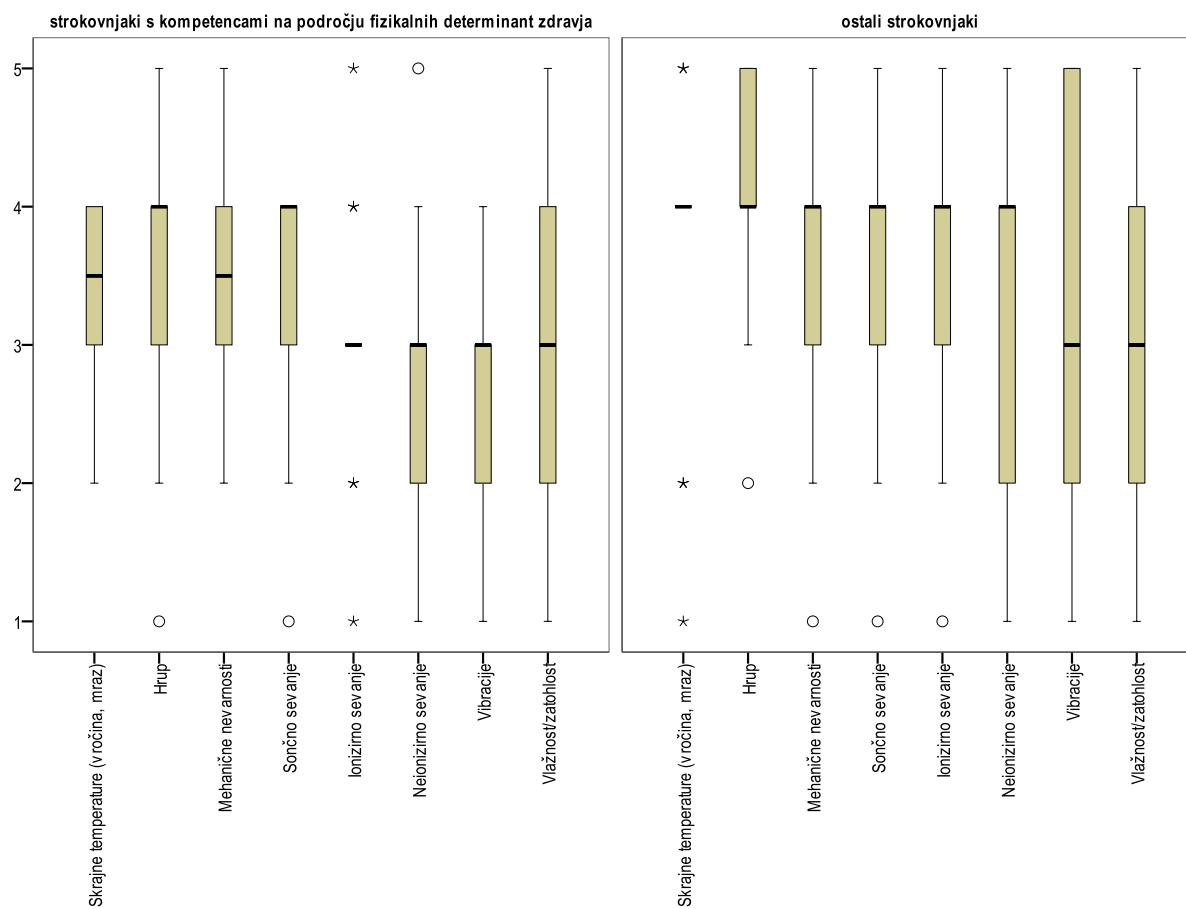

Slika: Odgovori anketirancev skupine strokovnjaki in obiskovalci delavnice na raziskovalno trditev, da je v strateških ocenjevanjih PPP mogoče ugotavljati vplive na kvalitativni (opisni) in/ali na semi kvantitativni (simbolni) ravni za naslednje ekonomske in psiho-socialne nevarnosti; (ocena 1 – sploh se ne strinjam, 5 – popolnoma se strinjam)

Preglednica: Frekvenčna porazdelitev odgovorov anketirancev glede na njihove kompetence na področju fizikalnih determinant zdravja na raziskovalno trditev, da je v strateških ocenjevanjih PPP mogoče ugotavljati vplive na kvalitativni (opisni) in/ali na semi kvantitativni (simbolni) ravni za fizikalne nevarnosti

	nikoli		zelo redko		občasno		pogosto		vedno		ne poznam področja		skupaj	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%			f	%
Fizikalne nevarnosti														
Skrajne temperature (vročina, mraz)														
anketiranci s kompetencami na področju fizikalnih determinant zdravja	0	0,0	3	20,0	4	26,7	7	46,7	0	0,0	1	6,7	15	100,0
ostali respondenti	1	5,3	2	10,5	0	0,0	8	42,1	3	15,8	5	26,3	19	100,0
Hrup														
anketiranci s kompetencami na področju fizikalnih determinant zdravja	1	6,7	2	13,3	3	20,0	6	40,0	2	13,3	1	6,7	15	100,0
ostali respondenti	0	0,0	1	5,3	1	5,3	6	31,6	6	31,6	5	26,3	19	100,0
Mehanične nevarnosti														
anketiranci s kompetencami na področju fizikalnih determinant zdravja	0	0,0	3	20,0	4	26,7	6	40,0	1	6,7	1	6,7	15	100,0
ostali respondenti	1	5,3	1	5,3	2	10,5	7	36,8	3	15,8	5	26,3	19	100,0
Sončno sevanje														
anketiranci s kompetencami na področju fizikalnih determinant zdravja	1	6,7	1	6,7	4	26,7	8	53,3	0	0,0	1	6,7	15	100,0
ostali respondenti	1	5,3	2	10,5	2	10,5	6	31,6	2	10,5	6	31,6	19	100,0
Ionizirno sevanje														
anketiranci s kompetencami na področju fizikalnih determinant zdravja	1	6,7	2	13,3	8	53,3	2	13,3	1	6,7	1	6,7	15	100,0
ostali respondenti	1	5,3	2	10,5	3	15,8	4	21,1	4	21,1	5	26,3	19	100,0
Neionizirno sevanje														
anketiranci s kompetencami na področju fizikalnih determinant zdravja	1	6,7	4	26,7	6	40,0	2	13,3	1	6,7	1	6,7	15	100,0
ostali respondenti	1	5,3	3	15,8	2	10,5	5	26,3	3	15,8	5	26,3	19	100,0
Vibracije														
anketiranci s kompetencami na področju fizikalnih determinant zdravja	1	6,7	4	26,7	6	40,0	3	20,0	0	0,0	1	6,7	15	100,0
ostali respondenti	1	5,3	4	21,1	2	10,5	2	10,5	4	21,1	6	31,6	19	100,0
Vlažnost/zatočnost														
anketiranci s kompetencami na področju fizikalnih determinant zdravja	1	6,7	3	20,0	4	26,7	5	33,3	1	6,7	1	6,7	15	100,0
ostali respondenti	1	5,3	3	15,8	3	15,8	4	21,1	2	10,5	6	31,6	19	100,0

fizikalne determinante zdravja

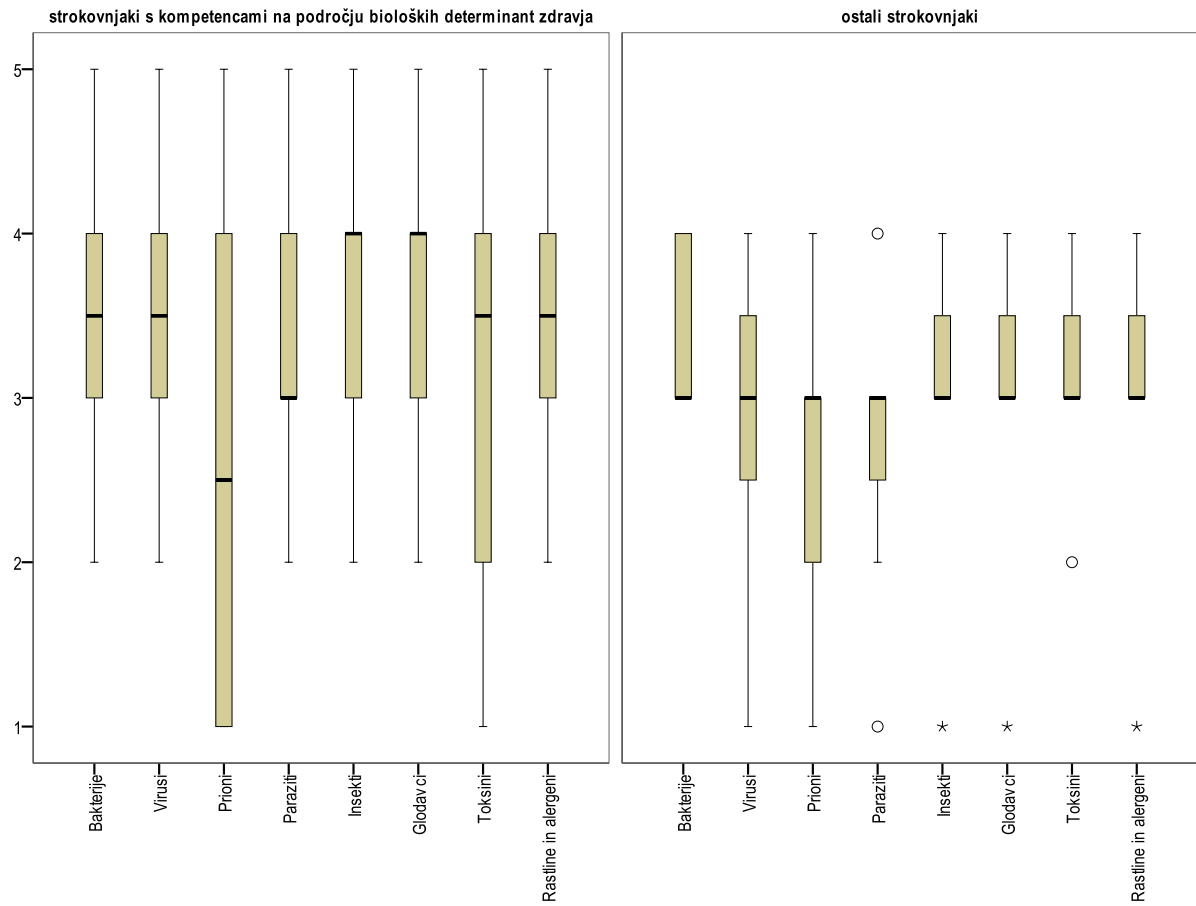

Slika: Odgovori anketirancev na raziskovalno trditev, da je v strateških ocenjevanjih PPP mogoče ugotovljati vplive na kvalitativni (opisni) in/ali na semi kvantitativni (simbolni) ravni za naslednje fizikalne nevarnosti glede na izražene kompetence anketirancev na področju fizikalnih determinant zdravja; (ocena 1 – sploh se ne strinjam, 5 – popolnoma se strinjam)

Preglednica: Frekvenčna porazdelitev odgovorov anketirancev glede na njihove kompetence na področju bioloških determinant zdravja na raziskovalno trditev, da je v strateških ocenjevanjih PPP mogoče ugotavljati vplive na kvalitativni (opisni) in/ali na semi kvantitativni (simbolni) ravni za biološke nevarnosti

	nikoli		zelo redko		občasno		pogosto		vedno		ne poznam področja		skupaj	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Biološke nevarnosti														
Bakterije														
anketiranci s kompetencami na področju bioloških determinant zdravja	0	0,0	1	7,1	6	42,9	4	28,6	3	21,4	0	0,0	14	100,0
ostali respondenti	0	0,0	0	0,0	5	25,0	3	15,0	1	5,0	11	55,0	20	100,0
Virusi														
anketiranci s kompetencami na področju bioloških determinant zdravja	0	0,0	1	7,1	6	42,9	4	28,6	3	21,4	0	0,0	14	100,0
ostali respondenti	1	5,0	1	5,0	5	25,0	2	10,0	0	0,0	11	55,0	20	100,0
Prioni														
anketiranci s kompetencami na področju bioloških determinant zdravja	4	28,6	3	21,4	2	14,3	4	28,6	1	7,1	0	0,0	14	100,0
ostali respondenti	2	10,0	0	0,0	4	20,0	1	5,0	0	0,0	13	65,0	20	100,0
Paraziti														
anketiranci s kompetencami na področju bioloških determinant zdravja	0	0,0	2	14,3	6	42,9	4	28,6	2	14,3	0	0,0	14	100,0
ostali respondenti	1	5,0	1	5,0	7	35,0	1	5,0	0	0,0	10	50,0	20	100,0
Insekti														
anketiranci s kompetencami na področju bioloških determinant zdravja	0	0,0	1	7,1	5	35,7	7	50,0	1	7,1	0	0,0	14	100,0
ostali respondenti	1	5,0	0	0,0	4	30,0	3	15,0	0	0,0	10	50,0	20	100,0
Glodavci														
anketiranci s kompetencami na področju bioloških determinant zdravja	0	0,0	1	7,1	5	35,7	7	50,0	1	7,1	0	0,0	14	100,0
ostali respondenti	1	5,0	0	0,0	6	30,0	2	10,0	1	5,0	10	50,0	20	100,0
Toksini														
anketiranci s kompetencami na področju bioloških determinant zdravja	2	14,3	3	21,4	2	14,3	4	28,6	3	21,4	0	0,0	14	100,0
ostali respondenti	0	0,0	1	5,0	7	35,0	2	10,0	0	0,0	10	50,0	20	100,0
Rastline in alergeni														
anketiranci s kompetencami na področju bioloških determinant zdravja	0	0,0	3	21,4	4	28,6	6	42,9	1	7,1	11	55,0	20	100,0
ostali respondenti	1	5,0	0	0,0	6	30,0	2	10,0	0	0,0	0	0,0	14	100,0

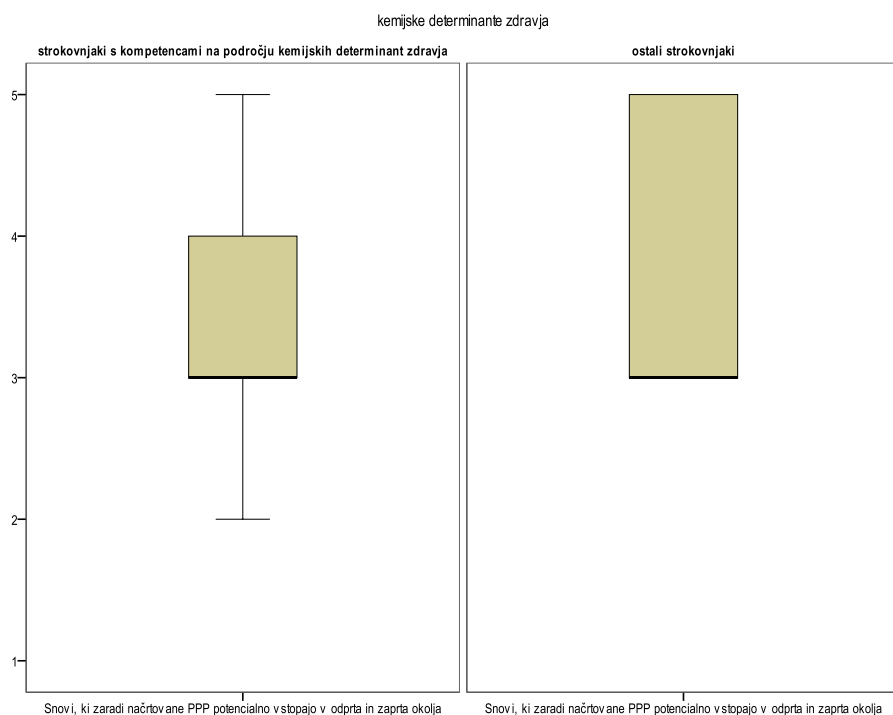
biološke determinante zdravja

Slika: Odgovori anketirancev na raziskovalno trditev, da je v strateških ocenjevanjih PPP mogoče ugotavljati vplive na kvalitativni (opisni) in/ali na semi kvantitativni (simbolni) ravni za naslednje biološke nevarnosti glede na izražene kompetence anketirancev na področju bioloških determinant zdravja; (ocena 1 – sploh se ne strinjam, 5 – popolnoma se strinjam)

Preglednica: Frekvenčna porazdelitev odgovorov anketirancev po kompetencah na področju kemijskih determinant zdravja na raziskovalno trditev, da je v strateških ocenjevanjih PPP mogoče ugotavljati vplive na kvalitativni (opisni) in/ali na semi kvantitativni (simbolni) ravni za kemijske nevarnosti

	nikoli		zelo redko		občasno		pogosto		vedno		ne poznam področja		skupaj	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Kemijske nevarnosti														
Snovi, ki zaradi načrtovane PPP potencialno vstopajo v odprta in zaprta okolja														
anketiranci s kompetencami na področju kemijskih determinant zdravja	0	0,0	3	17,6	6	35,3	6	35,3	2	11,8	0	0,0	17	100,0
ostali respondenti	0	0,0	0	0,0	6	35,3	1	5,9	4	23,5	6	35,3	17	100,0

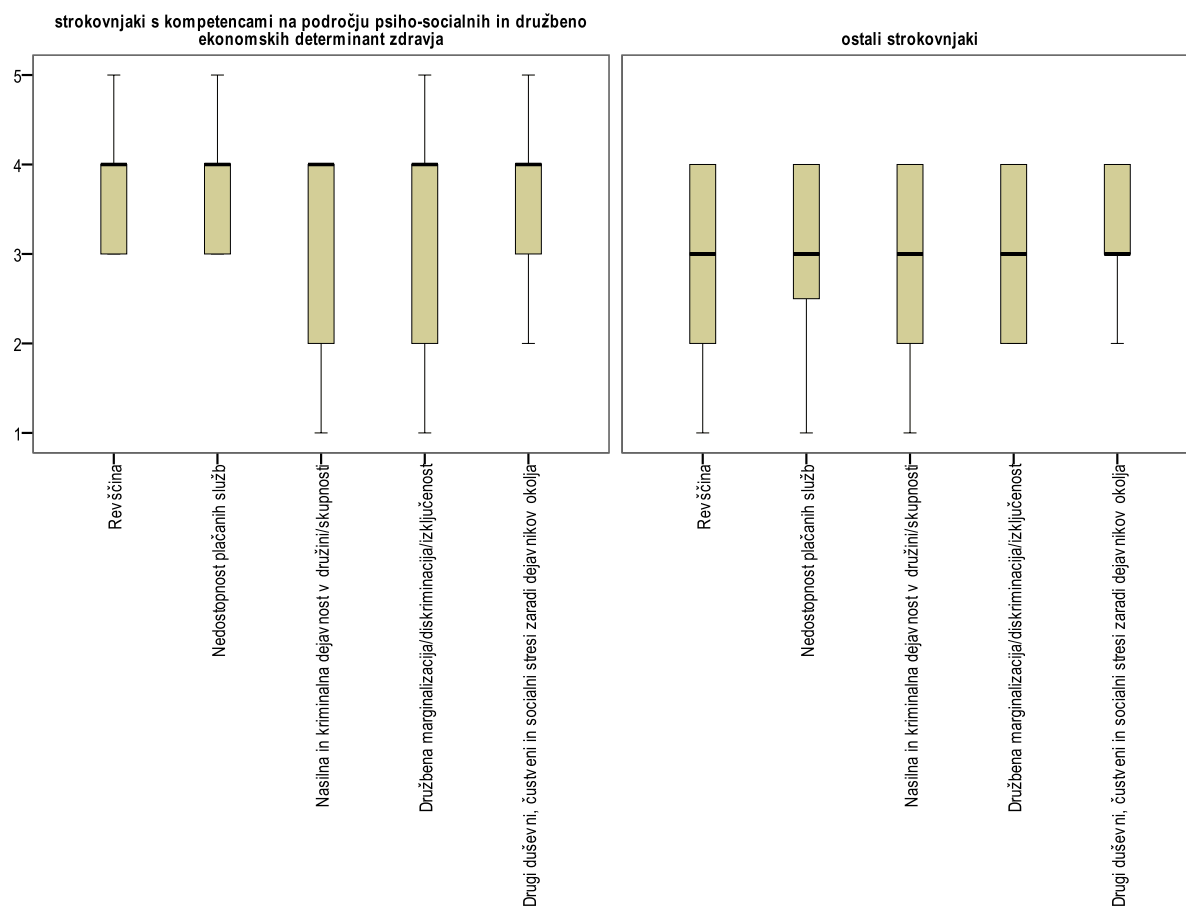

Slika: Odgovori anketirancev na raziskovalno trditev, da je v strateških ocenjevanjih PPP mogoče ugotavljati vplive na kvalitativni (opisni) in/ali na semi kvantitativni (simbolni) ravni za naslednje kemijske nevarnosti glede na izražene kompetence anketirancev na področju kemijskih determinant zdravja; (ocena 1 – sploh se ne strinjam, 5 – popolnoma se strinjam)

Preglednica: Frekvenčna porazdelitev odgovorov anketirancev po kompetencah na področju psiho-socialnih in družbeno-ekonomskih determinant zdravja na raziskovalno trditev, da je v strateških ocenjevanjih PPP mogoče ugotavljati vplive na kvalitativni (opisni) in/ali na semi kvantitativni (simbolni) ravni za ekonomske in psiho-socialne nevarnosti

	nikoli		zelo redko		občasno		pogosto		vedno		ne poznam področja		skupaj	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Ekonomske in psiho - socialne nevarnosti														
Revščina														
anketiranci s kompetencami na področju psiho-socialnih in družbeno-ekonomskih determinant zdravja	0	0,0	0	0,0	6	40,0	7	46,7	1	6,7	1	6,7	15	100,0
ostali respondenti	1	5,3	3	15,8	2	10,5	5	26,3	0	0,0	8	42,1	19	100,0
Nedostopnost plačanih služb														
anketiranci s kompetencami na področju psiho-socialnih in družbeno-ekonomskih determinant zdravja	0	0,0	0	0,0	5	33,3	8	53,3	1	6,7	1	6,7	15	100,0
ostali respondenti	1	5,3	2	10,5	3	15,8	5	26,3	0	0,0	8	42,1	19	100,0
Nasilna in kriminalna dejavnost v družini/skupnosti														
anketiranci s kompetencami na področju psiho-socialnih in družbeno-ekonomskih determinant zdravja	1	6,7	3	20,0	2	13,3	8	53,3	0	0,0	1	6,7	15	100,0
ostali respondenti	1	5,3	4	21,1	1	5,3	5	26,3	0	0,0	8	42,1	19	100,0
Družbena marginalizacij /diskriminacija/izključenost														
anketiranci s kompetencami na področju psiho-socialnih in družbeno-ekonomskih determinant zdravja	1	6,7	3	20,0	2	13,3	6	40,0	2	13,3	1	6,7	15	100,0
ostali respondenti	0	0,0	4	21,1	2	10,5	5	26,3	0	0,0	8	42,1	19	100,0
Drugi duševni, čustveni in socialni stresi zaradi dejavnikov okolja														
anketiranci s kompetencami na področju psiho-socialnih in družbeno-ekonomskih determinant zdravja	0	0,0	3	20,0	3	20,0	6	40,0	2	13,3	1	6,7	15	100,0
ostali respondenti	0	0,0	2	10,5	5	26,3	4	21,1	0	0,0	8	42,1	19	100,0

psiho-soc in družbeno ekonomske determinante

Slika: Odgovori anketirancev na raziskovalno trditev, da je v strateških ocenjevanjih PPP mogoče ugotovljati vplive na kvalitativni (opisni) in/ali na semi kvantitativni (simbolni) ravni za naslednje ekonomske in psiho-socialne nevarnosti glede na izražene kompetence anketirancev na področju psiho-socialnih in družbeno ekonomskih determinant zdravja; (ocena 1 – sploh se ne strinjam, 5 – popolnoma se strinjam)

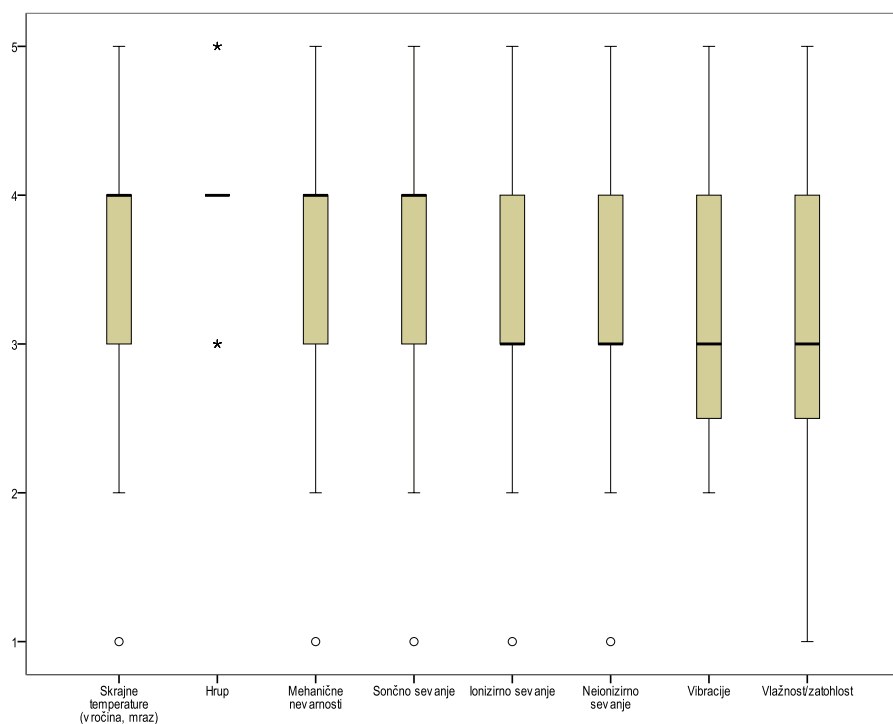
23 Trditev: V strateških ocenjevanjih PPP lahko ugotovljamo vplive na kvantitativni ravni za

Preglednica: Frekvenčna porazdelitev odgovorov anketirancev na raziskovalno trditev, da je v strateških ocenjevanjih PPP mogoče ugotavljati vplive na kvantitativni ravni za naslednje nevarnosti

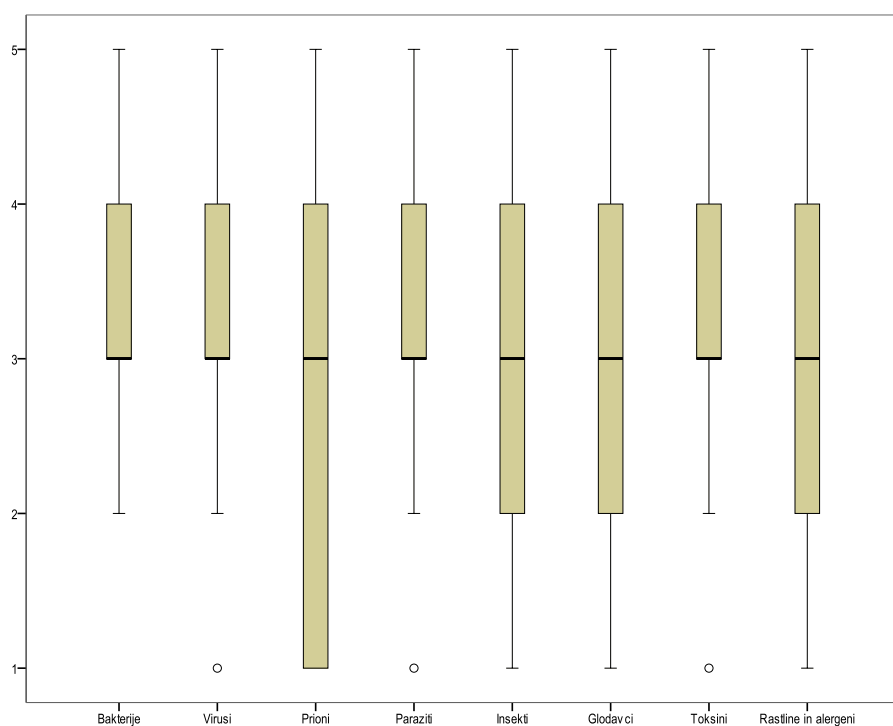
	nikoli		zelo redko		občasno		pogosto		vedno		ne poznam področja		skupaj	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Fizikalne nevarnosti														
Skrajne temperature (vročina, mraz)	1	2,9	1	2,9	6	17,6	16	47,1	4	11,8	6	17,6	34	100,0
Hrup	0	0,0	0	0,0	6	17,6	17	50,0	5	14,7	6	17,6	34	100,0
Mehanične nevarnosti	1	2,9	2	5,9	10	29,4	13	38,2	2	5,9	6	17,6	34	100,0
Sončno sevanje	1	2,9	2	5,9	10	29,4	11	32,4	4	11,8	6	17,6	34	100,0
Ionizirno sevanje	1	2,9	3	8,8	10	29,4	11	32,4	3	8,8	6	17,6	34	100,0
Neionizirno sevanje	1	2,9	4	11,8	11	32,4	9	26,5	3	8,8	6	17,6	34	100,0
Vibracije	0	0,0	7	20,6	9	26,5	8	23,5	3	8,8	7	20,6	34	100,0
Vlažnost/zatočnost	1	2,9	6	17,6	7	20,6	10	29,4	3	8,8	7	20,6	34	100,0
Biološke nevarnosti	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Bakterije	0	0,0	3	8,8	9	26,5	7	20,6	5	14,7	10	29,4	34	100,0
Virusi	1	2,9	4	11,8	9	26,5	6	17,6	4	11,8	10	29,4	34	100,0
Prioni	6	17,6	2	5,9	7	20,6	4	11,8	3	8,8	12	35,3	34	100,0
Paraziti	1	2,9	4	11,8	9	26,5	6	17,6	4	11,8	10	29,4	34	100,0
Insekti	1	2,9	6	17,6	8	23,5	6	17,6	3	8,8	10	29,4	34	100,0
Glodavci	1	2,9	5	14,7	9	26,5	5	14,7	4	11,8	10	29,4	34	100,0
Toksini	1	2,9	4	11,8	10	29,4	5	14,7	4	11,8	10	29,4	34	100,0
Rastline in alergeni	2	5,9	4	11,8	9	26,5	6	17,6	3	8,8	10	29,4	34	100,0
Kemijske nevarnosti	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Snovi, ki zaradi načrtovane PPP potencialno vstopajo v odprta in zaprta okolja	1	2,9	1	2,9	10	29,4	11	32,4	4	11,8	7	20,6	34	100,0
Ekonomske in psiho - socialne nevarnosti	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Revščina	0	0,0	5	14,7	10	29,4	6	17,6	4	11,8	9	26,5	34	100,0
Nedostopnost plačanih služb	1	2,9	6	17,6	9	26,5	8	23,5	1	2,9	9	26,5	34	100,0
Nasilna in kriminalna dejavnost v družini/skupnosti	3	8,8	6	17,6	8	23,5	7	20,6	1	2,9	9	26,5	34	100,0
Družbena marginalizacija /diskriminacija/izključenost	1	2,9	8	23,5	7	20,6	6	17,6	3	8,8	9	26,5	34	100,0
Drugi duševni, čustveni in socialni stresi zaradi dejavnikov okolja	0	0,0	8	23,5	7	20,6	6	17,6	3	8,8	10	29,4	34	100,0

Pripombe, predlogi:

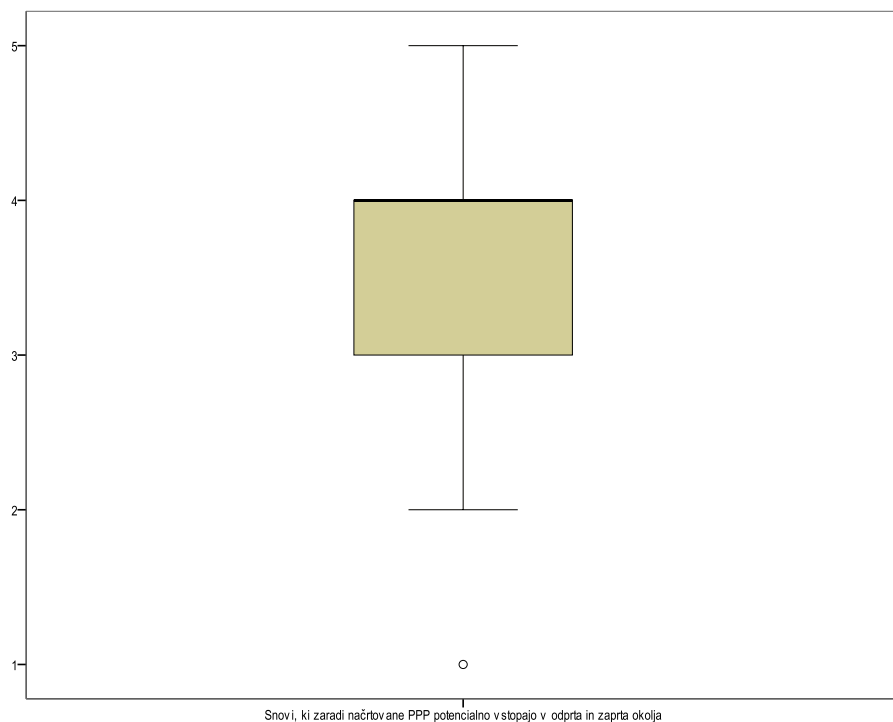
- Kadarkoli je možno, je potrebno podati kvantitativno oceno in stopnjo negotovosti. Kvalitativne ocene se morajo upoštevati, ko merila za kvantitativno oceno niso določena ali znana.
- Odvisno od dostopnosti podatkov.
- Predlagam še več tovrstnih delavnic. Predvsem srečanje in sodelovanje zdravstvenih in okoljskih strokovnjakov.
- V čem je razlika med 22 in 23?
- V kolikor gre pri PVZ za sodelovanje strokovnjakov pri izdelavi CPVO, se mi zdi stvar pogojno v redu. Potrebo po PVZ vidim izključno le pri "težjih" posegih v okolje, kjer je potrebno zagotoviti določene podatke in vrednotiti eventualne možne vplive na zdravje ljudi še bolj poglobljeno. Sicer pa je že tako pri izdelavi CPVO treba upoštevati okoljske standarde, ki so izdelani za namen varovanja okolja, katerega del je tudi človek in njegovo zdravje. Osnova za izdelavo okoljskih standardov so tudi smernice WHO. V kolikor pa bi PVZ postala samostojna presoja oz. del CPVO, pa bi šlo le za podvajanje sicer že tako zelo obsežnega dela.

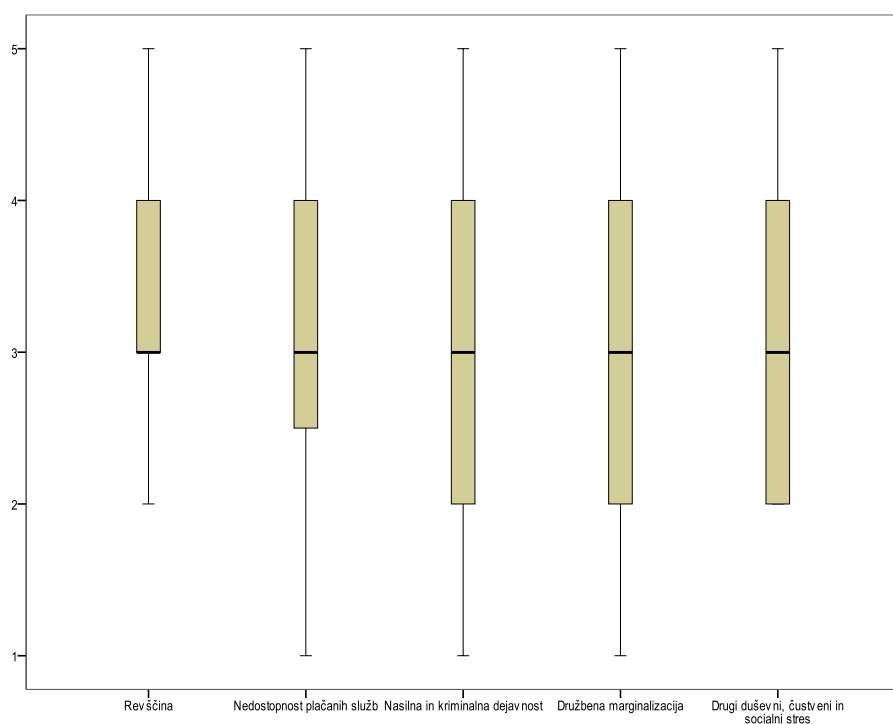
Slika: Okvir z ročaji za odgovore anketirancev na raziskovalno trditev, da je v strateških ocenjevanjih PPP mogoče ugotavljati vplive na kvantitativni ravni za naslednje fizikalne nevarnosti; (ocena 1 – sploh se ne strinjam, 5 – popolnoma se strinjam)

Slika: Okvir z ročaji za odgovore anketirancev na raziskovalno trditev, da je v strateških ocenjevanjih PPP mogoče ugotavljati vplive na kvantitativni ravni za naslednje biološke nevarnosti; (ocena 1 – sploh se ne strinjam, 5 – popolnoma se strinjam)

Slika: Okvir z ročajmi za odgovore anketirancev na raziskovalno trditev, da je v strateških ocenjevanjih PPP mogoče ugotavljati vplive na kvantitativni ravni za naslednje kemijske nevarnosti; (ocena 1 – sploh se ne strinjam, 5 – popolnoma se strinjam)

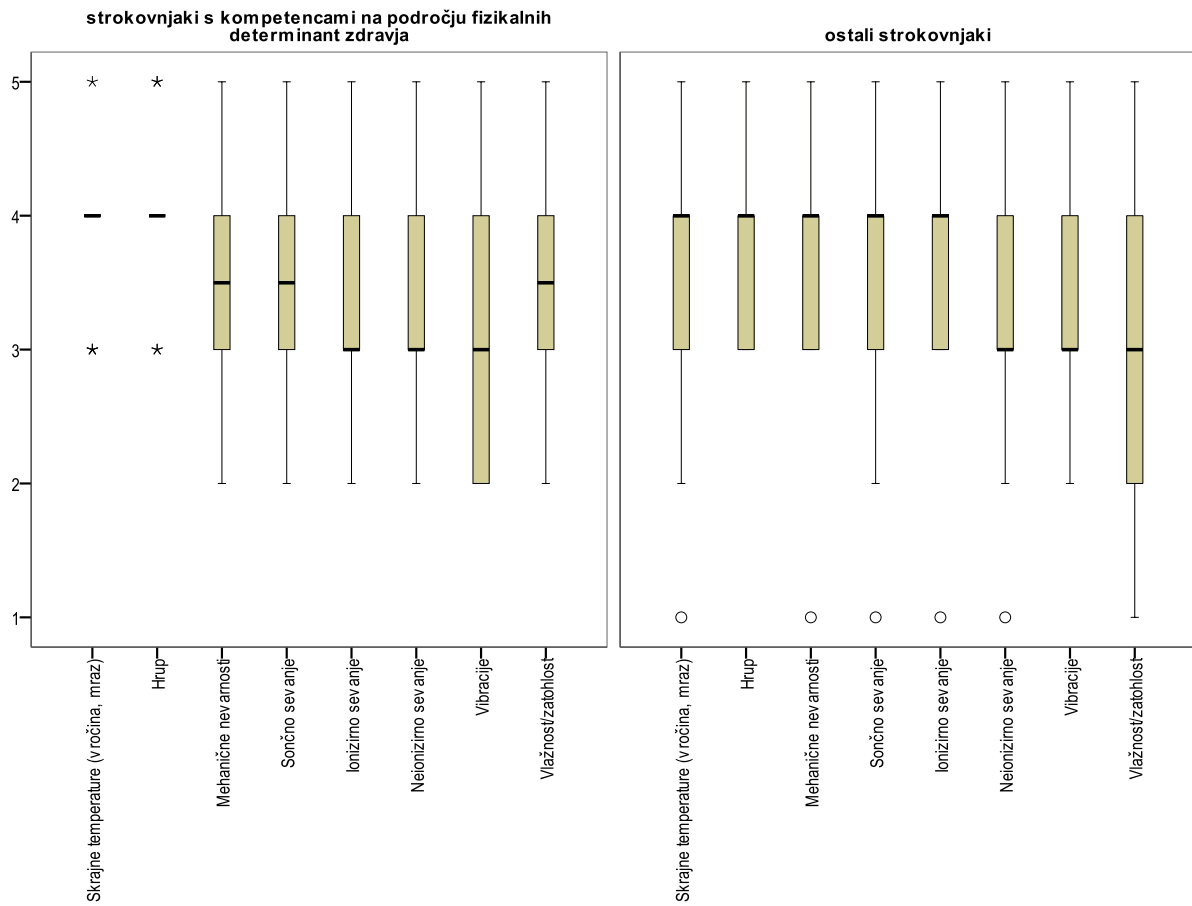

Slika: Okvir z ročajmi za odgovore anketirancev na raziskovalno trditev, da je v strateških ocenjevanjih PPP mogoče ugotavljati vplive na kvantitativni ravni za naslednje psiho-socialne in družbeno ekonomske nevarnosti; (ocena 1 – sploh se ne strinjam, 5 – popolnoma se strinjam)

Preglednica: Frekvenčna porazdelitev odgovorov anketirancev po kompetencah na področju fizikalnih determinant zdravja na raziskovalno trditev, da je v strateških ocenjevanjih PPP mogoče ugotavljati vplive na kvantitativni ravni za fizikalne nevarnosti

	nikoli		zelo redko		občasno		pogosto		vedno		ne poznam področja		skupaj	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Fizikalne nevarnosti														
Skrajne temperature (vročina, mraz)														
anketiranci s kompetencami na področju fizikalnih determinant zdravja	0	0,0	0	0,0	3	20,0	10	66,7	1	6,7	1	6,7	15	100,0
ostali respondenti	1	5,3	1	5,3	3	15,8	6	31,6	3	15,8	5	26,3	19	100,0
Hrup														
anketiranci s kompetencami na področju fizikalnih determinant zdravja	0	0,0	0	0,0	2	13,3	10	66,7	2	13,3	1	6,7	15	100,0
ostali respondenti	0	0,0	0	0,0	4	21,1	7	36,8	3	15,8	5	26,3	19	100,0
Mehanične nevarnosti														
anketiranci s kompetencami na področju fizikalnih determinant zdravja	1	5,3	0	0,0	5	26,3	7	36,8	1	5,3	1	6,7	15	100,0
ostali respondenti	0	0,0	2	13,3	5	33,3	6	40,0	1	6,7	5	26,3	19	100,0
Sončno sevanje														
anketiranci s kompetencami na področju fizikalnih determinant zdravja	0	0,0	1	6,7	6	40,0	5	33,3	2	13,3	1	6,7	15	100,0
ostali respondenti	1	5,3	1	5,3	4	21,1	6	31,6	2	10,5	5	26,3	19	100,0
Ionizirno sevanje														
anketiranci s kompetencami na področju fizikalnih determinant zdravja	0	0,0	3	20,0	5	33,3	5	33,3	1	6,7	1	6,7	15	100,0
ostali respondenti	1	5,3	0	0,0	5	26,3	6	31,6	2	10,5	5	26,3	19	100,0
Neionizirno sevanje														
anketiranci s kompetencami na področju fizikalnih determinant zdravja	0	0,0	3	20,0	6	40,0	4	26,7	1	6,7	1	6,7	15	100,0
ostali respondenti	1	5,3	1	5,3	5	26,3	5	26,3	2	10,5	5	26,3	19	100,0
Vibracije														
anketiranci s kompetencami na področju fizikalnih determinant zdravja	0	0,0	4	26,7	5	33,3	4	26,7	1	6,7	1	6,7	15	100,0
ostali respondenti	0	0,0	3	15,8	4	21,1	4	21,1	2	10,5	6	31,6	19	100,0
Vlažnost/zatohlost														
anketiranci s kompetencami na področju fizikalnih determinant zdravja	0	0,0	3	20,0	4	26,7	5	33,3	2	13,3	1	6,7	15	100,0
ostali respondenti	1	5,3	3	15,8	3	15,8	5	26,3	1	5,3	6	31,6	19	100,0

fizikalne determinante zdravja

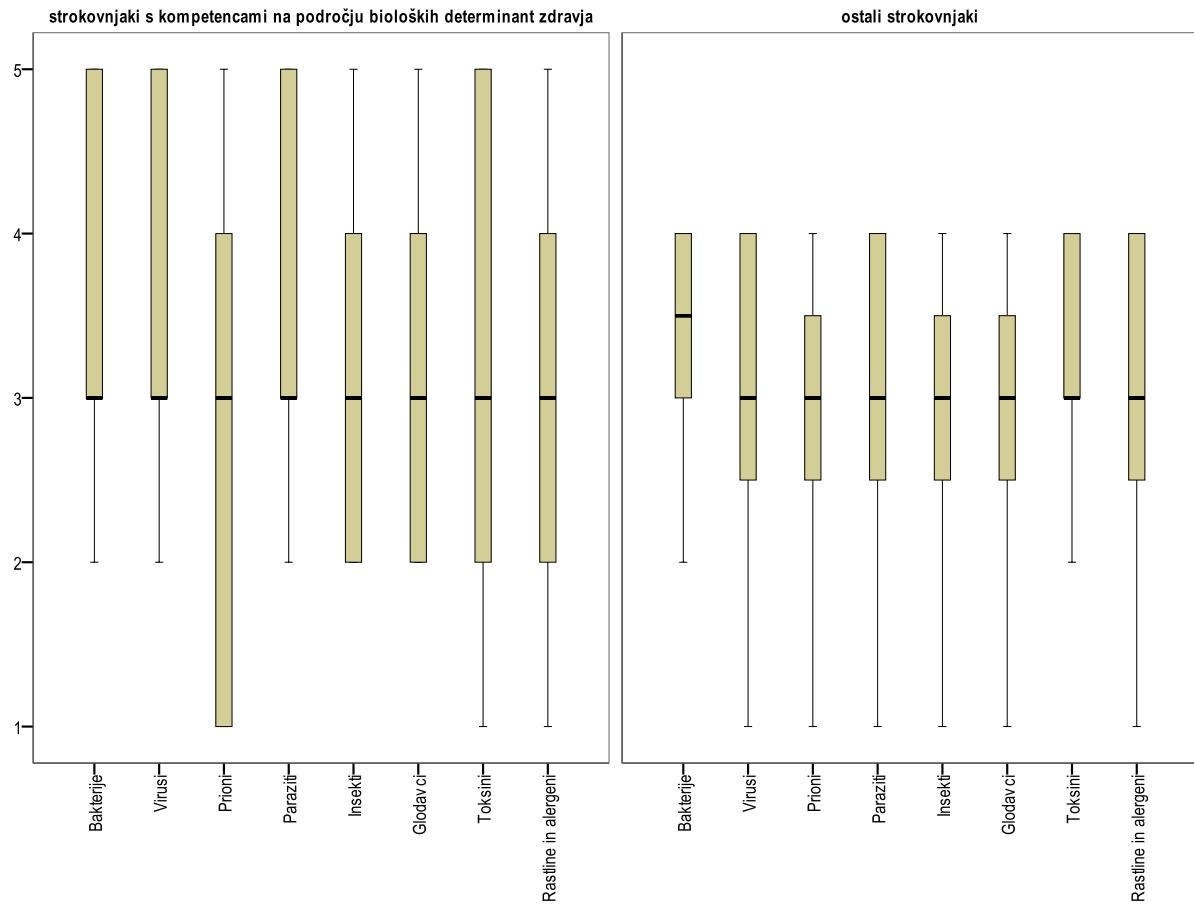

Slika: Odgovori anketirancev na raziskovalno trditev, da je v strateških ocenjevanjih PPP mogoče ugotavljati vplive na kvantitativni ravni za naslednje fizikalne nevarnosti glede na izražene kompetence anketirancev na področju fizikalnih determinant zdravja; (ocena 1 – sploh se ne strinjam, 5 – popolnoma se strinjam)

Preglednica: Frekvenčna porazdelitev odgovorov anketirancev po kompetencah na področju bioloških determinant zdravja na raziskovalno trditev, da je v strateških ocenjevanjih PPP mogoče ugotavljati vplive na kvantitativni ravni za biološke nevarnosti

	nikoli		zelo redko		občasno		pogosto		vedno		ne poznam področja		skupaj	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Biološke nevarnosti														
Bakterije														
anketiranci s kompetencami na področju bioloških determinant zdravja	0	0,0	2	14,3	6	42,9	2	14,3	4	28,6	0	0,0	14	100,0
ostali respondenti	0	0,0	1	5,0	3	15,0	5	25,0	1	5,0	10	50,0	20	100,0
Virusi														
anketiranci s kompetencami na področju bioloških determinant zdravja	0	0,0	3	21,4	5	35,7	2	14,3	4	28,6	0	0,0	14	100,0
ostali respondenti	1	5,0	1	5,0	4	20,0	4	20,0	0	0,0	10	50,0	20	100,0
Prioni														
anketiranci s kompetencami na področju bioloških determinant zdravja	5	35,7	1	7,1	3	21,4	2	14,3	3	21,4	0	0,0	14	100,0
ostali respondenti	1	5,0	1	5,0	4	20,0	2	10,0	0	0,0	12	60,0	20	100,0
Paraziti														
anketiranci s kompetencami na področju bioloških determinant zdravja	1	5,0	1	5,0	4	20,0	4	20,0	0	0,0	10	50,0	20	100,0
ostali respondenti	0	0,0	3	21,4	5	35,7	2	14,3	4	28,6	0	0,0	14	100,0
Insekti														
anketiranci s kompetencami na področju bioloških determinant zdravja	0	0,0	5	35,7	4	28,6	2	14,3	3	21,4	0	0,0	14	100,0
ostali respondenti	1	5,0	1	5,0	4	20,0	4	20,0	0	0,0	10	50,0	20	100,0
Glodavci														
anketiranci s kompetencami na področju bioloških determinant zdravja	0	0,0	4	28,6	5	35,7	2	14,3	3	21,4	0	0,0	14	100,0
ostali respondenti	1	5,0	1	5,0	4	20,0	3	15,0	1	5,0	10	50,0	20	100,0
Toksini														
anketiranci s kompetencami na področju bioloških determinant zdravja	1	7,1	3	21,4	5	35,7	1	7,1	4	28,6	0	0,0	14	100,0
ostali respondenti	0	0,0	1	5,0	5	25,0	4	20,0	0	0,0	10	50,0	20	100,0
Rastline in alergeni														
anketiranci s kompetencami na področju bioloških determinant zdravja	1	7,1	3	21,4	5	35,7	2	14,3	3	21,4	0	0,0	14	100,0
ostali respondenti	1	5,0	1	5,0	4	20,0	4	20,0	0	0,0	10	50,0	20	100,0

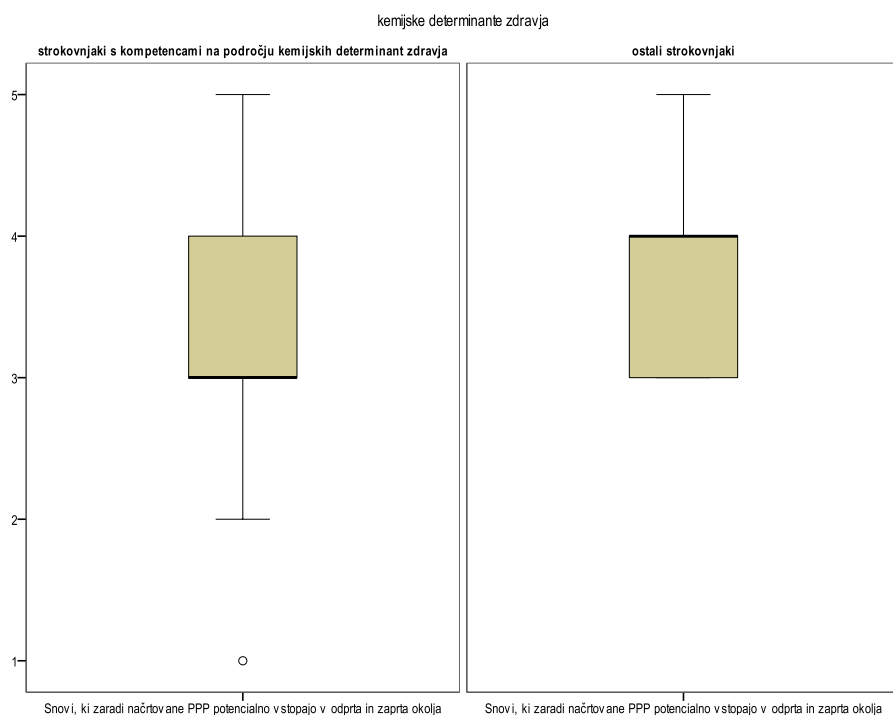
biološke determinante zdravja

Slika: Odgovori anketirancev na raziskovalno trditev, da je v strateških ocenjevanjih PPP mogoče ugotavljati vplive na kvantitativni ravni za naslednje biološke nevarnosti glede na izražene kompetence anketirancev na področju bioloških determinant zdravja; (ocena 1 – sploh se ne strinjam, 5 – popolnoma se strinjam)

Preglednica: Frekvenčna porazdelitev odgovorov anketirancev po kompetencah na področju kemijskih determinant zdravja na raziskovalno trditev, da je v strateških ocenjevanjih PPP mogoče ugotavljati vplive na kvantitativni ravni za kemijske nevarnosti

	nikoli		zelo redko		občasno		pogosto		vedno		ne poznam področja		skupaj	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Kemijske nevarnosti														
Snovi, ki zaradi načrtovane PPP potencialno vstopajo v odprta in zaprta okolja														
anketiranci s kompetencami na področju kemijskih determinant zdravja	1	5,9	1	5,9	7	41,2	5	29,4	3	17,6	0	0,0	17	100,0
ostali respondenti	0	0,0	0	0,0	3	17,6	6	35,3	1	5,9	7	41,2	17	100,0

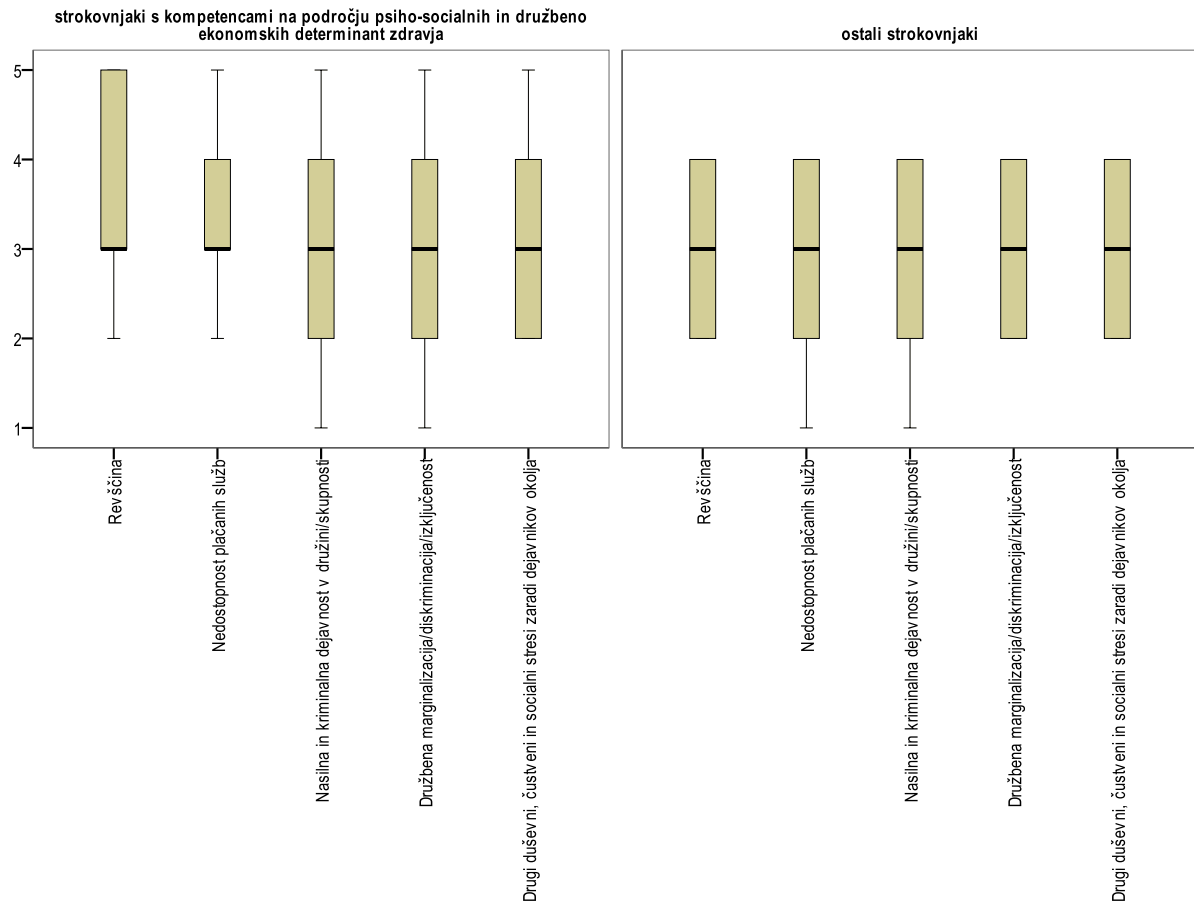

Slika: Odgovori anketirancev na raziskovalno trditev, da je v strateških ocenjevanjih PPP mogoče ugotavljati vplive na kvantitativni ravni za naslednje kemijske nevarnosti glede na izražene kompetence anketirancev na področju kemijskih determinant zdravja; (ocena 1 – sploh se ne strinjam, 5 – popolnoma se strinjam)

Preglednica: Frekvenčna porazdelitev odgovorov anketirancev po kompetencah na področju psiho-socialnih in družbeno-ekonomskih determinant zdravja na raziskovalno trditev, da je v strateških ocenjevanjih PPP mogoče ugotavljati vplive na kvalitativni (opisni) in/ali na semi kvantitativni (simbolni) ravni za ekonomske in psiho-socialne nevarnosti

	nikoli		zelo redko		občasno		pogosto		vedno		ne poznam področja		skupaj	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Ekonomske in psiho - socialne nevarnosti														
Revščina														
anketiranci s kompetencami na področju psiho-socialnih in družbeno-ekonomskih determinant zdravja	0	0,0	1	6,7	7	46,7	2	13,3	4	26,7	1	6,7	15	100,0
ostali respondenti	0	0,0	4	21,1	3	15,8	4	21,1	0	0,0	8	42,1	19	100,0
Nedostopnost plačanih služb														
anketiranci s kompetencami na področju psiho-socialnih in družbeno-ekonomskih determinant zdravja	0	0,0	2	13,3	6	40,0	5	33,3	1	6,7	1	6,7	15	100,0
ostali respondenti	1	5,3	4	21,1	3	15,8	3	15,8	0	0,0	8	42,1	19	100,0
Nasilna in kriminalna dejavnost v družini/skupnosti														
anketiranci s kompetencami na področju psiho-socialnih in družbeno-ekonomskih determinant zdravja	1	6,7	3	20,0	5	33,3	4	26,7	1	6,7	1	6,7	15	100,0
ostali respondenti	2	10,5	3	15,8	3	15,8	3	15,8	0	0,0	8	42,1	19	100,0
Družbena marginalizacij /diskriminacija/izključenost														
anketiranci s kompetencami na področju psiho-socialnih in družbeno-ekonomskih determinant zdravja	1	6,7	3	20,0	4	26,7	3	20,0	3	20,0	1	6,7	15	100,0
ostali respondenti	0	0,0	5	26,3	3	15,8	3	15,8	0	0,0	8	42,1	19	100,0
Drugi duševni, čustveni in socialni stresi zaradi dejavnikov okolja														
anketiranci s kompetencami na področju psiho-socialnih in družbeno-ekonomskih determinant zdravja	0	0,0	5	33,3	3	20,0	3	20,0	3	20,0	1	6,7	15	100,0
ostali respondenti	0	0,0	3	15,8	4	21,1	3	15,8	0	0,0	9	47,4	19	100,0

psiho-socialne in družbeno ekonomske determinante zdravja

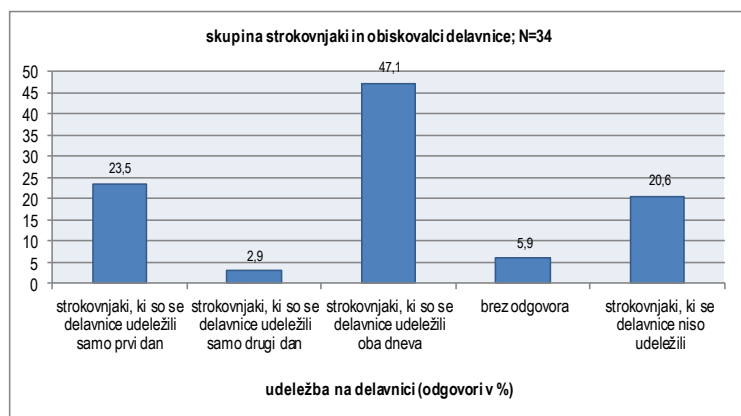

Slika: Odgovori anketirancev na raziskovalno trditev, da je v strateških ocenjevanjih PPP mogoče ugotovljati vplive na kvantitativni ravni za naslednje psiho-socialne in družbeno ekonomske nevarnosti glede na izražene kompetence anketirancev na področju psiho-socialnih in družbeno ekonomskih determinant zdravja; (ocena 1 – sploh se ne strinjam, 5 – popolnoma se strinjam)

24 Udeležba na delavnici Strateška presoja vplivov politik, programov in planov na zdravje (6./7.12.2011)

Preglednica: Anketiranci po udeležbi na delavnici Strateška presoja vplivov politik, programov in planov na zdravje

Udeležba na delavnici Strateška presoja vplivov politik, programov in planov na zdravje	frekvenca	odstotek
strokovnjaki, ki so se delavnice udeležili samo prvi dan	8	23,5
strokovnjaki, ki so se delavnice udeležili samo drugi dan	1	2,9
strokovnjaki, ki so se delavnice udeležili oba dneva	16	47,1
brez odgovora	2	5,9
strokovnjaki, ki se delavnice niso udeležili	7	20,6
skupaj	34	100

Slika: Udeležba anketirancev skupine strokovnjaki in obiskovalci delavnice na delavnici Strateška presoja vplivov politik, programov in planov na zdravje

II.II. Ciljna skupina strokovnjaki s področja javnega zdravja

1.1 Področje osnovne izobrazbe – skupina strokovnjaki s področja javnega zdravja in strokovnjaki ostalih področij

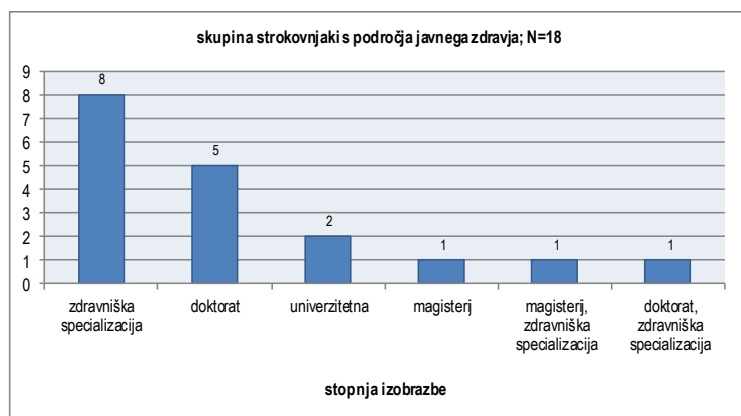
Preglednica: Skupina strokovnjaki s področja javnega zdravja in skupina strokovnjaki ostalih področij

Področje osnovne izobrazbe	frekvenca	odstotek
strokovnjaki s področja javnega zdravja	18	52,9
strokovnjaki ostalih področij	16	47,1
skupaj	34	100

1.2 Stopnja izobrazbe

Preglednica: Anketiranci po stopnji izobrazbe

Stopnja izobrazbe	frekvenca	odstotek
zdravniška specializacija	8	44,4
doktorat	5	27,8
univerzitetna	2	11,1
magisterij	1	5,6
magisterij, zdravniška specializacija	1	5,6
doktorat, zdravniška specializacija	1	5,6
skupaj	18	100

Slika: Grafični prikaz strukture anketirancev skupine strokovnjaki s področja javnega zdravja glede na stopnjo izobrazbe

2 Zaposleni ste v delovni organizaciji, ki je:

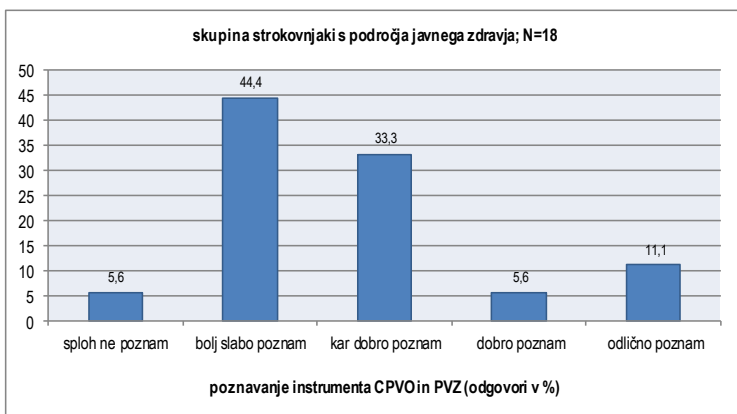
Preglednica: Anketiranci po zaposlitvi

Zaposlitev	frekvenca	odstotek
javni zavod ali druga oseba javnega prava (fakulteta, javna gospodarska družba, IVZ RS, ZZV)	18	100,0
državni ali drug upravni organ (ministrstvo, občina, agencija)	0	0,0
pravna oseba zasebnega prava (d.o.o., s.p.)	0	0,0
skupaj	18	100

3 Ali poznate instrument celovite presoje vplivov na okolje (CPVO) in v okviru tega postopka presojo vplivov na zdravje (PVZ v CPVO)?

Preglednica: Frekvenčna porazdelitev odgovorov anketirancev na vprašanje, ali poznajo instrument celovite presoje vplivov na okolje (CPVO) in v okviru tega postopka presojo vplivov na zdravje (PVZ v CPVO)

Poznavanje instrumenta CPVO in v okviru tega postopka presojo vplivov na zdravje (PVZ v CPVO)	frekvenca	odstotek
sploh ne poznam	1	5,6
bolj slabo poznam	8	44,4
kar dobro poznam	6	33,3
dobro poznam	1	5,6
odlično poznam	2	11,1
skupaj	18	100

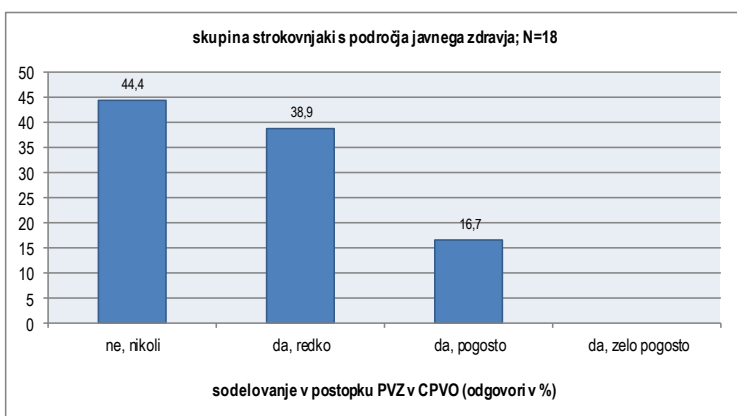

Slika: Grafični prikaz odgovorov anketirancev skupine strokovnjaki s področja javnega zdravja na vprašanje poznavanja instrumenta CPVO in v okviru tega postopka presojo vplivov na zdravje (PVZ v CPVO)

4 Ali dejavno sodelujete/ste sodelovali v postopku PVZ v CPVO?

Preglednica: Frekvenčna porazdelitev odgovorov anketirancev na vprašanje, ali dejavno sodelujejo oz. so sodelovali v postopku PVZ v CPVO

Sodelovanje v postopku PVZ v CPVO	frekvenca	odstotek
ne, nikoli	8	44,4
da, redko	7	38,9
da, pogosto	3	16,7
da, zelo pogosto	0	0,0
skupaj	18	100

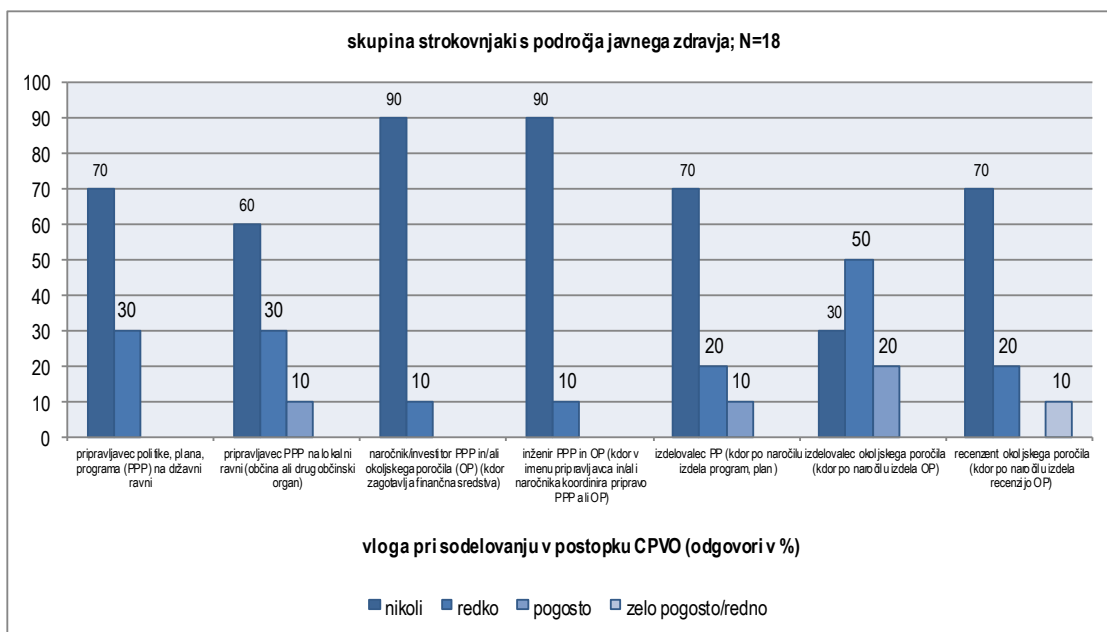

Slika: Grafični prikaz odgovorov anketirancev skupine strokovnjaki s področja javnega zdravja na vprašanje ali dejavno sodelujejo oz. so sodelovali v postopku PVZ v CPVO

5 Če ste na vprašanje št. 4 odgovorili z DA, v kakšni vlogi sodelujete ali ste sodelovali v postopku PVZ v CPVO?

Preglednica: Frekvenčna porazdelitev odgovorov anketirancev na vprašanje, v kakšni vlogi sodelujejo oz. so sodelovali v postopku PVZ v CPVO

Vloga pri sodelovanju v postopku PVZ v CPVO	nikoli		redko		pogosto		zelo pogosto / redno		skupaj	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
priljubljenec politike, plana, programa (PPP) na državni ravni	7	70,0	3	30,0	0	0,0	0	0,0	10	100,0
priljubljenec PPP na lokalni ravni (občina ali drug občinski organ)	6	60,0	3	30,0	1	10,0	0	0,0	10	100,0
naročnik/investitor PPP in/ali okoljskega poročila (OP) (kdor zagotavlja finančna sredstva)	9	90,0	1	10,0	0	0,0	0	0,0	10	100,0
inženir PPP in OP (kdor v imenu pripravljavca in/ali naročnika koordinira pripravo PPP ali OP)	9	90,0	1	10,0	0	0,0	0	0,0	10	100,0
izdelovalec PP (kdor po naročilu izdelava program, plan)	7	70,0	2	20,0	1	10,0	0	0,0	10	100,0
izdelovalec okoljskega poročila (kdor po naročilu izdelava OP)	3	30,0	5	50,0	2	20,0	0	0,0	10	100,0
recenzent okoljskega poročila (kdor po naročilu izdelava recenzijo OP)	7	70,0	2	20,0	0	0,0	1	10,0	10	100,0
drugo: zdravnik specialist javnega zdravja nalogah, v okviru specializacije	8	80,0	0	0,0	2	20,0	0	0,0	10	100,0

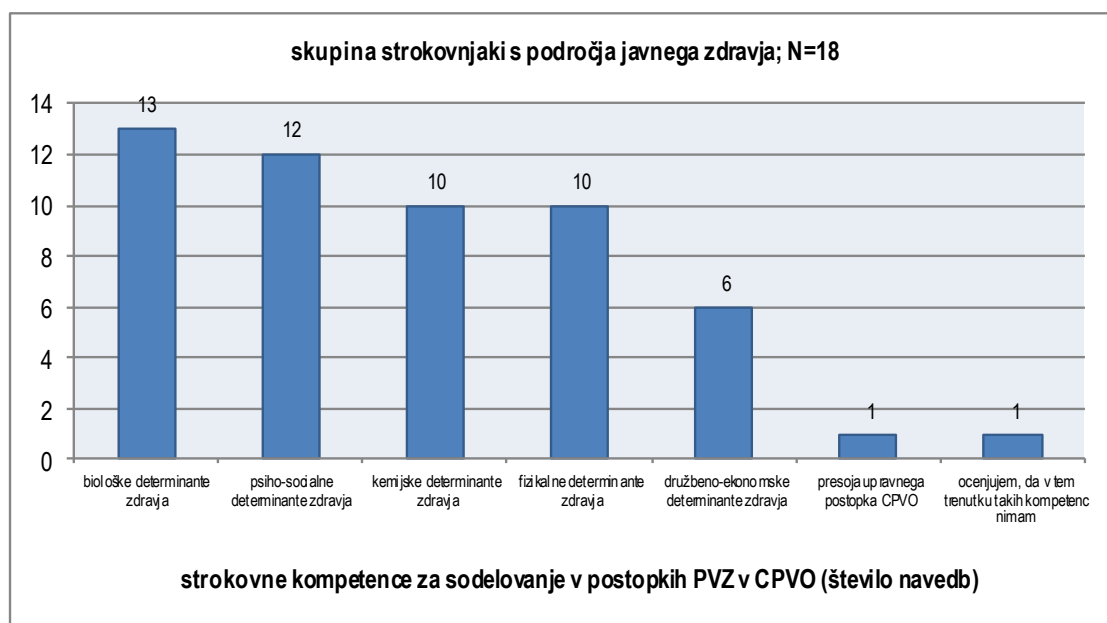
Slika: Grafični prikaz odgovorov anketirancev skupine strokovnjaki s področja javnega zdravja, ki redko, pogosto ali zelo pogosto sodelujejo ali so sodelovali v postopku PVZ v CPVO, na vprašanje v kakšni vlogi so sodelovali ali sodelujejo

6 Kaj menite, katere strokovne kompetence, uporabne za morebitno sodelovanje v postopkih PVZ v CPVO, v tem trenutku posedujete? (možnih je več odgovorov)

Sodelujoči v raziskavi so navedli katere kompetence, uporabne za sodelovanje v postopkih PVZ v CPVO posedujejo. Nekateri anketiranci so podali več odgovorov, zato vsota deležev presega 100%.

Preglednica: Seštevek odgovorov anketirancev po kompetencah

Strokovne kompetence za sodelovanje v postopkih PVZ v CPVO	število navedb	odstotek (N=18)
biološke determinante zdravja	13	72,2
psiho-socialne determinante zdravja	12	66,7
kemijske determinante zdravja	10	55,6
fizikalne determinante zdravja	10	55,6
družbeno-ekonomske determinante zdravja	6	33,3
presoja upravnega postopka CPVO	1	5,6
ocenjujem, da v tem trenutku takih kompetenc nimam	1	5,6

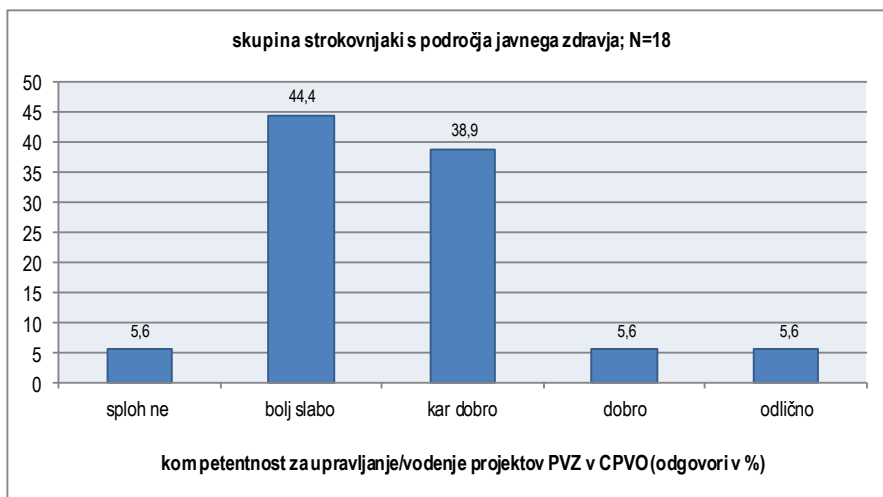

Slika: Grafični prikaz odgovorov anketirancev skupine strokovnjaki s področja javnega zdravja, na vprašanje katere kompetence, uporabne za sodelovanje v postopkih PVZ v CPVO, v tem trenutku posedujejo

7 Koliko se čutite kompetentni za upravljanje/vodenje projektov PVZ v CPVO v praksi, kar vključuje tudi organiziranje in vodenje interdisciplinarnih strokovnih skupin in sodelovanje z laičnimi in strokovnimi deležniki ter oblastmi?

Preglednica: Frekvenčna porazdelitev odgovorov anketirancev na vprašanje, koliko se čutijo kompetentni za upravljanje/vodenje projektov PVZ v CPVO v praksi

Kompetentnost za upravljanje/vodenje projektov PVZ v CPVO	frekvenca	odstotek
sploh ne	1	5,6
bolj slabo	8	44,4
kar dobro	7	38,9
dobro	1	5,6
odlično	1	5,6
skupaj	18	100

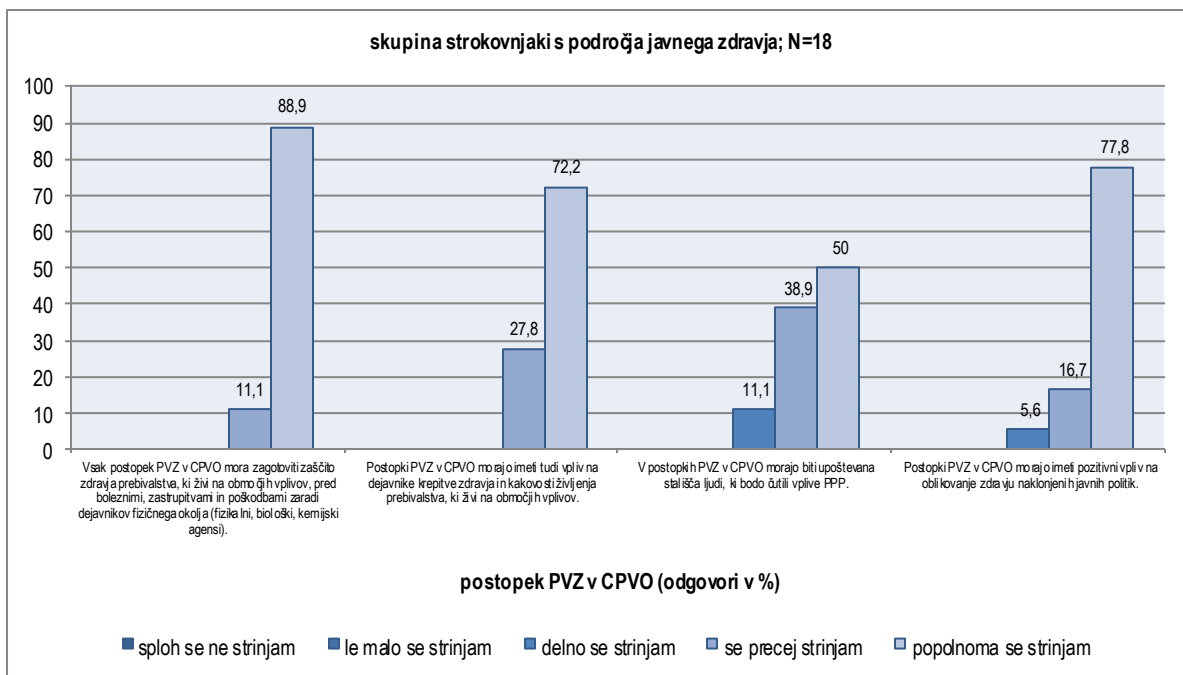

Slika: Grafični prikaz odgovorov anketirancev skupine strokovnjaki s področja javnega zdravja, na vprašanje koliko se čutijo kompetentni za upravljanje/vodenje projektov PVZ v CPVO v praksi

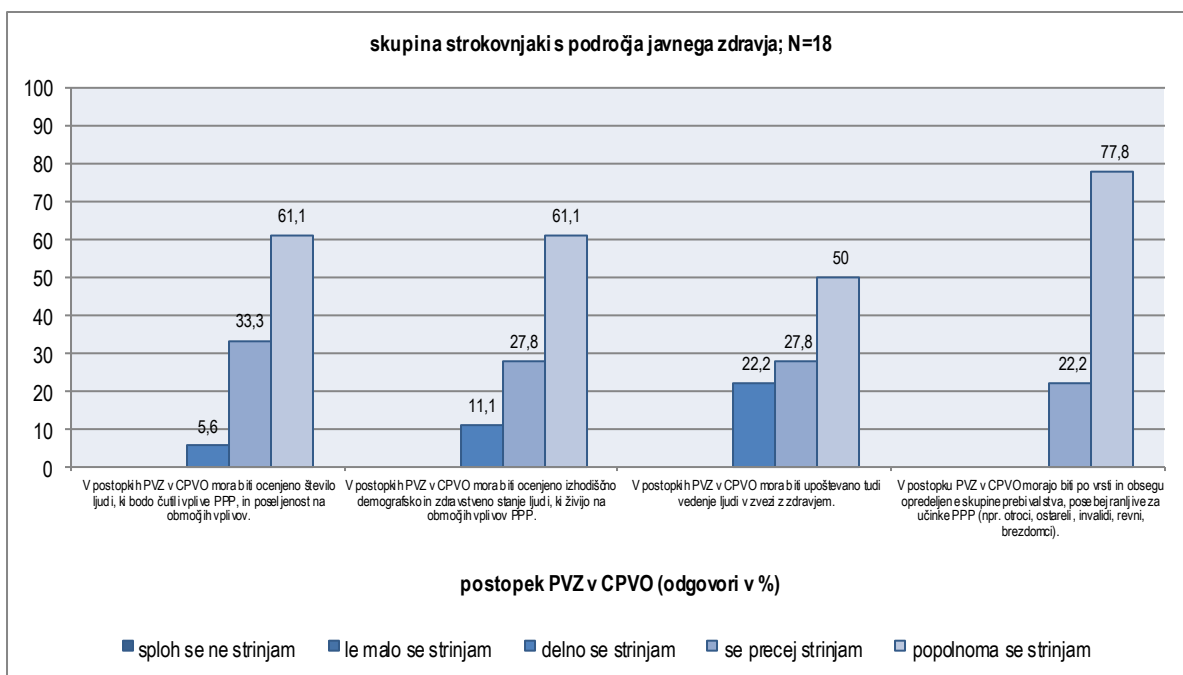
8 Označite, koliko se strinjate z navedenimi trditvami, ki se nanašajo na procese PVZ v CPVO.

Preglednica: Frekvenčna porazdelitev odgovorov anketirancev na vprašanje, koliko se strinjajo z navedenimi trditvami, ki se nanašajo na procese PVZ v CPVO

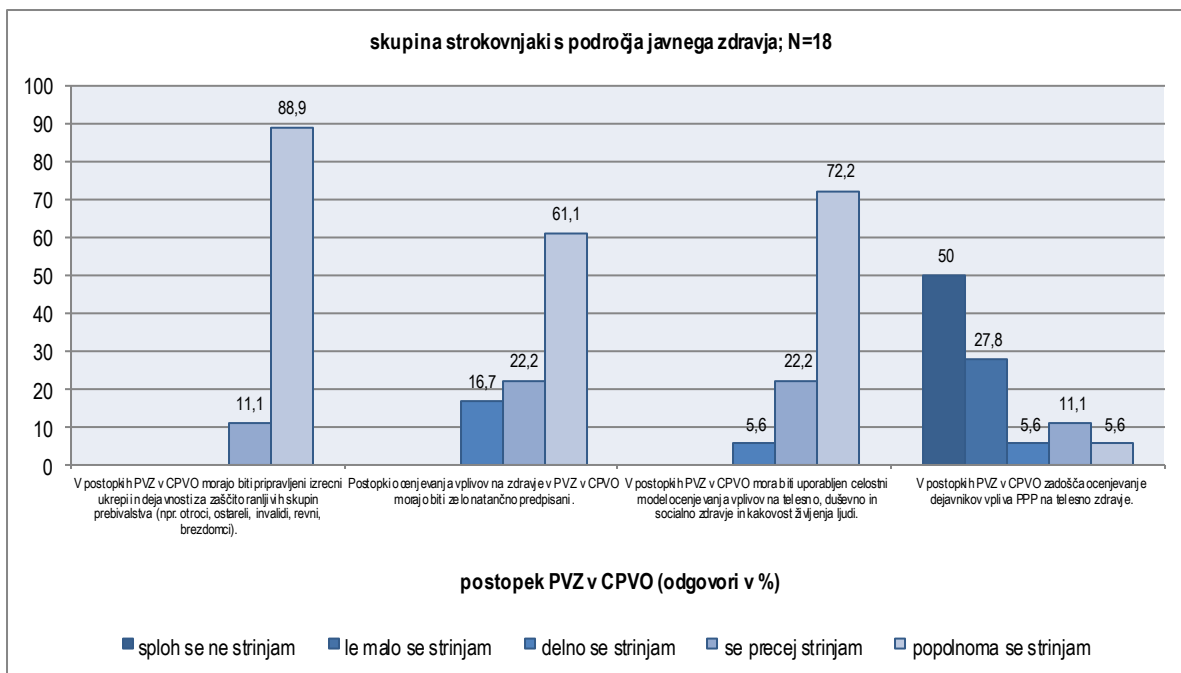
	sploh se ne strinjam		le malo se strinjam		delno se strinjam		se precej strinjam		popolnoma se strinjam		skupaj	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Vsak postopek PVZ v CPVO mora zagotoviti zaščito zdravja prebivalstva, ki živi na območjih vplivov, pred boleznimi, zastrupitvami in poškodbami zaradi dejavnikov fizičnega okolja (fizikalni, biološki, kemijski agensi).	0	0,0	0	0,0	0	0,0	2	11,1	16	88,9	18	100,0
Postopki PVZ v CPVO morajo imeti tudi vpliv na dejavnike krepitve zdravja in kakovosti življenja prebivalstva, ki živi na območjih vplivov.	0	0,0	0	0,0	0	0,0	5	27,8	13	72,2	18	100,0
V postopkih PVZ v CPVO morajo biti upoštevana stališča ljudi, ki bodo čutili vplive PPP.	0	0,0	0	0,0	2	11,1	7	38,9	9	50,0	18	100,0
Postopki PVZ v CPVO morajo imeti pozitivni vpliv na oblikovanje zdravju naklonjenih javnih politik.	0	0,0	0	0,0	1	5,6	3	16,7	14	77,8	18	100,0
V postopkih PVZ v CPVO mora biti ocenjeno število ljudi, ki bodo čutili vplive PPP, in poseljenost na območjih vplivov.	0	0,0	0	0,0	1	5,6	6	33,3	11	61,1	18	100,0
V postopkih PVZ v CPVO mora biti ocenjeno izhodiščno demografsko in zdravstveno stanje ljudi, ki živijo na območjih vplivov PPP.	0	0,0	0	0,0	2	11,1	5	27,8	11	61,1	18	100,0
V postopkih PVZ v CPVO mora biti upoštevano tudi vedenje ljudi v zvezi z zdravjem.	0	0,0	0	0,0	4	22,2	5	27,8	9	50,0	18	100,0
V postopku PVZ v CPVO morajo biti po vrsti in obsegu opredeljene skupine prebivalstva, posebej ranljive za učinke PPP (npr. otroci, ostareli, invalidi, revni, brezdomci).	0	0,0	0	0,0	0	0,0	4	22,2	14	77,8	18	100,0
V postopkih PVZ v CPVO morajo biti pripravljene izrecni ukrepi in dejavnosti za zaščito ranljivih skupin prebivalstva (npr. otroci, ostareli, invalidi, revni, brezdomci).	0	0,0	0	0,0	0	0,0	2	11,1	16	88,9	18	100,0
Postopki ocenjevanja vplivov na zdravje v PVZ v CPVO morajo biti zelo natančno predpisani.	0	0,0	0	0,0	3	16,7	4	22,2	11	61,1	18	100,0
V postopkih PVZ v CPVO mora biti uporabljen celostni model ocenjevanja vplivov na telesno, duševno in socialno zdravje in kakovost življenja ljudi.	0	0,0	0	0,0	1	5,6	4	22,2	13	72,2	18	100,0
V postopkih PVZ v CPVO zadošča ocenjevanje dejavnikov vpliva PPP na telesno zdravje.	9	50,0	5	27,8	1	5,6	2	11,1	1	5,6	18	100,0
V postopkih PVZ v CPVO morajo biti ovrednoteni pozitivni in negativni vplivi PPP na zdravje in kakovost življenja prebivalstva.	0	0,0	0	0,0	0	0,0	6	33,3	12	66,7	18	100,0
V postopkih CPVO zadošča ovrednotenje in izvedba ukrepov za ugotavljanje in odpravo ali omilitve tveganj za zdravje ljudi.	1	5,9	7	41,2	5	29,4	3	17,6	1	5,9	17	100,0
V postopkih PVZ v CPVO morajo biti metode in kazalniki, ki jih uporabljamo za ocenjevanje vplivov na zdravje, izrecno zapisani.	0	0,0	0	0,0	1	5,6	6	33,3	11	61,1	18	100,0
V postopkih PVZ v CPVO mora biti uporabljen interdisciplinarni strokovni pristop za ocenjevanje vplivov na zdravje in kakovost življenja ljudi.	0	0,0	0	0,0	0	0,0	4	22,2	14	77,8	18	100,0
V vseh fazah postopka PVZ v CPVO, ki se ukvarja z vplivi na zdravje, (analize stanja, načrtovanje, potek in evalvacija procesov in izidov PVZ v CPVO) mora biti javnost vključena v procese odločanja - mora sodelovati.	0	0,0	3	16,7	3	16,7	6	33,3	6	33,3	18	100,0
Naloga javno-zdravstvenih strokovnjakov, ki sodelujejo v procesu PVZ v CPVO je, da nudijo ustrezno strokovno podporo ljudem, ki živijo na območjih vplivov.	0	0,0	0	0,0	2	11,1	4	22,2	12	66,7	18	100,0
Naloga strokovnjakov, ki delajo v regionalnih zavodih za zdravstveno varstvo (oz. smiselno v PPP na ravni države v IVZRS), je, da nudijo ustrezno strokovno podporo ljudem, ki živijo na območjih vplivov.	0	0,0	0	0,0	1	5,6	5	27,8	12	66,7	18	100,0

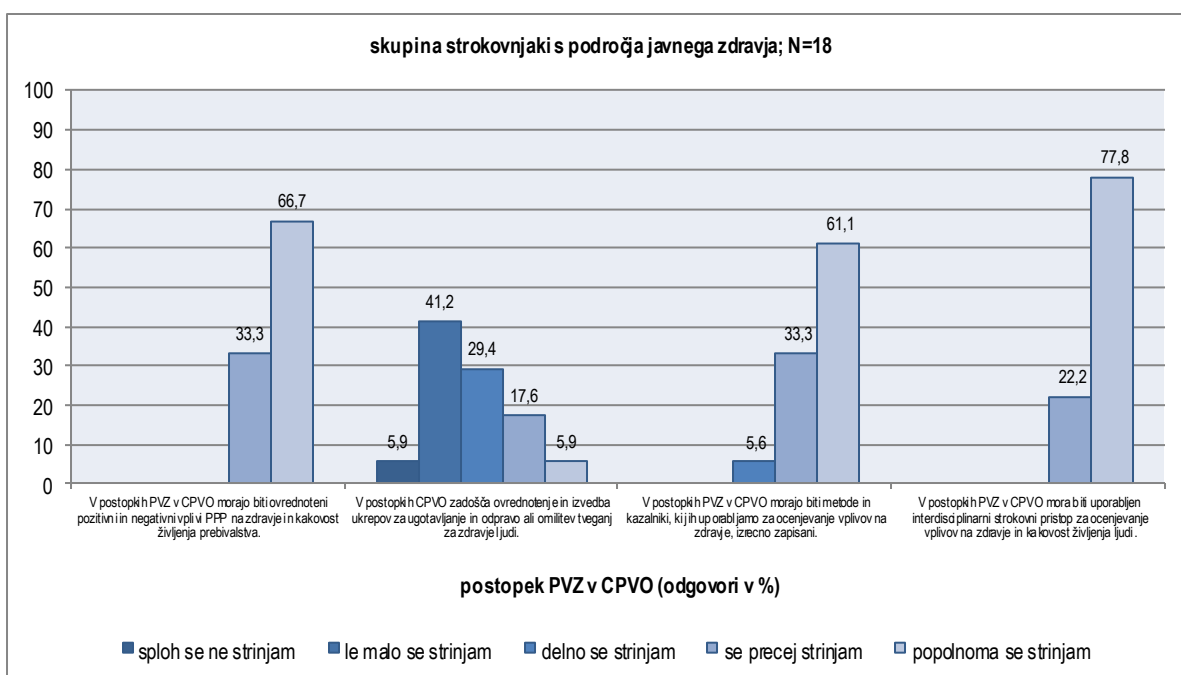
Slika: Grafični prikaz odgovorov anketirancev skupine strokovnjaki s področja javnega zdravja glede (ne)strinjanja s posameznimi trditvami o poteku postopka PVZ v CPVO

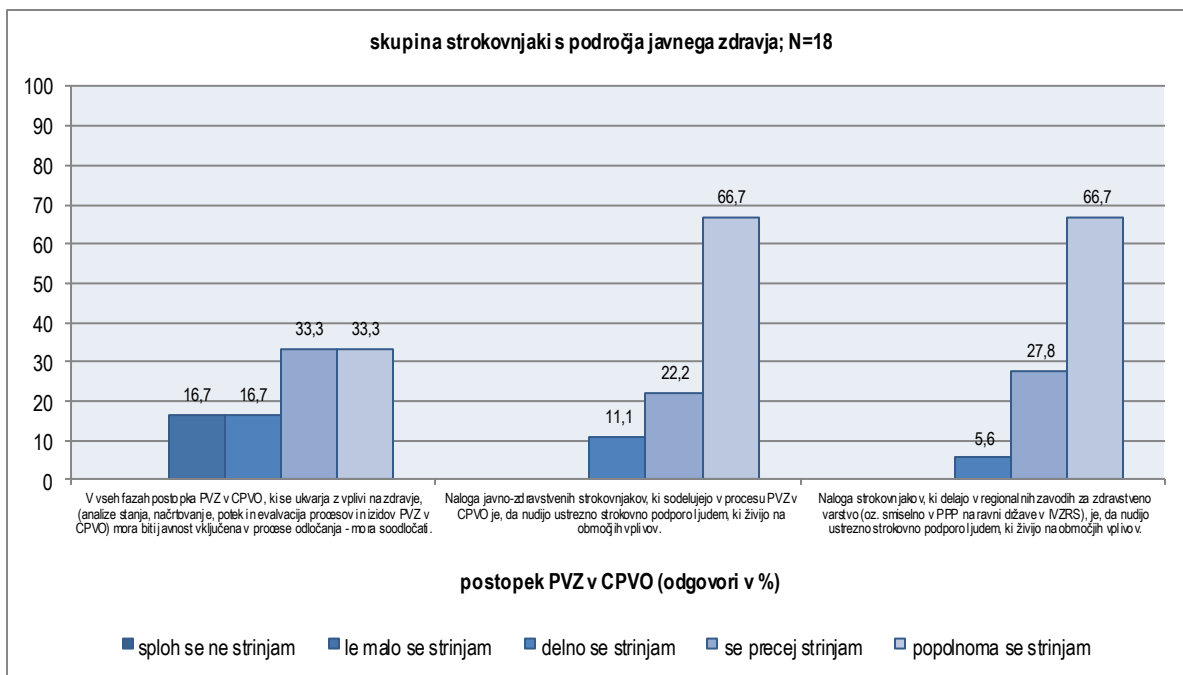
Slika: Grafični prikaz odgovorov anketirancev skupine strokovnjaki s področja javnega zdravja glede (ne)strinjanja s posameznimi trditvami o poteku postopka PVZ v CPVO

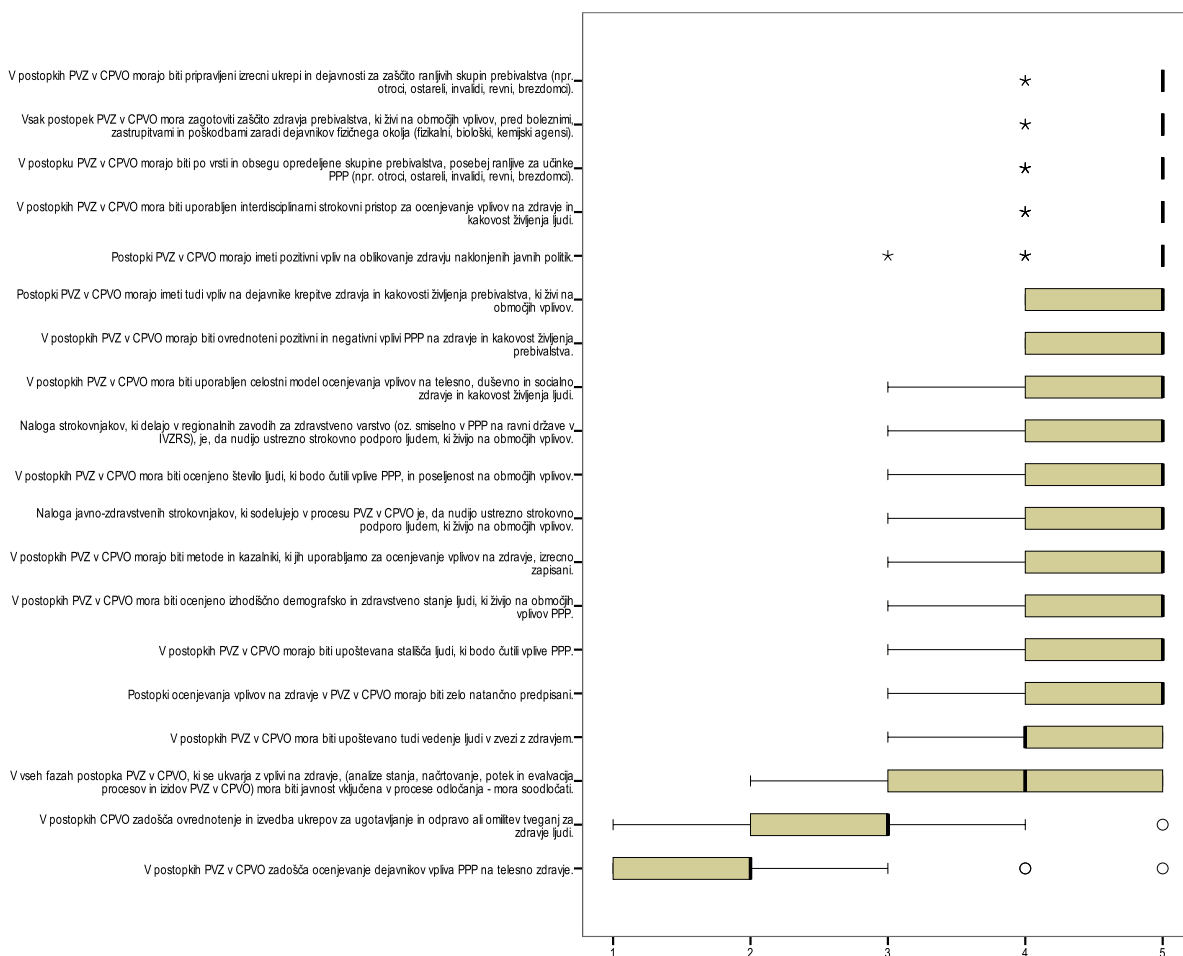
Slika: Grafični prikaz odgovorov anketirancev skupine strokovnjaki s področja javnega zdravja glede (ne)strinjanja s posameznimi trditvami o poteku postopka PVZ v CPVO

Slika: Grafični prikaz odgovorov anketirancev skupine strokovnjaki s področja javnega zdravja glede (ne)strinjanja s posameznimi trditvami o poteku postopka PVZ v CPVO

Slika: Grafični prikaz odgovorov anketirancev skupine strokovnjaki s področja javnega zdravja glede (ne)strinjanja s posameznimi trditvami o poteku postopka PVZ v CPVO

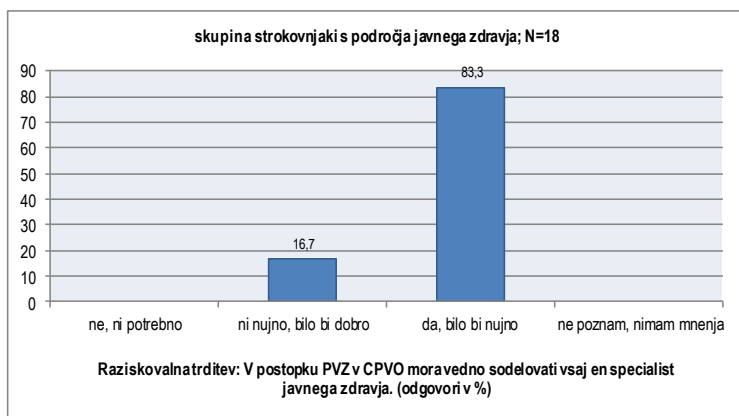

Slika: (Ne)strinjanje anketirancev skupine strokovnjaki s področja javnega zdravja s posameznimi trditvami o poteku postopka PVZ v CPVO (1 – sploh se ne strinjam, 5 – popolnoma se strinjam)

9 Trditev: V postopku PVZ v CPVO mora vedno sodelovati vsaj en specialist javnega zdravja.

Preglednica: Frekvenčna porazdelitev odgovorov anketirancev na raziskovalno trditev, da mora v postopku PVZ v CPVO vedno sodelovati vsaj en specialist javnega zdravja

Raziskovalna trditev: V postopku PVZ v CPVO mora vedno sodelovati vsaj en specialist javnega zdravja.	frekvenca	odstotek
ne, ni potrebno	0	0,0
ni nujno, bilo bi dobro	3	16,7
da, bilo bi nujno	15	83,3
ne poznam, nimam mnenja	0	0,0
skupaj	18	100

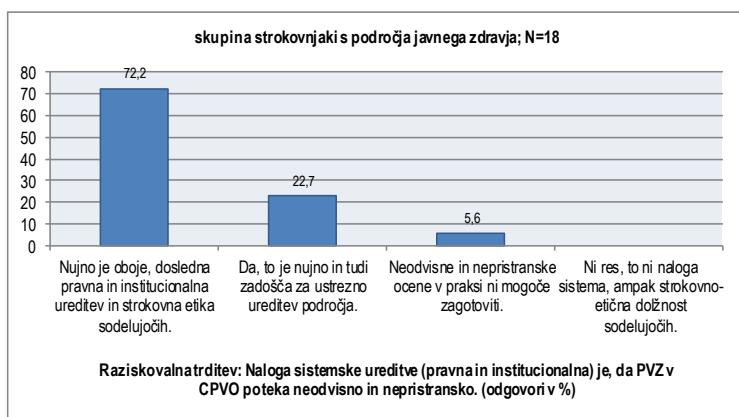
Slika: Grafični prikaz odgovorov anketirancev skupine strokovnjaki s področja javnega zdravja glede na raziskovalno trditev, da mora v postopku PVZ v CPVO vedno sodelovati vsaj en specialist javnega zdravja

10 Trditev: Naloga sistemske ureditve (pravna in institucionalna ureditev) je, da PVZ v CPVO poteka neodvisno in nepristransko.

Preglednica: Frekvenčna porazdelitev odgovorov anketirancev na raziskovalno trditev, da je naloga sistemske ureditve (pravne in institucionalne), da PVZ v CPVO poteka neodvisno in nepristransko

Raziskovalna trditev: Naloga sistemske ureditve (pravna in institucionalna ureditev) je, da PVZ v CPVO poteka neodvisno in nepristransko	frekvenca	odstotek
Nujno je oboje, dosledna pravna in institucionalna ureditev in strokovna etika sodelujočih.	13	72,2
Da, to je nujno in tudi zadošča za ustrezno ureditev področja.	4	22,7
Neodvisne in nepristranske ocene v praksi ni mogoče zagotoviti.	1	5,6
Ni res, to ni naloga sistema, ampak strokovno-etična dolžnost sodelujočih.	0	0,0
skupaj	18	100

Komentar: tudi nepristranska in neodvisna ocena nima smisla, če ne ponuja realnih rešitev problema.

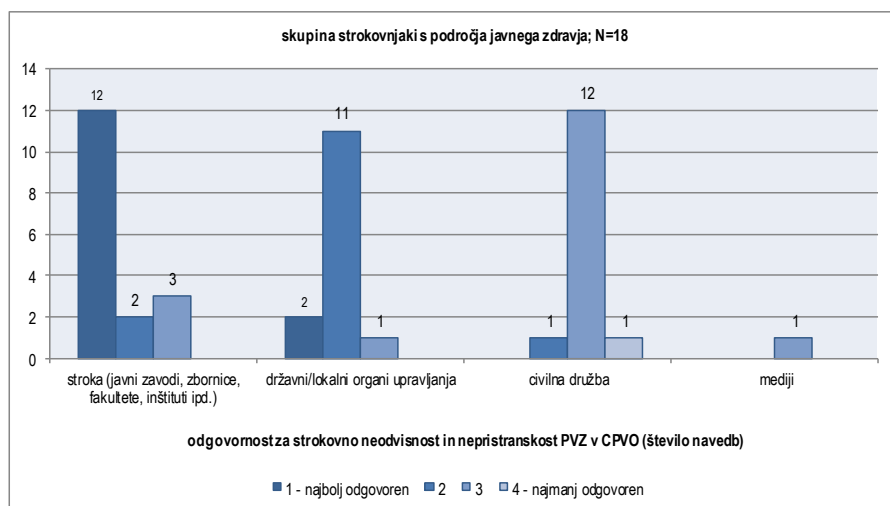
Slika: Grafični prikaz odgovorov anketirancev skupine strokovnjaki s področja javnega zdravja glede na raziskovalno trditev, da je naloga sistemske ureditve (pravne in institucionalne), da PVZ v CPVO poteka neodvisno in nepristransko

11 Kdo izmed navedenih je po vašem mnenju najbolj odgovoren za strokovno neodvisnost in nepristranskost PVZ v CPVO? (ocena 1 pomeni najbolj odgovoren, ocena 4 pa najmanj odgovoren)

Preglednica: Frekvenčna porazdelitev odgovorov anketirancev na vprašanje, kdo je najbolj odgovoren za strokovno neodvisnost in nepristranskost PVZ v CPVO

Odgovornost za strokovno neodvisnost in nepristranskost PVZ v CPVO	1 – najbolj odgovoren		2		3		4 – najmanj odgovoren		skupaj	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
stroka (javni zavodi, zbornice, fakultete, inštituti ipd.)	12	85,7	2	14,3	3	0,0	0	0,0	14	100,0
državni/lokalni organi upravljanja	2	14,3	11	78,6	1	7,1	0	0,0	14	100,0
civilna družba	0	0,0	1	7,1	12	85,7	1	7,1	14	100,0
drugo: mediji	0		0		1		0		1	

Komentar: vsi trije našeti so povezani, civilna družba in stroka oblikujeta politiko oz. upravljanje in obratno

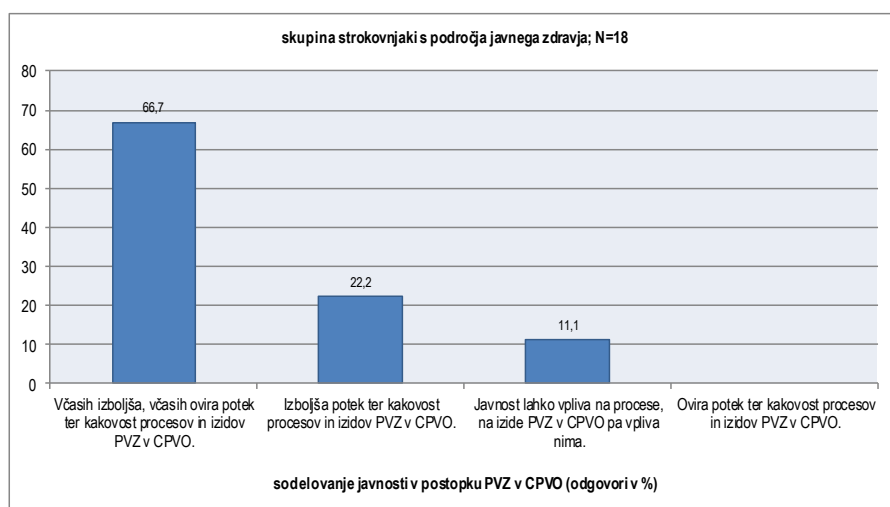

Slika: Grafični prikaz odgovorov anketirancev skupine strokovnjaki s področja javnega zdravja na vprašanje, kdo je najbolj odgovoren za strokovno neodvisnost in nepristranskost PVZ v CPVO

12 Sodelovanje javnosti v postopku PVZ v CPVO po vašem mnenju:

Preglednica: Frekvenčna porazdelitev odgovorov anketirancev na vprašanje o pomenu sodelovanja javnosti v postopku PVZ v CPVO

Pomen sodelovanja javnosti v postopku PVZ v CPVO	frekvenca	odstotek
Včasih izboljša, včasih ovira potek ter kakovost procesov in izidov PVZ v CPVO.	12	66,7
Izboljša potek ter kakovost procesov in izidov PVZ v CPVO.	4	22,2
Javnost lahko vpliva na procese, na izide PVZ v CPVO pa vpliva nima.	2	11,1
Ovira potek ter kakovost procesov in izidov PVZ v CPVO.	0	0,0
Skupaj:	18	100

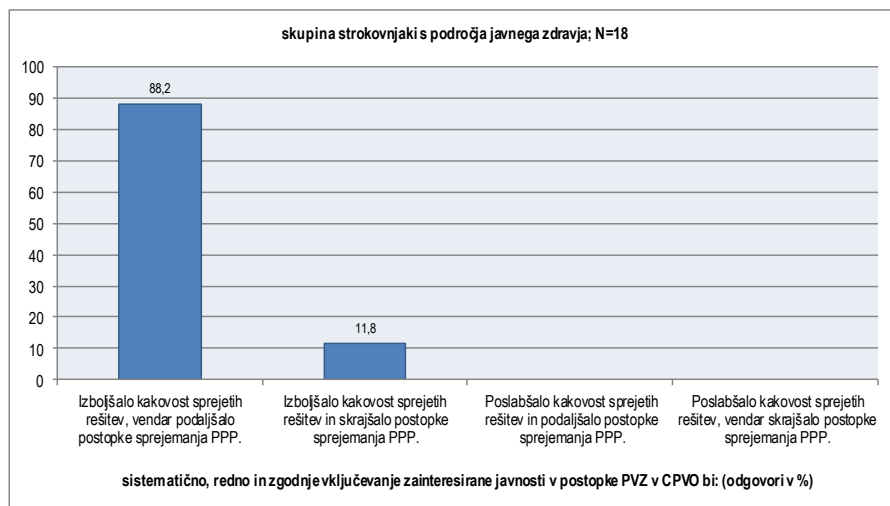

Slika: Grafični prikaz odgovorov anketirancev skupine strokovnjaki s področja javnega zdravja na vprašanje o pomenu sodelovanja javnosti v postopku PVZ v CPVO

13 Sistematično, redno in zgodnje vključevanje zainteresirane javnosti v postopke PVZ v CPVO bi po vašem mnenju:

Preglednica: Frekvenčna porazdelitev odgovorov anketirancev na vprašanje o pomenu zgodnjega vključevanja zainteresirane javnosti v postopke PVZ v CPVO

Pomen ali koristnost zgodnjega vključevanja zainteresirane javnosti v postopke PVZ v CPVO	frekvenca	odstotek
Izboljšalo kakovost sprejetih rešitev, vendar podaljšalo postopke sprejemanja PPP.	15	88,2
Izboljšalo kakovost sprejetih rešitev in skrajšalo postopke sprejemanja PPP.	2	11,8
Poslabšalo kakovost sprejetih rešitev in podaljšalo postopke sprejemanja PPP.	0	0,0
Poslabšalo kakovost sprejetih rešitev, vendar skrajšalo postopke sprejemanja PPP.	0	0,0
Skupaj	17	100

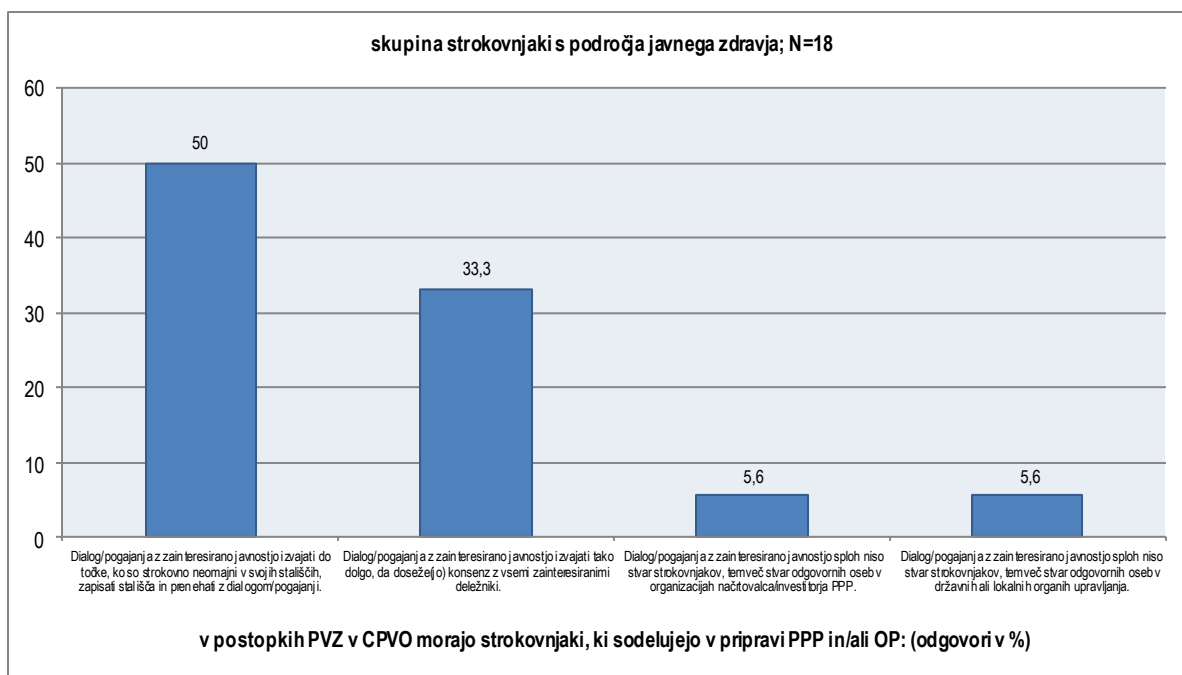
Slika: Grafični prikaz odgovorov anketirancev skupine strokovnjaki s področja javnega zdravja na vprašanje o pomenu zgodnjega vključevanja zainteresirane javnosti v postopke PVZ v CPVO

14 V postopkih PVZ v CPVO morajo strokovnjaki, ki sodelujejo v pripravi PPP in/ali OP:

Preglednica: Frekvenčna porazdelitev odgovorov anketirancev na vprašanje kako naj poteka dialog ali pogajanje strokovnjakov v postopkih PVZ v CPVO z zainteresirano javnostjo

Potek dialoga ali pogajanja strokovnjakov v postopkih PVZ v CPVO z zainteresirano javnostjo	frekvenca	odstotek
Dialog/pogajanja z zainteresirano javnostjo izvajati do točke, ko so strokovno neomajni v svojih stališčih, zapisati stališča in prenehati z dialogom/pogajanja.	9	50,0
Dialog/pogajanja z zainteresirano javnostjo izvajati tako dolgo, da doseže(jo) konsenz z vsemi zainteresiranimi deležniki.	6	33,3
Dialog/pogajanja z zainteresirano javnostjo sploh niso stvar strokovnjakov, temveč stvar odgovornih oseb v organizacijah načrtovalca/investitorja PPP.	1	5,6
Dialog/pogajanja z zainteresirano javnostjo sploh niso stvar strokovnjakov, temveč stvar odgovornih oseb v državnih ali lokalnih organih upravljanja.	1	5,6
Drugo: Vprašanje ni jasno	1	5,6
Skupaj	18	100,0

Komentar k odgovoru a.) Dialog/pogajanja z zainteresirano javnostjo izvajati tako dolgo, da doseže(jo) konsenz z vsemi zainteresiranimi deležniki.: bolj primerno se mi zdi zapisano dokler se najde strokovno upravičljiv in realno izvedljiv kompromis

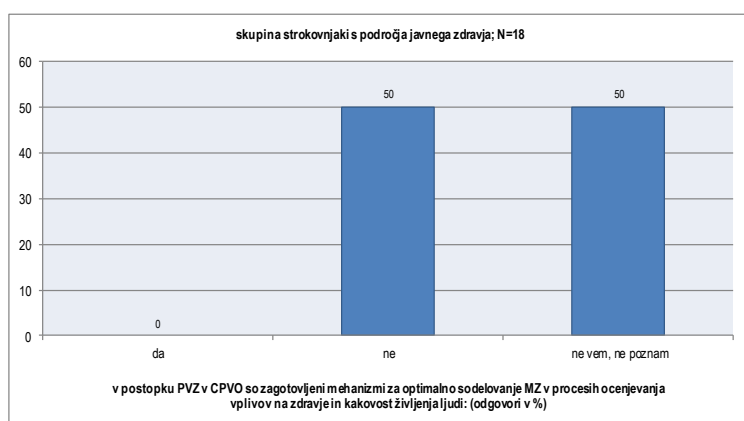

Slika: Grafični prikaz odgovorov anketirancev skupine strokovnjaki s področja javnega zdravja na vprašanje kako naj poteka dialog ali pogajanje strokovnjakov z zainteresirano javnostjo v postopkih PVZ v CPVO

15 V postopku PVZ v CPVO so zagotovljeni mehanizmi za optimalno sodelovanje MZ v procesih ocenjevanja vplivov na zdravje in kakovost življenja ljudi.

Preglednica: Frekvenčna porazdelitev odgovorov anketirancev na raziskovalno trditev, da so v postopku PVZ v CPVO zagotovljeni mehanizmi za optimalno sodelovanje MZ v procesih ocenjevanja vplivov na zdravje in kakovost življenja ljudi

V postopku PVZ v CPVO so zagotovljeni mehanizmi za optimalno sodelovanje MZ v procesih ocenjevanja vplivov na zdravje in kakovost življenja ljudi.	frekvenca	odstotek
da	0	0,0
ne	9	50,0
ne vem, ne poznam	9	50,0
skupaj	18	100

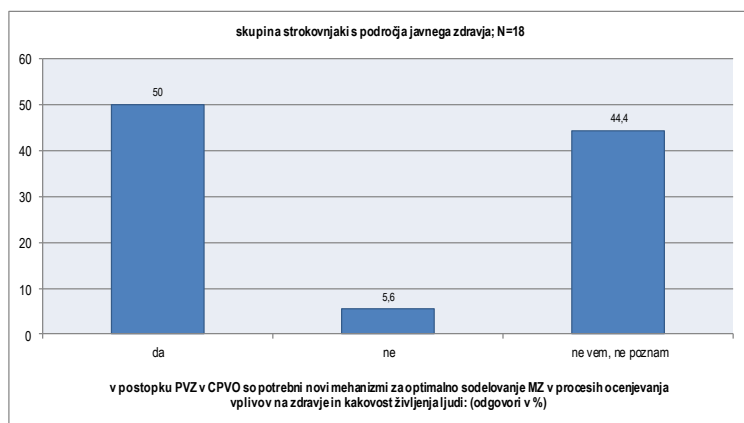

Slika: Grafični prikaz odgovorov anketirancev skupine strokovnjaki s področja javnega zdravja na raziskovalno trditev, da so v postopku PVZ v CPVO zagotovljeni mehanizmi za optimalno sodelovanje MZ v procesih ocenjevanja vplivov na zdravje in kakovost življenja ljudi

16 V postopku PVZ v CPVO so potrebni novi mehanizmi za optimalno sodelovanje MZ v procesih ocenjevanja vplivov na zdravje in kakovost življenja ljudi.

Preglednica: Frekvenčna porazdelitev odgovorov anketirancev na raziskovalno trditev, da so v postopku PVZ v CPVO potrebni novi mehanizmi za optimalno sodelovanje MZ v procesih ocenjevanja vplivov na zdravje in kakovost življenja ljudi

V postopku PVZ v CPVO so potrebni novi mehanizmi za optimalno sodelovanje MZ v procesih ocenjevanja vplivov na zdravje in kakovost življenja ljudi.	frekvenca	odstotek
da	9	50,0
ne	1	5,6
ne vem, ne poznam	8	44,4
skupaj	18	100,0

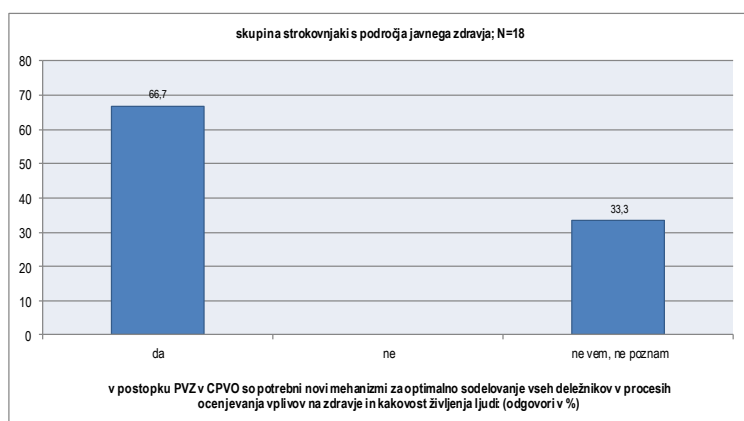

Slika: Grafični prikaz odgovorov anketirancev skupine strokovnjaki s področja javnega zdravja na raziskovalno trditev, da so potrebni novi mehanizmi za optimalno sodelovanje MZ v procesih ocenjevanja vplivov na zdravje in kakovost življenja ljudi

17 V postopku PVZ v CPVO so potrebni novi mehanizmi za optimalno sodelovanje vseh deležnikov v procesih ocenjevanja vplivov na zdravje in kakovost življenja ljudi.

Preglednica: Frekvenčna porazdelitev odgovorov anketirancev na raziskovalno trditev, da so v postopku PVZ v CPVO potrebni novi mehanizmi za optimalno sodelovanje vseh deležnikov v procesih ocenjevanja vplivov na zdravje in kakovost življenja ljudi

V postopku PVZ v CPVO so potrebni novi mehanizmi za optimalno sodelovanje vseh deležnikov v procesih ocenjevanja vplivov na zdravje in kakovost življenja ljudi.	frekvenca	odstotek
da	12	66,7
ne	0	0,0
ne vem, ne poznam	6	33,3
skupaj	18	100

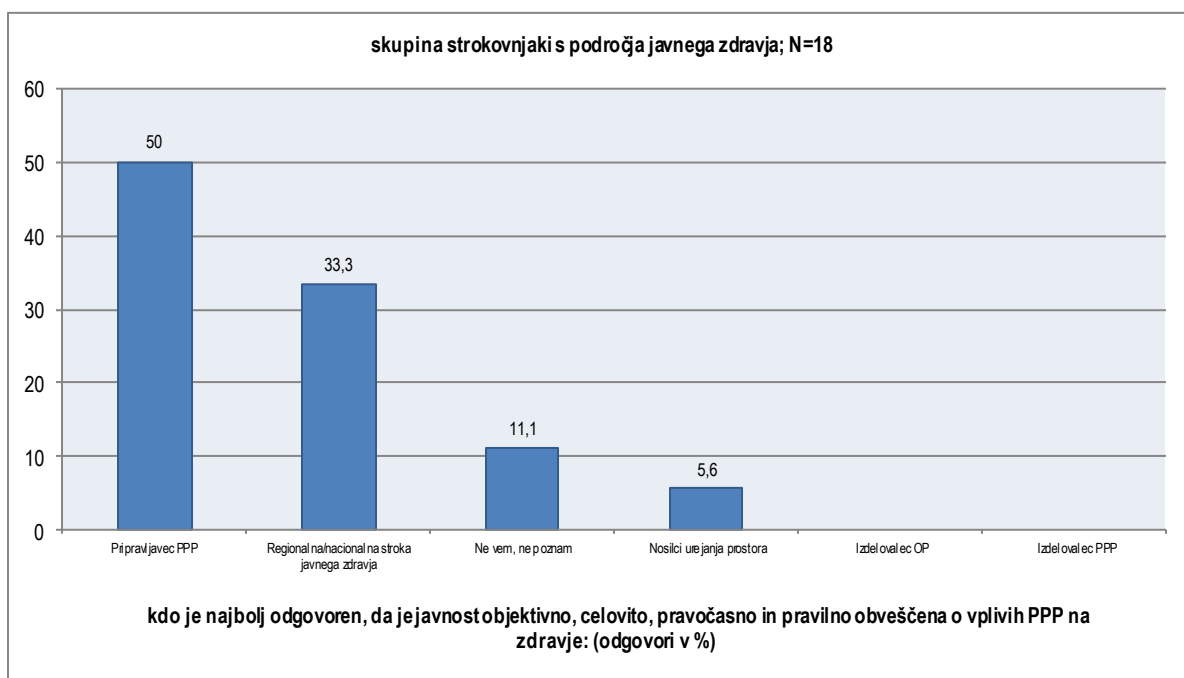

Slika: Grafični prikaz odgovorov anketirancev skupine strokovnjaki s področja javnega zdravja na raziskovalno trditev, da so potrebni novi mehanizmi za optimalno sodelovanje vseh deležnikov v procesih ocenjevanja vplivov na zdravje in kakovost življenja ljudi

18 Kdo je po vašem mnenju najbolj odgovoren, da je javnost objektivno, celovito, pravočasno in pravilno obveščena o vplivih PPP na zdravje?

Preglednica: Frekvenčna porazdelitev odgovorov anketirancev na vprašanje, kdo je najbolj odgovoren, da je javnost objektivno, celovito, pravočasno in pravilno obveščena o vplivih PPP na zdravje

Odgovornost za objektivno, celovito, pravočasno in pravilno obveščenost javnosti o vplivih PPP na zdravje	frekvenca	odstotek
Pripravljaec PPP	9	50,0
Regionalna/nacionalna stroka javnega zdravja	6	33,3
Ne vem, ne poznam	2	11,1
Nosilci urejanja prostora	1	5,6
Izdelovalec OP	0	0,0
Izdelovalec PPP	0	0,0
Skupaj:	18	100

Slika: Grafični prikaz odgovorov anketirancev skupine strokovnjaki s področja javnega zdravja na vprašanje, kdo je najbolj odgovoren, da je javnost objektivno, celovito, pravočasno in pravilno obveščena o vplivih PPP na zdravje

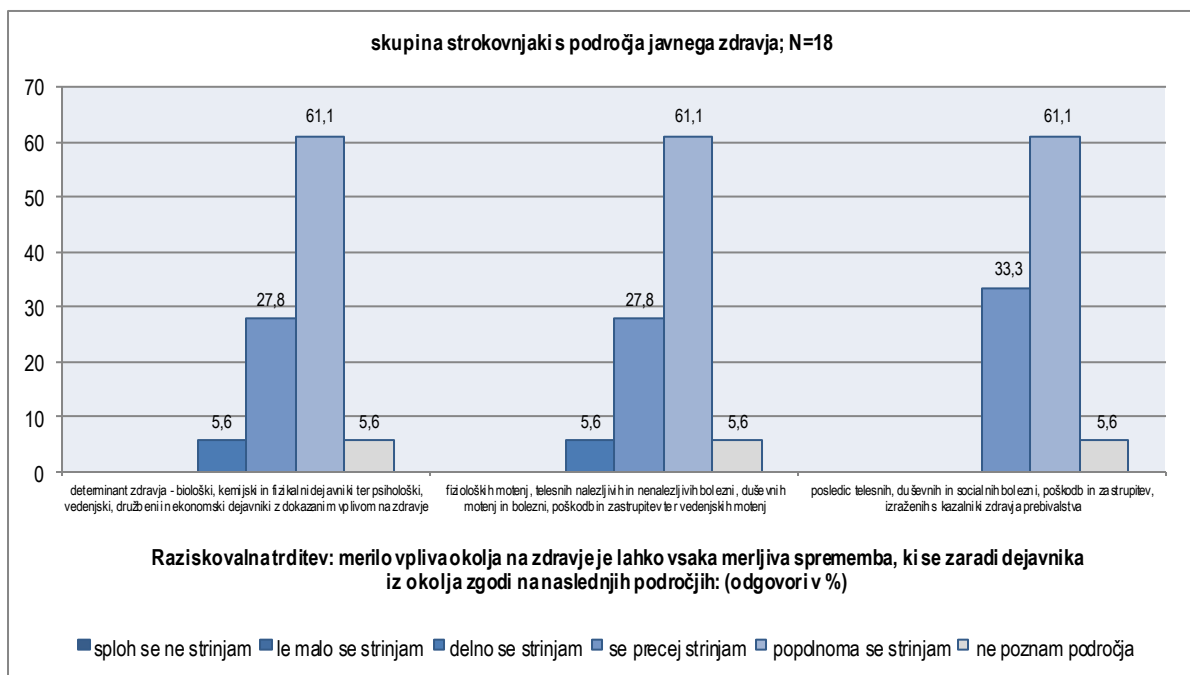
19 Trditev: Merilo vpliva okolja na zdravje je lahko vsaka merljiva sprememba, ki se zaradi delovanja dejavnika iz okolja zgodi na naslednjih področjih:

Preglednica: Frekvenčna porazdelitev odgovorov anketirancev na raziskovalno trditev, da je merilo vpliva okolja na zdravje vsaka merljiva sprememba, ki se zaradi delovanja dejavnika iz okolja zgodi na naslednjih področjih:

Trditev: Merilo vpliva okolja na zdravje je lahko vsaka merljiva sprememba, ki se zaradi delovanja dejavnika iz okolja zgodi na naslednjih področjih:	sploh se ne strinjam		le malo se strinjam		delno se strinjam		se precej strinjam		popolnoma se strinjam		ne poznam področja		skupaj	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
determinant zdravja - biološki, kemijski in fizikalni dejavniki ter psihološki, vedenjski, družbeni in ekonomski dejavniki z dokazanim vplivom na zdravje	0	0,0	0	0,0	1	5,6	5	27,8	11	61,1	1	5,6	18	100,0
fizioloških motenj, telesnih nalezljivih in nenalezljivih bolezni, duševnih motenj in bolezni, poškodb in zastrupitev ter vedenjskih motenj	0	0,0	0	0,0	1	5,6	5	27,8	11	61,1	1	5,6	18	100,0
posledic telesnih, duševnih in socialnih bolezni, poškodb in zastrupitev, izraženih s kazalniki zdravja prebivalstva (npr. umrljivost, smrtnost, izgubljena leta življenja zaradi prezgodnje smrti, izgubljena leta zaradi onesposobljenosti, izgubljena leta zdravega življenja, izgubljena leta kakovostnega življenja,...).	0	0,0	0	0,0	0	0,0	6	33,3	11	61,1	1	5,6	18	100,0

Pripombe, predlogi:

- več pozornosti bi kazalo posvetiti vplivom psihosocialnega okolja na zdravje, zlasti na delovnem mestu;

Slika: Grafični prikaz odgovorov anketirancev skupine strokovnjaki s področja javnega zdravja na raziskovalno trditev, da je merilo vpliva okolja na zdravje vsaka merljiva sprememba, ki se zaradi delovanja dejavnika iz okolja zgodi na navedenih področjih

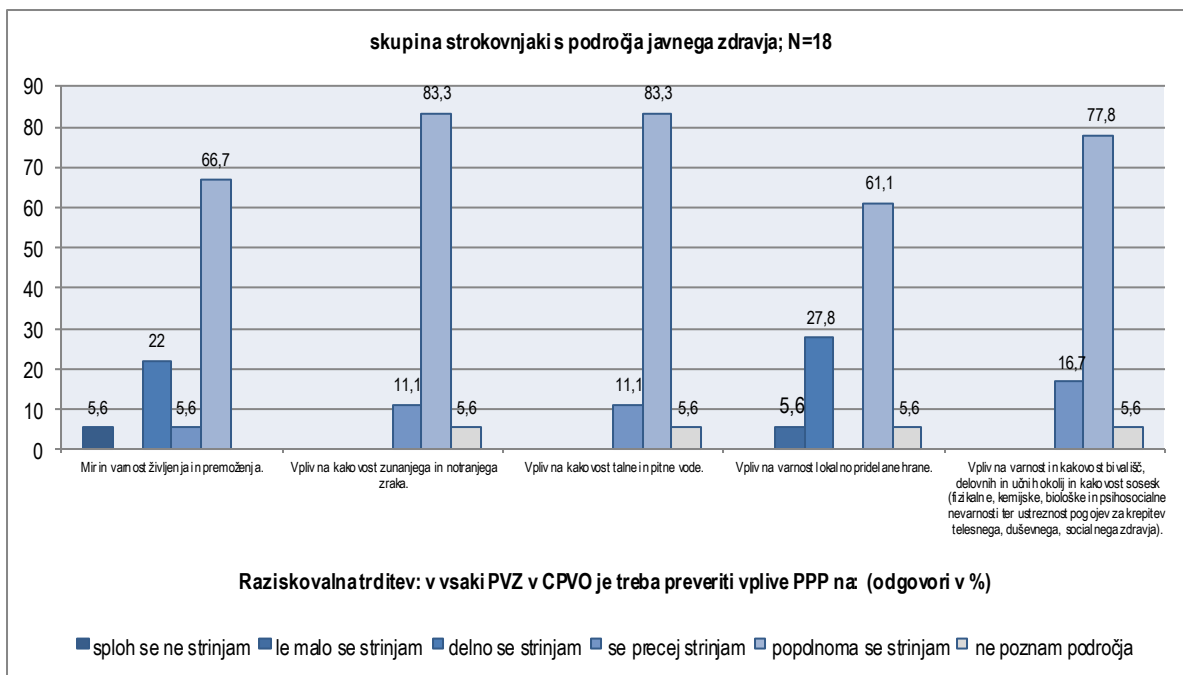

Slika: (Ne)strinjanje anketirancev skupine strokovnjaki s področja javnega zdravja z raziskovalno trditvijo, da je merilo vpliva okolja na zdravje vsaka merljiva sprememba, ki se zaradi delovanja dejavnika iz okolja zgodi na navedenih področjih (ocena 1 – sploh se ne strinjam, 5 – popolnoma se strinjam)

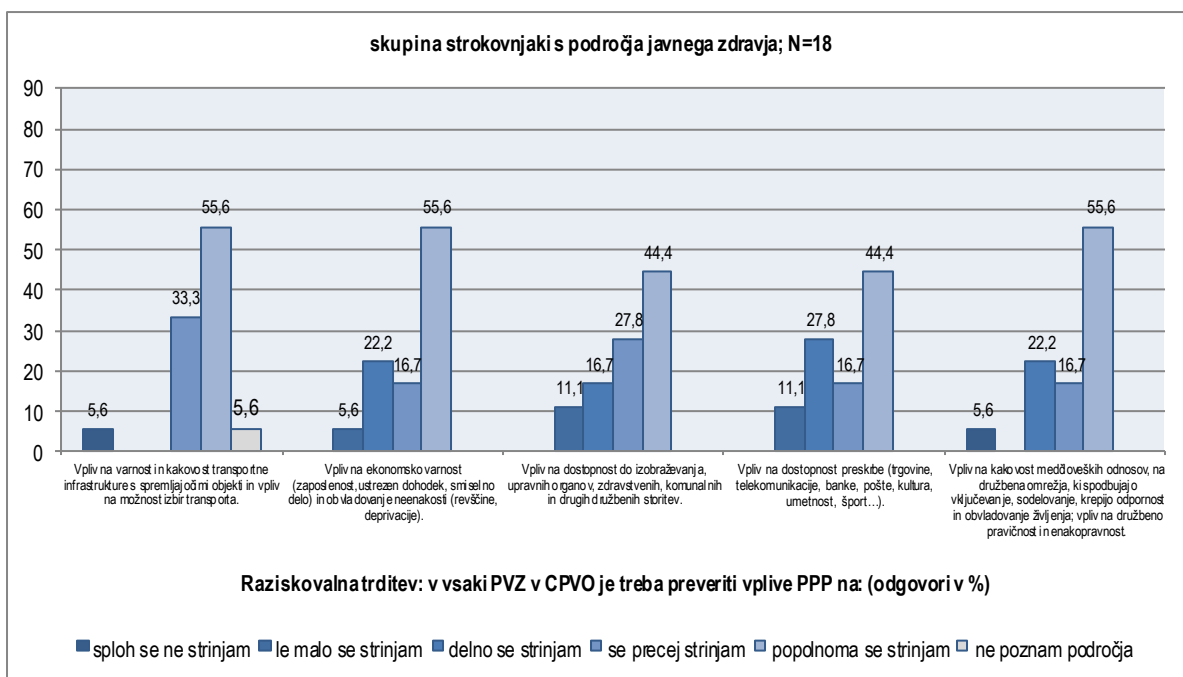
20 Trditev: V vsaki PVZ v CPVO je treba preveriti vplive PPP na:

Preglednica: Frekvenčna porazdelitev odgovorov anketirancev na raziskovalno trditev, da je v vsaki PVZ v CPVO treba preveriti vplive PPP na:

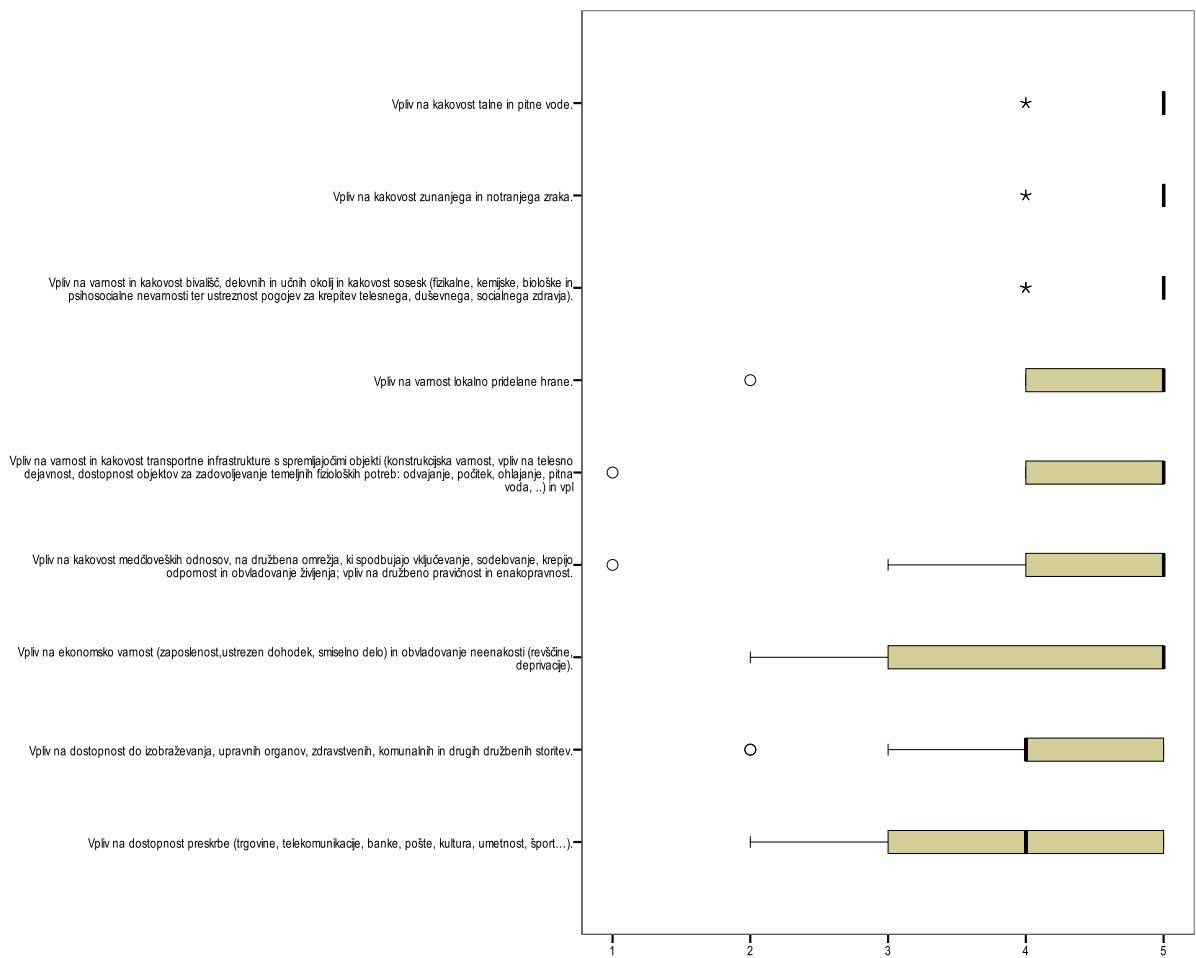
Trditev: V vsaki PVZ v CPVO je treba preveriti vplive PPP na:	sploh se ne strinjam		le malo se strinjam		delno se strinjam		se precej strinjam		popolnoma se strinjam		ne poznam področja		skupaj	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Mir in varnost življenja in premoženja.	1	5,6	0	0,0	4	22,0	1	5,6	12	66,7			18	100,0
Vpliv na kakovost zunanega in notranjega zraka.	0	0,0	0	0,0	0	0,0	2	11,1	15	83,3	1	5,6	18	100,0
Vpliv na kakovost talne in pitne vode.	0	0,0	0	0,0	0	0,0	2	11,1	15	83,3	1	5,6	18	100,0
Vpliv na varnost lokalno pridelane hrane.	0	0,0	1	5,6	5	27,8	0	0,0	11	61,1	1	5,6	18	100,0
Vpliv na varnost in kakovost bivališč, delovnih in učnih okolij in kakovost sosesk (fizikalne, kemijske, biološke in psihosocialne nevarnosti ter ustreznost pogojev za krepitev telesnega, duševnega, socialnega zdravja).	0	0,0	0	0,0	0	0,0	3	16,7	14	77,8	1	5,6	18	100,0
Vpliv na varnost in kakovost transportne infrastrukture s spremljajočimi objekti (konstrukcijska varnost, vpliv na telesno dejavnost, dostopnost objektov za zadovoljevanje temeljnih fizioloških potreb: odvajanje, počitek, ohlajanje, pitna voda, ...) in vpliv na možnost izbir transporta.	1	5,6	0	0,0	0	0,0	6	33,3	10	55,6	1	5,6	18	100,0
Vpliv na ekonomsko varnost (zaposlenost, ustrezen dohodek, smiselno delo) in obvladovanje neenakosti (revščine, deprivacije).	0	0,0	1	5,6	4	22,2	3	16,7	10	55,6	0	0,0	18	100,0
Vpliv na dostopnost do izobraževanja, upravnih organov, zdravstvenih, komunalnih in drugih družbenih storitev.	0	0,0	2	11,1	3	16,7	5	27,8	8	44,4	0	0,0	18	100,0
Vpliv na dostopnost preskrbe (trgovine, telekomunikacije, banke, pošte, kultura, umetnost, šport...).	0	0,0	2	11,1	5	27,8	3	16,7	8	44,4	0	0,0	18	100,0
Vpliv na kakovost medčloveških odnosov, na družbena omrežja, ki spodbujajo vključevanje, sodelovanje, krepijo odpornost in obvladovanje življenja; vpliv na družbeno pravičnost in enakopravnost.	1	5,6	0	0,0	4	22,2	3	16,7	10	55,6	0	0,0	18	100,0

Slika: Grafični prikaz odgovorov anketirancev na raziskovalno trditev, da je v vsaki PVZ v CPVO treba preveriti vplive PPP na navedene dejavnike

Slika: Grafični prikaz odgovorov anketirancev na raziskovalno trditev, da je v vsaki PVZ v CPVO treba preveriti vplive PPP na navedene dejavnike

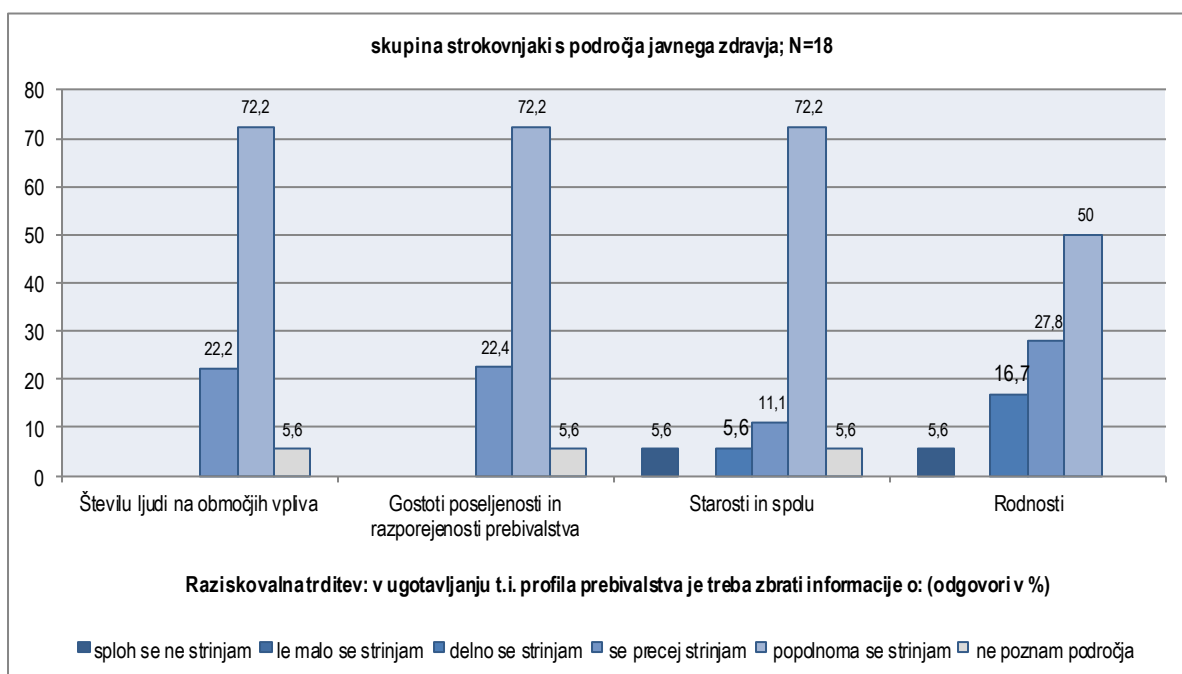

Slika: (Ne)strinjanje anketirancev skupine strokovnjaki s področja javnega zdravja z raziskovalno trditvijo, da je v vsaki PVZ v CPVO treba preveriti vplive PPP na navedene dejavnike (ocena 1 – sploh se ne strinjam, 5 – popolnoma se strinjam)

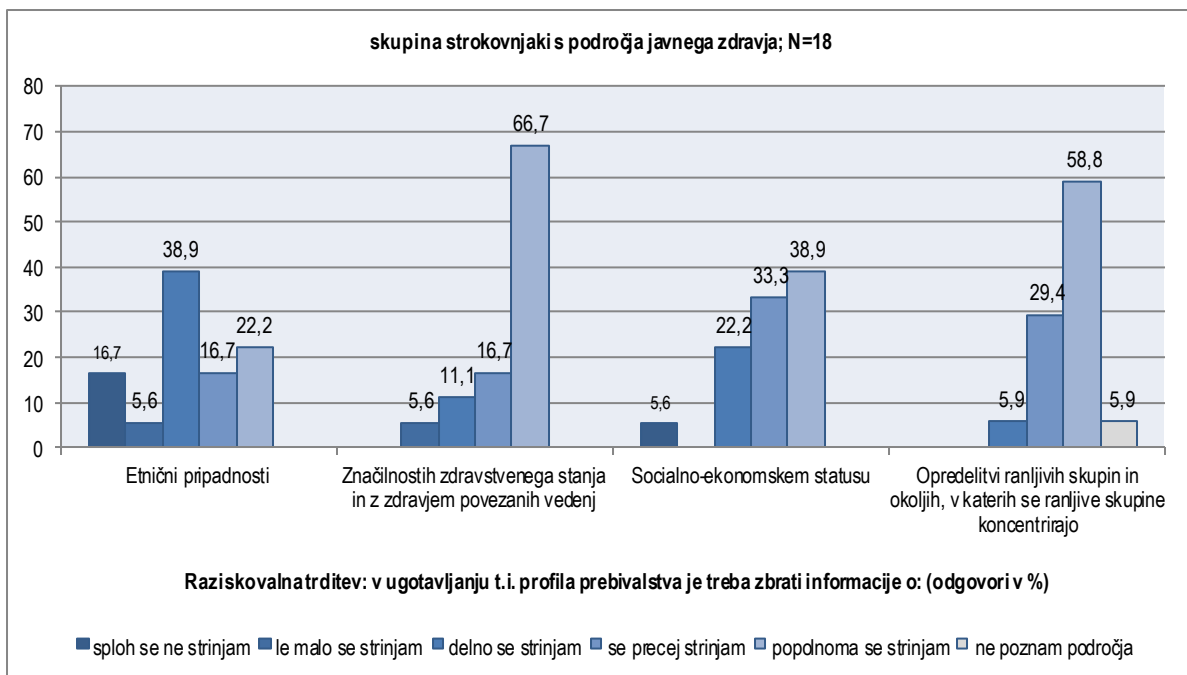
21 Trditev: V ugotavljanju t.i. profila prebivalstva je treba zbrati informacije o

Preglednica: Frekvenčna porazdelitev odgovorov anketirancev na raziskovalno trditev, da je v ugotavljanju t.i. profila prebivalstva treba zbrati informacije o:

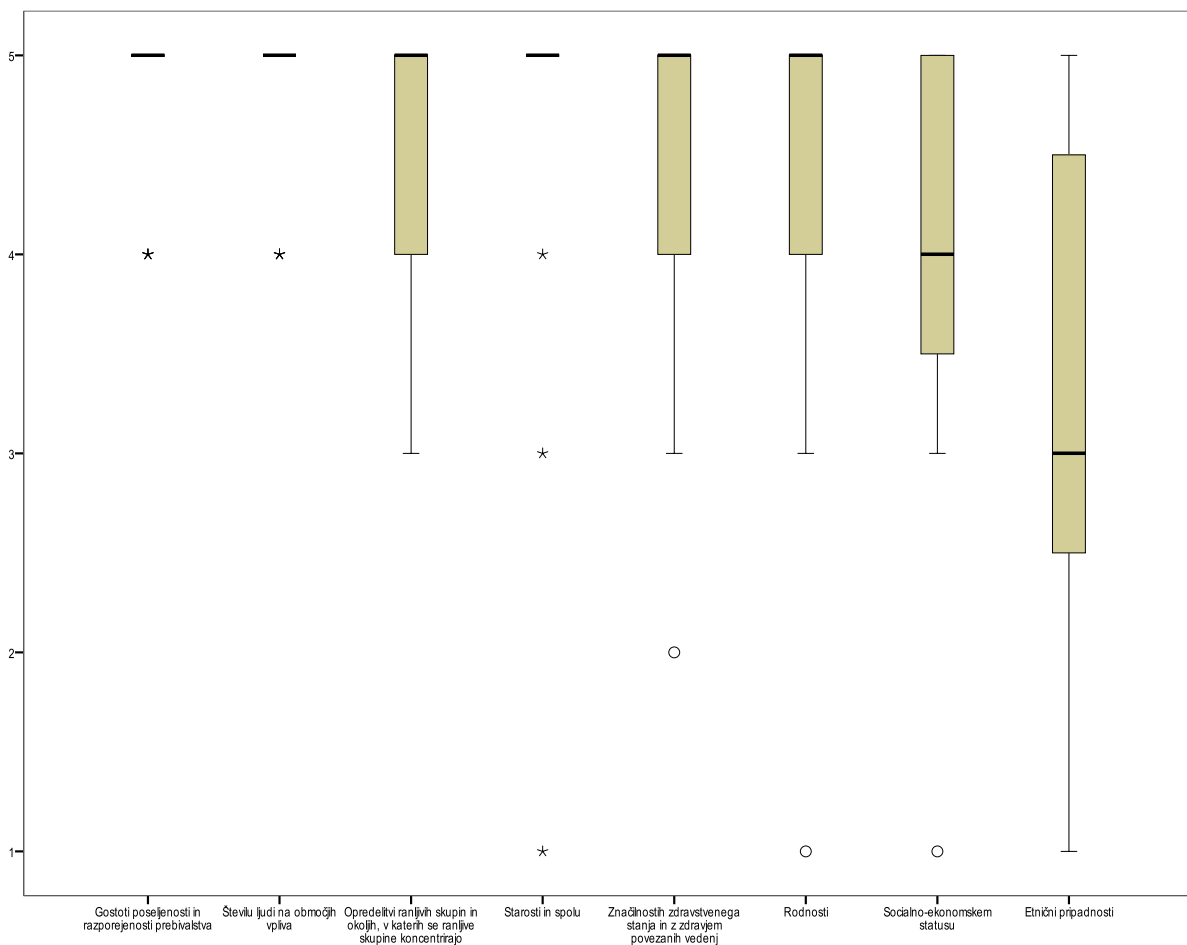
Trditev: V ugotavljanju t.i. profila prebivalstva je treba zbrati informacije o:	sploh se ne strinjam		le malo se strinjam		delno se strinjam		se precej strinjam		popolnoma se strinjam		ne poznam področja		skupaj	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Številu ljudi na območjih vpliva	0	0,0	0	0,0	0	0,0	4	22,2	13	72,2	1	5,6	18	100,0
Gostoti poseljenosti in razporejenosti prebivalstva	0	0,0	0	0,0	0	0,0	4	22,4	13	72,2	1	5,6	18	100,0
Starosti in spolu	1	5,6	0	0,0	1	5,6	2	11,1	13	72,2	1	5,6	18	100,0
Rodnosti	1	5,6	0	0,0	3	16,7	5	27,8	9	50,0	0	0,0	18	100,0
Etnični pripadnosti	3	16,7	1	5,6	7	38,9	3	16,7	4	22,2	0	0,0	18	100,0
Značilnostih zdravstvenega stanja in z zdravjem povezanih vedenj	0	0,0	1	5,6	2	11,1	3	16,7	12	66,7	0	0,0	18	100,0
Socialno-ekonomskem statusu	1	5,6	0	0,0	4	22,2	6	33,3	7	38,9	0	0,0	18	100,0
Opredelitvi ranljivih skupin in okoljih, v katerih se ranljive skupine koncentrirajo	0	0,0	0	0,0	1	5,9	5	29,4	10	58,8	1	5,9	17	100,0

Slika: Grafični prikaz odgovorov anketirancev na raziskovalno trditev, da je v ugotavljanju t.i. profila prebivalstva treba zbrati informacije o naslednjih dejavnostih

Slika: Grafični prikaz odgovorov anketirancev na raziskovalno trditev, da je v ugotavljanju t.i. profila prebivalstva treba zbrati informacije o naslednjih dejavnikih

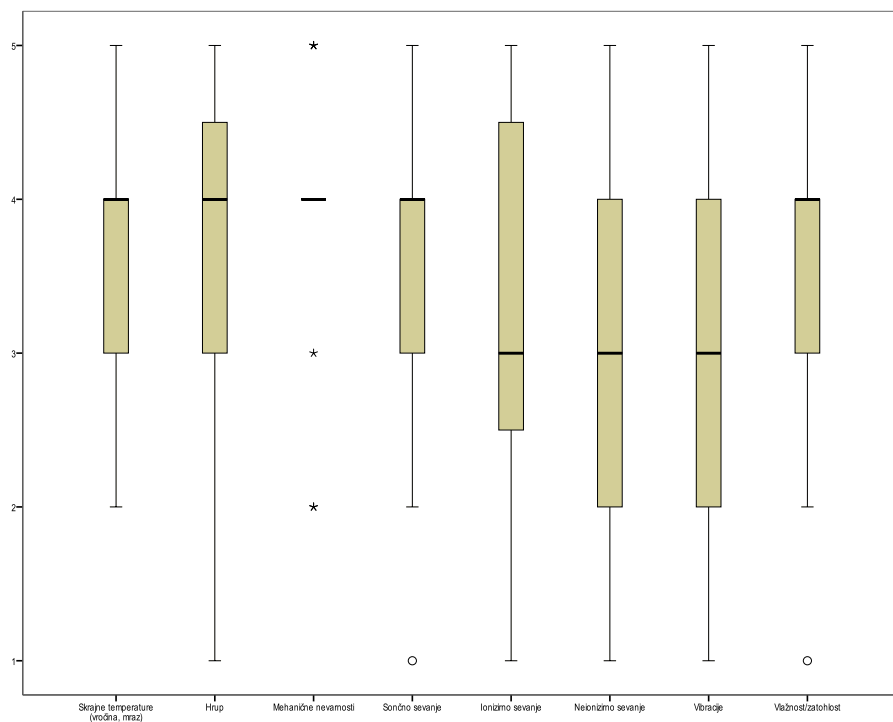

Slika: Odgovori anketirancev na raziskovalno trditev, da je v ugotavljanju t.i. profila prebivalstva treba zbrati informacije o naslednjih dejavnikih (ocena 1 – sploh se ne strinjam, 5 – popolnoma se strinjam)

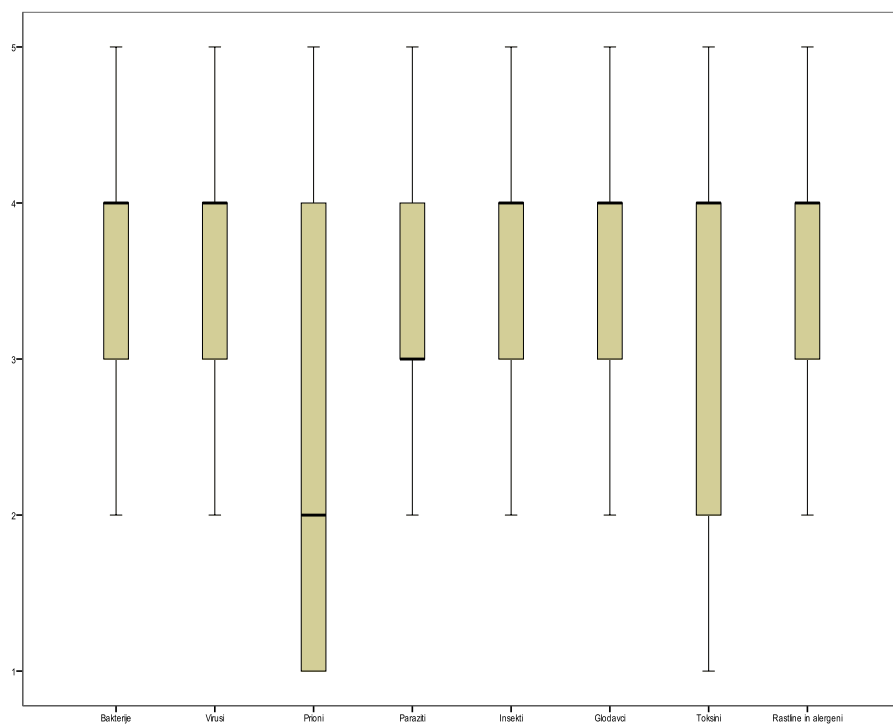
22 Trditev: V strateških ocenjevanjih PPP lahko ugotovljamo vplive na kvalitativni (opisni) in/ali na semi kvantitativni (simbolni: ---,-,-, 0, +, ++, +++) ravni za:

Preglednica: Frekvenčna porazdelitev odgovorov anketirancev na raziskovalno trditev, da je v strateških ocenjevanjih PPP mogoče ugotavljati vplive na kvalitativni (opisni) in/ali na semi kvantitativni (simbolni) ravni za naslednje nevarnosti:

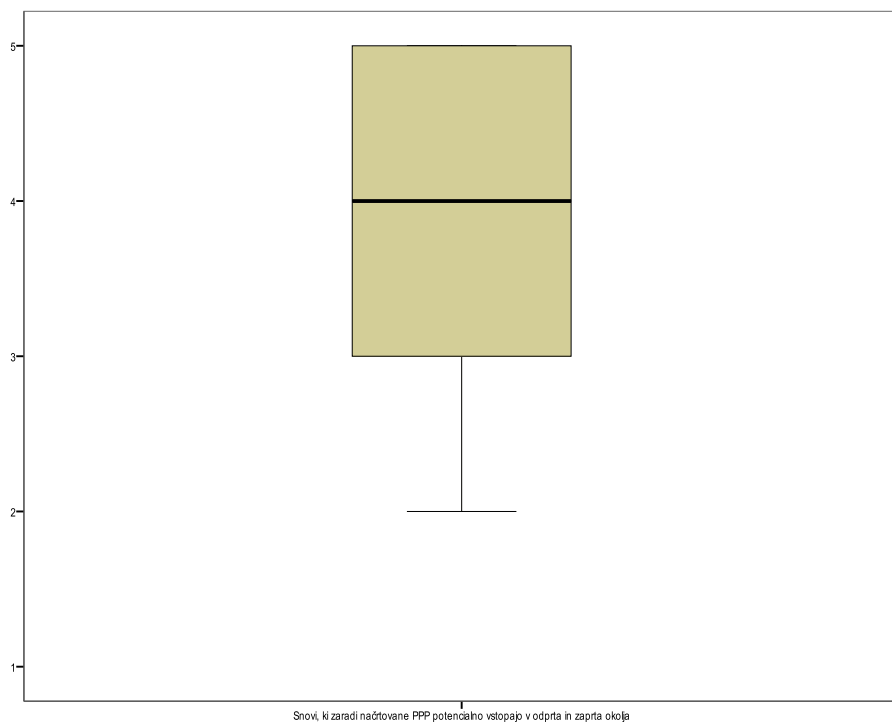
	nikoli		zelo redko		občasno		pogosto		vedno		ne poznam področja		skupaj	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Fizikalne nevarnosti														
Skrajne temperature (vročina, mraz)	0	0,0	3	16,7	2	11,1	8	44,4	2	11,1	3	16,7	18	100,0
Hrup	1	5,6	2	11,1	2	11,1	6	33,3	4	22,2	3	16,7	18	100,0
Mehanične nevarnosti	0	0,0	2	11,1	1	5,6	9	50,0	3	16,7	3	16,7	18	100,0
Sončno sevanje	1	5,6	1	5,6	3	16,7	8	44,4	2	11,1	3	16,7	18	100,0
Ionizirno sevanje	1	5,6	3	16,7	4	22,2	3	16,7	4	22,2	3	16,7	18	100,0
Neionizirno sevanje	1	5,6	5	27,8	3	16,7	3	16,7	3	16,7	3	16,7	18	100,0
Vibracije	2	11,1	3	16,7	3	16,7	4	22,2	3	16,7	3	16,7	18	100,0
Vlažnost/zatohlost	1	5,6	2	11,1	2	11,1	8	44,4	2	11,1	3	16,7	18	100,0
Drugo: plini SO ₂ , NO(X)							1	100,0					1	100,0
Biološke nevarnosti														
Bakterije	0	0,0	1	5,6	5	27,8	6	33,3	3	16,7	3	16,7	18	100,0
Virusi	0	0,0	2	11,1	5	27,8	5	27,8	3	16,7	3	16,7	18	100,0
Prioni	5	27,8	3	16,7	1	5,6	5	27,8	1	5,6	3	16,7	18	100,0
Paraziti	0	0,0	3	16,7	5	27,8	5	27,8	2	11,1	3	16,7	18	100,0
Insekti	0	0,0	1	5,6	5	27,8	8	44,4	1	5,6	3	16,7	18	100,0
Glodavci	0	0,0	1	5,6	5	27,8	8	44,4	1	5,6	3	16,7	18	100,0
Toksini	2	11,1	4	22,2	1	5,6	5	27,8	3	16,7	3	16,7	18	100,0
Rastline in alergeni	0	0,0	3	16,7	4	22,2	7	38,9	1	5,6	3	16,7	18	100,0
Kemijske nevarnosti														
Snovi, ki zaradi načrtovane PPP potencialno vstopajo v odprta in zaprta okolja	0	0,0	2	11,1	4	22,2	4	22,2	5	27,8	3	16,7	18	100,0
Ekonomske in psiho - socialne nevarnosti														
Revščina	1	5,6	3	16,7	4	22,2	7	38,9	1	5,6	2	11,1	18	100,0
Nedostopnost plačanih služb	1	5,6	2	11,1	4	22,2	8	44,4	1	5,6	2	11,1	18	100,0
Nasilna in kriminalna dejavnost v družini/skupnosti	1	5,6	5	27,8	2	11,1	8	44,4	0	0,0	2	11,1	18	100,0
Družbena marginalizacija/diskriminacija/izključenost	0	0,0	5	27,8	3	16,7	6	33,3	2	11,1	2	11,1	18	100,0
Drugi duševni, čustveni in socialni stresi zaradi dejavnikov okolja	0	0,0	3	16,7	5	27,8	6	33,3	2	11,1	2	11,1	18	100,0

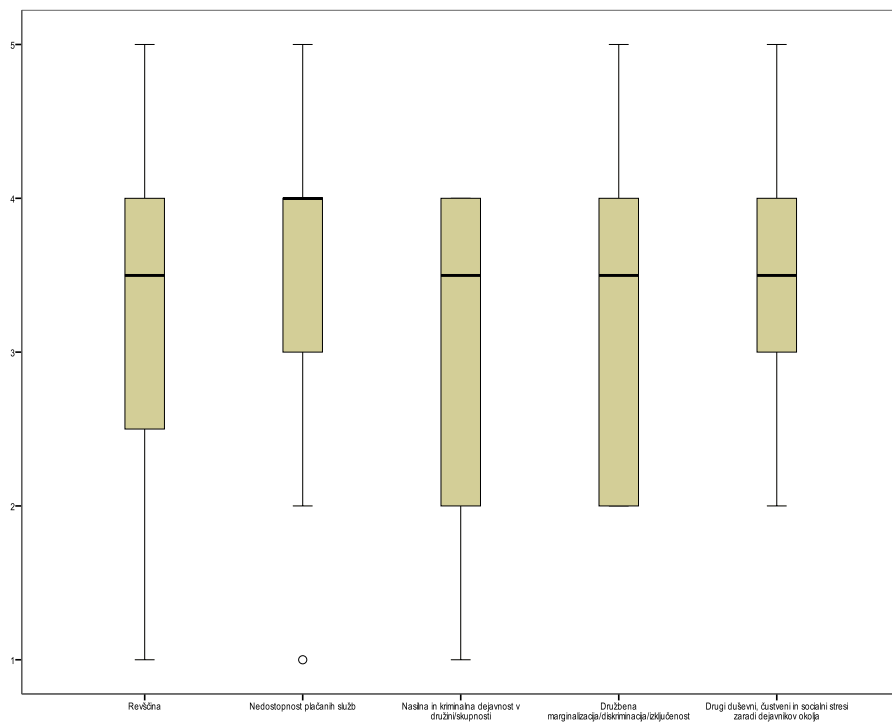
Slika: Odgovori anketirancev na raziskovalno trditev, da je v strateških ocenjevanjih PPP mogoče ugotavljati vplive na kvalitativni (opisni) in/ali na semi kvantitativni (simbolni) ravni za naslednje fizikalne nevarnosti

Slika: Odgovori anketirancev na raziskovalno trditev, da je v strateških ocenjevanjih PPP mogoče ugotavljati vplive na kvalitativni (opisni) in/ali na semi kvantitativni (simbolni) ravni za naslednje biološke nevarnosti

Slika: Odgovori anketirancev na raziskovalno trditev, da je v strateških ocenjevanjih PPP mogoče ugotavljati vplive na kvalitativni (opisni) in/ali na semi kvantitativni (simbolni) ravni za naslednje kemijske nevarnosti

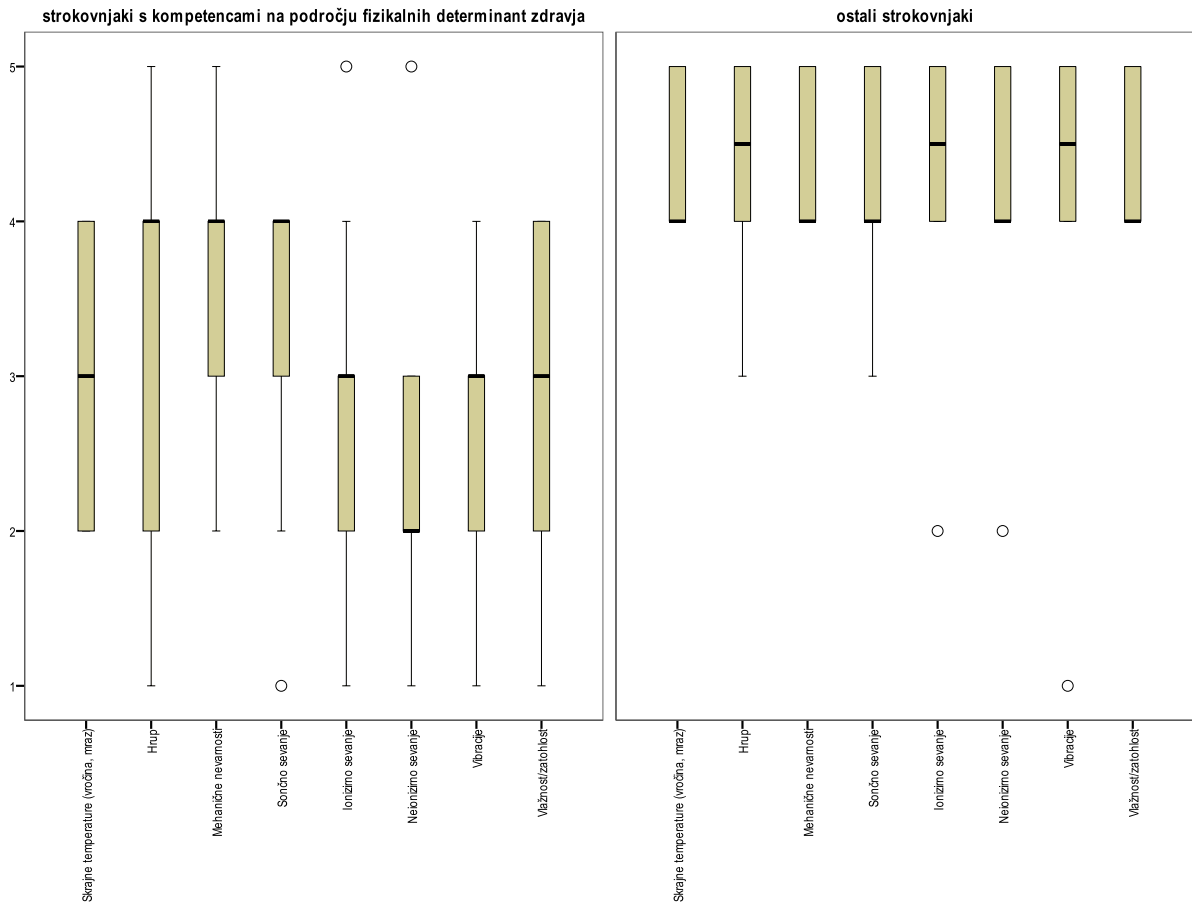

Slika: Odgovori anketirancev na raziskovalno trditev, da je v strateških ocenjevanjih PPP mogoče ugotavljati vplive na kvalitativni (opisni) in/ali na semi kvantitativni (simbolni) ravni za naslednje psiho socialne in družbeno ekonomske nevarnosti

Preglednica: Frekvenčna porazdelitev odgovorov anketirancev po kompetencah na področju fizikalnih determinant zdravja na raziskovalno trditev, da je v strateških ocenjevanjih PPP mogoče ugotavljati vplive na kvalitativni (opisni) in/ali na semi kvantitativni (simbolni) ravni za fizikalne nevarnosti

	nikoli		zelo redko		občasno		pogosto		vedno		ne poznam področja		skupaj	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Fizikalne nevarnosti														
Skrajne temperature (vročina, mraz)														
anketiranci s kompetencami na področju fizikalnih determinant zdravja	0	0,0	3	30,0	2	20,0	4	40,0	0	0,0	1	10,0	10	100,0
ostali respondenti	0	0,0	0	0,0	0	0,0	4	50,0	2	25,0	2	25,0	8	100,0
Hrup														
anketiranci s kompetencami na področju fizikalnih determinant zdravja	1	10,0	2	20,0	1	10,0	4	40,0	1	10,0	1	10,0	10	100,0
ostali respondenti	0	0,0	0	0,0	1	12,5	2	25,0	3	37,5	2	25,0	8	100,0
Mehanične nevarnosti														
anketiranci s kompetencami na področju fizikalnih determinant zdravja	0	0,0	2	20,0	1	10,0	5	50,0	1	10,0	1	10,0	10	100,0
ostali respondenti	0	0,0	0	0,0	0	0,0	4	50,0	2	25,0	2	25,0	8	100,0
Sončno sevanje														
anketiranci s kompetencami na področju fizikalnih determinant zdravja	1	10,0	1	10,0	2	20,0	5	50,0	0	0,0	1	10,0	10	100,0
ostali respondenti	0	0,0	0	0,0	1	12,5	3	37,5	2	25,0	2	25,0	8	100,0
Ionizirno sevanje														
anketiranci s kompetencami na področju fizikalnih determinant zdravja	1	10,0	2	20,0	4	40,0	1	10,0	1	10,0	1	10,0	10	100,0
ostali respondenti	0	0,0	1	12,5	0	0,0	2	25,0	3	37,5	2	25,0	8	100,0
Neionizirno sevanje														
anketiranci s kompetencami na področju fizikalnih determinant zdravja	1	10,0	4	40,0	3	30,0	0	0,0	1	10,0	1	10,0	10	100,0
ostali respondenti	0	0,0	1	12,5	0	0,0	3	37,5	2	25,0	2	25,0	8	100,0
Vibracije														
anketiranci s kompetencami na področju fizikalnih determinant zdravja	1	10,0	3	30,0	3	30,0	2	20,0	0	0,0	1	10,0	10	100,0
ostali respondenti	1	12,5	0	0,0	0	0,0	2	25,0	3	37,5	2	25,0	8	100,0
Vlažnost/zatočnost														
anketiranci s kompetencami na področju fizikalnih determinant zdravja	1	10,0	2	20,0	2	20,0	4	40,0	0	0,0	1	10,0	10	100,0
ostali respondenti	0	0,0	0	0,0	0	0,0	4	50,0	2	25,0	2	25,0	8	100,0

fizikalne determinante zdravja

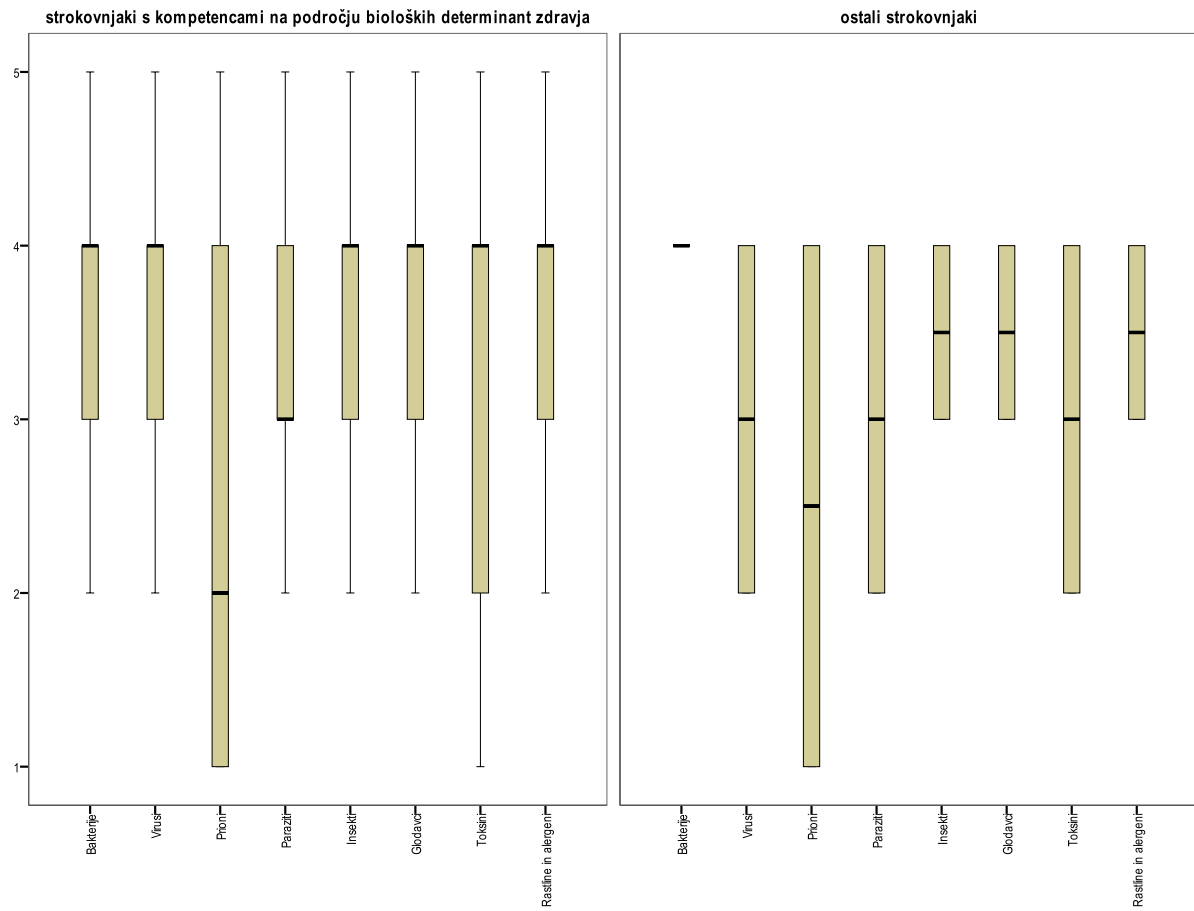

Slika: Odgovori anketirancev na raziskovalno trditev, da je v strateških ocenjevanjih PPP mogoče ugotovljati vplive na kvalitativni (opisni) in/ali na semi kvantitativni (simbolni) ravni za naslednje fizikalne nevarnosti glede na izražene kompetence anketirancev na področju fizikalnih determinant zdravja; (ocena 1 – sploh se ne strinjam, 5 – popolnoma se strinjam)

Preglednica: Frekvenčna porazdelitev odgovorov anketirancev po kompetencah na področju bioloških determinant zdravja na raziskovalno trditev, da je v strateških ocenjevanjih PPP mogoče ugotavljati vplive na kvalitativni (opisni) in/ali na semi kvantitativni (simbolni) ravni za biološke nevarnosti

	nikoli		zelo redko		občasno		pogosto		vedno		ne poznam področja		skupaj	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Biološke nevarnosti														
Bakterije														
anketiranci s kompetencami na področju bioloških determinant zdravja	0	0,0	1	7,7	5	38,5	4	30,8	3	23,1	0	0,0	13	100,0
ostali respondenti	0	0,0	0	0,0	0	0,0	2	40,0	0	0,0	3	60,0	5	100,0
Virusi														
anketiranci s kompetencami na področju bioloških determinant zdravja	0	0,0	1	7,7	5	38,5	4	30,8	3	23,1	0	0,0	13	100,0
ostali respondenti	0	0,0	1	20,0	0	0,0	1	20,0	0	0,0	3	60,0	5	100,0
Prioni														
anketiranci s kompetencami na področju bioloških determinant zdravja	4	30,8	3	23,1	1	7,7	4	30,8	1	7,7	0	0,0	13	100,0
ostali respondenti	1	20,0	0	0,0	0	0,0	1	20,0	0	0,0	3	60,0	5	100,0
Paraziti														
anketiranci s kompetencami na področju bioloških determinant zdravja	0	0,0	2	15,4	5	38,5	4	30,8	2	15,4	0	0,0	13	100,0
ostali respondenti	0	0,0	1	20,0	0	0,0	1	20,0	0	0,0	3	60,0	5	100,0
Insekti														
anketiranci s kompetencami na področju bioloških determinant zdravja	0	0,0	1	7,7	4	30,8	7	53,8	1	7,7	0	0,0	13	100,0
ostali respondenti	0	0,0	0	0,0	1	20,0	1	20,0	0	0,0	3	60,0	5	100,0
Glodavci														
anketiranci s kompetencami na področju bioloških determinant zdravja	0	0,0	1	7,7	4	30,8	7	53,8	1	7,7	0	0,0	13	100,0
ostali respondenti	0	0,0	0	0,0	1	20,0	1	20,0	0	0,0	3	60,0	5	100,0
Toksini														
anketiranci s kompetencami na področju bioloških determinant zdravja	2	15,4	3	23,1	1	7,7	4	30,8	3	23,1	0	0,0	13	100,0
ostali respondenti	0	0,0	1	20,0	0	0,0	1	20,0	0	0,0	3	60,0	5	100,0
Rastline in alergeni														
anketiranci s kompetencami na področju bioloških determinant zdravja	0	0,0	3	23,1	3	23,1	6	42,2	1	7,7	0	0,0	13	100,0
ostali respondenti	0	0,0	0	0,0	1	20,0	1	20,0	0	0,0	3	60,0	5	100,0

biološke determinante zdravja

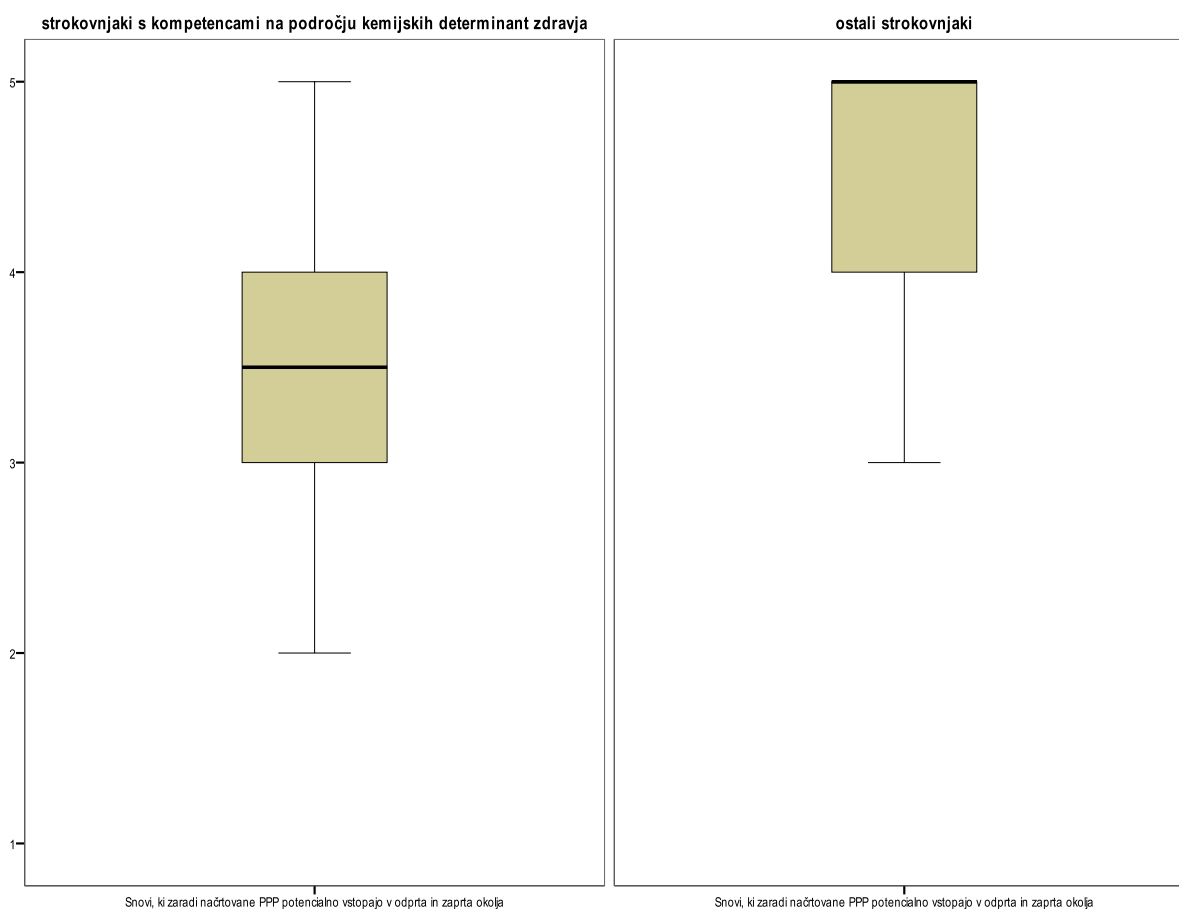

Slika: Odgovori anketirancev na raziskovalno trditev, da je v strateških ocenjevanjih PPP mogoče ugotavljati vplive na kvalitativni (opisni) in/ali na semi kvantitativni (simbolni) ravni za naslednje biološke nevarnosti glede na izražene kompetence anketirancev na področju bioloških determinant zdravja; (ocena 1 – sploh se ne strinjam, 5 – popolnoma se strinjam)

Preglednica: Frekvenčna porazdelitev odgovorov anketirancev po kompetencah na področju kemijskih determinant zdravja na raziskovalno trditev, da je v strateških ocenjevanjih PPP mogoče ugotavljati vplive na kvalitativni (opisni) in/ali na semi kvantitativni (simbolni) ravni za kemijske nevarnosti

	nikoli		zelo redko		občasno		pogosto		vedno		ne poznam področja		skupaj	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Kemijske nevarnosti														
Snovi, ki zaradi načrtovane PPP potencialno vstopajo v odprta in zaprta okolja														
anketiranci s kompetencami na področju kemijskih determinant zdravja	0	0,0	2	20,0	3	30,0	3	30,0	2	20,0	0	0,0	10	100,0
ostali respondenti	0	0,0	0	0,0	1	12,5	1	12,5	3	37,5	3	37,5	8	100,0

kemijske determinante zdravja

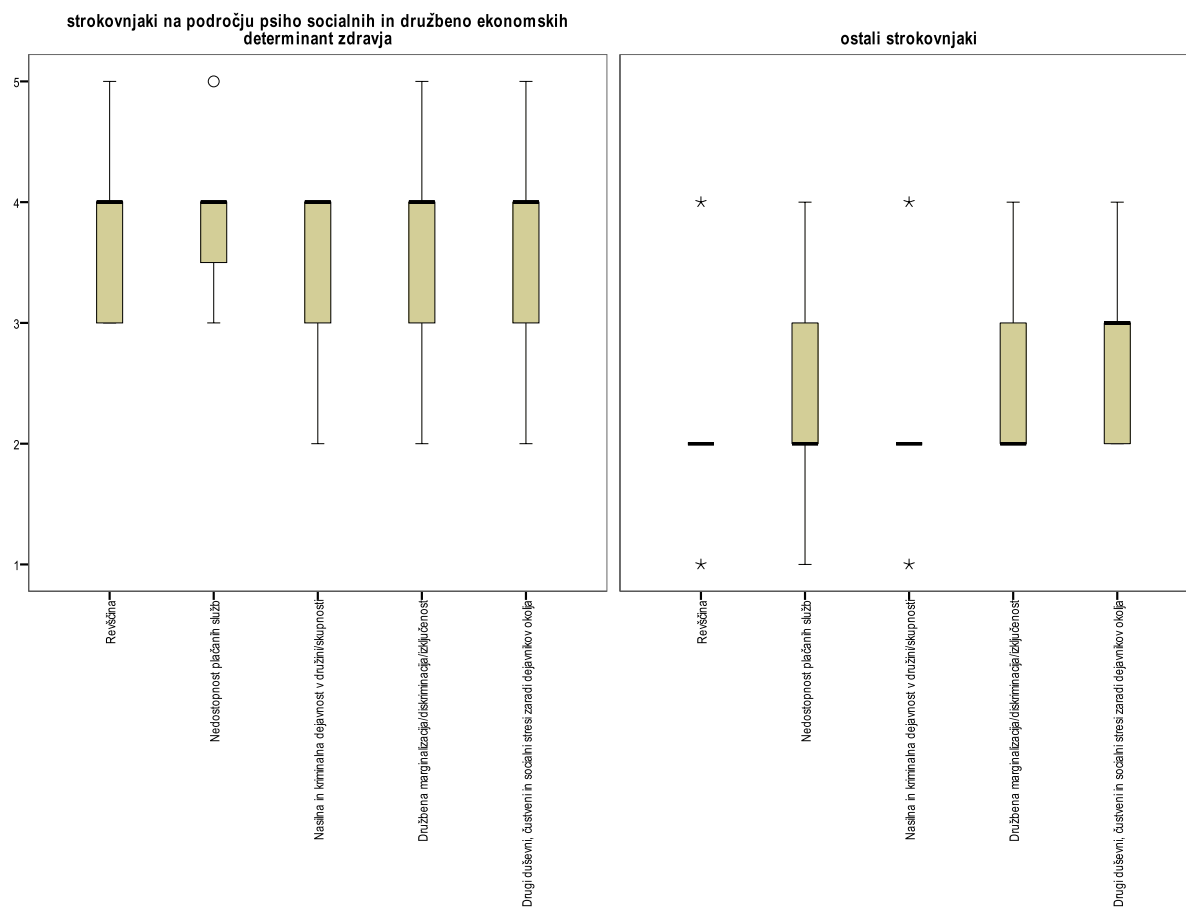

Slika: Odgovori anketirancev na raziskovalno trditev, da je v strateških ocenjevanjih PPP mogoče ugotavljati vplive na kvalitativni (opisni) in/ali na semi kvantitativni (simbolni) ravni za naslednje kemijske nevarnosti glede na izražene kompetence anketirancev na področju kemijskih determinant zdravja; (ocena 1 – sploh se ne strinjam, 5 – popolnoma se strinjam)

Preglednica: Frekvenčna porazdelitev odgovorov anketirancev po kompetencah na področju psiho-socialnih in družbeno-ekonomskih determinant zdravja na raziskovalno trditev, da je v strateških ocenjevanjih PPP mogoče ugotavljati vplive na kvalitativni (opisni) in/ali na semi kvantitativni (simbolni) ravni za ekonomske in psiho-socialne nevarnosti

	nikoli		zelo redko		občasno		pogosto		vedno		ne poznam področja		skupaj	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Ekonomske in psiho - socialne nevarnosti														
Revščina														
anketiranci s kompetencami na področju psiho-socialnih in družbeno-ekonomskih determinant zdravja	0	0,0	0	0,0	6	50,0	4	33,3	1	8,3	1	8,3	12	100,0
ostali respondenti	0	0,0	3	50,0	0	0,0	1	16,7	0	0,0	1	16,7	6	100,0
Nedostopnost plačanih služb														
anketiranci s kompetencami na področju psiho-socialnih in družbeno-ekonomskih determinant zdravja	0	0,0	0	0,0	3	25,0	7	58,3	1	8,3	1	8,3	12	100,0
ostali respondenti	1	16,7	2	33,3	1	16,7	1	16,7	0	0,0	1	16,7	6	100,0
Nasilna in kriminalna dejavnost v družini/skupnosti														
anketiranci s kompetencami na področju psiho-socialnih in družbeno-ekonomskih determinant zdravja	0	0,0	2	16,7	2	16,7	7	58,3	0	0,0	1	8,3	12	100,0
ostali respondenti	1	16,7	3	50,0	0	0,0	1	16,7	0	0,0	1	16,7	6	100,0
Družbena marginalizacij /diskriminacija/izključenost														
anketiranci s kompetencami na področju psiho-socialnih in družbeno-ekonomskih determinant zdravja	0	0,0	2	16,7	2	16,7	5	41,7	2	16,7	1	8,3	12	100,0
ostali respondenti	0	0,0	3	50,0	1	16,7	1	16,7	0	0,0	1	16,7	6	100,0
Drugi duševni, čustveni in socialni stres zaradi dejavnikov okolja														
anketiranci s kompetencami na področju psiho-socialnih in družbeno-ekonomskih determinant zdravja	0	0,0	1	8,3	3	25,0	5	41,7	2	16,7	1	8,3	12	100,0
ostali respondenti	0	0,0	2	33,3	2	33,3	1	16,7	0	0,0	1	16,7	6	100,0

psiho socialne in družbeno ekonomske determinante zdravja

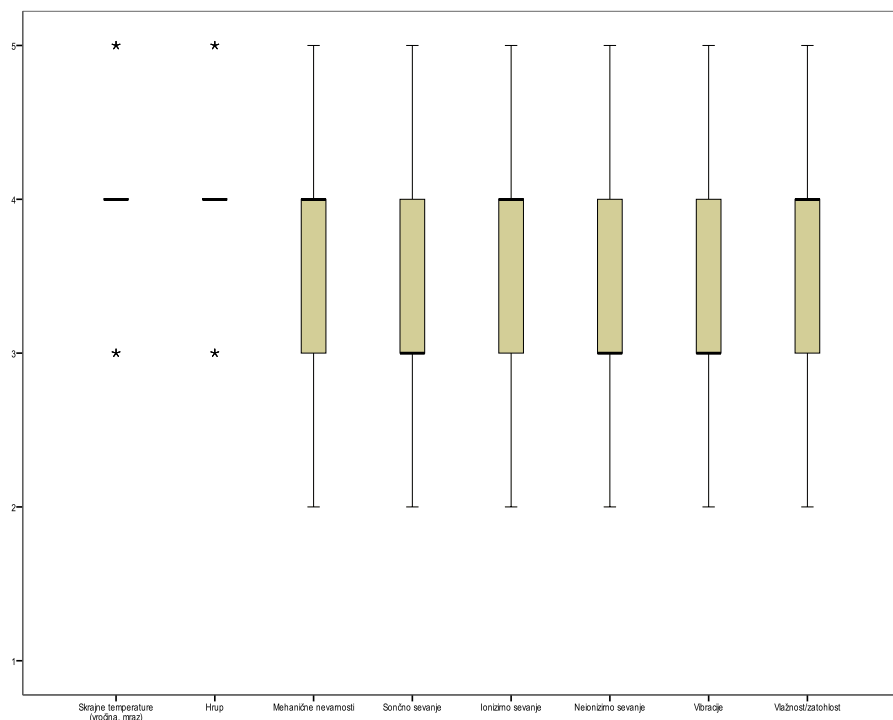

Slika: Odgovori anketirancev na raziskovalno trditev, da je v strateških ocenjevanjih PPP mogoče ugotavljati vplive na kvalitativni (opisni) in/ali na semi kvantitativni (simbolni) ravni za naslednje psiho-socialne in družbeno ekonomske nevarnosti glede na izražene kompetence anketirancev na področju psiho-socialnih in družbeno ekonomskih determinant zdravja; (ocena 1 – sploh se ne strinjam, 5 – popolnoma se strinjam)

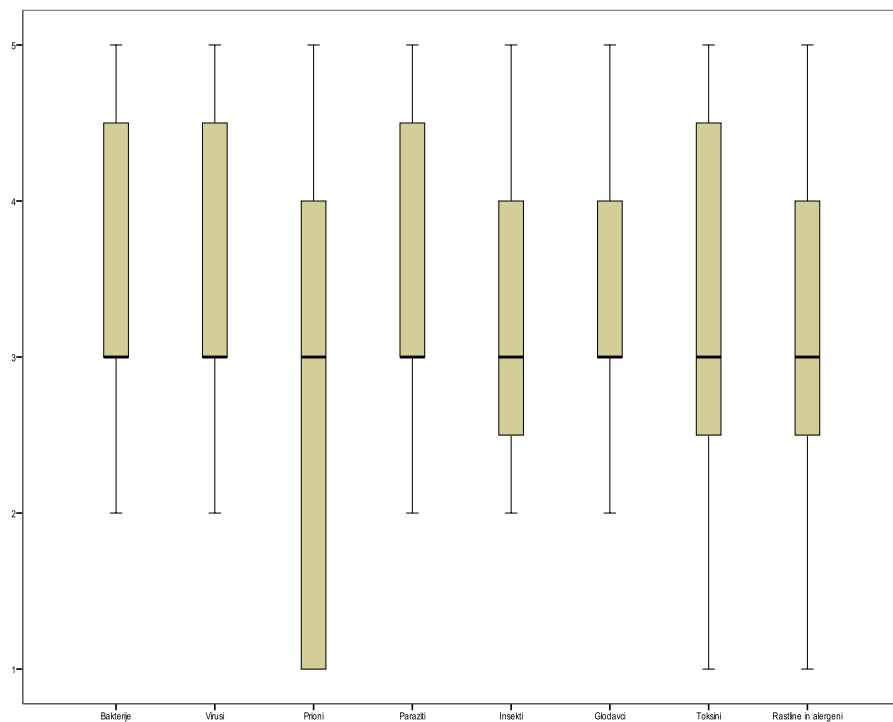
23 Trditev: V strateških ocenjevanjih PPP lahko ugotavljamo vplive na kvantitativni ravni za

Preglednica: Frekvenčna porazdelitev odgovorov anketirancev na raziskovalno trditev, da je v strateških ocenjevanjih PPP mogoče ugotavljati vplive na kvantitativni ravni za naslednje nevarnosti:

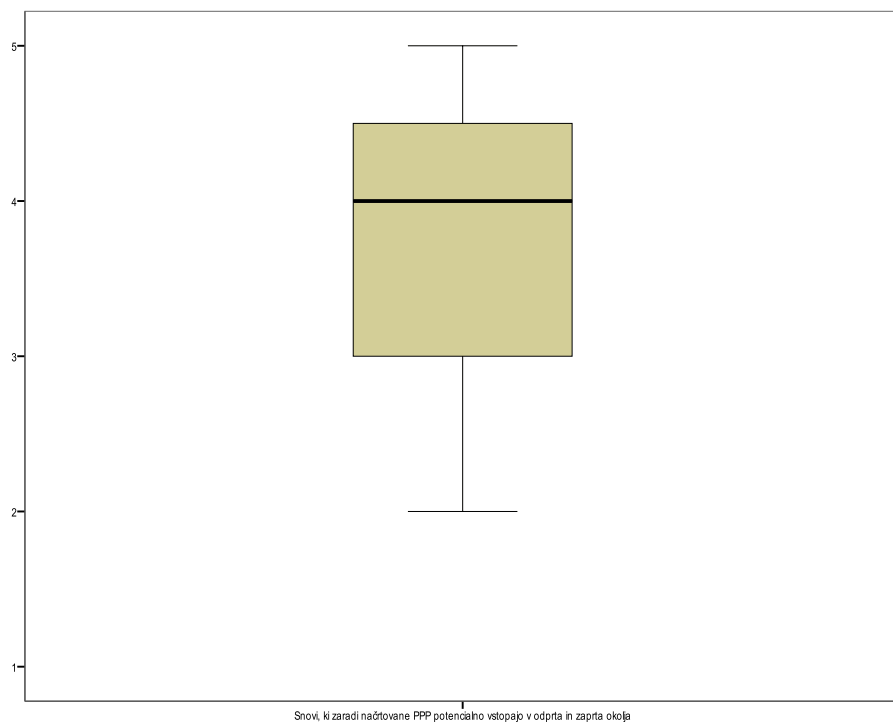
	nikoli		zelo redko		občasno		pogosto		vedno		ne poznam področja		skupaj	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Fizikalne nevarnosti														
Skrajne temperature (vročina, mraz)	0	0,00	0	0,0	3	16,7	9	50,0	3	16,7	3	16,7	18	100,0
Hrup	3	16,7	9	50,0	3	16,7	9	50,0	3	16,7	3	16,7	18	100,0
Mehanične nevarnosti	0	0,0	1	5,6	4	22,2	8	44,4	2	11,1	3	16,7	18	100,0
Sončno sevanje	0	0,0	1	5,6	7	38,9	4	22,2	3	16,7	3	16,7	18	100,0
Ionizirno sevanje	0	0,0	2	11,1	5	27,8	5	27,8	3	16,7	3	16,7	18	100,0
Neionizirno sevanje	0	0,0	2	11,1	7	38,9	3	16,7	3	16,7	3	16,7	18	100,0
Vibracije	0	0,0	0	0,0	6	33,3	5	27,8	2	11,1	3	16,7	18	100,0
Vlažnost/zatohlost	0	0,0	3	16,7	4	22,2	6	33,3	2	11,1	3	16,7	18	100,0
Biološke nevarnosti	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Bakterije	0	0,0	2	11,1	6	33,3	3	16,7	4	22,2	3	16,7	18	100,0
Virusi	0	0,0	3	16,7	6	33,3	2	11,1	4	22,2	3	16,7	18	100,0
Prioni	5	27,8	1	5,6	3	16,7	3	16,7	3	16,7	3	16,7	18	100,0
Paraziti	0	0,0	3	16,7	6	33,3	2	11,1	4	22,2	3	16,7	18	100,0
Insekti	0	0,0	4	22,2	5	27,8	3	16,7	3	16,7	3	16,7	18	100,0
Glodavci	0	0,0	3	16,7	6	33,3	3	16,7	3	16,7	3	16,7	18	100,0
Toksini	1	5,6	3	16,7	5	27,8	2	11,1	4	22,2	3	16,7	18	100,0
Rastline in alergeni	1	5,6	3	16,7	5	27,8	3	16,7	3	16,7	3	16,7	18	100,0
Kemijske nevarnosti	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Snovi, ki zaradi načrtovane PPP potencialno vstopajo v odprta in zaprta okolja	0	0,0	1	5,6	4	22,2	6	33,3	4	22,2	3	16,7	18	100,0
Ekonomske in psiho - socialne nevarnosti	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Revščina	0	0,0	0	0,0	7	38,9	3	16,7	3	16,7	2	11,1	18	100,0
Nedostopnost plačanih služb	1	5,6	3	16,7	6	33,3	5	27,8	1	5,6	2	11,1	18	100,0
Nasilna in kriminalna dejavnost v družini/skupnosti	1	5,6	3	16,7	6	33,3	5	27,8	1	5,6	2	11,1	18	100,0
Družbena marginalizacija /diskriminacija/izključenost	0	0,0	4	22,2	6	33,3	3	16,7	3	16,7	2	11,1	18	100,0
Drugi duševni, čustveni in socialni stresi zaradi dejavnikov okolja	0	0,0	4	22,2	6	33,3	3	16,7	3	16,7	2	11,1	18	100,0

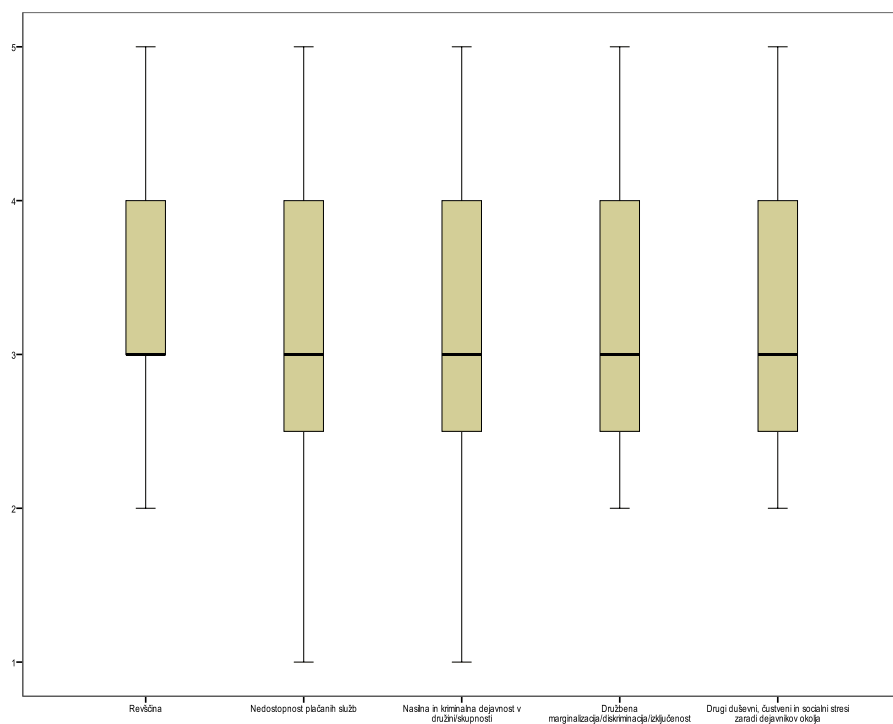
Slika: Odgovori anketirancev na raziskovalno trditev, da je v strateških ocenjevanjih PPP mogoče ugotavljati vplive na kvantitativni ravni za naslednje fizikalne nevarnosti; (ocena 1 – sploh se ne strinjam, 5 – popolnoma se strinjam)

Slika: Odgovori anketirancev na raziskovalno trditev, da je v strateških ocenjevanjih PPP mogoče ugotavljati vplive na kvantitativni ravni za naslednje biološke nevarnosti; (ocena 1 – sploh se ne strinjam, 5 – popolnoma se strinjam)

Slika: Odgovori anketirancev na raziskovalno trditev, da je v strateških ocenjevanjih PPP mogoče ugotavljati vplive na kvantitativni ravni za naslednje kemijske nevarnosti; (ocena 1 – sploh se ne strinjam, 5 – popolnoma se strinjam)

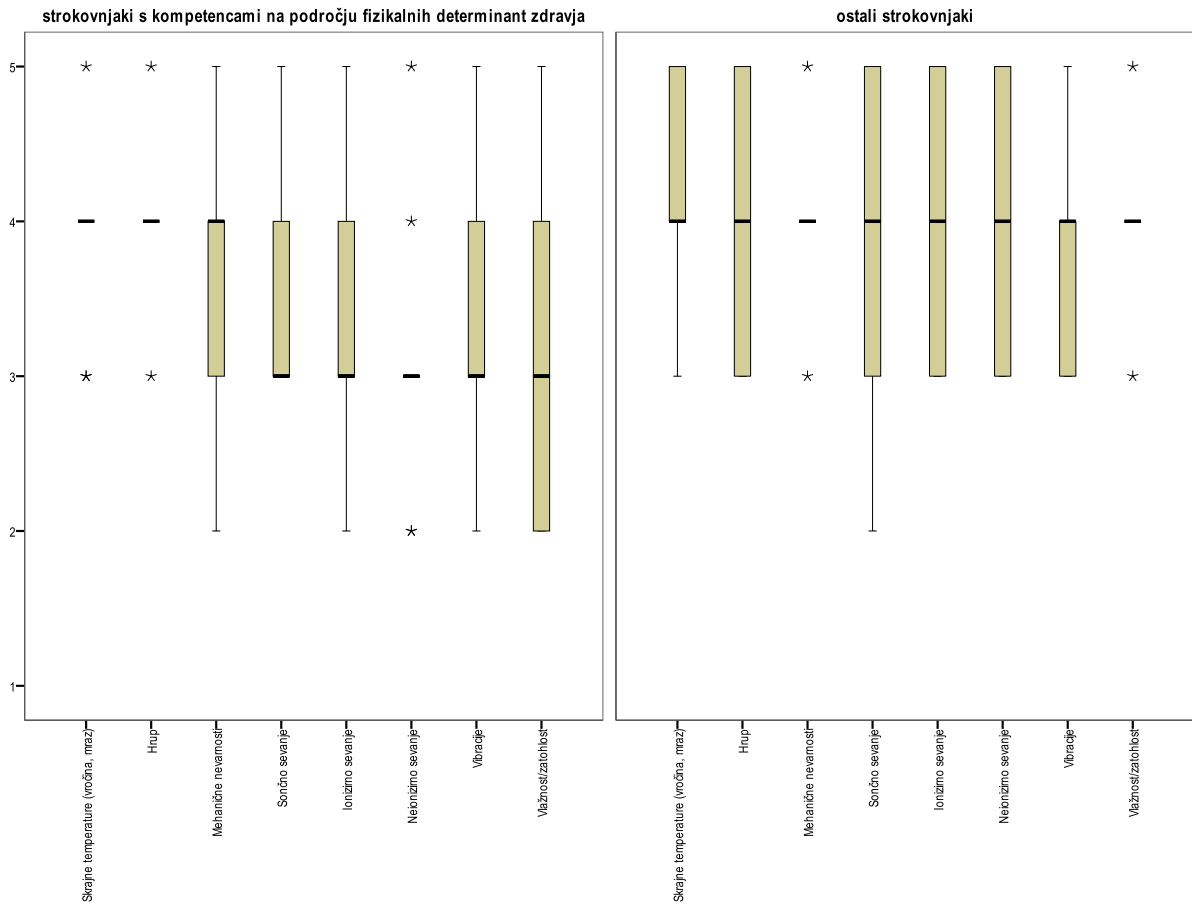

Slika: Odgovori anketirancev na raziskovalno trditev, da je v strateških ocenjevanjih PPP mogoče ugotavljati vplive na kvantitativni ravni za naslednje psihosocialne in družbeno ekonomske nevarnosti; (ocena 1 – sploh se ne strinjam, 5 – popolnoma se strinjam)

Preglednica: Frekvenčna porazdelitev odgovorov anketirancev po kompetencah na področju fizikalnih determinant zdravja na raziskovalno trditev, da je v strateških ocenjevanjih PPP mogoče ugotavljati vplive na kvantitativni ravni za fizikalne nevarnosti

	nikoli		zelo redko		občasno		pogosto		vedno		ne poznam področja		skupaj	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Fizikalne nevarnosti														
Skrajne temperature (vročina, mraz)														
anketiranci s kompetencami na področju fizikalnih determinant zdravja	0	0,0	0	0,0	2	20,0	6	60,0	1	10,0	1	10,0	10	100,0
ostali respondenti	0	0,0	0	0,0	1	12,5	3	37,5	2	25,0	2	25,0	8	100,0
Hrup														
anketiranci s kompetencami na področju fizikalnih determinant zdravja	0	0,0	0	0,0	1	10,0	7	70,0	1	10,0	1	10,0	10	100,0
ostali respondenti	0	0,0	0	0,0	2	25,0	2	25,0	2	25,0	2	25,0	8	100,0
Mehanične nevarnosti														
anketiranci s kompetencami na področju fizikalnih determinant zdravja	0	0,0	1	10,0	3	30,0	4	40,0	1	10,0	1	10,0	10	100,0
ostali respondenti	0	0,0	0	0,0	1	12,5	4	50,0	1	12,5	2	25,0	8	100,0
Sončno sevanje														
anketiranci s kompetencami na področju fizikalnih determinant zdravja	0	0,0	0	0,0	6	60,0	2	20,0	1	10,0	1	10,0	10	100,0
ostali respondenti	0	0,0	1	12,5	1	12,5	2	25,0	2	25,0	2	25,0	8	100,0
Ionizirno sevanje														
anketiranci s kompetencami na področju fizikalnih determinant zdravja	0	0,0	2	20,0	3	30,0	3	30,0	1	10,0	1	10,0	10	100,0
ostali respondenti	0	0,0	0	0,0	2	25,0	2	25,0	2	25,0	2	25,0	8	100,0
Neionizirno sevanje														
anketiranci s kompetencami na področju fizikalnih determinant zdravja	0	0,0	2	20,0	5	50,0	1	10,0	1	10,0	1	10,0	10	100,0
ostali respondenti	0	0,0	0	0,0	2	25,0	2	25,0	2	25,0	2	25,0	8	100,0
Vibracije														
anketiranci s kompetencami na področju fizikalnih determinant zdravja	0	0,0	2	20,0	4	40,0	2	20,0	1	10,0	1	10,0	10	100,0
ostali respondenti	0	0,0	0	0,0	2	25,0	3	37,5	1	12,5	2	25,0	8	100,0
Vlažnost/zatočnost														
anketiranci s kompetencami na področju fizikalnih determinant zdravja	0	0,0	3	30,0	3	30,0	2	20,0	1	10,0	1	10,0	10	100,0
ostali respondenti	0	0,0	0	0,0	1	12,5	4	50,0	1	12,5	2	25,0	8	100,0

fizikalne determinante zdravja

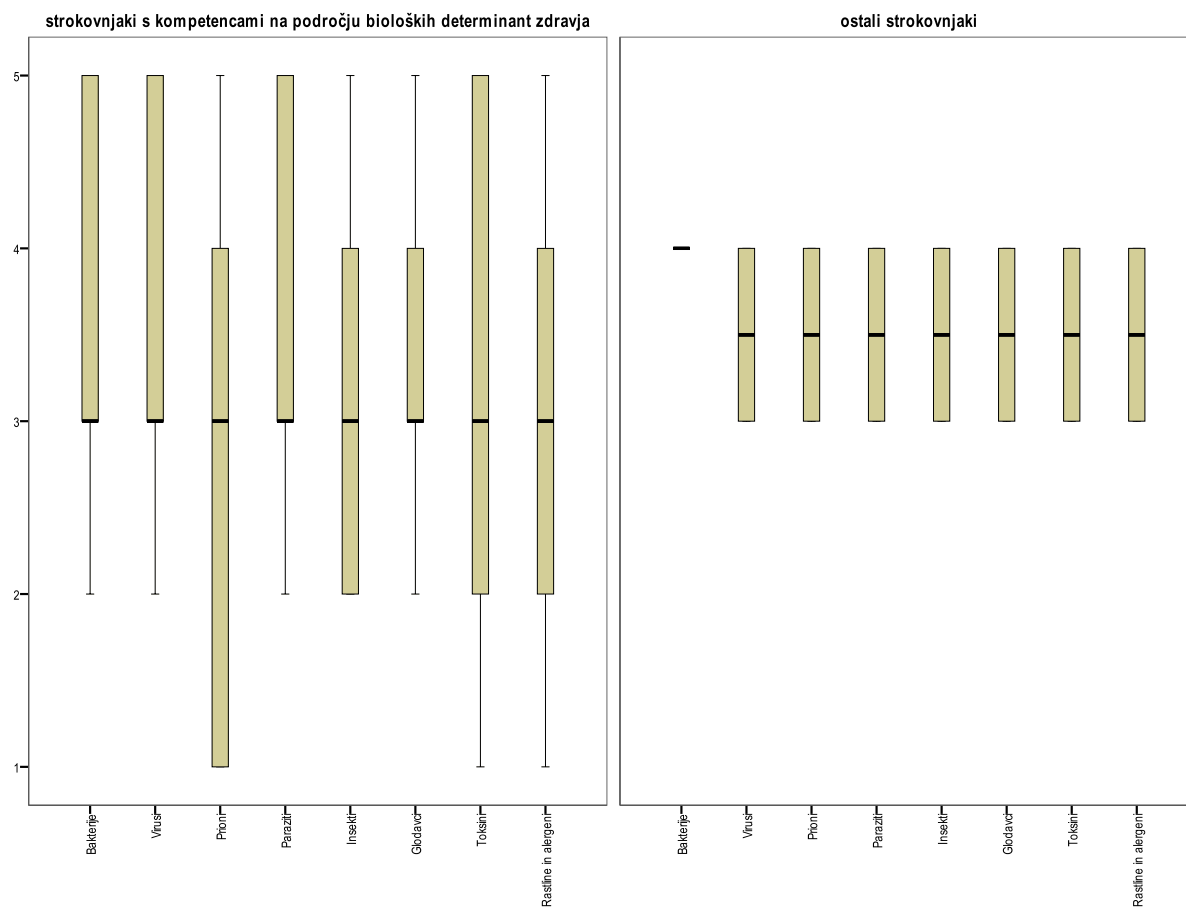

Slika: Odgovori anketirancev na raziskovalno trditev, da je v strateških ocenjevanjih PPP mogoče ugotavljati vplive na kvantitativni ravni za naslednje fizikalne nevarnosti glede na izražene kompetence anketirancev na področju fizikalnih determinant zdravja; (ocena 1 – sploh se ne strinjam, 5 – popolnoma se strinjam)

Preglednica: Frekvenčna porazdelitev odgovorov anketirancev po kompetencah na področju bioloških determinant zdravja na raziskovalno trditev, da je v strateških ocenjevanjih PPP mogoče ugotavljati vplive na kvantitativni ravni za biološke nevarnosti

	nikoli		zelo redko		občasno		pogosto		vedno		ne poznam področja		skupaj	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Biološke nevarnosti														
Bakterije														
anketiranci s kompetencami na področju bioloških determinant zdravja	0	0,0	2	15,4	6	46,2	1	7,7	4	30,8	0	0,0	13	100,0
ostali respondenti	0	0,0	0	0,0	0	0,0	2	40,0	0	0,0	3	60,0	5	100,0
Virusi														
anketiranci s kompetencami na področju bioloških determinant zdravja	0	0,0	3	23,1	5	38,5	1	7,7	4	30,8	0	0,0	13	100,0
ostali respondenti	0	0,0	0	0,0	1	20,0	1	20,0	0	0,0	3	60,0	5	100,0
Prioni														
anketiranci s kompetencami na področju bioloških determinant zdravja	5	38,5	1	7,7	2	15,4	2	15,4	3	23,1	0	0,0	13	100,0
ostali respondenti	0	0,0	0	0,0	1	20,0	2	15,4	3	23,1	3	60,0	5	100,0
Paraziti														
anketiranci s kompetencami na področju bioloških determinant zdravja	0	0,0	3	23,1	5	38,5	1	7,7	4	30,8	0	0,0	13	100,0
ostali respondenti	0	0,0	0	0,0	1	20,0	1	20,0	0	0,0	3	60,0	5	100,0
Insekti														
anketiranci s kompetencami na področju bioloških determinant zdravja	0	0,0	4	30,8	4	30,8	2	15,4	3	21,3	0	0,0	13	100,0
ostali respondenti	0	0,0	0	0,0	1	20,0	1	20,0	0	0,0	3	60,0	5	100,0
Glodavci														
anketiranci s kompetencami na področju bioloških determinant zdravja	0	0,0	3	23,1	5	38,5	2	15,4	3	23,1	0	0,0	13	100,0
ostali respondenti	0	0,0	0	0,0	1	20,0	1	20,0	0	0,0	3	60,0	5	100,0
Toksini														
anketiranci s kompetencami na področju bioloških determinant zdravja	1	7,7	3	23,1	4	30,8	1	7,7	4	30,8	0	0,0	13	100,0
ostali respondenti	0	0,0	0	0,0	1	20,0	1	20,0	0	0,0	3	60,0	5	100,0
Rastline in alergeni														
anketiranci s kompetencami na področju bioloških determinant zdravja	1	7,7	3	23,1	4	30,8	2	15,4	3	23,1	0	0,0	13	100,0
ostali respondenti	0	0,0	0	0,0	1	20,0	1	20,0	0	0,0	3	60,0	5	100,0

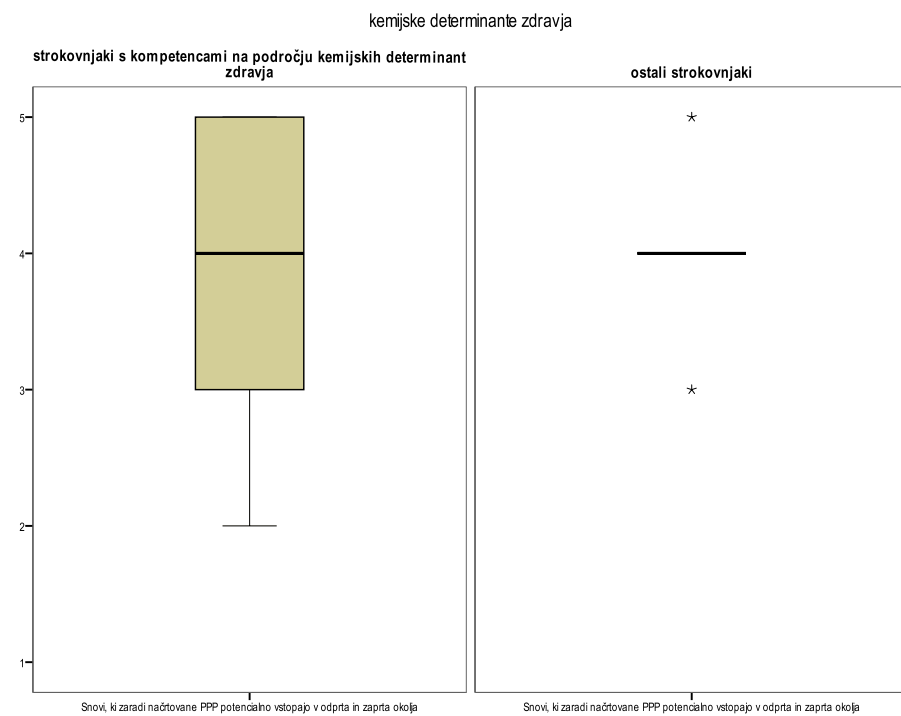
biološke determinante zdravja

Slika: Odgovori anketirancev na raziskovalno trditev, da je v strateških ocenjevanjih PPP mogoče ugotavljati vplive na kvantitativni ravni za naslednje biološke nevarnosti glede na izražene kompetence anketirancev na področju bioloških determinant zdravja; (ocena 1 – sploh se ne strinjam, 5 – popolnoma se strinjam)

Preglednica: Frekvenčna porazdelitev odgovorov anketirancev po kompetencah na področju kemijskih determinant zdravja na raziskovalno trditev, da je v strateških ocenjevanjih PPP mogoče ugotavljati vplive na kvantitativni ravni za kemijske nevarnosti (odstotek odgovorov)

	nikoli		zelo redko		občasno		pogosto		vedno		ne poznam področja		skupaj	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Kemijske nevarnosti														
Snovi, ki zaradi načrtovane PPP potencialno vstopajo v odprta in zaprta okolja														
anketiranci s kompetencami na področju kemijskih determinant zdravja	0	0,0	1	10,0	3	30,0	3	30,0	3	30,0	0	0,0	10	100,0
ostali respondenti	0	0,0	0	0,0	1	12,5	3	37,5	1	12,5	3	37,5	8	100,0

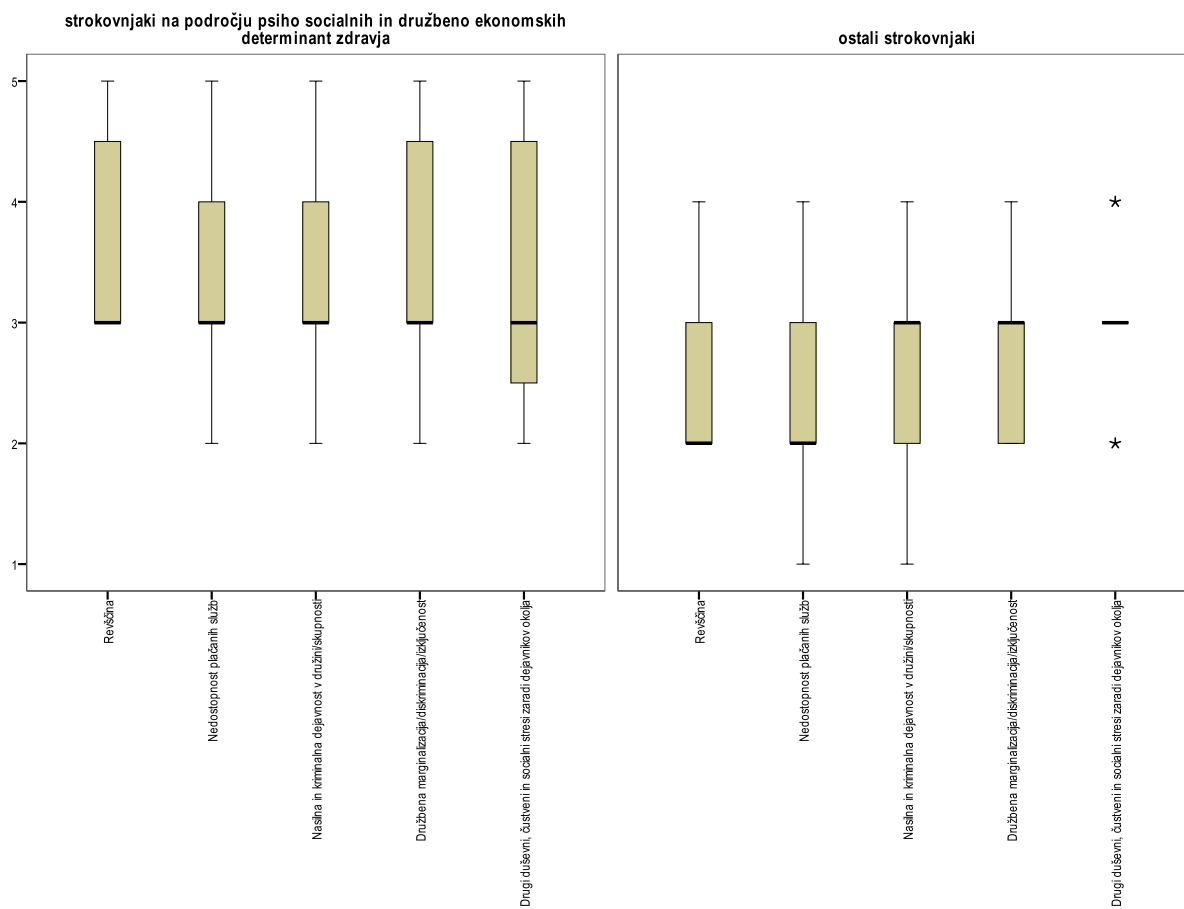

Slika: Odgovori anketirancev na raziskovalno trditev, da je v strateških ocenjevanjih PPP mogoče ugotavljati vplive na kvantitativni ravni za naslednje kemijske nevarnosti glede na izražene kompetence anketirancev na področju kemijskih determinant zdravja; (ocena 1 – sploh se ne strinjam, 5 – popolnoma se strinjam)

Preglednica: Frekvenčna porazdelitev odgovorov anketirancev po kompetencah na področju psiho-socialnih in družbeno-ekonomskih determinant zdravja na raziskovalno trditev, da je v strateških ocenjevanjih PPP mogoče ugotavljati vplive na kvantitativni ravni za ekonomske in psiho-socialne nevarnosti

	nikoli		zelo redko		občasno		pogosto		vedno		ne poznam področja		skupaj	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Ekonomske in psiho - socialne nevarnosti														
Revščina														
anketiranci s kompetencami na področju psiho-socialnih in družbeno-ekonomskih determinant zdravja	0	0,0	0	0,0	6	50,0	2	16,7	3	25,0	1	8,3	12	100,0
ostali respondenti	0	0,0	3	50,0	1	16,7	1	16,7	0	0,0	1	16,7	6	100,0
Nedostopnost plačanih služb														
anketiranci s kompetencami na področju psiho-socialnih in družbeno-ekonomskih determinant zdravja	0	0,0	1	8,3	5	41,7	4	33,3	1	8,3	1	8,3	12	100,0
ostali respondenti	1	16,7	2	33,3	1	16,7	1	16,7	0	0,0	1	16,7	6	100,0
Nasilna in kriminalna dejavnost v družini/skupnosti														
anketiranci s kompetencami na področju psiho-socialnih in družbeno-ekonomskih determinant zdravja	0	0,0	2	16,7	4	33,3	4	33,3	1	8,3	1	8,3	12	100,0
ostali respondenti	1	16,7	1	16,7	2	33,3	1	16,7	0	0,0	1	16,7	6	100,0
Družbena marginalizacij /diskriminacija/izključenost														
anketiranci s kompetencami na področju psiho-socialnih in družbeno-ekonomskih determinant zdravja	0	0,0	2	16,7	4	33,3	2	16,7	3	25,0	1	8,3	12	100,0
ostali respondenti	0	0,0	2	33,3	2	33,3	1	16,7	0	0,0	1	16,7	6	100,0
Drugi duševni, čustveni in socialni stresi zaradi dejavnikov okolja														
anketiranci s kompetencami na področju psiho-socialnih in družbeno-ekonomskih determinant zdravja	0	0,0	3	25,0	3	25,0	2	16,7	3	25,0	1	8,3	12	100,0
ostali respondenti	0	0,0	1	16,7	3	50,0	1	16,7	0	0,0	1	16,7	6	100,0

psiho socialne in družbeno ekonomske determinante zdravja

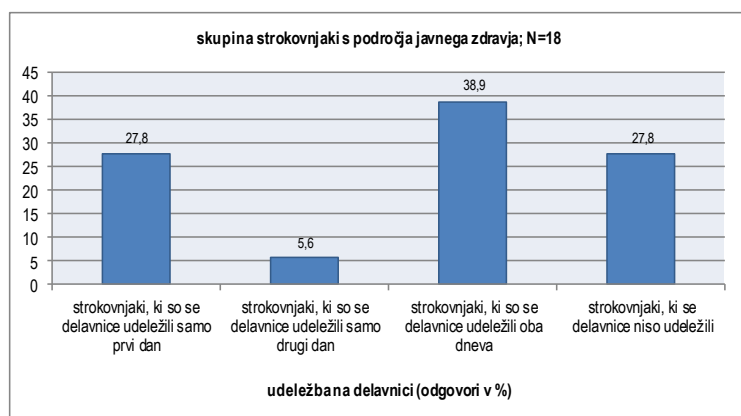

Slika: Odgovori anketirancev na raziskovalno trditev, da je v strateških ocenjevanjih PPP mogoče ugotavljati vplive na kvantitativni ravni za naslednje psiho-socialne in družbeno ekonomske nevarnosti glede na izražene kompetence anketirancev na področju psiho-socialnih in družbeno ekonomskih determinant zdravja; (ocena 1 – sploh se ne strinjam, 5 – popolnoma se strinjam)

24 Udeležba na delavnici Strateška presoja vplivov politik, programov in planov na zdravje (6./7.12.2011)

Preglednica: Anketiranci po udeležbi na delavnici Strateška presoja vplivov politik, programov in planov na zdravje

Udeležba na delavnici Strateška presoja vplivov politik, programov in planov na zdravje	frekvenca	odstotek
strokovnjaki, ki so se delavnice udeležili samo prvi dan	5	27,8
strokovnjaki, ki so se delavnice udeležili samo drugi dan	1	5,6
strokovnjaki, ki so se delavnice udeležili oba dneva	7	38,9
strokovnjaki, ki se delavnice niso udeležili	5	27,8
skupaj	18	100,0

Slika: Udeležba anketirancev skupine strokovnjaki s področja javnega zdravja na delavnici Strateška presoja vplivov politik, programov in planov na zdravje

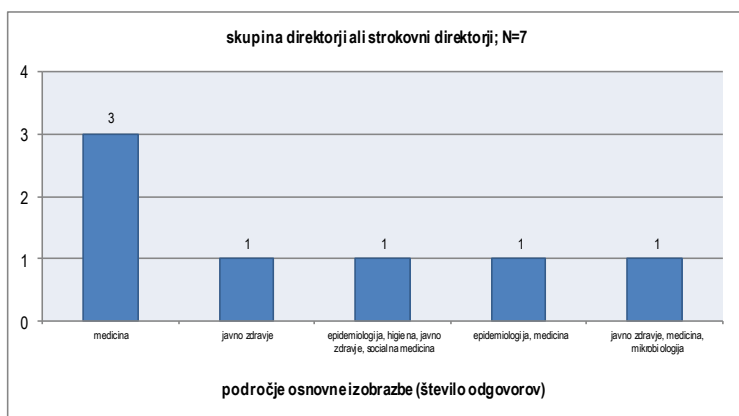
II.III. Ciljna skupina direktorji/direktorice ali strokovni direktorji/direktorice

1 Značilnosti anketirancev

1.1 Področje osnovne izobrazbe

Preglednica: Anketiranci po področju osnovne izobrazbe

Področje osnovne izobrazbe	frekvenca	odstotek
medicina	3	42,9
javno zdravje	1	14,3
epidemiologija, higiena, javno zdravje, socialna medicina	1	14,3
epidemiologija, medicina	1	14,3
javno zdravje, medicina, mikrobiologija	1	14,3
skupaj	7	100

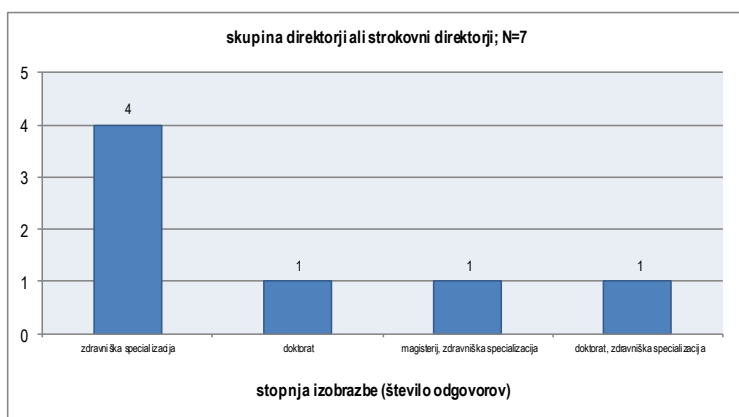

Slika: Grafični prikaz strukture anketirancev skupine direktorji ali strokovni direktorji glede na področje njihove osnovne izobrazbe

1.2 Stopnja izobrazbe

Preglednica: Anketiranci po stopnji izobrazbe

Stopnja izobrazbe	frekvenca	odstotek
zdravniška specializacija	4	57,1
doktorat	1	14,3
magisterij, zdravniška specializacija	1	14,3
doktorat, zdravniška specializacija	1	14,3
skupaj	7	100

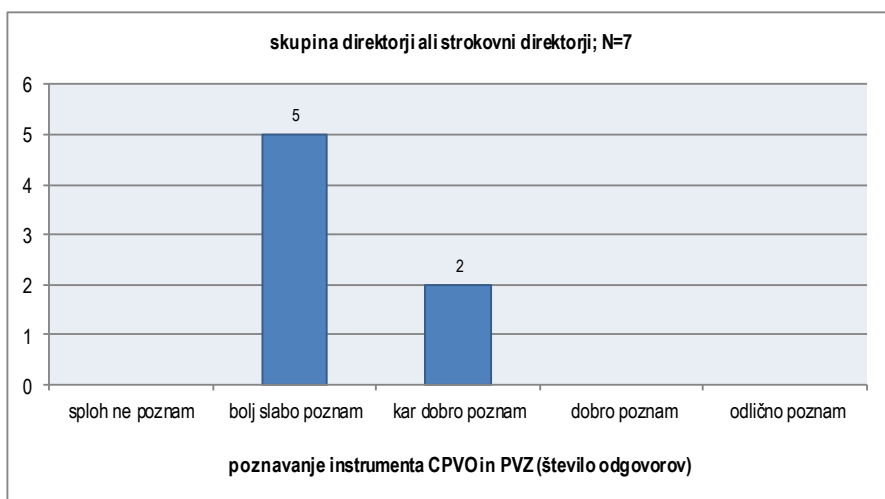

Slika: Grafični prikaz strukture anketirancev skupine direktorji ali strokovni direktorji glede na stopnjo izobrazbe

2_3 Ali poznate postopek / instrument celovite presoje vplivov na okolje (CPVO) in v okviru tega postopka presojo vplivov na zdravje (PVZ v CPVO)?

Preglednica: Frekvenčna porazdelitev odgovorov anketirancev na vprašanje, ali poznajo instrument celovite presoje vplivov na okolje (CPVO) in v okviru tega postopka presojo vplivov na zdravje (PVZ v CPVO)

Poznavanje instrumenta CPVO in v okviru tega postopka presojo vplivov na zdravje (PVZ v CPVO)	frekvenca	odstotek
sploh ne poznam	0	0,0
bolj slabo poznam	5	71,4
kar dobro poznam	2	28,6
dobro poznam	0	0,0
odlično poznam	0	0,0
skupaj	7	100

Slika: Grafični prikaz odgovorov anketirancev skupine direktorji ali strokovni direktorji na vprašanje poznavanja instrumenta CPVO in v okviru tega postopka presojo vplivov na zdravje (PVZ v CPVO)

3 Ali vaš zavod dejavno sodeluje oz. je sodeloval v kateri koli fazi postopka PVZ v CPVO?

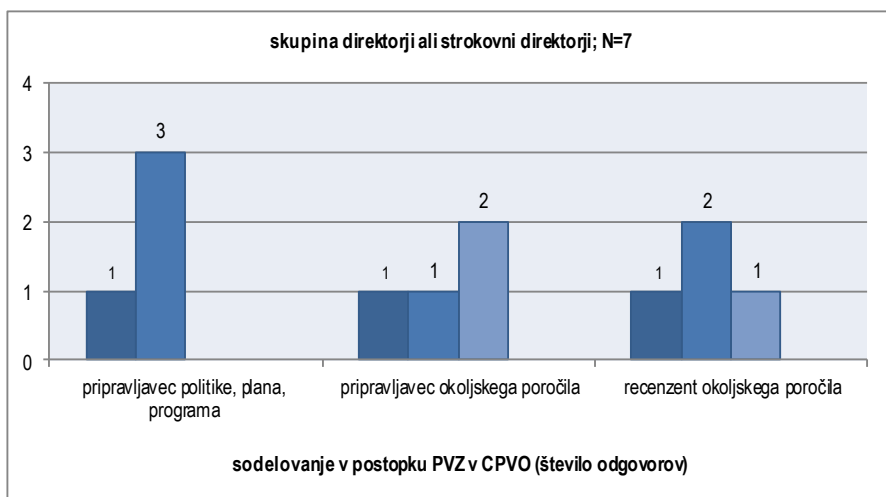
Preglednica: Frekvenčna porazdelitev odgovorov skupine direktorji na vprašanje, ali zavod v katerem delujejo dejavno sodeluje oz. je sodeloval v postopku PVZ v CPVO

Sodelovanje zavoda v postopku PVZ v CPVO	frekvenca	odstotek
da	4	57,1
ne	3	42,9
skupaj	7	100

4 Če ste na zgornje vprašanje odgovorili z DA, v kakšni vlogi vaš zavod sodeluje v postopku PVZ v CPVO? Če ste odgovorili z NE, vprašanje izpustite.

Preglednica: Frekvenčna porazdelitev odgovorov skupine direktorjev na vprašanje, v kakšni vlogi njihov zavod sodeluje oz. je sodeloval v postopku PVZ v CPVO

Vloga zavoda pri sodelovanju v postopku PVZ v CPVO	nikoli		redko		pogosto		zelo pogosto / redno		skupaj	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
priljubljenec politike, plana, programa	1	25,0	3	75,0	0	0,0	0	0,0	4	100,0
priljubljenec okoljskega poročila	1	25,0	1	25,0	2	50,0	0	0,0	4	100,0
recenzent okoljskega poročila	1	25,0	2	50,0	1	25,0	0	0,0	4	100,0

Slika: Grafični prikaz odgovorov anketirancev skupine direktorji ali strokovni direktorji na vprašanje, v kakšni vlogi njihov zavod sodeluje oz. je sodeloval v postopku PVZ v CPVO

5 Koliko ljudi je zaposlenih v vašem zavodu? Prosimo, upoštevajte vse oblike dela, prikazane v enoti FTE

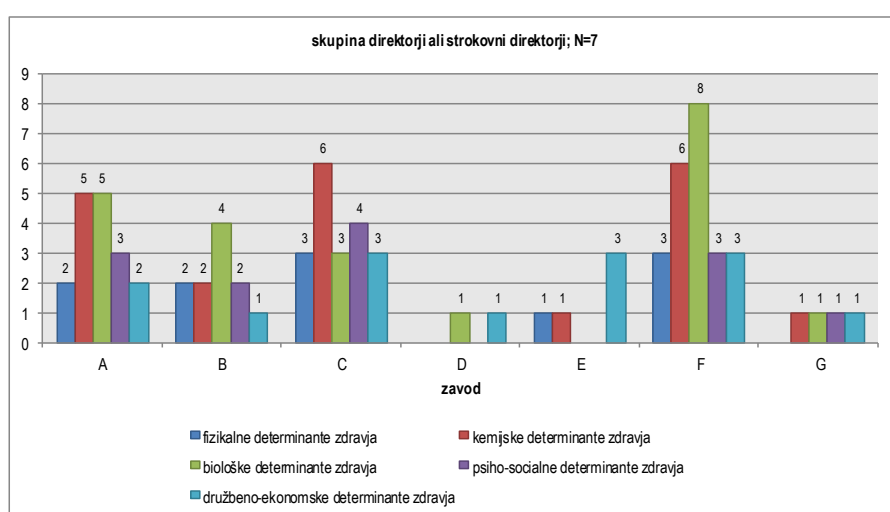
Preglednica: Zavodi glede na število zaposlenih

Zavod	Število zaposlenih (oblike dela prikazane v enoti FTE)
zavod_A	
zavod_B	116
zavod_C	60
zavod_D	50
zavod_E	60
zavod_F	
zavod_G	17

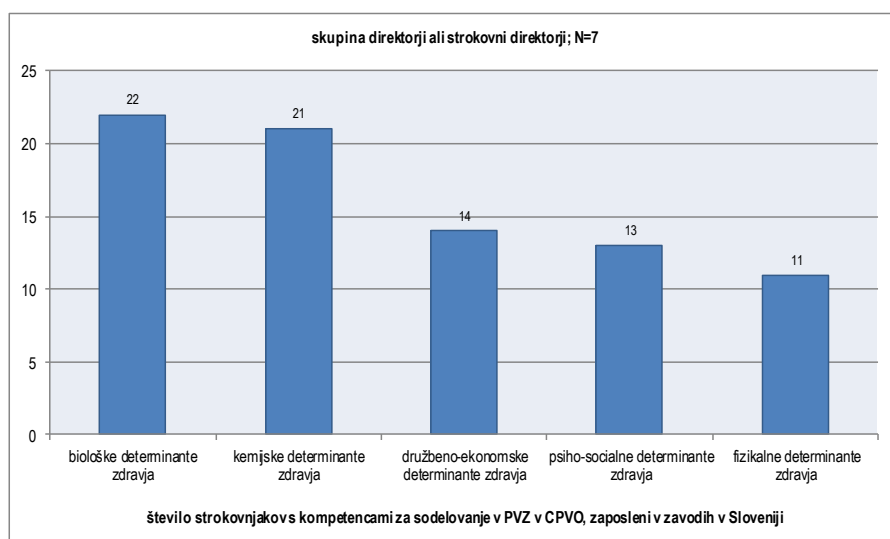
6 Koliko strokovnjakov, zaposlenih v vašem zavodu, ima po vašem mnenju v tem trenutku strokovne kompetence, uporabne za morebitno sodelovanje v PVZ v CPVO?

Preglednica: Frekvenčna porazdelitev odgovorov skupine direktorjev ali strokovnih direktorjev na vprašanje, koliko strokovnjakov, zaposlenih v njihovem zavodu, ima strokovne kompetence za sodelovanje v PVZ v CPVO

zavod	strokovnjaki s kompetencami za sodelovanje v PVZ v CPVO					skupaj
	fizikalne determinante zdravja	kemijske determinante zdravja	biološke determinante zdravja	psiho-socialne determinante zdravja	družbeno-ekonomske determinante zdravja	
A	2	5	5	3	2	17
B	2	2	4	2	1	11
C	3	6	3	4	3	19
D	0	0	1	0	1	2
E	1	1	0	0	3	5
F	3	6	8	3	3	23
G	0	1	1	1	1	4
skupaj	11	21	22	13	14	81

Slika: Število strokovnjakov s kompetencami za sodelovanje v PVZ v CPVO po posameznih zavodih

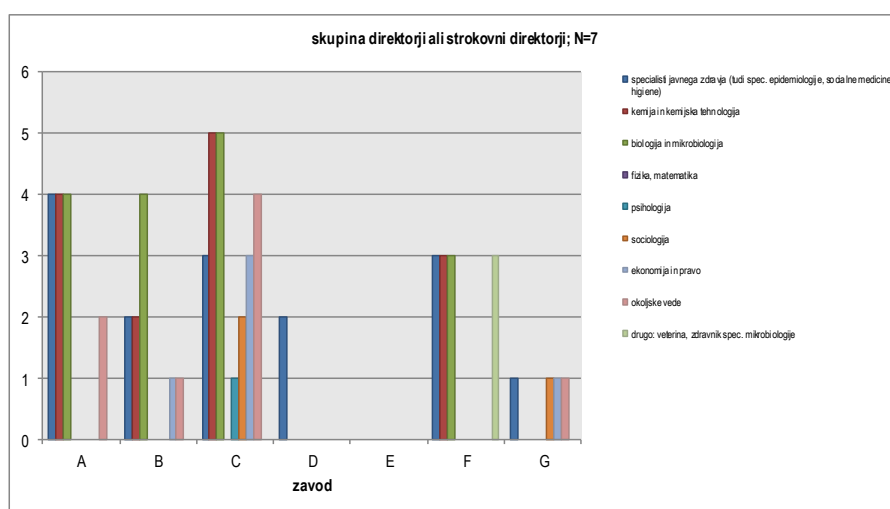

Slika: Število strokovnjakov s posameznimi kompetencami za sodelovanje v PVZ v CPVO (število navedb)

7 Kakšna je temeljna izobrazba teh strokovnjakov?

Preglednica: Frekvenčna porazdelitev odgovorov skupine direktorjev na vprašanje o temeljni izobrazbi strokovnjakov v njihovem zavodu

zavod	strokovnjaki s kompetencami za sodelovanje v PVZ v CPVO glede na njihovo temeljno izobrazbo									
	specialisti javnega zdravja (tudi spec. epidemiologije, socialne medicine, higijene)	kemija in kemijska tehnologija	biologija in mikrobiologija	fizika, matematika	psihologija	sociologija	ekonomija in pravo	okoljske vede	drugo: veterina, zdravnik spec. mikrobiologije	skupaj
A	4	4	4	0	0	0	0	2	0	14
B	2	2	4	0	0	0	1	1	0	10
C	3	5	5	0	1	2	3	4	0	23
D	2	0	0	0	0	0	0	0	0	2
E										
F	3	3	3	0	0	0	0	0	3	12
G	1	0	0	0	0	1	1	1	0	4
skupaj	15	14	16	0	1	3	5	8	3	65

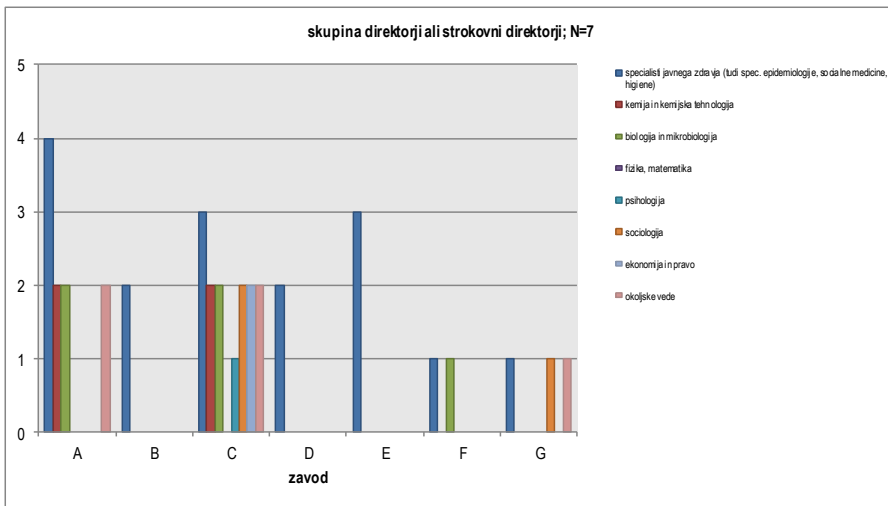

Slika: Strokovnjaki s kompetencami za sodelovanje v PVZ v CPVO po posameznih zavodih glede na njihovo temeljno izobrazbo

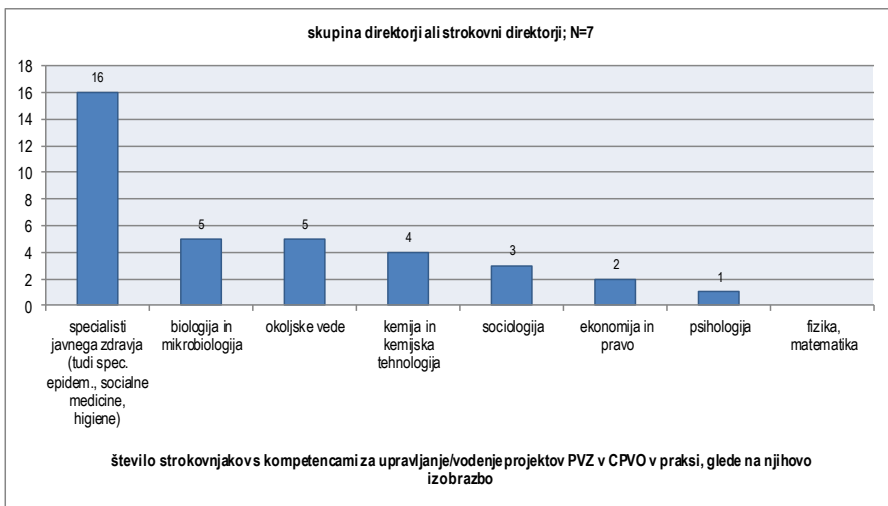
8 Koliko in kateri ljudje (samo po izobrazbi, ne po imenu) iz vašega zavoda imajo po vaši oceni v tem trenutku potrebne kompetence za upravljanje/vodenje projektov PVZ v CPVO v praksi, kar vključuje tudi organiziranje in vodenje interdisciplinarnih strokovnih skupin in procese sodelovanja med laičnimi in strokovnimi deležniki ter oblastmi?

Preglednica: Frekvenčna porazdelitev odgovorov skupine direktorjev ali strokovnih direktorjev na vprašanje, koliko in kateri ljudje iz njihovega zavoda imajo potrebne kompetence za upravljanje/vodenje projektov PVZ v CPVO v praksi

zavod	strokovnjaki s kompetencami za upravljanje/vodenje projektov PVZ v CPVO v praksi									
	specialisti javnega zdravja (tudi spec. epidemiologije, socialne medicine, higijene)	kemija in kemijska tehnologija	biologija in mikrobiologija	fizika, matematika	psihologija	sociologija	ekonomija in pravo	okoljske vede	takih strokovnjakov trenutno nimamo	skupaj
A	4	2	2	0	0	0	0	2	0	10
B	2	0	0	0	0	0	0	0	0	2
C	3	2	2	0	1	2	2	2	0	14
D	2	0	0	0	0	0	0	0	0	2
E	3	0	0	0	0	0	0	0	0	3
F	1	0	1	0	0	0	0	0	0	2
G	1	0	0	0	0	1	0	1	0	3
skupaj	16	4	5	0	1	3	2	5	0	36

Slika: Strokovnjaki s kompetencami za upravljanje/vodenje projektov v PVZ v CPVO v praksi po posameznih zavodih

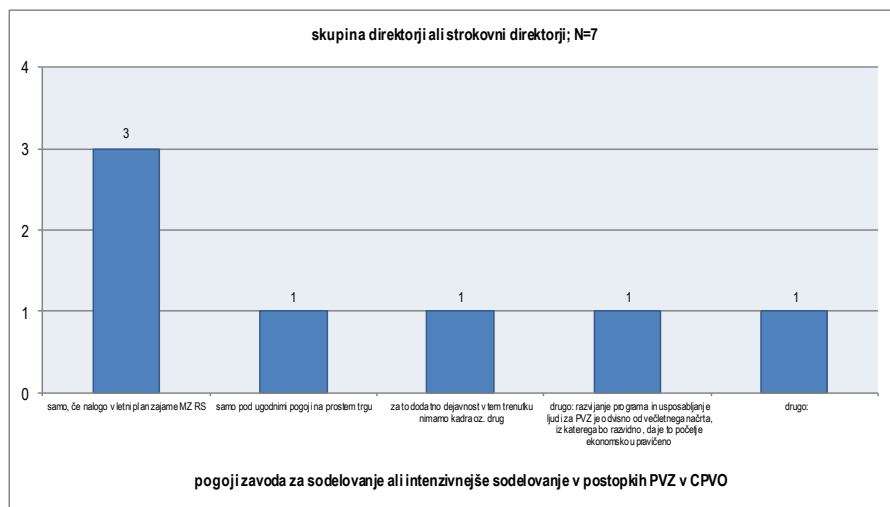
Slika: Strokovnjaki s kompetencami za upravljanje/vodenje projektov v PVZ v CPVO po izobrazbi

9 Pod kakšnimi pogoji bi bili v vašem zavodu pripravljeni sodelovati (če še ne sodelujete) ali intenzivneje sodelovati (če že sodelujete) v postopkih PVZ v CPVO?

Preglednica: Frekvenčna porazdelitev odgovorov skupine direktorjev ali strokovnih direktorjev na vprašanje, pod kakšnimi pogoji bi bili v njihovem zavodu pripravljeni sodelovati ali intenzivneje sodelovati v postopkih PVZ v CPVO

Pogoji za sodelovanje v postopkih PVZ v CPVO	frekvenca	odstotek
samo, če nalogo v letni plan zajame MZ RS	3	42,9
samo pod ugodnimi pogoji na prostem trgu	1	14,3
za to dodatno dejavnost v tem trenutku nimamo kadra oz. drug	1	14,3
drugo: razvijanje programa in usposabljanje ljudi za PVZ je odvisno od večletnega načrta, iz katerega bo razvidno, da je to početje ekonomsko upravičeno	1	14,3
drugo:	1	14,3
skupaj	7	100

Komentar na izbrani odgovor b.) samo, če nalogo v letni plan zajame MZ RS »in dodatno financira«

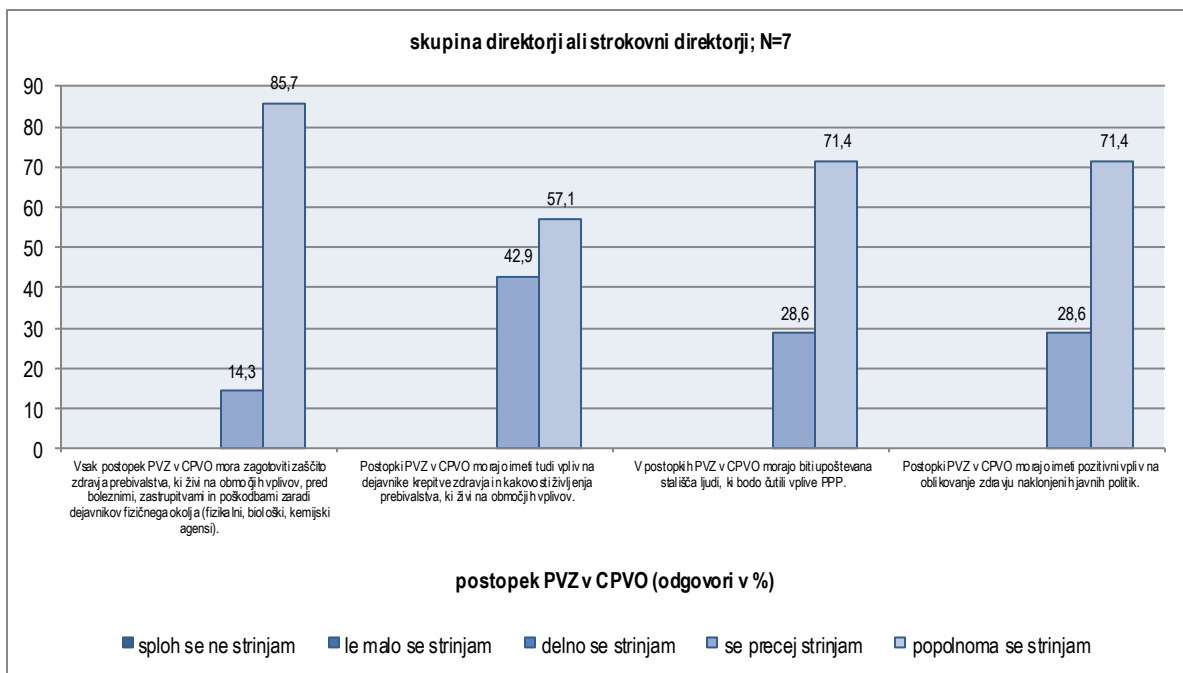

Slika: Pogoji za sodelovanje zavoda v postopkih PVZ v CPVO

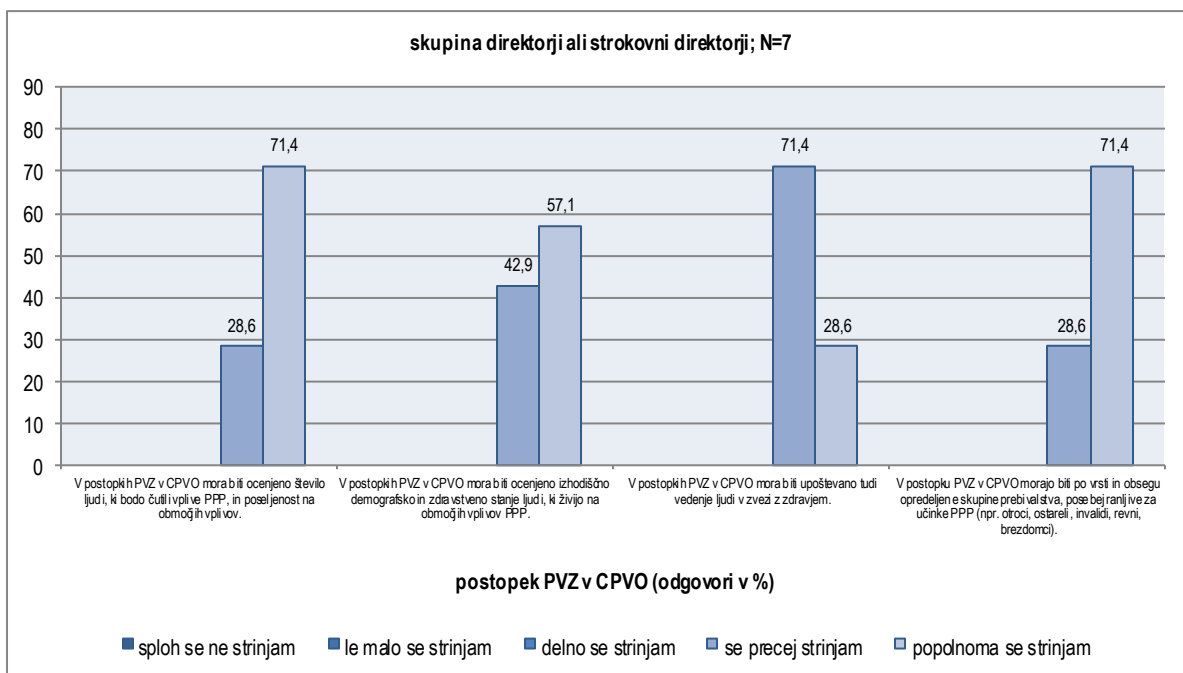
10_8 Označite, koliko se strinjate z navedenimi trditvami, ki se nanašajo na procese PVZ v CPVO.

Preglednica: Frekvenčna porazdelitev odgovorov anketirancev na vprašanje, koliko se strinjajo z navedenimi trditvami, ki se nanašajo na procese PVZ v CPVO

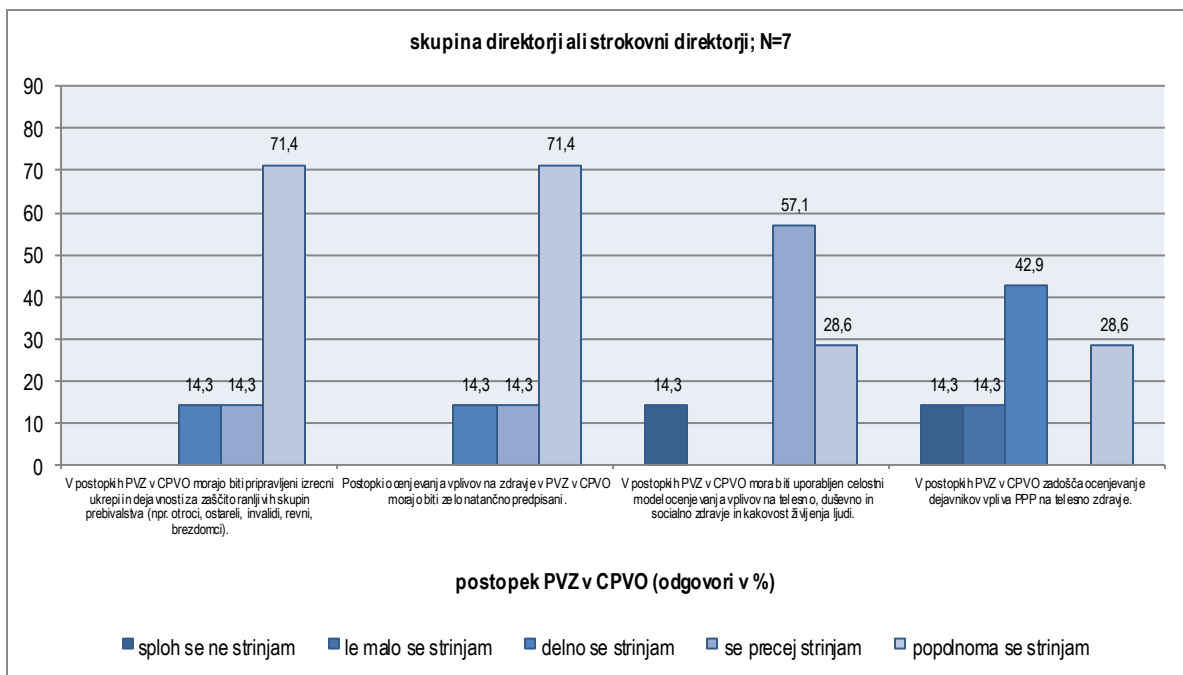
	sploh se strinjam		le malo se strinjam		delno se strinjam		se precej strinjam		popolnoma se strinjam		skupaj	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Vsak postopek PVZ v CPVO mora zagotoviti zaščito zdravja prebivalstva, ki živi na območjih vplivov, pred boleznimi, zastrupitvami in poškodbami zaradi dejavnikov fizičnega okolja (fizikalni, biološki, kemijski agensi).	0	0,0	0	0,0	0	0,0	1	14,3	6	85,7	7	100,0
Postopki PVZ v CPVO morajo imeti tudi vpliv na dejavnike krepitev zdravja in kakovosti življenja prebivalstva, ki živi na območjih vplivov.	0	0,0	0	0,0	0	0,0	3	42,9	4	57,1	7	100,0
V postopkih PVZ v CPVO morajo biti upoštevana stališča ljudi, ki bodo čutili vplive PPP.	0	0,0	0	0,0	0	0,0	2	28,6	5	71,4	7	100,0
Postopki PVZ v CPVO morajo imeti pozitiven vpliv na oblikovanje zdravju naklonjenih javnih politik.	0	0,0	0	0,0	0	0,0	2	28,6	5	71,4	7	100,0
V postopkih PVZ v CPVO mora biti ocenjeno število ljudi, ki bodo čutili vplive PPP, in poseljenost na območjih vplivov.	0	0,0	0	0,0	0	0,0	2	28,6	5	71,4	7	100,0
V postopkih PVZ v CPVO mora biti ocenjeno izhodiščno demografsko in zdravstveno stanje ljudi, ki živijo na območjih vplivov PPP.	0	0,0	0	0,0	0	0,0	3	42,9	4	57,1	7	100,0
V postopkih PVZ v CPVO mora biti upoštevano tudi vedenje ljudi v zvezi z zdravjem.	0	0,0	0	0,0	0	0,0	5	71,4	2	28,6	7	100,0
V postopku PVZ v CPVO morajo biti po vrsti in obsegu opredeljene skupine prebivalstva, posebej ranljive za učinke PPP (npr. otroci, ostareli, invalidi, revni, brezdomci).	0	0,0	0	0,0	0	0,0	2	28,6	5	71,4	7	100,0
V postopkih PVZ v CPVO morajo biti pripravljeni izrecni ukrepi in dejavnosti za zaščito ranljivih skupin prebivalstva (npr. otroci, ostareli, invalidi, revni, brezdomci).	0	0,0	0	0,0	1	14,3	1	14,3	5	71,4	7	100,0
Postopki ocenjevanja vplivov na zdravje v PVZ v CPVO morajo biti zelo natančno predpisani.	0	0,0	0	0,0	1	14,3	1	14,3	5	71,4	7	100,0
V postopkih PVZ v CPVO mora biti uporabljen celostni model ocenjevanja vplivov na telesno, duševno in socialno zdravje in kakovost življenja ljudi.	1	14,3	0	0,0	0	0,0	4	57,1	2	28,6	7	100,0
V postopkih PVZ v CPVO zadošča ocenjevanje dejavnikov vpliva PPP na telesno zdravje.	1	14,3	1	14,3	3	42,9			2	28,6	7	100,0
V postopkih PVZ v CPVO morajo biti ovrednoteni pozitivni in negativni vplivi PPP na zdravje in kakovost življenja prebivalstva.	1	14,3	0	0,0	1	14,3	2	28,6	3	42,9	7	100,0
V postopkih CPVO zadošča ovrednotenje in izvedba ukrepov za ugotavljanje in odpravo ali omilitve tveganj za zdravje ljudi.	0	0,0	4	57,1	1	14,3			2	28,6	7	100,0
V postopkih PVZ v CPVO morajo biti metode in kazalniki, ki jih uporabljamo za ocenjevanje vplivov na zdravje, izrecno zapisani.	0	0,0	0	0,0	1	14,3	4	57,1	2	28,6	7	100,0
V postopkih PVZ v CPVO mora biti uporabljen interdisciplinarni strokovni pristop za ocenjevanje vplivov na zdravje in kakovost življenja ljudi.	0	0,0	0	0,0	1	14,3	1	14,3	5	71,4	7	100,0
V vseh fazah postopka PVZ v CPVO, ki se ukvarja z vplivi na zdravje, (analize stanja, načrtovanje, potek in evalvacija procesov in izidov PVZ v CPVO) mora biti javnost vključena v procese odločanja - mora soodločati.	0	0,0	1	14,3	0	0,0	3	42,9	3	42,9	7	100,0
Naloga javno-zdravstvenih strokovnjakov, ki sodelujejo v procesu PVZ v CPVO je, da nudijo ustrezno strokovno podporo ljudem, ki živijo na območjih vplivov.	0	0,0	0	0,0	0	0,0	1	14,3	6	85,7	7	100,0
Naloga strokovnjakov, ki delajo v regionalnih zavodih za zdravstveno varstvo (oz. smiselno v PPP na ravni države v IVZRS), je, da nudijo ustrezno strokovno podporo ljudem, ki živijo na območjih vplivov.	0	0,0	1	14,3	0	0,0	2	28,6	4	57,1	7	100,0

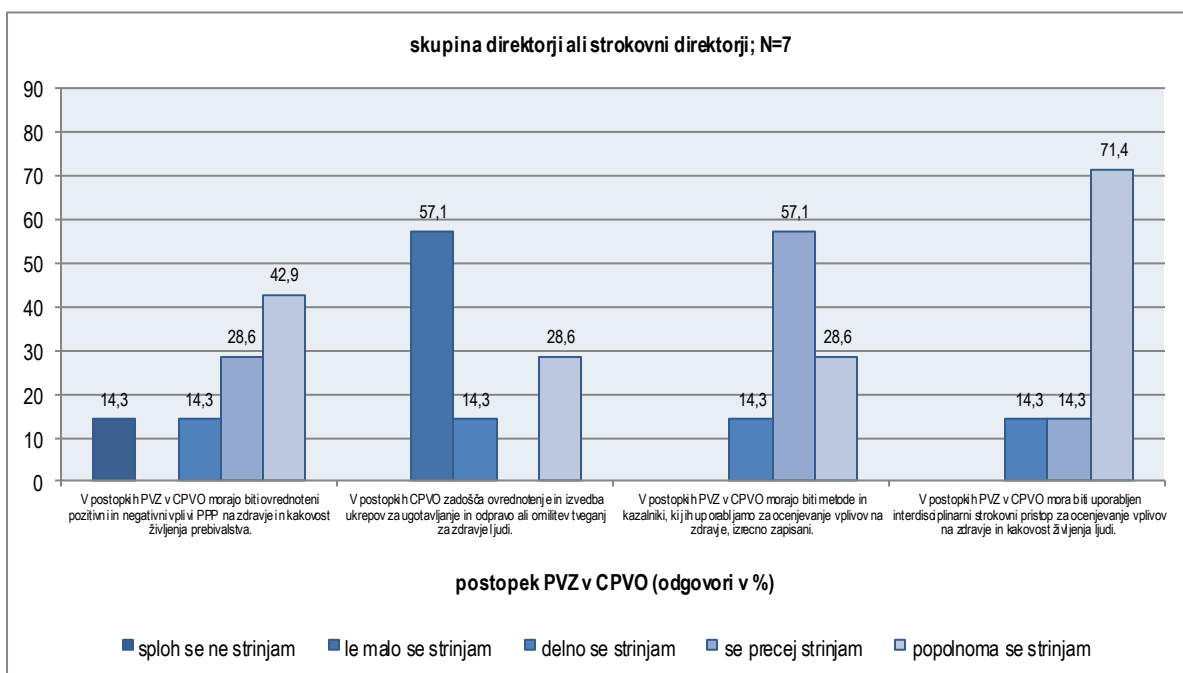
Slika: (Ne)strinjanje anketirancev skupine direktorji ali strokovni direktorji s posameznimi raziskovalnimi trditvami o poteku postopka PVZ v CPVO

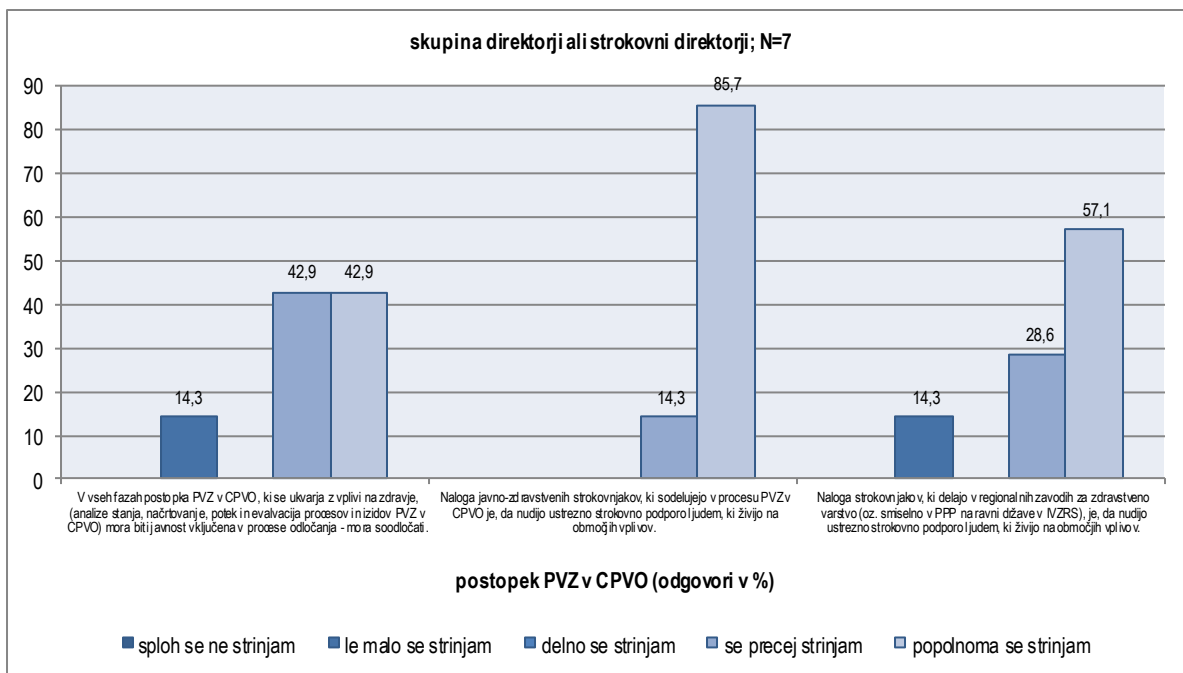
Slika: (Ne)strinjanje anketirancev skupine direktorji ali strokovni direktorji s posameznimi raziskovalnimi trditvami o poteku postopka PVZ v CPVO

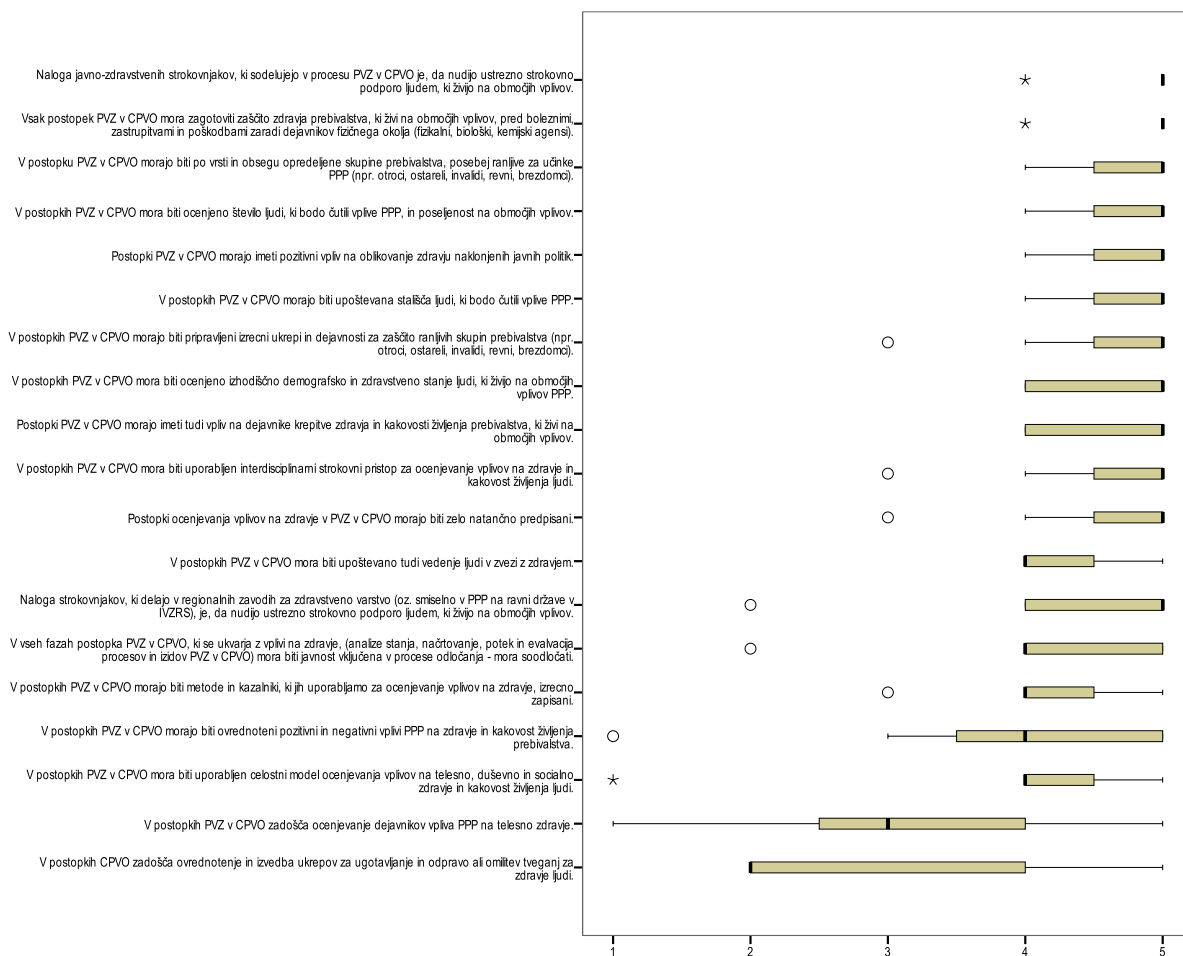
Slika: (Ne)strinjanje anketirancev skupine direktorji ali strokovni direktorji s posameznimi raziskovalnimi trditvami o poteku postopka PVZ v CPVO

Slika: (Ne)strinjanje anketirancev skupine direktorji ali strokovni direktorji s posameznimi raziskovalnimi trditvami o poteku postopka PVZ v CPVO

Slika: (Ne)strinjanje anketirancev skupine direktorji ali strokovni direktorji s posameznimi raziskovalnimi trditvami o poteku postopka PVZ v CPVO

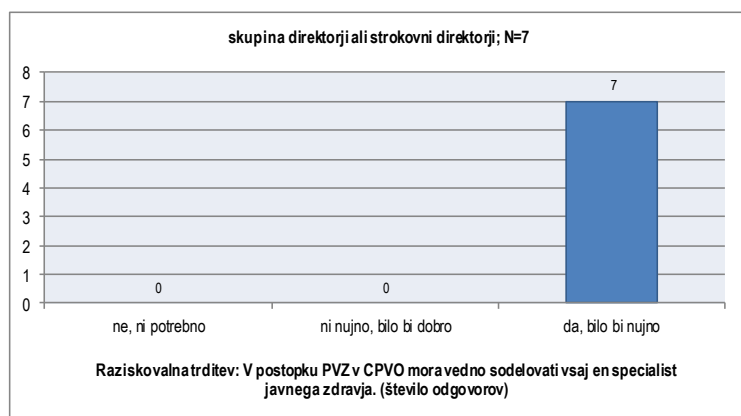

Slika: (Ne)strinjanje anketirancev skupine direktorji ali strokovni direktorji s posameznimi raziskovalnimi trditvami o poteku postopka PVZ v CPVO

11_9 Trditev: V postopku PVZ v CPVO mora vedno sodelovati vsaj en specialist javnega zdravja.

Preglednica: Frekvenčna porazdelitev odgovorov anketirancev na raziskovalno trditev, da mora v postopku PVZ v CPVO vedno sodelovati vsaj en specialist javnega zdravja

Raziskovalna trditev: V postopku PVZ v CPVO mora vedno sodelovati vsaj en specialist javnega zdravja.	frekvenca	odstotek
ne, ni potrebno	0	0,0
ni nujno, bilo bi dobro	0	0,0
da, bilo bi nujno	7	100,0
skupaj	7	100

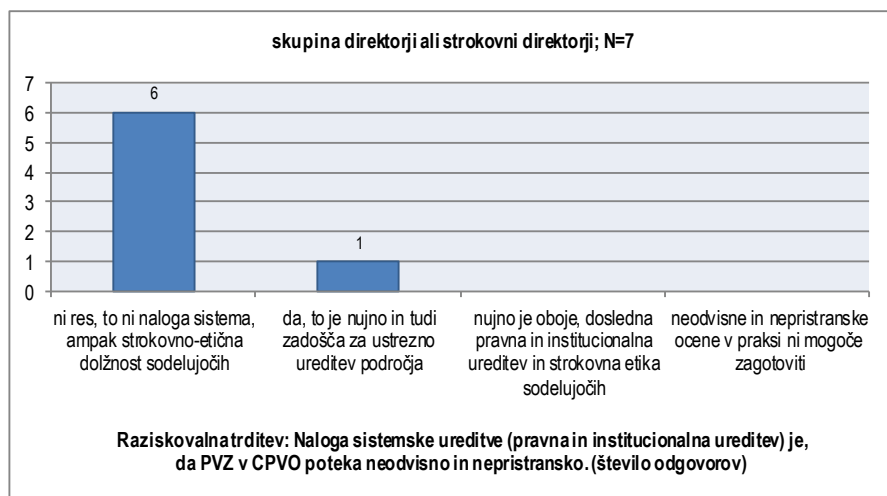

Slika: Grafični prikaz odgovorov anketirancev skupine direktorji ali strokovni direktorji na raziskovalno trditev, da mora v postopku PVZ v CPVO vedno sodelovati vsaj en specialist javnega zdravja

12_10 Trditev: Naloga sistemske ureditve (pravna in institucionalna ureditev) je, da PVZ v CPVO poteka neodvisno in nepristransko.

Preglednica: Frekvenčna porazdelitev odgovorov anketirancev na raziskovalno trditev, da je naloga sistemske ureditve (pravne in institucionalne), da PVZ v CPVO poteka neodvisno in nepristransko

Raziskovalna trditev: Naloga sistemske ureditve (pravna in institucionalna ureditev) je, da PVZ v CPVO poteka neodvisno in nepristransko	frekvenca	odstotek
Ni res, to ni naloga sistema, ampak strokovno-etična dolžnost sodelujočih.	6	85,7
Da, to je nujno in tudi zadošča za ustrezno ureditev področja.	1	14,3
Nujno je oboje, dosledna pravna in institucionalna ureditev in strokovna etika sodelujočih.	0	0,0
Neodvisne in nepristranske ocene v praksi ni mogoče zagotoviti.	0	0,0
skupaj	7	100

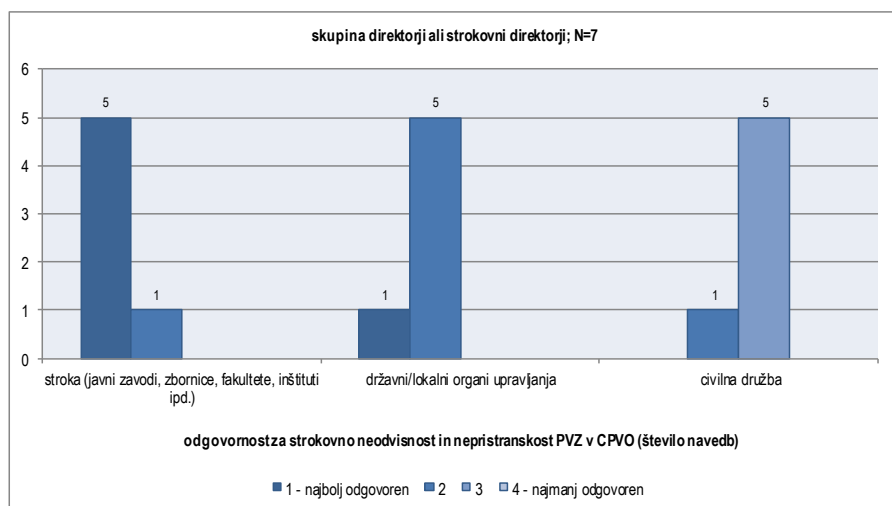

Slika: Grafični prikaz odgovorov anketirancev skupine direktorji ali strokovni direktorji na raziskovalno trditev, da je naloga sistemske ureditve (pravne in institucionalne), da PVZ v CPVO poteka neodvisno in nepristransko

13_11 Kdo izmed navedenih je po vašem mnenju najbolj odgovoren za strokovno neodvisnost in nepristranskost PVZ v CPVO? (ocena 1 pomeni najbolj odgovoren, ocena 4 pa najmanj odgovoren)

Preglednica: Frekvenčna porazdelitev odgovorov anketirancev na vprašanje, kdo je najbolj odgovoren za strokovno neodvisnost in nepristranskost PVZ v CPVO

Odgovornost za strokovno neodvisnost in nepristranskost PVZ v CPVO	vrstni red: 1 najbolj odgovoren / 2 / 3 / 4 najmanj odgovoren								skupaj	
	1 – najbolj odgovoren		2		3		4 – najmanj odgovoren			
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
stroka (javni zavodi, zbornice, fakultete, inštituti ipd.)	5	83,3	1	16,7	0	0,0	0	0,0	6	100,0
državni/lokalni organi upravljanja	1	16,7	5	83,3	0	0,0	0	0,0	6	100,0
civilna družba	0	0,0	1	16,7	5	83,3	0	0,0	6	100,0

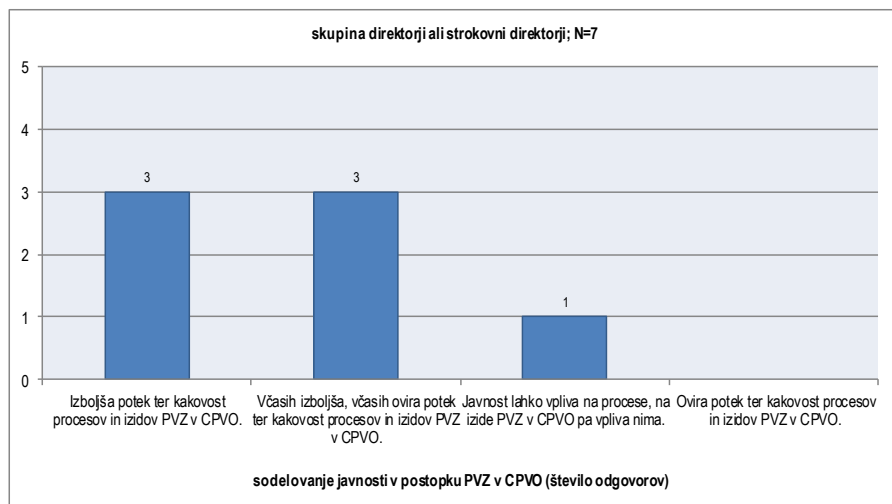

Slika: Odgovori anketirancev skupine direktorji ali strokovni direktorji na vprašanje, kdo je najbolj odgovoren za strokovno neodvisnost in nepristranskost PVZ v CPVO

14_12 Sodelovanje javnosti v postopku PVZ v CPVO po vašem mnenju:

Preglednica: Frekvenčna porazdelitev odgovorov anketirancev na vprašanje o pomenu sodelovanja javnosti v postopku PVZ v CPVO

Pomen sodelovanja javnosti v postopku PVZ v CPVO	frekvenca	odstotek
Izboljša potek ter kakovost procesov in izidov PVZ v CPVO.	3	42,9
Včasih izboljša, včasih ovira potek ter kakovost procesov in izidov PVZ v CPVO.	3	42,9
Javnost lahko vpliva na procese, na izide PVZ v CPVO pa vpliva nima.	1	14,3
Ovira potek ter kakovost procesov in izidov PVZ v CPVO.	0	0,0
Skupaj:	7	100

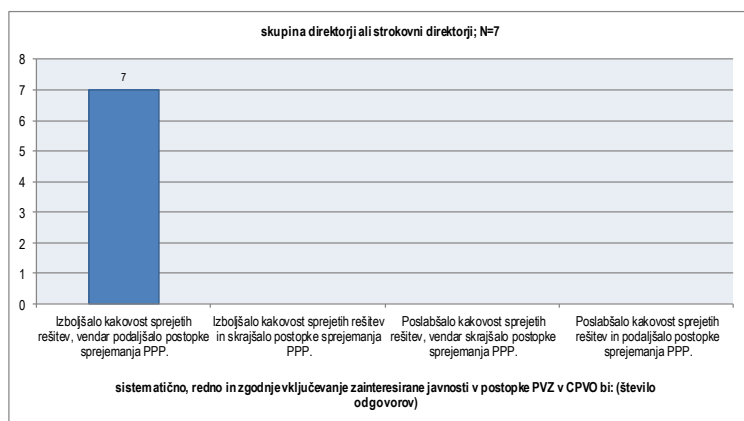

Slika: Odgovori anketirancev skupine direktorji ali strokovni direktorji na vprašanje o pomenu sodelovanja javnosti v postopku PVZ v CPVO

15_13 Sistematično, redno in zgodnje vključevanje zainteresirane javnosti v postopke PVZ v CPVO bi po vašem mnenju:

Preglednica: Frekvenčna porazdelitev odgovorov anketirancev na vprašanje o pomenu zgodnjega vključevanja zainteresirane javnosti v postopke PVZ v CPVO

Pomen in koristnost zgodnjega vključevanja zainteresirane javnosti v postopke PVZ v CPVO	frekvenca	odstotek
Izboljšalo kakovost sprejetih rešitev, vendar podaljšalo postopke sprejemanja PPP.	7	100,0
Izboljšalo kakovost sprejetih rešitev in skrajšalo postopke sprejemanja PPP.	0	0,0
Poslabšalo kakovost sprejetih rešitev, vendar skrajšalo postopke sprejemanja PPP.	0	0,0
Poslabšalo kakovost sprejetih rešitev in podaljšalo postopke sprejemanja PPP.	0	0,0
Skupaj	7	100

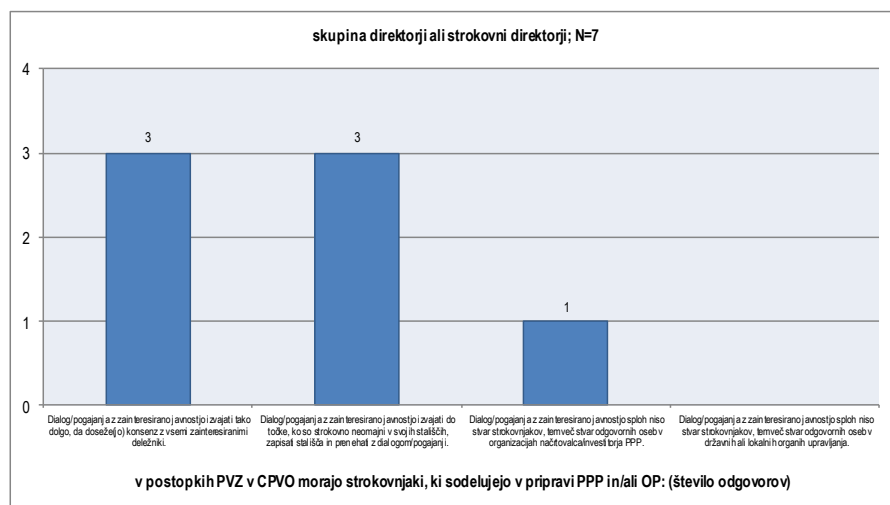

Slika: Odgovori anketirancev skupine direktorji ali strokovni direktorji na vprašanje o pomenu zgodnjega vključevanja zainteresirane javnosti v postopke PVZ v CPVO

16_14 V postopkih PVZ v CPVO morajo strokovnjaki, ki sodelujejo v pripravi PPP in/ali OP:

Preglednica: Frekvenčna porazdelitev odgovorov anketirancev na vprašanje kako naj poteka dialog ali pogajanje strokovnjakov v postopkih PVZ v CPVO z zainteresirano javnostjo

Potek dialoga ali pogajanja strokovnjakov v postopkih PVZ v CPVO z zainteresirano javnostjo	frekvenca	odstotek
Dialog/pogajanja z zainteresirano javnostjo izvajati tako dolgo, da doseže(jo) konsenz z vsemi zainteresiranimi deležniki.	3	42,9
Dialog/pogajanja z zainteresirano javnostjo izvajati do točke, ko so strokovno neomajni v svojih stališčih, zapisati stališča in prenehati z dialogom/pogajani.	3	42,9
Dialog/pogajanja z zainteresirano javnostjo sploh niso stvar strokovnjakov, temveč stvar odgovornih oseb v organizacijah načrtovalca/investitorja PPP.	1	14,3
Dialog/pogajanja z zainteresirano javnostjo sploh niso stvar strokovnjakov, temveč stvar odgovornih oseb v državnih ali lokalnih organih upravljanja.	0	0,0
Skupaj	7	100

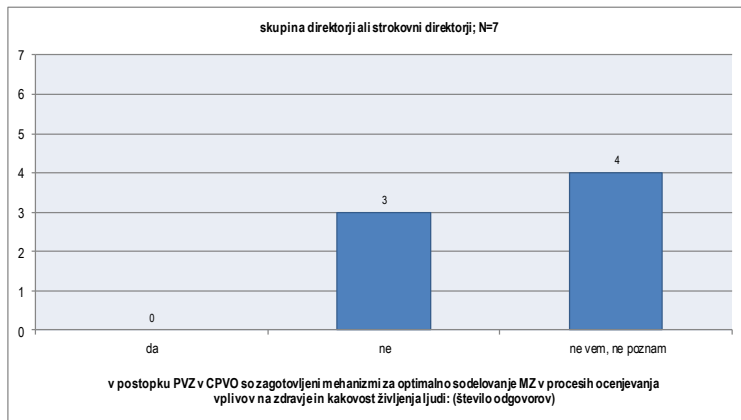

Slika: Odgovori anketirancev skupine direktorji ali strokovni direktorji na vprašanje kako naj poteka dialog ali pogajanje strokovnjakov z zainteresirano javnostjo v postopkih PVZ v CPVO

17_15 V postopku PVZ v CPVO so zagotovljeni mehanizmi za optimalno sodelovanje MZ v procesih ocenjevanja vplivov na zdravje in kakovost življenja ljudi.

Preglednica: Frekvenčna porazdelitev odgovorov anketirancev na raziskovalno trditev, da so v postopku PVZ v CPVO zagotovljeni mehanizmi za optimalno sodelovanje MZ v procesih ocenjevanja vplivov na zdravje in kakovost življenja ljudi

V postopku PVZ v CPVO so zagotovljeni mehanizmi za optimalno sodelovanje MZ v procesih ocenjevanja vplivov na zdravje in kakovost življenja ljudi.	frekvenca	odstotek
da	0	0,0
ne	3	42,9
ne vem, ne poznam	4	57,1
skupaj	7	100

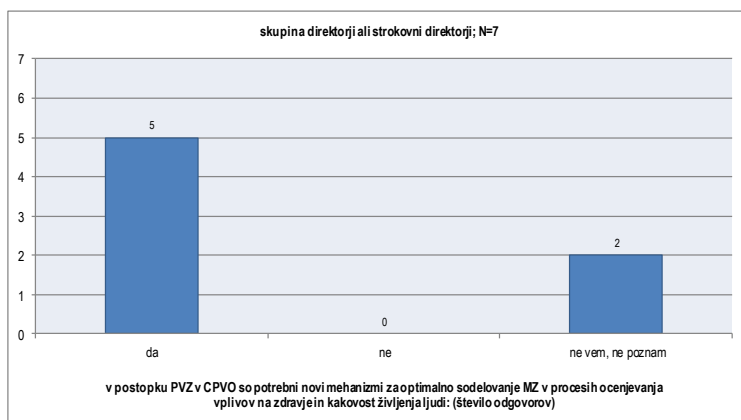

Slika: Odgovori anketirancev skupine direktorji ali strokovni direktorji na raziskovalno trditev, da so v postopku PVZ v CPVO zagotovljeni mehanizmi za optimalno sodelovanje MZ v procesih ocenjevanja vplivov na zdravje in kakovost življenja ljudi

18_16 V postopku PVZ v CPVO so potrebni novi mehanizmi za optimalno sodelovanje MZ v procesih ocenjevanja vplivov na zdravje in kakovost življenja ljudi.

Preglednica: Frekvenčna porazdelitev odgovorov anketirancev na raziskovalno trditev, da so v postopku PVZ v CPVO potrebni novi mehanizmi za optimalno sodelovanje MZ v procesih ocenjevanja vplivov na zdravje in kakovost življenja ljudi

V postopku PVZ v CPVO so potrebni novi mehanizmi za optimalno sodelovanje MZ v procesih ocenjevanja vplivov na zdravje in kakovost življenja ljudi.	frekvenca	odstotek
da	5	71,4
ne	0	0,0
ne vem, ne poznam	2	28,6
skupaj	7	100

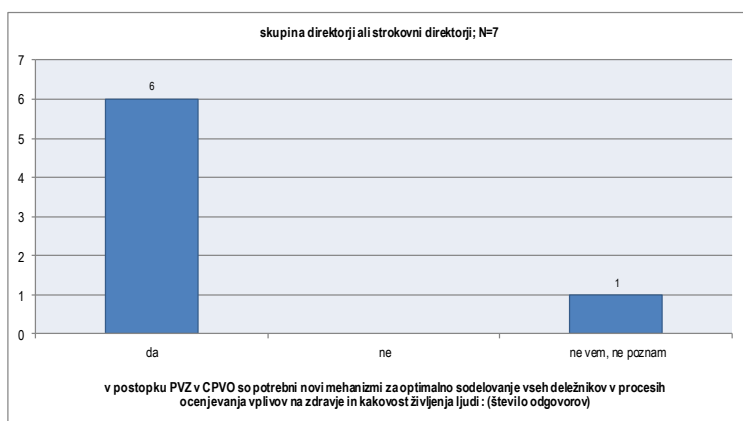

Slika: Odgovori anketirancev skupine direktorji ali strokovni direktorji na raziskovalno trditev, da so v postopku PVZ v CPVO potrebni novi mehanizmi za optimalno sodelovanje MZ v procesih ocenjevanja vplivov na zdravje in kakovost življenja ljudi

19_17 V postopku PVZ v CPVO so potrebni novi mehanizmi za optimalno sodelovanje vseh deležnikov v procesih ocenjevanja vplivov na zdravje in kakovost življenja ljudi.

Preglednica: Frekvenčna porazdelitev odgovorov anketirancev na raziskovalno trditev, da so v postopku PVZ v CPVO potrebni novi mehanizmi za optimalno sodelovanje vseh deležnikov v procesih ocenjevanja vplivov na zdravje in kakovost življenja ljudi

V postopku PVZ v CPVO so potrebni novi mehanizmi za optimalno sodelovanje vseh deležnikov v procesih ocenjevanja vplivov na zdravje in kakovost življenja ljudi.	frekvenca	odstotek
da	6	85,7
ne	0	0,0
ne vem, ne poznam	1	14,3
skupaj	7	100

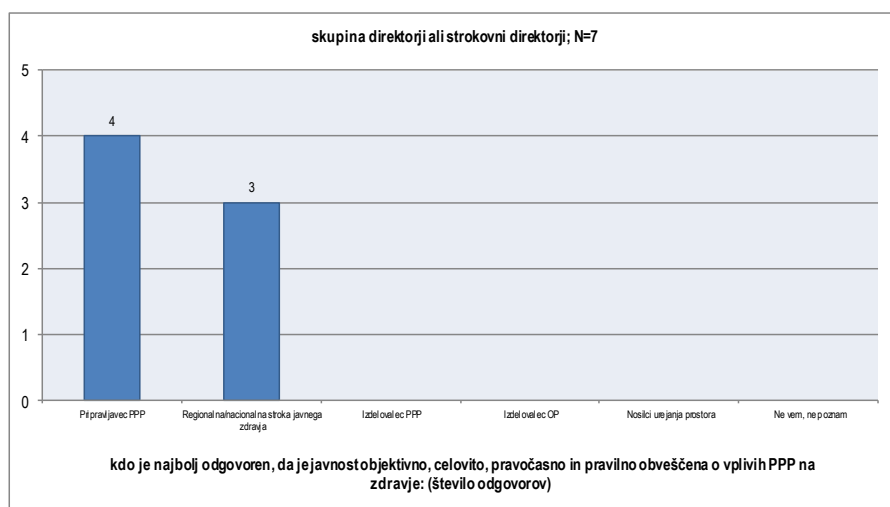

Slika: Odgovori anketirancev skupine direktorji ali strokovni direktorji na raziskovalno trditev, da so v postopku PVZ v CPVO potrebni novi mehanizmi za optimalno sodelovanje vseh deležnikov v procesih ocenjevanja vplivov na zdravje in kakovost življenja ljudi

20_18 Kdo je po vašem mnenju najbolj odgovoren, da je javnost objektivno, celovito, pravočasno in pravilno obveščena o vplivih PPP na zdravje?

Preglednica: Frekvenčna porazdelitev odgovorov anketirancev na vprašanje, kdo je najbolj odgovoren, da je javnost objektivno, celovito, pravočasno in pravilno obveščena o vplivih PPP na zdravje

Odgovornost za objektivno, celovito, pravočasno in pravilno obveščenost javnosti o vplivih PPP na zdravje	frekvenca	odstotek
Pripravljavec PPP	4	57,1
Regionalna/nacionalna stroka javnega zdravja	3	42,9
Izdelovalec PPP	0	0,0
Izdelovalec OP	0	0,0
Nosilci urejanja prostora	0	0,0
Ne vem, ne poznam	0	0,0
Skupaj:	7	100

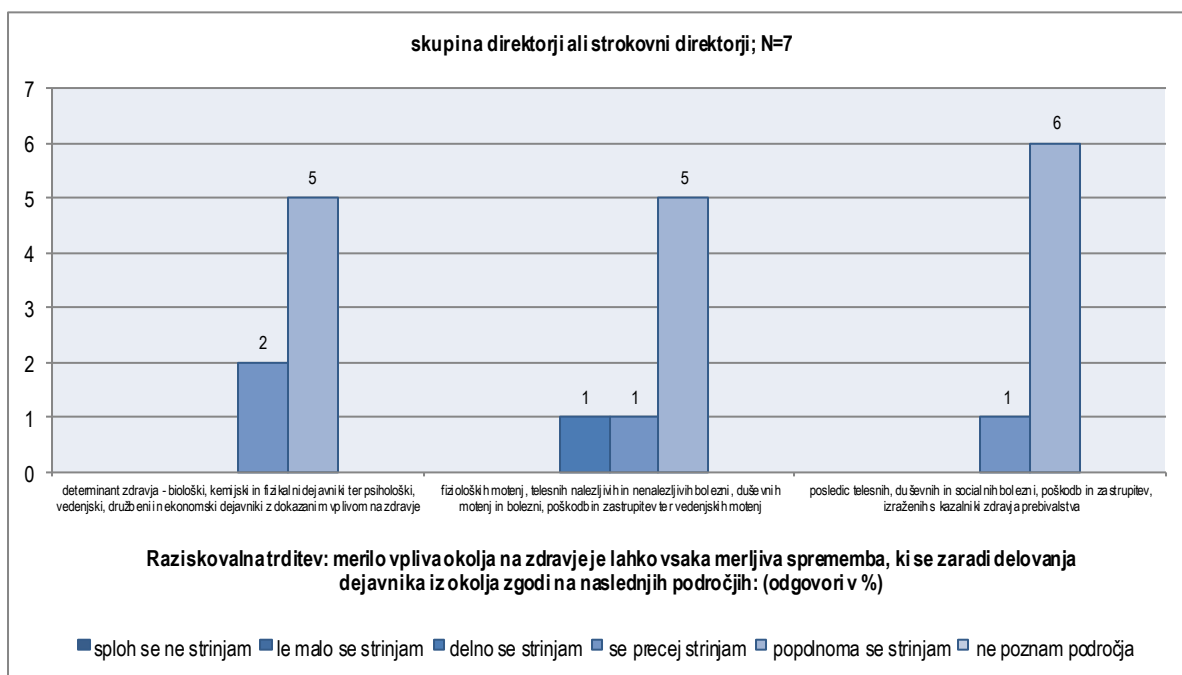

Slika: Odgovori anketirancev skupine direktorji ali strokovni direktorji na vprašanje, kdo je najbolj odgovoren, da je javnost objektivno, celovito, pravočasno in pravilno obveščena o vplivih PPP na zdravje

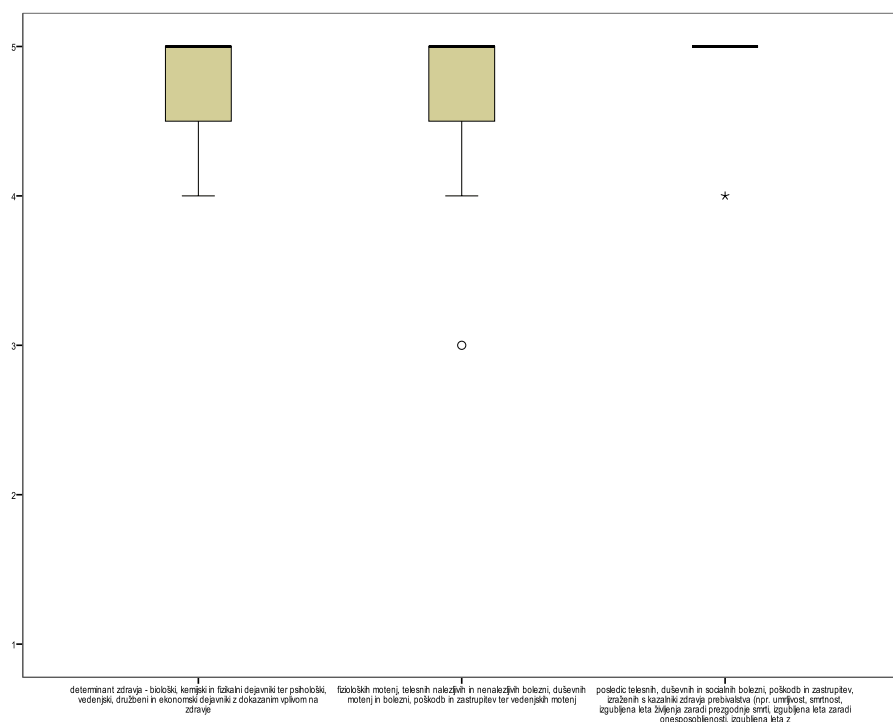
21_19 Trditev: Merilo vpliva okolja na zdravje je lahko vsaka merljiva sprememba, ki se zaradi delovanja dejavnika iz okolja zgodi na naslednjih področjih:

Preglednica: Frekvenčna porazdelitev odgovorov anketirancev na raziskovalno trditev, da je merilo vpliva okolja na zdravje vsaka merljiva sprememba, ki se zaradi delovanja dejavnika iz okolja zgodi na naslednjih področjih:

Trditev: Merilo vpliva okolja na zdravje je lahko vsaka merljiva sprememba, ki se zaradi delovanja dejavnika iz okolja zgodi na naslednjih področjih:	sploh se ne strinjam		le malo se strinjam		delno se strinjam		se precej strinjam		popolnoma se strinjam		ne poznam področja		skupaj	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
determinant zdravja - biološki, kemijski in fizikalni dejavniki ter psihološki, vedenjski, družbeni in ekonomski dejavniki z dokazanim vplivom na zdravje	0	0,0	0	0,0	0	0,0	2	28,6	5	71,4	0	0,0	7	100,0
fizioloških motenj, telesnih nalezljivih in nenalezljivih bolezni, duševnih motenj in bolezni, poškodb in zastrupitev ter vedenjskih motenj	0	0,0	0	0,0	1	14,3	1	14,3	5	71,4	0	0,0	7	100,0
posledic telesnih, duševnih in socialnih bolezni, poškodb in zastrupitev, izraženih s kazalniki zdravja prebivalstva (npr. umrljivost, smrtnost, izgubljena leta življenja zaradi prezgodnje smrti, izgubljena leta zaradi onesposobljenosti, izgubljena leta zdravega življenja, izgubljena leta kakovostnega življenja,...).	0	0,0	0	0,0	0	0,0	1	14,3	6	85,7	0	0,0	7	100,0

Slika: Odgovori anketirancev skupine direktorji ali strokovni direktorji na raziskovalno trditev, da je merilo vpliva okolja na zdravje vsaka merljiva sprememba, ki se zaradi delovanja dejavnika iz okolja zgodi na navedenih področjih

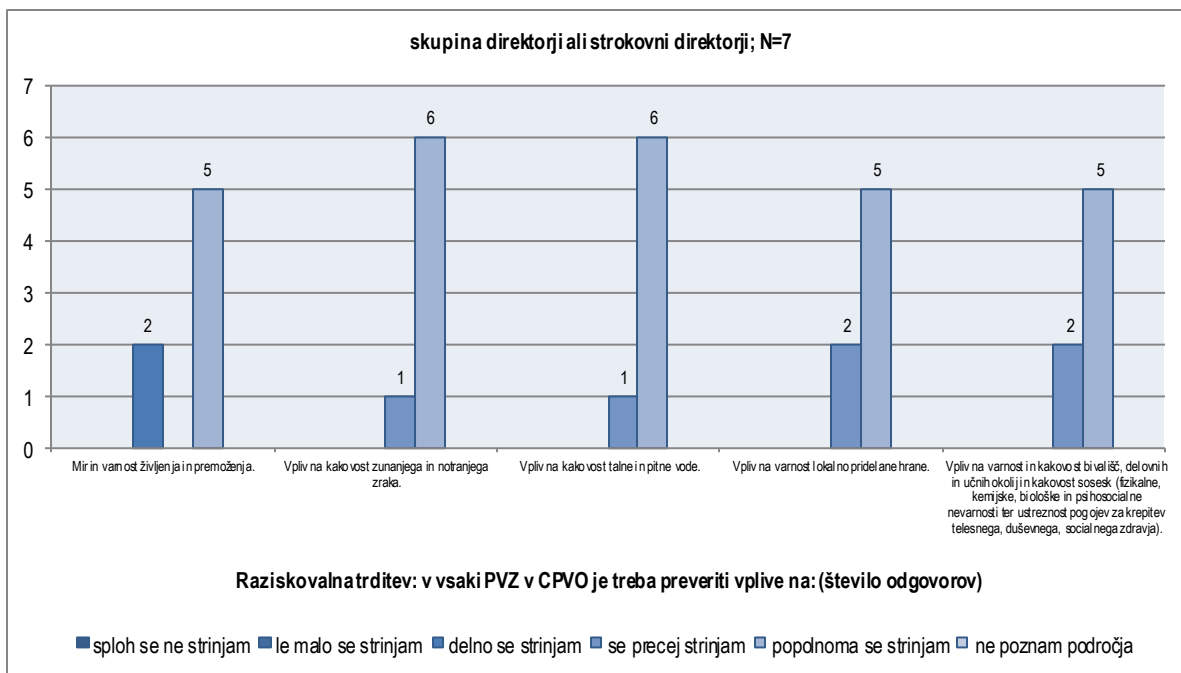

Slika: Odgovori anketirancev skupine direktorji ali strokovni direktorji na raziskovalno trditev, da je merilo vpliva okolja na zdravje vsaka merljiva sprememba, ki se zaradi delovanja dejavnika iz okolja zgodi na navedenih področjih; (ocena 1 – sploh se ne strinjam, 5 – popolnoma se strinjam)

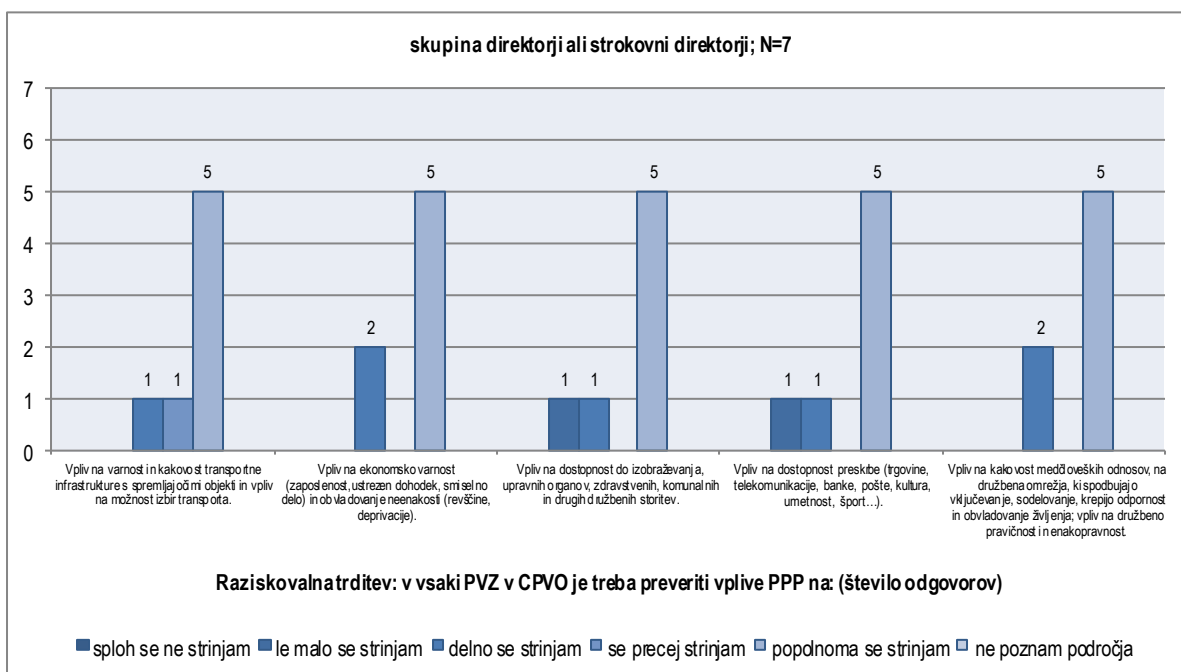
22_20 Trditev: V vsaki PVZ v CPVO je treba preveriti vplive PPP na:

Preglednica: Frekvenčna porazdelitev odgovorov anketirancev na raziskovalno trditev, da je v vsaki PVZ v CPVO treba preveriti vplive PPP na:

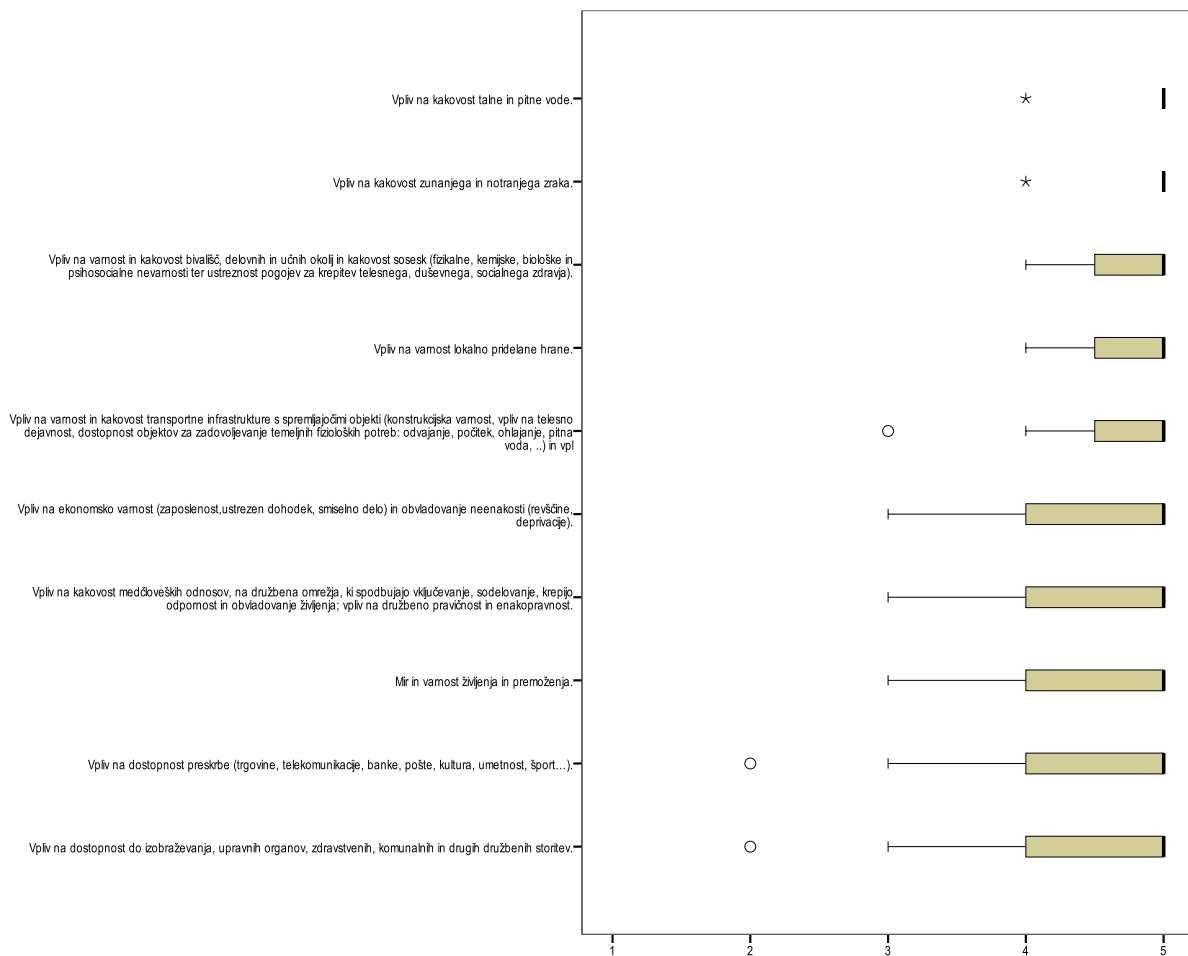
Trditev: V vsaki PVZ v CPVO je treba preveriti vplive PPP na:	sploh se ne strinjam		le malo se strinja		se delno strinjam		se precej strinjam		popolnoma se strinjam		ne poznam področja		skupaj	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Mir in varnost življenja in premoženja.	0	0,0	0	0,0	2	28,6			5	71,4	0	0,0	7	100,0
Vpliv na kakovost zunanjega in notranjega zraka.	0	0,0	0	0,0	0	0,0	1	14,3	6	85,7	0	0,0	7	100,0
Vpliv na kakovost talne in pitne vode.	0	0,0	0	0,0	0	0,0	1	14,3	6	85,7	0	0,0	7	100,0
Vpliv na varnost lokalno pridelane hrane.	0	0,0	0	0,0	0	0,0	2	28,6	5	71,4	0	0,0	7	100,0
Vpliv na varnost in kakovost bivaljšč, delovnih in učnih okolij in kakovost sosek (fizikalne, kemijske, biološke in psihosocialne nevarnosti ter ustreznost pogojev za krepitev telesnega, duševnega, socialnega zdravja).	0	0,0	0	0,0	0	0,0	2	28,6	5	71,4	0	0,0	7	100,0
Vpliv na varnost in kakovost transportne infrastrukture s spremljajočimi objekti (konstrukcijska varnost, vpliv na telesno dejavnost, dostopnost objektov za zadovoljevanje temeljnih fizioloških potreb: odvajanje, počitek, ohlajanje, pitna voda, ..) in vpliv na možnost izbir transporta.	0	0,0	0	0,0	1	14,3	1	14,3	5	71,4	0	0,0	7	100,0
Vpliv na ekonomsko varnost (zaposlenost, ustrezen dohodek, smiselno delo) in obvladovanje neenakosti (revščine, deprivacije).	0	0,0	0	0,0	2	28,6	0	0,0	5	71,4	0	0,0	7	100,0
Vpliv na dostopnost do izobraževanja, upravnih organov, zdravstvenih, komunalnih in drugih družbenih storitev.	0	0,0	1	14,3	1	14,3	0	0,0	5	71,4	0	0,0	7	100,0
Vpliv na dostopnost preskrbe (trgovine, telekomunikacije, banke, pošte, kultura, umetnost, šport...).	0	0,0	1	14,3	1	14,3	0	0,0	5	71,4	0	0,0	7	100,0
Vpliv na kakovost medčloveških odnosov, na družbena omrežja, ki spodbujajo vključevanje, sodelovanje, krepijo odpornost in obvladovanje življenja; vpliv na družbeno pravičnost in enakopravnost.	0	0,0	0	0,0	2	28,6	0	0,0	5	71,4	0	0,0	7	100,0

Slika: Odgovori anketirancev skupine direktorji ali strokovni direktorji na raziskovalno trditev, da je v vsaki PVZ v CPVO treba preveriti vplive PPP na navedene dejavnike

Slika: Odgovori anketirancev skupine direktorji ali strokovni direktorji na raziskovalno trditev, da je v vsaki PVZ v CPVO treba preveriti vplive PPP na navedene dejavnike

Slika: Odgovori anketirancev skupine direktorji ali strokovni direktorji na raziskovalno trditev, da je v vsaki PVZ v CPVO treba preveriti vplive PPP na navedene dejavnike; (ocena 1 – sploh se ne strinjam, 5 – popolnoma se strinjam)

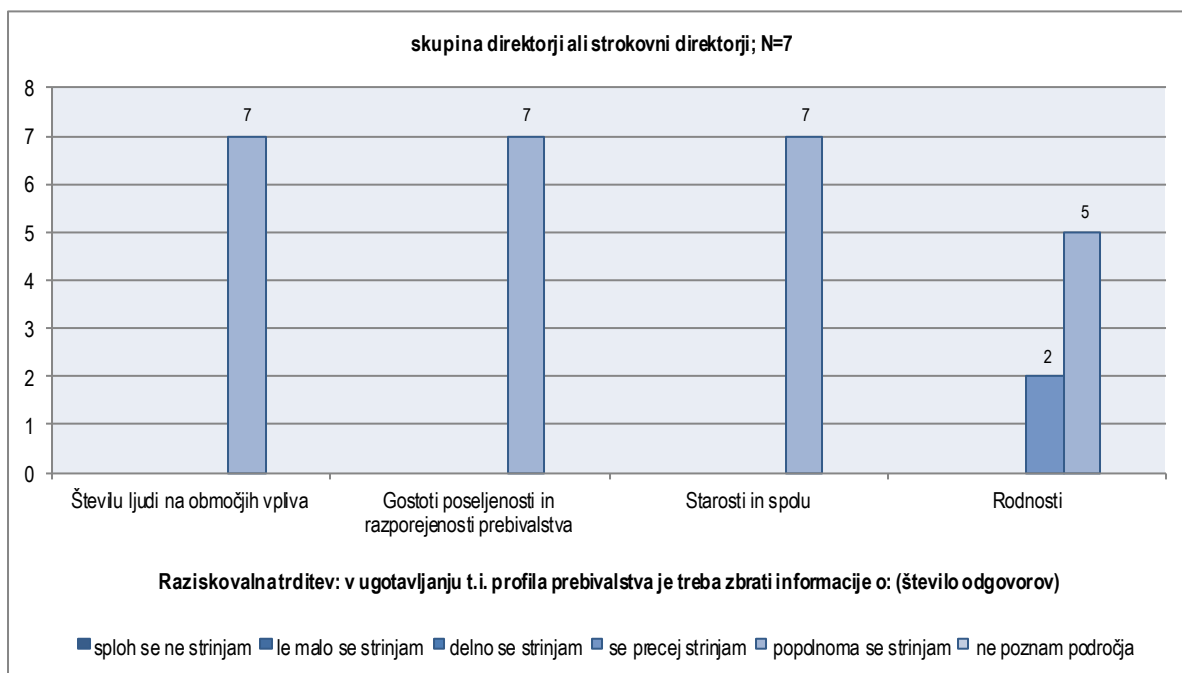
23_21 Trditev: V ugotavljanju t.i. profila prebivalstva je treba zbrati informacije o

Preglednica: Frekvenčna porazdelitev odgovorov anketirancev na raziskovalno trditev, da je v ugotavljanju t.i. profila prebivalstva treba zbrati informacije o:

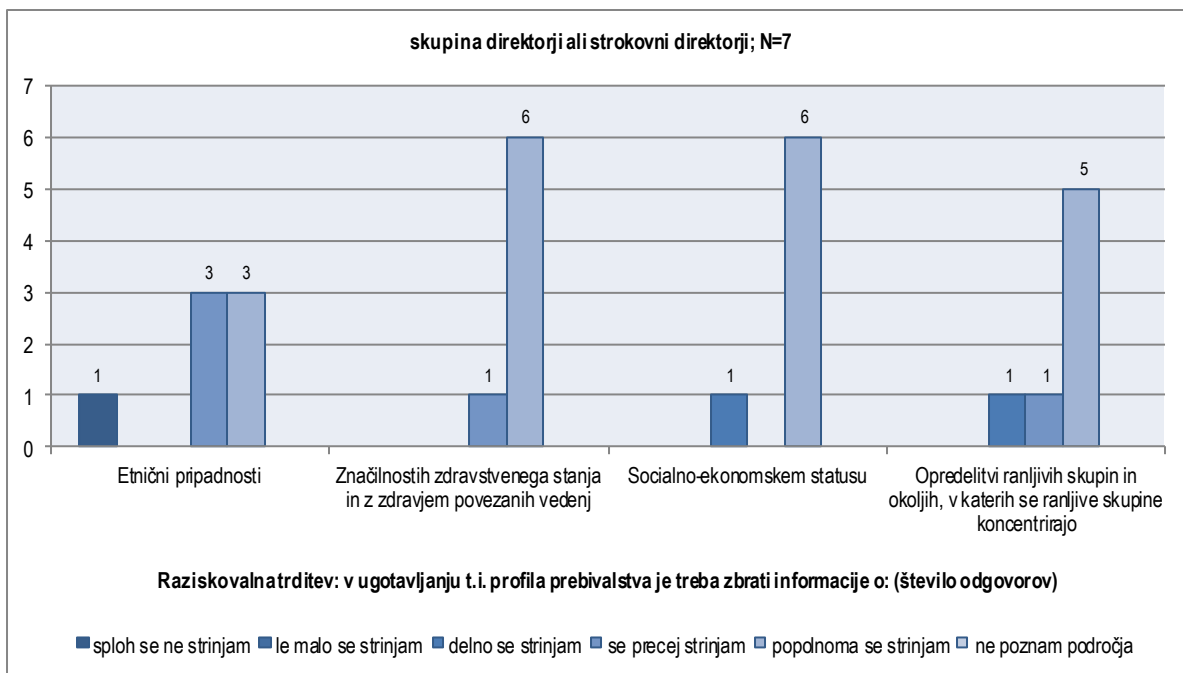
Trditev: V ugotavljanju t.i. profila prebivalstva je treba zbrati informacije o:	sploh se ne strinjam		le malo se strinjam		delno se strinjam		se precej strinjam		popolnoma se strinjam		ne poznam področja		skupaj	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Številu ljudi na območjih vpliva	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	7	100,0	0	0,0	7	100,0
Gostoti poseljenosti in razporejenosti prebivalstva	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	7	100,0	0	0,0	7	100,0
Starosti in spolu	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	7	100,0	0	0,0	7	100,0
Rodnosti	0	0,0	0	0,0	0	0,0	2	28,6	5	71,4	0	0,0	7	100,0
Etnični pripadnosti	1	14,3	0	0,0	0	0,0	3	42,9	3	42,9	0	0,0	7	100,0
Značilnostih zdravstvenega stanja in z zdravjem povezanih vedenj	0	0,0	0	0,0	0	0,0	1	14,3	6	85,7	0	0,0	7	100,0
Socialno-ekonomskem statusu	0	0,0	0	0,0	1	14,3			6	85,7	0	0,0	7	100,0
Opredelitvi ranljivih skupin in okoljih, v katerih se ranljive skupine koncentrirajo	0	0,0	0	0,0	1	14,3	1	14,3	5	71,4	0	0,0	7	100,0

Pripombe, predlogi:

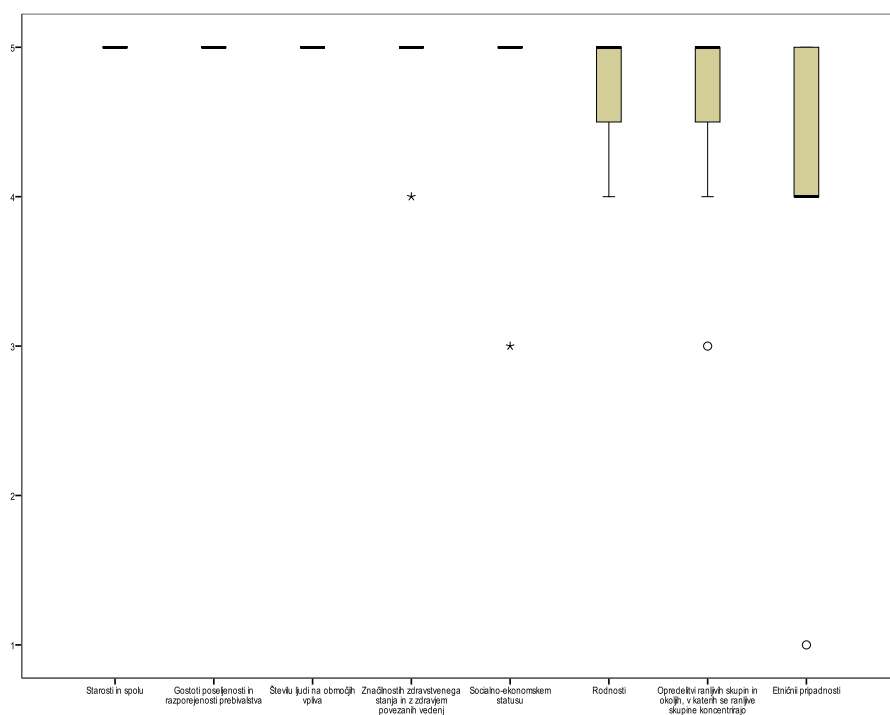
- stališča in mnenja prebivalcev do zaznanih problemov v lokalnem okolju in regiji

Slika: Odgovori anketirancev skupine direktorji ali strokovni direktorji na raziskovalno trditev, da je v vsaki PVZ v CPVO treba zbrati informacije o naslednjih dejavnostih

Slika: Odgovori anketirancev skupine direktorji ali strokovni direktorji na raziskovalno trditev, da je v vsaki PVZ v CPVO treba zbrati informacije o naslednjih dejavnikih

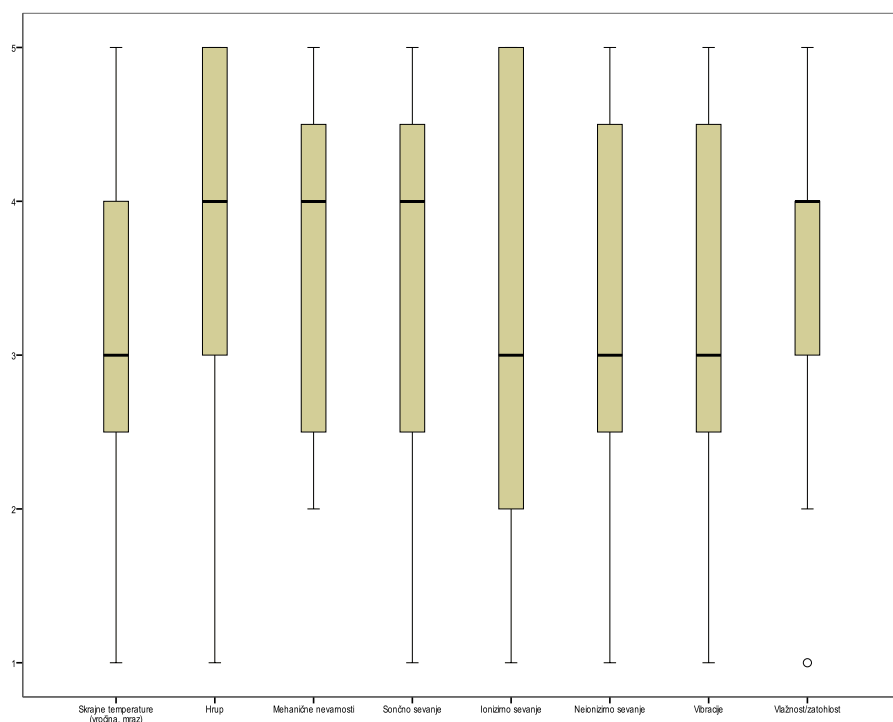

Slika: Odgovori anketirancev skupine direktorji ali strokovni direktorji na raziskovalno trditev, da je v vsaki PVZ v CPVO treba zbrati informacije o naslednjih dejavnikih; (ocena 1 – sploh se ne strinjam, 5 – popolnoma se strinjam)

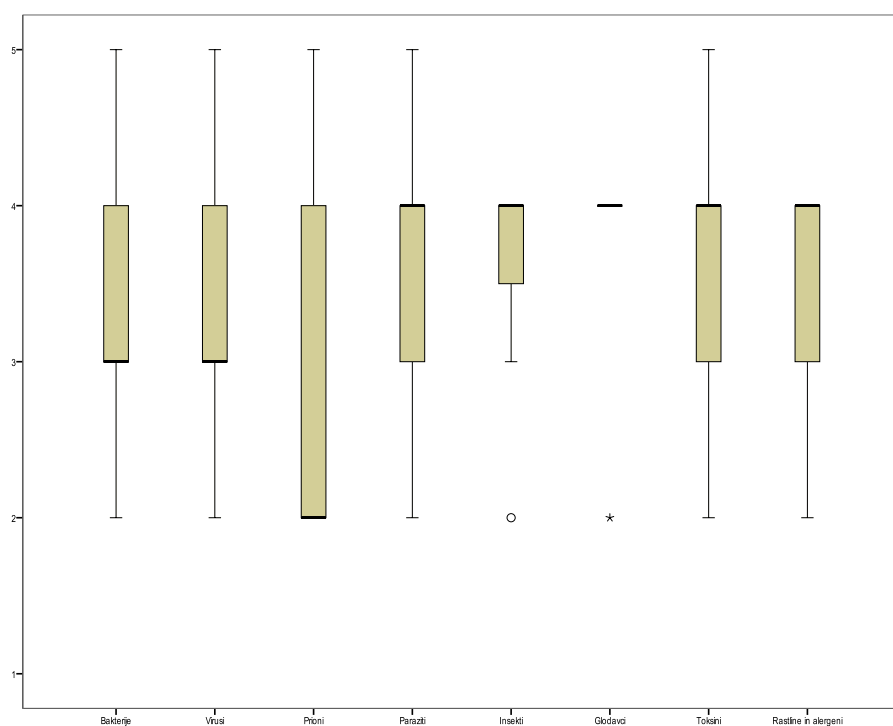
24_22 Trditev: V strateških ocenjevanjih PPP lahko ugotovljamo vplive na kvalitativni (opisni) in/ali na semi kvantitativni (simbolni: ---,--, -, 0, +, ++, +++) ravni za:

Preglednica: Frekvenčna porazdelitev odgovorov anketirancev na raziskovalno trditev, da je v strateških ocenjevanjih PPP mogoče ugotavljati vplive na kvalitativni (opisni) in/ali na semi kvantitativni (simbolni) ravni za naslednje nevarnosti:

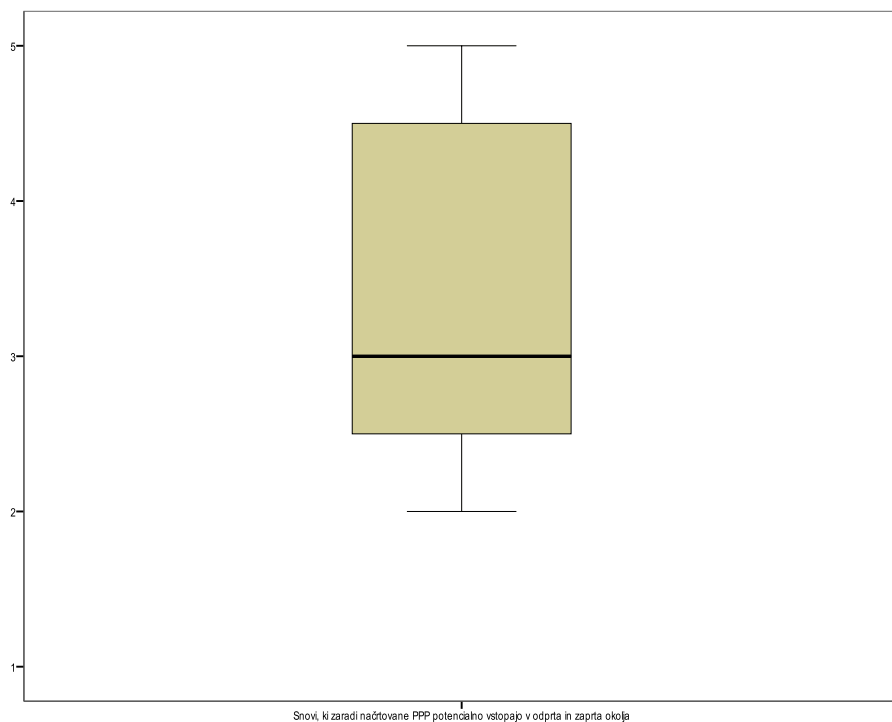
	nikoli		zelo redko		občasno		pogosto		vedno		ne poznam ne področja		skupaj	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Fizikalne nevarnosti	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Skrajne temperature (vročina, mraz)	1	14,3	1	14,3	2	28,6	2	28,6	1	14,3	0	0,0	7	100,0
Hrup	1	14,3	1	14,3	0	0,0	2	28,6	3	42,9	0	0,0	7	100,0
Mehanične nevarnosti	0	0,0	2	28,6	1	14,3	2	28,6	2	28,6	0	0,0	7	100,0
Sončno sevanje	1	14,3	1	14,3	1	14,3	2	28,6	2	28,6	0	0,0	7	100,0
Ionizirno sevanje	1	14,3	2	28,6	1	14,3	0	0,0	3	42,9	0	0,0	7	100,0
Neionizirno sevanje	1	14,3	1	14,3	2	28,6	1	14,3	2	28,6	0	0,0	7	100,0
Vibracije	1	14,3	1	14,3	2	28,6	1	14,3	2	28,6	0	0,0	7	100,0
Vlažnost/zatoholost	1	14,3	1	14,3	0	0,0	4	57,1	1	14,3	0	0,0	7	100,0
Biošške nevarnosti	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Bakterije	0	0,0	1	14,3	3	42,9	2	28,6	1	14,3	0	0,0	7	100,0
Virusi	0	0,0	1	14,3	3	42,9	2	28,6	1	14,3	0	0,0	7	100,0
Prioni	0	0,0	4	57,1	0	0,0	2	28,6	1	14,3	0	0,0	7	100,0
Paraziti	0	0,0	1	14,3	2	28,6	3	42,9	1	14,3	0	0,0	7	100,0
Insekti	0	0,0	1	14,3	1	14,3	5	71,4	0	0,0	0	0,0	7	100,0
Glodavci	0	0,0	1	14,3	0	0,0	6	85,7	0	0,0	0	0,0	7	100,0
Toksini	0	0,0	1	14,3	2	28,6	3	42,9	1	14,3	0	0,0	7	100,0
Rastline in alergeni	0	0,0	1	14,3	2	28,6	4	57,1	0	0,0	0	0,0	7	100,0
Kemijske nevarnosti	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Snovi, ki zaradi načrtovane PPP potencialno vstopajo v odprta in zaprta okolja	0	0,0	2	28,6	2	28,6	1	14,3	2	28,6	0	0,0	7	100,0
Ekonomske in psiho - socialne nevarnosti	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Revščina	0	0,0	0	0,0	1	14,3	6	85,7	0	0,0	0	0,0	7	100,0
Nedostopnost plačanih služb	0	0,0	0	0,0	1	14,3	6	85,7	0	0,0	0	0,0	7	100,0
Nasilna in kriminalna dejavnost v družini/skupnosti	0	0,0	1	14,3	1	14,3	5	71,4	0	0,0	0	0,0	7	100,0
Družbena marginalizacija/diskriminacija/izključenost	0	0,0	1	14,3	2	28,6	3	42,9	1	14,3	0	0,0	7	100,0
Drugi duševni, čustveni in socialni stresi zaradi dejavnikov okolja	0	0,0	0	0,0	3	42,9	3	42,9	1	14,3	0	0,0	7	100,0

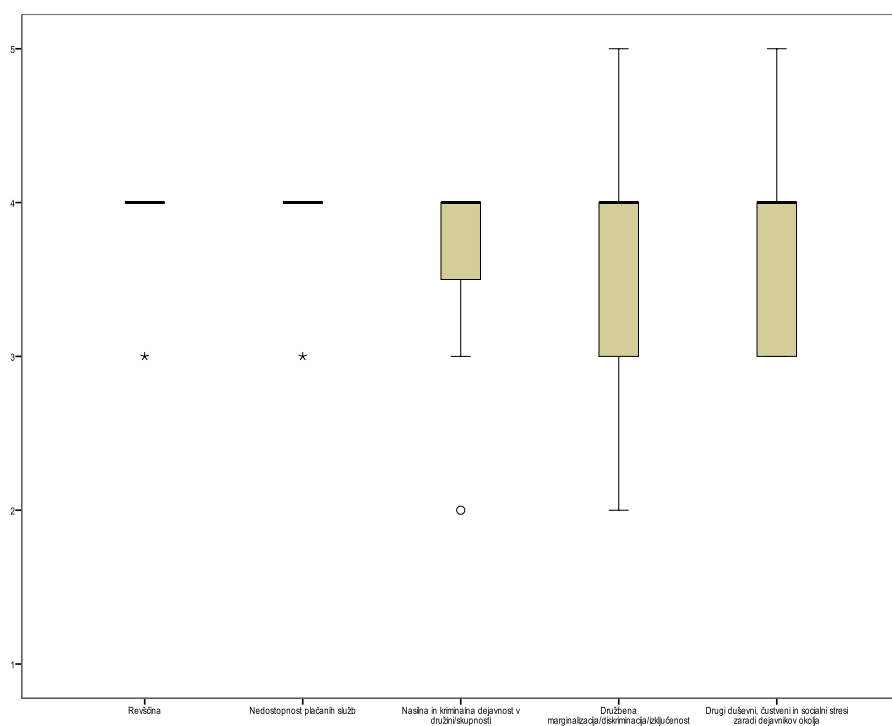
Slika: Odgovori anketirancev skupine direktorji ali strokovni direktorji na raziskovalno trditev, da je v strateških ocenjevanjih PPP mogoče ugotavljati vplive na kvalitativni (opisni) in/ali na semi kvantitativni (simbolni) ravni za naslednje fizikalne nevarnosti; (ocena 1 – sploh se ne strinjam, 5 – popolnoma se strinjam)

Slika: Odgovori anketirancev skupine direktorji ali strokovni direktorji na raziskovalno trditev, da je v strateških ocenjevanjih PPP mogoče ugotavljati vplive na kvalitativni (opisni) in/ali na semi kvantitativni (simbolni) ravni za naslednje biološke nevarnosti; (ocena 1 – sploh se ne strinjam, 5 – popolnoma se strinjam)

Slika: Odgovori anketirancev skupine direktorji ali strokovni direktorji na raziskovalno trditev, da je v strateških ocenjevanjih PPP mogoče ugotavljati vplive na kvalitativni (opisni) in/ali na semi kvantitativni (simbolni) ravni za naslednje kemijske nevarnosti; (ocena 1 – sploh se ne strinjam, 5 – popolnoma se strinjam)

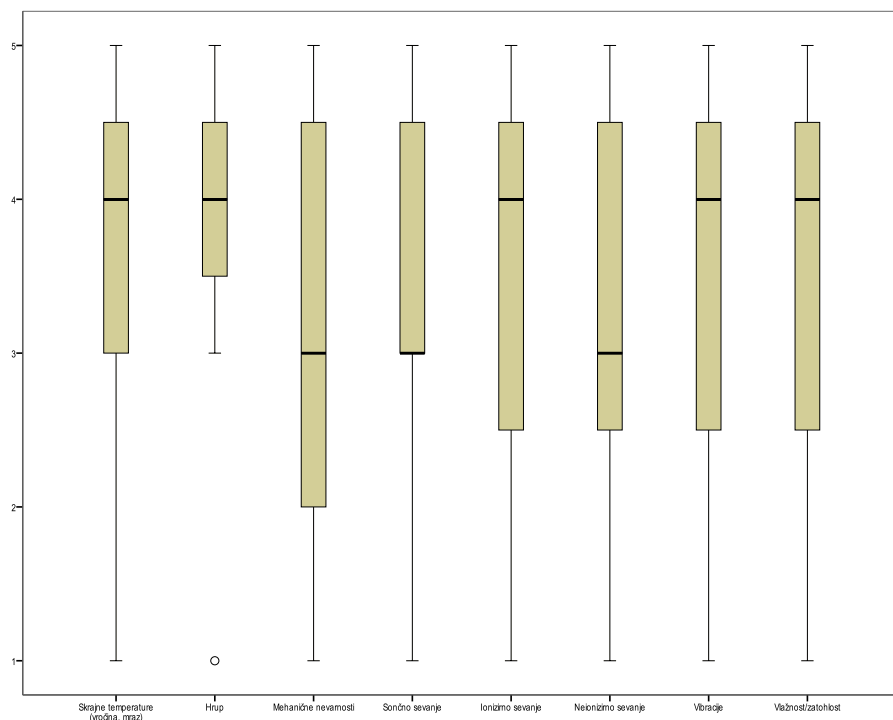

Slika: Odgovori anketirancev skupine direktorji ali strokovni direktorji na raziskovalno trditev, da je v strateških ocenjevanjih PPP mogoče ugotavljati vplive na kvalitativni (opisni) in/ali na semi kvantitativni (simbolni) ravni za naslednje psiho-socialne in družbeno ekonomske nevarnosti; (ocena 1 – sploh se ne strinjam, 5 – popolnoma se strinjam)

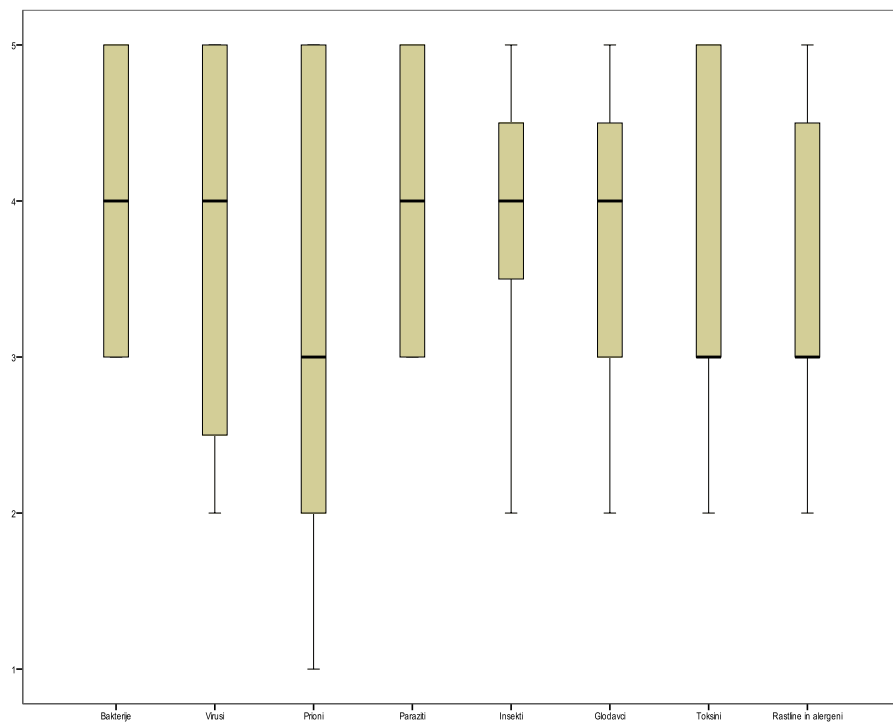
25_23 Trditev: V strateških ocenjevanjih PPP lahko ugotavljamo vplive na kvantitativni ravni za

Preglednica: Frekvenčna porazdelitev odgovorov anketirancev na raziskovalno trditev, da je v strateških ocenjevanjih PPP mogoče ugotavljati vplive na kvantitativni ravni za naslednje nevarnosti:

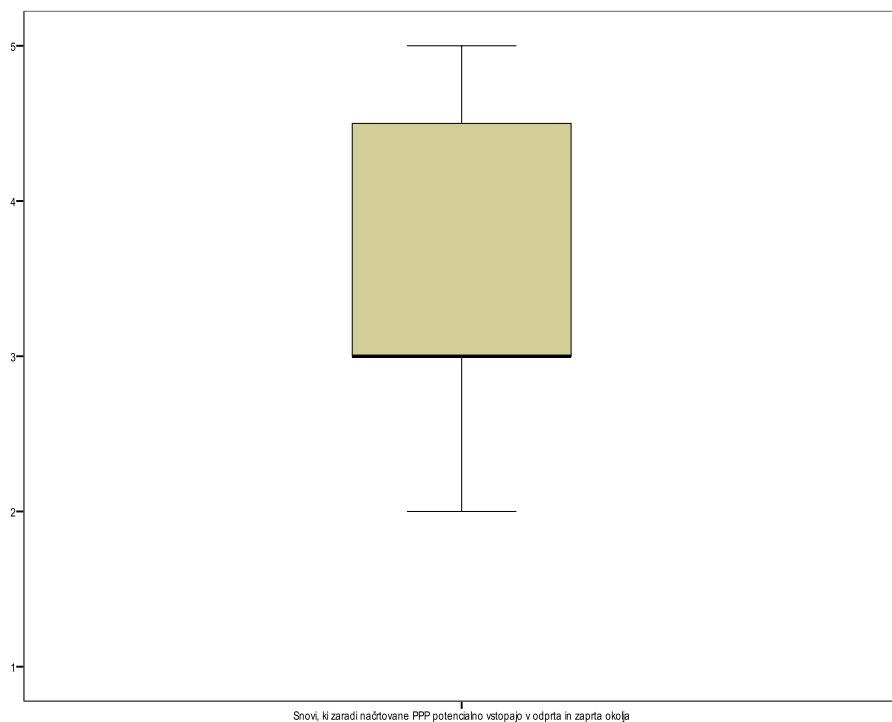
	nikoli		zelo redko		občasno		pogosto		vedno		ne poznam področja		skupaj	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Fizikalne nevarnosti														
Skrajne temperature (vročina, mraz)	1	14,3	0	0,0	2	28,6	2	28,6	2	28,6	0	0,0	7	100,0
Hrup	1	14,3	0	0,0	1	14,3	3	42,9	2	28,6	0	0,0	7	100,0
Mehanične nevarnosti	1	14,3	2	28,6	1	14,3	1	14,3	2	28,6	0	0,0	7	100,0
Sončno sevanje	1	14,3	0	0,0	3	42,9	1	14,3	2	28,6	0	0,0	7	100,0
Ionizirno sevanje	1	14,3	1	14,3	1	14,3	2	28,6	2	28,6	0	0,0	7	100,0
Neionizirno sevanje	1	14,3	1	14,3	2	28,6	1	14,3	2	28,6	0	0,0	7	100,0
Vibracije	1	14,3	1	14,3	1	14,3	2	28,6	2	28,6	0	0,0	7	100,0
Vlažnost/zatočnost	1	14,3	1	14,3	1	14,3	2	28,6	2	28,6	0	0,0	7	100,0
Biološke nevarnosti	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Bakterije	0	0,0	0	0,0	3	42,9	1	14,3	3	42,9	0	0,0	7	100,0
Virusi	0	0,0	2	28,6	1	14,3	1	14,3	3	42,9	0	0,0	7	100,0
Prioni	1	14,3	2	28,6	1	14,3	0	0,0	3	42,9	0	0,0	7	100,0
Paraziti	0	0,0	0	0,0	3	42,9	1	14,3	3	42,9	0	0,0	7	100,0
Insekti	0	0,0	1	14,3	1	14,3	3	42,9	2	28,6	0	0,0	7	100,0
Glodavci	0	0,0	1	14,3	2	28,6	2	28,6	2	28,6	0	0,0	7	100,0
Toksini	0	0,0	1	14,3	3	42,9	0	0,0	3	42,9	0	0,0	7	100,0
Rastline in alergeni	0	0,0	1	14,3	3	42,9	1	14,3	2	28,6	0	0,0	7	100,0
Kemijske nevarnosti	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Snovi, ki zaradi načrtovane PPP potencialno vstopajo v odprta in zaprta okolja	0	0,0	1	14,3	3	42,9	1	14,3	2	28,6	0	0,0	7	100,0
Ekonomske in psiho - socialne nevarnosti	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Revščina	0	0,0	0	0,0	4	57,1	1	14,3	2	28,6	0	0,0	7	100,0
Nedostopnost plačanih služb	0	0,0	0	0,0	4	57,1	2	28,6	1	14,3	0	0,0	7	100,0
Nasilna in kriminalna dejavnost v družini/skupnosti	0	0,0	1	14,3	3	42,9	2	28,6	1	14,3	0	0,0	7	100,0
Družbena marginalizacija/diskriminacija/izključenost	0	0,0	2	28,6	2	28,6	1	14,3	2	28,6	0	0,0	7	100,0
Drugi duševni, čustveni in socialni stresi zaradi dejavnikov okolja	0	0,0	3	42,9	1	14,3	1	14,3	2	28,6	0	0,0	7	100,0

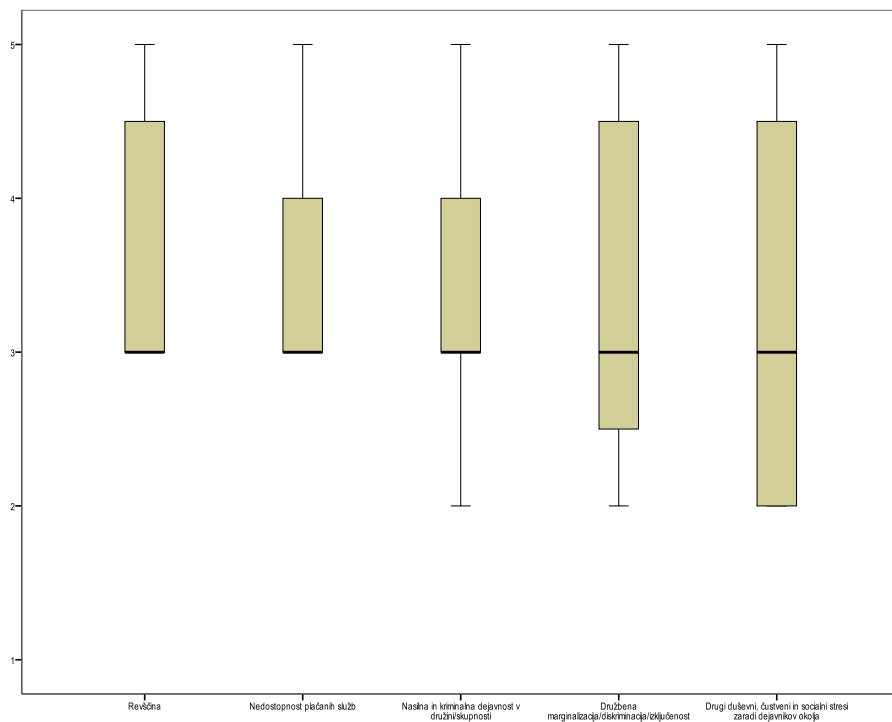
Slika: Okvir z ročaji za odgovore anketirancev skupine direktorji ali strokovni direktorji na raziskovalno trditev, da je v strateških ocenjevanjih PPP mogoče ugotavljati vplive na kvantitativni ravni za naslednje fizikalne nevarnosti; (ocena 1 – sploh se ne strinjam, 5 – popolnoma se strinjam)

Slika: Okvir z ročaji za odgovore anketirancev skupine direktorji ali strokovni direktorji na raziskovalno trditev, da je v strateških ocenjevanjih PPP mogoče ugotavljati vplive na kvantitativni ravni za naslednje biološke nevarnosti; (ocena 1 – sploh se ne strinjam, 5 – popolnoma se strinjam)

Slika: Okvir z ročaji za odgovore anketirancev skupine direktorji ali strokovni direktorji na raziskovalno trditev, da je v strateških ocenjevanjih PPP mogoče ugotavljati vplive na kvantitativni ravni za naslednje kemijske nevarnosti; (ocena 1 – sploh se ne strinjam, 5 – popolnoma se strinjam)

Slika: Okvir z ročaji za odgovore anketirancev skupine direktorji ali strokovni direktorji na raziskovalno trditev, da je v strateških ocenjevanjih PPP mogoče ugotavljati vplive na kvantitativni ravni za naslednje psiho-socialne in družbeno ekonomske nevarnosti; (ocena 1 – sploh se ne strinjam, 5 – popolnoma se strinjam)

Priloga 3: Anketni vprašalnik namenjen skupini »zaposleni strokovnjaki v javnih zavodih, ki se ukvarjajo s presojo vplivov dejavnikov okolja na zdravje in zaposleni strokovnjaki na Katedri za javno zdrave MF«

Verzija: Zaposleni strokovnjaki IVZ, ZZV in MF

Spoštovani,

pošiljamo vam vprašalnik, s pomočjo katerega bomo bolje spoznali vaša stališča v zvezi z različnimi razsežnostmi ocenjevanja vplivov dejavnikov (zunanjega)¹⁹ okolja na zdravje. V tej anketi vas sprašujemo tudi o stališčih v zvezi z upravnim postopkom presoje vplivov na zdravje kot delom celovite presoje vplivov na okolje (v nadaljevanju PVZ v CPVO). Četudi v takem postopku doslej niste izrecno sodelovali, imate znanja bodisi za kompleksno ocenjevanje vplivov bodisi za ocenjevanje določenih vplivov okolja na zdravje in tudi kakovost življenja. Prosimo, poskusite izraziti svoja stališča, ne glede na to, ali te postopke odlično poznate ali pa se s temi vprašanji srečujete zelo redko. Za take primere vam vprašalnik ponuja možnost, da na določena vprašanja odgovorite z *ne vem, ne poznam*. Pri drugih vprašanjih označite odgovor, ki vam je najbližji. **Z upoštevanjem vaših pripomb in predlogov bomo lahko pripravili boljše različico priporočil za izvajanje PVZ v CPVO v praksi.**

Želimo, da je naše skupno delo začetek procesa sodelovanja med strokami, ki doslej nismo tako izrecno ali nismo tako obsežno sodelovale, se pa strokovno delo na področju izvajanja PVZ v CPVO še kako nanaša na strokovna področja našega delovanja in naša delovna mesta. Ni pričakovati, da bomo s priporočili razrešili vsa vprašanja ali celo podali recepte za hitro ocenjevanje. Gre za sestavljeno in zapleteno področje. Analiza tujih praks kaže vsaj dve ključni prvini takega procesa - interdisciplinarno ekspertno ocenjevanje in sodelovanje deležnikov. To sta smeri, v kateri gre razvoj. Kaže torej, da potrebujemo strokovnjake s strokovnimi in upravljavskimi znanji in veščinami. Priporočila za izvajanje PVZ v CPVO so lahko pri tem v pomoč, ne morejo pa in nikoli ne bodo nadomestile živih procesov dela in usklajevanja znanj, stališč, želja in interesov v oblikovanju razvojnih prostorskih in/ali drugih politik, programov, planov (v nadaljevanju PPP).

Prvi del vprašalnika se nanaša na **strukturo in samo-oceno kompetenc za sodelovanje v kateri od nalog v upravnem postopku PVZ v CPVO**. Med naloge v upravnem postopku štejemo tudi strokovne naloge pri pripravi PPP, okoljskega poročila (v nadaljevanju OP) ali revizije OP. Odgovori nam bodo pomagali približno oceniti, s kolikšno »zalogo javno-zdravstvenih človeških zmogljivosti« za izvajanje strokovnih in upravljavskih nalog pri izvajanju posodobljenega koncepta PVZ v CPVO lahko v Sloveniji kratkoročno/srednjeročno računamo.

Drugi del vprašalnika se nanaša na **vaša stališča v zvezi s predstavljenimi tezami za predlog modela in priporočil za izvajanje in/ali sodelovanje v upravnem postopku PVZ v CPVO**.

Rezultati ankete bodo objavljeni na spletni strani Biotehniške fakultete, Oddelka za krajinsko arhitekturo.

Vsi, ki opravljate strokovna dela na Inštitutu za varovanje zdravja RS, na Zavodih za zdravstveno varstvo ali na Medicinski fakulteti, ste s področjem ocenjevanja/presoje vplivov okolja na zdravje strokovno na nek način povezani. Zato vaše mnenje šteje. Prosimo vas, izpolnite to anketo, da ga bomo lahko upoštevali. Za sodelovanje se vam vnaprej lepo zahvaljujemo.

asist. mag. Bojanka Štern, dr. med.
dr. Aleš Mlakar, univ. dipl.inž.kraj.arh.

¹⁹ *Okolje* v tem dokumentu uporabljamo kot sinonim za *zunanje okolje*. Če ni posebej navedeno, *okolje* predstavlja vse, kar ni del notranjega okolja, torej človeka samega.

VPRAŠALNIK O ZMOGLJIVOSTIH IN STALIŠČIH V ZVEZI Z OCENJEVANJEM VPLIVOV DEJAVNIKOV OKOLJA NA ZDRAVJE IN KAKOVOST ŽIVLJENJA PREBIVALSTVA

Vprašalnik shranite s poljubnim imenom na vaš računalnik in odprite z urejevalnikom besedil Microsoft Word. Na vprašanja odgovarjate tako, da z miško označite odgovor, ki se vam zdi najbolj primeren. Pri nekaterih vprašanjih je možno odgovor dopisati. Če na katero od vprašanj ne želite ali ne morete odgovoriti (ker ne znate, ne poznate vsebine oz. niste vključeni v ta del procesa strateškega ocenjevanja), odgovorite z *ne vem, ne poznam*.

Izpolnjevanje vprašalnika traja približno pol ure. Vmes lahko izpolnjevanje prekinete. Ko vprašalnik izpolnite, datoteko shranite in jo pošljite po elektronski pošti na naslov:

crp.cpvo@bf.uni-lj.si

Vprašalnik lahko tudi natisnete in ga izpolnjenega pošljete na naslov: Biotehniška fakulteta, Oddelek za krajinsko arhitekturo, "za CRP CPVOZ", Jamnikarjeva 101, 1000 Ljubljana.

Anketa je anonimna. Vaši osebni podatki ne bodo objavljeni ali shranjeni. Naslove elektronske pošte hranimo za potrebe nadaljnjega obveščanja o raziskovalnem projektu.

Prosimo vas, da nam anketo posredujete najkasneje do **30.03.2012**.

Razlaga nekaterih kratic in pojmov:

- **Zakon o varstvu okolja** v svojem 2. členu določa: *Namen varstva okolja je spodbujanje in usmerjanje takšnega družbenega razvoja, ki omogoča dolgoročne pogoje za človekovo zdravje, počutje in kakovost njegovega življenja ter ohranjanje biotske raznovrstnosti.*
- **Politika, program, plan (v nadaljevanju PPP)** povzroča spremembe v okolju in je predmet ocenjevanja vplivov na okolje, vključno z vplivi na človekovo zdravje. PPP so lahko razvojni programi posameznih resorjev (energetski program, program razvoja podeželja ipd.), občinski prostorski načrti (določajo strategijo prostorskega razvoja, namensko rabo prostora – prostorske izvedbene pogoje na območju celotne občine) ter drugi prostorski načrti – občinski podrobni prostorski načrti (podrobneje določajo posamezne ureditve, npr. prometne, energetske objekte, stanovanjske soseske, gospodarska središča itd.).
- **Strateško ocenjevanje vplivov na okolje** je proces ocenjevanja politik, programov in planov na najvišjih načrtovalskih ravneh, katerega namen je prispevati k odločanju o potrebnosti nadaljnjega, podrobnejšega ocenjevanja, k odločanju o smiselnosti obravnavanih politik, programov in planov, iskanju najboljše alternative ter nasploh izboljšanju zamisli ter predlaganih rešitev. Temelji na načelih vzdržnega razvoja.
- **Celovita presoja vplivov na okolje (v nadaljevanju CPVO)** je strokovni in upravni postopek, predpisan v Zakonu o varstvu okolja, podrobneje pa v Uredbi o okoljskem poročilu in podrobnejšem postopku celovite presoje vplivov izvedbe planov na okolje. Zakon določa: *"Zaradi uresničevanja načel trajnostnega razvoja, celovitosti in preventive je treba v postopku priprave plana, programa, načrta, prostorskega ali drugega akta (v nadaljnjem besedilu: plan), katerega izvedba lahko pomembno vpliva na okolje, izvesti celovito presojo vplivov njegove izvedbe na okolje, s katero se ugotovi in oceni vplive na okolje in vključenost zahtev varstva okolja, ohranjanja narave, varstva človekovega zdravja in kulturne dediščine v plan, in pridobiti potrdilo ministrstva o sprejemljivosti njegove izvedbe na okolje".*
- **Presoja vplivov na zdravje v celoviti presoji vplivov na okolje (PVZ v CPVO)** je skovanka za potrebe tega projekta. Pomeni tisti del upravnega postopka CPVO, ki se ukvarja z vplivi na človekovo zdravje.
- **Presoja vplivov na zdravje v strateškem ocenjevanju vplivov na okolje (angl. HIA v SEA) je etično-strokovni koncept s pripadajočo metodologijo.** Pomeni interdisciplinarni in partnerski proces ocenjevanja pozitivnih in negativnih vplivov politik, programov, planov na zdravje prebivalstva in specifičnih (posebej ranljivih) skupin prebivalstva. Namen presoje je optimizacija PPP in v zvezi s tem zaščita in krepitev zdravja in kakovosti življenja prebivalstva. Bistven element koncepta je upoštevanje načela participacije/soodločanja deležnikov.
- **Okoljsko poročilo (v nadaljevanju OP)** prav tako predpisuje Zakon o varstvu okolja, podrobneje pa Uredba o okoljskem poročilu in podrobnejšem postopku celovite presoje vplivov izvedbe planov na okolje: Zakon med drugim določa: *"Okoljsko poročilo je dokument, v katerem se opredelijo, opišejo in ovrednotijo pomembni vplivi izvedbe plana na okolje, ohranjanje narave, varstvo človekovega zdravja in kulturne dediščine ter možne alternative, ki upoštevajo okoljske cilje in značilnosti območja, na katerega se plan nanaša. Pripravlavec plana, za katerega se izvede celovita presoja vplivov na okolje, mora pred izvedbo celovite presoje vplivov na okolje zagotoviti okoljsko poročilo, v katerem se opredelijo, opišejo in ovrednotijo vplivi izvedbe plana na okolje in možne alternative, ob upoštevanju ciljev in geografskih značilnosti območja, na katerega se plan nanaša."*

1. Kakšna je vaša temeljna izobrazba?

1.1 Področje osnovne izobrazbe:

- agronomija
- arhitektura
- biologija
- ekonomija
- epidemiologija
- etnologija
- fizika
- geodezija
- geografija
- geologija
- gozdarstvo
- gradbeništvo
- higiena
- javno zdravje
- kemija
- komunikologija
- krajinska arhitektura
- medicina
- organizacija dela
- pravo
- psihologija
- socialna medicina
- sociologija
- umet. zgodovina
- živilska tehnologija
- drugo: _____

1.2 Stopnja izobrazbe

- višja, visoka strokovna šola
- univerzitetna
- magisterij
- zdravniška specializacija
- doktorat

2. Zaposleni ste v (prosimo, označite):

- a. IVZ RS
- b. ZZV
- c. MF

3. Ali poznate instrument celovite presoje vplivov na okolje (CPVO) in v okviru tega postopka presojo vplivov na zdravje (PVZ v CPVO)?

- a. sploh ne poznam
- b. bolj slabo poznam
- c. kar dobro poznam
- d. dobro poznam
- e. odlično poznam

4. Ali dejavno sodelujete/ste sodelovali v postopku PVZ v CPVO?

- a. da, zelo pogosto
- b. da, pogosto
- c. da, redko
- d. ne, nikoli

5. Če ste na vprašanje št. 4 odgovorili z DA (odgovori a,b,c), v kakšni vlogi sodelujete ali ste sodelovali v postopku PVZ v CPVO? Če ste odgovorili z NE (odgovor d), vprašanje izpustite.

	nikoli	redko	pogosto	zelo pogosto / redno
pripravlavec politike, plana, programa (PPP) na državni ravni	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐
pripravlavec PPP na lokalni ravni (občina ali drug občinski organ)	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐
naročnik/investitor PPP in/ali okoljskega poročila (OP) (kdor zagotavlja finančna sredstva)	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐
inženir PPP in OP (kdor v imenu pripravljavca in/ali naročnika koordinira pripravo PPP ali OP)	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐
izdelovalec PP (kdor po naročilu izdelava program, plan)	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐
izdelovalec okoljskega poročila (kdor po naročilu izdelava OP)	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐
recenzent okoljskega poročila (kdor po naročilu izdelava recenzijo OP)	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐
drugo (prosimo, dopišite): _____	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐

6. Kaj menite, katere strokovne kompetence, uporabne za morebitno sodelovanje v postopkih PVZ v CPVO, v tem trenutku posedujete? (možnih je več odgovorov)

- a. fizikalne determinante zdravja
 b. kemijske determinante zdravja
 c. biološke determinante zdravja
 d. psiho-socialne determinante zdravja
 e. družbeno-ekonomske determinante zdravja
 f. presoja upravnega postopka CPVO
 g. ocenjujem, da v tem trenutku takih kompetenc nimam

7. Koliko se čutite kompetentni za *upravljanje/vodenje* projektov PVZ v CPVO v praksi, kar vključuje tudi organiziranje in vodenje interdisciplinarnih strokovnih skupin in sodelovanje z laičnimi in strokovnimi deležniki ter oblastmi?

- a. sploh ne
 b. bolj slabo
 c. kar dobro
 d. dobro
 e. odlično

8. Prosimo, označite, koliko se strinjate z navedenimi trditvami, ki se nanašajo na procese PVZ v CPVO. Stopnjo strinjanja označite na lestvici:
 1 – sploh se ne strinjam / 2 – le malo se strinjam / 3 – delno se strinjam / 4 – se precej strinjam / 5 – popolnoma se strinjam

	sploh se ne strinjam	le malo se strinjam	delno se strinjam	se precej strinjam	popolnoma se strinjam
Vsak postopek PVZ v CPVO mora zagotoviti zaščito zdravja prebivalstva, ki živi na območjih vplivov, pred boleznimi, zastrupitvami in poškodbami zaradi dejavnikov fizičnega okolja (fizikalni, biološki, kemijski agensi).	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐

	sploh se ne strinjam	le malo se strinjam	delno se strinjam	se precej strinjam	popolnoma se strinjam
Postopki PVZ v CPVO morajo imeti tudi vpliv na dejavnike krepitve zdravja in kakovosti življenja prebivalstva, ki živi na območjih vplivov.	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐
V postopkih PVZ v CPVO morajo biti upoštevana stališča ljudi, ki bodo čutili vplive PPP.	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐
Postopki PVZ v CPVO morajo imeti pozitiven vpliv na oblikovanje zdravju naklonjenih javnih politik.	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐
V postopkih PVZ v CPVO mora biti ocenjeno število ljudi, ki bodo čutili vplive PPP, in poseljenost na območjih vplivov.	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐
V postopkih PVZ v CPVO mora biti ocenjeno izhodiščno demografsko in zdravstveno stanje ljudi, ki živijo na območjih vplivov PPP.	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐
V postopkih PVZ v CPVO mora biti upoštevano tudi vedenje ljudi v zvezi z zdravjem.	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐
V postopku PVZ v CPVO morajo biti po vrsti in obsegu opredeljene skupine prebivalstva, posebej ranljive za učinke PPP (npr. otroci, ostareli, invalidi, revni, brezdomci).	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐
V postopkih PVZ v CPVO morajo biti pripravljene izrecne ukrepe in dejavnosti za zaščito ranljivih skupin prebivalstva (npr. otroci, ostareli, invalidi, revni, brezdomci).	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐
Postopki ocenjevanja vplivov na zdravje v PVZ v CPVO morajo biti zelo natančno predpisani.	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐
V postopkih PVZ v CPVO mora biti uporabljen celostni model ocenjevanja vplivov na telesno, duševno in socialno zdravje in kakovost življenja ljudi.	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐
V postopkih PVZ v CPVO zadošča ocenjevanje dejavnikov vpliva PPP na telesno zdravje.	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐
V postopkih PVZ v CPVO morajo biti ovrednoteni pozitivni in negativni vplivi PPP na zdravje in kakovost življenja prebivalstva.	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐
V postopkih CPVO zadošča ovrednotenje in izvedba ukrepov za ugotavljanje in odpravo ali omilitev tveganj za zdravje ljudi.	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐
V postopkih PVZ v CPVO morajo biti metode in kazalniki, ki jih uporabljamo za ocenjevanje vplivov na zdravje, izrecno zapisani.	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐
V postopkih PVZ v CPVO mora biti uporabljen interdisciplinarni strokovni pristop za ocenjevanje vplivov na zdravje in kakovost življenja ljudi.	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐
V vseh fazah postopka PVZ v CPVO, ki se ukvarja z vplivi na zdravje, (analize stanja, načrtovanje, potek in evalvacija procesov in izidov PVZ v CPVO) mora biti javnost vključena v procese odločanja - mora sodelovati.	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐
Naloga javno-zdravstvenih strokovnjakov, ki sodelujejo v procesu PVZ v CPVO je, da nudijo ustrezno strokovno podporo ljudem, ki živijo na območjih vplivov.	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐
Naloga strokovnjakov, ki delajo v regionalnih zavodih za zdravstveno varstvo (oz. smiselno v PPP na ravni države v IVZRS), je, da nudijo ustrezno strokovno podporo ljudem, ki živijo na območjih vplivov.	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐

9. Trditev: V postopku PVZ v CPVO mora vedno sodelovati vsaj en specialist javnega zdravja. Prosimo, obkrožite svoje stališče:

- a. da, bilo bi nujno
b. ni nujno, bilo bi dobro

- c. ne, ni potrebno
 d. ne poznam, nimam mnenja

10. Trditev: Naloga sistemske ureditve (pravna in institucionalna ureditev) je, da PVZ v CPVO poteka neodvisno in nepristransko. Prosimo, obkrožite odgovor, s katerim se najbolj strinjate.

- a. Da, to je nujno in tudi zadošča za ustrezno ureditev področja.
 b. Ni res, to ni naloga sistema, ampak strokovno-etična dolžnost sodelujočih.
 c. Nujno je oboje, dosledna pravna in institucionalna ureditev in strokovna etika sodelujočih.
 d. Neodvisne in nepristranske ocene v praksi ni mogoče zagotoviti.
 e. Drugo: (prosimo dopišite) _____

11. Kdo izmed navedenih je po vašem mnenju najbolj odgovoren za strokovno neodvisnost in nepristranskost PVZ v CPVO? Prosimo, razporedite navedene organizacije po odgovornosti tako, da jim pripišete ocene od 1 do 4, pri čemer ocena 1 pomeni najbolj odgovoren, ocena 4 pa najmanj odgovoren.

	1 najbolj odgovoren / 2 / 3 / 4 najmanj odgovoren
državni/lokalni organi upravljanja	
stroka (javni zavodi, zbornice, fakultete, inštituti ipd.)	
civilna družba	
drugi:(prosimo dopišite)	
drugi:(prosimo dopišite)	
drugi:(prosimo dopišite)	

12. Sodelovanje javnosti v postopku PVZ v CPVO po vašem mnenju: (prosimo obkrožite en odgovor)

- a. Izboljša potek ter kakovost procesov in izidov CPVO.
 b. Ovira potek ter kakovost procesov in izidov CPVO.
 c. Včasih izboljša, včasih ovira potek ter kakovost procesov in izidov CPVO.
 d. Javnost lahko vpliva na procese, na izide CPVO pa vpliva nima.

13. Sistematično, redno in zgodnje vključevanje zainteresirane javnosti v postopke PVZ v CPVO bi po vašem mnenju: (prosimo obkrožite en odgovor)

- a. Izboljšalo kakovost sprejetih rešitev in skrajšalo postopke sprejemanja PPP.
 b. Izboljšalo kakovost sprejetih rešitev, vendar podaljšalo postopke sprejemanja PPP.
 c. Poslabšalo kakovost sprejetih rešitev, vendar skrajšalo postopke sprejemanja PPP.
 d. Poslabšalo kakovost sprejetih rešitev in podaljšalo postopke sprejemanja PPP.

14. V postopkih PVZ v CPVO morajo strokovnjaki, ki sodelujejo v pripravi PPP in/ali OP: (prosimo obkrožite en odgovor)

- a. Dialog/pogajanja z zainteresirano javnostjo izvajati tako dolgo, da doseže(jo) konsenz z vsemi zainteresiranimi deležniki.
 b. Dialog/pogajanja z zainteresirano javnostjo izvajati do točke, ko so strokovno neomajni v svojih stališčih, zapisati stališča in prenehati z dialogom/pogajanja.
 c. Dialog/pogajanja z zainteresirano javnostjo sploh niso stvar strokovnjakov, temveč stvar odgovornih oseb v organizacijah načrtovalca/investitorja PPP.
 d. Dialog/pogajanja z zainteresirano javnostjo sploh niso stvar strokovnjakov, temveč stvar odgovornih oseb v državnih ali lokalnih organih upravljanja.
 e. Drugo: (prosimo dopišite) _____

15. V postopku PVZ v CPVO so zagotovljeni mehanizmi za optimalno sodelovanje MZ v procesih ocenjevanja vplivov na zdravje in kakovost življenja ljudi.

- a. Da.
- b. Ne.
- c. Ne vem, ne poznam.

16. V postopku PVZ v CPVO so potrebni novi mehanizmi za optimalno sodelovanje MZ v procesih ocenjevanja vplivov na zdravje in kakovost življenja ljudi.

- a. Da.
- b. Ne.
- c. Ne vem, ne poznam.

17. V postopku PVZ v CPVO so potrebni novi mehanizmi za optimalno sodelovanje vseh deležnikov v procesih ocenjevanja vplivov na zdravje in kakovost življenja ljudi.

- a. Da.
- b. Ne.
- c. Ne vem, ne poznam.

18. Kdo je po vašem mnenju *najbolj* odgovoren, da je javnost objektivno, celovito, pravočasno in pravilno obveščena o vplivih PPP na zdravje? (prosimo označite en odgovor)

- a. Pripravljalcev PPP
- b. Izdelovalec PPP
- c. Izdelovalec OP
- d. Nosilci urejanja prostora
- e. Regionalna/nacionalna stroka javnega zdravja
- f. Ne vem, ne poznam
- g. Drugo: (prosimo dopišite) _____

Vprašanji 19. in 20. vsebujeta nekatere trditve. Prosimo, da izrazite stopnjo strinjanja s posamezno trditvijo s pomočjo lestvice:

1 – sploh se ne strinjam / 2 – le malo se strinjam / 3 – delno se strinjam / 4 – se precej strinjam / 5 – popolnoma se strinjam

19. Trditev: Merilo vpliva okolja na zdravje je lahko vsaka merljiva sprememba, ki se zaradi delovanja dejavnika iz okolja zgodi na naslednjih področjih:

	Stopnja strinjanja (prosimo označite)					
	sploh se ne strinjam	le malo se strinjam	delno se strinjam	se precej strinjam	popolnoma se strinjam	ne poznam področja
determinant zdravja - biološki, kemijski in fizikalni dejavniki ter psihološki, vedenjski, družbeni in ekonomski dejavniki z dokazanim vplivom na zdravje	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	☐
fizioloških motenj, telesnih nalezljivih in nenalezljivih bolezni, duševnih motenj in bolezni, poškodb in zastrupitev ter vedenjskih motenj	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	☐
posledic telesnih, duševnih in socialnih bolezni, poškodb in zastrupitev, izraženih s kazalniki zdravja prebivalstva (npr. umrljivost, smrtnost, izgubljena leta življenja zaradi prezgodnje smrti, izgubljena leta zaradi onesposobljenosti, izgubljena leta zdravega življenja, izgubljena leta kakovostnega življenja,...).	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	☐

Pripombe, predlogi:

20. Trditev: V vsaki PVZ v CPVO je treba preveriti vplive PPP na:

	Stopnja strinjanja (prosimo, označite)					
	sploh se ne strinjam	le malo se strinjam	delno se strinjam	se precej strinjam	popolnoma se strinjam	ne poznam področja
Mir in varnost življenja in premoženja.	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	☐
Vpliv na kakovost zunanega in notranjega zraka.	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	☐
Vpliv na kakovost talne in pitne vode.	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	☐
Vpliv na varnost lokalno pridelane hrane.	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	☐
Vpliv na varnost in kakovost bivališč, delovnih in učnih okolij in kakovost sosek (fizikalne, kemijske, biološke in psihosocialne nevarnosti ter ustreznost pogojev za krepitev telesnega, duševnega, socialnega zdravja).	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	☐
Vpliv na varnost in kakovost transportne infrastrukture s spremljajočimi objekti (konstrukcijska varnost, vpliv na telesno dejavnost, dostopnost objektov za zadovoljevanje temeljnih fizioloških potreb: odvajanje, počitek, ohlajanje, pitna voda, ..) in vpliv na možnost izbir transporta.	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	☐
Vpliv na ekonomsko varnost (zaposlenost, ustrezen	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	☐

	Stopnja strinjanja (prosimo, označite)					
	sploh se ne strinjam	le malo se strinjam	delno se strinjam	se precej strinjam	popolnoma se strinjam	ne poznam področja
dohodek, smiselno delo) in obvladovanje neenakosti (revščine, deprivacije).						
Vpliv na dostopnost do izobraževanja, upravnih organov, zdravstvenih, komunalnih in drugih družbenih storitev.	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	☐
Vpliv na dostopnost preskrbe (trgovine, telekomunikacije, banke, pošte, kultura, umetnost, šport...).	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	☐
Vpliv na kakovost medčloveških odnosov, na družbena omrežja, ki spodbujajo vključevanje, sodelovanje, krepijo odpornost in obvladovanje življenja; vpliv na družbeno pravičnost in enakopravnost.	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	☐

Pripombe, predlogi:

Vprašanje 21. vsebuje nekatere trditve. Prosimo, da izrazite stopnjo strinjanja s posamezno trditvijo s pomočjo lestvice:

1 – sploh se ne strinjam / 2 – le malo se strinjam / 3 – delno se strinjam / 4 – se precej strinjam / 5 – popolnoma se strinjam

21. Trditve: V ugotavljanju t.i. profila prebivalstva je treba zbrati informacije o

	Stopnja strinjanja (prosimo, označite)					
	sploh se ne strinjam	le malo se strinjam	delno se strinjam	se precej strinjam	popolnoma se strinjam	ne poznam področja
Številu ljudi na območjih vpliva	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	☐
Gostoti poseljenosti in razporejenosti prebivalstva	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	☐
Starosti in spolu	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	☐
Rodnosti	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	☐
Etični pripadnosti	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	☐
Značilnostih zdravstvenega stanja in z zdravjem povezanih vedenj	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	☐
Socialno-ekonomskem statusu	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	☐
Opredelitvi ranljivih skupin in okoljih, v katerih se ranljive skupine koncentrirajo	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	☐

Pripombe, predlogi:

Vprašanji 22. in 23. vsebujeta nekatere trditve. Prosimo, da izrazite svoje stališče s pomočjo lestvice: 1 – nikoli, 2 – zelo redko, 3 – občasno, 4 – pogosto, 5 – vedno

22. Trditev: V strateških ocenjevanjih PPP lahko ugotovljamo vplive na kvalitativni (opisni) in/ali na semi kvantitativni (simbolni: ---,--, -, 0, +, ++, +++) ravni za:

Fizikalne nevarnosti	pogostost					
	nikoli	zelo redko	občasno	pogosto	vedno	ne poznam področja
Skrajne temperature (vročina, mraz)	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	☐
Hrup	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	☐
Mehanične nevarnosti	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	☐
Sončno sevanje	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	☐
Ionizirno sevanje	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	☐
Neionizirno sevanje	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	☐
Vibracije	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	☐
Vlažnost/zatočnost	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	☐
Drugo (prosimo dopišite):	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	☐
Biološke nevarnosti	pogostost					
	nikoli	zelo redko	občasno	pogosto	vedno	ne poznam področja
Bakterije	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	☐
Virusi	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	☐
Prioni	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	☐
Paraziti	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	☐
Insekti	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	☐
Glodavci	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	☐
Toksini	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	☐
Rastline in alergeni	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	☐
Drugo (prosimo dopišite):	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	☐
Kemijske nevarnosti	pogostost					
	nikoli	zelo redko	občasno	pogosto	vedno	ne poznam področja
Snovi, ki zaradi načrtovane PPP potencialno vstopajo v odprta in zaprta okolja	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	☐
Ekonomske in psiho - socialne nevarnosti	pogostost					
	nikoli	zelo redko	občasno	pogosto	vedno	ne poznam področja
Revščina	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	☐
Nedostopnost plačanih služb	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	☐
Nasilna in kriminalna dejavnost v družini/skupnosti	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	☐
Družbena marginalizacija/diskriminacija/izključenost	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	☐
Drugi duševni, čustveni in socialni stresi zaradi dejavnikov okolja	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	☐

Pripombe, predlogi:

--

23. Trditev: V strateških ocenjevanjih PPP lahko ugotovljamo vplive na kvantitativni ravni za

Fizikalne nevarnosti	pogostost					
	nikoli	zelo redko	občasno	pogosto	vedno	ne poznam področja
Skrajne temperature (vročina, mraz)	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	☐
Hrup	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	☐
Mehanične nevarnosti	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	☐
Sončno sevanje	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	☐
Ionizirno sevanje	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	☐
Neionizirno sevanje	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	☐
Vibracije	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	☐
Vlažnost/zatohlost	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	☐
Drugo (prosimo dopišite):	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	☐
Biološke nevarnosti	pogostost					
	nikoli	zelo redko	občasno	pogosto	vedno	ne poznam področja
Bakterije	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	☐
Virusi	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	☐
Prioni	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	☐
Paraziti	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	☐
Insekti	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	☐
Glodavci	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	☐
Toksini	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	☐
Rastline in alergeni	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	☐
Drugo (prosimo dopišite):	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	☐
Kemijske nevarnosti	pogostost					
	nikoli	zelo redko	občasno	pogosto	vedno	ne poznam področja
Snovi, ki zaradi načrtovane PPP potencialno vstopajo v odprta in zaprta okolja	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	☐
Ekonomske in psiho - socialne nevarnosti	pogostost					
	nikoli	zelo redko	občasno	pogosto	vedno	ne poznam področja
Revščina	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	☐
Nedostopnost plačanih služb	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	☐
Nasilna in kriminalna dejavnost v družini/skupnosti	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	☐

Družbena marginalizacija/diskriminacija/izključenost	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	☐
Drugi duševni, čustveni in socialni stresi zaradi dejavnikov okolja	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	☐

Pripombe, predlogi:

Najlepša hvala za Vaše sodelovanje!

Priloga 4: Anketni vprašalnik namenjen skupini »obiskovalci delavnice«

VPRAŠALNIK O ZMOGLJIVOSTIH IN STALIŠČIH V ZVEZI Z OCENJEVANJEM VPLIVOV DEJAVNIKOV OKOLJA NA ZDRAVJE IN KAKOVOST ŽIVLJENJA PREBIVALSTVA

Vprašalnik shranite s poljubnim imenom na vaš računalnik in odprite z urejevalnikom besedil Microsoft Word. Na vprašanja odgovarjate tako, da z miško označite odgovor, ki se vam zdi najbolj primeren. Pri nekaterih vprašanjih je možno odgovor dopisati. Če na katero od vprašanj ne želite ali ne morete odgovoriti (ker ne znate, ne poznate vsebine oz. niste vključeni v ta del procesa strateškega ocenjevanja), odgovorite z *ne vem, ne poznam*.

Izpolnjevanje vprašalnika traja približno pol ure. Vmes lahko izpolnjevanje prekinete. Ko vprašalnik izpolnite, datoteko shranite in jo pošljite po elektronski pošti na naslov:

crp.cpvo@bf.uni-lj.si

Vprašalnik lahko tudi natisnete in ga izpolnjenega pošljete na naslov: Biotehniška fakulteta, Oddelek za krajinsko arhitekturo, "za CRP CPVOZ", Jamnikarjeva 101, 1000 Ljubljana.

Anketa je anonimna. Vaši osebni podatki ne bodo objavljeni ali shranjeni. Naslove elektronske pošte hranimo za potrebe nadaljnjega obveščanja o raziskovalnem projektu.

Prosimo vas, da nam anketo vrnete najkasneje do **30.03.2012**.

Razlaga nekaterih kratic in pojmov:

- **Zakon o varstvu okolja** v svojem 2. členu določa: *Namen varstva okolja je spodbujanje in usmerjanje takšnega družbenega razvoja, ki omogoča dolgoročne pogoje za človekovo zdravje, počutje in kakovost njegovega življenja ter ohranjanje biotske raznovrstnosti.*
- **Politika, program, plan (v nadaljevanju PPP)** povzroča spremembe v okolju in je predmet ocenjevanja vplivov na okolje, vključno z vplivi na človekovo zdravje. PPP so lahko razvojni programi posameznih resorjev (energetski program, program razvoja podeželja ipd.), občinski prostorski načrti (določajo strategijo prostorskega razvoja, namensko rabo prostora – prostorske izvedbene pogoje na območju celotne občine) ter drugi prostorski načrti – občinski podrobni prostorski načrti (podrobneje določajo posamezne ureditve, npr. prometne, energetske objekte, stanovanjske soseske, gospodarska središča itd.).
- **Strateško ocenjevanje vplivov na okolje** je proces ocenjevanja politik, programov in planov na najvišjih načrtovalskih ravneh, katerega namen je prispevati k odločanju o potrebnosti nadaljnjega, podrobnejšega ocenjevanja, k odločanju o smiselnosti obravnavanih politik, programov in planov, iskanju najboljše alternative ter nasploh izboljšanju zamisli ter predlaganih rešitev. Temelji na načelih vzdržnega razvoja.
- **Celovita presoja vplivov na okolje (v nadaljevanju CPVO)** je strokovni in upravni postopek, predpisan v Zakonu o varstvu okolja, podrobneje pa v Uredbi o okoljskem poročilu in podrobnejšem postopku celovite presoje vplivov izvedbe planov na okolje. Zakon določa: *"Zaradi uresničevanja načel trajnostnega razvoja, celovitosti in preventive je treba v postopku priprave plana, programa, načrta, prostorskega ali drugega akta (v nadaljnjem besedilu: plan), katerega izvedba lahko pomembno vpliva na okolje, izvesti celovito presojo vplivov njegove izvedbe na okolje, s katero se ugotovi in oceni vplive na okolje in vključenost zahtev varstva okolja, ohranjanja narave, varstva človekovega zdravja in kulturne dediščine v plan, in pridobiti potrdilo ministrstva o sprejemljivosti njegove izvedbe na okolje."*
- **Presoja vplivov na zdravje v celoviti presoji vplivov na okolje (PVZ v CPVO)** je skovanka za potrebe tega projekta. Pomeni tisti del upravnega postopka CPVO, ki se ukvarja z vplivi na človekovo zdravje.
- **Presoja vplivov na zdravje v strateškem ocenjevanju vplivov na okolje (angl. HIA v SEA) je etično-strokovni koncept s pripadajočo metodologijo.** Pomeni interdisciplinarni in partnerski proces ocenjevanja pozitivnih in negativnih vplivov politik, programov, planov na zdravje prebivalstva in specifičnih (posebej ranljivih) skupin prebivalstva. Namen presoje je optimizacija PPP in v zvezi s tem zaščita in krepitev zdravja in kakovosti življenja prebivalstva. Bistven element koncepta je upoštevanje načela participacije/soodločanja deležnikov.
- **Okoljsko poročilo (v nadaljevanju OP)** prav tako predpisuje Zakon o varstvu okolja, podrobneje pa Uredba o okoljskem poročilu in podrobnejšem postopku celovite presoje vplivov izvedbe planov na okolje: Zakon med drugim določa: *"Okoljsko poročilo je dokument, v katerem se opredelijo, opišejo in ovrednotijo pomembni vplivi izvedbe plana na okolje, ohranjanje narave, varstvo človekovega zdravja in kulturne dediščine ter možne alternative, ki upoštevajo okoljske cilje in značilnosti območja, na katerega se plan nanaša. Pripravlavec plana, za katerega se izvede celovita presoja vplivov na okolje, mora pred izvedbo celovite presoje vplivov na okolje zagotoviti okoljsko poročilo, v katerem se opredelijo, opišejo in ovrednotijo vplivi izvedbe plana na okolje in možne alternative, ob upoštevanju ciljev in geografskih značilnosti območja, na katerega se plan nanaša."*

1. Kakšna je vaša temeljna izobrazba?

1.1 Področje osnovne izobrazbe:

- agronomija
- arhitektura
- biologija
- ekonomija
- epidemiologija
- etnologija
- fizika
- geodezija
- geografija
- geologija
- gozdarstvo
- gradbeništvo
- higiena
- javno zdravje
- kemija
- komunikologija
- krajinska arhitektura
- medicina
- organizacija dela
- pravo
- psihologija
- socialna medicina
- sociologija
- umet. zgodovina
- živilska tehnologija
- drugo: _____

1.2 Stopnja izobrazbe

- višja, visoka strokovna šola
- univerzitetna
- magisterij
- zdravniška specializacija
- doktorat

24. Zaposleni ste v delovni organizaciji, ki je (prosimo, označite ali dopišite ustrezno):

- d. državni ali drug upravni organ (ministrstvo, občina, agencija, drugo: _____)
- e. javni zavod ali druga oseba javnega prava (fakulteta, javna gospodarska družba, drugo: _____)
- f. pravna oseba zasebnega prava (d.o.o., s.p., drugo: _____)

25. Ali poznate instrument celovite presoje vplivov na okolje (CPVO) in v okviru tega postopka presojo vplivov na zdravje (PVZ v CPVO)?

- f. sploh ne poznam
- g. bolj slabo poznam
- h. kar dobro poznam
- i. dobro poznam
- j. odlično poznam

26. Ali dejavno sodelujete/ste sodelovali v postopku PVZ v CPVO?

- e. da, zelo pogosto
- f. da, pogosto
- g. da, redko
- h. ne, nikoli

27. Če ste na vprašanje št. 4 odgovorili z DA (odgovori a, b, c), v kakšni vlogi sodelujete ali ste sodelovali v postopku PVZ v CPVO? Če ste odgovorili z NE (odgovor d), vprašanje izpustite.

	nikoli	redko	pogosto	zelo pogosto / redno
pripravlavec politike, plana, programa (PPP) na državni ravni	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐
pripravlavec PPP na lokalni ravni (občina ali drug občinski organ)	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐
naročnik/investitor PPP in/ali okoljskega poročila (OP) (kdor zagotavlja finančna sredstva)	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐
inženir PPP in OP (kdor v imenu pripravljavca in/ali naročnika koordinira pripravo PPP ali OP)	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐
izdelovalec PP (kdor po naročilu izdelava program, plan)	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐
izdelovalec okoljskega poročila (kdor po naročilu izdelava OP)	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐
recenzent okoljskega poročila (kdor po naročilu izdelava recenzijo OP)	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐
drugo (prosimo, dopsite): _____	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐

28. Kaj menite, katere strokovne kompetence, uporabne za morebitno sodelovanje v postopkih PVZ v CPVO, v tem trenutku posedujete? (možnih je več odgovorov)

- h. fizikalne determinante zdravja
- i. kemijske determinante zdravja
- j. biološke determinante zdravja
- k. psiho-socialne determinante zdravja
- l. družbeno-ekonomske determinante zdravja
- m. presoja upravnega postopka CPVO
- n. ocenjujem, da v tem trenutku takih kompetenc nimam

29. Koliko se čutite kompetentni za *upravljanje/vodenje* projektov PVZ v CPVO v praksi, kar vključuje tudi organiziranje in vodenje interdisciplinarnih strokovnih skupin in sodelovanje z laičnimi in strokovnimi deležniki ter oblastmi?

- f. sploh ne
- g. bolj slabo
- h. kar dobro
- i. dobro
- j. odlično

30. Prosimo, označite, koliko se strinjate z navedenimi trditvami, ki se nanašajo na procese PVZ v CPVO. Stopnjo strinjanja označite na lestvici:

1 – sploh se ne strinjam / 2 – le malo se strinjam / 3 – delno se strinjam / 4 – se precej strinjam / 5 – popolnoma se strinjam

	sploh se ne strinjam	le malo se strinjam	delno se strinjam	se precej strinjam	popolnoma se strinjam
Vsak postopek PVZ v CPVO mora zagotoviti zaščito zdravja prebivalstva, ki živi na območjih vplivov, pred boleznimi, zastrupitvami in poškodbami zaradi dejavnikov fizičnega okolja (fizikalni, biološki, kemijski agensi).	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐

	sploh se ne strinjam	le malo se strinjam	delno se strinjam	se precej strinjam	popolnoma se strinjam
Postopki PVZ v CPVO morajo imeti tudi vpliv na dejavnike krepitve zdravja in kakovosti življenja prebivalstva, ki živi na območjih vplivov.	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐
V postopkih PVZ v CPVO morajo biti upoštevana stališča ljudi, ki bodo čutili vplive PPP.	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐
Postopki PVZ v CPVO morajo imeti pozitivni vpliv na oblikovanje zdravju naklonjenih javnih politik.	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐
V postopkih PVZ v CPVO mora biti ocenjeno število ljudi, ki bodo čutili vplive PPP, in poseljenost na območjih vplivov.	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐
V postopkih PVZ v CPVO mora biti ocenjeno izhodiščno demografsko in zdravstveno stanje ljudi, ki živijo na območjih vplivov PPP.	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐
V postopkih PVZ v CPVO mora biti upoštevano tudi vedenje ljudi v zvezi z zdravjem.	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐
V postopku PVZ v CPVO morajo biti po vrsti in obsegu opredeljene skupine prebivalstva, posebej ranljive za učinke PPP (npr. otroci, ostareli, invalidi, revni, brezdomci).	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐
V postopkih PVZ v CPVO morajo biti pripravljene izrecne ukrepe in dejavnosti za zaščito ranljivih skupin prebivalstva (npr. otroci, ostareli, invalidi, revni, brezdomci).	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐
Postopki ocenjevanja vplivov na zdravje v PVZ v CPVO morajo biti zelo natančno predpisani.	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐
V postopkih PVZ v CPVO mora biti uporabljen celostni model ocenjevanja vplivov na telesno, duševno in socialno zdravje in kakovost življenja ljudi.	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐
V postopkih PVZ v CPVO zadošča ocenjevanje dejavnikov vpliva PPP na telesno zdravje.	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐
V postopkih PVZ v CPVO morajo biti ovrednoteni pozitivni in negativni vplivi PPP na zdravje in kakovost življenja prebivalstva.	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐
V postopkih CPVO zadošča ovrednotenje in izvedba ukrepov za ugotavljanje in odpravo ali omilitev tveganj za zdravje ljudi.	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐
V postopkih PVZ v CPVO morajo biti metode in kazalniki, ki jih uporabljamo za ocenjevanje vplivov na zdravje, izrecno zapisani.	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐
V postopkih PVZ v CPVO mora biti uporabljen interdisciplinarni strokovni pristop za ocenjevanje vplivov na zdravje in kakovost življenja ljudi.	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐
V vseh fazah postopka PVZ v CPVO, ki se ukvarja z vplivi na zdravje, (analize stanja, načrtovanje, potek in evalvacija procesov in izidov PVZ v CPVO) mora biti javnost vključena v procese odločanja - mora sodelovati.	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐
Naloga javno-zdravstvenih strokovnjakov, ki sodelujejo v procesu PVZ v CPVO je, da nudijo ustrezno strokovno podporo ljudem, ki živijo na območjih vplivov.	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐
Naloga strokovnjakov, ki delajo v regionalnih zavodih za zdravstveno varstvo (oz. smiselno v PPP na ravni države v IVZRS), je, da nudijo ustrezno strokovno podporo ljudem, ki živijo na območjih vplivov.	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐

31. Trditev: V postopku PVZ v CPVO mora vedno sodelovati vsaj en specialist javnega zdravja. Prosimo, obkrožite svoje stališče:

- e. da, bilo bi nujno
f. ni nujno, bilo bi dobro

- g. ne, ni potrebno
 h. ne poznam, nimam mnenja

32. Trditev: Naloga sistemske ureditve (pravna in institucionalna ureditev) je, da PVZ v CPVO poteka neodvisno in nepristransko. Prosimo, obkrožite odgovor, s katerim se najbolj strinjate.

- f. Da, to je nujno in tudi zadošča za ustrezno ureditev področja.
 g. Ni res, to ni naloga sistema, ampak strokovno-etična dolžnost sodelujočih.
 h. Nujno je oboje, dosledna pravna in institucionalna ureditev in strokovna etika sodelujočih.
 i. Neodvisne in nepristranske ocene v praksi ni mogoče zagotoviti.
 j. Drugo: (prosimo dopišite) _____

33. Kdo izmed navedenih je po vašem mnenju najbolj odgovoren za strokovno neodvisnost in nepristranskost PVZ v CPVO? Prosimo, razporedite navedene organizacije po odgovornosti tako, da jim pripišete ocene od 1 do 4, pri čemer ocena 1 pomeni najbolj odgovoren, ocena 4 pa najmanj odgovoren.

	1 najbolj odgovoren / 2 / 3 / 4 najmanj odgovoren
državni/lokalni organi upravljanja	
stroka (javni zavodi, zbornice, fakultete, inštituti ipd.)	
civilna družba	
drugi:(prosimo dopišite)	
drugi:(prosimo dopišite)	
drugi:(prosimo dopišite)	

34. Sodelovanje javnosti v postopku PVZ v CPVO po vašem mnenju: (prosimo obkrožite en odgovor)

- e. Izboljša potek ter kakovost procesov in izidov PVZ v CPVO.
 f. Ovira potek ter kakovost procesov in izidov PVZ v CPVO.
 g. Včasih izboljša, včasih ovira potek ter kakovost procesov in izidov PVZ v CPVO.
 h. Javnost lahko vpliva na procese, na izide PVZ v CPVO pa vpliva nima.

35. Sistematično, redno in zgodnje vključevanje zainteresirane javnosti v postopke PVZ v CPVO bi po vašem mnenju: (prosimo obkrožite en odgovor)

- e. Izboljšalo kakovost sprejetih rešitev in skrajšalo postopke sprejemanja PPP.
 f. Izboljšalo kakovost sprejetih rešitev, vendar podaljšalo postopke sprejemanja PPP.
 g. Poslabšalo kakovost sprejetih rešitev, vendar skrajšalo postopke sprejemanja PPP.
 h. Poslabšalo kakovost sprejetih rešitev in podaljšalo postopke sprejemanja PPP.

36. V postopkih PVZ v CPVO morajo strokovnjaki, ki sodelujejo v pripravi PPP in/ali OP: (prosimo obkrožite en odgovor)

- f. Dialog/pogajanja z zainteresirano javnostjo izvajati tako dolgo, da doseže(jo) konsenz z vsemi zainteresiranimi deležniki.
 g. Dialog/pogajanja z zainteresirano javnostjo izvajati do točke, ko so strokovno neomajni v svojih stališčih, zapisati stališča in prenehati z dialogom/pogajanja.
 h. Dialog/pogajanja z zainteresirano javnostjo sploh niso stvar strokovnjakov, temveč stvar odgovornih oseb v organizacijah načrtovalca/investitorja PPP.
 i. Dialog/pogajanja z zainteresirano javnostjo sploh niso stvar strokovnjakov, temveč stvar odgovornih oseb v državnih ali lokalnih organih upravljanja.
 j. Drugo (prosimo dopišite) _____

37. V postopku PVZ v CPVO so zagotovljeni mehanizmi za optimalno sodelovanje MZ v procesih ocenjevanja vplivov na zdravje in kakovost življenja ljudi.

- d. Da.
 e. Ne.
 f. Ne vem, ne poznam.

38. V postopku PVZ v CPVO so potrebni novi mehanizmi za optimalno sodelovanje MZ v procesih ocenjevanja vplivov na zdravje in kakovost življenja ljudi.

- d. Da.
 e. Ne.
 f. Ne vem, ne poznam.

39. V postopku PVZ v CPVO so potrebni novi mehanizmi za optimalno sodelovanje vseh deležnikov v procesih ocenjevanja vplivov na zdravje in kakovost življenja ljudi.

- d. Da.
 e. Ne.
 f. Ne vem, ne poznam.

40. Kdo je po vašem mnenju *najbolj* odgovoren, da je javnost objektivno, celovito, pravočasno in pravilno obveščena o vplivih PPP na zdravje? (prosimo označite en odgovor)

- h. Pripravljaivec PPP
 i. Izdelovalec PPP
 j. Izdelovalec OP
 k. Nosilci urejanja prostora
 l. Regionalna/nacionalna stroka javnega zdravja
 m. Ne vem, ne poznam
 n. Drugo: (prosimo dopišite) _____

Vprašanji 19. in 20. vsebujeta nekatere trditve. Prosimo, da izrazite stopnjo strinjanja s posamezno trditvijo s pomočjo lestvice:
 1 – sploh se ne strinjam / 2 – le malo se strinjam / 3 – delno se strinjam / 4 – se precej strinjam / 5 – popolnoma se strinjam

41. Trditev: *Merilo vpliva okolja na zdravje je lahko vsaka merljiva sprememba, ki se zaradi delovanja dejavnika iz okolja zgodi na naslednjih področjih:*

	Stopnja strinjanja (prosimo označite)					
	sploh se ne strinjam	le malo se strinjam	delno se strinjam	se precej strinjam	popolnoma se strinjam	ne poznam področja
determinant zdravja - biološki, kemijski in fizikalni dejavniki ter psihološki, vedenjski, družbeni in ekonomski dejavniki z dokazanim vplivom na zdravje	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	☐
fizioloških motenj, telesnih nalezljivih in nenalezljivih bolezni, duševnih motenj in bolezni, poškodb in zastrupitev ter vedenjskih motenj	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	☐

posledic telesnih, duševnih in socialnih bolezni, poškodb in zastrupitev, izraženih s kazalniki zdravja prebivalstva (npr. umrljivost, smrtnost, izgubljena leta življenja zaradi prezgodnje smrti, izgubljena leta zaradi onesposobljenosti, izgubljena leta zdravega življenja, izgubljena leta kakovostnega življenja,...).	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	☐
--	----------------------------	----------------------------	----------------------------	----------------------------	----------------------------	--------------------------

Pripombe, predlogi:

42. Trditev: V vsaki PVZ v CPVO je treba preveriti vplive PPP na:

	Stopnja strinjanja (prosimo, označite)					
	sploh se ne strinjam	le malo se strinjam	delno se strinjam	se precej strinjam	popolnoma se strinjam	ne poznam področja
Mir in varnost življenja in premoženja.	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	☐
Vpliv na kakovost zunanega in notranjega zraka.	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	☐
Vpliv na kakovost talne in pitne vode.	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	☐
Vpliv na varnost lokalno pridelane hrane.	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	☐
Vpliv na varnost in kakovost bivališč, delovnih in učnih okolij in kakovost sosek (fizikalne, kemijske, biološke in psihosocialne nevarnosti ter ustreznost pogojev za krepitev telesnega, duševnega, socialnega zdravja).	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	☐
Vpliv na varnost in kakovost transportne infrastrukture s spremljajočimi objekti (konstrukcijska varnost, vpliv na telesno dejavnost, dostopnost objektov za zadovoljevanje temeljnih fizioloških potreb: odvajanje, počitek, ohlajanje, pitna voda, ..) in vpliv na možnost izbir transporta.	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	☐
Vpliv na ekonomsko varnost (zaposlenost, ustrezen dohodek, smiselno delo) in obvladovanje neenakosti (revščine, deprivacije).	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	☐
Vpliv na dostopnost do izobraževanja, upravnih organov, zdravstvenih, komunalnih in drugih družbenih storitev.	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	☐
Vpliv na dostopnost preskrbe (trgovine, telekomunikacije, banke, pošte, kultura, umetnost, šport...).	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	☐
Vpliv na kakovost medčloveških odnosov, na družbena omrežja, ki spodbujajo vključevanje, sodelovanje, krepijo odpornost in obvladovanje življenja; vpliv na družbeno pravičnost in enakopravnost.	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	☐

Pripombe, predlogi:

Vprašanje 21. vsebuje nekatere trditve. Prosimo, da izrazite stopnjo strinjanja s posamezno trditvijo s pomočjo lestvice:

1 – sploh se ne strinjam / 2 – le malo se strinjam / 3 – delno se strinjam / 4 – se precej strinjam / 5 – popolnoma se strinjam

43. Trditev: V ugotavljanju t.i. profila prebivalstva je treba zbrati informacije o

	Stopnja strinjanja (prosimo, označite)					
	sploh se ne strinjam	le malo se strinjam	delno se strinjam	se precej strinjam	popolnoma se strinjam	ne poznam področja
Številu ljudi na območjih vpliva	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	☐
Gostoti poseljenosti in razporejenosti prebivalstva	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	☐
Starosti in spolu	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	☐
Rodnosti	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	☐
Etični pripadnosti	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	☐
Značilnostih zdravstvenega stanja in z zdravjem povezanih vedenj	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	☐
Socialno-ekonomskemu statusu	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	☐
Opredelitvi ranljivih skupin in okoljih, v katerih se ranljive skupine koncentrirajo	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	☐

Pripombe, predlogi:

Vprašanji 22. in 23. vsebujeta nekatere trditve. Prosimo, da izrazite svoje stališče s pomočjo lestvice:

1 – nikoli, 2 – zelo redko, 3 – občasno, 4 – pogosto, 5 – vedno

44. Trditev: V strateških ocenjevanjih PPP lahko ugotavljamo vplive na kvalitativni (opisni) in/ali na semi kvantitativni (simbolni: ---,--, -, 0, +, ++, +++) ravni za:

Fizikalne nevarnosti	pogostost					
	nikoli	zelo redko	občasno	pogosto	vedno	ne poznam področja
Skrajne temperature (vročina, mraz)	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	☐
Hrup	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	☐
Mehanične nevarnosti	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	☐
Sončno sevanje	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	☐
Ionizirno sevanje	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	☐
Neionizirno sevanje	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	☐
Vibracije	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	☐
Vlažnost/zatohlost	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	☐
Drugo (prosimo dopišite):	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	☐
	pogostost					

Biološke nevarnosti	nikoli	zelo redko	občasno	pogosto	vedno	ne poznam področja
Bakterije	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	☐
Virusi	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	☐
Prioni	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	☐
Paraziti	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	☐
Insekti	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	☐
Glodavci	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	☐
Toksini	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	☐
Rastline in alergeni	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	☐
Drugo (prosimo dopišite):	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	☐
Kemijske nevarnosti	pogostost					
	nikoli	zelo redko	občasno	pogosto	vedno	ne poznam področja
Snovi, ki zaradi načrtovane PPP potencialno vstopajo v odprta in zaprta okolja	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	☐
Ekonomске in psiho - socialne nevarnosti	pogostost					
	nikoli	zelo redko	občasno	pogosto	vedno	ne poznam področja
Revščina	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	☐
Nedostopnost plačanih služb	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	☐
Nasilna in kriminalna dejavnost v družini/skupnosti	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	☐
Družbena marginalizacija/diskriminacija/izključenost	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	☐
Drugi duševni, čustveni in socialni stresi zaradi dejavnikov okolja	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	☐

Pripombe, predlogi:

45. Trditev: V strateških ocenjevanjih PPP lahko ugotavljamo vplive na kvantitativni ravni za

Fizikalne nevarnosti	pogostost					
	nikoli	zelo redko	občasno	pogosto	vedno	ne poznam področja
Skrajne temperature (vročina, mraz)	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	☐
Hrup	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	☐
Mehanične nevarnosti	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	☐
Sončno sevanje	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	☐
Ionizirno sevanje	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	☐
Neionizirno sevanje	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	☐
Vibracije	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	☐
Vlažnost/zatočnost	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	☐

Drugo (prosimo dopišite):	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	☐
Biološke nevarnosti	pogostost					
	nikoli	zelo redko	občasno	pogosto	vedno	ne poznam področja
Bakterije	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	☐
Virusi	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	☐
Prioni	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	☐
Paraziti	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	☐
Insekti	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	☐
Glodavci	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	☐
Toksini	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	☐
Rastline in alergeni	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	☐
Drugo (prosimo dopišite):	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	☐
Kemijske nevarnosti	pogostost					
	nikoli	zelo redko	občasno	pogosto	vedno	ne poznam področja
Snovi, ki zaradi načrtovane PPP potencialno vstopajo v odprta in zaprta okolja	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	☐
Ekonomске in psiho - socialne nevarnosti	pogostost					
	nikoli	zelo redko	občasno	pogosto	vedno	ne poznam področja
Revščina	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	☐
Nedostopnost plačanih služb	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	☐
Nasilna in kriminalna dejavnost v družini/skupnosti	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	☐
Družbena marginalizacija/diskriminacija/izključenost	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	☐
Drugi duševni, čustveni in socialni stresi zaradi dejavnikov okolja	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	☐

Pripombe, predlogi:

Najlepša hvala za Vaše sodelovanje!

Priloga 5: Anketni vprašalnik namenjen skupini »direktorji ali strokovni direktorji zavodov, ki izvajajo dejavnost javnega zdravja (IVZ RS in ZZV-ji)«

Verzija: direktorji/direktorice ali strokovni direktorji/direktorice

Spoštovani g./ga. direktor/-ica, strokovni/-a direktor/-ica,

Pošiljamo vam vprašalnik, ki se nanaša na izkušnje, zmogljivosti in stališča vašega zavoda v zvezi z ocenjevanjem/presojo vplivov na zdravje v strateškem ocenjevanju vplivov na okolje in presoje vplivov na zdravje kot delom upravnega postopka celovite presoje vplivov na okolje (v nadaljevanju PVZ v CPVO). **Z upoštevanjem vaših pripomb in predlogov bomo lahko pripravili boljše različico priporočil za izvajanje PVZ v CPVO v praksi.**

Naše delo je namenjeno okrepitvi sodelovanja med strokami, ki doslej niso tako izrecno ali obsežno sodelovale. Strokovno delo na področju izvajanja PVZ v CPVO se še kako nanaša na strokovna področja, ki jih pokriva vaš zavod in vaši zaposleni strokovnjaki.

Ni pričakovati, da bomo s priporočili razrešili vsa vprašanja ali celo podali recepte za hitro ocenjevanje. Gre za sestavljeno in zapleteno področje. Analiza tujih praks kaže vsaj dve ključni prvini takega procesa - interdisciplinarno ekspertno ocenjevanje in sodelovanje deležnikov. To sta smeri, v kateri gre razvoj. Kaže torej, da potrebujemo strokovnjake s strokovnimi in upravljavskimi znanji in veščinami. Priporočila za izvajanje PVZ v CPVO so lahko pri tem v pomoč, ne morejo pa in nikoli ne bodo nadomestile živih procesov dela in usklajevanja znanj, stališč, želja in interesov v oblikovanju razvojnih prostorskih in/ali drugih politik, programov, planov (v nadaljevanju PPP).

Opredelili smo tri ***ciljne skupine anketiranih na IVZ RS, ZZV-jih in MF, zato prilagamo tri verzije vprašalnika:***

- I. **verzija, namenjena direktorjem in/ali strokovnim direktorjem;**
- II. **verzija, namenjena vašim zaposlenim, ki so se udeležili delavnice** Strateška presoja vplivov politik, programov in planov na zdravje, 6. in 7. decembra 2011;
- III. **verzija, namenjena strokovnjakom** (zdravnikom specialistom JZ, epidemiologije, higijene, socialne medicine in drugim strokovnjakom s področja družboslovja, naravoslovja, tehniških ved, humanistike,..), **ki v IVZ-ju in v ZZV-jih delajo na področjih različnih determinant zdravja.** Prosimo vas, da Vi opredelite, kdo v vašem zavodu naj izpolni anketo. Četudi v takem postopku doslej strokovni delavci niso izrecno sodelovali, imajo znanja, bodisi za kompleksno ocenjevanje vplivov dejavnikov okolja na zdravje in kakovost življenja, bodisi za ocenjevanje določenih vplivov okolja na zdravje in kakovost življenja. Pomembno je, da strokovnjaki izrazijo svoja stališča, ne glede na to, ali te postopke odlično poznajo ali pa se s temi vprašanji srečujejo zelo redko. Za take primere vprašalnik ponuja možnost, da na določena vprašanja odgovorijo z *ne vem, ne poznam*. Pri drugih vprašanjih bodo lahko označili odgovor, ki jim bo najbližji. **Vprašalniku je dodan tudi enostaven pojmovnik za hitro orientacijo v zvezi z značilnostmi upravnega postopka CPVO in ocenjevanja/presoje vplivov na zdravje v strateškem ocenjevanju vplivov na okolje.**

Pri izbiri anketiranih v vašem zavodu, prosimo, upoštevajte, da za ocenjevanje vplivov uporabljamo bio-psiho-socialni model zdravja in najširši nabor fizikalnih, kemijskih, bioloških, psiholoških in socialno-ekonomskih determinant zdravja. ***Zato vas prosimo, da za izpolnitev ankete opredelite kar najširši nabor in čim večje število strokovnjakov različnih strok.***

Verzija vprašalnika za direktorje/-ice ali strokovne direktorje/-ice se nanaša na strukturo in vašo oceno vseh kompetenc vašega zavoda (kompetenc vseh zaposlenih strokovnjakov skupaj) za sodelovanje v presoji vplivov na zdravje v strateškem ocenjevanju vplivov na okolje in/ali sodelovanje v kateri od nalog v upravnem postopku PVZ

v CPVO. Med naloge v upravnem postopku štejemo tudi strokovne naloge pri pripravi PPP, okoljskega poročila (v nadaljevanju OP) ali revizije OP. Drugi del vprašalnika se nanaša **na vaše mnenje v zvezi s predstavljenimi tezami za predlog modela in smernic za izvajanje strateškega ocenjevanja** vplivov dejavnikov okolja na zdravje ljudi in sodelovanje v upravnem postopku PVZ v CPVO.

Verzija vprašalnika za specialiste javnega zdravja, epidemiologije, socialne medicine, higijene in druge strokovnjake s področja naravoslovja, družboslovja, tehniških, humanističnih ali drugih ved se nanaša na **strukturo in samo-oceno kompetenc** za ocenjevanje/presojo vplivov na zdravje v strateškem ocenjevanju vplivov na okolje in/ali sodelovanje v kateri od funkcij v upravnem postopku PVZ v CPVO.

Verzija za obiskovalce delavnice je zelo podobna, vendar smo jih opredelili kot posebno ciljno skupino, da bi lahko ugotovili morebitni vpliv sodelovanja na delavnici na opredelितve anketiranih.

Odgovori vseh treh ciljnih skupin nam bodo pomagali oceniti, s kolikšno »zalogo javno-zdravstvenih človeških zmogljivosti« za izvajanje strokovnih in upravljaljskih nalog pri izvajanju posodobljenega koncepta PVZ v CPVO lahko v Sloveniji kratkoročno/srednjeročno računamo. Ugotovitve bomo posredovali Ministrstvu za zdravje RS in Ministrstvu za kmetijstvo in okolje RS.

V drugem delu se obe verziji vprašalnika nanašata **na vaše mnenje in mnenje drugih anketiranih strokovnjakov v zvezi s predstavljenimi tezami za predlog modela in priporočil za izvajanje PVZ v CPVO.**

Rezultati ankete bodo objavljeni na spletni strani Biotehniške fakultete, Oddelka za krajinsko arhitekturo.

Vaše mnenje šteje. Prosimo vas, izpolnite to anketo, da ga bomo lahko upoštevali. Za sodelovanje se vam vnaprej lepo zahvaljujemo.

asist. mag. Bojanka Štern, dr. med.
dr. Aleš Mlakar, univ. dipl.inž.kraj.arh.

VPRAŠALNIK O ZMOGLJIVOSTIH IN STALIŠČIH V ZVEZI Z OCENJEVANJEM VPLIVOV DEJAVNIKOV OKOLJA NA ZDRAVJE IN KAKOVOST ŽIVLJENJA PREBIVALSTVA

Vprašalnik shranite s poljubnim imenom na vaš računalnik in odprite z urejevalnikom besedil Microsoft Word. Na vprašanja odgovarjate tako, da z miško označite odgovor, ki se vam zdi najbolj primeren. Pri nekaterih vprašanjih je možno odgovor dopisati. Če na katero od vprašanj ne želite ali ne morete odgovoriti (ker ne znate, ne poznate vsebine oz. niste vključeni v ta del procesa strateškega ocenjevanja), odgovorite z *ne vem, ne poznam*.

Izpolnjevanje vprašalnika traja približno pol ure. Vmes lahko izpolnjevanje prekinete. Ko vprašalnik izpolnite, datoteko shranite in jo pošljite po elektronski pošti na naslov:

crp.cpvo@bf.uni-lj.si

Vprašalnik lahko tudi natisnete in ga izpolnjenega pošljete na naslov: Biotehniška fakulteta, Oddelek za krajinsko arhitekturo, "za CRP CPVOZ", Jamnikarjeva 101, 1000 Ljubljana.

Anketa je anonimna. Vaši osebni podatki ne bodo objavljeni ali shranjeni. Naslove elektronske pošte hranimo za potrebe nadaljnjega obveščanja o raziskovalnem projektu.

Prosimo vas, da nam anketo posredujete najkasneje do **30.03.2012**.

Razlaga nekaterih kratic in pojmov:

- **Zakon o varstvu okolja** v svojem 2. členu določa: *Namen varstva okolja je spodbujanje in usmerjanje takšnega družbenega razvoja, ki omogoča dolgoročne pogoje za človekovo zdravje, počutje in kakovost njegovega življenja ter ohranjanje biotske raznovrstnosti.*
- **Politika, program, plan (v nadaljevanju PPP)** povzroča spremembe v okolju in je predmet ocenjevanja vplivov na okolje, vključno z vplivi na človekovo zdravje. PPP so lahko razvojni programi posameznih resorjev (energetski program, program razvoja podeželja ipd.), občinski prostorski načrti (določajo strategijo prostorskega razvoja, namensko rabo prostora – prostorske izvedbene pogoje na območju celotne občine) ter drugi prostorski načrti – občinski podrobni prostorski načrti (podrobneje določajo posamezne ureditve, npr. prometne, energetske objekte, stanovanjske soseske, gospodarska središča itd.).
- **Strateško ocenjevanje vplivov na okolje** je proces ocenjevanja politik, programov in planov na najvišjih načrtovalskih ravneh, katerega namen je prispevati k odločanju o potrebnosti nadaljnjega, podrobnejšega ocenjevanja, k odločanju o smiselnosti obravnavanih politik, programov in planov, iskanju najboljše alternative ter nasploh izboljšanju zamisli ter predlaganih rešitev. Temelji na načelih vzdržnega razvoja.
- **Celovita presoja vplivov na okolje (v nadaljevanju CPVO)** je strokovni in upravni postopek, predpisan v Zakonu o varstvu okolja, podrobneje pa v Uredbi o okoljskem poročilu in podrobnejšem postopku celovite presoje vplivov izvedbe planov na okolje. Zakon določa: *"Zaradi uresničevanja načel trajnostnega razvoja, celovitosti in preventive je treba v postopku priprave plana, programa, načrta, prostorskega ali drugega akta (v nadaljnjem besedilu: plan), katerega izvedba lahko pomembno vpliva na okolje, izvesti celovito presojo vplivov njegove izvedbe na okolje, s katero se ugotovi in oceni vplive na okolje in vključenost zahtev varstva okolja, ohranjanja narave, varstva človekovega zdravja in kulturne dediščine v plan, in pridobiti potrdilo ministrstva o sprejemljivosti njegove izvedbe na okolje."*
- **Presoja vplivov na zdravje v celoviti presoji vplivov na okolje (PVZ v CPVO)** je skovanka za potrebe tega projekta. Pomeni tisti del upravnega postopka CPVO, ki se ukvarja z vplivi na človekovo zdravje.
- **Presoja vplivov na zdravje v strateškem ocenjevanju vplivov na okolje (angl. HIA v SEA) je etično-strokovni koncept s pripadajočo metodologijo.** Pomeni interdisciplinarni in partnerski proces ocenjevanja pozitivnih in negativnih vplivov politik, programov, planov na zdravje prebivalstva in specifičnih (posebej ranljivih) skupin prebivalstva. Namen presoje je optimizacija PPP in v zvezi s tem zaščita in krepitev zdravja in kakovosti življenja prebivalstva. Bistven element koncepta je upoštevanje načela participacije/soodločanja deležnikov.
- **Okoljsko poročilo (v nadaljevanju OP)** prav tako predpisuje Zakon o varstvu okolja, podrobneje pa Uredba o okoljskem poročilu in podrobnejšem postopku celovite presoje vplivov izvedbe planov na okolje: Zakon med drugim določa: *"Okoljsko poročilo je dokument, v katerem se opredelijo, opišejo in ovrednotijo pomembni vplivi izvedbe plana na okolje, ohranjanje narave, varstvo človekovega zdravja in kulturne dediščine ter možne alternative, ki upoštevajo okoljske cilje in značilnosti območja, na katerega se plan nanaša. Pripravlavec plana, za katerega se izvede celovita presoja vplivov na okolje, mora pred izvedbo celovite presoje vplivov na okolje zagotoviti okoljsko poročilo, v katerem se opredelijo, opišejo in ovrednotijo vplivi izvedbe plana na okolje in možne alternative, ob upoštevanju ciljev in geografskih značilnosti območja, na katerega se plan nanaša."*

1. Kakšna je vaša temeljna izobrazba?

1.1 Področje osnovne izobrazbe:

- agronomija
- arhitektura
- biologija
- ekonomija
- epidemiologija
- etnologija
- fizika
- geodezija
- geografija
- geologija
- gozdarstvo
- gradbeništvo
- higiena
- javno zdravje
- kemija
- komunikologija
- krajinska arhitektura
- medicina
- organizacija dela
- pravo
- psihologija
- socialna medicina
- sociologija
- umet. zgodovina
- živilska tehnologija
- drugo: _____

1.2 Stopnja izobrazbe:

- univerzitetna
- magisterij
- zdravniška specializacija
- doktorat

2. Ali poznate upravni postopek celovite presoje vplivov na okolje (CPVO) in v okviru tega postopka presojo vplivov na zdravje (PVZ v CPVO)?

- k. sploh ne poznam
- l. bolj slabo poznam
- m. kar dobro poznam
- n. dobro poznam
- o. odlično poznam

3. Ali vaš zavod dejavno sodeluje oz. je sodeloval v kateri koli fazi postopka PVZ v CPVO?

- i. da
- j. ne

4. Če ste na zgornje vprašanje odgovorili z DA, v kakšni vlogi vaš zavod sodeluje v postopku PVZ v CPVO? Če ste odgovorili z NE, vprašanje izpustite.

	nikoli	redko	pogosto	zelo pogosto / redno
pripravlavec politike, plana, programa	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐
pripravlavec okoljskega poročila	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐
recenzent okoljskega poročila	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐
drugo (prosimo, dopišite): _____	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐

5. Koliko ljudi je zaposlenih v vašem zavodu? Prosimo, upoštevajte vse oblike dela, prikazane v enoti FTA (1 FTA = obvezno letno število ur /1 zaposlenega). _____

6. Koliko strokovnjakov, zaposlenih v vašem zavodu, ima po vašem mnenju v tem trenutku strokovne kompetence, uporabne za morebitno sodelovanje v PVZ v CPVO?

področje	število
fizikalne determinante zdravja	
kemijske determinante zdravja	
biološke determinante zdravja	
psiho-socialne determinante zdravja	
družbeno - ekonomske determinante zdravja	

7. Kakšna je temeljna izobrazba teh strokovnjakov?

število
Specialisti javnega zdravja (tudi spec. epidemiologije, socialne medicine, higijene)
Kemija in kemijska tehnologija
Biologija in mikrobiologija
Fizika, matematika
Psihologija
Sociologija
Ekonomija in pravo
Okoljske vede
Drugo (prosimo dopišite):

8. Koliko in kateri ljudje (samo po izobrazbi, ne po imenu) iz vašega zavoda imajo po vaši oceni v tem trenutku potrebne kompetence za *upravljanje/vodenje* projektov PVZ v CPVO v praksi, kar vključuje tudi organiziranje in vodenje interdisciplinarnih strokovnih skupin in procese sodelovanja med laičnimi in strokovnimi deležniki ter oblastmi?

število
Javno zdravje (tudi spec. epidemiologije, socialne medicine, higijene)
Kemija in kemijska tehnologija
Biologija in mikrobiologija
Fizika, matematika
Psihologija
Sociologija
Ekonomija in pravo
Okoljske vede
Takih strokovnjakov trenutno nimamo
Drugo (prosimo dopišite):

9. Pod kakšnimi pogoji bi bili v vašem zavodu pripravljene sodelovati (če še ne sodelujete) ali intenzivneje sodelovati (če že sodelujete) v postopkih PVZ v CPVO?

- a. samo pod ugodnimi pogoji na prostem trgu
- b. samo, če nalogo v letni plan zajame MZ RS
- c. za to dodatno dejavnost v tem trenutku nimamo kadra oz. druge infrastrukture
- d. drugo (prosimo dopišite):

10. Prosimo, označite, koliko se strinjate z navedenimi trditvami, ki se nanašajo na procese PVZ v CPVO. Stopnjo strinjanja označite na lestvici:

1 – sploh se ne strinjam / 2 – le malo se strinjam / 3 – delno se strinjam / 4 – se precej strinjam / 5 – popolnoma se strinjam

	sploh se ne strinjam	le malo se strinjam	delno se strinjam	se precej strinjam	popolnoma se strinjam
Vsak postopek PVZ v CPVO mora zagotoviti zaščito zdravja prebivalstva, ki živi na območjih vplivov, pred boleznimi, zastrupitvami in poškodbami zaradi dejavnikov fizičnega okolja (fizikalni, biološki, kemijski agensi).	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐
Postopki PVZ v CPVO morajo imeti tudi vpliv na dejavnike krepitve zdravja in kakovosti življenja prebivalstva, ki živi na območjih vplivov.	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐
V postopkih PVZ v CPVO morajo biti upoštevana stališča ljudi, ki bodo čutili vplive PPP.	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐
Postopki PVZ v CPVO morajo imeti pozitiven vpliv na oblikovanje zdravju naklonjenih javnih politik.	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐
V postopkih PVZ v CPVO mora biti ocenjeno število ljudi, ki bodo čutili vplive PPP, in poseljenost na območjih vplivov.	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐
V postopkih PVZ v CPVO mora biti ocenjeno izhodiščno demografsko in zdravstveno stanje ljudi, ki živijo na območjih vplivov PPP.	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐
V postopkih PVZ v CPVO mora biti upoštevano tudi vedenje ljudi v zvezi z zdravjem.	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐
V postopku PVZ v CPVO morajo biti po vrsti in obsegu opredeljene skupine prebivalstva, posebej ranljive za učinke PPP (npr. otroci, ostareli, invalidi, revni, brezdomci).	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐
V postopkih PVZ v CPVO morajo biti pripravljene izrecni ukrepi in dejavnosti za zaščito ranljivih skupin prebivalstva (npr. otroci, ostareli, invalidi, revni, brezdomci).	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐
Postopki ocenjevanja vplivov na zdravje v PVZ v CPVO morajo biti zelo natančno predpisani.	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐
V postopkih PVZ v CPVO mora biti uporabljen celostni model ocenjevanja vplivov na telesno, duševno in socialno zdravje in kakovost življenja ljudi.	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐
V postopkih PVZ v CPVO zadošča ocenjevanje dejavnikov vpliva PPP na telesno zdravje.	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐
V postopkih PVZ v CPVO morajo biti ovrednoteni pozitivni in negativni vplivi PPP na zdravje in kakovost življenja prebivalstva.	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐
V postopkih PVZ v CPVO zadošča ovrednotenje in izvedba ukrepov za ugotavljanje in odpravo ali omilitev tveganj za zdravje ljudi.	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐
V postopkih PVZ v CPVO morajo biti metode in kazalniki, ki jih uporabljamo za ocenjevanje vplivov na zdravje, izrecno zapisani.	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐
V postopkih PVZ v CPVO mora biti uporabljen interdisciplinarni strokovni pristop za ocenjevanje vplivov na zdravje in kakovost življenja ljudi.	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐
V vseh fazah postopka PVZ v CPVO (analize stanja, načrtovanje, potek in evalvacija procesov in izidov PVZ v CPVO) mora biti javnost vključena v procese odločanja - mora sodločati.	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐

	sploh se ne strinjam	le malo se strinjam	delno se strinjam	se precej strinjam	popolnoma se strinjam
Naloga strokovnjakov, ki sodelujejo v procesu PVZ v CPVO je, da nudijo ustrezno strokovno podporo ljudem, ki živijo na območjih vplivov.	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐
Naloga strokovnjakov, ki delajo v regionalnih zavodih za zdravstveno varstvo (oz. smiselno v PPP na ravni države v IVZRS) je, da nudijo ustrezno strokovno podporo ljudem, ki živijo na območjih vplivov.	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐

11. Trditev: V postopku PVZ v CPVO mora vedno sodelovati vsaj en specialist javnega zdravja. Prosimo, obkrožite svoje stališče:

- i. da, bilo bi nujno
- j. ni nujno, bilo bi dobro
- k. ne, ni potrebno
- l. ne poznam, nimam mnenja

12. Trditev: Naloga sistemske ureditve (pravna in institucionalna ureditev) je, da PVZ v CPVO poteka neodvisno in nepristransko. Prosimo, obkrožite odgovor, s katerim se najbolj strinjate.

- k. Da, to je nujno in tudi zadošča za ustrezno ureditev področja.
- l. Ni res, to ni naloga sistema, ampak strokovno-etična dolžnost sodelujočih.
- m. Nujno je oboje, dosledna pravna in institucionalna ureditev in strokovna etika sodelujočih.
- n. Neodvisne in nepristranske ocene v praksi ni mogoče zagotoviti.
- o. Drugo: (prosimo dopišite) _____

13. Kdo izmed navedenih je po vašem mnenju najbolj odgovoren za strokovno neodvisnost in nepristranskost PVZ v CPVO? Prosimo, razporedite navedene organizacije po odgovornosti tako, da jim pripišete ocene od 1 do 4, pri čemer ocena 1 pomeni najbolj odgovoren, ocena 4 pa najmanj odgovoren.

	1 najbolj odgovoren / 2 / 3 / 4 najmanj odgovoren
državni/lokalni organi upravljanja	
stroka (javni zavodi, zbornice, fakultete, inštituti ipd.)	
civilna družba	
drugi:(prosimo dopišite)	
drugi:(prosimo dopišite)	
drugi:(prosimo dopišite)	

14. Sodelovanje javnosti v postopku PVZ v CPVO po vašem mnenju: (prosimo obkrožite en odgovor)

- i. Izboljša potek ter kakovost procesov in izidov CPVO.
- j. Ovira potek ter kakovost procesov in izidov CPVO.
- k. Včasih izboljša, včasih ovira potek ter kakovost procesov in izidov CPVO.
- l. Javnost lahko vpliva na procese, na izide CPVO pa vpliva nima.

15. Sistematično, redno in zgodnje vključevanje zainteresirane javnosti v postopke PVZ v CPVO bi po vašem mnenju: (prosimo obkrožite en odgovor)

- i. Izboljšalo kakovost sprejetih rešitev in skrajšalo postopke sprejemanja PPP.
- j. Izboljšalo kakovost sprejetih rešitev, vendar podaljšalo postopke sprejemanja PPP.
- k. Poslabšalo kakovost sprejetih rešitev, vendar skrajšalo postopke sprejemanja PPP.
- l. Poslabšalo kakovost sprejetih rešitev in podaljšalo postopke sprejemanja PPP.

16. V postopkih PVZ v CPVO morajo strokovnjaki, ki sodelujejo v pripravi PPP in/ali OP: (prosimo obkrožite en odgovor)

- k. Dialog/pogajanja z zainteresirano javnostjo izvajati tako dolgo, da doseže(jo) konsenz z vsemi zainteresiranimi deležniki.
- l. Dialog/pogajanja z zainteresirano javnostjo izvajati do točke, ko so strokovno neomajni v svojih stališčih, zapisati stališča in prenehati z dialogom/pogajanjem.
- m. Dialog/pogajanja z zainteresirano javnostjo sploh niso stvar strokovnjakov, temveč stvar odgovornih oseb v organizacijah načrtovalca/investitorja PPP.
- n. Dialog/pogajanja z zainteresirano javnostjo sploh niso stvar strokovnjakov, temveč stvar odgovornih oseb v državnih ali lokalnih organih upravljanja.
- o. Drugo: (prosimo dopišite) _____

17. V postopku PVZ v CPVO so zagotovljeni mehanizmi za optimalno sodelovanje MZ v procesih ocenjevanja vplivov na zdravje in kakovost življenja ljudi.

- g. Da.
- h. Ne.
- i. Ne vem, ne poznam.

18. V postopku PVZ v CPVO so potrebni novi mehanizmi za optimalno sodelovanje MZ v procesih ocenjevanja vplivov na zdravje in kakovost življenja ljudi.

- g. Da.
- h. Ne.
- i. Ne vem, ne poznam.

19. V postopku PVZ v CPVO so potrebni novi mehanizmi za optimalno sodelovanje vseh deležnikov v procesih ocenjevanja vplivov na zdravje in kakovost življenja ljudi.

- g. Da.
- h. Ne.
- i. Ne vem, ne poznam.

20. Kdo je po vašem mnenju najbolj odgovoren, da je javnost objektivno, celovito, pravočasno in pravilno obveščena o vplivih PPP na zdravje? (prosimo označite en odgovor)

- o. Pripravljalcev PPP
- p. Izdelovalec PPP
- q. Izdelovalec OP
- r. Nosilci urejanja prostora
- s. Regionalna/nacionalna stroka javnega zdravja
- t. Ne vem, ne poznam
- u. Drugo: (prosimo dopišite) _____

Vprašanji 21. in 22. vsebujeta nekatere trditve. Prosimo, da izrazite stopnjo strinjanja s posamezno trditvijo s pomočjo lestvice:

1 – sploh se ne strinjam / 2 – le malo se strinjam / 3 – delno se strinjam / 4 – se precej strinjam / 5 – popolnoma se strinjam

21. Trditev: Merilo vpliva okolja na zdravje je lahko vsaka merljiva sprememba, ki se zaradi delovanja dejavnika iz okolja zgodi na naslednjih področjih:

	Stopnja strinjanja (prosimo označite)					
	sploh se ne strinjam	le malo se strinjam	delno se strinjam	se precej strinjam	popolnoma se strinjam	ne poznam področja
determinant zdravja - biološki, kemijski in fizikalni dejavniki ter psihološki, vedenjski, družbeni in ekonomski dejavniki z dokazanim vplivom na zdravje	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	☐
fizioloških motenj, telesnih nalezljivih in nenalezljivih bolezni, duševnih motenj in bolezni, poškodb in zastrupitev ter vedenjskih motenj	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	☐
posledic telesnih, duševnih in socialnih bolezni, poškodb in zastrupitev, izraženih s kazalniki zdravja prebivalstva (npr. umrljivost, smrtnost, izgubljena leta življenja zaradi prezgodnje smrti, izgubljena leta zaradi onesposobljenosti, izgubljena leta zdravega življenja, izgubljena leta kakovostnega življenja,...).	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	☐

Pripombe, predlogi:

--

22. Trditev: V vsaki PVZ v CPVO je treba preveriti vplive PPP na:

	Stopnja strinjanja (prosimo, označite)					
	sploh se ne strinjam	le malo se strinjam	delno se strinjam	se precej strinjam	popolnoma se strinjam	ne poznam področja
Mir in varnost življenja in premoženja.	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	☐
Vpliv na kakovost zunanega in notranjega zraka.	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	☐
Vpliv na kakovost talne in pitne vode.	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	☐
Vpliv na varnost lokalno pridelane hrane.	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	☐
Vpliv na varnost in kakovost bivališč, delovnih in učnih okolij in kakovost sosek (fizikalne, kemijske, biološke in psihosocialne nevarnosti ter ustreznost pogojev za krepitev telesnega, duševnega, socialnega zdravja).	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	☐
Vpliv na varnost in kakovost transportne infrastrukture s spremljajočimi objekti (konstrukcijska varnost, vpliv na telesno dejavnost, dostopnost objektov za zadovoljevanje temeljnih fizioloških potreb: odvajanje, počitek, ohlajanje, pitna voda, ..) in vpliv na možnost izbir transporta.	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	☐
Vpliv na ekonomsko varnost (zaposlenost, ustrezen	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	☐

	Stopnja strinjanja (prosimo, označite)					
	sploh se ne strinjam	le malo se strinjam	delno se strinjam	se precej strinjam	popolnoma se strinjam	ne poznam področja
dohodek, smiselno delo) in obvladovanje neenakosti (revščine, deprivacije).						
Vpliv na dostopnost do izobraževanja, upravnih organov, zdravstvenih, komunalnih in drugih družbenih storitev.	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	☐
Vpliv na dostopnost preskrbe (trgovine, telekomunikacije, banke, pošte, kultura, umetnost, šport...).	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	☐
Vpliv na kakovost medčloveških odnosov, na družbena omrežja, ki spodbujajo vključevanje, sodelovanje, krepijo odpornost in obvladovanje življenja; vpliv na družbeno pravičnost in enakopravnost.	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	☐

Pripombe, predlogi:

Vprašanje 23. vsebuje nekatere trditve. Prosimo, da izrazite stopnjo strinjanja s posamezno trditvijo s pomočjo lestvice:

1 – sploh se ne strinjam / 2 – le malo se strinjam / 3 – delno se strinjam / 4 – se precej strinjam / 5 – popolnoma se strinjam

23. Trditve: V ugotavljanju t.i. profila prebivalstva je treba zbrati informacije o

	Stopnja strinjanja (prosimo, označite)					
	sploh se ne strinjam	le malo se strinjam	delno se strinjam	se precej strinjam	popolnoma se strinjam	ne poznam področja
Številu ljudi na območjih vpliva	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	☐
Gostoti poseljenosti in razporejenosti prebivalstva	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	☐
Starosti in spolu	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	☐
Rodnosti	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	☐
Etični pripadnosti	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	☐
Značilnostih zdravstvenega stanja in z zdravjem povezanih vedenj	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	☐
Socialno-ekonomskem statusu	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	☐
Opredelitvi ranljivih skupin in okoljih, v katerih se ranljive skupine koncentrirajo	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	☐

Pripombe, predlogi:

Vprašanji 24. in 25. vsebujeta nekatere trditve. Prosimo, da izrazite svoje stališče s pomočjo lestvice: 1 – nikoli, 2 – zelo redko, 3 – občasno, 4 – pogosto, 5 – vedno

24. Trditev: V strateških ocenjevanjih PPP lahko ugotavljamo vplive na kvalitativni (opisni) in/ali na semi kvantitativni (simbolni: ---,--, -, 0, +, ++, +++) ravni za:

Fizikalne nevarnosti	pogostost					
	nikoli	zelo redko	občasno	pogosto	vedno	ne poznam področja
Skrajne temperature (vročina, mraz)	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	☐
Hrup	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	☐
Mehanične nevarnosti	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	☐
Sončno sevanje	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	☐
Ionizirno sevanje	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	☐
Neionizirno sevanje	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	☐
Vibracije	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	☐
Vlažnost/zatočnost	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	☐
Drugo (prosimo dopišite):	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	☐
Biološke nevarnosti	pogostost					
	nikoli	zelo redko	občasno	pogosto	vedno	ne poznam področja
Bakterije	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	☐
Virusi	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	☐
Prioni	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	☐
Paraziti	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	☐
Insekti	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	☐
Glodavci	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	☐
Toksini	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	☐
Rastline in alergeni	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	☐
Drugo (prosimo dopišite):	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	☐
Kemijske nevarnosti	pogostost					
	nikoli	zelo redko	občasno	pogosto	vedno	ne poznam področja
Snovi, ki zaradi načrtovane PPP potencialno vstopajo v odprta in zaprta okolja	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	☐
Ekonomske in psiho - socialne nevarnosti	pogostost					
	nikoli	zelo redko	občasno	pogosto	vedno	ne poznam področja
Revščina	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	☐
Nedostopnost plačanih služb	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	☐
Nasilna in kriminalna dejavnost v družini/skupnosti	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	☐
Družbena marginalizacija/diskriminacija/izključenost	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	☐
Drugi duševni, čustveni in socialni stresi zaradi dejavnikov okolja	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	☐

Pripombe, predlogi:

--

25. Trditev: V strateških ocenjevanjih PPP lahko ugotovljamo vplive na kvantitativni ravni za

Fizikalne nevarnosti	pogostost					
	nikoli	zelo redko	občasno	pogosto	vedno	ne poznam področja
Skrajne temperature (vročina, mraz)	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	☐
Hrup	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	☐
Mehanične nevarnosti	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	☐
Sončno sevanje	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	☐
Ionizirno sevanje	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	☐
Neionizirno sevanje	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	☐
Vibracije	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	☐
Vlažnost/zatohlost	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	☐
Drugo (prosimo dopišite):	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	☐
Biološke nevarnosti	pogostost					
	nikoli	zelo redko	občasno	pogosto	vedno	ne poznam področja
Bakterije	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	☐
Virusi	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	☐
Prioni	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	☐
Paraziti	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	☐
Insekti	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	☐
Glodavci	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	☐
Toksini	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	☐
Rastline in alergeni	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	☐
Drugo (prosimo dopišite):	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	☐
Kemijske nevarnosti	pogostost					
	nikoli	zelo redko	občasno	pogosto	vedno	ne poznam področja
Snovi, ki zaradi načrtovane PPP potencialno vstopajo v odprta in zaprta okolja	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	☐
Ekonomske in psiho - socialne nevarnosti	pogostost					
	nikoli	zelo redko	občasno	pogosto	vedno	ne poznam področja
Revščina	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	☐
Nedostopnost plačanih služb	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	☐
Nasilna in kriminalna dejavnost v družini/skupnosti	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	☐

Družbena marginalizacija/diskriminacija/izključenost	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	☐
Drugi duševni, čustveni in socialni stresi zaradi dejavnikov okolja	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	☐

Pripombe, predlogi:

Najlepša hvala za Vaše sodelovanje!

9 Literatura in viri

Citirani viri:

1. Kazalniki dohodka in revščine, Slovenija, 2011 – začasni podatki. [database on the Internet]. SURS. 2012. Available from: http://www.stat.si/novica_prikazi.aspx?id=4818.
2. WHO. Definitions of HIA. Main Definition. 2012; Available from: <http://www.who.int/hia/about/defin/en/index.html>.
3. Health Equity Impact Assessment. Ontario Ministry of Health and Long-term Affairs; 2012.
4. Haber R. Health Equity Roadmap. Wellesley 2010. Available from: http://www.threesource.ca/documents/March2011/health_equity.pdf.
5. Pogodba o Evropski uniji, (1992).
6. Treaty of Amsterdam Amending the Treaty on European Union, the Treaties Establishing the European Communities and Related Acts, (1997).
7. HEALTH21: an introduction to the health for all policy framework for the WHO European Region. Copenhagen: WHO 1998.
8. Gothenburg consensus paper: health Impact Assessment : Main concepts and suggested approach. Gothenburg: WHO. European Centre for Health Policy 1999.
9. Direktiva Evropskega parlamenta in sveta z dne 27. junija 2001 o presoji vplivov nekaterih načrtov in programov na okolje, 2001/42/es (2001).
10. Protocol on Strategic Environmental Assessment to the Convention on Environmental Impact Assessment in a Transboundary Context, (2003).
11. Parma Declaration on Environment and Health. Parma, Copenhagen: WHO Europe; 2010.
12. Happiness: towards a holistic approach to development Resolution 65/309 (2012).
13. Zakon o varstvu okolja, Uradni list RS št. 39/2006 (2006).
14. Uredba o okoljskem poročilu in podrobnejšem postopku izvedbe presoje vplivov plana na okolje, Uradni list RS št. 73/2005 (2005).
15. Zakon o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju, Uradni list RS št. 9/1992 (1992).
16. Zakon o zdravstveni dejavnosti, Uradni list RS št. 26/1992 (1992).
17. Health Definition. Geneva: World Health Organization; 2012; Available from: <https://apps.who.int/aboutwho/en/definition.html>.
18. Mental health: a state of well-being. WHO; 2011 [cited 2012 12.12.]; Available from: http://www.who.int/features/factfiles/mental_health/en/index.html.
19. all HAE. WHOQOL-BREF. Introduction, Administration, Scoring and Generic Version of the Assessment. Field Trial Version. Geneva: WHO; 1996.
20. Zaletel Kragelj Lijana EI, Premik Marjan, editor. Uvod v javno zdravje. Ljubljana: Medicinska fakulteta; 2007.
21. Linstrom Berg E. Contextualizing salutogenesis and Antonovsky in public health development. Health Promotion Journal. 2006;21(3):238-44.
22. Dahlgren G WM, editor. Policies and Strategies to Promote Social Equity in Health. Stockholm: Institute for Future Studies; 1991.
23. Mendell A. Four Types of Impact Assessment Used in Canada. Preliminary Version: National Collaborating Centre for Healthy Public Policy; 2010 [cited 2011 5.1.]. Available from: www.ncchpp.ca.
24. Examples of different definitions of EIA. New York: United Nations; 2012.

25. Integrating environment concerns into development and economic cooperation. Draft version 1.0 Brussels: European Commission; 1999.
26. Kwiatkowski REO, M. Integrated environmental impact assessment: A Canadian example Bulletin of the World Health Organization. 2003;81(6):434-8.
27. Partidário MR. STRATEGIC ENVIRONMENTAL ASSESSMENT (SEA) current practices, future demands and capacity-building needs. Lisbon: International Association for Impact Assessment IAIA Training Courses.
28. THERIVEL R, WILSON, E., THOMPSON, S., HEANEY, D. & PRITCHARD, D. Strategic Environmental Assessment. London: Earthscan; 1992.
29. Sadler B VR. Strategic Environmental Assessment: Key Issues Emerging from Recent Practice. The Hague: Ministry of Housing, Spatial Planning and the Environment; 1996.
30. Wright John PJ, Scully Edward. Institutionalizing policy-level health impact assessment in Europe: is coupling health impact assessment with strategic environmental assessment the next step forward? . Bulletin of the World Health Organization. 2005;83(6):472-77.
31. Wismar Matthias BJ, Ernst Kelly, Figueras Josep, editor. The Effectiveness of Health Impact Assessment. Scope and limitations of supporting decision-making in Europe. Copenhagen: WHO. European Observatory on Health Systems and Policies; 2007.
32. Berensson K, editor. Health Impact Assessment. HIA at the local level in Sweden. Oxford: Oxford University Press; 2004.
33. Nilunger L SEL, Pettersson B. Health Impact Assessment: screening of Swedish governmental inquiries. Eurohealth. 2003;8(5):30-3.
34. al VPGe. Experience with HIA at a national policy level in the Netherlands. A case study. Copenhagen: WHO Regional Office for Europe; 2001.
35. Silva IdS, editor. Cancer Epidemiology: Principles and Methods. Lyon: International Agency for Research on Cancer; 1999.
36. CDC. Office of surveillance e, and laboratory services. EXCITE. An Introduction to epidemiology. Atlanta: CDC; 2004 [cited 2012]; Available from: http://www.cdc.gov/excite/classroom/intro_epi.htm#defined.
37. Division HP. Developing health impact assessment in Wales. National Assembly for Wales; 1999 [cited 2012]; Available from: http://www.londonhealth.gov.uk/pdf/r_hia6.pdf.
38. Ison E. Resource for Health Impact Assessment Volume 1 - The Approach (2000). London: NHS Executive London; 2000; Available from: http://www.london.gov.uk/lhc/docs/lhs/hia1/r_hia2.pdf.
39. DAC Guidelines and Reference Series. Applying Strategic Environmental Assessment. Good Practice Guidance for Development Co-operation. Paris: OECD; 2006.
40. A Scott-Samuel MB, K Ardem. The Merseyside Guidelines for Health Impact Assessment. Liverpool: International Health Impact Assessment Consortium; 2001. Available from: <http://www.apho.org.uk/resource/item.aspx?RID=44256>.
41. Partnership NPH. Health Impact Assessment Guidelines. Canberra: Commonwealth of Australia; 2001.
42. Pivka M, editor. Management kakovosti. Maribor: Ekonomsko poslovna fakulteta; 2000.
43. Briggs D. A framework for integrated environmental health impact assessment of systemic risks. Environmental Health. 2008;7(61).
44. E Murphy RD, D Greatbatch et al. Qualitative research methods in health: a review of the literature. Health Technology Assessment. 1998;2(16).
45. WHO. Global Health Observatory Data Repository. 2012 [cited 2012]; Available from: <http://apps.who.int/gho/data/>.

46. Institutional NRCaCot, Health. MfAoRtP. Risk assessment in the Federal Government: managing the process. Washington, DC: National Academic Press; 1983.
47. Covello Vincent T MMW, editor. Risk Assessment Methodes. Approaches for Assessing Health and Environmental Risks. New York: Plenum Press; 1993.
48. Environmental Health Risk Assessment. Guidelines for Assessing Human Health Risks from Environmental Hazards. Canberra: Department of Health and Ageing, Commonwealth of Australia; 2002. Available from: www.health.gov.au/pubhlth/strateg/envhlth/risk/.
49. J PD, editor. A survey of health risk assessment. V: The Risk Assessment of Environmental Hazards. New York: Wiley; 1989.
50. Communities CotE. Communication from the Commission on the precautionary principle. Brussels2000.
51. How to review the evidence: systematic identification and review of scientific literature. Handbook series on preparing clinical practice guidelines. Canberra: National Health and Medical Research Council; 1999.
52. WHO. Health Impact Assessment (HIA). Using evidence within HIA. 2012 [cited 2012]; Available from: <http://www.who.int/hia/tools/evidenceuse/en/index5.html>.
53. WHO. Health Impact Assessment. Short guides. 2012 [cited 2012]; Available from: <http://www.who.int/hia/about/guides/en/index.html>.
54. Quigley R L dBL, Puru A, Bond D, Cave, Bos R. Health Impact Assessment. International Best Practice Principles. Fargo: International Association for Impact Assessment; 2006.
55. Samson-Barry H B-SC, Cameron M, Ison E. A Short Guide to Health Impact Assessment. Informing Healthy Decisions. London: NHS Executive London; 2000.
56. WHO. Why use HIA? 2012.
57. Cooke A, Friedli, L., Coggins, T., Edmonds, N., Michaelson, J., O'Hara K, Snowden, L., Stansfield, J., Steuer, N., Scott-Samuel, A. 3rd ed., editors. Mental Well-being Impact Assessment. A toolkit for well-being. London: National MWIA Collaborative 2011.

Drugi viri:

Public Health Institute Scotland: prirejeno po Scottish Needs Assessment Programme: Health Impact Assessment: piloting the process in Netherlands School of Public Health Checklist for Health Impact Screening

Raziskovalni projekt v okviru ciljnega raziskovalnega programa
"Konkurenčnost Slovenije 2006-2013"

**UPORABA IN UČINKOVITOST CELOVITE PRESOJE VPLIVOV NA
OKOLJE TER PRESOJA VPLIVOV NA ČLOVEKOVO ZDRAVJE**

Priloga 1

**Pregled meril učinkovitosti
strateškega ocenjevanja vplivov na
okolje in uspešnosti postopka celovite
presoje vplivov na okolje**

1. UDELEŽENCI V POSTOPKU STRATEŠKEGA OCENJEVANJA

CILJ	TEMA / MERILO	KAZALNIK	Učinkovitost strateškega ocenjevanja	Uspešnost postopka CPVO
Povečanje razumevanja namena strateškega ocenjevanja in pripravljenosti upoštevati rezultate s strani pripravljavcev (koordinatorjev) PPP	Delovanje pripravljavca (koordinatorja) PPP	Delovanje pripravljavca (koordinatorja) PPP– izkazovanje pozitivnega / odklonilnega stališča do strateškega ocenjevanja	x	x
		Število in vsebina vprašanj glede vplivov na okolje, ki jih postavi pripravljavec PPP, na katera naj se poišče odgovore skozi proces ocenjevanja	x	x
		Razlaga predvidene rabe rezultatov ocenjevanja v posameznih fazah priprave PPP – »ali so vprašanja strateške narave«	x	x
Povečanje razumevanja namena strateškega ocenjevanja in pripravljenosti upoštevati rezultate s strani naročnikov / investitorjev PPP	Delovanje naročnika / investitorja PPP	Delovanje naročnika / investitorja PPP – izkazovanje pozitivnega / odklonilnega stališča do strateškega ocenjevanj	x	x
Aktiven inženiring priprave PPP / OP	Delovanje inženirja priprave PPP / OP	Sodelovanje in delovanje inženirja priprave PPP / OP	x	x
		Delovanje inženirja priprave PPP / OP – sposobnost usklajevanja izhodišč priprave PPP in CPVO	x	x
Razvoj in izbiranje usposobljenih izdelovalcev PPP, ki so zmožni rezultate ocenjevanja vplivov na okolje vsebinsko vključiti v PPP	Delovanje izdelovalca PPP	Delovanje pripravljavca PPP – izkazovanje pozitivnega / odklonilnega stališča do strateškega ocenjevanja	x	x
		Nabor vprašanj pripravljavca PPP, na katera naj se poišče odgovore skozi proces ocenjevanja	x	x
		Interakcija med pripravljavcem PPP in izdelovalcem OP - aktivno vključevanje izdelovalca OP v pripravo PPP	x	x
		Usposobljenost in sposobnost izdelovalca PPP vključiti rezultate CPVO v PPP	x	x
		Načrt vključitve rezultatov procesa strateškega ocenjevanja v PPP	x	x
Razvoj in izbiranje usposobljenih strokovnjakov s posameznih, v okoljskem poročilu, obravnavanih področij	Delovanje izdelovalca OP	Interdisciplinarnost delovne skupine	x	x
		Usposobljenost delovne skupine – konkretne delovne izkušnje na področju ocenjevanja vplivov na okolje ter razumevanje potreb in koristi strateškega ocenjevanja na različnih ravneh in v različnih oblikah	x	x
		Usposobljenost izdelovalca OP pripraviti rezultate v takšni obliki in na način, da jih je mogoče vključiti v PPP	x	x
		Etičnost, kredibilnost in učinkovitost delovne skupine	x	x
Aktivna vloga sektorja za CPVO pri pripravi PPP in OP	Delovanje sektorja za CPVO	Delovanje sektorja za CPVO - razumevanje potreb, koristi in operative vloge strateškega ocenjevanja na različnih ravneh in v različnih oblikah	x	x
		Preverjanje okvirne vsebinske (ne)ustreznosti vlog		
		Način razlage in vodenja odločitvenega postopka	x	x
		Učinkovitost spremljanja povezovanja PPP in procesa strateškega ocenjevanja	x	x
Tvorno sodelovanje predstavnikov nosilcev urejanja prostora (NUP) Jasna opredelitev vlog deležnikov v postopku CPVO	Delovanje nosilcev urejanja prostora in Ministrstva za zdravje, ki sodeluje v postopku CPVO	Delovanje predstavnikov nosilcev urejanja prostora (mnenjedajalcev) – tolmačenje ciljev varstva okolja, zdravja, vzdržnega razvoja	x	x
		Vključevanje nosilcev urejanja prostora v posamezne faze priprave PPP in OP	x	x
		Dvojna vloga nosilcev urejanja prostora - vpetost nosilcev urejanja prostora v proces priprave PPP in v proces ocenjevanja	x	x
Aktivna in tvorna vloga javnosti pri pripravi PPP in vrednostnih ocenah v okviru procesa ocenjevanja	Delovanje splošne in strokovne javnosti	Delovanje javnosti - izkazovanje pozitivnega / odklonilnega stališča do strateškega ocenjevanja	x	x
		Evidenca kritik CPVO ter pobud za spremembe / izboljšave CPVO	x	x
		Zadovoljstvo javnosti glede delovanja naročnika, izdelovalca PPP, koordinatorja v procesu ocenjevanja do vključevanja javnosti	x	x
		Zadovoljstvo javnosti z rezultatom strateškega ocenjevanja	x	x
		Evidenca pripomb javnosti na plan in OP	x	x

2. OKVIR STRATEŠKEGA OCENJEVANJA

CILJ	TEMA / MERILO	KAZALNIK	Učinkovitost strateškega ocenjevanja	Uspešnost postopka CPVO
Zagotoviti visoko raven varstva okolja in prispevati k vključevanju okoljskih vidikov v pripravljanje in sprejemanje planov in programov, zato da se spodbuja vzdržni razvoj	Preventivno okoljevarstveno delovanje in vzdržni razvoj pri pripravi PPP in OP	Obravnavanje družbenih in gospodarskih vidikov – potrebnost PPP	x	x
		Jasnost prikaza razvojnih ciljev PPP	x	x
		Optimizacijski postopki upoštevanja družbenih, gospodarskih in okoljskih vidikov – obstoj alternativ	x	x
		Integriran postopek izdelave PPP in CPVO oziroma strateškega ocenjevanja	x	x
Izboljšanje zakonodajnega okvira strateškega ocenjevanja vplivov na okolje	Zakonodajni okvir	Obstoj zakonskih določil	x	x
		Ustreznost zakonskih določil	x	x
		Medsebojna skladnost zakonskih določil	x	x
Tvorno vsebinjenje	Vsebinjenje	Izvajanje vsebinjenja	x	x
		Usposobljenost pripravljavca vsebinjenja	x	x
		Ustreznost načrta vsebinjenja	x	x
		Vključenost nosilcev urejanja prostora v vsebinjenje		
		Uspešnost opravljenega vsebinjenja	x	x
		Potrditev projektne naloge v procesu vsebinjenja	x	x
		Obseg in način upoštevanja predlogov v fazi vsebinjenja	x	x
Kakovostne projektne naloge Formalizacija priprave projektne naloge	Projektna naloga	Priprava projektne naloge	x	x
		Kompletnost in jasnost projektne naloge (ustreznost opredelitve obsega del, časovnega okvira, vsebinske izvedbe presoje)	x	x
Obravnavanje vseh sestavin okolja na katere imajo obravnavani PPP lahko vpliv Enakovredna obravnavanje vseh sestavin okolja	Obravnavanje sestavin okolja	Obseg obravnave vsebin, določenih v procesu vsebinjenja	x	
		Obseg obravnave vsebin, ki jih je izpostavil pripravljavec / izdelovalec PPP	x	
		Obseg obravnave posameznih sestavin okolja iz Direktive / Uredbe	x	
Pregledna struktura in vsebina poročila, prilagojena obravnavanemu problemu in značilnosti PPP	Struktura okoljskega poročila	Prilagojenost strukture / vsebine poročila obravnavanemu problemu	x	
		Vsebovanost sestavnih delov okoljskega poročila / informacij za presojo	x	
Čim manjši obseg zbiranja novih informacij / podatkov Javno in lahko dostopne informacije / podatki Vzpostavitev relevantne baze ažurnih informacij / podatkov na državni in občinski ravni	Informacije / podatki potrebni za pripravo okoljskega poročila	Obstoj informacij / podatkov	x	
		Dostopnost informacij / podatkov	x	
		Kakovost in ažurnost informacij / podatkov	x	
Zagotoviti strateško raven ocenjevanja PPP	Odnos do hierarhično višje in nižje ravni	Problemi, ki se pojavljajo v presojah zaradi nedorečenosti PPP na hierarhično višji ravni	x	x
		Vprašanja, na katera mora odgovoriti proces strateškega ocenjevanja in vprašanja, na katera bo odgovorilo ocenjevanje na nižjih ravneh ali ob ponovitvi procesa ocenjevanja	x	x
	Strateškost ocenjevanja	Strateškost PPP	x	

3. VSEBINE OKOLJSKEGA POROČILA VKLJUČNO Z DODATKOM ZA VAROVANA OBMOČJA

CILJ	TEMA / MERILO	KAZALNIK	Učinkovitost strateškega ocenjevanja	Uspešnost postopka CPVO
Jasno opredeljen problem, ki ga ocenjevanje obravnava in namen / cilji procesa ocenjevanja	Opredelitev problema in namena presoje	Ustreznost opredelitve problema in namena presoje – CPVO	x	x
		Uporaba CPVO za izbor najboljše alternative in izboljšanje PPP	x	x
		Izpolnjevanje načela vzdržnega razvoja	x	x
Upoštevanje relevantnih zakonskih in drugih izhodišč	Zakonska in druga izhodišča	Ustreznost navedbe zakonskih in drugih izhodišč	x	
		Upoštevanje zakonskih izhodišč	x	
Jasni okoljski cilji Ustrezna usmeritev okoljskih ciljev glede na stanje okolja, obravnavan problem in zagotavljanje okoljskih koristi Ustrezno upoštevani okoljski cilji Izboljšava PPP na osnovi ocen v okoljskem poročilu – boljše doseganje okoljskih ciljev	Okoljski cilji plana	Ustreznost izbire in jasnost opredelitve okoljskih ciljev	x	x
		Jasnost / nedvoumnost / kvantifikacija ciljev vzdržnega razvoja	x	x
		Usmerjenost okoljskih ciljev	x	x
		Pregled formulacije ciljev in njihove potrditve na vsebinjenju	x	x
		Upoštevanje načel varstva okolja – čim manjša škoda v okolju ob najvišji učinkovitosti PPP	x	x
		Način upoštevanja okoljskih ciljev	x	
Izbira relevantnih kazalcev okolja, ki omogočajo ugotavljanje odstopanja od okoljskih ciljev in stanja okolja	Kazalci okolja	Ustreznost izbire in prikaza kazalcev okolja vključno z ustreznostjo izbire kazalcev glede na vsebine, ki jih izpostavlja pripravljavec PPP	x	
		Prikaz kazalcev stanja okolja in prikaz kazalcev sprememb stanja okolja / vpliva na okolje	x	
		Povezanost kazalcev s sistemom kazalcev stanja okolja	x	x
		Utemeljitev uporabljenih kazalcev sprememb / vplivov	x	x
Ustrezna raven in obseg vključenih informacij in podatkov v opisu stanja okolja	Opis stanja okolja	Obseg in raven obravnave informacij in podatkov glede na presojeni PPP	x	
Ustrezna izbira meril vrednotenja, vezanih na problem	Merila vrednotenja	Ustreznost izbire in jasnost prikaza meril vrednotenja	x	
Uporaba objektiviziranih in problemu prilagojenih metod vrednotenja vplivov plana	Metoda vrednotenja vplivov plana	Ustreznost izbora metode vrednotenja vplivov plana	x	x
		Preglednost, razumljivost, relevantnost vrednostnega sistema	x	x
		Povezanost med cilji PPP, metodo ocenjevanja ter preglednostjo rezultatov (cilji – vrednotenje – sklep glede doseganja ciljev)	x	x
		Opredelitev negotovosti pri ocenjevanju	x	x
Določitev vseh relevantnih vplivov plana na okolje Obravnava vplivov plana na obstoječe značilnosti okolja in potenciale Ustrezna prepoznavna in obravnava različnih vplivov plana - neposrednih, daljinskih, kumulativnih in sinergijskih, kratkoročnih, srednjeročnih in dolgoročnih, trajnih in začasnih Določitev tveganj za naravne in druge nesreče	Vplivi plana	Prepoznavna vplivov plana	x	x
		Preglednost izpeljave vrst in tipov vplivov (vezanih na vsebine in vprašanja pripravljavca PPP in procesa vsebinjenja)	x	x
		Upoštevanje načela ALARA	x	x
		Opredelitev pomembnih vplivov	x	
		Usmerjenost presoje (ocene) vplivov plana k ohranjanju potencialov	x	
		Ustreznost prepoznavne in obravnave različnih vplivov plana (neposrednih, daljinskih, kumulativnih in sinergijskih, kratkoročnih, srednjeročnih in dolgoročnih, trajnih in začasnih) in določitev njihovih medsebojnih razmerij	x	
		Pregled vplivov plana v časovnem okviru izvedbe in obratovanja plana ter sprememb v obravnavanem in širšem okolju	x	
Določitev vplivov plana na nastanek ali povečano nevarnost nastanka naravne ali druge nesreče	x			
Transparentnost ocen vplivov plana z vrednostnimi opredelitvami	Ocena vplivov plana	Način opisa in predstavitve ocene vpliva	x	x
		Preglednost pri opredeljevanju ocen	x	x
		Ustreznost ocene vpliva – zaupanje v napovedi sprememb v okolju zaradi predvidene izvedbe PPP ter (vrednostni) odnos različnih deležnikov do teh sprememb	x	

CILJ	TEMA / MERILO	KAZALNIK	Učinkovitost strateškega ocenjevanja	Uspešnost postopka CPVO
Ustrezni omilitveni ukrepi, vezani na obravnavano okolje in problem Določitev realnih in izvedljivih omilitvenih ukrepov	Omilitveni ukrepi	Ustreznost izbranih ukrepov za preprečitev, omilitev in odpravo posledic vplivov na okolje glede na presojo PPP	x	x
		Utemeljenost omilitvenih ukrepov v kontekstu planskih alternativ	x	x
		Utemeljenost omilitvenih ukrepov v kontekstu tehnoloških in organizacijskih različic omilitvenega ukrepa (učinkovitost, CBA, negotovosti)	x	x
		Vrsta, teža, podrobnost in usmerjenost omilitvenih ukrepov	x	
		Uspešnost izbranega omilitvenega ukrepa	x	
		Izvedljivost načrtovanih omilitvenih ukrepov (v časovnem obdobju plana in s sprejemljivimi stroški)	x	
		Preverjanje izvedljivosti omilitvenih ukrepov skladno s 24. členom Pravilnika o presoji sprejemljivosti	x	
Vzpostavitev učinkovitega sistema spremljanja stanja okolja v kontekstu pričakovanih sprememb zaradi predvidene izvedbe PPP Odziv na negotovosti predhodnih ocen – povečanje verodostojnosti ocen in zaupanja vanje Zagotovitev zgodnjega/pravočasnega opozarjanja na nepredvidene spremembe v okolju Vzpostavitev ustreznih pravnih podlag za vzpostavitev sistema spremljanja okolja	Spremljanje stanja okolja	Ustreznost predvidenih načinov za spremljanje stanja okolja	x	
		Časovni okvir spremljanja stanja okolja – obdobje/dinamika pričakovanih sprememb v okolju	x	
		Učinkovitost sistema spremljanja stanja okolja – predvideni ukrepi v primeru pojava drugačnih sprememb v okolju kot predhodno ocenjeno: posredovanje v primeru večjih sprememb, opustitev spremljanja v primeru manjših-nepomembnih sprememb	x	
		Obstoj zakonske podlage za vzpostavljanje sistema spremljanja stanja okolja in prostora	x	
		Navezanost na obstoječe sisteme spremljanja stanja okolja	x	
Preglednost postopka ocenjevanja, nazoren prikaz potrebnih/možnih izboljšav PPP na podlagi procesa ocenjevanja	Uspešnost postopka ocenjevanja	Preglednost postopka presoje – CPVO	x	x
		Število in vrsta zahtev za izboljšave PPP na osnovi CPVO	x	x
		Uporaba okoljskih ocen oziroma ugotovitev iz okoljskega poročila pri izboljševanju PPP	x	x
Nenehno izboljševanje instrumenta strateškega ocenjevanja	Priporočila in usmeritve	Opredelitev priporočil in usmeritev okoljskega poročila in CPVO za izboljševanje celostnega strateškega ocenjevanja z upoštevanjem načela vzdržnosti in preventive	x	x
			x	x

4. ALTERNATIVNE REŠITVE

CILJ	TEMA / MERILO	KAZALNIK	Učinkovitost strateške presoje	Uspešnosti postopka CPVO
Razumevanje uporabe alternativ kot izhodišča okoljskega ocenjevanja Opredelevanje alternativ (tudi) na hierarhično višjih ravneh	Obravnavanje alternativ	Obstoj alternativ	x	x
		Obstoj in ustreznost poročila o predhodni obravnavi alternativ	x	x
		Raven, na kateri so obravnavane alternative	x	
		Utemeljenost razlogov zakaj alternative niso bile obravnavane	x	
Obravnava smiselnih in izvedljivih alternativnih rešitev Poznavanje ozadja posameznih alternativnih rešitev, oblikovanje alternativ na osnovi analize, ustvarjalno oblikovanje alternativ Primerljivost alternativnih rešitev	Značilnosti alternativ	Obseg alternativnih rešitev	x	
		Oblikovanje alternativnih rešitev	x	
		Jasnost podanih alternativnih rešitev	x	
		Vsebinske razlike med alternativami in njihova primerljivost	x	
		Izvedljivost alternativnih rešitev	x	
Transparentno izvedena primerjava	Primerjava alternativ	Ustreznost okvira primerjave	x	
		Ustreznost primerjave	x	
		Pomen okoljskega vidika primerjave	x	
Izbiranje okoljsko (najbolj) sprejemljivih alternativ Argumentirano opredeljevanje najustreznejše alternative	Izbira alternativ	Obseg izbire okoljsko najbolj sprejemljivih rešitev	x	
		Jasnost in trdnost utemeljitve izbrane alternative	x	

5. SODELOVANJE UDELEŽENCEV V POSTOPKU STRATEŠKEGA OCENJEVANJA

CILJ	TEMA / MERILO	KAZALNIK	Učinkovitost strateške presoje	Uspešnosti postopka CPVO
Aktivna koordinacija procesa ocenjevanja	Koordinacija procesa ocenjevanja	Način koordinacije procesa straškega ocenjevanja	x	x
		Sodelovanje MOP v procesu straškega ocenjevanja – tolmačenje zahtev in pričakovanj v kontekstu CPVO	x	x
Tvrno sodelovanje med udeleženci v procesu načrtovanja in procesu ocenjevanja Zgodnje vključevanje izdelovalcev strateškega ocenjevanja v proces načrtovanja Vključevanje izdelovalca strateškega ocenjevanja v postopek priprave PPP	Sodelovanje med izdelovalcem OP in PPP	Pričetek komunikacije med udeleženci v postopku priprave PPP / CPVO	x	x
		Način sodelovanja med izdelovalcem OP in PPP	x	x
		Intenzivnost sodelovanja – faze PPP, ko je sodelovanje zaželeno (potrebno): predlogi obeh izdelovalcev	x	x
		Sodelovanje pri obravnavi alternativ – tolmačenje dobrih in slabih strani, osnove za primerjalno oceno in izbor	x	x
		Komunikacija med izdelovalcem PPP in izdelovalcem OP (evidentiranje procesa komunikacije)	x	x
		Vključenost izdelovalcev OP (strokovnjakov s posameznih področij okolja) v postopek priprave PPP	x	x
Sodelovanje na osnovi strokovnih argumentov, tvornega usklajevanja interesov in iskanja skupnih rešitev	Sodelovanje z nosilci urejanja prostora in drugimi institucijami	Način sodelovanja z nosilci urejanja prostora	x	x
		Obseg in način posvetovanja / sodelovanja z institucijami na področju varstva okolja in priprave PPP	x	x
		Število izdanih mnenj o izhodiščih presoje	x	x
Zgodnje vključevanje javnosti v proces načrtovanja in presoje Upoštevanje javnosti pri uveljavljanju in zagotavljanju okoljskih koristi	Sodelovanje z javnostmi	Obseg posvetovanja z javnostmi	x	x
		Načrt udeležbe javnosti (deležnikov)	x	x
Uveljavljanje okoljskih koristi in vzpostavljanje alternativnih rešitev na vseh ravneh priprave PPP neodvisno do vpliva političnih odločitev in interesov (zmanjšanje vpliva političnih odločitev)	Vpliv politike	Informiranje javnosti	x	x
		Uspešnost sodelovanja z javnostmi – vplivi na vsebinjenje, prispevki k opredelitvam okoljskih ciljev, upoštevanje alternativ, ocenjevanje alternativ	x	x
Zmanjšanje vpliva izključno gospodarskih interesov, ki ovirajo uveljavljanje in zagotavljanje okoljskih koristi	Vpliv investitorjev	Vpliv predhodnih političnih odločitev na sklep CPVO (potrjevanje PPP)	x	
		Vpliv političnih interesov neposredno na zaključke okoljskih ocen in sklep CPVO ter posredno na izbrane rešitve v okviru PPP		
		Vpliv izključno gospodarsko-razvojnih interesov neposredno na zaključke okoljskih ocen in sklep CPVO ter posredno na izbrane rešitve v okviru PPP		x

6. USTREZNOST OKOLJSKEGA POROČILA VKLJUČNO Z DODATKOM ZA VAROVANA OBMOČJA/ POLITIKE, PROGRAMA, PLANA

CILJ	TEMA / MERILO	KAZALNIK	Učinkovitost strateške presoje	Uspešnosti postopka CPVO
Transparentnost strateškega ocenjevanja / priprave PPP	Postopek priprave PPP	Način priprave in prikaza rezultatov PPP	x	x
	Postopek strateškega ocenjevanja	Način vodenja in poteka postopka ter prikaza rezultatov	x	x
Nazorno prikazani in za pripravo PPP uporabni/učinkoviti rezultati okoljskega poročila	Rezultat presoje	Način prikaza rezultatov	x	x
		Uporabnost rezultatov	x	x
	Revizija / recenzija	Opravljena revizija / recenzija		x
		Koristnost recenzije		x
Zmanjšanje števila negativnih mnenj k OP Odprava napak in pomanjkljivosti v okoljskem poročilu Tvorno usklajevanje med ministrstvi in izdelovalci o okoljskih, postopkovnih in vsebinskih problemih presoj med procesom presoje Tvorno odpravljanje neskladij in nesoglasij v procesu presoje Seznanjanje izdelovalcev o vsebinskih in postopkovnih problemih okoljskega ocenjevanja in konstruktivno vključevanje okoljskih ministrstev in institucij v proces ocenjevanja Vzpostavitev obojestranskega dialoga in konstruktivne strokovne razprave med izdelovalci strateškega ocenjevanja, varstvenimi ministrstvi in drugimi institucijami Vzpostavitev varstvenih ministrstev, ki bi strokovno pokrivala vse okoljske vsebine	Mnenje o ustreznosti okoljskega poročila	Število vseh mnenj in število negativnih mnenj o ustreznosti OP		x
		Najpogostejše napake / pomanjkljivosti OP		x
		Zavrnitev negativnega mnenja o ustreznosti OP z obrazložitvijo		x
		Realnost zahtev okoljskih ministrstev o popravkih ob pregledu presoj		x
		Strokovna razprava		x
		Pregled okoljskih sestavin		x
Zmanjšanje števila negativnih mnenj o sprejemljivosti vplivov plana Korektno upoštevanje rezultatov presoje pri pripravi PPP	Mnenje o sprejemljivosti vplivov plana	Število vseh mnenj in število negativnih mnenj o ustreznosti OP	x	x
		Najpogostejše napake / pomanjkljivosti pri prenosu rezultata presoje v PPP	x	x
Transparenten prikaz / zavedanje negotovosti Obvladovanje negotovosti	Negotovosti ocenjevanja	Stopnja obvladovanja negotovosti pri določevanju in ocenjevanju vplivov	x	x

7. PRESOJA SPREJEMLJIVOSTI VPLIVOV IZVEDBE PPP NA VAROVANA OBMOČJA NARAVE

CILJ	TEMA / MERILO	KAZALNIK	Učinkovitost strateške presoje	Uspešnosti postopka CPVO
Upoštevanje varovanih območij narave pri pripravi PPP	Varovana območja narave	Skladnost presoje po Pravilniku o presoji planov in posegov v naravo na varovana območja s presojo po Uredbi o okoljskem poročilu	x	x
		Ohranjenost habitatov vrst in habitatov tipov	x	x
		Delež ali razred ohranjenosti, celovitosti in povezanosti varovanih območij	x	x

8. VPLIV REZULTATOV STRATEŠKEGA OCENJEVANJA NA PPP

CILJ	TEMA / MERILO	KAZALNIK	Učinkovitost strateške presoje	Uspešnosti postopka CPVO
Vključevanje okoljskih vidikov v sprejemanje odločitev	Sprejemanje odločitev	Prispevek in pomen presoje pri sprejemanju odločitev (neposredni rezultat)	x	x
		Preglednost prikaza uporabe rezultatov strateškega ocenjevanja pri odločanju v okviru priprave PPP	x	x
Vključevanje okoljskih vidikov v pripravo PPP	Priprava PPP	Prispevek in pomen CPVO pri razvoju in izvedbi PPP (vmesni rezultat)	x	x
Čim večje okoljske koristi pri izvedbi PPP	Doseganje okoljskih koristi	Prispevek in pomen CPVO pri doseganju okoljskih (in družbenih) koristi (dolgoročni rezultat)	x	x
Celovito vključevanje okoljskih vidikov v PPP (rešitve) Nastanek kakovostnih rešitev, ki upoštevajo zahteve varstva vseh področij okolja Sprotno izboljševanje PPP	Izboljšanje PPP	Pregled sprememb PPP (število, vrsta)	x	x
		Spremembe PPP na osnovi usmeritev / ugotovitev ocen vplivov na okolje (OP)	x	x
		Obseg spremenjenih vsebin PPP (priprava novih alternativ) pri odločanju v okviru priprave PPP	x	x
		Pomen izboljšav z vidika varstva okolja in vzdržnega razvoja pri pripravi PPP.	x	x
		Hierarhija in plansko povezovanje spremenjenih vsebin PPP: strateška raven - projektna raven	x	x
Čim višja stopnje uskladitev interesov v prostoru	Usklajevanje interesov prostoru	Uskladitev interesov v prostoru – dolgotrajnost postopkov, število pripomb / pritožb	x	x
Čim manjši obseg zavrnjenih PPP	Zavrnitev PPP	Obseg sprejetih / zavrnjenih programov in planov po obdobjih		x
	Prevlada javne koristi v povezavi s presojo vplivov na varovana območja	Obseg začelih / zaključenih postopkov prevlade javne koristi		x
		Utemeljitev razloga prevlade javne koristi		x
		Utemeljitev izbranih omilitvenih ukrepov		
		Preveritev uspešnosti izvedenih omilitvenih ukrepov		
	Odnos med okoljskim, družbenim in ekonomskim vidikom	Vpliv rezultatov presoje na odnose med okoljem, družbo in ekonomijo	x	x
		Skladnost s celovitim prostorskim (družbenim) razvojem	x	x
Izboljšanje spremljanja vplivov PPP na okolje skozi vzpostavitev in obratovanje po zaključku presoje	Spremljanje stanja okolja	Povezanost presoje in spremljanja vplivov na okolje / stanja na okolje		x
Ozaveščenost laične in strokovne javnosti o potrebnosti presoj in nujnosti uveljavljanja okoljskih koristi	Koristnost okoljske presoje	Mnenje o koristnosti okoljske presoje: družbeni, gospodarski, okoljski vidik	x	
		Analiza stroškov in koristi		x
		Integralnost ocene koristnosti		x
		Ozaveščenost o potrebnosti / smiselnosti okoljske presoje		x

9. ČASOVNI OKVIR PRESOJE

CILJ	TEMA / MERILO	KAZALNIK	Učinkovitost strateške presoje	Uspešnosti postopka CPVO
Smiselno skrajšanje časovnega okvira in racionalizacija pri pridobitvi soglasja za pričetek izvajanja planov in programov	Časovni okvir izdelave	Vpliv postopka CPVO na časovno realizacijo programov in planov		x
		Pravočasnost vključevanja strokovnih podlag in mnenj nosilcev urejanja prostora v posamezne faze priprave PPP in OP		

10. STROŠKOVNI OKVIR PRESOJE

CILJ	TEMA / MERILO	KAZALNIK	Učinkovitost strateške presoje	Uspešnosti postopka CPVO
Povečanje ekonomičnosti presoje	Stroškovni okvir presoje	Strošek CPVO (primerjava s pripravo PPP)		x
		Obseg in namen sredstev za strokovne podlage, zbiranje podatkov v okviru CPVO (izdelava OP)		x
Zmanjšanje javne porabe		Poraba javnih sredstev		x
Čim bolj ekonomsko učinkoviti PPP	Ekonomičnost PPP	Prihranki pri uresničevanju PPP	x	x
		Povečanje stroškov pri uresničevanju PPP	x	x
Čim manjši stroški varstva okolja	Ekonomičnost varstva okolja	Prihranki pri uresničevanju ukrepov varstva okolja	x	x
		Povečanje okoljskega kapitala	x	x

Opomba: Spodnji sklop ni postavljen v smislu meril učinkovitosti, je pa pomembno vprašanje izobraževanja preveriti z anketo, npr. kakšna izobraževanja si želijo udeleženci presoje.

11. IZOBRAŽEVANJE NA PODROČJU PRESOJE

CILJ	TEMA / MERILO	KAZALNIK	Učinkovitost strateške presoje in uspešnosti postopka CPVO
Vzpostavitev izobraževanja izdelovalcev okoljskih presoj Vzpostavitev izobraževanja javnosti in vključenih akterjev v načrtovanju o okoljskih presojah Vzpostavitev sistema povratnih informacij in obveščanja izdelovalcev o problemih in informacijah v zvezi z izvedenimi okoljskimi presojami	Izobraževanje	Možnost izobraževanja izdelovalcev	
		Značilnosti ciljne publike izobraževanj / posvetovanj	
		Število izvedenih delavnic / posvetovanj na temo okoljskih presoj	
		Število udeležb na izobraževanjih	
		Število prijavljenih izdelovalcev presoj in drugih na delavnice / posvetovanja na temo okoljskih presoj	
		Število pobud za izvedbo delavnic / posvetovanj na temo okoljskih presoj	
		Možnost dostopa do informacij o statistikah izdelanih presoj (informacij o pogostih napakah, izboljšavah ipd.)	
Izdelava priporočil za pripravo okoljskih presoj	Priporočila	Možnost posvetovanja izdelovalcev z institucijami na področju varstva okolja / presoje vplivov	
		Obstoj smernic o pripravi in izdelavi okoljskih presoj	
		Priporočila za sistemsko izvajanje in spremljanje	

Raziskovalni projekt v okviru ciljnega raziskovalnega programa
"Konkurenčnost Slovenije 2006-2013"

UPORABA IN UČINKOVITOST CELOVITE PRESOJE VPLIVOV NA OKOLJE TER PRESOJA VPLIVOV NA ČLOVEKOVO ZDRAVJE

Priloga 2

Rezultati ankete

VSEBINA

UVODNA POJASNILA	9
OBDELAVA ANKETE	10
1 PROFIL ANKETIRANCA	10
2 UDELEŽENCI V POSTOPKU STRATEŠKEGA OCENJEVANJA	13
3 OKVIR STRATEŠKEGA OCENJEVANJA	26
4 VSEBINE OKOLJSKEGA POROČILA, VKLJUČNO Z DODATKOM NA VAROVANA OBMOČJA.....	58
5 ALTERNATIVNE REŠITVE	64
6 SODELOVANJE UDELEŽENCEV V POSTOPKU STRATEŠKEGA OCENJEVANJA	68
7 USTREZNOST OKOLJSKEGA POROČILA VKLJUČNO Z DODATKOM NA VAROVANA OBMOČJA IN USTREZNOST POLITIKE, PROGRAMA, PLANA	80
8 PRESOJA SPREJEMLJIVOSTI VPLIVOV IZVEDBE PPP NA VAROVANA OBMOČJA NARAVE	86
9 OCENJEVANJE VPLIVOV NA ČLOVEKOVO ZDRAVJE.....	87
10 VPLIV REZULTATOV STRATEŠKEGA OCENJEVANJA NA PPP	95
11 ČASOVNI OKVIR STRATEŠKEGA OCENJEVANJA	109
12 STROŠKOVNI OKVIR STRATEŠKEGA OCENJEVANJA.....	110
13 IZBOLJŠANJE PRAKSE STRATEŠKEGA OCENJEVANJA	112
14 ZAKLJUČNA OCENA.....	116
PRILOGE	121

KAZALO PREGLEDNIC

Preglednica 1: Struktura anketirancev po spolu	10
Preglednica 2: Struktura anketirancev po starosti	10
Preglednica 3: Struktura anketirancev glede na izobrazbo	11
Preglednica 4: Struktura anketirancev glede na osnovno izobrazbo	11
Preglednica 5: Struktura anketirancev glede na zaposlitev	11
Preglednica 6: Vloga anketirancev v procesu strateškega ocenjevanja	11
Preglednica 7: Anketiranci glede na vlogo v procesu strateškega ocenjevanja	12
Preglednica 8: Obdobje delovanja anketirancev na področju strateškega ocenjevanja vplivov na okolje	12
Preglednica 9: Struktura izdelovalcev okoljskih poročil glede na število OP pri katerih so sodelovali v zadnjih 5 letih	12
Preglednica 10: Struktura izdelovalcev PPP pri izdelavi PPP za katere se je izvajala CPVO, v zadnjih 5 letih	12
Preglednica 11: Najpogostejše kombinacije odgovorov o delovanju nevladnih organizacij (društev na področju varstva okolja) v dosedanjih postopkih CPVO	24
Preglednica 12: Najpogostejše kombinacije odgovorov glede delovanja civilnih iniciativ (oblikovanih v postopkih umeščanja posegov v prostor) v dosedanjih postopkih CPVO	25
Preglednica 13: Najpogostejši odgovori na vprašanje kaj je pri sedanjem pravnem redu najbolj sporno in kaj naj njegova posodobitev uvede oz. izboljša	48
Preglednica 14: Mnenje anketirancev o ustreznosti postopka CPVO na I. stopnji, kjer se ugotavlja verjetnost nastopa vplivov plana na okolje in presoja njihovo pomembnost za okolje (frekvenca odgovorov)	50
Preglednica 15: Najpogostejše kombinacije odgovorov na vprašanje o ustreznosti postopka CPVO na I. stopnji, kjer se ugotavlja verjetnost nastopa vplivov plana na okolje in presoja njihovo pomembnost za okolje	50
Preglednica 16: Dejavniki in kombinacije dejavnikov, ki najpogosteje odločilno vplivajo na izbiro alternative, ki je bila vključena v PPP	67
Preglednica 17: Okvirna vrednost za izdelavo OP glede na tip dokumenta	110
Preglednica 18: Okvirna vrednost izdelave posameznega PPP glede na tip dokumenta	110
Preglednica 19: Okvirna vrednost izdelave posameznih gradiv za potrebe priprave PPP/OP	110
Preglednica 20: Komentarji anketirancev o dosedanji praksi strateškega ocenjevanja vplivov na okolje in možnostih izboljšanja prevnega okvira in/ali prakse prostorskega načrtovanja	120

KAZALO SLIK

Slika 1: Odnos pripravljavcev PPP (MOP in ostalih ministerstev, občin) do procesa strateškega ocenjevanja vplivov na okolje	13
Slika 2: Odnos naročnikov/investitorjev PPP do procesa strateškega ocenjevanja vplivov na okolje	13
Slika 3: Delovanje izdelovalcev OP v procesu strateškega ocenjevanja (frekvence odgovorov).....	14
Slika 4: Delovanje izdelovalcev OP v procesu strateškega ocenjevanja (povprečja odgovorov).....	14
Slika 5: Delovanje izdelovalcev PPP v procesu strateškega ocenjevanja (frekvence odgovorov).....	16
Slika 6: Delovanje izdelovalcev PPP v procesu strateškega ocenjevanja (povprečja odgovorov).....	16
Slika 7: Sodelovanje inženirja priprave PPP/OP pri strateškem ocenjevanju in ocena njegovega delovanja (frekvence odgovorov)	17
Slika 8: Ocena delovanja inženirja priprave PPP/OP pri strateškem ocenjevanju (povprečja odgovorov)	17
Slika 9: Delovanje Sektorja za CPVO v dosedanjih postopkih CPVO (frekvenca odgovorov).....	18
Slika 10: Delovanje Sektorja za CPVO v dosedanjih postopkih CPVO (povprečja odgovorov).....	18
Slika 11: Delovanje Ministrstva za kulturo v dosedanjih postopkih CPVO (frekvenca odgovorov)	19
Slika 12: Ocena delovanja Ministrstva za kulturo v dosedanjih postopkih CPVO (povprečja odgovorov)	19
Slika 13: Delovanje Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano v dosedanjih postopkih CPVO (frekvenca odgovorov)	20
Slika 14: Ocena delovanja Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano v dosedanjih postopkih CPVO (povprečja odgovorov)	20
Slika 15: Delovanje Zavoda RS za varstvo narave v dosedanjih postopkih CPVO (frekvenca odgovorov).....	21
Slika 16: Ocena delovanja Zavoda RS za varstvo narave v dosedanjih postopkih CPVO (povprečja odgovorov).....	21
Slika 17: Delovanje ARSO, Urada za upravljanje z vodami v dosedanjih postopkih CPVO (frekvenca odgovorov)	22
Slika 18: Ocena delovanja ARSO, Urada za upravljanje z vodami v dosedanjih postopkih CPVO (povprečja odgovorov)	22
Slika 19: Delovanje Ministrstva za zdravje v dosedanjih postopkih CPVO (frekvenca odgovorov)	23
Slika 20: Ocena delovanja Ministrstva za zdravje v dosedanjih postopkih CPVO (povprečja odgovorov)	23
Slika 21: Delovanje nevladnih organizacij (frekvenca odgovorov)	24
Slika 22: Delovanje civilnih iniciativ (frekvenca odgovorov)	25
Slika 23: Problemi dosedanje prakse strateškega ocenjevanja na temo preventivnega okoljevarstvenega delovanja in vzdržnega razvoja pri pripravi PPP in OP ter zakonodajnega okvira (frekvence odgovorov)	26
Slika 24: Problemi dosedanje prakse strateškega ocenjevanja na temo vsebinjenja in projektne naloge (frekvence odgovorov)	26
Slika 25: Problemi dosedanje prakse strateškega ocenjevanja na temo obravnave sestavin okolja in strukture okoljskega poročila (frekvence odgovorov)	27
Slika 26: Problemi dosedanje prakse strateškega ocenjevanja na temo informacij/podatkov potrebnih za pripravo okoljskega poročila (frekvence odgovorov)	27
Slika 27: Problemi dosedanje prakse strateškega ocenjevanja na temo hierarhične ravni načrtovanja/ocenjevanja in strateškosti ocenjevanja (frekvence odgovorov)	28
Slika 28: Ocena pogostosti in izrazitosti posameznih problemov v dosedajni praksi strateškega ocenjevanja	29
Slika 29: Problemi dosedanje prakse strateškega ocenjevanja na temo preventivnega okoljevarstvenega delovanja in vzdržnega razvoja pri pripravi PPP in OP po mnenju anketirancev glede na njihovo vlogo v procesu strateškega ocenjevanja (frekvence odgovorov).....	30
Slika 30: Problemi dosedanje prakse strateškega ocenjevanja na temo zakonodajnega okvira po mnenju anketirancev glede na njihovo vlogo v procesu strateškega ocenjevanja (frekvence odgovorov)	31
Slika 31: Problemi dosedanje prakse strateškega ocenjevanja na temo vsebinjenja po mnenju anketirancev glede na njihovo vlogo v procesu strateškega ocenjevanja (frekvence odgovorov).....	32
Slika 32: Problemi dosedanje prakse strateškega ocenjevanja na temo projektne naloge po mnenju anketirancev glede na njihovo vlogo v procesu strateškega ocenjevanja (frekvence odgovorov)	33
Slika 33: Problemi dosedanje prakse strateškega ocenjevanja na temo obravnave sestavin okolja po mnenju anketirancev glede na njihovo vlogo v procesu strateškega ocenjevanja (frekvence odgovorov)	34
Slika 34: Problemi dosedanje prakse strateškega ocenjevanja na temo strukture okoljskega poročila po mnenju anketirancev glede na njihovo vlogo v procesu strateškega ocenjevanja (frekvence odgovorov)	35
Slika 35: Problemi dosedanje prakse strateškega ocenjevanja na temo informacij/podatkov potrebnih za pripravo okoljskega poročila po mnenju anketirancev glede na njihovo vlogo v procesu strateškega ocenjevanja (frekvence odgovorov).....	36
Slika 36: Problemi dosedanje prakse strateškega ocenjevanja na temo odnosa do hierarhično višje in nižje ravni načrtovanja po mnenju anketirancev glede na njihovo vlogo v procesu strateškega ocenjevanja (frekvence odgovorov)	37
Slika 37: Problemi dosedanje prakse strateškega ocenjevanja na temo strateškosti ocenjevanja po mnenju anketirancev glede na njihovo vlogo v procesu strateškega ocenjevanja (frekvence odgovorov)	38

Slika 38: Ocena pogostosti in izrazitosti posameznih problemov v okviru preventivnega okoljevarstvenega delovanja in vzdržnega razvoja pri pripravi PPP in OP po mnenju anketirancev glede na njihovo vlogo v procesu strateškega ocenjevanja (povprečja odgovorov).....	39
Slika 39: Ocena pogostosti in izrazitosti posameznih problemov v zakonodajnem okviru po mnenju anketirancev glede na njihovo vlogo v procesu strateškega ocenjevanja (povprečja odgovorov)	39
Slika 40: Ocena pogostosti in izrazitosti posameznih problemov v okviru vsebinjenja po mnenju anketirancev glede na njihovo vlogo v procesu strateškega ocenjevanja (povprečja odgovorov)	40
Slika 41: Ocena pogostosti in izrazitosti posameznih problemov v okviru projektne naloge po mnenju anketirancev glede na njihovo vlogo v procesu strateškega ocenjevanja (povprečja odgovorov)	41
Slika 42: Ocena pogostosti in izrazitosti posameznih problemov v okviru obravnave sestavin okolja po mnenju anketirancev glede na njihovo vlogo v procesu strateškega ocenjevanja (povprečja odgovorov)	41
Slika 43: Ocena pogostosti in izrazitosti posameznih problemov v okviru strukture okoljskega poročila po mnenju anketirancev glede na njihovo vlogo v procesu strateškega ocenjevanja (povprečja odgovorov)	42
Slika 44: Ocena pogostosti in izrazitosti posameznih problemov v okviru informacij/podatkov potrebnih za pripravo okoljskega poročila po mnenju anketirancev glede na njihovo vlogo v procesu strateškega ocenjevanja (povprečja odgovorov)	43
Slika 45: Ocena pogostosti in izrazitosti posameznih problemov v okviru odnosa do hierarhično višje in nižje ravni načrtovanja/ocenjevanja po mnenju anketirancev glede na njihovo vlogo v procesu strateškega ocenjevanja (povprečja odgovorov)	44
Slika 46: Ocena pogostosti in izrazitosti posameznih problemov v okviru strateškosti ocenjevanja po mnenju anketirancev glede na njihovo vlogo v procesu strateškega ocenjevanja (povprečja odgovorov)	45
Slika 47: Odgovori na vprašanje ali so na področju strateškega ocenjevanja potrebne spremembe pravnega reda (frekvence odgovorov)	47
Slika 48: Primerna oblika upravnega postopka presoje vplivov v okviru procesa strateškega ocenjevanja (frekvence odgovorov)	49
Slika 49: Primerna oblika upravnega postopka presoje vplivov v okviru procesa strateškega ocenjevanja po mnenju anketirancev glede na njihovo vlogo v procesu strateškega ocenjevanja (frekvence odgovorov)	49
Slika 50: Mnenje anketirancev o obsegu, širini in avtonomnosti procesa strateškega ocenjevanja vplivov na okolje	51
Slika 51: Mnenje o obsegu, širini in avtonomnosti procesa strateškega ocenjevanja vplivov na okolje glede na vlogo, ki jo imajo anketiranci v procesu strateškega ocenjevanja	51
Slika 52: Mnenje anketirancev o obsegu okoljskih sestavin, ki naj bodo obravnavane v okviru strateškega ocenjevanja posameznega PPP	52
Slika 53: Obsegu okoljskih sestavin, ki naj bodo obravnavane v okviru strateškega ocenjevanja posameznega PPP po mnenju anketirancev glede na vlogo, ki jo imajo v procesu strateškega ocenjevanja	52
Slika 54: Odgovori anketirancev na vprašanje ali mora biti v procesu strateškega ocenjevanja opredeljena okoljska sprejemljivost PPP	53
Slika 55: Mnenja anketirancev o potrebnosti opredeljevanja okoljske sprejemljivosti PPP v procesu strateškega ocenjevanja glede na vlogo, ki jo imajo v procesu ocenjevanja	53
Slika 56: Mnenja anketirancev o načinu sprejetja končne odločitve o sprejemljivosti vplivov plana (frekvence odgovorov) ...	54
Slika 57: Mnenje anketirancev o primernosti lestvice velikostnih razredov za vrednotenje vplivov plana (A, B, C, D, E, X) kot jo določa Uredba o okoljskem poročilu	54
Slika 58: Mnenje anketirancev o prenovi lestvice velikostnih razredov za vrednotenje vplivov plana A; B, C, D, E, X	55
Slika 59: Mnenje anketirancev na vprašanje kaj je treba pri prenovi lestvice vrednotenja A, B, C, D, E, X upoštevati	56
Slika 60: Seznanjenost anketirancev z vsebinami ocenjevanja čezmejnih vplivov PPP	57
Slika 61: Mnenje anketirancev o pogostosti in načinu opredelitve problema in namena ocenjevanja, zakonskih in drugih izhodiščih ter okoljskih ciljih v okoljskem poročilu (frekvence odgovorov)	58
Slika 62: Mnenje anketirancev o pogostosti in načinu opredelitve kazalnikov okolja, stanja okolja, meril vrednotenja in metod vrednotenja vplivov plana v okoljskem poročilu (frekvence odgovorov)	58
Slika 63: Mnenje anketirancev o pogostosti in načinu opredelitve vplivov plana in ocene vplivov plana v okoljskem poročilu (frekvence odgovorov)	59
Slika 64: Mnenje anketirancev o pogostosti in načinu opredelitve omilitvenih ukrepov in spremljanja stanja okolja v okoljskem poročilu (frekvence odgovorov)	59
Slika 65: Mnenje anketirancev o pogostosti in načinu opredelitve učinkovitosti postopka ocenjevanja, priporočilih in usmeritvah v okoljskem poročilu (frekvence odgovorov)	60
Slika 66: Mnenje anketirancev o načinu in pogostosti obravnave posameznih vsebin v okoljskem poročilu	61
Slika 67: Mnenje anketirancev o ustreznosti Kazalcev okolja v Sloveniji kot osnove za opredelitev kazalnikov okolja v OP ..	62
Slika 68: Pogostost uporabe posameznih informacij in metod pri ugotavljanju vplivov PPP in njihovem vrednotenju (frekvence odgovorov)	62
Slika 69: Ocena pogostosti uporabe posameznih informacij in metod (1-nikoli - 5-vedno) pri ugotavljanju vplivov PPP in njihovem vrednotenju (povprečja odgovorov)	63
Slika 70: Pogostost in način obravnave alternativ ter značilnosti alternativ v dosedanjih procesih strateškega ocenjevanja (frekvence odgovorov)	64

Slika 71: Pogostost in način primerjave alternativ in izbire alternativ v dosedanjih procesih strateškega ocenjevanja (frekvence odgovorov).....	65
Slika 72: Povprečja odgovorov na vprašanje o načinu obravnave alternativnih rešitev v dosedanjih procesih strateškega ocenjevanja	66
Slika 73: Mnenje anketirancev o smiselnosti primerjave predlagane rešitve s t.i. ničelno alternativo.....	67
Slika 74: Dejavniki, ki najpogosteje vplivajo na izbiro alternative, ki je bila vključena v PPP	67
Slika 75: Mnenje anketirancev o koordinaciji procesa ocenjevanja, sodelovanju med pripravljavcem PPP in izdelovalcem OP ter sodelovanju med izdelovalcem OP in PPP	68
Slika 76: Mnenje anketirancev o sodelovanju z nosilci urejanja prostora in drugimi institucijami ter sodelovanju z javnostmi	68
Slika 77: Mnenje anketirancev o vplivih politike in vplivih investitorja	69
Slika 78: Ocena dosedanjega sodelovanja udeležencev v procesu strateškega ocenjevanja (pogostost situacij je ocenjena na lestvici od 1-nikoli – 5-zelo pogosto)	70
Slika 79: Mnenje anketirancev o koordinaciji procesa ocenjevanja glede na vlogo anketirancev v procesu strateškega ocenjevanja	71
Slika 80: Mnenje anketirancev o sodelovanju med pripravljavcem PPP in izdelovalcem OP glede na vlogo anketirancev v procesu strateškega ocenjevanja	71
Slika 81: Mnenje anketirancev o sodelovanju med izdelovalcem OP in PPP glede na vlogo anketirancev v procesu strateškega ocenjevanja	72
Slika 82: Mnenje anketirancev o sodelovanju z nosilci urejanja prostora in drugimi institucijami glede na vlogo anketirancev v procesu strateškega ocenjevanja	72
Slika 83: Mnenje anketirancev o sodelovanju z javnostmi glede na vlogo anketirancev v procesu strateškega ocenjevanja	73
Slika 84: Mnenje anketirancev o vplivu politike v procesu strateškega ocenjevanja glede na vlogo anketirancev v procesu strateškega ocenjevanja	74
Slika 85: Mnenje anketirancev o vplivu investitorjev v procesu strateškega ocenjevanja glede na vlogo anketirancev v procesu strateškega ocenjevanja	74
Slika 86: Ocena koordinacije procesa ocenjevanja v procesu strateškega ocenjevanja po mnenju anketirancev glede na vlogo, ki jo imajo v procesu ocenjevanja (pogostost situacij je ocenjena na lestvici od 1-nikoli – 5-zelo pogosto)	75
Slika 87: Ocena sodelovanja med pripravljavcem PPP in izdelovalcem OP po mnenju anketirancev glede na vlogo, ki jo imajo v procesu ocenjevanja (pogostost situacij je ocenjena na lestvici od 1-nikoli – 5-zelo pogosto)	75
Slika 88: Ocena sodelovanja med izdelovalcem OP in PPP v procesu strateškega ocenjevanja po mnenju anketirancev glede na vlogo, ki jo imajo v procesu ocenjevanja (pogostost situacij je ocenjena na lestvici od 1-nikoli – 5-zelo pogosto)	76
Slika 89: Ocena sodelovanja z nosilci urejanja prostora in drugimi institucijami po mnenju anketirancev glede na vlogo, ki jo imajo v procesu ocenjevanja (pogostost situacij je ocenjena na lestvici od 1-nikoli – 5-zelo pogosto)	76
Slika 90: Ocena sodelovanja z javnostmi po mnenju anketirancev glede na vlogo, ki jo imajo v procesu ocenjevanja (pogostost situacij je ocenjena na lestvici od 1-nikoli – 5-zelo pogosto)	77
Slika 91: Ocena vpliva politike v procesu strateškega ocenjevanja po mnenju anketirancev glede na vlogo, ki jo imajo v procesu ocenjevanja (pogostost situacij je ocenjena na lestvici od 1-nikoli – 5-zelo pogosto)	78
Slika 92: Ocena vpliva investitorja v procesu strateškega ocenjevanja po mnenju anketirancev glede na vlogo, ki jo imajo v procesu ocenjevanja (pogostost situacij je ocenjena na lestvici od 1-nikoli – 5-zelo pogosto)	78
Slika 93: Odgovori na vprašanje kako pogosto je bil izdelovalec OP povabljen k pripravi projektne naloge za izdelavo OP ..	79
Slika 94: Odgovori na vprašanje kdaj je bil izdelovalec OP najpogosteje povabljen k strateškemu ocenjevanju	79
Slika 95: Mnenje anketirancev o pogostosti pojavljanja posameznih težav pri prenosu rezultatov OP v PPP (frekvence odgovorov)	80
Slika 96: Pogostost pojavljanja posameznih težav pri prenosu rezultatov OP v PPP (povprečja odgovorov)	81
Slika 97: Mnenje anketirancev o reviziji/recenziji in njeni koristnosti (frekvence odgovorov)	82
Slika 98: Mnenje anketirancev o reviziji/recenziji in ocena njene koristnosti (povprečja odgovorov)	82
Slika 99: Odgovori anketirancev na vprašanje ali mnenje o ustreznosti OP, v obliki in na način kot je sedaj uveljavljeno, zagotavlja ustrezno kvaliteto OP in prispeva k izboljšanju PPP	83
Slika 100: Odgovori anketirancev na vprašanje ali mnenje o ustreznosti OP, v obliki in na način kot je sedaj uveljavljeno, zagotavlja ustrezno kvaliteto OP in prispeva k izboljšanju PPP, glede na vlogo anketirancev v procesu strateškega ocenjevanja	83
Slika 101: Mnenja anketirancev o ustreznosti podajanja zahtev posameznih varstvenih ministrstev glede popravkov OP (frekvence odgovorov).....	84
Slika 102: Možnosti in načini strokovne razprave glede mnenja o ustreznosti OP s posameznimi varstvenimi ministrstvi (frekvence odgovorov).....	84
Slika 103: Mnenja anketirancev o ustreznosti utemeljitev varstvenih ministrstev pri izdaji negativnih mnenj o sprejemljivosti vplivov PPP	85
Slika 104: Odgovori anketirancev na vprašanje o potrebnosti in smiselnosti izdelave dodatka zanaravo skladno s Pravilnikom o presoji sprejemljivosti vplivov izvedbe planov in posegov v naravo na varovanih območjih	86
Slika 105: Odgovori anketirancev na vprašanje o potrebnosti in smiselnosti izdelave dodatka za naravo skladno s Pravilnikom o presoji sprejemljivosti vplivov izvedbe planov in posegov v naravo na varovanih območjih, glede na vlogo, ki jo imajo anketiranci v procesu strateškega ocenjevanja	86

Slika 106: Mnenje anketirancev o dosedanjem izvajanju CPVO in izdelave OP na področju zdravja (frekvence odgovorov)	88
Slika 107: Ocena prakse dosedanjega izvajanja CPVO in izdelave OP na področju zdravja (povprečja odgovorov na lestvici 1-splah se ne strinjam – 5-popolnoma se strinjam).....	89
Slika 108: Vključevanje zdravja v dosedanje postopke izvajanja CPVO in izdelavo OP (povprečja odgovorov na lestvici 1-splah se ne strinjam – 5-popolnoma se strinjam).....	90
Slika 109: Odgovori anketirancev na vprašanje kako pogosto so bili v postopek CPVO/izdelavo OP vključeni strokovnjaki s področja javnega zdravja	91
Slika 110: Odgovori anketirancev na vprašanje v katerem primeru bi bili pripravljene v ocenjevanje vključiti strokovnjaka s področja javnega zdravja	91
Slika 111: Mnenje anketirancev o predlaganih merilih za ocenjevanje kakovosti, ustreznosti in celovitosti obravnave zdravja ter kakovosti življenja v procesu strateškega ocenjevanja (frekvence odgovorov)	92
Slika 112: Ocena pomembnosti in ustreznosti predlaganih meril za ocenjevanje kakovosti, ustreznosti in celovitosti obravnave zdravja ter kakovosti življenja v procesu strateškega ocenjevanja (povprečja odgovorov).....	93
Slika 113: Pomembnost predlaganih meril za ocenjevanje kakovosti, ustreznosti in celovitosti obravnave zdravja ter kakovosti življenja v procesu strateškega ocenjevanja (povprečja odgovorov)	94
Slika 114: Vpliv rezultatov strateškega ocenjevanja na sprejemanje odločitev in pripravo PPP (frekvence odgovorov)	95
Slika 115: Vpliv rezultatov strateškega ocenjevanja na doseganje okoljskih koristi, izboljšanje PPP in usklajevanje interesov v prostoru (frekvence odgovorov)	95
Slika 116: Vpliv rezultatov strateškega ocenjevanja na odnos med okoljskim, družbenim in ekonomskim vidikom ter na druge koristi okoljskega ocenjevanja (frekvence odgovorov)	96
Slika 117: Vpliv rezultatov strateškega ocenjevanja na sprejemanje odločitev, pripravo PPP, doseganje okoljskih koristi, izboljšanje PPP, usklajevanje interesov v prostoru, odnos med okoljskim, družbenim in ekonomskim vidikom ter na druge koristi okoljskega ocenjevanja (povprečja odgovorov)	97
Slika 118: Vpliv rezultatov strateškega ocenjevanja na sprejemanje odločitev po mnenju anketirancev glede na vlogo, ki jo imajo v procesu strateškega ocenjevanja (frekvence odgovorov).....	98
Slika 119: Vpliv rezultatov strateškega ocenjevanja na pripravo PPP po mnenju anketirancev glede na vlogo, ki jo imajo v procesu strateškega ocenjevanja (frekvence odgovorov)	99
Slika 120: Vpliv rezultatov strateškega ocenjevanja na doseganje okoljskih koristi po mnenju anketirancev glede na vlogo, ki jo imajo v procesu strateškega ocenjevanja (frekvence odgovorov).....	99
Slika 121: Vpliv rezultatov strateškega ocenjevanja na izboljšanje PPP po mnenju anketirancev glede na vlogo, ki jo imajo v procesu strateškega ocenjevanja (frekvence odgovorov)	100
Slika 122: Vpliv rezultatov strateškega ocenjevanja na usklajevanje interesov v prostoru po mnenju anketirancev glede na vlogo, ki jo imajo v procesu strateškega ocenjevanja (frekvence odgovorov).....	100
Slika 123: Vpliv rezultatov strateškega ocenjevanja na odnos med okoljskim, družbenim in ekonomskim vidikom po mnenju anketirancev glede na vlogo, ki jo imajo v procesu strateškega ocenjevanja (frekvence odgovorov)	101
Slika 124: Vpliv rezultatov strateškega ocenjevanja na druge koristi okoljskega ocenjevanja po mnenju anketirancev glede na vlogo, ki jo imajo v procesu strateškega ocenjevanja (frekvence odgovorov).....	102
Slika 125: Ocena vplivov rezultatov strateškega ocenjevanja na sprejemanje odločitev glede na vlogo anketirancev v procesu strateškega ocenjevanja (povprečja odgovorov)	103
Slika 126: Ocena vplivov rezultatov strateškega ocenjevanja na pripravo PPP glede na vlogo anketirancev v procesu strateškega ocenjevanja (povprečja odgovorov).....	104
Slika 127: Ocena vplivov rezultatov strateškega ocenjevanja na doseganje okoljskih koristi glede na vlogo anketirancev v procesu strateškega ocenjevanja (povprečja odgovorov)	104
Slika 128: Ocena vplivov rezultatov strateškega ocenjevanja na izboljšanje PPP glede na vlogo anketirancev v procesu strateškega ocenjevanja (povprečja odgovorov).....	105
Slika 129: Ocena vplivov rezultatov strateškega ocenjevanja na usklajevanje interesov v prostoru glede na vlogo anketirancev v procesu strateškega ocenjevanja (povprečja odgovorov).....	105
Slika 130: Ocena vplivov rezultatov strateškega ocenjevanja na odnos med okoljskim, družbenim in ekonomskim vidikom glede na vlogo anketirancev v procesu strateškega ocenjevanja (povprečja odgovorov)	106
Slika 131: Ocena vplivov rezultatov strateškega ocenjevanja na druge koristi okoljskega ocenjevanja glede na vlogo anketirancev v procesu strateškega ocenjevanja (povprečja odgovorov).....	107
Slika 132: Odgovori anketirancev na vprašanje katere okoljske sestavine najpogosteje vplivajo na odločitev o sprejemljivosti vplivov PPP na okolje (frekvence odgovorov)	108
Slika 133: Odgovori anketirancev na vprašanje katere okoljske sestavine so najpomembnejše za obravnavo pri strateški oceni vplivov na okolje povprečnega občinskega prostorskega načrta v Sloveniji (frekvence odgovorov).....	108
Slika 134: Najpogostejši vzroki za podaljševanje časovnih rokov v dosedaj uveljavljeni praksi priprave PPP, izdelave OP in v postopku CPVO (frekvence odgovorov).....	109
Slika 135: Vpliv strateškega ocenjevanja na ekonomičnost PPP in ekonomičnost varstva okolja v dosedajni praksi (frekvence odgovorov)	111
Slika 136: Poznavanje, uporaba in koristnost navodil "Implementacija direktive 2001/42 o presoji vplivov nekaterih načrtov in planov na okolje"	112

Slika 137: Mnenja anketirancev na vprašanje o smiselnosti uvedbe strokovnih izpitov za izdelovalce OP in pooblastil za opravljanje dejavnosti za izboljšanje prakse strateškega ocenjevanja.....	112
Slika 138: Mnenja anketirancev na vprašanje ali bi v primeru uvedbe strokovnih izpitov za izdelovalce OP takšen izpit morali opravljati tudi upravni delavci, ki sodelujejo v procesu strateškega ocenjevanja	113
Slika 139: Odgovori na vprašanje ali bi v primeru uvedbe strokovnih izpitov za izdelovalce OP takšen izpit morali opravljati tudi upravni delavci, ki sodelujejo v procesu strateškega ocenjevanja, glede na vlogo, ki jo imajo anketiranci v procesu strateškega ocenjevanja.....	113
Slika 140: Pomen posameznih aktivnosti za izboljšanje prakse strateškega ocenjevanja vplivov na okolje (frekvence odgovorov)	114
Slika 141: Aktivnosti, ki v največji meri lahko vplivajo na izboljšanje prakse strateškega ocenjevanja vplivov na okolje (frekvence odgovorov).....	114
Slika 142: Odgovori anketirancev na vprašanje na kakšen način naj se izbira izdelovalce OP (frekvence odgovorov)	115
Slika 143: Delovanje posameznih udeležencev v dosedanji praksi strateškega ocenjevanja vplivov na okolje (frekvence odgovorov)	116
Slika 144: Povprečna ocena delovanja posameznih udeležencev v dosedanji praksi strateškega ocenjevanja vplivov na okolje (povprečja odgovorov na lestvici 1: neprimerno – 5: vzorno)	117
Slika 145: Ocena učinkovitosti strateškega ocenjevanja vplivov na okolje	118
Slika 146: Ocena učinkovitosti strateškega ocenjevanja vplivov na okolje glede na vlogo anketirancev v procesu strateškega ocenjevanja	118
Slika 147: Ocena uspešnosti strateškega ocenjevanja vplivov na okolje.....	119
Slika 148: Ocena uspešnosti strateškega ocenjevanja vplivov na okolje glede na vlogo anketirancev v procesu strateškega ocenjevanja	119

UVODNA POJASNILA

Namen ankete

- ugotoviti značilnosti dosedanje prakse strateškega ocenjevanja vplivov na okolje in postopkov celovite presoje vplivov na okolje;
- pridobiti izhodišča za nadaljnje delo.

Potek anketiranja

Anketa je bila razmeroma obsežna in zahtevna. Z namenom pridobiti oceno o tem, kaj je Sloveniji prineslo izvajanje CPVO, kako je proces prispeval k ciljem varstva okolja in kakšna je bila učinkovitost ter stroški in koristi, katere pomanjkljivosti in problemi so prisotni, kako zagotoviti in izboljšati uspešnost CPVO, je anketa poskušala zajeti čim širši krog udeležencev procesa strateškega ocenjevanja vplivov na okolje. Anketni vprašalnik je bil zasnovan v obliki vodenega intervjuja, ker pa smo želeli zajeti čim širši krog udeležencev strateškega ocenjevanja, je bil vprašalnik z uvodnim nagovorom in pojasnili, poslan po elektronski pošti na 500 naslovov. Anketiranje je potekalo v mesecu juniju 2011.

Vzorec

Anketni vzorec je zajemal pripravljavce, naročnike in/ali investitorje PPP, vse občine in zaposlene v občinskih upravah, oddelkih za urejanje prostora in/ali varstvo okolja, zaposlene na Ministrstvu za okolje in prostor, Direktoratu za prostor, inženirje priprave PPP in okoljskih poročil, izdelovalce okoljskih poročil in izdelovalce PPP. Poleg omenjenih, so bili v vzorec vključeni nosilci urejanja prostora, ki sodelujejo v procesu strateškega ocenjevanja, zaposleni na Ministrstvu za okolje in prostor, Direktoratu za okolje in zaposleni na Ministrstvu za zdravje, ki sodelujejo v postopku CPVO. Na anketo je odgovorilo 70 anketirancev.

Anketni vprašalnik

Glede na vlogo, ki jo imajo udeleženci v procesu strateškega ocenjevanja, so bile pripravljene 3 verzije vprašalnikov:

Anketni vprašalnik **»verzija pripravljavec«** je bil namenjen posameznikom, predstavnikom institucij, ki sodelujejo v procesu strateškega ocenjevanja, to je zaposlenim na Ministrstvu za okolje in prostor, Direktoratu za prostor, Zaposlenim na občinskih upravah, oddelkih pristojnih za urejanje prostora in/ali varstvo okolja ter predstavnikom ostalih pripravljavcev, naročnikov in/ali investitorjev planov, za katera se izvaja CPVO.

Anketni vprašalnik **»verzija izdelovalec«** je bil najobsežnejši, namenjen je bil posameznikom, zaposlenim v podjetjih, ki se ukvarjajo z dejavnostmi v okviru procesa strateškega ocenjevanja. Na ta vprašalnik so odgovarjali inženirji priprave planov in okoljskih poročil, izdelovalci okoljskih poročil in izdelovalci planov.

Tretji vprašalnik **»verzija sektorji«** je bil namenjen posameznikom, predstavnikom institucij, ki sodelujejo v procesu strateškega načrtovanja. Namenjen je bil torej zaposlenim na Ministrstvu za okolje in prostor, Direktoratu za okolje ter zaposlenim pri nosilcih urejanja prostora in Ministrstvu za zdravje, ki sodelujejo v postopku CPVO.

Osnovna vprašanja so bila skupna vsem vprašalnikom, nekatera vprašanja so bila pripravljena samo za določeno ciljno skupino.

Vprašalniki se nahajajo v Prilogi B.

Rezultati ankete v tabelarični obliki so prikazani v Prilogi A.

OBDELAVA ANKETE

1 PROFIL ANKETIRANCA

Prvo poglavje ankete je namenjeno zajemu osnovnih podatkov o anketirancu. Značilnosti vzorca so prikazane v spodnjih preglednicah.

Na anketo je odgovorilo 47 anketirancev z univerzitetno izobrazbo, 20 anketirancev ima magisterij ali doktorat, 3 anketiranci so višje ali visoko izobraženi. Glede na področje osnovne izobrazbe je v vzorec zajet širok spekter strokovnih področij. V anketi je sodelovalo 21 anketirancev s področja krajinske arhitekture, 12 anketirancev s področja arhitekture, 10 biologov, 4 ekonomisti, ravno toliko geografov, 3 geologi, po 2 anketiranci s področja geodezije, gozdarstva, kemije, elektrotehnike ter geografije in sociologije. V anketi so sodelovali tudi anketiranci s področja okolja (1), strojništva (1), etnologije in geografije (1), biologije in kemije (1) ter s področja geografije in zgodovine (1).

Največ anketirancev, ki je odgovorilo na anketo, je zaposlenih v gospodarski družbi (24), sledijo zaposleni na ministrstvih (19), javnih zavodih (9), občinah (6), v organih v sestavi ministrstva (3), delujejo kot samostojni podjetniki ali samostojni kulturni delavci (3) ali so zaposleni v izobraževalni in/ali raziskovalni ustanovi (2), gospodarski javni službi (1), so hkrati zaposleni v izobraževalni in/ali raziskovalni ustanovi in delujejo kot samostojni podjetniki ali samostojni kulturni delavci (1) oziroma so hkrati zaposleni v izobraževalni in/ali raziskovalni ustanovi ter zasebnem zavodu (1).

Glede na vlogo, ki jo imajo v procesu strateškega ocenjevanja, je v anketi sodelovalo 14 izdelovalcev OP, 12 predstavnikov naročnika in/ali investitorja PPP in OP, 11 predstavnikov pripravljavca PPP, 10 predstavnikov nosilca urejanja prostora, ki sodeluje tudi v postopku CPVO, 7 predstavnikov sektorja za CPVO, 3 izdelovalci OP in PPP, 2 izdelovalca PPP, po 2 predstavnika nosilcev urejanja prostora in inženirja priprave OP in PPP ter izdelovalca PPP.

Večina anketirancev ima dolgoletne izkušnje na področju strateškega ocenjevanja; 25 anketirancev deluje na področju strateškega ocenjevanja že več kot 10 let, 20 anketirancev se s tem področjem ukvarja med 5 – 10 leti, 9 anketirancev navaja, da na področju strateškega ocenjevanja deluje nekje med 3 – 5 leti.

Na vprašalnik verzije »izdelovalec« je odgovarjalo 27 anketirancev (inženirji priprave planov in okoljskih poročil, izdelovalci okoljskih poročil in izdelovalci planov) med katerimi je dobra tretjina vprašanih v zadnjih 5 letih sodelovala pri pripravi več kot 10 OP.

1.1 Spol

Preglednica 1: Struktura anketirancev po spolu

spol	ženski	50
	moški	19
	brez odgovora	1
	skupaj	70

1.2 Starost

Preglednica 2: Struktura anketirancev po starosti

starost	18 – 29	6
	30 – 39	21
	40 – 49	31
	50 – 59	8
	nad 60 let	4
	skupaj	70

1.3 Izobrazba

Preglednica 3: Struktura anketirancev glede na izobrazbo

izobrazba	višja, visoka	3
	univerzitetna	47
	magisterij, doktorat	20
	skupaj	70

1.1 Področje osnovne izobrazbe

Preglednica 4: Struktura anketirancev glede na osnovno izobrazbo

področje osnovne izobrazbe	krajinska arhitektura	21
	arhitektura	12
	biologija	10
	ekonomija	4
	geografija	4
	geologija	3
	geodezija	2
	gozdarstvo	2
	kemija	2
	elektrotehnika	2
	geografija – sociologija	2
	okolje	1
	strojništvo	1
	etnologija – geografija	1
	biologija – kemija	1
	geografija – zgodovina	1
	brez odgovora	1
skupaj	70	

1.2 Zaposlen(a)

Preglednica 5: Struktura anketirancev glede na zaposlitev

zaposlen(a)	gospodarska družba	24
	ministrstvo	19
	javni zavod	9
	občina	6
	organ v sestavi ministrstva	3
	samostojni podjetnik, samostojni kulturni delavec ali drug samostojni poklic	3
	izobraževalna in/ali raziskovalna ustanova	4
	drugo	2
	skupaj	70

1.3 Vloga v procesu strateškega ocenjevanja vplivov na okolje

Preglednica 6: Vloga anketirancev v procesu strateškega ocenjevanja

v procesu strateškega ocenjevanja vplivov na okolje sodeluje kot predstavnik	izdelovalca OP	14
	naročnika in/ali investitorja PPP in OP	12
	pripravljavca PPP	11
	nosilca urejanja prostora, ki sodeluje tudi v postopku CPVO	10
	sektorja za CPVO	7
	izdelovalca OP in izdelovalca PPP	3
	izdelovalca PPP	2
	nosilca urejanja prostora	2
	inženirja priprave PPP in OP ter izdelovalca OP	2
	inženirja priprave PPP in OP	1

	priljubljen gradiv za NUP	1
	priljubljen PPP (oz. koordinatorja DPN) ter nosilca urejanja prostora	1
	naročnika in/ali investitorja PPP in OP ter izdelovalca OP	1
	izdelovalca PPP in recenzent ŠV in PPP	1
	naročnika in/ali investitorja PPP in OP, inženir priprave PPP in OP ter izdelovalec OP	1
	skupaj	70

Posamezni anketiranci v procesu strateškega ocenjevanja vplivov na okolje lahko delujejo v dveh ali celo več vlogah. Posamezen anketiranec se torej lahko pojavlja v vlogi izdelovalca OP ali izdelovalca PPP, lahko deluje kot naročnik in/ali investitor PPP in OP, kot inženir priprave PPP in OP ali kot izdelovalec OP. V analizah, kjer nas zanimajo stališča posameznih skupin glede na njihovo vlogo v procesu strateškega ocenjevanja, smo te anketirance upoštevali v vseh njihovih vlogah. Zato je vzorec za primerjavo odgovorov glede na vlogo anketirancev v postopku strateškega ocenjevanja večji, N=80.

Preglednica 7: Anketiranci glede na vlogo v procesu strateškega ocenjevanja

anketiranci glede na vlogo v procesu strateškega ocenjevanja	izdelovalec OP	21
	naročnik in/ali investitor PPP in OP	14
	priljubljenec PPP	13
	nosilec urejanja prostora, ki sodeluje tudi v postopku CPVO	10
	predstavniki sektorja za CPVO	7
	izdelovalec PPP	7
	inženir priprave PPP in OP	4
	nosilec urejanja prostora	3
	priljubljenec gradiv za NUP	1
	skupaj	80

1.4 Obdobje delovanja na področju strateškega ocenjevanja vplivov na okolje (vključno z izdelavo študij variant in ocen vplivov na okolje pred uveljavitvijo postopka CPVO I.2004)

Preglednica 8: Obdobje delovanja anketirancev na področju strateškega ocenjevanja vplivov na okolje

Koliko časa že delujete na področju strateškega ocenjevanja vplivov na okolje (vključno z izdelavo ŠV in ocen vplivov na okolje pred uveljavitvijo postopka CPVO I.2004)	do 3 leta	13
	3 – 5 let	9
	5 – 10 let	20
	več kot 10 let	25
	brez odgovora	3
	skupaj	70

1.5 Sodelovanje pri izdelavi OP kot izdelovalec OP v zadnjih 5 letih (na vprašanje odgovarjajo anketiranci iz skupine »izdelovalci«, inženirji priprave planov in okoljskih poročil, izdelovalci okoljskih poročil in izdelovalci planov)

Preglednica 9: Struktura izdelovalcev okoljskih poročil glede na število OP pri katerih so sodelovali v zadnjih 5 letih

Pri koliko OP ste v zadnjih 5 letih sodelovali kot izdelovalec OP?	nisem sodeloval/a	3
	do 2	3
	3 – 5	8
	6 – 10	3
	več kot 10	10
	skupaj	27

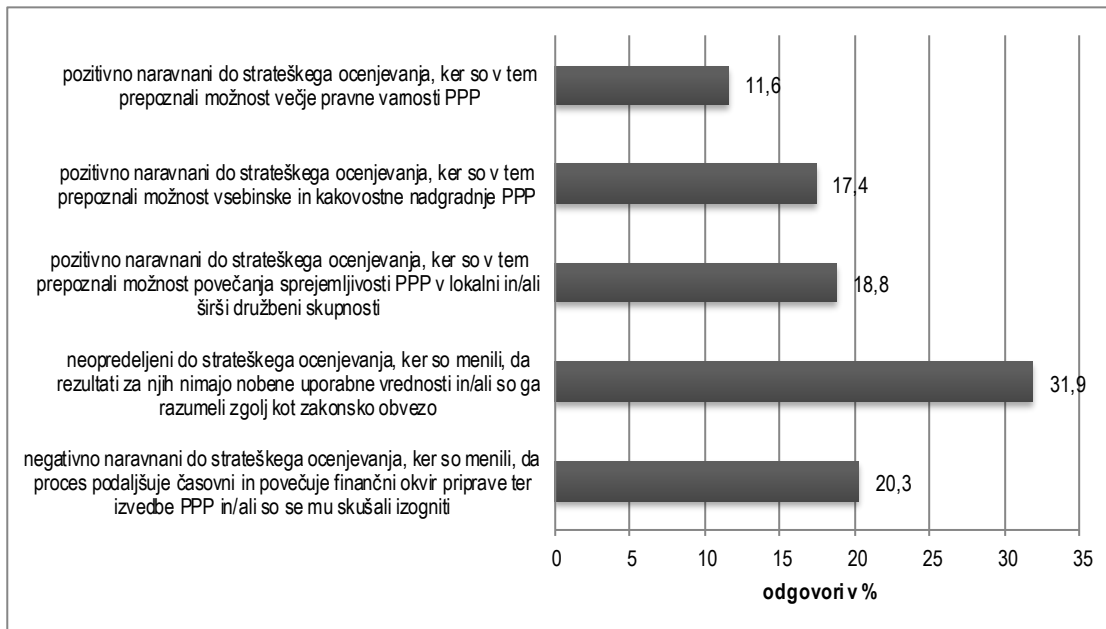
1.6 Sodelovanje pri izdelavi PPP za katere se je izvajala CPVO kot izdelovalec PPP v zadnjih 5 letih

Preglednica 10: Struktura izdelovalcev PPP pri izdelavi PPP za katere se je izvajala CPVO, v zadnjih 5 letih

Pri koliko PPP, za katere se je izvajala CPVO, ste v zadnjih 5 letih sodelovali kot izdelovalec PPP?	nisem sodeloval/a	16
	do 2	3
	3 – 5	3
	6 – 10	2
	več kot 10	3
	skupaj	27

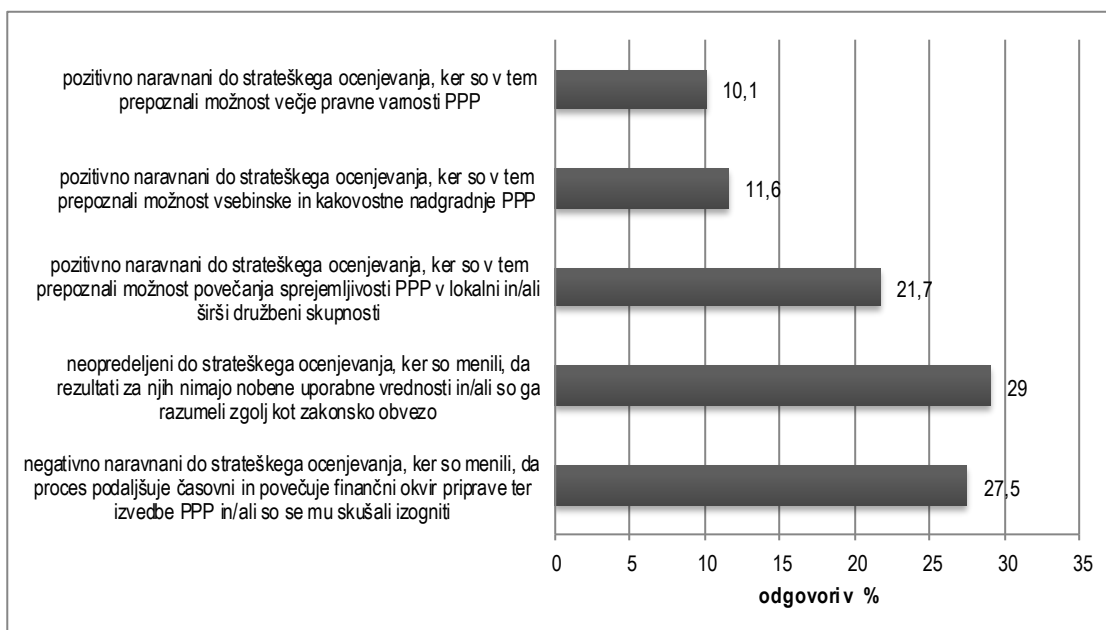
2 UDELEŽENCI V POSTOPKU STRATEŠKEGA OCENJEVANJA

2.1 Kako bi na splošno ocenili odnos pripravljavcev (MOP in ostalih ministrstev, občin) PPP do procesa strateškega ocenjevanja vplivov na okolje?

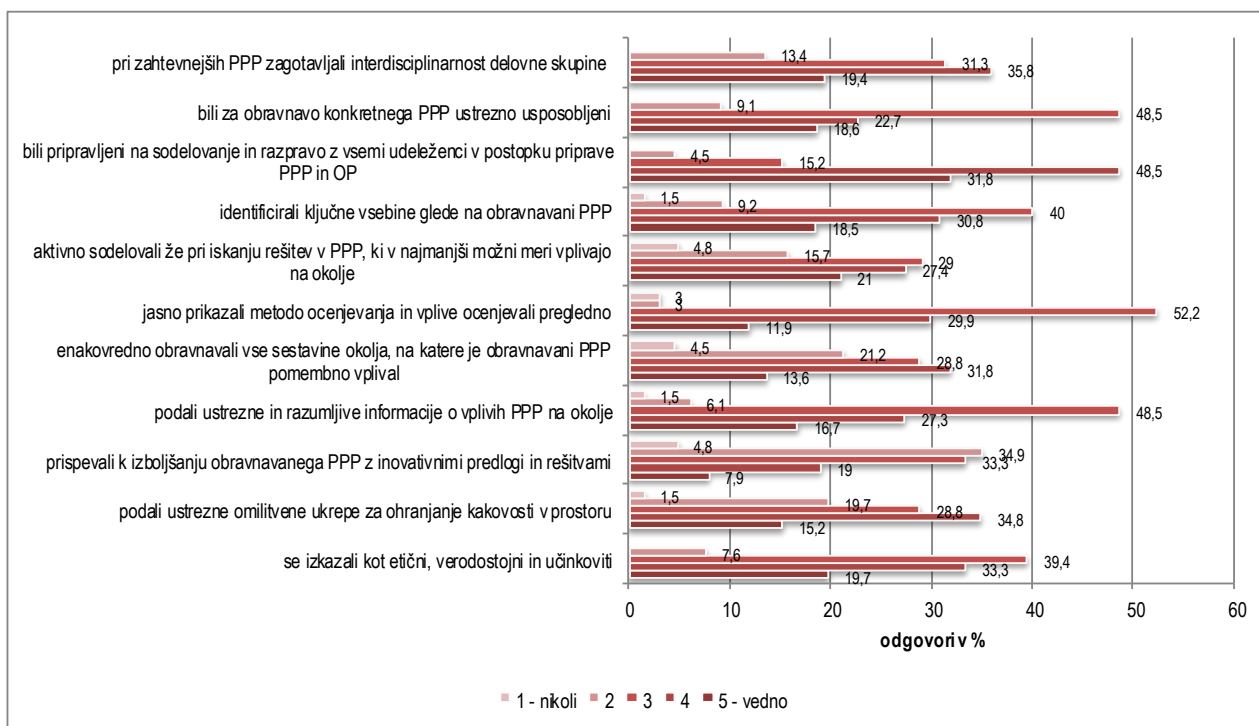
Slika 1: Odnos pripravljavcev PPP (MOP in ostalih ministrstev, občin) do procesa strateškega ocenjevanja vplivov na okolje

2.2 Kako bi na splošno ocenili odnos naročnikov/investitorjev PPP do procesa strateškega ocenjevanja vplivov na okolje?

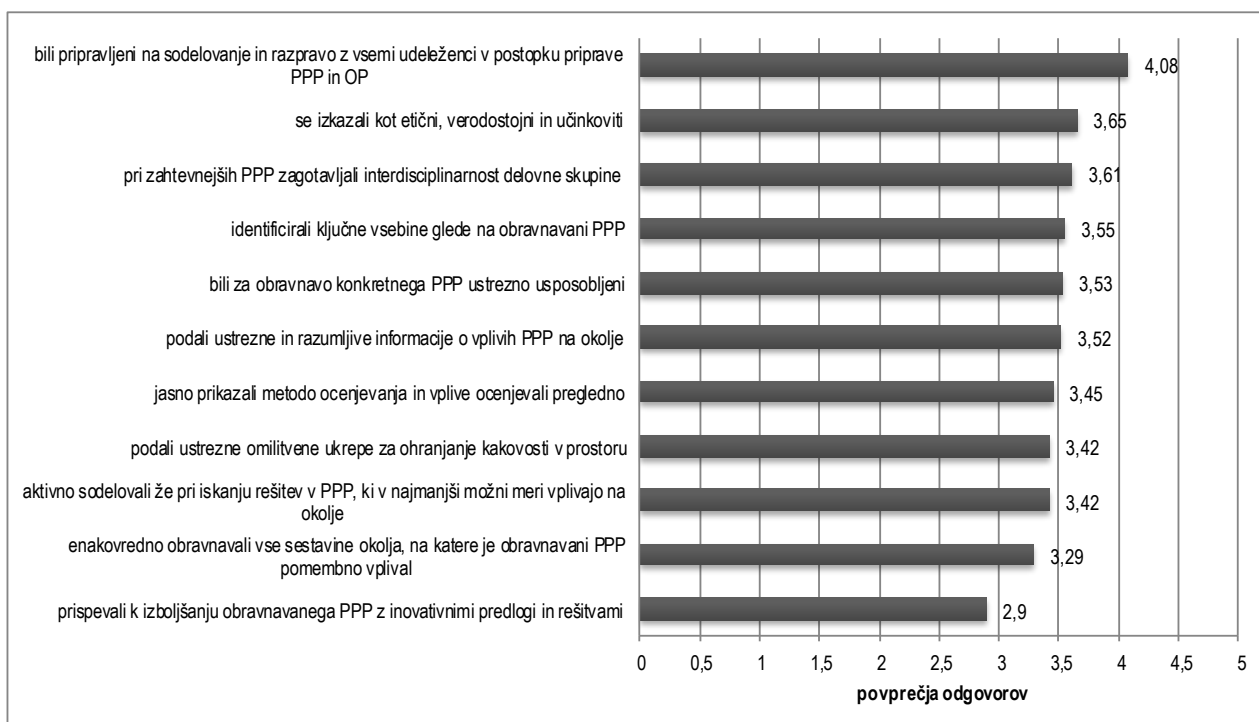

Slika 2: Odnos naročnikov/investitorjev PPP do procesa strateškega ocenjevanja vplivov na okolje

2.3 Kako bi na splošno ocenili delovanje izdelovalcev OP v procesu strateškega ocenjevanja?

Slika 3: Delovanje izdelovalcev OP v procesu strateškega ocenjevanja (frekvence odgovorov)

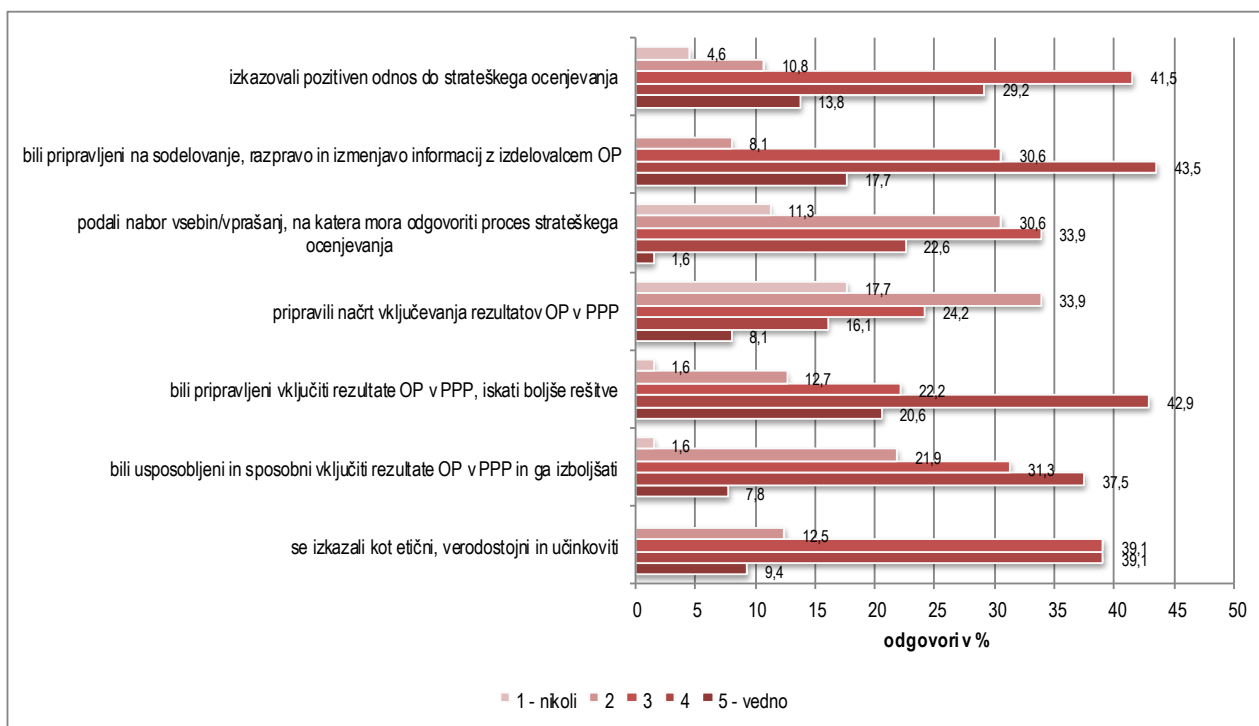

Slika 4: Delovanje izdelovalcev OP v procesu strateškega ocenjevanja (povprečja odgovorov)

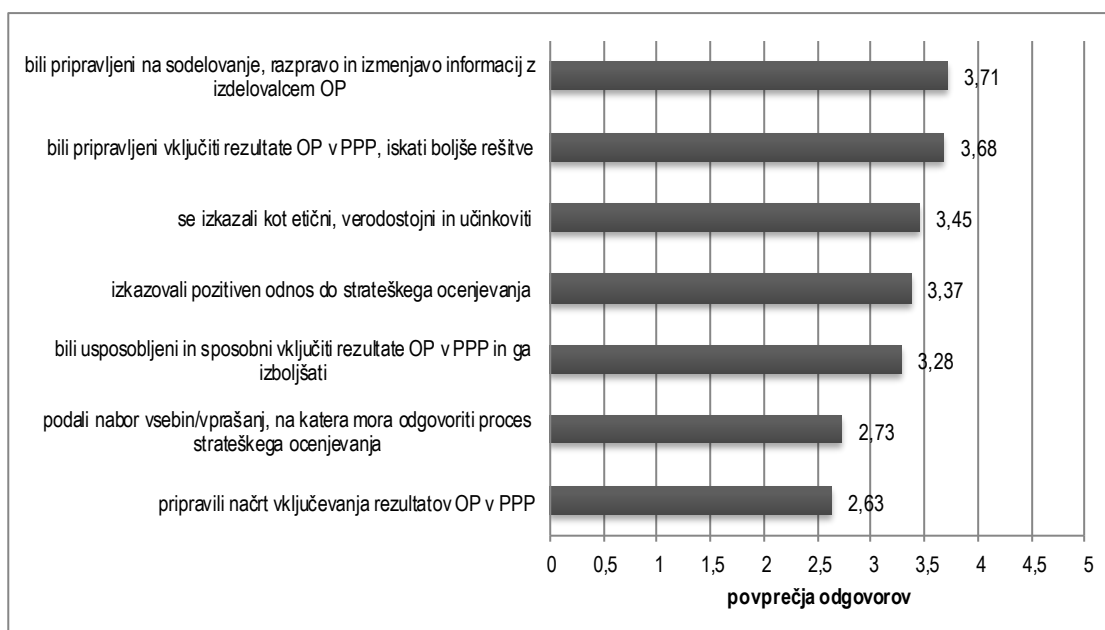
Anketiranci na splošno razmeroma pozitivno ocenjujejo delovanje izdelovalcev OP v procesu strateškega ocenjevanja. Izdelovalci OP so večinoma pripravljeni na sodelovanje in razpravo z vsemi udeleženci v postopku priprave PPP in OP (povprečna ocena odgovorov 4,08), izkazali so se kot etični, verodostojni in učinkoviti (povprečna ocena 3,65), pri zahtevnejših PPP so zagotovili interdisciplinarnost delovne skupine (povprečna

ocena 3,55), za obravnavo PPP so bili tudi ustrezno usposobljeni (3,53), informacije o vplivih PPP na okolje so podajali na ustrezen in razumljiv način (povprečna ocena 3,52). Anketiranci ugotavljajo, da izdelovalci OP večinoma jasno prikazujejo metode ocenjevanja in vplive ocenjujejo pregledno (povprečna ocena 3,45), podajajo tudi ustrezne omilitvene ukrepe za ohranjanje kakovosti v prostoru in aktivno sodelujejo že pri iskanju rešitev v PPP, ki v najmanjši možni meri vplivajo na okolje (povprečna ocena 3,42). Anketiranci ocenjujejo, da izdelovalci OP le srednje pogosto na enakovreden način obravnavajo vse sestavine okolja na katere obravnavani PPP pomembno vpliva. Kljub razmeroma pozitivnim ocenam posameznih aktivnosti pri delovanju izdelovalcev OP v procesu strateškega ocenjevanja, anketiranci ocenjujejo, da so izdelovalci OP redkeje prispevali k izboljšanju obravnavanega PPP z inovativnimi predlogi in rešitvami (povprečna ocena odgovorov 2,90).

2.4 Kako bi na splošno ocenili delovanje izdelovalcev PPP v procesu strateškega ocenjevanja?

Slika 5: Delovanje izdelovalcev PPP v procesu strateškega ocenjevanja (frekvence odgovorov)

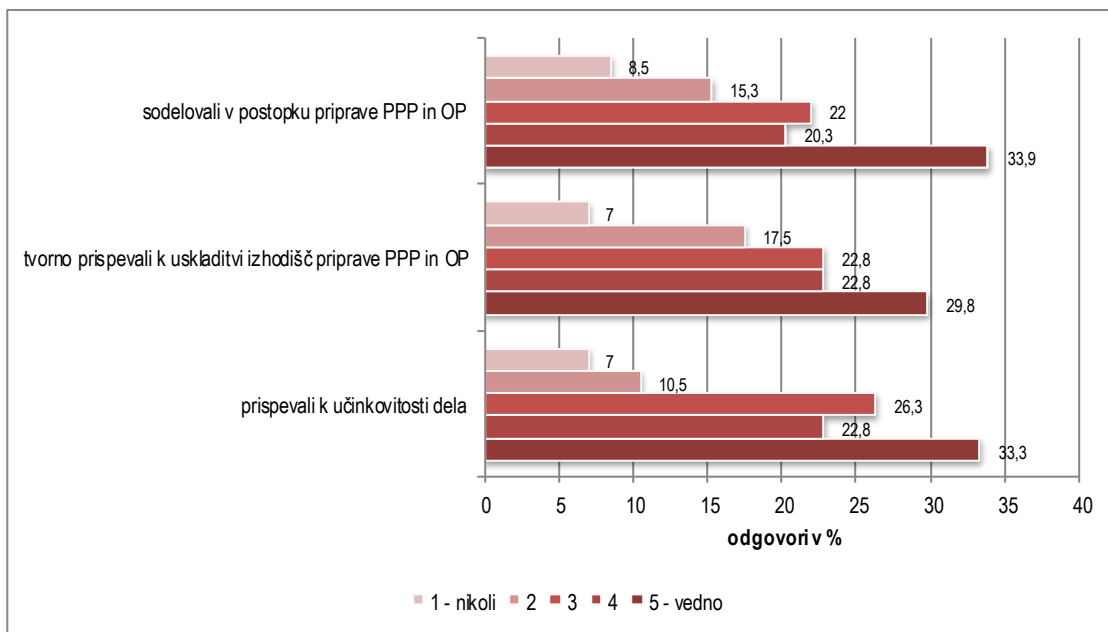

Slika 6: Delovanje izdelovalcev PPP v procesu strateškega ocenjevanja (povprečja odgovorov)

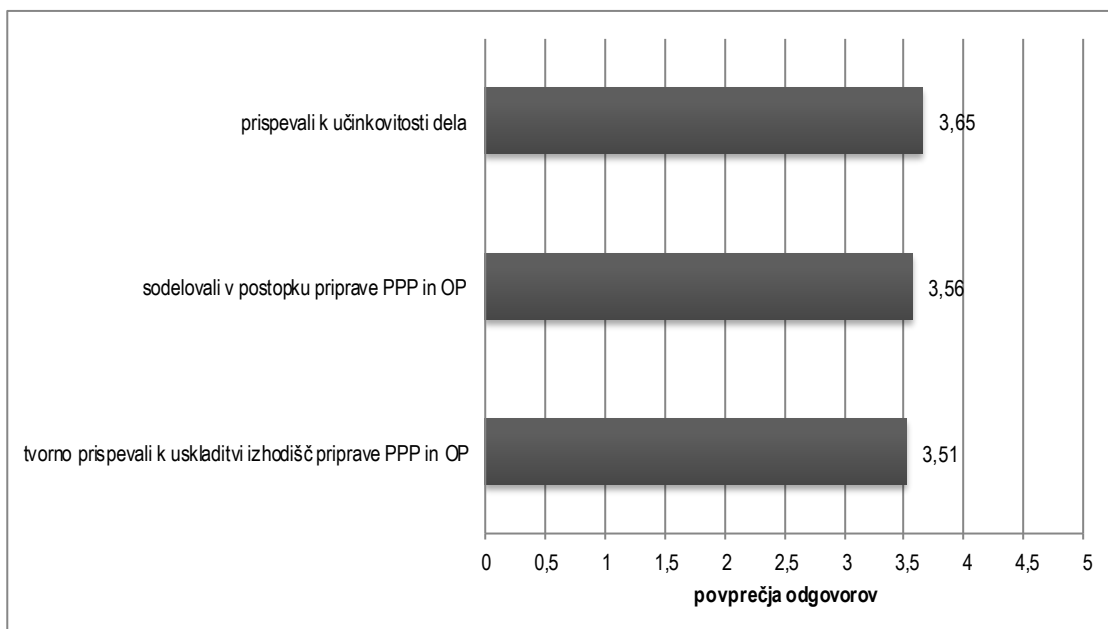
Izdelovalci PPP so zelo redko pripravili načrt vključevanja rezultatov OP v PPP (povprečna ocena odgovorov 2,63), redko pa so tudi podali nabor vsebin in vprašanj, na katera mora odgovoriti proces strateškega ocenjevanja. Po mnenju anketirancev so bili izdelovalci PPP le srednje pogosto usposobljeni in sposobni vključiti rezultate OP v PPP in ga tako izboljšati (povprečna ocena 3,28). Po drugi strani pa anketiranci ocenjujejo, da so bili izdelovalci PPP vendarle pripravljeni vključiti rezultate OP v PPP in ga na ta način izboljšati (povprečna ocena 3,68). Po mnenju anketirancev izdelovalci PPP le srednje pogosto izkazujejo pozitiven odnos do strateškega ocenjevanja (povprečna ocena 3,37). V primerjavi z izdelovalci OP so se izdelovalci PPP izkazali nekoliko manj

etični, verodostojni in učinkoviti (povprečna ocena odgovorov 3,45). Anketiranci ocenjujejo, da so izdelovalci PPP pogosto bili pripravljeni na sodelovanje, razpravo in izmenjavo informacij z izdelovalcem OP.

2.5 Kako pogosto je pri strateškem ocenjevanju sodeloval inženir priprave PPP/OP in kako bi na splošno ocenili njegovo delovanje?

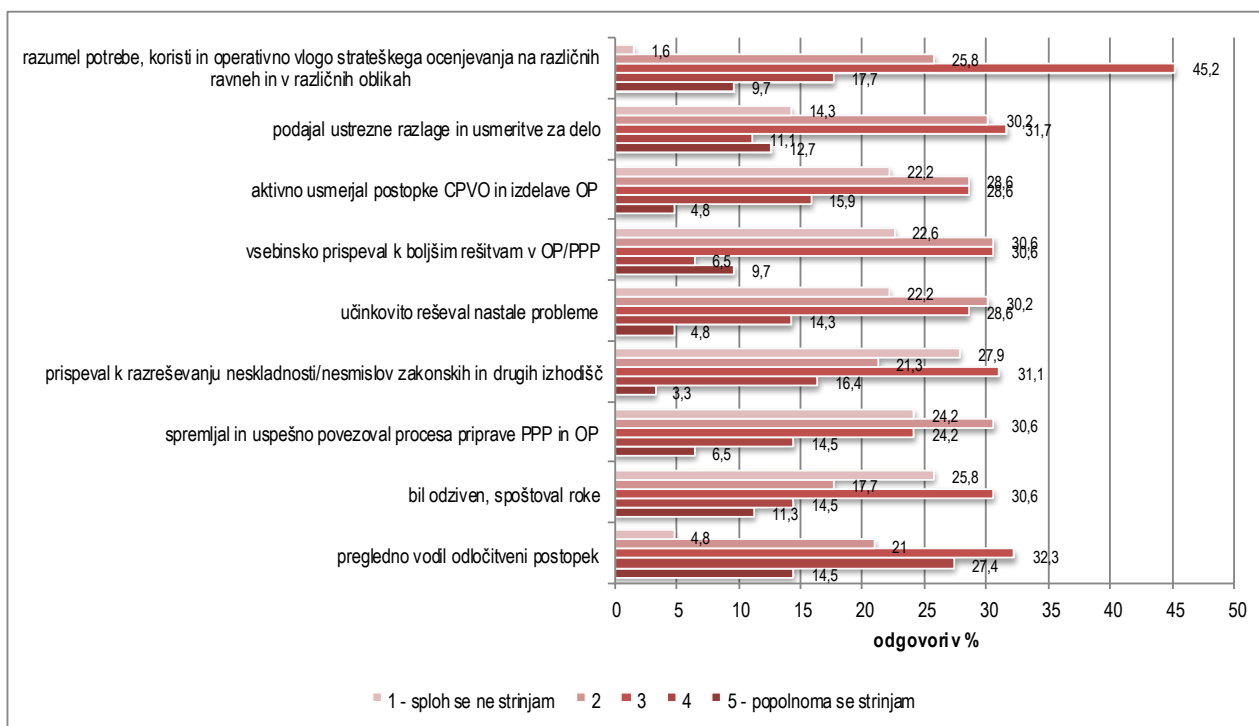

Slika 7: Sodelovanje inženirja priprave PPP/OP pri strateškem ocenjevanju in ocena njegovega delovanja (frekvence odgovorov)

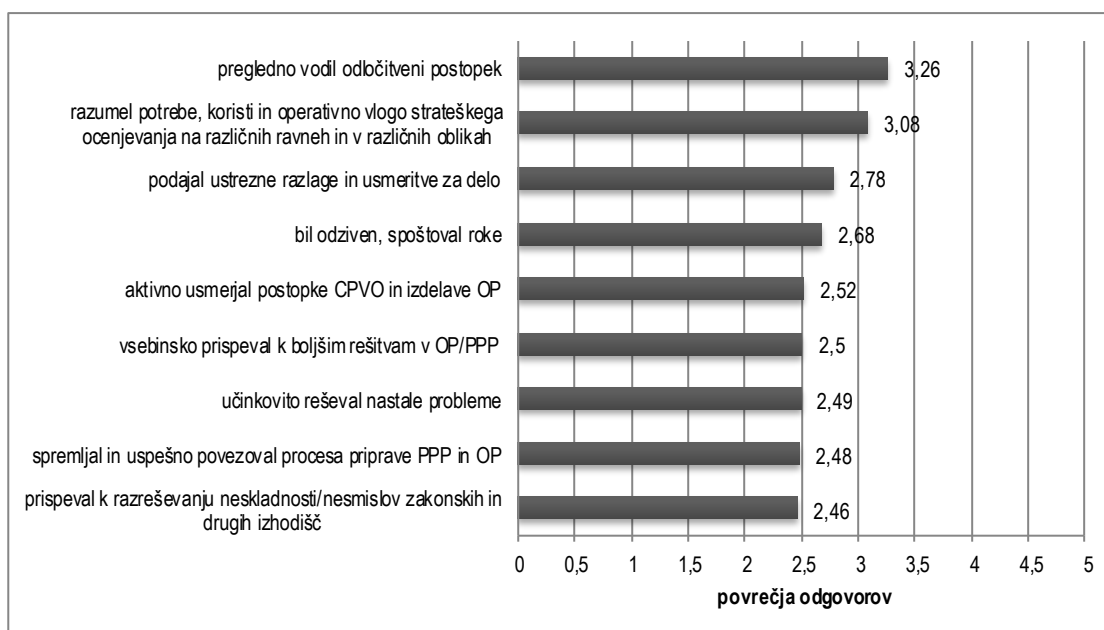

Slika 8: Ocena delovanja inženirja priprave PPP/OP pri strateškem ocenjevanju (povprečja odgovorov)

2.6 Kako bi ocenili delovanje Sektorja za CPVO v dosedanjih postopkih CPVO?

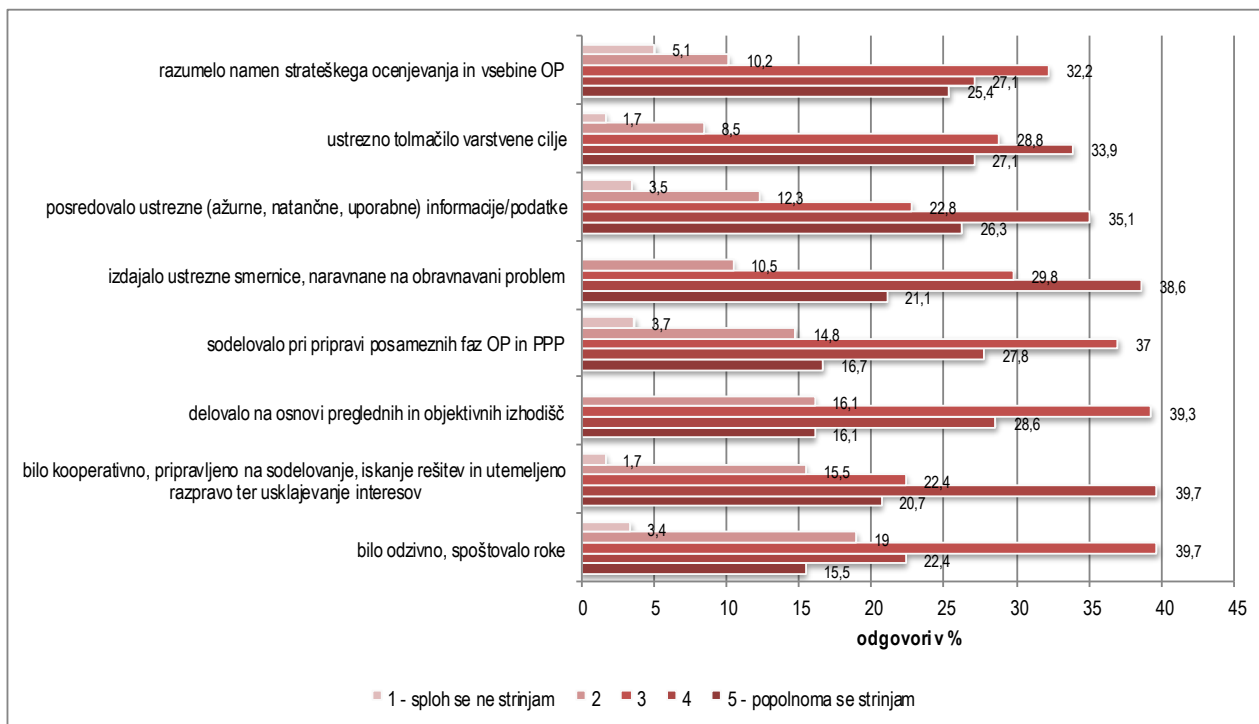

Slika 9: Delovanje Sektorja za CPVO v dosedanjih postopkih CPVO (frekvenca odgovorov)

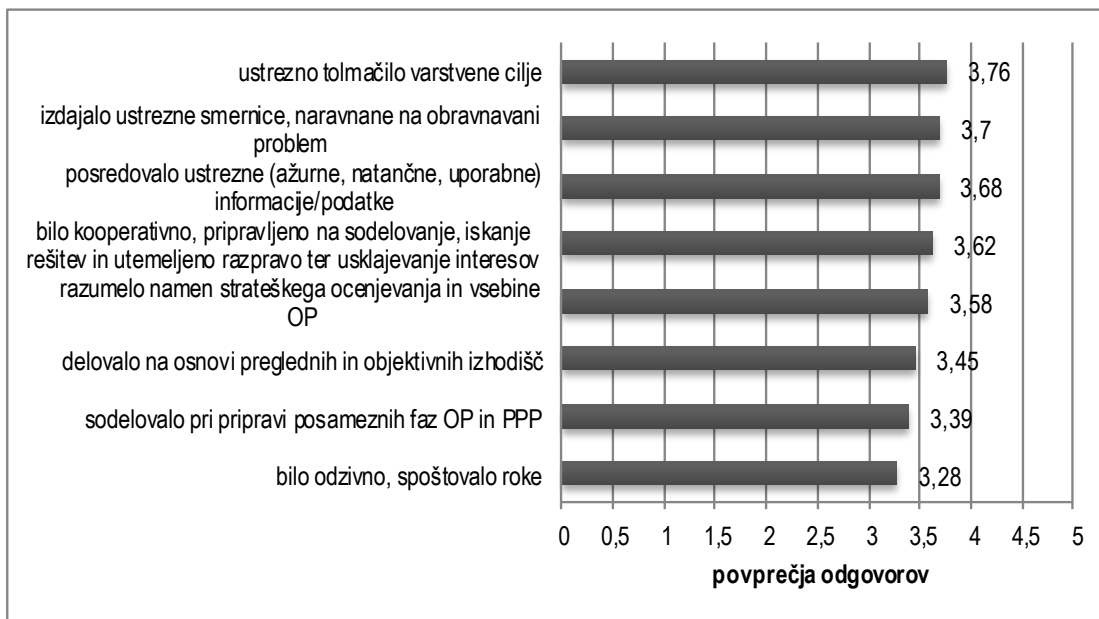

Slika 10: Delovanje Sektorja za CPVO v dosedanjih postopkih CPVO (povprečja odgovorov)

2.7 Kako bi ocenili delovanje Ministrstva za kulturo v dosedanjih postopkih CPVO

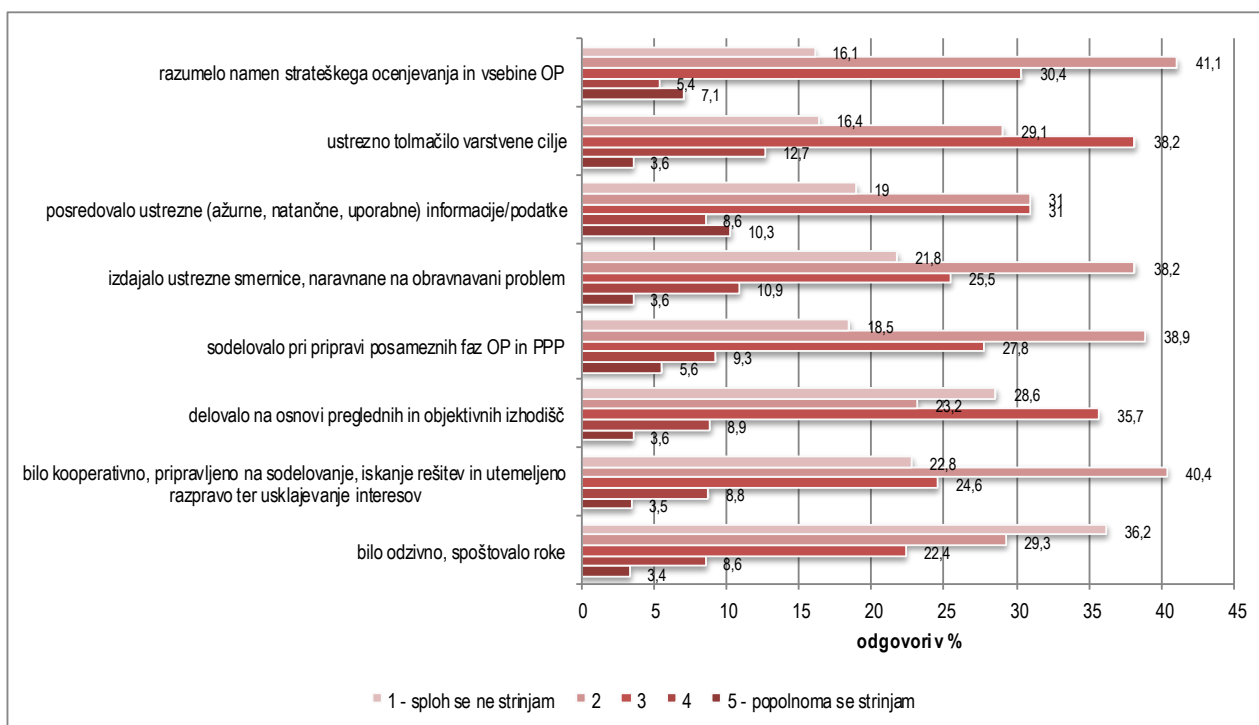

Slika 11: Delovanje Ministrstva za kulturo v dosedanjih postopkih CPVO (frekvenca odgovorov)

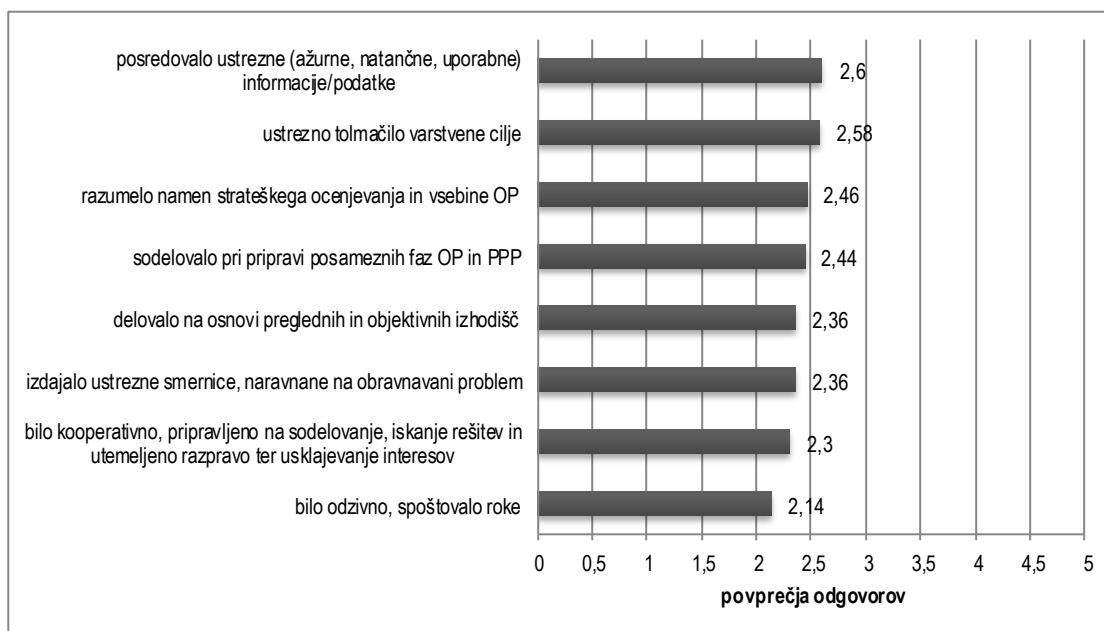

Slika 12: Ocena delovanja Ministrstva za kulturo v dosedanjih postopkih CPVO (povprečja odgovorov)

2.8 Kako bi ocenili delovanje Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano v dosedanjih postopkih CPVO?

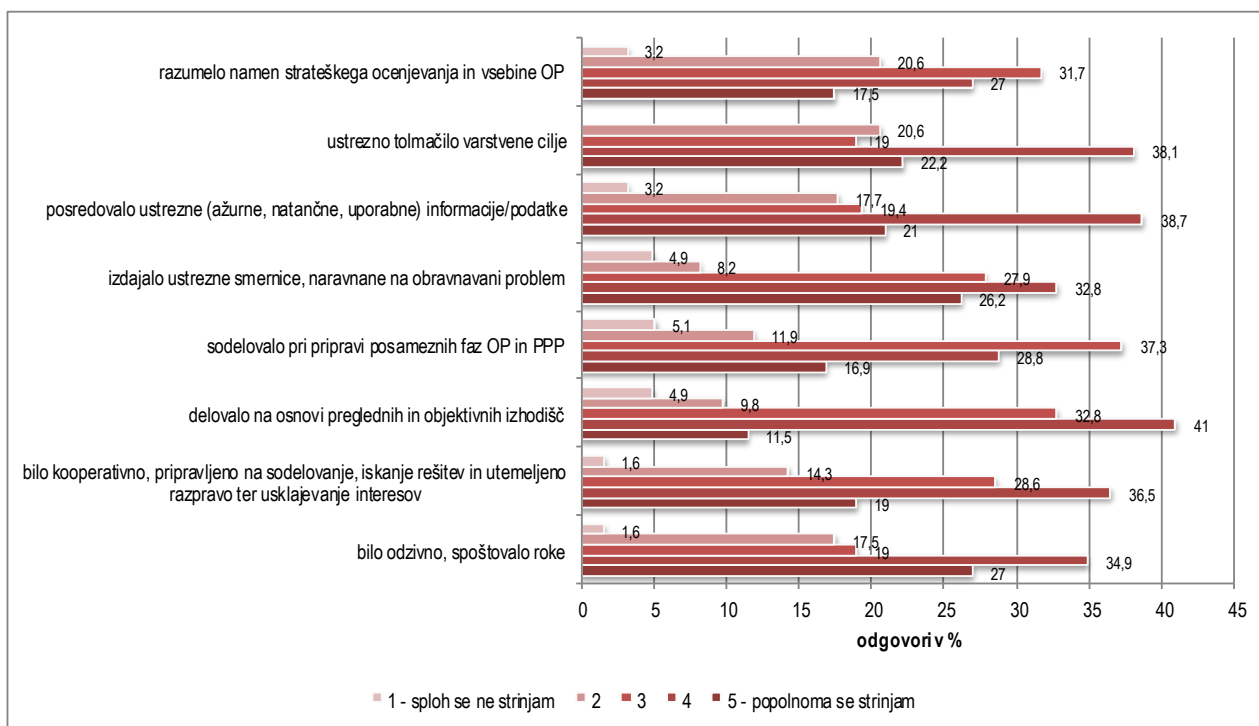

Slika 13: Delovanje Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano v dosedanjih postopkih CPVO (frekvenca odgovorov)

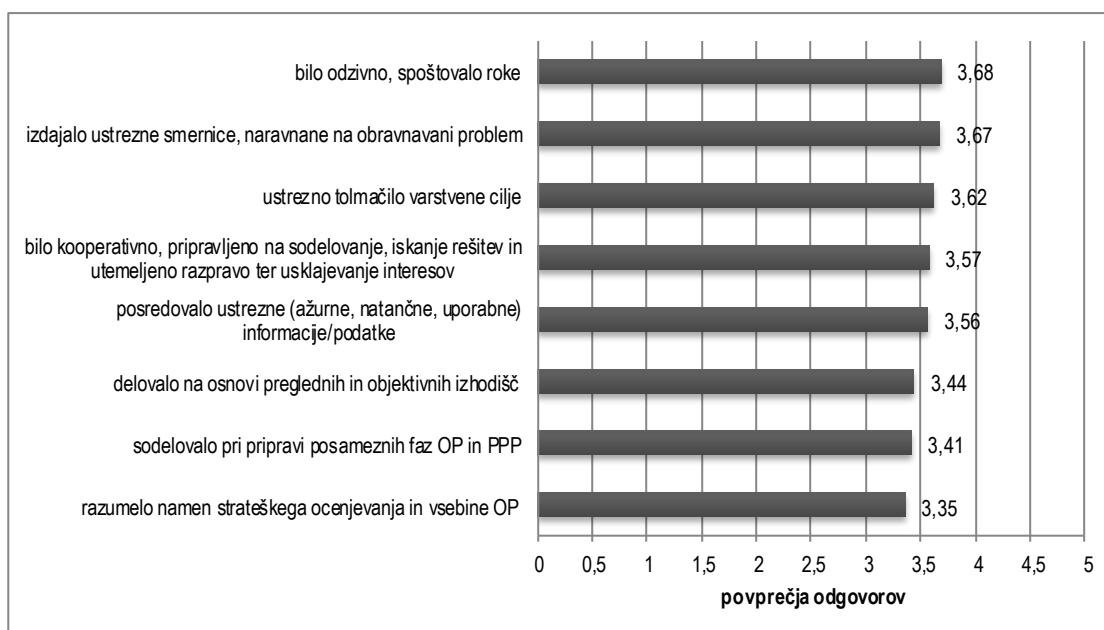

Slika 14: Ocena delovanja Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano v dosedanjih postopkih CPVO (povprečja odgovorov)

2.9 Kako bi ocenili delovanje Zavoda RS za varstvo narave v dosedanjih postopkih CPVO?

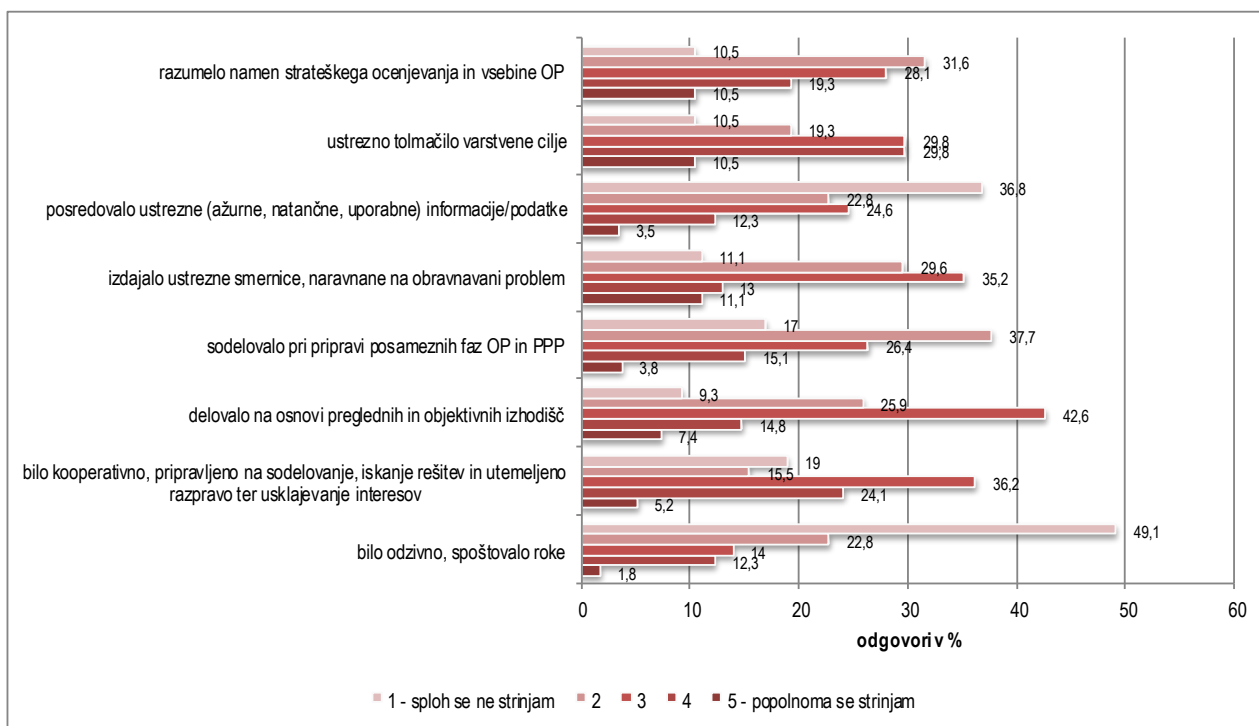

Slika 15: Delovanje Zavoda RS za varstvo narave v dosedanjih postopkih CPVO (frekvenca odgovorov)

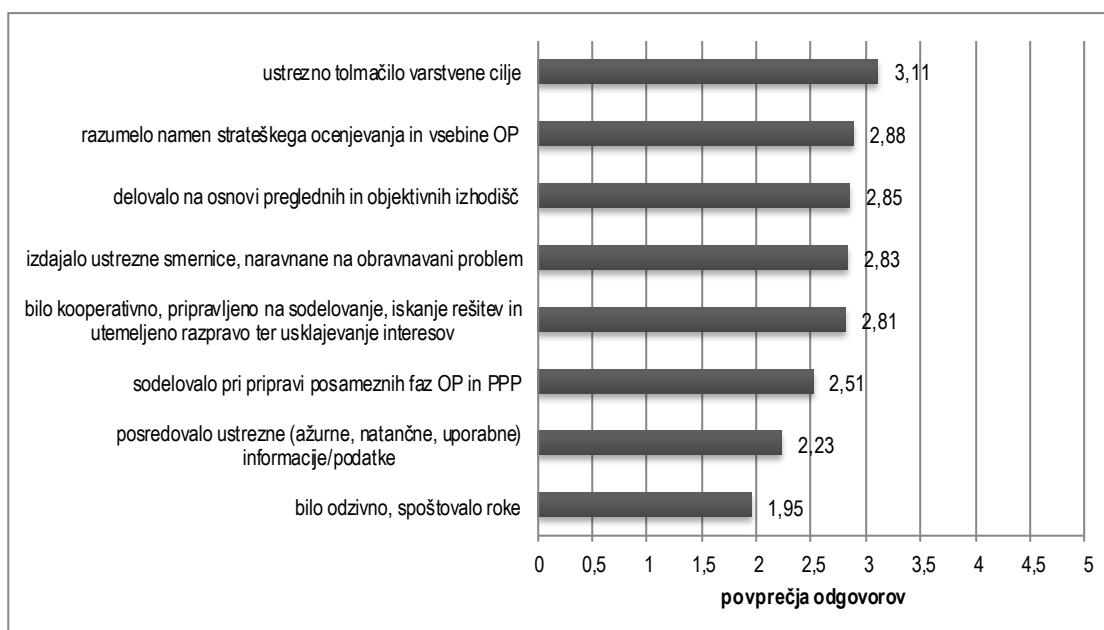

Slika 16: Ocena delovanja Zavoda RS za varstvo narave v dosedanjih postopkih CPVO (povprečja odgovorov)

2.10 Kako bi ocenili delovanje ARSO, Urada za upravljanje z vodami v dosedanjih postopkih CPVO?

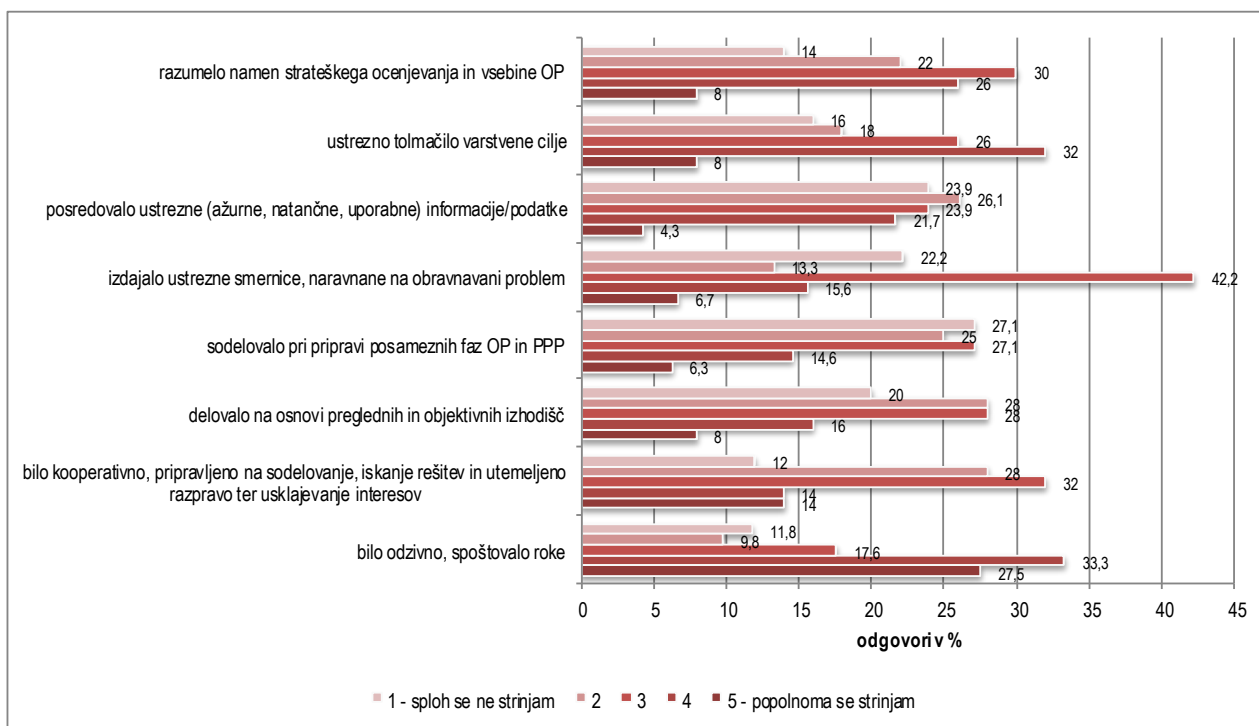

Slika 17: Delovanje ARSO, Urada za upravljanje z vodami v dosedanjih postopkih CPVO (frekvenca odgovorov)

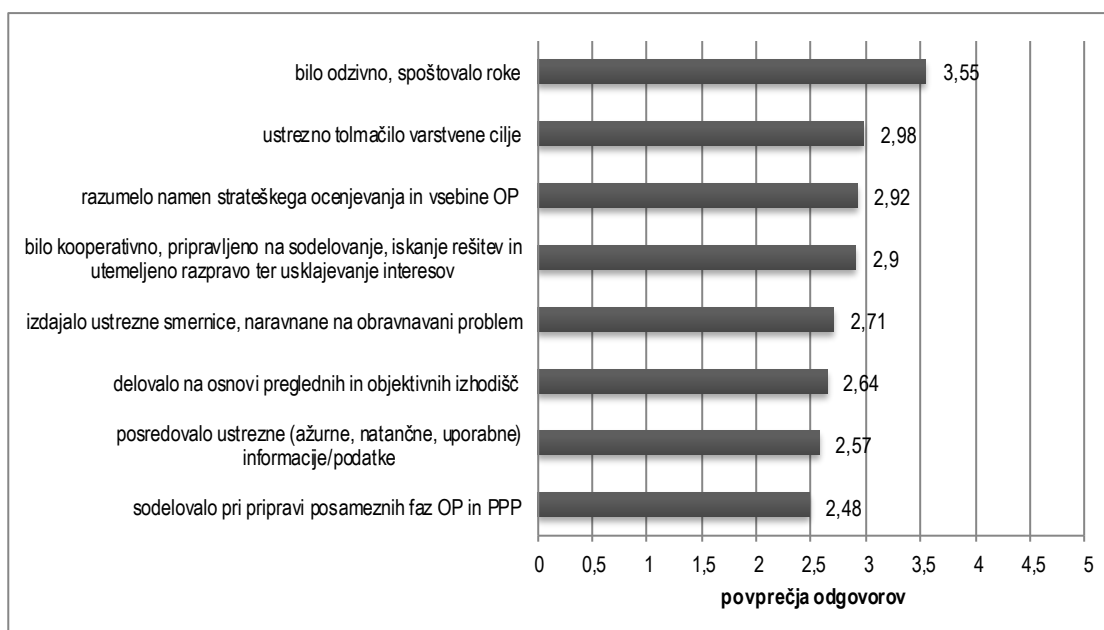

Slika 18: Ocena delovanja ARSO, Urada za upravljanje z vodami v dosedanjih postopkih CPVO (povprečja odgovorov)

2.11 Kako bi ocenili delovanje Ministrstva za zdravje v dosedanjih postopkih CPVO?

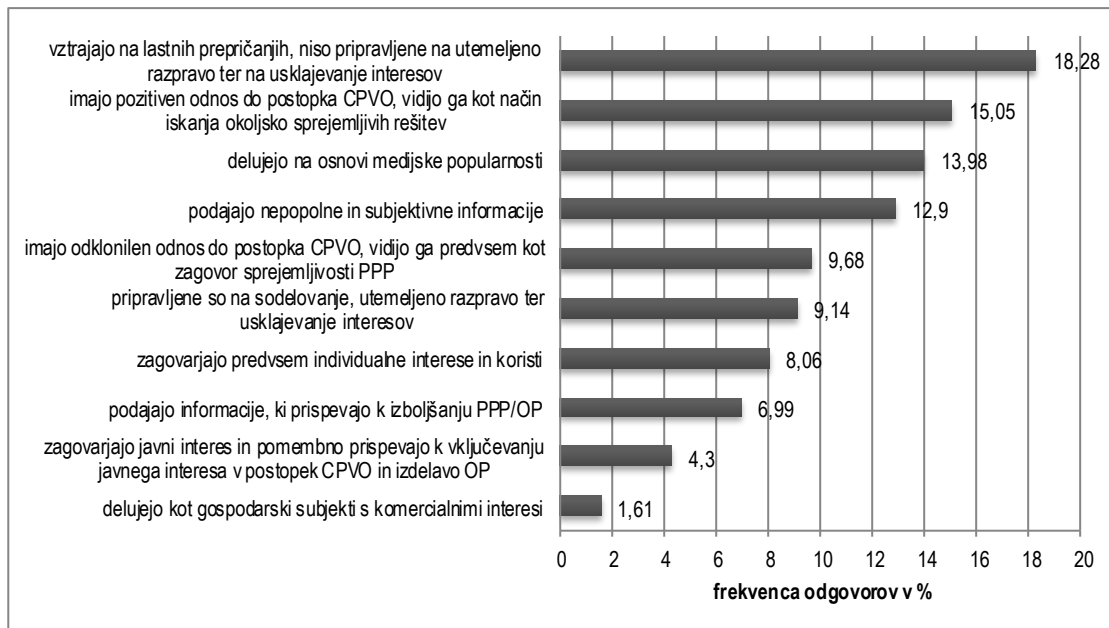

Slika 19: Delovanje Ministrstva za zdravje v dosedanjih postopkih CPVO (frekvenca odgovorov)

Slika 20: Ocena delovanja Ministrstva za zdravje v dosedanjih postopkih CPVO (povprečja odgovorov)

2.12 Kako na splošno ocenjujete delovanje nevladnih organizacij (društev na področju varstva okolja) v dosedanjih postopkih CPVO?

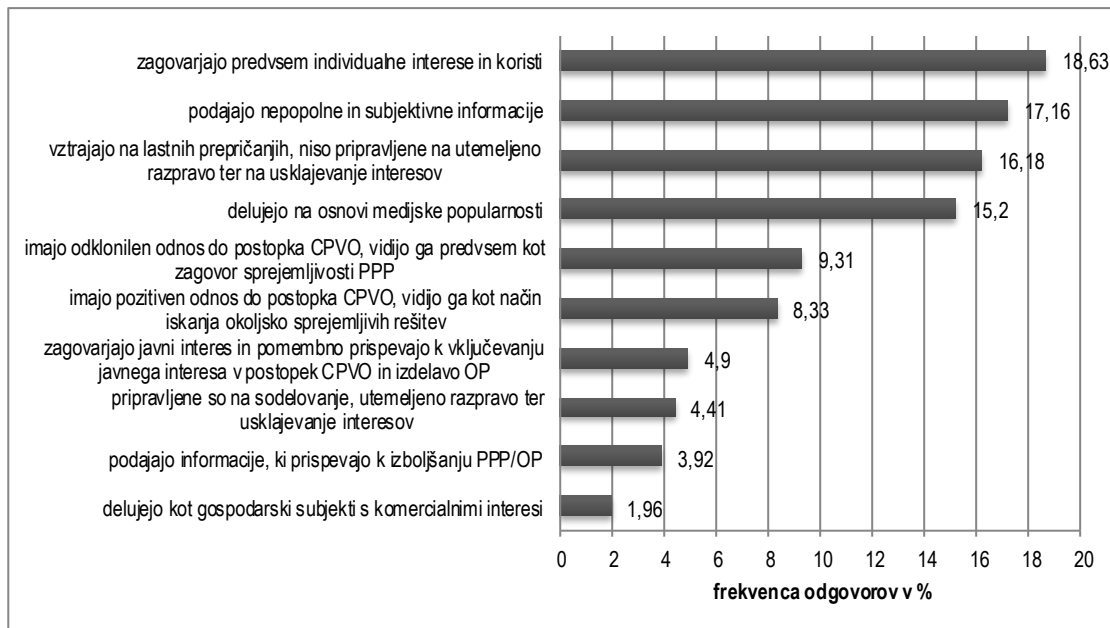

Slika 21: Delovanje nevladnih organizacij (frekvenca odgovorov)

Preglednica 11: Najpogostejše kombinacije odgovorov o delovanju nevladnih organizacij (društev na področju varstva okolja) v dosedanjih postopkih CPVO

Delovanje nevladnih organizacij (društev na področju varstva okolja) v dosedanjih postopkih CPVO. Nevladne organizacije:	% odgovorov
- imajo pozitiven odnos do postopka CPVO, vidijo ga kot način iskanja okoljsko sprejemljivih rešitev	13,8
- imajo odklonilen odnos do postopka CPVO, vidijo ga predvsem kot zagovor sprejemljivosti PPP	
- vztrajajo na lastnih prepričanjih, niso pripravljene na utemeljeno razpravo ter na usklajevanje interesov	
- podajajo nepopolne in subjektivne informacije	
- delujejo na osnovi medijske popularnosti	6,2
- pripravljene so na sodelovanje, utemeljeno razpravo ter usklajevanje interesov	4,6
- vztrajajo na lastnih prepričanjih, niso pripravljene na utemeljeno razpravo ter na usklajevanje interesov	
- podajajo nepopolne in subjektivne informacije	
- delujejo na osnovi medijske popularnosti	4,6
- ostale kombinacije odgovorov	70,8

2.13 Kako na splošno ocenjujete delovanje civilnih iniciativ (oblikovanih v postopkih umeščanja posegov v prostor) v dosedanjih postopkih CPVO?

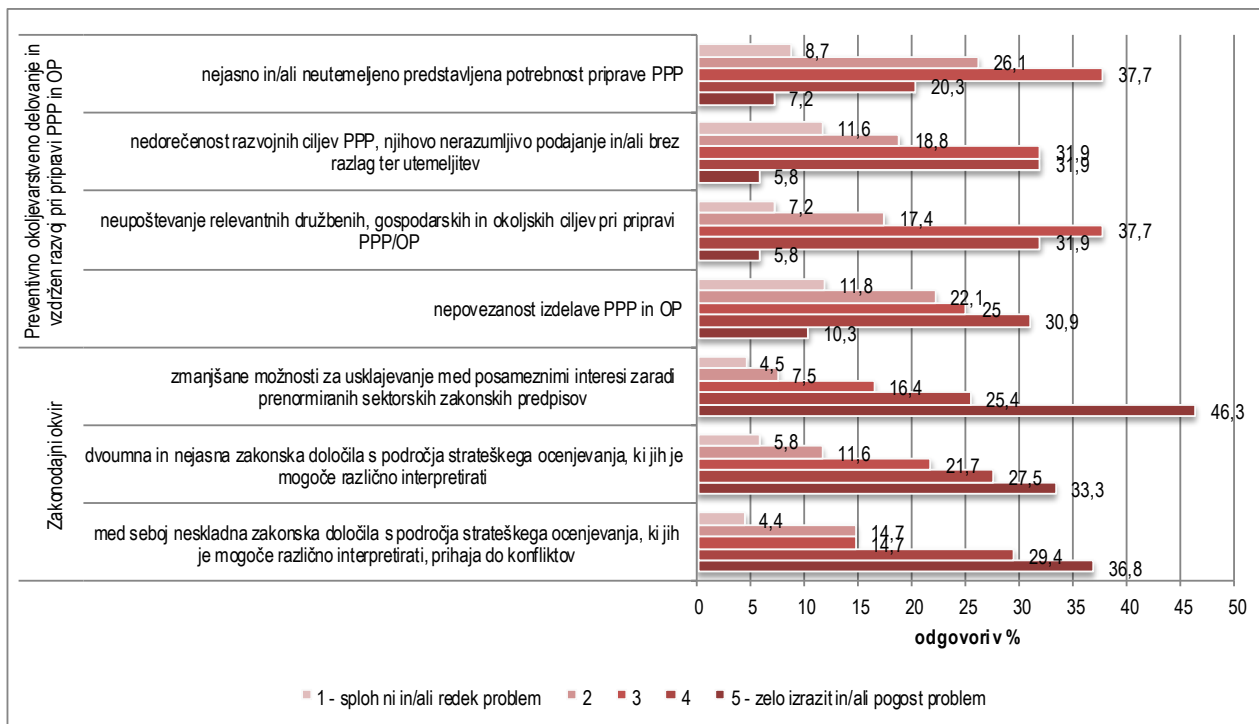
Slika 22: Delovanje civilnih iniciativ (frekvenca odgovorov)

Preglednica 12: Najpogostejše kombinacije odgovorov glede delovanja civilnih iniciativ (oblikovanih v postopkih umeščanja posegov v prostor) v dosedanjih postopkih CPVO

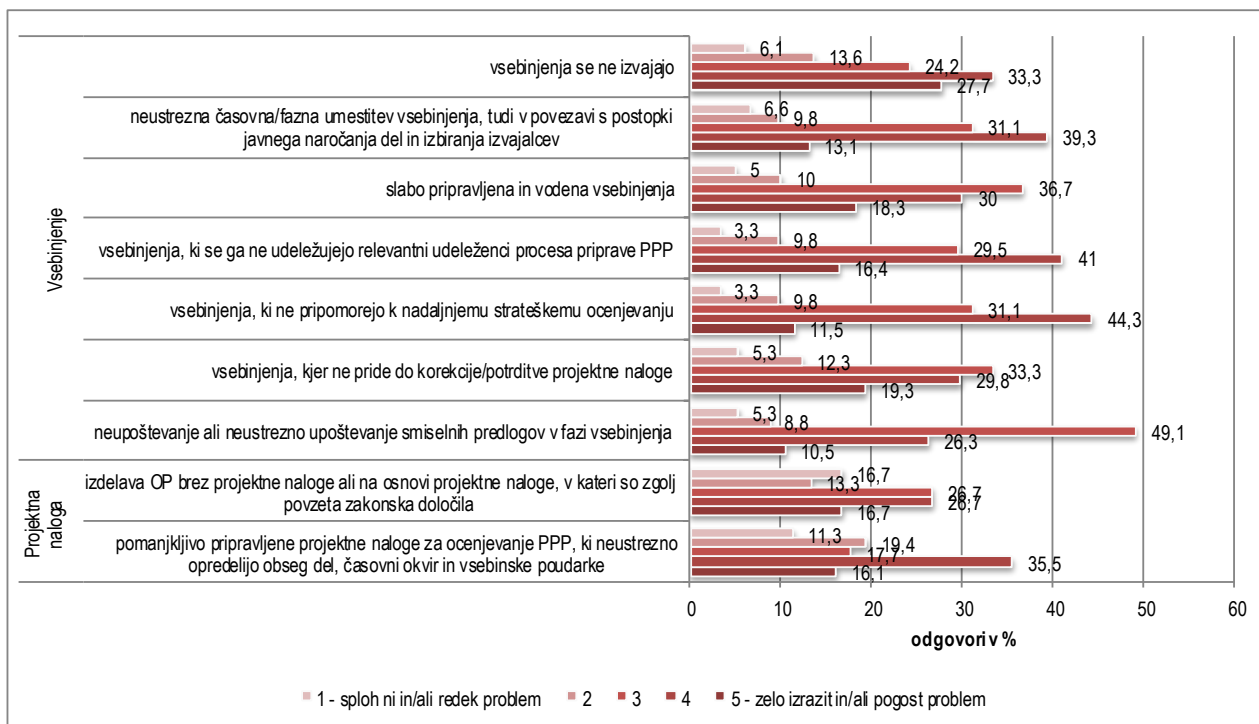
Delovanje civilnih iniciativ (oblikovanih v postopkih umeščanja posegov v prostor) v dosedanjih postopkih CPVO. Civilne iniciative:	% odgovorov
- vztrajajo na lastnih prepričanjih, niso pripravljene na utemeljeno razpravo ter na usklajevanje interesov	13,8
- zagovarjajo predvsem individualne interese in koristi	
- podajajo nepopolne in subjektivne informacije	
- delujejo na osnovi medijske popularnosti	
- imajo pozitiven odnos do postopka CPVO, vidijo ga kot način iskanja okoljsko sprejemljivih rešitev	4,6
- vztrajajo na lastnih prepričanjih, niso pripravljene na utemeljeno razpravo ter na usklajevanje interesov	
- zagovarjajo predvsem individualne interese in koristi	
- pripravljene so na sodelovanje, utemeljeno razpravo ter usklajevanje interesov	4,6
- ostale kombinacije odgovorov	77,0

3 OKVIR STRATEŠKEGA OCENJEVANJA

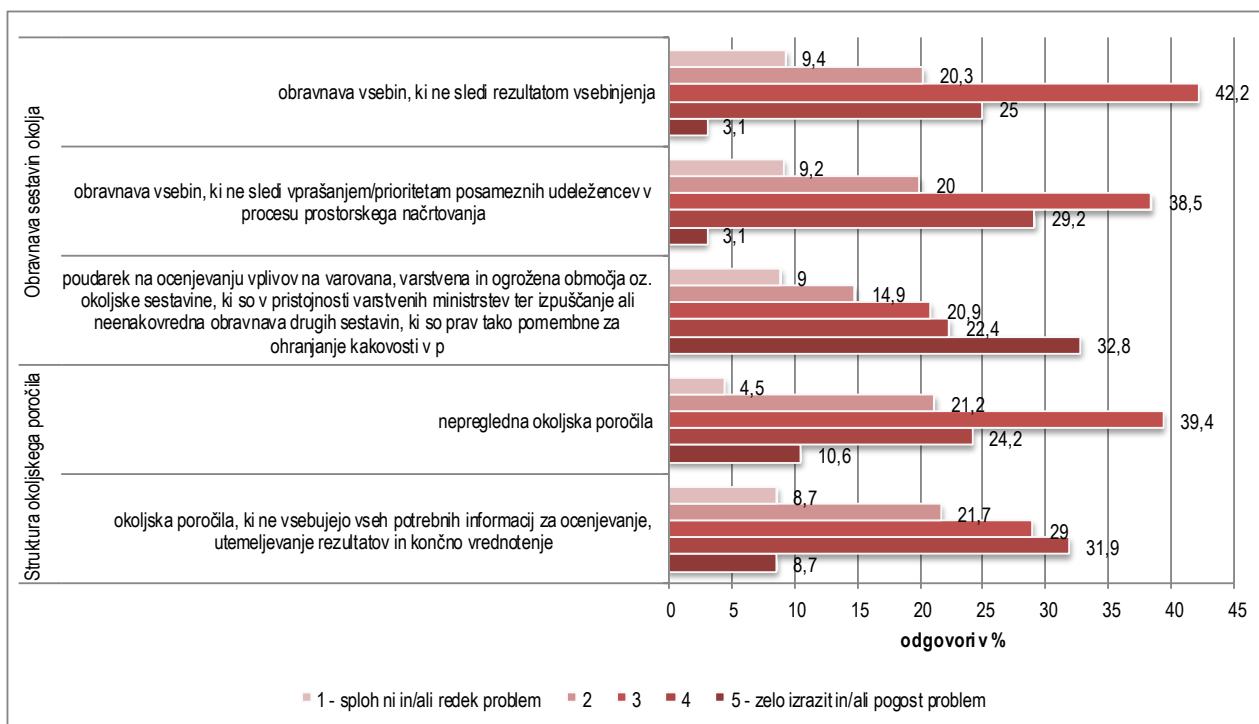
3.1 Kako pogosti in izraziti se vam zdijo naslednji problemi dosedanje prakse strateškega ocenjevanja?

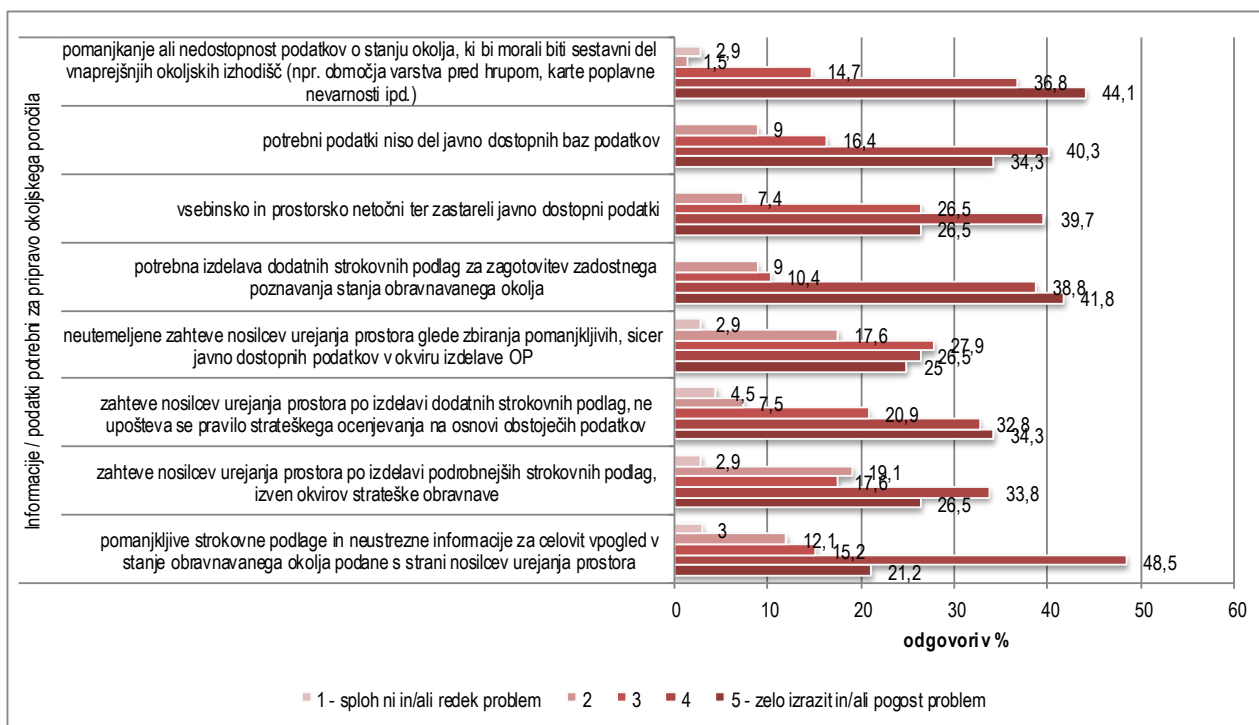
Slika 23: Problemi dosedanje prakse strateškega ocenjevanja na temo preventivnega okoljevarstvenega delovanja in vzdržnega razvoja pri pripravi PPP in OP ter zakonodajnega okvira (frekvence odgovorov)

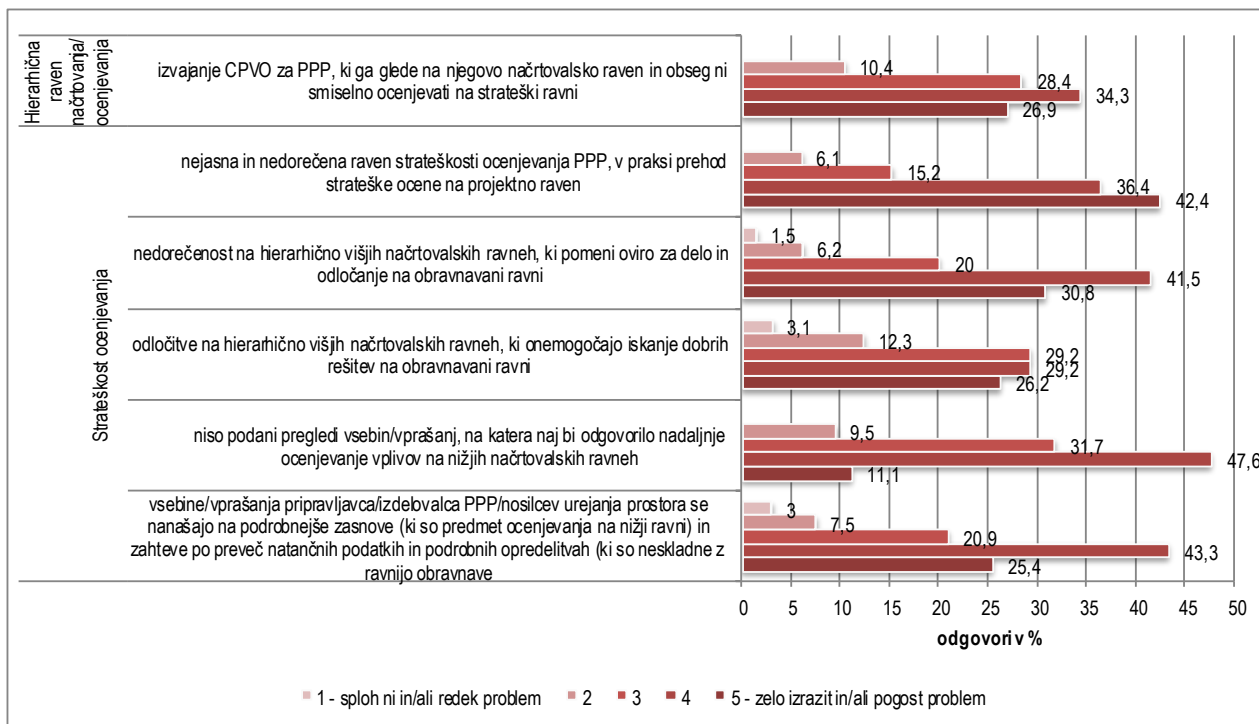
Slika 24: Problemi dosedanje prakse strateškega ocenjevanja na temo vsebinjenja in projektna naloga (frekvence odgovorov)

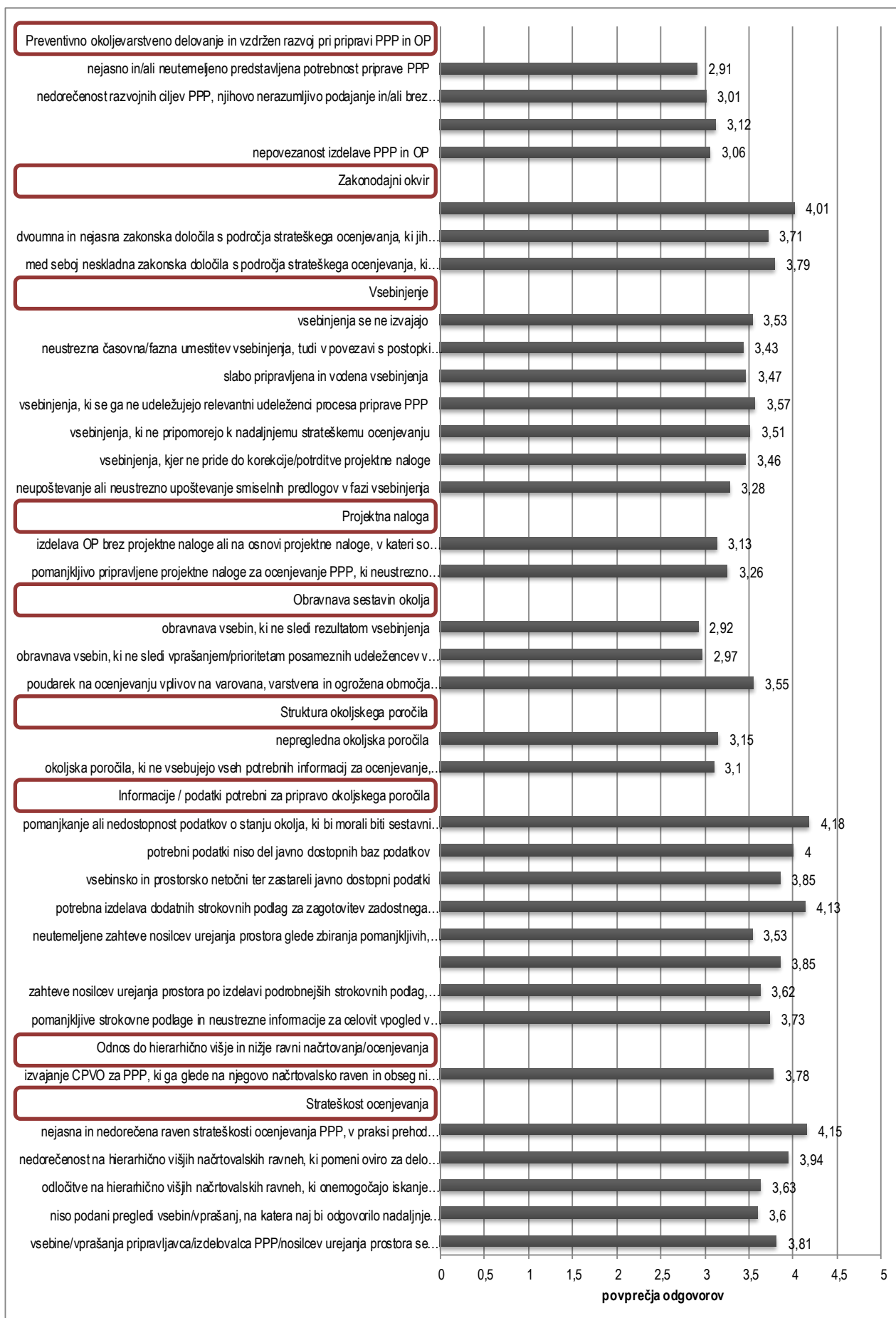
Slika 25: Problemi dosedanje prakse strateškega ocenjevanja na temo obravnave sestavin okolja in strukture okoljskega poročila (frekvence odgovorov)

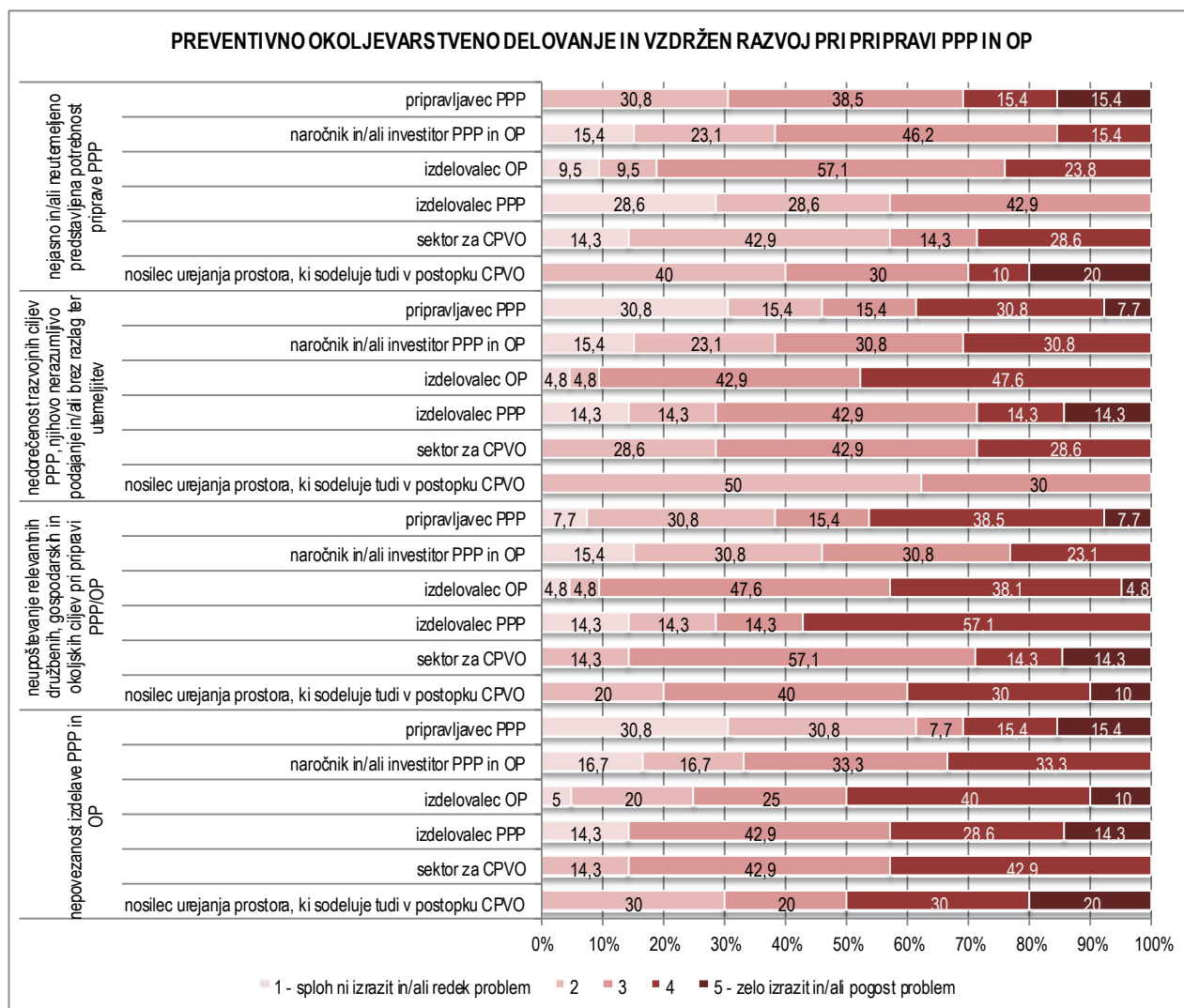
Slika 26: Problemi dosedanje prakse strateškega ocenjevanja na temo informacij/podatkov potrebnih za pripravo okoljskega poročila (frekvence odgovorov)

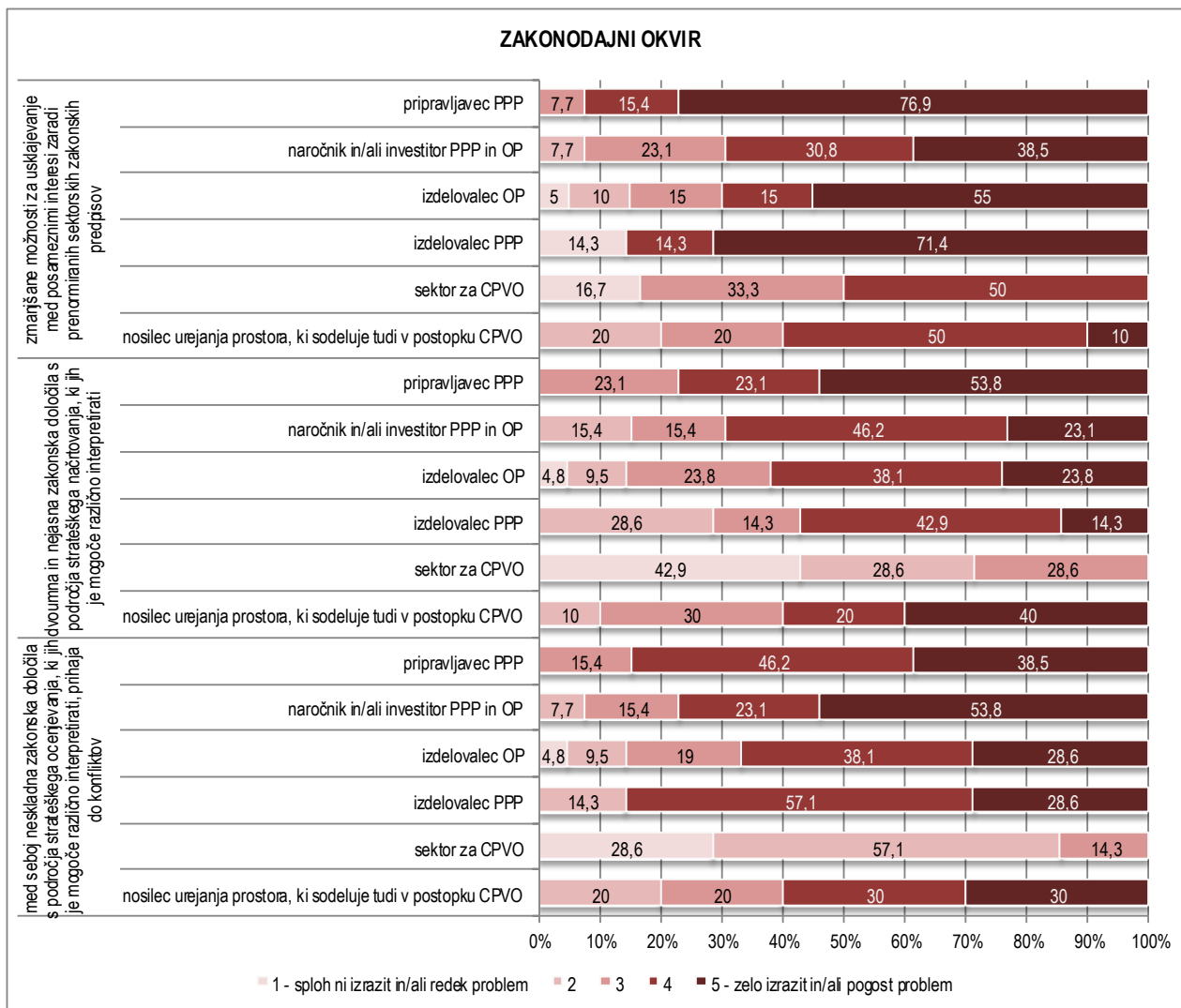
Slika 27: Problemi dosedanje prakse strateškega ocenjevanja na temo hierarhične ravni načrtovanja/ocenjevanja in strateškosti ocenjevanja (frekvence odgovorov)

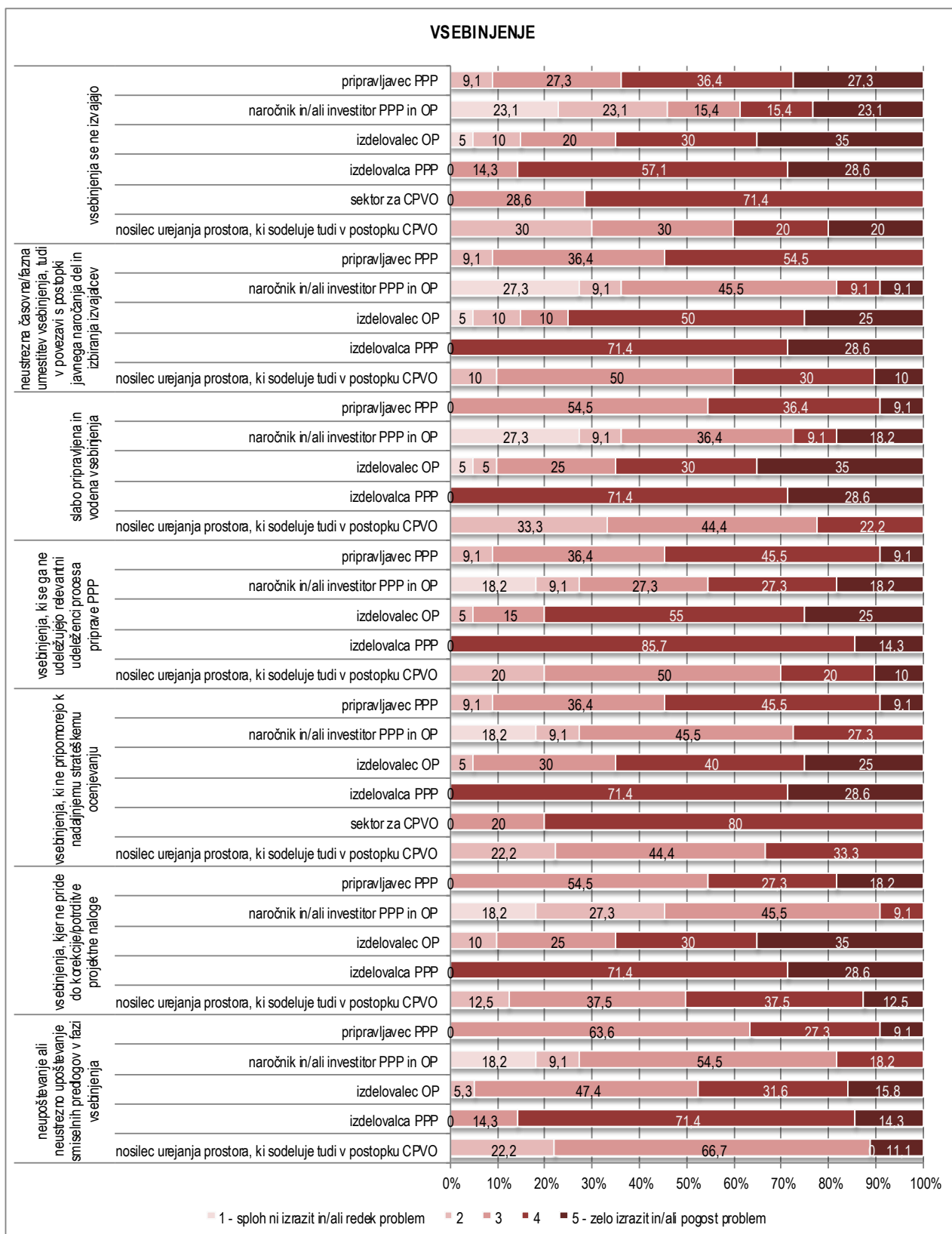
Slika 28: Ocena pogostosti in izrazitosti posameznih problemov v dosedanji praksi strateškega ocenjevanja

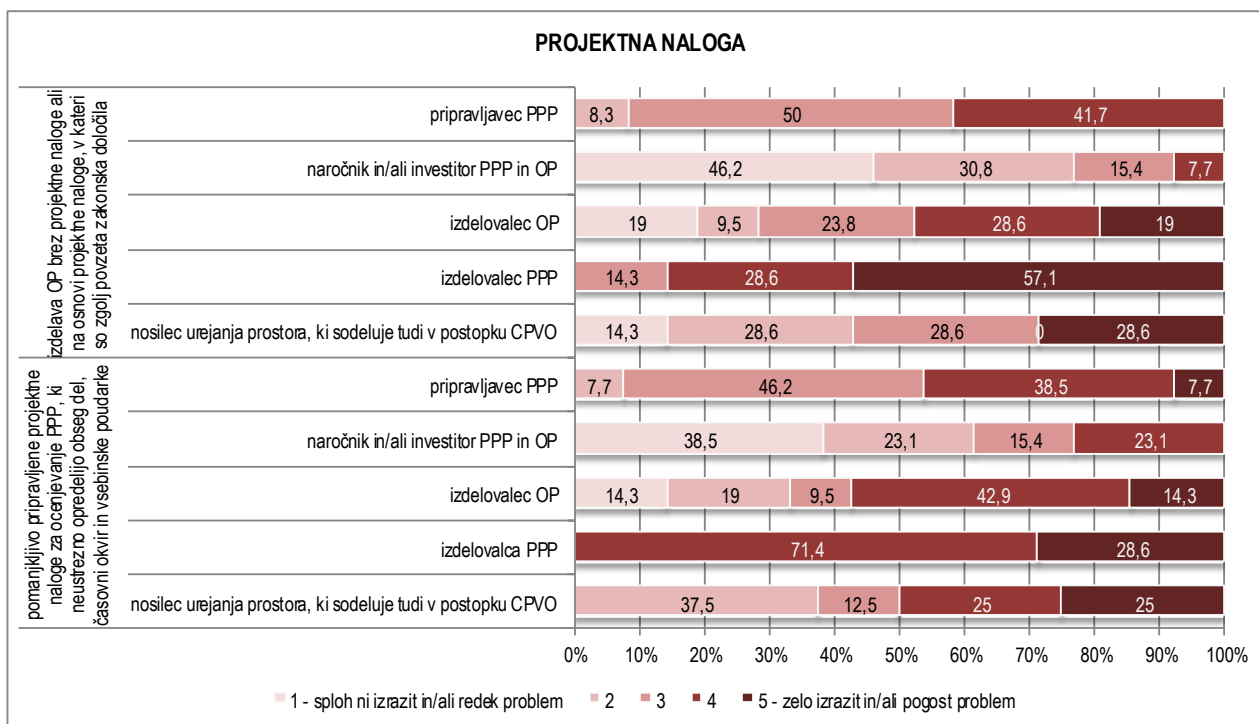
Slika 29: Problemi dosedanje prakse strateškega ocenjevanja na temo preventivnega okoljevarstvenega delovanja in vzdržnega razvoja pri pripravi PPP in OP po mnenju anketirancev glede na njihovo vlogo v procesu strateškega ocenjevanja (frekvence odgovorov)

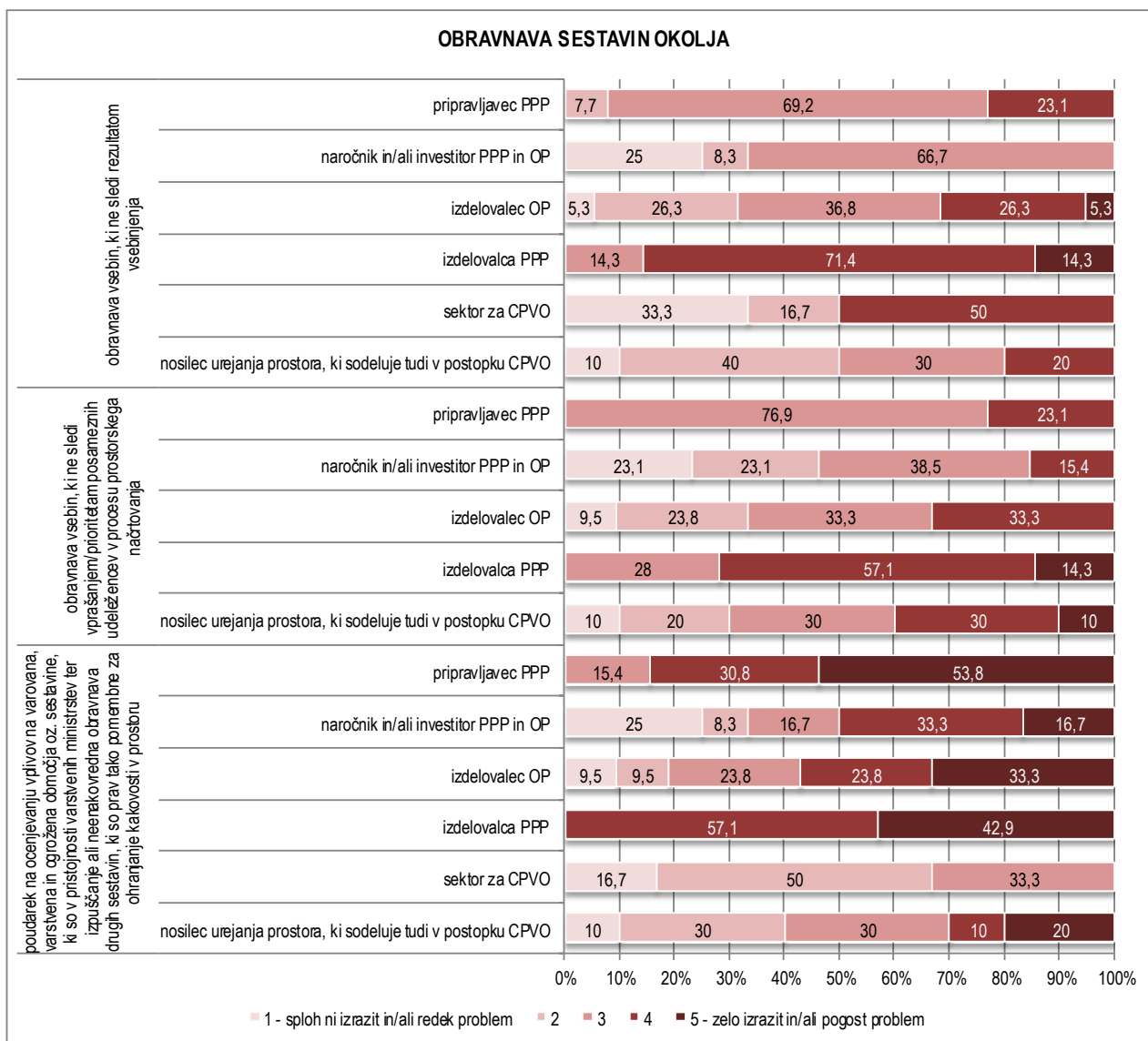
Slika 30: Problemi dosedanje prakse strateškega ocenjevanja na temo zakonodajnega okvira po mnenju anketirancev glede na njihovo vlogo v procesu strateškega ocenjevanja (frekvence odgovorov)

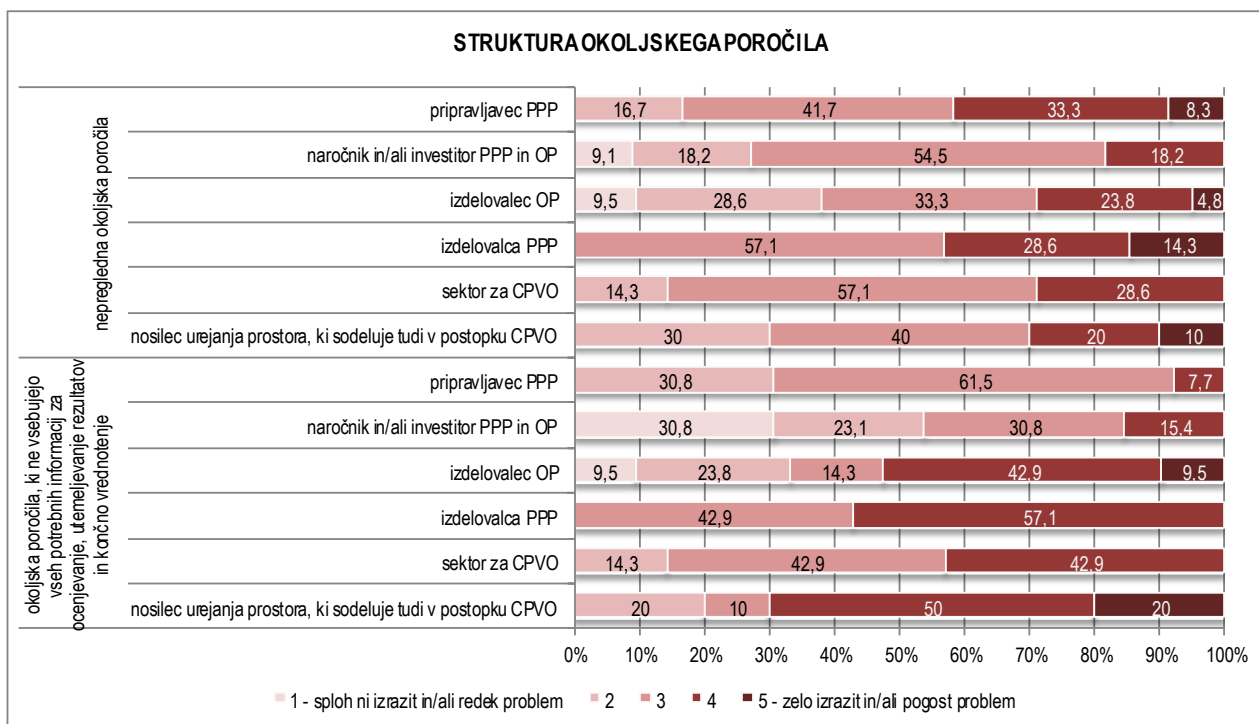
Slika 31: Problemi dosedanje prakse strateškega ocenjevanja na temo vsebinjenja po mnenju anketirancev glede na njihovo vlogo v procesu strateškega ocenjevanja (frekvence odgovorov)

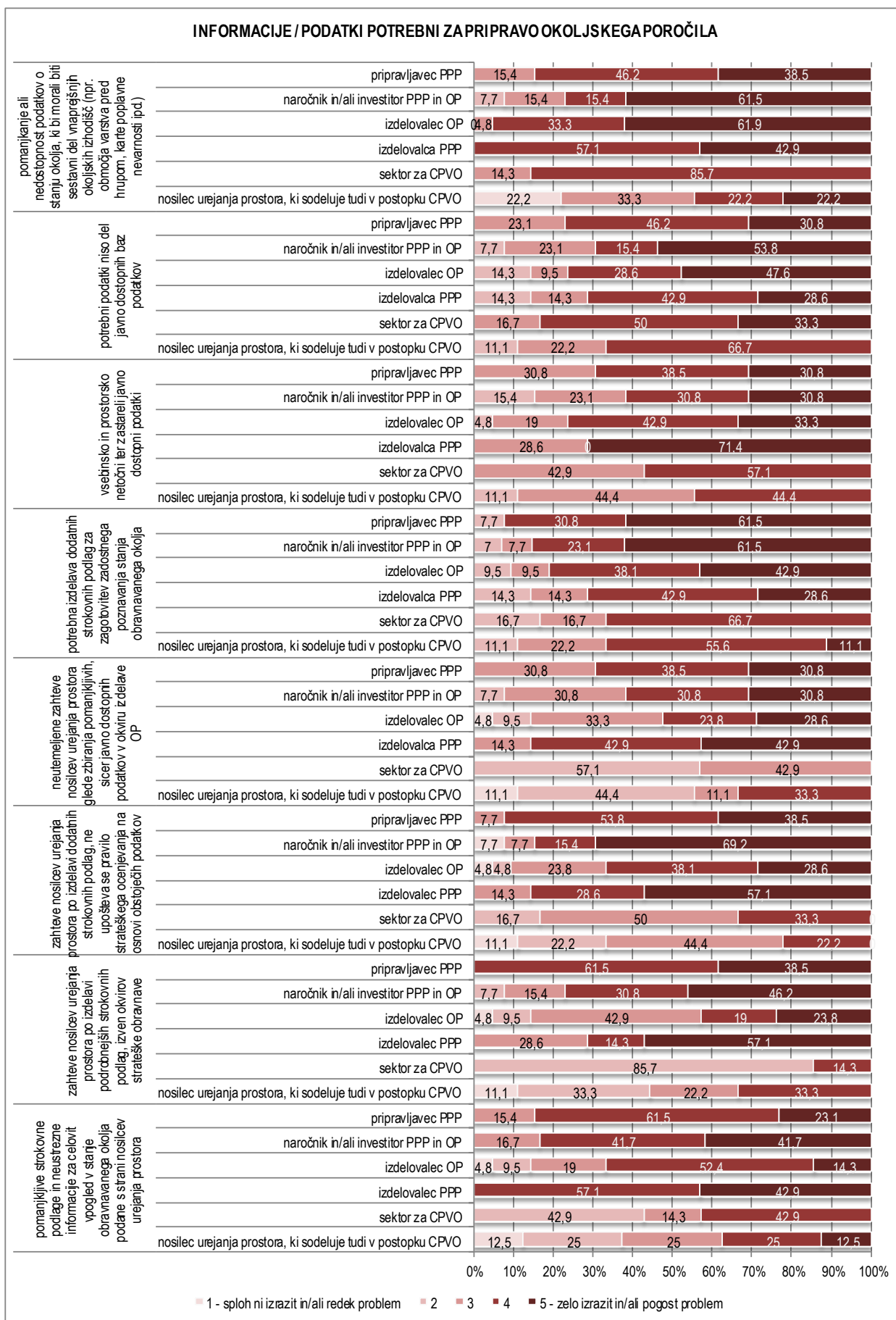
Slika 32: Problemi dosedanje prakse strateškega ocenjevanja na temo projektne naloge po mnenju anketirancev glede na njihovo vlogo v procesu strateškega ocenjevanja (frekvence odgovorov)

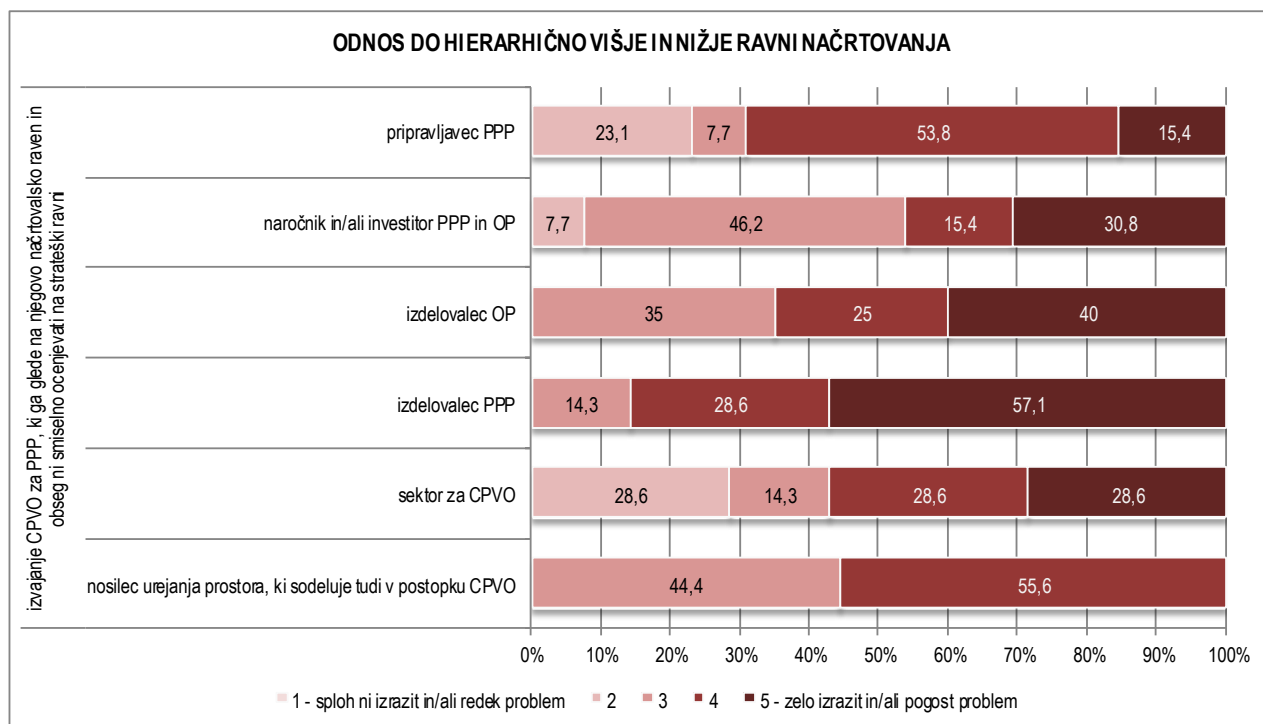
Slika 33: Problemi dosedanje prakse strateškega ocenjevanja na temo obravnave sestavin okolja po mnenju anketirancev glede na njihovo vlogo v procesu strateškega ocenjevanja (frekvence odgovorov)

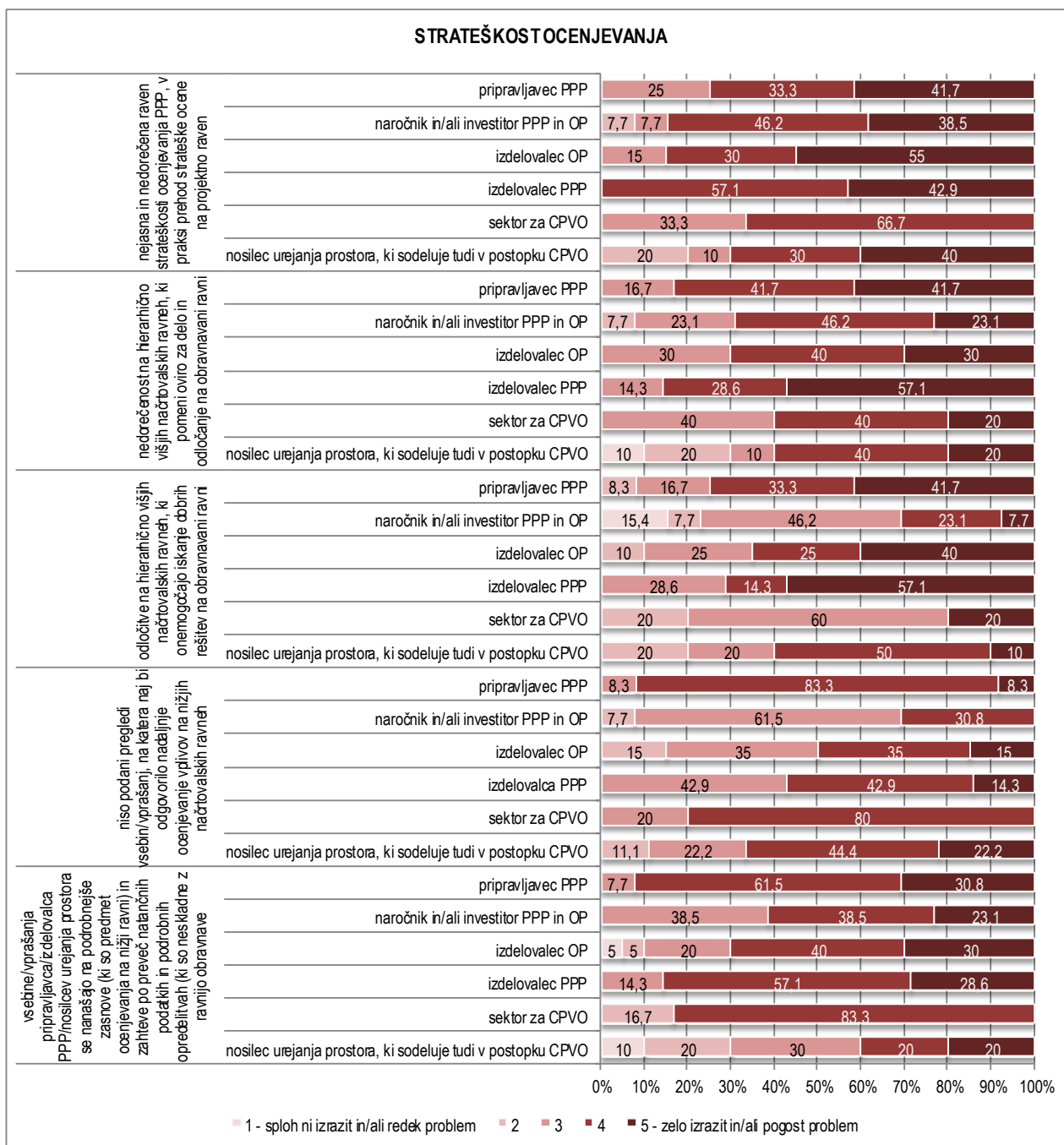
Slika 34: Problemi dosedanje prakse strateškega ocenjevanja na temo strukture okoljskega poročila po mnenju anketirancev glede na njihovo vlogo v procesu strateškega ocenjevanja (frekvence odgovorov)

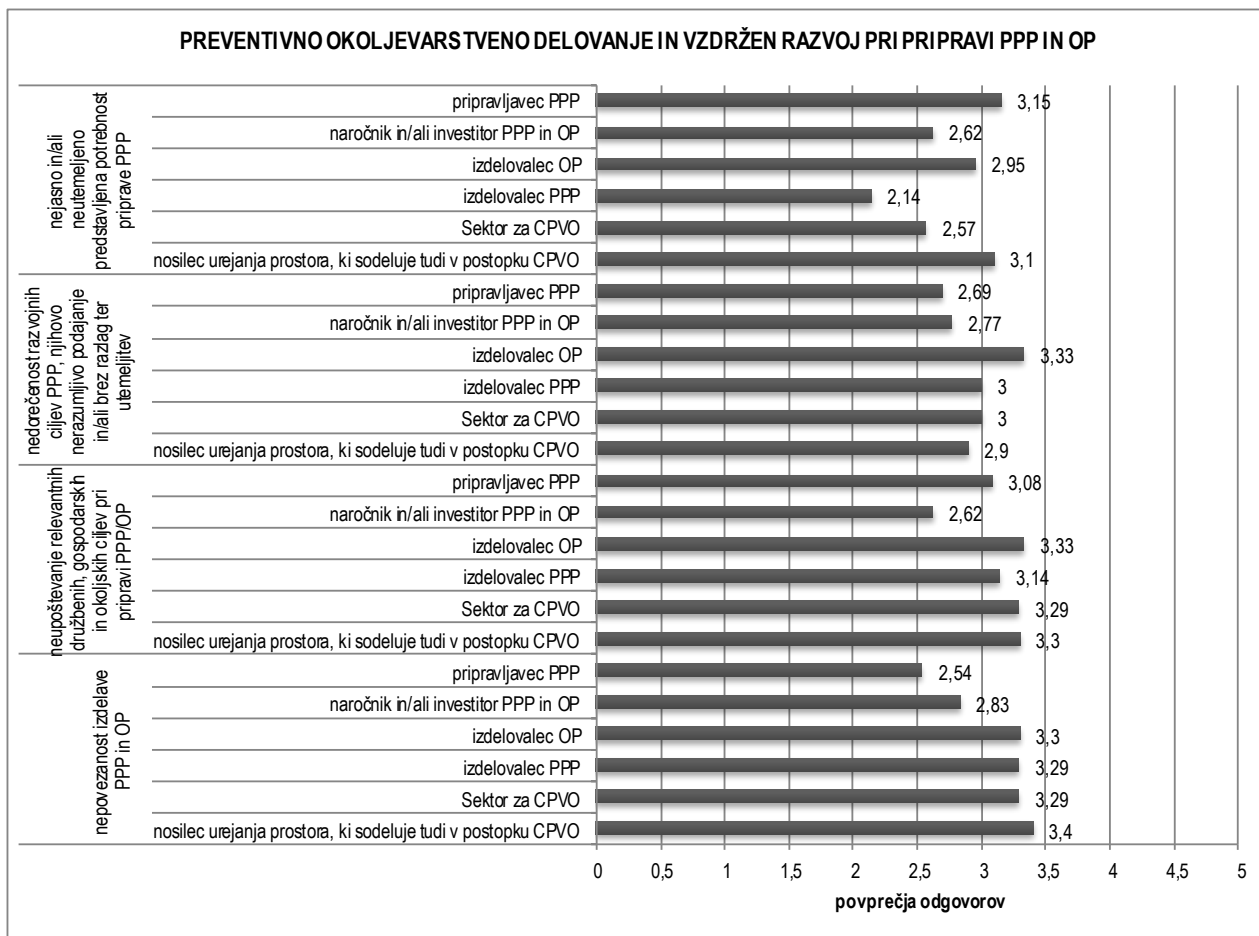
Slika 35: Problemi dosedanje prakse strateškega ocenjevanja na temo informacij/podatkov potrebnih za pripravo okoljskega poročila po mnenju anketirancev glede na njihovo vlogo v procesu strateškega ocenjevanja (frekvence odgovorov)

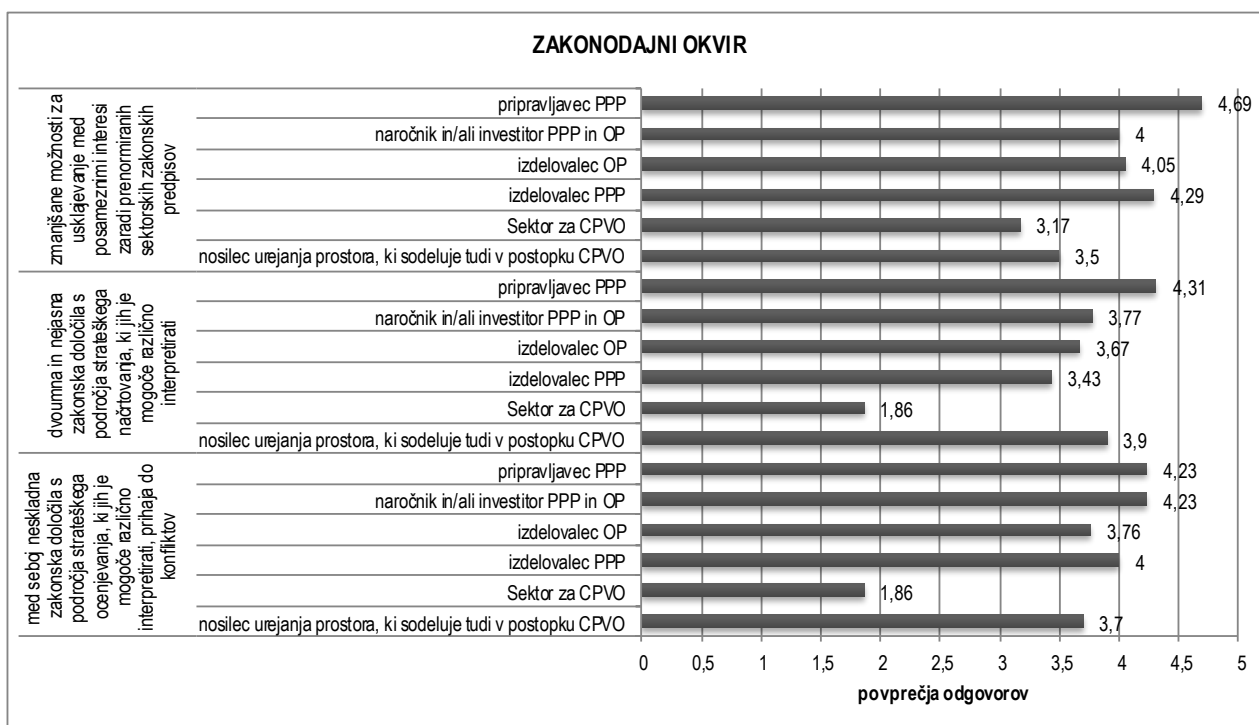
Slika 36: Problemi dosedanje prakse strateškega ocenjevanja na temo odnosa do hierarhično višje in nižje ravni načrtovanja po mnenju anketirancev glede na njihovo vlogo v procesu strateškega ocenjevanja (frekvence odgovorov)

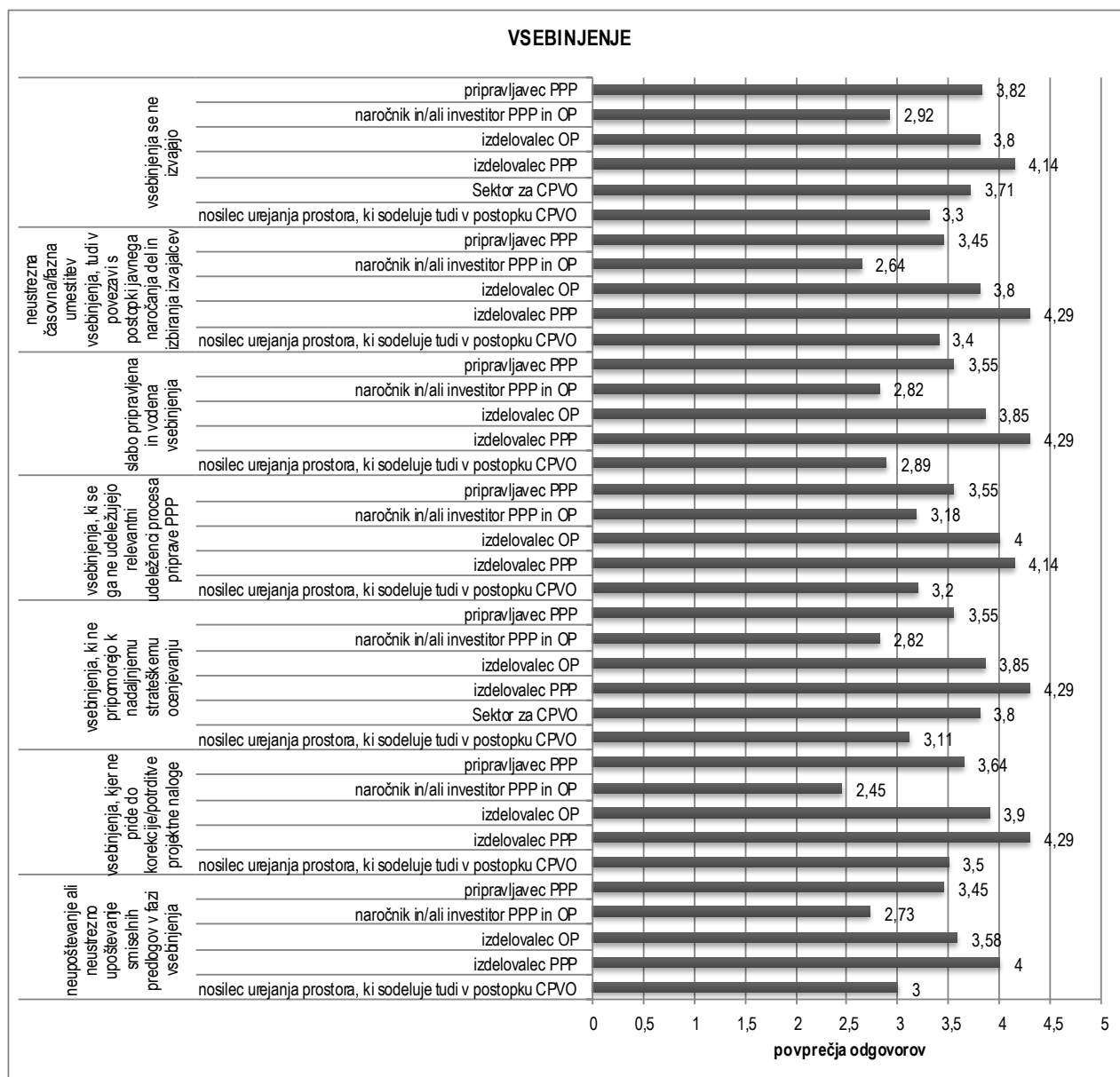
Slika 37: Problemi doseganje prakse strateškega ocenjevanja na temo stratežskosti ocenjevanja po mnenju anketirancev glede na njihovo vlogo v procesu strateškega ocenjevanja (frekvence odgovorov)

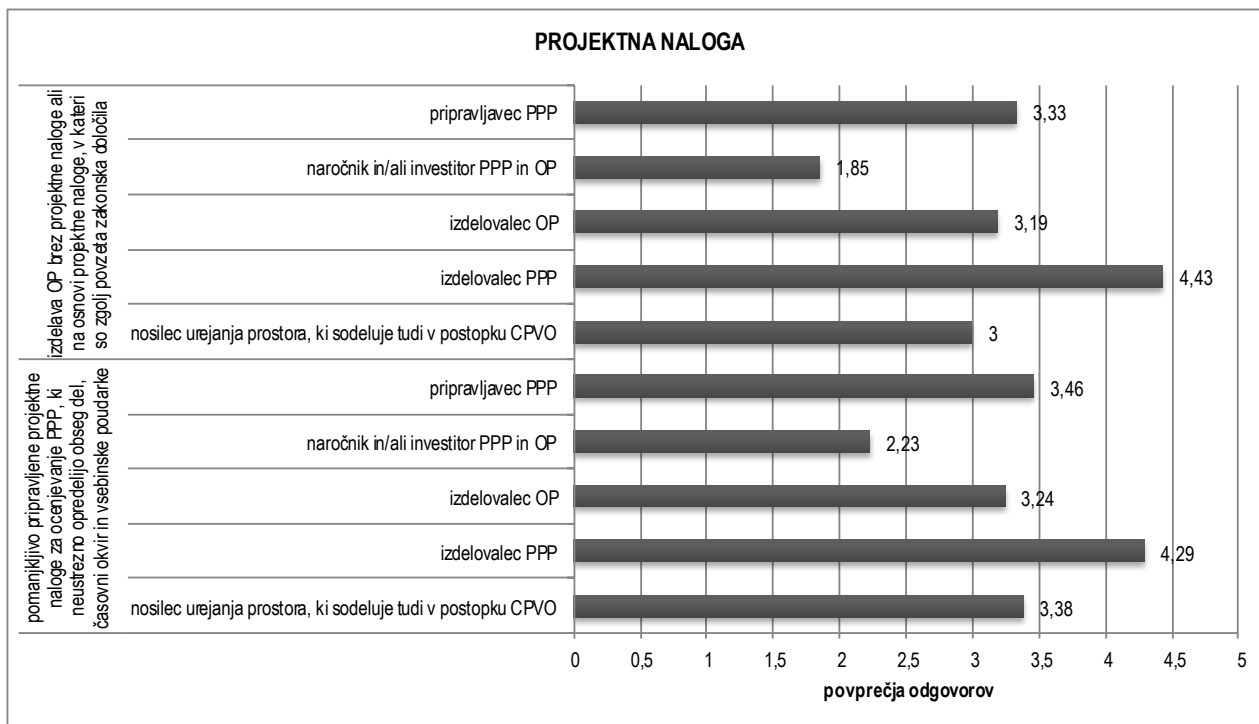
Slika 38: Ocena pogostosti in izrazitosti posameznih problemov v okviru preventivnega okoljevarstvenega delovanja in vzdržnega razvoja pri pripravi PPP in OP po mnenju anketirancev glede na njihovo vlogo v procesu strateškega ocenjevanja (povprečja odgovorov)

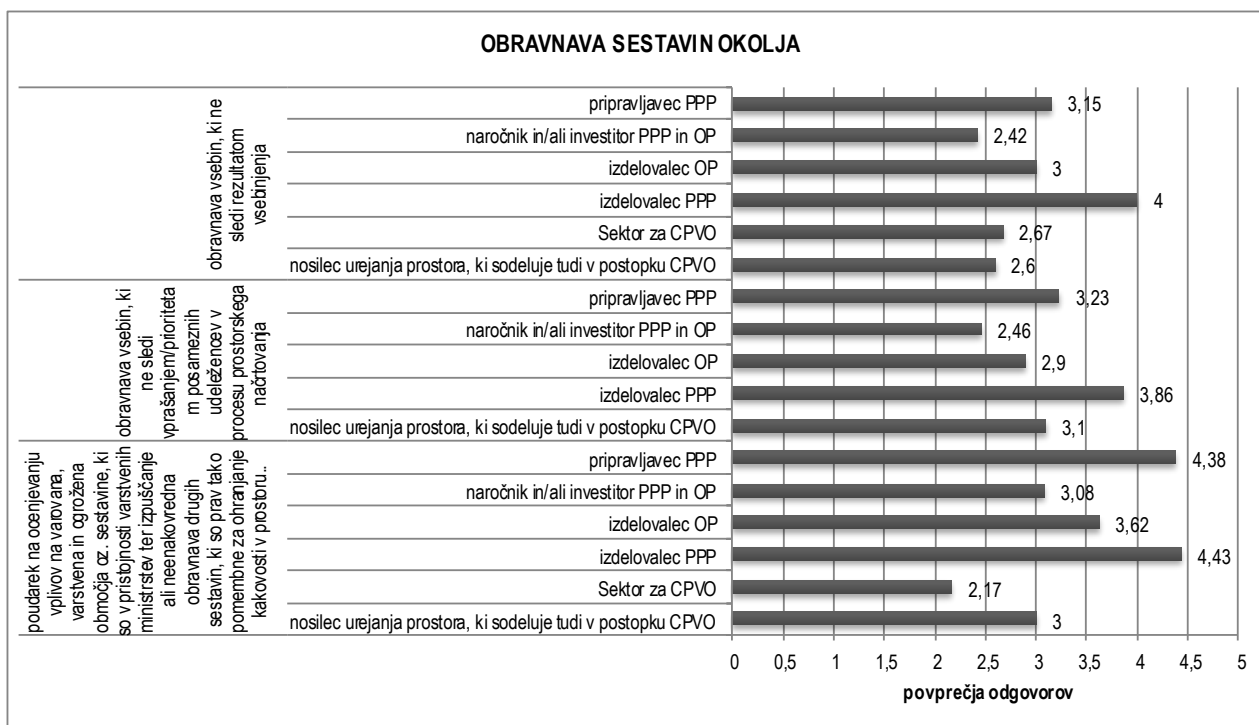
Slika 39: Ocena pogostosti in izrazitosti posameznih problemov v zakonodajnem okviru po mnenju anketirancev glede na njihovo vlogo v procesu strateškega ocenjevanja (povprečja odgovorov)

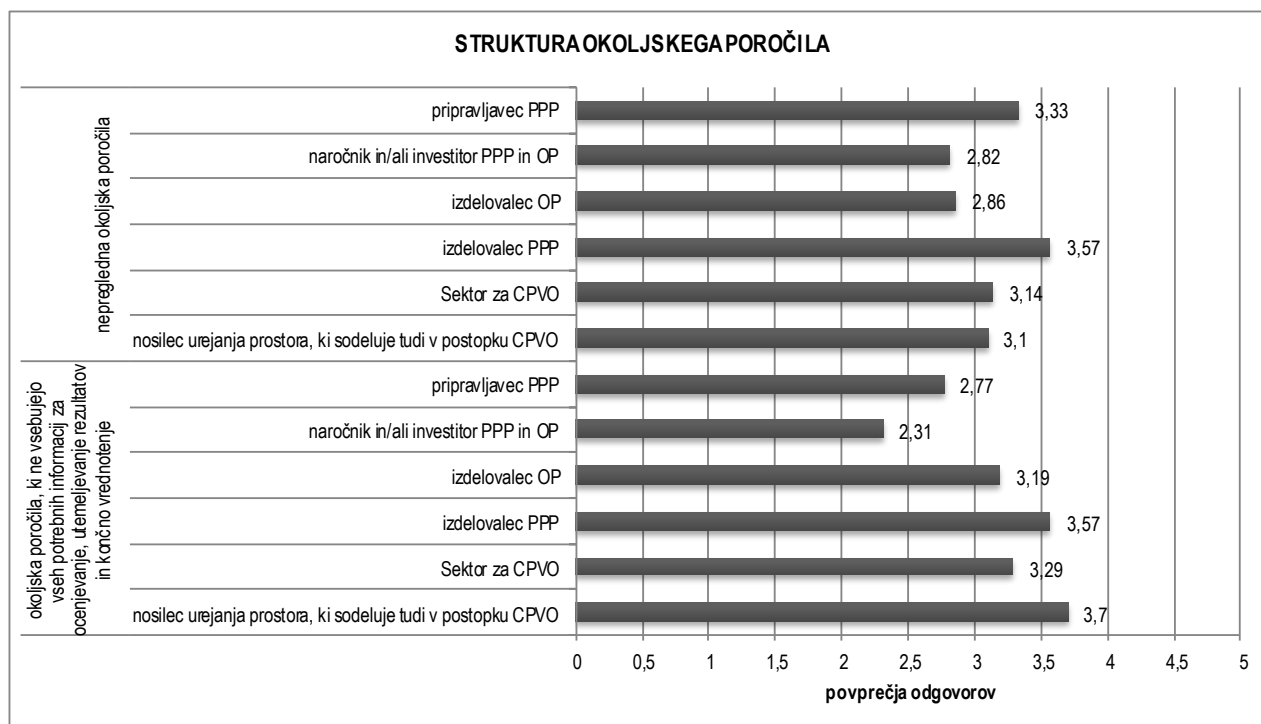
Slika 40: Ocena pogostosti in izrazitosti posameznih problemov v okviru vsebinjenja po mnenju anketirancev glede na njihovo vlogo v procesu strateškega ocenjevanja (povprečja odgovorov)

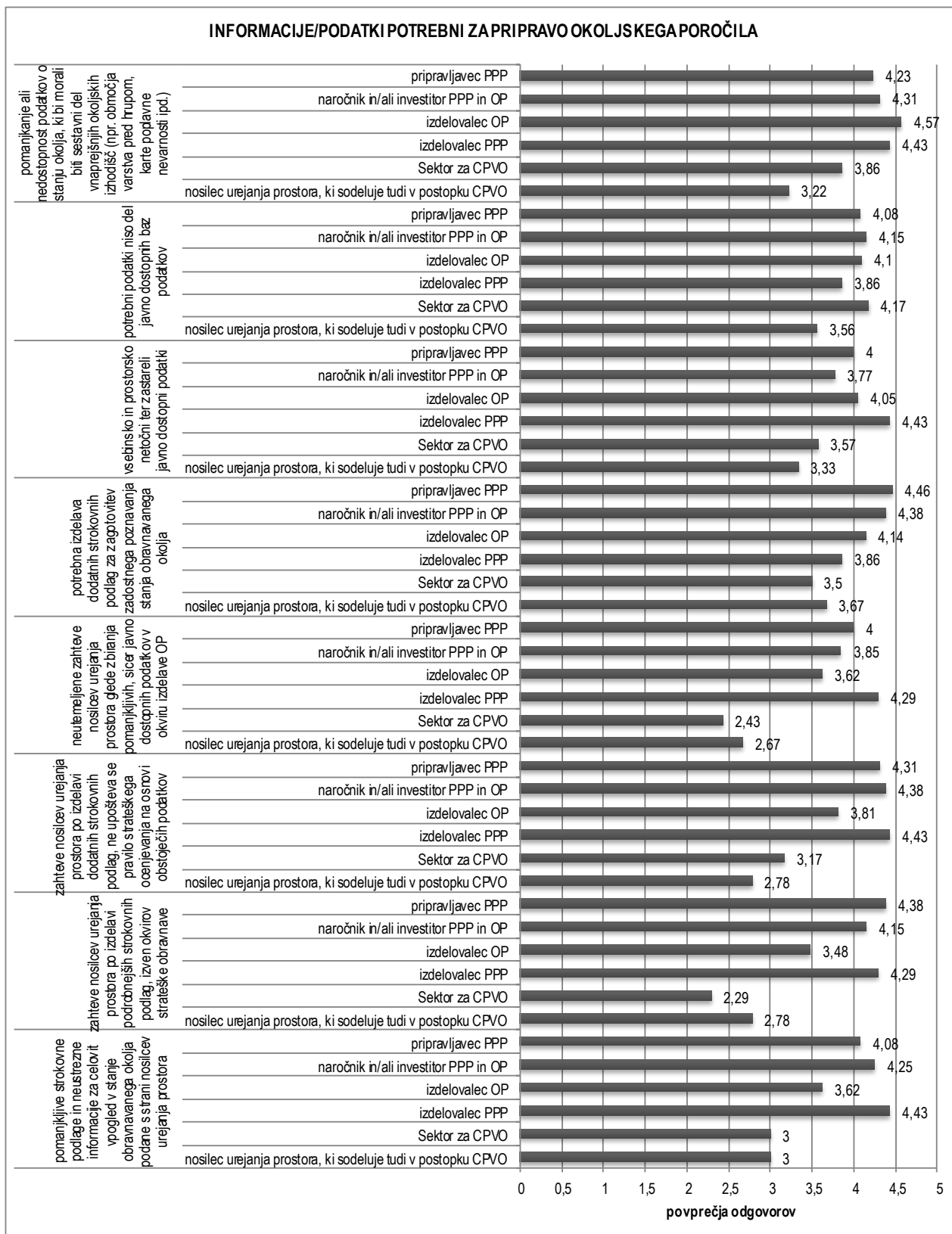
Slika 41: Ocena pogostosti in izrazitosti posameznih problemov v okviru projektne naloge po mnenju anketirancev glede na njihovo vlogo v procesu strateškega ocenjevanja (povprečja odgovorov)

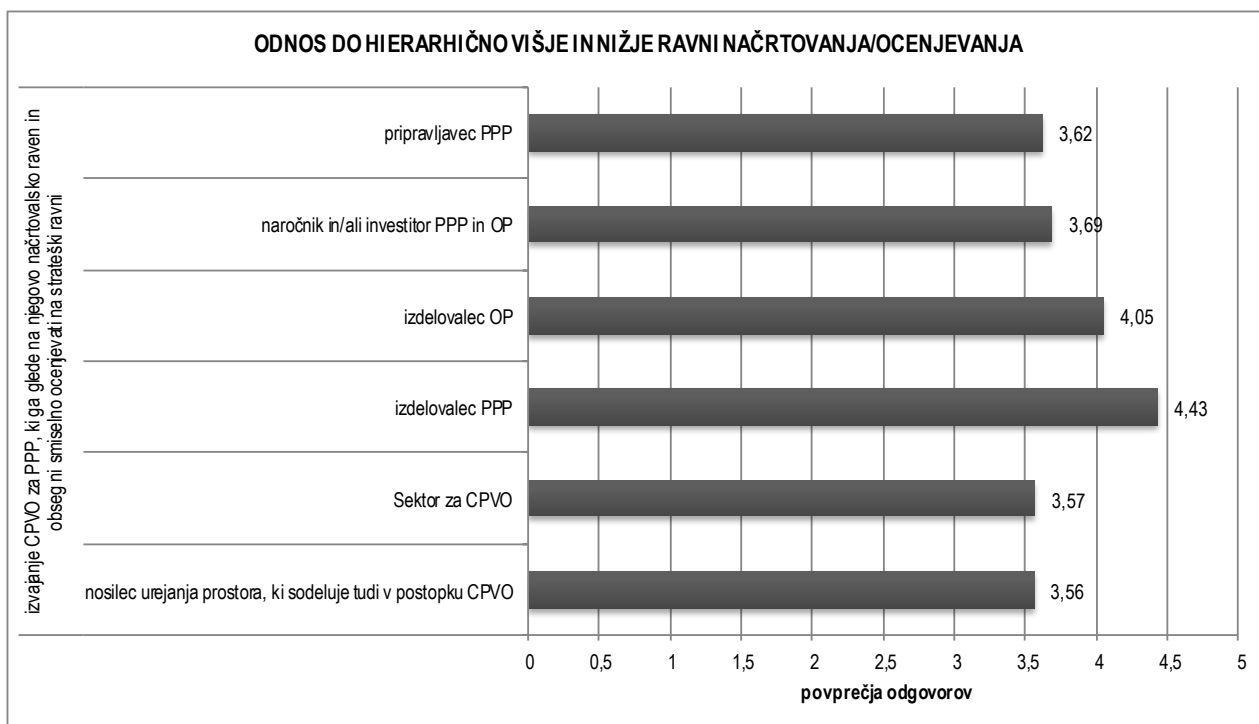
Slika 42: Ocena pogostosti in izrazitosti posameznih problemov v okviru obravnave sestavin okolja po mnenju anketirancev glede na njihovo vlogo v procesu strateškega ocenjevanja (povprečja odgovorov)

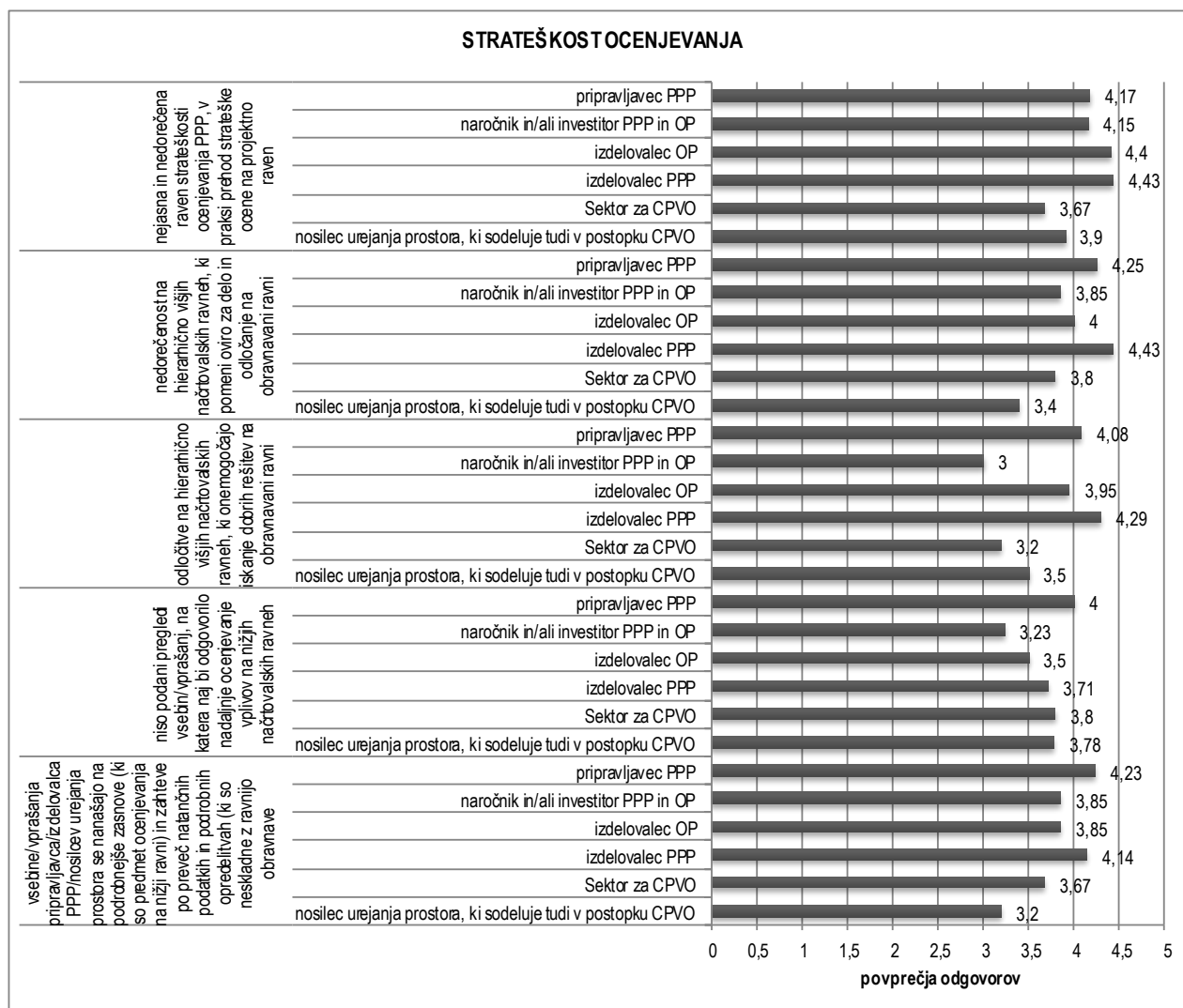
Slika 43: Ocena pogostosti in izrazitosti posameznih problemov v okviru strukture okoljskega poročila po mnenju anketirancev glede na njihovo vlogo v procesu strateškega ocenjevanja (povprečja odgovorov)

Slika 44: Ocena pogostosti in izrazitosti posameznih problemov v okviru informacij/podatkov potrebnih za pripravo okoljskega poročila po mnenju anketirancev glede na njihovo vlogo v procesu strateškega ocenjevanja (povprečja odgovorov)

Slika 45: Ocena pogostosti in izrazitosti posameznih problemov v okviru odnosa do hierarhično višje in nižje ravni načrtovanja/ocenjevanja po mnenju anketirancev glede na njihovo vlogo v procesu strateškega ocenjevanja (povprečja odgovorov)

Slika 46: Ocena pogostosti in izrazitosti posameznih problemov v okviru strateškosti ocenjevanja po mnenju anketirancev glede na njihovo vlogo v procesu strateškega ocenjevanja (povprečja odgovorov)

Preventivno okoljevarstveno delovanje in vzdržen razvoj pri pripravi PPP in OP

Kot srednje izrazit problem anketiranci izpostavljajo na nejasen in/ali neutemeljen način predstavljeno potrebnost priprave PPP, nedorečenost razvojnih ciljev PPP ter njihovo nerazumljivo podajanje oz. podajanje razvojnih ciljev brez kakršnihkoli razlag ali utemeljitev, nepovezanost izdelave PPP in OP še nekoliko bolj izrazit problem pa vidijo v neupoštevanju relevantnih družbenih, gospodarskih in okoljskih ciljev pri pripravi PPP/OP (povprečna ocena odgovorov 3,12).

Zakonodajni okvir

Odgovori anketirancev kažejo na problematičnost zakonodajnega okvira in izrazite probleme, ki se znotraj tega pojavljajo. Zelo izrazit in pogost problem so zmanjšane možnosti za usklajevanje med posameznimi interesi zaradi prenormiranih sektorskih zakonskih predpisov (povprečna ocena 4,01). Zelo pogosto so problem med seboj neskladna zakonska določila s področja strateškega ocenjevanja, ki jih je mogoče različno interpretirati zaradi česar prihaja do konfliktov (povprečje odgovorov 3,79) ter dvomna in nejasna zakonska določila s področja strateškega ocenjevanja, ki jih je mogoče različno interpretirati (povprečje odgovorov 3,71).

Vsebinjenje

V okviru vsebinjenja anketiranci kot pogost problem navajajo, da se vsebinjenja sploh ne izvajajo (povprečna ocena 3,53) oziroma so zelo pogost problem vsebinjenja, ki se jih ne udeležujejo relevantni udeleženci procesa priprave PPP (povprečna ocena 3,57). Zelo pogost in izrazit problem so vsebinjenja, ki ne pripomorejo k nadaljnjemu strateškemu ocenjevanju (povprečna ocena 3,51), slabo pripravljena in vodena vsebinjenja

(povprečje odgovorov 3,47), vsebinjenja, kjer ne pride do korekcije/potrditve projektne naloge (povprečje odgovorov 3,46). Izraziti problem je neustrezna časovna/fazna umestitev vsebinjenja, tudi v povezavi s postopki javnega naročanja del in izbiranja izvajalcev (povprečna ocena 3,43). Kot problem anketiranci opažajo tudi neupoštevanje ali neustrezno upoštevanje smiselnih predlogov v fazi vsebinjenja (povprečna ocena 3,28).

Projektna naloga

Zaznaven problem, ki ga anketiranci opažajo so pomanjkljivo pripravljene projektne naloge za ocenjevanje PPP, ki neustrezno opredelijo obseg del, časovni okvir in vsebinske poudarke (povprečje odgovorov 3,26) in izdelava OP brez projektne naloge ali na osnovi projektne naloge, v kateri so zgolj povzeta zakonska določila (povprečje odgovorov 3,13).

Obravnava sestavin okolja

Kot zelo izraziti problem (povprečje odgovorov 3,55) anketiranci ocenjujejo velik poudarek na ocenjevanju vplivov na varovana, varstvena in ogrožena območja oz. okoljske sestavine, ki so v pristojnosti varstvenih ministrstev ter izpuščanje ali neenakovredna obravnava drugih sestavin, ki so prav tako pomembne za ohranjanje kakovosti v prostoru (npr. družbeno okolje, krajina). Srednje pogost problem anketiranci zaznavajo obravnavo vsebin, ki ne sledi vprašanjem/prioritetam posameznih udeležencev v procesu prostorskega načrtovanja (povprečje odgovorov 2,97) in obravnavo vsebin, ki ne sledi rezultatom vsebinjenja (2,92).

Struktura okoljskega poročila

Anketiranci menijo, da okoljska poročila pogosto ne vsebujejo vseh potrebnih informacij za ocenjevanje, utemeljevanje rezultatov in končno vrednotenje (povprečna ocena odgovorov 3,10), srednje pogost problem pa so tudi nepregledna okoljska poročila (povprečna ocena 3,15).

Informacije/podatki potrebni za pripravo okoljskega poročila

Kot zelo izraziti problem anketiranci izpostavljajo (povprečna ocena odgovorov je kar 4,18) pomanjkanje ali nedostopnost podatkov o stanju okolja, ki bi morali biti sestavni del vnaprejšnjih okoljskih izhodišč (npr. območja varstva pred hrupom, karte poplavne nevarnosti ipd.) in potrebna izdelava dodatnih strokovnih podlag za zagotovitev zadostnega poznavanja stanja obravnavanega okolja (povprečna ocena odgovorov 4,13). Zelo izraziti problem so tudi podatki, ki so potrebni, pa niso del javno dostopnih baz podatkov (povprečna ocena odgovorov 4,00), vsebinsko in prostorsko netočni ter zastareli javno dostopni podatki (povprečje odgovorov 3,85), zahteve nosilcev urejanja prostora po izdelavi dodatnih strokovnih podlag, ne upošteva se pravilo strateškega ocenjevanja na osnovi obstoječih podatkov (povprečje odgovorov 3,85). Anketiranci kot izraziti problem navajajo tudi pomanjkljive strokovne podlage in neustrezne informacije za celovit vpogled v stanje obravnavanega okolja podane s strani nosilcev urejanja prostora (povprečje odgovorov 3,73). Izraziti in pogost problem so tudi zahteve nosilcev urejanja prostora po izdelavi podrobnejših strokovnih podlag, izven okvirov strateške obravnave (povprečje odgovorov 3,62) in neutemeljene zahteve nosilcev urejanja prostora glede zbiranja pomanjkljivih, sicer javno dostopnih podatkov v okviru izdelave OP (povprečje odgovorov 3,53).

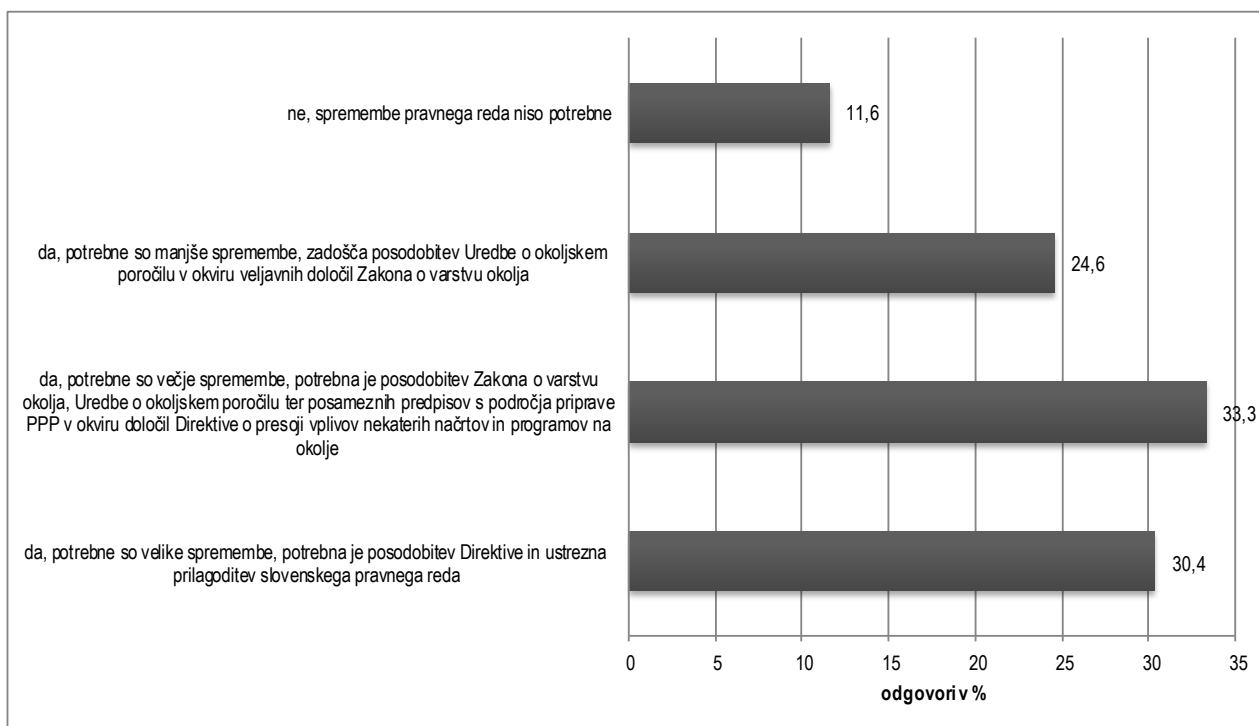
Odnos do hierarhično višje in nižje ravni načrtovanja/ocenjevanja

Po mnenju anketirancev je zelo izraziti in pogost problem izvajanje CPVO za PPP, ki ga glede na njegovo načrtovalsko raven in obseg ni smiselno ocenjevati na strateški ravni (povprečje odgovorov 3,78).

Strateškost ocenjevanja

Zelo izraziti problem (povprečje odgovorov 4,15) je nejasna in nedorečena raven strateškosti ocenjevanja PPP in v praksi prehod strateške ocene na projektno raven. Poleg tega je zelo izraziti problem tudi nedorečenost na hierarhično višjih načrtovalskih ravneh, ki pomeni oviro za delo in obravnavanje na obravnavani ravni (povprečje odgovorov 3,94). Anketiranci so kritični in kot izraziti ter pogost problem (povprečje odgovorov 3,81) ocenjujejo vsebine/vprašanja pripravljavca / izdelovalca PPP / nosilcev urejanja prostora, ker se le-te nanašajo na podrobnejše zasnove (ki so predmet ocenjevanja na nižji ravni) ter zahteve po preveč natančnih podatkih in podrobnih opredelitvah (ki so neskladne z ravni obravnave). Pogost problem so tudi odločitve na hierarhično višjih načrtovalskih ravneh, ki onemogočajo iskanje dobrih rešitev na obravnavani ravni (povprečje odgovorov 3,63) in dejstvo, da pogosto niso podani pregledi vsebin/vprašanj na katera naj bi odgovorilo nadaljnje ocenjevanje vplivov na nižjih načrtovalskih ravneh (povprečje odgovorov 3,60).

3.2 Ali menite, da so potrebne spremembe pravnega reda na področju strateškega ocenjevanja?

Slika 47: Odgovori na vprašanje ali so na področju strateškega ocenjevanja potrebne spremembe pravnega reda (frekvence odgovorov)

Večina anketirancev (88,4%) meni, da so na področju strateškega ocenjevanja vplivov na okolje nedvomno potrebne spremembe pravnega reda. Mnenja anketirancev se razlikujejo v korenitosti in obsegu sprememb. 24,6% vprašanih ocenjuje, da so potrebne zgolj manjše spremembe in da zadošča posodobitev Uredbe o okoljskem poročilu v okviru veljavnih določil Zakona o varstvu okolja (npr. glede razredov vpliva, sosledja posameznih faz, jasnejše opredelitve kumulativnih in ostalih posrednih vplivov ter njihovo poenotenje z ostalimi predpisi). Velika večina anketirancev, tretjina vseh vprašanih meni, da so potrebne večje spremembe, to pomeni posodobitev Zakona o varstvu okolja, Uredbe o okoljskem poročilu ter posameznih predpisov s področja priprave PPP v okviru določil Direktive o presoji vplivov nekaterih načrtov in programov na okolje (npr. glede načina vodenja postopka, odločanja o potrebnosti CPVO). Slaba tretjina vseh vprašanih poudarja, da so potrebne velike spremembe, da je potrebna posodobitev Direktive in ustrezná prilagoditev slovenskega pravnega reda (npr. glede namena strateškega ocenjevanja, hierarhije strateškega ocenjevanja, jasnejše opredelitve vzdržnosti, močnejše integracije načrtovanja in strateškega ocenjevanja).

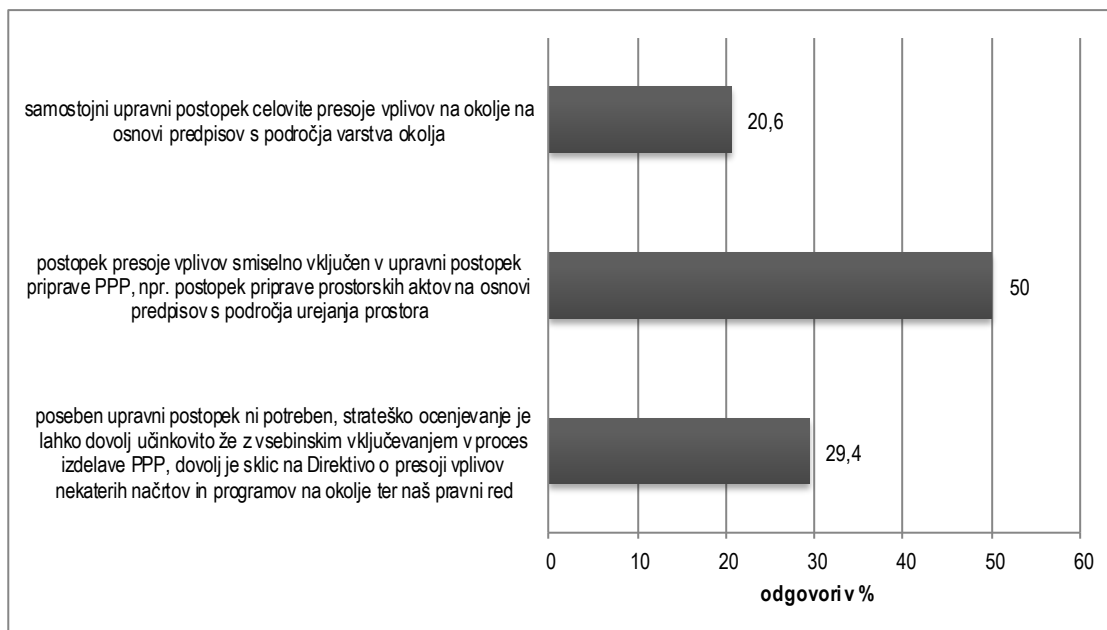
Da so potrebne velike in korenite spremembe, posodobitev Direktive in ustrezná prilagoditev slovenskega pravnega reda meni polovica anketirancev, ki na področju strateškega ocenjevanja vplivov na okolje deluje več kot 10 let, 45% anketirancev, ki se s tem področjem srečuje od 1-3 let, 11% anketirancev, ki se s strateškim ocenjevanjem ukvarja od 3-5 let ter 15% anketirancev s 5-10 letnimi izkušnjami na področju strateškega ocenjevanja. Anketiranci, ki se s strateškim ocenjevanjem srečujejo manj kot 1 leto enotno ocenjujejo, da so potrebne zgolj manjše spremembe in posodobitev Uredbe o okoljskem poročilu v okviru veljavnih določil Zakona o varstvu okolja.

3.3 Če je vaš odgovor na gornje vprašanje katerikoli »da«, prosimo navedite razloge – kaj je pri sedanjem pravnem redu po vašem mnenju najbolj sporno oziroma kaj bi želeli, da njegova posodobitev uvede/izboljša?

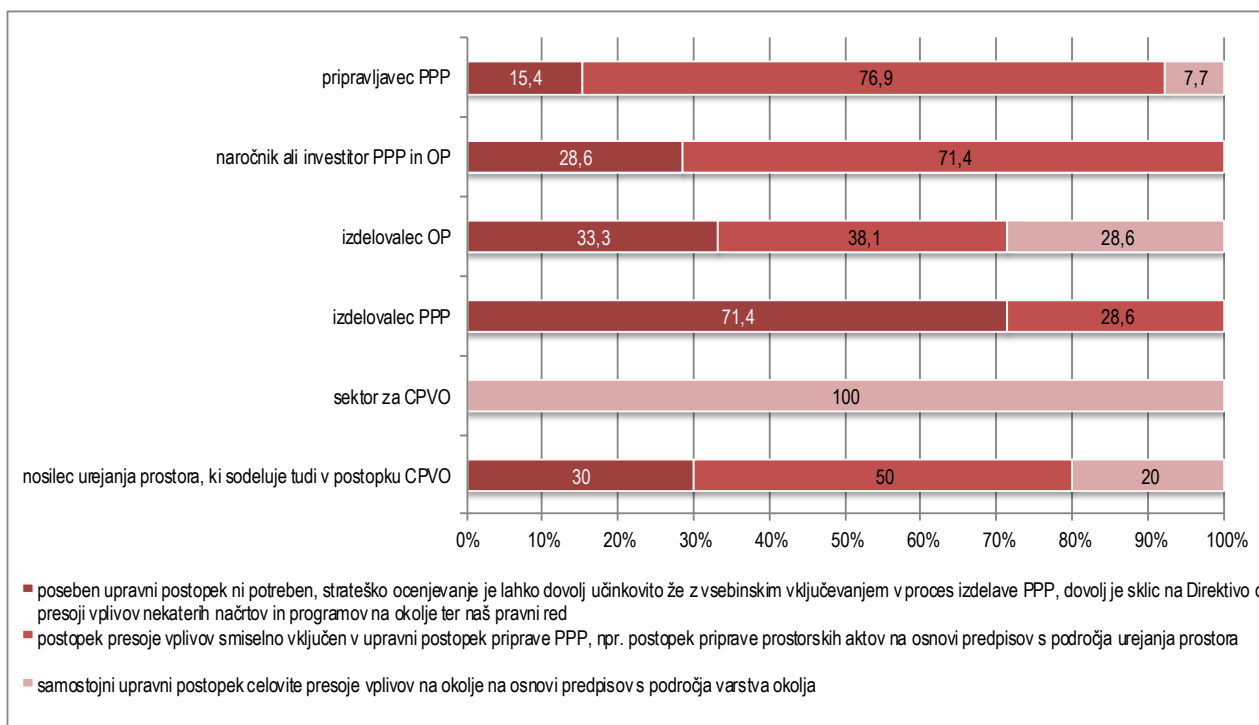
Preglednica 13: Najpogostejši odgovori na vprašanje kaj je pri sedanjem pravnem redu najbolj sporno in kaj naj njegova posodobitev uvede oz. izboljša

Kaj je pri sedanjem pravnem redu najbolj sporno? Kaj bi želeli, da njegova posodobitev uvede/izboljša?	
- nejasna navodila za določitev o potrebnosti CPVO	- določiti primere za katere je postopek CPVO potreben
- nejasna opredelitev strateškega ocenjevanja	- jasnejša opredelitev strateškega ocenjevanja
- hierarhija strateškega ocenjevanja; v sedanjih postopkih se CPVO izvaja na povsem napačni ravni načrtovanja, strateška presoja bi morala biti izvedena pri pripravi strateških dokumentov	- ustrežnejša hierarhična razmejitev med strateškim in projektnim presojanjem - prilagoditev vsebin strateškemu načrtovanju - širitev presoje na družbene, ekonomske dejavnike
- neposrečena umestitev CPVO med projektno in strateško raven ter s tem v zvezi opredelitev CPVO kot na soglasje vezanega namesto optimizacijskega instrumenta	- za prostorske akte postopek CPVO v celoti integrirati v postopek prostorskega načrtovanja in ga ukiniti kot upravni postopek
- izrazito prekrivanje vsebin in postopkov izdelave planov in CPVO	- močnejša integracija načrtovanja in strateškega ocenjevanja - strateško ocenjevanje je del načrtovalskega postopka, jasneje določiti povezave med načrtovanjem in ocenjevanjem
- preveč zapletena zakonodaja, zato udeleženci v postopkih ne razumejo svoje vloge - vodenje priprave prostorskega akta po dveh zakonodajah komplicira postopek in povzroča zmedo pri sodelovanju NUP, ki so vključeni v obeh postopkih - neustrezno združevanje postopka CPVO in presoje sprejemljivosti po ZON, prevelika natančnost za celovito presojanje - nedorečena, medsebojno neuskajana zakonodaja	- poenostavitev pravnega reda, bolj jasna zakonodaja na področju CPVO - usklajitev prostorske in okoljske zakonodaje - vključevanje NUP
- zakonodaja dovoljuje, da OP izdeluje kdorkoli, ne zahteva se strokovne usposobljenosti	- zagotovi naj se boljše strokovna usposobljenost izdelovalcev OP
- preozko zastavljen obseg (scope) ter način obravnave vplivov	
- prevelika togost oblike OP napram vsebini in njegova nezmožnost prilagajanja oz. integracije z/v druge dokumente s podobnim namenom	
- premalo definirane vsebine OP in načina vrednotenja vplivov	
- vsebinjenje se ne izvaja	
- postopek čezmejne presoje je zakonsko nedorečen in nejasen	
- netransparentnost in samovoljnost pri vodenju upravnega postopka	
- nejasna opredelitev kumulativnih in sinergijskih vplivov	
- neustrezna ocenjevalna lestvica, ki izdelovalce OP sili v odločitvene opredelitve	- transparentno opredeljena, opisana metodologija ocenjevanja, vrednotenja vplivov
- neustrezno vključevanje javnosti	- večji pomen na komunikaciji

3.4 Kakšen upravni postopek presoje vplivov v okviru procesa strateškega ocenjevanja se vam zdi primernejši?

Slika 48: Primerna oblika upravnega postopka presoje vplivov v okviru procesa strateškega ocenjevanja (frekvence odgovorov)

Slika 49: Primerna oblika upravnega postopka presoje vplivov v okviru procesa strateškega ocenjevanja po mnenju anketirancev glede na njihovo vlogo v procesu strateškega ocenjevanja (frekvence odgovorov)

3.5 Ali se vam zdi ustrezen postopek CPVO na I. stopnji, kjer se ugotavlja verjetnost nastopa vplivov plana na okolje in presoja njihove pomembnosti za okolje?

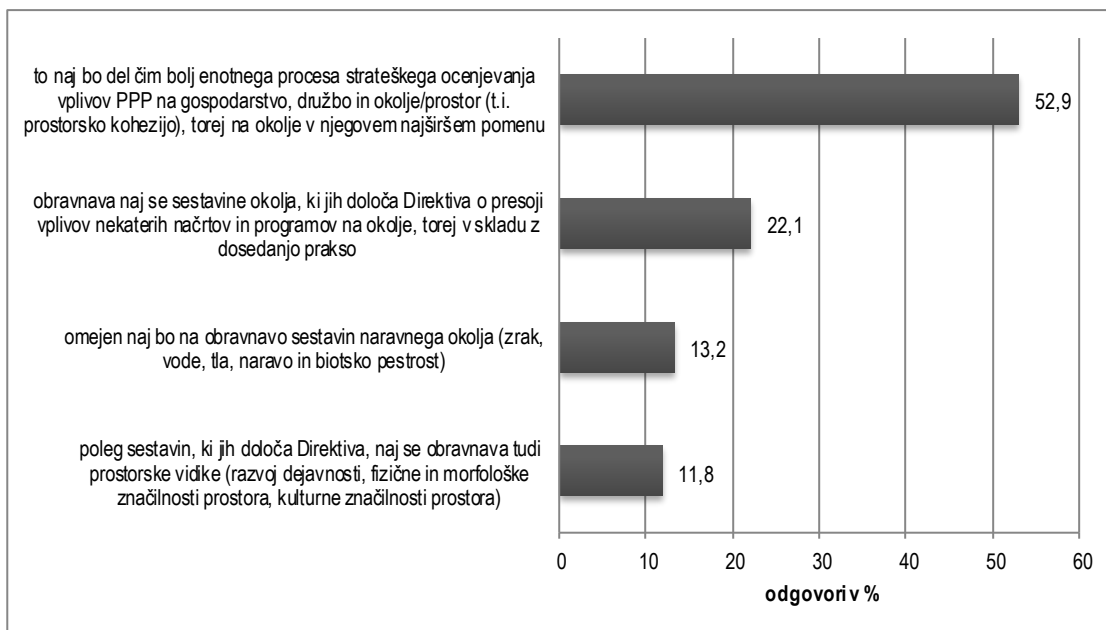
Preglednica 14: Mnenje anketirancev o ustreznosti postopka CPVO na I. stopnji, kjer se ugotavlja verjetnost nastopa vplivov plana na okolje in presoja njihovo pomembnost za okolje (frekvenca odgovorov)

Ustreznost postopka CPVO na I. stopnji:	% odgovorov
sedanje izhodišče, ko se postopek CPVO uvede na podlagi ugotovitve, da gre za poseg, za katerega je treba izvesti presojo vplivov na okolje, ni ustrežno, izhodišče o uvedbi postopka CPVO bi moral biti postopek t.i. screeninga (presejanja), razvezan s predpisi s področja presoje vplivov na okolje, upoštevajoč predvsem strateškost PPP	24,06
Uredbo o merilih za ocenjevanje verjetnosti pomembnejših vplivov izvedbe plana, programa, načrta ali drugega splošnega akta in njegovih sprememb na okolje v postopku celovite presoje vplivov na okolje (Ur.l. RS, št. 9/2009) je treba vsebinsko dopolniti, jasneje opredeliti metodo in merila za ocenjevanje pomembnejših vplivov izvedbe PPP	21,8
sedanje izhodišče, ko se postopek CPVO uvede na podlagi ugotovitve, da gre za poseg, za katerega je treba izvesti presojo vplivov na okolje, je ustrežno, vendar bi bilo treba prenoviti Uredbo o vrstah posegov v okolje, za katere je treba izvesti presojo vplivov na okolje (Ur.l. RS, št. 78/2006, 72/2007, 32/2009), vključno s prilogami	15,79
Pravilnik o presoji sprejemljivosti vplivov izvedbe planov in posegov v naravo na varovana območja (Ur.l. RS, št. 130/2004, 53/2006, 38/2010, 3/2011) metodologije opredeljevanja planov, ki lahko pomembno vplivajo na varovana območja, ne določa ustrežno in bi ga bilo treba prenoviti	12,03
Pravilnik o presoji sprejemljivosti vplivov izvedbe planov in posegov v naravo na varovana območja (Ur.l. RS, št. 130/2004, 53/2006, 38/2010, 3/2011) ustrežno določa metodologijo opredeljevanja planov, ki lahko pomembno vplivajo na varovana območja	8,27
Pravilnik o presoji sprejemljivosti vplivov izvedbe planov in posegov v naravo na varovana območja (Ur.l. RS, št. 130/2004, 53/2006, 38/2010, 3/2011) ustrežno določa metodologijo opredeljevanja planov, ki lahko pomembno vplivajo na varovana območja, vendar ni povsem skladen z ostalimi predpisi	6,77
sedanje izhodišče, ko se postopek CPVO uvede na podlagi ugotovitve, da gre za poseg, za katerega je treba izvesti presojo vplivov na okolje, je ustrežno, prav tako so ustrezna določila Uredbe o vrstah posegov v okolje, za katere je treba izvesti presojo vplivov na okolje (Ur.l. RS, št. 78/2006, 72/2007, 32/2009)	6,02
Uredba o merilih za ocenjevanje verjetnosti pomembnejših vplivov izvedbe plana, programa, načrta ali drugega splošnega akta in njegovih sprememb na okolje v postopku celovite presoje vplivov na okolje (Ur.l. RS, št. 9/2009) je ustrežno izhodišče za ocenjevanje pomembnejših vplivov izvedbe PPP	5,26

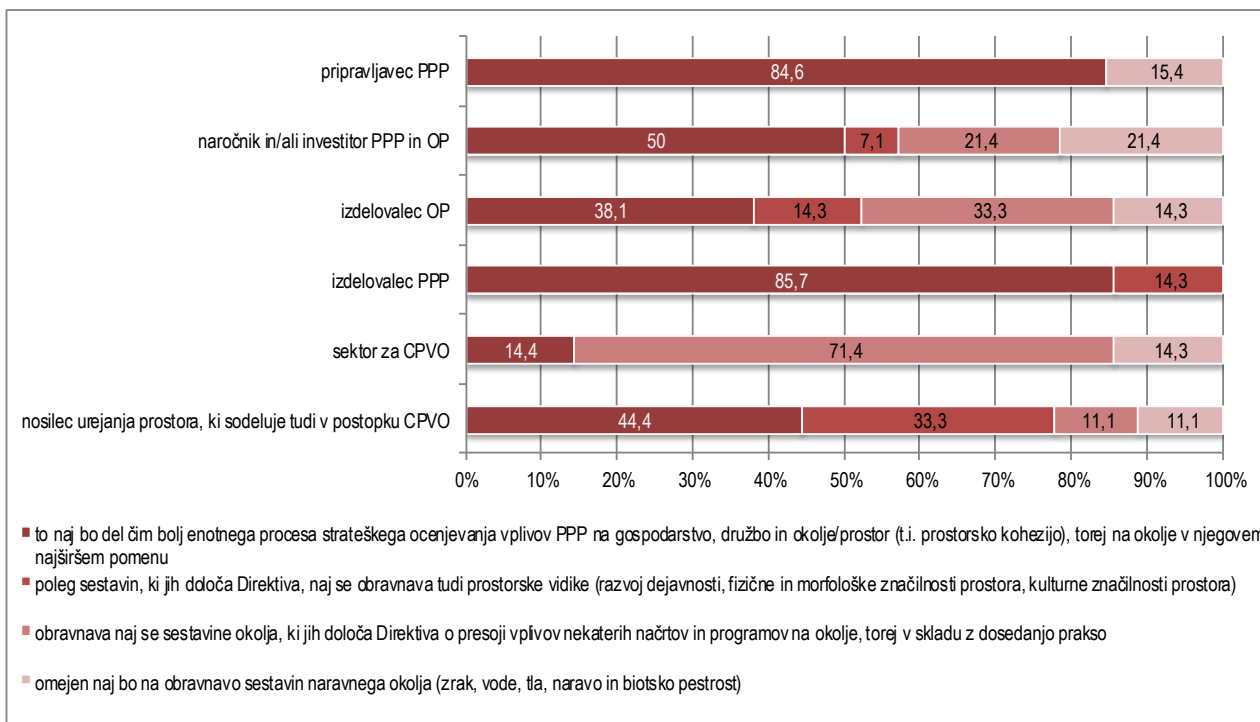
Preglednica 15: Najpogostejše kombinacije odgovorov na vprašanje o ustreznosti postopka CPVO na I. stopnji, kjer se ugotavlja verjetnost nastopa vplivov plana na okolje in presoja njihovo pomembnost za okolje

Ustreznost postopka CPVO na I. stopnji:	% odgovorov
- sedanje izhodišče, ko se postopek CPVO uvede na podlagi ugotovitve, da gre za poseg, za katerega je treba izvesti presojo vplivov na okolje, ni ustrežno, izhodišče o uvedbi postopka CPVO bi moral biti postopek t.i. screeninga (presejanja), razvezan s predpisi s področja presoje vplivov na okolje, upoštevajoč predvsem strateškost PPP	15,2
- sedanje izhodišče, ko se postopek CPVO uvede na podlagi ugotovitve, da gre za poseg, za katerega je treba izvesti presojo vplivov na okolje, ni ustrežno, izhodišče o uvedbi postopka CPVO bi moral biti postopek t.i. screeninga (presejanja), razvezan s predpisi s področja presoje vplivov na okolje, upoštevajoč predvsem strateškost PPP - Uredbo o merilih za ocenjevanje verjetnosti pomembnejših vplivov izvedbe plana, programa, načrta ali drugega splošnega akta in njegovih sprememb na okolje v postopku celovite presoje vplivov na okolje (Ur.l. RS, št. 9/2009) je treba vsebinsko dopolniti, jasneje opredeliti metodo in merila za ocenjevanje pomembnejših vplivov izvedbe PPP - Pravilnik o presoji sprejemljivosti vplivov izvedbe planov in posegov v naravo na varovana območja (Ur.l. RS, št. 130/2004, 53/2006, 38/2010, 3/2011) metodologije opredeljevanja planov, ki lahko pomembno vplivajo na varovana območja, ne določa ustrežno in bi ga bilo treba prenoviti	12,1
- sedanje izhodišče, ko se postopek CPVO uvede na podlagi ugotovitve, da gre za poseg, za katerega je treba izvesti presojo vplivov na okolje, je ustrežno, vendar bi bilo treba prenoviti Uredbo o vrstah posegov v okolje, za katere je treba izvesti presojo vplivov na okolje (Ur.l. RS, št. 78/2006, 72/2007, 32/2009), vključno s prilogami	7,6
druge kombinacije odgovorov	65,1

3.6 Kako širok in avtonomen oz. z vrednotenjem ostalih vplivov in učinkov PPP naj bo povezan proces strateškega ocenjevanja vplivov na okolje?

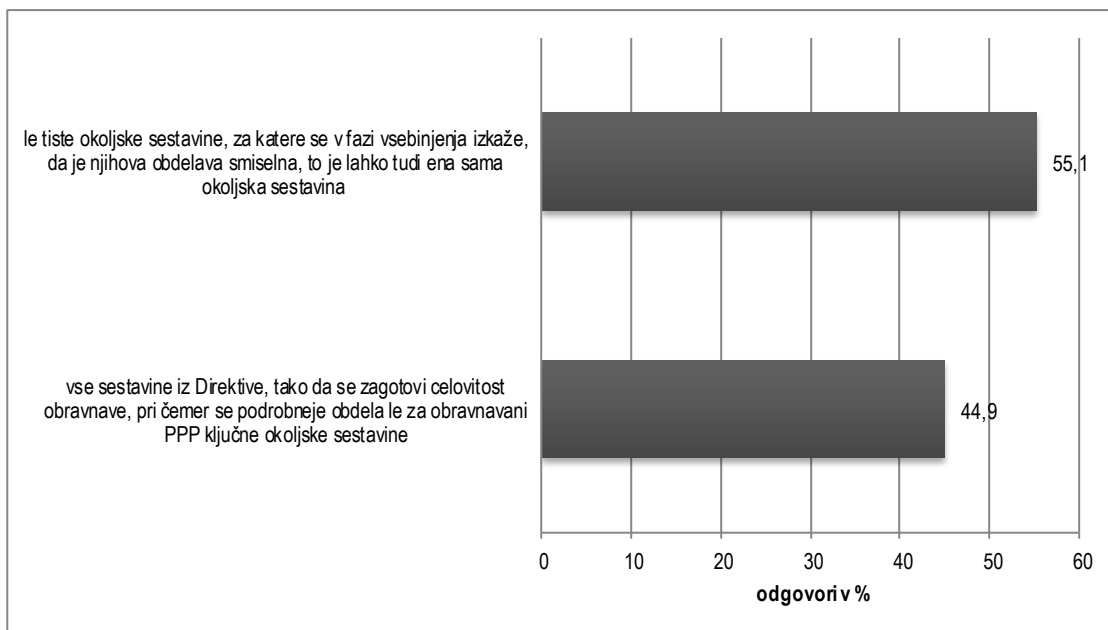

Slika 50: Mnenje anketirancev o obsegu, širini in avtonomnosti procesa strateškega ocenjevanja vplivov na okolje

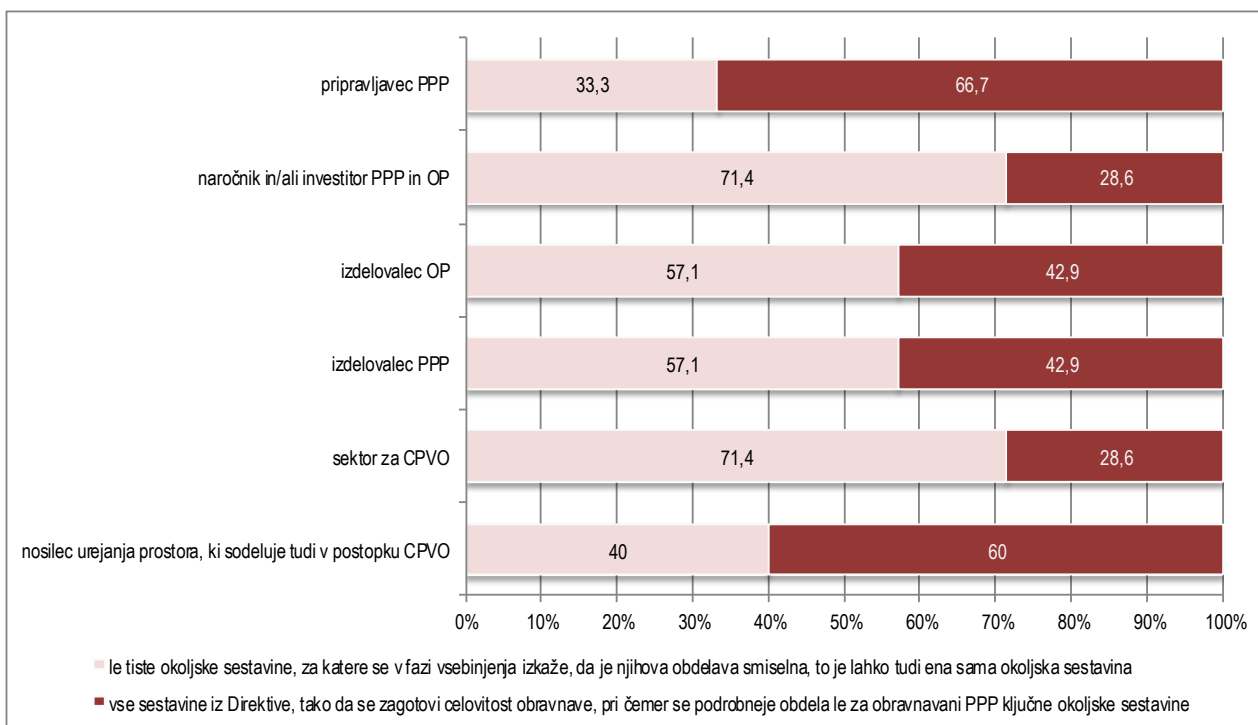

Slika 51: Mnenje o obsegu, širini in avtonomnosti procesa strateškega ocenjevanja vplivov na okolje glede na vlogo, ki jo imajo anketiranci v procesu strateškega ocenjevanja

3.7 Katere okoljske sestavine naj bodo obravnavane v okviru strateškega ocenjevanja posameznega PPP?

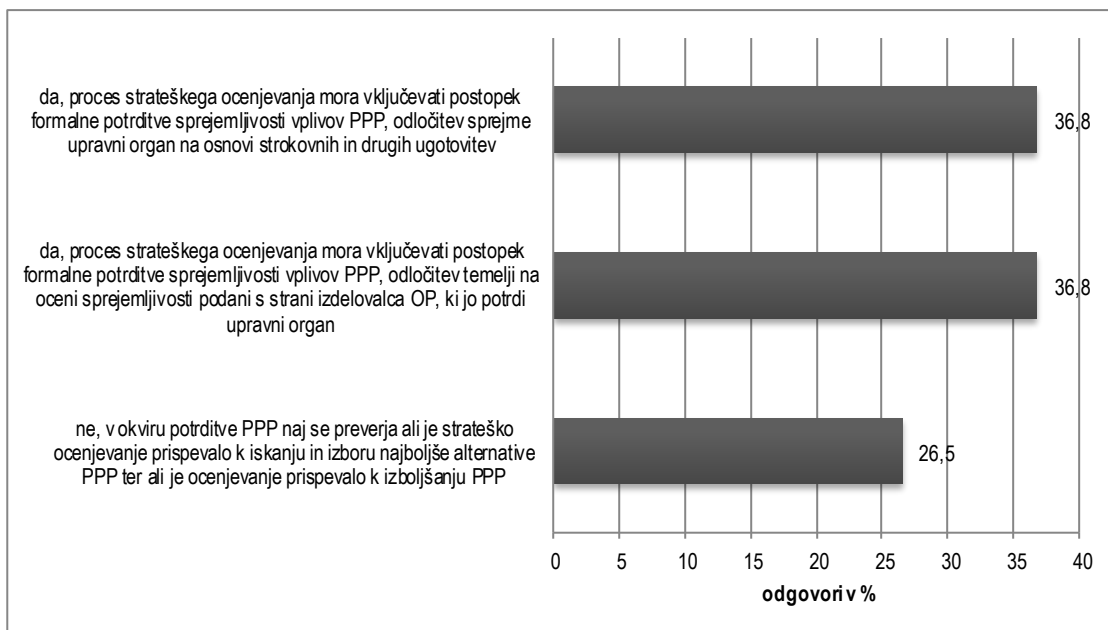

Slika 52: Mnenje anketirancev o obsegu okoljskih sestavin, ki naj bodo obravnavane v okviru strateškega ocenjevanja posameznega PPP

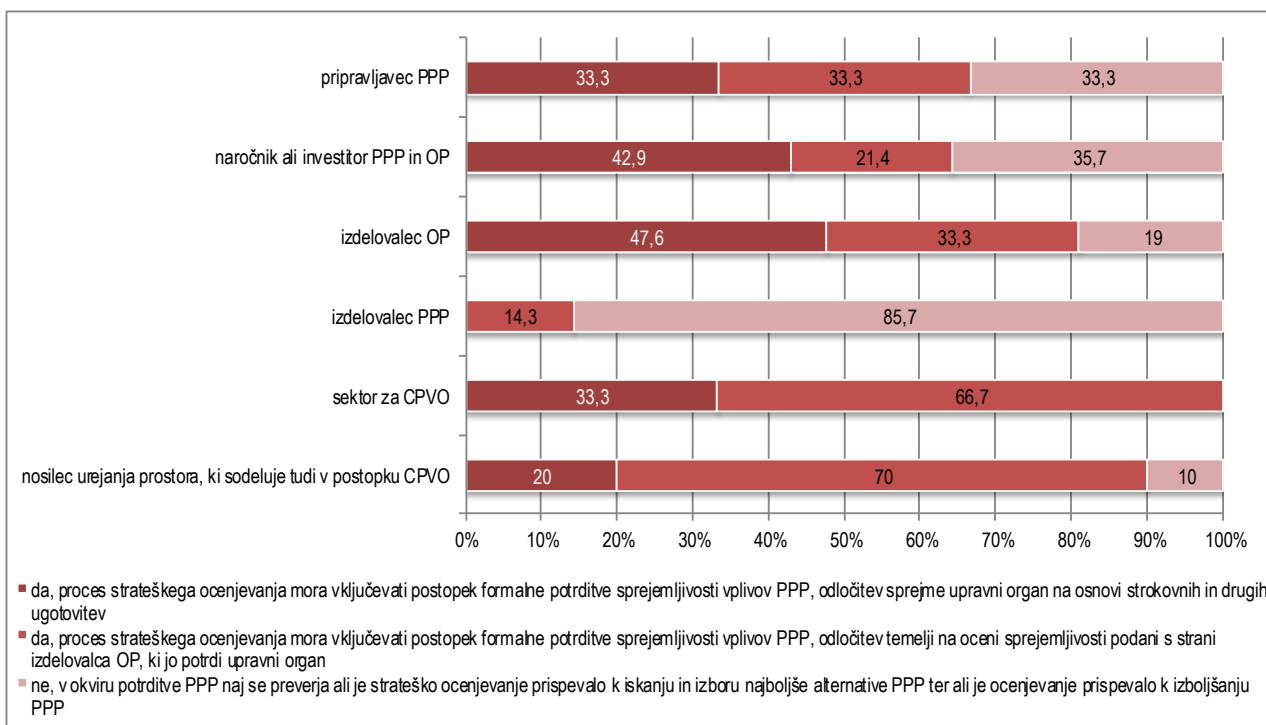

Slika 53: Obsegu okoljskih sestavin, ki naj bodo obravnavane v okviru strateškega ocenjevanja posameznega PPP po mnenju anketirancev glede na vlogo, ki jo imajo v procesu strateškega ocenjevanja

3.8 Ali menite, da mora biti v procesu strateškega ocenjevanja opredeljena okoljska sprejemljivost PPP (ne glede na to, kakšen bi ta proces bil)?

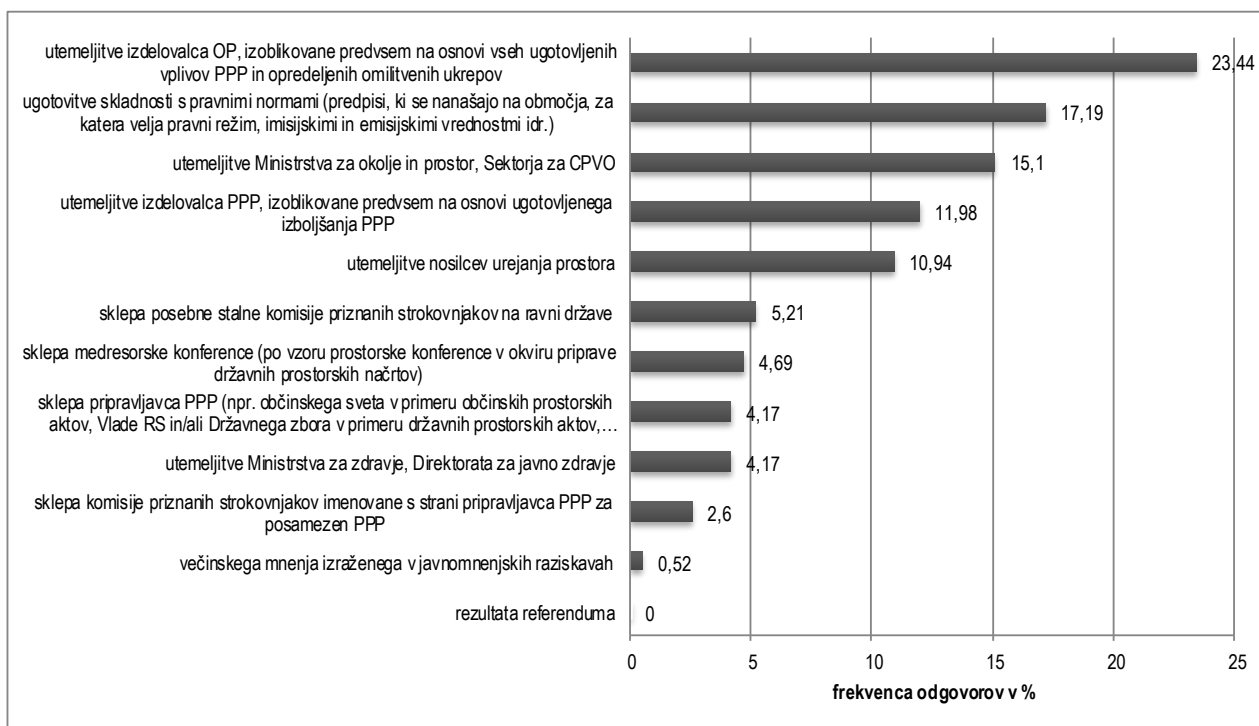

Slika 54: Odgovori anketirancev na vprašanje ali mora biti v procesu strateškega ocenjevanja opredeljena okoljska sprejemljivost PPP

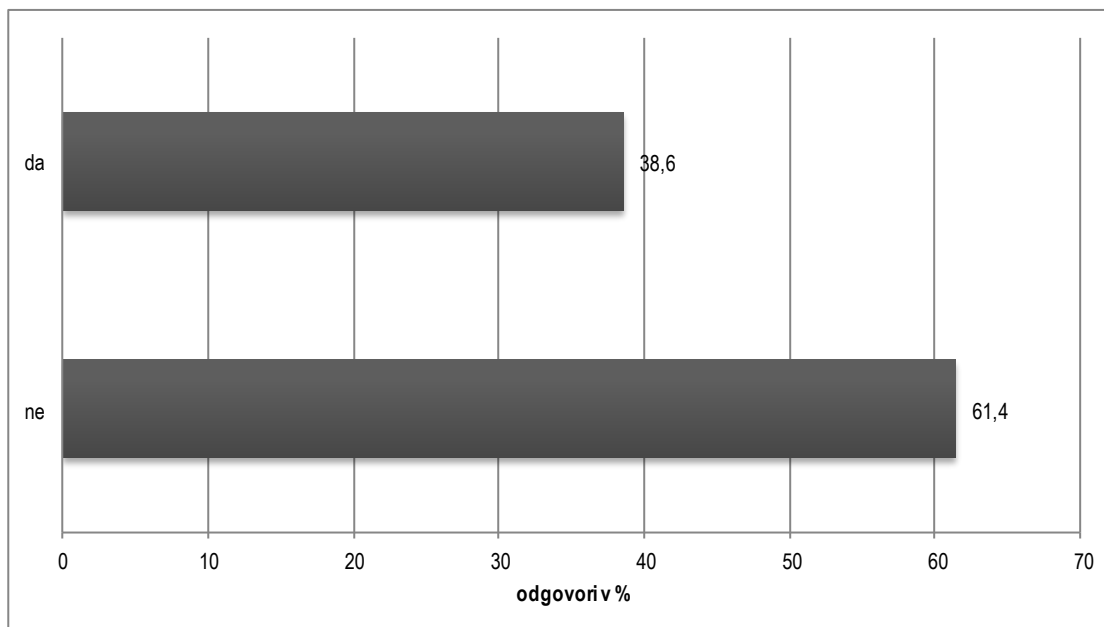
Slika 55: Mnenja anketirancev o potrebnosti opredeljevanja okoljske sprejemljivosti PPP v procesu strateškega ocenjevanja glede na vlogo, ki jo imajo v procesu ocenjevanja

3.9 Kako naj bo sprejeta končna odločitev o sprejemljivosti vplivov plana?

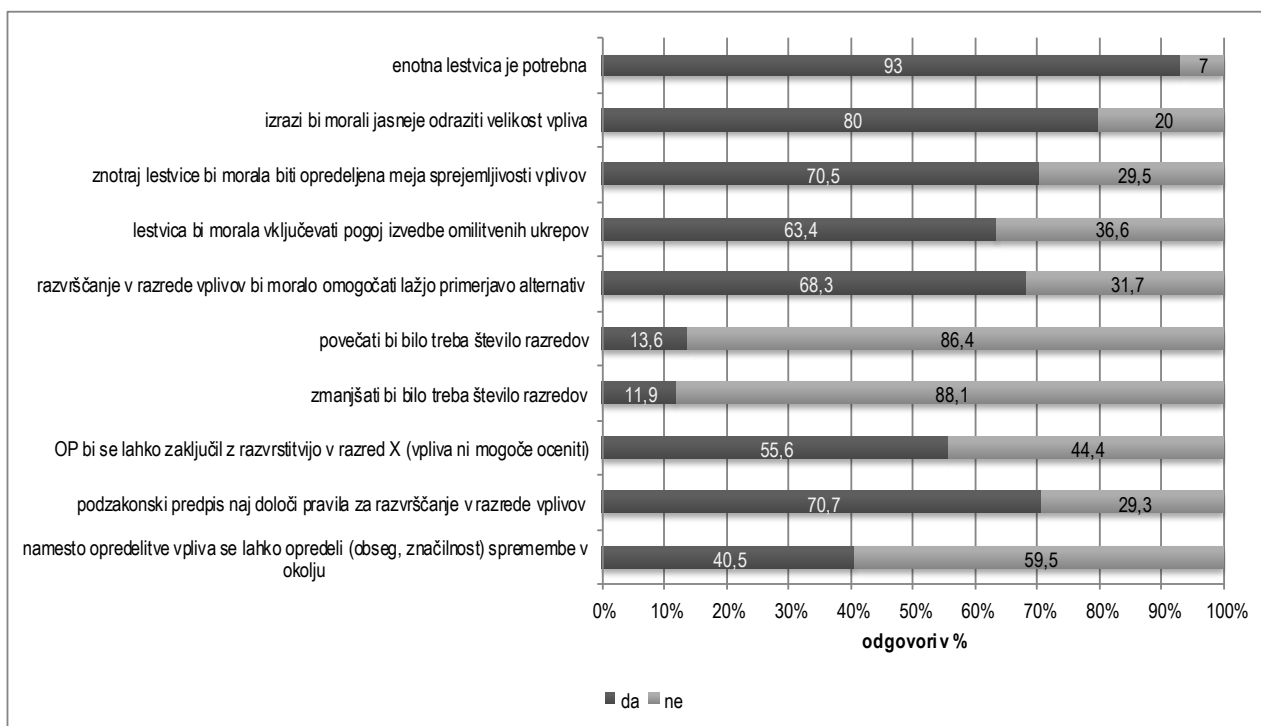
Slika 56: Mnenja anketirancev o načinu sprejetja končne odločitve o sprejemljivosti vplivov plana (frekvence odgovorov)

3.10 Ali je lestvica velikostnih razredov za vrednotenje vplivov plana (A, B, C, D, E, X), kot jo določa Uredba o okoljskem poročilu, primerna?

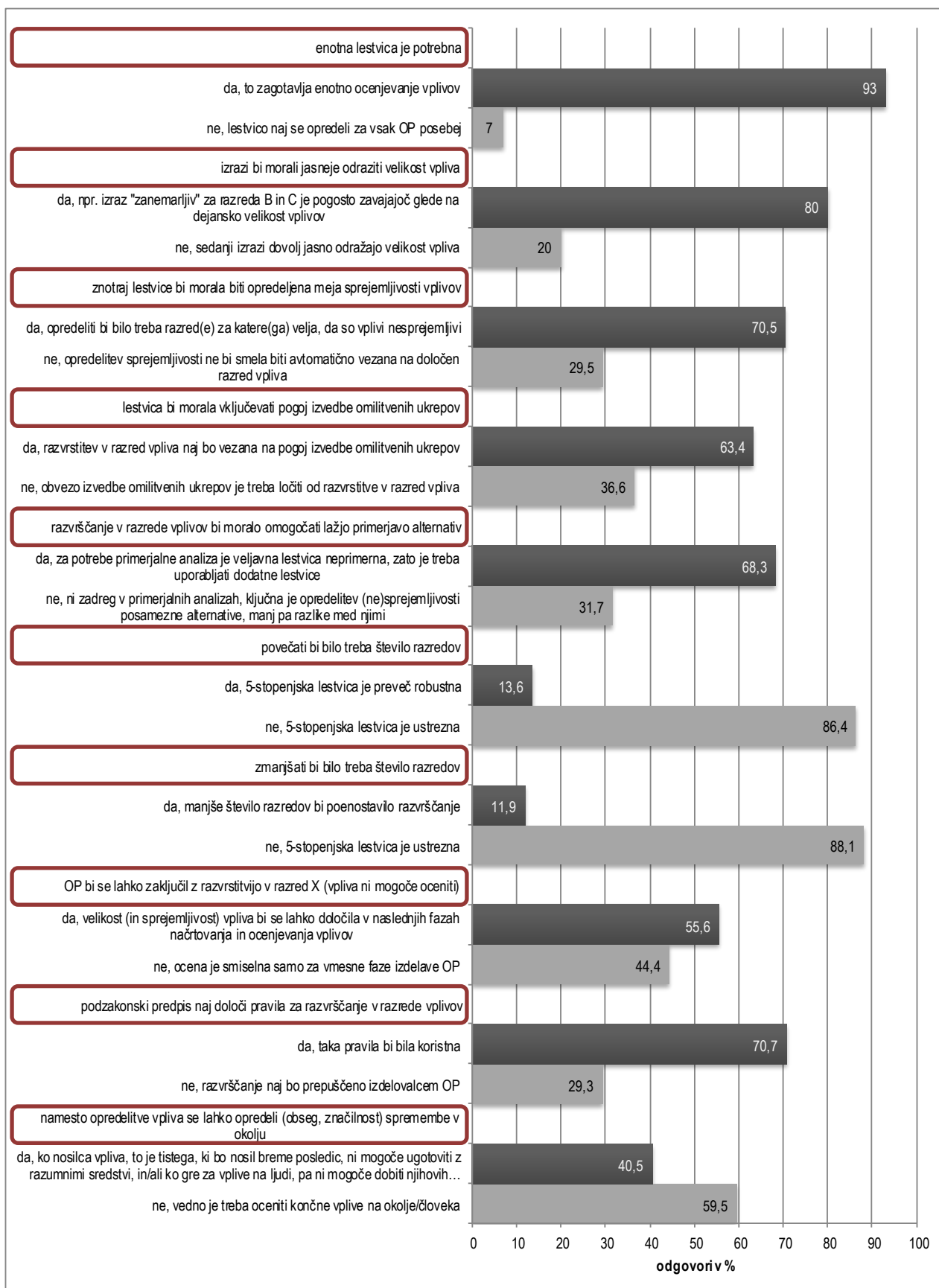

Slika 57: Mnenje anketirancev o primernosti lestvice velikostnih razredov za vrednotenje vplivov plana (A, B, C, D, E, X) kot jo določa Uredba o okoljskem poročilu

3.11 Kaj bi bilo treba upoštevati pri prenovi te lestvice?

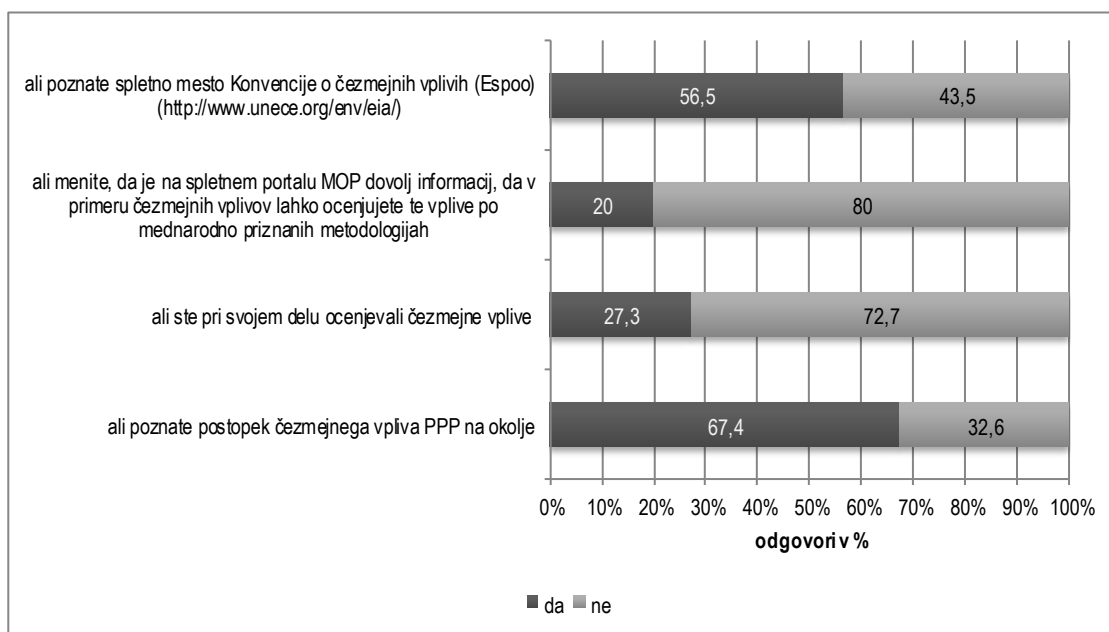

Slika 58: Mnenje anketirancev o prenovi lestvice velikostnih razredov za vrednotenje vplivov plana A; B, C, D, E, X

Slika 59: Mnenje anketirancev na vprašanje kaj je treba pri prenovi lestvice vrednotenja A, B, C, D, E, X upoštevati

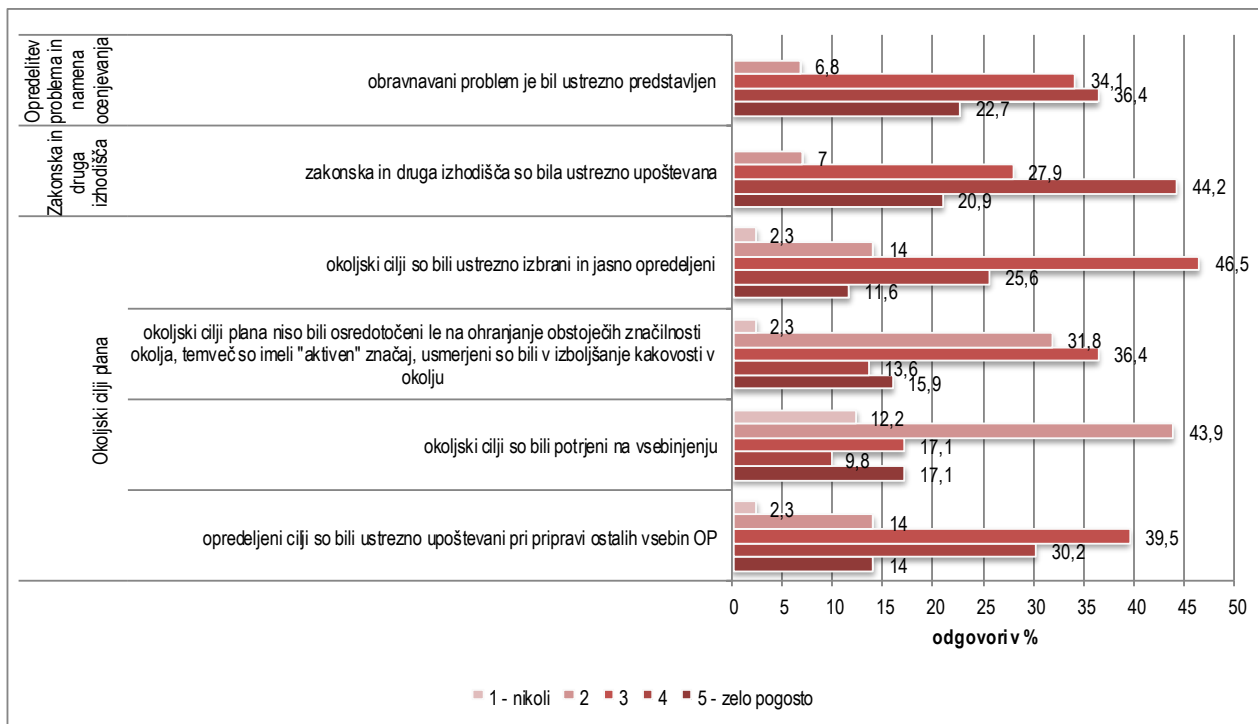
3.12 V zvezi z ocenjevanjem čezmejnih vpliva PPP odgovorite za spodnja vprašanja:

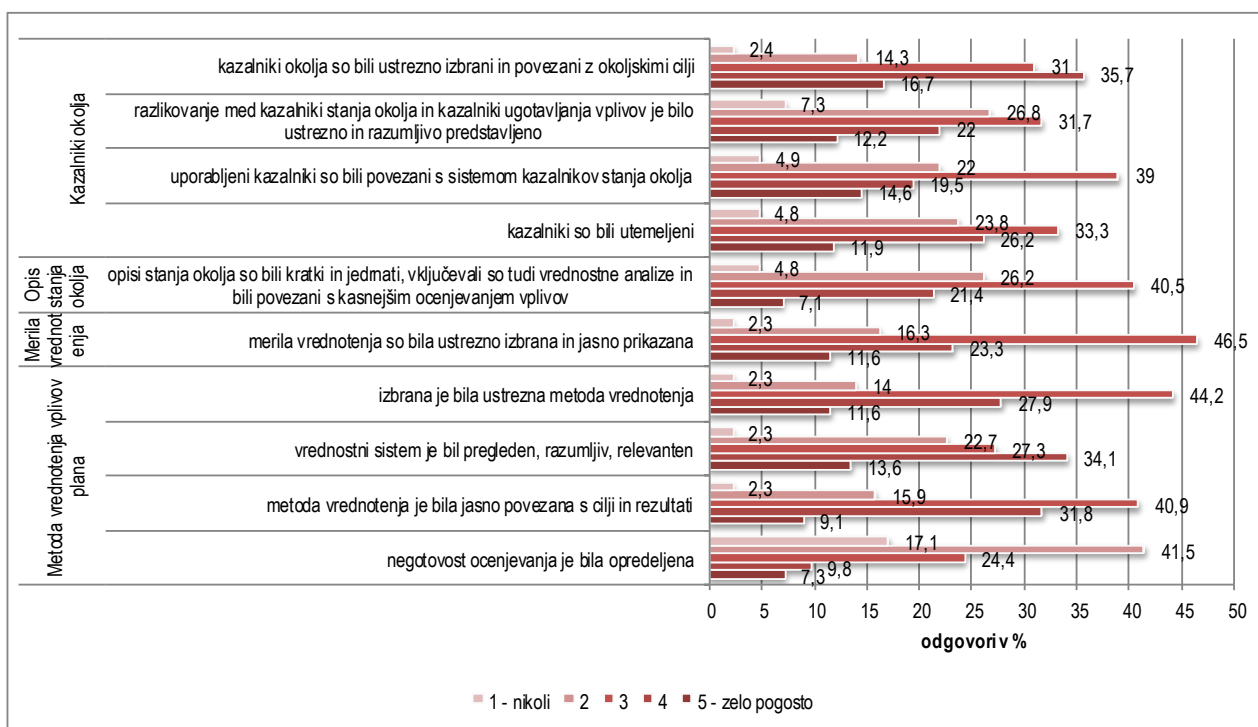
Slika 60: Seznanjenost anketirancev z vsebinami ocenjevanja čezmejnih vplivov PPP

4 VSEBINE OKOLJSKEGA POROČILA, VKLJUČNO Z DODATKOM NA VAROVANA OBMOČJA

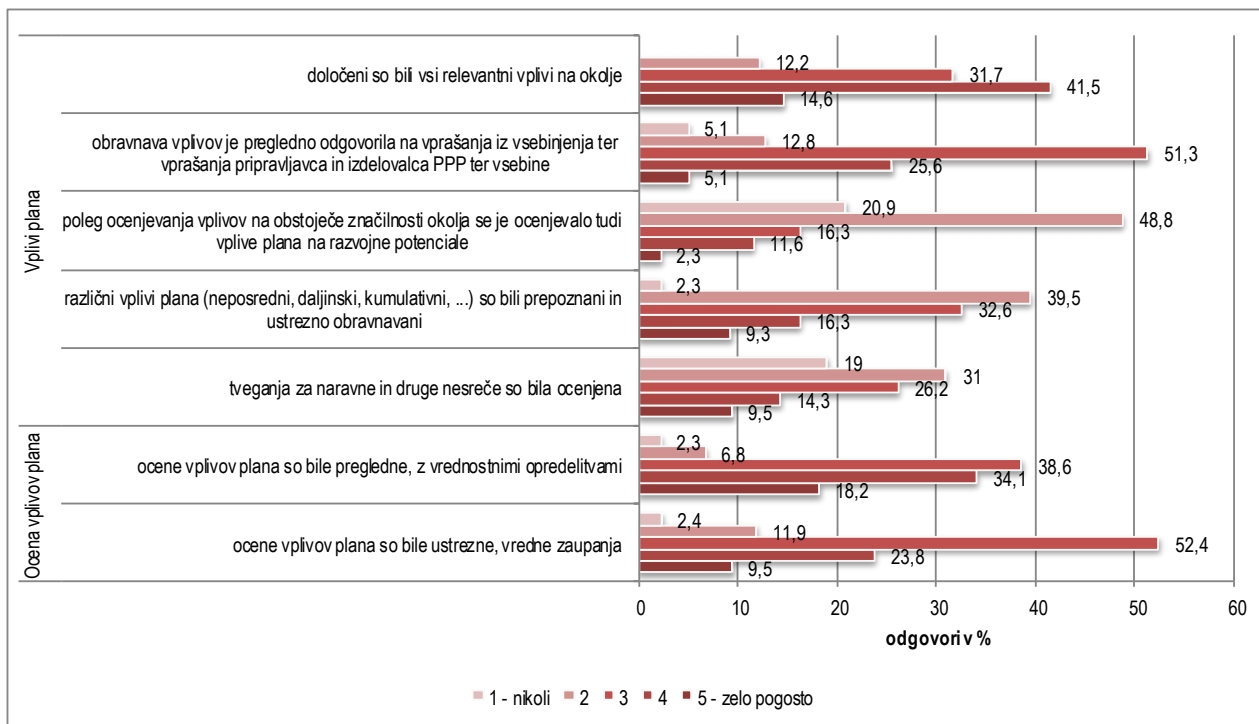
4.1 Kako pogosto so bile vsebine okoljskega poročila obravnavane na spodnji način? (1-nikoli, 5-zelo pogosto)

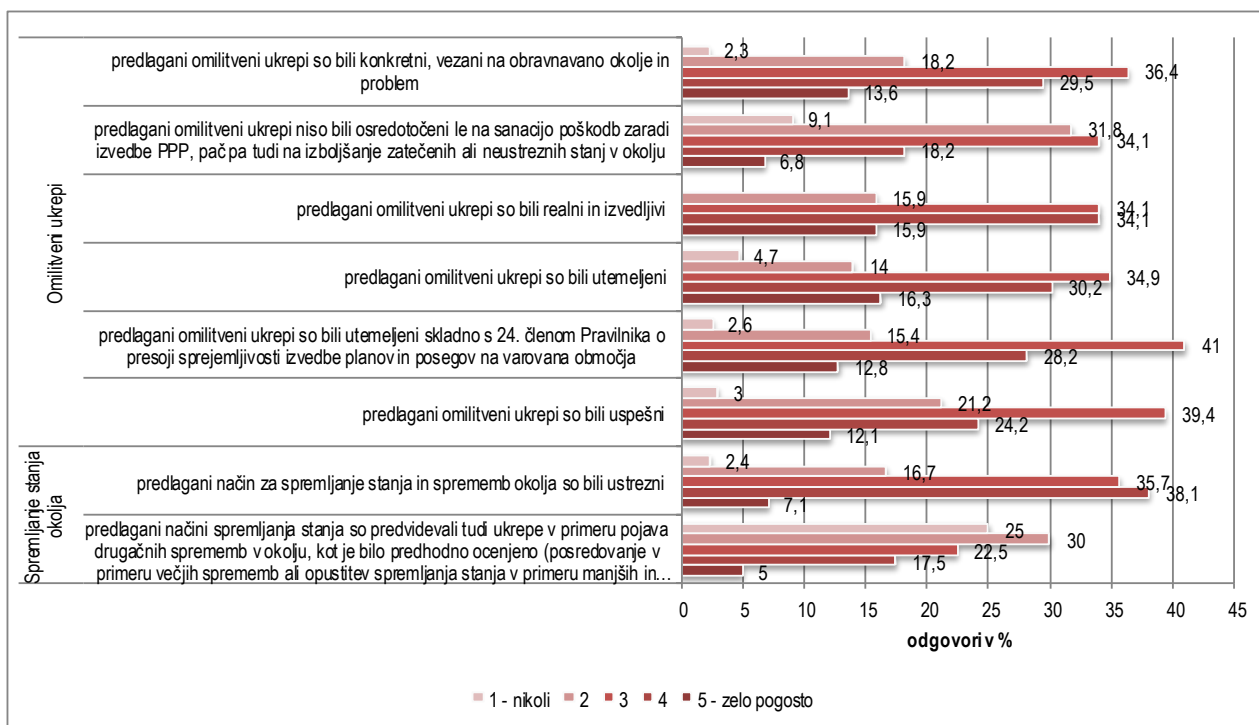
Slika 61: Mnenje anketirancev o pogostosti in načinu opredelitve problema in namena ocenjevanja, zakonskih in drugih izhodiščih ter okoljskih ciljih v okoljskem poročilu (frekvence odgovorov)

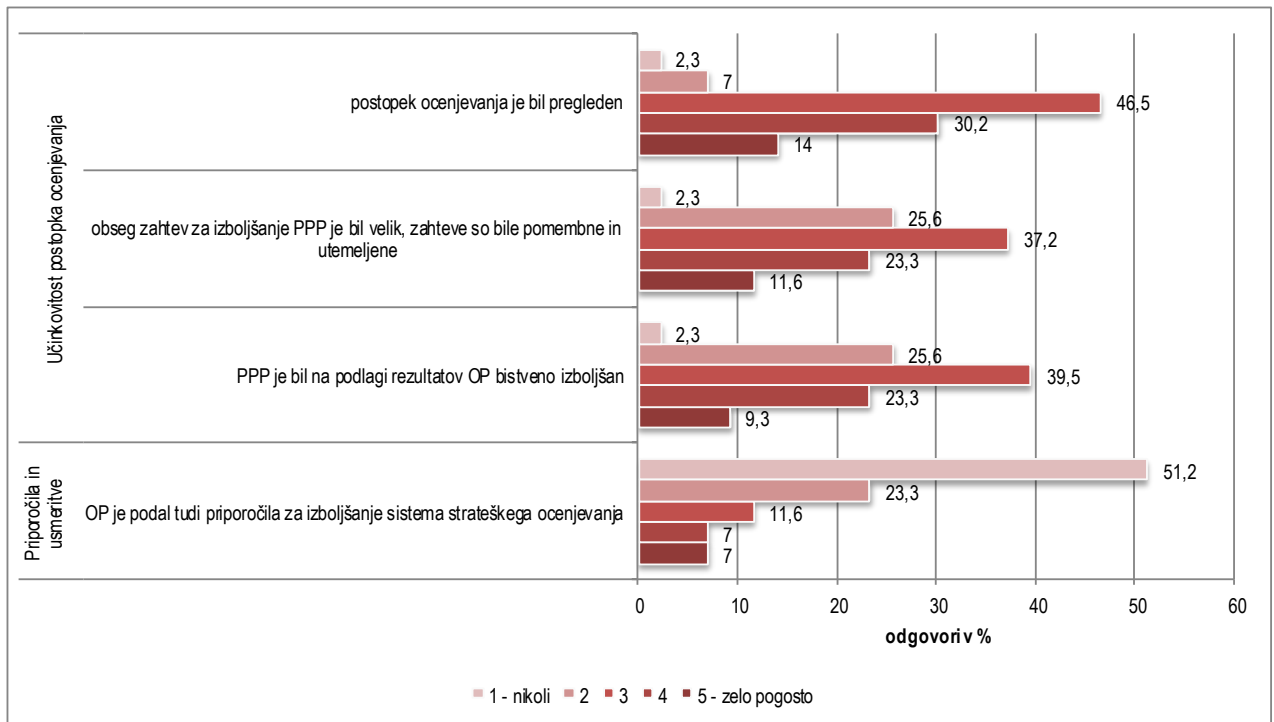
Slika 62: Mnenje anketirancev o pogostosti in načinu opredelitve kazalnikov okolja, stanja okolja, meril vrednotenja in metod vrednotenja vplivov plana v okoljskem poročilu (frekvence odgovorov)

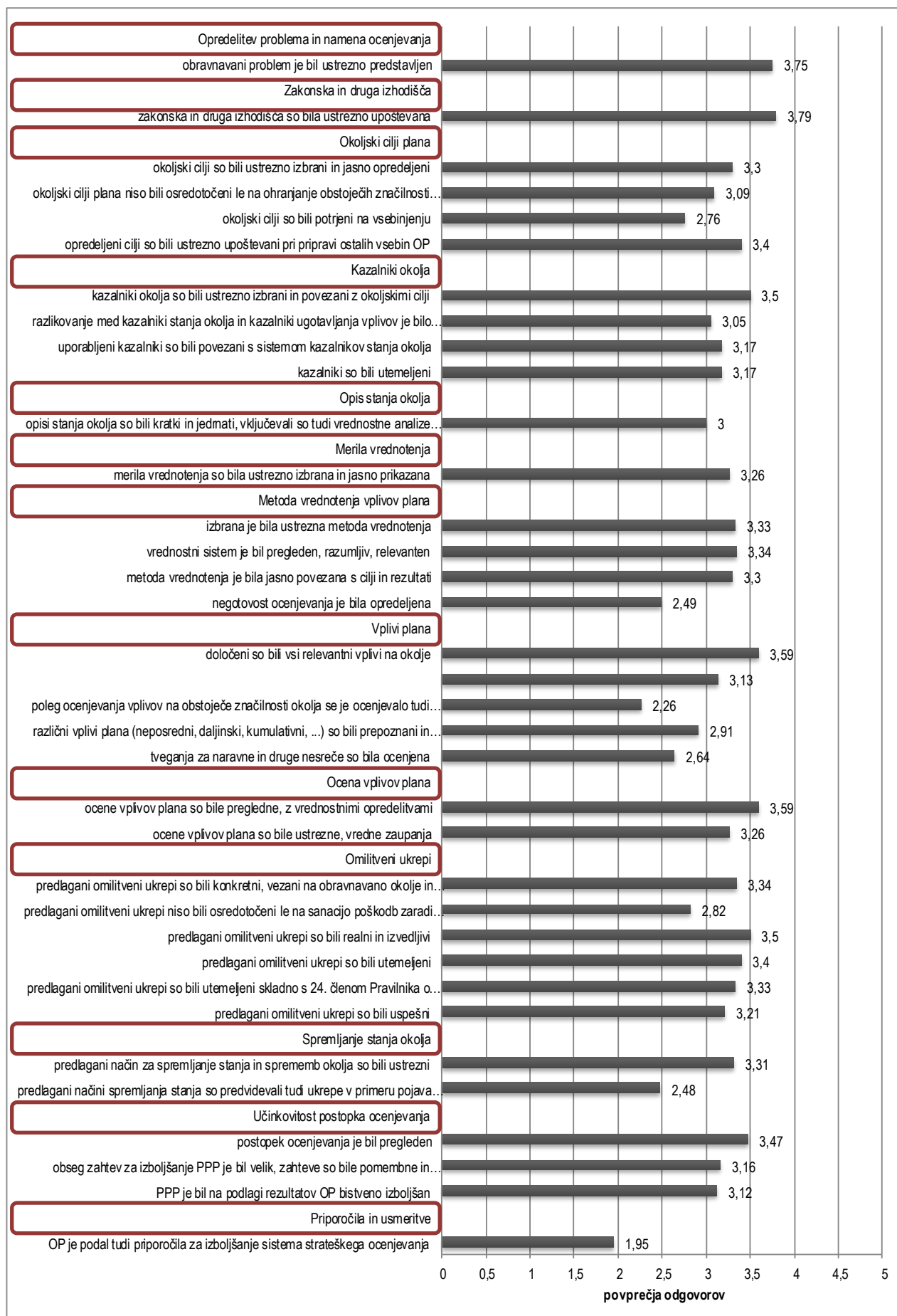
Slika 63: Mnenje anketirancev o pogostosti in načinu opredelitve vplivov plana in ocene vplivov plana v okoljskem poročilu (frekvence odgovorov)

Slika 64: Mnenje anketirancev o pogostosti in načinu opredelitve omilitvenih ukrepov in spremljanja stanja okolja v okoljskem poročilu (frekvence odgovorov)

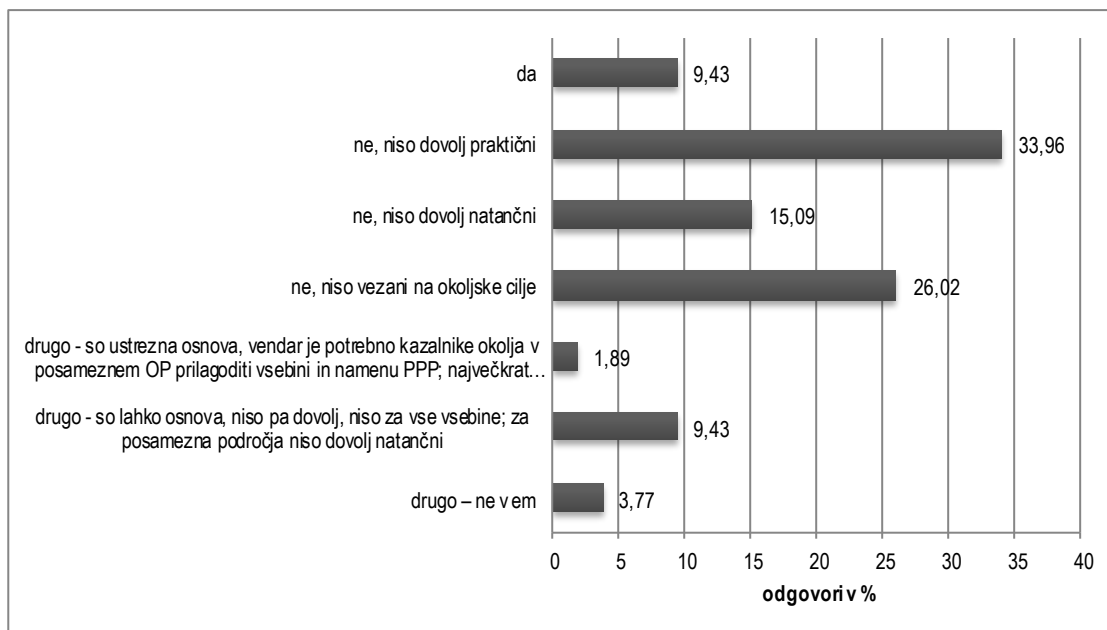

Slika 65: Mnenje anketirancev o pogostosti in načinu opredelitve učinkovitosti postopka ocenjevanja, priporočilih in usmeritvah v okoljskem poročilu (frekvence odgovorov)

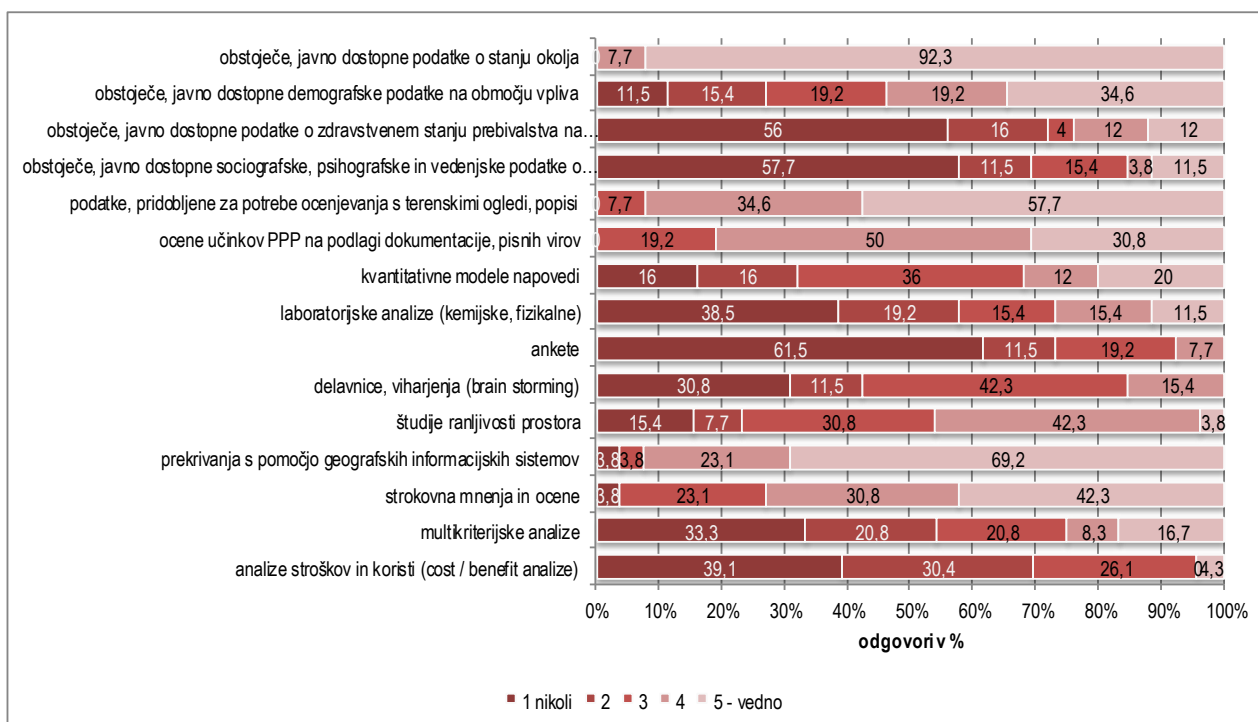
Slika 66: Mnenje anketirancev o načinu in pogostosti obravnave posameznih vsebin v okoljskem poročilu

4.2 Ali so Kazalci okolja v Sloveniji, ki jih vodi ARSO (<http://kazalci.arso.gov.si/>) ustrezna osnova za opredelitev kazalnikov okolja v OP?

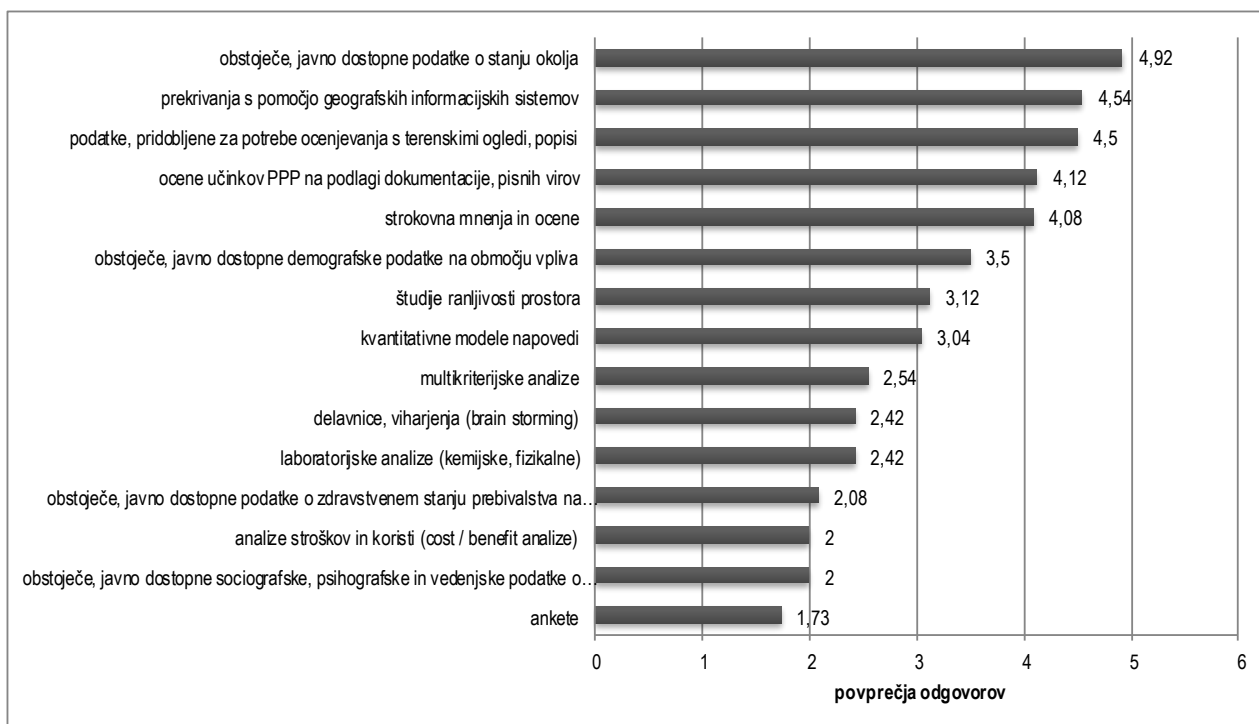

Slika 67: Mnenje anketirancev o ustreznosti Kazalcev okolja v Sloveniji kot osnove za opredelitev kazalnikov okolja v OP

4.3 Katere informacije in metode uporabljate pri ugotavljanju vplivov PPP in njihovem vrednotenju?

Slika 68: Pogostost uporabe posameznih informacij in metod pri ugotavljanju vplivov PPP in njihovem vrednotenju (frekvence odgovorov)

Slika 69: Ocena pogostosti uporabe posameznih informacij in metod (1-nikoli - 5-vedno) pri ugotavljanju vplivov PPP in njihovem vrednotenju (povprečja odgovorov)

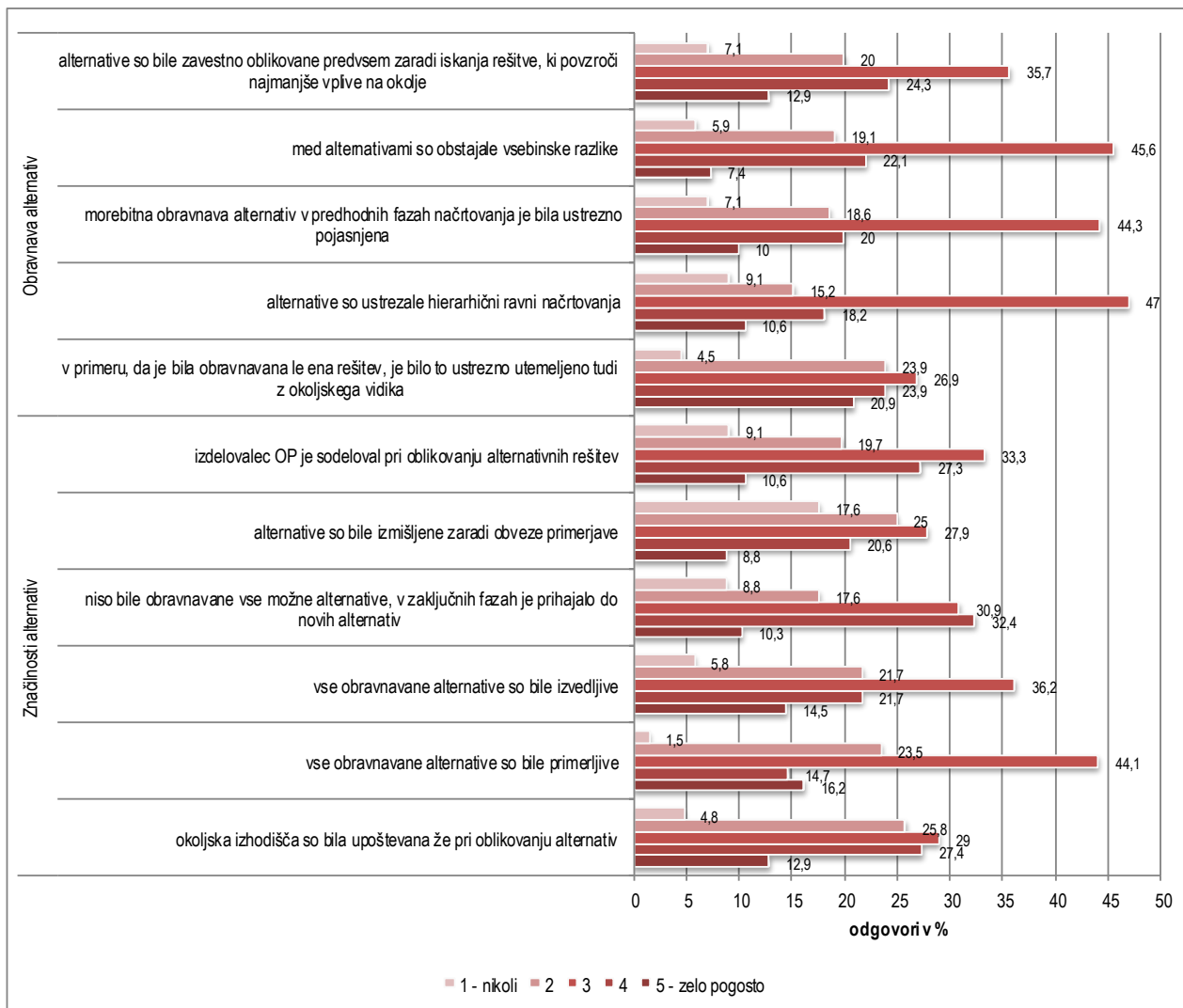
4.4 Ali menite, da bi lahko uporabili v prihodnosti za pripravo OP kakšno sodobnejšo metodo ugotavljanja in vrednotenja vplivov PPP oziroma kombinacijo metod?

Na vprašanje je odgovorilo le pet anketirancev. V odgovorih so predlagali uporabo že znanih metod, posebej so bile izpostavljene naslednje tehnike oz. metode:

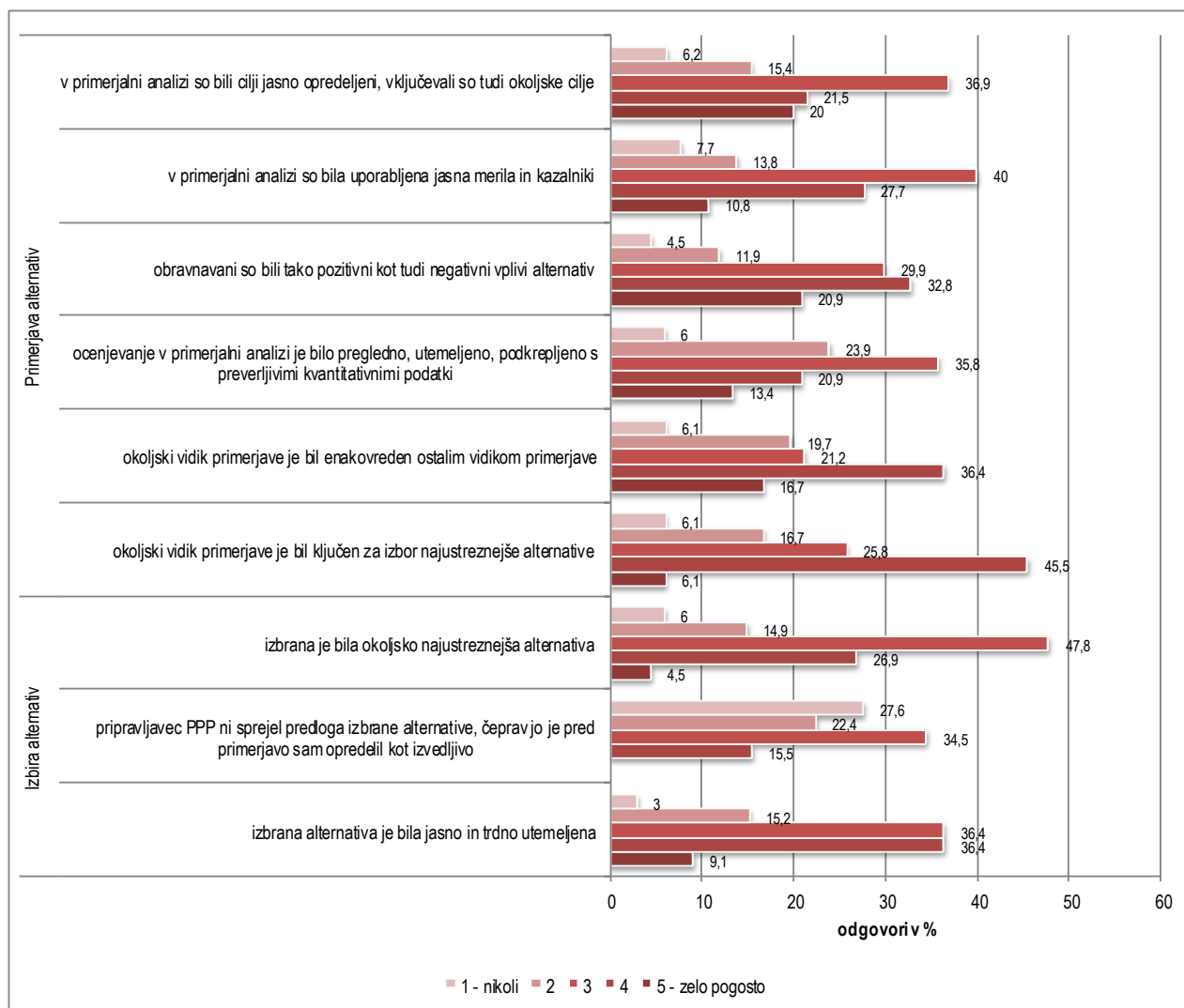
- ustrezno vodeno interdisciplinarno delo projektnega tima;
- uporaba metodologije vrednotenja variant od najbolj do najmanj oz. nesprejemljive, povezano z metodologijo primerjave variant v ŠV in ne zgolj oceno o (ne) sprejemljivosti predlaganega PPP, razen v primeru priprave PPP z utemeljitvijo najustreznejše variantne rešitve;
- uporaba klastrske relacijske analize različnih vplivov na različne okoljske prvine upoštevajoč prostorske načrte oz. omejitve, ki iz njih izhajajo;
- uporaba metode STEMA (»pri sedanjem vrednotenju in ocenah A,B,C,D,E,X ni razviden kriterij in kazalniki, da o skupnih ocenah glede na celoto in ponderje sploh ne govorimo!!!! V OP to sploh ni vrednotenje, vse skupaj en sam copy-paste predpisov, zakonov in strokovnih podlag za izdelavo PPP«);
- pogostejša uporaba metod za vrednotenje vplivov na družbeno okolje in zdravje ljudi (»Sedanje ugotavljanje in vrednotenje vplivov je preveč pod "vtisom" presojanja vplivov posameznih posegov, na strateškem nivoju se vplive redko vrednoti.«).

5 ALTERNATIVNE REŠITVE

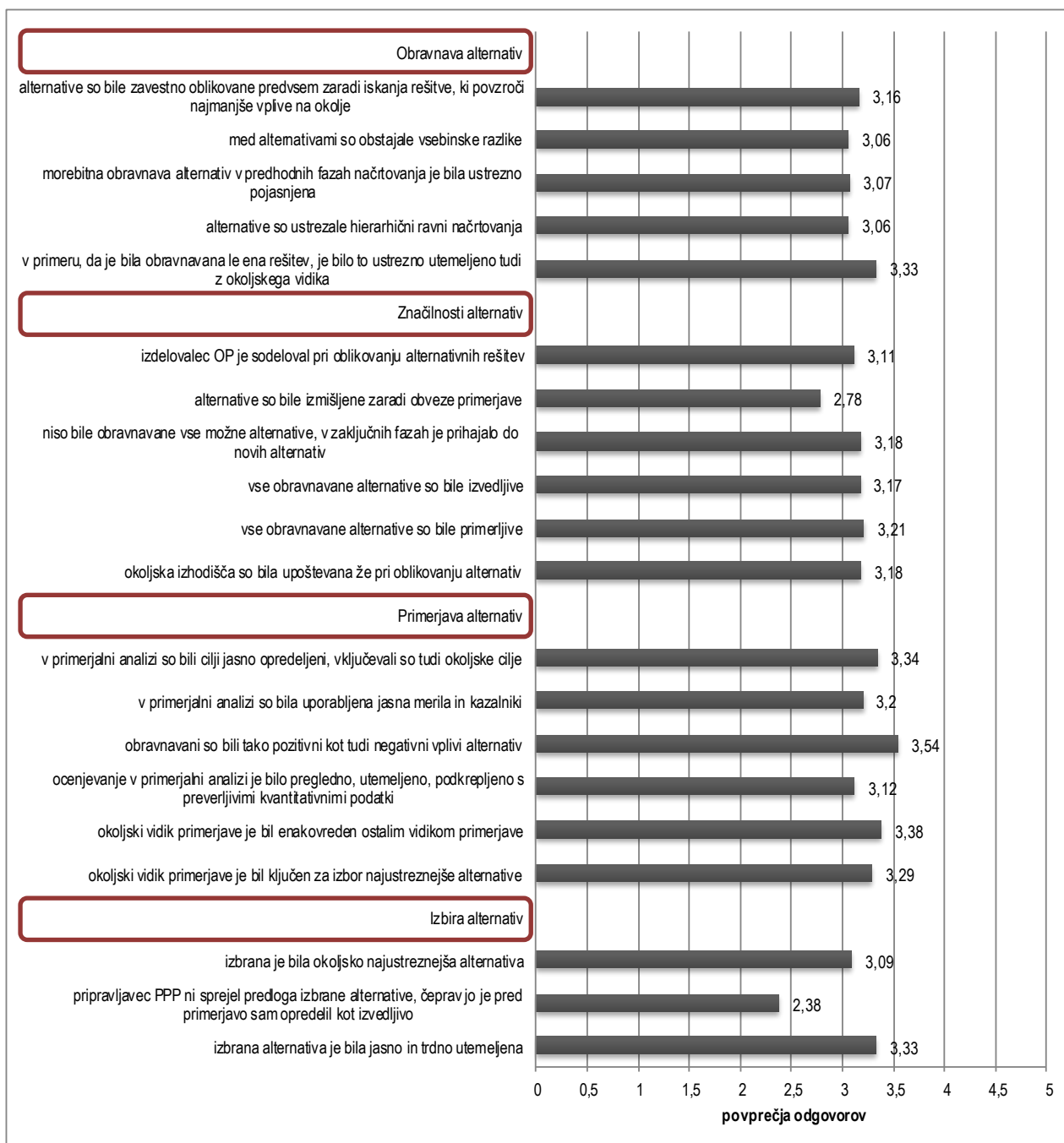
5.1 Kako pogosto so bile v dosedanjih procesih strateškega ocenjevanja alternativne rešitve obravnavane na spodnji način? (1-nikoli, 5-zelo pogosto)

Slika 70: Pogostost in način obravnave alternativ ter značilnosti alternativ v dosedanjih procesih strateškega ocenjevanja (frekvence odgovorov)

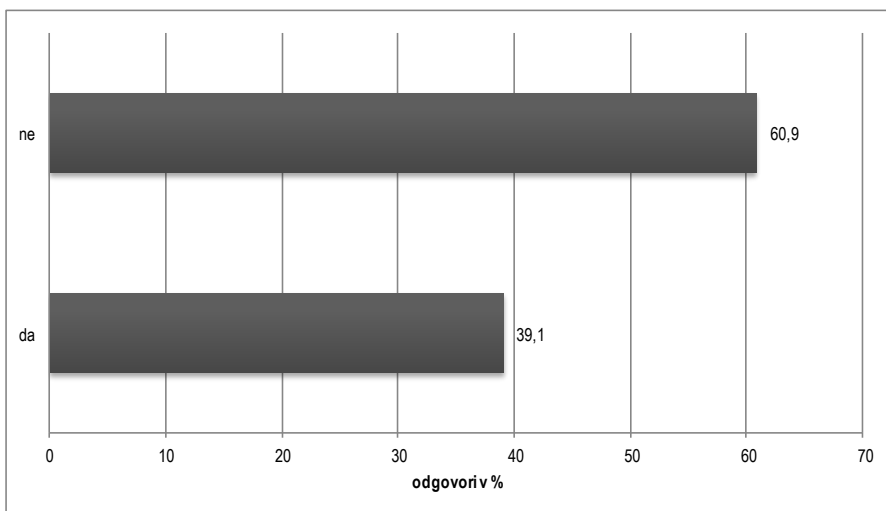

Slika 71: Pogostost in način primerjave alternativ in izbire alternativ v dosedanjih procesih strateškega ocenjevanja (frekvence odgovorov)

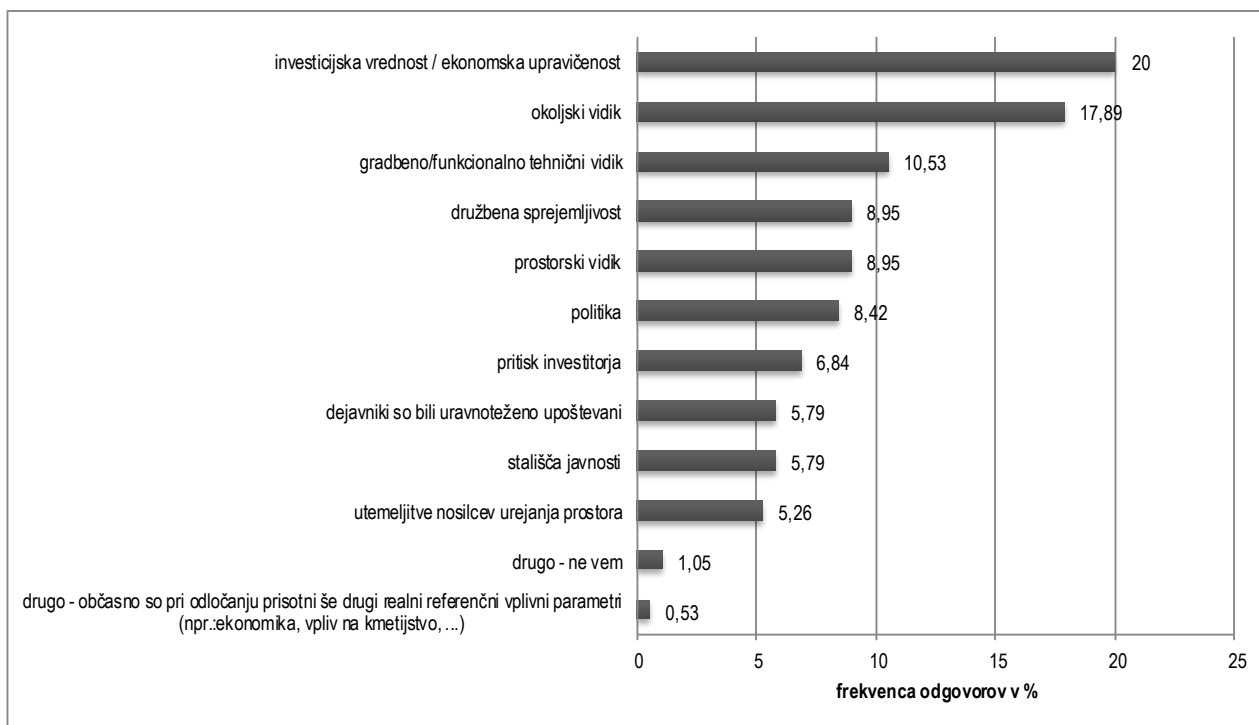
Slika 72: Povprečja odgovorov na vprašanje o načinu obravnave alternativnih rešitev v dosedanjih procesih strateškega ocenjevanja

5.2 Ali se vam zdi smiselna primerjava predlagane rešitve s t.i. ničelno alternativo?

Slika 73: Mnenje anketirancev o smiselnosti primerjave predlagane rešitve s t.i. ničelno alternativo

5.3 Kateri dejavniki so najpogosteje odločilno vplivali na izbiro alternative, ki je bila vključena v PPP?

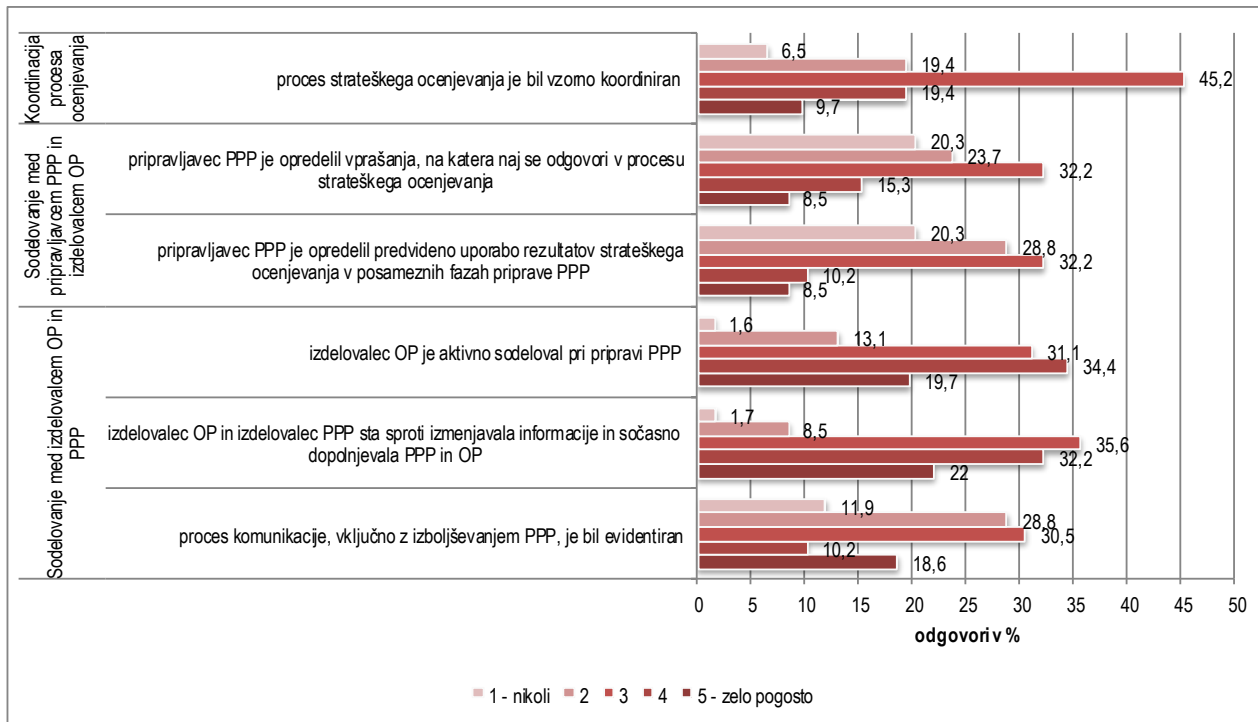
Slika 74: Dejavniki, ki najpogosteje vplivajo na izbiro alternative, ki je bila vključena v PPP

Preglednica 16: Dejavniki in kombinacije dejavnikov, ki najpogosteje odločilno vplivajo na izbiro alternative, ki je bila vključena v PPP

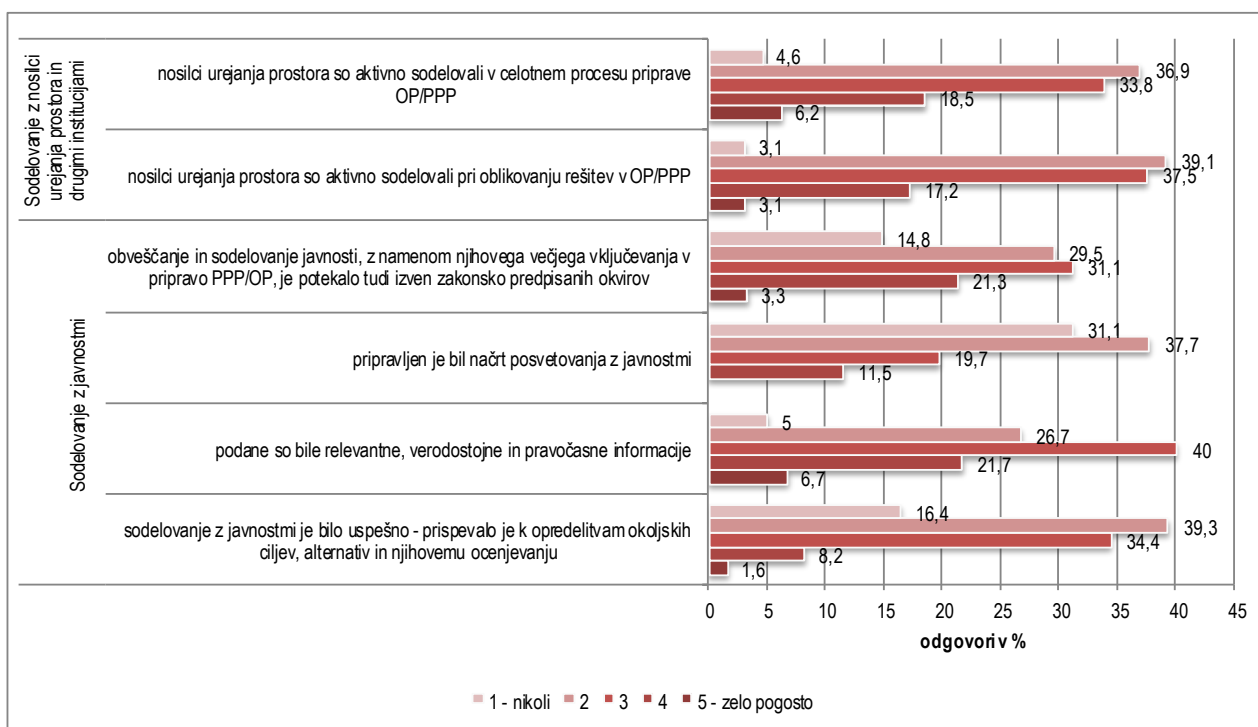
Na izbiro alternative najpogosteje vplivajo:	F	%
okoljski vidik, prostorski vidik, investicijska vrednost/ekonomska upravičenost	5	7,4
dejavniki so bili uravnoteženo upoštevani	4	5,9
okoljski vidik	3	4,4
okoljski vidik, gradbeno/funkcionalno tehnični vidik, investicijska vrednost/ekonomska upravičenost	3	4,4
investicijska vrednost/ekonomska upravičenost, pritisk investitorja, politika	3	4,4
drugi dejavniki oz. druge kombinacije dejavnikov	36	73,5

6 SODELOVANJE UDELEŽENCEV V POSTOPKU STRATEŠKEGA OCENJEVANJA

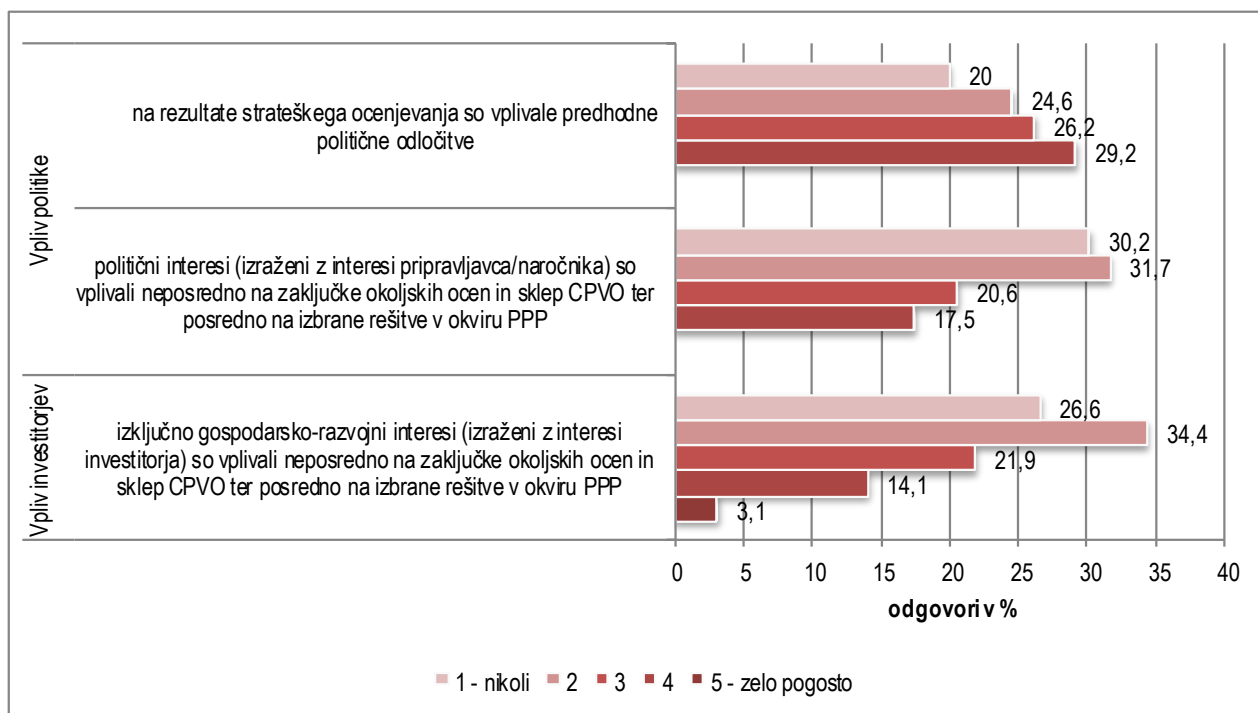
6.1 Kako bi ocenili dosedanje sodelovanje med udeleženci procesa strateškega ocenjevanja?

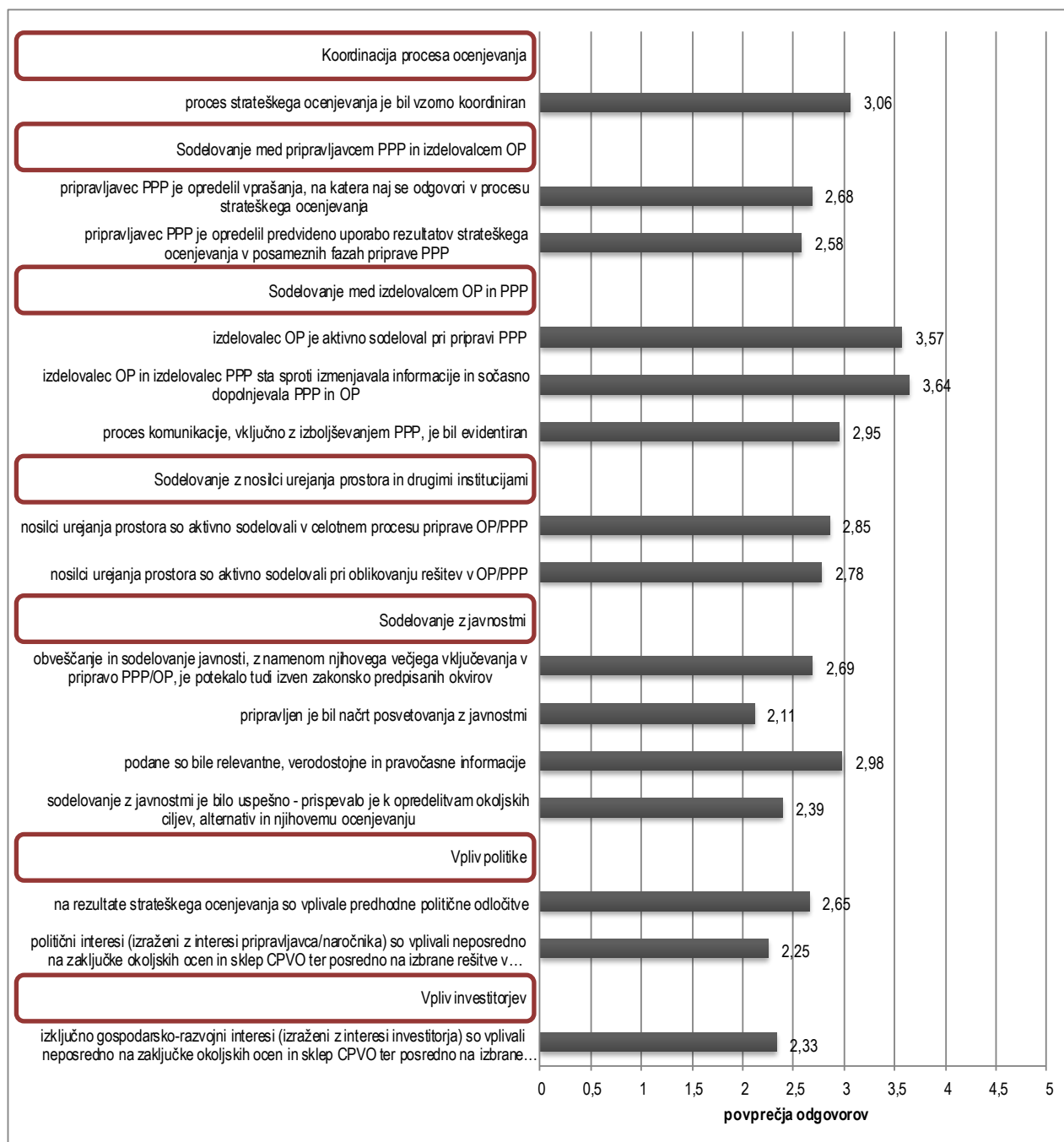
Slika 75: Mnenje anketirancev o koordinaciji procesa ocenjevanja, sodelovanju med pripravljavcem PPP in izdelovalcem OP ter sodelovanju med izdelovalcem OP in PPP

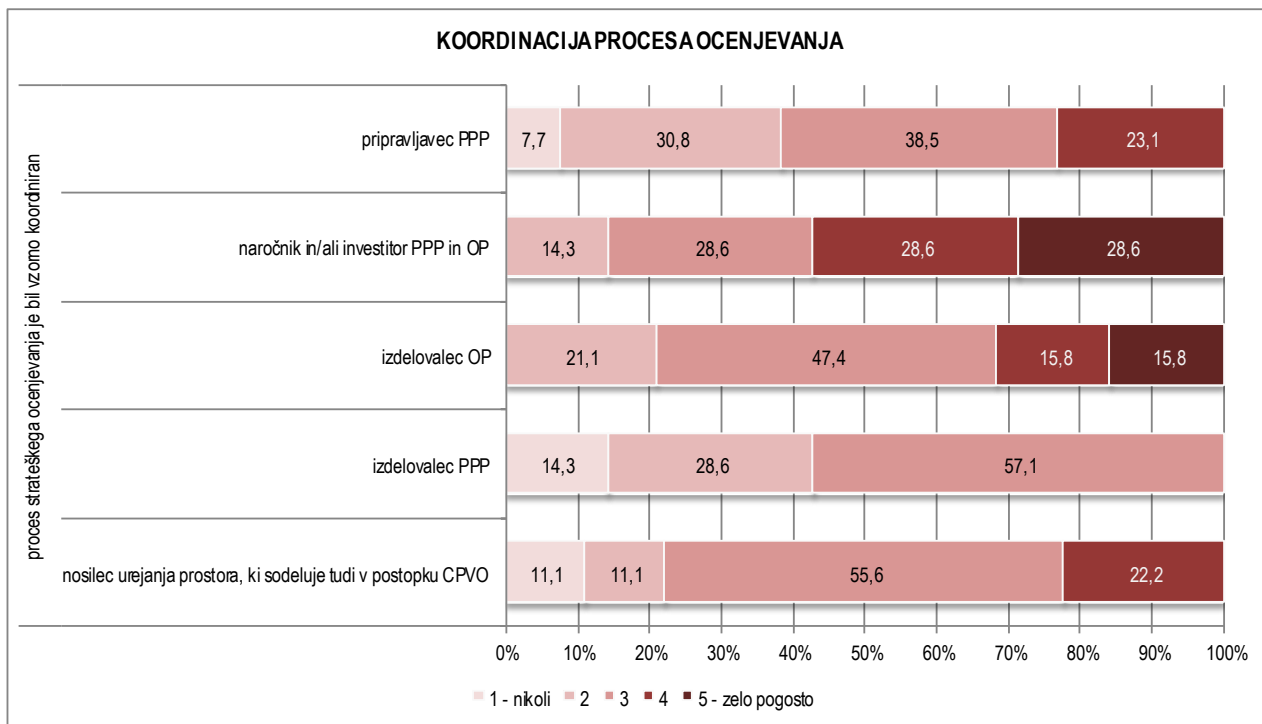
Slika 76: Mnenje anketirancev o sodelovanju z nosilci urejanja prostora in drugimi institucijami ter sodelovanju z javnostmi

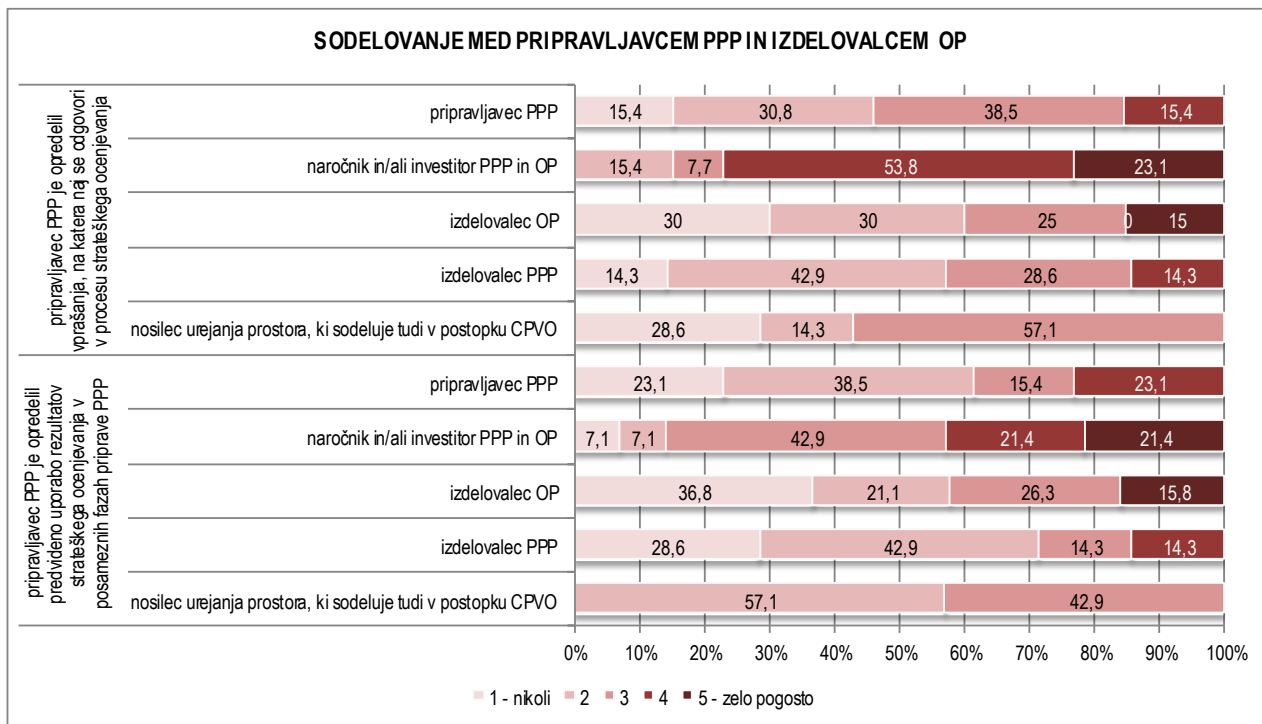
Slika 77: Mnenje anketirancev o vplivih politike in vplivih investitorja

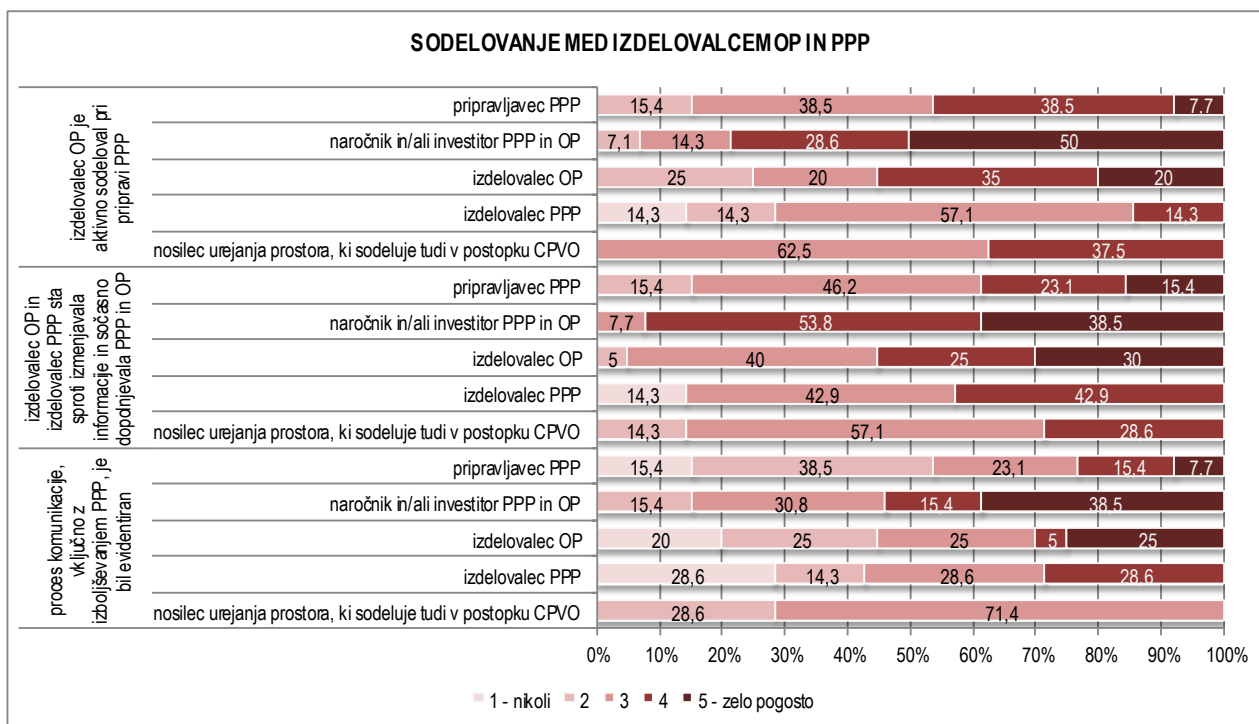
Slika 78: Ocena dosedanjega sodelovanja udeležencev v procesu strateškega ocenjevanja (pogostost situacij je ocenjena na lestvici od 1-nikoli – 5-zelo pogosto)

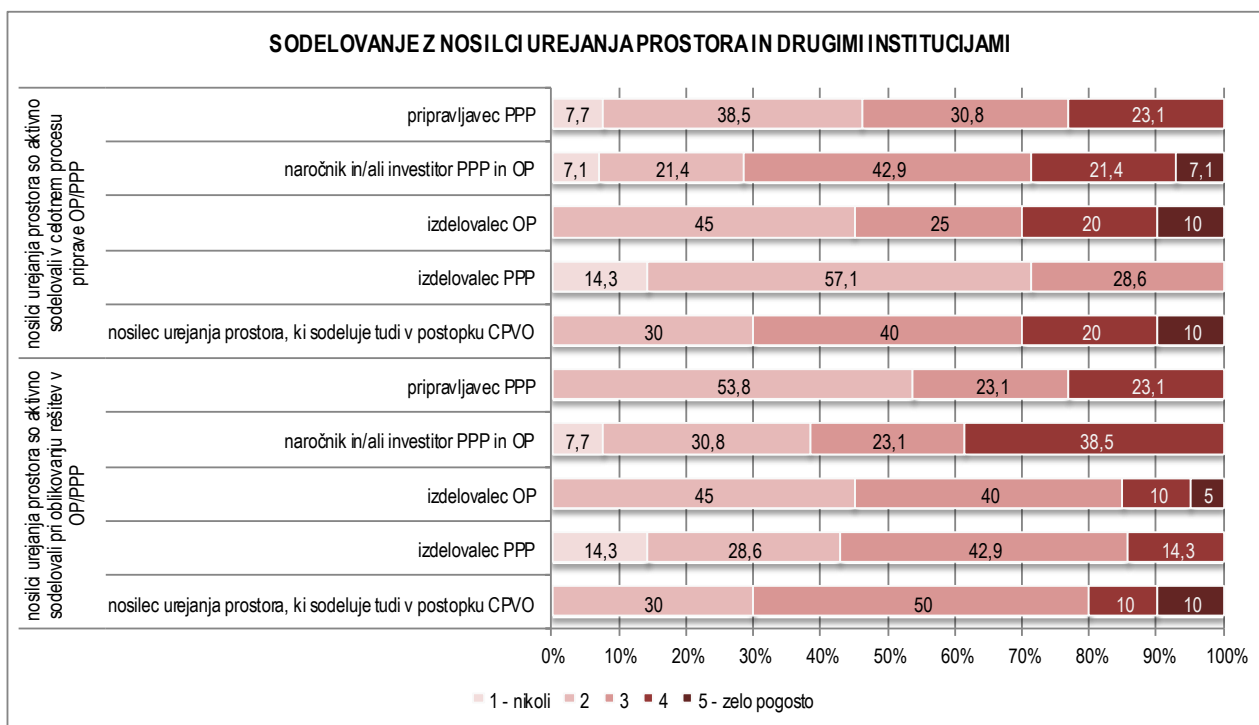
Slika 79: Mnenje anketirancev o koordinaciji procesa ocenjevanja glede na vlogo anketirancev v procesu strateškega ocenjevanja

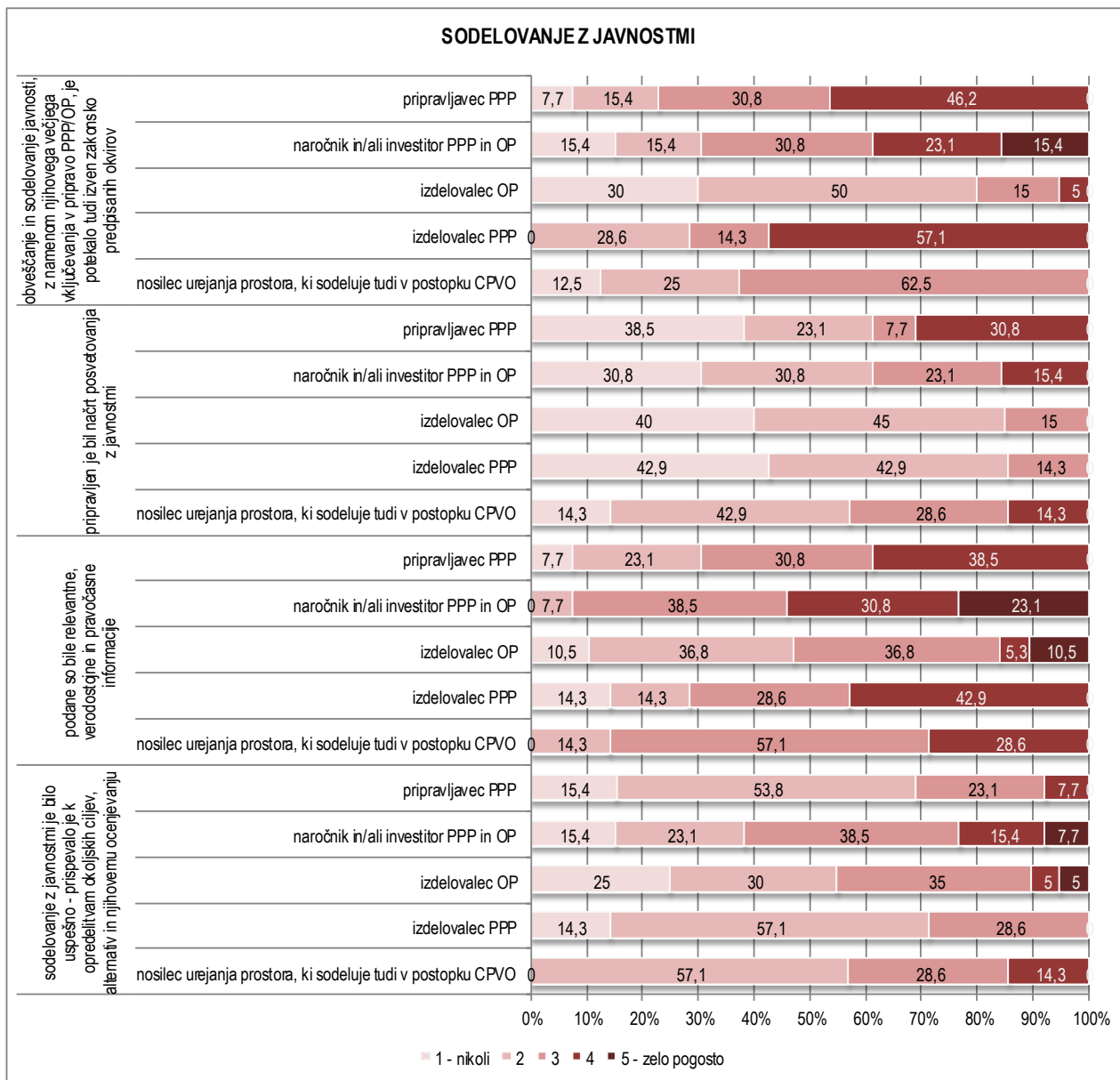
Slika 80: Mnenje anketirancev o sodelovanju med pripravljavcem PPP in izdelovalcem OP glede na vlogo anketirancev v procesu strateškega ocenjevanja

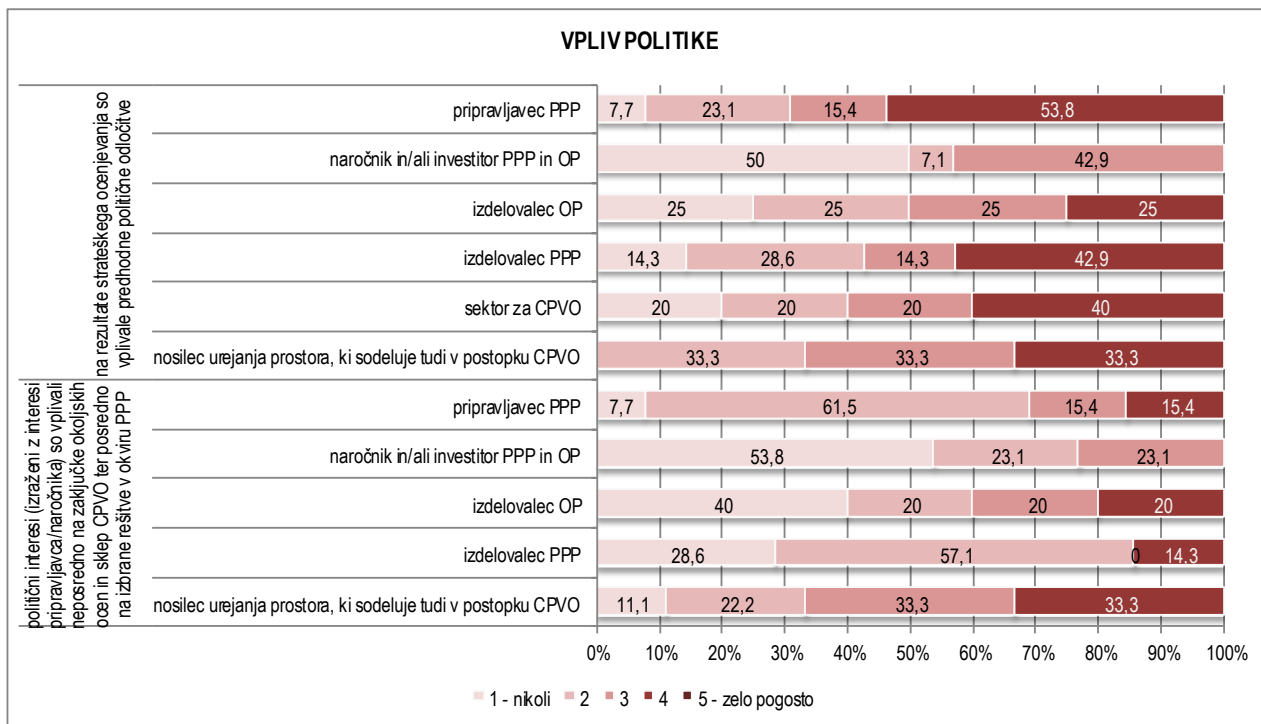
Slika 81: Mnenje anketirancev o sodelovanju med izdelovalcem OP in PPP glede na vlogo anketirancev v procesu strateškega ocenjevanja

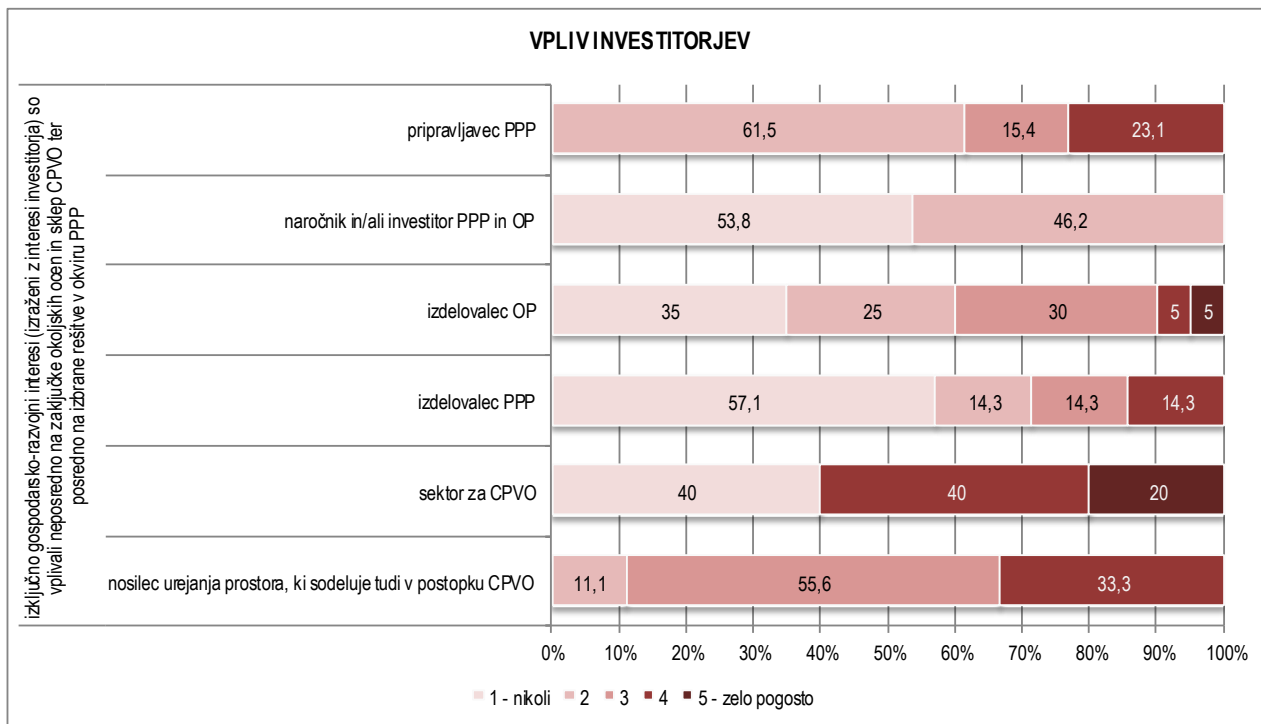
Slika 82: Mnenje anketirancev o sodelovanju z nosilci urejanja prostora in drugimi institucijami glede na vlogo anketirancev v procesu strateškega ocenjevanja

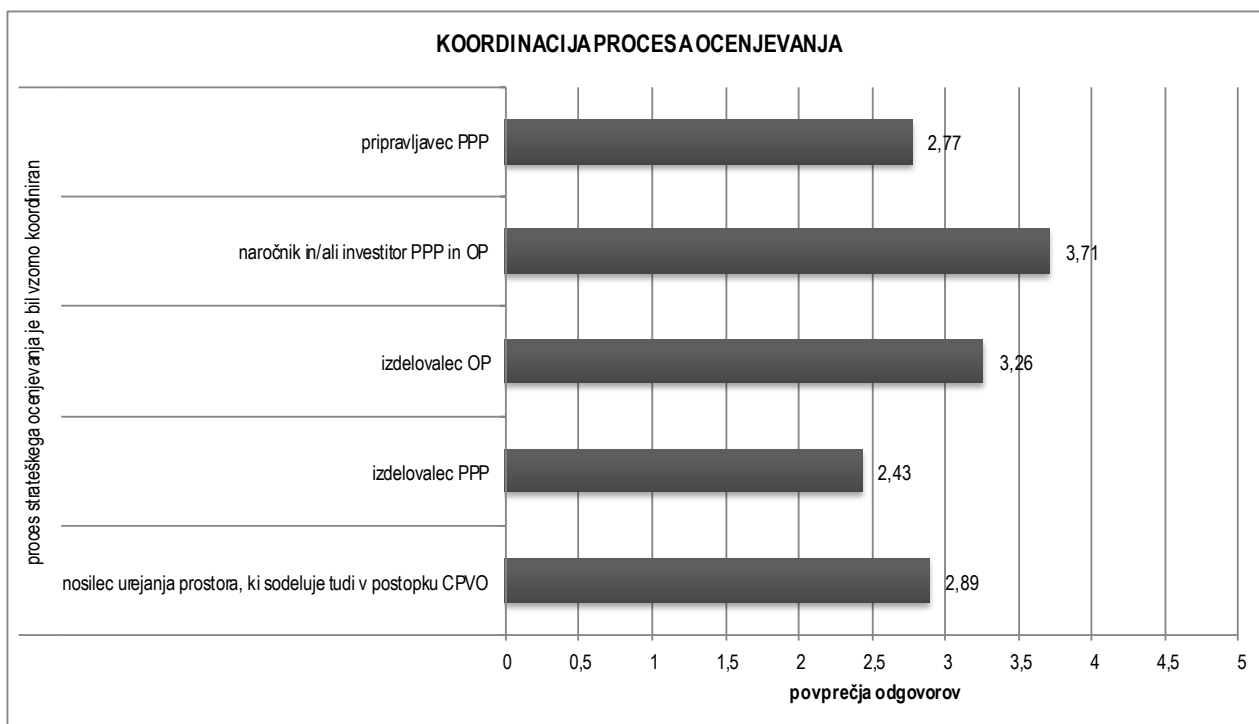
Slika 83: Mnenje anketirancev o sodelovanju z javnostmi glede na vlogo anketirancev v procesu strateškega ocenjevanja

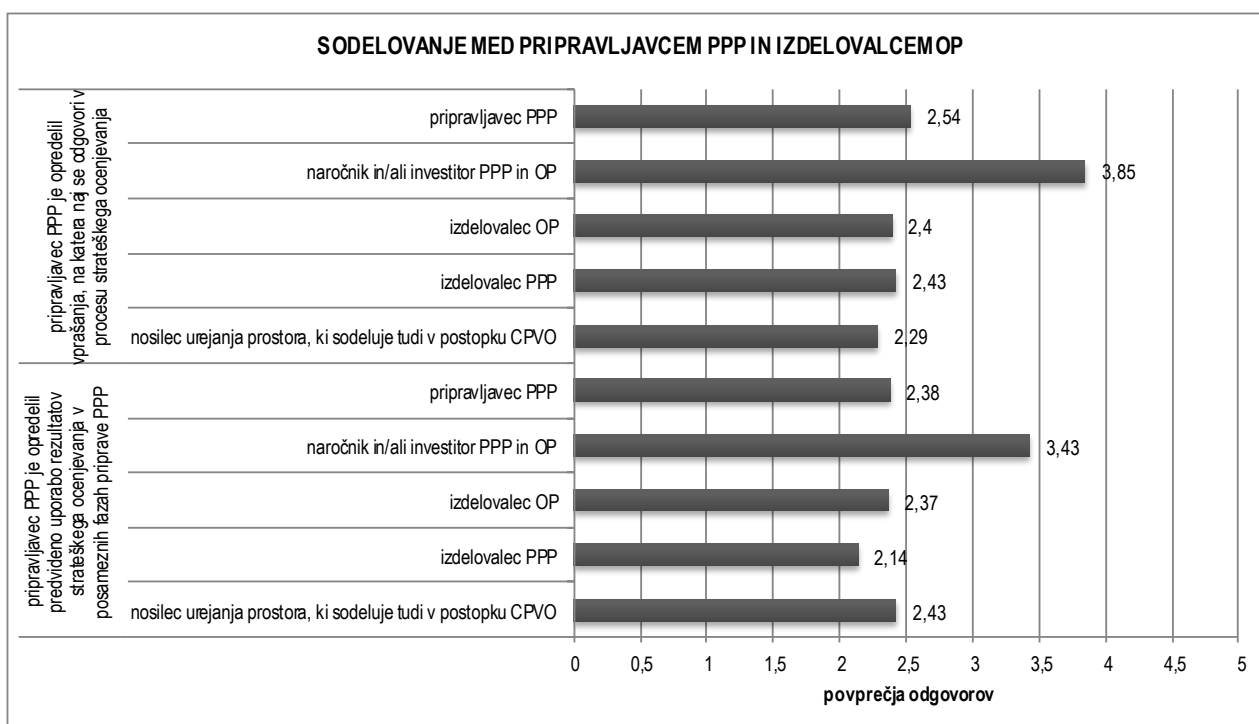
Slika 84: Mnenje anketirancev o vplivu politike v procesu strateškega ocenjevanja glede na vlogo anketirancev v procesu strateškega ocenjevanja

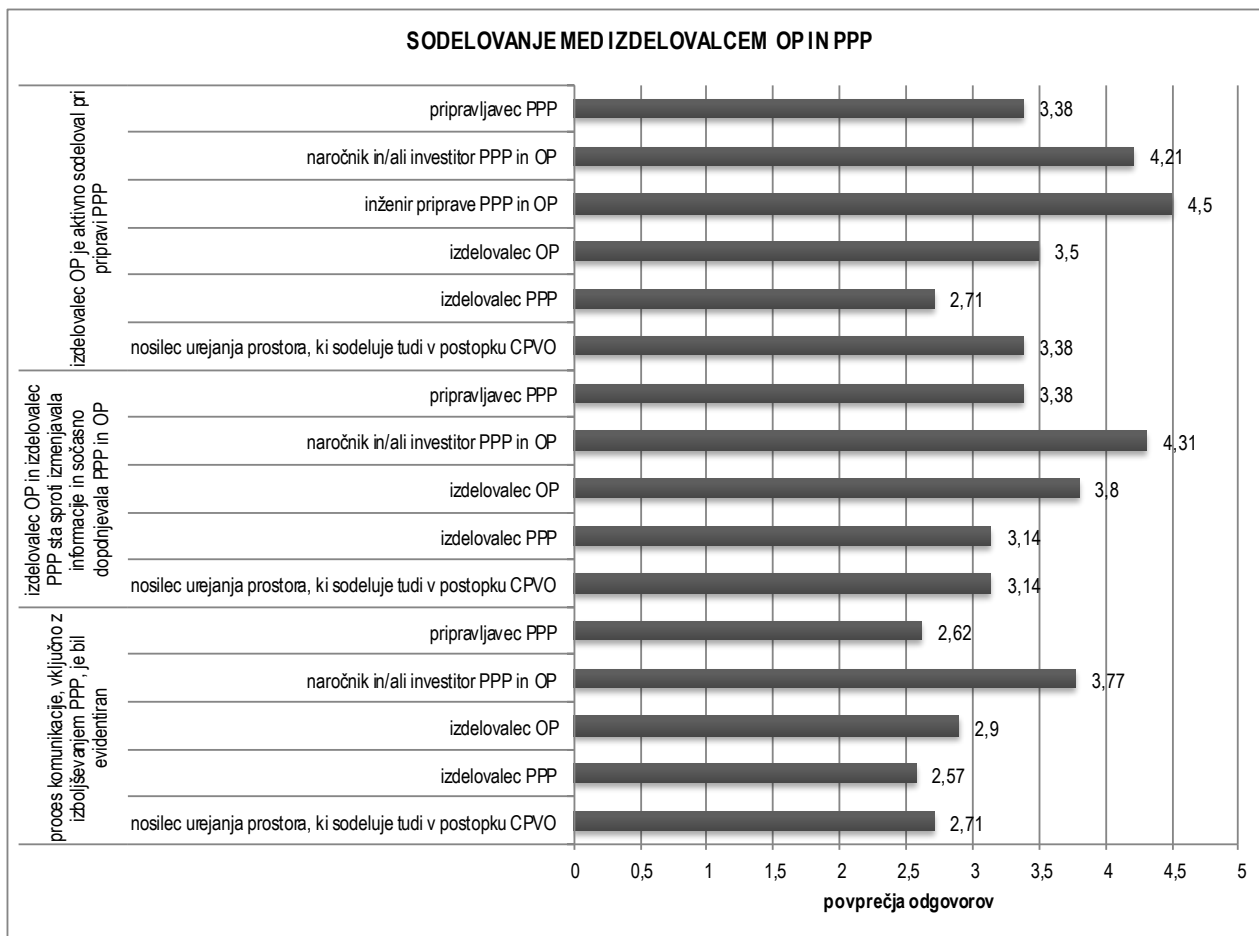
Slika 85: Mnenje anketirancev o vplivu investitorjev v procesu strateškega ocenjevanja glede na vlogo anketirancev v procesu strateškega ocenjevanja

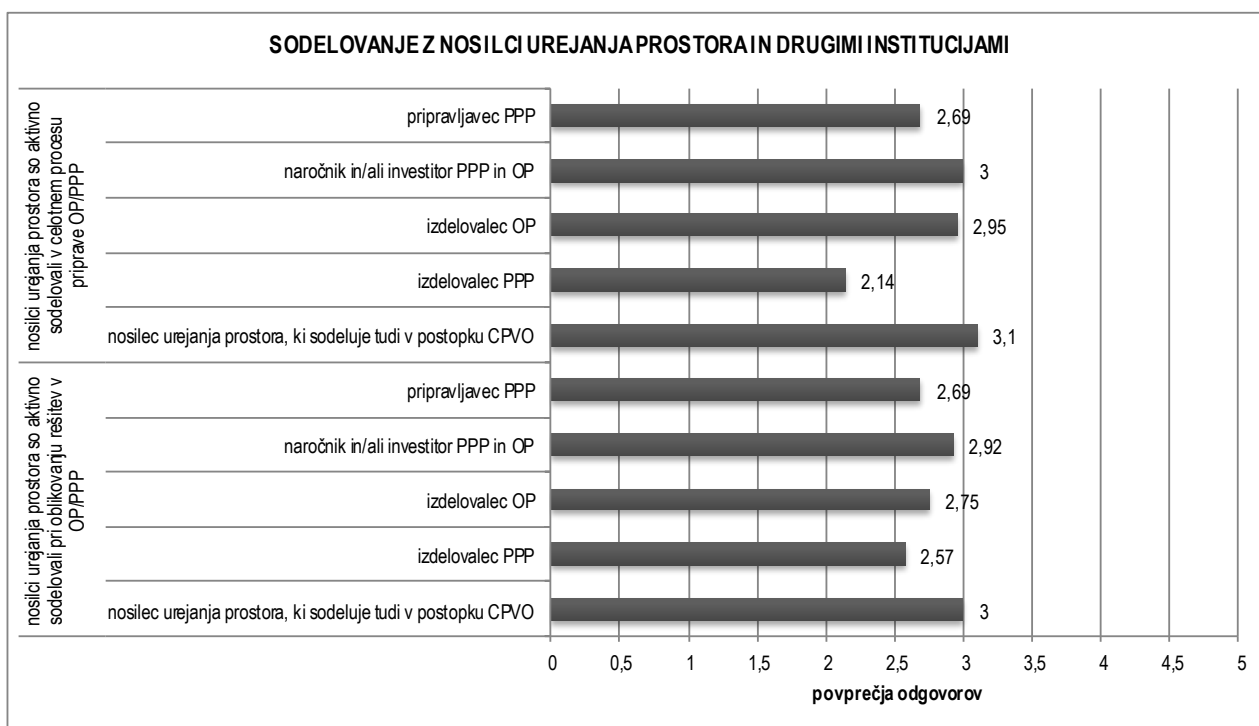
Slika 86: Ocena koordinacije procesa ocenjevanja v procesu strateškega ocenjevanja po mnenju anketirancev glede na vlogo, ki jo imajo v procesu ocenjevanja (pogostost situacij je ocenjena na lestvici od 1-nikoli – 5-zelo pogosto)

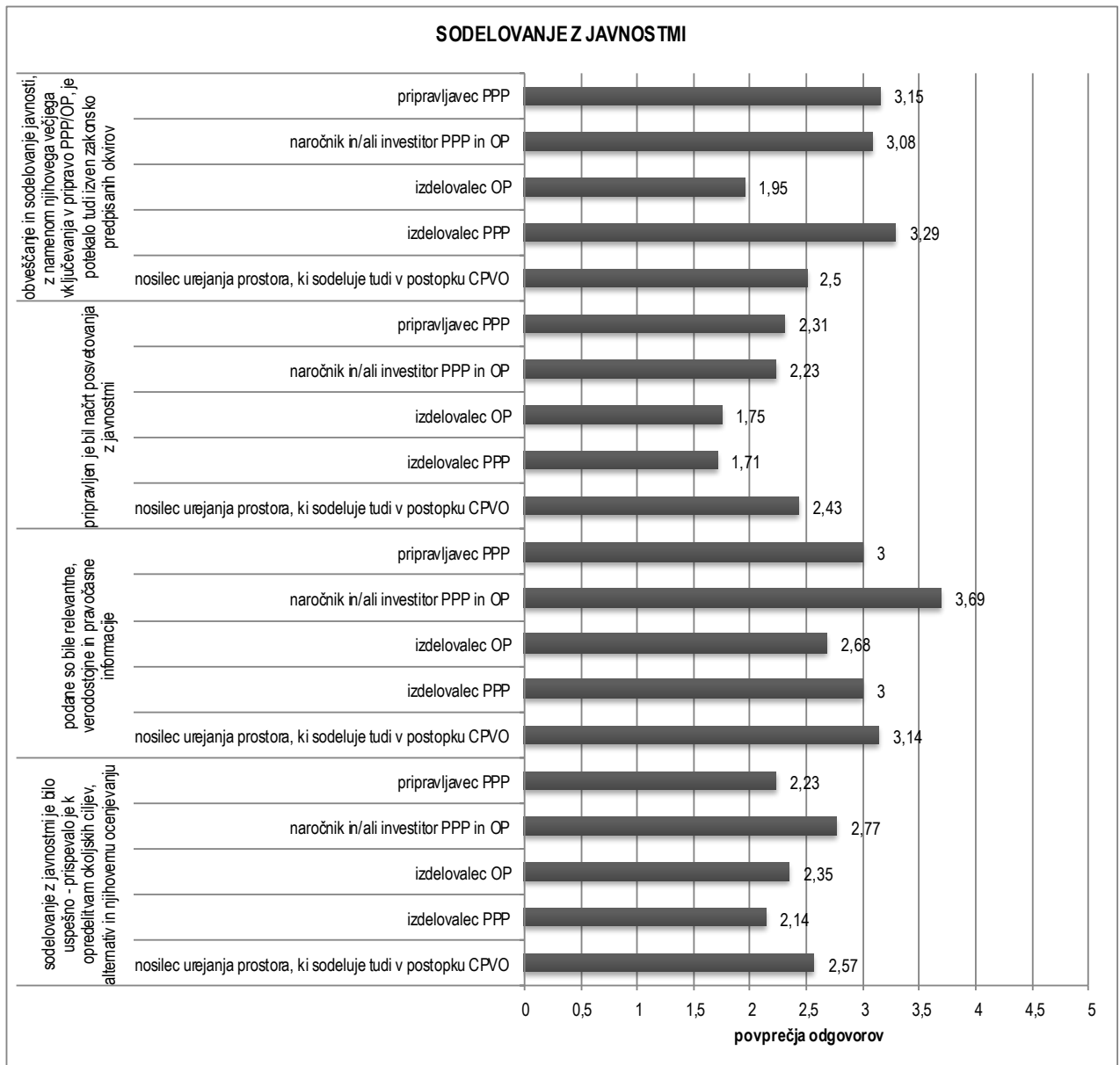
Slika 87: Ocena sodelovanja med prilavljavcem PPP in izdelovalcem OP po mnenju anketirancev glede na vlogo, ki jo imajo v procesu ocenjevanja (pogostost situacij je ocenjena na lestvici od 1-nikoli – 5-zelo pogosto)

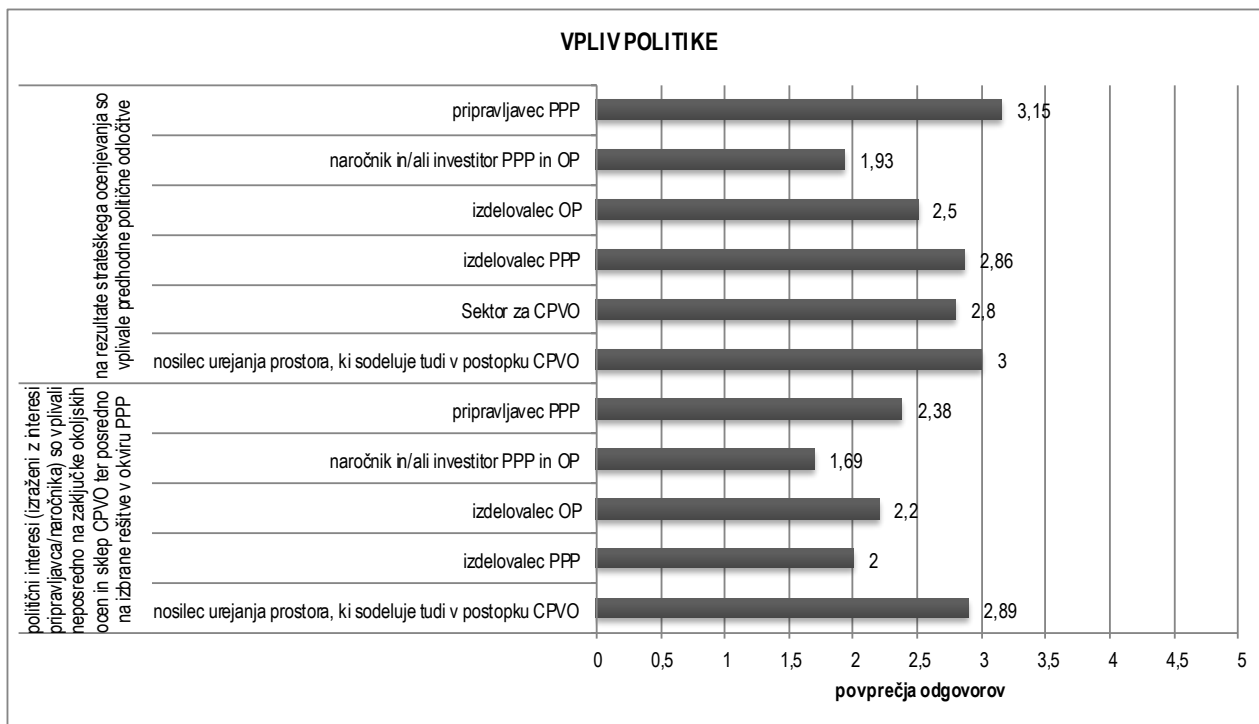
Slika 88: Ocena sodelovanja med izdelovalcem OP in PPP v procesu strateškega ocenjevanja po mnenju anketirancev glede na vlogo, ki jo imajo v procesu ocenjevanja (pogostost situacij je ocenjena na lestvici od 1-nikoli – 5-zelo pogosto)

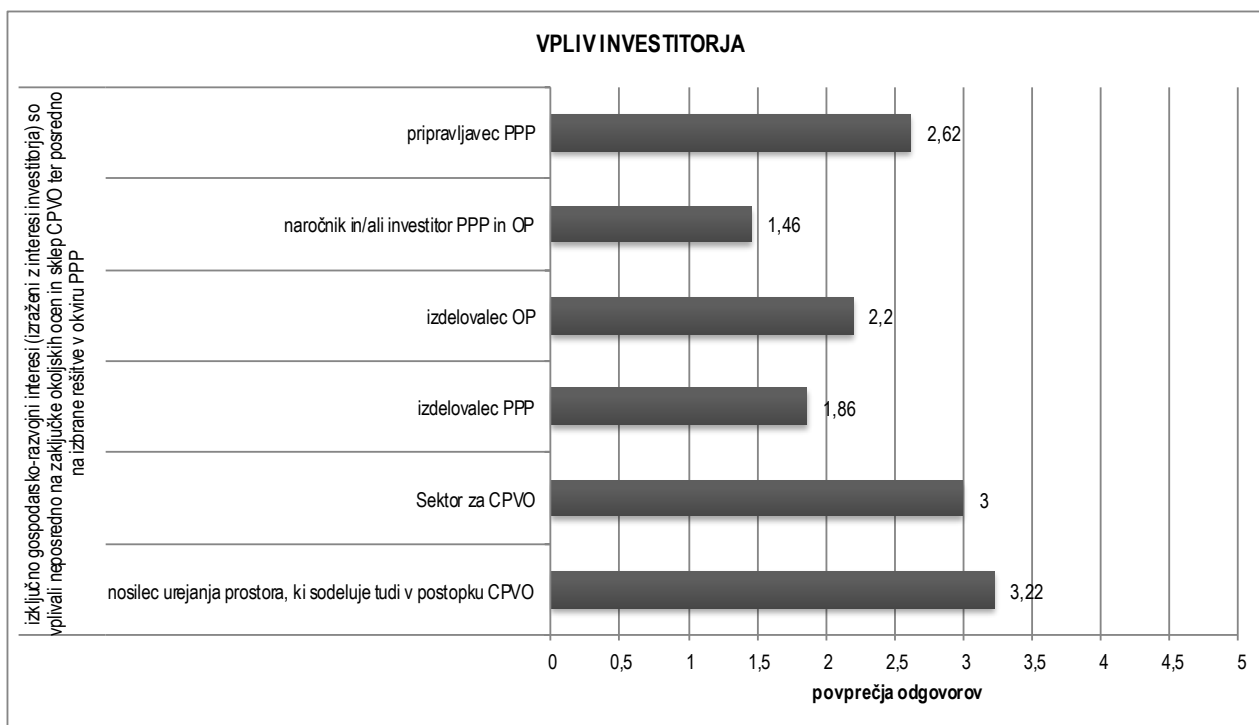
Slika 89: Ocena sodelovanja z nosilci urejanja prostora in drugimi institucijami po mnenju anketirancev glede na vlogo, ki jo imajo v procesu ocenjevanja (pogostost situacij je ocenjena na lestvici od 1-nikoli – 5-zelo pogosto)

Slika 90: Ocena sodelovanja z javnostmi po mnenju anketirancev glede na vlogo, ki jo imajo v procesu ocenjevanja (pogostost situacij je ocenjena na lestvici od 1-nikoli – 5-zelo pogosto)

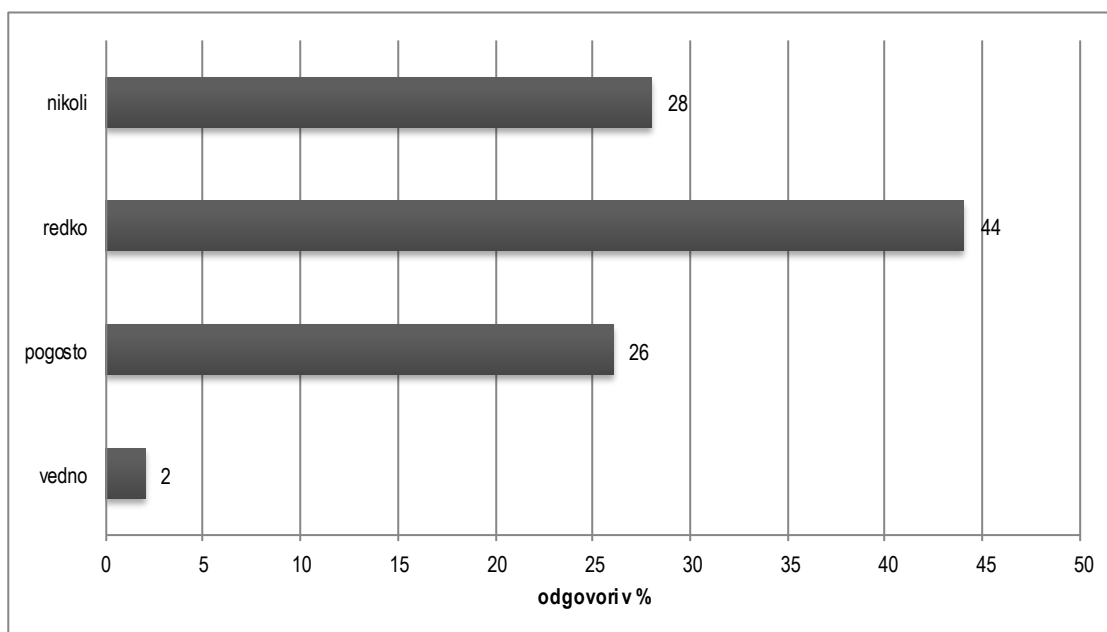

Slika 91: Ocena vpliva politike v procesu strateškega ocenjevanja po mnenju anketirancev glede na vlogo, ki jo imajo v procesu ocenjevanja (pogostost situacij je ocenjena na lestvici od 1-nikoli – 5-zelo pogosto)

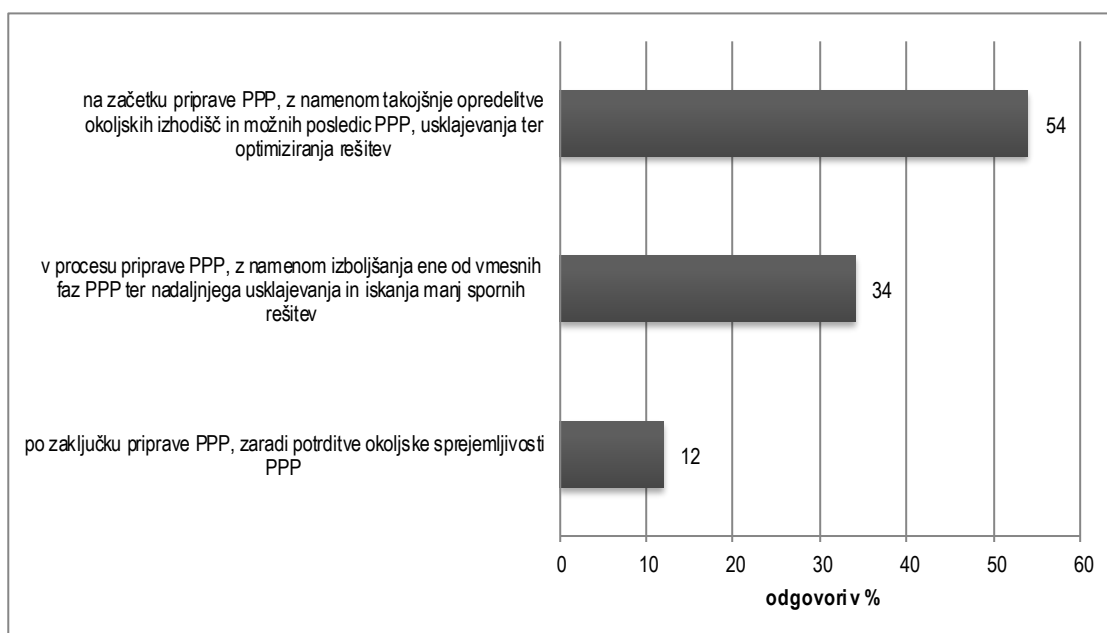
Slika 92: Ocena vpliva investitorja v procesu strateškega ocenjevanja po mnenju anketirancev glede na vlogo, ki jo imajo v procesu ocenjevanja (pogostost situacij je ocenjena na lestvici od 1-nikoli – 5-zelo pogosto)

6.2 Kako pogosto je bil izdelovalec OP povabljen k pripravi projektne naloge za izdelavo OP?

Slika 93: Odgovori na vprašanje kako pogosto je bil izdelovalec OP povabljen k pripravi projektne naloge za izdelavo OP

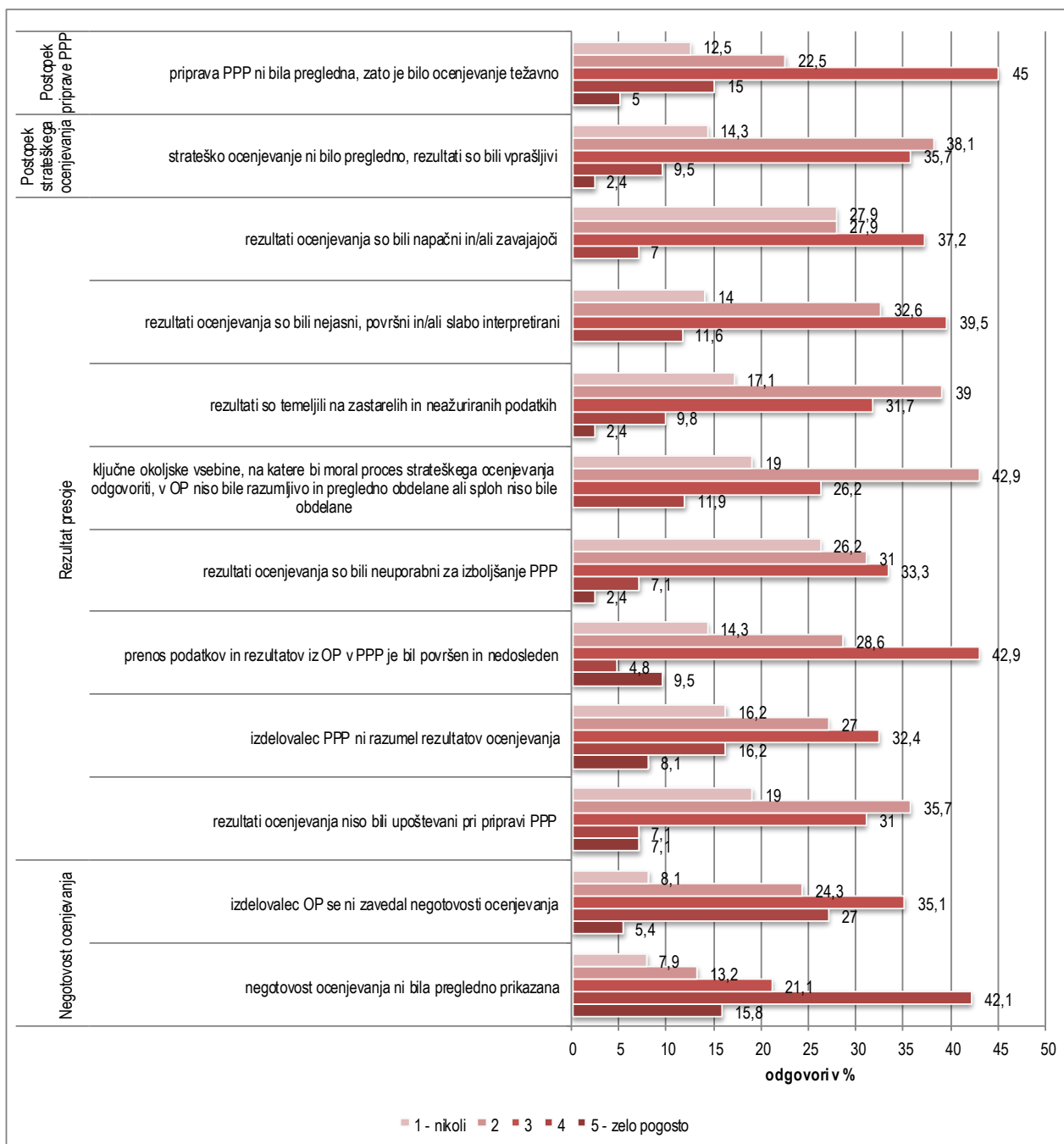
6.3 Kdaj je bil izdelovalec OP najpogosteje povabljen k strateškemu ocenjevanju PPP?

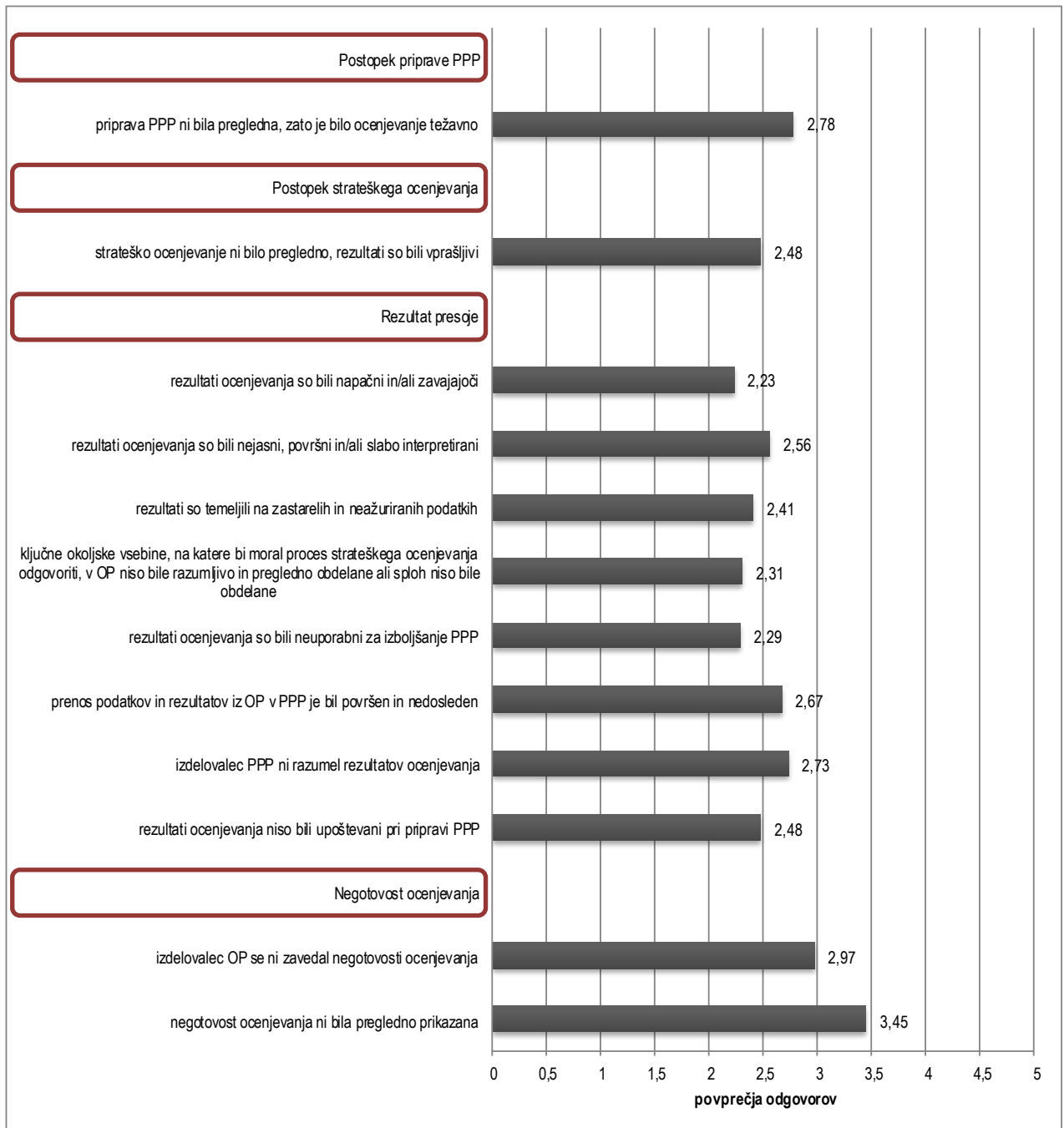
Slika 94: Odgovori na vprašanje kdaj je bil izdelovalec OP najpogosteje povabljen k strateškemu ocenjevanju

7 USTREZNOST OKOLJSKEGA POROČILA VKLJUČNO Z DODATKOM NA VAROVANA OBMOČJA IN USTREZNOST POLITIKE, PROGRAMA, PLANA

7.1 Kako pogosto je pri prenosu rezultatov OP v PPP prihajalo do spodaj navedenih težav? (1-nikoli, 5-zelo pogosto)

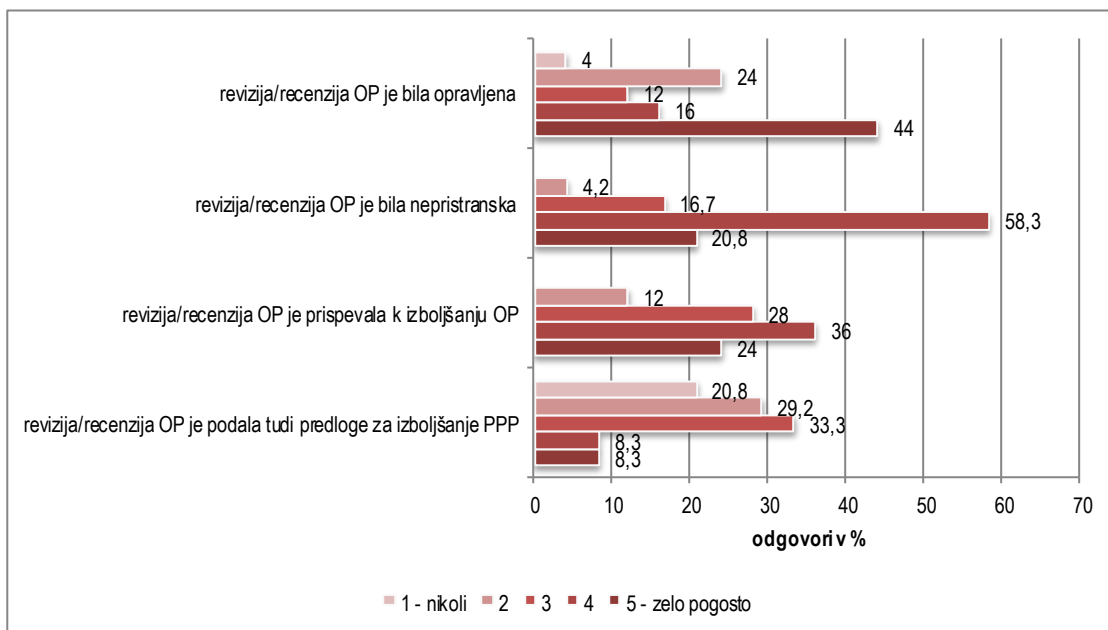

Slika 95: Mnenje anketirancev o pogostosti pojavljanja posameznih težav pri prenosu rezultatov OP v PPP (frekvence odgovorov)

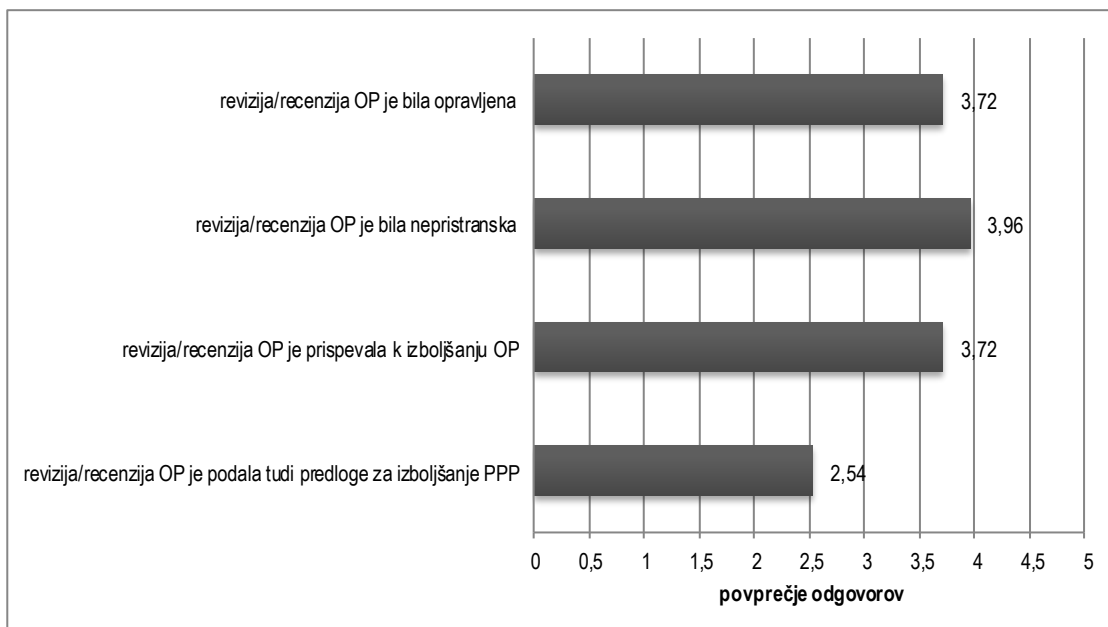

Slika 96: Pogostost pojavljanja posameznih težav pri prenosu rezultatov OP v PPP (povprečja odgovorov)

7.2 Kako pogosto je bila opravljena revizija/recenzija OP in kako koristna je bila?

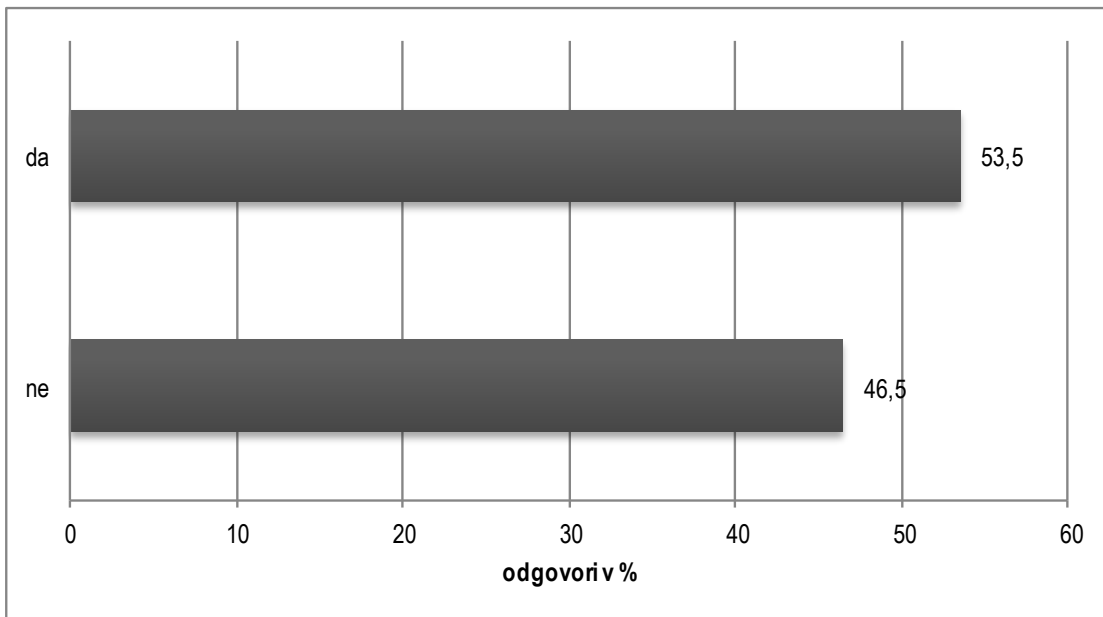

Slika 97: Mnenje anketirancev o reviziji/recenziji in njeni koristnosti (frekvence odgovorov)

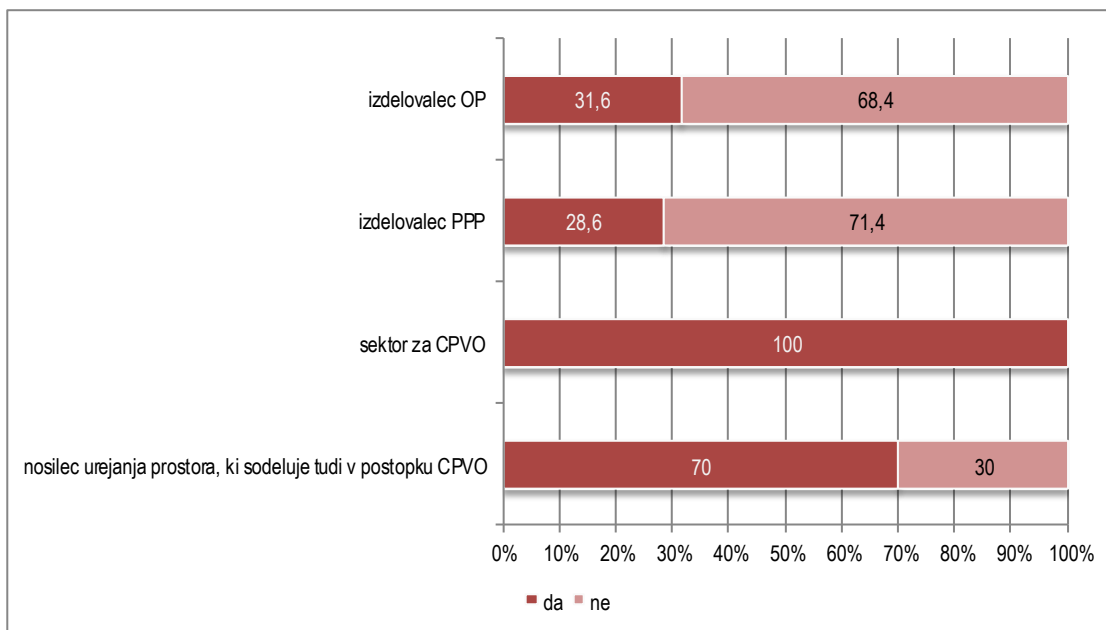

Slika 98: Mnenje anketirancev o reviziji/recenziji in ocena njene koristnosti (povprečja odgovorov)

7.3 Ali menite, da mnenje o ustreznosti OP, v obliki in na način kot je sedaj uveljavljeno, zagotavlja ustrezno kvaliteto OP in prispeva k izboljšanju PPP?

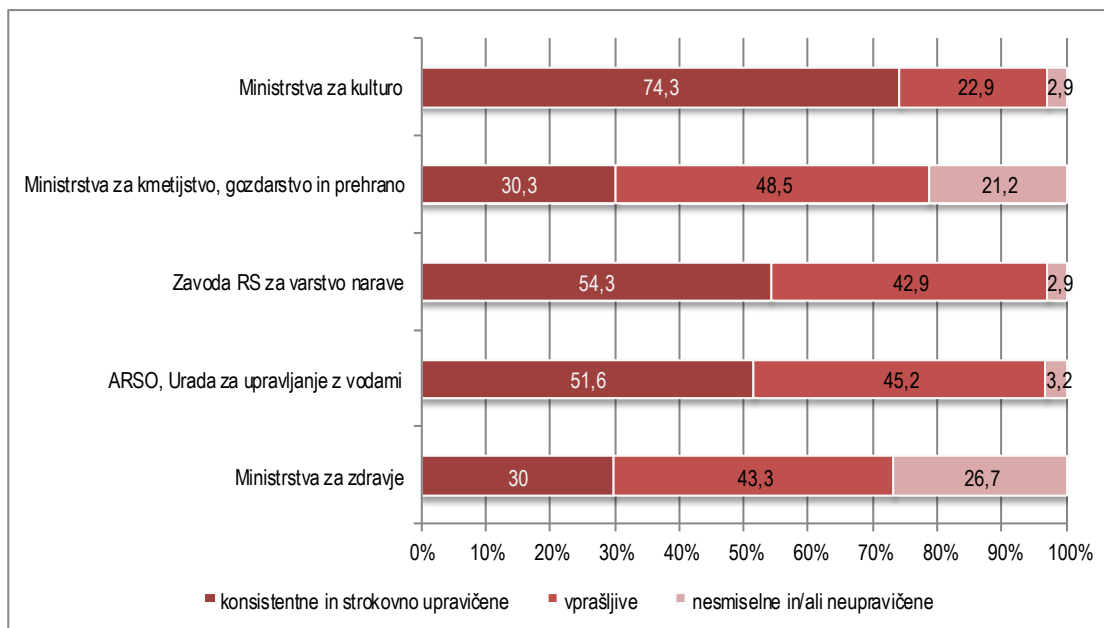

Slika 99: Odgovori anketirancev na vprašanje ali mnenje o ustreznosti OP, v obliki in na način kot je sedaj uveljavljeno, zagotavlja ustrezno kvaliteto OP in prispeva k izboljšanju PPP

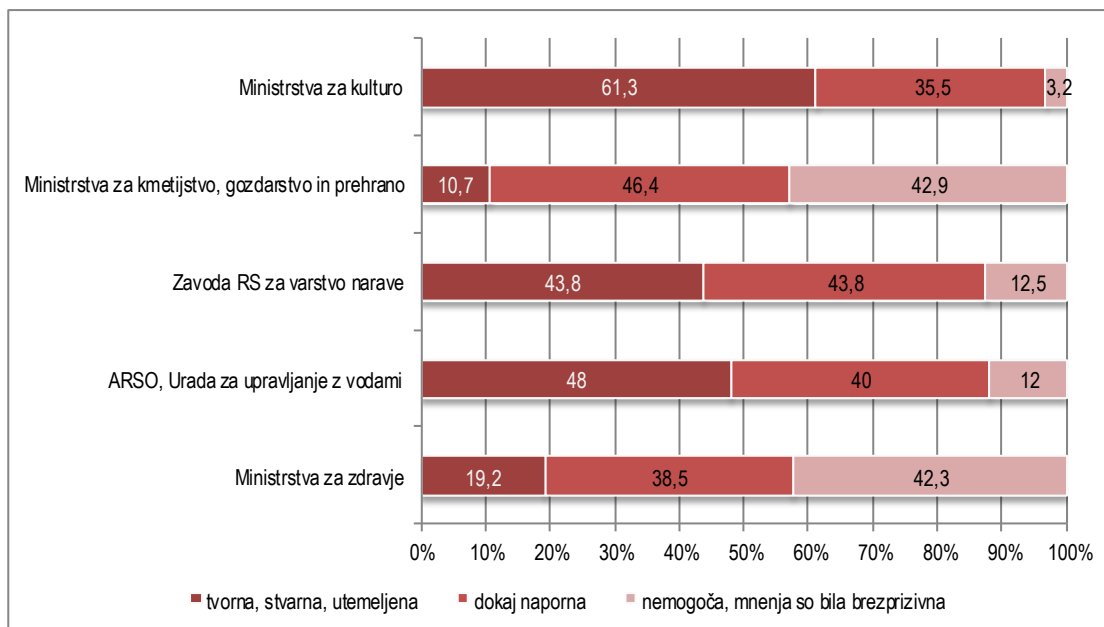
Slika 100: Odgovori anketirancev na vprašanje ali mnenje o ustreznosti OP, v obliki in na način kot je sedaj uveljavljeno, zagotavlja ustrezno kvaliteto OP in prispeva k izboljšanju PPP, glede na vlogo anketirancev v procesu strateškega ocenjevanja

7.4 Kako bi ocenili zahteve varstvenih ministrstev glede popravkov OP?

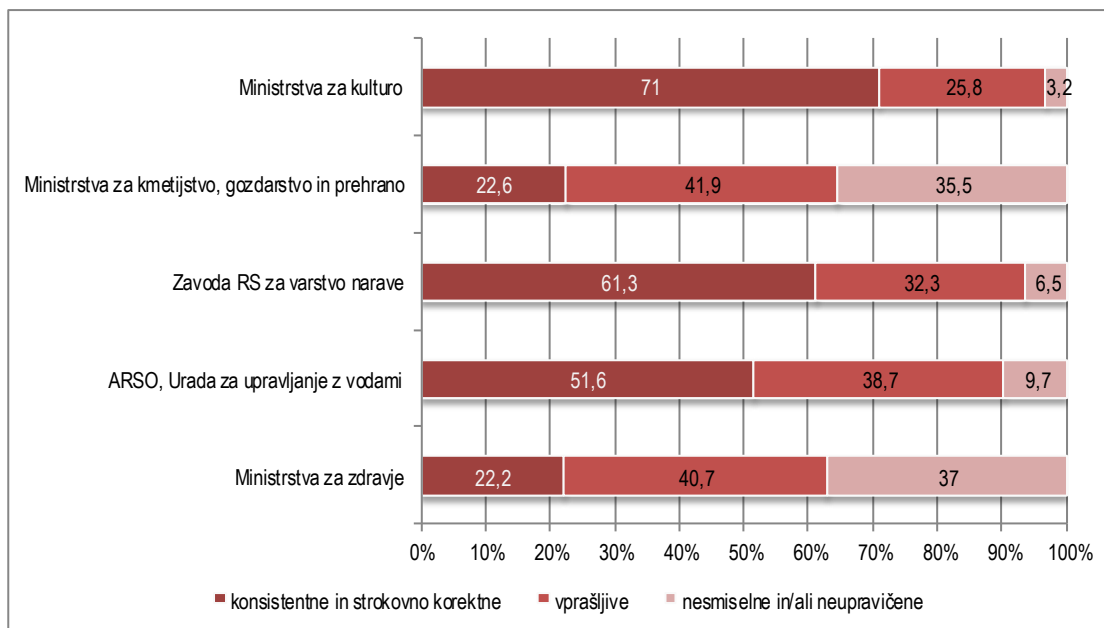
Slika 101: Mnenja anketirancev o ustreznosti podajanja zahtev posameznih varstvenih ministrstev glede popravkov OP (frekvence odgovorov)

7.5 Ali je bila glede mnenja o ustreznosti OP omogočena strokovna razprava?

Slika 102: Možnosti in načini strokovne razprave glede mnenja o ustreznosti OP s posameznimi varstvenimi ministri (frekvence odgovorov)

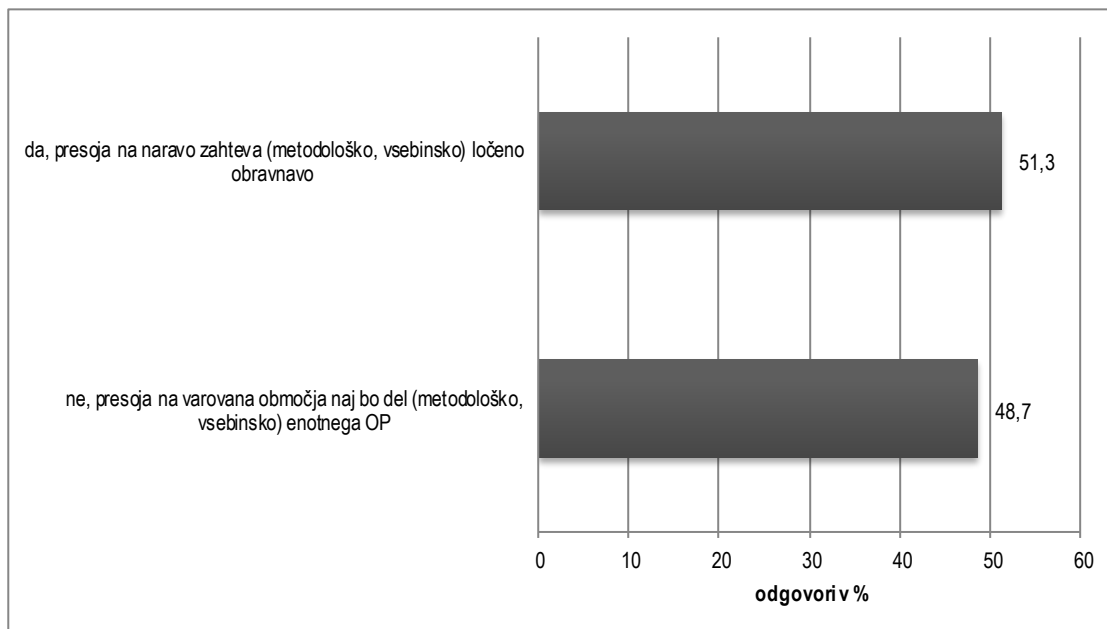
7.6 Kako bi ocenili utemeljitve varstvenih ministrstev pri izdaji negativnih mnenj o sprejemljivosti vplivov plana?

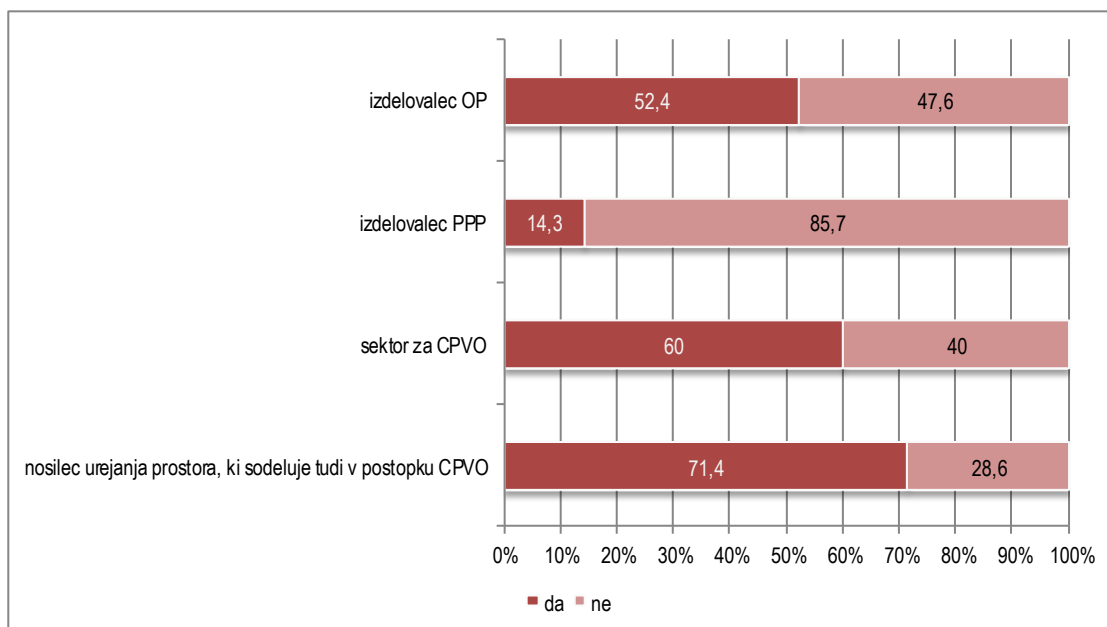
Slika 103: Mnenja anketirancev o ustreznosti utemeljitev varstvenih ministrstev pri izdaji negativnih mnenj o sprejemljivosti vplivov PPP

8 PRESOJA SPREJEMLJIVOSTI VPLIVOV IZVEDBE PPP NA VAROVANA OBMOČJA NARAVE

8.1 Ali menite, da je izdelava dodatka skladno s Pravilnikom o presoji sprejemljivosti vplivov izvedbe planov in posegov v naravo na varovana območja potrebna in smiselna?

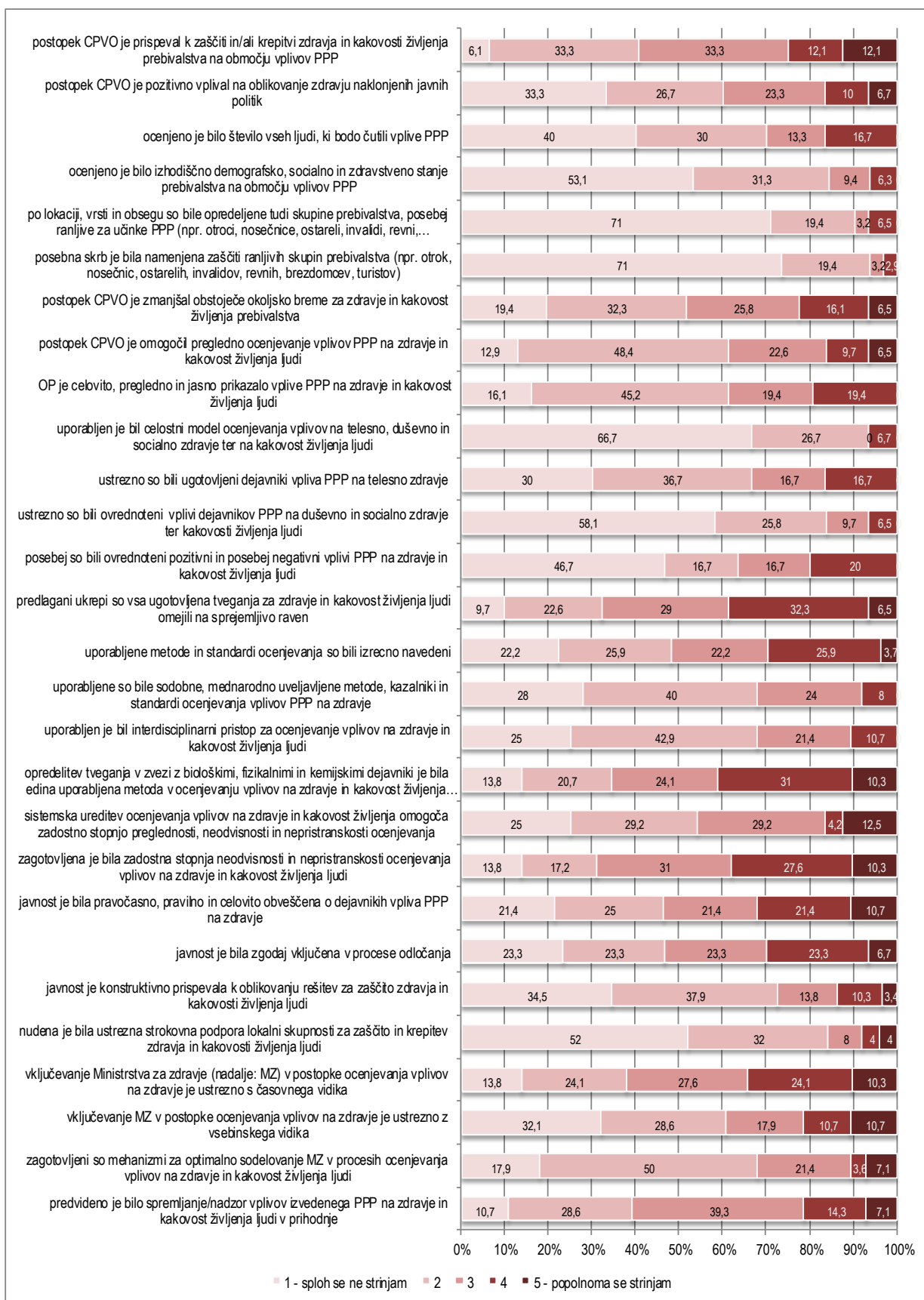
Slika 104: Odgovori anketirancev na vprašanje o potrebnosti in smiselnosti izdelave dodatka zanaravo skladno s Pravilnikom o presoji sprejemljivosti vplivov izvedbe planov in posegov v naravo na varovanih območjih

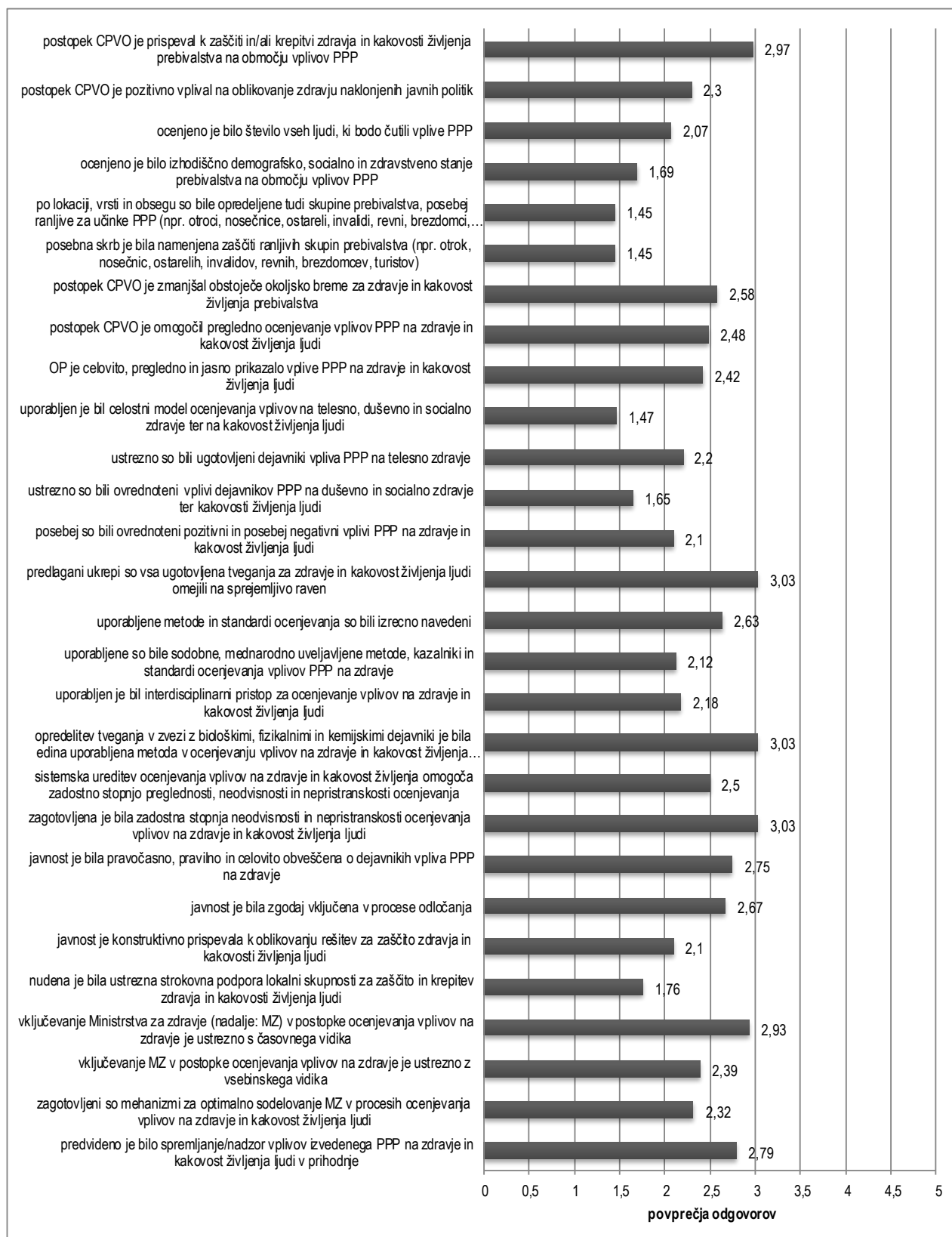
Slika 105: Odgovori anketirancev na vprašanje o potrebnosti in smiselnosti izdelave dodatka za naravo skladno s Pravilnikom o presoji sprejemljivosti vplivov izvedbe planov in posegov v naravo na varovanih območjih, glede na vlogo, ki jo imajo anketiranci v procesu strateškega ocenjevanja

9 OCENJEVANJE VPLIVOV NA ČLOVEKOVO ZDRAVJE

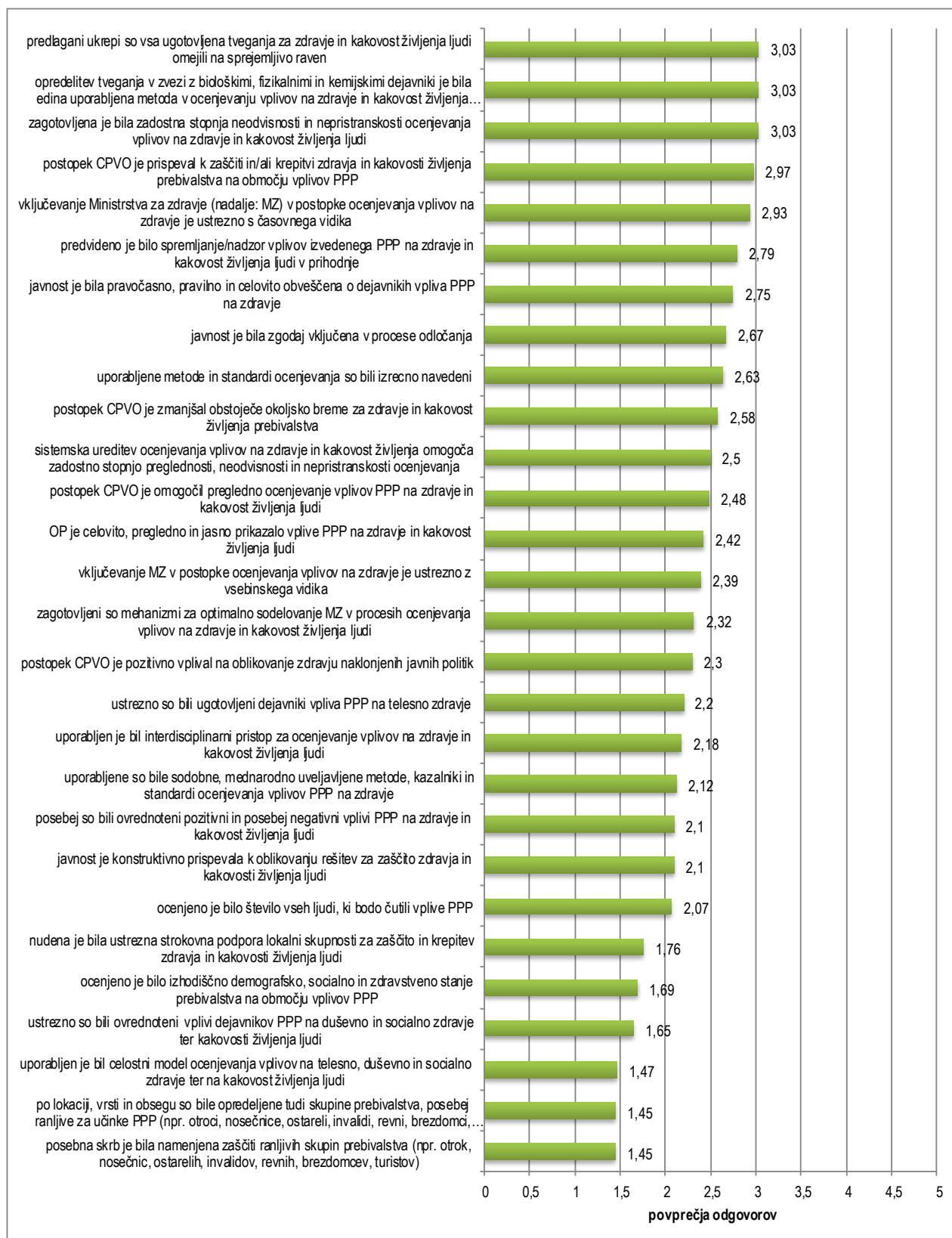
9.1 Koliko se strinjate s spodnjimi navedbami, ki se nanašajo na dosedanje izvajanje CPVO in izdelavo OP na področju zdravja?

Slika 106: Mnenje anketirancev o dosedanjem izvajanju CPVO in izdelave OP na področju zdravja (frekvence odgovorov)

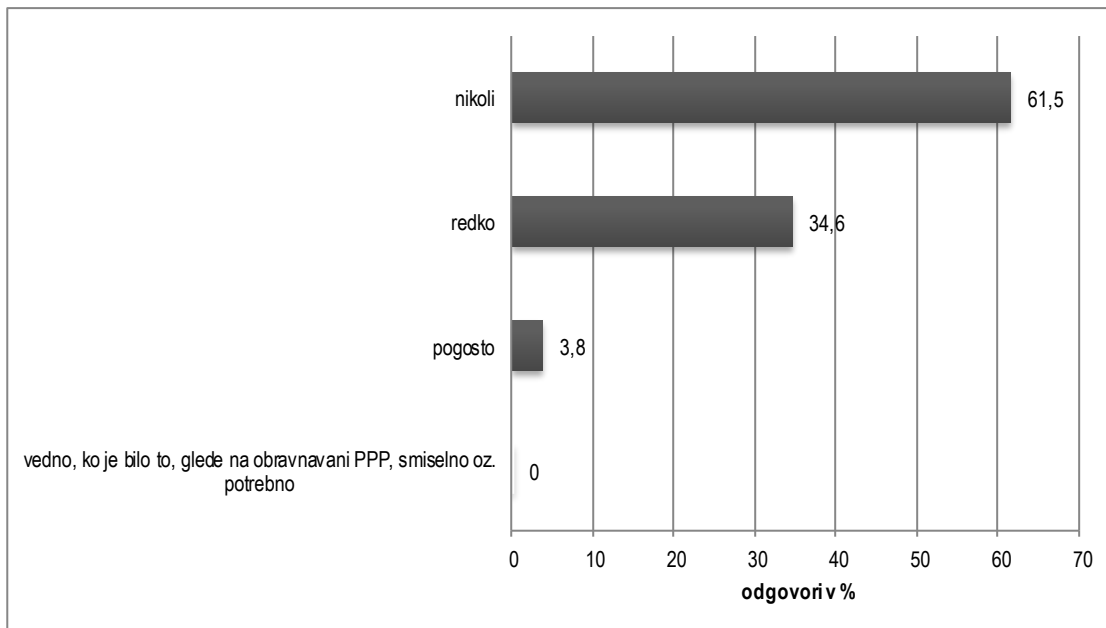

Slika 107: Ocena prakse dosedanjega izvajanja CPVO in izdelave OP na področju zdravja (povprečja odgovorov na lestvici 1-sploh se ne strinjam – 5-popolnoma se strinjam)

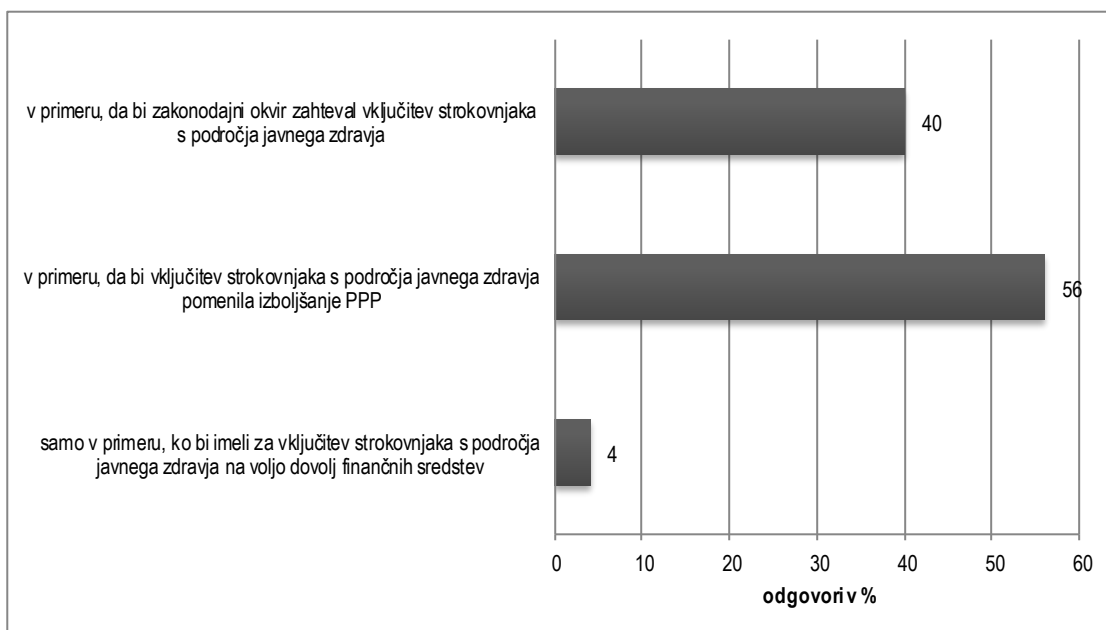
Slika 108: Vključevanje zdravja v dosedanje postopke izvajanja CPVO in izdelavo OP (povprečja odgovorov na lestvici 1-splah se ne strinjam – 5-popolnoma se strinjam)

9.2 Kako pogosto ste v postopek CPVO/izdelavo OP v ocenjevanje vključili strokovnjaka s področja javnega zdravja?

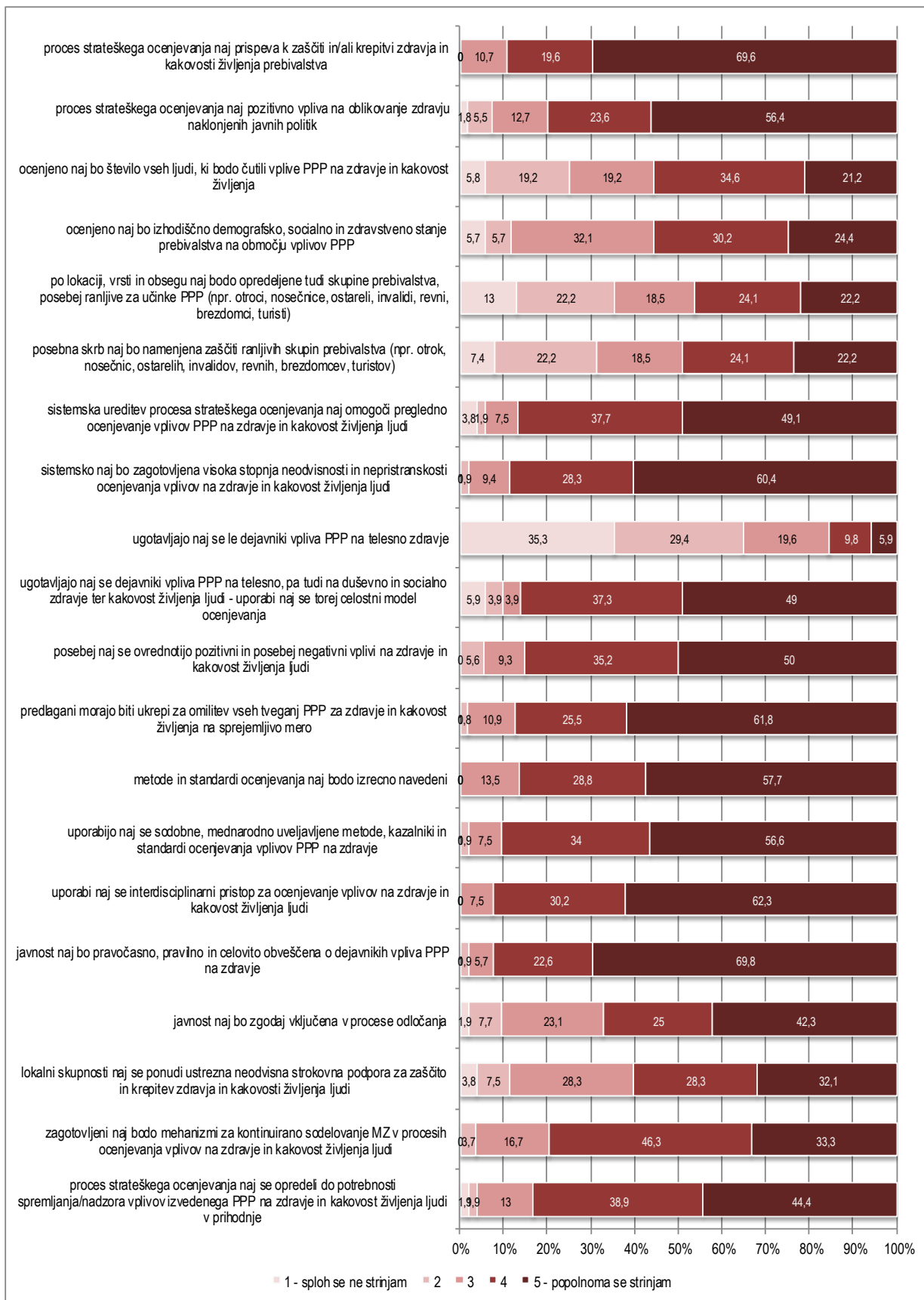
Slika 109: Odgovori anketirancev na vprašanje kako pogosto so bili v postopek CPVO/izdelavo OP vključeni strokovnjaki s področja javnega zdravja

9.3 V katerem primeru bi bili pripravljeni v ocenjevanje vključiti strokovnjaka s področja javnega zdravja?

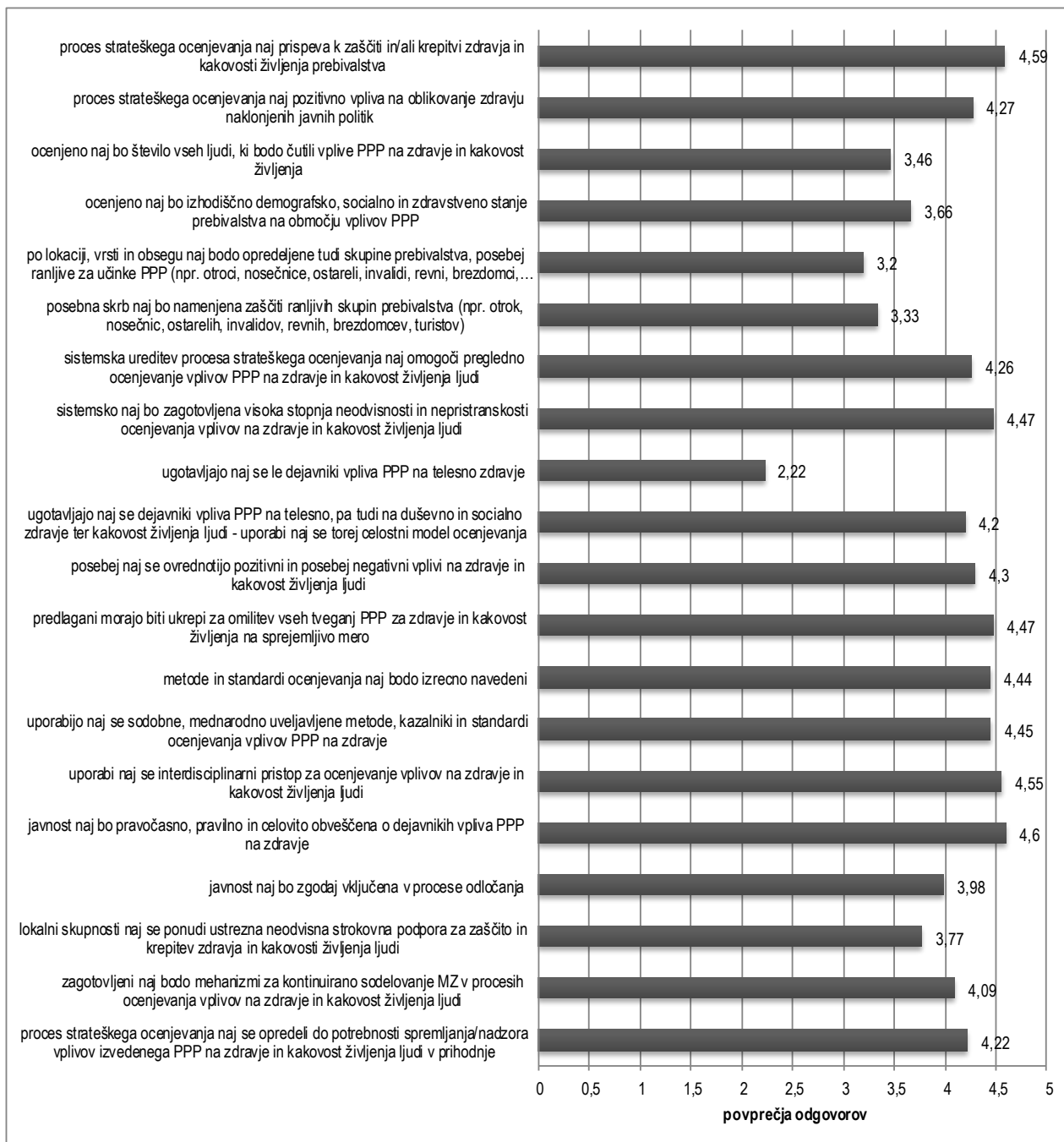

Slika 110: Odgovori anketirancev na vprašanje v katerem primeru bi bili pripravljeni v ocenjevanje vključiti strokovnjaka s področja javnega zdravja

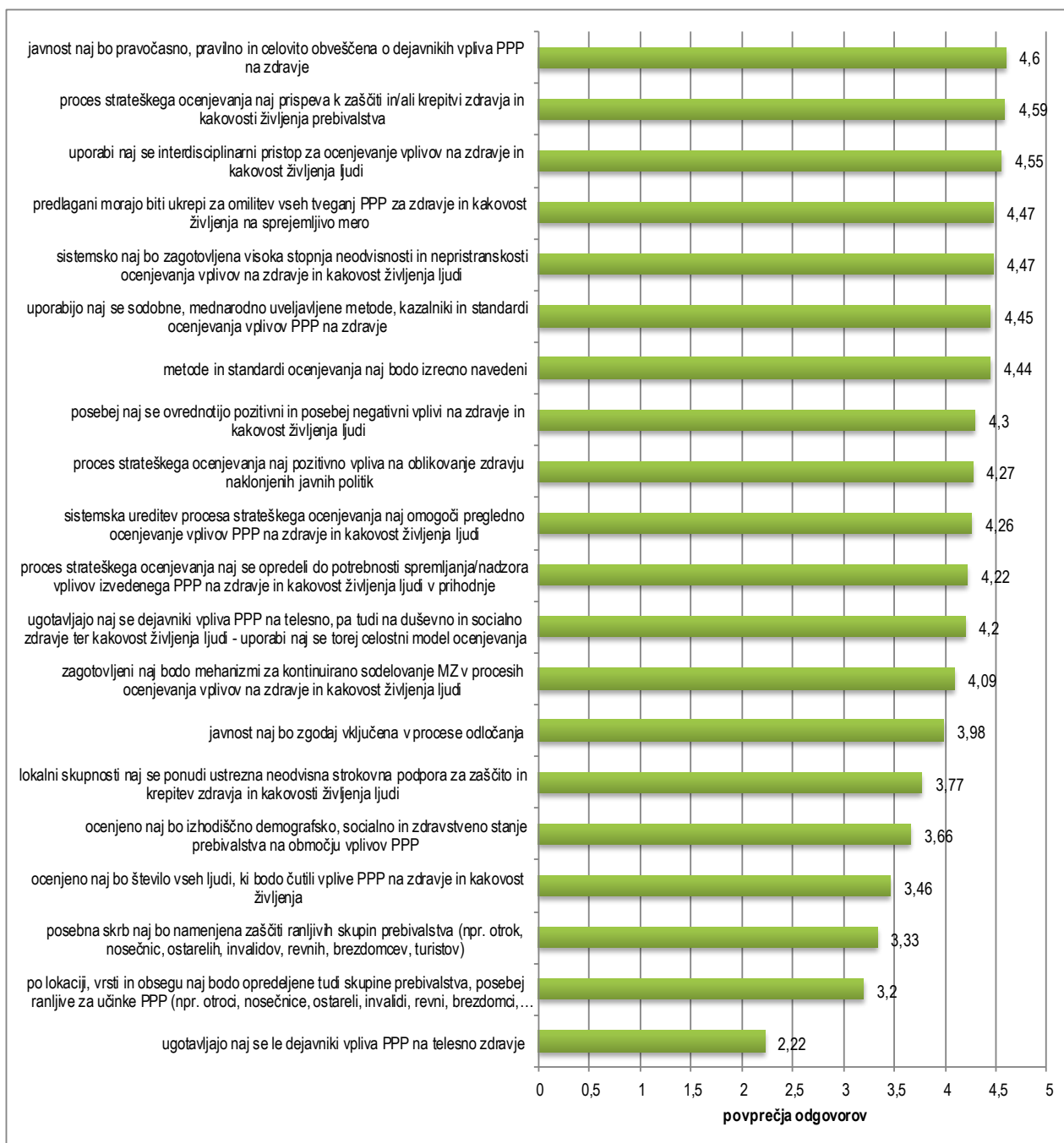
9.4 Ocenite stopnjo strinjanja s spodaj navedenimi merili za ocenjevanje kakovosti, ustreznosti in celovitosti obravnave zdravja ter kakovosti življenja v procesu strateškega ocenjevanja.

Slika 111: Mnenje anketirancev o predlaganih merilih za ocenjevanje kakovosti, ustreznosti in celovitosti obravnave zdravja ter kakovosti življenja v procesu strateškega ocenjevanja (frekvence odgovorov)

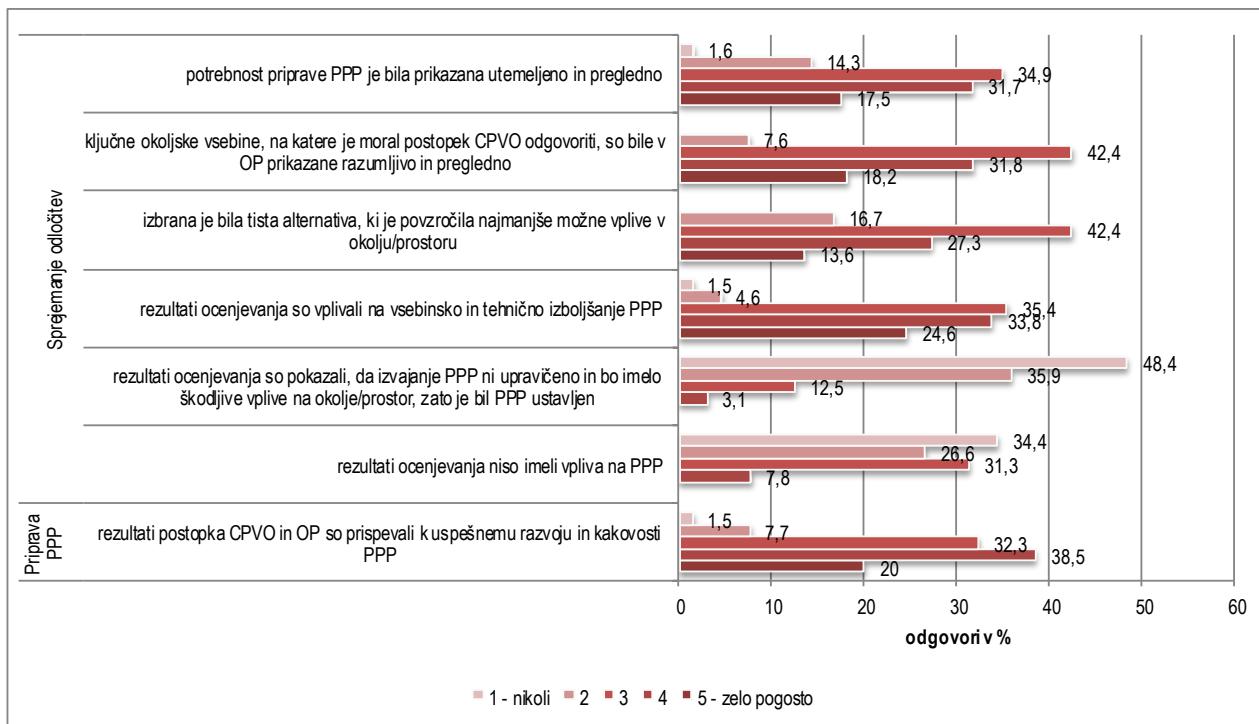
Slika 112: Ocena pomembnosti in ustreznosti predlaganih meril za ocenjevanje kakovosti, ustreznosti in celovitosti obravnave zdravja ter kakovosti življenja v procesu strateškega ocenjevanja (povprečja odgovorov)

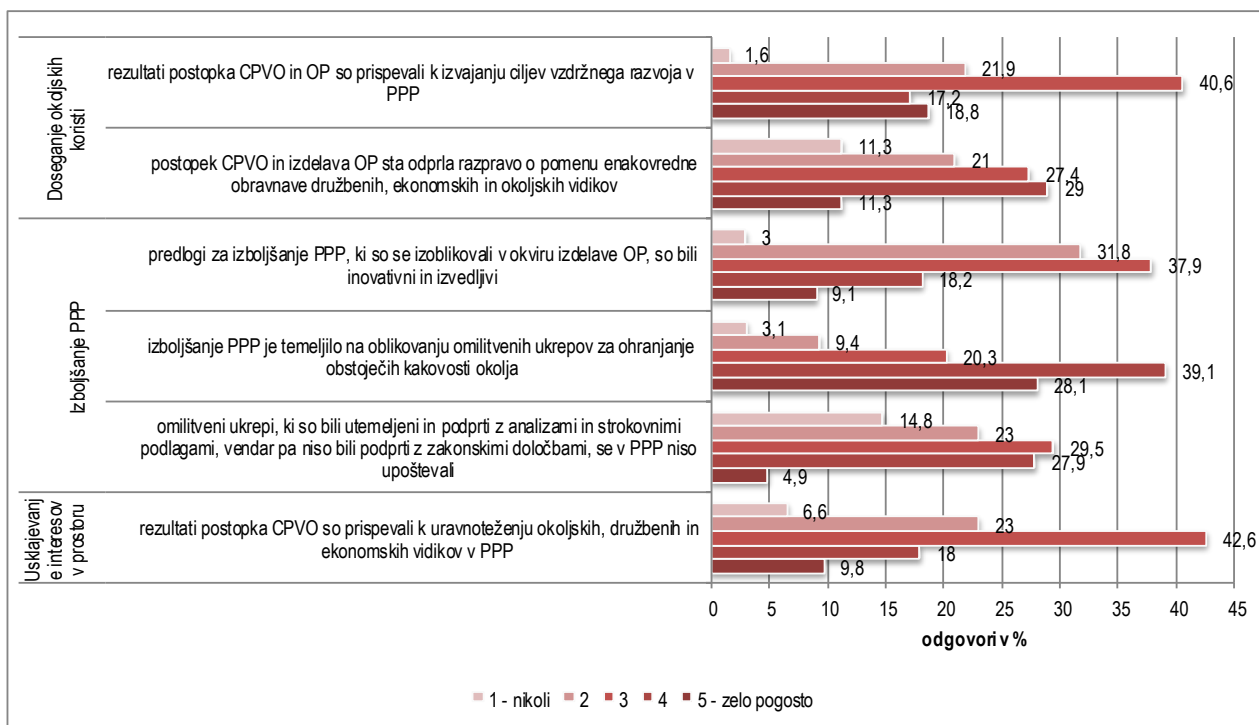
Slika 113: Pomembnost predlaganih meril za ocenjevanje kakovosti, ustreznosti in celovitosti obravnave zdravja ter kakovosti življenja v procesu strateškega ocenjevanja (povprečja odgovorov)

10 VPLIV REZULTATOV STRATEŠKEGA OCENJEVANJA NA PPP

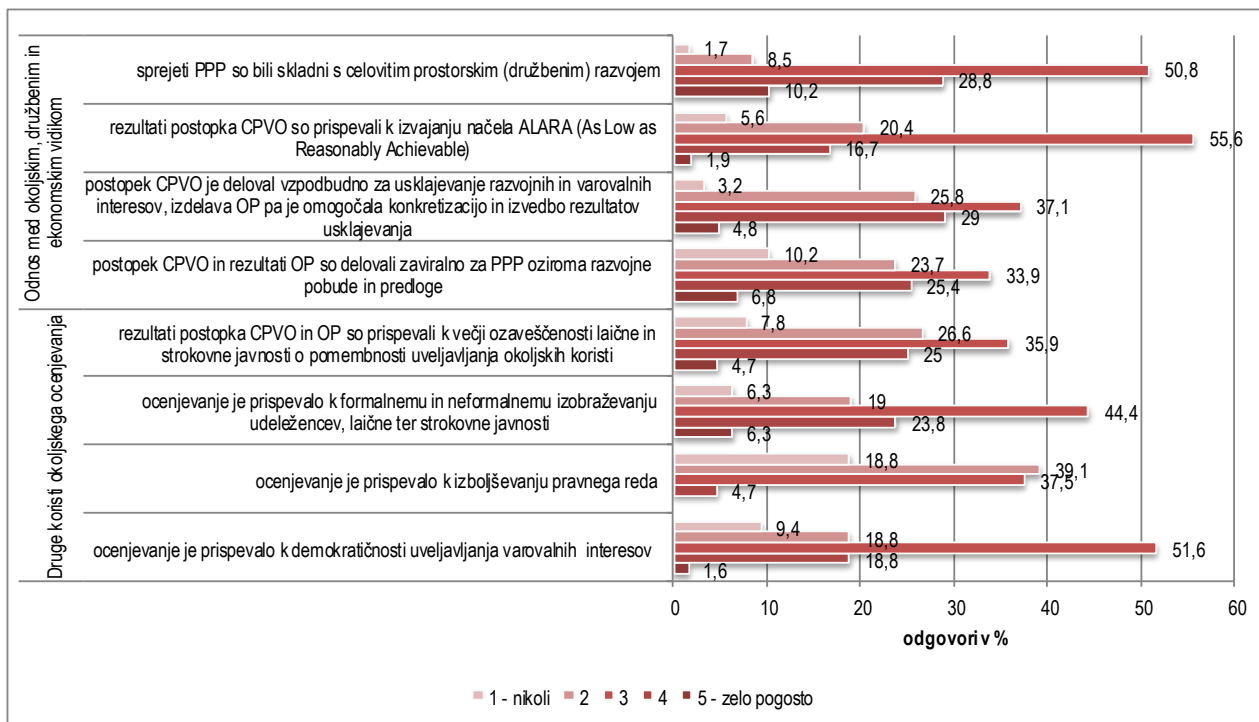
10.1 Kako pogosto so rezultati strateškega ocenjevanja vplivali na spodaj navedene situacije? (1-nikoli, 5-zelo pogosto)

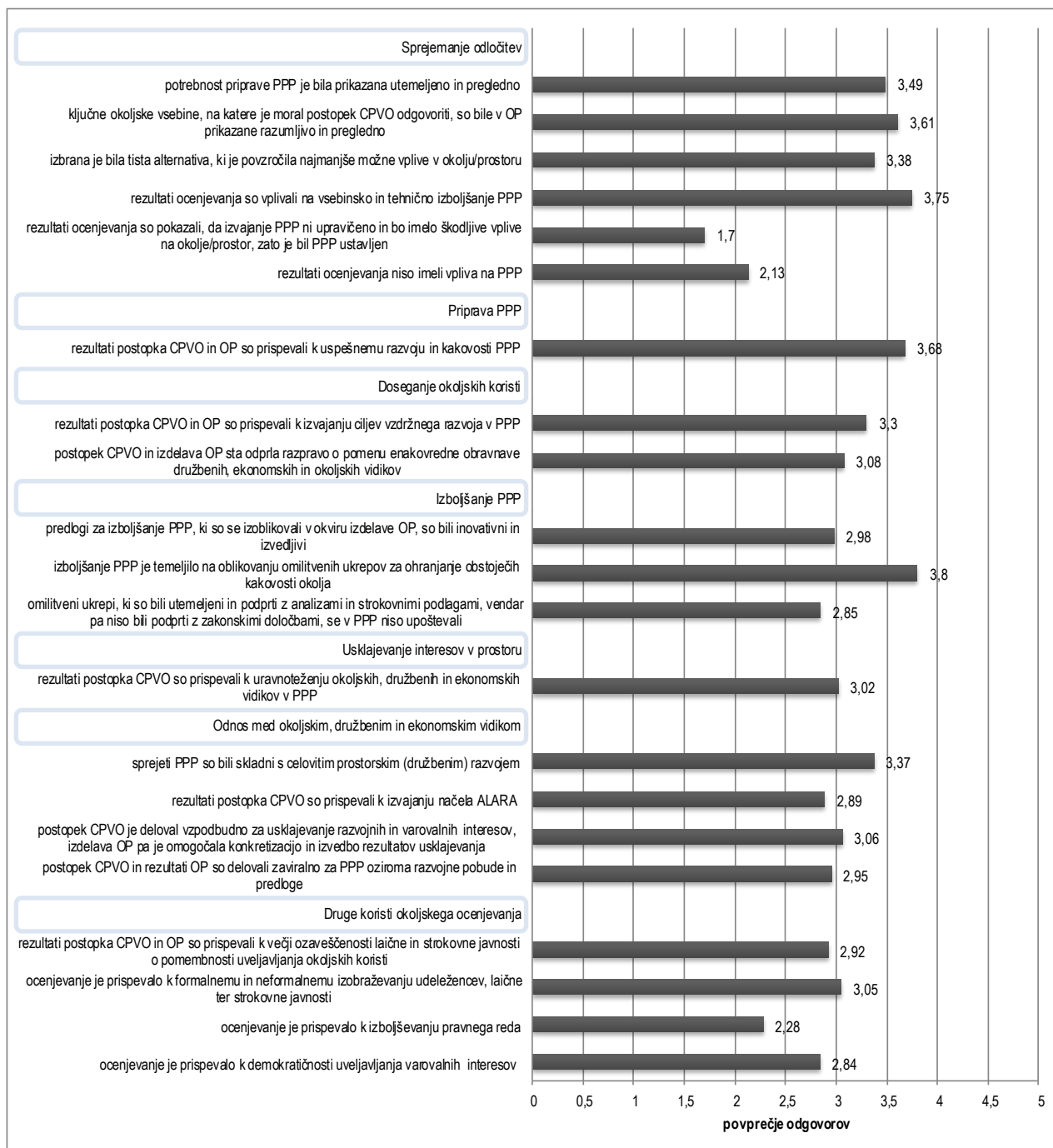
Slika 114: Vpliv rezultatov strateškega ocenjevanja na sprejemanje odločitev in pripravo PPP (frekvence odgovorov)

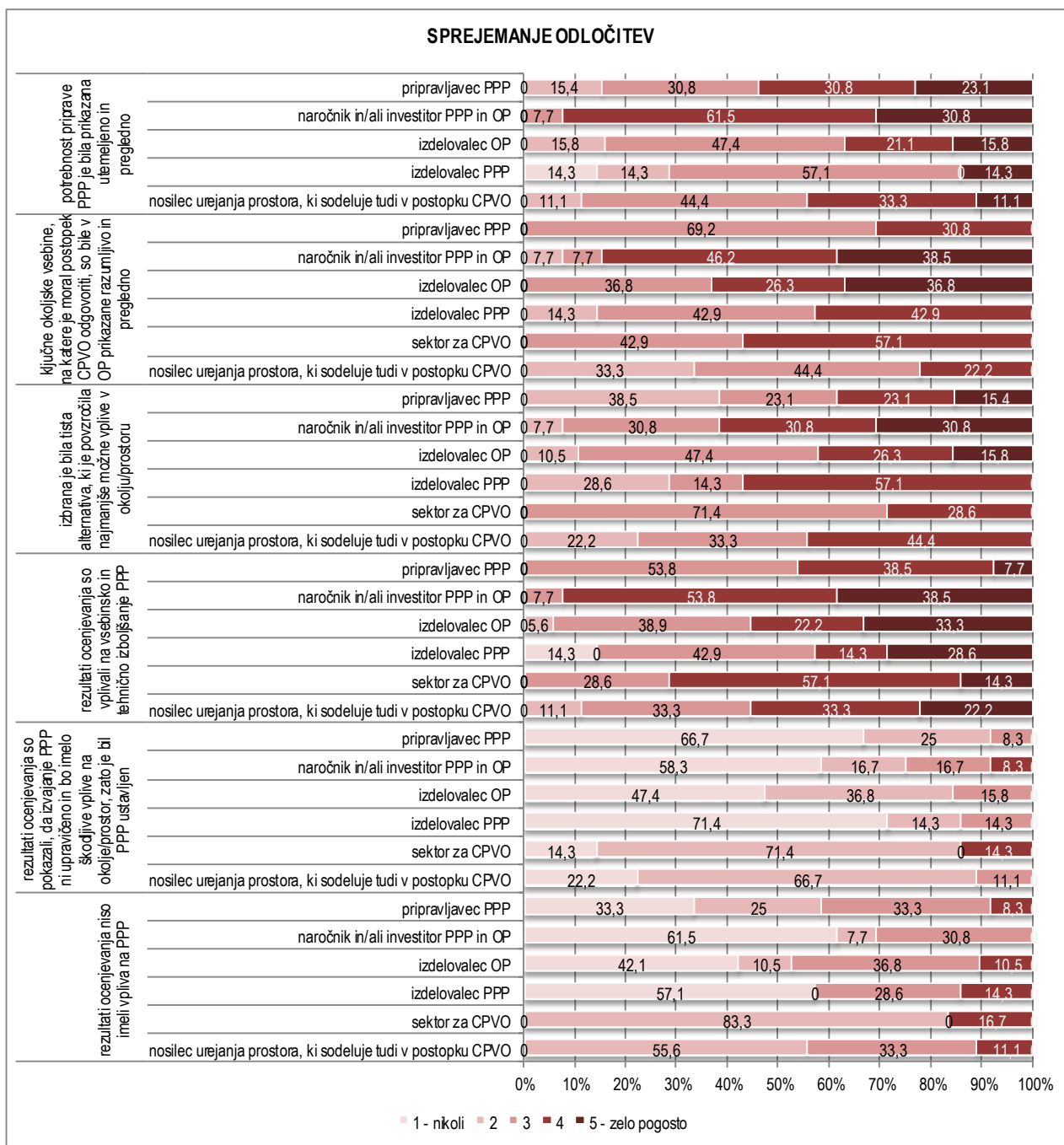
Slika 115: Vpliv rezultatov strateškega ocenjevanja na doseganje okoljskih koristi, izboljšanje PPP in usklajevanje interesov v prostoru (frekvence odgovorov)

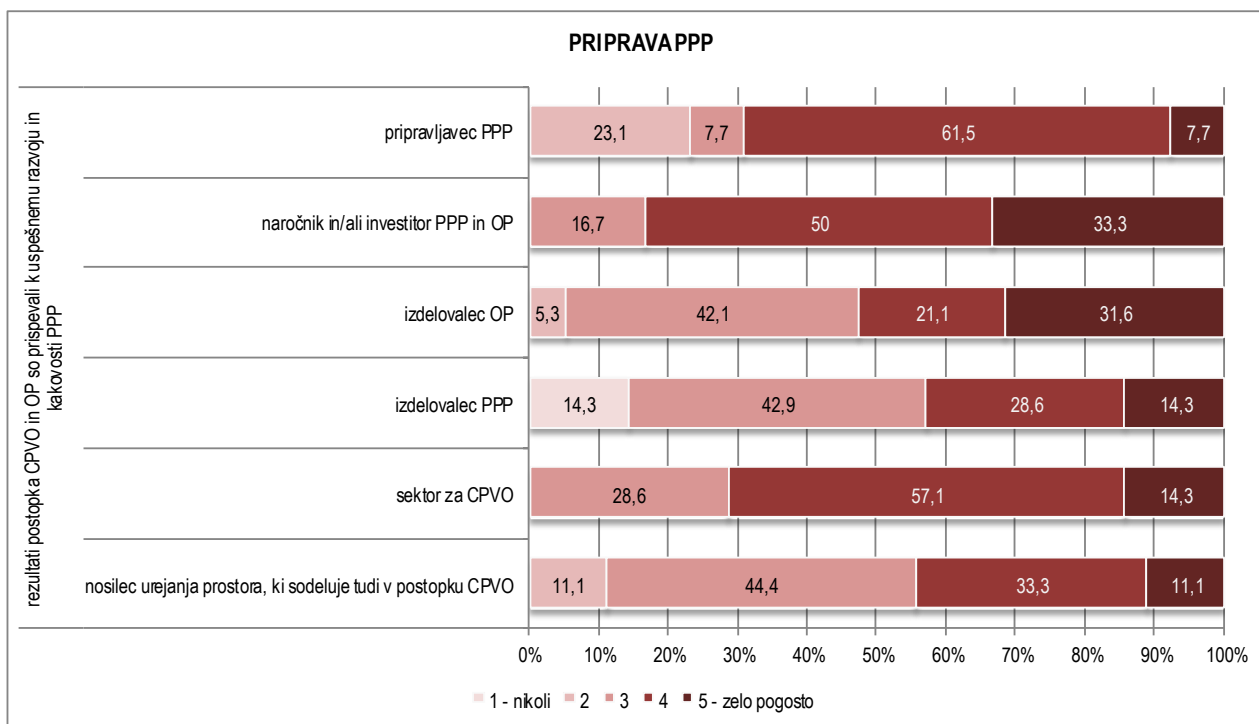
Slika 116: Vpliv rezultatov strateškega ocenjevanja na odnos med okoljskim, družbenim in ekonomskim vidikom ter na druge koristi okoljskega ocenjevanja (frekvence odgovorov)

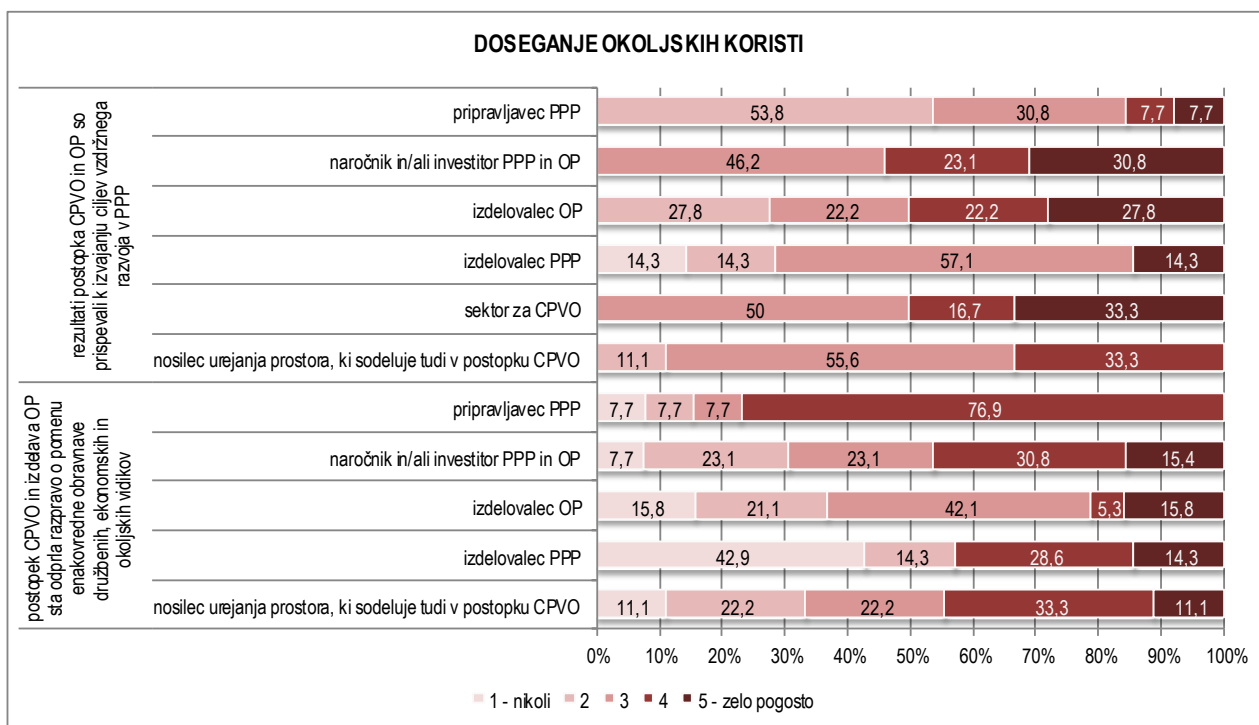
Slika 117: Vpliv rezultatov strateškega ocenjevanja na sprejemanje odločitev, pripravo PPP, doseganje okoljskih koristi, izboljšanje PPP, usklajevanje interesov v prostoru, odnos med okoljskim, družbenim in ekonomskim vidikom ter na druge koristi okoljskega ocenjevanja (povprečja odgovorov)

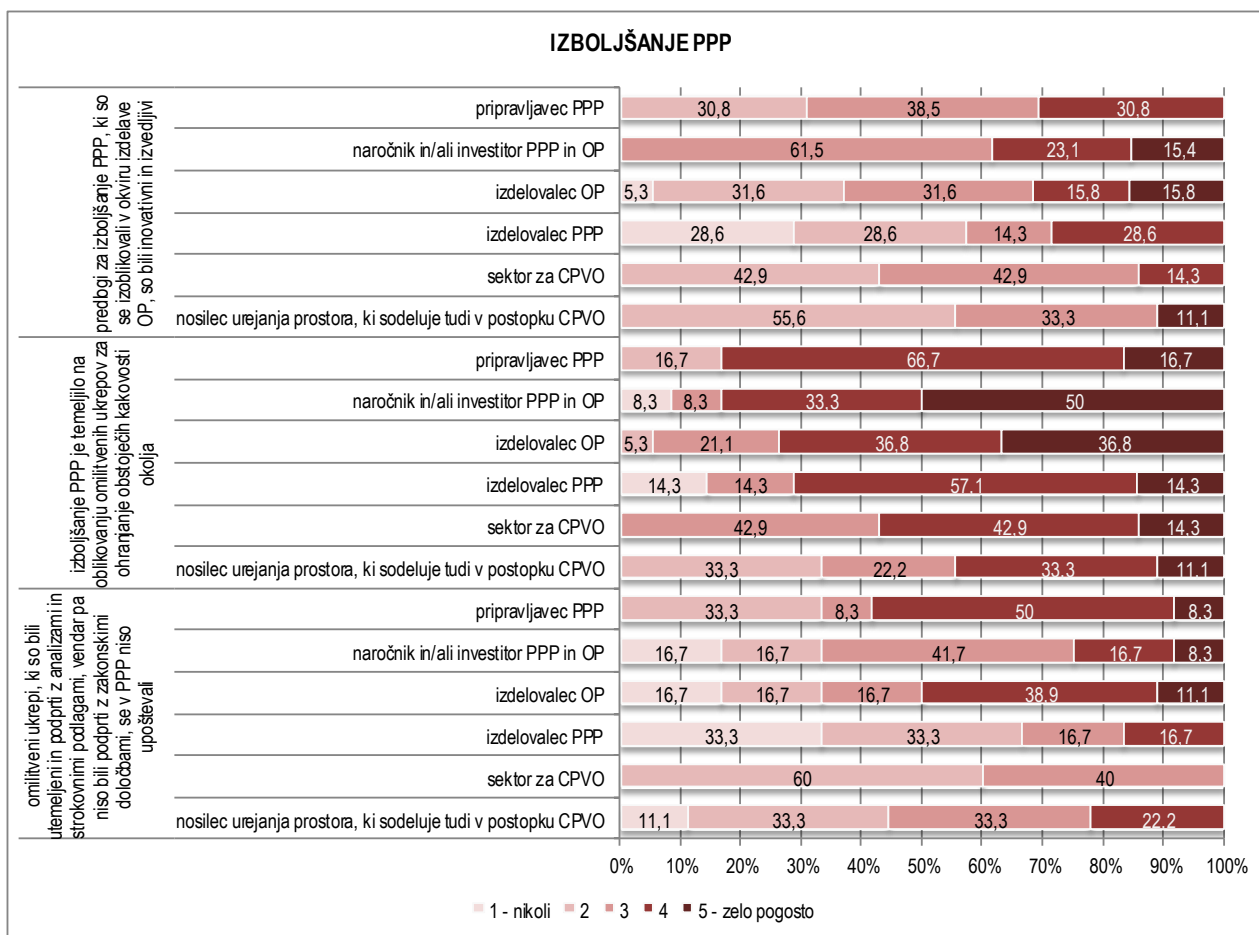
Slika 118: Vpliv rezultatov strateškega ocenjevanja na sprejemanje odločitev po mnenju anketirancev glede na vlogo, ki jo imajo v procesu strateškega ocenjevanja (frekvence odgovorov)

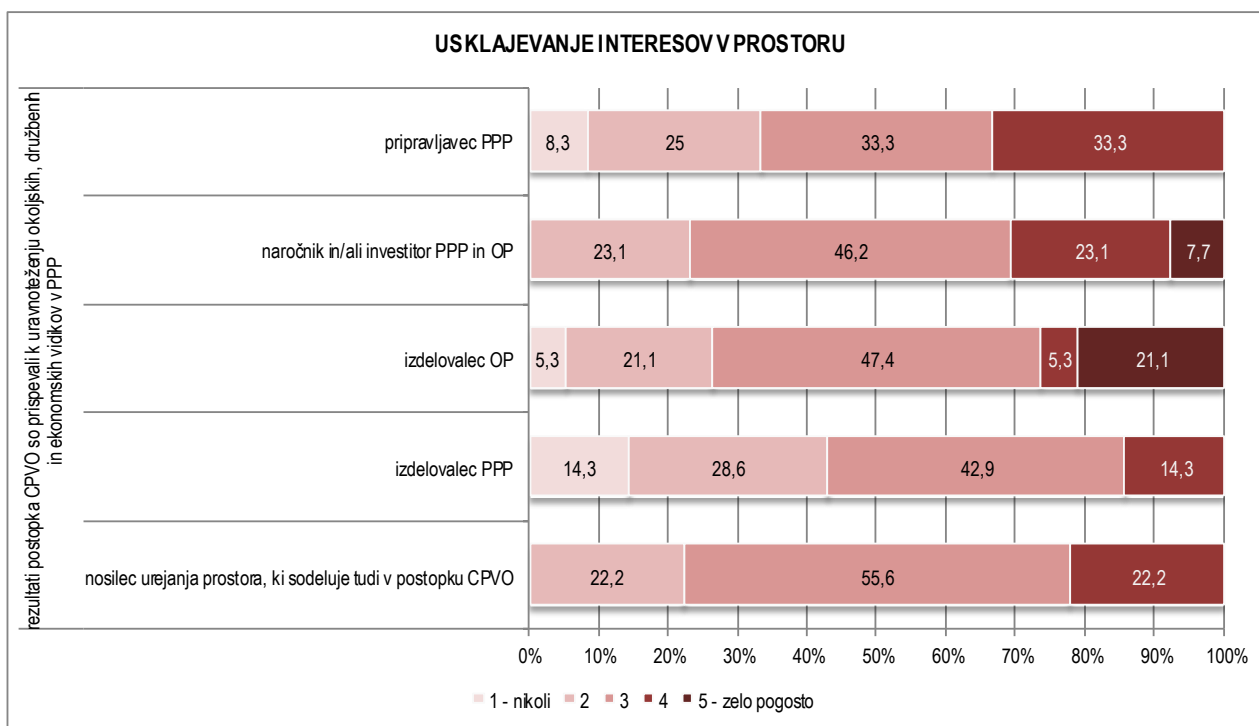
Slika 119: Vpliv rezultatov strateškega ocenjevanja na pripravo PPP po mnenju anketirancev glede na vlogo, ki jo imajo v procesu strateškega ocenjevanja (frekvence odgovorov)

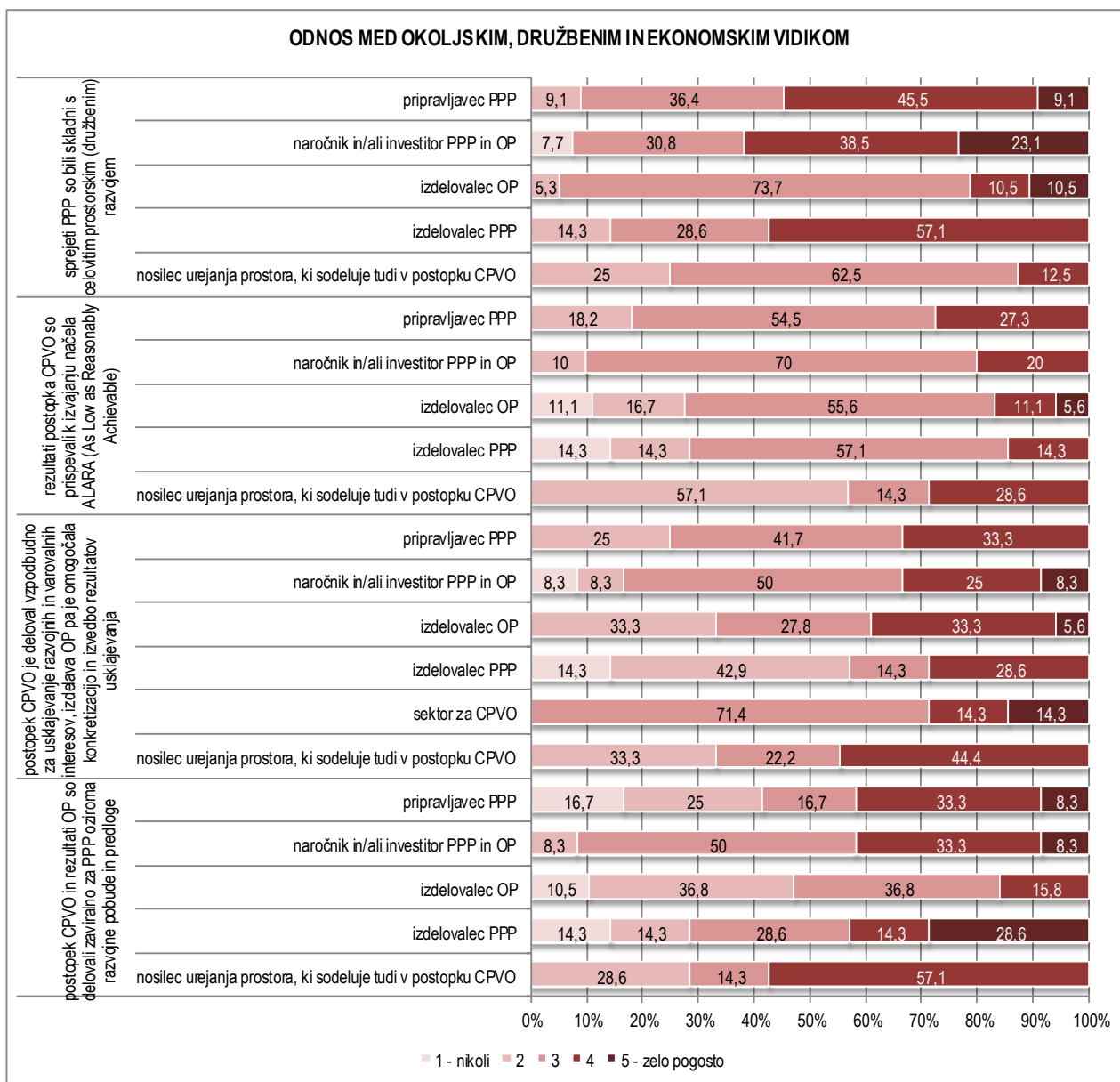
Slika 120: Vpliv rezultatov strateškega ocenjevanja na doseganje okoljskih koristi po mnenju anketirancev glede na vlogo, ki jo imajo v procesu strateškega ocenjevanja (frekvence odgovorov)

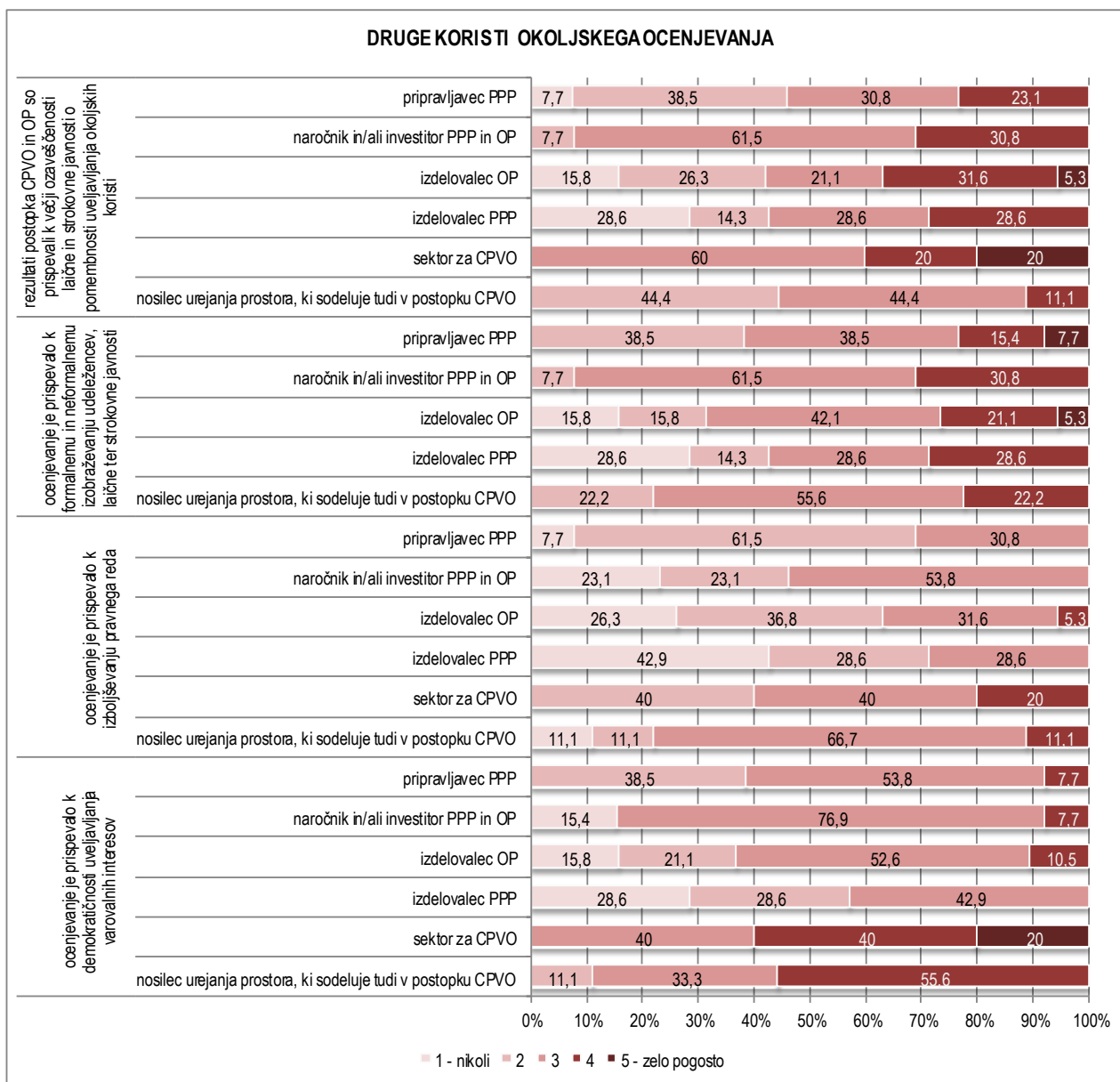
Slika 121: Vpliv rezultatov strateškega ocenjevanja na izboljšanje PPP po mnenju anketirancev glede na vlogo, ki jo imajo v procesu strateškega ocenjevanja (frekvence odgovorov)

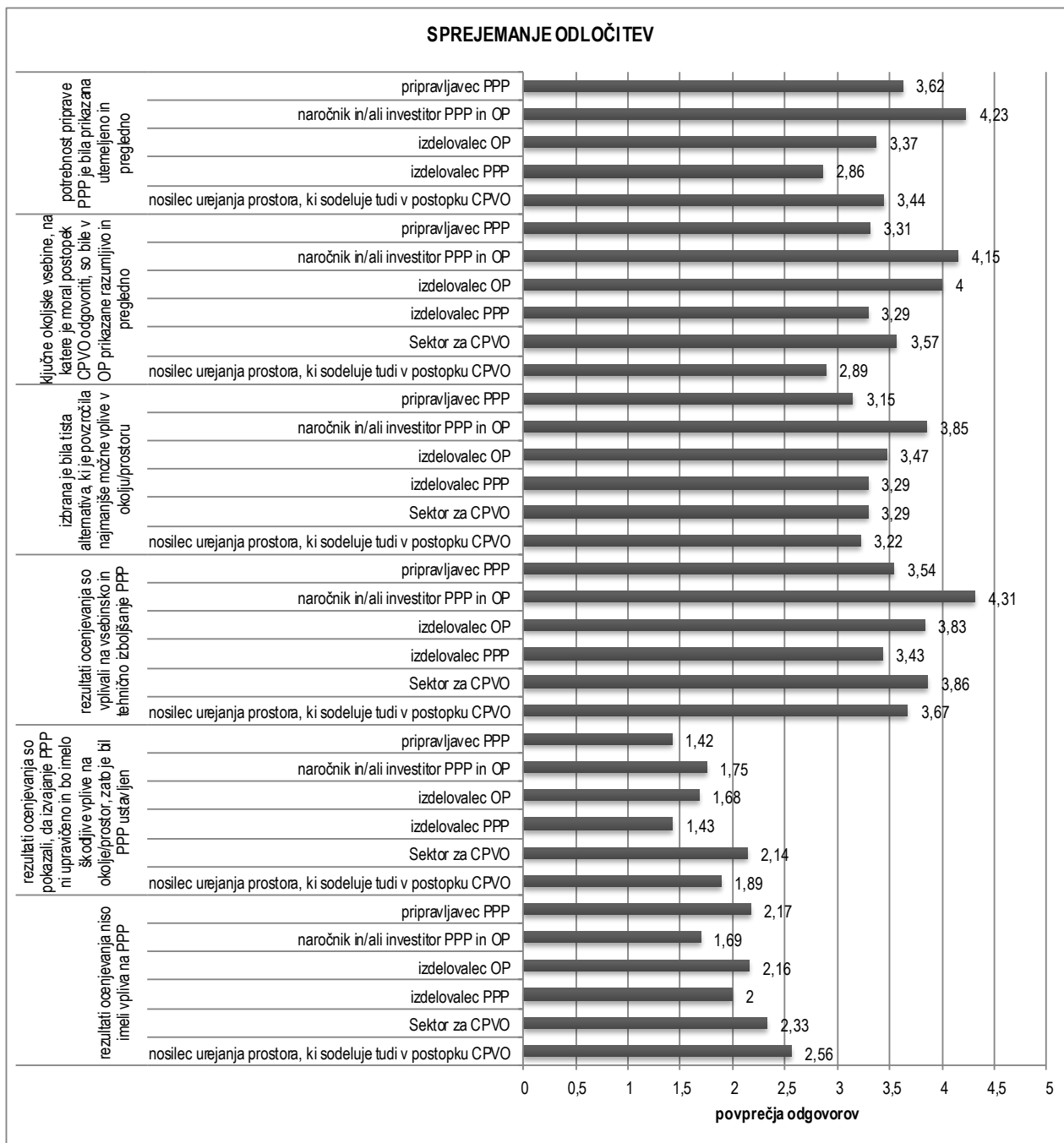
Slika 122: Vpliv rezultatov strateškega ocenjevanja na usklajevanje interesov v prostoru po mnenju anketirancev glede na vlogo, ki jo imajo v procesu strateškega ocenjevanja (frekvence odgovorov)

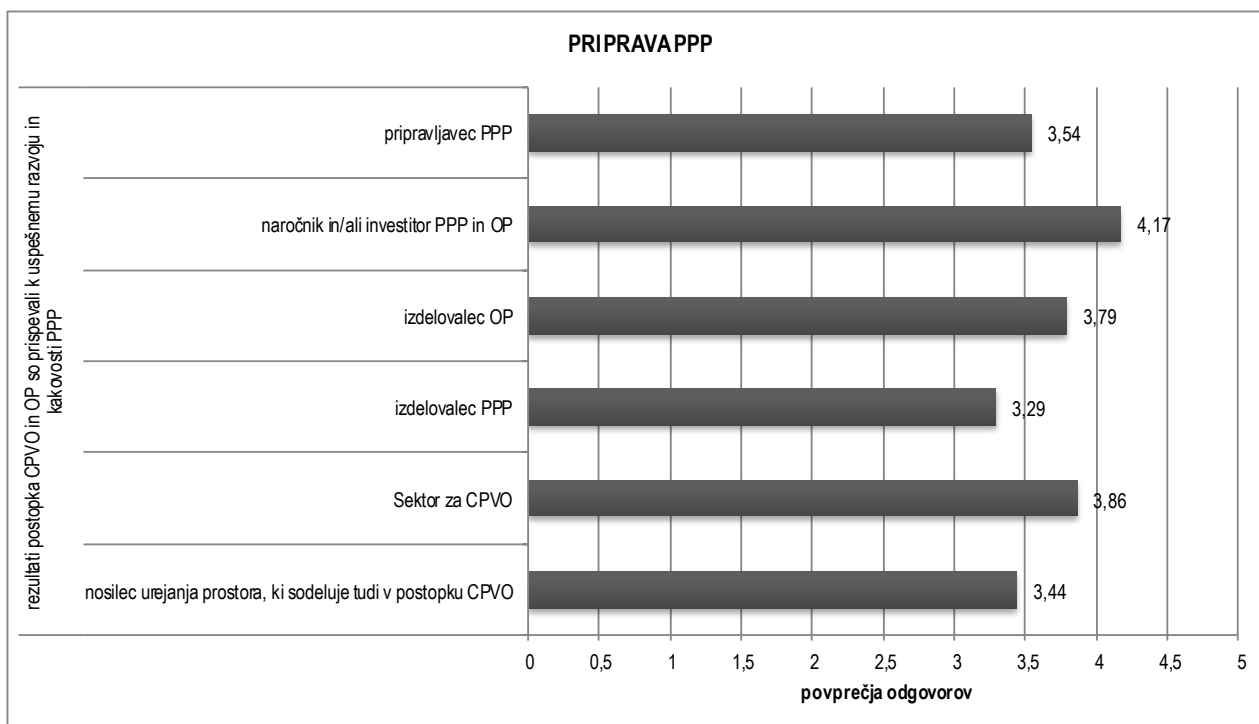
Slika 123: Vpliv rezultatov strateškega ocenjevanja na odnos med okoljskim, družbenim in ekonomskim vidikom po mnenju anketirancev glede na vlogo, ki jo imajo v procesu strateškega ocenjevanja (frekvence odgovorov)

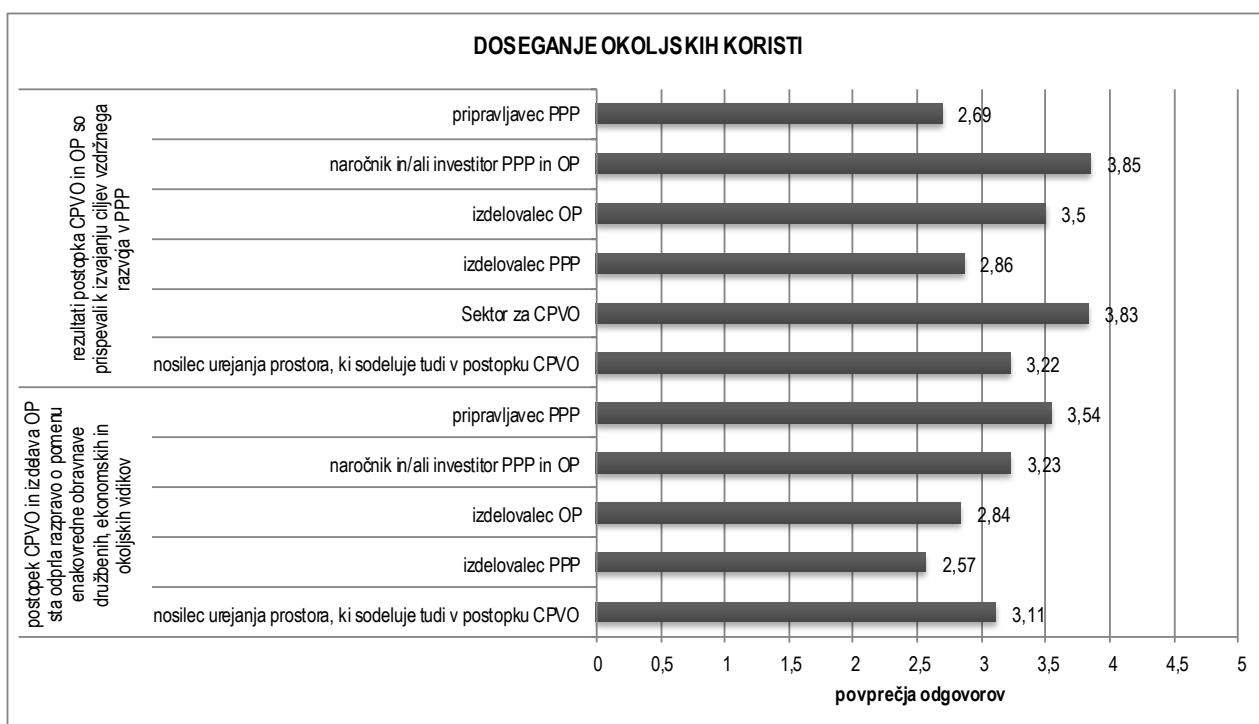
Slika 124: Vpliv rezultatov strateškega ocenjevanja na druge koristi okoljskega ocenjevanja po mnenju anketirancev glede na vlogo, ki jo imajo v procesu strateškega ocenjevanja (frekvence odgovorov)

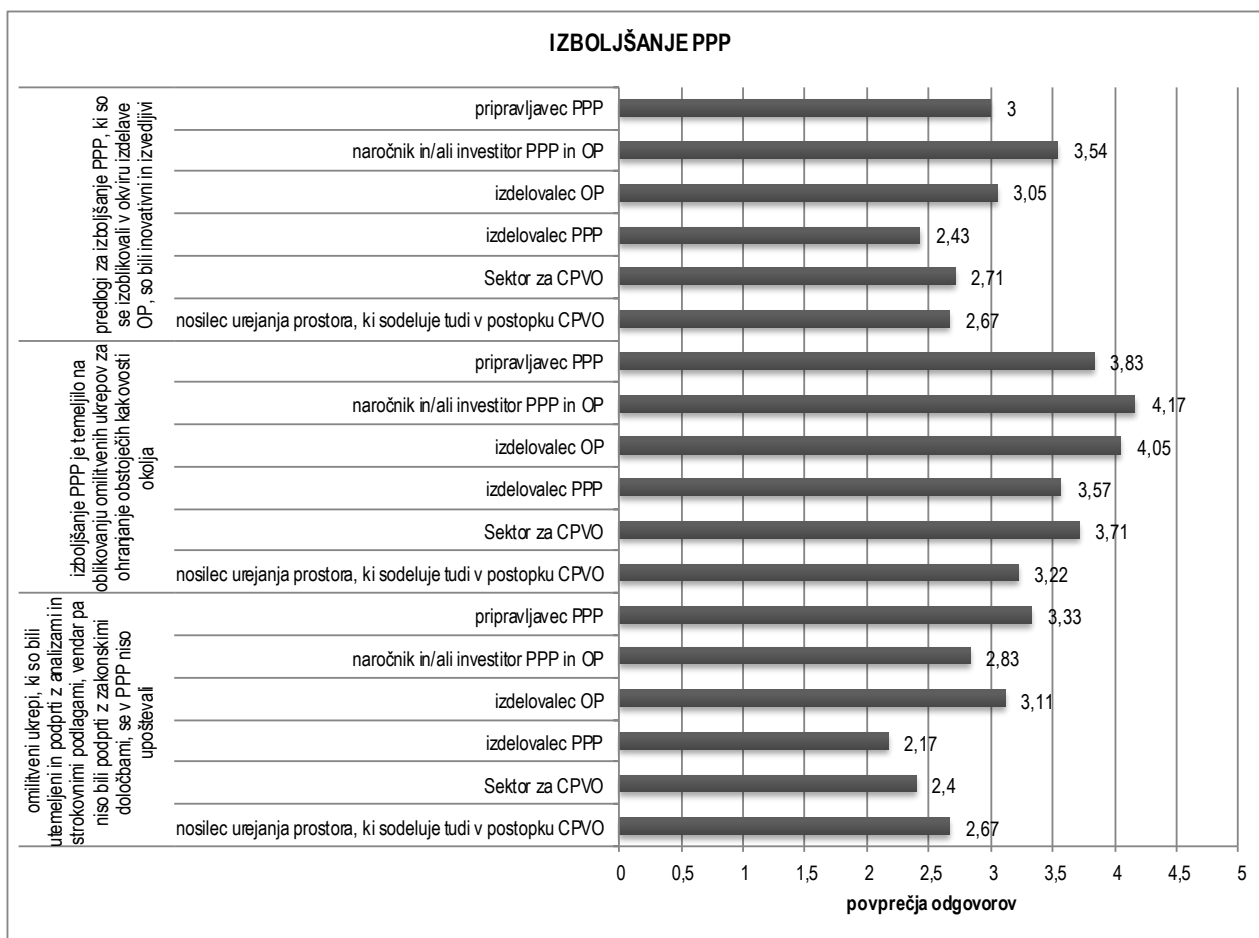
Slika 125: Ocena vplivov rezultatov strateškega ocenjevanja na sprejemanje odločitev glede na vlogo anketirancev v procesu strateškega ocenjevanja (povprečja odgovorov)

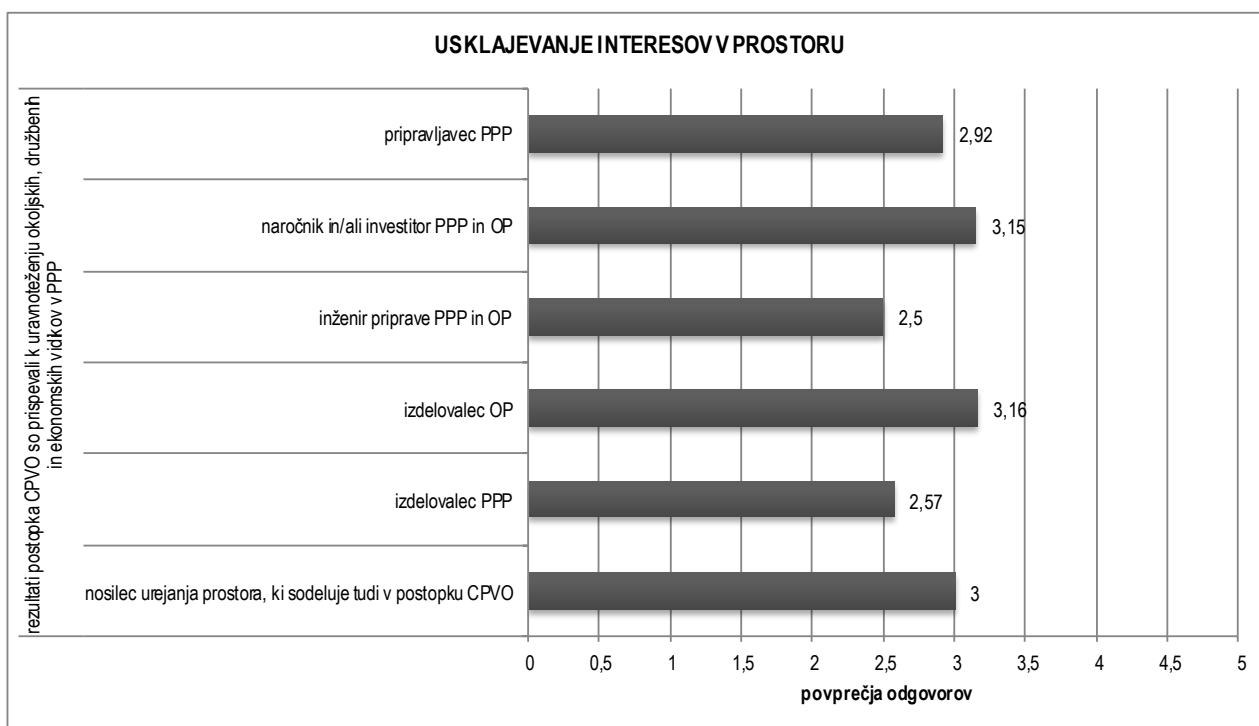
Slika 126: Ocena vplivov rezultatov strateškega ocenjevanja na pripravo PPP glede na vlogo anketirancev v procesu strateškega ocenjevanja (povprečja odgovorov)

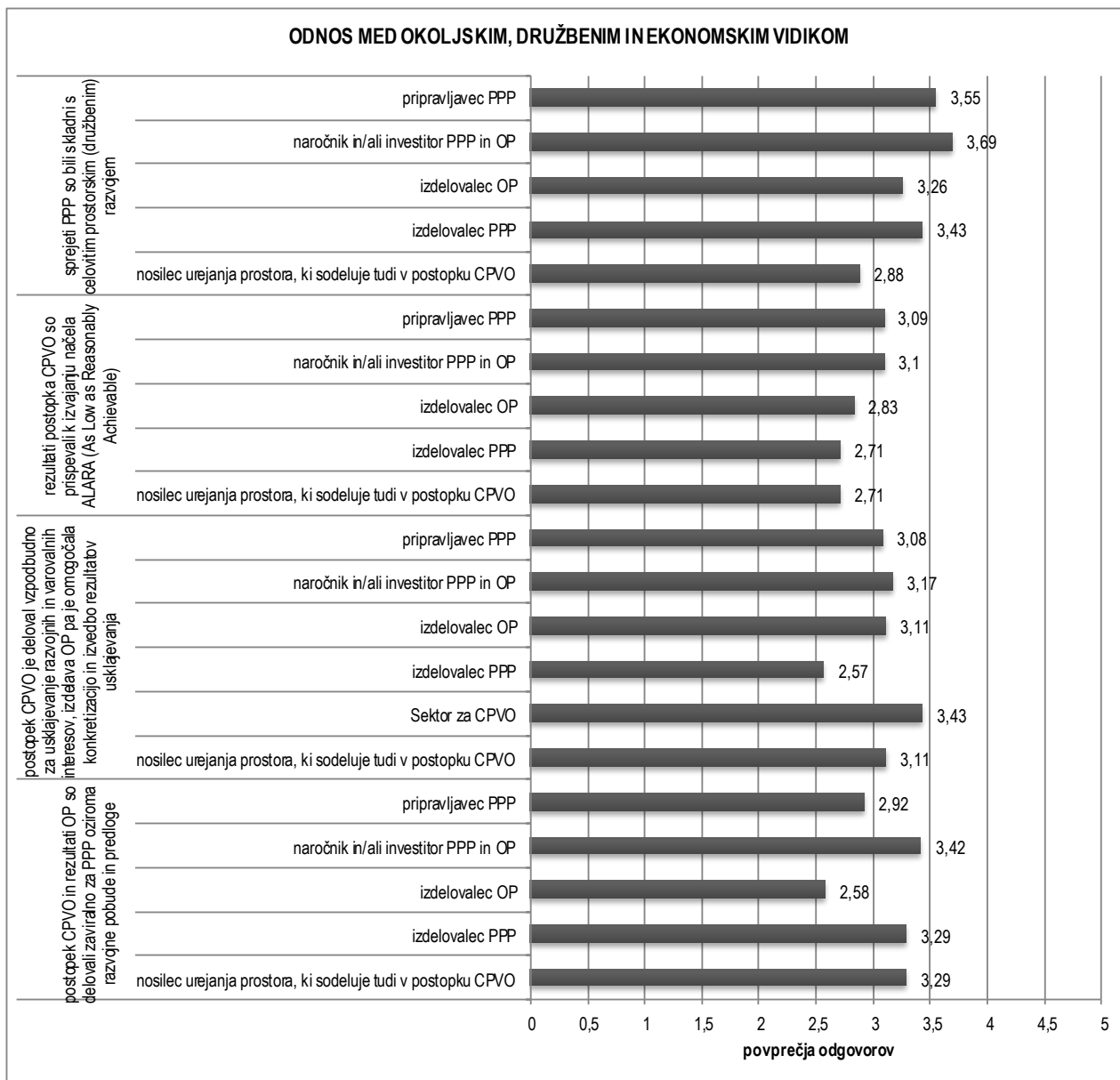
Slika 127: Ocena vplivov rezultatov strateškega ocenjevanja na doseganje okoljskih koristi glede na vlogo anketirancev v procesu strateškega ocenjevanja (povprečja odgovorov)

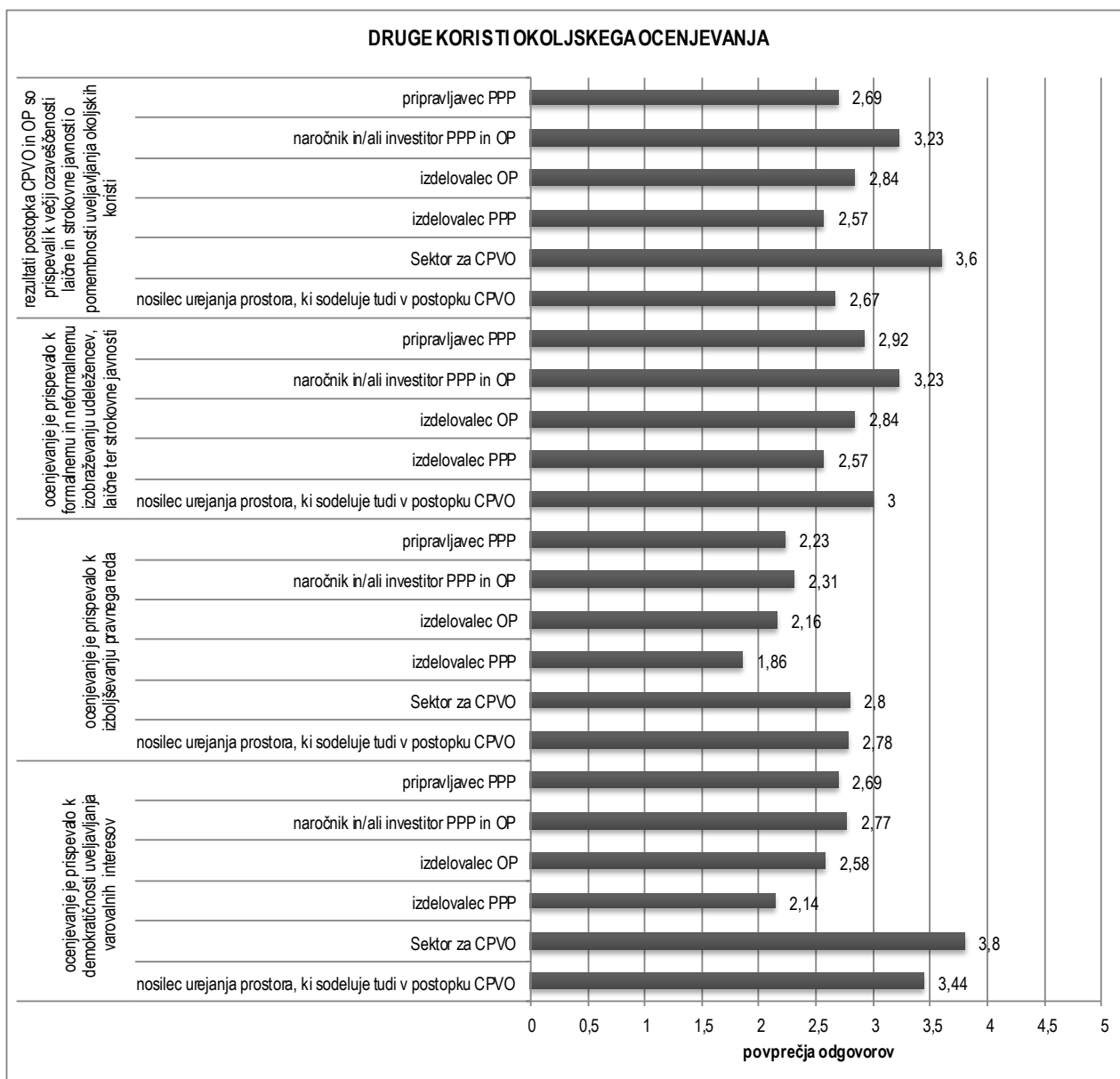
Slika 128: Ocena vplivov rezultatov strateškega ocenjevanja na izboljšanje PPP glede na vlogo anketirancev v procesu strateškega ocenjevanja (povprečja odgovorov)

Slika 129: Ocena vplivov rezultatov strateškega ocenjevanja na usklajevanje interesov v prostoru glede na vlogo anketirancev v procesu strateškega ocenjevanja (povprečja odgovorov)

Slika 130: Ocena vplivov rezultatov strateškega ocenjevanja na odnos med okoljskim, družbenim in ekonomskim vidikom glede na vlogo anketirancev v procesu strateškega ocenjevanja (povprečja odgovorov)

Slika 131: Ocena vplivov rezultatov strateškega ocenjevanja na druge koristi okoljskega ocenjevanja glede na vlogo anketirancev v procesu strateškega ocenjevanja (povprečja odgovorov)

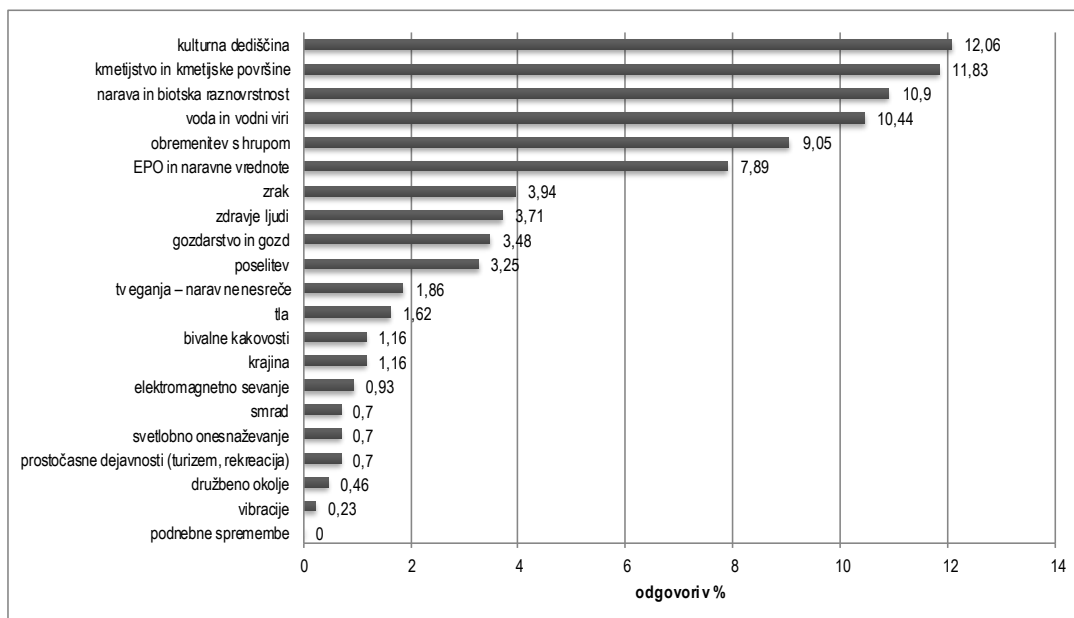
10.2 Prosimo vas, da navedete najbolj pogoste spremembe/izboljšave PPP, izvedene na podlagi rezultatov procesa strateškega ocenjevanja.

Kot najpogostejše spremembe/izboljšave PPP, ki so bile izvedene na podlagi rezultatov procesa strateškega ocenjevanja, anketiranci navajajo naslednje:

- izogibanje naravovarstvenim pravnim režimom v prostoru, umik oz. zmanjšanje obsega poseganja na varovana območja, EPO, naravne vrednote;
- optimizacija variant in tehničnih rešitev;
- iskanje boljših alternativ, izbor najboljše alternative;
- izločanje ali zmanjšanje obsega neprimernih posegov;
- manjše korekcije posegov ali prostorskih umestitev;
- zmanjšanje velikosti posega, premik posega, opustitev načrtovane namenske rabe;
- izboljšanje vsebine obstoječih ukrepov z omilitvenimi ukrepi, opredelitev vsebine in obsega omilitvenih ukrepov, prenos omilitvenih ukrepov v pravni akt;
- večje vključevanje javnosti;

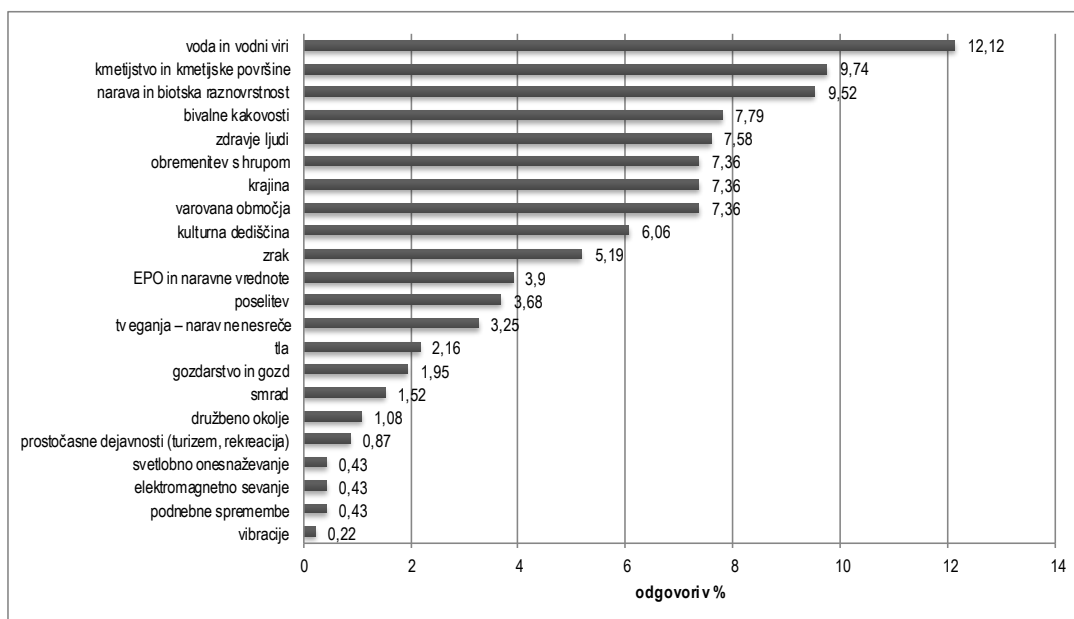
- varovanje pred hrupom, zaščita vodnih virov, sonaravne ureditve, nadomestni habitati, upoštevanje kulturne dediščine.

10.3 Med navedenimi okoljskimi sestavinami izberite tistih sedem, katerih obravnava je bila po vašem mnenju deležna največ pozornosti oziroma je najpogosteje vplivala na odločitev o sprejemljivosti vplivov PPP na okolje?

Slika 132: Odgovori anketirancev na vprašanje katere okoljske sestavine najpogosteje vplivajo na odločitev o sprejemljivosti vplivov PPP na okolje (frekvence odgovorov)

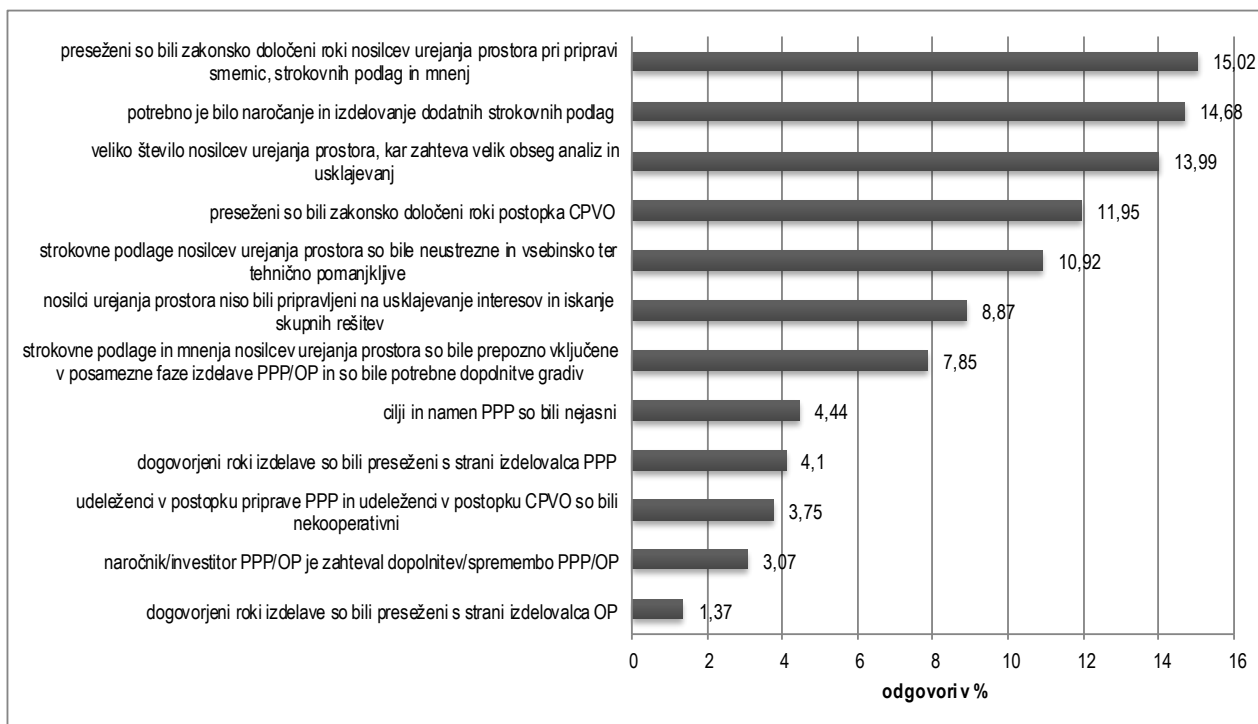
10.4 Med navedenimi okoljskimi sestavinami izberite tistih sedem, katerih obravnava se vam zdi najbolj pomembna pri strateški oceni vplivov na okolje povprečnega občinskega prostorskega načrta (npr. za občino v osrednji Sloveniji, ki načrtuje gradnjo obrtne cone, obvoznice občinskega središča in ki vključuje številne pobude občanov za spremembo namenske rabe prostora)?

Slika 133: Odgovori anketirancev na vprašanje katere okoljske sestavine so najpomembnejše za obravnavo pri strateški oceni vplivov na okolje povprečnega občinskega prostorskega načrta v Sloveniji (frekvence odgovorov)

11 ČASOVNI OKVIR STRATEŠKEGA OCENJEVANJA

11.1 Zakaj je, v do sedaj uveljavljeni praksi priprave PPP, izdelave OP in postopka CPVO, pogosto prihajalo do podaljševanja časovnih rokov?

Slika 134: Najpogostejši vzroki za podaljševanje časovnih rokov v dosedaj uveljavljeni praksi priprave PPP, izdelave OP in v postopku CPVO (frekvence odgovorov)

12 STROŠKOVNI OKVIR STRATEŠKEGA OCENJEVANJA

12.1 Okvirna vrednost izdelave OP za posamezen tip dokumenta

Preglednica 17: Okvirna vrednost za izdelavo OP glede na tip dokumenta (premajhno število odgovorov)

tip dokumenta	gradivo	povprečna vrednost gradiva (€)	število odgovorov (F)
OPN	OP za OPN (brez posebnih študij in t.i. dodatka na varovana območja)	2.000	1
		20.000	1
		30.000	2
		60.000	1
	posebne študije za potrebe OP za OPN (brez t.i. dodatka na varovana območja) t.i. dodatek na varovana območja za potrebe OP za OPN	2.000	1
		3.500	1
		4.000	1
OPPN	OP za OPPN za stanovanjsko, poslovno in/ali obrtno cono	8.000	1
		10.000	2
		14.000	1
		15.000	1
DPN	OP za DPN za objekt prometne infrastrukture	3.000	1
		40.000	1

12.2 Okvirna vrednost izdelave posameznega PPP glede na tip dokumenta

Preglednica 18: Okvirna vrednost izdelave posameznega PPP glede na tip dokumenta (premajhno število odgovorov)

tip dokumenta	gradivo	povprečna vrednost gradiva (€)	število odgovorov (F)
OPN	OPN brez strokovnih podlag	40.000	1
		50.000	1
		70.000	1
		80.000	1
	strokovne podlage za OPN	40.000	1
		50.000	1
OPPN	OPPN za stanovanjsko, poslovno in/ali obrtno cono	25.000	2
		30.000	1
DPN	DPN za objekt prometne infrastrukture	45.000	1
		80.000	2

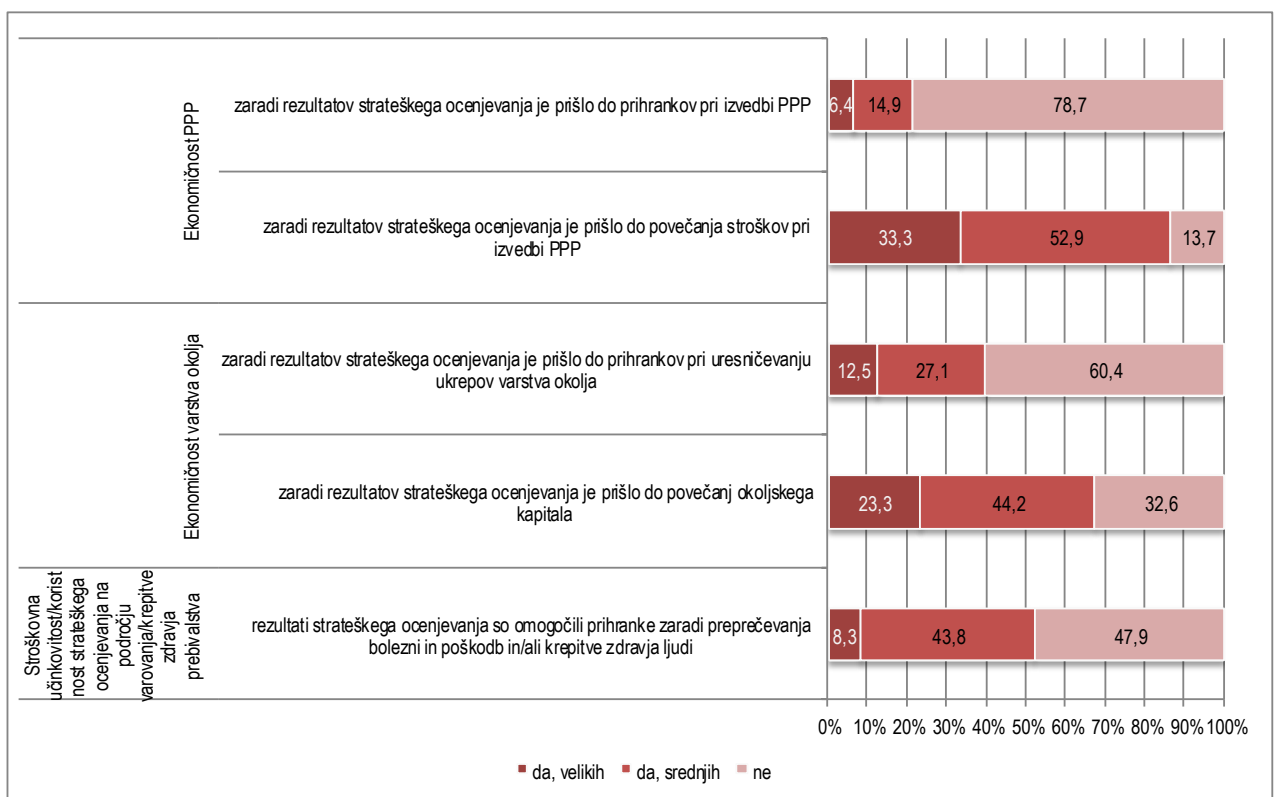
12.3 Okvirna vrednost izdelave posameznih gradiv za potrebe priprave PPP/OP

Preglednica 19: Okvirna vrednost izdelave posameznih gradiv za potrebe priprave PPP/OP (premajhno število odgovorov)

tip dokumenta	gradivo	povprečna vrednost gradiva (€)	število odgovorov (F)
OPN	OPN (brez strokovnih podlag)	25.000	1
		50.000	1
		80.000	1
	strokovne podlage za OPN	300.000	1
	OP za OPN (brez posebnih študij in t.i. dodatka na varovana območja)	20.000	1
		30.000	1
	posebne študije za potrebe OP za OPN (brez t.i. dodatka na varovana območja) t.i. dodatek za varovana območja za potrebe OP za OPN	10.000	1
5.000		1	
OPPN	OPPN za stanovanjsko, poslovno in/ali obrtno cono	9.000	1
		10.000	1

tip dokumenta	gradivo	povprečna vrednost gradiva (€)	število odgovorov (F)
		200.000	1
	strokovne podlage za OPPN (idejne zasnove/projekti)	20.000	1
		2.000.000	1
	OP za OPPN za stanovanjsko, poslovno in/ali obrtno cono	10.000	1
DPN	DPN za infrastrukturni objekt	200.000	1
	strokovne podlage za DPN (idejne zasnove/projekti)	3.000.000	1
		500.000	1
	OP za DPN za infrastrukturni objekt	200.000	1
program (razvoja)	program	20.000	1
	OP za program	5.000	1

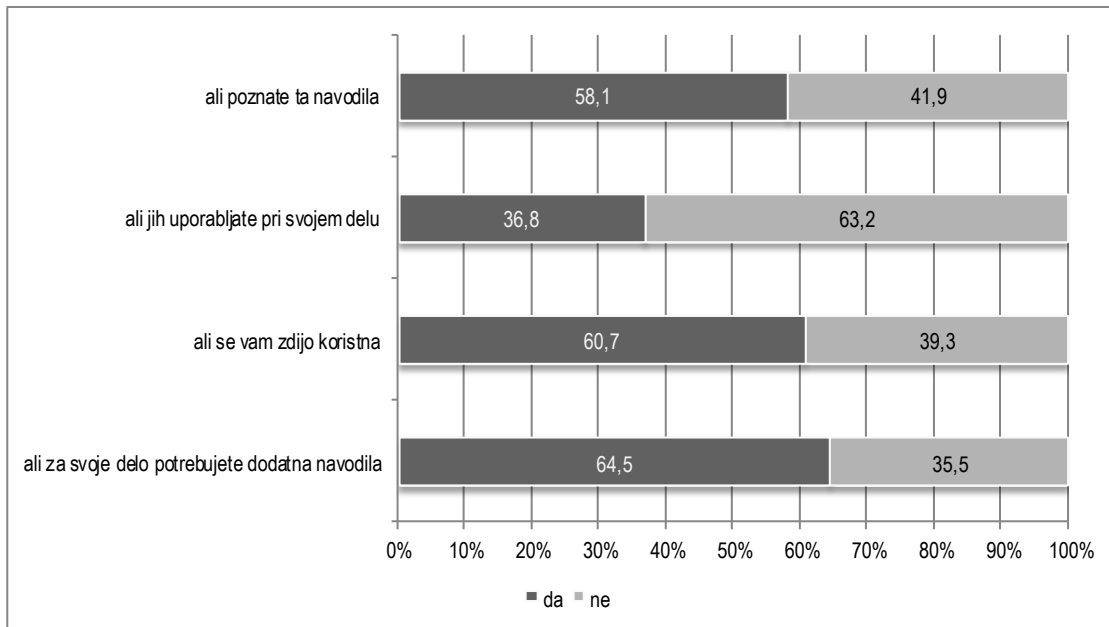
12.4 Ali je dosedanje strateško ocenjevanje vplivalo na ekonomičnost PPP in ekonomičnost varstva okolja? Ocenite spodnje navedbe.

Slika 135: Vpliv strateškega ocenjevanja na ekonomičnost PPP in ekonomičnost varstva okolja v dosednji praksi (frekvence odgovorov)

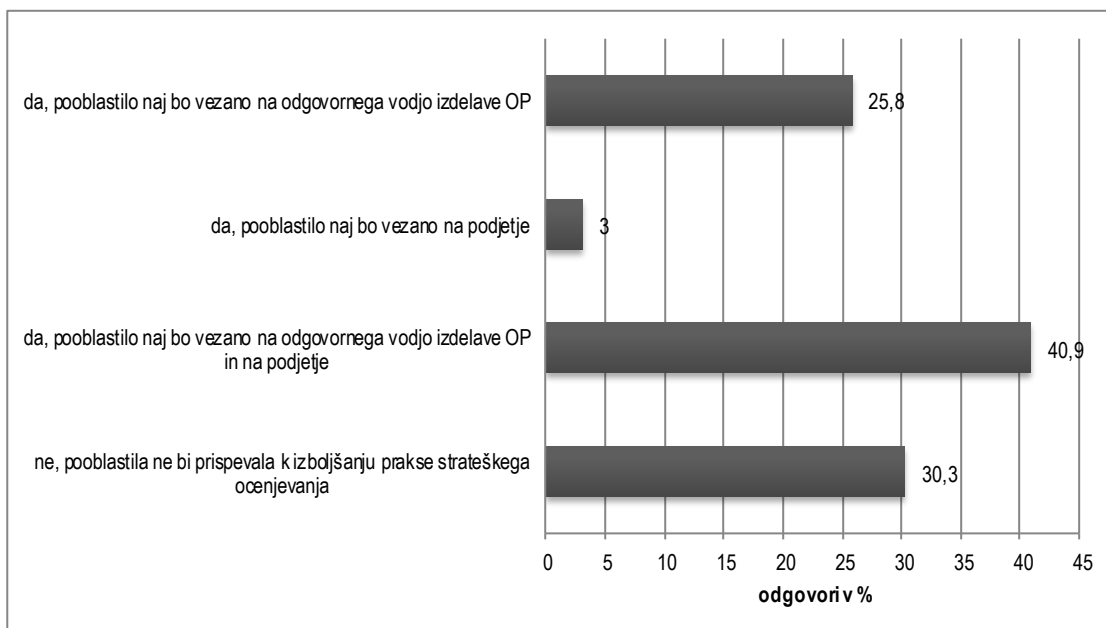
13 IZBOLJŠANJE PRAKSE STRATEŠKEGA OCENJEVANJA

13.1 V zvezi z navodili "Implementacija direktive 2001/42 o presoji vplivov nekaterih načrtov in planov na okolje" (http://ec.europa.eu/environment/eia/pdf/030923_sea_guidance.pdf), ki jih je pripravila Evropska komisija, odgovorite na spodnja vprašanja:

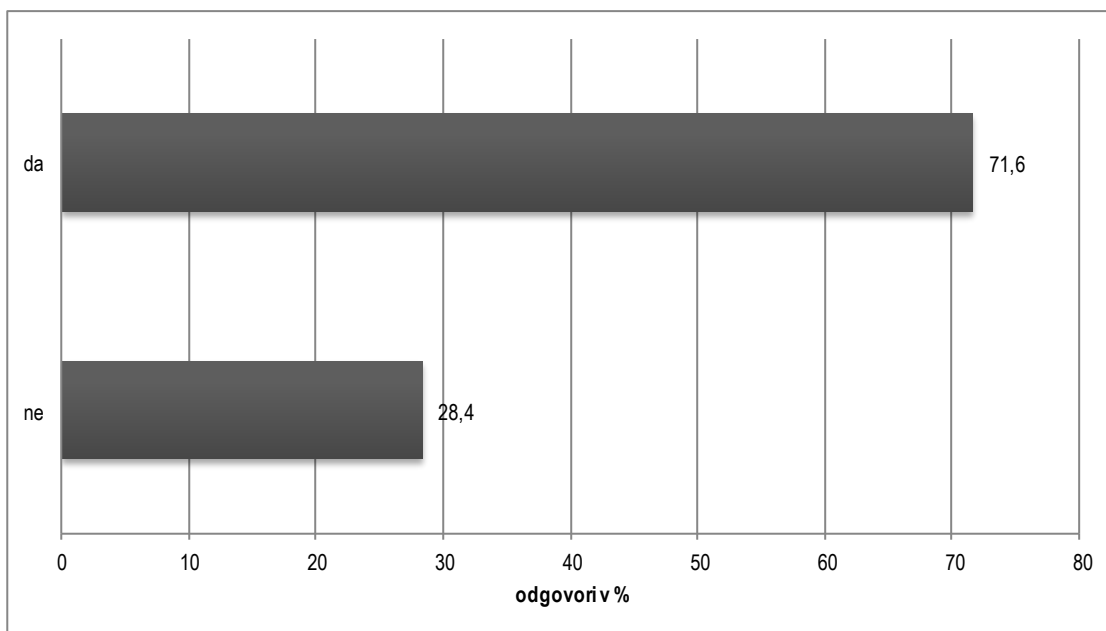
Slika 136: Poznavanje, uporaba in koristnost navodil "Implementacija direktive 2001/42 o presoji vplivov nekaterih načrtov in planov na okolje"

13.2 Ali menite da bi bila za izboljšanje prakse strateškega ocenjevanja smiselna uvedba strokovnih izpitov za izdelovalce OP in pooblastil za opravljanje dejavnosti?

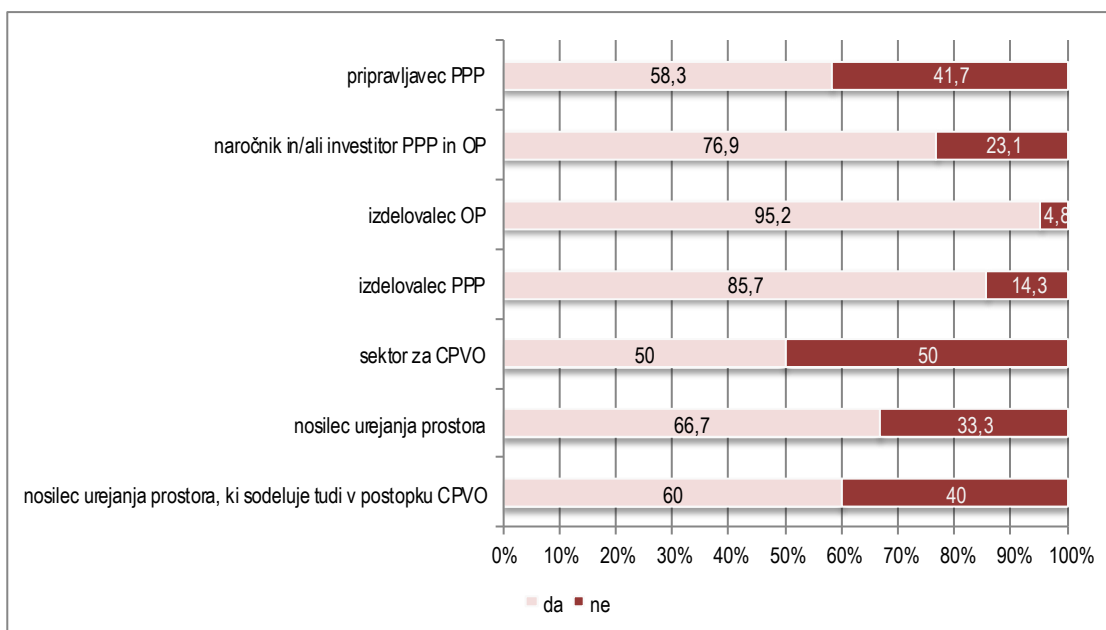

Slika 137: Mnenja anketirancev na vprašanje o smiselnosti uvedbe strokovnih izpitov za izdelovalce OP in pooblastil za opravljanje dejavnosti za izboljšanje prakse strateškega ocenjevanja

13.3 Ali menite, da bi morali v primeru uvedbe strokovnih izpitov za izdelovalce OP tak izpit opraviti tudi upravni delavci (predstavniki nosilcev urejanja prostora, Sektorja za CPVO, pripravljavca PPP), ki sodelujejo v procesu strateškega ocenjevanja?

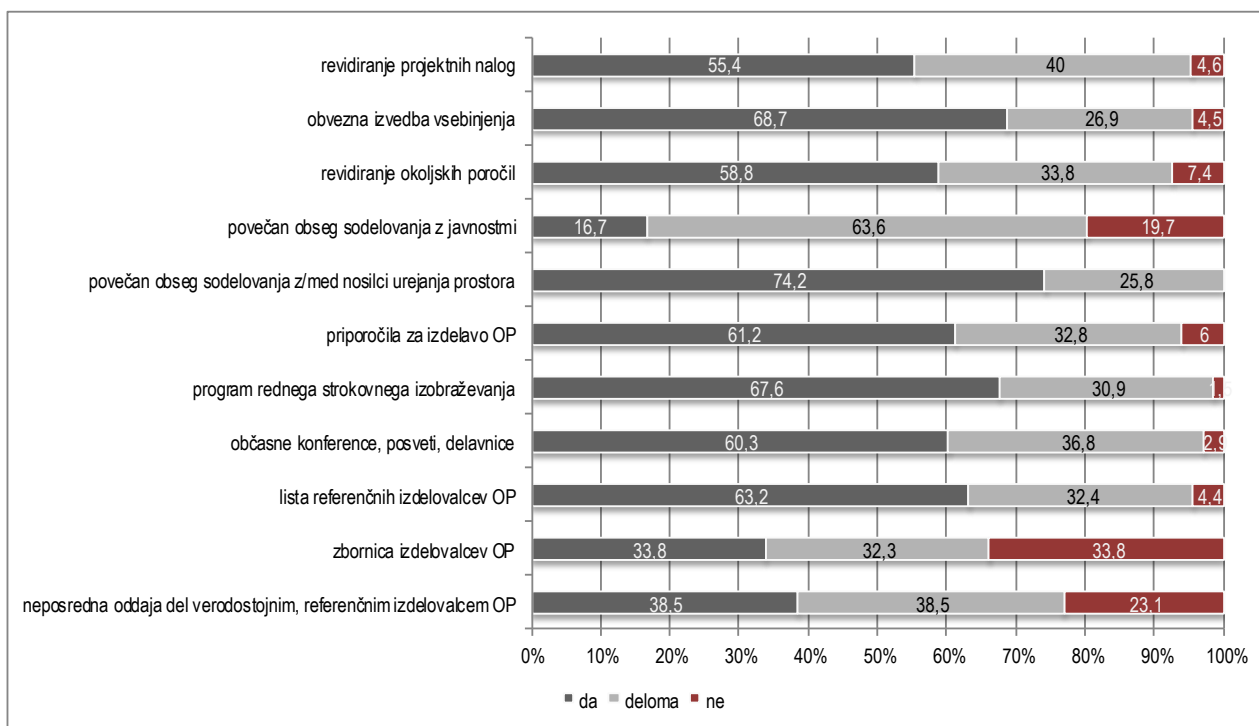

Slika 138: Mnenja anketirancev na vprašanje ali bi v primeru uvedbe strokovnih izpitov za izdelovalce OP takšen izpit morali opravljati tudi upravni delavci, ki sodelujejo v procesu strateškega ocenjevanja

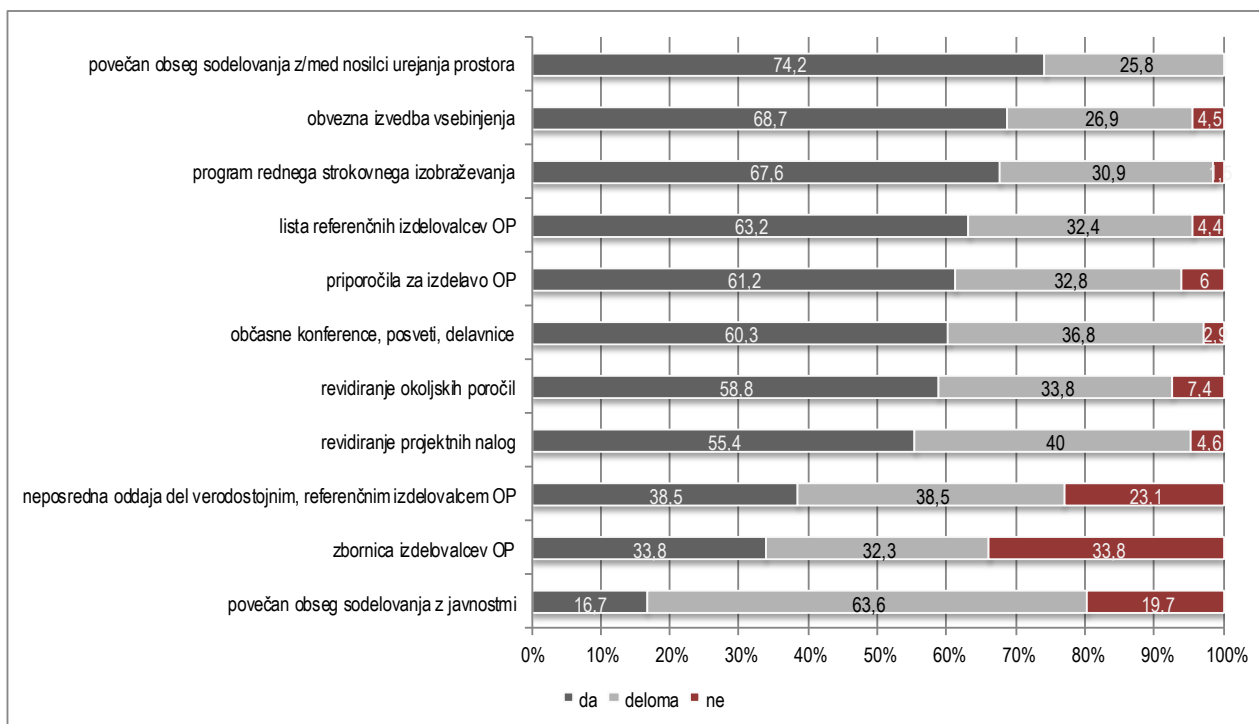

Slika 139: Odgovori na vprašanje ali bi v primeru uvedbe strokovnih izpitov za izdelovalce OP takšen izpit morali opravljati tudi upravni delavci, ki sodelujejo v procesu strateškega ocenjevanja, glede na vlogo, ki jo imajo anketiranci v procesu strateškega ocenjevanja

13.4 Ali lahko k izboljšanju prakse strateškega ocenjevanja prispevajo naslednje aktivnosti:?

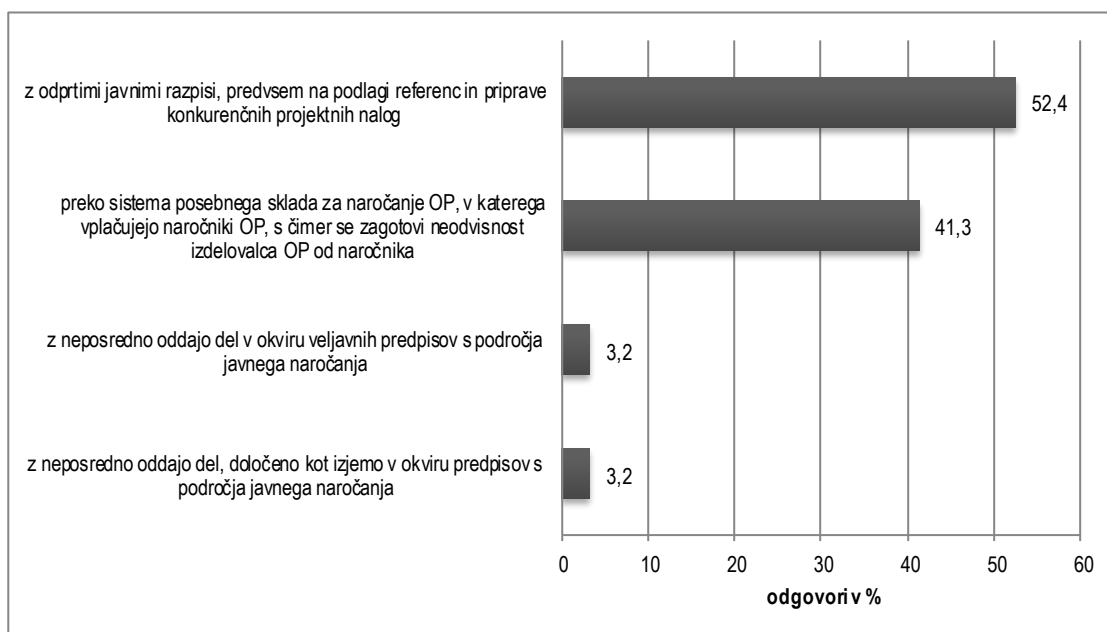

Slika 140: Pomen posameznih aktivnosti za izboljšanje prakse strateškega ocenjevanja vplivov na okolje (frekvence odgovorov)

Slika 141: Aktivnosti, ki v največji meri lahko vplivajo na izboljšanje prakse strateškega ocenjevanja vplivov na okolje (frekvence odgovorov)

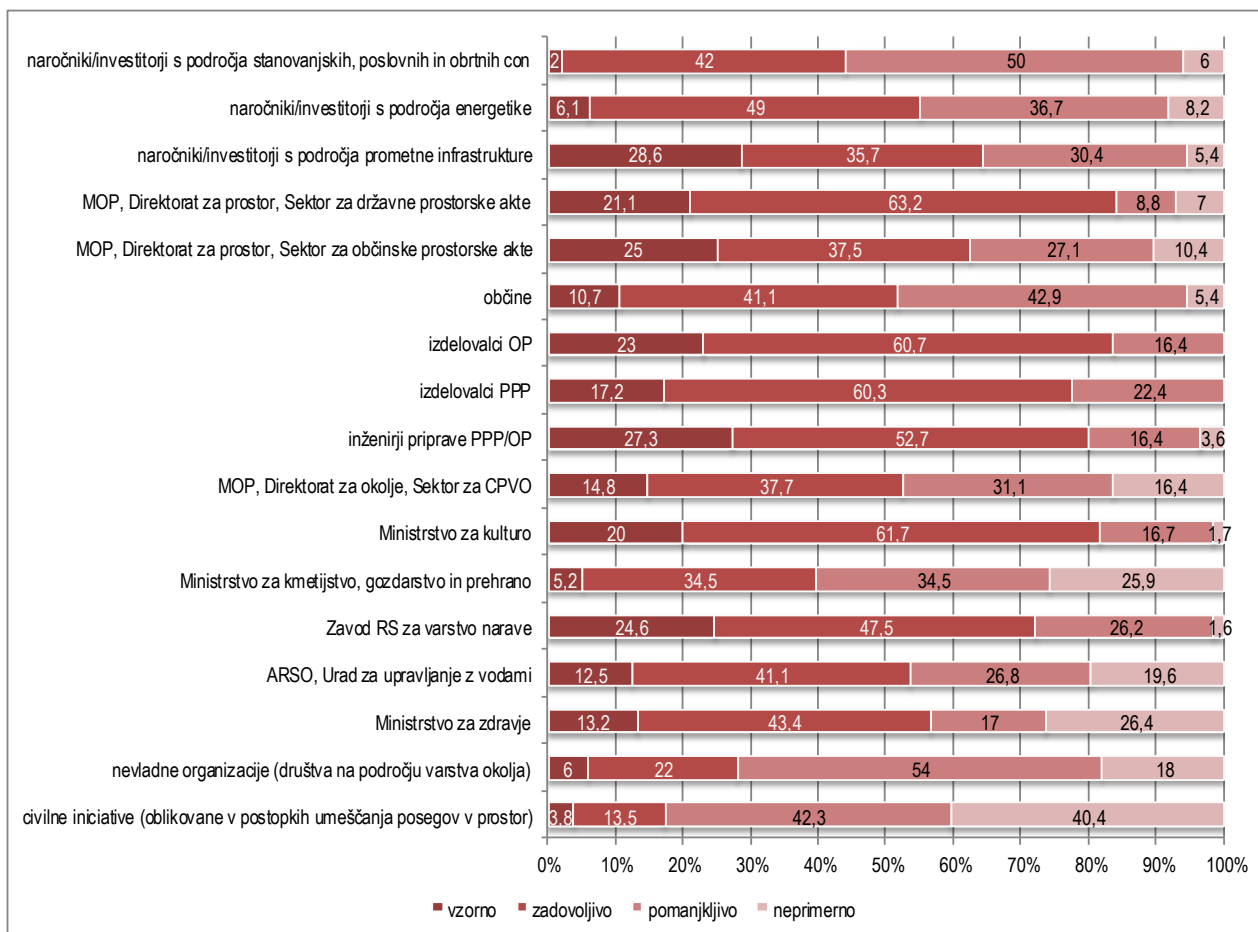
13.5 Kako naj se izbira izdelovalce OP?

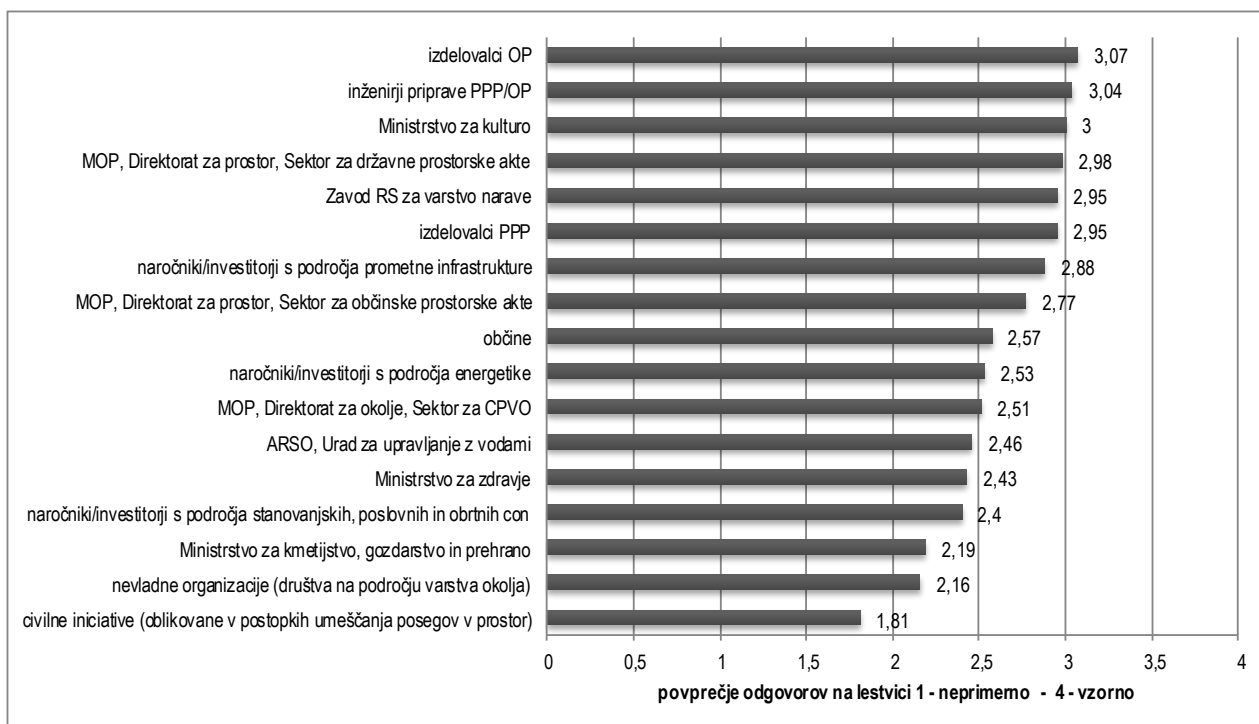
Slika 142: Odgovori anketirancev na vprašanje na kakšen način naj se izbira izdelovalce OP (frekvence odgovorov)

14 ZAKLJUČNA OCENA

14.1 Kako bi ocenili dosedanje delovanje spodaj navedenih udeležencev v procesu strateškega ocenjevanja vplivov na okolje?

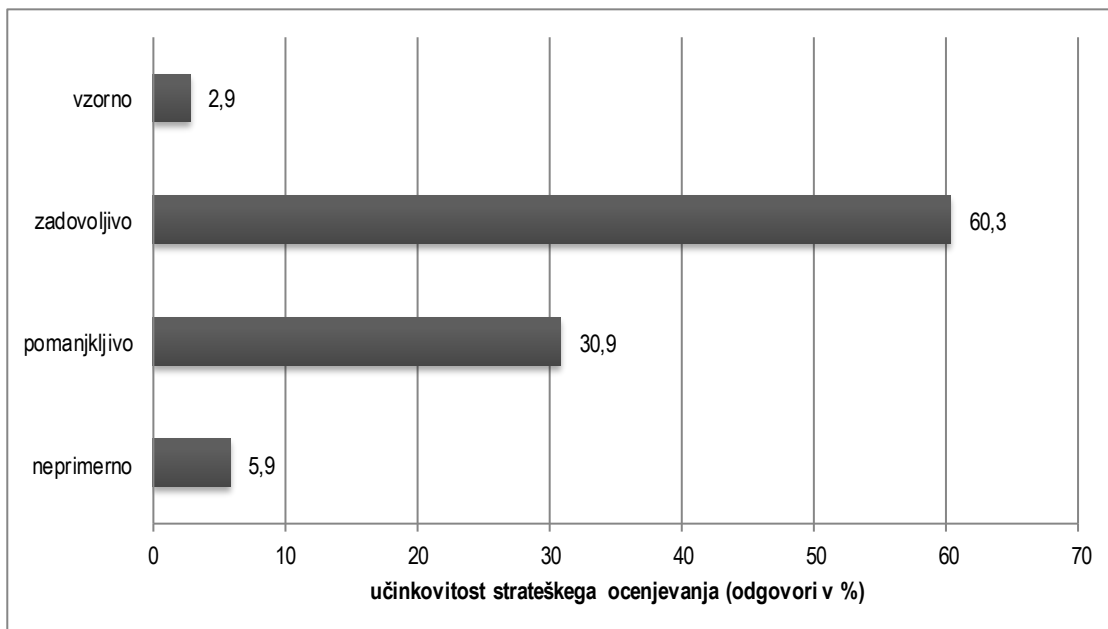
Slika 143: Delovanje posameznih udeležencev v dosedanji praksi strateškega ocenjevanja vplivov na okolje (frekvence odgovorov)

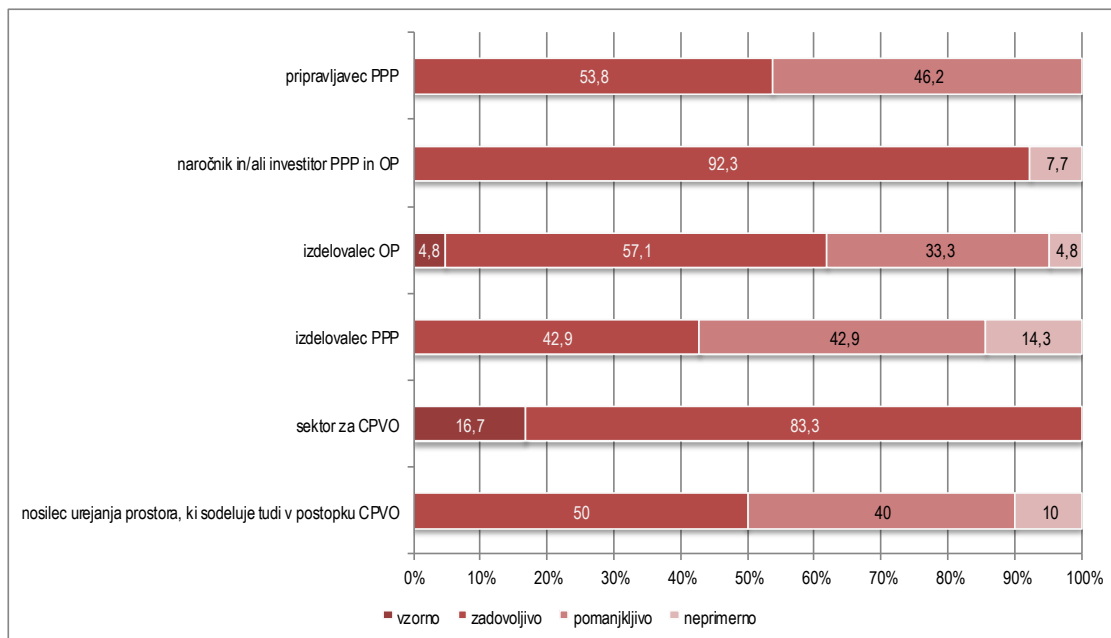
Slika 144: Povprečna ocena delovanja posameznih udeležencev v dosednji praksi strateškega ocenjevanja vplivov na okolje (povprečja odgovorov na lestvici 1: neprimerno – 5: vzorno)

14.2 Kako bi na splošno ocenili doseganje učinkovitost strateškega ocenjevanja vplivov na okolje, pri čemer se strateško ocenjevanje šteje za učinkovito, če:

- informacije pridobljene v procesu strateškega ocenjevanja prispevajo k sprejemanju odločitev,
- so napovedi vplivov točne,
- predlagani omilitveni ukrepi prispevajo k uresničevanju ciljev varstva okolja in vzdržnega razvoja;

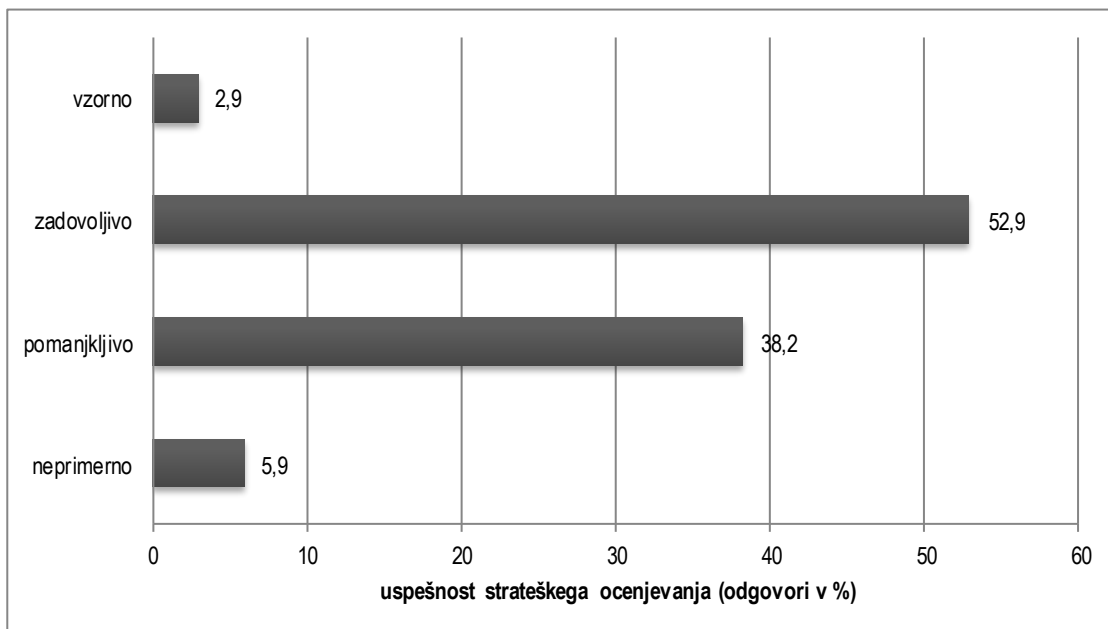
Slika 145: Ocena učinkovitosti strateškega ocenjevanja vplivov na okolje

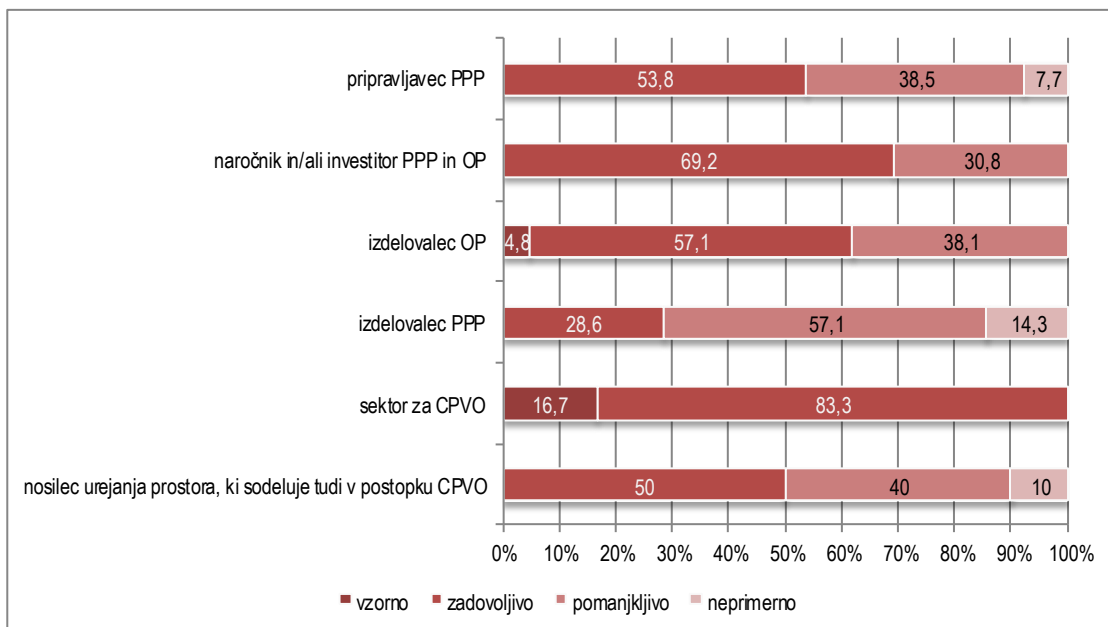
Slika 146: Ocena učinkovitosti strateškega ocenjevanja vplivov na okolje glede na vlogo anketirancev v procesu strateškega ocenjevanja

14.3 Kako bi na splošno ocenili uspešnost postopka celovite presoje vplivov na okolje kot upravnega postopka, pri čemer se postopek šteje za uspešnega, če sta uresničeni temeljni predpostavki strateškega ocenjevanja:

- izbira najboljše alternative, to je tiste, ki povzroči najmanjše vplive na okolje ob želeni funkcionalnosti,
- izboljšanje presojanih politik, programov in planov, predvsem v smislu uresničevanja ciljev vzdržnega razvoja;

Slika 147: Ocena uspešnosti strateškega ocenjevanja vplivov na okolje

Slika 148: Ocena uspešnosti strateškega ocenjevanja vplivov na okolje glede na vlogo anketirancev v procesu strateškega ocenjevanja

14.4 Komentarji anketirancev glede dosedanjega strateškega ocenjevanja vplivov na okolje in možnostih izboljšanja pravnega okvira in/ali prakse prostorskega načrtovanja

Preglednica 20: Komentarji anketirancev o dosedanji praksi strateškega ocenjevanja vplivov na okolje in možnostih izboljšanja pravnega okvira in/ali prakse prostorskega načrtovanja

Komentarji anketirancev:
Predlogi: uvedba obveznega usklajevanja znotraj MOP-a in vseh organov v sestavi tako, da je minister edini, ki podpisuje usklajene dokumente; uvedba celovite ocene vplivov nadomestnih habitatov kot omilitvenih ukrepov (za drage omilitvene ukrepe je treba zagotoviti finančne vire, ki so vedno ustvarjeni z gospodarsko dejavnostjo, ki pa tudi pogosto povzroča škodo v naravi in ovrednotiti posledice izgube kmetijskih zemljišč).
tole me je izčrpalo; vseeno čestitke za tako temeljit pristop; veliko uspeha
Predlagamo oblikovanje baze kumulativnih vplivov že izvedenih planov na varovana območja, ekološko pomembna območja in naravne vrednote. Na ta način bi bili pregledno prikazani kumulativni vplivi vseh planov, ki posegajo na posamezno varovano območje, ekološko pomembno območje in naravne vrednote. Na podlagi zbranih podatkov (npr. obseg poseganja v naravovarstvena območja), bi lahko določili kritično mejo umeščanja planov na ta območja, ki bi povzročila bistvene negativne vplive na naravovarstveno pomembna območja.
V anketi so podane ocene ponekod neustrezne, ker je podana povprečna ocena. Nekateri izdelovalci, postopki... so zelo v redu, nekateri izrazito slabi. Stanje je na področju OPN precej slabše kot na področju DPN (že pojasnjeno v anketi); poleg tega sektor za OPN na MOP deluje slabše, nima absolutno nobene vsebinske vloge, okoljske vsebine ga sploh ne zanimajo, poudarja samo pomen tehničnega dela OPN in hkrati ne zagotovi tehnične ustreznosti podatkov NUP pristojnih za varstvo okolja, ki so pogosto kaotični, tehnično nepravilno pripravljene, netočni ipd., izdelovalec PPP porabi ogromno časa za ureditev podatkov, da jih sploh lahko uporablja - tega v anketi ni bilo mogoče povedati.
V procesu prostorskega načrtovanja je treba iskati kompromise; zato je iluzorno pričakovati, da je posamezen postopek CPVO uspešen (le), če je izbrana rešitev/varianta, ki ima najmanjše vplive; glede na nedvomno povezavo med okoljsko ustreznostjo in ekonomičnostjo posamezne rešitve, bi bilo treba korigirati pričakovanja, saj pod tako predpostavko noben postopek presoje ne bo uspešen; zelo problematična je tudi nedorečenost postopkov (celovite) presoje čezmejnih vplivov!
Ključna pomanjkljivost dosedanjega dela je v primerljivosti oz. sledljivosti metodologije in kriterijev določanja kazalcev, indikatorjev, ocenjevanje vplivov in podobno, različnih izdelovalcev/izvajalcev.
PPP bi moral temeljiti zgolj na strokovno utemeljeni strategiji za razvoj nekega področja, v nasprotju s sedanjo prakso, ko je PPP predvsem zbir želja raznih investitorjev. Ključna je strokovno argumentirana strategija, ki se izdelava za nivo države ali regij, na podlagi te pa se umeščajo interesi investitorjev, lokalnih skupnosti itd.
Uporabljati predvsem zdrav razum
POENOSTAVLJENI/UČINKOVITI POSTOPKI - v skladu z dobro prakso evropskih držav
Treba je dokončno razmejiti SEA in EIA v glavih ljudi, ki pišejo smernice, mnenja, pa tudi pri izdelovalcih OP. Tega ne bo naredila zakonodaja ampak razumevanje procesov. Zakonodaja je bolj ali manj v redu, spremembe v smislu dodatnih predpisovanj metodologij in postopkov kažejo na našo ozkost in željo, da je vse predpisano. Izdelovalcem je treba prepustiti svobodo in inovativnost pri vrednotenju, našli bomo prave mehanizme za vrednotenje vplivov na strateškem nivoju. Je pa treba to od nas zahtevati. To pa lahko/morajo zahtevati ljudje na mestih, ki odločajo, seveda morajo pa biti za to primerno usposobljeni in predvsem razumeti morajo, kaj je cilj strateške presoje. Tu vidim največji problem, saj se velikokrat vrtimo okrog drevesa, gozda pa ne vidimo. Glede izvajalcev menim, da bo to uredil trg, seveda je treba zagotoviti to, da se bolj kot cena upoštevajo reference podjetij. Nekatera vprašanja so dvoumna oziroma odgovori nanje ne veljajo v vseh primerih. Po mojem mnenju pretiravamo z vsebinami, ki jih obravnavamo v okoljskih poročilih. To je zato, ker screening in scoping nista narejena, kot je treba in ker nekateri nosilci ne razumejo, da če se v scopingu ugotovi, da PPP na nek segment ne vpliva, da se ta segment kasneje izvzame iz presoje. Vrednosti OP nisem zapisal, ker so zelo različne in povprečje nič ne pove.
Teoretično se vse lepo izide. Pri izvajanju v praksi pa ni tako, ker ni ustreznega nadzora. Izdelovalce se preverja, upošteva se le najnižja cena, ne pa reference in znanje. Vsi, ki sodelujejo v postopkih nimajo niti znanja, niti licenc.
Nadaljnji razvoj "okoljske" stroke v smislu priprave dobrih predpisov, njihovega resnega uresničevanja in predvsem poenostavitve.
Ena največjih težav priprave PPP (in s tem povezano izdelavo OP ter postopka CPVO) je s stališča investitorja vsekakor dolgotrajnost postopkov. Po naših podatkih je povprečno trajanje postopka DPN (s CPVO) za večji infrastrukturni objekt že več kot 6 let, z vključitvijo postopka PVO in pridobivanja okoljevarstvenega soglasja se bo postopek še dodatno podaljšal, kar je vsekakor nedopustno. Nujna je poenostavitev postopkov, kar bo možno doseči le s spremembami zakonodaje, ki naj bo jasna, pregledna ter medsebojno usklajena, s točno opredeljenimi udeleženci in njihovimi nalogami ter odgovornostmi.

PRILOGE

PRILOGA A

Rezultati ankete v tabelarični obliki

2 UDELEŽENCI V POSTOPKU STRATEŠKEGA OCENJEVANJA**2.1 Kako bi na splošno ocenili odnos pripravljavcev (MOP in ostalih ministrstev, občin) PPP do procesa strateškega ocenjevanja vplivov na okolje?**

	F	%
pozitivno naravnani do strateškega ocenjevanja, ker so v tem prepoznali možnost večje pravne varnosti PPP	8	11,6
pozitivno naravnani do strateškega ocenjevanja, ker so v tem prepoznali možnost vsebinske in kakovostne nadgradnje PPP	12	17,4
pozitivno naravnani do strateškega ocenjevanja, ker so v tem prepoznali možnost povečanja sprejemljivosti PPP v lokalni in/ali širši družbeni skupnosti	13	18,8
neopredeljeni do strateškega ocenjevanja, ker so menili, da rezultati za njih nimajo nobene uporabne vrednosti in/ali so ga razumeli zgolj kot zakonsko obvezo	22	31,9
negativno naravnani do strateškega ocenjevanja, ker so menili, da proces podaljšuje časovni in povečuje finančni okvir priprave ter izvedbe PPP in/ali so se mu skušali izogniti	14	20,3
skupaj	69	100

2.2 Kako bi na splošno ocenili odnos naročnikov/investitorjev PPP do procesa strateškega ocenjevanja vplivov na okolje?

	F	%
pozitivno naravnani do strateškega ocenjevanja, ker so v tem prepoznali možnost večje pravne varnosti PPP	7	10,1
pozitivno naravnani do strateškega ocenjevanja, ker so v tem prepoznali možnost vsebinske in kakovostne nadgradnje PPP	8	11,6
pozitivno naravnani do strateškega ocenjevanja, ker so v tem prepoznali možnost povečanja sprejemljivosti PPP v lokalni in/ali širši družbeni skupnosti	15	21,7
neopredeljeni do strateškega ocenjevanja, ker so menili, da rezultati za njih nimajo nobene uporabne vrednosti in/ali so ga razumeli zgolj kot zakonsko obvezo	20	29,0
negativno naravnani do strateškega ocenjevanja, ker so menili, da proces podaljšuje časovni in povečuje finančni okvir priprave ter izvedbe PPP in/ali so se mu skušali izogniti	19	27,5
skupaj	69	100,0

2.3 Kako bi na splošno ocenili delovanje izdelovalcev OP v procesu strateškega ocenjevanja?

	1		2		3		4		5		M	Std. Dev.
	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%		
pri zahtevnejših PPP zagotavljali interdisciplinarnost delovne skupine	0	0	2	13,4	21	31,3	24	35,8	13	19,4	3,61	0,953
bili za obravnavo konkretnega PPP ustrezno usposobljeni	0	0	6	9,1	32	48,5	15	22,7	13	18,6	3,53	0,915
bili pripravljeni na sodelovanje in razpravo z vsemi udeleženci v postopku priprave PPP in OP	0	0	3	4,5	10	15,2	32	48,5	21	31,8	4,08	0,810
identificirali ključne vsebine glede na obravnavani PPP	1	1,5	6	9,2	26	40,0	20	30,8	12	18,5	3,55	0,952
aktivno sodelovali že pri iskanju rešitev v PPP, ki v najmanjši možni meri	3	4,8	11	15,7	18	29,0	17	27,4	13	21,0	3,42	1,153

	1		2		3		4		5		M	Std. Dev.
	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%		
vplivajo na okolje												
jasno prikazali metodo ocenjevanja in vplive ocenjevali pregledno	2	3,0	2	3,0	35	52,2	20	29,9	8	11,9	3,45	0,858
enakovredno obravnavali vse sestavine okolja, na katere je obravnavani PPP pomembno vplival	3	4,5	14	21,2	19	28,8	21	31,8	9	13,6	3,29	1,092
podali ustrezne in razumljive informacije o vplivih PPP na okolje	1	1,5	4	6,1	32	48,5	18	27,3	11	16,7	3,52	0,899
prispevali k izboljšanju obravnavanega PPP z inovativnimi predlogi in rešitvami	3	4,8	22	34,9	21	33,3	12	19,0	5	7,9	2,90	1,027
podali ustrezne omilitvene ukrepe za ohranjanje kakovosti v prostoru	1	1,5	13	19,7	19	28,8	23	34,8	10	15,2	3,42	1,024
se izkazali kot etični, verodostojni in učinkoviti	0	0	5	7,6	26	39,4	22	33,3	13	19,7	3,65	1,048

2.4 Kako bi na splošno ocenili delovanje izdelovalcev PPP v procesu strateškega ocenjevanja?

	1		2		3		4		5		M	Std. Dev.
	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%		
izkazovali pozitiven odnos do strateškega ocenjevanja	3	4,6	7	10,8	27	41,5	19	29,2	9	13,8	3,37	1,009
bili pripravljeni na sodelovanje, razpravo in izmenjavo informacij z izdelovalcem OP	0	0	5	8,1	19	30,6	27	43,5	11	17,7	3,71	0,857
podali nabor vsebin/vprašanj, na katera mora odgovoriti proces strateškega ocenjevanja	7	11,3	19	30,6	21	33,9	14	22,6	1	1,6	2,73	0,995
pripravili načrt vključevanja rezultatov OP v PPP	11	17,7	21	33,9	15	24,2	10	16,1	5	8,1	2,63	1,191
bili pripravljeni vključiti rezultate OP v PPP, iskati boljše rešitve	1	1,6	8	12,7	14	22,2	27	42,9	13	20,6	3,68	0,997
bili usposobljeni in sposobni vključiti rezultate OP v PPP in ga izboljšati	1	1,6	14	21,9	20	31,3	24	37,5	5	7,8	3,28	0,950
se izkazali kot etični, verodostojni in učinkoviti	0	0	8	12,5	25	39,1	25	39,1	6	9,4	3,45	0,834

2.5 Kako pogosto je pri strateškem ocenjevanju sodeloval inženir priprave PPP/OP in kako bi na splošno ocenili njegovo delovanje?

	1		2		3		4		5		M	Std. Dev.
	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%		
sodelovali v postopku priprave PPP in OP	5	8,5	9	15,3	13	22,0	12	20,3	20	33,9	3,56	1,330
tvorno prispevali k uskladitvi izhodišč priprave PPP in OP	4	7,0	10	17,5	13	22,8	13	22,8	17	29,8	3,51	1,283
prispevali k učinkovitosti dela	4	7,0	6	10,5	15	26,3	13	22,8	19	33,3	3,65	1,246

2.6 Kako bi ocenili delovanje Sektorja za CPVO v dosedanjih postopkih CPVO?

	1		2		3		4		5		M	Std. Dev.
	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%		
razumel potrebe, koristi in operativno vlogo strateškega ocenjevanja na različnih ravneh in v različnih oblikah	1	1,6	16	25,8	28	45,2	11	17,7	6	9,7	3,08	0,946
podajal ustrezne razlage in usmeritve za delo	9	14,3	19	30,2	20	31,7	7	11,1	8	12,7	2,78	1,211
aktivno usmerjal postopke CPVO in izdelave OP	14	22,2	18	28,6	18	28,6	10	15,9	3	4,8	2,52	1,148
vsebinsko prispeval k boljšim rešitvam v OP/PPP	14	22,6	19	30,6	19	30,6	4	6,5	6	9,7	2,50	1,198
učinkovito reševal nastale probleme	14	22,2	19	30,2	18	28,6	9	14,3	3	4,8	2,49	1,134
prispeval k razreševanju neskladnosti/nesmislov zakonskih in drugih izhodišč	17	27,9	13	21,3	19	31,1	10	16,4	2	3,3	2,46	1,163
spremljal in uspešno povezoval procesa priprave PPP in OP	15	24,2	19	30,6	15	24,2	9	14,5	4	6,5	2,48	1,198
bil odziven, spoštoval roke	16	25,8	11	17,7	19	30,6	9	14,5	7	11,3	2,68	1,1315
pregledno vodil odločitveni postopek	3	4,8	13	21,0	20	32,3	17	27,4	9	14,5	3,26	1,100

2.7 Kako bi ocenili delovanje Ministrstva za kulturo v dosedanjih postopkih CPVO

	1		2		3		4		5		M	Std. Dev.
	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%		
razumelo namen strateškega ocenjevanja in vsebine OP	3	5,1	6	10,2	19	32,2	16	27,1	15	25,4	3,58	1,133
ustrezno tolmačilo varstvene cilje	1	1,7	5	8,5	17	28,8	20	33,9	16	27,1	3,76	1,006
posredovalo ustrezne (ažurne, natančne, uporabne) informacije/podatke	2	3,5	7	12,3	13	22,8	20	35,1	15	26,3	3,68	1,105
izdajalo ustrezne smernice, naravnane na obravnavani problem	0	0	6	10,5	17	29,8	22	38,6	12	21,1	3,70	0,925
sodelovalo pri pripravi posameznih faz OP in PPP	2	3,7	8	14,8	20	37,0	15	27,8	9	16,7	3,39	1,054
delovalo na osnovi preglednih in objektivnih izhodišč	0	0	9	16,1	22	39,3	16	28,6	9	16,1	3,45	0,952
bilo kooperativno, pripravljeno na sodelovanje, iskanje rešitev in utemeljeno razpravo ter usklajevanje interesov	1	1,7	9	15,5	13	22,4	23	39,7	12	20,7	3,62	1,040
bilo odzivno, spoštovalo roke	2	3,4	11	19,0	23	39,7	13	22,4	9	15,5	3,28	1,056

2.8 Kako bi ocenili delovanje Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano v dosedanjih postopkih CPVO?

	1		2		3		4		5		M	Std. Dev.
	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%		
razumelo namen strateškega ocenjevanja in vsebine OP	9	16,1	23	41,1	17	30,4	3	5,4	4	7,1	2,46	1,061
ustrezno tolmačilo varstvene cilje	9	16,4	16	29,1	21	38,2	7	12,7	2	3,6	2,58	1,031
posredovalo ustrezne (ažurne, natančne, uporabne) informacije/podatke	11	19,0	18	31,0	18	31,0	5	8,6	6	10,3	2,60	1,199
izdajalo ustrezne smernice, naravnane na obravnavani problem	12	21,8	21	38,2	14	25,5	6	10,9	2	3,6	2,36	1,060
sodelovalo pri pripravi posameznih faz OP in PPP	10	18,5	21	38,9	15	27,8	5	9,3	3	5,6	2,44	1,076
delovalo na osnovi preglednih in objektivnih izhodišč	16	28,6	13	23,2	20	35,7	5	8,9	2	3,6	2,36	1,103
bilo kooperativno, pripravljeno na sodelovanje, iskanje rešitev in utemeljeno razpravo ter usklajevanje interesov	13	22,8	23	40,4	14	24,6	5	8,8	2	3,5	2,30	1,034
bilo odzivno, spoštovalo roke	21	36,2	17	29,3	13	22,4	5	8,6	2	3,4	2,14	1,115

2.9 Kako bi ocenili delovanje Zavod RS za varstvo narave v dosedanjih postopkih CPVO?

	1		2		3		4		5		M	Std. Dev.
	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%		
razumelo namen strateškega ocenjevanja in vsebine OP	2	3,2	13	20,6	20	31,7	17	27,0	11	17,5	3,35	1,095
ustrezno tolmačilo varstvene cilje	0	0	13	20,6	12	19,0	24	38,1	14	22,2	3,62	1,054
posredovalo ustrezne (ažurne, natančne, uporabne) informacije/podatke	2	3,2	11	17,7	12	19,4	24	38,7	13	21,0	3,56	1,111
izdajalo ustrezne smernice, naravnane na obravnavani problem	3	4,9	5	8,2	17	27,9	20	32,8	16	26,2	3,67	1,106
sodelovalo pri pripravi posameznih faz OP in PPP	3	5,1	7	11,9	22	37,3	17	28,8	10	16,9	3,41	1,069
delovalo na osnovi preglednih in objektivnih izhodišč	3	4,9	6	9,8	20	32,8	25	41,0	7	11,5	3,44	0,992
bilo kooperativno, pripravljeno na sodelovanje, iskanje rešitev in utemeljeno razpravo ter usklajevanje interesov	1	1,6	9	14,3	18	28,6	23	36,5	12	19,0	3,57	1,011
bilo odzivno, spoštovalo roke	1	1,6	11	17,5	12	19,0	22	34,9	17	27,0	3,68	1,105

2.10 Kako bi ocenili delovanje ARSO, Urada za upravljanje z vodami v dosedanjih postopkih CPVO?

	1		2		3		4		5		M	Std. Dev.
	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%		
razumelo namen strateškega ocenjevanja in vsebine OP	6	10,5	18	31,6	16	28,1	11	19,3	6	10,5	2,88	1,166
ustrezno tolmačilo varstvene cilje	6	10,5	11	19,3	17	29,8	17	29,8	6	10,5	3,11	1,160
posredovalo ustrezne (ažurne, natančne, uporabne) informacije/podatke	21	36,8	13	22,8	14	24,6	7	12,3	2	3,5	2,23	1,180
izdajalo ustrezne smernice, naravnane na obravnavani problem	6	11,1	16	29,6	19	35,2	7	13,0	6	11,1	2,83	1,145
sodelovalo pri pripravi posameznih faz OP in PPP	9	17,0	20	37,7	14	26,4	8	15,1	2	3,8	2,51	1,067
delovalo na osnovi preglednih in objektivnih izhodišč	5	9,3	14	25,9	23	42,6	8	14,8	4	7,4	2,85	1,035
bilo kooperativno, pripravljeno na sodelovanje, iskanje rešitev in utemeljeno razpravo ter usklajevanje interesov	11	19,0	9	15,5	21	36,2	14	24,1	3	5,2	2,81	1,162
bilo odzivno, spoštovalo roke	28	49,1	13	22,8	8	14,0	7	12,3	1	1,8	1,95	1,141

2.11 Kako bi ocenili delovanje Ministrstva za zdravje v dosedanjih postopkih CPVO?

	1		2		3		4		5		M	Std. Dev.
	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%		
razumelo namen strateškega ocenjevanja in vsebine OP	7	14,0	11	22,0	15	30,0	13	26,0	4	8,0	2,92	1,175
ustrezno tolmačilo varstvene cilje	8	16,0	9	18,0	13	26,0	16	32,0	4	8,0	2,98	1,220
posredovalo ustrezne (ažurne, natančne, uporabne) informacije/podatke	11	23,9	12	26,1	11	23,9	10	21,7	2	4,3	2,57	1,205
izdajalo ustrezne smernice, naravnane na obravnavani problem	10	22,2	6	13,3	19	42,2	7	15,6	3	6,7	2,71	1,180
sodelovalo pri pripravi posameznih faz OP in PPP	13	27,1	12	25,0	13	27,1	7	14,6	3	6,3	2,48	1,220
delovalo na osnovi preglednih in objektivnih izhodišč	10	20,0	14	28,0	14	28,0	8	16,0	4	8,0	2,64	1,208
bilo kooperativno, pripravljeno na sodelovanje, iskanje rešitev in utemeljeno razpravo ter usklajevanje interesov	6	12,0	14	28,0	16	32,0	7	14,0	7	14,0	2,90	1,216
bilo odzivno, spoštovalo roke	6	11,8	5	9,8	9	17,6	17	33,3	14	27,5	3,55	1,316

2.12 Kako na splošno ocenjujete delovanje nevladnih organizacij (društev na področju varstva okolja) v dosedanjih postopkih CPVO?

	F	%
vztrajajo na lastnih prepričanjih, niso pripravljene na utemeljeno razpravo ter na usklajevanje interesov	34	18,28
imajo pozitiven odnos do postopka CPVO, vidijo ga kot način iskanja okoljsko sprejemljivih rešitev	28	15,05
delujejo na osnovi medijske popularnosti	26	13,98
podajajo nepopolne in subjektivne informacije	24	12,90
imajo odklonilen odnos do postopka CPVO, vidijo ga predvsem kot zagovor sprejemljivosti PPP	18	9,68
pripravljene so na sodelovanje, utemeljeno razpravo ter usklajevanje interesov	17	9,14
zagovarjajo predvsem individualne interese in koristi	15	8,06
podajajo informacije, ki prispevajo k izboljšanju PPP/OP	13	6,99
zagovarjajo javni interes in pomembno prispevajo k vključevanju javnega interesa v postopek CPVO in izdelavo OP	8	4,30
delujejo kot gospodarski subjekti s komercialnimi interesi	3	1,61
skupaj	186	100,00

2.13 Kako na splošno ocenjujete delovanje civilnih iniciativ (oblikovanih v postopkih umeščanja posegov v prostor) v dosedanjih postopkih CPVO?

	F	%
zagovarjajo predvsem individualne interese in koristi	38	18,63
podajajo nepopolne in subjektivne informacije	35	17,16
vztrajajo na lastnih prepričanjih, niso pripravljene na utemeljeno razpravo ter na usklajevanje interesov	33	16,18
delujejo na osnovi medijske popularnosti	31	15,20
imajo odklonilen odnos do postopka CPVO, vidijo ga predvsem kot zagovor sprejemljivosti PPP	19	9,31
imajo pozitiven odnos do postopka CPVO, vidijo ga kot način iskanja okoljsko sprejemljivih rešitev	17	8,33
zagovarjajo javni interes in pomembno prispevajo k vključevanju javnega interesa v postopek CPVO in izdelavo OP	10	4,90
pripravljene so na sodelovanje, utemeljeno razpravo ter usklajevanje interesov	9	4,41
podajajo informacije, ki prispevajo k izboljšanju PPP/OP	8	3,92
delujejo kot gospodarski subjekti s komercialnimi interesi	4	1,96
skupaj	204	100,00

3 OKVIR STRATEŠKEGA OCENJEVANJA

3.1 Kako izraziti in/ali pogosti se vam zdijo naslednji problemi dosedanje prakse strateškega ocenjevanja? Navedbe ocenite od 1 (sploh ni in/ali redki problem) do 5 (zelo izrazit in/ali pogost problem).

	1		2		3		4		5		M	Std. Dev.
	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%		
Preventivno okoljevarstveno delovanje in vzdržen razvoj pri pripravi PPP in OP												
nejasno in/ali neutemeljeno predstavljena potrebnost priprave PPP	6	8,7	18	26,1	26	37,7	14	20,3	5	7,2	2,91	1,054
nedorečenost razvojnih ciljev PPP, njihovo nerazumljivo podajanje in/ali brez razlag ter utemeljitev	8	11,6	13	18,8	22	31,9	22	31,9	4	5,8	3,01	1,105
neupoštevanje relevantnih družbenih, gospodarskih in okoljskih ciljev pri pripravi PPP/OP	5	7,2	12	17,4	26	37,7	22	31,9	4	5,8	3,12	1,008
nepovezanost izdelave PPP in OP	8	11,8	15	22,1	17	25,0	21	30,9	7	10,3	3,06	1,196
Zakonodajni okvir												
zmanjšane možnosti za usklajevanje med posameznimi interesi zaradi prenormiranih sektorskih zakonskih predpisov	3	4,5	5	7,5	11	16,4	17	25,4	31	46,3	4,01	1,161
dvoumna in nejasna zakonska določila s področja strateškega ocenjevanja, ki jih je mogoče različno interpretirati	4	5,8	8	11,6	15	21,7	19	27,5	23	33,3	3,71	1,214
med seboj neskladna zakonska določila s področja strateškega ocenjevanja, ki jih je mogoče različno interpretirati, prihaja do konfliktov	3	4,4	10	14,7	10	14,7	20	29,4	25	36,8	3,79	1,216
Vsebinjenje												
vsebinjenja se ne izvajajo	4	6,1	9	13,6	16	24,2	22	33,3	15	27,7	3,53	1,166
neustrezna časovna/fazna umestitev vsebinjenja, tudi v povezavi s postopki javnega naročanja del in izbiranja izvajalcev	4	6,6	6	9,8	19	31,1	24	39,3	8	13,1	3,43	1,056
slabo pripravljena in vodena vsebinjenja	3	5,0	6	10,0	22	36,7	18	30,0	11	18,3	3,47	1,065
vsebinjenja, ki se ga ne udeležujejo relevantni udeleženci procesa priprave PPP	2	3,3	6	9,8	18	29,5	25	41,0	10	16,4	3,57	0,991
vsebinjenja, ki ne pripomorejo k nadaljnjemu strateškemu ocenjevanju	2	3,3	6	9,8	19	31,1	27	44,3	7	11,5	3,51	0,942
vsebinjenja, kjer ne pride do korekcije/potrditve projektne naloge	3	5,3	7	12,3	19	33,3	17	29,8	11	19,3	3,46	1,103
neupoštevanje ali neustrezno upoštevanje smiselnih predlogov v fazi vsebinjenja	3	5,3	5	8,8	28	49,1	15	26,3	6	10,5	3,28	0,959
Projektna naloga												
izdelava OP brez projektne naloge ali na osnovi projektne naloge, v kateri so zgolj povzeta zakonska določila	10	16,7	8	13,3	16	26,7	16	26,7	10	16,7	3,13	1,321
pomanjkljivo pripravljene projektne naloge za ocenjevanje PPP, ki neustrezno opredelijo obseg del, časovni okvir in vsebinske poudarke	7	11,3	12	19,4	11	17,7	22	35,5	10	16,1	3,26	1,267
Obravnava sestavin okolja												
obravnava vsebin, ki ne sledi rezultatom vsebinjenja	6	9,4	13	20,3	27	42,2	16	25,0	2	3,1	2,92	0,981
obravnava vsebin, ki ne sledi vprašanjem/prioritetam posameznih udeležencev v procesu prostorskega načrtovanja	6	9,2	13	20,0	25	38,5	19	29,2	2	3,1	2,97	1,000

	1		2		3		4		5		M	Std. Dev.
	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%		
poudarek na ocenjevanju vplivov na varovana, varstvena in ogrožena območja oz. okoljske sestavine, ki so v pristojnosti varstvenih ministrstev ter izpuščanje ali neenakovredna obravnava drugih sestavin, ki so prav tako pomembne za ohranjanje kakovosti v prostoru (npr. družbeno okolje, krajino)	6	9,0	10	14,9	14	20,9	15	22,4	22	32,8	3,55	1,329
Struktura okoljskega poročila												
nepregledna okoljska poročila	3	4,5	14	21,2	26	39,4	16	24,2	7	10,6	3,15	1,026
okoljska poročila, ki ne vsebujejo vseh potrebnih informacij za ocenjevanje, utemeljevanje rezultatov in končno vrednotenje	6	8,7	15	21,7	20	29,0	22	31,9	6	8,7	3,10	1,113
Informacije / podatki potrebni za pripravo okoljskega poročila												
pomanjkanje ali nedostopnost podatkov o stanju okolja, ki bi morali biti sestavni del vnaprejšnjih okoljskih izhodišč (npr. območja varstva pred hrupom, karte poplavne nevarnosti ipd.)	1	2,9	1	1,5	10	14,7	25	36,8	30	44,1	4,18	0,945
potrebni podatki niso del javno dostopnih baz podatkov	0	0,0	6	9,0	11	16,4	27	40,3	23	34,3	4,00	0,937
vsebinsko in prostorsko netočni ter zastareli javno dostopni podatki	0	0,0	5	7,4	18	26,5	27	39,7	18	26,5	3,85	0,902
potrebna izdelava dodatnih strokovnih podlag za zagotovitev zadostnega poznavanja stanja obravnavanega okolja	0	0,0	2	9,0	7	10,4	26	38,8	28	41,8	4,13	0,936
neutemeljene zahteve nosilcev urejanja prostora glede zbiranja pomankljivih, sicer javno dostopnih podatkov v okviru izdelave OP	2	2,9	12	17,6	19	27,9	18	26,5	17	25,0	3,53	1,139
zahteve nosilcev urejanja prostora po izdelavi dodatnih strokovnih podlag, ne upošteva se pravilo strateškega ocenjevanja na osnovi obstoječih podatkov	3	4,5	5	7,5	14	20,9	22	32,8	23	34,3	3,85	1,118
zahteve nosilcev urejanja prostora po izdelavi podrobnejših strokovnih podlag, izven okvirov strateške obravnave	2	2,9	13	19,1	12	17,6	23	33,8	18	26,5	3,62	1,159
pomanjkljive strokovne podlage in neustrezne informacije za celovit vpogled v stanje obravnavanega okolja podane s strani nosilcev urejanja prostora	2	3,0	8	12,1	10	15,2	32	48,5	14	21,2	3,73	1,031
Odnos do hierarhično višje in nižje ravni načrtovanja/ocenjevanja												
izvajanje CPVO za PPP, ki ga glede na njegovo načrtovalsko raven in obseg ni smiselno ocenjevati na strateški ravni	0	0,0	7	10,4	19	28,4	23	34,3	18	26,9	3,78	0,966
Strateškost ocenjevanja												
nejasna in nedorečena raven strateškosti ocenjevanja PPP, v praksi prehod strateške ocene na projektno raven	0	0,0	4	6,1	10	15,2	24	36,4	28	42,4	4,15	0,899
nedorečenost na hierarhično višjih načrtovalskih ravneh, ki pomeni oviro za delo in odločanje na obravnavani ravni	1	1,5	4	6,2	13	20,0	27	41,5	20	30,8	3,94	0,950
odločitve na hierarhično višjih načrtovalskih ravneh, ki onemogočajo iskanje dobrih rešitev na obravnavani ravni	2	3,1	8	12,3	19	29,2	19	29,2	17	26,2	3,63	1,098
niso podani pregledi	0	0,0	6	9,5	20	31,7	30	47,6	7	11,1	3,60	0,814

	1		2		3		4		5		M	Std. Dev.
	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%		
vsebin/vprašanj, na katera naj bi odgovorilo nadaljnje ocenjevanje vplivov na nižjih načrtovalskih ravneh												
vsebine/vprašanja pripravljavca/izdelovalca PPP/nosilcev urejanja prostora se nanašajo na podrobnejše zasnove (ki so predmet ocenjevanja na nižji ravni) in zahteve po preveč natančnih podatkih in podrobnih opredelitvah (ki so neskladne z ravnijo obravnave)	2	3,0	5	7,5	14	20,9	29	43,3	17	25,4	3,81	1,004

Problemi doseganje prakse strateškega ocenjevanja vplivov na okolje glede na vlogo anketirance v procesu ocenjevanja. Pogostost pojavljanja posameznih problemov je ocenjena na lestvici od 1 (sploh ni in/ali redek problem) do 5 (zelo izrazit in/ali pogost problem).

OKVIR STRATEŠKEGA OCENJEVANJA	1	2	3	4	5	skupaj
PREVENTIVNO OKOLJEVARSTVENO DELOVANJE IN VZDRŽEN RAZVOJ PRI PRIPRAVI PPP IN OP						
nejasno in/ali neutemeljeno predstavljena potrebnost priprave PPP						
pripravljavec PPP	F 0	4	5	2	2	13
	% 0,0	30,8	38,5	15,4	15,4	100,0
naročnik in/ali investitor PPP in OP	F 2	3	6	2	0	13
	% 15,4	23,1	46,2	15,4	0,0	100,0
inženir priprave PPP in OP	F 0	0	2	2	0	4
	% 0,0	0,0	50,0	50,0	0,0	100,0
izdelovalec OP	F 2	2	12	5	0	21
	% 9,5	9,5	57,1	23,8	0,0	100,0
izdelovalec PPP	F 2	2	3	0	0	7
	% 28,6	28,6	42,9	0,0	0,0	100,0
sektor za CPVO	F 1	3	1	2	0	7
	% 14,3	42,9	14,3	28,6	0,0	100,0
nosilec urejanja prostora	F 0	0	0	1	2	3
	% 0,0	0,0	0,0	33,3	66,7	100,0
nosilec urejanja prostora, ki sodeluje tudi v postopku CPVO	F 0	4	3	1	2	10
	% 0,0	40,0	30,0	10,0	20,0	100,0
pripravljavec gradiv za NUP	F 0	0	1	0	0	1
	% 0,0	0,0	100,0	0,0	0,0	100,0
nedorečenost razvojnih ciljev PPP, njihovo nerazumljivo podajanje in/ali brez razlag ter utemeljitev						
pripravljavec PPP	F 4	2	2	4	1	13
	% 30,8	15,4	15,4	30,8	7,7	100,0%
naročnik in/ali investitor PPP in OP	F 2	3	4	4	0	13
	% 15,4	23,1	30,8	30,8	0,0	100,0%
inženir priprave PPP in OP	F 0	0	2	2	0	4
	% 0,0	0,0	50,0	50,0	0,0	100,0%
izdelovalec OP	F 1	1	9	10	0	21
	% 4,8	4,8	42,9	47,6	0,0	100,0%
izdelovalec PPP	F 1	1	3	1	1	7
	% 14,3	14,3	42,9	14,3	14,3	100,0%
sektor za CPVO	F 0	2	3	2	0	7
	% 0,0	28,6	42,9	28,6	0,0	100,0%
nosilec urejanja prostora	F 0	1	0	2	0	3
	% 0,0	33,3	0,0	66,7	0,0	100,0%
nosilec urejanja prostora, ki sodeluje tudi v postopku CPVO	F 0	5	3	0	2	10
	% 0,0	50,0	30,0	0,0	0,0	100,0
pripravljavec gradiv za NUP	F 0	0	1	0	0	1
	% 0,0	0,0	100,0	0,0	0,0	100,0
neupoštevanje relevantnih družbenih, gospodarskih in okoljskih ciljev pri pripravi PPP/OP						
pripravljavec PPP	F 1	4	2	5	1	13
	% 7,7	30,8	15,4	38,5	7,7	100,0
naročnik in/ali investitor PPP in OP	F 2	4	4	3	0	13
	% 15,4	30,8	30,8	23,1	0,0	100,0
inženir priprave PPP in OP	F 0	0	3	1	0	4
	% 0,0	0,0	75,0	25,0	0,0	100,0
izdelovalec OP	F 1	1	10	8	1	21
	% 4,8	4,8	47,6	38,1	4,8	100,0
izdelovalec PPP	F 1	1	1	4	0	7
	% 14,3	14,3	14,3	57,1	0,0	100,0
sektor za CPVO	F 0	1	4	1	1	7
	% 0,0	14,3	57,1	14,3	14,3	100,0
nosilec urejanja prostora	F 0	0	1	2	0	3
	% 0,0	0,0	33,3	66,7	0,0	100,0

OKVIR STRATEŠKEGA OCENJEVANJA		1	2	3	4	5	skupaj
nosilec urejanja prostora, ki sodeluje tudi v postopku CPVO	F	0	2	4	3	1	10
	%	0,0	20,0	40,0	30,0	10,0	100,0
pripravljalavec gradiv za NUP	F	0	0	1	0	0	1
	%	0,0	0,0	100,0	0,0	0,0	100,0
nepovezanost izdelave PPP in OP							
pripravljalavec PPP	F	4	4	1	2	2	13
	%	30,8	30,8	7,7	15,4	15,4	100,0
naročnik in/ali investitor PPP in OP	F	2	2	4	4	0	12
	%	16,7	16,7	33,3	33,3	0,0	100,0
inženir priprave PPP in OP	F	0	0	1	1	1	3
	%	0,0	0,0	33,3	33,3	33,3	100,0
izdelovalec OP	F	1	4	5	8	2	20
	%	5,0	20,0	25,0	40,0	10,0	100,0
izdelovalec PPP	F	1	0	3	2	1	7
	%	14,3	0,0	42,9	28,6	14,3	100,0
sektor za CPVO	F	0	1	3	3	0	7
	%	0,0	14,3	42,9	42,9	0,0	100,0
nosilec urejanja prostora	F	0	1	0	1	1	3
	%	0,0	33,3	0,0	33,3	33,3	100,0
nosilec urejanja prostora, ki sodeluje tudi v postopku CPVO	F	0	3	2	3	2	10
	%	0,0	30,0	20,0	30,0	20,0	100,0
pripravljalavec gradiv za NUP	F	0	0	1	0	0	1
	%	0,0	0,0	100,0	0,0	0,0	100,0
ZAKONODAJNI OKVIR							
zmanjšane možnosti za usklajevanje med posameznimi interesi zaradi prenormiranih sektorskih zakonskih predpisov							
pripravljalavec PPP	F	0	0	1	2	10	13
	%	0,0	0,0	7,7	15,4	76,9	100,0
naročnik in/ali investitor PPP in OP	F	0	1	3	4	5	13
	%	0,0	7,7	23,1	30,8	38,5	100,0
inženir priprave PPP in OP	F	0	0	1	0	3	4
	%	0,0	0,0	25,0	0,0	75,0	100,0
izdelovalec OP	F	1	2	3	3	11	20
	%	5,0	10,0	15,0	15,0	55,0	100,0
izdelovalec PPP	F	1	0	0	1	5	7
	%	14,3	0,0	0,0	14,3	71,4	100,0
sektor za CPVO	F	1	0	2	3	0	6
	%	16,7	0,0	33,3	50,0	0,0	100,0
nosilec urejanja prostora	F	0	0	0	0	3	3
	%	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0	100,0
nosilec urejanja prostora, ki sodeluje tudi v postopku CPVO	F	0	2	2	5	1	10
	%	0,0	20,0	20,0	50,0	10,0	100,0
pripravljalavec gradiv za NUP	F	0	0	1	0	0	1
	%	0,0	0,0	100,0	0,0	0,0	100,0
dvoumna in nejasna zakonska določila s področja strateškega načrtovanja, ki jih je mogoče različno interpretirati							
pripravljalavec PPP	F	0	0	3	3	7	13
	%	0,0	0,0	23,1	23,1	53,8	100,0
naročnik in/ali investitor PPP in OP	F	0	2	2	6	3	13
	%	0,0	15,4	15,4	46,2	23,1	100,0
inženir priprave PPP in OP	F	0	0	1	1	2	4
	%	0,0	0,0	25,0	25,0	50,0	100,0
izdelovalec OP	F	1	2	5	8	5	21
	%	4,8	9,5	23,8	38,1	23,8	100,0
izdelovalec PPP	F	0	2	1	3	1	7
	%	0,0	28,6	14,3	42,9	14,3	100,0
sektor za CPVO	F	3	2	2	0	0	7
	%	42,9	28,6	28,6	0,0	0,0	100,0
nosilec urejanja prostora	F	0	0	0	0	3	3
	%	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0	100,0
nosilec urejanja prostora, ki sodeluje tudi v postopku CPVO	F	0	1	3	2	4	10
	%	0,0	10,0	30,0	20,0	40,0	100,0
pripravljalavec gradiv za NUP	F	0	0	1	0	0	1
	%	0,0	0,0	100,0	0,0	0,0	100,0
med seboj neskladna zakonska določila s področja strateškega ocenjevanja, ki jih je mogoče različno interpretirati, prihaja do konfliktov							
pripravljalavec PPP	F	0	0	2	6	5	13
	%	0,0	0,0	15,4	46,2	38,5	100,0
naročnik in/ali investitor PPP in OP	F	0	1	2	3	7	13
	%	0,0	7,7	15,4	23,1	53,8	100,0
inženir priprave PPP in OP	F	0	0	0	1	3	4
	%	0,0	0,0	0,0	25,0	75,0	100,0
izdelovalec OP	F	1	2	4	8	6	21
	%	4,8	9,5	19,0	38,1	28,6	100,0
izdelovalec PPP	F	0	1	0	4	2	7

OKVIR STRATEŠKEGA OCENJEVANJA		1	2	3	4	5	skupaj
	%	0,0	14,3	0,0	57,1	28,6	100,0
sektor za CPVO	F	2	4	1	0	0	7
	%	28,6	57,1	14,3	0,0	0,0	100,0
nosilec urejanja prostora	F	0	0	0	1	2	3
	%	0,0	0,0	0,0	33,3	66,7	100,0
nosilec urejanja prostora, ki sodeluje tudi v postopku CPVO	F	0	2	2	3	3	10
	%	0,0	20,0	20,0	30,0	30,0	100,0
VSEBINJENJE							
vsebinjenja se ne izvajajo							
priljubljenec PPP	F	0	1	3	4	3	11
	%	0,0	9,1	27,3	36,4	27,3	100,0
naročnik in/ali investitor PPP in OP	F	3	3	2	2	3	13
	%	23,1	23,1	15,4	15,4	23,1	100,0
inženir priprave PPP in OP	F	1	1	0	2	0	4
	%	25,0	25,0	0,0	50,0	0,0	100,0
izdelovalec OP	F	1	2	4	6	7	20
	%	5,0	10,0	20,0	30,0	35,0	100,0
izdelovalca PPP	F	0	0	1	4	2	7
	%	0,0	0,0	14,3	57,1	28,6	100,0
sektor za CPVO	F	0	0	2	5	0	7
	%	0,0	0,0	28,6	71,4	0,0	100,0
nosilec urejanja prostora	F	0	0	2	0	1	3
	%	0,0	0,0	66,7	0,0	33,3	100,0
nosilec urejanja prostora, ki sodeluje tudi v postopku CPVO	F	0	3	3	2	2	10
	%	0,0	30,0	30,0	20,0	20,0	100,0
priljubljenec gradiv za NUP	F	1	0	0	0	0	1
	%	100,0	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0
neustrezna časovna/fazna umestitev vsebinjenja, tudi v povezavi s postopki javnega naročanja del in izbiranja izvajalcev							
priljubljenec PPP	F	0	1	4	6	0	11
	%	0,0	9,1	36,4	54,5	0,0	100,0
naročnik in/ali investitor PPP in OP	F	3	1	5	1	1	11
	%	27,3	9,1	45,5	9,1	9,1	100,0
inženir priprave PPP in OP	F	1	1	0	2	0	4
	%	25,0	25,0	0,0	50,0	0,0	100,0
izdelovalec OP	F	1	2	2	10	5	20
	%	5,0	10,0	10,0	50,0	25,0	100,0
izdelovalca PPP	F	0	0	0	5	2	7
	%	0,0	0,0	0,0	71,4	28,6	100,0
sektor za CPVO	F	1	0	3	0	0	4
	%	25,0	0,0	75,0	0,0	0,0	100,0
nosilec urejanja prostora	F	0	1	1	1	0	3
	%	0,0	33,3	33,3	33,3	0,0	100,0
nosilec urejanja prostora, ki sodeluje tudi v postopku CPVO	F	0	1	5	3	1	10
	%	0,0	10,0	50,0	30,0	10,0	100,0
priljubljenec gradiv za NUP	F	0	1	0	0	0	1
	%	0,0	100,0	0,0	0,0	0,0	100,0
slabo pripravljena in vodena vsebinjenja							
priljubljenec PPP	F	0	0	6	4	1	11
	%	0,0	0,0	54,5	36,4	9,1	100,0
naročnik in/ali investitor PPP in OP	F	3	1	4	1	2	11
	%	27,3	9,1	36,4	9,1	18,2	100,0
inženir priprave PPP in OP	F	1	1	2	0	0	4
	%	25,0	25,0	50,0	0,0	0,0	100,0
izdelovalec OP	F	1	1	5	6	7	20
	%	5,0	5,0	25,0	30,0	35,0	100,0
izdelovalca PPP	F	0	0	0	5	2	7
	%	0,0	0,0	0,0	71,4	28,6	100,0
sektor za CPVO	F	0	0	2	2	0	4
	%	0,0	0,0	50,0	50,0	0,0	100,0
nosilec urejanja prostora	F	0	0	1	1	1	3
	%	0,0	0,0	33,3	33,3	33,3	100,0
nosilec urejanja prostora, ki sodeluje tudi v postopku CPVO	F	0	3	4	2	0	9
	%	0,0	33,3	44,4	22,2	0,0	100,0
priljubljenec gradiv za NUP	F	0	1	0	0	0	1
	%	0,0	100,0	0,0	0,0	0,0	100,0
vsebinjenja, ki se ga ne udeležujejo relevantni udeleženci procesa priprave PPP							
priljubljenec PPP	F	0	1	4	5	1	11
	%	0,0	9,1	36,4	45,5	9,1	100,0
naročnik in/ali investitor PPP in OP	F	2	1	3	3	2	11
	%	18,2	9,1	27,3	27,3	18,2	100,0
inženir priprave PPP in OP	F	0	1	0	3	0	4
	%	0,0	25,0	0,0	75,0	0,0	100,0

OKVIR STRATEŠKEGA OCENJEVANJA		1	2	3	4	5	skupaj
izdelovalec OP	F	0	1	3	11	5	20
	%	0,0	5,0	15,0	55,0	25,0	100,0
izdelovalca PPP	F	0	0	0	6	1	7
	%	0,0	0,0	0,0	85,7	14,3	100,0
sektor za CPVO	F	0	0	3	1	0	4
	%	0,0	0,0	75,0	25,0	0,0	100,0
nosilec urejanja prostora	F	0	0	1	1	1	3
	%	0,0	0,0	33,3	33,3	33,3	100,0
nosilec urejanja prostora, ki sodeluje tudi v postopku CPVO	F	0	2	5	2	1	10
	%	0,0	20,0	50,0	20,0	10,0	100,0
pripravljalavec gradiv za NUP	F	0	1	0	0	0	1
	%	0,0	100,0	0,0	0,0	0,0	100,0
vsebinjenja, ki ne pripomorejo k nadaljnjemu strateškemu ocenjevanju							
pripravljalavec PPP	F	0	1	4	5	1	11
	%	0,0	9,1	36,4	45,5	9,1	100,0
naročnik in/ali investitor PPP in OP	F	2	1	5	3	0	11
	%	18,2	9,1	45,5	27,3	0,0	100,0
inženir priprave PPP in OP	F	0	1	1	2	0	4
	%	0,0	25,0	25,0	50,0	0,0	100,0
izdelovalec OP	F	0	1	6	8	5	20
	%	0,0	5,0	30,0	40,0	25,0	100,0
izdelovalca PPP	F	0	0	0	5	2	7
	%	0,0	0,0	0,0	71,4	28,6	100,0
sektor za CPVO	F	0	0	1	4	0	5
	%	0,0	0,0	20,0	80,0	0,0	100,0
nosilec urejanja prostora	F	0	0	1	2	0	3
	%	0,0	0,0	33,3	66,7	0,0	100,0
nosilec urejanja prostora, ki sodeluje tudi v postopku CPVO	F	0	2	4	3	0	9
	%	0,0	22,2	44,4	33,3	0,0	100,0
pripravljalavec gradiv za NUP	F	0	1	0	0	0	1
	%	0,0	100,0	0,0	0,0	0,0	100,0
vsebinjenja, kjer ne pride do korekcije/potrditve projektne naloge							
pripravljalavec PPP	F	0	0	6	3	2	11
	%	0,0	0,0	54,5	27,3	18,2	100,0
naročnik in/ali investitor PPP in OP	F	2	3	5	1	0	11
	%	18,2	27,3	45,5	9,1	0,0	100,0
inženir priprave PPP in OP	F	0	1	1	2	0	4
	%	0,0	25,0	25,0	50,0	0,0	100,0
izdelovalec OP	F	0	2	5	6	7	20
	%	0,0	10,0	25,0	30,0	35,0	100,0
izdelovalca PPP	F	0	0	0	5	2	7
	%	0,0	0,0	0,0	71,4	28,6	100,0
sektor za CPVO	F	1	0	1	0	0	2
	%	50,0	0,0	50,0	0,0	0,0	100,0
nosilec urejanja prostora	F	0	0	1	2	0	3
	%	0,0	0,0	33,3	66,7	0,0	100,0
nosilec urejanja prostora, ki sodeluje tudi v postopku CPVO	F	0	1	3	3	1	8
	%	0,0	12,5	37,5	37,5	12,5	100,0
pripravljalavec gradiv za NUP	F	0	1	0	0	0	1
	%	0,0	100,0	0,0	0,0	0,0	100,0
neupoštevanje ali neustrezno upoštevanje smiselnih predlogov v fazi vsebinjenja							
pripravljalavec PPP	F	0	0	7	3	1	11
	%	0,0	0,0	63,6	27,3	9,1	100,0
naročnik in/ali investitor PPP in OP	F	2	1	6	2	0	11
	%	18,2	9,1	54,5	18,2	0,0	100,0
inženir priprave PPP in OP	F	0	1	1	2	0	4
	%	0,0	25,0	25,0	50,0	0,0	100,0
izdelovalec OP	F	0	1	9	6	3	19
	%	0,0	5,3	47,4	31,6	15,8	100,0
izdelovalca PPP	F	0	0	1	5	1	7
	%	0,0	0,0	14,3	71,4	14,3	100,0
sektor za CPVO	F	1	0	1	0	0	2
	%	50,0	0,0	50,0	0,0	0,0	100,0
nosilec urejanja prostora	F	0	0	2	1	0	3
	%	0,0	0,0	66,7	33,3	0,0	100,0
nosilec urejanja prostora, ki sodeluje tudi v postopku CPVO	F	0	2	6	0	1	9
	%	0,0	22,2	66,7	0,0	11,1	100,0
pripravljalavec gradiv za NUP	F	0	1	0	0	0	1
	%	0,0	100,0	0,0	0,0	0,0	100,0
PROJEKTNNA NALOGA							
izdelava OP brez projektne naloge ali na osnovi projektne naloge, v kateri so zgolj povzeta zakonska določila							
pripravljalavec PPP	F	0	1	6	5	0	12

OKVIR STRATEŠKEGA OCENJEVANJA		1	2	3	4	5	skupaj
	%	0,0	8,3	50,0	41,7	0,0	100,0
naročnik in/ali investitor PPP in OP	F	6	4	2	1	0	13
	%	46,2	30,8	15,4	7,7	0,0	100,0
inženir priprave PPP in OP	F	1	0	3	0	0	4
	%	25,0	0,0	75,0	0,0	0,0	100,0
izdelovalec OP	F	4	2	5	6	4	21
	%	19,0	9,5	23,8	28,6	19,0	100,0
izdelovalec PPP	F	0	0	1	2	4	7
	%	0,0	0,0	14,3	28,6	57,1	100,0
sektor za CPVO	F	0	0	0	2	1	3
	%	0,0	0,0	0,0	66,7	33,3	100,0
nosilec urejanja prostora	F	0	0	0	2	1	3
	%	0,0	0,0	0,0	66,7	33,3	100,0
nosilec urejanja prostora, ki sodeluje tudi v postopku CPVO	F	1	2	2	0	2	7
	%	14,3	28,6	28,6	0,0	28,6	100,0
pomankljivo pripravljene projektne naloge za ocenjevanje PPP, ki neustrezno opredelijo obseg del, časovni okvir in vsebinske poudarke							
pripravljavec PPP	F	0	1	6	5	1	13
	%	0,0	7,7	46,2	38,5	7,7	100,0
naročnik in/ali investitor PPP in OP	F	5	3	2	3	0	13
	%	38,5	23,1	15,4	23,1	0,0	100,0
inženir priprave PPP in OP	F	1	3	0	0	0	4
	%	25,0	75,0	0,0	0,0	0,0	100,0
izdelovalec OP	F	3	4	2	9	3	21
	%	14,3	19,0	9,5	42,9	14,3	100,0
izdelovalca PPP	F	0	0	0	5	2	7
	%	0,0	0,0	0,0	71,4%	28,6	100,0
sektor za CPVO	F	0	0	0	2	1	3
	%	0,0	0,0	0,0	66,7	33,3	100,0
nosilec urejanja prostora	F	0	0	0	0	3	3
	%	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0	100,0
nosilec urejanja prostora, ki sodeluje tudi v postopku CPVO	F	0	3	1	2	2	8
	%	0,0	37,5	12,5	25,0	25,0	100,0
OBRAVNAVA SESTAVIN OKOLJA							
obravnava vsebin, ki ne sledi rezultatom vsebinjenja							
pripravljavec PPP	F	0	1	9	3	0	13
	%	0,0	7,7	69,2	23,1	0,0	100,0
naročnik in/ali investitor PPP in OP	F	3	1	8	0	0	12
	%	25,0	8,3	66,7	0,0	0,0	100,0%
inženir priprave PPP in OP	F	1	1	0	0	0	2
	%	50,0	50,0	0,0	0,0	0,0	100,0%
izdelovalec OP	F	1	5	7	5	1	19
	%	5,3	26,3	36,8	26,3	5,3	100,0%
izdelovalca PPP	F	0	0	1	5	1	7
	%	0,0	0,0	14,3	71,4	14,3	100,0
sektor za CPVO	F	2	1	0	3	0	6
	%	33,3	16,7	0,0	50,0	0,0	100,0
nosilec urejanja prostora	F	0	0	1	2	0	3
	%	0,0	0,0	33,3	66,7	0,0	100,0
nosilec urejanja prostora, ki sodeluje tudi v postopku CPVO	F	1	4	3	2	0	10
	%	10,0	40,0	30,0	20,0	0,0	100,0
pripravljavec gradiv za NUP	F	0	1	0	0	0	1
	%	0,0	100,0	0,0	0,0	0,0	100,0
obravnava vsebin, ki ne sledi vprašanjem/prioritetam posameznih udeležencev v procesu prostorskega načrtovanja							
pripravljavec PPP	F	0	0	10	3	0	13
	%	0,0	0,0	76,9	23,1	0,0	100,0
naročnik in/ali investitor PPP in OP	F	3	3	5	2	0	13
	%	23,1	23,1	38,5	15,4	0,0	100,0
inženir priprave PPP in OP	F	1	3	0	0	0	4
	%	25,0	75,0	0,0	0,0	0,0	100,0
izdelovalec OP	F	2	5	7	7	0	21
	%	9,5	23,8	33,3	33,3	0,0	100,0
izdelovalca PPP	F	0	0	2	4	1	7
	%	0,0	0,0	28,6	57,1	14,3	100,0
sektor za CPVO	F	1	1	0	1	0	3
	%	33,3	33,3	0,0	33,3	0,0	100,0
nosilec urejanja prostora	F	0	0	0	3	0	3
	%	0,0	0,0	0,0	100,0	0,0	100,0
nosilec urejanja prostora, ki sodeluje tudi v postopku CPVO	F	1	2	3	3	1	10
	%	10,0	20,0	30,0	30,0	10,0	100,0
pripravljavec gradiv za NUP	F	0	1	0	0	0	1
	%	0,0	100,0	0,0	0,0	0,0	100,0
poudarek na ocenjevanju vplivov na varovana, varstvena in ogrožena območja oz. sestavine, ki so v pristojnosti varstvenih ministrstev ter izpuščanje							

OKVIR STRATEŠKEGA OCENJEVANJA		1	2	3	4	5	skupaj
ali neenakovredna obravnava drugih sestavin, ki so prav tako pomembne za ohranjanje kakovosti v prostoru.							
pripravljavec PPP	F	0	0	2	4	7	13
	%	0,0	0,0	15,4	30,8	53,8	100,0
naročnik in/ali investitor PPP in OP	F	3	1	2	4	2	12
	%	25,0	8,3	16,7	33,3	16,7	100,0
inženir priprave PPP in OP	F	1	1	0	0	2	4
	%	25,0	25,0	0,0	0,0	50,0	100,0
izdelovalec OP	F	2	2	5	5	7	21
	%	9,5	9,5	23,8	23,8	33,3	100,0
izdelovalca PPP	F	0	0	0	4	3	7
	%	0,0	0,0	0,0	57,1	42,9	100,0
sektor za CPVO	F	1	3	2	0	0	6
	%	16,7	50,0	33,3	0,0	0,0	100,0
nosilec urejanja prostora	F	0	0	0	0	3	3
	%	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0	100,0
nosilec urejanja prostora, ki sodeluje tudi v postopku CPVO	F	1	3	3	1	2	10
	%	10,0	30,0	30,0	10,0	20,0	100,0
pripravljavec gradiv za NUP	F	0	1	0	0	0	1
	%	0,0	100,0	0,0	0,0	0,0	100,0
STRUKTURA OKOLJSKEGA POROČILA							
nepregledna okoljska poročila							
pripravljavec PPP	F	0	2	5	4	1	12
	%	0,0	16,7	41,7	33,3	8,3	100,0
naročnik in/ali investitor PPP in OP	F	1	2	6	2	0	11
	%	9,1	18,2	54,5	18,2	0,0	100,0
inženir priprave PPP in OP	F	0	2	0	1	1	4
	%	0,0	50,0	0,0	25,0	25,0	100,0
izdelovalec OP	F	2	6	7	5	1	21
	%	9,5	28,6	33,3	23,8	4,8	100,0
izdelovalca PPP	F	0	0	4	2	1	7
	%	0,0	0,0	57,1	28,6	14,3	100,0
sektor za CPVO	F	0	1	4	2	0	7
	%	0,0	14,3	57,1	28,6	0,0	100,0
nosilec urejanja prostora	F	0	0	0	0	3	3
	%	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0	100,0
nosilec urejanja prostora, ki sodeluje tudi v postopku CPVO	F	0	3	4	2	1	10
	%	0,0	30,0	40,0	20,0	10,0	100,0
pripravljavec gradiv za NUP	F	0	1	0	0	0	1
	%	0,0	100,0	0,0	0,0	0,0	100,0
okoljska poročila, ki ne vsebujejo vseh potrebnih informacij za ocenjevanje, utemeljevanje rezultatov in končno vrednotenje							
pripravljavec PPP	F	0	4	8	1	0	13
	%	0,0	30,8	61,5	7,7	0,0	100,0
naročnik in/ali investitor PPP in OP	F	4	3	4	2	0	13
	%	30,8	23,1	30,8	15,4	0,0	100,0
inženir priprave PPP in OP	F	0	2	0	2	0	4
	%	0,0	50,0	0,0	50,0	0,0	100,0
izdelovalec OP	F	2	5	3	9	2	21
	%	9,5	23,8	14,3	42,9	9,5	100,0
izdelovalca PPP	F	0	0	3	4	0	7
	%	0,0	0,0	42,9	57,1	0,0	100,0
sektor za CPVO	F	0	1	3	3	0	7
	%	0,0	14,3	42,9	42,9	0,0	100,0
nosilec urejanja prostora	F	0	0	1	0	2	3
	%	0,0	0,0	33,3	0,0	66,7	100,0
nosilec urejanja prostora, ki sodeluje tudi v postopku CPVO	F	0	2	1	5	2	10
	%	0,0	20,0	10,0	50,0	20,0	100,0
pripravljavec gradiv za NUP	F	0	1	0	0	0	1
	%	0,0	100,0	0,0	0,0	0,0	100,0
INFORMACIJE/PODATKI POTREBNI ZA PRIPRAVO OKOLJSKEGA POROČILA							
pomanjkanje ali nedostopnost podatkov o stanju okolja, ki bi morali biti sestavni del vnaprejšnjih okoljskih izhodišč (npr. območja varstva pred hrupom, karte poplavitve nevarnosti ipd.)							
pripravljavec PPP	F	0	0	2	6	5	13
	%	0,0	0,0	15,4	46,2	38,5	100,0
naročnik in/ali investitor PPP in OP	F	0	1	2	2	8	13
	%	0,0	7,7	15,4	15,4	61,5	100,0
inženir priprave PPP in OP	F	0	0	0	0	4	4
	%	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0	100,0
izdelovalec OP	F	0	0	1	7	13	21
	%	0,0	0,0	4,8	33,3	61,9	100,0
izdelovalca PPP	F	0	0	0	4	3	7
	%	0,0	0,0	0,0	57,1	42,9	100,0
sektor za CPVO	F	0	0	1	6	0	7
	%	0,0	0,0	14,3	85,7	0,0	100,0

OKVIR STRATEŠKEGA OCENJEVANJA		1	2	3	4	5	skupaj
	%	0,0	0,0	14,3	85,7	0,0	100,0
nosilec urejanja prostora	F	0	0	0	2	1	3
	%	0,0	0,0	0,0	66,7	33,3	100,0
nosilec urejanja prostora, ki sodeluje tudi v postopku CPVO	F	2	0	3	2	2	9
	%	22,2	0,0	33,3	22,2	22,2	100,0
pripravljavec gradiv za NUP	F	0	0	1	0	0	1
	%	0,0	0,0	100,0	0,0	0,0	100,0
potrebni podatki niso del javno dostopnih baz podatkov							
pripravljavec PPP	F	0	0	3	6	4	13
	%	0,0	0,0	23,1	46,2	30,8	100,0
naročnik in/ali investitor PPP in OP	F	0	1	3	2	7	13
	%	0,0	7,7	23,1	15,4	53,8	100,0
inženir priprave PPP in OP	F	0	0	0	0	4	4
	%	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0	100,0
izdelovalec OP	F	0	3	2	6	10	21
	%	0,0	14,3	9,5	28,6	47,6	100,0
izdelovalca PPP	F	0	1	1	3	2	7
	%	0,0	14,3	14,3	42,9	28,6	100,0
sektor za CPVO	F	0	0	1	3	2	6
	%	0,0	0,0	16,7	50,0	33,3	100,0
nosilec urejanja prostora	F	0	0	0	3	0	3
	%	0,0	0,0	0,0	100,0	0,0	100,0
nosilec urejanja prostora, ki sodeluje tudi v postopku CPVO	F	0	1	2	6	0	9
	%	0,0	11,1	22,2	66,7	0,0	100,0
pripravljavec gradiv za NUP	F	0	1	0	0	0	1
	%	0,0	100,0	0,0	0,0	0,0	100,0
vsebinsko in prostorsko netočni ter zastareli javno dostopni podatki							
pripravljavec PPP	F	0	0	4	5	4	13
	%	0,0	0,0	30,8	38,5	30,8	100,0
naročnik in/ali investitor PPP in OP	F	0	2	3	4	4	13
	%	0,0	15,4	23,1	30,8	30,8	100,0
inženir priprave PPP in OP	F	0	0	0	0	4	4
	%	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0	100,0
izdelovalec OP	F	0	1	4	9	7	21
	%	0,0	4,8	19,0	42,9	33,3	100,0
izdelovalca PPP	F	0	0	2	0	5	7
	%	0,0	0,0	28,6	0,0	71,4	100,0
sektor za CPVO	F	0	0	3	4	0	7
	%	0,0	0,0	42,9	57,1	0,0	100,0
nosilec urejanja prostora	F	0	0	0	3	0	3
	%	0,0	0,0	0,0	100,0	0,0	100,0
nosilec urejanja prostora, ki sodeluje tudi v postopku CPVO	F	0	1	4	4	0	9
	%	0,0	11,1	44,4	44,4	0,0	100,0
pripravljavec gradiv za NUP	F	0	1	0	0	0	1
	%	0,0	100,0	0,0	0,0	0,0	100,0
potrebna izdelava dodatnih strokovnih podlag za zagotovitev zadostnega poznavanja stanja obravnavanega okolja							
pripravljavec PPP	F	0	1	0	4	8	13
	%	0,0	7,7	0,0	30,8	61,5	100,0
naročnik in/ali investitor PPP in OP	F	0	1	1	3	8	13
	%	0,0	7,7	7,7	23,1	61,5	100,0
inženir priprave PPP in OP	F	0	0	0	0	4	4
	%	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0	100,0
izdelovalec OP	F	0	2	2	8	9	21
	%	0,0	9,5	9,5	38,1	42,9	100,0
izdelovalca PPP	F	0	1	1	3	2	7
	%	0,0	14,3	14,3	42,9	28,6	100,0
sektor za CPVO	F	0	1	1	4	0	6
	%	0,0	16,7	16,7	66,7	0,0	100,0
nosilec urejanja prostora	F	0	0	0	1	2	3
	%	0,0	0,0	0,0	33,3	66,7	100,0
nosilec urejanja prostora, ki sodeluje tudi v postopku CPVO	F	0	1	2	5	1	9
	%	0,0	11,1	22,2	55,6	11,1	100,0
pripravljavec gradiv za NUP	F	0	0	0	1	0	1
	%	0,0	0,0	0,0	100,0	0,0	100,0
neutemeljene zahteve nosilcev urejanja prostora glede zbiranja pomanjkljivih, sicer javno dostopnih podatkov v okviru izdelave OP							
pripravljavec PPP	F	0	0	4	5	4	13
	%	0,0	0,0	30,8	38,5	30,8	100,0
naročnik in/ali investitor PPP in OP	F	0	1	4	4	4	13
	%	0,0	7,7	30,8	30,8	30,8	100,0
inženir priprave PPP in OP	F	0	0	0	1	3	4
	%	0,0	0,0	0,0	25,0	75,0	100,0
izdelovalec OP	F	1	2	7	5	6	21

OKVIR STRATEŠKEGA OCENJEVANJA		1	2	3	4	5	skupaj
	%	4,8	9,5	33,3	23,8	28,6	100,0
izdelovalca PPP	F	0	0	1	3	3	7
	%	0,0	0,0	14,3	42,9	42,9	100,0
sektor za CPVO	F	0	4	3	0	0	7
	%	0,0	57,1	42,9	0,0	0,0	100,0
nosilec urejanja prostora	F	0	0	1	1	1	3
	%	0,0	0,0	33,3	33,3	33,3	100,0
nosilec urejanja prostora, ki sodeluje tudi v postopku CPVO	F	1	4	1	3	0	9
	%	11,1	44,4	11,1	33,3	0,0	100,0
pripravljavec gradiv za NUP	F	0	1	0	0	0	1
	%	0,0	100,0	0,0	0,0	0,0	100,0
zahteve nosilcev urejanja prostora po izdelavi dodatnih strokovnih podlag, ne upošteva se pravilo strateškega ocenjevanja na osnovi obstoječih podatkov							
pripravljavec PPP	F	0	0	1	7	5	13
	%	0,0	0,0	7,7	53,8	38,5	100,0
naročnik in/ali investitor PPP in OP	F	1	0	1	2	9	13
	%	7,7	0,0	7,7	15,4	69,2	100,0
inženir priprave PPP in OP	F	0	0	0	0	4	4
	%	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0	100,0
izdelovalec OP	F	1	1	5	8	6	21
	%	4,8	4,8	23,8	38,1	28,6	100,0
izdelovalec PPP	F	0	0	1	2	4	7
	%	0,0	0,0	14,3	28,6	57,1	100,0
sektor za CPVO	F	0	1	3	2	0	6
	%	0,0	16,7	50,0	33,3	0,0	100,0
nosilec urejanja prostora	F	0	0	0	2	1	3
	%	0,0	0,0	0,0	66,7	33,3	100,0
nosilec urejanja prostora, ki sodeluje tudi v postopku CPVO	F	1	2	4	2	0	9
	%	11,1	22,2	44,4	22,2	0,0	100,0
pripravljavec gradiv za NUP	F	0	1	0	0	0	1
	%	0,0	100,0	0,0	0,0	0,0	100,0
zahteve nosilcev urejanja prostora po izdelavi podrobnejših strokovnih podlag, izven okvirov strateške obravnave							
pripravljavec PPP	F	0	0	0	8	5	13
	%	0,0	0,0	0,0	61,5	38,5	100,0
naročnik in/ali investitor PPP in OP	F	0	1	2	4	6	13
	%	0,0	7,7	15,4	30,8	46,2	100,0
inženir priprave PPP in OP	F	0	0	0	2	2	4
	%	0,0	0,0	0,0	50,0	50,0	100,0
izdelovalec OP	F	1	2	9	4	5	21
	%	4,8	9,5	42,9	19,0	23,8	100,0
izdelovalec PPP	F	0	0	2	1	4	7
	%	0,0	0,0	28,6	14,3	57,1	100,0
sektor za CPVO	F	0	6	0	1	0	7
	%	0,0	85,7	0,0	14,3	0,0	100,0
nosilec urejanja prostora	F	0	0	0	1	2	3
	%	0,0	0,0	0,0	33,3	66,7	100,0
nosilec urejanja prostora, ki sodeluje tudi v postopku CPVO	F	1	3	2	3	0	9
	%	11,1	33,3	22,2	33,3	0,0	100,0
pripravljavec gradiv za NUP	F	0	1	0	0	0	1
	%	0,0	100,0	0,0	0,0	0,0	100,0
pomanjkljive strokovne podlage in neustrezne informacije za celovit vpogled v stanje obravnavanega okolja podane s strani nosilcev urejanja prostora							
pripravljavec PPP	F	0	0	2	8	3	13
	%	0,0	0,0	15,4	61,5	23,1	100,0
naročnik in/ali investitor PPP in OP	F	0	0	2	5	5	12
	%	0,0	0,0	16,7	41,7	41,7	100,0
inženir priprave PPP in OP	F	0	0	1	2	1	4
	%	0,0	0,0	25,0	50,0	25,0	100,0
izdelovalec OP	F	1	2	4	11	3	21
	%	4,8	9,5	19,0	52,4	14,3	100,0
izdelovalec PPP	F	0	0	0	4	3	7
	%	0,0	0,0	0,0	57,1	42,9	100,0
sektor za CPVO	F	0	3	1	3	0	7
	%	0,0	42,9	14,3	42,9	0,0	100,0
nosilec urejanja prostora	F	0	0	0	2	1	3
	%	0,0	0,0	0,0	66,7	33,3	100,0
nosilec urejanja prostora, ki sodeluje tudi v postopku CPVO	F	1	2	2	2	1	8
	%	12,5	25,0	25,0	25,0	12,5	100,0
pripravljavec gradiv za NUP	F	0	1	0	0	0	1
	%	0,0	100,0	0,0	0,0	0,0	100,0
ODNOS DO HIERARHIČNO VIŠJE IN NIŽJE RAVNI NAČRTOVANJA / OCENJEVANJA							
izvajanje CPVO za PPP, ki ga glede na njegovo načrtovalsko raven in obseg ni smiselno ocenjevati na strateški ravni							

OKVIR STRATEŠKEGA OCENJEVANJA		1	2	3	4	5	skupaj
pripravljalavec PPP	F	0	3	1	7	2	13
	%	0,0	23,1	7,7	53,8	15,4	100,0
naročnik in/ali investitor PPP in OP	F	0	1	6	2	4	13
	%	0,0	7,7	46,2	15,4	30,8	100,0
inženir priprave PPP in OP	F	0	0	0	2	2	4
	%	0,0	0,0	0,0	50,0	50,0	100,0
izdelovalec OP	F	0	0	7	5	8	20
	%	0,0	0,0	35,0	25,0	40,0	100,0
izdelovalec PPP	F	0	0	1	2	4	7
	%	0,0	0,0	14,3	28,6	57,1	100,0
sektor za CPVO	F	0	2	1	2	2	7
	%	0,0	28,6	14,3	28,6	28,6	100,0
nosilec urejanja prostora	F	0	0	1	1	1	3
	%	0,0	0,0	33,3	33,3	33,3	100,0
nosilec urejanja prostora, ki sodeluje tudi v postopku CPVO	F	0	0	4	5	0	9
	%	0,0	0,0	44,4	55,6	0,0	100,0
pripravljalavec gradiv za NUP	F	0	1	0	0	0	1
	%	0,0	100,0	0,0	0,0	0,0	100,0
STRATEŠKOST OCENJEVANJA							
nejasna in nedorečena raven strateškosti ocenjevanja PPP, v praksi prehod strateške ocene na projektno raven							
pripravljalavec PPP	F	0	0	3	4	5	12
	%	0,0	0,0	25,0	33,3	41,7	100,0
naročnik in/ali investitor PPP in OP	F	0	1	1	6	5	13
	%	0,0	7,7	7,7	46,2	38,5	100,0
inženir priprave PPP in OP	F	0	0	0	1	3	4
	%	0,0	0,0	0,0	25,0	75,0	100,0
izdelovalec OP	F	0	0	3	6	11	20
	%	0,0	0,0	15,0	30,0	55,0	100,0
izdelovalec PPP	F	0	0	0	4	3	7
	%	0,0	0,0	0,0	57,1	42,9	100,0
sektor za CPVO	F	0	0	2	4	0	6
	%	0,0	0,0	33,3	66,7	0,0	100,0
nosilec urejanja prostora	F	0	0	0	1	2	3
	%	0,0	0,0	0,0	33,3	66,7	100,0
nosilec urejanja prostora, ki sodeluje tudi v postopku CPVO	F	0	2	1	3	4	10
	%	0,0	20,0	10,0	30,0	40,0	100,0
pripravljalavec gradiv za NUP	F	0	1	0	0	0	1
	%	0,0	100,0	0,0	0,0	0,0	100,0
nedorečenost na hierarhično višjih načrtovalskih ravneh, ki pomeni oviro za delo in odločanje na obravnavani ravni							
pripravljalavec PPP	F	0	0	2	5	5	12
	%	0,0	0,0	16,7	41,7	41,7	100,0
naročnik in/ali investitor PPP in OP	F	0	1	3	6	3	13
	%	0,0	7,7	23,1	46,2	23,1	100,0
inženir priprave PPP in OP	F	0	0	0	1	3	4
	%	0,0	0,0	0,0	25,0	75,0	100,0
izdelovalec OP	F	0	0	6	8	6	20
	%	0,0	0,0	30,0	40,0	30,0	100,0
izdelovalec PPP	F	0	0	1	2	4	7
	%	0,0	0,0	14,3	28,6	57,1	100,0
sektor za CPVO	F	0	0	2	2	1	5
	%	0,0	0,0	40,0	40,0	20,0	100,0
nosilec urejanja prostora	F	0	0	0	2	1	3
	%	0,0	0,0	0,0	66,7	33,3	100,0
nosilec urejanja prostora, ki sodeluje tudi v postopku CPVO	F	1	2	1	4	2	10
	%	10,0	20,0	10,0	40,0	20,0	100,0
pripravljalavec gradiv za NUP	F	0	1	0	0	0	1
	%	0,0	100,0	0,0	0,0	0,0	100,0
odločitve na hierarhično višjih načrtovalskih ravneh, ki onemogočajo iskanje dobrih rešitev na obravnavani ravni							
pripravljalavec PPP	F	0	1	2	4	5	12
	%	0,0	8,3	16,7	33,3	41,7	100,0
naročnik in/ali investitor PPP in OP	F	2	1	6	3	1	13
	%	15,4	7,7	46,2	23,1	7,7	100,0
inženir priprave PPP in OP	F	0	0	1	1	2	4
	%	0,0	0,0	25,0	25,0	50,0	100,0
izdelovalec OP	F	0	2	5	5	8	20
	%	0,0	10,0	25,0	25,0	40,0	100,0
izdelovalec PPP	F	0	0	2	1	4	7
	%	0,0	0,0	28,6	14,3	57,1	100,0
sektor za CPVO	F	0	1	3	0	1	5
	%	0,0	20,0	60,0	0,0	20,0	100,0
nosilec urejanja prostora	F	0	0	1	1	1	3
	%	0,0	0,0	33,3	33,3	33,3	100,0

OKVIR STRATEŠKEGA OCENJEVANJA		1	2	3	4	5	skupaj
nosilec urejanja prostora, ki sodeluje tudi v postopku CPVO	F	0	2	2	5	1	10
	%	0,0	20,0	20,0	50,0	10,0	100,0
pripravljalavec gradiv za NUP	F	0	1	0	0	0	1
	%	0,0	100,0	0,0	0,0	0,0	100,0
niso podani pregledi vsebin/vprašanj, na katera naj bi odgovorilo nadaljnje ocenjevanje vplivov na nižjih načrtovalskih ravneh							
pripravljalavec PPP	F	0	0	1	10	1	12
	%	0,0	0,0	8,3	83,3	8,3	100,0
naročnik in/ali investitor PPP in OP	F	0	1	8	4	0	13
	%	0,0	7,7	61,5	30,8	0,0	100,0
inženir priprave PPP in OP	F	0	1	1	1	0	3
	%	0,0	33,3	33,3	33,3	0,0	100,0
izdelovalec OP	F	0	3	7	3	3	20
	%	0,0	15,0	35,0	35,0	15,0	100,0
izdelovalca PPP	F	0	0	3	3	1	7
	%	0,0	0,0	42,9	42,9	14,3	100,0
sektor za CPVO	F	0	0	1	4	0	5
	%	0,0	0,0	20,0	80,0	0,0	100,0
nosilec urejanja prostora	F	0	0	1	1	1	3
	%	0,0	0,0	33,3	33,3	33,3	100,0
nosilec urejanja prostora, ki sodeluje tudi v postopku CPVO	F	0	1	2	4	2	9
	%	0,0	11,1	22,2	44,4	22,2	100,0
pripravljalavec gradiv za NUP	F	0	1	0	0	0	1
	%	0,0	100,0	0,0	0,0	0,0	100,0
vsebine/vprašanja pripravljavca/izdelovalca PPP/nosilcev urejanja prostora se nanašajo na podrobnejše zasnove (ki so predmet ocenjevanja na nižji ravni) in zahteve po preveč natančnih podatkih in podrobnih opredelitvah (ki so neskladne z ravnijo obravnave)							
pripravljalavec PPP	F	0	0	1	8	4	13
	%	0,0	0,0	7,7	61,5	30,8	100,0
naročnik in/ali investitor PPP in OP	F	0	0	5	5	3	13
	%	0,0	0,0	38,5	38,5	23,1	100,0
inženir priprave PPP in OP	F	0	0	0	3	1	4
	%	0,0	0,0	0,0	75,0	25,0	100,0
izdelovalec OP	F	1	1	4	8	6	20
	%	5,0	5,0	20,0	40,0	30,0	100,0
izdelovalec PPP	F	0	0	1	4	2	7
	%	0,0	0,0	14,3	57,1	28,6	100,0
sektor za CPVO	F	0	1	0	5	0	6
	%	0,0	16,7	0,0	83,3	0,0	100,0
nosilec urejanja prostora	F	0	0	1	1	1	3
	%	0,0	0,0	33,3	33,3	33,3	100,0
nosilec urejanja prostora, ki sodeluje tudi v postopku CPVO	F	1	2	3	2	2	10
	%	10,0	20,0	30,0	20,0	20,0	100,0
pripravljalavec gradiv za NUP	F	0	1	0	0	0	1
	%	0,0	100,0	0,0	0,0	0,0	100,0

Problemi doseganje prakse strateškega ocenjevanja vplivov na okolje glede na vlogo anketirance v procesu ocenjevanja (povprečja odgovorov). Pogostost pojavljanja posameznih problemov je ocenjena na lestvici od 1 (sploh ni in/ali redki problem) do 5 (zelo izrazit in/ali pogost problem).

PROBLEMI DOSEDANJE PRAKSE STRATEŠKEGA OCENJEVANJA	vloga anketirance v procesu strateškega ocenjevanja	N	M	Std. Dev.
PREVENTIVNO OKOLJEVARSTVENO DELOVANJE IN VZDRŽEN RAZVOJ PRI PRIPRAVI PPP IN OP				
nejasno in/ali neutemeljeno predstavljena potrebnost priprave PPP	prilavljavec PPP	13	3,15	1,068
	naročnik in/ali investitor PPP in OP	13	2,62	0,961
	inženir priprave PPP in OP	4	3,50	0,577
	izdelovalec OP	21	2,95	0,865
	izdelovalec PPP	7	2,14	0,900
	Sektor za CPVO	7	2,57	1,134
	nosilec urejanja prostora	3	4,67	0,577
	nosilec urejanja prostora, ki sodeluje tudi v postopku CPVO	10	3,10	1,197
	prilavljavec gradiv za NUP	1	3,00	.
nedorečenost razvojnih ciljev PPP, njihovo nerazumljivo podajanje in/ali brez razlag ter utemeljitev	prilavljavec PPP	13	2,69	1,437
	naročnik in/ali investitor PPP in OP	13	2,77	1,092
	inženir priprave PPP in OP	4	3,50	0,577
	izdelovalec OP	21	3,33	,796
	izdelovalec PPP	7	3,00	1,291
	Sektor za CPVO	7	3,00	0,816
	nosilec urejanja prostora	3	3,33	1,155
	nosilec urejanja prostora, ki sodeluje tudi v postopku CPVO	10	2,90	1,197
	prilavljavec gradiv za NUP	1	3,00	.
neupoštevanje relevantnih družbenih, gospodarskih in okoljskih ciljev pri pripravi PPP/OP	prilavljavec PPP	13	3,08	1,188
	naročnik in/ali investitor PPP in OP	13	2,62	1,044
	inženir priprave PPP in OP	4	3,25	0,500
	izdelovalec OP	21	3,33	0,856
	izdelovalec PPP	7	3,14	1,215
	Sektor za CPVO	7	3,29	0,951
	nosilec urejanja prostora	3	3,67	0,577
	nosilec urejanja prostora, ki sodeluje tudi v postopku CPVO	10	3,30	0,949
	prilavljavec gradiv za NUP	1	3,00	.
nepovezanost izdelave PPP in OP	prilavljavec PPP	13	2,54	1,506
	naročnik in/ali investitor PPP in OP	12	2,83	1,115
	inženir priprave PPP in OP	3	4,00	1,000
	izdelovalec OP	20	3,30	1,081
	izdelovalec PPP	7	3,29	1,254
	Sektor za CPVO	7	3,29	0,756
	nosilec urejanja prostora	3	3,67	1,528
	nosilec urejanja prostora, ki sodeluje tudi v postopku CPVO	10	3,40	1,174
	prilavljavec gradiv za NUP	1	3,00	.
ZAKONODAJNI OKVIR				
zmanjšane možnosti za usklajevanje med posameznimi interesi zaradi prenormiranih sektorskih zakonskih predpisov	prilavljavec PPP	13	4,69	0,630
	naročnik in/ali investitor PPP in OP	13	4,00	1,000
	inženir priprave PPP in OP	4	4,50	1,000
	izdelovalec OP	20	4,05	1,276
	izdelovalec PPP	7	4,29	1,496
	Sektor za CPVO	6	3,17	1,169
	nosilec urejanja prostora	3	5,00	0,000
	nosilec urejanja prostora, ki sodeluje tudi v postopku CPVO	10	3,50	0,972
	prilavljavec gradiv za NUP	1	3,00	.
dvojnina in nejasna zakonska določila s področja strateškega načrtovanja, ki jih je mogoče različno interpretirati	prilavljavec PPP	13	4,31	0,855
	naročnik in/ali investitor PPP in OP	13	3,77	1,013
	inženir priprave PPP in OP	4	4,25	0,957
	izdelovalec OP	21	3,67	1,111
	izdelovalec PPP	7	3,43	1,134
	Sektor za CPVO	7	1,86	0,900
	nosilec urejanja prostora	3	5,00	0,000
	nosilec urejanja prostora, ki sodeluje tudi v postopku CPVO	10	3,90	1,101
	prilavljavec gradiv za NUP	1	3,00	.
med seboj neskladna zakonska določila s področja strateškega ocenjevanja, ki jih je mogoče različno interpretirati, prihaja do konfliktov	prilavljavec PPP	13	4,23	0,725
	naročnik in/ali investitor PPP in OP	13	4,23	1,013
	inženir priprave PPP in OP	4	4,75	0,500
	izdelovalec OP	21	3,76	1,136
	izdelovalec PPP	7	4,00	1,000
	Sektor za CPVO	7	1,86	0,690
nosilec urejanja prostora	3	4,67	0,577	

PROBLEMI DOSEDANJE PRAKSE STRATEŠKEGA OCENJEVANJA	vloga anketiranca v procesu strateškega ocenjevanja	N	M	Std. Dev.
	nosilec urejanja prostora, ki sodeluje tudi v postopku CPVO	10	3,70	1,160
	prilavljavec gradiv za NUP	0	.	.
VSEBINJENJE				
vsebinjenja se ne izvajajo	prilavljavec PPP	11	3,82	0,982
	naročnik in/ali investitor PPP in OP	13	2,92	1,553
	inženir priprave PPP in OP	4	2,75	1,500
	izdelovalec OP	20	3,80	1,196
	izdelovalec PPP	7	4,14	0,690
	Sektor za CPVO	7	3,71	0,488
	nosilec urejanja prostora	3	3,67	1,155
	nosilec urejanja prostora, ki sodeluje tudi v postopku CPVO	10	3,30	1,160
	prilavljavec gradiv za NUP	1	1,00	.
neustrezna časovna/fazna umestitev vsebinjenja, tudi v povezavi s postopki javnega naročanja del in izbiranja izvajalcev	prilavljavec PPP	11	3,45	0,688
	naročnik in/ali investitor PPP in OP	11	2,64	1,286
	inženir priprave PPP in OP	4	2,75	1,500
	izdelovalec OP	20	3,80	1,105
	izdelovalec PPP	7	4,29	0,488
	Sektor za CPVO	4	2,50	1,000
	nosilec urejanja prostora	3	3,00	1,000
	nosilec urejanja prostora, ki sodeluje tudi v postopku CPVO	10	3,40	0,843
	prilavljavec gradiv za NUP	1	2,00	.
slabo pripravljena in vodena vsebinjenja	prilavljavec PPP	11	3,55	0,688
	naročnik in/ali investitor PPP in OP	11	2,82	1,471
	inženir priprave PPP in OP	4	2,25	0,957
	izdelovalec OP	20	3,85	1,137
	izdelovalec PPP	7	4,29	0,488
	Sektor za CPVO	4	3,50	0,577
	nosilec urejanja prostora	3	4,00	1,000
	nosilec urejanja prostora, ki sodeluje tudi v postopku CPVO	9	2,89	0,782
	prilavljavec gradiv za NUP	1	2,00	.
vsebinjenja, ki se ga ne udeležujejo relevantni udeleženci procesa priprave PPP	prilavljavec PPP	11	3,55	0,820
	naročnik in/ali investitor PPP in OP	11	3,18	1,401
	inženir priprave PPP in OP	4	3,50	1,000
	izdelovalec OP	20	4,00	0,795
	izdelovalec PPP	7	4,14	0,378
	Sektor za CPVO	4	3,25	0,500
	nosilec urejanja prostora	3	4,00	1,000
	nosilec urejanja prostora, ki sodeluje tudi v postopku CPVO	10	3,20	0,919
	prilavljavec gradiv za NUP	1	2,00	.
vsebinjenja, ki ne pripomorejo k nadaljnjemu strateškemu ocenjevanju	prilavljavec PPP	11	3,55	0,820
	naročnik in/ali investitor PPP in OP	11	2,82	1,079
	inženir priprave PPP in OP	4	3,25	0,957
	izdelovalec OP	20	3,85	0,875
	izdelovalec PPP	7	4,29	0,488
	Sektor za CPVO	5	3,80	0,447
	nosilec urejanja prostora	3	3,67	0,577
	nosilec urejanja prostora, ki sodeluje tudi v postopku CPVO	9	3,11	0,782
	prilavljavec gradiv za NUP	1	2,00	.
vsebinjenja, kjer ne pride do korekcije/potrditve projektne naloge	prilavljavec PPP	11	3,64	0,809
	naročnik in/ali investitor PPP in OP	11	2,45	0,934
	inženir priprave PPP in OP	4	3,25	0,957
	izdelovalec OP	20	3,90	1,021
	izdelovalec PPP	7	4,29	0,488
	Sektor za CPVO	2	2,00	1,414
	nosilec urejanja prostora	3	3,67	0,577
	nosilec urejanja prostora, ki sodeluje tudi v postopku CPVO	8	3,50	0,926
	prilavljavec gradiv za NUP	1	2,00	.
neupoštevanje ali neustrezno upoštevanje smiselnih predlogov v fazi vsebinjenja	prilavljavec PPP	11	3,45	0,688
	naročnik in/ali investitor PPP in OP	11	2,73	1,009
	inženir priprave PPP in OP	4	3,25	0,957
	izdelovalec OP	19	3,58	0,838
	izdelovalec PPP	7	4,00	0,577
	Sektor za CPVO	2	2,00	1,414
	nosilec urejanja prostora	3	3,33	0,577

PROBLEMI DOSEDANJE PRAKSE STRATEŠKEGA OCENJEVANJA	vloga anketiranca v procesu strateškega ocenjevanja	N	M	Std. Dev.
	nosilec urejanja prostora, ki sodeluje tudi v postopku CPVO	9	3,00	0,866
	prilavljavec gradiv za NUP	1	2,00	.
PROJEKTNNA NALOGA				
izdelava OP brez projektne naloge ali na osnovi projektne naloge, v kateri so zgolj povzeta zakonska določila	prilavljavec PPP	12	3,33	0,651
	naročnik in/ali investitor PPP in OP	13	1,85	0,987
	inženir priprave PPP in OP	4	2,50	1,000
	izdelovalec OP	21	3,19	1,401
	izdelovalec PPP	7	4,43	0,787
	Sektor za CPVO	3	4,33	0,577
	nosilec urejanja prostora	3	4,33	0,577
	nosilec urejanja prostora, ki sodeluje tudi v postopku CPVO	7	3,00	1,528
	prilavljavec gradiv za NUP	0	.	.
pomankljivo pripravljene projektne naloge za ocenjevanje PPP, ki neustrezno opredelijo obseg del, časovni okvir in vsebinske poudarke	prilavljavec PPP	13	3,46	0,776
	naročnik in/ali investitor PPP in OP	13	2,23	1,235
	inženir priprave PPP in OP	4	1,75	0,500
	izdelovalec OP	21	3,24	1,338
	izdelovalec PPP	7	4,29	0,488
	Sektor za CPVO	3	4,33	0,577
	nosilec urejanja prostora	3	5,00	0,000
	nosilec urejanja prostora, ki sodeluje tudi v postopku CPVO	8	3,38	1,302
	prilavljavec gradiv za NUP	0	.	.
OBRAVNAVA SESTAVIN OKOLJA				
obravnavanje vsebin, ki ne sledi rezultatom vsebinjenja	prilavljavec PPP	13	3,15	0,555
	naročnik in/ali investitor PPP in OP	12	2,42	0,900
	inženir priprave PPP in OP	2	1,50	0,707
	izdelovalec OP	19	3,00	1,000
	izdelovalec PPP	7	4,00	0,577
	Sektor za CPVO	6	2,67	1,506
	nosilec urejanja prostora	3	3,67	0,577
	nosilec urejanja prostora, ki sodeluje tudi v postopku CPVO	10	2,60	0,966
	prilavljavec gradiv za NUP	1	2,00	.
obravnavanje vsebin, ki ne sledi vprašanjem/prioritetam posameznih udeležencev v procesu prostorskega načrtovanja	prilavljavec PPP	13	3,23	0,439
	naročnik in/ali investitor PPP in OP	13	2,46	1,050
	inženir priprave PPP in OP	4	1,75	0,500
	izdelovalec OP	21	2,90	0,995
	izdelovalec PPP	7	3,86	0,690
	Sektor za CPVO	3	2,33	1,528
	nosilec urejanja prostora	3	4,00	0,000
	nosilec urejanja prostora, ki sodeluje tudi v postopku CPVO	10	3,10	1,197
	prilavljavec gradiv za NUP	1	2,00	.
poudarek na ocenjevanju vplivov na varovana, varstvena in ogrožena območja oz. sestavine, ki so v pristojnosti varstvenih ministrstev ter izpuščanje ali neenakovredna obravnavanje drugih sestavin, ki so prav tako pomembne za ohranjanje kakovosti v prostoru..	prilavljavec PPP	13	4,38	0,768
	naročnik in/ali investitor PPP in OP	12	3,08	1,505
	inženir priprave PPP in OP	4	3,25	2,062
	izdelovalec OP	21	3,62	1,322
	izdelovalec PPP	7	4,43	0,535
	Sektor za CPVO	6	2,17	0,753
	nosilec urejanja prostora	3	5,00	0,000
	nosilec urejanja prostora, ki sodeluje tudi v postopku CPVO	10	3,00	1,333
	prilavljavec gradiv za NUP	1	2,00	.
STRUKTURA OKOLJSKEGA POROČILA				
nepregledna okoljska poročila	prilavljavec PPP	12	3,33	0,888
	naročnik in/ali investitor PPP in OP	11	2,82	0,874
	inženir priprave PPP in OP	4	3,25	1,500
	izdelovalec OP	21	2,86	1,062
	izdelovalec PPP	7	3,57	0,787
	Sektor za CPVO	7	3,14	0,690
	nosilec urejanja prostora	3	5,00	0,000
	nosilec urejanja prostora, ki sodeluje tudi v postopku CPVO	10	3,10	0,994
	prilavljavec gradiv za NUP	1	2,00	.
okoljska poročila, ki ne vsebujejo vseh potrebnih informacij za ocenjevanje, utemeljevanje rezultatov in končno vrednotenje	prilavljavec PPP	13	2,77	0,599
	naročnik in/ali investitor PPP in OP	13	2,31	1,109
	inženir priprave PPP in OP	4	3,00	1,155
	izdelovalec OP	21	3,19	1,209
	izdelovalec PPP	7	3,57	0,535

PROBLEMI DOSEDANJE PRAKSE STRATEŠKEGA OCENJEVANJA	vloga anketiranca v procesu strateškega ocenjevanja	N	M	Std. Dev.
	Sektor za CPVO	7	3,29	0,756
	nosilec urejanja prostora	3	4,33	1,155
	nosilec urejanja prostora, ki sodeluje tudi v postopku CPVO	10	3,70	1,059
	prilavljavec gradiv za NUP	1	2,00	.
INFORMACIJE/PODATKI POTREBNI ZA PRIPRAVO OKOLJSKEGA POROČILA				
pomanjkanje ali nedostopnost podatkov o stanju okolja, ki bi morali biti sestavni del vnaprejšnjih okoljskih izhodišč (npr. območja varstva pred hrupom, karte poplavne nevarnosti ipd.)	prilavljavec PPP	13	4,23	0,725
	naročnik in/ali investitor PPP in OP	13	4,31	1,032
	inženir priprave PPP in OP	4	5,00	0,000
	izdelovalec OP	21	4,57	0,598
	izdelovalec PPP	7	4,43	0,535
	Sektor za CPVO	7	3,86	0,378
	nosilec urejanja prostora	3	4,33	0,577
	nosilec urejanja prostora, ki sodeluje tudi v postopku CPVO	9	3,22	1,481
	prilavljavec gradiv za NUP	1	3,00	.
potrebni podatki niso del javno dostopnih baz podatkov	prilavljavec PPP	13	4,08	0,760
	naročnik in/ali investitor PPP in OP	13	4,15	1,068
	inženir priprave PPP in OP	4	5,00	0,000
	izdelovalec OP	21	4,10	1,091
	izdelovalec PPP	7	3,86	1,069
	Sektor za CPVO	6	4,17	0,753
	nosilec urejanja prostora	3	4,00	0,000
	nosilec urejanja prostora, ki sodeluje tudi v postopku CPVO	9	3,56	0,726
	prilavljavec gradiv za NUP	1	2,00	.
vsebinsko in prostorsko netočni ter zastareli javno dostopni podatki	prilavljavec PPP	13	4,00	0,816
	naročnik in/ali investitor PPP in OP	13	3,77	1,092
	inženir priprave PPP in OP	4	5,00	0,000
	izdelovalec OP	21	4,05	0,865
	izdelovalec PPP	7	4,43	0,976
	Sektor za CPVO	7	3,57	0,535
	nosilec urejanja prostora	3	4,00	0,000
	nosilec urejanja prostora, ki sodeluje tudi v postopku CPVO	9	3,33	0,707
	prilavljavec gradiv za NUP	1	2,00	.
potrebna izdelava dodatnih strokovnih podlag za zagotovitev zadostnega poznavanja stanja obravnavanega okolja	prilavljavec PPP	13	4,46	0,877
	naročnik in/ali investitor PPP in OP	13	4,38	0,961
	inženir priprave PPP in OP	4	5,00	0,000
	izdelovalec OP	21	4,14	0,964
	izdelovalec PPP	7	3,86	1,069
	Sektor za CPVO	6	3,50	0,837
	nosilec urejanja prostora	3	4,67	0,577
	nosilec urejanja prostora, ki sodeluje tudi v postopku CPVO	9	3,67	0,866
	prilavljavec gradiv za NUP	1	4,00	.
neutemeljene zahteve nosilcev urejanja prostora glede zbiranja pomanjkljivih, sicer javno dostopnih podatkov v okviru izdelave OP	prilavljavec PPP	13	4,00	0,816
	naročnik in/ali investitor PPP in OP	13	3,85	0,987
	inženir priprave PPP in OP	4	4,75	0,500
	izdelovalec OP	21	3,62	1,161
	izdelovalec PPP	7	4,29	0,756
	Sektor za CPVO	7	2,43	0,535
	nosilec urejanja prostora	3	4,00	1,000
	nosilec urejanja prostora, ki sodeluje tudi v postopku CPVO	9	2,67	1,118
	prilavljavec gradiv za NUP	1	2,00	.
zahteve nosilcev urejanja prostora po izdelavi dodatnih strokovnih podlag, ne upošteva se pravilo strateškega ocenjevanja na osnovi obstoječih podatkov	prilavljavec PPP	13	4,31	0,630
	naročnik in/ali investitor PPP in OP	13	4,38	1,193
	inženir priprave PPP in OP	4	5,00	0,000
	izdelovalec OP	21	3,81	1,078
	izdelovalec PPP	7	4,43	0,787
	Sektor za CPVO	6	3,17	0,753
	nosilec urejanja prostora	3	4,33	0,577
	nosilec urejanja prostora, ki sodeluje tudi v postopku CPVO	9	2,78	0,972
	prilavljavec gradiv za NUP	1	2,00	.
zahteve nosilcev urejanja prostora po izdelavi podrobnejših strokovnih podlag, izven okvirov strateške obravnave	prilavljavec PPP	13	4,38	0,506
	naročnik in/ali investitor PPP in OP	13	4,15	0,987
	inženir priprave PPP in OP	4	4,50	0,577
	izdelovalec OP	21	3,48	1,123
	izdelovalec PPP	7	4,29	0,951

PROBLEMI DOSEDANJE PRAKSE STRATEŠKEGA OCENJEVANJA	vloga anketiranca v procesu strateškega ocenjevanja	N	M	Std. Dev.
	Sektor za CPVO	7	2,29	0,756
	nosilec urejanja prostora	3	4,67	0,577
	nosilec urejanja prostora, ki sodeluje tudi v postopku CPVO	9	2,78	1,093
	prilavljavec gradiv za NUP	1	2,00	.
pomanjkljive strokovne podlage in neustrezne informacije za celovit vpogled v stanje obravnavanega okolja podane s strani nosilcev urejanja prostora	prilavljavec PPP	13	4,08	0,641
	naročnik in/ali investitor PPP in OP	12	4,25	0,754
	inženir priprave PPP in OP	4	4,00	0,816
	izdelovalec OP	21	3,62	1,024
	izdelovalec PPP	7	4,43	0,535
	Sektor za CPVO	7	3,00	1,000
	nosilec urejanja prostora	3	4,33	0,577
	nosilec urejanja prostora, ki sodeluje tudi v postopku CPVO	8	3,00	1,309
	prilavljavec gradiv za NUP	1	2,00	.
ODNOS DO HIERARHIČNO VIŠJE IN NIŽJE RAVNI NAČRTOVANJA/OCENJEVANJA				
izvajanje CPVO za PPP, ki ga glede na njegovo načrtovalsko raven in obseg ni smiselno ocenjevati na strateški ravni	prilavljavec PPP	13	3,62	1,044
	naročnik in/ali investitor PPP in OP	13	3,69	1,032
	inženir priprave PPP in OP	4	4,50	0,577
	izdelovalec OP	20	4,05	0,887
	izdelovalec PPP	7	4,43	0,787
	Sektor za CPVO	7	3,57	1,272
	nosilec urejanja prostora	3	4,00	1,000
	nosilec urejanja prostora, ki sodeluje tudi v postopku CPVO	9	3,56	0,527
	prilavljavec gradiv za NUP	1	2,00	.
STRATEŠKOST OCENJEVANJA				
nejasna in nedorečena raven strateškosti ocenjevanja PPP, v praksi prehod strateške ocene na projektno raven	prilavljavec PPP	12	4,17	0,835
	naročnik in/ali investitor PPP in OP	13	4,15	0,899
	inženir priprave PPP in OP	4	4,75	0,500
	izdelovalec OP	20	4,40	0,754
	izdelovalec PPP	7	4,43	0,535
	Sektor za CPVO	6	3,67	0,516
	nosilec urejanja prostora	3	4,67	0,577
	nosilec urejanja prostora, ki sodeluje tudi v postopku CPVO	10	3,90	1,197
	prilavljavec gradiv za NUP	1	2,00	.
nedorečenost na hierarhično višjih načrtovalskih ravneh, ki pomeni oviro za delo in odločanje na obravnavani ravni	prilavljavec PPP	12	4,25	0,754
	naročnik in/ali investitor PPP in OP	13	3,85	0,899
	inženir priprave PPP in OP	4	4,75	0,500
	izdelovalec OP	20	4,00	0,795
	izdelovalec PPP	7	4,43	0,787
	Sektor za CPVO	5	3,80	0,837
	nosilec urejanja prostora	3	4,33	0,577
	nosilec urejanja prostora, ki sodeluje tudi v postopku CPVO	10	3,40	1,350
	prilavljavec gradiv za NUP	1	2,00	.
odločitve na hierarhično višjih načrtovalskih ravneh, ki onemogočajo iskanje dobrih rešitev na obravnavani ravni	prilavljavec PPP	12	4,08	0,996
	naročnik in/ali investitor PPP in OP	13	3,00	1,155
	inženir priprave PPP in OP	4	4,25	0,957
	izdelovalec OP	20	3,95	1,050
	izdelovalec PPP	7	4,29	0,951
	Sektor za CPVO	5	3,20	1,095
	nosilec urejanja prostora	3	4,00	1,000
	nosilec urejanja prostora, ki sodeluje tudi v postopku CPVO	10	3,50	0,972
	prilavljavec gradiv za NUP	1	2,00	.
niso podani pregledi vsebin/vprašanj, na katera naj bi odgovorilo nadaljnje ocenjevanje vplivov na nižjih načrtovalskih ravneh	prilavljavec PPP	12	4,00	0,426
	naročnik in/ali investitor PPP in OP	13	3,23	0,599
	inženir priprave PPP in OP	3	3,00	1,000
	izdelovalec OP	20	3,50	0,946
	izdelovalec PPP	7	3,71	0,756
	Sektor za CPVO	5	3,80	0,447
	nosilec urejanja prostora	3	4,00	1,000
	nosilec urejanja prostora, ki sodeluje tudi v postopku CPVO	9	3,78	0,972
	prilavljavec gradiv za NUP	1	2,00	.
vsebine/vprašanja pripravljavca/izdelovalca PPP/nosilcev urejanja prostora se nanašajo na podrobnejše zasnove (ki so predmet ocenjevanja na nižji ravni) in zahteve po preveč natančnih podatkih in	prilavljavec PPP	13	4,23	0,599
	naročnik in/ali investitor PPP in OP	13	3,85	0,801
	inženir priprave PPP in OP	4	4,25	0,500
	izdelovalec OP	20	3,85	1,089

PROBLEMI DOSEDANJE PRAKSE STRATEŠKEGA OCENJEVANJA	vloga anketiranca v procesu strateškega ocenjevanja	N	M	Std. Dev.
podrobnih opredelitvah (ki so neskladne z ravniyo obravnave	izdelovalec PPP	7	4,14	0,690
	Sektor za CPVO	6	3,67	0,816
	nosilec urejanja prostora	3	4,00	1,000
	nosilec urejanja prostora, ki sodeluje tudi v postopku CPVO	10	3,20	1,317
	prilavljavec gradiv za NUP	1	2,00	.

3.2 Ali menite, da so potrebne spremembe pravnega reda na področju strateškega ocenjevanja?

	F	%
ne, spremembe pravnega reda niso potrebne	8	11,6
da, potrebne so manjše spremembe, zadošča posodobitev Uredbe o okoljskem poročilu v okviru veljavnih določil Zakona o varstvu okolja (npr. glede razredov vpliva, sosledja posameznih faz, jasnejše opredelitve kumulativnih in ostalih posrednih vplivov ter njihovo poenotenje z ostalimi predpisi)	17	24,6
da, potrebne so večje spremembe, potrebna je posodobitev Zakona o varstvu okolja, Uredbe o okoljskem poročilu ter posameznih predpisov s področja priprave PPP v okviru določil Direktive o presoji vplivov nekaterih načrtov in programov na okolje (npr. glede načina vodenja upravnega postopka, odločanja o potrebnosti CPVO)	23	33,3
da, potrebne so velike spremembe, potrebna je posodobitev Direktive in ustrezna prilagoditev slovenskega pravnega reda (npr. glede namena strateškega ocenjevanja, hierarhije strateškega ocenjevanja, jasnejše opredelitve vzdržnosti, močnejše integracije načrtovanja in strateškega ocenjevanja)	21	30,4
skupaj	69	100,0

3.3 Če je vaš odgovor na gornje vprašanje katerihkoli »da«, prosimo navedite razloge – kaj je pri sedanjem pravnem redu po vašem mnenju najbolj sporno oziroma kaj bi želeli, da njegova posodobitev uvede/izboljša?

Zbir odgovorov na vprašanje kaj je pri sedanjem pravnem redu najbolj sporno in kaj naj posodobitev pravnega reda izboljša

Odgovori anketirancev:
- Velikokrat se je že izkazalo, da na MOP(Sektor za CPVO) ni dorasel nalogam, ki mu jih zakonodaja nalaga in s tem posledično so tudi občine v položaju, ko morajo izvesti postopek CPVO, ki sploh po zakonodaji ni potreben. Posodobitev naj določi le tiste nujne primere za katere je postopek CPVO potreben.
- za Evropo enoten seznam ogroženih vrst in opredelitev območij njihove zaščite (ščitenje živalskih vrst v okoljih kjer ni njihov osnovni življenjski prostor lahko zahteva ogromna sredstva brez uspeha);
- uvedba enotne skale ocenjevanja za posamezen vidik varstva, ki se uporabi za vse vrste planov in v največji možni meri kvantificirati z merljivimi vrednostmi;
- obvezno sodelovanje javnosti pri obravnavi varstva narave; na ravni Evrope izdelati smernice za poseganje v območja Nature 2000 (oblikovanje nedotakljivih območij ni dopustno);
- uvedba neposrednega usklajevanja med nosilci urejanja prostora (sestanki kompetentnih predstavnikov);
- na ravni Evrope natančneje določiti vsebino dokumentov (preprečiti prepodrobno obravnavo in dodatno zbiranje podatkov, ki so včasih izgovor za neodločanje)
- Generalna ugotovitev: Strateška presoja je bila v osnovi namenjena presojanju o strateških vprašanjih, alternativ, širših konceptov, kot je npr. prostorski plan RS, nacionalni programi različnih resorjev, ipd. Direktiva pa je v naš pravni red prenesena tako, da gre za celovito presojo (in ne strateško), ki se izvaja celo za primere različnih tehničnih rešitev, za strateške dokumente pa se sploh ne izvaja.
- Pravni red je potrebno umestiti v okvir, ki ga je mogoče izvajati. Ambiciozne pravne določbe, ki se ne izvajajo niso potrebne.
- CPVO je strateška presoja, zato bi morala biti izvedena pri pripravi strateških dokumentov (med prostorskimi akti so to strategija prostorskega razvoja, prostorski red....) in programov. Presojati bi morali alternative (npr. ali je sprejemljivo, da se od točke A do točke B vozimo z vlakom ali z avtomobilom ali z ladjo ali z letalom ali z vsem tem....), ne pa, ali bo brežina regulacije vodotoka kamnita ali betonska.... V sedanjih postopkih se CPVO izvaja na povsem napačni ravni (fazi) načrtovanja
- Preveč natančno in posplošene zadeve za vse občine, kar pa je za nekatere problem.
- Postopke zapisati tako, da se jih z razpoložljivimi kadri in sredstvi da izvajati v razumnem času.
- predpisati natančen način ravni priprave omilitvenih ukrepov (npr. nekateri NUP želijo, da v OP definiramo parcelne številke za nadomestne habitate), predpisati način interdisciplinarnega sodelovanja med NUP in pripravljavci OP, natančno predpisati strokovne podlage in podatke za izvedbo strateške presoje
- opredelitev posegov za katere je obvezna presoja in s tem povezana CPVO - dvoumnost Uredbe;
- uvedba licenc in s tem povezana odgovornost za izdelovalce OP
- Hierarhija strateškega ocenjevanja
- dorečena pravila obravnave kumulativnih vplivov, prenova lestvice razredov vpliva
- Nepravilno postavljeni razredi vplivov in sosledja faz
- jasnejša opredelitev, kaj zapade v strateško presojanje; ustrenejša hierarhična razmejitev med strateškim in projektnim presojanjem; strateška presoja mora biti res strateška--kar se bo lahko doseglo samo z odličnim sodelovanjem izdelovalcev OP, NUP, pripravljavcev plana (mogoče še s kakšnim zunanjim strokovnim sodelavcem, ki ga plača pobudnik oz. koordinator plana, to je predvsem odgovornost MOP -DzP); v kolikor bi dosegli izbor/določitev dobrih strateških alternativ/variant, bi bil cel postopek naprej do PGD ustrezno utemeljen;
- neustrezna je lestvica ocenjevanja--ne služi namenu;
- jasnejša opredelitev strateškega ocenjevanja; strateško ocenjevanje del načrtovalskega postopka, jasneje določiti povezave med načrtovanjem in ocenjevanjem
- jasnejša opredelitev kumulativnih in sinergijskih vplivov
- Strateško ocenjevanje naj postane strateško (ne samo celovito). Zakonodajca naj postavi jasne in tudi širši javnosti razumljive okvire in pravila, zdaj je vse preveč zapleteno, zato tudi udeleženci v postopkih ne razumejo vsi svoje vloge.
- Zakonodajca dovoljuje, da OP izdeluje kdorkoli, ne zahteva strokovne usposobljenosti in ne zahteva licenc za prostorsko načrtovanje za predstavnike NUP in pripravljavcev, zato ti v mnogo primerih nimajo ustrezne izobrazbe in skorajda nihče od njih nima licence za prostorsko načrtovanje. Postopki se vlečejo leta in leta, vmes se zakonodajca spreminja, menjajo se predstavniki udeležencev v postopku, vedno znova vstopajo posamezniki, ki niso ustrezno usposobljeni in jih je treba dobesedno učiti.

<ul style="list-style-type: none"> - Jasno naj se definirata strateška in izvedbena raven in sicer tako v okviru PPP kot v okviru okoljskega presojanja. - Zagotovi naj se boljša strokovna usposobljenost izdelovalcev OP (tudi licence ipd! - trenutno so zelo velike razlike med njimi, nekateri sploh ne razumejo problematike urejanja prostora in so glede na lastno izobrazbo zelo pristranski, navajajo šablonske omilitvene ukrepe, ki so daleč o strateških, se včasih sploh ne zavedajo posledic svojih zahtev v OP), - NUP (absolutno ne ločijo strateške ravni od operativnih zadev) in pripravljavcev (zlasti na občinski ravni večina ni strokovno usposobljena) ali pa povečata vloga oz. pristojnost inženirjev in izdelovalcev PPP, ki sicer edini nosijo odgovornost z licencami. - Na ravni OPN je bistveno več problemov kot na ravni DPN, kar je verjetno povezano tudi s slabšo strokovno usposobljenostjo pripravljavcev (ki sicer imajo možnost vplivati na strokovnost rešitev, ustreznost odločite v postopkih ipd.) pri OPN.
<ul style="list-style-type: none"> - Problem je neposrečena umestitev CPVO med projektno in strateško raven, ter s tem v zvezi opredelitev CPVO kot na soglasje vezanega namesto optimizacijskega instrumenta. S tem je povezan tudi preozko zastavljen obseg (scope) ter način obravnave vplivov; ter še posebno ocenjevalna lestvica, ki izdelovalce OP sili v odločitvene opredelitve in praktično že vnaprej omejuje oceno na C, saj samo ta daje neke (sicer zelo majhne) možnosti optimizacije skoz omilitvene ukrepe
<ul style="list-style-type: none"> - marsikomu ni jasno, kaj "strateška" presoja sploh pomeni (problem zahtev sektorjev po večji podrobnosti rešitev, da je sploh sposoben ugotavljati strateško sprejemljivost); neustrezno združevanje postopka CPVO in presoje sprejemljivosti po ZON (prevelika natančnost za celovito presojanje); prevelika togost oblike OP napram vsebini in njegova nezmožnost prilagajanja oz. integracije z/v druge dokumente/elaborate s podobnim namenom; prevelika togost pri prenosu direktiv v času vstopa v EU in neustrezna izvedba (odločanje v upravnem postopku in nepovezljivost s postopki priprave prostorskih aktov, ki NISO upravni postopki); sicer to področje res urejajo "okoljski predpisi", vendar bi bilo smotno razmisliti, ali se ne bi v sklopu teh presoj presojali tudi vplivi na druga področja (kot je to predvideno z resolucijo o normativni dejavnosti);
<ul style="list-style-type: none"> - Predvsem je potrebna poenostavitev pravnega reda, horizontalna uskladitev (na primer različni vidiki voda) in transparentno opredeljena/opisana metodologija ocenjevanja/vrednotenja vplivov.
<ul style="list-style-type: none"> - Bolj jasna zakonodaja na področju CPVO (npr. povezava z nacionalnimi DPN in občinskimi programi), v teku postopka v večji meri zastopana komunikacija, vključevanje nosilcev urejanja prostora.
<ul style="list-style-type: none"> - Izrazito prekrivanje vsebin in postopkov izdelave planov in CPVO
<ul style="list-style-type: none"> - Razmejitev ravni presoje in ocenjevanja na različnih nivojih načrtovanja.
<ul style="list-style-type: none"> - Predpisi (razen usklajenosti) so v redu, treba je zagotoviti njihovo dosledno izvajanje - npr. licenciranje izdelovalcev okoljskih poročil.
<ul style="list-style-type: none"> - Uvesti pravni red, deblokada birokratskih postopkov, poudarek na vsebini ne formi, odločati in delati na osnovi zdravega razuma
<ul style="list-style-type: none"> - Menim, da je v splošnem zakonodaja čisto u redu, sploh je direktiva dovolj jasna, problem je razumevanje zadev, tako s strani načrtovalcev, nosilcev urejanja, kot tudi pripravljavcev OP. Vse preveč se usmerjamo na projektno raven, namesto, da bi razumeli strateške okvire. V to nas silijo tudi zahteve nekaterih nosilcev urejanja prostora, ki zahtevajo npr. obravnavo po posameznih EUP, itd. Tega se ne da rešiti z zakonodajo, temveč z razumevanjem procesa in predvsem z izobraževanjem na vseh nivojih.
<ul style="list-style-type: none"> - Največ izkušenj imamo s CPVO za prostorske akte. V tem primeru je potrebna uskladitev prostorske in okoljske zakonodaje. Vodenje priprave prostorskega akta po dveh zakonodajah namreč komplicira postopek, predvsem povzroča zmedo pri sodelovanju nosilcev urejanja prostora, ki so vključeni v obeh postopkih.
<ul style="list-style-type: none"> - Opredelitev namena strateškega ocenjevanja (bolj za programe, plane na strateškem nivoju in ne za npr. izven nivojska železniška križanja,...)
<ul style="list-style-type: none"> - Jasnejša opredelitev namena strateškega ocenjevanja (na kateri ravni se izvede strateško ocenjevanje)
<ul style="list-style-type: none"> - močnejša integracija načrtovanja in strateškega ocenjevanja, jasnejša delitev na nivo strateškega ocenjevanja in ocenjevanja vplivov izvedbenih planov, prilagoditev vsebin strateškemu ocenjevanju, jasnejša vodila za odločitve o potrebnosti CPVO, širitev presoje na družbene, ekonomske dejavnike
<ul style="list-style-type: none"> - Zahteve po dodatnih strokovnih podlagah niso primerne za fazo CPVO temveč za fazo PVO. Pri CPVO se ne sme iti v podrobnosti.
<ul style="list-style-type: none"> - Premalo definirane vsebine OP in načina vrednotenja vplivov povzročajo različne poglede in ocene ustreznosti vsebin in postopka CPVO - pogosteje pri vsebinah, ki zadevajo varstvo narave
<ul style="list-style-type: none"> - Poudariti strateški nivo, iskanje in obravnavanje alternativ (sedaj zelo zanemarjeno), inovativnih rešitev, inovativnih omilitvenih ukrepov
<ul style="list-style-type: none"> - Področje vsebinjenja
<ul style="list-style-type: none"> - Za prostorske akte postopek CPVO v celoti integrirati v postopek prostorskega načrtovanja in ga ukiniti kot upravni postopek. Za ostale plane lahko ostane CPVO določeno v ZVO.
<ul style="list-style-type: none"> - Upoštevanje sinergijskih vplivov na okolje
<ul style="list-style-type: none"> - Dolgi in ponavljajoči postopki, nepotrebni
<ul style="list-style-type: none"> - Treba je medsebojno uskladiti zakonodajo različnih področij - predvsem okoljevarstveno zakonodajo in zakonodajo s področja umeščanja v prostor, tako da bodo postopki potekali hitreje (primer: postopek čezmejnne presoje je zakonsko nedorečen in nejasen; pogosto ni jasno kakšni so naslednji koraki v postopku in kdo je za kaj odgovoren, zato vse skupaj traja predolgo). Pogosto se s strani upravnih organov ocenjuje, da so izdelovalci OP (in drugih gradiv) premalo usposobljeni za svoje delo, kar naj bi rezultiralo v nekvalitetnih gradivih, menimo, da je vzrok za to v precejšnji meri tudi v obsežni, nedorečeni in medsebojno neusklajeni zakonodaji.
<ul style="list-style-type: none"> - Netransparentnost in samovoljnost pri vodenju upravnega postopka, neudeleževanje pri javnih dogodkih, neustrezno vključevanje javnosti, samovoljnost pri vodenju čezmejnih postopkov,...

3.4 Kakšen upravni postopek presoje vplivov v okviru procesa strateškega ocenjevanja se vam zdi primernejši?

	F	%
samostojni upravni postopek celovite presoje vplivov na okolje na osnovi predpisov s področja varstva okolja	14	20,6
postopek presoje vplivov smiselno vključen v upravni postopek priprave PPP, npr. postopek priprave prostorskih aktov na osnovi predpisov s področja urejanja prostora	34	50,0
poseben upravni postopek ni potreben, strateško ocenjevanje je lahko dovolj učinkovito že z vsebinskim vključevanjem v proces izdelave PPP, dovolj je sklic na Direktivo o presoji vplivov nekaterih načrtov in programov na okolje ter naš pravni red	20	29,4
skupaj	68	100,0

Kakšen upravni postopek presoje vplivov v okviru procesa strateškega ocenjevanja se vam zdi primernejši glede na vlogo anketiranca v procesu strateškega ocenjevanja

		1	2	3	4	5	skupaj
pripravljačec PPP	F	1	10	2			13
	%	7,7	76,9	15,4			100,0
naročnik ali investitor PPP in OP	F	0	10	4			14
	%	0,0	71,4	28,6			100,0
inženir priprave PPP in OP	F	0	2	2			4
	%	0,0	50,0	50,0			100,0
izdelovalec OP	F	6	8	7			21
	%	28,6	38,1	33,3			100,0
izdelovalec PPP	F	0	2	5			7
	%	0,0	28,6	71,4			100,0
sektor za CPVO	F	5	0	0			5
	%	100,0	0,0	0,0			100,0
nosilec urejanja prostora	F	0	2	1			3
	%	0,0	66,7	33,3			100,0
nosilec urejanja prostora, ki sodeluje tudi v postopku CPVO	F	2	5	3			10
	%	20,0	50,0	30,0			100,0
pripravljačec gradiv za NUP	F	0	1	0			1
	%	0,0	100,0	0,0			100,0

3.5 Ali se vam zdi ustrezen postopek CPVO na I. stopnji, kjer se ugotavlja verjetnost nastopa vplivov plana na okolje in presoja njihove pomembnosti za okolje?

	F	%
sedanje izhodišče, ko se postopek CPVO uvede na podlagi ugotovitve, da gre za poseg, za katerega je treba izvesti presojo vplivov na okolje, je ustrezno, vendar bi bilo treba prenoviti Uredbo o vrstah posegov v okolje, za katere je treba izvesti presojo vplivov na okolje (Ur.l. RS, št. 78/2006, 72/2007, 32/2009), vključno s prilogami	21	15,79
sedanje izhodišče, ko se postopek CPVO uvede na podlagi ugotovitve, da gre za poseg, za katerega je treba izvesti presojo vplivov na okolje, ni ustrezno, izhodišče o uvedbi postopka CPVO bi moral biti postopek t.i. screeninga (presejanja), razvezan s predpisi s področja presoje vplivov na okolje, upoštevajoč predvsem strateškost PPP	32	24,06
Uredbo o merilih za ocenjevanje verjetnosti pomembnejših vplivov izvedbe plana, programa, načrta ali drugega splošnega akta in njegovih sprememb na okolje v postopku celovite presoje vplivov na okolje (Ur.l. RS, št. 9/2009) je treba vsebinsko dopolniti, jasneje opredeliti metodo in merila za ocenjevanje pomembnejših vplivov izvedbe PPP	29	21,80
Pravilnik o presoji sprejemljivosti vplivov izvedbe planov in posegov v naravo na varovana območja (Ur.l. RS, št. 130/2004, 53/2006, 38/2010, 3/2011) metodologije opredeljevanja planov, ki lahko pomembno vplivajo na varovana območja, ne določa ustrezno in bi ga bilo treba prenoviti	16	12,03
Pravilnik o presoji sprejemljivosti vplivov izvedbe planov in posegov v naravo na varovana območja (Ur.l. RS, št. 130/2004, 53/2006, 38/2010, 3/2011) ustrezno določa metodologijo opredeljevanja planov, ki lahko pomembno vplivajo na varovana območja	11	8,27
Pravilnik o presoji sprejemljivosti vplivov izvedbe planov in posegov v naravo na varovana območja (Ur.l. RS, št. 130/2004, 53/2006, 38/2010, 3/2011) ustrezno določa metodologijo opredeljevanja planov, ki lahko pomembno vplivajo na varovana območja, vendar ni povsem skladen z ostalimi predpisi	9	6,77
sedanje izhodišče, ko se postopek CPVO uvede na podlagi ugotovitve, da gre za poseg, za katerega je treba izvesti presojo vplivov na okolje, je ustrezno, prav tako so ustrezna določila Uredbe o vrstah posegov v okolje, za katere je treba izvesti presojo vplivov na okolje (Ur.l. RS, št. 78/2006, 72/2007, 32/2009)	8	6,02
Uredba o merilih za ocenjevanje verjetnosti pomembnejših vplivov izvedbe plana, programa, načrta ali drugega splošnega akta in njegovih sprememb na okolje v postopku celovite presoje vplivov na okolje (Ur.l. RS, št. 9/2009) je ustrezno izhodišče za ocenjevanje pomembnejših vplivov izvedbe PPP	7	5,26
skupaj	133	100

3.6 Kako širok in avtonomen oz. z vrednotenjem ostalih vplivov in učinkov PPP naj bo povezan proces strateškega ocenjevanja vplivov na okolje?

	F	%
omejen naj bo na obravnavo sestavin naravnega okolja (zrak, vode, tla, naravo in biotsko pestrost)	9	13,2
obravnava naj se sestavine okolja, ki jih določa Direktiva o presoji vplivov nekaterih načrtov in programov na okolje, torej v skladu z dosedanjimi praksami	15	22,1
poleg sestavin, ki jih določa Direktiva, naj se obravnava tudi prostorske vidike (razvoj dejavnosti, fizične in morfološke značilnosti prostora, kulturne značilnosti prostora)	8	11,8
to naj bo del čim bolj enotnega procesa strateškega ocenjevanja vplivov PPP na gospodarstvo, družbo in okolje/prostor (t.i. prostorsko kohezijo), torej na okolje v njegovem najširšem pomenu	36	52,9
skupaj	68	100,0

Kako širok in avtonomen oz. z vrednotenjem ostalih vplivov in učinkov PPP naj bo povezan proces strateškega ocenjevanja vplivov na okolje glede na vlogo anketiranca v procesu strateškega ocenjevanja

		omejen naj bo na obravnavo sestavin naravnega okolja (zrak, vode, tla, naravo in biotsko pestrost)	obravnava naj se sestavine okolja, ki jih določa Direktiva o presoji vplivov nekaterih načrtov in programov na okolje, torej v skladu z dosedanjimi praksami	poleg sestavin, ki jih določa Direktiva, naj se obravnava tudi prostorske vidike (razvoj dejavnosti, fizične in morfološke značilnosti prostora, kulturne značilnosti prostora)	to naj bo del čim bolj enotnega procesa strateškega ocenjevanja vplivov PPP na gospodarstvo, družbo in okolje/prostor (t.i. prostorsko kohezijo), torej na okolje v njegovem najširšem pomenu	skupaj
pripravljavec PPP	F	2	0	0	11	13
	%	15,4	0,0	0,0	84,6	100,0
naročnik in/ali investitor PPP in OP	F	3	3	1	7	14
	%	21,4	21,4	7,1	50,0	100,0
inženir priprave PPP in OP	F	1	2	0	0	3
	%	33,3	66,7	0,0	0,0	100,0
izdelovalec OP	F	3	7	3	8	21
	%	14,3	33,3	14,3	38,1	100,0
izdelovalec PPP	F	0	0	1	6	7
	%	0,0	0,0	14,3	85,7	100,0
sektor za CPVO	F	1	5	0	1	7
	%	14,3	71,4	0,0	14,4	100,0
nosilec urejanja prostora	F	0	0	0	3	3
	%	0,0	0,0	0,0	100,0	100,0
nosilec urejanja prostora, ki sodeluje tudi v postopku CPVO	F	1	1	3	4	9
	%	11,1	11,1	33,3	44,4	100,0
pripravljavec gradiv za NUP	F	0	0	1	0	1
	%	0,0	0,0	100,0	0,0	100,0

3.7 Katere okoljske sestavine naj bodo obravnavane v okviru strateškega ocenjevanja posameznega PPP?

	F	%
le tiste okoljske sestavine, za katere se v fazi vsebinjenja izkaže, da je njihova obdelava smiselna, to je lahko tudi ena sama okoljska sestavina	38	55,1
vse sestavine iz Direktive, tako da se zagotovi celovitost obravnave, pri čemer se podrobneje obdelajo le za obravnavani PPP ključne okoljske sestavine	31	44,9
skupaj	69	100,0

Katere okoljske sestavine naj bodo obravnavane v okviru strateškega ocenjevanja posameznega PPP glede na vlogo anketiranca v procesu strateškega ocenjevanja

		le tiste okoljske sestavine, za katere se v fazi vsebinjenja izkaže, da je njihova obdelava smiselna, to je lahko tudi ena sama okoljska sestavina	vse sestavine iz Direktive, tako da se zagotovi celovitost obravnave, pri čemer se podrobneje obdelajo le za obravnavani PPP ključne okoljske sestavine	skupaj
pripravljavec PPP	F	4	8	12
	%	33,3	66,7	100,0
naročnik in/ali investitor PPP in OP	F	10	4	14
	%	71,4	28,6	100,0
inženir priprave PPP in OP	F	1	3	4
	%	25,0	75,0	100,0
izdelovalec OP	F	12	9	21
	%	57,1	42,9	100,0
izdelovalec PPP	F	4	3	7
	%	57,1	42,9	100,0
sektor za CPVO	F	5	2	7
	%	71,4	28,6	100,0

		le tiste okoljske sestavine, za katere se v fazi vsebinjenja izkaže, da je njihova obdelava smiselna, to je lahko tudi ena sama okoljska sestavina	vse sestavine iz Direktive, tako da se zagotovi celovitost obravnave, pri čemer se podrobneje obdela le za obravnavani PPP ključne okoljske sestavine	skupaj
nosilec urejanja prostora	F	1	2	3
	%	33,3	66,7	100,0
nosilec urejanja prostora, ki sodeluje tudi v postopku CPVO	F	4	6	10
	%	40,0	60,0	100,0
pripravljač gradiv za NUP	F	1	0	1
	%	100,0	0,0	100,0

3.8 Ali menite, da mora biti v procesu strateškega ocenjevanja opredeljena okoljska sprejemljivost PPP (ne glede na to, kakšen bi ta proces bil)?

	F	%
da, proces strateškega ocenjevanja mora vključevati postopek formalne potrditve sprejemljivosti vplivov PPP, odločitev sprejme upravni organ na osnovi strokovnih in drugih ugotovitev	25	36,8
da, proces strateškega ocenjevanja mora vključevati postopek formalne potrditve sprejemljivosti vplivov PPP, odločitev temelji na oceni sprejemljivosti podani s strani izdelovalca OP, ki jo potrdi upravni organ	25	36,8
ne, v okviru potrditve PPP naj se preverja ali je strateško ocenjevanje prispevalo k iskanju in izboru najboljše alternative PPP ter ali je ocenjevanje prispevalo k izboljšanju PPP	18	26,5
skupaj	68	100,0

Ali menite, da mora biti v procesu strateškega ocenjevanja opredeljena okoljska sprejemljivost PPP (ne glede na to, kakšen bi ta proces bil) glede na vlogo anketiranca v procesu strateškega ocenjevanja

		da, proces strateškega ocenjevanja mora vključevati postopek formalne potrditve sprejemljivosti vplivov PPP, odločitev sprejme upravni organ na osnovi strokovnih in drugih ugotovitev	da, proces strateškega ocenjevanja mora vključevati postopek formalne potrditve sprejemljivosti vplivov PPP, odločitev temelji na oceni sprejemljivosti podani s strani izdelovalca OP, ki jo potrdi upravni organ	ne, v okviru potrditve PPP naj se preverja ali je strateško ocenjevanje prispevalo k iskanju in izboru najboljše alternative PPP ter ali je ocenjevanje prispevalo k izboljšanju PPP	skupaj
pripravljač PPP	F	4	4	4	12
	%	33,3	33,3	33,3	100,0
naročnik ali investitor PPP in OP	F	6	3	5	14
	%	42,9	21,4	35,7	100,0
inženir priprave PPP in OP	F	2	2	0	4
	%	50,0	50,0	0,0	100,0
izdelovalec OP	F	10	7	4	21
	%	47,6	33,3	19,0	100,0
izdelovalec PPP	F	0	1	6	7
	%	0,0	14,3	85,7	100,0
sektor za CPVO	F	2	4	0	6
	%	33,3	66,7	0,0	100,0
nosilec urejanja prostora	F	1	1	1	3
	%	33,3	33,3	33,3	100,0
nosilec urejanja prostora, ki sodeluje tudi v postopku CPVO	F	2	7	1	10
	%	20,0	70,0	10,0	100,0
pripravljač gradiv za NUP	F	1	0	0	1
	%	100,0	0,0	0,0	100,0

3.9 Kako naj bo sprejeta končna odločitev o sprejemljivosti vplivov plana?

	F	%
utemeljitve izdelovalca OP, izoblikovane predvsem na osnovi vseh ugotovljenih vplivov PPP in opredeljenih omilitvenih ukrepov	45	23,44
ugotovitve skladnosti s pravnimi normami (predpisi, ki se nanašajo na območja, za katera velja pravni režim, imisijskimi in emisijijskimi vrednostmi idr.)	33	17,19
utemeljitve Ministrstva za okolje in prostor, Sektorja za CPVO	29	15,10
utemeljitve izdelovalca PPP, izoblikovane predvsem na osnovi ugotovljenega izboljšanja PPP	23	11,98
utemeljitve nosilcev urejanja prostora	21	10,94
sklepa posebne stalne komisije priznanih strokovnjakov na ravni države	10	5,21
sklepa medresorske konference (po vzoru prostorske konference v okviru priprave državnih prostorskih načrtov)	9	4,69
utemeljitve Ministrstva za zdravje, Direktorata za javno zdravje	8	4,17
sklepa pripravljavca PPP (npr. občinskega sveta v primeru občinskih prostorskih aktov, Vlade RS in/ali Državnega zbora v primeru državnih prostorskih aktov, programov in politik)	8	4,17
sklepa komisije priznanih strokovnjakov imenovane s strani pripravljavca PPP za posamezen PPP	5	2,60
večinskega mnenja izražene v javnomnenjskih raziskavah	1	0,52
rezultata referendumata	0	0,00
skupaj	192	100,00

Najpogosteje izbrane kombinacije odgovorov

Odločitev naj bo sprejeta na osnovi:	F	%
- utemeljitve izdelovalca OP, izoblikovane predvsem na osnovi vseh ugotovljenih vplivov PPP in opredeljenih omilitvenih ukrepov	6	8,7
- utemeljitve Ministrstva za okolje in prostor, Sektorja za CPVO	6	8,7
- ugotovitve skladnosti s pravnimi normami (predpisi, ki se nanašajo na območja, za katera velja pravni režim, emisijskimi in emisijskimi vrednostmi idr.) Λ	5	7,2
- utemeljitve izdelovalca OP, izoblikovane predvsem na osnovi vseh ugotovljenih vplivov PPP in opredeljenih omilitvenih ukrepov	4	5,8
- ugotovitve skladnosti s pravnimi normami (predpisi, ki se nanašajo na območja, za katera velja pravni režim, emisijskimi in emisijskimi vrednostmi idr.) Λ	4	5,8
- utemeljitve izdelovalca OP, izoblikovane predvsem na osnovi vseh ugotovljenih vplivov PPP in opredeljenih omilitvenih ukrepov Λ		
- utemeljitve izdelovalca PPP, izoblikovane predvsem na osnovi ugotovljenega izboljšanja PPP Λ		
- utemeljitve nosilcev urejanja prostora Λ		
- utemeljitve Ministrstva za okolje in prostor, Sektorja za CPVO Λ		
- utemeljitve Ministrstva za zdravje, Direktorata za javno zdravje		
- ugotovitve skladnosti s pravnimi normami (predpisi, ki se nanašajo na območja, za katera velja pravni režim, emisijskimi in emisijskimi vrednostmi idr.)	2	2,9
- ugotovitve skladnosti s pravnimi normami (predpisi, ki se nanašajo na območja, za katera velja pravni režim, emisijskimi in emisijskimi vrednostmi idr.) Λ	2	2,9
- utemeljitve izdelovalca OP, izoblikovane predvsem na osnovi vseh ugotovljenih vplivov PPP in opredeljenih omilitvenih ukrepov Λ		
- utemeljitve izdelovalca PPP, izoblikovane predvsem na osnovi ugotovljenega izboljšanja PPP Λ		
- utemeljitve Ministrstva za okolje in prostor, Sektorja za CPVO		
- ugotovitve skladnosti s pravnimi normami (predpisi, ki se nanašajo na območja, za katera velja pravni režim, emisijskimi in emisijskimi vrednostmi idr.) Λ	2	2,9
- utemeljitve izdelovalca OP, izoblikovane predvsem na osnovi vseh ugotovljenih vplivov PPP in opredeljenih omilitvenih ukrepov Λ		
- utemeljitve nosilcev urejanja prostora Λ		
- utemeljitve Ministrstva za okolje in prostor, Sektorja za CPVO Λ		
- utemeljitve Ministrstva za zdravje, Direktorata za javno zdravje		
- ugotovitve skladnosti s pravnimi normami (predpisi, ki se nanašajo na območja, za katera velja pravni režim, emisijskimi in emisijskimi vrednostmi idr.) Λ	2	2,9
- utemeljitve izdelovalca OP, izoblikovane predvsem na osnovi vseh ugotovljenih vplivov PPP in opredeljenih omilitvenih ukrepov Λ		
- utemeljitve Ministrstva za okolje in prostor, Sektorja za CPVO Λ		
- sklepa komisije priznanih strokovnjakov imenovane s strani pripravljavca PPP za posamezen PPP		
- utemeljitve izdelovalca OP, izoblikovane predvsem na osnovi vseh ugotovljenih vplivov PPP in opredeljenih omilitvenih ukrepov Λ	2	2,9
- utemeljitve izdelovalca PPP, izoblikovane predvsem na osnovi ugotovljenega izboljšanja PPP		
- utemeljitve izdelovalca OP, izoblikovane predvsem na osnovi vseh ugotovljenih vplivov PPP in opredeljenih omilitvenih ukrepov Λ	2	2,9
- utemeljitve nosilcev urejanja prostora		
- utemeljitve izdelovalca OP, izoblikovane predvsem na osnovi vseh ugotovljenih vplivov PPP in opredeljenih omilitvenih ukrepov Λ	2	2,9
- utemeljitve nosilcev urejanja prostora Λ		
- sklepa medresorske konference (po vzoru prostorske konference v okviru priprave državnih prostorskih načrtov)		
- utemeljitve nosilcev urejanja prostora	2	2,9
- sklepa medresorske konference (po vzoru prostorske konference v okviru priprave državnih prostorskih načrtov)	2	2,9
- ugotovitve skladnosti s pravnimi normami (predpisi, ki se nanašajo na območja, za katera velja pravni režim, emisijskimi in emisijskimi vrednostmi idr.) Λ	1	1,4
- utemeljitve izdelovalca OP, izoblikovane predvsem na osnovi vseh ugotovljenih vplivov PPP in opredeljenih omilitvenih ukrepov Λ		
- utemeljitve izdelovalca PPP, izoblikovane predvsem na osnovi ugotovljenega izboljšanja PPP		
- ugotovitve skladnosti s pravnimi normami (predpisi, ki se nanašajo na območja, za katera velja pravni režim, emisijskimi in emisijskimi vrednostmi idr.) Λ	1	1,4
- utemeljitve izdelovalca OP, izoblikovane predvsem na osnovi vseh ugotovljenih vplivov PPP in opredeljenih omilitvenih ukrepov Λ		
- utemeljitve izdelovalca PPP, izoblikovane predvsem na osnovi ugotovljenega izboljšanja PPP Λ		
- utemeljitve nosilcev urejanja prostora		
- ugotovitve skladnosti s pravnimi normami (predpisi, ki se nanašajo na območja, za katera velja pravni režim, emisijskimi in emisijskimi vrednostmi idr.) Λ	1	1,4
- utemeljitve izdelovalca OP, izoblikovane predvsem na osnovi vseh ugotovljenih vplivov PPP in opredeljenih omilitvenih ukrepov Λ		
- utemeljitve izdelovalca PPP, izoblikovane predvsem na osnovi ugotovljenega izboljšanja PPP Λ		
- utemeljitve nosilcev urejanja prostora Λ		
- utemeljitve Ministrstva za okolje in prostor, Sektorja za CPVO		
- ugotovitve skladnosti s pravnimi normami (predpisi, ki se nanašajo na območja, za katera velja pravni režim, emisijskimi in emisijskimi vrednostmi idr.) Λ	1	1,4
- utemeljitve izdelovalca OP, izoblikovane predvsem na osnovi vseh ugotovljenih vplivov PPP in opredeljenih omilitvenih ukrepov Λ		
- utemeljitve izdelovalca PPP, izoblikovane predvsem na osnovi ugotovljenega izboljšanja PPP Λ		
- utemeljitve nosilcev urejanja prostora Λ		
- sklepa posebne stalne komisije priznanih strokovnjakov na ravni države		

Odločitev naj bo sprejeta na osnovi:	F	%
<ul style="list-style-type: none"> - ugotovitve skladnosti s pravnimi normami (predpisi, ki se nanašajo na območja, za katera velja pravni režim, imisijskimi in emisijskimi vrednostmi idr.) Λ - utemeljitve izdelovalca OP, izoblikovane predvsem na osnovi vseh ugotovljenih vplivov PPP in opredeljenih omilitvenih ukrepov Λ - utemeljitve izdelovalca PPP, izoblikovane predvsem na osnovi ugotovljenega izboljšanja PPP Λ - utemeljitve Ministrstva za okolje in prostor, Sektorja za CPVO Λ - sklepa posebne stalne komisije priznanih strokovnjakov na ravni države 	1	1,4
<ul style="list-style-type: none"> - ugotovitve skladnosti s pravnimi normami (predpisi, ki se nanašajo na območja, za katera velja pravni režim, imisijskimi in emisijskimi vrednostmi idr.) Λ - utemeljitve izdelovalca OP, izoblikovane predvsem na osnovi vseh ugotovljenih vplivov PPP in opredeljenih omilitvenih ukrepov Λ - utemeljitve izdelovalca PPP, izoblikovane predvsem na osnovi ugotovljenega izboljšanja PPP Λ - sklepa medresorske konference (po vzoru prostorske konference v okviru priprave državnih prostorskih načrtov) 	1	1,4
<ul style="list-style-type: none"> - ugotovitve skladnosti s pravnimi normami (predpisi, ki se nanašajo na območja, za katera velja pravni režim, imisijskimi in emisijskimi vrednostmi idr.) Λ - utemeljitve izdelovalca OP, izoblikovane predvsem na osnovi vseh ugotovljenih vplivov PPP in opredeljenih omilitvenih ukrepov Λ - utemeljitve izdelovalca PPP, izoblikovane predvsem na osnovi ugotovljenega izboljšanja PPP Λ - sklepa medresorske konference (po vzoru prostorske konference v okviru priprave državnih prostorskih načrtov) Λ - sklepa pripravljavca PPP (npr. občinskega sveta v primeru občinskih prostorskih aktov, Vlade RS in/ali Državnega zbora v primeru državnih prostorskih aktov, programov in politik) 	1	1,4
<ul style="list-style-type: none"> - ugotovitve skladnosti s pravnimi normami (predpisi, ki se nanašajo na območja, za katera velja pravni režim, imisijskimi in emisijskimi vrednostmi idr.) Λ - utemeljitve izdelovalca OP, izoblikovane predvsem na osnovi vseh ugotovljenih vplivov PPP in opredeljenih omilitvenih ukrepov Λ - utemeljitve nosilcev urejanja prostora Λ - utemeljitve Ministrstva za okolje in prostor, Sektorja za CPVO 	1	1,4
<ul style="list-style-type: none"> - ugotovitve skladnosti s pravnimi normami (predpisi, ki se nanašajo na območja, za katera velja pravni režim, imisijskimi in emisijskimi vrednostmi idr.) Λ - utemeljitve izdelovalca OP, izoblikovane predvsem na osnovi vseh ugotovljenih vplivov PPP in opredeljenih omilitvenih ukrepov Λ - utemeljitve nosilcev urejanja prostora Λ - sklepa posebne stalne komisije priznanih strokovnjakov na ravni države 	1	1,4
<ul style="list-style-type: none"> - ugotovitve skladnosti s pravnimi normami (predpisi, ki se nanašajo na območja, za katera velja pravni režim, imisijskimi in emisijskimi vrednostmi idr.) Λ - utemeljitve izdelovalca OP, izoblikovane predvsem na osnovi vseh ugotovljenih vplivov PPP in opredeljenih omilitvenih ukrepov Λ - utemeljitve nosilcev urejanja prostora Λ - sklepa pripravljavca PPP (npr. občinskega sveta v primeru občinskih prostorskih aktov, Vlade RS in/ali Državnega zbora v primeru državnih prostorskih aktov, programov in politik) 	1	1,4
<ul style="list-style-type: none"> - ugotovitve skladnosti s pravnimi normami (predpisi, ki se nanašajo na območja, za katera velja pravni režim, imisijskimi in emisijskimi vrednostmi idr.) Λ - utemeljitve izdelovalca OP, izoblikovane predvsem na osnovi vseh ugotovljenih vplivov PPP in opredeljenih omilitvenih ukrepov Λ - utemeljitve nosilcev urejanja prostora Λ - sklepa posebne stalne komisije priznanih strokovnjakov na ravni države Λ - sklepa pripravljavca PPP (npr. občinskega sveta v primeru občinskih prostorskih aktov, Vlade RS in/ali Državnega zbora v primeru državnih prostorskih aktov, programov in politik) 	1	1,4
<ul style="list-style-type: none"> - ugotovitve skladnosti s pravnimi normami (predpisi, ki se nanašajo na območja, za katera velja pravni režim, imisijskimi in emisijskimi vrednostmi idr.) Λ - utemeljitve izdelovalca PPP, izoblikovane predvsem na osnovi ugotovljenega izboljšanja PPP Λ - utemeljitve Ministrstva za okolje in prostor, Sektorja za CPVO 	1	1,4
<ul style="list-style-type: none"> - ugotovitve skladnosti s pravnimi normami (predpisi, ki se nanašajo na območja, za katera velja pravni režim, imisijskimi in emisijskimi vrednostmi idr.) Λ - utemeljitve nosilcev urejanja prostora Λ - utemeljitve Ministrstva za okolje in prostor, Sektorja za CPVO Λ - sklepa posebne stalne komisije priznanih strokovnjakov na ravni države 	1	1,4
<ul style="list-style-type: none"> - ugotovitve skladnosti s pravnimi normami (predpisi, ki se nanašajo na območja, za katera velja pravni režim, imisijskimi in emisijskimi vrednostmi idr.) Λ - utemeljitve Ministrstva za okolje in prostor, Sektorja za CPVO 	1	1,4
<ul style="list-style-type: none"> - ugotovitve skladnosti s pravnimi normami (predpisi, ki se nanašajo na območja, za katera velja pravni režim, imisijskimi in emisijskimi vrednostmi idr.) Λ - sklepa posebne stalne komisije priznanih strokovnjakov na ravni države Λ - sklepa komisije priznanih strokovnjakov imenovane s strani pripravljavca PPP za posamezen PPP 	1	1,4
<ul style="list-style-type: none"> - ugotovitve skladnosti s pravnimi normami (predpisi, ki se nanašajo na območja, za katera velja pravni režim, imisijskimi in emisijskimi vrednostmi idr.) Λ - sklepa posebne stalne komisije priznanih strokovnjakov na ravni države Λ - večinskega mnenja izraženega v javnomnenjskih raziskavah 	1	1,4
<ul style="list-style-type: none"> - utemeljitve izdelovalca OP, izoblikovane predvsem na osnovi vseh ugotovljenih vplivov PPP in opredeljenih omilitvenih ukrepov Λ - utemeljitve izdelovalca PPP, izoblikovane predvsem na osnovi ugotovljenega izboljšanja PPP Λ - utemeljitve nosilcev urejanja prostora 	1	1,4
<ul style="list-style-type: none"> - utemeljitve izdelovalca OP, izoblikovane predvsem na osnovi vseh ugotovljenih vplivov PPP in opredeljenih omilitvenih ukrepov Λ - utemeljitve izdelovalca PPP, izoblikovane predvsem na osnovi ugotovljenega izboljšanja PPP Λ 	1	1,4

Odločitev naj bo sprejeta na osnovi:	F	%
- utemeljitve nosilcev urejanja prostora Λ - utemeljitve Ministrstva za okolje in prostor, Sektorja za CPVO Λ - sklepa komisije priznanih strokovnjakov imenovane s strani pripravljavca PPP za posamezen PPP Λ - sklepa medresorske konference (po vzoru prostorske konference v okviru priprave državnih prostorskih načrtov) Λ - sklepa pripravljavca PPP (npr. občinskega sveta v primeru občinskih prostorskih aktov, Vlade RS in/ali Državnega zbora v primeru državnih prostorskih aktov, programov in politik)		
- utemeljitve izdelovalca OP, izoblikovane predvsem na osnovi vseh ugotovljenih vplivov PPP in opredeljenih omilitvenih ukrepov Λ - utemeljitve izdelovalca PPP, izoblikovane predvsem na osnovi ugotovljenega izboljšanja PPP Λ - utemeljitve nosilcev urejanja prostora Λ - sklepa pripravljavca PPP (npr. občinskega sveta v primeru občinskih prostorskih aktov, Vlade RS in/ali Državnega zbora v primeru državnih prostorskih aktov, programov in politik)	1	1,4
- sklepa pripravljavca PPP (npr. občinskega sveta v primeru občinskih prostorskih aktov, Vlade RS in/ali Državnega zbora v primeru državnih prostorskih aktov, programov in politik) Λ - utemeljitve Ministrstva za okolje in prostor, Sektorja za CPVO Λ - utemeljitve izdelovalca OP, izoblikovane predvsem na osnovi vseh ugotovljenih vplivov PPP in opredeljenih omilitvenih ukrepov Λ - utemeljitve izdelovalca PPP, izoblikovane predvsem na osnovi ugotovljenega izboljšanja PPP	1	1,4
- utemeljitve izdelovalca OP, izoblikovane predvsem na osnovi vseh ugotovljenih vplivov PPP in opredeljenih omilitvenih ukrepov Λ - utemeljitve nosilcev urejanja prostora Λ - utemeljitve Ministrstva za okolje in prostor, Sektorja za CPVO Λ - utemeljitve Ministrstva za zdravje, Direktorata za javno zdravje	1	1,4
- utemeljitve izdelovalca OP, izoblikovane predvsem na osnovi vseh ugotovljenih vplivov PPP in opredeljenih omilitvenih ukrepov Λ - utemeljitve nosilcev urejanja prostora Λ - sklepa posebne stalne komisije priznanih strokovnjakov na ravni države	1	1,4
- utemeljitve izdelovalca OP, izoblikovane predvsem na osnovi vseh ugotovljenih vplivov PPP in opredeljenih omilitvenih ukrepov Λ - sklepa posebne stalne komisije priznanih strokovnjakov na ravni države Λ - sklepa medresorske konference (po vzoru prostorske konference v okviru priprave državnih prostorskih načrtov)	1	1,4
- utemeljitve izdelovalca PPP, izoblikovane predvsem na osnovi ugotovljenega izboljšanja PPP	1	1,4
- utemeljitve izdelovalca PPP, izoblikovane predvsem na osnovi ugotovljenega izboljšanja PPP Λ - utemeljitve Ministrstva za okolje in prostor, Sektorja za CPVO Λ - sklepa pripravljavca PPP (npr. občinskega sveta v primeru občinskih prostorskih aktov, Vlade RS in/ali Državnega zbora v primeru državnih prostorskih aktov, programov in politik)	1	1,4
- utemeljitve izdelovalca PPP, izoblikovane predvsem na osnovi ugotovljenega izboljšanja PPP Λ - utemeljitve Ministrstva za okolje in prostor, Sektorja za CPVO Λ - sklepa medresorske konference (po vzoru prostorske konference v okviru priprave državnih prostorskih načrtov)	1	1,4
- utemeljitve nosilcev urejanja prostora Λ - utemeljitve Ministrstva za okolje in prostor, Sektorja za CPVO Λ - sklepa posebne stalne komisije priznanih strokovnjakov na ravni države	1	1,4
- utemeljitve Ministrstva za okolje in prostor, Sektorja za CPVO Λ - utemeljitve Ministrstva za zdravje, Direktorata za javno zdravje Λ - sklepa posebne stalne komisije priznanih strokovnjakov na ravni države	1	1,4
- utemeljitve Ministrstva za okolje in prostor, Sektorja za CPVO Λ - sklepa komisije priznanih strokovnjakov imenovane s strani pripravljavca PPP za posamezen PPP Λ - sklepa pripravljavca PPP (npr. občinskega sveta v primeru občinskih prostorskih aktov, Vlade RS in/ali Državnega zbora v primeru državnih prostorskih aktov, programov in politik)	1	1,4
- sklepa komisije priznanih strokovnjakov imenovane s strani pripravljavca PPP za posamezen PPP	1	1,4

3.10 Ali je lestvica velikostnih razredov za vrednotenje vplivov plana (A, B, C, D, E, X), kot jo določa Uredba o okoljskem poročilu, primerna?

	F	%
da	17	38,6
ne	27	61,4
skupaj	44	100,0

3.11 Kaj bi bilo treba upoštevati pri prenovi te lestvice?

	F	%
enotna lestvica je potrebna		
da, to zagotavlja enotno ocenjevanje vplivov	40	93,0
ne, lestvico naj se opredeli za vsak OP posebej	3	7,0
skupaj	43	100,0
izrazi bi morali jasneje odraziti velikost vpliva		
da, npr. izraz "zanemarljiv" za razreda B in C je pogosto zavajajoč glede na dejansko velikost vplivov	36	80,0
ne, sedanji izrazi dovolj jasno odražajo velikost vpliva	9	20,0
skupaj	45	100,0
znotraj lestvice bi morala biti opredeljena meja sprejemljivosti vplivov		
da, opredeliti bi bilo treba razred(e) za katere(ga) velja, da so vplivi nesprejemljivi	31	70,5

	F	%
ne, opredelitev sprejemljivosti ne bi smela biti avtomatično vezana na določen razred vpliva	13	29,5
skupaj	44	100,0
lestvica bi morala vključevati pogoj izvedbe omilitvenih ukrepov		
da, razvrstitev v razred vpliva naj bo vezana na pogoj izvedbe omilitvenih ukrepov	26	63,4
ne, obvezo izvedbe omilitvenih ukrepov je treba ločiti od razvrstitve v razred vpliva	15	36,6
skupaj	41	100,0
razvrščanje v razrede vplivov bi moralo omogočati lažjo primerjavo alternativ		
da, za potrebe primerjalne analiza je veljavna lestvica neprimerna, zato je treba uporabljati dodatne lestvice	28	68,3
ne, ni zadreg v primerjalnih analizah, ključna je opredelitev (ne)sprejemljivosti posamezne alternative, manj pa razlike med njimi	13	31,7
skupaj	41	100,0
povečati bi bilo treba število razredov		
da, 5-stopenjska lestvica je preveč robustna	6	13,6
ne, 5-stopenjska lestvica je ustrezna	38	86,4
skupaj	44	100,0
zmanjšati bi bilo treba število razredov		
da, manjše število razredov bi poenostavilo razvrščanje	5	11,9
ne, 5-stopenjska lestvica je ustrezna	37	88,1
skupaj	42	100,0
OP bi se lahko zaključil z razvrstitvijo v razred X (vpliva ni mogoče oceniti)		
da, velikost (in sprejemljivost) vpliva bi se lahko določila v naslednjih fazah načrtovanja in ocenjevanja vplivov	25	55,6
ne, ocena je smiselna samo za vmesne faze izdelave OP	20	44,4
skupaj	45	100,0
podzakonski predpis naj določi pravila za razvrščanje v razrede vplivov		
da, taka pravila bi bila koristna	29	70,7
ne, razvrščanje naj bo prepuščeno izdelovalcem OP	12	29,3
skupaj	41	100,0
namesto opredelitve vpliva se lahko opredeli (obseg, značilnost) spremembe v okolju		
da, ko nosilca vpliva, to je tistega, ki bo nosil breme posledic, ni mogoče ugotoviti z razumnimi sredstvi, in/ali ko gre za vplive na ljudi, pa ni mogoče dobiti njihovih stališč o vplivu	17	40,5
ne, vedno je treba oceniti končne vplive na okolje/človeka	25	59,5
skupaj	42	100,0

3. 12 V zvezi z ocenjevanjem čezmejnega vpliva PPP odgovorite za spodnja vprašanja:

	F	%
ali poznate postopek čezmejnega vpliva PPP na okolje		
da	31	67,4
ne	15	32,6
skupaj	46	100,0
ali ste pri svojem delu ocenjevali čezmejne vplive		
da	12	27,3
ne	32	72,7
skupaj	44	100,0
ali menite, da je na spletnem portalu MOP dovolj informacij, da v primeru čezmejnih vplivov lahko ocenjujete te vplive po mednarodno priznanih metodologijah		
da	7	20,0
ne	28	80,0
skupaj	35	100,0
ali poznate spletno mesto Konvencije o čezmejnih vplivih (Espoo) (http://www.unece.org/env/eia/)		
da	26	56,5
ne	20	43,5
skupaj	46	100,0

4 VSEBINE OKOLJSKEGA POROČILA, VKLJUČNO Z DODATKOM NA VAROVANA OBMOČJA

4.1 Kako pogosto so bile vsebine okoljskega poročila obravnavane na spodnji način? (1-nikoli, 5-zelo pogosto)

	1		2		3		4		5		M	Std. Dev.
	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%		
Opredelevanje problema in namena ocenjevanja												
obravnani problem je bil ustrezno predstavljen	0	0,0	3	6,8	15	34,1	16	36,4	10	22,7	3,75	0,892
Zakonska in druga izhodišča												
zakonska in druga izhodišča so bila ustrezno upoštevana	0	0,0	3	7,0	12	27,9	19	44,2	9	20,9	3,79	0,861
Okoljski cilji plana												
okoljski cilji so bili ustrezno izbrani in jasno opredeljeni	1	2,3	6	14,0	20	46,5	11	25,6	5	11,6	3,30	0,939
okoljski cilji plana niso bili osredotočeni le na ohranjanje obstoječih značilnosti okolja, temveč so imeli "aktiven" značaj, usmerjeni so bili v izboljšanje kakovosti v okolju	1	2,3	14	31,8	16	36,4	6	13,6	7	15,9	3,09	1,096
okoljski cilji so bili potrjeni na vsebinjenju	5	12,2	18	43,9	7	17,1	4	9,8	7	17,1	2,76	1,300
opredeljeni cilji so bili ustrezno upoštevani pri pripravi ostalih vsebin OP	1	2,3	6	14,0	17	39,5	13	30,2	6	14,0	3,40	0,979
Kazalniki okolja												
kazalniki okolja so bili ustrezno izbrani in povezani z okoljskimi cilji	1	2,4	6	14,3	13	31,0	15	35,7	7	16,7	3,50	1,018
razlikovanje med kazalniki stanja okolja in kazalniki ugotavljanja vplivov je bilo ustrezno in razumljivo predstavljeno	3	7,3	11	26,8	13	31,7	9	22,0	5	12,2	3,05	1,139
uporabljeni kazalniki so bili povezani s sistemom kazalnikov stanja okolja	2	4,9	9	22,0	16	39,0	8	19,5	6	14,6	3,17	1,093
kazalniki so bili utemeljeni	2	4,8	10	23,8	14	33,3	11	26,2	5	11,9	3,17	1,080
Opis stanja okolja												
opisi stanja okolja so bili kratki in jedrati, vključevali so tudi vrednostne analize in bili povezani s kasnejšim ocenjevanjem vplivov	2	4,8	11	26,2	17	40,5	9	21,4	3	7,1	3,00	0,988
Merila vrednotenja												
merila vrednotenja so bila ustrezno izbrana in jasno prikazana	1	2,3	7	16,3	20	46,5	10	23,3	5	11,6	3,26	0,954
Metoda vrednotenja vplivov plana												
izbrana je bila ustrezna metoda vrednotenja	1	2,3	6	14,0	19	44,2	12	27,9	5	11,6	3,33	0,944
vrednostni sistem je bil pregleden, razumljiv, relevanten	1	2,3	10	22,7	12	27,3	15	34,1	6	13,6	3,34	1,055
metoda vrednotenja je bila jasno povezana s cilji in rezultati	1	2,3	7	15,9	18	40,9	14	31,8	4	9,1	3,30	0,930
negotovost ocenjevanja je bila opredeljena	7	17,1	17	41,5	10	24,4	4	9,8	3	7,3	2,49	1,121
Vplivi plana												
določeni so bili vsi relevantni vplivi na okolje	0	0,0	5	12,2	13	31,7	17	41,5	6	14,6	3,59	0,894
obravnava vplivov je pregledno odgovorila na vprašanja iz vsebinjenja ter vprašanja pripravljavca in izdelovalca PPP ter vsebine	2	5,1	5	12,8	20	51,3	10	25,6	2	5,1	3,13	0,894
poleg ocenjevanja vplivov na obstoječe značilnosti okolja se je ocenjevalo tudi vplive plana na razvojne potenciale	9	20,9	21	48,8	7	16,3	5	11,6	1	2,3	2,26	1,002
različni vplivi plana (neposredni, daljninski, kumulativni, ...) so bili prepoznani in ustrezno obravnavani	1	2,3	17	39,5	14	32,6	7	16,3	4	9,3	2,91	1,019
tveganja za naravne in druge nesreče so bila ocenjena	8	19,0	13	31,0	11	26,2	6	14,3	4	9,5	2,64	1,226

	1		2		3		4		5		M	Std. Dev.
	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%		
Ocena vplivov plana												
ocene vplivov plana so bile pregledne, z vrednostnimi opredelitvami	1	2,3	3	6,8	17	38,6	15	34,1	8	18,2	3,59	0,948
ocene vplivov plana so bile ustrezne, vredne zaupanja	1	2,4	5	11,9	22	52,4	10	23,8	4	9,5	3,26	0,885
Omitilveni ukrepi												
predlagani omilitveni ukrepi so bili konkretni, vezani na obravnavano okolje in problem	1	2,3	8	18,2	16	36,4	13	29,5	6	13,6	3,34	1,010
predlagani omilitveni ukrepi niso bili osredotočeni le na sanacijo poškodb zaradi izvedbe PPP, pač pa tudi na izboljšanje zatečenih ali neustreznih stanj v okolju	4	9,1	14	31,8	15	34,1	8	18,2	3	6,8	2,82	1,063
predlagani omilitveni ukrepi so bili realni in izvedljivi	0	0,0	7	15,9	15	34,1	15	34,1	7	15,9	3,50	0,952
predlagani omilitveni ukrepi so bili utemeljeni	2	4,7	6	14,0	15	34,9	13	30,2	7	16,3	3,40	1,072
predlagani omilitveni ukrepi so bili utemeljeni skladno s 24. členom Pravilnika o presoji sprejemljivosti izvedbe planov in posegov na varovana območja	1	2,6	6	15,4	16	41,0	11	28,2	5	12,8	3,33	0,982
predlagani omilitveni ukrepi so bili uspešni	1	3,0	7	21,2	13	39,4	8	24,2	4	12,1	3,21	1,023
Spremljanje stanja okolja												
predlagani način za spremljanje stanja in sprememb okolja so bili ustrezni	1	2,4	7	16,7	15	35,7	16	38,1	3	7,1	3,31	0,924
predlagani načini spremljanja stanja so predvidevali tudi ukrepe v primeru pojava drugačnih sprememb v okolju, kot je bilo predhodno ocenjeno (posredovanje v primeru večjih sprememb ali opustitev spremljanja stanja v primeru manjših in nepomembnih sprememb)	10	25,0	12	30,0	9	22,5	7	17,5	2	5,0	2,48	1,198
Učinkovitost postopka ocenjevanja												
postopek ocenjevanja je bil pregleden	1	2,3	3	7,0	20	46,5	13	30,2	6	14,0	3,47	0,909
obseg zahtev za izboljšanje PPP je bil velik, zahteve so bile pomembne in utemeljene	1	2,3	11	25,6	16	37,2	10	23,3	5	11,6	3,16	1,022
PPP je bil na podlagi rezultatov OP bistveno izboljšan	1	2,3	11	25,6	17	39,5	10	23,3	4	9,3	3,12	0,981
Priporočila in usmeritve												
OP je podal tudi priporočila za izboljšanje sistema strateškega ocenjevanja	22	51,2	10	23,3	5	11,6	3	7,0	3	7,0	1,95	1,253

4.2 Ali so Kazalci okolja v Sloveniji, ki jih vodi ARSO (<http://kazalci.arso.gov.si/>) ustrezna osnova za opredelitev kazalnikov okolja v OP?

	F	%
da	5	9,43
ne, niso dovolj praktični	18	33,96
ne, niso dovolj natančni	8	15,09
ne, niso vezani na okoljske cilje	14	26,02
drugo - so ustrezna osnova, vendar je potrebno kazalnike okolja v posameznem OP prilagoditi vsebini in namenu PPP; največkrat gre za posredne kazalnike, s katerimi lahko sklepamo na stanje okolja.	1	1,89
drugo - so lahko osnova, niso pa dovolj, niso za vse vsebine; za posamezna področja niso dovolj natančni	5	9,43
drugo - ne vem	2	3,77
skupaj	53	100

4.3 Katere informacije in metode uporabljate pri ugotavljanju vplivov PPP in njihovem vrednotenju?

	1		2		3		4		5		M	Std. Dev.
	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%		
obstoječe, javno dostopne podatke o stanju okolja	0	0,0	0	0,0	0	0,0	2	7,7	24	92,3	4,92	0,272
obstoječe, javno dostopne demografske podatke na območju vpliva	3	11,5	4	15,4	5	19,2	5	19,2	9	34,6	3,50	1,421
obstoječe, javno dostopne podatke o zdravstvenem stanju prebivalstva na območju vpliva	14	56,0	4	16,0	1	4,0	3	12,0	3	12,0	2,08	1,498
obstoječe, javno dostopne sociografske, psihografske in vedenjske podatke o prebivalstvu na območju vpliva	15	57,7	3	11,5	4	15,4	1	3,8	3	11,5	2,00	1,414
podatke, pridobljene za potrebe ocenjevanja s terenskimi ogledi, popisi	0	0,0	0	0,0	2	7,7	9	34,6	15	57,7	4,50	0,648
ocene učinkov PPP na podlagi dokumentacije, pisnih virov	0	0,0	0	0,0	5	19,2	13	50,0	8	30,8	4,12	0,711
kvantitativne modele napovedi	4	16,0	4	16,0	9	36,0	3	12,0	5	20,0	3,04	1,338
laboratorijske analize (kemijske, fizikalne)	10	38,5	5	19,2	4	15,4	4	15,4	3	11,5	2,42	1,447
ankete	16	61,5	3	11,5	5	19,2	2	7,7	0	0,0	1,73	1,041
delavnice, viharjenja (brain storming)	8	30,8	3	11,5	11	42,3	4	15,4	0	0,0	2,42	1,102
študije ranljivosti prostora	4	15,4	2	7,7	8	30,8	11	42,3	1	3,8	3,12	1,143
prekrivanja s pomočjo geografskih informacijskih sistemov	1	3,8	0	0,0	1	3,8	6	23,1	18	69,2	4,54	0,905
strokovna mnenja in ocene	1	3,8	0	0,0	6	23,1	8	30,8	11	42,3	4,08	1,017
multikriterijske analize	8	33,3	5	20,8	5	20,8	2	8,3	4	16,7	2,54	1,474
analize stroškov in koristi (cost / benefit analize)	9	39,1	7	30,4	6	26,1	0	0,0	1	4,3	2,00	1,044

4.4 Ali menite, da bi lahko uporabili v prihodnosti za pripravo OP kakšno sodobnejšo metodo ugotavljanja in vrednotenja vplivov PPP oziroma kombinacijo metod?

Nabor odgovorov:	F
Upoštevajoč jasno opredeljene okoljske cilje plana bi uvedla v OP metodologijo vrednotenja variant od najbolj do najmanj oz. nesprejemljive, povezano z metodologijo ((ne)predpisano?) primerjave variant v ŠV in ne zgolj oceno o (ne) sprejemljivosti predlaganega PPP, razen v primeru, priprave PPP z utemeljitvijo najustreznejše variantne rešitve.	1
ustrezno vodeno interdisciplinarno delo projektnega tima	1
V prihodnosti je treba uporabiti klastersko relacijsko analizo različnih vplivov na različne okoljske prvine upoštevajoč prostorske načrte oz. omejitve, ki iz njih izhajajo.	1
metoda - STEMA, pri sedanjem vrednotenju in ocenah A,B,C,D,E,X ni razviden kriterij in kazalniki, da o skupnih ocenah glede na celoto in ponderje sploh ne govorimo!!!! V OP to sploh ni vrednotenje, vse skupaj en sam copy-paste predpisov, zakonov in strokovnih podlag za izdelavo PPP.	1
Sedanje ugotavljanje in vrednotenje vplivov je preveč pod "vtisom" presojanja vplivov posameznih posegov, na strateškem nivoju se vplive redko vrednoti. To je tudi posledica zahtev nosilcev urejanja prostora. Pojačati bi bilo potrebno predvsem metoda za vrednotenje vplivov na družbeno okolje in zdravje ljudi. Ni treba iskati tople vode, pogledimo si, kako to delajo v tujini.	1

5 ALTERNATIVNE REŠITVE

5.1 Kako pogosto so bile v dosedanjih procesih strateškega ocenjevanja alternativne rešitve obravnavane na spodnji način? (1-nikoli, 5-zelo pogosto)

	1		2		3		4		5		M	Std. Dev.
	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%		
Obravnava alternativ												
alternative so bile zavestno oblikovane predvsem zaradi iskanja rešitve, ki povzroči najmanjše vplive na okolje	5	7,1	14	20,0	25	35,7	17	24,3	9	12,9	3,16	1,112
med alternativami so obstajale vsebinske razlike	4	5,9	13	19,1	31	45,6	15	22,1	5	7,4	3,06	0,976
morebitna obravnava alternativ v predhodnih fazah načrtovanja je bila ustrezno pojasnjena	5	7,1	13	18,6	31	44,3	14	20,0	7	10,0	3,07	1,040
alternative so ustrezale hierarhični ravni načrtovanja	6	9,1	10	15,2	31	47,0	12	18,2	7	10,6	3,06	1,065
v primeru, da je bila obravnavana le ena rešitev, je bilo to ustrezno utemeljeno tudi z okoljskega vidika	3	4,5	16	23,9	18	26,9	16	23,9	14	20,9	3,33	1,186
Značilnosti alternativ												
izdelovalec OP je sodeloval pri oblikovanju alternativnih rešitev	6	9,1	13	19,7	22	33,3	18	27,3	7	10,6	3,11	1,125
alternative so bile izmišljene zaradi obveze primerjave	12	17,6	17	25,0	19	27,9	14	20,6	6	8,8	2,78	1,220
niso bile obravnavane vse možne alternative, v zaključnih fazah je prihajalo do novih alternativ	6	8,8	12	17,6	21	30,9	22	32,4	7	10,3	3,18	1,119
vse obravnavane alternative so bile izvedljive	4	5,8	15	21,7	25	36,2	15	21,7	10	14,5	3,17	1,111
vse obravnavane alternative so bile primerljive	1	1,5	16	23,5	30	44,1	10	14,7	11	16,2	3,21	1,030
okoljska izhodišča so bila upoštevana že pri oblikovanju alternativ	3	4,8	16	25,8	18	29,0	17	27,4	8	12,9	3,18	1,109
Primerjava alternativ												
v primerjalni analizi so bili cilji jasno opredeljeni, vključevali so tudi okoljske cilje	4	6,2	10	15,4	24	36,9	14	21,5	13	20,0	3,34	1,149
v primerjalni analizi so bila uporabljena jasna merila in kazalniki	5	7,7	9	13,8	26	40,0	18	27,7	7	10,8	3,20	1,064
obravnavani so bili tako pozitivni kot tudi negativni vplivi alternativ	3	4,5	8	11,9	20	29,9	22	32,8	14	20,9	3,54	1,092
ocenjevanje v primerjalni analizi je bilo pregledno, utemeljeno, podkrepjeno s preverljivimi kvantitativnimi podatki	4	6,0	16	23,9	24	35,8	14	20,9	9	13,4	3,12	1,108
okoljski vidik primerjave je bil enakovreden ostalim vidikom primerjave	4	6,1	13	19,7	14	21,2	24	36,4	11	16,7	3,38	1,160
okoljski vidik primerjave je bil ključen za izbor najustrežnejše alternative	4	6,1	11	16,7	17	25,8	30	45,5	4	6,1	3,29	1,019
Izbira alternativ												
izbrana je bila okoljsko najustrežnejša alternativa	4	6,0	10	14,9	32	47,8	18	26,9	3	4,5	3,09	0,917
priljubljenec PPP ni sprejel predloga izbrane alternative, čeprav jo je pred primerjavo sam opredelil kot izvedljivo	16	27,6	13	22,4	20	34,5	9	15,5	0	0,0	2,38	1,057
izbrana alternativa je bila jasno in trdno utemeljena	2	3,0	10	15,2	24	36,4	24	36,4	6	9,1	3,33	0,950

5.2 Ali se vam zdi smiselna primerjava predlagane rešitve s t.i. ničelno alternativo?

	F	%
da	25	39,1
ne	39	60,9
skupaj	64	100,0

5.3 Kateri dejavniki so najpogosteje odločilno vplivali na izbiro alternative, ki je bila vključena v PPP?

	F	%
investicijska vrednost / ekonomska upravičenost	38	20,00
okoljski vidik	34	17,89
gradbeno/funkcionalno tehnični vidik	20	10,53
prostorski vidik	17	8,95
družbena sprejemljivost	17	8,95
politika	16	8,42
pritisk investitorja	13	6,84
stališča javnosti	11	5,79
dejavniki so bili uravnoteženo upoštevani	11	5,79
utemeljitve nosilcev urejanja prostora	10	5,26
ne vem	2	1,05
občasno so pri odločanju prisotni še drugi realni referenčni vplivni parametri (npr.:ekonomika, vpliv na kmetijstvo, ...)	1	0,53
skupaj	190	100

Dejavniki, ki najpogosteje odločilno vplivajo na izbiro alternative, ki je bila vključena v PPP – najpogostejše kombinacije odgovorov

Na izbiro alternative najpogosteje vplivajo:	F	%
okoljski vidik, prostorski vidik, investicijska vrednost/ekonomska upravičenost	5	7,4
dejavniki so bili uravnoteženo upoštevani	4	5,9
okoljski vidik	3	4,4
okoljski vidik, gradbeno/funkcionalno tehnični vidik, investicijska vrednost/ekonomska upravičenost	3	4,4
investicijska vrednost/ekonomska upravičenost, pritisk investitorja, politika	3	4,4
okoljski vidik, prostorski vidik, gradbeno/funkcionalno tehnični vidik	2	2,9
okoljski vidik, prostorski vidik, gradbeno/funkcionalno tehnični vidik, družbena sprejemljivost	2	2,9
okoljski vidik, investicijska vrednost/ekonomska upravičenost	2	2,9
okoljski vidik, družbena sprejemljivost, pritisk investitorja	2	2,9
gradbeno/funkcionalno tehnični vidik, investicijska vrednost/ekonomska upravičenost, pritisk investitorja, politika	2	2,9
investicijska vrednost/ekonomska upravičenost, pritisk investitorja, utemeljitve nosilcev urejanja prostora	2	2,9
družbena sprejemljivost, politika	2	2,9
drugi dejavniki oz. druge kombinacije dejavnikov	36	53,2

6 SODELOVANJE UDELEŽENCEV V POSTOPKU STRATEŠKEGA OCENJEVANJA

6.1 Kako bi ocenili doseganje sodelovanje med udeleženci procesa strateškega ocenjevanja?

Sodelovanje med udeleženci procesa strateškega ocenjevanja glede na vlogo anketiranca v procesu strateškega ocenjevanja. Pogostost pojavljanja posameznih situacij je ocenjena na lestvici od 1 (nikoli) do 5 (zelo pogosto)

		1	2	3	4	5	skupaj
KOORDINACIJA PROCESA OCENJEVANJA							
proces strateškega ocenjevanja je bil vzorno koordiniran							
pripravljač PPP	F	1	4	5	3	0	13
	%	7,7	30,8	38,5	23,1	0,0	100,0
naročnik in/ali investitor PPP in OP	F	0	2	4	4	4	14
	%	0,0	14,3	28,6	28,6	28,6	100,0
inženir priprave PPP in OP	F	0	0	0	0	2	2
	%	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0	100,0
izdelovalec OP	F	0	4	9	3	3	19
	%	0,0	21,1	47,4	15,8	15,8	100,0
izdelovalec PPP	F	1	2	4	0	0	7
	%	14,3	28,6	57,1	0,0	0,0	100,0
sektor za CPVO	F	0	0	3	0	0	3
	%	0,0	0,0	100,0	0,0	0,0	100,0
nosilec urejanja prostora	F	2	0	1	0	0	3
	%	66,7	0,0	33,3	0,0	0,0	100,0
nosilec urejanja prostora, ki sodeluje tudi v postopku CPVO	F	1	1	5	2	0	9
	%	11,1	11,1	55,6	22,2	0,0	100,0
pripravljač gradiv za NUP	F	0	0	1	0	0	1
	%	0,0	0,0	100,0	0,0	0,0	100,0
SODELOVANJE MED PRIPRAVLJAVCEM PPP IN IZDELOVALCEM OP							
pripravljač PPP je opredelil vprašanja, na katera naj se odgovori v procesu strateškega ocenjevanja							
pripravljač PPP	F	2	4	5	2	0	13
	%	15,4	30,8	38,5	15,4	0,0	100,0
naročnik in/ali investitor PPP in OP	F	0	2	1	7	3	13
	%	0,0	15,4	7,7	53,8	23,1	100,0
inženir priprave PPP in OP	F	2	0	0	0	2	4
	%	50,0	0,0	0,0	0,0	50,0	100,0
izdelovalec OP	F	6	6	5	0	3	20
	%	30,0	30,0	25,0	0,0	15,0	100,0
izdelovalec PPP	F	1	3	2	1	0	7
	%	14,3	42,9	28,6	14,3	0,0	100,0
sektor za CPVO	F	0	1	2	0	0	3
	%	0,0	33,3	66,7	0,0	0,0	100,0
nosilec urejanja prostora	F	0	0	2	0	0	2
	%	0,0	0,0	100,0	0,0	0,0	100,0
nosilec urejanja prostora, ki sodeluje tudi v postopku CPVO	F	2	1	4	0	0	7
	%	28,6	14,3	57,1	0,0	0,0	100,0
pripravljač PPP je opredelil predvideno uporabo rezultatov strateškega ocenjevanja v posameznih fazah priprave PPP							
pripravljač PPP	F	3	5	2	3	0	13
	%	23,1	38,5	15,4	23,1	0,0	100,0
naročnik in/ali investitor PPP in OP	F	1	1	6	3	3	14
	%	7,1	7,1	42,9	21,4	21,4	100,0
inženir priprave PPP in OP	F	2	0	0	0	2	4
	%	50,0	0,0	0,0	0,0	50,0	100,0
izdelovalec OP	F	7	4	5	0	3	19
	%	36,8	21,1	26,3	0,0	15,8	100,0
izdelovalec PPP	F	2	3	1	1	0	7
	%	28,6	42,9	14,3	14,3	0,0	100,0
sektor za CPVO	F	0	1	2	0	0	3
	%	0,0	33,3	66,7	0,0	0,0	100,0
nosilec urejanja prostora	F	0	1	1	0	0	2
	%	0,0	50,0	50,0	0,0	0,0	100,0
nosilec urejanja prostora, ki sodeluje tudi v postopku CPVO	F	0	4	3	0	0	7
	%	0,0	57,1	42,9	0,0	0,0	100,0
SODELOVANJE MED IZDELOVALCEM OP IN PPP							
izdelovalec OP je aktivno sodeloval pri pripravi PPP							
pripravljač PPP	F	0	2	5	5	1	13
	%	0,0	15,4	38,5	38,5	7,7	100,0
naročnik in/ali investitor PPP in OP	F	0	1	2	4	7	14
	%	0,0	7,1	14,3	28,6	50,0	100,0
inženir priprave PPP in OP	F	0	0	0	2	2	4
	%	0,0	0,0	0,0	50,0	50,0	100,0
izdelovalec OP	F	0	5	4	7	4	20
	%	0,0	25,0	20,0	35,0	20,0	100,0
izdelovalec PPP	F	1	1	4	1	0	7

	%	1 14,3	2 14,3	3 57,1	4 14,3	5 0,0	skupaj 100,0
sektor za CPVO	F	0	1	1	0	1	3
	%	0,0	33,3	33,3	0,0	33,3	100,0
nosilec urejanja prostora	F	0	0	1	1	0	2
	%	0,0	0	50,0	50,0	0,0	100,0
nosilec urejanja prostora, ki sodeluje tudi v postopku CPVO	F	0	0	5	3	0	8
	%	0,0	0,0	62,5	37,5	0,0	100,0
izdelovalec OP in izdelovalec PPP sta sproti izmenjavala informacije in sočasno dopolnjevala PPP in OP							
pripravljalavec PPP	F	0	2	6	3	2	13
	%	0,0	15,4	46,2	23,1	15,4	100,0%
naročnik in/ali investitor PPP in OP	F	0	0	1	7	5	13
	%	0,0	0,0	7,7	53,8	38,5	100,0
inženir priprave PPP in OP	F	0	0	0	0	4	4
	%	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0	100,0
izdelovalec OP	F	0	1	8	5	6	20
	%	0,0	5,0	40,0	25,0	30,0	100,0
izdelovalec PPP	F	1	0	3	3	0	7
	%	14,3	0,0	42,9	42,9	0,0	100,0
sektor za CPVO	F	0	1	1	1	0	3
	%	0,0	33,3	33,3	33,3	0,0	100,0
nosilec urejanja prostora	F	0	0	1	1	0	2
	%	0,0	0,0	50,0	50,0	0,0	100,0
nosilec urejanja prostora, ki sodeluje tudi v postopku CPVO	F	0	1	4	2	0	7
	%	0,0	14,3	57,1	28,6	0,0	100,0
proces komunikacije, vključno z izboljševanjem PPP, je bil evidentiran							
pripravljalavec PPP	F	2	5	3	2	1	13
	%	15,4	38,5	23,1	15,4	7,7	100,0
naročnik in/ali investitor PPP in OP	F	0	2	4	2	5	13
	%	0,0	15,4	30,8	15,4	38,5	100,0
inženir priprave PPP in OP	F	0	0	0	0	4	4
	%	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0	100,0
izdelovalec OP	F	4	5	5	1	5	20
	%	20,0	25,0	25,0	5,0	25,0	100,0
izdelovalec PPP	F	2	1	2	2	0	7
	%	28,6	14,3	28,6	28,6	0,0	100,0
sektor za CPVO	F	0	2	1	0	0	3
	%	0,0	66,7	33,3	0,0	0,0	100,0
nosilec urejanja prostora	F	0	0	2	0	0	2
	%	0,0	0,0	100,0	0,0	0,0	100,0
nosilec urejanja prostora, ki sodeluje tudi v postopku CPVO	F	0	2	5	0	0	7
	%	0,0	28,6	71,4	0,0	0,0	100,0
SODELOVANJE Z NOSILCI UREJANJA PROSTORA IN DRUGIMI INSTITUCIJAMI							
nosilci urejanja prostora so aktivno sodelovali v celotnem procesu priprave OP/PPP							
pripravljalavec PPP	F	1	5	4	3	0	13
	%	7,7	38,5	30,8	23,1	0,0	100,0
naročnik in/ali investitor PPP in OP	F	1	3	6	3	1	14
	%	7,1	21,4	42,9	21,4	7,1	100,0
inženir priprave PPP in OP	F	0	2	1	1	0	4
	%	0,0	50,0	25,0	25,0	0,0	100,0
izdelovalec OP	F	0	9	5	4	2	20
	%	0,0	45,0	25,0	20,0	10,0	100,0
izdelovalec PPP	F	1	4	2	0	0	7
	%	14,3	57,1	28,6	0,0	0,0	100,0
sektor za CPVO	F	0	0	3	0	0	3
	%	0,0	0,0	100,0	0,0	0,0	100,0
nosilec urejanja prostora	F	0	3	0	0	0	3
	%	0,0	100,0	0,0	0,0	0,0	100,0
nosilec urejanja prostora, ki sodeluje tudi v postopku CPVO	F	0	3	4	2	1	10
	%	0,0	30,0	40,0	20,0	10,0	100,0
pripravljalavec gradiv za NUP	F	0	0	1	0	0	1
	%	0,0	0,0	100,0	0,0	0,0	100,0
nosilci urejanja prostora so aktivno sodelovali pri oblikovanju rešitev v OP/PPP							
pripravljalavec PPP	F	0	7	3	3	0	13
	%	0,0	53,8	23,1	23,1	0,0	100,0
naročnik in/ali investitor PPP in OP	F	1	4	3	5	0	13
	%	7,7	30,8	23,1	38,5	0,0	100,0
inženir priprave PPP in OP	F	0	1	3	0	0	4
	%	0,0	25,0	75,0	0,0	0,0	100,0
izdelovalec OP	F	0	9	8	2	1	20
	%	0,0	45,0	40,0	10,0	5,0	100,0
izdelovalec PPP	F	1	2	3	1	0	7
	%	14,3	28,6	42,9	14,3	0,0	100,0

sektor za CPVO	F	1	2	3	4	5	skupaj
	%	0,0	0,0	100,0	0,0	0,0	100,0
nosilec urejanja prostora	F	0	3	0	0	0	3
	%	0,0	100,0	0,0	0,0	0,0	100,0
nosilec urejanja prostora, ki sodeluje tudi v postopku CPVO	F	0	3	5	1	1	10
	%	0,0	30,0	50,0	10,0	10,0	100,0
pripravljalavec gradiv za NUP	F	0	0	1	0	0	1
	%	0,0	0,0	100,0	0,0	0,0	100,0
SODELOVANJE Z JAVNOSTMI							
obveščanje in sodelovanje javnosti, z namenom njihovega večjega vključevanja v pripravo PPP/OP, je potekalo tudi izven zakonsko predpisanih okvirov							
pripravljalavec PPP	F	1	2	4	6	0	13
	%	7,7	15,4	30,8	46,2	0,0	100,0
naročnik in/ali investitor PPP in OP	F	2	2	4	3	2	13
	%	15,4	15,4	30,8	23,1	15,4	100,0
inženir priprave PPP in OP	F	1	1	2	0	0	4
	%	25,0	25,0	50,0	0,0	0,0	100,0
izdelovalec OP	F	6	10	3	1	0	20
	%	30,0	50,0	15,0	5,0	0,0	100,0
izdelovalec PPP	F	0	2	1	4	0	7
	%	0,0	28,6	14,3	57,1	0,0	100,0
sektor za CPVO	F	0	2	1	0	0	3
	%	0,0	66,7	33,3	0,0	0,0	100,0
nosilec urejanja prostora	F	0	1	1	1	0	3
	%	0,0	33,3	33,3	33,3	0,0	100,0
nosilec urejanja prostora, ki sodeluje tudi v postopku CPVO	F	1	2	5	0	0	8
	%	12,5	25,0	62,5	0,0	0,0	100,0
pripravljen je bil načrt posvetovanja z javnostmi							
pripravljalavec PPP	F	5	3	1	4	0	13
	%	38,5	23,1	7,7	30,8	0,0	100,0
naročnik in/ali investitor PPP in OP	F	4	4	3	2	0	13
	%	30,8	30,8	23,1	15,4	0,0	100,0
inženir priprave PPP in OP	F	1	3	0	0	0	4
	%	25,0	75,0	0,0	0,0	0,0	100,0%
izdelovalec OP	F	8	9	3	0	0	20
	%	40,0	45,0	15,0	0,0	0,0	100,0
izdelovalec PPP	F	3	3	1	0	0	7
	%	42,9	42,9	14,3	0,0	0,0	100,0
sektor za CPVO	F	1	2	1	0	0	4
	%	25,0	50,0	25,0	0,0	0,0	100,0
nosilec urejanja prostora	F	1	0	2	0	0	3
	%	33,3	0,0	66,7	0,0	0,0	100,0
nosilec urejanja prostora, ki sodeluje tudi v postopku CPVO	F	1	3	2	1	0	7
	%	14,3	42,9	28,6	14,3	0,0	100,0
podane so bile relevantne, verodostojne in pravočasne informacije							
pripravljalavec PPP	F	1	3	4	5	0	13
	%	7,7	23,1	30,8	38,5	0,0	100,0
naročnik in/ali investitor PPP in OP	F	0	1	5	4	3	13
	%	0,0	7,7	38,5	30,8	23,1	100,0
inženir priprave PPP in OP	F	0	2	1	0	1	4
	%	0,0	50,0	25,0	0,0	25,0	100,0
izdelovalec OP	F	2	7	7	1	2	19
	%	10,5	36,8	36,8	5,3	10,5	100,0
izdelovalec PPP	F	1	1	2	3	0	7
	%	14,3	14,3	28,6	42,9	0,0	100,0
sektor za CPVO	F	0	2	2	0	0	4
	%	0,0	50,0	50,0	0,0	0,0	100,0
nosilec urejanja prostora	F	1	1	1	0	0	3
	%	33,3	33,3	33,3	0,0	0,0	100,0
nosilec urejanja prostora, ki sodeluje tudi v postopku CPVO	F	0	1	4	2	0	7
	%	0,0	14,3	57,1	28,6	0,0	100,0
sodelovanje z javnostmi je bilo uspešno - prispevalo je k opredelitvam okoljskih ciljev, alternativ in njihovemu ocenjevanju							
pripravljalavec PPP	F	2	7	3	1	0	13
	%	15,4	53,8	23,1	7,7	0,0	100,0
naročnik in/ali investitor PPP in OP	F	2	3	5	2	1	13
	%	15,4	23,1	38,5	15,4	7,7	100,0
inženir priprave PPP in OP	F	2	0	0	1	1	4
	%	50,0	0,0	0,0	25,0	25,0	100,0
izdelovalec OP	F	5	6	7	1	1	20
	%	25,0	30,0	35,0	5,0	5,0	100,0
izdelovalec PPP	F	1	4	2	0	0	7
	%	14,3	57,1	28,6	0,0	0,0	100,0

sektor za CPVO	F	1	2	3	4	5	skupaj
	%	0,0	25,0	75,0	0,0	0,0	100,0
nosilec urejanja prostora	F	1	1	1	0	0	3
	%	33,3	33,3	33,3	0,0	0,0	100,0
nosilec urejanja prostora, ki sodeluje tudi v postopku CPVO	F	0	4	2	1	0	7
	%	0,0	57,1	28,6	14,3	0,0	100,0
VPLIV POLITIKE							
na rezultate strateškega ocenjevanja so vplivale predhodne politične odločitve							
pripravljavec PPP	F	1	3	2	7	0	13
	%	7,7	23,1	15,4	53,8	0,0	100,0
naročnik in/ali investitor PPP in OP	F	7	1	6	0	0	14
	%	50,0	7,1	42,9	0,0	0,0	100,0
inženir priprave PPP in OP	F	2	2	0	0	0	4
	%	50,0	50,0	0,0	0,0	0,0	100,0
izdelovalec OP	F	5	5	5	5	0	20
	%	25,0	25,0	25,0	25,0	0,0	100,0
izdelovalec PPP	F	1	2	1	3	0	7
	%	14,3	28,6	14,3	42,9	0,0	100,0
sektor za CPVO	F	1	1	1	2	0	5
	%	20,0	20,0	20,0	40,0	0,0	100,0
nosilec urejanja prostora	F	0	2	0	1	0	3
	%	0,0	66,7	0,0	33,3	0,0	100,0
nosilec urejanja prostora, ki sodeluje tudi v postopku CPVO	F	0	3	3	3	0	9
	%	0,0	33,3	33,3	33,3	0,0	100,0
politični interesi (izraženi z interesi pripravjavca/naročnika) so vplivali neposredno na zaključke okoljskih ocen in sklep CPVO ter posredno na izbrane rešitve v okviru PPP							
pripravljavec PPP	F	1	8	2	2	0	13
	%	7,7	61,5	15,4	15,4	0,0	100,0
naročnik in/ali investitor PPP in OP	F	7	3	3	0	0	13
	%	53,8	23,1	23,1	0,0	0,0	100,0
inženir priprave PPP in OP	F	2	2	0	0	0	4
	%	50,0	50,0	0,0	0,0	0,0	100,0
izdelovalec OP	F	8	4	4	4	0	20
	%	40,0	20,0	20,0	20,0	0,0	100,0
izdelovalec PPP	F	2	4	0	1	0	7
	%	28,6	57,1	0,0	14,3	0,0	100,0
sektor za CPVO	F	2	0	1	1	0	4
	%	50,0	0,0	25,0	25,0	0,0	100,0
nosilec urejanja prostora	F	0	2	0	1	0	3
	%	0,0	66,7	0,0	33,3	0,0	100,0
nosilec urejanja prostora, ki sodeluje tudi v postopku CPVO	F	1	2	3	3	0	9
	%	11,1	22,2	33,3	33,3	0,0	100,0
VPLIV INVESTITORJEV							
izključno gospodarsko-razvojni interesi (izraženi z interesi investitorja) so vplivali neposredno na zaključke okoljskih ocen in sklep CPVO ter posredno na izbrane rešitve v okviru PPP							
pripravljavec PPP	F	0	8	2	3	0	13
	%	0,0	61,5	15,4	23,1	0,0	100,0
naročnik in/ali investitor PPP in OP	F	7	6	0	0	0	13
	%	53,8	46,2	0,0	0,0	0,0	100,0
inženir priprave PPP in OP	F	2	2	0	0	0	4
	%	50,0	50,0	0,0	0,0	0,0	100,0
izdelovalec OP	F	7	5	6	1	1	20
	%	35,0	25,0	30,0	5,0	5,0	100,0
izdelovalec PPP	F	4	1	1	1	0	7
	%	57,1	14,3	14,3	14,3	0,0	100,0
sektor za CPVO	F	2	0	0	2	1	5
	%	40,0	0,0	0,0	40,0	20,0	100,0
nosilec urejanja prostora	F	0	2	1	0	0	3
	%	0,0	66,7	33,3	0,0	0,0	100,0
nosilec urejanja prostora, ki sodeluje tudi v postopku CPVO	F	0	1	5	3	0	9
	%	0,0	11,1	55,6	33,3	0,0	100,0

Povprečna ocena sodelovanja med udeleženci procesa strateškega ocenjevanja glede na vlogo anketiranca v procesu strateškega ocenjevanja.

Pogostost pojavljanja posameznih situacij je ocenjena na lestvici od 1 (nikoli) do 5 (zelo pogosto)

SODELOVANJE UDELEŽENCEV V POSTOPKU STRATEŠKEGA OCENJEVANJA	vloga anketiranca v procesu strateškega ocenjevanja	N	M	Std. Dev.
KOORDINACIJA PROCESA OCENJEVANJA				
proces strateškega ocenjevanja je bil vzorno koordiniran	pripravljavec PPP	13	2,77	0,927
	naročnik in/ali investitor PPP in OP	14	3,71	1,069
	inženir priprave PPP in OP	2	5,00	0,000
	izdelovalec OP	19	3,26	0,991

SODELOVANJE UDELEŽENCEV V POSTOPKU STRATEŠKEGA OCENJEVANJA	vloga anketiranca v procesu strateškega ocenjevanja	N	M	Std. Dev.
	izdelovalec PPP	7	2,43	0,787
	Sektor za CPVO	3	3,00	0,000
	nosilec urejanja prostora	3	1,67	1,155
	nosilec urejanja prostora, ki sodeluje tudi v postopku CPVO	9	2,89	0,928
	pripravljavec gradiv za NUP	1	3,00	.
SODELOVANJE MED PRIPRAVLJAVCEM PPP IN IZDELOVALCEM OP				
pripravljavec PPP je opredelil vprašanja, na katera naj se odgovori v procesu strateškega ocenjevanja	pripravljavec PPP	13	2,54	0,967
	naročnik in/ali investitor PPP in OP	13	3,85	0,987
	inženir priprave PPP in OP	4	3,00	2,309
	izdelovalec OP	20	2,40	1,353
	izdelovalec PPP	7	2,43	0,976
	Sektor za CPVO	3	2,67	0,577
	nosilec urejanja prostora	2	3,00	0,000
	nosilec urejanja prostora, ki sodeluje tudi v postopku CPVO	7	2,29	0,951
	pripravljavec gradiv za NUP	0	.	.
pripravljavec PPP je opredelil predvideno uporabo rezultatov strateškega ocenjevanja v posameznih fazah priprave PPP	pripravljavec PPP	13	2,38	1,121
	naročnik in/ali investitor PPP in OP	14	3,43	1,158
	inženir priprave PPP in OP	4	3,00	2,309
	izdelovalec OP	19	2,37	1,422
	izdelovalec PPP	7	2,14	1,069
	Sektor za CPVO	3	2,67	0,577
	nosilec urejanja prostora	2	2,50	0,707
	nosilec urejanja prostora, ki sodeluje tudi v postopku CPVO	7	2,43	0,535
	pripravljavec gradiv za NUP	0	.	.
SODELOVANJE MED IZDELOVALCEM OP IN PPP				
izdelovalec OP je aktivno sodeloval pri pripravi PPP	pripravljavec PPP	13	3,38	0,870
	naročnik in/ali investitor PPP in OP	14	4,21	0,975
	inženir priprave PPP in OP	4	4,50	0,577
	izdelovalec OP	20	3,50	1,100
	izdelovalec PPP	7	2,71	0,951
	Sektor za CPVO	3	3,33	1,528
	nosilec urejanja prostora	2	3,50	0,707
	nosilec urejanja prostora, ki sodeluje tudi v postopku CPVO	8	3,38	0,518
	pripravljavec gradiv za NUP	0	.	.
izdelovalec OP in izdelovalec PPP sta sproti izmenjavala informacije in sočasno dopolnjevala PPP in OP	pripravljavec PPP	13	3,38	0,961
	naročnik in/ali investitor PPP in OP	13	4,31	0,630
	inženir priprave PPP in OP	4	5,00	0,000
	izdelovalec OP	20	3,80	0,951
	izdelovalec PPP	7	3,14	1,069
	Sektor za CPVO	3	3,00	1,000
	nosilec urejanja prostora	2	3,50	0,707
	nosilec urejanja prostora, ki sodeluje tudi v postopku CPVO	7	3,14	0,690
	pripravljavec gradiv za NUP	0	.	.
proces komunikacije, vključno z izboljševanjem PPP, je bil evidentiran	pripravljavec PPP	13	2,62	1,193
	naročnik in/ali investitor PPP in OP	13	3,77	1,166
	inženir priprave PPP in OP	4	5,00	0,000
	izdelovalec OP	20	2,90	1,483
	izdelovalec PPP	7	2,57	1,272
	Sektor za CPVO	3	2,33	0,577
	nosilec urejanja prostora	2	3,00	0,000
	nosilec urejanja prostora, ki sodeluje tudi v postopku CPVO	7	2,71	0,488
	pripravljavec gradiv za NUP	0	.	.
SODELOVANJE Z NOSILCI UREJANJA PROSTORA IN DRUGIMI INSTITUCIJAMI				
nosilci urejanja prostora so aktivno sodelovali v celotnem procesu priprave OP/PPP	pripravljavec PPP	13	2,69	0,947
	naročnik in/ali investitor PPP in OP	14	3,00	1,038
	inženir priprave PPP in OP	4	2,75	0,957
	izdelovalec OP	20	2,95	1,050
	izdelovalec PPP	7	2,14	0,690
	Sektor za CPVO	3	3,00	0,000
	nosilec urejanja prostora	3	2,00	0,000
	nosilec urejanja prostora, ki sodeluje tudi v postopku CPVO	10	3,10	0,994
	pripravljavec gradiv za NUP	1	3,00	.
nosilci urejanja prostora so aktivno sodelovali pri oblikovanju rešitev v OP/PPP	pripravljavec PPP	13	2,69	0,855
	naročnik in/ali investitor PPP in OP	13	2,92	1,038

SODELOVANJE UDELEŽENCEV V POSTOPKU STRATEŠKEGA OCENJEVANJA	vloga anketiranca v procesu strateškega ocenjevanja	N	M	Std. Dev.
	inženir priprave PPP in OP	4	2,75	0,500
	izdelovalec OP	20	2,75	0,851
	izdelovalec PPP	7	2,57	0,976
	Sektor za CPVO	3	3,00	0,000
	nosilec urejanja prostora	3	2,00	0,000
	nosilec urejanja prostora, ki sodeluje tudi v postopku CPVO	10	3,00	0,943
	pripravljalavec gradiv za NUP	1	3,00	.
SODELOVANJE Z JAVNOSTMI				
obveščanje in sodelovanje javnosti, z namenom njihovega večjega vključevanja v pripravo PPP/OP, je potekalo tudi izven zakonsko predpisanih okvirov	pripravljalavec PPP	13	3,15	0,987
	naročnik in/ali investitor PPP in OP	13	3,08	1,320
	inženir priprave PPP in OP	4	2,25	0,957
	izdelovalec OP	20	1,95	0,826
	izdelovalec PPP	7	3,29	0,951
	Sektor za CPVO	3	2,33	0,577
	nosilec urejanja prostora	3	3,00	1,000
	nosilec urejanja prostora, ki sodeluje tudi v postopku CPVO	8	2,50	0,756
	pripravljalavec gradiv za NUP	0	.	.
pripravljen je bil načrt posvetovanja z javnostmi	pripravljalavec PPP	13	2,31	1,316
	naročnik in/ali investitor PPP in OP	13	2,23	1,092
	inženir priprave PPP in OP	4	1,75	0,500
	izdelovalec OP	20	1,75	0,716
	izdelovalec PPP	7	1,71	0,756
	Sektor za CPVO	4	2,00	0,816
	nosilec urejanja prostora	3	2,33	1,155
	nosilec urejanja prostora, ki sodeluje tudi v postopku CPVO	7	2,43	0,976
	pripravljalavec gradiv za NUP	0	.	.
podane so bile relevantne, verodostojne in pravočasne informacije	pripravljalavec PPP	13	3,00	1,000
	naročnik in/ali investitor PPP in OP	13	3,69	0,947
	inženir priprave PPP in OP	4	3,00	1,414
	izdelovalec OP	19	2,68	1,108
	izdelovalec PPP	7	3,00	1,155
	Sektor za CPVO	4	2,50	0,577
	nosilec urejanja prostora	3	2,00	1,000
	nosilec urejanja prostora, ki sodeluje tudi v postopku CPVO	7	3,14	0,690
	pripravljalavec gradiv za NUP	0	.	.
sodelovanje z javnostmi je bilo uspešno - prispevalo je k opredelitvam okoljskih ciljev, alternativ in njihovem ocenjevanju	pripravljalavec PPP	13	2,23	0,832
	naročnik in/ali investitor PPP in OP	13	2,77	1,166
	inženir priprave PPP in OP	4	2,75	2,062
	izdelovalec OP	20	2,35	1,089
	izdelovalec PPP	7	2,14	0,690
	Sektor za CPVO	4	2,75	0,500
	nosilec urejanja prostora	3	2,00	1,000
	nosilec urejanja prostora, ki sodeluje tudi v postopku CPVO	7	2,57	0,787
	pripravljalavec gradiv za NUP	0	.	.
VPLIV POLITIKE				
na rezultate strateškega ocenjevanja so vplivale predhodne politične odločitve	pripravljalavec PPP	13	3,15	1,068
	naročnik in/ali investitor PPP in OP	14	1,93	0,997
	inženir priprave PPP in OP	4	1,50	0,577
	izdelovalec OP	20	2,50	1,147
	izdelovalec PPP	7	2,86	1,215
	Sektor za CPVO	5	2,80	1,304
	nosilec urejanja prostora	3	2,67	1,155
	nosilec urejanja prostora, ki sodeluje tudi v postopku CPVO	9	3,00	0,866
	pripravljalavec gradiv za NUP	0	.	.
politični interesi (izraženi z interesi pripravljavca/naročnika) so vplivali neposredno na zaključke okoljskih ocen in sklep CPVO ter posredno na izbrane rešitve v okviru PPP	pripravljalavec PPP	13	2,38	0,870
	naročnik in/ali investitor PPP in OP	13	1,69	0,855
	inženir priprave PPP in OP	4	1,50	0,577
	izdelovalec OP	20	2,20	1,196
	izdelovalec PPP	7	2,00	1,000
	Sektor za CPVO	4	2,25	1,500
	nosilec urejanja prostora	3	2,67	1,155
	nosilec urejanja prostora, ki sodeluje tudi v postopku CPVO	9	2,89	1,054
	pripravljalavec gradiv za NUP	0	.	.
VPLIV INVESTITORJA				

SODELOVANJE UDELEŽENCEV V POSTOPKU STRATEŠKEGA OCENJEVANJA	vloga anketiranca v procesu strateškega ocenjevanja	N	M	Std. Dev.
izključno gospodarsko-razvojni interesi (izraženi z interesi investitorja) so vplivali neposredno na zaključke okoljskih ocen in sklep CPVO ter posredno na izbrane rešitve v okviru PPP	pripravljavec PPP	13	2,62	0,870
	naročnik in/ali investitor PPP in OP	13	1,46	0,519
	inženir priprave PPP in OP	4	1,50	0,577
	izdelovalec OP	20	2,20	1,152
	izdelovalec PPP	7	1,86	1,215
	Sektor za CPVO	5	3,00	1,871
	nosilec urejanja prostora	3	2,33	0,577
	nosilec urejanja prostora, ki sodeluje tudi v postopku CPVO	9	3,22	0,667
	pripravljavec gradiv za NUP	0	.	.

6.2 Kako pogosto je bil izdelovalec OP povabljen k pripravi projektne naloge za izdelavo OP?

	F	%
nikoli	14	28,0
redko	22	44,0
pogosto	13	26,0
vedno	1	2,0
skupaj	50	100,0

6.3 Kdaj je bil izdelovalec OP najpogosteje povabljen k strateškemu ocenjevanju PPP?

	F	%
na začetku priprave PPP, z namenom takojšnje opredelitve okoljskih izhodišč in možnih posledic PPP, usklajevanja ter optimiziranja rešitev	27	54,0
v procesu priprave PPP, z namenom izboljšanja ene od vmesnih faz PPP ter nadaljnega usklajevanja in iskanja manj spornih rešitev	17	34,0
po zaključku priprave PPP, zaradi potrditve okoljske sprejemljivosti PPP	6	12,0
skupaj	50	100,0

7 USTREZNOST OKOLJSKEGA POROČILA VKLJUČNO Z DODATKOM NA VAROVANA OBMOČJA IN USTREZNOST POLITIKE, PROGRAMA, PLANA**7.1 Kako pogosto je pri prenosu rezultatov OP v PPP prihajalo do spodaj navedenih težav? (1-nikoli, 5-zelo pogosto)**

	1		2		3		4		5		M	Std. Dev.
	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%		
Postopek priprave PPP												
priprava PPP ni bila pregledna, zato je bilo ocenjevanje težavno	5	12,5	9	22,5	18	45,0	6	15,0	2	5,0	2,78	1,025
Postopek strateškega ocenjevanja												
strateško ocenjevanje ni bilo pregledno, rezultati so bili vprašljivi	6	14,3	16	38,1	15	35,7	4	9,5	1	2,4	2,48	0,943
Rezultat presoje												
rezultati ocenjevanja so bili napačni in/ali zavajajoči	12	27,9	12	27,9	16	37,2	3	7,0	0	0,0	2,23	0,947
rezultati ocenjevanja so bili nejasni, površni in/ali slabo interpretirani	6	14,0	14	32,6	17	39,5	5	11,6	0	0,0	2,56	0,959
rezultati so temeljili na zastarelih in neažuriranih podatkih	7	17,1	16	39,0	13	31,7	4	9,8	1	2,4	2,41	0,974
ključne okoljske vsebine, na katere bi moral proces strateškega ocenjevanja odgovoriti, v OP niso bile razumljivo in pregledno obdelane ali sploh niso bile obdelane	8	19,0	18	42,9	11	26,2	5	11,9	0	0,0	2,31	0,924
rezultati ocenjevanja so bili neuporabni za izboljšanje PPP	11	26,2	13	31,0	14	33,3	3	7,1	1	2,4	2,29	1,019
prenos podatkov in rezultatov iz OP v PPP je bil površen in nedosleden	6	14,3	12	28,6	18	42,9	2	4,8	4	9,5	2,67	1,097
izdelovalec PPP ni razumel rezultatov ocenjevanja	6	16,2	10	27,0	12	32,4	6	16,2	3	8,1	2,73	1,170
rezultati ocenjevanja niso bili upoštevani pri pripravi PPP	8	19,0	15	35,7	13	31,0	3	7,1	3	7,1	2,48	1,110
Negotovost ocenjevanja												
izdelovalec OP se ni zavedal negotovosti ocenjevanja	3	8,1	9	24,3	13	35,1	10	27,0	2	5,4	2,97	1,040
negotovost ocenjevanja ni bila pregledno prikazana	3	7,9	5	13,2	8	21,1	16	42,1	6	15,8	3,45	1,155

7.2 Kako pogosto je bila opravljena revizija/recenzija OP in kako koristna je bila?

	1		2		3		4		5		M	Std. Dev.
	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%		
revizija/recenzija OP je bila opravljena	1	4,0	6	24,0	3	12,0	4	16,0	11	44,0	3,72	1,370
revizija/recenzija OP je bila nepristranska	0	0,0	1	4,2	4	16,7	14	58,3	5	20,8	3,96	0,751
revizija/recenzija OP je prispevala k izboljšanju OP	0	0,0	3	12,0	7	28,0	9	36,0	6	24,0	3,72	0,980
revizija/recenzija OP je podala tudi predloge za izboljšanje PPP	5	20,8	7	29,2	8	33,3	2	8,3	2	8,3	2,54	1,179

7.3 Ali menite, da mnenje o ustreznosti OP, v obliki in na način kot je sedaj uveljavljeno, zagotavlja ustrezno kvaliteto OP in prispeva k izboljšanju PPP?

	F	%
da	23	53,5
ne	20	46,5
skupaj	43	100,0

Odgovori na vprašanje ali menite, da mnenje o ustreznosti OP, v obliki in na način kot je sedaj uveljavljeno, zagotavlja ustrezno kvaliteto OP in prispeva k izboljšanju PPP glede na vlogo anketiranca v procesu strateškega ocenjevanja

vloga anketiranca v procesu strateškega ocenjevanja	ali mnenje o ustreznosti OP, v obliki in na način kot je sedaj uveljavljeno, zagotavlja ustrezno kvaliteto OP in prispeva k izboljšanju PPP?			
		da	ne	skupaj
pripravljavec PPP	F	2	0	2
	%	100,0	0,0	100,0
naročnik in/ali investitor PPP in OP	F	3	0	3
	%	100,0	0,0	100,0
inženir priprave PPP in OP	F	1	3	4
	%	25,0	75,0	100,0
izdelovalec OP	F	6	13	19
	%	31,6	68,4	100,0
izdelovalec PPP	F	2	5	7
	%	28,6	71,4	100,0
sektor za CPVO	F	6	0	6
	%	100,0	0,0	100,0
nosilec urejanja prostora, ki sodeluje tudi v postopku CPVO	F	7	3	10
	%	70,0	30,0	100,0
pripravljavec gradiv za NUP	F	0	1	1
	%	0,0	100,0	100,0

7.4 Kako bi ocenili zahteve varstvenih ministrstev glede popravkov OP?

	konsistentne in strokovno upravičene		vprašljive		nesmiselne in/ali neupravičene		skupaj	
	F	%	F	%	F	%	F	%
Ministrstva za kulturo	26	74,3	8	22,9	1	2,9	35	100,0
Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano	10	30,3	16	48,5	7	21,2	33	100,0
Zavoda RS za varstvo narave	19	54,3	15	42,9	1	2,9	35	100,0
ARSO, Urada za upravljanje z vodami	16	51,6	14	45,2	1	3,2	31	100,0
Ministrstva za zdravje	9	30,0	13	43,3	8	26,7	30	100,0

7.5 Ali je bila glede mnenja o ustreznosti OP omogočena strokovna razprava?

	tvorna, stvarna, utemeljena		dokaj naporna		nemogoča, mnenja so bila brezprizivna		skupaj	
	F	%	F	%	F	%	F	%
Ministrstva za kulturo	19	61,3	11	35,5	1	3,2	31	100,0
Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano	3	10,7	13	46,4	12	42,9	28	100,0
Zavoda RS za varstvo narave	14	43,8	14	43,8	4	12,5	32	100,0
ARSO, Urada za upravljanje z vodami	12	48,0	10	40,0	3	12,0	25	100,0
Ministrstva za zdravje	5	19,2	10	38,5	11	42,3	26	100,0

7.6 Kako bi ocenili utemeljitve varstvenih ministrstev pri izdaji negativnih mnenj o sprejemljivosti vplivov plana?

	konsistentne in strokovno korektne		vprašljive		nesmiselne in/ali neupravičene		skupaj	
	F	%	F	%	F	%	F	%
Ministrstva za kulturo	22	71,0	8	25,8	1	3,2	31	100,0
Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano	7	22,6	13	41,9	11	35,5	31	100,0
Zavoda RS za varstvo narave	19	61,3	10	32,3	2	6,5	31	100,0
ARSO, Urada za upravljanje z vodami	16	51,6	12	38,7	3	9,7	31	100,0
Ministrstva za zdravje	6	22,2	11	40,7	10	37,0	27	100,0

8 PRESOJA SPREJEMLJIVOSTI VPLIVOV IZVEDBE PPP NA VAROVANA OBMOČJA NARAVE

8.1 Ali menite, da je izdelava dodatka skladno s Pravilnikom o presoji sprejemljivosti vplivov izvedbe planov in posegov v naravo na varovana območja potrebna in smiselna?

	F	%
da, presoja na naravo zahteva (metodološko, vsebinsko) ločeno obravnavo	20	51,3
ne, presoja na varovana območja naj bo del (metodološko, vsebinsko) enotnega OP	19	48,7
skupaj	43	100,0

Odgovori na vprašanje ali menite, da je izdelava dodatka skladno s Pravilnikom o presoji sprejemljivosti vplivov izvedbe planov in posegov v naravo na varovana območja potrebna in smiselna glede na vlogo anketiranca v procesu strateškega ocenjevanja

vloga anketiranca v procesu strateškega ocenjevanja	ali menite, da je izdelava dodatka skladno s Pravilnikom o presoji sprejemljivosti vplivov izvedbe planov in posegov v naravo na varovana območja potrebna in smiselna			
		da	ne	skupaj
pripravljaavec PPP	F	0	2	2
	%	0,0	100,0	100,0
naročnik in/ali investitor PPP in OP	F	1	1	2
	%	50,0	50,0	100,0
inženir priprave PPP in OP	F	2	2	4
	%	50,0	50,0	100,0
izdelovalec OP	F	11	10	21
	%	52,4	47,6	100,0
izdelovalec PPP	F	1	6	7
	%	14,3	85,7	100,0
sektor za CPVO	F	3	2	5
	%	60,0	40,0	100,0
nosilec urejanja prostora, ki sodeluje tudi v postopku CPVO	F	5	2	7
	%	71,4	28,6	100,0

9 OCENJEVANJE VPLIVOV NA ČLOVEKOVO ZDRAVJE

9.1 Koliko se strinjate s spodnjimi navedbami, ki se nanašajo na dosežanje izvajanje CPVO in izdelavo OP na področju zdravja?

	1		2		3		4		5		M	Std. Dev.
	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%		
postopek CPVO je prispeval k zaščiti in/ali krepitevi zdravja in kakovosti življenja prebivalstva na območju vplivov PPP	2	6,1	11	33,3	11	33,3	4	12,1	5	12,1	2,97	1,159
postopek CPVO je pozitivno vplival na oblikovanje zdravju naklonjenih javnih politik	10	33,3	8	26,7	7	23,3	3	10,0	2	6,7	2,30	1,236
ocenjeno je bilo število vseh ljudi, ki bodo čutili vplive PPP	12	40,0	9	30,0	4	13,3	5	16,7	0	0,0	2,07	1,112
ocenjeno je bilo izhodiščno demografsko, socialno in zdravstveno stanje prebivalstva na območju vplivov PPP	17	53,1	10	31,3	3	9,4	2	6,3	0	0,0	1,69	0,896
po lokaciji, vrsti in obsegu so bile opredeljene tudi skupine prebivalstva, posebej ranljive za učinke PPP (npr. otroci, nosečnice, ostareli, invalidi, revni, brezdomci, turisti)	22	71,0	6	19,4	1	3,2	2	6,5	0	0,0	1,45	0,850
posebna skrb je bila namenjena zaščiti ranljivih skupin prebivalstva (npr. otrok, nosečnic, ostarelih, invalidov, revnih, brezdomcev, turistov)	22	71,0	6	19,4	1	3,2	4	2,9	0	0,0	1,45	0,850
postopek CPVO je zmanjšal obstoječe okoljsko breme za zdravje in kakovost življenja prebivalstva	6	19,4	10	32,3	8	25,8	5	16,1	2	6,5	2,58	1,177
postopek CPVO je omogočil pregledno ocenjevanje vplivov PPP na zdravje in kakovost življenja ljudi	4	12,9	15	48,4	7	22,6	3	9,7	2	6,5	2,48	1,061
OP je celovito, pregledno in jasno prikazalo vplive PPP na zdravje in kakovost življenja ljudi	5	16,1	14	45,2	6	19,4	6	19,4	0	0,0	2,42	0,992
uporabljen je bil celostni model ocenjevanja vplivov na telesno, duševno in socialno zdravje ter na kakovost življenja ljudi	20	66,7	8	26,7	0	0,0	2	6,7	0	0,0	1,47	0,819
ustrezno so bili ugotovljeni dejavniki vpliva PPP na telesno zdravje	9	30,0	11	36,7	5	16,7	5	16,7	0	0,0	2,20	1,064
ustrezno so bili ovrednoteni vplivi dejavnikov PPP na duševno in socialno zdravje ter kakovosti življenja ljudi	18	58,1	8	25,8	3	9,7	2	6,5	0	0,0	1,65	0,915
posebej so bili ovrednoteni pozitivni in posebej negativni vplivi PPP na zdravje in kakovost življenja ljudi	14	46,7	5	16,7	5	16,7	6	20,0	0	0,0	2,10	1,213
predlagani ukrepi so vsa ugotovljena tveganja za zdravje in kakovost življenja ljudi omejili na sprejemljivo raven	3	9,7	7	22,6	9	29,0	10	32,3	2	6,5	3,03	1,110
uporabljene metode in standardi ocenjevanja so bili izrecno navedeni	6	22,2	7	25,9	6	22,2	7	25,9	1	3,7	2,63	1,214
uporabljene so bile sodobne, mednarodno uveljavljene metode, kazalniki in standardi ocenjevanja vplivov PPP na zdravje	7	28,0	10	40,0	6	24,0	2	8,0	0	0,0	2,12	0,927
uporabljen je bil interdisciplinarni pristop za ocenjevanje vplivov na zdravje in kakovost življenja ljudi	7	25,0	12	42,9	6	21,4	3	10,7	0	0,0	2,18	0,945
opredelitev tveganja v zvezi z biološkimi, fizikalnimi in kemijskimi dejavniki je bila edina uporabljena metoda v ocenjevanju vplivov na zdravje in kakovost življenja	4	13,8	6	20,7	7	24,1	9	31,0	3	10,3	3,03	1,239

ljudi													
sistemska ureditev ocenjevanja vplivov na zdravje in kakovost življenja omogoča zadostno stopnjo preglednosti, neodvisnosti in nepristranskosti ocenjevanja	6	25,0	7	29,2	7	29,2	1	4,2	3	12,5	2,50	1,285	
zagotovljena je bila zadostna stopnja neodvisnosti in nepristranskosti ocenjevanja vplivov na zdravje in kakovost življenja ljudi	4	13,8	5	17,2	9	31,0	8	27,6	3	10,3	3,03	1,210	
javnost je bila pravočasno, pravilno in celovito obveščena o dejavnih vpliva PPP na zdravje	6	21,4	7	25,0	6	21,4	6	21,4	3	10,7	2,75	1,323	
javnost je bila zgodaj vključena v procese odločanja	7	23,3	7	23,3	7	23,3	7	23,3	2	6,7	2,67	1,269	
javnost je konstruktivno prispevala k oblikovanju rešitev za zaščito zdravja in kakovosti življenja ljudi	10	34,5	11	37,9	4	13,8	3	10,3	1	3,4	2,10	1,113	
nudena je bila ustrezna strokovna podpora lokalni skupnosti za zaščito in krepitev zdravja in kakovosti življenja ljudi	13	52,0	8	32,0	2	8,0	1	4,0	1	4,0	1,76	1,052	
vkjučevanje Ministrstva za zdravje (nadalje: MZ) v postopke ocenjevanja vplivov na zdravje je ustrezno s časovnega vidika	4	13,8	7	24,1	8	27,6	7	24,1	3	10,3	2,93	1,223	
vkjučevanje MZ v postopke ocenjevanja vplivov na zdravje je ustrezno z vsebinskega vidika	9	32,1	8	28,6	5	17,9	3	10,7	3	10,7	2,39	1,343	
zagotovljeni so mehanizmi za optimalno sodelovanje MZ v procesih ocenjevanja vplivov na zdravje in kakovost življenja ljudi	5	17,9	14	50,0	6	21,4	1	3,6	2	7,1	2,32	1,056	
predvideno je bilo spremljanje/nadzor vplivov izvedenega PPP na zdravje in kakovost življenja ljudi v prihodnje	3	10,7	8	28,6	11	39,3	4	14,3	2	7,1	2,79	1,067	

9.2 Kako pogosto ste v postopek CPVO/izdelavo OP v ocenjevanje vključili strokovnjaka s področja javnega zdravja?

	F	%
nikoli	16	61,5
redko	9	34,6
pogosto	1	3,8
vedno, ko je bilo to, glede na obravnavani PPP, smiselno oz. potrebno	0	0,0
skupaj	26	100,0

9.3 V katerem primeru bi bili pripravljene v ocenjevanje vključiti strokovnjaka s področja javnega zdravja?

	F	%
v primeru, da bi zakonodajni okvir zahteval vključitev strokovnjaka s področja javnega zdravja	10	40,0
v primeru, da bi vključitev strokovnjaka s področja javnega zdravja pomenila izboljšanje PPP	14	56,0
samo v primeru, ko bi imeli za vključitev strokovnjaka s področja javnega zdravja na voljo dovolj finančnih sredstev	1	4,0
skupaj	25	100,0

9.4 Ocenite stopnjo strinjanja s spodaj navedenimi merili za ocenjevanje kakovosti, ustreznosti in celovitosti obravnave zdravja ter kakovosti življenja v procesu strateškega ocenjevanja.

	1		2		3		4		5		M	Std. Dev.
	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%		
proces strateškega ocenjevanja naj prispeva k zaščiti in/ali krepitevi zdravja in kakovosti življenja prebivalstva	0	0,0	0	0,0	6	10,7	11	19,6	39	69,6	4,59	0,682
proces strateškega ocenjevanja naj pozitivno vpliva na oblikovanje zdravju naklonjenih javnih politik	1	1,8	3	5,5	7	12,7	13	23,6	31	56,4	4,27	1,008
ocenjeno naj bo število vseh ljudi, ki bodo čutili vplive PPP	3	5,8	10	19,2	10	19,2	18	34,6	11	21,2	3,46	1,196

na zdravje in kakovost življenja													
ocenjeno naj bo izhodiščno demografsko, socialno in zdravstveno stanje prebivalstva na območju vplivov PPP	3	5,7	3	5,7	17	32,1	16	30,2	14	24,4	3,66		1,108
po lokaciji, vrsti in obsegu naj bodo opredeljene tudi skupine prebivalstva, posebej ranljive za učinke PPP (npr. otroci, nosečnice, ostareli, invalidi, revni, brezdomci, turisti)	7	13,0	12	22,2	10	18,5	13	24,1	12	22,2	3,20		1,365
posebna skrb naj bo namenjena zaščiti ranljivih skupin prebivalstva (npr. otrok, nosečnic, ostarelih, invalidov, revnih, brezdomcev, turistov)	4	7,4	12	22,2	10	18,5	13	24,1	12	22,2	3,33		1,289
sistemska ureditev procesa strateškega ocenjevanja naj omogoči pregledno ocenjevanje vplivov PPP na zdravje in kakovost življenja ljudi	2	3,8	1	1,9	4	7,5	20	37,7	26	49,1	4,26		0,964
sistemsko naj bo zagotovljena visoka stopnja neodvisnosti in nepristranskosti ocenjevanja vplivov na zdravje in kakovost življenja ljudi	0	0,0	1	1,9	5	9,4	15	28,3	32	60,4	4,47		0,749
ugotavljajo naj se le dejavniki vpliva PPP na telesno zdravje	18	35,3	15	29,4	10	19,6	5	9,8	3	5,9	2,22		1,205
ugotavljajo naj se dejavniki vpliva PPP na telesno, pa tudi na duševno in socialno zdravje ter kakovost življenja ljudi - uporabi naj se torej celostni model ocenjevanja	3	5,9	2	3,9	2	3,9	19	37,3	25	49,0	4,20		1,096
posebej naj se ovrednotijo pozitivni in posebej negativni vplivi na zdravje in kakovost življenja ljudi	0	0,0	3	5,6	5	9,3	19	35,2	27	50,0	4,30		0,861
predlagani morajo biti ukrepi za omilitev vseh tveganj PPP za zdravje in kakovost življenja na sprejemljivo mero	0	0,0	1	1,8	6	10,9	14	25,5	34	61,8	4,47		0,766
metode in standardi ocenjevanja naj bodo izrecno navedeni	0	0,0	0	0,0	7	13,5	15	28,8	30	57,7	4,44		0,725
uporabijo naj se sodobne, mednarodno uveljavljene metode, kazalniki in standardi ocenjevanja vplivov PPP na zdravje	0	0,0	1	1,9	4	7,5	18	34,0	30	56,6	4,45		0,722
uporabi naj se interdisciplinarni pristop za ocenjevanje vplivov na zdravje in kakovost življenja ljudi	0	0,0	0	0,0	4	7,5	16	30,2	33	62,3	4,55		0,637
javnost naj bo pravočasno, pravilno in celovito obveščena o dejavnih vplivih PPP na zdravje	0	0,0	1	1,9	3	5,7	12	22,6	37	69,8	4,60		0,689
javnost naj bo zgodaj vključena v procese odločanja	1	1,9	4	7,7	12	23,1	13	25,0	22	42,3	3,98		1,075
lokalni skupnosti naj se ponudi ustrezna neodvisna strokovna podpora za zaščito in krepitev zdravja in kakovosti življenja ljudi	2	3,8	4	7,5	15	28,3	15	28,3	17	32,1	3,77		1,103
zagotovljeni naj bodo mehanizmi za kontinuirano sodelovanje MZ v procesih ocenjevanja vplivov na zdravje in kakovost življenja ljudi	0	0,0	2	3,7	9	16,7	25	46,3	18	33,3	4,09		0,807
proces strateškega ocenjevanja naj se opredeli do potrebnosti spremljanja/nadzora vplivov izvedenega PPP na zdravje in kakovost življenja ljudi v prihodnje	1	1,9	1	1,9	7	13,0	21	38,9	24	44,4	4,22		0,883

10 VPLIV REZULTATOV STRATEŠKEGA OCENJEVANJA NA PPP

10.1 Mnenja anketirancev na vprašanje kako pogosto so rezultati strateškega ocenjevanja vplivali na spodaj navedene situacije glede na vlogo anketiranca v procesu strateškega ocenjevanja. (1-nikoli, 5-zelo pogosto)

		1	2	3	4	5	skupaj
SPREJEMANJE ODLOČITEV							
potrebnost priprave PPP je bila prikazana utemeljeno in pregledno							
pripravljavec PPP	F	0	2	4	4	3	13
	%	0,0	15,4	30,8	30,8	23,1	100,0
naročnik in/ali investitor PPP in OP	F	0	0	1	8	4	13
	%	0,0	0,0	7,7	61,5	30,8	100,0
inženir priprave PPP in OP	F	0	0	0	2	2	4
	%	0,0	0,0	0,0	50,0	50,0	100,0
izdelovalec OP	F	0	3	9	4	3	19
	%	0,0	15,8	47,4	21,1	15,8	100,0
izdelovalec PPP	F	1	1	4	0	1	7
	%	14,3	14,3	57,1	0,0	14,3	100,0
sektor za CPVO	F	0	2	2	0	0	4
	%	0,0	50,0	50,0	0,0	0,0	100,0
nosilec urejanja prostora	F	0	1	0	1	1	3
	%	0,0	33,3	0,0	33,3	33,3	100,0
nosilec urejanja prostora, ki sodeluje tudi v postopku CPVO	F	0	1	4	3	1	9
	%	0,0	11,1	44,4	33,3	11,1	100,0
pripravljavec gradiv za NUP	F	0	0	1	0	0	1
	%	0,0	0,0	100,0	0,0	0,0	100,0
ključne okoljske vsebine, na katere je moral postopek CPVO odgovoriti, so bile v OP prikazane razumljivo in pregledno							
pripravljavec PPP	F	0	0	9	4	0	13
	%	0,0	0,0	69,2	30,8	0,0	100,0
naročnik in/ali investitor PPP in OP	F	0	1	1	6	5	13
	%	0,0	7,7	7,7	46,2	38,5	100,0
inženir priprave PPP in OP	F	0	0	0	0	4	4
	%	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0	100,0
izdelovalec OP	F	0	0	7	5	7	19
	%	0,0	0,0	36,8	26,3	36,8	100,0
izdelovalec PPP	F	0	1	3	3	0	7
	%	0,0	14,3	42,9	42,9	0,0	100,0
sektor za CPVO	F	0	0	3	4	0	7
	%	0,0	0,0	42,9	57,1	0,0	100,0
nosilec urejanja prostora	F	0	0	3	0	0	3
	%	0,0	0,0	100,0	0,0	0,0	100,0
nosilec urejanja prostora, ki sodeluje tudi v postopku CPVO	F	0	3	4	2	0	9
	%	0,0	33,3	44,4	22,2	0,0	100,0
pripravljavec gradiv za NUP	F	0	0	1	0	0	1
	%	0,0	0,0	100,0	0,0	0,0	100,0
izbrana je bila tista alternativa, ki je povzročila najmanjše možne vplive v okolju/prostoru							
pripravljavec PPP	F	0	5	3	3	2	13
	%	0,0	38,5	23,1	23,1	15,4	100,0
naročnik in/ali investitor PPP in OP	F	0	1	4	4	4	13
	%	0,0	7,7	30,8	30,8	30,8	100,0
inženir priprave PPP in OP	F	0	0	3	1	0	4
	%	0,0	0,0	75,0	25,0	0,0	100,0
izdelovalec OP	F	0	2	9	5	3	19
	%	0,0	10,5	47,4	26,3	15,8	100,0
izdelovalec PPP	F	0	2	1	4	0	7
	%	0,0	28,6	14,3	57,1	0,0	100,0
sektor za CPVO	F	0	0	5	2	0	7
	%	0,0	0,0	71,4	28,6	0,0	100,0
nosilec urejanja prostora	F	0	0	2	1	0	3
	%	0,0	0,0	66,7	33,3	0,0	100,0
nosilec urejanja prostora, ki sodeluje	F	0	2	3	4	0	9

		1	2	3	4	5	skupaj
tudi v postopku CPVO	%	0,0	22,2	33,3	44,4	0,0	100,0
pripravljač gradiv za NUP	F	0	0	1	0	0	1
	%	0,0	0,0	100,0	0,0	0,0	100,0
rezultati ocenjevanja so vplivali na vsebinsko in tehnično izboljšanje PPP							
pripravljač PPP	F	0	0	7	5	1	13
	%	0,0	0,0	53,8	38,5	7,7	100,0
naročnik in/ali investitor PPP in OP	F	0	0	1	7	5	13
	%	0,0	0,0	7,7	53,8	38,5	100,0
inženir priprave PPP in OP	F	0	0	0	3	1	4
	%	0,0	0,0	0,0	75,0	25,0	100,0
izdelovalec OP	F	0	1	7	4	6	18
	%	0,0	5,6	38,9	22,2	33,3	100,0
izdelovalec PPP	F	1	0	3	1	2	7
	%	14,3	0,0	42,9	14,3	28,6	100,0
sektor za CPVO	F	0	0	2	4	1	7
	%	0,0	0,0	28,6	57,1	14,3	100,0
nosilec urejanja prostora	F	0	1	2	0	0	3
	%	0,0	33,3	66,7	0,0	0,0	100,0
nosilec urejanja prostora, ki sodeluje tudi v postopku CPVO	F	0	1	3	3	2	9
	%	0,0	11,1	33,3	33,3	22,2	100,0
pripravljač gradiv za NUP	F	0	0	1	0	0	1
	%	0,0	0,0	100,0	0,0	0,0	100,0
rezultati ocenjevanja so pokazali, da izvajanje PPP ni upravičeno in bo imelo škodljive vplive na okolje/prostor, zato je bil PPP ustavljen							
pripravljač PPP	F	8	3	1	0	0	12
	%	66,7	25,0	8,3	0,0	0,0	100,0
naročnik in/ali investitor PPP in OP	F	7	2	2	1	0	12
	%	58,3	16,7	16,7	8,3	0,0	100,0
inženir priprave PPP in OP	F	2	1	1	0	0	4
	%	50,0	25,0	25,0	0,0	0,0	100,0
izdelovalec OP	F	9	7	3	0	0	19
	%	47,4	36,8	15,8	0,0	0,0	100,0
izdelovalec PPP	F	5	1	1	0	0	7
	%	71,4	14,3	14,3	0,0	0,0	100,0
sektor za CPVO	F	1	5	0	1	0	7
	%	14,3	71,4	0,0	14,3	0,0	100,0
nosilec urejanja prostora	F	1	1	1	0	0	3
	%	33,3	33,3	33,3	0,0	0,0	100,0
nosilec urejanja prostora, ki sodeluje tudi v postopku CPVO	F	2	6	1	0	0	9
	%	22,2	66,7	11,1	0,0	0,0	100,0
pripravljač gradiv za NUP	F	0	0	1	0	0	1
	%	0,0	0,0	100,0	0,0	0,0	100,0
rezultati ocenjevanja niso imeli vpliva na PPP							
pripravljač PPP	F	4	3	4	1	0	12
	%	33,3	25,0	33,3	8,3	0,0	100,0
naročnik in/ali investitor PPP in OP	F	8	1	4	0	0	13
	%	61,5	7,7	30,8	0,0	0,0	100,0
inženir priprave PPP in OP	F	2	1	1	0	0	4
	%	50,0	25,0	25,0	0,0	0,0	100,0
izdelovalec OP	F	8	2	7	2	0	19
	%	42,1	10,5	36,8	10,5	0,0	100,0
izdelovalec PPP	F	4	0	2	1	0	7
	%	57,1	0,0	28,6	14,3	0,0	100,0
sektor za CPVO	F	0	5	0	1	0	6
	%	0,0	83,3	0,0	16,7	0,0	100,0
nosilec urejanja prostora	F	0	0	2	1	0	3
	%	0,0	0,0	66,7	33,3	0,0	100,0
nosilec urejanja prostora, ki sodeluje tudi v postopku CPVO	F	0	5	3	1	0	9
	%	0,0	55,6	33,3	11,1	0,0	100,0
pripravljač gradiv za NUP	F	0	0	1	0	0	1
	%	0,0	0,0	100,0	0,0	0,0	100,0

		1	2	3	4	5	skupaj
	%	0,0	0,0	100,0	0,0	0,0	100,0
PRIPRAVA PPP							
rezultati postopka CPVO in OP so prispevali k uspešnemu razvoju in kakovosti PPP							
pripravljač PPP	F	0	3	1	8	1	13
	%	0,0	23,1	7,7	61,5	7,7	100,0
naročnik in/ali investitor PPP in OP	F	0	0	2	6	4	12
	%	0,0	0,0	16,7	50,0	33,3	100,0
inženir priprave PPP in OP	F	0	0	0	1	3	4
	%	0,0	0,0	0,0	25,0	75,0	100,0
izdelovalec OP	F	0	1	8	4	6	19
	%	0,0	5,3	42,1	21,1	31,6	100,0
izdelovalec PPP	F	1	0	3	2	1	7
	%	14,3	0,0	42,9	28,6	14,3	100,0
sektor za CPVO	F	0	0	2	4	1	7
	%	0,0	0,0	28,6	57,1	14,3	100,0
nosilec urejanja prostora	F	0	1	2	0	0	3
	%	0,0	33,3	66,7	0,0	0,0	100,0
nosilec urejanja prostora, ki sodeluje tudi v postopku CPVO	F	0	1	4	3	1	9
	%	0,0	11,1	44,4	33,3	11,1	100,0
pripravljač gradiv za NUP	F	0	0	1	0	0	1
	%	0,0	0,0	100,0	0,0	0,0	100,0
DOSEGANJE OKOLJSKIH KORISTI							
rezultati postopka CPVO in OP so prispevali k izvajanju ciljev vzdržnega razvoja v PPP							
pripravljač PPP	F	0	7	4	1	1	13
	%	0,0	53,8	30,8	7,7	7,7	100,0
naročnik in/ali investitor PPP in OP	F	0	0	6	3	4	13
	%	0,0	0,0	46,2	23,1	30,8	100,0
inženir priprave PPP in OP	F	0	0	1	1	2	4
	%	0,0	0,0	25,0	25,0	50,0	100,0
izdelovalec OP	F	0	5	4	4	5	18
	%	0,0	27,8	22,2	22,2	27,8	100,0
izdelovalec PPP	F	1	1	4	0	1	7
	%	14,3	14,3	57,1	0,0	14,3	100,0
sektor za CPVO	F	0	0	3	1	2	6
	%	0,0	0,0	50,0	16,7	33,3	100,0
nosilec urejanja prostora	F	0	2	1	0	0	3
	%	0,0	66,7	33,3	0,0	0,0	100,0
nosilec urejanja prostora, ki sodeluje tudi v postopku CPVO	F	0	1	5	3	0	9
	%	0,0	11,1	55,6	33,3	0,0	100,0
pripravljač gradiv za NUP	F	0	0	1	0	0	1
	%	0,0	0,0	100,0	0,0	0,0	100,0
postopek CPVO in izdelava OP sta odprla razpravo o pomenu enakovredne obravnave družbenih, ekonomskih in okoljskih vidikov							
pripravljač PPP	F	1	1	1	10	0	13
	%	7,7	7,7	7,7	76,9	0,0	100,0
naročnik in/ali investitor PPP in OP	F	1	3	3	4	2	13
	%	7,7	23,1	23,1	30,8	15,4	100,0
inženir priprave PPP in OP	F	0	0	2	0	2	4
	%	0,0	0,0	50,0	0,0	50,0	100,0
izdelovalec OP	F	3	4	8	1	3	19
	%	15,8	21,1	42,1	5,3	15,8	100,0
izdelovalec PPP	F	3	1	0	2	1	7
	%	42,9	14,3	0,0	28,6	14,3	100,0
sektor za CPVO	F	0	2	0	0	1	3
	%	0,0	66,7	0,0	0,0	33,3	100,0
nosilec urejanja prostora	F	1	0	2	0	0	3
	%	33,3	0,0	66,7	0,0	0,0	100,0
nosilec urejanja prostora, ki sodeluje tudi v postopku CPVO	F	1	2	2	3	1	9
	%	11,1	22,2	22,2	33,3	11,1	100,0
pripravljač gradiv za NUP	F	0	0	1	0	0	1
	%	0,0	0,0	100,0	0,0	0,0	100,0

		1	2	3	4	5	skupaj
	%	0,0	0,0	100,0	0,0	0,0	100,0
IZBOLJŠANJE PPP							
predlogi za izboljšanje PPP, ki so se izoblikovali v okviru izdelave OP, so bili inovativni in izvedljivi							
pripravljalavec PPP	F	0	4	5	4	0	13
	%	0,0	30,8	38,5	30,8	0,0	100,0
naročnik in/ali investitor PPP in OP	F	0	0	8	3	2	13
	%	0,0	0,0	61,5	23,1	15,4	100,0
inženir priprave PPP in OP	F	0	2	1	0	1	4
	%	0,0	50,0	25,0	0,0	25,0	100,0
izdelovalec OP	F	1	6	6	3	3	19
	%	5,3	31,6	31,6	15,8	15,8	100,0
izdelovalec PPP	F	2	2	1	2	0	7
	%	28,6	28,6	14,3	28,6	0,0	100,0
sektor za CPVO	F	0	3	3	1	0	7
	%	0,0	42,9	42,9	14,3	0,0	100,0
nosilec urejanja prostora	F	0	2	1	0	0	3
	%	0,0	66,7	33,3	0,0	0,0	100,0
nosilec urejanja prostora, ki sodeluje tudi v postopku CPVO	F	0	5	3	0	1	9
	%	0,0	55,6	33,3	0,0	11,1	100,0
pripravljalavec gradiv za NUP	F	0	0	1	0	0	1
	%	0,0	0,0	100,0	0,0	0,0	100,0
izboljšanje PPP je temeljilo na oblikovanju omilitvenih ukrepov za ohranjanje obstoječih kakovosti okolja							
pripravljalavec PPP	F	0	2	0	8	2	12
	%	0,0	16,7	0,0	66,7	16,7	100,0
naročnik in/ali investitor PPP in OP	F	1	0	1	4	6	12
	%	8,3	0,0	8,3	33,3	50,0	100,0
inženir priprave PPP in OP	F	0	0	0	0	4	4
	%	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0	100,0
izdelovalec OP	F	0	1	4	7	7	19
	%	0,0	5,3	21,1	36,8	36,8	100,0
izdelovalec PPP	F	1	0	1	4	1	7
	%	14,3	0,0	14,3	57,1	14,3	100,0
sektor za CPVO	F	0	0	3	3	1	7
	%	0,0	0,0	42,9	42,9	14,3	100,0
nosilec urejanja prostora	F	0	1	2	0	0	3
	%	0,0	33,3	66,7	0,0	0,0	100,0
nosilec urejanja prostora, ki sodeluje tudi v postopku CPVO	F	0	3	2	3	1	9
	%	0,0	33,3	22,2	33,3	11,1	100,0
pripravljalavec gradiv za NUP	F	0	0	1	0	0	1
	%	0,0	0,0	100,0	0,0	0,0	100,0
omilitveni ukrepi, ki so bili utemeljeni in podprti z analizami in strokovnimi podlagami, vendar pa niso bili podprti z zakonskimi določbami, se v PPP niso upoštevali							
pripravljalavec PPP	F	0	4	1	6	1	12
	%	0,0	33,3	8,3	50,0	8,3	100,0
naročnik in/ali investitor PPP in OP	F	2	2	5	2	1	12
	%	16,7	16,7	41,7	16,7	8,3	100,0
inženir priprave PPP in OP	F	2	0	1	0	1	4
	%	50,0	0,0	25,0	0,0	25,0	100,0
izdelovalec OP	F	3	3	3	7	2	18
	%	16,7	16,7	16,7	38,9	11,1	100,0
izdelovalec PPP	F	2	2	1	1	0	6
	%	33,3	33,3	16,7	16,7	0,0	100,0
sektor za CPVO	F	0	3	2	0	0	5
	%	0,0	60,0	40,0	0,0	0,0	100,0
nosilec urejanja prostora	F	0	1	2	0	0	3
	%	0,0	33,3	66,7	0,0	0,0	100,0
nosilec urejanja prostora, ki sodeluje tudi v postopku CPVO	F	1	3	3	2	0	9
	%	11,1	33,3	33,3	22,2	0,0	100,0
pripravljalavec gradiv za NUP	F	0	0	1	0	0	1
	%	0,0	0,0	100,0	0,0	0,0	100,0

		1	2	3	4	5	skupaj
	%	0,0	0,0	100,0	0,0	0,0	100,0
USKLAJEVANJE INTERESOV V PROSTORU							
rezultati postopka CPVO so prispevali k uravnoteženju okoljskih, družbenih in ekonomskih vidikov v PPP							
pripravljalavec PPP	F	1	3	4	4	0	12
	%	8,3	25,0	33,3	33,3	0,0	100,0
naročnik in/ali investitor PPP in OP	F	0	3	6	3	1	13
	%	0,0	23,1	46,2	23,1	7,7	100,0
inženir priprave PPP in OP	F	2	0	1	0	1	4
	%	50,0	0,0	25,0	0,0	25,0	100,0
izdelovalec OP	F	1	4	9	1	4	19
	%	5,3	21,1	47,4	5,3	21,1	100,0
izdelovalec PPP	F	1	2	3	1	0	7
	%	14,3	28,6	42,9	14,3	0,0	100,0
sektor za CPVO	F	0	1	1	0	1	3
	%	0,0	33,3	33,3	0,0	33,3	100,0
nosilec urejanja prostora	F	1	1	1	0	0	3
	%	33,3	33,3	33,3	0,0	0,0	100,0
nosilec urejanja prostora, ki sodeluje tudi v postopku CPVO	F	0	2	5	2	0	9
	%	0,0	22,2	55,6	22,2	0,0	100,0
pripravljalavec gradiv za NUP	F	0	0	1	0	0	1
	%	0,0	0,0	100,0	0,0	0,0	100,0
ODNOS MED OKOLJSKIM, DRUŽBENIM IN EKONOMSKIM VIDIKOM							
sprejeti PPP so bili skladni s celovitim prostorskim (družbenim) razvojem							
pripravljalavec PPP	F	0	1	4	5	1	11
	%	0,0	9,1	36,4	45,5	9,1	100,0
naročnik in/ali investitor PPP in OP	F	1	0	4	5	3	13
	%	7,7	0,0	30,8	38,5	23,1	100,0
inženir priprave PPP in OP	F	0	0	3	1	0	4
	%	0,0	0,0	75,0	25,0	0,0	100,0
izdelovalec OP	F	0	1	14	2	2	19
	%	0,0	5,3	73,7	10,5	10,5	100,0
izdelovalec PPP	F	0	1	2	4	0	7
	%	0,0	14,3	28,6	57,1	0,0	100,0
sektor za CPVO	F	0	0	2	1	0	3
	%	0,0	0,0	66,7	33,3	0,0	100,0
nosilec urejanja prostora	F	0	2	1	0	0	3
	%	0,0	66,7	33,3	0,0	0,0	100,0
nosilec urejanja prostora, ki sodeluje tudi v postopku CPVO	F	0	2	5	1	0	8
	%	0,0	25,0	62,5	12,5	0,0	100,0
pripravljalavec gradiv za NUP	F	0	0	1	0	0	1
	%	0,0	0,0	100,0	0,0	0,0	100,0
rezultati postopka CPVO so prispevali k izvajanju načela ALARA (As Low as Reasonably Achievable)							
pripravljalavec PPP	F	0	2	6	3	0	11
	%	0,0	18,2	54,5	27,3	0,0	100,0
naročnik in/ali investitor PPP in OP	F	0	1	7	2	0	10
	%	0,0	10,0	70,0	20,0	0,0	100,0
inženir priprave PPP in OP	F	0	0	1	0	1	2
	%	0,0	0,0	50,0	0,0	50,0	100,0
izdelovalec OP	F	2	3	10	2	1	18
	%	11,1	16,7	55,6	11,1	5,6	100,0
izdelovalec PPP	F	1	1	4	1	0	7
	%	14,3	14,3	57,1	14,3	0,0	100,0
sektor za CPVO	F	0	0	4	0	0	4
	%	0,0	0,0	100,0	0,0	0,0	100,0
nosilec urejanja prostora	F	0	1	2	0	0	3
	%	0,0	33,3	66,7	0,0	0,0	100,0
nosilec urejanja prostora, ki sodeluje tudi v postopku CPVO	F	0	4	1	2	0	7
	%	0,0	57,1	14,3	28,6	0,0	100,0
pripravljalavec gradiv za NUP	F	0	0	1	0	0	1
	%	0,0	0,0	100,0	0,0	0,0	100,0

		1	2	3	4	5	skupaj
	%	0,0	0,0	100,0	0,0	0,0	100,0
postopek CPVO je deloval vzpodbudno za usklajevanje razvojnih in varovalnih interesov, izdelava OP pa je omogočala konkretizacijo in izvedbo rezultatov usklajevanja							
pripravljačec PPP	F	0	3	5	4	0	12
	%	0,0	25,0	41,7	33,3	0,0	100,0
naročnik in/ali investitor PPP in OP	F	1	1	6	3	1	12
	%	8,3	8,3	50,0	25,0	8,3	100,0
inženir priprave PPP in OP	F	0	0	1	1	0	2
	%	0,0	0,0	50,0	50,0	0,0	100,0
izdelovalec OP	F	0	6	5	6	1	18
	%	0,0	33,3	27,8	33,3	5,6	100,0
izdelovalec PPP	F	1	3	1	2	0	7
	%	14,3	42,9	14,3	28,6	,0	100,0
sektor za CPVO	F	0	0	5	1	1	7
	%	0,0	0,0	71,4	14,3	14,3	100,0
nosilec urejanja prostora	F	0	3	0	0	0	3
	%	0,0	100,0	0,0	0,0	0,0	100,0
nosilec urejanja prostora, ki sodeluje tudi v postopku CPVO	F	0	3	2	4	0	9
	%	0,0	33,3	22,2	44,4	0,0	100,0
pripravljačec gradiv za NUP	F	0	0	1	0	0	1
	%	0,0	0,0	100,0	0,0	0,0	100,0
postopek CPVO in rezultati OP so delovali zaviralno za PPP oziroma razvojne pobude in predloge							
pripravljačec PPP	F	2	3	2	4	1	12
	%	16,7	25,0	16,7	33,3	8,3	100,0
naročnik in/ali investitor PPP in OP	F	0	1	6	4	1	12
	%	0,0	8,3	50,0	33,3	8,3	100,0
inženir priprave PPP in OP	F	0	1	3	0	0	4
	%	0,0	25,0	75,0	0,0	0,0	100,0
izdelovalec OP	F	2	7	7	3	0	19
	%	10,5	36,8	36,8	15,8	0,0	100,0
izdelovalec PPP	F	1	1	2	1	2	7
	%	14,3	14,3	28,6	14,3	28,6	100,0
sektor za CPVO	F	1	1	2	0	0	4
	%	25,0	25,0	50,0	0,0	0,0	100,0
nosilec urejanja prostora	F	0	2	1	0	0	3
	%	0,0	66,7	33,3	0,0	0,0	100,0
nosilec urejanja prostora, ki sodeluje tudi v postopku CPVO	F	0	2	1	4	0	7
	%	0,0	28,6	14,3	57,1	0,0	100,0
pripravljačec gradiv za NUP	F	0	0	1	0	0	1
	%	0,0	0,0	100,0	0,0	0,0	100,0
DRUGE KORISTI OKOLJSKEGA OCENJEVANJA							
rezultati postopka CPVO in OP so prispevali k večji ozaveščenosti laične in strokovne javnosti o pomembnosti uveljavljanja okoljskih koristi							
pripravljačec PPP	F	1	5	4	3	0	13
	%	7,7	38,5	30,8	23,1	0,0	100,0
naročnik in/ali investitor PPP in OP	F	0	1	8	4	0	13
	%	0,0	7,7	61,5	30,8	0,0	100,0
inženir priprave PPP in OP	F	0	0	1	2	1	4
	%	0,0	0,0	25,0	50,0	25,0	100,0
izdelovalec OP	F	3	5	4	6	1	19
	%	15,8	26,3	21,1	31,6	5,3	100,0
izdelovalec PPP	F	2	1	2	2	0	7
	%	28,6	14,3	28,6	28,6	0,0	100,0
sektor za CPVO	F	0	0	3	1	1	5
	%	0,0	0,0	60,0	20,0	20,0	100,0
nosilec urejanja prostora	F	0	2	1	0	0	3
	%	0,0	66,7	33,3	0,0	0,0	100,0
nosilec urejanja prostora, ki sodeluje tudi v postopku CPVO	F	0	4	4	1	0	9
	%	0,0	44,4	44,4	11,1	0,0	100,0
pripravljačec gradiv za NUP	F	0	0	1	0	0	1
	%	0,0	0,0	100,0	0,0	0,0	100,0

		1	2	3	4	5	skupaj
	%	0,0	0,0	100,0	0,0	0,0	100,0
ocenjevanje je prispevalo k formalnemu in neformalnemu izobraževanju udeležencev, laične ter strokovne javnosti							
pripravljalavec PPP	F	0	5	5	2	1	13
	%	0,0	38,5	38,5	15,4	7,7	100,0
naročnik in/ali investitor PPP in OP	F	0	1	8	4	0	13
	%	0,0	7,7	61,5	30,8	0,0	100,0
inženir priprave PPP in OP	F	0	0	2	1	1	4
	%	0,0	0,0	50,0	25,0	25,0	100,0
izdelovalec OP	F	3	3	8	4	1	19
	%	15,8	15,8	42,1	21,1	5,3	100,0
izdelovalec PPP	F	2	1	2	2	0	7
	%	28,6	14,3	28,6	28,6	0,0	100,0
sektor za CPVO	F	0	0	1	2	1	4
	%	0,0	0,0	25,0	50,0	25,0	100,0
nosilec urejanja prostora	F	0	1	2	0	0	3
	%	0,0	33,3	66,7	0,0	0,0	100,0
nosilec urejanja prostora, ki sodeluje tudi v postopku CPVO	F	0	2	5	2	0	9
	%	0,0	22,2	55,6	22,2	0,0	100,0
pripravljalavec gradiv za NUP	F	0	0	1	0	0	1
	%	0,0	0,0	100,0	0,0	0,0	100,0
ocenjevanje je prispevalo k izboljševanju pravnega reda							
pripravljalavec PPP	F	1	8	4	0	0	13
	%	7,7	61,5	30,8	0,0	0,0	100,0
naročnik in/ali investitor PPP in OP	F	3	3	7	0	0	13
	%	23,1	23,1	53,8	0,0	0,0	100,0
inženir priprave PPP in OP	F	0	0	4	0	0	4
	%	0,0	0,0	100,0	0,0	0,0	100,0
izdelovalec OP	F	5	7	6	1	0	19
	%	26,3	36,8	31,6	5,3	0,0	100,0
izdelovalec PPP	F	3	2	2	0	0	7
	%	42,9	28,6	28,6	0,0	0,0	100,0
sektor za CPVO	F	0	2	2	1	0	5
	%	0,0	40,0	40,0	20,0	0,0	100,0
nosilec urejanja prostora	F	0	3	0	0	0	3
	%	0,0	100,0	0,0	0,0	0,0	100,0
nosilec urejanja prostora, ki sodeluje tudi v postopku CPVO	F	1	1	6	1	0	9
	%	11,1	11,1	66,7	11,1	0,0	100,0
pripravljalavec gradiv za NUP	F	0	1	0	0	0	1
	%	0,0	100,0	0,0	0,0	0,0	100,0
ocenjevanje je prispevalo k demokratičnosti uveljavljanja varovalnih interesov							
pripravljalavec PPP	F	0	5	7	1	0	13
	%	0,0	38,5	53,8	7,7	0,0	100,0
naročnik in/ali investitor PPP in OP	F	2	0	10	1	0	13
	%	15,4	0,0	76,9	7,7	0,0	100,0
inženir priprave PPP in OP	F	0	0	3	1	0	4
	%	0,0	0,0	75,0	25,0	0,0	100,0
izdelovalec OP	F	3	4	10	2	0	19
	%	15,8	21,1	52,6	10,5	0,0	100,0
izdelovalec PPP	F	2	2	3	0	0	7
	%	28,6	28,6	42,9	0,0	0,0	100,0
sektor za CPVO	F	0	0	2	2	1	5
	%	0,0	0,0	40,0	40,0	20,0	100,0
nosilec urejanja prostora	F	0	1	2	0	0	3
	%	0,0	33,3	66,7	0,0	0,0	100,0
nosilec urejanja prostora, ki sodeluje tudi v postopku CPVO	F	0	1	3	5	0	9
	%	0,0	11,1	33,3	55,6	0,0	100,0
pripravljalavec gradiv za NUP	F	0	0	1	0	0	1
	%	0,0	0,0	100,0	0,0	0,0	100,0

Povprečne ocene odgovorov na vprašanje kako pogosto so rezultati strateškega ocenjevanja vplivali na navedene situacije po mnenju anketirancev glede na njihovo vlogo v procesu strateškega ocenjevanja.

(1-nikoli, 5-zelo pogosto)

VPLIV REZULTATOV STRATEŠKEGA OCENJEVANJA NA PPP	vloga anketiranca v procesu strateškega ocenjevanja	N	M	Std. Dev.
SPREJEMANJE ODLOČITEV				
potrebnost priprave PPP je bila prikazana utemeljeno in pregledno	priznava PPP	13	3,62	1,044
	naročnik in/ali investitor PPP in OP	13	4,23	0,599
	inženir priprave PPP in OP	4	4,50	0,577
	izdelovalec OP	19	3,37	0,955
	izdelovalec PPP	7	2,86	1,215
	Sektor za CPVO	4	2,50	0,577
	nosilec urejanja prostora	3	3,67	1,528
	nosilec urejanja prostora, ki sodeluje tudi v postopku CPVO	9	3,44	0,882
	priznava gradiv za NUP	1	3,00	.
	ključne okoljske vsebine, na katere je moral postopek CPVO odgovoriti, so bile v OP prikazane razumljivo in pregledno	priznava PPP	13	3,31
naročnik in/ali investitor PPP in OP		13	4,15	0,899
inženir priprave PPP in OP		4	5,00	0,000
izdelovalec OP		19	4,00	0,882
izdelovalec PPP		7	3,29	0,756
Sektor za CPVO		7	3,57	0,535
nosilec urejanja prostora		3	3,00	0,000
nosilec urejanja prostora, ki sodeluje tudi v postopku CPVO		9	2,89	0,782
priznava gradiv za NUP		1	3,00	.
izbrana je bila tista alternativa, ki je povzročila najmanjše možne vplive v okolju/prostoru		priznava PPP	13	3,15
	naročnik in/ali investitor PPP in OP	13	3,85	0,987
	inženir priprave PPP in OP	4	3,25	0,500
	izdelovalec OP	19	3,47	0,905
	izdelovalec PPP	7	3,29	0,951
	Sektor za CPVO	7	3,29	0,488
	nosilec urejanja prostora	3	3,33	0,577
	nosilec urejanja prostora, ki sodeluje tudi v postopku CPVO	9	3,22	0,833
	priznava gradiv za NUP	1	3,00	.
	rezultati ocenjevanja so vplivali na vsebinsko in tehnično izboljšanje PPP	priznava PPP	13	3,54
naročnik in/ali investitor PPP in OP		13	4,31	0,630
inženir priprave PPP in OP		4	4,25	0,500
izdelovalec OP		18	3,83	0,985
izdelovalec PPP		7	3,43	1,397
Sektor za CPVO		7	3,86	0,690
nosilec urejanja prostora		3	2,67	0,577
nosilec urejanja prostora, ki sodeluje tudi v postopku CPVO		9	3,67	1,000
priznava gradiv za NUP		1	3,00	.
rezultati ocenjevanja so pokazali, da izvajanje PPP ni upravičeno in bo imelo škodljive vplive na okolje/prostor, zato je bil PPP ustavljen		priznava PPP	12	1,42
	naročnik in/ali investitor PPP in OP	12	1,75	1,055
	inženir priprave PPP in OP	4	1,75	0,957
	izdelovalec OP	19	1,68	0,749
	izdelovalec PPP	7	1,43	0,787
	Sektor za CPVO	7	2,14	0,900
	nosilec urejanja prostora	3	2,00	1,000
	nosilec urejanja prostora, ki sodeluje tudi v postopku CPVO	9	1,89	0,601
	priznava gradiv za NUP	1	3,00	.
	rezultati ocenjevanja niso imeli vpliva na PPP	priznava PPP	12	2,17
naročnik in/ali investitor PPP in OP		13	1,69	0,947
inženir priprave PPP in OP		4	1,75	0,957
izdelovalec OP		19	2,16	1,119
izdelovalec PPP		7	2,00	1,291
Sektor za CPVO		6	2,33	0,816
nosilec urejanja prostora		3	3,33	0,577
nosilec urejanja prostora, ki sodeluje tudi v postopku CPVO		9	2,56	0,726
priznava gradiv za NUP		1	3,00	.
PRIPIRAVA PPP				
rezultati postopka CPVO in OP so prispevali k uspešnemu razvoju in kakovosti PPP	priznava PPP	13	3,54	0,967
	naročnik in/ali investitor PPP in OP	12	4,17	0,718
	inženir priprave PPP in OP	4	4,75	0,500
	izdelovalec OP	19	3,79	0,976
	izdelovalec PPP	7	3,29	1,254
	Sektor za CPVO	7	3,86	0,690

VPLIV REZULTATOV STRATEŠKEGA OCENJEVANJA NA PPP	vloga anketiranca v procesu strateškega ocenjevanja	N	M	Std. Dev.
	nosilec urejanja prostora	3	2,67	0,577
	nosilec urejanja prostora, ki sodeluje tudi v postopku CPVO	9	3,44	0,882
	prilavljavec gradiv za NUP	1	3,00	.
DOSEGANJE OKOLJSKIH KORISTI				
rezultati postopka CPVO in OP so prispevali k izvajanju ciljev vzdržnega razvoja v PPP	prilavljavec PPP	13	2,69	0,947
	naročnik in/ali investitor PPP in OP	13	3,85	0,899
	inženir priprave PPP in OP	4	4,25	0,957
	izdelovalec OP	18	3,50	1,200
	izdelovalec PPP	7	2,86	1,215
	Sektor za CPVO	6	3,83	0,983
	nosilec urejanja prostora	3	2,33	0,577
	nosilec urejanja prostora, ki sodeluje tudi v postopku CPVO	9	3,22	0,667
	prilavljavec gradiv za NUP	1	3,00	.
postopek CPVO in izdelava OP sta odprla razpravo o pomenu enakovredne obravnave družbenih, ekonomskih in okoljskih vidikov	prilavljavec PPP	13	3,54	0,967
	naročnik in/ali investitor PPP in OP	13	3,23	1,235
	inženir priprave PPP in OP	4	4,00	1,155
	izdelovalec OP	19	2,84	1,259
	izdelovalec PPP	7	2,57	1,718
	Sektor za CPVO	3	3,00	1,732
	nosilec urejanja prostora	3	2,33	1,155
	nosilec urejanja prostora, ki sodeluje tudi v postopku CPVO	9	3,11	1,269
	prilavljavec gradiv za NUP	1	3,00	.
IZBOLJŠANJE PPP				
predlogi za izboljšanje PPP, ki so se izoblikovali v okviru izdelave OP, so bili inovativni in izvedljivi	prilavljavec PPP	13	3,00	0,816
	naročnik in/ali investitor PPP in OP	13	3,54	0,776
	inženir priprave PPP in OP	4	3,00	1,414
	izdelovalec OP	19	3,05	1,177
	izdelovalec PPP	7	2,43	1,272
	Sektor za CPVO	7	2,71	0,756
	nosilec urejanja prostora	3	2,33	0,577
	nosilec urejanja prostora, ki sodeluje tudi v postopku CPVO	9	2,67	1,000
	prilavljavec gradiv za NUP	1	3,00	.
izboljšanje PPP je temeljilo na oblikovanju omilitvenih ukrepov za ohranjanje obstoječih kakovosti okolja	prilavljavec PPP	12	3,83	0,937
	naročnik in/ali investitor PPP in OP	12	4,17	1,193
	inženir priprave PPP in OP	4	5,00	0,000
	izdelovalec OP	19	4,05	0,911
	izdelovalec PPP	7	3,57	1,272
	Sektor za CPVO	7	3,71	0,756
	nosilec urejanja prostora	3	2,67	0,577
	nosilec urejanja prostora, ki sodeluje tudi v postopku CPVO	9	3,22	1,093
	prilavljavec gradiv za NUP	1	3,00	.
omilitveni ukrepi, ki so bili utemeljeni in podprti z analizami in strokovnimi podlagami, vendar pa niso bili podprti z zakonskimi določbami, se v PPP niso upoštevali	prilavljavec PPP	12	3,33	1,073
	naročnik in/ali investitor PPP in OP	12	2,83	1,193
	inženir priprave PPP in OP	4	2,50	1,915
	izdelovalec OP	18	3,11	1,323
	izdelovalec PPP	6	2,17	1,169
	Sektor za CPVO	5	2,40	0,548
	nosilec urejanja prostora	3	2,67	0,577
	nosilec urejanja prostora, ki sodeluje tudi v postopku CPVO	9	2,67	1,000
	prilavljavec gradiv za NUP	1	3,00	.
USKLAJEVANJE INTERESOV V PROSTORU				
rezultati postopka CPVO so prispevali k uravnoteženju okoljskih, družbenih in ekonomskih vidikov v PPP	prilavljavec PPP	12	2,92	0,996
	naročnik in/ali investitor PPP in OP	13	3,15	0,899
	inženir priprave PPP in OP	4	2,50	1,915
	izdelovalec OP	19	3,16	1,167
	izdelovalec PPP	7	2,57	0,976
	Sektor za CPVO	3	3,33	1,528
	nosilec urejanja prostora	3	2,00	1,000
	nosilec urejanja prostora, ki sodeluje tudi v postopku CPVO	9	3,00	0,707
	prilavljavec gradiv za NUP	1	3,00	.
ODNOS MED OKOLJSKIM, DRUŽBENIM IN EKONOMSKIM VIDIKOM				
sprejeti PPP so bili skladni s celovitim prostorskim (družbenim) razvojem	prilavljavec PPP	11	3,55	0,820
	naročnik in/ali investitor PPP in OP	13	3,69	1,109
	inženir priprave PPP in OP	4	3,25	0,500

VPLIV REZULTATOV STRATEŠKEGA OCENJEVANJA NA PPP	vloga anketiranca v procesu strateškega ocenjevanja	N	M	Std. Dev.
	izdelovalec OP	19	3,26	0,733
	izdelovalec PPP	7	3,43	0,787
	Sektor za CPVO	3	3,33	0,577
	nosilec urejanja prostora	3	2,33	0,577
	nosilec urejanja prostora, ki sodeluje tudi v postopku CPVO	8	2,88	0,641
	priljubljen gradiv za NUP	1	3,00	.
rezultati postopka CPVO so prispevali k izvajanju načela ALARA (As Low as Reasonably Achievable)	priljubljen PPP	11	3,09	0,701
	naročnik in/ali investitor PPP in OP	10	3,10	0,568
	inženir priprave PPP in OP	2	4,00	1,414
	izdelovalec OP	18	2,83	0,985
	izdelovalec PPP	7	2,71	0,951
	Sektor za CPVO	4	3,00	0,000
	nosilec urejanja prostora	3	2,67	0,577
	nosilec urejanja prostora, ki sodeluje tudi v postopku CPVO	7	2,71	0,951
	priljubljen gradiv za NUP	1	3,00	.
postopek CPVO je deloval vzpodbudno za usklajevanje razvojnih in varovalnih interesov, izdelava OP pa je omogočala konkretizacijo in izvedbo rezultatov usklajevanja	priljubljen PPP	12	3,08	0,793
	naročnik in/ali investitor PPP in OP	12	3,17	1,030
	inženir priprave PPP in OP	2	3,50	0,707
	izdelovalec OP	18	3,11	0,963
	izdelovalec PPP	7	2,57	1,134
	Sektor za CPVO	7	3,43	0,787
	nosilec urejanja prostora	3	2,00	0,000
	nosilec urejanja prostora, ki sodeluje tudi v postopku CPVO	9	3,11	0,928
	priljubljen gradiv za NUP	1	3,00	.
postopek CPVO in rezultati OP so delovali zaviralno za PPP oziroma razvojne pobude in predloge	priljubljen PPP	12	2,92	1,311
	naročnik in/ali investitor PPP in OP	12	3,42	0,793
	inženir priprave PPP in OP	4	2,75	0,500
	izdelovalec OP	19	2,58	0,902
	izdelovalec PPP	7	3,29	1,496
	Sektor za CPVO	4	2,25	0,957
	nosilec urejanja prostora	3	2,33	0,577
	nosilec urejanja prostora, ki sodeluje tudi v postopku CPVO	7	3,29	0,951
	priljubljen gradiv za NUP	1	3,00	.
DRUGE KORISTI OKOLJSKEGA OCENJEVANJA				
rezultati postopka CPVO in OP so prispevali k večji ozaveščenosti laične in strokovne javnosti o pomembnosti uveljavljanja okoljskih koristi	priljubljen PPP	13	2,69	0,947
	naročnik in/ali investitor PPP in OP	13	3,23	0,599
	inženir priprave PPP in OP	4	4,00	0,816
	izdelovalec OP	19	2,84	1,214
	izdelovalec PPP	7	2,57	1,272
	Sektor za CPVO	5	3,60	0,894
	nosilec urejanja prostora	3	2,33	0,577
	nosilec urejanja prostora, ki sodeluje tudi v postopku CPVO	9	2,67	0,707
	priljubljen gradiv za NUP	1	3,00	.
ocenjevanje je prispevalo k formalnemu in neformalnemu izobraževanju udeležencev, laične ter strokovne javnosti	priljubljen PPP	13	2,92	0,954
	naročnik in/ali investitor PPP in OP	13	3,23	0,599
	inženir priprave PPP in OP	4	3,75	0,957
	izdelovalec OP	19	2,84	1,119
	izdelovalec PPP	7	2,57	1,272
	Sektor za CPVO	4	4,00	0,816
	nosilec urejanja prostora	3	2,67	0,577
	nosilec urejanja prostora, ki sodeluje tudi v postopku CPVO	9	3,00	0,707
	priljubljen gradiv za NUP	1	3,00	.
ocenjevanje je prispevalo k izboljševanju pravnega reda	priljubljen PPP	13	2,23	0,599
	naročnik in/ali investitor PPP in OP	13	2,31	0,855
	inženir priprave PPP in OP	4	3,00	0,000
	izdelovalec OP	19	2,16	0,898
	izdelovalec PPP	7	1,86	0,900
	Sektor za CPVO	5	2,80	0,837
	nosilec urejanja prostora	3	2,00	0,000
	nosilec urejanja prostora, ki sodeluje tudi v postopku CPVO	9	2,78	0,833
	priljubljen gradiv za NUP	1	2,00	.
ocenjevanje je prispevalo k demokratičnosti uveljavljanja varovalnih interesov	priljubljen PPP	13	2,69	0,630
	naročnik in/ali investitor PPP in OP	13	2,77	0,832
	inženir priprave PPP in OP	4	3,25	0,500

VPLIV REZULTATOV STRATEŠKEGA OCENJEVANJA NA PPP	vloga anketiranca v procesu strateškega ocenjevanja	N	M	Std. Dev.
	izdelovalec OP	19	2,58	0,902
	izdelovalec PPP	7	2,14	0,900
	Sektor za CPVO	5	3,80	0,837
	nosilec urejanja prostora	3	2,67	0,577
	nosilec urejanja prostora, ki sodeluje tudi v postopku CPVO	9	3,44	0,726
	priljubljenec gradiv za NUP	1	3,00	.

10.2 Prosimo vas, da navedete najbolj pogoste spremembe/izboljšave PPP, izvedene na podlagi rezultatov procesa strateškega ocenjevanja.

Najpogostejše spremembe/izboljšave PPP, ki so bile izvedene na podlagi rezultatov procesa strateškega ocenjevanja

Odgovori anketirancev:
Naravovarstveni vidiki favorizirani na škodo lokalnega prebivalstva pri tem da negativni vplivi niso bili podprti z dokazi; vse ocene vplivov na naravo temeljijo na napačnem izhodišču, da je vsaka sprememba negativna; mnogi človekovi posegi kažejo tudi pozitivne učinke na naravo, ki pa nikoli niso ovrednoteni
Izogibanje naravovarstvenim pravnim režimom
Izogibanje naravovarstvenim pravnim režimom v prostoru
Optimizacija variantnih rešitev v najzgodnejših fazah; opredelitev obsega in vsebine omilitvenih ukrepov v fazi ŠV
Umik iz oziroma zmanjšanje obsega poseganja na varovana območja, EPO in naravne vrednote.
Optimizacija najustrežnejše izbrane variante (vpliv na prostorske značilnosti plana, npr. potek trase ceste)
Manjše korekcije prostorske umestitve trase infrastrukture ali korekcije objektov.
ker delam na področju umeščanja HC si ti rezultati naslednji: sprememba/optimizacija trase, bolj ustrezne regulacije in premoščanja potokov; ustrezni ukrepi za divjad in male živali ter dvoživke in ptice; ustrezne zasaditve ob cestah; izogib najboljšim kmetijskim zemljiščem, izogib kulturni dediščini; potek trase v predoru;
Večje vključevanje javnosti
V DPN: nove alternative, optimizacije variant in tehničnih rešitev, velikokrat tudi strokovno podprte in utemeljene. Izdelovalec OP pri DPN pogosto v pomoč v komunikaciji z NUP, ker se poglobi v problem. Vendar pa so vse te izboljšave praviloma zelo na izvedbeni ravni, strateške ravni skorajda ni (že PPP nimajo strateškega značaja). V OPN: umik predlaganih stavbnih zemljišč zaradi režimov varovanja, vsi ostali ukrepi predvsem kozmetični, pogosto zelo subjektivno postavljeni, neuravnoteženi glede na osnovno izobrazbo izdelovalca OP ali pa nepovezani s ciljem in dometom OPN; praviloma v OPN CPVO ni prinesel dodane vrednosti, pač je bilo z njim le zadoščeno formalnostim v postopku. Itak svoje opravijo NUP, ki imajo zafiksirana svoja varovana območja; OP lahko kaj prispeva samo v primeru, da je izdelovalec PPP izrazilo slab, nestrokoven - kar pa je - zaradi obveznosti licenc za PPP in odsotnosti licenc za OP- redko. Večkrat je slabo usposobljen izdelovalec OP, ki v primeru OPN le redko zagotavlja interdisciplinarno delovno skupino.
Izločanje neprimernih ukrepov, izboljšanje vsebine obstoječih ukrepov z omilitvenimi ukrepi.
Iskanje boljših alternativ, izogibanje novih posegov v občutljiva območja, zmanjšanje površin posegov, umik problematičnih in iskanje primernejših lokacij (npr. industrija, šole, ...), urejanje (zmanjšanje) prometa,
Uskladitev z zakonodajo, izbor najboljše alternative
Ukinitev, prilagoditev ureditev, ki niso bile ustrezne, sprememba namenske rabe v ustreznejšo od predlagane, prilagoditev območij namenske rabe varovanim vrednotam prostora
Zmanjšanje neprimernih posegov
Iskanje za okolje v najširšem pomenu najboljše rešitve
Spremembe na podlagi prostorskih in/ali tehnično-tehnoloških alternativ ter uvajanja nadomestnih habitatov
Zmanjšanje velikosti posega, opustitev načrtovane namenske rabe, premik posega
Kritični posegi v prostor so bili zmanjšani/umiljeni/odstranjeni
Prenos omilitvenih ukrepov v pravni akt PPP
Nove alternative, premiki tras cest, drugačne reorganizacijske spremembe v namenski rabi, ločitev stanovanjskih območij od industrijsko-poslovnih, usmeritve za nižje ravni načrtovanja, izboljšani plani tako da so vplivi manjši, razmislek o strateških alternativah in vračanje na programske dokumente
Varovanje pred hrupom, zaščita vodnih virov, sonaravne ureditve, nadomestni habitati, upoštevanje kulturne dediščine (ureditve za ohranitev)

10.3 Med navedenimi okoljskimi sestavinami izberite tistih sedem, katerih obravnava je bila po vašem mnenju deležna največ pozornosti oziroma je najpogosteje vplivala na odločitev o sprejemljivosti vplivov PPP na okolje?

	F	%
kulturna dediščina	52	12,06
kmetijstvo in kmetijske površine	51	11,83
narava in biotska raznovrstnost	47	10,90
voda in vodni viri	45	10,44
obremenitev s hrupom	39	9,05
EPO in naravne vrednote	34	7,89
zrak	17	3,94
zdravje ljudi	16	3,71
gozdarstvo in gozd	15	3,48
poselitev	14	3,25
tveganja – naravne nesreče	8	1,86
tla	7	1,62
krajina	5	1,16
bivalne kakovosti	5	1,16
elektromagnetno sevanje	4	0,93
priložnosti dejavnosti (turizem, rekreacija)	3	0,70
svetlobno onesnaževanje	3	0,70
smrad	3	0,70
družbeno okolje	2	0,46

	F	%
vibracije	1	0,23
podnebne spremembe	0	0,00
skupaj	431	100,0

Mnenje anketirancev na vprašanje katere okoljske sestavine najpogosteje vplivajo na odločitev o sprejemljivosti vplivov PPP na okolje – najpogostejše kombinacije odgovorov

Okoljske sestavine, ki najpogosteje vplivajo na odločitev o sprejemljivosti vplivov PPP na okolje:	F	%
voda in vodni viri, narava in biotska raznovrstnost, varovana območja, EPO in naravne vrednote, kulturna dediščina, kmetijstvo in kmetijske površine, obremenitev s hrupom	6	9
zrak, voda in vodni viri, narava in biotska raznovrstnost, varovana območja, kulturna dediščina, kmetijstvo in kmetijske površine, obremenitev s hrupom	3	4,5
voda in vodni viri, narava in biotska raznovrstnost, varovana območja, EPO in naravne vrednote, kulturna dediščina, kmetijstvo in kmetijske površine, elektromagnetno sevanje	3	4,5
voda in vodni viri, narava in biotska raznovrstnost, varovana območja, kulturna dediščina, gozdarstvo in gozd, kmetijstvo in kmetijske površine, obremenitev s hrupom	3	4,5
voda in vodni viri, narava in biotska raznovrstnost, varovana območja, EPO in naravne vrednote, kmetijstvo in kmetijske površine, zdrave ljudi, obremenitev s hrupom	2	3
voda in vodni viri, varovana območja, EPO in naravne vrednote, kulturna dediščina, kmetijstvo in kmetijske površine, poselitev obremenitev s hrupom	2	3
druge kombinacije okoljskih sestavin	48	72

10.4 Med navedenimi okoljskimi sestavinami izberite tistih sedem, katerih obravnava se vam zdi najbolj pomembna pri strateški oceni vplivov na okolje povprečnega občinskega prostorskega načrta (npr. za občino v osrednji Sloveniji, ki načrtuje gradnjo obrtne cone, obvoznice občinskega središča in ki vključuje številne pobude občanov za spremembo namenske rabe prostora)?

	F	%
voda in vodni viri	56	12,12
kmetijstvo in kmetijske površine	45	9,74
narava in biotska raznovrstnost	44	9,52
bivalne kakovosti	36	7,79
zdrave ljudi	35	7,58
varovana območja	34	7,36
krajina	34	7,36
obremenitev s hrupom	34	7,36
kulturna dediščina	28	6,06
zrak	24	5,19
EPO in naravne vrednote	18	3,90
poselitev	17	3,68
tveganja – naravne nesreče	15	3,25
tla	10	2,16
gozdarstvo in gozd	9	1,95
smrad	7	1,52
družbeno okolje	5	1,08
prostočasne dejavnosti (turizem, rekreacija)	4	0,87
podnebne spremembe	2	0,43
elektromagnetno sevanje	2	0,43
svetlobno onesnaževanje	2	0,43
vibracije	1	0,22
skupaj	462	100,0

Nabor okoljskih sestavin, ki so najbolj pomembne za obravnavo pri strateški oceni vplivov na okolje povprečnega občinskega prostorskega načrta – najpogostejše kombinacije odgovorov

Okoljske sestavine pomembne pri strateški oceni vplivov na okolje za povprečen občinski prostorski načrt:	F	%
zrak, voda in vodni viri, narava in biotska raznovrstnost, varovana območja, kulturna dediščina, kmetijstvo in kmetijske površine, zdrave ljudi	2	3
zrak, voda in vodni viri, narava in biotska raznovrstnost, krajina, poselitev, bivalne kakovosti, obremenitev s hrupom	2	3
voda in vodni viri, narava in biotska raznovrstnost, varovana območja, krajina, kmetijstvo in kmetijske površine, zdrave ljudi, obremenitev s hrupom, smrad	2	3
voda in vodni viri, narava in biotska raznovrstnost, kulturna dediščina, krajina, kmetijstvo in kmetijske površine, bivalne kakovosti, zdrave ljudi	2	3
voda in vodni viri, narava in biotska raznovrstnost, kulturna dediščina, krajina, kmetijstvo in kmetijske površine, bivalne kakovosti, obremenitev s hrupom	2	3
druge kombinacije okoljskih sestavin	57	85,5

11 ČASOVNI OKVIR STRATEŠKEGA OCENJEVANJA**11.1 Zakaj je, v do sedaj uveljavljeni praksi priprave PPP, izdelave OP in postopka CPVO, pogosto prihajalo do podaljševanja časovnih rokov?**

	F	%
preseženi so bili zakonsko določeni roki nosilcev urejanja prostora pri pripravi smernic, strokovnih podlag in mnenj	44	15,02
potrebno je bilo naročanje in izdelovanje dodatnih strokovnih podlag	43	14,68
veliko število nosilcev urejanja prostora, kar zahteva velik obseg analiz in usklajevanj	41	13,99
preseženi so bili zakonsko določeni roki postopka CPVO	35	11,95
strokovne podlage nosilcev urejanja prostora so bile neustrezne in vsebinsko ter tehnično pomanjkljive	32	10,92
nosilci urejanja prostora niso bili pripravljeni na usklajevanje interesov in iskanje skupnih rešitev	26	8,87
strokovne podlage in mnenja nosilcev urejanja prostora so bile prepozno vključene v posamezne faze izdelave PPP/OP in so bile potrebne dopolnitve gradiv	23	7,85
cilji in namen PPP so bili nejasni	13	4,44
dogovorjeni roki izdelave so bili preseženi s strani izdelovalca PPP	12	4,10
udeleženci v postopku priprave PPP in udeleženci v postopku CPVO so bili nekooperativni	11	3,75
naročnik/investitor PPP/OP je zahteval dopolnitev/spremembo PPP/OP	9	3,07
dogovorjeni roki izdelave so bili preseženi s strani izdelovalca OP	4	1,37
skupaj	293	100,0

Najpogostejši vzroki za podaljševanje časovnih rokov v dosedaj uveljavljeni praksi priprave PPP, izdelave OP in v postopku CPVO – kombinacije odgovorov

Najpogostejši vzroki za podaljševanje časovnih rokov:	F	%
- preseženi so bili zakonsko določeni roki nosilcev urejanja prostora pri pripravi smernic, strokovnih podlag in mnenj - preseženi so bili zakonsko določeni roki postopka CPVO - veliko število nosilcev urejanja prostora, kar zahteva velik obseg analiz in usklajevanj - strokovne podlage nosilcev urejanja prostora so bile neustrezne in vsebinsko ter tehnično pomanjkljive - potrebno je bilo naročanje in izdelovanje dodatnih strokovnih podlag	8	12,5
- preseženi so bili zakonsko določeni roki nosilcev urejanja prostora pri pripravi smernic, strokovnih podlag in mnenj - preseženi so bili zakonsko določeni roki postopka CPVO - veliko število nosilcev urejanja prostora, kar zahteva velik obseg analiz in usklajevanj - strokovne podlage nosilcev urejanja prostora so bile neustrezne in vsebinsko ter tehnično pomanjkljive - strokovne podlage nosilcev urejanja prostora so bile neustrezne in vsebinsko ter tehnično pomanjkljive	3	4,7
- preseženi so bili zakonsko določeni roki nosilcev urejanja prostora pri pripravi smernic, strokovnih podlag in mnenj - preseženi so bili zakonsko določeni roki postopka CPVO - veliko število nosilcev urejanja prostora, kar zahteva velik obseg analiz in usklajevanj - potrebno je bilo naročanje in izdelovanje dodatnih strokovnih podlag	2	3,1
- preseženi so bili zakonsko določeni roki nosilcev urejanja prostora pri pripravi smernic, strokovnih podlag in mnenj - veliko število nosilcev urejanja prostora, kar zahteva velik obseg analiz in usklajevanj - strokovne podlage nosilcev urejanja prostora so bile neustrezne in vsebinsko ter tehnično pomanjkljive - potrebno je bilo naročanje in izdelovanje dodatnih strokovnih podlag - nosilci urejanja prostora niso bili pripravljeni na usklajevanje interesov in iskanje skupnih rešitev	2	3,1
- preseženi so bili zakonsko določeni roki nosilcev urejanja prostora pri pripravi smernic, strokovnih podlag in mnenj - strokovne podlage nosilcev urejanja prostora so bile neustrezne in vsebinsko ter tehnično pomanjkljive - strokovne podlage in mnenja nosilcev urejanja prostora so bile prepozno vključene v posamezne faze izdelave PPP/OP in so bile potrebne dopolnitve gradiv - potrebno je bilo naročanje in izdelovanje dodatnih strokovnih podlag - nosilci urejanja prostora niso bili pripravljeni na usklajevanje interesov in iskanje skupnih rešitev	2	3,1
- preseženi so bili zakonsko določeni roki postopka CPVO - veliko število nosilcev urejanja prostora, kar zahteva velik obseg analiz in usklajevanj - strokovne podlage nosilcev urejanja prostora so bile neustrezne in vsebinsko ter tehnično pomanjkljive - potrebno je bilo naročanje in izdelovanje dodatnih strokovnih podlag - nosilci urejanja prostora niso bili pripravljeni na usklajevanje interesov in iskanje skupnih rešitev	2	3,1
- veliko število nosilcev urejanja prostora, kar zahteva velik obseg analiz in usklajevanj - strokovne podlage in mnenja nosilcev urejanja prostora so bile prepozno vključene v posamezne faze izdelave PPP/OP in so bile potrebne dopolnitve gradiv - potrebno je bilo naročanje in izdelovanje dodatnih strokovnih podlag	2	3,1

12 STROŠKOVNI OKVIR STRATEŠKEGA OCENJEVANJA

12.1 Izdelovalci OP vpišite okvirno/povprečno vrednost izdelave naslednjih gradiv (če tovrstnih OP ali študij ne izdelujete, polja pustite prazna):

tip dokumenta	gradivo	povprečna vrednost gradiva (€)	število odgovorov (F)	
OPN	OP za OPN (brez posebnih študij in t.i. dodatka na varovana območja)	2.000	1	
		20.000	1	
		30.000	2	
		60.000	1	
	posebne študije za potrebe OP za OPN (brez t.i. dodatka na varovana območja)	2.000	1	
		t.i. dodatek na varovana območja za potrebe OP za OPN	3.500	1
			4.000	1
OPPN	OP za OPPN za stanovanjsko, poslovno in/ali obrtno cono	8.000	1	
		10.000	2	
		14.000	1	
		15.000	1	
DPN	OP za DPN za objekt prometne infrastrukture	3.000	1	
		40.000	1	

12.2 Izdelovalci PPP vpišite okvirno/povprečno vrednost izdelave naslednjih gradiv (če tovrstnih PPP ne izdelujete, polja pustite prazna):

tip dokumenta	gradivo	povprečna vrednost gradiva (€)	število odgovorov (F)
OPN	OPN brez strokovnih podlag	40.000	1
		50.000	1
		70.000	1
		80.000	1
	strokovne podlage za OPN	40.000	1
		50.000	1
		100.000	1
OPPN	OPPN za stanovanjsko, poslovno in/ali obrtno cono	25.000	2
		30.000	1
DPN	DPN za objekt prometne infrastrukture	45.000	1
		80.000	2

12.3 Naročniki PPP in OP vpišite okvirno/povprečno vrednost izdelave naslednjih gradiv (če tovrstnih PPP ne pripravljate, polja pustite prazna):

tip dokumenta	gradivo	povprečna vrednost gradiva (€)	število odgovorov (F)
OPN	OPN (brez strokovnih podlag)	25.000	1
		50.000	1
		80.000	1
	strokovne podlage za OPN	300.000	1
		OP za OPN (brez posebnih študij in t.i. dodatka na varovana območja)	20.000
	30.000		1
	posebne študije za potrebe OP za OPN (brez t.i. dodatka na varovana območja)		10.000
		t.i. dodatek za varovana območja za potrebe OP za OPN	5.000
OPPN	OPPN za stanovanjsko, poslovno in/ali obrtno cono	9.000	1
		10.000	1
		200.000	1
	strokovne podlage za OPPN (idejne zasnove/projekti)	20.000	1
		2.000.000	1
DPN	OP za OPPN za stanovanjsko, poslovno in/ali obrtno cono	10.000	1
		DPN za infrastrukturni objekt	200.000
	strokovne podlage za DPN (idejne zasnove/projekti)		3.000.000
		500.000	1
program (razvoja)	OP za DPN za infrastrukturni objekt	200.000	1
		program	20.000
	OP za program	5.000	1

12.4 Ali je dosedanje strateško ocenjevanje vplivalo na ekonomičnost PPP in ekonomičnost varstva okolja. Ocenite spodnje navedbe.

	da, velikih		da, srednjih		ne		skupaj	
	F	%	F	%	F	%	F	%
Ekonomičnost PPP								
zaradi rezultatov strateškega ocenjevanja je prišlo do prihrankov pri izvedbi PPP	3	6,4	7	14,9	37	78,7	47	100,0
zaradi rezultatov strateškega ocenjevanja je prišlo do povečanja stroškov pri izvedbi PPP	17	33,3	27	52,9	7	13,7	51	100,0
Ekonomičnost varstva okolja								
zaradi rezultatov strateškega ocenjevanja je prišlo do prihrankov pri uresničevanju ukrepov varstva okolja	6	12,5	13	27,1	29	60,4	48	100,0
zaradi rezultatov strateškega ocenjevanja je prišlo do povečanj okoljskega kapitala	10	23,3	19	44,2	14	32,6	43	100,0
Šroškovna učinkovitost/koristnost strateškega ocenjevanja na področju varovanja/krepitev zdravja prebivalstva								
rezultati strateškega ocenjevanja so omogočili prihranke zaradi preprečevanja bolezni in poškodb in/ali krepitev zdravja ljudi	4	8,3	21	43,8	23	47,9	48	100,0

13 IZBOLJŠANJE PRAKSE STRATEŠKEGA OCENJEVANJA**13.1 V zvezi z navodili "Implementacija direktive 2001/42 o presoji vplivov nekaterih načrtov in planov na okolje"**

(http://ec.europa.eu/environment/eia/pdf/030923_sea_guidance.pdf), ki jih je pripravila Evropska komisija, odgovorite na spodnja vprašanja:

	da		ne		skupaj	
	F	%	F	%	F	%
ali poznate ta navodila	25	58,1	18	41,9	43	100,0
ali jih uporabljate pri svojem delu	14	36,8	24	63,2	38	100,0
ali se vam zdijo koristna	17	60,7	11	39,3	28	100,0
ali za svoje delo potrebujete dodatna navodila	20	64,5	11	35,5	31	100,0

13.2 Ali menite da bi bila za izboljšanje prakse strateškega ocenjevanja smiselna uvedba strokovnih izpitov za izdelovalce OP in pooblastil za opravljanje dejavnosti?

	F	%
da, pooblastilo naj bo vezano na odgovornega vodjo izdelave OP	17	25,8
da, pooblastilo naj bo vezano na podjetje	2	3,0
da, pooblastilo naj bo vezano na odgovornega vodjo izdelave OP in na podjetje	27	40,9
ne, pooblastila ne bi prispevala k izboljšanju prakse strateškega ocenjevanja	20	30,3
skupaj	66	100,0

13.3 Ali menite, da bi morali v primeru uvedbe strokovnih izpitov za izdelovalce OP tak izpit opraviti tudi upravni delavci (predstavniki nosilcev urejanja prostora, Sektorja za CPVO, pripravljavca PPP), ki sodelujejo v procesu strateškega ocenjevanja?

	F	%
da	48	71,6
ne	19	28,4
skupaj	67	100,0

Odgovori na vprašanje ali menite, da bi morali v primeru uvedbe strokovnih izpitov za izdelovalce OP tak izpit opraviti tudi upravni delavci (predstavniki nosilcev urejanja prostora, Sektorja za CPVO, pripravljavca PPP), ki sodelujejo v procesu strateškega ocenjevanja glede na vlogo anketirancev v procesu strateškega ocenjevanja

vloga anketiranca v procesu strateškega ocenjevanja	ali menite, da bi morali v primeru uvedbe strokovnih izpitov za izdelovalce OP tak izpit opraviti tudi upravni delavci (predstavniki nosilcev urejanja prostora, Sektorja za CPVO, pripravljavca PPP), ki sodelujejo v procesu strateškega ocenjevanja			
		da	ne	skupaj
pripravljavec PPP	F	7	5	12
	%	58,3	41,7	100,0
naročnik in/ali investitor PPP in OP	F	10	3	13
	%	76,9	23,1	100,0
inženir priprave PPP in OP	F	4	0	4
	%	100,0	0,0	100,0
izdelovalec OP	F	20	1	21
	%	95,2	4,8	100,0
izdelovalec PPP	F	6	1	7
	%	85,7	14,3	100,0
sektor za CPVO	F	3	3	6
	%	50,0	50,0	100,0
nosilec urejanja prostora	F	2	1	7
	%	66,7	33,3	100,0
nosilec urejanja prostora, ki sodeluje tudi v postopku CPVO	F	6	4	10
	%	60,0	40,0	100,0
pripravljavec gradiv za NUP	F	0	1	1
	%	0,0	100,0	100,0

13.4 Ali lahko k izboljšanju prakse strateškega ocenjevanja prispevajo naslednje aktivnosti:?

	da		deloma		ne		skupaj	
	F	%	F	%	F	%	F	%
revidiranje projektnih nalog	36	55,4	26	40,0	3	4,6	65	100,0
obvezna izvedba vsebinjenja	46	68,7	18	26,9	3	4,5	67	100,0
revidiranje okoljskih poročil	40	58,8	23	33,8	5	7,4	68	100,0
povečan obseg sodelovanja z javnostmi	11	16,7	42	63,6	13	19,7	66	100,0

	da		deloma		ne		skupaj	
	F	%	F	%	F	%	F	%
povečan obseg sodelovanja z/med nosilci urejanja prostora	49	74,2	17	25,8	0	0,0	66	100,0
priporočila za izdelavo OP	41	61,2	22	32,8	4	6,0	67	100,0
program rednega strokovnega izobraževanja	46	67,6	21	30,9	1	1,5	68	100,0
občasne konference, posveti, delavnice	41	60,3	25	36,8	2	2,9	68	100,0
lista referenčnih izdelovalcev OP	43	63,2	22	32,4	3	4,4	68	100,0
zbornica izdelovalcev OP	22	33,8	21	32,3	22	33,8	65	100,0
neposredna oddaja del verodostojnim, referenčnim izdelovalcem OP	25	38,5	25	38,5	15	23,1	65	100,0
drugo - kako določiti verodostojne izdelovalce OP	1							
drugo - možnost uvrstitve izdelovalca na črno listo	1							
drugo - neodvisnost izdelovalcev OP	1							

13.5 Kako naj se izbira izdelovalce OP?

	F	%
z odprtimi javnimi razpisi, predvsem na podlagi referenc in priprave konkurenčnih projektnih nalog	33	52,4
preko sistema posebnega sklada za naročanje OP, v katerega vplačujejo naročniki OP, s čimer se zagotovi neodvisnost izdelovalca OP od naročnika	26	41,3
z neposredno oddajo del v okviru veljavnih predpisov s področja javnega naročanja	2	3,2
z neposredno oddajo del, določeno kot izjemo v okviru predpisov s področja javnega naročanja	2	3,2
skupaj	63	100,0

14 ZAKLJUČNA OCENA

14.1 Kako bi ocenili dosedanje delovanje spodaj navedenih udeležencev v procesu strateškega ocenjevanja vplivov na okolje. Za ocenjevanje uporabite naslednjo lestvico:

- delovanje udeleženca je VZORNO – v procesu aktivno in tvorno sodeluje ves čas; daje jasne in koristne usmeritve, navodila, komentarje, pripombe; deluje pregledno ter je pripravljen na usklajevanje interesov in stališč
- delovanje udeleženca je ZADOVOLJIVO – pripravljen je na formalno sodelovanje; daje korektne usmeritve, navodila, komentarje, pripombe; deluje pregledno ter je pripravljen na usklajevanje interesov in stališč
- delovanje udeleženca je POMANJKLJIVO – pripravljen je na občasno sodelovanje; usmeritve, navodila, komentarje, pripombe posreduje s časovno zamudo; njegovo delovanje je manj pregledno; le občasno je pripravljen sodelovati pri izmenjavi stališč in je le malokrat pripravljen na usklajevanje interesov
- delovanje udeleženca je NEPRIMERNO – v procesu deluje pasivno oziroma ni pripravljen na sodelovanje; ni pripravljen na podajanje usmeritev, navodil, komentarjev, pripomb oziroma jih podaja nejasno ali napačno; njegovo delovanje je nepregledno in ni pripravljen na usklajevanje interesov in stališč

	neprimerno		pomankljivo		zadovoljivo		vzorno		skupaj		M	Std. Dev.
	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%		
naročniki/investitorji s področja stanovanjskih, poslovnih in obrtnih con	3	6,0	25	50,0	21	42,0	1	2,0	50	100,0	2,40	0,639
naročniki/investitorji s področja energetike	4	8,2	18	36,7	24	49,0	3	6,1	49	100,0	2,53	0,739
naročniki/investitorji s področja prometne infrastrukture	3	5,4	17	30,4	20	35,7	16	28,6	56	100,0	2,88	0,896
MOP, Direktorat za prostor, Sektor za državne prostorske akte	4	7,0	5	8,8	36	63,2	12	21,1	57	100,0	2,98	0,767
MOP, Direktorat za prostor, Sektor za občinske prostorske akte	5	10,4	13	27,1	18	37,5	12	25,0	48	100,0	2,77	0,951
občine	3	5,4	24	42,9	23	41,1	6	10,7	56	100,0	2,57	0,759
izdelovalci OP	0	0,0	10	16,4	37	60,7	14	23,0	61	100,0	3,07	0,629
izdelovalci PPP	0	0,0	13	22,4	35	60,3	10	17,2	58	100,0	2,95	0,633
inženirji priprave PPP/OP	2	3,6	9	16,4	29	52,7	15	27,3	55	100,0	3,04	0,769
MOP, Direktorat za okolje, Sektor za CPVO	10	16,4	19	31,1	23	37,7	9	14,8	61	100,0	2,51	0,942
Ministrstvo za kulturo	1	1,7	10	16,7	37	61,7	12	20,0	60	100,0	3,00	0,664
Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano	15	25,9	20	34,5	20	34,5	3	5,2	58	100,0	2,19	0,888
Zavod RS za varstvo narave	1	1,6	16	26,2	29	47,5	15	24,6	61	100,0	2,95	0,762
ARSO, Urad za upravljanje z vodami	11	19,6	15	26,8	23	41,1	7	12,5	56	100,0	2,46	0,953
Ministrstvo za zdravje	14	26,4	9	17,0	23	43,4	7	13,2	53	100,0	2,43	1,029
nevladne organizacije (društva na področju varstva okolja)	9	18,0	27	54,0	11	22,0	3	6,0	50	100,0	2,16	0,792
civilne iniciative (oblikovane v postopkih umeščanja posegov v prostor)	21	40,4	22	42,3	7	13,5	2	3,8	52	100,0	1,81	0,817

Ocena delovanja posameznih udeležencev v procesu strateškega ocenjevanja vplivov na okolje po mnenju anketirancev glede na njihovo vlogo v procesu strateškega ocenjevanja

vloga anketiranca v procesu strateškega ocenjevanja	DELOVANJE UDELEŽENCEV V PROCESU STRATEŠKEGA OCENJEVANJA					
		neprimerno	pomankljivo	zadovoljivo	vzorno	skupaj
NAROČNIKI/INVESTITORJI S PODROČJA STANOVANJSKIH, POSLOVNIH IN OBRJNIH CON						
pripravljač PPP	F	3	6	2	1	12
	%	25,0	50,0	16,7	8,3	100,0
naročnik in/ali investitor PPP in OP	F	0	2	4	0	6
	%	0,0	33,3	66,7	0,0	100,0
inženir priprave PPP in OP	F	0	1	0	0	1
	%	0,0	100,0	0,0	0,0	100,0
izdelovalec OP	F	0	12	5	0	17
	%	0,0	70,6	29,4	0,0	100,0
izdelovalec PPP	F	0	3	3	1	7
	%	0,0	42,9	42,9	14,3	100,0
sektor za CPVO	F	0	2	0	0	2
	%	0,0	100,0	0,0	0,0	100,0
nosilec urejanja prostora	F	0	1	2	0	3
	%	0,0	33,3	66,7	0,0	100,0
nosilec urejanja prostora, ki sodeluje tudi v postopku CPVO	F	0	2	6	0	8
	%	0,0	25,0	75,0	0,0	100,0

vloga anketiranca v procesu strateškega ocenjevanja		DELOVANJE UDELEŽENCEV V PROCESU STRATEŠKEGA OCENJEVANJA				
		neprimerno	pomanjkljivo	zadovoljivo	vzorno	skupaj
pripravlavec gradiv za NUP	F	0	0	1	0	1
	%	0,0	0,0	100,0	0,0	100,0
NAROČNIKI/INVESTITORJI S PODROČJA ENERGETIKE						
pripravlavec PPP	F	0	4	8	0	12
	%	,0	33,3	66,7	0,0	100,0
naročnik in/ali investitor PPP in OP	F	1	1	2	2	6
	%	16,7	16,7	33,3	33,3	100,0
izdelovalec OP	F	2	7	6	0	15
	%	13,3	46,7	40,0	0,0	100,0
izdelovalec PPP	F	1	1	3	1	6
	%	16,7	16,7	50,0	16,7	100,0
sektor za CPVO	F	1	1	0	0	2
	%	50,0	50,0	0,0	0,0	100,0
nosilec urejanja prostora	F	0	2	1	0	3
	%	0,0	66,7	33,3	0,0	100,0
nosilec urejanja prostora, ki sodeluje tudi v postopku CPVO	F	0	4	4	0	8
	%	0,0	50,0	50,0	0,0	100,0
pripravlavec gradiv za NUP	F	0	0	1	0	1
	%	0,0	0,0	100,0	0,0	100,0
NAROČNIKI/INVESTITORJI S PODROČJA PROMETNE INFRASTRUKTURE						
pripravlavec PPP	F	0	5	7	1	13
	%	0,0	38,5	53,8	7,7	100,0
naročnik in/ali investitor PPP in OP	F	1	1	1	7	10
	%	10,0	10,0	10,0	70,0	100,0
inženir priprave PPP in OP	F	0	0	0	4	4
	%	0,0	0,0	0,0	100,0	100,0
izdelovalec OP	F	0	6	5	6	17
	%	0,0	35,3	29,4	35,3	100,0
izdelovalec PPP	F	1	1	2	2	6
	%	16,7	16,7	33,3	33,3	100,0
sektor za CPVO	F	1	1	0	0	2
	%	50,0	50,0	0,0	0,0	100,0
nosilec urejanja prostora	F	0	2	1	0	3
	%	0,0	66,7	33,3	0,0	100,0
nosilec urejanja prostora, ki sodeluje tudi v postopku CPVO	F	0	3	4	1	8
	%	0,0	37,5	50,0	12,5	100,0
pripravlavec gradiv za NUP	F	0	0	1	0	1
	%	0,0	0,0	100,0	0,0	100,0
MOP, DIREKTORAT ZA PROSTOR, SEKTOR ZA DRŽAVNE PROSTORSKE AKTE						
pripravlavec PPP	F	1	1	8	2	12
	%	8,3	8,3	66,7	16,7	100,0
naročnik in/ali investitor PPP in OP	F	0	1	4	6	11
	%	0,0	9,1	36,4	54,5	100,0
inženir priprave PPP in OP	F	0	0	2	1	3
	%	0,0	0,0	66,7	33,3	100,0
izdelovalec OP	F	0	3	11	2	16
	%	0,0	18,8	68,8	12,5	100,0
izdelovalec PPP	F	2	1	2	1	6
	%	33,3	16,7	33,3	16,7	100,0
sektor za CPVO	F	1	0	1	1	3
	%	33,3	0,0	33,3	33,3	100,0
nosilec urejanja prostora	F	1	0	1	0	2
	%	50,0	0,0	50,0	0,0	100,0
nosilec urejanja prostora, ki sodeluje tudi v postopku CPVO	F	0	0	8	1	9
	%	0,0	0,0	88,9	11,1	100,0
pripravlavec gradiv za NUP	F	0	0	1	0	1
	%	0,0	0,0	100,0	0,0	100,0
MOP, DIREKTORAT ZA PROSTOR, SEKTOR ZA OBČINSKE PROSTORSKE AKTE						

vloga anketiranca v procesu strateškega ocenjevanja		DELOVANJE UDELEŽENCEV V PROCESU STRATEŠKEGA OCENJEVANJA				
		neprimerno	pomanjkljivo	zadovoljivo	vzorno	skupaj
pripravlavec PPP	F	1	5	4	2	12
	%	8,3	41,7	33,3	16,7	100,0
naročnik in/ali investitor PPP in OP	F	0	0	3	4	7
	%	0,0	0,0	42,9	57,1	100,0
izdelovalec OP	F	1	6	4	2	13
	%	7,7	46,2	30,8	15,4	100,0
izdelovalec PPP	F	3	2	0	2	7
	%	42,9	28,6	0,0	28,6	100,0
sektor za CPVO	F	0	0	1	2	3
	%	0,0	0,0	33,3	66,7	100,0
nosilec urejanja prostora	F	1	0	1	0	2
	%	50,0	0,0	50,0	0,0	100,0
nosilec urejanja prostora, ki sodeluje tudi v postopku CPVO	F	1	1	4	2	8
	%	12,5	12,5	50,0	25,0	100,0
pripravlavec gradiv za NUP	F	0	0	1	0	1
	%	0,0	0,0	100,0	0,0	100,0
		OBČINE				
pripravlavec PPP	F	1	7	5	0	13
	%	7,7	53,8	38,5	0,0	100,0
naročnik in/ali investitor PPP in OP	F	0	2	5	3	10
	%	0,0	20,0	50,0	30,0	100,0
inženir priprave PPP in OP	F	0	1	0	0	1
	%	0,0	100,0	0,0	0,0	100,0
izdelovalec OP	F	2	11	2	1	16
	%	12,5	68,8	12,5	6,3	100,0
izdelovalec PPP	F	0	4	2	1	7
	%	0,0	57,1	28,6	14,3	100,0
sektor za CPVO	F	0	0	2	2	4
	%	0,0	0,0	50,0	50,0	100,0
nosilec urejanja prostora	F	0	1	2	0	3
	%	0,0	33,3	66,7	0,0	100,0
nosilec urejanja prostora, ki sodeluje tudi v postopku CPVO	F	0	2	6	0	8
	%	0,0	25,0	75,0	0,0	100,0
pripravlavec gradiv za NUP	F	0	0	1	0	1
	%	0,0	0,0	100,0	0,0	100,0
		IZDELOVALCI OP				
pripravlavec PPP	F	0	0	11	2	13
	%	0,0	0,0	84,6	15,4	100,0
naročnik in/ali investitor PPP in OP	F	0	0	5	7	12
	%	0,0	0,0	41,7	58,3	100,0
inženir priprave PPP in OP	F	0	0	1	3	4
	%	0,0	0,0	25,0	75,0	100,0
izdelovalec OP	F	0	6	8	5	19
	%	0,0	31,6	42,1	26,3	100,0
izdelovalec PPP	F	0	3	3	0	6
	%	0,0	50,0	50,0	0,0	100,0
sektor za CPVO	F	0	0	4	0	4
	%	0,0	0,0	100,0	0,0	100,0
nosilec urejanja prostora	F	0	1	2	0	3
	%	0,0	33,3	66,7	0,0	100,0
nosilec urejanja prostora, ki sodeluje tudi v postopku CPVO	F	0	1	7	0	8
	%	0,0	12,5	87,5	0,0	100,0
pripravlavec gradiv za NUP	F	0	0	1	0	1
	%	0,0	0,0	100,0	0,0	100,0
		IZDELOVALCI PPP				
pripravlavec PPP	F	0	1	11	0	12
	%	0,0	8,3	91,7	0,0	100,0
naročnik in/ali investitor PPP in OP	F	0	0	4	7	11

vloga anketiranca v procesu strateškega ocenjevanja		DELOVANJE UDELEŽENCEV V PROCESU STRATEŠKEGA OCENJEVANJA				
		neprimerno	pomanjkljivo	zadovoljivo	vzorno	skupaj
	%	0,0	,0	36,4	63,6	100,0
inženir priprave PPP in OP	F	0	0	1	3	4
	%	0,0	,0	25,0	75,0	100,0
izdelovalec OP	F	0	6	11	3	20
	%	0,0	30,0	55,0	15,0	100,0
izdelovalec PPP	F	0	2	5	0	7
	%	0,0	28,6	71,4	0,0	100,0
sektor za CPVO	F	0	1	1	0	2
	%	0,0	50,0	50,0	0,0	100,0
nosilec urejanja prostora	F	0	1	2	0	3
	%	0,0	33,3	66,7	0,0	100,0
nosilec urejanja prostora, ki sodeluje tudi v postopku CPVO	F	0	2	6	0	8
	%	0,0	25,0	75,0	0,0	100,0
pripravlavec gradiv za NUP	F	0	0	1	0	1
	%	0,0	0,0	100,0	0,0	100,0
INŽENIRJI PRIPRAVE PPP/OP						
pripravlavec PPP	F	0	0	11	1	12
	%	0,0	0,0	91,7	8,3	100,0
naročnik in/ali investitor PPP in OP	F	0	0	3	6	9
	%	0,0	0,0	33,3	66,7	100,0
inženir priprave PPP in OP	F	0	0	0	4	4
	%	0,0	0,0	0,0	100,0	100,0
izdelovalec OP	F	0	6	7	6	19
	%	0,0	31,6	36,8	31,6	100,0
izdelovalec PPP	F	0	1	5	1	7
	%	0,0	14,3	71,4	14,3	100,0
sektor za CPVO	F	1	0	1	1	3
	%	33,3	0,0	33,3	33,3	100,0
nosilec urejanja prostora	F	0	0	2	0	2
	%	0,0	0,0	100,0	0,0	100,0
nosilec urejanja prostora, ki sodeluje tudi v postopku CPVO	F	1	2	5	0	8
	%	12,5	25,0	62,5	0,0	100,0
pripravlavec gradiv za NUP	F	0	0	1	0	1
	%	0,0	0,0	100,0	0,0	100,0
MOP, DIREKTORAT ZA OKOLJE, SEKTOR ZA CPVO						
pripravlavec PPP	F	2	7	3	1	13
	%	15,4	53,8	23,1	7,7	100,0
naročnik in/ali investitor PPP in OP	F	1	4	4	4	13
	%	7,7	30,8	30,8	30,8	100,0
inženir priprave PPP in OP	F	1	2	0	1	4
	%	25,0	50,0	0,0	25,0	100,0
izdelovalec OP	F	4	6	7	3	20
	%	20,0	30,0	35,0	15,0	100,0
izdelovalec PPP	F	2	1	3	1	7
	%	28,6	14,3	42,9	14,3	100,0
sektor za CPVO	F	0	0	1	1	2
	%	0,0	0,0	50,0	50,0	100,0
nosilec urejanja prostora	F	2	1	0	0	3
	%	66,7	33,3	0,0	0,0	100,0
nosilec urejanja prostora, ki sodeluje tudi v postopku CPVO	F	1	0	6	1	8
	%	12,5	0,0	75,0	12,5	100,0
pripravlavec gradiv za NUP	F	0	0	1	0	1
	%	0,0	0,0	100,0	0,0	100,0
MINISTRSTVO ZA KULTURO						
pripravlavec PPP	F	0	1	10	2	13
	%	0,0	7,7	76,9	15,4	100,0
naročnik in/ali investitor PPP in OP	F	0	5	4	4	13
	%	0,0	38,5	30,8	30,8	100,0

vloga anketiranca v procesu strateškega ocenjevanja		DELOVANJE UDELEŽENCEV V PROCESU STRATEŠKEGA OCENJEVANJA				
		neprimerno	pomanjkljivo	zadovoljivo	vzorno	skupaj
inženir priprave PPP in OP	F	0	0	3	1	4
	%	0,0	0,0	75,0	25,0	100,0
izdelovalec OP	F	0	3	11	3	17
	%	0,0	17,6	64,7	17,6	100,0
izdelovalec PPP	F	1	0	5	1	7
	%	14,3	0,0	71,4	14,3	100,0
sektor za CPVO	F	0	0	3	3	6
	%	0,0	0,0	50,0	50,0	100,0
nosilec urejanja prostora	F	0	1	2	0	3
	%	0,0	33,3	66,7	0,0	100,0
nosilec urejanja prostora, ki sodeluje tudi v postopku CPVO	F	0	0	5	1	6
	%	0,0	0,0	83,3	16,7	100,0
pripravljač gradiv za NUP	F	0	0	1	0	1
	%	0,0	0,0	100,0	0,0	100,0
MINISTRSTVO ZA KMETIJSTVO, GOZDARSTVO IN PREHRANO						
pripravljač PPP	F	1	8	4	0	13
	%	7,7	61,5	30,8	0,0	100,0
naročnik in/ali investitor PPP in OP	F	1	5	4	3	13
	%	7,7	38,5	30,8	23,1	100,0
inženir priprave PPP in OP	F	0	0	4	0	4
	%	0,0	0,0	100,0	0,0	100,0
izdelovalec OP	F	8	2	8	0	18
	%	44,4	11,1	44,4	0,0	100,0
izdelovalec PPP	F	4	2	1	0	7
	%	57,1	28,6	14,3	0,0	100,0
sektor za CPVO	F	2	3	0	0	5
	%	40,0	60,0	0,0	0,0	100,0
nosilec urejanja prostora	F	1	1	1	0	3
	%	33,3	33,3	33,3	0,0	100,0
nosilec urejanja prostora, ki sodeluje tudi v postopku CPVO	F	0	1	4	0	5
	%	0,0	20,0	80,0	0,0	100,0
ZAVOD RS ZA VARSTVO NARAVE						
pripravljač PPP	F	0	3	6	4	13
	%	0,0	23,1	46,2	30,8	100,0
naročnik in/ali investitor PPP in OP	F	1	2	7	3	13
	%	7,7	15,4	53,8	23,1	100,0
inženir priprave PPP in OP	F	0	1	2	1	4
	%	0,0	25,0	50,0	25,0	100,0
izdelovalec OP	F	0	7	8	4	19
	%	0,0	36,8	42,1	21,1	100,0
izdelovalec PPP	F	0	3	2	2	7
	%	0,0	42,9	28,6	28,6	100,0
sektor za CPVO	F	0	1	0	5	6
	%	0,0	16,7	0,0	83,3	100,0
nosilec urejanja prostora	F	0	2	1	0	3
	%	0,0	66,7	33,3	0,0	100,0
nosilec urejanja prostora, ki sodeluje tudi v postopku CPVO	F	0	0	6	0	6
	%	0,0	0,0	100,0	0,0	100,0
ARSO, URAD ZA UPRAVLJANJE Z VODAMI						
pripravljač PPP	F	5	3	3	1	12
	%	41,7	25,0	25,0	8,3	100,0
naročnik in/ali investitor PPP in OP	F	2	4	4	3	13
	%	15,4	30,8	30,8	23,1	100,0
inženir priprave PPP in OP	F	0	0	3	1	4
	%	0,0	0,0	75,0	25,0	100,0
izdelovalec OP	F	2	4	8	2	16
	%	12,5	25,0	50,0	12,5	100,0
izdelovalec PPP	F	3	2	1	1	7

vloga anketiranca v procesu strateškega ocenjevanja		DELOVANJE UDELEŽENCEV V PROCESU STRATEŠKEGA OCENJEVANJA				
		neprimerno	pomanjkljivo	zadovoljivo	vzorno	skupaj
	%	42,9	28,6	14,3	14,3	100,0
sektor za CPVO	F	0	1	4	0	5
	%	0,0	20,0	80,0	0,0	100,0
nosilec urejanja prostora	F	0	2	1	0	3
	%	0,0	66,7	33,3	0,0	100,0
nosilec urejanja prostora, ki sodeluje tudi v postopku CPVO	F	0	1	3	2	6
	%	0,0	16,7	50,0	33,3	100,0
MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE						
pripravlavec PPP	F	4	3	5	0	12
	%	33,3	25,0	41,7	0	100,0
naročnik in/ali investitor PPP in OP	F	0	2	7	4	13
	%	0,0	15,4	53,8	30,8	100,0
inženir priprave PPP in OP	F	0	0	1	1	2
	%	0,0	0,0	50,0	50,0	100,0
izdelovalec OP	F	7	1	6	2	16
	%	43,8	6,3	37,5	12,5	100,0
izdelovalec PPP	F	3	1	3	0	7
	%	42,9	14,3	42,9	0,0	100,0
sektor za CPVO	F	0	1	3	2	6
	%	0,0	16,7	50,0	33,3	100,0
nosilec urejanja prostora	F	2	0	0	0	2
	%	100,0	0,0	0,0	0,0	100,0
nosilec urejanja prostora, ki sodeluje tudi v postopku CPVO	F	0	1	3	0	4
	%	0,0	25,0	75,0	0,0	100,0
NEVLADNE ORGANIZACIJE (DRUŠTVA NA PODROČJU VARSTVA OKOLJA)						
pripravlavec PPP	F	2	8	2	1	13
	%	15,4	61,5	15,4	7,7	100,0
naročnik in/ali investitor PPP in OP	F	1	6	2	2	11
	%	9,1	54,5	18,2	18,2	100,0
inženir priprave PPP in OP	F	0	0	1	0	1
	%	0,0	0,0	100,0	0,0	100,0
izdelovalec OP	F	4	8	2	0	14
	%	28,6	57,1	14,3	0,0	100,0
izdelovalec PPP	F	2	4	0	0	6
	%	33,3	66,7	0,0	0,0	100,0
sektor za CPVO	F	0	1	0	0	1
	%	0,0	100,0	0,0	0,0	100,0
nosilec urejanja prostora	F	0	1	2	0	3
	%	0,0	33,3	66,7	0,0	100,0
nosilec urejanja prostora, ki sodeluje tudi v postopku CPVO	F	0	3	4	0	7
	%	0,0	42,9	57,1	0,0	100,0
CIVILNE INICIATIVE (OBLIKOVANE V POSTOPKIH UMEŠČANJA POSEGOV V PROSTOR)						
pripravlavec PPP	F	6	5	2	0	13
	%	46,2	38,5	15,4	0,0	100,0
naročnik in/ali investitor PPP in OP	F	3	5	2	2	12
	%	25,0	41,7	16,7	16,7	100,0
inženir priprave PPP in OP	F	3	0	1	0	4
	%	75,0	0,0	25,0	0,0	100,0
izdelovalec OP	F	9	5	1	0	15
	%	60,0	33,3	6,7	0,0	100,0
izdelovalec PPP	F	3	3	0	0	6
	%	50,0	50,0	0,0	0,0	100,0
sektor za CPVO	F	0	0	1	0	1
	%	0,0	0,0	100,0	0,0	100,0
nosilec urejanja prostora	F	2	0	1	0	3
	%	66,7	0,0	33,3	0,0	100,0
nosilec urejanja prostora, ki sodeluje tudi v postopku CPVO	F	0	4	1	0	5
	%	0,0	80,0	20,0	0,0	100,0

vloga anketiranca v procesu strateškega ocenjevanja		DELOVANJE UDELEŽENCEV V PROCESU STRATEŠKEGA OCENJEVANJA				
		neprimerno	pomanjkljivo	zadovoljivo	vzorno	skupaj
pripravljalavec gradiv za NUP	F	0	1	0	0	1
	%	0,0	100,0	0,0	0,0	100,0

Ocena delovanja posameznih udeležencev v procesu strateškega ocenjevanja vplivov na okolje po mnenju anketirancev glede na njihovo vlogo v procesu strateškega ocenjevanja (povprečja odgovorov)

DELOVANJE UDELEŽENCEV V PROCESU STRATEŠKEGA OCENJEVANJA	vloga anketiranca v procesu strateškega ocenjevanja	N	M	Std. Dev.
NAROČNIKI/INVESTITORJI S PODROČJA STANOVANJSKIH, POSLOVNIH IN OBRTNIH CON	pripravljalavec PPP	12	2,08	0,900
	naročnik in/ali investitor PPP in OP	6	2,67	0,516
	inženir priprave PPP in OP	1	2,00	.
	izdelovalec OP	17	2,29	0,470
	izdelovalec PPP	7	2,71	0,756
	Sektor za CPVO	2	2,00	0,000
	nosilec urejanja prostora	3	2,67	0,577
	nosilec urejanja prostora, ki sodeluje tudi v postopku CPVO	8	2,75	0,463
	pripravljalavec gradiv za NUP	1	3,00	.
NAROČNIKI/INVESTITORJI S PODROČJA ENERGETIKE	pripravljalavec PPP	12	2,67	0,492
	naročnik in/ali investitor PPP in OP	6	2,83	1,169
	inženir priprave PPP in OP	0	.	.
	izdelovalec OP	15	2,27	0,704
	izdelovalec PPP	6	2,67	1,033
	Sektor za CPVO	2	1,50	0,707
	nosilec urejanja prostora	3	2,33	0,577
	nosilec urejanja prostora, ki sodeluje tudi v postopku CPVO	8	2,50	0,535
	pripravljalavec gradiv za NUP	1	3,00	.
NAROČNIKI/INVESTITORJI S PODROČJA PROMETNE INFRASTRUKTURE	pripravljalavec PPP	13	2,69	0,630
	naročnik in/ali investitor PPP in OP	10	3,40	1,075
	inženir priprave PPP in OP	4	4,00	0,000
	izdelovalec OP	17	3,00	0,866
	izdelovalec PPP	6	2,83	1,169
	Sektor za CPVO	2	1,50	0,707
	nosilec urejanja prostora	3	2,33	0,577
	nosilec urejanja prostora, ki sodeluje tudi v postopku CPVO	8	2,75	0,707
	pripravljalavec gradiv za NUP	1	3,00	.
MOP, DIREKTORAT ZA PROSTOR, SEKTOR ZA DRŽAVNE PROSTORSKE AKTE	pripravljalavec PPP	12	2,92	0,793
	naročnik in/ali investitor PPP in OP	11	3,45	0,688
	inženir priprave PPP in OP	3	3,33	0,577
	izdelovalec OP	16	2,94	,574
	izdelovalec PPP	6	2,33	1,211
	Sektor za CPVO	3	2,67	1,528
	nosilec urejanja prostora	2	2,00	1,414
	nosilec urejanja prostora, ki sodeluje tudi v postopku CPVO	9	3,11	0,333
	pripravljalavec gradiv za NUP	1	3,00	.
MOP, DIREKTORAT ZA PROSTOR, SEKTOR ZA OBČINSKE PROSTORSKE AKTE	pripravljalavec PPP	12	2,58	0,900
	naročnik in/ali investitor PPP in OP	7	3,57	0,535
	inženir priprave PPP in OP	0	.	.
	izdelovalec OP	13	2,54	0,877
	izdelovalec PPP	7	2,14	1,345
	Sektor za CPVO	3	3,67	0,577
	nosilec urejanja prostora	2	2,00	1,414
	nosilec urejanja prostora, ki sodeluje tudi v postopku CPVO	8	2,88	0,991
	pripravljalavec gradiv za NUP	1	3,00	.
OBČINE	pripravljalavec PPP	13	2,31	0,630
	naročnik in/ali investitor PPP in OP	10	3,10	0,738
	inženir priprave PPP in OP	1	2,00	.

DELOVANJE UDELEŽENCEV V PROCESU STRATEŠKEGA OCENJEVANJA	vloga anketiranca v procesu strateškega ocenjevanja	N	M	Std. Dev.
	izdelovalec OP	16	2,13	0,719
	izdelovalec PPP	7	2,57	0,787
	Sektor za CPVO	4	3,50	0,577
	nosilec urejanja prostora	3	2,67	0,577
	nosilec urejanja prostora, ki sodeluje tudi v postopku CPVO	8	2,75	0,463
	pripravljač gradiv za NUP	1	3,00	.
IZDELOVALCI OP	pripravljač PPP	13	3,15	0,376
	naročnik in/ali investitor PPP in OP	12	3,58	0,515
	inženir priprave PPP in OP	4	3,75	0,500
	izdelovalec OP	19	2,95	0,780
	izdelovalec PPP	6	2,50	0,548
	Sektor za CPVO	4	3,00	0,000
	nosilec urejanja prostora	3	2,67	0,577
	nosilec urejanja prostora, ki sodeluje tudi v postopku CPVO	8	2,88	0,354
	pripravljač gradiv za NUP	1	3,00	.
IZDELOVALCI PPP	pripravljač PPP	12	2,92	0,289
	naročnik in/ali investitor PPP in OP	11	3,64	0,505
	inženirja priprave PPP in OP	4	3,75	0,500
	izdelovalec OP	20	2,85	0,671
	izdelovalec PPP	7	2,71	0,488
	Sektor za CPVO	2	2,50	0,707
	nosilec urejanja prostora	3	2,67	0,577
	nosilec urejanja prostora, ki sodeluje tudi v postopku CPVO	8	2,75	0,463
	pripravljač gradiv za NUP	1	3,00	.
INŽENIRJI PRIPRAVE PPP/OP	pripravljač PPP	12	3,08	0,289
	naročnik in/ali investitor PPP in OP	9	3,67	0,500
	inženir priprave PPP in OP	4	4,00	0,000
	izdelovalec OP	19	3,00	0,816
	izdelovalec PPP	7	3,00	0,577
	Sektor za CPVO	3	2,67	1,528
	nosilec urejanja prostora	2	3,00	0,000
	nosilec urejanja prostora, ki sodeluje tudi v postopku CPVO	8	2,50	0,756
	pripravljač gradiv za NUP	1	3,00	.
MOP, DIREKTORAT ZA OKOLJE, SEKTOR ZA CPVO	pripravljač PPP	13	2,23	0,832
	naročnik in/ali investitor PPP in OP	13	2,85	0,987
	inženir priprave PPP in OP	4	2,25	1,258
	izdelovalec OP	20	2,45	0,999
	izdelovalec PPP	7	2,43	1,134
	Sektor za CPVO	2	3,50	0,707
	nosilec urejanja prostora	3	1,33	0,577
	nosilec urejanja prostora, ki sodeluje tudi v postopku CPVO	8	2,88	0,835
	pripravljač gradiv za NUP	1	3,00	.
MINISTRSTVO ZA KULTURO	pripravljač PPP	13	3,08	0,494
	naročnik in/ali investitor PPP in OP	13	2,92	0,862
	inženir priprave PPP in OP	4	3,25	0,500
	izdelovalec OP	17	3,00	0,612
	izdelovalec PPP	7	2,86	0,900
	Sektor za CPVO	6	3,50	0,548
	nosilec urejanja prostora	3	2,67	0,577
	nosilec urejanja prostora, ki sodeluje tudi v postopku CPVO	6	3,17	0,408
	pripravljač gradiv za NUP	1	3,00	.
MINISTRSTVO ZA KMETIJSTVO, GOZDARSTVO IN PREHRANO	pripravljač PPP	13	2,23	0,599
	naročnik in/ali investitor PPP in OP	13	2,69	0,947
	inženir priprave PPP in OP	4	3,00	0,000

DELOVANJE UDELEŽENCEV V PROCESU STRATEŠKEGA OCENJEVANJA	vloga anketiranca v procesu strateškega ocenjevanja	N	M	Std. Dev.
	izdelovalec OP	18	2,00	0,970
	izdelovalec PPP	7	1,57	0,787
	Sektor za CPVO	5	1,60	0,548
	nosilec urejanja prostora	3	2,00	1,000
	nosilec urejanja prostora, ki sodeluje tudi v postopku CPVO	5	2,80	0,447
	pripravljaivec gradiv za NUP	0	.	.
ZAVOD RS ZA VARSTVO NARAVE	pripravljaivec PPP	13	3,08	0,760
	naročnik in/ali investitor PPP in OP	13	2,92	0,862
	inženir priprave PPP in OP	4	3,00	0,816
	izdelovalec OP	19	2,84	0,765
	izdelovalec PPP	7	2,86	0,900
	Sektor za CPVO	6	3,67	0,816
	nosilec urejanja prostora	3	2,33	0,577
	nosilec urejanja prostora, ki sodeluje tudi v postopku CPVO	6	3,00	0,000
	pripravljaivec gradiv za NUP	0	.	.
ARSO, URAD ZA UPRAVLJANJE Z VODAMI	pripravljaivec PPP	12	2,00	1,044
	naročnik in/ali investitor PPP in OP	13	2,62	1,044
	inženir priprave PPP in OP	4	3,25	0,500
	izdelovalec OP	16	2,63	0,885
	izdelovalec PPP	7	2,00	1,155
	Sektor za CPVO	5	2,80	0,447
	nosilec urejanja prostora	3	2,33	0,577
	nosilec urejanja prostora, ki sodeluje tudi v postopku CPVO	6	3,17	0,753
	pripravljaivec gradiv za NUP	0	.	.
MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE	pripravljaivec PPP	12	2,08	0,900
	naročnik in/ali investitor PPP in OP	13	3,15	0,689
	inženir priprave PPP in OP	2	3,50	0,707
	izdelovalec OP	16	2,19	1,167
	izdelovalec PPP	7	2,00	1,000
	Sektor za CPVO	6	3,17	0,753
	nosilec urejanja prostora	2	1,00	0,000
	nosilec urejanja prostora, ki sodeluje tudi v postopku CPVO	4	2,75	0,500
	pripravljaivec gradiv za NUP	0	.	.
NEVLADNE ORGANIZACIJE (DRUŠTVA NA PODROČJU VARSTVA OKOLJA)	pripravljaivec PPP	13	2,15	0,801
	naročnik in/ali investitor PPP in OP	11	2,45	0,934
	inženir priprave PPP in OP	1	3,00	.
	izdelovalec OP	14	1,86	0,663
	izdelovalec PPP	6	1,67	0,516
	Sektor za CPVO	1	2,00	.
	nosilec urejanja prostora	3	2,67	0,577
	nosilec urejanja prostora, ki sodeluje tudi v postopku CPVO	7	2,57	0,535
	pripravljaivec gradiv za NUP	0	.	.
CIVILNE INICIATIVE (OBLIKOVANE V POSTOPKIH UMEŠČANJA POSEGOV V PROSTOR)	pripravljaivec PPP	13	1,69	0,751
	naročnik in/ali investitor PPP in OP	12	2,25	1,055
	inženir priprave PPP in OP	4	1,50	1,000
	izdelovalec OP	15	1,47	0,640
	izdelovalec PPP	6	1,50	0,548
	Sektor za CPVO	1	3,00	.
	nosilec urejanja prostora	3	1,67	1,155
	nosilec urejanja prostora, ki sodeluje tudi v postopku CPVO	5	2,20	0,447
	pripravljaivec gradiv za NUP	1	2,00	.

14.2 Kako bi na splošno ocenili dosedanje učinkovitost strateškega ocenjevanja vplivov na okolje, pri čemer se strateško ocenjevanje šteje za učinkovito, če:

- informacije pridobljene v procesu strateškega ocenjevanja prispevajo k sprejemanju odločitev,
- so napovedi vplivov točne,
- predlagani omilitveni ukrepi prispevajo k uresničevanju ciljev varstva okolja in vzdržnega razvoja;

	F	%
vzorno	2	2,9
zadovoljivo	41	60,3
pomanjkljivo	21	30,9
neprimerno	4	5,9
skupaj	68	100,0

Ocena dosedanje učinkovitosti strateškega ocenjevanja vplivov na okolje po mnenju anketirancev glede na njihovo vlogo v procesu strateškega ocenjevanja

vloga anketiranca v procesu strateškega ocenjevanja	kako bi na splošno ocenili dosedanje učinkovitost strateškega ocenjevanja vplivov na okolje, pri čemer se strateško ocenjevanje šteje za učinkovito, če:					
	<ul style="list-style-type: none"> - informacije pridobljene v procesu strateškega ocenjevanja prispevajo k sprejemanju odločitev, - so napovedi vplivov točne, - predlagani omilitveni ukrepi prispevajo k uresničevanju ciljev varstva okolja in vzdržnega razvoja. 					
	vzorno	zadovoljivo	pomanjkljivo	neprimerno	skupaj	
pripravljavec PPP	F	0	7	6	0	13
	%	0,0	53,8	46,2	0,0	100,0
naročnik in/ali investitor PPP in OP	F	0	12	0	1	13
	%	0,0	92,3	0,0	7,7	100,0
inženir priprave PPP in OP	F	0	4	0	0	4
	%	0,0	100,0	0,0	0,0	100,0
izdelovalec OP	F	1	12	7	1	21
	%	4,8	57,1	33,3	4,8	100,0
izdelovalec PPP	F	0	3	3	1	7
	%	0,0	42,9	42,9	14,3	100,0
sektor za CPVO	F	1	5	0	0	6
	%	16,7	83,3	0,0	0,0	100,0
nosilec urejanja prostora	F	0	0	3	0	3
	%	0,0	0,0	100,0	0,0	100,0
nosilec urejanja prostora, ki sodeluje tudi v postopku CPVO	F	0	5	4	1	10
	%	0,0	50,0	40,0	10,0	100,0
pripravljavec gradiv za NUP	F	0	0	1	0	1
	%	0,0	0,0	100,0	0,0	100,0

14.3 Kako bi na splošno ocenili uspešnost postopka celovite presoje vplivov na okolje kot upravnega postopka, pri čemer se postopek šteje za uspešnega, če sta uresničeni temeljni predpostavki strateškega ocenjevanja:

- izbira najboljše alternative, to je tiste, ki povzroči najmanjše vplive na okolje ob zeleni funkcionalnosti,
- izboljšanje presojanih politik, programov in planov, predvsem v smislu uresničevanja ciljev vzdržnega razvoja;

	F	%
vzorno	2	2,9
zadovoljivo	36	52,9
pomanjkljivo	26	38,2
neprimerno	4	5,9
skupaj	68	100,0

Ocena dosedanje uspešnosti postopka celovite presoje vplivov na okolje kot upravnega postopka po mnenju anketirancev glede na njihovo vlogo v procesu strateškega ocenjevanja

vloga anketiranca v procesu strateškega ocenjevanja	kako bi na splošno ocenili dosedanje učinkovitost strateškega ocenjevanja vplivov na okolje, pri čemer se strateško ocenjevanje šteje za učinkovito, če:					
	<ul style="list-style-type: none"> - informacije pridobljene v procesu strateškega ocenjevanja prispevajo k sprejemanju odločitev, - so napovedi vplivov točne, - predlagani omilitveni ukrepi prispevajo k uresničevanju ciljev varstva okolja in vzdržnega razvoja. 					
	vzorno	zadovoljivo	pomanjkljivo	neprimerno	skupaj	
pripravljavec PPP	F	0	7	5	1	13
	%	0,0	53,8	38,5	7,7	100,0
naročnik in/ali investitor PPP in OP	F	0	9	4	0	13
	%	0,0	69,2	30,8	0,0	100,0
inženir priprave PPP in OP	F	0	2	2	0	4
	%	0,0	50,0	50,0	0,0	100,0
izdelovalec OP	F	1	12	8	0	21
	%	4,8	57,1	38,1	0,0	100,0
izdelovalec PPP	F	0	2	4	1	7
	%	0,0	28,6	57,1	14,3	100,0
sektor za CPVO	F	1	5	0	0	6
	%	16,7	83,3	0,0	0,0	100,0
nosilec urejanja prostora	F	0	0	1	2	3

vloga anketiranca v procesu strateškega ocenjevanja	kako bi na splošno ocenili dosedanje učinkovitost strateškega ocenjevanja vplivov na okolje, pri čemer se strateško ocenjevanje šteje za učinkovito, če:					
	<ul style="list-style-type: none"> - informacije pridobljene v procesu strateškega ocenjevanja prispevajo k sprejemanju odločitev, - so napovedi vplivov točne, - predlagani omilitveni ukrepi prispevajo k uresničevanju ciljev varstva okolja in vzdržnega razvoja. 					
		vzorno	zadovoljivo	pomanjkljivo	nepriemerno	skupaj
	%	0,0	0,0	33,3	66,7	100,0
nosilec urejanja prostora, ki sodeluje tudi v postopku CPVO	F	0	5	4	1	10
	%	0,0	50,0	40,0	10,0	100,0
pripravilavec gradiv za NUP	F	0	0	1	0	1
	%	0,0	0,0	100,0	0,0	100,0

14.4 Če želite v zvezi z dosedanjim strateškim ocenjevanjem vplivov na okolje opozoriti še na kakšen problem ali katerega od problemov posebej izpostaviti in/ali nakazati možnosti izboljšanja pravnega okvira in/ali prakse prostorskega načrtovanja, vas vabimo, da to zapišite v spodnji okvir:

Komentarji anketirancev:
Predlogi: uvedba obveznega usklajevanja znotraj MOP-a in vseh organov v sestavi tako, da je minister edini, ki podpisuje usklajene dokumente; uvedba celovite ocene vplivov nadomestnih habitatov kot omilitvenih ukrepov (za drage omilitvene ukrepe je treba zagotoviti finančne vire, ki so vedno ustvarjeni z gospodarsko dejavnostjo, ki pa tudi pogosto povzroča škodo v naravi in ovrednotiti posledice izgube kmetijskih zemljišč); podano tudi v komentarju pri točki 3.3.
tole me je izčrpalo; vseeno čestitke za tako temeljit pristop; veliko uspeha
Predlagamo oblikovanje baze kumulativnih vplivov že izvedenih planov na varovana območja, ekološko pomembna območja in naravne vrednote. Na ta način bi bili pregledno prikazani kumulativni vplivi vseh planov, ki posegajo na posamezno varovano območje, ekološko pomembno območje in naravne vrednote. Na podlagi zbranih podatkov (npr. obseg poseganja v naravovarstvena območja), bi lahko določili kritično mejo umeščanja planov na ta območja, ki bi povzročila bistvene negativne vplive na naravovarstveno pomembna območja.
V anketi so podane ocene ponekod neustrezne, ker je podana povprečna ocena. Nekateri izdelovalci, postopki.. so zelo v redu, nekateri izrazito slabi. Stanje je na področju OPN precej slabše kot na področju DPN (že pojasnjeno v anketi); poleg tega sektor za OPN na MOP deluje slabše, nima absolutno nobene vsebinske vloge, okoljske vsebine ga sploh ne zanimajo, poudarja samo pomen tehničnega dela OPN in hkrati ne zagotovi tehnične ustreznosti podatkov NUP pristojnih va varstvo okolja, ki so pogosto kaotični, tenhično nepravilno pripravljene, netočni ipd., izdelovalec PPP porabi ogromno časa za ureditev podatkov, da jih sploh lahko uporablja) - tega v anketi ni bilo mogoče povedati.
V procesu prostorskega načrtovanja je treba iskati compromise; zato je iluzorno pričakovati, da je posamezen postopek CPVO uspešen (le), če je izbrana rešitev/varianta, ki ima najmanjše vplive; glede na nedvomno povezavo med okoljsko ustreznostjo in ekonomičnostjo posamezne rešitve, bi bilo treba korigirati pričakovanja, saj pod tako predpostavko noben postopek presoje ne bo uspešen; Zelo problematična je tudi nedorečenost postopkov (celovite) presoje čezmejnih vplivov !
Ključna pomanjkljivost dosedanjega dela je v primerljivosti oz. sledljivosti metodologije in kriterijev določanja kazalcev, indikatorjev, ocenjevanje vplivov in podobno, različnih izdelovalcev/izvajalcev.
PPP bi moral temeljiti zgolj na strokovno utemeljeni strategiji za razvoj nekega področja, v nasprotju s sedanjo prakso, ko je PPP predvsem zbir želja raznih investorjev. Ključna je strokovno argumentirana strategija, ki se izdelata za nivo države ali regij, na podlagi te pa se umeščajo interesi investorjev, lokalnih skupnosti itd.
Uporabljati predvsem zdrav razum
POENOSTAVLJENI/UČINKOVITI POSTOPKI - v skladu z dobro prakso evropskih držav
Treba je dokončno razmejiti SEA in EIA v gklavah ljudi, ki pišejo smernice, mnenja, pa tudi pri izdelovalcih OP. Tega ne bo naredila zakonodaja ampak razumevanje procesov. Zakonodaja je bolj ali manj v redu, spremembe v smislu dodatnih predpisovanj metodologij in postopkov kažejo na našo ozkost in željo, da je vse predpisano; Izdelovalcem je treba prepustiti svobodo in inovativnost pri vrednotenju, našli bomo prave mehanizme za vrednotenje vplivov na strateškem nivoju. Je pa treba to od nas zahtevati. To pa lahko/morajo zahtevati ljudje na mestih, ki odločajo, seveda morajo pa biti za to primerno usposobljeni in predvsem razumeti morajo, kaj je cilj strateške presoje. Tu vidim največji problem, saj se velikokrat vrtimo okrog drevesa, gozda pa ne vidimo; Glede izvajalcev menim, da bo to uredil trg, seveda je treba zagotoviti to, da se bolj kot cena upoštevajo reference podjetij; Nekatera vprašanja so dvoumna oziroma odgovori nanje ne veljajo v vseh primerih. Po mojem mnenju pretravamo z vsebinami, ki jih obravnavamo v okoljskih poročilih. To je zato, ker screening in scoping nista narejena, kot je treba in ker nekateri nosilci ne razumejo, da če se v scopingu ugotovi, da PPP na nek segment ne vpliva, da se ta segment kasneje izvzame iz presoje; Vrednosti OP nisem zapisal, ker so zelo različne in povprečje nič ne pove.
Teoretično se vse lepo izide. Pri izvajanju v praksi pa ni tako, ker ni ustreznega nadzora. Izdelovalce se preverja, upošteva se le najnižja cena, ne pa reference in znanje. Vsi, ki sodelujejo v postopkih nimajo niti znanja, niti licenc.
Nadaljnji razvoj "okoljske" stroke v smislu priprave dobrih predpisov, njihovega resnega uresničevanja in predvsem poenostavitve.
Ena največjih težav priprave PPP (in s tem povezano izdelavo OP ter postopka CPVO) je s stališča investitorja vsekakor dolgotrajnost postopkov. Po naših podatkih je povprečno trajanje postopka DPN (s CPVO) za večji infrastrukturni objekt že več kot 6 let, z vključitvijo postopka PVO in pridobivanja okoljevarstvenega soglasja se bo postopek še dodatno podaljšal, kar je vsekakor nedopustno. Nujna je poenostavitev postopkov, kar bo možno doseči le s spremembami zakonodaje, ki naj bo jasna, pregledna ter medsebojno usklajena, s točno opredeljenimi udeleženci in njihovimi nalogami ter odgovornostmi.

PRILOGA B

Anketni vprašalnik

ANKETNI VPRAŠALNIK

Ciljno raziskovalni projekt

Uporaba in učinkovitost celovite presoje vplivov na okolje ter presoja vplivov na človekovo zdravje

Namen anketnega vprašalnika je ugotoviti značilnosti dosedanje prakse strateškega ocenjevanja vplivov na okolje in postopkov celovite presoje vplivov na okolje ter pridobiti izhodišča za nadaljnje delo.

Anketni vprašalnik shranite s poljubnim imenom na vaš računalnik in odprite z urejevalnikom besedil Microsoft Word. Na vprašanja odgovarjate tako, da z miško označite odgovor, ki se vam zdi najbolj primeren. Če je možnih več odgovorov, je na to posebej opozorjeno. Pri nekaterih vprašanjih je možno odgovor dopisati. Če na katero od vprašanj ne želite ali ne morete odgovoriti (ker ne znate, ne poznate vsebine oz. niste vključeni v ta del procesa strateškega ocenjevanja), ne označite ničesar. Na koncu lahko zapišete komentar k posameznim vprašanjem in podate dodatne predloge za izboljšanje procesa strateškega ocenjevanja.

Izpolnjevanje traja dobro uro. *(ali, za pripravljavce PPP / investitorje) Izpolnjevanje traja približno 45 min.* Vmes lahko izpolnjevanje ankete prekinete. Ko anketo izpolnite, datoteko shranite in jo pošljite po elektronski pošti na naslov:

crp.cpvo@bf.uni-lj.si

Anketo lahko tudi natisnete in jo izpolnjeno pošljete na naslov: Biotehniška fakulteta, Oddelek za krajinsko arhitekturo, "za CRP CPVO", Jamnikarjeva 101, 1000 Ljubljana.

Anketa je anonimna. Vaši osebni podatki ne bodo objavljeni ali shranjeni. Naslove elektronske pošte hranimo za potrebe nadaljnjega obveščanja o raziskovalnem projektu. Če nadaljnjih obvestil ne želite prejemati, nam prosim to sporočite na spodnji kontaktni naslov.

Prosimo vas, da nam anketo posredujete najkasneje do **30.6.2011**. Dodatne informacije nudi Alenka Cof, alenka.cof@bf.uni-lj.si, 01 320 30 69.

Razlaga kratic in pojmov

- **strateško ocenjevanje (vplivov na okolje):** Proces ocenjevanja politik, programov in planov na najvišjih načrtovalskih ravneh, katerega namen je prispevati k odločanju o potrebnosti nadaljnjega, podrobnejšega ocenjevanja, odločanju o smiselnosti obravnavanih politik, programov in planov, iskanju in izboru najboljše alternative ter nasploh izboljšanju zamisli ter predlaganih rešitev. Temelji na izhodiščih vzdržnega razvoja. Rezultate strateškega ocenjevanja lahko institucije in posamezniki uporabijo na različnih odločitvenih ravneh, tudi v formalnih upravnih postopkih. Pojem je uporabljen za splošno opredelitev obravnavanega raziskovalnega področja.
- **CPVO:** celovita presoja vplivov na okolje, upravni postopek, kot ga opredeljuje 40. člen Zakona o varstvu okolja;
- **PPP:** politika, program, plan;
- **OP:** okoljsko poročilo;
- **Uredba o okoljskem poročilu:** Uredba o okoljskem poročilu in podrobnejšem postopku celovite presoje vplivov izvedbe planov na okolje (Ur.l. RS, št. 73/2005);
- **Direktiva:** Direktiva 2001/42/ES Evropskega parlamenta in sveta o presoji vplivov nekaterih načrtov in programov na okolje;
- **pripravljavec PPP:** ministrstvo, lokalna skupnost ali drug upravni organ, ki vodi pripravo in zagotovi sprejem politike, programa ali plana (npr. občina, ki sprejme občinski prostorski akt)
- **naročnik/investitor PPP in OP:** ministrstvo, lokalna skupnost, drug upravni organ, gospodarska družba ali druga ustanova, ki zagotovi finančna sredstva za izdelavo PPP in OP ter finančna sredstva za izvedbo rešitev, ki so predmet PPP (lahko je hkrati pripravljavec PPP)
- **inženir PPP in OP:** gospodarska družba, druga ustanova ali posameznik, ki v imenu pripravjavca in/ali naročnika koordinira pripravo PPP in OP
- **izdelovalec OP:** gospodarska družba, druga ustanova ali posameznik, ki po naročilu izdelava okoljsko poročilo za CPVO
- **izdelovalec PPP:** gospodarska družba, druga ustanova ali posameznik, ki po naročilu izdelava ocenjevano politiko, program ali plan

- verzija "pripravljavec" (pripravljavec PPP in OP / naročnik in/ali investitor PPP in OP)
- verzija "izdelovalec" (inženir priprave PPP in OP / izdelovalec OP / izdelovalec PPP)
- verzija "sektorji" (Sektor za CPVO / NUP / NUP, ki sodeluje tudi v postopku CPVO)

1. PROFIL ANKETIRANCA

1.1 Spol:

- Ž
 M

1.2 Starost:

- 18 – 29 let
 30 – 39 let
 40 – 49 let
 50 – 59 let
 nad 60 let

1.3 Izobrazba:

- srednja šola
 višja, visoka
 univerzitetna
 magisterij, doktorat

1.4 Področje osnovne izobrazbe:

- agronomija
 arhitektura
 biologija
 ekonomija
 etnologija
 geodezija
 geografija
 geologija
 gozdarstvo
 gradbeništvo
 fizika
 kemija
 krajinska arhitektura
 medicina
 javno zdravje
 komunikologija
 organizacija dela
 sociologija
 psihologija
 pravo
 umet. zgodovina
 živilska tehnologija
 drugo: _____

1.5 Zaposlen(a) (možnih je več odgovorov):

- ministrstvo
 organ v sestavi ministrstva
 javni zavod
 občina
 izobraževalna in/ali raziskovalna ustanova
 gospodarska družba
 samostojni podjetnik, samostojni kulturni delavec ali drug samostojni poklic
 drugo: _____

1.6 V procesu strateškega ocenjevanja vplivov na okolje sodelujete kot predstavnik (možnih je več odgovorov):

- pripravljavca PPP (oz. koordinatorja DPN)
 naročnika in/ali investitorja PPP in OP
 inženirja priprave PPP in OP
 izdelovalca OP
 izdelovalca PPP
 Sektorja za CPVO
 nosilca urejanja prostora
 nosilca urejanja prostora, ki sodeluje tudi v postopku CPVO (MK, MKGP, ZRSVN, ARSO, Urad za upravljanje z vodami, MZ)
 drugo: _____

1.7 Koliko časa že delujete na področju strateškega ocenjevanja vplivov na okolje (vključno z izdelavo študij variant in ocen vplivov na okolje pred uveljavitvijo postopka CPVO I. 2004)?

- a. manj kot 1 leto
b. 1 – 3 let
c. 3 – 5 let
d. 5 – 10 let
e. več kot 10 let

1.8 Pri koliko OP ste v zadnjih 5 letih sodelovali kot izdelovalec OP?

- a. nisem sodeloval(a)
b. do 2
c. 3 – 5
d. 6 – 10
e. več kot 10

1.9 Pri koliko PPP, za katere se je izvajala CPVO, ste v zadnjih 5 letih sodelovali kot izdelovalec PPP?

- a. nisem sodeloval(a)
- b. do 2
- c. 3 – 5
- d. 6 – 10
- e. več kot 10

2. UDELEŽENCI V POSTOPKU STRATEŠKEGA OCENJEVANJA

merilo: Delovanje pripravljavca PPP

2.1 Kako bi na splošno ocenili odnos pripravljavcev (MOP in ostalih ministrstev, občin) PPP do procesa strateškega ocenjevanja vplivov na okolje? Zavedamo se, da so bile med pripravljavci razlike, zato izberite tisti odgovor, ki označuje najpogostejši odnos. Pripravljavci PPP so bili:

- a. pozitivno naravnani do strateškega ocenjevanja, ker so v tem prepoznali možnost večje pravne varnosti PPP
- b. pozitivno naravnani do strateškega ocenjevanja, ker so v tem prepoznali možnost vsebinske in kakovostne nadgradnje PPP
- c. pozitivno naravnani do strateškega ocenjevanja, ker so v tem prepoznali možnost povečanja sprejemljivosti PPP v lokalni in/ali širši družbeni skupnosti
- d. neopredeljeni do strateškega ocenjevanja, ker so menili, da rezultati za njih nimajo nobene uporabne vrednosti in/ali so ga razumeli zgolj kot zakonsko obvezo
- e. negativno naravnani do strateškega ocenjevanja, ker so menili, da proces podaljšuje časovni in povečuje finančni okvir priprave ter izvedbe PPP in/ali so se mu skušali izogniti

merilo: Delovanje naročnika / investitorja PPP

2.2 Kako bi na splošno ocenili odnos naročnikov/investitorjev PPP do procesa strateškega ocenjevanja vplivov na okolje? Zavedamo se, da so bile med naročniki/investitorji razlike, zato izberite tisti odgovor, ki označuje najpogostejši odnos. Naročniki/investitorji PPP so bili:

- a. pozitivno naravnani do strateškega ocenjevanja, ker so v tem prepoznali možnost večje pravne varnosti PPP
- b. pozitivno naravnani do strateškega ocenjevanja, ker so v tem prepoznali možnost vsebinske in kakovostne nadgradnje PPP
- c. pozitivno naravnani do strateškega ocenjevanja, ker so v tem prepoznali možnost povečanja sprejemljivosti PPP v lokalni in/ali širši družbeni skupnosti
- d. neopredeljeni do strateškega ocenjevanja, ker so menili, da rezultati za njih nimajo nobene uporabne vrednosti in/ali so ga razumeli zgolj kot zakonsko obvezo
- e. negativno naravnani do strateškega ocenjevanja, ker so menili, da proces podaljšuje časovni in povečuje finančni okvir priprave ter izvedbe PPP in/ali so se mu skušali izogniti

merilo: Delovanje izdelovalca OP

2.3 Kako bi na splošno ocenili delovanje izdelovalcev OP v procesu strateškega ocenjevanja? Zavedamo se, da so bile med izdelovalci OP razlike, zato izberite tisti odgovor, ki označuje najpogostejši način delovanja. Spodnje navedbe ocenite od 1 (nikoli) do 5 (vedno). Izdelovalci OP so:

	nikoli					vedno
pri zahtevnejših PPP zagotavljali interdisciplinarnost delovne skupine	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	
bili za obravnavo konkretnega PPP ustrezno usposobljeni	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	

	nikoli					vedno
bili pripravljene na sodelovanje in razpravo z vsemi udeleženci v postopku priprave PPP in OP	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	
identificirali ključne vsebine glede na obravnavani PPP	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	
aktivno sodelovali že pri iskanju rešitev v PPP, ki v najmanjši možni meri vplivajo na okolje	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	
jasno prikazali metodo ocenjevanja in vplive ocenjevali pregledno	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	
enakovredno obravnavali vse sestavine okolja, na katere je obravnavani PPP pomembno vplival	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	
podali ustrezne in razumljive informacije o vplivih PPP na okolje	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	
prispevali k izboljšanju obravnavanega PPP z inovativnimi predlogi in rešitvami	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	
podali ustrezne omilitvene ukrepe za ohranjanje kakovosti v prostoru	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	
se izkazali kot etični, verodostojni in učinkoviti	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	
merilo:	Delovanje izdelovalca PPP					

2.4 Kako bi na splošno ocenili delovanje izdelovalcev PPP v procesu strateškega ocenjevanja? Zavedamo se, da so bile med izdelovalci PPP razlike, zato izberite tisti odgovor, ki označuje najpogostejši način delovanja. Spodnje navedbe ocenite od 1 (nikoli) do 5 (vedno). Izdelovalci PPP so:

	nikoli					vedno
izkazovali pozitiven odnos do strateškega ocenjevanja	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	
bili pripravljene na sodelovanje, razpravo in izmenjavo informacij z izdelovalcem OP	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	
podali nabor vsebin/vprašanj, na katera mora odgovoriti proces strateškega ocenjevanja	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	
pripravili načrt vključevanja rezultatov OP v PPP	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	
bili pripravljene vključiti rezultate OP v PPP, iskati boljše rešitve	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	
bili usposobljeni in sposobni vključiti rezultate OP v PPP in ga izboljšati	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	
se izkazali kot etični, verodostojni in učinkoviti	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	
merilo:	Delovanje inženirja priprave PPP / OP					

2.5 Kako pogosto je pri strateškem ocenjevanju sodeloval inženir priprave PPP/OP in kako bi na splošno ocenili njegovo delovanje? Spodnji navedbi ocenite od 1 (nikoli) do 5 (vedno). Inženirji priprave PPP/OP so:

	nikoli					vedno
sodelovali v postopku priprave PPP in OP	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	
tvorno prispevali k uskladitvi izhodišč priprave PPP in OP	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	
prispevali k učinkovitosti dela	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	
merilo:	Delovanje Sektorja za CPVO					

2.6 Kako bi ocenili delovanje Sektorja za CPVO v dosedanjih postopkih CPVO? Spodnje navedbe ocenite od 1 (sploh se ne strinjam) do 5 (popolnoma se strinjam). Sektor za CPVO je:

	sploh se ne strinjam					popolnoma se strinjam				
razumel potrebe, koristi in operativno vlogo strateškega ocenjevanja na različnih ravneh in v različnih oblikah	1	2	3	4	5	☐	☐	☐	☐	☐
podajal ustrezne razlage in usmeritve za delo	1	2	3	4	5	☐	☐	☐	☐	☐
aktivno usmerjal postopke CPVO in izdelave OP	1	2	3	4	5	☐	☐	☐	☐	☐
vsebinsko prispeval k boljšim rešitvam v OP/PPP	1	2	3	4	5	☐	☐	☐	☐	☐
učinkovito reševal nastale probleme	1	2	3	4	5	☐	☐	☐	☐	☐
prispeval k razreševanju neskladnosti/nesmislov zakonskih in drugih izhodišč	1	2	3	4	5	☐	☐	☐	☐	☐
spremljal in uspešno povezoval procesa priprave PPP in OP	1	2	3	4	5	☐	☐	☐	☐	☐
bil odziven, spoštoval roke	1	2	3	4	5	☐	☐	☐	☐	☐
pregledno vodil odločitveni postopek	1	2	3	4	5	☐	☐	☐	☐	☐
merilo:	Delovanje nosilcev urejanja prostora in Ministrstva za zdravje, ki sodeluje v postopku CPVO									

Opomba: Predstavniki NUP lahko izpustite posamezna vprašanja od 2.7 do 2.11, če menite, da jih zaradi nepoznavanja ne morete izpolniti. Prosimo pa vas, da samokritično izpolnite vprašanja, ki se nanašajo na delovanje vašega ministrstva, zavoda ali agencije.

2.7 Kako bi ocenili delovanje Ministrstva za kulturo v dosedanjih postopkih CPVO? Spodnje navedbe ocenite od 1 (sploh se ne strinjam) do 5 (popolnoma se strinjam). Ministrstvo za kulturo je:

	sploh se ne strinjam					popolnoma se strinjam				
razumelo namen strateškega ocenjevanja in vsebine OP	1	2	3	4	5	☐	☐	☐	☐	☐
ustrezno tolmačilo varstvene cilje	1	2	3	4	5	☐	☐	☐	☐	☐
posredovalo ustrezne (ažurne, natančne, uporabne) informacije/podatke	1	2	3	4	5	☐	☐	☐	☐	☐
izdajalo ustrezne smernice, naravnane na obravnavani problem	1	2	3	4	5	☐	☐	☐	☐	☐
sodelovalo pri pripravi posameznih faz OP in PPP	1	2	3	4	5	☐	☐	☐	☐	☐
delovalo na osnovi preglednih in objektivnih izhodišč	1	2	3	4	5	☐	☐	☐	☐	☐
bilo kooperativno, pripravljeno na sodelovanje, iskanje rešitev in utemeljeno razpravo ter usklajevanje interesov	1	2	3	4	5	☐	☐	☐	☐	☐
bilo odzivno, spoštovalo roke	1	2	3	4	5	☐	☐	☐	☐	☐

2.8 Kako bi ocenili delovanje Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano v dosedanjih postopkih CPVO? Spodnje navedbe ocenite od 1 (sploh se ne strinjam) do 5 (popolnoma se strinjam). Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano je:

	sploh se ne strinjam					popolnoma se strinjam				
razumelo namen strateškega ocenjevanja in vsebine OP	1	2	3	4	5	☐	☐	☐	☐	☐
ustrezno tolmačilo varstvene cilje	1	2	3	4	5	☐	☐	☐	☐	☐
posredovalo ustrezne (ažurne, natančne, uporabne) informacije/podatke	1	2	3	4	5	☐	☐	☐	☐	☐
izdajalo ustrezne smernice, naravnane na obravnavani problem	1	2	3	4	5	☐	☐	☐	☐	☐
sodelovalo pri pripravi posameznih faz OP in PPP	1	2	3	4	5	☐	☐	☐	☐	☐
delovalo na osnovi preglednih in objektivnih izhodišč	1	2	3	4	5	☐	☐	☐	☐	☐

	sploh se ne strinjam					popolnoma se strinjam				
bilo kooperativno, pripravljeno na sodelovanje, iskanje rešitev in utemeljeno razpravo ter usklajevanje interesov	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
bilo odzivno, spoštovalo roke	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5

2.9 Kako bi ocenili delovanje Zavoda RS za varstvo narave v dosedanjih postopkih CPVO? Spodnje navedbe ocenite od 1 (sploh se ne strinjam) do 5 (popolnoma se strinjam). Zavod RS za varstvo narave je:

	sploh se ne strinjam					popolnoma se strinjam				
razumel namen strateškega ocenjevanja in vsebine OP	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
ustrezno tolmačil varstvene cilje	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
posredoval ustrezne (ažurne, natančne, uporabne) informacije/podatke	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
izdajal ustrezne smernice, naravnane na obravnavani problem	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
sodeloval pri pripravi posameznih faz OP in PPP	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
deloval na osnovi preglednih in objektivnih izhodišč	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
bil kooperativen, pripravljen na sodelovanje, iskanje rešitev in utemeljeno razpravo ter usklajevanje interesov	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
bil odziven, spoštoval roke	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5

2.10 Kako bi ocenili delovanje ARSO, Urada za upravljanje z vodami v dosedanjih postopkih CPVO? Spodnje navedbe ocenite od 1 (sploh se ne strinjam) do 5 (popolnoma se strinjam). ARSO, Urad za upravljanje z vodami je:

	sploh se ne strinjam					popolnoma se strinjam				
razumel namen strateškega ocenjevanja in vsebine OP	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
ustrezno tolmačil varstvene cilje	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
posredoval ustrezne (ažurne, natančne, uporabne) informacije/podatke	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
izdajal ustrezne smernice, naravnane na obravnavani problem	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
sodeloval pri pripravi posameznih faz OP in PPP	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
deloval na osnovi preglednih in objektivnih izhodišč	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
bil kooperativen, pripravljen na sodelovanje, iskanje rešitev in utemeljeno razpravo ter usklajevanje interesov	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
bil odziven, spoštoval roke	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5

2.11 Kako bi ocenili delovanje Ministrstva za zdravje v dosedanjih postopkih CPVO? Spodnje navedbe ocenite od 1 (sploh se ne strinjam) do 5 (popolnoma se strinjam). Ministrstvo za zdravje je:

	sploh se ne strinjam					popolnoma se strinjam				
razumelo namen strateškega ocenjevanja in vsebine OP	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
ustrezno tolmačilo varstvene cilje	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5

	sploh se ne strinjam					popolnoma se strinjam				
posredovalo ustrezne (ažurne, natančne, uporabne) informacije/podatke	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
izdajalo ustrezne smernice, naravnane na obravnavani problem	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
sodelovalo pri pripravi posameznih faz OP in PPP	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
delovalo na osnovi preglednih in objektivnih izhodišč	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
bilo kooperativno, pripravljeno na sodelovanje, iskanje rešitev in utemeljeno razpravo ter usklajevanje interesov	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
bilo odzivno, spoštovalo roke	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5

merilo: Delovanje splošne in strokovne javnosti

2.12 Kako na splošno ocenjujete delovanje nevladnih organizacij (društev na področju varstva okolja) v dosedanjih postopkih CPVO? Nevladne organizacije (možnih je več odgovorov):

- imajo pozitiven odnos do postopka CPVO, vidijo ga kot način iskanja okoljsko sprejemljivih rešitev
- imajo odklonilen odnos do postopka CPVO, vidijo ga predvsem kot zagovor sprejemljivosti PPP
- pripravljene so na sodelovanje, utemeljeno razpravo ter usklajevanje interesov
- vztrajajo na lastnih prepričanjih, niso pripravljene na utemeljeno razpravo ter na usklajevanje interesov
- zagovarjajo javni interes in pomembno prispevajo k vključevanju javnega interesa v postopek CPVO in izdelavo OP
- zagovarjajo predvsem individualne interese in koristi
- podajajo informacije, ki prispevajo k izboljšanju PPP/OP
- podajajo nepopolne in subjektivne informacije
- delujejo na osnovi medijske popularnosti
- delujejo kot gospodarski subjekti s komercialnimi interesi

2.13 Kako na splošno ocenjujete delovanje civilnih iniciativ (oblikovanih v postopkih umeščanja posegov v prostor) v dosedanjih postopkih CPVO? Civilne iniciative (možnih je več odgovorov):

- imajo pozitiven odnos do postopka CPVO, vidijo ga kot način iskanja okoljsko sprejemljivih rešitev
- imajo odklonilen odnos do postopka CPVO, vidijo ga predvsem kot zagovor sprejemljivosti PPP
- pripravljene so na sodelovanje, utemeljeno razpravo ter usklajevanje interesov
- vztrajajo na lastnih prepričanjih, niso pripravljene na utemeljeno razpravo ter na usklajevanje interesov
- zagovarjajo javni interes in pomembno prispevajo k vključevanju javnega interesa v postopek CPVO in izdelavo OP
- zagovarjajo predvsem individualne interese in koristi
- podajajo informacije, ki prispevajo k izboljšanju PPP/OP
- podajajo nepopolne in subjektivne informacije
- delujejo na osnovi medijske popularnosti
- delujejo kot gospodarski subjekti s komercialnimi interesi

3. OKVIR STRATEŠKEGA OCENJEVANJA

3.1 Kako izraziti in/ali pogosti se vam zdijo naslednji problemi dosedanje prakse strateškega ocenjevanja? Navedbe ocenite od 1 (sploh ni in/ali redek problem) do 5 (zelo izrazit in/ali pogost problem).

merilo:		sploh ni izrazit in/ali redek problem					zelo izrazit in/ali pogost problem				
Preventivno okoljevarstveno delovanje in vzdržen razvoj pri pripravi PPP in OP	nejasno in/ali neutemeljeno predstavljena potrebnost priprave PPP	1	2	3	4	5	☐	☐	☐	☐	☐
	nedorečenost razvojnih ciljev PPP, njihovo nerazumljivo podajanje in/ali brez razlag ter utemeljitev	1	2	3	4	5	☐	☐	☐	☐	☐
	neupoštevanje relevantnih družbenih, gospodarskih in okoljskih ciljev pri pripravi PPP/OP	1	2	3	4	5	☐	☐	☐	☐	☐
	nepovezanost izdelave PPP in OP	1	2	3	4	5	☐	☐	☐	☐	☐
Zakonodajni okvir	zmanjšane možnosti za usklajevanje med posameznimi interesi zaradi prenormiranih sektorskih zakonskih predpisov	1	2	3	4	5	☐	☐	☐	☐	☐
	dvoumna in nejasna zakonska določila s področja strateškega ocenjevanja, ki jih je mogoče različno interpretirati	1	2	3	4	5	☐	☐	☐	☐	☐
	med seboj neskladna zakonska določila s področja strateškega ocenjevanja, ki jih je mogoče različno interpretirati, prihaja do konfliktov	1	2	3	4	5	☐	☐	☐	☐	☐
Vsebinjenje	vsebinjenja se ne izvajajo	1	2	3	4	5	☐	☐	☐	☐	☐
	neustrezna časovna/fazna umestitev vsebinjenja, tudi v povezavi s postopki javnega naročanja del in izbiranja izvajalcev	1	2	3	4	5	☐	☐	☐	☐	☐
	slabo pripravljena in vodena vsebinjenja	1	2	3	4	5	☐	☐	☐	☐	☐
	vsebinjenja, ki se ga ne udeležujejo relevantni udeleženci procesa priprave PPP	1	2	3	4	5	☐	☐	☐	☐	☐
	vsebinjenja, ki ne pripomorejo k nadaljnjemu strateškemu ocenjevanju	1	2	3	4	5	☐	☐	☐	☐	☐
	vsebinjenja, kjer ne pride do korekcije/potrditve projektne naloge	1	2	3	4	5	☐	☐	☐	☐	☐
	neupoštevanje ali neustrezno upoštevanje smiselnih predlogov v fazi vsebinjenja	1	2	3	4	5	☐	☐	☐	☐	☐
Projektna naloga	izdelava OP brez projektne naloge ali na osnovi projektne naloge, v kateri so zgolj povzeta zakonska določila	1	2	3	4	5	☐	☐	☐	☐	☐
	pomanjkljivo pripravljene projektne naloge za ocenjevanje PPP, ki neustrezno opredelijo obseg del, časovni okvir in vsebinske poudarke	1	2	3	4	5	☐	☐	☐	☐	☐
Obravnava sestavin okolja	obravnava vsebin, ki ne sledi rezultatom vsebinjenja	1	2	3	4	5	☐	☐	☐	☐	☐
	obravnava vsebin, ki ne sledi vprašanjem/prioritetam posameznih udeležencev v procesu prostorskega načrtovanja	1	2	3	4	5	☐	☐	☐	☐	☐
	poudarek na ocenjevanju vplivov na varovana, varstvena in ogrožena območja oz. okoljske sestavine, ki so v pristojnosti varstvenih ministrstev ter izpuščanje ali neenakovredna obravnava drugih sestavin, ki so prav tako pomembne za ohranjanje kakovosti v prostoru (npr. družbeno okolje, krajino)	1	2	3	4	5	☐	☐	☐	☐	☐

merilo:		sploh ni izrazit in/ali redek problem			zelo izrazit in/ali pogost problem	
Struktura okoljskega poročila	nepregledna okoljska poročila	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐
	okoljska poročila, ki ne vsebujejo vseh potrebnih informacij za ocenjevanje, utemeljevanje rezultatov in končno vrednotenje	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐
Informacije / podatki potrebni za pripravo okoljskega poročila	pomanjkanje ali nedostopnost podatkov o stanju okolja, ki bi morali biti sestavni del vnaprejšnjih okoljskih izhodišč (npr. območja varstva pred hrupom, karte poplavne nevarnosti ipd.)	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐
	potrebni podatki niso del javno dostopnih baz podatkov	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐
	vsebinsko in prostorsko netočni ter zastareli javno dostopni podatki	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐
	potrebna izdelava dodatnih strokovnih podlag za zagotovitev zadostnega poznavanja stanja obravnavanega okolja	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐
	neutemeljene zahteve nosilcev urejanja prostora glede zbiranja pomanjkljivih, sicer javno dostopnih podatkov v okviru izdelave OP	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐
	zahteve nosilcev urejanja prostora po izdelavi dodatnih strokovnih podlag, ne upošteva se pravilo strateškega ocenjevanja na osnovi obstoječih podatkov	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐
	zahteve nosilcev urejanja prostora po izdelavi podrobnejših strokovnih podlag, izven okvirov strateške obravnave	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐
	pomanjkljive strokovne podlage in neustrezne informacije za celovit vpogled v stanje obravnavanega okolja podane s strani nosilcev urejanja prostora	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐
Odnos do hierarhično višje in nižje ravni načrtovanja/ocenjevanja	izvajanje CPVO za PPP, ki ga glede na njegovo načrtovalsko raven in obseg ni smiselno ocenjevati na strateški ravni	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐
	nejasna in nedorečena raven strateškosti ocenjevanja PPP, v praksi prehod strateške ocene na projektno raven	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐
Strateškost ocenjevanja	nedorečenost na hierarhično višjih načrtovalskih ravneh, ki pomeni oviro za delo in odločanje na obravnavani ravni	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐
	odločitve na hierarhično višjih načrtovalskih ravneh, ki onemogočajo iskanje dobrih rešitev na obravnavani ravni	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐
	niso podani pregledi vsebin/vprašanj, na katera naj bi odgovorilo nadaljnje ocenjevanje vplivov na nižjih načrtovalskih ravneh	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐
	vsebine/vprašanja pripravljavca/izdelovalca PPP/nosilcev urejanja prostora se nanašajo na podrobnejše zasnove (ki so predmet ocenjevanja na nižji ravni) in zahteve po preveč natančnih podatkih in podrobnih opredelitvah (ki so neskladne z ravni obravnave)	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐

3.2 Ali menite, da so potrebne spremembe pravnega reda na področju strateškega ocenjevanja?

- a. ne, spremembe pravnega reda niso potrebne
- b. da, potrebne so manjše spremembe, zadošča posodobitev Uredbe o okoljskem poročilu v okviru veljavnih določil Zakona o varstvu okolja (npr. glede razredov vpliva, sosledja posameznih faz, jasnejše opredelitve kumulativnih in ostalih posrednih vplivov ter njihovo poenotenje z ostalimi predpisi)
- c. da, potrebne so večje spremembe, potrebna je posodobitev Zakona o varstvu okolja, Uredbe o okoljskem poročilu ter posameznih predpisov s področja priprave PPP v okviru določil Direktive o presoji vplivov nekaterih načrtov in programov na okolje (npr. glede načina vodenja upravnega postopka, odločanja o potrebnosti CPVO)
- d. da, potrebne so velike spremembe, potrebna je posodobitev Direktive in ustreznih prilagoditev slovenskega pravnega reda (npr. glede namena strateškega ocenjevanja, hierarhije strateškega ocenjevanja, jasnejše opredelitve vzdržnosti, močnejše integracije načrtovanja in strateškega ocenjevanja)

3.3 Če je vaš odgovor na gornje vprašanje katerikoli "da", prosimo navedite razloge - kaj je pri sedanjem pravem redu po vašem mnenju najbolj sporno oziroma kaj bi želeli, da njegova posodobitev uvede/izboljša. Odgovore vnesite v spodnji okvir.

3.4 Kakšen upravni postopek presoje vplivov v okviru procesa strateškega ocenjevanja se vam zdi primernejši?

- a. samostojni upravni postopek celovite presoje vplivov na okolje na osnovi predpisov s področja varstva okolja
- b. postopek presoje vplivov smiselno vključen v upravni postopek priprave PPP, npr. postopek priprave prostorskih aktov na osnovi predpisov s področja urejanja prostora
- c. poseben upravni postopek ni potreben, strateško ocenjevanje je lahko dovolj učinkovito že z vsebinskim vključevanjem v proces izdelave PPP, dovolj je sklic na Direktivo o presoji vplivov nekaterih načrtov in programov na okolje ter naš pravni red

3.5 Ali se vam zdi ustrezen postopek CPVO na I. stopnji, kjer se ugotavlja verjetnost nastopa vplivov plana na okolje in presoja njihove pomembnosti za okolje? Izberite tiste navedbe, s katerimi se strinjate (možnih je več odgovorov).

- a. sedanje izhodišče, ko se postopek CPVO uvede na podlagi ugotovitve, da gre za poseg, za katerega je treba izvesti presojo vplivov na okolje, je ustrezno, prav tako so ustrezna določila Uredbe o vrstah posegov v okolje, za katere je treba izvesti presojo vplivov na okolje (Ur.l. RS, št. 78/2006, 72/2007, 32/2009)
- b. sedanje izhodišče, ko se postopek CPVO uvede na podlagi ugotovitve, da gre za poseg, za katerega je treba izvesti presojo vplivov na okolje, je ustrezno, vendar bi bilo treba prenoviti Uredbo o vrstah posegov v okolje, za katere je treba izvesti presojo vplivov na okolje (Ur.l. RS, št. 78/2006, 72/2007, 32/2009), vključno s prilogami
- c. sedanje izhodišče, ko se postopek CPVO uvede na podlagi ugotovitve, da gre za poseg, za katerega je treba izvesti presojo vplivov na okolje, ni ustrezno, izhodišče o uvedbi postopka CPVO bi moral biti postopek t.i. screeninga (presejanja), razvezan s predpisi s področja presoje vplivov na okolje, upoštevajoč predvsem strateškost PPP
- d. Uredba o merilih za ocenjevanje verjetnosti pomembnejših vplivov izvedbe plana, programa, načrta ali drugega splošnega akta in njegovih sprememb na okolje v postopku celovite presoje vplivov na okolje (Ur.l. RS, št. 9/2009) je ustrezno izhodišče za ocenjevanje pomembnejših vplivov izvedbe PPP
- e. Uredbo o merilih za ocenjevanje verjetnosti pomembnejših vplivov izvedbe plana, programa, načrta ali drugega splošnega akta in njegovih sprememb na okolje v postopku celovite presoje vplivov na okolje (Ur.l. RS, št. 9/2009) je treba vsebinsko dopolniti, jasneje opredeliti metodo in merila za ocenjevanje pomembnejših vplivov izvedbe PPP

- f. Pravilnik o presoji sprejemljivosti vplivov izvedbe planov in posegov v naravo na varovana območja (Ur.l. RS, št. 130/2004, 53/2006, 38/2010, 3/2011) ustrezno določa metodologijo opredeljevanja planov, ki lahko pomembno vplivajo na varovana območja
- g. Pravilnik o presoji sprejemljivosti vplivov izvedbe planov in posegov v naravo na varovana območja (Ur.l. RS, št. 130/2004, 53/2006, 38/2010, 3/2011) ustrezno določa metodologijo opredeljevanja planov, ki lahko pomembno vplivajo na varovana območja, vendar ni povsem skladen z ostalimi predpisi
- h. Pravilnik o presoji sprejemljivosti vplivov izvedbe planov in posegov v naravo na varovana območja (Ur.l. RS, št. 130/2004, 53/2006, 38/2010, 3/2011) metodologije opredeljevanja planov, ki lahko pomembno vplivajo na varovana območja, ne določa ustrezno in bi ga bilo treba prenoviti

3.6 Kako širok in avtonomen oz. z vrednotenjem ostalih vplivov in učinkov PPP naj bo povezan proces strateškega ocenjevanja vplivov na okolje?

- a. omejen naj bo na obravnavo sestavin naravnega okolja (zrak, vode, tla, naravo in biotsko pestrost)
- b. obravnava naj se sestavine okolja, ki jih določa Direktiva o presoji vplivov nekaterih načrtov in programov na okolje, torej v skladu z dosedanjo prakso
- c. poleg sestavin, ki jih določa Direktiva, naj se obravnava tudi prostorske vidike (razvoj dejavnosti, fizične in morfološke značilnosti prostora, kulturne značilnosti prostora)
- d. to naj bo del čim bolj enotnega procesa strateškega ocenjevanja vplivov PPP na gospodarstvo, družbo in okolje/prostor (t.i. prostorsko kohezijo), torej na okolje v njegovem najširšem pomenu

3.7 Katere okoljske sestavine naj bodo obravnavane v okviru strateškega ocenjevanja posameznega PPP?

- a. le tiste okoljske sestavine, za katere se v fazi vsebinjenja izkaže, da je njihova obdelava smiselna, to je lahko tudi ena sama okoljska sestavina
- b. vse sestavine iz Direktive, tako da se zagotovi celovitost obravnave, pri čemer se podrobneje obdelata le za obravnavani PPP ključne okoljske sestavine

3.8 Ali menite, da mora biti v procesu strateškega ocenjevanja opredeljena okoljska sprejemljivost PPP (ne glede na to, kakšen bi ta proces bil)?

- a. da, proces strateškega ocenjevanja mora vključevati postopek formalne potrditve sprejemljivosti vplivov PPP, odločitev sprejme upravni organ na osnovi strokovnih in drugih ugotovitev
- b. da, proces strateškega ocenjevanja mora vključevati postopek formalne potrditve sprejemljivosti vplivov PPP, odločitev temelji na oceni sprejemljivosti podani s strani izdelovalca OP, ki jo potrdi upravni organ
- c. ne, v okviru potrditve PPP naj se preverja ali je strateško ocenjevanje prispevalo k iskanju in izboru najboljše alternative PPP ter ali je ocenjevanje prispevalo k izboljšanju PPP

3.9 Kako naj bo sprejeta končna odločitev o sprejemljivosti vplivov plana? Izberite tisto osnovo, ki se vam zdi najustreznejša. Če menite, da bi morala biti končna odločitev soglasna, izberite poljubno kombinacijo tistih osnov, ki bi morale tvoriti takšno soglasje. Odločitev naj bo sprejeta na osnovi:

- a. ugotovitve skladnosti s pravnimi normami (predpisi, ki se nanašajo na območja, za katera velja pravni režim, imisijskimi in emisijskimi vrednostmi idr.)
- b. utemeljitve izdelovalca OP, izoblikovane predvsem na osnovi vseh ugotovljenih vplivov PPP in opredeljenih omilitvenih ukrepov
- c. utemeljitve izdelovalca PPP, izoblikovane predvsem na osnovi ugotovljenega izboljšanja PPP
- d. utemeljitve nosilcev urejanja prostora
- e. utemeljitve Ministrstva za okolje in prostor, Sektorja za CPVO
- f. utemeljitve Ministrstva za zdravje, Direktorata za javno zdravje
- g. sklepa posebne stalne komisije priznanih strokovnjakov na ravni države
- h. sklepa komisije priznanih strokovnjakov imenovane s strani pripravljavca PPP za posamezen PPP

- i. sklepa medresorske konference (po vzoru prostorske konference v okviru priprave državnih prostorskih načrtov)
- j. sklepa pripravljavca PPP (npr. občinskega sveta v primeru občinskih prostorskih aktov, Vlade RS in/ali Državnega zbora v primeru državnih prostorskih aktov, programov in politik)
- k. večinskega mnenja izraženega v javnomnenjskih raziskavah
- l. rezultata referendumu
- m. drugega (dopišite): _____

3.10 Ali je lestvica velikostnih razredov za vrednotenje vplivov plana (A, B, C, D, E, X), kot jo določa Uredba o okoljskem poročilu, primerna?

- a. da
- b. ne

3.11 Kaj bi bilo treba upoštevati pri prenovi te lestvice? Odgovorite na spodnje navedbe:

	da	ne
enotna lestvica je potrebna	☐ da, to zagotavlja enotno ocenjevanje vplivov	☐ ne, lestvico naj se opredeli za vsak OP posebej
izrazi bi morali jasneje odraziti velikost vpliva	☐ da, npr. izraz "zanemarljiv" za razreda B in C je pogosto zavajajoč glede na dejansko velikost vplivov	☐ ne, sedanji izrazi dovolj jasno odražajo velikost vpliva
znotraj lestvice bi morala biti opredeljena meja sprejemljivosti vplivov	☐ da, opredeliti bi bilo treba razred(e) za katere(ga) velja, da so vplivi nesprejemljivi	☐ ne, opredelitev sprejemljivosti ne bi smela biti avtomatično vezana na določen razred vpliva
lestvica bi morala vključevati pogoj izvedbe omilitvenih ukrepov	☐ da, razvrstitev v razred vpliva naj bo vezana na pogoj izvedbe omilitvenih ukrepov	☐ ne, obvezo izvedbe omilitvenih ukrepov je treba ločiti od razvrstitve v razred vpliva
razvrščanje v razrede vplivov bi moralo omogočati lažjo primerjavo alternativ	☐ da, za potrebe primerjalne analiza je veljavna lestvica neprimerna, zato je treba uporabljati dodatne lestvice	☐ ne, ni zadreg v primerjalnih analizah, ključna je opredelitev (ne)sprejemljivosti posamezne alternative, manj pa razlike med njimi
povečati bi bilo treba število razredov	☐ da, 5-stopenjska lestvica je preveč robustna	☐ ne, 5-stopenjska lestvica je ustrezna
zmanjšati bi bilo treba število razredov	☐ da, manjše število razredov bi poenostavilo razvrščanje	☐ ne, 5-stopenjska lestvica je ustrezna
OP bi se lahko zaključil z razvrstitvijo v razred X (vpliva ni mogoče oceniti)	☐ da, velikost (in sprejemljivost) vpliva bi se lahko določila v naslednjih fazah načrtovanja in ocenjevanja vplivov	☐ ne, ocena je smiselna samo za vmesne faze izdelave OP
podzakonski predpis naj določi pravila za razvrščanje v razrede vplivov	☐ da, taka pravila bi bila koristna	☐ ne, razvrščanje naj bo prepuščeno izdelovalcem OP
namesto opredelitve vpliva se lahko opredeli (obseg, značilnost) spremembe v okolju	☐ da, ko nosilca vpliva, to je tistega, ki bo nosil breme posledic, ni mogoče ugotoviti z razumnimi sredstvi, in/ali ko gre za vplive na ljudi, pa ni mogoče dobiti njihovih stališč o vplivu	☐ ne, vedno je treba oceniti končne vplive na okolje/človeka

3.12 V zvezi z ocenjevanjem čezmejnega vpliva PPP odgovorite za spodnja vprašanja:

	da	ne
ali poznate postopek čezmejnega vpliva PPP na okolje	☐	☐
ali ste pri svojem delu ocenjevali čezmejne vplive	☐	☐
ali menite, da je na spletnem portalu MOP dovolj informacij, da v primeru čezmejnih vplivov lahko ocenjujete te vplive po mednarodno priznanih metodologijah	☐	☐
ali poznate spletno mesto Konvencije o čezmejnih vplivih (Espoo) (http://www.unece.org/env/eia/)	☐	☐

4. VSEBINE OKOLJSKEGA POROČILA, VKLJUČNO Z DODATKOM ZA VAROVANA OBMOČJA

4.1 Kako pogosto so bile vsebine okoljskega poročila obravnavane na spodnji način? Pogostnost ocenite od 1 (nikoli) do 5 (zelo pogosto).

merilo:		nikoli					zelo pogosto				
Opredelitev problema in namena ocenjevanja	obravnavani problem je bil ustrezno predstavljen	1	2	3	4	5	☐	☐	☐	☐	☐
Zakonska in druga izhodišča	zakonska in druga izhodišča so bila ustrezno upoštevana	1	2	3	4	5	☐	☐	☐	☐	☐
Okoljski cilji plana	okoljski cilji so bili ustrezno izbrani in jasno opredeljeni	1	2	3	4	5	☐	☐	☐	☐	☐
	okoljski cilji plana niso bili osredotočeni le na ohranjanje obstoječih značilnosti okolja, temveč so imeli "aktiven" značaj, usmerjeni so bili v izboljšanje kakovosti v okolju	1	2	3	4	5	☐	☐	☐	☐	☐
	okoljski cilji so bili potrjeni na vsebinjenju	1	2	3	4	5	☐	☐	☐	☐	☐
Kazalniki okolja	opredeljeni cilji so bili ustrezno upoštevani pri pripravi ostalih vsebin OP	1	2	3	4	5	☐	☐	☐	☐	☐
	kazalniki okolja so bili ustrezno izbrani in povezani z okoljskimi cilji	1	2	3	4	5	☐	☐	☐	☐	☐
	razlikovanje med kazalniki stanja okolja in kazalniki ugotavljanja vplivov je bilo ustrezno in razumljivo predstavljeno	1	2	3	4	5	☐	☐	☐	☐	☐
Opis stanja okolja	uporabljeni kazalniki so bili povezani s sistemom kazalnikov stanja okolja	1	2	3	4	5	☐	☐	☐	☐	☐
	kazalniki so bili utemeljeni	1	2	3	4	5	☐	☐	☐	☐	☐
Opis stanja okolja	opisi stanja okolja so bili kratki in jedrnat, vključevali so tudi vrednostne analize in bili povezani s kasnejšim ocenjevanjem vplivov	1	2	3	4	5	☐	☐	☐	☐	☐
Merila vrednotenja	merila vrednotenja so bila ustrezno izbrana in jasno prikazana	1	2	3	4	5	☐	☐	☐	☐	☐
Metoda vrednotenja vplivov plana	izbrana je bila ustrezna metoda vrednotenja	1	2	3	4	5	☐	☐	☐	☐	☐
	vrednostni sistem je bil pregleden, razumljiv, relevanten	1	2	3	4	5	☐	☐	☐	☐	☐
	metoda vrednotenja je bila jasno povezana s cilji in rezultati	1	2	3	4	5	☐	☐	☐	☐	☐
Vplivi plana	negotovost ocenjevanja je bila opredeljena	1	2	3	4	5	☐	☐	☐	☐	☐
	določeni so bili vsi relevantni vplivi na okolje	1	2	3	4	5	☐	☐	☐	☐	☐
	obravnava vplivov je pregledno odgovorila na vprašanja iz vsebinjenja ter vprašanja pripravljavca in izdelovalca PPP ter vsebine poleg ocenjevanja vplivov na obstoječe značilnosti okolja se je ocenjevalo tudi vplive plana na razvojne potenciale	1	2	3	4	5	☐	☐	☐	☐	☐
	različni vplivi plana (neposredni, daljinski, kumulativni, ...) so bili prepoznani in ustrezno obravnavani	1	2	3	4	5	☐	☐	☐	☐	☐
Ocena vplivov plana	tveganja za naravne in druge nesreče so bila ocenjena	1	2	3	4	5	☐	☐	☐	☐	☐
	ocene vplivov plana so bile pregledne, z vrednostnimi opredelitvami	1	2	3	4	5	☐	☐	☐	☐	☐
Omilitveni ukrepi	ocene vplivov plana so bile ustrezne, vredne zaupanja	1	2	3	4	5	☐	☐	☐	☐	☐
	predlagani omilitveni ukrepi so bili konkretni, vezani na obravnavano okolje in problem	1	2	3	4	5	☐	☐	☐	☐	☐

merilo:		nikoli					zelo pogosto
	predlagani omilitveni ukrepi niso bili osredotočeni le na sanacijo poškodb zaradi izvedbe PPP, pač pa tudi na izboljšanje zatečenih ali neustreznih stanj v okolju	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	
	predlagani omilitveni ukrepi so bili realni in izvedljivi	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	
	predlagani omilitveni ukrepi so bili utemeljeni	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	
	predlagani omilitveni ukrepi so bili utemeljeni skladno s 24. členom Pravilnika o presoji sprejemljivosti izvedbe planov in posegov na varovana območja	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	
	predlagani omilitveni ukrepi so bili uspešni	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	
Spremljanje stanja okolja	predlagani način za spremljanje stanja in sprememb okolja so bili ustrezni	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	
	predlagani načini spremljanja stanja so predvidevali tudi ukrepe v primeru pojava drugačnih sprememb v okolju, kot je bilo predhodno ocenjeno (posredovanje v primeru večjih sprememb ali opustitev spremljanja stanja v primeru manjših in nepomembnih sprememb)	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	
Učinkovitost postopka ocenjevanja	postopek ocenjevanja je bil pregleden	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	
	obseg zahtev za izboljšanje PPP je bil velik, zahteve so bile pomembne in utemeljene	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	
	PPP je bil na podlagi rezultatov OP bistveno izboljššan	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	
Priporočila in usmeritve	OP je podal tudi priporočila za izboljšanje sistema strateškega ocenjevanja	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	

4.2 Ali so Kazalci okolja v Sloveniji, ki jih vodi ARSO (<http://kazalci.arso.gov.si/>) ustrezna osnova za opredelitev kazalnikov okolja v OP (možnih je več odgovorov)?

- da
- ne, niso dovolj praktični
- ne, niso dovolj natančni
- ne, niso vezani na okoljske cilje
- drugo (dopišite): _____

4.3 Katere informacije in metode uporabljate pri ugotavljanju vplivov PPP in njihovem vrednotenju? Spodnje navedbe ocenite od 1 (nikoli) do 5 (vedno).

	nikoli					vedno
obstoječe, javno dostopne podatke o stanju okolja	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	
obstoječe, javno dostopne demografske podatke na območju vpliva	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	
obstoječe, javno dostopne podatke o zdravstvenem stanju prebivalstva na območju vpliva	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	
obstoječe, javno dostopne sociografske, psihografske in vedenjske podatke o prebivalstvu na območju vpliva	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	
podatke, pridobljene za potrebe ocenjevanja s terenskimi ogledi, popisi	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	
ocene učinkov PPP na podlagi dokumentacije, pisnih virov	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	
kvantitativne modele napovedi	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	
laboratorijske analize (kemijske, fizikalne)	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	
ankete	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	

	nikoli					vedno
delavnice, viharjenja (brain storming)	1	2	3	4	5	☐
študije ranljivosti prostora	1	2	3	4	5	☐
prekrivanja s pomočjo geografskih informacijskih sistemov	1	2	3	4	5	☐
strokovna mnenja in ocene	1	2	3	4	5	☐
multikriterijske analize	1	2	3	4	5	☐
analize stroškov in koristi (cost / benefit analize)	1	2	3	4	5	☐
drugo (dopišite):	1	2	3	4	5	☐

4.4 Ali menite, da bi lahko uporabili v prihodnosti za pripravo OP kakšno sodobnejšo metodo ugotavljanja in vrednotenja vplivov PPP oziroma kombinacijo metod? Prosimo, da jih zapišite v spodnji okvir.

5. ALTERNATIVNE REŠITVE

5.1 Kako pogosto so bile v dosedanjih procesih strateškega ocenjevanja alternativne rešitve obravnavane na spodnji način? Pogostnost ocenite od 1 (nikoli) do 5 (zelo pogosto).

merilo:		nikoli					zelo pogosto
Obravnavanje alternativ	alternative so bile zavestno oblikovane predvsem zaradi iskanja rešitve, ki povzroči najmanjše vplive na okolje	1	2	3	4	5	☐
	med alternativami so obstajale vsebinske razlike	1	2	3	4	5	☐
	morebitna obravnava alternativ v predhodnih fazah načrtovanja je bila ustrezno pojasnjena	1	2	3	4	5	☐
	alternative so ustrezale hierarhični ravni načrtovanja	1	2	3	4	5	☐
	v primeru, da je bila obravnavana le ena rešitev, je bilo to ustrezno utemeljeno tudi z okoljskega vidika	1	2	3	4	5	☐
Značilnosti alternativ	izdelovalec OP je sodeloval pri oblikovanju alternativnih rešitev	1	2	3	4	5	☐
	alternative so bile izmišljene zaradi obveze primerjave	1	2	3	4	5	☐
	niso bile obravnavane vse možne alternative, v zaključnih fazah je prihajalo do novih alternativ	1	2	3	4	5	☐
	vse obravnavane alternative so bile izvedljive	1	2	3	4	5	☐
	vse obravnavane alternative so bile primerljive	1	2	3	4	5	☐
	okoljska izhodišča so bila upoštevana že pri oblikovanju alternativ	1	2	3	4	5	☐
Primerjava alternativ	v primerjalni analizi so bili cilji jasno opredeljeni, vključevali so tudi okoljske cilje	1	2	3	4	5	☐
	v primerjalni analizi so bila uporabljena jasna merila in kazalniki	1	2	3	4	5	☐
	obravnavani so bili tako pozitivni kot tudi negativni vplivi alternativ	1	2	3	4	5	☐
	ocenjevanje v primerjalni analizi je bilo pregledno, utemeljeno, podkrepljeno s preverljivimi kvantitativnimi podatki	1	2	3	4	5	☐
	okoljski vidik primerjave je bil enakovreden ostalim vidikom primerjave	1	2	3	4	5	☐

	okoljski vidik primerjave je bil ključen za izbor najustreznejše alternative	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐
Izbira alternativ	izbrana je bila okoljsko najustreznejša alternativa	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐
	pripravljavec PPP ni sprejel predloga izbrane alternative, čeprav jo je pred primerjavo sam opredelil kot izvedljivo	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐
	izbrana alternativa je bila jasno in trdno utemeljena	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐

5.2 Ali se vam zdi smiselna primerjava predlagane rešitve s t.i. ničelno alternativo.

- a. da, na ta način je možno jasneje opredeliti prednosti predlagane rešitve glede na siceršnji razvoj stanja okolja
- b. ne, takšna primerjava je nesmiselna, še posebno v primerih, ko je t.i. ničelna alternativa zgolj hipotetična oz. ne pomeni uresničitve ciljev PPP

5.3 Kateri dejavniki so najpogosteje odločilno vplivali na izbiro alternative, ki je bila vključena v PPP (možni so največ trije odgovori)?

- a. okoljski vidik
- b. prostorski vidik
- c. gradbeno/funkcionalno tehnični vidik
- d. investicijska vrednost / ekonomska upravičenost
- e. družbena sprejemljivost
- f. pritisk investitorja
- g. politika
- h. stališča javnosti
- i. utemeljitve nosilcev urejanja prostora
- j. dejavniki so bili uravnoteženo upoštevani
- k. drugi dejavniki (dopišite): _____

6. SODELOVANJE UDELEŽENCEV V POSTOPKU STRATEŠKEGA OCENJEVANJA

6.1 Kako bi ocenili dosedanje sodelovanje med udeleženci procesa strateškega ocenjevanja? Pogostost spodnjih situacij ocenite od 1 (nikoli) do 5 (zelo pogosto).

		nikoli				zelo pogosto
Koordinacija procesa ocenjevanja	proces strateškega ocenjevanja je bil vzorno koordiniran	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐
Sodelovanje med pripravljavcem PPP in izdelovalcem OP	pripravljavec PPP je opredelil vprašanja, na katera naj se odgovori v procesu strateškega ocenjevanja	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐
	pripravljavec PPP je opredelil predvideno uporabo rezultatov strateškega ocenjevanja v posameznih fazah priprave PPP	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐
Sodelovanje med izdelovalcem OP in PPP	izdelovalec OP je aktivno sodeloval pri pripravi PPP	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐
	izdelovalec OP in izdelovalec PPP sta sproti izmenjavala informacije in sočasno dopolnjevala PPP in OP	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐
	proces komunikacije, vključno z izboljševanjem PPP, je bil evidentiran	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐
Sodelovanje z nosilci urejanja prostora in	nosilci urejanja prostora so aktivno sodelovali v celotnem procesu priprave OP/PPP	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐

		nikoli					zelo pogosto				
drugimi institucijami	nosilci urejanja prostora so aktivno sodelovali pri oblikovanju rešitev v OP/PPP	1	2	3	4	5					
Sodelovanje z javnostmi	obveščanje in sodelovanje javnosti, z namenom njihovega večjega vključevanja v pripravo PPP/OP, je potekalo tudi izven zakonsko predpisanih okvirov	1	2	3	4	5					
	pripravljen je bil načrt posvetovanja z javnostmi	1	2	3	4	5					
	podane so bile relevantne, verodostojne in pravočasne informacije	1	2	3	4	5					
	sodelovanje z javnostmi je bilo uspešno - prispevalo je k opredelitvam okoljskih ciljev, alternativ in njihovem ocenjevanju	1	2	3	4	5					
Vpliv politike	na rezultate strateškega ocenjevanja so vplivale predhodne politične odločitve	1	2	3	4	5					
	politični interesi (izraženi z interesi pripravljavca/naročnika) so vplivali neposredno na zaključke okoljskih ocen in sklep CPVO ter posredno na izbrane rešitve v okviru PPP	1	2	3	4	5					
Vpliv investitorjev	izključno gospodarsko-razvojni interesi (izraženi z interesi investitorja) so vplivali neposredno na zaključke okoljskih ocen in sklep CPVO ter posredno na izbrane rešitve v okviru PPP	1	2	3	4	5					

6.2 Kako pogosto je bil izdelovalec OP povabljen k pripravi projektne naloge za izdelavo OP?

- a. nikoli
 b. redko
 c. pogosto
 d. vedno

6.3 Kdaj je bil izdelovalec OP najpogosteje povabljen k strateškemu ocenjevanju PPP?

- a. na začetku priprave PPP, z namenom takojšnje opredelitve okoljskih izhodišč in možnih posledic PPP, usklajevanja ter optimiziranja rešitev
 b. v procesu priprave PPP, z namenom izboljšanja ene od vmesnih faz PPP ter nadaljnega usklajevanja in iskanja manj spornih rešitev
 c. po zaključku priprave PPP, zaradi potrditve okoljske sprejemljivosti PPP

7. USTREZNOST OKOLJSKEGA POROČILA VKLJUČNO Z DODATKOM ZA VAROVANA OBMOČJA IN USTREZNOST POLITIKE, PROGRAMA, PLANA

7.1 Kako pogosto je pri prenosu rezultatov OP v PPP prihajalo do spodaj navedenih težav? Pogostnost težav ocenite od 1 (nikoli) do 5 (zelo pogosto).

merilo:		nikoli					zelo pogosto				
Postopek priprave PPP	priprava PPP ni bila pregledna, zato je bilo ocenjevanje težavno	1	2	3	4	5					
Postopek strateškega ocenjevanja	strateško ocenjevanje ni bilo pregledno, rezultati so bili vprašljivi	1	2	3	4	5					
Rezultat presoje	rezultati ocenjevanja so bili napačni in/ali zavajajoči	1	2	3	4	5					

merilo:	nikoli	zelo pogosto			
rezultati ocenjevanja so bili nejasni, površni in/ali slabo interpretirani	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐
rezultati so temeljili na zastarelih in neažuriranih podatkih	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐
ključne okoljske vsebine, na katere bi moral proces strateškega ocenjevanja odgovoriti, v OP niso bile razumljivo in pregledno obdelane ali sploh niso bile obdelane	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐
rezultati ocenjevanja so bili neuporabni za izboljšanje PPP	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐
prenos podatkov in rezultatov iz OP v PPP je bil površen in nedosleden	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐
izdelovalec PPP ni razumel rezultatov ocenjevanja	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐
rezultati ocenjevanja niso bili upoštevani pri pripravi PPP	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐
Negotovost ocenjevanja					
izdelovalec OP se ni zavedal negotovosti ocenjevanja	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐
negotovost ocenjevanja ni bila pregledno prikazana	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐

merilo: **Revizija / recenzija**

7.2 Kako pogosto je bila opravljena revizija/recenzija OP in kako koristna je bila? Pogostnost spodnjih situacij ocenite od 1 (nikoli) do 5 (zelo pogosto).

	nikoli	zelo pogosto			
revizija/recenzija OP je bila opravljena	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐
revizija/recenzija OP je bila nepristranska	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐
revizija/recenzija OP je prispevala k izboljšanju OP	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐
revizija/recenzija OP je podala tudi predloge za izboljšanje PPP	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐

merilo: **Mnenje o ustreznosti okoljskega poročila**

7.3 Ali menite, da mnenje o ustreznosti OP, v obliki in na način kot je sedaj uveljavljeno, zagotavlja ustrezno kvaliteto OP in prispeva k izboljšanju PPP?

- a. da
b. ne

Opomba: Predstavniki NUP lahko izpustite posamezne alineje v vprašanjih od 7.4 do 7.6, če menite, da zaradi nezadostnega poznavanja delovanja ostalih NUP, odgovorov ne morete podati. Prosimo pa vas, da samokritično izpolnite alineje, ki se nanašajo na delovanje vašega ministrstva, zavoda ali agencije.

7.4 Kako bi ocenili zahteve varstvenih ministrstev glede popravkov OP? Praviloma so bile zahteve:

	konsistentne in strokovno upravičene	vprašljive	nesmiselne in/ali neupravičene
Ministrstva za kulturo	☐	☐	☐
Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano	☐	☐	☐

	konsistentne in strokovno upravičene	vprašljive	nesmiselne in/ali neupravičene
Zavoda RS za varstvo narave	☐	☐	☐
ARSO, Urada za upravljanje z vodami	☐	☐	☐
Ministrstva za zdravje	☐	☐	☐

7.5 Ali je bila glede mnenja o ustreznosti OP omogočena strokovna razprava? Praviloma je bila razprava z:

	tvorna, stvarna, utemeljena	dokaj naporna	nemogoča, mnenja so bila brezprizivna
Ministrstvom za kulturo	☐	☐	☐
Ministrstvom za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano	☐	☐	☐
Zavodom RS za varstvo narave	☐	☐	☐
ARSO, Uradom za upravljanje z vodami	☐	☐	☐
Ministrstvom za zdravje	☐	☐	☐

merilo: Mnenje o sprejemljivosti vplivov plana

7.6 Kako bi ocenili utemeljitve varstvenih ministrstev pri izdaji negativnih mnenj o sprejemljivosti vplivov plana? Praviloma so bile utemeljitve:

	konsistentne in strokovno korektne	vprašljive	nesmiselne in/ali neupravičene
Ministrstva za kulturo	☐	☐	☐
Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano	☐	☐	☐
Zavoda RS za varstvo narave	☐	☐	☐
ARSO, Urada za upravljanje z vodami	☐	☐	☐
Ministrstva za zdravje	☐	☐	☐

8. PRESOJA SPREJEMLJIVOSTI VPLIVOV IZVEDBE PPP NA VAROVANA OBMOČJA NARAVE

merilo: Varovana območja narave

8.1 Ali menite, da je izdelava dodatka skladno s Pravilnikom o presoji sprejemljivosti vplivov izvedbe planov in posegov v naravo na varovana območja potrebna in smiselna?

- a. da, presoja na naravo zahteva (metodološko, vsebinsko) ločeno obravnavo
 b. ne, presoja na varovana območja naj bo del (metodološko, vsebinsko) enotnega OP

9. OCENJEVANJE VPLIVOV NA ČLOVEKOVO ZDRAVJE

Opomba v verziji "sektorji":

Na naslednje vprašanje odgovarjajo le predstavniki Ministrstva za zdravje in Sektorja za CPVO.

9.1 Koliko se strinjate s spodnjimi navedbami, ki se nanašajo na dosedanje izvajanje CPVO in izdelavo OP na področju zdravja? Spodnje navedbe ocenite od 1 (sploh se ne strinjam) do 5 (popolnoma se strinjam).

sploh se ne strinjam	popolnoma se strinjam
----------------------	-----------------------

	sploh se ne strinjam					popolnoma se strinjam				
postopek CPVO je prispeval k zaščiti in/ali krepitvi zdravja in kakovosti življenja prebivalstva na območju vplivov PPP	1	2	3	4	5	☐	☐	☐	☐	☐
postopek CPVO je pozitivno vplival na oblikovanje zdravju naklonjenih javnih politik	1	2	3	4	5	☐	☐	☐	☐	☐
ocenjeno je bilo število vseh ljudi, ki bodo čutili vplive PPP	1	2	3	4	5	☐	☐	☐	☐	☐
ocenjeno je bilo izhodiščno demografsko, socialno in zdravstveno stanje prebivalstva na območju vplivov PPP	1	2	3	4	5	☐	☐	☐	☐	☐
po lokaciji, vrsti in obsegu so bile opredeljene tudi skupine prebivalstva, posebej ranljive za učinke PPP (npr. otroci, nosečnice, ostareli, invalidi, revni, brezdomci, turisti)	1	2	3	4	5	☐	☐	☐	☐	☐
posebna skrb je bila namenjena zaščiti ranljivih skupin prebivalstva (npr. otrok, nosečnic, ostarelih, invalidov, revnih, brezdomcev, turistov)	1	2	3	4	5	☐	☐	☐	☐	☐
postopek CPVO je zmanjšal obstoječe okoljsko breme za zdravje in kakovost življenja prebivalstva	1	2	3	4	5	☐	☐	☐	☐	☐
postopek CPVO je omogočil pregledno ocenjevanje vplivov PPP na zdravje in kakovost življenja ljudi	1	2	3	4	5	☐	☐	☐	☐	☐
OP je celovito, pregledno in jasno prikazalo vplive PPP na zdravje in kakovost življenja ljudi	1	2	3	4	5	☐	☐	☐	☐	☐
uporabljen je bil celostni model ocenjevanja vplivov na telesno, duševno in socialno zdravje ter na kakovost življenja ljudi	1	2	3	4	5	☐	☐	☐	☐	☐
ustrezno so bili ugotovljeni dejavniki vpliva PPP na telesno zdravje	1	2	3	4	5	☐	☐	☐	☐	☐
ustrezno so bili ovrednoteni vplivi dejavnikov PPP na duševno in socialno zdravje ter kakovosti življenja ljudi	1	2	3	4	5	☐	☐	☐	☐	☐
posebej so bili ovrednoteni pozitivni in posebej negativni vplivi PPP na zdravje in kakovost življenja ljudi	1	2	3	4	5	☐	☐	☐	☐	☐
predlagani ukrepi so vsa ugotovljena tveganja za zdravje in kakovost življenja ljudi omejili na sprejemljivo raven	1	2	3	4	5	☐	☐	☐	☐	☐
uporabljene metode in standardi ocenjevanja so bili izrecno navedeni	1	2	3	4	5	☐	☐	☐	☐	☐
uporabljene so bile sodobne, mednarodno uveljavljene metode, kazalniki in standardi ocenjevanja vplivov PPP na zdravje	1	2	3	4	5	☐	☐	☐	☐	☐
uporabljen je bil interdisciplinarni pristop za ocenjevanje vplivov na zdravje in kakovost življenja ljudi	1	2	3	4	5	☐	☐	☐	☐	☐
opredelitev tveganja v zvezi z biološkimi, fizikalnimi in kemijskimi dejavniki je bila edina uporabljena metoda v ocenjevanju vplivov na zdravje in kakovost življenja ljudi	1	2	3	4	5	☐	☐	☐	☐	☐
sistemska ureditev ocenjevanja vplivov na zdravje in kakovost življenja omogoča zadostno stopnjo preglednosti, neodvisnosti in nepristranskosti ocenjevanja	1	2	3	4	5	☐	☐	☐	☐	☐
zagotovljena je bila zadostna stopnja neodvisnosti in nepristranskosti ocenjevanja vplivov na zdravje in kakovost življenja ljudi	1	2	3	4	5	☐	☐	☐	☐	☐
javnost je bila pravočasno, pravilno in celovito obveščena o dejavnih vpliva PPP na zdravje	1	2	3	4	5	☐	☐	☐	☐	☐
javnost je bila zgodaj vključena v procese odločanja	1	2	3	4	5	☐	☐	☐	☐	☐
javnost je konstruktivno prispevala k oblikovanju rešitev za zaščito zdravja in kakovosti življenja ljudi	1	2	3	4	5	☐	☐	☐	☐	☐
nudena je bila ustrezna strokovna podpora lokalni skupnosti za zaščito in krepitev zdravja in kakovosti življenja ljudi	1	2	3	4	5	☐	☐	☐	☐	☐
vključevanje Ministrstva za zdravje (nadalje: MZ) v postopke ocenjevanja vplivov na zdravje je ustrezno s časovnega vidika	1	2	3	4	5	☐	☐	☐	☐	☐
vključevanje MZ v postopke ocenjevanja vplivov na zdravje je ustrezno z vsebinskega vidika	1	2	3	4	5	☐	☐	☐	☐	☐
zagotovljeni so mehanizmi za optimalno sodelovanje MZ v procesih ocenjevanja vplivov na zdravje in kakovost življenja ljudi	1	2	3	4	5	☐	☐	☐	☐	☐

	sploh se ne strinjam					popolnoma se strinjam
predvideno je bilo spremljanje/nadzor vplivov izvedenega PPP na zdravje in kakovost življenja ljudi v prihodnje	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	

9.2 Kako pogosto ste v postopek CPVO/izdelavo OP v ocenjevanje vključili strokovnjaka s področja javnega zdravja?

- a. nikoli
 b. redko
 c. pogosto
 d. vedno, ko je bilo to, glede na obravnavani PPP, smiselno oz. potrebno

9.3 V katerem primeru bi bili pripravljeni v ocenjevanje vključiti strokovnjaka s področja javnega zdravja?

- a. v primeru, da bi zakonodajni okvir zahteval vključitev strokovnjaka s področja javnega zdravja
 b. v primeru, da bi vključitev strokovnjaka s področja javnega zdravja pomenila izboljšanje PPP
 c. samo v primeru, ko bi imeli za vključitev strokovnjaka s področja javnega zdravja na voljo dovolj finančnih sredstev

9.4 Ocenite stopnjo strinjanja s spodaj navedenimi merili za ocenjevanje kakovosti, ustreznosti in celovitosti obravnave zdravja ter kakovosti življenja v procesu strateškega ocenjevanja.

	sploh se ne strinjam					popolnoma se strinjam
proces strateškega ocenjevanja naj prispeva k zaščiti in/ali krepitevi zdravja in kakovosti življenja prebivalstva	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	
proces strateškega ocenjevanja naj pozitivno vpliva na oblikovanje zdravju naklonjenih javnih politik	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	
ocenjeno naj bo število vseh ljudi, ki bodo čutili vplive PPP na zdravje in kakovost življenja	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	
ocenjeno naj bo izhodiščno demografsko, socialno in zdravstveno stanje prebivalstva na območju vplivov PPP	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	
po lokaciji, vrsti in obsegu naj bodo opredeljene tudi skupine prebivalstva, posebej ranljive za učinke PPP (npr. otroci, nosečnice, ostareli, invalidi, revni, brezdomci, turisti)	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	
posebna skrb naj bo namenjena zaščiti ranljivih skupin prebivalstva (npr. otrok, nosečnic, ostarelih, invalidov, revnih, brezdomcev, turistov)	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	
sistemska ureditev procesa strateškega ocenjevanja naj omogoči pregledno ocenjevanje vplivov PPP na zdravje in kakovost življenja ljudi	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	
sistemska naj bo zagotovljena visoka stopnja neodvisnosti in nepristranskosti ocenjevanja vplivov na zdravje in kakovost življenja ljudi	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	
ugotavljajo naj se le dejavniki vpliva PPP na telesno zdravje	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	
ugotavljajo naj se dejavniki vpliva PPP na telesno, pa tudi na duševno in socialno zdravje ter kakovost življenja ljudi - uporabi naj se torej celostni model ocenjevanja	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	
posebej naj se ovrednotijo pozitivni in posebej negativni vplivi na zdravje in kakovost življenja ljudi	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	
predlagani morajo biti ukrepi za omilitev vseh tveganj PPP za zdravje in kakovost življenja na sprejemljivo mero	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	
metode in standardi ocenjevanja naj bodo izrecno navedeni	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	
uporabijo naj se sodobne, mednarodno uveljavljene metode, kazalniki in standardi ocenjevanja vplivov PPP na zdravje	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	

	sploh se ne strinjam					popolnoma se strinjam				
uporabi naj se interdisciplinarni pristop za ocenjevanje vplivov na zdravje in kakovost življenja ljudi	1	2	3	4	5	☐	☐	☐	☐	☐
javnost naj bo pravočasno, pravilno in celovito obveščena o dejavnih vpliva PPP na zdravje	1	2	3	4	5	☐	☐	☐	☐	☐
javnost naj bo zgodaj vključena v procese odločanja	1	2	3	4	5	☐	☐	☐	☐	☐
lokalni skupnosti naj se ponudi ustrezna neodvisna strokovna podpora za zaščito in krepitev zdravja in kakovosti življenja ljudi	1	2	3	4	5	☐	☐	☐	☐	☐
zagotovljeni naj bodo mehanizmi za kontinuirano sodelovanje MZ v procesih ocenjevanja vplivov na zdravje in kakovost življenja ljudi	1	2	3	4	5	☐	☐	☐	☐	☐
proces strateškega ocenjevanja naj se opredeli do potrebnosti spremljanja/nadzora vplivov izvedenega PPP na zdravje in kakovost življenja ljudi v prihodnje	1	2	3	4	5	☐	☐	☐	☐	☐

10. VPLIV REZULTATOV STRATEŠKEGA OCENJEVANJA NA PPP

10.1 Kako pogosto so rezultati strateškega ocenjevanja vplivali na spodaj navedene situacije? Pogostost ocenite od 1 (nikoli) do 5 (zelo pogosto).

merilo:		nikoli					zelo pogosto				
Sprejemanje odločitev	potrebnost priprave PPP je bila prikazana utemeljeno in pregledno	1	2	3	4	5	☐	☐	☐	☐	☐
	ključne okoljske vsebine, na katere je moral postopek CPVO odgovoriti, so bile v OP prikazane razumljivo in pregledno	1	2	3	4	5	☐	☐	☐	☐	☐
	izbrana je bila tista alternativa, ki je povzročila najmanjše možne vplive v okolju/prostoru	1	2	3	4	5	☐	☐	☐	☐	☐
	rezultati ocenjevanja so vplivali na vsebinsko in tehnično izboljšanje PPP	1	2	3	4	5	☐	☐	☐	☐	☐
	rezultati ocenjevanja so pokazali, da izvajanje PPP ni upravičeno in bo imelo škodljive vplive na okolje/prostor, zato je bil PPP ustavljen	1	2	3	4	5	☐	☐	☐	☐	☐
	rezultati ocenjevanja niso imeli vpliva na PPP	1	2	3	4	5	☐	☐	☐	☐	☐
Priprava PPP	rezultati postopka CPVO in OP so prispevali k uspešnemu razvoju in kakovosti PPP	1	2	3	4	5	☐	☐	☐	☐	☐
Doseganje okoljskih koristi	rezultati postopka CPVO in OP so prispevali k izvajanju ciljev vzdržnega razvoja v PPP	1	2	3	4	5	☐	☐	☐	☐	☐
	postopek CPVO in izdelava OP sta odprla razpravo o pomenu enakovredne obravnave družbenih, ekonomskih in okoljskih vidikov	1	2	3	4	5	☐	☐	☐	☐	☐
Izboljšanje PPP	predlogi za izboljšanje PPP, ki so se izoblikovali v okviru izdelave OP, so bili inovativni in izvedljivi	1	2	3	4	5	☐	☐	☐	☐	☐
	izboljšanje PPP je temeljilo na oblikovanju omilitvenih ukrepov za ohranjanje obstoječih kakovosti okolja	1	2	3	4	5	☐	☐	☐	☐	☐
	omilitveni ukrepi, ki so bili utemeljeni in podprti z analizami in strokovnimi podlagami, vendar pa niso bili podprti z zakonskimi določbami, se v PPP niso upoštevali	1	2	3	4	5	☐	☐	☐	☐	☐

merilo:		nikoli					zelo pogosto
Usklajevanje interesov v prostoru	rezultati postopka CPVO so prispevali k uravnoteženju okoljskih, družbenih in ekonomskih vidikov v PPP	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	
Odnos med okoljskim, družbenim in ekonomskim vidikom	sprejeti PPP so bili skladni s celovitim prostorskim (družbenim) razvojem	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	
	rezultati postopka CPVO so prispevali k izvajanju načela ALARA (As Low as Reasonably Achievable)	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	
	postopek CPVO je deloval vzpodbudno za usklajevanje razvojnih in varovalnih interesov, izdelava OP pa je omogočala konkretizacijo in izvedbo rezultatov usklajevanja	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	
Druge koristi okoljskega ocenjevanja	postopek CPVO in rezultati OP so delovali zaviralno za PPP oziroma razvojne pobude in predloge	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	
	rezultati postopka CPVO in OP so prispevali k večji ozaveščenosti laične in strokovne javnosti o pomembnosti uveljavljanja okoljskih koristi	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	
	ocenjevanje je prispevalo k formalnemu in neformalnemu izobraževanju udeležencev, laične ter strokovne javnosti	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	
	ocenjevanje je prispevalo k izboljšanju pravnega reda	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	
	ocenjevanje je prispevalo k demokratičnosti uveljavljanja varovalnih interesov	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	

10.2 Prosimo vas, da najbolj pogoste spremembe/izboljšave PPP, izvedene na podlagi rezultatov procesa strateškega ocenjevanja, zapišite v spodnji okvir.

10.3 Med navedenimi okoljskimi sestavinami izberite tistih sedem, katerih obravnava je bila po vašem mnenju deležna največ pozornosti oziroma je najpogosteje vplivala na odločitev o sprejemljivosti vplivov PPP na okolje?

- a. tla
- b. zrak
- c. podnebne spremembe
- d. voda in vodni viri
- e. narava in biotska raznovrstnost
- f. varovana območja
- g. EPO in naravne vrednote
- h. kulturna dediščina
- i. krajina
- j. gozdarstvo in gozd
- k. kmetijstvo in kmetijske površine
- l. poselitev
- m. bivalne kakovosti
- n. zdravje ljudi
- o. prostočasne dejavnosti (turizem, rekreacija)
- p. družbeno okolje
- q. tveganja – naravne nesreče
- r. obremenitev s hrupom
- s. elektromagnetno sevanje
- t. vibracije

- u. svetlobno onesnaževanje
- v. smrad

10.4 Med navedenimi okoljskimi sestavinami izberite tistih sedem, katerih obravnava se vam zdi najbolj pomembna pri strateški oceni vplivov na okolje povprečnega občinskega prostorskega načrta (npr. za občino v osrednji Sloveniji, ki načrtuje gradnjo obrtne cone, obvoznice občinskega središča in ki vključuje številne pobude občanov za spremembo namenske rabe prostora)?

- a. tla
- b. zrak
- c. podnebne spremembe
- d. voda in vodni viri
- e. narava in biotska raznovrstnost
- f. varovana območja
- g. EPO in naravne vrednote
- h. kulturna dediščina
- i. krajina
- j. gozdarstvo in gozd
- k. kmetijstvo in kmetijske površine
- l. poselitev
- m. bivalne kakovosti
- n. zdravje ljudi
- o. prostočasne dejavnosti (turizem, rekreacija)
- p. družbeno okolje
- q. tveganja – naravne nesreče
- r. obremenitev s hrupom
- s. elektromagnetno sevanje
- t. vibracije
- u. svetlobno onesnaževanje
- v. smrad

11. ČASOVNI OKVIR STRATEŠKEGA OCENJEVANJA

merilo: Časovni okvir izdelave

11.1 Zakaj je, v do sedaj uveljavljeni praksi priprave PPP, izdelave OP in postopka CPVO, pogosto prihajalo do podaljševanja časovnih rokov? Med navedenimi trditvami izberite pet tistih, za katere menite, da so najpomembnejše.

- a. cilji in namen PPP so bili nejasni
- b. preseženi so bili zakonsko določeni roki nosilcev urejanja prostora pri pripravi smernic, strokovnih podlag in mnenj
- c. dogovorjeni roki izdelave so bili preseženi s strani izdelovalca PPP
- d. dogovorjeni roki izdelave so bili preseženi s strani izdelovalca OP
- e. preseženi so bili zakonsko določeni roki postopka CPVO
- f. veliko število nosilcev urejanja prostora, kar zahteva velik obseg analiz in usklajevanj
- g. strokovne podlage nosilcev urejanja prostora so bile neustrezne in vsebinsko ter tehnično pomanjkljive
- h. strokovne podlage in mnenja nosilcev urejanja prostora so bile prepozno vključene v posamezne faze izdelave PPP/OP in so bile potrebne dopolnitve gradiv
- i. potrebno je bilo naročanje in izdelovanje dodatnih strokovnih podlag
- j. udeleženci v postopku priprave PPP in udeleženci v postopku CPVO so bili nekooperativni
- k. nosilci urejanja prostora niso bili pripravljeni na usklajevanje interesov in iskanje skupnih rešitev
- l. naročnik/investitor PPP/OP je zahteval dopolnitev/spremembo PPP/OP

12. STROŠKOVNI OKVIR STRATEŠKEGA OCENJEVANJA

merilo:	Stroškovni okvir presoje
----------------	---------------------------------

12.1 Izdelovalci OP vpišite okvirno/povprečno vrednost izdelave naslednjih gradiv (če tovrstnih OP ali študij ne izdelujete, polja pustite prazna):

		EUR
OPN	OP za OPN (brez posebnih študij in t.i. dodatka na varovana območja)	
	posebne študije za potrebe OP za OPN (brez t.i. dodatka na varovana območja)	
	t.i. dodatek na varovana območja za potrebe OP za OPN	
OPPN	OP za OPPN za stanovanjsko, poslovno in/ali obrtno cono	
DPN	OP za DPN za objekt prometne infrastrukture	

12.2 Izdelovalci PPP vpišite okvirno/povprečno vrednost izdelave naslednjih gradiv (če tovrstnih PPP ne izdelujete, polja pustite prazna):

		EUR
OPN	OPN (brez strokovnih podlag)	
	strokovne podlage za OPN	
OPPN	OPPN za stanovanjsko, poslovno in/ali obrtno cono	
DPN	DPN za objekt prometne infrastrukture	

12.3 Naročniki PPP in OP vpišite okvirno/povprečno vrednost izdelave naslednjih gradiv (če tovrstnih PPP ne pripravljate, polja pustite prazna):

		EUR
občinski prostorski načrt (OPN)	OPN (brez strokovnih podlag)	
	strokovne podlage za OPN	
	OP za OPN (brez posebnih študij in t.i. dodatka na varovana območja)	
	posebne študije za potrebe OP za OPN (brez t.i. dodatka na varovana območja)	
	t.i. dodatek za varovana območja za potrebe OP za OPN	
občinski podrobni prostorski načrt (OPPN)	OPPN za stanovanjsko, poslovno in/ali obrtno cono	
	strokovne podlage za OPPN (idejne zasnove/projekti)	
	OP za OPPN za stanovanjsko, poslovno in/ali obrtno cono	
državni prostorski načrt (DPN)	DPN za infrastrukturni objekt	
	strokovne podlage za DPN (idejne zasnove/projekti)	
	DPN za infrastrukturni objekt	
program (razvoja)	program	
	OP za program	

12.4 Ali je dosedanje strateško ocenjevanje vplivalo na ekonomičnost PPP in ekonomičnost varstva okolja. Ocenite spodnje navedbe.

merilo:		da, velikih	da, manjših	ne
Ekonomičnost PPP	zaradi rezultatov strateškega ocenjevanja je prišlo do prihrankov pri izvedbi PPP	☐	☐	☐
	zaradi rezultatov strateškega ocenjevanja je prišlo do povečanja stroškov pri izvedbi PPP	☐	☐	☐
Ekonomičnost varstva okolja	zaradi rezultatov strateškega ocenjevanja je prišlo do prihrankov pri uresničevanju ukrepov varstva okolja	☐	☐	☐
	zaradi rezultatov strateškega ocenjevanja je prišlo do povečanja okoljskega kapitala	☐	☐	☐

merilo:		da, velikih	da, manjših	ne
Stroškovna učinkovitost/koristnost strateškega ocenjevanja na področju varovanja/krepitev zdravja prebivalstva	rezultati strateškega ocenjevanja so omogočili prihranke zaradi preprečevanja bolezni in poškodb in/ali krepitev zdravja ljudi	☐	☐	☐

13. IZBOLJŠANJE PRAKSE STRATEŠKEGA OCENJEVANJA

13.1 V zvezi z navodili "Implementacija direktive 2001/42 o presoji vplivov nekaterih načrtov in planov na okolje" (http://ec.europa.eu/environment/eia/pdf/030923_sea_guidance.pdf), ki jih je pripravila Evropska komisija, odgovorite na spodnja vprašanja:

	da	ne
ali poznate ta navodila	☐	☐
ali jih uporabljate pri svojem delu	☐	☐
ali se vam zdijo koristna	☐	☐
ali za svoje delo potrebujete dodatna navodila	☐	☐

13.2 Ali menite da bi bila za izboljšanje prakse strateškega ocenjevanja smiselna uvedba strokovnih izpitov za izdelovalce OP in pooblastil za opravljanje dejavnosti?

- da, pooblastilo naj bo vezano na odgovornega vodjo izdelave OP
- da, pooblastilo naj bo vezano na podjetje
- da, pooblastilo naj bo vezano na odgovornega vodjo izdelave OP in na podjetje
- ne, pooblastila ne bi prispevala k izboljšanju prakse strateškega ocenjevanja

13.3 Ali menite, da bi morali v primeru uvedbe strokovnih izpitov za izdelovalce OP tak izpit opraviti tudi upravni delavci (predstavniki nosilcev urejanja prostora, Sektorja za CPVO, pripravljavca PPP), ki sodelujejo v procesu strateškega ocenjevanja:

- da
- ne

13.4 Ali lahko k izboljšanju prakse strateškega ocenjevanja prispevajo naslednje aktivnosti:

	da	deloma	ne
revidiranje projektnih nalog	☐	☐	☐
obvezna izvedba vsebinjenja	☐	☐	☐
revidiranje okoljskih poročil	☐	☐	☐
povečan obseg sodelovanja z javnostmi	☐	☐	☐
povečan obseg sodelovanja z/med nosilci urejanja prostora	☐	☐	☐
priporočila za izdelavo OP	☐	☐	☐
program rednega strokovnega izobraževanja	☐	☐	☐
občasne konference, posveti, delavnice	☐	☐	☐
lista referenčnih izdelovalcev OP	☐	☐	☐
zbornica izdelovalcev OP	☐	☐	☐
neposredna oddaja del verodostojnim, referenčnim izdelovalcem OP	☐	☐	☐
drugo (dopišite):	☐	☐	☐

13.5 Kako naj se izbira izdelovalce OP?

- z odprtimi javnimi razpisi, predvsem na podlagi najnižje ponudbene cene

- b. z odprtimi javnimi razpisi, predvsem na podlagi referenc in priprave konkurenčnih projektnih nalog
- c. preko sistema posebnega sklada za naročanje OP, v katerega vplačujejo naročniki OP, s čimer se zagotovi neodvisnost izdelovalca OP od naročnika
- d. z neposredno oddajo del v okviru veljavnih predpisov s področja javnega naročanja
- e. z neposredno oddajo del, določeno kot izjema v okviru predpisov s področja javnega naročanja

14. ZAKLJUČNA OCENA

14.1 Kako bi ocenili dosedanje delovanje spodaj navedenih udeležencev v procesu strateškega ocenjevanja vplivov na okolje. Za ocenjevanje uporabite naslednjo lestvico:

- delovanje udeleženca je **VZORNO** – v procesu aktivno in tvorno sodeluje ves čas; daje jasne in koristne usmeritve, navodila, komentarje, pripombe; deluje pregledno ter je pripravljen na usklajevanje interesov in stališč
- delovanje udeleženca je **ZADOVOLJIVO** – pripravljen je na formalno sodelovanje; daje korektne usmeritve, navodila, komentarje, pripombe; deluje pregledno ter je pripravljen na usklajevanje interesov in stališč
- delovanje udeleženca je **POMANJKLJIVO** – pripravljen je na občasno sodelovanje; usmeritve, navodila, komentarje, pripombe posreduje s časovno zamudo; njegovo delovanje je manj pregledno; le občasno je pripravljen sodelovati pri izmenjavi stališč in je le malokrat pripravljen na usklajevanje interesov
- delovanje udeleženca je **NEPRIMERNO** – v procesu deluje pasivno oziroma ni pripravljen na sodelovanje; ni pripravljen na podajanje usmeritev, navodil, komentarjev, pripomb oziroma jih podaja nejasno ali napačno; njegovo delovanje je nepregledno in ni pripravljen na usklajevanje interesov in stališč

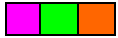
	vzorno (V)	zadovoljivo (Z)	pomanjkljivo (P)	neprimerno (N)
naročniki/investitorji s področja stanovanjskih, poslovnih in obrtnih con	V ☐	Z ☐	P ☐	N ☐
naročniki/investitorji s področja energetike	V ☐	Z ☐	P ☐	N ☐
naročniki/investitorji s področja prometne infrastrukture	V ☐	Z ☐	P ☐	N ☐
MOP, Direktorat za prostor, Sektor za državne prostorske akte	V ☐	Z ☐	P ☐	N ☐
MOP, Direktorat za prostor, Sektor za občinske prostorske akte	V ☐	Z ☐	P ☐	N ☐
občine	V ☐	Z ☐	P ☐	N ☐
izdelovalci OP	V ☐	Z ☐	P ☐	N ☐
izdelovalci PPP	V ☐	Z ☐	P ☐	N ☐
inženirji priprave PPP/OP	V ☐	Z ☐	P ☐	N ☐
MOP, Direktorat za okolje, Sektor za CPVO	V ☐	Z ☐	P ☐	N ☐
Ministrstvo za kulturo	V ☐	Z ☐	P ☐	N ☐
Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano	V ☐	Z ☐	P ☐	N ☐
Zavod RS za varstvo narave	V ☐	Z ☐	P ☐	N ☐
ARSO, Urad za upravljanje z vodami	V ☐	Z ☐	P ☐	N ☐
Ministrstvo za zdravje	V ☐	Z ☐	P ☐	N ☐
nevladne organizacije (društva na področju varstva okolja)	V ☐	Z ☐	P ☐	N ☐
civilne iniciative (oblikovane v postopkih umeščanja posegov v prostor)	V ☐	Z ☐	P ☐	N ☐

14.2 Kako bi na splošno ocenili dosedanje učinkovitost strateškega ocenjevanja vplivov na okolje, pri čemer se strateško ocenjevanje šteje za učinkovito, če:

- informacije pridobljene v procesu strateškega ocenjevanja prispevajo k sprejemanju odločitev,
- so napovedi vplivov točne,
- predlagani omilitveni ukrepi prispevajo k uresničevanju ciljev varstva okolja in vzdržnega razvoja.

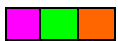
- a. vzorno
- b. zadovoljivo
- c. pomanjkljivo
- d. neprimerno

14.3 Kako bi na splošno ocenili uspešnost postopka celovite presoje vplivov na okolje kot upravnega postopka, pri čemer se postopek šteje za uspešnega, če sta uresničeni temeljni predpostavki strateškega ocenjevanja:

- izbira najboljše alternative, to je tiste, ki povzroči najmanjše vplive na okolje ob želeni funkcionalnosti,
- izboljšanje presojanih politik, programov in planov, predvsem v smislu uresničevanja ciljev vzdržnega razvoja.

- a. vzorno
- b. zadovoljivo
- c. pomanjkljivo
- d. neprimerno

14.4 Če želite v zvezi z dosedanjim strateškim ocenjevanjem vplivov na okolje opozoriti še na kakšen problem ali katerega od problemov posebej izpostaviti in/ali nakazati možnosti izboljšanja pravnega okvira in/ali prakse prostorskega načrtovanja, vas vabimo, da to zapišete v spodnji okvir.

Raziskovalni projekt v okviru ciljnega raziskovalnega programa
"Konkurenčnost Slovenije 2006-2013"

UPORABA IN UČINKOVITOST CELOVITE PRESOJE VPLIVOV NA OKOLJE TER PRESOJA VPLIVOV NA ČLOVEKOVO ZDRAVJE

Priloga 3

Pregled okoljskih poročil (OP) in postopkov celovite presoje vplivov na okolje (CPVO)

VSEBINA

UVODNA POJASNILA	3
POVZETEK REZULTATOV ANALIZE PREGLEDA OP IN SPISOV POSTOPKOV CPVO.....	4
1 UDELEŽENCI V POSTOPKU STRATEŠKEGA OCENJEVANJA	8
2 OKVIR STRATEŠKEGA OCENJEVANJA	10
3 ALTERNATIVNE REŠITVE	17
4 VSEBINE OKOLJSKEGA POROČILA VKLJUČNO Z DODATKOM NA VAROVANA OBMOČJA.....	19
5 USTREZNOST OKOLJSKEGA POROČILA VKLJUČNO Z DODATKOM ZA VAROVANA OBMOČJA IN USTREZNOST POLITIKE, PROGRAMA, PLANA	50
6 VPLIV REZULTATOV STRATEŠKEGA OCENJEVANJA NA PPP	53
7 VIRI	54

UVODNA POJASNILA

Namen pregleda okoljskih poročil in spisov postopkov CPVO:

- ugotoviti značilnosti dosedanje prakse strateškega ocenjevanja vplivov na okolje in postopkov celovite presoje vplivov na okolje,
- oceniti ustreznost in učinke okoljskih poročil ter
- pridobiti izhodišča za nadaljnje delo.

Potek analize

Analiza okoljskih poročil in spisov postopka CPVO je potekala v mesecu avgustu 2011, v prostorih Ministrstva za okolje in prostor, Sektorja za CPVO. Pregledanih je bilo 25 okoljskih poročil in pripadajočih spisov o postopku CPVO. V analizo so bila vključena okoljska poročila izdelana v zadnjih petih letih, v obdobju 2005-2010, ter njim pripadajoči spisi o postopku CPVO. Analiza je obsegala pregled okoljskih poročil in spisov o postopkih CPVO za plane na različnih hierarhičnih ravneh in za različna področja ali posege.

Vzorec

V analizo okoljskih poročil je bilo vključenih 25 okoljskih poročil različnih tipov planov in različnih hierarhičnih ravni. Vzorec sestavlja 8 OP državnih prostorskih načrtov, 4 OP občinskih prostorskih načrtov, 8 OP občinskih podrobnih prostorskih načrtov, 1 OP za plan in 4 OP za programe.

Preglednica: Analizirana OP glede na tip PPP

Tip PPP za katerega je bilo izdelano OP	F	%
DPN	8	32,0
OPN	4	16,0
OPPN	8	32,0
plan na področju upravljanja voda	1	4,0
program	4	16,0
skupaj	25	100,0

Glede na leto izdelave okoljskih poročil so v analizo vključena okoljska poročila izdelana v obdobju 2005-2010. Med pregledanimi okoljskimi poročili so 4 OP iz leta 2010, 7 OP iz let 2009 in 2007, po 3 OP so iz let 2008 in 2006 ter 1 OP, ki datira v leto 2005.

Preglednica: Analizirana OP glede na leto izdelave

Leto izdelave OP	F	%
2005	1	4,0
2006	3	12,0
2007	7	28,0
2008	3	12,0
2009	7	28,0
2010	4	16,0
skupaj	25	100,0

Vprašalnik za pregled OP

Analiza pregleda OP je bila izvedena na podlagi vnaprej pripravljenega vprašalnika. Le-ta je obsegal 6 tematskih sklopov, ki se nanašajo na delovanje udeležencev v postopku strateškega ocenjevanja, okvir strateškega ocenjevanja, alternativne rešitve, vsebine okoljskega poročila in dodatka na varovana območja, na ustreznost okoljskega poročila ter na oceno vplivov rezultatov strateškega ocenjevanja na politike, programe in plane. Vprašalnik je opremljen z merili za ocenjevanje, s čimer je podrobneje opredeljeno kdaj je določena tematika, del procesa strateškega ocenjevanja, določen korak v okviru postopka CPVO ali določena vsebina okoljskega poročila ocenjena z oceno vzorno, zadovoljivo, pomanjkljivo ali neprimerno. V primeru, da odgovorov na posamezno vprašanje iz okoljskega poročila in priložene dokumentacije o postopku CPVO ni bilo mogoče razbrati, je zavedeno, da iz pregleda okoljskega poročila in spisov o postopku CPVO le-tega ni bilo mogoče ugotoviti.

POVZETEK REZULTATOV ANALIZE PREGLEDA OP IN SPISOV POSTOPKOV CPVO

Udeleženci v postopku strateškega ocenjevanja

Dosedanja praksa delovanja pripravljavcev PPP kaže, da ti ne pripravijo nabora vsebin in vprašanj, ki naj se raziščejo v procesu strateškega ocenjevanja. S pregledom OP in spisov o postopku CPVO dejansko ni bilo mogoče ugotoviti ali pripravljavci PPP izpostavijo določene vsebine, ki so zanje bolj pomembne, saj te vsebine niso nikjer formalno zavedene. Lahko sklepamo, da pripravljavci PPP ne pripravijo nabora vsebin in vprašanj, ki naj se raziščejo v procesu ocenjevanja ali so le-te vsebine izpostavljene na neformalen način z izdelovalci PPP in OP. V vsakem primeru so te vsebine zelo pomemben korak v procesu ocenjevanja in bi jih bilo treba jasno izpostaviti ter tudi formalno zapisati že na samem začetku procesa. Iz nobenega od pregledanih OP tudi ni bilo mogoče razbrati, ali je pripravljavec PPP podal razlago pričakovane uporabe rezultatov ocenjevanja v postopku priprave PPP. V 44% pregledanih OP ni bilo mogoče ugotoviti ali je pripravljavec PPP upošteval okoljska izhodišča in izhodišča vzdržnega razvoja, v 44% je pripravljavec PPP upošteval zgolj splošna okoljska izhodišča in izhodišča vzdržnega razvoja in samo v 3% pregledanih OP so bila upoštevana vsa relevantna okoljska izhodišča in izhodišča vzdržnega razvoja.

Iz pregleda OP in spisov o postopku CPVO, podobno kot pri delovanju pripravljavca PPP, tudi pri delovanju izdelovalca PPP ni mogoče ugotoviti ali je le-ta pripravil nabor vsebin in vprašanj glede vplivov na okolje, ki naj se raziščejo v procesu ocenjevanja. Te vsebine namreč niso nikjer zabeležene. Prav tako tudi ni bilo mogoče ugotoviti ali je izdelovalec PPP pripravil načrt vključevanja rezultatov ocenjevanja iz OP v PPP. Načrt vključevanja rezultatov ocenjevanja iz OP v PPP v nobenem primeru ni bil posebej prikazan ali pojasnjen. Iz celovitega pregleda OP in PPP je vendarle mogoče ugotoviti, da je slaba tretjina izdelovalcev PPP rezultate ocenjevanja vzorno vključila v izdelavo PPP, slaba tretjina zadovoljivo, medtem ko je dobra tretjina izdelovalcev PPP le deloma uspela te rezultate vključiti v PPP.

Postopek priprave PPP/OP je samo v treh primerih vodil inženir. 80% izdelovalcev OP je pripravo OP zasnovalo interdisciplinarno, z vključevanjem strokovnjakov iz različnih področij, v 16% skupina izdelovalca ni bila sestavljena interdisciplinarno, v enem primeru pa izdelovalci niso navedeni in ni bilo mogoče ugotoviti ali je skupina sestavljena interdisciplinarno.

Okvir strateškega ocenjevanja

V slabi polovici primerov je potrebnost priprave PPP prikazana jasno, natančno in argumentirano, v 40% zadovoljivo, v 12% pa je potrebnost priprave PPP pomanjkljivo argumentirana, argumentacije so manj jasne in tudi manj natančne. V 36% primerov so razvojni cilji PPP prikazani na vzoren način, torej natančno, jasno in pregledno, prav tako v 36% primerov so le-ti zadovoljivo prikazani, v 20% so razvojni cilji PPP prikazani pomanjkljivo, v 8% pa zelo pomanjkljivo ali sploh ne.

V 48% primerov pregledanih OP in spisov o postopku CPVO ni bilo mogoče razbrati ali so se rezultati ocenjevanja sproti vključevali v pripravo PPP. V 12% primerov je mogoče oceniti, da sta priprava PPP in ocenjevanje potekala sočasno in da je do integracije rezultatov prihajalo v vseh delovnih fazah medtem ko se je v 28% primerov ocenjevanje pričelo šele ko je bil osnutek PPP že povsem izdelan, torej v zaključni fazi. Pomanjkljivost dosedanje prakse izdelave OP na katero je treba opozoriti je, da skoraj v polovici primerov pregledanih OP, ne moremo oceniti kako in ali so se rezultati strateškega ocenjevanja in OP vključevali v pripravo PPP.

Tudi vsebinjenje, ki je eden ključnih korakov v procesu ocenjevanja, v dosednji praksi večinoma poteka nejasno in nepregledno. Samo 8% OP iz pregleda vsebuje načrt vsebinjenja, prikazan na jasen in pregleden način, z opredeljenimi relevantnimi vsebinami, ključnimi udeleženci ter zainteresiranimi skupinami v postopku. Kar v 60% primerov iz pregleda OP in spisov o postopku CPVO ni bilo mogoče ugotoviti ali je bil načrt vsebinjenja pripravljen in le-ta tudi ni prikazan. V 20% primerov je načrt vsebinjenja prikazan pomanjkljivo, opredeljene so samo splošne vsebine obravnave. Tudi vsebine, določene v procesu vsebinjenja so razmeroma pogosto (v 52%) obravnavane ne celovito in nejasno, torej neprimerno ali pomanjkljivo (20%).

Najpogosteje obravnavani sestavini okolja v okoljskih poročilih sta narava in biotska raznovrstnost ter voda in vodni viri, ki sta praktično obravnavani v vseh primerih. Poleg omenjenih so med najpogosteje obravnavanimi sestavinami tudi zrak, kulturna dediščina, obremenitev s hrupom, tla in krajina. Srednje pogosto se v OP obravnava zdravje ljudi, varovana območja, podnebne spremembe, kmetijstvo in kmetijske površine, EPO in naravne vrednote ter gozdarstvo in gozd. Redkeje se v OP obravnava sestavine okolja kot so družbeno okolje, tveganja in naravne nesreče, poselitev, pristočasne dejavnosti, potenciali za poselitev ali bivalne kakovosti.

V 40% primerov so sestavine okolja obravnavane enakovredno natančno, v 20% je večji poudarek na obravnavi tistih sestavin, ki imajo glede na značilnosti PPP večji pomen. Kot razmeroma pogost problem pri obravnavi sestavin okolja v OP se izkaže neenakovredna ali glede na pomen okoljske sestavine in značilnosti PPP neustrezna obravnava okoljskih sestavin. V 40% pregledanih OP so sestavine okolja, ki imajo glede na značilnosti PPP večji pomen, obravnavane premalo natančno medtem ko so druge, ki glede na značilnosti PPP niso tako pomembne, obravnavane zelo natančno. Sestavine okolja iz Direktive/Uredbe so v slabi polovici primerov OP, v 48%, obravnavane jasno in osredotočeno na konkreten problem, v 36% pa je njihova obravnava necelovita in manj jasna, opisi so splošni in se le malo nanašajo na konkreten problem.

Pri dobri polovici OP (52%) sta vsebina in struktura poročila na zadovoljivi ravni, v veliki meri sta jasni in osredotočeni na problem. 16% OP je takšnih, kjer sta vsebina in struktura poročila v celoti jasni, pregledni in osredotočeni na problem. Pri 32% OP sta vsebina in struktura poročila pomanjkljivi, manj jasni ter manj osredotočeni na konkreten problem.

V več kot polovici primerov pregledov OP relevantne in pomembne informacije, ki so potrebne za ocenjevanje, niso opisane ali pa so ti opisi pomanjkljivi. 36% OP ima informacije prikazane na zadovoljivi ravni, opisane so ključne informacije, ki so potrebne za ocenjevanje.

V 40% primerov OP opredelitev na katera vprašanja/vsebine mora odgovoriti proces strateškega ocenjevanja in na katera vprašanja/vsebine bo odgovorilo ocenjevanje na nižjih ravneh ni podana oziroma je podana zelo nejasno, v 32% primerih pa je ta opredelitev pomanjkljiva.

Iz pregledanih OP in spisov o postopku CPVO večinoma ni mogoče ugotoviti ali je pripravljavec PPP izpostavil vprašanja, ki so zanj relevantna in ali so ta vprašanja strateške narave. Te informacije niso zabeležene.

Alternativne rešitve

V 36% primerov OP so bile podane alternativne rešitve, najpogosteje sta bili podani 2 alternativni rešitvi. 64% OP je obravnavalo tudi ničelno alternativo. V primeru, da so bile alternativne rešitve podane so bile le-te večinoma natančno opisane in pregledno prikazane. Podane alternativne rešitve so večinoma realne, smiselne in izvedljive. Zelo pogosto med alternativnimi rešitvami obstajajo le manjše vsebinske razlike, ki se lahko nanašajo na lokacijo posega ali samo na tehnologijo posega. V večini primerov je bila med predlaganimi alternativnimi rešitvami izbrana okoljsko najbolj sprejemljiva. Odločitev za izbiro alternative je bila vzorno oziroma zadovoljivo utemeljena. V enem obravnavanem primeru pa utemeljitev za izbor rešitve ni bila podana.

Vsebine okoljskega poročila

Posamezne vsebine, obravnavane v OP, so zelo raznoliko obdelane. OP so pogosto zelo obsežna in natančna pri opisih obstoječega stanja v okolju, analitičnemu delu pa je namenjena precej manjša pozornost. Kot pomanjkljivi se zelo pogosto izkažejo tudi sintezni deli poročila ter predlogi rešitev ali izboljšav, ki se omejujejo predvsem na omilitvene in izravnalne ukrepe, zelo redko pa zasledimo predloge za oblikovanje celostnih in inovativnih rešitev.

Problem, namen in izhodišča postopka CPVO so v treh četrtinah primerov opisana in pojasnjena celovito in pregledno. Relevantni in ključni predpisi, ki podpirajo izdelavo OP so večinoma navedeni natančno in ažurno. Izbrani okoljski cilji se v dobri polovici OP zadovoljivo ali vzorno nanašajo na obravnavani problem PPP ter ustrezajo značilnostim prostora. Ključni okoljski cilji PPP so v polovici primerov opredeljeni jasno in natančno.

PPP zadovoljivo upoštevajo načela varstva okolja in načela vzdržnega razvoja, vendar pa so okoljski cilji, ki jih navajajo, večinoma zelo splošni. V polovici primerov se okoljski cilji v rešitvi PPP odražajo pomanjkljivo, pretežno le v obliki omilitvenih ukrepov. Kazalniki stanja okolja so v večini primerov prikazani zadovoljivo, medtem ko so kazalniki sprememb stanja okolja / vpliva na okolje razmeroma pomanjkljivi. Kazalniki stanja okolja so večinoma zadovoljivo povezani z namenom in dometom ocenjevanja. V polovici primerov so navedeni podatki vezani na obravnavano okolje in problem PPP, podane so ključne informacije za razumevanje okolja v povezavi s konkretnim PPP. V dobri polovici primerov so povezave med ključnimi cilji PPP, metodo ocenjevanja in rezultati prikazane pomanjkljivo ali manj jasno. Negotovosti in predpostavke pri ocenjevanju vplivov PPP na okolje večinoma niso navedene ali pojasnjene. Pomembni vplivi PPP na okolje so v OP opredeljeni z različno stopnjo natančnosti. Pomembni vplivi so večinoma natančno opredeljeni za okoljske sestavine narava in biotska raznovrstnost, vode in vodni viri, varovana območja, EPO in naravne vrednote, kulturna dediščina ter krajina. Zelo pogosto pa so pomanjkljivo opredeljeni pomembni vplivi na družbeno okolje in na zdravje ljudi. Dobra polovica OP se pri ocenjevanju osredotoča na stanje okolja, potenciali pa so obravnavani redkeje. V 40% primerov so ocene in ugotovitve iz OP zadovoljivo vplivale na izboljšanje PPP, v dobri polovici primerov pa pomanjkljivo, neprimerno oziroma iz OP in poročila o postopku CPVO ni bilo mogoče ugotoviti ali in kako so ocene in ugotovitve vplivale na izboljšanje PPP.

Ustreznost okoljskega poročila

Izmed pregledanih OP je kar 56% poročil ocenjenih z oceno pomanjkljivo, poročila so manj natančna in manj pregledna, potrebne in ključne informacije niso v celoti navedene, posamezne informacije so tudi manj natančne in manj razumljive. 28% poročil je glede natančnosti in preglednosti ocenjeno z oceno zadovoljivo, 16% OP je na vzorni ravni. V 68% pregledanih OP so ključni rezultati ocenjevanja podani jasno in argumentirano, na zadovoljivi ravni. Rezultate ocenjevanja je mogoče neposredno uporabiti pri izboljšanju PPP, le-ti kažejo na rešitve, ki bodo izboljšale PPP. 24% OP je z vidika jasnosti rezultatov in podprtosti rezultatov z argumenti ocenjenih z oceno pomanjkljivo. V teh primerih so rezultati ocenjevanja pomanjkljivi, pogosto neargumentirani ter jih je težko uporabiti za izboljšanje PPP.

V 80% pregledanih OP je bila opravljena tudi revizija/recenzija OP. Večina revizij/recenzij je podala zgolj splošne predloge za izboljšanje OP, niso pa prispevale k izboljšanju rešitev PPP. Samo v enem od pregledanih primerov je bila revizija/recenzija ocenjena kot vzorna, ker je podala inovativne predloge za izboljšanje OP in je v veliki meri prispevala k izboljšanju PPP.

Opozorila revizij/recenzij se najpogosteje nanašajo na neustrezno, neažurno ali pomanjkljivo navajanje zakonodaje. Revizorji pogosto opozarjajo tudi na pomanjkljivosti glede opisov stanja okolja, metodologije vrednotenja, na opise vplivov, ki so velikokrat pomanjkljivi, na nejasnosti glede opredeljevanja ocen vplivov, na nepovezanost ali nejasne povezave med kazalniki, merili vrednotenja in opredeljenimi vplivi, na pomanjkljivo opisane omilitvene ukrepe ipd.

Pri večini primerov pregledanih OP zasledimo, da negotovosti pri ocenjevanju vplivov PPP na okolje niso opredeljene in opisane ali so zgolj deloma opredeljene in pomanjkljivo opisane. Kar 56% OP je z vidika opredeljevanja negotovosti pri ocenjevanju vplivov PPP na okolje ocenjenih z oceno neprimerno, 36% pa z oceno pomanjkljivo. Opredeljevanju negotovosti pri ocenjevanju vplivov PPP na okolje bo v prihodnosti treba nameniti večjo pozornost.

Vpliv rezultatov strateškega ocenjevanja na PPP

Pomanjkljivost dosedanje prakse se kaže tudi na področju prikaza uporabe rezultatov ocenjevanja v okviru priprave PPP. V 44% primerov pregleda OP je ocenjeno, da so prikazi uporabe rezultatov ocenjevanja v okviru PPP predstavljeni povsem neprimerno, to je, da le-ti sploh niso pojasnjeni oziroma so predstavljeni zelo nejasno in nepregledno. 48% OP je z vidika preglednosti prikazov uporabe rezultatov ocenjevanja v okviru priprave PPP ocenjenih z oceno pomanjkljivo.

Najpogostejše spremembe, izboljšave predlagane kot rezultat ocenjevanja so omilitveni ukrepi s katerimi naj bi stanje po posegu sanirali in povrnili v obstoječe stanje, usmeritve za načrtovanje, izločitve določenih pobud ali zmanjšanje obsega nekaterih dejavnosti. V enem primeru je kot rezultat ocenjevanja nastala nova različica programa, ki v večji meri upošteva načela vzdržnega razvoja, sicer pa sprememb, ki bi optimizirale obravnavani plan ali prispevale k izboljšanju obstoječega stanja okolja, OP ne podajajo.

Časovni okvir izdelave OP, postopka CPVO

Časovni okvir same priprave oziroma izdelave OP je razmeroma težko oceniti, ker gre za zelo kompleksne postopke, zato smo ocenjevali čas, ki je potreben za potrditev določenega plana, ta pa vključuje tudi postopek CPVO in izdelavo OP (čas od obvestila o nameri do določbe o potrditvi plana). Čas od obvestila o nameri do odločbe o potrditvi plana se močno razlikuje glede na tip plana in znaša v povprečju 1092 delovnih dni za državni prostorski načrt, 809 dni za občinski prostorski načrt, 376 dni za občinski podrobni prostorski načrt in v povprečju 312 dni za pripravo programa. Vendar pa se razmeroma velike razlike pojavljajo tudi znotraj priprave istega tipa planov. Največje časovne razlike znotraj istega tipa planov se pojavljajo pri pripravi občinskih prostorskih načrtov. Vzroki za takšne razlike so lahko zelo različni, odvisni od zahtevnosti in številčnosti načrtovanih posegov, velikosti občine, značilnosti obravnavanega prostora ter strokovnosti udeležencev v procesu. Razmeroma dolg čas, v povprečju kar 1092 dni, ki je potreben za pripravo državnih prostorskih načrtov gre pripisati njihovi zahtevnosti, kompleksnosti in prostorski obsežnosti pa tudi velikemu številu vpletenih udeležencev v procesu.

Preglednica: Povprečno število dni potrebnih za potrditev PPP (od obvestila o nameri do odločbe o potrditvi plana)

Tip PPP za katerega je bilo izdelano OP	M	N	Std. Dev.	Min	Max
DPN	1092	8	286,085	422	1319
OPN	809	4	418,964	424	1197
OPPN	376	8	170,152	130	664
plan na področju upravljanja voda	422	1	.	422	422
program	312	4	206,224	146	574
skupaj	666	25	418,342	130	1319

1 UDELEŽENCI V POSTOPKU STRATEŠKEGA OCENJEVANJA

Tema/merilo:	Delovanje pripravljavca (koordinatorja) PPP
Kazalnik:	Število in vsebina vprašanj glede vplivov na okolje, ki jih postavi pripravljavec PPP, na katera naj se poišče odgovore skozi proces ocenjevanja

1.1 Ali je pripravljavec PPP pripravil nabor vsebin in vprašanj, ki naj se raziščejo v procesu ocenjevanja?

Ali je pripravljavec PPP pripravil nabor vsebin in vprašanj, ki naj se raziščejo v procesu ocenjevanja?		F	%
vzorno	Pripravljavec PPP je pripravil v celoti jasen in pregleden nabor vsebin in vprašanj, ki naj se raziščejo v procesu ocenjevanja. Vsebine in vprašanja se nanašajo na obravnavani PPP.	1	4,0
zadovoljivo	Pripravljavec PPP je pripravil deloma jasen nabor vsebin in vprašanj, ki naj se raziščejo v procesu ocenjevanja. Vsebine in vprašanja se večinoma nanašajo na obravnavani PPP.	0	0,0
pomajkljivo	Pripravljavec PPP je pripravil zelo splošen nabor vsebin in vprašanj, ki naj se raziščejo v procesu načrtovanja.	0	0,0
neprimerno	Pripravljavec PPP ni izpostavil nobenih vsebin ali vprašanj za obravnavo v procesu ocenjevanja.	0	0,0
X	Iz pregleda OP in poročila o postopku CPVO ni mogoče ugotoviti ali je pripravljavec PPP pripravil nabor vsebin in vprašanj, ki naj se raziščejo v procesu ocenjevanja.	24	96,0
skupaj		25	100,0

1.2 Ali je pripravljavec PPP podal razlago pričakovane uporabe rezultatov ocenjevanja v postopku priprave PPP, še posebej odgovorov na vprašanja, ki jih je predhodno pripravil in posređoval izdelovalcu OP?

Ali je pripravljavec PPP podal razlago pričakovane uporabe rezultatov ocenjevanja v postopku priprave PPP, še posebej odgovorov na vprašanja, ki jih je predhodno pripravil in posređoval izdelovalcu OP?		F	%
vzorno	Pripravljavec PPP je podal zelo jasno in nedvoumno razlago uporabe rezultatov ocenjevanja v postopku PPP.	0	0,0
zadovoljivo	Pripravljavec PPP je podal razlago uporabe rezultatov ocenjevanja v postopku priprave PPP; razlaga je večinoma jasna in nedvoumna.	0	0,0
pomajkljivo	Pripravljavec PPP je podal nejasno in dvoumno razlago uporabe rezultatov ocenjevanja v postopku priprave PPP.	0	0,0
neprimerno	Pripravljavec PPP ni podal nobene razlage o uporabi ocenjevanja v postopku priprave PPP oziroma je le-ta zelo nejasna in dvoumna.	0	0,0
X	Iz pregleda OP in poročila o postopku CPVO ni mogoče ugotoviti ali je pripravljavec PPP podal razlago pričakovane uporabe rezultatov ocenjevanja v postopku priprave PPP.	25	100,0
skupaj		25	100,0

1.3 Ali je pripravljavec PPP upošteval okoljska izhodišča in izhodišča vzdržnega razvoja?

Ali je pripravljavec PPP upošteval okoljska izhodišča in izhodišča vzdržnega razvoja?		N	%
vzorno	Pripravljavec PPP je v celoti upošteval vsa relevantna okoljska izhodišča in izhodišča vzdržnega razvoja.	3	12,0
zadovoljivo	Pripravljavec PPP je upošteval splošna okoljska izhodišča in izhodišča vzdržnega razvoja.	11	44,0
pomajkljivo	Pripravljavec PPP je upošteval le splošna okoljska izhodišča, izhodišč vzdržnega razvoja ni upošteval.	0	0,0
neprimerno	Pripravljavec PPP okoljskih izhodišč in/ali izhodišč vzdržnega razvoja ni upošteval.	0	0,0
X	Iz pregleda OP in poročila o postopku CPVO ni mogoče ugotoviti ali je pripravljavec PPP upošteval okoljska izhodišča in/ali izhodišča vzdržnega razvoja.	11	44,0
skupaj		25	100,0

Tema/merilo:	Delovanje inženirja priprave PPP
Kazalnik:	Sodelovanje in delovanje inženirja priprave PPP / OP - sposobnost usklajevanja izhodišč priprave PPP in CPVO

1.4 Ali je postopek priprave PPP/OP vodil inženir?

Ali je postopek priprave PPP/OP vodil inženir?		F	%
da		3	12,0
ne		22	88,0
skupaj		25	100,0

Tema/merilo:	Delovanje izdelovalca PPP
Kazalnik:	Nabor vprašanj izdelovalca PPP, na katera naj se poišče odgovore skozi proces ocenjevanja

1.5 Ali je izdelovalec PPP pripravil nabor vsebin in vprašanj glede vplivov na okolje, ki naj se raziščejo v procesu ocenjevanja?

Ali je izdelovalec PPP pripravil nabor vsebin in vprašanj glede vplivov na okolje, ki naj se raziščejo v procesu ocenjevanja?		F	%
vzorno	Izdelovalec PPP je pripravil zelo jasen in pregleden nabor vsebin in vprašanj, ki naj se raziščejo v procesu ocenjevanja. Vsebine in vprašanja se nanašajo na obravnavani PPP.	0	0,0
zadovoljivo	Izdelovalec PPP je pripravil razmeroma jasen nabor vsebin in vprašanj, ki naj se raziščejo v procesu ocenjevanja. Vsebine in vprašanja se večinoma nanašajo na obravnavani PPP.	0	0,0
pomajkljivo	Izdelovalec PPP je pripravil zelo splošen nabor vsebin in vprašanj, ki naj se raziščejo v procesu načrtovanja.	1	4,0

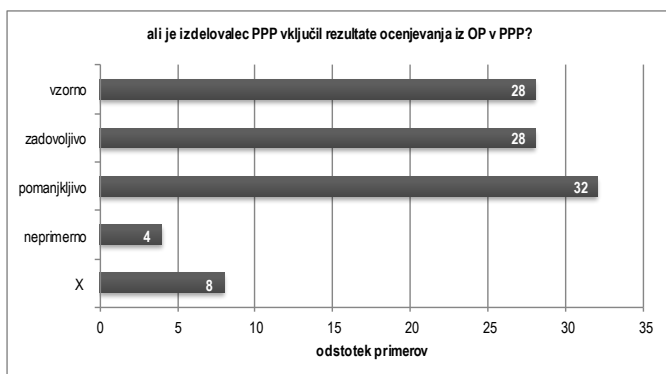
Ali je izdelovalec PPP pripravil nabor vsebin in vprašanj glede vplivov na okolje, ki naj se raziščejo v procesu ocenjevanja?		F	%
neprimerno	Izdelovalec PPP ni izpostavil nobenih vsebin in/ali vprašanj za obravnavo v procesu ocenjevanja.	0	0,0
X	Iz pregleda OP in poročila o postopku CPVO ni mogoče ugotoviti ali je izdelovalec PPP pripravil nabor vsebin in vprašanj glede vplivov na okolje, ki naj se raziščejo v procesu ocenjevanja.	24	96,0
skupaj		25	100,0

Tema/merilo: Delovanje izdelovalca PPP

Kazalnik: Usposobljenost in sposobnost izdelovalca PPP vključiti rezultate CPVO v PPP

1.6 Ali je izdelovalec PPP vključil rezultate ocenjevanja iz OP v PPP?

Ali je izdelovalec PPP vključil rezultate ocenjevanja iz OP v PPP?		F	%
vzorno	Izdelovalec PPP je rezultate ocenjevanja dosledno in v celoti vključil v PPP; postopek priprave PPP in OP sta potekala vzporedno, ugotovitve ocenjevanja so se sprotno in sočasno vključevale v PPP.	7	28,0
zadovoljivo	Izdelovalec PPP je rezultate ocenjevanja v veliki meri vključil v PPP; postopek priprave PPP in OP sta potekala vzporedno, ugotovitve so se sprotno in sočasno vključevale v PPP.	7	28,0
pomanjkljivo	Izdelovalec PPP je le deloma uspel vključiti rezultate ocenjevanja v PPP; postopek priprave PPP in OP sta potekala vzporedno le v končni fazi postopka.	8	32,0
neprimerno	Pripravljavec PPP rezultatov ocenjevanja ni uspel vključiti v PPP. Ocenjevanje in izdelava OP sta potekala neodvisno od priprave PPP.	1	4,0
X	Iz pregleda OP in poročila o postopku CPVO ni mogoče ugotoviti ali je izdelovalec PPP vključil rezultate ocenjevanja iz OP v PPP.	2	8,0
skupaj		25	100,0

Slika 1: Delovanje izdelovalca PPP pri vključevanju rezultatov ocenjevanja iz OP v PPP

Tema/merilo: Delovanje izdelovalca PPP

Kazalnik: Načrt vključitve rezultatov procesa strateškega ocenjevanja v PPP

1.7 Ali je bil pripravljen načrt vključevanja rezultatov ocenjevanja iz OP v PPP?

Ali je bil pripravljen načrt vključevanja rezultatov ocenjevanja iz OP v PPP?		F	%
vzorno	Načrt vključevanja rezultatov ocenjevanja iz OP v PPP je bil pripravljen. Načrt celovito, jasno in pregledno prikazuje naloge udeležencev, način sodelovanja in vključevanja rezultatov, ključne korake in dogodke ter omogoča sledljivost in preglednost postopka.	0	0,0
zadovoljivo	Načrt vključevanja rezultatov ocenjevanja iz OP v PPP je bil pripravljen. Načrt prikazuje osnovne naloge udeležencev, način sodelovanja in vključevanja rezultatov, ključne korake in dogodke ter omogoča sledljivost in preglednost postopka.	0	0,0
pomanjkljivo	Načrt vključevanja rezultatov ocenjevanja iz OP v PPP je bil pripravljen pomanjkljivo. Naloge udeležencev, način sodelovanja in vključevanja rezultatov so prikazani nejasno in nepregledno.	0	0,0
neprimerno	Načrt vključevanja rezultatov ocenjevanja iz OP v PPP ni bil pripravljen.	0	0,0
X	Iz pregleda OP in poročila o postopku CPVO ni mogoče ugotoviti ali je izdelovalec PPP pripravil načrt vključevanja rezultatov ocenjevanja iz OP v PPP.	25	100,0
skupaj		25	100,0

Tema/merilo: Delovanje izdelovalca OP

Kazalnik: Interdisciplinarnost delovne skupine

1.8 Ali je bila skupina izdelovalca OP sestavljena interdisciplinarno?

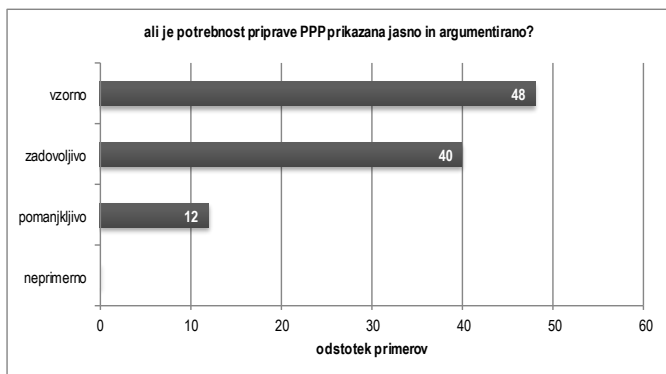
Ali je bila skupina izdelovalca OP sestavljena interdisciplinarno?		F	%
da, skupina izdelovalca OP je bila sestavljena interdisciplinarno, v procesu so sodelovali strokovnjaki iz različnih področij		20	80,0
ne, skupina izdelovalca OP ni bila sestavljena interdisciplinarno		4	16,0
podatki o izdelovalcih OP niso navedeni		1	4,0
skupaj		25	100,0

2 OKVIR STRATEŠKEGA OCENJEVANJA

Tema/merilo:	Preventivno okoljevarstveno delovanje in vzdržen razvoj pri pripravi PPP in OP
Kazalnik:	Obravnavna družbenih in gospodarskih vidikov – potrebnost PPP

2.1 Ali je potrebnost priprave PPP prikazana jasno in argumentirano?

Ali je potrebnost priprave PPP prikazana jasno in argumentirano?		F	%
vzorno	Potrebnost priprave PPP je v celoti prikazana jasno, natančno in argumentirano.	12	48,0
zadovoljivo	Potrebnost priprave PPP je prikazana argumentirano in jasno, vendar nekoliko manj natančno.	10	40,0
pomanjkljivo	Potrebnost priprave PPP je pomanjkljivo argumentirana (argumenti so splošni), manj natančna in manj jasna.	3	12,0
neprimerno	Potrebnost priprave PPP ni prikazana in/ali ni argumentirana.	0	0,0
skupaj		25	100,0

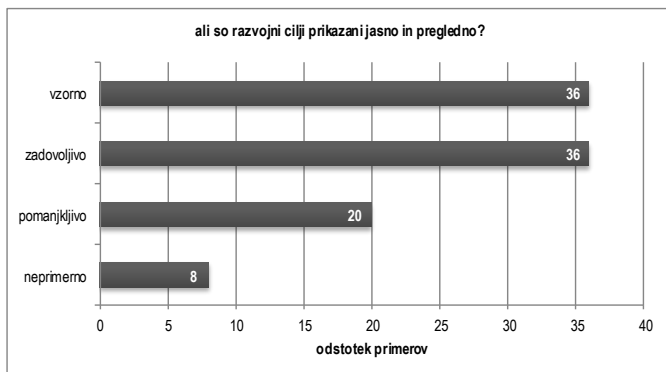

Slika 2: Prikaz in predstavitev potrebnosti priprave PPP

Tema/merilo:	Preventivno okoljevarstveno delovanje in vzdržen razvoj pri pripravi PPP in OP
Kazalnik:	Jasnost prikaza razvojnih ciljev PPP

2.2 Ali so razvojni cilji PPP prikazani jasno in pregledno?

Ali so razvojni cilji PPP prikazani jasno in pregledno?		F	%
vzorno	Razvojni cilji PPP so v celoti prikazani natančno, jasno in pregledno.	9	36,0
zadovoljivo	Razvojni cilji PPP so prikazani natančno, vendar nekoliko nejasno in nepregledno.	9	36,0
pomanjkljivo	Razvojni cilji PPP so prikazani pomanjkljivo; posamezni razvojni cilji so izpuščeni ali nejasno opisani; prikaz razvojnih ciljev PPP je malo pregleden.	5	20,0
neprimerno	Razvojni cilji PPP so prikazani zelo pomanjkljivo ali sploh niso prikazani. Prikaz razvojnih ciljev je nejasen in/ali nepregleden.	2	8,0
skupaj		25	100,0

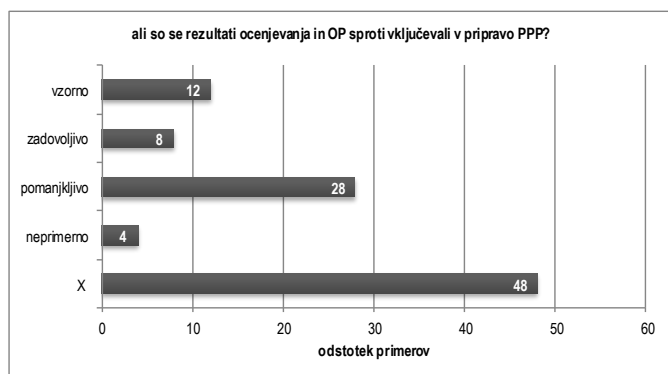

Slika 3: Prikaz in predstavitev razvojnih ciljev PPP

Tema/merilo:	Preventivno okoljevarstveno delovanje in vzdržen razvoj pri pripravi PPP in OP
Kazalnik:	Integriran postopek izdelave PPP in CPVO oziroma strateškega ocenjevanja

2.3 Ali so se rezultati ocenjevanja in OP sproti vključevali v pripravo PPP?

Ali so se rezultati ocenjevanja in OP sproti vključevali v pripravo PPP?		F	%
vzorno	Rezultati ocenjevanja in OP so se sproti vključevali v pripravo PPP. Priprava PPP in ocenjevanje sta potekala sočasno, do integracije rezultatov ocenjevanja v PPP je prihajalo v vseh delovnih fazah.	3	12,0
zadovoljivo	Ocenjevanje in izdelava OP se je pričelo, ko je bil PPP v fazi priprave. V vmesni in v zaključni fazi priprave PPP sta priprava PPP in ocenjevanje vplivov PPP na okolje potekala sočasno. Do integracije rezultatov ocenjevanja v PPP je prihajalo v vmesni in v zaključni fazi priprave PPP.	2	8,0
pomanjkljivo	Ocenjevanje in izdelava OP se je pričelo, ko je bil osnutek PPP že pripravljen. Rezultati ocenjevanja in OP so se v PPP vključili v zaključni fazi priprave PPP.	7	28,0
neprimerno	Rezultati ocenjevanja in OP niso bili vključeni v pripravo PPP.	1	4,0
X	Na podlagi pregleda OP in pregleda poročila o postopku CPVO ni mogoče ugotoviti ali so se rezultati ocenjevanja sproti vključevali v pripravo PPP.	12	48,0
skupaj		25	100,0

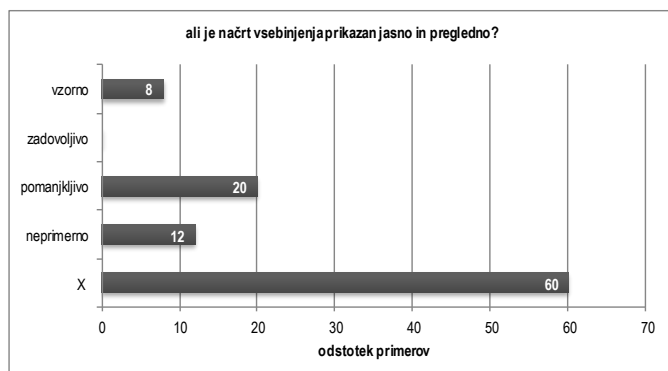

Slika 4: Vključevanje rezultatov ocenjevanja iz OP v PPP

Tema/merilo:	Vsebinjenje
Kazalnik:	Ustreznost načrta vsebinjenja

2.4 Ali je načrt vsebinjenja prikazan jasno in pregledno?

Ali je načrt vsebinjenja prikazan jasno in pregledno?		F	%
vzorno	Načrt vsebinjenja je v celoti prikazan jasno in pregledno; opredeljuje vse relevantne vsebine obravnave, ključne udeležence ter zainteresirane skupine v postopku.	2	8,0
zadovoljivo	Načrt vsebinjenja je večinoma jasno prikazan; opredeljuje vse vsebine obravnave, ključne udeležence ter zainteresirane skupine v postopku.	0	0,0
pomanjkljivo	Načrt vsebinjenja je prikazan pomanjkljivo; opredeljuje le splošne vsebine obravnave.	5	20,0
neprimerno	Načrt vsebinjenja ni pripravljen ali je pripravljen zelo pomanjkljivo in nepregledno; opredeljuje le zelo splošne vsebine obravnave.	3	12,0
X	Na podlagi pregleda OP in pregleda poročila o postopku CPVO ni mogoče ugotoviti ali je bil načrt vsebinjenja pripravljen in/ali je prikazan jasno in pregledno.	15	60,0
skupaj		25	100,0

Slika 5: Prikaz in predstavitev vsebinjenja

Tema/merilo:	Obravnava sestavin okolja
Kazalnik:	Obseg obravnave vsebin, določenih v procesu vsebinjenja

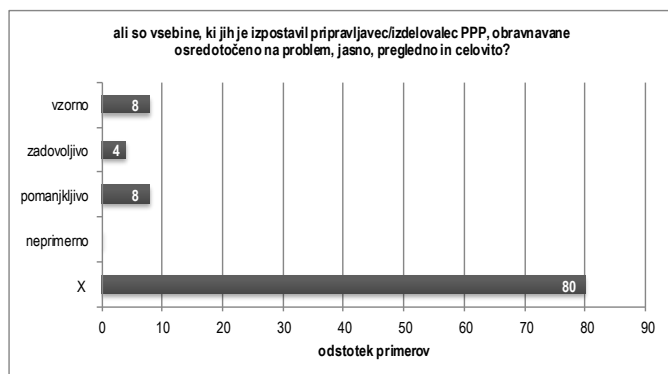
2.5 Ali so vsebine, določene v procesu vsebinjenja, obravnavane osredotočeno na problem, jasno, pregledno in celovito?

Ali so vsebine, določene v procesu vsebinjenja, obravnavane osredotočeno na problem, jasno, pregledno in celovito?		F	%
vzorno	Vsebine, določene v procesu vsebinjenja so obravnavane jasno, celovito in osredotočeno na konkreten problem.	1	4,0
zadovoljivo	Vsebine, določene v procesu vsebinjenja so večinoma obravnavane jasno in osredotočeno na konkreten problem.	6	24,0
pomanjkljivo	Vsebine, določene v procesu vsebinjenja so obravnavane pomanjkljivo, so necelovite in manj jasne, gre za splošne opise, ki se le malo nanašajo na konkreten problem.	5	20,0
neprimerno	Vsebine, določene v procesu vsebinjenja niso obravnavane ali so obravnavane necelovito in zelo nejasno; gre za zelo splošne opise, ki se ne nanašajo na konkreten problem.	13	52,0
skupaj		25	100,0

Tema/merilo:	Obravnava sestavin okolja
Kazalnik:	Obseg obravnave vsebin, ki jih je izpostavil pripravljavec / izdelovalec PPP

2.6 Ali so vsebine, ki jih je izpostavil pripravljavec/izdelovalec PPP, obravnavane osredotočeno na problem, jasno, pregledno in celovito?

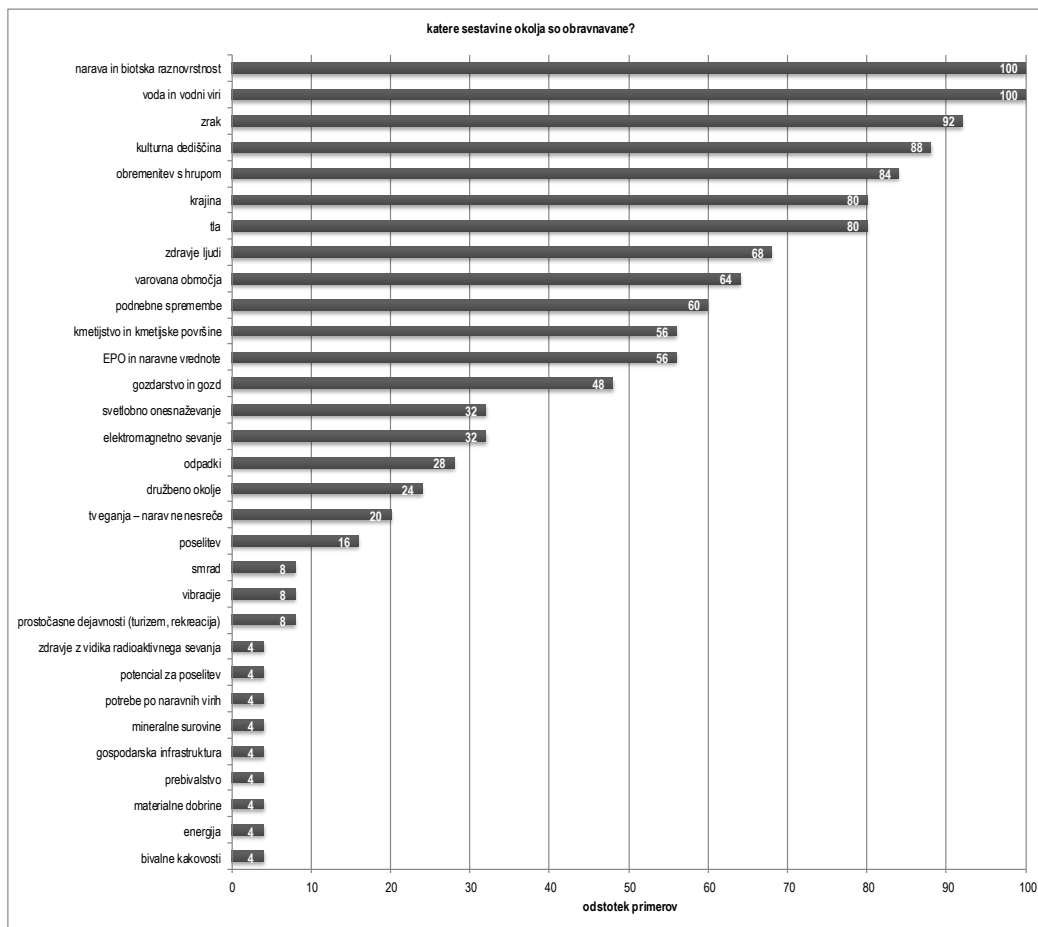
Ali so vsebine, ki jih je izpostavil pripravljavec/izdelovalec PPP, obravnavane osredotočeno na problem, jasno, pregledno in celovito?		F	%
vzorno	Vsebine, ki jih je izpostavil pripravljavec/izdelovalec PPP, so obravnavane jasno, celovito in osredotočeno na konkreten problem.	2	8,0
zadovoljivo	Vsebine, ki jih je izpostavil pripravljavec/izdelovalec PPP, so večinoma obravnavane jasno in osredotočeno na konkreten problem.	1	4,0
pomanjkljivo	Vsebine, ki jih je izpostavil pripravljavec/izdelovalec PPP, so pomanjkljivo obravnavane; so necelovite in manj jasne, gre za splošne opise, ki se le malo nanašajo na konkreten problem.	2	8,0
neprimerno	Vsebine, ki jih je izpostavil pripravljavec/izdelovalec PPP, niso obravnavane ali so obravnavane necelovito in zelo nejasno; gre za zelo splošne opise, ki se ne nanašajo na konkreten problem.	0	0,0
X	Iz OP in poročila o postopku CPVO ni bilo mogoče ugotoviti katere vsebine je izpostavil pripravljavec/izdelovalec PPP.	20	80,0
skupaj		25	100,0

Slika 6: Obseg obravnave vsebin, ki jih je izpostavil pripravljavec/izdelovalec PPP

Tema/merilo:	Obravnava sestavin okolja
Kazalnik:	Obseg obravnave posameznih sestavin okolja iz Direktive / Uredbe

2.7 Katere sestavine okolja so obravnavane?

Slika 7: Pogostost obravnave posameznih sestavin okolja

2.8 Ali je podana utemeljitev za obravnavo izbranega nabora okoljskih sestavin?

Ali je podana utemeljitev za obravnavo izbranega nabora okoljskih sestavin?	F	%
da, podana je utemeljitev za obravnavo izbranih sestavin okolja; v oceno so vključene vse sestavine okolja na katere obravnavani PPP lahko vpliva	8	32,0
ne, utemeljitev za obravnavo izbranega nabora okoljskih sestavin ni podana; posamezne sestavine okolja na katere obravnavani PPP lahko vpliva so izpuščene	17	68,0
skupaj	25	100,0

Katere so manjkajoče sestavine okolja, ki bi jih bilo, glede na značilnosti PPP, smiselno obravnavati?

Manjkajoče sestavine okolja, ki bi jih bilo, glede na značilnosti PPP, smiselno obravnavati:	F
prostočasne dejavnosti, rekreacija, turizem	7
bivalne kakovosti, bivalno okolje	6
tveganja, naravne nesreče	5
zdravje	4
družbeno okolje	4
poselitve	4
krajina	3
gozdarstvo in gozd	3
kmetijstvo in kmetijske površine	2
podnebne spremembe	2
vodni viri, podzemne vode	2
varovana območja	1
hrup	1
naravne vrednote in EPO	1

2.9 Kakšen je obseg obravnave posameznih sestavin okolja?

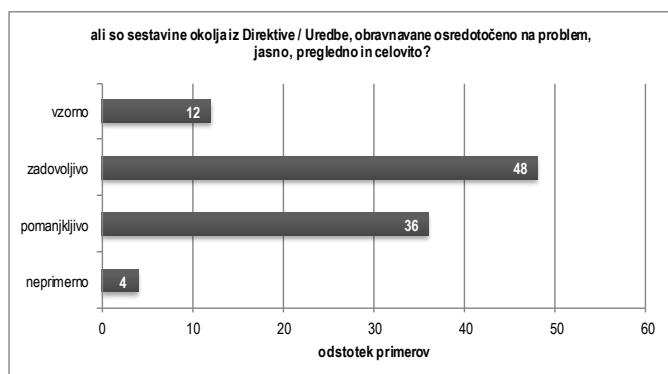
Kakšen je obseg obravnave posameznih sestavin okolja?	F	%
vse sestavine okolja so obravnavane enakovredno natančno	10	40,0
posamezne okoljske sestavine, ki imajo glede na značilnosti PPP večji pomen, so obravnavane podrobneje	5	20,0
posamezne sestavine okolja, ki imajo glede na značilnosti PPP večji pomen, so obravnavane premalo natančno, posamezne sestavine okolja so obravnavane podrobneje, posamezne manj natančno	10	40,0
skupaj	25	100,0

2.10 Na kakšen način je obravnavano zdravje ljudi?

Na kakšen način je obravnavano zdravje ljudi?	F	%
zdravje ljudi je obravnavano samostojno, kot posebna sestavina okolja, v ločenem poglavju	10	40,0
zdravje ljudi je obravnavano v sklopu obravnave sestavin okolja kot so zrak, hrup ali vode	10	40,0
zdravje ljudi v OP ni obravnavano	5	20,0
skupaj	25	100,0

2.11 Ali so sestavine okolja iz Direktive / Uredbe, obravnavane osredotočeno na problem, jasno, pregledno in celovito?

Ali so sestavine okolja iz Direktive / Uredbe, obravnavane osredotočeno na problem, jasno, pregledno in celovito?		F	%
vzorno	Sestavine okolja iz Direktive / Uredbe so obravnavane jasno, celovito in osredotočeno na konkreten problem.	3	12,0
zadovoljivo	Sestavine okolja iz Direktive / Uredbe so večinoma obravnavane jasno in osredotočeno na konkreten problem.	12	48,0
pomanjkljivo	Sestavine okolja iz Direktive / Uredbe so pomanjkljivo obravnavane; obravnava je necelovita in manj jasna, gre za splošne opise, ki se le malo nanašajo na konkreten problem.	9	36,0
neprimerno	Sestavine okolja iz Direktive / Uredbe niso obravnavane ali so obravnavane necelovito in zelo nejasno; gre za zelo splošne opise, ki se malo ali sploh ne nanašajo na konkreten problem.	1	4,0
skupaj		25	100,0

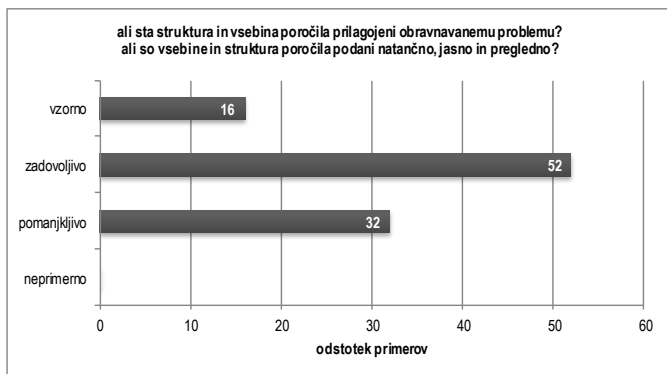

Slika 8: Način obravnave sestavin okolja iz Direktive/Uredbe

Tema/merilo:	Struktura okoljskega poročila
Kazalnik:	Prilagojenost strukture / vsebine poročila obravnavanemu problemu

2.12 Ali sta struktura in vsebina poročila prilagojeni obravnavanemu problemu? Ali so vsebine in struktura poročila podani natančno, jasno in pregledno?

Ali sta struktura in vsebina poročila prilagojeni obravnavanemu problemu? Ali so vsebine in struktura poročila podani natančno, jasno in pregledno?		F	%
vzorno	Vsebine in struktura poročila so v celoti jasni, pregledni in osredotočeni na problem.	4	16,0
zadovoljivo	Vsebine in struktura poročila so večinoma jasni in osredotočeni na problem, vendar pa so nekoliko nepregledni.	13	52,0
pomanjkljivo	Vsebine in struktura poročila so manj jasni in/ali pregledni ter malo osredotočeni na konkreten problem.	8	32,0
neprimerno	Vsebine in struktura poročila so nejasni in nepregledni, obravnava je zelo splošna in ni vezana na konkreten problem.	0	0,0
skupaj		25	100,0

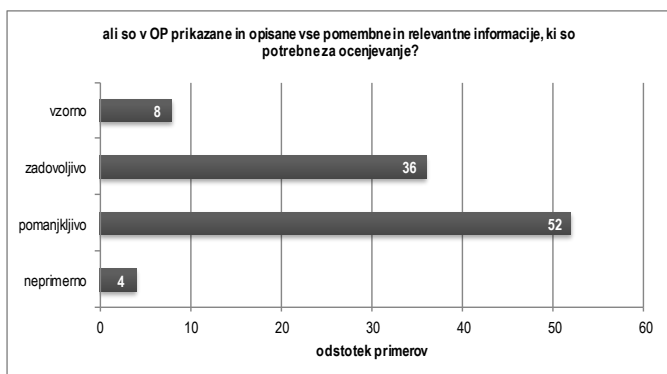

Slika 9: Prilagojenost strukture in vsebine poročila obravnavanemu problemu

Tema/merilo:	Struktura okoljskega poročila
Kazalnik:	Vsebovanost sestavnih delov okoljskega poročila / informacij za presojo

2.13 Ali so v OP prikazane in opisane vse pomembne in relevantne informacije, ki so potrebne za ocenjevanje?

Ali so v OP prikazane in opisane vse pomembne in relevantne informacije, ki so potrebne za ocenjevanje?		F	%
vzorno	Vse pomembne in relevantne informacije potrebne za ocenjevanje so v OP natančno in celovito prikazane in opisane.	2	8,0
zadovoljivo	Vse ključne informacije potrebne za ocenjevanje so v OP večinoma natančno in celovito prikazane in opisane.	9	36,0
pomanjkljivo	Informacije potrebne za ocenjevanje so v OP prikazane pomanjkljivo; pomembne in ključne informacije so deloma izpuščene ali pomanjkljivo opisane ali so neažurne.	13	52,0
neprimerno	Informacije potrebne za ocenjevanje so v OP neprimerno prikazane; ključne in pomembne informacije so prikazane zelo pomanjkljivo ali sploh niso prikazane.	1	4,0
skupaj		25	100,0

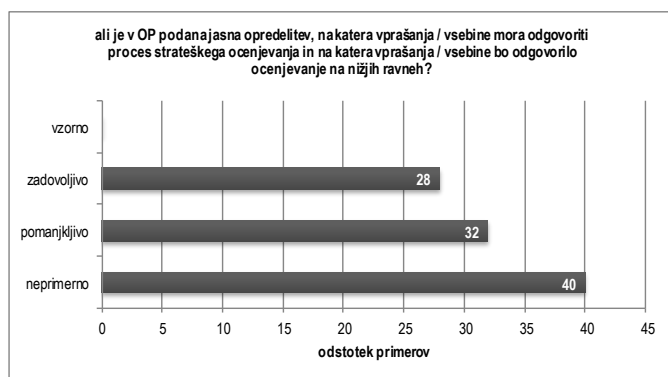

Slika 10: Prikaz in predstavitev relevantnih informacij za ocenjevanje

Tema/merilo:	Odnos do hierarhično višje in nižje ravni načrtovanja/ocenjevanja
Kazalnik:	Vprašanja, na katera mora odgovoriti proces strateškega ocenjevanja in vprašanja, na katera bo odgovorilo ocenjevanje na nižjih ravneh ali ob ponovitvi procesa ocenjevanja

2.14 Ali je v OP podana jasna opredelitev, na katera vprašanja / vsebine mora odgovoriti proces strateškega ocenjevanja in na katera vprašanja / vsebine bo odgovorilo ocenjevanje na nižjih ravneh?

Ali je v OP podana jasna opredelitev, na katera vprašanja / vsebine mora odgovoriti proces strateškega ocenjevanja in na katera vprašanja / vsebine bo odgovorilo ocenjevanje na nižjih ravneh?		F	%
vzorno	V OP je podana zelo jasna opredelitev na katera vprašanja / vsebine mora odgovoriti proces strateškega ocenjevanja in na katera vprašanja / vsebine bo odgovorilo načrtovanje na nižjih ravneh. Ključna vprašanja / vsebine na katere mora odgovoriti proces strateškega ocenjevanja so zelo jasno opredeljena.	0	0,0
zadovoljivo	V OP je podana razmeroma jasna opredelitev na katera vprašanja / vsebine mora odgovoriti proces strateškega ocenjevanja in na katera vprašanja / vsebine bo odgovorilo načrtovanje na nižjih ravneh. Ključna vprašanja / vsebine na katere mora odgovoriti proces strateškega ocenjevanja so večinoma opredeljena.	7	28,0
pomanjkljivo	V OP je podana pomanjkljiva opredelitev na katera vprašanja / vsebine mora odgovoriti proces strateškega ocenjevanja in na katere bo odgovorilo načrtovanje na nižjih ravneh. Ključna vprašanja / vsebine, na katere mora odgovoriti proces strateškega ocenjevanja so opredeljene zelo nejasno.	8	32,0
neprimerno	Nabor vprašanj / vsebin na katere mora odgovoriti proces strateškega ocenjevanja in na katera vprašanja / vsebine bo odgovorilo načrtovanje na nižjih ravneh, v OP ni podano.	10	40,0
skupaj		25	100,0

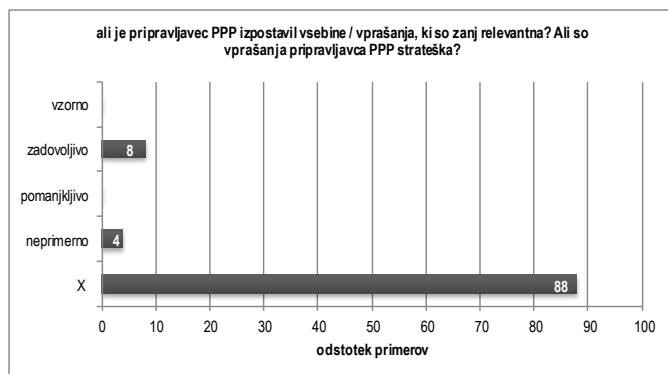

Slika 11: Prikaz in predstavitev vprašanj/vsebin na katera mora odgovoriti proces strateškega ocenjevanja in na katera bo odgovorilo ocenjevanje na nižjih ravneh

Tema/merilo: Strateškost ocenjevanja
Kazalnik: Strateškost PPP

2.15 Ali je pripravljavec PPP izpostavil vsebine / vprašanja, ki so zanj relevantna? Ali so vprašanja pripravljavca PPP strateška?

Ali je pripravljavec PPP izpostavil vsebine / vprašanja, ki so zanj relevantna? Ali so vprašanja pripravljavca PPP strateška?	F	%
vzorno	0	0,0
zadovoljivo	2	8,0
pomanjkljivo	0	0,0
neprimerno	1	4,0
X	22	88,0
skupaj	25	100,0

Slika 12: Delovanje pripravljavca PPP – opredelitev relevantnih vsebin in vprašanj

3 ALTERNATIVNE REŠITVE

Tema/merilo:	Obravnava alternativ
Kazalnik:	Obstoj alternativ

3.1 Ali obstajajo alternative?

Ali obstajajo alternative?	F	%
da, alternative so podane	9	36,0
ne, alternative niso podane	16	64,0
skupaj	25	100,0

3.2 Ali so bile alternative enakovredno obravnavane?

Ali so bile alternative enakovredno obravnavane?	F	%
vzorno	4	16,0
zadovoljivo	0	0,0
pomankljivo	3	12,0
neprimerno	2	8,0
alternative niso bile podane	16	64,0
skupaj	25	100,0

Tema/merilo:	Obravnava alternativ
Kazalnik:	Utemeljenost razlogov zakaj alternative niso bile obravnavane

3.3 Ali so podani in opisani razlogi, zakaj alternative niso obravnavane?

Ali so podani in opisani razlogi, zakaj alternative niso obravnavane?	F	%
da, razlogi zakaj alternative niso bile obravnavane, so podani in natančno opisani	4	16,0
ne, razlogi zakaj alternative niso bile obravnavane, niso podani ali pojasnjeni	12	48,0
alternative so bile obravnavane	9	36,0
skupaj	25	100,0

3.4 Ali so v primeru obravnave ene rešitve opisani razlogi za izbiro te rešitve?

Ali so v primeru obravnave ene rešitve opisani razlogi za izbiro te rešitve?	F	%
da, v primeru obravnave le ene alternativne rešitve, so razlogi zato natančno opisani	3	12,0
ne, v primeru obravnave le ene alternativne rešitve, razlogi zato niso opisani	13	52,0
alternative so bile obravnavane	9	36,0
skupaj	25	100,0

Tema/merilo:	Značilnosti alternativ
Kazalnik:	Obseg alternativnih rešitev

3.5 Koliko alternativnih rešitev je bilo podanih?

Število podanih alternativnih rešitev:	F	%
2	4	16,0
3	2	8,0
4	1	4,0
5	1	4,0
7	1	4,0
alternative niso bile podane	16	64,0
skupaj	25	100,0

3.6 Ali je bila ničelna alternativa obravnavana?

Ali je bila ničelna alternativa obravnavana?	F	%
da, ničelna alternativa je bila obravnavana	16	64,0
ne, ničelna alternativa ni bila obravnavana	9	36,0
skupaj	25	100,0

Tema/merilo:	Značilnosti alternativ
Kazalnik:	Jasnost podanih alternativnih rešitev

3.7 Ali so alternativne rešitve jasno, natančno in pregledno opisane in prikazane?

Ali so alternativne rešitve jasno, natančno in pregledno opisane in prikazane?		F	%
vzorno	Alternativne rešitve so v celoti natančno opisane ter jasno in pregledno prikazane.	5	20,0
zadovoljivo	Alternativne rešitve so natančno in jasno opisane; prikazi so večinoma pregledni.	1	4,0
pomanjkljivo	Alternativne rešitve so opisane manj natančno; prikazi so manj pregledni. Posamezne alternativne rešitve so opisane in prikazane jasno, posamezne alternativne rešitve pa zelo splošno ali pomanjkljivo.	2	8,0
neprimerno	Alternativne rešitve niso opisane in/ali prikazane ali pa so opisi in prikazi zelo nenatančni, nejasni in nepregledni.	1	4,0
alternative niso bile podane		16	64,0
skupaj		25	100,0

Tema/merilo:	Značilnosti alternativ
Kazalnik:	Vsebinske razlike med alternativami in njihova primerljivost

3.8 Ali med alternativnimi rešitvami obstajajo vsebinske razlike?

Ali med alternativnimi rešitvami obstajajo vsebinske razlike?		F	%
vzorno	Med alternativnimi rešitvami obstajajo jasne in pomembne vsebinske razlike, ki se nanašajo tako na lokacijo kot tudi na tehnologijo posega.	1	4,0
zadovoljivo	Med alternativnimi rešitvami večinoma obstajajo vsebinske razlike, ki se nanašajo tako na lokacijo kot tudi na tehnologijo posega.	2	8,0
pomanjkljivo	Med alternativnimi rešitvami obstajajo le manjše vsebinske razlike, ki se nanašajo zgolj na lokacijo ali zgolj na tehnologijo posega.	4	16,0
neprimerno	Med alternativnimi rešitvami ni vsebinskih razlik oziroma so te razlike zelo majhne.	2	8,0
alternative niso bile podane		16	64,0
skupaj		25	100,0

Tema/merilo:	Značilnosti alternativ
Kazalnik:	Izvedljivost alternativnih rešitev

3.9 Ali so alternativne rešitve realne, smiselne in izvedljive?

Ali so alternativne rešitve realne, smiselne in izvedljive?		F	%
vzorno	Vse predlagane alternativne rešitve so realne, smiselne in izvedljive.	5	20,0
zadovoljivo	Večina predlaganih alternativnih rešitev je realnih, smiselnih in izvedljivih.	4	16,0
pomanjkljivo	Predlagane alternativne rešitve so le deloma realne, smiselne ali izvedljive.	0	0,0
neprimerno	Predlagane alternativne rešitve ali niso realne ali niso smiselne ali niso izvedljive.	0	0,0
alternative niso bile podane		16	64,0
skupaj		25	100,0

Tema/merilo:	Izbira alternativ
Kazalnik:	Obseg izbire okoljsko najbolj sprejemljivih rešitev

3.10 Ali je bila izbrana tista rešitev, ki je okoljsko najbolj sprejemljiva?

Ali je bila izbrana tista rešitev, ki je okoljsko najbolj sprejemljiva?		F	%
da, izbrana je bila okoljsko najbolj sprejemljiva rešitev		6	24,0
ne, izbrana je bila rešitev, ki je sprejemljiva zgolj iz enega vidika obravnave; izbrana je bila zgolj ekonomsko ali zgolj družbeno najbolj sprejemljiva rešitev		2	8,0
obravnavana je bila samo ena alternativa, ki se je izkazala kot bolj smiselna		1	4,0
alternative niso bile podane		16	64,0
skupaj		25	100,0

Tema/merilo:	Izbira alternativ
Kazalnik:	Jasnost in trdnost utemeljitve izbrane alternative

3.11 Ali obstaja jasna utemeljitev za izbor rešitve?

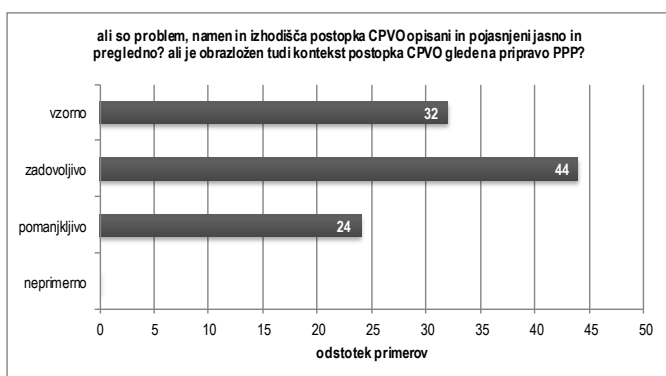
Ali obstaja jasna utemeljitev za izbor rešitve?		F	%
vzorno	Za izbor rešitve je podana v celoti jasna in natančna utemeljitev.	4	16,0
zadovoljivo	Za izbor rešitve je podana razmeroma natančna utemeljitev.	4	16,0
pomanjkljivo	Za izbor rešitve je podana pomanjkljiva utemeljitev; izbor rešitve ni pojasnjen z argumenti.	0	0,0
neprimerno	Za izbor rešitve utemeljitev ni podana.	1	4,0
alternative niso bile podane		16	64,0
skupaj		25	100,0

4 VSEBINE OKOLJSKEGA POROČILA VKLJUČNO Z DODATKOM NA VAROVANA OBMOČJA

Tema/merilo:	Opredeleitev problema in namena presoje
Kazalnik:	Ustreznost opredelitve problema in namena presoje – CPVO

4.1 Ali so problem, namen in izhodišča postopka CPVO opisani in pojasnjeni jasno in pregledno? Ali je obrazložen tudi kontekst postopka CPVO glede na pripravo PPP?

Ali so problem, namen in izhodišča postopka CPVO opisani in pojasnjeni jasno in pregledno? Ali je obrazložen tudi kontekst postopka CPVO glede na pripravo PPP?		F	%
vzorno	Problem, namen in izhodišča postopka CPVO so ustrezno opredeljeni; celovito, pregledno in razumljivo opisani.	8	32,0
zadovoljivo	Problem, namen in izhodišča postopka CPVO so razmeroma ustrezno opredeljeni; celovito in razumljivo opisani, vendar nekoliko nepregledni.	11	44,0
pomanjkljivo	Problem, namen in izhodišča postopka CPVO so pomanjkljivo opredeljeni; opisi so splošni, posledično manj razumljivi in nepregledni.	6	24,0
neprimerno	Problem, namen in izhodišča postopka CPVO so neustrezno opredeljeni; opisi so zelo splošni, nerazumljivi ali nepregledni oziroma jih ni.	0	0,0
skupaj		25	100,0

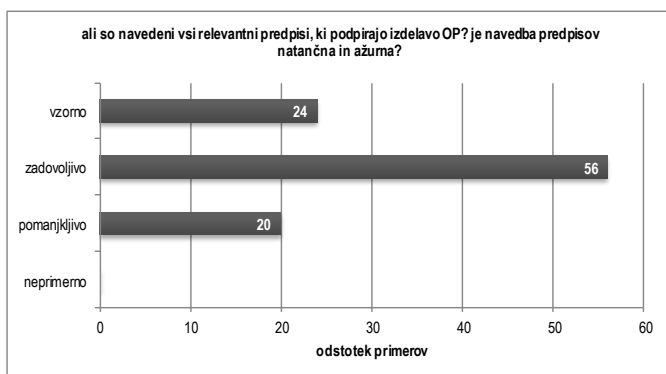

Slika 13: Prikaz in predstavitev problema, namena in izhodišč postopka CPVO

Tema/merilo:	Zakonska in druga izhodišča
Kazalnik:	Ustreznost navedbe zakonskih in drugih izhodišč

4.2 Ali so navedeni vsi relevantni predpisi, ki podpirajo izdelavo OP? Je navedba predpisov natančna in ažurna?

Ali so navedeni vsi relevantni predpisi, ki podpirajo izdelavo OP? Je navedba predpisov natančna in ažurna?		F	%
vzorno	Vsi relevantni in ključni predpisi so v celoti navedeni; navedba je natančna in ažurna.	6	24,0
zadovoljivo	Vsi relevantni in ključni predpisi so večinoma navedeni; navedba je natančna in ažurna.	14	56,0
pomanjkljivo	Relevantni in ključni predpisi, ki podpirajo izdelavo OP so le deloma navedeni; navedba je manj natančna in manj ažurna, manjka nekaj ključnih predpisov.	5	20,0
neprimerno	Relevantni in ključni predpisi niso navedeni ali so navedeni zelo pomanjkljivo; navedba je nenatančna in pomanjkljiva, manjka več ključnih predpisov.	0	0,0
skupaj		25	100,0

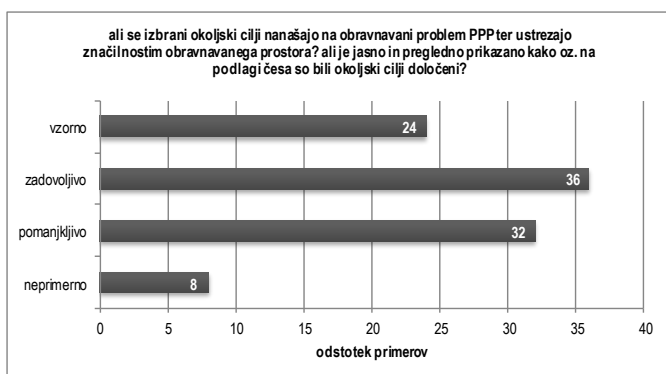

Slika 14: Prikaz in predstavitev relevantnih predpisov, ki podpirajo izdelavo OP

Tema/merilo:	Okoljski cilji plana
Kazalnik:	Ustreznost izbire in jasnost opredelitve okoljskih ciljev

4.3 Ali se izbrani okoljski cilji nanašajo na obravnavani problem PPP ter ustrezajo značilnostim obravnavanega prostora? Ali je jasno in pregledno prikazano kako oz. na podlagi česa so bili okoljski cilji določeni?

Ali se izbrani okoljski cilji nanašajo na obravnavani problem PPP ter ustrezajo značilnostim obravnavanega prostora? Ali je jasno in pregledno prikazano kako oz. na podlagi česa so bili okoljski cilji določeni?		F	%
vzorno	Vsi izbrani okoljski cilji se v celoti nanašajo na obravnavani problem PPP ter ustrezajo značilnostim prostora. Izbor vseh relevantnih ciljev je prikazan natančno in razumljivo.	6	24,0
zadovoljivo	Večina ključnih okoljskih ciljev se nanaša na obravnavani problem PPP ter ustrezajo značilnostim prostora. Izbor ključnih okoljskih ciljev je prikazan natančno in razumljivo.	9	36,0
pomanjkljivo	Izbrani okoljski cilji so splošni in se le deloma nanašajo na obravnavani problem PPP ali le deloma ustrezajo značilnostim prostora. Izbor ključnih okoljskih ciljev je prikazan manj natančno in manj razumljivo.	8	32,0
neprimerno	Izbrani okoljski cilji so zelo splošni in se ne nanašajo ali se le malo nanašajo na obravnavani problem; sploh ne ali v zelo majhni meri upoštevajo značilnosti prostora. Izbor ključnih okoljskih ciljev ni prikazan ali je prikazan zelo nenatančno.	2	8,0
skupaj		25	100,0

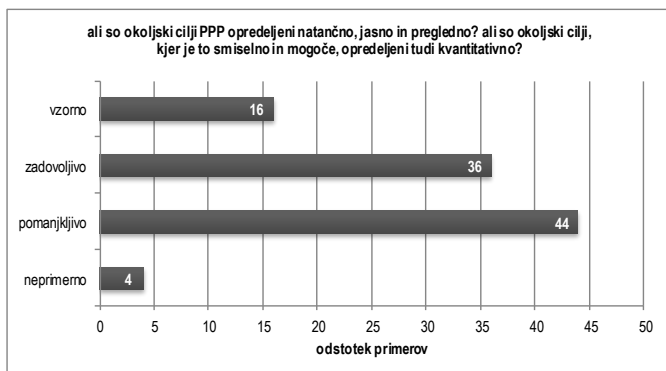

Slika 15: Prikaz in predstavitev izbranih okoljskih ciljev

Tema/merilo:	Okoljski cilji plana
Kazalnik:	Jasnost / nedvoumnost / kvantifikacija ciljev vzdržnega razvoja

4.4 Ali so okoljski cilji PPP opredeljeni natančno, jasno in pregledno? Ali so okoljski cilji, kjer je to smiselno in mogoče, opredeljeni tudi kvantitativno?

Ali so okoljski cilji PPP opredeljeni natančno, jasno in pregledno? Ali so okoljski cilji, kjer je to smiselno in mogoče, opredeljeni tudi kvantitativno?		F	%
vzorno	Okoljski cilji PPP so v celoti jasno in natančno opredeljeni, kjer je smiselno in mogoče so opredeljeni tudi kvantitativno.	4	16,0
zadovoljivo	Okoljski cilji PPP so večinoma opredeljeni jasno in natančno, kjer je smiselno in mogoče so cilji opredeljeni tudi kvantitativno.	9	36,0
pomanjkljivo	Okoljski cilji PPP so le deloma opredeljeni, opredelitve so manj natančne in manj jasne, kvantitativnih opredelitev ciljev ni, kljub temu, da bi bile le-te smiselne in mogoče.	11	44,0
neprimerno	Okoljski cilji PPP niso opredeljeni ali so opredeljeni zelo nenatančno in nejasno, kvantitativnih opredelitev ciljev ni, kljub temu, da bi bile le-te smiselne in mogoče.	1	4,0
skupaj		25	100,0

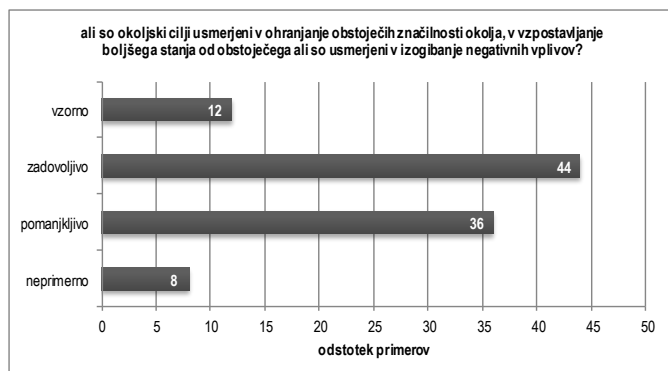

Slika 16: Način prikaza izbranih okoljskih ciljev

Tema/merilo:	Okoljski cilji plana
Kazalnik:	Usmerjenost okoljskih ciljev

4.5 Ali so okoljski cilji usmerjeni v ohranjanje obstoječih značilnosti okolja, v vzpostavljanje boljšega stanja od obstoječega ali so usmerjeni v izogibanje negativnim vplivom?

Ali so okoljski cilji usmerjeni v ohranjanje obstoječih značilnosti okolja, v vzpostavljanje boljšega stanja od obstoječega ali so usmerjeni v izogibanje negativnim vplivom?		F	%
vzorno	Okoljski cilji PPP so v celoti usmerjeni v vzpostavljanje boljšega stanja okolja.	3	12,0
zadovoljivo	Okoljski cilji PPP so večinoma usmerjeni v vzpostavljanje boljšega stanja ali vsaj v ohranjanje obstoječih značilnosti okolja.	11	44,0
pomanjkljivo	Okoljski cilji PPP so usmerjeni le v ohranjanje obstoječih značilnosti okolja ali v izogibanje negativnim vplivom.	9	36,0
neprimerno	Okoljski cilji PPP so zelo splošni in so usmerjeni zgolj v izogibanje negativnim vplivom.	2	8,0
skupaj		25	100,0

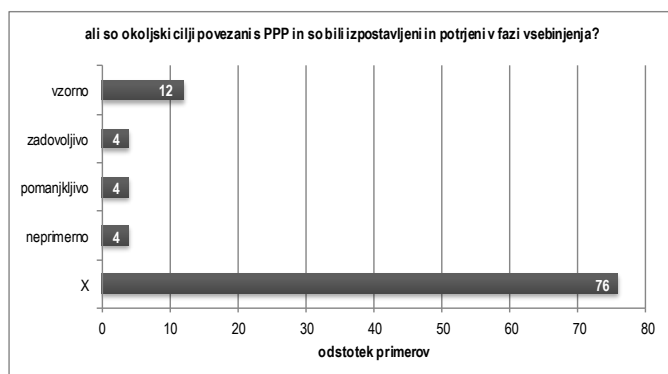

Slika 17: Usmerjenost izbranih okoljskih ciljev

Tema/merilo:	Okoljski cilji plana
Kazalnik:	Pregled formulacije ciljev in njihove potrditve na vsebinjenju

4.6 Ali so okoljski cilji povezani s PPP in so bili izpostavljeni in potrjeni v fazi vsebinjenja?

Ali so okoljski cilji povezani s PPP in so bili izpostavljeni in potrjeni v fazi vsebinjenja?		F	%
vzorno	Okoljski cilji so bili izpostavljeni in potrjeni v fazi vsebinjenja ter so v celoti jasno povezani s PPP. Okoljski cilji so jasno povezani s PPP. Okoljski cilji so bili izpostavljeni in potrjeni v fazi vsebinjenja.	3	12,0
zadovoljivo	Večina okoljskih ciljev je bila izpostavljena in potrjena v fazi vsebinjenja, ključni okoljski cilji so jasno povezani s PPP.	1	4,0
pomanjkljivo	Posamezni okoljski cilji so bili izpostavljeni in potrjeni v fazi vsebinjenja, večina okoljskih ciljev pa je splošnih. Okoljski cilji so deloma oz. manj povezani s PPP.	1	4,0
neprimerno	Okoljski cilji niso bili izpostavljeni ali potrjeni v fazi vsebinjenja; okoljski cilji so zelo splošni ter zelo malo ali sploh ne povezani s PPP.	1	4,0
X	Iz OP in pregleda poročila o postopku CPVO ni mogoče ugotoviti ali so bili in kateri okoljski cilji so bili izpostavljeni in potrjeni v fazi vsebinjenja.	19	76,0
skupaj		25	100,0

Slika 18: Okoljski cilji in njihova povezanost s PPP

Tema/merilo:	Okoljski cilji plana
Kazalnik:	Upoštevanje načel varstva okolja – čim manjša škoda v okolju ob najvišji učinkovitosti PPP

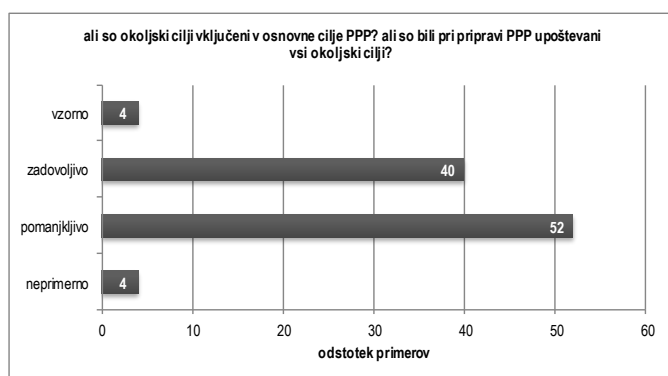
4.7 Ali PPP upošteva vsa načela varstva okolja? Ali PPP upošteva načela vzdržnega razvoja?

Ali PPP upošteva vsa načela varstva okolja? Ali PPP upošteva načela vzdržnega razvoja?		F	%
vzorno	Cilji PPP v celoti upoštevajo načela varstva okolja in vzdržnega razvoja.	1	4,0
zadovoljivo	Cilji PPP večinoma upoštevajo načela varstva okolja in vzdržnega razvoja.	19	76,0
pomanjkljivo	Cilji PPP deloma upoštevajo načela varstva okolja in vzdržnega razvoja.	5	20,0
neprimerno	Cilji PPP ne upoštevajo načel varstva okolja niti in/ali načel vzdržnega razvoja.	0	0,0
skupaj		25	100,0

Tema/merilo:	Okoljski cilji plana
Kazalnik:	Način upoštevanja okoljskih ciljev

4.8 Ali so okoljski cilji vključeni v osnovne cilje PPP? Ali so bili pri pripravi PPP upoštevani vsi okoljski cilji? Na kakšen način se okoljski cilji odražajo v rešitvi PPP? Ali se okoljski cilji odražajo v podanih alternativnih rešitvah, ali so bile podane spremembe PPP, so bili podani omilitveni ukrepi ipd.?

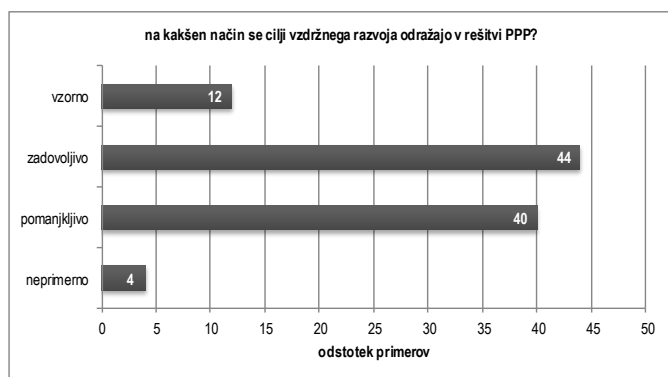
Ali so okoljski cilji vključeni v osnovne cilje PPP? Ali so bili pri pripravi PPP upoštevani vsi okoljski cilji? Na kakšen način se okoljski cilji odražajo v rešitvi PPP? Ali se okoljski cilji odražajo v podanih alternativnih rešitvah, ali so bile podane spremembe PPP, so bili podani omilitveni ukrepi ipd.?		F	%
vzorno	Okoljski cilji so v celoti vključeni v osnovne cilje PPP. Vsi relevantni okoljski cilji so bili pri pripravi PPP dosledno upoštevani. Okoljski cilji se odražajo v obliki alternativnih rešitev ali v obliki sprememb PPP, ki sledijo ciljem vzdržnega razvoja.	1	4,0
zadovoljivo	Okoljski cilji so večinoma vključeni v osnovne cilje PPP. Ključni okoljski cilji so bili pri pripravi PPP dosledno upoštevani. Okoljski cilji se odražajo v obliki alternativnih rešitev ali v obliki sprememb PPP, ki sledijo ciljem vzdržnega razvoja.	10	40,0
pomanjkljivo	Okoljski cilji so le deloma vključeni v osnovne cilje PPP. Pri pripravi PPP so bili upoštevani le splošni okoljski cilji, ki se večinoma odražajo le v obliki omilitvenih ukrepov.	13	52,0
neprimerno	Okoljski cilji niso vključeni v osnovne cilje PPP. Pri pripravi PPP okoljski cilji niso bili upoštevani oziroma so bili zelo malo upoštevani. V rešitvah PPP se okoljski cilji ne odražajo.	1	4,0
skupaj		25	100,0

Slika 19: Način upoštevanja okoljskih ciljev v okviru ciljev PPP

4.9 Na kakšen način se cilji vzdržnega razvoja odražajo v rešitvi PPP?

Na kakšen način se cilji vzdržnega razvoja odražajo v rešitvi PPP?		F	%
vzorno	Cilji vzdržnega razvoja se v rešitvi PPP odražajo z enakovredno obravnavo vseh vidikov (gospodarskih, družbenih, okoljskih) in z oblikovanjem rešitve, ki v okolju povzroči najmanjše možne negativne vplive.	3	12,0
zadovoljivo	Cilji vzdržnega razvoja se v rešitvi PPP odražajo z oblikovanjem rešitve, ki v najmanjši možni meri vpliva na obstoječe kakovosti v prostoru.	11	44,0
pomanjkljivo	Cilji vzdržnega razvoja se v rešitvi PPP odražajo z omilitvenimi ukrepi, ki naj bi prispevali k sanaciji oziroma povrnitvi okolja v obstoječe stanje, v stanje pred posegom.	10	40,0
neprimerno	Cilji vzdržnega razvoja se v rešitvi PPP ne odražajo.	1	4,0
skupaj		25	100,0

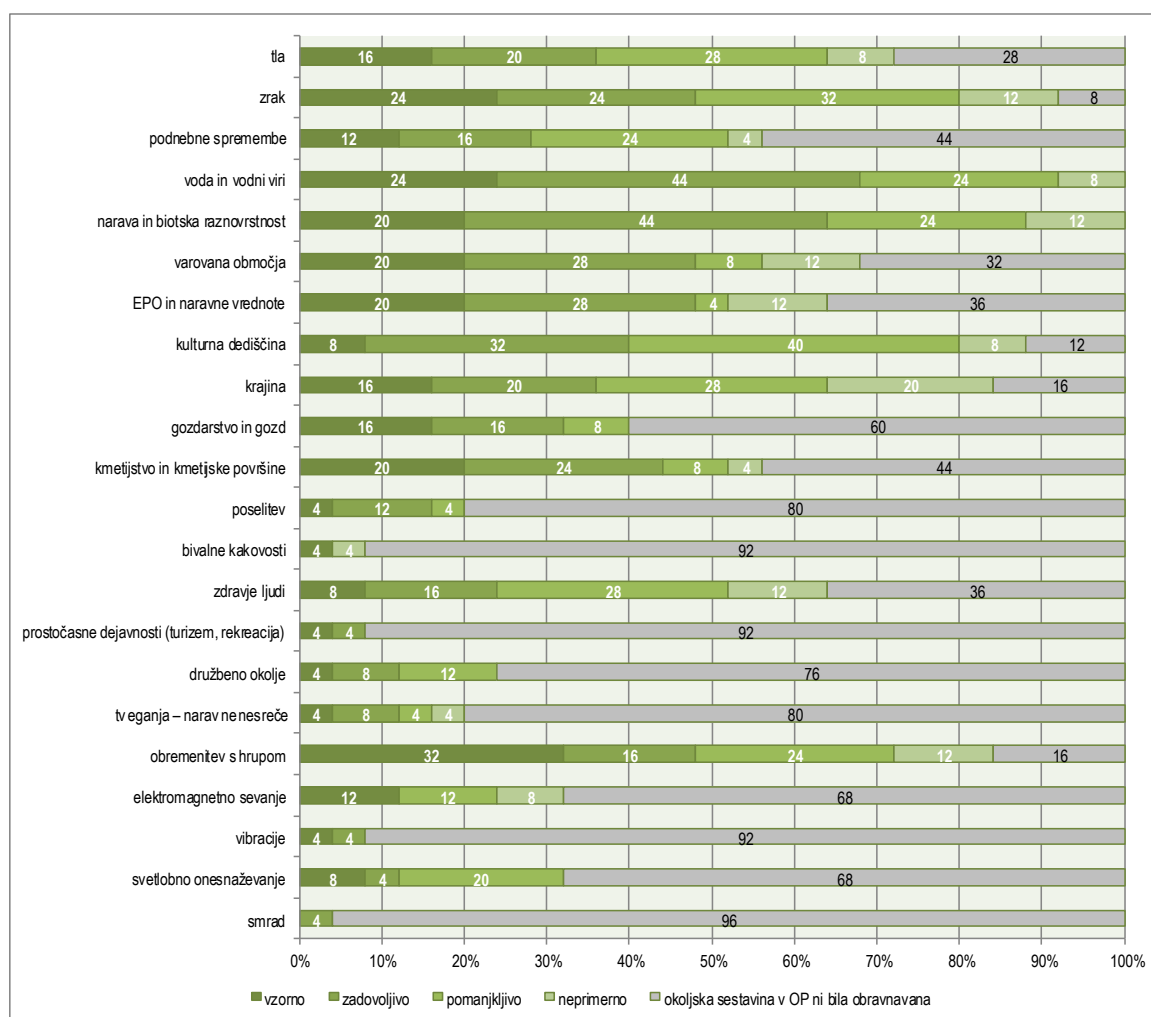

Slika 20: Način upoštevanja ciljev vzdržnega razvoja v rešitvi PPP

Tema/merilo:	Kazalniki okolja
Kazalnik:	Ustreznost izbire in prikaza kazalnikov okolja vključno z ustreznostjo izbire kazalnikov glede na vsebine, ki jih izpostavlja pripravljavec PPP

4.10 Ali so izbrani kazalniki okolja vezani na konkreten problem in vsebino PPP ter izhajajo iz obravnavanega okolja? Ali so obravnavani kazalniki splošni, neodvisni od problema, vsebine in okolja PPP? Ali so kazalniki jasno in pregledno prikazani?

V	Izbrani kazalniki okolja so v celoti vezani na konkreten problem in vsebino PPP ter izhajajo iz obravnavanega okolja; kazalniki so prikazani jasno in pregledno.
Z	Izbrani kazalniki okolja so večinoma vezani na konkreten problem in vsebino PPP ter izhajajo iz obravnavanega okolja; kazalniki so prikazani jasno, vendar nekoliko manj pregledno.
P	Izbrani kazalniki okolja so splošni in se le deloma nanašajo na konkreten problem ali na obravnavano okolje; kazalniki so prikazani manj jasno in/ali manj pregledno.
N	Izbrani kazalniki stanja okolja so zelo splošni in neodvisni od problema, vsebine in okolja PPP; kazalniki so prikazani nejasno in/ali nepregledno.

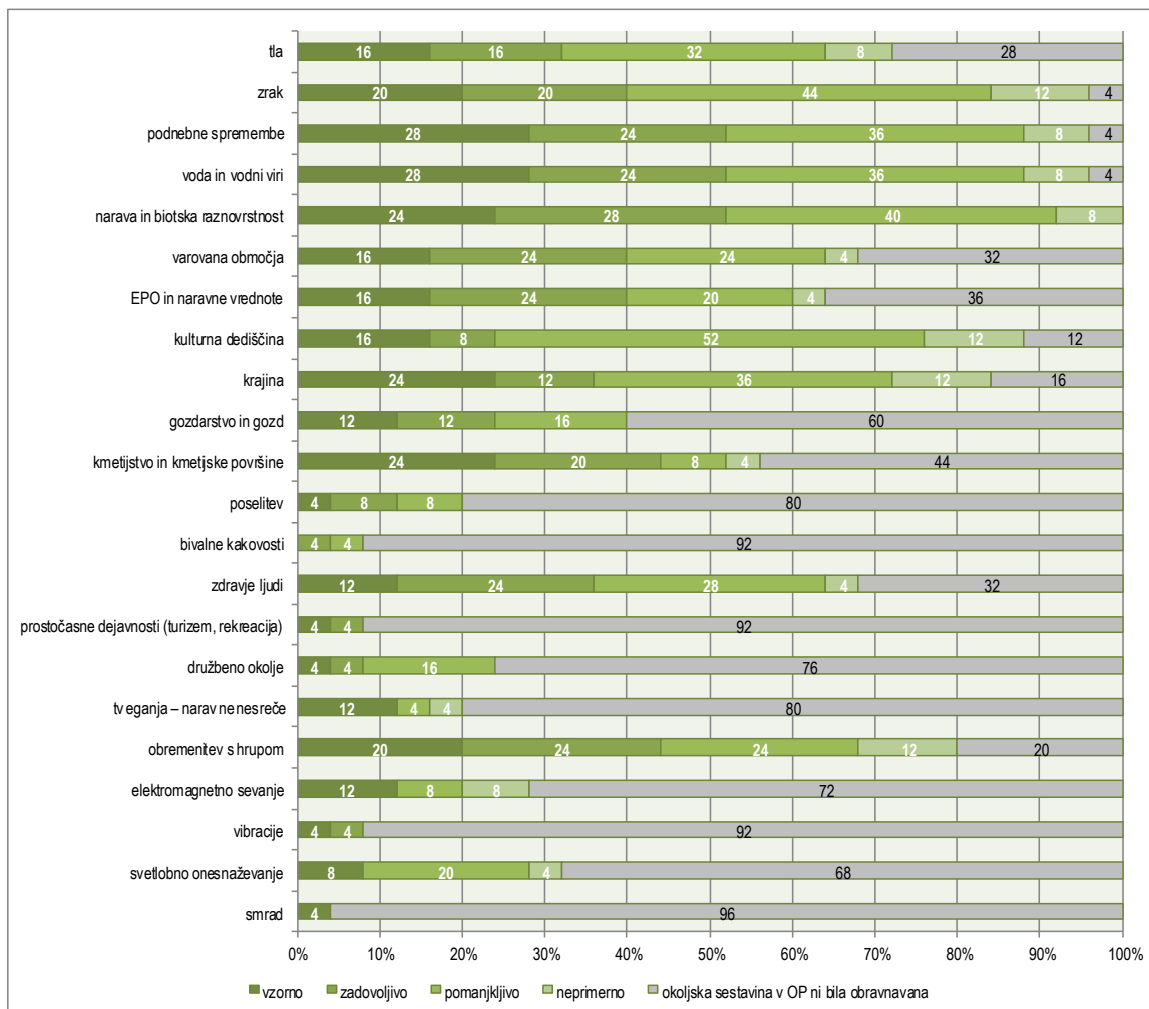

Slika 21: Ustreznost izbire in prikaza kazalnikov okolja

Tema/merilo:	Kazalniki okolja
Kazalnik:	Prikaz kazalnikov stanja okolja in prikaz kazalnikov sprememb stanja okolja / vpliva na okolje

4.11 Ali so prikazani tako kazalniki stanja okolja kot tudi kazalniki sprememb stanja okolja / vpliva na okolje?

V	Natančno in pregledno so prikazani kazalniki stanja okolja in kazalniki sprememb stanja okolja / vpliva na okolje.
Z	Kazalniki stanja okolja in kazalniki sprememb stanja okolja / vpliva na okolje so večinoma prikazani natančno in pregledno.
P	Kazalniki stanja okolja in kazalniki sprememb stanja okolja / vpliva na okolje so prikazani zelo splošno in manj pregledno. Prikazani so samo kazalniki stanja okolja.
N	Kazalniki stanja okolja in kazalniki sprememb stanja okolja / vpliva na okolje niso prikazani.

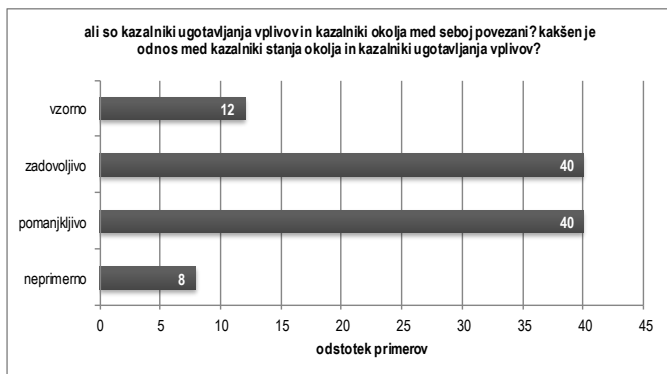

Slika 22: Prikaz kazalnikov stanja okolja in kazalnikov sprememb stanja okolja

Tema/merilo:	Kazalniki okolja
Kazalnik:	Povezanost kazalnikov s sistemom kazalnikov stanja okolja

4.12 Ali so kazalniki ugotavljanja vplivov in kazalniki okolja med seboj povezani? Kakšen je odnos med kazalniki stanja okolja in kazalniki ugotavljanja vplivov?

Ali so kazalniki ugotavljanja vplivov in kazalniki okolja med seboj povezani? Kakšen je odnos med kazalniki stanja okolja in kazalniki ugotavljanja vplivov?		F	%
vzorno	Kazalniki stanja okolja in kazalniki ugotavljanja vplivov so med seboj jasno povezani; med njimi obstaja jasna vzročno-posledična povezava.	3	12,0
zadovoljivo	Kazalniki stanja okolja in kazalniki ugotavljanja vplivov so med seboj večinoma povezani; med ključnimi kazalniki obstaja jasna vzročno-posledična povezava.	10	40,0
pomanjkljivo	Kazalniki stanja okolja in kazalniki ugotavljanja vplivov so med seboj le deloma povezani; med ključnimi kazalniki so povezave manj jasne.	10	40,0
neprimerno	Kazalniki stanja okolja in kazalniki ugotavljanja vplivov med seboj niso povezani.	2	8,0
skupaj		25	100,0

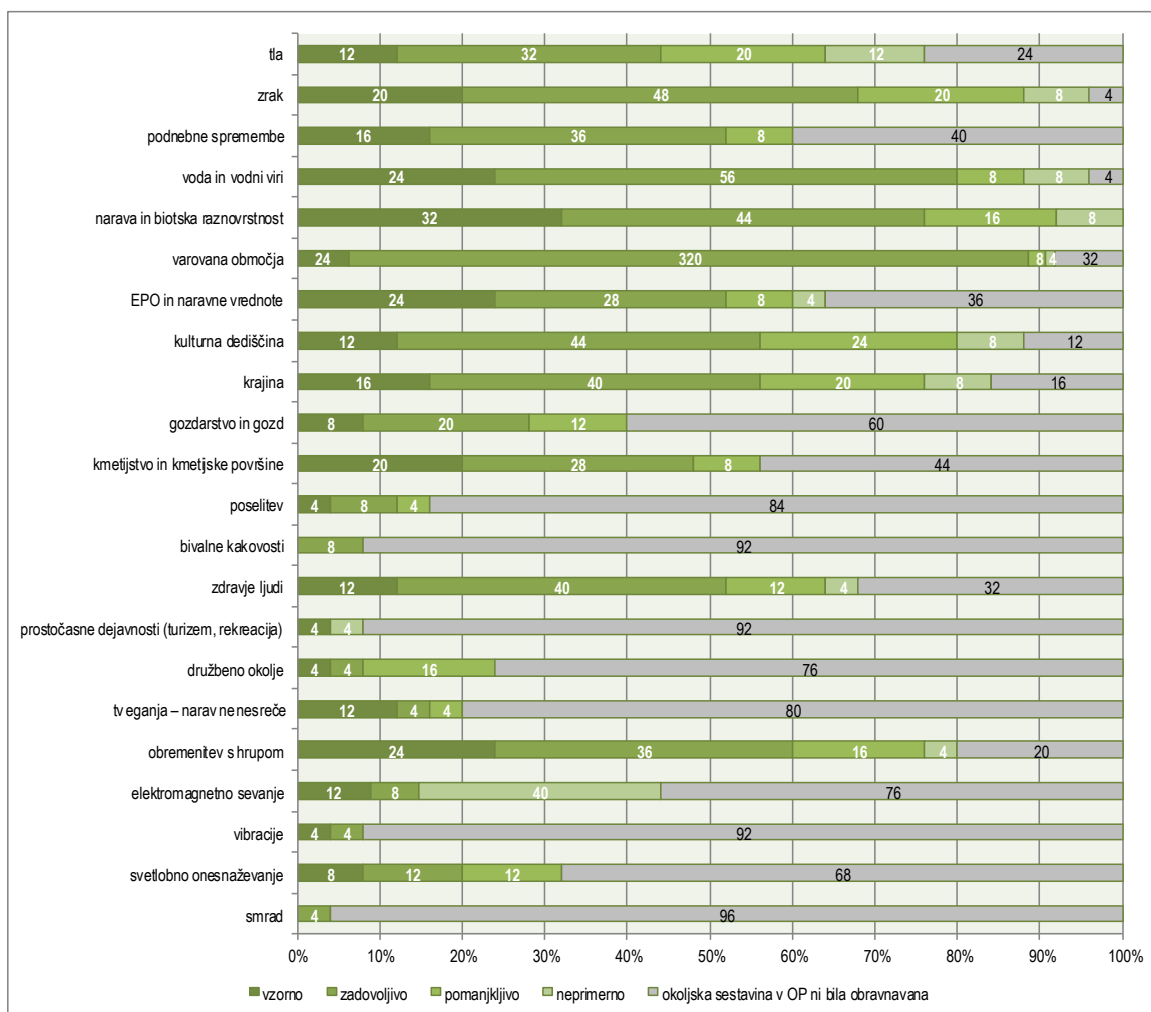

Slika 23: Povezanost kazalnikov ugotavljanja vplivov in kazalnikov okolja

Tema/merilo:	Kazalniki okolja
Kazalnik:	Utemeljitev uporabljenih kazalnikov sprememb / vplivov

4.13 Ali je jasno razvidno kateri kazalnik stanja okolja zasleduje določen okoljski cilj? Ali so izbrani kazalniki stanja okolja povezani z namenom in dometom ocenjevanja?

V	Kazalniki stanja okolja so v celoti povezani z namenom in dometom ocenjevanja. Med okoljskimi cilji in kazalniki stanja okolja je povezava jasna in utemeljena.
Z	Kazalniki stanja okolja so večinoma povezani z namenom in dometom ocenjevanja. Med ključnimi okoljskimi cilji in kazalniki stanja okolja je povezava jasna, vendar nekoliko pomanjkjivo utemeljena.
P	Kazalniki stanja okolja so splošni in le deloma povezani z namenom in dometom ocenjevanja. Med ključnimi okoljskimi cilji in kazalniki stanja okolja je povezava nekoliko manj jasna.
N	Kazalniki stanja okolja so zelo splošni in niso povezani z namenom in dometom ocenjevanja. Med ključnimi okoljskimi cilji in kazalniki stanja okolja ni povezave.

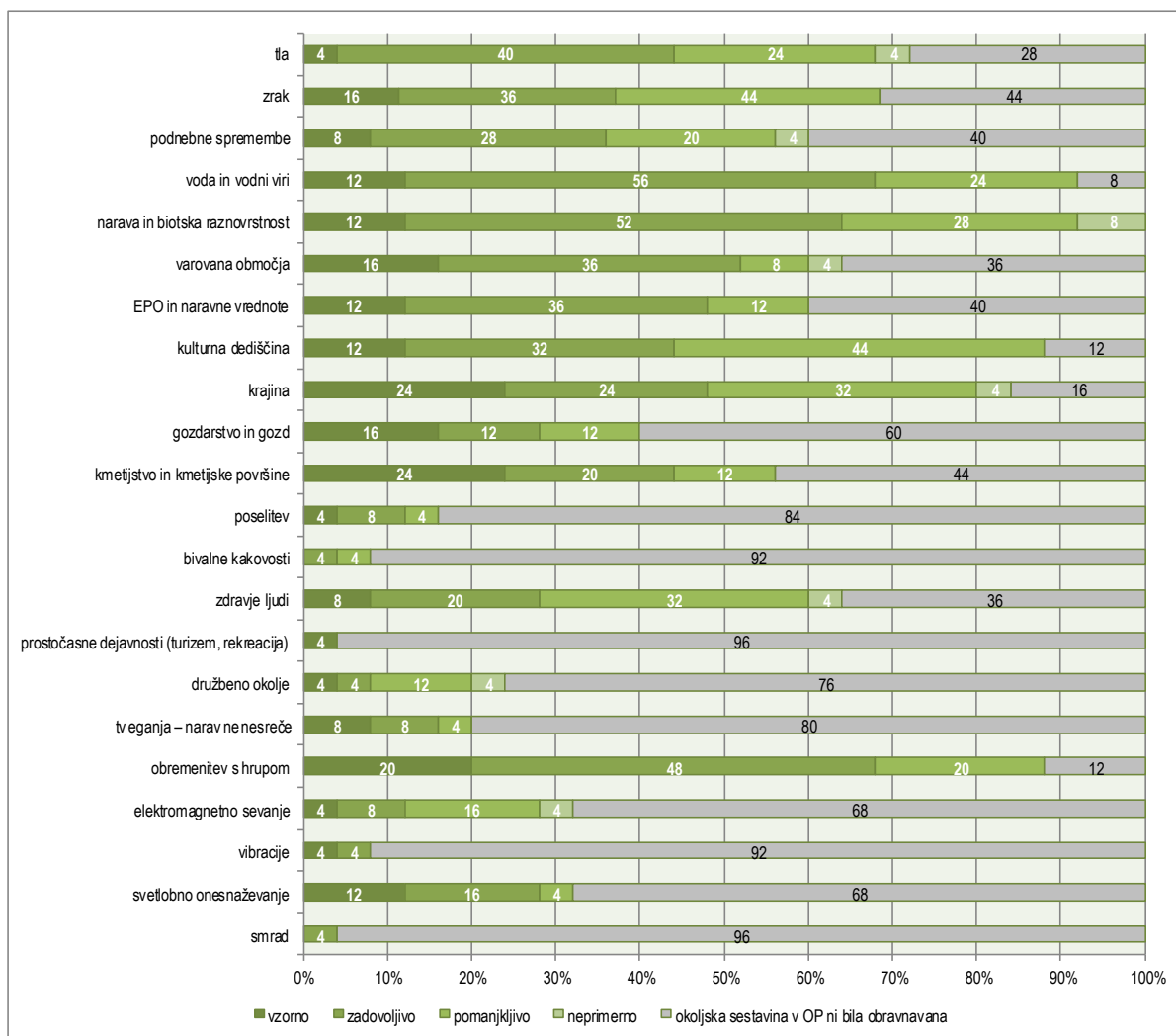

Slika 24: Utemeljitev uporabljenih kazalcev sprememb/vplivov

Tema/merilo:	Opis stanja okolja
Kazalnik:	Obseg in raven obravnave informacij in podatkov glede na presojeni PPP

4.14 Ali so informacije in podatki vezani na obravnavano okolje in problem PPP ali so splošni? Ali so navedene tiste informacije, ki so pomembne za razumevanje okolja v povezavi s konkretnim PPP ali so navedene tudi informacije, ki niso pomembne in so odvečne ter lahko tudi zameglijo celotno sliko? Ali so podane vse ključne informacije za razumevanje problematike obravnavanega okolja?

V	Informacije in podatki so v celoti vezani na obravnavano okolje in problem PPP. Navedene so vse informacije, ki so pomembne in ključne za razumevanje okolja v povezavi s konkretnim PPP.
Z	Informacije in podatki so večinoma vezani na obravnavano okolje in problem PPP. Navedene so vse informacije, ki so ključne za razumevanje okolja v povezavi s konkretnim PPP.
P	Informacije in podatki so večinoma splošni in so le deloma vezani na obravnavano okolje in problem PPP. Navedene so tudi informacije, ki niso pomembne in so odvečne in/ali nepotrebne za razumevanje problematike obravnavanega okolja.
N	Informacije in podatki so zelo splošni in malo povezani z obravnavanim okoljem in problemom PPP. Ključne informacije za razumevanje problematike obravnavanega okolja niso podane.

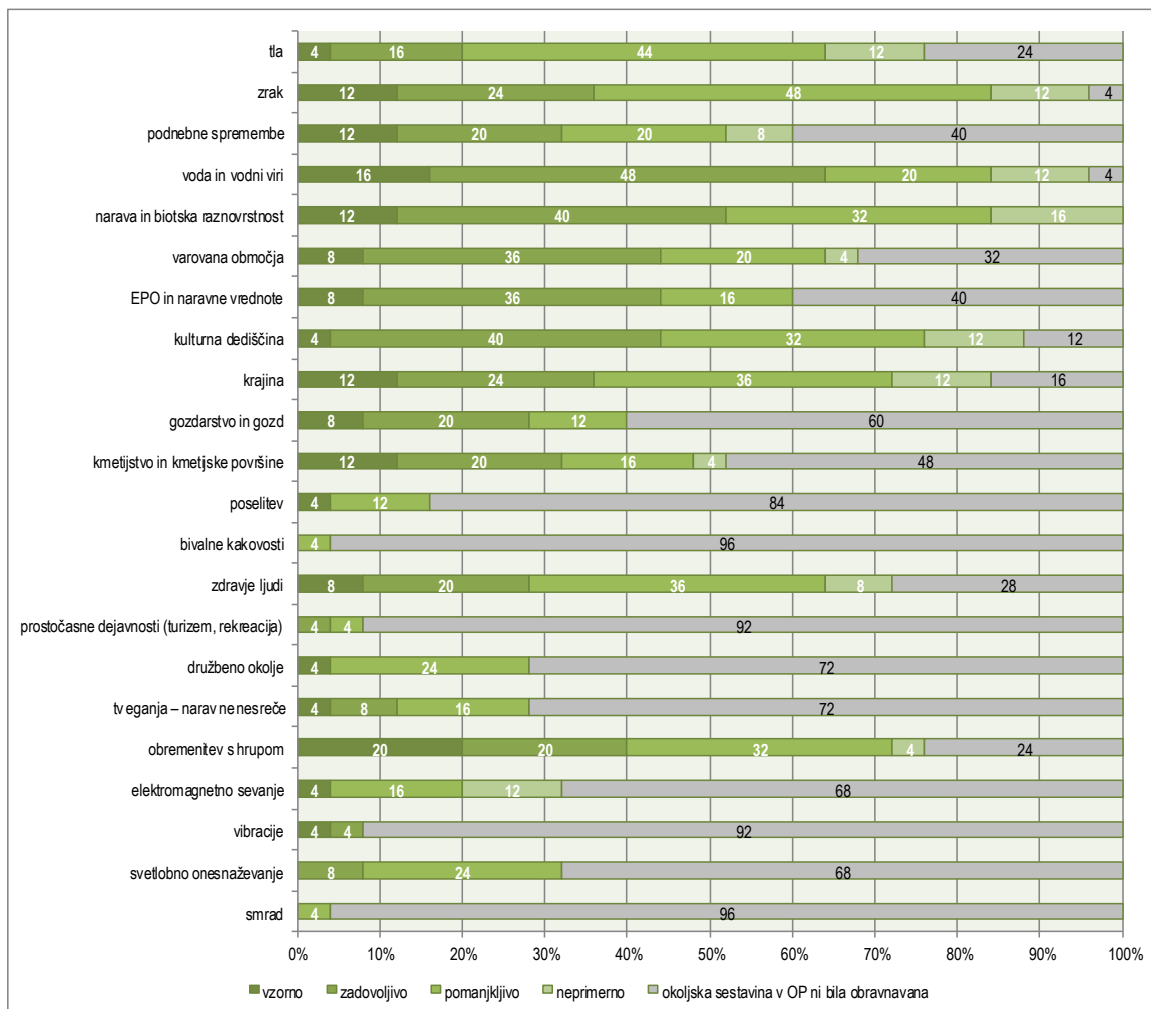

Slika 25: Obseg in raven obravnave informacij in podatkov glede na presojeni PPP

Tema/merilo:	Merila vrednotenja
Kazalnik:	Ustreznost izbire in jasnost prikaza meril vrednotenja

4.15 Ali so izbrana merila vrednotenja vezana na problem in izbrane okoljske cilje ali so splošna? Ali so izbrana merila vrednotenja stvarna?

V	Merila vrednotenja so v celoti vezana na problem in izbrane okoljske cilje PPP; merila vrednotenja so stvarna.
Z	Merila vrednotenja so večinoma vezana na problem in izbrane okoljske cilje; merila vrednotenja so večinoma stvarna.
P	Merila vrednotenja so splošna in so le deloma vezana na problem in izbrane okoljske cilje; merila vrednotenja so le deloma stvarna.
N	Merila vrednotenja so zelo splošna, sploh niso ali so zelo malo vezana na problem in izbrane okoljske cilje; merila vrednotenja večinoma niso stvarna.

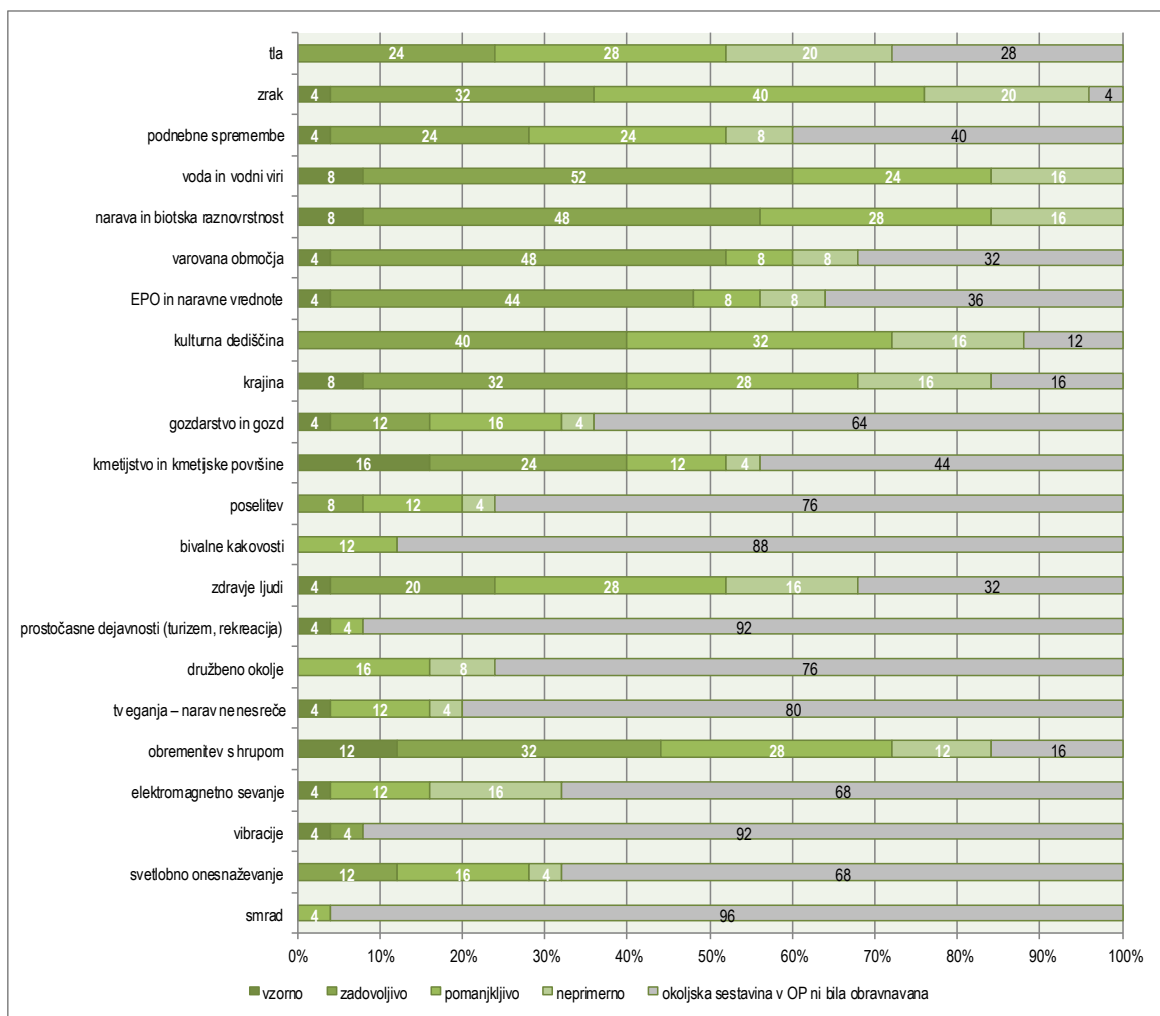

Slika 26: Ustreznost izbire in jasnost prikaza meril vrednotenja

Tema/merilo:	Metoda vrednotenja vplivov plana
Kazalnik:	Ustreznost izbora metode vrednotenja vplivov plana

4.16 Ali je metoda vrednotenja vezana na problem ali je splošna? Ali metoda vrednotenja omogoča transparentnost ocenjevanja in ponovljivost?

V	Metoda vrednotenja je v celoti vezana na konkreten problem PPP, omogoča transparentno ocenjevanje in enostavno ponovitev postopka.
Z	Metoda vrednotenja je večinoma vezana na konkreten problem PPP, omogoča transparentno ocenjevanje in razmeroma enostavno ponovitev postopka.
P	Metoda vrednotenja je splošna in le deloma vezana na konkreten problem PPP. Metoda vrednotenja je manj transparentna in le deloma omogoča ponovitev postopka.
N	Metoda vrednotenja je zelo splošna in ni vezana na konkretni problem PPP. Metoda vrednotenja ne omogoča transparentnega ocenjevanja, postopka ni mogoče enostavno ponoviti.

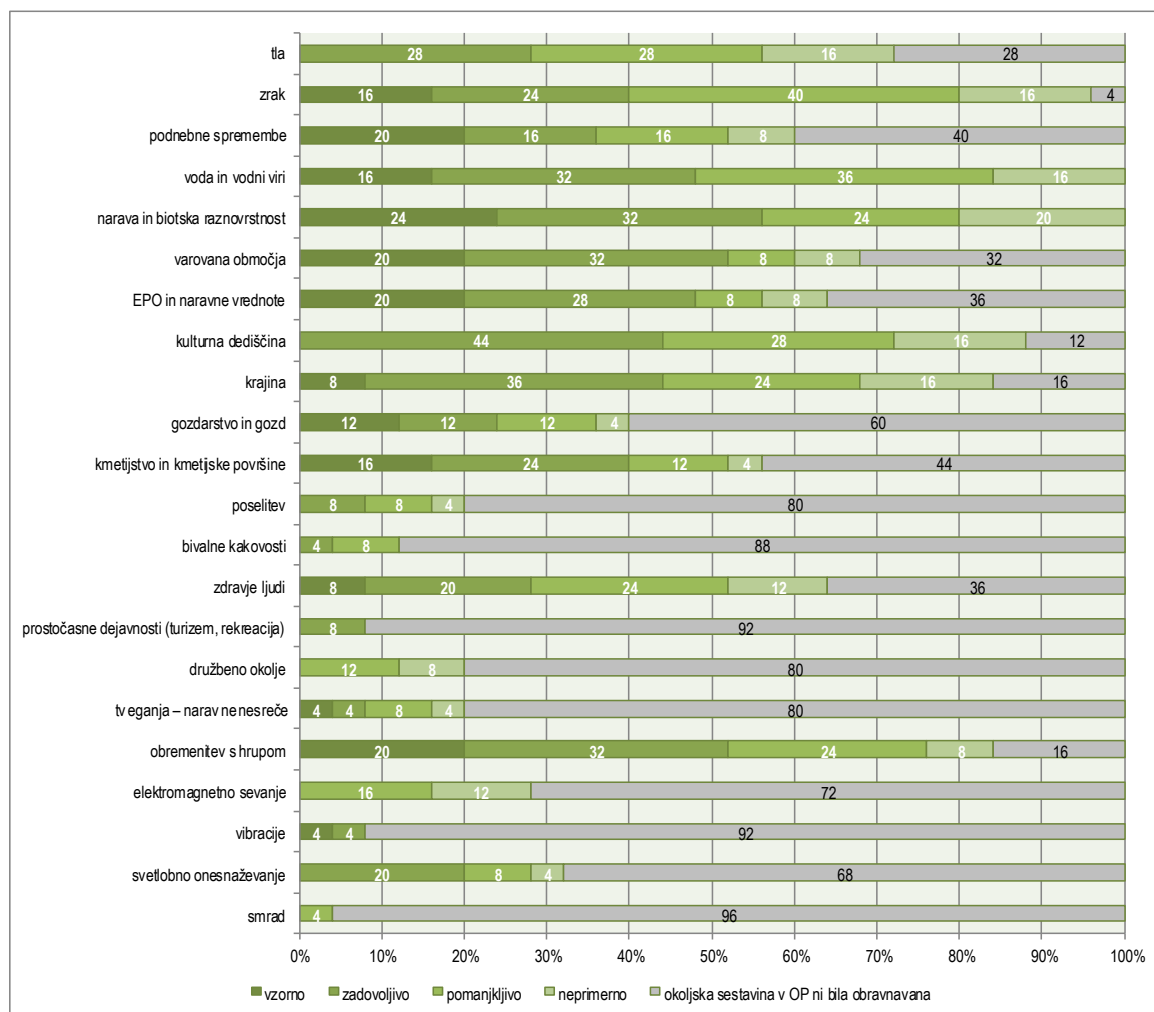

Slika 27: Ustreznost izbora metode vrednotenja vplivov plana

Tema/merilo:	Metoda vrednotenja vplivov plana
Kazalnik:	Preglednost, razumljivost, relevantnost vrednostnega sistema

4.17 Ali je metoda vrednotenja vplivov PPP prikazana pregledno in razumljivo? Ali je vrednostni sistem relevanten za obravnavani PPP?

V	Metoda vrednotenja vplivov je v celoti pregledna in razumljiva. Vrednostni sistem je relevanten za obravnavani PPP.
Z	Metoda vrednotenja vplivov je večinoma razumljiva, vendar nekoliko manj pregledna. Vrednostni sistem je relevanten za obravnavani PPP.
P	Metoda vrednotenja vplivov je pomanjkljivo opisana, je manj razumljiva in manj pregledna. Vrednostni sistem je le deloma relevanten za obravnavani PPP.
N	Metoda vrednotenja ni opisana ali je opisana zelo pomanjkljivo, je nerazumljiva in/ali nepregledna. Prikazani vrednostni sistem ni relevanten za obravnavani PPP.

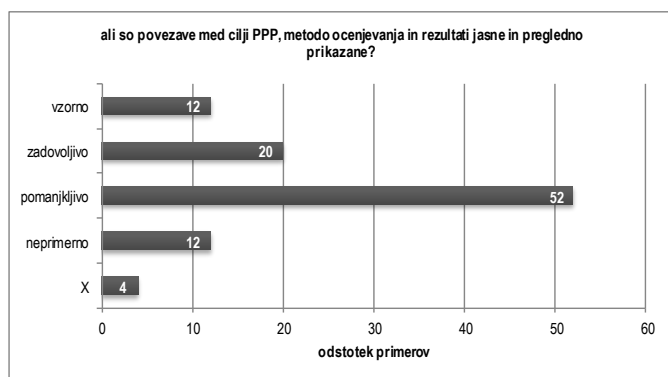

Slika 28: Preglednost, razumljivost, relevantnost izbrane metode vrednotenja

Tema/merilo:	Metoda vrednotenja vplivov plana
Kazalnik:	Povezanost med cilji PPP, metodo ocenjevanja ter preglednostjo rezultatov (cilji – vrednotenje – sklep glede doseganja ciljev)

4.18 Ali so povezave med cilji PPP, metodo ocenjevanja in rezultati jasne in pregledno prikazane?

Ali so povezave med cilji PPP, metodo ocenjevanja in rezultati jasne in pregledno prikazane?		F	%
vzorno	Povezave med cilji PPP, metodo ocenjevanja in rezultati so v celoti prikazane jasno in pregledno.	3	12,0
zadovoljivo	Povezave med cilji PPP, metodo ocenjevanja in rezultati so večinoma prikazane jasno, vendar nekoliko manj pregledno.	5	20,0
pomanjkljivo	Povezave med ključnimi cilji PPP, metodo ocenjevanja in rezultati so pomanjkljivo prikazane, so nejasne in manj pregledne.	14	56,0
neprimerno	Povezave med ključnimi cilji PPP, metodo ocenjevanja in rezultati so prikazane zelo pomanjkljivo, so nejasne in nepregledne ali sploh niso prikazane.	3	12,0
skupaj		25	100,0

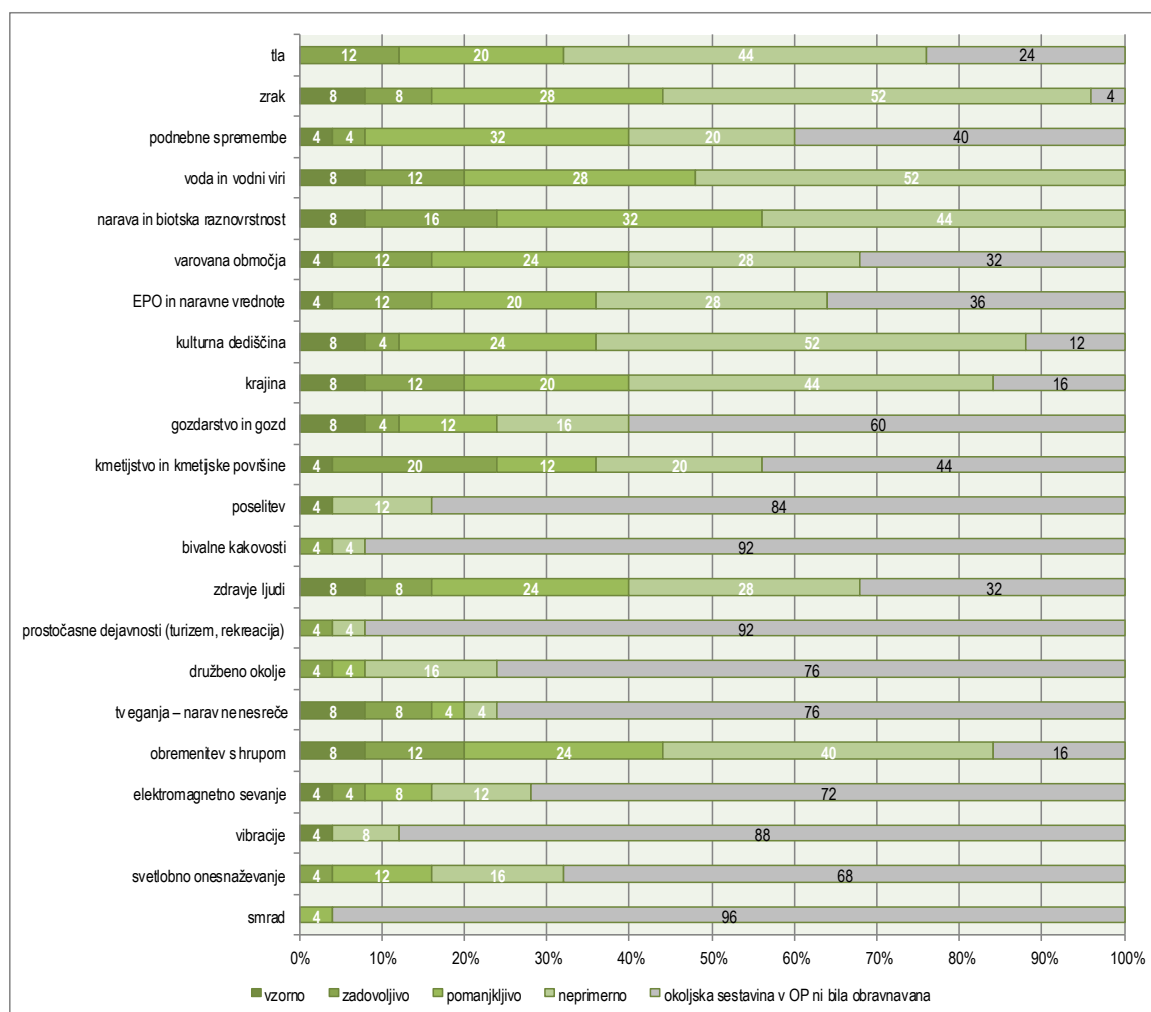

Slika 29: Povezanost med cilji PPP, metodo ocenjevanja in rezultati

Tema/merilo:	Metoda vrednotenja vplivov plana
Kazalnik:	Opredelitev negotovosti pri ocenjevanju

4.19 Ali so negotovosti in predpostavke pri ocenjevanju vplivov PPP na okolje navedene in pojasnjene?

V	Negotovosti in predpostavke pri ocenjevanju vplivov PPP na okolje so natančno opisane in jasno argumentirane.
Z	Negotovosti in predpostavke pri ocenjevanju vplivov PPP na okolje so večinoma natančno opisane in jasno argumentirane.
P	Negotovosti in predpostavke pri ocenjevanju vplivov na okolje so pomanjkljivo opisane in le deloma argumentirane.
N	Negotovosti in predpostavke pri ocenjevanju vplivov na okolje niso opisane ali so opisane zelo pomanjkljivo, niso argumentirane oziroma so argumenti nejasni.

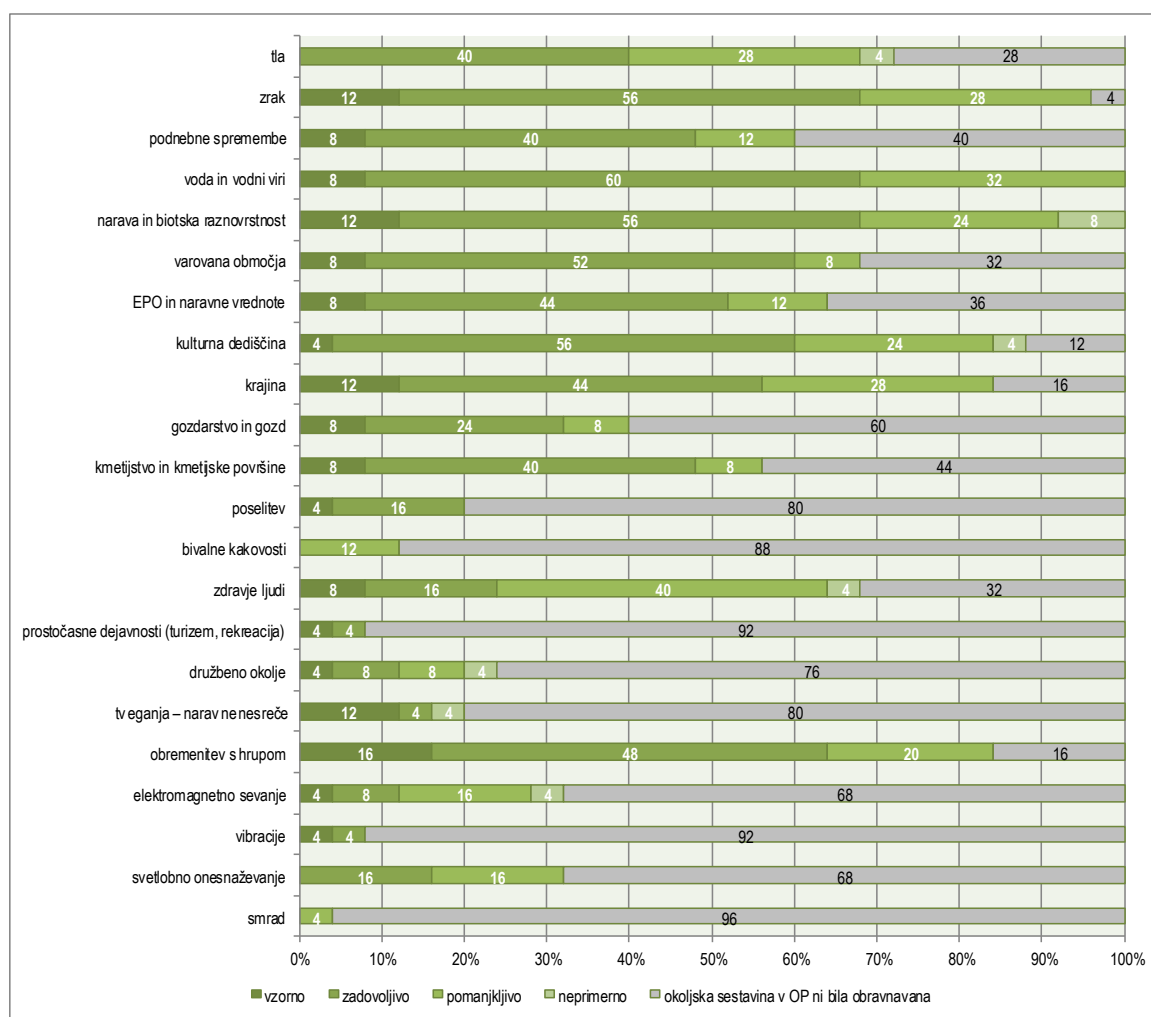

Slika 30: Opredelitev negotovosti in predpostavk pri ocenjevanju vplivov PPP

Tema/merilo:	Vplivi plana
Kazalnik:	Prepoznavna vplivov plana

4.20 Ali so navedeni in opisani vsi verjetni in relevantni vplivi PPP na okolje? Ali so obravnavani tako pozitivni kot negativni vplivi PPP na okolje?

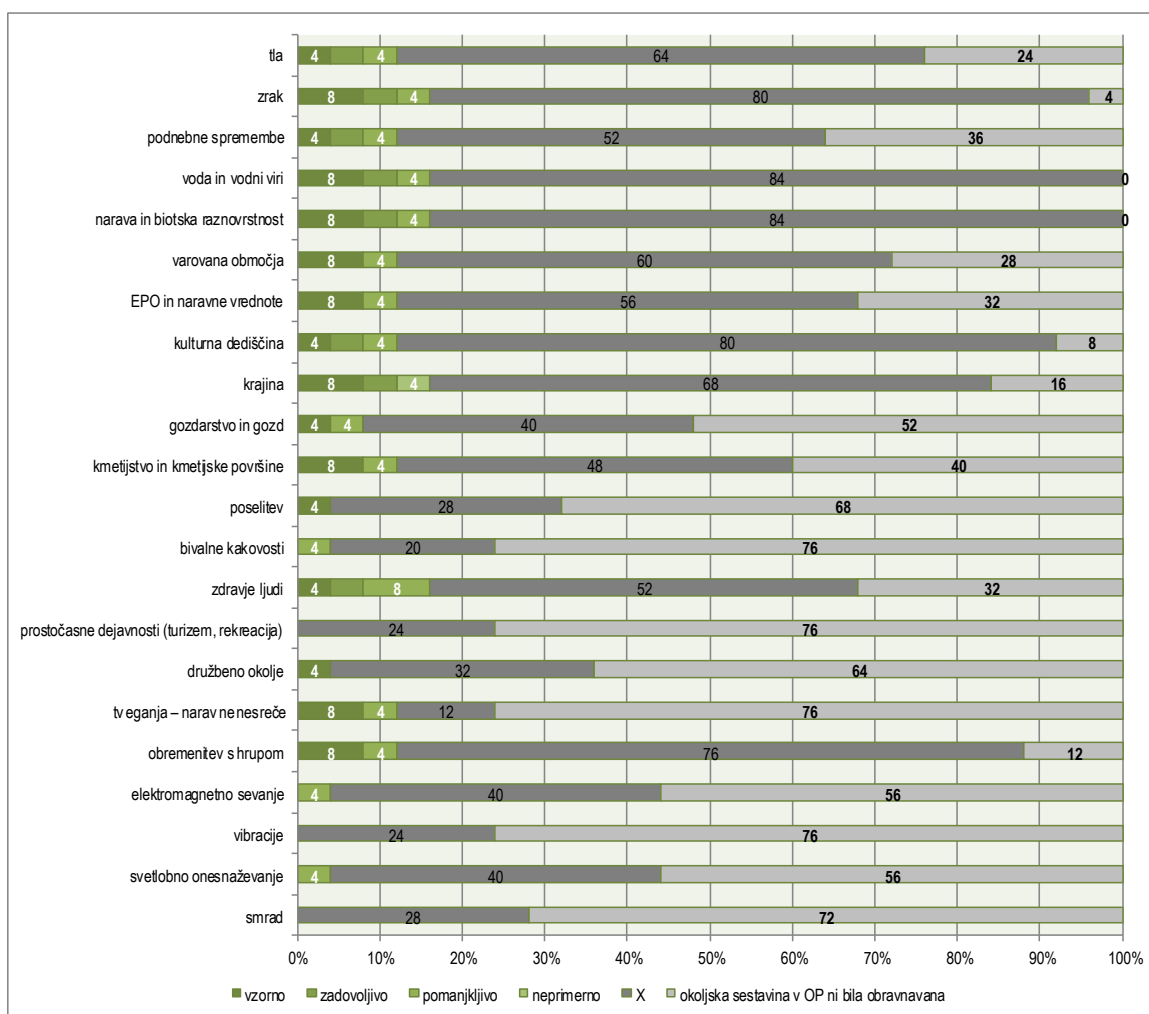
V	Vsi verjetni in relevantni vplivi PPP na okolje so opisani v natančno in pregledno. V celoti so obravnavani tako pozitivni kot tudi negativni vplivi.
Z	Vsi verjetni in relevantni vplivi PPP na okolje so večinoma opisani natančno in pregledno. Večinoma obravnavani tako pozitivni kot tudi negativni vplivi.
P	Verjetni in relevantni vplivi PPP na okolje so pomanjkljivo opisani; opisi so manj natančni in manj pregledni. Obravnavani so le negativni ali le pozitivni vplivi PPP na okolje.
N	Verjetni in relevantni vplivi PPP na okolje niso navedeni in/ali opisani oziroma so navedeni zelo pomanjkljivo; opisi vplivov so malo natančni in malo pregledni. Obravnavani so le splošni negativni ali le splošni pozitivni vplivi PPP na okolje.

Slika 31: Prepoznavnost relevantnih vplivov plana

4.21 Ali so vplivi PPP, vezani na vsebine in vprašanja pripravljavca PPP ter na vsebine in vprašanja opredeljena v procesu vsebinjenja, jasno in pregledno prikazani?

V	Vplivi PPP, vezani na vsebine in vprašanja pripravljavca PPP ter na vsebine in vprašanja opredeljena v procesu vsebinjenja so v celoti natančno, jasno in pregledno prikazani.
Z	Vplivi PPP, vezani na vsebine in vprašanja pripravljavca PPP ter na vsebine in vprašanja opredeljena v procesu vsebinjenja so večinoma natančno in jasno prikazani, vendar nekoliko manj pregledno.
P	Vplivi PPP, vezani na vsebine in vprašanja pripravljavca PPP ter na vsebine in vprašanja opredeljena v procesu vsebinjenja so prikazani pomanjkljivo, manj natančno ali jasno ter manj pregledno.
N	Vplivi PPP, vezani na vsebine in vprašanja pripravljavca PPP ter na vsebine in vprašanja opredeljena v procesu vsebinjenja so prikazani nenatančno, nejasno ter nepregledno oziroma sploh niso prikazani.
X	Iz OP in poročila o postopku CPVO ni mogoče ugotoviti katere vsebine in vprašanja je izpostavil pripravljavec PPP in ali katere vsebine in vprašanja so bila opredeljena v procesu vsebinjenja.

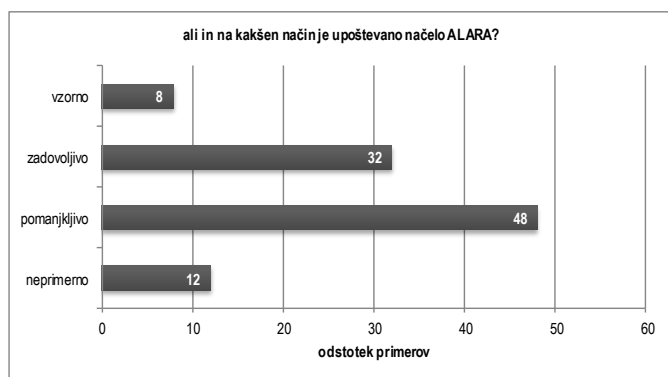

Slika 32: Prepoznavna relevantnih vplivov plana na vsebine, ki jih je izpostavil pripravljavec PPP ali so bile izpostavljene v procesu vsebinjenja

Tema/merilo:	Vplivi plana
Kazalnik:	Upoštevanje načela ALARA

4.22 Ali in na kakšen način je upoštevano načelo ALARA?

Ali in na kakšen način je upoštevano načelo ALARA?		F	%
vzorno	Pri pripravi PPP se je oblikovalo inovativne rešitve in različne alternative, ki dosegajo najmanjše možne negativne vplive na okolje. Načelo ALARA je bilo dosledno upoštevano.	2	8,0
zadovoljivo	Pri pripravi PPP se je oblikovalo alternativne rešitve, ki dosegajo najmanjše možne negativne vplive na okolje. Načelo ALARA je bilo v veliki meri upoštevano.	8	32,0
pomanjkljivo	Pri pripravi PPP so se oblikovale rešitve, ki bodo imele negativne vplive na okolje, vendar se bo s pomočjo omilitvenih ukrepov vplive saniralo. Načelo ALARA je bilo deloma upoštevano.	12	48,0
neprimerno	Znane so možnosti, ki bi v manjšem obsegu vplivale na kakovosti okolja, hkrati pa bi dosegale enake učinke kot izbrana rešitev. Načelo ALARA se ni upoštevalo.	3	12,0
skupaj		25	100,0

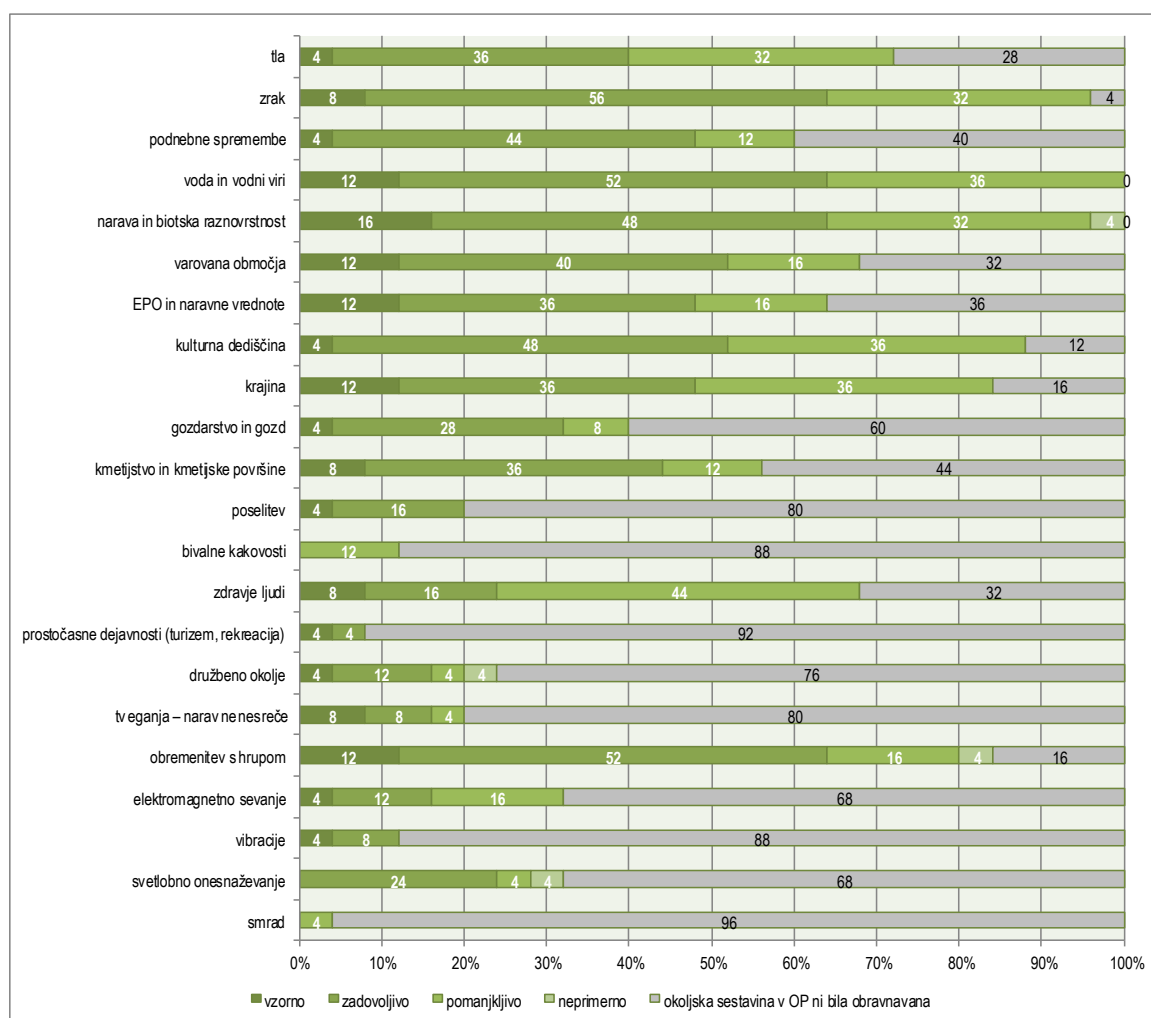

Slika 33: Upoštevanje načela ALARA

Tema/merilo:	Vplivi plana
Kazalnik:	Opredeitev pomembnih vplivov

4.23 Ali so natančno opredeljeni vsi pomembni vplivi PPP? Ali je pomembnim vplivom PPP na okolje namenjena posebna pozornost?

V	Pomembni vplivi PPP so v celoti natančno opredeljeni; pri obravnavi jim je namenjena posebna pozornost.
Z	Pomembni vplivi PPP so večinoma natančno opredeljeni; pri obravnavi jim je namenjena večja pozornost.
P	Pomembni vplivi PPP so pomanjkljivo opredeljeni; pri obravnavi jim ni namenjena ustrežna pozornost.
N	Pomembni vplivi PPP niso opredeljeni ali so opredeljeni zelo pomanjkljivo; pri obravnavi jim ni namenjena nobena pozornost.

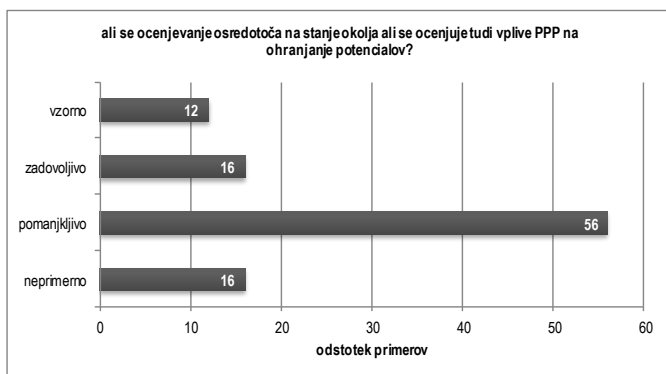

Slika 34: Opredeitev pomembnih vplivov PPP

Tema/merilo:	Vplivi plana
Kazalnik:	Usmerjenost presoje (ocene) vplivov plana k ohranjanju potencialov

4.24 Ali se ocenjevanje osredotoča na stanje okolja ali se ocenjuje tudi vplive PPP na ohranjanje potencialov?

Ali se ocenjevanje osredotoča na stanje okolja ali se ocenjuje tudi vplive PPP na ohranjanje potencialov?		F	%
vzorno	Ocenjevanje vplivov PPP se enakovredno osredotoča tako na stanje okolja kot tudi na ohranjanje potencialov.	3	12,0
zadovoljivo	Ocenjevanje vplivov PPP se osredotoča na stanje okolja, obravnavani pa so tudi ključni potenciali na obravnavanem območju.	4	16,0
pomanjkljivo	Ocenjevanje vplivov PPP se osredotoča na stanje okolja, obravnavani so zgolj posamezni potenciali na obravnavanem območju.	14	56,0
neprimerno	Ocenjevanje vplivov PPP se osredotoča samo na stanje okolja.	4	16,0
skupaj		25	100,0

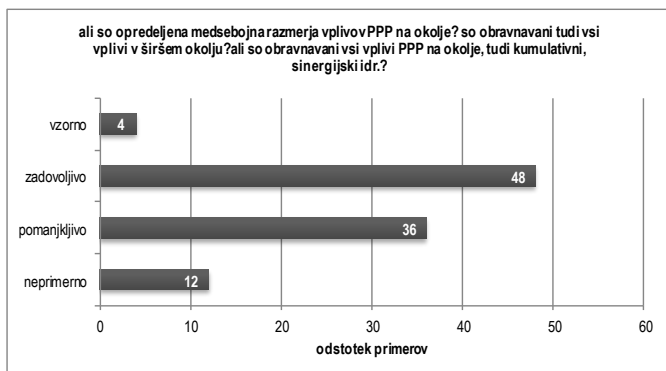

Slika 35: Ocenjevanje vplivov PPP na ohranjanje potencialov

Tema/merilo:	Vplivi plana
Kazalnik:	Ustreznost prepoznave in obravnave različnih vplivov plana (neposrednih, daljinskih, kumulativnih in sinergijskih, kratkoročnih, srednjeročnih in dolgoročnih, trajnih in začasnih) in določitev njihovih medsebojnih razmerij

4.25 Ali so opredeljena medsebojna razmerja vplivov PPP na okolje? So obravnavani tudi vsi vplivi v širšem okolju? Ali so obravnavani vsi vplivi PPP na okolje, tudi kumulativni, sinergijski idr.? Ali se ocenjevanje opredeljuje do kompromisov med okoljskimi, socialnimi in gospodarskimi vidiki?

Ali so opredeljena medsebojna razmerja vplivov PPP na okolje? So obravnavani tudi vsi vplivi v širšem okolju? Ali so obravnavani vsi vplivi PPP na okolje, tudi kumulativni, sinergijski idr.? Ali se ocenjevanje opredeljuje do kompromisov med okoljskimi, socialnimi in gospodarskimi vidiki?		F	%
vzorno	Medsebojna razmerja vplivov PPP na okolje so v celoti opredeljena. Celovito so obravnavani vsi vplivi PPP v ožjem in širšem okolju. Ocenjevanje se razumljivo in pregledno opredeljuje do kompromisov med okoljskimi, socialnimi in gospodarskimi vidiki.	1	4,0
zadovoljivo	Medsebojna razmerja vplivov PPP na okolje so večinoma opredeljena. Večinoma celovito so obravnavani tudi vsi vplivi PPP v ožjem in širšem okolju. Ocenjevanje se razumljivo vendar nekoliko manj pregledno opredeljuje do kompromisov med okoljskimi, socialnimi in gospodarskimi vidiki.	12	48,0
pomanjkljivo	Medsebojna razmerja vplivov PPP na okolje so le deloma opredeljena. Obravnavani so zgolj posamezni vplivi PPP, vplivi PPP v širšem okolju so večinoma pomanjkljivo opisani. Ocenjevanje se le deloma opredeljuje do kompromisov med okoljskimi, socialnimi in gospodarskimi vidiki.	9	36,0
neprimerno	Medsebojna razmerja vplivov PPP na okolje niso opredeljena. Obravnavani so zgolj posamezni vplivi PPP, večinoma zgolj vplivi PPP v ožjem okolju. Ocenjevanje se ne opredeljuje do kompromisov med okoljskimi, socialnimi in gospodarskimi vidiki.	3	12,0
skupaj		25	100,0

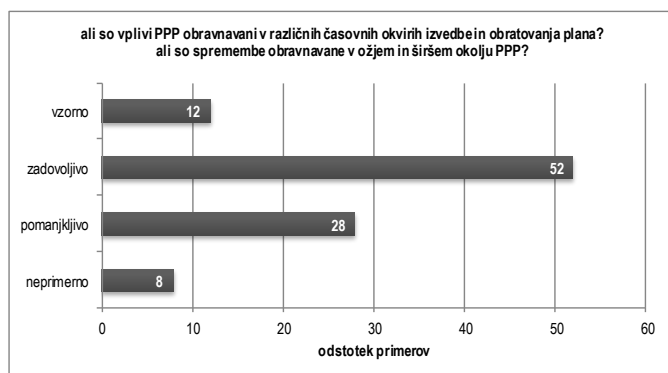

Slika 36: Ustreznost prepoznave in obravnave različnih vplivov PPP

Tema/merilo:	Vplivi plana
Kazalnik:	Pregled vplivov plana v časovnem okviru izvedbe in obratovanja plana ter sprememb v obravnavanem in širšem okolju

4.26 Ali so vplivi PPP obravnavani v različnih časovnih okvirih izvedbe in obratovanja plana? Ali so spremembe obravnavane v ožjem in širšem okolju PPP?

Ali so vplivi PPP obravnavani v različnih časovnih okvirih izvedbe in obratovanja plana? Ali so spremembe obravnavane v ožjem in širšem okolju PPP?		F	%
vzorno	Vsi pomembni in relevantni vplivi PPP na okolje so obravnavani v različnih časovnih okvirih izvedbe in obratovanja plana. Spremembe so podrobno obravnavane tako v ožjem kot tudi širšem okolju PPP.	3	12,0
zadovoljivo	Ključni vplivi PPP na okolje so obravnavani v različnih časovnih okvirih izvedbe in obratovanja plana. Spremembe so obravnavane v ožjem in širšem okolju PPP.	13	52,0
pomanjkljivo	Posamezni vplivi PPP na okolje so obravnavani v različnih časovnih okvirih izvedbe in obratovanja plana. Spremembe so obravnavane zgolj v ožjem okolju PPP.	7	28,0
neprimerno	Vplivi PPP na okolje niso obravnavani v različnih časovnih okvirih. Spremembe so obravnavane zelo splošno, ne glede na prostorski okvir PPP.	2	8,0
skupaj		25	100,0

Slika 37: Prepoznavna relevantnih vplivov PPP v različnih časovnih okvirih

Tema/merilo:	Vplivi plana
Kazalnik:	Določitev vplivov plana na nastanek ali povečano nevarnost nastanka naravne ali druge nesreče

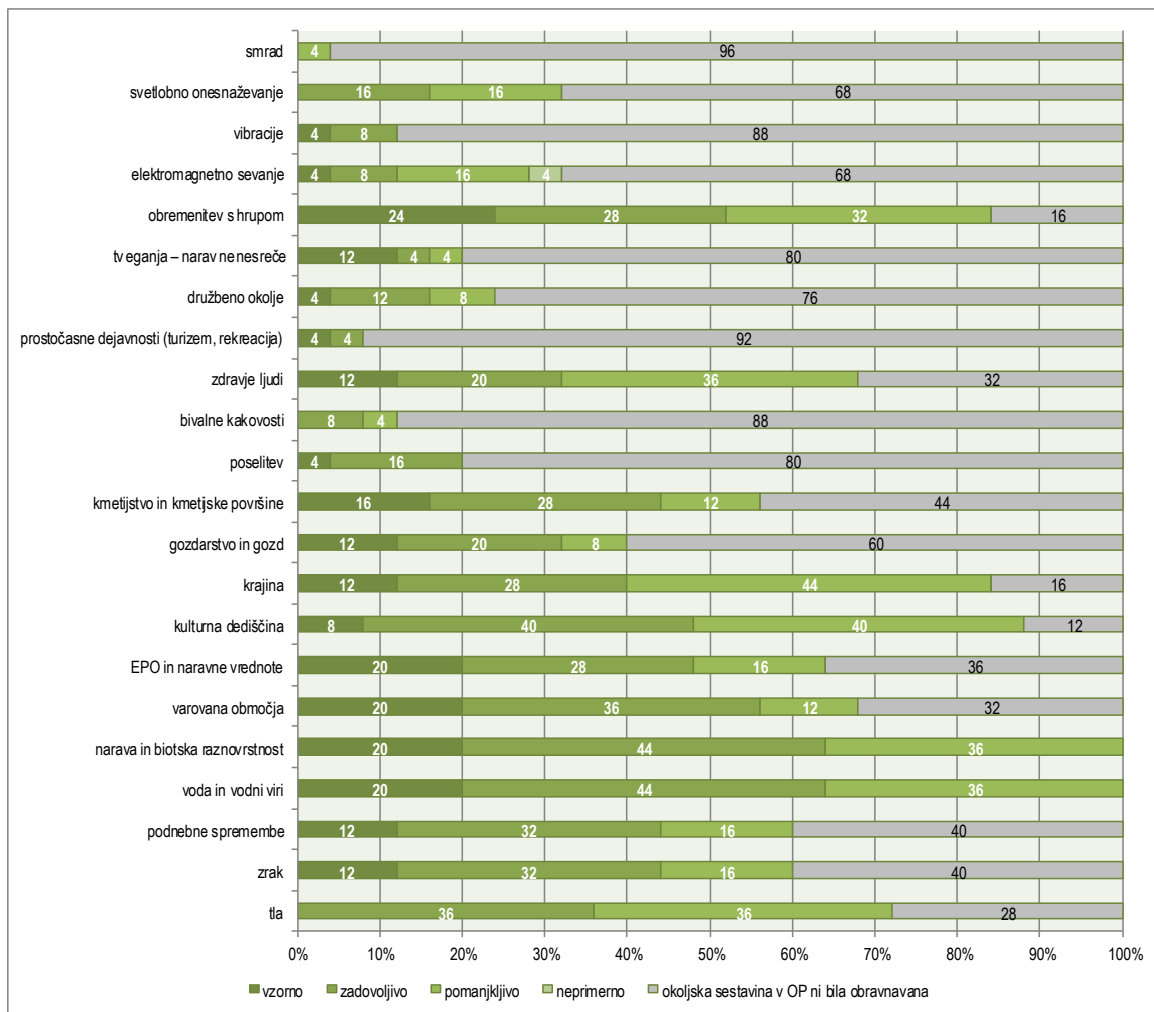
4.27 Ali so obravnavani in ocenjeni vplivi PPP na povečano nevarnost ali nastanek naravne ali druge nesreče?

Ali so obravnavani in ocenjeni vplivi PPP na povečano nevarnost ali nastanek naravne ali druge nesreče?		F	%
vzorno	Predvideni in ocenjeni so vsi pomembni in relevantni vplivi na nastanek ali povečano nevarnost nastanka naravne ali druge nesreče.	3	12,0
zadovoljivo	Predvideni in ocenjeni so ključni vplivi na nastanek ali povečano nevarnost nastanka naravne ali druge nesreče.	1	4,0
pomanjkljivo	Vplivi PPP na nastanek ali povečano nevarnost nastanka naravne ali druge nesreče so predvideni, vendar so obravnavani pomanjkljivo in zelo splošno.	1	4,0
neprimerno	Vplivi PPP na nastanek ali povečano nevarnost nastanka naravne ali druge nesreče niso predvideni in niso obravnavani.	20	80,0
skupaj		25	100,0

Tema/merilo:	Ocena vplivov plana
Kazalnik:	Način opisa in predstavitve ocene vpliva

4.28 Ali so opisi vplivov jasni, natančni in pregledni? Ali je opredeljena hierarhija med ocenami vplivov? Ali je predstavitev ocene natančna in razumljiva?

V	Opisi vplivov PPP so v celoti jasni, natančni in pregledni. Hierarhija med ocenami vplivov je natančno in jasno opredeljena. Predstavitev ocene je natančna in razumljiva.
Z	Opisi vplivov PPP so večinoma jasni in natančni, vendar manj pregledni. Hierarhija med ocenami ključnih vplivov je natančno in jasno opredeljena. Predstavitev ocene je natančna in razumljiva vendar nekoliko manj pregledna.
P	Opisi vplivov PPP so manj jasni, natančni ali manj pregledni. Hierarhija med ocenami ni jasno opredeljena. Predstavitev ocene je manj natančna, slabo razumljiva ali nepregledna.
N	Opisi vplivov PPP so nejasni, nenatančni in nepregledni. Hierarhija med ocenami vplivov ni podana. Predstavitev ocene je nenatančna, nerazumljiva in nepregledna.

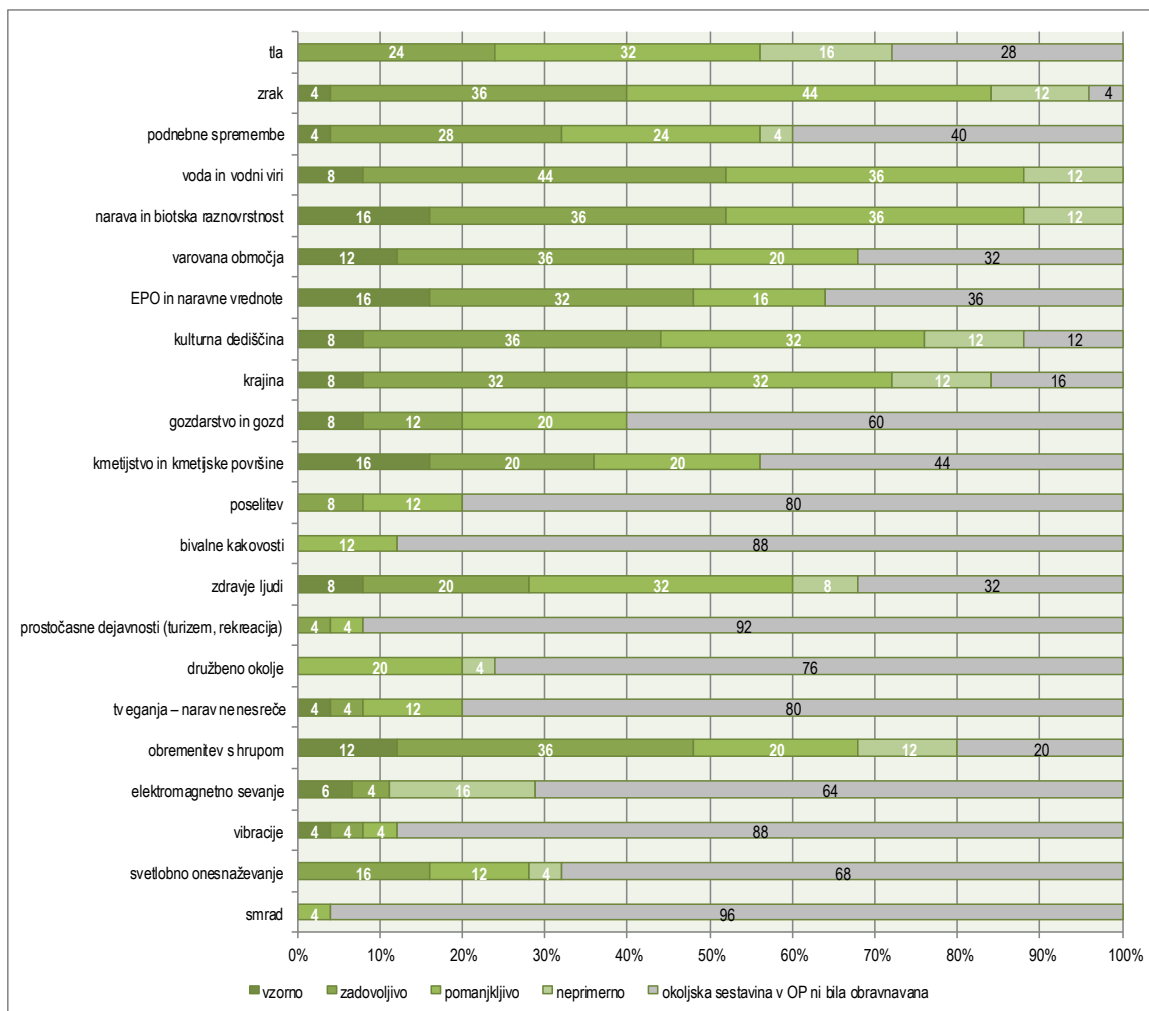

Slika 38: Način opisa in predstavitve ocene vpliva

Tema/merilo:	Ocena vplivov plana
Kazalnik:	Preglednost pri opredeljevanju ocen

4.29 Ali je ocenjevanje pregledno in ponovljivo?

V	Ocenjevanje je zelo pregledno in ga je mogoče enostavno ponoviti.
Z	Ocenjevanje je pregledno in ga je mogoče ponoviti.
P	Ocenjevanje ni povsem pregledno in je zato težje ponovljivo.
N	Ocenjevanje ni pregledno in ga ni mogoče ponoviti.

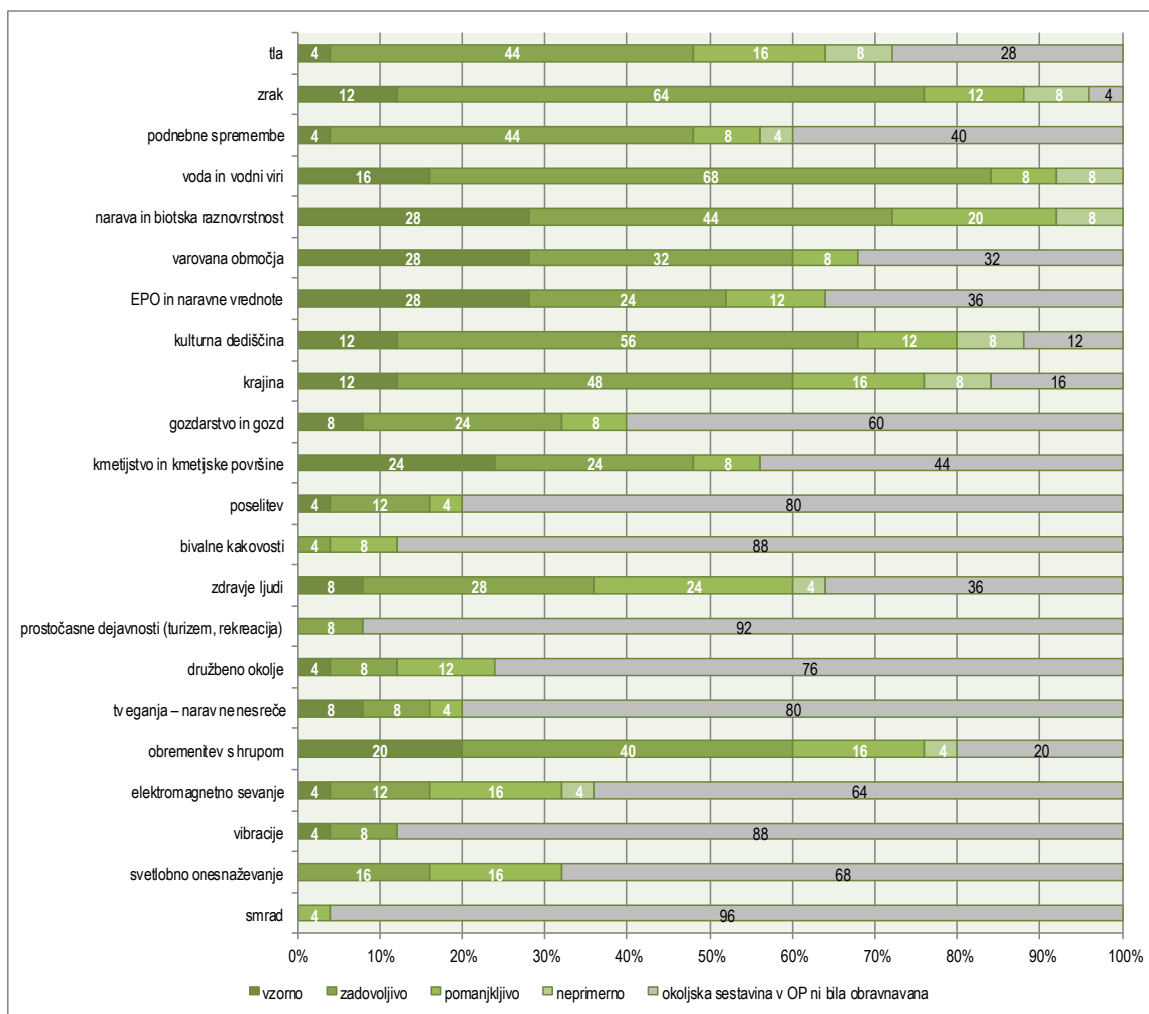

Slika 39: Preglednost in ponovljivost pri ocenjevanju vplivov

Tema/merilo:	Ocena vplivov plana
Kazalnik:	Ustreznost ocene vpliva – zaupanje v napovedi sprememb v okolju zaradi predvidene izvedbe PPP ter (vrednostni) odnos različnih deležnikov do teh sprememb

4.30 Ali je ocena skladna z opredeljenimi merili? Ali obstaja jasna povezava med oceno, vplivi, problemom plana in stanjem okolja?

V	Ocena je v celoti skladna z opredeljenimi merili. Povezava med problemom PPP, stanjem okolja, ovrednotenimi vplivi in oceno je jasna in nedvoumna.
Z	Ocena je večinoma skladna z opredeljenimi merili. Povezava med problemom PPP, stanjem okolja, ovrednotenimi vplivi in oceno je jasna vendar nekoliko manj pregledna.
P	Ocena je le deloma skladna z opredeljenimi merili. Povezava med problemom PPP, stanjem okolja, ovrednotenimi vplivi in oceno je malo jasna, manj pregledna in dvoumna.
N	Ocena ni skladna z opredeljenimi merili. Povezava med problemom PPP, stanjem okolja, ovrednotenimi vplivi in oceno je nejasna in dvoumna.

Slika 40: Ustreznost ocene vpliva – skladnost ocene z opredeljenimi merili

Tema/merilo:	Omilitveni ukrepi
Kazalnik:	Ustreznost izbranih ukrepov za preprečitev, omilititev in odpravo posledic vplivov na okolje glede na presojeni PPP

4.31 Nabor omilitvenih ukrepov

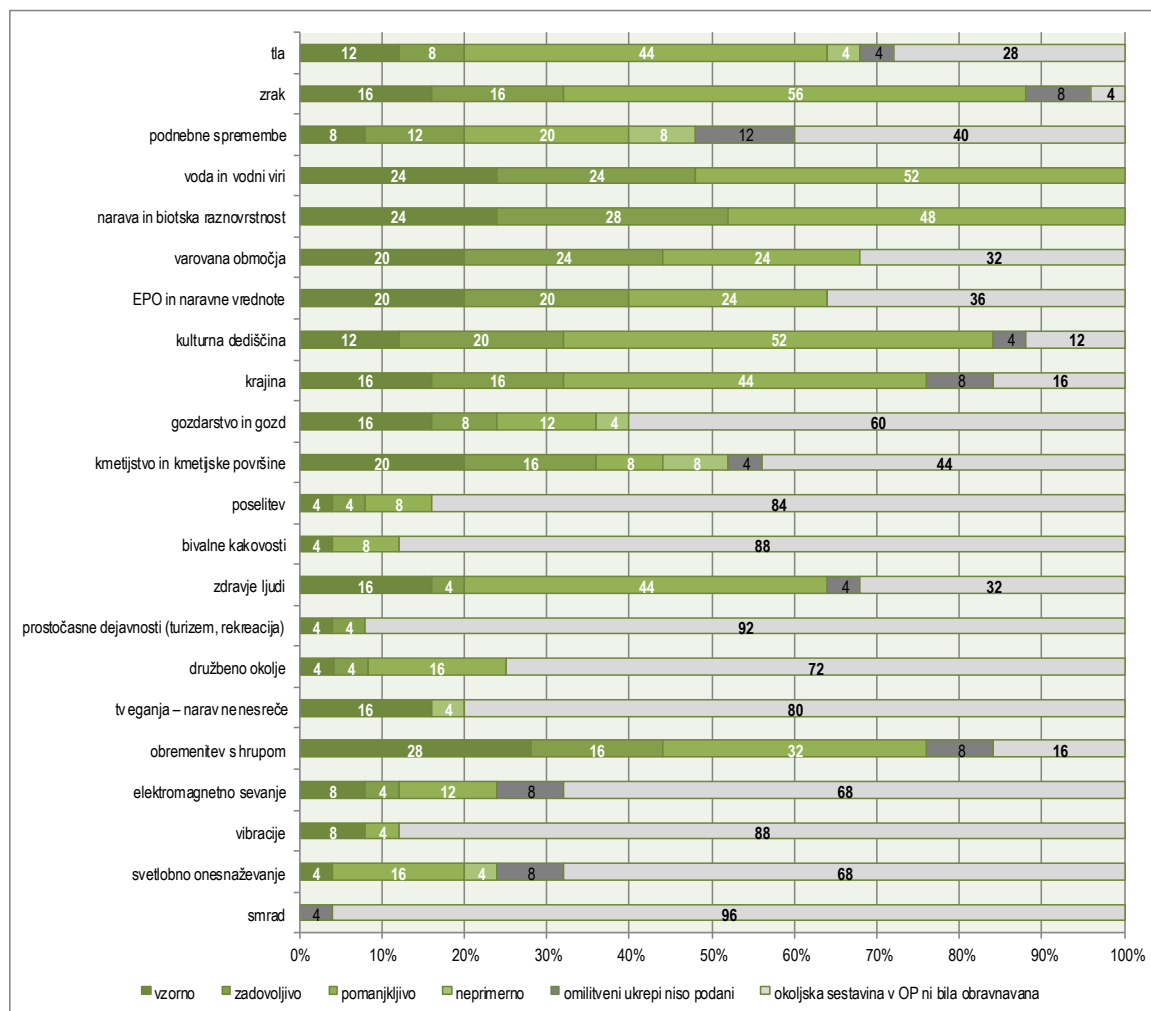
Sestavina okolja / predlagani omilitveni ukrepi	F
tla	
splošni	13
OU, ki dopolnjujejo pravila dobre kmetijske prakse	1
OU niso bili opredeljeni ali sestavina okolja ni bila obravnavana	11
zrak	
splošni	17
neobvezujoče: izgradnja ceste med NEK in NSRAO	1
priporočila za dopolnitev uredbe	1
prometne poti urediti tako, da se zagotovi tekoč promet	1
zahteva po BAT sistemih čiščenja	1
znotraj večjih naselij, kjer je pričakovati večje vplive na onesnaženost zraka naj se ohranijo in uredijo zelene in odprte površine	1

Sestavina okolja / predlagani omilitveni ukrepi	F
OU niso bili opredeljeni ali sestavina okolja ni bila obravnavana	5
podnebne spremembe	
splošni	5
omilitveni ukrepi niso potrebni	1
OU niso bili opredeljeni ali sestavina okolja ni bila obravnavana	19
voda in vodni viri	
splošni	15
voda, ki se nabere na dnu gradbene jame naj se uporabi za močenje transportnih poti	1
prečkanje Mlinščice s podvrtanjem	1
obnašanje javnosti, kodeks obnašanja kopalcev na kopališču	1
omilitveni ukrepi, ki dopolnjujejo pravila dobre prakse	1
izvedba protipoplavnih ukrepov, 50 cm nasutje nad koto Q100	2
OU niso bili opredeljeni ali sestavina okolja ni bila obravnavana	4
narava in biotska raznovrstnost	
splošni	17
izbira primere vrste in usmerjenosti osvetlitve gradbišča in objekta	1
izvajanje gradnje na območju poslovne cone izven gnezditvenega območja	1
omejitev časa gradnje	1
namestitve gnezdilnic za belovratega muharja in druge ptice, namestitve utripajočih oznak na žice daljnovoda, nadomestni habitat za ptice, inventarizacija divjega petelina	1
ohranjati vegetacijo	1
priporočilo o določitvi mimih con	1
OU niso bili opredeljeni ali sestavina okolja ni bila obravnavana	5
varovana območja	
splošni	10
omejitev časa gradnje	1
namestitve gnezdilnic za belovratega muharja in druge ptice, namestitve utripajočih oznak na žice daljnovoda, nadomestni habitat za ptice, inventarizacija divjega petelina	1
sanacija morebitnega razlitja nevarnih snovi	1
OU niso bili opredeljeni ali sestavina okolja ni bila obravnavana	13
EPO in NV	
splošni	11
omejitev časa gradnje	1
namestitve gnezdilnic za belovratega muharja in druge ptice, namestitve utripajočih oznak na žice daljnovoda, nadomestni habitat za ptice, inventarizacija divjega petelina	1
OU niso bili opredeljeni ali sestavina okolja ni bila obravnavana	13
kulturna dediščina	
splošni	15
fizično varovanje nekaterih objektov	1
konkretni OU predpisani s smernicami	1
konzervatorski program	1
natančni in zelo detajlni OU	1
OU niso bili opredeljeni ali sestavina okolja ni bila obravnavana	8
krajina	
splošni	10
oblikovanje robov protipoplavnega platoja	1
opredelitev zelenega pasu	1
poenostavljeni postopki pridobivanja dovoljenja za posege v prostor, ki bodo izboljšali kakovost krajine	1
zasaditev okrog obrtno-industrijskih objektov	1
čim manjše poseganje v kmetijska zemljišča	1
OU niso bili opredeljeni ali sestavina okolja ni bila obravnavana	10
gozdarstvo in gozd	
splošni	8
pot do gozda naj se uredi tako, da ne bo prizadetih dreves	1
OU niso bili opredeljeni ali sestavina okolja ni bila obravnavana	16
kmetijstvo in kmetijske površine	
splošni	8
površine, ki imajo največji kmetijski potencial, se ohranijo kot kmetijske površine	1
OU niso bili opredeljeni ali sestavina okolja ni bila obravnavana	16
poselitev	
splošni	2
OU niso bili opredeljeni ali sestavina okolja ni bila obravnavana	23
bivalne kakovosti	
splošni	1
OU niso bili opredeljeni ali sestavina okolja ni bila obravnavana	24
zdravje ljudi	
splošni	8
z zakonodajo predpisani ukrepi	1
predvideti ukrepe za zagotavljanje kakovosti zraka, varstvo pred hrupom	1
vodovod je potrebno zgraditi brez slepih rokavov, minimalni odmik vodovodne od kanalizacijske cevi	2
ukrepe za izboljšanje zdravja predlaga in izvaja rudarska inšpekcija	1
upoštevajo naj se omilitveni ukrepi navedeni v segmentu voda; dostopnost o transparentnih in koordiniranih informacij o obremenitvah podzemne	1

Sestavina okolja / predlagani omilitveni ukrepi	F
vode in pitne vode je osnova za vzpostavitev splošnih pozitivnih psiholoških razmer v javnosti, sprejemanju in podpori izvajanja uredbe	
zagotoviti zadostno količino pitne vode	1
zaščita cevi ob križanjih z vodovodom	1
OU niso bili opredeljeni ali sestavina okolja ni bila obravnavana	13
prostočasne dejavnosti	
splošni	1
splošni OU za krajino	1
OU niso bili opredeljeni ali sestavina okolja ni bila obravnavana	23
družbeno okolje	
splošni	2
upoštevati smernice občin in dodatni stiki z javnostjo	1
ustrezno sodelovanje z javnostmi prek institutov, kot tudi preko neformalnega sodelovanja	1
OU niso bili opredeljeni ali sestavina okolja ni bila obravnavana	22
tveganja, naravne nesreče	
splošni	4
elektrifikacija železniške proge	1
skladišče mora biti prezračevano kot zahtevajo predpisi	1
z zakonodajo predpisani ukrepi	1
tveganja naj se še dodatno preverijo	1
OU niso bili opredeljeni ali sestavina okolja ni bila obravnavana	20
obremenitev s hrupom	
splošni	15
natančnejši ukrepi naj se določijo po izvedbi dodatnih študij	1
vgraditi manj hrupne stroje	1
pravilno projektirani objekti, zaščita pred virom hrupa	1
protihrupni nasip za zaščito stanovanjske hiše	1
OU niso bili opredeljeni ali sestavina okolja ni bila obravnavana	9
elektromagnetno sevanje	
splošni	4
upoštevanje uredbe	1
pokablitev	1
OU niso bili opredeljeni ali sestavina okolja ni bila obravnavana	20
vibracije	
splošni	2
OU niso bili opredeljeni ali sestavina okolja ni bila obravnavana	23
svetlobno onesnaženje	
splošni	2
OU niso bili opredeljeni ali sestavina okolja ni bila obravnavana	23
smrad	
OU niso bili opredeljeni ali sestavina okolja ni bila obravnavana	25

4.32 Ali so navedena priporočila in/ali omilitveni ukrepi za preprečitev ali zmanjšanje pomembnih negativnih vplivov PPP na okolje?

V	Priporočila za preprečitev ali zmanjšanje pomembnih negativnih vplivov PPP na okolje so prikazana zelo natančno in pregledno.
Z	Priporočila za preprečitev ali zmanjšanje pomembnih negativnih vplivov PPP na okolje so večinoma prikazana natančno in pregledno.
P	Priporočila za preprečitev ali zmanjšanje pomembnih negativnih vplivov PPP na okolje so splošna, prikazana nekoliko nenatančno in manj pregledno.
N	Priporočila za preprečitev ali zmanjšanje pomembnih negativnih vplivov PPP na okolje niso prikazana ali so prikazana zelo pomanjkljivo, nenatančno in nepregledno.

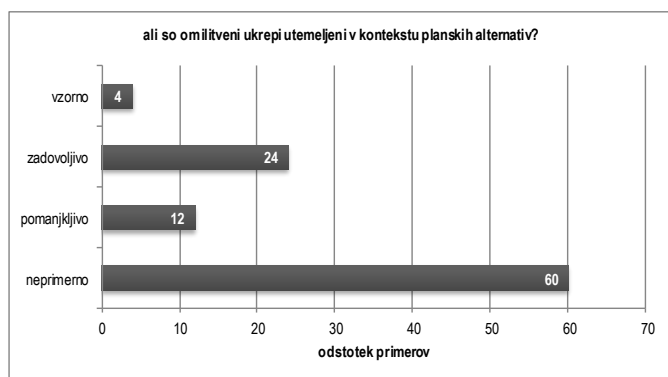

Slika 41: Prikaz in predstavitev priporočil in/ali omilitvenih ukrepov za preprečitev ali zmanjšanje pomembnih negativnih vplivov PPP na okolje

Tema/merilo:	Omilitveni ukrepi
Kazalnik:	Utemeljenost omilitvenih ukrepov v kontekstu planskih alternativ

4.33 Ali so omilitveni ukrepi utemeljeni v kontekstu planskih alternativ?

Ali so omilitveni ukrepi utemeljeni v kontekstu planskih alternativ?		F	%
vzorno	Omilitveni ukrepi so jasno in natančno opredeljeni v kontekstu planskih alternativ. Omilitveni ukrepi na ravni alternativ že vključujejo optimizacijo dejavnosti s ciljem povzročitve čim manjše škode v okolju.	1	4,0
zadovoljivo	Ključni omilitveni ukrepi so natančno opredeljeni v kontekstu planskih alternativ. Ključni omilitveni ukrepi na ravni alternativ večinoma že vključujejo optimizacijo dejavnosti s ciljem povzročitve čim manjše škode v okolju.	6	24,0
pomanjkljivo	Omilitveni ukrepi v kontekstu planskih alternativ so opredeljeni manj natančno in nekoliko nejasno. Omilitveni ukrepi na ravni alternativ večinoma ne vključujejo optimizacije dejavnosti za zmanjšanje škode v okolju.	3	12,0
neprimerno	Omilitveni ukrepi v kontekstu planskih alternativ niso opredeljeni ali so opredeljeni zelo nenatančno in nejasno. Omilitveni ukrepi na ravni alternativ ne vključujejo optimizacije dejavnosti za zmanjšanje škode v okolju.	15	60,0
skupaj		25	100,0

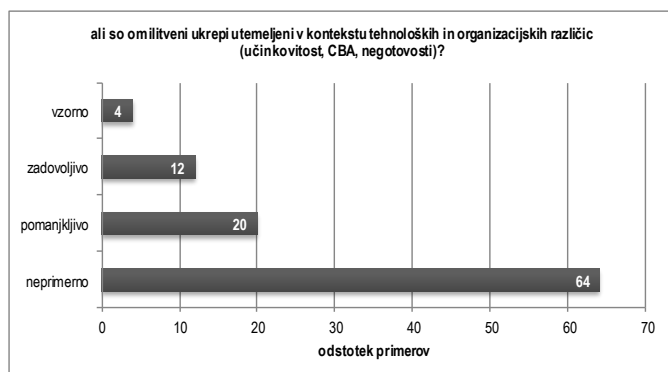

Slika 42: Utemeljenost omilitvenih ukrepov v kontekstu planskih alternativ

Tema/merilo:	Omilitveni ukrepi
Kazalnik:	Utemeljenost omilitvenih ukrepov v kontekstu tehnoloških in organizacijskih različic omilitvenega ukrepa (učinkovitost, CBA, negotovosti)

4.34 Ali so omilitveni ukrepi utemeljeni v kontekstu tehnoloških in organizacijskih različic (učinkovitost, CBA, negotovosti)?

Ali so omilitveni ukrepi utemeljeni v kontekstu tehnoloških in organizacijskih različic (učinkovitost, CBA, negotovosti)?		F	%
vzorno	Omilitveni ukrepi so natančno in jasno utemeljeni v kontekstu tehnoloških in organizacijskih različic. Omilitveni ukrepi so utemeljeni glede pričakovane učinkovitosti, CBA, utemeljitve so tudi kvantitativne. Negotovosti glede delovanja omilitvenih ukrepov so zelo podrobno prikazane.	1	4,0
zadovoljivo	Ključni omilitveni ukrepi so natančno in jasno utemeljeni v kontekstu tehnoloških in organizacijskih različic. Ključni omilitveni ukrepi so večinoma utemeljeni glede pričakovane učinkovitosti, CBA. Negotovosti glede delovanja omilitvenih ukrepov so večinoma prikazane.	3	12,0
pomanjkljivo	Omilitveni ukrepi v kontekstu tehnoloških in organizacijskih različic so nekoliko nejasno in manj natančno opredeljeni. Omilitveni ukrepi glede pričakovane učinkovitosti, CBA so le deloma utemeljeni, utemeljitve so netočne, kvantitativnih utemeljitev ni. Negotovosti glede delovanja omilitvenih ukrepov so deloma prikazane, niso pa utemeljene.	5	20,0
neprimerno	Omilitveni ukrepi v kontekstu tehnoloških in organizacijskih različic niso opredeljeni ali so opredeljeni zelo nenatančno in nejasno. Negotovosti glede delovanja omilitvenih ukrepov niso prikazane in niso utemeljene.	16	64,0
skupaj		25	100,0

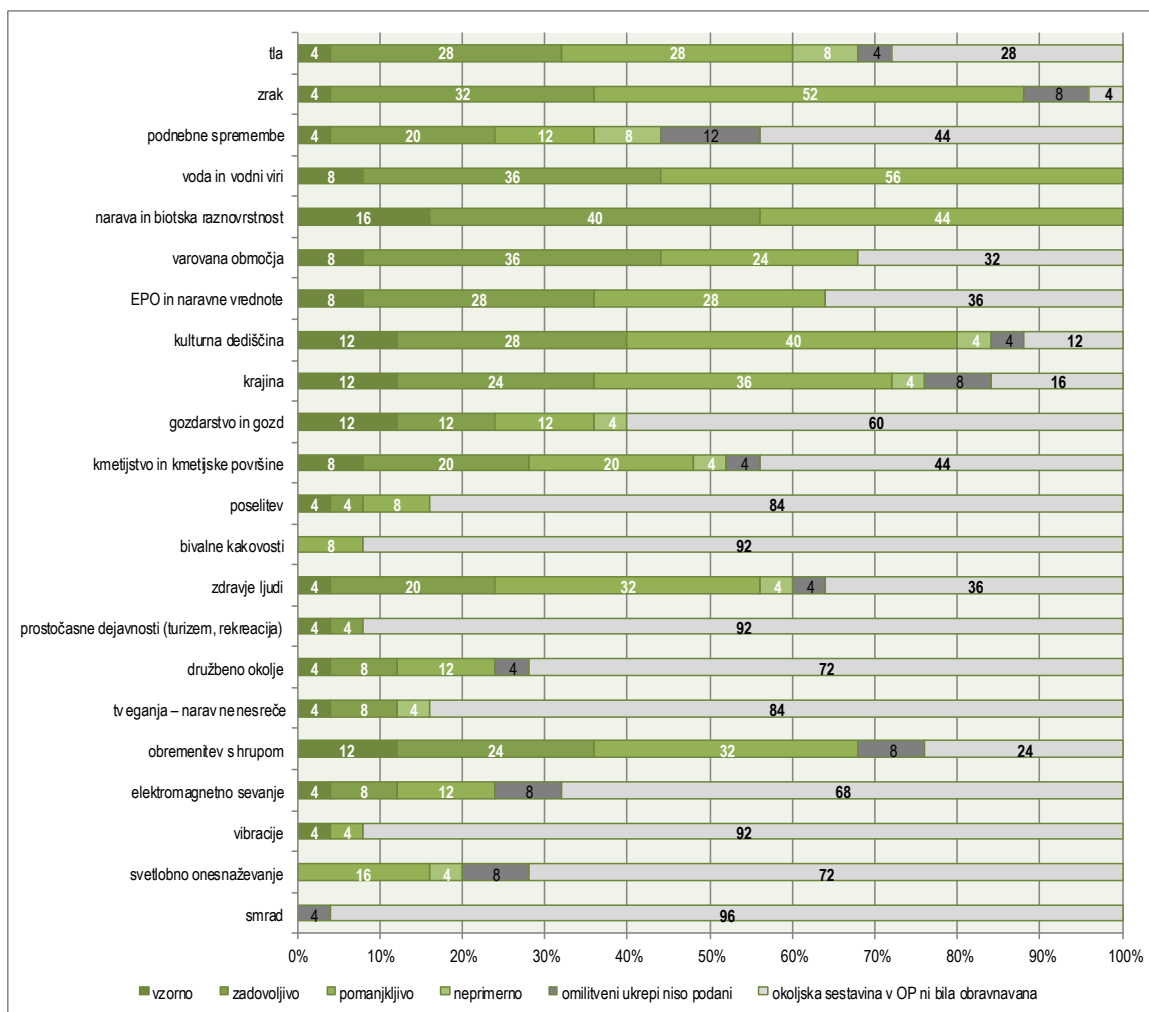

Slika 43: Utemeljenost omilitvenih ukrepov v kontekstu tehnoloških in organizacijskih različic

Tema/merilo:	Omilitveni ukrepi
Kazalnik:	Vrsta, teža, podrobnost in usmerjenost omilitvenih ukrepov

4.35 Ali so omilitveni ukrepi podani glede na konkretni PPP ali so splošni? Ali so omilitveni ukrepi naravnani na sanacijo poškodb ali gre za inovativne omilitvene ukrepe, ki pripomorejo k bistvenemu izboljšanju stanja po vzpostavitvi posega? Ali so omilitveni ukrepi natančno in jasno opisani?

V	Omilitveni ukrepi so v celoti vezani na obravnavani problem PPP. Omilitveni ukrepi so inovativni in pripomorejo k bistvenemu izboljšanju stanja po vzpostavitvi posega. Vsi navedeni omilitveni ukrepi so natančno in jasno opisani.
Z	Omilitveni ukrepi so večinoma vezani na obravnavani problem PPP. Omilitveni ukrepi so naravnani na sanacijo poškodb in izboljšanje stanja po vzpostavitvi posega. Ključni omilitveni ukrepi so natančno in jasno opisani.
P	Omilitveni ukrepi so splošni in le malo vezani na konkretni problem PPP. Omilitveni ukrepi so naravnani zgolj na sanacijo poškodb in vzpostavitev stanja pred posegom. Omilitveni ukrepi so navedeni, vendar pomanjkjivo in nekoliko nenatančno ali nejasno opisani.
N	Omilitveni ukrepi so zelo splošni in niso vezani na konkreten problem PPP. Omilitveni ukrepi ne bodo prispevali k sanaciji poškodb ali k izboljšanju stanja po vzpostavitvi posega. Omilitveni ukrepi niso opisani ali so opisani zelo pomanjkjivo, nenatančno in nejasno.

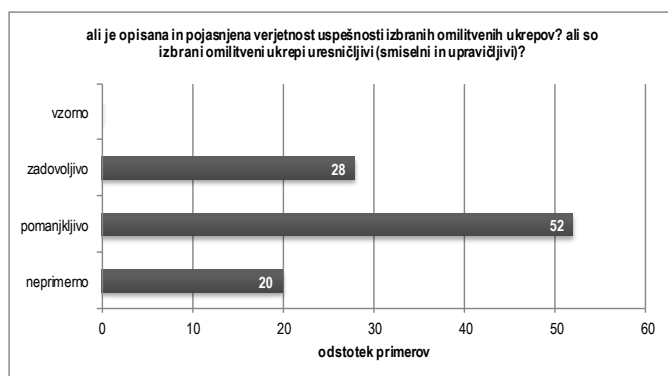

Slika 44: Vrsta, teža, podrobnost in usmerjenost omilitvenih ukrepov

Tema/merilo:	Omilitveni ukrepi
Kazalnik:	Uspešnost izbranega omilitvenega ukrepa

4.36 Ali je opisana in pojasnjena verjetnost uspešnosti izbranih omilitvenih ukrepov? Ali so izbrani omilitveni ukrepi uresničljivi (smiselni in upravičljivi)?

Ali je opisana in pojasnjena verjetnost uspešnosti izbranih omilitvenih ukrepov? Ali so izbrani omilitveni ukrepi uresničljivi (smiselni in upravičljivi)?		F	%
vzorno	Verjetnost uspešnosti izbranih omilitvenih ukrepov je v celoti natančno opisana in argumentirana. Izbrani omilitveni ukrepi so smiselni in upravičljivi.	0	0,0
zadovoljivo	Verjetnost uspešnosti izbranih omilitvenih ukrepov je večinoma natančno opisana in argumentirana. Ključni omilitveni ukrepi so smiselni in upravičljivi.	7	28,0
pomanjkljivo	Verjetnost uspešnosti izbranih omilitvenih ukrepov je le deloma pojasnjena, argumenti za izbor so pomanjkljivi ali neustrezni. Ključni omilitveni ukrepi so le deloma smiselni ali upravičljivi.	13	52,0
neprimerno	Verjetnost uspešnosti izbranih omilitvenih ukrepov ni opisana ali argumentirana oziroma so opisi in argumenti zelo pomanjkljivi. Izbrani omilitveni ukrepi niso smiselni in/ali niso upravičljivi.	5	20,0
skupaj		25	100,0

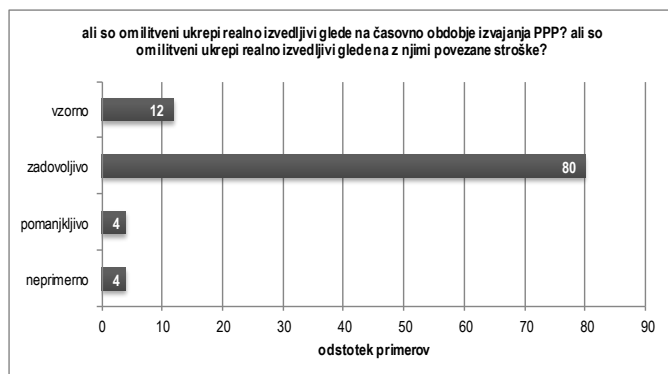

Slika 45: Prikaz in predstavitev uspešnosti izbranih omilitvenih ukrepov

Tema/merilo:	Omilitveni ukrepi
Kazalnik:	Izvedljivost načrtovanih omilitvenih ukrepov (v časovnem obdobju plana in s sprejemljivimi stroški)

4.37 Ali so omilitveni ukrepi realno izvedljivi glede na časovno obdobje izvajanja PPP? Ali so omilitveni ukrepi realno izvedljivi glede na z njimi povezane stroške?

Ali so omilitveni ukrepi realno izvedljivi glede na časovno obdobje izvajanja PPP? Ali so omilitveni ukrepi realno izvedljivi glede na z njimi povezane stroške?		F	%
vzorno	Omilitveni ukrepi so v celoti realno izvedljivi glede na časovno obdobje izvajanja PPP in glede na stroškovni okvir.	3	12,0
zadovoljivo	Omilitveni ukrepi so večinoma realno izvedljivi glede na časovno obdobje izvajanja PPP in glede na stroškovni okvir.	20	80,0
pomanjkljivo	Omilitveni ukrepi so le deloma izvedljivi glede na časovno obdobje izvajanja PPP ali glede na stroškovni okvir. Posamezni omilitveni ukrepi zahtevajo daljše časovno obdobje izvajanja, stroški bodo višji.	1	4,0
neprimerno	Večina omilitvenih ukrepov ni realno izvedljivih glede na časovno obdobje izvajanja PPP in/ali glede na njihov stroškovni okvir.	1	4,0
skupaj		25	100,0

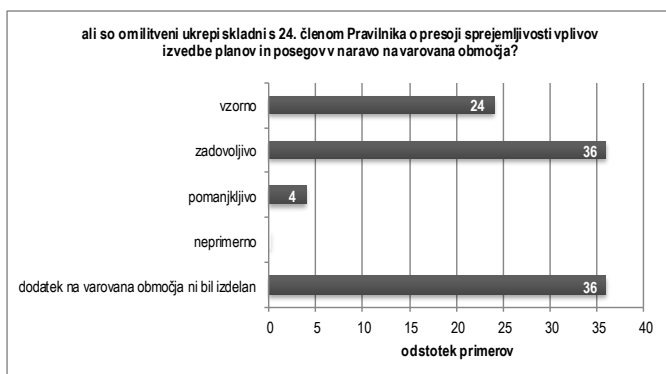

Slika 46: Izvedljivost izbranih omilitvenih ukrepov

Tema/merilo:	Omitilveni ukrepi
Kazalnik:	Preverjanje izvedljivosti omitilvenih ukrepov skladno s 24. členom Pravilnika o presoji sprejemljivosti

4.38 Ali so omitilveni ukrepi skladni s 24. členom Pravilnika o presoji sprejemljivosti vplivov izvedbe planov in posegov v naravo na varovana območja?

Ali so omitilveni ukrepi skladni s 24. členom Pravilnika o presoji sprejemljivosti vplivov izvedbe planov in posegov v naravo na varovana območja?		F	%
vzorno	Omitilveni ukrepi so v celoti skladni s 24. členom Pravilnika o presoji sprejemljivosti vplivov izvedbe planov in posegov v naravo na varovana območja.	6	24,0
zadovoljivo	Omitilveni ukrepi so večinoma skladni s 24. členom Pravilnika o presoji sprejemljivosti vplivov izvedbe planov in posegov v naravo na varovana območja.	9	36,0
pomanjkljivo	Omitilveni ukrepi so le deloma skladni s 24. členom Pravilnika o presoji sprejemljivosti vplivov izvedbe planov in posegov v naravo na varovana območja.	1	4,0
neprimerno	Omitilveni ukrepi niso skladni s 24. členom Pravilnika o presoji sprejemljivosti vplivov izvedbe planov in posegov v naravo na varovana območja.	0	0,0
dodatek na varovana območja ni bil izdelan		9	36,0
skupaj		25	100,0

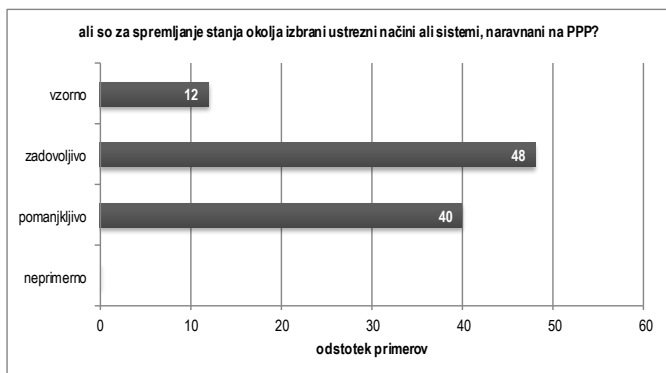

Slika 47: Skladnost omitilvenih ukrepov s 24. členom Pravilnika o presoji sprejemljivosti vplivov izvedbe planov in posegov v naravo na varovana območja

Tema/merilo:	Spremljanje stanja okolja
Kazalnik:	Ustreznost predvidenih načinov za spremljanje stanja okolja

4.39 Ali so za spremljanje stanja okolja izbrani ustrezni načini ali sistemi, naravnani na PPP?

Ali so za spremljanje stanja okolja izbrani ustrezni načini ali sistemi, naravnani na PPP?		F	%
vzorno	Sistem za spremljanje stanja okolja je opredeljen, jasno opisan in pregleden.	3	12,0
zadovoljivo	Sistem za spremljanje stanja okolja je opredeljen, jasno opisan vendar nekoliko nepregleden.	12	48,0
pomanjkljivo	Sistem za spremljanje stanja okolja je opredeljen, vendar je pomanjkljivo opisan, nejasen in/ali malo pregleden.	10	40,0
neprimerno	Sistem za spremljanje stanja okolja ni opredeljen ali opisan oziroma je opisan zelo pomanjkljivo, nejasno in nepregledno.	0	0,0
skupaj		25	100,0

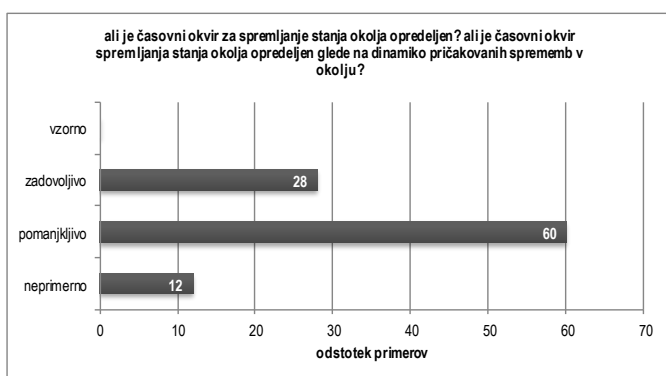

Slika 48: Ustreznost predvidenih načinov za spremljanje stanja okolja

Tema/merilo:	Spremljanje stanja okolja
Kazalnik:	Časovni okvir spremljanja stanja okolja – obdobje/dinamika pričakovanih sprememb v okolju

4.40 Ali je časovni okvir za spremljanje stanja okolja opredeljen? Ali je časovni okvir spremljanja stanja okolja opredeljen glede na dinamiko pričakovanih sprememb v okolju?

Ali je časovni okvir za spremljanje stanja okolja opredeljen? Ali je časovni okvir spremljanja stanja okolja opredeljen glede na dinamiko pričakovanih sprememb v okolju?		F	%
vzorno	Časovni okvir za spremljanje stanja okolja je jasno opredeljen in podprt z argumenti. Časovni okvir spremljanja stanja okolja je opredeljen glede na dinamiko pričakovanih sprememb v okolju.	0	0,0
zadovoljivo	Časovni okvir za spremljanje stanja okolja je opredeljen in večinoma podprt z argumenti. Časovni okvir spremljanja stanja okolja je večinoma opredeljen tudi glede na dinamiko pričakovanih sprememb v okolju.	7	28,0
pomanjkljivo	Časovni okvir za spremljanje stanja okolja je opredeljen, vendar pa ni podprt z argumenti ali so pa so navedeni argumenti šibki in neprepičljivi. Časovni okvir spremljanja stanja okolja je le deloma opredeljen glede na dinamiko pričakovanih sprememb v okolju.	15	60,0
nepriprmo	Časovni okvir za spremljanje stanja okolja ni opredeljen ali je opredeljen zelo pomanjkljivo in ni podprt z argumenti. Časovni okvir spremljanja stanja okolja ni opredeljen glede na dinamiko pričakovanih sprememb v okolju.	3	12,0
skupaj		25	100,0

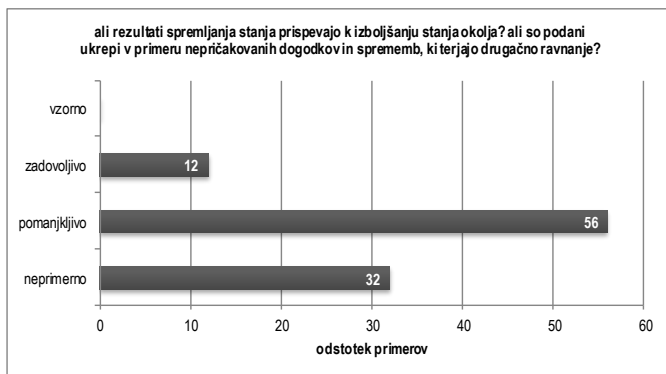

Slika 49: Prikaz in predstavitev časovnega okvira za spremljanje stanja okolja

Tema/merilo:	Spremljanje stanja okolja
Kazalnik:	Učinkovitost sistema spremljanja stanja okolja – predvideni ukrepi v primeru pojava drugačnih sprememb v okolju kot predhodno ocenjeno: posredovanje v primeru večjih sprememb, opustitev spremljanja v primeru manjših-nepomembnih sprememb

4.41 Ali rezultati spremljanja stanja prispevajo k izboljšanju stanja okolja? Ali so podani ukrepi v primeru nepričakovanih dogodkov in sprememb, ki terjajo drugačno ravnanje?

Ali rezultati spremljanja stanja prispevajo k izboljšanju stanja okolja? Ali so podani ukrepi v primeru nepričakovanih dogodkov in sprememb, ki terjajo drugačno ravnanje?		F	%
vzorno	Rezultati spremljanja stanja bistveno prispevajo k izboljšanju stanja okolja. Ukrepi v primeru nepričakovanih dogodkov in sprememb, ki terjajo drugačno ravnanje, so opisani natančno in jasno.	0	0,0
zadovoljivo	Rezultati spremljanja stanja v veliki meri prispevajo k izboljšanju stanja okolja. Ključni ukrepi v primeru nepričakovanih dogodkov in sprememb, ki terjajo drugačno ravnanje, so opisani natančno in jasno.	3	12,0
pomanjkljivo	Rezultati spremljanja stanja le malo prispevajo k izboljšanju stanja okolja. Ukrepi v primeru nepričakovanih dogodkov in sprememb, ki terjajo drugačno ravnanje, so opisani, vendar so predlagani ukrepi splošni in neodvisni od konkretnega PPP.	14	56,0
nepriprmo	Rezultati spremljanja stanja ne vplivajo oziroma ne prispevajo k izboljšanju stanja okolja. Ukrepi v primeru nepričakovanih dogodkov in sprememb, ki terjajo drugačno ravnanje, niso opisani ali so opisani zelo splošno, nenatančno ter neodvisno od konkretnega PPP.	8	32,0
skupaj		25	100,0

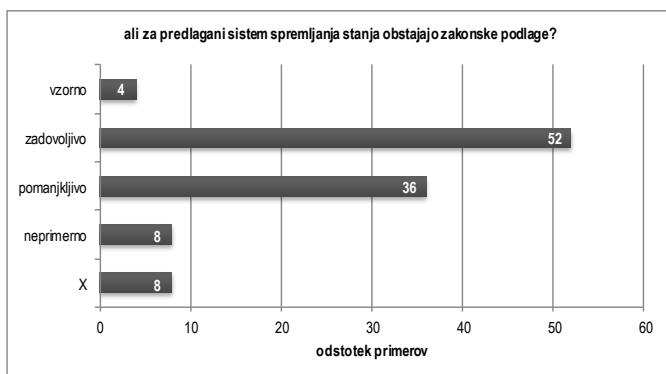

Slika 50: Učinkovitost sistema spremljanja stanja okolja

Tema/merilo:	Spremljanje stanja okolja
Kazalnik:	Obstoj zakonske podlage za vzpostavljanje sistema spremljanja stanja okolja in prostora

4.42 Ali za predlagani sistem spremljanja stanja obstajajo zakonske podlage?

Ali za predlagani sistem spremljanja stanja obstajajo zakonske podlage?		F	%
vzorno	Predlagani sistem spremljanja stanja okolja v celoti temelji na obstoječih zakonskih podlagah.	1	4,0
zadovoljivo	Predlagani sistem spremljanja stanja v veliki meri temelji na zakonskih podlagah.	13	52,0
pomanjkljivo	Predlagani sistem spremljanja stanja le deloma temelji na zakonskih podlagah.	9	36,0
neprimerno	Za predlagani sistem spremljanja stanja okolja zakonske podlage ne obstajajo.	0	8,0
X	Iz OP in poročila o postopku CPVO ni mogoče ugotoviti ali je sistem spremljanja stanja podprt z zakonskimi podlagami.	2	8,0
skupaj		25	100,0

Slika 51: Obstoj zakonskih podlag za vzpostavljanje sistema spremljanja stanja okolja

Tema/merilo:	Spremljanje stanja okolja
Kazalnik:	Navezanost na obstoječe sisteme spremljanja stanja okolja

4.43 Ali je predlagani sistem spremljanja stanja okolja navezan na utečene postopke ali sisteme ali opredeljuje nove?

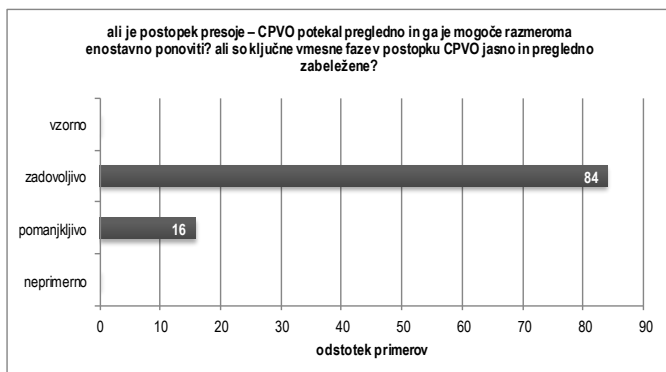
Ali je predlagani sistem spremljanja stanja okolja navezan na utečene postopke ali sisteme ali opredeljuje nove?		F	%
vzorno	Spremljanje stanja okolja je v celoti navezano na obstoječe in že utečene postopke ali sisteme.	2	8,0
zadovoljivo	Spremljanje stanja okolja je večinoma navezano na obstoječe in že utečene postopke ali sisteme, ki pa jih bo deloma še potrebno nadgraditi.	13	52,0
pomanjkljivo	Spremljanje stanja okolja je deloma navezano na že utečene postopke ali sisteme, vendar bo le te potrebno v veliki meri nadgraditi in razširiti.	8	32,0
neprimerno	Spremljanje stanja okolja ni navezano na obstoječe in že utečene postopke ali sisteme, potrebno bo vzpostaviti nov sistem spremljanja stanja okolja.	2	8,0
skupaj		25	100,0

Tema/merilo:	Učinkovitost postopka ocenjevanja
Kazalnik:	Preglednost postopka presoje – CPVO

4.44 Ali je postopek presoje – CPVO potekal pregledno in ga je mogoče razmeroma enostavno ponoviti? Ali so ključne vmesne faze v postopku CPVO jasno in pregledno zabeležene?

Ali je postopek presoje – CPVO potekal pregledno in ga je mogoče razmeroma enostavno ponoviti? Ali so ključne vmesne faze v postopku CPVO jasno in pregledno zabeležene?		F	%
vzorno	Postopek CPVO je v celoti potekal jasno in pregledno ter ga je mogoče enostavno ponoviti. Posamezne vmesne in delovne faze postopka so pregledno in natančno zabeležene.	0	0,0

zadovoljivo	Postopek CPVO je večinoma potekal jasno in pregledno ter ga je mogoče enostavno ponoviti. Posamezne vmesne in delovne faze postopka so razmeroma pregledno in natančno zabeležene.	21	84,0
pomanjkljivo	Postopek CPVO je potekal manj pregledno. Posamezne vmesne in delovne faze postopka so zabeležene manj natančno in manj pregledno. Postopek je razmeroma težko ponoviti.	4	16,0
neprimerno	Postopek CPVO je potekal nejasno in nepregledno. Posamezne vmesne in delovne faze niso zabeležene. Postopka ni mogoče ponoviti.	0	0,0
skupaj		25	100,0

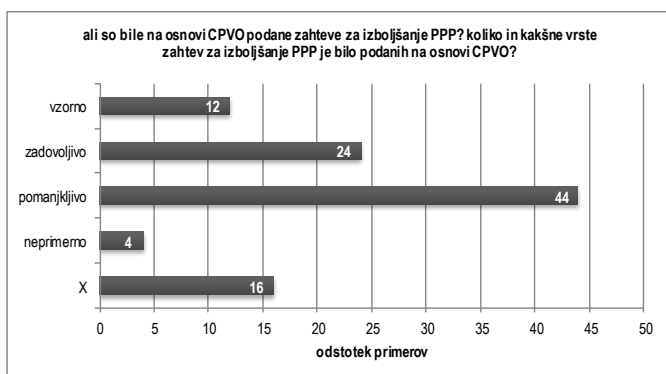

Slika 52: Preglednost postopka presoje CPVO

Tema/merilo:	Učinkovitost postopka ocenjevanja
Kazalnik:	Število in vrsta zahtev za izboljšave PPP na osnovi CPVO

4.45 Ali so bile na osnovi CPVO podane zahteve za izboljšanje PPP? Koliko in kakšne vrste zahtev za izboljšanje PPP je bilo podanih na osnovi CPVO?

Ali so bile na osnovi CPVO podane zahteve za izboljšanje PPP? Koliko in kakšne vrste zahtev za izboljšanje PPP je bilo podanih na osnovi CPVO?		F	%
vzorno	Na osnovi CPVO je bilo predlaganih več ključnih in inovativnih izboljšav PPP, ki bodo negativne vplive PPP na okolje v veliki meri zmanjšale.	3	12,0
zadovoljivo	Na osnovi CPVO je bilo predlaganih več izboljšav PPP, ki bodo negativne vplive PPP na okolje deloma zmanjšale.	6	24,0
pomanjkljivo	Na osnovi CPVO je bilo predlaganih nekaj splošnih izboljšav PPP, ki bodo negativne vplive PPP na okolje nekoliko zmanjšale.	11	44,0
neprimerno	Na osnovi CPVO izboljšave PPP niso bile predlagane.	1	4,0
X	Iz OP in poročila o postopku CPVO ni mogoče ugotoviti ali so bile na osnovi CPVO podane zahteve za izboljšanje PPP ter koliko in kakšne vrste zahtev so bile podane.	4	16,0
skupaj		25	100,0

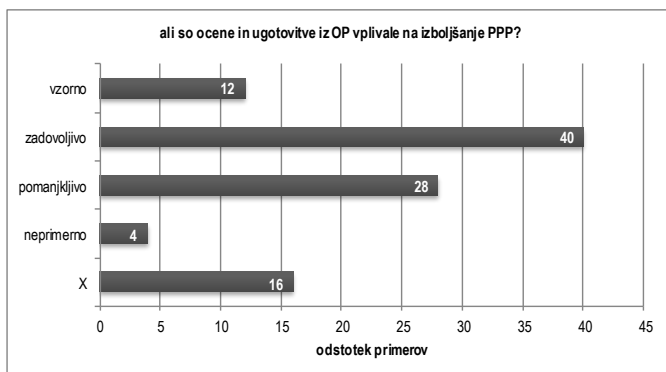
Slika 53: Zahteve za izboljšanje PPP podane na osnovi postopka CPVO

Tema/merilo:	Učinkovitost postopka ocenjevanja
Kazalnik:	Uporaba okoljskih ocen oziroma ugotovitev iz okoljskega poročila pri izboljševanju PPP

4.46 Ali so ocene in ugotovitve iz OP vplivale na izboljšanje PPP?

Ali so ocene in ugotovitve iz OP vplivale na izboljšanje PPP?		F	%
vzorno	Ocene in ugotovitve iz OP so v veliki meri vplivale na izboljšanje PPP.	3	12,0
zadovoljivo	Ocene in ugotovitve iz OP so pri posameznih ključnih vsebinah vplivale na izboljšanje PPP.	10	40,0
pomanjkljivo	Ocene in ugotovitve iz OP so imele zelo majhen vpliv na izboljšanje PPP, vplivale so na izboljšanje vsebin, ki niso bile identificirane kot ključne.	7	28,0

neprimerno	Ocene in ugotovitve iz OP niso vplivale na izboljšanje PPP.	1	4,0
X	Iz OP in poročila o poteku postopka CPVO ni bilo mogoče ugotoviti ali in v kolikšni meri so ocene in ugotovitve iz OP vplivale na izboljšanje PPP.	4	16,0
skupaj		25	100,0

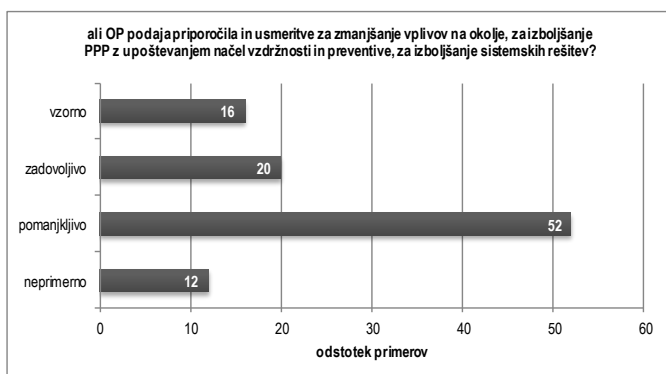

Slika 54: Uporaba okoljskih ocen/ugotovitev OP pri izboljšanju PPP

Tema/merilo:	Priporočila in usmeritve
Kazalnik:	Opredelevanje priporočil in usmeritev okoljskega poročila in CPVO za izboljševanje celostnega strateškega ocenjevanja z upoštevanjem načela vzdržnosti in preventive

4.47 Ali OP podaja priporočila in usmeritve za zmanjšanje vplivov na okolje, za izboljšanje PPP z upoštevanjem načel vzdržnosti in preventive, za izboljšanje sistemskih rešitev?

Ali OP podaja priporočila in usmeritve za zmanjšanje vplivov na okolje, za izboljšanje PPP z upoštevanjem načel vzdržnosti in preventive, za izboljšanje sistemskih rešitev?		F	%
vzorno	OP podaja inovativna priporočila in usmeritve za zmanjšanje vplivov na okolje, za izboljšanje PPP z upoštevanjem načel vzdržnosti in preventive ali za izboljšanje sistemskih rešitev.	4	16,0
zadovoljivo	OP podaja ključna priporočila in usmeritve za zmanjšanje vplivov na okolje, za izboljšanje PPP z upoštevanjem načel vzdržnosti in preventive ali za izboljšanje sistemskih rešitev.	5	20,0
pomanjkljivo	OP podaja splošna priporočila in usmeritve za zmanjšanje vplivov na okolje, priporočil za izboljšanje PPP z upoštevanjem načel vzdržnosti in preventive ali za izboljšanje sistemskih rešitev ne podaja.	13	52,0
neprimerno	OP ne podaja nobenih priporočil ali usmeritev za zmanjšanje vplivov na okolje, tudi ne podaja priporočil za izboljšanje PPP z upoštevanjem načel vzdržnosti in preventive ali za izboljšanje sistemskih rešitev.	3	12,0
skupaj		25	100,0

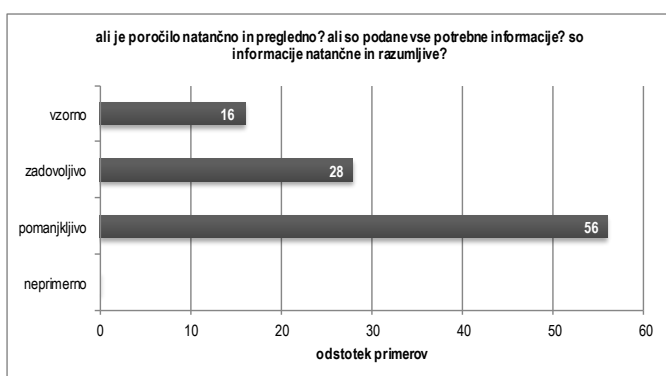
Slika 55: Opredelevanje priporočil in usmeritev OP in postopka CPVO za izboljšanje PPP z upoštevanjem načel vzdržnosti in preventive ali za izboljšanje sistemskih rešitev

5 USTREZNOST OKOLJSKEGA POROČILA VKLJUČNO Z DODATKOM ZA VAROVANA OBMOČJA IN USTREZNOST POLITIKE, PROGRAMA, PLANA

Tema/merilo:	Rezultat presoje
Kazalnik:	Način prikaza rezultatov

5.1 Ali je poročilo natančno in pregledno? Ali so podane vse potrebne informacije? So informacije natančne in razumljive?

Ali je poročilo natančno in pregledno? Ali so podane vse potrebne informacije? So informacije natančne in razumljive?		F	%
vzorno	Poročilo je celovito, natančno in pregledno; vse potrebne informacije so podane; informacije so natančne in razumljive.	4	16,0
zadovoljivo	Poročilo je celovito, natančno, vendar nekoliko manj pregledno; ključne informacije so podane; informacije so natančne in razumljive.	7	28,0
pomanjkljivo	Poročilo je nekoliko nenatančno in manj pregledno; potrebne informacije niso navedene v celoti; informacije so manj natančne in manj razumljive.	14	56,0
neprimerno	Poročilo ni celovito, je nenatančno in nepregledno; potrebne informacije niso navedene, manjkajo ključne informacije; informacije niso natančne in so nerazumljive.	0	0,0
skupaj		25	100,0

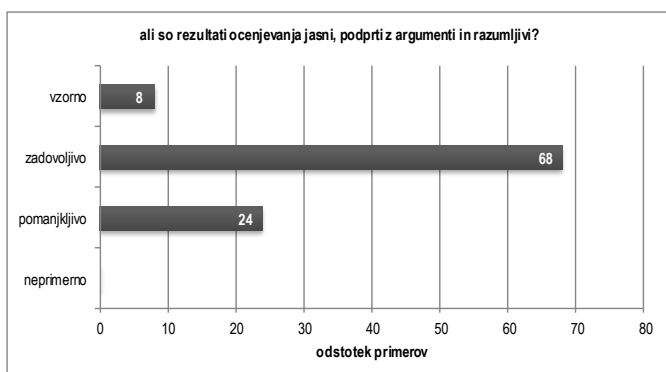

Slika 56: Način prikaza rezultatov

Tema/merilo:	Rezultat presoje
Kazalnik:	Uporabnost rezultatov

5.2 Ali so rezultati ocenjevanja jasni, podprti z argumenti in razumljivi?

Ali so rezultati ocenjevanja jasni, podprti z argumenti in razumljivi?		F	%
vzorno	Rezultati ocenjevanja so v celoti jasni in argumentirani; rezultate ocenjevanja je mogoče neposredno uporabiti pri izboljšanju PPP; rezultati ocenjevanja kažejo inovativne rešitve za izboljšanje PPP.	2	8,0
zadovoljivo	Rezultati ocenjevanja so večinoma jasni in argumentirani; rezultate ocenjevanja je mogoče neposredno uporabiti pri izboljšanju PPP; rezultati ocenjevanja kažejo na rešitve, ki bodo izboljšale PPP.	17	68,0
pomanjkljivo	Rezultati ocenjevanja so pomanjkljivi in ne temeljijo na argumentih; rezultate ocenjevanja je težko uporabiti pri izboljšanju PPP; rezultati ocenjevanja ne bodo vplivali na izboljšanje PPP.	6	24,0
neprimerno	Rezultati ocenjevanja so neustrezni, neargumentirani in nejasni; rezultatov ocenjevanja ni mogoče uporabiti pri izboljšanju PPP; rezultati ocenjevanja ne bodo vplivali na izboljšanje PPP.	0	0,0
skupaj		25	100,0

Slika 57: Uporabnost rezultatov

Tema/merilo:	Revizija / recenzija
Kazalnik:	Opravljen revizija / recenzija

5.3 Ali je bila opravljena revizija / recenzija poročila?

Ali je bila opravljena revizija / recenzija poročila?	F	%
da, revizija / recenzija OP je bila opravljena	20	80,0
ne, revizija / recenzija OP ni bila opravljena	4	16,0
iz OP in poročila o poteku postopka CPVVO ni mogoče ugotoviti ali je bila revizija / recenzija OP opravljena	1	4,0
skupaj	25	100,0

5.4 Katera so glavna opozorila revizije / recenzije?

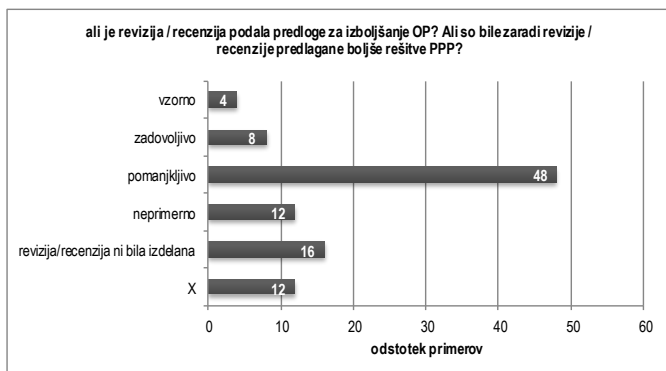
Opozorila revizije/recenzije:	F
dati kartografske prikaze s predmetnim DPN zaradi večje preglednosti, poročilo dopolniti z novimi strokovnimi podlagami, izvesti preglednejšo primerjavo in vrednotenje, poročilo uskladiti z veljavno zakonodajo	1
izdelovalec OP naj še enkrat preveri možni vpliv predvidenih urejanj zelenih površin; opredeli naj se škodljiv vpliv širitve industrijske cone Godovič na velike zveri; posamezni omilitveni ukrepi naj se natančneje opišejo	1
manjka odgovor na vprašanje ali je izvedba plinovoda sploh potrebna in kaj so druge alternative; manjka presoja ničelne alternative; manjka presoja tveganja zaradi terorističnih akcij; ocena naj se iz B popravi v C saj so podani omilitveni ukrepi; presplošni omilitveni ukrepi, navede naj se natančen čas kdaj in obseg kje se del ne sme izvajati; ni upoštevanje s pravilnikom predpisano območje neposrednega vpliva	1
natančneje opisati program; dopolniti opise obstoječega stanja okolja; kazalce okolja je treba količinsko dopolniti; vplivi so zelo kratko opisani-opis vplivov je potrebno dopolniti in razdeliti glede na vrste vplivov (neposredni, kratkoročni, ...); manjka presoja ugotovljenih vplivov glede na okoljske cilje, manjka navedba konkretnih omilitvenih ukrepov; manjka navedba časovnega okvirja, nosilcev in spremljanja izvedbe; manjka navedba izdelovalcev; manjka poljuden povzetek OP; revizor dal mnenje o ustreznosti OP; ministrstva in ZRSVN podalo mnenje, da OP ni ustrezno	1
nedoslednost upoštevanja metodologije pri podajanju ocen vpliva, neupoštevanje uredbe (pri nekaterih sestavinah je podana ocena D, na koncu pa ocena, da je plan sprejemljiv); nekatere nerazumljive navedbe; neažurno navajanje zakonodaje	1
nekatero metodo je potrebno natančneje opredeliti pri posameznih segmentih; opis stanja naj se prilagodi kazalcem pri posameznih segmentih, vplive pri nekaterih poglavjih opredeliti z vidika trajanja in kumulativne, omilitveni ukrepi - uskladiti po 12. členu Uredbe, izboljšati povzetek	1
neustrezno podane vsebine-potrebno preoblikovati poglavja; poročilo ne vsebuje omilitvenih ukrepov za posamezne posege; ocena ustreznosti in verjetnost uspešnosti so pomanjkljivo podani; predlagani omilitveni ukrepi morajo biti enakovredno obravnavani tudi v poglavju, kjer se preverja njihova izvedljivost; način spremljanja uspešnosti izvedenih omilitvenih ukrepov mora biti naravnani tudi in predvsem na preverjanje stanja kvalifikacijskih vrst in habitatnih tipov glede na ugotovljeno obstoječe (ničelno) stanje v zavarovanem območju	1
ni konkretnih opozoril	1
OP je pripravljeno pregledno, natančno, metodološko ustrezno, ima pa nekaj vsebinskih pomanjkljivosti, ki bi jih bilo potrebno popraviti oz. dopolniti - pojasnitev ocen, dopolnitev zakonskih izhodišč	1
OP je skladno z Uredbo; ni alternativ a so variante predstavljene; uporabljeni so vsi dostopni kazalci za obstoječe stanje	1
OP vsebuje vse predpisane vsebine, vendar ga je potrebno popraviti/dopolniti; dopolniti je potrebno navedbo zakonodaje, opise stanja okolja, odnos do drugih planov; dopolniti opise vplivov, opise vplivov jasneje zapisati; preveriti omilitvene ukrepe; omilitvenih ukrepov, ki so po zakonodaji obvezni se ne navaja	1
poročilo ima nekaj vsebinskih pomanjkljivosti; določene zakonske predpise je potrebno novelirati, potrebno je opredeliti odnos plana do drugih planov, poenotiti oz. navesti je potrebno realno dolžino trase; navesti je potrebno tehnične lastnosti plana (plinovoda); navedene so smernice NUP, ni pa ugotovljeno ali so te smernice upoštevane pri pripravi plana. Za segment hrup je navedeno, da mora lastnik ali upravljavec objekta zagotoviti izvedbo prvih meritev hrupa v času poskusnega obratovanja. Revizor opozarja naj izdelovalec OP razmisli, če je meritev hrupa za linijski objekt kot je plinovod, ki v fazi obratovanja praktično ne povzroča hrupa, res potrebno izvesti.	1
poročilo ne vsebuje zahtevanih vsebin iz določil uredbe o OP (pomanjkljivo je praktično pri vseh poglavjih)	1
revizija ugotavlja, da je OP ustrezno, ni bistvenih opozoril; mnenje NUP (ZRSVN) ugotavlja, da je revizija dodatka OP za presojo sprejemljivosti vplivov izvedbe plana na varovana območja nepopolna	1
revizor opozarja na neobravnavo alternativ, pomanjkljivo metodologijo vrednotenja in pomanjkljiva navodila za spremljanje stanja med izvajanjem programa; opozarja, da OP ni izdelano v skladu s priloženo 1 uredbo o OP, manjka navedba izvajalcev in podizvajalcev OP, opredelitev vplivov je pomanjkljiva, prav tako opredelitev omilitvenih ukrepov; OP je pomanjkljivo	1
ustreznost kartografskih prilog, ocenjevanje: na katere omilitvene ukrepe se ocene nanašajo	1
vplivi niso opisani z vidika trajanja (trajni, začasni), prostora (neposredni, daljinski) in z vidika upoštevanja vseh posegov (kumulativni); nekateri kazalci in metode niso prilagojeni drug drugemu, niti ciljem; pri omilitvenih ukrepih ni navedena izvedljivost, ustreznost in uspešnost ukrepov; pomanjkljivo navedena območja posebnega režima, manjkajo povzetki pravnih režimov	1
zelo obsežen seznam pripomb v reviziji; pomanjkljivo citiranje zakonodaje; informacije o stanju okolja se ne navezujejo na izbrane kazalce; manjkajo pomembni okoljski cilji; manjka prikaz in predstavitev sinteznih ugotovitev o vplivih na okolje; manjka sistematičen in transparenten prikaz meril vrednotenja; manjka podroben prikaz omilitvenih ukrepov z nosilci in časovnico	1
zgolj formalna opozorila, preimenovanje poglavij	1

Tema/merilo:	Revizija / recenzija
Kazalnik:	Koristnost recenzije

5.5 Ali je revizija / recenzija podala predloge za izboljšanje OP? Ali so bile zaradi revizije / recenzije predlagane boljše rešitve PPP?

Ali je revizija / recenzija podala predloge za izboljšanje OP? Ali so bile zaradi revizije / recenzije predlagane boljše rešitve PPP?	F	%
 vzorno 	1	4,0
 zadovoljivo 	2	8,0
 pomanjkljivo 	12	48,0

Ali je revizija / recenzija podala predloge za izboljšanje OP? Ali so bile zaradi revizije / recenzije predlagane boljše rešitve PPP?		F	%
neprimerno	Revizija / recenzija ni podala predlogov za izboljšanje OP in ni prispevala k izboljšanju rešitev PPP.	3	12,0
X	iz OP in poročila o poteku postopka CPVO ni mogoče ugotoviti kakšna je bila koristnost recenzije	3	12,0
revizija / recenzija ni bila izdelana		4	16,0
skupaj		25	100,0

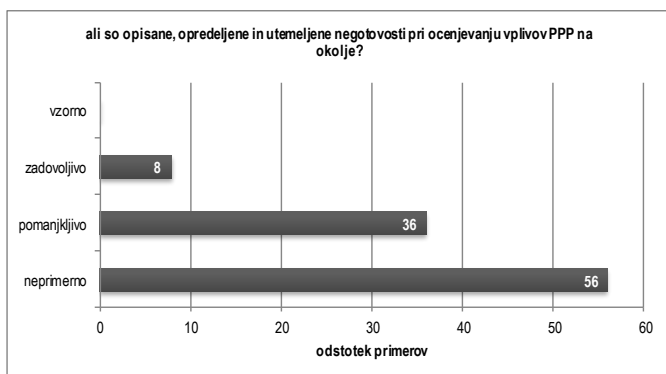
Slika 58: Koristnost recenzije

Tema/merilo: Negotovosti ocenjevanja

Kazalnik: Stopnja obvladovanja negotovosti pri določevanju in ocenjevanju vplivov

5.6 Ali so opisane, opredeljene in utemeljene negotovosti pri ocenjevanju vplivov PPP na okolje?

Ali so opisane, opredeljene in utemeljene negotovosti pri ocenjevanju vplivov PPP na okolje?		F	%
vzorno	Negotovosti pri ocenjevanju vplivov PPP na okolje so utemeljene ter jasno in pregledno prikazane.	0	0,0
zadovoljivo	Negotovosti pri ocenjevanju vplivov PPP na okolje so večinoma utemeljene ter jasno in pregledno prikazane.	2	8,0
pomanjkljivo	Negotovosti pri ocenjevanju vplivov PPP na okolje so le deloma utemeljene; negotovosti pri ocenjevanju so prikazane nekoliko nejasno in nepregledno.	9	36,0
neprimerno	Negotovosti pri ocenjevanju vplivov PPP na okolje niso utemeljene in niso prikazane.	14	56,0
skupaj		25	100,0

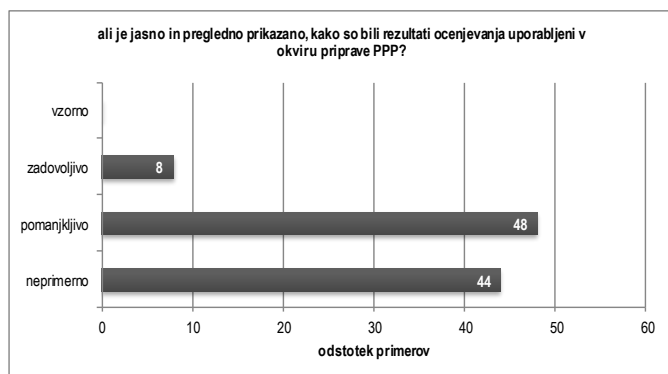
Slika 59: Stopnja obvladovanja negotovosti pri določevanju in ocenjevanju vplivov

6 VPLIV REZULTATOV STRATEŠKEGA OCENJEVANJA NA PPP

Tema/merilo:	Sprejemanje odločitev
Kazalnik:	Preglednost prikaza uporabe rezultatov strateškega ocenjevanja pri odločanju v okviru priprave PPP

6.1 Ali je jasno in pregledno prikazano, kako so bili rezultati ocenjevanja uporabljeni v okviru priprave PPP?

Ali je jasno in pregledno prikazano, kako so bili rezultati ocenjevanja uporabljeni v okviru priprave PPP?		F	%
vzorno	Prikaz uporabe rezultatov ocenjevanja v okviru priprave PPP je v celoti jasen in pregleden.	0	0,0
zadovoljivo	Prikaz uporabe rezultatov ocenjevanja v okviru priprave PPP je večinoma jasen, vendar nekoliko manj pregleden.	2	8,0
pomanjkljivo	Prikaz uporabe rezultatov ocenjevanja v okviru priprave PPP je le deloma jasen in je manj pregleden.	12	48,0
neprimerno	Prikaz uporabe rezultatov ocenjevanja v okviru priprave PPP ni pojasnjen oziroma je prikaz zelo nejasen in nepregleden.	11	44,0
skupaj		25	100,0

Slika 60: Preglednost prikaza uporabe rezultatov ocenjevanja v okviru priprave PPP

Tema/merilo:	Izboljšanje PPP
Kazalnik:	Pregled sprememb PPP (število, vrsta)

6.2 Katere spremembe PPP so bile predlagane kot rezultat ocenjevanja? Katere izboljšave so bile dosežene s pomočjo ocenjevanja?

Spremembe ali izboljšave, ki so bile predlagane kot rezultat ocenjevanja

Spremembe ali izboljšave, ki so bile predlagane kot rezultat ocenjevanja:	F	%
omilitveni ukrepi	15	60,0
vzpostavitev nadomestnega habitata	1	4,0
rezultat ocenjevanja je nova različica programa, ki je bolj trajnostno usmerjena	1	4,0
usmeritve za načrtovanje; omilitveni ukrepi; sprotne optimizacije in izločitve posegov iz plana na podlagi okoljske presoje	1	4,0
OP in program sta nastajala vzporedno; priporočila OP so bila upoštevana že med pripravo programa	1	4,0
izločitve določenih pobud, zmanjšanje obsega nekaterih dejavnosti	1	4,0
izbrana je bila varianta, ki bo imela najmanjši vpliv na okolje, podani so bili tudi omilitveni ukrepi, ki bodo še dodatno zmanjšali vplive izbrane variante na okolje	1	4,0
izločitve določenih pobud, zmanjšanje obsega nekaterih pobud, vključitev ukrepov v člene OPN	1	4,0
iz OP in poročila o poteku postopka CPVO (redosleda dogodkov) ni mogoče ugotoviti katere spremembe PPP so bile predlagane kot rezultat ocenjevanja	3	12
skupaj	25	

7 VIRI

PROSTORSKI AKTI – državni prostorski načrti (DPN)

ceste, priključki, križanja

- Državni prostorski načrt za ureditev regionalne ceste R2-428/1249 Radmirje – Luče in zagotavljanje poplavne varnosti naselja Luče
- Državni prostorski načrt za hitro cesto na odseku Koper - Dragonja

železniške proge

- Državni prostorski načrt za rekonstrukcijo in elektrifikacijo železniške proge Pragersko – Hodoš

plinovodi

- Državni prostorski načrt za prenosni plinovod M5/R51 Vodice – TE TOL
- Državni lokacijski načrt za prenosni plinovod M2/1 na odseku med Trojanami in Vodiciami pri Ljubljani

zagotavljanje poplavne varnosti, vodnogospodarske ureditve

- Državni prostorski načrt za območje Šmartinskega jezera

hidroelektrarne

- Državni prostorski načrt za črpalno hidroelektrarno na Dravi in daljnovodno povezavo ČHE-RTP Maribor

odlagališča

- Državni prostorski načrt za odlagališče nizko in srednje radioaktivnih odpadkov na lokaciji Vrbina v Občini Krško

PROSTORSKI AKTI – občinski prostorski načrti (OPN)

- Strategija prostorskega razvoja občine Odranci in Prostorski red občine Odranci
- Občinski prostorski načrt Občine Naklo
- Strategija prostorskega razvoja Občine Radovljica
- Občinski prostorski načrt Občine Idrija

PROSTORSKI AKTI – občinski podrobni prostorski načrti (OPPN)

poslovne, proizvodne, obrtne, skladiščne, logistične cone

- Občinski podrobni prostorski načrt za prostorsko ureditev skupnega pomena za blok 6 TEŠ s spremljajočimi objekti
- Spremembe in dopolnitve zazidalnega načrta industrijsko-obrtne cone Prihova - Nazarje
- Občinski podrobni prostorski načrt za poslovno cono Blanca

stanovanjske soseske

- Občinski podrobni prostorski načrt za del območja B1S/15 Breg pri Borovnici

preнове mestnih središč

- Spremembe in dopolnitve Ureditvenega načrta mestno jedro Kostanjevica

turistično rekreacijski kompleksi

- Lokacijski načrt za apartmajsko naselje na Treh kraljih na Pohorju

pridobivanje mineralnih surovin

- Občinski podrobni prostorski načrt Pod Polico

čistilne naprave

- Spremembe in dopolnitve OPPN za gradnjo CČN Tržič

PLANI

- Uredba o varstvu voda pred onesnaževanjem z nitrati iz kmetijskih virov

PROGRAMI

oskrba prebivalstva s pitno vodo

- Operativni program oskrbe prebivalcev s pitno vodo za obdobje 2007 do 2015

rudarstvo

- Državni program gospodarjenja z mineralnimi surovinami

transport

- Operativni program razvoja okoljske in transportne infrastrukture za obdobje 2007-2013

ostalo/več področij

- Operativni program IPA Jadransko čezmejno sodelovanje 2007-2013